BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XLIX
H
4
NAPOLI

IX
t
h

Digitized by Google

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI
OCCIDENTALIUM MONACHORUM
PATRIARCHÆ.

In quibus non modo res monasticæ, sed etiam ecclesiasticæ historiæ non minima pars continetur.

AUCTORE DOMNO

JOHANNE MABILLON,

PRESBYTERO ET MONACHO EJUSDEM ORDINIS E CONGREGATIONE S. MAURI.

Editio prima Italica a quamplurimis mendis, quæ in Parisiensem irrepserant, ad Auctoris mentem expurgata.

Tomus Quartus,

Complectens res gestas ab anno Christi DCCCCLXXXI. ad annum MLXVI. inclusive, cum Appendice, & Indicibus necessariis.

LUCÆ
Typis LEONARDI VENTURINI.

MDCCXXXIX.

DE SUPERIORUM LICENTIA.

Bibliothecæ domus Prof. Neap. Soc. Jes.
Catal. ingress.

IN TOMUM QUARTUM
ANNALIUM
BENEDICTINORUM
PRÆFATIO.

Prodit in lucem citius quam ſperaveram, faveute ſtudiis noſtris & Bibliothecæ noſtri generoſiſ pro tempore curatibus Illuſtriſſimo Abbate Bignonio, Annalium noſtrorum volumen quartum: at non citius, at quod res eſt fateor, quam optaveram: tum ut ne poſtuma forte relinqueretur hæc prælo: tum ut ac id quodcumque eſt operis, a me aut interruptum, aut animo deſertum videretur. Etſi enim fortaſſe non magnopere curaturi eſſent ceteri; noſtri tamen, ſi non me fallit conjectura privata amari indulgentiæ, hos Annales a me continuari, & quam langiſſime peodaci optare videntur. Enitar itaque, quoad in me erit, ut eorum deſiderio ſatisfaciam; adeoque poſt tomum quintum, qui tutus jam typis paratus eſt, ſextum deinceps, quatenus Deus opt. max. ſiverit, perſequi non ceſſabo: quem ſi perficere mihi cælitus concedatur, hiſtoriæ noſtræ maxima pars utcumque abſoluta futura eſt. Hunc porro laborem in hac ætate eo lubentius perſequor, quod mihi jucunda ſit hujus operis confectio, ut nau modo abſterpat ingraveſcentis ætatis moleſtias, ſed efficiat mollem etiam & jucundam ſenectutem. Atque ut ne breve hoc quod mihi reſtat tempus longiori ac minus utili Præfatione coateram, paucis exponam rerum ſummam, quæ hoc in volumine continentur.

Comprehendit hic tomus annos octoginta-ſex, viginti ſcilicet reſiduos ſæculi decimi, & ſexaginto-ſex undecimi, in quo multo jucundior & ſerenior rerum facies, quam in decimo, ſe ſe explicat. Nam in Romana eccleſia, ubi ſæcula illa decimo, ut in ſuperiori Præfatione expoſui, cognata illis morum ſanctitas & litterarum cultura plurimum labefactata fuerant; ſub finem illius ſæculi ac deinceps ſenſim revivi ſcere ac reſloreſcere cæperunt per Romanos pontifices, quarum plerique a Gregorio V. uſque ad Eugenium III. Benedictum inſtituti fuere. Ad hanc morum reformationem multum conſulti redoviva doctrina & eruditio: cui reſuſcitandæ ac fovendæ quantum attuleriut e noſtris Gerbertus ſeu Silveſter II. Notgerus ſeu Natherus Leodicenſis ex monacha S. Galli epiſcopus, Abbo Floriacenſis abbas, &, ut Fulbertum alioſque omittam, Lanfrancus, atque Anſelmus Beccenſes, notius eſt quam ut prolixius explicari opus ſit.

Huic ſalubri reſtitutioni operam, auctoritatem atque etiam exemplum impeaderunt Germaniæ imperatores, reges & epiſcopi Galliæ, Hiſpaniæ & Angliæ; quos omnes & ſingulos commemorare longum & tædioſum foret. In his primas inter imperatores tenuere Ottones, quorum tertius, Gerberti diſcipulus fuit; inſuper S. Heinricus, Conradus, & Heinricus eo nomine ſecundus imperatore: quibus auctoribus res monaſtica, ati & litteraria, non parum incrementi acce-

pit. At præ ceteris insignis fuit hunc in rem Hugo Capetus, auctor & caput exertiæ Francicæ stirpis hactenus feliciter regnantis, qui non modo regulares canonicis monasteriis abbates postliminio restituit, sed etiam regium hunc affectum Rotberto filio piissimo, Gerberti itidem discipulo, & per eum posteris suis longa serie successuris instillavit. Inter Hispaniarum reges præ ceteris enituit pietas & in rem nostram studium Alfonsi VI. Castellæ regis, cognomento Imperatoris, qui Cluniacenses nostros maxime coluit, & ex eis Bernardum Toletanæ ecclesiæ archiepiscopum institui curavit. Denique apud Anglos post Eadgarum regem, & Edvvardum martyrem ejus filium, quorum principata religio & litterarum studium per Dunstanum & Odonem e nostris Cantuarienses, atque Osvvaldum Eboracensem archiepiscopos, Abbone inter alios præceptore, floruere; novum postea splendoris incrementum habuere sub Edvvardo confessore & Willelmo Conquæstore per Lanfrancum & Anselmum archiepiscopos, non minus sanctitate & doctrina, quam dignitate illustres. Nec prætermittendus hoc loco sanctus Stephanus Hungariæ rex, qui Anastasium abbatem Colocensi primum novæ ecclesiæ episcopum præficiendum curavit, postmodum Strigoniensi archiepiscopum post Sebastianum, qui ex monacho illius sedis pontifex factus, lumine oculorum orbatus erat. Mitto S. Gerardum Canadiensem episcopum, Zoërardum seu Andream & Benedictum monachos, qui sanguine suo in Hungaria christianam fidem asserverunt.

Cum tot patronos & fautores tunc haberet res publica monastica, non mirum quod per ex tempora tantopere propagata fuerit. Hinc Ordo monasticus, qui unum ad id tempus corpus, etiam post ortam illustrem Congregationem Cluniacensem, constituerat; postmodum in varias Congregationes, quasi totidem inferiores Ordines, dividi ac distingui cœpit, earumque exemplo Cluniacensis item Ordo dictus est. Hinc Camaldulensis congregatio per Romualdum, Vallumbrosana per Johannem-Gualbertum, Font-Avellana per Rodulfum Eugubinum episcopum ortæ sunt: quibus dein Cartusiensis, Grandimontensis & Cistercienſis familiæ accessere. His Congregationum auctoribus accenseri possent Willelmus Divionensis, Richardus Virdunensis, Poppo Stabulensis & Willelmus Hirsaugiensis abbates, præclara Ordinis nostri lumina; qui etsi peculiares Congregationes non erexerint, non minorem tamen rei publicæ nostræ fructum & spleadorem attulerunt.

Ex his facile intelligitur, quantum sæculi undecimi ætas sæculo decimo præcelluerit; hoc uno inferior, quod decimum nullas sectas aut hæreses, saltem duraturas, in Latina ecclesia perturierit: at undecimum, pro nefas! pestilentissimam Berengarianam hæresim, quæ ad nostra usque tempora per Henricianos, Petro-Brusianos, Waldenses, aliosque, in novissimas Lutheri & Calvini sectas transmissa est, infelici parta ediderit. Præcesserant equidem paullo ante apud Aurelianos & Cameracenses hæretici, eodem infecti errore; sed Manichæi omnes, qui, cum verum a Christo Domino assumtam carnem negarent, non mirum si ejusdem carnis veritatem in Eucharistia minime agnoscerent. At Berengarius Manichæorum hæresim se abhorrere profitebatur, maxime in illo scripto, quo fidei suæ professionem anno MLXXIX. in Romano concilio factam, refutabat: adeoque alia via „ ia suum errorem prolapsus est. Guitmundus auctor est, eum ingenii levitate „ elatum, cum philosophiæ altioris secreta attingere non posset, novis saltem „ verborum interpretationibus nomen sibi facere voluisse, præsertim cum se a „ discipulis desertum videret, qui ad Lanfranci scholam confluebant. Hinc in„ vidiæ livore abreptum verborum novitate ad se omnium oculos attrahere ten„ tasse. Unde Paschasio-Radberto, qui eximium de sanctissimo Eucharistiæ sacramento librum quondam ediderat, Johannis-Scotti deliramenta præferebat.

Nascenti hæresi statim se opposuit Lanfrancus, tunc Beccensibus præfectas scholis, quem ille ad suas partes frustra allicere tentaverat. Lanfranco se se adjunxere Guitmundus, Durandus Troarnensis, alique e nostris; dein Algerus, qui omnes catholicam de Eucharistia fidem strenue & erudite propugnarunt. Certe Erasmus, minime suspectus veterum æstimator, Guitmundum & Algeram summo cum animi fructu se legisse fatetur in præclara hoc de argumento epistola ad Balthasarem episcopum Hildesimensem; subditque, se ante hac numquam dubitasse de veritate corporis Dominici: sed tamen nescio, inquit, quo pacto ex hac lectione mihi non parum & confirmata sententia est, & aucta reverentia. Verum de Berengariana illius hæresi orta, & progressu, variaque ipsius Berengarii fortuna hic pertractare necesse non est, cum id a me præstitum sit in secunda Præfatione ad Sæculum sextum Benedictinum, quæ in hocce volumine & in sequenti pro nata occasione referemus.

Ex

Ex hoc brevi compendio facile intelligi poteſt, quod extra jactantiam dictum ſit, quantum majores noſtri illis temporibus, uti & ſuperioribus ſæculis, ad pietatem & doctrinam reſtituendam & illuſtrandam, quantum ad rem chriſtianam propagandam contulerint. Verum hæc peculiaris eorum videtur eſſe gloria, quod catholicam de ſanctiſſimo euchariſtiæ ſacramento fidem & veritatem ſcriptis ſuis contra novatores aſſeruerint. Primus eis viam aperuit beatus Paſchaſius-Radbertus abbas Corbeienſis, qui juſtum hoc de argumento tractatum ad informandam neophytorum Saxonum fidem, ad reverentiam ſancti myſterii commendandam, atque majeſtatem ejus demonſtrandam conſcripſit: quæ ſi quis, licet ſciolus, legerit, *inquit S. Odo* (a) *Cluniacenſis abbas*, tanta credo diſcet, ut de hoc myſterio parum ſe extenus cognoviſſe putet. *Mitto in præſens Ratrammum, in quo* tranſſubſtantiationis ſemina *haberi fatentur ipſimet Centuriatores* (b) *Magdeburgenſes. At non prætermittendus Gezo primus abbas Dertonenſis monaſterii, quod Giſeprandus Dertonenſis præſul ante medium decimum ſæculum conſtruxit. Hic librum de corpore & ſanguine Domini ex Paſchaſio-Radberto, aliiſque Patribus compoſuit, uno & ſeptuagiuta capitulis conſtantem, cujus præfatio & capitulationes in tomo* I. *Muſei* (c) *noſtri Italici editæ ſunt. Sæculo inſequenti Aurelianenſium hæreticorum pernicioſos errores detexit Areſaſtus* (d), *qui poſtmodum in Caruutenſi S. Petri cœnobio monachus factus eſt. Ubi primum Berengarii error in vulgus ſpargi cœpit, calamum in eum ſtrinxit Hugo Lingonum antiſtes, ex alumno Cluniacenſi in illam ſedem aſſumtus, & in extremis factus monachus, cujus liber adverſus Berengarium ab Acherio noſtro in Appendice ad Lanfrancum vulgatus eſt. Huic ſtatim ſucceſſere Lanfrancus, Guitmundus, Durandus Troarnenſis, quibus addendus Albericus monachus Caſinas, qui in ſynodo Romana ſub Gregorio VII. contra Berengarium diſputavit: addendus quoque VVolfelmus Brunvvillarenſis in Colonienſi diœceſi abbas; qui epiſtolam in Berengarium ſcripſit ad Meginhardum abbatem Gladbacenſem. Hos omnes ſubſecutus eſt non multo poſt Algerus, qui, ne quid diſſimulem, libros tres de corpore & ſanguine Domini compoſuerat, antequam ad Cluniacenſes noſtros ſe recepiſſet. Eodem fere tempore venerabilis Guillelmus, S. Theoderici prope Remorum urbem abbas, librum itidem de corpore & ſanguine Domini, duobus capitulis conſtantem, elucubravit, & cariſſimo ſuo electo ex millibus, ſcilicet S. Bernardo, inſcripſit, in quo pugnantes in ſpeciem Patrum ſententias concilliavit. Hic liber in tomo* IV. *Bibliothecæ Ciſtercienſis habetur. Ejus æqualis Petrus Venerabilis, Cluniacenſis abbas, S. Bernardi itidem præcipuus amicus, inſigne opuſculum edidit contra Petro-Bruſianos hæreticos, quod* honorandis Dei ſacerdotibus, Guillelmo Ebredunenſi, Uldrico Dienſi, & Guillelmo Vvapincenſi *dicavit.*

Denique, ut in duodecimo ſæculo ſiſtamus, Gregorius, ex Aſtincuſi Vallumbroſani Ordinis abbate anno MCXXXIII. *ab Innocentio II. in Piſano concilio epiſcopus* (e) *Bergomenſis creatur, præclarum opuſculum triginta-duobus capitulis conſcripſit contra novos ſui temporis Berengarianos:* qui hæreſim Berengarii, ab eccleſia catholica jam dudum convictam atque damnatam, reſuſcitare conantes, de ſactamento altaris omnem veritatem penitus auferre, & in ſignificationem tantum Redemtoris corpus & ſanguinem geri dogmatizare præſumunt: *quo in opere* maxime *ſibi* curæ *fuiſſe dicit* attendere, ut ſequens per omnia traditionis eccleſiaſticæ fidem, in nullo prorſus a ſanctorum Patrum ſententiis deviaret. Verum, *inquit*, hæc omnia, quæ hujus ſerie continentur libelli, veſtri arbitrii, venerande Chriſti præſul Omberte, vel probanda, vel improbanda, committo examini, jam decenter expertus fidem atque induſtriam pontificalis animi veſtri. *Ombertus iſte præſul, cujus cenſuræ librum ſuum committit Gregorius, non alius eſſe videtur quam Obertus* (f) *Cremonenſis epiſcopus, qui tum floreba*t, & *a ſchiſmaticis Mediolanenſibus omnino averſus erat; Honorio papæ II. Innocentio II. Lucio II. & Eugenio III. maxime addictus, a quibus privilegia in eccleſiæ ſuæ gratiam conſecutus eſt. Hæc ſunt ardentiſſimi in rem catholicam ſtudii ac zeli exempla, nobis a majoribus noſtris relicta: quibus inſiſtere, ni degeneres eſſe velimus, nobis incumbit, quatenus ſiuunt inſtituti noſtri ſacræ leges: quibus neglectis, quævis commendatio, a doctrina & eruditione parta, inanis eſt, & apud aquos rerum æſtimatores merito vileſcit.*

(a) *Odo Cell. lib. 2. c. 32.*

(b) *Cent. in cent. 9.*

(c) *Muſ. Ital. to. 1. p. 80. &* (d) *Annal. Bened. tom. 3. p. 502. & 503.*

(d) *V. hic lib. 55. Annal. n. 2.*

(e) *Ital. ſac. to. 4. p. 648. & ſeqq.*

(f) *Ibid. pag. 813. & ſeqq.*

Ceterum, ut in tam longo tam multiplicium & diſtantium rerum decurſu difficile, immo impoſſibile eſt, in hac præſertim ætate, non ceſpitare aliquando & errare; ſic errata mea, ubi mihi comperta fuerint, agnoſcere & emendare non erubeſcam, iis omnibus gratiam habiturus, qui eorum me

ami-

amice & benevole admonuerint, Sane, quantum ex amicorum admonitionibus profecerim, argumento sunt superiorum voluminum emendationes & retractationes, quas, cum ex meis, tum ex eorum animadversionibus, ad calcem hujusce tomi apponere visum est: ne, si eas in aliud volumen reservarem, forte mihi cum vita excederent. Verum non omnino rigidos ac severos monitores censores-ve, sed benignos mihi adesse velim. Multa mihi condonari, quæ quidem tolerabilia sint; multa indulgeri opto, excepto si quid contra quemquam inofficiose, maxime, si quid vel tantillum contra debitam catholicæ Romanæ Ecclesiæ reverentiam vel doctrinam mihi nec cogitanti & nolenti excidisset. Absit enim ut ab hac regula veritatis, mater inquam Ecclesia, umquam dissentiam, cujus judicio ac censuræ quæcumque hactenus scripsi, vel posthac scripturus sum, lubens, volens & ex animo submitto: in cujus sinu & fide semper vixi, & constanter, adjuvante Deo, emori exopto.

INDEX

BREVIARIUM
TOMI QUARTI
ANNALIUM BENEDICTINORUM.

LIBER QUADRAGESIMUS-NONUS.

Ab anno Christi 981. ad annum 987.

I. SS. Richarii & Walarici monasteria instaurata. Eorum corpora relata.

II. Avionense monasterium sancto Petro Carnutensi subjectum. S. Petro donationes facta.

III. S. Michaelis Tornodorensis abbatia instauratur. Bruno episcopus S. Benigni monasterium reformat.

IV. Wilfaldus abbas fit episcopus Diensis. Sancti Theotfredi abbates.

V. S. Hilario Carcassonensi facta donatio.

VI. Monasterium S. Genesii de Fontanis.

VII. Adelberti Magdeburgensis præsulis obitus. Corbeja-nova privilegium.

VIII. Ottonis in Italia diplomata. Mathildis comitissæ atavus.

IX. Sublaci dedicatio & abbates.

X. Pertheradæ inclusæ succedit Harkerus.

XI. Wolmarus abbas Gandavensis obit.

XII. Vvido, alique ejus successores.

XIII. S. Mansueti res auctæ.

XIV. Gorziæ facta donatio.

XV. S. Foramnanus abbas obit.

XVI. Hartvvicus quoque abbas S. Emmerammi.

XVII. Sigerus item Hirsaugiæ abbas. S. Andreæ monasterium Herbipoli.

XVIII. Cluniaci dedicatio. Mayolus Ottoni mortem prædixit.

XIX. S. Severi in capite Vuastoniæ monasterium conditur.

XX. Lotharii præcepta pro S. Petro Rodensi & Ripipullo.

XXI. Romualdus patrem in proposito confirmat.

XXII. Olibanus comes Casinum se recipit. Johannes Gradenicus illic pie obit.

XXIII. S. Georgii monasterium Venetiis conditur a Johanne Mauroceno.

XXIV. Ottonis diplomata pro Campidona & Palatiolo.

XXV. S. Vincentii abbatia Capuæ Johanni data.

XXVI. Vuernherius Faldæ abbas obit.

XXVII. Adalbertus fit Pragæ episcopus.

XXVIII. Dietmarus ejus decessor puratus.

XXIX. Adalberti quale regimen.

XXX. Sancti Gregorii monasterium Coslautiæ constituitur.

XXXI. Gemblaco immunitas data.

XXXII. S. Quintino de Insula facta donatio.

XXXIII. S. Remigii & Genetici abbates.

XXXIV. S. Sulpicio restitutæ possessiones.

XXXV. Belliloco fit donatio.

XXXVI. B. Mariæ de Soliaco monasterium.

XXXVII. Simorræ & Piciani monasteria instaurata.

XXXVIII. Medulfi Cella.

XXXIX. Romualdi variæ sedes.

XL. Parmensi S. Johannis cœnobio præfectus Johannes.

XLI. Ottonis obitus, ejusque filii coronatio. Merseburgi abbatia ab eo facta.

XLII. Ottone mortuo quanti motus.

XLIII. Gerberti hac de re epistolæ.

XLIV. Ejus scholæ in Italia. Ejus disputatio cum Otrico.

XLV. Virduni turbæ de episcopatu.

XLVI. Theoderico Mettensi præsuli succedit Adalbero.

XLVII. In monachos bene affectus. Spinalii parthenon.

XLVIII. Hirsfeldenses abbates.

XLIX. Hildensheimenses episcopi.

L. Gandersheimenses abbatissæ. Hazecha sanctimonialis.

LI. Aloaldus Luxovii abbas cum Mayolo quædam commutat. Aloaldo succedit Adso.

LII. Gausmaro abbati Saviniacensi succedit Hugo. Insulæ-barbaræ abbates.

LIII. S. Hilario Carcassonensi datur Corneliamum.

LIV. Coxanensi monasterio quædam legat Miro episcopus.

LV.

LV. *Excoldunenſia monaſteria.*
LVI. *Bremetum duo comites ſe recipiunt.*
LVII. *Salvatoris monaſterium Papiæ dotatur. S. Petri in Cælo-aureo reſicitur.*
LVIII. *Benedicto papæ ſuccedit Johannes XIV. Monachi in baſilica S. Crucis in Jeruſalem. Confratriæ inſtitutio.*
LIX. *Ethelvoldus epiſcopus obit.*
LX. *Elfegus ejus ſucceſſor ex monacho.*
LXI. *Editha virginis obitus.*
LXII. *Crulandæ abbates. Egelrici duo.*
LXIII. *Gerberti variæ epiſtolæ.*
LXIV. *Hugo Capetus Lotbario ſe adjungit.*
LXV. *Vvarians ex archiepiſcopo monachus. Gladbacenſes Coloniam tranſlati.*
LXVI. *Corbeienſium compoſitio.*
LXVII. *Floriaci Amalberto abbati ſuccedit Oiſvoldus. Anglorum legatio Floriacum.*
LXVIII. *Abbo in Angliam miſſus.*
LXIX. *Ejus epiſtola ad monachos Anglos.*
LXX. *Rotbertus abbas Salmurenſis & Miciacenſis. Monachi ſancti Miciacenſes.*
LXXI. *S. Martelli monaſterium in Fellinis.*
LXXII. *Romani pontifices varii.*
LXXIII. *S. Attonis monaſterium inſtauratur.*
LXXIV. *Abbates variorum Germaniæ monaſteriorum, & viri quidam illuſtres.*
LXXV. *Lotharii regis obitus.*
LXXVI. *Gerbertus Lotharii exſequiis intereſt. Multa ſcribit de rebus publicis.*
LXXVII. *Geraldo abbati Aurilaci ſcribit.*
LXXVIII. *Ecemanno item monacho. Salſenſe monaſterium conditur.*
LXXIX. *Gerbertus iterum abbas Bobienſis. Petro abbati Cæli-aurei privilegium datum.*
LXXX. *Ratboldo Corbeiæ abbati ſuccedit Maingaudus. Notarum muſicarum primus uſus.*
LXXXI. *S. Projecti monaſterio donatio facta.*
LXXXII. *Vvidoni abbati Blandini ſuccedit Adalvvinus.*
LXXXIII. *Gisbertus abbas Carnutenſis. S. Petri immunitas.*
LXXXIV. *Arnulfus epiſcopus Floriaco infeſtus.*
LXXXV. *Notrannus epiſcopus Nivernenſis obit.*
LXXXVI. *Richardus item Autiſiodorenſis.*
LXXXVII. *Barcinone capta parthenonia S. Petri diruptum.*
LXXXVIII. *S. Cucuphatis privilegia renovata.*
LXXXIX. *S. Jacobi de Morerola cœnobium conditum. Hiſpaniis quidam ſancti epiſcopi.*
XC. *Aligerno abbati Caſinati ſuccedit Manſo. Jeruſalem vaſtata.*
XCI. *Capua S. Laurentii monaſterium. Genuæ monaſteria.*
XCII. *Germaniæ quidam viri illuſtres.*
XCIII. *Geraldo abbati Aurilaci ſuccedit Raymundus.*
XCIV. *Ludovicus rex moritur.*
XCV. *Hugonis regis litteræ pro S. Vincentio Laudunenſi & Floriaco.*
XCVI. *Aliæ pro Corbeia.*
XCVII. *Humolariis facta donatio. Abbates ejus loci.*
XCVIII. *Erluino abbati Gemblaci ſuccedit Herivvardus.*
XCIX. *Majus-monaſterium monachis reſtitutum.*
C. *Gellone lignum Crucis colitur.*
CI. *VVillelmi monachi prima facta.*
CII. *Cluniacum advocatus. S. Saturnini cœnobio præfuit.*
CIII. *Fulcrannus Lutevenſis epiſcopus monaſterium condit. Juncellenſe reparat.*
CIV. *Riculfus epiſcopus Forojulienſis.*
CV. *Laurisbami abbates.*
CVI. *Ludolfi Corbeiæ-novæ abbatis obitus.*
CVII. *Leo abbas fit Amalfiæ archiepiſcopus.*
CVIII. *Caſaurienſes abbates. Carpineti & Pizzitani monaſteria.*
CIX. *Abbo Floriacum reverſus.*
CX. *Abbas Floriaci eligitur non ſine turbis.*
CXI. *Novæ turbæ in ejus benedictione pro ſubjectione.*
CXII. *Qualis ejus rei exitus. Abbas ut ſe gerit.*

LIBER L.

Ab anno Chriſti 988. ad annum 994.

I. *Unſtanus archiepiſcopus obit.*
II. *Adalbero archiepiſcopus obit. Gerbertus ſucceſſor ab eo deſignatur.*
III. *Hugonis regis privilegium pro ſancta Columba. Abbates regulares in Gallia reſtituti.*
IV. *Raimaldus S. Albini abbas.*
V. *S. Juniani reliquiæ Carſofum delatæ.*
VI. *Abbatia S. Amantii de Buxia.*
VII. *S. Hilarii Carcaſſonenſis tranſlatio. Arulis facta donatio.*
VIII. *Simonæ donatio Guillelmi comitis.*
IX. *Hirſaugiæ peſtis; & lis de abbatis electione.*
X. *Sophiæ monachæ Gandersheimenſis mulier.*
XI. *Diploma pro S. Zenone.*
XII. *S. Pauli cella a Farfenſibus ædificata.*

XIII.

XIII. *Remorum civitas direpta.*
XIV. *Gerberti hac de re litteræ.*
XV. *Arnulfi archiepiſcopi donatio ſancto Remigio facta.*
XVI. *Suſanna comitiſſa Elnonem feccdit.*
XVII. *S. Vincentii Laudunenſis abbates.*
XVIII. *Foſſatenſis monaſterii reformatio per ſanctum Mayolum.*
XIX. *Tento illic abbas poſt Mayolum.*
XX. *S. Germani Autiſſiodorenſis reformatio. Heldricus abbas.*
XXI. *Fulconis comitis donatio facta Majori-monaſterio.*
XXII. *Tuiclenſium concordia cum Auriliacenſibus.*
XXIII. *Trenorchienſes abbates.*
XXIV. *Epiſcopi Hildensheimenſes & Wirziburgenſes. Theodericus & Egilwardus monachi floreut.*
XXV. *Siricus archiepiſcopus Cantuarienſis.*
XXVI. *Alfricus abbas fit epiſcopus Wiltonienſis.*
XXVII. *Florentiæ S. Mariæ monaſterium conditur.*
XXVIII. *Gerbertus Hugoni adhæret.*
XXIX. *S. Mauri monaſterium Virduni.*
XXX. *S. Benigni reformatio per Mayolum.*
XXXI. *Willelmus illic abbas ordinatur.*
XXXII. *Monaſteria ab eo reformata in Burgundia.*
XXXIII. *Fiſcamni eccleſia conſecratur.*
XXXIV. *Burgulicaſe monaſterium fundatur.*
XXXV. *Gauzbertus ejus loci abbas.*
XXXVI. *Molliacenſe eidem committitur.*
XXXVII. *Willelmus dux Aquitaniæ fit monachus.*
XXXVIII. *Willelmus item Provinciæ dux.*
XXXIX. *Ecoliſmenſis eccleſia monachorum. Brantoſmi ſtatus.*
XL. *Anperiaci abbates.*
XLI. *Navenſes item, Stradenſes & Dolenſes abbates.*
XLII. *Foleuino abbati Laubienſi ſuccedit Herigerus.*
XLIII. *Monaſterii ejus ſtatus.*
XLIV. *Fulradus abbas S. Vedaſti nequam.*
XLV. *Torcenſe cœnobium conditur.*
XLVI. *Epternacenſes ſcholaſtici.*
XLVII. *Mortes apud S. Gallum & turbæ.*
XLVIII. *Ekkehardus ſecundus magiſter. Ekkehardus tertius.*
XLIX. *Adalbertus epiſcopus Romæ monachum induit.*
L. *Theophaniæ præceptum pro Farfa de cella Victoriæ.*
LI. *Alia cella eidem data.*
LII. *Johannes abbas Parmenſis obit. Cæli aurei abbates.*
LIII. *Salvatoris monaſterium Carracedi conditur. Aliud Nemauſi.*
LIV. *Arnulfi archiepiſcopi depoſitio.*
LV. *Gerberti electio.*
LVI. *Rainulfus abbas Senonenſis.*
LVII. *Miliduneuſe S. Petri cœnobium conditur. Variæ ejus ruinæ.*
LVIII. *S. Mariæ abbatia Miliduni.*
LIX. *Odilonis parentes & converſio. Electio ejus in abbatem.*
LX. *Adonis Dervenſis abbatis extrema facta.*
LXI. *Fingenius abbas trium monaſteriorum.*
LXII. *S. Michaelis de Monte abbates & incendium.*
LXIII. *Montis & monaſterii deſcriptio.*
LXIV. *S. Theotfredi abbas Guigo.*
LXV. *Lezatenſes abbates.*
LXVI. *Gemblaci relaxatio ſub Erleino abbate.*
LXVII. *Halberſtadenſis eccleſiæ dedicatio.*
LXVIII. *Godehardus Altahæ monachus.*
LXIX. *Monaſteria duo in Saxonia fundata.*
LXX. *Adſo abbas Dervenſis moritur.*
LXXI. *Lattuiacenſe monaſterium inſtauratum. Doctrinæ propagatio ab eccleſia Remenſi.*
LXXII. *Fulberti epiſcopi primordia.*
LXXIII. *Herberti comitis obitus.*
LXXIV. *S. Benigno datum altare.*
LXXV. *S. Cæſario facta reſtitutio.*
LXXVI. *S. Oſwaldus archiepiſcopus obit. Aldulfus abbas ei ſuccedit. Crulandæ abbates.*
LXXVII. *S. Udalrici epiſc. canonizatio.*
LXXVIII. *Sigifridi comitis donatio facto Maximino.*
LXXIX. *Ingelardus abbas Centulæ bona recuperat. Centulæ viri inſignes.*
LXXX. *Wuillelmus dux Aquitaniæ fit monachus. S. Leodegarii cœnobium prope Nortum. Abbatiſſæ ſanctæ Crucis.*
LXXXI. *Ecbertus Trevirenſis præſul obit.*
LXXXII. *Gerberti ad eum epiſtolæ.*
LXXXIII. *Bernuvardus fit epiſcopus Hildensheimenſis. Mettenſis parthenonis controverſia finita.*
LXXXIV. *Deſertinæ confirmata privilegia.*
LXXXV. *S. Andreæ monaſterium Viennæ inſtauratum.*
LXXXVI. *Turbæ de Gerberti electione.*
LXXXVII. *Gerberti hac de re epiſtolæ. Auriliacenſes abbates.*
LXXXVIII. *Mayoli extrema facta. Silvanecti moritur.*
LXXXIX. *Vitæ ejus ſcriptores.*
XC. *Diſcipuli ejuſdem.*
XCI. *S. Dionyſii monaſterium reformatur.*
XCII. *S. Mariæ de Campis cella.*
XCIII. *S. Germani Autiſſiodorenſis privilegium.*

XCIV. *S. Michaelis in Eremo ecclesia S. Florentio data. Item Livriacum. Mutacenses abbates.*
XCV. *S. Martialis delatio, ejusque loci abbates. Jerosolymorum vastatio.*
XCVI. *Adalbertus Prugam revocatur.*
XCVII. *Vvolfgangus episcopus Ratisponæ obit.*
XCVIII. *Ramuoldus abbas S. Emmerammi falsæ accusatur.*
XCIX. *Senonense monasterium fundatur.*
C. *Terracinensium oblatio facta S. Benedicto.*
CI. *Johannes papa Roma pulsus. Romæ quot tunc monasteria.*
CII. *Gerardi Tullensis episcopi obitus & successores.*

LIBER LI.

Ab anno Christo 995. ad annum 1000.

I. GErbertus Arnulfo archiepiscopatum cedit.
II. *Leo abbas S. Bonifacii. Leo ex abbate Nonantulæ illic monachus. Leo alter Nonantulæ abbas.*
III. *Alii duo ejusdem nominis episcopi.*
IV. *Abbonis concertatio in synodo Dionysiana. Apologeticum ejusdem.*
V. *Simoniacorum effugia rejecta.*
VI. *S. Dionysii monachi damnati ob seditionem.*
VII. *Abbonis collectio canonum.*
VIII. *Bernardus abbas Belli-loci Romam adit.*
IX. *Vvillelmus Divionensis abbas in eodem itinere ægrotat.*
X. *Beatæ Mariæ Suessionensi restituta bona. Item S. Crispino.*
XI. *Burgulis fundatio confirmata. Odo comes obit monachus. Rotberti regis cum Berta connubium.*
XII. *Cameracenses turbæ.*
XIII. *Heinricus dux Gandersheimii sepultus.*
XIV. *Riddagus abbas Magdeburgensis.*
XV. *Augustenses & Constantienses episc.*
XVI. *Autfridus episcopus Trajectensis.*
XVII. *Blandinienses abbates.*
XVIII. *S. Cuthberti translatio Dunelmum.*
XIX. *Ottonis iter Romam, & coronatio. Gregorii V. electio.*
XX. *Ottonis placitum pro Brumiensi monasterio. Diplomata pro variis monasteriis, pro Farfa & S. Flora.*
XXI. *Gregorius V. monachus. Ejus bulla pro Stabulensibus.*
XXII. *Romualdus Classensibus præficitur.*
XXIII. *Tiburtes Ottoni reconciliat. Venerium eremitam informat.*
XXIV. *Abbo mittit Leoni abbati reliquias sancti Benedicti.*
XXV. *Abbonis duplex iter Romam.*
XXVI. *Gerberti ad Ottonem epistolæ.*
XXVII. *Adalbertus Romam revisit.*
XXVIII. *Moguntiæ demoratur. Sacra loca visitat.*
XXIX. *Joannes antipapa.*
XXX. *Mutinense sancti Petri cœnobium conditur.*
XXXI. *Genua monasterium S. Syri.*
XXXII. *Mansoni abbati Casinati suffectus Johannes.*
XXXIII. *Cluniaci cella & possessiones confirmatæ.*
XXXIV. *Anicienses episcopi.*
XXXV. *Gregorius abbas Einsidlensis obit.*
XXXVI. *Godehardus fit abbas Altahæ inferioris.*
XXXVII. *Alfricus archiepiscopus Cantuariensis.*
XXXVIII. *Hugonis regis obitus, & monita ad filium.*
XXXIX. *Richardus Normannorum dux obit.*
XL. *Abbonis legatio Romam.*
XLI. *Arnulfus Remis restituitur.*
XLII. *Ferrariensis monasterii status.*
XLIII. *Ruinardus abbas Senonensis.*
XLIV. *Abbonis epistolæ ad Gregorium papam. Gregorii ad eum epistola.*
XLV. *Martiniana canonicis favet Abbo.*
XLVI. *Gerbertus non ita.*
XLVII. *S. Martini asyli violator Fulco ut satisfecit.*
XLVIII. *Dissensio in Majori-monasterio in abbatem.*
XLIX. *Miracli alia similis.*
L. *Letaldus scribit vitam S. Juliani.*
LI. *Abbonis epistola de decimis.*
LII. *Theobaldus abbas Cormaricensis.*
LIII. *Fulberti epistola ad Alcodatum.*
LIV. *Usercæ Agedunum donatur.*
LV. *Turbæ de electione in Monte-majori. Epistola ad Gregorium papam.*
LVI. *Mosomenses abbates & Augienses.*
LVII. *Quindelinburgi nova ecclesia dicatur.*
LVIII. *Altenense monasterium. Pruelense prope Ratisponam.*
LIX. *Adalberti episcopi martyrium.*
LX. *Thietdagus Adalberti successor.*
LXI. *Stephanus rex Hungariæ monasterium condit. Anajlasius abbas.*
LXII. *Petri-Urseoli obitus. Hugonis Tusciæ ducis monasteria.*
LXIII. *Brixienses & Ambrosiani monasteriorum privilegia renovata.*
LXIV. *Sigifridus episcopus Placentinus.*
LXV. *Johannes abbati Casinati suffectus alter Johannes.*
LXVI. *Ottonis diplomata pro Ambrosiana & Einsidla.*
LXVII. *Gerbertus fit archiepiscopus Ravennæ.*

LXVIII. *Rotberti regis connubium reſciſſum.*
LXIX. *Ravennas concilium de euchariſtia.*
LXX. *Hermenfredus abbas Gullvatenſis.*
LXXI. *Hugo abbas Farfenſis. Lis ejus cum presbyteris Romanis.*
LXXII. *Eiuſdem præclara conſtitutio.*
LXXIII. *Abbo divortium Bertæ regi perſuadet.*
LXXIV. *Rotberti diplomata pro Foſſatis & ſancta Maglorio.*
LXXV. *Burchardi donatio S. VValarico facta.*
LXXVI. *Flaviniaci ſtatus & abbates.*
LXXVII. *Aimoinus hiſtoriam Francorum ſcribit.*
LXXVIII. *Dervenſis eccleſia dedicatio. Hugonis monachi emendatio.*
LXXIX. *S. Arnulfi monaſterii reformatio & abbates.*
LXXX. *Item S. Apri & Gorziæ.*
LXXXI. *Guillelmo abbati epiſcopi & abbates adhærent.*
LXXXII. *Salvatoris monaſterium in Voſago.*
LXXXIII. *Cluniaco data confirmantur. S. Victoris eccleſia Genevæ Odiloni commiſſa.*
LXXXIV. *Beracenſe monaſterium condi-tur.*
LXXXV. *Defunctorum commemoratio inſtituta.*
LXXXVI. *S. Theotfredi cella.*
LXXXVII. *Bernardus epiſcopus Cadurcenſis.*
LXXXVIII. *Bellilocenſis monachi donatio in honorem S. Mariæ.*
LXXXIX. *Monaſteria in Saxonia condita.*
XC. *Gregorio V. ſuccedit Gerbertus.*
XCI. *Andronenſe monaſterium.*
XCII. *Leo archiepiſcopus Ravennas.*
XCIII. *Johannes abbas S. Vitalis.*
XCIV. *Cella Minionis Farfenſibus aſſerta.*
XCV. *Placitum de eadem cella.*
XCVI. *Leo Vercellenſis epiſcopus. Bonus-homo abbas Bremetenſis.*
XCVII. *Petrus Sublaci abbas, aliique.*
XCVIII. *Mathildis abbatiſſa obit, Adelheida ſuccedit.*
XCIX. *Adelaidis auguſta item obit.*
C. *Sigefridus auctata. Hildeſheveuſe monaſterium everſum.*
CI. *Paredum Cluniaco ſubditur.*
CII. *Taluzatis cella. Savigniaco facta donatio.*
CIII. *Mayoli cella Papiæ. S. Bononi monaſterium.*
CIV. *Epiſcopo facto monacho ordinationes an licitæ.*
CV. *Burgulii res auctæ.*
CVI. *Sevinus Senonum archiepiſcopus obit.*
CVII. *S. Laurentii de Carbonario monaſterium inſtauratur.*
CVIII. *Leotherius Sevvino ſuccedit.*
CIX. *Proceſſiones Resbacenſes & Jotrenſes.*
CX. *Foſſatis facta donatio. S. Maglorio data Lebonienſis cella.*
CXI. *Emmonis libri ad VVillelmum abbatem.*
CXII. *S. Montanæ tranſlatio Ferrarias.*
CXIII. *Caſtrum de Salis a S. Benedicto protectum.*
CXIV. *Gauzbertus abbas Romam adit. S. Petri de Caltura, & S. Vincentii ſtatus.*
CXV. *Burchardus archiepiſcopus & Gevaldus comes Saviniaca quædam donant.*
CXVI. *Galterii abbatis ſtatutum contra fures.*
CXVII. *Monti-majori facta donatio Pertuſi.*
CXVIII. *S. Victoris monaſterium inſtauratum.*
CXIX. *Odbertus abbas Sithienſis. Duello lis finita.*
CXX. *Ottonis varia geſta. Caroli Magni corporis detectio.*
CXXI. *Alavvicus ſit Argentorati epiſcopus.*
CXXII. *Thummi converſio. Romualdi iter Caſinum, aliaque facta.*
CXXIII. *Bonifacius Pruſſorum apoſtolus.*
CXXIV. *Romualdi quædam facta.*
CXXV. *Ejus diſcipuli in Poloniam miſſi.*
CXXVI. *Monachi duo reſipiſcunt.*
CXXVII. *Stephani Hungariæ ducis legatio Romam.*
CXXVIII. *Monaſterium Ravennæ ab eo extructum.*
CXXIX. *Monachi laxius viventes, non mutandi, ſed reformandi.*
CXXX. *Poppa luſtratis ſacris locis fit monachus.*
CXXXI. *Sagnuti monaſterio fit donatio.*

LIBER LII.

Ab anno Chriſti 1001. ad annum 1007.

I. *Ordinis in hoc ſæculo ſtatus.*
II. *Otto S. Adalberti monaſterium condit. Leoni Ravennæ præſuli ſuffectus Fridericus. Pompoſa monaſterium liberum.*
III. *Senenſia monaſteria.*
IV. *Gandersheimenſis litis ſumma.*
V. *Gandersheimenſio eccleſia dedicatio turbata.*
VI. *Varia hac de re concilia.*
VII. *S. Germani monaſterium Autiſiodorenſe inexpugnatum.*
VIII. *S. Benigni nova baſilica inchoata.*

Willelmi caritas in egenos, Vizeliacenses abbates.
IX. *Fiscannum Willelmo commissum.*
X. *Ejus loci viri illustres; alia monasteria Willelmo commissa.*
XI. *Abbonis abbatis epistola ad Odilonem abbatem.*
XII. *Friderici comitis & Richardi monastica professio.*
XIII. *Hucbertus abbas S. Albini.*
XIV. *Herveus canonicus monachica vivit, Pruliaci abbatiæ.*
XV. *S. Theotfredo canonici Anicienses quædam donant.*
XVI. *Aniane abbates.*
XVII. *Canigonensis monasterii initia.*
XVIII. *Burchardus abbas S. Galli.*
XIX. *Ramvoldi abbatis & Gerbergæ abbatissæ obitus.*
XX. *Ramvoldi successores.*
XXI. *Hirsaugiæ desolatio.*
XXII. *Wilkinensis monasterii abbatissa prima Adelheidis.*
XXIII. *Sceptronis facta donatio, Episcopi Schireburnenses.*
XXIV. *Ottonis imperatoris obitus.*
XXV. *Henricus succedit, Sophiæ abbatissæ benedictio.*
XXVI. *Heinrici prima diplomata. Hugo dux Florentiæ sepultus.*
XXVII. *Correni-cella Mantis-majoris. S. Luciani reliquiæ inventæ.*
XXVIII. *Flaviniacenses abbates, S. Michaelis item ad Mosam.*
XXIX. *Heinrici præcepta pro Corbeia & Herisforda.*
XXX. *Pirmini monasterii privilegium asseritum in synodo Romana.*
XXXI. *Brunonis nativitas & parentes.*
XXXII. *Silvestri papæ obitus, scripta & apologia. Sepultura ejusdem.*
XXXIII. *Successores.*
XXXIV. *Fructuariense monasterium condatur.*
XXXV. *S. Benigno factæ donationes.*
XXXVI. *Odonis vicecomitis, ejusque coniugis epitaphia.*
XXXVII. *Argentatilum restitutum.*
XXXVIII. *Milidunensis monasterii immunitas.*
XXXIX. *Magenardus in Carnutense monasterium intrusus. Fulberti hac de re epistola ad Abbanem.*
XL. *Notanda in hac epistola.*
XLI. *Gisberti abbatis epitaphium.*
XLII. *Comite mortuo Magenardus stabilitur.*
XLIII. *Dolenses abbates.*
XLIV. *Lezati quædam cellæ.*
XLV. *Fingentius abbas obit. Ejus successores, Constantinus scriptor vitæ Adalberonis.*
XLVI. *S. Clementis Metensis abbates.*
XLVII. *Richardus abbas S. Vitoni. Friderice modestia.*
XLVIII. *Abbonis iter in Vasconiam. Epistola ejus ad Odilonem.*
XLIX. *Mors ejusdem. Sepultura ejus qualis. Encyclica de eo epistola.*
L. *Martyrium ejus & cultus.*
LI. *Vita ejus ab Aimoino scripta.*
LII. *Ejusdem scripta.*
LIII. *Discipuli ejus.*
LIV. *Gauzlenus Abbonis successor.*
LV. *Monachus in extremis derelicto adest S. Benedictus.*
LVI. *Johannis papæ privilegium pro S. Florentia.*
LVII. *Gausbertus abbas Majoris-monasterii.*
LVIII. *Teutoni Fossatensi abbati suffectus Theobaldus.*
LIX. *Psalmodium instauratur. Coxano facta donatio.*
LX. *Vuillelmi vicecomitis professio monastica in extremis.*
LXI. *S. Eusebii Apteuse monasterium.*
LXII. *Fulradus abbas S. Vedasti ejectus.*
LXIII. *S. Trudonis abbates.*
LXIV. *S. Martini Trevirensis cœnobium directum. Burtonense monasterium.*
LXV. *Johannis-Canaparii & Franconis obitus.*
LXVI. *Lotharingiæ duces.*
LXVII. *S. Arnulfi res ab Adalberone servatæ. Adalberonis obitus.*
LXVIII. *Abbates quadraginta ab eo ordinati.*
LXIX. *Theodericus ejus successor. Trotmanni fundus.*
LXX. *Godehardus abbas Hersfeldensee reformat.*
LXXI. *Tegernseuse & Cremense eidem commissi.*
LXXII. *Tegernseensium abbatum series emendata.*
LXXIII. *Tegernseenses sub Godehardo abbates.*
LXXIV. *S. Benigni cella erecta, Vicaris perpetui.*
LXXV. *S. Stephani cella item Belnensis.*
LXXVI. *Patriciaci miracula facta. Duranni Florici monachus.*
LXXVII. *Cluniaco factæ donationes.*
LXXVIII. *S. Remigii Remensis abbates.*
LXXIX. *Figiaci abbates.*
LXXX. *Fames ingens.*
LXXXI. *Rotberti diplomata pro Fistamno. S. Audœni abbates.*
LXXXII. *Rotberti diploma pro S. Benigno. Ejus colloquium cum Heinrico.*
LXXXIII. *Fossatensibus prabenda, & alia confirmata.*
LXXXIV. *S. Vitoni monasterium instauratur.*
LXXXV. *Friderici monachi humilitas.*
LXXXVI. *Benefactores hujus loci & viri illustres.*
LXXXVII. *Immo Gorziensis sit Augiæ abbas.*

LXXXVIII.

LXXXVIII. *Prumiense monasterium ab Henrico rege visitur.*
LXXXIX. *Placitum ejus pro Italicis monasteriis.*
XC. *Theodericus monachus S. Matthiæ. Abbates eius loci.*
XCI. *Gumberus Altahæ fit monachus.*
XCII. *Montis S. Mariæ monasterium dedicatur.*
XCIII. *Alfrico Cantuariæ archiep. succedit Elfegus.*
XCIV. *Adalbertus abbas Bifeldunensis.*
XCV. *Bambergæ episcopatus & monasteria. Alia Bambergæ subiecta.*
XCVI. *Cistis & Rothenardis abbatissa morinæ. Neuburgense monasterium.*
XCVII. *Epternacenses Abbates.*
XCVIII. *S. Livini translatio Gandum.*
XCIX. *Herigero abbati Lauduensi succedit Ingobrandus. Quæstio de advocatu.*
C. *Theodericus Belga nascitur. Melbodi eruditur ab Anfoalde sorore.*
CI. *Fulbertus fit episcopus Carnutensis. Odilo abbas quanti apud eum.*
CII. *Gauzberti abbatis successores.*
CIII. *Bellimontis monasterium conditur.*
CIV. *Bellilocense apud Loccas cœnobium conditur.*
CV. *Canigonensi & Rodensi monasteriis fit donatio.*
CVI. *S. Flori monasterium.*
CVII. *Hugoni abbati Saviniaci succedit Durantus.*
CVIII. *Padolironense monasterium conditur.*
CIX. *Symeonis monachi vitæ compendium.*
CX. *Bonifacius dux Etruriæ.*
CXI. *Pruniæ cœnobium condituv.*
CXII. *Petri Damiani ortus, & vitæ initia.*

LIBER LIII.

Ab anno Christi 1007. ad annum 1014.

I. S. *Dominica ablata restituuntur.*
II. *Lis renovata de subjectione cœnobii Florinensis.*
III. *Richardo commissa abbatia S. Vedasti. Alia monasteria eidem commissa.*
IV. *Notgerus Leodicensis episcopus obitus.*
V. *Olbertus monachus Burchardi episcopi præceptor.*
VI. *Trevirenses turbæ, Bruno Augiæ abbas.*
VII. *Gunterus eremum petit.*
VIII. *Zozrardus & Benedictus Eremitæ.*
IX. *Gerardus abbas Crispinacensis, tum Fontanellensis, Lezcelinus Crispiaci abbas.*
X. *Felix in Armoricam missus.*
XI. *Simonis obitus & scripta.*
XII. *Festa tributa supplicationes & confessiones.*
XIII. *S. Martialis abbates.*
XIV. *Guarinus abbas generalis. Electense monasterium & Girvense.*
XV. *Montis-majoris abbates, & quidam monachi illustres.*
XVI. *Jerosolymis templum eversum. Johanni papæ succedit Sergius IV.*
XVII. *Hugo & Guido abbates Farfenses.*
XVIII. *Cluniacenses consuetudines Farfæ receptæ.*
XIX. *Officinarum regularium mensuræ.*
XX. *Libri dati in capite quadragesimæ.*
XXI. *S. Mariæ Florentiæ facta donatio.*
XXII. *S. Johannis monasterium Vinetiis.*
XXIII. *Arduinus presbyter Ariminensis.*
XXIV. *Brunonis archiepiscopi martyrium.*
XXV. *Parricidii pœnitentia.*
XXVI. *Poppo matrem suam convertit.*
XXVII. *S. Vedastis res curat.*
XXVIII. *Æthamense concilium.*
XIX. *S. Michaelis de Monte abbates.*
XXX. *Solemnis cella.*
XXXI. *Attilanus episcopus obit.*
XXXII. *Hadderici abbatis S. Germani obitus & successores.*
XXXIII. *Wiferius monachus Remarensis.*
XXXIV. *Flaviniacenses abbates.*
XXXV. *Tiernense monasterium Odiloni commissum.*
XXXVI. *S. Severi res confirmatæ.*
XXXVII. *Mallacense novum monasterium conditur.*
XXXVIII. *Angeriaci caput S. Johannis inventum.*
XXXIX. *Augeriacenses abbates.*
XL. *Landulfi episcopi donatio pro parte emptis.*
XLI. *Carentiniacum monasterium.*
XLII. *S. Fidis miracula scripta a Bernardo scholastico.*
XLIII. *Monasteria Marcæ Hispanicæ.*
XLIV. *Tarasia princeps fit monacha.*
XLV. *Martianus abbas S. Ensebii.*
XLVI. *S. Salvatoris & Caburri monasteria.*
XLVII. *Bodonis-monasterii fortuna. Salvatoris monasterium.*
XLVIII. *Ansfridus episcopus Trajecti obit.*
XLIX. *Johannes quoque abbas Casinensis.*
L. *Aibeaulfus ejus successor.*
LI. *Rupertus episcopus & Maginfridus monachus defuncti. Corbeiæ-novæ abbates.*
LII. *B. Mariæ Superius monasterium Ratisponæ renovatur.*
LIII. *Bernardi ducis & Willigisi archiepiscopi obitus. Erkembaldus Willigisi successor.*
LIV. *Diploma pro Tegernsensibus. Horisfordensium reformatio.*
LV. *Arnulfus abbas Carnutensis.*

LVI.

LVI. *Abbates Miciacenſes & Salmurenſes.*
LVII. *Albertus abbas Miciacenſis. Epiſtola ejus ad papam.*
LVIII. *Alberti donationes Gemetico & S. Andoeno.*
LIX. *S. Victoris eccleſia datur S. Theotfredo.*
LX. *Stablonenſis cella.*
LXI. *Sergii papæ bulla pro variis monaſteriis.*
LXII. *Onienſe monaſterium duplex.*
LXIII. *Sergii papæ extrema facta & ſucceſſor.*
LXIV. *S. Vincentii ad Volturnum monaſteria & abbates.*
LXV. *Farfenſium lis.*
LXVI. *Bellilocenſis monaſterii dedicatio.*
LXVII. *Benedicti papæ littera pro S. Benigno. Benignus epiſcopus ibi monachus.*
LXVIII. *Rotbertus abbas Gemeticenſis. Burgulienſes abbates.*
LXIX. *Burchardus comes obit monachus.*
LXX. *S. Martini cœnobium Lemovicis, ejuſque abbates.*
LXXI. *S. Theotfredo eccleſia S. Laurentii ſubjicitur. S. Theotfredi abbates.*
LXXII. *Condomi inſtituti monachi. Abbates ejus loci.*
LXXIII. *Gerardus epiſt. Cameracenſis ordinatur.*
LXXIV. *Florinenſe monaſterium.*
LXXV. *Olberius abbas Gemblacenſes reformat. Stabulenſes abbates.*
LXXVI. *Brunonis mater ſe recipit ad Mediamum-monaſterium. Brunonis monachatus.*
LXXVII. *Adelheidis Coloniæ ſit abbatiſſa.*
LXXVIII. *S. Udalrici monaſterium, ejuſque primi abbates.*
LXXIX. *Bonifacii arubicp. martyrium.*
LXXX. *Romualdi varia monaſteria.*
LXXXI. *Hungariam adire non ſuitur.*
LXXXII. *Reſtaldus Parmæ epiſcopus.*
LXXXIII. *Germanicæ res. Sigefredus abbas Magdeburgi.*
LXXXIV. *Godehardus Altahæ redux. Theodorus obit.*
LXXXV. *Elfegi archiepiſcopi martyrium.*
LXXXVI. *Mortes in Germania.*
LXXXVII. *Gerenrodæ monaſterium.*
LXXXVIII. *Fuldæ mutatio.*
LXXXIX. *Bardo cum abbate recedit.*
XC. *Hermanni Contracti nativitas.*
XCI. *Gauzlinus ſit archiepiſcopus Bituricenſis.*
XCII. *Floriacum ſuſcipiunt nobiles Hiſpani.*
XCIII. *Giraldus abbas Salmurenſis.*
XCIV. *Mannaſcæ eccleſia S. Victori datur.*
XCV. *S. Maniatis monaſterium inſtauratur.*
XCVI. *Heinrici iter in Italiam. Ejuſdem coronatio.*
XCVII. *Varia ejus diplomata.*
XCVIII. *Symbolum an Romæ olim cantatum.*
XCIX. *Heinrici dona Cluniaco facta.*
C. *Poppo abbas cum a ſpectaculis revocat.*
CI. *Hatwvi abbatiſſæ obitus.*
CII. *Morardo abbati S. Germani ſuccedit Ingo; Ratbodo Elnonenſi Rebardus.*
CIII. *Malliacum corpus Sancti Rigomeri tranſfertur.*
CIV. *Nobiliaci abbas Conſtantinus, aliique.*
CV. *Rainaldus, Plato aliique S. Maxentii abbates.*
CVI. *Baſſiacum monaſterium conditur.*
CVII. *Selva abbas Canigonenſis.*
CVIII. *Andaonenſi monaſterio data eccleſia.*
CIX. *Heinrici diploma pro Fructuaria.*
CX. *Bulla pro Bremetenſi monaſterio.*
CXI. *S. Juſtina abbates.*
CXII. *Hugo Farfa abbas iterum ordinatur.*
CXIII. *Odilonis itinera Romam.*
CXIV. *Placita de quodam caſtello Farfenſium.*
CXV. *Evesbamenſe cœnobium renovatur.*
CXVI. *Carroſi reformatio & abbates.*

LIBER LIV.

Ab anno Chriſti 1015. ad annum 1021.

I. *Abdinchofenſe monaſterium conditur.*
II. *Corbeia novæ reformatio.*
III. *Verdunenſes abbates.*
IV. *Adelheidis abbatiſſa Vilikenſis obit.*
V. *Gemblaco facta donatio.*
VI. *S. Vitoni res confirmatæ. Litardus comes factus illic monachus.*
VII. *Humbertus monachus Mediani-monaſterii.*
VIII. *S. Prajecti monaſterio donatio facta. Dudo decanus S. Quintini.*
IX. *Alberti comitis funeſta mors. Valerannus abbas Humolarienſis.*
X. *S. Benigno remiſſæ præſtationes.*
XI. *Ingo abbas S. Petri-Vivi. Ludovicus comes illic monachus.*
XII. *Tuſiacum monaſterium inſtauratur.*
XIII. *Odonis comitis litteræ pro Majori-monaſterio.*
XIV. *S. Andreæ Vienneſi quædam reſtituta.*
XV. *Durandus epiſcopus Vencienſis monaſterium S. Vannæ condit.*
XVI. *Arduinus rex fit monachus.*
XVII. *S. Nicolai monaſterium Cameracenſe conditur.*
XVIII. *Roberti iter Romam.*

XIX. *Bulla pro Cluniaco.*
XX. *Theodericus fit epiſcopus Aurelianenſis.*
XXI. *Angelrammus abbas Centulenſis.*
XXII. *Herbertus & Richardus abbates Carbeienſes.*
XXIII. *Pontis-levii prælium.*
XXIV. *Ebroilenſi monaſterio Willelmus comes quædam donat.*
XXV. *Silvis converſio.*
XXVI. *Artæ-cellæ ſeu Brignollæ origo. Montis majoris nova baſilica.*
XXVII. *S. Jacobi monaſterium Leodici inchoatur.*
XXVIII. *Regimbaldus Laureshami & Fuldæ abbas obit. Minnileva monaſterium Herſfeldenſi ſubjectum.*
XXIX. *Angliæ reges, & ſtatus perturbatus.*
XXX. *Simeonis Padoliromenſis eremitæ obitus.*
XXXI. *Ambroſiani abbates, eorumque juriſdictus.*
XXXII. *Hugo rex a Rotberto patre dictus. Diploma pro Cluniaco.*
XXXIII. *Willelmi ducis donatio eidem facta.*
XXXIV. *Abbatee Rotenſis epiſcopi electioni præſentes.*
XXXV. *Benedicti papæ privilegia.*
XXXVI. *Fructuariæ libertas aſſerta.*
XXXVII. *A Lingonenſi epiſcopo probata.*
XXXVIII. *Bulla pro Farfa.*
XXXIX. *Keminada monaſterium confirmatur.*
XL. *Chunegundis morbus & votum. Aliæ res Germanicæ.*
XLI. *Hekkehardus Pragæ epiſcopus. Magdeburgi incendium. Colomanni martyrium.*
XLII. *Res Trevirenſes.*
XLIII. *Wolbodo cœnobium S. Jacobi perficit.*
XLIV. *S. Pepæ abbates.*
XLV. *Crulaadenſes.*
XLVI. *Maricolis monachi reſtituti. S. Andreæ monaſterium.*
XLVII. *Luxovii privilegium renovatum. Conſtantinus monachus doctus.*
XLVIII. *Hermannus Tullt epiſcopus beneficus in monachos. Vicarii parochiarum.*
XLIX. *Rotberti regis præceptum pro Flaviniaco.*
L. *S. Rotbertus Moliſmenſis naſcitur.*
LI. *Tetfridi abbatis Bonæ-vallis depoſitio.*
LII. *Angeriaci tumultus.*
LIII. *S. Amantes monaſterium tranſlatum, Parochialis jus a Vinzellæ cella.*
LIV. *Ademarus monachus & ſcriptor.*
LV. *S. Evarchii abbates.*
LVI. *Savigniaco factæ donationes. Item S. Victori.*
LVII. *Henrici Imp. duo diplomata pro Emſidia.*
LVIII. *Cervariæ cella.*
LIX. *Guidonis abbatis Pompoſiani vitæ compendium.*
LX. *Romualdus Camalduli eremum incolit.*
LXI. *Camaldulenſium vitæ genus.*
LXII. *S. Theodori monaſterium Caïetæ.*
LXIII. *Rotberti præceptum pro Latiniaco.*
LXIV. *Cluniaco factæ donationes.*
LXV *Trenorchii dedicatio.*
LXVI. *S. Martialis abbates.*
LXVII. *Craſſæ abbates, aliique.*
LXVIII. *Carriloci partheuon fundatur.*
LXIX. *Willelmi comitis donatio Fructuariæ.*
LXX. *Lutborni & Sceldicæ abbatiæ. Henrici varia diplomata.*
LXXI. *Ditmarus epiſcopus obit. Heimeradus item presbyter.*
LXXII. *Tuitienſe monaſterium dedicatur.*
LXXIII. *Clivi-Scauri monaſterio ſit reſtitutio.*
LXXIV. *Abbates S. Salvatoris apud Reate.*
LXXV. *Concilium Airiacenſe.*
LXXVI. *Dervenſes abbates.*
LXXVII. *S. Benigno datur monaſterium Sarmaſiæ.*
LXXVIII. *Theodericus epiſcopus Aurelianenſis Fulberto reconciliatus.*
LXXIX. *Richardi litteræ pro Fontanella.*
LXXX. *Majoris-monaſterii quædam cellæ.*
LXXXI. *S. Nicolai cœnobium Andegavis conditur.*
LXXXII. *Credonenſis cella.*
LXXXIII. *S. Martialis abbates.*
LXXXIV. *Peciano monaſterio datur Baſſona. Sordua vindicatur.*
LXXXV. *Iterus abbas Savigniaci ordinatur. Talueriæ Savigniaco data.*
LXXXVI. *S. Victoro facta donatio, Frederici monachi obitus.*
LXXXVII. *Richardus Malbodium Elmonenſibus præficit, Popponem Stabulenſibus.*
LXXXVIII. *Monaſterium Virduni muris includi non ſert.*
LXXXIX. *Bergenſe monaſt. conditur.*
XC. *Hermannus ſcholis tradicus.*
XCI. *Canuti regis benefacta in noſtros.*
XCII. *Elienſes abbates. Egmoltbus Angliæ primas.*
XCIII. *Fructuariæ dat quadam Gerardus comes.*
XCIV. *Firmanus S. Savini abbas.*
XCV. *S. Stephani de Cornu monaſterium.*
XCVI. *Romualdus Sitriæ diſtrictius vivit.*
XCVII. *Falſo accuſatus pœnitentiam ſubit.*
XCVIII. *Guiſlæ comitiſſæ & Bernardi comitis teſtamenta.*

XCIX.

XCIX. *Laubienſe monaſterium Richardo commiſſum.*
C. *S. Laurentii monaſterium Leodici incboatum.*
CI. *VVolboda epiſcopus obit. Olbertus S. Laurentii abbas.*
CII. *Heribertus quoque Coloniæ natiſtes obit.*
CIII. *Helias abbas Colonienſis.*
CIV. *Volbertus abbas obit.*
CV. *Heinrici Imp. acta & Erkembaldi Moguntini archiepiſc. obitus.*
CVI. *Variæ mortes.*
CVII. *Corbeiæ peſtis, indictum, & incendium.*
CVIII. *Arnulfo Remenſi archiepiſcopo ſuſfectus Ebulus.*
CIX. *Sithienſe monaſterium reformatur.*
CX. *Bergis monachi inſtituti.*
CXI. *Sulmurenſes abbates.*
CXII. *VVifredo abbati S. Victoris ſuccedit Iſarnus. Carvilliani villa S. Victori reſtituta.*

LIBER LV.

Ab anno Chriſti 1022. ad annum 1027.

I. THeodericus *Aurelianorum epiſcopus obit.*
II. *Concilium Aurelianis contra hæreticos. Arefactus eorum detector, poſtea monachus.*
III. *Miſtaci poſſeſſiones confirmantur.*
IV. *Odorannus erroris falſo accuſatus.*
V. *Herveus S. Martini archiclavus obit.*
VI. *S. Mariæ de Soluco cella.*
VII. *S. Michaelis de Monte abbates.*
VIII. *Nauterus abbas S. Michaelis ad Moſam. Cenſuales monaſterii.*
IX. *Mulboldus abbas Elnonenſis.*
X. *Gemblucenſis eccleſia dedicatur.*
XI. *Lat de Burcitho monaſterio.*
XII. *Burchardo abbati S. Galli ſuccedit Theobaldus.*
XIII. *Notkerus tertius obit.*
XIV. *Heinrici Imp. facta in Italia.*
XV. *Theobaldi abbatis electio Caſini ab eo probata. Heinrici fanatio & dona ibidem.*
XVI. *Romualdo an conceſſum Montis-Amiati monaſterium.*
XVII. *Odilonis fuctu Caſini.*
XVIII. *Theobaldi abbatis geſtu.*
XIX. *Guido fit abbas Cuſaurienſis. S. Floræ poſſeſſiones Henricus confirmat.*
XX. *Sulegunſtadenſe concilium.*
XXI. *Hildesheimenſe monaſterium dedicatur.*
XXII. *Sigefridus epiſcopas Mimigardefordenſis.*
XXIII. *S. Beravvardi epiſcopi obitus.*
XXIV. *Godebardus ejus ſucceſſor. Abbates ejus ſucceſſores.*
XXV. *Berno abbas vitam S. Vdalrici ſcribit. Frideboldus abbas S. Vdalrici.*
XXVI. *Bernonis ulta ſcripta.*
XXVII. *Quæſtio de jejunio quatuor temporum.*
XXVIII. *Elmerus abbas ex epiſcopo ſit privatus. Gloceſtriæ monachi reſtituti.*
XXIX. *Legcrenſe monaſterium Sancio epiſcopo commiſſum.*
XXX. *Paternas abbas S. Johannis de Peſia.*
XXXI. *Rodenſis eccleſiæ dedicatio. Petri abbatis epiſtola ad Papam.*
XXXII. *Montis-Serrati eccleſia Ripipullo reſtituta.*
XXXIII. *Irunienſes epiſcopi ex Legcrenſi monaſterio aſſumendi.*
XXXIV. *Heinrici diplomata pro Abdinchoſenſi & Conſungenſi monaſteriis.*
XXXV. *Concilium Moguntinum. Heinrici Imp. colloquium cum Rotberto rege. Fructuariæ privilegium confirmat.*
XXXVI. *Ejus munificentia in eccleſias. Godefridi ducis mors & ſucceſſor.*
XXXVII. *Epiſcoporum mortes. Fuldenſes abbates.*
XXXVIII. *Bardo Fuldæ decanus.*
XXXIX. *Gerardus epiſcopus & Richardus abbas leguti ad Rotbertum regem. Letduinus abbas S. Vedaſti.*
XL. *S. Theotfredo fuctu reſtitutio.*
XLI. *Jordanus Lemovicenſis epiſcopus electus.*
XLII. *Archiepiſcopo inconſulto ordinatur.*
XLIII. *Benedicti papæ & Heinrici imp. obitus. Heinrici votum de monaſtica profeſſione.*
XLIV. *Chunegundis fit monacha.*
XLV. *Ottu abbatiſſa ab eo correpta.*
XLVI. *Conradi Salici electio. Kemiadæ monaſteriam inſtauratum.*
XLVII. *Poppo abbas a ſuis impetitur.*
XVIII. *Brunvvillare monaſterium inſtituit.*
XLIX. *Haſprenſis cellæ permutatio.*
L. *Theodericus, aliique Gemeticenſes abbates.*
LI. *Richardi donatio facta S. Petro Carnutenſi. Rotberti archiepiſcopi privilegium pro eodem.*
LII. *Aliæ donationes eidem factæ.*
LIII. *Felix abbas Ruyenſis.*
LIV. *Lixiniaci cella fundatur.*
LV. *Nobiliaci res auctæ.*
LVI. *S. Auſonii purtheuon conditur.*
LVII. *Judicium in Durandum abbatem S. Cæciliæ.*
LVIII. *S. Victoris & S. Dionyſii monaſteria Mediolani.*
LIX. *S. Vincentii monaſterium Capuanum vaſtatur.*
LX. *Conradi prima diplomata.*
LXI. *S. Vitono donationes factæ.*

LXII.

LXII. *Iugo abbas Sennonenſis obit.*
LXIII. *Synodus Atrebatenſis.*
LXIV. *S. Medardi monaſterio Pulco epiſcopus infeſtus.*
LXV. *Johanni papæ ſcriptæ litteræ de titulo Univerſalis.*
LXVI. *Albertus Miciaci abbas eidem ſcribit. S. Maura caſtrum & cella.*
LXVII. *Bernaicenſe monaſterium conditur. Pancharta pro Gemetico.*
LXVIII. *S. Juliani abbas intruſus Albertus.*
LXIX. *Salmurcenſis monaſterii deſtructio.*
LXX. *S. Martialis abbas & monachi mortui. Toſturiacenſis abbatia.*
LXXI. *Humbaudus Virzionenſis ſit monachus.*
LXXII. *Voltæ monaſterium conſtruitur.*
LXXIII. *Amedei comitis donatio.*
LXXIV. *Benedicti papæ liberatio per S. Odilonem.*
LXXV. *Auſa concilium, ubi de Cluniaci immunitate.*
LXXVI. *Proprietas in monachis refecta.*
LXXVII. *S. Abundi cella apud Santones. Anſelmi monachi donatio.*
LXXVIII. *Judith abbatiſſa Caritoci extigitur.*
LXXIX. *Leo epiſcopus Vercellenſis Willelmo duci regnum defert.*
LXXX. *Comenſe monaſterium.*
LXXXI. *Cavenſis monaſterii primus abbas Alferius.*
LXXXII. *Lintii monachi res geſtæ.*
LXXXIII. *Alferii vitæ primordia.*
LXXXIV. *Conradi iter in Italiam & acta. Johannes abbas Fructuarin & ſucceſſores.*
LXXXV. *Hugo rex obit.*
LXXXVI. *Richardus etiam comes. S. Taurini monaſterium abeo inſtauratum.*
LXXXVII. *Bruno fit Tulli epiſcopus.*
LXXXVIII. *Nantcrus abbas Romæ reliquias reportat.*
LXXXIX. *Moſomenſes abbates.*
XC. *Colchæ Flaviniaco tributæ.*
XCI. *Longilcdi monaſterii origo.*
XCII. *S. Gildaſii de Nemore primordia. Rotbonenſes abbates.*
XCIII. *Lezato abbatia de Patriciauis aſſerta.*
XCIV. *S. Petri de Generoſio monaſterium conditur.*
XCV. *Arnulfi monachi Andaonenſis ſcripta.*
XCVI. *Saviniaco facta donatio.*
CXVII. *Monachi Leodici apud S. Laurentium inſtituti.*
XCVIII. *Res Germanicæ.*
XCIX. *S. Bononius abbas obit.*
C. *Guido Aretinus, ejuſque antiphonarium.*
CI. *Micrologus ejuſdem.*
CII. *Gerardus epiſcopus Cenadienſis.*

LIBER LVI.

Ab anno Chriſti 1027. ad annum 1031.

I. *Conradi Imperatoris coronatio. Canuti regis epiſtola.*
II. *Francofurtenſis ſynodus.*
III. *Haimonis Virdunenſis epiſcopi ſucceſſor Raimbertus.*
IV. *S. Mauri Virdunenſis prima abbatiſſa.*
V. *Richardi abbatis iter Jeroſolymam.*
VI. *Stephano commiſſum S. Laurentii regimen.*
VII. *Bruno epiſc. rem monaſticam curat.*
VIII. *Palatiolum monaſterium abolitum.*
IX. *Mureuſe monaſterium conditur.*
X. *Heinrici regis coronatio.*
XI. *Dervenſibus reſtitutio & donationes factæ.*
XII. *Otto-Willelmus obit. Cluniaco facta reſtitutio.*
XIII. *Placitum pro S. Germano Pratenſi.*
XIV. *S. Wiframni inventio.*
XV. *Richardi ducis obitus & fratres.*
XVI. *Majori-monaſterio facta reſtitutio & donatio.*
XVII. *Cormarici abbates.*
XVIII. *Angeriaci quædam notanda.*
XIX. *Cluniaci immunitas confirmata.*
XX. *Bremetenſem abbatiam invadit Odilo.*
XXI. *Seguſienſe monaſterium conditur.*
XXII. *Monaſterii dotatio & libertas. Pulcherada monaſterium.*
XXIII. *Savilsani monaſterii origo.*
XXIV. *Perufini bona confirmantur.*
XXV. *S. Romualdus obit.*
XXVI. *Camaldulum eremitis confirmatum.*
XXVII. *Romualdi diſcipuli.*
XXVIII. *Monaſterium de Campo-Leonis.*
XXIX. *Hugonis abbatis Farfenſis varia fortuna.*
XXX. *Alfonſus rex obit.*
XXXI. *S. Mildredæ corpus datum monachis S. Auguſtini.*
XXXII. *Richardus abbas Jeroſolymis reverſus.*
XXXIII. *Stephani promotionem improbat. S. Laurentii nova baſilica.*
XXXIV. *Willelmus Ecoliſmenſis comes Jeroſolymis redit. Amalfredus S. Eparchii abbas. Ademari monachi obitus.*
XXXV. *Symeonis Sinaitæ monachi vitæ compendium.*
XXXVI. *S. Catharinæ monaſterium Rotomagi conditur.*
XXXVII. *Richardi & Willelmi abbatum caritas tempore famis.*
XXXVIII. *Richardo III. duci Normannorum ſuccedit Rotbertus. Richardus abbas Neuſtraſios reconciliat.*
XXXIX. *Poppo abbas ex morbo convaleſcit. Hugo abbas Laubienſis.*
XL. *Voidricus abbas Tullenſis. Monaſterium* Dieu-Louuart.

XLI. *Marciaviſt monachi inſtituti. Hamaticum eis ſubjectum.*
XLII. *S. Quintini-de-Monte monaſterium inſtauratur. Columbenſis item abbatia.*
XLIII. *S. Petri monaſterium Catalauni.*
XLIV. *S. Saviniani reliquiæ tranſlatæ.*
XLV. *Gemetico facta reſtitutio.*
XLVI. *S. Mariæ & S. Viviani abbatia.*
XLVII. *Caritatis parthenon apud Andecavos.*
XLVIII. *Nobiliaco mala conſuetudines remiſſa.*
XLIX. *Ademari epiſtola de S. Martialis apoſtolatu.*
L. *S. Martialis baſilica dedicatio. Uſerca monaſterium combuſtum.*
LI. *Caramani a canobium conditur. Ambroſiani abbates.*
LII. *Feſulis S. Bartholomæi monaſterium.*
LIII. *S. Miniatis res auctæ. Johannis-Gualberti vita primordia.*
LIV. *Alfonſus V. ſepultus in S. Johannis monaſterio.*
LV. *Fulberto Carnutenſi epiſcopo ſuccedit Theodericus.*
LVI. *Arnulfus abbas S. Petri cum ſuis pulſus.*
LVII. *Britogili monaſterium in Bellovacis.*
LVIII. *S. Dionyſii cella Nogenti.*
LIX. *Rotberti præceptum, & S. Aniani dedicatio.*
LX. *Gauzlinus archiepiſcopus obit.*
LXI. *S. Juliani Turonenſis abbates. Richerius abbas optimus.*
LXII. *Kemperlegiacenſe monaſterium conditur.*
LXIII. *Wilhelmus comes Ecoliſmenſis pie obit.*
LXIV. *Salvenſe monaſterium Gelloni ſubjectum.*
LXV. *Pſalmodio eccleſia data cum indulgentia.*
LXVI. *Trioncnſis cella Cluniaco data.*
LXVII. *Botavilla cella Savigniaco ſubjecta.*
LXVIII. *Ardagnus abbas Tremorbienſis.*
LXIX. *Poppo abbas Argentina epiſcopatum recuſat. Monaſteria ei commiſſa.*
LXX. *Diedericus librum ſcribit de illatione ſancti Benedicti.*
LXXI. *Gauderibernic lis finita.*
LXXII. *Fructuaria libertas aſſerta.*
LXXIII. *S. Mauri brachium Caſinatibus datum.*
LXXIV. *Caſinatium vexatio.*
LXXV. *Cerafii canobium conditur.*
LXXVI. *Item S. Amandi Rotomagi.*
LXXVII. *S. Catharinæ monaſterium dedicatur.*
LXXVIII. *S. Andreæ monaſterium in Caſtello Camerunceſi.*
LXXIX. *Gemeticenſes abbates.*
LXXX. *Adalberonis epiſcopi Laudunenſis obitus & ſucceſſor. S. Vincentii abbates.*
LXXXI. *Albertus abbas Gemetici res vindicat.*
LXXXII. *S. Georgii parthenii apud Redonas primordia. Glonna arx a Fulcone erecta.*
LXXXIII. *Nucarienſis monaſterii origo.*
LXXXIV. *S. Victoris reſtitutio facta & donatio.*
LXXXV. *Burbonis-Anſelli cella.*
LXXXVI. *S. Apri monaſterium inſtauratur.*
LXXXVII. *Hildenſheimenſes abbates.*
LXXXVIII. *Geiſtufelda & Verdea parthenones.*
LXXXIX. *Bremetenſis abbatia invaditur. Comenſia monaſteria.*
XC. *Dominicus Soranus varia monaſteria condit. Laurentius archiepiſcopus Amalfitanus.*
XCI. *Voillelmus abbas obit.*
XCII. *Johannes Fiſcamni poſt eum abbas. Ordines illic collati.*
XCIII. *Adraldus abbas S. Germani Pratenſis.*
XCIV. *Haliardi abbatis Divionenſis prima facta.*
XCV. *Rotbertus rex obit. Helgaldus vitæ ejus ſcriptor.*
XCVI. *S. Adalhardi corporis elevatio.*
XCVII. *Gerardo Fontanellæ abbati ſuccedit Gradulfus. Iſembertus abbas ordinatus.*
XCVIII. *Concilium Lemovicenſe. Notanda de monachis & abbatibus.*
XCIX. *Bellilocenſis monaſterii infelix ſtatus.*
C. *Monachi tranſlatio ut licita.*
CI. *Lemovicenſia monaſteria regularia.*
CII. *Baptiſmus in monaſteriis. Homicida non ordinandus.*
CIII. *Odilo archiepiſcopatum Lugdunenſem recuſat. Ejus donatio pro anima fratris ſui.*
CIV. *S. Voillibrordi tranſlatio.*
CV. *Lintburgi monaſterium conditur. S. Luciæ reliquiæ eo tranſlatæ.*
CVI. *Bardo fit Herefeldenſis abbas.*
CVII. *Moguntinus poſtmodum præſul.*
CVIII. *Regimbaldo facto epiſcopo Laureshami abbates.*
CIX. *Abdinchofenſis eccleſiæ dedicatio.*
CX. *S. Salvatoris monaſterium conditur.*
CXI. *Dominicus Soranus obit.*

LIBER LVII.

Ab anno Chriſti 1032. ad annum 138.

I. *Rodulfi Burgundiæ regis obitus. S. Euſebii Aptenſis abbatia S. Ægidio datur.*
II. *Vindocinenſium comitum origo.*
III. *Vindocinenſis monaſterii initia.*
IV. *Monaſterii condendi occaſio.*
V. *Ratnaldus primus abbas.*
VI. *Odo abbas S. Germani Autiſiodorenſis.*

VII. *Leotbericus archiepiſcopus, & Conſtantia regina mortui. Arnulfus item abbas Carnutenſis.*
VIII. *Blangiacum cœnobium reſtitutum. Fiſcamno ſubjicitur.*
IX. *Navenſium prædones repreſſi.*
X. *Rivipullenſis eccleſia dedicatio.*
XI. *Inſtrumenta amiſſa ſacramento firmata.*
XII. *Cagna caſtrum S. Verani monaſterio datum.*
XIII. *Umbertus abbas Inſulæ-Barbaræ. Halinardus abbas S. Benigni papæ ſcribit.*
XIV. *Bernoni abbati epiſcopalia ornamenta conceſſa. Bocagienſe monaſterium.*
XV. *Lambertus Florentiæ epiſcopus fit monachus. Mimatenſis monaſterii religio.*
XVI. *Firmanum monaſterium Caſino datum.*
XVII. *Varia in Gallia concilia.*
XVIII. *Burgundicum bellum.*
XIX. *Buoſonis-villa monaſterium conditur. S. Benigno facta donatio.*
XX. *Rotbertus fit monachus Cellæ, tum prior.*
XXI. *Helviſa recluſa Columbenſibus benefica.*
XXII. *S. Michaelis-de-Monte abbates.*
XXIII. *Hildinus abbas S. Nicolai Andecavenſis.*
XXIV. *Eccleſiæ monaſteriis datæ.*
XXV. *S. Doda monaſterium.*
XXVI. *Monachi in Onienſe monaſterium introducti. Obonenſe monaſterium daplex.*
XXVII. *S. Romualdi elevatio.*
XXVIII. *Camaldulenſibus Aretinorum decima conceſſa.*
XXIX. *Vvirbina & Helmvvardesbuſæ privilegia.*
XXX. *Perſoræ abbates. Taviſtokenſe monaſterium.*
XXXI. *Alvvinus epiſcopus Vvintoniæ.*
XXXII. *Herluini vitæ primordia.*
XXXIII. *Burnevilla monaſterii origo.*
XXXIV. *Herluinus abbas et præfectus. Monaſterii dotatio.*
XXXV. *Pratellenſe monaſterium duplex.*
XXXVI. *Odilo item componit cum Balmenſi abbatiſſa.*
XXXVII. *S. Apro facta donationes.*
XXXVIII. *Dudonis abbatis Dervenſis obitus & ſucceſſores. Villa-lupa abbates.*
XXXIX. *Corbiniacus Flaviniaco reſtituitur.*
XL. *S. Juliano donatio ab Odone comite facta. Commerciacum ab eodem expugnatum.*
XLI. *Albertus abbas Majoris-monaſterii. Cella S. Martini de Beliſmo.*
XLII. *Odo regis frater pontem Turonenſem ſtruit.*
XLIII. *S. Gausburgis cella S. Petro Carnutenſi data.*
XLIV. *S. Hilario Carcaſſonenſi facta donatio. Crudatenſis cella apud Morencum.*
XLV. *Caſimirus princeps monachus Cluniaci.*
XLVI. *Norſpertus abbas S. Galli.*
XLVII. *Mediolani monaſteria. S. Anſelmi nativitas & prima facta.*
XLVIII. *Monaſterium-Villare inſtauratur.*
XLIX. *Rotbertus dux Normannorum obiit.*
L. *Canuti item Angliæ rex.*
LI. *Conchenſe monaſterium ſtruitur.*
LII. *Villaris omnia jura Fiſcamno conceſſa.*
LIII. *S. Symphoriani monaſterium Belvaci conditur.*
LIV. *Letbrado abbati S. Eligii ſuccedit Remigius.*
LV. *S. Petri Remenſis abbatiſſa. S. Theoderici abbates.*
LVI. *Floriaco conceſſa altaria.*
LVII. *Pontilevii monaſterium conditur.*
LVIII. *Res Catalanenſes.*
LIX. *Montis-Serrati monaſterium.*
LX. *Variacus Conchis datur.*
LXI. *S. Victori facta quædam donationes.*
LXII. *S. Chriſtini corporis delatio.*
LXIII. *Helias abbas a Piligrino archiepiſcopo vexatus.*
LXIV. *Symeon monachus Sinaita obit.*
LXV. *Res Germanicæ.*
LXVI. *Baſilius abbas Caſinenſis. S. Cyriaci monaſterium Romæ.*
LXVII. *Meinvverco epiſcopo ſuccedit Rotbo abbas.*
LXVIII. *Erfordiæ & Altonis monaſteria.*
LXIX. *S. Remigii apud Remos abbates.*
LXX. *Flaviacenſe monaſterium inſtauratur.*
LXXI. *S. Pauli monaſterium apud Bellovacos.*
LXXII. *Albertus abbas Miciaci obiit. Cella ſancti Johannis de Mota.*
LXXIII. *S. Sergii monaſterii initia, progreſſus & inſtauratio. Calonna cella.*
LXXIV. *S. Albini abbates. Duellum ad litem finiendam.*
LXXV. *Placitum pro Arulenſi monaſterio. Voifredus comes monachus.*
LXXVI. *Montis-majoris abbates. Cluniaco facta reſtitutio.*
LXXVII. *Brunonis epiſcopi charta pro S. Benigno. Libri ſacramentorum.*
LXXVIII. *Reginaldi epiſcopi Leodienſis obitus & ſucceſſores.*
LXXIX. *Perufini monaſterii exemtio aſſerta. Amiatini cœnobii eccleſia conſecrata.*
LXXX. *Caſa-Marii monaſterium conditur.*
LXXXI. *Conradi iter in Italiam.*
LXXXII. *Odonis comitis cædes.*
LXXXIII. *Vvalerannus comes fit monachus.*
LXXXIV. *Bruno epiſcopus pacem conciliat.*
LXXXV. *Helvidis ejus mater obit. Mo-*

naſteria ab ejus parentibus condita.
LXXXVI. *Doncheriacum ſancto Medardo reſtitutum.*
LXXXVII. *S. Aderici monaſterium conditur.*
LXXXVIII. *Flaviniaci abbates. S. Benigna donationes.*
LXXXIX. *Rotbertus abbas Gemeticenſis.*
XC. *S. Marcelli cella in pago Valrutinenſi.*
XCI. *Monaſteria Farfa ſubjecta.*
XCII. *Immo epiſcopus Camaldulenſibus favet.*
XCIII. *Conradus Caſinum adit. Poſtea Capuam.*
XCIV. *Richerius Caſini abbas conſeneratus.*
XCV. *Johannis-Gualberti ſeceſſus Vallumbroſam.*
XCVI. *Conradi diploma pro Florentina abbatia.*
XCVII. *Boianum monaſterium, & S. Stephani de Marmorato.*
XCVIII. *Cunegundis auguſta obit.*
XCIX. *Stephani regis extrema facta & obitus. Gisla & Chunibildis regina, an monacha?*
C. *Godehardus epiſcopus obit. Germanici quidam ſcriptores.*
CI. *Cantuaria archiepiſcopi.*
CII. *Hugo fit Cluniaci monachus.*
CIII. *Cella Trecenſis abbas Bernardus.*
CIV. *S. Petro Carnuteuſi donationes facta.*
CV. *Cella Legionis conditur.*
CVI. *Cella ſanctorum Cyrici & Julitta.*
CVII. *Abbatiſſa B. Maria de Caritate.*
CVIII. *Felix abbas Ruyenſis obit. Sancti monachi Ruyenſes.*
CIX. *Angeriaca quædam acquiſita.*
CX. *B. Maria cœnobium de Veteri mura.*
CXI. *Rainaldus Caſtellionenſis fit monachus ſancti Benigni.*
CXII. *Theodericus Laubienſis fit ſacerdos.*
CXIII. *Balduinus comes advocatus Marcianenſis.*

LIBER LVIII.

Ab anno Chriſti 1039. ad annum 1046.

I. Conradi extrema facta & obitus. Res monaſticæ.
II. *Heinricus Niger imperator, ejuſque prima diplomata.*
III. *Mortes in Germania.*
IV. *Caſimirus ex monacho rex. Bornioium lex de homicidiis & tabernis.*
V. *Mediani-monaſterii abbates.*
VI. *Egmunda abbatea & comites Hollandiæ.*
VII. *Guntramnus abbas S. Trudonis.*
VIII. *Majoris-monaſterii cella & ſervi.*
IX. *Alanus dux Britanniæ obit.*
X. *Caſini nova turba.*
XI. *Hugonis Farfenſis abbatis obitus B. Amico revelatus. S. Nicolai eccleſia Barenſis.*
XII. *Piſanum monaſterium S. Michaelis.*
XIII. *Petrus-Damiani fit monachus.*
XIV. *Fontis-Avellani monaſterium & leges.*
XV. *Benedictino ordini addicta hæc congregatio.*
XVI. *Heriberti archiepiſcopi charta pro Tolla.*
XVII. *Becci monaſterium conditur.*
XVIII. *Divenſe monaſterium fundatur.*
XIX. *Greſſanum cœnobium.*
XX. *Vindocinenſis eccleſia dedicatio.*
XXI. *Abbates variorum monaſteriorum ei adſunt.*
XXII. *Fulconis comitis obitus.*
XXIII. *S. Vincentii monaſterium Cenomanis inſtauratur.*
XXIV. *Navenſis & Vivarienſis monaſterii res auctæ.*
XXV. *S. Remigio & S. Vitano altaria data. Novella facta reſtitutio.*
XXVI. *Stabulenſis eccleſiæ dedicatio. Theodericus ſcholarum magiſter.*
XXVII. *Juliacum Cluniaco aſſertum.*
XXVIII. *Garſiæ epiſtola de monaſterio Coxanenſi.*
XXIX. *Dominici Silenſis vita initia.*
XXX. *Gozecenſe & Tranſaquenſe monaſteria.*
XXXI. *Tamna eremita a dæmone illuſus reſipiſcit.*
XXXII. *Heinrici diploma pro S. Averica.*
XXXIII. *S. Amando quædam donata.*
XXXIV. *Corbeia vexationes remiſſa.*
XXXV. *Salmurenſis eccleſia dedicatur.*
XXXVI. *Treuga Dei ſtatuta. Richardus Nraſtrenſis eam approbat.*
XXXVII. *Halinardus Lugdunenſem epiſcopatum recuſat.*
XXXVIII. *S. Stephani abbatia Eporedia. Caburrenſis confirmata.*
XXXIX. *Vallumbroſa nova inſtitutio.*
XL. *Johannis-Gualberti primi diſcipuli. Converſi ab eo admiſſi.*
XLI. *Jabannes epiſcopus Cæſenas.*
XLII. *Petrus-Damiani ſcripta clareſcit. Pompoſia degit.*
XLIII. *Joſeph abbas Novalicienſis.*
XLIV. *Lanfranci converſio & monachatus.*
XLV. *Nicolaus abbas S. Audoeni.*
XLVI. *S. Germano Gilliaci immunitas data.*
XLVII. *S. Salvii monaſterii inſtauratio & abbates.*
XLVIII. *Vitalis abbas Ruyenſis.*
XLIX. *Talemontis monaſterium.*
L. *Paternus abbas in Hiſpania.*
LI. *Gerardi epiſcopi in tyrannum conſtantia.*
LII. *Procopius abbas in Boemia.*
LIII. *Egelricus epiſcopus Dunolmenſis.*
LIV. *Olberti abbatis Gembloacenſis caritas tempore famis.*
LV. *Humolarienſes & Foſſatenſes abba-*

bates. Glannafolio eccleſia data.
LVI. *S. Juliano Antiſiodorenſi vexationes remiſſæ. S. Benigno ſalvamenta.*
LVII. *Robertus Brivatenſis canonicus fecedit in eremum.*
LVIII. *Amuichadus reclusus, & abbates Fuldenſes. Bremenſis defectio.*
LIX. *Ferdinandi privilegia pro monaſteriis ſancti Iſidori & S. Andreæ de Spinareda.*
LX. *Venetiis S. Nicolai cœnobium conditur.*
LXI. *Schiſma de papatu. Hildebrandi vitæ primordia. S. Benedicti monaſterium apud Melfim.*
LXII. *Humbertus Brunoni epiſcopo ſcripta offert.*
LXIII. *Dagulfaci cella.*
LXIV. *Coricenſe monaſterium conditur.*
LXV. *Hildesheimenſis eccleſiæ ſtatus mutatus.*
LXVI. *Lotharingiæ duces.*
LXVII. *Alwoldus Londoniæ epiſcopus obit.*
LXVIII. *Rotbertus abbas Gemeticenſis ſuccedit. Libri ſacramentorum.*
LXIX. *Conventria monachis datur, & ſit epiſcopalis ſedes.*
LXX. *Coronæ B. Mariæ origo.*
LXXI. *Elienſes abbates.*
LXXII. *Sivvardus Cantuariæ coadiutor. Abendonienſes abbates.*
LXXIII. *Glaber-Rodulfus hiſtoriam abſolvit.*
LXXIV. *Angelrammus abbas Centulæ paralyticas. Fulcone rejecto Gervinus ſuccedit.*
LXXV. *Angelrammi diſcipuli & ſcripta.*
LXXVI. *Guido ejus frater, Foreſtis cellæ abbas.*
LXXVII. *Gervini abbatis prima facta. Ejus vitæ exercitia.*
LXXVIII. *S. Medardi abbatia a rege protecta.*
LXXIX. *S. Præjecti & S. Quintini abbates.*
LXXX. *Odericus abbas Vindocienſis.*
LXXXI. *S. Aviti puellare cœnobium. S. Petro Carnutenſi datæ burgi conſuetudines.*
LXXXII. *Parthenonis Caritatis abbatiſſæ, & res confirmatæ.*
LXXXIII. *Theodelini abbatis Malliacì ſucceſſores.*
LXXXIV. *Salvatoris monaſterium Nivernis. Moiſiacum & Tomeriæ.*
LXXXV. *Dominicus Exilienſe monaſterium renovat.*
LXXXVI. *Caſinatium cum Nortmannis conflictus.*
LXXXVII. *Guido abbas Caſaurienſis obit. Adalbertus ejus diſcipulus & ſucceſſores.*
LXXXVIII. *Brixienſis parthenonis privilegium.*
LXXXIX. *Gunberti eremitæ obitus.*
XC. *Ratmundus Altæbæ abbas.*
XCI. *Bernonis abbatis epiſtola ad Heinricum. Turegenſis abbatiſſæ reſtitutionem petit.*
XCII. *Gellouenſes abbates.*
XCIII. *Clemens II. Gregorio ſuffectus.*
XCIV. *Guido abbas Pompoſianus obit.*
XCV. *Petri-Damiani liber de perfectione monachorum.*
XCVI. *Johannes Sublaci abbas.*
XCVII. *Halinardus, ſit archiepiſcopus Lugdunenſis.*
XCVIII. *Saviniaco eccleſia ſancti Baldomeri data.*
XCIX. *Richardus Virdunenſis abbas obit.*
C. *Vitæ ſcriptores & miracula.*
CI. *Valerannus abbas Montis S. Quintini.*
CII. *Lyræ monaſterium fundatur.*
CIII. *Aimardus abbas Divenſis.*
CIV. *Lanfrancus Becci docet litterat. Fugam meditatur.*
CV. *Berengarius errores ſpargit.*
CVI. *Hildegardis comitiſſa Roncereto benefica, obit Jeroſolymis.*
CVII. *Caſa-Dei monaſterium condi cœpit.*
CVIII. *Abulenſis baſilicæ dedicatio.*
CIX. *Hermenaldus abbas S. Petri-Vivi obit.*
CX. *Drutmarus quoque abbas Corbeiæ novæ.*
CXI. *Godefridi ducis facinora & pœnitentia.*
CXII. *Aliæ mortes duorum epiſcoporum.*
CXIII. *Hildebraadus, an prior Cluniacenſis? Cluniaci priores ſub S. Odilone.*

LIBER LIX.

Ab anno Chriſti 1047. ad annum 1050.

I. *Concilium Romanum.*
II. *Petrus-Damiani Romam vocatus.*
III. *Odilo abbas Romam adit.*
IV. *Farfæ abbas mutatus.*
V. *Imperator Caſinum adit, & in Germaniam redit.*
VI. *Damaſus II. papa.*
VII. *Ecbertus abbas Fuldenſis.*
VIII. *Poppo S. Vedaſto præficit Emmelinum. Marcianis Baldinum.*
IX. *S. Medardo iniquæ vexationes remiſſæ.*
X. *Normannica bella.*
XI. *Gutberti abbatis parentes.*
XII. *Gradulfus abbas, Rotomagenſis eccleſiæ vicarius deſignatus obit.*
XIII. *Pratellis prædia reſtituta.*
XIV. *Cadomi duo concilia.*
XV. *Fiſcamno facta reſtitutio.*
XVI. *Vindocino factæ donationes. Altaria ſub duplici conditione conceſſa monaſteriis.*
XVII. *Humberto epiſcopo Andecavenſi ſuccedit Euſebius.*

XVIII. *Berengarii vitæ & erroris initia.*
XIX. *Carrofenſis baſilicæ dedicatio.*
XX. *S. Mithaëlis in eremo abbates & cella. S. Jovino facta donatio.*
XXI. *Apud Sanſonat cœnobium S. Mariæ conditur. Monaſterii dedicatio.*
XXII. *Inſula Vicus ei conceſſa.*
XXIII. *Abbatiſſæ primæ.*
XXIV. *Iſarnus abbas Lerinenſes captivos redimit.*
XXV. *Oliba epiſcopus obit.*
XXVI. *S. Zoyli Carrionenſe monaſterium.*
XXVII. *Poppo abbas obit.*
XXVIII. *Virtutes ejus præcipuæ.*
XXIX. *Olberti abbatis obitus. Maſcelinus Gemblaci ejus ſucceſſor.*
XXX. *Richardi Corbeiæ abbatis ſucceſſor Fulco. S. Auſcharii reliquias obtinet.*
XXXI. *Theoderico S. Remigii abbati ſuccedit Herimarus.*
XXXII. *Iſarnus abbas maritur.*
XXXIII. *Petrus ejus ſucceſſor.*
XXXIV. *Gerardus Canadii epiſcopat martyr.*
XXXV. *Tegernſenſes & Augienſes abbates.*
XXXVI. *Defertinum in libertatem aſſertum.*
XXXVII. *Dervo quædam facta donationes.*
XXXVIII. *Sanctæ Aiguliſi eccleſia cellæ Treconſi data.*
XXXIX. *Theobaldus nobilis eremita.*
XL. *Scabelli-villæ eccleſia Centulæ aſſerta.*
XLI. *Cerafiacum os S. Vigoris delatum.*
XLII. *Pontivi comes primus Angelramnus Portum donat.*
XLIII. *Suppo abbas S. Michaëlis Fructuarium ſe recipit. Anaſtaſius monachus.*
XLIV. *Angeriaci dedicatio & donatio.*
XLV. *Lezati nova baſilica conditur.*
XLVI. *Florentiæ S. Salvi cœnobium conditur.*
XLVII. *Berardus Farfæ abbas electus.*
XLVIII. *Quædam ejus facta.*
XLIX. *Odilonis abbatis obitus & ſcripta. Laurentii item archiepiſcopi obitus.*
L. *Hugo Cluniaci ſit abbas. Moyriaci cella conditur.*
LI. *Leo IX. ſit pontifex.*
LII. *Montem Garganum & Caſinum adit.*
LIII. *Romæ ab eo geſtu.*
LIV. *S. Remigii baſilicæ dedicatio fere impedita.*
LV. *Fit tamen a Leone papa.*
LVI. *Synodus illic habita.*
LVII. *Hugo epiſcopus ſcribit contra Berengarium. Fit monachus.*
LVIII. *Leonis miraculum de vaſe redintegrato. Hildebrandus ſubdiaconus & abbas.*
LIX. *Leonis geſta Virduni ac Mettis.*
LX. *VVarini abbatis diſſenſio cum Johanne Fiſcamnenſi.*
LXI. *Humbertus Leonem comitatur.*
LXII. *Hiſſæ parthenonis privilegium.*
LXIII. *Alia monaſteria a Leonis propinquis condita.*
LXIV. *Leonis alia facta. Hirſaugia inſtauratur. S. Richardi elevatio.*
LXV. *Libertas quarumdam eccleſiarum Dervenſibus data.*
LXVI. *Kalo Dervi monachus.*
LXVII. *Raiauldi abbatis S. Medardi varia fortuna.*
LXVIII. *Noviomi S. Remigii cella. S. Eligii abbates.*
LXIX. *Gemeticenſes & Rotoneaſes abbates.*
LXX. *VVeſtmonaſterium inſtauratur.*
LXXI. *Altahæ-inferioris abbates.*
LXXII. *Leo cum multis Romam redit.*
LXXIII. *Berengarii epiſtola ad Laufrancum.*
LXXIV. *Berengarius Romæ damnatur.*
LXXV. *Gerardus Tullis epiſcopus canonizatur.*
LXXVI. *Leo Caſinum adit, tum Beneventum.*
LXXVII. *Franco abbas Corbeiæ Italiam adit cum Gerardo. Corbejæ & Vrziſiani privilegia confirmata.*
LXXVIII. *Gervino abbati data facultas excipiendi confeſſiones.*
LXXIX. *Berengarius fautores quærit.*
LXXX. *Brioncnſis conventus. Berengarii epiſtola ad Aſcelinum.*
LXXXI. *Deodatus epiſtola ad Heinricum regem.*
LXXXII. *Adelmannus Berengario ſcribit.*
LXXXIII. *Pariſienſis ſynodus in ejus cauſa.*
LXXXIV. *Berengarii epiſtola ad Richardum.*
LXXXV. *Concilium Vercellenſe de eodem.*
LXXXVI. *S. Gerardi epiſcopi elevatio.*
LXXXVII. *Privilegium S. Manſueto inditum.*
LXXXVIII. *Bulla pro parthenone SS. Bertarii & Athalemi.*
LXXXIX. *VVarino abbati S. Arnulfi ſuccedit VValo.*
XC. *Bruno abbas Dervenſis a papa benedicitur.*
XCI. *Cellam apud Diſeias cedit Odoni abbati Autiſiodorenſi. Librum de miraculis S. Bercharii ſcribi curat.*
XCII. *S. Criſpini rotulus.*
XCIII. *Uticenſe monaſterium inſtauratur. Thendericus abbas.*
XCIV. *Antiquarii Uticenſes.*
XCV. *Detractores patitur abbas.*
XCVI. *Radulfus monachus fieri petit leproſus.*
XCVII. *Troarni abbatia conditur.*
XCVIII. *S. Martini Sagienſe monaſterium.*
XCIX. *S. Mariæ Lexovienſe parthenium.*
C. *Johannis abbatis epiſtola ad papam.*
CI. *Robertus fit Cantuarie archiepiſcopus.*
CII. *Airardus epiſcopus Nannetenſis.*

Bai-

Barriaci cella Majoris-monaſterii.
CIII. *Vindocinenſis monaſterii libertas.*
CIV. *VVifredus comes & monachus obit. Lezatum inſtauratur.*
CV. *Aadaonenſes abbates.*
CVI. *Lucedcum & Comenſa monaſteria.*
CVII. *Alferius abbas Cavæ obit.*
CVIII. *Leo ejus ſucceſſor.*
CIX. *Treviris apud S. Eucharium reliquiæ inventæ.*

LIBER LX.

Ab anno Chriſti 1051. ad annum 1057.

I. *Leonis papæ varia facta.*
II. *Subiaci abbatem Humbertum inſtituit. Farfenſes papæ reconciliati.*
III. *Inſulæ Gorgonæ monaſterium.*
IV. *Placitum pro Farfa.*
V. *Hugo Cluniaci abbas filium imperatoris e fonte levat. Hungariam petit.*
VI. *Bardo archiepiſcopus obit. S. Jacobi monaſterii auctor.*
VII. *Corbeiæ-novæ abbas Arnaldus.*
VIII. *Lindaugiæ & Buchaugiæ abbatiſſæ.*
IX. *Albertus abbas S. Michaelis ad Moſam.*
X. *Heinricus rex Franc. Annam uxorem ducit.*
XI. *S. Hunegundis novæ tranſlatio.*
XII. *Lanfrancus VVillelmi conſiliarius.*
XIII. *Iſembertus abbas Moatis S. Catharinæ obit.*
XIV. *Cellæ Sparnonenſis, Berfodii & Vivonii.*
XV. *Flaviniaci abbates.*
XVI. *Hermanni mater obit.*
XVII. *Petrus Damiani Heinrico archiepiſcopo ſcribit.*
XVIII. *Udalrici monachi vitæ primordia. Geraldus ejus ſocius Cardinalis.*
XIX. *Vindociaenſibus data capſula reliquiarum.*
XX. *Leo papa iterum in Germania.*
XXI. *S. Dionyſii corpus in Ratiſponæ.*
XXII. *Halinardi archiepiſcopi obitus. S. Benigni abbates.*
XXIII. *Bonifacii ducis mors.*
XXIV. *S. Syri monaſterio decimæ attributæ.*
XXV. *Caſæ-Dei abbatia erigitur.*
XXVI. *S. Petro Carnutenſi villula reſtituta. Donationes eidem factæ. Heinricus rex impavidus.*
XXVII. *Hago præpoſitus Geſiaci.*
XXVIII. *Siggenſis abbatia.*
XXIX. *Nayaræ monaſterium conditur.*
XXX. *S. Enco abbas Onienſis.*
XXXI. *Leonis papæ reditus in Italiam & expeditio. Caſini ab eo geſta.*
XXXII. *Abbatiæ victoria incruenta.*
XXXIII. *Petrus Anicienſis epiſcopus a Leone ordinatus.*
XXXIV. *S. Dionyſii corporis detectio.*
XXXV. *Rotberti archiepiſcopi Cantuariæ obitus.*
XXXVI. *Gaiberti vitæ primordia.*
XXXVII. *Beneficiis eccleſiaſticis implicatur.*
XXXVIII. *Patria ejus & annus natalis.*
XXXIX. *Ebrardi comitis converſio.*
XL. *Gerviai Centulæ abbatis quædam facta.*
XLI. *S. VVifranni meritis peſtis ſedata.*
XLII. *Vindocino Credonenſis S. Clementis eccleſia datur.*
XLIII. *S. Martialis monaſterium eremitarum.*
XLIV. *S. Benigni poſſeſſiones confirmatæ.*
XLV. *Villæ-novæ cella conditur.*
XLVI. *Adelardus abbas Laubienſis.*
XLVII. *Theodericus monach. Romam adit.*
XLVIII. *VVeingartenſe monaſterium.*
XLIX. *Monachi ad loca ſacra profecti. Hadamuta abbatiſſa obit. Procopius quoque abbas.*
L. *S. Crucis exaltatio Mediolani recepta.*
LI. *S. Trinitatis monaſterium Venuſii.*
LII. *Legatio Conſtantinopolim.*
LIII. *Leoni papæ ſuccedit Victor II.*
LIV. *Legati Romam redeunt. Fridericus Caſini monachus.*
LV. *Theobaldi eremitæ vita piiſſima.*
LVI. *Franci a Normannis victi.*
LVII. *Johannes Fiſcamni abbas Angliam petit. Cormeriaci eccleſia dedicatur.*
LVIII. *Cerviancuſe monaſterium conditur. Rodenſe & Simorræ monaſteria.*
LIX. *Gregorius ex abbate epiſcopus Aquenſis. Lis de Sordua ſubjectione.*
LX. *S. Maxentii abbas Archinbaldus archiepiſcopus.*
LXI. *Theobaldus comes ad Heinricum Imp. confugit. Hermanni Contracti obitus.*
LXII. *Concilium Turonis in cauſa Berengarii.*
LXIII. *Mauricius archiepiſcopus Rotom. eumdem damnat. S. Audoeno data S. Victoris eccleſia.*
LXIV. *Widoni Remorum archiepiſcopo ſuccedit Gervaſius; Gervaſio apud Cenomannos VVigerinus abbas. Gervaſius S. Vincentio beneficus.*
LXV. *Fulgerienſis cella.*
LXVI. *Friderico abbati Salmurenſi ſuccedit Sigo.*
LXVII. *Hugonis abbatis in Æduenſi Concilio factum.*
LXVIII. *S. Romani abbatis delatio.*
LXIX. *S. Petri Vienneuſe monaſterium inſtauratur. Abbates variorum monaſteriorum.*
LXX. *Aithanacenſes abbates. Gandalmodis matrona monacha.*
LXXI. *S. Verani monaſterium Leriaco tributum. Lerinenſes abbates.*
LXXII. *S. Victori donationes factæ. Fractuariæ bona confirmata.*
LXXIII. *Murenſes præpoſiti.*

LXXIV.

LXXIV. *Theodoricus fit abbas Andagimenſis.*
LXXV. *Monachorum mores reformat.*
LXXVI. *S. Trudonis abbates & miracula.*
LXXVII. *Richerio Caſinati abbati ſuccedit Petrus.*
LXXVIII. *Averſæ S. Laurentii monaſterium & abbates.*
LXXIX. *Heinrici Imp. obitus.*
LXXX. *Victoris papæ litteræ pro Dervo. Aliæ pro Vindocino.*
LXXXI. *Inobedientium monachorum variæ pœnæ.*
LXXXII. *Abſtinentium exempla.*
LXXXIII. *Diſciplinarum uſus a quibus introductus.*
LXXXIV. *Contra cenſores aſſeritur.*
LXXXV. *Petri adverſarii.*
LXXXVI. *Tria nova abbatum inſtituta.*
LXXXVII. *Bona unius Ordinis monaſteriorum an communia.*
LXXXVIII. *Petrus expiditatis falſo accuſatus.*
LXXXIX. *Luccæ S. Georgii monaſterium conditur.*
XC. *S. Sepulcri item cœnobium Florentiæ.*
XCI. *Toloſanum concilium.*
XCII. *Caritatis monaſterium conditur.*
XCIII. *VVillelmus abbas Trenorchienſis.*
XCIV. *Aquarienſis monaſterii primordia.*
XCV. *Monaſteriuli-Berlæi cella.*
XCVI. *S. Albini abbas Theodericus. Duellæ notabilia.*
XCVII. *Majoris-monaſterii ſocietas cum eccleſia Carnutenſi.*
XCVIII. *Gemetico factæ donationes.*
XCIX. *Criſpinorum genus & benefacta.*
C. *VVillelmi Geroiani obitus.*
CI. *Theoderici Uticenſis abbatis cum priore diſcordia.*
CII. *S. VViframni miracula. Pratellenſes abbatiſſæ.*
CIII. *Corbeienſis advocati vexatio repreſſa.*
CIV. *S. Dionyſii cella Ambianis.*
CV. *Marianus monachus.*
CVI. *Aldinchofenſi monaſterio prædium confirmatur.*

LIBER LXI.

Ab anno Chriſti 1057. ad annum 1062.

I. *Fridericus ablata recuperat. Petri loco fit abbas Caſini.*
II. *Victori Papæ ſuccedit.*
III. *Deſiderius abbas Caſini quis & qualis.*
IV. *Alfanus ei familiaris.*
V. *Bellum Vindocinenſe. S. Nicolai fundatio confirmata.*
VI. *Haimonis homiliarium cariſſime emtum. S. Albino Duriſtalli eccleſiæ datæ.*
VII. *Gurloeſius abbas obit. Lauſſugencenſes & Kemperlegii abbates.*
VIII. *Theodericus abbas Uticenſis Jeruſalem pergit.*
IX. *Leſcelinæ comitiſſæ obitus.*
X. *Heinrici diploma pro S. Maria Suoſſionenſi.*
XI. *VValeranno abbati montis S. Q. ſuccedit Godefridus.*
XII. *Stephanus Papa Caſino theſaurum reſtituit.*
XIII. *Florentiæ moritur.*
XIV. *Turba in electione ſucceſſoris.*
XV. *Deſiderius abbas Caſinenſis confirmatur.*
XVI. *Petri Damiani monita ad cardinales.*
XVII. *Ad Deſiderium Caſini abbatem. Euchariſtiæ miracula duo.*
XVIII. *S. Nicaſii abbatia Remis.*
XIX. *Sinduni cella exſtructa.*
XX. *Foſſatenſis monaſterii Landricus abbas & ſtatus. Odo monachus vitæ Burchardi comitis ſcriptor.*
XXI. *Bellum cum Normannis. S. Germano Drocarum eccleſia data.*
XXII. *Fiſcanni ordinationes factæ.*
XXIII. *Theodericus Uticenſis abbas obit. Rodulfus item S. Michaelis abbas.*
XXIV. *Vindocino factæ donationes.*
XXV. *Emma vicecomitiſſa ſepulta apud S. Sergium.*
XXVI. *S. Levvinæ tranſlatio Bergas. S. VVinnoci & Gandæ abbates.*
XXVII. *Aldredi epiſcopi VVigorniæ facta. Anglicani epiſcopi e noſtris.*
XXVIII. *Paternus monachus igne combuſtus.*
XXIX. *Hildebrandus legatus in Germania.*
XXX. *Lambertus Herſfeldiæ monachus.*
XXXI. *Fuldæ & Corbeiæ abbates. Bantium monaſterium, & Abuſium.*
XXXII. *Nicolai Papæ II. geſta. Deſiderius fit cardinalis.*
XXXIII. *Canonicorum regula examinata.*
XXXIV. *Canonicarum maxime regula improbata.*
XXXV. *Canonicorum regularium regulæ & origo.*
XXXVI. *Petrus Damiani ſcribit contra epiſcopum apoſtatis faventem.*
XXXVII. *Idem legatus ad Mediolanenſes.*
XXXVIII. *Munera abhorret.*
XXXIX. *Epiſcopatum abdicat.*
XL. *Reverſus ad eremum duriſſime vivit.*
XLI. *Philippi regis coronatio. Abbates variorum monaſteriorum.*
XLII. *Rainerius Floriaci abbas. Novigenti altare laberum.*
XLIII. *S. Petro Carnutenſi factæ donationes.*
XLIV. *Præbendæ Cluniacenſibus datæ.*
XLV. *Majori-monaſterio facta reſtitutio. Fontis Melandi cella.*
XLVI. *Rodbertus Uticenſis abbas.*
XLVII. *Durandus Troarni abbas.*
XLIII. *Anſelmus fit Becci monachus.*
XLIX. *S. Michaelis de Ulteriori-portu monaſterium conditur.*

L. Moiſiaco conceſſum Lectorenſe monaſterium.
LI. S. Agerici abbates & viri illuſtres.
LII. Epternacenſes feſtam reliquiarum inſtituunt.
LIII. Meginherus abbas Hersfeldenſis obit. Lambertus Jeroſolymis redux.
LIV. Sigefridus Faldæ abbas ſit archiepiſcopus. Erfordia monaſterium inſtaurat.
LV. S. Martini de Campis inſtaurata baſilica.
LVI. Heinricus rex obit. Philippi diploma pro S. Luciano.
LVII. Flaviacenſes cellæ.
LVIII. Cormelienſe monaſterium. Bellimontis & Rodonii cella.
LIX. Gaufridus comes obit monachus.
LX. Falco Viadocinenſibus infeſtus. Lis de capella.
LXI. Oricaſa cella & Croti.
LXII. S. Juliam & S. Albini abbates. Concilii Turonenſis canon de apoſtatis.
LXIII. Beliardis abbatiſſa Caritatis.
LXIV. Goderannus abbas Malliacenſis.
LXV. Anperiaci monachæ & monachi ad ſuccurrendum.
LXVI. Poatius Simorræ abbas & epiſcopus. Agrenſe monaſterium conditur.
LXVII. Moiſiacenſis baſilica dedicatio.
LXVIII. Durannus abbas & epiſcopus obſcurrilitates puerius. B. Maria-Deaurata eccleſia.
LXIX. Lis de Columbarienſi eccleſia inter Conchenſes & Resbacenſes.
LXX. Conchenſes & Resbacenſes abbates.
LXXI. S. Laurentii ad Nigellam monaſterium. S. Mariæ de Palatio cœnobium.
LXXII. S. Victori datur eccleſia S. Martini de Cauvica.
LXXIII. Theobaldi comitis & aliorum benefacta in Derveaſes.
LXXIV. Valeranni abbatis S. Vitoni iter Romam & obitus. Britolio & Movolii abbates.
LXXV. Heinrici comitis dirum facinus.
LXXVI. Sanctimontalis ſuperbæ pœna.
LXXVII. S. Felicitatis parthenon Florentiæ.
LXXVIII. Blanca ex comitiſſa monacha. Communio frequens commendatur.
LXXIX. Dominici Loricati vita primordia & progreſſus.
LXXX. Mira ejus auſteritas.
LXXXI. Farfæ damna reparata.
LXXXII. Dedicatio a pontifice facta, & privilegia confirmata.
LXXXIII. Weſtmonaſterium inſtauratur. Burchardus comes apud S. Remigium ſepultus.
LXXXIV. Hugo abbas Floriacenſis.
LXXXV. Nicolao Papæ Alexander II. ſuccedit.
LXXXVI. Hildebrandus cancellarius.
LXXXVII. Humbertus cardinalis obit.
LXXXVIII. Goſtinus item abbas S. Solatoris.
LXXXIX. Martiniaci monaſterium conditur.
XC. Monachi apud S. Nicaſium inſtituti; Remigius abbas primus.
XCI. S. Germani crux a Philippo rege tacta. Permutatio villæ de Cumbis.
XCII. Longi-portis cella conditur.
XCIII. S. Michaëlis abbas cum epiſcopo Abrincenſi paciſcitur.
XCIV. Anſelmus Becci clarere incipit.
XCV. Glonuenſis eccleſia dedicatio & reſtitutio ei facta.
XCVI. Tornertis & S. Petro Curtenſi facta donationes.
XCVII. S. Apro item alia.
XCVIII. Stephanus abbas Leodicenſis obit.
XCIX. Nienhargenſe, Gozeceuſe & Scafhuſenſe monaſteria.
C. Abzellani olim S. Gallo ſubjecti.
CI. Germanica turbæ.
CII. Agnes auguſta religioſe vivit. Caſinum adit.
CIII. Confeſſio ejus generalis & pia facta.
CIV. Germaniæ abbatiæ direptæ.
CV. Laaresbameuſis procella.
CVI. S. Emmerammi monaſterium vaſtatum. Anonymus, forte Otblonus, Fuldam ſe recipit.
CVII. Varia ejus fortuna & ſcripta.
CVIII. Ebersbergenſe & Pryeleaſe monaſteria.
CIX. Willelmus Ratiſponæ monachus.
CX. Corbeiæ libertas vexata ab epiſcopo Ambianenſi. Fulconis abbatis querela ad papam.
CXI. Papæ hac de re epiſtola ad epiſcopum Ambianenſem. Alia ad Remenſem archiepiſcopum.
CXII. S. Dionyſii libertas aſſerta.
CXIII. S. Faronis abbatis. Otgerius Carmentriaceaſis ollic monachus.
CXIV. S. Johannis Laudunenſis abbatiſſa ejecta.
CXV. Gaillemus Floriaci abbas.
CXVI. Toaſura per abbates. Clericorum ex ſervis conductio. Cella de Alverris.
CXVII. Hamelinus miles ſepultus apud S. Albinum.
CXVIII. Nucarienſes abbates.
CXIX. S. Martialis abbatia Cluniaco ſubjicitur.
CXX. Item Moiſiacum. Tres illius loci abbates.
CXXI. Hunaldus illic monachus, tum abbas.
CXXII. Sancti-Montis abbatia inſtauratur.
CXXIII. S. Petri de Clara-valle monaſteriam.
CXXIV. Vabrenſis abbatia Cluniaco data.
CXXV. Gellonenſibus jus ſepulturæ datum.
CXXVI. Mediamenſes & Senonienſes abbates.
CXXVII. Wolfiani facta ante epiſcopatum.

CXXVIII. *Vigorniæ fit episcopus.*
CXXIX. *Ambrosianæ basilicæ pseudoabbas.*
CXXX. *Dominicus Loricatus obit.*

LIBER LXII.

Ab anno Christi 1063. ad annum 1066.

I. *Petri Damiani iter Casinum & Florentiam.*
II. *Ejus opusculum ad Desiderium abbatem.*
III. *Florentiæ turbæ ob simoniacum episcopum.*
IV. *Johannes rem ignis probatione dirimendam censet.*
V. *Tenzo monachus quis & qualis.*
VI. *Piorum eremitarum exempla.*
VII. *Rodulfi episcopi acta & obitus.*
VIII. *Synodi Romanæ canon in abbatiarum cupidos.*
IX. *Petri Damiani legatio in Galliam.*
X. *Rainaldus abbatiæ S. Medardi invasor damnatus.*
XI. *Arnulfus S. Medardi monachus. S. Medardi immunitas.*
XII. *Cluniacensium privilegia asserta contra episcopum Matiscon.*
XIII. *Cluniacum adit Petrus Damiani.*
XIV. *Cluniacensium cibos annotaverit.*
XV. *Scribit contra sedentes in officiis divinis.*
XVI. *Uticenses novæ turbæ.*
XVII. *Rodbertus abbas monasteria in Calabria condit.*
XVIII. *Monasteriorum illorum status.*
XIX. *Rodberti abbatis duæ sorores.*
XX. *Otbernus Uticensis abbas absolvitur.*
XXI. *Abbatiam optime regit.*
XXII. *Witmundi monachi duo.*
XXIII. *Cella B. Mariæ de Prato.*
XXIV. *Girbertus Fontanellæ abbas. Rotbertus abbas S. Germani.*
XXV. *Cadomi duo monasteria constructa.*
XXVI. *Lanfrancus S. Stephani abbas.*
XXVII. *Alexandri Papæ ad eum litteræ.*
XXVIII. *Anselmus Becci prior.*
XXIX. *S. Trinitatis monasterium Cadomi.*
XXX. *Guiberti mater Flaviacum secedit.*
XXXI. *Guibertus licentius vivens resipiscit.*
XXXII. *Vindociaensis abbas cardinalis S. Priscæ.*
XXXIII. *Dolenses & Navenses abbates.*
XXXIV. *Bairiacensis cella Majori-monasterio asserta. S. Stephani ecclesia Niverniensis, olim puellare monasterium.*
XXXV. *Cluniacenses ad S. Martialem induxit. Cluniaco facta donatia.*
XXXVI. *Pontius abbas Andaonensis.*
XXXVII. *Pontius comes affert filium suum in monasterio Rodensi. Alia oblatio in Conchensi.*
XXXVIII. *Alexander papa scribit ad Revipullenses.*
XXXIX. *S. Isidori monasterium Legionense.*
XL. *Dervensibus factæ donationes.*
XLI. *Sigiberti regis translatio.*
XLII. *Einhamense monasterium conditur.*
XLIII. *Wolfelmus abbas floret.*
XLIV. *Fuldensis abbatis rixa cum episcopo Heldenthemensi.*
XLV. *Seditio monachorum in abbatem.*
XLVI. *Abbas Cantuariensis mitra donatus.*
XLVII. *Fructuariæ abbates.*
XLVIII. *Alexander papa confirmatur.*
XLIX. *Ejus epistola pro Corbeiensi immunitate.*
L. *Concordia cum episcopo Ambianensi.*
LI. *S. Sepulcri cœnobium Cameraci conditur.*
LII. *Celebris peregrinatio ad loca sancta.*
LIII. *Theodericus abbas Romam adit mudipet. Monasterium renovat.*
LIV. *S. Michaëli ad Mosam facta donationes.*
LV. *Rotbertus eremitis præficitur.*
LVI. *Guibertus fit monachus. Ejus studium in litteras. Devotio & tentationes.*
LVII. *Daujolii cella.*
LVIII. *Alberti abbatis Majoris-monasterii obitus. Bartholomæus ejus successor.*
LIX. *Majoris-monasterii religio erga mortuos. Viaticum sub duplici specie.*
LX. *Vindocinenses.*
LXI. *Exaquium conditur.*
LXII. *Blesenses abbates. Magenciaci cella.*
LXIII. *S. Laurentii in Tarracia dedicatio.*
LXIV. *Bernardus abbas S. Victoris.*
LXV. *SS. Felicis & Laceri cœnobium Cluniaco datum. Cluniaci dedicatio.*
LXVI. *Lerino facta donationes. Marciniaci parthenonis origo.*
LXVII. *Pinarolii cœnobium conditur. Villarium instauratur.*
LXVIII. *S. Justinæ Johannes abbas.*
LXIX. *Theobaldi eremita extrema facta.*
LXX. *Corbeiæ comitia regni. Hasnoniense monasterium instauratur.*
LXXI. *Fulcardus abbas S. Amandi.*
LXXII. *Bovonis abbati succedit Heribertus.*
LXXIII. *S. Germani Autissiodori abbates.*
LXXIV. *Resbaci facta miracula.*
LXXV. *Messinis parthenon.*
LXXVI. *Hienvillæ cella.*
LXXVII. *Alexandri papæ litteræ pro Dervo. Tullenses abbates.*
LXXVIII. *Anselmus in prioris officio confirmatus ut se gerit.*
LXXIX. *Ejus sententia de informatione juniorum.*
LXXX. *Monachis data monita.*
LXXXI. *Otbernus abbas Uticensis obit.*
LXXXII. *Discipuli ejus. Mainerius ejus successor.*
LXXXIII. *Landrici abbatis Carnutensis obitus. Hucbertus ejus successor.*
LXXXIV. *Gordiniacum datur Cluniaco.*
Sinemuri cella B. Mariæ.

LXXXV.

LXXXV. *S. Rigaldi monaſterii primordia & abbates.*
LXXXVI. *Fructuaria facta donatio.*
LXXXVII. *S. Maximini privilegia. Corbeia-nova abbatia diſtracta. Adalbero epiſcopus Wormatiæ.*
LXXXVIII. *Anſuerus monachus martyr, aliique.*
LXXXIX. *Einſidla & Muri abbates. Hirſaugiæ reſtitutio.*
XC. *Willelmi viri nobilis apud S. Michaelem converſio.*
XCI. *S. Trudonis advocati jura explicata, & cœnobium inſtauratum.*
XCII. *Ferdinandi regis mors pia.*
XCIII. *Edwardus rex ſepultus in Weſtmonaſterio. Willelmus rex coronatus. Elienſis monaſterii ſtatus.*
XCIV. *S. Albani abbates & varii ſucceſſus.*
CXV. *Cadomenſis partheonis dedicatio.*
XCVI. *S. Vigoris monaſterium.*
XCVII. *S. Georgii de Bocherivilla cœnobii initia.*
XCVIII. *Guibertus poëtria nimium addictus. Ad ſacra ſcriptura ſtudium converſus.*
XCIX. *Giſortii cella. Placitum pro S. Medardo.*
C. *S. Priſcæ monaſterium Vindocino datum. Arnulfus Vapincenſis epiſcopus.*
CI. *Fulco Vindocinenſis comes obit. Calmæ monaſterium conditur.*
CII. *S. Benigni immunitas qualis.*
CIII. *Cluniaco ſubiiciuntur Agrenſe, S. Ægidii, S. Antonini, & S. Orientii monaſteria.*
CIV. *Hugo abbas ad Oddonem comitem baptizandum invitatus. Coſſiaci cella.*
CV. *Aniane Gellonenſe monaſterium aſſeritur.*
CVI. *S. Juliani abbatia Viennæ canonicis data.*
CVII. *Elnonenſe incendium, & S. Amandi delatio.*
CVIII. *Fidemienſe cœnobium conditur.*
CIX. *Sigebergenſe item monaſterium.*
CX. *Illic floret religio per Fructuarienſes. Annonis in eos ſtudium.*
CXI. *Anno duo alia cœnobia condit.*
CXII. *Conradus archiepiſcopus Theologis ſepultus. Schafuſianum monaſterium.*
CXIII. *Theobaldus eremita obit.*
CXIV. *Silentium quoad faciendum.*
CXV. *Caſinatee illuſtrat.*
CXVI. *Deſiderius Caſini novam baſilicam condit.*
CXVII. *Micæ-aurea dedicatio.*
CXVIII. *S. Michaelis & S. Euſtachii monaſterium.*
CXIX. *Benedictus junior Cluſæ abbas.*
CXX. *S. Martini de Fromeſta monaſterium.*

INDEX APPENDICIS.

I. *Bulla Benedicti VII. pro monaſterio S. Walarici.*
II. *Charta Theutbaldi epiſcopi Lingonenſis pro Tornodorenſi S. Michaëlis monaſterio.*
III. *Alia Heyrici epiſcopi.*
IV. *Alia item Wldrici epiſcopi.*
V. *Benedicti papæ VII. bulla pro monaſterio S. Hilarii Carcaſſonenſi.*
VI. *Abbonis monachi Floriacenſis prologus in libellum ſuum de grammaticalibus.*
VII. *Obſervationes in vocat muſicas.*
VIII. *Lotharii regis præceptum pro Carnutenſi monaſterio S. Petri.*
IX. *Arnulfi archiepiſcopi charta pro S. Remigio, quod comes de Grandi-Pratu nihil habeat in villa de Meura.*
X. *Charta comitis Gualterii pro monaſterio ſanctæ Criſpini Suſſionenſis.*
XI. *Charta pro eccleſia S. Martini Turonenſi.*
XII. *Juramentum fidelitatis factum canonicis ſancti Martini Turonenſis de rebus S. Martini in Italia.*
XIII. *Abbonis abbatis Floriacenſis epiſtola ad Leonem abbatem Romani S. Bonifacii monaſterii.*
XIV. *Epiſtola de electione abbatis Witebcrit.*
XV. *Rotberti regis diploma pro Cormariaco.*
XVI. *Burchardi comitis donatio facta monaſterio S. Walarici.*
XVII. *Charta Hugonis epiſcopi Genevenſis pro Cluniaco.*
XVIII. *Ottonis III. diploma pro Farfenſi monaſterio.*
XIX. *Charta Blismodis nobiliſſimæ feminæ pro cella Taluzatis.*
XX. *Charta pro Majori-monaſterio de inſula S. Coſmæ Turonenſis.*
XXI. *Charta Landrici comitis pro Flaviniaco.*
XXII. *Epitaphia Fundatorum eccleſiæ S. Stephani de Belna. I. Oddonis. II. Ingæ conjugis.*
XXIII. *Rotberti regis diploma, quo confirmatur fundatio Bellimontis partheonis prope Turonos.*
XXIV. *Donatio S. Flori facta S. Odilonis.*
XXV. *Alia charta pro eodem.*
XXVI. *Epitaphium Domni monachi Montis-majoris. Epitaphium Huberti auctoris monaſterii Corbeienſis, Montis-majoris monachi, ibidemque ſepulti.*
XXVII. *Hugonis abbatis Farfenſis relatio de immunitate rerum monaſterii ſui.*

XXVIII. *De veſtimentorum menſura apud Farfenſes.*
XXIX. *Charta VValterii epiſcopi.*
XXX. *Bernardi ſcholaſtici, Andecavinæ ſcholæ magiſtri epiſtola ad dominum Fulbertum epiſcopum Carnotenſem ad librum de miraculis Sancti Fidis.*
XXXI. *Caroli Simplicis præceptum pro Bodonis-monaſterio.*
XXXII. *Inſigne placitum pro Farfa de caſtello Bucciniano.*
XXXIII. *Epiſtola domni Hugonis abbatis Farfenſis ad dominum Landuinum abbatem S. Salvatoris.*
XXXIV. *Rotberti regis privilegium pro Miciacenſi monaſterio.*
XXXV. *Rotberti regis præceptum pro monaſterio Belli-montis prope Turonos.*
XXXVI. *Richardi Nortmannorum ducis diploma pro Monte S. Michaëlis.*
XXXVII. *Charta Helmoini epiſcopi pro Flaviniaco.*
XXXVIII. *Placitum pro Lezatenſi monaſterio de Paderianis.*
XXXIX. *Charta Dudonis abbatis Dervenſis pro Stephano de Jaurenſi.*
XL. *Charta Hugonis militis, qui partem quamdam foreſtæ ſuæ Dervenſibus donat.*
XLI. *Præceptum Odonis comitis Bleſenſis pro Majori-monaſterio.*
XLII. *Notitia de fundatione prioratus de Veterivico.*
XLIII. *Notitia pro Cormaricenſi monaſterio.*
XLIV. *Donatio eccleſiæ S. Symphoriani de Aſiaco.*
XLV. *Conradi imp. diploma pro monaſterio Deus-Louvart.*
XLVI. *Ademari Cabanenſis epiſtola de apoſtolatu S. Martialis.*
XLVII. *Ordinationes factæ in monaſterio Fiſcannenſi.*
XLVIII. *Halmardi abbatis S. Benigni epiſtola ad Johannem XIX.*
XLIX. *Ejuſdem ad veſtiarium ſacri palatii.*
L. *Diploma Alani Britanniæ ducis pro Monte ſancti-Michaëlis.*
LI. *Charta Helmuini epiſcopi pro Flaviniaco.*
LII. *Cella S. Petri Morvicenſis origo.*
LIII. *Synodus epiſcoporum, in qua Cœnanenſi monaſterio eccleſia S. Mariæ Inter-ambas-aquas cum immunitate confirmatur.*
LIV. *Artaldi epiſcopi Gratianopolitani pro Monte-majori de Roiano.*
LV. *Catvualloni abbatis Rothonenſis epiſtola ad L. abbatiſſam.*
LVI. *Charta Goffridi comitis de dotatione monaſterii Vindocinenſis.*
LVII. *Heinrici regis diploma pro monaſterio S. Salvii apud Monſterolum.*
LVIII. *Bulla Gregorii VI. pro monaſterio S. Quintini-de-Monte.*
LIX. *Charta Goffredi vice-comitis Thoarcenſis pro monaſterio S. Jovini de Marnis.*
LX. *Leonis papæ IX. bulla pro Stabulenſi monaſterio.*
LXI. *Ejuſdem Leonis IX. bulla pro parthenone S. Laurentii in Alſatia.*
LXII. *Ejuſdem Leonis IX. bulla pro monaſterio Dervenſi.*
LXIII. *Charta Milonis abbatis pro eodem.*
LIV. *Leonis IX. bulla pro canonizatione S. Gerardi epiſcopi Tullenſis.*
LXV. *Bulla Leonis papæ IX. pro monaſterio ſanctorum Bertarii & Ataleni.*
LXVI. *Charta Brunonis abbatis pro Dervenſi monaſterio.*
LXVII. *Charta donationis pro eodem.*
LXVIII. *Airardi Nammetenſis epiſcopi charta pro Majori-monaſterio.*
LXIX. *Notitia de his quæ dedit Quiviacus apud Honori Majori-monaſterio.*
LXX. *Forma electionis Petri epiſcopi Anicienſis.*
LXXI. *Gaufridi comitis donatio facta eccleſiæ S. Clementis de Credone.*
LXXII. *Confirmatio prædictæ donationis per Rainaldum dominum Credonenſem.*
LXXIII. *Charta Gaufridi comitis Andegavenſis & Agnetis comitiſſæ pro conſtructione Aquariæ.*
LXXIV. *Victoris II. bulla pro monaſterio Caſinenſi.*
LXXV. *Donatio facta eidem monaſterio.*
LXXVI. *Vetus formula profeſſionis canonicorum regularium.*
LXXVII. *Concilium Romanum ſub Nicolao II.*
LXXVIII. *Notitia de placita calumniæ ſanctæ Mariæ Vindocinenſis.*
LXXIX. *Fragmentum epiſtolæ monachorum Vindocinenſium ad comitiſſam Agnetem contra Fulconem comitem.*
LXXX. *Agoberti epiſcopi Carnutenſis charta pro Majori-monaſterio.*
LXXXI. *Fragmentum privilegii S. Faronis pro monaſterio S. Crucis.*
LXXXII. *Alexandri II. bulla pro Vindocino de titulo S. Priſcæ.*
LXXXIII. *Charta pro Majori-monaſterio de prioratu Baſleni-villæ.*
LXXXIV. *Comitia regni habita Corbeiæ.*
LXXXV. *S. Priſcæ monaſterii donatio Vindocinenſibus facta.*
LXXXVI. *Series abbatum monaſterii SS. Coſmæ & Damiani in Mica-aurea Romæ.*

ANNA-

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI,
OCCIDENTALIUM MONACHORUM
PATRIARCHÆ.

LIBER QUADRAGESIMUS-NONUS.

Ab anno Chriſti 981. ad annum 987.

ANN. CHR. 981. I.

SS. Richarii & Vvalarici monaſteria inſtaurata.

INCLINANTE Francorum regum ſecundâ ſtirpe, non alia res magis promovendo ad thronum Hugoni duci ac Pariſiorum comiti contuliſſe dicitur, quàm relatio corporum ſancti Walarici & ſancti Richarii abbatum e Sithienſi monaſterio in propria loca, unde ab Arnulfo ſeniore comite Flandrenſi ante annos triginta aſportata fuerant. Per id tempus Centula & Leuconaus, nobilia quondam monachorum cœnobia, eò devenerant, ut, eliminatis monachis, imminutæ ac direptæ rei familiaris facultates via paucis alendis clericis ſufficerent. Prope fidem eſt, cordi fuiſſe utrique ſancto delecti quondam ab ſe ac dilecti loci inſtaurationem, reſtitutionemque monachorum, quales olim in ſuo uterque monaſterio collocaverant. Immiſta in animum Hugonis ducis pia cogitatio, utrumque ut quantocius exſequeretur. Rem orditur ab inſtauratione Centulenſis monaſterii: cui conſilio facilem modum præbuit Fulcheriei abbatis pietas, cujus ſuggeſtu & hortatu nonnulli clericorum, qui Centulam tunc occupabant, monaſticam profeſſionem ſubiere. Interim Fulchericus abbas VIII. idus Novembris deceſſit: cujus in locum ſucceſſor e Corbeienſi monaſterio acceſſitur induſtrius ac pius juvenis monachus, Ingelardus nomine, ordine ſubdiaconus, vixdum e ſcholis emiſſus: cujus adminiſtratio eligentium ſpem & exſpectationem haud fefellit. In veteri codice Centulenſi, in quo poſt Hariulfi chronicon referuntur annuæ ſollemnitates a Centulenſibus tum celebrari ſolitæ, notatur kalendis Octobris *reconciliatio totius loci poſt vaſtationem*; quod huic loco convenire non dubito.

ANN. CHR. 981. Eorum corpora relata.

Jacebat interim & prope in ſolitudinem redactum erat Leuconaenſe monaſterium: cujus primus olim auctor & rector ſanctus Walaricus Hugonem ducem cæleſti oraculo admoniſſe traditur, ſuum ut corpus a Sithienſi monaſterio Leuconaum revehendum curaret; quod ſi præſtaret, fore ut ipſe, ejuſque ad ſeptimam uſque generationem progenies regno Francorum potiretur. Nec mora dux id exſequi properat: ſancti Walarici, necnon ſancti Richarii reliquias ab Arnulfo juniore, qui tunc Flandriam regebat, conſtanter repetit; cunctabundum collectis militum copiis ad reſtitutionem cogere parat. Ille verò cùm ad reſiſtendum ſe imparem ſentiret, utriuſque ſancti corpora, thecis incluſa argenteis, incunctanter reſtituit. His acceptis, dux cum ſuo exercitu quaſi triumphans revertitur, propriiſque humeris utrumque ſanctum ad ſuum locum revehere haud dedignatur; Walaricum quidem ſecundâ Junii die, Richarium die ſequenti; quod hoc anno factum, & quidem haud ſine miraculo, traditur: nam dum ſancti Walarici corpus per Somenæ alveum Hugo reducere parat, interveniente oceani æſtu, intumeſcentes fluctus, diviſis hinc inde aquis, locum tranſeuntl feciſſe dicuntur: dum verò ſancti Richarii corpus interim in mediis agris ipsâ nocte ſubſiſtit, depaſtæ ab Hugonis milite jam maturæ ſegetes in novas ſubindè ariſtas erupiſſe. Huic relationi Burchardus Pariſienſis comes, & Orlandus vicecomes interfuiſſe memorantur, & ſacri loculi in mediis aquis bajuli fuiſſe. Demum Leuconaenſi monaſterio renovari cœpto præfectus Reſtoldus abbas, e Bellovacenſi ſancti Luciani monaſterio accitus: cui Fulcradus poſtea ſucceſſit. Tempus reſtituti Leuconaenſis monaſterii colligitur ex diplomate Benedicti papæ VII. quod inſcriptum eſt, *Dilectiſſimo filio Refoldo religioſo abbati vel omni congregationi monaſterii ſancti Vualarici, quam Hugo gloriofiſſimus comes in regula beati Benedicti nooiter congregavit*: cujus interventu idem pontifex poſſeſſiones & omnimodam immunitatem eidem monaſterio aſſeruit. *Datum kal. Aprilis per manum Stephani epiſcopi & bibliothecarii ſanctæ Romanæ eccleſiæ, anno pontificatus domni Benedicti* VII. *papæ in ſede beati Petri apoſtoli, imperante domno Ottone a Deo coronato magno imperatore, anno* XIII. *in menſe & indictione* IX. *ſuprafcriptis*; quæ notæ chronicæ huic anno reſpondent.

Sancti Walarici tranſlationis hiſtoriam ſcripſere anonymi duo ejus cœnobii monachi, unus proſâ oratione ſub Theodoio abbate, alter metro ſub Adhelelmo, qui Theodino ſub medium ſæculum undecimum ſucceſſit. Uterque oraculum Hugoni duci de futuro ejus principatu a Walarico factum tradit. Relationem ſancti Richarii primus carmine celebravit Ingelramnus, tum Centulæ monachus, deiu ſucceſſor Ingelardi, qui primus a reſtitutione monachorum abbas exſtitit. Eamdem ſub finem undecimi ſæculi retulit Hariulfus chronographus Centulenſis. Idem auctor reliquias ſancti Vigoris Bajocenſis epiſcopi ex propria urbe, & ſancti Madelgiſili confeſſoris e Pontivenſi vico, qui Monaſteriolus (*) vocatur, eodem tempore Centulam tranſlatas fuiſſe teſtatur. Quantæ porro jam tunc auctoritatis eſſet dux Hugo, probat in primis Gerberti epiſtola XLVIII. in qua ait, Lotharium ſolo nomine eſſe „ Franciæ regem; Hugonem verò *non nomine ſed actu & opere*. Hic eſt Hugo comes & dux Francorum, qui hoc anno confirmavit donationem cujuſdam prædii in villa Caviniaco, factam Humolarienſi monaſterio per Ivonem fidelem ſuum: cujus rei litteris appoſita ſunt ſigna ipſius Hugonis ducis, Adelaidia ejus uxoris, Rotberti ejus filii, Ivonis vaſſalli, Geilæ ejus uxoris, & Ivonis ejuſdem filii.

(*) *Monſtrelet.*

II. Avrionenſe monaſterium S. Petro Carnutenſi ſubjectum.

Eodem tempore Avrionenſe ſeu Ebronienſe pagi Cenomannenſis monaſterium, quod Hadoindus epiſcopus labente ſæculo ſeptimo in honorem Deiparæ Virginis inſtituerat, in cum ſtatum erat redactum, nullam ot monaſterii formam rerineret: eſſetque veluti prædium quoddam ſub poteſtate Rotberti cujuſdam, qui illud in beneficium ab Odone comite obtinuerat. Hunc verò locum in monaſterium deouo erigere cupiens Rotbertus, Widbertum venerabilem abbatem ſancti Petri Carnutenſis adiit, ejuſque monaſterio Avrionem, probante Odone comite cum ſua matre Letgarde, & Berta conjuge, in perpetuum tradidit ac ſubjecit, modò ut monachos, qui beatæ Mariæ oratorio deſervirent, illic collocaret. Id factum, ot Rodbertus optaverat; idemque a Gisberto abbate Widberti ſucceſſore poſtmodum obtinuit, ut unum e ſuis abbatem, qui Carnutenſi monaſterio ſubjectus eſſet, ordinari permitteret. Scriptis hac de re litteris ſignum ſuum appoſuere dux Hugo, Odo comes, Hugo Bituricenſis archipræſul ejus frater, Letgardis comitiſſa, Gaufridus vicecomes, Hugo de Villa Aloyæ, & alii. Hanc inſtitutionem comprobavit poſt octo annos rex Hugo, qui litteris hac de re confectis ſubſcripſit, & poſt eum Odo comes, ejuſque filii Rotbertus, Tetbaldus & Odo, aliique proceres; eamdemque Johannes papa XV. ac demum Benedictus VIII. ſub interminatione confirmarunt. In necrologio ſancti Petri Carnutenſis notatur v. idus Octob. *Tedbertus abbas Evronis*. Lapſu temporis facta eſt ſui juris hæc abbatia, quæ hactenus exſtitit ſub congregatiooc ſancti Mauri.

Tunc

Tunc in eccleſia Carnutenſi florebat eximiæ pietatis canonicus, Sigemundus preſbyter, cui Fulcherius abbas ſancti Leobini, ac duobus ſancti Petri monachis, Petro & Durando, ſex jugera vinearum *per manum firmam* ſub annuo cenſu conceſſit menſe Februario, anno AAVII. Lotharii regis: quæ jugera idem Sigemundus ſancto Petro poſtea donavit. Eodem Vvideberto ebbate Vvelretius Dorcaſſinus comes Carnutenſibus monachis facultatem conceſſit comparandi eccleſiam, & quædam prædia apud Armenterias ab Archinulfo militre, quæ prædie ex una parte fluvio Atvæ, ea altera fluviolo Berlo terminabantur. Actum Drocis publicè. Subſcribunt ante elios Vvalterius comes, & Eve comitiſſa. In necrologio ſancti Petri notatur XIX. Kal. Februarii *Galterius comes Dorcaſſini caſtri, qui dedit ſancto Petro eccleſiam Boberiæ*. Eldegardis comitiſſa, ejuſdem Galterii ſeu Vvalterii comitis mater, Guarberii villam, quam e Vvalerannn conjuge ſuo in dotem acceperat, ſancti Petri monaſterio confert, conſentiente filio ſun Walterio comite, qui inſtrumento donationis ſubſcribit poſt Hugonem ducem Francorum. *Actum Pontis-Iſeræ caſtro*. Tunc frequens jam erat *militis* nomen ad virum nobilem ſignificandum: cujus geneſis vit nobilis Arduinus, fidelis Odonis comitis, eum ejus permiſſu quamdam terram *ex beneficio ſuo* ed cenſum conceſſit prædictis ſancti Petri monaebis, quibus Vvibertus ſeu Vvidbertus ebbas adhuc præerat. Actum Carnutis publicè. Subſcribunt Odo comes, *Arduinus miles hujus terræ largitor*, Suggerius archiclavus, aliique. In eumdem quoquo locum ſe munificum præbuit, deceſſorum ſuorum exemplo, Odo epiſcopus, qui non modò quaſdam terras ſancto Petro ablatas reſtituit, ſed etiam elias edecit.

ANN. CHR. 981. S. Petro donationes factæ.

Totnodorenſis ſancti Michaëlis ebbatiæ originem ad ſæculum ſextum aliàs (*a*) retulimus ex domeſtica traditione, cui non dubia quædam argumenta ſuffragantur. Unum ſuppeditat Theutboldus Lingonum ſub finem noni ſæculi epiſcopus, qui cùm „ parochiam ſuam leſtraret, ſe adiiſſe dicit eccleſiam ſancti Michaëlis, ædificiis ut„ cumque decoratam, & quidem beati Michaëlis frequentet illuſtratam miraculis; „ ſed rebus ita deſtitutem, ut monachi, qui illic Deo & ſancto Michaeli famu„ labantur, neceſſariis ad vitam & ad eccleſiæ luminaria ſubſidiis carerent. Qua„ propter ne ſacer iſte locus, in quo *parentum*, id eſt propinquorum, *ſuorum & quamplurimorum nobiliam corpora*, ob venerationem beati Michaëlis, *humata* erant, „ funditus caderet, depetretque religin, ſe ed ejus luminaria patœcialem eccle„ ſiam S. Srephani de Spinolio contuliſſe ait. Theutboldi hac de re litteræ, in appendice referendæ, carent chronicis notis. Subſcribunt poſt eum Lingonenſis eccleſiæ præcipui canonici. Sæculo inſequente Heiricus ſeu Ericus, ejuſdem eccleſiæ præſul, poſtulante Alberico *papâ* eum Ratherio archidiacono, *eccleſiam ſanctis Michaëlis, quæ eſt juxta mœnia Tornodori oppidi*, cuidam militi ac fideli ſuo, nomine „ Teutoni, & uxori ejus Condradæ, filiuque Retherio, in beneficium conceſſit, eâ „ lege, ut congruum illic divini cultus officium celebrari curarent, & ut pio mo„ dulo illius eccleſiæ inſtaurationem procurarent. *Datum* VIII. *kal Maii*, *anno* IX*to* „ *Ludovico rege regnante*, ſcilicet Tranſmarino. Ea quo intelligitur, medio illo intervallo, quod eb anno circiter DCCCAC. ad DCCCCAXVIII. effluait, illud monaſterium ferè in ſollitudinem & in ſimplex beneficium redactum fuiſſe. Duæ per id tempus fuere Burgundiæ clades: una per Nortmannos ſub finem ſæculi noni; altera per Hungaros anno OCCCCXAAVI. In utraque Beſuenſe, aliaque Burgundiæ monaſteria vaſtata, ut ſuis locis (*b*) vidimus. Priori, & fortè utrique aſſignanda ſancti Michaëlis veſtatio. Jacuit in illo ſtatu ad annum uſque ſæculi decimi octogeſimum, quo rempore Vvidricus Lingonum præſul, & unà cum ipſo Milo Tornodorenſis comes illud in priſtinum ſtatum reſtituere conſtituerunt, & de ſuis rebus doterunt, ut fuſiùs legitur in ipſius Vvidrici litteris, quas in Appendice referemus. *Data meſa Julio*, *indictione* (VIII. *anno ab incarnatione*) DCCCLAAA. *anno* XXVI. *regnante Lothario rege*, qui Vvidrici epiſcopi extremus fuit. Ab hoc itaque enno cœpit inſtaurati hoc monaſterium, cui primus abbas præfectus Dodo, aſſumtus, utl quidem videtur, ex S. Benigni Divionenſi monaſterio: cujus tempore prædictus Milo comes, ſæculi rebus abdicasis, ut in chartatio legitur, *comam capitis & barbam totondit*, *cùm Doda reverendus abbas ipſum locum regebat*. Non diu hac dignitate pritus eſt Dodo. Signidem Ildefredus ſeu Eldefredus jam ei ſucceſſerat anno Hugonis regis quinto; Beraldus verò ſeu Letbaldus ea monacho Divionenſi jam abbas erat anno DCCCCXCVIII. quo anno Bruno Lingonum epiſcopus tres ei eccleſias conceſſit. Hunc excepit Hunaldus ebbas quartus ex monacho Beſuenſi, rei gerendæ gnavus & ſtrenuus; poſt quem nullum abbatem legimus eute S. Rotbertum, de quo in conſequentibus egemus.

III. S. Michaëlis Toraodorenſis ebbatiæ inſtauratur. (*a*) *libr.* n. 34.

Eidem monaſterio ſe beneficos exhibuere ſequentes comites, Milo ſecundus, Rainardus ejus filius eum matre ſua Ermengarde, qui alodium ſuum, quem Cap-

(*b*) *lib.* 39. n. 30. & *lib.* 43. n. 79.

ANN. CHR. 981.

pam vocant; alterumque, quod Catrium dicitur, S. Michaëli donarunt anno Rotberti regis ſaptimo. Rainardus item comes, idem an alius, anniverſarium filii ſui Ottonis ibidem ſepulti inſtituit, ac preces pro ſe ac pro uxore ſua Hervez, filioque ſuo Arduino & filia Ermangarda, *menſe Julio, anno quinta regni regis Henrici incipiente*. Denique Milo comes, eo nomine tertius, Caniacum (*) villam, prope Tornodorum caſtrum ſitam, eidem monaſterio dedit, ut monachi memoriam ſui faciant, ſimulque Milonis *avi*, *qui* ipſius loci *primus fundator exſtitit*, *& imbi aliquantulum monachicam vitam duxit*, necnon proavi ſui Widonis, patriſque ſui Milonis, Widonis fratris ſui, ſed & filii ſui Widonis, *qui innocenter a ſervis ſuis eſt interfectus*. Hæc donatio facta eſt aſſenſu uxoris ſuæ Azecæ, ac filiorum ſuorum Valeranni & Joffredi. Mortuo eodem Milone, Hugo comes ejus filius iniquas monaſterio conſuetudines impoſuit: at poſtmodum facti pœnitens eas relaxavit anno Heinriei regis ſexto-decimo. Hæc continenter referre viſum eſt ad illuſtrandam ſeriem comitum Tornodorenſium.

(*) *Chaſt.*

Bruno epiſcopus S. Benigni monaſterium reformat.

Poſt mortem Widrici epiſcopi Lingonenſis, quæ anno ſuperiore accidit, rex Lotharius vacantem epiſcopatum Brunoni, Abradæ ſororis ſuæ filio ex Reginaldo comite Rociacenſi, conceſſit. Bruno verò hoc anno, etſi vigiti-quatuor tantùm gratis annos agens, a Burchardo Lugdunenſi antiſtite ordinatus, pro virili partes boni paſtoris exſecutus eſt. In primis ſuæ parochiæ monaſteria, quæ non minùs temporalium rerum facultate, quàm religione pæne deſtituta erant, *in* priſtinum ſtatum revocare ſtuduit. Et quia ſancti Benigni Divionenſe monaſterium ea incuria Manaſſe abbatis a monaſtica diſciplina multùm defecerat; amoto Manaſſe, Adſonem abbatem e Dervenſi monaſterio accerſitum, virum Aquitanicum, bonis moribus, religioſâ cooverſatione præditum & doctrinâ, in ejus locum inſtituit. Verùm non diu hanc præfecturam retinuit Adſo, qui poſt duos tegiminis annos, ſive prioris loci deſiderio, ſive Divionenſium monachorum tædio affectus, dimiſſâ ſancti Benigni procuratione, ad ſuum monaſterium remeavit; ſicque Manaſſes denuo præfecturam recepit.

IV. Vvifaldus abbas fit epiſcopus Dienſis. S. Theotfredi abbatis.

Præfuit ad hoc uſque tempus Calmelicenſi ſancti Theotfredi apud Vellavos monaſterio Wiſaldus ſeu Golſaldus abbas, qui templum operis eximii eo in loco, ubi ſancti Martini oratorium erat, exſtruxit, & in illod corpora ſanctorum Theotfredi & Endonis abbatum tranſtulit ex baſilica ſancti Petri, quæ deinceps negligi cœpit. Poſtmodum Wiſaldus promotus eſt ad epiſcopatum Dienſem, ſic tamen ut abbatis nomen retineret, commiſſo abbatiæ regimine Arimaono, qui ex decano abbas factus eſt extremis Lotharii annis. Wiſaldus in ſede Dienſi videtur ſucceſſiſſe Achideo epiſcopo, cujus mentionem ſuperiùs (*a*) fecimus. Mendum irrepſiſſe puto in chartam cujuſdam viri nobilis, nomine Stephani, qui pro redemtione animæ ſuæ, parentumque ſuorum Iſterii & Arſendis, decem manſos ſancto Theotfredo contuliſſe dicitur in pago Vivarienſi, *anno ab incarnatione Domini* DCCCXLV. *præſidente Golfaldo epiſcopo & abbate monaſterio beati Petri, ubi corpus ſancti Theoffredi, pariterque ſancti Endonis ejuſdem primi abbatis requieſcunt*. Achideus quippe Dienſis epiſcopus, Wiſaldi deceſſor, ſuperſtes erat ad annum vicesimum Conradi regis, ea dicta loco ſuperiùs laudato. Quamquam prædicto anno incarnationis non malè conveniunt illius inſtrumenti chronicæ hæ notæ. *Facta ſunt hæc menſe Decembri; feriâ* IV. *indictione* XIII. *concurrente* VI. ſed ſortè hæ meliùs anno DCCCCLXXXV. convenient. Certè qui tabularia ejus monaſterii diligenter revolvit quidam vir doctus, Arimannum abbatem haud notarum invenit ante annum XXVII. Lotharii regis, menſe Auguſto, quo ſortè anno Wiſaldus in Dienſem epiſcopatum Achideo ſuffectus eſt. Hæc obſervare viſum eſt ad ſupplendos iodices epiſcoporum Dienſium, in quibus Achideus & Wiſaldus cum multis aliis deſiderantur. Arimanno abbati ſucceſſit Guigo, eo nomine primus, de quo in conſequentibus.

(*a*) *Ibid.* n. 203.

V. S. Hilario Carcaſſonenſi facta donatio.

In pago Carcaſſonenſi Rodgarius comes unà cum conjuge ſua Adalaice comitiſſa, duobuſque filiis Regimundo & Bernardo, qui necdum ſacro fonte lotinctus erat; ut ſancto Hilario, ob impenſam ſibi contra hoſtes opem, ſe gratum præberet, ejus monaſterio apud Carcaſſonam ſito Venanciacum, aliaque conceſſit: cujus rei ſcripturam, quæ aliquanti momenti eſt, huc referre juvat.

Ego Rodgarius comes ſimul cum conjuge comitiſſa Adalaice ſeu Regimunda ſobole, atque Bernardo ſobole, qui necdum latice conſecratus eſt baptiſmatis, pietate compunctus, reminiſcenſque quod dicit admonitione prophetica Dominus: Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. *Notum ſit fidelibus chriſtianis, quòd cum veniſſet Oliba comes iniuſtè contra me cum exercitu magno oſtiliter & in magna ferocitate & impetu ſua virtutis, & devaſtaſſet in igne, & prædam rapuiſſet ſuper terram meam, quod potuit; ego cùm eum Rodgarius comes perſequerer, non confidens in mea virtute, nec in meum auxilium, ſed in miſericordia Dei ſperavi, & beatum*

Chri-

Chriſti confeſſorem Hilarium deprecatus fui, ut pro meâ victoriâ Dominum deprecori non dedignaretur. Cùm ergo reverterer ego Rodgarius comes, & omnes meos fideles vidiſſim incolumes & abſque vulnerum ſigno; cognovique inimicos meos mortuos & vulneratos, atque in fugam converſos; intellexi quòd Hilarius almiſicus fuit pro me Dominum deprecatus, &, ut ferunt, nonnulli ante me eum præire viderunt. Ideo dedi Deo & eidem ſancto confeſſori, in manu Benedicti abbatis & monachorum ejus, Venanciacum cum eccleſia ſanctæ Mariæ, & ſuis pertinentiis, villare quoque Aſinaria cum terris cultis & incultis, &c. Facta eſt ſcriptura donationis hujus menſe Auguſto, anno XXVII. *regnante Leutario rege. Signum Rodgarii comitis, qui hoc donum fecit, & firmare rogavit bonis viris qui aderant. Sig. Adelaicæ comitiſſæ, uxoris Rodgarii comitis. Sig. Regimundi, Sig. Bernardi filiorum ejus.*

ANN. CHR. 981.

Prædictus Oliba comes erat Biſalduni & Ceritaniæ, cujus ſæpe in his Annalibus mentio facta eſt. Io hac verò charta id in primis notandum, quòd Bernardus, Rodgarii comitis Carcaſſonenſis filius alter, nomen genererat nondum baptisatus; quales poſteri *Paganos* appellavere. Idem Rodgarius, cum uxore ſua & Benedicto abbate, ad limina apoſtolorum profectus, a Benedicto papa privilegium obtinuit omnium rerum ſancti Hilarii cœnobio collatarum, ſcriptum per manum Stephani notarii & ſcriniarii ſanctæ Romanæ eccleſiæ. Arnaldus vicecomes Rodgarii donationem, quam forte violare renuerat, *cartâ gurpitoriâ* confirmavit anno VI. Rotberti regis, mentione factâ victoriæ, quam ſanctus Hilarius contra inimicos ejus oſtendit. Porro ipſe Oliba comes & marchio, cum uxore ſua Ermengarde & Mirone præſule Gerundenſi, ſuis hominibus facultatem concedit alodes ſuos conferendi (a) *ad domum ſanctæ Mariæ cœnobii Ripullenſis*, factâ cartâ VIII. kal. Februarii, anno XXVII. regnante Lothario rege filio Ludovici.

(a) *Marca Hiſp. c.* 914.

VI. Monaſterium S. Geneſii de Fontanis.

Jam verò Lotharius ipſe, agente Guiſredo ſeu Wifredo comite, confirmavit omnes poſſeſſiones monaſterii ſancti Geneſii de Fontanis in pago Ruſcinonenſi, quod olim a paganis deſtructum, id eſt a Sarracenis vel Normannis, tum inſtauratum fuerat. Sitam dicitur hoc monaſterium *in via vallis Aſpranæ; quæ pergit ad caſtrum Vultrarium*, diſtans viginti millibus paſſuum ab urbe Perpiniano: quo in monaſterio ab epiſcopis ejus provinciæ faſcepra eſt (b) epiſtola Stephani papæ, quinti an ſexti, data adverſùs Selvam & Hermemirum, qui de epiſcopatu Urgellenſi contendebant ſub finem ſæculi noni. In prædicto diplomate Lotharius dicitur (c) *Francorum rex auguſtus*; quem titulum ſibi famſit non rarò poſt filii coronationem in diplomatum ſuorum inſcriptione & ſubſcriptione. *Actum Laudano civitate regiâ, anno incarnationis dominicæ* DCCCLXXXI. *indictione* IX. *ſub die* VII. *idus Julii, regnante domno Hlotario auguſto ſeptimo anno* XXVII. *filii verò ejus domini Ludovici adoleſcente egregio anno* III.

(b) *ibid. c.* 366.

(c) *ibid. c.* 925. & 927.

VII. Adalberti Magdeburgenſis præſulis obitus.

Magdeborgi apud Saxones ad cæleſtem vitam tranſivit Adalbertus, ejus ſedis primus archiepiſcopus, tertio-decimo ſuæ ordinationis anno, in via ex dolore capitis, ſubſtrato pallio mortuus XII. kalendas Julii, dum diœceſim ſuam perluſtraret. Corpus ejus Magdebargam relatum, & cum maximo luctu ſuſceptum a clericis, & maximè a monachis; humatumque in medio eccleſiæ coram altari ſanctorum Philippi & Jacobi apoſtolorum, funus canente Hildewardo epiſcopo Halberſtadenſi cum Hartwico ſeu Herdiggo Magdeburgenſi abbate. Succeſſus in ejus locum Giſileras Merſeburgi antiſtes, plurimæ auctoritatis apud Ottonem imperatorem, qui tum Romæ verſabatur, fruſtra obnitente contra Adalberti vaticinium Orrico ſcholaſtico Magdebargenſi, qui paullo poſt ex mœrore interiit, quem valde in extremis pœnituit, quòd *monaſteriam ſuum & obedientiam ab ambitionem* reliquiſſet. Giſilerus verò, acceptâ ab imperatore licentiâ, Magdebargum venit ſub finem hujus anni, comitante Theoderico Mettenſi epiſcopo, qui tam in comitatu imperatoris erat.

Corbeiæ novæ privilegium.

Adalbertus aſſumtus fuerat ex monaſterio Corbeiæ-novæ, cujus abbas Liudolfus ampliſſimum hoc anno privilegium a Benedicto VII. impetravit, darâ ipſi facultate utendi in ſollemnioribus feſtis dalmatica & ſandalis. Hoc privilegium integrum retulit Schatenus, ſcriptum nonis Aprilis per manus Johannis notarii; datum verò IV. nonas Aprilis per manus Stephani epiſcopi & bibliothecarii ſanctæ ſedis apoſtolicæ, Benedicti papæ anno ſeptimo, indictione IX. ubi mirum eſt ſcriptum poſterius eſſe dato contra uſitatum morem. Biennio poſt eidem abbati Otto imperator decimas aſſerit, petente ipſius conjuge Theophanu auguſtâ, interventu Willigiſi Moguntini & Giſilharii Magdebargenſis archiepiſcoporum. Actum Veronæ paullo ante obitum imperatoris XV. kal. Julii, anno DCCCCLXXXIII.

VIII. Ottonis in Italia diplomata.

Quo tempore Otto e Germania in Italiam profectus ſit, ex variis ejus diplomatibus & chronicis colligere poſſumus. Ex chronico Saxonico natale Domini Ravennæ, paſcha Romæ celebravit. Ravennæ adhuc verſabatur hoc anno XVIII. kal. Fe-

ANN. CHR. 982. Februarii, cùm bona beatæ Mariæ (a) monaſterii, rogatu Theophaniæ auguſtæ, in gratiam Benedictæ abbatiſſæ confirmavit. idem in Apulia erat initio Februarii, cùm præcepta Farfenſi collata monaſterio, ad preces Johannis abbatis confirmavit. *Datum* III. *nonas Februarii*, hoc ipſo anno, indictione 12. regni verò Ottonis ſecundi anno XX. imperii XIV. *Actum in Apulia Aritii*. Romam acceſſit menſe Aprili, cui quamprimum occurrit (b) Adam abbas Caſæ-aureæ, atque ab eo privilegium impetravit, quo patris ſui conceſſiones ratas habuit. *Data* XIV. *kal. Maii*, iiſdem anno & indictione. *Actum Romæ in palatio juxta eccleſiam beati Petri apoſtoli*. Poſt hæc imperator, *ex Romuleo* (c) *egreſſus urbe, & adiſicatâ ſibi regali domo in campo, qui vocatur Cedrii, toto ipſo æſtivum tempore ibi perendinans manſit*. Illic Adam abbas res monaſterii ſui ablatas recuperaſſe dicitur. Ibidem placitum habitum eſt, ſcilicet *in campo de Sedici* (*) *intra ipſam caſam domni Ottonis imperatoris auguſti*, ubi reſidebant Petrus venerabilis epiſcopus, & Arnolfus, Dru» ſico, & Auſifredus comites, miſſi ſacri palatii. Adfuit Johannes abbas Farfen» ſis, qui curtem ſancti Heliæ & ſancti Jacobi adversùs Teudinum comitem evin» dicavit anno & indictione prædictis, *menſe Auguſto*. Jam verò Capuæ verſabatur ſub finem menſis, Septembris, cùm Adelaida ſereniſſima imperatrix, ejus parens, ma» ternâ fiduciâ (d) ad eum acceſſit, obtinuitque confirmationem omnium rerum, » quæ tum ab ipſo Ottone, tum ab Ottone ejus genitore atque Adelaida ge» nitrice collatæ fuerant eccleſiæ in honore Salvatoris haud procul a mœnibus Ti» cionenſis urbis fundatæ, in qua cœtus cœnobitarum inceſſanter Deo famulari di» citur pervigili curâ & ſollicitudine ejuſdem imperatricis: quæ etiam immunita» tem & liberam abbatis electionem eidem monaſterio impetravit, & interdi» xit, ne cuivis monacho fas eſſet ex allo monaſterio ad illud tranſire, niſi » de voluntate ejus loci cœnobitarum. *Data pridie kal. Octobris*, eodem anno, indictione X. *a* Septembri inchoatâ. *Actum Capuæ*. Menſe Novembri inſequente confirmata eſt (e) *in caſtro Gunzaga in caminata majore ſalæ Adelberti comitis*, permutatio inter Guillelmum Mantuæ epiſcopum, & Adelbertum comitem, qui & Atto vocabatur, facta de capella ſancti Benedicti & bonis in inſula ſancti Benedicti ſitis, quæ Guillelmus epiſcopus dedit pro capella ſancti Poſſidonii, quæ erat de jure ipſius Adelberti, bonæ memoriæ Sigefridi filii, atavi Mathildis comitiſſæ, cujus pater Thedaldus prædicta bona monaſterio ſancti Benedicti Padolironenſis poſtmodum donavit. Superioſa omnia Ottonis præcepta Johannes cancellarius ad vicem Petri Papienſis epiſcopi ſubſcripſit & recognovit: quæ verò in Germania edita ſunt, Hildibaldus cancellarius ad vicem Willigiſi archiepiſcopi Moguntini & archicancellarii: quod confirmat ſuperiorem obſervationem noſtram, ubi diximus, alium ſuiſſe ejuſdem imperatoris in Germania, alium in Italia archicancellarium. At cùm de rebus Germanicis agebatur, etiamſi in Italia degeret imperator, notarius & archicancellario Germanicis utebatur, ut patet ex diplomate Ottonis pro Gorzienſi monaſterio, quod mox afferemus.

(a) *Lubin. p.* 317.

(b) *Spicil. to.* 5. *p.* 422.

(c) *ibid. p.* 423.

(*) *al.* Codici.

(d) *Bullar. Caſin. to.* 2. *p.* 53.

(e) *ibid. p.* 54.

Mathildis comitiſſæ avus.

IX. Sublaci dedicatio & abbates.

Non omittenda hic dedicatio ſanctæ Scholaſticæ monaſterii Sublacenſis, facta ab ipſo ſummo pontifice Benedicto VII. qui a Benedicto ejus loci tunc abbate ad hanc dedicationem faciendam invitatus, in ejus eccleſiæ altari corpus ſancti Audacis martyris, aliaſque ſanctorum reliquias collocavit, omneſque ejuſdem ſancti loci poſſeſſiones & prærogativas confirmavit, ut in Sublacenſi chronico legitur. Hæc dedicatio facta eſt hoc anno, die quartâ menſis Decembris: in cujus rei monumentum antiqua inſcriptio ipſo tempore lapidi inſculpta eſt in parte clauſtri eccleſiæ adhærente. Benedictus abbas ſucceſſerat Leoni abbati, qui pontificatu Johannis X. Romæ eccleſiam ſancti Eraſmi acquiſierat. Benedictum abbatem excepit Johannes abbas, Benedicto VII. adhuc ſedente, ſi non fallit chronicon, in quo abbatum ejus temporis ſeries valde pertorbata eſt uſque ad Petrum abbatem, qui Sublacenſi monaſterio præfuit pontificatu Silveſtri ſecundi.

X. Pertheradæ incluſæ ſuccedit Harttkerus.

Antequam hunc annum finio, dicendum eſt de obitu Pertheradæ incluſæ apud ſanctum Gallum, & de Harttkero monacho, qui ei in recluſorio ſucceſſit. Hæc, cùm vidua eſſet, & quidem ſancta, exemplo Wiboradæ, Rachildæ, & Kerhildæ neptis Notkeri Balbuli, prope monaſterium ſancti Galli recludi optaverat, ibique in recluſorio pæne annum in probatione piiſſimè ſe geſſerat: quod multos ad ejus cellam pertraxit. Verùm illa viſitationes crebras & inanes peroſa, in cella Salomonis quondam epiſcopi juxta oratorium ſancti Georgii incluſa, non paucos illic annos exegit, *magnarum*, Ekkehardo (f) teſte, *virtutum operatrix*. Demum verò libera hoc anno evolavit ad cælum: cujus in cella Harttkerus monachus ſponte ſe ipſe recluſit. De utroque ita canit Hepidannus:

(f) *Ekkeh. c.* 8.

Pertherat in clauſtro defuncta petit loca cælo:
Harther mox antrum poſt quam ſe dammat in ipſum,

quod

quod maſè in annos quinque differunt libri editi, ut patet ex obitu Ottonis ſecundi, qui annu ſequenti ponitur. In illa cella, ita humili & anguſta, ut in ea erectus ſtare non poſſet, triginta annos perduravit Hartkerus, jugi corpotis afflictatione ut martyr habitus, de quo hæc legimus in quodam codice ſancti Galli: ANN. CHR. 982.

Savior Hartkero quiſnam ſibi martyre vero,
Hoſtia cæleſti ſpontanea vivaque teſti
Carcere terdenos qui ſe magè fregerat annos?
Non finit erectum tota tempora quem breve tectum,
Petra qua ſurvit capiti moriendo ſubegit:
In cruce & forma ſpargens parciſſima membra,
Surſum ſpectando Domino... pſyeben amando
Fratres arriſit Gerolt, animamque remiſit.

Ejus obitus ab Hepidauno in editis anno MXVII. refertur, quiaquennio fortè prævertendus, ut triginta recluſionis anni, quos præmiſſi verſus ei tribuunt, compleantur.

ANNo ſupra nongenteſimum octogeſimo-ſecundo Vvomarus abbas monaſteriorum ſancti Petri Blandiacenſis, & ſancti Bavonis Gandenſis, elevationem corporum ſancti Laudoaldi, ejuſque ſociorum a Lindulfo Noviomenſi epiſcopo fieri curavit, eodemque anno deceſſiſſe dicitur. Floruit ſanctus Landoaldus archipresbytet tempore ſancti Amandi epiſcopi Trajectenſis, ad quem is miſſus eſt cum Amantio diacono a Martino pontifice: quos etiam ſanctæ feminæ Vinciana & Adeltrudis comitatæ perhibentur. Poſt mortem ſepultus eſt Laudoaldus cum Amantio Vvintershovii in eccleſia, quam ædificaverat. Horum corpora e tumulo extulit octavo ſæculo Florebertus epiſcopus, quæ ub merum Normannorum terræ inſoſſa, demum ab Eatacro relevata ſunt. Vvintershovium villa eſt pagi Trajectenſis ad Archam fluviam, Gandenſi ſancti Bavonis monaſterio dudum ſubjecta, quam Vvomaras abbas Ottonis ſecundi edicto recuperavit. Recepto Vviatershovio, ſacras inde reliquias in ſuum monaſterium Vvomarus transferti curat. Miſſi ejus rei causâ Gandenſes fratres ad prædictum locum, Tradgaudus ſcilicet decanus, & alii duo, Rotbertus & Folcoldus. Hi ſolemni pompâ ſacras reliquias efferant, quibus obviam procedunt ſancti Trudnais monachi; eaſque demum ad ſuum Gandenſe monaſterium deportant: quod anno ejus ſæculi octogeſimo contigit. Reliquiæ in crypta depoſitæ, dum Remenſis archiepiſcopus & Noviomenſis præſul diœceſanus ſuper his conſalerentur. Sed in anteceſſum rogatus Nutkerus ſeu Notgerus Leodicenſis antiſtes, ut quid de prædictorum Landoaldi & Amantii ſanctitate & miraculis reſciret, litteris mandari curare haud gravatetur: quod quidem per Herigerum Laubienſem tunc munachum, *diſciplinarum ac muſicæ artis peritum*, fieri mandavit, præmiſſâ ſuo nomine epiſtolâ, quæ *Vvomaro venerabili in Chriſto patri & fratribus Gandenſibus* inſcripta eſt. Accepto, lectoque hac de re libello Remorum archiepiſcopus Adalbero, ut ſacræ reliquiæ in publicum cultum exponerentur, in ſynodo ſanxit; ob idque Liudulfus Noviomenſis antiſtes eas ſollemni rita e crypta in baſilicam tertio idus Junii tranſtulit hoc anno, qui ab earum adventu tertius erat. Hæc fuſius narratur (a) apud Bollandum. Eodem anno Wumarus abbas obiiſſe traditur, Blandinii ſepultus in ſacello ſancti Laurentii. Ejus epitaphium Sanderus refert, in quo tempus regiminis paſtoralis ac dies obitus ita ſignantur. ANN. CHR. 982. XI. Womarus abbas Gandavenſis obit. (a) Bolland. to. 3. Martii p. 35. & ſeqq.

Remigium ſenis fratrum luſtrir venerandum
Per mandata Dei regna diſpoſui.
Auguſti dico bis terni calce kalendis
Officiis ceſſi luminis occidui.

Poſt Womari obitum ſcripta videtur Gerberti epiſtola XCVI. *fratribus Blandiniacenſibus* inſcripta, in qua ait, ſe, ab ipſis in fratrem adoptatam, orbitatem eorum magnopere ſentire, tam ipſorum causâ, tum mortui abbatis, venerabilis memoriæ viri, qui ſuis apud ſe obtinuerat beneficiis, ut ipſius in æternum memor eſſet. Agerent ergo, & patrem ipſis dignum exquirerent, ne grex dominicus ſtaaret ſine paſtore. Ad hoc porro ſuam opem, ſuumque conſilium & auxilium, ſi qaidem indiguerint, pollicetur. In fine libros eis commendatos repetit: de quibus necdam reſtitutis gravius eos in epiſtola ev. objurgat ex perſona Adalberonis archiepiſcopi.

Widonem ſeu Guidonem abbatem in utriuſque monaſterii regimine Womaro ſuſſe-

ANN. CHR. 982. XII. Vvido, aliique ejus ſucceſſores.

feſtum fuiſſe Sanderus auctor eſt. Verùm ejus electionem Adalberoni parum probatam fuiſſa ſatis ſuperque probat Gerbertina epiſtola XXXVI. ex perſona Adalberonis *Vvidoni abbati Gandavenſi* ſcripta, quæ ab his verbis dutioſculis incipit. *Fruſtra ſibi arcem religionis attribuunt, qui præcipuas religionis partes evertunt. Qui tarıtatem non dubet, qui fidem promiſſam negligit, ſine religionem tuetur?* Obſcura eſt hujus increpationis cauſa, nec ſatis eam explicant verba, quæ ſequuntur. *Si fraterna colloquia vobis exhibuiſtis, & qualibuſcumque nunciis latari feciſtis, tanto temporum intervalla, conſcientia teſtis eſt, urtùs ſua retinent, quàm aliena concupiſcunt.* In fine petit, en aliqui puerorum ſuorum apud Gandavenſes inſtitui poſſint. Sanderus ſcribit, Widonem ſponte ſuâ ſancti Bavonis abbatiam Odvvino ceſſiſſe, reteatâ ſola Blandinienſi, quam ad quinquennium rexit: quo tempore privilegium a Benedicto papa obtinuit. Odvvinus novæ baſilicæ fundamenta jecit, quam Etembaldus, poſt annos abhinc ſex ejus ſucceſſor, abſolvit.

XIII. S. Manſueti res auctæ.

Jam ab annis ſeptemdecim inſtauratum erat, reſtitutumque monachis a Gerardo epiſcopo ſancti Maeſueri Tullenſis monaſterium, cùm idem vir Dei colletas eidem loco poſſeſſiones non tantùm confirmavit, ſed etiam plurimùm auxit, definitis terminis tum *ipſius* monaſterii, tum parochiæ eidem ſubjectæ. In his cellam de monte Barro monachis ejus loci attribuit cum multis eccleſiis & capellis, quarum una eſt ſancti Florentini *apud Chelmes*, quam ipſe in parochia villæ Domini-Germani ex revelatione divina exſtruxiſſe dicitur in charta Riquini epiſcopi, de qua ſuo loco. Gerardi litteris poſt eum ſubſcribunt Godcrannus primicerius, Arinfridus decanus; Wolfardus theſaurarius, Gribaldus bibliothecarius, Bopo cantor, Lantbertus archidiaconus, aliique canonici; dein Axelieus comes Tullenſis, frater Gerardi epiſcopi, Gribaldus advocatus, & alii. *Actum Tulli publicè ſub die iduum Octobrium in plenario ſynodo, omni clero, qui aderat, acclamante, fiat, fiat, anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXII. *indictione* X. *anno ordinationis noſtræ* XVIIII. *regnante ſecundo Ottone ſerenitſſimo imperatore*, v. (*) *imperii ſui anno.* In his litteris laudatur Adam ſancti Maeſueti abbas, quem eccleſiæ ſuæ filium dicit Gerardus, & in Diſciplinis reguluribus educatum.

(*) l. XV.

XIV. Gorzia facta donatio. (a) Diplom. p. 575.

Obſervetu dignum eſt præceptum Ottonis imperatoris, quo ratam habet donationem Gorzienſi monaſterio factam a Conrado fideli ſuo in extremis, dum in expeditione contra Sarracenos eum imperatore verſaretur. In hoc præcepto (a) notum facit Otto, quo pacto Conradus, filius Rodulfi quondam comitis, in die belli, quod fuit inter ipſum Ottonem & Sarracenos *ſub fanone* ſeu vexillo imperiali, legali ritu tradendum ſibi commendaverit omne prædium ſuum, quod habebat in regno Lotharienſi; rogaveritque in conſpectu totius exercitus, ut hoc tutum Gorzienſi monaſterio imperiali præceptione, ſi eâ die, uti coegit, morerctur, conferret imperator; quod quidem hic poſt evectum belli præſtitit interventu dilectæ conjugis ſuæ Theophanu imperatricis auguſtæ, atque conſultu fidelium ſuorum, Ottonis ſcilicet fratruelis ſui, Alemannorum Bajoariorumque ducis, ac Dioterici ſeu Theoderici Mettenſis eccleſiæ venerabilis epiſcopi, & aliorum. *Data* VI. *Kal. Octobris, anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXII. *indictione* XI. *anno verò ſecundi Ottonis* XXI. *imperii autem* AV. *Actum Cupuæ*: quod præceptum Hildebaldus epiſcopus & cancellarius vice Willegiſi urchieapellani recognovit, & ſubſcripſit. Hoc diploma convenit cum chronico Saxonico, aliiſque ejus temporis, in quibus legitur, in prælio contra Sarracenos, ex quo vix Otto ipſe evaſit incolumis, optimates non paucos occubuiſſe III. idus Julii hoc anno, nempe Richarium ſignifcrum, Udonem ducem, comitesque Thietmarum, Bezelinum, Gebehardum, Gunterum, Ezelinum, ejuſque fratrem Bezelinum, cum Burchardo, Dodone, & Conrado, aliiſque permultis: ex quibus Conradus non in ipſo conflictu, ſed poſtea ex vulnere interiit, ſpatio dato ad faciendam illam donationem, quam Otto confirmavit.

XV. S. Faracnanus abbas obit.

Incidit in eumdem annum obitus Forannani Walciodorenſis, & Hattvvici ſancti Hemmerammi abbatum. Forannani obitus contigit pridie kalendas Martias. Hic in eccleſia Walciodorenſi humatus eſt, ubi aure annos quinque Eilbertum comitem, monaſterii conditorem, in ſepulcro, quod comes ſibi ſuiſque paravarat, ſepulturæ mandavit. Librum de vita ſancti Forannani abbatis ſæculo duodecimo ſcripſit Robertus ejus loci monachus, qui nonnulla de eo miracula commemorat. In his laudatur Lambertus ſcholarum Walciodorenſium diſcipulus, qui dolore capitis liberatus eſt. De eodem ſancto etiam fuſè agit Walciodorenſis chronographus, qui non admodum accuratus eſt in temporibus aſſignandis. Celebris fuit apud Walciodorenſes ſancti Forannani cultus utique ad annum MDXVI. quo reformatores Burſfeldenſes ejus feſtum expunxerunt, propterea quòd ſollemni ritu non eſſet relatus ab eccleſia Romana in numerum ſanctorum. At factum poſtea improbarunt meliùs conſul-

fulti Walelodorenſes, eò *quòd multi ſancti celebrentur, qui non ſint in curia Romana canonizati*.

ANN. CHR. 982. XVI. Hartvicus quoque abbas S. Emmerammi.

De Hartvvico abbate ſancti Emmerammi hæc legimus in quadam ejus monaſterii membrana: *Anno* DCCCCLXXXII. *bonæ memoriæ idem Hartvvicus abbas obiit* VI. *idus Auguſti*. Quaſdam ejus epiſtolas, ſed non magni momenti, cum aliis aliorum abbatum epiſtolis invenimus in codice Tegernſenſi, in quo ejus epitaphium habetur, quod in ejus elogio retulimus. In eo e Trevirenſi monaſterio ſancti Maximini accerſitus fuiſſe dicitur, & monaſticam diſciplinam apud ſanctum Emmerammum, ubi penitus defecerat, reſtituiſſe. Sed

Heu! vix pervixit quinquennia, moxque receſſit.
Nos dedit orbatos, & petit ille polos.
Sexta idus rapit hunc Auguſti, atque æthra locavit.

Idem monaſterium Tegernſenſe etiam rexit, quem eacepit Gozpertus, ſancti Emmerammi monachus, genere nobilis, cujus aliquot epiſtolas ex prædicto codice aliàs (*a*) retulimus. Gozperto ſuccellit ſanctus Godehardus, & ipſe abbas Altahenſis atque Hersfeldenſis, tum demum Hildeshemenſis epiſcopus, de quo præclara nobis dicendi occaſio ſuo loco occurret. In prædictis epiſtolis Gozperti abbatis una eſt ad Adalpertum comitem, a quo piſcium copiam ſibi ſuiſque fieri rogat, quippequi magnam eorum penuriam patiantur. Altera eſt ejuſdem argumenti, in qua hæc verba Germanis noſtris obſervanda: *In regione auſtrali, ſicut ſcitis, habitantes, more monachorum, at decet, ac curvibus inſtrumentis, captura piſcium raro paſcimur: quia piſcoſas aquas minimè habemus. Sed, ſi Deus anno præſenti fœcundaverit capturam buſonum vobiſcum, petimus ut jubeatis largiendo communicari: ut memoriam veſtri deinceps in orationibus noſtris habeamus.* In ſequenti epiſtola Arnoldum quemdam, qui Adalhaidam neptem ſuam in conjugium duxerat, rogat ſtructuum ſibi alimoniam, quorum illo anno magna penuria erat, ſuppeditari. Habebat & nepotem Utonem, ad quem itidem ſcribit.

(*a*) *Analect.* to. 4. p. 347.

XVII. Sigerus item Hirſaugiæ abbas.

Præmiſſis duobus abbatibus adjungendus eſt Sigerus Hirſaugienſis abbas, vir per omnia ſanctiſſimus, cui ſimilem alium poſtea uſque ad ſanctum Willelmum in illa abbatia haud fuiſſe Trithemius aſſerit. Sepultus eſt ante altare ſancti Laurentii martyris. Suffectus in ejus locum Lupoldus ſenex venerabilis, ejus loci monachus, ortu Ratiſponenſis, qui annos quadraginta ſex in ordine religioſiſſimè vixerat. Eodem anno in locum demortui Popponis junioris epiſcopi Herbipolenſis ſubrogatus a Thithemio dicitur Hugo vir magnificus, qui monaſterium ſancti Andreæ apoſtoli, quod beatus Burchardus olim condiderat, pæne collapſum ſuis impenſis inſtauravit, & cum conſenſu Benedicti papæ corpus ſancti Burchardi ad ejuſdem cœnobii eccleſiam tranſtulit. Hinc ſancti Burchardi nomen monaſterio deinceps indirum, quod Pio ſecundo pontifice ordinem cum habitu abjecit. Eò miſſus ad docendas litteras Arnoldus Hirſaugiæ monachus.

S. Andreæ monaſterium Herbipoli.

XVIII. Cluniaci dedicatio.

Hoc anno Cluniacenſis eccleſia rogatu ſancti Mayoli abbatis ab Hugone Bituricenſi archiepiſcopo dedicata legitur ayt. kalendas Martii, quo die *vas apoſtolicarum cinerum*, quos ſanctus Odo ex Romano ſancti Pauli monaſterio Cluniacum attulerat, in columna ſub principali ara Hugo recondidit, teſtante Hugone monacho in epiſtola (*b*) ad Pontium abbatem. Paullo ante ex Italia redierat Mayolus: quo in itinere Ottoni ſecundo Veronæ, Romam adire cogitanti, uti Ottoni quondam ejus patri, mortem inſtantem prædixit; nam manus imperatoris utraſque
» ſuis compleans manibus, ejuſque vultum intuitus, ait: Frater Mayoli conſilio
» ſi aurem præberes, hinc unde venis retro redires. Pro certo enim ſcias, quia,
» ſi Romam perrexeris, quò ire diſponis, nativitatis regnum numquam ampliùs
» videbis, ſed Romæ, quò pergis, ſepulcrum habebis: quod anno ſequenti rei probavit eventus.

(*b*) *Biblioth. Clun.* c. 560. Mayolus Ottoni mortem prædicit.

Præter ſancti Severi Ruſſitanenſis monaſterium diœceſis Tarbeienſis, de quo ſuperiùs (*c*) egimus, eaſtar aliud in diœceſi Adureuſi ad fluvium Aturim (*) ſancti Severi in capite Waſconiæ a poſteris dictum; quod Willelmus Sancius comes ſub id tempus excitavit. Prioris patronus ſanctus Severus eremita & confeſſor; poſterioris ſanctus Severus martyr. Exſtiterat jam pridem in poſteriori hoc loco monaſterium, ſed a *Francigenis hoſtibus* deſtructum fuerat: cujus inſtaurandi hæc nata eſt occaſio. Cùm Normannorum gens ſæviſſima in Waſconiæ partes graſſari perſeveraret, Willelmus Sancius cum eis congreſſurus, ad tumulum beati martyris Severi venerabundus ac ſupplex acceſſit, votoque ſe obligavit, ſe, ſi victoriam de hoſtibus reportaret, eo in loco monaſterium eaſtructurum. Victor e prælio reverſus, quamprimum ſolvendo voto animum adjecit; convocatiſque militibus, qui poſſeſſio-

XIX. S. Severi in capite Vaſconiæ monaſterium coæditur.

(*c*) *lib.* 28. n. 75.
(*) *Aturus.*

ANN. CHR. 982.

nes ejus loci in poteſtate habebant, ut eas ipſi venderent, poſtulavit. His verò detrectantibus rem judicio aquæ-frigidæ finiti juſſit. Ubi parvulus ab epiſcopo jam jam mergendus erat, cæli ſerenitate ſubitò in tonitrua & corniſcationes mutatâ, comes facilè obtinuit quod petebat, & pro loci pretio *trecentos ſolidos duodenarios argenti*, cum quadraginta-quinque vaccis, maltiſque aliis rebus perſolvit. Dein *famoſiſſimum* inibi *monaſterium* conſtructurus, convocatis archiepiſcopis Auſcienſi & Burdegalenſi, cunctiſque ſuæ ditionis epiſcopis & comitibus, omnimodam eidem loco libertatem indalſit, ab illis omnibus comprobatam; eamque ſoli Romanæ eccleſiæ ſubjectum eſſe voluit ſub annuo cenſu quinque ſolidorum. Tum monaſterio abbatem præfecit, nomine Salvatorem, *ſanctiſſimum & ab omnibus laudabilem*; juſſitque ut libera eſſet ſucceſſorum electio, *ſecundùm Ordinationem ſancti Benedicti*. Inter alia multa, quibus monaſterium iſtud dotavit, ei conceſſit *omnem decimationem* ſuæ *ſubſtantiæ panis & vini, & quidquid decimari oportet*; inſuper *eccleſiam ſancti Genii* » *confeſſoris, ubi ſua ſacrata oſſa tumulata jacent*: quo in loco abbatiam fieri juſſit » ſub regimine abbatis ſancti Severi. Poſtremò caſtrum ſuum Palæſtrion tradidit » cum ſuis appendicibus, & *cum omnibus militibus ſeu armicolis*; denique omnia, » quæ ſunt inter duos fluvios *ab Alpheano*, qui *modò vocatur vulgò Aturris, uſque ad Gavaſcuſem*: quæ omnia ſancto Severo tradit *cum tabulâ auro argentoque pulcre ornatâ*, prout luſiùs legitur in charta ejuſdem Willelmi-Sancii, a Petro de Marca (*a*) ſine chronicis notis relata in hiſtoria Bearnenſi: ubi illius monaſterii primordia ad hunc circiter annum revocantur. Huic inſtrumento ſubſcribunt poſt Willelmum Urraca comitiſſa ejus conjux, Bernardus & Sancius filii, Godefridus Burdegalenſis archiepiſcopus, & Ado Aaſcitanas, multique nobiles, qui cognomina a ſuis ſiſcis uſurpant.

(*a*) *Beam. lib. 3. c. 8. & 9.*

XX. Lotharii præcepta pro S. Petro Rodenſi & Rivipullo.

Hoc ipſo anno Lotharium regem ad Arvernos profectum fuiſſe docent nos duo ejus præcepta, quibus poſſeſſiones monaſteriorum ſancti Petri Rodenſis, & ſanctæ Mariæ Rivipullenſis confirmavit. Primum obtinuit Ildefindus ſeu Hildefindus (*b*) venerabilis epiſcopus Elnenſis & abbas ſancti Petri Rodenſis, interventu Emmæ reginæ. *Actum Borciaco villâ, ſitâ in comitatu Arvernenſi ſuper fluvium Helerium*, (*) *anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXII. *regnante domno HLotario, anno* XXXX. alterum (*c*) verò impetravit Senioſredus venerabilis abbas ſanctæ Mariæ Rivipullenſis monaſterii. *Actum apud Parintaniacum villam, ſitam in comitatu Arvernenſi, ſubtus caſtrum Uzo*, eodem anno tum incarnationis, tum Lotharii regis. Baluzius non ſine fundamento exiſtimat, Borciacum eſſe eum locum, qui hodie *Broſſac* dicitur, haud procul confluentibus Elaveris ſeu Helerii & Alanionis; Parintaniacum autem eum, qui levi mutatione hodie vocatur *Parentignac*, ad Elaver contra Iciodorum, quod in altera Elaveris ripa ſitum eſt. Cæterùm maner etiam nunc Uzoni ſeu Uſſoni ſuum nomen, qui locus tribus paſſuum millibus a vico Parentiniaco, ſeptem circiter a Broſſaco diſtat.

(*b*) *Miræa Hiſp. p. 227.* (*) *P. Alleer.* (*c*) *ibid. n. 929.*

XXI. Romualdus patrem in propoſito confirmat.

Inter ea Romualdus in ſolitudine prope Coxanenſin ſancti Michaëlis monaſterium auſteram vitam agebat, ubi Petrus Urſeolus extremum diem feliciter clauſit, ſuperſtite Johanne Gradenico cum Marino eremita, quibus Olibanus comes adhæſit, ſimul cum illis ad Caſinenſe ſancti Benedicti cœnobium profecturus. Dum in procinctu itineris eſſent, nuntium accepit Romualdus, patrem ſuum Sergium, qui in monaſterio ſancti Severi prope Ravennam monachum profeſſus erat, in propoſito vacillantem, de repetendo ſæculo cogitare. Hac ille triſtitiæ relatione perculſus neceſſarium duxit, ut Guarinus Coxanenſis abbas & Johannes Gradenicus unà cum comite Caſinum pergerent, ipſe verò periclitanti patri quantocius ſubveniret: quod ubi reſcivere illius regionis incolæ, inſolenti & antea inaudito conſilio iniro ad id devenere, ut, ſi Romualdum viventem apud ſe retinere non poſſent, eum interficerent, quò ejus ſaltem corpus exanime poſſiderent. His cognitis, Romualdus caput ſuum omnino decalvavit, atque inſani conſilii exſecutoribus præſentibus amentiam, ſumto primâ lace cum multa aviditate cibo, ſimulavit; ſicque illi mentem ejus læſam eſſe rati, corpus lædere dedignati ſunt. Itaque bis expeditus vir Dei, itineri quantocius pedes cum bacalo ſe committit, nudiſque plantis ea intimis Galliarum ſinibus Ravennam uſque pervenit: ubi patrem ad ſæculum reverti cupientem gravibus vinculis & compedibus conſtrinxit, verberibus duris afflixit, dum ejus mentem ad ſalutarem ſtatum reduceret. Res pro voto ceſſit; nam Sergius rediit ad ſanam mentem, ſicque vitam deinceps compoſuit, ut, quidquid priùs retrogradâ voluntate deliquerat, poſtmodum rectis ſanctæ converſationis greſſibus & exemplis emendaret, nec ante ex hac vita migraret, quàm Spiritus ſancti præſentiâ recreatus fuiſſet. Hunc Wion, aliique nonnulli recenſent inter beatos ordinis Camaldulenſis: at necdum fundatus erat iſte ordo cùm Sergius deceſſit, qui non in eremo, ſed in ipſo ſancti Severi monaſterio, quod Ravennam inter & Claſſem poſitum erat.

Dii.

Diſceſſurus e Gallia Romualdus, Olibanum comitem, vitæ monaſticæ causâ Caſinum adire cupientem, Guarini abbatis & Johannis Gradenici fidei commiſerat; præcipuè Johanni, qui ei ea obedientia ſubditus erat, præcipiens, ut, etiamſi Guarinus qui peregrinationum amans erat, abſcederet, ipſe numquam a comite ſe ſequeſtraret. Ea quo intelligitur, Romualdum jam tuoc præpoſiti officium geſſiſſe, cui ſolitarii illi obedientiam exhibebant. Tum Olibanus comes univerſis rebus ac poſſeſſionibus ſuis relictis, cum multis opibus, quantas via quindecim muli onerariæ geſtare poterant, Guarino & Johanne atque Marino comitatus, ad ſancti Benedicti monaſterium ſe contulit. Cùm illic aliquantum temporis conſtitiſſent, Marinus quidem in Apuliæ ſolitudinem ſeceſſit, obi ab Sarracenis latrunculis interfectus eſt: Gnatious verò, orationis causâ diſcurrere ſolitus, Johannem abduxit, ut ſecum Jeroſolymam proficiſceretur. Hoc Olibanus cognito, cum multis lacrymis eos obteſtabatur, ut ne ſe contra Romualdi præceptum deſereret, in primis Johannem moneos, ut memor eſſet obedientiæ ſibi a patre impoſitæ, qui ſe ejus fidei peculiariòs commiſerat. Verùm illi obſtirmati in propoſito diſcedunt: at vix e monte in plana deſcenderant, cùm Gnatini equus, invito ſeſſore in aliam partem magno impetu converſus, Johannis tibiam ferrato calce petcuſſit: qui illico ad terram ex nimio dolore proſtratus, coactus eſt redire unde diſceſſerat. Sanatus demum cellam ſibi prope monaſterium ædificari petiit, ubi per triginta ferè annos in magna vitæ auſteritate perduraos, lo ſancta converſatione ſelicitet obiit, vir ſic a detractionis vitio abhorrens, ut nemo coram eo ad convicium os impune aperiret. Poſt ejus obitum quædam ab eo mitacula facta dicuntur. Ex his quæ de Sergio Romualdi patre diximus, inferre licet, Romualdum necdum ætate admodum gravem fuiſſe, cùm patrem ad meliorem frugem convertit.

ANN. CHR. 982. XXII. Olibanus comes Caſinum ſe recipit.

Johannes Gradenicus illic piè obit.

Inter Romualdi ſocios, qui eum in Galliam cum Petro Urſeolo duce, aliiſque ſecuti ſunt, cenſetur a pleriſque Johannes Maurocenus, nobilis Venetus, qui tamen a Petro Damiani omiſſus eſt. Is in Gallia monaſticen profeſſus, deio cum ſociis reverſus in patriam, inſigne monaſterium in inſula Venetiis adjacente, ſavente Tribono Memmo Venetiarum duce, cæteriſque principibus viris, conſtruendum hoc anno aggreſſus eſt ſub titulo ſancti Georgii, cujus ibidem eccleſia jam tunc erat, ducali ſacti Marci eccleſiæ ſubjecta. Primarias conditi monaſterii litteras refert Ughellus (*a*) ex quibus rem compendio accipe. Anno ab incarnatione Chriſti DCCCCLXXII. *imperantibus dominis Vaſilio* ſeu Baſilio & *Conſtantino fratribus populo Romano, magnis & pacificis imperatoribus* (ſcilicet Veneti Germanicos imperatores, id eſt Ottones, non agnoſcebant) *anno autem imperii eorum poſt obitum Johannis Cimiſcæ* XI. menſis Decembris die XX. indictione XI. Rivo alto: cùm Johannes Maurocenus monachus, religioni Chriſti addictus, locum ſibi, cæteriſque Dei ſervis aptum quæreret, petiit a Tribuno Venetiarum duce, ut eccleſia beati Georgii martyris, *quæ ſemper fuit beati Marci titulus*, ac de jure palatii, ſibi concederetur. Acouit Tribunus, conſentientibus Vitale patriarchâ cum epiſcopis ſuis, cunctiſque primatibus ac populo Venetiæ, ea lege, ut illic monaſterium fieret ad laudem omnipotentis Dei & patriæ tuitionem; & ipſe Maurocenus *monachico more* ibidem viveret, & pro ſua prudentia regeret catervam monachorum, Chriſto ſervituram, & *ad cultum divinum produceret juxta regulam beati Benedicti*, ſive *conſuetudinem ſeu regulam cæterorum monaſteriorum*. Quapropter prædictam eccleſiam cum libris, theſauro, & vinea ei adjuncta, Mauroceno concedunt, cum ea libertate, quâ ſub domînio ſancti Marci antea fruebatur. Inſuper ad faciendum molendinum, dooant totum lacum illi vineæ adjunctum, quam Maurocenus ipſe a fratre ſuo Dominico acceptam, cum aliis rebus monaſterio jam dederat. His litteris poſt Tribunum ſubſcribunt Marinus epiſcopus, Domioicus Gradenſis epiſcopus; item Johannes epiſcopus, allique magno numero nobiles Veneti. Novo monaſterio primus abbas præfuit Johannes Maurocenus, vitæ ſanctimoniâ conſpicuus: cujus exemplum, uti & Petri Urſeoli olim ducis, poſtea imitatus Tribunus Memmus ſæculi honores abdicavit, & monachum induit, & quidem in ſancti Georgii, ut perhibent, monaſterio.

XXIII. S. Georgii monaſterium Venetiis conditur a Johanne Mauroceno.

(*a*) *Ital. ſac. tom. 5. c. 1232.*

POſt infelicem pugnæ cum Sarracenis in Calabria caitum, de qua ſuperioti anno dictum eſt, anno inſequente Otto Veronam acceſſit, ubi filium ſuum æquivocum, ejus nominis tertium, imperii ſucceſſorem adoptari curavit, adhuc juvenis, fortè imminentem veritus mortem, quam ipſi ſanctus Mayolus abbas paullo ante prædixerat. Dum Veronæ verſaretur, ipſum adiit Ruodolfus (*b*) abbas Campidonenſis, cujus rogatu, *propter petitionem Giſilharti Magdeburgenſis venerabilis archiepiſcopi*, eidem cœnobio liberam eligendi abbatis facultatem confirmavit; adjecit-

ANN. CHR. 983. XXIV. Ottonis diploma pro Campidona & Palatiolo. (*b*) *Analect. to. 4. p. 479.*

que, ut nulli alii, præterquam imperatoribus & regibus, abbas ejus loci ſubjectus
ANN. CHR. 983. effet. *Data* VIII. *idus Junii, anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXIII. *indictione* XI. *anno verò regni ſecundi Ottonis* XXII. *imperii autem* XV. *Actum Veronæ.* Ibidem
(a) Ballar. Caſin. tom. 2. p. 37. *pridie* (a) *idus Julii*, an Junii, ejus anni, bona & poſſeſſiones beatæ Mariæ in Palatiolo, diœceſis Ravennatis, poſtulante Andreâ abbate, idem imperator confirmavit, in his vineam, *quæ eſt poſita ſuper fluvium Padarenæ*. Primum illud diploma Hilriboldus epiſcopus & cancellarius vice Willigiſi archicapellani recognovit: alterum Adalbertus cancellarius ad vicem Petri epiſcopi & archicancellarii.

XXV. S. Vincentii Capuæ abbatia Johanni data. Eodem tempore ſcriptam puto epiſtolam, quæ eſt inter Gerbertinas ſub nomine Ottonis imperatoris centeſima quinquageſima ſexta, in qua alt ſe ob quaſdam regni neceſſitates, abbatiam ſancti Vincentii Capuæ ſitam Johanni monacho donaviſſe, & Roeſtido ejus loci ante abbati, nec abjudicato, nec depoſito, quaſdam cellas in compenſationem conceſſiſſe. Epiſtola ſic habet.

Diverſa regni negotia interdum cogant nos incidere diverſa imperia. Hinc eſt quòd abbatiam ſancti Vincentii Capuæ ſitam, ob quarumdam rerum neceſſitudines, nuper Johanni monacho donavimus, Rothfrido abbate nec abjudicato, nec depoſito. Proinde reſpectu miſericordiæ eidem abbati Rothfrido concedimus cellam ſanctæ Mariæ, cum omnibus ad ſe pertinentibus in Marſi comitatu, in eo loco qui dicitur Aptinarci, cum reliquis rebus ſancti Vincentii in eodem comitatu poſitis; cellam quoque ſanctæ Mariæ in partibus Beneventi, ubi dicitur Sanus-locus, cum omnibus ſanctis Vincentii rebus in terra Beneventana ſitis. Unde tibi & Beneventano principi præcipimus, ut, ſicut res vobis vicinæ ſunt, ita ob noſtram fidelitatem Rothfridum abbatem ejus res tenere juvetis ſine ulla contradictione.

XXVI. Vverinharius Fuldæ abbas obit. Hæc epiſtola inſcripta eſt, *R. comiti*, fortè Raynaldo comiti Marſorum, cui Aligernus Caſini abbas libellum fecit de monaſterio ſanctæ Mariæ in Luco, ſecundùm illos fines ac limites, quibus Guaiterius ſacerdos & monachus eamdem eccleſiam, a Doda comitiſſa ſibi oblatam, Caſinati monaſterio ante annos ferme viginti tradiderat. Hoc monaſterium ſanctæ Mariæ aliud fuiſſe videtur a cella ſanctæ Mariæ, eidem in comitatu Marſorum ſita, ſed quæ a monaſterio ſancti Vincentii Capuani pendebat.

Cùm Heinricus Auguſtenſis epiſcopus in Calabriæ expeditione, quam anno ſuperiori recolimus, *ſive captus, ſive occiſus*, inquit vitæ ſancti Udalrici ſcriptor, qui expeditionem illam hoc anno refert, deſideratus fuiſſet; vacantem epiſcopatum obtulit Imperator Wetinhario ſeu Wernhero Fuldenſi abbati, qui poſt Udalrici obitum electus fuerat, ſed factione duorum clericorum ab ineunda ſede prohibitus, uti vir ſanctus vaticinatus erat. Verùm ille oblatam dignitatem recuſavit; nec multò poſt morbo correptus, apud Luggam ſeu Luccam Etruriæ civitatem vitam finivit. Corpus ejus ad ſanctum-Dominum Parmenſis agri oppidum delatum, ibique honorificè humatum eſt. Ita Gerardus vitæ ſancti Udalrici ſcriptor æqualis, ex quo alii emendandi, qui Wetinhacium, adversùs Sarracenos pugnantem, occiſum fuiſſe tradunt. Erkanbaldus ejus ſucceſſor propinquus erat Bernvvardi epiſcopi Hildensheimenſis.

XXVII. Adalbertus fit Pragæ epiſcopus. Incunte hoc anno mortuus eſt Dietmarus ſeu Thietmarus, Pragenſis in Boëmia epiſcopus primus, quem nonnulli Tetbaratum vocant. Succeſſus in ejus locum Adalbertus, qui recèns ex Saxonia reverſus erat. De hia audiendus chronographus Saxonicus, qui hæc ex Coſma Pragenſi accepit. Sic ille ad hunc annum. *His temporibus mortuus eſt Thietmarus, Pragenſis eccleſiæ primus epiſcopus. Inter ea rediens philoſophiæ de caſtris, ubi decem aut plus militaverat annis, non modicam librorum copiam referens, aderat ſpectabilis heros, nomine VVogteb, qui poſtea dictus eſt Adalbertus, adhuc ordine ſubdiaconus, qui, velut tener agnus inter oves, de ſui paſtoris morte mœrentes, ſedulas exhibebat exſequias funebres, orationibus diurnis inſtans & nocturnis, & largis eleemoſynis. Quem dux Bolizlaus & ejus optimates in tam bono opere devotum cernentes, juvenem nimis ventilatem rapiunt, & adducunt in medium, dicentes: Nolis, velis, noſter epiſcopus eris. Facta eſt autem hæc electio non longè ab urbe Praga, in oppido Lavigradeo, XI. kal. Martii, eodem anno, quo obiit Thietmarus epiſcopus, qui* VIII. *nonas Januarii deceſſerat. Ea tempeſtate rediens de bello Sarraceno adiit Veronam imperator Otto ſecundus: ad quem Slavonica manus cum electo gergit epiſcopo, feréas a duce legationem, & eluri ac populi petitionem, quo eorum confirmet electionem. Igitur ſereniſſimus imperator eorum annuens petitioni, III. nonas Junii dat ei aaulam & paſtoralem caram (*): & Voillegiſus Moguntinus archiepiſcopus, qui ibi fortè aderat, & cujus ſuffraganeus erat, juſſu imperatoris, conſecrat eum epiſcopum, vocans eum Adalbertum. Nam archipræſul Magdaburgenſis Adalbertus, olim eam chriſmate confirmans, hoc nomine vocitaverat.*

(*) al. virgam.

Con-

Conſecratus III. *idus Junii, venit in civitatem Pragam nudis pedibus, & omni plebe modulante epiſcopalem cathedram inſedit. Hujus præclari paſtoris conſilio, & favoris ſui Mariæ interventu, dux Boliziaus quidquid præſul Pragenſis hodieque poſſidet, vel quidquid abbatiſſa Maria optavit dari ſuo cœnobio, gratuitâ utriuſque pietate conceſſit, & canonum auctoritate confirmavit.* Tum ſubdit chronographus: *Sciendum quòd Coſmas Pragenſis eccleſiæ decanus, cujus hæc verba ſunt, hanc electionem & confirmationem anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXIII. *aſſeribit; cùm convenerit iſte poſt bellum Sarracenorum, Veronæ ab Ottone ſecundo habitum, cujus ipſe in eodem loco meminit, dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXII. *acciderit.* Et rectè quidem chronographus, ut ex diplomatis Ottonis Veronæ datis ſuperiùs oſtendimus. ANN. CHR. 983.

XXVIII. Dietmarus eius deceſſoe purgatus.

Io prædicta narratione obſervanda eſt Adalberti pietas in Dietmarum defunctum, quem, auctor ejuſdem Adalberti vitæ ſcriptor *ab nigris ſpiritibus ad tartarenum chaos* portatum dicit, idque Adalberto compertum fuiſſe; quod nequaquam veri ſimile eſt: ſiquidem ei Adalbertus ipſe *fedulus exhibebat exſequias funebres, orationibus diurnis inſtans & nocturnis, & largis eleemoſynis;* ab his officiis temperaturus, ſi ejus damnatio ipſi comperta fuiſſet. Iſtius anonymi opinio inde nata videtur, quòd Dietmarus morti proximus prolixâ oratione errata ſua, qui piiſſimorum hominum » mos eſt, exaggeravit, teſte priori Adalberti vitæ ſcriptore; nimirum ſe perdi» diſſe dies ſuos, pœnitentiæ fructum nuſquam feciſſe; populi ſibi crediti errata » diſſimulaſſe. Hoc eſt, inquit, quod dolet, dolebitque in ævum; nam ecce diræ mor» tis victima in infernum profiſciſcat, ubi vermes mei non morientur, & ignis » meus ardebit in æternum & ultra. Sic auctor ille antiquior: quæ verba poſteriores auctores crudiùs interpretati ſunt. Certè longè aliter de eo ſentit Æneas-Silvius ea communi Boëmorum traditione, apud quem *Dietmarus opinione ſanctitatis inſignis* prædicatur. Apud priorem illum auctorem Adalbertus in feſto apoſtolorum Petri & Pauli conſecratus dicitur: quod tertio idus Junii factum tradit mox laudatus Coſmas Pragenſis. Prædictus item anonymus ſcribit, Adalbertum Vetonâ poſt ordinationem ſuam revertentem equo inſediſſe, qui non auro argentove fulgentia portabat frena, ſed in ruſticum morem tortâ cannabe compoſitâ; & Pragam ingreſſurum, vinculis pedum ſolutis, nudo pede urbem intraſſe.

XXIX. Adalberti quale regimen.

Jam ordinatus ut ſe geſſerit, idem auctor fusè proſequitur. Principio res eccleſiaſticas æquâ lance diſtribuit in quatuor partes, quarum primam ornandæ eccleſiæ, ſecundam ulendis canonicis, tertiam pauperibus, quartam ſibi, ſuiſque uſibus affigoavit. Duodecim quotidie pauperes paſcebat, feſtis diebus plurimos. Raro, extra dies feſtos, vidit eum meridianus ſol manducantem, & numquam media noa ſomno indulgentem. Lectus ejus in publico elegans, in occulto nuda humus vel cilicium pro ſtrato, lapis pro capitis ſubſtentaculo. A completorio uſque ad primam nullus ſermo ea ore ejus exibat, *& ad inſtar monaſticæ profeſſionis nocturna ſilentia ſervabat.* Poſt primam omnium cauſas audire ſolitus, alias pſalmis Davidicis vacabat uſque ad celebrationem miſſæ, in qua ne verbum quidem cuiquam loquebatur. Poſt miſſam, aut laborem manibus exercebat, aut cum capellanis lectioni dabat operam. Hi ejus mores, hæc ſtudia erant.

XXX. S. Gregorii monaſterium Conſtantiæ ſtruitur. (*) *Peterſhauſen.*

Hoc etiam anno Gebehardus Conſtantienſis epiſcopus, qui Contado ante quadriennium ſucceſſerat, monaſterium in honorem ſancti Gregorii papæ prope Conſtantiam in ripa Rhæni fluminis exſtruxit, ibique duodenos monachos cum abbate collocavit. Forma eccleſiæ occidentali plagæ obverſa ſecundùm formam baſilicæ ſancti Petri in Vaticano, ob id a poſteris Petri-domus (*) appellata, quam Gebehardus decimo poſt anno dedicavit, multiſque reliquiis exornavit, in his brachio ſancti Philippi apoſtoli, quod ab Ottone tertio acceperat. Magna ejus erat in ſanctum Gregorium papam devotio, quam is, Conſtantienſis eccleſiæ adhuc canonicus, ſollemni donatione quotumdam prædiorum eidem eccleſiæ facta teſtatus eſt, cùm eidem *vir ſummæ religionis & doctrinæ Conradus* præfectus eſſet. Hæc autem donatio eâ conditione facta eſt, ut ipſe, vel quivis ejus propinquus eadem precariò recipere poſſet ſub annuo cenſu perſolvendo in feſto beati Gregorii. Jam verò factus epiſcopus poſſeſſiones illas precariò acceptas Conſtantienſi eccleſiæ reſtituit, eo pacto, ut canonici *ter in anno cum ſollemni proceſſione ipſum monaſterium adeant, ſingulisque vicibus pro ejus anima miſſam cantent; & inſuper in feſto ſancti Gregorii publicam de eo miſſam decantent, monachique chorum regant, & ad altare miniſtrent, atque a clericis eâ die de ſupra dictis prædiis duo talenta & quinque ſolidi ad ſervitium dentur.* Quo etiam in baſilica ejuſdem monaſterii cryptam fecit in parte occidentali cum ultrà ſancti Martini; & ſuper cryptam ſanctuarium condidit, in quo altare principale in ſancti Gregorii honorem exſtruxit, ſuper quod præclarum ciborium erexit, quatuor columnis ex ligno illicis compoſitum, quas columnas argento veſtivit, eaſ-

ANN. CHR. 983. easque ſuper baſes lapideas decentiſſimè ſculptas conſtitulit; ad hæc ſupra ipſas columnas arcus quatuor poſuit, quos a parte una exaurato argento, ex altera deaurato cupro veſtivit; denique ſuper arcus & columnas tabulam collocavit magnitudinis tantæ, ut totum operiret cibotium, in medio rotundam habens feneſtram, aurato cupro intrinſecùs opertam; inferiùs autem matginem promiuentem argento decoratam. Ipſa verò tabula per totum ex inferioti parte aurato cupro decenter operta erat, habens quatuor evangeliſtarum imagines cælato opere in tranſverſum: cui per quatuor partes laminæ argenteæ erant affixæ, & in unoquoque latere verſus unus aureis litteris ſuſcriptus erat, in ſumma quatuor, qui ſequuntur.

Hoc opus exiguum diverſis artibus actum
Fert tibi, Gregori, ſupplex devotio ſervi
Præſulis indigni, quem tu cum plebe fideli
Conjungas turmis precibus, pater alme, ſupernis.

Inſuper multa alia eidem monaſterio contulit Idem antiſtes, qui eccleſiæ muros eximiis pictūtis, quæ veteris ac novi teſtamenti hiſtorias repræſentabant, exornavit. Hæc carptim ex ejus vita, quæ ab Udalrico epiſcopo duobus libris compoſitu eſt, & Callixto II. inſcripta. De primo ejus loci abbate Beringero, ejuſque ſucceſſoribus a Bucelino recenſitis, nihil ferè competti præter nomina habemus.

XXXI. Gemblacо immunitas data. Gemblacenſi in Brabantia monaſterio immunitas hoc anno a Benedicto papa VII. conceſſa cum libera eligendi e gremio abbatis facultate, qui nulli alteri eccleſiæ; præterquam Romanæ, ſubjectus eſſer. Hoc privilegium compendio rerulit Sigebertus in vita ſancti Guiberti ejus monaſterii conditoris, quod nos integrum ex Lambecio in obſervationibus ad illam vitam præviis exhibuimus, ſcriptum per manum Bouifacii notarii regionarii atque ſcriniarii Romanæ eccleſiæ in meoſe Martio, indictione XI. datum verò VIII. kalendas Aprilis per manus Stephani epiſcopi ac bibliothecarii ſanctæ ſedis apoſtolicæ, anno pontificatus Benedicti ſeptimi papæ nono, Ottonis ſecundi anno XVI. quod Sigebertus malè ad annum DCCCCLIII. vel inſequentem retulit. Eidem cœnobio adhuc præcrat Erluinus abbas, quamvis oculis orbatus.

XXXII. S. Quintini de Inſula. facta donatio. Tunc temporis Albertus Viromandenſis comes idemque abbas ſancti Quintini baſilicæ, rogatu Arooldi abbatis fratrumque ſuburbani monaſterii ſancti Quintini de Inſula, a Goberto cuſtode, Simone decano, cæteriſque ſancti Quintini canonicis ſtagna Somenæ impetravit, prædicto monaſterio concedenda, faveotibus filiis ſuis Heriberto & Otbone, ad uſum monachorum, ut ex canonicorum abundantia Chriſti pauperum inopia ſuppleretur; ac ſibi, & filiis ſuis, uxorique ſuæ Gerbergæ impetrarent a Deo monachi veniam delictorum. Actum in baſilica beatiſſimi Quintini martyris hoc anno, imperii domni Lotharii regis XXXX. Fallit indictio apud Hemeræum (*a*), ubi ejus dooationis litteræ proferuntur, & pro indict. XIV. legendum XI.

(*a*) *Hemeræ prob. p.* 32.

XXXIII. S. Remigii & Gemetici abbates. Exceſſit e vivis eodem anno Rodulfus abbas Remigianus, cujus obitus in uecrologio notatur VII. kalendas Septembris. Sub ejus regimine, quod fuit aonorum quatuordecim, multum auctus eſt monachorum numerus, qui ſub ejus deceſſore fuit monachorum viginti-ſex, ſub eo quadraginta-ſeptem: in quibus abbates quioque cenſentur, ſive ante, ſive ſub eo aſſumti ad regioen aliorum monaſteriorum, icilicet Rodulfus, Bernerus, Airardus, Chriſtianus & Drogo: ex quibus Bernerus Humolarienſis, Airardus ſancti Theodericl Remenſis abbas erat. Chriſtianus haud ſcio an qui tum abbas ſancti Pantaleonis apud Coloniam-Agrippinam. Rodulfi Remigiani abbatis ſucceſſor Letardus tribus annis præfecturam geſſit, defunctus XVII. kal. Octobris, ſub quo vixit Odeleus, poſtmodum ſancti Baſoli abbas. Arbodus Letardo ſucceſſit ad annos viginti.

Per id temporis Gemeticenſe monaſterium regebat Rodericus abbas, quo tempore Odo Carnutenſium præſul, & eccleſiæ ſuæ canonici, quamdam terram fici qui appellatur *Trelur* (*), ſitam in villa quæ dicitur Vallis, conſentiente Hugone duce qui ipſum fiſcum de illis *per eoeambium* tenebat, monachis Gemeticenſibus ad manum firmam ſub annuo cenſu, in feſtivitate ſancti Remigii perſolvendo, conceſſit. *Datum nonis Aprilis anno* XXX. *regni HLotharii regis feliciter*. His litteris poſt Odonem præſulem Rodulfus cantor, Suggerius archiclavus, haud ſcio an idem Suggerius, qui has litteras ſcripſit. Rodorico Gemeticenſi abbati ſuffecit Rotbertus, eo nomine primus.

(*) *al.* Trejas.

XXXIV. S. Sulpicii teſtitutæ poſſeſſiones. Apud Bituricas cum Navenſe ſancti Sulpicii cœnobium ad magnam inopiam deveniſſet, tum ex hellorum ſuperiorum procellis, tum ex direptione bonorum ab exteris, ipſoque archiepiſcopo Richardo facta, Hugo archiepiſcopus Richardi nepos, ageo-

agente Hurberto abbate ablata reſtituit, ſcilicet Bariacum & quaſdam eccleſias: *Hæc,* inquit Hago, *injuſtè a prædicta conjugatione a meo avunculo Richardo ablata ſunt; cujus peccati contagione meam vulpem faciens, coram Deo & ſanctis ejus, & coram præſenti altari, hæc omnia dictis fratribus reddo, reſtituo.* Herberto abbati ſucceſſiſſe videtur Hiſtarius abbas, cujus tempore Navenſibus quædam donatio facta eſt, cui Gaufridus vicecomes ſubſcripſit. De Ingelberto ſeu Engelberto abbate aliàs dicendum.

ANN. CHR. 983.

XXXV. Belliloco fi donatio.

Hoc itidem anno aut inſequente Belliloceſi apud Lemovices monaſterio duo fratres, Rathodus & Stephanus, vineam ſuam, apud ſanctum Baodilium ſitam in pago Lemovicino, vicaria Aſnacenſi, traduut, & *patri pro Benedicto* offerunt, *ut lucerna jugiter accendatur ante eum.* Facta donatio *anno bis deno-quinto ſub rege Lothario.* Subſcribunt poſt donatores Geraldus abbas, & Gerbettus frater, aliique. Hic eſt Geraldus abbas Belliloceſis, qui ſibi coadjutorem ptiàs (*a*) adoptavetat, Bernardum, qui Bernardus hoc ferè tempore Geraldo mortuo in ſolidum ſucceſſit. Etat is, ut ex Aimoino iu Abbonis vira diſcimus Hugonis inter Aquitanicos proceres nobiliſſimi filius, ex copioſa filiorum caterva Deo puer ad ſerviendam oblatus, miſſuſque ad Floriacenſi monaſterium, Richardo tunc ejus loci abbate, qui eum Abbonis, clariſſimi per ea tempora magiſtri, diſciplinæ & eruditioni commiſit. Ubi ſatis eruditus libetalibus artibus viſus eſt, a patre revocatus, Sollemniacenſi primùm abbatiâ, quam ſanctus Eligius iu agro Lemovicenſi olim condidetat, donatur; poſtea Belliloceſi, quam genitor ejus jure belli & viſticibus armis acquiſierat. Hunc ergo Geraldus, vel invitus, coadjutorem habuit, ac demum ſucceſſorem poſt aunam Lothatii regis triceſimum, quo rempore adhuc ſaperſtes erat: Bernardus verò creatus epiſcopus Caturecuſis abbatiam retinuit.

(*a*) *ſupra lib. 47. n. 12.*

XXXVI. B. Mariæ de Soliaco monaſterium.

Monaſteriam ſanctæ Mariæ de Soliaco, quod eo tempore exſtabat, dubiam habet originem, quam recentiores ad ſanctum Eligium, neſcio quo fundamento, referant. Non videtur præceſſiſſe hoc ſæculum, quo rempore Frothatius vicecomes & Adalberga ejus conjux cum Geraldo filio ſuo donant Aatiliacenſi monaſterio *urbem* ſuam *dominicatam, quæ eſt intra terminos Caturcinos epiſcopatus, in vicaria de Caſiliaco, quæ dicitur Soliatus*, aliaque prædia, quæcumque in tota terra ſua de Braſſiaco, de Calviniaco, & de ſancto Soſio ſeu Soſico a feudalibus ſuis militibus vel ruſticis acquitere potuerint Autiliacenſes. *Actum eſt hoc anno ab incarnatione Dominicæ* DCCCCXXX. *Radulfo Francorum rege regnante anno* V. His litteris adſcripta reperiuntar ſigna A. Caturcenſis epiſcopi Frotardi vicecomitis, Adalbergæ vicecomitiſſæ, & Geratdi junioris comitis. Ab eo tempore condita videtur ab Auriliacenſibus cella Soliaci, fortè a Gerardo de ſancto Sereno abbate, cajus ſtudiis *reſpublica monachorum valde augebatur*, at in ejus loci chronico (*b*) legitar. Locum rexete decani ad ſæculum quintum-decimum, poſt cajus medium Petras de Otnhiaco decani nomeu ad dignitatem abbatis provexit. Hoc cœnobium, beatæ Matiæ Deipatæ ſacrum, poſitum eſt in extremis finibus pagi Caturcenſis ad Boreſam amnem, qui paullo infra in Dordoniam influit. Vallem amœniſſimam ad occidentem diſterminat Petrocoricenſis pagus, ad ortum Vicecomitatus Torinnenſis, cujus vicecomites monaſterii conditores exiſtimantur, nempe ob donationem loci, quam a Frothario vicecomite factam diximus. Elegantiſſima eſt ejus baſilica, tribus conſtans orbicalatis faſtigiis, quæ ex utraque parte totidem arcus fulciunt. Eſt & aliacella beatæ Matiæ de Solaco (*) in diœceſi Bardegalenſi, in finibus tertæ ad litas oceani, ſanctæ Crucis abbatiæ ſubjecta.

(*b*) *Analect. tom. 3. p. 440.*

(*) *Solac.*

XXXVII. Simorræ & Piciani monaſteria reſtaurata.

Inter veteta Walconiæ monaſteria, quæ principatu Ladovici auguſti exſtabant, recenſentat Simotra (*) & Picianum (*) atrumque ſitum iu diœceſi Auſcienſi, hoc quidem iu ipſo Auſciorum faburbio, illud verò ad Gimonem (*) fluviolum, cujus aquas Garamna infra Toloſam recipit. Ambo hæc cœnobia tempeſtaribus Saracenorum & Nortmannorum exciſa jacuere: dum ea reſtitait, at videtar, Wilelmus Aſtaracenſis comes, filius Arnaldi comitis; Simotræ baſilica in honorem beatæ Matiæ dedicata, cui Willelmus cum axore ſua Taleſa talia confert muneta, quæ ſui aravi habuere in proprium, dam comites fuerant. *Cùmque dignus non fuit manduc tales habere auguſtas, ipſas ſuſcepit ſanctitas, & mihi, remanſit hereditas.* Idem monaſterio, *quod vulgò dicitur Petiano* in honorem conſtructo ſammi archangeli Michaëlis, ſitoque in rertitorio Aſtaracenſi, quod acceperat ab Ottone diacono germano ſuo, & Fortone ejuſdem monaſterii abbate, cæteriſque monachis ejuſdem loci cultoribus, *octo vaſa argentea* pondere libtarum nongentarum, fideliam ſuorum conſilio tradit cam univerſis appendicibus Peciani. Hanc verò donationem Benedictus atbis Romæ papa mana propriâ ſubartaſſe dicitur Garſias archipræſul, ſcilicet Aaſcitanus, Aymericus comes Ferenziacus, Petrus Toloſæ epiſcopus, Rogerius comes Conveniancnſis, Bernardus pontifex Aginnenſis,

(*) *Simorræ.*
(*) *Piſſan.*
(*) *Gimone.*

ANN. CHR. 923.

» fis, Otto ſervus ſervorum omnium monachorum, Arnaldus comes Bigorritanus; » item Bernardus, Raymundus, Garſias & Geraldus comites. Simorræ colitat » ſanctus Ceratius, qui ex Burgnodionom regione in Novempopulaniam acceſſiſſe, ibique ſanctè vixiſſe ac devixiſſe traditur. Otto, Willelmi comitis germanus, monachus fuiſſe videtur Simorrenſis, dein ubbas ejuſdem loci, ac demum archiepiſcopus Auſcitanus.

XXXVIII. Medulfi-cella.

Haud longè a Simorra, ad Gimonem itidem fluviolum, tunc exſtabat cœnobium ſancti Petri & ſancti Victoris de Cella-Medulfi, qui locus olim Blizentius vocabatur. Hunc locum Ludovicus Pius ſanctæ Mariæ Soricinienſi quondam dono dederat: at cùm Soricinienſem abbatiam Sarraceni devaſtaſſent, ad eam reficiendam abbas Soricinii Blizentium pro mille ſolidis Garſiæ comiti Aſtaracenſi ad vitam ceſſit. Garſiâ mortuo, cùm Soticinii abbas hunc locum recipere vellet; primò reſtitit Medalſus Garſiæ ſucceſſor: ſed victus tandem precibus abbatis, illum reſtituit, eâ lege, ut illic fieret cella monachorum, quæ Soricinio ſubjecta eſſet, ab eo Cella-Medulfi (*) appellata. Primas ui præfectus eſt Azenarius abbas, cujus tempore Gaillelmus comes Aſtaracenſis, & Arſi-Garſias *comitiſſus*, ſedente Ottone Auſcitano archiepiſcopo & Simorre abbate, multa prædia Simorrenſi monaſterio reſtituerunt, adſtante & annuente Azenario Cellæ-Medulfi abbate. Hæc cella poſtmodum ſancto Hugoni Cluniacenſi abbati commiſſa.

(*) *Saramon.*

XXXIX. Romualdi variæ ſedes.

Cùm Romualdus Sergium patrem ſuum in religioſo propoſito confirmaſſet, diutiùs io Claſſenſi monaſterio perſiſtere noluit; ſed ſolitudinis amans, in proximæ paludis loco, qui Pons-Petri dicitur, exſtructâ cellâ pedem fixit. Inde ad aliud, vicinum prædium, ubi eccleſia beati Martioi erat, migravit, ubi variis dæmonis artibus appetitus. Poſtea Balneum (*) Etruriæ locum ſe contulit, ibique monaſterium ſancti Michaëlis exſtruxit, a quo non longè in privata cella aliquamdiu habitavit. Illic dum verſaretur, Hugo marchio ſeptem ipſi numiſmatum libras pro neceſſitate miſit, ex quibus ille incunctanter ſexaginta ſolidos dirait monachis Palatioli cœnobii, quod recèns incendio conflagraverat. Hinc commoti in eum ſancti Michaëlis monachi, quod ſibi data in alienos uſus expenderet; ſimul etiam ſeveram ejus vivendi rationem ægrè ferentes, verberibus multatum e cella prorrudant, & aliò ſeccdere compellant: quorum immanitatem non tarda pœna ſubſecuta eſt. Ille verò ſeceſſit in Catriam ſeu Catriam montem ducatus Urbinatis, maximè excelſum, cujus jugam vertice nubes ſuperat: ibique aliquantu tempore conſedit: dum ſancti Apollinaris viſo & Ottonis tertii mandato Claſſem revocatus eſt.

(*) *Regno.*

XL. Parmenſi S. Johannis cœnobio præfectus Johannes.

Sub id tempus Sigefridus Parmenſis antiſtes, eu nomine ſecundus, nobile cœnobium extra arbis ſuæ muros in bonorem ſancti Johannis evangeliſtæ condere aggreſſus eſt. Huic meditanti ecquem novæ coloniæ abbatem præficeret, occurrit Johannes quidam, ex eadem civitate nobili genere oriundus, cæſo matris utero editus in lucem: qui factus ejus eccleſiæ canonicus, uſque ſextum Jeroſolymam voti causâ peregrinatus fuerat, dumumque ibidem monaſticum habitum induerat. Hunc itaque adduxit Sigefridus, ut in ſe ſuſciperet novæ curam eccleſiæ, in qua primum clerici, ſed ſtatim inſtituti fuere monachi, qui ad normam Cluniacenſium, docente ſancto Mayolo, informati ſunt. Profectus ad Ravennenſem ſynodum epiſcopus, decretum ab archiepiſcopo aliiſque upiſcopis obtinuit, ut, ſi quis umquam ſucceſſorum ſuotum in uodem monaſterio pretio pecuniæ abbatem inſtitueret, anathematis jaculo feriretur: quod decretum etiam ſancto Mayolo confirmandum tradidit, cujus admonitionibus in prædicto monaſterio multa vitæ cœnobiticæ apta conſtituit. Erat illic monachus quidam, Chriſtophorus nomine, ſcribendi arte peritiſſimus: qui cùm Johannis abbatis juſſu codicem ſcriberet, incidendo membranam, digitum ſibi gravitet vulneravit; quem vit Dei ſalivâ ſuâ linitum mox ſanavit. Idem Chriſtophorus in illo cœnobio præpoſiti munus geſſit. Multa alia miracula ab eodem Johanne patrata dicuntur. In his vinum ejus benedictione auctum, quod Johannes archidiaconus, poſtea Mutinenſis epiſcopus, ipſi dono miſerat. Id a Gandulfo monacho, qui cum cæteris fratribus ex illo vino ad menſam biberat, ſe accepiſſe ſcriptor ejus vitæ teſtatur. Item tempeſtas horrida, quæ ſegetibus & vineis perniciem minabatur, ab eo ſedata, cùm Brixili ad qaoddam cœnobium advenifſet. Romam quotannis precandi gratiâ ſolitus accedere, ſemel impudicam mulierem miraculo flexit ad reſipiſcentiam, ſemel utiam Arni fluvii exundantes aquas ſicco veſtigio permeavit.

XLI. Ottonis obitus, ejuſque filii coronatio.

(a) *Dithmar. lib. 3.*

Poſt comitia Veronæ habita, in quibus Otto ſecundus æquivocum filium ſuum quatuor annorum, ſucceſſorem eligi & agnoſci curavit, ipſe, relictâ Papiæ genittice ſuâ Adelhaide, Romam profectus, anno duodecimo regni ſui mæroru conſectus interiit VII. idus Decembris, factâ priùs *latialiter* (a) confeſſione coram apo-

apoſtolico, & pecuniâ ſuâ in quatuor diſtributâ partes, quarum unam eccleſiis, alteram pauperibus, tertiam ſorori ſuæ Matbildi abbatiſſæ Quindelinburgenſi, quartam ſuis miniſtris ac militibus aſſignavit. Sepultus eſt in atrio baſilicæ ſancti Petri, condituſque in labro porphyretico; auguſtus meliot bono patre, & per omnia chriſtianiſſimus, ut ſcribit Gerardus in libro de vita ſancti Udalrici epiſcopi Auguſtenſis; in hoc tamen culpatus a Ditmaro epiſcopo aliiſque, quòd res eccleſiæ Merſeburgenſis ad Magdeburgenſem tranſtuliſſet. Abbatiâ (a) Merſeburgi inſtitutâ, cui primum Ottadum venerabilem de ſancto Johanne monachum, poſtquam Heimonem ex eodem monaſterio præfecit. Idem Rufus cognominatur ab Hugone Flaviniacenſi abbate, qui in hoc fallitur, quòd eum Aquiſgranum a ſuis relatum, ibidemque ſepultum fuiſſe dicit. Ejus epitaphium (b) compoſuit Gerbertus, qui ipſius præceptor fuerat. Natali Domini proximè ſequente Otto tertius Aquiſgrani a Willegiſo Moguntino & Johanne Ravennate archiepiſcopis rex coronatur; quo facto, nuntium de morte Ottonis patris ejus allatum eſt, ex quo magni in Gallia & Germania motus excitati.

ANN. CHR. 983.

Merſeburgi abbatia ab eo facta.

(a) *Ditmar. lib. 3. f. 31.*

(b) *Gerb. ep.* 79.

NAm anno inſequente Lotharius rex Francorum & Heiricus minor Bajoariorum dux, Ottonis primi fratruelis, Ottonis juvenculi regis ætatem, id quod erat, reſiſtendo imparem & injuriæ opportunam nacti, de ſumma rerum utrinque decertare cœperunt. Lotharius Virdunum civitatem invadit: Heinricus teneellum regum a Warino Colonienſi archiepiſcopo, cui ab Ottone patre educandus traditus fuerat, in ſuam accipit poteſtatem, ſeque regem Quindelinburgi publicè appellari juſſit. Id factum maximè odio Theophaniæ imperatricis, Ottonis juvenculi matris, quæ, Germanis de victoria a Græcis in Calabria reportata, muliebri levitate inſultraverat. Multi ramen principes Heinrico obtemperare, adeóque fidem teneello regi datam violare haud forcentes, cum tandem ad reſtituendum in libertatem puerum compulerunt. Itaque rex puer ab avia ſua Adelhaide & matre Theophanu ſuſceptus, Hoiconis comitis tutelæ & magiſterio committitur. Huic favebant ex epiſcopis Adalbero Remenſis, Willegiſus Moguntinus, Notgerus Leodicenſis: at adverſarii erant Ecbertus Trevirenſis, Warinus Colonienſis & Poppo Trajectenſis, qui Heinrico invafori favebant. In has turbas plus, quàm monachum decuiſſet, ſe immiſcuit Gerbertus ſcholaſticus, Ottoni addictus, cujus variæ hac de re litteræ legantur.

ANN. CHR. 984. XLII. Ottone mariuo quamvis motus.

Una (c) ex his eſt ad Willegiſum archiepiſcopum Moguntinum, cui Adalbero Remenſis nuntium miſit Airardum ſancti Theoderici abbatem. Huic multa commiſit Adalbero de ſtatu & pace regnorum cum Willegiſo tractanda, datis a Gerberto litteris, ut ei ſic legato crederetur. In his litteris ſuam ſortem deplorat Gerbertus his verbis: *Cæſare deſtituti, præda hoſtium ſumus. Cæſarem in filia ſuperesſe putaverunt. O quis prodidit! quis nobis alterum lucem eripuit! Agnum matri, non lupa committi oportuit. Me quidem doloris immanitas mihi conſulere non patitur. Nunc fertur animus præceps in hoſtes Italos, qui mea funditus eripiunt: nunc quaſi meliora deliberant, terrarum longinqua petit. Sed dum redit Otta, dumque hærent infixi pectore vultus, dum Socraticæ diſputationes ipſius frequentes occurrunt; refrangitur impetus, & peregrinationis meæ tædium apud Gallos utcumque* „ *relevatur*. Deinde Willegiſum rogat, ſibi ut conſulat, & datâ occaſione apud „ imperatrices, alioſque, quos referre putaverit, agat, quò ſe ſervum fidelem „ cæſaris ab exſilio revocet, quippe qui nihil deliquerit, niſi quòd cæſari fidelis „ exſtitit. Scilicet Gerbertus a comitatu juvenculi regis, ſive per Heinricum ducem, ſive per Hoiconem, amotos fuerat: quod exſilii loco habebat, ex quo ſe revocari poſtulat. Eumdem Willegiſum in conſtanei erga Ottonem fide confirmat (d) nomine Adalberonis Remorum archiepiſcopi, apud quem tum Gerbertus verſabatur. De Heinrico regni lovafore intelligenda hæc ejus epiſtolæ verba: *Qui quos Ottones conatus eſt exſtinguere, tertium volet ſuperesſe?* In fine rogat Adalbero, ut Willegiſus provideat rebus beati Remigii ipſi vicinis, *ne aut præda rapax eas rapiat, & ne Otto, qui debet eſſe tutor, ſit devaſtator*. Idem Gerbertus nomine itidem Adalberonis archiepiſcopi graviſſimas litteras (e) ſcribit ad Ecbertum Trevirenſem, qui novum Ottoni regem, Heinricum ſcilicet, præponere volebat. *Fortè quia Græcus eſt*, inquit, *ut dicitis, mare Græcorum conregnantem inſtituere vultis. Quò receſſit ſanctiſſima fides? exciderunt-ne animo beneficia Ottonum vobis collata?*

XLIII. Gerberti hac de re epiſtolæ.

(c) *Gerb. ep.* 34.

(d) *id. ep.* 25.

(e) *id. ep.* 26.

XLIV. Ejus ſcholæ in Italia.

Eodem tempore Gerbertus quædam bona, fortù dignitates eccleſiaſticas, in Italia poſſidebat. Hinc eſt quòd in ſuperiori illa ad Willegiſum epiſtola conqueritur, quòd hoſtes Itali ſua funditus eriperent. Ottonem ſecundum in Italia ſecurus fuerat, ibique litteras interim docebat. Unde in epiſtola XLII. ad Ecbertum archi-

ANN. CHR. 984.

piſcopum Trevirenſem: *Domini noſtri cæſaris*, inquit, *magnanimitatem, intentionem, appetitum bonorum virorum ſupereminentem cognoviſtis. Proinde ſi deliberatis, an ſcholaſticos in Italiam ad nos uſque dirigatis, conſilium veſtrum in aperto eſt; quod laudabitis, laudabimus; quod feretis, feremus.* Huc etiam ſpectare videtur epiſtola XCIII. ad Bernardum monachum Auriliacenſem, ubi ait ſe Italiâ exceſſiſſe, „ ne cum hoſtibus domini ac filii ſenioris ſui divæ memoriæ Ottonis quolibet modo „ cogeretur paciſci; interdum verò nobiliſſimis ſcholaſticis diſciplinatum liberalium „ ſuaves fructus offerre.

Ejus diſputatio cum Otrico.

(a) Labbe to. 9. p. 557.

Si Hugoni Flavinicenſi (a) abbati fidem habemus, cùm Gerbertus Romam cum Adalberone Remorum archiepiſcopo peteret, Ticini Ottonem auguſtum reperit, a quo benignè acceptus, ductuſque claſſe per Padum uſque Ravennam eſt. In Ottonis comitatu erat Otricus ſcholarum præfectus in academia Magdeburgenſi, idemque Ottonis tertii præceptor, qui cùm *Gerberti ſe reprehenſorem in quadam figurâ cum multiplici rerum diverſarum diſtributione* monſtraviſſet, juſſu auguſti in frequenti cœtu omnium palatii ſapientium coram archiepiſcopo, Adſone abbate Dervenſi, & ſcholaſticorum non parvo numero, diſputaſſe dicitur per totum diem, dum tandem auguſti nutu diſputationi finis impoſitus eſt. Idem Otto Gerbertum quoque præceptorem ſuum in ſuis litteris agnoſcit.

XLV. Virduni ſuræ deepiſcopatu.

(b) Waldoric. libr. 2. c. 104.

Interim Wicfridus Virdunenſis præſul moritur, & in ſuburbano ſancti Pauli monaſterio, quod ipſe condiderat, humatur. Tum rex Lotharius (b) Virdunum invadit, capitque ejus comitem Godefridum, Adalberonis archiepiſcopi fratrem. Hugo quidam clericus in Wicfridi locum eligitur: ſed cùm Virdunenſem eccleſiam facultatibus maximè extenuatam videret, electioni ceſſit. Suffectus Adalbero, filius Friderici olim ducis, & Beatricis Hugonis magni filiæ: ſed is, cùm Diedericus ſeu Theodericus Metteutis epiſcopus deceſſiſſet, ejus epiſcopatum Virdunenſi prætulit. Electus proinde alter Adalbero, filius Godefridi comitis, Adalberonis archiepiſcopi nepos, eccleſiæ Remenſis clericus: qui, quòd inconſulto Lothario urbis tunc domino electus eſſet, & ab Adalberone archiepiſcopo ordinatus, graves ſibi patruoque rixas accerſivit. Hinc enim tamquam læſæ majeſtatis reus, archiepiſcopus a Lothario pulſatur; &, quòd nepotem ſuum Adalberonem, Remenſis eccleſiæ clericum, licentiâ (c) donaviſſet, Ottonis ut palatium adiret, epiſcopatum ab eo accepturus, & quòd eidem gradum diaconatus ac presbyteratus contuliſſet: qua de re archiepiſcopus apud Lotharium ſe purgare (d) conatur. Hinc VI. kal. Aprilis conventas Francorum (e) indictus, cui archiepiſcopus ſe ſiſtere jubetur. Quin etiam ei mandarum, ut nepotem ſuum, velut intruſum, excommunicaret, aliоſque epiſcopos, ut eum itidem excommunicarent, rogaret: quod facere ſe non poſſe conteſtatur in epiſtola LIV. ad archiepiſcopum Trevirenſem. In illo temporum ac rerum articulo, cùm Virdunenſes novum epiſcopum recipere nolleut, ſive prioris Adalberonis deſiderio, ſive metu Lotharii regis, qui urbe tum potiebatur, graviter in eos invehitur Gerbettus epiſtolâ LXXX. nempe quòd paſtorem ſuum, *voluntate hereditarii regis, conſenſu & favore comprovincialium epiſcoporum electum, ac inſuper epiſcopali benedictione donatum*, agnoſcere detrectarent. Tenuit nihilò minùs electio Adalberonis epiſcopi: cui Lotharius *epiſtolâ ſuâ nomine impreſſione ignitâ, ſignis inſcripſit*, ſed *per certum nuntium perlatâ*, juſſit *ambitum monaſterii ſancti Pauli penitus evelli, quaſi hoſtilis munitionis caſtrum*: quod ſacerdoti non eſſe injungendum dicit Adalbero: cæterùm ſe in aliis regi obtemperare paratum eſſe, *divino reſpectu ante prælato*; quam epiſtolam (f) Gerbertus ejus nomine ſcripſit. Ordinatus eſt demum epiſcopus Virduni Adalbero III. nonas Januarii, ut ex ejuſdem Garberti epiſtola XLIII. intelligimus.

(c) Gerbert. epiſt. 57.
(d) epiſt. 58.
(e) epiſt. 59.
(f) epiſt. 53.

XLVI. Theoderico Metenſi præſuli ſuccedit Adalbero.

(g) epiſt. 58.
(h) epiſt. 61.

In illas etiam turbas ſe conjecit Diedericus ſeu Theodericus Metenſis antiſtes, qui Lothario regi adhærebat contra Carolum ejus fratrem, cujus nomine Gerbertus atrociſſimas eidem Theodetico (g) litteras reſcripſit, reſpondens ad eas, quas (h) idem Theodericus acerrimo itidem ſtilo Carolo ſcripſerat. Verùm in his turbulentis negotiis morte interceptus eſt Theodericus, ſepultuſque in Metenſi ſancti Vincentii monaſterio, quod a ſe conditum fuerat. Succeſſor ejus, ut mox dicebam, Adalbero, fratruelis magni Adalberonis ejuſdem urbis epiſcopi, patre Friderico, qui *Galliæ mediana* dux erat, matre Beatrice, Hugonis Magni filiâ, Capeti ſorore progenitus, qui *ſcholaribus diſciplinis apud Gurgitenſes*, ut in ejus vita (i) legitur, ſeu Gorzienſes, *caſtiſſimè detritus & inſtitutus fuerat*. Mortem obiit Theodericus VII. idus Septembris. Adalbeto, procurante matre Beatrice, favente Adelheide auguſtâ, in ejus locum ſubrogatus XVII. kal. Novembris: quo tempore Otto puer Wormatiæ a principibus rex tandem agnitus eſt, agente in primis Beatrice, quæ diffidentium animos principi reconciliavit. Adalberonis benedictio ſacerdotalis dilata uſque ad feſtum ſanctorum Innocentium; id eſt ad V. kal. Januarii, qui dies domini-

(i) Labbe to. 1. p. 570.

minicalis eo anno erat. Convenere vicinarum civitatum præſules Trevirim, cui Ecbertus archiepiſcopus præerat, & unanimi conſenſu ac plauſu Adalbetonem epiſcopum conſecravere. ANN. CHR. 984.

XLVII. In Monachos bene affectat.

Mox ille totum ſe ad informandum gregem compoſuit, affabilis cunctis, maximè pauperibus, ira ut a ſuperbis quaſi nimis dejectus notaretur. Erat etiam monachorum, utpote apud quos educatos fuerat, amator ferventiſſimus, eorumque cœtu & colloquiis in primis delectabatur: adeò ut nihil præter monachos curare a laicis infamaretur. Hoc ſtudio adductus, ſancti Symphoriani ſuburbanum monaſterium, quod nihil niſi rudera & ruinas prætendebat, nobiliter inſtauravit, & ſervorum Dei, *qui caſtitatis ſancti Benedicti bene parere docti ad perfectum noverant*, collegio exornavit. Xenodochium etiam pauperum in urbe inſtituit, ubi ancillas Dei ad laudes perpetuò Creatori perſolvendas liberaliter dotavit. Quin etiam ſancti Petri puellare monaſterium in eadem orbe reſtituiſſe dicitur, & proximum cœnobium ſanctæ Mariæ ad inſtituendas novitias ædificaſſe: tametſi nulla ejus rei mentio in ejus actis occurrat. Exſtant adhuc in Mettenſi arce vetera & ſemiruta ædificia hujus parthenonis, cujus ſanctimoniales, quæ modò canonicæ videri volunt, ad eccleſiam ſancti Johannis patrum noſtrorum memoriâ tranſlatæ ſunt, non ampliùs ſubjectæ ſancti Petri monaſterio in urbem itidem tranſlato, a quo olim pendebant. Ad hæc Adalbero in Bliſacenſis pagi loco, quem Adventius Mettenſis antiſtes in honorem ſanctæ Trinitatis adoraſſe cœperat, & corpore ſancti Terentii ejuſdem ſedis epiſcopi inſignierat, omnino perfecit, & in eo feminas Deo dicatas cum congrua dote collocavit. Denique Theodericus ejus deceſſor in quodam loco Calvomontenſis pagi *Spinal* ruſticorum linguâ vocato, monaſterium conſtruxerat in honorem ſancti Goërici Mettenſis itidem epiſcopi, cujus reliquias eò tranſtulerat: ubi Adalbero primùm ſervos Dei ſeu clericos, qui locum incolerent; deinde ancillas Chriſti, *ſub regulari vita & ſub inſtitutione beati patris noſtri Benedicti bene edoctas*, coadunavit. Uno verbo, monaſteria vel nova conſtruere, vel vetera reſtruere maximè ſatagebat. Ad alia vitæ ejus exercitia quod attinet, *miſſas & ſacramenta divina*, numquam ſine cilicio, numquam ſine lacrymis celebravit. Vigilias natalis Domini, ſancti paſchæ ac pentecoſtes, necnon omnium apoſtolorum nbiſque ullo cibo tranſigere; quadrageſimæ dies ſemper cum monachis, dum in patria verſaretur, præcipuè apud Gorzienſes, *ſtamineâ lanâ* ſeu interulâ laneâ indutus, peragere conſueverat: quia locus iſte & ſacræ religionis diſtrictione inſignis, ſtruque amœniſſimus gratiſſimum feceſſum exhibebat.

Spinalii parthenon.

XLVIII. Hersfeldenſes abbates. (a) Mabr. p. 256.

Non modò Henricus dux Bajoariorum, ſed etiam Ludolfus dux Sueviæ, Ottoni puero nepoti ſuo regnum ſurripere tentavit. Ludolfo aſſentatus Gozbertus Hersfeldenſis abbas, quia Ludolfo fidem juraverat, Ottoni præſtare noluit. Ideoque, pace compoſitâ, monaſterio cedere coactus, locum fecit (*a*) Bernhario ejuſdem loci præpoſito, qui in ejus locum ſuffectus eſt. Hic id unum laude dignum feciſſe dicitur, quòd calicem magnum *cum duabus anſulis*, ex puro auro, electro & margaritis conſtantem, comparavit. Cæterùm in monte ſancti Petri monaſterium, ſeu potiùs cauponariam, ſibi exſtruxit, ubi cum ſuis militibus reſidens, rebus monaſterii proſusè otiebatur, fratribus pro libito vivendi permiſsâ licentiâ. Hæc durarit ad principatum ſancti Henrici imperatoris, cujus mandato Godehardus, ex Altahenſi aſſumtus monaſterio, Hersfeldenſium pravos mores emendavit.

XLIX. Hildensheimenſes epiſcopi.

In chronico Hildensheimenſi Otvvinus, *laudandæ memoriæ pius præſul*, hoc anno vitam finiiſſe dicitur, quod Bruſchius perperàm ad biennium differt. Hildensheimenſem eccleſiam rexit annos triginta. De ejus ſucceſſore in eodem chronico hæc legunrur anno ſequenti. *Oſdagus vir ſummæ caritatis ac caſtitatis, in ſancta relegione probatus, cum magno conſenſu cleri a plebis ad pontificalem honorem promotus eſt*. Huic antea ex Augienſi monaſterio Conſtantienſis diœceſis ad Bergenſis cœnobii gubernationem vocaverat Otvvinus, qui & ipſe olim ejuſdem loci abbas fuiſſe dicitur, id eſt ſancti Johannis in monte prope Magdeburgum. Quamquam Otwinus abbas fuit ſancti Mauricii in illa urbe, & quidem ſecundus, antequam abbatia ad ſuburbanum montem ſancti Johannis tranſlata fuiſſet ob erectionem ſedis archiepiſcopalis factam apud ſanctum Mauricium. In chronico Saxonico nondum edito Otvvinus kalendis Decembris obiiſſe traditur. Ipſe aurum pretioſum, gemmas lapides & margaritas ad conficiendum calicem & patenam collegiſſe dicitur; ſed infirmitate præventus, *ſub ſigillo & fide Chriſti* ſucceſſori reſervaſſe.

L. Gandersheimenſes abbatiſſæ. (b) lib. 47. n. 27.

Idem etiam, Wendelgardâ Gandersheimenſi defunctâ, Gerbergam ſeu Gerburgam ejus nominis ſecundam abbatiſſam ordinavit, teſtante eodem chronographo, cui Tangmarus presbyter in vita ſancti Bernvvardi epiſcopi ſuffragatur. Gerbergæ abbatiſſæ Roſvvita, ejuſdem cœnobii ſanctimonialis & poëtria, carmen ſuum de geſtis Ottonis nuncupavit, ut ſuperiùs (*b*) vidimus. Ejus tempore Sophia, Ottonis

ANN. CHR. 984. Hazecha sanctimonialis.

nis secundi filia, in monasterium admissa, magnarum subinde perturbationum auctor, ut postea videbimus. Hujus parthenonis *chmiliarcha* erat eo tempore Hazecha nobilis sanctimonialis, utì discimus ex Walthero scholastico, Spirensis ecclesiæ subdiacono, qui tunc librum de passione sancti Christophori martyris scripsit jussu Balderici ejus ecclesiæ præsulis; quo mortuo, hoc opusculum *domini Liutfredo, Benzoni & Friderico, una cum cæteris datæ conforibus pacis*, nuncupavit. Tempus conditi operis in prologo metrico, huic nuncupatoriæ epistolæ subjecto, designat.

Cùm primùm regno successit tertius Otto.

Hinc pacis cum Ottone initæ mentio in prædicta epistola, Liutfredo, Benzoni & Friderico lasc ipsa, qui istius pacis præcipui auctores censentur. Hanc epistolam sequitur *epistola ad Hazechan sanctimonialem, urbis Quidilinæ Kimiliarchen* seu thesauriariam, inscripta *domnæ Hazechæ meritorum & generis speculo non obscuræ*; tum subjicitur prologus *domno Balderico, sanctæ Nemetensis ecclesiæ patri & episcopo*, cujus impulsu condi cœpit istud opusculum, quod non ante mortem ejus absolutum est.

II. Aaloncus Luxovii abbas cum Mayolo quædam commutat.

Superstes fuit ad hoc tempus Aaloneus abbas Luxoviensis & episcopus, cujus non semel in superioribus (*a*) meminimus. Quippe anno tricesimo Lotharii regis Mayolus Cluniacensis abbas & Aaloncus Luxoviensis quædam inter se commutarunt in villis pagi Matisconensis Salustriaco & Danaico, ubi antea Aymardus abbas Cluniac nsis cum Guidone Luxoviensi nonnulla permutaverat. Eodem anno Aymus archidiaconus Matisconensis Cluniaco vineas suas donat in villa pagi Cabilonensis Fusciaco: quam donationem confirmat Rodulfus episcopus Cabilonensis, Gauzfredus comes, & Adeleis comitissa.

(*a*) *lib. 46. n. 34. & lib. 47. n. 26.*

Aaloneo succedit Adso.

Non multò post Aaloneo Luxoviensi suffectus est Adso, cui cognomen Hermiricus, utì discimus ex ejus libello de gestis sancti Waldeberti abbatis Luxoviensis tertii, quem libellum *Luxoviensium cœnobitarum sacræ concioni nuncupavit Adso, qui & Hermiricus, nomine abbas, ut ipse ait, non meritò vocatus*. In prologo suo dicit, sibi animo sæpe revolventi, quid utilitatis & commodi isti loco conferre posset, in quo a parentibus a pueritia traditus, primævi tirocinii juvenilia indimenta peregerat; illud potissimùm occurrisse, ut, ad reparandam succedentium gratiâ præteritarum rerum memoriam, ea quæ per egregios confessores, fœcenorum scilicet ac Waldebertum, ipsius ætate gesta fuerant, litteris commendaret: *præcipuè cùm eos nobis*, inquit, *divina providentia tamquam specialis dono præelegit, patr nos destinaverit, quorum præsens suffragium nos muniret, miraculorum virtus clarius illustraret*; quæ verba manifestè probant, eum abbatem fuisse Luxoviensis monasterii, in quo o neneris oblatus Deo & educatus fuerat. Alii fuerunt ejusdem nominis abbates, Dervensis & sancti Basoli, de quibus superiùs (*b*) actum est.

(*b*) *lib. 47. n. 23. & seq.*

III. Gausmaro abbati Saviniacensi suffectus Hugo.

Gausmarus abbas Saviniaci in agro Lugdunensi hoc anno non sine opinione sanctitatis obiisse traditur, & quidem III. nonas Junii, quo die in necrologio notatur. Sepultus fuit primùm in oratorio sancti Leodegarii, inde postea translatus in capellam sancti Nicolai, ubi ejus tumulus super columnam erectus prope altare cernitur. Huic successit electione fratrum venerabilis Hugo, juvenis quidem ætate, sed moribus gravis, quem Gausmarus in extremis successorem designaverat. Extant Borchardi seu Burchardi Lugdunensis archiepiscopi decretum seu litteræ de ejus electione, quas hoc loco attexere non pigebit.

Anno dominicæ incarnationis DCCCCLXXXIV. *indictione* XII. *venerabili viro Gausmaro Savinia censi monasterii patre viam universæ carnis ingresso, atque proprii, quem pro Deo exsecutus est, laborie fructum percipiente, necesse fuit e isdem loci pastoralie curæ sollertiam a procuratoribus exhiberi. Igitur ego Borchardus, divinâ largiente gratiâ Lugdunensis ecclesiæ præsul, notum esse volo Dei fidelibus, ac matris ecclesiæ gremio consistentibus, quòd fratres ejusdem Saviniacensis monasterii, in nomine Domini, & honore beati Martini dicati, præsentiam domini Conradi regis adeuntes, deprecati sunt obnixè clementiam illius ac nostram parvitatem, ut patrem, qui eidem loco præesset, ac eis officium paternitatis impenderet, secundum morem antiquitus servatum, & juxta beati Benedicti edictum, regularem eis concederemus abbatem. Quorum petitionibus, largiente gratiâ prædicti regis, & voto ecclesiæ nobis commissæ favente, assensum præbentes, concessimus ea, sicut devoto prædicti pastoris Gausmari, eo vivente, postularat, & noster assensus ei sponderat, virum quemdam, juvenili quidem ætate pollentem, moribus verò secundum regularem institutionem a pueris ætate institutum, nomine scilicet Hugonem, quem ob Christi amorem & sanctæ fraternitatis dilectionem, paternitatis monitu flagitasse, ut eidem loco sic fudeat præesse, quò magis valeat prodesse. Tramitem verò discretionis ita tenere fata-*

gat

gat, quo, Jacob ut alter, validos juſtâ cenſurâ regat; puſillos verò ita ſolidatutu verbi & exempli, ne tu via deficiant, paterno more conſoveat; omni verò gregi ita utilem ſe præbeat, ut quod Petro dictum eſt, PASCE OVES MEAS, *a Domino ſibi imperatum exiſtimet. Et ut hoc noſtræ ſanctionis decretum firmitatem obtineat, noſtro aſſenſu id firmavimus, & manibus fratrum ut firmaretur, decrevimus. Borchardus archiepiſcopus, Heldebertus abbas, Johannes monachus, Adzo monachus, Goteſmannus monachus, Auterius monachus, Madulbertus monachus, Aſchiricus monachus, Durſatus, Iterius, Stephanus, Rotbaldus, Arnulfus, Benedictus, Gerbernus, monachi.*

ANN. CHR. 684.

Qui poſt Burchardum ſubſcripſit Heldebertus abbas erat Inſulæ-Barbaræ, ſuperiùs laudatus, qui novam monaſterii ſui baſilicam inſignis ſtructuræ, qualis etiam nunc cernitur, anno ſequenti perfecit, non diu poſt hæc ſaperſtes. Ei ſucceſſit Benedictus, de quo nihil dicendum occurrit: tum Bernardus, qui Durandi Saviniacenſis abbatis electioni interfuit.

Inſulæ Barbaræ abbates.

LIII. S. Hilario Carcaſſonenſi datur Cornelianum.

Dum Carcaſſonenſi ſancti Hilarii monaſterio præeſſet Benedictus abbas, eidem loco ſe maximè beneficum præſtitit Rorgerius comes & marchio. Hic inter alia quædam alodem ſuum Cornilianum, conſentiente uxore ſuâ Adalaiſâ unà cum filiis ſuis Regimundo & Bernardo, Deo & ſancto Hilario ſanctoque Saturnino atque Benedicto, abbati donavit, cum eccleſia, quam in honorem ſancti Petri & ſancti Hilarii ibidem conſtrui juſſit, & ab Eimerico epiſcopo conſecrari curavit. Hæc verò conſecratio facta eſt kalendis Novembris, anno ſecundo ordinationis domni pontificis Eimerici ſedis Carcaſſonæ, ut legitur in litteris hac de re confectis, quas Iſarnus monachus & ſacerdos exaravit. Ex his teſtimonendas Eimericus in ſyllabo epiſcoporum Carcaſſonenſium, ubi deſideratur.

LIV. Coxanenſi monaſterio quædam le-gat Miro epiſcopus.

Reverſo ex Italia Guarino Coxanenſi abbate, ex hac vita migravit Miro Gerundenſis epiſcopus, facto teſtamento, in quo nonnulla prædia Coxanenſibus legavit. Teſtamenti exſecutores, *manumiſſores* (*a*) ſeu *eleemoſynarii* ejus dicti, fuere Teudericus abbas Campi-rotundi, & Miro presbyter, qui ſecundùm ejus mandatum, cœnobio ſancti Michaelis archangeli & ſancti Germani confeſſoris, cujus baſilica in » valle Confluenti, loco Coxano, juxta fluvium Literanum ſita dicitur, donant a» lodem unum in villa Foliano, poſito in valle Confluente; & alium in valle Bo» caraneoſi ſeu Lilitenſi: quæ donatio facta eſt præſente abbate Warino ſeu Guarino cum monachis ibidem Deo ſervientibus, eo pacto, ut hi alodes ipſis cedant, eorumque ſucceſſoribus ibidem militaturis *ſecundùm inſtituta ſanctorum patrum & regulam ſancti Benedicti. Facta carta donationis vel eleemoſynaria* XII. *kal. Martii, anno* XXX. *regnante Leutario rege, filio Ludovici.* De Guarino abbate denno recurret in conſequentibus mentio una ſemel.

(*a*) *Marca, col.* 932.

LV. Exoldunenſia monaſteria. (*) *Iſondun.*

Eodem anno Lotharii regis Emeno & Fulco filius ejus, *principatum Auxeliodani* » (*) caſtri tenentes, aſſenſu & conſilio Adhenaaris uxoris Emenonis, & *rogatu domni Heteris ſanctæ Mariæ Auxeliodunenſis abbatis*, & fratrum ſub ejus regimine illic degentium, dat, concediteque omnes conſuetudines omnium hominum » in burgo ſancti Martini extra mœnia caſtri poſito, ita ut nemo illorum pergat » *ad pugnam, quæ alio nomine vulgariter vocatur tybarud, neque boſtagium vini alicui reddat*, nec aliam quamlibet conſuetudinem, præterquam abbati & fratribus prædicti monaſterii, quibus etiam omnes maltas pro homicidio, adulterio, » furto, aliiſque criminibus imponendas concedunt. *Data menſe Maio, anno* XXX. » *regnante rege HLothario. Actum publicè Auxeliodani.* His litteris appoſita ſunt » ſigna Emeonis ſenioris, qui hanc cartam fieri juſſit, Falconis filii ejus, Bernardi filii ejus, Ebroini vicarii, & aliorum. Ante biennium Aoſgardis quædam, *in infirmitate poſita*, præſentu viro ſuo Hartone & eleemoſynariis ſuis, Ademaro ſcilicet, Daberto & Anſegaudo, pro remedio animæ ſuæ donat duobus » monaſteriis, ſcilicet ſanctæ Mariæ Exoldunenſis caſtri & ſancto Petro Virzionenſi, quoddam juris ſui alodium, Fontanas vocabulo, ſitum in pago Biturico, in » vicaria Riomenſi, reſervato Hattoni ad vitam uſufructu. Actum Exoldunenſi caſtro, anno XXVIII. regnante HLothario. Subſcribunt Anſgardis ipſa, Harto ejus conjux, Dabertus & Anſegaudus eleemoſynarii, Emeno, Fulco, & Ebroinus ſuperiùs laudati, & alii. Monaſterio beatæ Mariæ nunc eſt vetus olim abbatia ſancti Dionyſii Exoldunenſis, ſita ad ripam Thei fluvioli, quæ conſenſu Gerardi Folii abbatis, & monachorum ſanctæ Mariæ collegiata eccleſia facta eſt anno MCLXXVI. Ad ripam ejuſdem fluvioli poſita eſt antiqua itidem cella ſancti Paterni Venetenſis epiſcopi, cujus reliquiæ ea monaſterio ſancti Salvatoris Caſtri-Radulfi, petente Launo tunc archidiacono Gerontii archiepiſcopi, poſtea ſucceſſore, iſtuc tranſlatæ ſunt. Vetus tamen martyrologium Exoldunenſe VIII. kalendas Octobris tranſlationem corporis ſancti Paterni e Britannia Exoldunum factam memorat. Monaſterium ſanctæ Mariæ hactenus poſſident monachi Benedictini. In necrologio illius monaſterii XIII. kal.

ANN. CHR. 964.

kal. Junii notatur *depoſitio domni Herii abbatis iſtius eccleſiæ*, id eſt Heterii, cujus rogatu & *tempore* Emeno Exoldunenſium hominum *conſuetudines*, ut vocat, beatæ Mariæ monaſterio conceſſit.

LVI. Bremetum duo comites ſe recipiunt.

(*a*) *Cheſnii to. 3. p. 639. & 640.*

(*b*) *V. lib. 46. n. 44.*

Ottone ſecundo mortuo, duo comites (*a*) magni nomiois Rotgerius & Otbertus veſtigia ſancti Benedicti ſecuturi, ſe ſe recipinor io Bremetenſe diœceſeos Papienſis monaſterium, cui tunc Gezo Novalicienſis (*b*) abbas religioſiſſimus præerat. Mox ut ſacrum ſubiere jugum, ſaoguiois & geoeris ſui illuſtris obliti, bumilia quæque ampiecti amabant, adeò ut porcorum curandorum curam oon refugerint. Otberto conſanguineus erat quidam clericus, Wido nomine, vir pius ac ſapiens, qui loci religione, & propinqui ſui amore permotus, ex prædiis ſuis taota muoers ſancto Petro monaſterii patrono contulit, quanta ſufficere poterant ad ſtipendium & victum duodecim monachorum. Cùm verò Bremetum acceſſiſſet, Gezoors abbatis conſuerudine ſic delectatus eſt, ut duo caſtra, Verdunum ſcilicet ac Rodum, ad ſuperiorem munificentiam adjecarit. Forte Gezo abbas ad quemdam vicum ſui monaſterii, vocabulo Supunicum, hoſpitandi cauſâ diverterat. Hoc comperto, Wido marchio rebus monaſterii ipſique abbati infeſtus, eum a ſuis vernulis inde expelli juſſit. Egreſſus abbas aliò quærit hoſpitium: ubi dum precibus vacat, Widoni properum inreritum immiocre cælitus intellexit: quod etiam alteri ſacerdoti longiùs manenti revelatum.*

LVII. S. Salvatoris monaſterium Papiæ dotatur.

(*c*) *Ruttor. Cæſa. p. 44.*

Papiæ ſub id tempus conditum eſt ab Adelaide auguſta ſancti Salvatoris mooaſterium ſuburbanum, cui primus abbas Hildebaldus e congregatione Cluniacenſi præfectus eſt. Extat in archivo illius monaſterii libellus dotis eidem loco ab Adela de factæ, ubi *ſanctum corpus beati Felicis martyris* requieſcere dicitur, & *ubi domnus Hildebaldus abbas a dicta domna Adalheyda imperatrice præordinatus eſſe videtur*. Ejus rei litteræ ſub prævio omine Ottonis imperatoris datæ ſunt, ſi bene memini, *anno imperii Ottonis tertio, decimo die menſis Aprilis indict.* XII. Id eſt hoc ipſo anno, qui indictione XII. præditus erat, at primus tantùm Ottonis tertii annus erat. Unde in prædictis litteris legendum videtur, *anno imperii Ottonis tertii primo*. Longè alirer legit Margarious, qui annum Ottonis duodecimum (*c*) habet, haſque litteras refert ad annum ejus ſæculi ſexageſimum-nonum, adeòque Ottoni primo eas tribuit, ſed contra manifeſtum diplomatis teoorem, in quo imperatrix *ſe relictam* dicit *bonæ memoriæ Ottonis imperatoris*, atque hanc donationem facera pro *anima prædicti bonæ memoriæ domni Ottonis imperatoris, qui fuit*, inquit, *vir meus, ſeu item Ottonis ſimiliter imperatoris, qui eſt filius meus, atque pro anima tertii Ottonis imperatoris, mei abnatici*. Porro pro dote monaſterii aſſignantur cortes triginta & ſex intra Italicum regnum, in his monaſterium ſancti Anaſtaſii in loco & fundo Olona; cella ſancti Nazarii de Novaria cum eccleſia ſancti Benedicti in ipſa urbe; item monaſterium ſanctæ Dei-genitricis Mariæ in loco, qui dicitur Pompoſa, & omnia, quæ io Comaelio ſunt; quæ omnia eidem monaſterio tradit imperatrix per cultellum, ſiſtucum-nodarum, vvantonem & vvazonem terræ; & ſe exinde foris expulit, vvarpivit, & *ſaiſta* fecit. *Actum infra caſtrum, quod dicitur Aſterna, judiciaria Alſatenſe feliciter*. Longè ante hunc annum jam conditum erat hoc Salvatoris monaſterium, utl colligitur ex duobus (*d*) diplomatis Johannis XIII. quorum altero monaſterium a quacumque juriſdictione ſæculari & eccleſiaſtica pontifex eximir, & ſub Romanæ eccleſiæ protectione & patrocioio conſtituit; baptiſmi uſum & liberam abbatis electionem, fratrumque ordinarionem indulget; altero Petrum epiſcopum Papienſem debortatur, ut ne quid contra ejus loci immunitatem tentet. Utrumque diploma datum legitur Indictione XV. quæ anno DCCCCLXXII. reſpondet: at imperatorum anni non bene coaveniunt. Porro Mayolum in hujus monaſterii fabrica deſudaſſe auctor eſt Syrus in fine libri ſecundi, & quidem imperatricis, ſcilicet Adelaidis, *inſtantiâ exoratus*. Addit Nalgodus, eumdem Mayolum mooaſterium, quod vulgò Cella-aurea dicitur, & pæne collapſum fuerat, reſtauraſſe ad unguem. De Pompoſæ (*e*) monaſterio in conſequeoribus agendum.

(*d*) *ibid. p. 45. & ſeq.*

S. Petri in Cælo-aureo reficitur.

(*e*) *V. lib. 52. n. 3.*

LVIII. Benedicto papæ ſuccedit Johannes XIV.

Hoc anoo, ſcilicet nongenteſimo octogeſimo-quarto, Benedictus papa VII. ubi ſediſſet annos novem, ex hac vita migravit die decimâ Julii, ut docet ioſcriptio ſepulcralis appoſita in baſilica ſanctæ Crucis in Jeruſalem, ubi monachos, haud dubiè noſtri ordiois, collocaviſſe dicitur.

Hicce monaſterium ſtatuit, monachoſque locavit;
Qui laudes Domino nocte dieque canunt.

Leo IX. abbati Caſinenſi hoc monaſterium tribuit, quod Alexander II. canonicis regulatibus ſancti Eridiani poſtea conceſſit. His deficientibus, Urbanus V. eamdem baſi-

basilicam dedit Cartusianis: quibus ad ecclesiam sanctæ Mariæ Angelorum in thermis Diocletiani translatis Pius IV. Cisterciensis monachos, ex sancti Sabæ monasterio pulsos substituit. Benedicto Papæ subrogatus Petrus episcopus Papiensis, dictus Johannes, hujus nominis decimus-quartus. Ejus pontificatus anno primo contractum est sodalitium plurimorum sacerdotum in diaconia sanctorum Cosmæ & Damiani, ad hoc, ut post obitum mutuis suffragiis juvarentur. Hæc confederatio facta fuit ante sacrosanctum dominicum altare (*a*) ejusdem ecclesiæ: quod fortè primum exemplum est ejusmodi sodalitiorum seu confraternitatum, ut vulgato vocabulo utar.

ANN. CHR. 984. Monachi in basilica S. Crucis in Jerusalem. Confraternitatis institutio. (*a*) *V. Baron. hoc anno.*

In Anglia Ethelvvoldus seu Adelvvoldus episcopus Wintoniensis subiit polos, laboris sui præmium a Deo perceptutus. Gravi morbo conflictatus in quadam suæ parochiæ villa, sacrari olei sacramento & dominici corporis & sanguinis perceptione munitus, inter suas suorumque preces, animam in cœlum emisit hoc anno, kalendis (*) Augusti, episcopatus sui vicesimo-secundo. Testari sunt qui morienti adstitere, exanime corpus statim lacteo candore, roseoque rubore perfusum fuisse, ita ut quodam modo septennis pueri vultum prætendere videretur. Corpus ejus e prædicta villa, quæ sexaginta millibus Wintoniâ distabat, relatum fuit magnâ pompâ ad sedem suam episcopalem, sepultumque in crypta ecclesiæ sanctorum apostolorum Petri & Pauli, ad australem plagam altaris, qui locus ei quondam cælitus ostensus fuerat. Ejus mortem prædixerat Dunstanus; vitam posteris mandavere Alfricus Abandonicusis monachus, & Wolstanus Wintoniensis eantor & monachus, ejus æquales: ex quibus hic, qui ejus discipulus & alumnus erat, sacri ejus corporis elevationem, monitus a quodam cæco, qui lumen ad sancti præfulis tumulum receperat, fieri curavit anno post ejus obitum duodecimo, die quartâ iduum Septembrium. Id inter pia ipsius opera laudatur, quod in magna annonæ penuria, quæ provinciam invaserat, jussit ille sacrata vasa confringi, & in egenos distribui, professus melius esse, ut metalla miserorum inopiæ, quàm sacerdotum jactantiæ famulaterentur. Ad hæc Vetus-monasterium, id est cathedralem sancti Petri ecclesiam, quæ monachorum erat, novâ fabricâ decoravit, novique insuper rempli constructionem ibidem aggressus est: quod cùm imperfectum reliquisset, successor ejus Elfegus magnificè absolvit.

LIX. Ethelvvoldus episcopus obit. (*) *Hoveden. prid. Kal.*

Hic splendidissimis ortus natalibus, cùm puer scholas frequentasset, monasticum habitum induit adolescens apud *Deorbyst*, tunc exiguum cœnobium agri Gloecstrensis, a Beda laudatum, quod postea collapsum sanctus Edvvardus monachis sancti Dionysii in Francia donavit. Annis aliquot ibidem transactis, artioris vitæ semitam arripere, & singulare cum humani generis hoste certamen inire contendit. Egressus itaque de monasterio, Bathoniam in agro Somersetensi se recepit: ubi cellulæ secretioris parietibus inclusus, cælestibus studiis se totum dedit. Tum, vulgatâ ejus famâ, multi ad eum brevi confluunt monasticæ vitæ candidati: quibus sæpius inculcabat, ut sanctæ professionis memores, plus de convertendo corde, quàm de mutanda veste cogitarent: quippe longè satius esse vestem non mutare, quàm sub sancto habitu vitam ac pios mores negligere. At, quoniam sine admistione malorum vix vivitur in quavis bonorum societate; ex ejus disciplis nonnulli a recta via deflexere, compotationibus de nocte ad locem usque clanculum insistentes. Non diu hoc probrum inultum sivit Deus; nam eorum signifer nocte intempestâ in cella pravorum conventiculorum conscia cælitus percussus interiit, dum vir sanctus pro morte suo precibus instaret, qui ejus animam a dæmonibus raptam conspexit. Quod cùm mane cæteris retulisset, eos ad resipiscentiam addoxit. Talis erat Elfegus, qui Ethelvvaldo successit, bono bonus, inquit Willelmus Malmesburiensis, Barthondeus abbas a Rogerio Hovedeno, aliisque dictus: quem Dunstanus archiepiscopus, sancti Andreæ admonitu, repugnantibus illis impurorum clericorum reliquis qui Wintoniensem ecclesiam olim infederant, sancto sanctum substituendum curavit. Factus episcopus sic exteriora gessit, ut interiora non negligeret. Monastici propositi tenax, carnibus numquam, nisi æger, indulsit, vino parcissimo uti solitus. Abstinentiam prodebat tenuitas corporis, quod via offibus hærebat. Inirio sui pontificatus vir sanctus, primum omnium novum templum, a decessore suo inchoatum, perficiendum aggressus est: quod quidem magnificè præstitit, & per octo episcopos in honorem itidem apostolorum Petri & Pauli consecrari curavit. Hanc basilicam eleganti pro tempore carmine descripsit idem, qui supra, Wolstanus monachus in prævia epistola ad vitam sancti Swirbuni episcopi, Elfego nostro inscripta, in qua laudat organa musica ab eo confecta,

LX. Elfegus ejus successor ex monacho.

——— *qualia nusquam*
Cernuntur, gemino constabilita solo.

Bis

ANN. CHR. 984.

Bis ſeni ſupra ſociantur in ordine folles,
Inferiuſque jacent quattuor atque decem.
Flatibus alternis ſpiracula maxima reddant,
Quos agitant validi ſeptuagiuta viri,
Brachia torſantes, multo & ſudore madentes.

Hæc de Novo extra urbem monaſterio intelligenda eſſe olim cogitaveram: at, re maturiùs expensâ de nova baſilica veteri adjuncta, quæ Novum ulim monaſterium ante eunditum illud extramuranum vocabatur, interpretanda videntur. In hanc quippe baſilicam, teſte Wolſtano, teliquias ſanctorum Biriui, Svvithuui, Byrnſtani, Alfeagi, ipſiuſque Ethelvvoldi tranſtulit Elfegus, quas non in Novo illo monaſterio, ſed in baſilica intramurana aſſervatas fuiſſe conſtat. At, quod rem conficit, Wolſtanus carmen ſuum de vitu ſancti Svvithuui dirigit *ad canctos fratres*, qui ſuave Chriſti jugum illic bajulabant, id eſt in Veteri-cœnobio, uti ſequentes verſus manifeſtè declarant.

Fratribus æternæ creſcant augmenta ſalutis
Omnibus in Chriſto magna famulantibus urbe,
Novinæ quæ proprio Vvintonia dicitur, & quæ
Conſtruxit turrita ſuos hinc inde colonos;
Omnibus occiduis caput & Saxonibus exſtat,
Clavigeri in Petri degunt qui principe Chriſto
Cœnobio-veteri, vitam ſectando beatam,
Quam pius ille pater, ſanctiſſimus atque magiſter
Inſtituit toto Benedictus in orbe coruſcans.

In libro de vita ſancti Ethelvvoldi Elfegus furem quemdam pro multiplici reatu flagellis exſum, in eippum mitti juſſiſſe dicitur, aetioribus ſupplieiis eruciaudum; (ubi vides, quod jam alibi u nobis obſervatum, epiſcopos eorporalis pœnæ ſententium reis inflixiſſe.) Solotus vinculis reus meritis ſancti Ethelvvoldi, ſtitit ſe ad Elfegi pedes, qui eum abſolvit. Hie demum, annis duobus & viginti in Wiutonienſi upiſcopatu exactis, ad Cantuatienſem trauſtatus eſt.

LXI. Ædithæ virginis obitus. (a) *lib.* 4. *n.* 85.

Tunc temporis in Wiltenſi occidentalium Saxonum pago florebat Edithu regia virgo (*a*) & ſanctimonialis Wiltunenſis, quæ paullo poſt Ethelvoldi obitum exlegti virginum ehoro inſerta eſt. Paucis ante obitum diebus Dunſtanum archiepiſeopum iuvitavit ad dedicationem eccleſiæ, quam in honorem ſancti Dionyſii coudiderat. Tertio & quadrageſimo ante ejus obitum die id factum, quo die iuſtantem ejus mortem Dunſtanus non ſine lacrymis diacono ſibi adſtanti ſignavit. Nos pigros „ ſenes, inquit, damnat ætas immatura, dum nobis dormitantibus, illu exlos pe„ nettat. Appropinquante ejus migrationis horâ, adfuit vir ſanctus, & morientem exhortationibus ae precibus communivit. Sic illa ætatis ſuæ uuno viceſimo-tertio migravit ad Chriſtum XVI. kalend. Octobris, ſepalta in eccleſia ſancti Dionyſii, quam ipſa condiderut. Ubi expiravit, auditi ungelorum eoncentus, qui Godam (ſic bonam illam vocabant) ad gaudia æterna tranſire nuutiabant. In ipſo artio monaſterii exſtructum ub ea xenodochium, in quo tredecim pauperes ſuſtentari mandavit. Ejus gloriu triceſimo poſt mortem die manifeſtata eſt matri ſuæ Wlfetrudi reginæ, ex qua tunc nata eſt puellula, de qua togata ante obitum Editha, ut eam e ſacro fonte ſuſeiperet, reſpondit ſe ſuſcepturam, quemadmodum Domino viſum foret. Sed eùm ipſa priùs nata eſſet cælo, quàm puella mundo; allata eſt infans ad eccleſiam, ab Elfego epiſcopo baptizanda. Dum id fieret, atqua Elfegus cereum ei offerret his verbis, *Accipe, puella, lampadem, cum qua introeas ad nuptias Domini*; ſubitò infuntula, quaſi Editha dirigente, manum porrigens, cereum ſuſcepit ac tenuit: quod præſagium intelligens ſanctus præſul, infantulam ſoli Deo conſecrari, & ablactatam monaſterio tradi auctor fuit. Hæo puella Britgina ſeu Brithina dicta eſt, & apud Wiltoniam demum ubbatiſſa facta, ſanctitate inſignis ibidem vitam finivit. Sanctæ Edithæ corpus tertio-decimo poſt obitum anno Dunſtanus ab ea monitus e tetra levavit III. nonas Novembris. Ejus vitam litteris mandavit Gotſelinus monachus Cantuarienſis, qui quædam ejuſdem miracula itidem commemorat. In his Canutus rex, malè de virginis ſanctitatu ſentions, eùm ejus tumulum teſeraſſet, exanimis eurruens temeritatis dedit pœnas, ae deinceps ſanctam virginem in multo honore habuit. Eldredus quoque, ex monacho archiepiſcopus Eboracenſis, in mari Adriatico periclitatus, ipsâ invocatâ, mari tranquillitatem reſtitutam expertus eſt. Sanctæ Edithæ feſtum in plurimis Angliæ locis venerabile ſuo tempore fuiſſe uuctor eſt Willelmus Malmesburienſis, qui & addit, matrem ejus Wilſrith in eadem eccleſia jacere.

LXII. Crulandæ abbates Egelrici duo.

Poſt aliquot ab Ethelvoldi obitu dies itidem deceſſit Egelricus Crulaudenſis ubbas, unnis decem in paſtorali officio ſtrenuiſſimè expletis. Huic in abbatis muno-

10

te ſucceſſit Egeltrius alter, junior dictus, qui bibliothecæ monaſterii magna volumina librorum, numero quadraginta, minora ad centum contulit. Idem ſingulis annis tunicas, unoquoque biennio cucullas, tertio floccos ſingulis monachis tribuit, præter ea quæ Turketulus abbas aſſignaverat. Egelricum juniorem poſt octo regiminis annos Osketulus abbas excepit. ANN. CHR. 984.

JAm annus erat, ex quo Godefridus comes, Adalberonis Remorum pontificis frater, Adalberonis Virdunenſis parens, cum Sigefrido filio, & altero Sigefrido comite ipſius patruo captivus tenebatur ſub cuſtodia Ottonis & Heriberti comitum, cùm Gerbertus ultro citroque diſcurrit, variaſque de eo & pro eo epiſtolas ſcribit. In his quoa (*a*) eſt ad Adalberonem vocatum epiſcopum Virdunenſem & Hermannum fratres, quos nomine genitoris ſui monet, ut ne repentinus caſus eos terreat; ut » filio cæſaris datam fidem inviolatam ſervent, nec quidquam eorum, quæ ipſis reliquit, Francis dimittant, illecti vanâ ſpe liberandi parentis, filiive ejus Fridetici. Hæc præcepta parentem magnanimis filiis dare. Sentiant in ipſis hoſtes, » non ſe totum cepiſſe Godefridum: auxilia undique comparent, & ſe parriæ liberatores præſtent. Hæc ſcripta XVII. kal. Aprilis jubente patre, Gerberto interprete. Aliis, litteris (*b*) idem Gerbertus Mathildem comitiſſam, Godefridi uxorem, » hortatur ad deponendum mærorem; id præcipere clariſſimum ejus conjugem, ipſis » victoribus formidabilem. Dominæ verò Theophanu auguſtæ ac filio ejus ſemper » auguſto cum filiis fuis fidem ſervare jubet, nec pactum cum Francis hoſtibus » ullum facere; caſtra omnia ſic tenere, ſic defendere, ut nullam in his partem » adverſatii habeant, neque pro ſpe liberationis mariti, neque pro terrore peremptionis ejus, aut filii Friderici; quæ Gerberti fidei Godefridus XI. kal. Aprilis commiſit ad fluvium Matronam, ubi ille Godefridum & Sigefridum cum benevolentia Ottonis & Heriberti, in quorum cuſtodia erant, allocutus fuerat. Idem habet » in ſequenti epiſtola ad Sigefredum comitis filium, cui ſignificat, quòd ſi Hugonem ſcilicet Capetum, ſibi amicum conciliare poſſet, omnes impetus Francorum » facilè devitare valeret: quod iterum reperit in alia epiſtola, ſcilicet XLVIII. in qua » ait Lotharium regem Franciæ prælatum eſſe ſolo nomine; Hugonem verò non nomine, ſed actu & opere. Hæc ſerè omnia turſus complectitur Gerbertus in epiſtola LII. dominæ Theophanu imperatrici directa, in qua hæc de ſe habet. *Noveritis etiam reges Francorum nos non æquis oculis intueri, eò quòd de veſtru fidelitate contraria eis ſentiamus, ſimulque quòd multa familiaritate fruamur Adalberonis archiepiſcopi Remorum, quem ſimuls de cauſa inſectantes infidiſſimum ſibi putant. In his omnibus*, inquit, *quid nos velitis facere, & ſi inter hoſtes vos patuerit ulla, quo & quando veſtram præſentiam poſſimus adire, certius ſignificate nobis, parati per omnia vobis obtemperare. Res eò proceſſit, ut jam non de ſua expulſione agatur, quod malum tolerabile eſſet, ſed de vita & ſanguine certent. Hoc mihi ſecum commune eſt, quaſi ſe contra conatus regios inſtruunt.* Et tamen Lotharius ſe Ottonis novi cæſaris *advocatum* (*c*) ferebat contra Heinricum Bajoariæ ducem, qui impenium affectabat. Huc etiam ſpectat Gerberti epiſtola XXXV. ad Geraldum abbatum Auriliacenſem, in qua ſcribit, Adalberonem archiepiſcopum regnorum negotiis occuparum eſſe, atque a Lotharienſis regni primatibus obſides accipere, ut eos filio imperatoris patere cogat *ſub regis francorum clientela*, & Heinricum in Gallia regnare prohibear. Verùm Heinricus hoc demum anno, ut in chronico Saxonico legitur divino inſtinctu ad ſe reverſus, Francoſurri Ottonem adiit, & complicatis manibus, humilis habitu & actu, regiæ ſe tradidit poteſtati; apud Ottonem deinceps in honore habitus. ANN. CHR. 985. LXIII. Gerberti variæ epiſtolæ. (*a*) *Gerb. ep.* 47. (*b*) *id. ep.* 50. (*c*) *Gerbert. ep.* 22. 32. *&c.*

Hactenus ſe veluti medium in illis concertationibus exhibuerat Hugo dux Francorum, intentus ad exitum rei, ut ex eo ſua commoda captaret. Suadebat Gerbertus Theophanu auguſtæ, ejuſque aſſeclis, ut eum ad ſuas partes pellicere conarentur; nec Lotharius ac Ludovicus Francorum reges huic negotio indormitabant. Sed tandem his acceſſit Hugo, qui ab rege ac regina cum oſculo & inſigni honore acceptus eſt: immo eriam Carolum principem, Lotharii fratrem, eis reconciliavit. Huc ſpectat Herberti epiſtola LX. cuidam partium Ottonis ſunominato directa. *Conjuratio ea filium cæſaris ac in vos & acta eſt, & agitur, non ſolùm a principibus, inter quos Carolus dux jam non in occulto eſt, ſed etiam a militibus, quos ſpe une metu ullici eſt poſſibile. Dux Hugo* XIV. *kal. ſulii regem ac reginam oſculatur eſt tundem aſſutiò quorumdam, ut ea conjuratione tanti viri nomen fore putaretur: quod minimè eſt, nec fore optamus hac tempeſtate.* De captivis, qui a Lothario, expugnato Virduno tenebantur, hæc ſubdit: *Sigifridus comes ad ſua rediit: Godefridus comes, ſi Caſtructum cum Haimo Reinero redderet, ſeque filiumque ſuum comitatu ac epiſcopatu privaret Virdunenſi; de reliquo integrum fidem Francorum regibus exhiberet: datis obſidibus fortaſſis ad ſua remeare valeret.* Verùm has conditiones admittere noluit Godefridus, qui proinde captivus remanſit uſque ad obitum Lotha- LXIV. Hugo Capetus Lothario ſe adjungit.

tii, id eſt ad annum ſequentem. Interim in libertatem aſſertus eſt Sigifrides comes ejus patruus, qui mox a Gerberro laudatus eſt.

ANN. CHR. 985.

LXV. Verinus ex archiep. Lugdun. abbas Gelas. p. 375. (a) Spicil. to. 12. p. 532. & ſeqq.

Gladbacenſes Coloniam tranſlati.

Hatum turbarum fortè pertæſus Warinus Colonienſis antiſtes, qui juvencalum Ortonem, fidei ſuæ creditum, in manus Heinrici ducis tradiderat; pœnitentiâ ductus; ſeceſſit ad Colonienſe monaſterium ſancti Martini ad Scottos, ab ſe inſtauratum, ibique monaſticum (a) habitum, abdicato epiſcopatu, induiſſe, ac paullo poſt finem vivendi feciſſe dicitur. Evergerus ejus ſucceſſor, quod Gladbacenſe monaſterium ab anteceſſore ſuo Gerone in Leodicenſi parochia conſtructum eſſet, indignatus, Gladbacenſium prædia (b) ſuis militibus diſtribuere cœpit, ejuſque loci monachos cum Folrado abbate in prædictum monaſterium ſancti Martini tranſtulit, *ut, profeſſi vel expalſis pacis, quot invenerant, canonicis, ibidem inſtituerent normam vitæ regularis:* ſive hæc nondum illic inſtituta eſſet omnino, ſeu quin ibidem adhuc ſupererant pauci canonici, qui ante inductos illuc a Warino monachos locum incolebant. Ita Gladbacenſe monaſterium in ſolitudinem redactum; & Werlino præpoſito domus ſancti Petri data cura, ut ſacras inde reliquias ad ſanctum Martinum afferret. Inter hæc ſancti Viti loci patroni viſo deterritus Evergetes, non modò reliquias in priſtinem locum revehi juſſit, ſed etiam monachos eidem reſtituit, ac monaſterium inſtaurare feſtinavit, ſed nullo ornatu, recollectis, ut ipſi licuit, prædiis, quæ nondum in alienas manus venerant. Et ne deinceps locus iſte a Colonienſium antiſtitem ditione eſſet alienus, eum datis duobus ſuæ diœceſeos eccleſiis ab epiſcopo Leodicenſi compataviit.

LXVI. Corbeienſium compoſitio.

Jam pridem non modice contentio fecerat inter monachos ſancti Petri Corbeienſis & vicecomites Ambianenſes Roricouem & Saxvvalonem de foratico in Watledo: ſed tandem hæc, agente Johanne Camerario, per Walterum Ambinnorum comitem, aſſentientibus eeore & filiis ejus, compoſita eſt hoc anno *propter viſitationem filii ſui Vvidonis*, ſorte ægrotantis, quem Corbeienſes *optimè cum ſuis reliquiis viſitaverant*. Ejus compoſitionis litteris ſigna ſea apponunt Walterus comes, Godefmannus epiſcopus, Fulco & Rotico archidiaconi, &, præter elios, Rotico & Saxwalo vicecomites. Id factem ſuperſtite adhuc Ratoldo abbate, qui anno ſeqeenti præfecturam morte abſolvit. Intra biennium denuo recertet mentio Walteri comitis, qui cum uxore ſua Adele Otmari-certem Corbeiæ donavit.

LXVII. Floriac. Amalberto abbati ſuccedit Oilboldus. (c) Aimoin. libr. de Mirac. S. Benedi. n. 32.

Poſt deceſſem Amalberti abbatis Floriacenſis atque Salmutenſis monaſteriotum, qui hoc anno, & quidem tertio idus Aprilis contigiſſe videtur, Floriacenſem præfecturam fratrum electione, *& regiâ* (c) *principis HLotharii donatione* adepteſ eſt Oilboldus ejus loci monaches, *vir ſetandùm ſæcali dignitatem genere ac moribus clarus*, teſte Aimoino in vita ſancti Abbonis. Ejes tempote id accidit, quod idem auctor refert, nempe monachem quemdam ad emendos piſces, quos *fluminum legumina* hic vocat, pru inſtante ſancti Benedicti feſtivitate longiùs miſſum, cùm tranſiin Andriæ (*) amois tunc exundantis retardaretur, ſanctem Benedictum invocaſſe, etque ad ejus preces cymbam ex adverſa tipa teligatam nullo impeliente ipſi adſuiſſe. Sed illud præ cæteris memotandum, quòd Oilboldo abbate legatio gentis Anglorum ad Floriacenſe monaſterium ditecta eſt ad poſtulandum ſibi quemdam ſapientum virorum, qui Anglicanos monachos pietate ac litteris informetet. Id verò duabus ex cautis accidiſſe ait Aimoines in libro de vita ſancti Abbonis: ena quidem *quæ beatus Gregorius, miſſis ad eam gentem converteadam fidei Chriſti prædicatoribus, ejuſdem dilecti domini Benedicti regalem obſervandam ſpeciahìter tuculcavit*. Altera verò, *quid vir quidam magnæ nobilitatis, Oſvvaldus nomine, ſpreto ſæculo, ad ſervieudum Chriſto in memorata Floriaco converſus eſt cœnobio: ex quo, ob bonæ vitæ meritum, a rege ipſius provincia ad archiepiſcopatus aſſumtus gradum, Deo ac patrono ſua ſancta Benedicta in regione Anglica conſtruxit monaſteriam*, ſcilicet Rameſienſe, quod e prædicto Oſvveldo Eboracenſi archiepiſcopo conditem fuiſſe (d) diximus. Ex illo itaque cœnebio hi directi ſunt legati, de quibus modò facta eſt mentio.

(*) *S. Isidor.*

Anglorum legatio Floriacum.

(d) *lib. 47. n. 83.*

LXVIII. Abbo in Angliam miſſus.

Illi Floriacum appulere, cùm primùm Oilboldus præfecturam iniit. Is, non tam imperioſâ auctoritate, quàm leoitate verborum Abbonem monachum ſeum, tum diaconem, perpelit, ut pro ea, quâ pollebat, divinarum hemanarumque litterarum peritia, inſtruendorum illius gentis hominum provinciam ne defugeret. Abbo verò, obedientiæ ſibi familiaris inculte, abbatis voluntati obſequitet incunctantet, rejectis quorumdam luſurrunem malignis conſiliis, qui abbatem ſuum dolo malo eum trans maria velle abigere, et numquem inde redire valetet, clanculem ſuggerebant. Aſt longè aliter rem ſe habere oſtendit apparatus itineris magnificus, quem Oilboldus diſcedenti Abboni ſuppeditavit; & maximè ipſies Abbonis in Galliam reditus, quem Oilboldus ipſe ex Anglia poſt biennium revocavit. In illo itinere cùm ad Morinos, qui brevillimo ab Anglis freto diſparati ſunt, ventum eſſet, per enum ſerè menſem, nautis ob terbidum mare trajicere cunctantibus illic ſubſiſtere Abbo coactus eſt. Hic tædio tem longæ defatigatus moræ, monachum quem-

nam

dam, qui legatis ſe deducentibus præerat, Riculeom omine, admonet, hortaturque, ut in commune Dominum precarentur, quo, ſi illi ſuum propoſitum non diſpliceret, iter fortunare dignaretur: ſi verò illud non probaret; voluntatem ad propria redeundi ipſis inſpiraret. Nec mora, poſt veſpertinam ſynaxim, ambo ad orationem bumi procumbunt. Votis eorum annuit propitius Deus; nam primo crepuſculo diei inſequentis adfuit nautis oraculeri, magnâ eos ad trajiciendum voce inclamans. Conſcenſâ mox navi; comitantibus aliis octo navibus, cùm in altum proceſſiſſent, repentè apparent marſuppæ, porci-piſces in fluctibus ludentes, & balenæ, dorſa in modum maximorum rectorum attollentes: quæ omnia imminentis indicia tempeſtatis eſſe cùm a nautis didiciſſet Abbo, mox ad ſolita recurrit orationis præſidia, idque obtinuit quod petebat: nam ortâ tempeſtate, navis ejus cum aliis duabus eam ſequentibus, illæſa ad portum perlate fuit: reliquæ verò ſex ſimul cum hominibus in eis contentis, procellis & impulſu piſcium quaſſatæ, perierunt. Hoc ſignum per eum Dominus operari dignatus eſt, eùm ille adhuc levitæ officio fungeretur. Iugreſſus demum in terram Anglorum, ad Rameſienſe monaſterium ſe contulit, cui abbas, Germanus nomine, præerat, ea Floriacenſi aſſumtus cœnobio: ibiqoe per duos annos moratus Abbo, quoſdam ejus loci monachos imbuit ſcientiâ litterarum. Hoc temporis ſpatio magnam de ſe opinionem vir Dei concitavit, regni primoribus, ſed in primis Oſwaldo & Dunſtano ſanctiſſimis archiepiſcopis acceptiſſimus, qui apud ſe cum retinere certatim contendebant. ANN. CHR. 985.

Dum illic moraretur, a diſcipulis ſuis de quibuſdam grammaticalibus quæſtiunculis conſultus epiſtolam reſcripſit, quæ cùm in editis deſit, hic exhibenda eſt ex codice Peleteriano. LXIX. Ejus epiſtola ad monachos Anglos.

Dilectiſſimis in Chriſto Angligeniæ fratribus, maximèque in monaſterio ſancti patris Benedicti ſub ſchola virtutum regulariter vitam degentibus ex Floriacenſi cœnobio ejuſdem patris verulus Abbo, genere Francus, profeſſione monachus, officio diaconus, ineſſentialiter bonæ ſalutis perpetuæ munus. Omnipotentis divinæ majeſtatis, quæ tempora mutat & ordinat, me ab incunti ætate, prout voluit, multifariam & multis modis tentari permiſit, quoad juvenilis ætatis robur adverſitatibus aſſuefceret, cui ad cumulum virtutis tandem ſuccreſceret unfortunium oblatæ peregrinationis. Quam etſi inter tot religioſæ vitæ viros Deo auctore perfero, qui me quaſi ſeipſos diligunt, ut ipſâ re conjecto; non tamen voti impos ſine dolore recordari valeo, quod illius mei ſpiritalis alumni (*) in præſentiarum corporali præſentiâ minimè perfruor, quæ aliquando perfruenti erat ipſâ vitæ dulcior. Nunc quia ita contigit per obedientiam, quæ melior eſt vi-

(*) S. Benedictus.

ctimis, non ſolùm fratrum, cum quibus moror, imperiti deſervire geſtio: verùm etiam quibuſque hujus inſulæ, juxta modulum meæ parvitatis, deſiderio prodeſſe; quoniam non ſine divino conſilio moderamine geſtum, quod, ſedatis fluctibus murinæ tempeſtatis ad id devenit exſilii tam mira tranquillitate tam vaſti æquoris: ubi, dum quorundam ſtudiorum occupationibus detinetur, levior ſit calumniatis miſeria, quam talero; quandoquidem benevolentiæ eorum, cum quibus habito, ad id me compellit, ut non ſolum pro poſſe velim fraternis neceſſitatibus ſuccurrere, ſed etiam ultra vires velle. Quocirca omnium apud Anglos ubi ubi poſitorum objectis reſpondere decrevi: quatenus habeatis cariſſimi, aliqua monimenta veſtri exſilii, quibus valeatis intendere acumen exercitatæ mentis. Nec fraudabor voce quæſtionibus expeditis, quas vel tentanda, vel diſcendo objiciunt quique ſtudioſi. Sequuntur in eadem epiſtola quæſtiunculæ Abboni propoſitæ cum ipſius reſponſis, quæ commodiùs in appendice integra referentur. In his laudatur *Dei palinodia*, quam *compoſuit Hilarius Pictavenſis epiſcopus*, id eſt canticum *Te Deum laudamus*, Auguſtino adſcriptum, quod Abbo ſancto Hilario tribuit.

Redeo in Galliam, ubi poſt mortem Amalberti abbatis, qui Salmurenſe, uti & Floriacenſe, monaſterium rexerat, Salmurenſes unum e ſuis, Rorbertum nomine, Bleſis oriundum, ejus loco ſibi præficiunt, virum nobilem, famoſum & caſtum, qui licèt vitam angelicæ proximam ageret, activæ nihilò minùs vitæ ſtudiis indefeſſus vacabat. Hic multa ad eccleſiæ & monaſterii ſui ornatum contuliſſe dicitur, clauſtralem fabricam mirâ lapidum ſculpturâ, picturiſque cum verſuum indiciis eaornaſſe, rem familiarem non modò non minuiſſe, ſed plurimùm auxiſſe. Ad tumulum ſancti Martini quotannis, ſancti Florentii exemplo, adire conſueverat; Romam etiam quandoque, eò munera mittere ſolitus, ut ſanctorum Apoſtolorum inde preces ſibi demereretur. Idem ad Miciacenſis monaſterii regimen poſtulatus fuit, poſt mortem ſcilicet Amalrici abbatis, de quo ſuperiùs egimus. Hoc abbate, detecta ſunt corpora ſanctorum monachorum Hilberti, Roardi, & Aviani clerici, qui cum aliis quibuſdam a Miciacenſi ſancti Maximini cœnobio ſequeſtrati, haud longè a caſtro Salmuro oratorium cum manſiunculis conſtruxerant, Deoque ibidem pie ac devotè inſervientes, doctrinâ plurimos ac virtutibus informaverant: quibus mortuis, ibidemque depoſitis, cùm locus iſte poſtea funditus deſtructus eſſet; demum Augomato Salmurienſi priori, genere Cenomannico, quo in loco jacerent, cælitus revela- LXX. Rorbertus abbas Salmurenſis & Miciacenſis. Monachi ſancti Miciacenſes.

ANN. CHR. 985.

tum eſt. Defoſſis itaque inter vepres eorum loculis extracta ſanctorum corpora cum ſarcophagis Rotbertus abbas intra veteris macerie ambitum repoſuit, & ligneam ædiculam in honorem ſancti Vincentii ſuperædificari curavit. Nunc eo loci cella eſt abbatiæ Salmurenſis. Ejuſdem abbatis tempore ſanctorum Mevennii abbatis & Judicaelis ex duce monachi reliquiæ ex Britannia iſtuc allatæ perhibentur.

LXXI. S. Marcelli monaſterium in Fellinis.

In pago Valentinenſi Lambertus comes, unà cum uxore ſua Faleſtrude, locum tradidit Odoino atque Duranno monachis, ad conſtruendum in honorem ſancti Marcelli Dienſis monaſterium, quod nulli loco ſubjectum ſit, niſi ſancto Petro principi apoſtolorum, id eſt Romanæ eccleſiæ, cui quinto quoque anno quinque ſolidos in „ cenſum reddi præcipit: tum vetat, ne abbatem hic locus, qui *dicitur Fellinis*, „ ullum habeat, qui ſancti Benedicti non teneat regulam; ullive monachi ibi habitent, qui fraternam & communem vitam bene non cuſtodierint. Si quis verò „ quovis pretio abbatem illic inſtituere voluerit, *omnes ſancti ſint ei contrarii*, & „ *beatus Benedictus cum grege monachorum ſuorum*. Ad dotandum porro monaſterium iſte comes res ſuas donat, fitas in comitatu Valentinenſi, hoc eſt montem, „ qui vocatur Alavinea, & montem, qui dicitur Media-luna: quæ omnia donat „ in alimoniam & ſtipendium monachorum, ſuſceptionem hoſpitum, peregrinorum „ & orphanorum, pro remedio animæ ſuæ, necnon patris ſui Guntardi & matris „ Ermengardis, & pro filiis ſuis Ademaro & Lamberto. Hanc donationem confirmat Conradus rex, cognomento Pacificus, anno regni ſui XLVI. Poſtmodum Ademarus comes, Lamberti filius, & uxor ejus Roteldis hoc monaſterium ſancto Odiloni Cluniacenſi abbati tradiderunt anno MXXXV. Illic debebant eſſe, priore computato, tredecim monachi, & celebrari quotidie duæ miſſæ cum nota, & tertia ſine nota, ut legitur in Bibliotheca Cluniacenſi.

LXXII. Romani pontifices varii.

Romæ de pontificatu denuo certatum: quippe Benedicto VII. anno ſuperiore mortuo, Petrus epiſcopus Papienſis eſt ſubrogatus, qui Johannis XIV. nomen accepit. Hoc ubi Bonifacius comperit, jam pridem a Tuſculanis comitibus pontificatu pulſus, ex urbe Conſtantinopoli, quò confugerat, Romam rediit, ac pecuniâ ingenti, quam ex rebus eccleſiæ divenditis conflaverat, multis ad ſuas partes pertractis, Johannem corripuit, fractoque ipſi collo, quod XI. Kalendas Septembris hoc anno contigit, vacuam ſedem invaſit; neque ita multò poſt ipſe quoque repentinâ morte oppreſſus interiit. In ejus locum Johannes XV. ſuffectus. Exſtat in appendice Marcæ (*a*) Hiſpanicæ apud Baluzium epiſtola Johannis papæ decimiquinti, Guarino abbati monaſterii Coxanenſis inſcripta, quâ bona & poſſeſſiones illius cœnobii, *interveatu Olibæ laudabilis & magnifici comitis*, confirmantur. *Scriptum per manum Stephani notarii regionarii & ſcrinarii ſanctæ ſedis apoſtolicæ in menſe Decembrio, indictione* XIV. quæ indictio ſi u Septembri ineatur, hæc epiſtola ad annum præſentem; ſi verò indictionis initium a Januario repetatur, ad finem anni ſequentis referenda eſt.

(*a*) *Marca Hiſp.* c. 934.

LXXIII. S. Altonis monaſterium inſtauratur.

Sub hæc tempora ſancti Altonis monaſterium, quod ſæculo octavo in diœceſi Friſingenſi conditum aliàs diximus, ruinis ſepultum jacebat, ejuſque poſſeſſiones Guelfones comites occupaverant. Poſt multa tempora cuidam venerabili viro ſanctus Alto viſus dicere, comitem ut adiret, eumque de reſtituendis poſſeſſionibus & de inſtaurando monaſterio admoneret: facienti præmium, negligenti periculum fore. Huic quamquam haud liber erat religione animus, verecundiâ tamen principis conſilio uxoris timorem vicit, ne comiti viſa nuntiaret. Tardanti alia viſio facta, ſed incaſſum. Magno illi cunctatio ſtetit; nam tertiò eidem in ſomnis apparens ſanctus Alto, prolatantem flagellis cecidit: Hæc fidei ſigna jam tene, inquiens, & mandata concitus adimple. Ivit ille tandem, remque comiti nuntiavit: qui ſtatim mandatis parens, cœnobium inſtauravit, bona reſtituit, monachos eò adduxit, quibus Rudolfum venerabilem abbatem præpoſuit. Huic ſucceſſit Eberhardus, dein Heinricus, cujus tempore hæc ſcribebat monachus Altomonaſterienſis anonymus, qui vitam ſancti Altonis abbatis in litteras retulit. Inſtauratorem monaſterii alii Guelfonem primum, alii ſecundum dicunt. Inſtauratoris mater erat Itha, uxor Irmentrudis, auctore hæc ſcribente ſuperſtes, quæ non ſolùm reſtituta monaſterio probavit, ſed etiam multa de ſuo adjecit. Non multò poſt Altomonaſterienſes monachi in parthenone Altorfium, Altorfienſes monachæ in Altonis monaſterium tranſlatæ ſunt. Dein Guelfo tertius in arce ſua, quam ſub annum MLIII. conflagraſſe traduut, monaſterium condidit, Vinearum ſeu *Voeingurten* appellatum, eòque tranſtulit monachos ex Altorfio cœnobio, quod in parochialem eccleſiam converſum fuit. Demum ſancti Altonis monaſterium, quod tum monachis, tum ſanctimonialibus Benedictinis paruerat, rurſus vetuſtate collapſum ſub finem ſæculi quinti-decimi reſtituit princeps Bajoariorum, & in illo viginti-quinque monachos, ac ſexaginta moniales ordinis ſanctæ Birgittæ collocavit, ut fidem faciunt litteræ Innocentii VIII. editæ in Metropoli Salisburgenſi.

Hoc anno, teſtante Lamberto Scafnaburgenſi, Gozbertus Herſfeldenſem abbatiam red-

reddidit, cui Bernharius ſucceſſit. Augiæ Rudmanno abbate defuncto Witegonno, apud ſanctum Gallum Immoui Udalricus ſucceſſere, nullâ re geſtâ inſignes, niſi quòd Udalricus eccleſiam aris & ornamentis decoraviſſe traditur. Eodem anno Adelbertus monachus Hirſaugienſis, petenta Balderico Spirenſi epiſcopo, aſſumtus dicitur ad regimen Cliogenſis monaſterii, parum diſtantis ab oppido Landaugia, quod multis annis rectè adminiſtravit: qui, ſi monaſterio ſuo Hirſaugienſi fuiſſet prælatus, inquit Trithemius, numquam ad tantam ruinæ deſolationem perveniſſet, in quam ſuo tempore miſerabiliter corruit. Haud ſcio an is ſit Adalbertus ſcholaſticus, cujus epitaphium apud Gerbertum (*a*) refertur. Idem Trithemius tradit, his temporibus claruiſſe Theodericum monachum & ſcholaſticum cœnobii ſancti Albani prope Moguntiam, virum in ſcripturis divinis & in ſæculari philoſophia doctiſſimum, qui commentarios ſcripſit in cantica canticorum, & in evangelium Johannis, atque geſta archiepiſcopotum Mogunrinenſium uſque ad ſuum tempus; floruiſſe etiam Brunonem monachum Gladbacenſem, Sandradi abbatis diſcipulum, qui, cùm eſſet magiſter ſcholarum, opuſculum de inſtituendis novellis monachis, Introductorium dictum, aliaque ſcripſiſſe fertur. His addendus Werinbrandus (*b*) Werthinenſis abbas, qui confirmationem omnium ſui monaſterii bonorum, & liberam eligendi abbatis facultatem ab Ottone tertio impetravit: cujus rei diploma datum eſt Coloniæ hoc anno VI. idus Auguſti. Idem poſt annos novem ab eodem imperatore obtinuit, ut nullus in eodem loco advocarus inſtituatur, niſi quem abbas elegiſſet.

ANN. CHR. 985. LXXIV. Abbates variorum Germaniæ monaſteriorum.

(*a*) *Gerb. ep.* 78. Viri quidem illuſtres.

(*b*) *Annal. Vedaſt. lib.* 2. *p.* 915. *& ſeq.*

ANNUS inſequens octogeſimus-ſextus toti Galliæ luctum attulit, ob mortem Lotharii regis, qui VI. nonas Martias ejus anni cæleſte regnum, uti Aimoinus (*c*) exiſtimat, pro terreno commutavit. Hunc diem notat Hemma ſeu Emma regina, ejus conjux, in epiſtola ad Adelaidem imperatricem, matrem ſuam; quæ epiſtola LXXV. exſtat inter Gerbertinas. *Elapſa ſunt*, inquit, *tempora mearum delitiarum, tempora decoris mei, o mi domina, & o dulcis mater, dum ita, quo floruute florebam, quo regnante regnabam, conjugem in perpetuum viduam fecit. O amara dies* VI. *nonarum Martiarum, quæ mihi virum eripuit, quæ me in has miſerias præcipitavit!* Eamdem diem aſſignat kalendarium libello precum ipſius Hemmæ reginæ, qui Remis in bibliotheca Remigiana ſervatur, præfixum, in quo ad ſextum nonas Martias hoc diſtichon legitur:

ANN. CHR. 986. LXXV. Lotharii regis obitus.

(*c*) *Aimoin. lib. de miracr. S. Benedicti. c.* 10.

His nonis rex magnificus, princepſque benignus
Domnus Lotharius ſæcula migravit ab iſto.

In illo libello paſſim depicta cernitur Hemma regina initio pſalmorum: ſed præ cæteris inſignior eſt pictura ad pſalmum LXVI. ubi Chriſtus in nube depictus eſt, ambas manus protendens, unam, nempe dextram, ſuper duos reges Lotharium & Ludovicum ſibi invicem manum conſtringentes, geſtantesque coronas in circulum definentes; ſiniſtram verò ſuper reginam manu tenentem parvulum tonſurâ & rubeâ veſte inſignitum, cujus manum ipſa ad Chriſtum erigit. Hic parvulus haud dubiè eſt Otto filius Lotharii regis, de quo in prædicti libelli precum Kalendario hæc aureis litteris ſcriptæ leguntur: *Idus Novembris obiit Otto, filius Lotharii regis Francorum.* In codice Odalrici præpoſiti Remenſis poſt medium ſæculum XI. habetur necrologium Remenſis eccleſiæ, in quo ſignantiùs iiſdem idibus Novembris notatur *Otta puer & cunonicus, filius Lotharii regis.* Hinc eſt quòd tonſurâ inſignitus eſt, ſed tamen rubeâ veſte indutus, fortè ob regiam ipſius proſapiam. Sed hæc omnia meliùs tabella in folio ſequenti poſita repræſentabit.

Sepultus eſt Lotharius e regione patris Remis in baſilica Remigiana, cum prolixo epitaphio, quod alii retulere. Aliud brevius habet Gerbertus poſt epiſtolam LXXV. in quo *Cæſar Lotharius* vocatur, ſatuſque cæſaribus, & ſecundâ die Martii obiiſſe dicitur. Certè *Auguſtus* non rarò dictus eſt Lotharius in ſuis diplomatibus, maximè poſtquam filius ejus conſors regni factus eſt: quod ante ſeptem annos contigiſſe ſuperiùs vidimus. Unde in quodam fragmento hiſtorico de regibus Francorum, Ludovicus annis novem regnaviſſe dicitur, qui anno ab obitu patris ſecundo exſtinctus eſt.

Non ante mortem Lotharii reſtitutus eſt in libertatem Godefridus comes Virdunenſis, Adalberonis Remorum archiepiſcopi frater, uti nos docet Gerberti epiſtola LXXII. ad Stephanum diaconum, data VI. nonas Martias, nimirum ipſo die, quo Lotharius deceſſit, cujus exſequiis Gerbertus ipſe interfuit. Sic enim ille ad Stephanum. *Exſequiis domini Lotharii regis occupati, multa tibi quærenti panca reſcripſimus. Lotharienſes, dudum capti, omnes elapſi ſunt, præter comitem Godefridum, de quo in brevi meliora ſperantur:* tum petit, ut libros indultâ Stephani ſibi reſcriptos remittat. Hinc apparet, Gerbertum Lothario ante ejus obitum adhæſiſſe. Idem videtur dicendum de Adalberone Remorum archiepiſcopo, a quo fortè ob id abalienatus erat tantiſper imperatricis animus, cujus benevolentiam ſibi redditam fuiſſe ait (*d*) VI. *nonas Martias, quâ die glorioſiſſimus rex Lotharius, Francorum clariſſimum ſidus, nuudo ſubtractus eſt.* Idem fratrem ſuum Godefridum XVI. *kal. Junii de inferis tenebris*, id eſt de cuſtodia Ottonis & Heriberti comitum, liberatum fuiſſe alibi (*e*) teſtatur, ac

LXXVI. Gerbertus Lotharii exſequiis intereſt.

Multa ſeribit de rebus publicis.

(*d*) *Gerbert. ep.* 72.

(*e*) *id. ep.* 103.

ANN CHR. 986.

(a) ep. 100. at conditionibus iniquis, nempe villis epiſcopi Virdunenſis pro ſua redemtione da-
„ tis, quas Adalberoni epiſcopo teſtitui petit. Attamen civitas Virdunenſium (a)
„ ſine cæde & ſanguine, ſine obſidibus, ſine pecuniis in integrum reſtituta fuit. In-
(b) id. ep. 97. terim Hemma regina filium ſuum Ludovicum regem ſibi infenſum (b) queritur, ob
idque Adelaidis impetatricis opem implorat, Ottonem & Heribertum comites poten-
tiſſimos ſibi conſiliis adfuturos promittens. Hi ſunt Otto Burgundiæ, & Heribertus
Trecenſium an Viromandenſium comites, penes quos ſumma tunc poteſtas erat. Ad-
dit in eadem epiſtola, quam Gerbertus ejus nomine ſcripſit, nefandiſſima in Laudu-
nen-

nensem confingi episcopum, scilicet Adalberonem, alio nomine Ascelinum, in cujus persona sequentem (a) ad episcopos epistolam idem Gerbertus scribit, in qua se episcopali officio exclusum ob conficta crimina expostulat. Id actum factione Caroli Lotharii fratris, qui regnum, aut regni portionem iovadere studebat. Lauduoensi episcopo favebant (b) Otto & Heribertus. Vatii tunc pro pace habiti conventus: unus (c) IV. kalend. Aprilis apud Compendiacum palatium, cui domina dux Beatrix, Friderici ducis Mosellanæ olim conjux, Hugonis Capeti soror, interfuit: alter apud Montem-falconis VIII. kal. Julii, ubi domnæ Adelaidi imperatrici & duci Carolo rex Ludovicus, regina Hemma, dux Heinricus causâ conficiendæ pacis occurrerunt, sed absque Theophania imperatrice, qua in re dolus subesse putabatur. Hæc Gerbertus Eberto Trevirensi archiepiscopo significat. De prædicto Compendiensi conventu intelligeoda videtur epistola ac. ad imperatricem Theophaoiam, & ad filium Ottonem scripta ex persona Adalberonis archiepiscopi, qui ait VI. kal. Aprilis cooventum Francorum indictum esse, ubi crimine infidelitatis pultandus sit, quòd episcopum Virdunensem, suæ ecclesiæ olim clericum, liceotiâ donaverit, & quòd io presbyterii honorem promoverit. Hæc taprim ad ioternoscenda ejus temporis negotia, & ad Gerberti nostri apistolas obiter illustrandas.

ANN. CHR. 986.

(a) ep. 93.

(b) ep. 94.

(c) ep. 101.

LXXVII. Geraldo abbati Auriliaci scribit.

Initio regni Ludovici adhuc in vivis superstes erat Geraldus ubbas Auriliacensis, testante Gerberti epistolâ LXXI. quâ eum hortatur, ut ad Omnipotentem manus pro statu ecclesiarum Domioi erigat, ardente nimirum bellis orbe terrarum: quæ impedimento fiot, quò minùs *ad limina beati Geraldi*, nempe ad Auriliacense monasterium, utì idem abbas optabat, proficisci possit: immo veniat ipse, & desiderabilem præsentiam suam, vel causâ beati Remigii Francorum apostoli, desiderantibus filiis exhibeat; quod ipsi longè possibilius sit. Organa porro, & quæ sibi dirigi postulabat Geraldus, io Italia conservari, pace tegnorum factâ ipsi repræseotanda. Hanc verò epistolam boc anno scriptam fuisse colligitur ex his verbis: *De rege Ludovico quis habeatur consultus, & an exercitus Francorum auxilium Borello laturus sit*. Hic erat dux Barcinonensis urbis, quæ ipso anno a Sarracenis oppugnata fuit, ut postea videbimus. Ludovicus, *adhuc puer*, Blanchiam duxit uxorem, ut legimus in veteri fragmento (d) historico, quod Heinrico rege Francorum scriptum est. Ejus *anno primo* sancto Mayolo, ejusque monachis datut vioea apud Noglas villam pagi Marisconensis.

(d) Sæc. 5. Bened. p. 772.

LXXVIII. Ecemanno item monacho.

Non præterennda hoc loco Gerberti epistola XXI. *Ecemanno palatino monacho* scripta, cujus fidem constantem laudat. *Neque enim*, inquit, *domus admirabilis famina te aliter earum haberet*. Hoic ot bona verba de se foggerat petit, epistolas suas benigne interpretetur, ac demum ipsius Gerberti negotia sua esse putet. Quis sit ille Ecemannus monachus, quæve admirabilis illa femina, oec Gerbertus ipse, nec quivis alii explicant, Ecemanoum huoe esse puto, quem Adelais monasterio Salsensi ab se in inferiori Alsatia condito abbatem primum instituit, de quo hæc sanctus Odilo in ejus vita: *Ante duodecimum circiter obitus sui annum in loco, qui dicitur Salsa (*), urbem decrevit fieri sub libertate Romana, quem affectum postea ad perfectum deduxit effectum. In ipso etiam loco monasterium a fundamentis miro opere condidit, & ad honorem Dei & apostolorum principis, tertio imperante Ottone nepote suo in præsentiarum secum adstante, XIV. kal. Decembris augustissimè & devotissimè a Voderaldo Argentina civitatis episcopo consecrari jussit. Et ut majori auctoritate per succedentia tempora esset illo sacer locus subnixus, cum præfato cæsare est etiam episcoporum conventus a sape dicta Adelheida augusta, ipsius cæsaris avia, convocatus. In ipso verò monasterio claustrum monachis fatis aptum præparavit, & secundum regulam sancti Benedicti ordinare decrevit. Abbatem ibi præfecit, nomine Ecce magnum (*), bonis testimoniis virum humanâ scientiâ & divinâ sapientiâ doctum, quem tu divinis literis habere voluit assidue præceptorem. Ipsum verò monasterium udeò dotavit & nobilitavit prædiis, ædificiis, auro, & gemmis, & vestibus pretiosissimis, aliisque variis ornatum supellectilibus, ut nihil deesset illo in loco Deo famulantibus*. Hæc tam belle quadrant Ecemanno monacho illi palatino, ut de eo dicta esse non dubitem. Illa verò admirabilis femina, de qua in superiori epistola mentio, si non eil ipsa Adelais, fortè est Imiza nobilissima semina, cui sequens epistola (e) inscripta est, quam rogat, ut dominum papam interpellet nuntiis & epistolis sois, & dominam suam Theophaniam imperatricem conveniat, eique significet, reges Francorum filio suo favere, nihilque aliud eos conari, quàm ut tyrannidem Heorici *sub nomine advocationis* regem se facere volentis destruant; quæ epistola vivente adhuc Lothario scripta est, scilicet cùm duo essent *reges Francorum*, Lotharius & Ludovicus. Ejusdem Imizæ fit mentio in epistola XIV. in qua dominam Imizam, quia pontificem diligebat, a se pariter diligi ait. Quod attioct ad Salsense monasterium, nunc præpositura ast & collegium canonicorum.

Solsense monasterium condidit. (*) Sulz.

(*) al. Exzemannum.

(e) epist. 92.

Quænam negotia papæ commendari velit Gerbertus, explicat ipse epistolâ XXIII.

in

ANN. CHR. 986. LXXIX. Gerbertus iterum abbas Bobiensis.

„ in qua dicit, ſi graviter & iniquo animo ferre, pervadi & diripi ſanctuarium „ Domini ſibi ereditum a ſancta Romana & apoſtolica eccleſia. Nihil deinceps ſta„ bile fore, ſi id diſſolvitur quod actum eſt conſenſu principis, epiſcoporum ele„ ctione, cleri & populi voluntate, poſtremò omnium hominum excellentiſſimi „ papæ conſecratione: ſi præcepta violantur, privilegia contemnuntur, divinæ & hu„ manæ leges ſuſtolluntur. Dignetur pontifex ſacris apicibus ſignificare, quâ ſpe„ ipſum adeundi Gerbertus periculum faciat. Quis ſit Johannes ille pontifex, cui hæc epiſtola directa eſt, non ſatis conſtat; attamen vero proximum videtur, eam tribuendam eſſe Johanni XV. ejuſdemque argumenti eſſe, atque præcedentem domi„ næ Imizæ inſcriptam, in qua dominum papam ejus nuntiis & epiſtolis convenirl „ rogat, ſibique propitium reddi; uti & dominam Theophaniam imperatricem, quam „ certiorem fieri cupit, *veget Francorum* filio ſuo favere, contra Hcinrici molimina: quod de Lothario & Ludovico ſimul regnantibus intelligendum. Electus itaque eo tempore fuerat Gerbertus ad aliquam dignitatem, & a Johanne papa conſecratus. At quæ illa dignitas? an abbatia Bobienſis? Et fortè huc ſpectat ejuſdem epiſtola XIV. quam *beatiſſimo papæ Johanni Gerbertus, ſolo nomine Bobienſis cœnobii abbas*, ſcribit in hunc modum. *Quò me vertam? Pro pudor! Sedem apoſtolicam ſi appello, invideor, nec ad vos propter boſter eſt veniendi facultas, nec de Italia egrediendi libera poteſtas. Morari difficile, quando nec in monaſterio, nec extra quidquam aobis relictum eſt, praterviagam paſtoralem, & apoſtolicam benedictionem. Dominam Imizam, quia vos diligit, diligimus. Per eam nobis & nuntiis, & epiſtolis ſignificabitis, quidquid nos facere voletis: ſimulque nos per eam vobis quidquid de ſtatu & molimine regnorum cognoverimus veſtra intereſſe.* Hæc quominus ad extremos Lotharii annos referantur, obſtare videtur, quod Gerbertus ſe tum, cùm hæc ſcriberet, in Italia verſatum fuiſſe innuit: cùm tamen in Gallia exſtiterit extremis annis Lotharii regis. At fortè illud primum non ita certum, ſiquidem pontificem *de ſtatu & molimine regnorum* a ſe per Imizam monendum fore dicit. Ut ut eſt, Gerbertum denuo præfecturam Bobienſem hoc tempore reſumſiſſe demonſtrat ejus epiſtola XCI. ad Raimundum Auriliacenſem abbatem, in qua non ſolùm ait ſe *ferè continuum tetennium in Francia* conſumſiſſe, verùm etiam tanto tædio affectum eſſe, *ut curam paſtoralitatis ſe ſuſcepiſſe pœne* ipſum pœnitear: & quod addit, quoſdam ex ſuis monachis ac militibus ab Italia ad ſe convenire juſſos fuiſſe: quod argumento eſt, ipſum denuo Bobienſem præfecturam ſuſcepiſſe. Potro hæc epiſtola anno ſequenti ſcripta fuit, ut iuferiùs oſtendemus. Quod de nova Gerberti præfectura Bobienſi mox dicebam, a poſtea verum eſſe deprehendi ex diplomate Ottonis tertii, confirmauris omnia bona monaſterii Bobienſis, uti ſupplicaverat *vir venerabilis Gerbertas, nunc*, inquit, *Ravennas archiepiſcopus, & jam olim ex largitate reverendæ memoriæ genitoris noſtri Ottonis abbas Bobienſis*: quod diploma datum eſt Papiæ kalend. Octobris, anno ab Incarnatione Domini DCCCCLXXXVIII. indict. XII.

Petro abbati Cæli-aurei privilegium datum.

Præerat hoc tempore Ticinenſi monaſterio Cæli-aurei Petrus abbas, cujus rogatu Johannes papa omnes ejus loci poſſeſſiones confirmat, eique concedit uſum dalmaticæ, ſandaliorum, pedulum, & chirothecarum, ac facultatem in itinere deferendi tiutianabulum in capella, & quidem ad honorem ſancti Petri, nec non *ſanctiſſimi Auguſtini, cujus ſacratiſſimum corpus in illa eccleſia reconditum eſt*. Datum VIII. kal. Februarii per manus Johannis epiſcopi Nepeſini, Johannis papæ XV. anno primo, indictione XIV. Conſimile privilegium Adzoni abbati conceſſum anno ſequenti.

LXXX. Ratoldo Corbeiæ abbati ſuccedit Maingaudus.

In Corbeienſi Galliæ monaſterio devixit hoc anno Ratoldus abbas idibus Martii, quo die Johannes camerarius, ejus ſpiritualis alumnus, ut anniverſarium ipſius ſolemni ritu celebraretur, obtinuit apud domnum Maingaudum abbatem ejus ſucceſſorem, eo pacto, ut ex eccleſia de Tauri-monte, juxta mare ſita, atque dicata in honorem ſancti Quintini martyris, camerarius quotannis ipsâ die fratribus *optimam refectionem* præbeat. Actum *anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXVI. *indictione* XIIII. *regnante Hludovico ſereniſſimo rege anno* I. ut in libro paſtuum ejus monaſterii legitur. Hic eſt Ratoldus abbas, qui egregium codicem Sacramentorum, a Menardo noſtro laudatum, ſcribi juſſit, in cujus Kalendario hoc diſtichon legitur idibus Martii.

Abbatis domni ſtat mentio ſancta Ratoldi,
Iſtum qui fecit ſcribere quippe librum.

Notarum muſicarum primus uſus.

Iiſdem temporibus, inquit chronographus Corbeienſis, inceptum eſt novus modus canendi in illo monaſterio per flexuras & notas, per regulas & ſpatia diſtinctas, cùm

cum nullæ antea exstarent in libris antiphonariorum & gradualium ejus loci. Ejusmodi notas & flexuras, sed absque lineolis, exhibet prædictus Ratoldi codex, ex quo Menardus (a) nostet ectypum eucudi curavit. Eædem notæ habentur in codice Sacramentorum Eligiano, quo Menardus itidem usus est in edendo Sacramentario. Io aliis antiquioribus libris pro notis musicis ponuntur alphabeti litteræ, quarum usum ac significationem Notkerus Balbulus (b) cuidam amico ipsum consulenti, scilicet Lantberto, explicavit. Guido Aretinus (c) artem illustravit, clavesque & lineolas majoris facilitatis causâ adjecit. Ectypum codicis Ratoldi in Appendice referemus. Redeo ad Maingaudum Ratoldi successorem, qui religiosâ conversatione & sanctimoniâ insignis fuisse dicitur, & Corbeiense monasterium, tempora superiorum abbarum pæne collapsum, instauravit. Compendii ordinatus est anno sequenti, in frequenti procerum consessu, ab Adalberone Remorum archiepiscopo, Hugone rege præsente, qui omnia monasterii bona & jura tunc confirmavit.

ANN. CHR. 886.

(a) *Menard. in Sacrom. p. 96.*

(b) *Cauis. to. 3. p. 119.*

(c) *V. lib. 55. n. 100.*

LXXXI. S. Præjecti monasterio donatio facta.

Monasterium sancti Præjecti ad muros olim Augustæ-Viromanduorum, quod Albertus comes antehac condiderat, idem hoc anno novis donationibus (d) auxit, nempe unà ecclesiâ apud Hoistrum, mansos dominicato cum aliis septem mansis & dimidio, & toto districtu mansi indominicati, eâ conditione, ut homines in illo districtu manentes tribus vicibus quotannis *ad abbatis placita veniant, & pastum solvent abbati & tribus monachis panem, & vinum, & ova, & caseos*; & ea laicis, qui cum abbate fuerint, similiter panem, vinum, carnem, & equis abbatis sufficienter pabulum avenæ. Qui verò mansum indominicatum tenuerit, solvat ad pastum porcum duorum solidorum, & unum sextarium avenæ; cæteri verò mansionarii & hospites ipsius villæ, secundum quod major disposuerit. Vehiculum quoque ad vinum & ligna persolvant, & opera vineæ exerceant. *Actum apud sanctam Quintinam anno dominicæ incarnationis* DCCCLXXVI. *indictione* XIV. *anno primo Ludovici regis*. His litteris subscribunt Albertus comes, qui & rector monasterii sancti Quintini, Heribertus filius ejus, Hugo decanus, & alii. Ubi vides, abbates etiam mediocrium monasteriorum placita tunc habuisse, & absentiam a carulbus in Præjectino viguisse.

(d) *Hemeræ probat. p. 532.*

LXXXII. Vvidoni abbati Blandiniensi succedit Adalvvinus.

Hoc item anno Blandiniense apud Gandavos monasterium multis bonis auctum est, quæ Rosula uxor principis ei assignavit pro anima filiæ suæ Mathildis. Id factum tempore Widonis abbatis, qui hoc ipso anno decessit exeunte mense Septembri, cùm *lustro non amplius uno* cœnobium rexisset, ut habet ejus epitaphium, relatum a Sandero. Widonem excepit Adalvvinus, vir, ut ajunt, summæ eruditionis. Hic a Johanne papa privilegium obtinuit, quo Martini, Nicolai, atque Benedicti concessiones confirmantur ejusdem pontificis anno VIII. in mense XII. indictione facta.

LXXXIII. Gisbertus abbas Carnutensis.

Widbertus Carnutensis abbas, cujus superiùs (e) mentio facta est, successorem habuit Gisbertum, qui hoc anno Wiberto cuidam militi, ejusque conjugi, nomine Aigæ, atque uni eorum heredi (ad tres vitas vocant) in pago Vilcassino ex abbatia beatæ Mariæ, quam Illius loci incolæ Avangliam vocant, in loco, qui vocatur Altera-villa, mansum unum indominicatum cum universis ejus appendiciis sub annuo censu concessit. *Actum Gisiaco fundo tertio Kalendarum Octobrium, primo anno HLudovici, indictione quartâ*, lege *quartâ-decimâ*. Subscribunt Odo comes, Walterius comes, Gillebertus abbas, Dutandus decanus, Erbertus monachus, aliique monachi, numero sex. Gisiacus seu Gesiacus (*) cella est (f) sancti Petri Carnutensis. Hæc ex libro Haganonis, ubi additur, prædium illud, post mortem Walterii militis & aliorum duorum, occupatum fuisse ab eorum heredibus, ex quibus quædam muliet, Adela nomine, ob id *per tria lustra* excommunicationis pœnam sustinuerit; tandemque sub finem vitæ suæ, facti pœnitens, rem malè partam restituerit, triginta libris nummorum duabus ejus filiabus concessis a monachis, qui nec sic prædium illud sibi omnino vindicare valuerint. Exstat in archivo illius monasterii præceptum regiæ defensionis, a Lothario rege, anno regni ejus XXXI. in palatio Compendio datum, quod Odo Carnutensis, atque Odo illustrissimus comes cum suâ conjuge Berta, quam rex neptem suam vocat, impetrasse perhibentur. Idem ab eodem rege obtinuerunt Carnutensis burgi, in quo situm est monasterium, libertatem, quam Adela comitissa pro anima Stephani mariti sui confirmavit.

(e) *lib. 48. n. 69.*

(*) *Jusy.*

(f) *ibid.*

S. Petri immunitas.

LXXXIV. Arnulfus episcopus Floriaco infestus.

Aurelianensem ecclesiam regebat hoc tempore Arnulfus episcopus, eo nomine secundus, successor Manassæ, quem Arnulfus primus, Ermenthæi episcopi nepos ac successor, præcesserat, ut ex Letaldo monacho discimus. Arnulfus primus in Floriacenses ac Miciacenses monachos optimè affectus fuit: non sic verò secundus, *aliàs sanè bonus, & ecclesiasticas regulas scientiâ & opere optimè servans*, patente Almoino (g) ipso monacho Floriacensi. Hic numquam sincerè prælatos Floriacen-

(g) *Aimoin. lib. 1. de mirac. c. 19.*

ANN. CHR. 986.

ſes dilexiſſe dicitur, *ideo quàm maximè, quòd illi ditioni ſolummodo parentes regiæ, ſubjectionem, quâ ipſe ultra modum delectabatur, nequaquam ad ipſius voluntatis dependerent nutum.* De his inferiùs agendum. Hac mente animatus Arnulfus, vineas ſancti Benedicti, apud Boatiam (*) in ſuburbano Aurelianenſis urbis ſitas, per ſuos ſatellites pervadi juſſit. Ad eas recuperandas Oilboldus abbas, adhibito ſeniorum fratrum conſilio, reliquias ſanctorum martyrum Mauri ac Frongentii, imminente vindemiâ, eò deferri cenſuit ſub nomine ſancti Benedicti, ut quia eidem epiſcopo, qui multis ſæculari poteſtate præditis, ipſiſque regibus perſæpe reſtiterat, *viribus armatorum obviti difficile erat*, ſaltem hac arte obviàm iretur: *cui idem pontifex, cunctos pene antiſtites Galliarum* ſui temporis *ſapientiâ antecedens*, refragari intuitu divini reſpectus nequiret. Dum ad locum itur cum ſacris reliquiis, æger quidam, cui ſancti Benedicti corpus illuc deferri dictum fuerat, ſpe recuperandæ ſalutis ſub argenteo, quo reconditæ erant reliquiæ, ſcrinio proſtratus, ſanitatem impetravit meritis, ut creditum, ſancti Benedicti, quem invocaverat. Cæterùm verisimile eſt, Arnulfi ſatellites, viſis ſanctorum reliquiis, a pervaſione vinearum temperaviſſe.

(*) *Iſcelus de Beurre.*

LXXXV. Natrannus epiſcopus Nivernenſis obiit.

Natrannus ſeu Notrannus, ex abbate noſtri ordinis epiſcopus Nivernenſis, hoc anno finem vivendi fecit. Paullo ante obitum quædam altaria canonicis eccleſiæ ſuæ, ad relevandam eorum inopiam, conceſſit. *Actum eſt in Divionis caſtro.* Inſtrumento hac de re facto ſubſcribunt *Natrannus paſtor humiliſque epiſcopus*, Sevinus ſanctæ Senonenſis eccleſiæ archipræſul, Gibuinus Catalaunenſis eccleſiæ epiſcopus, Albero Laudunenſis, Letulfus *vocatus Noviomenſis eccleſiæ epiſcopus*, Guedricus ſeu Wedricos Lingonenſis, & Rodulfus Cabilonenſis. *Magnerus levita ſcripſit vice Teteri decani ante præfentatum regis, & datavit menſe Martio, anno* XXXII. *regnante Lothario rege*; qui idibus ejuſdem menſis e vita migravit. Rocienus Natranni ſucceſſor quædam etiam eiſdem canonicis largitus eſt exemplo *anteceſſoris ſui Natranni cari præſulis, qui, propter cœleſtis gratiæ dignitatem poſſidendam, bona, quæ agere prædictis canonicis potuit, libenter adimplevit.* Ex quo redarguas eos, qui de Natranno malè ſentiunt. Subſcribit *Rocienus humilis epiſcopus, Henricus Burgundiæ dux, Herbertus Autiſiodorenſium pontifex, Guillelmus comes, Galterius epiſcopus, Girberga comitiſſa, Landricus glorioſus miles. Rodulfus levita ſcripſit, & datavit menſe Aprili, primo anno regnante Ludovico.*

LXXXVI. Richardus item Autiſiodorenſis.

Itaque jam Heribertus Autiſiodorenſis epiſcopus, filius Hugonis Magni ex concubina, ſucceſſerat Richardo antiſtiti, qui a puero ſancti Germani in illa urbe monachus exſtiterat. Hic in epiſcopatu ſedit annos novem cum menſe uno, mortuuſque XVII. kalendas Junias anni præcedentis, ſepultus eſt in baſilica ſancti Germani. Poſt quem vacavit ſedes menſes ferè octo. Succeſſor ejus Heribertus, frater Hugonis poſtmodum regis, duorumque Burgundiæ ducum, Ottonis & Henrici, ex quibus hic prædictis litteris ſubſcripſit, etſi potiùs ſæcularem, quàm epiſcopalem vitam ageret, religioſis tamen viris, ac præcipuè monachis favebat. Hujus tempore Henricus ejus frater, ut erat totius religionis amator, monaſterium beati Germani emendandum beato Mayolo abbati commiſit.

LXXXVII. Barcinone capta, parthenium S. Petri direptum.

Pet id tempus Sarraceni, factâ ex Hiſpaniis eruptione, comitatum Barcinonenſem inſeſtaverunt. Hos cùm Borrellus comes reprimere conaretur, collectis copiis in Vallenſi regione (*b*) haud procul Moncada caſtello, aggreſſus eſt: ſed, acceptâ clade, Barcinonem ſe recepit. Victoriâ elati Sarraceni, urbem obſident IV. kal. Julias (*c*) hujus anni, eamque pridie nonas ejuſdem menſis vi capiunt, diripiunt, ferroque & igni omnia conſumunt. Tum verò eccleſiarum, privatorumque chartæ cum libris aut igni conſumtæ, aut in Hiſpaniam aſportatæ: quæ res immenſum tori civitati damnum attulit. Hac clade conſumtum eſt ſuburbanum ſancti Petri puellare monaſterium, quod a Suniario comite paullo ante conditum fuerat. Verùm Borrellus comes, receptâ urbe, illud inſtauravit, in eoque conſtituit *ancillas Dei velatas, regularis habitus gnaras*, quibus filiam ſuam, Bonifiliam nomine, abbatiſſam præfecit. Hæc cum ſuis cogitans, quo pacto inſtrumenta chartarum deperdita recuperare aut ſupplere poſſet, ea per ſacramentum ſuum, aut per legitimos teſtes, qui eaſdem ſcripturas vidiſſent, comprobari curavit: ſicque monaſterio ſuo debitas poſſeſſiones eorum judicibus aſſecuit. Id factum *die Kalendarum Junarum, anno* V. *regnante Ugone rege, qui dux fuerat pridem.* Cùm a Sarracenis premeretur Borrellus comes, auxilium popoſcit a Francorum rege, eòque rex Ludovicus cum copiis proficiſcendus videbatur; qua de re Gerbertus in epiſtola LXXI. ad Geraldum abbatem Aurilliacenſem: *De rege Ludovico quis habeatur conſultis, & an exercitus Francorum auxilium Borrello laturus ſit.* Obſcurè ad hæc duo reſpondet Gerbertus, nec quid de Ludovico ſentiret, apertè ſignificare voluit: auxilium verò non eſſe exſpectandum haud obſcure innuit. Forte, interveniente Lotharii obitu, id impeditum.

(*b*) *Marca Hiſp.* col. 411.
(*c*) *Ibid.* col. 933.

Ad

ANN. CHR. 985. LXXXVIII. S. Cucufatis privilegia renovata.

Ad hunc etiam annum referendum diploma, quod Odo abbas monaſterii ſancti Cucufatis in pago Valleſi a Lothario rege obtinuiſſe dicitur. Cùm enim in illa Sarracenica clade omnes ejus monaſterii chartæ diſſipatæ, aut combuſtæ fuiſſent, eas generali privilegio renovari operæ pretium Odo abbas cenſuit, idque a Lothario rege, qui Compendii tum verſabatur, facilè obtinuit, accepto diplomate, in quo univerſæ monaſterii poſſeſſiones cum ſuis limitibus accuratè deſignantur. Datum dicitur hoc privilegium anno XXXII. Lotharii regis: ſed fallit annus incarnationis DCCCCLXXXVIII. cujus loco annus DCCCCLXXXVI. reponendus, ſi rectè annus XXXII. Lotharii regis appoſitus eſt. In illo diplomate monaſterium ſitum dicitur *in loco vocato Octaviano, octo milliariis diſtante a Barcinona civitate*. Idem error in diplomate Lotharii dato itidem Compendii monaſterio ſancti Petri Carnutenſi, cujus poſſeſſiones togatu Odonis comitis & Bertæ ejus uxoris confirmantur.

LXXXIX. S. Jacobi de Morerola cœnobium conditur.

Sub hæc tempora Froilanus & Attilanus Hiſpani monaſterium ſancti Jacobi de Morerola in regno Legionenſi conſtruxiſſe perhibentur. Ambo in Saguntenſi cœnobio monachicen profeſſi erant: quorum alter *Attilanus monachus de Donor-ſanctor poſtea Numantiæ epiſcopus*, librum ſancti Hildefonſi de virginitate ſanctæ Mariæ manu propriâ deſcripſiſſe perhibetur, qui eodex ſuperiori patrum noſtrorum ſæculo cum tota bibliotheca monaſterii Saguntenſis fortuito incendio conſumtus eſt. Ex vita cœnobitica in ſolitudinem commigrarunt Froilanus & Attilanus, quorum fama religionis cùm ad aures Ramiri tertii perveniſſet, eos ad ſe rex evocavit, locumque in valle Tavarra prope Morerolam conceſſit ad conſtruendum monaſterium in honorem ſancti Jacobi, poſtea beatiſſimæ Mariæ Deiparæ patrocinio inſignirum. Proceſſu temporis Froilanus ad Legionenſem, Attilanus ad Zamorenſem epiſcopatum, agente Veramundo rege, aſſumpti ſunt, idque officii rantâ pietate adminiſtrarunt, ut in ſanctorum numerum a poſteris relati ſint. Morerolæ monaſterium nunc Ciſtercienſium eſt. Froilano & Attilano adjungendus Petrus epiſcopus Compoſtellanus, cognomento de Moſonca, qui ante epiſcopatum monaſterii ſancti Petri Ante-altaria in eadem urbe abbas exſtirerat. Hic piam antiphonam de beata Maria, nempe *Salve regina*, compoſuiſſe dicitur. Froilaoi epiſcopi donationem Saguntenſi monaſterio factam inferiùs referemus.

Hiſpani quidam ſancti epiſcopi.

XC. Aligerno abbati Caſinati ſuccedit Manſo.

In monte Caſino Aligernus abbas, multâ religione præditus, ex hac vita migravit (*a*) IX. kal. Decembris, magnopere landatus in libro de vita ſancti Nili junioris, cui ille hoſpitium in monte Caſino, ac deinde monaſterium in Vallis-lucii habitandum conceſſit. Suffectus in ejus locum Manſo, longè diſſimilis moribus, ſi fidem habemus Nili vitæ ſcriptori præ Leone Marſicano, qui Manſonem non parum commendat, ejuſque excæcationis cauſam aliam prætendit. Sed de his poſtea. Fuit Aligerno frater Caſini monachus, nomine Leo, qui Jeroſolymam profectus, portionem ligni domiocæ crucis non parvam, auro, gemmis, ac margaritis ornatam, inde retulit, & ſancto Caſinenſi monaſterio devotus obtulit nonis Novembris. Per id tempus civitas ſancta Jeroſolymorum vaſtata eſt, uti intelligimus ex Gerberti epiſtola XXVII. quæ nomine *Jeruſalem devaſtatæ*, univerſali eccleſiæ inſcripta eſt. Illa *famoſam cladem* ſibi *illatam* fuiſſe iogemiſcit, ex qua penitus *dejecta ſit*; nimirum *paganis loca ſubvertentibus*: quibus revincendis opem & auxilium poſtulat. *Enitere ergo, miles Chriſti*, inquit; *eſto ſignifer & compugnator: & quod armis nequit, conſiliis & opum auxiliis juvenì*. De hac clade qui tunc ſcripſerit, præter Gerbertum invenio neminem ante annum MX. quo tempore, ut Gaufredus (*b*) prior Voſienſis tradit, ſacra loca a Sarracenis vaſtata fuere.

(*a*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 11.*

Jeruſalem vaſtata.

(*b*) *Labbe to. 2. bibl. p. 296. V. lib. 49. n. 85. ſupra.*

Subverſo per idem tempus monaſterio ſancti Vincentii ad Vulturnum, Capuam commigravere illius loci cœnobitæ, ibique in eorum gratiam ſancti Laurentii cœnobium ab Aloara *principiſſa* & Landenulfo principe ejus filio conditum eſt. Primus ejus loci abbas fuit Jacobus, cui iidem principes *caſale Montanarii* hoc anno contuleruut. Poſt biennium Adenulfus Capuanus archiepiſcopus idem monaſterium omnimoda libertate donavit, cujus diploma ſic incipit. *Anno ab incarnatione Domini nongenteſimo octuageſimo-octavo, qui & ſexto anno principatus domini Landenulfi excellentiſſimi principis, menſe Aprilis, primæ indictionis, necnon & ſeptimo anno domni Adenulfi egregii archipræſulis. Sicut canonica continent decreta, nulli licitum eſt ubicumque conſtruere quæcumque oratoria, abſque notitia & licentia archiepiſcopi, cujus diœceſi ſubjicitur. Quam ob rem nos prædictus Adenulfus archiepiſcopus, tam archiepiſcopali auctoritate fulti, quàm prædeceſſorum noſtrorum ſecuti exemplum, qui plurimas eccleſias liberas fecerunt, precatu Audoaldi archidiaconi noſtri dilecti, cum conſenſu ſacerdotum ac levitarum, cæterorumque ordinum clericorum, per hoc noſtrum roboratum præceptum conceſſimus, ut eccleſia, quam tu, domina Aloara ſerenissima principiſſa, & prædictus dominus Landenulfus magnificus princeps, filius tuus, vocabulo ſancti Laureatii levitæ & martyris intus iſtam Capua-*

XCI. Capuæ ſancti Laurentii monaſterium.

ANN. CHR. 986.

nam civitatem, a novo fundamento conſtitutis pro redemptione animarum veſtrarum & domini Paadolfi principis... in qua etiam cœnobium ſervorum Dei prædinaſtis, ſit abſoluta libera omnia & deinceps ab omni conditione archiepiſcopalis dominationis tam omnibus rebus & pertinentiis ſuis, &c. Hoc monaſterium condidiſſe videtur Aloara ob eædem eujuſdam comitis, eâ inſtigante a duobus filiis ſuis factam, ob quam jure merito graviter objurgara fuit a ſancto Nilo juniore, qui ipſi Landenulfi filli proximam necem prædixit, ut in ejus vita & apud Baronium (*a*) legitur. Huic monaſterio, fortè poſt Jacobum, præfuiſſe dicitur Aldemarius monachus Caſinenſis, vir ſanctus, cujus vitam ſcripſit Petrus diaconus, qui eum anno circiter MLXX. mundo illuxiſſe dicit, ad quem Aldemacium haud perveniſſe Michael monachus (*b*) non immeritò opinatur: cùm Capuam ad regendum ſancti Laurentii monaſterium poſtulatus ſit ab Aloara, quæ ad annum milleſimum non pervenit. Sacrum ejus corpus in caſtro Buccianico ſeu Boccanico, quod eſt ditionis Caſinenſis in Aprutio prope Teatinam urbem, aſſervatur in monaſterio ſancti Liberatoris, quod non de ſancto Liberatore (*c*) epiſcopo & martyre, ſed de Salvatore Chriſto Dómino intelligendum eſſe me monuit doctiſſimus Eraſmus a Cajeta Caſinas, a quo hæc, multaque alia documenta accepimus. Proceſſu temporis Capuanum illud ſancti Laureotii monaſterium Averſano annexum fuit, ut ſequenti ſæculo videbimus.

(*a*) *Baron. ann. 980.*

(*b*) *S. Capuan. p. 176.*

(*c*) *V. Bolland. ad 24. Mart ad vitam ſancti Aldemarii.*

Genuæ monaſteria.

Genuæ tunc temporis exſtabat ſancti Fructuoſi monaſterium, prope ipſam urbem ſitum in loco, qui Caput-montis dicitur, eique tunc præerat Madalbertus abbas. Id diſcimus ex litteris (*d*) Adelaidis auguſtæ, quæ hoc anno quædam prædia eidem monaſterio conſert, tum pro anima Ottonis Magni conjugis ſui, tum pro ſalute filii ſui Karoli, quem Deus *de flactibus maris turbidi* eripuerat per merita beatiſſimi Fructuoſi, & per orationes bonorum virorum ibidem Domino ſervientium. Aliud erat (*e*) in eadem urbe ſancti Stephani monaſterium, a Theodulfo epiſcopo ante annos quatuordecim exſtructum, quod Matthæus Gibertus abbas ſæcularis præterito ſæculo monachis Oliveranis conceſſit. Tertium ibidem exſtabat olim ſancti Syri monaſterium, paullo ſeriùs condirum, de quo inferiùs.

(*d*) *Ital. ſac. to. 2. p. 1159.*

(*e*) *ibid. p. 1157.*

XCII. Germaniæ quidam viri illuſtres.

In Germania Poppo monachus & ſcholaſticus Fuldenſis monaſterii obiiſſe hoc anno a Trithemio dicitur, eique in illo munere ſucceſſiſſe Megiufredus ejuſdem loci monachus, qui per annos quatuor & viginti ſcholas rexit. Huic Trithemius multa opuſcula tribuit, in primis chronicon cœnobii Fuldenſis, brevem omnium abbatum continens ſucceſſionis hiſtoriam; vitas quoque ſanctorum Bonifacii, Sturmi metricè, Rabani proſaicè, aliorumque. Idem Trithemius hoc anno refert obitum Branthonis Fuldenſis abbatis, cujus præfecturam differt Brovverus ad initium ſæculi ſequentis. Certius videtur eſſe id, quod idem Trithemius tradit de morte Lupoldi abbatis Hirſaugienſis, cui mox ſuffectus in annos duos Hattfridus, quem multis elogiis pro ſuo móre idem auctor onerat.

ANN. CHR. 987.

XCIII. Geraldo abbati Aurilacei ſuccedit Raimundus.

SUb initia ſequentis anni nongenteſimi octogeſimi-ſeptimi mortuum puto Geraldum abbatem Aurilacenſem: cui ſubrogatus Raimundus abbas, nobilis Cadurcenſis, ex caſtro Saura (*) oriundus, cujus tempore Gerbertus, ejus amicus, multa (*f*) eidem cœnobio, quondam ſuo, volumina librorum & munera miſiſſe traditur. Idem Raimundo ſtatim ab incunte præfectura gratulatoriam ſcripſit epiſtolam, quæ, quoniam multa continet obſervatione digna, hic integra exhibenda eſt.

(*) *al.* Vaura.

(*f*) *Anaſtaſ. bibl. p. 141.*

Clariſſimo patre Geralda orbatus, non totus ſupereſſe viſus ſum: ſed, te deſideratiſſimo ſecundum vota mea in patrem creato, denuo totus in filium renaſcor. Nec ſolus veſtro honore gaudeo: gaudet pater Adalbero, ſe ſanque vobis ex animo confrenus, tantò artiùs, quantò ampliùs luce religionis ac ſcientiæ coaluerit, cujus ob meritum amorem ferè continuum triennium in Francia conſumſi. Ibi, dum iras regum, tumultus populorum, regnorumque diſſidentiam æſtus perfero, tanto tadio affectus ſum, ut caram paſtoralitatis ſuſcepiſſe pœne me puniteret. At quoniam domina mea Theophania, imperatrix ſemper auguſta VIII. kal. Aprilis proficiſci me ſecum in Saxoniam jubet, eòque quoſdam ex meis monachis ac militibus ab Italia convenire juſſi, nunc non habeam quod certum ſcribam ſuper ergaſtulo in Italia poſtito, ac monachos dirigendo qui ea conducat: præſertim rùm ſine præſentia dominæ meæ Theophaniæ credere me non auſim fidei meorum multum, quia Itali ſunt: nec ſatis ſcram, utrùm exercitum antè autumnum in Italiam deducam, an in Germania demoremur, at quam plurimas copias contra Ludovicum regem Francorum, niſi quieverit, comparemus, qui amicis inquietiſſimus, pernicioſis hoſtibus non multùm inquietus, quis ſit, quidque demùm de eo iatriligi oporteat, ocius exeitur comprobabit. Clara iadolet divæ memoriæ Ottonis cæſaris, pace tater ducei ac principe redintegratâ, proximâ æſtate legiones militiam

duxit

duxit in Sarmatas, quos eâ linguâ Guinidos dicunt; ibique sex & quadraginta urbes munitissimas sed præsentia ac militum robore ceptas, diruit, atque vastavit. Salutat vos & Airardum Adalbero Remorum archiepiscopus, simulque omne collegium Aureliacensis cœnobii, me adjuncto per omnia vobis devotissimo. Iterum iteramque valete. Hæc epistola scripta fuit post mortem Lotharii regis, vivente Ludovico rege Francorum, quem *inquietissimum* Gerbertus vocat, & copiis immissis ab se impetendum; quod argumento est, Gerbertum Ottoni hactenus adhæsisse; unde in Saxoniam ab Adelaide augusta invitatus, cujus expeditionis mentio fit in epistola centesima. Idem ait pæne ipsum pœnituisse susceptæ *pastoralitatis*, id est, si bene conjicio, resumtæ præfecturæ cœnobii Bobiensis, ex quo monachos ac milites ad se convenire jusserat, Ottonis auxilio adfuturos, qui *clara indoles*, id est filius tenellus ac bonæ spei, *divæ memoriæ Ottonis cæsaris* dicitur, vixque septennis *proximâ æstate legiones militum* in Sarmatas seu Winidos duxerat, eorumque plurimas urbes ceperat & vastaverat. Quæ de organis in Italia positis, ac monacho dirigendo qui ea conducat, addit Gerbertus, lucem accipiunt ex epistola LXXI. ad Geraldum Raimundi antecessorem, qui organa illa sibi dirigi postulaverat.

ANN. CHR. 987.

XCIV. Ludovicus rex moritur.

Non diu post hæc superstes fuit Ludovicus rex Francorum, eo nomine quintus, cujus obitus in kalendario libelli precum Hemmæ reginæ aureis litteris consignatur XII. kal. Junii his verbis: *Obiit Ludovicus rex, filius Hemmæ reginæ Francorum.* Obiit, inquam, anno secundo a patris obitu, nono ab eo tempore, quo consors regni a patre dictus fuerat. Sepultus est Compendii in basilica sancti Cornelii martyris. Nullos liberos reliquit ex conjuge sua, quam *Blaadinam* vocat chronographus (*a*) Figiacensis, Blanchiam Glaber, alii Constantiam, filiam comitis Arelatensis Ludovico successit Carolus ejus patruus, quem, dum ille rem (*b*) ad consilium differt, dux Hugo demum Lauduni comprehendit, tradente ipsum Ascelino seu Adalberone episcopo, cui graves hac de re litteras (*c*) scribit Gerbertus, eumque Aurelianis in carcerem retrusit cum uxore ejus, Hetiberti comitis Trecarum filia, ex qua duos filios, Ludovicum & Carolum, in custodia natos, susceptisse dicitur. Huic sententiæ favet charta donationis Ustercensibus ab Ademaro factæ quarumdam vinearum in pago Exandonensi, mense Maio, anno ab incarnatione MIX. *regnante Roberto, & Ludovico & Karlomio.* Ut ut sit, Hugo dux Francorum, alienæ stirpis, sed jam regiæ, Franciæ regnum occupavit, eodemque anno Rotbertum filium regni consortem dixit. In chartario sancti Mayoli abbatis Cluniacensis quoddam instrumentum datum dicitur *anno V. Hugonis regis, Karolo truso in carcere.* Hugo Noviomi primùm rex salutatus, dein Remis ab Adalberone archiepiscopo inunctus hoc anno, V. nonas Julii postmodum kalendis Januariis anni subsequentis Rotbertum filium suum Aurelianis a Siguino Senonensi archipræsule inaugurandum curavit; quod nonnulli, secundùm veterem calculum, anno præcedente factum dicunt. Quamquam in brevi chronico (*d*) Dionysiano Rodbertus III. kal. Januarii ordinatus fuisse dicitur.

(*a*) Baluz. in 2. miscell. p. 301.
(*b*) Sigebert. in chron.
(*c*) Gerbert. ep. 10. 2. loco.
(*d*) Spicil. to. 2. p. 808.

XCV. Hugonis regis litteræ pro sancto Vincentio Laudunensi, & Floriaco.

Necdum in regni consortium ab Hugone adscitus erat Rotbertus, cùm Bellandus abbas (*e*) monasterii sancti Vincentii Laudunensis *per Adalberonem sanctæ Laudunensis ecclesiæ eximium præsulem* postulavit, ut possessiones ejus loci regali auctori-
„ tate roboraret, quod rex benignè annuit, tatus se non ob aliud ad regium cul-
„ men sublimatum, nisi ut gratis a Deo honoratus, gratis ubique ejus honorem
„ augeret & extolleret. *Actum Compendio palatio anno primo regnante serenissimo rege Hugone* VI. *kal. Octobris, indictione* XV. Consimile videmus præceptum Hugonis regis pro confirmatione bonorum monasterii Flotiacensis. *Actum Aurelianis* itidem hoc anno, mense non expresso.

(*e*) Diplom. p. 575.

XCVI. Alia pro Corbeia.

Jam rex dictus erat Rotbertus, cùm Maingaudus antiquæ Corberæ abbas Compendii sacerdos est ab Adalberone Remorum archiepiscopo, per quem itidem rerum ac privilegiorum sui monasterii confirmationem obtinuit. Haud scio an vitiosæ sint apud Labbeum (*f*) hujusce diplomatis hæ chronicæ notæ: *Actum Compendio palatio anno incarnationis dominicæ* DCCCCLXXXVII. *indictione* I. *regnantibus gloriosissimis regibus Hugone ac Roberto filio ejus anno primo;* nam indictio prima melius convenit anno insequenti, qui incunte Rotbertus a patre rex dictus fuisse videtur. His litteris subscripsit cum multis aliis episcopis Sevvinus Senonensis archiepiscopus, qui non statim Hugonem regem agnovit, ut colligitur ex epistola CVII. Gerbertina, ex persona Hugonis regis inscripta *Siguino archiepiscopo Senonensi*, quem monet, uti ante kalendas Novembris eam fidem ipsi præster, quam cæteri firmaverant: si secus egerit, minatur *sententiam domini papæ & comprovincialium episcoporum duriorem;* quod argumento est, papam novo regi favisse. Iisdem litteris subscribit Herveus (lic legendum) Belvacensis episcopus, ad quem Gerberti epistola XLI. secundo loco; subscribunt denique Walterus Ambiancensis comes,

(*f*) Labbe, miscell. p. 347.

ANN. CHR. 987.

ac filii ejus Walterus, Gozfridus, & Rodulfus. Hic eſt Walterus comes, qui cum uxore ſua Adela filiiſque ſuis Corbeienſi monaſterio donavit villam Otmari-curtis (*) in pago Ambianenſi ad comparanda luminaria & incenſum *ad ſuarum obſequia reliquiarum*. Hanc villam Ermenfridus comes Ambianenſium, ejuſque frater, nomine Gozbertus, jam pridem ſancto Petro donate ſtatuerant: ſed quia *abſque conſenſu ſuorum parentum* fecerant; piam eorum voluntatem Walterus comes Ambianenſis, eorum heres, poſtmodum adimplevit communi conſilio ſuorum propinquorum. *Actum Ambianis anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXVII. *regnante Odone*; an legendum Hugone? Ejus litteris poſt eum ſubſcribunt Wido, Adela ejus conjux, Walterus, Rodulfus & Gozfridus ejus filii, atque Fulco.

(*) *Mericourt-l'abbé.*

XCVII. Humolariis facta donatio.

Adhuc in vivis erat Adalbertus ſeu Albertus Viromandenſis comes, cùm Herlebertus ejus filius titulum comitis & abbatis ſancti Quintini, concedente patre, naſtipavit. Huic *causâ orationis* (*a*) *& viſitationis* ad monaſterium ſanctæ Mariæ & ſanctæ Hunegundis Humolarienſe profecto ſupplicavit quidam miles, Arpardus nomine, cum uxore ſua Frideburgi, ut ſibi liceret quoddam prædium ſuum Humolarienſi eccleſiæ conferre, tam pro ſuis erratis, quàm pro ſalute Roberti prioris mariti ejuſdem Fridburgis ac filii eorum Vualteri, cui petitioni comes aſſenſum præbuit. Subſcribit Adalbertus comes, & poſt eum Heribertus filius ejus, Ermengardis uxor ejus, Odo nepos & alii, quod Hemetmus ad præſentem annum refert. Anno inſequente vaſallus (*b*) quidam Hadericus nomine, *cum conſilio Eilberti & uxoris ſuæ Herifindis*, quendam puerum nepotem ſuum eidem monaſterio tradidit, Deoque obtulit cum alodo ſuo, ſito in villa comitatus Otmenſis Vedeniaco, qua de re prædictus Heribertus comes, *per deprecationem Herefindis*, inſtrumentum fieri juſſit. Prædictus Eilbertus fratet erat Adalberti comitis, & cum uxore ſua monaſterium ſancti Michaelis in Teoraſcia inſtauravit, Walciodorenſe conſtruxit, & multa bona Humolarienſi contulit. Tunc Humolarienſi monaſterio præerat Albricus abbas, Berneri ſucceſſor ab anno plurimùm CM LXXXII. quo Adalbertus comes confirmavit acquiſitionem quorumdam prædiorum ab eodem Bernero abbate factam. Idem Humolarienſibus quædam dedit in villis, quæ vocantur *Novibant*, & Montes in pago Landunenſi tempore Albrici abbatis. Denique quidam Lanebertus, ſancti Quintini ſignifer & caſtellanus, quamdam donationem (*c*) fecit eidem loco, *cui poſtea, deſerens ſæculum, ſe pro Dei amore devovit monachum*; cujus rei traditionem per manum Adalberti comitis fecit, ab Ottone comite ujus filio poſtea confirmatam rogatu Waleranni abbatis, quem Richardus abbas Virdunenſis ſui loco ibidem rectorem inſtituit.

(*a*) *Hemeræ p.* 334 *& ſeq.*

(*b*) *id. p.* 342.

Abbates ejus loci.

(*c*) *ibid. p.* 351.

XCVIII. Erluino abbati Gemblacenſi ſuccedit Herivardus.

Hoc ipſo anno Erluinus Gemblacenſis abbas oculis orbatus, ad melioram lucem tranſiit IV. idus Auguſti, & in eccleſia ſancti Petri ſepultus eſt. Orbati patre Gemblacenſes, palatium Ottonis regis adire conſtituunt, eligendi abbatis facultatem petituri. Conſulrus hac de re Notgerus Tungrenſis antiſtes, occaſione optimè uſus, eis deatetè inſinuavit, quàm arduum ac difficile ſit humilibus ſervis Dei principum thronos attingere; longè ſatius & compendioſius ſibi videri, ſi ſe Leodicenſi epiſcopo penitus ſubmittant, unde promtum eis præſidium & opportuna defenſio ſit adſtruta. Conſilio manus dant Gemblacenſes. Itaquo domum teverſi communi conſilio Herivvardum Erluini fratrem eligunt, virum religioſum & induſtrium, monachum ſancti Michaelis de Periculo maris, qui fratri diu Gemblaci conviaerat; eumque per manus Leodicenſis epiſcopi ſibi abbatem ſubſtituunt: quo munere ternis tantùm annis functus, debitum humanæ naturæ ſolvit.

XCIX. Majus-monaſterium monachis reſtitutum.

Sub id tempus Majus-monaſterium apud Turones, quod jam pridem ad eleticos defecerat, monachis reſtitutum fuit per ſanctum Mayolum Cluniacenſem abbatem, agente Odone Bleſenſi comite, qui ſuggerente uxore ſuâ Hermengarde, immo Bertâ, tredecim bonæ vitæ & opinionis monachos loco clericorum ſubſtituiſſe dicitur. Majoris-monaſterii advocatus erat Odo comes. Mayolus abbatis nomen illic brevi tulit tempore. Primus huic loco præfectus eſt Guilibertus ſeu Wilibertus, quem Guitbertum vocat chronographus Malliacenſis. Mayolo abbate Herlannus levita & monachus ſancti Martini, illic *quaſi quemdam adhuc videns relucere ignem* monaſtici ordinis, eidem monaſterio donat alodium ſuum apud Paſnagerias. Abbati Majoris-monaſterii renaſcentem religionem congratulatur Adalbero Remorum archiepiſcopus, cujus nomine ſcripta videtur Gerbertina epiſtola XXXI. ſecundo loco in hæc verba. *Servat natura vices, terraque bona, non ſuo judicio diu infecunda mirandas flores fructuſque parturit. Ecce enim beati Martini cellula monachorum agmina jam dudum emortua reſuſcitat. Martini virtus in ſuis diſcipulis dinoſcitur: e quibus beatæ converſationis alumnum, tamquam exemplar vitæ & morum, accepiſſe gaudemus.*

Quo præciſè tempore monachi in Majus-monaſterium reſtituti ſint, non ita liquet,

Id

Id factum videtur extremo tempore Lotharii regis, cujus anno tricesimo nondum restituti erant: quo anno Gaufredus atque Burchardus comites, rogatu fidelis sui Fulchradi comitis, tradunt sancto Martino quamdam collibertam. Litteris subscribit cum eis aliisque Fulco filius Gaufredi comitis, cognomento Grisagonellæ, qui ipso anno inaugurationis Hugonis regis decessisse dicitur: attamen in brevi chronico Salmutensi ejus obitus notatur anno DCCCCLXXVIII. & quidem XII. kal. Augusti. Huic ejus filius Fulco, cognomento Niger, in comitatu successit. Jam verò monachi illic restituti erant hoc anno ex charta quadam, quâ Tedbaldus, *vir armis militaribus deditus*, Majoris-monasterii monachis quemdam alodum juris sui, situm in villa pagi Turonici, vocabulo Tavennis, concedit ea lege, ut semper memoriam ipsius in suis orationibus habeant, quam donationem manibus fratrum & propinquorum suorum, atque *domni Odonis comitis, ejusdem monasterii institutoris*, necnon Heriberti comitis & aliorum nobilium virorum roborari curavit. *Data mense Decembrio apud Blesis, anno primo Hugonis regis*. De Guilliberto abbate iterum infra. ANN. CHR. 987.

Non statim agnitus est rex Hugo ab Aquitanis & finitimis populis, ut patet ex multis ejus temporis monumentis & instrumentis. Unum est Gellonensis monasterii in Occitania, ubi Alchetius quidam de una ecclesia sanctæ Mariæ, quæ est in comitatu Rutheuico, decertaturus, *venit in die ramis palmarum ad monasterium sancti Salvatoris Gellonensis, & fudit tibi preces ante gloriosum lignum sanctæ Crucis, & sanctissimo confessori suo Willelmo, ut virtutes supradictæ essent ei in adjutorium, quod ita illi evenit*. Qua de causa mediam partem mansi in villa Cransonis sancto Willelmo dedit. Actum est hoc *die dominico post ascensionem Domini* XI. *kal. Junii, luna* II. *Deo regnante & rege sperante*. Sed illud adhuc manifestius probatur ex litteris sancti Fulcrauni Lutevensis episcopi, qui marsum unum donavit *Deo & ligno Domini, quod est in ecclesia sancti Salvatoris Gellonensis. Facta est carta donationis* VIII. *kalend. Decembris, Deo regnante, regeque sperante*, id est sperato. Verùm longè diutius Aquitanorum hæc contumacia duravit, uti ex chartis sancti Theofredi postea ostendimus. C. Gellone lignum crucis colitur.

Sub hoc tempus Willelmus seu Guillelmus, magnus ille deinceps monasteriorum reformator, ex Italia Cluniacum adductus est a Mayolo abbate, qui tum ex Romana urbe ultimò revertebatur. Erat Willelmus natione Italus, avo Wiboue gente Suevo oriundus, viro militari ordine claro, qui ob populatium invidiam in Italiam se receperat: ubi copiosè locupleratus, Rutbertum filium, Willelmi parentem, genuit. Rotbertus verò ex nobilissima conjuge, nomine Petrina, quæ prole filiorum jam fœcunda erat, Willelmum noctum suscepit, *præ cunctis optabilem*, ait Glaber, qui Willelmum natum dicit eo tempore, quo Otto Magnus, *Berengario Langobardorum rege defuncto*, Italiam sibi subjugandam petebat; quod non accurate dictum est. Siquidem Willelmus, ex eodem auctore, decessit septuagenarius anno MXXXI. adeòque natus est anno DCCCCLXI. longè ante obitum Berengarii, qui anno DCCCCLXIII. cum Willa uxore in Bajoariam ab Ottone adductus fuit. Recens natus erat Willelmus, cùm Otto castrum quoddam, situm ad lacum urbis Novariæ, expugnavit; qui a Rotberto rogatus, ut infantulum dexterâ suâ cathecumenum faciendum teneret, libentissimè annuit, eique nomen indidit Willelmo, quem postmodum uxor ejus, scilicet Adeleidæ, ex sacro fonte suscepit. Hunc septennem parentes ad monasterium sanctæ Mariæ sanctique Michaëlis archangeli, vocabulo Lucjacum seu Lucedium, diœcesis tunc Vercellensis, modò Casalensis, adduxerunt, & *juxta morem normæ regularis eum ipsius loci abbati obtulerunt*. Abbas verò illum benignè accipiens, sacræ religionis vestæ induit, eumque gnari præceptoris curæ commisit. Porro tantum in discendo progressum brevi fecit ingenuus puer, ut esset omnibus admirationi. Jam adultus Vercellis primùm, dein Ticini grammaticæ studuit. Inde reversus in monasterium, varia exercuit munia, factus primùm *divini officii assiduus custos, ac scholæ capitalis illius loci*: tum sectetarii seu sacrarii cura ei commissa. Matre mortuâ, partem hortamentis suis ad monasterium soum adduxit: ubi ille, cùm in sanctæ conversationis habitu devotissimè vixisset, non multò post, præsente filio, optimo fine vitam complevit. Inter ea Willelmum ad diaconatus gradum promoveri postulabant omnes: sed ille hunc ordinem recipere noluit ab episcopo Vercellensi, qui nullum ejus loci fratrum ad leviticum gradum prius admittere volebat, quàm sacramento se adstrinxisset, se fidelitatem episcopo servaturum; quod Willelmus præstare noluit, ratus id extra vitium exigi non posse, quod postea explicaturi sumus. Hinc velut contumax ab episcopo habitus, & ab æmulis vexatus, aliò secedere cogitat: maximè quòd Luciaci servor disciplinæ regularis jam admodum repuisset. Proinde acceptâ facultate, ad monasterium sancti Michaëlis, in altissimis alpium jugis, nimirum in Pichetiano mo- CI. Willelmi monachi primafacta.

ANN. CHR. 987.

monte, ſitum, acceſſit: quo ex loco tamen paullo poſt Luciacum reverſus eſt.

CII. Cluniacum adventus.

Fortè Mayolus Cluniacenſis abbas Romam adeundo illuc divertit. Hunc ſecretiùs convenit Willelmus, obnixè rogans, ut ipſum ſecum Cluniacum adduceret, cujus loci fama religionis jàm dudum ei innotuerat. Roganti annuit vir ſanctus, pollicitus, ſe in reditu votis ejus facturum ſatis; quod re ipſa in reditu præſtitit. Lætus tanto comite piiſſimus abbas, cùm Cluniaco appropinquaret, unum e ſuis præmittit, qui fratribus tanti hoſpitis adventum nuntiaret. Adventantibus proceſſit obviàm ſollemni apparatu fratrum cœtus, & virum pro ſuo merito in monaſterium feſtivè accepit: quem in tanto deinceps honore habuit Mayolus, ut eum ſæpe ad colloquium vocaret, ac ſuorum conſiliorum faceret participem. Willelmus porro ita ſe geſſit, ut omnibus venerabilis, & imitatione dignus videretur, ſacroque ſacerdotii ordine, quem ille primùm quidem conſtanter recuſavit, ſed tandem invitus ſuſcipere coactus eſt.

S. Saturnini cœnobium præficitur.

Vix annum integrum Cluniaci egerat, cùm ad Mayolum acceſſit præpoſitus quidam cellæ ſancti Saturnini ad Rhodanum, precaturus, ut ſibi aliquem e ſuis fratribus concederet, qui ipſum cum fratribus ſibi commiſſis ad viam ſalutis dirigeret. Miſſus illuc Willelmus ſic eos inſtituit, ut cùm fratres non pauci eſſent, una tamen voluntas omnium, adeòque tota vivendi, agendi, pſallendi, atque edendi ratio habituſque uniformis eſſet ad normam Cluniacenſem; nihilque cuiquam peculiare, ſed omnia communia: quæ res adeò Willelmum recreavit, ut poſt alias præfecturas a ſe procreatas diceret, ſibi numquam optabiliorem fuiſſe. At vix ſeſquianno illic perſtiterat, cùm ad informandum ſancti Benigni Divionenſe monaſterium revocatus eſt anno DCCCCXC. atque adeò ejus adventus Cluniacum ad hunc annum referendus.

CIII. Fulcrannus epiſcopus Lutevæ monaſterium condit.

Florebat hoc tempore Fulcrannus Lutevenſis ſeu Lodovenſis epiſcopus, cujus teſtamentum hoc anno conditum videtur, in quo ait ſibi in animo eſſe, in ipſa civitate Lutevæ monaſterium ſtabilire *ad altaria, quæ ſunt conſecrata in honore Salvatoris mundi & ſanctæ apparitionis ſuæ, dominicæ aſcenſionis ac vivificæ ſanctæ Crucis*, cujus rei gratiâ quaſdam eccleſias & poſſeſſiones eidem loco legat, eâ conditione, *ut in communia monachorum ibidem Deo ſervientium* pro remedio animæ ſuæ & animæ Pontii germani ſui & animæ Guidonis permaneat, ita ut nullos epiſcopus, nullus abbas, aliave perſona ex illis quidquam ſubtrahat: eo pacto, ut Macſtedus epiſcopus Biterrenſis ſit proviſor, pater ordinator ac defenſor ipſius monaſterii; & omnes canonici ſancti Geneſii ſedis Lutevenſis ſint ejuſdem loci adjutores & conſolatores. In eodem teſtamento quædam etiam donat ſancto Petro Juncellenſis monaſterii, itidemque ſancto Petro Nantenſis; multa verò cathedrali ſancti Geneſii eccleſiæ, cujus canonicis abundantem refectionem certis diebus ſubminiſtrari jubet, maximè pridie nonas Februarii, quando Fulcrannus ipſe cathedram pontificalem ſuſcepit, & quidem anno DCCCC LXX. Actum pridie nonas Februarii, *Chriſto imperante ac rege ſperante*. Ejus teſtamento ſubſcripſere Agelmatus & Stephanus abbates, Ille Salvatoris Lutevenſis, hic Juncellenſis, qui & ipſum teſtamentum rogatus ſcripſit. Bernardus Guido in vita ſancti Fulcranni auctor eſt, monaſteriom Salvatoris a Fulcranno ex alio loco minùs idoneo tranſlatum fuiſſe ad eccleſiam Salvatoris pæne dirutam, ſitam prope eccleſiam cathedralem; eique cœnobio præfectum fuiſſe Angelmarum quemdàm dilectum ſuum, ex canonico monachum factum, virum providum & bene litteratum. Addit virum ſanctum non ſolùm in ſua diœceſi, ſed etiam in aliis ramos ſuæ ſanctitatis ac beneficentiæ extendiſſe, ac propagaſſe religionem. *Monaſterium eum*, inquit, *Juncellenſe* diœceſis Biterrenſis, *ſitos vicinum, in honore beati Petri & omnium apoſtolorum fundatum, ſibe acquiſivit, & a maleſactoribus, qui tunc temporis abundabant in terra, pene jam eoerſum atque dirutum, multo ſtudio & labore reparavit, & exſtirpavit inde quæ noxia erant; ac Sarabaitis reprobis monachis eliminatis, & cœnobitis probis introductis, ſtrenuum & religioſum valde virum, nomine Stephanum, patrem eis præpoſuit, & dedit abbatem; quem, cùm vir venerabilis vitæ foret ipſe S. Fulcrannus plurimùm amavit: pro cujus etiam amore monaſteriam ipſum multis opibus & optimis poſſeſſionibus ampliavit*. Hactenus Bernardus-Guido. In libello de miraculis ſanctus Fulcrannus, baſilicam monaſterii ſanctimonialium de Cuciaco, (*a*) diœceſis Arvernenſis, dedicaſſe dicitur, ibique pranſus fuiſſe: cujus prandii reliquiæ a ſanctimonialibus reſervatæ multis ad ſanitatem profuerint. Idem in monaſterio Iciodoro mulieri cæcæ lumen reſtituiſſe perhibetur.

Juncellenſe reparat.

(*a*) *V. lib. 39. n. 3.*

CIV. Riculfus epiſcopus Forojulienſis.

Florebat per id tempus in Monte-majori Riculfus monachus, cujus virtus & merita totî provinciæ cùm innotuiſſent, vacante ſede Forojulienſi, eligentium vota in eum conſpiraront. Erat tum illius eccleſiæ miſerabilis ſtatus, quæ a Sarracenis deſtructa, & redacta in ſolitudinem, cæſis civibus vel fugatis, nihil reliqui habebat,

quo

quo reſurgere valeret, poſſeſſionibus diſtractis & occupatis ab allis, chartis & inſtrumentis erematis & amiſſis. Cùm res in eo ſtatu eſſent, id unum ad relevandam illam eccleſiam Ricalfo epiſcopo ſuccurrit, ut ad Willelmum Provinciæ principem Arelate confugeret: ut, per quem Sarraceni ex illis regionibus pulſi fuerant, ab eodem etiam Forojulienſis eccleſia ab interitu vindicaretur. Tam juſtis poſtulatis aſſenſum præbuit pius princeps eum conjuge ſua Adalaide, & mediam partem Forojulii civitatis, & prædia circumjacentia epiſcopo conceſſit: quibus ille præſidiis inſtructus, eccleſiam ſuam inſtaurare aggreſſus eſt: atque adeò ejus inſtaurator meritò appellandus. Hæc conceſſio (a) facta eſt Arelate civitate pridie nonas Martii, anno quinquageſimo Conradi regis, indictione tertiâ; quæ notæ huic anno Chriſti DCCCCLXXXVII. conveniunt. ANN. CHR. 987.

(a) *Gall. Chr. to.1. p. 558.*

CV. Laureſhami abbates.

In Germania Salemanuus Laureshamenſis abbas, annis viginti-ſeptem in præfectura exactis, jam ſenio confectus, Ottonis tertii offenſam, quam ob cauſam neſcio quam incurrerat, non ſuſtinens, monaſterii curam reſignavit, & vitæ theoricæ addictus, non multò poſt e vita migravit. Huic Werinherus, cognomento Pius, ad biennium dumtaxat ſuffectus; cui mortuo ſucceſſit Werinherus alter, ſed moribus valde diſſimilis, poſt annum dimidium præfecturâ dejectus. Hunc excepit Geroldus, pierate inſignis, qui familiam ſibi creditam rectè ac prudenter tribus annis & ſex menſibus adminiſtravit. Ejus tempore Silveſter papa monaſterii libertatem novo diplomate aſſeruit intervento Willigiſi Moguntini pontificis, Franconis Wormatienſis, & Bernehardi Verdenſis; ſtatuitque, ut, quamdiu ejus loci abbas & monachi religiosè vlverent, a nemine interturbarentur: quòd ſi a religione deſciſcerent, a pontifice Romano admonerentur & corrigerentur: ſi verò nec ſic emendarentur, *regiæ poteſtati* deputarentur. *Scriptum per manum Petri notarii ac ſcrinarii ſanctæ Romanæ eccleſiæ, indictione* XIII. id eſt anno milleſimo, qui primus Geroldi annus erat. Hoc diploma Laureshamenſis chronographus Gerbodonis abbatis induſtriâ impetratum fuiſſe perperam ſcribit. Poſt Geroldum Bobbo, geoere illuſtris, ſæculari militiâ relictâ, ad ipſius loci regimen provectus eſt: qui quò magis ſæculi gloriam fugiebat, eò magis aſſequebatur. De eo tamen nihil ſingulare legitur, niſi quòd calicem aureum magni ponderis & pretii eum patena eccleſiæ contuliſſe dicitur, & complura præcepta ab Heinrico ſecundo obtinuiſſe. Lauresham annis tredecim præfuit.

CVI. Liudolfi abbatis Corbeiæ novæ obitus.

Si genuinum eſt, ut quidem puto, diploma Ottonis tertii imperatoris, quo Corbeiæ novæ poſſeſſiones confirmantur v. kal. Julii, anno incarnationis DCCCCLXXXVII. rogatu Thiotmari abbatis; dicendum eſt Liudolfum abbatem ejus aureceſſorem, cujus obitus idibus Auguſti notatur, anno præcedente ex hac vita ad cæleſtem migraſſe: tametſi ejus mortem ad annum DCCCXC. differunt annales Corbeienſes. Vir fuit multâ pietate præditus, cui Deus quædam revelaſſe traditur. Unum affert Ditmarus (b) in chronico, quod Bruno epiſcopus ejus frater, *in nova Corbeia ducatus, & ejuſdem altaris ſervus*, ipſi retulit de quodam juvene *regulari* monacho ejuſdem congregationis, ejuſdemque abbatis germano, qui in quadam ejuſdem monaſterii *obedientia* ſeu cella, propterea quòd reliquias ſanctorum martyrum Criſpini & Criſpiniani incuriosè ac negligenter haberet, ſubitâ morte pereuſſus eſt; quod Liudolfus revelatione ſanctorum martyrum ſtatim reſciſſe dicitur. Cùm verò ſunus ad monaſterium duceretur, idem abbas fratres corpori obviàm ire prohibuit, ut hac pœnâ ſtatris noxam expiaret. Rogauti autem decano, ut defuncto communionem eccleſiaſticam abſolutione reſtitueret, primò quidem negavit: ſed mox in eccleſiam nudis pedibus ingreſſus, ubi Deum placatum intellexit, mortuo piaculum remiſit, eique eccleſiæ communione redditâ, corpori ſepulturam exhibuit. Simile quid de ſancto Pachomio altas (c) retulimus. Liudolfi ſucceſſit Thiotmarus hoc ipſo anno, ut jam dixi, confirmationem (d) donationum Corbeiæ factarum, petente Theophano auguſta, ad preces Willigiſi Moguntini archiepiſcopi ab Ottone tertio obtinuit; idemque privilegium anno DCCCCXCV. ab eodem renovari (e) curavit. Hic ſex columnas æneas in eccleſia, & novam cathedram pro concionatore poſuiſſe traditur, & candelabrum ex cupro fieri juſſiſſe. Ejus tempore Liudolfus miraculis elatuit; floruitque inter alios Meynholtus, varià eraditione ac pietate inſignis: at illud adverſi contigit, quòd anno ejus obitum præcedente monaſterium incendio conflagravit.

(b) *Ditmar. lib. 4. n. 49.*

(c) *lib. 7. ch. 58.*

(d) *Annal. Paderborn.*

(e) *ibid. p. 340.*

CVII. Leo abbas fit Amalfiæ archiepiſcopus.

Prope Amalfim Piceutinorum civitatem, ad oram Tyrrheni maris, ſitum eſt Atranum oppidum, ubi hoc tempore exſtabat monaſterium ſanctorum Cyrici & Julittæ, cui tunc Leo abbas, Utſi comitis filius, præerat. Defuncto Maſtolo (f) epiſcopo, qui cœnobium ſancti Laurentii pro Benedictinis virginibus ampliſſime dotaverat, erecta eſt epiſcopalis ſedes in mettopolitanam a Johanne XV. primuſque archiepiſcopus creatus Leo abbas, motibus præſulgens, agente Manſooe A-

(f) *Ital. ſacr. to.7. p.349. & ſeqq.*

ANN. CHR. 987. malitrano duce, confectatuſque hoc anno, die XIII. Februarii: cui pontifex pallium in palatio Lateranenſi conceſſit. Sedit Leo in illa eccleſia annis quadraginta-duobus, obiitque anno MXXX. die XXV. aprilis, ſepultus in eccleſia ſancti Viti martyris. Porro cœnobium ſanctorum Cyrici & Julittæ nunc ſemirutum cernitur prope Artanum; eccleſia verò, relicto priori titulo, ſanctæ Mariæ *de Domne* vulgò nuncupatur. Hujus pontificis tempore vixit Johannes eremita, cujus patruo, nomine Petro, itidem eremitæ, poteſtatem dedit ædificandi eccleſiam ſanctæ Mariæ de Olearca in acclivo promontorii Capiti-Urſi, ubi Petrus cum nepote ſuo Johanne puero vitam duxit, faciendo ſportas ex corticibus arborum, quas per Johannem vendendas mittebat, ut ex pretio ambo alerentur. Leoni archiepiſcopo ſucceſſit Laurentius nobili genere natus, græcè & latinè doctus.

CVIII. Caſinurenſes abbates. In monaſterio Caſæ-aureæ Adam, *excellentiſſimus* (*a*) abbas dictus, cùm annis viginti & uno tebus in melius refnemandis inſudaſſet, ſumto viatico ad Dominum migravit, laborum ſuorum præmium receptutus. Suffectus in ejus locum Johannes loci decanus, nihil memoriâ dignum geſſiſſe traditur, uti nec ejus ſucceſſores uſque ad Guidonem, virum ſanctum, qui ſuperiorum abbatum dettimenta, eùm in temporalibus, tum in ſpiritualibus, fareire pro virili curavit. Poſt novem regiminis annos mortuo Johanne, intruſus eſt in abbatiam a Tranſmundo comite Gillebertus, qui etſi uon ſponte eam acceperit, ejus tameu poſſeſſiones præſtariis & permutationibus iniquis labefactavit. In his quamdsm commutatiouem fecit (*b*) cum nobili & poteuti viro Pinnenſi comite, Bernardo nomine, Liudini filio; quæ commutatio monaſtetio potiùs damuoſa, quàm utilis & opportuna fuit: eùm pro rebus longiùs poſitis Bernardo tributæ ſint poſſeſſiones monaſterio propiores; ſicqua facta interuptio in poſſeſſionibus in ejus circuitu continuarim acquiſitis a Ludovico II. impetratote & a Romano ejus loci ptimo abbate. Unde bæe commutatio a ſubſequentibus abbatibus irrita facta eſt. *Iſte eſt famoſus ille Bernardus de Pisne*, aliis Berardus, qui, poſtquam in ſuo comitatu monaſteria S. Petri de Piczano, & S. Bartholomæi de Carpeneto conſtruxit, in Caſauricuſi monachus factus, ibidem reliquos vitæ proveſtioris dies explevit. Mouaſtetlum S. Bartholomæi de Carpenero ſeu Catpineto poſitum eſt in Aprutio-Ulterioti, diœceſi Pinuenſi, ad radices montis Apennini, in loco qui dieitut Lecena, inret fluvium Nares & zivum de Vite, uti diſcimus ex litteris (*c*) fundationis anno DCCCCLXXII. datis: in quibus *vir multæ ſanctitatis* Benedictus ejus loci primus abbas fuiſſe dieitut. Hæc abbaria poſtmodum unita fuit (*d*) Caſæ-novæ monaſterio, diœceſis itidem Pinnenſis. Monaſterium verò S. Mariæ de Picziano ſeu Picciano, diœceſis Aquilinæ, ab Alexandto VI. unitum abb tiæ S. Mariæ de Suecurſu, extra muros Aquilanos ſitæ, ordinis Montis-oliveti, ut notat Lubinus (*e*), qui ejus originem ſeriùs refert, ad annum ſcilicet MLI. ad quem annum Bernardus illius conditor petvenire non potuit.

(*a*) *Spicil. to. 3. p. 417.*

(*b*) *Spicil. to. 3. p. 419.*

Carpineti & Picziani monaſteria.

(*c*) *Ital. ſac. tom. 5. p. 470.*

(*d*) *V. Lupus. p. 84. & 85.*

(*e*) *Id. p. 298. & 299.*

CIX. Abbo Floriacum revertitur. Ante exitum hujus anni Abbo Floriacenſis monachus, quem in Rameſtenſe monaſterium docendi causâ ab Oſvvaldo epiſcopo vocatum fuiſſe ſupetiùs (*f*) diximus, Oilboldi abbatis ſui juſſu Floriacum revocatur poſt biennium, quàm in Angliam trajecerat. Dum in illa inſula moratus eſt, regem Anglorum Ethelredum adiit, ac ducem Egelvvinum; & a rege quidem verba, ſed a duce *condigna ſuæ ſanctitati munera* accepit, atque in magna apud eum revetentia eſt habitus. Sed in primis ſanctorum antiſtitum Oſvvaldi & Dunſtani familiaritate uſus fuit, quorum tumulos *miraculorum glorid* ſuo tempore Illuſtratos fuſſe teſtatur Aimoinus in libro de vita ſancti Abbonis, de quo hîc agimus. *Hi in tanta admiratione*, inquit ille, *hunc beatum habuere virum, at in eo retinendo caritativè, &, at ita dictum ſit, diſcordi inter ſe diſſiderent concordid.* Demum litteris abbatis ſui revocatus Abbo, *dulciſſimo fratri Abboni* inſcriptis, in quibus *lucerna ardens & lucens* appellatur, in Galliam redit, multis donis a prædictis maximè pontificibus honoratus. Et a venerabili quidem Dunſtano magnifica accepit atgenti munera, ſancto patri Benedicto perferenda; ab Oſvvaldo verò eum gradu presbyteratus & aureo calice etiam conveuientia ſuo ordini ornamenta; ab aliis denique armillas totqueſque aureas, congtua meritorum ſuorum inſignia; quæ omnia magnam de ipſo apud omnes exiſtimationem conciratuut.

(*f*) *lib. 49. n. 68.*

CX. Abbas Floriaci el gratus non ſine turbis. Vix Floriacum revertſus erat, eùm, venerabili abbate Oilboldo humanis rebus exempto, de novo creando abbate actum eſt. Scitſa ſunt io duas partes eligentium ſuffragia: pars ſaniot Abbonem præfetebat: alii alterum neſcio quem volebant: ſed tandem, cùm Abbonis electioni *pervicaciter* teniſi eſſent, plurimorum ſaniotis conſilii prævaluit auctotitas, cui conſeuſum præbere uon diſtulit Hugo, qui tunc tegiæ Francorum aulæ præerat. Sic ferè Abbonis electionem deſetibit Aimoinus, ex quo diſcimus non ſine turbis eam factam fuiſſe. Hue mihi ſpectare videntur quædam Gerberti epiſtolæ, tum ipſius, tum Adalberonis aliorumque

que nomine ſcriptæ, quibus pervaſorem illum abbatiæ Floriacenſis exagitant. Una eſt epiſtola XCV. ad fratres Floriacenſes nomine Remenſium abbatum, quorum hæc verba ſunt. *Non immeritò nos unius collegii eſſe profitemur, qui veſtrâ felicitate erigimur, veſtro infortunio etiam opinione clariſſimorum hominum humiliamur. Hanc ſanctiſſimam ſocietatem, caſtiſſimamque amicitiam, quorumdam fœdat ambitio laſciva, deteſtabilis audacia, dum per factionem te vobis præficitur pater, quem veriſſimi non metuant damnare patres. Et quomodo una eſt eccleſia catholica, cunctorumque fidelium una ſocietas; a ſententia eorum non deviare decrevimus, qui in eccleſia Domini, velut clariſſimæ ſtellæ, relucent in perpetuas æternitates. An non luciditſſima ſtella reverendus pater Mayolus; an non præfulgidum ſidus pater Egbertus (*)? Alter in epiſtola, quam patri noſtro venerabili Adalberono archiepiſcopo nuper direxit, (quærebatur enim ejus ſententia de prælatura patris veſtri) inter cætera ſic dicit: Perſona quidem vobis jam olim infami converſatione erat famoſa: ſed huiuſmodi arbitratu prætor ſpem habita.* Item in eadem poſt aliquanta: *Quantùm ergo noſtra intereſt, vicinos & contribules adhortari ſtudiumus, ſi hoc neſas eliminare nequeunt, ſanctorum conſortio privandum infamabunt; nec erit Chriſti fidelis, cui hæc ambitioſa audacia non ſiet deteſtabilis.* Hæc ex epiſtola Mayoli refert Gerbertus; alia ex epiſtola Egberti abbatis, quæ eòdem tendunt: tum ſubdit Gerbertus: *Attendite ad hæc, n ſocii & commilitones: ſecernite vos oves Chriſti ab ea, qui non eſt paſtor, ſed lupus ovium depopulator. Prætendat ſibi reges, duces, ſæculi principes, qui ſe, favore ſalummodo eorum, monachorum principem fecit, nec erubuit ſe ingerere, qui ex humilitate debuerat refugere. Hactenus ignorantiâ nos deviaſſe ſufficiat: careat noſtro conſortio, qui talium patrum damnatur judicio;* id eſt Mayoli & Egberti ſeu Ebtardi abbatum: ex quibus ille Cluniacenſis, ut notum eſt, hic Turonenſis ſancti Juliani monaſterii rector erat. Mayolum arguit Adalbero archiepiſcopus, quòd aliter ſe gerat, quàm ſcribat: quippe qui excommunicato pervaſori, aliis non communicantibus communicaret; tum, verbis ejus ex ſuperiori epiſtola relatis: *Deteſtamini ergo*, inquit, *pervaſorem: ſentiat vos ſibi non favere, non ſibi communicare; ac per hoc non ſolum quoſque religioſos veſtri ordinis, ſed etiam, ſi fieri poteſt, Romani pontificis ſe maledictis urgeri.* Hæc aliaque Adalbero in epiſtola LXXXVI. Gerbertina, quæ ejus nomine ad Mayolum ſcripta eſt. Nec tacuit Gerbertus ipſe hac occaſione, ſed, ut ordinis ſui ſtudioſiſſimus, pervaſorem itidem lancinavit, ita ſcribens epiſtolâ LXX. ad eumdem Mayolum.

ANN. CHR. 987.

(*) Ebrardus.

Etſi vigilanti curâ ſuper veſtro grege aſſiduè occupati eſtis, propenſiorit eſt tamen charitatis, ſi alteni gregis contagia interdum medemini. Floriacenſis cœnobii propter reverentiam patris Benedicti ſummum locum penes monachos, ut aiunt, perverſor occupavit. Si vos tacetis, quis loquetur? Hoc incorrecto, quis improbus ſimilia non ſperabit? Nos quidem hæc zelo divini amoris dicimus, & ut noſtro (*) examine, ſi probus eſt, recipiatur; ſi improbus, omnium abbatum ac monaſtici ordinis ſocietate ad pœnam ſuæ damnationis privetur. Quod vobis ratum litteris veſtris, nobis fiet acceptiſſimum.

(*) f. veſtro.

Ubi obſervare juvat Floriacenſe monaſterium, etſi olim a ſancto Odone Cluniacenſi abbate emendatum & adminiſtratum, tunc tamen non pertinuiſſe ad jus monaſterii Cluniacenſis, cùm *alteni gregis* Mayolo dicatur a Gerberto. Exſtant aliæ duæ ejuſdem auctoris hac de re epiſtolæ, Eeberdo ſeu Evtardo Ebrardove abbati Turonenſi ſcriptæ: una eſt LXXXI. in qua ſic habet.

Ubi ſumma religionis norma eſſe debuit, ſummum eſſe illapſum crimen non immeritò nec permovit & exterruit. Sed quis erit auctor hujus correctionis, tacentibus ſanctis primatibus veſtri ordinis? Nos quidem venerabili patri Mayolo ſuper his pauca præſcripſimus, quia ſapientem in paucis multa intelligere ſcimus. Hinc tanto negotio, &, ut veriùs fateamur, tantæ audaciæ ulciſcenda a nobis dux deſignatus eſt. Ejus ſententiam qui prior noſtrum noverit, alteri ſine mora ſignificabit.

Ad has litteras reſponſum dedit Eeberdus, quod non exſtat: cui Gerbertus aliam epiſtolam ſcripſit, quæ eſt inter Gerbertinas octogeſima-nona, in qua ait, ex ejus litteris palàm fieri, quæ morum gravitas ei inſit, quam integer vitæ actus, quàm purum eloquium: itaque ſe in ejus ſententiam ire, nſi ſtudium ejus pietatis ac ſeveritatis poſtulabat, *virque ille Deo plenus*, id eſt Mayolus, cui multam fidem Gerbertus ipſe haberet. *Summovebimus ergo illum perfidum*, inquit, id eſt pervaſorem, *a ſocietate noſtra noſtrorumque, judicio tantorum patrum, iſque nobis habebitur hoſtis, qui in ſententiam reverendi patris Mayoli, colendi patris Eeberdi dicere non dicenda attentabat. Quòd ſi, divinitate propitiâ, favorem principum obtinebimus, ad hæc utilia majora jungemus.* Horum principum nomine Gerbertus intelligere videtur Hugonem & Rorbertum ejus filium, tantiſque demum auctoritatibus pervaſor ille cedere coactus eſt, immo ipſa mors eum cedere cogit: ſicque Abbonis tenuit electio,

ANN. CHR. 987. qua de re Adalbero archiepiſcopus & Gerbertus, *Scholaris abbas* dictus, Conſtantino, ejus loci erudito monacho, nonâ congratulantur epiſtolâ CXLII. *Congratulamur tibi, dulciſſime frater, pervaſore atque hoſte monaſticæ religionis ad multorum ſalutem humanis rebus exemto. Inſta ergo, & ſi jam patrem tuæ ac fratrum dilectione dignum habes, habeamus & nos præſentem tuâ operâ proximè in feſto ſanctæ Remigii: ut affectus noſter, a Floriacenſibus, te favente, paullulum abalienatus, te faciente, ſit plurimùm reconciliatus*, quæ verba innuunt, Conſtantinum pervaſoris partibus adhæſiſſe ac faviſſe. Ex his omnibus intelligitur, quanta fuerit Adalberonis archiepiſcopi in rem monaſticam propenſio & benevolentia: cui non parum conferre potuit Gerberti ſuaſio & familiaritas.

CXI. Novæ turbæ in ejus benedictione pro ſubjectione. (*a*) *V. lib. 49. n. 84.* (*b*) *Aimoin, lib. 1. de mir. c. 19.*

Abbonis electione confirmatâ, pax a domeſticis tumultibus, ſed non ab externis. Tunc Aurelianenſem regebat eccleſiam Arnulfus (*a*) junior, Manaſſæ ſucceſſor, bonus certè & regularum eccleſiaſticarum apprime ſciens, ſed Floriacenſibus non parum inſeſtus & infenſus, quòd ditioni *ſolummodo parentes regiæ*, ſubjectionem (*b*) ad ipſius nutum dependere detrectarent, quæ res, ut melius intelligatur, paullo altiùs repetenda eſt.

Fuit olim tempus, cùm epiſcopi neque a clericis ordinandis, neque a benedicendis abbatibus profeſſionem ſubjectionis exigerent, rati eam ſatis ſibi competere jure communi. Proceſſu temporis cùm nonnulli clerici & abbates privilegia exemtionis obtenderent, hanc profeſſionem a clericis exigere quibuſdam epiſcopis neceſſarium viſum eſt. Id fieri cœptum ineunte ſæculo nono, quo tempore patres concilii Cabilonenſis, anno DCCCXXXII. celebrari, novam hanc obligationem improbarunt canone XIII. *quod ſacramentum, quia periculoſum eſt, omnes*, inquiunt, *nos abhorrendum exiſtimus*. Nimirum quòd illud genus quoddam ſimoniæ ipſis videretur. An uſus ille poſt concilium perſeveraverit, incertum: at labente ſæculo decimo hanc ſubjectionis profeſſionem poſtularunt plerique epiſcopi, non modò a clericis, quos ordinabant, verùm etiam ab abbatibus, quibus benedictionem impertiebant. Ad hæc obſervare convenit, duplicem a quibuſdam epiſcopis exactam fuiſſe ſubjectionem: unam, quæ epiſcopis canonicè debetur, eaque obedientiam ac reverentiam involvit: alteram clientelarem, quæ ſubditorum eſt erga dominos, a quibus illi beneficia tenebant. Hanc *ad mundanam legem* pertinere ait Fulbertus Carnutum antiſtes in epiſtola ad Fulconem Aurelianorum epiſcopum, qui duplicem hanc ſubjectionem, uti & Arnulfus, a Floriacenſibus exigebat. Utrumque denegabat Floriacenſis abbas, qui ſe, ſuumque monaſterium regi tantùm in temporalibus ſubjectum eſſe contendebat; indeque etiam in ſpiritualibus epiſcopo haud obnoxium eſſe. Ea enim prærogativa eſſe tum cenſebatur imperialium & regiorum monaſteriorum; quod ut firmius & validius eſſet, adjecta eſt ſublnde Romani pontificis protectio. Ex quo nata eſt eo tempore diſtinctio duplicis generis monaſteriorum, quorum alia *ingenua*, alia *libera* dicebantur: hæc Romano pontifici in ſpiritualibus, illa regi ſoli in temporalibus ſubjecta. Ab utriſque ſubjectionis profeſſionem exigere tum vòlebant epiſcopi: ſed reſtitere non modò abbates in Gallia & in Anglia; ſed etiam Romanus pontifex pro liberis, reges & principes pro ingenuis. Variæ hac de re concertationes pro Vindocinenſi, Uticenſi, aliiſque monaſteriis in Gallia; pro monaſterio ſancti Albani in Anglia, ut in horum Annalium decurſu videbimus. Sed tandem in concilio Remenſi ſub initia ſæculi decimi hæc profeſſio præſcripta fuit omnibus abbatibus, iis tantùm exceptis, qui privilegiis Romani pontificis muniti erant. Reſtitere nihilò minùs aliquanto poſt hæc Nortmanniæ abbates, favente duce: ſed tandem legi univerſali manus dare coacti ſunt. Hæc fuſiùs expoſita in Præfatione prima ad Sæculum noſtrum ſextum, quæ ſtrictim hoc loco præmittenda viſa ſunt ad illuſtrandam Abbonis contentionem cum Arnulfo epiſcopo Aurelianenſi, quæ aliarum ſubinde litium, ut fit, ſeminarium exſtitit. Eodem ferè tempore Willelmus, tum monachus Luciacenſis in dioecefi Vercellenſi, is qui poſtea Divionenſis abbas factus eſt, cum leviticum gradum ſuſcepturus, a Vercellenſi epiſcopo hanc profeſſionem facere urgeretur, eam præſtare noluit, dicens *ſe non poſſe ſalubriter perpendere, ut pro bis, quæ ſolus Dei imperio gratis præſtari debeant, horum miniſtro alicujus ſervandæ fidei aſſertionem ullo modo exhiberet*.

CXII. Qualis ejus rei exitus.

Qualis fuerit hujus cauſæ exitus, Aimoinus in Abbonis vita docet. Abbo enim intelligens monaſterio ſuo hanc ſubjectionis profeſſionem poſſe officere, eam totâ vitâ ſuâ dependere recuſavit: quam ob rem Arnulfus ipſi ſemper infenſiſſimus fuit. Id verò eò proceſſit, ut epiſcopi ſatellites eumdem virum Dei, Turones ad feſtivitatem ſancti Martini properantem, noctu aggreſſi, gravibus affecerint contumeliis, quibuſdam ejus miniſtris ad necem uſque vulneratis: quod facinus, etſi epiſcopo minimè conſcio factum ſit, non tamen ille, ut par erat, indignè tulit. Sed

tamen

tamen *propter famam vulgi*, cui hæc actio ſcandalum generabat, quoſdam ex ipſis, ſatellitibus ante Abbonem, ut virgis cæderentur, adduci juſſit: at vir Dei noxam eis remiſit, ſed ut a Deo vindicaretur, promeruit. Alii enim morte ſubitâ intercepti, ulii in rabiem verſi perhibentur. ANN. CHR. 987.

Interim Abbo paſtorale officium ſtrenuè exſequi ſollicitus, ſubjectos ſibi fratres ad virtutum ſtudium aſſiduè hortabatur, & contra vitia jugem pugnam exercere. Abbas ut ſe geſſit.
Ejus rei gratiâ, præter orationes ac preces, jejuniorumque frequentiam, multùm prodeſſe aiebat litterarum ſtudia, maximè verò *dictandi*, id eſt ſcribendi & commentandi, *exercitia*: quod ſuo ipſe exemplo demonſtrabat, nullum pæne tempus intermittens, quin legeret, ſcriberet, dictaretve; quod relicta ub eo ſcriptu teſtantur.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER QUINQUAGESIMUS.

Ab anno Chriſti 988. ad annum 994.

ANN. CHR. 988. I. Dunſtanus archiepiſcopus obit. (a) *Thorn.* p. 1780.

Iaeum quinquageſimum noſtrorum Annalium ordiemur a morte Dunſtani Cantuarienſis archiepiſcopi, totiuſque Angliæ primatis ſanctiſſimi, cujus pietate, ſanctimoniâ, doctrinâ & ſollicitudine Anglicana eccleſia in novum ſplendorem refloruit. Paullo ante ejus obitum Siricus abbas ſuburbani ſancti Petri monaſterii, eo (a) procurante, in epiſcopatum Wiltonienſem aſſumtus fuiſſe dicitur, non Wintonienſem, ut in editis Willelmi Thorni legitur, cui eccleſiæ tunc Elſegus præerat. Dunſtanus, inſtante obitu, ſanctiſſimæ Virginis Deiparæ, & propriæ matris viſu recreatus, die aſcenſionis Domini intra miſſarum ſollemnia verba fecit ad populum, reverſuſque ad aram tranſtulit *omnipotentiſſimi domini verbis*, ut cum Osberno loquar, *ſpeciem panis & vini in veram ſubſtantiam carnis & ſanguinis Chriſti*. Dein, morte ſuâ populo prædictâ, domum regreſſus, ciboque refectus, denuo cum ſtatibus in eccleſiam redit, ſignatoque ſepulcri ſui loco, cænaculum pro modo æſtivi temporis requiem capturus aſcendit. Quieſcentem circumdat mœſta eccleſiæ familia, quam ubi ille ad ſpem futuri ſæculi animat, in ecſtaſim rapitur, & ad ſuprema domus faſtigia ſublatus cernitur. Ubi ad ſe reverſus eſt, adſtantes denno ſolatur. Vidiſtis, inquit, filii, quò me Deus vocat. Semita lineris mei præ oculis oſtenſa eſt vobis, ut nemo veſtrum de præmio capiendi cæli diffidat, ſi rectâ in terris incedat. Studete non boni videri, ſed eſſe; nec tam mali non videri, quàm non eſſe. Pacem ſectamini, nec priùs ab ea ſectanda deficiatis, quàm illam in cælo apprehenderitis. Prædico vobis dira ac diuturna mala ab exteris gentibus imminere, quæ vobis non nocebunt, ſi eis ad correctionem uſi fueritis. In his cogitate, nullum eſſe tam grave ſupplicium, quod peccatis veſtris capiendis par eſſe poſſit, & quo viſionem beatæ æternitatis & æternæ veritatis promereri valeatis. His dictis, cùm ſenſim deficeret vir ſanctus, jubet *ſanctæ communionis myſterium*, id eſt miſſam, *ante ſe celebrari; protenſiſque manibus* ſacroſanctum viaticum *de cæleſti menſa porrectum ſuſcepit*: tum, gratiis Deo actis, ab angelis ad cæleſte convivium invitatur, & mortui anima

ab

ub eis ſuſcipitur, in cælum deducenda. Sic deceſſit vir ſanctiſſimus hoc anno, ſab- ANN. CHR. 988.
bato poſt aſcenſionem Domini, ſcilicet XIV. kal. Junii, quo die feſtum ejus in legibus Canuti regis præcipitur. Corpus ejus ſepultum fuit in baſilica Salvatoris, loco ab ipſo deſignato, id eſt ante gradus, quo ad majus altare aſcenſus erat. Eadmerus refellit eos, qui ſacrum illius corpus Cantuariâ Glaſtoniam tranſlatum dicebant; atque ſe præſto in eccleſia Cantuarienſi inventum fuiſſe cum tiara, anulo, pallio, & aliis pontificiis ornamentis, atque lamina plumbea, quæ Dunſtani corpus eſſe declarabat; illudque in novam a Lanfranco exſtructam baſilicam illatum. In ejus laudes certatim excurrunt Anglicani ſcriptores, æquales, ſuppares, & ſubſequentes. Æqualium ſcripta pleraque in Dorobernenſis eccleſiæ incendio, quod Lanfranci pontificatu accidit, conſumta fuiſſe teſtis eſt Osbernus Cantuarienſis eccleſiæ præcentor & monachus, quem ſub Lanfranco floruiſſe conſtat. Is ſcripta eorum, qui aliqua in patrium ſeu Anglicum ſermonem de Dunſtano tranſtuleranr, latine vertit, uſus etiam, ut veri ſimile eſt, libro Bridferthi Raineſienſis monachi Dunſtani æqualis, cujus celebroſa ſcriptio ſupereſt etiam nunc in quibuſdam bibliothecis, uti & libellus Adalardi Blandinienſis cœnobii abbatis: quorum ille lucubrationem ſuam Alfrico Dunſtani ſucceſſori, hic Elfego, qui poſt Alfricum Dorobernenſi præfuit eccleſiæ, nuncupavit. His acceſſit alius auctor a Surio editus ſub nomine Osberti, quod vereor, ne Surius, uti & Trithemius, pro Osberno ingeſſerit nomen Osberti, eumque Surianæ vitæ ſcriptorem eſſe putaverit, quem Osberno aliquot annis poſteriorem eſſe intelligitur ex quibuſdam rebus tempore ſancti Auſelmi pactatis, quas auctor ille Surianus in libro miraculorum commemorat. Et re quidem verâ id ita eſſe modò conſtat ex Angliæ ſacræ tomo ſecundo, ubi Suriana hæc vita, genuino reſtituta ſtilo, Eadmero monachn Cantuarienſi vindicatur. Dunſtano quædam ſcripta tribuuntur, qualia ſunt Decreta pro ordine ſancti Benedicti, libellus Concordiæ monaſteriorum in Anglia, Eadgaro regi tribui ſolitus, quod ejus auctoritate promulgatus ſit. Antiquis codicibus emendandis etiam epiſcopus, cùm a rebus exterioribus vacaret, operam dabat: ex quibus regulam ſancti Benedicti emendatam reliquit. Certè ante ejus tempus in Anglia vix ullus ſacerdotum latinè ſciebat: aſt ejus & Etbelvvoldi epiſcopi operâ litterarum ſcientia in monaſteriis denuo excitata eſt: quæ in re ambo adjutorem habuere Oſwaldum Wigornienſem epiſcopum, qui ejus rei gratiâ Abbonem e Floriacenſi monaſterio in Angliam adduxit. Quòd verò præter ſcita canonum Dunſtanus de una eccleſia in aliam non ſemel tranſlatus ſit, quòd ſimul Wigornienſem & Londinienſem ad tempus occupaverit; id non viri optimi cupiditati aut ambitioni, ſed eximiæ ejus ſanctitati regumque voluntati urgentiſſimæ, atque adeò temporum neceſſitati tribuendum, factumque ipſo ſempes repugnante.

Initio hujus anni Adalbero Remorum archiepiſcopus, cùm in obſidione Laudunenſi unà cum Hugone rege ad expugnandum Carolum principem verſaretur, morbo correptus, ſe Remos reducendum curavit, ibidemque mortem oppetit decimo kalend. Februarii, ut in faſtis Remenſis eccleſiæ legitur, vir ſanè de ordine noſtro bene meritus, quem nonnullis in locis vel denuo excitavit, vel primitus inſtituit. Amicus erat ſingularis Gerberti noſtri, qui de eo hoc elogium affert epiſtolâ CLXX. *Id momentum*, inquit, *ac ea vis erat domui mei Adalberonis ut cauſis pendentibus ab æterno, at, eo in rerum principia reſoluto, in primordiale chaos puncturetur mundus relabi.* Quanti verò Gerbertum ipſum viciſſim faceret Adalbero, in extremis teſtatus eſt, cùm eum ſucceſſorem ſuum deſignavit, ut Gerbertus ipſe ſcribit in prædicta epiſtola, inſcripta *Remigio fratri*, id eſt *monacho Trevirenſi*, ut habent aliarum (c) ad eumdem epiſtolarum inſcriptiones, qui Remigius Gerbertum poſt mortem Adalberonis monuerat, ut intermiſſa ſtudia reſumeret; ad quod ille poſt verba modò relata: *Ia tanta igitur perturbatione*, inquit, *& ut ita dicam, confuſione, mortalium officiorum immemor, quid optarem, quid petercs, incautius perſpexiſti. Nam ta eujuſmodi diſcrimine, re publicâ derelictâ, demigrandum fuit ad philoſophorum commenta, interdum (*) non neceſſaria? Tacco de me, cui mille mortes intendebantur; & quòd pater Adalbero me ſucceſſorem ſibi deſignaverat cum totius cleri & omnium epiſcoporum, ac quorumdam militum favore; & quòd omnium rerum, quæ diſplicerent, me auctorem fuiſſe conteuderent. Nam amici qui familiaritate beati patris Adalberonis mecum uſi fuerunt, mecumque laborabant, ob tornatile legnum deferendi erant? Putere ergo moras neceſſitate impoſitas, ac meliora tempora expecta, quibus valeant reſuſcitari ſtudia, jam pridem in nobis emortua.* Sed tandem prævaluit ad tempus ſive electio, ſeu factio Arnulfi principis, filii naturalis Lotharii regis, & in aliud tempus dilatus Gerberti pontificatus. Diu vacaſſe epiſcoporum innuit formula electionis Arnulfi, quæ *conſentientibus regibus* facta dicitur, tametſi

II. Adalbero archiepiſcopus obit.

Gerbertus ſucceſſor ob eo deſignatus.

(c) *Gerb. ep.* 134. & 146.

(*) *i. interetia.*

Arnul-

ANN. CHR. 988.

Arnulfus annos sui pontificatus statim a morte Adalberonis numerare solitus sit.

III. Hugonis regis privilegium pro sancta Columba.

Senonense sanctæ Columbæ monasterium tunc regebat Guntio abbas, qui cum monachis quibusdam suis ab Hugone rege, tunc Compendii residente, Immunitatem eidem loco a superioribus regibus concessam confirmari petiit, obtinuitque, simulque sibi remitti *vitorias illicitas*, quas reges hactenus *injustè* in villa ejusdem monasterii Sarmasia, sita in pago Stampensi, exigere consueverant. *Actum Compendio* pridie nonas Junias, anno primo Hugonis regis, qui cum filio suo Rotberto jam rege subscripsit huic præcepto, quod Rotgerius notarius regis scripsit & subscripsit. Præclarum verò sui in monachos testimonium edidit rex Hugo initio regni sui, liberam abbatum regularium electionem restituendo monasteriis, quæ jam a multo tempore sæcularibus, immo non tarò laicis abbatibus tradita erant: qua ex re maximam disciplinæ regulari perniciem ortam fuisse patres synodi Trosleiensis conquesti sunt. Atque ut efficaciùs hæc libertas monasteriis omnibus restitueretur, suo ipsius exemplo præivit ante acceptam regiam dignitatem, abdicatâ ante annos novem abbatiali dignitate monasteriorum sancti Germani & sancti Dionysii apud Parisios, in quibus regulares abbates suo loco instituit; cujus rei immortale apud nostros monumentum, ac perennem memoriam promeruit.

Abbates regulares in Gallia restituti.

IV. Rainaldus sancti Albini abbas.

Præerat hoc tempore Andecavensi sancti Albini cœnobio Gunterius abbas, qui orationis & voti causâ ad sacra loca profectus, Rainaldum monachum, vitæ & morum probitate præditum, sui loco instituendum curavit. Ejus rei instrumentum hic referre non ab re fuerit.

Omnibus in domo, quibus est Christus vivere & mori lucrum, & potissimùm sub jugo regulæ sancti Benedicti sponte collu submittentibus, qui jubet ut monachi, in monasterio degentes, abbatem sibi præesse desiderent, notissimum esse volumus, quòd anno DCCCCLXXXVIII. *incarnationis dominicæ recedente a loco sancti Albini abbas Gunterius, quem pro fidelitate Dei & suæ animæ remedio nobilissimus inter suos Gaufridus comes eidem loco præfecerat, & Romam, vel, quod majus est, matrem civitatum Jerusalem expetens gratiâ orationis, successorem sibi præfugo spiritu providerit, cui unimarum simul & corporum curam committeret, Rainaldum, vitæ & morum probitate decorum, quem ipse in Christi nomine nutrierat, cum consensu tamen fratrum præfati loci, & eleguntissimi juvenis, filii prædicti comitis Gozfredi, qui in loco patris feliciter successit, nomine Fulconis. Cui electioni, providente gratiâ Dei, ut credimus, prudentissimorum pontificum, clericorum quoque & nobilium laicorum, & super hos omnibus electio simul & acclamatio prædictæ congregationis concordare videtur in melius: eo tenore videlicet, ut secundùm regulam sancti Benedicti, qui est pater & dux, advocatus quoque post Deum omnium fidelium monachorum, tum in hoc sæculo, quàm in futuro, in omnibus conversari pro posse & nosse studeat, & plus prodesse, quàm præesse satagat; & omnia cum consilio fratrum timentium Deum providè & justè disponat: ut, cùm venerit Pastor pastorum, cui redditurus est rationem de sibi commissis animabus, additu & suæ animæ, audire gaudenter mereatur, quod servus bonus, qui erogavit talentum sibi creditum conservis suis in tempore suo:* Euge *serve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui. Voiddo episcopus subscripsit. Signum Fulconis nobyli comitis.*

Sic absentis vices egit Rainaldus abbas. Reversus Gunterius abbas honorarius mansit, eoque nomine cum Rainaldo scripsit chartam fundationis ecclesiæ sancti Michaëlis de Palude post annos abhinc octo: isque ad biennium superstes obiit pridie nonas Januarii anno DCCCCXCVIII. fortè secundùm veterem calculum; adeòque insequenti secundùm novum. Rainaldus vix solido anno supervixit.

V. Sancti Juliani reliquiæ Carrofum delatæ.

Cùm ubique Galliarum, maximè apud Pictones, prædones & rerum ecclesiasticarum raptores impune grassarentur; placuit episcopis, abbatibus, & religiosis quibusque viris concilium celebrari, in quo & prædæ prohiberentur, & prædones ad restitutionem cogerentur. Locus ad conveniendum indictus in Carrofensi monasterio: ubi maximus conventus factus est ex pagis Pictavensi & Lemovicino. Illuc etiam delatæ multorum sanctorum reliquiæ, in primis sancti Juliani abbatis ex monasterio Nobiliacensi: ut sanctorum pignorum conspectu raptores efficaciùs ad res ablatas restituendas compellerentur. Brevem de hac sancti Juliani delatione narrationem composuit Letaldus monachus Miciacensis, ejus temporis æqualis, eamque *domno patri Constantino & cæteris fratribus Nobiliaci cœnobii* nuncupavit *frater*, ut se ipse vocat, *Letaldus*. In hac narratione nihil notatu dignum, præter mentionem prædictæ synodi Carrofensis, cujus acta Philippus Labbeus publici juris fecit. Huic præfuit Gumbaldus archiepiscopus secundæ Aquitaniæ, id est provinciæ Burdegalensis. Constantinus abbas Nobiliacensis superstes fuit ad annum MXXV. Carrofense verò monasterium ipso anno celebratæ synodi incendio consumtum fuisse tradunt Ademarus & chronographus Malliacensis.

Hoc

ANN. CHR. 988.

VI. Abbatia ſancti Amantii de Buaia.

Hoc ipſo anno Willelmus Ecoliſmenſis comes, monaſterium ſancti Amantii de Buaia, a majoribus ſuis Ecoliſmenſi eccleſiæ ſubtractum, eidem eccleſiæ reſtituit, illudque inſtauratum monachis noſtris teddidit, Francone abbate præpoſito, qui ex cœnobio ſancti Eparchii adductus fuerat. Legimus primarias hac de re litteras ejuſ-
„ dem Willelmi, in quibus ait, ſe cum conilio ſuorum, nobiliumque fidelium
„ monaſterium ſancti Amantii, quod *a parentibus* ſeu majoribus ſuis a beati Petri
„ ſede, id eſt Ecoliſmenſi eccleſia, fraude ſubtractum fuerat, *anno incarnationis*
„ *dominicæ* DCCCCLXXVIII. *indictione primâ*, reædificatum ac bene compoſitum,
„ beato Petro patrono Engoliſmæ ſedis matris eccleſiæ, cui Hugo epiſcopus tum
„ præerat, humiliter reddere, ut ſibi, animæque genitoris ſui Arnaldi, necnon
„ eorum, qui piâ devotione baſilicam ſancti Amantii eaſtruxerant, beatus Petrus
„ & ſanctus Amantius ante tribunal æterni Judicis in magno judicii die ſubve-
„ niant; tum ſubdit, in hoc monaſterio domnum Franconem *ſub monaſtico habitu*
„ abbatem ordinatum fuiſſe, ut regulam ſancti Benedicti cum cæteris Deo militan-
„ tibus, prout potuerit, cuſtodiat; & poſt ejus obitum pertinere ad epiſcopum En-
„ goliſmenſem, ut abbatem ſecundùm regulam ſancti Benedicti ibidem inſtituat.
His litteris ſubſcribunt poſt Willelmum comitem Bellus-homo clericus, ejus *avunculus*; Hugo epiſcopus, Limbardus archidiaconus, aliique. In hiſtoria (*a*) comitum Engoliſmenſium Arnaldus comes, ejuſdem Willelmi parens, condito Buaiaci monaſterio ſancti Amantii, & Francone abbate illuc miſſo, factus dicitur monachus in aula ſancti Eparchii, ibique ſepultus juxta patrem ſuum, ſcilicet Willelmum comitem, cognomento Sectorem ferri, qui ſancti Eparchii monaſterium inſtauraverat. Ex quo intelligitur, ſancti Amantii monaſterium ab Arnaldo inſtaurati cœptum, abſolutum fuiſſe a Willelmo ejus filio, & eccleſiæ Ecoliſmenſi ſubjectum. Hic Willelmus cognominem habuit filium, in comitatu ſucceſſorem, qui ſedem monaſterii ſancti Amantii mutavit. Sanctus Amantius confeſſor, Buxiaci patronus, erat diſcipulus ſancti Eparchii abbatis.

(*a*) *Labbe, tom. p.* 553.

VII. Sancti Hilarii Carcaſſonenſis tranſlatio.

In Carcaſſonenſi ſancti Hilarii monaſterio alter conventus habitus eſt occaſione elevandi corporis ſancti Hilarii, ejuſdem urbis epiſcopi illic quieſcentis, quæ elevatio kal. Martii hujus anni facta eſt, præſente Rotgerio ejus provinciæ comite cum Adelaide ipſius conjuge, Francone tunc epiſcopo, Benedicto abbate prædicto monaſterio præſidente. Huic frequenti conventui comprovincialium duodecim epiſcoporum & abbatum, inter alios aderat Warinus abbas Coxanenſis, qui ſecum peritum artificem ad id operis adduxerat. Aperto loculo, ſactum corpus ſuper altare delatum, dein poſt hujus arulam in arca ſaaca repoſitum cum duobus hinc inde corporibus duorum ejus alumnorum, Benedicti atque Ceſſi. In illa tranſlatione duobus cæcis lumen cælitus cooceſſum traditur. Rotgerius verò comes omnimodam eidem loco immunitatem cum libera eligendi abbatis facultate indulſit, idque privilegio muniri ſe curaturum ſpopondit, ac duodecim monachis quotannis veſtes præbiturum; cujus rei inſtrumentum in ſancti Hilarii loculo repoſitum fuit.

Arulis facta donatio.

Paullo ante, id eſt XVI. kalendas Martii, anno primo Hugonis regis, Oliba (*b*) Ceritaniæ comes quoddam alodium, quod ab Ermengarde (*c*) uxore ſua acceperat, Arulenſi monaſterio donavit cum eccleſia ejus loci, id eſt cum decimis, primitiis & oblationibus fidelium, cum cœmeterio & domo eccleſiæ adjuncta.

(*b*) *Marca Hiſp. c.* 948.
(*c*) *ibid. c.* 949.

VIII. Simorræ donatio Guillelmi comitis.

Dum Atto Auſcitanus archiepiſcul Simortenſi beatæ Mariæ cœnobio abbatis nomine præeſſet, Guillelmus Aſtariacenſis comes, pœnitudine tactus, quòd multa contra loca Deo ſacrata commiſiſſet, non ſolum de reſtituendis rebus ablatis ſeriò cogitavit, ſed etiam plura de ſuo adjecit. In primis beatiſſimæ virgini Mariæ, Simorrenſis monaſterii patronæ, quò eam ſibi propitiam, ac monachos apud Deum favorabiles redderet, quaſdam contulit eccleſias, in his eccleſiam ſancti Johannis Stauli, quæ debebat reddere *quingentas libras panis, porcos tres, quinque ſolidos valentes, quinque modios crudæ* ſeu avenæ, *& quinque cumeos vini puri*. Hanc autem eccleſiam ipſe Guillelmus comes quadam ea parte antea vendiderat (o temporum mores!) Atſi Garſiæ *comitiſſæ*: qui pro illa Guillelmo dederat *unum caballum* CCC. *ſolidos, unam ſpadam, unum ſcutum, & unam lanceam*. Ambo verò, id eſt Guillelmus comes & Atſi-Garſias *comitiſſus*, eam ſimul contulere ſanctæ Dei-genitrici Mariæ Simorræ, aliiſque ejuſdem loci ſanctis, præſente Ottone abbate atque archiepiſcopo Auſcienſis ſedis. Adfuere etiam Forto abbas, Beroardus Daſſy, Azenarius abbas, Aleſſa comitiſſa, multique alii. Forto abbas erat Picianenſis, Azenarius cellæ Medulſi.

IX. Hiſpaugiæ peſtis, & ſi de abbatis electione.

Hoc anno magna Germaniam fames invaſit, quam ſtatim peſtilentia ingens ſubſecuta, ſexaginta monachos Hirſaugiæ oppreſſit, duodecim tantùm relictis. Eadem etiam Harrbertum quoque abbatem ſuſtulit tertiâ die menſis Novembris, anno ejus ætatis triceſimo-octavo. Orbitatis ſuæ grave incommodum tribus ferè menſibus de-

ANN. CHR. 968.

deplanxit Hirſaugia, nec ante menſem Februarium inſequentem ſuperſtites monachi duodecim ad creandum novum abbatem convenerunt. Illis in duas partes diviſis, pars ſanior Conradum monachum elegit, qui confirmationem ſuam ab epiſcopo Nemetenſi, nec multò poſt benedictionem obtinuit. Pars altera Eberhardum celleratium prætulit, qui æmuli ſucceſſu eacandeſcens, e monaſterio fugit clenodiis ſecum aſportatis, & cum duobus monachis, Hartungo & Hermanno, factionis ſuæ ſociis, ad comitem de Galba, monaſterio pridem infeſtum, ſe recepit. Hac occaſione lætus comes, res monaſterii invadit, ditipit, ſuiſque militibus diſtribuit, quaſi Eberhardo abbati, ut jactitabat, legitimo reſervandas, Conradum aſſerens idolum ſuppoſitum. Re ad epiſcopum delatâ, timeri ſe ſentiens comes, monaſterium ſe incenſurum minatur. Hirſaugiæ interim reſidebat cum octo monachis Conradus abbas, mærore tabeſcens, numquam tutus, numquam a tyranni metu ſecurus, a quo deteriora momentis ſingulis ſibi eventura formidabat. Nec vanus timor; nam anno ejus electionis ſecundo Eberhardus transfuga, abbatiâ ſe privari diutius non ferens, monaſterium noctuno tempore, aſſumtis ſecum quibuſdam ſatellitibus, furtim ingreditur, Conradum comprehenſurus: at ille a quodam cohortis familiari ſubmonitus, fugâ ſibi conſuluerat. Tunc apoſtata dolens aufugiſſe quem quærebat, ſpoliato iterum monaſterio, intactis monachis, ſcelere magis onuſtus quàm prædâ, ad ſua latibula revertit. Conradus verò per biennium profugus, ad monaſterium non redlit, donec ſerâ tandem morte Eberhardus interiit. Alter vir bonus & cultor monaſticæ diſciplinæ ſtudioſiſſimus fuiſſe dicitur, & in magna rerum penuria cum paucis monachis Hirſaugiæ uſque ad finem permanſiſſe, comite ſemper infeſto.

X. Sophiæ monachæ Gandersheimenſis molitio.

Gandersheimenſe puellarum cœnobium, quod ab origine Hildensheimenſibus epiſcopis per annos ducentos & quadraginta ſubjectum fuerat, hoc tempore Willigiſus Moguntinus præſul eccleſiæ ſuæ vindicare molitus eſt. Id factum ſuadente Sophiâ ſorore Ottonis imperatoris, *quæ juvenili jactantiâ*, ut in chronico Saxonico legitur, *& dignitate generis elata, a pallifero tantùm*, id eſt ab archiepiſcopo pallio inſignito, *velari geſtivit, eumdemque locum ſibi uſurpare teatavit*. Hæc tamen machinatio in conſpectu regis, Oſdago Hildensheimenſi epiſcopo agente, ventilata, caſſa & irrita facta eſt: vixque interventu Ottonis regis ejuſque matris obtentum, ut in natali ſancti Lucæ miſſam celebraret archiepiſcopus, & prædictæ Sophiæ velum imponeret: Hildensheimenſis verò epiſcopus ceteras virgines ejuſdem pattbenonis ſuo jure velaret. De hac controverſia plura inferiùs.

XI. Diploma pro S. Zenone.

(a) Hiſt. fec. tom. 3. col. 660.

Hoc anno Otto imperator apud Meresburgum reſidebat, cùm ad preces Heinrici (a) Carentanorum ducis donationes quaſdam confirmavit, Veronenſi monaſterio ſancti Zenonis factas pontificatu Hilderici epiſcopi, quem ſancti Zenonis *vicarium* appellat, eum ad modum, quo Romanus pontifex nonumquam apud veteres beati Petri vicarius dicitur. *Data* vt. *Kal. Septemb. anno dominicæ incarnationis* DCCCCLXXXVIII. *indictione primâ, anno autem tertii Ottonis regnantis* v. Idem imperator (b) poſt annos octo, & quidem tempore Otberti epiſcopi, alias donationes eidem loco factas præcepto ſuo roboravit.

(b) col. 665.

XII. Sancti Petri cella a Farfenſibus ædificata.

In Farfenſi monaſterio Johannes abbas, da recuperandis poſſeſſionibus monaſterii ſui, quæ in beneficium datæ fuerant, perquam ſollicitus, eccleſiam beati Petri apoſtoli, in diverticulo montis poſitam juxta caſtellum Carinenſe, cum caſali Petrorum revindicavit, & in prædicta eccleſia cellam exſtruxit, ubi Johannes presbyter & monachus, qui humilis, manſuetus, caſtus, & præceptis ſanctæ regulæ obediens fuiſſe dicitur, prior inſtitutus fuit, & cum eo *duo alii monachi idiotæ, & unus presbyter & monachus*. Ejuſmodi idiotæ ſic dicti videntur, quod eſſent illiterati.

ANN. CHR. 980.

XIII. Remorum civitas direpta.

ARnulfi promotioni ad archiepiſcopatum Remenſem in primis ſufftagatus eſt rex Hugo, qui hac arte ejus amicitiam & favorem contra Carolum principem, regni æmulum, ſibi conciliare ſategit. Verùm ille brevi Hugonis ſpem fefellit; nam vix inauguratus erat pontifex, cùm patruum ſuum, id eſt Carolum, Laudunо, ubi ſe, tamquam limax in concha, continebat, Remos evocavit, aut certe admiſit: quâ potitus Carolus, urbem militi diripiendam tradidit, ſanctuarium polluit, & clerum populumque eum ipſo archiepiſcopo captivum fecit. Hinc anathema dictum in prædones & tanti ſceleris reos ab epiſcopis comprovincialibus Silvanecti congregatis, & in terdicto ſuppoſita Remenſis eccleſia, atque etiam Laudunenſis, quæ eamdem ſortem pertulerat.

XIV. Gerberti hac de re litteræ.

Huic deprædationi obnoxius fuit Gerbertus, qui poſt obitum Adalberonis ad id tempus Remis moratus erat, eo tamen conſilio, ut ſtatim in Italiam ſe conferret; quod iter Remorum direptio differri coëgit. Huc ſpectat nona ejus epiſtola ſecundo loco edita, *reverendiſſimo patri Raimundo*, cujus ſe dudum filium dicit, ſcripta in hunc modum.

Quo

Quò in portu agam navium, gubernatore amisso, ſcire vos (volo) dulciſſime pater & quinam ſit ſtatus in Francorum republica. Ego cùm ſtatuiſſem non diſcedere a ſtienzela & conſilio patrie mei beati Adalberonis, repente ſic ex privatus ſum, ut me ſupereſſe expaveſcerem; quippe cùm eſſet nobis cor unum & anima una, nec hoſtes ejus eum putarent trauſlatum, cùm me ſupereſſe viderent. Me ad invidiam Karoli, noſtram patriam tunc & nunc vexantis, digito notabant, qui reges deponerem, regeſque ordinarem. Et qui rei publicæ permixtus eram, tum re publica periclitabar: velut in perditionem noſtræ urbis pars præda maxima ſui; eaque res ſter meum in Italiam penitus diſſulit, ubi & organa etiam ſervantur, & optima portio meæ ſupellectilis. Non enim potuimus obſiſtere præcipiti fortunæ, nec Divinitas declaravit adhuc, quonam in portu me ſiſtere velit. Igitur de me, & de meis fortunis gaviſuri exſpectant exitum inſtantis fortunæ. Dabo operam pro viribus, nec quicquam eorum, quæ fieri oporteat, intermittam, donec optatis perfruar ſedibus, reddamque Deo vota mea in Sion. Vale, amantiſſime pater, valeat frater Arnaldus, valeat ſanctiſſimum collegium tibi ſubjectum, meique ſitis memores in contemplatrois tum patre meo Adalberone.

ANN. CHR. 989.

Ex hac epiſtola intelligitur, Gerbertum, uti & Adalberonem, Hugoni novo regi ac filio ejus Rotberto, cujus præceptor fuerat, faviſſe præ Carolo principe: cui tamen principio ſuffragatus viderur ex epiſtola x. ſecundæ claſſis, in qua Adalberonem Laudunenſem epiſcopum arguit, quòd favetit eis, qui divi auguſti Lotharii germanum fratrem, regni legitimum heredem, principatu excluſerant. Quid de illo Italico Gerberti itinere conſecutum ſit, minimè exploratum. Meminit quoque idem Gerbertus Remenſis illius direptionis in epiſtola, Adalberoni epiſcopo Virdunenſi ſcripta, cui, uti *omnium conſiliorum ſuorum partiripi ac conſcio*, non multa verba facit. *Scitis enim*, inquit, *poſt patris mei beati Adalberonis ad Dominum diſceſſum, cui eunto tempore Remis commoratus ſum, quò ante perditionem urbis abire contenderim.* Scilicet in Italiam, ut in præmiſſa epiſtola legimus. Jo his omnibus litteris, ubi de Adalberone atchiepiſcopo mortuo agit, eum *beatum* vocat. Certò in veteri necrologio eccleſiæ Remenſis, quod Odalricus præpoſitus ſæculo inſequenti deſcribi curavit, x. kal. Februarii *domnus Adalbero archiepiſcopus bonæ memoriæ* laudatur. Pergit Gerbertus in prædicta epiſtola ad Adalberonem Virdonenſem epiſcopum, archiepiſcopi ex fratre nepotem: *Quomodo non diligam diligentes me? Sentio quippe vos condelectari, quòd ſceleratorum hominum concilrabula effugerim: quòd communioni eccleſiaſticæ reſtituta ſim.* An fortè communione privatus fuerat ab Aroulfo, quod ejus electioni adverſaretur? Tum ſubdit: *Agite ergo ſauſam amiſi ſoltro more, id eſt ut Latius ab Elvetiis vel Suevis redeat, Aquilæ dilecto diligendus ſonquiratur par, ut operum noſtrorum ſit finis conſummata caritas.* Erant hæc adſcititia nomina duorum Gerberti diſcipulorum, quorum alterum ita commendat in epiſtola XXXII. ſecundæ claſſis ad Garimbertum abbatem: *Procurate itaque & vos filium meum Aquilam, donec per fidiſſimos mihi remittatis amicos.* Erat Garimbertus abbas auriquus Gerberti amicus, non procul ab urbe Remorum, a cujus vicinia exercitum removeri ſe procuraturum dicit perſuaſione vel gratiâ auguſtorum; *donec in urbe recondatis*, inquit, *ſi quid reſidui habetis in agris*; an fortè Watembertus abbas, qui electioni Odilonis abbatis Cluniacenſis ſubſcripſit?

XV. Arnulfi archiepiſcopi donatio S. Remigio facta.

Ubi primùm ad ſedem Remenſem promotus eſt Arnulfus, ſuam in beatum Remigium pietatem donatione burgi monaſterio adjuncti teſtatam fecit. Ejus hæc de re litteras ex tabulario Remigiano huc refette operæ pretium fucrit.

In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, ſanctæ & individuæ Trinitatis, ego Arnulfus, Dei gratiâ Remorum archipræſul, notum volo fieri omnibus, quoniam ego non emmemor liberalitatis & munificentiæ parentum meorum, quam erga patrem & patronum noſtrum ſanctum Remigium fideliter habuerunt, Lotharii ſcilicet genitoris mei, necnon & avi Ludovici inclitorum regum, atque aviæ meæ glorioſæ reginæ Gerbergæ, volo res & poteſtatem prædicti Sancti augere pro meis & parentum meorum ſalute: quatinus ipſe intercedat pro nobis ad Dominum, & mereamur gaudere in regno vivorum. Itaque ſuburbium, quod burgum vocant, quod etiam ejus caſtello ſubeſt, necnon & omnia ejus adjacentia, hoc eſt molendinos & hortos, campoſque & domos, in jus poteſtatis ejus concedo: ita ut ab hodierna die & deinceps in poteſtatem alienam non tranſeant. In his ergo nullus poteſtatis vim exerceat, ſed, eorum omnimodis immunitate ſervatâ, ſancti Remigii ejuſque monachorum poteſtati omnia ſubjaceant, hoc eſt tabernæ, furni, mercatum, bannum, macellum, & poſtremò quæcumque ad burgum pertinere videbuntur, necnon & omnes juſtitiæ ad me pertinentes, prædicta poteſtati ſubdantur. Quòd ſi quis diſſipaverit hoc noſtræ roborationis cenſurâ conſtitutum, omnipotentis Dei auctoritate & noſtrâ perpetuæ damnationis incurrat maledictum. Et ut fixum & roboratum hoc permaneat, ego ipſe propriâ manu firmavi, & autenticarum perſonarum annotatione, & ſigilli noſtri impreſſione roboravi. Signum

ANN. CHR. 939.

Arnulfi Remorum archiepiſcopi, qui hoc donationis ſcriptum fieri juſſit. Signum Arnulfi Aurelianenſis epiſcopi, vicedomini domini Lotharii regis, qui hoc donum laudavit & confirmavit. *Sig. Guidonis Sueſſionenſis epiſcopi. Sign. Adalberonis Laudunenſis epiſcopi. Sign. Hervei Belvacenſis epiſcopi. Sign. Gotefmanni Ambianenſis epiſcopi. Sign. Ratbodi Noviomenſis epiſcopi. Sign. Odonis Silvanectenſis epiſcopi. Sign. Adalgeri ducis. Signum Rotfridi archidiaconi. Sign. Brocardi comitis. Actum Remis in palatio, anno Verbi incarnati* DCCCCLXXXIX. *indictione ſecundâ, anno tertio ordinationis domni Arnulfi archiepiſcopi*; haud dubiè ſecundum calculum eccleſiæ Remenſis, quæ annum a Maio inchoabat.

Burgum ſancti Remigii, quod muris urbis jam pridiem incluſum eſt, etiam nunc portis ſe jungitur a caſtello, in quo ſitum eſt ſancti Remigii monaſterium, cujus juris eſt hactenus prædictum burgum, ſancti Remigii appellatum. In hoc inſtrumento Arnulfus ordinationis ſuæ tempus repetit a morte Adalberonis, utì & in allo, quo litem quamdam componit cum Hecelino comite de Grandi-prato de villa Menræ poteſtaris ſanctæ Mariæ Remenſis, quam villam Hecelinus ad advocationem renebat a duce Godefrido, qui eam ab eccleſia Remenſi in beneficium acceperat. *Actum Remis in palatio epiſcopali, anno incarnationis dominicæ* MVIII. *regnante Rotberto rege, anno* XXI. *archiepiſcopatus autem domini Arnulfi* XXIII.

XVI. Suſanna comitiſſa Elnonem ſecedit.

Arnulfus, ejus nominis ſecundus Flandriæ comes, III. kalendas Aprilis hoc anno deceſſit, ſepultus in Blandinienſi monaſterio, cui multa beneficia contulerat; Flandriæ comitatum obtinuit Balduinus, cognomento Pulcro-barbus, ejus filius ex Suſanna conjuge, filia Berengarii tertii Italiæ regis. Tunc Elnonenſe ſancti Amandi monaſterium regebat Wericus abbas, cujus tempore, inquit anonymus Elnonenſium abbarum hiſtoriæ breviator, *Suſanna regina* (ſic Arnulfi comitis uxorem vocat) Elnonem ſeceſſit, ubi *manens ante monaſterium, Mauritaniam ſum appendicia fuit ſeruit; ſicque de jure ſancti Amandi in manum comitis Flandriæ tranſiit* hæc villa, quæ haud longè ab oppido ſancti Amandi poſita eſt. Locus ille, ubi Suſanna *ante monaſterium* manebat, *aula regum Franciæ* dicitur in quadam charta Gualteri abbatis, anno MCXXII. data, in qua teſtatur, Bovonem ſeniorem, ejus loci abbatem, pro quadam neceſſitate, contra voluntatem monachorum, diſtraxiſſe *coronam auream ſuper Crucifixum pendentem, & tabulam argenteam ſancti Cyrici cum anaglypho ſpere ciborii, quo poſita erant reliquiæ prætioſi martyris cum aliis pignoribus, quæ omnia domnus Wericus abbas ad decorem domus Domini fabricare fecit expenſis* SUSANNÆ REGINÆ, *quæ propter animam, quam habebat erga eccleſiam noſtram*, inquit ille, *devotionem poſt obitum mariti ſui, Arnulfi videlicet marchionis Flandriæ*, IN AULA REGUM FRANCIÆ *ante monaſterium manſit, multaque beneficia cum vario ornamento eccleſiæ noſtræ contulit*. Suſannam alii alio nomine Roſaliam vocant: ejus corpus poſt obitum Gandavum delatum ad tumulum Arnulfi mariti poſitum eſt.

XVII. S. Vincentii Laudunenſis abbates.

Lauduni in ſuburbano ſancti Vincentii monaſterio, quæ ſecunda ſedes ejus urbis epiſcoporum cenſetur, Bellandus abbas, paſtoralis munere ita perfunctus, deceſſit, poſtquam ſocietatem ſuffragiorum cum Guarino abbate & monachis Dionyſianis contraxiſſet: quod factum legitur VI. Idus Novembris, anno ſecundo Hugonis regis. Bellandum excepit Lampertus ſeu Lambertus abbas, in quem Adalbero ſeu Aſcelinus epiſcopus optimè affectus fuit. Illud indicio eſt, quòd ipſum Lampertum ad Maingaudum Corbeiæ abbatem duxit, prout Adalbero ipſe in quadam charta teſtatur, ut ſcluſam, quam vocant, ſeu cataractam molendini Cheuigniaci, quam ante annos quadraginta Ratoldus abbas, Maingaudi deceſſor, ſancto Vincentio donaverat, eidem confirmaret. De Lamperti ſucceſſoribus, Seigero & Rogero, nihil compertum. De Herveo inferiùs.

XVIII. Foſſatenſis monaſterii reformatio per S. Mayolum.

Illuſtris fuit in primis Foſſatenſis ſancti Mauri monaſterii reformatio, quæ non ſeriùs hoc anno facta eſt, utì colligimus ex diplomate Hugonis regis, de quo inferiùs agendum. Hanc reformatio auctorem habuit maximè Burchardum comitem Corboilenſem. Is illuſtri loco natus, utpote Fulconis Boni Andecavenſis comitis ex Gerberga filius, in domo Hugonis, tunc Pariſiorum comitis, inoutritus, eidem poſtmodum regi acceptiſſimus, & præ cæteris proceribus carus fuit. Vix adultus erat, cùm Eliſabetham uxorem Haimoinis Corboilenſis comitis, qui ad Apoſtolorum limina profectus in itinere obierat, in matrimonium duxit, defunctique honoribus, id eſt Corboilenſi & Milledunenſi comitatu, ab Hugone rege donatus eſt, acceptâ etiam regalis caſtri Pariſiaci cuſtodiâ. Quin etiam ſeneſcalli Franciæ ſummam dignitatem, quam Lotharius in gratiam Godefridi Griſagonelli ejus fratris ereaverat, Hugo illi commiſit. In tanto honorum faſtigio pietatis opera nequaquam intermiſit, immo eâ poteſtate uſus eſt ad bonum promovendum. Ipſigne præ cæteris ejus pietatis monumentum eſt reſtitutio diſciplinæ in Foſſatenſi monaſterio prope Pariſios, in quo regularis norma longè a priſtina ſeveritate deſciverat. Ma-

ge-

genardus abbas tunc temporis illi monaſterio præerat, Anſtaldi nobilis ac prædivitis civis Pariſienſis filius, qui, prætermiſsâ religionis curâ, ſtudium omne venationi, & ſæculuribus oblectamentis impendebat. Cùm illi e clauſtro exite contingeret, monaſticis veſtibus abjectis, pellibus pretioſis indutus incedebat, & pro humili capitio *calamantum* ſeu *camelaucum*, quod pilei ſæcularis genus erat, inſtas galeæ totum tegens caput, geſtare conſueverat. Verùm, ut nulla eſt adeò corrupta ſocietas, in qua Deus aliquem electum a generali corruptela immunem non reſervet; erat apud Foſſatenſes pius quidam monachus, Adicus nomine, qui de miſerabili ejus loci ſtatu ingemiſcens, ſecum reputare cœpit, quo pacto prolapſæ religioni poſſet ſuccurrere. Hæc meditanti obverſata eſt e vicino pietas Burchardi comitis, ejuſque auctoritas apud regem, a quo monaſterium Foſſatenſe, utpote regale, pendebat. Nec mora illum adit, abbate & monachis ejus facti minimè conſciis; rogatque obnixè, ut pro ſua ſingulari pietate profligatam diſciplinam illic reſtituere ſtudeat. Roganti facilè annuit comes, petitque a rege, ut ſibi hæc regalis ubbatia, ſaltem ad tempus, emendanda committeretur. Ubi id obtinuit, ſtatim profectus eſt ad Mayolum Cluniacenſem abbatem, per quem pleraque tunc monaſteria priſtinam regularis vitæ formam poſtlimimio receperant. Ubi comitis preces audivit ſanctiſſimus abbas, rogantis, ut graſſanti morbo remedium udhiberet; modeſtè reſpondit, quærendum potiùs a viciniotibus auxilium, qui facilius remedium præſtarent. Sed tandem repetitis precibus victus acquievit, & comitem cum nonnullis e ſuis monachis ſecutus eſt. Adventanti occurrere juſſit Foſſatenſes a comite, qui præceſſerat, ſollemni ac feſtivo modo obviàm ire, conceptorum conſiliorum ignari. Ubi Mayolus monaſterium ingreſſus eſt, jubet comes monachos adeſſe, renuntiatque Mayolum ad reformandum locum acceſſiſſe; ſingulis optionem datam illic manendi, ſi ſuis Mayolique conſiliis ſuffragari velint; aut diſcedendi, ſi nolint. Tam inopinato nuntio perculſi torpentium monachorum animi, ut erant a rerum divinarum exercitatione abhorrentes, diſceſſum potiùs eligunt, quàm emendationem. Magenardus abbas Glannafolium miſſus, eique illius loci, qui Foſſatenſibus tunc ſuberat, præfecturâ commiſsâ, ubi vitæ reliquum tempus exegit. Rubus in monaſterio Foſſatenſi ordinatis, Mayolus ub Hugone rege copioſiorem monachis commeatum petit, obtinuitque, ſcilicet villam quæ Manſiones (*) vocatur, cum ſuis eccleſiis & uppendicibus, ſitam in pago Pariſiaco inter Sequanam & Matronam. Hujus rei præceptum datum eſt ab Hugone rege *ad deprecationem venerabilis abbatis monaſterii Foſſatenſis, nomine Mayoli, & monachorum ejuſdem congregationis*, a nobis uliàs (a) editum ex authentico, quod hactenus in eccleſia Foſſatenſi modò collegiali, aſſervans. *Data* XII. *kalend. Julii, indict.* 13. *anno* 11. *regnante Hugone rege. Acta publicè Pariſius urbe*; id eſt anno DCCCCLXXXIX. quod unonymus monachus Foſſatenſis in vita Burchardi comitis, aliique poſt eum ad annum præcedentem perperàm retuletunt. Subſcribit diplomati ſolus ſex Hugo, tametſi in contextu Rotbertum filium regni conſortem nominat; & poſt eum Ragenaldus cancellarius, filius Burchardi comitis, poſtmodum epiſcopus Pariſienſis, ſcilicet Hugonis regis (b) anno quinto, uliis Rainaldus appellatus. Ipſo anno factæ reformationis ſurcophagus ſancti Baboleni, primi ejus loci abbatis, in oratorio beatæ Mariæ Virginis ſuper geminas (c) duorum altitudine cubitorum columnas retro altare poſitus eſt, gypſoque decenter adopertus. Id factum VII. idus Decembris. Tunc in pariete, qui ad caput ejus tumuli poſitus erat, lapis inventus eſt nomen ſancti impreſſum habens eum die tranſitus ejus, qui eſt VI. kal. Julii. Poſt hanc tranſlationem, ad indicium ſanctitatis viti Dei, oleum ex ejus tumulo per multos annos manaviſſe dicitur.

ANN. CHR. 989.

(*) *Maiſons.*

(a) *Diplom. p.* 576.

(b) *Hiſt. Pariſ. to. 1. p.* 606.

(c) *Labbe to. 1. Bibl. p.* 656.

XIX. Teuto illic abbas poſt Mayolum.

Diſceſſurus e Foſſatenſi monaſterio Mayolus, vicu ſui proabbatem illic inſtituit Teutonem religioſum monachum, quem Cluniaco ſecum udduxerat. Qui Burchar. „ di comitis acta ſcripſit Foſſatenſis monachus uit, Hugone rege mortuo, cùm Mayo„ lus Foſſatum reverti cunctaretur, Rotbertum regem Hugonis filium, conſilio & „ hortatu Burchardi comitis, eidem Teutoni ubbatialem dignitatem contuliſſe: quod „ cùm ad autes Cluniacenſium perveniſſet, valde triſtes factos fuiſſe, *quia cupiebant ſibi ipſum locum in cellam redigere*. At Hugonem Mayolo ad ſeptem annos ſupervixiſſe conſtat: nec tam apud Cluniacenſes vigebat mos ille, qui poſtea obtinuit, ut abbatiæ in cellas redigerentur: ſed coabbates ſeu proabbates inſtituebantor ſub Cluniacenſi ubbate; præterquam in minoribus monaſteriis, quæ tunc cellæ, obedientiæ, nonnumquam abbatiæ appellabantur, nunc verò prioratus. In majoribus verò pleriſque monaſteriis, quæ a Cluniacenſibus emendabantur; mortuo abbate, qui illius reformationis auctor fuerat, ſedibat poteſtas electionis ad illorum locorum monachos, qui deinceps Cluniacenſi abbati ſubjecti non erant. In quibuſdam tamen monaſteriis hoc pactum erat, ut, quàm diu vigeret obſervatio regularis diſciplinæ

apud

ANN. CHR. 989.

apud Cluniacenſes, teneret hæc ſubjectio, quæ ſolutâ diſciplinâ ſolvenda erat.

XX. S. Germani Autiſiodorenſis reformatio. Heldricus abbas.

Prioris generis erat Autiſiodorenſe ſancti Germani monaſterium, quod Mayolus abbas eodem tempore ad meliorem formam revocavit, agente Heburico Burgundiæ duce Hugonis regis frutre, qui ſacrum illum locum Muyolo abbati commiſit, a præpoſitis jam dudum ante regi ſolitum ubſque ubbate regulari. Reſtitutâ illic diſciplinâ, Mayolus eidem loco præfecit virum bonorubilem Heldricum abbatem, qui regulârem diſtrictionem ibidem ſervare ſollicitè ſtuduit, Heinrico duci & Heriberto epiſcopo ejus frutri acceptiſſimus. Hæc ea actis (*a*) epiſcoporum Autiſiodorenſium: quibus congruunt ea, quæ in hiſtoria (*b*) ubbatum ſancti Germani ſuſiùs referuntur: ubi Heldrici ubbaris inſtiturio hoc unno facta dicitur. Ob ejus amorem Heribertus epiſcopus complures eidem monaſterio eccleſias contulit; quaſdam etium Sevvinus archiepiſcopus Senonenſis, qui cum gravem ſimultatem pro quibuſdam molendinis habuerat, ſuper Ermantionem fluvium conſtructis: quæ ſimultas eò uſque devenerat, *ut partes conſligentes pactis ſacramentis duellum* facere pararent, niſi *mediatribus bonis viris* concordiu eo pacto facta ſuiſſet, ut molendina illa inter utramque eccleſiam communia deinceps forent. Cùm verò Heldricus abbas *propter ſuam ſanctitatem & religionis fervorem* multis nobilibus carus eſſet, non minori cum honore proſequebatur Gerſendis, Heinrici ducis piiſſima conjux, quæ conceſſu ejus monaſterium ſancti Leudegurii de Campellis, diœceſis Lingonenſis, ſitum in pago Attoariorum, u Theodrada Caroli Magni filia olim Inſtuuratum, eidem ubbari conceſſit: quod poſtmodum dua Ipſe monaſterio ſancti Germani in perpetuum ſubjecit. Quio etiam quaſdam conſuetudines ab ſuis mareſciallis impoſitas in villis monaſterio ſubjectis, Landrico comite luudante, remiſit. Is mihi videtur eſſe Heldricus abbas, a Syro laudatus in libro ſecundo de vita ſancti Mayoli ubbatis *in Iaicali potentia præcipuus, quondam in Italia inter cæteros palatinos honorabilis*, qui *uxori cum magna rerum copia abrenuntiaus, depoſito cingulo Cluniacum ſe conferens, beati Benedicti ſe ſubdidit propoſito*. De aliis ejus ubbatis geſtis inferiùs agemus.

(*a*) *Labbe to. 2. p. 447.*
(*b*) *ibid. p. 372.*

XXI. Fulconis comitis donatio facta Majori monaſterio.

Dum Majori monaſterio præeſſet Guilleberrus abbas ſuperiùs (*c*) laudatus, Fulco Andecavenſium comes, cognomento Niger, donat *ſancto Martino Majoris monaſterii, & monachis ejuſdem loci, quibus præeſſe videtur domnus ac venerabilis abbas Guillebertus, tam pro deprecatione domni Tedbaudi monachi cognati ſui, quàm pro remedio genitoris ſui Gaufridi, ac genitricis ſuæ Adelæ*, necnon animæ ſuæ utque Heliſabeth uxoris propinquorumque ſuorum, *ut Deus omnipotens per interceſſionem piiſſimi confeſſoris Martini nobis*, inquit, *filios tribuat, qui poſt nos hereditari poſſint*, donat, inquam, omnes piſces juris ſui *ex piſcaria Baſet*, ſita in pago Andecavenſi, exceptis luciis: eo pacto, ut quotidie ipſi monachi pſulmum unum cuntent, & unâquâque bebdomadâ unam miſſam pro Fulcone & uaore ejus, cæteriſque mox laudatis. *Data in menſe Octobris in civitate Andegava publicè, anno tertio regnante Hugone rege*. Guilleberto abbari poſt breve tempus ſucceſſit Berneriius, qui jam ubbas erat Hugonis reg's unno octuvo: quo anno Archembaldus archiepiſcopus ejus loci monachis quædam altaria conceſſit.

(*c*) *lib. 49. n. 99.*

XXII. Tutelenſium concordia cum Auriliacenſibus.

Tunc temporis Tutelenſem ſancti Murtini abbariam adminiſtrabat Beruardus ubbas, antcu monachus Auriliacenſis cœnobii, qui litem quamdam habebat cum Tutelenſi. Litis hæc materia (*d*) erut, quòd Johannes, quondam Auriliaci abbas, beati Geruldi propinquus, qui olim utrumque monaſterium rexerat, Tutelenſi *quaſdam poſſeſſiones ſui juris, quæ ſibi a parentibus contigerant*, contulerut, *ſcilicet preſbyterale miniſterium eccleſiæ ſancti Amantii de Faurcio, & tres manſos in eadem curte, & ſredæ regalia, quæ Johannes habebat annuatim de manu regis Francorum in* „ *Tutelenſi caſtro*, & alia quædam, hac quidem conditione, ut unoquoque anno in „ feſtivitate beuti Geraldi tres libras piperis aut pigmenti Tutelenſes fratres Au„ riliacenſibus perſolverent. Johanne vivente, debito minimè defuerunt Tutelen„ ſes: at poſt ejus mortem orta eſt ſæpiſſimè lis, quæ tandem hoc modo compo„ ſita eſt. Scilicet Raimundus Auriliaci ubbas hoc Tutelenſibus frutribus grave eſſe „ cognoſcens, roguru Illorum atque humili prece Bernardo ubbari fratri ſuo & fi„ lio, ſuæ congregationis monacho, cjuſque ſucceſſoribus, hunc unnualem cenſum „ cum conſilio fratrum ſuorum remiſit. Hæc compoſitio caret chronicis notis: ſed tempus colligimus ea præfectura Raimundi ubbatis Auriliacenſis, qui non diu poſt hoc tempus ſuperſtes fuit.

(*d*) *Baluz. ad Lup. p. 635.*

XXIII. Trenorchienſes abbates.

Vix hunc annum exceſſit Odo Trenorchienſis abbas, Stephani ſucceſſor, qui hoc ipſomet anno ab Hugone rege confirmationem ſui monaſterii poſſeſſionum obtinuit (*e*) XI. kulendas Junii, anno Hugonis regis ſecundo. Idem Doadem (*) villum pagi Andecuvenſis, quæ Trenorchienſium juris erut, Guufrido Andecavotum comiti tradidit eo pacto, ut quaſdam villas Trenorchicnſibus injuſtè ablatas reſtirni curaret, & poſt ſuum obitum ad ptiores dominos hæc villa reverterctur.

(*e*) *Tonnus p. 289.*
(*) *Dol.*

Odo-

Odoni Wago ex-cancellario monaſterii ſuffectus (*a*) ad annos viginti, cujus anno octavo decimo totum monaſterium fortuito incendio conflagravit, reſtitutum a Betnerio Wagonis ſucceſſore, cujus vicennalis itidem adminiſtratio fuiſſe dicitur.

ANN. CHR. 982.

(*a*) *Ibid. p.* 529.

In chronico Saxonico legitur, Oſdagum ex-monacho Augienſi epiſcopum Hildenſheimenſem, & Hugonem Wirzibutgenſem hoc anno obiiſſe. Hic ſepultus eſt in ſuburbano ſancti Andreæ monaſterio ab ſe inſtaurato, ſancti Burchardi corpore & nomine inſignito, quod a ducentis ampliùs annis *ad* fæculares canonicos tranſlatum eſt. Hugoni ſubrogarus Bernvvardus Hirſaugienſis monachus, prænobilis Ricbardi comitis Rottenburgenſis frater, qui *a* Lupoldo Hirſaugienſi abbate ad novum ſancti Andreæ monaſterium, ab Hugone epiſcopo recèns inſtauratum, cum Arnoldo monacho, futuro ejus loci ſcholarum magiſtro, miſſus, cùm religioſiſſimè ibidem ac piiſſimè vixiſſet, unanimi tandem cleri *ac* populi conſenſu *ad* epiſcopatum Wirzibutgenſem in locum demortui Hugonis ſuffectus eſt. Bruſchius ait, Bernvvardum ex academia Patiſienſi veniſſe ad Hirſaugienſe monaſterium; quod non dicit Trithemius, ex quo ſuperiora retulimus, nempe ex fuſiori chronico Hirſaugienſi: nbi bis temporibus claruiſſe dicitur Theodericus monachus Floriacenſis, vir cùm in divinis, tum in ſæcularibus litteris egregiè doctus, qui inter cætera ingenii ſui opuſcula duos ſcripſerit libellos de conſuetudinibus & ſtatutis monaſterii Floriacenſis ad prænominarum Bernvvardum epiſcopum, cujus operis hoc ſit exordium, *Domino ſancto ac patri in Chriſto affectiſſimo* (*), *epiſcoporum inſigni, Bernvvardo, frater Theodericus Floriacenſis aſyli cœnobita perexiguus.* An fortè Bernvvardus Floriaci ſcholas frequentaverat? Non extant hi duo libelli conſuetudinum Floriacenſium; nam quæ leguntur in Bibliotheca (*b*) Floriacenſi, recentiotis ſunt auctoris: in quibus centum pauperes in die cænæ Domini refecti dicuntur, qui poſt miſſam hoſtias non conſecratas *accepetant*; totidemque in vigilia Pentecoſtes. Qui vitam ſancti Burchardi epiſcopi Wirzibutgenſis tribus libris ſcripſit Egilvvardus cœnobii ſancti Burchardi monachus, non multò poſt id tempus vixiſſe creditur, quippe qui de epiſcopis illius ſedis agens, in Hugone mox laudato deſinit.

XXIV. Epiſcopi Hildenſheimenſes & Wirzibutgenſes.

Theodericus & Egilvvardus monachi florent.

(*) *f.* dilectiſſimo.

(*b*) *Bibl. Flor. p.* 398 *& ſeqq.*

Poſt Dunſtanum eccleſiæ Cantuarienſi præpoſitus eſt Athelgarus ſeu Ethelgarus epiſcopus Seleſigenſis: qui cùm annum unum cum tribus menſibus ſediſſet, ex hac luce ſubtractus eſt. Huic in primatu Cantuarienſi ſucceſſit *venerandæ* (*c*) *memoriæ* Siricus ſeu Siricius Wiltonienſis epiſcopus, olim abbas ſuburbani monaſterii ſancti Petri Cantuarienſis, a quo Wilfricus ſeniot ejus loci abbas ordinatus eſt. Hic eſt Siricus (*d*) atchiepiſcopus, qui cùm clericos vidiſſet paucos inrer monachos, extrema quædam officia, quale erat pulſandi, in eccleſia Cantuarienſi exercere, eos amoveri curavit, *tadiguum reputans inter monachos eſſe conſortia clericorum*; quod tamen in nonnullis Galliæ monaſteriis, puta Corbeienſi, Centulenſi, aliiſque, uſu receptum erat.

XXV. Siricus archiepiſcopus Cantuarienſis.

(*c*) *Gervaſ. p.* 1648.

(*d*) *Ibid.*

Sirico Wiltonienſi epiſcopo ad ſedem Cantuarienſem promoto ſuffectus eſt Alfricus ſeu Elfricus Abendoniæ abbas: quod nonnulli ante biennium factum putant. Huc ſpectare mihi viderur epiſtola, haud dubiè Wiltonienſis eccleſiæ, ad Cantuarienſes, in ipſius elogio *a* nobis relata, in qua clerus & populus ejuſdem eccleſiæ ajunt ſe elegiſſe *ſanctæ Abendonienſis eccleſiæ monachum, Elfricum nomine, natalibus & moribus nobilem, apoſtolicâ & eccleſiaſticâ diſciplinâ imbutum:* cujus electionem a Cantuarienſi merropolira & Cleto confirmari poſtulant. Quid in illius eccleſiæ regimine geſtum ab eo ſit, tacent veteres. Poſt mottem Sirici aſſumtus eſt ad eccleſiam Cantuarienſem; tametſi eum Sitico præponit Willelmus, cui cæteri contradicunt.

XXVI. Alfricus abbas fit epiſcopus Wiltonienſis.

Sub idem tempus Willa Errutiæ comitiſſa, filia Bonifacii marchionis, Alberto Tuſciæ itidem marchione marito orbata, Florentiæ beatæ Mariæ monaſterium ædificavit, dotavitque liberaliter. Id factum ait Ughellus inſtinctu Sichelmi tunc epiſcopi Florentini. Exſtant hujuſce conſtructionis *ac* dotationis litteræ apud eumdem Ughellum (*e*) Ortonis III. imperatoris anno XI. datæ pridie kal. Junii, indictione VI. id eſt anno Chriſti DCCCCXCIII. quo anno monaſterium ſanctæ Mariæ jam condi-

» tum ſupponirur. In bis litteris ait Willa, ſe monaſterium *a* fundamentis in pro-
» prio territorio intra & juxta muros civitatis Florentiæ in honorem beatæ Mariæ
» conſtruxiſſe, & ad dotem contuliſſe viginti & unam, tum caſas, tum caſinas, ei-
» dem monaſterio: ubi abbatem, monachos, & presbyteros ſecundùm regulam ſan-
» cti Benedicti ordinare ſtatuerit, eâ lege, ut omni tempore die nocteque otationes
» *ac* miſſarum ſollemnia, in eccleſia ipſius monaſterii canere debeant ſecundùm eam-
» dem regulam. De omoibus porro rebus abbatem ac monachos inveſtit *per cultellum*,
» *fiſtucam nodatam, guantonem & vaſonem terræ atque ramum arboris*. Actum Piſis
X. kal. Januarii. Hanc verò donationem non modò confirmavit Hugo Tuſciæ marchio, ipſius Willæ filius, ſed etiam multis aliis donationibus auxit anno DCCCCXCV.

XXVII. Florentiæ S. Mariæ monaſterium conditur.

(*e*) *Ital. ſac. to. 3. p. 46.*

us

ANN. CHR. 989.

ut ajus litteræ duæ teſtantur, ab eodem Ughello relatæ. Hæc inſtrumenta, aliaqua permulta, quæ prædictum monaſterium ſpectant, poſtea invenimus in chronico ejuſdem loci, a domno Placido Puccinelli italicè ſcripto. Primus illius monaſterii abbas occurrit Marinus, in chartis ab anno MLI. ad annum MXIX. Dein Petrus, eo nomine primus, ab anno MXXX. qui hoſpitale ad portam monaſterii in uſus pauperum inſtituit: quod omnino neglectum & *pene deletum* reſtituit Petrus ſecundus, cujus documenta non pauca exſtant uſque ad annum MLXXXV. Johannem ſortitus ſucceſſorem. Legimus libellum Andreæ notarii Florentini ad Nicolaum abbatem prædicti ſanctæ Mariæ monaſterii de ajus ædificatione, anno MCCCXLV. compoſitum, ſed fabolis ita ſcatentem, ut nullam fidem mereatur. In hoc etiam allucinatur, quòd Hugonem marchionem Magdeburgenſem vocat, itidemque Laurentius Cyathus Florentinus, qui de vita Ugonis comitis, ut ipſe ait, Magdeburgenſis & abbatiæ Florentiæ ædificatoris anno MCCCCXLI. libellum ſcripſit *ad reverendum patrem dominum Celſum Veronenſem, abbatem ſanctæ Mariæ Florentiæ*. De Hugone marchione plura (*a*) infeſtius.

(*a*) *Infra lib. 51. n. 69. & 52. num. 16.*

ANN. CHR. 990. XXVIII. Gerbertus Hugoni adhæret.

POſtero anno nongenteſimo nonageſimo, detecto Arnulfi Ramorum epiſcopi facinore, comperroque, Remorum urbem ab eo ſubdolè in manus Caroli ducis traditam fuiſſe, nec ferìò, ſed ſimulatè in prædones anathema vibraſſe; rex Hugo ad Johannem papam ſcripſit, eaque de re conqueſtus eſt, inſuper quòd urbem & caſtra contra ſa muniret: quòd vocatus ad palatium venire contemneret: pe„ titqua, ut pontifex pro ſua poteſtata ſtatuat, quid de altero Juda fieri de„ bear, uſque demum formam judicii in Arnulfum faciendi præſcribat: ne, ſi diſſimulaverit, urbis totiuſque provinciæ excidium ipſis imputetur. Exſtat ejuſdem argumenti epiſtola comprovincialium apiſcoporum ad Johannem papam. Hanc porro Arnulfi proditionem per Gerbertum detectam fuiſſe veri ſimillimum eſt, ut ſibi hac arte viam ad capeſſendum urbis epiſcopatum pararet, quem ſibi ex deſignatione ab Adalberone facta deberi oxiſtimabat. Certè cùm primùm Arnulfo, uti priùs Adalberoni, & Carolo duci adhærere viſus eſſet, poſtmodum ad Hugonis regis partes tranſiit. Dubium ac nutabundum ſe eſſe ſignificat in epiſtola XXV. ſecundæ claſſis ad Ecbertum archiepiſcopum Trevirenſem in hæc verba. *Pervenit, beatiſſime pater, gladius uſque ad animam: gladii boſtium undique perſtringimur. Hinc fide promiſſa regitur Francorum urgemur, hinc poteſtate principis Karoli regnum ad ſe revocantis addicti, permutare dominos, aut exſules fieri cogimur*: qua in re Ecberti ſibi amici conſilium petit. At in ſubſequente epiſtola XVIII. omnem a ſe ſcrupulum remotum eſſe teſtatur: ne, ſi Arnulfo adhærere pergeret, *non„ ſocius vitiorum, ſed princeps maximorum ſcelerum* dijudicaretur. *Ille ego*, inquit, *qui ſub imperio beatæ memoriæ patris mei Adalberonis militaveram tu ſibola animarum virtutum, nunc ego regium incolo ullam, cum ſacerdotibus Dei verba conferent: nec ob amorem Karoli vel Arnulfi paſſus ſum diutius fieri organum diaboli pro mendacio contra veritatem declamando*. Hæc illa. Nec dubito quin auctor ſit duarum ad Johannem papam epiſtolarum, quarum affectum prohibuit prævia legatio Herberti Trecenſis comitis pro Arnulfo, & pro Carolo principe, qui Agnetem ejus filiam in matrimonium duxerat.

XXIX. S. Mauri monaſterium Virdun. (*b*) Labbe to. 2. Bibl. p. 402.

In vetteri chronico Virdunenſi Adalbero ejus urbis epiſcopus, Adalberonis archiepiſcopi ex fratre nepos, hoc anno (*b*) obiiſſe perhibetur. Heymo ejus ſucceſſor puellare monaſterium ſancti Mauri axſtruxit in ſuburbio Virdunenſi, ut legitur in diplomate Leonis papæ IX. in quo Heymo locum illum juxta rivulum Scantiæ ſi„ tum, in honorem ſanctorum Johannis Baptiſtæ & Johannis Evangeliſtæ conſe„ cratum, ubi ſanctorum Mauri, Salvini atque Aratoris Virdunenſium epiſcoporum „ corpora coluntur, *removaſſe* dicitur & *inſtruxiſſe* propter aquæ commoditates: ut moniales quas ibi ſub monaſtica regula ordinavit, commoda omnia intra fines loci ipſius habere poſſent. Idem Heymo proximam ſanctæ Crucis eccleſiam canonicis tribuit, eâ lege, ut ſanctimonialibus ſervirent, uti nos docet diploma Heinrici imperatoris, datum anno MXI. quo res ejuſdem monaſterii pro anima bonæ memoriæ Chuonradi imperatoris patris ſui confirmat. Prima ejus loci abbatiſſa fuit Adelberga, cognomento Ava, de qua ſuo loco. Primitus hoc monaſtarium ſancti Johannis vocabatur, nunc ſancti Mauri, qui Virdunenſis urbis primus epiſcopus fuiſſe dicitur in prædicto diplomate Heinrici imperatoris.

XXX. S. Benigni reformatio per Mayolum.

Cùm fruſtra tantata eſſet a Bruuona Lingonum epiſcopo reformatio Divionenſis ſancti Benigni monaſterii par Adſonem Derveniſem abbatem, tædetque pium antiſtitem toleratæ diutius eo loci laxioris diſciplinæ; ad Mayolum tandem confugit, ramquam peculiarem rai monaſticæ per ea rempura inſtauratorem, a quo finem ſolutioribus illis monachorum moribus impoſitum iri ſperabat. Nec ſanè con-

concepta ſpes eum fefellit. Rogatus a Bronone Mayolus, duodecim illuc vitæ ſtrictioris & ad exemplum compoſitæ monachos mittit, quibus & doctrina, & ſanguinis nobilitas auctoritatem conciliabat. Hi ad locum advenere ipſo die tranſlationis ſancti Benigni, nimirum VIII. kal. Decembris anni ſuperioris, quo die in ſuperiori choro nocturnale officium celebrarunt; Benigniani verò monachi ante ſepulcrum ſancti martyris in crypta idem officium peregerunt. Iſtis dein hac illac, prout cuique libitum erat, ſecedentibus, Cluniacenſes inibi factâ converſatione reſplendere cœperunt; & locus ille, pravis antea incolentium moribus deturpatus, tunc virtutum omnium exercitatione refloruit. ANN. CHR. 990.

XXXI. Willelmus illic abbas ordinatur.

Verùm, Mayolo aliorum locorum gubernatione occupato, cùm ſancti Benigni cœnobium rectore diu carere non poſſet, nullus fovendæ ac conſervandæ diſciplinæ aptior inventus eſt quàm Willelmus, nobilis ille monachus (*a*) Italus, quem Mayolus ante paucos annos e Lociaco monaſterio Cluniacum adduxerat. Jam unnus & dimidius erat, ex quo ad informandum cœnobium ſancti Saturnini, ad Rhodanum ſitum, miſſus fuerat Willelmus, cùm inde ad capeſſendum regimen Beoigniani monaſterii advocatur. Ubi iſtuc advenit, ordinatus eſt hoc anno abbas a Bronone epiſcopo, qui paternam illi ſollicitudinem & humanitatem ſemper exhibuit. Ille verò cunctis ſeipſum præbebat bene vivendi exemplum; & ſicut ordine, ſic opere primus eſſe ſtudebat; mitis pro tempore, & fortis erga ſuos, in peregrinos & egenos benigniſſimus: cæterùm vir tantæ diſtrictionis, ut *Supra-regulam* (*b*) cognomentum ſubinde obtinuerit. Rebus ita ordinatis, multi e diverſis provinciis, abdicato ſæculo, iſtuc confluxere: qui, licèt natione diverſi, uno tamen animo conjuncti erant. Creſcente verò religionis ſtudio, temporalis ſubſtantiæ ſupplementum, quod tepefacto ordine defecerat, non modicè abundare cœpit, maxime ex beneficentia Bononis epiſcopi, qui eccleſias & villas monaſterio ablatas aut ipſe reſtituit, aut per alios reſtitui curavit.

(*a*) *V. lib.* 49. n. 101.

(*b*) *Labbe to. 2. p. 185. Chr.*

XXXII. Monaſteria ab eo reformata in Burgundia.

Cùm fama Willelmi religionis ad aures Heinrici Burgundiæ ducis perveniſſet, ſancti Viventii ubbatiam apud Verziacum ſitam, quæ tunc pene ad nihilum redacta erat, ei commiſit, quam brevi in priſtinum ſtatum reſtituit. Idem ab eo præſtitum in monaſteriis Beſuenſi ſancti Petri, Romaenſi ſancti Johannis, Tornodorenſi ſancti Michaëlis, & Molendenſi, ubi ſanctus Valerius archidiaconus & martyr quieſcebat: quibus in locis ſingulos abbates inſtituit. Quin etiam ab Adalberone Mettenſi epiſcopo evocatus dicitur ut emendandum ſancti Arnulfi monaſterium: qua de re tamen nulla mentio eſt in actis ipſius Adalberonis, ſcriptis a quodam Mettenſi abbate ejus æquali. Verùm ejus rei teſtis eſt Glaber Rodolfus in ipſius Willelmi vita. In brevi chronico (*c*) ſancti Benigni notatur hoc anno *ordinatio domni & eximi patris Vuillelmi Divionenſis cœnobii per manus memorandi Brunonis Langonicæ urbis epiſcopi*; eodemque anno *obitus pii patris domni Roberti abbatis* III. *kalend. Auguſti*. Sed quis ſit iſte Robertus abbas, incertum; nam Robertus abbas tum Vizeliacenſis pervenit ad pontificatum Silveſtri ſecundi.

(*c*) *Labbe to. 1. p. 194.*

XXXIII. Fiſcamnæ ecclesia conſecratur.

Plura alia eatra Burgondiam monaſteria procuravit Willelmus, ex quibus haud ignobile fuit Fiſcamnenſe, cujus loci baſilica hoc anno AVII. Kalend. Julii ſolemni ritu conſecrata fuit. Hoc monaſterium, quod in Caletis ad oram oceani ſæculo ſeptimo pro virginibus ſacris ſub Hildemarca abbatiſſa conditum a Waningo duce olim diximus, Danorum tempeſtate penitus everſum, Richardus Normannorum dux inſtaurare aggreſſus eſt. Abſoluris baſilicæ ædificiis, vaſis aureis & argenteis, variiſque ornamentis (*d*) eam ditavit, necnon cortiorum fericarum, linearum ac lanearum triplici ordine ordinavit. Tum, convocatis totius provinciæ principibus & epiſcopis, cùm ex illa provincia, tum ex aliis, numero quatuordecim, novam eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis dedicari curavit, contulitque in dotem varias poſſeſſiones, ac duodecim eccleſias, quas, concedente atque laudante Rotberto Rotomagenſi archiepiſcopo, ab omni epiſcopali conſuetudine immunes ac libetas eſſe ſancivit, præſentibus illius provinciæ epiſcopis, Radulfo Bajocenſi, Hugone Conſtantienſi, Geraldo Ebroicenſi, Rogerio Liſoienſi ſeu Lexovienſi, Norgoto Abrincatenſi, qui huic dedicationi interfuerunt. Ejus rei litteris appoſita ſunt ſigna ipſius Richardi, necnon Willelmi & Godefredi comitum, Radulfi fratris ipſius Richardi comitis; tum Radulfi abbatis incerti loci, Hildeberti ubbatis ſancti Audoeni, Torſtingi & aliorum. Cæterùm hic locus primò clericis aſſignatus a Richardo eſt: ſed cùm eorum vivendi ratio minimè ipſi placeret, monachis illum deſtinavit; quod morte præventus exſequi cùm non potuiſſet, filius ejus Richardus exſecutus eſt, ejuſque monaſterii, ſubjectarumque eidem eccleſiarum immunitatem confirmari curavit. (*d*) *Pommeraye, Conc. p. 60.*

XXXIV. Burgulieaſe monaſterium fundatur.

Locus eſt in Turonico pago, inter Cæſarodunum Turonum & Salmurum, haud procul a Ligeri ad Cambionem (*) fluviolum poſitus, Burgolius ſeu Burgulius di-

(*) *Changeon.*

ANN. CHR. 990.

tus: ubi Emma Pictavorum comitissa, uxor Guillelmi Aquitaniæ ducis, filia verò Theobaldi comitis Blesensis, & Odonis itidem comitis soror, monasterium in honorem sanctæ Trinitatis sub invocatione sancti Petri exstruxit, eique ad subsidium monachorum contulit dotalia bona, quæ u Guillelmo comite anno superiore acceperat. Legimus primatias ejus litteras, in quibus Hemma testatur, se quoddam monasterium in sua curte Bogolio construxisse in honore sanctæ Trinitatis atque Immensæ ejus majestatis, necnon beati Petri apostolorum principis, omniumque Sanctorum Dei sub norma sancti Benedicti: ut *boni monachi Deo famuli, valdeque religiosi*, pro statu sanctæ matris ecclesiæ Regi regum feliciter inibi queant militare. Io fine obtestatur Johannem papam, ut hoc privilegium, cujus exemplar Romam misit, suo nomine, suâque auctoritate corroboret, & violatoribus anathema decernat; quod in fine præstat pontifex. Actum anno ab incarnatione Domini DCCCCXC. indictione tertiâ, quæ omnia Hugo & Rotbertus reges, Guillelmus & Odo comites postea confirmarunt. Primus Burgulicnse monasterium rexit Gauzbertus sive Gausbertus abbas Turonici sancti Juliani monasterii post Ebratdum seu Evrardum, de quo in superioribus dictum est; idemque rector Majotis-monasterii, sancti Petri Cenomannensis & sancti Petri Malliacensis. Eumdem locum sub finem undecimi sæculi regere coepit Baldricus ubbas, postmodum Dolensis archiepiscopus, qui hunc locum suis versibus celebravit in hunc modum.

XXXV. Gauzbertus ejus loci abbas.

Burgulius locus est, & Cambio dicitur amnis,
Flumine perpetuo qui vitreus irrigat hortos:
Hocque loco locus est a turbis pene remotus,
Qui tutat fratres a sollicitudine mundi,
Et fovet in gremio diuturnæ pacis alumnos.
Prata virent juxta, quibus est contermina silva.

De Gausberto ubbate chronographus sancti Juliani scribit, quòd omnem suam operam foris, id est externis monasteriis, adhibuerit, at sancti Juliani monasterio parum profuerit, immo libros, ornamenta, aliamque supellectilem ejus loci eis contulerit. Ecclesiarum tamen confirmationem sancto Juliano ab Archembaldo archiepiscopo, & a Silvestro papa secundo privilegium obtinuit.

XXXVI. Malliacense eidem committur.

Eodem ferè tempore, iisdemque auctoribus constructum fuit apud Pictones Malliacense monasterium, Vetus dictum, in loco, qui apro Indice a Willelmo comite, cui ob firmitatem trochiorum Fera-brachia cognomen indictum legimus, in silva Malliacensi inter vepres & viburna signatus est: ubi inter rudera veteris ecclesiæ tenera testabant altaria io crypta subterranea, ad quam aper insequentibus canibus confugit. Locum ab eo petit, impetratque Emma conjux condendo monasterio, cujus perfectio hac occasione retardata. Fortè Emma a marito divortium fecerat ob stuprum filiæ vicecomitis Toarcensis, a comite illatum, quod comitissa nece illius amatæ ex equo præcipitatæ cùm ulta fuisset, inde ad castrum Carnonem, quod suæ ditionis erat, se recepit: sic inchoati monasterii intermissum opus. Hæc verò postmodum, agentibus amicis, marito reconciliata, sumtus ad perficiendum opus ab eo facilè impetravit. Dispositis ædificiis, Gauzbertum seu Gausbertum sancti Juliani Turonensis abbatem, cujus paullo ante meminimus, consanguinitate sibi conjunctum, ad informandum monasterium advocat. Mox ille adest cum tredecim fratribus, quorum unus præpositus erat. Invitatus eò advenit cum quibusdam suffraganeis Gumbaldus Butdegalensis archiepiscopus, novamque basilicam consecravit. Hæc fusè commemorat Petrus monachus in ptiori (*a*) libro de antiquitate & commutatione Malliacensis monasterii, ubi ait, Burgulicose monasterium post Malliacense conditum fuisse.

(*a*) *Labbe to. 1. p. 222. & segq.*

XXXVII. Vvillelmus dux Aquitaniæ fit monachus.

Non multò post Vvillelmus comes senio confectus sæculo, ac dignitati nuntio remisso, in Pictavensi sancti Cypriani monasterio factæ religionis habitum induit, ac Malliacense monasterium, ejectis Turonensibus monachis, ob invidiam uxoris, u qua denuo discesserat, sancto Cyptiano subjecit. Postea verò hunc locum iratus deseruit, & ad beati Maxentii cœnobium se recepit, ubi reliquos vitæ dies exegit, uxori ante obitum reconciliatus. Vvillelmus porro ejus filius, eo nomine quintus, suasu matris, monachos Turonenses revocavit ad Malliacense monasterium, cui beneficia non pauca contulit. Vir fuit maximè pius, monachorum in primis fautor & amator, cui mos erat quotannis ad limina Apostolorum Romam peregrinari, aut certè ad sanctum Jacobum in Gallicia; Rotberto regi Francorum & Adelfoso Hispaniarum acceptissimus, necnon Heinrico Imperatori, cui ingentem ex auro purissimo ensem direxisse dicitur. Hæc ex Ademaro (*b*) monacho, qui cœnobio-

(*b*) *ibid. p. 172. & seq.*

biorum Malliacenſis & Burgulienſis conſtructionem ei tribuit: *in quibus cœnobiis regulares monachos adunavit plures, qui die noctuque laudes Deo perſolverent, uſque ordinavit ferventiſſimum in ſancto propoſito, & diſciplina cœleſtis fortiſſimum columnam abbatem Theodelmum, qui ex Judæis converſus fuerat.* Hic Mulliacenſi novo cœnobio, ut poſteu videbimus, præpoſitus fuit a Villelmo ejus conditore, qui Veteris tuntùm benefactor, non auctor exiſtitit, uti nec Burgulienſis. Denique *amplectebatur maximo affectu honoris regulares monachos & abbates, & eorum conſiliis utebatur in adminiſtratione regni:* ubi *regulares* vocat Ademarus ſtrictioris vitæ monachos & abbates, ad diſcrimen aliorum, qui ſolutioris vitæ erant. Idem Villelmus in fine vitæ monachus factus eſt. ANN. CHR. 990.

XXXVIII. Villelmus item Provinciæ dux.

Hunc præceſſit Willelmus Provinciæ ac Toloſæ dux, qui a ſancto Mayolo beati Benedicti habitum ſuſcipere meruit. Fortè id contigit in extremo illo morbo, quem Syrus in libro tertio de Mayoli vita commemorat. Hunc Willelmum Cluniaci ſepultum fuiſſe non ſatis apertè declarat charta Leodegarii Cluniacenſis monachi, in qua hic dicitur cellam & eccleſiam in honorem ſancti Marcellini papæ & martyris utque ſancti Saturnini, quam Regimbaldus Arelatenſis archiepiſcopus dedicaverit, extruxiſſe in villa Sarrianis, quam *Villelmus quondam dux provinciæ, pater patriæ, ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli monaſterio Cluniacenſi, & loco in quo ſe ſepeliri rogavit, & beato Mayolo adhuc in carne vivente, & vivum delegavit, & mortuum donando attribuit:* quod urgumento eſt, eum in extremis monaſticum habitum ſuſcepiſſe pro more illorum temporum. In vivis tamen adhuc erat poſt annos quinque, cùm Willelmus Diviunenſis abbas, ejus uſſinis e Romano itinere reverſus eſt.

XXXIX. Ecolifmenſis eccleſia monachorum. (*a*) *Labbe to. 1. p. 325.* (*b*) *id. to. 2. p. 253.* Brantoſmi ſtatus.

Hoc anno deceſſit (*a*) Hugo Ecolifmenſis epiſcopus, & quidem *in monaſtico habitu*, ut legitur in hiſtoria (*b*) pontificum & comitum ejus urbis, ſepultus in eccleſia ſancti Eparchii, ubi corpus ejus ſine virga & anulo in ſepulcro ipſius inventum eſt, eùm vetus eccleſia diruereturr. Hugonis temporu ex ulienatione bonorum cathedralis eccleſia ad tantam deſolationem redacta fuit, ut pauci in ea monachi vix ſuſtenturi poſſent. Cùm hæc ſcriberet auctur ille anonymus cymbalum in eluuſtro eccleſiæ, & aliæ monaſticæ conſuetudines in illa eccleſia adhuc ſervabantur. Hugonis locum ſupplevit Grimoardus, qui u Guidone Lemovicenſi vicecomite captus, & in turre Lemovicina detentus fuit pro monaſterio Brantoſmenſi, quod vicecomes ab eo extorquere volebat. Poſteu ſub certa conditione relaxatus, Romam adiit, cauſam dicturus upud Silveſtrum pontificem, u quo Guido præſemu ſententiâ dumnationis multatus, eidemque Grimoardo traditus eſt. Hujus Guidoniu duo fratres erant, Hildegurius & Aldoinus ſeu Eldoinus, unos poſt alterum epiſcopus Lemovicenſis. Hildegarius, ſumris pretioſioribus monaſterii ſuncti Martialis ornamentis, in Franciam ubiiſſe dicitur, & poſt mortem apud ſanctum Dionyſium ſepultus fuiſſe.

Alduinus, ante epiſcopatum Brantoſmenſis ubbas, dura etium paſſus eſt u Guidone vicecomite ipſius ſturru, cui eamdem ubbatium in prædam dure nulebat. Jam epiſcopus upud Lemovicas ſancti Martini cœnobium inſtauravit, ibidemque humutus quieſcit.

XL. Angeriaci abbates. (* *d'Aumy.*) (*c*) *Beſly Comtes p. 279.*

Eodem ferè tempore, id eſt anno Hugonis regis quarto, Willelmus dux Aquitanorum quumdam ſilvam in pago Almucenſi (*) contulit cœnobio ſancti Johannis Baptiſtæ Angeriacenſi, quod ipſe ædificaverut. Exſtunt hæ litteræ upud Beſlium (*c*) eum diplomate Hugonis regis, qui hanc ubbatium confirmat. Erut tunc ejus loci ubbas Hilduinus ſeu Ilduinus, Walteri ſucceſſor, dictus ab Ademato monacho *clariſſimus*, quem Rainaldus ſancti Odilonis diſcipulus excepit.

XLI. Navenſes, item Straden. ſes, & Dolenſes abbates.

Nuvenſe ſancti Sulpicii monaſterium apud Biturigas regebat Ingelbertus ſeu Engelberrus, Hictarii ſucceſſor, cujus tempore Adelgerius ſubdiaconus quædam monaſterio contulit, ut ſingulis diebus lunæ pro ſe luiſque purentibus miſſa ud ultare ſancti Sulpicii celebraretur. Ejus rei litteræ unno Hugonis regis tertio datæ ſunt, quibus Gauſridus vicecomes ſubſcripſit. Ingelberti conſanguineus erat Odo-Abeſinus de Bono-fonte miles, cui ubbas quuſdam ureas in illa urbe, uiuque ſub annuo cenſo conceſſit, regnaute Rotberto. Ingelberto ſucceſſerat Vivianus ubbas, anno ejuſdem regis XXVII. *magnificus* dictus io quodam veteri inſtrumento. Superiori tempore, id eſt unno circiter DCCCCXC. Stradeuſe ſancti Genuſii monaſterium u Rotberto ubbate novâ fabricâ donatum eſt, & ſancti Genulfi corpus in novum baſilicam feſtivo ritu illutum. In chronico Dolenſis mouuſterii upud Labbeum (*d*) Roeho ſeu Roccho ſeptimuu ubbas Dolenſis hoc anno obiiſſe memurutur. Succeſſit in ujus locum Hugo ubbas, ſub quo renovatum eſt anno ſequenti monaſterium Dolenſe u ſuudumento. Hugoni ſuffectus Emenus abbas unno DCCCCXCVII. Tunc eccleſiæ Bituricenſi præerut Dagbertus urchiepiſcopus, qui chartam (*e*) de treguu & pace, u Widone Anicienſi, uiiiſque epiſcopis factum, cum Theobaldo Vicunenſi archi-

(*d*) *Labbe to. 1. p. 325. V. to. 2. p. 742.* (*e*) *Diplom. p. 577.*

ANN. CHR. 990. archiepiscopo confirmavit. Ejusmodi pacta de tregua & pace instituta erant maximè ad compescendos prædones, qui per id tempus impune grassabantur. His sub gravibus pœnis interdicta erat, saltem certis diebus, prædandi licentia.

XLII. Folcuino abbati Laubiensi succedit Herigerus.

In Gallia Belgica Laubiense monasterium pastore orbatur, mortuo Folcuino abbate, qui librum de gestis abbatum sui monasterii scripsit. Sepultus est in ecclesia beati Ursmari prope Rotheriam episcopum. Sedem abbatialem aliquamdiu vacasse discimus ex epistola, quam ejus loci monachi scripsere *dominis & patribus episcopis venerabilibus Rothardo* Cameracensi, *& Notkero* Leodicensi, super electione Herigeri monachi in locum demortui abbatis; quam ab eis approbari postulant. Hæc epistola sic incipit. *Jam dudum pastore viduati, diutissimè verò rectoris sollicitu diligentiâ destituti, vestram convenimus paternitatem submissi... ut cum nobis provideatis abbatem, qui hoc sit quod dicatur:* ubi quod ajunt, se *diutissimè rectoris sollicitu diligentiâ destitutos fuisse*, obliquè notant indiligentiam Folcuini abbatis in sua administratione. Cur verò duobus illis episcopis pro successoris approbatione scribant, hanc causam affe·runt, quòd *alterum* eorum, scilicet Notkerum, *animabus, alterum*, id est Rothardum, *corporibus* Laubiensium *subintendere* Deus voluerit.

(a) *Gesta abbat. Lobiens.*

Exstat hæc epistola in chronico (c) Cameracensi, ex qua discimus, qualis fuerit Herigerus, & quòd ejus electio a quodam nebulone clanculum turbata sit. *Nam etsi sit aliquis, inquiunt Illi, huic electioni non consentaneus, licèt occultus; hic in se tulit sententiam, non refragante etiam vestrâ conscientiâ, quod omnino inutilis vel esse & improficuus.* De Herigero id testantur Laubienses, eum simoniæ labis & ambitionis prorsus expertem esse; immo ejus mores inculpatos, idoneam doctrinam ad subditos erudiendos; denique nullam eo tempore aptiorem invenire se potuisse, quàm Herigerum, quippe qui ante annos multos secum socialiter, ut frater conversatus sit, multisque emolumentis ipsis profuerit; pluribus verò ipsorum magistri & educatoris officium exhibuerit. Addit continuator chronici Laubiensis, eum venerabili episcopo Notgero ita carum & familiarem fuisse, ut non solùm in domesticis & ecclesiasticis rebus, sed & in palatiis quoque negotiis, quorum tunc temporis magna penes eum auctoritas erat, non solùm in Lotharingia, sed etiam in Italia, ejus operâ & consiliis usus sit.

XLIII. Monasterii ejus status.

Quo in statu res monasterii Laubiensis tunc essent, paucis exponendum. Sub finem sæculi noni Franco ex abbate Laubiensi ad Tungrensem seu Leodiensem episcoparum promotus ab Arnulfo rege, abbatiam episcopatui suo acquisierat, ac deinceps per præpositos & decanos, qui ab episcopo ordinari esseor, administratum est monasterium usque ad Notgerum episcopum, qui abbatiam resignavit, & liberam electionem monachis restituit, idque a Johanne papa XIV. cujus diploma in *papyro* ægyptiaca scriptum erat, & ab Ottone secundo confirmari curavit, eâ tamen lege, ut abbatem electam Leodicenses episcopi confirmarent, & advocatum secundum eligentium votum in monasterio constituerent: cæterùm vicissim episcopi Laubiensem abbatem in sua ecclesia vicariam haberent, & Laubiensi ecclesiæ post matricem primæ sedis ecclesiam primus concederent. Ad Folcuinum quod attinet, sub gravi interminatione decrevit, ut quotidie tres pauperes cibo & potu reficerentur, & plures alii singulis annis ab eleemosynario veltea acciperent. Idem recentionem fecit ecclesiæ ornamentorum & armarii librorum, quibus ipse nonnullos adaxit. Idem præstitit Herigeras abbas ejus successor, qui ad occidentalem ecclesiæ plagam oratoriam in honorem sancti Benedicti exstruxit, illudque a Notgero episcopo oedicari curavit, cujus auctoritate *obsonium competens*, id est congruam fratribus refectionem, *in die translationis ejusdem beati Benedicti* in posterum assignavit.

XLIV. Fulradus abbas sancti Vedasti negotium. (b) *Ibid. a.* 906.

Infamem de Fulrado sancti Vedasti opinionem nobis reliquit Baldericus (a) in chronico, ubi Fulradus falso nomine monachus fuisse dicitur, irregulariter vixisse, & speciem sancti habitus omnino mentitus, prælationem sancti nominis exquisse indignitate honoris. Curia namque pastoralibus malè posthabitis, sæcularibus negotiis plus nimio implicatus, vitiis carnalibus turpissimè addictus, cùm sæpe admonitus a pravis actibus minimè resipisceret, apostolicæ auctoritatis virgâ feriri meruit. Verùm, cùm postea relapsus esset ad solita facinora, ut episcopi censuram a se averteret, inter eum & Arnulfum juniorem Flandrensium comitem jurgiorum materiam fevit, ut præsul bis jurgiis implicatus, in ipsam animadvertendi copiam non haberet. Ad hæc pseudoabbas episcopo sancti Viodiciani privilegium obtendebat, apostolicâ auctoritate confirmatum, quo Vedastini monachi a ditione episcopi immunes facti erant; quod quidem ad hoc tantùm valere ajebat episcopus, *ut quietè & secundùm regulam sancti Benedicti monachi viventes Deo servirent, non ut inordinatè & turpiter conversantes, velut tele cum sint, a proposito deficiserent*. Denique Fulrado exprobrat Baldericus beneficia ab antecessoribus accepta episcopis, in primis

mis x Theoderico, cujus permiſſu monachi tempore Danicæ perſecutionis cum corpore ſancti Vedaſti ad pagum Belvacenſem commigraverunt; ac demum, pacatis rebus, a Dodilone epiſcopo impetraverant, ut ipſe ſacrum corpus ad propriam eccleſiam reveheret. Non melius habuit Fulradus ſub Erluino epiſcopo Rothardi ſucceſſore, cujus cùm ſententiam fruſtra ſubterfugeret, dignitate demum ejectus eſt: cujus rei dolore contabeſcens interiit. Collapſam monaſterii diſciplinam reſtauravit Richardus abbas Virdunenſis. ANN. CHR. 950.

XLV. Tornenſe cœnobium conditur.

In veteri chronico Leodienſi nondum edito legimus, Auſridum comitem Hoyenſem & Lovaoienſem ſeu Brabantinum, conſilio Notgeri epiſcopi, fundaviſſe *cloſtrum de Torne*, ibique uxorem & filiam ſuam poſuiſſe *ſub regula ſancti Benedicti*, & comitatum Hoyenſem eccleſiæ Leodicenſi contuliſſe, quod donum Otto imperator hoc anno confirmaverit. Eaſtat in tomo primo (*a*) de geſtis epiſcoporum Leodienſium Ottonis tertii diploma, cujus vitioſæ ſunt chronicæ notæ, in quo Auſridus comes illuſtris comitatum Hoyenſem Notkero epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus conceſſiſſe perhibetur. In chronico Saxonico plura leguntur de Anſfrido comite, (ſic legitur, non Auſrido) qui a patruo ſuo Rodberto Trevirenſi archiepiſcopo in lege tum divina, tum humana inſtructus fuiſſe dicitur; dein a patre ſuo Anſfrido, quindecim comitatuum comite, domno Brunoni Agrippinenſi archiepiſcopo traditus ad res militares; poſtea Ottonis Magni ſpatharius factus, in Italiam eum illo profectus; ac demum Romæ reverſus, *abbatiam, quæ dicitur Torna*, in hereditate propria conſtruxiſſe: in qua *filiam ſuam obbatiſſam plurimarum Deo devotarum ſanctimonialium aſſeaſa pontificis conſtituit, ſanctoque Lamberto pro remedio animæ ſuæ ex integro tradidit*. Duas Anſfrido filias tribuunt recentiores, Benedictam & Hildewardem, quæ utraque ejus loci abbatiſſa fuerit. Unicam memorat prædictus chronographus Saxonicus, qui miraculum ei tribuit aucti in vaſe vini, quod illa in peregrinorum uſum exhauſerat. Anſfridi conjux Herſuit ab eodem auctore appellatur, ſed eam in monaſterium ſe recepiſſe non dicit. En ejus verba. *Interea contigit, ut ejuſdem comitis reverenda conjux, nomine Herſuit, in curte ſua, nomine Giliſa, capit ægrotare, quæ ſtatim, velut mortis præſaga futuræ, feſtinavit ire ad Toraa, quò dum præ nimio dolore nequiret pervenire, in domo cujuſdam majoris manſit in ſtruere*. Illic *ancilla Dei requievit in pace, quam ſecus monaſterium ſui communis laboris comes in ſecretaria ſepelivit*. Attamen in ejus charta, ſiquidem genuina eſt, a Miræo (*b*) primùm edita, ubi Hilzondis comitiſſa vocatur, ait ſe de conſilio domini ſui Anſfredi eccleſiam conſtruaiſſe in alodio ſuo de Thorne: *ubi ego*, inquit, *& filia mea Benedicta ſub regula ſanctæ obedientiæ ito viveremus in hoc ſæculo, ut mereamur in futuro, amicta ſtolis albis, inter angelos comparere*; ſeque eidem eccleſiæ contuliſſe alodium ſuum in terra *de Sirien*, quod glorioſus rex Zuenteboldus olim perdonaverat. *Datum apud Thorne anno* DCCCCACII. *kalendis Junii*. Huic teſtamento Johannes abbas ſancti Pantaleonis cum aliis ſubſcribit. Ut ut ſit, poſt conjugis deceſſum, Anſfridus comes animo conſtituit, *ut monaſterialem vitam ſubiret, ſicubi majoris obedientiæ regulam inveniret*. Verùm ab Ottone rege ad epiſcopatum Trajecti inferioris, agente Notgero Leodii epiſcopo, invitus rapitur, ut ſuo loco videbimus. Nunc monaſterium Tornenſe, quod Torenſe appellant, collegium eſt nobilium canonicarum. His conſentanea haud eſſe ſcio, quæ Piſenus in Floribus eccleſiæ Leodienſis refert: ſed auctoritatem præfero chronographi Saxonici, cujus chronicon ante medium ſæculum duodecimum deſinit.

(*a*) *Ito. 1. p. 115. V. Sax. Bened. tom. 2. p. 85. & ſeqq.*

(*b*) *Mir. di. plom. Belg. p. 46.*

XLVI. Epternacenſes ſcholaſtici.

In Epternacenſi monaſterio diœceſis Trevirenſis Rudigerus monachus & ſcholaſticus hoc anno obiiſſe perhibetur a Trithemio, qui ejus aliquot opuſcula commemorat, nempe in epiſtolas Pauli libros XIV. & ſeptem in epiſtolas canonicas, necnon explanationem in regulam ſancti Benedicti. Poſt hunc ſcholis præfectus fuiſſe dicitur Adelharius monachus, deinde abbas, qui chronicon ſui monaſterii compoſuiſſe dicitur præter alia, quæ Trithemius notat. Idem hoc anno ponit obitum Hattonis abbatis Fuldenſis, eo nomine tertii, & ſucceſſionem Branthonis ſecundi; at, ſi Browveri calculos ſequamur, tunc Fuldenſi monaſterio præerat Erkanbaldus Wernharii ſucceſſor, nec ante ſæculi ſequentis progreſſum ſedit Brantonus ejus nominis primus, a Ditmaro laudatus. Trithemius non rectè anno præcedente refert obitum Theophaniæ auguſtæ, quæ Coloniæ in monaſterio ſanctæ Pantaleonis ſepulta eſt.

XLVII. Mortes apud S. Gallum & turbæ.

Apud ſanctum Gallum Udalricus abbas & Eggehardus magiſter doctus obierunt. Gerardus verò ſeu Kerhardus ad annos undecim monaſterio præfectus eſt, magno diſciplinæ regularis damno, quam ille omnino labefactavit. Id ſolùm boni feciſſe dicitur, quòd monaſterii privilegiorum confirmationem ab Ottone tertio impetravit. De cætero non modò rem familiarem attrivit ac diſſipavit, ſed etiam perditæ vitæ exemplo juniores ad ſuas partes pertraxit ac depravavit, quos ut facilius ſibi devinciret, eos præcipuis monaſterii officiis præfecit. Gemebant inter ea afflictæ rei

ANN. CHR. 990.

rei publicæ caſum ſeniores, ſed inter domeſticos parietes querelas continebant: ac querelis obſurdeſcebat nequiſſimus prælatus, qui, quo factionem ſuam corroboraret, laicos ſcelerum ſuorum fautores ingentibus dotis ſibi neceſſarios fecit. Rebus ita deſperatis erupit tandem ſeniorum exaſperata patientia, quibus viſum eſt Ottonem imperatorem appellare, qui ſolus extremo morbo remedium afferre poterat. „ Miſſæ proin ad eum litteræ, quarum hæc ſumma erat. Locum tum ſuis, tum „ anteceſſorum ſuorum dotis & privilegiis nobiliratum in eas deveniſſe miſerias, „ ut ſi ipſe rerum ſtatum reſciret, ultro jam ſubveniſſet. Ejus rei cauſam omnem „ eſſe penes abbatem, qui, nullo canonum, privilegiorum & regularis vitæ reſ„ pectu, quidvis ſibi licere arbitretur. De his ſi locus audientiæ apud regias au„ res ſibi pateat, ſpecialiùs acturus. Lectis litteris, quid facto opus ſit, epiſcopos, abbatem & proceres pereontatur imperator. Potiorum conſilium fuit, abbatem & monachos ad audientiam vocandos. His acquieſcens imperator, miſſis litteris utroſque vocat, quibus acceptis, utrique adſunt. Primi omnium cauſam dice„ re juſſi monachi, ita perorant. Abbatem, qui ſibi præpoſitus ſit, ſacri loci non re„ ctorem, ſed deſtructorem eſſe, quippe qui Dei & ſui propoſiti prorſus immemor, „ ſub monachi habitu nulla monachi opera faciat, immo irregulariter vivens, re„ gularet diſciplinas omnino perverrat. Paucis, eccleſiæ res vænum date, ter„ ras in beneficium tradere, theſauros diſſipare. Horum omnium probationes „ & teſtes in promtu haberi. Si hæc ad eum exauctorandum non ſufficiant, ma„ jora, quæ interim reticeri viſum eſt, non deeſſe: quæ ſi ſingula perſequerentur, „ fore ut dies ante, quàm ſermo deficiat. His turbatus abbas, cùm ad teſpondendum congrua non ſuppeterent, ad artes confugit. Erat in palatio quidam comes molitæ auctoritatis, Mutzo nomine, a quo regni negotia omnia pendebant. Hunc donis perteutat abbas, ſibique faveurem reddit. Ejus ſuaſu rex ab„ batem & monachos poſtridie ad ſe vocat, ac monachos lenire conatur. Si abbatis „ mala opera palàm propalentur, plus mali quàm boni inde ortum iri; monaſterii „ adeòque monachorum opinionem deterendam eſſe, ac demum monaſterii utilita„ tem deperituram. Irent in pace, & mutuam cum abbate concordiam fercirent. „ Si quid abbas in eos duriùs deinceps egerit, mox darurum meritas pœnas. Sic jufecto negotio rediere patres, qui aliquandiu quaſi concorder & unanimes, & veluti præteritorum obliti, conquievere; at, Mutzoni data denuo quædam monaſterii præpoſitura, querelas & gemitus inſtaurarunt: quibus demum Gerardi abbatis Interitus finem dedit.

XLVIII. Ekkehardus ſecundus magiſter.

Quod attinet ad Ekkehardum, cujus obitus hoc anno rectiùs ponitur, quàm ab Hepidanno poſt annos ſex, fuit is Ekkehardi ſenioris ex ſorore nepos, vir latinæ linguæ græcæque, quod illis temporibus perrarum, peritus; primum ſcholæ utriquc, clauſtrali ſive interiori, & canonicæ ſeu exteriori, præfectus; demum in palatium evocatus ab Ottone ſecundo, cujus capellanus & ſecretarius faiſſe dicitur; minor ſeu junior a Goldaſto dictus, potiùs dicendus ſecundus, ut diſtinguatur ab aliis tribus, qui ipſum ſubſecuti ſunt.

Ekkehardus tertius.

Hujus conſobrinus fuit Ekkehardus alter, ac monaſterii per annos triginta decanus, cujus annus mortis incertus; dies feſtivitas ſancti Benedicti, quo die natus, oblatus apud ſanctum Gallum, presbyter ac monachus factus dicitur in ſuo epitaphio, quod in codice ſancti Galli bibliothecæ legimus, in quo bi verſus:

Immoritur feſto Benedicti, natus in ipſo,
Hoc oblatus, & hoc presbyter, hoc monachus.
Doctrinis plenus (*) annos triginta decanus.

(*) *f.* plenus.

XLIX. Adalbertus epiſcopus Romæ monachum induit.

Prægà diſceſſerat anno ſuperiore Adalbertus epiſcopus, propterea quòd ejus prædicatio apud efferam Boëmiæ gentem nihil proficeret; & Romam venerat, ſuam diſceſſum Johanni papæ approbaturus, ſimulque iter Jeroſolymam, quod animo conceperat. Jam votis ejus fecerat ſatis pontifex, eique ad iter illud neceſſaria ſuppeditaverat Theophania imperatrix, quæ tunc Romæ verſabatur: cùm ipſum iter ingreſſus, hoc anno venit ad montem Caſinum, locum ſacrum inviſurus, quem beatiſſimus Pater monachorum vitæ ſuæ ac diſcipulorum exemplis conſecraverat. Illic, licèt ſub peregrini habitu ignotus piiſſimus antiſtes, honorificè hoſpitio acceptus eſt. Poſt paucos dies, cùm iter deſtinatum perſequi vellet, ipſum convenit abbas, is Manſo erat, cum primoribus patrum; hortatuſque eſt, ut, peregrinationis propoſito, quod minùs ejus ſaluti conveniret, abjecto, ſecum maneret; quod ille, quaſi divinitus dictum, approbavit, ibique ſuæ peregrinationis & errabundæ vagationis metam figere conſtituit. Audito eum epiſcopum eſſe, Caſinates ſibi gratulantur, quòd eum apud ſe præſentem habituri eſſent, qui ipſorum eccleſias conſecrare.

ret, & clericos sacris ordinibus initiaret. *Id* ubi vir Dei intellexit, molestè tulit, incongruum ratus, ut, qui episcopale onus refugerat, eo denuo se implicaret. Quare id referendum duxit ad virum sanctissimum Nilum, qui in vicino Vallis-luci monasterio cum fratribus suis eo tempore demorabatur. Nec mora perrexit ad virum sanctum, eo animo, ut cum illo remaneret, si hic e re sua id esse judicaret. Itaque ad ejus pedes abjectus, consilium petit; quem ille primo intuitu virum Dei esse agnoscens, se eum recipere paratum esse dixit: at id citra sui, suorumque nocumentum fieri non posse. Quippe id ubi rescierint Casinates, locum ab ipsis repetituros, quem sibi ad cohabitandum concesserant; se hominem græcum esse, consulturus fore, si homo latinus cum latinis ageret. Proinde, si se audiret Adalbertus, Romam rediret, unde digressus erat, atque Leonem abbatem monasterii sanctorum Bonifacii & Alexii conveniret, aut certè abbatem sancti Sabæ, quibus litteras commendatitias ipse scriberet. Acceptis litteris, Romam revertit Adalbertus, moxque Leonem abbatem adit, postulatque, ut ipsum in numerum fratrum suorum recipiat. Non statim acquievit abbas, immo dura ipsi perpetienda objecit, quæ tironem a propositi absterrere potuissent. At, eùo Adalbertum in proposito nihilò minùs constantem videret, domui apostolici facultatem petendam esse dixit. Hac impetratâ, monastico habitu cum Gaudentio fratre indutus est vir Dei ipso die, quo Christus Dominus apostolorum pedes lavit; & sabbato sancto, quando catechumenos baptizari, ac criminum vinculis absolvi mos est, *soluta est & ipsi capite pendens cucullæ*: sicque *secundùm regulæ morem fratrum numero addictus*. Itaque sacrosanctum illo triduo absolvit, monachum professus sabbato sancto, quando cucullæ, quæ pro more novitiorum caput tantùm antea tegebat, a capite soluta, defluentem accepit. Illic quinquennio moratus vir sanctus, humilibus quibusque officiis, maximè coquinæ ministerio applicatus est, lætus commissa sibi provincia, ut sic cunctis fratribus serviret. Nec defuit ipsi antiqui humani generis hostis tentatio, qui dum testacea vasa, nunc vino, nunc aquâ plena gestaret, ipsum impingere faciebat, & vasa ipsa ex lapsu confringi; quod cùm ille ad pedes abbatis, ut regula præcipit, prostratus expiaret, contigit aliquando vas vino plenum ingenti lapsu in pavimentum corruere absque vasis fractura, & vini effusione. Quadriennio ante Crescentius nobilis civis Romanus, Johanne & Theodorâ parentibus ortus, cum diutino languore vexatus fuisset,

ANN. CHR. 990.

ab omni
Spe mundi lapsus, prostratus limina sancti
Martyris invicti Bonifacii amplexus, & illic
Se Domino tradidit, habitum monachorum adeptus,
Quod templum dotis amplis ditavit, & agris.

ut in ejus epitaphio legitur, quod Baronius (*a*) retulit. De illo sancti Alexii monasterio, quod in monte Aventino situm est, aliàs plura dicturi sumus.

(*a*) *Baron. ann.* 996.

Ravennæ versabatur Theophanu seu Theophania imperatrix, cùm ad eam accessit Johannes Farfensis abbas, conquestusque est, quòd cella sanctæ Victoriæ, sita in Marchia-Anconitana, a suo monasterio abstracta esset; rogavitque interventu Johannis archiepiscopi Ravennatis, Hugonis principis & aliorum, ut matri filia restitueretur; quod imperatrix pro remedio animæ senioris sui Ottonis imperatoris dato præcepto fieri jussit, illudque Adelbertus cancellarius ad vicem Petri episcopi & archicancellarii recognovit. *Datum kal. Aprilis anno* DCCCCXC. *imperii domnæ Theophanu imperatricis* XVIII. *indictione* III. *Actum Ravennæ feliciter*. Sic Theophania Ottonis filii vices in Italia tum agens, annos imperii sui a morte Ottonis secundi numerabat. Nunc in illa cella monasterium est virginum Benedictinarum, ubi debent esse vigiuti sanctimoniales & duæ famulæ, ut dicitur in synodo Farfæ nuper habita. Distat vicus ille, Victoria dictus, a Montis-alti civitate duodecim passuum millibus versùs occidentem.

L. Theophaniæ præceptum pro Farfa de cella Victoriæ.

Eodem tempore Petrus comes, filius Bermundi Guiolfii comitis, obtulit eidem monasterio sanctæ Mariæ in Acutiano ecclesiam seu monasterium sanctæ Mariæ ad Minincum prope Corgnitum cum mille quingentis perticis de terra, *ad perticam pedum duodecim Liutprandi regis*. Actum intra castellum de Berule. In itinere nostro Italico (*b*) egimus de pede Liutprandi, apud Langobardos olim ad metiendas terras, & etiam nunc apud Insubres usurpari solito, qui pedem regium Parisiensem cum ipsius pedis triente contingit.

LI. Alia cella eidem data.

(*b*) *Iter. Ital. p.* 177.

Postquam Parmeose sancti Johannis monasterium septem annos & menses tres rexisset Johannes abbas, morbo tentatus ad extrema perducitur. Instante exitu, duos ex fratribus monasterii, qui lectulo ejus assistebant, Gandulfum & Restaldum

LII. Johannes abbas Parmensis obit.

ANN. CHR. 990.

dum, poſtea Piſtorienſis eccleſiæ præſulem, cænatum ire jubet. Illis ad portam clauſam ſubſiſtentibus, ſubitò lux emiſſa cum ſuavi odore totam ægrotantis cellam implevit. Mox beata Deipara cum virginum comitatu conſpicua iuerveniſſe dicitur, cui ille ob præſtita beneficia gratias egit, obſecravitque; ut ante tribunal ſummi Judicis ipſi propitia eſſe dignaretur. Regreſſis dein duobus illis fratribus rem conſeſſus eſt, præcepitque fratres omnes convocari ad exitum ſuum Domino commendandum. Statim adfuere, & præter illos Sigefredus epiſcopus cum ſuo clero; iiſque pſallentibus ac flentibus, vir Dei, *accepto viatico*, agonem ſuum xr. kalend. Junii conſummavit. Funus ejus tantâ ſollemnitate, tantoque omnium ordinum comploratu curatum eſt, ut communis omnium parens, aut rex mortuus videretur. Sepultus eſt in loculo marmoreo intra clauſtrum, prope eccleſiam. Ejus geſta ſcripſit ejus loci monachus anonymus, qui hæc ex relatu ejus diſcipulorum, in his Regimprandi monaſterii præpoſiti, acceperat, & quidem pontificatu Hugonis epiſcopi, cujus tempore ſancti Johannis trauſlatio facta eſt. Suffectus in ejus locum Joannes alter, ex Ticinenſi ſancti Petri monaſterio, quod Cælum-aureum appellatur, aſſumtus, concedenta Azone abbate, olim Parmenſis eccleſiæ canonicus, caſtus, ſobrius, humilis, longâ inediæ maceratione expurgatus, ac demum a Sigefrido epiſcopo Parmenſis ubbas ordinatus. Azo iſte deceſſor fuit Uberti, qui, teſte Ughello, Cæli-aurei præfecturam iniit anno MVIII.

Cæli-aurei abbates.

LIII. Salvatoris monaſterium Carracedi conditur.

(a) *Topſ. to. 3. ſcript. 22.*

In Hiſpania Vermundus ſeu Bermundus rex monaſterium Salvatoris in diœceſi Aſtoricenſi exſtruxit, in loco, nomine Carracedo, quem adoleſcens, antequam ad regnum perveniret, comparaverat, eo conſilio, ut has bonorum ſuorum primitias Deo conſecraret. Exſequendi ejus conſilii occaſio nata eſt ea *abbatibus eremitanis*, qui Sarracenorum perſecutionem fugientes, ad regnum Legionenſe ſe receperant, & ab ipſo rege auxilium & refugium poſcebant. *Et placuit*, inquit (*a*) rex, *feremitati noſtræ, ubi eos vidimus Domini athletas, ſuſcipere eos, & quærere, & alere* „ *quia peregrini ſumus ſuper terram*. Itaque eis concedit villam Carracedum ſeu „ Carracetum cum ſuis appendicibus, ut ibi eccleſia Deo conſtruatur; necnon „ villam, quam dicunt ſanctum Martinum, non procul a Carracedo, quam a Sa„ moſeci monaſterio coëmerat; item villam, quæ nuncupatur Galendi, quam„ avus ſuus domnus Ranemirus contulerat monaſterio beatæ Mariæ de Taulo, „ quod ab Sarracenis everſum erat. *Hoc autem monaſterium*, inquit, *regiâ poteſtate liberum, & abſolutum ab omni jugo ſervitutis, Deo & monachis, qui in eo permanſerint, offerimus, at perenniter eum habeant, atque ſucceſſores eorum: ut ibi noſtra adjutorio & aliorum fidelium poſſint vivere ſecundùm regulam ſancti Benedicti abbatis, & ſuum ordinem tenere in amorem Dei, beatæ Mariæ & omnium ſanctorum; & mando ibi corpus meum in ſepulturam. Facta carta teſtamenti* VI. *kal. Decembris, in æra vigeſima-octava poſt milleſimam*. Hoc monaſterium inſtauravit Alfonſus VII. illudque Ciſtercienſibus monachis tribuit, quos impensè colebat.

Aliud Salvatoris monaſterium Nemauſi condidit Froterius ejus urbis epiſcopus, anno Hugonis regis quarto, pro virginibus Benedictinis juxta fanum Dianæ: quod monaſterium ab hæreticis ſæculo ſuperiori deſtructum fuit; ſanctimoniales verò Bellicadrum (*) ſe receperunt, ibique ad hoc tempus perſtiteruut. Modò verò cogitant de reficiendo veteri monaſterio, quod olim abbatiæ Caſæ-Dei, & priori ſancti Baudilii Nemauſenſis ſubjectum fuit.

Aliud Nemauſi.

(*) *Beaucaire.*

ANN. CHR. 992.

LIV. Arnulfi archiepiſcopi depoſitio.

ANnus Hugonis regis quintus magnæ controverſiæ lultium dedit. Ejus occaſio nata eſt ex depoſitione Arnulfi Remorum archiepiſcopi, & ſubſtitutione Gerberti abbatis in ejus locum, quæ utraque ab Hugone rege procurata eſt. Is caoſum habens Arnulfum archipræſulem, quòd Carolo ipſius Hugonis æmulo adhæreret, nihil non tentavit, quo ambos in ſuam poteſtatem redigeret. Hi verò Lauduno oppido munitiſſimo incluſi erant, nec facilè, in turbulentis illis Hugonis regis initiis, ad deditioocm compelli poterant. Ad dolum itaque Hugo ſe convertit, & facilè in animum Adalberonis ejus urbis epiſcopi, hominis verſipellis & veteratoris, le inſinuare poſſe arbitratus eſt. Nec ſpes eum fefellit. Sed priùs lenior in ſpeciem via tentanda viſa fuit. Indicto ab Hugone Remis epiſcoporum conventu, Arnulfus eò ſæpe citatus non adfuit, cauſatus quod a Carolo in vinculis detineretur; at proditione epiſcopi, cui Carolus temerè fidebat, urbs prodita, captique ab Hugone Carolus & Arnulfus. Et Carolus quidem cum uaore Aurelianos perductus, & in carcerem conjectus: Arnulfus verò ad ſynodum ſiſtitur. Aduere illi ſynodo ex provincia Remenſi Sueſſionenſis, Adalbero Laudunenſis, Heriveus Belvacenſis, Goreſmannus Ambianenſis, Ratbodus Noviomenſis, Odo Silvanectenſis; ea Bituricenſi Daimbertus archiepiſcopus; ex Lugdunenſi prima Gualterus Auguſto-

ſtodunenſis, Bruno Lingonenſis, Milo Matiſconenſis; ex Senonenſi Seguinus ſeu Sevvinus archiepiſcopus, Arnulfus Aurelianenſis, Herebertus Autiſiodorenſis epiſcopi; ad hæc diverſarum urbium abbates, in his Ingelardus abbas Centulenſis, cui paullo ante Arnulfus epiſtolam (*a*) ſcripſerat, quâ eum ad bona monaſterii accuratè ſervanda hortabatur. Hi omnes in monaſterio ſancti Baſoli, quod tribus eiteet leucis ab urbe Remorum diſtat, convenerunt xv. kalendas Julii, anno Hugonis regis quinto. Cauſæ exauctorandi Arnulfi allatæ potiſſimùm duæ: una defectus natalium abſque diſpenſatione, (hic enim ex concubina Lotharii regis natus credebatur): altera, direptio urbis Remorum a Carolo principe facta, cujus urbis proditio Arnulfo imputabatur. Accedebat, quòd defeciſſet a partibus Hugonis, cujus favore ad pontificatum aſſumptus fuerat. Quod verò epiſcopi hanc cauſam, quæ utpote major; ad Romanum pontificem pertinere videbatur, in ſe ſuſciperent, hanc prærexunt rationem, quod conſultus hac de re Johannes pontifex, legatos abſque reſponſione poſt tridui moram abire ſiviſſet. Producto itaque in medium Arnulfo defenſores dat Johannes ſcholaſticus Autiſiodorenſis, Rainulfus abbas Senonenſis, & Abbo abbas Floriacenſis. At prævaluit epiſcoporum auctoritas Hugoni regi faventium, uno excepto Seguino Senonenſi, qui regis offenſam in ſe concitavit. Denique, cùm omnia ad perdendum Arnulfum conſpirarent, coactus ipſe libellum ſuæ abdicationis edidit inſtar ejus, quem olim Ebbo ipſius anteceſſor protulerat: quo facto, Aurelianis eum Carolo principe in carcerem retruſus fuit.

ANN. CHR. 991.

(*a*) *Spicil. to 4. p. 530.*

LV. Gerberti electio.

Arnulfo itaque exauctorato, non diu quæſitus eſt qui ei ſucceederet. Præſto aderat Gerbertus, qui augendæ fortunæ occaſioni non defuit, ratus hanc dignitatem ſibi deberi; quippe qui ſe ab Adalberone archiepiſcopo ſucceſſorem deſignatum ferebat. Denique nihil non ſperare poterat, novorum regum aſſecla, Rotberti regis quondam præceptor, totius negotii ſi non moderator, fortè præcipuus actor, & quidem ille ipſe, a quo ejus ſynodi narrationem accepimus. Hunc proinde non ægrè comprovinciales epiſcopi in locum Arnulfi ſuffecerunt, cujus electionis formula bis verbis concepta eſt.

Semper quidem, dilectiſſimi fratres, judicia Dei juſta ſunt, ſed interdum occulta. Ecce enim poſt diſſolutionem beatæ memoriæ patris Adalberonis, quemdam ex ſemine regio prodeuntem nobis, eccleſiaque Remenſi præfecimus, & clamore multitudinis impulſi, ſcripturâ dicente, VOX POPULI, VOX DEI, *& ſanctorum canonum inſtitutis deſiderium ac vota cleri & populi in electione epiſcopi perquirentium caligavit acies mentis noſtræ, litteram incautè ſequendo, concordem ſententiam divinarum ſcripturarum parùm inveſtigando. Non erat quippe vox Dei vox populi clamantis,* CRUCIFIGE, CRUCIFIGE. *Ergo non omnis vox populi vox Dei eſt, nec omnes cleri & populi vota & deſideria in electione epiſcopi perquirenda ſunt, ſed tantùm ſimplicis & incorrupti, id eſt ſpe quæſtus minimè electi, ſententia patrum exponenda.* NON LICEAT, *inquit, turbis electionem facere eorum, qui ad ſacerdotium provocantur: ſed judicium ſit epiſcoporum, ut eum ipſi qui ordinandus eſt probent, ſi in ſermone & in fide & in epiſcopali vita* ADDOCTUS SIT. *Nos igitur epiſcopi Remorum dioeceſes ſecundùm has conſtitutiones patrum, favore & conniventia utriuſque principis noſtri, Hugonis auguſti & excellentiſſimi regis Rotberti, aſſenſu quoque eorum, qui Dei ſunt in clero & populo, elegimus nobis in archiepiſcopum abbatem Gerbertum, etate maturum, naturâ prudentem, docilem, affabilem, miſericordem; nec præferimus illi vagam adoleſcentiam, ambitionem ſe extollentem, omnia temere miniſtrantem; immo nec talibus ſubjugari patienter auditu perferimus, quorum ſapientiâ & conſilio eccleſiaſtica & civilia jura amminiſtrari non poſſe ſcimus. Cùmque in unoquoque epiſcopo ſit hoc ſpeculandum, maximè tamen in eo, qui cæteris præeſt, metropolitano. Elegimus hunc itaque Gerbertum, qui (monachus) fuit. Hujus vitam ac mores a puero novimus; ſinceram in divinis ac humanis rebus experti ſumus. Hujus conſiliis ac magiſterio informari quærimus; ejus electionem ſubſcribendo confirmamus, ſtabilimus, corroboramus communi omnium bonorum conſulto.*

Sic electus fuit Gerbertus, cujus electio, uti & Arnulfi exauctoratio, a Johanne pontifice valde improbata, poſt triennium reſciſſa eſt, ut poſtea videbimus. In illo intervallo temporis ad ea Gerbertus appulit animum, quæ ſui muneris erant. In primis epiſtolam cum ſuis comprovincialibus ſcripſit adversùs (*b*) prædones, qui clericos, monachos, & pauperes quoſque tunc vexabant. Dein commonitorias direxit litteras, tum ad Heriveum Belvacenſem epiſcopum, tum ad Fulconem Ambianenſem, ſucceſſorem Goteſmanni, qui ipſius Gerberti electioni interfuerat.

(*b*) *Greb. ep. 42. & 43. ſer. loco.*

LVI. Rainulfus abbas Senonenſis.

Qui unus ex Arnulfi advocatis ſuperiùs nominatus eſt Rainulfus abbas Senonenſis, idem videtur eſſe ac Romulfus abbas ille Senonenſis, cui Gerbertus tres (*c*) epiſtolas ſcripſit, omnes ferè de re litteraria; at cujus monaſterii abbas fuerit Rainulfus ſeu Romulfus, ſancti Petri an ſanctæ Columbæ, non ita liquet; fortè ſan-

(*c*) *id. ep. 116. & 13. & 16. ſer. loco.*

ANN. CHR. 991.

ſtæ Columbæ poſt Gunzonem, qui ejus loci abbas erat anno Hugonis regis primo, ut ſuperius vidimus. Certè nullus abbas tum præfuiſſe videtur ſancti Petri monaſterio ante Mainardum, quem Seguinus ſeu Sevvinus archiepiſcopus inſtaurato ub ſe ſancti Petri monaſterio paullo poſt præfecit. Cæterùm Abbonem Floriacenſem abbatem, qui tertius Arnulfi advocatus fuiſſe dicitur, ei maximè faviſſe inde colligitur, quòd ipſius operâ Arnulfus ex Aurelianenſi cuſtodia ſubductus ſit.

LVII. Miliduunenſe S. Petri cœnobium conditur.

In caſtro Miliduunenſi diœceſis Senonenſis ud Sequanam vetus erat tunc temporis & ſemiruta eccleſia ſaqcti Petri, in monte extra prædictum caſtrum poſita, quam Sewinus archiepiſcopus ab Hugone & Rotberto regibus ad exſtruendum, ſeu potiùs inſtaurandum eo loci monaſterium ſibi concedi poſtulavit, eam alia ſancti Stephani eccleſia, quæ intra muros ſita erat. His obtentis Sevvinus monaſterium ſancti Petri ædificavit, ipſumque locum *eadem monacho, Vvalterio nomine, moribus egregiis ornato, & eloquii divinis erudita*, regendum commiſit. Regiæ hac de re literæ in palatio Compendio datæ ſunt anni. kal. Octobris, anno Hugonis regis quinto, Rotberti quarto. Hunc eſſe puto Galterium *ſummæ reverentiæ* abbatem, cujus tempore detectum fuit corpus ſancti Leonii (*) confeſſoris in paræciali ejus eccleſia, ſancti Petri monaſterio ſubjecta, teſtante altero Galterio ejuſdem cœnobii monacho, qui librum de miraculis ejuſdem ſancti Leunii confeſſoris medio ſæculo duodecimo ſcripſit. In illo libro hic auctor ſcribit, Evvardum, probatæ vitæ monachum, revoluto tumuli ſancti Leonii ſaxeo operculo, ejus corpus revelaſſe; atque ſndatium, licèt tenuiſſimum, integrum repertum fuiſſe, & in S. Petri monaſterio repoſitum: ubi *cum ſumma veneratione* ejuſdem auctoris tempore aſſervabatur. Hic eſt ſanctus Leonius, cujus mentio ſit apud Uſuardum pridie idus Novembris his verbis: *Caſtella Milidano ſancti Leonii confeſſoris*. Burchardus Pariſiorum comes Milidunenſe S. Petri monaſterium muneribus ditaſſe traditur. Hujus monaſterii inſtautationem anno DCCCCXCIX. cœptam, ſeu potiùs abſolutam fuiſſe legimus in quibuſdam verſibus hic ſubjectis, in quibus idem monaſterium poſt annos centum & ſeaaginta tuinis obrutum, & a Guillelmo abbate reparatum; ab Hugone verò Senonenſi archiepiſcopu conſecratum fuiſſe dicitur. Hi verſus ſic habent.

*) S. Liôns.

Variæ ejus rumæ.

Anno milleno minùs uno cepit ab imò
Hic reſtaurari diruta prima domus.
Poſt annos centum ſex denos obruta rurſus
In tribus hæc annis eſt reparata domus.
Hugo ſacravit eam pius antiſtes Senonenſis,
Abbas Guillelmus cepit & egit opus.

Hic eſt Hugo de Tuuciaco, qui Henrico ſucceſſit anno MCXLIV. Eadem abbatia anno MCCCCXX. incendio denuo conſumta fuit, injecto igne a Miliduncnſibus oppidanis, oc ab Anglis & Navarreuſibus occuparetur, & urbem ex eminenti loco inſultarent, quod tamen non impediit, quominus ub illis iuvadetetur. Denique idem munaſterium, tempeſtate Calviniſtarum rurſus omuino diruturn, a noſtris nuperimè a fundamentis inſtauratum eſt.

LVIII. S. Mariæ abbatia Miliduni.

In prædicto libro miraculorum ſancti Leonii fit mentio de baſilica ſanctæ Mariæ, quæ olim ſanctimonialium fuiſſe dicitur, tunc verò, utì & mudò, colleg um canonicorum. Galterii monachi verba hue referre juvat ea capite IX. *Eſt in ipſo caſtro* Miliduno *aula Dei in honorem intemeratæ Virginis genitricis Dei, in qua hujuſmodi egregium atque tam orbe recolendum miraculum eſt habitum. Habitatio tunc illic ſanctimonialium tuerat, nunc verò converſatio virarum iutbi Dea devotè famulantium*. Subdit auctor, illic haberi ſacrum caput ſancti Leonii, decentiſſimè ſuper uram in capſula lignea cum quibuſdam ejus oſſibus ſervatum; quod ab igne intactum fuiſſe traditur, & cubitis duobus ſuper aram accenſam cæſitus elevatum, quod ſuper ſindonem excepit quidam pius adoleſcens, Evvrardus nomine, qui poſtea, in cœnobio S. Petri probis moribus, laudabili fine curſum vitæ complevit, patruus Robeiti monachi, cujus relatu pleraque ſancti Leonii miracula prædictus auctor acceperat. Ex quo iuteiligitur, non diu ante medium ſæculum duodecimum, quo Galterius ille ſcribebat, canonicos in locum ſanctimonialium introductos fuiſſe in prædictam ſanctæ Mariæ baſilicam. Addit idem auctur, quoſdam e Neuſtriæ partibus oratiouis obtentu illuc veniſſe, & caput ſancti Leonii inde furtim aſportaſſe in Neuſtriæ partes: ubi exſtructa ſit ingens baſilica in honorem ſancti Leonii: qui plurimis illic miraculis illuſtretur. Et tamen ejus caput etiam nunc aſſervari dicitur in collegiata illa eccleſia ſanctæ Mariæ Miliduneuſi. Hæc eſt abbatiula ſanctæ Mariæ, ſita intra caſtrum Milidunum, quam Carolus rex, cognomento Simplex, rogatu Adeleydis atque Erchangeri comitis, cuidam fideli ſuo Teudrico *uſufructuaria vel beneficiario jure* pro ejus vitæ tempore conceſſit, cujus rei præceptum

in

in ſuperiore tomo ex authentico (*a*) retulimus. In eodem libro ſit mentio de cœnobio, cui vocabulum Cella, in finibus pagi, ut puto, Milidunenſis ſito, in quo degebat monachus quidam, Gozlinus nomine, vir probus & litteratus, ac vitæ contemplativæ deditus, qui nempe Ingelberti ſancti Petri monachi *piiſſimæ recordationis*, portionem reliquiarum ſancti Leonii obtinuit. Exſtat inter Milidunum & Monaſteriolum locus Cellu dictus, haud longè ab alio Cellis dicto, qui locus hic deſignari videtur. Idem revelatione ſibi a beato Leonio factâ didiciſſe fertur, Leonium fuiſſe ſacerdotem, quod unicu ignorabatur. Addit Galterius, ſe u quibuſdam probatiſſimis perſonis uddidiciſſe, antiquitus Miliduni pontificium viguiſſe, ibique Leonium præſulem exſtitiſſe. Fides ſit penes auctores.

ANN. CHR. 901.

(*a*) *Inv.* 41. n. 9.

Inſignis eſt hic annus converſione Odilonis, brevi futuri poſt Mayolum ubbatis Cluniacenſis, de quo ita ſcribit Hugo Flaviniacenſis: *Anno* DCCCCXCI. *ſanctus Odilo venit ad converſionem Cluniaci, & quarto anno ſanctus Mayolus obiit.* Id convenit cum iis, quæ ſcribit Petrus Damiani in vitu ſancti Odilonis, ubi ait, *vix evolutis quatuor annis* ab ejus converſione beatum Mayolum obdormiviſſe in Domino. Erat Odilo nobilis Arvernus, *ex equeſtri quidem ordine*, uit Petrus Damiani, id eſt ex genere Mercoriorum, uti Andreas Chiſnius (*b*) conjicit ex eo, quòd Odilo de Mercorio, canonicus Claromontenſis & Brivatenſis pr poſitus quadraginta ſolidos cenſuales promiſit *pro feſto librando* ſancti Odilonis ubbatis Cluniacenſis. Is a puero membrorum pæne officio, utque udeò incedendi faculture deſtitutus, cùm ad portam cujuſdam eccleſiæ, quæ in honorem beatæ Dei-genitricis dedicatu erat, a nutrice relictus fuiſſet, reptando perveoit ad ultare, & pallâ ejus arreptâ ſe ſe erigens, omni lungnore depoſito incolumis evaſit. Jam udoleſcens primùm Brivate apud ſanctum Julianum *clericus*, id eſt canonicus, factus eſt: dein Beati Mayoli magiſterio ſe trudidit, & in Cluniacenſi monaſterio habitum ſanctæ religionis ſuſcepit. Priuſquam fieret monachus, donationem fecit Cluniacenſi monaſterio, de quibuſdum rebus ſuis in eburta expreſſis, in qua parentes & propioquos ſuos commemorat his verbis: *Ego Odilo filius Berardi, conſentiente matre meâ Girbertâ, & fratribus meis Stephano, Ebone, Beruldo, Bertranno, cedu de rebus, quæ mihi legitimo ordine ſucceſſerunt, & ſunt in patriâ Arvernica, in comitatu Brivatenſe, in vicaria Deauratu, in villa Saraciacus, eccleſiæ Cluniacenſis cœnobii, eccleſiam ſcilicet ſanctî Salvatoris, cum uno manſu, quem emi ex fratribus patribuſque & dominis meis canonicis beati Juliani martyris ſolidis centum, pro ſepultura fratris mei Hicterii: ita ut abbas Mayolus vel ejus ſucceſſores alienare non poſſint, niſi ad fratres meos.* Hæc charta caret chronicis notis, ſed acta videtur ante ejus ingreſſum in monaſterium.

LIX. Odilonis parentes & converſio.

(*b*) *Chiſn. not. in Bibl. Clun. p. 69.*

Glaber Rodulfus ejus converſionem tribuit Willelmo tum abbati Divionenſi, qui aliquando Brivate profectus, Odiloni monaſticæ vitæ propoſitum persuaſit, quod ille tanto cum fervore exſecutus eſt, ut paullo poſt exactum ejus tirocinium Mayolus jam ætate provectus Odilonem in abbatiali dignitate vicarium ac ſucceſſorem eligendum cenſuerit, quod omnium fruteum culenlis comprobatum. Ad hanc electionem Cluniaci convenere non modò cœnobitæ Cluniacenſes, ſed etiam multi epiſcopi & ubbates, aliorumque ordinum principes viri: quos inter primus poſt Mayolum occurrit Rodulfus rex Burgundiæ Jurenſis, tum Burchardus urchiepiſcopus Lugdunenſis, Leotaldus urchiepiſcopus, deinde Hugo epiſcopus Genevenſis, Aynticus Lauſunenſis, Hugo Matiſconenſis, & Walterius Ædnenſis; poſt quos Teuto abbas Foſſatenſis, Richfredus, Hugo, Wugo, Theobaldus, Watembertus, & Willelmus abbates; tum Burchardus comes Corbolienſis ac Milidunenſis, Lambertus & Adalbertus comites, ac demum monachi, numero centum ac ſeptuaginta-ſeptem. Notæ chronicæ deſunt in ejus electionis litteris, editis in Spicilegii tomo ſexto, ejuſdem omnino formulæ, atque litteræ electionis Muyoli ubbatis. Si Hermannus Rodulfi regis exordium regni, ut quidem videtur, rectè ſtatuit anno DCCCCXCIV. differenda eſt ud iſtum unnum Odilonis electio, quæ paullo ante Mayoli obitum facta dicitur, niſi dixeris Rodulfum poſt Muyoli obitum approbaſſe Odilonis electionem untea factum. Certè quædam actu Odiloni ubbuti ante iſtum unnum tribuuntur. In Chronico Suxonico Odilo Cluniacenſi cœnobio præfectus fuiſſe dicitur unno ſequenti, illudque per annos LVI. miro religionis fervore rexiſſe & provexiſſe.

Electio ejus in abbatem.

Primu inſtrumenta Cluniacenſis archivi, in quibus Odilo ubbas nominatur, ſunt litteræ Humberti Gratianopolitani epiſcopi, qui Cluniacenſi cœnobio, *ubi dominus Odilo abbas præeſt*, mediam partem caſtri de Uſſilia cum totu burgu utque eccleſia ſanctæ Mariæ, aliaque confert anno tertio Rodulfi regis. Accedit charta cujuſdam Bernardi viri nobilis, unno ſeptimo Hugonis regis datu, quâ ſervos aliquot manumittit *ad preces Vivianı præpoſiti Clunienſis cœnobii, & monachorum*; remit-

ANN. CHR. 991.

titque quamdam querelam adversùs dictum *Cluniaci locum, cui dominus ac reverentissimus pater Odilo præest jussione sanctissimi patris Mayoli*: quo tamen anno inquibusdam aliis chartis Mayolus abbas appellatur. Jam verò in commisso sibi munere Odilo sic fratrum suorum profectui ac saluti procurandæ vacabat, ut nihil de sui ipsius cura remitteret. Hinc sollicitus fuit divinis officiis studiosiùs adesse, duriâ corpus inediâ macerare, & quotidianum ferè omnipotenti Deo missæ sacrificium non sine lacrymis offerre; quod mirum est ipsi licuisse inter tot negotiorum turbas, quibus tot monasteriorum rector premebatur. Mayolus verò hoc ferè tempore a Willelmo Provinciæ principe, qui ejus benedictione ante mortem se muniri optabat, accersitus, cùm in insula Rhodani ad vitandam turbam in tentorio constitisset, navigio ad se nihilò minùs accedentes ab imminenti naufragio liberavit.

LX. Adsonis Dervensis abbatis extrema fata.

De Adsone Dervensi monasterii abbate jam sæpius in superioribus actum est. Hunc abbatem Manasses Trecassinæ ecclesiæ præsul multo colebat affectu, cique suæ parochiæ non minimam curam committebat. Hinc ei tria hoc anno altaria concessit, videlicet altara Ladarciacæ curtis, Dodiniacæ curtis, quam sanctum Christophorum vocant; & Ragniacæ curtis seu sancti Leodagarii. *Actum Trecorum civitate publicè sub die* V. *idus Aprilis, anno* MXII. *regnante domno nostro Hugone rege*. Eidem Manassæ episcopo frater erat, Hildninus nomine, Arceiacensis comes, qui Adsonem secum Jerosolymam anno insequente proficisci adegit. Eodem fere tempore Heribertus Trecaensis comes, cognomento Verulus, gravi morbo vexatus, adhibitis frustra medicorum remediis, ad sanctorum suffragia confugit. Postremò Vitriacum venit, auxilium Domini sperans ex virtute Clavi dominici, qui illic servabatur. Sed tandem divino instinctu Adsonem abbatem rogavit, ut pro eo tam ipse, quàm cuncta Dervensis familia Deum precaretur. Indictæ ab Adsone nocturnæ ac diurnæ preces cum missa matutinali; tum missum ad ægrorantem poculum, ex contactu carenæ sancti Patri ibi asservatæ, & sancti Bercharii reliquiarum sacratum: quo hausto, comes sanitatem recepit. Ob memoriam verò tanti beneficii septem mansos apud Velcenias Dervensibus concessit; & ipsemet ad hunc locum profectus, *ad confirmationem largitionis inde se expelli a quodam monacho, nomine Albuino, fecit*.

LXI. Fingenius abbas trium monasteriorum.

(a) *Diplom. p.* 539.

(*) *lege* VIII.

Tunc temporis Mettensi sancti Felicis seu sancti Clementis monasterium administrabat Fingenius abbas pietate insignis, cujus precatu Otto tertius omnes ejus loci possessiones & immunitates (a) confirmavit, talemque prædicto cœnobio de» fensionem contulit, qualem bonæ memoriæ patrat ejus Otto, invictissimus cæsar, » *tempore sanctæ memoriæ Cadroelis abbatis* concesserat. Datum *anno incarnationis Domini* DCCCCXCI. *imperii verò domni tertii Ottonis* XIV. (*) *indictione* IV. *Actum kalendis Maii publicè in palatio Neristen*. Rotbertus cancellarius hoc præceptum ad vicem Heriberti archicapellani recognovit. *Neristen* seu *Neberisten* locus est ad Rhenum, ubi Cadroe abbas Adeleidem augustam convenerat. Fingenius abbas, in prædictis laudatus litteris, genere Scottus erat, ex Hibernia oriundus, Cadroæ popularis sui successor in regimine monasterii sancti Felicis, dein abbas quoque sancti Symphoriani ab Adalberone secundo institutus ante annum insequentem: quo ineunte Otto imperator, rogante Adalberone episcopo, & intercedente Adeleidis augustæ aviæ suæ, abbatiam sancti Symphoriani, tunc extra muros civitatis sitam, » jam dudum destructam, sed ab ipso Adalberone instauratam, cum suis appendi(b) *Memisse p.* 538. » cibus auctoritatis suæ præcepto (b) confirmavit, aâ conditione, ut abbas pri» mus, nomine Fingenius, Hibernensis natione, quem prædictus episcopus ibi con» stituit, ejusque successores monachos Hibernienses illic recipiant, quamdiu ta» les habere potuerint; &, si tales defuerint, cujusvis nationis monachos ad» mittant. *Datum* VIII. *kal. Februarii, anno dominicæ incarnationis* DCCCCXCII. *indictione* V. *anno autem tertii Ottonis regnantis nono. Actum Francofurt feliciter*. Non multò post idem Fingenius *ruptus est de monasterio sancti Felicis, ad restaurandum* Virdunense sancti Vitoni monasterium post mortem Lamberti abbatis: *quia locus ille*, inquit Hugo Flaviniacensis, *per manum laïcam aliquantulum neglectus erat*.

Septem dumtaxat monachi Scottigenæ illic erant, cùm Richardus, ejusdem loci futurus abbas & ornamentum, cum Frederico comite illuc se recepit. Sic trium simul, eodemque tempore, monasteriorum rector fuit Fingenius, in quorum regimina præclarè se gessit, complurescua discipulos insignes habuit.

LXII. S. Michaëlis de Monte abbates, & incendium.

(d) Labbe to. 2 *p.* 351.

De monachorum institutione in monte sancti Michaëlis superiùs egimus, deque Maïnardo primo abbate, qui hoc anno vivere dasit, uti discimus ex brevi ejus loci chronico, in quo hæc (d) leguntur ad annum DCCCCCI. *Mainardo primo successit Mainardus nepos ejus & prior, cujus tempore combustum fuit monasterium cum omnibus officinis*. De hoc incendio agit Glaber, aitque ecclesiam beati Michaëlis archan-

Tom 4. Annal Bened. ad pag 60

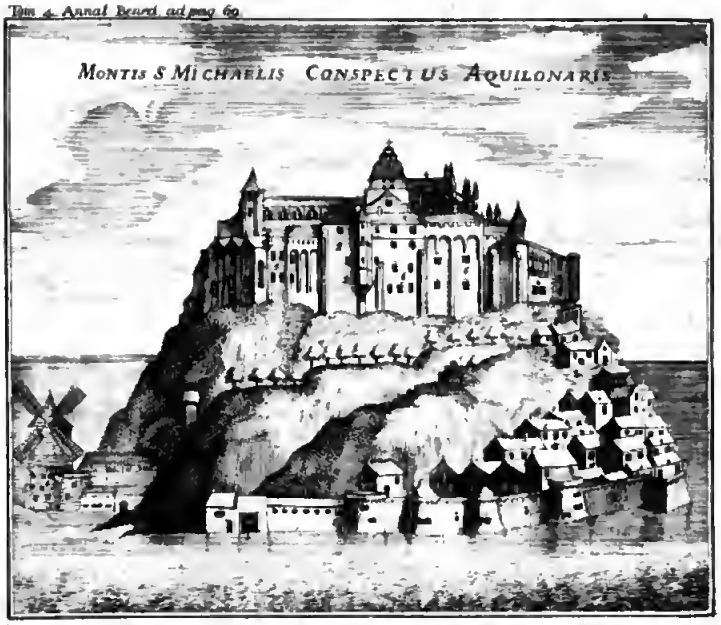

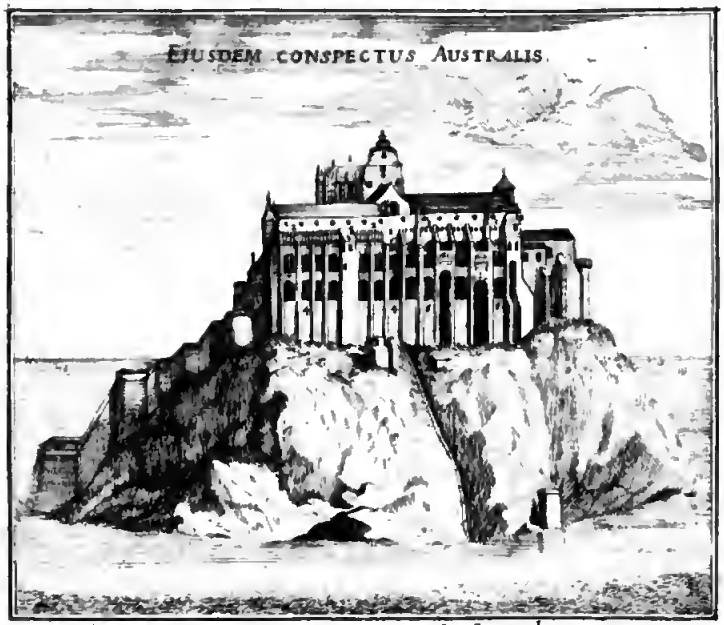

In primo conspectu

1 Porta ad opidum
2 Alta Porta ad arcem et monasterium
3 Domus prima accubitorum
4 Basilica
5 Ædes infirmorum
6 Ædes abbatis et hospitum
7 Bibliotheca

In Secundo conspectu

1 Basilica
2 Dormitorium duplex, Superius, et inferius
3 Refectorium
4 Ampla aula
5 Claustrum
6 Aula major Equitum S Michaelis

changeli, quæ in quodam promontorio litoris oceani maris conſtituta, *toto orbe venerabilis habetur, & a plurimis terrarum populis frequentata*, incendio cremaram fuiſſe Rotberti regis tempore, quo cometa quidam apparuit. Mainardus abbas ſecundus bona monaſterii ſollicitudine ſuâ non mediocriter auxiſſe dicitur. Ejus tempore Notgandus Abrincatenſis epiſcopus in eodem aſceterio monachum induit. Non multò poſt Rolandus Dolenſis antiſtes, qui monaſticen illic profeſſus erat, ibidem ſepultus eſt, anno ſcilicet milleſimo-quarto. Poſt annos viginti dux Richardus & Hildebertus abbas eccleſiam eâ, qualis nunc ex parte eſt, formâ inſtauraruut. Reliqua loci ædificia variis temporibus conſtructa fuere poſt Philippum Auguſtum, qui monaſterium poſt incendium Britannicum reſtruxerat. Lubet hoc loco rudem ſaltem admirabilis illius fabricæ deſcriptionem cum duplici ejus tabella exhibere, ad recreandam, quâ fieri poteſt, lectoris attentionem. ANN. CHR. 991.

LXIII. Montis & monaſterii deſcriptio.

Mons ſancti-Michaëlis, inſtar excelſæ rupis ſeu promontorii, poſitus eſt in finibus Nortmanoiæ & Britanniæ, quarum alteram ab altera fluviolus Coëtnus (*) dirimit. Ad orientem ſpectat Abrincas (*) urbem epiſcopalem, tribus circiter leucis diſtantem; ex oppoſito, pari ferè intervallo, Pontem-Urſonis (*) ad fluviolum Coëtnum. Mons ille quotidie æſtu maris cingitur, ad quem, ubi fluctus receſſit, ex arbe Abrincatenſi accedentibus dimidiæ leucæ via eſt per varium & inſtabile ſalum, peditibus & equitibus non ſine periculo permeabile, unde Monti-ſancti-Michaëlis in-Periculo-maris inditum vocabulum. Periculum auget fluviolus, a Glabro (*) dictus Arduus (*) aliis Dero, qui aliquando intumeſcens, atque *intranſmeabilis effectus*, magnum peregrinis impedimentum faceſſit, ut idem auctor teſtatur.

(*) *Coeſnon.*
(*) *Avranches.*
(*) *Pontorſon.*
(b) *Glaber lib. 3. c. 3.*
(*) *Ardée.*

In declivíori parte montis ad auſtrum oppidulum eſt muris cinctum, in cujus extrema parte ſuperiori occurrit porta ad arcem & monaſterium, in ſummo monte cum eccleſia poſitum, tantâ arte fabricatum, ut ſpectantibus pro miraculo habeatur; tantâ verò ſoliditate, ut eccleſia, cujus orientalis facies Gothici operis delicatiſſima eſt, nullo ventorum procellarumve impetu concuti hactenus potuerit. Adhæret huic portæ domus prima cuſtodiarum, ubi ab ingreſſuris, ſi qua habeant, arma, deponuntur, niſi ea retinere permittat monaſterii prior, qui arcis protector eſt. Inde ad eccleſiam, quæ in crepidine montis ſeu potiùs rupis ſita eſt, ſinuoſo tramite aſcenditur per urbem & arcem, cujus porta duplici turri inſtructa, duplici itidem cataractâ munita eſt cum altera domo cuſtodiarum. Illinc fit progreſſus ad monaſterium, ad orientem januam habens ad clauſtra ferentem, ex quibus ad eccleſiam & inferius dormitoriam planus aditus eſt. Inferioti dormitorio aliud ſuperius ſuperſtractum eſt cum ecclis ad aquilonem & auſtrum converſis, quarum porticas per vitream feneſtram ab oriente illuſtrantur, unde proſpectus in urbem Abrincas, & in minorem rupem, vocabulo Tumbelainam, nuâ ferè leucâ diſtitam: ubi arx & eccleſia cum priotatu, aliiſque ædificiis non ita pridem viſebatur, ſed ob periculum hoſtium modò deſtructa. Hinc Mons-ſancti Michaëlis ad-duas-Tumbas olim appellatus. Sub duplici illo dormitorio exſtat ampliſſimum refectorium pulcrè illuſtratum, duplici inſtructum fornice columnis in medio interpoſitis; & ſub refectorio ampla itidem aula, erogandis in pauperes eleemoſynis depatata. Clauſtrum antiqui operis fabricatum eſt tempore ſancti Franciſci Aſſiſinatis, cujas ſtatua cum primigenio habitu illic cernitur, ab ejus diſcipulis ſtudioſe obſervata. Claaſtri prætellum plumbo conſtratum eſt, & ſub eo foruix, in quo tres ciſternæ, quæ pluviales aquas excipiunt. Clauſtrum ipſum incumbit ampliſſimæ aulæ, equitibus ordinis ſancti Michaëlis deſtinatæ, triplici fornice eam columnis innixæ: ſub qua ejuſdem amplitudinis altera aula eſt ad varios uſus, in qua grus tractoria habetur ad ſuſtollendas in altum res loco neceſſarias. In parte auſtrali exſtant abbatis ædes, infirmorum quoque necnon & hoſpitum, quorum cænaculum & aula portæ monaſterii adhærent. Super hanc aulam habetur inſignis bibliotheca, plurimis referta libris, cùm editis, tum manu exaratis, maximè tempore Roberti abbatis, de Torrineio, vulgò de Monte cognominati, qui centum & quadraginta volumina deſcribi curaviſſe traditur. De hoc monte Guillelmus Armoricus initio libri VIII. Philippidos pulcre ita canit.

Hic ſummo rupis in vertice ſchemate miro
Condidit eccleſiam devotio Chriſticolarum,
Angelico monitu ſibi quam ſacravit honore
Perpetuo Michaël archangelus, ut famuletur
Chriſto ſemper ibi monachorum concio ſancta:
Quò vix pergunt gradus aſcenditur; inferiuſque
Pendula villa domos plures habet, & ſpectoſas,

Et

Et populi multi satis ampla sede capaces.
Qui locus in calnum se tuliter elevat, ut dum
A longe aspicitur, aliud nihil esse videtur
Ardua quam turres hominum fabricata labore.
Quam sola est operata sibi divina majestas.

Pluta de hoc monasterio habet idem poëta, aliàs, favente Deo, referenda.

Quod attinet ad ecclesiam, quæ tota plumbo tecta est, ejus navis ad crucem usque veteris operis est, haud affabre constructa: at cætera pars, quæ caput ecclesiæ cum capellis in circuitu continet, tantâ elegantiâ & tam exquisito artificio fabricata est ante annos ducentos, ut mirum sit tam delicatum opus, tam diuturno tempore ventorum procellis resistere potuisse. Nova illa pars basilicæ, quæ sex aut septem præclara sacella in circuitu habet, grandibus columnis fulta est, inter quas habetur spatium ambulationi in tam angusto loco peropportunum. Cæterùm sacra basilicæ supellex loci magnificentiæ respondet, uti & monasterii jura, quo nullum in tota illa plaga nobilius est. Inter sacras reliquias eminet sancti Autberti episcopi Abrincatensis corpus, in pretiosa capsa asservatum præter caput, quod peculiari thecâ inclusum est. Ad occidentalem basilicæ portam exstat alia præter superiores aula, quam Suvraii vocant, ex qua ad vastissimum catostroma (*) aditus est, tam ingentibus fultum pilis, ut horrorem spectantibus præbeant; quod eriam dicendum de pilis, quæ dormitoria sulciunt. Rudem hanc descriptionem augustissimi loci, quem mihi videre non licuit, ea aliorum relatu a me factam, lectori haud injucundam fore arbitratus sum: ad quam melius explicandam totius augustissimi loci duplicem conspectum hic exhibere visum est. Illuc inducti sunt Congregationis nostræ monachi anno MDCAARR. favente & agente serenissimo principe Henrico a Lotharingia, tunc loci abbate commendatario. Jam ad alia pergamus.

(*) *Plate forme.*

LXIV. S. Theotfredi abbas Guigo.

Quo tempore Guido seu Wido episcopus Anicien sem regebat ecclesiam, eodem Calmeliacensi sancti Theotfredi monasterio præerat Guigo, eo nomine primus, Arimanni successor, *abbas & præsul* dictus non semel in vetustis ejus loci monumentis, episcopus scilicet Glandevensis. Jam abbas erat, cùm Bertrandus quidam, unà cum uxore sua Petronilla, unum mansum in villa de Monte-bracho donavit Guigoni abbati & monasterio Calmilicusi. *Actum est hoc regnante Domino, & absente rege terreno*, id est post mortem Ludovici regis, Lotharii filii; quo etiam tempore Aspasius quidam aliam donationem eidem loco fecit, *rege terreno deficiente, & Christo regnante*. Ejusmodi formulis utebantur Aquitani plerique, qui Hugonem regem nec dum agnoverant. Huc spectat aliud ejusdem monasterii instrumentum, quo quædam nobilis matrona, Aldeardis nomine, cognomento Anrucia, filium suum Ilionem Deo in eodem cœnobio servaturum obtulit, & cum eo quatuor mansos, de quibus pactum fuerc *Guigo abbas & præsul*, ac fratres cœnobii Calmilicnsis: *& facta est inde carta congruaria anno ab incarnatione Domini* occccacr. *regnante Domino nostro Jesu Christo, Francis autem contra jus regnum usurpante Ugone rege.*

LXV. Lezatenses abbates.

Consimiles itidem formulæ tunc adhibebantur in Occitania: quo in genere Atto & Amelius Lezatensis monasterii abbates fuisse dicuntur *regnante Domino nostro Jesu Christo:* at initio præsentis anni jam agnitus erat rex Hugo, ut probat donatio vineæ a quodam Stephano facta Deo & sancto Petro, & sancto Aoronio, atque *Benedicto abbati Lezadensis monasterii*, quam vincam ille ab Amelio abbate *propter fompedem* ei venditum acquisierat. *Facta est scriptura hæc in mense Januario, anno* IV. *regnante rege Ugone.* Neque tamen ubicumque legitur in vetustis instrumentis formula *regnante Christo*, certum indicium est defecisse legitimum regem, ut viri docti (a) observarunt. Sæpius tamen usurpata fuit vacante regno: cujus rei formulas diversas cruditus Baluzius (b) retulit in Appendice ad capitularia regum Francorum. Redeo ad Arnoucm abbatem Lezatensem, qui etiam sancti Stephani Asilicusis pastor erat. Hic prædonum quorumdam vexationes sustinere non valens, unà cum Aymerico decano Lezatensi auxilium imploravit præpotentissimi & nobilissimi illius regionis domini Raimundi-Willelmi. Haud scio an is sit Willelmus ille præpotens marchio, qui in ægritudine constitutus, Ugoni abbati cessit quæ habebat apud Blangiacum, regnante Rotberto rege; quo tempore idem Ugo a Rotgario comite & Aldana ejus uxore ecclesiam sancti Michaelis de Pentecoste (*) accepit. Eodem rege Lezatenses abbates leguntur Gaucelmus, Atto & Aymericus, ambo, ut puto, sui nominis secundi.

(a) *Besly, & Blondel.*

(b) *Baluz. to. 2. Capit. col. 1535. & seq.*

(*) *Pentegue.*

LXVI. Gemblaci relaxatio sub Erluino abbate.

In Belgio Herivvardus Gemblacensis abbas ex monacho sancti Michaelis in Periculo maris, frater Erluini primi abbatis, post annos tres regiminis præfecturam alteri Erluino, prioris consanguineo, moriendo reliquit. Erluinus (c) iste, Erluini Cameracensis episcopi nepos, in Gorziensi monasterio apprime regulari disciplina

(c) *Spicil. to. 6. p. 518.*

ANN. CHR. 991.

ná exercitatus fuerat: sed ad eam Gemblací tetinendam ipsi defuit vigor; nam sab eo emolliri cœpit districtio regularis, & paullatim tepescere sanctæ conversationis fervor. Ex hoc rerum spiritualium decremento orta dilapidatio rei familiaris: quâ in commuui deficiente, sub obtentu egestatis quisque sibi, suisque privatis commodis consulere cœpit, &, posthabitâ vitâ commuui, tem peculiarem augere, vivere justo licentiùs, & jam non cœnobiticam, sed privatam vitam agere. Hine vilescere bonæ opinionis odor, qui priùs ex sancta Gemblacénium conversatione circamqaaque diffundebatur, & infamari in auribus sæcularium, qui in monachorum moresinclementiores esse solent. Ad rei cumulum diaturniot fuit Erlaini præfectura, ut posteris laec clarius innotesceret, quantum periculi rei monasticæ incumbat ex socordia & mollitie negligentium pastorum.

LXVII. Halberstadensis ecclesiæ dedicatio.

Paululum extra metas evagari nobis liceat, referendo dedicationem Halberstadensis ecclesiæ, hoc anno factam ab Hildibardo seu Hildevvardo episcopo in festivitate sancti Galli, in cujus monasterio (*d*) idem præsul litteris institaras fuerat, ob idque hanc celebritatem ipso die festo sancti Galli perficere semper in animo habuerat. Hule dedicationi adfuit rex Otto cum avia sua imperatrice Adelaide, & Mathilda abbatissa Quindelinburgensi, præter episcopos & proceres non paucos. Eidem etiam adfaisse dicuntur bi abbates, Manso Casinas, Thietmarus Corbeiensis, Liutzo Luneburgeusis, Ochtradus Mersbargensis, & Lambertus Longbelus, ax chronico Saxonico, io qao hæc dedicatio refertur anno sequenti. Præsenti aurem anno Faillanus *Scottus beatæ memoriæ* (*a*) in monasterio sancti Galli e sæcalo excessisse memoratur.

(*d*) *Ditmar. lib. 4. p. 39.*

(*a*) *Hepidan. Herman.*

LXVIII. Godehardus Altahæ monachus. (*b*) *V. ieb. ad. 1590.*

Lambertas monachus auctor est, Gotehardam hoc anno monachum factum fuisse, nimirum in Altaheosi Bajoariæ monasterio, quod anno superiori monasticam institutionem denuo receperat. Duplex fuit, estque etiam nunc Altahense monasterium, in Bajoaria inferiori ad Danubiam, Superius (*b*) & Inferius. De Superioris origine nihil ferè certi nobis reliquit antiquitas: Inferius anno occxxix. conditum fuisse constat testimonio Arnoldi monachi, qai acta sancti Godehardi episcopi Hildensheimensis, de quo in præsens agimus, litteris mandavit. Perstitit eo in loco monastica disciplina, ex eodem auctore, per annos centum, scilicet usque ad funestam dissensionem Ludovici Pii filiorum: quo tempore monastica illic norma defecit, successitque canonicalis ordo usque ad Ottonis tertii principatum; cujus anno septimo, id est Christi occcxc. in pristinum monasticæ taligionis statum teformatus est. Anta id tempus Godehardus, humili loco in villa *Rotenbach*, qaæ de jure monasterii erat, scholis subductas, quas inconsultis parentibus frequentaverat, illia ab iisdem oblatus Deo ast. Sic verò mores com olsuit, ut Christianus Patavienis præsul aum in familiarium numerum adoptaverit, & ex cubiculario demam cancellarium instituerit: at veritas sanctus juvenis, ne in negotiis illis sæculi venenum ejus animos sensim insinuaretur, acceptâ recedendi facultate, cœnoblum repetiit, subdiaconi ordine decoratus: ubi non multò post diaconatus grada dignus judicaras est. Tunc temporis Altahense monasterium monasticis institutis, quod Otto Magnus olim, repugnanta Haiotico fratre Bajoariæ duce, frustrà tentaverat, adjavante demum ipso duce, denuo resloresсere cœpit Ottonis tertii anno septimo, qui auctoritate suâ rem promovit. Præfectus novæ coloniæ Erkaubertus abbas, cujus saluberrimis admooitionibus nonnulli canonicorum illic degentium ad monastica vota convolarunt. Ex bis noo postremas fait Godehardus, qui corde & animo novum amplexus institutum anno ætatis trieesimo primo, brevi ex tirona factus est aliorum præceptor. Qui Godehardum illustri genere ex comite Schcyrensi ortum dicunt, tevincuntur testimooio Arnoldi monachi ejus æqualis, qui in prologo suo refellit quosdam vituperatores suos, indignè ferentes, quòd *tam præclari & insignis viri quasi infimam genealogiam diffamasset*. Immo vero id ad ajus gloriam cedit, quòd ex humili genere ad tantam dignitatem assurexit.

ANN. CHR. 992.

LXIX. Monasteria duo in Saxonia fundata.

ANno insequenti ejus sæculi nonagesimo-secundo, Hildevvardus Halberstadensis episcopus, supetiùs laudatus, in castello Stutetiingeburgensi monasterium sanctimonialium exstruxit; quo etiam anno Adeleida imperatrix filiæ suæ Mathildi Quindelinburgensi abbatissæ curtem Walbike, in Saxonia sitam, ad quem usumipsa vellet, dono dedit. Mathildis verò nihil sibi peculiare in hoc sæculo reservare aupians, inibi cœnobium virginum *sub regula sancti Benedicti*, ut in chronico Saxonico legitur, in honorem sancti Andreæ apostoli ædificari curavit. Eodem qaoque anno Gerdagus Hildensheimensis antistes, cùm Roma reverteretur, Cumis decessit, cujus successor Berovvardus, antea regis capellaous, monasterium sancti Michaëlis intra muros urbis exstruxit, ibiqae instituit congregationem monachorum, quibus prædia & possessiones ad trecentos mansos largitus est.

In

ANN CHR. 991. LXX. Adſo abbas Dervenſis moritur.

In eumdem annum incidit mors Adſonis Dervenſis abbatis haud inclebris, qui in itinere Jeroſolymitano deceſſit, quod iter hac occaſione anno ſuperiori aggreſſus eſt. Io Dervenſes optimè affectus erat Manaſſes Treceoſis epiſcopus, qui ſe ſuæque parochiæ eursm uni ferè Adſoni commiſerat. Huic præſuli frater erat, moribus longè diſpar, Hilduinus nomine, comes Arceſacenſis Campaniæ, qui militari audaciâ multa facinora commiſerat. Ejus converſionem adortus Adſo, ſic eum ad voluntatem ſuam flexit; ut eum in ſe reverſum cogeret cuncta relinquere, & Jeroſolymam pæniteutis animo proficiſci; eique ſe comitem adjunxit exemplo ſancti Bercharii, primi ejus loci abbatis, qui Waimerum, ſanctl Leodegarii tormentorum reum, Jeroſolymam ſecum olim adduxerat. Itaque hoc anno DCCCCXCII. Adſo cum Hilduino comite hoc iter ingreſſus, quo die intravit mare ducens ad portum Babylonis, litteras ſuis Dervenſibus ſcripſit: at in ipſo mari correptus languore, paullo poſt ſpiritum exhalavit XVIII. kalend. Julii. Ejus corpus quinto abhinc die ad portum inſulæ Aſtiliæ deportatum, ibidem humatum eſt. Scripſit Adſo inter alia librum de Aotichriſto ad Gerbergam reginam, acta quoque ſancti Bercharii abbatis, & ſancti Baſolí confeſſoris, & aliorum. Adſoni ſucceſſit Beringerus ſeu Bereugerius abbas, vir religioſiſſimus, qui baſilicam a deceſſore ſuo inchoatam perfecit, curavitque dedicari. Ejus tempore ſanctus Berchatius Dervenſes ſuos a Tulienſium inſultu protexit, aliaque miracula edidit, quæ monachus ejuſdem loci anonymus tempore Brunonis abbatis poſt medium ſæculum ondecimum ſcripſit.

LXXI. Latiniacenſe monaſterium inſtauratum.

Dervenſium ſo primis patronus & benefactor eo tempore exſtitit Herbertus Trecenſis comes, eo nomine ſecundus, uti teſtantur emplures donationes eidem locofactæ, quarum nounullas iu ſuperioribus retulimus. Idem comes ſe maximè munificum etiam præſtitit lo Lariniacenſe agri Pariſienſis monaſterium, ab Erchinoaldo conditum ſæculo ſeptimo, ſed poſt aonos ducentos a paganis, id eſt Nortmannis, deſtructum, & in ſolitudinem redactum, quod Herbertus inſtaurandum curavit, reſtituris eidem abbatiæ poſſeſſionibus, quæ in ſæcalarium manas devenerant. Hoc factum diſcimus ex diplomate (*a*) Rotberti regis, in quo notum facit, *quòd quidam de noſtris*, inquit, *principibus, nomine Stephanus, nobilitate & potentiâ comes clariſſimus, noſter etiam nepos amantiſſimus, celſitudinis noſtræ magnificentiam humiliter udiit, & auribus noſtræ ſerenitatis devotè intimavit, qualiter quamdam abbatiam, cujus monaſterium in Pariſienſi comitatu fundatum, in loco ſitum habetur, qui Latiniacus dicitur: quæ olim amplis terrarum ſpatiis & largis poſſeſſionibus ditata claruerat, ſed paganorum poſtea perſecutione deſtructa, & penitus deſtituta fuerat, pater ſuus comes Herbertus reſtauraverit, ac ſuis fidelibus eomcambiis redditis, abbatiæ propriam terram pro parte maxima reſtituerit;* ubi abbatiam a monaſterio, quod jam non ſemel obſervavimus, diſtinctam obſervare licet. Quo præciſe anno hæc inſtauratio facta ſit, quive primus ab inſtauratione abbas fuerit, incertum. Certè non videtur primus fuiſſe Herbertus ejus loci abbas, qui ſanctí Benedicti regularibus diſciplinis in monaſterio Latiniacenſi ſe ſubmiſiſſe dicitur in libro de miraculis ſancti Wiſtramni epiſcopi Senonenſis. Jam ergo ante ejus iſtue ingreſſum, *ut certè* „ paullo ante, ibidem reſtituta erat diſciplina regularis. Hic eſt Herbertus ex Ju„ dæis ortus, ſed a puero Chriſtianus, qui in omni divina & humana philoſo„ phia inter Francos nulli inferior fuiſſe dicitur, & cantandi arte vociſque excel„ lentiâ inter cæteros maximè excelluiſſe, Gerberti auditor in urbe Remenſi, ac „ Rotberti Francorum regis, necnon Fulberti, poſtea Carnuteoſis epiſcopi, con„ diſcipulus.

(*a*) *Diplom. p.581.*

Doctrinæ propagatio ab Eccleſia Remenſi.

Ex bis intelligitur, propagationem doctrinæ hoc tempore potiſſimùm factam fuiſſe ab eccleſia Remenſi, ubi Remigius Autiſiodorenſis & Hucbaldus Elnonenſis monachi ſub decimi ſæculi initia eam reſtituerant: quæ a Frodoardo dein exculta, ac demum a Gerberto excitata: quo præceptore uſus eſt Fulbertus, a quo deinceps cæteri ferè omnes inſtituti ſunt. Ab eodem quoque Gerberto eruditus eſt Abbo, qui Floriaci ſtudia litterarum perſecutus, eadem etiam in Anglos tranſtulit.

LXXII. Fulberti epiſcopi primordia.

Admouet hic locus, ut agamus de Fulberto Carnatenſi epiſcopo, doctrinâ & ſanctitate percelebri, quem Baronius monachum dicit, certè monachorum perquam ſtudioſum, multorumque ex ipſis præceptorem fuiſſe conſtat. Ejus quàm clara & illuſtris fuit ſanctitas & doctrina, tam obſcura patria & genus. Humili loco natum ſe ipſe dicit in verſibus, quos de ſe ſcripſit:

Conſcendi cathedram pauper, de ſorde levatus.

Idem ſe ipſum alloquens:

Te de pauperibus natum ſuſcepit alendum
Chriſtus, & immeritum ſic enutrivit & auxit,
Ut collata tibi miretur munera mundus.

Nam

Nam puero facilè providit adeſſe magiſtros,
Et juvenem perduxit ad hoc, ut epiſcopus eſſet.

ANN. CHR. 992.

Ipſe de patria ſua loquitur in epiſtola ſecunda ad Elnardum, in editis mendosè Flnardum, a quo conſultus Fulbertus quid ſentiret de ritu illo, quo presbyteris recèns ordinatis hoſtia conſecrata in quadragintà dierum communionem ab epiſcopo tradi ſolebat; inter alia reſpondit, id ita ſtatui in quodam codice, quem *a natali patriâ* inter cæteros attulerat; tum ſacti rationem reddit: *Dum ego*, inquit, *codicem de ejuſmodi exemplaribus a Romano ſcrinio prolatum perlegam*. Ex quibus fortè quis colligat, eum natione Italum fuiſſe. Huic propinquus erat quidam clericus Sueſſionenſis, quem Guidoni epiſcopo commendat epiſtola XXXV. Nepotem inſuper habebat quemdam laicum, nomine Rodulfum, cui Arnulfus abbas & monachi ſuburbani ſancti Petri monaſterii Carnutenſis beneficium concedunt *petitioni fidelis ſui, nepotis domni Fulberti bonæ memoriæ præſulis*; annuentes, ut quamdam vineam, quam de eorum beneficio tenebat, mittat in dotem ſponſæ ſuæ Geilæ, Haldrici præpoſiti filiæ, eà lege, ut, quamdiu ipſe Rodulfus vixerit, monaſterio ſervitium exhiberet, & poſt eum ipſius heredes. Fulbertus ex auditorio Remenſi, ubi ſub Gerberti diſciplinâ meruerat, revorſus Carnutas, ſcholas ibidem tenuit, quæ ipſum maximè celebrem reddiderunt. Teſtis ea de re in primis Adelmannus ejus diſcipulus in rythmo (a) alphabetico, quem de ſui temporis viris illuſtribus compoſuit, de magiſtro ſuo ita canens.

(a) *Analect. tom. I. p. 420.*

Carnotenæ decus urbis, memorande pontifex;
Te primum, pater Fulberte, dum te conor dicere,
Fugit ſermo, cor liqueſcit, recrudeſcunt lacrymæ.
Deploranda ſingillatim multa quidem memini,
Utpote convictor ſenis hæreus ſæpe latevi,
Ore bibens auris fontem aureum melliſtui.
Eheu! quantâ dignitate moralis indaſtriæ,
Quantâ rerum gravitate, verborum dulcedine,
Explicabat altioris arcana ſcientiæ!
Floruere te fovente Gallicarum ſtudia:
Ta divina, ta humana excolebas ſtudia,
Numquam paſſus obſcurari virtutem defidiâ.
Gurges altus in minores ſolvitur ut alveos,
Utque magnus ex ſe multos fundit ignis radios:
Sic inſignes propagaſti per diverſa plurimos.

Ex his diſcipulis recenſentur ab Adelmanno Hildierus, Sigo, Lambertus Pariſiacus, Engelbertus Genabenſis, Rainaldus Turonicus, Gerard Gilbertus, Walterus Busgundio, Raginbaldus Agrippinas, Watho Legienſis, Odulfus & Aleſtanus, Warinus Mettenſis, & Adelmannus Nemetenſis, qui prædictum rythmum ſcripſit. Ex his duo priores Carnutenſes fuiſſe videntur. Hildierus quippe qui *cæterorum princeps, atque communiceps præſuli* fuiſſe dicitur, eumque *vultu, voce, moribus* retuliſſe, non alius videtur quàm Hildegarius, cujus multæ exſtant epiſtolæ inter epiſtolas Fulberti, qui eum Pictavos ad theſaurariam ſancti Hilarii adminiſtrandam, & ad litteras docendas miſit. Ejus eſt epiſtola in editis CXXVII. ad Fulbertum, quem rogat, *cariſſimum quoque* ejus *Sigonem, probis moribus & artibus magnum, centenas excipere ſalutes*. Hic eſt *Sigo levita*, in necrologio cathedralis eccleſiæ notatus ad diem V. idus Julii, *ſapientiâ clarus, vitâque venerandus, cantor hujus ſanctæ matris eccleſiæ nominatiſſimus, admirandi præſulis Fulberti, dum terris exularet, ſidus a ſecretis, poſtea, ut datur cerni, tumulator liberalis*, quippe qui celebrandis ejus exſequiis, ornandoque tumulo opes & operam conſulerit: quæ omnia penitus quadrant iis, quæ de Sigone cauit Adelmannus, ubi ſingularis *organali in muſica* fuiſſe dicitur. Hæc in antecеſſum de Fulberto, qui non tantùm in divinis humaniſque litteris pro tempore excelluit, ſed etiam in arte medica, ut complures ejus epiſtolæ probant: an verò monachus fuerit, ut Baronius aliique opinantur, inferiùs expendemus.

Non diu poſt inſtauratum Latiniacenſe monaſterium ſuperſtes fuit Herbertus comes, cujus obitus notatur v. kalend. Februarii. Sepultus eſt in baſilica Latiniacenſi ad latus aquilonare intra murum navis inferioris, cujus tumulus cum oſſibus, deſtructâ navi tuinæ proximâ in presbyterium novæ baſilicæ e regione tumuli Theobaldi cumlis, me præſente & cooperante, nuper tranſlatus eſt, cujus lapidi inſcriptum legitur ſemeſum ipſius epitaphium, ex quo hos verſus decerpſimus.

LXXIII. *Herberti comitis obitus.*

ANN. CHR. 991.

Exemplar morum, procerum lux, norma bonorum,
Solamen miseris, exitium scelerit,
Gloria virtutis, laus famu, forma salutis,
Quo uil, dum viguit, clarius orbe fuit:
Infignis latè comes Herbertus bonitate,
Hoc jacet in tumulo sub lapidum cumulo,
Cui seb. sensum . . . . . .
Dum dignum credit, munere quisque dedit.
. . . . . .
Viribus edomuit, subdere quos libuit.
Censu pupillos pavit, vestivit (egenos,)
Affectu mater . . . . . .

LXXIV. S. Benigno datum altare. (a) Perard. p. 166.

Non omittenda hoc loco charta, tametsi in speciem levis, Gerardi sanctæ Leucorum sedis præsulis, qui sancti Benigni monasterio decimas (a) Bettiniacæ curtis douavit. Et quia *beneficium ipsius capellæ ad prædictum locum*, id est sancti Benigni, pertinebat, *altare quod juris erat episcopi, perpetuò monachis concessit, ea conditione, ut annuatim pro censu duodecim denarios, ob memoriale signum subjectionis debitæ, aut solvant, aut excussent synodali termino. Debinc, indultis omnibus servitiis, quæ synodalis consuetudo exigit,* PRAEPOSITARUM VICARIUM, *qui curam animarum gereret, subrogari præcepit: qua defuncta vel mutata, sine renovatione doni altaris, quod semel concessit, alter succedat. Actum Tulli in plenaria synodo* CCC. *idus Junii, anno ab incarnatione* DCCCXCI. *indictione* V. Huic instrumento post episcopum & archidiaconos subscribunt quatuor abbates, Duringus, Rotbertus, Adelmannus, & Daubertus; & post eos decani rurales. In hoc instrumento prima, ut quidem mihi videtur, occurrit mentio *Vicarii perpetui*, immo & amovibilis. *Beneficium capellæ* non aliud est, ut existimo, quàm tenitus capellæ, ex quo congrua portio sacerdoti curam animarum gerenti præbebatur. Hinc donatio ecclesiæ differebat a donatione altaris, quòd illa reditum, hæc plebani sacerdotis institutionem aut præsentationem spectabat. Hæc clariùs in consequentibus exponentur.

LXXV. S. Cæsaria facta restitutio.

Cùm Arelatense sancti Cæsarii parthenium ad extremas ferè angustias redactum esset, illuc venit hoc anno domnus princeps & marchio Provinciæ Willelmus, cum conjuge sua, cui nomen Adalax, & filio suo Willelmo, præsente quoque domno Annone archiepiscopo, ipsâ die, quâ is Eloissam ibi abbatissam ordinavit. Tunc Willelmo ejus loci virgines obulas supplicarunt, *ut monasteria diserta aliquod juvamen præstaret, & ex villis, quas domnus Cusarius antistes eis contulit in stipendia illarum, eis redderet:* quarum justæ postulationi libenter annuit pius princeps, eisque ablata restituit, in his ecclesiam sanctæ Mariæ, *quæ est fundata in loco maritimo, ubi nuncupatur Ratis.* Factum est hoc testamentum *in ista monasterio per præceptionem domni Willelmi principis consentientis, adstante domno Annone archiepiscopa cum canonicis suis.* Subscripsere Rotbaldus comes, Stephanus episcopus, Pontius item episcopus, scilicet Massiliensis; & post mortem Annonis Pontius archiepiscopus ejus successor. Eloissæ abbatissæ non multò post successit Adalvvia, cujus tempore, id est anno DCCCXCVII. Theudaldus quidam, & ejus conjux Amelina, quæ illic habitum religionis, consentiente marito, suscipiebat, filiam suam parvulam, nomine Bliardam, nutriendam illic obtulerunt cum nonnullis prædiis, ut moris erat.

LXXVI. S. Ofvvaldus archiepiscopus abit.

In Anglia sanctus Ofvvaldus Eboracensis archiepiscopus ad superos migravit. Pridie ante ejus obitum, egressus oratorio, defixis in cælum oculis, Christum Dominum, ad quem anhelabat, suspexit. Interrogatus a suis, quid illius oculos sic de„ fixos teneuisset? Considero, inquit, quò tendo, & ubi mecrastina constituet. Tum regressus in oratorium, convocatis fratribus, impendi sibi *ministerium sacræ unctionis cum viatico dominici corporis* præcepit. Nocte sequenti, languoris sui oblitus, in ecclesia nocturnas vigilias explevit. Mane facto, pedes pauperum lavit, psalmis quindecim recitandis, uti consueverat, subjuncto versu *Gloria Patri;* atque ubi *Spiritui-sancto* absolvisset, in manus Christi spiritum emisit hoc anno bissextili, episcopatus sui tricesimo, pridie kalend. Martii, id est Februarii die vicesima-nonâ. Sepultus est Wigorniæ, uti vivens mandaverat in ecclesia sanctæ Mariæ, quam a fundamentis exstruxerat, ubi clericis expulsis monachos substituerat. Paullo post Ailvvinus comes ejus amicissimus, cujus subsidio Ramesiense monasterium construxerat, amissi tanti præsulis dolore contabescens expiravit, Rameliæ cum debito honore humatus. Ofvvaldi res gestas litteris mandavit Fulchardus Sithiensis monachus, testante Orderico-Vitali, haud scio an is, cujus scriptionem ex Capgravio & Bollando edidimus. Post Fulcardum Ofvvaldi vitam scripsit Eadmerus noster,

cu-

ANN. CHR. 992.

Aldulfus abbas ei ſuccedit.

eujus hac de re libellus exſtat in Angliæ ſacræ tomo ſecundo. Succeſſit in ſede Eboracenſi & Wigornienſi Adulfus abbas Burgenſis ſeu Medeshamſtedenſis, qui poſt annos duodecim ſancti Oſwvaldi corpus e tumulo levavit XVII. kal. Maii, & Inſerinio, quod paraverat, honorificè repoſuit. Stola ejus ſacerdotalis in tumulo incorrupta reperta. Ipſe verò non multò poſt, id eſt pridie nonas Maſi, defunctus „ eſt, Wigorniæ itidem in eccleſia ſanctæ Mariæ ſepultus. Ipſi pro ſanctitate igno„ ſcitur, inquit Willelmus Malmesburienſis, quòd contra regulas canonum duas ſe„ des tenuerit: quod ſcilicet non hoc ambitione, ſed neceſſitate fecerit. Wiſtano „ non ita, qui ſanctitate diſcrepabat & habitu. Hic Willelmo indignatur Godwinus, quod tam inæqualem de his duobus epiſcopis in pari cauſa ferat ſententiam. Verùm legitima diſpenſandi ratio aliquando eſt eccleſiæ neceſſitas, & ſanctitas ejus, qui nullâ ductus ambitione aut cupiditate, aliorum impulſu, urgenti neceſſitati eccleſiæ conſulit.

Crulandæ abbates.

Vix ſeptem diebus ab Oſwaldi obitu elapſis, deceſſit itidem nonis Martii Egelricus abbas Crulandenſis poſt annos octo præfecturæ: cui ſucceſſit Osketulus, poſt Amſridum ejuſdem loci longo tempore prior. Ejus tempore ſancti Neoti reliquiæ Crulandam allatæ ex eo loco, ubi u rempore Danorum inbonoratæ jacuerant: quas inde extulit nobilis matrona Leſwina Osketuli ſoror, & in Crulandæ monaſterium cum digna reverentia deportari curavit.

ANN. CHR. 993.

LXXVII. Sancti Udalrici epiſcopi canonizatio.

SUb initium inſequentis anni DCCCCXCIII. ſanctus Udalricus Auguſtenſis epiſcopus, ſollamni ritu in ſanctorum numerum relatus eſt a Johanne papa XV. in ſynodo Romana, agente Liudolfo ejuſdem eccleſiæ epiſcopo. Hæc prima videtur eſſe canonizatio ſollemni illo ritu a Romano pontifice facta. Quæ enim prior eſſe dicitur ſancti Swidberti canonizatio, nonniſi ſuppoſititiis actis aſſeritur, ut aliàs diximus. Ingreſſus ſynodum Liudolfus, protulit libellum de vita ſancti Udalrici, ejuſque miracula recitavit; quibus perlectis, Johannes pontifex communi conſilio decrevit, *memoriam illius, id eſt ſancti Udalrici epiſcopi, affectu piiſſimo & devotione fideliſſimâ venerandam: quoniam*, inquit, *ſic adoramus Sanctos, & colimus reliquias martyrum & confeſſorum, ut eum, cujus martyres & confeſſores ſunt, adoremus: honoramus ſervos, ut honor redundet in Dominum. Data* III. *nonas* (*) *Februarii per manum Johannis epiſcopi ſanctæ Neapolitanæ eccleſiæ, & bibliothecarii ſanctæ ſedis apoſtolicæ, anno pontificatus domini noſtri Johannis ſanctiſſimi XV. papæ octavo, indictione* VI.

(*) *al.* Kalendas.

LXXVIII. Sigifridi comitis donatio S. Maximino.

Iiſdem anno & indictione Sigifridus (*a*) comes, ſcilicet Luciliburgenſis primus, „ cum uxore ſua Hadewige conſert ſancto Maximino, qui in ſuburbio Trevirorum „ requieſcit, & cœnobitis Deo ibidem eidemque ſancto confeſſori ſub regula ſan„ cti Benedicti degentibus, quibus venerabilis Folemarus abbas tunc præerat, unum „ manſum in villa *Mariſch*, in comitatu Ardeonenſi, regimini filii ſui Henrici ſub„ jaceote, ad altare ſancti Clementis, in eodem monaſterio poſitum, ubi corporu „ ſua humari volebant, hoc pacto, ut Nivelongus, qui prædium illud tenebat, „ ejuſque ſucceſſores quolibet anno perſolvant quinque ſolidos probatæ monetæ pro „ ſtipendio ſacerdotis, qui ibidem pſalmorum & miſſarum ſacrificia pro ipſis ce„ lebraturus eſſet. Addit Sigifridus & alias in eadem villa poſſeſſiones, quarum uſum fructum conjugi ſuæ reſervat. *Acta eſt hæc traditio publicè Trevyris in monaſterio ſanctæ Maximini, coram Hilderado ejuſdem monaſterii advocato, aſtante venerabili abbate Volcmaro* ſeu Folcmaro *cum omni ejuſdem loci congregatione, me Sigifridô comite, & conjuge meâ Hadewvic tradente ſub fidejuſſoribus, quos vulgò Salhburgiones vocamus... anno dominicæ incarnationis* DCCCCXCIII. *regni Ottonis* III. X. *indictione* VI.

(*a*) *Mir. dipl. Belg. p.* 52.

LXXIX. Ingelardus abbas Centulenſis bona recuperat.

(*b*) *Spicil. to.* 4. *p.* 498.

Per idem tempus Ingelardus abbas Centulenſis, poſt renovatas monaſterii regulares ædes, recuperandis etiam amiſſis poſſeſſionibus; quæ vel a deceſſoribus ſuis, Gerberto & Fulchetico, tempore clericorum diſtractæ fuerant; vel a præpotentibus eorum locorum occupatæ fuerant, animum adjecit. Quapropter non ſolùm (*b*) regis Hugonis, ſed etiam Johannis papæ auctoritatem contra ejuſmodi raptores ſibi conciliandam exiſtimavit. Unde cùm dura popularium corda regiâ auctoritate frangere & emollire non poſſet, Romam profectus, pontifici narrat, quo pacto percelebre S. Richarii monaſterium, paganorum cladibus attritum, conſultu Francicorum principum inſtaurare aggreſſus ſit. Unum ſupereſſe, ut qui ſacri ejus loci bona injuſtè abſtulerant, reſtituerent; ad quod præſtandum ne quidem regiâ auctoritate haſtenus adduci potuerant. Orare ſe, ut, quod unum reſtabat efficax tanto malo remedium, apoſtolicæ excommunicationis interminatione id facere compellerentur. His commotus pontifex, litteras comminatorias ſcripſit Arnulfo comiti, Balduino comiti ac matri ejus, Gosberto vicecomiti, atque Ildiardæ, qui hæc bona partim abſtuletant. Alteras inſuper dedit ad Fulconem Ambianenſem & Balduinum Teruan-

ANN. CHR. 993.

» nenſem eorum epiſcopos, elſque mandavit, ut Ingelardo abbati ſuccurrant, quo » monaſterium ſancti Richarii ſuo & eorum auxilio relevaretur, & raptores il- » lorum bonorum ad reſtitutionem cenſuris eccleſiaſticis adducerentur. Ea res pro » voto ceſſit Ingelardo abbati, qui ideo ab Hariulfo ejuſdem monaſterii chronographo » laudatur: at culpatur, quòd villas quaſdam & ipſe diſtraxerit, quaſdam terras vel donando iis, a quibus aliquid ſervitii acceperat, vel deſertas aliis concedendo, qui eas habitabiles & frugiferas tederent. Ad hæc ejus tempore Francorum reges quædam prædia Centulenſibus abſtuleront ad faciendа caſtella, nempe Abbatis-villam, Incram, & Domnum Medardum. Eodem etiam abbate corpus ſancti Vigoris Bajocaſſinæ urbis epiſcopi in Centulenſi baſilica depoſitum eſt; eodemque allatæ reliquiæ ſancti Madelgiſili confeſſoris e vico Pontivenſis pagi Monaſteriolo (*) ubi primùm ſepultus fuerat; quod utrumque Hariulfus ſuis commemorat. Idem abbas cum Notkero Leodicenſi epiſcopo pepigit de his, quæ Centulenſes in regno Lotharii poſſidebant. Floruere ſub ipſomet abbate optimi quidam monachi, regularis diſciplinæ ſervantes, Angeltrannus ſeu Ingeltrannus, cognomento Sapiens, Centulæ poſt Ingelardum abbas; Guido & Hucbertus Foreſtis-cellæ abbates, Arnulfus ſancti Judoci; Gualterus, cognomento Grimutio, ſancti Salvii apud Monaſterolum (*) abbas. Ingeltramnus Fulberti mox laudati diſcipulus fuit, eique jam epiſcopo quatuor libros metricos de vita & miraculis ſancti Richarii nuncupavit.

(*) *Monſtrelet.*

Centulæ viri inſignes.

(*) *Montreuil. V. lib.* 38. n. 47.

LXXX. Vuillelmus dux Aquitaniæ fit monachus.

Mortuus eſt hoc anno Willelmus dux Aquitaniæ & Pictavorum comes, cognomento Ferra-brachia, monaſtico habitu priùs ſuſcepto, ſepulruſque eſt in monaſterio ſancti Maxentii apud Pictones, cui tum præerat Bernardus abbas, qui anno ſuperiori Gerberto ſucceſſerat. Willelmus paullo ante obitum Bernardo abbati & » monachis ſancti Maxentii vendiderat terram de Marciaco cum tribus eccleſiis (ſic tempora ferebant) & quindecim villis. *Actum in ſuburbio Pictavis civitate & monaſterio ſanctæ Hilarii anno* vi. *regnante rege Hugone*. Chartæ ſubſcribunt poſt Willelmum Hildebertus comes, Giſlebertus epiſcopus Pictavenſis, Audoinus epiſcopus Lemovicenſis, Ecfridus vicecomes, & Kadelonus itidem vicecomes. Idem Willelmus ſeu Guillelmus *dux totius monarchiæ Aquitaniorum* vocator in ipſius authentico pro monaſterio Burgulienſi, cui capellam ſancti Dionyſii in villa Juliaco donavit. Nullæ ehrooicæ notæ habentur in litteris hac de re confectis, quibus poſt Guillelmum ducem Aquitanorum appouuntur ſigna *Emmæ comitiſſæ, domni Guillelmi parvuli*, domni Giſleberti Pictavorum epiſcopi, Savarici ſancti Hilarii clavigeri, Frogarii abbatis, Segoini abbatis, Conſtantini abbatis, & aliorum. Conſtantinus Nobiliacenſi monaſterio præerat. Bernardo abbati ſancti Maxentii, Aldeardis comitiſſa, poſt ſepultutam mariti ſui Atberti vicecomitis, cœnobium ſancti Leodegarii ad Sepatim (*) amnem prope Niortum reſtituit pro anima ſua & filii ſui Aymerici: quo ea tempore ita ſubjectum fuit Maxentianis hoc cœnobium, ut abbas illic non inſtitueretur abſque conſilio ſancti Maxentii abbatis & monachorum. Hactenus ſubſiſtit hoc cœnobium, eſtque ſui juris, ſitum in diœceſi Santonenſi. Sancti Maxentii monaſterium renovaſſe dicitur Bernardus abbas, cui ſucceſſit Raynaldus, cognomento Plaro dictus ob inſignem ſapientiam.

S. Leodegarii cœnobium prope Niortum.

(*) *la Sevre.*

Abbatiſſæ ſanctæ Crucis.

(a) *lib.* 48. n. 86.

Hoc ipſo anno Geyla abbatiſſa ſanctæ Crucis apud Pictavos, villam de Criollo ſub annuo cenſu donat monaſterio Burgulienſi; cujus rei litteræ datæ ſunt Hugonis regis anno ſeptimo. Geyla ſucceſſerat Hermengardi (a) abbatiſſæ, quæ Gaufrido Griſagonellæ Andecavorum comiti quædam prædia conceſſit, eâ lege, ut monaſterii eſſet defenſor & advocatus. Nulla nobis deinceps ſanctæ Crucis abbatiſſa occurrit ante Petronillam, de qua ſæculo ſequenti.

LXXXI. Ecbertus Trevirenſis præſul obit.

Sub finem hujus anni Ecbertus Trevirenſis archipræſul fato functus eſt, ſcilicet v. idus Decembris, cùm per annos duodecim illi eccleſiæ præfuiſſet. Is eum ad monaſterium ſancti Eucharii confeſſoris, quod ipſe inſtauraverat, ad feſtum ejuſdem ſancti præſulis celebrandum acceſſiſſet; togatus a fratribus, ut ipſorum menſæ accumbere dignaretur, morbum jam fortè præſentiſcens, capere illic cibum recuſavit. Domum itaque reverſus, quaque gravi morbo correptus, brevi poſtea ad vitam immortalem, ut piè creditur, inculpatus antiſtes migravit. Corpus ejus illatum in oratorium ſancti Andreæ, ædi metropolitanæ proximum, ibique honorificè conditum fuit, appoſito epitaphio apud Brovverum relato, in quo ejuſdem oratorii conditor dicitur. Ejus in ordinem noſtrum beneficia prædicat non modò ſancti Eucharii ſeu ſancti Mathiæ monaſterium, ſed etium Egmundanum, in Hollandia, olim celebre, ubi oblatus Deo a parentibus fuerat: quod quidem monaſterium innumeris donariis, libriſque, atque aureâ tabulâ immenſi pretii decoravit, necnon pretioſâ cruce, cujus mirificam virtutem infirmi perſæpe experti ſunt. Tunc Egmundenſi monaſterio præerat Btuuo abbas tertius, ſucceſſor Andreæ, qui Wo-

no-

noboldo primo abbati ſubrogatus fuerat. De Reynero abbate quarto uliàs agendum. De Ecberti ſucceſſore Liudolfo, nihil attinet dicere.

ANN. CHR. 904.

LXXXII. Gerberti ad eum epiſtolæ.

Quantâ eidem Eeberto familiaritate conjunctus fuerit Gerbertus, complures ad eum ſcriptæ ub ipſo Gerberto epiſtolæ teſtantur, in primis verò ctus ejuſdem. Ecberti juſſu elaborata pro Gerberto, qui eam ſibi *in pignus amicitiæ* (*a*) mitti poſtulat. Eidem paullo ante ejus obitum ſeripſit epiſtolam XVIII. ſecundæ claſſis, ejus gratiam ſibi reconciliare cupiens, quâ ſe ob querimoniam *ex perſona Arnulfi archiepiſcopi* factam excidiſſe ſubverebatur. *Veritus itaque ſum*, inquit, *ſimulante conſcientiâ, ne in oculis veſtris diſpliceren, qui mihimet ipſi diſplicere jam cœperam, eò quòd non faciat omnium, ſed princeps dijudicaret multorum ſcelerum*, nempe quòd Carolo principi, & Arnulfo archiepiſcopo, qui remoram urbem Carolo prodiderat, adhæſiſſet. *Ille ego*, addit ille, *qui ſub imperio beatæ memoriæ patris mei Adalberonis militaveram in ſchola omnium virtutum, nunc ego regiam incolo aulam, cum ſacerdotibus Dei verba vitæ conferens; nec ob amorem Karoli vel Arnulfi paſſus ſum diuſius fieri organum diaboli, pro mendacio contra veritatem declamando. Ore itaque anviquâ benevolentiâ veſtrâ dignus inveniri; quippe æſtimatione veſtrâ conſcientiam meam detexi, ut ex me perneſcatis, quid de perditione* (*) *Remorum ſatellitare debeatis.* Hactenus Gerbertus.

(a) *Gerbert. ep.* 106.

(*) *f.* prodi-tione.

LXXXIII. Bernvvardus fit epiſcopus Hildensheimenſis.

Hoc quoque anno deceſſit Gerdagus Hildensheimenſis epiſcopus: cujus in locum ſubrogatur Bernvvardus, ortus nobili Saxonum genere ex filia Adalberonis palatioi comitis, eruditus primùm a Folcmaro tunc diacono, poſtea Trajecti ad Rhenum epiſcopo, cui ab avunculo ſuo Oſdago epiſcopo commiſſus fuerat; deia a Tangmaro, primicerio ſchnlæ puerorum, qai ejus vitam litteris mandavit. His magiſtris artes omnes, etiam mechanicas, perfectà didieit. Jam adoleſcens ab Oſdago epiſcopo ad minores ordines, tum ad majores a Williſiſo Moguntino archiptæſule promotus eſt, eique Otto tertius, ſeptennis adhuc puer, edueandus & informandus committitur. Demum poſt mortem Gerdagi epiſcopi, ananimi omnium conſenſu, a Willigiſo archiepiſcopo conſecratur Hildensheimenſis eccleſiæ epiſcopus XVIII. kulen. Februarii, hoc anno, & quidem indictione ſextâ. Quo in munere quanta gefſerit, inſignis de ejus vita liber accuratè explicat: ex quibus ea tantùm, quæ ad noſtrum inſtitutum pertinent, ſuis locis referemus.

Metelenſia parthenonis controverſia ſiuita.

Hoc item anno contentio exorta eſt inter Dudonem Mimigardevordeuſem ſeu Monaſterienſem epiſcopum, & ſanctimoniales (*b*) monaſterii Metelenſis, quod Friduvigis prima loci abbatiſſa, in honorem ſanctorum martyrum Cornelii & Cypriani a fundamentis eſtruxerat. Hæc ab Arnulfo Imperatore privilegium obtinuerat eligendæ abbatiſſæ & advocati: quod utrumque Dudo epiſcopus, vacante abbatiâ, ſibi arrogare volebat. Lite ad Ottonem imperatorem delatâ, interventu Evergerli Colonienſis archiepiſcopi, Bernardi ducis, atque Egberti comitis, aliorumque, abbatiſſam Godeſdiu & advocatum Wigmannum ſecundùm votum ſanctimonialium conſtituit. Actum Trotmanniæ octavo kalendas Februarias hujus anni, indictione ſextâ.

(b) *Annal. Paderborn.* p. 339.

LXXXIV. Deſertinæ confirmata privilegia.

Deſertinenſe in Rætia monaſterium tunc regebat Erkanbertus abbas, Victoris ſucceſſor, qui hoc anno Ottonem regem Diaſpargi degentem adiit, petiitque ab eo, ut privilegia ſuo monaſterio ab ejus patre & avo conceſſa, quibus libera abbatis electio, & bonorum poſſeſſio confirmata erat, ſuâ auctoritate roboraret. Abbatis precibus accedit interventus Willigiſi Moguntini archipræſulis, & Hildiboldi Wormatienſis epiſcopi; quorum ſuffragiis Otto aſſenſum præbuit. *Data* VII.... *Februarii, anno dominicæ incarnationis* DCCCCXCIII. *indictione* VI. *anno autem tertii Ottonis regnantis* X. *Actum Diaſpargo feliciter*. Hoc diploma Hildeboldus epiſcopus & cancellarius vice Willigiſi archiepiſcopi recognovit.

PAullo ante finem illius anni deceſſit Conradus rex Burgundiæ Jurenſis, qui monaſterium ſancti Andreæ, ſubterius ſeu inferius dictum ad diſcrimen ſuperioris, inſtauraſſe fertur. Hoc monaſterium conditum erat jam inde a ſæculo ſexto, & a monachis poſſeſſum per annos ampliùs trecentos: at ſæculo nono monachi vitæ laxiotis ad canonicalem ſtaram, ut in multis aliis locis, ſponte defecerant. Sanè in quibuſdam inſtrumentis Ludovici Imperatotis canonici io illo monaſterio nominantur. Conradus verò mox laudatus monaſticum illic ſtatum reſtituiſſe dicitur; tametſi in litteris (*c*) Roduifi regis, ejus filii ac ſucceſſoris, hæc inſtauratio tribuitur Aimoino abbati, qui primus a reſtitutione monachorum abbas illic fuiſſe videtur. Aimoinus quippe venerabilis abbas prædicti ſancti Andreæ monaſterii Rodulfum regem adiiſſe dicitur, ac poſtulaſſe, *ut res, quæ ab ipſo ad præfatum monaſterium a* „ *ſe jam dudum reſtauratum delegatæ erant*, pro anima Mathildis reginæ Rodulfi „ regis matris, auctoritatis ſuæ præcepto ad ſuſtentationem monachorum Deo ibi

ANN. CHR. 904.

LXXXV. Sancti Andreæ monaſterium Viennenſe inſtauratum.

(c) *Spirit. to.* 23, *p.* 272.

„ ſer-

ANN. CHR. 993. » ſervicatium confoborare dignetur: quod quidem præſtat Rodulfus, & ſuſuper » conſilio dilectæ conjugis ſuæ Agildrudis reginæ ac fratris ſui Burchardi Lugdu- » nenſis archiepiſcopi; villam Criſinciacum eidem monaſterio confert cum rebus » omnibus ad ipſam reſpicientibus, ex multo tempore ab eodem monaſterio ab- » latis, quas pro anima patris ſui, *ſicut ipſe in fine obitus ſui reddidit*, ſan- » cto Andreæ ſanctoque Maximo ejus loci patronis reſtituit. *Data* II. *idus Ja- nuarii, anno incarnationis Domini* DCCCCXCIV. *indictione* V. (lege VII.) *anno verò domni Rodulfi regis primo. Actum Vienna*. Ex quo intelligitur, Conra- dum anno ſuperiori, & quidem XIV. kal. Novembris deceſſiſſe; quod alia quo- que Rodulfi regis diplomata (*a*) confirmaat. Idem Aimoinus abbas ltidem erat monaſterii ſancti Petri Vienenſis, ut patet ex quadam charta commutationis, in- tot monachos ſancti Andreæ, & ſancti Petri juxta urbem factæ, *ſub præſentia am- borum monaſteriorum abbatis Aimoini* regnante Conrado rege.

(*a*) *Bibl. Sebuſ. p.* 93.

LXXXVI. Turbæ de Gerberti electione. Arnulfo Remorum antiſtite exauctorato, & in carcerem Aurelianis conjecto, quærelæ hac de re delatæ ſunt ad Johanaem pontificem, qui epiſcopos ejus facti auctores ſacris interdixit: quo accepto, Hugo Francorum rex, cujus inſtinctu id » factum fuerat, legatos Romam cum litteris miſit, obteſtaturas pontificem, ut » ſibi ſuiſque juſta decernat, nec dubia pro certis recipiat; cæterùm nihil ſe con- » tra cjus apoſtolatum egiſſe. Quòd ſi abſentibus non credat, præſens de præſea- » tibus cognoſcat. Gratianopolim civitatem in finibus Italiæ & Galliæ ſiram eſſe, » ad quam Francorum reges Romanis pontificibus ad ſe accedentibus occurrere » olim ſolitl erant. Si huc pontifex ad ſo inviſendum accedere velit, ſe eum ſum- » mo cum honore ex alpibus deſcendentem excepturum.

LXXXVII. Gerberti hac de re epiſtolæ. Interim Gerbertus varias ad amicos epiſtolas ſcribit, eorum opem & ſuffragia expoſcens. Exſtant hæ epiſtolæ omnes ia ſecuada claſſe Gerberti epiſtolarum, quarum una (*b*) eſt ad Johanuem papam, in qaa vehemeuter ſe dolere ait, pontifici potuiſſe ſubripi, ſe cujuſpiam pervaſionis reum videri. *Eo quippe animo in eccleſia Dei*, inquit, *bactenus verſatus ſum, ut malitis profuerim, neminem læſerim. Non ergo Arnulfi peccata prodidi, ſed publicè peccantem reliqui, non ſpe, ut mei amuli di- cunt, capeſſendi ejus honoris, ſeſſus eſt Deus, & qui me noverunt: ſed ne communi- carem peccatis alienis.*

(*b*) *Gerbert. ep.* 32.

Duæ ſunt aliæ ad duos e noſtris, ut exteros præteream, ejuſdem Gerberti epiſtolæ: quatum una inſcripta eſt *Conſtantino Miciacenſi abbati*, in qua Gallicanis epiſcopis ſuccenſet, quòd Arnulfi exauctorationis ab ipſis factæ eos pœnitere videre- » tur: altera *G. abbati ſanctæ Geraldi & fratribus*, cujus hæc ſumma: ſe, dum » urbem Remorum causâ Dei fugit, urbi Remorum gratiâ Dei prælatum fuiſſe: » quæ res gentes & populos in ipſius excitaverit invidiam. Cauſam forenſi judicio » ventilatam & diſcuſſam fuiſſe, & ſe quidem, quantùm ſua intereſſet, adverſa- » riis ſatisfeciſſe; nondum tamen ſemal cœpta in ſe odia depoſita. *Adeſte ergo*, in- quit ille, *reverendi patres, veſtroque alumno fuſis ad Deum precibus opem ferte. Diſcipuli victoria, magiſtri eſt gloria. In communi quidem omnibus vobis pro mei inſtitutione grates rependo, ſed ſpecialiùs patri R. cui, ſi quid ſcientiæ in me eſt, poſt Deum inter omnes mortales grates rependo.* Hie eſt Raimundus Auriliacenſis abbas, Gerberti magiſter & inſtitutor: at quis ille abbas, cujus nomen a littera G. inci- piebat, ut in epiſtolæ titulo legitur, incertum. Fortè Raimundus, cùm jam pro- vectæ eſſet ætatis, alium ſibi coadjuturem & coabbatem adſciverat: at proximus e- jus ſucceſſor in Auriliacenſi chronico (*c*) notatur Adraldus, eo nomine ſecundus; & poſt eum Geraldus, cui præmiſſæ epiſtolæ conveniret inſcriptio, ſi tempus con- cordaret. Fortè error eſt antiquarii, qui pro A. five Adraldo G. ſuppoſuit. A- draldus vir laudabilis dicitur, ortus ex oppido ſancti Chriſtophori, cujus mater prædives ipſi magnum pondus auri & argenti commendaſſe dicitur, ex quo, ima- ginem beati Geraldi & altare argeateum fabricaverit. Ejus etiam rempore comitiſſa Narbonenſis eidem calicem cryſtallinum gemmis ornatum coatuliſſe traditur. Eo abba- » te Auriliacum ſeceſſit Leo epiſcopus Caietæ, de quo in libro ſequenti. In fine » Gerbertus Auriliacenſe collegium valere jubet, ſaoſqae notos & affinitate con- » junctos, ſi qui ſuperſint. Tum epiſtolam ita concludit. *Quæ adoleſcens didici, juvenis amiſi: & quæ juvenis concupivi, ſenex contemſi. Tales fructus affero mihi. O voluptas! Talia mundi honores pariunt gaudia. Credite ergo mihi experto: in quan- tam principes exterius extollit gloria, in tantum cruciatus augit interius.* Sic Ger- bertum jam tenebat ſatietas mundi honorum, tametſi hle non ſtetit ejus fortuna.

Auriliacenſes Abbates.

(*c*) *Annal. to.* 2. *p.* 149.

LXXXVIII. Mayoli extrema facta. Biennio ante obitum, qui hoc anno contigit, Mayolus abbas Cluniacenſis, a pu- blico prorſus abſtinuit, in monaſterio vel in privata cellula omnino ſe continens; ubi tum ſuæ ipſius ſaluti in lectione & oratione, tum fratrum profectibus ſe to- tum impendebat. Videres in effeto ſene recaleſcere mentis fervorem, & quaſi juve- nili vigore præditum corpus ad omnia pietatis & laboris conſuetl officia expeditum

famu-

famulari. Dum his ſtudiis vacaret, contigit ſanctum Gerardum Tullenſem epiſcopum ad cælum migrare; quod Mayolus Cluniaci cælitus mox reſciens, id fratribus pulſato cymbalo nuntiavit. Fulcuinus Mertenſis apud ſanctum Arnulfum monachus in extremis agens in raptu contemplatus eſt gloriam ejuſdem epiſcopi in cælum aſcendentis. Gerardi obitus contigit IX. kal. Maii. Interim Mayolus ab Hugone rege Pariſios inviratur ad componendum Dionyſiani monaſterii ſtatum, ubi regularis diſciplina deſerbuerat, Gnarino tum abbate, qui Rotberto ſucceſſerat. Nec mora Mayolus itineri ſe accingit, nullâ ſenectutis habitâ ratione, licèt finem vitæ ſuæ jam inſtare non ignoraret, *bonam hanc virtutum ſuarum conſummationem exiſtimans, ſi ordinis monaſtici profeſſores in juſtitiam & ſanctitatem ſibi ſocians, caritatis unitas vinculo dimitteret*. Arrepto itaque itinere, Arvernenſem pagum ingreſſus, apud Silviniacum, cellam monaſterii ſui Cluniacenſis, morbo correptus, ſupremum vitæ ſuæ diem illico adeſſe intellexit. Tum conſternati fratres ipſum „ interrogant, eccui gregem ſibi commiſſum patrono commendaret. Ad quos il„ le: Jeſum, inquit, ſummum paſtorem habebitis protectorem, ſi divinorum præ„ ceptorum ac regulæ ſervantes fueritis. Iterum percontantibus fratribus, ſi quid moleſtiæ ſentiret; Nihil, inquit, ſed omnia tranquilla, Deo dante, & quieta. Dein, fratribus, uti rogavetant, abſoluris & benedictione donatis, obmutuit, tacitè nihilò minùs verſus quoſdam repetens, & ſignum crucis ſæpiſſimè ſibi imprimens; ſicque, integris ad illam ætatem ſenſibus, placidè obdormivit V. Idus Maias, illuceſcente feriâ ſextâ, poſt aſcenſionem Domini; & in baſilica beati Petri humatus eſt: ubi poſtea tot miraculis claruiſſe (*a*) dicitur, quot nullus ſanctorum in tota Europa poſt ſanctam Dei-genitricem. Odilo, ejus in abbatiali dignitate ſucceſſor, teſtatur, Hugonem regem ſuâ præſentiâ & regalibus donis exſequias ejus honoraſſe, ac tumulum. Qui dum viveret pro ſancto habitus fuerat, non mirum ſi ſtatim a ſua morte ſanctus dictus eſt. Hinc Adelais Imperatrix anno milleſimo in extremis agens, non modò beatiſſimum patrem Benedictum donis honoravit, ſed etiam *beata recordationis patrem Mayolum, cæleſti gloriâ jam coronatum, quem, dum in hac vita ſubſiſteret, pra cunctis mortalibus illo ordine diligebat*. Cerè ſtatim ab ejus obitu erectum eſt ſuper ipſius tumulum altare, (is primus ad canonizationem tum gradus erat) quod Beggo Arvernenſis epiſcopus, Hugone adhuc regnante, conſecravit. Ejus feſtum inter præcipuas anni ſollemnitates cenſetur apud Udalricum (*b*), cujus tempore eccleſia (*c*) ſub ſancti Mayoli nomine apud Cluniacum erat. In kalendario Aginnenſi, v. *idus* Maii notatur *tranſitus beati Mayoli, cognomento Hominis-Dei*. Sacrum ejus corpus ab Urbano ſecundo e tumulo levatum hactenus Silviniaci aſſervatur cum ejus ſcapulari, cujus formam in præfatione Sæculi quinti Benedictini exhibuimus.

ANN. CHR. 994.

Salviniaci moritur.

(*a*) *Petrus Ven. lib. 2. de mirac. c. 32.*

(*b*) *Conſuet. Clun. lib. 1. c. 11.*

(*c*) *Ibid. c. 34.*

LXXXIX. Vitæ ejus ſcriptores.

Sancti Mayoli res geſtas litteris mandarunt conjunctis ſtudiis Syrus & Adelbaldus Odilonis diſcipuli, & poſt eos Odilo ipſe abbas Cluniacenſis ejus ſucceſſor, qui non tam novam de Mayoli vita commentationem, quàm encomium compoſuit. His acceſſit Nalgodus Cluniacenſis itidem monachus ſub Petro Venerabili. Quis tres Mayoli miraculorum libros ſcripſerit, incertum. Redeo ad duos primos ejus vitæ ſcriptores, ex quibus prior Syrus, flagitante Warnerio, *ſanctæ recordationis* monacho, id operis aggreſſus eſt. Cùm verò Syrus Papiam miſſus opus imperfectum reliquiſſet, Warnerius, & ipſe in Alſatiam directus, illud ſecum detulit: quod cùm Odilo poſtea in Morbacenſi cœnobio reperiſſet, Syro ex Italia reverſo ut id perficeret curam demandavit. Ille verò tribus libris exſecutus eſt, quos Odiloni abbati nuncupavit. Poſt Syri obitum, Adelbaldus ſingulis libris prologos addidit ornamenti gratiâ, libriſque ipſis verſus quoſdam inſeruit, ſed nullum factum a Syro prætermiſſum retulit, niſi quòd initio primi libri quædam narravit de Sarracenorum impreſſione in cœnobium Lirinenſe, quæ non pertinent ad Mayoli hiſtoriam.

XC. Diſcipuli ejuſdem.

Mayoli præcipui diſcipuli fuere Odilo & Willelmus, ille ipſius Mayoli ſucceſſor, hic abbas Divionenſis, qui multùm contulit ad Odilonis converſionem, & monaſteria non panca ad meliorem ſtatum revocavit. De hoc agens Odilo ipſe in encomio ſancti Mayoli ait, Willelmum ex omnibus, qui in ſpirituali domus Dei fabrica laſudarunt, plus omnibus laboraviſſe. His adjungendi Teuto Foſſatenſis, & Heldricus Antiſiodorenſis ſancti Germani abbates, quorum mentio ſuis locis; Vivianus item ſub Mayolo præpoſitus Cluniacenſis poſt Hildebrandum, quem Mayolus ad deferendum ſæculum adduxit. Nec prætermitteodus Willelmus dux Provinciæ, qui hortatu Mayoli in extremis *beati Benedicti percipere meruit habitum*, teſtante Odilone. Id ſine dubio contigit in extremo illo morbo, quem Syrus in libro tertio commemorat: ubi Willelmus *Provincialium princeps*, cùm *ultimò forte* ſe prægravari ſentiret, Mayoli meritis ſe ab æterno animæ interitu ſervatum iri conſilus, eum *ad Avenorum oppidum* ſeu Avenionem accerſivit: quo tempore Mayolus

ad

ANN. CHR. 994. ad vitandam turbam in Rhodani insula subsistens, utriusque sexus multitudinem ad se navigio accedentem ab imminenti naufragio liberavit. Idem Willelmus, *pater patriæ* dictus, villam quamdam *Sarrianis* Cluniacensi monasterio, *& loco, in quo se sepeliri rogavit*, & *beato Mayolo adhuc in carne viventi & ipse vivens delegavit, & moriens donando attribuit:* ubi Ragembaldus Arelatensis pontifex ecclesiam in honorem sancti Marcellini papæ & martyris & sancti Saturnini postea dedicavit. Denique principes omnes, qui Mayolum noverant, eum summis affecerunt honoribus: quos inter Hugo Francorum rex, qui eum viventem magnopere coluit, etiam mortuum in primis veneratus est; nam quadam infirmitate vexatus, eum Burchardo comite, & Rainaldo ejus filio Parisiensi episcopo, Silviniacum ad sancti Mayoli tumulum profectus est, ubi quemdam cæcum, ejus meritis illuminatum offendit, atque ab eo rei veritatem accurate exquisivit; quâ compertâ, mirificè recreatus Parisios revertit.

XCI. S. Dionysii monasterium reformatur.

Propositum reformandi sancti Dionysii monasterii, obitu sancti Mayoli interceptum non abjecit idem princeps, sed eam curam Odiloni ejus successori demandavit; quod Ademarus monachus testatur bis verbis: *Beati Dionysii cœnobium, quod jam pristinam monasticam corruperat regulam, rex Hugo regulari honestate, sicut in ecclesiis Domini rectum erat, honestius restauravit per manum venerabilis Odilonis abbatis; & alia monulla sanctorum monasteria in decorem pristinæ disciplinæ revocavit.* Hinc inter ejusdem cœnobii abbates censetur Odilo, qui tamen vica sui Vivianum illic abbatem instituit, eum fortè, qui sub Mayolo Cluniaci officium præpositi gesserat. Sic verò neglectus antea erat hic locus, *ut ordo sacræ religionis usque ad sæcularem pompam devenisset:* bona ejus distracta, adeòque monasterium multis calamitatibus oppressum, ut Rotbertus rex (*a*) in quodam diplomate testatur. Tantæ sacri loci calamitatis commiseratione tacti Hugo & Adelaidis regina, unà eum filio suo Rotberto, ordinem in eo monasticum reparare consilio procerum suorum studuerunt; ob idque Vivianum, magnæ prudentiæ & industriæ virum, eidem loco præfecerunt qui eorum votis optimè respondit. In hoc monasterio id miraculi accidisse ait Odilo, quòd cùm libros Dionysii de hierarchia, qui tum rarissimi in his partibus erant, perlegeret Mayolus, eoque in somnum tasoluto, eodex candelæ igne correptus fuisset, nihilò minùs ab igne intactus remanserit.

(*a*) *Doublet. p. 384. & seq.*

XCII. S. Mariæ de Campis cella.

Sub idem tempus apud Parisios beatæ Mariæ de Campis suburbana ecclesia, quam a sancto Dionysio primitus conditam tradunt, monachis Majoris-monasterii concessa fuit, & in cellam erecta. Jam enim Hugonis regis anno octavo, Rainoldi Parisiensis episcopi quarto, idem Rainoldus seu Rainaldus *terram de altari sanctæ Stephani*, quæ parœcialis apud Parisios ecclesia est, basilicæ sanctæ Genovefæ adjuncta, in villa pagi Blesiacensis Gilliaco, quæ terra in feodo Burchardi comitis exsistebat, possidendam confert monachis Majoris-monasterii, *apud beatam Mariam de Campis degentibus*. Id factum, ut mox dicebam, anno Hugonis regis octavo, Rainoldi episcopi quarto, AVCCC. kal. Aprilis. Hic annus sequenti anno incarnationis assignandus est, qui mense Martio Hugonis regis octavus a mense Julio erat. Ad Rainaldum episcopum quod attinet, hic in alia charta (*b*) episcopatus sui annum primum alligat anno Hugonis regis quinto: quod cum præcedenti instrumento recte quadrat. Ab hoc tempore de cella beatæ Mariæ a Campis nihil occurrit usque ad annum MLXXXIV. quo Goffridus Parisiorum episcopus monachis ejus cellæ quatuor altaria concessit, scilicet sanctæ Mariæ in villa, quæ dicitur Incampus, a sancti Juliani de Verfaliis, sancti Dionysii apud Uncinas & sancti Germani in Villa-pyrorum (***); quod factum notat anno episcopatus sui tricesimo-quinto, Philippi regis tricesimo-sexto. In eamdem cellam munifici fuere Ludovicus VI. & Ludovicus VII. Ibidem anno MCCCXLIII. Fulco Parisiensis antistes ab Ambaldo episcopo Tusculanensi, papæ nuntio & cardinale consecratus est, datis litteris, quibus jus nullum in illam ecclesiam sibi competere testatus est. Hanc cellam, cui ecclesia de Givisiaco tributa erat, ad annum MDCCLIII. tenuerunt Majoris-monasterii monachi, quibus demum Carmelitæ excalceatæ successere. Ad majorem portam illius ecclesiæ, quâ vix ulla in urbe ornatior est, prostant veteres statuæ regum & episcoporum.

(*b*) *Dubois hist. Paris. to. 1. p. 606.*

(***) *Villa-pirorum.*

XCIII. S. Germani Autisiodorensis privilegium.

Versabatur apud sanctum Dionysium hoc anno V. idus Octobris idem rex Hugo a cùm rogaru Huinrici ducis Burgundiæ fratris sui, & Hilderici abbatis, Autisiodorensi sancti Germani monasterio liberam eligendi abbatis facultatem confirmavit a necnon abbatiolam (*c*) sancti Leodegarii de Campellis, sitam in pago Besuensi a eâ conditione, ut in ea sint octo monachi, subjecti abbati sancti Germani. *Datum V. idus Octobris anno regum Hugonis atque Rotberte* VIII. *Actum in monasterio sancti Dionysii feliciter.* In hoc diplomate Hildericus abbas *vir Deo plenus* dicitur; quem unum e sancti Mayoli discipulis fuisse mox notavimus (*d*).

(*c*) *Diplom. pag. 578.*

(*d*) *V. supra n. 20.*

Anno

Anno Hugonis regis ſeptimo Aimericus Toarcenſium *proconſul* ſeu viceeomes, poſtea Namnetenſis comes, eccleſiam ſive cellam ſancti Michaelis, quam dicunt in Eremo, diœceſis modò Luciouenſis, ſancti Florentii monaſterio Salmurenſi, cui Rorbertus abbas tum præerat, liberaliter conceſſit. Hæc donatio renuit toto tempore Rotberti præfecturæ: at eo mortuo Pictavorum comes illuc profectus, cùm piſcium multorum *ſcutellatam* a monacho præpoſito per nuntium periiſſet, eâ ſibi denegatâ in tantum excanduit, ut monachos Salmurenſes inde expulerit, & ſancti Michaelis eccllam in abbatiam erexerit. Prædictus verò Aimericus, cùm prole careret, quaſdam juris ſui villas ſancto Florentio contuliſſe dicitur, prædio quodam prope Toarcum, a Rotberto abbate ad vitam accepto, quod Rodulfus, frater ejus & heres, poſt illius mortem injuſtè retinuit.

ANN. Chr. 994. X. IV. S. Michaelis in eremo eccleſia S. Florentio data.

Eodem ferè tempore Gaufridus, Conani Brittonum comitis filius, Fulconis Nerræ ex ſorore nepos, Galone monacho impetrante, Livriacum (*) ſancto Florentio donavit, cum eo, ut fieret anniverſarium patris ſui Conani, quem prædictus Fulco in prælio necaverat; quam donationem Galterius Redonenſium præſul ratam habuit, ipſumque locum ab omni exactione abſolvit. Gaufridus verò, in Romano itinere ab hoſpita ob gallinam ab ejus accipitre occiſam lapide percuſſus, Alanum ſanctimonialium Redonenſium abbatiæ fundatorem, & Eudonem filios ſuos heredes re liquit. Idem Rotbertus abbas fuit etiam monaſterii Miciacenſis ſeu ſancti Maximini prope urbem Aurelianorum, haud dubiè poſt Conſtantinum, ad quem extat epiſtola Gerberti Remorum tunc archiepiſcopi, ut ſuperiùs (a) obſervatum. Conſtantinum præceſſerat Amalricus, de quo, aliiſque ejus anteceſſoribus agit Letaldus in libro de miraculis ſancti Maximini ejus loci abbatis.

Item Livriacum. (*) *Livre.*

Miciacenſes abbates. (a) *ſupra n.* 87.

XCV. S. Martialis delatio, ejuſque loci abbates.

Poſt Guigonem ſancti Martialis apud Lemovicas abbatem, Itidemque ſancti Eparchii Ecoliſmenſis, ubi & ſepultus eſt, abbatiam ſancti Martialis tenuit Joffredus abbas in annos ſeptem: cujus tempore, id eſt præſenti anno, tanta ignitorum morborum plaga deſævit in Aquitania, ut amplius quadraginta millia hominum interierint. Ubi verò graſſanti peſti exitiale remedium adhiberetur, Aquitaniæ epiſcopis viſum eſt, ut ſancti Martialis corpus ſollemni ritu in Montem-gaudii deferretur. Nec ſpem fefellit eventus: nam ſtatim atque ſacer loculus levatus eſt, plaga illa mox ceſſaviſſe traditur. Hæc *tranſlatio* ab omnibus celebrata memoratur per continuos quadraginta dies: eâque peractâ, ſacrum corpus pridie nonas Decembris tumulo ſuo reſtitutum. Id factum, ut jam dixi, tempore Joffredi abbatis, eo nomine primi, qui ex aurea icone ſancti Martialis loculum fecit aureum cum gemmis, in quo vectum eſt corpus ſancti Martialis. Joffredo ſucceſſit in annos novem Adalbaldus, cujus operâ baſilica ſancti Martialis renovatur. Adalbaldum XI. kal. Auguſti defunctum excepit Joffredus ſecundus, cujus anno ſecundo ſepulcrum Domini Jeroſolymis a Sarracenis & Judæis conſractum perhibetur, & alia circumquaque loca vaſtata, excepto Bethleemi oppido, quod perfidi illi barbari violare non potuerunt. Conſractum porro eſt ſepulcrum Domini CCC. kalend. Octobris, ſed mox repsaratum ab ipſis Sarracenis timore perterritis. Hæc vaſtatio contigit anno MX. tcſtante Gaufredo (b) Priore Voſienſi; atque adeò Joffredus ſecundus præfecturam iniit anno MVIII. Quaptopter ſi epiſtola (c) illa, quæ inter Gerbertinas vicefima octava cxſtat, ſcripta univerſæ eccleſiæ, *ex perſona Jeruſalem devaſtatæ*, ipſius Gerberti eſt, ad aliam priorem cladem referri debet. Quæ hactenus de abbatibus ſancti Martialis diximus, auctorem habent Ademarum (d) Cabanenſem, ſancti Eparchii apud Ecoliſmam monachum.

Jeroſolymorum vaſtatio.

(b) *Labbe t. 2. p. 196.*
(c) *V. lib. 49. n. 90.*
(d) *Labbe p. 172. & ſeq.*

Jam annos quinque Romæ in monaſterio ſanctorum Bonifacii & Alexii ſanctiſſimè excgerat cum Gaudentio fratre ſuo Adalbertus epiſcopus, cùm Pragam civium deſiderio revocatur a Willigiſo Moguntino archiepiſcopo, qui Pragenſes ſine paſtore eſſe graviter ferebat. Hujus rei causâ legati Romam directi ad Johannem pontificem ut repetendum Adalbertum: ſcilicet Radla, Boleſlai ducis frater, qui ſancti viri *pappas* ſive diſcipulus dicitur, & Zttaſquaſus monachus, prædicti Boleſlai frater, uterque filius Boleſlai cognomento Sævi, qui ſanctum Wenceslaum fratrem ſuum Interemerat: cui faciuori expiando filium ſuum Ratiſponæ in monaſterio ſancti Emmerammi Deo voverat. Nuntiis audiris, pontifex ſynodum epiſcoporum convocavit, in qua grandis controverſia Pragenſes inter & monachos ſancti Bonifacii agitata: his monachum jam ſuum retinere certantibus, illis epiſcopum repetentibus ſuum: ſed tandem legatis ceſſit victoria ex ſententia Pontificis, eo pacto, ut ſi denuo Boemi obtemperare Adalberto detrectarent, is ab eis quotcius abſque periculo capitis ſui recederet. Itaque, monachis tanti viri jacturam deplorantibus, Româ legati cum Adalberto diſcedunt læti & alacres, eiſque Pragam accedentibus tota civitas in occurſum ruit, feſtiviſque plauſibus epiſcopum ſuum excipit, datâ ab univerſis fide, ſe in omnibus ejus mandatis obſecuturos, vitamque ad ejus nu-

XCVI. Adalbertus Pragam revocatus.

ANN. CHR. 994.

tum compositurus. Verùm facta ipsa brevi fidem fefellerunt; nam paullo post eos cepit innata mollities, &, neglectis viri Dei prædicationibus, itum in omne nefas. Sicque periere labor pastoralis, & diligens cura boni patris. Inter hæc mulier quædam in adulterio deprehensa, ob idque capitis damnata, refugit ad episcopum, qui eam e manibus persequentium etipere cupiens, in puellare monasterium sancti Georgii recluſit, firmissimum vallatum muris, ratus miserabilem feminam non tantùm inter sui sexus feminas solatia doloris habituram, sed etiam sub altaris stylo tutam fore. Hinc versus inimicorum furor in episcopum, quasi contra fas & leges adulteram defenderet. Mox cum armato milite episcopale forum irrumpunt sub medium noctis, quo tempore piissimus antistes orationi vacabat. Ubi fremitum strepitumque irrumpentium audivit, *dicto versu fregit silentia*, & fratribus salute cum osculo impertità, martyrii ardore flagrans, furenti turbæ occurrit. Ast illi ex ipsis aris extrahunt infelicem mulierem, quæ pœnas violati pudoris capite exsolvit. His atque aliis indomitæ gentis viriis curandis cùm nulla remedia prodesse videret optimus pater, rursus Pragâ discedere, & ad Romanum sancti Bonifacii seu sancti Alexii monasterium se se recipere constituit.

XCVII. Wolfgangus episcopus Ratisponæ obit.

Inter ea contigit Ratisponensem ecclesiam pastore viduari, morte scilicet sancti Wolfgangi episcopi, qui, cùm ad orientalem Bajoariæ regionem muneris sui causâ pergeret, in loco, qui Puppinga dicitur, vitæ cursum absolvit. Morti proximus, in oratorium sancti Otmari se portari jussit, & ante altare deponi; ubi oratio accepto, per confessionem primùm se expiavit; tum sumto viatico, humi se prostravit. Cùmque æditui & ejus cubicularii ex ecclesia omnes, exceptis familiaribus, ejicere vellent; prohibuit vir sanctus, ut ex eo discerent omnes, se esse mortales, „ & quo pacto ad mortem se præpararent. Adspiciat quisque, inquit, in morte „ nostra, quod paveat & cavcat in sua. Ita compositus mortem obivit pridie Kal. Novembris. Corpus ejus telatum in urbem, primò quidem in majorem sancti Petri ecclesiam portatum est, dein per singula urbis monasteria, ac demum in basilicam sancti Emmerammi, ubi septimo ab ejus obitu die humatus est. Funus ejus curavit Hattvvicus Saltzburgensis antistes, præsente Aribone comite. Vitam ejus posteris mandavit anonymus auctor gravis, ejus familiaris, & post eum Arnolfus monachus sancti Emmerammi, qui Wolfgangum Ratisponæ duodecimum episcopum numerant.

XCVIII. Ramvoldus abbas S. Emmerammi falsò accusatur.

Huic suffectus e cœtu canonicorum Gebehardus pro more illorum temporum, quibus temporibus vicissim sibi in illo episcopatu succedebant monachi & canonici, ita ut monacho succederet canonicus, & vice versâ canonico monachus. Initio pontificatus Gebehardus bona temporalia sancti Emmerammi usurpare voluit, & resistentem Ramvoldum abbatem apud Ottonem tertium infamavit. Dictis autem facilius præbuit rex, moxque ad sanctum Emmerammum, ut abbatem fortè præfecturâ privaret, iratus accessit. Verùm abbatis innocentiâ probatâ, ipsum adeò coluit, ut conscientiam ei suam in oratorio sancti Benedicti, *in humili tripedica* sedens, aperuerit, & accersito Gebehardo graviter interminatus sit, ne quid unquam contra sancti Emmerammi locum attentaret. Demum, abbati & fratribus vale dicto, Otto ad Italiæ iter se comparavit.

XCIX. Seonense monasterium fundatur.

Idem qui supra Aribo comes hoc anno monasterium in Bajoaria inferiori, & quidem in castello suo Burgilo, diœcesis Saltzburgensis, ædificavit in medio lacu, ob idque Seuva nuncupatum, quod posteri *Seon* vocant. Occasio condendi monasterii oata est ex revelatione sancti Lamperti martyris reliquiarum, quæ *in confinio Turbicæ gentis* illis temporibus devectæ sunt, ut testatur epistola (*a*) Ottonis tertii, postea in Bajoariotum regionem delatæ, & ab Aribone comite Burgilum deportatæ, quem patrimonii sui locum Aribo in monasterium, eidem sancto Lamperto sacrum, convertit, exstructo inibi celebri cœnobio, in quo *non modicum agmen prohabilium virorum, sub institutione Benedictinæ vitæ degentium*, congregavit. Idem Otto Adalbertum abbatem eidem loco præfecit, aut potiùs confirmavit, concessâ facultate liberæ in posterum electionis, tum abbatis, tum advocati; cujus rei litteræ (*b*) datæ sunt Romæ XVII. Kal. Mali, anno undemillesimo, quo etiam anno post tres dies Silvester (*c*) papa secundus eidem monasterio consimile privilegium concessit. Carolus Stengelius hæc aliaque diplomata retulit in singulari illius monasterii historia, quod olim invisimus.

(*a*) *Analect. to. 4. p. 343.*

(*b*) *Metrop. Salisb. to. 3. p. 344.*

(*c*) *ibid. p. 342.*

C. Terracinensium oblatio facta S. Benedicto.

Per id tempus cùm Terracinenses quadam clade, sortè ignitorum morborum, qui hoc anno sæviebant, premerentur; hortatu Johannis episcopi, ipso die sancto sacræ animi consensu promiserunt, daturos se per singulos annos sancto Benedicto in Casinate monasterio sex millia anguillarum: quo voto facto, principes civitatis Casinum perrexerunt ad Mansonem abbatem, qui eos in societatem & fraternitatem sui monasterii accepit. Johannis episcopi hac de re litteræ datæ sunt indictione

ctione VII. quintâ-decimâ die Aprilis, ipso die sancti paschæ. Hujusce donationis meminit Leo (*a*) Marsicanus. ANN. CHR. 994.

Interim Johannes papa Crescentii consulis, qui imperium affectabat, tyrannide exagitatus, ex urbe in Etruriam se recepit, & continuò Ottonem de novis Crescentii consiliis, deque toto urbis & ecclesiæ statu certiorem fecit, orans, ut sibi ad ecclesiam recuperandam, ipse verò ad servandum imperium adesset. Sub idem tempus Landulfus archiepiscopus, Mediolano itidem ejectus, Ottonis auxilium imploratum accurrit. Ita Otto simul pontificis atque archiepiscopi precibus commotus, simul asserendi sibi imperii studio, expeditionem in Italiam in alterum annum adornavit. Tunc Romæ, ut id in transcursu observem, sexaginta erant in urbe monasteria, viginti quidem sanctimonialium, quadraginta verò monachorum; ad hæc canonicorum ecclesiæ sexaginta, prout Arnolfus monachus sancti Emmerammi acceperat a quodam seno, qui se Romæ educatum fuisse asserebat. (*a*) *Chron. Casin. lib.* II. *c.* 13.

CI. Johannes papa Romæ pulsus.

Romæ quot tunc monasteria.

De obitu sancti Gerardi Tullensis episcopi superiùs facta mentio est, cujus gloriosam assumtionem beatus Mayolus suspexit. Ante obitum *reconciliatus sacri olei perunctione*, postea *divotus sumsit sacramentum viaticum*, moxque spiritum exhalavit. Hic *cœtum Græcorum ac Scottorum* congregasse, ac propriis stipendiis aluisse dicitur, divisis intùs illos altaribus in oratorio, *ubi Deo supplices laudes persolverent more patrio*. Ejus vitam scripsit Widricus sancti Apri abbas, quem Willelmus abbas Divionensis ibidem instituit.

CII. Gerardi Tullensis episcopi obitus & successor.

Gerardo successit Stephanus episcopus, *nobili patriensium stirpe editus*, & quidem *de Liuertotta aunigud progenie* ortus, ut in actis episcoporum Tullensium legitur, *qui in Metelaco cœnobio* VIII. *kal. Julii pontificali unguine consecratus, modico temporis spatio, anno scilicet & semis, postea regimine*, IV. *idus Martii vitâ excessit apud Bodonis-monasterium, & juxta beati Petri altare est tumulatus apud Mediauense monasterium*. Huic subrogatus Bertoldus, *nobilissimis Alemannorum natalibus ortus*, in sancta religione conspicuus, pontifex ordinatus V. idus Octobris; qui decessoris sui Gerardi mores & instituta imitari studuit. Certè, quod ad nos attinet, optimè affectus fuit in Ordinem nostrum, quippe qui monasterium sancti Apri in melius reformati curavit, & Salvatoris monasterium exstruxit, ut suo loco videbimus.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER QUINQUAGESIMUS-PRIMUS.

Ab anno Chriſti 995. ad annum 1000.

ANN. CHR. 995. I. Gerbertus Arnulfo archiepiſcopatum cedit.

ARNULFI Remenſis olim archiepiſcopi querelis ac miſerabili ſorte pulſatus Johannes papa, poſtero anno, ejus ſæculi octogeſimo-quinto, Leonem Romanum abbatem monaſterii ſancti Bonifacii miſit in Galliam ad ejus cauſam diiudicandam, litteris datis ad Sewinum Senonenſem archiepiſcopum, ut ſynodum epiſcoporum ejus rei causâ convocaret. In primis conveuerus ad. IV. nonas Junias indicitur in oppidum Moſomum, ſitum ad Moſam in finibus diœceſeos Remenſis, in quo Gerbertus gravi & concitatâ oratione cauſam ſuam pet-
» oravit. Quippe ſe ab Adalberone archiepiſcopo deſignatum ſucceſſorem, nihil ò mi-
» nùs repulſum fuiſſe, ac ceſſiſſe Arnulfo: cui quidem principio adhæſerit, ob-
» ſecutus mandato patris ſui Adalberonis, qui ipſi injunxerat, ut ne ſtatim Re-
» menſis eccleſiæ curam deſereret: ſed tandem ab Arnulfo receſſiſſe, non animo
» capeſſendi ejus honoris, ut ipſius æmuli jactitant; ſed pravis ejus factis deter-
» ritum, quæ regem & epiſcopos ad eum exauctorandum adduxerant. Hinc ſe
» ab epiſcopis & primoribus regni conventum, ut curam diſeiſſi & dilaniari ſu-
» ſciperet gregis, quorum votis non ſponte, ſed ægrè demum acquieverit. Falsò
» ab æmulis ſuis jactari, quòd Arnulfum dominum ſuum tradiderit, carceri mau-
» cipaverit, ejus denique ſponſam rapuerit. Falſa eſſe hæc omnia, quippe qui
» nec ejus umquam ſervus fuerit, nec eum prodiderit, aut carceri mancipave-
» rit; immo, ut relaxaretur, poſtulaverit. Jam de rapta ſponſa, numquam il-
» lius fuiſſe ſponſam, quam adeò non dotavit, ut contra collatis ante beneficiis
» exſpoliaverit, proſciderit, dilaniaverit, & pollutam demum prædonibus proſti-
» tuerit. Porro ſedem, multitudine populorum refertam, quo pacto adveuam &
» peregrinum, nullius fretum opibus, pervadere potuiſſe? Quòd verò incon-
» ſultâ ſede apoſtolicâ id factum dicatur; id a vero prorſus eſſe alienum. Rem,
» quippe ſedi apoſtolicæ relatam fuiſſe; exſpectatum per octodecim menſes ejus
» judicium: ſed, dum nihil reſponſi affertur, ſcandalum diutius ferendum non
» fuiſſe. Arnulfum commonitum, at non reſipiſcentem, tandem ſuo ipſius judi-
» cio damnatum & abjectum: ſe verò in ejus locum ſuffectum, qua in re ſi quid

a le-

» a legibus deviatum eſt, non id malitiæ, ſed temporis neceſſitati imputandum. In fine apiſcopos appellat, ut ipſum contra æmulorum artes & violentiam tueantur. Infectâ re, finita eſt ſynodus, & altera in urbem Ramorum ad kalendas Julii a Leone abbate indicta, ubi plenior fortè conventus epiſcoporum futurus erat. In hoc autem conventu pervicit Leonis abbatis, immo Romani pontificis auctoritas adversùs Gallicanos epiſcopos, adversùs reges ipſos, Hugonem & Rotbertum, quorum interetat, ut ne quis e Carolina ſtirpe Remorum metropolim in poteſtate haberet. Ita reſtitutio Arnulfi in priſtinam ſedem decreta fuit, ſed tamen exſecutio uſqua ad mortem Hugonis regis dilata, Arnulfo ſemper in cuſtodia detento. Huic Remenſi concilio interfuit Abbo Floriacenſis abbas, & cum Leone abbate, apoſtolicæ ſedis legato, neceſſitudinem contraxit, ut conſtat ex ejuſdem Abbonis epiſtola, de qua inferiùs (*a*) agendum. ANN. CHR. 995.

(*a*) *Infra n.* 94.

Ejuſdem Leonis ſanctorum Boniſacii & Alexii in urbe abbatis præclarum alogium habetur in vita ſancti Nili junioris, qui illuc cum monachis ſuis hoc ferè tempore ſe receperit, uti & plures alii, maximè Adalbertus Pragenſis antiſtes, qui *pro caritate abbatis* Leonis, ſpiritualia ejus colloquia audituri, eò confluebant. Ibidem tum degebat Leo alter ejus loci monachus, *Simplex* dictus in vita beati Nili, *pſalmorum amicus, & ſemper prædicare paratus*, diſtinguendus a Leone abbate mox laudato. Haud ſcio an hic Leo monachus idem ſit eum Leone abbate Nonantulano, qui itidem ad idem monaſterium receſſit. Hic, referente Petro (*b*) Damiani, ex Jeroſolymitana peregrinatione Nonantulam reverſus, ſic vitam inſtituit, ut nihil aliud poſſideret præter unum aſinum, cujus miniſterio ad portanda ea, quæ fratribus neceſſaria erant, utebatur: quâ re peractâ, pſalterioque eum ipſa ſimul exercitatione decuſſo, protinus ad offerenda Deo ſacra myſteria non ſine multis lacrymis ſanctus presbyter accedebat. Poſtmodum verò ad monaſterii regimen ſubeundum vi adductus, dictitare ſolebat: Jeſum ſe antea pet pedes tenuiſſe, » nunc verò miſerum & cæcum ad ſæculi moles volvendas adactum. Vix peracto in regimine biennio, baculum paſtoralem in manu Ottonis imperatoris reſignavit; moxque ad ſancti Boniſacii monaſterium ſe recepit: ubi ad finem vitæ perſeverans, nihil aliud, quam vitæ æternæ præmia mente agitavit. Poſt ejus mortem cæcus ad ejus tumulum lumen recepiſſe traditur. Hæc ea Petro Damiani in epiſtola ad Nicolaum papam ſecundum. Huic Leoni ſucceſſiſſe videtur in Nonantulæ præfecturâ Leo alter, cujus tempore, ob ingruentem ea nimia ſiccitate peſtilentiam, ſanctorum martyrum Syneſii & Theopompi corpora, præmiſſo triduano jejunio, circum oppidi mœnia delata ſunt, eo ſucceſſu, ut, miſſis haud procul a caſtro celebratis, cùm ſacræ reliquiæ in oppidum reducerentur, copioſiſſimo imbre delapſo, peſtilentia ſedata ſit. Hic Leo idem videtur eſſe, qui Gerberto in ſede Ravennatenſi ſuffectus eſt, ut poſtea dicturi ſumus.

II. Leo abbas S. Boniſatii.

Leo ex abbate Nonantulæ illic monachus.

(*b*) *Petr. Dam. epiſt.* 19. *edit.*

Leo alter Nonantulæ abbas.

Præter hos Leones, duo alii eodem tempora occurrunt. Unus Leo pontifex, cui Gerbertus epiſtolam XXXVII. ſecundæ claſſis ſcripſit, *ſe tanti viri amicitiâ felicem* reputans: qui Leo idem eſt, ut opinor, atque ille Trevirenſis epiſcopus, ſortè chorepiſcopus, anno DCCCXCI. a Johanne papa XV. miſſus in Angliam, ut cum Ethelredo occidentalium Saxonum rege & Richardo Normannorum marchione ſeu duce fœdus componeret: cujus rei litteras Willelmus (*c*) Malmesburienſis refert. Alter eſt *Leo abbas de Fundo & epiſcopus Caietæ*, qui, cùm in Galliam hoc tempore acceſſiſſet, *apud fratres Aureliacenſes manſitavit cum ſanctus*, ubi *ſub cryptæ quadam ſe recluſit de confeſſu fratrum*, ibidemque mortuus eſt ſub Adraldo ejus nominis ſecundo abbate Aureliacenſi. Nulla hujuſce rei mentio apud Ughellum tomo 1. ubi tamen Leo, eo nomine ſecundus, Caietæ epiſcopus dicitur ea-abbate ſanctorum Theodori & Martini, quod monaſterium ſitum erat prope Caietæ portam novam, ubi nunc ara munitiſſima eſt.

III. Alii duo ejuſdem nominis epiſcopi.

(*c*) *Willelm. lib. 2. de reg. c.* 10.

Hoc ipſo tempore, haud ſcio an poſt ſynodum Remenſem, conventus epiſcoporum habitus eſt in ſancti Dionyſii monaſterio prope Pariſios, ubi de eccleſiis & decimis, quas laici poſſidebant tanta cum ſimultate actum eſt, ut in ſeditionem verſus ſit conventus. Principio actum de decimis, quas non tantùm laicis, ſed etiam monachis epiſcopi detrahere volebant. Monachorum cauſam pro virili egit Abbo Floriacenſis abbas, cujus oratione commoti, cùm laicorum, tum ſancti Dionyſii monachorum animi, in tumultum proruperunt eo impetu, ut epiſcopi in fugam ſe dederint præcipites. In his Seguinus ſeu Sewinus Senonum pontifex, ætate gravis, cùm lentiùs fugitaret, infeſtis telis a ſeditioſis promiſcui vulgi impetitur, & inter ſcapulas ſecuti percuſſus, lato ac ſordibus conſputcatus, prope exanimis vix tandem effugit. Meminit hujus tragœdiæ in Abbonis vita Aimoinus monachus, ſed non eâ quâ decuit gravitate ſeditioſorum facinus, quod boni omnes horrere debuerant, deteſtatus eſt. Ejus cauſa imputata fuit Abboni ab epiſcopis, maximè

IV. Abbonis contentio in ſynodo Dionyſiana.

ab

ANN. CHR. 995. Apologeticum ejusdem.

ab Arnulfo Aurelianenſi, qui cum Abbo jam multas rixas habuerat ob ſubjectionem, quam apiſcopus ab eo exigere volebat. Ut verò ab hac criminatione ſe purgaret Abbo, Apologeticum ſcripſit ad Hugonem & Rotbertum reges, apud quos ipſum æmuli infamare conabantur. In hoc Apologetico, quod nuper regiis typis e Pithœano codice vulgatum eſt, ait ſe eorum injuriis ob id unum eſſe objectum, quòd monachos defendiſſet, quòd *monaſteriorum ſenatum* ſalvum eſſe voluiſſet, ſuæque rei publicæ augmentum quæſiviſſet; dehinc quòd *exvallatum* adverſariorum totis viribus obſtitiſſet. Tum de Arnulfo epiſcopo conqueritur, quòd ipſum declamatoriè accuſet, ſa multoties legatos ad eum miſiſſe ad pacem componendam, ſe quoque ſupplicem ad id obtuliſſe: cæterùm ſalvo jure monaſterii ſui in omnibus ei obtemperare paratum. Quòd verò excommunicatis ſe junxiſſe accuſaretur, ejus exemplo id factum, qui filios Belial, nocturno latrocinio in ſuam ipſius necem graſſatos, in ſuam ſocietatem receperat, poſtquam eos anathematizaverat ſuus archiepiſcopus ſingularis meriti Segulnus, & Odo Carnotenſium epiſcopus, aliique magni nominis religioſi viri. Id intelligendum de Arnulfi epiſcopi miniſtris, qui Abbonem, e tumulo ſancti Martini revertentem, multis plagis affecerant, ut ſuperiùs (*a*) vidimus. Deiu Arnulfo exprobrat, quòd auſterior fuerit in Letaldum Miciacenſem monachum, quem *oblitus reverentiæ ſacerdotalis* (Letaldus quippe ſacerdos erat) *injuriis & ſine ullis legibus tractaſſet*. Is eſt Letaldus, miraculorum ſancti Maximini abbatis ſcriptor; quem tamen objurgat Abbo in epiſtola ad monachos Miciacenſes, quòd Rotberti abbatis ſui officium præſumſiſſet; ſeque delatorem in eum exhibuiſſet.

(*a*) *lib. 4. n. 122.*

Letaldus monachus Miciacenſis.

V. Simoniacorum effugia rejecta.

In eodem Apologetico Abbo invehitur in laicos, qui epiſcopatus, eccleſias, & eccleſiaſticas dignitates, immo theſauri cuſtodiam, baptiſterium, ſepulturam, aliaque ſimilia vendebant; clerici verò emebant, id excuſationis prætendentes, quòd „ non benedictionem, quâ percipitur gratia Spiritus-ſancti, ſed tantùm res eccleſia„ rum & poſſeſſiones emerent, quæ conſuetudo adeò tunc inoleverat, ut hoc ſine „ peccato fieri crederetur: quaſi benedictio a rebus eccleſiæ hoc prætextu ſejungi poſſet. In fine Abbo quoſdam notat, qui in Symbolo Athanaſiano, ubi de Spiritus-ſancti proceſſione agitur, voces *nec genitus* expungebant. Ad hæc adoleſcentulum quemdam, qui ſermonem coram populo in eccleſia pariſiorum faciens, aſſeruerat, „ ſtatim finito mille annorum poſt Chriſtum numero Antichriſtum venturum; & „ non longo poſt tempore univerſale judicium ſucceſſurum, cui aſſertioni Abbo ait, „ ſe prolatis ex Evangelio, Apocalypſi, & ex libro Danielis teſtimoniis pro viribus reſtitiſſe. Conſimilis alius error ex regno Lotharienſium totum ferè orbem pervaſerat, *quòd quando Annuntiatio dominica in paraſceve contigiſſet, abſque ullo ſcrupulo finis ſæculi eſſet*; quem errorem Abbo juſſu abbatis ſui Richardi refelletat. Denique inter illius temporis errores deputat, quòd de inchoando Adventu Domini diverſi diverſa ſentirent, aliis poſt, aliis ante v. kalendas Decembris cum inchoantibus. Sed de Abbonis apologetico ſatis.

VI. S. Dionyſii monachi damnati ob ſeditionem.

Porro monachos ſancti Dionyſii ob illam ſeditionem damnatos fuiſſe ab epiſcopis, ſaltem nonnullis, colligitur ex epiſtola Gerberti tunc archiepiſcopi, ad Arnulfum Aurelianenſem epiſcopum, quæ eſt triceſima-ſecunda claſſis poſterioris, in qua hæc verba: *Accuſamur quippe*, inquit, *monachos ſanctæ Dionyſii tunjuſtè damnaſſe. Urgebamur eorum damnatis divina obſequia celebrari, nec privilegia Romana eccleſia monaſterii beati Dionyſii factis contraire debere... Sed cùm in me ſpecialiter pondus cauſæ retorqueretur, mei juris illam non eſſe ajebam, nec me in dominorum meorum profilire injurium, ut cujuſmodi abar: ipſorum intereſſe, cujus calpd eadem proferunt, videre.* Demſubdit, Arnulfum neſcio, a quo delatore inſimulatum fuiſſe, *quaſi regni proditorie infidiatorem*; quod de Abbone dictum videtur.

VII. Abbonis collectio canonum.

Hic Apologetici ſui meminit in collectaneo canonum, quod paullo poſt ſcripſit, nuncupavitque domino ſuo glorioſiſſimo Francorum regibus, Hugoni, filioque ejus Rotberto, *ſpeciem gerenti*, inquit, *diguam imperio*: quos ait ab initio principatu multa infortunia perpeſſos fuiſſe, non ab exteris gentibus, ſed a regni primoribus, *ut veſtri*, inquit, *regni primordia fermentarentur*. Hi primores fuere Odo comes Carnutenſis, rebellionum ſignifer, ejuſque filius cognominis, aliique eorum aſſeclæ, quos Glaber-Rodulfus commemorat. Jam verò pacata erant omnia, cùm Abbo hoc collectaneum edidit, in quo, poſtquam contra æmulos Apologeticum ſcripſerat, Hugonis & Rotberti miniſterii ſummam expreſſit, & quâ ratione optimates eis fidem ſervare deberent, eaposuit. *Ad defenſionem quoque monaſtici ordinis*, inquit, *plura congeſſi: quia monachorum ſenatum ſemper ſalvum eſſe & volo, & volui, quorum etiam vos* (ſic reges alloquitur) *priſſimi defenſores & advocati eſtis*. Certè quàm bene affecti fuerint in ordinem monaſticum ambo illi reges, multis experimentis teſtati ſunt: Hugo quidem, cùm initio regni ſui abbates regulares

mo-

monasteriis omnibus restituit; & in fine vitæ, cùm Rotbertum filium obtestatus est, *ut nullo pacto ducem omnium patrem Benedictum a se divelli pateretur*, teste Helgaldo monacho: Rotbertus verò, qui *patri Benedicto, & suis, semper totis adhæsit præcordiis*. Hujus porro collectanei caput XXII. habet, *ut nullâ pecuniâ episcopi ordinentur*. Quippe per id tempus, (& quo tempore non?) simoniæ crimen graſſabatur, in quod illum exſeruere idem Abbo in epiſtola ad Bernardum abbatem Bellilocenſem ab Aimoino relata in ipſius vita, Glaber Rodulfus aliique illorum temporum ſcriptores. ANN. CHR. 995.

VIII. Bernardus abbas Bellilocî Romam pdit.

Bernardus iſte patrem habuit Hugonem, haud infimo inter proceres Aquitanicos ortum loco, qui filio ſuo, Floriaci ſub Abbonis diſciplina antea erudito, Solemniacenſem primùm, deiu Bellilocenſem abbatiam contulerat, ut ſuperius (*a*) vidimus. Cùm verò ejus curis ac pio in diſciplinam regularem ſtudio non bene reſponderent Bellilocenſes; ingratæ præfecturæ pertæſus, Jeroſolymitanum iter meditatur exemplo patris, qui *pœnitentiæ voto* ante omnes ferè ejus temporis indigenas Gallos hoc iter percurſaverat. Hoc tamen conſilium abſque magiſtri ſui conſilio exſequi noluit Bernardus, Floriacum venit, Abbonem hac de re conſulturus. Ille verò, Jeroſolymitano interdicto itinere, ne omnino Bernardi voto contraire videretur, Romam petere, & montem Garganum adire ei conceſſit, datis ei e Floriacenſi monaſterio itineris ſociis, iu his Conſtantino presbytero, & Remgio monacho, qui poſtea cellæ Regulæ in Waſconiu præpoſitus fuit. Mox itineri ſe committit Bernardus, ſed paullo poſt propinquorum, qui ipſum comitabantur, pulſatur querelis, cauſantium ejus abſceſſu clandeſtina inter ſuos bellu conſurrexiſſe. Horum motus querelis, Conſtantinum ad Abbonem remittit, citra ejus conſilium nihil agendum ratus; quæritque, utrumnam melius eſſet cuncta relinquere, an, ut ſuis præſidio eſſet, ad eos reverti. Ad hæc ei ſuggerit, pleroſque ex ſuis comitibus aut gravi morbo laboraſſe, aut morte obliiſſe: quos inter Hugo, vir magnæ gravitatis interierat. Bernardo reſcripſit Abbo, cujus epiſtolam integram, quæ *domno ſuo Bernardo abbatum cariſſimo* inſcripta eſt, Aimoinus refert. In hac epiſtola „ ei condolet de ſociorum morbo & quorumdam interitu; aitque ſe vereri, ne inſi„ diæ diaboli, quæ multæ ſunt, ipſum a via mandatorum Dei avertant, & retro „ reſpicere compellant. Non mirum eſſe, quòd propinqui ipſum a propoſito revo„ care moliantur: at memorem eum eſſe oportere, domi vitulis reliquis quid „ vaccæ fecerint, quæ mugientes urcam reſtamenti, nec ad dexterum, nec ad ſi„ niſtra u declinando, Berſamis uſque pertulerunt. Abbatis quidem officium imple„ re laudabile eſſe, cui non impoſſibile eſt: cui verò ob malitium ſubjectorum poſ„ ſibile non eſt, quid ſupereſſe, niſi ut divino parens oraculo, miſereatur animæ „ ſuæ placens Deo? Ex hac epiſtola intelligitur, Bellilocenſium mores ad regulæ amuſſim & ad abbatis nutum non omnino compoſitos fuiſſe. An iter perſecutus ſit Bernardus, incertum: ſed is paullo poſt ad epiſcopatum Caturcenſem promotus, Bellilocenſem abbatiam nihilò minùs retinuit. (*a*) *lib.* 49. *n.* 35.

IX. Willelmus Divionenſis abbas in eodem itinere agrotat.

Anno ſuæ ordinationis ſexto Willelmus Divionenſis abbas, ſacerdotio juitjatus a Brunone Lingonenſi epiſcopo, Romam perrexit ad limina Apoſtolorum, eorum patrocinia imploraturus, indeque ad montem-Garganum contendit. In illo itinere in gravem morbum incidit, & deploratâ ferè ſanitate, ad tribunal ſupremi Judicis rupi ſibi viſus eſt, ubi pro nimiu in ſuos ſeveritate damnandus, eo pacto veniam meruit, ut in poſterum eſſet indulgentior & humanior. Id factum dicitur ſponſore ſancto Gregorio papâ, quem deinceps maximâ devotione coluit; quo ex tempore primam illam auſteritatem in commiſerationis affectum omnino mutavit. Beneventi Id contigiſſe Benignianus chronographus (*b*) tradit; ut Glaber Rodulfus auctor eſt, Willelmum Romam oraudi causâ perrexiſſe, nullâ Gargani-montis mentione factâ; & apoſtolicâ benedictione munitum, cùm in patriam regrederetur, ex febri ægrotare cœpiſſe, ac demum in cœnobio ſanctæ Chriſtinæ virginis, quod in diœceſi Mediolanenſi ad Olenam fluvium ſitum erat, lecto decubuiſſe; inde verò paullulum convaleſcentem Vercellas uſque promoviſſe, rurſumque ibidem graviter fuiſſe periclitatum; dumque in eccleſia ſancti Euſebii jaceret, per quatuor vel quinque horarum ſpatium ita factum exanimem, ut vix ſpirare videretur; quod reſtatus eſt ipſe vit Dei, ejuſque monachus bonæ memoriæ Gerbaldus, prædicti ſanctæ Chriſtinæ cœnobii abbas. Ignorari porro quid in illo deliquio perſenſerit; ſed tamen quid divinum expertum eſſe, quippe qui paullulum in ſe reverſus, voce „ quâ poterat lingua palpitans, hæc verba proferebat: Domine Jeſu Chriſte, rex „ æternæ gloriæ, ſuſcipe me ſi placet: quoniam bonus es, non dubito me ad te ex „ hoc corpore tranſiturum. Ad hunc forte locum referendum eſt, quod de Beneventano morbo ſcripſit chronographus, nili duplicem Willelmi morbum quis diſtinguendum cenſeat. Ubi ex illo morbo revaluit, regredienti occurrerunt tres ejus (*b*) *Spicil. t. 2. p.* 433.

germa-

ANN. CHR. 995.

germani fratres, ejus videndi deſiderio jam dudum affecti, eumque apud ſe aliquamdiu detinuerunt. Illuc quoque convenere ejus propinqui & affines plurimùm obſecrantes, at ſicut apud exteros, ita in nativo ſolo cœnobium ædificaret. Id verò in primis flagitabant duo ipſius germani, Godefredus atque Nithardus, viri ſpectabiles, unà cum Willelmo maximæ partis Burgundiæ comite, affinitate ſibi conjuncto, polliciti, ſe, ſi id faceret, ſæculari militiæ nuntium remiſſuros, ac ſe ſuaque omnia divino ſervitio mancipaturos. Aſſenſit demum vir Dei, & de conditione Fructuarienſis cœnobii cogitare cœpit.

X. Beatæ Mariæ Sueſſionenſi reſtituta bona.

Archicancellarii officium tunc regebat pro Remenſium archiepiſcopatum more Gerbertus archipræſul, at fidem facit diploma Hugonis & Rotberti Regum pro Sueſſiononſi parthenone beatæ Mariæ, cui tunc Erembargis præerat poſt Canegundem abbatiſſam. Exſtat hoc diploma in probationibus (*a*) hiſtoriæ ejuſdem monaſterii, a noſtro Michaële germano compoſitæ: quo in diplomate legitur, Canegandem abbatiſſam prætio ſumto *de theſauro jam dictæ ſanctæ Mariæ* a quodam Alberto „ Veromandenſi comite redemiſſe quaſdam ejus pagi eccleſias, ad prædictam lo„ cum pertinentes: ſed non multò poſt ejuſdem Alberti milites eas denuo invaſiſ„ ſe. Erembargam verò ejuſdem loci abbatiſſam poſt Canegundem, religioſorum ab„ batum ac monachorum atque fidelium ſuorum commonitionibus, apud eumdem „ Albertam comitem id demum effeciſſe, at ipſas eccleſias denuo reſtitueret; id„ que factum conſenſu & voluntate comitis Heriberti filii ſui, & comitis Arnulfi „ generi ſui, Landeberti quoque & Ivonis militum, qui eaſdem eccleſias priùs te„ nebant ut ſuas; inſuper & Gosberti theſaurarii ſancti Quintini, Hugonis decani, „ aliorumque ejuſdem eccleſiæ canonicorum; quod ambo reges ſuâ auctoritate con„ firmant. Rainoldus cancellarius ad vicem domini Gerberti Remorum archiepiſ„ copi ſummi cancellarii recognovit. Deſunt chronicæ notæ in vulgato diplomate, ſed non feriùs hoc anno, nec ante triennium dari potuit, at tempus initi ac dimiſſi a Gerberto archiepiſcopatus probat. Eremburgi abbatiſſæ, haud ſcio an proximè, ſucceſſit Ermengardis, de qua ſuo loco.

(*a*) *pag.* 435.

Item S. Criſpino.

Sub idem tempus Gualterius comes prædia quædam ſanctorum martyrum Criſpini & Criſpiniani, in Vadenſi (*) pago ſita, quæ genitor ipſius Rodulfus prædictis ſanctis injuſtè abſtulerat, eiſdem reſtituit conſenſu & voluntate filiorum ſuorum Roduifi & Gualterii. Hæc autem prædia *ab incolis pagi illius nominantur Oratorium* (*) *& Lupiſaltus* (*). Inſuper idem Gualterius eiſdem ſanctis reddit *farinarium unum ſuper fluvium Altumnam* (*). Hæc reſtitutio ſollemniter ac publicè facta eſt *præſentibus regibus Hugone & Rotberto, principibus etiam Francorum compluribus, epiſcopis quoque vel abbatibus*, quorum ſigna & nomina ſubſcripta habentur, ſcilicet *Hugonis regis glorioſiſſimi, Rotberti inclitæ prolis, Gualterii comitis, Rodulfi & Gualterii* ejus filiorum, *Guidonis epiſcopi* Sueſſionenſis, *Herivei epiſcopi* Belvacenſis, *Fulconis epiſcopi* Ambianenſis, *Ratbodi epiſcopi* Noviomenſis; ad hæc ſigna *Abbonis abbatis* Floriacenſis, *Odelei abbatis* ſancti Medardi, & *Guidonis comitis* Sueſſionenſis. Ex hoc inſtramento eruitur ſeries primorum comitum Vadenſium, ex quorum ſtirpe prodiit beatus Simon Criſpiacenſis, cujus pater Rodulfus haud dubiè proceſſit ex Gualterio comite, hujus reſtitutionis auctore, cujus filium Roduifum facilè crederem eſſe ejuſdem Simonis, (*b*) patrem, niſi longius eſſet temporis intervallum abhinc aſque ad Rodulfum Simonis patrem, qui anno MLXXXV. deceſſit. Gualterius ſeu Walterias, hic laudatus, Criſpiacenſem ſancti Arnulfi eccleſiam erexit, ut inferiùs (*c*) videbimus. Sancti Criſpini Sueſſionenſis abbatia, cui hæc reſtitutio facta, noſtri eſt Ordinis, Major dicta ad diſcrimen alterius, quæ eſt canonicorum regularium ſancti Auguſtini.

(*) *de Valois.*
(*) *Oroney.*
(*) *Louat.*
(*) *l'Antenne.*
(*b*) *V. lib.* 64. *n.* 63. *& lib.* 85. *n.* 11.
(*c*) *lib.* 53. *n.* 9.

XI. Burgulfi fundatio confirmata.

Turonico ſancti Juliani monaſterio adhuc præerat Gausbertus abbas, jam ſuperiùs laudatus, quo tempore Odo Turonenſis, aliaramque provinciarum comes, poſtulante Emmâ Pictavenſi comitiſſâ ſorore ſuâ, anà cum venerabili abbate Gauſberto, Burgulienſis cœnobii (*d*) fundationem a ſorore factam confirmavit. *Data eſt hæc auctoritas ad obſidionem caſtelli Longiacenſis* (*) ad Ligerim, *pridie idus Februarii, anno incarnationis dominicæ* DCCCCXCV. *indictione* VIII. *regnante Hagone piiſſimo rege anno* VIII. Nondum itaque mortuus erat eo tempore Odo comes, atque adeò non ante hunc annum datum eſt diploma Hugonis & Rotberti regum a Beſlio (*e*) relatum, quo, *jam defuncto Odone comite*, Berta ejus uxor, anà *cum filiis ſuis, pariterque domno abbate Gauberto*, (*) eamdem fundationem regiâ auctoritate corroborarant *in* Pariſiaco palatio, anno regni ſui octavo. Itaque annus DCCCCXCV. in contextu interpretandus eſt veteri more, qui annus noſtro calculo *in* menſe Februario annus DCCCCXCV. cenſendus eſt; quo anno poſt quintum idus Februarias Odo comes deceſſerit. Id verò probat haic anno conveniens indictio VIII. uti legitur in veteri illius inſtrumenti exemplo, mendosè in alio VIIII. & apud

(*d*) *V. lib.* 58. *n.* 54.
(*) *Longeſ.*
(*e*) *Beſly, comt. p.* 277.
(*) *Sic in manuſcript.*

Beſ-

Beſſium XII. Legimus notitiam quamdam, quâ Berta comitiſſa unà cum filiis ſuis Tetbaldo & Odone, rogatu Emmæ comitiſſæ confirmat donationem Butgulienſis prædii, ab Odone *pro recordationis* ſenioris ſui factam. Actum Bleſis caſtro; ſed mendoſæ ſunt chronicæ notæ. Cæterùm Odo comes in extremis habitum monaſticum induit in Majori-monaſterio, ubi & ſepultus eſt. Ante obitum alodum Caumartii monachis conceſſit, quod cellæ ſancti Martini de Caumartio condendæ occaſionem dedit. In charta ab Odone comite ejus filio hac de re confecta legitur, *qualiter Odo comes ad ultimam vitæ exitum perductus, apud ſanctum Martinum Majoris-monaſterii monachorum converſatione ſuſceptâ, eidem loco in perpetuum poſſidendum alodum de Caumartio, ſimul cum omnibus conſuetudinibus ſibi pertinentibus, quæcumque & totum ſolidum in perpetuum conceſſit*; quod Odo ejus filius ratum eſſe juſſit. Subſcribunt poſt Odonem comitem ejus nominis ſecundum, Tetbaldus filius ejus, Hermengardis mater ejus, id eſt Tetbaldi, aliique. Statim a morte Odonis comitis teliſtam ab eo conjugem Bertam Rotbertus rex matrimonio ſibi copulavit, vivente adhuc patre Hugone rege, contra quam olim opinatus eram in Præfatione ad Sæculum ſextum Benedictinum. Id verò nos docet charta quædam eccleſiæ ſancti Martini Turonenſis, pro commutatione quorumdam colibertorum, facta inter Willelmum ſancti Martini præpoſitum, & Hervinum ſanctæ Mariæ de Sodobrio (*) ad Ligerim miſtrum, quæ charta data eſt, *primo regnante Rotberto, in anno ubi Bertæ uxori ſuæ maritali connubio adhibitus eſt*; & quidem *data in menſe Auguſto*, VIIII. *anno regnante Hugone rege*; quæ notæ hunc anno conveniunt. Hoc Rotberti regis cum Berta matrimonium propter affinitatem a Gregorio V. (*a*) improbatum, ſuſpenſus a communione Aichembaldus Turonum archiepiſcopus, illius matrimonii auctor, cum epiſcopis, qui nuptiis illis interfuerant.

ANN. CHR. 995.

Odo comes obit monachus.

Rotberti regis cum Berta connubium.

(*) *Sauvre.*

(*a*) *V. Tom. 5to n. 68. & 75.*

Etſi res Cameracenſis eccleſiæ non ſint noſtri inſtituti, non licet tamen ea præterire, quæ in promotione Erluini epiſcopi hoc anno contigerunt. Mortuo Rothardo epiſcopo, Notcherus (*b*) ſeu Notgerus Leodicenſis antiſtes, Erluinum, eccleſiæ ſuæ archidiaconum, virum eccleſiaſticis & ſæcularibus negotiis eruditum, ſibique familiarem, miſit ad Mathildem filiam Ottonis Magni, Quindelburgenſem abbatiſſam, ut ejus apud Ottonem tertium ſuffragio ad ſedem Cameracenſem promoveretur. Contra verò quidam Azelinus de Truncinis, Balduioi Flandrenſium comitis ex concubina filius, *poſtea tamen Pariſiorum epiſcopus*, Sophiam ſororem juvenis imperatoris pecuniâ adortus eſt, ut ejus patrocinio hunc epiſcopatum obtineret. Utrimque pulſatus imperator, Mathildi tamen amitæ, Sophiâ neſciente, conſenſit; atque Erluino die feſto ſancti Dionyſii vacantem eccleſiam commiſit. Cùm verò is eſſet de pontificatu Remenſi Arnulfum inter atque Gerbertum, Erluinus cum Ottone imperatore Romam profectus eſt, ut a Johanne papa XV. ordinaretur. Verùm, Johanne ante ejus in urbem adventum defuncto, a Gregorio V. ejus ſucceſſore conſecratus eſt. Ex quo intelligitur, obitum Azelini ſeu Aſcelini, qui *poſtea Pariſiorum epiſcopus fuit*, malè in vulgatis indicibus, etiam novæ hiſtoriæ Pariſienſis reponi anno DCCCCLXXVIII. cùm ſeriùs annis citeriùs viginti hanc ſedem inierit. Hinc etiam pater, Mathildem abbatiſſam ad hoc uſque tempus Quindelinburgenſi parthenoni præfuiſſe.

XII. Cameracenſes turbæ.

(*b*) *Balderic. lib. 1. cap. 130.*

Gandersheimenſe etiam tunc regebat Gerberga, Ottonis Magni ſoror, adeòque Heinrici Bajoariorum ducis, qui Magdeburgum (*c*) ad regia comitia profectus, ubi multam cum Gebehardo Ratiſponæ epiſcopo contentionem habuit; indeque Gandersheim ad ſororem inviſendam regreſſus, ſubitaneo morbo corripitur. Mox accerſitum ad ſe Heinricum, qui poſtea imperator exſtitit, graviter admonet, citò reverti ad pattiam, reſque ducatus ſui ordinare; cæterùm regi ac domino ſuo, quod ſe feciſſe admodum pœnitebat, numquam adverſari: quibus dictis, filio jam digreſſo, *Kyrie eleiſon* ex corde ingeminans, deceſſit v. kalend. Septembris, ſepultuique eſt in medio eccleſiæ, coram altari ſanctæ Crucis. Gandersheimii hoc anno verſabatur rex Otto III. kalend. Auguſti, cùm privilegia (*d*) novæ Corbeiæ rogatu Ditmari abbatis, interventu Willigiſi Moguntiacenſis archipræſulis & Hildibaldi Wormatienſis epiſcopi, renovavit. Idem præſtitum Herifordenſis parthenoni, rogatu Immæ abbatiſſæ, Bernardi ducis filiæ, cui Otto imperator (*e*) eodem anno, precibus amitæ ſuæ Mathildis Quindelinburgenſis abbatiſſæ, necnon Sophiæ ſanctimonialis ſororis ſuæ, quoddam prædium largitus eſt.

XIII. Heinricus dux Gandersheimi ſepultus.

(*c*) *Ditmar. lib. 4. p. 39.*

(*d*) *Annal. Paderborn. p. 340.*

(*e*) *Ibid.*

XIV. Riddagus abbas Magdeburgenſis.

Eodem tempore, in monaſterio ſancti Johannis prope Magdeburgum, Richatio abbati ſucceſſit Riddagus, a Ditmaro (*f*) laudatus: cujus tempore Sigefridus quidam juvenis puer, Ditmari frater, Sigefridi comitis de Walbike filius, ſub monaſtico habito inſtitutendus verſabatur. Hunc autem a propoſito revocare volens Cuniguodis pueri mater, ſtagitante altero Sigifrido comite fratre ſuo, nuntium ad abbatem miſit, qui filium ad ſe reduceret. Abbas verò, ut prudens ac religioſus e-

(*f*) *Ibid. p. 40.*

ANN. CHR. 995. tar, injustæ petitioni haud quaquam assensit; respondit que id sibi non licere ob curam pueri cælitus sibi commissam. Ita frustratus nuntius, Ditmarum, Sigefridi puesi fratrem, qui in episcopali sancti Mauricii ecclesia sub Ekkehardi magistri disciplina erudiebatur, ad matrem reduxit.

XV. Augustenses & Constantienses episcopi.

Eodem ferè tempore, Liudolfo Augustensium episcopo mortuo, subrogatur in annos sex Gebehardus Elevvangensis abbas, huic verò Hartmannus in regimine prædicti mbnasterii, quod in Rhætia situm erat. Gebehardus vitam sancti Udalrici Augustensis episcopi novo stilo explicare aggressus est, sed morte præventus, imperfectum opus reliquit. Hic a Bernone, ejusdem vitæ post eum expolitore, *venerandæ memoriæ* dicitur, & post beatum virum quartus ejus ecclesiæ episcopus, *nulli modernorum doctorum secundus*.

Hoc ipso anno, secundum Hermannum, ejus cognominis Gebehardus Constantiensis præsul, ad cælos migravit VI. kalend. Septembris, sepultus in basilica sancti Gregorii papæ a se constructa. Successor ejus Lantpertus, *habitu & professione monachus*, inquit Hermannus, præfuit annis XXIII. quo tempore templum sanctæ Mariæ, quæ ecclesia cathedralis est, ea parte a se dirutum amplificavit. Cujus loci monachus fuerit, ignoratur.

XVI. Ansfridus episcopus Trajectensis. (a) lib. 50. n. 45.

Tunc etiam post mortem Balduini Trajectensis ad Rhenum episcopi, jussu Ottonis regis, eam dignitatem subite compulsus est Ansfridus comes, superiùs (*a*) a nobis laudatus, cùm de monastica vita cogitaret. Jam episcopus in colle tribus ab urbe millibus dilito, trans flumen monasterium extruxit, ubi orationis causâ procul a turbis secederet. Ingravescente ætate, jam caliginibus oculis factus est monachus, septuaginta-duos pauperes propriâ manu quotidie reficere solitus. Locus, ubi conditum fuit ab eo monasterium, primùm dictus est *Hoborst*, postea *Heilgenberg* seu Mons-sanctus, tandemque Mons-sanctæ-Mariæ, situs prope Amersfordiam: quo ea loco monasterium in ipsam urbem translatum est sub Adelberto abbate & Bernulfo episcopo, ubi deinceps sub sancti Pauli nomine usque ad extinctam illic religionem perseveravit.

XVII. Blandinienses abbates.

Agebat in præfectura Blandiniensis apud Gandavum cœnobii annum octavum Adalvvinus abbas, cùm ex hac vita ad immortalem, ut sperare licet, transivit. In ejus epitaphio, relato a Sandero, insinuari viderur, eum mortis suæ præsciam sibi ipsi tumulum paravisse, & suos ad luctam cum hoste morientem animasse.

Imperat eventum loculi sitam ad monumentum,
Ceu fuerat monitus, unte diem obitus.
Inde monet fortes virtutis in arma cohortes,
Inclyta bella gerant, ne quid ab hoste ferant.
Pridie dum tropicum lux Junia tangeret astrum,
Scandens astra petit liquerat ima soli.

Initio sæculi decimi-septimi, id est anno MDCXXVI. instaurando monasterio, quod ab hæreticis superiori sæculo destructum fuerat, reperta sunt ossa ejusdem abbatis cum hac inscriptione: *Hic jacet Adalvvinus abbas & sacerdos, qui obiit XVII. kalend. Julii, anno Domini* DCCCCXV. *Rexit hanc ecclesiam annis* VII. *mensibus* VII. *successit Voidonis*; quæ inscriptio aureis litteris renovata est. Adalvvino suffectus Rorboldus, ejus loci monachus & sacerdos, qui senectute gravis, præfecturam Richardo abbati resignasse traditur, sed ei superstes, eam denuo ad biennium resumsisse, ubique subrogasse Wicardum successorem, mortuus demum anno MXXX.

XVIII. S. Cuthberti translatio Dunelmum. (b) lib. 53. n. 70.

Cùm corpus sanctæ Cuthberti episcopi per annos amplius (*b*) centum apud Cuncacestram subsitisset, Aldunus episcopus, cælesti admonitus oraculo, illud Ripum primò, indeque post tres aut quatuor menses Dunelmum transtulit, factoque ex virgultis eatempotaneo oratorio, illic deposuit, donec in ecclesiam ex lapide, quæ post tres annos perfecta est, inferretur. Hæc ecclesia sollemni ritu pridie nonas Septembris consecrata fuit, atque in ea posita episcopalis sedes, quæ a rege quondam Osvvaldo & Aidano episcopo in Lindisfarnensi insula primitus instituta fuerat. Eo loci perseveravit monachorum cœtus, qui sacri corporis custodes & ecclesiæ ministri erant: ea quorum numero semper electi episcopi usque ad Walcherum, qui *primus in ordine clericali* sub finem insequentis sæculi assumtus est. Aldano episcopo successit Eadmundus, vir religiosus ac severus, de quo infrà.

ANN. CHR. 996. XIX. Ottonis iter Romam & coronatio.

VErno tempore anni insequentis nongentesimi nonagesimi-sexti rex Otto, pace Saxones inter & Slavos compositâ, in Italiam diu optatus contendit; quo accepto, Crescentius Romanus princeps, rebus diffisus suis, Joannem pontificem pes affines & propinquos ejus sibi reconciliavit, & in Urbem ea Tuscia revocatum

ipse

ipſe cum ſenatu honorificè recepit, atque ad pedes ejus prnvolutus excoluit. Mediolanenſibus cum Landulfo archiepiſcopo reconciliatus, Otto Ravennam versùs movit: ubi, Johannis pontificis morte acceptâ, uſurpato jure Brunonem Saxonem conſobrinam ſuam, ſcilicet filium Ottonis ducis, pontificem ordinari curavit. Is Gregorius V. vocatus. ANN. CHR. 996.

Gregorii V. electio.

De Brunonis electione & conſecratione nullus veterum accuratiùs ſcripſit, quàm ſcriptor anonymus vitæ ſancti Adalberti Pragenſis epiſcopi, ejus temporis æqualis. Hic auctor eſt, Ottonem regem, tranſmiſſis cùm multo milite alpibus, juxta ſacram urbem Ravennam regalia caſtra poſuiſſe, ibique cum moraretur, epiſtolas a Romanis proceribus & ſenatoribus accepiſſe, quibus illi advenrum ejus in Urbem ſe vehementer optare ſignificabant, debitam ei fidelitatem præſtituri; ſimulque de morte domni apoſtolici faciebant certiorem, conteſtantes, ſe in eligendo ſucceſſore ſententiam ejus exſpectare. *Erat tunc in capella regis*, ait idem auctor *quidam clericus Bruno, ſæcularibus litteris egregiè eruditus, & ipſe regio ſanguine genus ferens, magnæ indolis, ſed (quod minus bonum,) multum fervidæ juventutis. Hunc, quia regi placuit, a majoribus electum Moguntinus archipræſul Veilligiſus & ſuus collega Adelboldus epiſcopus adduxerunt Romam. Proinde a Romanis honorificè acceptum ad hoc ordinati epiſcopi*, ſcilicet Oſtienſis & Portuenſis, *apoſtolico honore promulgarunt. Superveniens etiam rex Romano more egregiè actipitur: deinde magno gaudio omnium imperatorium attigit apicem*. Hactenus anonymus. In chronico Saxonico Otto Romam veniſſe dicitur die feſto aſcenſionis Domini, quæ XII. kal. Junii eo anno incidebat, & ab eodem Gregorio imperialem auctionem percepiſſe anno ætatis XV. regni autem ANN.

XX. Ottonis placitum pro Brumienſi monaſterio. (a) *Ital. ſac. to. 4. p. 1367.*

Hunc diem coronati imperatoris rectè aſſignari, etſi plerique recentiores aliter ſentiunt, ejus temporis inſtrumenta nun pauca probant; nam VIII. kalendas Janii jam coronatus imperator Romæ placitum habuit (a) *cum ſummo pontifice Gregorio pro deſiniendis rebus eccleſiaſticis*: ubi venerabilis vir Eugirn abbas monaſterii beati Petri Brumienſis, diœcetis tam Lunenſis, proclamationem fecie ſuper epiſcopo Lunenſi Gotiſredo, quod idem epiſcopas contra decreta Romanorum pontificum Gregorii, Johannis, Benedicti, & enntra imperialia & regia præcepta Liutprandi regis & ſubſequentium regum & imperatnrum, monaſterium illod ſun epiſcopatui ſubjicere vellet, & a poteſtate Romanæ eccleſiæ, ſub cujus ditione ſemper caſtiterat, alieuare: quod Otto imperator vetat. *Datum* VIII. *kalend. Junii, anno dominicæ incarnationis* DCCCXCVI. *indictione* IX. *anno tertii Ottonis regnantis* XVIII. (*) *imperantis anno primo. Actum Romæ*. Idem calculas confirmatur altero præceptrn, quo idem Orto imperatnr præcepta ſuperinrum imperatorum monaſterin Farſenſi, rogatu Jnhaunis abbatis confirmavit VIIS. kalendas Junias ejaſdem anni, regni lui annn XIII. imperii primn. Actum Sabinis io nrbe ſancti Getbulii. Utraſque litteras Heribertus cancellarius vice Petri Cumani epiſenpi & archicancellarii recognovit. Conſimile tertium addn præceptum ejuſdem (b) Ottonis pro monaſterio ſanctæ Floræ & ſanctæ Lucillæ ptope Aretium, cui eccleſiam bearæ Mariæ in mnnte Ionio, aliaque bona imperator aſſerit VII. kalendas Junii, iiſdem anno Chriſti & indictione, Ortnnis imperii anno primo. Actum Romæ. Addo & quartum pro Erluino epiſcnpo Cameracenſi, Rnmæ tunc ordinato a Gregorin papa, cujus diploma (c) datam eſt *in menſe Maio & indictione nona*, Gregnrii pontificatus anno primn, imperli Ottonis iridem primo; quo luculentius oihil afferri poteſt ad probandum, & Gregorium, & Ottonem menſe Main hujus anni inſignia ſæ dignitaris accepiſſe. Accedit Gregorii V. diploma, lodultum Vigizoni abbati (d) Salvatnris in Mnnte-Amiatn, comitatus Cluſini, qun diplomate pontifea illi monaſterin immunitates, decimas, ſaeri baptiſmi in ſuis eccleſiis conferendi poteſtatem, ſimulque aecipiendi chriſma & oleum a qnaeamque eccleſia enncedit, cum libera electione abbatis. Data VI. kalend. Junii per manus Jnhannis epiſcopi ſanctæ Albanenſis eccleſiæ, Indictione nonâ, Gregorii pontificatus anno primo, Ottnnis enronati imperatoris anno Itidem primn. Superiùs (e) actum de Brumadenſi ſeu Brumienſi monaſterin, cujus abbas Conſtantius, Eugironis ſucceſſnr, litteras regiæ pntectionis ab Heinrico primo imperatore anno M CIV. impetravit. Perſtitit hæc abbatia uſque ad pontificatum Innocentii ſecundi, cujus anno qaartn in epiſcopalem ſedem erecta eſt.

(*) *I. XXIV.* Diplomata pro variis monaſteriis, pro Farfa & ſancta Flora.

(b) *Ballur. Cafin. p. 87.*

(c) *Balderic. lib. 1. c. 851.*

(d) *Ital. ſacr. to. 3. p. 710.*

(e) *lib. 38. n. 44.*

XXI. Gregorius V. monachus.

Brano antu ſummum pontificarum Werdenſis epiſcopus erat ea-monacho Corbeiæ-nnvæ, quam *pupillam ſuam* nominare ſnlebat, ut tradunt annales Corbeienſes. Idem Ottnnis tertii imperatoris conſobrinus erat, Dirmaro *nepos* dictus, ducis Ottonis filius, qui marcam Veronenſem renebat, ſi chronographo Saxonien credimas, antequam ad pontificatum promovererur. Clericus taotùm dicitur a ſcriprore vitæ ſancti Adalberti ſuperiùs laadato. Rapertas abbas in libro de vita ſancti Heri-

ANN. CHR. 996.

bertl Colonnaſis archiepiſcopi tradit, Brunonem vix adduci potuiſſe, at presbyter ordinaretur. Initio pontificatus Gregorius *Verenfrido religioſo abbati* litteras dedit, quibus Stabulenſis & Malmundarienſis monaſteriorum privilegia confirmavit *anno dominicæ incarnationis* DCCCCXCVI. *indictione* VIIII. *menſe Junio, die ſecundâ*. Ex quo intelligitur, quod mox demonſtratum, Brunonem ante menſem Junium pontificem creatum & conſecratum fuiſſe. Conſule quæ de Stabulenſium abbatum ſerie ſuperiùs (*a*) diximus.

Ejus bulla pro Stabulenſibus.

(*a*) *lib.* 48. *n.* 306.

Dum Otto Ravennæ, ante ſuum Romam adventum, verſaretur, comperto Claſſenſes monachos non rectè ad regulæ amuſſim incedere; eos ordinare cupiens, optionem monachis fecit, ut quem vellent abbarem eligerent. Illi Romualdum legerunt, qui tum in Pereo inſula, duodecim millibus paſſuum a Ravenna diſtante, vitam ſolitariam anguſta in cellula ducebat. Otto diffidens ſanctum virum, ſi ad regiam aulam per nuntium evocaretur, ad ſe venturum; ipſe ad ejus cellam, ſole jam occidente, proceſſit, & comiter ab eo receptus, ibidem pernoctavit. Mane verò eum ſecum Ravennam duxit; & multis precibus, ut monachos Claſſenſes regat, ſollicitarum, ubi nihil obtinet demum epiſcopalis anathematis interminatione ad ſcotentiam ſuam adduxit. Inito regimine, vir ſanctus ejus loci monachos omnes, nullâ vel nobilitatis, vel ſcientiæ ratione habitâ, dum ad diſtrictam regulæ obſervationem compellere nititur, brevi fratres electi abbatis pœnitere fecit. Hinc illi maledictis & calumniis eum proſcindunt, ſe ipſi accuſantes, quòd tam durum & immitem ſibi abbatem impoſuiſſent. Quare Romualdus videns ſe illis non prodeſſe, ſibi verò obeſſe plurimùm; regem adhuc Ravennæ agentem ſtatim adit, &, eo non mediocriter una cum Johanne Ravennate archiepiſcopo reluctante, paſtoralem virgam coram eis projecit, ac monaſterium deſeruit.

XXII. Romualdus Claſſenſibus præficitur.

Non multò poſt, eùm rex Tiburtinam (*) civitatem, de oppidanis, qui ducem ſuum interfecerant, regemque expulerant, ultionem ſumturus, obſideret; eò acceſſit Romualdus, bocque inter eos pactus eſt, ut Tiburtes, ad placandum regem, murorum ſuorum partem diruerent; ducis verò interfectorem ad ejus matrem catenis conſtrictum mitterent; effecitque inſuper, at illa, ſuis precibus mitigata, homicidæ facinus condonaret.

XXIII. Tiburtes Ottoni reconciliat. (*) *Tiboli*.

Erat tunc prope Tibur vir quidam venerabilis, Venerius nomine, qui primùm quidem monachus in cœnobio vixerat; ſed poſtea fratrum, qui eum ut delirum habebant, injuriis & ſubſannationibus vexatus, inconſulto abbate, e monaſterio in ſolitudinem receſſerat, ubi per ſex annos abſque vino, omnique pulmento ſub ultima diſtrictione permanſerat. Hunc Romualdus, audità ejus famâ, cùm viſitaret, ſciſcitatur, cujuſnam regimini & directioni ſubeſſet. Reſpondit ille, ſe alieno ſe„ lutum imperio hoc ſequi, quod ſibi utilius videretur. Coi Romualdus: Si etu„ cem Chriſti portas, inquit, ſupereſt ut Chriſti obedientiam non relinquas. Suaſit proinde abbatem ſuum ut adiret, & ejus conſenſu obtento ad ſolitudinem reverteretur, ſub ejus magiſterio deinceps humiliter victuras: ut ſacri operis ædificium, quod bona voluntas ædificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus perficiat. Fecit ille quod monitus erat, & abbatis conſenſu accepto, ad optatam ſolitudinem rediit; ubi in quadam rupe hominibus impervia concluſus, per quatuor annos, quolibet humano deſtitutus ſolatio vixit tantâ ſeveritate, ut præter res buccellas, quas e monaſterio ſecum attulerat, nec panem, nec vinum, nec coctum quidquam guſtaverit, ſolisque arborum pomis & herbarum radicibus uſus ſit, & aquâ purâ, quæ in concavum ſaxum hieme colligebatur. Tantâ vitæ aſperitate & ſanctitate commoti accolæ, certatim ad eum confluere, ciborum alimenta & quæque neceſſaria comportare; quæ ille paſtoribus pecorum & egenis diſtribuebat. Horrata demum epiſcopi, oratorium illic fieri & conſecrari permiſit, in quo defunctus, orantis in modum, ante altare genibus flexis iuventus eſt; ibidemque ſepultus, miraculis clarnuiſſe perhibetur a Petro Damiani. Sic tamen apud Tiburtes neglecta eſt ejus memoria, ut nullus ei modò cultus impendatur. Ferrarius nihilò minùs eum ſanctum reponit idibus Septembris.

Venerium premissam informat.

In concilio Remenſi anno ſuperiori celebrato Abbo Floriacenſis abbas amicitiam (*b*) contraxerat eum Leone S. Bonifacii in Urbe abbate, & ſedis apoſtolicæ legato, qui Romam nondum reverſus erat eo tempore, quo Abbo ipſe illuc profectus eſt. In familiari cum eo colloquio Remis habito petierat Leo abbas, ut ipſi aliquid de reliquiis S. Benedicti, in cujus honorem oratorium exſtruere volebat, concedere ne gravaretur. Epiſtola hæc ſic inſcripta eſt: *Facundiæ prærogativa cum vitæ merito & ſapientiæ doctrina mirabiliter intonanti domno L.* (*) *ſanctæ Bonifacii carissimorum cariſſimo abbati, Abbo Floriacenſis cœnobii humilis abbas*. Eruditiſſimus Baluzius, qui hanc epiſtolam (*c*) vulgavit, primò opinatus eſt, Leonem,

XXIV. Abbo mittit Leoni abbati reliquias S. Benedicti.

(*b*) *ſupra n.* 12.

(*) Leoni.

(*c*) *Miſcell. to. II. p.* 409.

cujus

ANN. CHR. 996.

eujus nomen hic decurtatum eſt, abbatem fuiſſe Fuldenſis monaſterii, cujus patronus eſt S. Bonifacius archiepiſcopus Moguntinus. Verùm in tertia editione librorum de Concordia ſe ipſe emendavit, hancque epiſtolam Leoni Romano abbati » S. Bonifacii ſpriptam fuiſſe conſeſſus eſt. In hac epiſtola ſcribit Abbo, ſe, eùm ambo Remis verſarentur, ejus colloquio mirificè recreatum, ab eodem ioterpellatum » fuiſſe, ut *prætoſarum reliquiarum ſancti patris Benedicti inſignia* ei concederen» tur, *eò quòd indubitatum penitus eſſet, ſanctiſſimam ipſius corporis præſentiam* a» Floriacenſibus *retineri*: quippe qui *in honore illius oratorium conſtruere* vellet; » pollicitus ſe mutuò aliquid de reliquiis ſancti Bonifacii, aliorumve ſanctorum » Floriacenſibus repenſurum; inſuper effecturum, ut privilegia Floriacenſium au» ctoritate apoſtolicâ confirmarentur. Et quidem ſe hæc omnia perficere in voto » habuiſſe ait Abbo, cùm ad limina Apoſtolorum orationis causâ profectus eſt: » *ſed Romanam eccleſiam digna viduatam paſtore* ſe offendiſſe; quare negotio infecto redire coactus ſit, non impetrato ſcilicet privilegio, quod cupiebat. Addit verò, ſe nuntium nuper jucundum accepiſſe, nimirum *erectum eſſe apoſtolicum decus per quemdam imperialis ſanguinis virum, totum virtutibus & ſapientiâ compoſitum*, videlicet Brunonem, dictum Gregorium V. a quo per Leonem abbarem, qui tunc Romam reverſus erat, privilegia ſua renovari poſtulat, miſſis ad ipſum litteris per quoſdam Floriacenſes monachos, qui ſorte petitas ſancti Benedicti reliquias Leoni detulerunt. Ex hac epiſtola, quam in appendice integram referemus, ſatis intelligitur, tunc Romaois perſuaſum fuiſſe, ſancti Benedicti corpus in Galliam tranſlatum, Floriaci aſtervatum fuiſſe.

XXV. Abbonis duplex iter Romam.

Duplicem eo tempore Abbonis Romam profectionem diſtinguit Aimoinus: unam ſedente Johanne XV. pontifice; alteram Gregorio V. Prioris itineris cauſa fuit, ut confirmationem privilegiorum monaſterii ſui a pontifice obtineret. De hac ita ſcribit Aimoinus. *Inter ea eximus Abbo condigno apparatu Romam proficiſcitur, privilegia eccleſiæ ſibi commiſſæ corroboraturus, immo renovaturus. Sani non qualem voluit, aut qualem debuit, ſedit apoſtolicæ pontificem, nomine Johannem, taveatt, nempe turpis lucri cupidum, atque in omnibus ſuis actibus venalem reperit, quem exſecratur, perluſtratis orationis gratiâ ſanctorum locis, ad ſua rediit, emtis optimis ſpeciei aliquantis holoſericis pallii, ornatui eccleſiaſtico congruis.* Id de Johanne XV. intelligendum eſſe, non de altero Johanne, quem Creſcentius, ut mox dicemus, Gregorio V. oppoſuit, colligitur ex mox laudata epiſtola Abbonis ad Leonem abbatem: in qua de hac priori profectione agens, ait, ſe *Romanam eccleſiam digna viduatam paſtore* offendiſſe, ſed paullo poſt *erectum* fuiſſe *apoſtolicum decus per quemdam imperialis ſanguinis virum*, nempe Gregorium, cujus electio Johannis XV. mortem ſubſecuta eſt, at Johannis pſeudopapæ intruſionem præceſſit. De ſecunda Romam Abbonis profectione agemus anno ſequenti.

XXVI. Gerberti ad Ottonem epiſtolæ.

Ottoni jam coronato imperatori, & in Italia conſtituto, Gerbertus ſcripſit epi» ſtolam xxvtt. ſecundæ claſſis, in qua ejus abſentiam longitudini terrarum diffi» tum ſe omnino moleſtù fetre ait, nec rerum præclarè ab eo geſtarum ullam» vel ſeintillam ad ſe perveniſſe. Addit plutimùm referre, ut teſciat, fratrem » Harmaodi comitis, apud Gorziam detentum, fame necari *contra ſuam, ſuorumque natalium dignitatem*; idque ignominiæ ducere ſempiternæ. Removeat Otto » tam immane neſas, & petenti fratri fratrem adhuc ſpirantem reddat. Id vide» tur intelligendum de Herimanno comite, fratre Adalberonis Virdunenſis epiſco» pi, Godefridi & Gozelonis ducum, ac Friderici comitis, qui monachum induit » in monaſterio ſancti Vitoni. Hetimannus *comitum nobiliſſimus* dicitur ab Hugone Flaviniacenſi, utpote imperiali ſanguine procreatus, quod ſuperiori epiſtolæ convenit. Ex ſequenti epiſtola xxvtit. ad eumdem imperatorem intelligitur, Ger» bertum ab eo reſponſum accepiſſe; quippe ait, ſibi pro imperatore ſollicito oi» hil dulcius ſignificari potuiſſe, quàm ejus imperii ſummam gloriam, ſummam » cum dignitate conſtantiam. Nihil principe glorioſius, quam legiones cogere, » in hoſtilem terram irrumpere, hoſtium impetum ſuâ præſentiâ ſuſtinere, ſeipſum» pro patria, pro religione, pro ſuorum, reique publicæ ſalute, maximis periculis opponere. Hæc verò epiſtola ſcripta uſt poſt concilium Remenſe, convocatum a Leone abbate, cujus legationem ad Ottonem directam commemorat Gerbertus, qui in fine, ab Ottone ſibi liberaliter collata, ſed a quodam incertam ob cauſam ablata reſtitui petit. Eòdem ſpectat epiſtola xxx. in qua vehementer invehitur in illum, ut vocat, furciferum, qui Ottoni auctor fuerat, ut ſibi collata eriperentur. Nihil tale ſe commeruiſſe, quippe *turbus, ut ita dicam*, inquit, *ſæculi ætatibus, vobis, patri, avo, inter hoſtes & tela fidem puriſſimam exhibui; meam quantulamcumque perſonam regibus furentibus, populis inſanientibus pro veſtra ſalute oppoſui. Per tuta & ſolitudines, per incurſus & occurſus prædonum, fame & ſiti, vi-*

fri-

ANN. CHR. 996.

frigoris & æſtus exercitatus, infractus inter tot tempeſtates exſtitit: ut mortem potiùs præoptarem, quàm filium cæſaris, tunc captivum, imperantem non viderem. Vidi, & gavisus ſum, & utinam liceat uſque ad finem gaudere, & vobiſcum dies meos in pace finire. Hæc ille: quæ verò ſint illa Ottonis beneficia, quæ ſibi ublata conqueritur, non exprimit Gerbertus. Fortè id intelligendum de abbatia Bobienſi, quam aliquis malè in Gerbertum affectus ab Ottone in Italia poſito extorſerit. Hanc tamen ipſi redditam fuiſſe patebit ex ils, quæ anno ubinc ſecundo referemus.

XXVII. Adalbertus Romam revisit.

Quo tempore Otto Romam advenit, jam iſtuc denuo ſe receperat Adalbertus Pragenſis antiſtes, cùm in morbido grege ſigna ſalutis nulla ineſſe probaviſſet, & inſtantia mala proſpectaret. Congaudet illo redeunte ſanctorum Bonifacii & Alexii ſacrum collegium, ubi untea monaſticum habitum induerat. De ejus reditu lætatus eſt in primis ejus loci abbas, eumque præpoſitum conſtituit. Ille verò *omni vilitate & extremitate*, ut regula (*a*) præcipit, *contentus*, quantò cæteris ſuperior, tantò ſe cunctis inferiorem exhibebat. Dum illic degit, magis ac magis in dies proficiens, & ad divina contemplanda ſuccreſcens, duos ordines in cælo conſpicere ſibi viſus eſt, unum purpureo, alterum niveo indumento ornatum; audivitque inter utroſque ſibi locum reſervari; quod ſuturi martyrii præſagium fuit. Dum ſic optatæ ſolitudinis otia deguſtatet, idemtidem inviſebatur ab Ottone imperatore, qui ejus conſuetudine magnopere delectabatur. Verùm hæc otia interrupit Williſius archiepiſcopus Moguntinus, qui jam eum in Boëmiam revocavetat; inſtitit itaque denuo, ut ad provinciam ſibi commiſſam Adalbertus rurſus reverteretur. Agitata iterum hæc cauſa in ſynodo Romana, in qua Williſius nefas eſſe dixit, Pragenſem eccleſiam ſuo paſtore vidnari, viduæ eccleſiæ ſponſum reſtituendum; nec prius deſtitit, quàm domnus apoſtolicus ſe, quod ille vellet, ſacturum polliceretur. Sic monaſterium, non ſine multo mærore, denuo reliuquere cogitur Adalbertus, & Notherio magnæ prudentiæ epiſcopo trans alpes perducendus committitur. In illo intervallo quo Romæ degebat Adalbertus, Zraquaz monachus ſancti Emmerammi, frater dacis, vacuum epiſcopatum affectavit, jamque a Moguntino conſecraudus erat, cùm a dæmonio correptus, meritas ambitionis ſuæ pœnas luit.

(*a*) *Reg. S. Bened. cap. 7.*

XXVIII. Moguntiæ imperator.

Interim ex Urbe in Germaniam redit imperator, & Moguntiæ aliquamdiu commoratur. Remanſit cum illo aliquantum temporis Adalbertus, & veluti cubicularius imperiali cameræ adhærens, Ottonem ſalutaribus monitis erudiebat. Cunctis verò qui in regia domo erant, viliſſima quæque officia de noſte ſurtim exhibebat: quod tandem Wolfarius regius miniſter detexit. Dum illic moraretur, viſo cæleſti

Sacra loca viſitat.

ad martyrium per beatam Mariam Deiparam animatur. Atque ut ad illud ſe præpataret, ſancti Martini Turonenſis epiſcopi, aliorumque ſanctorum ſuffragia expetere conſtituit. Quapropter Turonos ad ſancti Martini limina profectus eſt. Nec prætetlit ſanctum Dionyſium, aut Floriacum, qui locus *beatiſſimum corpus confeſſoris noſtri*, ait vitæ ſcriptor, & *patris Benedicti* conſervat, *ubi etiam quis ille ſit, cæcorum viſus, claudorum greſſus, & cæleſtium miraculorum multa milita proteſtantur.* Nec prætermiſit locum, *ubi corpus diſcipuli quievit*, addit alter vitæ ſcriptor, *ubi & primus monachorum gregem rexit abbas Maurus, ſigno ſanctitatis & miraculorum dulcedine magiſtro ſimillimus.* Regreſſus demum ad imperatorem, extremam ei ſalutem dixit, & archipræſulis ſui mandato ad perfidam gentem ultimò profectus eſt, proprium ſanguinem brevi Chriſto litaturus.

XXIX. Johannes antipapa.

Nondum in Germaniam Otto reverſus erat, cùm Creſcentius, veteri dominandi libidine ſtimulatus, Gregorium pontificem acerbè exagitare cœpit, & Johannem quemdam Placentinum epiſcopum in ejus locum intruſit. Quam ob rem Gregorius in Germaniam deploraturus injuriam, opemque affectis rebus ſuis petiturus conceſſit. Interim Creſcentius Urbis mœnia firmare, molemque Hadriani validis præſidiis firmare, nihil denique omittere, quo ſe adversùs Ottonis impetum roboraret. Otto verò Gregorii precibus obſecutus, ſimulque e re ſua id eſſe ratus, poſtero anno cum validiſſimo exercitu in Italiam tediit.

XXX. Mutinenſe S. Petri cœnobium conditur.

Dum hæc Romæ geruntur, Johannes alter, Mutinenſis epiſcopus, ſuburbanam eidem ſancti Petri, pallo ante refectam, monachis, populo ipſo probante, conceſſit; quod monaſterium inſignibus ſubinde ejuſdem ſedis epiſcoporum muneribus auctum, atque amplis pontificum & imperatorum conceſſionibus honeſtatum, hodie quoque floreſcit ſub Caſinenſi ſanctæ Juſtinæ congregatione. Exſtant apud Ughellum (*b*) ipſius Johannis primariæ hac de re litteræ, in quibus ait, ſe circumſpectis omnibus, quo agere ſibi commiſſus novo commodo exaberaret, nihil Deo gratius aut acceptius ſibi viſum fuiſſe, quàm ſi in eccleſia ſancti Petri ſuburbana cœnobium conſtrueret; quod opus omnes orthodoxæ fidei cultores, imperato-

(*b*) *Ital. ſac. to. 2. p. 132. & ſeq.*

rcs,

» tes, reges, principes, cæterique, tam præsentes quàm futuri, ut intemeratum ANN. CHR. 996.
» & inconvulsum conservent, adjurat & obtestatur. Statuit insuper, ut fratrum » numerus pro facultatibus ibidem habeatur, quibus nihil proptium, sed omnia sint » communia; & ut abbatis secundùm regulam sancti Benedicti libera sit electio. » Ad hæc, ut nullus fratrum pro obedientia foràs mittatur, nisi quem gravitas » morum & bonæ actionis conversatio probabilem reddat. Denique, ut domum » hospitalem habeant, ubi secundùm morem hospites de decimis laborum suorum recipiant. Actum anno incarnationis Domini DCCCCXCVI. indictione IX. Primus ejus loci abbas fuit Johannes, cui Warinus episcopus, Johannis successor, omnes donationes eidem loco factas, quibusdam rebus de suo additis, confirmavit.

XXXI. Genuæ monasterium a S. Syri.

Sub idem tempus Genuæ, ubi jam duo (*a*) erant nostri ordinis cœnobia, sancti Stephani scilicet ac sancti Fructuosi, tertium adjunxit Landulfus episcopus in ecclesia sancti Syri, ex qua Johannes (*b*) ejus decessor episcopalem sedem in ædem sancti Laurentii transtulerat. Itaque ne sancti Syri ecclesia divinorum officiorum expers esset, Landulfus monachos nostri ordinis sub Petro abbate constituit: ubi per multa sæcula monasticus ordo summâ religione viguit, donec sæculatium abbatum incuriâ, immo & injuriâ, cœnobium pæne collapsum, monachis anno MDLXXV. amotis, ad regulares clericos Theatinos devolutum est. Abbatum ejus loci seriem ad id tempus Ughellus contexuit.

(*a*) *lib.* 49. *n.* 91.
(*b*) *Ital. sac. tom.* 1. *p.* 1157. *& seq.*

XXXII. Manfonis abbatis Casinatis facti. Johannes.

Antequam Italiam dimittamus, agendum est de funesto exitu Mansonis Casinatis abbatis, qui hoc anno excæcatus, non multò post cum lumine oculorum vitam amisit. Hoc ille infortunium sibi accersivit, tum insolenti vitæ genere, quod sancti Benedicti successorem non decebat; tum impotenti dominandi libidine, quæ illi non competebat. Is quippe sæculari more se gerens, equites sibi plurimos & famulos fericis indutos vestibus comparaverat, & ultramontanoi imperatoris curiam frequentare consueverat. Quin etiam castrum (*c*) in latere montis Asproi ædificare cœperat: quæ res maximam ei conflavit invidiam apud Capuanos principes, quasi toti provinciæ dominari vellet. Castrum hoc Roccam-Siccam postea appellatunt, quod post multas vices in Aquinensium comitum potestatem venit, sancti Thomæ Aquinatis demum ortu illustratum. Hæc omnia indignè ferebant Capuani principes, Mansonis potentiæ suam decedere rati. Hac occasione usus (*d*) Albericus, Marsorum indignus plane antistes, qui Casinensi abbatiæ pridem inhiabat, cum nonnullis Capuanis civibus & uefariis quibusdam monachis pactus est, se libras censum Papiensis monetæ illis daturum, si, cæcato priùs abbate, monasterium ipsi contraderent. Acceptâ conditione, pessimi illi satellites Mansoni demum persuadent, Capuam se consetret, tactis evangeliis subdolè polliciti, se illum salvum & incolumem ad sanctum Benedictum reducturos. Quod ille de Casinare monasterio, hi verò de Capuano sancti Benedicti monasterio intelligebant. Hunc itaque Capuam perducunt, dein ad sanctum Benedictum, ubi ejus oculos evellunt, & linteo involuros ad episcopum deferre gestiunt, pactam impii facinoris mercedem recepturi. Verùm divino judicio factum est, ut eâdem horâ, quâ Manso lumiuibus orbatus est, vitâ privatus sit episcopus, scilicet XVIII. kal. Decembris anni superioris. Suffectus in Mansonis locum Johannes abbas, ecclesiam sancti Martini juxta Vulturnum ipsi inhabitandam concessit: ubi non multò post decessit, nempe VIII. idus Martias hujus anni, sepultusque est in claustro monasterii Casinensis. Tragicam hanc historiam aute Leonem Marsicanum, tacito Mansonis abbatis nomine, refert Petrus Damiani in epistola (*e*) ad Mainardum Eugubinum episcopum; atque se eam pridiè quàm epistolam illam scriberet, accepisse a Johanne Marsicanæ priùs ecclesiæ archipresbyteto, qui tunc religiosus in Casinensi cœnobio monachus erat. Omissus est in vulgato (*f*) catalogo Marsicanorum episcoporum, haud scio an de industria, infamis ille Albericus, uti & ejus successor & ex concubina filius, cujus meminit Petrus Damiani in prædicta epistola.

(*c*) *Chron. Casin. lib.* 2. *c.* 14.
(*d*) *ibid. c.* 16.
(*e*) *Petr. Dam. lib.* 4. *ep.* 8.
(*f*) *Ital. sac. tom.* 7. *p.* 698.

XXXIII. Cluniaci cellæ & possessiones confirmatæ.

Vix summum pontificatum Gregorius V. subierat, cùm omnia loca & monasteria Cluniaco attributa interventu Ottonis imperatoris confirmavit, litteris (*g*) *dilecto filio Odiloni abbati* datis, in quibus quatuor ejus antecessores laudans, post Bernonem, Odonem, & Aymarum, *beatæ recordationis sanctum Mayolum* vocat. In » illa monasteriorum & cellarum enumeratione hæc recensentur: In pago Ma» tisconensi cella sancti Martini, monasterium, quod Carus-locus vocatur; cel» la Regniaci, cella sancti Victoris; in comitatu Cabilonensi cella beatæ Ma» tiæ de Bello monte, cum ecclesiis & terris a Manasse quondam episcopo colla» tis; in episcopatu Augustodunensi cella Oydellis in honore sanctæ Mariæ, cella » Magabrensis ex dono Walretii episcopi; in comitatu Arvernensi Silviniacum mo» nasterium, ubi sanctus Mayolus requiescit; cella Firmitas, cella apud Scuriolas, » cella sancti Petri ad Buscum, monasterium beatæ Mariæ de Rivis; cellula ad Mon-

(*g*) *Bullar. Clun. p.* 10.

» tes

ANN. CHR. 996.

» tes prope Mautengum cum terris ab Euſtorgio nobiliſſimo vito traditis; mona-
» ſterium Celſinianenſe cum ſuis cellis & eccleſiis, cella ſancti Flori, cella Rilia-
» cens; in epiſcopatu Vivarienſi cella Miſoſcus, cella de Rompono-monte, cella
» ad fontes, cella Rioms; in epiſcopatu Uticenſi monaſterium ſancti Petri & ſan-
» cti Saturnini ſuper ripam Rhodani; in Treceſtino cella ſancti Amandi; in epiſco-
» patu Araufico cella in Podio-Odoleno, monaſteriolum ſancti Panraleonis; in Ga-
» pincenſi epiſcopatu cella ſancti Andreæ, Canogobienſe monaſteriolum; in epiſco-
» patu Viennenſi monaſterium Taderniacum cum cella Cauſella; in epiſcopatu
» Lugdunenſi cella beatæ Mariæ Taluzatis, cella Poliacus, cellula Artedoni, cella
» Amberta, cella Saviniacus, cella Cavariacus, cellula Luiniacus; in Burgundia
» monaſterium Paterniacum ab Adelaide auguſta conſtructum, & a Conrado rege,
» ejuſque filio Rodulfo Cluniacenſi monaſterio traditum, & monaſterium Romanum:
quæ omnia cum terris & poſſeſſionibus Cluniacenſis monaſterii pontifex confir-
mat; additque exemtionem ab epiſcopo, & libertatem eligendi abbatis, & recipien-
di ordines a quolibet epiſcopo. Ex hac monaſteriorum, quæ tunc Cluniaco ſubjec-
ta erant, enumeratione manifeſtum eſt, inſigniora illa monaſteria, quæ priùs a
Cluniacenſibus reformata fuerant, pura Floriacenſe, Auriliacenſe, Tutelenſe, Sarla-
tenſe, Senonenſe ſancti Petri, Autiſiodorenſe ſancti Germani, ſancti Juliani Turo-
nenſe, Majus-monaſterium, Divionenſe, & alia ſimilia, Cluniacenſi abbatiæ ſub-
jecta non fuiſſe.

XXXIV. Anicienſes epiſcopi.

Pervenit uſque ad id tempus Guido ſeu Wido epiſcopus Anicienſis, auctor mo-
naſterii ſancti Petri ejuſdem urbis: cui Drogo ejus frater, Hugonis regis favore,
ſucceſſiſſe dicitur. Verùm hic non diu tenuit, ſi tamen unquam tenuit, epiſcopa-
tum; ſiquidem Stephanus, filius Stephani Gabalitani comitis & Adelaidis ſororis
prædictorum Widonis & Drogonis, a Gregorio V. depoſitus fuit, propterea quòd
a Widone vivente epiſcopo avunculo & anteceſſore ſuo, electus fuiſſet abſque cle-
ri & populi voluntate; & poſt ejus mortem ordinatus a duobus tantùm epiſcopis,
Dagoberto ſcilicet Bituricenſi archiepiſcopo, & Rocleno epiſcopo Nivernenſi, qui
ob id a communione ſuſpenſi fuere. Suffectus itaque in ejus locum Theodardus ex-
monacho Auriliacenſi anno DCCCCXCVIII. de quo nihil nobis relictum eſt in vetuſtis
illius eccleſiæ monumentis, nili quòd Silveſter II. qui ejuſdem cœnobii monachus
fuerat, illius meminit; itidemque Stephanus vicecomes Gabalitanenſis in charta
pro ſancto Theotfredo, de quo inferiùs.

XXXV. Gregorius abbas Enſidlenſis obit.

Excellit etiam e vivis hoc anno Gregorius abbas Einſidlenſis VI. idus Novem-
bris: cui epitaphium Wirandus ejus ſucceſſor compoſuit in hæc verba:

Abbas Gregorius, laudum ſplendore coruſcus,
Flos Angliæ ſtirpis, præcipuus meritis,
Idibus in ſenis animam reddendo Novembris,
Spiritus cœlum, oſſibus hunc tumulum
Promeruit, dignâ factis mercede repensâ,
Nunc fruitur ſummo lætus evanſque bono.

Hic *divæ memoriæ* abbas dicitur in brevibus annalibus ejus loci, *ſanctus* appellatus
in vulgato chronico Hermanni apud Caniſium. Paullo ante ejus obitum, ſcilicet
pridie kalendas Novembris ejuſdem anni, Otto imperator omnes poſſeſſiones Megin-
radi-cellæ (id monaſterio tunc nomen erat) confirmavit, dato (*a*) diploma-
te *in Broxole*, id eſt Bruxellis: ac proinde jam tunc Otto ex Italico itinere in Bel-
gium reverſus erat. Idem imperator poſt biennium in eumdem locum ſe munificum
præbuit, haud dubiè in gratiam Wirandi abbatis Gregorii ſucceſſoris.

(*a*) *Annal. Hirſaug. p.* 105.

XXXVI. Godehardus fit abbas Altahæ inferioris.

Apud Bajoarios Altahæ inferioris monaſterium paſtore deſtitutum erat, abſente
Erkanberto abbate, qui vel causâ infirmitatis, vel paſtoralis curæ tædio, regimine
ceſſetat, & ad ſecretioris vitæ ſolitudinem ſe receperat. Sacrum hunc locum pa-
ſtore orbatum ægrè ferens Heinricus dux piiſſimus, qui receòs patri in ducatum
Bajoariorum ſucceſſerat, Godehardum ejus loci monachum, tunc presbyterum, cui
nuper (*b*) juvenum erudiendorum cura commiſſa fuerat, abbatem illic conſtituere
decrevit. Reſtitit per biennium vir ſanctus, probabili ſaris excuſatione, nefas eſſe
ratus locum abbatis ſui, adhuc ſuperſtitis, uſurpare. At poſtquam abbas a fratri-
bus, quin etiam ab epiſcopis ſollicitatus revenire detrectavit, eiſque delegendi ſuc-
ceſſoris fecit poteſtatem; tandem Godehardus, fratrum unanimi conſenſu & epi-
ſcopali auctoritate victus, monaſterii regimen ſubiit. Id factum hoc anno Lamber-
tus monachus tradit. Mox verò novus abbas fratrum promovendæ perfectioni totus
addictus, diſtrictiorem regularis vitæ tramitem cum illis ingredi ſollicitè curavit:
quo in ſtudio per octo annos ſe indefeſsè exercuit. Inter hæc laboræ manuali ſe
ſuſi-

(*b*) *lib.* 30. *n.* 68.

ſuoſque occupare ſtuduit: quo in genere præclaram eccleſiam ſanctæ Matris Chriſti Mariæ, quam peculiari cultu venerabatur, cum caſtello firmo in monte proximo conſtruxit, & ad trigiuta amplius manſos, ſilvis & vepribus erutis, ad uſum & culturam informavit. ANN. CHR. 957.

XXXVII. Alfricus archiepiſcopus Cantuarienſis.

Cantuariæ Sirico metropolite defuncto Alfricus ſeu Elfricus, qui ei in ſede Wiltonienſi ſucceſſerat, in eccleſia quoque Cantuarienſi ſubrogatur. Antequam ejus regimen iniret, Romam pallii petendi causâ, nudis pedibus adiiſſe traditur. Abendoniæ, ubi ante epiſcopatum abbas fuerat, aſſervabatur olim penula, quâ in illo itinere uſus fuerat. Variis ejus temporis inſt umenris archiepiſcopus ſubſcripſit. Ipſemet chartam compoſuit pro erectione monaſterii, quod Wilfricus anno MLV. apud Burtbonium exſtruxit. Ratam quoque habuit chartam pro conditu monaſterii Evveshamenſis, quod Ethelmannus ſub regula ſancti Benedicti in agro Oxonienſi condidit anno MV. in honorem Salvatoris & omnium ſanctorum. Ejus operâ canonicos ab eccleſia Chriſti ſeu ſanctæ Trinitatis, id eſt cathedrali, eliminatos fuiſſe tradunt nonnulli; quos refellit Willelmus Malmesburienſis, probatque monachos a primotdiis ad id tempus continuò perſeveraſſe. Utramque ramen ſententiam conciliari poſſe air Willelmus Thornus, ſi monachi laxiores, ut fit, cenſeantur pro canonicis: quales tempore Lanfranci ibidem exſtiriſſe conſtat. Certè Siricus (*a*), Alfrici deceſſor, pauculos tantùm clericos in illa eccleſia reperit, monachis interemptos ad obſunda extrema officia, quos inde amovit. (*a*) *ſupra lib. 50. n. 25.*

XXXVIII. Hugonis regis obitus, & monita ad filium.

Eodem anno deceſſit Hugo rex Francorum, ut claris & certis, ni fallor, demonſtratum argumentis ſub finem primæ præfationis ad Seculum ſextum actorum noſtrorum: qua de re nova ſubinde argumenta inſeriùs recurrent. Mortuus eſt x. Kal. Novembris, ſepultuſque juxta patrem ſuum in æde Dionyſiana. Sunt qui ejus obitum conſignant IX. Kal. Novembris; quo die in necrologio Dionyſiano Hugo rex notatur; ar in Remigiano decimo kalend. Decembris: quod non videtur intelligendum de Hugone juniore rege, Rorberti regis filio, qui menſe Septembri deceſſit. Moriens filium Rorberrum admonuiſſe traditur, ur ne adulatorum abbatiis „ inhiantium conſiliis vel muneribus ſe corrumpi ſineret; & nullo pacto ducem omnium patrem Benedictum a ſe divelli paterertur. Paternis monitis piè obſecutus eſt Rorbertus, ſanctoque Benedicto totis ſemper adhæſit præcordiis, reſtante in ejus vita Helgaldo, qui his argumenris fidem facit, quòd Rotbertus jus piſcandi in Ligerito flumine ſancti Benedicti monaſterio Floriacenſi contulerit, immunitatem ejus loci firmaverit, & altare ſanctæ Dei-genitricis Mariæ pallio pretioſiſſimo cooperuexit. Mitto in præſens alia, quæ fecit aliorum causâ monaſteriorum.

XXXIX. Richardus Normannorum dux obit.

Hugoni regi vix nno menſe ſupervixit Richardus Nortmannorum dux, eo nomine primus, qui moriens filium ſuum cognominem ſuis proceribus commendavit. Obiit autem apud Fiſchamnum, cujus baſilicam inſtauraverat, & clericis primùm aſſignaverat, qoibus monachos ſubſtituere cogitabat. Verùm mors ejus conſilia prævertit, quæ Richardus ejus filius exſecutus eſt. Annum ejus obitus nongenteſimum nonageſimum ſextum ab incarnatione diſertè affignat Willelmus (*b*) Gemeticenſis, qui mortis ejus circumſtantias a Rodulfo comite ejus fratre acceperat. In necrologio Fiſcamnenſis monaſterii, ubi bumatus eſt, notatur ejus obitus XI. Kal. Decembris, in quibuſdam aliis XII. eaſdem kalendas, lorrè quòd deceſſerit ſub mediam noctem, quæ ad utrumque diem trahi poteſt. Hic abbatias quaſdam inſtauravit, teſte (*c*) Willelmo; nam præter Fiſcamnum, ubi *mirâ magnitudinis & pulcritudinis in honore deificæ Trinitatis templum conſtruxit*, mirificiſque ornamentis decoravit; abbatiam ſancti Petri ſanctique Audoeni in ſuburbio tunc Roromagenſi reſtruxit, & aliam in monte-Tumba in veneratione ſancti Michaëlis, *gregibuſque monachorum inſtiguivit*. Eidem tribuitur etiam abbatia ſancti Taurini apud Ebroicas, quæ ipſum reſtauratorem agnoſcit in necrologio, ubi notatur XI. *kal. Decembris Richardus ſenex dux Nortmannorum, fundator hujus loci*: quod tamen Ricardo ejus filio tribuit Robertus de Monte, nimirum quòd inchoata a patre ædificia perfecerit. (*b*) *Willelmus lib. 4. c. 20.* (*c*) *ibid. c. 19.*

ANN. CHR. 997. XL. Abbonis legatio Romana.

HUgone rege mortuo, Rotbertus Abbonem Floriacenſem abbatem Romam legarum miſit ad Gregorium papam. Hujus legationis cauſam hanc affert Aimoious in Abbonis vita, quòd pontifex tori regno Francorum anathema Intentaret, niſi Arnulfus Remorum archiepiſcopus, qui etiam tum Aurelianis carcere detinebatur, in libertatem reſtitueretur, prout in Remenſi concilio ante definirum fuerat. Hoc iter ſecundò ingreſſus eſt Abbo, haud illibenter, tametſi haud parum difficulter, utpote mole corporis prægravatus, quam in tranſmarinis partibus ex peregrinorum ciborum inuſitata qualitate & decoctæ potionis hauſtu contraxerat. Nimirum gratum & jucundum Abboni erat eum videre pontificem, per quem, famâ vulgante, audierat religionis normam ad priſtinum poſſe ſtarum reſurgere. Accedebat,

ANN. CHR. 997. quòd Arnulfo semper adhæserat præ Gerberto, qui fortè ipsius electioni non admodum faverat. Unde mirum non est, in variis illis epistolis, quas ad sui temporis eruditos viros scripsit Gerbertus, nullam in editis Abboni scriptam reperiri. Legatum incredibili gaudio accepit pontifex, testatus, se jam dudum ejus videndi & alloquendi desiderio eaptum fuisse ea fama, quam de ejus virtute ac doctrina hauserat; proinde peteret quod vellet: se verò quæcumque petiisset, facilè concessurum; quippe certum, nihil eum contra jus fasque postulaturum. Sic octo ferme diebus Romæ detentum pontifex omni officiorum genere prosecutus est, mensæ frequenter adhibuit, eique postulata omnia concessit; ac demum a se dimissum planetâ, quâ inter missarum sollemnia uteretur, honoravit, concesso insuper privilegio, in quo inter alia id continebatur, ut episcopus Aurelianensis, nisi invitatus, Floriacum ne adiret; & ne tempore interdicti generalis divinum illic officium cessaret.

XLI. Arnulfus Remis restituitur.

Regressus ex Urbe Abbo pontificis mandata regi exponit. Nec mora Arnulfus e custodia educitur, & in sedem restituitur, pallioque donatur, quod pontifex ad eum per Abbonem miserat; quibus peractis, Abbo rerum ab se gestarum papæ rationem reddidit, scriptis ad eum litteris, quarum fragmentum refertur ab Aimoino. Hæc epistola prima est ex his, quæ regiis typis editæ sunt; ejusque hæc summa: „ se mandata pontificis ex asse servasse; Arnulfum e custodia liberarum & absolu„ tum; Rotbertum regem in omnibus pontifici religiosè paruisse; rogare, præ„ dictum Arnulfum moneat pontifex, quo pacto cum clericis suis conversari de„ beat, & ecclesiæ suæ filios pristinis erroribus abstrahat; possessiones denique„ sanctæ Mariæ, id est ecclesiæ omnium Gallicanarum nobilissimæ, quæ inops, „ abjecta, & desolata ejus litigio facta fuerat, restituat. In fine gratias agit „ planetæ sibi a pontifice concessæ ad missarum celebranda sollemnia, in quibus „ se semper ejus memorem futurum esse pollicetur.

Gerbertus in epistola CLIX. ad Adelaidem augustam, quæ epistola paullo ante Arnulfi restitutionem scripta est, ait, ejus restitutionem ab adversariis rotam non videri, nisi ipsum Gerbertum perdant, eamque Leonem abbatem obtinuisse, *ob confirmandum fœtoris*, inquit, *mei regis Roberti novum conjugium*, nimirum cum Berta, quod paullo ante contractum fuerat, ut superiùs (*a*) vidimus, post mortem scilicet Odonis comitis, prioris Bertæ mariti: quod conjugium ut pontifex approbaret, Rotbertus se facilem præbuit in restituendo Arnulfo, quem aliàs neque Hugo, neque Rotbertus ipse nonnisi ægrè admodum restituissent. In fine epistolæ ait Gerbertus, se ecclesiam, quam episcoporum judicio suscepit, sine episcoporum judicio non relicturum; at facilè id se facturum episcoporum judicio, *ubi major auctoritas adsit*.

(*a*) *lib.* 5. *n.* 21.

XLII. Ferrariensis monasterii status.

Abbo in superiori epistola suggerit pontifici, ut eorum recordetur, quæ per se suæ sanctitati comes Fulco significavit, *malle se scilicet vetera monasteria diruta restaurare, quàm nova a fundamentis condere:* id verò frivolè ab eo dictum, quan„ do vicinum Floriaco monasterio, Ferrarias dictum, quod priscis temporibus ex „ regia munificentia nobilissimum erat, & Romanæ ecclesiæ membrum, nunc *vas„ sallorum suorum*, id est Fulconis, beneficio ita corrosum sit, *ut vix aliquid remanserit ad stipendia pauorum fratrum*. Fulco iste non alius videtur a Fulcone Nigio, Andecavorum comite, cui ob direptas fortè ecclesias & religiosas ædes, id satisfactionis a summo pontifice injunctum sit, ut nova aliqua monasteria fundaret. Certe eidem Bellilocense apud Turones monasterium consecrari cupienti obstitit Hugo archiepiscopus, nisi ante occâparas Turonicæ ecclesiæ possessiones restituisset. At quid commercii Fulconi Andecavorum comiti cum Senonensi comitatu, in quo Ferrariense Monasterium situm est? Scilicet summâ in palatio Rotberti auctoritate pollebat, utpote Franciæ senescallus; & Adelam, Haimonis Corbolienſis comitis filiam, duxerat uxorem, quæ affinitas magnam ei illis in partibus potestatem conciliabat. Tunc verò Senonensis pagi comes erat Rainardus, cognomento Verulus, qui non minùs infestus erat Ferrariensi monasterio, cujus in prædio (*b*) castrum extruxit, quod ex suo nomine Castrum-Rainardi appellavit. Idem monasterium sanctæ Columbæ in beneficium habens diripuit; cœnobium sanctæ Faræ multum vexavit, insuper & abbatiam sanctæ Mariæ, in suburbio Senonum positam, tantùm non destruxit.

(*b*) *Clarius to.* 2. *Spicil. p.* 737.

XLIII. Rainardus abbas Senonensis.

Tunc Ferrariensi monasterio præerat Rainardus abbas, cujus mentio fieri videtur apud Aimoinum in libro secundo de miraculis sancti Benedicti, cujus meritis restinctum est Floriaci incendium, quo totum monasterium tempore Abbonis abbatis, die festo translationis sancti Benedicti, destagrandum videbatur, *cùm repentè unus ex abbatibus, qui ex vicinis cœnobiis emerito duci suo*, scilicet sancto Benedicto, *muneraturi advenerant, nomine Rainardo, visio superna apparuit consolatoria, nempe duarum columbarum, quæ trino volatu ambitum templi*, quod flammis cor-

correptum erat, circumvolantes, ad africum declinaverunt, ubi horreis jam flammæ violentia imminebat. Certè inter utrumque monaſterium, Floriacenſe & Ferrarienſe, magna familiaritatis connexio erat. Quamquam dubium eſt, an is ſit Rainardus abbas, qui ſancti Petri Senonenſi monaſterio tunc præfectus erat, ſi tamen alius a Rainardo abbate Ferrarienſi: nam fortè idem abbas utrumque locum regebat. Hic eſt Rainardus abbas, quem Sevvinus archiepiſcopus, ſancti Petri monaſterii ſuburbani inſtauraror, *ſub diſtrictione regulari ordinavit abbatem*, atque adeò regularem: quod idcirco obſervo, ne quis eum confundat cum Rainardo Vetulo Senonum comite, qui abbatiam ſanctæ Columbæ in beneficium tenuit, ejuſque poſſeſſiones in proprios uſus convertit. Porro incendium illud, cujus ſupra meminimus, contigit tempore matutinalis officii, quod pauci ſeniorum cum pueris profecuti ſuor, dum cæteti ad eaſtinguendum incendium propetarunt. Cùm verò baſilicam ſanctæ Mariæ ignis jam corriperet, ſancti Benedicti corpus *humeris doleutium effertur ſervulorum, atque ad orientalem eccleſiæ partem in tumeterio exponitur fratrum*: quod proinde eatra claustrum erat. ANN. CHR. 997.

Præter ſuperiorem epiſtolam, Abbo duas alias ad eumdem Gregorium papam ſcripſit, quarum in una nobilem quamdam matronam, ſibi propinquitate conjunctam, nomine Hildegardem, commendat, *quæ peccatrix eſt*, inquit, *& nobilis, non autem ideo nobilis, quia peccatrix; ſed ideo peccatrix, quia nobilis*: nam multa in ſæculo ſæcularis muliet emendatione digna commiſerat, *pro qaibus pœnitentiæ remedium expetiit, & conſilio bonorum virorum duo monaſteria, unum canonicorum, alterum ſanctimontalium, ex propriis rebus & poſſeſſionibus conſtruxit; in ſingulis quoque, aorum ferè millibar a ſe invicem diſparatis, tantos redditus delegavit, ut ſufficere poſſint etiam plurimis, quum ſint unimæ atriuſque congregationis. Porro monaſterium alterum in honore ſancti Petri apoſtolorum principis, alteram ſanctæ Andreæ apoſtoli, Romanæ eccleſiæ ſub cenſus tributo addicere cupit, & ea privilegio veſtræ irrefragabilis auctoritatis munire*: quænam ſint duo illa monaſteria, ignoramus. Altera epiſtola eidem Gregorio quendam Hunboldum, fortè epiſtolæ bajulum, commendat, eique mittit hiſtoriam tranſlationis corporis ſancti Benedicti in Galliam, a pontifice expetitam, cum duobus vaſculis manzerinis. In eadem epiſtola memiuit itineris, quod in Spoleti provincia cum eodem pontifice confecerat, ſimulque collationis inter ſe ſe invicem habitæ de paſſionibus animæ. XLIV. Abbonis epiſtolæ ad Gregorium papam.

Quantà verò idem Gregorius benevolentiâ ipſum Abbonem proſequeretur, teſtis eſt una ejuſdem pontificis ad eum epiſtola, quam, quia brevis eſt hic exhibere juvat. Gregorii ad eum epiſtola.

Domino ſpecialiter venerabili Abboni abbati, G. ſervus ſervorum Dei, Salutem in Chriſto. Quia litterarum veſtrarum portitor feſtinabat quantocius redire, vix veſpertinalis ſynaxeos ſpatio at remoraretur valui impetrare; unde brevi loquio uſus, veſtræ ſemper erga me novæ benevolentiæ grattas refero, petens, ſicut mandaſtis, ut nobis fratrem R. in præſentiarum dirigatis, qui nobis de veſtra proſperitate, de regis promiſſione, de Cantuariorum archiepiſcopi inſolumitate renunciet: quam depreçans, ut ux veſtris miſſalibus libris optimam tranſmittatis; quatenus, quotieſcumque iuter miſſarum ſollemnia vedero, ſpectalis amici memor ſim, numquam ingratus veſtro beneficio. Valete.

Hæc Rotberti regis promiſſio fortè ſpectabat divortium a Berta regina ipſi affini, quam contra eccleſiaſticas regulas deſponſaverat. Cantuarienſis archiepiſcopus, de cujus incolumitate ſollicitus erat pontifex, Elfricus eſt, qui fortè tunc temporis ægrotaverat.

Per id tempus Archembaldus, Turonum archipræſul, nonnihil molitus eſt contra immunitatem canonicorum eccleſiæ ſancti Martini Turonenſis, cujus tunc archiclavis ſeu thæſaurarius erat Hetiveus ſeu Herveus, vir ſummæ religionis, qui in monaſterio Floriacenſi ſub Abbonis diſciplina inſtitutus fuerat. Abbonis patrocinium erga pontificem implorarunt Martiniani: quibus ille datâ epiſtolâ reſpondit, ſub hac inſcriptione: *Domnis patribus & fratribus, in monaſterio ſancti Martini commanipularibus, maximè Heriveo bonæ indolis ſpeculo, amatorum Chriſti amator Abbo.* XLV. Martinianis canonicis favet Abbo.

„ In hac epiſtola ait, ſe ex vulgi rumore didiciſſe, dominum Archembaldum eon-
„ tradicere privilegiis ſancti Martini, ſibi mirum videri, quòd vir tantæ auctoritatis
„ & mauſuerudinis, contraire velit Romanorum pontificum decretis, & ſanctorum
„ canonum inſtitutis, quæ Romanæ eccleſiæ ſuper omnes alias excellentiam pro-
„ baut, unicuique eccleſiæ ſuum ſervandum eſſe privilegium. Monendum eſſe
„ Archembaldum, ut a monaſterii vexatione abſtineat, & quæ tanto tem-
„ pore inviolata fuere, nullo prætextu convellere moliatur, ſed cuncta illibatè
„ ſervet, & plus ſibi in eodem monaſterio, quàm antecceſſoribus ſuis novetit non

ANN. CHR. 997.

licere. *Absit itaque, ut sanctorum virorum, & maximè antiquorum pontificum Romanorum, scripta, modernorum sustineant præjudicia, & flocci pendeant posteriorum... sensa, quorum venerantur memoriat.*

XLVI. Gerbertò non ita. (a) *Gerbert. ep.* 48. a. *edit.*

Non ita favebat Martinianis eonouicis Gerbertus, a quo discimus, bujus controversiæ originem ex eo natam esse, quòd archiepiscopi benedictionem clerus sancti Martini renuisset. Conquestus est hac de re Archembaldus, litteris scriptis ad Gerberrum adhuc Remorum archiepiscopum, cujus hæc cesponsio (a) fuit, se quetelam ejus noo sine fraterna compassione fuscepisse; consilium & auxilium, quantum in ipso esset, non dilaturum. Interim eensece, ut pro accepta repulsionis injuria, pulverem calceameoti excntiat contra illos, secundùm præceptum Christi Domini. Rem acriter persecutes est Acchembaldus, & in concilio habito in ecclesia sancti Pauli, fortè Cormaricensi, eam discutiendam proposuit. Non visi sunt damnandi absque audicotia Martiniani canooici; sed omnes episcopi, qui ad prædictum concilium in eccleśia sancti Pauli convenerant, *omnibus clericis de monasterio sancti Martini* scripsere, ut vel cum suo episcopo reditent in gratiom, vel *ad placitum Chelæ habendum* venirent *pro distordia diu retenta rationem reddituri* vtt. *dus Mais:* quod si non fecerint, censutâ canonicæ districtionis percellendos. Quis fuerit bujus controversiæ exitus, nostra nihil interest investigare.

XLVII. Sancti Martini sylvi violator Fulco ut sanctificit.

Ipso tempore Fulco Andecavensium eomes, claostri beati Mactini sacrum jus violasse accusatus est. *Ipsius siquidem claustri locum, omnibus patens refugium, armatâ manu, quamvis nullis resistentibus, intravit. Domus deinde propugnacula cujusdam canonici & tellerarii præcipitari injustè fecit; tujus rei inaudita atrocitate & magnitudine canonici vehementer perculsi, & contra hoc malum, tantum, tam subitum & insperatum, quid novum agere possent solliciti, corpora protinus sanctorum, & crucifixum terræ deponentes super ipsum beatissimi confessoris Martini sepulcrum, & circa corpora sanctorum & crucifixum, spinas adposuerunt. Portæ insuper ecclesiæ, die ac nocte continuò clausæ, castrensibus etiam non introeuntibus, solis peregrinis patuere. Consul itaque non multò post facti sui pœnitens, & misericordiam quærens, sponte sud in claustrum & in domum Secardi magistri scholarum venit, ibique discalceatus, nudis pedibus, & quidam cum eo sus processit in ecclesiam humiliter perrexerunt. Primùm ante beati Martini sepulcrum dato pignore consul Deo & beato Martino per manum Rainaldi Andegavensis episcopi, & Hispaniæ Octensis episcopi, promisit se nihil amplius tale quid factarum: deinde ante corpora sanctorum, ad ultimum ante crucifixum satisfactionem fecit.* Hea! quantum distat a motibus nostris teligiosa hæc majorum nostrorum pietas & simplicitas!

XLVIII. Dissensio in Majori-monasterio ta abbatem.

Dum hæc in sancti Martini ecclesia gernntur, dissensio ingens in vicioo Majori-monasterio exorta est occasione Bernerii abbatis, qui monachis a beato Mayolo illic restitutis præpositus fuerat. Is multorum etiminum iosimulabatur, ob idque monachi ejus loci ab eo secessionem fecerant, iocentore in primis quodam Frederico, qui scholis præfectus erat. Eâ re acceptâ, Abbo Floriacensis abbas, tanto scandalo occurrendum potavit, & ad remedium quantoclus afferendum, Gausbertum, proximi sancti Juliaoi apud Turones monasterii abbatem, litteris suis sollicitavit. In hac epistola Gausbertum monet, ut ne facilè fidem habeat subdolis quibusdam monachis, qui, sub ovina pelle lupi, ad monasterii asylum confuginnt, simpliciores fratres fallis circumventionibus sollicitaot, decipiunt, & in labyrinthum sni erroris incaotos præcipitant, melioribus se detrahentes, & crimina, vel auditu borribilia, confingentes. Id eveoisse io Majori-monasterio, quod ipsi Gansberto imputandum, non quòd malevolis assensum præbuisset, sed qnòd inauditum nefas suâ Irrefragabili auctoritate corrigere neglexisset; oportuisse, ut e diversis mundi partibus amatores sacræ religionis judices ad dijudicandas crimiois objectiones convenirent. Id ita scilicet præcepisse magnum papam Gregorium in epistola ad Lupum Augustodunensem abbatem, ut ne solus episcopus civitatis causas accusati abbatis judicaret: quod Abbo ipse ait se insecrendum curaviise pcivilegio, quod recèns a Gregorio V. impetraverat. Non decere ut monachi *Majoranæ congregationis*, quorum institutum erat silentio vitam degere, nulli detrahere, intra claustra se continere, libeti per plateas discurrant, & abbati soo detrahant impune, eumque ad hoc compellant, ut contea divinas bumanasque leges *ignito ferro* se purgare voluerit. Ferendum noo esse, ut subditorum catenis colla committat, & suorum manibus dilanietur. Se verò ne quidem immnnem ab istocam convicIis fuisse: cæterùm gratias agere, qnòd Gausbertus hæc maledicta repulerit. Scire velle, utrùm repudiatus abbas libellum repudii fratribus suis miserit, an pœnjudicatus violentiam sustinuerit: *quoniam mecum*, inquit, *ille totius religionis figulus Odila contemnitur, & fratres Clumenses cœnobii, ut nobis relatum est, de Majore-monasterio, cum dedecore sunt expul-*

pulſi: & id duos tantùm factionis principes egiſſe comperimus, quorum temeritas eò promptior ad audendum omne facinus, quò ſaventis concilii major eſt potentatus. Hinc intelligitur, iſtius factionis auctores fuiſſe quoſdam monachos, qui ex canonicali vita, quæ antea in Majori-monaſterio aliquamdiu obtinuerat, ad monaſticam profeſſionem converſi, ſortè Cluniacenſium jugum moleſtè ferebant. Addit Abbo ſe ad hoc ejus orationem non tendere, *quò ſanctorum virorum atque electorum judicium* „ velit ſubtrahere examini patrem, qui dicitur inceſtus, vel ſacrilegii reus: ſed ut „ filiorum pietati ac miſerationi conſulat, ne veluti Cham, nuditatem patris de„ tegant.

ANN. CHR. 997.

Quid ad hæc reſponderit Gausbertus, ignoramus: at reſponſionem ejus Bernerio abbati non admodum favorabilem fuiſſe intelligitur ex alia ejuſdem Abbonis epiſtola eidem Bernerio ſcripta, in qua ſcribit Abbo, eum fruſtra bonorum viro„rum exſpectare ſententiam, quem propria conſcientia accuſat, turpiſſimæ actionis „ opinio infamat. Jam palàm eſſe, eum plurimos commiſſi gregis ſuo morbo con„taminaſſe, leprâ fœdiſſimæ contagionis perdidiſſe; nihil aliud ad hæc reſponde„re niſi quia fecit, ſed non perfecit. Reſipiſceret ergo, & ad ſe rediret; & „ ſiquidem objectorum conſcius eſſet, abbates & monachos ſecum infamare ne „ pergat: quando quidem non ille ſolus, ſed omnes ejus ordinis tales eſſe „ credantur. Ne differat audientiam, ſi innocentiam defendere valeat: ſin aliter, „ fratribus ſatisfaciat, miſſo libello repudii, ac redditâ epiſcopo cutâ paſto„rali regiminis, at alter, qui dignus ſit, quantocius in ejus locum ſufficia„tur. Porro ſuffectus videtur Gausbertus abbas, qui anno milleſimo-quarto Majus-monaſterium adminiſtrabat.

XLIX. Miciaci alia ſimilia.

Non multò poſt conſimilis ſeditio excitata fuit in Rotbertum Miciaci abbatem, qui Salmurenſe itidem monaſterium procurabat. Conſpirationis auctor creditus eſt Letaldus monachus ejus loci, vir pro tempore doctus, qui eò uſque proceſſit, ut Rotberti abbatis officium uſurpaverit. Favebat etiam ſortè huic ſeditioni Conſtantinus decanus, & ipſe haud inerudītus, ut Gerberti ad eum epiſtolæ probant. Hæc quoque tempeſtas Floriacenſes pæne afflavit, quos ſuæ *calumniæ ſautores, detractationis judices, accuſationis præſules* dicebant Miciacenſes. His malis excitatus Abbo Floriacenſium rector, litteras ſcripſit *fratribus Miciacenſibus, maximè eorum decano Conſtantino*, in quibus expoſtulat, quòd, litteris ad ſuos Floriacenſes ſcriptis, „ eos ad ſocietatem ſuæ diſſenſionis adducere tentaverint, quos ab ejuſdem proditio„ne omnino abhorrere ait. In ejus rei argumentum affert Frederici ignobilis ſcri„bæ ejectionem, *qui nunc*, inquit, *Jeroſolymis exſulat pro ſuorum mendaciorum fabrateria, pro excogitatorum de ſuis fratribus vitiorum inaudita hiſtoria.* Hic Fredericus Cluniacenſis monachus fuiſſe videtur, nec cum eo confundendus, qui ſchiſmatis Majoris-monaſterii præfectus adversùs Bernerii abbatis vitia inſurrexerat; qui ejuſmodi turbas in Majori monaſterio excitaverat. Alios ſimilium facinorum reos ab Odilone Cluniacenſi abbate expulſos fuiſſe addit Abbo. *Siquidem & in noſtra profeſſione ſingularis Odilo Cluniacenſium rector hujuſmodi hiſtoriographos nuperrimè detectos, de ſuo monaſterio flagris caſos expulit, & ferro abſciſſionis terribiliter inuſſit.* Tum Abbo in ejuſmodi homines invehitur, quos *ſaterricos* ſeu ſatyricos vocat & *acephalos*, quòd abbates ſuos in primis perſequerentur, *quoniam ſine capite regnant, ſine patre ſpirituali, contra jus faſque naturæ ſuos fratres dilaniant, & mordentes paceм prædicant, cùm nullum genus animalium ſæviat, niſi in diſpar ferit.* Quòd verò Miciacenſes in abbatem ſuum inſurrexerint, id in cauſa fuit, quòd ille monachum quemdam ſuum ab eorum calumniis vindicaret. *Quapropter profeſſionis*, inquit, *veſtræ memores, vos ad vos reducite; quid coram Deo & ſanctis ejus voveritis mementote; abbatem, quem cum ſua una ovicula expulſiſtis, regulariter vobis præeſſe deſiderate.* Dein eos argui, quòd benignitatem domni Fulconis Aurelianenſis epiſcopi contra ſuum abbatem exaſperaſſent, & inauditum condemnari moliantur. In fine Letaldum ita compellat. *Tandem ad te, mi quondam familiaris Letalde, nunc ſermo dirigitur, cujus olim ſingularem ſcientiam mea parvitas amplectitur, & ſummis laudibus extollere utitur. Quid tua interfuit unius miſeri vitam corrodere, unius homunculi quæ non erant nota vitia denotare? cùm ſcriptum ſit, quòd ſapiens pauenda non committit. Hortor & obteſtor, cariſſime, recordare infirmitatis tuæ: aſſume viſcera miſericordiæ: fratres tuos argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina; ita ſtilicet, ut nec increpatio ad deſperationem pertrahat, nec patientia vitiorum fomiti ſuccumbat. Tu enim hujus conſpirationis caput dicèris, tu domini Rotberti abbatis tui officium, quod dictu nefas eſt, præſumſiſti, nec delatoris pœnam exhorruiſti; quem expeditum omnibus multis abſque ulla rebellione reſtituat omnipotens Deus.* Optatum finem habuit rixa illa; nam Rotbertus abbas Miciaci ſupremum diem abſolvit non ſine indicio ſanctitatis, ut ſuo loco videbimus. Hæc corrigere pon-

ANN. CHR. 997. L.

pontificatu Fulconis episcopi Aarelianensis, qui Arnulfo ejus nominis secundo successit post annum occccxciii. quo anno quamdam conventionem de castro Everæ fecit cum Abbone Floriacensi abbate.

Letaldus scribit vitam sancti Juliani.

Letaldus mox laudatus librum de vita sancti Juliani primi Cenomannorum episcopi, cum ejus officio composuit hortatu Avesgaudi ejusdem urbis episcopi, cui scriptionem suam nuncupavit. Id optatis sibi impositum fuisse dicit, *cùm desiderio affluatur tum spiritualis, quàm corporalis remedii, ad memoriam præcellentissimi præsulis Juliani accessisset*, & ad colloquium venisset Avesgandi, qui Segenstido, infamis vitæ episcopo, successerat. Porro Segenfridus, instante obitu, ut anteactæ vitæ maculas quodam modo elueret, *postulavit* (*a*) *ad sanctum Petrum Culturæ se monachum fieri: qui dum esset factus monachus, statim mortuus est*. Ejus mors accidit circiter annum præcedentem: quo proinde tempore monasticus ordo jam restitutus erat in monasterio sancti Petri apud Cenomannos, ubi Segenfridus in extremis monasticum habitum induit. In veteri chronico sancti Juliani Turonensis Gausbertus abbas inter alia prædictam monasterium S. Petri fundavisse dicitur: quod de restitutione monastici ordinis per eum ibidem facta intelligendum est: nam longè ante id tempus, id est sæcolo septimo ineunte, Bertchramnus episcopus illud cœnobium condiderat. Haud scio ad quod monasterium postulatus fuerit abbas ex alio monasterio Witchatius, de cujus electione seu postulatione habemus epistolam ex veterrima membrana sancti Vincentii Cenomannensis, in Appendice referendam, in qua *sanctis in partibus orbis, multis innumerabilibusque locis, longè latèque beati traditio Benedicti diligenter observari perhibetur*. Qui in Segenfridi locum suffectus est Avesgaudus, nepos ipsius fuisse dicitur. Hic molestè ferebat, teste Fulberto (*b*) Carnutensi episcopo, *se monasticæ vitæ dici amatorem:* quod Fulberto permirum videtur. *Amor namque religionis*, inquit, *episcopali gradu, quem repetis*, (nam ab Heriberto comite exturbatus fuerat) *dignum is potiùs, quàm indignum efficeret, si nihil aliud impedirent*. Itaque initio ejus episcopatus Letaldus ei librum suum nuncupavit de vita sancti Juliani episcopi, quem a sancto Clemente missum fuisse negat: quippe *nec ratio temporum, neque veterum consensit auctoritas*. Porro in componendo sancti Juliani officio, recedere noluit a similitudine veteris cantus, ne barbaram aut inexpertam melodiam fingeret. *Non enim mihi placet*, ait ille, *quorumdam musicorum novitas, qui tantâ dissimilitudine utuntur, ut veteres sequi omnino dedigneutur auctores*.

(*a*) *Analect. to. 3. p. 299.*

(*b*) *Fulbert. ep. 8.*

II. Abbonis epistola de decimis.

Sub id tempus Abbo Floriacensis cuidam carissimo fratri G. fortè Gauzlino monacho, qui ipsi postea successit, epistolam scripsit de decimis, quas rectores quidam plebium monachis detrahere moliebantur. Id factum in ditione Christiani episcopi, „ sed cujus loci, ignoramus. In hac epistola probat Abbo, canonum auctoritate, „ ecclesiarum dotes & decimas consistere in manu episcoporum, sicut regnum in ma„ na regis: *quatenus eorum potestate & judicio servetur unicuique æquitas ad res suas obtinendas*. Etsi verò hoc sensu in manu episcopi sint decimæ, nihilò minùs tertiam; immo potiùs quartam tantùm earum partem auctoritate canonum concedi episcopo, eni de sua portione *ad votum competit quidquid, ut ecclesiastico dispensatori, agere* „ *placuerit:* sic tamen ut eas abalienare non possit. Si quid verò de temporalibus „ ecclesiæ bonis partiendum est, illis debere specialiter prodesse, qui ecclesiæ spiritualiter deserviunt die ac nocte. Hæc agitata quæstio est occasione cujusdam ecclesiæ, quæ in fundo Floriacensis monasterii ædificata fuerat: cujus *loci* decimas parochus, ut fit, exigere volebat. *Quidam igitur antecessor meus*, ait Abbo, *in possessione nostri monasterii ecclesiam ædificavit, dotem contulit; num idcirco monasterium possessionem amisit, aut abbas id abalienare potuit? Requisitis itaque in hoc hujus nostri monasterii libris poletici* seu polyptychi, *a temporibus Magni Caroli, pene vetustate consumti, quid ædificata ecclesiæ mihi, meisque fratribus debeat, innotescunt: quid contra illa dotis nomine data fuit burdationibus solvat, ibidem perpendit precu„ ratioris diligentia*. Demum ita concludit, monachos ecclesias tenere, eisque de„ servire posse, si clerici sint: si non, de reditibus earum seu oblationibus vive„ re debere, & posse.

III. Theobaldus abbas Cormaricensis.

Post mortem Danielis abbatis, qui Cormaricense monasterium anno xxiv. Lotharii regis procurabat, in ejus locum postulatus est Theobaldus monachus Cluniacensis, Haimonis Corbiensis comitis filius, Rainardi Parisiensis episcopi frater. Is ab Archembaldo Turonum archiepiscopo facultatem obtinuit exstruendi sacelli in villa Lupantia in honorem beatæ Mariæ, litteris datis *in civitate Turonensi, in synodali conventu, anno primo regnante Roberto rege post mortem patris*. Cùm verò „ Fulco Andiam comes castella duo exstraxisset, unum in comitatu Taronico, quod „ vocatur Mons-Basonis, in terra ipsius cœnobii; alterum dictam Mirabellum in „ comitatu Pictavensi, terræ ejusdem cœnobii proximum: veritus *nobilis & reli-*

„ *gio-*

» *gioſuc abbat Theobaldur*, ne inde geavamen monaſteeio ſuo generaretur; ſponſio- ANN. CHR.
» nem a Fulcone, ut ne id fieret, obtiouit, & Fulco ipſe auctoritate regiâ id fir- 927.
» mari rogavit: quod Rotbertus rex benignè annuit, » ne idem Cormaricenſibus e-
» veniret, quod ex aliis caſtellis *temporibus ſuutecceſſorum regum ortum eſt, Lotharii videlicet Francorum regis, & genitorii ſui Hugonis itidem Francorum regis, tempo-ribus ſcilicet Fulconis & Gauſredi comitum, avi & patrii ſæpe fati comitis Fulconis.* Hoc præceptum, quod in chartaceo codice notis chronicis deſtitutum eſt, *Gotfridus monachus ſcripſit ad vicem Franconis cancellarii, & ipſe Franco* manu propriâ ſubſcripſit. Idem Theobaldus poſtmodum Foſſatenſis abbas creatus eſt.

LIII. Fulberti epiſtola ad Adeodatum.

Haud ſcio an abbas fuerit Adeodatus, cui Fulbertus, nondum epiſcopus, primam epiſtolam ſcripſit *pro ædificandis fratribus adhuc infirmis atque novitiis*, de tribus præcipuis fidei noſtræ myſteriis, ſcilicet de ſancta Trinitate, de baptiſmo, & de euchariſtia, in qua *duo vitæ ſacramenta, id eſt dominici corporis & ſanguinis*, contineri ait. In hac verò epiſtola apertiſſima ſuut argumenta pro vera & reali Chriſti Domini præſentia & tranſſubſtantiatione in divino illo ſacramento, in quo *non inanis myſterii ſymbolum, ſed compaginante Spirita-ſancto corpus Chriſti verum* contineri aſſerit, illudque ipſum in nobis manere, *non per concordiam voluntatis, ſed etiam per naturæ unitæ veritatem*. Dubitori nefas eſſe, *ad cujus nutum cuncta ſubitò ex nihilo ſubſtiterunt, ſi pari potentiâ in ſpiritualibus ſacramentis terrena materies, naturæ & generis ſui meritum tranſſeendeat, in Chriſti ſubſtantiam commutetur*.

LIV. Uſercæ Agedunum donatur.

Uſercenſi apud Lemovices monaſterio tunc præerat Adalbaldus abbas, quando Boſo Mærbiæ comes (a) eccleſiam ſanctæ Mariæ, in vico Ageduno (*) ſitam ad Croſam fluviolum, contulit pro ſalute cùm ſua, tum parentum ſuorum, necnon fratrum ſuorum Gauberti & Hildeberti, eâ conditione, ut *per ſuccedentia tempora monaſticus ordo & religionis obſervantia ſub regula ſanctiſſimi Benedicti ibi teneatur & cuſtodiatur*, nec ullus propinquorum *licentiam habeat eam alienandi ab ordine monaſtico*. Subſcribunt poſt Bolonem Gaubertus frater ejus, Aldoinus epiſcopus Lemovicenſis, Adalbaldus abbas, Hugo *Garcil*, Ramnulfus fratee ejus, Rotgerius *de Leron*, Boſo de Turre, Guido frater ejus. Atto de *Salantac*, Iterius *de Maguac*, Umbertus *Drut*, Geraldus-Amelius *de Peyrac.* (quæ omnia refero, ut appareat cognomina tunc frequentia fuiſſe) denique Gaucelinus & Joſue monachi, Radulfus item monachus, qui hoc privilegium ſcripſit annò incarnationis dominicæ DCCCXCVII. regnante Rotberto rege. Clarus Ageduni abbas, ſalvo Uſercæ jure, inſtitutus eſt ab Euſtorgio epiſcopo, Rotgerio comite Marchiæ.

(a) *Gall. Chr. to. 4. p. 923.*
(*) *Abuncum.*

LV. Turbæ de electione in Monte-majori.

Vacante per id tempus abbatiali dignitate in Monte-majori prope Arelate, monachi in cœtum coeunt, & poſt triduanam deliberationem tandem conveniunt in Riculfum, qui præſens aderat, Forojulienſem epiſcopum, monaſterii ſui alumnum. Recuſat ille, cauſatus, ſibi jam epiſcopali munere obligato monaſterii præfecturam interdictam eſſe, ubi Romani pontificis indulgeret auctoritas. Itur Romam ad Gregorium V. obtinendæ diſpenſationis cauſâ. Interim quidam ſancti Ægidii e Septimania monachus, Provinciæ comitum, atque magnarum fultus patrociuio, in abbatiam militari manu ſe intrudit; monachis ejectionem, ni conſentiant, minatur. Illi, exitium tyranni dominationi præferentes, monaſterio cedunt; ſicque fugati querelas ſuas ad pontificem ſcriptâ epiſtolâ mittunt. Hæc epiſtola, tametſi in vetcri codice mutila, hic exhibenda nobis viſa eſt.

Epiſtola ad Gregorium papam.

Domino & meritis venerabili domno Gregorio papæ, omnis congregatio Montis-majoris fidelec orationes in Chriſto. Notum eſſe volumus paternitati veſtræ, quòd noſtrum monaſterium, labore & induſtriâ almi patris noſtri Mauringi inchoatum eſt, & devotione cujuſdam, Theuinda nomine, Deo devotæ communitum: a quibus ſub apoſtolicæ ſedis defenſione commendatum, a domno Leone memoria venerabili privilegium acceptimus, in qua decretum eſt, & ſub anathemate damnatum, ut nec rex, comes, vel ulla oppoſita perſona, cum cœnobio noſtro aliquam inferre audeat; nec abbatem, ſi unus obierit, alium mittere præſumat: ſed ille ſit abbas, ſicut regula commemorat, quem omnis congregatio petierit eligendum. Præter ea, patre noſtro debitam carnis ſolvente, nos omnes congregati in unum, una cum epiſcopo Riculfo, qui fuit nepus prædictæ Deo devotæ, noſterque nutritus, coaquirentes cum eo, quem abbatem eligeremus. Dum enim hoc ſemel vel bis terque diei in hoc opere verſaretur, una nobis voluntas exſtitit ipſum epiſcopum expetere, eligereque patrem: quod per ſe ipſe agere non poſſe confeſſus eſt, quouſque ex veſtra parte auctoritas veniret, ſi, epiſcopus cùm foret, & epiſcopatum, & cœnobium regeret. Interea (nos) (*) deferentes. mitteatet Romam aſque, minime... quid certius ageret, deſalemer (*). Prorupti interim quidam monachus ex monaſterio ſanctæ Ægidii, & a negotio ſæculari vel a principibus ſæculi altro ſe (ingerent, anjus eſt jè) facere abbatem. Nos quoque a principi-

ANN. CHR. 597.

cipibus interpellati, oſtendimus eis monachos ex noſtro cœnobio, ſanctitate, religione, ſapientiâ excellentiſſimos, qui eum in omnibus præcellerent, ſi iſti, quem electum habebamus, auctoritas vetaret. Oſtendimus quoque eis ordinationem abbatis in noſtro eſſe arbitrio, & per privilegium domni Leonis papæ, & per præceptum piiſſimi Ottonis auguſti & Conradi ſereniſſimi regis ita firmatum.... Hîs & aliis multis aſſertionibus eis contradicentibus, tam per (poſtulationem) quàm per pecuniam, in tantum animos principum (devinxerunt,) ut parvi pendentes quæ dicebantur, invitis ovibus lupum, non paſtorem, nobis imponi, militum cuneis (ſtipati) non timuerint. Denique omni adjutorio ſeu ſolatio deſtitutis, huc illucque diſperſis, minando inetuntur, niſi iniquam ejus electionem firmaverimus, monaſterium, quo nutriti vel converſi ſumus, omnem æditum deſeruandum. Nos verò in Dei adjutorio & veſtræ tuitionis fiducia, quaſi navis fluctibus poſita in anchora, fidentes, Chriſto Domino & vobis in fletibus dicimus: Exſurge Domine, & judica cauſam tuam; emitte manum tuam de alto, & libera nos ab homine iniquo, concilcante & diſpergente gregem tuum. Et ideo, Domine, ante præſentiam apoſtolatus veſtri hos noſtræ humilitatis deferimus apices, deprecantes paternitatem veſtram, ut, qui nos, ſub veſtræ defenſione profitentes, deſolator aguoſcitis, auxilium ferre non dedignemini. Relegite, ſi placet, quanta & qualia ſummi antiſtites, anteceſſores veſtri (nobis conceſſerunt, cùm eſſet) inſtantia eis quotidiana juxta Apoſtolum, & ſollicitudo omnium eccleſiarum. Ideoque ſub anathemate illi interdicite, ſicut beatus Gregorius eum interdixit. Qui ultro ſe ambitioſus vel importunus ingerit, ſine dubio eſt removendus. Removete eum ab hac præſumptione, & præcipite nos redire in ovile Domini noſtri: ne una ovis morbida omnem gregem contaminet. Epiſcopo, in cujus diœceſi monaſterium eſt ſitum, ordinationem illicitam feciſſe innoteſcite, & ut irrita fiat omnimodo intimate. Coepiſcopis provinctalibus ut idem faciant intimate. Comiti vel comitiſſæ rogando interdicite, ut nullum ei in hac re, quoniſque deferat nomen abbatis, ferre ſuffragium impendant; & ut pœnitentiam agant, & ne ſimilia faciant ammonete. Privilegium quoque, quod anteceſſores veſtri noſtro monaſterio condonare digneti ſunt, ex veſtræ mercedis parte roborare non dedignemini. Valete in Chriſto, ſanctiſſime pater, & noſtri mementote.

Apud pontificem efficaces fuere ſupplicum preces, idque impetratum, ut, fugato lupo, oves in ovile reducerentur, eiſque præeſſet Riculfus epiſcopus, quem elegerant. Acceſſit inſuper ejuſdem Gregorii (*a*) privilegium, datum anno ſequenti menſe Aprili, indictione XI. quo monaſterii poſſeſſiones confirmantur, ſimulque electio abbatis, necnon donatio caſtri & eccleſiarum Beduiol diœceſis Carpentoratenſis, quod caſtrum Exmido ſub jura ſanctæ Rumanæ eccleſiæ eidem monaſterio contulerat, in ſolidum poſſidendum poſt mortem trium filiorum ſuorum, Beraldi, Feraldi & Lotgerii. Non diu ſuperſtes fuit Riculfus abbas, cujus obitus in necrologio Monaſterii-majoris notatur his verbis: *Kalendis Martii depoſitio domni Riculfi epiſcopi & abbatis iſtius loci.* Ejus obitus contigit ante annum milleſimum, quo Archinricus abbas Monaſterii-majoris jam præfectus erat.

(*a*) *Bulæus. to. 4. Miſcell. p. 431.*

LVI. Moſomenſes abbates & Augienſes.

In Moſomenſi beatæ Mariæ monaſterio Lietaldus primus abbas, quem Adalberto Remorum antiſtes ibidem inſtituerat, ad hunc uſque annum ſuperſtes fuit, mortuus hoc anno XIII. kalend. Julii. Huic ſuffectus Boſo abbas, biennio poſt baſilicam amplificavit, eamque per Aruulfum archiepiſcopum conſecrari curavit. Idem thecam argenteam fabricari fecit, in qua ſancti Victoris martyris corpus ab Ebalo archiepiſcopo repoſitum eſt.

Hoc ipſo anno exauctoratus eſt Witegowo abbas Augienſis: in cujus locum Alawicus promotus, qui Romæ ab ipſo Gregorio papa *conſecratus, & privilegio donatus eſt*, teſte Hermanno, elapſo trienio Argentinenſis epiſcopus creatus poſt Widetoldum. Guillimannus in libro de Argentinenſibus (*b*) epiſcopis, ſummam refert epiſtolæ eb Ottone imperatore anno ſequenti, menſe Aprili ad Alawicum abbatem ſcriptæ, quâ eum ſui officii admonet, & primò revocat illi ſo memoriam beneficia, a Gregorio pontifice, ſuo intercceſſu accepta; tum pontificis verba, quibus „ plerumque, *tales eſſe monachos, qualeſ haberent præſides* affirmaverat. Monachis „ igitur non ſolùm doctrinâ, ſed & motibus & exemplo præiret: eorum magnam „ curam gereret, ne aliquid in victu, cultuque deeſſet, quò parationes & expeditiores, prooioreſque ad divinum obſequium reddantur. Hujus epiſtolæ e„ xemplum, ſed ex Latino factum Germanicum, penes ſe fuiſſe Guillimannus „ aſſerit.

(*b*) *Guillimann. p. 173.*

LVII. Quindelinburgi nova eccleſia dicatur.

In Saxonia illuſtris & piiſſima Mathildis abbatiſſe parthenonis Quindelinburgenſis, majorem ejus loci eccleſiam, ab avo ſuo Heinrico & Mathilde avia conſtructam, auguſtiùs & magnificentiùs ædificavit, utpote auguſtiorem, quàm populi frequentia exigebat; eamque eb Arnulfo Halberſtadenſi epiſcopo, & aliis epiſco-

piſcopis in honorem ſancti Servatii dedicati curavit: quo tempore idem Arnulfus epiſcopos, ejuſdem abbatiſſæ rogatu, Walbicenſem eccleſiam novis Maii ſoliemniter conſecravit, ut ex chronico Saxonico diſcimus. ANN. CHR. 997.

LVIII. Altenenſe monaſterium. (a) *Annal. Paderborn.* p. 343.

In eadem regione aliud exſtabat eo tempore cœnobium virginum, Altenenſe ſeu Eltenenſe dictum, quod Wichmannus comes ante annos viginti ſub patrocinio ſancti Viti martyris condiderat. Illud ipſum Otto tertius, majorum ſuorum exemplo, in tutelam hoc anno ſuſcepit, dato (*a*) diplomate, ex quo iſtius monaſterii conditorem, aliaque ſcitu digna diſcimus. „In eo quippe Wichmannus „comes temporibus Ottonis Magni in quodam loco, Altenis dicto, monaſterium „ſanctimonialium in honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti & ſancti Viti conſtruxiſſe dicitur, eique magnam ſuæ proprietatis partem contuliſſe; ſuamque ipſius „filiam, nomine Lutgardem, cæteris ſanctimonialibus abbatiſſam præpoſuiſſe. „Wichmanno mortuo, altera ejus filia, Adela nomine, donationem monaſterio, „abſque ipſius conſenſu, a patre ſuo factam abrogare tentavit: quæ res tempore „Ottonis ſecundi agitata, uſque ad obitum Lutgardis primæ abbatiſſæ, & principatum Ottonis tertii indeciſa remanſit: quo tempore Baldricus, ejuſdem Adelæ conjux, jure ſuo ceſſit, ipſumque monaſterium ſuâ ipſius & uxoris manu in „mundiburdum imperatoris contradidit, &, *ſicut mos eſt laicorum, cum feſtuca „ſemel ab eodem extorſit prædio*, eâ ratione, ut imperator perpetuæ libertatis privilegium eidem monaſterio condonaret inſtar ejus, quod Aſſindienſe, Quindelinburgenſe, & Gandersheimenſe monaſteria habebant. Ut autem hæc donatio „in poſterum firma & inconvulſa permaneret, poſterior abbatiſſa, Lutgarda nomine, prædictæ Adelæ quatuor curtes conceſſit. Ad hæc imperarat eidem monaſterio liberam, tum advocati, tum abbatiſſæ electionem indulſit. *Datum* XV. *kalend. Junii, anno dominicæ incarnationis* DCCCCXCVII. *indictione* X. *anno autem tertii Ottonis regnantis* XIV. *imperii verò* I. *Actum in palatio Noviomagi*.

Pruclenſe prope Ratiſponam (*b*) *Metrop. Salisb. tom. I. p. 194. & 203. p. 219.*

Hoc ipſo anno Gebehardus Ratiſponenſis antiſtes, ſancti Wolfgangi ſucceſſor, qui multum negotii Ramvoldo ſancti Emmerammi abbati faceſſiverat, fundo Pruclenſi (*b*) ab eo ex legitimâ permutatione comparato, illic noſtri inſtituti monaſterium in proſpectu Ratiſponæ cum fratre Rapatone conſtruxit; quod ruinæ proximum Hartvvicus epiſcopus ineunte ſæculo duodecimo inſtauravit, ad Cattuſianus demum anno MCCCLXXXVI. tranſlatum.

LIX. Adalberti epiſcopi martyrium. (*a*) *Dantzig.*

Regreſſus in Boëmiam Adalbertus epiſcopus, illius gentis homines invenit ampliùs efferatos ob cædem fratrum ſuorum: cujus ulciſcendæ cauſâ ipſum eò redire autumantes, ei provinciæ ſuæ aditum interdixerunt; quo ille nunio haud triſtior effectus, quòd indomitæ genti ſe prodeſſe non poſſe experimento didiciſſet, ad Pruſſos ſe contulit, tentaturus, an felicior futura eſſet ipſius apud eos evangelica prædicatio. Et primò quidem Gedanum (*a*) appulſus, multos illic ſacro fonte luſtravit, & miſſarum ſollemni officio celebrato, euchariſtiæ ſacramento refecit: *quidquid verò ſuperfuit de eo, quod ipſe & novi baptizati communicarunt, colligere jubet, & mundiſſimo panno involutum ſibi ſervavit, pro viatico deportandum*. Tum, navi cum duobus fratribus, Benedicto ſcilicet presbytero, & Gaudentio fratre ſuo, conſcenſâ, in parvam inſulam deſcendit: ubi cùm Chriſtum annuntiare cœpiſſet, remo a quodam barbaro percuſſus, nihilò minùs in alteram viciui fluminis partem trajecit. Illic a domino villæ in vulgi tumultuantis conſpectum adductus, interrogatuſque quis & unde eſſet: „Sum nativitate Sclavus, inquit, Adalbertus nomine, profeſſione monachus, ordine quondam epiſcopus, officio nunc veſter apoſtolus. Cauſa itineris noſtri non alia quàm veſtra ſalus, ut, relictis ſimulacris ſurdis & mutis, verum Deum & creatorem aguoſcatis, & ut ctedentes vitam in ejus nomine habeatis. Ad hæc illi non tot verba reponunt, quot verbera; & fuſtibus cæſum in adverſam fluminis partem deportant, id gratiæ ipſi indulgeri inquientes, quòd impune abire ſineretur. Tranſmiſſo fluvio Adalbertum intercipiunt pagani, haſtiſque confodiunt, duce cohortis Sigone Idolorum ſacerdote, qui velut ex officio primos ictus in virum ſanctum vibravit, quem alii ſubſecuti ſunt. Sic profuſo ſanguine, vitam Chriſto ſtravit, poſtquam pro perſecutoribus ſuis Deum exoraſſet. Demortui caput amputatum, & palo affixum: corpus in loco martyrii relictum. Paſſus eſt martyrium hoc anno vii Dei IX. kalend. Maii, & quidem feriâ ſextâ, ſcilicet ipſâ die, quâ Chriſtus pro hominibus paſſus eſt. Multa de ejus paſſione cæleſtia viſa referuntur; unum contigit fratri ejus Gaudentio in ſomnis, alterum Romæ Johanni Canapario monacho & abbati monaſterii ſanctorum Boniſacii & Alexii, in quo *ſanctus iſte philoſophiæ Benedicti patris nutritus* fuerat, ut in ſecunda ejus vita legitur. Ejus martyrio comperto, dux Poloniæ Boleſlaus corpus ejus dato pretio a barbaris mercatus, in patriam ſuam tranſtulit, & Gneſnæ honorificè tecondidit; ubi Otto tertius ejus

ANN. CHR. 997. ejus ſepulcrum nudis pedibus adivit, & in ejus honorem eccleſiam illam, inconſulto metropolitano, erexit in arehi epiſcopalem ſedem, cui Gaudentium monachum, martyris fratrem, impoſuit, patrio nomine Kadlnum a Ditmaro (*a*) appellatum.

(*a*) *Ditmar. l. 4. p. 43.*

LX. Thietdagus Adalberti ſucceſſor.

Mortuo Adalberto, dux Boëmiæ Boleſlaus Pragenſem eccleſiam paſtore deſtitutam haud paſſus, legatos miſit ad Ottonem imperatorem, ut idoneum rectorem gregi novello, ne ad priſtinos ſimulacrorum cultus relaberetur, quantocius provideret: quippe in Pragenſi eccleſia deeſſe clericum huic muneri parem. Erat tum in curia cæſaris capellanus, Thietdagus ſeu Thiodagus, genere Saxo, virtute & ſcientiâ non mediocriter inſtructus; inſuper, quod e re erat, linguam Slavonicam perfectè callens. Hunc Pragenſi eccleſiæ, ſuffragantibus cunctis proceribus, paſtorem imperator deſtinavit, & a Willigiſo Moguntino archiepiſcopo conſecrari curavit. Hic in nova educatus Corbeïa, Ditmaro (*b*) teſte, medicinali arte optimè inſtructus fuerat: quem Boleſlaus ſenior, paralyſi perculſus ob inobedientiam in ſanctum Adalbertum, Thietmaro Corbeïæ abbate permittente, ad ſe olim vocaverat, ejuſque operâ melius habuerat. Hic eſt *Thiadargus epiſcopus*, recenſitus (*c*) inter monachos Corbeïænovæ, qui ſub Liudolfo abbate vixerunt. Is Pragæ inſtitutus epiſcopus, a Boleſlao juniore ſenioris filio ſæpe pulſus, toties ab Ekkihardo marchione reducitur, multas ſubinde paſſus injurias. In hoſpites humanus & benignus in primis, quos non invirabar modò, ſed etiam trahebat. Verùm hanc virturem una dehoneſtabat bibacitas. Hinc ſortè paralyſim ſibi accerſivit, ita ut præ manuum tremore abſque adſtantium auxilio presbyterorum miſſam celebrare non poſſet. Vitam ad annum MXVII. produxiſſe dicitur. Extat de eo diſſertatio Chriſtiani Franciſci Paullini Turingi, recèns edita, in qua de mediciuali ejus arte agit, & de remedio, quo ille uſus eſt ad reparandam Boleſlai ſaniratem. Ad hoc ipſum tempus revocat Baronius miſſionem ad Pruſſios Bonifacii diſcipuli ſancti Romualdi: at hæc paullo ſeriùs contigiſſe videtur ex iis, quæ inferiùs dicturi ſumus.

(*b*) *Ditmar. lib. 7. p. 100.*

(*c*) *Meibom. p. 138.*

LXI. Stephanus rex Hungariæ monaſterium condit. Anaſtaſius abbas.

Interim mortuo Geizæ, Hungariæ primo chriſtiano duci, ſuccedit pilliſimus filius nomine Stephanus, quem ſanctus Adalbertus antea ſacro fonte luſtraverat. Suſcepto provinciæ regimine mox civile bellum, causâ chriſtianæ religionis, ſuſtinere compulſus eſt, & in certamen deſcendere cum indomita gente, quæ torrentis inſtar agros & urbes impune devaſtabat. Itaque furenti multitudini occurrere coactus, ſanctorum Martini ac Georgii præſidio rebelles fudit, victorque reverſus, ex opimis eorum ſpoliis monaſterium in honorem ſancti Martini exſtruxit eo in loco, qui Sacer-mons dicitur: ubi ſanctus Martinus olim, cùm in Pannonia degeret, precari ſolitus erat; illique monaſterio decimas omnium rerum, decimâ hominum prole ne quidem exceptâ, perſolvi mandavit. Breunovienſe monaſterium vocant, cui præfectus Anaſtaſius abbas, alio nomine Aſtricus ſeu Auſtricus dictus, qui e monaſterio ſancti Alexii Adalbertum, Româ ultimò in Boëmiam redeuntem, cum uliis quinque ſociis comitatus, eo mortuo in Pannoniam ad Stephanum ducem ſe recepit. Idem poſtea Strigonienſis eccleſiæ ſedem archiepiſcopalem promeruit.

Breunovienſis cœnobii originem alii Adalberto ipſi tribuunt: qui Roma ſecundò reverſus, a Boleſlao principe bonis quibuſdam paternis donatus ſit, quæ vir ſanctus exſtruendo, dotandoque monaſterio contulerit, Anaſtaſio abbate præpoſito, quibus ſex ſocios adjunxit, Roma ſecum adductos, ſcilicet Matthæum, Benedictum, Johannem, Iſaacum, Chriſtianum, & Barnabam, viros uti ſanctimoniâ celebres, ita hominum frequentiam abhorrentes. Hi, exſo Adalberto, ad Gaudentium divertiſſe dicuntur, quos cùm retinere ſecum non poſſet, eos in ſolitarium locum, longèque ab hominum ſocietate ſemotum deduxiſſe, ubi optatum nancti ſeceſſum, tugurioium eum ſacello ex ligais conficiunt, & in ſumma rerum abſtinentia vitam ducunt. Hos cùm aliquando inviſiſſet Meſicho Poloniæ princeps, velut præſentia numina veneratus eſt, ac diſceſſurus pecuniam illis invitis reliquit, quam illi velut exitialem ad ipſum per Barnabam referri jubent. Abſente Barnabâ, latrunculi intugurium noſte ingreſſi, ubi quæſitam non inveniunt pecuniam, iram in cædem inſontium virorum vertiſſe dicuntur, & ad unum omnes occidiſſe, ſolo incolumi relicto Barnabâ qui viram colere puram, inculpatamque ad faralem uſque exitum pergens, poſt mortem cum ſociis Gneſnæ ſepultus ſit. Hæc ex Dubravio.

LXII. Petri Urſeolitabitus.

Sub idem rempus Petrus Urſeolus, ex duce Venetiarum monachus Coxanenſis, annis ferè viginti rum in cœnobio, tum in privata cellula exactis diem ſupremum obiit: cujus corpus in clauſtro monaſterii ad oſtium eccleſiæ humatum u Guarino abbate qui ad aliquor annos ſuperſtes ſuit. Mortuo Petro probatæ ſanctitatis indicia non deſuere: quibus permotus abbas Oliba, ejus oſſa in eccleſiam tranſtulit.

Inter alia monaſteria, quæ Hugo Tuſciæ dux ædificavit, unum eſt ſancti Januarii

rii de Campo-Leone (*) quod unà cum Juditta conjuge in agro Aretino conſtruxit; qua de re litteras confirmationis ab Ottone tertio imperatore obtinuit hoc anno idibus Decembris, dum Tridenti verſaretur. Alias litteras Petro ejus loci abbati indulſit Conradus imperator. Utraſque retulit Puccinellus in ebronico (a) abbatiæ Florentinæ, ab ipſo Hugone, ejuſque matre Willa conſtructæ. Campo-Leonia abbas erat anno MLXV. Albizus, qui Camaldulenſi eremo (b) decimas ad ſe pertinentes conceſſit. Sancti Januarii monaſterium de Campo-Leone dictum eſt a proximo caſtello de Campo-Leone, ſitum ad Arnum fluvium, quinque paſſuum millibus ab urbe Aretio, versùs occidentem æſtivum, in ditione Florentina, menſæ epiſcopali Aretinæ ſæculo quinto-decimo unitum. Idem dux Hugo ſancti Michaelis eccleſiam, ſitam in caſtello Marturi, in Monaſterium noſtri Ordinis commutavit, eique ampliſſimis prædiis dotato Bonolium abbatem præfecit. Poſt mortem Hugonis decia ſeu marchionis, eùm Bonifacius, filius Alberti, in ejus honorem ſuccedſſiſſet, Bonolium (c) abbatem & monachos inde ejecit, & monaſteri poſſeſſiones invaſit, direpto eccleſiæ theſauro, ibique cum famulis & concubinis habitavit. Hoc monaſterium ſitum dicitur *in monte & podio, quod dicitur Caſtello-Marturi*, vulgò *Poggibonzi*. His adde monaſteria duo (d) prope Luccam civitatem, nempe Salvatoris de Sexto, & ſanctorum Philippi & Jacobi de Pontiano.

ANN. CHR. 997.

Hugonis Tuſciæ ducis monaſteria.

(*) *S. Gennaio de Capoleone.*

(a) *Puccinell. p. 232. & ſeq.*

(b) *Hiſt. Camald. lib. 1. c. 50.*

(c) *Puccinell. p. 222. & ſeq.*

(d) *id. p. 296.*

Ad hæc idem Hugo monaſterio ſanctæ Mariæ de Vangadicia, diœceſis modò Adrienſis, ad fluvium Atheſim ſito, conceſſit curtem ſuam dominicatam, quam in prædicto loco a germana (e) ſua Gualdrada comparaverat: quam traditionem, atramentario, pennâ & pergamenâ manibus ſuis de terra elevatis, lege ſuâ Salicâ fecit *per ſiſtucum nodatum, ramum arboreæ, atque per cultellum & guaſonem*. Actum Ottonia tertii imperatoris anno ſecundo, VIII. kal. Decembris, indictione XI. Hæc prima nobis occurrit notitia illius monaſterii, cujus auctor ignoratur. De eo plura in conſequentibus.

(e) *id. p. 237. & ſeq.*

LXIII. Ambroſiani & Brixienſis monaſteriorum privilegia renovata.

Mediolani Ambroſianæ baſilicæ tunc præerat Gaidoaldus abbas, quo tempore Landulfus archiepiſcopus ab Ottone tertio diploma (f) obtinuit, quo quædam ſacræ illius baſilicæ donationes confirmantur. Actum VI. idus Februarii Aquiſgrani, Ottonis tertii cæſaris imperii primo, indictione X.

Anno ſequenti Otto, dem Cremonæ verſaretur, togatu Bertæ (g) abbatiſſæ, privilegia renovavit Brixienſis monaſterii Salvatoris & ſanctæ Juliæ, quod Novum dicitur. Data XIV. kalendas Februarii, Ottonis tertii regnantis XV. imperii ſecundo. Actum Cremonæ; quod privilegium, uti & præcedens Heribertus, cancellarius vice Petri Cemani epiſcopi & archicancellarii recognovit.

(f) *Puricelli. p. 309. & ſeq.*

(g) *Bullar. Caſin. p. 58.*

LXIV. Sigifredus epiſcopus Placentinus.

Vacabat tunc temporis Placentina ſedes per intruſionem Johannis epiſcopi in ſedem Romanam, qui paullo ante Nonantulanam abbatiam itidem occupaverat. In ejus locum ſuffectus in eccleſia Placentina Sigifredus, quem monachum Ordinis ſancti Benedicti, ac virum eximiâ ſanctimoniâ præditum fuiſſe ex monumentis ejuſdem eccleſiæ Ughellus (h) ſe didiciſſe ſcribit. Non mirum itaque, ſi ſancti Savini ſeu Sabini monaſterii ſtudioſiſſimus (i) exſtitit, obi monachorum numerum, eorumque fortunam mirum in modum auxit, hiſque beneficiis eorum animos adeò ſibi devinxit, ut monaſterii præcipuus pater ac benefactor habitus ſit. Id verò probant tum ejus donationes eidem loco factæ, tum privilegia ab Ottone tertio imperatore obtenta, & a Benedicto papa VIII. cujus pontificium diploma, (k) exſtat, a Sigifredo epiſcopo, & a Wimperto abbate monaſterii ſancti Savini impetratum. Ejus beneficentiam in idem monaſterium æmulatus eſt Dionyſius, quintus a Sigifredo epiſcopus, qui Albericonis (l) primàm abbatis, dein Biehizonis togatu multa contulit eidem cœnobio, de cujus primordiis alias (m) egimus.

(h) *Ital. ſac. to. 5. p. 1557.*

(i) *to. 2. p. 256.*

(k) *ibid. p. 257.*

(l) *ibid. p. 258. & ſeq.*

(m) *lib. 42. n. 13.*

LXV. Johanni abbati Caſinati ſuffectus Johannes alter.

Suffectus in locum Manſonis Caſinatis abbatis anno ſuperiore Johannes, cùm præ ſenectute & infirmitate tanti regiminis (n) ponderi ſe imparem ſentiret, raro modeſtiæ exemplo præfecturâ ceſſit, ſeceſſitque cum quinque ſociis in proximam ſilvam, Piretum dictam: ubi in ſpiritualibus exercitationibus reliquum vitæ ſuæ tempus exegit, mortuus tempore Theobaldi abbatis, adeòque in decrepita ætate: cujus animam ad cælos ſublatam ſuſpexit Andreas monachus, tunc præpoſitus cellæ Capuanæ, ut Victor in ſecundo libro Dialogorum tradit. Annus ejus mortis incertus, dies pridie idus Martii: quo die Sancti titulo in faſtis Benedictiois donatur.

(n) *Chron. Caſin. l. 2. c. 20.*

Ejus ſucceſſor Johannes, eo nomine tertius, nobilis Beneventanus, archidiaconi officium in illa civitate tantâ religione gerebat, ut poſt mortem archiepiſcopi ſummum illud ſacerdotium indubiè accepturus crederetur. Id ſuſpicatus quidam ejuſdem eccleſiæ diaconus, Alix nomine, qui illam dignitatem ambiebat, ſubdolo commento id avertere molitus eſt. Fortè incidit occaſio colloquendi eum Johanne de miſeræ hujus vitæ fragilitate, & de æternæ jucunditate, deque immortali gloria juſtorum ac reproborum perpetua pœna: quo ex colloquio de ſæculo deſerendo ſi-

ANN. CHR. 997.

mul conſtituunt, condicto die, quo ad Caſinenſe monaſterium ambo ſe recipérent. Ubi illuxit illa dies, ſimulatis quibuſdam negotiis, Alia Johannem præcedere ſuaſit, pollicitus, ſe quàm primùm eum ſubſecuturum. Mox conſilium æquitur Johannes; ſuſceptoque ſanctæ converſationis habitu, ſocium pollicitationis admonet: at ille fraudis ſucceſſu mirificè recreatus, aſperius illud eſſe vitæ inſtitutum diait, quàm ut ejus vires corporis ſuſtinere poſſent. Et quidem archiepiſcopo mortuo conſecratus eſt epiſcopus, favente Ottone auguſto: at eodem defuncto, ſedem illam adeò conſequi non potuit, ut etiam aliò relegatus fuerit; ſicque divino conſilio factum eſt, ait Victor in libro ſecundo Dialogorum, *ut, qui cupiditatis honore ductus, fraudulenter fratrem ſuum ſtudait ab eccleſia pellere, ipſe pulſus patriâ, exſul in alieno ſolo vitam finiret.* Johannis in monaſterium ingreſſus contigit ſub Aligerno abbate, ubi, cùm aliquot annos ſub ſanctæ converſationis ſtudio peregiſſet, Manſone abbate permittente, Jeroſolymam voti causâ profectus eſt. Id factum creditur tædio (a) regiminis ejuſdem Manſonis, cujus tempore alii etiam Caſinates e monaſterio egredi maluerunt, quàm ſub tali vivere paſtore, qui favore principum in abbatiam intruſus fuerat. Vixit Johannes in monte Sina religiosè per ſex annos; inde profectus in montem, qui Agionoros vocatur: ubi cùm aliquamdiu ſubſtitiſſet, cæleſti monitu in patriam remeavit. Caſinum reverſus, præpoſitus a Johanne abbate creatus eo in ſolitudinem ſecedente, fratrum unanimi conſenſu abbatialem dignitatem ſubiit. Primo ſuæ ordinationis anno præceptum confirmationis omnium Caſini poſſeſſionum & privilegiorum accepit ab Ottone tertio, qui aliquando in ſacro monte per dies aliquot remoratus beato Benedicto duas coronas argeoreas obtulit. Varias donationes Johanne abbate Caſino factas, variaque ejuſdem opera Leo Mateicanus commemorat.

(a) *Ibid. p.* 124.

ANN. CHR. 998.

LXVI. Ottonis diplomata pro Ambroſiana & Eroſidia.

(b) *Puricel. p.* 311.

GRegorio papâ per Creſcentium qui Johannem pſeudopontificem ſovere perſeverabat, ex urbe Roma exacto, Otto pontificis precibus obſecutus in Italiam redit ineunte anno ejus ſæculi nonageſimo-octavo, ſummâ regiminis Marhildi abbatiſſæ Quindelinburgenſi commiſsâ. Tempus ejus profectionis colligitur ex privilegio Ambroſianæ baſilicæ tunc conceſſo, quo *monachos cœnobii ſancti Ambroſii*, interventu (b) ducis Ottonis de omnibus rebus ad ipſum locum pertinentibus *per baculum* inveſtivit, eoſque ſub ſuam tutelam ſuſcepit. *Data nonis Januarii, anno dominicæ incarnationis* DCCCXCVIII. *regni verò domni Ottonis tertii* XIV. *imperii verò ejus ſecundo. Actum Papiæ feliciter*, Romam ubi advenit imperator Johannem intruſum comprehendit: eoque eacæato, Creſcentium quoque ejus fautorem, qui ſe in Mole-Hadriani prætidio munierat, datâ fide eductum, nihilò minùs capitali ſententiâ damnavit. Quo tempore id factum ſit diſcimus ex Ottonis (c) litteris, quibus quatuor manſos in comitatu Walterii comitis Einſidlenſi monaſterio donavit. *Data* III. *kalend. Maii anno dominicæ incarnationis* DCCCXCVIII. *indictione* XI. *anno tertii Ottonis regnantis* XV. *imperii ſecundo. Actum Romæ, quando Creſcentius decollatus*

(c) *Annal. Eremi p.* 109.

(d) *Puricel. p.* 315.

ſuſpenſus fuit. Eremo tunc præerat Vitandus abbas. Sic reſtitutus in ſedem Gregorius, qui eodem anno Ambroſiani (d) monaſterii poſſeſſiones & privilegia renovavit, dato diplomate IV. kalendas Maias per manus Johannis epiſcopi ſanctæ Albanenſis eccleſiæ & bibliothecarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis, Gaidoaldo illius monaſterii abbate, cui Johannes poſt annos quinque ſucceſſit.

LXVII. Gerbertus archiepiſcopus Ravennæ.

Inter ea vacante ſede Ravennateſi ob deceſſum, vel potiùs ſeceſſum Johannis archiepiſcopi, qui in Taurinos ad montem-Caprafium, abdicatâ dignitate, ſe abdidiſſe traditur, ibidemque ſancti Michaelis monaſterium illuſtraſſe, ſuffectus eſt in ejus locum Gerbertus noſter, qui, poſt teſtiturum in ſede Remenſi Arnulfum, ad Ottonem imperatorem, diſcipulum quondam ſuum, ſe receperat, eumque in Italiam comitatus fuerat. Itaque archiepiſcopatu Ravennatenſi ab Ottone, ſtatimque pallio a Gregorio papa donatus eſt. Litteras hac de re pontificias retulit Rubeus, datas IV. Kalend. Maii per manus Johannis epiſcopi Albanenſis, indictione XI. (ſic legendum) Gregorii pontificatus & Ottonis imperii anno ſecundo. In his litteris Gerberto archiepiſcopo, ejuſque eccleſiæ quædam tribuit *poſt mortem Adelaidæ imperatricis auguſtæ*, id eſt poſtquam illa obiiſſet; nam anno tantùm undemilleſimo deceſſit.

LXVIII. Roberti regis connubium reſciſſum.

Idem Gerbertus, jam Ravennæ archiepiſcopus, interfuit concilio Romano, in „ quo ſtatutum eſt capitulo primo, ut Rotbertus rex Francorum Bertam conſan„ guineam ſuam & affinem, Odonis comitis quondam uxorem, quam contra„ leges uxorem duxerat, incunctanter dimitteret, atque utrique ſeptenuis pœni„ tentia judicta. Suſpenſus item a communione uſque ad ſatisfactionem Herchembaldus ſeu Archembaldus Turonenſis archiepiſcopus, talis connubii conſecrator, cum omnibus epiſcopis, qui illis inceſtis nuptiis interfuerant. Depoſitus item

Giſi-

Gisilarius Magdeburgensis ecclesiæ archiepiscopus, nisi canonicè probaret, se citra ambitionem, ar cleri & populi postulatione a Merseburgeori ecclesia ad Magdeburgensem migrasse: quod argumento est, quanta fuerit Gregorii pontificis religio. ANN. CHR. 998.

Romanum concilium subsecuta synodus Ravennas, quam Gerbertus initio sui pontificatus convocavit. In illa synodo emendata est consuetudo ejus ecclesiæ valde repreheusibilis, quâ fiebat, *ut subdiaconei corpus Domini, quod formatum appellant, tempore consecrationis episcoporum ipsis vendant episcopis, & chrisma vendant archipresbyteris*; ubi legendum puto *fermentum*, quo nomine eucharistia donatur in actis Miltiadis papæ ac Siricii, & in epistola Innocentii primi ad Decentium Eugubinum. Succurrit hoc loco quæstio ab Einardo proposita Fulberto, tunc Caruutensium scholarum rectori postmodum episcopo, *de hostia*, quam Einardus ipse, paullo ante promotus ad sacerdotium, *de manu episcopi susceperat, quæ ratio sit videlicet, usque ad quadragesimam diem usu quotidiano eam consumere, vel quos hujus rei auctores haberemus*. Respondet Fulbertus se putasse, *hoc omnibus ecclesiis usitatum* esse; idque haberi in illo codice, *quem a natali patria inter cæteros devexerat. Nostri enim episcopi*, inquit, *provinciales in hujusmodi ritum omnes consentiunt*; quo ex loco alias conjectaveram Fulbertum ex Gallia orrum non fuisse, uti hæc verba satis innuunt: quæ comparata cum fine ejusdem epistolæ, hanc Italum fuisse, non obscurè significaut, ubi ait, hæc interim dicta sufficere, *dum ego*, inquit, *codicem de hujusmodi exemplaribus a Romano scrinio prolatum perlegam*. Certè ex vulgato Ordine Romano una hostia consecrato episcopo in dies quadraginta consumenda portigebatur, presbytero in dies octo. Addit Fulbertus, novis sacerdotibus morem fuisse, ut ejusmodi hostiam consecratam, *in pergameno tu hoc usus parato involutam, quotidiana celebratione solverent, & portiunculam parvam, juxta instantium diorum computatam, sumerent*. Ex quo intelligitur, si bene capio hunc locum, novos illos sacerdotes quotidie per illos quadraginta dies sacra celebrasse, & inter celebrandum aliquid de ejusmodi hostia decerpsisse, ut ex illa particula, uti & ex alia ab ipsis consecrata, communicarent in memoriam susceptæ recens ordinationis. Vitginibus itidem io consecratione sua consimilis hostia io dies octo quibusdam in locis tribuebatur, ut legi in veteri libro Sacramentorum Remigianæ bibliothecæ. Hic porro Einardus, cui prædicta illa Fulberti epistola inscripta est, videtur abbas fuisse, sed illustris, utpote quem *ferentatis* titulo Fulbertus compellat. Epistolæ inscriptio est *Domino suo Einardo, filii semper venerando, Fulbertus exiguus*. Sic Einardi nomen restituit codex Uticensis, in quo hæc Fulberti secunda epistola cum prima ad Adeodatum repetitur, adjuncto Dialogo (*a*) Hugonis Turonensis archidiaconi ad Fulbertum amicum suum, cujus dialogi argumentum est revelatio facta Herveo thesaurario basilicæ sancti Martini de peregrinorum conversione & salute per sanctum Martinum a Deo imperrata. LXIX. Ravennas concilium de eucharistia. (*a*) *Analect. t. 2. p. 349.*

Redeo ad Johannem, Gerberti io sede Ravenuensi aorecessorem, cui discessuro Hermensredus, abbas Galliatensis designatus, obsequium (*b*) Ravennæ, fidemque sollemni sacramento juravit. Hoc quippe monasterium sancti Hilarii, in agro Gallata ædificatum, cum suis omnibus rebus; iridemque alia duo cœnobia io urbe Atimino, sancti Thomæ alterum, alterum sanctæ Euphemiæ, Gregorius papa ante biennium ecclesiæ Ravennensi asseruerat, litteris (*c*) datis ad Johannem archiepiscopum, quem reverendissimum & sanctissimum *confratrem* appellat: eùm e contrario Gerbertum spiritualem suum *filium* dicat in illis (*d*) litteris, quibus ei pallium concessit. Abbatia Galliatensis sita est in Romandiola, territorio civitatis Forli-Popilii, in dominio tamen Florentino, sedi apostolicæ subjecta, quam a ducentis annis iucolunt Camaldulenses. Hoc etiam anno Pomposiæ monasterio præpositus fuit Guido abbas, de quo pluta in consequentibus dicturi sumus. LXX. Hermensredus abbas Galliatensis. (*b*) *Rubeus p. 272.* (*c*) *ibid. p. 271.* (*d*) *id. p. 273.*

Dum Otto imperator Romæ resideret, autecessorum suorum privilegia, Farfensi concessa monasterio, novo diplomate roboravit pridie idus Martii, rogatu Hugonis abbatis ejus loci tricesimi-secundi. Hic anno superiore Alberico successerat, cujus *iniquus* ingressus fuisse dicitur in chrouico Farfensi, propterea quòd abbas *per apostolicam præceptionem* institutos sit, sed *postmodum digne per Ottonem correctus imperatorem*, cui tunc monasterium illud sujectum erat. Exstat in archivo Farfensi Ottonis hac de re præceptum, in quo ait se justè motum fuisse contra Hugonem monachum, qui sibi imperialis abbatiæ, monasterii scilicet Farfensis, absque impetratoria ipsius assensio regimen usurpaverat, &, quod deterius est, pretio a Romano pontifice emerat; eique propterea abbatiam debito cum dedecore abstuliisse; ipsum verò monasterium cuidam Hugoni episcopo in beneficium dedisse, & carissimum sibi Erphonem ibi manere præcepisse. Post hæc verò eumdem Hugonem monachum, ab ejusdem monasterii congregatione magnis precibus postulatum, eidem LXXI. Hugo abbas Farfensis.

loco

ANN. CHR. 998. loco ſe reſtituiſſe, eâ lege, *ut deinceps juxta canonum, regulæque monachicæ auctoritatem, & ejuſdem monaſterii per antiquorum regum & imperatorum præcepta adiptam libertatem, electum quiſquis ab eadem congregatione priùs, dein imperiali patrocinio præſentatus, gratis roboretur, & a ſummo pontifice conſecretur: aliter ſi præſumſerit, imperiali cenſurâ condemnetur.* Datum VIII. kal. Martii, indictione XI. Ottonis tertii regnantis XV. imperii II. Actum Romæ; quæ notæ huic anno conveniunt. Tanti verò deinceps apud Farfenſes habitus eſt Hugo abbas, ut ejus nativitas in brevibus hujus loci annalibus notata ſit anno DCCCCLXXII. menſe Aprili; & anno DCCCCLXXXVI. ingreſſus ejuſdem in monaſterium ſancti Quirici, ob id nimirum, quòd *monaſterii in utroque recuperator*, id eſt in ſpiritualibus & temporalibus, *& reſtaurator eſſe ſtuduerit*: quod ejus facta in ſubſequentibus comprobabunt.

Lis ejus cum presbyteris Romanis. (a) *Muſ. Ital. t. 2. p. 59.*

Ubi primùm iniit præfecturam, litem adversùs Farfenſes moverunt Romani presbyteri (*a*) eccleſiæ ſancti Euſtatbii, ſitæ in Platana, *reclamantes ad dominum Gregorium papam & imperatorem Ottonem, reſidentes in baſilica beati Petri apoſtoli*, de duabus eccleſiis ſanctæ Mariæ, & ſancti Benedicti, ſitis in Thermis Alexandrinis a Farfenſibus tunc poſſeſſis, quas ſibi competere contendebant. Hujus rei causâ Hugo abbas juſſus ad ipſum placitum venit, elque propoſito Romano advocato, noluit acquieſcere; atque inde receſſurus erat, niſi *per cuculam appreheſus* illic ſedere coactus fuiſſet. Indutiis acceptis, ſe reſponſurum eſſe negavit, niſi per Langobardum advocatum, & per legem Langobardorum cauſa judicaretur, prout a Lothario imperatore præceptum fuerat; & juxta ſui monaſterii privilegium, quod erat inſtar ejus, quo regebantur cætera monaſteria regni Francorum, id eſt Luxovienſium, Lirinenſium, & Agaunenſium: quo quidem privilegio ſancitum erat, ut pontifex Romanus *nullum dominium in jure ipſius monaſterii haberet, excepta conſecratione*. Cauſantibus autem adverſariis, hoc privilegium falſum eſſe; repoſuit abbas, ſe paratum eſſe ad præbendum ſacramentum *cum ſint ſacramentalibus, quòd ſcripta ipſa falſa non eſſent, & quòd hoc monaſterium per centum & eò amplius annos ſe defenſavit per legem Langobardorum; inſuper per pugnam, & per teſtimonia* id probaturus. Sed hanc conditionem presbyteri admittere noluerunt. Interrogatus abbas a presbyteris, num *eartam tertii generis* de illis eccleſiis *in tribus perſonis ad penſionem reddendam* ipſius anteceſſoribus facta fuiſſet; reſpondit pro eo Hubertus ejus advocatus, ex lege Langobardorum ſibi ſufficere, *quòd hoc monaſterium per XL. annos poſſideret eas ad proprietatem*. Jam verò presbyteris affirmantibus, *quòd infra ipſorum curricula annorum penſionem acceperint*, idque tribus teſtibus comprobare pergerent; teſtium falſitate deprehensâ, *presbyteri apprehenderunt baculum, & in manibus domni Hugonis abbatis & Huberti ejus advocati præfatas eccleſias reſtaurarunt*, decem auri librarum pœnâ iis impoſitâ, ſi hanc litem umquam renovarent. Similis controverſia coram iisdem Gregorio pontifice & Ottone imperatore agitata eſt inter Hugonem abbatem & Benedictum comitem de curte ſancti Gethulii, quam comes demum convictus, *virgulam in manu* habens, Farfenſibus reſtituit. Actum in urbe Roma juxta Thermas Alexandrinas, in eccleſia ſanctæ Mariæ, quæ erat juris ipſius monaſterii, ut mox diximus.

LXXII. Ejuſdem præclara conſtitutio.

At pietatem ac ſtudium Hugonis abbatis pro diſciplina regulari teſtatum facit in primis præclara conſtitutio, de recipiendis conſuetudinibus Cluniacenſis monaſterii ab ipſo edita, quam hoc loco integram referre operæ pretium fuerit. En ipſa ejus verba.

Audite, fratres dilectiſſimi, quod modò coram Deo omnipotenti & domina noſtra Maria perpetua virgine profiteor veſtræ ſanctitati. Denique cùm in hanc abbatiam cupiditate honoris caput venire auderem, pecuniam obtuli domino papæ, & ſtudui eam acquirere iniquè. Poſt hæc recognoſcens me graviter deliquiſſe, cœpi de hoc ingemiſcens cogitare, & de hujus monaſterii redintegratione, ſi forte mihi propter hoc miſereretur Deus, & per ſuæ ſanctiſſimæ Genitricis interceſſionem ſi aliquem fructum efficere poſſem ad hujus cœnobii recuperationem. Erat enim tunc iſte locus in omni religione pœne deſtitutus, ita ut plures monachi ſæculariter & cum maxima laſcivia forent, carnem in refectoria manducantes, & irreligiosè viventes, veſtimenta quoque non monachica, ſed quaſi laicalia ad ſuum libitum ferentes. Perrexi igitur primò ad Sublacenſem monaſtor, & hinc inde ſuſtuli aliquot, quia mihi aliquantulum videbantur incedere mehùs; ſed non multò poſt eorum cognitâ religione, non ut deſiderabam in eis reperi regularem perfectionem. Deinde ad Caſinenſe properavi cœnobium, in quo ſimiliter invenì quod non cernebatur commodum. Tunc relatum mihi eſt, quòd Ravennate monaſterium regularem tramitem obſervaret plenìùs. Ego autem cum fitiens abi, & illinc quoſdam, qui religioſi videbantur, acquiſivi, quorum me etiam inconditæ ferocitati in tantum ſubdidi, ut frequenter ab eis diſciplinarer iadiſcretè pro eorum quotidiani victus aliqua defectione: quæ omnia idcirco ſuſtinebam, ut & mihi venia peccatorum daretur

tur, & mei exemplo alii erudirentur. Inter ea supervenerunt quidam sanctissimi viri & patres Cluniacensis monasterii in hoc cœnobium, qui meum desiderium de hujus monasterii recuperanda perfectione cernentes, volde ædificati laudaverunt, & qualiter ad magnum pervenire possem proficuum, utilissimum spiritualiter mihi consilium dederunt: quorum postremd compunctus admonitione dedi operam, ut hanc abbatiam amitterem, & pœnitentiam ab eis congruam susciperem. Itaque ut diguam pœnitudinem perficerem me admonuerunt, & ne abbatiam dimitterem omnimodis interdixerunt: quod mihi sanctissimum consilium discretè illatum ab eis libentissimè suscepi, & qualiter meam salvationem & hujus monasterii recuperationem posse adimplere, præcipuorum hortamine confratrum & suffragio fultus, sicut infra scribitur, exercere & ordinare studuimus, adjurantes & obtestantes nostros omnes successores & hujus monasterii futuros fratres & seniores per tremendi examinis terribilem diem, ut quæ modò communiter statuimus, non ducant in aliquam maculationem, aut violari tentent: ne exinde in die judicii rationem reddentes, pavendam recipiant damnationem, & in hoc sæculo Deus illis inferat debitam ultionem. ANN. CHR. 998.

In nomine Domini ego Hugo humilis & indignus abbas Farfensis cœnobii, dum per Dei omnipotentis pietatem recognoscerem gravissimum crimen simoniacæ hæreseos me incurrisse datâ pecuniâ pro hujus honore abbatiæ; dignè confessus sum, & pœnitentiam suscepi, eandem abbatiam in manibus sanctorum patrum præsentium Odilonis & Gulielmi Cluniacensis almi monasterii refutavi, & deinceps me quiescere & continere ab ea fideli sponsione promisi. Tunc illi magis congruo huic monasterio in futurum utentes consilio, pro hoc peccato hinc mihi indixerunt pœnitentiam, ut præfati Cluniensis monasterii sanctam consuetudinemque religionem in hoc nostro monasterio introducerem, & prout cumque plenius valerem, juxta hujus loci possibilitatem, facerem retinere: quam jussionem nostris hortatus præcipuis feci, tamquam ab ore divino ab eis suscepi, & viriliter atque constantissimè studui perficere. Unde præsenta venerabili sanctissimoque episcopo sanctæ Romanæ ecclesiæ, & præfatis patribus, omnique nostro religioso conventu statuimus & confirmamus, ut eandem prædictam religionem Cluniensis monasterii in officiis ecclesiasticis & dignis moribus, & confratrum cultu vestium, sive copiâ victus, quotidie & in sanctis sollemnitatibus, in quantum hujus loci possibilitas Domino administrante exegerit, in hoc monasterio deinceps sagacissimè & constantissimè teneamus, & omnimodis observemus, & a nullo nostro successore, vel hujus monasterii prælato nequaquam destruatur aut transgrediatur: quam verò nostram constitutionem ut omnes nostri conventus voluntariè suscipiat, & libentissime observans per omnia custodiat, confirmantes sancimus ejus regimini omnium mortuorum totius abbatiæ oblationes & decimas & molendinos totius alvei Pharphæ, & mannalia farinaria, & gran ca ac sancti Vitti, & gualdum Casini cum gualdo circuitus hujus loci: quæ omnia si quis abbas aut prælatus vel subditus cujuslibet tyrannicæ dominationis, aut favore sublimitatis sæcularis, destruere, aut in aliquo minuere quocumque ingenio præsumserit, vel consilium dederit, aut submissionem fecerit; prælatura ejus deficiens ad nihilum devenat, & in iram incurrat Dei omnipotentis, donec vixerit sub perpetuo permanens anathemate, & in tremendo judicio cum Juda sacrilego & traditore æternam recipiat damnationem, nisi diguè pœnitens, aut fratrum imbecillitas vel impossibilitas, sive temporis aliquod remitti coegerit egestas; quod tamen nullo modo, nisi communi assensu atque concordiâ, discretissimè fiat. Has verò constitutiones prædicti sanctissimi patres Odilo & Gulielmus cum venerabili episcopo coram se editas corroborarunt, optantes ut earum observatores in paradiso æternam percipiant remunerationem: sed & Silvester secundus apostolicus postea collaudans suâ auctoritate confirmavit, & pœnitentiam pro eodem peccato adhuc canonicè indixit, quemadmodum in ejus habetur decretis.

Ex his intelligitur, Odilonem abbatem, & Gulielmum seu Willelmum (is abbas Divionensis erat) eo tempore Italiam petiisse, eorumque consilio consuetudines Cluniacenses in Farfensi monasterio receptas fuisse, agente Hugone abbate, cujus zelus pro regulis ecclesiasticis & monasticis ex hoc loco maximè elucet. Neque verò hic stetit; nam denuo pœnitentiâ ductus pius abbas perpetratæ simoniæ, præfecturâ se iterum abdicavit, ut inferiùs dicturi sumus ad annum millesimum-nonum, quo Guido ipsius nepos ei suffectus est, & prædictam constitutionem confirmavit: ubi de præmissis consuetudinibus agendum.

Pistorii in Etruria versabatur imperator, cùm ecclesiam sancti Salvatoris sanctorumque Donati & Martini, sitam in loco qui dicitur *Septimus*, in suam clientelam admisit, ejusque bona & possessiones a quoquam occupari vetuit. Id factum ad preces Gumperti presbyteri atque Azonis diaconi, qui fortè hanc ecclesiam exstruxerant, vel dotaverant. Conditum est eo in loco monasterium, Septimum a loco appellatum, quod septimo ab urbe Florentia milliario abesset, cum ad modum, quo similis locus prope Constantinopolim *Hebdomum* vocabatur. Nugantur proin-

ANN. CHR. 908.

proinde, qui monaſterium illud ob id Septimum dictum putant, quòd ſeptimum eſſet monaſterium, conditum ab Hugone marchione. Certè quinque tantùm monaſteria in illis partibus ab eo conſtructa fuiſſe tradit Leo Marſicanus in chronico (*a*) Caſinenſi, ſcilicet Florentinam ſanctæ Mariæ abbatiam cum Willa matre, monaſteria ſancti Januarii de Campo-leone, ſancti Michaëlis ad caſtellum Martuti, Salvatoris de Sexto prope Luccam, & ſanctorum Philippi & Jacobi de Pontiano, prope eamdem urbem, de quibus ſuperiùs egimus. Ottonis diploma (*b*) datum eſt Piſtorii VIII. idus Julii, hoc ipſo anno, indictione XV. Ottonis imperatoris anno tertio.

(*a*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 22.*

(*b*) *Ital. ſacr. to. 3. p. 54.*

Gerbertus, etſi Ravennæ archiepiſcopus, Bobienſem nihilò ſecius abbatiam retinuit, quam ab Ottone ſecundo receperat. Id patet ea litteris (*c*) Ottonis tertii, quas *vir venerabilis, nunc*, inquit Otto, *Ravennas archiepiſcopus, & jam olim ex largitate reverendæ memoriæ genitoris noſtri Ottonis abbas canobii Bobienſis*, impetravit ad confirmationem omnium ipſius loci poſſeſſionum. *Actum Papiæ anno ab incarnatione* DCCCCXCVIII. *indictione* XII. *à* kalendis Septembris inchoata, *anno imperii tertii Ottonis tertio. Data Kal. Octobris*. Anno ſequenti, cùm Gerbertus ad pontificatum Romanum aſſumtus fuiſſet; Petrus abbas ai ſucceſſit in præfecturâ Bobienſi.

(*c*) *Bullar. Caſ. to. 2. p. 58.*

LXXIII. Abbo divortium Bertæ regi perſuadet.

Etſi pius eſſet Rotbertus rex, non tamen ſtatim ita ceſſit monitis ac minis Gregorii papæ, ut uxa Bertam dimitteret. Id tandem factum ait Petrus Damiani occaſione monſtri, filii ſcilicet, quem Berta pepererit, *anſerinum per omnia collum & caput* habentis. Idem quoque legitur in fragmento quodam hiſtorico, quod Pithœus & Cheſnius ediderunt. At Helgaudus auctor eſt, Rotbertum ob iſtud connubium *per dominum & venerabilem Abbonem, Floriacenſium a Deo præelectum abbatem, nunc Chriſti favente gratiâ miraculis coruſcum, ſpretâ mortis formidine, durè increpitum privatim & publicè fuiſſe, donec rex mitiſſimus reatum ſuum agnoſceret, & quam nuptè ſibi copulaverat, mulierem derelinqueret*: quod mitum eſt ab Aimoino in Abbonis vita prætermiſſum fuiſſe. De monſtro illo neque Helgaudus, neque Aimoinus mentionem faciunt. Hoc Rotberti regis cum Berta connubium præter conſenſum Hugonis regis & Adelaidis reginæ ejus parentum factum videtur. Et fortè hoc ipſum eſt, quod Willelmus abbas Divionenſis ipſi repoſuit, de filiorum (*d*) ſuorum in ſe molitionibus conquerenti. *Meminiſſe te, o rex*, inquiebat, *convenit injuriarum approbriorumque patri ac matri a te illatarum in tua juventute; quorum talia tibi, juſto judice Deo permittente, a filiis ingerantur, qualia tu ipſe genitoribus ingeſſiſti*: quo audito, rea piiſſimus filiorum ſuorum Heinrici & Rotberti injurias patientiſſimè tulit, ſeque culpabilem ultro confeſſus eſt.

(*d*) *Glaber lib. 3. c. 9.*

LXXIV. Rotberti diplomata pro Foſſatis & S. Maglorio.

Quo præciſè tempore Rotbertus Bertam dimiſerit, expendimus in præfatione ad primum tomum Sæculi ſexti Actorum noſtrorum. Necdum eam a ſuo conſortio removerat anno. kalendas Maias hujus anni, quo tempore Rainoldus (*e*) Pariſienſis epiſcopus, & pater ejus Burchardus comes a Rotberto rege obtinuerunt confirmationem donationis ab ipſis factæ *abbati ejuſdem loci*, id eſt Foſſatenſis *nomine Teotoni* ſeu Teutoni, *& fratribus ibidem Deo militantibus*, pro ſua & Elizabeth comitiſſæ ſalute: quod rea benignè annuit *ſuggerentibus ac intervenientibus dilectis noſtris*, inquit, *videlicet dilectiſſimâ genitrice noſtrâ Adelaïde, atque conjuge noſtrâ Bertâ*, quæ proinde necdum repudiata erat. *Data* anno. *Kal. Maii*, *indictione* an. *anno* X. *regnante Rotberto rege glorioſo. Actum publicè Pariſiacâ urbe, anno incarnati Verbi* DCCCCXCVIII. quæ omnia referuntur non modò in diplomate Rotberti regis, ſed etiam in libro de vita Burchardi comitis. In eodem diplomate fit mentio de Goſcelino vicecomite Milidunenſi, cujus deprecatione Burchardus comes eccleſiam Noſiaci-ſicci, quam Ille ex comitis beneficio poſſidebat, Foſſatenſibus contulit. Ipſe verò vicecomes, cingulo militiæ depoſito, ut in Burchardi vita legitur, in eodem cœnobio poſtea monachus factus, finem vitæ ſuæ ibidem piè capiviè, obiitque ante. kal. Aprilis. Quæ dixímus de tempore repudiatæ Bertæ, ampliùs patebunt ex iis quæ inferiùs dicturi ſumus, tum de alio diplomate Rotberti regis, anno milleſimo Foſſatenſibus conceſſo, in quo Bertam conjugem ſuam vocat; tum ea litteris Adalaidis comitiſſæ, uxoris Willelmi quondam Provinciæ ducis, anno milleſimo-primo pro Monte-majoris datis, quibus Conſtantia necdum regina ſubſcribit. His accedit aliud diploma (*f*) Rotberti regis, eas res confirmantis, quas ipſius patet *beata memoriæ* Hugo rex ſecum piè contulerat *monachis famulantibus Chriſto, ſanctiſſimoque Maglorio, in urbe Pariſiaca quieſcenti: ubi etiam fundaviſſent*, inquit, *monaſterium pratuxato præcipuo confeſſori, cæteriſque ſanctis ibidem aſſignatis ob illorum corpora, quæ ut peregrina hoſpitabantur per alterum rura*; quod ab ſe factum dicit, *intervenientibus regnis, Adelaïde venerabili ſuâ genitrice, cum nobiliſſimâ uxore, Berta nomine*. Hoc porro diplomate in primis confirmatur

(*e*) *Diplom. p. 178.*

(*f*) *Mariene nova collectio part. 2. p. 6. & ſeq.*

n ter-

„ terra, in qua ipſum ſitum eſt monaſterium; tum prædium, dictum Willaris, ANN. CHR. 928.
„ quod Rotbertus ipſe eidem loco in die tranſlationis ſanctorum dederat; item ec-
„ cleſiola in ſuburbio Pariſiaco haud procul a mœnibus in honore ſancti Maglo-
„ rii dicata, cum terra ſibi adjacenti, *in qua ipſorum eſt ſepultura monachorum*; clau-
ſus etiam vineæ juxta Savejas ſitus, quem dedit *divæ memoriæ Hugo avus*, inquit, *noſter*, æquivocique noſtri Rotberti regis filius, aliæque res, quas commemorare nihil attinet. Sub finem diplomatis, quod in editis caret chronicis notis, rex jubet monachos ejus loci, *quoniam peregrini atque ultenigenæ eſſe noſcuntur*; (nam ex Armorica, ut aliàs (*a*) diximus, Pariſios confugerant) benigne, miſericordi- (*a*) *lib. 48. n. 85.*
ter ac piè ab omnibus tractari.

LXXV. Burchardi donatio facta S. Walarico.

Burchardus comes, mox laudatus, Leuconaenſis ſeu ſancti Walarici monaſterii inopiam relevare cupiens, res quaſdam ex beneficiis ſibi collatis eidem monaſterio conferre decrevit: *ut augmento noſtri*, inquit, *ſolaminis monachi inibi degentes, aliquo modo ſuſtentarentur, & terrenis commodis dilatari valerent, & pro incolumitate „ regis glorioſi Rotberti & ſucceſſorum ejus libentius Dominum exorarent*. Quapro- „ pter eis donat in villa pagi Pontivi Herlelcurte (*) ſex manſos tertæ, & in (*) *Herlicour.*
„ Abbatis-villa duo farinaria, & ex vino venali, *quod infra caſtrum jam peractis „ vici venumdabitur, ſub cenſura uniuſcujuſque plauſtri duo ſextaria*; & hæc qui- „ dem ſe ſuperſtite: poſt ipſius verò exceſſum tres villas in eodem pago, *quas vulgares Hera* (*) *& Quent, & Moncellos* (*) *vocant, cum una eccleſia*, aliiſque ad eas pertinentibus. *Acta Campegia caſtro v. idus Junii, natali ſanctorum Primi & Feliciani, anno* XX. *regni Rotberti regis*. Huic inſtrumento apponuntur in primo ordine ſigna Rotberti regis, Burgardi ſeu Burchardi comitis donatoris, Arnulfi archiepiſcopi Remenſis, tunc in ſedem (*b*) reſtituti, ejuſque comprovincialium epiſcoporum, Atſelini, Rotgeri, Fulcoldi, & Hugonis, & poſt eos Rainoldi Pariſiorum epiſcopi, ipſius Burchardi filii, in ſecundo ordine ſigna Widonis comitis, Walteri comitis, Hugonis comitis, Wiberti vicecomitis, & aliorum; in tertio ordine, Ingelranni vicecomitis, Herboldi abbatis, Huboldi monachi, Foleradi abbatis, & aliorum. Franco regius cancellarius huic inſtrumento ſubſcripſit, & ſigillum Rotberti regis appoſuit. Hic eſt Burgardus Pariſiorum comes, qui unà cum Orlando Vimnacenſi vicecomite ſancti Walarici corpus, inter medios hinc inde conſiſtentes fluctus, ad proprium locum reportaſſe dicitur. Fulcradus abbas is eſſe videtur, qui Reſtoldo primo ab inſtauratione Leuconaenſis monaſterii abbati ſucceſſit. Reſtoldi abbatis obitus notatur XVIII. kal. Februarii in necrologio ſancti Lucani Bellovacenſis, ubi monaſticus profeſſus fuerat. Campegia caſtrum, ubi datum eſt diploma, locus eſſe videtur pagi Wimnacenſis *Campagne* vulgò dictus, ubi veteris caſtelli rudera hactenus cernuntur, haud procul a loco, ubi Ludovicus Baldi filius Nortmannos anno DCCCLXXXI. proſtravit. (*) *Here & Quent.* (*) *Moncellaux.* (*b*) *ſupra n. 41.*

LXXVI. Flaviniacenſes ſtatus & abbates.

Eodem anno, Rotberti regis ſecundo, Walterius Æduorum præſul novemdecim altaria conceſſit abbati & monachis Flaviniacenſis monaſterii, quod per Heldricum, ſancti Germani Autiſiodorenſis abbatem, ad priſtinum regularis diſciplinæ ſtatum reſtitui curavit. Subſcribunt archidiaconi tres, & tres abbates canonici, quorum unus Ermuinus, ipſius Walterii, ut puto, futurus ſucceſſor; & poſt alios canonicos *Landricus comes Nevernis, Arlebaldus Sinemurenſis, Aymus comes Alſenſis, Hugo abbas & comes*, deinde Unericus, Erpertus & Hugo abbates. *Acta Auguſtidunо in menſe Martio, anno* II. (*) *regnante rege Rotberto*. Helmuinus epiſcopus, Walterii ſucceſſor, hanc conceſſionem raram habuit. Walterius Æduenſem eccleſiam (*c*) poſt Gerardum regendam ſuſceperat anno DCCCLXXVIII. Hic, defuncto Miloue Flaviniaci abbate, ejus loci præfecturam tradidit Rotberto, Landriei Nivernenſis comitis propinquo, qui monaſterium omnino peſſumdaturus fuiſſet, niſi eum Walterius expuliſſet, ejuſque loco Heldricum Cluniacenſem monachum, qui jam ſancti Germani Antiſiodorenſis, & ſancti Johannis Reomaenſis abbas erat, ſubrogari curaſſet. Rotberto data cella Corbiniacenſis, quæ ab eo abbatia dicta eſt. (*) *ſic, mss v. ut apud Rover.* (*c*) *Labbe to. 2. Bibliotb. pag. 794.*

LXXVII. Aimoinaas hiſtoriam Francorum ſcribit.

Sub idem tempus Aimoinus Floriacenſis monachus hiſtoriam Francorum ſetibere aggreſſus eſt juſſu abbatis ſui Abbonis, eamque libris quatuor complexus, *domino venerabili, & in Chriſti dilectione fundato Abboni abbati* nuncupavit, *totus gregis illi a Deo commiſſi*, ut de ſe ipſe ſcribit, *minimus Aimoinus*. Hoc in opere res „ geſtas gentis ac regum Francorum, quæ per diverſos ſparſæ libros, inculto ſer- „ mone ſcriptæ erant, in unum redigere corpus, & ad emendatiorem latinitatis „ formam revocare ſtuduit, deſcriptione Germaniæ ac Galliæ ex veteſtis auctori- „ bus præmiſſâ, ſubinde mentionem faciens de ſancto Benedicto patre, *cui ego*, inquit, *meum ſcire, meum poſſe, meumque vivere poſt Deum acceptum fero*. Certè in fine libri quarti caput ultimum inſtituit *de fundatione cœnobii Floriacenſis*, cui

ANN. CHR. 998.

heroicum metrum ſubjungit de tranſlatione corporis ſancti patris Benedicti in Gallias. Hæc Aimoini hiſtoria typis primùm vulgata eſt ea codice ſancti Germani Pratenſis monaſterii, cum additamentis & interpolamentis aaiuſdam ejus loci monachi, qui res ſui monaſterii idemtidem Aimoini hiſtoriæ inſeruit: quo ex codice Jacobus Brolius hanc hiſtoriam adſcripſit Aimoino Pratenſi monacho, qui centum annis Aimoino Floriacenſi ſuperior fuit, eamque arbitratus eſt nuncupatam Abboni Pratenſi decano, qui carmen de obſidione Pariſiaca compoſuit. At certum eſt hiſtoriam illam Aimoini Floriacenſis genuinum fetum eſſe, eamque nuncuparam fuiſſe Abboni abbati, non ejus æquivoco decano Pratenſi, ut patet ex editione Chefniana, in qua anonymi Pratenſis interpolamenta reſecta ſunt. Lege hac de re Diſſertationem Philippi Labbei in tomo ſecundo de ſcriptoribus eccleſiaſticis.

LXXVIII. Dervenſis baſilicæ dedicatio.

Sub idem tempus nova Dewenſis monaſterii baſilica, quam Adſo abbas inchoaverat, perfecerat Beringerius ejus ſucceſſor, conſecratur a Gibuino Catalaunenſi, ſeniori an juniori ſenioris nepote, qui hoc ferè anno, apud Albericum præcedente, ſeniori ſucceſſit, notarus a Gerberto (*a*) in epiſtola ad Adelaidem auguſtam, quòd cortem Calmiciacam pervaſiſſet. Certè Gibuinus ſenior, teſte Frodoardo, ſedem illam inierat anno occcclvii. eamque tenuerat annis lxxx. ut in veterrimo legimus epiſcoporum ejus urbis catalogo, laudatur que a Glabro (*b*) Rodulfo, quod ſub finem anni milleſimi, id eſt ſæculi decimi, Leutardum hæreticum repreſſerit. Facta hæc dedicatio, ut in codice regio, olim Dervenſi, legitur, vtt. kal. Decembris in hæc verba, *Dervo monaſterio dedicatæ ſecundæ baſilicæ in honore beatorum apoſtolorum Petri & Pauli*; quo in codica prima ejus loci baſilicæ dedicatio xtv. kal. Decembris notatur, ſecundam verò factam fuiſſe a Gebuino epiſcopo conſtat ex libro de miraculis ſancti Betcharii abbatis: ubi res memoratu haud indigna de quodam Hugone monacho refertur, qui *ab ipſis inferorum clauſtris* per merita piiſſimæ Dei genitricis Mariæ, ſanctique Berchsrii liberatus memoratur. Is in quodam monaſtatio *ſub ſtrenua Monachorum diſciplina* puer Deo oblatus, ractèque educatus ac diverſis artibus inſtructus, ubi ad tempus juvenilis ætatis pervenit, ſolutiùs vivere cœpit. At, cùm id ejus loci religio non permitteret, fratrum ſuorum poſthabito collegio, fugit Catalaunum. Comperta ejus ſcientiâ, ipſum retinoit Gibuinus epiſcopus, coqua uſus eſt *ad renovanda opera ſua eccleſiæ, quæ erant obnubilata multorum temporum vetuſtate, ſuarum opum ei tribuens liberum fruendi arbitrium*. Ille varò, dum hujus vitæ commodis abutitur, futuræ memoriam facilè abjecit. Verùm hunc Deus inſigni miſericordiæ beneficio ab illo perditu ſtatu revocavit. Cùm enim Gibuinus ad dedicationem Derveuſis eccleſiæ veniret, hunc ſibi familiarem ſecum adduxit. Ejus induſtriâ & arte recreati abbas ſuique, epiſcopum obnixè rogant, eum apud ſe ad tempus dimitti. Annuit pontifex eorum votis. Hugoni privatum diverſorium, & cætera quæque ad libitum aonceduntur. Juſſus ille effingere formam crucis dominicæ, dum imaginem Salvatoris ſculpere parat, non paſſus eſt Chriſtus vultus ſui imaginem indignis formari manibus; nam acri morbo mor correptus apoſtata, brevi ad extrema redigitur. Tunc dolore intolerabili oppreſſus, multis lacrymis ſupplicat ſibi reddi monaſticum habitum, quem ſe abjeciſſe confeſſus eſt. Hoc itaque denuo indutus, cùm dæmon ſubreptam ſibi prædam vindicare conatur, beatiſſimam Virginem ſibi adeſſe conſpexit infirmus, monituſque ab ea eſt, ut deinceps vitam & mores meliùs componeret. Non ſolo hoc exemplo, ſed & multis aliis, cùm antiquis, tum recentibus edocemur, periculoſas & maximè noxias eſſe monachis ess artes, in quibus excellunt, cùm earum occaſione in ſæcularium hominum favorem & gratiam ſe inſinuare ſtudent, vel totos ſa rebus exterioribus tradunt. Proximum eis periculum impendet, qui pro ajuſmodi artibus ſe ſe extollunt, quos idcirco ab eis amovari ſanctus pater Benedictus (*c*) meritò præſcribit.

Hugonis monachi emendatio.

(*a*) *Gerbert. ep.* 159.

(*b*) *Glab. lib.* 2. *fol.* 20 *&* 22.

(*c*) *Reg.* c. 57.

LXXIX. S. Arnulfi monaſterii reformatio & abbates.

Sub idem tempus, cùm fama religionis eximii patris Willalmi abbatis Divionenſis circumquaque diffunderetur; hac excitatus quidam Mettenſis clericus, Benedictus (*d*) nomine, generoſis ortus natalibus, ad eum accellit, ajuſque diſciplinæ ſe mancipavit; tantumque ſub eo progreſſum fecit, ut brevi perfectionem vitæ monaſticæ attigerit. Ejus relatu Adalbero junior Mettenſis epiſcopus, cùm Willelmi abbatis eximiam converſationem didiciſſet, ſancti Arnulfi abbatiam ei commiſit. Willelmus verò Benedictum ibidem conſtituit abbatem, qui multis annis hunc locum optimè rexit, ibidemque vitâ functus *multis virtutibus* claruiſſe traditur. Hic videtur eſſe Benedictus, Teutberti & Ermentrudis filius, quam Johannes ſenior, abbas ſancti Arnulfi, precibus a Deo obtinuit. Non rediit vacuus ex illo itinere Willulmus, quippe cui Adalbero ſtolam auro textam, duaſque cappas purpureas, aureo limbo decoratas, dono dedic: Benedictus verò abbas ordinatus caſulam auro ornatam, atque alia dedit ornamenta, quæ Villalmus monaſte-

(*d*) *Spicil. to.* 2. *p.* 440.

naſterio Fructuarienſi, ab ſe recèns incœpto, conceſſit. Benedictus abbas notatur in necrologio xv. nonas Auguſti. Poſt ejus mortem Willelmus ſuperſtes abbatiam illam *annis multis* rexiſſe dicitur. In vulgaris indicibus abbatum ejus loci poſt Benedictum proximè ponitur Warinus abbas: at Willelmum re verâ monaſterio ſancti Arnulfi præfuiſſe, eique ſuffectum Odonem abbatem, cui Warinus ipſe ſucceſſerit, conſtat ex ipſius Warini epiſtola (*a*) ad Johannem Fiſcamnenſem abbatem, ut in conſequentibus videbimus. ANN. CHR. 998.

(*a*) *Analect. to. 1. p. 119.*

Quod in ſancti Arnulfi monaſterio, Willelmus, hoc ipſum præſtitit in Tulleſi ſancti Apri cœnobio, & quidem interveniu Bertoldi (*b*) ejus urbis epiſcopi. Is inconcuſſam & ſinceram in Willelmo conſtantiam, cæteraque inſignia virtutum in ejus factis & moribus reſplendentia admiratus, eum obnixè rogavit, ut abbatiam ſancti Apri reciperet, eamque emendaret *ſecundùm ſancti Benigni inſtitutionem*. Epiſcopi ſtudio Willelmus obſecundans, prædictum cœnobium brevi ad regularem ſtatum conſtituit. Hinc ſtrenui ibidem informati monachi, ex quibus unum, Widricum nomine, in eodem monaſterio abbatem conſtituit; qui magiſtri ſui veſtigiis ita inhæſit, ut in ſuis & verbis, & factis alter quodam modo Willelmus videretur. Multos & ipſe in ſancta religione erudivit, ex quibus nonnulli ad aliorum monaſteriorum præfecturam aſſumti ſunt. Hic eſt Widricus abbas, qui librum dè geſtis ſancti Gerardi Tullenſis epiſcopi compoſuit, eumque Brunoni epiſcopo nuncupavit. Denique Gorzienſe quoque monaſterium Willelmi providentiæ commiſſum fuiſſe teſtatur Warinus abbas in epiſtola mox laudata, in qua Willelmus ſtatim ab ipſo principio, *quo locum Gorzienſem regendum accepit*, Benedictum monachum cum multis aliis illic admiſiſſe perhiberur, atque Sigifridum clericum Mettenſem, litteris excultum, qui poſt ipſum Willelmum eidem monaſterio præſuit. LXXX. Item S. Apri & Gorziæ.

(*b*) *Spicil. to. 1. p. 442.*

Adeò porro excrevit Willelmi religionis fama, ut exteri etiam epiſcopi & abbates ad ejus cœtum confluerent. Ex primis quidam (*c*) epiſcopus civitatis Albingatæ, quæ eſt juxta Genuam civitatem in ora Liguſtici maris, relicto epiſcopatu, ejus diſciplinæ ſe ſubdidit. Alter quoque epiſcopus, Barnabas nomine, genere Græcus, in Diviocenſi monaſterio per aliquot annos ſub ejus magiſterio converſatus eſt. Idem fecit alius epiſcopus, nomine Benignus, qui ex urbe Roma iſtuc ſe contulit. Ex abbatibus Johannes Capuanus, alter quoque Johannes abbas monaſterii ſancti Apollinaris ex urbe Ravenna, inſuper Benedictus abbas monaſterii ſancti Severi ex oppido Claſſis; denique Anaſtaſius & Marcus, aliique abbates Willelmo ſubeſſe, quàm aliis præeſſe maluerunt. His addendus archidiaconus quidam Mediolanenſis, Gotefredus nomine, vir nobilis, qui eùm multis rheſauris & eccleſiaſticâ ſupellectile, in quibus erat altare onychinum auro & argento rite ornatum, ad ſanctum Benignum ſe recepit, ubi annis non paucis humilis monachus manſit; indeque poſtea in patriam revocatus, annuente Willelmo, ibidem abbas Ambroſianæ baſilicæ inſtiturus fuit. Quin *ipſi etiam ſancti viri, patres & doctores eremitarum*, Romaldus ſcilicet ſive Romualdus, Guillelmus ac Martinus Pompoſiani, quos in magna veneratione habuit urbs Ravenna, aliique ejuſdem in Italia inſtituti, Willelmi noſtri *ſocietatem* ac ſuffragiorum communionem expetiere: immo quidam etiam eremi cultores, anachoreticæ vitæ cœnobiticam ſub Willelmo vitam prætulere. Ex eorum numero fuere duo præcipui, Johannes & Paulus, litteris eruditi, poſtea in cœnobiali vita exterorum ſpeculum & exemplum, contemplationi & lectioni ſic addicti, ut videntibus exemplo eſſent & admirationi. Horum alter, ſcilicet Paulus, apud ſanctum Benignum in pace quievit: alter, nempe Johannes, ob ſanctam converſationem Fructuarienſi monaſterio a Willelmo præpoſitus fuit. LXXXI. Willelmo abbati epiſcopi & abbates adhærent.

(*c*) *ibid. p. 442.*

Revertor ad Bertoldum Tullenſem epiſcopum, qui cœnobium Salvatoris in ſaltu Voſago, haud procul a Mediano-monaſterio exſtruxit, dotavitque ad ſtipendia vigiuti monachorum, & eccleſiaſticis ornamentis inſtruxit. Idem quoque co loci puellare Bodouis-monaſterium reſtruxit, *necnon ſancti Deodati cœnobium*. Priora duo monaſteria deſtructa ſunt, eorumque reditus aſſignati monaſterio canonicorum regulatium, quud apud Domnum Aprum (*) exiſtit. LXXXII. Salvatoris monaſterium in Voſago.

(*) *Dom-Evre.*

Hoc item anno Rodullo Burgundiæ regi ſupplicavit Odilo abbas religioſiſſimus, totuſque grex Cluniacenſis, ut poſſeſſiones & terras ipſorum, in Burgundiæ regno poſitas, confirmare dignaretur. *Talibus & tantis & tam præclaris perſonis* rex annuens, *loco præfato*, ut ejus verbis utar, *omnibus virtutum monilibus decenter ornato*, regiæ confirmationis & conceſſionis præcepium largitur. *Datum in Paterniaco, anno incarnationis dominicæ* DCCCCXCVIII. *regni verò Rodulfi regis quinto*. Paterniacum locus eſt in diœceſi Lauſanenſi, ubi monaſterium erat ordinis Cluniacenſis, jam non ſemel (*d*) laudatum, cujus etiam donationes idem Rodulfus hoc ipſo an- LXXXIII. Cluniaco data confirmantur.

(*d*) *lib. 46. n. 67.*

ANN. CHR. 908.

no confirmavit interventu Agildrudis reginæ conjugis suæ, Purchardi seu Burchardi archipræsulis Lugdunensis, necnon Otelonis seu Odilonis Cluniacensis abbatis: quo fere tempore, corpus sancti Victoris Genevæ inventum, atque humo levatum est, ejusque ecclesia Odiloni commissa, uti discimus ex litteris Hugonis

S. Victoris ecclesia Genevæ Odiloni commissa.

» episcopi Genevensis, io quibus ait, se sæpe cum seniore suo Rodulfo & aliis » tractasse, de reparandis suæ diœcesis ecclesiis; eoque tempore Adheleidem *bonæ* » *memoriæ* imperatricem augustam, in urbem Genevam ingressam, ad ecclesiam » sancti Victoris orandi causà venisse, eique auctorem fuisse, ut ecclesiam illam » monasticæ disciplinæ & religioni aptaret. Dein non multo post tempore, re» perta fuisse ossa sancti Victoris; eaque, agente rege Rodulfo, ejusque conja» ge Egildrude, e tumulo levata; moxque evocato Odiloni Cluniacensi abbati » hunc locum regendum commissum fuisse, præsente Rodulfo rege, & fratre ejus » Burchardo archiepiscopo Lugdunensi. Hugonis episcopi litteris (*) nullu apponi-

(*) *V. Append.*

tur chronica nota: sed id factum post annum sequentem, quo Adelaidis augusta decessit.

LXXXIV. Beracense monasterium conditur.

Eodem tempore Rodulfus alter condere cœpit Beracense (*) monasterium super ripam laci Everdunensis in episcoparu Lausanensi, & comitatu Waldensi, quod Aindricus (*) Laosanensis episcopus hoc anno in honorem sancti Petri dedicavit, evocatis monachis e vicino monasterio Paterniacensi, de quo modò agebamus. Commissum Odiloni abbati, ejusque successoribus Beracense monasteriom, eà lege, ut monachi ejus loci singulis anois sanctæ Romanæ ecclesiæ ad urnam beati Petri duos solidos pro incenso persolvant, & advocarus ejus loci ex fundatoris progenie semper eligatur.

(*) *al.* Beranum.

(*) *al.* Amedeus.

LXXXV. Defunctorum commemoratio instituta.

Sigebertus auctor est, Odilonem hoc unoo commemorationem omnium defunctorum secundà die Novembris instituisse in suo monasterio, cujus exemplo ad cæteras ecclesias hæc institutio promanavit: tametsi jam in nonnullis Ordinis nostri monasteriis, sed aliâ die, recepta erat. Id ab Odilooe factum dicitur hortatu cujusdam io Sicilia recluſi, qui defunctorum animas a piacularibus flammis Cluniacensium eleemosynis & precibus eripi contestatus est cuidam viro religioso Jerosolymis revertenti, idque Odiloni abbati renuntiarl curavit. Odilonis hac de re constitutio in Bibliotheca Cluniacensi edita est, & in tomo 1. Sæculi VI. Benedictini.

LXXXVI. S. Theotfredi cella.

Tunc Calmiliacensi sancti Theotfredi monasterio præerat Wido abbas, idem qui Guido superiùs (*a*) laudatus, cujus tempore Stephanus vicecomes Gabalitanensium (*b*) cum conjuge sua Ajalmode, cùm prole carerent, partem de rebus » & possessionibus suis sancto Petro urbis Romæ contulerunt ad constituendum mo» nasterium sub regimine regulæ sancti patris Benedicti, & servitium Dei ibi re» gulariter agendum, eâ conditione, *ut sub honore sancti Petri sit sancta Theofredo Calmiliacensis cœnobii subjectum*: quæ res & possessiones sitæ sunt in comitatu » Gabalitano, vicaria Miliacensi, in villa Lingonia, super fluvium Elerii seu Elaveris, hoc est ecclesia sanctorum Gervasii & Protalii martyrum cum suis decimis » & rebus ad eam pertinentibus. Hoc autem factum dicitur eum consilio episcoporum Matfredi Mimatensis & clericorum ejus, Theotardi Aniciensis, Petri Vivariensis, & Rigaldi fratris ipsius Stephani donatoris, ac Bertanæ, filiique ejus » Willermi, Pontii quoque comitis ac Bertrandi fratrum. Commissum ejus rei negotium providentiæ Widonis Calmiliacensis abbatis & successorum ejus, *quorum consilia in eodem loco monachi aggregentur, & maneatur*. Id factum *Gregorio papâ hoc auctoritate apostolicâ confirmante*, approbantibus Matfredo Mimatensi episcopo » cum suis canonicis, ad cujus diœcesim pertinebat iste locus, Theodardo Valavensi seu Anicensi, aliisque superiùs commemoratis: quod Silvester II. postea » confirmavit. Chronographus Calmiliacensis, qui sub finem sæculi XI. scribebat, » auctor est, Guigonem abbatem ejus nominis primum, qui & episcopus Glandinensis dicitur, monachis ejus loci usum triticei panis, ad tollendum eorum mur» mur anno millesimo indulsisse, quod Guigo secundus aliique ejus successores observaverint usque ad Willelmum IV. quo abbate hæc chronographus scribebat.

(*a*) *lib.* 30. *n.* 64.

(*b*) *Diplom. p.* 579.

LXXXVII. Bernardus episcopus Cadurcensis.

Sub idem tempus, Bernardus Bellilocensis apud Lemovices abbas, cujus superiùs (*c*) meminimus, Cadurcensem episcopatum adeptus est, deferente Willelmo comite Tolosano cum archiepiscopo Bituricensi ejus ecclesiæ metropolitano; (Dagbertus is erat) qui ab eo non minimam pecuniæ summam pro illo episcopatu » exigebant. Rem ad Abbonem magistrum suum retulit Beroardus, cui ille respon» dit, suæ ut *memor professionis* illos gradus excellentiæ appeteret, in quibus Deum » non offenderet. Vanos esse ejusmodi hominum prætextus, quasdam velut telas a» ranearum texentium, ac dicentium, *quòd non benedictionem, sed res ecclesiæ possessari* » *emunt*; quasi possessio ipsa sit alterius, quàm Dei. Hujus epistolæ frugmeota re-

(*c*) *lib.* 40. *n.* 31. *& lib.* 51. *n.* 8.

» fert

„ fert Aimninus in libro de vita Abbonis, atque Bernardum etiam tunc Cadarcen-
„ sem præsulatum regere, cum quo etiam Bellilocensem abbatiam retinuit.

ANN. CHR. 908.

Ejus tempore quidam Bellilocensis monachus, Bernardus nomine, *mansionile in-
dominicatum*, quod pater suus ipsi concesserat, resque alias a fratribus suis, Baseno & Gausfredo, ipsimet datas, item mansum unum, quem a monachis de Soliaco comparaverat, Bellilocensi monasterio confert *ad oratorium ex cera illuminandum, quod est in Bello-loco ad honorem ejusdem Reginæ, scilicet præclarissimæ semper Virginis Mariæ*; quam donationem facit *in providentia domini sui Bernardi episcopi*, „ eâ quidem ratione, ut ipse prædictas res pro Jesu-Christi amore, ejusque Geni-
„ tricis tueri ac defensare dignetur; & Bernardo nepoti suo, id est ipsius donato-
„ tis, committere: ut idem Bernardus ex ipsis rebus jugiter omnipotentis Dei ser-
„ vitium procuret, & pro se dominoque episcopo preces fundat. *Eleemosyna verò* inquit, *si quæ est, tribuatur domino meo episcopo, quatenus non minuatur ejus famu-
lo Bernardo citato: sed jam præbeatientibat tuis precibus, domine mi episcope, totâ ani-
mi corporisque devotione tuam deprecor benignitatem, ut votum meum ac desiderium, ut hic continetur, implere faciat pro tua bonitate, neque securum deinceps ac lætum quiescere.* Hoc verò testamentum Bernardus episcopus *secundum potestatem sibi a Do-
mino attributam*, confirmat, & manu suâ roborat. Nullæ his litteris appositæ chro-
nicæ notæ. Ex his intelligitur, quòd jam non semel observavimus, monachis tuta licuisse paternas adire possessiones, easque in pios monasterii usus expendere. Bernardus potro episcopus Bellilocensem abbatiam Hugoni de Cumborno, qui ipsius ex fra-
tre nepos erat, homini sæculari resignavit.

LXXXVII. Bellilocensis monachi donatio in honorem B. Mariæ.

In Saxonia conditum legitur (*a*) hoc anno insigne monasterium Helmersbusanum intra limites diœcesis Paderbornensis circa fines Hassiæ, dotatumque ab Ekkihardo comite quàm largissimè pro monachis nostri instituti: quod Otto tertius imperatori diplomate confirmavit, & post eum Silvester secundus. Hujus monasterii basilicam Meinvvercus episcopus consecravit, ut inferiùs videbimus. Postremis hisce tempo-
ribus monasterium istud cessit in Hassorum heterodoxorum potestatem. In chronico Saxonico cœnobium *Helmvvardesbusen*, eique vicinum *Hildvvardesbusen in superiore parte fluminis* Visurgis situm ab Ekkihardo comite fundata perhibentur.

LXXXIX. Monasteria in Saxonia condita.

(*a*) *Annal. Paderborn. p. 345.*

ANno insequente undemillesimo Gregorius V. pontifex maximus optimus migravit e vita XII. kalend. Martii. In ejus locum subrogatur Gerbertus, itidem e nostris, tum archiepiscopus Ravennas, sæpiùs jam a nobis laudatus, quem propria excellentia pro tempore doctrinæ merita, Ottonis imperatoris favor, qui eum præceptorem habuerat, & fortasse ipsius etiam Gerberti industria, non fabulosa illa magicæ artis scientia, ad summam illâm dignitatem extulerunt. Ordinatus XV. nonas Aprilis, Silvester secundus est appellatus. Principio illud eximiæ moderationis specimen dedit, quòd Arnulfo Remorum archiepiscopo, suo quondam æmulo, pallii usum, benedictionem regum, cæteraque suæ dignitatis prærogativas restituit, vetuitque ne quis mortalium abdicationis ejus crimen ipsi objiceret.

ANN. CHR. 999. XC. Gregorio V. succedit Gerbertus.

Ultimum, quod quidem videtimus, diploma Gregorii V. est pro Andaonensi sancti Andreæ apud Avenionem monasterio, de quo nullum nobis antiquius monumentum occurrit. Hoc pontificium diploma inscriptum est Martino *reverendissimo abbati monasterii sancti Andreæ apostoli, & sancti Michaëlis archangeli, & beati Martini confessoris, quod est fundatum in cacumine montis, qui nuncupatur Asdaon, super fluvium Rhodani.* Hoc diplomate pontifex confirmat Martino abbati, ejusque successoribus, prædictum monasterium sancti Andreæ apostoli, & sancti Michaëlis, & beati Martini: *ut his tribus ecclesiis unum semper persistat monasterium cum ipso monte in integram, in quo adsunt ipsæ ecclesiæ.* Eidem concedit jus sepulturæ, tam masculini sexus, quàm feminini, & liberam eligendi abbatis facultatem. *Scriptum per manum Benedicti scrinarii S. R. E.* in mense Januario, & indictione præsenti XII. Exstant litteræ (*b*) Heldeberti episcopi Avenionensis, Martino abbati ejusque successoribus conferentis ecclesiam beatæ Mariæ de Aleriaco-minori, datæ anno MVI. quo anno Girvinus quidam & ejus uxor, monasterio sancti Andreæ atque beati Martini, in monte Andaone ad Rhodanum posito, & monachis, qui ibidem Deo famulantur, consentiente filio suo Alardo conferunt totam hæreditatem suam, quam *in pago Advenico* seu Avenionensi, in villa, quam *Marmanicas* vocant, possidebant. *Facta charta ejus in monasterio sancti Andreæ, in mense Novembris, die dominico, anno verbi incarnati* MV. *indictione* IV. (*c*) Eodem anno Heldebertus episcopus, mox laudatus, alias litteras dedit, in quibus illius monasterii originem sibi incompertam esse dicit. Id unum se scire, illud destructum fuisse, nimirum a Sarracenis; sicque desolatum remansisse usque ad tempus Warnerii episcopi, cujus tempore instauratum est. Warnerius decessor fuit Petri episcopi, cui Heldebertus successit.

XCI. Andaonense monasterium.

(*b*) *Spicil. to. 3. p. 197.*

(*c*) *Ibid. p. 200.*

Ger-

ANN. CHR. 999.

Gerberto in ſede Ravennate ſuffectus Leo abbas Nonantulanus; in Bobienſi abbatia Petrus Aldus, cui Otto imperator privilegium (*a*) hoc anno ampliſſimum conceſſit. Duo fuere, ut ſuperiùs (*b*) diximus, eo tempore Leones, unus poſt altetum Nonanrulaoi abbates, a Petro Damiaoi laudati in epiſtola ad Nicolaum ſecundum. Prior, abdicatâ præfecturâ, in Romanum ſancti Alexii monaſterium ſe recepit, ibidemque deceſſit non ſine opinione ſanctitaris: poſterior archiepiſcopus Ravennas poſt Gerberrum erearus eſt. Verùm hanc digoitatem non diu renuit; nam paralyſi poſt biennium percuſſus, *cathedram ſprevit*, inquit Petrus Damiaoi; *ſicque privatus ferè quadriennio ſupervixit*, ipſius etiam linguæ deſtitutus officio; unde Leo-Mutus a nonnullis appellarur. Exſtat inſignis ejus epiſtola ad Duraorem monachum & ad cæteros, qui cum eo erant, eremitas, ex Ughello a nobis edita ad calcem Sæculi quiori Beoedictini. Eremitæ illi e monaſterio, fortè Claſſenſi, obtenuo perfectioris vitæ, abſque abbatis ſui venia in ſolitudinem ſeceſſerant. Conſulrus ab eis Leo archiepiſcopus, quid de ipſorum ſeceſſu ſentiret, reſpondit in » hunc modum. Perpendereor eut ſæculum reliquiſſent, ut artam iſtam & angu» ſtam viam arriperent, abbati ſubjecti oempe, ut non ſuo ipſorum, ſed alieno » viventes arbitrio, Chriſtum Domioum imitarentur, qui non ſuam voluntatem, » ſed ejus qui ipſum miſarat, facturus venerat. Cur ergo promiſſis noo ſtarent, & » obedientiæ jugum, quod ſibi ipſi ſponte impoſuerant, excorerent? nam ſi baptiſ» mi vota, quæ neſcientes & quodam modo reluctaores pueri feciſſe cenſentur, » eos adſtrioguot; quantò magis monachos ligaut ea, quæ lotegro ſenſu & libero » propoſito emiſerunt, ſtabilitas ſcilicet, converſio morum & obedienria? Nec va» lere quod ipſi opponebant, id ſe feciſſe perfectioris vitæ deſiderio, & ut ab im» perfectis & rudibus monacbis ſe ſeqoeſtrarent. Nihil quippe regula ſancti Ile» nedicti hoc in genere perfectus: cujus virtutem verborum quidam non intelli» gentes, putant ſe quid melius facturos, ſi eam dimittant: & poſtea nec illam, » nec aliam tenent, & vacui ramanent, & ſine fructu apud Deum inveniuntur. » Cæterùm vanam eſſe eorum excuſationem, quaſi ab imperfectiorum conſortio ſa» hoc modo ſegregare velint; quippe hanc eſſe ſpem alectorum, ot malos, non » fugiendo, ſed paticndo tolerent. Si valint ſolos quærere juſtos, non alibi quàm » in cælo inveniendos, nam in hoc ſæculo ubique malos bonis eſſe permiſtos. Et quia iſti auctorem neſcio quem apocryphum ſe ſequi aiebant, in fine ad Durantem converſâ oratione: *Tu verò, carriſſime*, inquit, *noli ſequi reprobatum, ſed imitare regulam electam, ab electo divo Benedicto editam, a ſancto pioque Spiritu ſancto dictatam, & a præclaro doctore pontifice ſummo amatam, laudatam, & a perfectis viris imitatam; qua ſectatores ſuos ad regna calorum perduxit.* Hactenus Leo archiepiſcopus Ravennas.

Ravennæ poſt Gerberrum erearus eſt. Verùm hanc digoitatem non diu renuit; nam paralyſi poſt biennium percuſſus, *cathedram ſprevit*, inquit Petrus Damiaoi; *ſicque privatus ferè quadriennio ſupervixit*, ipſius etiam linguæ deſtitutus officio; unde Leo-Mutus a nonnullis appellarur. Exſtat inſignis ejus epiſtola ad Duraorem monachum & ad cæteros, qui cum eo erant, eremitas, ex Ughello a nobis edita ad calcem Sæculi quiori Beoedictini. Eremitæ illi e monaſterio, fortè Claſſenſi, obtenuo perfectioris vitæ, abſque abbatis ſui venia in ſolitudinem ſeceſſerant. Conſulrus ab eis Leo archiepiſcopus, quid de ipſorum ſeceſſu ſentiret, reſpondit in » hunc modum. Perpendereor eut ſæculum reliquiſſent, ut artam iſtam & angu» ſtam viam arriperent, abbati ſubjecti oempe, ut non ſuo ipſorum, ſed alieno » viventes arbitrio, Chriſtum Domioum imitarentur, qui non ſuam voluntatem, » ſed ejus qui ipſum miſarat, facturus venerat. Cur ergo promiſſis noo ſtarent, & » obedientiæ jugum, quod ſibi ipſi ſponte impoſuerant, excorerent? nam ſi baptiſ» mi vota, quæ neſcientes & quodam modo reluctaores pueri feciſſe cenſentur, » eos adſtrioguot; quantò magis monachos ligaut ea, quæ lotegro ſenſu & libero » propoſito emiſerunt, ſtabilitas ſcilicet, converſio morum & obedienria? Nec va» lere quod ipſi opponebant, id ſe feciſſe perfectioris vitæ deſiderio, & ut ab im» perfectis & rudibus monacbis ſe ſeqoeſtrarent. Nihil quippe regula ſancti Ile» nedicti hoc in genere perfectus: cujus virtutem verborum quidam non intelli» gentes, putant ſe quid melius facturos, ſi eam dimittant: & poſtea nec illam, » nec aliam tenent, & vacui ramanent, & ſine fructu apud Deum inveniuntur. » Cæterùm vanam eſſe eorum excuſationem, quaſi ab imperfectiorum conſortio ſa» hoc modo ſegregare velint; quippe hanc eſſe ſpem alectorum, ot malos, non » fugiendo, ſed paticndo tolerent. Si valint ſolos quærere juſtos, non alibi quàm » in cælo inveniendos, nam in hoc ſæculo ubique malos bonis eſſe permiſtos. Et quia iſti auctorem neſcio quem apocryphum ſe ſequi aiebant, in fine ad Durantem converſâ oratione: *Tu verò, carriſſime*, inquit, *noli ſequi reprobatum, ſed imitare regulam electam, ab electo divo Benedicto editam, a ſancto pioque Spiritu ſancto dictatam, & a præclaro doctore pontifice ſummo amatam, laudatam, & a perfectis viris imitatam; qua ſectatores ſuos ad regna calorum perduxit.* Hactenus Leo archiepiſcopus Ravennas.

XCII. Leo archiepiſcopus Ravennas.

(*a*) *Bullar. Caſin. p.* 59.

(*b*) *V. ſupra num.* 2.

XCIII. Johannes abbas S. Vitalis.

(*c*) *Bullar. Caſin. p.* 59.

In eadem urbe ſancti Vitalis monaſterium adminiſtrabat Johannes abbas, cui Otto (*c*) imperator ſpatium quoddam, juxta atrium ipſius eccleſiæ ſitum, confirmavit, eumdemque locum a cunctis exactionibus exemit. *Data* tv. *idus Januarii, anno dominicæ incarnationis* MCCCCXCIX. *indictione* XII. *anno tertii Ottonis regni* XV. *imperii tertio. Actum Romæ:* quod præceptum Heribertus cancellarius vice Petri Cumani epiſcopi recognovit. Hic eſt Heribertus: qui, dum Ravennæ cum Leone archiepiſcopo res imperil tractatet, in ſede Colonienſi mortun Evergero ſubſtitutus eſt, de Ordine noſtro bene meritus ob conditum Tuitienſe monaſterium, cujus abbas Rupertus, vit doctrinâ & pietate inſignis, libtum de ejus vita compoſuit. Hic præſenti anno aſſerit electum fuiſſe Heribertum, qui tamen adhuc Romæ erat ſub finem hujus anni, id eſt XII. nooas Decembris: quo tempore imperiale Ottonis recognovit præceptum adhuc cancellarius ſiva notarius de cella Minionis, quam Otto Hugooi Farſenſi abbati tunc aſſeruit poſt longam hac de re concertationem, de qua nunc agendum eſt.

XCIV. Cella Minionis Farſenſibus aſſerta.

(*d*) *lib.* 47. *n.* 45.

(*e*) *Muſ. Ital. to.* 2. *p.* 57.

Antiqua hæc cella erat in territorio Tuſcano ſive Centumcallenſi ad fluviolum Minioncm, unde cella Minionis dicta eſt, beatæ Mariæ ſacra. Hæc prolixæ litis materia fuit Farfeoſe inter ae Romanum monaſterium ſanctorum Coſmæ & Damiani in Mica-aurea, de qun ſuperiùs (*d*) actum eſt. Farſenſi tunc præerat Hugo abbas jam laudatus; monaſterio ſanctorum Coſmæ & Damiani Silveſter, eo nomine tertius: Farſenſes banc cellam a multis aonis ſibi ſubjectam fuiſſe aſſerebant: alii » ſui jutis eſſe contendebant. Farſenſium argumenta potiora erant; ſcilicet (*e*), Ca» rolum Magnum prædictam cellam ſuo monaſterio contuliſſe, idque Ludovicum » ajus filium, ac ſucceſſores confirmaſſe; aamque conceſſionem tenuiſſe uſque ad » illud tempus, qun Sarraceni cuncta axtra Romam monaſteria devaſtaverant. » Poſt illam cladem hoc monaſtetium inſtaurari cœptum a Ratfredo Farſenſi abba» te, ibique a Campone ejus ſucceſſure inſtitutum fuiſſe præpoſitum, ad opus per» ficiendum, Venetandum nomine, qui de prædicta cella deſtructa Camponi fecit

» li-

» *libellum in tribus perſonis monachorum, ſicut conſuetudo ſæcularium monachorum tunc* ANN. CHR.
» *erat*: quo de re *apparum* (ſic exemplum alterum ejuſmodi libelli vocabant) Cam- 999.
» po abbas penes ſe retinuit. Porro Venerandum, quàm diu inibi habitavit, eidem
» abbati, ejuſque ſucceſſoribus obtemperaſſe. Interim contigiſſe, ut Benedictus qui-
» dam, cognomento Campaniuus, prædictum monaſterium ſanctorum Coſmæ &
» Damiani ædificaverit in ſua proprietate, ibique iſtum Venerandum, cum conſenſu
» Farfenſis abbatis, inſtituerit abbatem: qui toto vitæ ſuæ tempore fidem Farfen-
» ſibus, & annuam penſionem de hac cella præſtiterit; quam penſionem Silveſter
» ejus ſucceſſor perſolvere detrectavit. Hinc gravis controverſiæ cauſam oriam fuiſſe
» inter ipſum & Johannem Farfenſem abbatem tempore Ottonis imperatoris pri-
» mi, qui in ſynodo generali, apud ſanctum Petrum habita, Johannem de hac
» cella reinveſtiri ſanxit: at, Lamberto-Cæco reſiſtente, id effectu caruiſſe ad tem-
» pus uſque Ottonis ſecundi, qui irâ motus adverſùs Johannem abbatem, Farfen-
» ſem ei abbatiam abſtulit, & alteri dedit. Quam ob rem Johannem abbatem ſe
» recepiſſe ad Azonem abbatem de Aventino, germanum ſuum, aſportatis ſecum
» Farfenſis monaſterii ebartis non paucis, in quibus erat præceptum de cella Mi-
» nionis, & *apparum* jam dicti libelli: quæ Uſus malevolus presbyter furatus ſit,
» & Silveſtro abbati ſanctorum Coſmæ & Damiani vendiderit pretio triginta li-
» brarum denariorum. His comparatis, Silveſtrum abbatem falſum de eadem cel-
» la præceptum ſuppoſuiſſe ſub nomine Hugonis regis; quo ex tempore ipſe, ejuſ-
» que ſucceſſores hanc cellam, tamquam proprio jure, ſibi tetinuerint uſque ad
» tempus Ottonis tertii, qui cum conſilio & aſſenſu Silveſtri venerabilis papæ, nec-
» non Hugonis inclyti marchionis, cæterorumque judicum Romanorum, hanc li-
» tem legaliter finivit in gratiam Farfenſium, agente Hugone, qui prædictam cel-
» lam quietè poſſedit, uti & ejus ſucceſſores, per annos triginta-duos, ſub ipſo
» imperatore & Hugone marchione: quibus mortuis, eam Cadulus comes invaſit;
at eitò reſtituit, id ipſum confirmante Heinrico imperatore ſub Raynerio marchio-
ne: quo ex tempore nulli, nequidem Romani pontifices, ad quos prædictum mona-
ſterium ſanctorum Coſmæ & Damiani pertinet, etſi proximam huic cellæ Centum-
cellenſem urbem poſſiderent, quidquam moleſtiæ Farfenſibus de ipſa cella fecerunt.

Exſtat in archivo Farfenſi inſigne hac de re præceptum Ottonis tertii: quod, ne XCV.
filum narrationis noſtræ diutiùs interrumpamus, in Appendicem referre viſum eſt, Placitum de
at placitum hac de re habitum, quod aliquanti momenti eſt, huc adducere juvat. eadem cella.

In nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti, anno Deo propitio pontificatus domini noſtri Silveſtri ſummi pontificis & univerſalis ſecundi papæ in ſacratiſſima ſede beati Petri apoſtoli primo, & imperii domini noſtri tertii Ottonis, a Deo coronati magni & pacifici imperatoris anno CCCC. *indictione* XVI. *menſe Decembrio die ſecundâ. Quia ſanctos imperatores Deum ſemper præ oculis habere ſancitum eſt, quicquid in publicum goſſa imperialia tranſtulerant, nullâ ratione divelli poteſt: quisquis imperiali decreto, & judicum firmi ſententiis corroboratum eſt, quicumque deſtruere nititur, reus majeſtatis eſſe convincitur. Et idcirco hanc brevem memoratoriam de præcepto ſupra dicti imperatoris & conſenſu domni apoſtolici* (*), *ſive judicium fectnus abbati Hugoni ex monaſterio ſanctæ Mariæ, quod dicitur in Farfa, de cella ſanctæ Mariæ in Minione, cum omnibus ſuis pertinentiis: quia ex jure regali ipſius monaſterii eſſe convincitur, in æternum poſſident. Karolus quidem, ſanctæ memoriæ imperator auguſtus, in primis ipſam cellam de imperiali dritture eidem venerabili monaſterio donaverat, ſuique ſucceſſores corroboraverant. Poſtea verò abbas ipſius monaſterii per emphyteuſem cartulam delegavit cuidam abbati de monaſterio ſanctorum Coſmæ & Damiani, quod eſt ſitum Romæ trans Tiberim in Mica-aurea, in tribus abbatibus, diebus vitæ illorum tantùm, uno poſt alium ſuccedente: quâ verò cartulâ expleâ, cæperunt abbates ſanctorum Coſmæ & Damiani u jure & proprietate monaſterii ſanctæ Mariæ ſubtrahere, & ad illorum monaſterium deſtinare; quæ de cauſa inter utroſque abbates grande litigium & ſeditio orta eſt. Ad ultimum verò ſupra dictus Hugo abbas monaſterii ſanctæ Mariæ reclamavit domino imperatori ſupra dicto, ut exinde legem faceret. Deinde præcepit dominus imperator prædicto Hugoni abbati ire cum ſuis muntis ad Laterunenſe palatium ante præſentiam domni Gregorii papæ, qui illo in tempore erat, ut lex fieret, adoccuſuſque eſt Gregorius abbas monaſterii ſanctorum Coſmæ & Damiani ad placitum. Tunc oſtenſa ſunt ibi præcepta ex utraque parte, atque relecta, & apparuerunt quæ erant monaſterii ſanctæ Mariæ anteriora atque veraciora. Poſtea verò Gregorius abbas ſupraſcripti monaſterii ſanctorum Coſmæ & Damiani oſtendit unam falſiſſimam brevem refutatoriam, ubi continebatur, quòd Johannes abbas, anteceſſor Hugonis abbatis monaſterii ſanctæ Mariæ, refutaſſet eandem cellam temporibus beatæ memoriæ domni Ottonis primi imperatoris: quod omnino falſum eſt. Tunc Hugo abbas præ manibus tenebat ſuppoſitum*

(*) *Gregorii V.*

ANN. CHR. 999.

lum, quod idem Otto imperator fecerat de cartulis falſis, ubi continebatur: Si quis aliquam cartulam falſam appellaverit, & per pugnam eam approbare voluerit, ut ita diſcernatur: quod & Hugo abbas nud cum ſuo advocato voluit facere ſecundùm ſuam Langobardorum legem. Sed hi, qui ex parte Gregorii abbatis erant, neque pugnam voluerunt recipere, neque ipſam brevem ad manum collationis perducere, ſicut lex præcipit Romana. Tunc ſupra dictus domnus Gregorius papa propter pecuniam, quam acceperat a Gregorio abbate, eratur eſt contra Hugonem abbatem & ſurrexit, & comprehendit eum, & poſuit ei ſuam virgam in manu, ut refutaret ipſam cellam; unde Hugo abbas cœpit fortiter reproclamare, & dicere: O domine papa, quare mihi hanc violentiam? Tunc ipſe iterum atque iterum refutare tantùm cogebat; quod & fecit Hugo abbas, poteſtate devictus. Inſuper tres cartulas ei tulit, & abbatis Gregorio dedit inſidendas. Statim Hugo abbas reverſus ad imperatorem, cœpit iterum proclamare, & narravit omnia, qualiter ei accidit. Tunc dominus imperator promiſit, ſe iterum exinde legem facturum: ſed caſu accidente dilatum eſt. Eodem præſenti anno chriſtianiſſimus imperator Otto cum domno papa Silveſtro, & cum Hugone marchione ad idem monaſterium ſanctæ Mariæ in Farfa pervenit. Tunc prædictus Hugo abbas venit in præſentiam imperatoris & papæ cum præceptis ſupra dictorum regum, Karoli & Ludovici, cæterorumque ordine regum. Imperator verò ſupra dictus, necnon & dominus papa, juſtitiâ & legali judicio commoti, juſſerunt eidem abbati venire Romam, ut, quid inde factari eſſent, judicum ſententia diffiniret, quod ita factum eſt. Abbas autem ille Gregorius, imperialibus nuntiis ad placitum provocatus primus per Johannem diaconum Ravennatis eccleſiæ duabus vicibus: ſed ille ſciens ſe juſtum habere, fugâ lapſus eſt. Tunc imperator per conſilium judicum inveſtivit Hugonem abbatem de præfata cella, ſalvâ querelâ: & dedit eum in manus Hugonis marchionis, ut ſimul cum ipſo pergeret ad ipſam cellam; &, ſi ibi Gregorium abbatem inventrent, ſimul reverterentur ad placitum. Euntes autem invenerunt ibi Gregorium abbatem: cui domnus Hugo marchio ex parte imperatoris præcepit, ſi ſuam gratiam vellet habere, iret Romam ad placitum; quod ſe promiſit libenter facturum. Tunc prædictus Hugo abbas ad ſtatutum terminum venit ad placitum; ſed ille iterum venire renuit; de qua cauſa domnus imperator cogitare cœpit, & iterum atque iterum per ſuos nuntios, uſque duodecim vices, vocavit ad placitum. Ille autem, tot vicibus vocatus, numquam venit, ſed in fugam converſus eſt. Quadam verò die, dum reſideret domnus Otto imperator in palatio, venit ſupradictus Hugo abbas ante ſuam præſentiam; proſtratuſque ad pedes ejus, cepit fortiter proclamare. Et reſidentibus ibi cum domno Leone archiepiſcopo ſanctæ Ravennatis eccleſiæ, & Gaudentio archiepiſcopo ſanctæ Adalbertî, & Benedicto epiſcopo ſanctæ Portuenſis eccleſiæ, Leto & Johanne præfecto datívis judicibus, Paullo eodem dativo judice, Gerardo gratiâ Dei inclyto comite atque imperialis militiæ magiſtro, Gregorio excellentiſſimo viro, qui de Tuſculana, atque præfecto navali; Gregorio viro clariſſimo, qui Nuncianus, atque veſtararto ſacri palatii, Alberico filio Gregorii, atque palatii imperialis magiſtro, Farolfo a ſancto Euſtachio, Teufredo & Benedicto conſulibus Hugonis marchionis, cæteriſque aliis reſidentibus vel aſtantibus, quorum ſingula nomina enarrare longum eſt. Tunc ait domnus Otto imperator illis omnibus: Date mihi conſilium de hoc quid factendum ſit. Reſpondentes judices dixerunt: Secundum legem modò inveſtiturâ perpetualem dare debetis huic abbati; & omnia illa inſtrumenta cartarum, quæ ille Gregorius abbas habet de ſupraſcripta cella, evacuare atque exinanire: quia juſtitia nus imperator præcepit: Conſuetudinem tertiâ vice vocamus: datum judicatum firmum eſt: item & in alio loco idem imperator dicit. Litigator ſi ſe ſubtraxerit, & tertiò acclamatus non apparuerit, inter abſentes judicium datum firmum eſt. Hic verò duabus ſententiis expletis atque affirmatis, placuit domino Ottoni ſereniſſimo imperatori auguſto & illic omnibus, verumque expertum & approbatum a judicio judicum & conſilio illorum omnium, quòd monaſterium ſanctæ Mariæ in Farfa ipſam cellam ſanctæ Mariæ de Mintoue cum omnibus ſuis pertinentiis poſſidere deberet in perpetuum, & monaſterio ſanctorum Coſmæ & Damiani nihil pertineret. Et continuò reinveſtivit Hugonem abbatem, ſuoſque ſucceſſores de ſupra ſcripta cella cum ſuis omnibus pertinentiis in perpetuum. Inſuper & imperialis bannum ſuperimpoſuit, ut, ſi unquam in tempore prædictus Gregorius abbas, ſuique ſucceſſores de prædicta cella aliquam querimoniam renovare aut replicare adversùs monaſterium ſanctæ Mariæ præſumpſerit, aut ipſa inſtrumenta, ſuperius damnata, in placito oſtendere voluerit; centum quinquaginta libras auri cogi componat; ſive poteſtas, quæ cogere voluerit; aut judex qui judicare, vel ipſas cartulas damnaticias laudare maluerit. Non ſolùm ipſi, ſed omnis perſona magna vel parva, quæ hoc facere præſumſerit, ſimiliter multetur, medietatem cameræ imperatoris, & medietatem prædicto monaſterio ſanctæ Mariæ in Farfa; ſic namque finitum eſt. Unde pro futura memoria, futuroque teſtimonio & cautela,

di-

hanc brevem memoratoriam prædictas dominas imperator cum conſenſu domini noſtri apoſtolici, ſive judicum, mihi Petro ſcriniario ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſcribere præcepit in menſe Decembris, indictione ſupraſcriptâ XXXX. † *Otto Romanorum Dei gratiâ imperator.* † *Leo ſanctæ Ravennatis eccleſiæ archiepiſcopus interfui, & ſubſcripſi.* † *Arnolfus ... eccleſiæ interfui & ſubſcripſi.* † *Gaudentius archiepiſcopus ſancti Adalberti martyris interfui, & ſubſcripſi.* † *Johannes præfectus.* † *Leo Dei gratiâ arcarius ſanctæ apoſtolicæ ſedis.* † *Adrianus datus judex.* † *Paulus Dei gratia datus judex.* † *Hugo marchio.* † *Letus Dei gratiâ datus judex.* † *Gerardus conſul & dux.* † *Ego Petrus ſcriniarius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, qui & ſcriptor hujus cartulæ, poſt teſtium ſubſcriptiones ſupraſcriptas complevi, & abſolvi.* ANN. CHR. 999.

Hactenus placitum, prolixum quidem, ſed non ſpernendæ lectionis: ex quo ſcilicet diſcimus formam judiciorum, quæ illis temporibus obtinebat. Ex ſubſcriptionibus diſcimus genuinum nomen Leonis archiepiſcopi Ravennatis, qui Gerberto ſucceſſit. Arnolfus, qui poſt eum proximè ſubſcribit, non alius videtur, quàm Remorum archiepiſcopus, qui ſortè Romam eo tempore profectus ſit, tum ad pallium obtinendum, tum ad ſatelendam cum Silveſtro pontifice concordiam. Tertius eſt Gaudentius archiepiſcopus Gneſnenſis eccleſiæ, ubi ſanctus Adalbertus Pragenſis epiſcopus & martyr quieſcebat. Cæterùm mirum eſt, quod de Gregorio V. in præmiſſo placito legitur, optimo pontifice, per quem res chriſtiana in primaria illa eccleſia reflorescere cœpit: eum ſcilicet pecuniæ pretio adductum fuiſſe, ut ecclam Minionis Gregorio abbati monaſterii ſanctorum Coſmæ & Damiani adjudicaret; quod tamen Hugo Farfenſis in ſua relatione repetit. Fortè id factum per miniſtros pontificis, eo minimè conſcio, cui tamen id criminis, ut fit, imputatum ſit.

XCVI. Leo Vercellenſis epiſcopus.

Alter eodem tempore Leo erat ex monacho (*a*) Vercellenſis epiſcopus, qui hoc anno amplum ab Ottone privilegium eccleſiæ ſuæ obtinuit; quod Silveſter papa confirmavit. Leo abbatinm Bremerenſem eum epiſcopio Epordienſi uſurpare moliens, viſo beatæ Dei-genitricis Mariæ ab incœpto deterritus fertur. Otto in prædicto privilegio eccleſiæ Vercellenſi confirmat inter alia abbatinm de Locedio ſeu Lucedio, ſicut eam Carolus auguſtus & divæ memoriæ Otto ſecundus eidem contulerant. Item confirmat ſancto Michaeli de Locedio cortem Quadradulam cum diſtrictu Herimmannorum, *ſicut Lotharius auguſtus donavit, quando corpus ſancti Januarii ibi collocavit*: quæ verba allaque deſunt in fragmentis ab Ughello relatis. Petrus Leonis ſucceſſor, e Jeroſolymitano reverſus itinere, Bono-homini (*b*) monacho itineris ſui ſocio hanc abbatiam conceſſit. Homo-bonus porro miraculis poſt mortem clarviſſe dicitur. Quare Adericus epiſcopus, Romam profectus, a Johanne X. impetravit ut piè defuncto (*c*) ponere aram ſibi liceret: quam magno Vercellenſis populi plauſu denique dedicavit.

(*a*) *Ital. ſac. to. 4. p. 1065.*

Bonus-homo abbas Bremenſis.

(*b*) *ibid. p. 1059.*

(*c*) *ibid.*

XCVII. Petrus Sublacenſis abbas, aliique.

Sublacenſe monaſterium pontificatu Gregorii V. & Silveſtri ſecundi rexit Petrus abbas, qui libros & ornamenta, reſque monaſterii multùm auxiſſe traditur: non minùs ſollicitus in ruendis antea partis. Unde, cùm caſtrum Armulæ quibuſdam illius regionis præpotentibus viris tradere nollet, in vincula conjectus ab illis, ſed meritis ſancti Nicolai, quem præcipuo cultu venerabatur, ſemel ſolutus; iterum captus, & duplicatis vinculis irretitus, demum oculis orbatus, miſerè vitam finivit, ſepultus juxta idem caſtrum in eccleſia ſancti Vincentii, ubi Deus per eum mira quædam operatus fuiſſe traditur. Ejus ſucceſſor Gregorius multa bona monaſterio acquiſivit pontificatu Johannis XIII. Gregorium ſecuti ſunt Stephanus tempore Sergii VI. Petrus inter ſub Benedicto VIII. Dementus Johanne XIX. pontifice, Petrus item temporibus Benedicti IX. quorum nuda nomina in chronico Sublacenſi habentur. Plura & notiora geſſit Johannes abbas ſub Clemente II.

XCVIII. Mathildis abbatiſſa abit.

Dum Otto Romæ moraretur, Mathildis Quindelinburgenſis abbatiſſa, Ottonis Magni filia, cui ſummam rerum, dum abeſſet a Germania, contulerat, ſupremum diem piiſſimè abſolvit. Paullo ante ejus obitum res quædam accidit in ſuo monaſterio, quæ multum doloris ipſi faceſſivit. Illic ſub ejus cura educabatur nobiliſſima puella, Liutgarda (*d*) nomine, filia Ekkihardi marchionis in Turingia nobiliſſimi. Hanc ſponſam habere percupiebat Werinharius, filius Luthnii nobiliſſimi iridem Turingi, eamque patet puellæ ipſi deſponderat. Verùm, dum tempus nuptiarum differtur, aliò conſilia vertit Ekkihardus: quo intellecto, Werinharius puellam vi rapere, & ſibi, abſente Ekkihardo, qui Romæ cum imperatore verſabatur, vindicare conſtituit. Fortè Dorneburgi factus eſt publicus abbatiſſæ, totiuſque ſenatus conventus. Interim Werinharius, armatâ manu in monaſterium irruptione factâ, puellam reluctantem & reclamantem rapit, & Walbicum ſe recipit. Eâ re compertâ, Mathildis ſummopere mœſta, cunctis principibus, ut hoc nefas ulciſcerentur, præcepit, & virginem quovis periculo ſibi reſtituerent. Nec mora, armatus miles id exſequi feſtinat; at, cùm Werinharius, mori potiùs quàm

(*d*) *Ditmar. lib. 4. p. 42.*

ANN. CHR. 999.

ſponſam reddere certus, valido ſe præſidio tutaretur, irrito conatu miles reverti cogitur. Sed demum intellectâ puellæ voluntate, quæ ſponſum & ipſa retinere malnit, quàm reverti; Marhildis utrumque Magdeburgi in publico conventu ſiſti jubet. Illic nudis pedibus provolutus Wurinharius, ſponſam reddit abbatiſſæ, quæ eam ſecum in monaſterium reduxit, non ut eam retineret, ſed ut Werinhario timorem & dolorem augeret. Varùm poſt paucos dies Mathildis morbo correpta, Bernwardum Hildensheimenſem epiſcopum accerſiri juſſit, acceptâque ab eo indulgentiâ, VIII. (*) idus Februarii animam Chriſto reddidit, atque in medio baſilicæ ſanctorum Petri & Stephani, juxta tumulos avi ſui Heluici & aviæ ſuæ Marhildis reginæ ſepulta eſt. Magnus ubique luctus, ſed maximè in Quindelinburgenſi monaſterio, necnon in Walbicenſi, quod ipſa exſtruxerat, atque in Wimenhuſano, cujus ſanctimoniales, ut proprias filias, ſemper foverat.

(*) al. VII.

Adelheida ſuccedit.

Peracto funere, Quindelinburgenſes ejus obitus nuntium Ottoni imperatori Romam, & Adelaidi auguſtæ ejus parenti, quæ tum Auguſtæ morabatur, perferri curant, & fratruelem defunctæ Adelheidam, quam ipſa pro filia renerè nutrierat, ob doloris ſui quoddam remedium, matrem & abbatiſſam ſibi dari poſtulant. Otto, recenti obitu propinqui ſui Gregorii papæ jam mœſtus, ſed Marhildis obitu mœſtiſſimus, gratiſſimam habuit ſororis ſuæ electionem, de qua toti illi congregationi grates retulit. Hæc autem in feſto ſancti Michaëlis, electione iteratâ ab Arnulfo epiſcopo, aſſtantibus aliis epiſcopis & ſorore ſuâ Sophiâ, necnon nepte ſuâ Hatvvigâ (a) Gerterodenſi abbatiſſâ, cunctiſque regni primoribus, coram altari ſanctorum Petri & Stephani benedicitur, atque in thronо abbatiſſæ ſub promiſſione regulæ collocatur.

(a) Chron. Saxon. manuſcr.

XCIX. Adelaidis auguſta inam obit.

Non diu ſupervixit piiſſima imperatria Adelaidis, egenorum parens, & in monaſticum ordinem eùm primis optimè affecta. Ultimo ætatis ſuæ anno monaſterium Paterniacum, quod ipſa condiderat, adiit, fratribuſque illic degentibus abunde neceſſaria ſuppeditavit. Inſtante ſupremo die, beatiſſimum patrem Benedictum, id eſt Floriacenſe monaſterium, & Silviniacenſe ob amorem ſancti Mayoli, miſſis monachis honoravit; necnon ſancti Martini Turonenſe, cui inſtaurando (nam ante aliquot annos combuſtum fuerat) argenti non paucas ſuppetias contulit. Hæc acta in vico, qui dicitur Urba, ubi etiam tum erat Odilo Cluniacenſis abbas; quem cùm illa reſpiceret, flere cœpit, veſtemque ejus apprehenſam oculis & ori admovit, aſſerens ſe brevi morituram; eumque cum ſumma animi demiſſione rogavit, ſui ut in orationibus memor eſſet, ſequi fratrum preeibus commendaret. Inde ad Saliſenſe (*) ſeu Salſenſe monaſterium (b) ab ſe condirum, ubi ſepeliri optabat, profecta, febre corripitur. Morbo ingraveſcente, eccleſiæ ſacramentis ſe muniri rogavit. *Tum ſacri olei unctione peruncta, ſacramentum dominici corporis, humiliter & devotiſſimè adorandæ percepit.* His munita prædictis, pſalmos pœnitentiales & litanias Sanctorum *eccleſiaſtico more* recitari præcepit, ipſa cum pſallentibus pſallens, cum orantibus orans. Denique inſtante anno milleſimo, ſcilicet avt. Kalendas Januarii, ad cœlos migravit, piorum operum mercedem a Domino recepturа; atque in baſilica Saliſenſi, quam ipſa in honorem beati Petri apoſtolorum principis exſtruxerat, honorificè condita eſt. Poſt ejus obitum Herimannus dux Sueviæ, qui fratris illius Conradi filiam duxerat uxorem, hereditario jure res ab ea Saliſentibus monachis donatas occupare volebat: ut illa manifeſtis comprobavit indiciis, *quòd nullum heredem præter Apoſtolos & eos ſervientes monachos relinquebat*, ut fuſe narrat Odilo abbas in libro de ejus miraculis, quem libro de ejus vita ab ſe compoſito ſubjecit. In poſteriori illo libro laudat Gerbertum abbatem prædicti monaſterii, *piæ memoriæ virum*. Hoc monaſterium in præpoſituram & ad canonicos mutatum, quod Saletionem vocant.

(*) Sal.
(b) V. lib. 49. n. 78.

C. Sigefridus apoſtata.

His chronographus Saxonicus ſubdit mortes Conradi ducis Suevorum, Heriberti comitis ejus fratris, & Odonis inclyti marchionis, qui ſubitaneâ morte interiiſſe dicuntur. Hujus marchionis filius erat Sigefridus, qui in nova Corbeia, ubi pater ſuus ſepultus eſt, in habitu monaſtico diu converſatus, poſtmodum, abjectâ cucullâ, laicalem veſtem reſumſit. Mox a Dietmaro abbate ſuo & Gifleto Magdeburgenſi præſule ad ſynodum vocatus, denuo habitum, quamvis invitus, induere cogitur, pollicitus ſe in propoſito deinceps perſeveraturum. Verùm brevi poſt ſacramentis ſe exſolvit exemplo alterius, qui Romæ ſimili ſententiâ in conſpectu Cæſaris ſe purgaverat.

Hideſlevecaſe monaſterium everſum.
(c) Chron. Saxon.

Eodem tempore monaſterium ſanctimonialium Hideſlevenſe ab Slavis (c) eſt miſerabiliter incenſum & deſtructum, ednctis inde ſanctimonialibus; eodemque die plurimi chriſtianorum a paganis interemti ſunt.

CI. Paredum Cluniaco ſubdi tur.
(d) lib. 48. n. 58.

Superiùs (d) actum eſt de Paredo monaſterio, quod Lambertus Cabilonenſium comes in loco, qui Vallis-aurea dicitur, in honorem beatæ Mariæ & ſancti Johan-

hannis-Baptiſtæ conſtruxit in pago Auguſtodunenſi, ubi monachi ſub proprio paſtore degerent. Verùm (*a*) filius ejus Hugo præſul Autiſiodorenſis, ratus hoc monaſterium in eo ſtatu omnino per ſe ſtare non poſſe; conſulto Rotberti regis & Heinrici ducis, illud ſubjecit Cluniacenſi monaſterio, cui domnus Odilo tum præerat: ut ipſe, ſuique ſucceſſores eumdem locum omnimodâ auctoritatu adminiſtrarent; quod quidem idem præſul fecit pro anima patris ſui Lamberti, ac matris ſuæ Adelcidis, Rotberti regis & Heinrici ducis. *Actum ſuburbio Cabilonenſi, cœnobio beati Marcelli, in præſentiâ regis Rotberti. Data menſâ Maio, indictione* XII. *anno incarnationis Domini* DCCCCXCIX. *Rotberto rege, anno* IV. *regni ejus.* Ante *datam* ſubſcribunt poſt Hugonem præſulem Heinricus dux, Otto, Gaido, Mauricius & Richardus comites, Rotbertus vicecomes; Rotgerius, Rainaldus, & Walterius epiſcopi, & Wido ſeu Guido abbas, aliique. Adeleis, Hugonis epiſcopi ex Lamberto parens, primò nupſerat Gauzfredo comiti Cabilonenſi, qui ſuburbanum ſancti Marcelli cœnobium, ubi hæc charta data eſt, Cluniaco jamdudum contulerat: quod idem Hugo rarum habet.

ANN. CHR. 999.
(*a*) *Perard. p.* 167.

CII. Taluzatis cella.

Exſtat in pago Lugdunenſi locus haud ignobilis, Taluzatis (*) antiquitus dictus ſex ferè leucis poſitus infra Lugdunum, haud ita procul a dextra Rhodani ripa, ordinis Cluniacenſis cella inſignis, quæ Bliſmodi illuſtri feminæ originem refert acceptam. Primarias ejus donationes litteras mihi communicavit eruditiſſimus Stephanus Baluzius, nunc ejus loci prior, quibus in litteris ipſa donatrix loquitur in hunc modum. *Ego tu Dei nomine Bliſmodis nobiliſſima femina, enormitatem peccaminum meorum conſideranſ, atque prò his Domino ſatisfacere omnino concupiſcens, dono Deo & ſanctis ejus apoſtolis Petro & Paulo, & Cluniacenſi cœnobio, cui præeſt dominus Odilo venerandus abba, eccleſiam ſitam in pago Lugdunenſi, quæ eſt conſtructa in honore ſanctæ Dei-genetricis Mariæ & ſanctæ Maximæ, in villa, quæ vocatur Taluzatis, & quicquid ad ipſam eccleſiam aſpicit, vel aſpicere videtur totum ad integrum ac concedo.* Ad hæc eadem Bliſmodis donat eis in ipſa villa manſum indominicatum, atque etiam vineam, & medietatem de ſilvis, quæ ad ipſam villam ſpiciunt; item poſt ſuum obitum manſum, vocabulo Trucium; denique ipſam villam Taluzatem poſt ſuum ipſius obitum, *& ſenioris* ſeu mariti ſui Albuini, filiique ſui cognominis, & alia nonnulla, quæ latiùs exprimuntur in ipſis litteris in Appendice referendis. Hanc verò donationem facit, tum pro remedio animæ ſuæ & parentum ſuorum, tum *pro animabus Adalardi, & Hacfloris, & Gotſicalci pontificum*, Anicienſis ſcilicet eccleſiæ; pro anima quoque ſenioris ſui Albuini, & filii ſui Albuini & aliorum. *Actum Taluzatis villâ publicè*: & poſt ſigna ſubſcribentiam: *Data menſâ Marcia, regnante Rodulfo rege anno ſexto. Ego frater Ebrardus levita tradidi ſcripſi.* His litteris apponuntur ſigna Bliſmodis nobiliſſimæ feminæ, Albuini ejus mariti, & Albuini ejus filii, atque aliorum. Fortè alia eſt Bliſmodis nobilis matrona, cujus filius Wigo vicecomes donationes quarumdam rerum in comitatu Lugdunenſi & Matiſconenſi fecit Cluniaco pro anima patris ſui Berardi & matris ſuæ Bliſmodæ, ac fratris ſui Wichardi, regnante Rodulfo Contadi filio. Alia fuit Bliſmodis abbatiſſa, Odiloois abbatis ſoror, laudata in litteris pro conſtructione Voltæ monaſterii: quippe quæ virginitate prædita fuiſſe dicitur a Jotſaldo initio vitæ ipſius ſancti Odilonis. In eccleſia Taluzatenſi hactenus colitur ſancta Maxima VII. kal. Junii.

(*) *Talay.* (*) al. *Talayes.*

Eodem anno, ſcilicet ſuxto Rodulfi regis, quidam Otgerius ſacerdos aliquid ex rebus ſuis in agro Goſiacenſi donat Saviniacenſi monaſterio, ſito in pago itidem Lugdunenſi. *Data per manum Gerberni monachi, menſe Novembri, feriâ tertiâ, quando congregatio clericorum & laicorum, ſive nobilium feminarum & matronarum ſub appellatione fraternitatis in domo ipſius Otgerii coadunata epulabatur, anno ſexto regni Rodulfi, filii Konradi.*

Saviniaco facta donatio.

CIII. S. Mayoli cella Papiæ.

Eodem tempore Otto (*b*) imperator, *ob petitionem domni Odili venerabilis abbatis*, & ſalutem animæ ſuæ, præcepto ſuo confirmat cuidam cellæ ſanctæ Mariæ in urbe Papia ſitæ, & ad Cluniacum monaſterium donatione Gaidulfi, ejuſque heredum pertinenti, quæ quondam Capella-Gaidulfi, tunc Cella ſancti Mayoli vulgò dicebatur, res omnes ad eamdem cellam ubilibet pertinentes, eâ conditione: ut hæc cella ſemper in ordinatione & diſpoſitione Cluniacenſis abbatis, ſicut Gaidulfus ordinavit, permaneat. Actum Romæ idibus Aprilis hoc ipſo anno, Ottonis imperii tertio.

(*b*) *Bibl. Clun. p.* 409.

S. Bobonis monaſterium.

Exſtat Papiam inter & Dertonam haud ignobile oppidum, Viqueria (*) vocabulo, ſancti Bobonis ſeu Bovonis confeſſoris cultu illuſtratum, cujus corpus ibidem in collegiata ſancti Laurentii eccleſia quieſcit. Ejus obitus (*c*) corrigit ſub annum DCCCCLXXXVI. ad cujus honorem conditum fuit, incertum quo tempore & auctore, nobili Ordinis monaſterium prope viam, quæ Magiſtra dicitur, in capite ſuburbii ſan-

(*) *Vegbera.*
(*c*) *V. Bolland. ad* 22. *Maii.*

ANN. CHR. 999. sancti Petri. Ejus loci abbas erat anno MCCCCLXX. Bernardus de Balditonibus, quo præsente sancti Bobonis corpus in digniorem locum translatum est. Jam exstinctum est illud monasterium, cujus ecclesia Capuccinis cessit.

CIV. Episcopo facto monacho ordinationes an licitæ.

Cùm ad Cluniacense monasterium episcopi non pauci, abdicatâ dignitate, monasticæ vitæ profitendæ causâ se reciperent; contigit, ut unus ex illis, coëpiscoporum & abbatis sui consensu, quibusdam clericis ordines ecclesiasticos conferret. Hinc dubitatio nonnullis suborta, validæne essent illæ ordinationes; videnturque ab aliquibus improbatæ episcopis, qui ordinatos illos deposuerint; hique nihilò seclus, ad altiores gradus conscenderant. De his consulendus visus est Silvester secundus, literis ad eum ab Odilone abbate scriptis, delatisque per Gerbaldum monachum, cum, ut puto, qui postmodum abbas sanctæ Christinæ monasterii apud Olonnam in agro Mediolanensi factus est. Ad has verò litteras pontifex respondit in hunc modum.

Silvester episcopus servus servorum Dei, Odiloni dilecto filio & abbati præcluro, atque universæ congregationi sibi commissæ, curam salutem & apostolicam benedictionem. Vestris nos sanctissimus unus tempore committimus orationibus, & ut accipere dignemini, fidelibus exoramus petitionibus, quia in quocumque nostrer vulnerit status, nullo modo vester defectum sentiet profectus. Ad hæc igitur, quæ nostræ auctoritati per Gerbaldum vestrum monachum discutienda præsentasti, APOSTOLICA AUCTORITATE, ET CONFRATRUM SPISCOPORUM CONSILIO, *tali vobis respondemus judicio. Cognoscimus enim illum episcopum catholicè fuisse ordinatum, & rationabiliter episcopale accepisse officium: sed, postquam divino amore ductus, honoribus & officiis renuntiavit sæcularibus, non sibi licuit eadem exercere negotia, quæ priùs fecerat in communi vita. Unde quia quod fecit, non temere nec contra catholicam auctoritatem præsumsit, sed obedienter & simpliciter coëpiscoporum licentiâ & sui abbatis exercuit; & quia bona intentio non est contraria Deo: volumus & judicamus, ut quoscumque ille ad aliquem gradum ecclesiasticum promovendos duxit, & benedixit; benedicti sint, & proprio fungantur gradu nostrâ licentiâ & benedictione. Qui verò superbè & præsumtuosè in eodem gradu, in quo eos ordinavit, voluerint persistere; ab illo suspendantur gradu, quem post (*) suam depositionem acceperunt: sed illo fruantur licenter, quem habebant: & ipse jam dictus episcopus posthac similia non præsumat. Valete.*

(*) al. pro sua.

Cur verò episcopus, qui dignitati episcopali nuntio remisso, monasticam vitam amplexus fuerat, ad functiones episcopales denuo redire non posset; id in causa est, quòd votum relinquendi episcopatus, quod ille ediderat, etiam votum includat abdicandi episcopalia munia, inter quæ principem locum obtinet ordinum sacrorum collatio. Alia fuit sententia Benedicti (*a*) VIII. erga Benignum, ea episcopo facto monachum in Divionensi Sancti Benigni monasterio sub Willelmo abbate, ad quem scribens pontifex, non modò eum hortatur, ut prædicti Benigni episcopi monachi sui auctoritate utatur ad reprimendos censuris ecclesiasticis possessionum suarum invasores; verùm etiam dat illi *potestatem ordinandi, quidquid justè postulatus fuerit in sancta ecclesia ordinare, vernantamen abbate jubente.* Eadem fuit sententia Petri Venerabilis (*b*) in quadam epistola ad Innocentium II. de Hugone archiepiscopo Turonensi, qui cùm ingravescente morbo habitum monasticum in monasterio Caritatis diœcesis Autissiodorensis ad Ligerim pro more illorum temporum induisset, postea recuperatâ valetudine, ad ecclesiam suam reverti nolebat, nisi potestate sibi a summo pontifice factâ. Verùm, cùm ejus reditum urgerent Turonenses, ad eorum preces Petrus ad Innocentium scripsit in hæc verba. *Supplex quasi pro reo, cui aliquid indulgendum sit, cui commissum aliquod gravè donandum sit. Sed, si ego vos unquam agnovi, si dulcem affectum vestrum erga religionis professores, & maximè conservatores adverti, qui de bono melior, de clerico monachus; qui de communi schemate cleri ad Martini sui nigrum habitum conversus est, non indignus ejus, & maximè priùs adepta pontificali sede, judicabitur. Rediisset quidem, si magnos & sapientes viros audire voluisset, non deterior, sed jam melior factus, ad sedem proprium: sed sapienti humilitate exspectare inde malunt sententiam apostolicam;* quam quidem re verâ consecutus est.

(*a*) V. lib. 53. n. 67.

(*b*) Petr. Ven. lib. 4. ep. 10.

Cæterùm interdictum de repetendo post monasticam professionem episcopatu, quod Silvester, & post eum quidam alii opposuerunt; fundatum videtur in sola Photianæ pseudosynodi auctoritate, in qua id statutum fuit ad præcludendum Ignatio patriarchæ, quem Photius sede ejus expulerat, & in monasterium retruserat, in propriam sedem reditum, decreto edito, *ut quicumque de pontificali dignitate ad monachorum vitam & pœnitentiæ locum descenderit, nequaquam ulterius ad pontificatum resurgat:* quem locum, tamquam ex vero Constantinopolitano concilio, profert Innocentius III. ad prohibendam postulationem cujusdam canonici regularis sancti Fridiani ad sedem ecclesiæ Faventinæ, hac adductâ ratione, quòd is ex episcopo ad regula-

larem (*a*) vitam ſe tranſtuliſſet. Hæc paullo fuſiùs perſequi quoddam operæ pretium viſum eſt. Intermiſſam rerum hoc anno geſtarum ſeriem reſumo.

ANN. CHR. 900

(*a*) *V. Iduar. diſſertat. t. 9. c. 15.*

Duas invenio chartas hoc anno datas pro monaſterio Burgulienſi, quarum authentica vidimus. Prima eſt, quâ Corbo quidam, *nobiliſſimus*, ut ſe ipſe dicit, *miles*, ex rebus *ſui beneficii*, *quod ex dacamae* tenebat, quædam prædia in pago Turonico, in vicaria Cainonenſi, ex curte Larnienſi, ſub annuo cenſu ſex ſolidorum in feſto ſancti Mauricii x. Kalendas Octobris perſolvendorum, Burgulienſi monaſterio concedit, urt ipſum rogaverat *venerabilis abba Gauzbertus cœnobii martyris Julitani, una cum caterva ſibi commiſſa Burgulienſis loci*. Actum xv. kalend. Februarii, anno incarnationis DCCCCXVIII. anno XI. regnante Rotberto rege. Poſt Corbonem apponentur ſigna Aldeſendis uxoris ipſius, Corbonis filii ejus, Arduini filii ejus, & aliorum. Altera charta eſt Willelmi Aquitanorum ducis, qui unà cum conjuge ſua Emma & filio ſuo Willelmo eccleſiam ſancti Chriſtofori, aliaque confert Burgulienſi monaſterio. *Data menſe Septembris Pictavis civitate, anno dominicæ incarnationis* DCCCCXVIII. *indictione* XII. *regnante Rotberto rege theaſopho anno* V. ut in authentico legitur, non *primo*, ut perperàm legendum conjecit Beſſius, qui hoc (*b*) inſtrumentum vulgavit. Quamquam necdum quietus Rotberti regis a morte patris cenſeri poſſit, ſed tantùm tertius ſecundùm noſtrum calculum: at ita ſcripſit non ſatis accuratè Gosbertus monachus & humilis levita, qui hanc chartam exaravit, nomenque ſuum græcis litteris appoſuit. Huic inſtrumento ſubſcribunt poſt Willelmum Willelmus filius ejus, Emma comitiſſa, Giſlebertus præſul, Iſembertus & Manaſſes fratres ipſius; Boſo vicecomes, Bertramnus miles, & alii. His adjungenda eſt alia charta ejuſdem Willelmi ducis, qui unà cum uxore ſua Emma & filio Willelmo tranſfundit ad monaſterium ſancti Petri Burgulienſis cœnobii, in ſpeciales uſus monachorum ibidem degentium, curtim indominicatam, nomine Fon-
» ſciacum, eum eccleſia in honorem ſancti Hilarii conſtructa: pro cujus rei firmi-
» tate a *domno abbate Gozberto, paſtore & proviſore ejuſdem loci*, in argento mil-
» le quingentos ſolidos accepit. Hæc charta deſtituta eſt chronicis notis.

CV. Burgulii res ſuctæ.

(*b*) *Beſly comt. de Poitou. pag. 268.*

Sub finem hujus anni, ſcilicet a. kalend. Novembris, obiit Sevvinus Senonum archiepiſcopus, qui ſuburbanum ſancti Petri monaſterium inſtauravit, ibidemque regularem normam per Raimaldum abbatem reſtituit; decrevitque, ut abbas (*c*) ejus loci in ſynodis poſt archiepiſcopum primus ſederet. Idem alterum ſancti Petri cœnobium in urbe Miliduno a fundamentis erexerat, cui Walterium abbatem præfecerat. Sepultus eſt in Senonenſi illo ſancti Petri monaſterio, cui multa ornamenta contulerat.

CVI. Sevvinus Senonum archiepiſcopus obiit.

(*c*) *Spicil. tom. 2. p. 376.*

Apud Aſtures in Hiſpania Veremundus rex monaſterium ſancti Laurentii de Carbonario, quod avi ejus Gundiſalvus comes & Taraſia ejus conjux olim conſtruxerant, hoc anno inſtauravit, illudque *Aſcanio presbytero, & Tranſuario confeſſori* ſeu monacho aſſignavit. Situm eſt hoc monaſterium in territorio (*d*) Deza, prope fluvium Uliam, loco Algali, dicto Carbonario; quod monaſterium primi illi conditores eo animo inſtituerant, *ut eſſet ibi habitatio confeſſorum* (ſic monachos olim Hiſpani appellabant) *adventantium hoſpitum, atque pauperum refrigerium*. Et re-
» verà quidem tempore fundatorum locus iſte a vitis ſanctis inhabitatus fuit; ar poſt
» eorum mortem duo ex eorum genere nati, *litteris eruditi, in confeſſione* ſeu vita
» monaſtica *nutriti, & confeſſionis gradum adepti*, nempe Arias Pelagius, ad gra-
» dum epiſcopatus evectus; alter Adefonſus Bermudez, conventionem de ipſo mo-
» naſterio inter ſeſe habuerunt, ſicque illius ſubſtantiam omnino diſtraxerunt ac
» diſſipaverunt. Cui infortunio condolens pius rex Veremundus, ipſum monaſterium
» inſtauravit, illudque commiſit prædictis Aſcanio (*) presbytero, & Tranſuario confeſſori, *ut facerent ibidem confeſſionem in vita ſancta, quod in oculis Domini rectum & ſanctum eſt, die noctuque fideliter agentes*; & ut poſt eos obtinerent illud ſancti homines & eximii confeſſores. Actum *ipſis nonis Januarii, erâ tunc diſcurrente poſt milleſimam inchoante ſeptimâ, poſt jam peracta triceſima*. Subſcribunt cum Veremundo rege & Pelagio ejus filio multi epiſcopi, Armentarius Dumienſis, Pelagius Lucenſis, Petrus Yricuſis, Froilanus Legionenſis, & Vihulfus Tudenſis. Poſt quos Manſianus abbas Cellæ novæ, cui hoc monaſterium attributum eſt; Monachi Obetenſes ſeu Overenſes, comites Aſturienſes & Foramontani, ſen Caſtellanenſes; & in fine *monachi palatii, Scemenus presbyter & primicerius*, & alii tres presbyteri monachi, qui in oratorio principis ſacra faciebant. Hoc monaſterium unitum eſt Compoſtellanæ abbatiæ ſancti Martini, ſupereſtque hactenus inſignis ejus baſilica antiqui operis in parva inſula ad montis radices ſita, tres naves habens in circuitu chori cum eccleſia ſubterranea.

CVII. S. Laurentii de Carbonario monaſterium inſtauratur.

(*d*) *Yepez. ſeript. 7. Hiſp. Gall. 4.*

(*) ob Anſcario.

AR-

ANN CHR. 1000.

ANno milleſimo ineunte, non unanimi totius cleri & populi conſenſu archiepiſcopus Senonenſis acclamatus eſt Leotericus ipſius eccleſiæ archidiaconus, cujus electioni obſtitcrunt nonnulli clerici, qui eamdem digniratem ambiebant. Quapropter illc Romam adiit ad Gerbertum ſcu Silveſtrum papam, cujus in Remenſibus ſcholis diſcipulus fuerat; atque ab eo gratanter acceptus, totius Galliæ primatu (a) donatus fuiſſe a Clario dicitur. Româ reverſum clerus & populus honorificè exceperunt: at volentes eum throno pontificali imponere, prohibuit Frotmoudus comes, qui filium ſuum Brunonem clericum promovero moliebatur. Unde Leotericus iterum adiit papam, qui ſcriptis ad ſuffraganeos Senonenſis eccleſiæ epiſcopos litteris, præcepit, ut cum ordinarent; qui juſſis obtemperantes, Leotericum Im monaſterio ſanctæ Faræ conſecraverunt. Is etiam ſe valde munificum exhibuit in ſancti Petri monaſterium: at ſanctæ Mariæ abbatiam, quæ erat extra muros, Frotmoudo comiti in beneficium dedit pro filio ſuo Rainaldo clerico, poſt mortem Grimerii abbatis ipſius eccleſiæ, & ſancti Stephani archiclavi. Poſtea eam dedit Leoterico præceutori, qui eam inſtaurare cœpit operâ Bernardi presbyteri, & ſex cleticos iu ca poſuit.

CVIII. Leotericus Senino ſuc. cedit.

(a) *Spicil. t. 2.*

CIX. Proceſſiones Resbacenſes & Jotrenſes.

Paſchali tempore viſa in Francia prodigia, & igneæ acies in aere mortalium animis metum incutientes: quæ malorum prænuntia ut averteret Ragenardus ſeu Rainardus abbas tunc Resbacenſis, cum Ermengarde Jotrenſi abbatiſſa conſtituit, proceſſiones utriuſque monaſterii coodictâ die ad locum intermedium, qui Crux ſancti Agili ex eo tempore dictus eſt, convenirent, preceſque ad imminentes caſus amoliendos Deo funderent: quod factum eſt, infinitâ populorum turbâ proſequente, delatis utrimque ſanctorum raliquiis, in his ſancti Agili abbatis primi Resbacenſis, quas cùm Rogerus Jotrenſis præpoſitus portare vellet, eas nonnquam loco movere potuit, donec ablatas ſancto Agilo apud Ventulium manſiones reſtituiſſet. Ragenardo abbati videtur ſucceſſiſſe Solio abbas, laudatus in libro primo de miraculis ſancti Agili, quo ex libro hæc accepimus. De bis aliàs.

CX. Foſſaro facta donatio.

Rotbertus rex Bertæ conjugi ad hoc uſque tempus adhæſiſſe videtur, utì ex libto de vita Burchardi comitis intelligitur: quippe cùm Ermenfredus quidam miles aſſentiente Burchardo, villam Licias, quam de ejus beneficio tenebat, & prædium Aivreum ſuper Sequanam ſitum, utrumque in pago Corboilenſi, Foſſatenſi monaſterio & Teutoni abbati contuliſſet, regi ſupplicavit, ut hæc dona præcepti ſui auctoritate roborarct. Rex verò *ſuæ matris Adelaidis, uxoriſque Bertæ ſuggeſtionibus*, utì rogatus fuerat, rem peregit, *conſcripto teſtamento, ac monogrammate regis manu facto*, cui Franco tunc cancellarius poſtea Pariſiorum epiſcopus, *imaginem regis impoſuit. Factum eſt autem hoc in prædicta urbe anno incarnationis Chriſti* M. *indictione* XII, (*) *anno verò regni inclyti regis Roberti XII.* Exſtat ejus rei præceptum in chartario Foſſatenſi, idque coucceſſum dicitur *ſuggerentibus ac intervenientibus dulciſſimâ genitrice noſtrâ*, inquit rex, *Adelaide, atque conjuge noſtrâ Bertâ*, ut dubium non ſit, Bertam ad id temporis u Ratberto uxoris loco habitam fuiſſe. Ratberto rege, Pariſios acceſſiſſe traditur Berengarius Britannorum comes, *militare obſequium* regi *præſturus*: quo comperto, monachi eccleſiæ ſanctorum Bartholomæi & Maglorii confeſſoris, cujus reliquias a Britannia in hanc urbem allatas fuiſſe ſuperiùs (a) diximus, regi ſupplicarunt, ut ſuo interventu ab eodem comite ipſis obtineret ſancti Maglorii eccleſiam, in pago Leonienſi ſitam, pravorum inteſtationibus ferè bis ſolitudinem redactam, ubi ſancti Maglorii corpus olim quieverat. Regis petitioni & monachoium votis aſſenſum præbuit comes, ipſamque Lehouienſem eccleſiam, quæ in honorem apoſtolorum Petri & Pauli, atque ſancti Maglorii conſecrata fuerat, pariſiacæ ſanctæ Maglorii eccleſiæ ac monaſterio cum ſuis appendicibus benignè conceſſit. Mox illuc miſſi ſunt monachi ſex a venerabili Harduino, qui tunc temporis Pariſienſi illi congregationi præerat abbas, ut prædictum Lehonienſe monaſterium in priſtinum ſtatum reſtituerent: quod monachi illi quàm diligentiſſimè eaſecuti ſunt. Hactenus perſiſtit hæc Leonienſis cella ſub congregatione ſancti Mauri.

(*) *Inc.* 1011

S. Maglorio dsta Lehonienſis cella.

(a) *lib. 48. n. 85.*

CXI. Emmonis libri ad Willelmum abbatem.

Hoc ferè tempore Emmo quidam, libros tres *de qualitate cæleſtis patriæ*, ex opuſculis ſanctorum patrum compoſuit rogatu Willelmi abbatis, haud dubiè Dionenſis, cui illos nuncupavit, præmiſſâ cuilibet libro præfatione, ubi Willelmum maximè prædicat. Prima ſic habet: *Reverentiſſimo in Chriſto patri Willelmo Emmo ſempiternam in Domino ſalutem. Cùm ſis unicum & ſanctiſſimum veræ humilitatis & compunctionis exemplum; & hanc mundi crucifixus, ubique mundus ſit crucifixus: peteſit crebrò, mi domine, reverentiſſime pater Willelme, ut prata ſanctarum ſcripturarum omni cum velocitate percurrerem, & ex bis tibi floſculos perpetuos, ad animæ tuæ ſalutem proficuos, tam de amore cæleſtis patriæ, & quibus ad eam bonorum aperum greſſibus perveniatur, quàm etiam de timore & qualitate ſupplicii perquirerem: quatenus mortificationem carnalium deſideriorum, fonteſque lacrimarum, cum-*

pun-

punctionemque continuam, largiente bonorum omnium largitore, vivis excitatus admonitusque fontentiis habere posset assidue. Scimus & nos, qui crucifixum vitam tuam non incognitam habemus, quia, postquam e palatinis vinculis absolutus es, & terrena omnia reliquisti, & ad paupertatem Christi felicitor accessisti; unum vitam tuam huic mundo esse mortificatum, & a cunctis externis, internisque vitiis expurgatum, necnon ab omnibus secularibus curis, desideriisque carnalibus divino ab igne pleniter excoctam, & sine aliqua intermissione, cum continuis gemitibus & lacrymis to ad patrium currere & festinare perpetuum. Igitur, beatissime pater, juffioni tuæ inobedient existere nec volui, omnino nec potui. Subdit auctor se hoc opus in tres libellos distinxisse: quorum primus est *de qualitate cælestis patriæ: secundus, quibus sanctis beata vita adquiratur speribus: tertius, de qualitate supplicii.* In præfatione libri secundi hæc inter alia de Willelmo habet. *Sufficit vita tua, o beatissime VVillelme, omnibus nobis ad exemplum, qui tali indigemus patrono. Provocant nos ad desiderium cælestis patriæ sanctissimi & continui gemitus tui, & beatissimæ lacrymæ tuæ, omnesque sanctissimi actus tui.* Hæc fusiùs retuli ad commendationem Willelmi nostri, maximè quòd hoc opus nec editum, nec fortè unquam edendum sit. Dubium est an Emmo iste monachus fuerit; nam, etsi sancti Benedicti regulam non semel laudat, obstare videtur, quòd in libri primi inscriptione nec sinetrem se, nec monachum dicit.

ANN. CHR. 1000.

CXII. S. Montanæ translatio Ferrarias. (a) *supra n.* 41.

Instantato Betbleemitico monasterio, quod Ferrarias (*a*) vocant, venerabilis quidam ejus loci monachus, Aimoinus nomine, fraterno more majorum suorum in sancti Benedicti Floriacensi monasterio cum abbatis sui permissu subinde versabatur. Ea enim tunc temporis mutua inter utrumque monasterium conferderatio erat, ut se se invicem idemtidem inviserent. Fortè accidit, ut prædictus frater diuturno febrium incommodo pulsatus, famâ vulgante mira audiret de sancta Montana virgine, cujus reliquiæ in vico pagi Bituricensis, Domna Martina dicto, asservabantur. Illinc voti causâ profectus, cùm morbi levamen ejus meritis omnino perfensisset, de asportandis ejusdem Sanctæ reliquiis consilium cepit. Quam ob rem a facerdore loci facultatem pernoctandi in ecclesia postulat, impetratque. Faventeque itaque noctis silentio, tumulum reserat, reliquias sacras extrahit, & utridâ veste involutas furtim defert in suum monasterium, ubi hactenus caput sanctæ Montanæ asservatur in scrinio argenteo, quod Ludovicus *de Blanchefort* abbas ante annos ducentos fieri curavit.

CXIII. Castrum da Salis a S. Benedicto protectum. (*b*) *Aimoin. l. 2. de mirac. S. Bened. c. 5. & 6.* (*) *Saturge.*

Aimoinus (*b*) hoc anno refert insignem victoriam meritis sancti Benedicti reportatam in obsidiona castri de Salis, ubi cella jam tum erat monasterii Floriacensis, a Capite-cervio (*) illuc translata, cui Otherius præpositus erat. Situm illius castri, quod in Marchia Lemovicina positum est, ita describit Aimoinus. *Mons est non multæ altitudinis, in cujus declivis castrum constitutum est, quod quidem ab orientali australive parte difficilem ad se venientibus præstat accessum: ab aquilonali fanè latere devexus montis machinamentorum omnium inhibet evectionem; at occidentem versùs, ubi hostium facilis formidabatur progressus, domus erat lapidibus firmissimè constructa, ad australem in longum porrecta, ad repellendos inimicos satis idonea.* Quâ occasione, & a quibus hoc castrum oppugnatum fuerit, quove modo propugnatum, fusè describit Aimoinus, quod hic commemorandum est. In urbe Lemovicina vicecomitis officio tunc fungebatur Wido, cujus filius Ademarus, juvenili ardore insolescens, ut paternam angeret hereditatem, quæ numerosæ fratrum suorum stirpi haud sufficere videbatur, in res alienas animum intendit. Primùm aggreditur invaditque castrum seu oppidum, quod a rusticanis Brucca vocatur, cujus media pars patri suo competebat, altera Hugoni, viro haud mediocris illis in partibus auctoritatis. Illic obsessus a Willelmo Pictavensi & Bosone Petragoricensi comitibus, eos obsidionem solvere coëgit. Hoc elatus successu, municipium de Salis, quatuor millibus & dimidio inde distans, occupare pergit. Feriâ sextâ secundæ hebdomadis quadragesimæ erat, cùm hæc latrunculorum factio prædictum cœnobium occupavit. Hoc accepto infortunio, Otherius monachus, cui a venerabili Abbone Floriacensi abbate locus iste commissus fuerat, prædictum Hugonem ad expugnandum Ademarum facilè sollicitat, accedente præsertim viso sancti Benedicti, cælestem opem pollicentis. Hugo itaque, adjunctis sibi Gualdo Cluensis castri domino, & Gausfredo viro strenuo, cui ob fortitudinem corporis, Asini cognomen erat, aliisque, vino *in amore patris Benedicti* priùs epoto, cum ducentis armis prædones aggrediuntur; igne injecto castrum expugnant. Multi adversariorum cæsi, Ademarus ipse captus, cumque eo quinque commanipulares, Hugo videlicet atque Archembaldus de Buciaco, Rainardus & Aimericus ejus frater, filii Hildegarii, haud ignobilis viri Argentomagensis, atque Giraldus Tirinensis. Sic Hugo, resumtis animis, abreptum sibi Bruccæ castrum obtidet, redigitque in suam potestatem, dedi-

to

ANN. CHR. 1000.

to ſibi Giraldo quodam, Hagonis fautore, qui illud tenebat. Idem Aimoinus ibidem laudat duos Salenſis cellæ monachos, Hannonem ſacerdotem & Remiglum diaconum, qui Remigius fortè is fuerit, qui Bernardam Bellilocenſem abbatem in itinere Romano comitatus eſt. His porro addit aliam victoriam, quam Hildebertus Boſonis filias retulit adversùs Guillelmum comitem Pictavorum, opitulante Hugone Gargelenſi, qui obtentis a prædicto Salenſis cellæ præpoſito Otherio duobus panibus milites refecit, atque hoc pacto illæſos in acie præſtitit. Nunc cella de Salis vulgò ſancti Benedicti de Saltu (*) appellatur.

(*) *S. Benoiſt. du Sault.*

Hoc ipſo tempore Gauzbertus abbas S. Juliani Turonenſis cœnobii, Burgulienſis & aliorum, Romam profectus eſt cum æquivoco ſuo Gauzberto juniore, futuroque ſucceſſore, ad Silveſtrum papam, a quo privilegium de omnibus rebus ſancti Juliani obtinuit, *quod hactenus in archivis noſtræ eccleſiæ*, inquit chronographus, *de papyro*, ſeu charta Ægyptiaca, *factum ſervatur*. Hic abbas inter alia monaſterium ſancti Petri Cenomanenſe fundaſſe dicitur, id eſt reſtituiſſe, quod jam pridem a Berricbramuo epiſcopo conditum fuerat, ut ſuperiùs (*a*) jam diximus. Primus a reſtitutione abbas fuiſſe videtur Ingelbaldus ſeu Ingelbaudes, eductus, ut veri ſimile eſt, e monaſterio ſancti Juliani aut Burgulienſi, quibus Gauzbertus ſancti Petri inſtauratur præerat. Ingelbaudus verò ipſe monachos inſtituit in Tuſſiacenſi monaſterio, eiſque Hermentrum e ſuis præficiendum curavit, ut inſcriùs dicturi ſumus. Inſtaurato ſancti Petri monaſterio Aveſgandus Cenomannenſis præſul, archidiaconorum ſuorum conſilio & aſſenſu, *monachis ſanctæ Petri ad Calturam cedit ſuorum relevationes & compeaſationes altarium*, ſcilicet ſancti Petri de Solemiis, ſancti Vincentii de Voloniaco, & aliorum, eo pacto, ut quotannis in feſto ſancti Juliani eccleſiæ cathedralis patroni, vt. kalend. Februarii, ad ejus eccleſiam cum ſua proceſſione conveniant, atque ibidem *de vigiliis nocte* (aliæ quippe eccleſiæ ſuas itidem vigilias ibi celebrabant) miſſarumque ſollemnia feſtivè celebrent: die autem feſto ſanctorum Gervaſii & Protaſii, XIII. kal. Julii, non omnes cum ſua proceſſione, neque ad nocturnale officium; ſed *pars eorum ſublimior* ad miſſæ tantùm principalis ſollemnia devotè celebranda conveniant: præter ea, mortuo quolibet canonico, idem orationum & eleemoſynarum penſam pro eo atl pro monacho, perſolvere ſtudeant. *Firmatam eſt hoc teſtamentum Cenomanis* XIII. *kal. Julii, lunâ* XXI. *regnante Rotberto rege.*

CXIV. Gauzbertus abbas Romam adit. S. Petri de Cultura & S. Vincentii ſtatus. (*a*) *l. 7. n. 55.*

Idem Aveſgaudus hoc anno milleſimo novam ſancti Vincentii eccleſiam dedicavit. Hanc a tempeſtate Nortmannorum canonici ſæculares duodecim occupaverant: at Segenfridas epiſcopus, diſtractis in ſpurium filium poſſeſſionibus, ejectiſque canonicis, nullum illic presbyterum reliquerat. Locum inſtaurare aggreſſus Aveſgaudus ejus nepos ac ſucceſſor, ab eccleſia rem inchoavit: at Gervaſius, qui ei ſucceſſit, monachos ibidem reſtituit.

CXV. Brochardus archiepiſcopus & Geraldus comes Saviniaco quædam donant. (*b*) *de la Mure, p.* 382. (*) *Cezan.* (*) *Legnum lez Bovin.* (*c*) *ibid.* (*d*) *Bibl. Sebuſ. p.* 85.

Brochardus ſeu Burchardus Lugdunenſis præſul, venerabilium eccleſiæ ſuæ fratrum *adſtante caterva*, Hugoni Saviniacenſi abbati petenti cedit montem Ledaicum, ſitum in pago Lugdunenſi, agroque Tarnatenſi, in finibus villæ, quæ Coziacus vocatur, atpote triticeæ utilem ſationi. *Data* (*b*) *Lugduni publicè per manum Vualterii monachi, menſe Martio, feriâ ſextâ, anno* VCC. *regni Rodulfi regis.* Villa Coziacus (*) in Foreſio ſita eſt, & juxta eam mons Legniacus, in quo poſitum eſt puellare cœnobium Legniacenſe (*) ad Liguonem fluviolum, juxta Bovinum, quod cœnobium Saviniacenſi abbatiæ ſubjectum eſt. Mons Ledaicus forſan idem ſit atque Legniacus, hæcque donatio condendo Legniacenſi parthenoni occaſionem dederit. Eodem ferè tempore Ademarus (*c*) abbas ſancti Juſti montem Algaadium Saviniacenſibus largitus eſt. Hugone item abbate Artaldus (*d*) comes, Geraldi quondam nobilis viri, & Gimbergiæ filius, pœnitentiâ ductus, quòd Saviniacenſi monaſterio multa damna intuliſſet, ſacerdotum ac miniſtrorum Dei conſilio ejus loci monachis facturus ſatis, prædia quædam eis ex ſua hereditate donat in villa Toriniaco pagi Lugdunenſis in agro Coguiacenſi, aliiſque in locis, *pro emendatione mali facti, & pro abſolutione omnium peccatorum ſuorum*: cui donationi uxor ejus Theodebergia, aliis Tetbergia, cum aliis ſubſcribit, *regnante Conrado rege.*

CXVI. Galterii abbatis ſtatutum contra fures. (*e*) *V. lib. 36. n. 92. & lib. 30.* (*) *2. voirs.*

Viennæ in monaſterio ſancti Andreæ, quod Inferius dicitur, defuncto Aimoino ſeu Haimoino (*e*) abbati affectus eſt Galterius: qui ſtatim a ſua electione ſuraodi licentiam in monachis ſuis repreſſurus, ſtatutum edidit, quod hic referendum videtur, ex Spicilegii tomo XIII.

Anno dominicæ incarnationis milleſimo, conſtitutio conſtituitur in monaſterio ſanctæ Andreæ, infra (*) *mœnia Viennæ urbis poſito, corroboratione laudationis cunctorum monachorum ibi manentium, ſub præſentia Galterii monachi in prælatione abbatiæ electi: ut quicumque cœnobita deinceps ſacrilegium facere auſus fuerit, ſubripien-*

piendo de refectorio scyphum, aut cultellum, aut mantile, aut quodlibet utensile refectorii, ultimus maneat ubique, velut fur & sacrilegus, donec sacrilegium emendetur; & insuper talis satisfactio fiat, ut cæteri metum habeant. Similiter quicumque de dormitorio aut lectum, aut sagum, aut capitale, vel quamlibet suppellectilem, sine licentia regulari subripuerit: in omni loco careat consortio fratrum, velut fur & sacrilegus, donec sacrilegium restauretur; & præcipuè talis fiat satisfactio, ut cæteri metum habeant. Si verò hæc constitutio profanata fuerit, admittatur episcopus & conventus virorum boni testimonii, ut audacia flagitiorum confringatur, & domus Dei ad obsequium sacræ regulæ reformetur. ANN. CHR. 1000.

Justa sanè & pia constitutio ad coërcendam monachorum licentiam, qui eo prætextu, quòd omnia bona monasterii monachis communia sunt, quidvis subripiendi, & in privatos usus convertendi potestatem singuli pro arbitrio datam falsò arbitrantur: quasi id non sit grave proprietatis crimen voto paupertatis omnino oppositum. Confer canonem XV. concilii Wormatiensis superiùs (*a*) relatum. (*a*) *lib. 56. n. 92.*

CXVII. Monti-Majoris facta donatio Pertusi.

Riculfo episcopo & abbati Majoris-monasterii jam successerat hoc anno Archinricus abbas, ut constat ex litteris, quibus Adalax seu Adelais comitissa Provinciæ, ipsiusque filius Willelmus, *& servus servorum Dei Archinricus abbas*, Amalricum Aquensem archiepiscopum obsecraverunt, ut donationem villæ Pertusi (*) quam Bolo comes monasterio Montis-majoris fecerat, ratam haberet; quorum postulationi Amalricus assensum præbuit. *Facta fuit hæc carta donationis ea Aveniòne civitate publicè, anno incarnationis dominicæ M. indictione XIV. VII. kal. Octobris. Datu a domno præsule Amalrico in conspectu principum & canonicorum, & fidelium Christianorum Archinrico abbate de monasterio Montis-majoris, & monachis ibidem Domino famulantibus.* Indictio quarta-decima repetenda est hic a mense Septembri. Eadem Adalax comitissa cum filio Willelmo & filia sua Constauria eidem monasterio prædia quædam mense Augusto sequenti confert in valle Ollierta. Eadem quoque subscripsit anno M TT. litteris, quibus Rotbaldus comes cum conjuge sua Ermengarde prædictam villæ Pertusi donationem confirmat; subscribit etiam Willelmus, haud dubiè Adalaidis comitissæ filius, quem Rotbaldus nepotem suum vocat; at non subscribit Constantia, quæ tum primùm, scilicet Roberto regi nupta erat. Pertusi cella Montis-majoris etiam nunc subjecta est. (*) *Pertuis.*

CXVIII. S. Victoris monasterium instauratum.

Massiliense sancti Victoris monasterium, quod beatum Cassianum primatium habuit auctorem, hoc etiam anno instauratum (*b*) cœptum, agente in primis Guifredo seu Wifredo, qui prioris officium per annos quinque gessit, ac deinde abbatis per annos viginti. Parva primùm, ut fit, initia sic brevi excreverunt, ut, cùm quinque dumtaxat fratres, renascentis satores initium habuissent, quinquaginta moriens reliquerit. Hic primò constitutus est præpositus a Gaenerio abbate, ut docet nos chatta quædam Willelmi vicecomitis, inferiùs referenda ex Gueisuato, qui Gaenetii abbatis antecessores Pontium, Adalaedum, aliosque recenset, haud dubiè sæculares, qui locum fere in solitudinem redactum occupaverant. Hujus loci instauratio potissimùm tribuitur Willelmo Provinciæ comiti, & Honorato Massiliensi episcopo, fratrique ejus Willelmo vicecomiti, necnon Pontio eius filio, prædicti Honorati episcopi nepoti ac successori, per quos factum est, ut monasterium sancti Victoris, *olim præcipuum ac famosissimum*, resurgere cœperit. Exstat in archivo Illius monasterii instrumentum, quo *Pontius præsul civitatis Massiliensis, ejusque genitor Willelmus, ejusdem civitatis vicecomes*, quod diu optaverant *implere cupientes*, videlicet, ut quandocumque in sancti Victoris monasterio, quod suæ » adjacet civitati, *monachos aggregatos* viderent, qui eidem sancto martyri ac sociis » ejus, *aliisque quàm plurimis Sanctis, qui in eodem loco tumulate esse noscuntur*, de» serviteut; faciunt donationem mediæ partis possessionis suæ, quam in villa Almes habebant. Actum mense Decembri anno M T. regnante Rodulfo rege Alamannorum seu Provinciæ. (*b*) *Labbe t. 2. Bibl. p. 339.*

CXIX. Odbertus abbas Sithiensis.

In Sithiensi monasterio post Trudgrandum, cujus præfectura nullâ re insignis fuit, locum rexit Odbertus abbas tricesimus-quartus. Ejus tempore incendium in monasterio restinctum est meritis sancti Bertini & sancti Vincentii martyris, cujus cultus ibidem nuper excitatus fuerat. Id in sancti Gregorii festivitate, quæ quadragesimali tempore servatur, contigisse vetus auctor tradit in libro TT. de miraculis sancti Bertini, ubi laudatur Rambertus monachus, cui sanctus Vincentius restincti incendii gratiam sibi deberi testatus est. Ibidem agitur de controversia nata occasione villæ Calvimontis prope Noviomum sitæ, quam colonus quidam Bertinianis auferre moliebatur. Hæc controversia eò usque processit, ut non nisi duello finiri potuerit. Pugiles fuere colonus ille & *ministerialis* seu villicus, quem abbas illic constituerat. Ieaque *vadee* utrimque *dantur: duellum firmatur: dies statuitur*. Vi- Duello lis finita.

ANN. CHR. 1000.

lleos Odbertum abbatem adit, oratque, ut vel ipse duello adsit, vel sai loco aliquos boni testimonii viros eò mittat. Spondet abbas se adfuturum. Tum, pertiâ benedictione, precibusque postulatis, ad locum redit. Die condicto, *post celebratam a presbytera missam, devotè fusâ prece, eucharistiâ diguè perceptâ*, cùm abbas fiustra exspectatus esset, villicus duarum columbarum visione recreatus, quibus futuram sibi victoriam portendi potavit, e saxo, in quo sedebat, *illico surrexit, & horrendum tonans, clypeo fulminans, cum baculo in hostem vemt*. Tandem crebris ictibus solo prosternitur invasor; seque victum esse; & injustè villam invasisse confiterur. Igitur e manibus victoris vix ereptus, domum deportatur, & post triduum mortuus est.

CXX. Ottonis pœnitentia & varia gesta.

Acceptâ morte genitricis & aviæ suæ Otto imperator admodum mœstus, ex Italia in Germaniam revertitur. Reverrenti occurrunt Franciæ & Sueviæ optimates, insuper germanæ ipsius, Adeleida & Sophia, sanctimoniales Quindelinburgenses, cum Saxoniæ & Turingiæ principibus, qui eum summâ congratulatione excipiunt. Auditis verò miraculis, quæ per sanctum Adalbertum martyrem & episcopum Gnesnæ in Polonia fiebant, Otto orationis causâ eò proficisci statuit. Accedenti dux Poloniæ Boleslaus occurrit, & ad urbem Gnesnam summo cum honore deduxit. Urbem eminus prospiciens imperator, nudis pedibus eò advenit: ubi ab episcopo Ungero, martyris fratre in ecclesiam perductus est, quam in metropolim etexit. Inde Magdeburgum revertit, dein Quindelinburgum, ubi cœnam Domiol & subsequentes paschales dies ob amorem sororis suæ Adelaidæ abbatissæ celebravit. Post hæc Aquisgranum, *sorore* suâ Adelaidâ comitante, pervenit, ibique celebritatem pentecostes transegit. Illic dum moraretur, sepulcrum Caroli Magni reseravit *contra ecclesiasticam disciplinam*, ejusque corpus (*a*) necdum corruptum invenit in arcuata spelunca, non jacens, sed sedens in aurea cathedra, coronam ex auro & gemmis in capite habens, sceptrum in manu. Inde elatum, in dextra parte basilicæ pone altare sancti Johannis Baptistæ repositum fuit, erypta aureâ super illud fabricatâ, testante Ademaro (*b*) monacho, ubi miraculis deinceps elatuisse fertur. *Non tamen*, inquit ille, *sollemnitas de eo agitur, nisi communi more anniversarium defunctorum*. Solium ejus aureum Otto dono misit Bolestao Poloniæ regi pro brachio sancti Adalberti martyris, in cujus honorem mirificam Aquisgrani basilicam, ubi ancilliarum Dei congregationem instituit; Romæ verò monasterium exstruxit, ut idem auctor tradit.

Caroli Magni corporis detectio.

(*a*) *V. Chron. Dithmar. lib. 4. p. 44.*

(*b*) *Labbe t. 2. p. 169.*

Inde Alpes iterom emensus Otto, Italiam repetit, in Germaniam non ampliùs reversurus. Papiam ubi advenit, bona & possessiones (*c*) suburbani sancti Salvatoris monasterii, quod avia ipsius Adelaida fundaverat, rogante domno Andreâ venerabili abbate, pridie nonas Julii confirmavit. Inde Romam versùs progressus, Romualdo hortante, & magnam ei religionem incutiente, quòd Crescentium tyrannum contra fidem interpositam occidisset, Garganum montem, sancti Michaelis cultu celebrem, nudis pedibus adit, lustrato obiter Cassinate monasterio, obi dans coronas argenteas sancto Benedicto donavit. Tantùm valuit apud pium imperatorem unius viri sancti auctoritas, quòd ne a privato quidem, quantumvis criminum labe infecto, nunc impetrari aut extorqueri posset. Gargano reversus imperator, per totam insequentem quadragesimam in Classensi beati Apollinaris monasterio cum paucis sibi adhærentibus mansit, jejunis & psalmodiæ intentus, cilicio ad carnem sub purpura indutus, jecto insuper fulgentibus pallis strato in storea ex papyro confecta jacere solitus, fide Romualdo datâ, se quàm primùm, abjectâ purpurâ, monasticum habitum susceptarum, Sed promissum differendo, ob vitæ brevitatem exsequi non potuit.

(*c*) *Ballor. Cassin. p. 62.*

Romæ versabatur Otto kalendis Novembris, quo tempore ad preces Leonis episcopi Vercellensis, audirâ dilapidatione ecclesiæ sancti Eusebii ab antecessoribus suis factâ, multa eidem ecclesiæ contulit; in his omnia prædia Ardoini marchionis filii Dadonis, qui Petrum episcopum interfecerat; & quædam alia, quæ juste perdidit Ardicinus, filius Ardoini marchionis, *quia vocatus ad palatium papæ, ut legem faceret, nolens aufugit*. Eidem sancto Eusebio confirmat *monasterium de Luceia* seu Lucedio; postulatque a successoribus suis, ut *Ugonis episcopi omnia commuta frangant, qui pro adulteria sanctam Agatham cum servis & ancillis, & ipsas mortuorum sepulturas ab ecclesia alienavit: monasterium sancti Stephani annullavit, quia Cabaliacam per tumbum diabolicum ei abstulit. Luceium monasterium disperdidit, quia Alice ab eo alienavit*. Hæc desunt in fragmento hujus diplomatis apud Ughellum (*d*) relato. *Datum kal. Novembris anno dominicæ incarnationis M. indictione XIV.* &c. *Actum Romæ in palatio Montis*: ita in exemplo nostro, rectiùs quàm apud Ughellum *in palatio monasterio*. De Lucedio monasterio in superioribus sæpius actum. Sancti Stephani Vercellense monasterium nunc est canonicorum regularium.

(*d*) *Ital. sac. to. 4. p. 1057.*

In

In illo Italico itinere Ottonem comitatus eſt Widerioldus Argentoratenſis epiſcopus, mortuuſque, quem recentiores nonnulli a moribus conſumtum, quod ſanctæ Attalæ abbatiſſæ cultum abrogare voluerit, ejuſque parthenonis, id eſt ſancti Stephani, donaria uſurpaverit, perperàm fabulantur. Subſtitutus in ejus locum Ottonis juſſu Alavvicus Augienſis abbas, imperatori perquam acceptus. Augiam poſt eum rexit Werinhatius abbas ad ſex tantùm annos. ANN. CHR. 1000. CXXI. Alavvicus fit Argentorati epiſcopus.

Fidei ab Ottone violatæ conſcius fuerat Thammus Teutonicus, imperatori perquam familiaris: quo ille miniſtro uſus fuerat ad falleudum Creſcentium, cui ſub jurejurando ſecuritatem nomine imperatoris promiſerat. Hic Romualdi monitis, uti & imperator, tanto perjurii dolore affectus eſt, ut ſæculi deſerendi facultatem ab Ottone petierit; quam ille alacri animo indulſit, utpote qui *monaſtico ordini valde benevolus, & nimiâ circa Dei famulos affectione devotus erat*. Ex eo tempore Thammus factus monachus Romualdo adhæſit, & cum eo in montem Caſinum; comitante Bonifacio, futuro Pruſſorum apoſtolo & martyre, aliiſque Teutonibus ab eodem converſis, profectus eſt: ubi gravitet infirmatus Romualdus, eirò divinâ miſericordiâ convaluit. Huic erat equus egregius, quem ipſi Buſclavi ſeu Boleſlai Sclavonici regis filius, factus ab eo monachus, dono dederat. Hunc vir ſanctus modeſtiæ ſtudio permutavit aſino, ut Chriſtum propius imitaretur. Caſino ad Pereum reverſus cum illis Teutonibus Romualdus, ſingulis per ſingulas cellas diſtributis, tanto fervore ſolitariæ vitæ cum illis ſe addidit, ut eorum vita omnes in admirationem raperet. Quis enim non mirarus fuiſſet homines, priùs ſericis & purpurâ indutos, multo ſimulitio ſtipatos, omni denique deliciarum genere affluentes, tunc *nec birro* contentos, incluſos, nudipedes & incultos, multâ inediâ maceratos? Omnes porro labori dabant operam, alii nerdo, alii reribus vel ciliciis nectendis, alii cochlearibus conficiendis; at omnes Bonifacius vitæ ſevetitate longè ſuperabat. CXXII. Thammi converſio. Romualdi iter Caſinum aliaque facta.

Hic Ottonis conſanguineus, eique ita carus erat, ut non alio ab ipſo vocaretur nomine, quàm Anima-mea. Idem litteris humanioribus apprime eruditus, ac muſicæ peritiſſimus, adeòque capellæ regiæ miniſter, cùm aliquando eccleſiam antiqui martyris Boniſacii, quæ Romæ exſtat, conſpiceret, mox ejus exemplo animatus: *Et ego*, inquit, *iisdem Boniſacius dictus, cur martyr etiam non fiam?* Hinc monachus factus, ut ſe ad martyrium componeret, tantâ corpus ſuem inediâ contrivit, ut ſæpe præter dominicos dies & feriam quintam, per hebdomadam oibil cibi perciperet. Nonnumquam etiam in urticas & vepres ſe projeiens, ſe ipſum volutabat; „ quod cùm quidam frater hypocriſi tribueret, id unum reſpondiſſe fertur: Tui ſint „ confeſſores, mei verò martyres. Poſt diuturnam vitæ ſolitariæ probationem Romam profectus, a ſummo pontifice *conſecrationem archiepiſcopatus* accepit. Baronius id ad Gregorii V. pontificatum refert: at ſeriùs id differendum videtur, ſiquidem Romualdi & Bonifacii e Caſino reditus, & in Pereo commoratio non ante hoc tempus contigit, ut quidem ex iis, quæ mox diximus, ſatis ſuperque colligitur. Ordinatus archiepiſcopus vit ſanctus, ſancti Adalberti exemplo iter ad Pruſſos inſtituit: quo in itinere pedes ibat, & quidem nudis plantis, jugiter pſallens, dimidio pane & aquâ contentus in ſingulos dies: quibus poma, herbarumve radices diebut fuſtis ſuperaddebat. A ſua ipſius ordinatione cum monaſtico officio canonicam quotidiæ perſolvebat. Alpes emenſurus, equo quidem vehi coactus eſt, ſed nudis cruribus & plantis frigidiſſimæ illius regionis iter confecit. Ubi ad deſtinatam ſibi provinciam pervenit, tanto animi ardore chriſtianam fidem prædicare cœpit, ut uemini dubium eſſet, ipſum ad martyrium anhelare. Verùm barbari, ne ſieut poſt beati Adalberti martyrium, coruſcantibus miraculis, plurimi a Sclavonica gente converſi fruerant, ipſis quoquo ſimiliter eveniret; a cæde viri Dei manus diutiùs continuerunt, & moriendi avido ad tempus pepercerunt. Verum aſſiduâ ejus prædicatione ac miraculis exculta provincia, nihilò minùs in chriſtianam religionem, quam olim abjecerat, reflorereſcere cœpit, dedtque demum uberrimam meſſem, cùm ipſius Boniſacii ſanguine irrigata fuit. Quidam vir eruditus opinatur, hunc Boniſacium non alium eſſe a Brunone Pruſſorum itidem dicto apoſtolo, qui Boniſacius quoque vocabatur; quod in conſequentibus (*b*) expendemus. CXXIII. Boniſacius Pruſſorum apoſtolus. (*b*) *lib. 55. n. 24.*

Dum Romualdus adhuc in Pereo remaneret, Otto imperator illic monaſterium in honorem ſancti Adalberti, eo ſuggerente, conſtruxit, cui contigua Claſſenſis cœnobii prædia contulit, aliis ex regio fiſco in Firmenſi agro Claſſenſi refuſis. Tum inſtituto ibidem ubbati præcepit Romualdus, ut per totam hebdomadem in ſolitudine conſiſteret, diebus verò dominicis ad reviſendos fratres rediret. Ille verò, ſervi Dei monitis inſuper habitis, ſæculari modo cœpit vivere, ſicque a recto tramite aberrare. Hinc Romualdus ſe ibi nihil proficere animadvertens, Ottonem adit; & acceptæ promiſſionis exactor eum interpellavit, uti monachus fieret: at ille id CXXIV. Romualdi quædam facta.

ANN. CHR. 1000.

se facturum recepit, ubi Romanos rebelles ad officium redegisset; quod tamen exsequi non potuit, ut postea videbimus.

CXXV. Ejus discipuli in Poloniam missi.

Romualdo in Pereo adhuc residente, Buselavus seu Boleslaus Poloniæ rex, nuntios ad Ottonem mittit, rogatque, sibi ut spirituales viros mittat, qui regni sui incolas christianæ fidei mysteriis imbuerent. Mox imperator ejusmodi viros huic missioni idoneos a Romualdo petit. Hic suis facultatem dat, si qui vellent, eò proficiscendi. Ea his duo tantùm uitro se ad eam missionem promtos obtulerunt, Johannes scilicet ac Benedictus. Illi ubi ad illam regionem pervenerunt, septem annos in solitudine permanserunt, Sclavonicam linguam comparaturi. Ubi eam calluere, per unum u suis a Romano antistite prædicandi facultatem petunt, & a Romualdo alios fratres sui operis subsidiarios. Non multò post Boleslaus regni sui coronam ex apostolica auctoritate accipere cupiens, eos obnixè rogat, ut cum muneribus ad pontificem pergant, coronam sibi ab apostolica sede reportaturi. Illi sibi in sacro ordine constituti sæculariu tractare nefas esse respondetunt; moxque ad cellam suam reversi sunt.

Hujus legationis conscii quidam regis familiares, sed Dei servorum responsum ignorantes, copiosum auri pondus, quod papæ deferendum erat, secum eos ad cellulam detulisse opinati, noctu in eam irrumpere tentant. Horum consilio intellecto viri Dei, factâ inter se confessione, ad mortem se præparant. Tum illi, irruptione factâ, utrumque mactant eum duobus adolescentibus, quos rex ad eorum custodiam deputaverat. Verùm, everſis omnibus, cùm nihil auri inveniſſent, cellulæ ignem subjiciunt, ut crimen obtegant: at repulsa divinitus flamma nequidem cellulæ, oedum sacris martyrum corporibus, nocere valuit. Quin eriam ipsi parricidæ, fugâ sibi consulere volentes, ea opaca illius loci silva pedem efferre nullo modo potuere. Ita districtis adhuc eruentisque mucronibus deprehensi, farreis catenis constricti, ad sepulcra martyrum destinari sunt: ut vel ibi facinus capiaturi ad morrem usque perseverarent, vel, si martyribus ita videretur, carenis per eos absoluti demum liberarentur; quod quidem paullo post contigit. Hinc erecta supec sanctorum tumulum basilica, in qua multa divinitus prodigia patratu fuere. Hæc ædes contigit principatu Heinrici, Ottonis successoris, qui Boleslai consilium non ignorans, undiquu vias observari jussit, ut nuntios ejus Romam mittendos interciperet. Sic monachus ille, quem sancti martyres Romam miserant, in manus Heinrici satellitum venit, captusque moa carceri mancipatus est: sed sanctorum martyrum meritis, quorum necem angelico moniru rescivit, sequenti nocta liberatus, præparatam sibi naviculam ad trajiciendum proximum flumen invenit. Hæc continuâ serie refutre visum ust, quòd temporum accorata ratio non satis constet. Horum Sanctorum martyrium Cosmas Pragensis ad annum millesimum-quartum refert.

CXXVI. Monachi duo resipiscunt.

Tunc temporis Parthenopolitio metropolitaua sancti Mauricii ecclesia duo nostri ordinis monachi erant, qui monasticum habitum canonico mutaverant: unus Eppo dictus, alter Marquardus. Eppo ea suburbano sancti Johannis monasterio decanus factus canonicotum, cùm jam semex paralysi subitò percussus obmutuisset, postmodum utcumque convaluit, ac defecti propositi pœnitens graviter se peccasse habitum monachicum relinquendo ingemuit, factumque emendare eum resumendo curavit. Non multò post mortuus sepultus est apud sanctum Joannem cum suis fratribus, cum quibus vivere debuisset. Marquardus ex monacho Helmenstadensis cœnobii, quod sanctus Liudgerus olim condiderat, factus itidem Magdeburgi canonicus, vilo in somnis apud inferos, ni resipisceret, præparato sibi loco, pristinum habitum denuo induit, vovitque obedientiam, & non longè post in monasterio decessit. Hæc ex chronico Saxonico seu Magdeburgensi.

CXXVII. Stephani Hungariæ ducis legatio Romam.

Ad hunc annum revocarut legatio Stephani Hungariæ ducis ad Romanum pontificem, ut episcopatus illius gentis a duce recèns erecti confirmarentur, & regium nomen duci tribueretur. Hoc munere functus est Affricus, sancti Martini Brevnovicnsis abbas, tunc creatus Colocensis episcopus, mutato nomine Anastasius dictus, qui piissimi ducis res gestas ex ordine referens, a sede apostolica coronam regni petiit; dignum esse ducem eo honore probans, quippe qui divinâ fretus ope, non modò populos illos subjugasset, sed etiam multos infideles ad Christum convertisset. His mitè exhilaratus pontifex, postulatis libenter annuit, regemque Stephanum dixit, cum ea prærogativa, ut ante eum crua, ceu apostolarus ejus insigne, gestarerur. Revarso Anastasio, Stephanus rex coronatus est; moxque edictum cum episcopis & regni primioribus promulgavit, quo & singulis vitiis congrua remedia parara erant, & ecclesiasticæ disciplinæ ordo sancitus. Inter ea Sebastianus, qui ex monacho sancti Martini Strigoniensis archiepiscopus creatus fuerat, lumen oculorum amisit; sicque totius regni metropoli quadamtenus pastore orbatâ verendum erat, ne gregis novelli fides periclitaretur. Quare Stephano regi visum est Anasta-

ſtaſium in ſedem Strigonienſem evehere: quod annuente Romano pontifice factum. Verùm poſt annos tres, cùm Sebaſtianus amiſſum lumen recuperaſſet, eidem ſedem ſuam reſtituit Anaſtaſius, & ad ſuam Colocenſem eccleſiam ſe recepit. Pallii tamen uſum & alia dignitatis archiepiſcopalis inſignia cum nomine ipſo retinuit. Fallor ſi non eſt ille ipſe Bonibertus archiepiſcopus, cui Fulbertus, necdum epiſcopus Carnutenſis, quintam epiſtolam ſcripſit, in qua magnas ei gratias agit, quòd » ſe, licèt immeritum atque ignotum, ſalutatione ac munere dignatus ſuiſſet archiepiſcopus; & in fine precatur, *ut illum novum ac gloriosum adoptionis prolem summi Regis, regem videlicet Stephanum* cum ſuo, tum congregationum, quæ in Carnutenſi epiſcopatu erant, nomine ſalutaret. ANN. CHR. 1000.

CXXVIII. Monaſterium Ravennæ ab eo exſtructum.

Idem Stephanus rex, ut popularibus ſuis, ad Apoſtolorum limina voti causâ profecturis, conſuleret; monaſterium ſancti Petri, ad Vincula dictum, in agro Ravennate exſtruxit, illudque a Gerardo Moriſienſi epiſcopo, ac paullo poſt martyre, conſecrari curavit, aſſignato annuo vectigali viginti quinque marcarum puri argenti, quo non ſolùm monachi ibidem ab ipſo conſtituti, ſed etiam peregrini Hungari alerentur. Id patet ex ejuſdem regis diplomate apud Rubeum (*a*) relato, quod » Stephanus, jam Ungariæ rex, venerabilibus viris, abbatibus & conventui ſancti » Petri ad Vincula, quod in territorio Ravennæ ſitum eſt, inſcribit. Hoc in di» plomate ait rex, ſe hoc monaſterium cum conſilio Gerardi venerabilis epiſcopi ec» cleſiæ Moriſanæ fidelis ſui, quà cum nobili viro Romano duce Ravennæ conſtrui » feciſſe, per prædictum Geraldum, ac auctoritate Romanæ eccleſiæ dedicari: ut » in ipſo monaſterio ſervire Deo poſſint monachi, & peregrinos Ungaros ac nun» tios ipſius regis tractare. Quam ob rem viginti-quinque marcas puri argenti de » cameta ſua ſe quotannis perſolvendas aſſignare. Nulla diplomati opponitur chronica nota. Proceſſu temporis datum fuit Camaldulenſibus hoc monaſterium, cujus modò ſola ruderu ſuperſunt.

(*a*) *Rub. Hiſt. Rav. lib. 5. p. 260.*

CXXIX. Monachi laxâ vivendi non mutandi, ſed reformandi.

Per id tempus, ſancti Pauli in Urbe monachis depravatis, Ottoni auguſto (*b*) ab ipſo Silveſtro pontifice, aliiſque zelum Dei præ ſe ferentibus, ſuggeſtum eſt, ut in eorum locum canonici ſubſtituerentur. Imperatori id animo agitanti ſanctus Paulus in ſomnis apparuiſſe dicitur, ac monuiſſe, ut ne id faceret. Non enim expedire, cujuſvis eccleſiaſtici ordinis, etſi depravati, immutari propoſitum; ſed » numquemquc in illo judicandum ordine, in quo Deo ſerviturum ſe devovit. Emendari proinde opertere pravè viventium) mores; non ſtatum immutandum. His monitis flexus imperator, de emendatione monachorum cogitare cœpit: at mors ejus brevi ſuſecuta, piu ejus conſilia fruſtravit. Hoc monaſterium ſanctus Odo Cluniacenſis abbas olim reformaverat, & poſt eum monachi Gorzienſes: at Cluniacenſes ob frequentes Urbis motus inde diſcedere coacti, *Apoſtolorum cinerum ſacra ſecum pignora detulerunt*, ut Hugo monachus in epiſtola ad Pontium Cluniacenſem abbatem tradit, ſicque Cluniacum propere pervenerunt. Non multò poſt a Caſinatibus reformatum eſt ſancti Pauli monaſterium, cujus Leo abbas a Victore ſecundo, & a Leone Marſicano laudatur. (*b*) *Glaber. lib. 2. c. 4.*

CXXX. Poppo luſtratis ſacris locis, fit monachus.

Tunc annum ætatis viceſimum circiter tertium agebat Poppo, nobilis Belga, in Liſtrogangii pattibus ortus parentibus illuſtriſſimis, Tizechino & Adalvvina. Is patrem ſeptimâ ab ortu ſeptimanâ amiſit in bello Hasbanienſi, illo ſcilicet, ut quidem veri ſimile eſt, quod inter Arnulfum Flandriæ comitem & filios Ragineri Longicolli Hannoniæ comitis ante annos viginti-tres exarſit. Primis adoleſcentiæ annis militiam ſectatus, non multò poſt eam abjecit, ſicque vitam inſtituit, ut monachi ſpecimen jam tum ederet. Hinc ejus animum inceſſit deſiderium ſacra Jeroſolymorum loca luſtrandi: quod iter, pius vitis Rotberto & Lauſo comitatus, non ſine magno tum labore, tum diſcrimine, paganis vias infeſtantibus, confecit, paſchalis Ignis, qui quotannis ſabbato-ſancto illis temporibus divinitus accendebatur, viſione recreatus. Reverſi in Galliam tres iſti peregrini, diverſum vitæ inſtitutum arripuerunt; nam Rotbertus in cœnobio Waſhogienſi ſeu Bellilocenſi in Argona, quod tunc venerabilis Richardus abbas Virdunenſis procurabat, monaſticum habitum induit: Lauſus, ſub laicali habitu monachum præiendens, Gandavum ſe recepit; ibidemque poſt mortem ſepultus eſt in eccleſia ſancti Johannis, quam ipſe exſtruxerat: Poppo verò, non multò poſt, aliam peregrinationem ad limina Apoſtolorum aggreſſus eſt cum Theoderico nobiliſſimo viro, ſub quo olim militaverat. In reditu, cùm ambo ad Remorum urbem perveniſſent, divertiſſentque ad proximum ſancti Theoderici cœnobium, Theodericus in gravem morbum incidit: ex quo cùm ſancti Theoderici meritis convaluiſſet, primum qui ſibi naſcituras eſſet, filium Deo vovit: quod quidem votum poſtea executus eſt, eique Theoderici nomen impoſuit in grati animi monumentum; quem annis maturum Poppo in Trevirenſi ſancti Maximini præfectura ſibi ſucceſſorem deſignavit. Vix in Flandriam reverſus erat

Pop-

ANN. CHR. 1000.

Poppo, cùm in generum expetitur a Frumoldo quodam principe, Balduino comiti in primis familiari, qui tunc apud *Stirbin* morabatur. Cùm illuc ad celebrandas nuptias Poppo noctu se conferret, luce cælitus emissâ intellexit se ad aliud vitæ genus vocari. Nec mora, dimissis viæ sociis, projectis militaribus armis, ad notum sibi sancti Theoderici monasterium contendit. Illic tunc degebat religiosissimus vir, Eilbertus nomine, Gerardi Cameracensium episcopi carne germanus eidem Popponi ex pristino hospitio jam probè notus & adamatus. Fortè hic nescio quò pergens, psalterium obiter recitabat, atque ad hunc versum Psalmi LXXIX. perveneràt: *Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ*, &c. cùm obvius Popponi factus, eoque agnito subintulit, *Et non discedimus a te, vivificabis nos*; quo veluti cælesti oraculo confirmatus Poppo, votum ei suum aperuit: quod cùm Eilbertus abbati & fratribus retulisset, petenti abbas ingressum annuit, probatumque, ut regula docet, monastico habitu induit, & Eilberto litteris & regularibus institutis informandum commisit. Dehinc, Eilberto portæ custodiæ deputato, Popponi xenodochii cura imposita: quo in munere leprosum, suo ipsius coopertorio tectum, sanavisse traditur. Tunc temporis monasterium sancti Theoderici texisse videtur Dominicus abbas, qui novam sancti Theoderici basilicam ædificasse traditur. Eilbertus ejus discipulus ad præfecturam Maricolensis cœnobii assumtus est.

CXXXI. Saguntì monasterio fit donatio. (a) *Yepes. Sæc. 14. Hist. 28. Gall.*

In Hispania Froylanus Legionensis (a) episcopus donat Saguntensi monasterio „ sanctorum Facundi & Primitivi atque sancti Thyrsi, *sita in loco*, quem vocitant, „ *Domnos sanctos juxta crimines* (*) *apostali & evangelistæ*; quo in monasterio „ Vinceotius abbas habitabat *cum magna collegia fratrum, & Scemena Deo vota*, „ habitans in domo sancti Johannis; donat, inquam, & facto testamento, vo„ luntariè offert *censum de ecclesiis*, quæ sunt juxta fluvium Estulæ seu Histulæ, „ necnon *arcisterium*, quod vocitant sanctorum Petri & Pauli in loco prædicto „ Cremanes, cum omnibus rebus ad ipsum pertinentibus, aliasque ecclesias; testa„ turque se a domna Scemena *in offerttone* accepisse lectum pallium, valens so„ lidos centum, & duos frenos optimos, quibus se contentum esse dicit. Actum XVIII. kal. Octobris, æra MXXXVIII. Subscribunt post Froylanum episcopum Veremundus rex, Alvinus, Olavius, & Michael abbates, aliique. Is est Froylanus episcopus, qui litteris (b) Veremundi regis pro monasterio sancti Laurentii de Carbonario subscripsit anno præcedente. Non diu superstes fuit Froylanus episcopus, vir sanctus, assumtus ex ordine monastico, cui Veserensis & Tabarensis monasteriorum origo tribuitur.

(b) *supra n. 107.*

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

SÆCULUM CHRISTI XI. ORD. VI.

LIBER QUINQUAGESIMUS-SECUNDUS.

Ab anno Christi 1001. *ad annum* 1007.

ANN. CHR. 1001. I. Ordinis in hoc sæculo status.

ACTENUS unum sancti Benedicti Ordinem exhibuimus, necdum in varias partes divisum, sed eadem habitu & eodem ferè vivendi genere uniformem: at deinceps ab sæculo undecimo, quod modò ingredimur, eumdem in varias congregationes, veluti diversos in ordines, distinctum visuri sumus, diversis ritibus, diversoque habitu a se invicem disparatos. Alia quippe disciplina fuit, aliusque modus & habitus Camaldulensium, Romualdo auctore; alius Vallumbrosanorum sub Johanne Gualberto; alius Cartusiensium atque Grandimontensium, quorum institutores sanctissimi, Bruno & Stephanus, Benedictinæ regulæ non omnino addicti fuere; alius denique Cisterciensium, qui sub finem istius sæculi exorti sunt. Soli nigrum habitum retinuerunt cum antiquis monasteriis Cluniacenses, qui & ipsi demum quasi quemdam distinctum Ordinem constituerunt. His omnibus, tot veluti luminibus, resplenduit Ordo noster, ne dicam ecclesia: atque inde prodiere viri sanctitate & doctrinâ illustres quàm plurimi, in decursu horum Annalium commemorandi: quorum alii ad summum pontificatum, alii ad alias ecclesiæ dignitates provecti fuere: alii contra hæreses, alii contra pravos sæculi mores dimicarunt: alii denique pro fide & religione sanguinem suum profundere non dubitarunt. Hinc nova in illorum gratiam condita fuere monasteria, non modò in occidente, sed etiam in oriente, ubi Ordo noster hoc sæculo propagari cœpit.

Otto S. Adalberti monasterium condit.

Unum imperator Otto in honorem sancti Adalberti episcopi Pragensis, recèns martyrio affecti, hoc anno prope Ravennam condidit in Perco insula, cujus fines Pado, Juveniaco, Fossâ-augustâ, Padoreno, & medio Gangreno circumscribantur. Ipse Otto in eam insulam profectus, cœnobii locum juxta sancti Cassiani templum designavit, illudque Romualdo commisit: qui paulò post monachis illic collocatis san-

ANN. CHR. 1001. sanctum vitæ institutum præscripsit, eisque unum e suis abbatem præfecit, dato ei mandato, ut se in solitudinem abderet totâ hebdomadâ, ac die dominico rediret ad cœnobium, monachos invisurus: quæ monita cùm abbas parvi faceret, brevi in deteriora lapsus est, ut in superiori libro notavimus, ex Robeo in historia Ravennate. Erat hoc anno in illa urbe Otto XI. kal. Maii, quo die Etluinus Cameracensis antistes præceptum (*a*) ad coństruendum quoddam castellum obtinuit *ob interventum Leonis episcopi*, haud dubiè Ravennensis, & *aliorum*. Ravennâ Papiam profectos Cæsar, privilegium (*b*) Novariensi ecclesiæ togatu Petri episcopi concessit x. kal. Julii. Inde Ravennam reversus est, & sub finem anni Romam, ubi natale Domini celebravit.

(*a*) *Balderic. lib. 1. c. 122.*
(*b*) *V. Baron. hoc anno.*

II. Leoni Ravennæ præsuli suffectus Fridericus. Pomposæ monasterium liberum.

Ante finem anni Leo archiepiscopus e nostris, cùm in nervorum resolutionem lta incidisset, ut etiam loquendi usum amiserit, unde Leo-mutus, seu Neo-mutus vocatus; seque inutilem publicæ administrationi sentiret, dignitatem sponte abdicavit: qua de re eum Petrus Damiani laudat in epistola ad Nicolaum II. Fridericus in ejus locum subrogatus, abbatiam Pomposæ, petente Ottone imperatore, ab omni (*c*) subjectione archiepiscoporum exemit, ut regalis abbatia esset, nullique alteri, præterquam Imperatori, subjecta; essentque monachi a qualibet servitute immunes, haberentque potestatem eligendi abbatis, qui benedictionem a Comaclensi episcopo accipetet. In cujus rei compensationem Otto ecclesiæ Ravennati concessit *omnia placita, & districtus, & bannum de omni terra sancti Apollinaris, & de omnibus episcopatibus & comitatibus* eidem ecclesiæ subjectis. Actum Ravennæ hoc anno, XV. kal. Decembris: quo proinde tempore Leo archiepiscopatu jam cesserat. Celebris fuit ab eo tempore hæc abbatia, sita lo ditione Ferrariensi, tredecim passuum millibus ab urbe Comalco versùs aquilonem. Incerti ejus natales & auctores. Nullum de hoc monasterio antiquius inveuio monumentum, quàm epistolam (*d*) Johannis papæ VIII. ad Ludovicum II. imperatorem, in qua ei conquerenti, aut certè archiepiscopo Ravennati, quòd *monasterium sanctæ Mariæ in Comacho, quod Pomposia dicitur*, necnon monasteria sancti Salvatoris in monte Feretri, & sancti Probi, Ravennati ecclesiæ abstulisset, negat se ea abstuliisse, sed loca ab antecessoribus suis possessa retinere. Sub finem sæculi præcedentis Adelais imperatrix (*e*) Papiensi Salvatoris abbatiæ inter cætera Pomposæ monasterium assignat. Plura de hoc monosterio inferiùs, ubi de beato Guidone ejus abbate, & de Guidone monacho agemus. Cæterùm Leo archiepiscopus necdum dignitate cesserat die secundâ mensis Junii hujus anni, quâ die quædam sub aooo censu donavit *Bonizoni venerabili presbytero & monacho atque abbati monasterii sanctæ Mariæ in Palatiolo*, in Tuscia siti, de quo in supe sioribus egimus. Leonis archiepiscopi litteræ datæ sunt anno pontificatus Silvestri tertio, Ottonis imperii quinto, die secundâ mensis Junii, indictione XIV. Extremum hoc factum est Leonis archiepiscopi, cujus successor Fridericus insequente mense Novembri hanc dignitatem obtinebat, antea Romanæ ecclesiæ cardinalis, ut postea videbimus.

(*c*) *Ital. sac. t. 2. p. 357.*
(*d*) *Balux. Miscel. to. 5. p. 489.*
(*e*) *lib. 49. n. 57.*

III. Senensia monasteria.

Ad id usque tempus mos serebat, ut nonnullæ mulieres sub velamine sanctæ religionis in privatis ædibus remanerent. Exemplo est nobilis matrona Senensis Ava (*f*) nomine, filia bonæ memoriæ Zenonis comitis, relicta Ildebrandi, quæ velamen sanctæ religionis indnta, nihilò minùs in domo conjugis sui defuncti permanebat. Hæc ex propriis rebus monasterium in loco, Insula dicto, prope Burgum novum, juxta lacum in territorio Senensi exstruxit in honorem Salvatoris, beatæ Mariæ semper virginis, sancti Johannis Evangelistæ, & beati Benedicti; illndque liberaliter dotavit, uti fusè refertur in ejus charta, data anno ab Incarnatione Domini millesimo primo, Ottonis imperatoris quinto, indictione XIV. Hæc abbatia ab Eugenio IV. unita fuit Senensi sancti Eugenii monasterio, quod Warnefridus (*g*) Senarum castaldus sive rector principatu Liutprandi *sub regula sancti Benedicti* excitaverat, dotaveratque io loco, qui Philodianos dicitur. Alind erat sancti Anthymi monasterium io territorio Senensi, cui Apollinaris (*h*) abbas præerat imperante Ludovico Pio, qui bona ejus monasterii confirmavit. His adde monasterium beatæ Deiparæ virginis, quod Johannes (*i*) Senensis antistes pro sanctimonialibus nostri Ordinis prope fontem Baccium fundavit, Cistercienfibus attributum, sed modò pæne excisum.

(*f*) *Ital. sac. t. 3. p. 622.*
(*g*) *Ibid. p. 623.*
(*h*) *ibid. p. 623.*
(*i*) *ibid. p. 623.*

IV. Gandersheimensis lis summa.

Romæ habita est hoc anno synodus, in qua ventilata controversia (*k*) de Gandersheimensi parthenone, de quo Willigisus Moguntinus archiepiscopus & Bernwardus Hildensheimensis præsul din disceptavesant. Hoc monasterium a Liudolfo Saxoniæ duce & Oda ejus conjuge super fluvium Gandæ, a quo ioditum loco nomen, conditum erat in Hildensheimensi episcopatu, Altfrido tum episcopo, qui primò Hathumodam conditorum filiam, deiu ejus sororem Gerbutgam virginibus illis

(*k*) *V. lib. 30. n. 10.*

Deo

Deo ſactis præpoſuit. Gerburgæ ſuffecta tertia ſoror Chriſtiana abbatiſſa, ſub qua illarum parcus Oda centeſimo-ſeptimo ætatis ſuæ anno deceſſit. Sea tantùm annos Chriſtiana matri ſupervixit, cujus in locum Roſvvitham venerabilem feminam, ea ipſa congregatione electam, Walbertus ſeptimus Hildensheimenſis epiſcopus ſubrogavit, idemque conſecrationes in illo parthenone, ac velationes virginum, aliaque epiſcopalia munia perfecit, uti & Sebardus ac Thiotardus ejus ſucceſſores. Poſt Thiotardum Otvvinus Gerburgam, ejus nominis ſecundam, quæ Ottonis Magni ſoror erat, ibidem abbatiſſam inſtituit, Willelmo archiepiſcopo, Magni Ottonis filio, in nullo ipſi adverſante; quem etiam Hatto & Rotbertus Otvvini ſucceſſores amiciſſimum habuerunt. At rerum facies poſt annos a condito monaſterio centum-quadraginta mutata fuit ſub Willigiſo Moguntino archipræſule, & Oſdago Hildensheimenſi epiſcopo. Diſſenſionis fomes exſtitit Sophia, Ottonis ſecundi filia, quæ in monaſterium admiſſa, ſacrum velamen ab Oſdago accipere noluit, infra ſe exiſtimans, ſi ab alio, quàm *a palliſero* conſecraretur. Hæc itaque Williſigiſum ejus rei causâ advocat: quod ipſe libens annuit, diemque ſancti Lucæ ad velandas virgines indicit. Adfuit condictâ die; & poſt longam concertationem, faventibus Oſdago epiſcopis, qui ſimul cum Ottone imperatore & Theophana auguſta præſentes erant, demum in id convenit, ut Sophiam ambo ad altare velarent, poſtquam illa, cæteræque velandæ virgines ſubjectionem & obedientiam Hildensheimenſi epiſcopo profeſſæ eſſent. Hinc publicè denuntiatum, archiepiſcopo nihil juris illa in eccleſia competere præter epiſcopi conſenſum & permiſſum. His ita peractis, ſummâ pace diſceſſum eſt. Stetit deinceps illa unanimitas ſub Oſdago, & Gerdago ejus ſucceſſore, primiſque annis Bernvvardi epiſcopi, qui anno DCCCCXCIX. hanc ſedem adeptus eſt. Tunc Gandersheimenſis parthenon multùm a primaria religione deſeiverat, gliſcente luxu ac ſuperfluitate, ex qua priorum inſolentia ſubintravit, obedientia torpuit, nulla ferè epiſcopis habita reverentia. Hinc quidvis agendi pro libidine & arbitrio licentia: cui malo vires addidit diuturna infirmitas Gerburgæ abbatiſſæ, aliàs religione & virtute inſignis, & obitus religioſarum ſororum, quæ ad antiquæ diſciplinæ normam inſtituræ fuerant; adeòque numeroſa virginum in earum locum admiſſio, quæ delicatiùs enutritæ, metam prioris diſciplinæ ac ſeveritatis ignorantes, deſideriis ſuis frena laxabant. Ad hæc Sophia, invitâ multùmque renitente abbatiſſâ ad palatium factionis Williſigiſi archiepiſcopi ſe contulit, ibique per integrum ampliùs annum commorata, variis de ſe rumoribus occaſionem præbuiſſe fertur: quod gravius ferens Bernvvardus epiſcopus, hanc primò blandiùs monere, ad monaſterium ut rediret; blanda negligentem urgere, ſæpius iuſtare. At illa confugiens ad archiepiſcopum, ejus animum in epiſcopum exaſperat; pactum in ſua velatione fœdus abnegat, cauſata, ſe ab archiepiſcopo velatam, non ab epiſcopo, cui nec ipſa, nec locus ſuus eſſet obnoxius; complures ſe in promtu habere homines, qui id teſtentur. Poſt hæc in monaſterium reverſa, varia de epiſcopo ſpargit inter ſorores, quarum animos ab eo abalienare pergit. His compertis, epiſcopus eò ſe confert, ſed tamquam extraneus, nullo ferè honore accipitur. Ille verò injuriam ſibi factam conqueritur, beneficia a ſe ſuiſque deceſſoribus collata ingerit; violatam obedientiam, quâ nulla Deo victima gratior: ſe quidem hæc omnia patienter ferre: ſed illæ paterent Chriſtum, cujus vice fungatur; & debitam ſibi obedientiam demum exhiberent. ANN. CHR. 1001.

V. Gandersheimenſis eccleſiæ dedicatio turbata.

Interim inſtabat tempus, quo nova ejus loci eccleſia conſecranda erat. Poſtpoſito epiſcopo, invitatur ad id agendum archiepiſcopus a Sophia, cui hæc cura ab infirma abbatiſſa commiſſa fuerat. Conſecrationis dies ad exaltationem ſanctæ Crucis ſtatuitur. Invitatus nomine abbatiſſæ epiſcopus adeſt ad præſcriptum diem: at archiepiſcopus rem ad ſancti Matthæi feſtum differt, Bernvvardo ſignificans, ut ad illum diem eò ſe ſiſteret. Epiſcopus ſe imperialibus juſſis pro certis rebus obſtrictum, illâ die adeſſe non poſſe reſpondit. Gandersheimium tamen venit in exaltatione ſanctæ Crucis, eccleſiam dedicaturus, uti abbatiſſa rogaverat: ſed nihil paratum, immo ſubornatos homines, qui ipſi reſiſterent, invenit. Miſſam tamen illic ipſâ die celebravit, licèt maximâ ſororum indignatione, quas ut *oblationes offerrent, benedictionemque perciperent*, adduxit. Hæc acta præſente innumerâ promiſcuæ plebis multitudine, quæ epiſcopum ſuum tam lodignè haberi ægrè ferebat. Verùm ille omnes habito inter miſſarum ſollemnia ſermone conſolatur, & conſecrationem eccleſiæ a quoquam, citra ſuum conſenſum, fieri interdicit: quod ſororum in eum iras vehementiùs accedit. Ubi ad oblationem ventum eſt, illæ *oblatas incredibili furore & indignatione projiciunt*, & contumelias epiſcopo ingerunt: quarum errorem & malevolentiam præ ſua ipſius injuria deploraus pius antiſtes, redit ad altare, miſſamque perfecit. Tandem inſtante ſancti Matthæi feſti-

ANN. CHR. 1001. vitate, archiepiſcopus ad monaſterium accedit cum Rotbario Patherbrunnenſi & Berengero Verdenſi epiſcopis, & cum Bernardo duce, aliiſque quàm plurimis. Miſſi qui epiſcopum ad ſollemnitatem invitarent. Poſterà die adeſt diluculo epiſcopi vice cum portoribus canonicis Ekkehardus epiſcopus Slevicenſis, qui ob bellorum clades ſedem deſerere, & ad Bernvvardum ſe recipere coactus fuerat. Ac, „ ceptà loquendi veniâ, archiepiſcopo Bernvvardi nomine honorificè ſalutato, di„ xit, Bernvvardum, imperiali detentum obſequio, adeſſe non potuiſſe; cæterùm „ miſari vehementer, in eccleſia parochiæ ſuæ, ab anteceſſoribus ſuis abſque con„ tradictione poſſeſſa, ſine ſuo conſenſu, eccleſiæ conſecrationem indictam fuiſſe; „ fraternâ caritate precari, ut archiepiſcopus ab hujuſmodi invaſione deſiſtat. Si „ quid juris in illa eccleſia ſe habere putet, communi fratrum judicio ac definiti„ tioni ſe libenter id permiſſurum. Lancinatus his dictis archipræſul, mandat, ut primâ luce ſequentis diei, quæ dominica erat, epiſcopus adſit: aliàs, ſe eccleſiam ipſâ die dedicaturum. Ubi dominica illuxit, ad dedicationem ſe parat archiepiſcopus: Ekkehardus verò cœptis reſiſtit; ſicque conſecratio intercepta, frendente licèt Willigiſo, qui ſynodum ad ſancti Andreæ natale indicit. Ejus factum epiſcopi haud probantes, Bernvvardo litteris ſignificant, pertinaciam archiepiſcopi ampliùs coërceri non poſſe: id unum ſuppetere, ut apoſtolicum adeat & imperatorem, qui tum in Italia verſabatur; ipſius cauſam ſibi omnibus eſſe communem; nec ſe defuturos, qui de toto negotio apoſtolicum & imperatorem litteris inſtruant. Tantum iter, etſi imbecilli & confecto corpore, aggreſſus epiſcopus nonis Novembris anno milleſimo, pridie nonas Januarias anni inſequentis Romam ingreſſus eſt. Ut id reſcivit imperator, feſtinus a palatio ad ſanctum Petrum, id eſt ad duo ferè milliaria, venienti occurrit, eumque benignè amplexus, ad hoſpitium deduxit: in ſumma, ſuæ ei officia pollicetur, & per ſex ſeptimanas, quibus apud ſe moratus eſt, cuncta ei liberalitet ſuppeditari curat. Non minor eidem a pontifice exhibita humanitas. Per illud ſex hebdomarum intervallum, quo Bernvvardus Romæ commoratus eſt, Tiburtes denuo rebelles Ottoni reconciliavit, atque etiam Romanos, qui veniam & pacem Tiburtibus datam impatienter ferebant. Inſigne per id tempus diploma (a) vir ſanctus eccleſiæ ſuæ obtinuit ab Ottone, datum Romæ x. kal. Februarias hoc anno, quo in diplomate egregia in ſu Bernvvardi merita commemorat imperator, eum ſuæ pueritiæ ac juventutis informatorem appellans.

(a) *Annal. Paderborn. p. 356.*

VI. Varia hac de re concilia. Interea Willigiſus cœpta perficere pergens, ſtatuto die Gandersheimium denuo contendit: ſed obſiſtente Ekkehardo, re infectâ iterum diſcedere cogitur. Hæc ubi Romam perlata ſunt, Heinrici piiſſimi ducis ſuaſu Romæ ſynodo viginti-quinque epiſcoporum e Romania, cum aliis ex Italia, Tuſcia, & Germania, a Silveſtro pontifice convocarut, in qua Willigiſi acta reſciſſa, mandatumque, ut ab ejuſmodi cœptis in poſterum deſiſtat. Inſuper ſynodum ad xvi. kal. Julias Palithi in Saxonia indici placuit, cui Fridericus cardinalis presbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, brevi futurus poſt Leonem Ravennæ archiepiſcopus, Saxo genere, ætate juvenis, vice pontificis præſidere juſſus eſt. In illa ſynodo tumultuosè acta omnia factione Willigiſi, qui legatum indignè tractavit, reque infectâ e ſynodo diſceſſit. Quare ab officio ſuſpenſus eſt per legatum, qui inde Romam reverſus, totius rei geſtæ ſeriem pontifici & imperatori narravit; paullo poſt factus Ravennæ archiepiſcopus, ut ſuperiùs diximus. His ita geſtis, eum Bernvvardus, ex Italia regreſſus, Hildevvardeshuſenſem abbatiam, ab ſe dedicatam, dotatam ornatamque, quam ipſius matertera regebat, inviſeret, ab hominibus archiepiſcopi rebus omnibus ſpoliatur. Inde, quibuſdam ſuorum amiſſis, Gandersheimium adit, ut quæ illic emendanda eſſent corrigeret. Verùm ei obſtitit armata hominum manus, quos Sophia tum ex familia ſua, tum ex ſatellitibus archiepiſcopi conduxerat. Quam ob rem epiſcopus recedere coactus, apud epiſcopos ſategit, ut concilium Francofurti ad aſcenſionem Domini haberetur. In illo mitior tantiſper archiepiſcopus viſus eſt: ſed cauſæ judicium ſuſpenſum. Romam miſſus a Bernvvardo Tangmarus decanus, qui ejus vice Francofurti adfuerat, ab apoſtolico & imperatore obtinuit, ut epiſcopi cauſa in concilio Tudertino, quod ad natale Domini celebrandum erat, denuo agitaretur. Huic concilio interfuit Fridericus jam Ravennæ archiepiſcopus, qui archiepiſcopi in Palitenſi concilio geſta expoſuit. His auditis, Willigiſi temeritas ab omnibus arguitur: in commune tamen conſentiunt, Colonienſem archipræſulem, cæteroſque e Germania epiſcopos, qui proximè venturi erant, expectandos. Miſſi etiam nuntii, qui eos ad præſentiam utriuſque principis in epiphania Domini venire jubeant. Dimiſſus tertio idus Januarii Tangmarus ab imperatore: quo non multò poſt mortuo, cui non diu Silveſter pontifex ſupervixit, his illa Gandersheimenſis indeciſa remanſit. Hæc Tuderrina ſynodus a Taogmaro vitæ ſancti Bernvvardi ſcriptore, qui fuſius hæc omnia

omnia commemorat, habita fuisse dicitur *anno* a nativitate Domini *millesimo-secundo*, *ind. octavâ decimâ quintâ*, & quidem in festo sancti Johannis Evangelistæ: sed constat initium hoc esse anni millesimi secundi, more quorumdam veterum, qui novum annum a natali Domini inchoabant; & Indictionem quintam-decimam a Septembri inchoatam. Utrumque probat tum rei gestæ mox commemoratæ series, tum brevi subsecuta mors Ottonis imperatoris, quem decimo kalendas Februarii anno millesimo-secundo decessisse constat, eodemque anno Heinricum successisse: cujus diplomata ipso anno data id ipsum confirmant. ANN. CHR. suar.

VII. S. Germani monasterium Autissiodorense inexpugnatum.

Dum hæc in Italia & Germania geruntur, novi motus in Gallia exorti, occasione mortis Heinrici Burgundiæ ducis, qui hoc tempore Pulliaci (*) ad Ararim decessit idibus Octobris, nullis liberis legitimis relictis. Sepultus juxta fratrem suum Ottonem in Autissiodorensi monasterio sancti Germani, cui devotissimus erat. Post ejus obitum nata est contentio (a) de ducatu Burgundiæ inter Rotbertum regem, Heinrici ex fratre nepotem, & Burgundionum primores, qui adversùs Robertum rebellarunt. Quare Rotbertus subsequenti anno, numeroso collecto exercitu, & Richardo Normannorum duce sibi adjuncto, in Burgundiam irrupit, & Autissiodorum civitatem, cujus cives, Landrico Nivernensi comite eam tenente, ipsi resisterunt, obsidione cinxit. Adjunctum erat urbi monasterium sancti Germani, instar castri cujusdam munitissimum. Hoc sibi ad oppugnandam urbem opportunum rati militer tegales, castrum illud vi occupare constituunt. At Heldricus abbas monasterii direptionem veritus, regem supplex adiit, obnixè rogans, ut ab hac intentione desisteret. Sed, cùm a rege nihil impetratum esset, Heldricus cum multis e suis fratribus mœrens, & supra modum tristis secessit in Reomaense monasterium, quod sibi etiam subjectum erat, octo tantùm fratribus in proprio monasterio relictis. Furenti tegi occurrit Odilo Cluniacensis abbas, ut pacem inter dissidentes componeret. Sed ubi nihil obtinet, hortatur fratres, qui in monasterio tesidui erant, ut orationi assiduè instarent: quod cùm strenuè exlequerentur, sexto obsidionis die, dum Gislebertus monachus in oratorio beatissimæ Virginis horâ tertiâ de more sacra faceret, tex impetu in castrum facto, multis suorum amissis, inde recedere coactus, superiores Burgundiæ partes prædis & incendiis infestasse traditur. Heinricum ducem *anno tertio de millesimo* mortuum fuisse scribit (b) Glabet; quod Chesnius & alii quidam de anno millesimo tertio interpretantur. Alii fortè de anno tertio ante millesimum intelligent, eum ad modum, quo dicitur *undemillesimus*, & *duodemillesimus annus*, pro anno uno & altero ante millesimum: quod si probetur, eadem interpretatio superiori ejusdem auctoris capiti pro portione adhibenda est, ubi mons Vesevus multos cum cinere lapides evomuisse dicitur *septimo de millesimo anno*. Clarius tamen monachus & alii nonnulli, quos sequitur Labbeus, Heinricum hoc anno millesimo-primo obiisse tradunt; Odorannus anno sequenti; cujus auctoritas, utpote auctoris æqualis, videtur præferenda. Consentit breve chronicon sancti Germani Pratensis ad cyclos paschales: atque adeò Glaber hoc modo interpretandus, ut Heinricus mortuus sit anno millesimo-secundo, qui *tertius de millesimo* apud Glabrum dicatur, ita ut millesimus primus dicatur secundus a millesimo, millesimus-secundus censeatur tertius a millesimo. Hæc observatio non levis momenti erit ad illustrandum tempus habiti concilii Aurelianensis, quod *tertio de vicesimo supra millesimum anno* habitum dicitur ab eodem Glabro, id est millesimo vicesimo-secundo, ut suo loco demonstrabimus. Certè Landricus comes Autissiodoto urbe adhuc potiebatur anno millesimo secundo, mense Julio, ut probant ejus litteræ pro Flaviniacensi monasterio, quas infectiùs proferemus. Non multò post Rotbertus rex factus placatior, privilegia (c) monasterii sancti Germani confirmavit, in his præceptum quoddam ab avo suo Hugone Magno concessum, quod Heldricus ubbas cum monachis suis renovari petiit: id tex benignè annuit *ob glorioſi agnoscit* seu patrui sui *Heinrici ducis Burgundiæ memoriam, & Ottonis fratris ejus. Actum Autissiodori civitate*. Desunt chronicæ notæ in chartaceo codice monasterii.

(*) *Pull iy.*
(a) *Glaber lib. 2. c. 8.*
(b) *Ibid.*
(c) *Diplom. p. 580.*

VIII. S. Benigni nova basilica inchoata.

Magis exploratum est tempus, quo Willelmus abbas Divionensis novam sancti Benigni basilicam inchoavit. Id anno millesimo-primo cœptum, & quidem XVI. kalendas Martii, testatur (d) ejus loci chronographus, suppetias conferente Brunone Lingonensi episcopo, qui columnas lapideas & marmoreas ad hoc opus undeq;aque adduci curavit. Destructà itaque ecclesiâ, quam sanctus Gregorius Lingonum antistes olim condiderat, longè amplior & insignior exstructa fuit, cujus rotundum opus etiam nunc supereſt. Triplex condita sub eodem tecto ecclesia, superior, media, & infima, præter rotundum oratorium, quod in capite basilicæ exstructum adhuc cernitur. Media seu major ecclesia, crucis in modum fabricata: cujus longitudo ducentorum ferme cubitorum, id est trecentorum pedum, latitudo quinquaginta trium cubitorum, altitudo in medio quadraginta, in collateralibus partibus

(d) *Spicil. tom. 2. p. 434. & Sæc. 6. p. 337.*

ANN. CHR. 1002.

unius ſupra triginta. Omnes columnæ mediæ eccleſiæ centum octoginta-ſeptem. Prioceps altare ſancto Mauricio ſacrum.

Infima ſub ea eccleſia ejuſdem longitudinis, *Domus-orationis* dicta, in modum T efformata, ſepulcro ſancti Benigni, aliiſque ſanctorum, & Lingonenſium epiſcoporum tumulis inſignis, columnas habebat centum octoginta-duas, quarum unius capitello inſcriptus erat WILLELMUS LEVITA: quod argumento eſt, Willelmum abbatem, ſi tamen hic idem ſit, necdum ſacerdotio præditum fuiſſe. In capite exſtabat oratorium ſancti Benigni, cujus corpus infra oratorium, quod rotundo ſchemate factum, terno columnarum ordine in ſemet tegyrato conſtabat, in eleganti mauſoleo compoſitum erat, quod chronographus deſcribit in hunc modum. *Eſt tumba ex quadris ædificata lapidibus, quæ octo cubitos in longum, quinque autem tenet in latum: cujus cacumen lapideum quatuor ſuſtinetur ſuffragio columnarum. Deſuper autem quatuor columnæ marmoreæ locatæ erant antiquitus. Olim ſuper lapideos arcus, qui eam continebant, abſidam ferebant lineam ſex cubitorum longitudini, & trium latitudinis, ſeptemque ac ſemis altitudinis: quæ antique auro & argento veſtita, hiſtoriam dominicæ nativitatis & paſſionis præmonſtrabat, anaglypho prominente opere, picturâ ſatis optimâ. Verùm hoc decentiſſimum, de quo loquimur, ornamentum, ob recreationem pauperum, tempore famis fuit diſſipatum a domno abbate Willelmo; & cum capſa aurea, mirificè gemmis exornata, pariterque tribus tabulis ac duobus thuribulis argenteis, crucibuſque, ac omne ornamentum in auro & argento ovum datum eſt:* Hæc chronographus: quæ poſtrema verba Willelmi abbatis eximiam caritatem oſtendunt, non inferiorem caritati ſanctiſſimorum patrum, qui calices & pretioſa quæque eccleſiæ ornamenta in egentium neceſſitates expenderunt. Addit chronographus, quædam alia ornamenta & cimelia, quæ rex Guntchramnus ſancto Benigno contulerat, a latronibus in ejuſdem Sancti ſolemnitate, cæſis cuſtodibus, furto aſportata fuiſſe.

Willelmi caritas in egenos.

Eccleſia ſuperior ſanctæ Trinitati ſacra, præter præcipuum ejus altare, duo alia hinc inde habebat, unum ſancti Michaëlis, alterum ſancti Pauli apoſtoli. In modum coronæ conſtructa erat, triginta-ſex innixa columnis.

Inferiori cryptæ ſeu eccleſiæ ad ſolis ortum conjunctum erat rotundum ſancti Johannis-Baptiſtæ oratorium, triginta-ſeptem cubitos diametri habens, decem altitudinis, ſenis feneſtris illuſtratum: quod terno columnarum ordine in ſemet tegyrato, quadraginta ſcilicet atque octo, geometricali diſpoſitione ambiebatur. Hujus culmen cello deſuper erectum faſtigio viginti-quatuor columnarum ac triginta-duorum arcuum, tripertitâ comparis numeri machinarum diviſione, eleganti opere concameratum erat. Ab hac eccleſia per cochleam triginta-ſeptem gradibus congruè illuſtraris aſcendebatur ad baſilicam ſeu oratorium ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, ſexaginta octo ſubnixum columnis, eumdem ferme habens modum, eamdemque formam in diametro ſeu altitudine, atque inferior, undenis irradiatum virreis feneſtris. In illo oratorio, præter altare beatæ Virginis, ad quod per quatuor tripertitos aſcendebatur gradus, duo erant alia hinc inde altaria: ad dexteram quidem ſancti Johannis Evangeliſtæ & Jacobi fratris ejus, ſanctique Thomæ apoſtoli; ad lævam verò ſanctorum Matthæi, alterius Jacobi & Philippi apoſtolorum. Ab hoc oratorio ad ſuperiorem ſanctæ Trinitatis eccleſiam triginta per cochleam gradus præſtabant aſcenſum. In ſumma illius templi ædificio adhibitæ ſunt columnæ trecentæ ſeptuaginta & una, præter illas, quæ turribus & altaribus deſerviebant feneſtræ virreæ centum viginti; turres octo; portæ tres; oſtia viginti-quatuor. Hæc ſatis in rude ſpecimen præclaræ illius baſilicæ, quæ Willelmum habuit auctorem. In brevi chronico Benigniano novæ baſilicæ fundamenta jacta dicuntur menſe Februario anni ſequentis milleſimi-ſecundi: quod fortè pro veteri calculo chronographus anno milleſimo-primo conſignavit. Hæc baſilica ſæculo tertio-decimo cùm ex lapſu ingentis turris, quæ ejus medio incumbebat, ferè omnino corruiſſet, nova alia, qualis modò cernitur, ab Hugone de Arcu eleganti opere inchoata fuit poſt ejus obitum abſoluta. Ex antiquioti proinde baſilica unum ſupereſt rotundum illud, de quo diximus, oratorium, cujus ichnographiam hic exhibere viſum eſt, ſimulque triplicis illius eccleſiæ, quam nudò deſcripſimus.

Vizeliſci abbates.

Vizeliacenſis monaſterii jam inde ab anno DCCCLXV. rector erat Rothertus abbas, cujus rogatu Silveſter (*a*) papa ejuſdem loci privilegia renovavit. Superſtes fuit ad annum milleſimum-octavum Rothertus, cui Evrardus (*b*) ſucceſſit ad annos tres: cujus ſucceſſor Ermannus ſedit ad annum MXXXVI. quo Gauſredus eum excepit.

(*a*) *Spicil. to. 3. p. 465.*
(*b*) *Labbe to. 1. Biblioth. pag. 395.*

IX. Eccleſiarum Willelmo commiſſum.

Etſi his, aliiſque ejuſmodi operibus occupatus eſſet Willelmus, præcipuam tamen curam gerebat ſpiritualis ædificii, quod in fratrum profectu & augumento conſiſtit. *Creſcebat ergo quotidie*, inquit chronographus Benignianus, *multitudo monachorum*

T 4 Annal. Bened. ad p 140.

Ecclesiæ Superioris ichnographia

A. Ecclesia S. Trinitatis in modum coronę

B. Altare novum S. Trinitatis.

C. Altare vetus S. Trinitatis.

D. Altare S. Michaelis.

E. Altare S. Pauli Apostoli.

Ecclesia SS.ae Trinitatis in modum coronę constructa, 36 innixa est columnis, scili. cet octo minor circulus, 28 major. In summa in hoc ædificio sunt 371. columnæ marmoreæ et lapideæ præter illàs quæ sunt in turribus et altaribus.

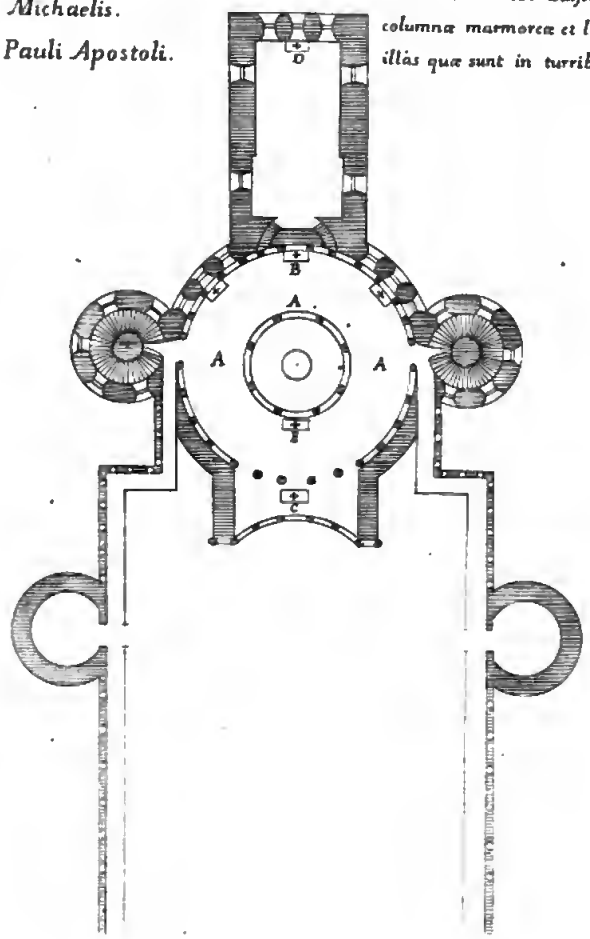

Ecclesiæ inferioris ichnographia.

A. Domus orationis in figuram litterę T facta, fulcitur 104. columnis, quarum 96 per quatuor ordines duodeno numero disposite figuram T efformant, octo alię ambiunt tumulum S. Benigni.

B. Oratorium rotundum cum terno columnarum ordine in semet regyrato, 48 columnis constat.

C. In hujus columnę capitello hæc insculpta sunt.

VVI LIN GVS
LE VI TA

Altaria hujus Ecclesię.

D. S. Benigni, modo S. Iohan. Bapt.

E. S. Benigni, seu Confessionis.

F. S. Paschasię virg. &c.

G. S. Irenæi &c.

H. S. Nicolai &c.

I. SS. Iohannis, Sequani &c.

Sepulcra

K. S. Benigni.

L. S. Leonillę mart.

M. S. Paschasię Virg. & mart.

N. S. Eustadii abbatis I.

O. S. Tranquilli abb. II.

P. S. Floridę monialis.

Q. S. Hilarii Senatoris.

R. S. Quittę uxoris ejus.

S. Hic inventa capsa S. R. gundis.

T. Bertilonis chore

V.X.Y. Triũm mon chorum mart.

Z. Aalydis matri S. Bernardi.

AA. IACOB. episc Tullens.

BB. Warner episc. Ling

1. Isaac ep Lingon.

2. Agrimi e Lingon.

3. Brunor episc. Ling

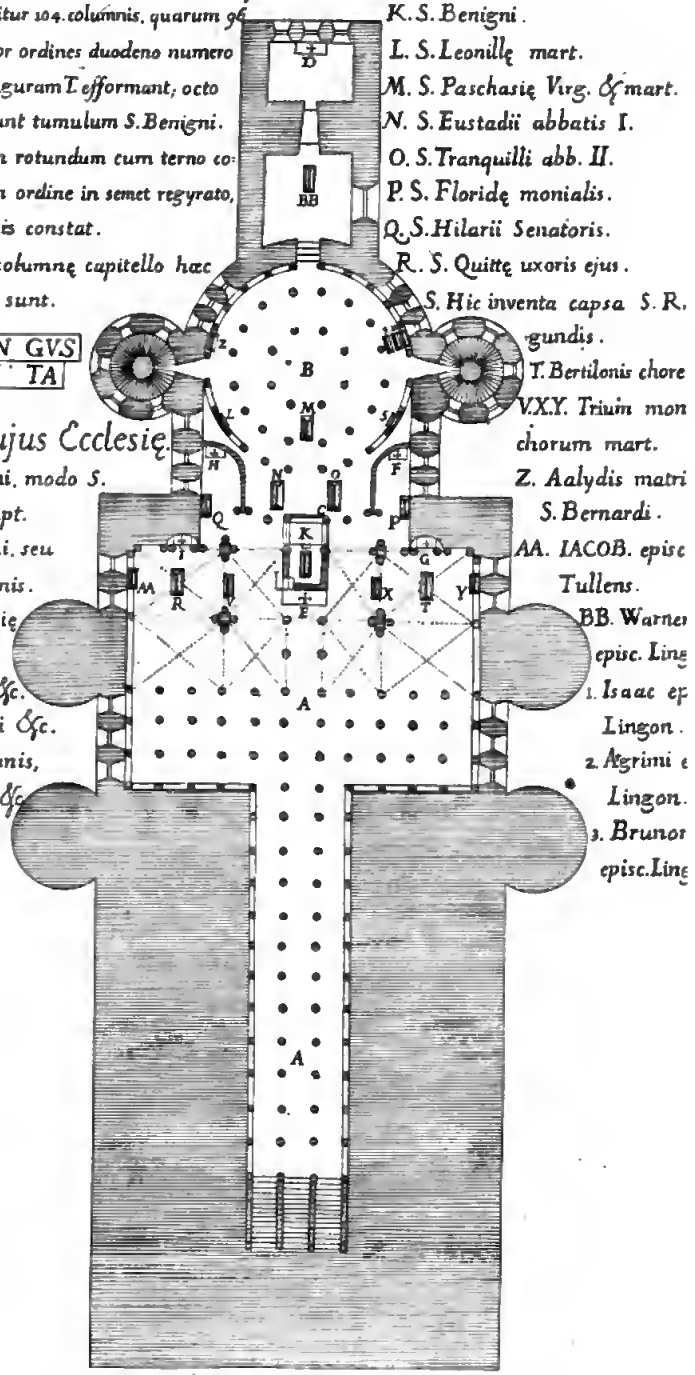

rum ſub ejus magiſteria degentium, ita ut, exceptis his, qui per alia erant monaſteria, in hac congregatione ſancti Benigni quotidie fratres eſſent ſeptuaginta, aut octoginta. Certè mirum eſt, tot ipſi ſuppetere potuiſſe diſcipulos, ut monaſteriis ad quadraginta, quæ ejus providentiæ & informationi commiſſæ erant, tot colonias ſufficere quiverit. Præcipuum ex illis fuit (*) Fiſcamnenſe, nobiliſſimum in Caleſis ad oram oceani monaſterium, quod olim a Waningo viro illuſtri pro virginibus Deo ſactis inſtitutum, ſed a Nortmannis poſtea everſum, poſtmodum ab eorum ducibus reſtitutum eſt, & a canonicis occupatum. At cùm illi, cæterorum ejus ſæculi more, latas perditionis vias ſectarentur, neque totos luxui ac deſidiæ darent; projectam eorum vitam abhorrens dux Richardus, eo nomine primus, Mayolum Cluniacenſem abbatem Fiſcamnum advocavit, ut locum illum monaſticis inſtitutionibus ſecundùm ſancti Benedicti regulam informaret: cui non aliâ conditione acquieſcere voluit vir ſanctus, niſi generalem totius ducatus conſuetudinem, quæ vulgò *paſnagium* dicitur, eſtque veſtigal pro jure paſcendi porcos, aliaque animalia in ſilva dominî, Fiſcamnenſi monaſterio relaxaret: quod cùm Richardus concedere noluiſſet, ro infectâ Mayolus diſceſſit. Interim canonicis in deteriora prolabentibus in dies, Richardus ſecundus animo recogitans, quo pacto patris conſilium exſequeretur; miſſis hoc anno nuntiis Willelmum Divionenſem abbatem, cujus fama religionis ad ejus aures pervenerat, multis precibus ſollicitavit, ut Fiſcamnenſem eccleſiam ad ſancti Benedicti normam ordinaret. Hic verò duci reſpondiſſe fertur, te » aliorum relatu accepiſſe, Nortmannos duces, homines naturâ immites & efferos, templa lubvertere, non ædificare ſolitos eſſe; delere & fugare, non colligere aut fovere ſpiritualium virorum congregationes. Inſuper longum eſſe iter, » ubique deeſſe equos, aliave onerifera animalia, quæ fratribus iſtuc deducendis, » eorumque ſupellectili comportandæ neceſſaria eſſent: quæ ubi ad Richardum perlata ſunt, continuò multos equos & clitellarios miſit ad Willelmum: qui ducis conſtantiâ victus, aſſumto ſecum congruo fratrum numero, Fiſcamnum contendit: ubi a duce, velut e cælo delapſus angelus, tanto cum honore acceptus eſt, ut dux ipſe, amotis miniſtris, viro Dei ad menſam inſervierit. Tum, canonicis iis, qui converti nollent, expulſis, Fiſcamnenſis eccleſia Willelmo tradita eſt, quæ ſubitâ converſione cæleſtium virorum ſtudiis flagrare cœpit, & circumpoſita monaſteria ſuo ſplendore obſcurare. Illic nempe parſimonia, pudicitia, & voluntaria paupertas, adeòque bonorum omnium communio refloruit, ubi antea luxus, corrupti mores, & totum omnium malus uſus invalnerant; quod adeò Richardo placebar, ut ſæpe illuc accedens, fratribus ad menſam miniſtrare gauderet, compleroque miniſterio ultimus omnium ultimo in loco reſideret.

ANN. CHR. 1001.

(*) *V. lib. 50. n. 33.*

X. Ejus loci viri illuſtres.

Ad tantæ religionis & celebritatis famam eò convenerunt nobiles viri complures, tam clerici, quàm laici: quos inter Oſmundus epiſcopus, habitu monaſtico illic ſuſcepto, religioſiſſimè vixit. Ex clericis duo apprimè litterat, Joſcelinus & Beringerius, aulâ regis poſtpoſitâ, Willelmi diſciplinæ ſe tradiderunt, quorum prior poſtmodum abbas exſtitit: poſterior Fiſcamni reliquum vitæ exegit. Quin etiam u tranſmarinis partibus Angli illuc accedebant, quos inter unus regali clarus proſapiâ, Clemens nomine, relictis ſæculi pompis ad idem monaſterium venit, Deo ibi cupiens deinceps militare: ſed cùm a populatibus ſuis eò adventantibus ſæpius inviſeretur, & vanitates ſæculi frequenter audire cogeretur; Divionenſe expetiit monaſterium, ubi a turbis remotus, vitæ curſum feliciter abſolvit; vir tantæ humilitatis, ut, cùm ſacerdos eſſet, numquam tamen in tota vita ſua, niſi ſemel, ad ſacra myſteria celebranda adduci potuerit. His adde Supponem, natione Italum, qui poſt Willelmum Montem ſancti Michaëlis, deinde Fructuarienſe monaſterium texit. Fiſcamni ſub Willelmo prior exſtitit Theodericus, quem poſtea Gemeticenſi monaſterio præfecit.

Aliæ monaſteria Willelmo commiſſa.

Præter Fiſcamnum quippe alia quoque Neuſtriæ monaſteria Richardus Willelmo ordinanda commiſit, ſcilicet Gemeticenſe, ſancti Audoëni, & Montem-ſancti-Michaëlis, quod monaſterium hoc anno (a) incendio conflagraſſe dicitur. Præterea Rotbertus rex abbatiam ſancti Germani apud Pariſios, & Oddo comes monaſterium ſancti Faronis in urbe Meldorum eidem venerabili patri commiſit: ut ne hîc repetamus, quæ de Gorzienſi, Mettenſi ſancti Arnulfi, & Tullenſi ſancti Apri monaſteriis (b) ſupetius diximus.

(a) *Glab. lib. 3. c. 3. & Labbe to. 1. p. 351.*
(b) *lib. 51. n. 79. & 80.*

Sub idem tempus, Abbo Floriacenſis abbas epiſtolam ſcripſit *venerabili Odiloni Clunienſis congregationis patri* de canonibus evangeliorum, qua de re quædam ex Odilonis fratribus, dum ambo in ſancti Dionyſii (ſic legendum puto) monaſterio remorarentur, ipſum Abbonem interrogaverat.

XI. Abbonis abbatis epiſtola ad Odilonem abbatem.

» In primis obſervat, ſingulis evangeliorum libris, nempe in vetuſtis codicibus, » triplices præfixos eſſe numeros, quorum alii capitula, alii ætas, alii ſubnotatio-

» nes

ANN. CHR. 1001.

» nes designant, communes scilicet ac propritas. Capitula & æræ *ex minio* in hoc » differunt, quòd capitula exprimuntur majore characterc; æræ verò unsquam de- » narium numerum exceduut, nec infra denarium ex ordine se sequi solent. Per » has cognoscitur quo in canone quævis subnotatio inveniatur. Subnotationes ex » atramento in singulis evangelistis ab uno incipiunt, & in multam pluralitatem » usque ad finem cujusque evangelii protenduntur. Denique canones seu tabulæ » sunt tantùm decem, in quibus evangelistæ sibi invicem novies dumtaxat confe- » runtur. Hæc omnia tabulis Abbo illustrat.

XII. Friderici comitis & Richardi monastica professio.

Sub idem tempus Fridericus Virdúneosis comes, & Richardus decanus Remensis ecclesiæ monasterium sancti Vitoni soâ conversione nobilitarunt. Illustre fuit in primis Friderici genus, cujus parentes Godestridus Virdunensis comes, in superiori sæculo sæpe memoratus, & Mathildis ex comitibus Saxoniæ orta; fratres, Adalbero Virdunensis episcopus, Herimannus comitum nobilissimus, Godestridus & Gozelo duces exstitere; omnes in sanctum Vitonum nuncupati, ibique humati, præter Adalberonem episcopum, in Italia mortuum, cujus corpus Virdunum relatum, contra parentum voluntatem in majori ecclesia sepultum fuit. Friderico obtigit comitatus Virdunensis, quem cùm maxima justitiæ & modestiæ laude aliquamdiu administrasset, Heimoni post Adalberonem fratrem suum episcopo eum contulit ad reparanda ecclesiæ damna; isque Jerosolymam voti causâ profectus est. In illo itinere cùm ex diutina rerum divinarum & Christi Domini passionis meditatione pectus ejus ad contemtum sæculi & ad pietatem incaluisset; id tamen vir prudens absque sapientis cujusdam viri consilio exsequi haud tutum existimavit. In reditu itaque ubi ad Remorum civitatem perveoit, cum virum nactus est quem optabat, Richardum scilicet, Remensis ecclesiæ decanum, genere illustrem ac religione nominatissimum, qui forte jam ipsi notus erat. Ubi votum ei suum aperuit Fridericus, ille simili se desiderio teneri dixit: sicque altoruis ambo confirmati exemplis & adhortamentis, communi consilio decreverunt, *ut pauper quilibet locus eligeretur, in quo bonor* seu cultus *Dei, & rigor regulæ conservaretur.* Delectum primò Virdunense sanctorum Petri & Pauli atque sancti Vitoni monasterium, antiquitate, sanctorum patrociniis & reliquiis, ac religione insigne, in quo viri pauci quidem, sed boni ac religiosi, a Scottorum partibus oriundi, sub disciplina Fingenii abbatis, Deo perfectè serviebaot. At ubi Virdunum locum exploraturi convenissent, occurrit eis aliod io cadam orbe sancti Pauli monasterium, nuper conditum a Wigfrido episcopo, cujus locus & situs opportunior eis visus est præ Vitoniano cœnobio, quod & loci angustiâ, & situs asperitate minùs commodum videbatur, licèt regularis in eo disciplina meliùs servaretur. Io hac anxietate Odilonem abbatem, non minùs prudentiâ, quam sanctitate tunc celebrem consulendum statuent. Erant Cluniacum, & fluctuantis animi angustias viro Dei expooiot. Quis non crederet fore, ut Odilo tales, tantosque viros sibi retinendos puraret? At vir sanctus proprio commodo postposito, priori voto standum censuit, præferendumque sancti Vitoni cœnobium, quod ipsi primum elegissent. Esse quidem modò angustum & injucundum: at eorum industriâ fieri posse, ut procclsu temporis ædificia crescerent, fieretque locus ille insignis, qui tunc despicabilis & ingratus videretur. Redierunt igitur novi monasticæ religionis tirones Virdunum, & advoluti genibus Fingenii abbatis, in monasterium se admitti postularunt. Ille viros molliùs eootritos, & ad tolerandas injurias ac loci penuriam minùs idoneos existimans primò quidem se difficilem præbuit: at instantibus cessit tandem, & ingressum annuit. Admissi itaque in monasterium, brevi facti sunt omnibus forma patientiæ & humilitatis; fluxarumque retum penitus obliti, majori desiderio cœlestibus inhæserunt, quàm priùs terrena sectati fueraot: adeò ut mortuo non multò post Fingenio abbati Richardus substitutus fuerit, & Fridericus ab eo missus ad restituendam in Atrebatensi sancti Vedasti monasterio segulatem disciplinam.

His, quæ do Friderici & Richardi conversione ex Hugonis Flaviniacensis chronico hactenus retulimus, non omoino concordant ea, quæ Richardi vitæ scriptor anonymos & subæqualis tradit Principio hic auctor patriam ac parentes accuratiùs recensct Richardi, quem *in finibus Montis-Falconis, in villa, quæ dicitur Bantonis, parentibus nobilissimis*, Walterio & Theodradâ, oriundum dicit; eumque a pucro in scholis Remensibus eruditum; processu temporis præcentoris, postea decani officio in ecclesia Remensi perfunctum fuisse. Hinc votum relinquendi sæculi cum Friderico exsecuturus, ad cœnobium sancti Vitooi cum eo se contulisse dicitur, *ubi septem tantummodo Scottigenæ sub abbate valdè simplicitatis viro, nomine Fingeno, qui abbatiam sancti Felicis extra muros Mediomatricæ urbis conditam eum ipsâ regebat, non multùm laudabili*, si huic anonymo credimus, *vitâ incolebant.* Cùm ejus loci regularem disciplinam minùs accuratam animadverterent, Cluniacenso

mo-

monaſterium adeunt, tunc religione celeberrimum ſub Odilone abbatu: qui, intellecto eorum conſilio, ex affectu caritatis, quæ non quærit quæ ſua ſunt, eos perſuaſit, ut in priori propoſito perſiſterent. Illi tanti viri obſequentes conſilio, ad ſanctum Vitonum *reverturuntur*: ſed iterum ejus loci fratrum inconditis moribus exaſperati, ad ſuburbanum ſancti Pauli monaſterium ſe recipere conſtituunt, ubi ſub Hervino religioſo abbate novella colonia florere cœperat. Verùm ab hoc conſilio revocantur piiſſimæ cujuſdam anus conſilio, prope ſanctæ Mariæ cathedralem eccleſiam recluſæ, quæ cæleſti oraculo edocta, Fingenium admonuit, ut duos illos fratres nuper converſos ad promittendam ſtabilitatem induceret: quod illi exſecuti ſunt v. idus Julii: quæ dies *noſtro ordini*, ait auctor ille, *annuatim memorabilis* erat, *tranſlatio ſcilicet almi patris Benedicti*. In his cunctationibus duos vel tres annos conſumſiſſe videntur piiſſimi illi candidati: quibus elapſis, defuncto poſt breve tempus Fingenio Richardus apud ſanctum Vitonum ſuffectus eſt. Quod ait anonymus de laxiori ſancti Vitoni ſub Fingenio abbate diſciplina, valde ſuſpectum nobis eſt: tum quia Hugo Flaviniacenſis, gravis auctor ejuſdem temporis, aliam nobis ejus loci notitiam exhibet: tum quia haudquaquam veri ſimile eſt, eum fuiſſe illius monaſterii ſtatum ſub Fingenio religioſiſſimo abbate, cui, ob notam pietatem ac religionem, duo alia in urbe Mediomatricum cœnobia, videlicet ſancti Felicis ſeu ſancti Clementis, atque ſancti Symphoriani, commiſſa fuerant.

ANN. CHR. 1001.

XIII. Hucbertus abbas S. Albini.

In monaſterio ſancti Albini apud Andecavos, poſt obitum Rainaldi abbatis, Hucbertus (*a*) abbas ſolito more ordinatur, præſente Fulcone comite, qui libertatem eligendi abbatis facultatem monachis denuo confirmavit. Id actum menſe Septembri. Rainaldus Hucberti deceſſor IV. nonas Decembres anni præcedentis deceſſerat. Hucbertus abbate Girmundus (*b*) quidam, paralyſi correptus, poſt annos ſeptem, in feſto ſancti Albini, cùm ſe in perpetuum ejus ſervitio devoviſſet, inſolito pietatis inſtinctu, *uſque ad januas ante dominicum altare* fulcris ſuffultus acceſſit, ibique membrorum facultatem & uſum recepit. *Tunc temporis*, ait ejus tel ſcriptor æqualis, *beati Albini congregationi beatæ memoriæ abbas præerat Hubertus, vir miræ ſimplicitatis & manſuetudinis. Plures quoque alii advenerant abbates cum monachis ſuis: qui mox ſolutis primæ horæ debitis orationibus, intraverant capitulum, ſicut a ſanctis patribus eſt conſtitutum*. Abbas voro Girmundi intellectu, *præcepit ei peregrinis, egenis, & infirmis deſervire ſub monachi manu, qui pauperum curam gerebat*: quod cùm ſeptem annis cum magna cura & humilitate exſecutus fuiſſet, abbati & toti congregationi viſum eſt, ut eum *intra monaſterii clauſtra* reciperent, *ſanctoque habitu* induerent. Hoc miraculum ſcriptor anonymus a domno Walterio, monaſterii tunc decano, *nunc verò*, inquit, *abbate*, & ab ipſo Girmundo ſe accepiſſe teſtatur. Ejuſdem abbatis anno tertio Rainaldus epiſcopus eccleſiam Saiaci (*) ab ipſo abbate erectam, ubi monachi degebant, in honorem Salvatoris & beatæ Mariæ conſecravit, diras violatoribus imprecatus, confirmante Fulcone, qui ipſo anno Jeroſolymam profecturus erat, & fratre ejus Mauricio.

(*a*) *Labbe t. 2. p. 575.* (*b*) *Bolland. 6. 1. Mart. p. 66.*

(*) *de Cl.*

XIV. Herveus canonicus monachicè vivit.

Hoc anno baſilica ſancti Martini Turonis, quæ ante aliquot annos incendio violata fuerat, inſtaurari cœpta ab Herveo ejus archiclavo ſeu theſaurario, viro piiſſimo, cui hoc officium Rotbertus rex commiſerat, teſte (*c*) Glabro, *cupiens illum poſtmodum conſtituere pontificem*: quod ille præ modeſtia recuſavit. Erat is *ex nobiliori Francorum*, liberalibus diſciplinis apprime eruditus, ſed in primis pietate inſignis: qui, *relictis pompaticæ ſcientiæ ſtudiis*, in quodam monaſterio ſe monachum fieri obnixè poſtulaverat. *Sed quoniam clari erat generis*, parentum ejus iras pertimeſcentes monachi, eum admittere noluerunt. Id intelligendam videtur de cœnobio Floriacenſi, in quo educatus fuit Herveus ſub Abbone, quem ejus *nutritorem* vocat Aimoinus in epiſtola præfixa libro de ipſius Abbonis vita, eidem Hereeo nancupata. Antiquior fuit Herveus alter, ejuſdem baſilicæ theſaurarius anno DCCCCLXVI. Suſceptâ eccleſiæ carâ Herveus junior, *veſteque albâ indutus* more canonico, vitam nihilò minùs monachicam egit, exſtructâ parvâ eccleſiâ in inſula, quæ nunc ſancti Coſmæ dicitur: ubi a curis ſæcularibus, & mortalium conſortio abſtractus, totum ſe rebus divinis tradidit. Sed inde a Martiolanis canonicis revocatus, cellulam oratorio ſancti Baſilii continentem inhabitavit: quod oratorium erat prope eccleſiam beatæ Mariæ de Scriniolo (*), ubi ſanctimoniales erant, quas Herveus apud Bellum-montem collocavit, ut poſtea dicturi ſumus. Hanc inſulam cum monaſteriolo ſancti Coſmæ monachis Majoris-monaſterii conferri curavit Herveus ab ea diſceſſurus; eiſque facilè, ipſo potente, conceſſere canonici Martinianl, præcipuè Hugo ſancti Martini cellerarius, ad quem hæc inſula propriè pertinebat. Hæc autem conceſſio eâ lege ab Herveo facta eſt, *ut jugiter in illa monaſteriola duodecim monachi, ut plures, de Majoris-monaſterio illic perſeverarent, & ſacrarum orationum acceptabiles Deo victimas offerrent*: quibus inſuper *conceſſit quandam ſuam eccle-*

(*c*) *Glaber lib. 3. c. 4.*

(*) *Erigun. let.*

ANN. CHR. 1009.

eccleſiam, e regione ſupra dictæ inſulæ, in margine Ligeris fluminis ſitam, per a. ſenſum Gildnini Salmurenſis oppidi primicerii, qui eam de beneficio Odonis comitis tenebat. Berengarius poſt ejuratam hæreſim in illam inſulam ſeceſſiſſe traditur, ibique humatus fuiſſe, quo tempore illam tenebant monachi Majoris-monaſterii. Nunc canonici regulares occupant hanc eccleſiam, in qua Petrus Ronſardus, poëtarum ſui temporis princeps, cum inſigni mauſoleo conditus eſt. Redeo ad Herveum, cui per id tempus epiſtolam ſcripſit Amblardus abbas Sollemniacenſis, miſſo ad eum libro de vita ſancti Eligii epiſcopi, quam ab ipſo petierat. Sic epiſtola habet.

Præcellentiſſimo, Deoque amabili, ac bonorum operum inſigniter adornato domino meo Arveo, humillimus omnium Amblardus abba, cunctaque congregatio mihi ſubjecta Sollemniacenſis monaſterii, perpetuam in Chriſto ſalutem. Mentio ſacra veſtri ſic noſtro ſemper adhæret pectori ut nullâ perturbatione ſæculi unquaquam poſſit elabi. Quamvis autem inter turbines ſæculi ſimus poſiti, tamen in orationibus noſtris, Deo largiente, in quantum poſſumus, memores ſumus veſtri. Novimus enim, ab ipſis pæne cunabulis vos nihil aliud amaſſe, præter Deo vivere. Veſtri autem ſub ditione poſitæ agnovi, diligentiùs vos quotidie miris angeri virtutibus: pro quo petimus, ut memores ſitis noſtri in orationibus veſtris. Vitam beatiſſimi Eligii confeſſoris atque epiſcopi, quam dudum a nobis popoſciſtis, expreſſimus ut potuimus, ac, Deo volente, veſtræ præſentiæ deſtinavimus. Precamur itaque vos, reverentiſſime pater, ut cùm avidè eam ſampſeritis, ac bene eam memoriæ commendatam habueritis, etiam Rotberto regi oſtendatis: at ex ea cognoſcat, quantâ familiaritate ac benignitate circa locum noſtrum ſollicitudinem habere debeat. Cùm enim ego apud vos habitarem, ac eum illo frequenter locutus fuiſſem, ipſe mihi rogavit, at ego ei eam habere facerem.

Hanc epiſtolam referre viſum eſt ad quaſlemcumque noritiam Amblardi abbatis, de quo nihil comperti habebatur.

Prulliaci abbatia.

Condita eſt hoc tempore Prulliaci abbatia in diœceſi Turonenſi ad Clayam fluviolum, cujus auctor Ecfridus ſive Effredus, dominus Prulliaci & Rupepozeæ, progenitor comitum Vindocinenſium, humatus in eodem monaſterio, appoſito ad ejus tumulum epitaphio, quod ex Cheſnio retulerunt Sancta-marthani cum nudis nominibus quatuor abbatum, quorum primus eſt Amblardus. Deſideratur in illis Otho abbas, qui Prulliacenſi monaſterio præerat Urbani ſecundi pontificatu. Eſt & aliud Prulliacum ordinis Ciſtercienſis in diœceſi Senonenſi.

XV.

S. Theotfredo canonici Anicienſes quædam donant.

Haud ſcio quid ſibi velit quoddam inſtrumentum Calmiliacenſis ſancti Theotfredi monaſterii, datum *anno MI. regnante Ugone, & Guigone abbate, indict.* XIIII. *kal.* AAIIT. XVI. *kal. Septembris*, quo tempore clerici eccleſiæ beatæ Dei-genitricis Mariæ, id eſt canonici Anicienſes, monaſterio beati Petri, ſanctique martyris Theotfredi, *ubi domnus Gaido præeſſe videbatur abbas & præſul*, donant quaſdam ea rebus ſuis poſſeſſiones in villis Cantaduco, de Croſo, & de Carretis, *pro ſalute animæ domini Theotardi epiſcopi ſenioris ſui*, qui tunc fortè obierat, *ut pietas divina miſericordiæ ejus peccatis ignoſcere, & per interceſſionem beati Theofredi, aliorumque Sanctorum ad vitam perducere dignaretur æternam.* Quis enim ille Ugo, qui tunc regnaviſſe dicitur? fortè Hugo ſcriptus pro Rotberto, niſi id pro Ugone duce ſeu regnante intelligendum ſit.

XVI.

Anianæ abbates.

Anno quinto regnante Rotberto rege, Stephanus epiſcopus Agathenſis cum ſuis canonicis, *Rainaldo abbati de monaſterio Aniano*, ejuſque congregationi quædam vendit apud Canuas villam pagi Biterrenſis. Rainaldo ſucceſſit Salvator abbas, cujus tempore Fredolus epiſcopus quædam Anianenſi monaſterio donat & reſtituit in comitatu Suſtantionenſi, ſcilicet *locum eremum, qui vocatur Podio-alto: ut ipſe abbas & monachi faciant ibi manſiones & curtes ad jumenta ſua & pecora alenda*, abſque ullius hominis *blaudimento* ſeu exactione. Actum IV. nonas Maii, regnante Rotberto rege. Ejuſdem principatu Salvatori ſuffectus eſt Pontius abbas, cujus præfectura diuturna fuit.

XVII.

Canigonenſis monaſterii initia.

(*) Canigou.

(a) Baluz. t. 2. Miſcell. p. 309.

(b) Marca Hiſp. p. 979.

Jacta hoc anno fundamenta Canigonenſis (*) monaſterii in diœceſi Helenenſi a Guifredo ſeu Wifredo comite Ceritaniæ, qui poſtea monachum illic induit, finemque vitæ ac tumulum poſt annos quinquaginta ibidem ſortitus eſt. In brevi chronico (a) Canigonenſi, monaſterii primordia his verbis expreſſa leguntur. *Anno Domini milleſimo-primo, æræ* MXXXIX. *anno* VI. *Rodberti regis, indictione* XIV. *Guifredus comes cæpit ædificare monaſterium ſancti Martini Canigonenſis.* Poſt annos octo, perfectis ædificiis, baſilicæ dedicatio facta eſt: in cujus actis (b) Selva presbyter & monachus hoc cœnobium exſtruxiſſe dicitur, *præcipiente, ordinante, & in omnibus perficiente, atque ad plenum effectum perducente domno Guifredo gratiâ Dei comite, ejuſque conjuge, nomine Guiſlâ*, qui prædictum locum rebus omnibus inſtruxerunt.

XVIII.

Burchardus abbas S. Galli.

In monaſterio ſancti Galli Gerardus abbas, hoc itidem anno exſtinctus, dilapidandi monaſterii finem fecit. Electus in ejus locum Burchardus, Ekkehardi ſeniorís

ris nepos, vir nobilis ac pius, qui, velut alter Moſes, ſancti Galli alumnos, durâ ſervitute exemtos ad optatam quietem & libertatem reduxit. Hic io primis diſcipliuam regularem, jam vitiatam, ad priſcum rigorem caſtigavit, veteta damna reſarciit, cœnobii commoda in omnibus promovit, ſacram eccleſiæ ſupellectilem Immonis exemplo multùm auxit, ſtudia reduxit; denique, ubi diſcordia & contentiones priùs vigebant, pacem & concordiam revocavit, ut, ſi adfuiſſes, non hominum, ſed Angelorum in ipſis vitam conſpexiſſes. ANN. CHR. 1001.

XIX. Ramvoldi abbatis & Gerbergæ abbatiſſæ obitus.

Longè ptetioſior fuit mors Ramvoldi abbatis monaſterii ſancti Emmerammi Ratiſponenſis. Is languore diututno confectus, utpote ceotenarius, cùm per quatuotdecim dies decubuiſſet, e lecto ſurrexit, ac tunicâ ſancti propoſiti amictus, otario accepto, ſtratribus convocatis, obedientiam exemplo Chriſti Domini, exteraſque religioſas virtutes eis inculcavit, atque adverſa eventura prædixit, tum alternâ inter ipſom & ſtattes confeſſione ſactâ, indulgentiam eis imprecatus, in otatorium cellæ ſuæ proximum ſe portari juſſit, & intet duo altaria deponi, quorum unum ſancto patri Benedicto, alterum ſancto Kiliano martyri ſactum etat. Illic poſitus, caput ad ſancti Benedicti, pedes ad ſancti Kiliani aram converſos habens, miſſas Illic celebtati præcepit. Cùm ventum eſſet ad communionem, *ut accepit corporis & ſanguinis dominici euchariſtiam*, extenſis ad caput manibus efflavit animam. Mox adſuere venerabiles abbates Gotehardus ſeu Godehardus Altahenſis, & Adalpertus Seunenſis (*) juſta mortuo perſoluturi: ad cujus exſeqoias Heinticus Bajoariorum dux, btevi futurus imperatot, cum multis aliis procetibus conveniſſe dicitur, aſſumto ſecum Gebehardo epiſcopo, qui ſancto abbati parum ſavorabilis fuerat; & propriis humeris ferettum portaſſe ad ſepulcrum, quod vir Dei vivens ſibi ante annos quindecim paraverat ad altare ſancti Gregorii in auſtrali parte ctyptæ ab ipſo ædificatæ. Addit Arnolfus, ex comite ejus loci monachus, a quo hæc accepimus, Heiuricum ducem introiviſſe in foſſam ſepulcri, ipſamque clauſiſſe aream, in qua cotpus viri De repoſitum fuit; ac ſibi claviculam ejuſdem ateæ pro pignore ſacto teſetvaſſe ac ſecum deinceps, *velut inſigne triumphi*? ſemper geſtaſſe. Tanta erat viri Dei apud eum exiſtimatio, quam ſubſecota miracula confirmarunt. Io his Arnolfus ipſe beati Ramvoldi meritis ſe febre liberarum fuiſſe teſtatur. Ex hoc auctore gravi & æquali intelligimus, Heinricum eo tempore ex Italia, ubi eum Ottune plurimùm verſatus eſt, tegreſſum fuiſſe, id eſt XV. kalendas Julii, quo die Ramvoldus abbas ad cælum migravit. (*) *de Scon.*

Non multo poſt deceſſit quoque Gerbetga ſeu Gerburga Gaudersheimenſis abbatiſſa, ex chronico Saxonico, in quo idibos Novembtis hoc anno obiiſſe dicitur. Suffecta in ejus locum Sopbia, filia Ottonis ſecundi, quæ antea pro uutu omnia jam diſpoſuerat extremis annis Gerbergæ abbatiſſæ, cujus affecta valetudo procurando monaſterio impar erat.

XX. Ramvoldi ſucceſſores.

Ramvoldum in præfectura monaſterii excepit Wolframmus, manſuetudine, cæteriſque virtutibus præditus: qui ſucceſſorem habuit ex collegio fratrum electum, Richboldum nomine. Huic ſucceſſit Hartvicus, vir magnæ virtutis, qui præfulatum abdicavit, & abbatiam Burchardo regendam reliquit. Eo mortuo, magiſtratum obtinuit Udalricus, priùs in canonica vita probitate inſignis, poſtea *regulariter & monaſticè* ſancti Emmerammi congregationi prælatus, ut loquitur Arnolfus, qui ſub eodem abbate hæc ſcribebat.

XXI. Hirſaugiæ deſolatio.

Fuoeſta in primis fuit hoc ipſo anno mors Conradi Hitſaugienſis abbatis, quæ accidit XIX. kalendas Septembtis: quo mortuo, ingens monaſterii deſolatio facta eſt, quæ per annos ampliùs ſexaginta-quatuor duravit; nam Conrado ſepulto, cùm octo dumtaxat monachi in monaſterio ſupereſſent, duo ex illis, qui Eberhardo, Conradi abbatis æmulo, quondam in diſſenſione adhæſerant, ſuggerente Calvenſi comite, qui monaſterii rebus jam dudum inhiabat, electionem interturbarunt, comite interim per œconomum cuncta pro libitu diſponente, & vanâ ſpe monachos lactante ſe abbatem illis ex alio monaſterio gnavum & utilem proviſurum. Interim inter fratres & œconomum diſſenſio, ut ſit, exoritur, conquerentibus monachis de abuſu & diſpendio rerum omnium; quâ occaſione captatâ, tyrannus ſex illos monachos e cœnobio pellit: ex quibus Theobaldus ſcholæ magiſter Fuldam, cum uno ſocio, alii duo Moguntiam ad ſanctum Albanum, duo quoque alii Herbipolim ad ſanctum Butchardum migravuut. Non multò poſt, duobus aliis ſeditioſis aut mortuis, aot etiam expulſis, rerum potitus eſt comes, qoi locum monachis omuino defectum pauculis clericis ſub exiguo ſtipendio inhabitandum permiſit.

XXII. Vilikenſis monaſterii abbatiſſa prima Adelheidis.

Hoc item anuo, ot in annalibus circuli Weſtphalici legitur, Megengozus Geldriæ comes, pro ſancto habitus, obiit XIV. Kal. Januarii. Inter cætera ipſius pietatis opera, quæ plurima fecit, virginum monaſterium Vilikæ, ex oppoſito Buuuæ op-

ANN. CHR. 1003. oppidi in ducatu Bergenſi a fundamentis exſtruxit, dotavitque ampliſſimè unà cum conjuge ſua Gerberga æquè piiſſima, quæ cum eo ibidem humata eſt. Hoc cœnobium condere cœpit Megengozus poſt expeditionem in Boëmos ab Ottone tertio factam, in qua frater ejus Godefridus occubuit. Abſoluto opere, locum illum tradidere conditores in manum Ottonis imperatoris, qui eum omnimodâ libertate donavit *ſecundùm legem & conſtitutionem monaſteriorum* Gandersheimenſis, Quin-„ delinburgenſis, & Aſſindenſis, ita ſcilicet, ut nullus judex vel advocatus inde „ umquam ſervitium, aut in ejuſdem loci confiniis placitum exigeret, niſi quan-„ tum placuiſſet abbatiſſæ vel congregationi ſibi commiſſæ, & perpetuam eli-„ gendæ abbatiſſæ poteſtatem ejus loci ſanctimoniales haberent. Matre mortuâ, Adelheidis, quæ eatenus a mutando habitu retardata fuerat, de amplectenda demum monaſtica religione apud ſe conſtituit. Sed, ne imprudenter id aggrederetur, vires ſuas primùm experiri voluit, an *fortè ſufficere poſſet ad ſubeundam regulam beati Benedicti*, ne, iis deficientibus, in opprobrium evangelici dicti caderet. Ejus rei causâ, *ſpretis carnibus, cæteriſque variis & exquiſitis alimentis*, ad quotidianam refectionem monaſticis pulmentis aſſuevit, ejus rei conſciâ tantùm unâ ſororum; & quamquam lineis exteriùs indumentis nitoret oculis hominum, ſubtus *lanea veſtis aſperitate* propter Deum corpus affligebat. Poſt annuam ejuſmodi probationem, Bertradam abbatiſſam, quæ ſoror ejus erat, & priores monaſterii ſanctæ Matiæ in Capitolio, quod Coloniæ-Agrippinæ tum religione celebre erat, accerſivit, earumque ſe ſubdidit magiſterio informandam, ſibique ſubjectis puellis, ut idem inſtitutum ſuſciperent, perſuadere tentavit. Ex his quædam domiuæ ſuæ adhortamentis & exemplis paruere, aliæ ſæculum prætulere, quarum illa cæcitati vehementer condoluit. Priores verò, ne fortè a propoſito corruerent, jejuniis & precibus confirmare curavit, *ne crefcentis ſacræ religionis ſuffocarent initia*. Sic mater omnium facta, *memor præceptorum ſancti Benedicti pii patris*, nomen & officium matris factis implevit. Hinc, *ſecundùm præcepta regulæ*, prudentibus & ſollicitis ſororibus commiſit curam infirmarium ſororum, quibus ipſa ſæpe miniſtrabat. Nec minor ei de pauperibus ſollicitudo. Nam ex poſſeſſionibus monaſteril curtem unam aſſignavit, ex cujus annuis fructibus quindecim pauperes veſtiri ac nutriri poſſent: quibus inſuper in natali Domini quindecim ſolidos quotannis diſtribuebat. Alios etiam quindecim paſcendos inſtituit ex interioribus ſumtibus monaſterii, quibus etiam in quadrageſima & in feſtivitatibus Apoſtolorum, jejuniiſque quatuor temporum certam pecuniæ ſummam diſpenſabat. Tempore famis immenſa eius caritas in egenos fuit. Denique ſcholæ in monaſterio ab ea inſtitutæ, ad informandas humanioribus litteris ſorores, quarum ingenioſioribus præmiola, ad excitandam æmulationem, ſubinde tribuebat. Ejus parens Megengozus triennio tantùm Gerbergæ conjugi ſupervixit, cujus perennis felicitas filiæ viſo manifeſtata eſt. Itaque ſi rectè Megengozi obitus hoc anno aſſignatur, Adelheidis monaſtica profeſſio anno undemilleſimo conſignanda eſt, anno poſt obitum ejus matris proximo, quem Adelheidis ſibi ad probationem indixit. Præter Bertradam ſanctæ Mariæ abbatiſſam, aliam ſororem Deo itidem Coloniæ conſecratam habuit: duas verò alias, quas ſpe poſteritatis parentes nuptui tradiderunt: quarum una Remintrudis nomine, avia fuit Heinrici ducis, Adelberonis Mettenſis epiſcopi, & Frederici ducis: altera Alverat ſeu Alverada, præclarâ ſobole itidem inſignis exſtitit; quæ omnia Andreas Cheſnius in ſtemmate ſtirpis Luxemburgenſis explicavit. Ex dictis manifeſtum eſt, regulam ſancti Benedicti viguiſſe in monaſterio ſanctæ Matiæ in Capitolio, ad cujus normam inſtitutum eſt Vilikenſe, ubi eadem regula obſervata eſt.

XXIII. Sceptoniæ facta donatio. (*a*) *Monaſt. Anglic.* to. 1. *p.* 216.

In Anglia Ethelredus rex cœnobium Bradefordenſe (*a*) ſubjecit ſanctimonialibus Sceptonienſis parthenonis, quæ tuoc ob Danorum inſeſtationes Scaftesbiriæ teſidebant. Hæc donatio eo pacto facta eſt, ut partâ pace, ſi ſanctimoniales ad priorem reveitantur locum, pars tamen ex ipſa familia Scaftesbiriæ ad divina officia perſolvenda remaneat. Scripta eſt hoc anno ejus rei chartula, cui poſt regem ſubſcripſere Alfricus Dorobernenſis archipræſul, aliique epiſcopi, ſex filii regis, necnon abbates ſeptem, multique regni proceres. Ex epiſcopis ſubſcripſit Wlfigus ſeu Wlffinus Schireburnenſis, qui proinde ad hunc annum ſuperſtes fuit. Corrigendus itaque Godwvious, quem nos ſecuti, Wlfini obitum ante annos triginta collocavimus. Ei ſubrogatus Alfvoldus ex monacho Wintonienſi, quem *reverendiſſimæ vitæ* fuiſſe Willelmus (*b*) Malmesburienſis tradit. Hic inter profuſiſſimos conviviorum apparatus, qui tunc in Anglia a Danorum temporibus exhibebantur, catino ligneo, ſine ullo unctiori cibo, & pocillo exiguo, aquâ ſuperfuſâ, ut cerviſiæ ſapor omnino diluereiur, ſemper uſus memoratur.

Epiſcopi Schireburnenſes (*b*) *Willelm. lib.* 2. *c.* 4.

An-

ANNUM insequentem millesimum-secundum mors Ottonis tertii imperatoris infestum reddidit. Hic, postquam Ravennæ diem VIII. kal. Decembris peregit, dum Romam ire cogitat, a Romualdo conveoitur, atque ut piaculi causâ, uti sæpe fuerat admonitus, monachum induat, admonetur. Ad quem Otto: Obsequar tibi, inquit, sancte pater, postquam Romanos res novas molientes domuero, Ravennamque rediero. Cui Romualdus: Si Romam adieris, Ravennam amplius non videbis: quâ voce nequaquam exterritus, Romam petrexit, ubi natale Domini celebravit. Seditione dein auctore Gregorio quodam ipsi familiari adversùs eum excitatâ, Heinrici ducis & Hugonis Tusciæ marchionis industria ex urbe, com Silvestro pontifice elapsus, dum fortè Ravennam tenderet, apud Parernum Romaniæ urbem exstinctus est hoc anno millesimo-secundo secundùm nostrum calculum, adeòque præcedente secundùm vetetem computandi modum; & quidem mense Januario, die non satis explorato, quem alii XII. aut X. alii demique IX. kalen. Februarii assignant. Ejus corpus ubi Coloniam allatum est, ab archiepiscopo Heriberto honorificè susceptum, primò ad monasterium sancti Severini post dominicam palmarum; inde feriâ secundâ ad sanctum Pantaleonem; die insequente ad sanctum Gereonem; quartâ feriâ ad cathedralem sancti Petri ecclesiam deportatur; unde sacro die paraseeves elatum sabbato sancto perducitur Aquisgranum, ubi die sancto paschæ in medio choro basilicæ sanctæ Mariæ sepultum est.

ANN. CHR. 1002.

XXIV. Ottonis imperatoris obitus.

Ottone mortuo, variæ simultates de imperio exortæ. In Italia Arduinus Eporediæ comes, quem chronographus Saxonicus Hartvvicum vocat, Lombardiæ regnum occupat, eodemque anno bona & jura monasterii Salvatoris Papiensis, petente Andreâ abbate, confirmat. In Germania Ekkehardus marchio Saxoniæ imperium ambit: sed Palithi ab adversariis confossus, ab Alskero loci abbate, ut apud Ditmarum (a) legimus, ibidem sepulturæ mandatur. Heinricus verò dux Bajoariæ, filius Heinrici ducis, Ottonis Magni fratris, victis demum imperii æmulis, Moguntiæ VIII. idus Junii regiam potestatem, cum dominica hasta sibi traditam, a Willigiso archiepiscopo accepit. Post ea rex Corbejam venit, ubi Cunigundis ipsius conjux ei occurrit: ibique ambo ab Hoseto abbate cum omni honore suscepti. Inde posterà die, quæ sancti Laurentii natalis erat, Patherbrunnam profecti sunt: ubi Cunigundis *regalem coronam & benedictionem*, ut Tangmarus in vita sancti Bernvvardi episcopi testatur, ab ipsomet Willigiso archiepiscopo suscepit. Sophia verò soror Ottonis, quæ post obitum Geibergæ abbatissæ ad Gandersheimense regimen electa fuerat, mox suo benedictionem a proprio episcopo, scilicet Beruvvardo Hildensheimensi, recipere noluit, sed ab eodem Willigiso archiepiscopo, a quo jam velamen acceperat.

XXV. Heinricus succedit.

(a) *Ditmar. lib. 5. p. 53.*

Sophiæ abbatissæ benedictio.

Paullo post suam coronationem Heinricus ad Augiam insulam venit, ibique nativitatem sancti Johannis-Baptistæ celebravit. Inde frustra exspectato Hermanno Alemanniæ & Alsatiæ duce, qui cum eo de regno disceptabat, in Turingiam rediit, & Merseburgum veniens, ab Heimone abbate susceptus est. Ex eo loco Babenburgum petrexit, ubi aream (b) quamdam intra muros urbis Ratisponæ Altahensi sancti Mauricii monasterio, quod Inferius vocant, petente Godehardo abbate, donavit. *Data* III. *idus Julii, anno dominicæ incarnationis* MII. *indictione* XV. *anno verò domni Heinrici regis primo. Actum Babenburch.* Alia duo ejusdem regis diplomata Godehardus abbas postea obtinuit. Aquisgranum dein profectus, rogatu Cunegundæ reginæ & Notkeri Leodicensis episcopi curtim Collam, monachis Deo, sanctoque Remigio Francorum doctori, sub regulari disciplina in suburbio Remorum militantibus a Magno Ottone concessam, præcepto suo eisdem confirmavit V. idus Septembris. Idem rex hoc ipso anno Ratisponæ XII. kalend. Decembris vesabatur, cùm venerabilis (c) Oda, Inferioris sanctæ Mariæ, monasterii abbatissa, quod monasterium divæ memoriæ Juditha, Heinrici regis avia olim exstruxerat, intercventu Cunigundæ reginæ in suum mundiburdium accepit; ut *sanctimoniales, monasticæ vitæ sub regula sancti Benedicti mancipatæ, liberiùs & devotiùs illam, quam aggressæ sunt, vitam absque inquietudine regalium exactorum, vel subintransitum personarum conservare valeant.* Insuper confirmat omnes ejus loci possessiones & liberam abbatissæ electionem, atque advocato ab ipsis sanctimonialibus electo leges præscribit. Oda abbatissa hic laudata non alia mihi videtur ab Ota seu Outa abbatissa, cujus obitus in necrologio sancti Emmerammi notatur IV. idus Octobris, & in kalendario Mutensi ipso die in hæc verba: *Outa abbatissa, Deo hominibusque digna, migravit. Arnolt nepos ejus.*

XXVI. Heinrici prima diploma-ta.

(b) *Hund. to. 2. p. 22.*

(c) *ibid. p. 590.*

Ex his quæ superiùs (d) diximus de Hugone Tusciæ duce seu marchione, ejus scilicet ope & industriâ Ottonem imperatorem ex urbe Roma, quod Dietmarus, Baldericus, aliique tradunt, evasisse; manifestum est ipsum ad hunc annum per-

Hugo dux Florentiæ sepultus.

(d) *num. 24.*

ANN. CHR. 1002.

veniſſe. De eo fusè agit Petrus Damiani; in opuſculo LVII. ubi parentes ejus Oberrum marchionem, regis Hugonis filium, & Guillam ſen Willam Bonifacii marchionis filiam laudat; aitque Hugonem iſtum marchionem annis quinquaginta vixiſſe, ſexque monaſteria in ſui juris poſſeſſione conſtruxiſſe, quæ non modò præ-

(a) V. lib. 50. n. 27.

diis & mancipiis, ſed & argenteis aureiſque vaſis, nec non variis eccleſiaſticis ornamentis liberaliter ditaverit; *in quorum uno*, inquit, *venerabili (a) videlicet ut religioſo, quod ad honorem Dei-genitricis eſt in Florentinâ urbe conſtructum, jacet cadaver ejus humatum*. Hoc eſt celebre illud ſanctæ Mariæ monaſteriam, Abbatiæ nomine abſolutè inſigniti ſolitum, ubi re verâ Hugo marchio ſepultus eſt in ſarcophago porphyretico, quod bodie quoque cernitur in atrio ejuſdem monaſterii, ad miniſterium aquæ nimis ingrate redactum, uti Baronius ſe accepiſſe tradit. Ejuſdem Hugonis epitaphium idem auctor hoc anno refert, ubi XII. kalendas Januarii obiiſſe dicitur; ac proinde aliquot ante Ottonem auguſtum diebus: unde probabile redditur id, quod poſt ſuperiora refert Petrus Damiani, Ottonem auguſtum defuncto Hugoni inſultaſſe, quod adversùs eum aliquando ſtimulo invidiæ actus fuiſſet; eumque eodem anno defunctum fuiſſe. Cùm enim ex dictis Otto imperator non ante duodecim kalendas Februarias deceſſerit, certè aliquot diebus ſuperſtes fuit Hugoni, qui duodecimo kalendas Januarii obiiſſe traditur. Nec omittendum, id quod idem Petrus ſubdit de Matino prædicti monaſterii abbate, qui nocturnâ viſio ne admonitus dicitur, *ut corpus* Hugonis ducis *in ſupinum juxta conſuetudinem volveret, quod in os reclinatum jacebat*. Tantum de Hugone duce, cujus religionem & pietatem idem Petrus, immo ipſa facta magnopere commendant, ut ex dictis manifeſtum eſt.

XXVII. Correncella Monſis-Majoris.

Dum Archinricus abbas, ſub finem (b) præcedentis ſæculi jam laudatus, Monſis-majoris cœnobio præeſſet, martona quædam nobilis, Balda nomine, ſecundùm ſupremam conjugis ſui Lamberti-Dodonis voluntatem, res ſuas in villa-Correno (*), eidem abbati conceſſit ad conſtruendam cellam in honorem ſanctæ Mariæ. Hic locus ſitus eſt in Provincia ad Arginicum fluvium, ubi Aquenſem diœceſim a Forojulienſi diſtermiuat. Facta eſt hæc donatio apud Arelate VII. idus Decembris hujus anni, eique Rotbaldus comes, Adalax comitiſſa, & Willelmus hujus filius cum tribus Baldæ filiis ſubſcribunt. Non multò poſt idem abbas Otbertum monachum ſuum Romam miſit ad Sergium IV. qui dato diplomate novæ Correni eccleſiæ dedicationem, in honorem beatæ Mariæ, ſanctique Johannis & ſancti Petri ac ſancti Benedicti faciendam injunxit. Illic monaſterium magnificè condidiſſe perhibetur Umbertus Montis-majoris monachus, ſic enim in rudi ejus epitaphio legitur; idemque grammaticam docuiſſe.

(b) lib. 52. n. 127.

(*) Correnc.

S. Luciani reliquiæ inventæ.

Bellovaci in monaſterio ſancti Luciani, Rotgero epiſcopo, Rainero abbate, cuidam fratri; nomine Giraldo, facta eſt hoc anno revelatio de ſepulcro &. de quibuſdam reliquiis ſancti Luciani; præceptumque, ut viſum, & locum, quem ſplendenti lumine illuſtratum viderat, epiſcopo & abbati renuntiaret. Cùm id exſequi differret, morbo non ſemel pulſatus, viſum tandem abbati & fratribus indicavit: qui humo in loco deſignato effoſsâ, ſepulcrum, in eoque reconditum loculum invenerunt, idque ſtatim epiſcopo ſignificarunt. Hic jejunio priùs ab archidiacono indicto, iſtuc acceſſit: tum loculum reſeratum *in medio poſitæ monaſterio*, id eſt eccleſia, in eoque reliquias ſancti Luciani martyris invenit, *id eſt ſandalia atque albam, ſanguine quaſi recenti perfuſam*. Hæc legimus in veteri illius monaſterii membrana, in qua hæc revelatio fratri Giraldo primùm facta dicitur *anno* MII. *regnante Rotberto rege, in epiſcopali cathedra Rogero reſidente, ſextâ feriâ, quæ eſt ante ſabbatum ſanctum Pentecoſtes, poſt celebrationem matutinorum hymnorum*. In ejuſdem loci necrologio notatur VI. *Kalend. Octobris Rainerus abbas*: cui fortè ſucceſſit Fulco, de quo hoc legimus in eodem necrologio, II. nonas Decembris *Fulco epiſcopus Aurelianenſis, quondam abbas hujus eccleſiæ*, de quo poſtea.

XXVIII. Flaviniacenſes abbates.

Ad hunc itidem annum revocanda eſt reſtitutio Flaviniacenſi facta monaſterio, *ſupplicante domno Heldrico abbate*, cunctoque cœtu Flaviniacenſi monachorum, a Landrico ſeniori comite Nivernenſi, qui alodium quoddam, vocabulo *Corbeton*, quod olim Wilencus, cognomento Pilans-poicum, eidem cœnobio contulerat, ab eo abſtractum, eidem pro animæ ſuæ ſuorumque remedio reſtituit. *Actum Auriſſiodoro publicè, ſcriptum* verò *manu Vvillelmi ſancti Germani monachi juſſu Landrici comitis regnante anno* VII. *rege Rotberto*, V. *kal. menſis Auguſti*; quo tempore, mortuo Heinrico Burgundiæ comite, Landricus Auriſſiodorum civitatem contra Rotbertum regem tenebat. Ejus reſtitutionis inſtrumento appoſita ſunt ſigna *domni Landrici comitis*, Bodonis & Landrici filiorum ejus; Richardi, Alvvalonis, & Iterii militum, aliorumque. Non multò poſt miles (c) quidam, Gerardus nomine, *domnæ Hildrisi abbatiſſæ præſentiam, omniumque fratrum Flaviniacenſis cœnobii adiit*,

(c) Roverei in Reomao p. 573.

iii, ſupplicatutus, ut duobus filiis ſuis Humberto & Gerardo, necnon uni hæredum illorum concederent *poteſtatem quamdam ſancti Petri, Fontanas nuncupatam, Atoartenſi comitatu conjacentem*, quum ipſe antea tenuerat. Supplicanti aſſenſum præhuere Flaviniacenſes, *conſentiente domno Vualterio ſereniſſimo Æduæ civitatis pontifice*: conceſſernntque duobus Gerardi filiis, necnon uni hæredi illorum præ- „ dictam *poteſtatem* cum ſua eccleſia, aliiſque duubus eccleſiis, una ex villa Do- „ mni Petri; alia ex villa Acellis nuncupata; & quidquid ipſi habebant ex „ ipſa poteſtate in villa Fiſcentiis comitatus Divionenſis: eâ ſcilicet lege & „ conditione, ut quotannis cenſum decem ſolidorum in feſtivitate ſancti Petri III. „ kalend. Julii reddant; & poſt obitum illorum trium hæredum hæc poteſtas ad „ prædictum monaſterium revertatur. *Actum Flaviguiaco* VIII. *anno regnante rege Rotberto*. Huic præſturiæ ſubſcribunt Heldricus ubbas, ejuſdemqae loci fratres numero novem, quorum primus Amadeus, idem ut viderur, qui Heldrico abbati poſtea ſucceſſit. Hæc villa Fontanæ nou aliu mihi uidetur ab ea, cujus dominus erut Teſcelinus, ſancti Bernurdi uhbatis pater, qui fortè u prædicto Gerurdo milite originem traxit. ANN. CHR. 1002.

Non omittendus hoc loco eſt Adalhertus ſeu Albertus Aubertaſve, abbas ſancti Miçhuelis ad Moſam, eo nomine primus, ſucceſſor Odonis ſuperiùs laudati, cujus obitus in necrologio notatur kalendis Februarii. Adalberti abbatis tempore Thybertus quidam donat ſuncto Michaeli manſum anum in villa *Vilercel*, in pa- „ rochia ſuncti Martini, *in pago & comitatu Barrenſi*. *Actum anno ab incarnatio-* „ *ne Domini* MII. *indictione* XV. *regnante Rotberto rege anno* VI II. His litteris ſubſcribunt Theodericus dux, Theodericus comes, Adalbertas ubbas, Wlfrinus præpoſitus, & alii. In necrologio ad diem XVI. Aprilis notatur *Aubertus primus Abbas hujus loci; & Albericus eques ejus frater*. Adalberto ſucceſſit Nanteras abbas, de quo plura inferiùs. S. Michaëlis item ad Moſam.

Poſt mortem Thietmari Corbeiæ-novæ abbatis, quæ IV. idus Martii accidiſſe dicitur, in ejus locum ſubrogatus eſt Hoſed ſeu Huſat, cujus rogatu Heinricus (*a*) rex antiquu illius monaſterii jura præceptione regiâ renovavit, *data* IX. *kal. Septembris*, *anno dominicæ incarnationis* MII. *indictione* XV. *anno verò domni Heinrici regis* I. *Actum Noviomago*. Hic occurrunt ſcrupuli duo: unus, quòd Thiermurus Hoſeti deceſſor, qui IV. idus Martii obiiſſe dicitur in chronico Corbeienſi, hoc ipſo anno Heiorieum regem Corbeiæ menſe Auguſto excepiſſe in chronico Saxonico memoretur: alter quòd anno tantùm ſequenti Heinricus Noviomagum adiiſſe videutur: unde non improbuhili conjecturâ dici poſſit, hoc præceptum anno tunrùm milleſimo-tertio datum fuiſſe: quod tamen ſub dubio propoſuerim. Nicolaus Schatenus, qui hoc privilegium retulit, aliud (*b*) quoque ejuſdem regis conſimile præceptum profert pro parthenone Heriſordenſi, quod domna Godeshiu abbatiſſu, interventu reginæ Cunegundæ, & conſulta Williſiſi Moguntini archiepiſcopi ac Bernardi ducis obtinuit pridie idus Auguſti hoc anno. *Actum Arundi*. Utrumque privilegium, aliaque ihidem relata, Egilbertas cuncellarius vice Williſiſi archicupellani recognovit, Bernardus ille, Saxoniæ dax, frater erat Godeshiu ſeu Godeſti abbatiſſæ; avaritiæ & rapacitutis notatus in uctis ſancti Meinvverci epiſcopi Patherbruonenſis, ſcilicet quòd illius parthenonis theſauram confregerit, ac multam inde abſtulerit pecuniam: qua de re in ſynodum ab epiſcopo citatus, in noxæ piaculum triginta denariorum talentu reſtituere coactus eſt, In eodem parthenone Meinvvercus novam baſilicam, Ad crucem dictam, ædificaſſe, & conſecraſſe traditur. Prædictua ubbas Hoſetus monumentum ereait Witichindo, nobili ejuſdem loci hiſtorico, quem *pium & doctum ſcholæ magiſtrum* vocat *& hiſtoricum*, *etiam regi*, ſcilicet Ottoni ſecundo, *& regina dilectum*. Eodem abbate, beatus Godefredus monachus junior ſtatim poſt mortem miraculis cluruiſſe dicitur in annalibus Corbeienſibus ad annum MXX. quo fortè anno deceſſit. In annalibus Suxonicis nondum editis, rex Heinricus ejuſque conjux *a venerabili abbate Thietmaro cum omni honore ſuſcepti* fuiſſe dicuntur. Verùm id tempore Hoſeti ubbatis contigiſſe certum eſt ex privilegio, quod Huſat ub eodem *rege* anno MII. vel ſequenti obtinuit. XXIX. Heinrici præcepta pro Corbeia & Heriſorda. (*a*) *Annal. Pacdorens. p.* 363. (*b*) *ibid.*

Sub finem hujus anni habita eſt Romæ ſynodus in palatio Lateranenſi; præſidente Silveſtro pontifice, apud quem Petrus ahbas monaſterii ſancti Petri Peruſini „ de Canone (*c*) ejus urhis epiſcopo queſtus eſt; quòd *armatâ manu ſuorum fatel-* „ *litum* ipſum Petrum, ſub altari ejuſdem monaſterii jacentem, abſtraxiſſet, ex- „ traxiſſetque ab eccleſia, & omuiu illic inventa diripuiſſet. At id ſuo juſſu aut „ nutu factum pernegavit epiſcopus; immo le parutum eſſe diait ad tutandum ab- „ batem, ſi qua vis ei illuta eſſet: ſed monaſterium ſuæ ſedi omnino ſubjectum eſſe „ debere contendit, non Romuuæ, nec paſſurum imminui, eccleſiæ ſuæ dignitatem. „ Ad quod pontifex: *Ego monaſterium eccleſiæ tuæ neque ſubtraxi, neque ſubducere feci*; „ ſed *jure & dominio eccleſiæ noſtræ illud invenu, & ita poſſeſſum uſque nunc tenui*. Tum „ pon- XXX. Peruſini privilegium aſſertum in ſynodo Romana. (*c*) *Ital. ſac. to. 9. p.* 918. *& ſeq.*

ANN. CHR. 1002. „ pontifex antecessorum suorum pontificum Johannis ac Gregorii hac de re privi-
„ legia recitari jussit, quæ monasterium illud Romanæ sedi vindicabant. Ad hæc
„ repositi Cono, hæc absque decessoris sui consensu factu fuisse: si ille consensis-
„ set, æternum inde silentium se habiturum. At cùm Romani clerici id consensu
„ & rogatu decessoris ejus factum fuisse, seque ejusdem hac de re epistolam vidis-
„ se assererent, idque tactis evangeliis sacramento firmare parati essent; Cono de-
„ mum monasterii privilegium & exemtionem agnovit, & dato Petro abbati os-
„ culo, se illi adfuturum, ubi res postulatet, pollicitus est. His actis, ne Perusini
„ episcopi in posterum hanc litem renovarent, pontifex decem librarum argenti
„ multâ vetuit. Hæc synodus habita est præsidente, ut dixi, Silvestro secundo, *in palatio sacro-sancto Lateranensi, anno quarto ordinationis suæ, mensis Decembris die tertiâ, indictione primâ*, u Septembri inchoatâ. Idem privilegium denuo assertum est sub Benedicto IX. agente Bonizone abbate adversùs Andream episcopum Perusinum. Priori illi synodo Petrum abbatem quinqua annos superstitem fuisse Ferrarius, aliique scriptores Italici scribant, eumque Sanctorum numero adscribunt ad diem decimam Julii, quo die in fastis Benedictinis locum habet, eumque notat unonymus sæbæqualis, qui ejusdem sancti Petri abbatis vitam litteris mandavit, editam ad calcem I. partis Sæculi VI. Benedictini.

XXXI. Brunonis nativitas & parentes. Antequam hunc annum finiamus, nua omittenda est commemoratio Brunonis, postea Tullensis episcopi, at. dumum summi pontificis sub nomine Leonis IX. cujus nativitas hoc anno cunsignatur. Ejus pater Hugo consobrinus erat Conradi Imperatotis, cognomento Salici; mater Heilewidis seu Helvidis nobilitate nua impar, pietate haud dissimilis, qui amplissimum patrimonium condendis monasteriis, egenisque sublevandis impenderunt, exemplo majorum suorum: quorum patres & avi, post egregia armorum facinora, *circa senium, objectâ omni superbiâ generis & luxu mundi induerant humilitatem & paupertatem Christi, patrimonia sua dando ecclesiis, cœnobia construendo in suis & ex suis prædiis: sicque tandem perfectè secuti Christum, se ipsos etiam abnegarunt; stultâque sapientiâ sæculi omnino posthabitâ, sapientiæ stultitiæ Dei atque monastico habitui totâ cordis contritione submiserunt, laudabilique per cuncta fine decesserunt.* Vignerius id interpretatur de Hugonis patre & avo, quem utramque Iridem Hugonem vocat. Johannes de Bayone Brunonis avum, haud dubiè maternum, Ludovicum appellat. Hi, præter alia plurima, ex suis prædiis duo instituerunt cœnobia, scilicet Hiffam (*) in honorem sancti Martini prope Sareburgum pro sanctimonialibus; alterum virorum sub titulo sancti Cyriaci martyris apud Altorfium: quin etiam Lutrense suis facultatibus plurimùm auxerunt. Huc spectat quòd in actis sancti Deicoli abbatis Lutrensis legitur de Hugone, filio Eberardi potentissimi in Alsatia comitis, qui Hugo, cùm Lutrense monasterium diripuisset, tribus filiis suis membrorum contractione mulctatis, crimen agnovit, ablata cum senore restituit, ac demum monasticæ vitæ cum tribus filiis suis se devovit. Auis avus fuit Hugonis, Brunonis parentis, qui unà cum uxore sua in Vosago, haud procul a Senonensi monasterio, prope Salmam & Asburgum (*) habitasse fertur. In chronico tamen Saxonico manu-scripto, in castello Alsatiæ, quod dicitur *Egenesheim*, ortus fuisse traditur. Illic itaque Bruno, toto corpore crucis signis insignito, in lucem editus est XI. kalend. Julii, præsenti anno: qui dies & annus, ob præclara tanti pontificis merita, inter sanctos ecclesiæ dies accensendus est. Ambo ejus parentes tantæ pietatis fuisse perhibentur, ut in eis non modò laici, sed & ecclesiastici viri haberent quod imitarentur. Hi cœnobium, solitariæ vitæ aptissimum, Wolfenheimii prope Eugesheimum castrum suum construxerunt. Cùm Bruno annum quintum attigisset, Bertholdo Tullensi episcopo educandus, & litteris informandus a pia genitrice, quæ eam ipsa lactaverat, traditus est: qua in schola duos collegas habuit natu-majores, Adalberones nuncupatos: quorum alter, Theodericæ ducis filius, immatato suto sanctus est: alter Hezelonis ducis germanus, Friderici principis filius, sub scholasticorum magistro, magistet nepotuli sui Brunonis exstitit. Hugonis seniotis tres filii, mox laudati, fuere Heberardus, Hugo, & Guntramus, ex actis (a) sancti Deicoli: ex quibus Hugo Brunonis, Eberhardus Conradi Salici pareus fuisse creduntur.

(*) *Hesse.*

(*) valgo. *Asbo.*

(a) *V. lib. 46. n. 24.*

ANN. CHR. 1003. XXXII. Silvestri papæ obitus, scripta & apologia. OTtonis imperatoris obitum mors Gerberti seu Silvestri secundi papæ, ejus olim præceptoris, brevi subsecuta, cùm vix annum quintum pontificatus inchoasset. Obiit quippe anno incarnationis millesimo-tertio, indictione primâ, mensis Maii die XII. ut ejus epitaphium docet, quod Sergius IV. ipsius post Johannem alterum successor, in ejus honorem composuit. Ex hoc uno monumento refelli potest fabula in vulgus a Bennone cardinale primùm jactata, dein ab imperitis scriptoribus excepta, Silvestrum magicis artibus ad summam pontificatum perveuisse. Si quas enim artes ad illum dignitatem conscendendam adhibuit, non alias sanè quam do-

ctri-

ANN. CHR. 1003.

ſtrinam, eruditionem, & induſtriam haud vulgarem, quâ dexterè oſus eſt ad faciendum ſibi gradum ad honorem. Neque enim Gerberto, etſi humili loco nato, umquam defuit, ut verum fateat, ambitio, nec obſequiam in magnates & principes, quos conſiliis ſuis favorabiles fore exiſtimavit. Nec mirum, quòd mathematicis ſtudiis plurimùm deditus malè audierit, cùm mathematici eodem loco atque magi ab antiquis non rarò habiti ſint. Unde, Tiberio (*a*) imperante, *facta de mathematicis, magiſque Italiæ pellendis ſenatuſconſulta: quorum è numero L. Pituanius ſaxo dejectus eſt.* Quamquam Gerbertus ab æqualibus ejus temporis ſcriptoribus pro magno viro habitus, laudatuſque eſt. Sed non mirum, nec novum, excellentes viros invidiâ laborare. Certè, etſi Gerberto ambitionem non defuiſſe aſſentior, zelum tamen præ ſe tuliſſe probant tum ejus epiſtolæ, tum ſermo ab eo compoſitus ad informationem epiſcoporum, quibus præclara monita ſuggerit. Ad hæc Helgaudus initio vitæ Rotberti regis auctor eſt, Silveſtrum noſtrum in pontificatu *multa virtutum inſignia*, & præcipuè *in eleemoſyna ſancta*, operatum fuiſſe. Præter editas Gerberti epiſtolas, una eſt nondum vulgata, ab ipſo jam ſummo pontifice ſcripta ad quemdam Adalboldum, qui eum de quibuſdam geometricis quæſtionibus conſuluerat. Exſtat hæc epiſtola, cum litteris ipſius Adalboldi in codice, olim Floriacenſis, nunc Ottobonianæ bibliothecæ cum tractatu necdum edito ejuſdem Gerberti de abaco, quem Gerbertus compoſuit hortatu Conſtantini monachi Floriacenſis, ut ipſe reſtatur in epiſtola CLXI. ad eum ſcripta. Ex quibus intelligas, quàm immeritò o numero ſummorum pontificum expunctus ſit a nonnullis, qui Agapetum neſcio quem ejus loco ſubſtituerunt.

(*a*) *Tacit. l. 2. c. 32.*

Humatus fuit primùm Silveſter in porticu baſilicæ Lateranenſis: ex cujus mar-
„ moreo ſepulcro, cùm non eſſet humido loco ſitum, nihilò minùs, ſereno etiam
„ cælo, aquæ gattatim manabant non ſine complutiam admiratione, ut Raſponus (*b*)
obſervavit in libro primo de baſilica Lateranenſi. Hac ſpectat id, quod legitur
„ quodam in chronico (*c*) Vezeliacenſi de Gerberto, *cujus tumba*, inquit auctor,
„ *ſudat ante obitum paparum.* Addit Raſponus, ejus ſepulcri tabulam marmoream in
„ reparatione eccleſiæ tumulo effoſſo, intra baſilicam, citra minorem ejus portam,
„ ubi ſuper erat effigies ſanctiſſimi Crucifixi, collocatam fuiſſe. Nec illud prætet-
„ mittendum ex eodem auctore, quòd anno MDCXLVIII. dum pro eccleſiæ reparatio-
„ ne nova jacerentur fundamenta, repertum fuit ejuſdem Silveſtri cadaver, in mar-
„ more capſo palmis duodecim ſub terram defoſſa inclusum, pontificiis veſtibus
„ amictam, brachiis in crucem conformatis, capite ſacrâ tiarâ obtecto: ſed con-
„ feſtim loco motum, aëre permeante, in cineres diſſolutum fuit: e quibus ta-
„ men, fortaſſe ob aromata, quibus corpus condirum fuerat, ſuavis odor fragra-
„ vit; neque, præter argenteam crucem & pontificalem annulum, aliud incorru-
„ ptum remanſit. Hactenus Raſponus.

Sepultura ejuſdem.

(*b*) *Raſpon. p. 75.*

(*c*) *Labbe bibl. t. 2. p. 391.*

XXXIII. Succeſſores.

Defuncto Silveſtro ſuffectus Johannes, cognomento Siccus, patriâ Romanus, ejus nominis ſextus-decimus, dictus decimus-octavus; ſeditque tantùm menſes quinque & dies aliquot: cui ſucceſſit Johannes dictus decimus nonus, cognomento Faſanus. Hi duo electi factione Tuſculanorum comitum, qui dominationem in urbe, Ottonum tempore intermiſſam, reſumſerunt. Hos notat charta Farfenſis, data hoc anno, ſcilicet *temporibus domni Johannis ſanctiſſimi ſummique pontificis & XVI. papæ, & venerabilis Rainerii epiſcopi, & Rainerii & Creſcentii comitum ac rectorum terræ Sabinæ, in menſe Julio, indictione* I. quo tempore Hubertus filius Tebaldi marchionis, jacens in lecto, reddidit terras, quas injuſtè tenebat de monaſterio ſanctæ Mariæ, & apprehenſo fuſte inveſtivit, & refutavit eas ad Johannem præpoſitum prædicti monaſterii. Menſe Junio præcedente, & quidem die XIV. ejuſdem menſis, viri quidam nobiles eidem monaſterio, cui tum præerat *domnus Hugo Dei gratiâ humilis presbyter, eximius monachus, atque angelicus abbas*, conſtetunt eccleſiam ſanctorum Adriani, atque Nataliæ, cum curte ſua, poſitam infra civitatem Veterem, quæ vocatur Albula, non longè a civitate Tiburtina, in loco, qui vocatur Mariui, *curantes per Deum omnipotentem, ſanctæque ſedis apoſtolicæ domnum Johannem ſanctiſſimum XVI. papam*, ſe hæc omnia inviolabiliter conſervaturos.

XXXIV. Fructuarienſe monaſterium coalitur.

Inter varia decora, quæ Willelmus abbas Divionenſis bene malta Ordini noſtro contulit, inſigne eſt præ cæteris Fructuarienſe monaſteriam, quod in fundo paterno a fratribus ſuis, ipſo curante ac ſuffragante, conditum eſt. Hujus monaſterii natales ad hunc annum milleſimam-tertium revocant verſus quidam, ex veteri ejuſdem loci chronico deſumti, aſſignantque ſeptimum diem ante kalendas Martii, quo die fundamenta cœnobii jacta ſint. Sic enim hos verſus interpretor.

Si quis Fructuaria mavult præneſcire quando
Cœnobii cœptam rite fuiſſet opus:

Mil.

ANN. CHR. 1003.

Millesimus sublimis erat tunc tertius annus
Partus virginei principis æthereï:
Martii septenæ, seu indictio prima, kalendæ
Tempus, vel cursum ambo suum peragunt.
Rex Ardoinus, regni moderamine sessus,
Regnat in Hesperia, tendit in Ausoniam.

Erant Willelmo nostro tres fratres, Gotofredus, Nitardus, & Robertus: quorum dno priores monasticen in Divionensi abbatia professi, amplas possessiones Roberto fratri reliquerunt. Nitardus Roberto auctor fuit, ut construendo monasterio Fructuariam impenderet, qui locus est Galliæ subalpinæ in diœcesi Eporediensi, positus inter dno flumina, Orcum & Amalonem. Fratris pio consilio acquiescens Robertus, legali testamento, quod *judicatum* appellant, locum transtulit in Dei „ possessionem per manus Gontardi Taurinensis archidiaconi, eâ conditione, ut lo„ cus illa *nullo modo primum & antiquum perderet libertatis dignitatem;* & nulli „ episcopio sive monasterio, seu sæculari dominio subjacaret: quod Johannes decimus-octavus confirmavit, & post eum Benedictus in plena synodo Lateranensi, in qua, præter abbates, aliosque diversi ordinis viros, quadraginta episcopi enm sancti Petri cardinalibus adfuisse dicuntur. Non parum etiam ad id opus rex Ardoinus & Berta ejus conjux contulisse memorantur. Atqua ne Divionenses monachi quamdam sibi injuriam factam causarentur, quòd Fructuariensis monasterium eorum ditioni subtraheretur; concessa eis insignia ornamenta ab eodem monasterio, scilicet textus evangeliorum auro & gemmis ornatus, casula auro decorata, duæ stolæ cum manipulis pariter deauratæ, aliaque nonnulla; idque Brnno Lingonum antistes comprobavit. Hæc omnia constant ex litteris Willelmi abbatis, destitutis chronicis notis: quibus multi episcopi, abbates, ac proceres cum Rotberto rege & filio ejus Hugone jam rege, sed fortè diversis temporibus, subscripsere, ut postea videbimus.

XXXV. S. Benigno factæ donationes. (a) *Perard. p. 168.* (*) *Saumaize.*

Etsi anni Rotberti regis a morte patris passim numerabantur, nonnumquam tamen ab inito cum patre principatu numeratos fuisse vetera quædam monumenta probant. Unum est Hugonis (a) ejusdem & conjugis ejus Ermengardis, sancto Benigno quædam prædia in pago Alsensi conferentium *præcipuè pro sepultura filii sui*, eâ conditione, ut domnus abbas Willelmus, & ejus monachi successoresque eorum in perpetuum ea possideant. *Actum Sarmatti* (*) *castro. Datum feriâ quintâ*, VII. *kal. Decembris*, *anno* XV. *regnante Roberto rege:* quæ chronicæ notæ huic anno millesimo-tertio conveniunt. Eodem modo Rotberti regis anni numerantur in sequenti charta Walterii episcopi Æduensis apud Perardum, confirmatis donationem cujusdam ecclesiæ prope Belnense castrum sitæ, eidem monasterio factam anno sequanti a quodam Oddone & Ingola ejus uxore, qui illam ecclesiam, ab annis ampliùs centum destructam, restituxerant, atque ex rebus suis dotaverant *auctoritate regiâ*, *seniorisque jus illustrissimi*, *scilicet comitis Ottonis*: cujus ecclesiæ cœmeterii limites Rotbertus rex ipse designasse dicitur. Huic instrumento post Walteriom apiscopum subscribunt Huboldus abbas, Helmuinus, Gerardus, Hunricus itidem abbates. *Actum Belno* (*) *in curia Ottonis comitis*, qui etiam subscripsit. (*) *Beaune.*

XXXVI. Odonis vicecomitis, eusque conjugis epitaphis.

Hic Oddo vicecomes erat, filius Heinrici ducis, testa chronographo Benigniano, qui hujus instrumenti summam refert. Non dubitem, quin idem sit Odo ille, cujus epitaphium reperi in veteri codice Benigniano, cum epitaphio ejus uxoris, quæ Inga appellatur. Utrumque huc referre placet.

Mortalis titula signabar nominis Odo,
Iste pro posse, pro fore usus ope.
Exsolvi invitus hic ultima fata sepultus,
Et terræ matri terrea membra dedi.
Dilexi Stephanum vivens in carne beatum:
Ac spe salvandi, do mea, meque sivi.
Lector, sarcophagi te posca epigrammate tristi,
Sortem cerne meam, ac memorare tuæ.
Da lacrymas, impende preces, gremioque redibunt
Res, tua si nobis gaudia pleno petis.
Sena dies mensis, Junii quæ est ante kalendas,
Clausit ab officio ne videant oculos.

Ea

Ex his verſibus patet, Odonem ſepultum fuiſſe in Belnenſi eccleſia ſancti Stephani, quem uti ſe, dum viveret, dilexiſſe. Sequitur Iugalæ ſeu Ingæ ejus conjugis epitaphium. ANN. CHR. 1003.

Inga vocante Deo dedit iſti membra ſepulcro,
Femina virtutis actibus apta piis.
Fudere legitimo conjux copulata marito,
Pauperibus monachis vixit opima bonis.
Quapropter lugubrem qui prateris, aſpice tumbam,
Et dic, Summe Deus, da famulæ veniam.
Quæ fevit, Domine, pro vita perpete redde,
Incurrit noxam; gratia tollat eam.
Idibus hæc Jani ſublatus eſt carcere mundi.
Judicio mortis eſt ſibi clauſa dies.

XXXVII. Argentolium reſtitutum.

Argentogilum ſeu Argentolium monaſterium Chlotharii tertii principatu conſtruxerat quidam Ermenricus cum conjuge ſua Numana, illudque monaſterio Dionyſiano ſubjecerat. Hoc ipſum poſtea Carolus Magnus a Dionyſianis obtinuit, ſacraſque virgines illic collocavit, quibus Theodradam filiam ſuam præfecit, eo pacto, ut poſt mortem ejus ad Dionyſianos locus ille reverteretur. An effectus conſecutus ſit, incertum: ut certum videtur, hoc monaſterium, ut pleraque uliu, Normannorum tempeſtate deſtructum fuiſſe: quod poſtmodum Adeluis regina, Hugonis regis conjux, reſtruxit, teſte Helgaldo, *ubi numerum ancillarum Dei non minimum, ſub norma ſancti Benedicti vivere paratas, adunavit*, liſque multas aſſignavit poſſeſſiones. Hanc donationem pius ejus filius Rotbertus, matris voluntati morem gerens, regali præcepto confirmavit, quod Gerardus a Boſco in hiſtoria eccleſiæ Pariſienſis ex authentico vulgavit. *Actum in paſcha apud ſanctum Dionyſium, anno tertio-decimo regni Rotberti glorioſiſſimi regis Francorum, indictione primâ.* Franco cancellarius præceptum recognovit. Sic reſtitutum monaſterium ſanctimonialibus ſubjectum manſit ad annum MCXXVII. quo Sugerius abbas eâ, quâ pollebat, auctoritate Dionyſianis illud vindicavit.

XXXVIII. Milidunenſis monaſterii immunitas. (a) *V. lib. 50. n. 57.*

Idem rex Rotbertus matris ſuæ Adelaidis piis ſuaſionibus, accedente etiam Burchardi comitis, ejuſque filii Rainoldi Pariſienſis epiſcopi hortatu, immunitatem omnium exactionum indulſit Milidunenſi (a) ſancti Petri monaſterio, cujus poſſeſſiones inſuper confirmavit. *Actum Pariſius palatio anno ab incarnatione Domini milleſimo tertio, regni autem Rotberti glorioſiſſimi octavo.* Poſt regium monogramma ita ſubſcribit cancellarius: *Sanctæ matris Dei Mariæ Remenſis eccleſia Franco levita, regiſque Rotberti a commentariis relegi.* Regio præcepto oppoſita ſunt diluciori utramento ſigna Adelaidis reginæ, & Conſtantiæ reginæ, Brannonis, Fulconis Willebetti, & Odonis epiſcoporum; Burchardi, Gualterii, Guidonis & Gilleberti comitum, qui omnes poſt tempus dati diplomatis videntur ſubſcripſiſſe. Certè ſi Conſtantia tum præſens, regique conjugata fuiſſet, non tantùm Adelaidis reginæ & Burchardi comitis, adeòque Rainoldi hujus filii rogatu conceſſum diploma dicturus fuiſſet Rotbertus. Bruno epiſcopus erat Lingonenſis, Fuleo Aurelianenſis, Willebertus, fortè Gilbertus Meldenſis, & Odo Carnutenſis. Prædictam immunitatem rutam habuit rex Henricus dato diplomate Milidunj in curia epiphaniæ, omiſſo anno; utque inſuper *viam publicam extra atrium* ejuſdem cœnobii, ſuperiùs ad occaſum vergentem, ſancto Petro conceſſit. Hanc verò immunitatem renovavit pulſatus querelis monachorum, quos regii ſatellites vexabant, & *patris eorum Adalerii*, quem *dilectum Deo & hominibus morum probitas*, inquit, *& vitæ ſimplicitas efficit*. Appoſita ſunt poſt regem ſigna Mainardi archipræſulis Sennenſis, Walterii & Frollandi epiſcoporum; Raduli, Willermi & Oddonis comitum, Wulterius Meldenſem eccleſiam, Frollundus Silvanectenſem regebat.

XXXIX. Magenardus in Carnoteuſe monaſterium intruſus. (b) *Fulb. ep. 51.*

Vix ſeriùs hoc anno reponi poteſt obitus Gisberti abbatis monaſterii ſancti Petri Carnutenſis: quo mortuo, ingentes turbæ de futuro ſucceſſore exortæ ſunt. His acceptis, Abbo Floriacenſis abbas, ad quem ejus loci providentia, ob reſormatum olim a Floriacenſibus ſancti Petri monaſterium, quodam modo ſpectabat, litteras hac de re ſcripſit ad Fulbertum, tunc in illa urbe litteras publicè docentem, ut ubi eo facti veritatem reſciret. Fulbertus, Abbonis dignatione captus, officioſiſſimè illi (b) reſpondit, ut ipſius epiſtolæ inſcriptio & exordium teſtantur, quibus honorificentius nihil de Abbone dici poteſt. Inſcriptio epiſtolæ ſic habet: *Pleno virtutis, & gratiâ circumfuſo cariſſimo patri Abboni, Fulbertus ſuus.* Tam honorificis titulis reſpondet epiſtolæ exordium in hæc verba: *Quanam te reſalutatione dignar, o ſacer abba, & o magne philoſophe? Quid rependam muneris ſanctæ* Fulberti hæc de re epiſtola ad Abbonem.

ANN. CHR. 1003.

amicitiæ, quam promiserunt signa gemmatæ facundiæ, vix æstimare sufficio. Nam cùm illa, quæ dicuntur esse, victor animo teneas; cùm illa, quæ non esse, forsitan vilipendas: quid ego conferre possim, quod tu aut non habeas, aut non habere contemnas? Ad rem quod attinet, non meliùs exprimi potest, quàm ipsius Fulbertl verbis ac litteris, qui Magenardi intrusionem in hunc modum describit. *Præceptis itaque tuis modestissimè deservire cupiens, Mediolano discipulo quod precatus es facio; eique tuis scribenda petisti, eo omnia ferè, juxta fidem exarata transmitto. Abbate quæque tibi scribenda petisti, eo omnia ferè, juxta fidem exarata transmitto. Abbate sancti Petri graviter agrotante, sed adhuc mentis & sermonis compote, Magenardus* (*) monachus, *ante mihi non mediocriter carus, noctu se fo de claustro furripuit, & ad Tedbaldum* (*) *comitem, qui Blesis tunc morabatur, abbatiæ petendæ gratiâ properavit. Comes illum postridie remisit ad nos cum legatis, qui denuntiarent recipiendum magnificè, sicut abbatem, monachis & canonicis. At verò nobis ferè omnibus ea res æquè nova & horribilis fuit. Respondimus itaque, longè nobis aliter videri: nec enim legitimè fieri abbatem, nec debere recipi, qui abbatiam alterius, ipso vivente, per ambitionem petit: qui a fratribus non eligitur, & super illos mittitur dominari: postremò qui noster neque monachus sit, neque clericus: & plures habeat testes curialiter agitandi, quàm monasticè vivendi. Hæc ille non gratanter accipiens, ad comitem redequitat, iramque juvenis adversùm nos vehementer inflammat. Sed die quinto, postquam summ ambitum publicavit, prædictus abbas agritudinem suam morte limitat. Conveniunt ad capitulum monachi nostri, & quidam canonici, quos ratio postulabat admitti. Interrogamus, an aliqui fratrum, excepto Magenardi fautore, postulabat admitti. Negant singuli, negant omnes. Decrevimus ergo quosdam eorum esse mittendos ad comitem, nobis videlicet designatum episcopum: at patris Gisberti obitum mandarent, & alterius eligendi regularem precarentur licentiam.* Id intelligendum de Rodulfo, post Odonis episcopi obitum designato episcopo, qui hujus legationis princeps fuit. Pergit Fulbertus. *Quibus missis, esse alii duo, Vivianus scilicet & Durandus alter illiteratus, alter litterarum malè sanus interpres, ambo præpositus, simulantes causâ communis commodi ad obedientiæ suæ se velle exire, ac ne aliorsum pergerent, sibi interdicente decano monasterii, Magenardum tamen secuti sunt, qui cœptam præsumtionem occultè persuaserant; & Blesis in præsentia domini Tedbaldi ipsum Magenardum a fratribus petit ac eligi perfidè mentiti sunt. Horum suffragio lætus comes, flattm. eum bacula pastorali publicè donat. Quo audito fratres, qui in claustro remanserant, contra hanc fraudulentiam, zelo divinæ legis accincti, libellum* „reprobationis fecerunt, atque subscripserunt hujusmodi. SCIAT omnis ecclesia, quia „Magenardum nostrum abbatem fieri non eligimus, non laudamus, non volumus, non consentimus; sed reprobamus, refutamus, & omnino contradicimus, nos verò de cœnobio sancti Petri, quorum nomina subscripta sunt, Durandus decanus, Genesius, „ Isembertus, Alveus, Richerius, Herbertus, Benedictus, Radbertus, Evrardus, „ Arnulfus, Marcuinus, VVarinus, VValterius, Guarnerius, Beringerius, VVaudricus, Bernardus. Isti itaque omnes sua nomina aut subscripserunt, aut subscribi fecerunt, me vidente. Die proximè eques Tedbaldus redit: se tu monasterium recipe cum processione præmandat. Monachi respondent, se libenter hoc agere, si præsumtorem illum non addaxerit secum. Ille denuo iratus, ipso tamen die sustinuit: sed insequenti, cum strepita communitum (*) ea sancti Petri monasterium suum Magenardum obtrusit. Ad cujus violentum ingressum sancti fratres, contaminari ejus communicatione timentes, sanctuario Domini salutato, cum lacrymis exierunt: atque refugium aliud nescientes, ad limina principalis ecclesiæ confugerunt. Ibi quoque utroque (*) pastore destituta oves, mœstis se se vocibus consolantur: sed recepit eos sanctus Mater Domini solitâ pietate: recipit Rodulfus decanus (*) dulci benignitate. Inde tranferunt ad cœnobium sancti patris Herberti, cujus dives caritas de pauperi censu, quæque potest, illic necessaria subministrat. Cæterùm ille, cujus fratres importunitate depulsi sunt, ab Hervisa quodam, ut simul (*) Britannicæ regionis episcopo, IV. nonas Februarii abbas simulatus est ea suburbio Carnotensi, abjecto clero, indiguante populo, legato archipræsulis (*) paldum contradicente ne id fieret; reclamantibus etiam quibusdam monachis, qui in loco remanserant, vero cultu, vivâ voce, atque regulari auctoritate. Sed quid inter furentes ratio? Sedet unus ille primat in abbatiæ suggestu, sæculari potentiâ fretus, & peractâ victoria gloriosus; famulatur ejus abbates, episcopos atque ipsum papam ambitiendo (*) ne quid gravius statuatur in illum, modis omnibus elaborat. Jacet interim victa confusaque fratrum expulsorum humilitas: nec est præsul in Gallis, cujus viscera tangat affectio pietatis, aut zelus sacræ legis inflammet: ut consurgat ad fraugendos impetus errorum, ad relevandas spes dolore tabescentium. Defuncta est enim Dionysii fortitudo: non comparet pietas Martini: tu quoque dereliquisti nos, sancte pater Hilari, qui olim unitatem ecclesiæ Spiritus sancti gladio tuebaris. O derelicta, o mœsta, o desolata Gal-*

(*) al. Megenardus.

(*) al Theobaldum.

(*) al. commissionem.

(*) al. male non invento.

(*) al. tuos.

(*) al. addunt.

(*) Leoterici.

(*) al. ambicudo.

Galliarum eccleſia! quæ jam erit ſpes ſalutis alterior? ubi amplius anima chriſtiani afflicta reſpirabit? Hoc namque ſolam vel maximè nos confortare videbatur, quòd, ſi contingeret ruinas mœnium eorum reſarciri non poſſe, liceret ſaltem ad firmum adhuc capitolium vitæ monaſticæ confugere: quòd etiamſi furibus irreptare, aut impune quibuslibet ambitioſis invadere licet, pro dolor! fundatus occidiſti. Unde jam ad te revertens, venerande pater, quem ego credo & video adjutorem a Domino nobis eſſe proviſum, cum domino meo tuoque fideli Rodulfo deprecor & obteſtor per ea, quæ tibi data ſunt, ſapientiæ ſancta chriſmata, per dulcedinem fraternæ caritatis; ſi quid potes, impugna hoſtes Domini, fratres alliſos refove, nec pertre ſinat inopiâ ſolatii tui, pro quibus credis eſſe fuſum ſanguinem Chriſti. Hactenus præclara Fulberti epiſtola ad Abbonem: quæ, quia multa obſervatione digna continet, ferè integra nobis referenda viſa eſt, & emendatior quidem ex veteri ſancti Petri codice, quem Haganonis vocant. ANN. CHR. 1003.

XL. Notanda in hac epiſtola.

In primis obſervandum, hanc epiſtolam ſcriptam fuiſſe poſt annum quintum Rotberti regis, quo anno Gisbertus abbas duas ſorores cujuſdam Haimonis libertate donavit ſcriptâ manumiſſionis charta cui ſubſcribit poſt Gisbertum Herbertus abbas Latiniacenſis, antea ſancti Petri monachus, ad quem monachi ſancti Petri poſt intruſionem Magenardi confugerant. Scripta eſt porro ſaltem ante finem anni milleſimi-quarti, quo tempore interiit Abbo Floriacenſis abbas, ad quem directa eſt. Deinde obſervandum eſt, necdum mortuo Gisberto abbate, baculum paſtoralem delatum fuiſſe ad Tedbaldum comitem, qui dato pro more illius temporis baculo Magenardum inveſtivit, vivente adhuc Gisberto, quod canonicis legibus omnino contrarium erat. Ad hæc mortuo abbate Gisberto, cujus obitus in necrologio notatur XVIII. kalend. Februarii, monachos in capitulum eligendi abbatis causâ conveniſſe cum canonicis quibuſdam eccleſiæ Carnutenſis, quos inter Fulbertus unus erat: qui nec cum monachis reſurationi Magenardi ſubſcripſit, nec ſe monachum (*a*) dicit. Præter ea, tunc vacaſſe Carnutenſem epiſcopatum, poſt mortem ſcilicet Odonis epiſcopi, cujus loco tunc deſignatus erat Rodulfus decanus, necdum conſecratus, qui poſtea monachus apud ſanctum Petrum factus eſt. Hinc *utroque paſtore*, epiſcopo ſcilicet atque abbate, deſtitutæ dicuntur *oves*, id eſt monachi ſancti Petri, cùm ob intruſum Magenardum e monaſterio egreſſi ſunt. Denique occaſione illorum verborum, quibus Fulbertus ait non comparere pietatem Martini, in patrandis ſcilicet miraculis, ſcriptum fuiſſe ab Ugone Turonenſi (*b*) archidiacono dialogum de quodam miraculo, facto in tranſlatione ſancti Martini: quem dialogum Hugo nuncupat *Falberto amico ex dilectis ſingulariter dilecto*, ubi eum ſecum interlocutorem adhibet.

(*a*) *V. lib. 30. n. 72.*

(*b*) *Analect. tom. 1. p. 349.*

XLI. Gisberti abbatis epitaphium.

Redeo ad Gisbertum abbatem, cujus epitaphium legere memini in veteri monaſterii ſancti Petri membrana, ex quo diſcimus, cum baſilicæ inſtauratorem fuiſſe. Sic enim habet epitaphium.

Iſtius exſtructor templi venerabilis abbas
Parva Gisbertus hoc tumulo tegitur.
Qui viveas monachos ſemper docuit ſibi junctos
Exemplis patriam quærere perpetuam.
Chriſticolæ Mauri colerent cùm feſta beati,
Hunc tulit aſpera mors cœtus ab hoſpitio.
Sedulò quem propter cuncti rogitate precantes,
A pœnis famulum protege, Chriſte, tuum.

XLII. Comite mortuo, Magenardus ſtabilitur.

Inter ea Tedbaldus comes Romam orationis causâ proficiſcitur, indeque revertens, in itinere abſque libetis moritur: cujus corpus Carnutas relatum in capitulo ſancti Petri *ad pedes fratris ſui Theoderici* (*) honorificè humatur. Rodulfo decano interim, favente Rotberto rege ordinato epiſcopo, monachorum zelus denuo in Magenardum inflammatur; eòque progreditur, ut, extorto e manu ejus paſtorali baculo ipſum ad domum epiſcopi refugere compulerint: ubi cum precibus & vigiliis, ſtudiiſque litterarum ſedulò vacantem animadvertiſſent, poſtpoſitâ demum lite, baculum ei paſtoralem & abbatiæ dignitatem ultro teddiderunt: quo munere optimè functus, illicitum ingreſſum laudabili fine emendavit. Multas eo abbate chartas invenio in codice Haganonis, tum Richardi ſecundi Normannorum ducis, tum aliorum, ſed omnes ſine chronicis notis. Prima eſt, ipſius Richardi de villa comitatus Ebroicenſis Reſeolio, data ſancto Petro, cui chartæ poſt Richardum apponuntur ſigna Rodberti archipræſulis Rotomagenſis, Gunnoridis comitiſſæ eorum matris, ſimulque Richardi & Rodberti filiorum ipſius Richardi. Secunda eſt donatio eccleſiæ Wadonis-curtis in eodem comitatu, a prædicto duce confirmata: cui

ANN. CHR. 1003.

subscribunt post eum Rodbertus archiepiscopus, Herbertus episcopus, & Theodericus abbas, fortè Gemeticensis. Duabus subsequentibus apponuntur signa Odonis comitis, scilicet Garnutensis, eo nomine secundi, *Bertæ comitissæ* ejus matris, quæ se reginam non dicit, *Agnetis filiæ ipsius*, Walterii comitis, & aliorum. Instrumento quinto, quæ conventio est Odonis comitis cum Magenardo abbate & monachis sancti Petri de Bosco-medio, apponuntur signa Odonis comitis, Ermengardis matris ejus, *Bertæ Reginæ*, Agnetis, & aliorum. Addit codicis scriptor, hanc conventionem non tenuisse; nam *gladio Lothariorum interfectus* Odo nunquam *voluit sequi conventionem*. Odonis cædes contigit anno MXXXVII. Hæc tamen conventio longè ante facta fuit: siquidem Magenardus abbas vita annum MXXX. attigit.

XLIII. Dolenses abbates.

(a) *Labbe to.* 2. *Bibl. p.* 515.

(b) *Id. tom.* 1. *p.* 741.

Doleusi apud Bituriges monasterio tunc præerat Hugo (a) ejus loci abbas octavus, cujus tempore, id est hoc anno Christi millesimo tertio, ejus reiminis quinto, monasterium sanctorum Donatiani & Rogatiani apud Namneras Doleusi abbatiæ concessum est. Hugoni successit post annos undecim Eumenus *bonæ memoriæ* abbas nonus, & post annos novem facta secunda *dedicatio Dolensis monasterii*. IX. Kalend. Februarii. Eumeni successores (b) Herbertus, Bernardus, Iugelboldus, mortuus anno MLI. Raimondos ejus successit, de quo alias.

XLIV. Lezati quædam cellæ.

Lezatense monasterium administrabat Hugo abbas, cùm vir quidam, Sulmus seu Sulmo nomine, eidem monasterio & sancto Dei confessori Autonio tradidit ecclesiam sancti Beati, positam super ripam Garumnæ in comitatu Convenarum, & ecclesiam sancti Vincentii super eamdem ripam, eo pacto, *ut semper ibi monachi Deo serviant, & regant locum secundùm regulam sancti Benedicti*. His litteris subscribunt Petrus episcopus, Raduinus monachus, &c. Vitiosæ sunt chronicæ notæ, quæ sic habent: *Acta sunt hæc* VI. *idus Augusti in festivitate sancti Cyriaci, feria* VI. *luna* 2. *epacta* XXVI. *& bissextilis annus, indictio* IX. *anno ab incarnatione* MCCC. At hic annus bissextilis non erat. Hæ notæ melius conveniunt anno MXII. bissextili, qui indictione X. præditus erat. Nuoc locus redactus est in simplicem, ut vocant, prioratum. Hugoni abbati successit Aimericus, cujus tempore Pontius & Arsenda conjuges ecclesiam sancti Michaelis, in suo alodo Sanciauis ab ipsis ædificatam, *Domino Deo & sancto Michaeli archangelo, & sancto Petro Romæ* obtulerunt, subjecerantque *sancto Petro Lezatensi monasterii, & reliquiis, quæ ibi venerantur, & domno abbati Aimerico, & Benedicto decano, & Auriolo, Bernardo & Emelio monachis, & cunctæ cœtui monachorum, qui ibi habitant*. Hæc donatio facta est *in mense Augusti, feriâ* V. *regnante Roberto rege*. Subscribunt cum donatoribus Rorgarius frater Arsendæ, Atto abbas sanctæ Mariæ *de Lombers*, & alii complures. Aimerico videtur successisse Guarious.

ANN. CHR. 1004.

XLV. Fingenius abbas obit.

ANnus insequens millesimus-quartus insignes duos nostri Ordinis abbates, Fingenium & Abbonem, e medio sustulit. Tribus, ut superiùs vidimus, monasteriis præerat Fingenius, oempe sancti Petri & sancti Viruni monasterio in urbe Virduno, & apud Mettas duobus, uni sancti Symphoriani, alteri sancti Felicis seu sancti Clementis. Fingenii, oatione Scotti, adventus, peregrinatio, & conversio scripta erat, teste Hugone Flaviniacensi, in vita Theoderici Metteusis episcopi: at excidit hæc vita, ne quisquam alius venerabilis illius abbatis gesta litteris mandavit. In necrologio sancti Clementis laudatur VIII. idus Octobris *Fingenius bonæ memoriæ abbas & rector hujus loci, qui jacet ante aram sancti Johannis in sinistra parte*. Iuvenimus in codice Remigianæ apud Remos bibliothecæ brevem epistolam *Phingenii abbatis ad Fastradem sanctimonialem de Guiltero monacho*, quam epistolam nostri Fingenii esse non dubito: sic autem habet: *Nouum Guilterum ex nostra, omnimumque fratrum nostrorum parte salutantes admonete, ne timid, quod absit, absorbeatur tristitiâ pro tentatione, quâ, Deo permittente, afficitur; verùm spem suam in ipsum jactans, orationibus citius fidelium misericordiam piissimi Conditoris sibi assumat fideliter ac perpetualiter confidat*. Nec plura ibi. Fingenii successores fuere apud sanctum Vitonum Richardus, ob pietatem cognomiuatus Gratia-Dei; apud sanctum Clementem Haimo, apud sanctum Symphoriauum Siriaudus, ut constat ea actis Adalberonis Metteusis episcopi, eo nomine secundi, non Cunstauriuus, ut in vulgatis indicibus legitur, qui Siriaudi successos potiùs dicendus est; nam illorum actorum scriptor, qui sancti Symphoriani abbas post Fingenium tertius erat, adeòque Constantinus, abbates recensens ab Adalberone secundo ordinatos, ait duos in quibusdam cœnobiis, treisve ab eo promotos fuisse; *at est indicio*, inquit, *hic facer locus, cui, Deo auctore, licèt indigniissimi, præsidemus, dum præcedentibus duobus sanctis & venerabilibus patribus, Fingenio ex Hibernia, & domno Siriando, ex Gorziæ ferulis ad regendum adducto, nos qui hæc scribimus, benedictione hujus beati pon-*

Ejus successores.

ti-

tificit, tertio loca regimini succedere compulsi sumus. Constantinus in tabulatio sancti Sympuriani notatur annô millesimo vicesimo-quarto. Vit fuit gravis & eruditus, ut indicio est, si quidem ejus sit, liber de vita prædicti Adalberonis, quem ab eo scriptum fuisse ex superioribus verbis colligimus. Ejus successores in illo sæculo nominantur Richerus & Duraodus. Alios vide sis in versione Gallica (*a*) chronicorum Tepesil.

ANN. CHR. 1004. Constantinus scr. prior vitæ Adalberonis. (*a*) *Centur. 6. p. 580.*

Apud sanctum Clementem Haimo communi fratrum calculo electus fuisse dicitur, repugnante licèt Adalberone episcopo, qui Walterum, sancti Arnulfi monachum, beati Clementis monasterio præficere moliebatur, immo eriam hoc monasterium sancto Arnulfo subjicere obtentu villæ Ramiliaci, quam a sancti Arnulfi monachis eâ conditione acceperat: quæ res magnæ controversiæ seminarium postea exstitit sub Widelone abbate, Haimonis successore, ut in consequentibus videbimus.

XLVI. S. Clementis Mettensis Abbates.

Fingenii apud sanctum Vitonum successor Richardus, istuc ante paucum tempus (*b*) cum Friderico comite secesserat. In libello de ejus vita, quem anonymus ejus loci monachus scripsit, Fingenius obiisse dicitur *post tres vix emensos menses*, quàm Richardus & Fridericus, post varias cunctationes, stabilitatem suam in Vitoniano cœnobio voverant. Cùm fratres successoris deligendi gratiâ in unum convenissent, non una fuit eorum sententia. Prælens adetat Heimo seu Haimo Virdunensis episcopus, ad cujus interrogationem, pueri duo juniores ejus loci monachi, consonâ voce Richardum abbatem proclamasse memorantur. Probavit hanc electionem Haimo, quam antea cum Fridetico petoptabat; eodemque anno, 10 festo sanctorum apostolorum Simonis & Judæ, novum abbatem ordinavit. Sic impleri cæpit vaticinium Odilonis abbatis, qui præsagierat fore, ut locus, perniodicus antea & angustus, Richardi & Friderici amplificaretur & augeretur industriâ. Ordinatus Richardus mox sollicitus fuit ut magis prodesset, quàm præesset. Huic verò Deus tantam contulit gratiam, ut a regibus & principibus, a divitibus & mediocribus miro affectu diligeretur. Nec apud suos veneratio ejus minor. Forte quorumdam negotiorum causâ ad Heinrici regis aulam profectus erat eum Fridetico monacho, imperiali sanguine procreato, cujus ideirco apud principes plurima gratia erat. Dispositis sedibus, cùm Fridericus, utpote regis & principum consanguineus, eminentiori loco sedetet, non tulit se Richardo abbati præferri; surgeoique a latere principis, (vide memorabile modestiæ in tanto viro exemplum!) suppedaneum proprium ad pedes abbatis posuit, atque ad ejus pedes resedit: quod factum omnium laudem & admirationem excitavit. Rex verò altiori animo ejus modestiam admiratus, abbatem e latere suo, & proximum ei Fridericum sedere jussit. Ea porro fuit Heinrici regis in Richardum propensio, ea liberalitas, ut dona el ingentia in auro & argento, in ornamentis & vasis sacris conferret, seque totum in ejus amorem transfunderet. Ille verò tantò magis Deo placere studebat, quantò per gratiam ejus regibus & principibus, episcopis & quibusdam præpotentibus acceptior esse videbatur. Cœpit itaque divino cultui, suorumque profectui totum se dare, tantoque brevi progressus fecit, ut non modò per totum Lotharii regnum, sed etiam per universam Galliam fama ejus religionis ac sanctitatis diffunderetur. Hinc magnus ad eum undequaque concursus, aliis ejus magisterio se se subjicere certantibus, aliis suos ei liberos erudiendos offerentibus: ot jam monasterium ejus, præ multitudine fidelium illuc confluentium, monasteriis Nitriæ vel Ægypti conferendum videretur. Hinc Galliæ & Germaniæ pontifices, duces, comites, aliique principes viri sua ei monasteria informanda committebant, aut ex ejus discipulis abbates accersebant; aut denique, si patres inde habere non poterant, e suis aliquos ab eo probandos aut Instituendos illue dirigebant. Sic Richardi nomen ubique clarescebat, sanctitas prædicabatur, & nomen Dei per eum celebrabatur.

XLVII. Richardus abbas S. Vitoni. (*b*) *Supra n. 12.*

Friderici modestia.

Jam veniendum est ad Abbonem Floriacensem abbatem, quem hoc anno, paullo post Fingeoium, mortem oppetisse constat: quod hac occasione contigit. Regulæ monasteriom in agro Burdegalensi, jam dudum Richardi Floriacensis abbatis, ejusque successorum providentiæ commissum a Guillelmo Sanctionis Burdegalensium comite, & totius Wascoiæ duce, hactenus ad regulæ normam, contra proprii vocabuli sensum, componi haud quaquam potuerat. *Nulla quippe religionis norma*, inquit Aimoinus, *nulla, aut rara bonæ conversationis saltem vestigia usque ad hæc tempora* ibidem *apparuerant*, tametsi in id a Richardo, ejusque successoribus, Amalberto & Oylboldo, diu multumque laboratum fuerat. Sæpius interpellarus Abbo, ut locum adiret, faceto illo & jucundo suo modo aiebat, se demum illue iturum, quando ipsum cepisset vitæ satietas; nam qui eò profecti fuerant abbates, non diu post hæc supervixerant. Iverat ille tamen jam semel, sed nullo fructu; ibique quosdam e suis, qui locum regularibus institutis informarent, reliquerat. At illi;

XLVIII. Abbonis iter in Wasconiam.

Regu-

ANN. CHR. 1004. Regulenſium duritiam & accolarum injurias experti, Abbonem ſollicitare non deſtitere, dùm ille alios eorum loco mitteret. Hi verò ſimilia paſſi; nuntios ad eum mittunt, quid patiarur ſignificant: ni maturarò ſibi ſubveniatur, locum ſe defecturos, & ad propria reverſuros. Veniret tandem; magis quippe favorabiles ſibi futuros Guillelmi ducis filios, Bernardum & Sanctionem comites, necnon Amalvinum vicecomitem & loci advocatum, qui operam ei ſuam pollicerentur, curaturi, ut, quos manere decreviſſet, illic manerent vel inviti; quos expelli debere cenſuiſſet, vi ſe expulſuros. His flexus Abbo, illuc iter inſtituit, comitantibus e ſuis Remigio, Aimoino, & Guillelmo, *ſua venerantiæ juxta abbatum morem bajulo*, ue loquitur Aimoinus, id eſt gerulo abbatialis ſigilli, cui Abbonis imago impreſſa erat, aut certè pedi paſtoralis. Floriaco profectus ſub finem Octobris, ubi Pictavos attigit, cum Willelmo comite, ejus nominis quinto, colloquium habuit de quibuſdam rebus ad ſuum monaſterium ſpectantibus; detentuſque eſt aliquot dies a Gilleberto ſubdiacono ſancti Cypriani monaſterii abbate conſanguineo ſuo, falſi etiminis inſimulato, de quo litteras ſtripſit ad Odilonem Cluniacenſem abbatem, cui hoc monaſterium ſubjectum erat; quæ litteræ, quia ultimæ ſunt ipſius Abbonis, hoc referendæ videntur.

Epiſtola ejus ad Odilonem. *Prærogativâ inſignito Odilone Clunienſium patri, amatorum Chriſti amator Abbo Floriacenſium rector, ſalutem in Domino. Proficiſcenti mihi in Vvaſconiam ob inſtitutionem monaſticæ religionis contigit devenire ad monaſterium ſancti Cypriani martyris, ſitum in ſuburbio Pictavenſis famoſiſſimæ urbis: quem locum, poſt quam reperi veſtræ ſubditum ditioni, noſtrum credidi: quoniam amatorum ſunt omnia communia, ut eſt quorumdam ſententia; atque idcirco minus indolui de fama, qua tunc temporis volitabat per aures vulgi: quam vice diſcutiens veſtrâ, ultra modum ingemui, quòd in viros noſtræ profeſſionis invidia diaboli per indiſciplinatos ſubrepſit: quòd illi, qui dicuntur monachi, effingantur ſatyrici, criminatores fratrum, intentores vitiorum; ac viperino dente corrodunt viſcera matris eccleſiæ: quorum infamiam, venerabilis pater, deterreri neceſſe eſt, ne concultent ſancta profani, ne ſpleſtant pretioſi lapides ſanctuarii: quando quidem jam refrigeſcit multorum caritas, & mali cuculli ſibi auxilio & conſilio junguntur, ut de pennis Leviathan ſcribitur, quarum una uni conjungitur, & nec ſpiraculum quidem incedit per eas. Delatores enim mundanis legibus capitali ſententiâ puniuntur. Quâ temeritate ergo audent miſeri os aperire in necem fratris, in detractionem proximi, aſſumendo officium proditoris, quorum profeſſio eſt tacere etiam a bonis? Prudenter, dilectiſſime horum præcave verſutias, qui mordentes bonorum vitam ſimplicem, & lupi ſub ovina pelle prædicant pacem. Quo certè lectum eſt, monachos & ſacerdotes Domini damnator eſſe accuſatione meretricis? Quis monachus auctoritate patrum abbatem ſuum ad ſæculare judicium compulit? quis clericorum vel epiſcoporum contilio addixit? Verè fateor, ſeveriſſimâ diſtrictione feriendam eſſe hujuſmodi præſumtionem: quia, ut ait diſcretiſſimus monachorum legiſlator Benedictus, ſuum & alienum peccatum ille, ſuæ profeſſionis immemor, abbati vel ſpirituali ſeniorum debuit patefacere, non detegere & publicare: quod non vobis poteſtatem judicandi de fratribus veſtris ſuſtulit, cùm hanc alteri commiſit. Tandem quiæ ea objectione criminis, auctoritate Magni Gregorii, alii ſunt accuſatores, alii teſtes, alii judices; age, vir prudentiſſime, ut innocens, expeditus crimine, gaudeat; & accuſator temerarius reum ſe ſentiat, ne de pœnis innocentum rideat. Vale.*

His ſcriptis litteris, Abbo cum ſuis ex urbe Pictavorum poſt feſtum omnium Sanctorum, quintâ poſtquam illuc advenerat die, & quidem feriâ quinta progreſſus, per Carroſenſe monaſterium ad Nantoliacum ſancti Benedicti cœnobium divertit: indeque progreſſus die ſabbati, Ecoliſmam venit; & ex ea urbe ad caſtrum, cui Alba-terra (*) vocabulum eſt: ubi ipſius caſtri dominus, Giraldus nomine, Aimoini monachi propinquus, ipſos perhumaniter excepit. Poſterâ die, trajecto Elâ (*) flumine, in villa ad Francos dicta, hoſpitati ſunt in domo Auoendrudis ejuſdem Aimoini genitricis, quæ prædicti Giraldi conſanguinea erat. Inde ad Dordonæ fluenta venerunt, quæ enavigato flumine Waſconiæ fines ingreſſi ſunt. Dornoniam tranſvectis occurrit torrens, *Droth* appellatus, quem non ſine periculo trajecit Abbo, qui poſtero die ad monaſterium Regniæ pervenit.

(*) *Aubeterre.*
(*) *Elle.*

XLIX. Mors ejuſdem. Alterâ quàm acceſſerat die furer famulos ipſius & Waſcones ejus loci incolas jurgium propter cibaria equorum veſperi ortum, vixque a majoribus tunc ſedatum. Poſtridie, ſubi id compertt vir ſanctus; ſuos acriter redarguit, quòd inermes, & inter infenſam ſibi gentem, cierent rixas; monetque parienter ſe gerere, dum ipſu cum comite ac loci advocato de injuriis ipſi factis tractet. Erat hæc dies ſancti Martini ſollemnitate celebris: quâ die & ſequenti dominicâ pius abbas *miſſarum feſtiva celebravit ſollemnia*. Subſequente feriâ ſecundâ, quâ ſancti Briccii agebatur ſollemnitas, tumultus denuo excitatus adversùs famulos viri Dei, incentore primorum motuum auctore

ANN. CHR. 1004.

Aore monacho Waſcone, cui nomen Averan: qui graviter increpitus à ſancto abbate, quòd abſque permiſſo e monaſterio egreſſus, foris cibum ſumſiſſet, eamque reprehenſionem impatienter ferens, novam ſeditionem concitaſſe dicitur. A conviciis incœptum, còque deventum eſt, ut Francis & Waſconibus mutuis ſe ſe conviciis laceſſentibus, unus Francorum, nimiùm impatiens convicii domino ſuo illati, conviciatorem baculo inter cervicem & ſcapulas ictum humi proſtraverit. Hinc inardeſcente pugnâ, ad tumultuantium clamorem e monaſterio egreſſus Abbo, ut ſeditionem reprimeret; ab uno adverſæ partis ſatellite, lanceâ, in levo lacertu tam validè feritur, ut ferrum interiora coſtarum penetraret. Tum, eo brachium eluvante, ut vulnus Aimoino, qui tum aderat, oſtenderet, repentè e latere unda cruoris protumpens, *manicâ laxioris pellicea excipitur*. Verùm ipſe nihilò commotior, nec vultus colore mutato, juſſit ſuos ad ſe accerſiri, ut turbæ illæ ſedarentur. At ubi ingreſſi ſunt, ipſe exſangnis factus, inter manus diſcipulorum, famulorumque ſe ſuſtentantium, animam efflavit Idibus Novembris, prolatis hiſce „ verbis: Miſerere, Deus omnipotens, animæ meæ, locoque ac congregationi, „ quam nunc uſque, te concedente, tenui. Nec ſic tamen compreſſa ſeditio; nam furioſi homines, circumdatâ domo, ubi vir ſanctus exſpiraverat, quibuſdam ſauciatis, Adelardum ejus eubicularium, qui caput domini ſui, proprio genibus impoſitum, lacrymis rigabat, ad necem uſque foſtibus præacutis ac lanceis confoderunt. Tandem, ubi furentium ardor reſedit, certatim in fugam ſe convertunt univerſi, ita ut ne mulieres quidem in illo oppido remanerent cot. Pœnæ de nocentibus a Bernardo Waſconiæ duce ſumtæ. Dubitatum aliquamdiu eſt, quoonam in loco vir Dei humari deberet. Inter omnes demum convenit, *ut quando innocenter, ac pro veritate, quæ Chriſtus eſt, interemtus erat, in eccleſia poneretur*. Id duabus noctibus, unâque die dilatum, ſcilicet ad feriam quartam: quâ die illuceſcente, cum ipſis quibus indutus erat *veſtimentis, ut mos eſt ſepeliri interemtos, inlotus etiam*, in pideo in tumulo in crypta ante altare ſanctiſſimi patris Benedicti humatus eſt. Quatriduo illic remanſere ejus ſocii ac famuli; omnes numero ſeadecim, quos per biduum Amalvinus vicecomes, ſed maximè uxor ejus Roſemberga recreavit, atque in via procurari ſategit. Ubi tanti nuntius infortunii Floriacum perlatus eſt, incredibile dictu eſt, quantus omnium luctus & ejulatus fuerit. Hunc porro dolorem auxit adventus plurimorum abbatum ad inſtantem ſancti Patris Benedicti ſollemnitatem, quæ menſe Decembri colitur: quos inter aderant venerabilis Odilo Cluniacenſium abbas, qui Abboni toto vitæ ſuæ tempore conjunctiſſimus fuerat. Encyclicam Floriacenſium de ejus morte epiſtolam huc referre non ab re fuerit.

Sepultura ejus quæ fuit.

Univerſis abbatibus, Chriſtique fidelibus quoquo locorum habitantibus, Floriacenſis conciola dejecta & patre viduata. Fleta pene abſorpſit, dolore contritis manum porrigite ſpiritalis auxilii, patres ſanctiſſimi, per affectum fraternæ caritatis. Pane mœroris, potuque amaritudinis cibati veſtris orationibus meremur reverenti: quorum cythara lætitia verſa eſt in luctum maſtitiæ, quorum organum luctuoſè ſonat lamentum, & jocunditas vocem tantummodo flentium. Pervenit gladius doloris uſque ad animam, dum deploramus pro ſanctæ religionis ſtudia domnum & abbatem noſtrum Abbonem exceſſiſſe a ſæculo coronatum martyrio: qui Vuaſconum gladiis felix promeruit feliciter beatorum martyrum ſocius fieri; cujus animæ contagia veſtra oratio abſtergat, qui veſtri amator, omniumque Chriſti ſervientium verus ſemper exſtitit dilector. Nobis quoque, quos orphanos reliquit, fraternis ſuccurrite votis, & Deum omnipotentem placate orationum hoſtiis: ut dignetur ſuâ gratiâ gregem decapitatum, & pro patre orbatum conſolari. Obiit idibus Novembris, die natalis ſanctæ Briccii.

Encyclica de eo epiſtola.

Non ſolùm in hac encyclica epiſtola & apud Aimoinum, ſed etiam apud alios ejuſdem ævi ſcriptores, Abbo ut martyr habitus eſt. Glaber (*a*) Rodulfus tradit, eum ad tumultum ſedandum, pugillares gerentem in manibus tabellas proceſſiſſe: *cùm unus e vulgo, afflatus ſpiritu diabolico, irruens in eum, ejuſque latus lanceâ perforans, Chriſti martyrem fecit: qui etiam, ut fertur, paulla poſt arreptus a dæmone, miſerabiliter vitam finivit*. Quippe illis temporibus mos erat, ut qui innocentes vitæ, ſceleriſque puri, temere & injuſtè necarentur, pro martyribus haberentur. Quamquam alia in Abbone occurrit cauſa, quòd pro caritate cæſus ſit, eùm futentes a mutua cæde revocare tentaret. Addit Glaber, ad ejus tumulum perplura hominibus beneficia collata fuiſſe; Ademarus ait miraculis (quod idem eſt) ſepultum clariſſe. Abbonis *virga paſtoralis*, ea eodem auctore, *remiſſa eſt in Franciam*, id eſt in Floriacenſe monaſterium, in cujus kalendario antiquo *paſſio beati Abbonis Abbatis Floriacenſis* idibus Novembris notatur; & in alio ejus memoria fieri præſcribitur ſub ritu quatuor lectionum. Nunc celebrior eſt in utroque monaſterio, Floriacenſi & Reguleſi. In ſermone habito tempore concilii Lemovicenſis, anno MXXXI. celebrati, ejus cultus in multis eccleſiis jam receptus erat. *Jam enim lon-*

I. Martyrium ejus & cultus.

(*a*) *Glaber lib.* 3. *c.* 3.

ANN. CHR. 1004.

longè ante aos, inquit auctor ejus sermonis anonymus, *præcessit* Abbo, *martyrio coronatus, sanguine effuso ab impiis passus: ad cujus sepulcrum jam clarere audivimus miracula; verorum testimonio comprobata: cujus martyrium etiam ta pluribus ecclesiis more sanctorum martyrum solemniter celebratur.*

LI. Vita ejus ab Aimoino scripta.

Ejus vitam statim ab ejus morte in litteras retulit Almoinus Floriacensis cœnobita, ejus discipulus, & in ultimo Wasconiæ itinere socius, hortanta Herveo ecclesiæ sancti Martini Turonensis thesaurario, cui suum hac de re libellum nuncupavit. In epistola nuncupatoria, *reverentissimæ vitæ viro domno Herveo clerico, sancti pontificis Martini thesaurario* inscripta, ait Aimoinus, sibi obversari jucunda ejus puritiæ indolem, Floriaci exactæ; quàm lenis sodalibus, quàm grata majoribus, quàm placita Deo sanctisque omnibus fuerit; eumque memorem esse jubet bonorum exemplorum, quæ in sacro Floriacensi cœnobio viderat, vel audierat; simulque præceptorum & admonitionum *nutritoris sui sanctæ patris nostri Abbonis*. Et monachus quidam illic fieri optaverat Herveus: sed quoniam clari erat generis, ejus parentum minas variæ Floriacenses, eum admittere non ausi sunt, ut superiùs (*a*) vidimus.

(*a*) *lib. 51. n. 54.*

LII. Ejusdem scripta.

Quod attinet ad Abbonis scripta, quædam recenset Aimoinus in libro de ejus vita, nempe de syllogismis, de computo; de solis, lunæ ac planetarum cursu: collectaneum ex patribus; Apologeticum, epistolas nonnullas. Pleraque modò regiis sypis ex codice Pithœano edita sunt, scilicet Apologeticum integrum, cujus fragmenta in ejus vita referuntur ab Aimoino; epistolæ duodecim: quarum tres priores ad Gregorium papam V. quarta ad monachos sancti Martini seu Majoris-monasterii; quinta ad Rotbertum regem; sexta & undecima ad Odilonem Cluniacensem; septima ad G. id est Gausbertum abbatem monasterii sancti Juliani Turonensis; octava ad Bernerium abbatem Majoris-monasterii; nona ad quemdam episcopum de juramento; decima ad monachos Miciacenses; undecima, ut jam dixi, ad Odilonem abbatem; duodecima non est Abbonis, sed Alberti abbatis Miciacensis ad Johannem papam XVIII. denique tertia-decima, quæ Abbonis duodecima est, inscribitur *carissimo fratri G.* fortè Geraldo, de quo infra, vel Gaufino, qui ei in Floriacensi præfectura successit; cujus epistolæ argumentum est da altaribus ecclesiarum & decimis. Insuper Cl. Baluzius aliam ejusdem Abbonis edidit epistolam ad Leonem abbatem sanctorum Bonifacii & Alexii, in superioribus (*b*) a nobis relatam. Denique ad Hugonem & Rotbertum reges a nobis editum est ejus opusculum in tomo 11. Analectorum, quod fortè non aliud sit quàm collectaneum ex patribus ab Aimoino indicatum. Nondum vulgatæ sunt duæ aliæ, quas præ manibus habemus, ejusdem Abbonis epistolæ: quarum una est de paschalibus cyclis ad Gerardum & Vitalem Floriacenses monachos, in qua Dionysiam Exiguum emendat, agitque de transitu sancti patris nostri Benedicti: altera da anno dominicæ pallionis ad eosdam Gerardum, & Vitalem. Addo & tertiam ad Angligenas monachos de quæstiunculæ grammaticalibus, cujus fragmentum superiùs (*c*) retulimus; ad hæc opusculum de pondere, numero & mensura, quod penes nos est. Cæterùm epistolis suis hanc inscriptionem adhibere amat, *Amatorum Christi amator Abbo, Floriacensium rector, &c.*

(*b*) *lib. 51. n. 240.*

(*c*) *lib. 49. n. 69.*

LIII. Discipuli ejus.

Restat agendum de ejus discipulis, quos sanè plurimos habuit, non modò in Gallia, id est in academia Floriacensi, sed etiam in Anglia, præsertim in Ramesiensi monasterio. At singulos commemorare nec licet, nec juvat. Unus e præcipuis fuit Aimoinus, ejus vitæ scriptor: tum Constantinus scholasticus, ejusdem cœnobii Floriacensis monachus, Gerberti litteris celebratus, cujus hortatu librum de abaco Gerbertus (*d*) composuit; Gerardus item & Vitalis, quibus Abbo duas epistolas superiores scripsit. Inter exteros unus fuit Hervæus modò laudatus, thesaurarius ecclesiæ sancti Martini; nec dubium quin multi alii ejus condiscipuli fuerint in illis Floriacensibus scholis, ubi ad quinquè ampliùs millia scholarium simul extitisse (*e*) dicuntur, qui singuli, muneris honorarii gratiâ, bina monasterio volumina offerebant.

(*d*) *Gerbert. ep. 161.*

(*e*) *Bibl. Flor. p. 302.*

LIV. Gauzlinus Abbonis successor.

Abboni mortuo suffectus est in regimine Floriacensi Gauzlinus, *nobilissimi Francorum principis*, id est Hugonis Capeti, *filius manzer* seu nothus. Ademaro (*f*) testante, *a puero in sancti Benedicti cœnobio enutritus*: quem repugnantibus ob natales Floriacensibus abbatem, & postea Bituricensibus itidem reclamantibus archiepiscopum Rotbertus rex imposuit. Multa ei de subjectione monasterii controversia fuit cum Folcone Aurelianorum episcopo, sed paulo seriùs, aut certè protracta ad duos annos, cùm ecclesiæ Carnutensi jam præesset Fulbertus, qui tum episcopus quasdam hac de re epistolas scripsit. Eidem Gauzlino abbati, rotique Floriacensis cœnobii congregationi libros duos de miraculis sancti Benedicti inscripsit Aimoinus; Adrevaldum & Adelerium Floriacenses itidem monachos prosecutus; quibus

(*f*) *Labbe to. 2. bibl. p. 172.*

bus libris ea comprehendit miracula, quæ Floriaci maximè, & alibi patrata fuerant regnante Rotberto: quibus Rodulfus Tortarius ejuſdem loci monachus adjecit ea, quæ principatu Heinrici geſta ſunt. ANN. CHR. 1004.

LV. Monachorum extremis deficto adeſt ſanctus Benedictus.

Abbonis tempore contigit, ut cœnobita quidam monaſterii ſancti Albini Andecavenſis, Ainſiedus nomine, qui ex clerico illic monachus fuerat, *meliorandæ vitæ gratiâ*, ut cum Aimoino (*a*) loquar, ad Floriacenſe monaſterium ſe conferret: ubi poſtquam aliquamdiu commotatus fuiſſet, ad proprium cœnobium reverſus eſt. Paullo poſt accidit ut in gravem tumeſcentis coxæ morbum incideret; ſed aliud longè gravius acceſſit incommodum, quòd abbas ipſius monaſterii, ſortè Hucbertus ſuperiùs (*b*) memoratus, ob quaſdam eum eo ſimultates, cunctis fratribus interdixiſſet, ne quis eum, etiam in extremis, viſitaret. Ingraveſcente morbo, fratres, ut moribundo ſuccurrerent, accerſiri rogavit: at id negatum. Cauſam ubi reſcivit ab eo fratre, cui ſoli ipſum invifere permiſſum erat, abbatem obnixè per nobiliores civitatis precatur, ſibi ut miſereatur, utpote ad ſatisfactionem, ſi quid in eum non rectè commiſiſſet parato: ſed abbas ad preces obſurdeſcit. Tum verò commuuem omnium monachorum patrem invocat *iuſtimus* frater, ſanctum videlicet Benedictum; voverque, ſe, ſi ejus meritis invaleſceret, ad ſaetas ejus reliquias voti exſolvendi, & gratias agendi causâ profecturum. Nec mora precanti adfuit benigniſſimus Pater, preſſoque vulnere particulam quamdam putrefactæ carnis expreſſit; ſicque infirmo priſtina brevi ſanitas reſtituta, cujus beneficii memor frater, votum ſuum devotè implevit.

(*a*) *Aimoin. lib. 2. de mirac. S. Benedicti, c. 14.*
(*b*) *ſupra n. 13.*

LVI. Johannis papæ privilegium pro Sancto Florentio.

Salmuſenſe ſancti Florentii cœnobium ad hoc uſque tempus regebat Rotbertus, idemque Miciaeenſium abbas, quo flagitante Johannes papa XIX. ampliſſimum Salmurenſibus privilegium impertit ad preces *dominæ Bertæ reginæ, ac filiorum ejus Theobaldi, & Odonis*, quo privilegio omnes ejus loci immunitates, tum a fiſcalibus tributis, tum a ſynodalibus debitis omnium eccleſiarum, quæ ab ipſo loco pendebant, confirmatæ ſunt, prout eas longè ante conceſſerant Carolus Magnus, qui monaſterium in loco, cui vocabulum Glonna, olim reſtruxerat; ejuſque filius Ludovicus, cognomento Pius. De illo autem novo cœnobio, quod poſt „ vaſtationem Nortmannicam a nobiliſſimo comite Theobaldo conſtructum fuerat „ in loco, qui dicitur Salmurus, videlicet in abbatia ſanctæ Dei-genitricis Ma„ riæ & ſancti Johannis Baptiſtæ, quæ a Carolo, filio Ludovici, ſancto Floren„ tio collata fuerat, ſtatuit pontifex, ut ne cujuſvis alterius dominio ſubdatur, „ præterquam Theobaldi atque Odonis, eorumque heredum; nec ullus novas eidem „ loco leges imponat, præter eas, quæ ab Arduino archi-piſcopo & comite „ Odone, filio Theobaldi, præſcriptæ fuerant. Scriptum per manus Georgii no„ tarii ac ſcriniarii ſanctæ Romanæ eccleſiæ, in menſe Aprili, ind ctione ſecundâ. Paullo ante, id eſt anno DCCCCXCIV. Rainaudus epiſcopus Andecavorum eumdem Rotbertum abbatem, & eccleſiam ſancti Florentii ei commiſſam, omneſque ejus *ob*„ *edientias* per ſuum epiſcopatum conſtitutas, ob omni procuratione abſolverat, ex„ cepto, cùm ipſe, ejuſve ſucceſſores per abbatiam ſancti Florentii tranſirent. Actum IV. nonas Junii, anno Hugonis regis VII. quibus litteris ſubſcribit Rainaudus epiſcopus, & cum eo Hildeoiannus archidiaconus, Lebertus decanus, & Karitius theſaurarius: tum ex parte abbatis Ogerus præpoſitus, Helias æditnus, Galo cellerarius, Rainaudus abbas ſancti Mauri, & alii. Ille eſt Galo monachus, qui Livriacum a Gaufrido Britanniæ comite, Conani filio, Fulconis Nervæ ax ſororo nepote, impetravit, eo pacto, ut patris ejus Conani anniverſarium fieret; quem locum Galterius Redonenſium præſul ab omni exactione exemit.

LVII. Gauzbertus abbas Majoris Monaſterii.

Majori monaſterio tunc præerat Gauzbertus abbas ſancti Juliani & Butgulienſis monaſteriorum, ut probat notitia quædam rei geſtæ, quo pacto *anno incarnationis dominicæ milleſimo quarto acceſſit ante præſentiam Bertæ reginæ Giſlebertus præpoſitus* laicus, *humiliter deprecans dominum abbatem Gauzbertum, pariterque congregationem* „ *ſancti Martini Majoris-monaſterii*, ut in alodo Comarciaco arpennos quatuor vi„ neæ ſibi uxoricæ ſuæ Ingutiæ concederent: quod ipſi conceſſum, acceptis ab eo ſolidis octoginta. His litteris apponuntur ſigna *Bertæ reginæ, Odonis comitis fi„ lii ejus, Gauzberti abbatis, Gauzfridi vicecomitis*, & aliorum. Hinc emendandus catalogus (*c*) abbatum Majoris-monaſterii, in quo Odo comes hoc anno Guiſlebertum ejuſdem loci abbatem feciſſe dicitur. Eodem ferè tempore Burchardus comes, ejuſque filius Rainoldus Pariſiorum antiſtes a Rotberto rege obtinuerunt, ut ex rebus ſibi a rege in beneficium conceſſis aliquid conferrent *oratorio pariſſimi confeſſoris Chriſti Martini, quod Majus-monaſterium præ cæteris in noſtris*, inquiunt, „ *partibus nuncupatur*, neupe capellam quamdam, ſancti Audoeni nomine conſe„ cratam, *quæ proprio jure olim eidem loco videbatur adjecta, ſed a ducibus Francia* „ inde abſtracta, hactenus in beneficium conceſſa fuerat. Rotberti hac de re di-

(*c*) *Baluz. Miſcell. to. 2. p. 309.*

ANN. CHR. 1004.

ploma est sine chronicis notis. Hæc capella alio nomine abbatia sancti Audoëni vocatur, ex qua monachi sancti Juliani arpennum unum & dimidium terræ, su„ per quam *capitium monasterii*, id est ecclesiæ, sancti Juliani fundatum erat, obtinuerant sub annuo censu sex denariorum: qui census tam diu persolutus est, *donec domnus Gauzbertus abbas sancti Juliani Majori quoque monasterio præesse cœpit*; qui a fratribus Majoris-monasterii remissionem istius census impetravit, eâ lege, ut *singulis annis in festo sancti Juliani pleno congio pigmenti, & pleni corbe eamistellorum, & oblatarum, & nebularum redderet, prædicti census cessaret exactio*: quod tamen post Gauzberti obitum petsolvi desitum est; sicque utrumque, & census nimirum & munus, amissum. Mirum est in superioribus litteris Rotberti regis Majus-monasterium *oratorii* nomine designari. Etsi enim a prima testitutione vitæ monasticæ exiguum erat, eo tamen tempore illic jam multùm creverat monachorum numerus, qui quidem viginti-septem subscribunt chartæ anno nono Rotberti regis datæ, quâ Gauzbertus abbas, Sicbardus decanus, cæterique Majoris-monasterii fratres, monachis sancti Juliani, quasdam suæ potestatis vineas sub annuo censu tradunt, eâ conditione, ut tres homines sibimet succedentes, *jure mortalium* eas tenerent, ex quibus unus fuit Adraldus nepos Odonis abbatis sancti Genulfi. Sub abbate autem Ebraldo Gauzberti successore monachi ad quinquaginta in Majori monasterio erant.

Eodem Gauzberto abbate stipulante, ut in Burgulienſi chartario legitur, Guillelmus Aquitanorum dux & Pictavorum comes, ecclesiam de *Buceau* fundasse dicitur, eique prædia in dotem assignasse. His litteris appolita sunt signa ipsius Guillelmi Aquitanorum ducis, Emmæ comitissæ genitricis ejus, Adalmodæ uxoris ipsius, Illi Santonensis episcopi, Fulconis comitis, Odonis sancti Martini decani, Gauzfredi thesaurarii, Savarici vicecomitis. *Actum Milliacensi monasterio in sollemnitate sancti Johannis Evangelistæ, anno incarnationis Domini* M IV. *regnante Rotberto rege anno* XLVI. (*).

(*) *Ibid.* LVIII. Teutoni Fossatensi abbatiæ suffectus Theobaldus. (a) *Capitul. tom. p.* 1389.

Cùm Teuto abbas Fossatensi monasterio aliquamdiu præfuisset, pastoralis demum sollicitudinis pertæsus, præfecturam abdicare, & secessum petere constituit. Huic rei opportuna visa est villa quædam in agro Remensi, scilicet (a) Flotiacus, ubi Carolus Calvus prædium Fossatensibus olim contulerat. Istuc profectus, *baculum curæ pastoralis* per Walterium ministrum suum, tamquam abdicationis suæ testimonium, Fossatensibus referri jussit. Rotberto rege sacti admonitus, cum Burchardo comite, ejusque filio Parisiorum episcopo Rainaldo consuluit, quid hac in re agendum esset. Hi successorem Teutoni sufficiendum censent. Erat tunc temporis in Cormaricensi monasterio Theobaldus, Rainaldi episcopi ex matre frater & filius Haimonis comitis Corboilensis & Elizabethæ, quæ Burchardo comiti secundo nupserat. Is monachum Cluniaci sub sancto Mayolo professus, postea Cormaricensi monasterio præpositus fuerat. Hunc rex accersiri jussit, eumque Fossatensibus præfecit, suadentibus nimirum Burchardo & Elizabethâ, quibus gratissimum fuit, talem virum proximo & acceptissimo sibi monasterio præesse. Verùm Teuto, postquam aliquantum temporis in illo secessu exegit, Fossatenses revisere in animum induxit. Ubi Novigentum ad Marronam accessisset, suum fratribus adventum significavit. Plerique inopinato attoniti nuntio, reditum ei negandum censent; munus quippe, quod gesserat, ab eo sponte relictum; alium abbatem subrogatum; nec proinde locum ei superesse. Teuto acceptâ responsione dubius ancepsque quid ageret; Cluniacum demum, ubi primò monachum egerat, repetere statuit, ibique reliquum vitæ in sanctis exercitationibus transegit, diemque obiit idibus Septembris. ad cujus sepulcrum multas virtutes patratas fuisse auctor est Odo Fossatensis monachus in libro de vita Burchardi comitis; ex quo hæc omnia accepimus. Idem testatur, Teutonem Cluniaci supervixisse duobus ejus successoribus, Theobaldo & Hildeberto, qui brevi tempore Fossatense post eum monasterium rexerunt. In necrologio sancti Benigni Divionensis notatur idibus Octobris *Teto abbas*, non alius, ut puto quàm Fossatensis.

LIX. Psalmodium instauratur.

In Septimania Psalmodiense monasterium, quod solo ferè æquatum erat, instaurari cœptum Rotberti regis anno octavo. Habitus ea de re illius provinciæ nobilium conventus, in quo restruendi cœnobii cura Warnerio abbati demandata est, eique commissa loci præfectura. Exitat ejus rei mutilum instrumentum in codice Psalmodiensi, cujus extrema tantùm verba legi possunt, nempe ut *dictus Vvarnerius suscipiat reædificandum & reparandum sancti Petri Psalmodii monasterium, & ei abbas præesse* debeat. Subscripta leguntur signa *Vvarnerii abbatis, Giraldi abbatis S. Ægidii, Adalaicæ comitissæ, Vvillelmi comitis Tolosæ, Pontii comitis, Ilevii, Vvillelmi comitis Provinciæ, Rotbaldi comitis, Hugonis comitis, & Pontii fratris ejus, Frotarii episcopi, Arthaldi pontificis, Dolonis episcopi, Fulcranni episcopi,*

Pe-

Petri præſulis, Gauſeliai, Bernardi, & aliorum. *Actum anno regis Rotberti* VIII. Hoc ipſo Rotberti regis anno Arimannus & nator ejus S. Petro Pſalmodienſi & Warnerio abbati contulerunt eccleſiam ſancti Aſciſcili de Mutationibus (*) in territorio Suſtantionenſi. Ad hæc eidem Warnerio Guillelmus comes & uxor ejus Adelais, ac cognatus ejus Rotbaldus comes, ac Guillelmus frater ejus, dimiſerunt eccleſiam de *Bergea*, cum appendicibus ſuis, ſitam in comitatu Aquenſi. Multa alia eidem collata loco tempore Warnerii abbatis uſque ad annum triceſimum Rotberti regis. ANN. CHR. 1004.

(*) *Mudaiſons*.

Hoc anno milleſimo-quarto (*a*) conſignatur donatio cujuſdam alodis, pertinentis ad abbatiam ſancti Laurentii anitam eccleſiæ Narbonenſi, Guifredo abbati & monaſterio Coxanenſi, facta ab Ermengaudo arcbiepiſcopo. Huic donationi ſubſcripſere poſt eumdem Ermengaudum Adalbertus epiſcopus Carcaſſonenſis, Fredolonus Helenenſis, & Ermeſindis vicecomitiſſa, cognomento Bona. *Facta carta donationis iſta, indict.* II. *ſub die* III. *kal. Novemb. anno* VII. *regnante Rotberto rege*. Legendum *anno* VIII. vel id referendum ad annum præcedentem. Hæc ſancti Laurentii abbatia undecimo hoc ſæculo redacta fuit in prioratum, & monaſterio Craſſenſi unita. Coxano facta donatio. (*a*) *Marca Hiſp. p.* 419.

LX. Vuillelmi vicecomitis profeſſio monaſtica in extremis.

Sed præ aliis inſignior eſt Willelmi Maſſilienſis vicecomitis converſio in extremis facta in monaſterio ſancti Victoris, ex cujus tabulario totidem verbis referenda videtur.

Inſpirante Dei miſericordiâ, & ejus piâ annuente clementiâ, qui non vult mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat; ego Vuillelmus vicecomes Maſſilienſis, dum jacerem in lectulo meo in infirmitate, quam mihi idem Dominus dederat; circumſteterunt me fratres monaſterii beati Victoris, Voifredus ſcilicet præpoſitus ipſius monaſterii, a domno abbate Garnerio conſtitutus, ac reliqui fratres: &, ſicut mos eſt ſervorum Dei, cœperunt ſurgere, quatenus ſæcularem militiam relinquerem, & Deo militarem, multa de ſanctis ſcripturis nuntiantes. Ego autem ſermonibus eorum compunctus, gratiâ Dei comam capitis depoſui, & ſecundùm regulam ſancti Benedicti habitum monachalem ſuſcepi, & ſupra ea, quæ in ſanitate mea jam olim eidem monaſterio beati Victoris martyris dederam, id eſt villam Almis cum omnibus adjacentiis ac terminis ſuis; nunc etiam pleno ſenſu ac pleni memoriâ, propter remedium animæ meæ, facio hanc donationem omnipotenti Deo ac ſancto Victori, & abbatibus ac manachis in eodem loco ſervientibus, de ipſa villa, quam vocant Campanar, da ipſa ſcilicet medietate mea, quam ega propter veſtitionis cauſam ibi habeo, vel habere debeo, cum integritate & abſque alla diminutione, &c. Facta charta donationis hujus in Maſſilia civitate, anno incarnationis dominicæ MIV. *idibus Octobris, regnante Rodulfo rege. Ego Vuillelmus, qui hanc donationem fieri juſſi, manu propriâ roboravi. Domnus Pontius epiſcopus firmavit. Guillelmus frater ſuus firmavit. Fulco firmavit. Aicardus firmavit. Ermengarda mulier domni Vuillelmi firmavit. Lambertus firmavit. Adamarus filius Vuillelmi firmavit. Legarda filia ſua firmavit, &c.*

Ex his apparet, Garnerium abbatem fœnlarem fuiſſe, qui loco ſui Wifredum præpoſitum conſtituit, poſtmodum abbatem futurum. Willelmo vicecomiti ſucceſſit Willelmus ſeu Guillelmus, frater Pontii epiſcopi, qui & ipſe munificus fuit in ſanctum Victorem.

LXI. S. Euſebii Aptenſe monaſterium. (*) *Apt.*

Apud Aptam-Julian (*) in Provincia occidentali exſtat ſancti Euſebii monaſterium noſtri Ordinis, cujus prima hoc anno diſerta mentio nobis occurrit in quodam inſtrumento, a Sancta-Marthanis primùm relato, in quo *donatio loci ſancti Euſebii cum eccleſiis Deo conſtructis, videlicet ſancti Euſebii, ſancti Mauricii, & ſancti Juſti confeſſoris* cum ſuis adjunctis, facta perhibetur *ad ipſum abbatem & monachos anno* MV. a Roberto quodam & Muraco eorumque uxoribus, qui *fundatores* dicuntur. Hinc ſancti Euſebii monaſterii origo relata eſt ad hunc annum, cujus primus abbas fuiſſe traditur ſanctus Martianus, ortus ex caſtro Sanione in diœceſi Aptenſi. Verùm vir nobilis & eruditus D. De *Remerville a* ſancto Quintino, civis Aptenſis, qui omnia ſancti Euſebii & aliarum ejuſdem urbis eccleſiarum archiva diligenter evolvit, nec prædictum inſtrumentum invenit, cenſet ſanctum Martianum longè antiquiorem eſſe, utpote cujus nomen perantiquo martyrologio, quod nullos ſæculi noni ſanctos continet, inſertum eſt; adeòque ſancti Euſebii monaſterii primordia ad finem ſaltem ſæculi octavi referenda: quod a Sarracenis ſub exitum ſæculi noni cum multis aliis eccleſiis everſum, in manus laicorum devenerit, abbatiæ nomine donatum, quam laici illi anno MXXXI. Nemauſenſi ſancti Ægidii monaſterio contulerunt, ut ſuo loco videbimus. Inſuper ad id confirmandum idem vir doctus præfert quaſdam donationis litteras, *anno* XX. *imperante Ludovico Boſonis filio*, Aptenſi ſanctæ Mariæ eccleſiæ factæ cujuſdam vineæ apud Sanionem, attinentis ab una parte *ad ſanctum Juſtum*, quo nomine ſignificari putat ſancti Euſebii

ANN. CHR. 1004.

bli monasterium, cujus patronus cum sanctis Eusebio & Mauricio erat sanctus Justus. Verùm etsi hæc probabilia sint, non tamen tanti videntur, ut sancti Eusebii monasterium ejus esse antiquitatis evincant. Quapropter vulgatam sequimur opinionem, dum certiora nobis argumenta suppetunt. De sancto Martiano abbate plura inferiùs.

LXII. Fulradus abbas S. Vedasti ejectus. (a) *Balderic. lib. 1. cap. 6. & 16.*

Ad hoc etiam tempus revocanda est exauctoratio Fulradi abbatis monasterii sancti Vedasti Atrebatensis, qui, ut irregularis vitæ actus impune prosequeretur, rixas (*a*) inter episcopum Rothardum & Baldainam comitem primum, dein inter eumdem Balduinum & Erluinum episcopum serere non desistebat. Sed tandem fraude ejus intellectâ, comes Attebati, *in ipso claustro monachorum statuta concilia*; Erluinum episcopum eò invitavit, & factâ de Fulradi moribus inquisitione, comperto quòd nihil religionis, nihil bonæ frugis haberet, cum episcopo in custodia recludendum tradidit. Tum regiminis cura Heriberto probatissimæ vitæ monacho commissa: sed, cùm is ad reparanda monasterii damna minùs idoneus videretur, in ejus locum substitutus est Richardus abbas Virdunensis. Fulradus interim metropolitanum appellat; tum raptâ secum pecuniâ, quam ex rebus sancti Vedasti furto subtraxerat, in urbem Remorum teodit ad Arnulfum archiepiscopum, quem oblatis muneribus sibi faventem reddere tentavit, ut ejus auctoritate reditus ad amissam dignitatem sibi pateret. Verùm, dum causa suspenditur, Fulradus in turpi conversatione perseverans, malè periisse traditur.

LXIII. S. Trudonis abbates (*b*) *lib. 46. n. 82.* (*c*) *Spicil. to. 7. p. 347.* (*d*) *Labbe to. 1. Bibliotb. p. 678.*

Post Erenofridum abbatem sancti Trudonis supetiùs (*b*) memoratum, monasterio præfectus est hoc anno Adelardus abbas, eo nomine primus, qui locum texit *annis triginta quinque, scilicet usque ad annum incarnationis trecentesimum nonum*, ut habet chronographus (*c*) Trudonianus, qui tamen paullo post, Adelardum anno DCCCXCIX, abbatem factum fuisse dicit. Hunc ab Adalberone secundo Mettensi episcopo, cujus sedi ab origine monasterium subjectum erat, ordinatum fuisse colligimus ex vita ipsius Adalberonis, qui *sancto* (*d*) *Trudoni duos abbates* præfecisse dicitur, Erenofridum scilicet, qui quatuor tantùm annis cœnobio præfuit, & Adelardum primum de quo in præsens agimus. Id si verum est, Adelardi ordinationem factam esse oportuit non serius hoc anno, qui Adalberonis junioris extremas fuit. Hic sancto Trudoni decimas villæ Pomerii, in Mosellacensi provincia sitæ, concessit, eas ultro conferentibus incolis, qui reliquias quasdam sancti Trudonis ab Adelardo abbate ingrati animi signum acceperunt, tustante Stepelino monacho in libro primo de miraculis sancti Trudonis. Adelardus abbas ejus loci familiam sincerè dilexisse perhibetur, maiteque caritatis fuisse tempore urgentis famis erga subjectos monasterii; „ quos cæteris præferebat, aliis solitus dicere: Pascat te tuas dominus, cujus es „ servus. De cæteris ejus factis nihil aliud accepimus, nisi quòd vexatus fuit a Theoderico Mettensi episcopo, & in eam urbem captivus abductus, dum per præpositos interim res monasterii curarentur, exsulantis abbatis vices gerenta Poppone abbate Stabulensi: sed tandem, agente Leodicensi episcopo, honorificè revocatus: *quem revertentem tanta comitata est gratia*, inquit chronographus, *ut ecclesiam suam non modò accessurus faceret abundare, verùm interius & exterius varia cultu diversisque ornamentis gloriosè coruscare.*

LXIV. S. Martini Trevirensis cœnobium direptum. (*e*) *Brouwer. to. 2. p. 496.*

Apud Treviros grave damnum passi sunt (*e*) sancti Martini cœnobitæ ab Adalberone viro præpotenti, ædis Paulinianæ præposito, qui agris & fundis illius monasterii jam dudum inhiabat. Jacebat tum poellare sancti Simphoriani cœnobium, juxta urbem versùs aquilonem olim supra litus Mosellæ positum, sed Normannicâ tempestate evertsum. Ex ejus tamen superstite templo nonnihil proventuum redige-bant Martiniani monachi, qui sacra illic subinde celebrabant. Dum verò ipso die festo beati Symphoriani martyris pervigilia in illic haberent, contigit in proximo fluvio Mosella, solatii rudentibus, molas in se ipsas impactas illisasque quassari, ob idque ingentem concurrentis vulgi clamorem tolli. Hoc excitati monachi, e templo mox prosilientes spectatum accurrunt, ecquid rei esset. Fortè, dum hæc aguntur, Liudolfus archiepiscopus pro festi religione templum ingreditur cum Adalberone, qui hac officii divini intermissione ad probandam monachorum socordiam tam dextrè usus est erga archiepiscopum, ut, eo permittente, sublatum inde thesaurum ad ædem sancti Paulini asporraverit. Rei indignitate commoti monachi, posterâ die querelas apud archiepiscopum deponunt: at ille, variis cunctationibus controversiâ extractâ, petitores tam diu ludificatus dicitur, donec, non solùm templum Adalbero, sed & omnes eò pertinentes agros, nemine vetante, occuparet. Non malò post archiepiscopum rei dissimulatæ pœnituit, isque de restitutione seriò cogitare cœpit: at morte prævenitus, id exsequi non valuit. Adalbero ille filius erat Sigefridi comitis Luciliburgensis, frater verò Cunegundis reginæ, postmodum imperatricis, & Theodetici junioris Mettensis episcopi; de quo paullo post agemus.

In

In Anglia conditum eſt Burtonenſe monaſterium in agro Staffordienſi, ab Ethelredo rege confirmatum, cujus annales nuper editi ſunt, ſed in his nihil ferè in rem noſtram præter ſeriem abbatum illius monaſterii; cætera pleraque ad res civiles pertinent. ANN. CHR. 1004. Burtonenſe monaſterium.

In Campania Italiæ terræ motus per dies quindecim ita ſævit, ut præter cæteras multis in locis, ædem Caſinatem decaſſerit; quo tempore Romæ ex angina morbo plurimi interierunt: cujus morbi occaſione Franco quidam ad monaſticam profeſſionem confugit; ſic autem res ſe habuit. Vigebat tunc monaſticæ religionis norma in monaſterio ſanctorum Bonifacii & Aleali ſub Leone ſanctiſſimo abbate. Ejus famâ commotus vir nobilitate, opibuſque inſignis Johannes Canaparius, eò acceſſit, & monaſticum habitum induit, idemque amicis & propinquis ſuis ut facerent, perſuadere, ſed fruſtra, tentavit. Ex eo numero erat quidam ejus convicaneas & affinis, Franco nomine, cognomento Maringus, homo nec ignobilis, nec fortunæ mediocris: qui dum ante eccleſiam ſanctorum Coſmæ & Damiani, viâ ſaeră conſiſteret, turgente gutture, ad extremos halitus redactus eſt. Mox ille, datâ cuidam aſtanti dextrâ, ad prædictum monaſterium ſe duci rogavit, immemor parentum & eorum, quæ ipſum a ſequendo Canapario deterruerant. Ubi illuc advenit, deficientibus viribus & anhelitu, genibus ejus advolutus multis precibus obſecrat, ut ſe infidelem in ſnum demum conſortium admittat, ſanctiſque loci patronis, Bonifacio & Aleaio, conciliet, ne in poteſtatem veniat dæmonum ſibi infeſtorum. His flexus Canaparius, abbatem & fratres obnixè rogavit, ut Franconis votu facerent ſatis. Illi verò confeſtim annuunt; cumque monaſticâ veſte induunt. Sed, cùm dæmones Franconi inſultare pergerent, quod unum ei deerat, profeſſionem regularem fecit; ſtatimque animam exhalavit. Eodem anno ibidem deceſſit Johannes Canaparius, cujus epitaphium, quod in eadem eccleſia haud longè ab altari hactenus legitur, Baronius ad hunc annum retulit. In cujus fine poſt undecim metricos verſus, proſâ oratione Johannes ſic inducitur loquens. *Precor vos omnes qui huc poſt me venturi eſtis, ut pro me preces fundatis; & propter charitatem, quam violare non licet, nemo ſumat, nec alienum cadaver ſuper me mittat: quod ſi hoc præſumpſerit, ſit maledictus, atque in perpetuum anathemate conſtrictus.* Hæc adjuratio apud veteres Romanos aſtatiſſima erat; tum ſubditur. *Credo quòd Redemptor meus vivat, & in carne mea videbo Deum ſalvatorem meum. Ab incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti anni ſunt mille* XXXII. *obiit menſe Octobri, die* XII. *indictione* III. a Septembri inchoatâ. LXV. Johannis Canaparii & Franconis obitus.

POſt mortem Ottonis Lotharingiæ inferioris ducis, filii Caroli principis, qui ex Ludovico Tranſmarino & Gerberga regina ortus erat, Heinricus Germaniæ rex, nullâ ratione habitâ duarum Ottonis ſororum, qui abſque liberis deceſſerant, ducatum contulit Godefrido, Godefridi comitis Virdunenſis filio ex Mathilde Herimanni Saxonum ducis filia, quæ itidem Fridericl ex comite monachi facti apud ſanctum Vitonum, Gozelonis & Hezelonis, alio nomine Herimanni, parens erat. Godeſtido abſque maſcula prole defuncto, ſuffectus in illo ducatu frater Gozelo, qui etiam ducatum Moſellanum poſt Fridericum ducem anno MXXXIV. adeptus eſt. Hezelo comes Einbamenſis ex Mathilde uxore duos habuit (*a*) filios, Gregorium & Godefridum; & filiam unam, nomine Odillam, quæ fuit abbatiſſa ancillarum Dei in monaſterio ſanctæ Odiliæ, ac demum apud ſanctum Vitonum, ex beati Richardi vaticinio, mortua, ſepultaque eſt: ubi Hezelo Herimannum filium *in annis pueritiæ Deo obtulit*, ob idque *omnem devotionem ſuam* deinceps *ad eumdem locum vertit*; poſtmodum ibidem factus & ipſe monachus. Cæterùm Ottoni Lotharingiæ inferioris duci ſuperiùs commemorato duæ ſorores fuere, Ermengardis & Gerbetga: quarum natu major Ermengardis Alberto Namucenſi comiti nupſit, quæ Albertum ſimiliter comitem Namuceuſem genuit, duaſque filias, Hadevvidem & Emmam Loſſenſem: Hadevvidis porro, Geraldo Alſatio nupta, Theodericum Lotharingiæ Moſellanæ ducem, ex quo deinceps Lotharingiæ duces haud interruptâ ſerie prodierunt, & Gerardum comitem procreavit. ANN. CHR. 1005. LXVI. Lotharingiæ duces. (*a*) *Lobb. to. 1 p. 161. & 167.*

Tunc Lotharingiam Moſellanam adminiſtrabat dux Theodericus, Friderici itidem ducis filius ex Beatrice Hugonis Magni filia, frater verò Adalberonis ſecundi Metenſis epiſcopi, qui patruo ſuo ejuſdem nominis epiſcopo in illa ſede ſucceſſerat. Fortè Theodericus ejus frater res quaſdam ſancti Arnulfi monaſterio abſtulerat, quas ejus loci cœnobitæ ab eo repetebant. Ad finiendam litem dies medio menſe Maio ab eo ægrè tandem indicta. Adfuit condictâ die Adalbero pontifex, qui tum ejus diei æſtu vehementi, quantum nemo ab omni retro mortalium memoriâ experrus erat, tum litis importunitate fatigatus, Numeniacum impranſus mediâ nocte pervenit. Tum cibo refectus, ubi paullulum ſomni cœpiſſet, ad laudes Deo LXVII. S. Arnulfi res ab Adalberone ſervatæ.

pet-

ANN. CHR. 1005. Adalberonis obitus

persolvendas surrexit. Vix eas absolverat, cùm paralysi repentè ita correptus est, ut neque manus pedesve, neque linguam movere posset. Ad tam inspératum nuntium sit undique concursus, non modò sacrilatium & clericorum, sed etiam monachorum, immo & sanctimonialium & eremitarum, qui tanti patris casum inconsolabiliter lugebant. Eò etiam accurrit duo Theodericus ejus frater cum primariis aliis viris. Numenlaco in urbem deportatus, primò sancti Stephani principem ecclesiam adire voluit, ubi sibi commissum gregem Deo commendavit; inde ad domum episcopalem deiatus, quidquid residui ea facultatibus ipsi supererat, ecclesiis, servis Dei, egenisque distribui curavit. Quin etiam *Beato Martino Turonis*, ut ejus vitæ scriptoris verbis utar, *sancta Dionysio Parisius, sancto Remigio Remis, sanctæ Mariæ Virdunı, sancta Petro Coloniæ, multisque aliis per Francium superiorem, inferioremque sanctis xenia* misit, quò eos sibi in cœlo patronos conciliaret. Tandem post aliquot dies ad eorum consortium migravit sub finem hujus anni, scilicet XIX. kalend. Januarii, primâ horâ feriæ sextæ. Ejus corpus totum *ex more, & pontificalibus vestibus, & ipsis prætosis*, indutum, toto ejus diei tempore & sabbato insequenti in ecclesia sancti Stephani servatum, indeque devectum in monasterium sancti Symphoriani ab eo conditum, ibidem cum aliis sanctis antecessoribus suis humatum est feriâ secundâ ante altare sancti Symphoriani, justa ei persolvente Bertnido Leucorum venerabili pontifice, qui ab eo educatus fuerat.

LXVIII. Abbates quadraginta ab eo ordinati.

Adalberonis gesta posteris tradidit auctor gravis & æqualis, abbas scilicet ejusdem monasterii tertius, qui se ab illo benedictum fuisse testatur, asseritque abbates *usque ad quadragenarium pene numerum*, non quidem in totidem locis (nam in illâ diœcesi tot monasteria non erant) sed tres aliquando uno in loco ab eo consecratos, *ut est judicia*, inquit auctor, *hoc sacer locus, cui Deo auctore, licèt indignissimi præsidemus, dum præcedentibus duobus sanctis & venerabilibus patribus Fingeno ex Hibernia, & domno Simando, ex Gorziæ ferulis ad regendum abducta, nos, qui hæc scribimus, benedictione hujus beati pontificis tertio loco regimini successere compulsi fumus*. Hunc verò Constantinum abbatem nobis videri superiùs (*a*) diximus. Addit ille, abbates sancto Trudoni duos, sancto Adelpho in monte Romatici duos, sancto Felici seu Clementi duos, sancto Martino ultra fluvium Mosellæ duos ab eodem ordinatos episcopò, cui solus Immo Gorziensis abbas ante ejus promotionem ordinatus, eidem supervixit.

(*a*) num. 45.

LXIX. Theodericus ejus successor.

Adalberoni suffectus in sede Mettensi Theodericus junior, Chunegundis reginæ frater, qui multas in illa ecclesia procellas excitavit. Huic duo Theodericus post mortem fratris sui Adalberonis episcopi, favente Heinrico rege, commiserat Mettensem episcopatum, dum ipsius filius Adalbero, cui hanc dignitatem asserere volebat, adhuc puer adolescaret. Verùm ille, pueto urbe excluso, episcopatuque usurpato, ipsum etiam Theodericum ducem bello capit, & cum Heinrico fratre suo Luciliburgensi comite, rebeliat adversùs Heinricum regem. Hic urbem obsedit, opitulantibus Slavis, a quibus *ecclesia una* sorte sancti Martini, *quæ extra Mettensem stabat civitatem, & congregata ibidem serviebat vastatur*, Ditmaro (*b*) testante, quod damnum tea magna ea parte reparasse dicitur. Factâ demum pace, Theodericus episcopus novæ sancti Stephani permagnificæ ecclesiæ fundamenta jecit. Eidem Albertus (*c*) Mettensis monachus historiam de rebus sui temporis nuncupasse dicitur; sed an hæc historia usquam reperiatur, ignotamus. Theoderici tempore Mettis in insula Mosellæ prope monasterium sancti Vincentii conditum est Benedictinarum virginum (*d*) cœnobium, cujus nulla ferè supersunt vestigia. In chronico Saxonico agitur hoc anno de synodo nonis Julii habita in loco, *qui dicitur Trotmanni*, eique Theodericus Mettensis episcopus interfuisse dicitur; quod si ita est, hæc synodus celebrati non potuit hoc anno nonis Julii: siquidem Adalbero Theoderici decessor usque ad Decembrem insequentem superstes fuit. Ditmarus tamen hunc annum assignat huic synodo cum chronico Saxonico, ea quo lacuna hujus loci apud Ditmarum supplienda est. In illa synodo, præter preces & eleemosynas indictas, decretum est, ut vigiliæ sancti Johannis Baptistæ, apostolorum Petri & Pauli, atque sancti Laurentii *in pane, sale & aqua* jejunarentur, ut & sexta feria ante natale Domini; vigiliæ verò assumtionis beatæ Mariæ, & apostolorum, & quatuor tempora, sicut in quadragesima: exceptâ feriâ sextâ ante natale Domini, quam *in pane, sale & aqua* jejunari statutum est. Hæc est illa synodus, quæ vulgò Tremoniensis appellatur.

(*b*) *Ditmar. lib. 5.*

(*c*) *Meurisse p. 349.*

(*d*) *ibid.*

Trotmanni synodus.

LXX. Godehardus abbas Hersfeldenses reformat.

Post mortem Bernarii Hersfeldensis abbatis suffectus in ejus locum Godehardus abbas Altahensis. Erat Bernarius genere non minùs quàm dignitate illustris, sed humanitatis populatis famam aucupatus, fratres suos fovebat indulgentiùs, *ita ut more canonicorum proprietates sibi, tam in privatis ædificiis, quàm & in equis, & cultioribus quoque plurimis vestimentis, ac cæteris mundanæ gloriæ pompis vindicarent*.

rent, & licentiam quoque dandi & accipiendi cum illicitis ac superfluit convivii, cæterisque talibus usurparent. His accessit biennio ante obitum morbus Bernutii abbatis, ejusdemque a monasterio absentia, qui ultra Fuldam unnem in monte, ubi monasterium in honorem sancti Petri exstruxerat, curandæ valetudinis causâ *cum militibus ac cæteris sibi familiaribus*, mollius degebat, dum interim fratribus vix necessaria suppeditarentur. Hinc factum est, ut Hersfeldenses, tei indignitate commoti, Heinricum tegem sæpius interpellaverint, ut sibi alium pastorem provideret. Dum autem res differtur, moritur tandem Bernarius, cujus in locum rex Godehardum episcoporum consilio subrogavit. Hic verò per Willigisum Moguntinum urebiepiscopum illic institutus, cùm regulæ severiores leges ibidem reformare vellet, metropolituni rogatu optionem dat laxioribus monachis alibi discedendi, paucos secum voluntarios retinens, quos brevi ad reguluris vitæ normam flexit; sicque locum a superfluis & inceptis repurgavit ædificiis, & habitatores ad honestam morum formam composuit. Horum religiosâ conversatione permoti vagi alii monuchi ad proprium tandem ovile ultro reversi sunt, & leni jugo Christi mansuefacti. Sic intru septem annos, quibus Godehardus Hersfeldensibus præfuit, locus ille pristinum vitæ monasticæ splendorem recuperavit. ANN. C. HU. 1003.

LXXI. Tegernense & Chremense eidem commissa.

Addit Wolferus functi Godehardi vitæ scriptor, ex quo hæc accipimus, duo alia monasteria ei commendatu & commissa fuisse, Degurense & Chremense. Degarense seu Tegernsense io Bajouriu superiori monasterium, ad ulpium sauces ad lucum cognominem situm, Gozpertus abbas ud annum MI. rexisse (*a*) dicitur, eidemque defuncto Godehardus ad unum tantùm annum ac duos menses successisse, *ut reformaret locum, insolentiâ monachorum pene collapsum*: at monachis eam translationem contra statuta esse vociferantibus, Gotescalco quoque Frisingensi episcopo Godehardum, quòd alienæ incubaret provinciæ, carpente, Godehardus ad Heinricum rediisse, qui Eberhardum abbatem vel ingratis imposuerit; Eberhardus porro post duos annos abbatiam propter monachorum insolentiam reliquisse; & tamen obiisse, quod implicut, anno MXII. & quidem IV. nonas Martii, juxta chronicon monasterii: post quem Peringerius, concorditer electus, bene ac pie monasterium rexisse perhibetur. (*a*) *Mitrop. Salisb. to. 3. p. 321.*

LXXII. Tegernsensium abbatum series emendata.

In his multa sunt quæ emendatione, vel euplicatione indigent. Gozpertus abbas Attvvico, post annos quinque regiminis defuncto, successit anno DCCCCLXXXVII. ut ex isuperioribus (*b*) intelligitur. Si verum est Gozpertum Tegernsensibus viginti annis præfuisse, ut Hundius notuvit, superstes fuisse dicendus est ad annum MVII. nec ante hunc annum Godehardus ei successisse: at non serius hoc anno Godehardus Tegernsensi monasterio præesse cœpit: si quidem ejus præfecturæ adversatus sit Gotescalcus Frisingensis antistes, cui successit Egilbertus seu Engilbertus unte mensem Novembrem anni MVII. quo uono Egilbertus synodo Francofurtensi subscripsit. Exstat epistolu quædum Godehardi abbatis ad Theodolum episcopum, haud dubiè Frisingensem, qui Godehardo parum se favorubilem præbuit in præfecturu Tegernsensi, (quod Gotescalco tribuitur apud Hundium) eumque in ovile Domini irruisse criminatus est: quod crimen Gotehardus seu Godehardus ipse (*c*) *a* se amolitur his verbis. *Si in unius tam nefariæ criminationis causa me unquam reprehenderet propria conscientia, quàm verecundo vultu, quámque pœnitente animo meâ sponte volumsem me sequestrare a totius christianitatis communione*: & infra. *Quòd me furtivè in ovile Domini me dicitis irrupisse, testit est fidelis curia, populique christiani innumera agmina, quin nihil de vestræ potestatis vel alicujus alterius subjectione mihi vindicare præsumsi: nisi quod de potestatvoe manu summi principis*, id est Heinrici regis, *bodie (non fateor utrùm vellem an nollem) suscepi. Hujusmodi prohibitionem obedientiæ in regula conscriptam vitæ Benedictinæ non invenio, quamvis sæpe sæpius hanc inde detritu sit pre manibus nostris.* Hæc Godehardus in epistola ad Theodulum episcopum, non alium quàm Frisingensem; ud quem itidem scribit Fromundus (*d*) Tegernsensis monachus & *portarius*, rogans, ut prædones monasterii coërceret, ne pauperes ex hac fraude inoplam paterentur, quibus *ex decimatione* rerum suarum elcemosyna conferebatur. Nullus tamen in vulgatis indicibus iovenitur Theodulus episcopus Frisingensis; sed proximè subjicitur Gotescalco Engilbertus, qui aonis triginta-quatuor illum sedem tenuisse dicitur: uut igitur inferendus est Gotescalcum inter & Engilbertum Theodulus: uut dicendum est, binominem fuisse Gotescalcum; quod forte veri similius sit. Jam Tegernsensis monasterii præfecturam inierat Godeburdus, cùm Chremense seu Cremifanense regendum uccepit, ut colligitur ex ejus epistola (*e*) ud Tegernsenses, quibus significat, se *honorificè, simulque coritativè* u cunctis fratribus susceptum fuisse, eosque *devotè* feciſſe, quidquid eis *regulariter* præscripserut. In fine librum Horatii & epistolas Tullii sibi mitti postulat. Exstat alia (*f*) ejusdem Godehardi ubbatis epistola ex co-

(*a*) *Annales. to. 4. p. 450.*

(*b*) *ibid. p. 49. a. 15.*

(*c*) *ibid. p. 349.*

(*d*) *ibid. p. 352.*

(*e*) *ibid. p. 349.*

(*f*) *ibid. p. 352.*

ANN. CHR. 1009.

codice Tegernſenſi ad A. abbatem Lunælacenſis monaſterii, alio nomine *Mauſee* dicti, quâ prænotatum abbatem *a* Chriſtiano Paravienſi epiſcopo *intra quatuordecim noctes* ſub excommunicationis interminatione citatum fuiſſe dicit; eumque monet, ut veniat *cum licentia epiſcopi* ſui G. ſcilicet Gebehardi Ratiſponenſis, eo nomine primi. Hoc monaſterium ab Hungaris vaſtatum a ſancto Heinrico rege inſtauratum fuiſſe legitur. Aliâ quoque epiſtolâ (*a*) idem Godehardus cuidam abbatiſſæ vagam ſanctimonialem remittit, eam apud ſe commorari paſſurus, *ſi qualitas ſexus alio-*
„ *quot permitteret monaſterio fratrum fœminas cohabitare*; petitque, ne ad dedecus
„ ſuæ profeſſionis vel habitus monaſterialis, quo iſta ſoror veſtitur, ulteriùs illam
„ vagari per diverſa loca patiatur.

(*a*) *ibid. p.* 353.

LXXIII. Tegernſenſes ſub Godehardo abbate.

Tegernſenſis monaſterii res adhuc procurabat Godehardus anno MXIX. cùm Heinricus (*b*) imperator, interventu Chunegundæ conjugis ſuæ, atque Gotehardi di-
„ lecti ſui abbatis, monaſterio ſancti Quirini, quod ſitum eſt in loco, qui nomi-
„ natur Tegrinſe, duos regales manſos apud Liupanam contulit. Ejus proinde vices in illo monaſterio gerere Eberhardus, Peringerus, & Burehardus, forſan etiam Ellingerus. Goteſealei Friſingenſis epiſcopi potiùs, quàm Godehardi Hildenſ-
„ heimenſis nunc mihi videtur eſſe epiſtola (*c*) pro Eberhardo abbate ad Hein-
„ ricum regem, conquerente, quòd præ magna penuria victus & veſtitus ordinem
„ regularis vitæ cum ſtarribus ſibi commiſſis retinere non poſſit, ni rex ſubveniat; petitque cum illo epiſcopus, ut monachis jus electionis ſecundùm regulam & privilegia ſua reſtituat. Ejuſdem ferè argumenti eſt epiſtola (*d*) Eberhardi abbatis ad Heinricum regem. Eberhardo ſuffectus Peringerus abbas, cujus extat epiſtola (*e*) ad ipſum Heinricum contra Diemonem ſeo Thiemonem comitem, prædicto monaſterio maximè infeſtum. Sub eo ibidem vivebat Fromundus monachus, qui ad ſubeundum faciendotii gradum vix adduci poterat, hac maximè (*f*) ratione, *quia quantò quiſque altiùs ſcandit, tantò duriùs cadit, ſi illum cadere contigerit*: tum ſubdit Fromundus. *Hæc omnia committo Deo, veſtroque ſalubri conſilio. Hunc gradum non multùm renuo, nec multùm deſidero: ſed vobis, cæteriſque ſenioribus obedio; & ſi talem gradum aſſumſero, quidquid tunc in eo deliquero, puto, ſpero, credo, confido in Chriſto, mihi multò indulgentiùs eſſe, ſi accedo timidè, non temere.* Hæc erat pii ac doctî illius monachi mens de ſacerdotio, cujus epiſtolam ad Theodulum epiſcopum ſuperiùs laudavimus. Ejus diſcipulus (*g*) fuit Ellingerus, poſt Burehardum Eberhardi ſucceſſorem, aut certè poſt Godehardi promotionem ad epiſcopatum ejuſdem loci abbas, non ſemel depoſitus, ut inferiùs (*h*) videbimus.

(*b*) *Groſſer. Divi Bamb. p.* 77.

(*c*) *Analect. to.* 4. *p.* 353.

(*d*) *ibid.*

(*e*) *ibid. p.* 356.

(*f*) *ep.* 357.

(*g*) *ibid. p.* 358.

(*h*) *ibid. p.* 359.

LXXIV. S. Benigni cella erecta

Redeo ad Galliam, ubi Bertoldus Leucorum præſul, *a venerabili* (*i*) *Lingonum pontifice domno Brunone ac Vvillelmo Burgundionum comite, intervenientе religioſo Divionenſi, cœnobii abbate VVillelmo, interpellatus, oratorio ſancti Benigni* (*) *Berſiniacæ-curtis*, duo altaria conceſſit, Algiſi ſcilicet villæ & Berſiniacæ-cur-
„ tis, eâ conventione, ut idem locus Berſiniacæ-curtis a domno Jacob, Tullenſis quon-
„ dam ſedis epiſcopo, monachis ſancti Benigni Divionenſis ex proprio jure olim tradi-
„ tos, ab eodem abbate monaſticâ religione inſigniretur; & ut *vicarios more eccleſiaſtico, qui debita ſynodalia ſolvant, & curam animarum gerant*, in illis duabus parochiis conſtituant. *Acta ſunt hæc, quando fuit placitum de abbatia Poloniacenſi inter domnum Bertoldum & dominum Brunonem epiſcopos in Dodonis-curte juxta Quercus, præſente VVillelmo comite, & VVillelmo abbate, multiſque magnis & nobilibus viris; deinde in plena ſynodo corroborata omnium clericorum laude, ſss. idus Junii, anno dominicæ inc.* MV. *regnante Heinrico Romanorum auguſto.* Ex laicis ſubſcribunt Odalricus comes, Ralmboldus comes & alii: quam donationem idem Berroldus poſtea (*k*) confirmavit. Huic cellæ præpoſitus (*l*) fuit Arnulfus, Gorzienſis monaſterii quondam prior, qui cùm Gorziæ magiſtratum, deferentibus Theoderico Mettenſi præſule & Willelmo abbate, ſubire recuſaſſet, prædictæ cellæ curam ſuſcepit: ubi novam baſilicam amplam exſtruxit cum officinis & ædificiis congruis ad uſus monachorum, eumdemque locum prædiis & poſſeſſionibus non mediocriter auxit, ut in chronico ſancti Benigni ſuſè memoratur. Præ cæteris laudatur iſte Arnulfus, quòd illam ſancti Benigni eccleſiam librorum copiâ decoraverit, impenſas tribuendo, Girbertus verò monachus ſcribendo: qui Girbertus ex primis fuit, quos Willelmus abbas inſtituit, *& ab officio Scriptor eſſe appellatus*.

(*i*) *id. p.* 170.

(*k*) *Spicil. to.* 2. *p.* 449. *& ſeq.*

Vicarii perpetui.

LXXV. S. Stephani cella item Belnenſis.

Tuoc temporis Avalonem Burgundiæ caſtrum, fortè contra Landricum comitem, Rorbertus rex obſidebat: qua in obſidione cùm verſaretur Oddo *vicecomes* (*m*) *Belnocaſtri*, intervenru Ottonis comitis, cognomento Willelmi, & Walterii Auguſtodunenſis epiſcopi, quaſdam res in comitatibus Dumenſi & Belnenſi, & eccleſiam ſancti Stephani in Belnenſi ſuburbio ab ipſo reædificatam, tradidit ſancto Benigno & Willelmo abbati, ſibique ſubjectis monachis poſſidendas, ut in illa eccleſia mo-

(*m*) *Perard. ibid.*

Digitized by Google

nachorum ordo regularis collocaretur; eique attribuit ſpatium ad ampliſicandam ejus ſepulturam, quam, *antiquatur ſpatioſam* fuiſſe *ipſa petrea ſepulcra, quæ in circuitu & circumquaque inveniuntur*, teſtimonium perhibent; qualia ſepulcra exſtant etiam nunc in quibuſdam aliis eccleſiis diœceſis Æduenſis. *Data* VIII. *kaleud. Septembrit, anno ab incarnatione Domini* MV. *indictione* III. *epactâ* VII. *regnante Rotberto rege* XVII. *Actum apud Avalonem caſtrum in obſidione.* Ita in authentico diplomate, quod Perardus vulgavit. Oddo vicecomes Belnenſis obiit VI. kaleud. Junii: Inga verò ejus uxor idibus ejuſdem menſis, quorum epitaphia ſuperiùs (*a*) retulimus.

ANN. CHR. 1003.

(*a*) *ſupra n.* 36.

Hoc ipſo anno *tertiâ videlicet feriâ* (*b*) *ante Pentecoſten, cujus in ipſo anno feſtivitas* XIII. *kal. Junii evenit*, mulier quædam, Adelais nomine, linguæ ac pedum privata officio, ad Patriciacenſe cœnobium, quod Eccardus Burgundionum comes olim exſtruxerat, reptando venit; ibique in oratorium admiſſa, ad altare ſanctæ Dei-genitricis Mariæ & ſancti Benedicti repentè ſanata eſt. Præerat tum huic loco Rotbertus præpoſitus, qui cùm Bernardum (*c*) quemdam virum Illuſtrem, Letboldo propinquo ſuo, uti & Patriciaco inſeſtum reprehendiſſet, & ille minas, & convicia in ſanctum Benedictum jactaret; immineutem ei interitum, *qui* brevi re ipſâ ſubſecutus eſt, præuuntiavit. Alia ibidem tunc patrata miracula refert Aimoinus: quo tempore Duraudus quidam (*d*) conjugatus Floriacum conuerſionis gratiâ venit, *reverendam patrem poſcens Gauzlinum*, quod ubi obtinuit, eidem obtulit loco quidquid ex patetuo vel materno jure, poſſidebat in pago Cabilonenſi: quorum omnium tertiam partem uxori ſuæ Alexandræ ad vitam reliquit. *Actam Floriaco, tempore Rotberti regis & Gauzlini abbatis.*

LXXVI. Patriciaci miracula facta.

(*b*) *Aimoin. libr. 2. de miraculis S. Benedicti. c. 17*

(*c*) *ibid. c. 26.*

Duraudus Floriaci monachus.

(*d*) *Perard. p.* 31.

Eodem tempore Rodulfus rex, (*e*) Burgundiæ Jutenſis Cluniacenſi monaſterio qualdam res in comitatu Matiſcenſi donat *ad deprecationem Emmæ imperii ſui conſortis*; confirmatque donationes a Bernone epiſcopo, aliiſque eidem loco factas. *Actum Ansd. octâ* XI. *kal. Julii, indictione* III. *anno* IX. *regnante Rodolfo rege gloriſſimo.* Reamundus ad vicem Auſuſi epiſcopi recognovit. Anſa oppidum eſt ad Atarim fluvium ſupra Lugdunum, ubi conventus quidam in conſequentibus habiti ſunt. Ad idem tempus referenda videtur donatio Lamberti militis, qui manſum unum in villa pagi Matiſconenſis, *Latonai* dicta, eidem monaſterio & Odilooi abbati contulit. *Actum publicè apud Cabilonem civitatem regnante Rotberto rege, apud nos verò regnante domino noſtro Jeſu Chriſto, menſe aprilis, die Jovis, indictione tertiâ.* Hæc formula, apud nos *regnante Jeſu Chriſto*, fortè indicat Lambertum ſuiſſe ex illa Burgundiæ parte, quæ Rotbertum regem nondum agnoverat. Nullæ upponuntur chronicæ notæ quibuſdam inſtrumentis Agnetis comitiſſæ Pictavenſis, filiæ Ottonis cognomeoto Willelmi, uxoris autem Willelmi Magni ducis Aquitanorum. In uno ex his Agnes comitiſſa & filii ejus, Willelmus & Gaufridus, Cluniacenſi monaſterio, ubi domnus Odilo abbas præerat, donant monetam totam, quam habebant, in villa quæ dicitur Engeliacus; & in alia quæ dicitur Melgonus, omnes conſuetudines, quas habebant, loco ſæplarum, quas Cluniacenſibus dare conſueverant. *Unde etiam poſtulamus*, luquiunt, *adſcribi nomina noſtra in miſſali, quo recitantur benefactores veſtri; quia maximam fiduciam habemus in orationibus veſtris, veſtræque congregationis, &c. In hoc anno*, ut in illa charta legitur, *jam dicta nobiliſſima comitiſſa Agnes obſedit caſtrum Volventem* (*), *& ut ſunt ſua confuetudo, cæpit eum.* Alia prætereo ejuſdem Agnetis pro Cluniaco monumenta.

LXXVII. Cluniaco facta donationes.

(*e*) *Bibl. Clun. p.* 410.

(*) *Vouvant en Poitou.*

Agebat annum præfecturæ viceſimum Arbodus abbas archimonaſterii ſancti Remigii Remenſis, cùm vivere deſiit, & quidem III. idus Aprilis. Sub eo numerabantur monachi quinquaginta-ſex, ex quibus quinque ſunt abbates, ſcilicet Gotbertus, Fulradus, Manaſſes, Goderannus, & Giſlebertus, qui fortè fratres tantùm conſcripti erant, uti & alii, quos ſub antecelſoribus recenſitos ſuperiùs vidimus. His annumeratur Arnulfus archiepiſcopus, qui & monachus in nectrologio Remigiano dicitur. Arbodi ſemeſum epitaphium tetulit Marlotus (*f*) in quo *abbas egregius* & gregis *paſtor vigil* fuiſſe memoratur. Annos præfecturæ bis denos notat Beruetus qui *hunc* ei *titulum* ornaviſſe dicitur. Arbodum excepit Airardus hoc ipſo anno, teſtante Auſelmo ejus loci monacho, qui novam baſilicam ab eo inchoatam tradit in libello de ejus dedicatione a Leone nono facta: nimirum quòd antiqua eccleſia, quæ ante annos ceutum quinquaginta-duos ab Hincmaro archiepiſcopo conſecrata fuerat, tunc præ vetuſtate ſatiſceus, ruinæ proxima videretur. Hinc *Airardus anno Dominicæ incarnationis milleſimo-quinto, poſt reparationem autem monaſticæ religionis per Hugonem pſeudo epiſcopum tribus factam ſexageſimo-ſecundo, ab Arnulfo archipræſule ordinatur abbas*, poſt Hincmarum a reformatione primum *ordine ſextus*; cernens ubique Galliarum novas exſtrui, & auguſtiùs reformatum.

LXXVIII. S. Remigii Remenſis abbates.

(*f*) *Metrop. Rem. to. 1. p.* 311.

ANN. CHR. 1005.

mari eccleſias, initio ſtatim ſuæ præfecturæ novam baſilicam ædificare conſtituit. Quam ob rem viris architecturæ peritiſſimis adſcitis, futuri templi fabricam ex quadris lapidibus erigere cœpit a fundamentis, multo quidem magnificentiorem cæteris, quæ alibi renovari cœpetant; ſed operoſiorem, quam ut ab ſe, immo & ab aliis ejus ævi hominibus abſolvi poſſet, tametſi per viginti & octo annos paſtorale officium adminiſtraverit.

LXXIX. Figiaci abbates.

(a) Baluz. Miſcel. tom. 2. p. 209.

(*) al. Salmatio.

Rotberti regis *anno nono* (a) deceſſit Geraldus Figiaci abbas, ibidemque ſepultus eſt. Hunc excepit Rogerius, qui, cùm *multum bonorem*, id eſt multa prædia, militibus in beneficium dediſſet; eruce ex auro & lapidibus factâ Jeroſolymam profectus eſt, quo ex itinere non revertit. Inter ea Adalgerius, qui ex Salinario(*) Figiacenſi abbatiam Conchenſem non minimo dato pretio adeptus fuerat, ſub occaſione ſepeliendi cujuſdam Figiacenſis monachi probitate inſignis cognomento Roſad Bernardi, Figiacum venit, completoque officio, abbatiam dato ſimiliter pretio comparavit: quod ſcelus non diu impune tulit; nam dum *abbatiam*, id eſt abbatiæ poſſeſſiones, perluſtrare vellet, apud Fiſcellam hoſpitatus, mox ut *ſolarium* ſive conclave ſibi paratum ſubiit, pede lapſo, cruteque fracto, qui equitando venerat, vix domum reportari potuit: quæ res tantum ei pudoris attulit, ut Conchas reverſus, Figiaci deinceps non comparuerit. Mox Figiacenſes, quorum nonnulli Adalgerii ſimoniacæ intruſioni haud conſenſerant, abbatem e ſuis elegerunt, virum nobiliſſimum, Lautardum nomine, qui etiam Conchenſem abbatiam principatu Heinrici regis triennio tenuit, ac demum apud Conchas mortuus ſepultuſque eſt. Huic in utroque loco ſucceſſit Willermus: quo propter ſimoniæ crimen rejecto, Figiacenſes domnum Hugonem Cluniacenſem abbatem elegerunt, admonueruntque Conchenſes, ut eidem abbati ſe ſubderent. Verùm illi non modò Figiacenſes monachos, ſed ipſum etiam Alrardum Figiacenſem, cui ſubditi auctoritate apoſtolicâ fuerant, contra jus omne a ſe projecerunt. Hic deſinit chronicon Figiacenſe.

ANN. CHR. 1006.

LXXX. Fames ingens.

INſequens annus milleſimus ſextus rei frumentariæ inopiâ & peſtilentiâ ita gravis & infeſtus fuit, tenente Sigeberto, ut tædio ſepelientium vivi, adhuc ſpiritum trahentes, obruerentur cum mortuis: quod anno præcedente contigiſſe tradit Hermannus. Sed utrumque ſimul conſtare poteſt, ita ut fames præcedenti anno inchoata, hoc anno perſeveraverit, creveritque. Famem peſtilentia gravis in Lombardia maximè excepit. Per id tempus ſanctorum martyrum Syneſii & Theopompi corpora, in æde Nonantulani monaſterii recondita, Mutinenſium ac Bononienſium precibus per utriuſque civitatis agros atque caſtra piè a monachis circumlata, ſalutem ægris corporibus attulerunt. Eâ tempeſtate id contigiſſe cenſet Baronius, ut Odilo Cluniacenſis abbas, exhauſtis in egentium uſus horreis & ætatiis, ſacra etiam vaſa confregerit, nec coronæ quidem, quam ipſi Heinricus imperator dono dederat, pepercerit, ut miſerorum inopiam temperaret. Verùm quod de corona imperatoris dicitur, ſeriùs contigit, ut ſuo loco dictuti ſumus, cum alia fames tertæ incubuiſſet: quo utroque tempore non dubito virum ſanctum pro ſua in Chriſti membra caritate etiam res factas ad levandam egentium inopiam expendiſſe; quod paritet fecit Willelmus abbas Divionenſis.

LXXXI. Rotberti diplomata pro Fiſcamno.

(b) Labbe Miſc. p. 554.

(*) V. ſupra n. 38.

Dum hic Divionenſi & Fiſcamnenſi monaſteriis præeſſet, Rotbertus rex *pro remedio* (b) *animæ patris* ſui *Hugonis ac genitricis* ſuæ *Adelaidæ reginæ*, quæ ſortè tum obierat, *monaſterio ſanctæ Trinitatis, quod eſt ſitum ſupra littus maris ad caſtrum, quod dicitur Fiſcamnum*, concedit villam, quæ vocatur Villaris, cum omnibus adeam „ pertinentibus, ſitam ſuper Iſaram fluvium, in comitatu Silvanectenſi. *Anno ab „ incarnatione Domini milleſimo-quinto*, ſecundùm veterem calculum. *Actum Silvanectis in palatio Epiphaniâ, regnante gloriosiſſimo rege Roberto, anno ſeptimo decimo, luna* XVI. *indictione quartâ*. Legendum videtur, *in epiphania* (*) *Domini*. Franco cancellarius palatii ſubſcripſit. Sed præclarum eſt in primis ejuſdem regis præceptum, quo reſtitutionem monachorum Fiſcamni a Richardo comite factam, & donationes eidem loco ab eo factas confirmat, dum rex ipſe Fiſcamni orationis cauſâ verſaretur; quod quidem præceptum hic integrum referre juvat.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Rotbertus divinâ favente clementiâ rex. Quoniam inter numerum illorum computamur, qui regalis cenſentur nomine; ſi in omnibus hujus nominis officium devotè nequimus adimplere, nimis tumium eſt omnia ineficaciter præterire. Unde Fiſcamnenſis, quam orationis gratiâ viſitavimus, juſtam eccleſiæ cauſam, quâ interpellamur, & benignè ſuſcipimus, & gratanter adimplemus. Notum ſit igitur præſentibus & futuris, quòd pia ſumus petitione dilectiſſimi fidelis noſtri Richardi comitis exoratt, ut res, quas huic loco, in honore individuæ ſanctæ Trinitatis conſubſtantialis Patris & Filii & Spiritus-ſancti conſecrato, tradidit, & per

car-

cæriæ teſtamentum firmavit, not quique noſtro præcepto corroborare mus. Cujus preces ANN. CHR. 1009.
delectabiliter auditas, ſicut juſtum eſt, ſuſcepimus tum libenter implendas. Pia enim prioris Richardi intentio ad hoc hunc locum conſtruxit, ut monachorum ordo ibi ſub Regula ſancti Benedicti viveret, & Dei laudibus inſerviret: quod deſiderium, quoniam morte interveniente adimplere non potuit, pius filius Richardus æquivocus implere procuravit: & divinâ providentiâ repertum dominum abbatem Guillelmum, hujus monaſticæ religionis, quæ ibi cernitur, præfecit magiſtrum & rectorem. Sub quo creſcente monachorum numero hic comes Richardus junior temporale bonum augere ſtuduit. In comitatu Caleienſi, in ipſa villa Fiſcannæ, tertium partem hoſpitum, quos colonos vocant ... Silvæ unam partem, a publica ſtrata uſque ad mare terminatam: eas etiam dedit in Rotomagenſi civitate eccleſiam ſancti Paterni cum uno manſo, ubi ſita eſt, &c. Hæc & omnia, quæ data ſunt ab ipſo comite, vel a patre illius, vel noſtrâ largitione collata ſunt, vel a quocumque fideli huic loco deinceps fuerint conferenda, ſancimus, corroboramus, &c. In abbatis autem electione, ordinatione, ſive conſecratione, illa apud iſtos conſuetudo ſequatur, quæ hactenus in Cluniaco cœnobiorum ſervata eſt illuſtriſſimo, unde fons ſanctæ monaſticæ religionis per multa jam longè latèque derivatus loca ad hunc uſque Deo profluxit propitio. Nihil quippe horum, quibus inibi Dei poſſit impediri ſervitus, ſubreptori relinquimus amaro, dum quæque ad continendam quietis ſecuritatem enicumque monaſterio noſtris a prædeceſſoribus regali conceſſa ſunt auctoritate, nos in honore ſanctæ Trinitatis dedicato, his etiamſi plenius non notantur ſcriptis, huic ſacro libentiſſime annuimus loco: cujus, ut ſancta, quæ ibi Domini obtitulante gratiâ dignè modò religionis viget obſervatio, non deficiat, ſed magis ac magis ad profectum tam noſtræ, quam omnium fidelium proficiat animarum, ſicut nulli ordini, dignitati, poteſtati, hæreditariæque ſucceſſioni, noſtræ quinimmo majeſtati ſuper idem jus relinquere decrevimus dominationis; ita nulli, ſi, quod abſit, habitatores ejus a tam bene jam capto rectitudinis aliquando deviaverint propoſito, in priſtinum illud reformandi poteſtatem denegamus, hanc dignæ a Chriſto mercedem promereri qui voluerit recompenſationis. Et ut noſtræ auctoritas confirmationis inviolabilem atque inconvulſam obtineat firmitatem, manu ac monogrammatis noſtri ſigno illam decrevimus inſigniri. Actum Fiſcannum anno dominicæ incarnationis MVI. *indictione* IV. *die tertio nato kalendas Junias*, V. *feria dominicæ aſcenſionis gaudio celeberrima feliciter.*

Hucuſque præceptum, cujus chronicæ notæ apprime concordant.

In brevi chronico Uticenſi hoc anno obiiſſe dicitur Hildebertus abbas, *qui reſtauravit monaſterium ſancti Audoëni*. Quis proximus ejus ſucceſſor fuerit, Heinricus an Areſaſtus, non convenit inter auctores. De Nicolao abbate inferiùs. S. Audoëni abbates.

LXXXII. Eodem anno Rotbertum regem Francorum unà cum Heinrico Germaniæ rege colloquium ad Moſam habuiſſe docet nos ejuſdem Rotberti (*a*) diploma, quo idem rex, interventu Ottonis comitis & Walterii epiſcopi Auguſtodunenſis, ratam habet donationem loci dicti Puteoli, ſiti in comitatu Belnenſi ſecus fluvium, qui dicitur Duina, a Letbaldo milite factam ſancto Benigno & Willelmo abbati, eo pacto, ut prædictus abbas monachos ibidem ad ſerviendum Deo conſtitueret. *Actum publicè ſupra Moſam, apud regale colloquium gloriоſiſſimi regis Rotberti, atque Heinrici regis ſerenissimi, anno ab incarnatione Domini* MVI. *indictione quartâ, regnante eodem rege Rotberto illuſtriſſimo anno* IX. - X. ut in authentico exprimitur, id eſt nonodecimo. Haud ſcio an ullus hiſtoricorum noſtrorum hujus colloquii hoc anno meminerit, in quo fine dubio de limitibus utriuſque regni actum eſt, de quibus exorta ſubinde inter ambos reges contentio. Sequens apud Peraſdum inſtrumentum, quod nullo modo ſancti Benigni monaſterium ſpectare videtur, *frater Aimoinus*, haud dubiè monachus, ſcripſit: quod argumento eſt, ipſum notarii publici vices egiſſe. Rotberti diploma pro S. Benigno. (*a*) *Perard. p.* 171. Ejus colloquium cum Heinrico.

LXXXIII. Non exceſſit hunc annum Theobaldus Foſſatenſis abbas, cui Burchardus caſtri Corboili comes, unà cum filio ſuo Rainaldo Pariſiorum epiſcopo, id privilegii ob „ ſancti Mauri amorem indulſit, ut quicumque aliquid beneficii Foſſatenſi monaſterio conferre vellet, ei liceret; adjecitque, ut ſi quis clericorum aut canonicorum ejuſdem caſtri Corboili monachus fieri voluerit, *Foſſatis efficiantur: latei denique extra ſuas parochias ad nullam aliam eccleſiam admittantur, niſi ad abbatiam Foſſatenſem: quia hoc in mandatum*, inquit, *a dominis & principibus regibuſque noſtris, Hugone atque Rotberto ipſius filio, accepimus, ut omne bonum, quod ipſi eccleſiæ quomodocumque poterimus, eorum fulti auctoritate & auxilio faciamus. Actum publicè in curia noſtra Corboili, anno incarnationis Dominicæ* MVI. Non diu poſt datam hanc chartam ſupervixit Theobaldus abbas; ſiquidem paullo poſt Hildeberto ejus ſucceſſori alia conceſſa eſt a Rainaldo mox laudato Pariſiorum epiſcopo. Hic nimirum *prabendam*, ab ipſius anteceſſore *beatæ memoriæ* Ænea epiſcopo in eccleſia cathedrali monachis Foſſatenſibus collatam, hac ratione confirmat, ut Hildeber- Foſſatenſibus prabenda & alia confirmata.

ANN. CHR. 1006.

„ tus abbas, ejuſque ſucceſſores vicarium ex ordine clericorum pro ſe in eccleſia
„ beatæ Matiæ ſerviturum, aſſenſu tamen capituli inſtituant: qui vicarius, præ-
„ bendâ de manu abbatis in capitulo Foſſatenſi acceptâ, ab uno fratrum Foſſa-
„ tenſium, cui abbas id injunxerit, ad capitulum beatæ Mariæ adducatur, decano
„ & canonicis præſentandus, & ab eodem decano gratis admittendus. Statuit in-
„ ſuper epiſcopus, ut prædictus clericus bis quotannis ad Foſſatenſe monaſterium ve-
„ nire debeat, ſcilicet ad feſtum apoſtolorum Petri & Pauli IV. kal. Julii, & XVIII.
„ kal. Februarii ad tranſitum beati Maurl: ſi defuerit, abbatis judicio ſubjiciendus
„ eo modo, quo epiſcopus ipſe utitur erga beatæ Mariæ canonicum. Clericus ve-
„ rò ille poſt mortem a canonicis beatæ Mariæ humetur, *ſi in noſtro*, inquit Rai-
„ naldus, *habitu vitam finierit*. Denique Rainaldus denuo indicit *proceſſionem il-
„ lam* quam annuatim jam dictus ejus deceſſor in quadrageſima, quartâ ſcilicet fe-
„ riâ poſt dominicam paſſionis, inſtituerat *in monumentum illius proceſſionis, quam
Chriſti dilectori Mauro exhibuit dte, quâ primùm receptus eſt a Foſſatenſibus, ſicut
in ſuo quodam tuventumus ſcripto*, ait Rainaldus. *Actum publicè Pariſius in capitulo
ſanctæ Mariæ, anno incarnationis dominicæ milleſimo-ſexto*. Ex hac chaeta rectè
infert Gerardus (*a*) a Boſco, Æneæ Pariſienſis hac de re litteras non eſſe ſuppo-
ſitas, ut malè auguratus erat Launoius; obſervatque, quòd ſicut Æneas initium
feeit præbendis, quæ aliis eccleſiis datæ ſunt: ſic Rainaldus dedit initium vi-
cariis majoribus, qui habentur in eccleſia beatæ Matiæ. Vix ultra biennium ſuper-
vixit Hildebertus abbas, ſiquidem ipſe & Theobaldus ejus anteceſſor unus tantùm
quinque regimen tenuiſſe dicuntur in libro de vita Burebardi comitis. Poſt Hilde-
bertum nullus abbas certus nobis occurrit ante Odonem, de quo inferiùs agemus.

(*a*) *Hiſt. Pariſ. tom. I. p. 626.*

Cùm ex fama ſanctitatis Richardi abbatis Virdunum plurimi ad monaſticam pro-
feſſionem convolarent, jamque locus eſſet anguſtior, quàm ut omnes poſſet capere;
de illo amplificando, noviſque ædificiis exſtruendis cogitare cœpit vir Dei, idque Heinrici regis favore & munificentiâ fretus aggreſſus eſt. In tanto opere ad-
jutorem quoque habuit Fridericum ex-duce monachum, qui non modò ſuis, ſuorumque propinquorum opibus rem promovit, ſed etiam ipſe operam contulit ſuam, ut mox videbimus. Ab eccleſia, ut par erat, ductum initium, cujus pæne jam diruta ſarta-teſta erant. His dejectis, ampliorisbaſilicæ jacta fundamenta, quæ brevi tempore abſolutu fuit. Turres ejus domus Fridericus ex ſuo fecit, uti & cellarium, frattumque refectarium.

LXXXIV. S. Vitoni monaſterium inſtauratur.

Dormitorio novo exſtruendo, cùm veteris immunditiis efferendis nonnulli manus apponere ſubterfugerent, Fridericus *verè monachus*, adeòque verè humilis, ipſe manus admovit, terram effodit, & effoſſu onere facto exportavit. Quis jam ſimilia facere erubeſceret, cùm videret Fridericum comitis filium, fratrem ducum, imperatoris conſanguineum, & feciſſe, & non erubuiſſe? Idem quoque præſtitit in turrium exſtructione; nec pudoit ipſum, cùm jam in altum ſtructura portigeretur, inſtrumentum illud, ſubvehendo cæmento aptatum, *quod avis nominatur*, cùm unus e nobilioribus id miniſterii ſubterfugeret, cervice ſuppoſitâ portare. Multa alia de eodem piiſſimo viro modeſtiæ exempla referuntur; qui, cùm aliquando ſcutellas, aliaque id genus vaſa in coquina abluceret; Godefrido duci ipſius fratri, qui *fortè* tum ſupervenit, ac dicenti, non decere comitem talia facere, „ reſpondit, tantam eſſe dignitatem hujus officii, tantæque dignitatis eſſe ſanctos „ apoſtolos Petrum & Paulum, & ſanctum Vitonum, quibus impendebatur, ut „ ipſe hoc officio indignus eſſet, nec mereretur in illorum qui eo digni habentur, „ conſortio deputari. Eodem ſpiritu animatus, cùm frater quidam, Johannes no-mine, calceos ei vellet detrahere, ille præ modeſtia obſtupeſcens prohibuit eum, dicens: *Quid mihi prodeſt, frater, honores ſæculi reliquiſſe, ſi a fratribus obſequium, quod habuiſſem in ſæculo, cùm non ſit neceſſe, accipio? Qui ad hoc veni ut ſervirem, ſervitium, quod non expedit, quomodo acceptem?* Hæc in tranſcurſu de tanej viti modeſtia dicta ſint. Ædificatâ itaque novâ baſilicâ, neceſſarium fuit, ut corpora quorumdam ſanctorum pontificum, qui in veteri eccleſia ſepulti erant, tranſmutarentur. Corpus ſancti Mudelvel incorruptum repertum uſt, & in crypta ſanctæ Mariæ ſub altari in loculo marmoreo decenter repoſitum. Corpus itidem domni Berengarii epiſcopi & monachi, qui in aditu clauſtri ſepultus erat, incorruptum inventum: & caſula cum ſandaliis ab ejus corpore ubſtracta, in theſauris eccleſiæ cum reliquiis repoſita, caſulâ novâ & ſandaliis corpori aptatis. Longum eſſet ſingula enarrare, quæ Richardus ad ornandam baſilicam fecit, quæ omnia Hugo monachus ejus loci, dein Flaviniacenſis abbas, in chronico fuſe proſequitur. Multis deſcribit pulpitum ex ære deaurato fabrefactum, in quo evangelium in miſſa cantabatur. Fuſe itidem depingit *propitiatorium*, quod ſanctorum ejus loci patronorum corpora exornabant: cujus in medio prominenti ciborio ſanctus Vitonus erat, redi-

LXXXV. Friderici monachi humilitas.

mitus

mitus frontem auro purissimo & gemmis pretiosissimis, *quibus concluditur majestas Dei incircumscripta & incomprehensibilis*, id est, si bene capio, fucta eucharistia, de qua in consequentibus idem auctor ait, Heinricum imperatorem, præter calicem aureum permaximum, aliaque innumera munera auri, & argenti, Richardo dedisse unam pyxidem de onychino, *in qua servaretur corpus dominicum, dependens super altare*. Aliud erat altare majus, sancto Petro apostolo sacrum. ANN. CHR. 1053.

LXXXVI. Benefactores ejus loci & viri alii insignes.

Plurima videm loco munera contulerunt alii magnates, Adveruda scilicet comitissa, Liethardus comes ibidem factus monachus, Ludovicus quoque comes & monachus. Hildradus etiam comes qui Richurdum filium suum, post episcopum, beato putri baptizandum obtulit, Baronis curtem sancto Vitono dedit, & defunctus *in galilea*, id est in novi ecclesiæ, humatus est. Denique toru Friderici progenies sancto Vitono se in primis munificam exhibuit, scilicet Godefridus comes ejus pater, dux Godefridus ibidem sepultus, & Herimannus, qui & Hezelo, ejusdem Friderici fratres: ex quibus Hezelo filium suum Gregorium, ut jam superiùs diximus, in annis puerilibus Deo ibidem obtulit, & se ipse demum monachus factus ac filium suum Godefridum natum ex concubinu, in cloustro sepeliti curavit: ubi etiam uxor ejus Matbildis, multà virtute præditu, humata est, & ud cujus cuput filia corum Odilia, virgo Christo sacrutu, & ubbatissa uncillurum Dei, in monte sanctæ Odiliæ. Hæc a fuibus Bajoariæ Virdunum cùm uccessisset ferià quartà ante pascbu, Richardus prædixit fore, ut postridie moreretur: quæ viti Dei otucalo confisa, sequenti die sancto oleo ab eo inuncbu, cùm nullum morbi sensum haberet, post missarum sollemnia, ubi *vivifica mysteria* communicasset, levi dolore pulsata, rediit ad cellam, suumque exitum precibus muniti petiit; monque in cinere & cilicio jacens, inter verba orationis spiritum elflavit. Funus ejus dilatum in sabbutum-sanctum. Lietardus comes in necrologio his verbis notatur decimoquarto kalend. Junii, *Lietardus ex comite conversus, qui nobis quæ habemus apud Baylodium contulit, & dona auri & argenti pretiosa*. De Herimanno, cæterisque aliis. His adjungendus Poppo, piissimus tunc upud sanctum Theodericum monachus, de quo superiùs (*a*) facta mentio est. Ad hoc cœnobium cùm Richardus ubbas aliquando divertisset, religiosâ Popponis conversatione captus, eum, an secum venire vellet, pertentavit, volentemque sibi dari ub ejus loci abbate postulavit. Abnuit primò ubbas: at flagitanti negare non potuit. Hunc autem sublimiori tuco promovit æquus meritorum æstimutor Richardus, eique præcipua monasterii sui commisit negotiu, quæ ille strenuè ac prudenter udministravit. (*a*) *lib. 51. n. 130.*

LXXXVII. Immo Gorziensis fit Augiæ abbas.

Gorziensi monasterio ad hoc usque tempus præerut Immo abbas superiùs (*b*) a nobis jam laudutus, quem multùm prædicat scriptor vitæ Adulberonis Mettensis episcopi, eo nomine locundi. Gorziæ locum hic auctor *felicem* dicit, *non minùs ex eo*, ait, *qui in præsentiarum præest, & sanctissimè dulcissimèque prodest, quàm ex his, qui jam beati ad sidera transmigrarunt, quorum vita inclyta & gloriosa posteros libros expetunt, & gesta verè memoranda otium satis longum ad scribendum requirunt. De hujus viri multùm venerandi gestis honestissimis, ad augendum nostræ materiæ decus, plurima inserendx judicaremus: sed quia ad votum, utilitutemque patria adhuc Dei gratiâ superest; adulationis notâ aduri timentes, alii tempori vel personæ id ecpunamur. Hic certè dominus & multùm venerabilis Immo, post decessum patris Odelberti, a domno Theoderico sacro pontifice Gurgitensium pastor & abbas constitutus, ex omnibus primoribus domus (*) sancti Stephani, abbatibus & ubbatissis, quos dominus Adalbero præesse iavenit, solus hunc eumdem sanctum antistitem supervixit, & interim, quo multùm gaudemus, superovivit.* Ita gruvis ille uuctor, rectius abbas sancti Symphoriani Mettensis, quem Constantinum esse recte. Hæc præstruenda visa sunt iis, quæ de Immone scribit Hermannus hoc unnn, quo Weriubatius Augiæ abbas decessit: quo defuncto, fratres Heiuricum monachum elegerunt; *sed rex Heinricus ejus insolentiam, quamvis ab eo pecunias accepisset*, (itane etiam pissimum principem fascinabat pestima illius temporis consuetudo!) *detestatus, fratribusque apud se accusatis infestus, Immonem quemdam Gorziensem abbatem, qui & Prumium ipsâ tempore tenebat, virum austerum, ipsis invitis præposuit. Unde nonnulli ex ipsis sponte locum illum relinquentibus, quibusdam etiam ab eo jejuniis, verberibus, exsiliisque graviter afflictis, nobile monasterium in magnis viris, librisque, & ecclesiæ thesauris, grave, peccatis exigentibus, pertulit detrimentum, sicuti* R. (*Rudolpertus*) *monachus, nobilis, doctus & facetus, matris meæ patruus, prosâ, rythmo, metroque flebiliter deplangit*. Ita Hurmanous. Hæ Rudolperti scriptiones ad notitiam nostram non venerunt. Quid de Immone ubbatu consecutum sit, altero ubbinc anno exponemus. (*) *le domo.*

LXXXVIII. Prumiense monasterium ab Heinrico rege visitur.

De Prumiensi monasterio, cui Immonem abbatem mox laudatum præfuisse tradit Hermannus, apud Browverum (*c*) legitur, Heiuricum regem, circumeundo illam pro- (*c*) *Annal. Trevir. to. 2. p. 456.*

ANN. CHR. 1006. provinciam, Prumienſem abbatiam, religione tum atque opibus in primis florentem, inſtraviſſe: cùmque ingentem ibi rerum ſacrarum & eccleſiaſtici inſtrumenti theſaurum aſſervari conſpexiſſet, enixè ab Udone abbate hæc omnia recenſeri, atque in apographum relata tradi ſibi poſtulavit. Exſtat etiam nunc, ex eodem auctore, prolixus index vaſorum omnis generis, ad uſum rei divinæ ſpectantium, ex ſolido auro argentoque, lychnuchorum, & quibus reliquiæ conduntur vario opere thecarum, atque univerſæ demum ſacræ auguſti templi ſupellectilis ab hac ætate deſcriptio. Ita ille. Udo ejus loci abbas fortè Immonis vices agebat.

LXXXIX. Placitum ejus pro Italicis monaſteriis. (a) *Ital. ſac. to. 1. p. 722. & ſeqq.* (*) *Nabourg.* (b) *Ibid. p. 276.*

Vexabat per id tempus monaſterium Salvatoris in Monte-Amiato Arialdus ſeu Eſualdus Cruſinus præſul, nec ab hac vexatione revocari potuerat litteris Gregorii papæ V. quas Winizo abbas obtinuerat. Idem abbas adverſus eumdem epiſcopum imploraverat opem Ildeprandi comitis, ſcriptâ ad eum gravi epiſtolâ, quam Ughellus (a) refert. Sed cùm hæc nihil proficerent, tandem Winizo ad Heinricum confugit in Germaniam. Fortè hoc ipſo anno, indictione IV. & quidem IV. nonas Aprilis, Heinricus placitum habuit apud Novum-burgum (*), caſtellum hereditatis (b) ſuæ, *in caminata*, in præſentia epiſcoporum, Brunonis ſcilicet fratris ſui, Anguſtanæ civitatis epiſcopi, Vitelini (lege Wernheri) civitatis Argentinæ, Lamperthi Conſtantienſis, Olderici Curienſis, itemque Olderici Tridentini; & in præſentia abbatum, domni Odilonis Cluniacenſis, Luizonis Leonenſis, Hugonis Farfenſis, Boni Ravennatis, Idelberti Senenſis, Johannis Lucerni, Othonis Amorbaccenſis, multorumque aliorum: quo in placito conqueſti ſunt apud ipſum Heinricum Winizo abbas Salvatoris de Monte-Amiato, necnon Boſo abbas ſancti Anthymi, quòd Arialdus Cluſinus epiſcopus eccleſias ſuas, in ejus diœceſi ſitas, conſecrare recuſaret. Accitus epiſcopus, qui tunc in eodem caſtello erat, interrogatuſque cur id facere nollet; hanc attulit cauſam, quòd abbates illi ſibi, ſuiſque canonicis decimas perſolvere detrectarent. At oppoſuere abbates *antiquiſſimas monaſterii ſui ſcripturas*, & teſtimonia *circumadſtantium*, quibus conſtabat, quòd *ab initio monaſterii, & tempore domini regis Caroli Magni, abbates & monachi decimas illas habuerint, & omnes anteceſſores epiſcopi Arialdi tum omni pace eas habere permiſerint*: quibus intellectis, Heinricus id ipſum confirmavit, juſſitque, ut deinceps epiſcopus illorum abbatum eccleſias gratis conſecraret: quod Arialdus promiſit. Verùm dictis haud ſtetit, renuitque Montis-Amiati eccleſias conſecrare, qua de re a Benedicto VIII. ſeverè increpitus eſt.

XC. Theodericus Monachus S. Matthiæ.

Trevirenſe tunc temporis monaſterium ſancti Euchatii ſeu ſancti Matthiæ adminiſtrabat Richardus abbas, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, Theodericus quidam, jam grandævus, is qui libros duos, unum de inventione, alterum de miraculis ſancti Celſi epiſcopi ſcripſit, ad converſionem venit, & in monachorum cœtum admiſſus eſt: ſic enim ille de ſe ſcribit ſub finem libri primi. *Dominicæ incarnationis anno* MVI. *qui eſt ultimus vicеſimi-quinti deсemnovenalis cycli in ſecunda ſerie magni anni, qui paſchalis dicitur, undeſum hujus mundi ſalum, Chriſto gubernante, nudus evaſi, & ad tutiſſimum beati Eucharii portum hoſpitalitatis gratiâ confugi. Cùmque ab ejuſdem monaſterii patre ſummæ veneration is viro, nomine Richardo, germanitus ſatis eſſem ſuſceptus, & omni monachili devotione tractatus, fratrum me conventui immeritum juſſit adunari, nec quaſi hoſpitem jam, ſed ſicut familiariſſimum affatus eſt.* Cùm verò jam monaſticis inſtitutionibus apprime eſſet informatus Theodericus, juſſus eſt ab eodem Richardo abbate, ut ſcriberet de inventione ac miraculis beati Celſi, cujus corpus inſtaurando monaſterio inventum fuiſſe ſuperiùs (c) diximus. Primus ab inſtauratione abbas fuit Gouthemus, e Gandenſi aſſumtus monaſterio, a Theoderico in priori libro laudatus: cui ſucceſſiſſe videtur Gunderadus, cujus mentio eſt in libro ſecundo, ubi *beatæ recordationis* abbas vocatur. Hunc excepit Richardus, cui Theodericus monachus libros ſuos inſcribit in hunc modum: *Excellentiſſimo Chriſti operario, patrique permagnifico Richardo, ſuus ille ſuorum ultimus Theodericus, quo inter monachos nihil habetur vilius, monaſtici tamen haud immemor propoſiti, omni apologiæ dimiſſâ ambage, vera obedientiæ obſequelam.* In fine libri ſecundi ait auctor, ſe podagræ morbo, quo per tres annos afflictatus fuerat, liberatum fuiſſe meritis beati Celſi, de quo ſermonem etiam ſcripſit, in ejus ſollemnitate legendum.

(c) *lib. 4. n. 92.*

Abbates ejus loci.

XCI. Guntherus Altahæ fit monachus.

Lambertus Scafnaburgenſis auctor eſt, Guntherum ſeu Guntharium, nobilem Toringum, Herſfeldiæ monachum hoc anno factum fuiſſe, ſed poſtea ad Altaham tranſiviſſe conſilio Godehardi abbatis, qui utrique monaſterio præerat. Id quemadmodum factum ſit, Wolferus ejus temporis ſcriptor, Hildenſheimenſis canonicus, ſubè commemorat. Guntherus, ante-actæ vitæ pœnitentiâ ductus, Godehardum, Herſfeldiæ recèns abbatem creatum, convenit, eique conſcientiæ ſuæ aperuit arcana. Pœnitentem blandè tractavit vir Dei, eique ad expianda facinora ut monaſti-

ſtiæ vitæ ſe devoveret, perſuaſit. Ille corporis & animi propriæ infirmitati diffiſus, multas quidem poſſeſſiones, quas a progenitoribus acceperat, ſancto Wigberto loci conditori ac patrono, cum heredum ſuorum conſenſu, firmâ traditione contulit, ſed eo pacto, ut factus monachus monaſterium, vocabulo *Gelinge*, ad victum & veſtitum retineret. At ſanctus abbas, quantum inde periculum ac diſpendium recèns converſo oriri poſſet, intelligens, interim illum ab incœpto ſuſpendit & laico habitu adhuc indutum Altahan ſecum perduxit. Vix illuc advenerat novus tiro, cùm Romam luſtrandi facultatem, priuſquam monachum profiteretur, ſibi dari poſtulavit. Eâ acceptâ, lvit, & redlvit; reverſuſque mox ante altare ſancti Mauricii cingulum depoſuit, caput & barbam totondit (hi initiandi novitii ritus tum erant) &, factâ de more petitione, in cœtum noviriorum admiſſus eſt. Dein aliquamdiu probatus in habitu ſæculari, ab eodem abbate monaſticum demum habitum accepit. Poſt votum profeſſionis, non immemor pactionis initio factæ, patriæ repetendæ, & Gelingæ incolendæ licentiam petlit. Petenti interim indulſit pius pater, etſi rem minimè probarer, ratus aliquando tempus fore magis opportunum, quo illicita cupientem animum paullatim reprimeret ac mitigaret. Profectus ad locum Guntherus, & multa impedimenta rei familiaris, variaque aliarum rerum ac tentationum expertus incommoda, ad abbatem identidem recurrebat, conſilium pariter & auxilium imploraturus: quâ occaſione uſus abbas, eum blandè primùm excepit: dein paullo ſeveriùs nurantem animum caſtigavit: ſed modicùm initio profecit. At, cùm eadem ſæpe recurrerent, tandem vir Dei ex juſtitiæ zelo aeriter reſpondit, ut vel promiſſis obedientiæ & ſtabilitatis vorls ſtaret, aut ad ſæculum abjecto habitu rediret: quâ ille voce territus, errorem agnovit, & ingemuit. Id ubi, ſuggerente ſecretiùs abbate, rex Heinricus reſcivit, Guntherum ad ſe accerſitum monitis & hortamenris ita flexit, ut ille abdicatâ pactione, ad Altahenſe monaſterium ſe receperit: ubi in tanta deinceps diſtrictioue & humilitate vixit, ut Arnolfus monachus ſancti Emmerammi, ejus æqualis, nullum monachorum eâ ætate illi comparandum eſſe dicat his verbis. *Eſt quidam, ut æſtimo, adhuc in vita, ſenex religioſus, ex laica converſus, nomine Guntharius, qui apud ſæculum aliquando ex rerumcopia tumens, & nobilitate generis vaneſcens exſtitit ſuperbiæ filius: ſed per miſericordiam Dei poſt factas eſt tamen humilis monachus, at meritò non poſſim aut debeam illi comparare ullum noſtri temporis carnallarium, de vanitate ſæculi converſum.* Poſtquam verò in cœnobitica vita biennium ſic exegiſſet, ad ſolitudinem annuenre abbate ſeceſſit. Verùm antequam in eremum ſe reciperet, Srepimus rex Hungarorum, cujus ille cognatus erat, acceptâ ejus piæ converſationis famâ, eum ad ſe inviſendum per nuntios invitavit. Ille verò id ſibi minimè licere reſpondit. Hoc reſpoſo rex majori ejus videndi deſiderio accenſus, preces iteravit: ſed eâm ille nec ſic acquieſceret, tertium uuurihm miſit, & ut flagitanti id annueret, humiliter poſtulavit. Guntherus pii principis precibus victus, poſtulatis demum, licèt invitus, ceſſit, & acceptâ abbatis fratrumque benedictione, cum nuntiis ad regem profectus eſt. Rex eo viſo admodum recreatus, omnem ei humanitatem exhibuit. Cùm verò aliquando menſæ regiæ vir Dei accumberet, rex ipſi pavonem afflatum appoſuit, & ut carnibus veſceretur, obnixè flagitavit, ac præſtrictè neganti id præcepit; at ille jubenti parere detrectavit. Cùm verò nihilominus rex urgere pergeret, Guntherus, ne ſe illicitis cibis contaminaret, inclinato ſuper manus capite, preces ad Deum cum lacrymis fudiſſe dicitur, moxque avis appolita e menſa avolaſſe; quæ res magnam ei reverentiam conciliaverit.

ANN. CHR. 1006.

XCII. Monis ſanctæ Mariæ Monaſterium dedicatur. (a) *lib.* 16. n. 51. (b) *Mai to.* 2. *p.* 430.

Extabat olim in Territorio Trajecti inferioris prope Amersfordiam oppidum Heiligenbergenſe monaſterium, Mons ſanctæ Mariæ, ut jam (*a*) diximus, a poſteris appellatum, quod Anſfridus epiſcopus ejus auctor hoc anno dedicavit, eidemque congruam dotem aſſignavit. Id nos docet vetus inſtrumentum ab Arnoldo-Buchelio primùm, dein a Bollandianis (*b*) relatum, in quo Anſfridus epiſcopus notum ſa„ cit, ſe in loco, qui vocatur Hohorſta, cellam ædificaſſe in honorem Chriſti Do„ mini, ſanctæ Mariæ, & beatorum Petri & Pauli, ſanctique Martini patroni „ ſui peculiaris, *ed ratione, ut ſubi fratribus monachis, ſub Sancti Benedicti regula feliciter vivere cupientibus, dies ducere liceat huic vitæ conceſſos*; eiſque donavit quidquid poſſidebat in villa Thrile in pago Teſterbantenſi. *Actum eſt hoc publicè coram idoneis teſtibus in baſilica ſanctæ Mariæ, ſanctique Martini in Hoberſt, ipſo die dedicationis ejus* XIV. *kal. Decembris, anno ab incarnatione Domini* MVI. *indictione* IV. Eò inrroducti ſunt ex Gladbacenſi ſancti Viti cœnobio duodecim monachi ſub Weringero abbate docto pariter ac pio, cui Adelboldus epiſcopus, Anſfridi ſucceſſor, decimas dedit. Secundus abbas fuit Adelbertus. Poſt quem Bernoldus ſeu Bernulfus epiſcopus monaſterium in urbem Trajectinam tranſtulit, ſancti Pauli nuncupatum, cui præfuit Gervicus, ordine tertius, ſed primus ſancti Pauli in urbe, ab-

ANN. CHR. 1006.

abbas. Hæc ex Miræo. Ansfridus ſub finem vitæ luminibus orbatus præ ſenectute in monaſterio ab ſe condito habitum monaſticum induit: *ubi ſeptuaginta-duos pauperes propriâ manu quotidie paviſſe* dicitur. Libellum de ejus vita ſcripſit anonymus ſancti Pauli monachus, ac proinde poſt annum MI. quo anno monaſterii ſacta transmutatio eſt. Eumdem Sanctum laudat chronographus Saxonicus, qui ejus obitum anno MX. collocat cum Lamberto Scafnaburgenſi. Sepultus eſt in ſuo monaſterio, ubi, ſumto viatico, exſpiraverat.

XCIII. Alfrico Cantuariæ archiepiſcopo ſuccedit Elfegus. (*a*) *Thorn. p. 1781.*

Deceſſit hoc anno Alfricus Cantuarienſis primas, ſepultus in Abendonienſi monaſterio, ea quo primùm ad Wintonienſem epiſcopatum aſſumtus fuerat. Paullo ante eum mortuus eſt (*a*) Wilfricus abbas ſancti Petri Cantuarienſis: cujus ſucceſſor Elmerus, *vir magnæ ſanctitatis*, ab eodem Alfrico benedictionem accepit. Suffectus in Alfrici ſedem Elſegus Wintonienſis antiſtes: qui Romam pallii causâ proficiſcens, a quibuſdam oppidanis ſpoliatus eſt rebus ſuis, quæ ipſi demum reſtitutæ ſunt, oppidanis incendio cælitus immiſſo multatis. Romæ cùm verſaretur, divinitus accepit mortem Keaulfi, ſui in Wintonienſi epiſcopatu ſucceſſoris ex abbate Bergenſi, qui hanc dignitatem dato pretio mercatus fuerat: Elſegi juſſu Adalardus cœnobita Blandinicuſis compoſuit officium de ſancto Dunſtano archiepiſcopo, qui illic quondam exſulaverat. Ejus vita, *in lectiones ter quaternas diſtincta*, ita inſcribitur: *Domino Elfego archiepiſcopo, Adalardus ſancti Blandinenſis cœnobii exiguus famulus*. Exſtat in tomo ſecundo Angliæ ſacræ. Tunc Blandinicuſe monaſterium regebat Rotboldus, qui Richardo Virdunenſi abbati præfecturam reſignavit. Alfrico Cantuarienſi archiepiſcopo, an Ælfrico grammatico tribuenda ſint opuſcula ex Lelando a Pitſeo relata, nobis incompertum.

XCIV. Adalbertus abbas Biſuldunenſis. (*b*) *Marca Hiſp. p. 962.*

Sub finem hujus anni, cùm Adalbertus Biſulduncnſis in Catalonia monaſterii ſancti Geneſii abbas exceſſiſſet e vivis, *tanto deſtitutus* (*b*) *paſtore omnis Biſuldunenſis eccleſiæ clerus ſimul & populus, provoluti ad genua piiſſimi ducis Bernardi* ejuſdem cœnobii conditoris, ſucceſſorem ſibi dari petierunt *illuſtrem virum*, nomine Adalbertum, diaconi gradu præditum, ibidem educatum, bonis moribus & ſapientiâ inſignitum, quem ipſi elegerant. Aſſenſit Bernardus comes cum primatibus & Odone epiſcopo Gerundenſi, a quo Adalbertus abbas ordinatus eſt VI. idus Decembris, *feriâ primâ* ſive dominicâ. Non confundendum hoc ſancti Geneſii Biſuldunenſe monaſterium cum ſancti Petri itidem Biſuldunenſi, quod a Mirone Gerundenſi epiſcopo, & fratribus ejus Olibano & Sonicfredo conditum fuiſſe ſupetiùs diximus, non multò poſt caſtinctum: cùm ſancti Geneſii monaſterium conditores habeat Bernardum comitem & Totam ejus uxorem, quæ cum marito & Willelmo vicecomite prædictæ Adalberti electioni ſubſcripſit.

ANN. CHR. 1007. Bambergæ epiſcopatus & monaſteria.

POſtero anno milleſimo-ſeptimo rex Heinricus, natali Domini apud Palithi oppidum celebrato, epihaniam Domini Gandersheimii peregit: ubi controverſiam de ſubjectione ejus loci parthenonis inter Willigiſum Moguntinum archiepiſcopum & Bernvvardum Hildensheimenſem antiſtitem compoſuit ſecundùm Bernvvardum, qui ejuſdem cœnobii dedicationem, jam pridem dilatam, tunc demum perfecit. Quin etiam Willigiſus archiepiſcopus, in proximo Francofurtenſi concilio culpam confeſſus, ejus loci repetitioni abrenuntiavit, & in hujus rei teſtimonium ferulam epiſcopalem Bernvvardo tradidit. Inde Heinricus, collecto grandi exercitu, contra Balduinum Flandriæ comitem, qui Valentianas invaſerat, profectus, eum in fugam convertit, & Scaldi fluvio tranſmiſſo, regionem contiguam populatur. Cùm autem in Gandenſi ſancti Bavonis abbatia ab Eremboldo abbate, fratribuſque honorificè ſuſceptus fuiſſet, eidem loco & cunctis rebus ad eum pertinentibus parci juſſit. Compoſitis cum Balduino rebus generale concilium Francofurtum indixit. Quippe pius princeps, liberorum expers, Babenbergenſem ſeu Bambergenſem epiſcopatum in Francia orientali erigere meditabatur. Atque ut faventes huic conſilio epiſcopos haberet, Francofurti habita eo anno ſynodus, in qua patres ſupplex rogavit, ſibi ut aſſentirentur. Tanti principis precibus non ægrè ceſſere epiſcopi, præter Heinricum Wirziburgenſem, cujus maximè intererat, tametſi principio ſe favorabilem exhibuiſſet. Bambergenſis eccleſia, ſancto Georgio martyri ſacra, ab Heinrico, ejuſque conjuge magnificè dotata, primum epiſcopum habuit Eberhardum, Heinrici cancellarium. Factum ſatis Heinrico Wirziburgenſi epiſcopo, e cujus territorio pendebat locus: quem Arnoldus Halberſtatenſis præſul gravi epiſtolâ (*c*) flexit demum ad regis voluntatem. Lectu digniſſima eſt hæc epiſtola, in qua Heinricus Heriberti Colonienſis archiepiſcopi *frater uterinus* dicitur. Duo præter ea Bambergæ erecta ſunt ab Heinrico rege monaſteria, alterum canonicorum ſub patrocinio ſancti Stephani; alterum monachorum noſtri Ordinis, quod ſub tutela ſancti Michaëlis archangeli eſſe voluit, in monte civitati proximo ædificavit, in quo mul-

(*c*) *Baluz. miſcell. to. 4. p. 431.*

tt

ti viri eruditione & vitæ merito illuſtres floruiſſe perhibentur. Idem rex, cùm in civitatem Argentoratum ex urbe Baſilea tenderet, Scotteraugiæ tribus ab Argentoraro millibus hoſpitatus, Scurteraunm beatiſſimæ virginis Deiparæ cœnobium pœne collapſum indoluit, curavitque reparari, & impensè dotatum Bambergenſi epiſcopo ſubjecit. Ad hæc abbatiam ejuſdem diœceſeos, *Geugenbach* dictam, eidem ſedi attribuit. Hujus rei præceptum datum eſt hoc anno Francofurti kalendis Novembris; quo tempore prædicta ſynodus illic præſidente Willigiſo Moguntino archipræſule, habita eſt, cui Anaſtaſius *Ungarorum archiepiſcopus* e noſtris, id eſt Strigonienſis interfuit, non diu poſt illud concilium ſuperſtes. Ipſo etiam diu, ipſoque anno Francofurti Heinricus rex Deckingenſe ſeu Theckingenſe ſancti Martini monaſterium diœceſis Auguſtanæ, in extrema Rætiæ ora ſummo in colle prope Ottingam poſitum, de cujus origine nihil certi compertimus, eidem Bambergenſi eccleſiæ adjecit. Hujuſce monaſterii, hodie quoque inſignis, eccleſiæ pum Steugelius æri incidi curavit, relato Heinrici diplomate, quod Gengenbacenſi omnino conforme eſt. Deckingenſe monaſterium ſanctus Otto Bambergenſis antiſtes ſæculo ante inſtauravit.

ANN. CHR. 1007. Alia Bamberg. ad ſubjecta.

XCVI. Giſla & Rathegardis abbatiſſa mortuæ.

Paullo ante ſynodum Francofurtenſem Giſla, venerabilis matrona, mater Heinrici regis, obiit ante kal. Auguſti, Ratiſponæ in monaſterio ſancti Emmerammi ſepulta. Natali Domini præcedente e vivis exceſſerat Rothegardis, dignæ memoriæ Hildevvardeshuſenſis abbatiſſa, matertera Bernvvardi epiſcopi Hildensheimenſis. Hæc mortis ſuæ temporis præſcia, ad primam miſſam noctis natalis Domini in eccleſiam ſe deferri præcepit, ubi dominici corporis & ſanguinis viaticum percepit. Inde ad lectum reportata, ſororibus interdiait, ne majoris miſſæ ſollemnia ſui causâ interrumperent, confiſa Dei tantò majus auxilium ſibi affuturum, ſi modò ipſius causâ nulla ejus ſervirii fieret intermiſſio. Dum verò ſequentia in majori ſacro caneretur, pia illa anima carne ſoluta eſt, ut in actis ſancti Bernvvardi ejus nepotis legitur. Porro dum Ratiſponæ veſperarent Heinricus, quædam prædia contulit *Neuburgenſis eccleſiæ ſororibus, ſub ſancti Benedicti regula degentibus*: quod monaſterium uſt nobilium Benedictinarum ad Danubium ſupra Ingolſtadium, ſed a quo primùm conditum ignoratur. *Data* (*a*) XVII. *kal. Maii, indictione* V. *anno Dominicæ incarnationis* MVII. *anno verò domni Heinrici ſecundi regnantis* V. *Actum Ratiſponæ*.

Neuburgenſe monaſterium. (*a*) *Metrop. Salisb. tom.* I. *p.* 545.

In hunc etiam annum incidiſſe dicitur mors Ravengeri Epternacenſis abbatis, qui exſtinctam eo loci monaſticam diſciplinam denuo excitavit. Mortalis ejus dies XIX. kal. Septembris. Ejus epitaphii paucos verſiculos retulit Brovverus, qui optimam ab eo religioni navatam operam teſtantur.

XCVII. Epternacenſes abbates.

Hunc Otto primus tranſmiſit cæſar opimus
Sifridi monitis egregii comitis,
Miſit & hunc talem, qui totam cœnobialem
Hic reparare pio ſufficeret ſtudio.
Nam locus iſte boni hoc tempore relligionis
Factus erat vacuus, rebus & extinctus.

Uroldus ejus ſucceſſor principio quidem veſtigiis deceſſoris inſtitit, monaſterii ædes incendio deformatas reſtituit, jecitque fundamenta novæ baſilicæ, qualis etiam nunc cernitur: ar nimio labore confectus, remiſſiùs vivere cœpit, eòque ſe projicere, ut epiſcopali auctoritate exauctoratus ſit, indeque Wirtzenburgum ſe receperit, ubi & mortuus eſt.

XCVIII. S. Livini tranſlatio Gandam.

Cùm rex Heinricus Balduinum comitem in Flandria perſequeretur, auditis viſiſque miraculis, quæ Holtemii ad tumulum ſancti Livini epiſcopi & martyris fiebant, de effeeundo ejus corpore cogitare cœpit. Verùm, cùm a Gandenſibus monachis, quorum de jure erat iſte locus, honorificentiſſimè exceptus fuiſſet, eorumque rebus omnibus ob id parci juſſiſſet; recepto in gratiam Balduino comite, intactum ſancti Livini tumulum reliquit. At verò Eremboldus Gaodenſis abbas tanti theſauri jacturam in poſterum præcavere volens, ſancti martyris reliquias, præmiſſis precibus ac jejuniis, in ſuum monaſterium transferri curavit: id factum ſollemni pompâ v. kal. Julii hoc anno; ſimulque tranſlatæ ſunt eòdem reliquiæ ſancti Bricci pueri & martyris, ejuſdem Livini e ſacro fonte filii. Ejus rei hiſtoria, auctore anonymo, e veteri codice Alnenſi a nobis edita eſt.

XCIX. Herigero abbati Laubienſi ſuccedit Ingobrandus. (*b*) *Spicileg. tom.* II. *p.* 591.

In monaſterio Laubienſi obiit hoc anno in ſenectute bona Hetigerus abbas poſt annos regiminis ſepremdecim, ſepultuſque eſt in eccleſia ſancti Urſmari ante altare ſancti Thomæ, quod ipſe exſtruxerat, propterea quòd ipſâ die abbas ordinatus fuerat. Pleraque ejus ſcripta recenſet continuator (*b*) hiſtoriæ abbatum Laubienſium, in his librum de geſtis pontificum Leodicenſium, carmen de vita ſancti Urſmari, libellum de corpore & ſanguine Domini contra Paſchaſium Rathertum: quæ

ANN. CHR. 1007.

tria opuſcula typis vulgata ſunt, tertium quidem a Ludovico Cellotio ſub titulo anonymi: quod Herigero abbati tribuendum eſſe aliàs (*a*) a me demonſtratum eſt, probatumque Herigerum in hoc libello in modo tantùm loquendi a Paſchaſio diſſidere, in eo ſcilicet, quòd etſi Herigerus veram ac realem Chriſti Domini corporis præſentiam cum Paſchaſio, admitteret; non tamen idem omnino corpus, quod e Virgine natum eſt, dicendum contendebat ob exteriorem ſpeciem diverſam. Ad hæc Herigerus epiſtolam ſcripſit de quibuſdam quæſtionibus ad Hugonem quemdam; item dialogum de diſſonantia eccleſiæ circa adventum Domini ſub ſua & Adelboldi perſona Leodienſis clerici, poſtea verò epiſcopi Ultrajectenſis, quæ duo nondum edita ſunt, & alia nonnulla minoris momenti. Quæ fuerit hæc eccleſiæ diſſonantia circa Adventum Domini, diſcimus ex apologetico Abbonis Floriacenſis abbatis; in cujus fine hæc leguntur. *De initio etiam Adventus, qui ante nativitatem Domini per ſingulos annos agitur, aliquando error graviſſimus exſtitit, alii inchoantibus poſt v. kal. Decembris, alii ante: cum non quam plus quatuor hebdomadas, & ſaltem unam diem, adventus habeat. Cumque de ejuſmodi diverſitate ſoleant contentiones in eccleſia creſcere, tomilio determinandum eſt, ut omnes, qui in ea vivimus, unum ſapiamus.* Hæc Abbo. Qui Adventum Domini prolixiorem faciebant, ſulciebantur veteri Gallorum more, qui quadrageſimam unam ante natale Domini præmittebant, initio ducto a feſto ſancti Martini. In Herigeri abbatis locum ſubrogatus eſt Ingobrandus, qui tertio-decimo anno ſuæ præfecturæ a Wolbodone Leodicenſi epiſcopo ejectus Richardo abbati Virdunenſi locum fecit. Ejus tempore Laubiis floruit Olbertus monachus, quo præceptore pariter & adjutore uſus eſt Burchardus, poſtmodum epiſcopus Wormatienſis, in Decreto ſuo condendo. Liber de geſtis Leodicenſium epiſcoporum, ab Herigero abbate compoſitus, deſinit in Notgero ſeu Notkero epiſcopo, cujus obitus Herigeti mortem brevi ſubſecutus eſt, ut videbimus anno ſequente.

(*a*) *Præfat. ad Sæc. 4. Bened.*

Quæſtio de Adventu.

C. Theodericus Belga naſcitur.

In Belgio naſcitur hoc anno Theodericus, futurus Andaginenſis ſeu ſancti Huberti abbas & reformator, ortus e villa, quæ dicitur Lerna, haud procul a Tudiniaco (*) caſtro & Laubienſi monaſterio, ubi monaſticæ vitæ nomen dedit. Natus eſt *anno dominicæ incarnationis* MVII. *imperante apud Romanos & Germanos Henrico, anno, poſtquam juniori Ottoni ſucceſſerat, ſexto: præſidente in Leodienſi ſede Notgero, magnæ ſanctitatis & prudentiæ viro, poſtquam ordinatus fuerat epiſcopus, anno ſeptimo & trigeſimo; &*, ut alter codex addit, *priuſquam vitâ deceſſerit, anno 200:* quæ ſignanter afferre lubet ea vitæ ſcriptore æquali, ad præſtruendum tempus obitus Notgeri epiſcopi. Theoderici pater Gonzo, miles honoratus, filium militiæ adſcribere volebat: at mater piiſſima, cujus nomen ignoratur, ex viſo quodam futuræ ejus ſanctitatis ac ſacerdotii omen edocta, eum litteris, renitente primùm, ſed tandem aſſentiente patre, imbuendum curavit in Malbodienſi ſeu Melbodienſi parthenone ſub cura filiæ ſuæ Aoſoaldis ſanctimonialis pietate inſignis, quæ prima litterarum elementa cum pſalterio eum docuit. Hæc a teneris Deo ibidem a parentibus oblata, ſic ab incunte ætate virtuti ac pietati aſſuevit, ut aliis bene vivendi exemplum præberet, aliis terrori eſſet. Huic vigiliæ ferè aſſiduæ, pavimentum aut ſella pro cubili, refectio panis cum ſale & aqua, rarò legumina vel poma pro cibo erant: cætera ſibi penitus interdixerat. Cuſtos oris ſui ad ſilentium, linguas detrahentium & laudantium æquali animo ferre didicerat. His aliiſque virtutibus corporis integritatem illibatam ſervavit, multaſque in Malbodienſi cœnobio ſanctimoniales ad ſui imitationem, multas poſt lapſum ad pœnitentiam excitavit. Illic, favente Geraldo epiſcopo Cameracenſi, & Rainero Monteſii comite annuente, *ordinem religionis monaſticæ, quæ pene abolita erat in eodem monaſterio, correxit, & in melius reformavit*, ut diſerte tradit Theoderici vitæ ſcriptor. Demum ſeptimo anno obitum anno cancri ulcere percuſſa, nihil de propoſito ac fervore minuit, ſemper Deo gratias pro hac probatione egit, ſicque virginitatis ac patientiæ virtute decorata ad Chriſtum migravit.

(*) *Tum.*

Melbodii eruditur ab Anſelde ſorore.

CI. Fulbertus fit epiſcopus Carnotenſis.

Præclarum hoc anno lumen Carnotenſi eccleſiæ Deus impoſuit, ſcilicet Fulbertum, qui agente Rotberto rege, in locum Roduſi epiſcopi demortui ſuffectus eſt. Quàm modeſtè de ſe vir piiſſimus ſentiret, in ſuperioribus (*b*) vidimus, obi de ejus origine & docendi officio dictum eſt. Haec verò de ſe exiſtimationem maximè teſtatus eſt in ipſo epiſcopatu epiſtolâ LXVIII. ad Odilonem abbatem Cluniacenſem, qui gratulatorias ei litteras de recepta ſanitate ſcripſerat. In hac epiſtola ſe hominem valde miſerabilem eſſe dicit, qui, cùm ad propriam non ſufficeret, ad publicam curam, ratione an temeritate, perductus ſit. Quanti verò habueric Odilonem abbatem, ſatis ſuperque prodit tum in prædicta epiſtola, tum in ſequente, quæ *ſanctiſſimo atque dilectiſſimo patri Odilone* inſcripta eſt: tum ea epiſtola ad Leuthericum Senonenſem archiepiſcopum, a quo conſecratus fuerat epiſcopus:

(*b*) *Lib. 3n. ep. 72.*

Odilo abbas quanti apud eum.

de

» de quo ſe plurimum bonæ ſpei capere dicit ex eo, quòd *cum ſanctis viris ac ſa-* ANN. CHR.
» *pientibus* agere cœpiſſet. *Patrem noſtrum*, inquit, *Odilonem loquor, & affectat* 1007.
ejus. Conſilia enim illorum ſpero, te non ſolùm animæ periculum evadere, ſed etiam
hujus vitæ gloriam & honorem poſſe recuperare. Leothericus quippe malè audierat, quaſi de Chriſti corpore in euchariſtia non bene ſentiret, propterea quòd probationem corporis Domini erga ſervos Dei adhiberet: qua de re Rotbertus rex eum graviter (*a*) arguit, eumque ad corrigendum factum adduxit. Falluntur qui Fulbertum Rotberti regis cancellarium fuiſſe dicunt. Baronius ex monacho monaſterii ſancti Petri aſſumtum putat. Hujus ſententiæ fundamentum petitur ex epiſtola XLI. in qua de Magenardi electione agitur, cui Fulbertus ipſe nondum epiſcopus interfuit, refertque *libellum reprobationis* Magenardi, & nomina monachorum, qui eum reprobarunt, & ſe vidente libello ſubſcripſerunt, cui Fulbertus non ſubſcripſit. Hic verò de Magenardo agens, *qui noſter*, inquit, *neque monachus ſit, neque clericus*; & infra: *Convenimus ad capitulum monachi noſtri, & quidam canonici, quæ ratio poſtulabat admitti*. His adde quòd Odilonem abbatem *patrem noſtrum* vocat, & alia id genus, quæ afferuntur ad monachatum ejus aſſerendum. Favet epiſtola LXVII. ad eumdem Odilonem, cujus videndi magno ſe deſiderio teneri ait; *Venturn autem aliquando*, inquit, *ſi licuerit, ad vos, quos verè inhabitat Spiritus-ſanctus, conſilium dicam oracula petiturus:* quæ verba confirmant id, quod mox dicebamus, de Fulberti erga Odilonem veneratione. Fulbertum porro, etiam epiſcopum, in docendi officio perſeveraſſe teſtis eſt Adelmannus, qui *ſenis* adhærebat lateri, teſtes & alii, quos idem in ſuo rythmo commemorat, ipſius Fulberti diſcipuli. Subſcripſit Fulbertus precariæ, a Magenardo abbate & monachis ſancti Petri factæ de Gerani-villari Gradulfo militi, qui in compenſationem ſancto Petro dedit alodum ſuum *in Drocacenſi comitatu ſuper flumen Bleſis poſitum*, nomine Paliſiacum: qua de re multæ rixæ poſt mortem ipſius Gradu ſi militis & Odæ ejus uxoris exortæ ſunt ab eorum propinquis, qui illa prædia ſibi vindicare moliebantur. Certè ſi non monachus Fulbertus, ſaltem a Gerberto monacho in ſchola Remenſi, ut ſupetiùs (*b*) vidimus, educatus & in monachos optimè affectus fuit.

(*a*) *Glaber. lib. 3. c. 3.*

(*b*) *ibid.*

Hoc anno conſignandus videtur obitus Gauzberti abbatis ſancti Juliani Turonenſis, qui Burgulienſe itidem ac Majus-monaſterium regebat. Succeſſor ejus apud ſanctum Juliauum Gauzbertus alter ſuo monaſterio multùm profuiſſe traditur, tum in eccleſia ornanda, tum in ædificando ſanctæ Trinitatis oratorio, tum denique in augendis rebus ſancti Juliani: quippe monaſterium ſancti Petri Pruliacenſe emiſſe dicitur, quod ab Atnulfo archiepiſcopo poſt ejus mortem ſancto Juliano ablatum eſt. In Majori-monaſterio Gauzberto ſeniori ſucceſſit Sichardus ſeu Sicbardus, & non multò poſt Ebrardus, de quo inferiùs dicendi erit occaſio. Apud Burgulium quis Gauzberto ſucceſſerit, non ira liquet. In vulgatis indicibus ante annum milleſimum abbates ponuntur poſt Gauzbertum Betno & Julianus: poſt milleſimum Gauzbertus ſecundus uſque ad annum milleſimum-octavum, & poſt eum Raynaldus; at certum eſt, Gauzbertum ſeniorem Burgulio poſt annum milleſimum præfuiſſe, nec obiiſſe ante annum milleſimum-ſeptimum: ſiquidem Gauzbertus junior, ut ex ſancti Juliani chronico diſcimus, anno MXXV. deceſſit poſt annos regiminis octodecim. Itaque ſi Betno & Julianus Burgulium rexerunt ante annum milleſimum, non primarii, ſed ſecundarii tantùm abbates fuiſſe dicendi ſunt, ſub Gauzberto ſcilicet ſenioti, qui aliis eriam regendis monaſteriis occupatus erat. At Bernonem poſt Gauzbertum Burgulio præfuiſſe conſtat ex iis quæ libro (*c*) ſequenti dicturi ſumus.

CII. Gauzberti abbatis ſucceſſores.

(*c*) *lib. 53. n. 61.*

Exſtat uno lapida a Cæſaroduno-Turonum puellare ordinis noſtri monaſterium, beatæ Mariæ ſacrum, quod Herveus *archiclavis* ſeu theſaurarius ſancti Martini, a nobis jam non ſemel laudatus hoc tempore exſtruxit, comparato loco a quodam Eblone fideli ſuo per commutationem: cujus rei confirmationem a Rotberto rege impetravit. Inductus eſt ad id operis vir pius, propterea quòd admodum gravatè ferret, nullum eſſe in pago Turonico cœnobium, ubi virgines Deo ſacræ, ſicut in pleriſque aliis regionibus, Deo famularentur. Huic autem dotando cœnobio contulit non ſolùm eccleſiam Belli-montis, ſed etiam vivarium, cui Mala-morta vocabulum eſt, eccleſiam Sorimacam, viginti *arpennos* ſeu jugera vinearum inter Ligerim & Carum fluvios, eurtem quoque Liuzam cum eccleſiis & rebus ad eam pertinentibus, eum aſſenſu Odonis comitis & fratris ejus Landrici, ex cujus beneficio erat, necnon Quielacum villam, quam prædictus Herveus tenebat, prout fuſiùs refertur in præcepto Rotberti regis. *Actum Bolonia foreſte* v. *kal. Octobris, anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* MCCCCVII. *indictione* V. quod præceptum Theodericus levita ad vicem Franconis ſummi cancellarii recognovit. Huic apponuntur ſigna Hugonis archiepiſcopi, qui excommunicationem violatoribus comminatur; Aveſgaudi epiſcopi Cenomannenſis, Odonis comitis, Gaufridi, Landrici,

CIII. Belli-montis monaſterium coaditur.

ANN. CHR. 1007.

& aliorum ; idque confitmant canonici ſancti Martini, ſcilicet Odelgerius decanus, Herveus archiclavis, Walterius præcentor, Ildegarius ſubdecanus, Guillelmus magiſter ſcholæ, Hugo celleratius, & cæteri. In veteri chronico Turonenſi legimus Herveum ex ioſula ſancti Coſmiæ, ubi ſolitariam vitam agebat, a Martinianis canonicis revocatum, ſeceſſiſſe in cellalam oratorio ſancti Baſilii adhærentem: quod oratorium erat *juxta matriculam beati Martini, ſcilicet eccleſiam beatæ Mariæ de Scrimiolo* (*), *ubi monales erant, quas idem Herveus apud Bellum-montem poſuit: in quo loco, tam de rebus propriis, quàm de rebus eccleſiæ beati Martini, monaſterium conſtruxit*. Tertia ejus loci abbatiſſa Theophania ſeu Tipbanie laudatur in libro de miraculis ſancti Martini, cujus ſanctaatio cereos obtuliſſe dicitur. Habet hoc monaſterium præbendam in eccleſia ſancti Martini *in blado, vino, & nummis*. Mortuâ abbatiſſâ ſanctimoniales olim petebant facultatem eligendæ novæ abbatiſſæ, quæ ab uno e canonicis *in ſtallum ſuum* ducebatur. Ad exſequias cujuſlibet canonici Mertiniani & in certis feſtis eccleſiæ ſancti Martini ſanctimoniales adeſſe debebant: canonici verò exſequiis ſolius ebbatiſſæ intereſſe. Verùm hæc modò obſolete.

(*) De l'Ermitage.

CIV. Bellilocenſe apud Loccas cœnobium conditur.

Sub idem tempus in ipſo pago Turonico prope Loccas (*) oppidum ad fluvium Angerem (*) ubi olim Urſus (*a*) abbas monaſterium exſtruxerat, aliud ex altera fluminis parte conditum eſt, a ſitu Bellus-locus appellatum. Ejus auctor Fulco Andium comes, cognomento Nerra ſive Niger, qui ex Jeroſolymitana peregrinatione prima (nam bis eò profectus eſt) reverſus id operis aggreſſus eſt, ubi lapidem ſepulcri dominici ab ſe allatum depoſuit, cum reliquiis ſanctorum Chryſanthi & Dariæ martyrum, quas ex urbe Roma attulerat; ipſamque locum (*b*) Odoni venerabili abbati ſancti Genulfi exſtruendum commendavit. Abſolutâ baſilicâ, Hugonem (*c*) archiepiſcopum ad eam dedicandam invitavit. Negavit præſul ſe id facturum, ni comes priùs damna eccleſiæ ſuæ illata ſarciret. Ille ut erat ferox, cum muneribus Johannem papam convenit, ab eoque unum e cardinalibus, Petrum nomine, obtinuit, qui baſilicam conſecraret. Indignanter id tulere Gallicani præſules, rati diœceſani epiſcopi auctoritati fieri hac in re injuriam: ſed tamen hæc dedicatio ab epiſcopis, qui in Fulconis ditione erant, menſe Maio facta eſt. Verùm ad hotam ipſius diei nonam, cùm priùs placidum & ſerenum cælum eſſet, ſubito turbine correpta baſilica corruiſſe dicitur: quod malè perpetrati piaculi indicium ac pœnam eſſe nemo dubitavit. Reſtractâ baſilicâ, Fulco ut ſe archiepiſcopi jugo eximeret, monaſteriam ſedis apoſtolicæ patrocinio ſubmiſit, obtento a Johanne privilegio, ut ne quis epiſcoporum illic ullam jariſdictionem exerceret: quâ re permotus Hugo archiepiſcopus, Romam ſe contulit, poſtulavitque a Sergio quarto Johannis ſucceſſore, ut novæ baſilicæ conſecrationem juxta canones peragere ſibi liceret: at id ipſi negatum, eâ videlicet ratione, quòd Fulconi liberum fuerit cœnobii in proprio ſando conſtructi dedicationem Romano pontifici deferre, ut inferiùs (*d*) videbimus. Ad hunc annum revocari ſolet conſtructio monaſterii ſancti Johannis de Orbitterio (*) apud Pictones: verùm ad ſæculum ſequens differenda videtur.

(*a*) Greg. Tur. de vit. Pat. c. 18.
(*b*) Chron. S. Julian. mſ.
(*c*) Glab. lib. 2. c. 4.
(*d*) lib. 3. n. 66.
(*) Orbeſſier.

CV. Canigonenſi & Rodenſi monaſteriis fit donatio.

Ante annos ſex jacte erant fundamenta Canigonenſis in Helenenſi diœceſi monaſterii, cui hoc anno Guifredus comes (*e*) Ceritaniæ, & Guiſla ſeu Wiſcla ejus conjux, quædam alodia ad ipſos pertinentia contulerunt; ſita in villa Verneto pagi Conflaentini: *ut idem locus ad honorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti adficetur, & militantes regulariter ibi adgregentur ſub beati patris Benedicti norma, & ibi juxta voluntatem ac privilegium Romani pontificis, & præſulis ſedis Helenenſis, ac inſtitutionem Francigeni regis in futurum Deo omnipotenti perenniter ſervatur*. Facta eſt hæc donatio *anno trabeationis Chriſti* MVII. *indictione* IV. (lege V.) *pridie idus Julii, luna* XXVI. *anno* XI. *regnante Rodberto rege*. Poſt bienniam ejus loci eccleſia dedicata fuit ab Oliba Helenenſi epiſcopo in vigilia ſancti Martini: cujus dedicationis (*f*) litteris Oliba abbas cum Wiſredo comite & Guiſla comitiſſa ſubſcripſit. Anno quoque undecimo Rodberti regis Guiſlabertus (*g*) comes Ruſcinonenſis & Hago Emporitanus comes Rodenſi ſancti Petri monaſterio campos duos in comitata Perealatenſi circa villam Caſtilionem; & in comitatu Emporitano, ad locum dictam Bedengam, decimam piſcationis piſcium & angillaram contulerunt.

(*e*) Marca Hiſp. p. 964.
(*f*) ibid. p. 971.
(*g*) ibid. p. 978.

CVI. S. Flori monaſterium.

Sub idem tempus nobiles Arverni, Euſtorgius, & Amblardus, cognomento Hiberonatus, ipſius nepos, eccleſiam ſancti Flori, & alia ad eam pertinentia, *quæ conjacent in comitatu Arvernenſi, in patria, quæ vocatur Planetia, in monte Indiciaco*, conferunt *beatis apoſtolis Petro & Paulo, ad locum Cluniacum & Celſinicuſe monaſterium, quibus præeſt domnus ac reverendus pater Odilo*, conceſſâ ſucceſſoribus & hæredibus ſuis facultate hanc augendi donationem, ſecluſis aliis ſive monachorum, ſive canonicorum congregationibus. Id factum tempore Stephani epiſcopi Cla-

Claromontenſis, & Rotberti vicecomitis, qui cum prædictis donatoribus ſubſcripſerunt illius donationis inſtrumento, quod ex chartaceo codice Celſiniacenſi in Appendice referemus. Legitur in archivo eccleſiæ ſancti Flori, modò epiſcopalis, narratio de conditu monaſterii ſancti Floti, cujus auctores dicuntur Amblardus *de Brezons*, & Amblardus Comptor tempore Rotberti regis. Sed quia hæc narratio in multis fabulam redolet, eam omittere viſum eſt. Stephano priori ſancti Flori Amblardos *de Brezons*, frater Euſtorgii, *omne rectum* Pertæ-ladæ conceſſit. Ejus loci baſilicam novam Urbanus ſecundus dedicavit, ibidemque aliquot dies demoratus eſt, ut pontificiæ ejus litteræ ibidem datæ docent. Ibi etiam mortuus, ſepultuſque eſt Johannes cardinalis epiſcopus Portuenſis. Hoc monaſterium in ſedem epiſcopalem a Johanne XXII. erectam eſt.

ANN. CHR. 1007.

CVII. Hugoni abbati Savinia-ci ſuccedit Durantus.

Deceſſit hoc anno piiſſimus abbas Saviniacenſis Hugo, anno præfecturæ ſuæ viceſimo-tertio: cujus obitus in necrologio ejus loci notatur XVIII. kalend. Julii. Sepultus eſt in cœmeterio juxta feneſtram capituli. Convenêre ad ſucceſſorem eligendum Barchardus Lugdunenſis archipræſul, ejuſdemque ſedis canonici atque illuſtres viri & abbates. Horum omnium uſus conſilio Barchardus, in primis *domni Odilonis jure regiminis Cluniacenſis archimonaſterii eximiè tenentis*, *necnon domni Raynaldi patris Athanacenſium*, *domnique Bernardi rectoris Inſulæ-barbaræ*, *ac domni VVigonis abbatis ſanctæ Theuderii* ex diœceſi Viennenſi, *elegit virum eximiæ moribus decora-tum*, *ætate perfectum*, *ſcientiâ præditum*, nomine Durantum; eumque, monachis ejuſdem monaſterii ſuventibus & aſſenſum præbentibus, inſtituit, ordinavitque *abbatem archimonaſterii Saviniacenſis*, *anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* M VII. *ſcptimo regni domno Rodulfo rege lucidiſſimè exercente*, ati in inſtrumento (*a*) ejus electionis fuſiùs legitur. In chartario Pontii abbatis Duraotus, eo nomine primus, monaſterio ſuo quinquaginta prædia & quaſdam eccleſias acquiſiviſſe dicitur. In bis (*b*) Evrardus Mauriannæ epiſcopus eccleſiam ſancti Veroni Saviniaco tribuit anno XVII. Rodulfi regis.

(*a*) *de la Mure p.* 183.
(*b*) *Bibl. Sebuſ. p.* 58.

CVIII. Padolironenſe monaſterium condi-tur.

Padolironenſe monaſterium, haud procul Mantua Italiæ civitate, ſic dictum, quod inter Padum & Larionem fluvios poſitum ſit, hoc anno conditum fuit a Teudaldo marchione, filio Attonis comitis, alio nomine Adelberti, filii Sigefridi de comitata Luccenſi, qui Atto hanc inſulam partim a Willelmo (*e*) Mantuano epiſcopo, partim a Martino (*d*) archipresbytero & præpoſito eccleſiæ ſanctæ Mariæ & ſancti Michaëlis Regienſis per commutationem comparaverat. Hæc inſula *Moriculæ* dicta, paſſim *inſula ſancti Benedicti* ouncupabatur ob capellam, quæ ſancto Benedicto, ante conditam illic monaſteriam ſacrata erat. Commutatione factâ, nihilominùs Reginguarda (*e*) abbatiſſa monaſterii beatæ Dei genitricis Mariæ e civitate Papiâ, litem de ea movit adversùs Attonem: ſed causâ cecidit in placito habito in urbe Regio anno Ottonis Magni imperatoris auguſti, & Ottonis ejus filii regis tertio, indictione VI. id eſt anno Chriſti DCCCCLXIII. Idem Atto comes tunc Matinenſis, quarto poſt anno, aliam commutationem (*f*) fecit cum Domino abbate monaſterii ſancti Benedicti, ſiti *ad Leones* de corte *una*, *quæ dicitur Gonziaga*, & de capella ſancti Benedicti ibidem ſita ad fluvium Gonzagam: deditque vicißim Domino abbati duas alias capellas cum rebus ad ipſas pertinentibus. Horum omnium inſtrumenta refert eraditas noſter Benedictus Bacchinus, monachus congregationis Caſinenſis, in hiſtoria italicè ſcripta monaſterii Padolironenſis. Tempus conditi monaſterii diſcimus ex litteris (*g*) Theudaldi marchionis ejus conditoris, qui illud infando proprietatis ſuæ ædificavit, curavitque dedicari in honorem ſanctæ Mariæ, ſanctique Benedicti & ſancti Michaëlis archangeli, & ſancti Petri apoſtoli, pro remedio animæ ſuæ & Wiliæ ſeu Willæ conjugis quondam ſuæ, filiorumque ſuorum: eo pacto, *ut* monachi ibidem *vivant ſecundùm Regulam*, *& eleemoſynas*, *ut juſtum eſt*, *faciant*: & ut abbas ipſius monaſterii benedictionem petat ab epiſcopo Mantuano. Si verò ille id facere noluerit, aut ejus rei causâ quivis ſervitii exigere voluerit, tunc abbati a quocumque epiſcopo benedictionem accipere liceat. *Actum infra Roccha-Canoſſa*, anno Heinrici regis in Italia quarto, indictione quintâ. De Teudaldo & de coodito ab eo monaſterio ita canit Domnizo.

(*e*) *Polirone. prob. p.* 3.
(*d*) *ibid. p.* 6.
(*e*) *pag.* 50.
(*f*) *pag.* 12.
(*g*) *pag.* 16.

Iſte Padum juxta, Larionis propius undam,
Cœnobium dignum Domino Sanctum-Benedictum,
Conſtruxit certè: monachos ibi voluit eſſe.
Felix iſte locus nimis eſt quem religioſus.

Abbas ejus loci primus dicitur fuiſſe Rozas neſcio quis, an potiùs Venerandus: cujus tempore Symeon monachus eò acceſſiſſe traditur.

CIX. Symeonis monachi vitæ compendium.

Hic nobilis Armenus, cùm juſſu parentum axorem ducere coactus fuiſſet, eâ dimiſſâ, patriâque relictâ, monaſticen ſub ſancti Baſilii regula profeſſus eſt. Inde ſe-

ANN. CHR. 1007. fecessit in cremum, in qua divinitus aliquando pastus fuit. Hinc peregrinandi voto concepto, primùm Jerosolymam, dein Romam profectus est, sedente Benedicto VII. pontifice. Tum variis Etruriæ urbibus ac locis lustratis, in quibus varia miracula patravit, Aquitaniam, Wasconiam & Hispaniam peragravit; progressusque in Galliciam, adiit ecclesiam sancti Jacobi orationis causâ. Inde in Franciam regressus, Turonos accessit, *ibique beati Martini magni & incomparabilis viri oratorium petiit*. Post aliquot dies in Italiam revertit; atque ubi Mantuanæ provinciæ fines attigisset, illic *juxta flumen Padum, monasterium in honore almi patris Benedicti a Teudaldo marchione, Alberti filio, jam constructum, ac probis fratrum mestibus dignè exornatum reperit*, in quo deinceps quiescere decrevit: *quem reverendus abbas, Venerandus nomine, totaque fratrum religiosa congregatio summa cum caritate susceperunt*, eique congruum habitaculum *in loco, quem elegerat*, construxerunt: ubi ille, cælibem agens vitam, atque sanctis orationibus assiduè vacans, vitæ cursum peregit. Abbati verò cæterisque fratribus ita morem gerebat, ut absque eorum permissu e cella egredi haud sibi licitum putaret. Statis tamen diebus ad commune refectorium accedebat pro more Ordinis nostri recluforum, tumque fratrum cibos ac mensam parabat. Denique ubi res postulabat, præsto aderat ad fratrum labores sublevandos. Hi ejus usque ad obitum mores.

CX. Bonifacius dux Etruriæ.

Non diu post hunc annum vixit Teudaldus, cujus filli Bonifacius & Conradus. Ex his Bonifacius, marchio & dux Tusciæ, tantas in Italia opes ac ditiones habuit, ut omnium principum Italicorum fuerit eâ tempestate longè clarissimus & potentissimus. Hunc patrem habuit Mathildis comitissa, in consequentibus sæpe celebranda, quæ omnem ejus hereditatem adivit, professa passim se vivere *lege Salicâ*, cùm Bonifacios ejus pater viveret *lege Langobardâ*. Multa & ipse Bonifacius contulit monasterio sancti Benedicti (sic enim non rarò appellatum) in agro Mantuano. Prima ejus donatio, vivente patre facta est (*a*) anno Heinrici regis in Italia primo, mense Martio, indictione secundâ, id est anno millesimo quarto, quo tempore Heinricus ab Italis, devicto Arduino, rex agnitus est, jamque inchoatum sancti Benedicti monasterium, quod anno post tertio absolutum fuit, ut Teudaldi marchionis tabulæ probant. Alia (*b*) ejusdem Bonifacii donatio facta est anno Heinrici regis in Italia nono, indictione decimâ. Richilda ejus prima conjux, filia Giselberti comitis palatii, eidem etiam loco se munificam (*c*) exhibuit, ut patet ex ejus charta, data in ecclesia sancti Benedicti apud Gonzagam anno Christi MXXXV. Altera Bonifacii uxor Beatrix, Mathildis comitissæ parens, non minùs munifica in eumdem locum extitit. Erat hæc filia Ftederici Lothatingiæ ducis, ut Baronius (*d*) ex Domnizonis versibus colligit.

(*a*) *ibid. p. 90.*

(*b*) *pag. 99.*

(*c*) *pag. 24.*

(*d*) *Baron. ann. 1030.*

CXI. Pratalia cœnobium conditur.

Ejusdem Bonifacii germanus frater extitit Theudaldus Aretinæ ecclesiæ piissimus antistes, in Camaldulenses munificentissimus, qui post Albertum Aretinæ sedi impositus est sub annum MXXXII. Alberti decessor Helimpertus in honorem beatæ Mariæ & sancti Benedicti, omniumque sanctorum, abbatiam exstruxit, consecravitque in loco episcopi sui, *cui nomen est Pratalia, juxta rivum, nomine Viventem, ad radicem Montis Acuti, qui dividit Tusciam & Romaniam*: ubi Sigizonem abbatem ordinavit. Ad ejus verò abbatiæ dotem assignavit decem mansos de curte Orgia in Cusentino, pro anima antecessoris sui *beatæ memoriæ episcopi Heverardi, cujus fuit hereditas*, ut in primariis ejus rei litteris legimus, quæ datæ sunt anno dominicæ incarnationis MVIIII. mense septembri, indictione VII. Processu temporis hæc abbatia Camaldulensibus cessit.

CXII. Petri Damiani ortus & vitæ initia.

Insignis est hic annus ortu Petri Damiani, qui unum fuit ex præcipuis sui sæculi ornamentum. Tempus suæ nativitatis notat ipse, siquidem (*e*) *vix planè quinquennio ante suæ nativitatis exortum humanis rebus exemtus est tertius* Otto. Natus est Ravennæ mediis parentibus, quorum nomina ignorantur, postremus matris ejus partus, quæ multos jam liberos procreaverat. Eo nato, unus fratrum, qui jam adultus erat, conquerendo exclamasse traditur: Pro pudor! ecce jam tot sumus, ut vix una nos capiat domus! Heu, quam malè congruit tanta hæredum turba cum hereditate tam angusta! Ad hæc indignata mater, non admodum pia, quæ tot liberorum pertæsa erat, se miseram vociferans, infantem vix pœne lactatum ablactat, & infausta sibimet imprecata, abjicit. Exhorruit ad tantum facinus quædam mulier, quæ, algente infantulo, & jam pœne palpitante, supervenit, factumque inhumanum matri exprobravit, quod ne quidem tigrides lexnæve committerent. Tum illa pudore suffusa, infantem recolligit, substratâ pelle ad ignem corpusculum multâ arvinâ perungit. Mox resumto vitali calore, rubescit infantulus, spiritusque resumit, simulque maternos affectus parens, quæ deinceps omnem ei curam ac diligentiam adhibuit. Verùm utroque orbatus parente vix ablactatus puer, novercalem in se expertus est fratris animum, qui cum educandum susceperat. Nec mitior in eum fra-

(*e*) *Petr. Dam. opusc. 57. c. 5.*

fratris conjux. Ambo siquidem puerulum ita inhumanè tractant, ut semianudum servorum cibariis, quæ magis congruerent porcis, via sustentarent, multisque iosuper plagis passim cooficerent. Grandescit inter hæc infelix puer, qui aliquando nummo casu reperto, quo inediam ureumque suam reficere posset, consultius judicavit tradendum presbytero, qui Deo sacrificium pro patre suo offerret. Flexit hæc pietas divinam pietatem, effecitque, ut uterejus frater, Damianus nomine, Petrum e manibus inhumani fratris subtraheret, & paterno affectu educaret. Idem jam grandiusculum primis litteratum elementis ac liberalibus studiis informandum tradidit magistris. Petrus ipse ait, se primùm Faventiæ (a) litteris studuisse, deinde Parmæ (b), ubi Ivonæ præceptore usus est. In his studiis brevi magnos progressus fecit, breviqne habilis evasit ad alios erudiendos. Sic meliori fortunâ uti cœpit Petrus, qui fraternæ beneficentiæ memor, Damiani cognomentum ab eo accepisse creditur. Sub hæc lasciviantis ætatis impetus expertus juvenis, eos inediâ, vigiliis, precibus, cilicio, aliisque duris exercitationibus refrenare studuit; dumque stimulis urdentioribus utgeretur, mediis noctibus e strato consurgebat, aquis se fluvialibus immersurus, in quibus tam diu nudo manebat corpore, dum, noxiu edomito calore, algentia membra rigescerent. Ad hæc liberalis in pauperes, eos non rarò mensæ socios udhibebat, quemdam cœcum præbendarium habere solitus, quem iisdem alebat cibis. Fortè aliquando unus erat triticeus panis, qui uni sufficeret: appositus proinde alter suppar, secundæ scilicet consperſionis. Hæsit primò Petrus, utrum pauperi præberet. Sed tandem secundarium dedit: quod pauper graviter tulit. Mox inter edendum, transversa piscis spina Petri gutturi ita inhæsit, ut nullo cunctu trahi in interiora posset. Hæc ille tacitus ægre dissimulabat: sed tandem id sibi evenisse ob neglectum pauperem existimans, primarium illi panem appositit, moxque spinâ se absolutum sensit. Verùm in Petri pectore cùm flamma divini ignis in dies major succenderetur, hoc vitæ genere contineri non potuit, sed eum impulit, ut sæculo penitus abrenuntiaret.

ANN. CHR. 1007.

(a) *Petr. lib. 5. epist. & lib. 6. ep. 17.*
(b) *Id. epist. 36. col. 4.*

ANNA.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER QUINQUAGESIMUS-TERTIUS.

Ab anno Christi 1008. *ad annum* 1014.

ANN. CHR. 1008.

I. S. Dionysio ablata restituuntur.

(*a*) *lib.* 50. *n.* 91.

(*b*) *Doublet p.* 818.

Rolapsam in sancti Dionysii monasterio disciplinam regularem ubi restituisset (*a*) Vivianus abbas, ab Hugone & Rotberto regibus institutus, proxima ei cura fuit instaurandæ rei familiaris, quæ magnopere labefactata erat. Quare in synodo (*b*) Calensi, quæ anno millesimo octavo in ejus loci palatio XVI. kalend. Junii habita est, Rotbertum regem, qui huic synodo cum episcopis aderat, convenit idem abbas, petens, *ut sicut spiritalia, sic etiam terrena incrementa eidem loco provideret*. Cujus petitioni rex assensum præbens, quasdam res juris sui *cum conjuge ac filiis* suis, *hoc est banuum* seu judicium *hominis vulnerati vel interfecti, & infracturam intra vel extra castellum ipsius cœnobii, & legem duelli, quod vulgo dicitur campus*; aliaque in regio diplomate contenta donavit. Hanc autem donationem facit *pro remedio animarum* parentum suorum & *fidelis* sui *Hugonis*, haud dubiè mortui: quod de Hugone Rotberti regis filio perperam interpretantur nonnulli. Huic diplomati subscribunt Letbericus Senonum & Hugo Turonum archiepiscopi; & post eos episcopi, Fulbertus Carnutensis, Adalbero Laudunensis, Fulco Aurelianensis, & alii octo ex provinciis Senonensi & Remensi. Calæ supersunt vestigia quædam veteris illius palatii, in quo synodus habita est, scilicet basilicæ beato Martino sacræ: cui adjuncta erant duo alia oratoria, nempe sancti Cæsarii & sancti Leodegarii.

II. Lis renovata de subjectione cœnobii Floriacensis.

(*c*) *lib.* 50. *n.* 27.

(*d*) *Doublet p.* 825.

(*e*) *Hilgaud. p.* 68.

Eodem tempore Fulco Aurelianensis antistes litem de subjectione Floriacensis monasterii renovavit adversus Gauzlinum abbatem. Fulco ante pontificarum abbas sancti Luciani Belluvacensis videtur fuisse, ut superiùs (*c*) diximus, & quidem post annum millesimum secundum, quo sancti Luciani reliquiarum revelatio facta est Raiuerii abbatis. Scio proferri litteras (*d*) Rotberti regis pro S. Dionysio, quibus Fulco subscripsisse fertur cum Fulberto Carnutensi anno primo Rotberti regis: at seriùs uterque; nec ante annum millesimum septimum Fulbertus episcopatum adeptus est. Fulco episcopus totam (*e*) terram sanctæ Crucis *Hugoni potentissimo Belvacensi* dedit, quam Rotbertus rex eidem ecclesiæ restituit. Fulconi de subjectione Floria-

cen-

cenſis abbatis, Gauzlini ſcilicet, Fulbertus (*a*) ſcripſit in hæc verba: *Si abbas ſancti Benedicti de veſtro contemtu culpam ſuam recognoverit, & illam deinceps ſubjectionem promiſerit, quæ vobis canonicè debetur; hortor & ſuadeo ut recipiatis: ſacramenta verò & cætera, quæ ad mundanam legem pertinent, propter amorem regis Domini miſſa facitis: ut religionem magis, quàm ſecularem ambitionem vos ſectari cognoſcat. At ſi abbas in tantam ſuperbiam irrumperit, ut ipſam quoque ſubjectionem canonicam vobis derogare contendat; ſuperbia, cui non parcit Deus, Dei ſervus quomodo pareat, neſcit.* Qua in re poſita eſſet hæc ſubjectio canonica, aliàs diximus: nimirum in obedientia & reverentia erga epiſcopum, in ordinationibus ſacris & conſecratione eccleſiarum, aliiſque ſimilibus: cùm lex mundana inſuper ſacramentum & fidem clientelarem exigeret. Fulberti mentem rectè intellexit Fulco, abbatemque ſubjectionem detrectantem (*b*) excommunicavit, & coëpiſcopos ſuos, ut idem facerent, popoſcit. At Fulbertus inducias Gauzlino indulſit, eumque commonuit, ut, gradibus humilitatis, quos ſanctus Benedictus monachis ſuis præſcripſit, oſque tertium relectis, epiſcopo ſuo ſe ſubjiceret: aut ſi id ſibi faciendum non videretur, facti ſui rationem redderet. *Ego enim*, inquit, *neque legem, neque modum ratiocinationis invenire poſſum, qui vos ab jugo ſubjectionis hujus abſolvat.* Quid exinde conſecutum ſit, ignoramus.

ANN. CHR. 1008.

(*a*) *Fulb. ep.* 42.

(*b*) *id. ep.* 72.

Conſimilis rixa fuit Fulradi abbatis ſancti Vedaſti cum Erluino Atrebatenſi epiſcopo, ſed cauſa paullo diſſimilis; nam Fulradus epiſcopo ſubjectionem canonicam denegabat, non tam ut privilegium ſui monaſterii aſſereret, quàm ut pravos (*c*) mores ſuos epiſcopi cenſuræ ſubtraheret. Sed tandem ejus proterviam vicit epiſcopi conſtantia, iſque abbatiâ cedere compulſus eſt. Suffectus in ejus locum Heribertus boni teſtimonii monachus: at cùm taotis ejus loci damnis repatraodis impar eſſet, *abbatiam Richardo* (*d*) *religioſiſſimo viro*, qui ſancti Vitooi apud Virdunum abbas erat, Balduinus comes *providente epiſcopo atque ordinante, moderandam tommiſit*: qui ſic diſciplinam regularem & rem familiarem illic brevi reſtituit, ut in illis partibus *nulla abbatia religione præſtantior* eſſet, *aut opibus locupletior*. Richardus verò ſemper *epiſcopo eum tota reverentia ſubjectus* fuit, eique *in omnibus, ſicut decet, intemerato amoris ſignaculo obſecundavit*, ioquit Baldericus. Id factum ait Hugo Flaviotacenſis aono MVIII. ſed in eo corrigendus hic auctor, quòd Gerardo epiſcopo Erluini ſucceſſori Richardi ioſtitutionem tribuit, quam Erluino tribuendam eſſe Balderieus docet, probatque ratio remporis ab ipſo Hugone affigoati, ſcilicet anni milleſimi octavi, cui Erluious quadriennio toto ſuperfuit, ab ipſo Richardo abbate humatus, teſte Balderico. Hugonis de Gerardo epiſcopo hæc verba ſunt. *Hic eccleſiam ſancti Vedaſti, in ſuburbio Atrebatenſi ſitam, de maximis divitiis ad maximam redactam penuriam, anno ab incarnatione Domini* MVIII. *huic pari noſtro*, nempe Richardo, *quem unicè diligebat, aſſignavit: in qua vir Domini tanta egit & paſſus eſt, ut, ſi ſingula ſcriberentur, & lectori, ut vereor, tadium, & audientibus generarent faſtidium.* In his Richardus cujuſdam ſancti Vedaſti liberti, qui turrim coorra monaſterium erexerat, proterviam fregit; & duos ejus loci monachos, qui ipſi necem inferre meditabaotue, ad meliorem frugem convertit. *Cæpit ergo*, ſubdit idem Hugo, *tantò ferventior ſtudiis religioſis inſiſtere, &, deductis a Virduno fratribus, in ſpiritualis exercitii tirocinio probatis, curam loci commiſit: inter quos erat Rothardus a Leodio, ſapientiâ & religione nominatiſſimus, quantò noverat & ſibi qui præerat, & eis qui ſuberant, expedire.* Ibidem præpoſitum ioſtituit Fridericum, ex comite monachum, qui illic uſque ad finem vitæ perſeveravit. Utrumque, Richardum ſcilicet ac Fridericum, in monaſterium ſancti Vedaſti a Letduino monacho introductum fuiſſe teſtatur (*e*) Baldericus, qui eum magnopere laudat: nimirum quòd *per indoctam ſapientiam, ſtultam oſtendit grammaticorum inflatam doctrinam, dum quidquid ſæculi fuit, follitur ut cavit, & quæ Dei ſunt, fideliter adimplevit.* Et tamen Hugo ſcribit eum fuiſſe unum ex illis duobus, qui Richardi necem machinati erant ipſo die cænæ dominicæ: quo die, dum Richardus cubitum itet, uni eorum Letduino, dum gladio virum Dei confodere parat, armata dextera obriguit: quo miraculo ille perterritus, factique pœnitens, veniam petiit, & publicâ confeſſione & ſatisfactione factâ, ita deinceps mores compoſuit, ut nullus eo carior Richardo fuerit, eique in Vedaſtini monaſterii regimine ſucceſſerit. Ejus quoque exemplo alter reſipuiſſe traditur. Quid Poppo ad reparandum Vedaſtini monaſterii ſtatum etiam contulerit, poſtea videbimus.

III. Richardo commiſſa abbatia S. Vedaſti.

(*c*) *V. lib.* 52. *n.* 69.

(*d*) *Chron. Camerac. lib.* 2. *c.* 216.

(*e*) *Ilid. lib.* 3. *c.* 59.

Ad hæc Balduinus Flandriæ comes eidem Richardo alias abbatias quàm plures regeodas commiſit, ſcilicet ſancti Petri Gandenſis, ſancti Amaodi, ſancti Berrini, ſancti Judoci. Hugo addit abbatiam ſancti Richarii: ſed hæc Rotberto regi ſuberat, non Balduino. Addit inſuper multa cœnobia, Bretulienſe, Humolarienſe, ſancti Quintini de monte, ſancti Wandregiſili, ſancti Hucberti, ſancti Remacli, Malmunda-

Alia monaſteria eidem commiſſa.

ANN. CHR. 1008.

rienſe, Waleiodorenſe, Bellilocenſe, ſancti Urbani, ſancti Vincentii in inſula Mettenſi, quæ omnia Richardus in meliorem reparavit ſtatum, eiſque reparatis abbates e ſuis præfecit. His adde monaſteria ſancti Petri Catalaunenſe, & ſancti Laurentii Leodicenſe: quibus inſtituendis operam egregiam navavit. In ſumma, vigiuti & unam abbatias, tam in Lotharingia, quàm in Francia & Flandria ſub ſua providentia habuiſſe memoratur.

IV. Notgeri Leodicenſis epiſcopi obitus.

Ad hunc annum differendus nobis viſus eſt obitus Notgeri ſeu Notkeri Leodienſis epiſcopi, quem alii nonnulli anno præcedente obiiſſe ſcribunt. At præferendam eſſe priorem ſententiam perſuadet ſcriptor vitæ ſancti Theoderici abbatis Aodaginenſis ſeu ſancti Hucberti, qui natus eſt, ut ſuperiùs vidimus, anno MVII. *præſidente in Leodienſi ſede Notgero, magnæ ſanctitatis & prudentiæ viro*, atque, ut alter codea habet, ante ejus obitum *anno uno*, quem menſe Aprili deceſſiſſe conſtat. Et quidem Lambertus Scafnaburgenſis ad hunc annum Notgeri obitum refert, qui cùm erectioni Babenbergenſis epiſcopatus anno MVII. Kalendis Novembris ſubſcripſiſſe dicatur, non ante annum ſequentem menſe Aprili devixiſſe dici poteſt. Hic ex præpoſito ſancti Galli creatus epiſcopus, multa præclarè geſſit, adeò ut vix aliquid magni operis ſit in illa civitate, quod non inchoaverit, vel perfecerit. In primis magna ei fuit in educandis pueris, ſcholaribuſque erudiendis cura & ſollicitudo, quos etiam in itinere ſecum ducebat, librorum copiam ad eorum uſum circumferre ſolitus. Ex ejus ſchola multi prodiere doctrinâ, pietate, & dignitate illuſtres: quorum præcipui Gunthetus Saltzburgenſis præſul, Rothardus & Erluinus Cameracenſes, Heimo Virdunenſis, Hezelo Tullenſis, & Adelbodas Trajectenſis exſtitere. Morti proximus ad eccleſiam ſancti Johannis ſe contulit, & in domo, interiori clauſtro adhærente, quam ſibi ipſe ædificaverat, orationi, lectioni, aliiſque piis exercitationibus ſe totam dedit, ibidemque hoc anno deceſſit IV. idus Aprilis, cùm Leodicenſem eccleſiam annis ſex & triginta rexiſſet. Sepultus eſt in eadem eccleſia, & quidem in oratorio ſancti Hilarii, quod unà cum ædicula ſancti Remigii ibidem condiderat. Suffectus in ejus locum Baldricus, vir nobilis, de quo id memoriæ proditum, nullam eccleſiam, nullumve monaſterium ob eo prætermiſſum, quod non aliqua prædia vel beneficia donavesit. Idem monaſterium ſancti Jacobi in inſula exſtruere cœpit, ſed morte præventus abſolvere non potuit, ut poſtea dicturi ſumus. Ex his intelligitur, Notkeram non potuiſſe ſubſcribere anno MXIII. litteris Benedicti papæ VIII. pro eccleſia Urgellenſi, in Marca (*a*) Hiſpanica relatis. Gozechinus Leodicenſis ſchoſaſticus Notgeri noſtri honorificè meminit, ubi ait, *a diebus domini Notgeri* illius *urbis epiſcopi, eorum pontificum, qui ei contemporales in eccleſia florebant, præcipui*, uſque ad mediam ſæculum undecimum, miſericordiam, veritatem, & juſtitiam atque pacem viguiſſe.

(*a*) *Marca Hiſp. p. 994.*

V. Olbertus monachus, Burchardi epiſcopi præceptor.

Florebat tunc in Lauhienſi monaſterio Olbertus monachus, *in utraque ſcientia*, divina & humana, peritus. Hunc Baldricus Leodicenſis antiſtes ad ſe accerſivit, ut Burchardum eccleſiæ ſuæ canonicum ſcientiâ canonum inſtrueret. Ordinatus non multo poſt Wangionum epiſcopus idem Burchardus, magiſtri ſui haud immemor, Baldricum epiſcopum rogavit, ut datâ opportunitate, eum ad aliquam dignitatem provehere curaret: quod & factum eſt, nam Gemblacenſis monaſterii abbas ea procurante ordinatus, inſaper in monaſterio ſancti Jacobi, quod Baldricus in ſuæ civitatis inſula perfecit, primas rector inſtitutus eſt. Ita rem memorat chronographus (*b*) Laubienſis; at paullo aliter (*c*) Gemblacenſis, & fortè veri ſimiliùs. Hic quippe ſcribit, Burchardum factum Wormatienſem epiſcopum a Baldrico juniori Tungrenſium epiſcopo, qui ejus conſobrinalis in palatio fuerat, petiiſſe, at ſibi aliquem litteris ſacris eruditum mitteret, cujus ope & doctrinâ ipſe in ſcripturarum lectione proficere poſſet. Nullam verò magis idoneum Olberto repertam, qui a Burchardo peroptimè honorificè exceptus, tanto viro præceptoris officium exhibuerit: cui epiſcopus *ad formam diſcipuli* ſe ſubmittere non ſit dedignatus, eo magiſtro uſus ad componendum volumen canonum, quod ſub ipſius nomine vulgatum eſt: quo facto, Burchardus optionem magiſtro ſuo dediſſe dicitur, velletne ſecum cum honore debito remanere, an remeare in patriam mallet. Eum verò patriam prætuliſſe, & cum multa gratiarum actione remiſſum, commendatumque Baldrico, cujus operâ Gemmelacenſis rector factus ſit. Anonymus verò in libello de vita Burchardi epiſcopi tradit, eum ſeceſſiſſe ad quamdam ſilvam, duobus milliaribus a Wormatia diſtantem; ibique collectarium canonum elucubraſſe, Walterio Spirenſi epiſcopo adjuvante, & Bruniehone præpoſito exhortante; idque operis aggreſſum fuiſſe, *quia canonum jura, pontificumque judicia ita epiſcoporum ſuo omnium neglecta fuerant*. Is vitam communem canonicorum ſurrum inſtituit, vitamque regulatem in monaſteriis ſancti Cyriaci & ſancti Andreæ pene deſtructam renovavit. Ejus exemplo animatus Brunicho prædictus, *vitam monaſticam aggreſſus eſt*. Alii quoque il-

(*b*) *Spicil. to. 6. p. 501.*
(*c*) *ibid. p. 520.*

illuſtres viri, ejuſdem documentis & hortamentis adducti, relictâ civitate & ſæculo, ottæ *monachorum ſe ſubdiderunt*. Ille autem veritus, ne clericorum eccleſiæ in ſolitudinem redigerentur, eos hortatus eſt, ut in propoſito ſuo permanerent, nec monaſticæ vitæ causâ citra permiſſum diſcederent, ſed cum fratribus ſuis in commune laborarent. ANN. CHR. 1008.

VI. Trev.renſes turbæ.

Interim Liudolfo Trevirenſi pontifice mortuo, ingentes turbæ in Belgica prima de ſucceſſore exortæ, auctore in primis Adalberone ædis Paulinæ præpoſito, Theoderici Mettenſis epiſcopi, Heinrici Luciliburgenſis comitis, & Chunigundæ reginæ fratre, cui magnos ſpiritus natalium ſplendor & ambitio inſpirabant. At, rejectâ ejus aſſectarum interpellatione, Heinricus rex archiepiſcoparum Megingaudo, Willigiſi Moguntini antiſtitis camerario, detulit: quæ res Adalberonem & Lotharienſes ei faventes ita exaſperavit, ut Trevirenſe palatium contra regem occuparent: ſed tandem fame & aſſiduâ impugnatione defatigati, ſe ſe dedere coacti ſunt; & Bajoariæ ducatus Heinrico Adalberonis fratri abrogatus, quem poſtea cum regis gratia recepit.

Berno Augiæ abbas. (a) *lib.* 52. *n.* 87.

Dum hæc apud Trevitos geruntur, Heinricus rex Bernonem Prumienſem monachum, virum doctum ac pium, Augiæ abbatem (*a*) conſtituit loco Immonis abbatis Gorzienſis, qui ob nimiam, ut credebatur, ſeveritatem Augienſibus exoſus erat. Berno illic gratanter exceptus, fratres diſperſos recollegit, & a Lantperto Conſtantienſi epiſcopo abbas conſecratus, per annos quadraginta eidem loco magnâ cum laude præfuit, ex Hermanno.

VII. Guntherus eremum petit. (b) *lib.* 59. *n.* 92.

Vix biennium in Altahenſi monaſterio Guntherus (*b*) exegerat, cùm ſolitudinis majoris ſtudio deſerti loci ſeceſſum cum aliquot ſociis petiit, annuente Godehardo abbate. Locum deſignat Wolferus ejus vitæ ſcriptor in quodam ſaltu Boemico, *Rinchnach* ab ipſo appellatum, in quo ad triginta ſeptem annos in ſtudio ſanctæ religionis & in ſumma rerum inopia permanſiſſe dicitur. Arnolfus ſancti Emmerammi cœnobita ſignantiùs rem explicat, ſcribitque, Guntherum, in cœnobitica rite probatum palæſtra, ſolitariam vitam aggreſſum ſuiſſe; atque ut ei majori cautelâ ſe aptaret, montem quemdam petiiſſe, a monaſterio *unâ ferme reſtâ*, ſeu milliario diſtantem, quem Rancingam nominavit: in quo *pene per tres annos conſiſtens, modica victa ac humillimo habitu, parvâque cellâ contentus erat*. Verùm cùm a multis illic conveniretur, veritum, *ne frequentiâ populi & gloriolâ ſæculi, ſibi ſub ſpecie religionis, quid de veris ſurriperet aut minueret bonis*, inde fugiſſe in eremum, quæ Aquilonaris-ſilva vocatur; ibique ſingulare certamen contra diabolum iniiſſe, multaſque tentationes pertuliſſe. In priori illo loco cellulam in honorem ſancti Johannis Baptiſtæ exſtruxit. Heinricus rex in diplomate anno ſequenti dato, eccle„ ſiam vocat, ſitam in eremo quæ vocatur *Nortvvald*, a Gunibertio monacho, „ inibi primitus vitam eremiticam ducente, conſtructam in honore victoriosiſſimæ „ Crucis, ſanctæque Dei genitricis Mariæ, necnon beati Johannis Baptiſtæ, *in cu„ jus fratrum ibi Deo ſub regula ſancti Benedicti ſervientium*: quibus quoddam ſpatium terratum concedit ob interventum conjugis ſuæ Chunigundæ, reginæ, Brunonis Auguſtenſis eccleſiæ præſulis, Eberhardi Ratiſponenſis, & Bennonis Patavienſis epiſcoporum. Atqui *Nortvvald* germanicè idem locus eſt qui Arnolfo *Aquilonaris-ſilva* dicitur; ac proinde locum illum Guntherus principio excoluit; ſiquidem Heinrici hac de re præceptum datum eſt VII. idus Junii, anno Domini MIX. Cæterùm annona ei, ejuſque ſociis e vicino monaſterio ſuppeditabatur; ſed plerùmque viis ob hiemis injurias interclusis, vix panis eis ſuppetebat, ipſaque aqua non ad ſufficientiam, ſed ad menſuram, etiam hoſpitibus dabatur. Porro vir Dei, etſi litterarum expers, ſacrorum tamen librorum intelligentiam ex crebra fratrum lectione mirè percepit: adeò ut ſæpiſſimè obſcuriora ſcripturæ arcana ſtupentibus auditoribus proferret.

VIII. Zoërardus & Benedictus eremitæ. (*) *Netracha.*

Eodem tempore Zoërardus, e Polonia in Hungariam ſuperiorem proſectus, a Philippo abbate Zoborenſis monaſterii, quod in Nitrienſi (*) territorio in honorem ſancti Hippolyti martyris poſitum erat, monaſtico habitu accepto, & Andreas nominatus, eremiticam itidem vitam excoluit, uno comitatus ſocio, cui nomen Benedicto, a quo Maurus epiſcopus, tum Breunovienſis monachus, ejus vitæ rationem didicit retulitque. Jejunium ad triduum paſſim produxiſſe traditur. Quadrageſimæ verò tempore, exemplo Zoſimi quondam abbatis, quadraginta nucibus a Philippo abbate, a quo habitum religionis acceperat, acceptis contentus, diem ſanctæ reſurrectionis cum gaudio exſpectabat. Labor illi extra orationis tempus aſſiduus: poſt laborem quercinus truncus pro lecto erat. Denique cùm tres annos in hac vitæ aſperitate tranſegiſſet ſanctiſſimè obiit; nec multò poſt Benedictus ejus diſcipulus, quem latrones ad ripam fluminis Wagæ jugularunt. Conditus utrique eodem tumulo in baſilica ſancti Emmerammi.

ANN. CHR. 1008. IX. Gerardus abbas Criſpiacenſis, tum Fontanellenſis.

Ex Hungaria in Galliam revertor, ubi tunc religione florebat Latiniacenſe monaſterium agri Paſificnſis ſub Herberto abbate, qui in divina & humana philoſophia inter Francos nulli tunc inferior fuiſſe traditur. Hoc abbate præ cæteris doctrinâ & pietate inſignis erat Gerardus monachus, ex pago Medantiſſæ (*) & patrimonio Jelia oriundus Fulberto & Ailendi parentibus ingenuis. Is, poſtquam Carnutis Fulberto præceptore litteras didiciſſet, monaſticæ vitæ inſtitutum ampiexus eſt in cœnobio Latiniacenſi, cui jam tum Herbertus abbas e Carnutenſi ſancti Petri monaſterio aſſumptus, præerat. Eo tempore Walretius, cognomento Albus, Ambianorum comes & caſtri Criſpiaci in pago Vadenſi (*) dominus cum Adela uxore monaſterium in eodem caſtro conſtruxit in honorem ſancti Arnulfi martyris, qui ſancti Remigi diſcipulus, & Turonum archiepiſcopus fuiſſe dicitur (a). Huic loco cùm idoneus rector quæreretur, electus eſt ad id muneris Gerardus, qui primus illic, ubi canonici aliquamdiu conſederant, regularem vitam inſtituit. Forte aliquando ad Richardum Nortmannorum ducem eo nomine ſecundum, qui monachos ſingulari ſtudio proſequebatur, profectus, ut neceſſaria quædam ab eo peteret, adeò principi placuit, ut Fontanellenſe monaſterium ipſi commiſerit. Hic locus paullo ante refloreſcere cœperat ſub Mainardo abbate: ſed eo ad ſancti Michaëlis, ut ſuperiùs diximus præfecturam aſſumto, ſub tribus ejus ſucceſſoribus in deterius prolapſus erat. Oblatum munus haud reſpuit Gerardus: quâ re admodum recreatus princeps, illico unum ex optimatibus ſuis Roſcelinum ſcilicet ex numero cubiculatiorum illuc miſit, qui Gerardum in Fontanellenſis abbatiæ poſſeſſionem induceret. Hinc non multò poſt Criſpiacenſem præfecturam abdicavit, & probiores quoſque monachos inde ſecum Fontanellam abduxit. Gerardo in Criſpiaci regimine ſucceſſit Lezcelinus, quem Rotbertо regi carum & acceptum fuiſſe tradit Helgaldus, cujus verba huc referre juvat. *Caſtrum Criſpiacus dictum a Vualtero potenti nobiliter conſtructum Saeſtonico in territorio, abbatiam ſanctæ Arnulfi a ſe factam, nobili nobilem & per ſecula reddidis illuſtrem. Noſtrâ enim ætate ibi abbatem quemdam, Lezcelinum nomine, conſtituit, boni teſtimonii virum, profeſſione regularis vitæ monachum, quotannis venerandam ad hunc Dei virum*, ſcilicet Rotbertum. *Suſcipiebatur ab eo ut Dei ſervus, & colloquium habentes de cæleſtibus, poſt in redeundo honorabatur ab ea honorabilibus muneribus quàm ſplendidè, quæ erant junctæ cæleſtibus perfectæ caritatis virtute.* Factum de eodem abbate refert Helgaldus, quod hic referre non vacat. Lezcelino in Criſpiacenſi regimine fortè ſucceſſit *Hugo abbas monaſterii Criſpienſis, monachus autem cœnobii Resbacenſis*: qui Resbacum ad diem feſtum ſancti Agili abbatis profectus, ibidem quarto poſt die pie deceſſit IIII. nonas Septembris. Ex his non apparet, quid Richardus Virdunenſis abbas in Fontanellenſi monaſterio præſtiterit.

Lezcelinus Criſpiaci abbas.

(*) Mante. (*) le Valois. (a) V. Mabill. tom. 1. Mus. ital. p. 195. & 197.

X. Felix in Armoricam miſſus. (b) Armoric. lib. 2. de mirac. S. Bened. c. 11. & ſeqq. (*) Huelfan.

Hoc ipſo anno Felix Floriacenſis monachus a Gauzlino abbate in Armoricani miſſus eſt, petente Gaufredo duce, ut illius provinciæ monaſteria, bellorum vaſtatæ injuriis, inſtauraret. Erat & ipſe Britto (b) Armoricanus ex Cornu gallia, ex qua in Oſam (*) inſulam tranſmigraverat: ubi beatus Paulus, poſtmodum Leonenſis epiſcopus, ſolitariam olim vitam duxerat. Ejus amore ductus Felix, conſulto priùs epiſcopo ſuo, ad Floriacenſe monaſterium ſe contulit, ſacras ejus reliquias venetaturus, quæ ſub medium ſæculi decimi a Mabbone epiſcopo iſtuc tranſlatæ fuerant. Neque temporaria fuit ejus devotio in ſanctum Paulum & in ſanctum Benedictum, quorum meritis ex imminenti naufragio non ſemel eceptus fuerat. Itaque loci venetatione captus habitum inibi monaſticum induit Abbone abbate. Inter ea Gaufredus Britanniæ dux, monaſteria ſuæ provinciæ vaſtata miſeratus, Gauzlinum abbatem Abbonis ſucceſſorem rogavit, ſibi ut Felicem monachum ad ea inſtauranda mitteret. Miſſus illico Felix hoc anno a duce honorificè acceptus eſt. Mox el dux contulit monaſteria, ſeu potius monaſteriorum cadavera, ut ea excitaret: plurima illi dona ſe adjectorum pollicitus, ubi ex Romano itinere, quod orationis causâ incunctanter aggreſſurus erat, revertiſſet. Ivit ituque Romam, ſed non rediit, mortuus (c) in illo itinere ipſo anno. Ejus mortis nuntio uccepto Felix ad ſuum monaſterium regredi parabat: ſed obſtitit Hadegogis ſeu Hadviſa Gaufredi conjux, cùm Judicaële Venetenſi epiſcopo, aliiſque primoribus, quibus dux Felicem diſceſturus commendaverat. Duo erant illis in partibus monaſteria, Ruyenſe ſcilicet ac Moriacenſe, vulgo *Locmenech*, id eſt locus monachorum, cognominatus, quæ Felicis operam in primis poſtulabant. Erant quippe eorum locorum eccleſiæ ſine tectis, & magna ex parte dirutæ: atque inter parietinas annoſæ arbores creverant, & oſtia ipſa occluſerant. Porro nulla hominum illic habitatio, nulla frequentia, ſed erant in ipſis etiam eccleſiis cubilia ferarum. Hæc autem omnia inſtaurare Immenſi laboris & operis eſſe videbatur. At Felix, divino confiſus adjutorio, tem tentare non dubitavit; nec ſpe ſuâ ſtruſtratus eſt. Nam brevi convenerunt ad eum opti-

(c) Beliæ miſcell. tom. 2. p. 522.

optimi & religioſi viri, quorum adjutorio eccleſias inſtauravit, domos ædificavit, vineas plantavit, atque pomaria: ex quibus etiam pueri in Dei ſervitio enutriti facte. In primis opem ei contulit Alaous, Gaufredi ducis filius ac ſucceſſor præter Hadviſam, alioſque optimates. ANN. CHR. 1008.

XI. Aimoini obitus & ſcripta.

Hanc Felicis miſſionem diſcimus ex actis Gildæ abbatis Ruyenſis, ab Aimoino prætermiſſam, qui ejus iter ad Floriacenſe monaſterium commemoravit in libro ſecundo de miraculis ſancti Benedicti. Hinc colligimus Aimoinum vix ad hunc annum perveniſſe. Certè libri ejus duo de ſancti Benedicti miraculis definunt in anno milleſimo-quinto: ut patet ex eo, quod in fine libri ſecundi ait, ſe deſcripſiſſe miracula, patrata *ſub triginta abbatibus, qui huic Floriacenſi cœnobio, ab initio ſuæ fundationis, per trecentos octoginta-quinque & eò amplius præfuerunt annos*: cujus fundationis tempus cum Helgaudo, aliiſque collocat anno ſexcenteſimo viceſimo; atque adeò paullulum poſt annum milleſimum quintum Aimoinus in his libris progreditur, quos Gauzlino abbati, necdum Bituricenſi archiepiſcopo, nuncupavit: quam dignitatem Gauzlinus anno milleſimo tertio-decimo adeptus eſt. Promittit quidem Aimoinus, ſe, ſi Dei voluntas & vitæ ejus curſus ferat, actarum de miraculis in Neuſtria per merita ſancti Benedicti factis: ſed non videtur id exſecutus fuiſſe. Quamquam Rodulfus Tortarius, qui ſancti Benedicti poſt eum miracula ſcribere aggreſſus eſt, ea tantùm commemorat, quæ a principatu Heinrici Francorum regis contigere. Nec ſeriùs anno milleſimo quinto Aimoinus ſcripſit librum de vita Abbonis Floriacenſis abbatis, quem Herveo ſancti Martini theſaurario dicavit, adjectis quibuſdam miraculis, quæ ſtatim facta ſunt a morte Abbonis abbatis, cui libros quatuor de geſtis Francorum nuncupavit. Ultimum caput libri quarti in editione Cheſniana eſt de monaſterio Floriacenſi, quo ex capite & ex epiſtola operis nuncupatoria eum ejuſdem cœnobii monachum fuiſſe conſtat. His libris ſubjunctum eſt carmen ejuſdem auctoris de tranſlatione corporis ſancti Benedicti in monaſterium Floriacenſe. Excidit ipſius libet de geſtis abbatum monaſterii ſui, quem laudat in actis Abbonis.

XII. Beſuæ tribute ſupplicationes & confeſſiones.

Willelmo Divionenſi abbati tunc commiſſum erat Beſuenſe monaſterium, cenſu tenue & exiguum: ad cujus inopiam relevandam Bruno, Lingonum epiſcopus perquam munificus, cum conſilio (*a*) totius capituli ſui ſtatuit, ut circumpoſitarum a ſex leugis eccleſiarum tam viri quàm mulieres tempore rogationum *ad ſanctorum Petri & Pauli limina*, id eſt ad Beſuenſem eccleſiam, cum oblationibus conveniret: & quia eodem tempore Lingonas, ut decebat, ob longitudinem viæ ad vetum Dei audiendum & peccara confitenda accedere non poterant; eos Beſuam ejus rei causà adire juber, peccatorum veniam poſtulaturi ab eis, *quorum linguæ claves cœli factæ* ſunt, & abſolutionem a monachis illic Deo ſervientibus percepturi; cujus rei Inſtrumentum hoc anno datum eſt. Idem pontifex quaſdam Beſuenſium in Campellenſes monachos lites compoſuit; confirmavitque donationem decimarum in Nova-villa, quas Humbertus miles Beſuenſi monaſterio contulerat. Willelmo Beſuæ abbate, prioris officium gerebat Benedictus, qui inter alia Miloni cuidam militi, ex conſenſu Willelmi abbatis, tertiam partem eccleſiæ (*b*) Beriæ dedit, alterâ parte ſibi retentâ, alterâ presbytero *pro ſervitio* reſervatâ. Habitum eſt per id tempus concilium (*c*) epiſcoporum, in quo libertas quorumdam hominum Beſuenſis monaſterii aſſerta eſt, præſidente Hectore Veſontionenſi archiepiſcopo: cui concilio Bruno Lingonenſis, Walterius Æduenſis, Buchardus incerti loci, & Goſſenus Matiſconenſis epiſcopi interfuerunt. Hæc ſynodus habita eſt non ſeriùs anno MXVI. quo Bruno deceſſit.

(*a*) *Spicil. to. 2. p. 536.*

(*b*) *ibid. p. 546.*

(*c*) *ibid. p. 140.*

XIII. S. Martialis abbates.

Adalbaldo abbati ſancti Martialis apud Lemovicas XI. kalend. Auguſti mortuo, ſucceſſit hoc anno Josbertus (*d*) ſecundus, qui coronam auream cum gemmis pendentem ante corpus ſancti Martialis feciſſe dicitur, & baſilicam Salvatoris magnifico opere tenovaſſe. Ejuſdem anno (*e*) decimo, dominicæ mediæ quadrageſimæ nocte, dum promiſcuum vulgus intraret ad matutinas in veterem baſilicam Salvatoris, compreſſione nimiâ (vide homicum illius temporis religionem!) in introitu portatum homines quinquaginta-duo exſtincti ſunt.

(*d*) *V. lib. 30. n. 95.*

(*e*) *Labbe bibl. tom. 2. p. 573.*

XIV. Guarinus abbas generalis.

Hunc annum attigit, fortè etiam exceſſit Guarinus abbas Coxanenſis in Marca Hiſpanica, ſæpius a nobis jam laudatus, qui veluti generalis præpoſitus monaſteriorum in illis partibus erat, ſcilicet Lezarenſis, ſancti Hilarii Carcaſſonenſis, ſanctæ Mariæ Electenſis, ſancti Petri Garnenſis, & ſancti Michaelis Coxanenſis; habens ſub ſua poteſtate vicarios abbates, Benedictum in Lezatenſi, qui & duorum ſequentium monaſteriorum, nempe ſancti Hilarii & ſanctæ Mariæ, rector erat; Hugonem in Garnenſi, & Giffredum in Coxanenſi. Hæc nos docet diploma (*f*) Johannis XIX. quo diplomate confirmavorur Guarino abbati prædictorum locorum præfecturæ, eorumque poſſeſſiones, necnon libertas eligendi abbatis, quem ſine *mun-*

(*f*) *Moren Hiſt. p. 966.*

ANN. CHR. 1008.

dano & corruptibili munere consecrari pontifex jubet. Si verò aliter fieri nequivetit, tunc electo abbati liceat consecrationem & benedictionem petere ab apostolica sede, cui hæc monasteria subjecta sunt. *Scriptum per manum Benedicti scriniarii sanctæ Romanæ ecclesiæ in mense Junio, indictione sexta.* Hic prima nobis occurrit mentio monasterii sanctæ Mariæ Electensis, incerto auctore conditi in comitatu Redensi (*) ad Atacem (*) fluvium, quò sedes episcopalis, Limosii (*) primùm a Johanne XXII. instituta, paulo post ab eodem translata est: cujus ecclesiæ, etsi togâ sæculari donatæ, sanctus Benedictus hactenus unus e præcipuis patronis habetur.

Electense monasterium & Garnense.
(*) *de Rasv.*
(*) *P. Aude.*
(*) *Lemoux.*

Dum Hugo abbas præesset Garnensi monasterio mox dicto sancti Petri, super fluvium Garumnæ posito, Forto-Guillelmus vicecomes donavit Ugoni abbati & Videliano monacho, & cunctæ caretvæ monachorum ejusdem loci, xlodum suum apud Annonas propter amorem Dei & sancti Petri, sanctique Gerontii, *& propter emendationem de salvitate* seu immunitate, quam infregerat, quando Bernardum nescio quem comprehendit. Facta chartæ ista in mense Februario, sub die serià VII. regnante Rotberto rege. Hoc monasterium xlio nomine Curtense vocabatur.

XV. Montis-majoris abbates, & quidam monachi illustres.

Vix annos decem in regimine Montis-majoris expleverat Archinricus abbas, cùm vitæ privatæ amore in Cariloci cellam secessit, ubi reliquos vitæ dies in piis operibus & divinâ contemplatione absolvit. Extat hæc cella in diœcesi Aptensi prope Relaniam opidulum, sed quem auctorem habuerit, incertum. Illic piè decessit Archinricus, ibique humatus est: ad cujus anniversariam memoriam die XVI. Februarii celebrandam olim rectores & vicarii omnes ecclesiarum Cariloco subjectarum eò convenire solebant. Legimus hac de re epistolam, quâ Stephanus Dionysii, prior ejusdem cellæ sancti Petri, illos omnes convocat *ad festum seu anniversarium beati Archinrici abbatis* de more celebrandum: quod indicio est, ipsum istius cellæ auctorem fuisse. Post ejus secessum Montis-majoris præfecturam communi fratrum calculo adeptus est Rambertus seu Raimbertus, cujus tempore non modicum cepit incrementum res familiaris. Multa verò sustinuit a filiis Nevelongi super villæ Pertusi (*) donatione, quam sibi eteptam illi gravatè ferebant; at illorum violentia tum Adelaidis comitissæ auctoritate, tum Sergii IV. intentatis diris repressa. Verùm illud in primis Ramberti præfecturam commendat, quòd novam monasterii basilicam exstruxerit, ut inferiùs videbimus.

(*) *V. lib. 51. n. 317.*

Tunc temporis florebat in monte-majori Domnus monachus, qui novem annos continuos in schola Fulberti apud Carnutas studuisse memoratur in suo ipsius epitaphio, quod in Appendice referemus cum epitaphio Umberti ejusdem loci monachi itidem docti, qui Cotreni (*a*) *magnificam domum* fundasse dicitur.

(*a*) *V. lib. 52. n. 17.*

ANN. CHR. 1009.

XVI. Jerosolymis templum eversum.

(*b*) *Glaber lib. 3. c. 7.*

POstero anno millesimo nono Rodulfus Glaber (*b*) auctor est, sacrosanctum Jerosolymorum templum a rege Babylonis eversum fuisse instinctu Aurelianensium Judæorum, qui per quemdam servum fugitivum Melerensis in pago Autisiodotensi cœnobii, ab se pecuniâ corruptum, litteris missis Ammiratum Babylonis ad hoc facinus impulerunt: sed ejusdem principis mater christianissima, nomine Maria, prædictum templum politis & quadris lapidibus hoc ipso anno restruere cœpit. Reversus Aurelianos servus ille, quæstione adactus, hujus facinoris auctores prodidit Judæos, qui meritas pœnas dederunt.

Johanni papæ succedit Sergius IV.

Huic infortunio accessit mors Johannis papæ XIX. cui cognomen erat *Phasianus, id est Gallus*, ut in chronico Saxonico legimus. Mortuus est XV. kalend. Augusti; successit Sergius IV. cognomento Bucca-porci, in annos duos & menses novem. Ad prædictum Johannem missam fuisse puto a Stephano Hungarorum rege & Gisla ejus conjuge pretiosam casulam, quæ modò in Mertensi sancti Arnulfi basilica, ex dono ut creditur, Leonis papæ IX. asservatur: in cujus posteriori parte hæc verba aureis litteris, textili opere adscripta sunt: S. UNGARORUM R. ET GISLA DILECTA SIBI CONJUNX MITTUNT HÆC MUNERA DOMNO APLICO JOHI. Consimile Giselæ pallium, ad Ferdinandum cæsarem ætate ostrâ de Paunoniæ insignibus allatum, Browerus (*c*) memorat, cujus in fimbria Giselæ nomen inscriptum erat.

(*c*) *Annal. Trevir. to. 2. p. 501.*

XVII. Hugo & Guido abbates Farfenses.

Actum est superiùs non semel de Hugone Farfensi abbate, qui pro simoniæ causa monasterii regimine sponte cessit, postea semel & iterum restituendus. Abdicationis suæ causam & occasionem Hugo ipse exponit in quodam scripto, quod de imminutione rerum sui monasterii ab eo conditum est, integrum in Appendice referendum, ex quo ea tantùm hic delibamus, quæ ad præsentem locum pertinent. *Inter ea*, inquit, *consurrexit alia orta est nobis in marchia, pro qua me oportuit ire ultra montem* (*) *ad Henricum regem, ubi cooperante Domino rege omnino placato, occultè illi re-*

(*) *l.* montes.

refutavi iſtam abbatiam pro peccato, ſcilicet ſimoniæ: *quod omnes ſcitis. Qui mul-* ANN. CHR. 1009.
tum rogavit me, ut uſque ad ſuum hoc adventum illum præſtolarer, quem ipſe di-
cebat anno eſſe. Exſpectavi autem illum illo & altero, & uſque in tertiam annam:
quo minimè veniente, dimiſi illam. Vos autem elegiſtis dominum Guidonem, quem Jo-
hannes Patricius & Rainerius gratis fecerunt conſecrari a papa Johanne pro noſtro a-
more. Hactenus Hugo, qui ad aliud monaſterium inde ſe recepit, nempe ad mona-
ſterium ſanctæ Mariæ, cujus monachum ſe fuiſſe dicit; quod de monaſterio ſancti
Quirici intelligendum puto, quod anno DCCCCLXXXVI. ingreſſus eſt. Electus in ejus
locum Guido ipſius nepos, repugnante Gratiano monacho, qui ſe abbatem ferebat.
Litem diremit litteris ſuis Sergius Papa, quarum hic tenor.

Sergius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Gratiano abbati, & omnibus habitantibus in
caſtello Corgnito, ſalutem cariſſimam cum benedictione apoſtolica. Noſtra cura paſto-
ralis talis eſt, Chriſto favente, ut diſcordantes clericos vel laicos ad concordiam re-
vocemus. Ideo monemus te, prædicte Gratiane abba, & omnino jubemus, ut ſe-
cundùm præceptum regulæ ſancti Benedicti, humilies te ſub Guidone abbate monaſterii
ſanctæ Mariæ, quod poſitum in Farfa; & quidquid contra præfatum monaſterium
injuſtè egiſti, citiùs emendes, & eccleſiæ, quæ jam dicto abbati contendit, ſcilicet
ſancti Peregrini & ſancti Michaelis, cum omnibus ſuis pertinentiis reddas illi. Quod
ſi facere volueris, ab omni officio ſacerdotali maneas alienus. Similiter mandamus o-
mnibus prædictis hominibus, vel aliis, qui tibi contra hanc noſtram juſſionem adjuto-
rium præſtare voluerint, ut extra eccleſiam maneant, uſque dum per ſatisfactionem e-
mendaverint.

Mox ut electus eſt Guido publico ſcripto pollicitus eſt, ſe conſtitutionem Hu-
gonis abbatis de admittendis conſuetudinibus monaſterii Cluniacenſis ſervaturum;
neceſſaria fratribus ad victum & veſtitum accuratè præbiturum; res denique mo-
naſterii pro viribus conſervaturum. Inſuper fratribus portionem illius monaſterii bo-
norum aſſignat, quæ omnia fusè in ipſius Inſtrumento referuntur, cujus hoc exor-
dium. *Ego frater Guido, humilis vir, electus ad hujus monaſterii regimen, omnibus*
vobis veſtriſque ſociis & confratribus, ſive ſucceſſoribus, filiiſque fideliſſimis ipſius glo-
rioſæ Farfenſis eccleſiæ noſtræque domiæ beatiſſimæ Mariæ, coram Deo & ſanctis ejus
ſpondeo atque promitto obſervare & retinere conſtitutionem domni Hugonis abbatis,
hujus monaſterio & omni conventui conceſſam, ſcilicet authenticam religionem Cluniа-
cenſis monaſterii, in officiis eccleſiaſticis & bonis moribus, & confratrum culta ve-
ſtium, ſive copiâ victus quotidie, & in ſanctis ſollemnitatibus, in quantum hujus lo-
ci poſſibilitas & temporum viciſſitudo, Deo adminiſtrante, exegerit, &c. Ad hæc omnes
fratres ejuſdem monaſterii privilegia & ſocietatem ſuffragiorum confirmant populo
de caſtello, quod dicitur Petra-dæmonis, de jure ipſius monaſterii: propterea quòd
opidani illi Farfenſibus fideles exſtiterant in diſſenſione, quæ pro abbatum electio-
nibus emerſerat.

XVIII. Cluniacenſes conſuetudines Farfæ receptæ.

Hugonis abbatis conſtitutionem, quâ conſuetudines Cluniacenſes in Farfenſe mo-
naſterio receptæ fuerunt, ſuperiùs (*a*) retulimus, quæ conſuetudines deſcriptæ ſunt
duobus libris in codice olim Farfenſi, nunc Vaticano (*b*), ſub hoc titulo: *Incipit*
perfectus uſus ſive ordo ad ornandum eccleſiam catholicam, necnon ad conſervandum re-
gularis tramitis normem in cœnobio beatæ Mariæ ſemper virginis, in agro Acatiano
comptat. Quo pacto hi ritus e Cluniacenſi monaſterio, & per quos accepti ſint,
docet prologus ſequens. *Cùm per univerſam Italiam Chriſti præcepta annularen-*
tur, & velut in faſtidio verſarentur; diabolicæ ſuggeſtiones cœperunt augmentari, &
apere compleri, ita ut etiam in ſacris conſtitutis ordinibus, ſicut mos laicorum eſt,
uxores acciperent, & ſine aliqua difficultate hæreſim exercerent ſimoniacam. Cæ-
leſtis tunc clementia faveate Regis, qui pretioſo olim mundum ſuo redemit cruore, ſuſci-
tatus eſt quidam decore ſplendidus monachico, Romualdus nomine, qui normam pri-
ſcæ juſtitiæ in ſexu renovavit utroque & ordine. Cujus exempla imitatus venerabi-
lis Hugo abbas, renovavit priſtia ſanctorum patrum eximiique Benedicti clariſſimi &
luculenti patris in cœnobio beatæ Mariæ ſemper virginis in loco, qui dicitur Acatia-
nus, ubi deſtructas erat nimis omnis ordo & compoſitio monachorum: illorum alnis im-
ponens uſum Cluniacæ cœnobii in Gallia edificati, ac per totam orbem, cuncta ultra
monaſteria, regulariter tramite pollentis ipſo tempore. Inſonante etenim longè latèque fa-
mâ præfati cœnobii, necnon & prædictorum patrum, Romualdi ſcilicet & domni Hugonis
abbatis benigniſſimi; hi denique patres, nimio zelo ferventes & inter ſe concordantes,
domnus Romualdus in theoretica præclarus effulſit, necnon & in ædificatione multorum
monaſteriorum: pater verò Hugo, ſequipeda ejus effectus in regali cœnobio, in tantum,
ut ad Galliarum ſtudia venerabilium cœnobiorum Cluniacenſium, ubi venerabilis patre
Odilo, velut lacerna radians, adhuc fulget, multa de illorum conſuetudine, ad uti-
litatem fratrum, illis commiſſis & in ovile Chriſti aggregatis impoſuerit ad ſalutem
ani-

(*a*) *tib. 51. n. 59.*
(*b*) *n. 6808.*

ANN. CHR. 1009. *animaram. Ex quibus unus valde inſpiratus, & accenſus in fervore monaſtico, ex diſcipulis domni Romualdi, nomine Johannes, cum uno ſuo ſocio ad videndum & ſcribendum properavit apud eumdem Cluniacenſe cœnobium, & ita exaravit in pagimulis, ut ſcalpte vidit, & in codicibus affixit, poſterisque legenda contradidit. Dominus verò Huga pater, per omnia imitator illorum effectus, hæc & multa alia in ſuo regali & antiquo cœnobio advexit, ut ab illorum uſu in nullo diſcreparet, cupiens adimplere quod in actibus apoſtolarum legitur: Multitudinis credentium erat cor & anima una. Quam conſuetudinem ſi quis adimpleverit, in præſenti exaltabitur vita, & poſt intra perennem lætabitur paſcuam, &c.* Subſequitur poſt hæc in codice prologus altet Johannis prædicti, qui ſub religioſiſſimo abbate Joſeph in monaſterio incerto vixiſſe dicitur. Scriptus eſt porro iſte codex a Guidone monacho, haud ſcio an eodem, quem Hugoni abbati ſucceſſiſſe mox diximus.

XIX. Officinarum regularium menſuræ.

Hæ verò conſuetudines, etſi cum editis Udalrici libris, & cum Bernardi opere necdum edito in pleriſque conſentiant; multa tamen continent, quæ apud illos auctores deſiderantur. In priori libro divina ordinantur officia: in poſteriori regularis diſciplina explicatur. Liber ſecundus incipit *a poſitione ſeu menſuratione officinarum*, de quibus nonnulla obſervatione magis digna hic notare juvat.

Eccleſia longitudine CXL. pedes habeat, altitudinis XLIII. feneſtras vitreas CLX. Galilæa ſeu navis, ut vocamus, longitudinis LXV. pedes. Duæ turres ſint in ipſius fronte ſtatuiæ, & ſubter ipſas atriam, ubi laici ſtare debent, ut non impediant proceſſionem. A porta meridiana uſque ad portam aquilonarem pedes CCLXXX.

Sacriſtia longitudinis LVIII. pedes habeat cum turre, quæ in capite ejus ſtatuenda eſt.

Oratorii ſanctæ Mariæ longitudinis XLV. pedes ſanto, latitudinis XX. murorum altitudinis XXIII.

Dormitorium longitudinis CLX. pedes habere debet, latitudinis XXXV. feneſtras vitreas XCVII. quarum altitudo tanta ſit ad menſuram hominis, quantum ſe poteſt extendere uſque ad ſummitatem digiti; latitudo duorum pedum cum uno ſemiſſe: altitudo murorum pedum XXIII.

Capitulum XLV. pedes longitudinis, latitudinis XXXV. habeat: ad orientem feneſtras IV. contra ſeptentrionem tres; contra occidentem XII. balcones, & per unumquemque eas columnæ affixæ in eis.

Auditorium XXX. pedes: camera verò XC. pedes longitudinis.

Calefactorium latitudinis XXV. pedes, tantumdemque altitudinis habeat: a janua eccleſiæ uſque ad januam calefactorii pedes LXXV.

Refectorium longum ſit pedes XC. latum XXV. mari ejus alti pedes XXIII. feneſtræ ex utraque parte octo, altæ ſint V. pedes, latæ tres.

Coquina regularis XXX. pedes longitudinis, latitudinis XXV. Coquinæ laicorum eadem menſura.

Cellarii longitudo LXX. pedum, latitudo LX. Eleemoſynarum verò cella latitudinis X. longitudinis LX. ad ſimilitudinem latitudinis cellarii.

Infirmis ſex cellæ deputatæ ſunto. Prima cellula latitudinis XXVII. pedum, longitudinis XXVII. cum lectis octo, & cellulis totidem in portico juxta exteriorem ipſius cellulæ morum. *Clauſtra*, forte claſura, prædictæ cellulæ habet latitudinis pedes XII. Secunda cellula iiſdem menſuris & rebus conſtet, ubi tertia quoque & quarta. Quinta ſit minor, ubi conveniant infirmi ad lavandum pedes diebus ſabbatorum, *vel illi fratres qui exuſti* (*) *ſunt ad mutandum*. Sexta cellula ſit, ubi *famuli ſervientes* lavent ſcatellalas & omnia utenſilia.

(*) *f.* exuti.

Juxta galilæam ſeu navim eccleſiæ *ſtructum debet eſſe palatium*, longitudinis CXXXV. pedum, latitudinis XXX. *ad recipiendum omnes ſuperventientes homines, qui cum equitatu adventaverint monaſterio.* Ex una parte ipſius domus ſint præparati XL. lecti, & *iſtidem pulvilli ex palla*, ubi requieſcant viri tantùm: ex alia parte ordinati ſint lectuli XXX. *ubi comitiſſæ, vel aliæ honeſtæ mulieres panſent*. In medio ipſius palatii *affixæ* ſint menſæ, *ſicuti refectorii tabulæ*, ubi edant tum viri, quàm mulieres. In feſtivitatibus magnis ſit ipſa domus ornata *cum cortinis a & pallis, & bancalibus in ſedilibus ipſorum.*

In fronte ipſius ſit alia domus longitudinis pedes XLV. latitudinis XXX. cujus longitudo pertingat uſque ad ſacriſtiam: ubi ſint fartores atque ſutores ad faciendam quod eis camerarius præceperit.

Inter iſtam domum & ſacriſtiam atque eccleſiam necnon & galilæam ſit cœmeterium, ubi laici terræ mandentur.

A porta meridiana uſque ad portam ſeptentrionalem contra occidentem, ſit conſtructa domus longitudinis CC LXXX. pedes, latitudinis XXV. pro ſtabulis equorum: ſuper quæ ſit *ſolarium* pro famulis & adventantibus infimæ conditionis.

Extra

Extra refectorium ſint cryptæ XII. & dolia patata; ubi temporibus conſtitutis balnea fratribus præparentur. ANN. CHR. 1009.

Hinc loco adjaceat cella novitiorum, quæ *ſit angulata in quadrimodis*. In prima meditentur, in ſecunda reficiant: in tertia dormiant: in quarta loca neceſſaria.

Inter prædictas cryptas & cellam novitiorum poſita ſit alia cella, ubi aurifices, incluſores, & vitrei magiſtri operentur: quæ cella habeat longitudinis CXXV. pedes, latitudinis XXV. cujus longitudo pertingat uſque ad piſtrinum, quod in longitudine habeat cum turre, quæ in capite conſtructa ſit, LXX. pedes, in latitudine XX. Conſer quæ in ſuperioribus (*a*) diximus de antiquo monaſterio ſancti Galli, ejuſque diſpoſitione. In eodem codice præſcribitur forma & menſura veſtium, ut in Appendice noſtra videre licet.

(*a*) *Annal. tom. 2. lib. 31. n. 37.*

XX. Libri dati in capite quadrageſimæ.

In capite quadrageſimæ ſingulis monachis ex præſcripto regulæ ſinguli diſtribuebantur libri: qua de re in eodem codice iodicantur illi, qui ſingulis Farfenſibus monachis, numero LXIV. tunc dati ſunt. In his præter libros ſacros & ſpirituales, qui pleriſque dantur, nonnullis data ſuot opera theologica ſanctorum patrum, ut Auguſtini de Trinitate, ejuſdem enchiridion, de doctrina chriſtiana, de civitate Dei; atque etiam eccleſiaſtica hiſtoria, Euſebii Cæſarieoſis, Oroſii, Venerabilis Bedæ; uni Joſephi, immo etiam alteri Titi-Livii hiſtoria. Hactenus de Farfenſibus conſuetudinibus e Cluniacenſi monaſterio per Hugonem Farfenſem abbatem acceptis, quibus conveniunt illæ, quæ habentur in veteri codice monaſterii ſancti Pauli in Urbe.

XXI. S. Mariæ Florentiæ facta donatio.

Cùm Marinus abbas cœnobio ſanctæ Mariæ Florentiæ præeſſet, eidem ſe munificum præſtitit Bonifacius (*a*) inclytus marchio, Alberti comitis filius, profeſſus ſe vivere *juxta legem Ribuariorum*; traditque curtes quaſdam apud Broilum & Raddam atque alibi *per cultellum, ſiſtucum nodatum, wuantonem, wuaſonem terræ atque ramos arboris juxta legem Ribuariorum*, eo pacto, ut, ſi abſque liberis deceſſit, hæ poſſeſſiones in perpetuum maneant in illius loci poteſtate. In cujus rei teſſeram, *pergamenam, pennam, atramentarium, juxta legem Ribuariorum, de terræ levavit*, & Rolaodo notario ad ſcribendum dedit. *Actum in loco Planorio, territorio Matinenſi*, & quidem ab incarnatione Domini anno nono poſt milleſimum, pridie idus Auguſti, indictione VII. ut legitur initio inſtrumenti, cui Bonifacius marchio aliique ſubſcribunt. Aliam (*b*) ejuſdem donationem poſt triennium Marino abbati factam vide ſis in Bullario Caſinenſi.

(*a*) *Bullar. Caſin. tom. 2. p. 69.*

(*b*) *ibid. p. 70.*

XXII. S. Johannis monaſterium Venetiis.

Dandulus in hiſtoria Venetiarum teſtatur, hoc anno corpus (*c*) ſanctæ Barbaxiæ virginis ab eccleſia ſancti Marci tranſlatum fuiſſe in puellare monaſterium ſancti Johannis Evangeliſtæ de Torcello, Felicia abbatiſſa, quæ Petri ducis Venetiarum filia erat. Hoc monaſterium ante medium ſæculum ſeptimum catholicæ mulieres, quæ vitam monaſticam amplecti cupiebant, cum favore multorum procerum condidiſſe (*d*) perhibentur.

(*c*) *Ital. ſac. tom. 5. p. 1434.*

(*d*) *ibid. p. 1431.*

XXIII. Arduinus presbyter Ariminenſis.

Eodem anno deceſſiſſe memoratur ſanctus Arduinus Ariminenſis presbyter, qui ob diuturnam in ſancti Gaudentii monaſterio, cui Venerium abbatem præficiendum curavit, commorationem monachus fuiſſe creditur. Ibidem obiit XVIII. kal. Septembris, humatuſque eſt in ſancti Gaudentii eccleſia extramurana, ubi ejus corpus ſæculo XV. aſſervatum fuiſſe tradit Cæleſtinus ejuſdem loci monachus, in libello apud Ughellum (*e*) relato, quem de ſtationibus, & indulgentiis ſui monaſterii anno MCCCCXLII. compoſuit.

(*e*) *Ital. ſac. tom. 2. p. 420.*

XXIV. Brunonis archiepiſcopi martyrium.

Subiit hoc anno martyrium Bruno, alio nomine Bonifacius, Ruſſorum apoſtolus & archiepiſcopus ex monacho Magdeburgenſi. Duodecimo converſionis ſuæ anno in Ruſſiam profectus, ſtariles hos paganorum adhuc hominum agros ſemine divini verbi fœcundare ſtuduit: at ſpinis pullulantibus dura pectora emollire non valuit. Cùm verò in confinio illius regionis verbum Dei prædicaret; prohibitus primò ab incolis, ubi id oibilò minùs facere perſeveraret, captus ab illis, ac demum capite plexus eſt XVI. kal. Martias cum ſociis octodecim. Pater ejus, Bruno itidem dictus, filio ſupereſtes, cùm ea morbum incidiſſet, monentem filium, ut monaſticum habitum indueret, adſtare ſibi viſus eſt. Fecit ille, uti juſſus erat, nec multò poſt, XIV. Kal. Novembris in pace quievit. In quodam chronico (*f*) Witziburgenſi ad hunc annum, *Brun epiſcopus & monachus a Pruſis multis ſupplitiis affectus, & manibus pedibuſque abſciſis, poſtremò capite plexus cælos petiiſſe* dicitur. Quidam vir doctus exiſtimat, hunc Brunonem ſeu Bonifacium non alium eſſe a Bonifacio ſancti Romualdi diſcipulo, de quo ſuperiùs (*g*) actum eſt. Utrobique enim idem nomen, eadem patria, genus illuſtre ex Ottonum ſtirpe, idem Pruſſorum apoſtolatus; idem denique martyrii genus, ſcilicet capitis amputatio. Verùm ex adverſo nonnulla occurrunt, quæ unum ab altero diſtinguunt; nempe quòd u-

(*f*) *Balux. tom. 1. Miſcell. pag. 509.*

(*g*) *lib. 51. n. 113.*

ANN. CHR. 1009.

nus Romualdi diſcipulus, & ab eo in Italia rebus monaſticis informatus dicatur; alter Magdeburgi, quem in Italiam accelliſſe neque Ditmarus ejus conſanguineus, nec chronographus Saxonicus tradunt. Scio equidem Petrum Damiani, qui Bonifacium illum ſancti Romualdi diſcipulis annumerat, non magnopere accuratum eſſe; at veri ſimillimum eſt, Petrum id ab ipſis Romualdi accepiſſe diſcipulis, qui facile Romualdum ipſum viventem videre potuerunt. Fateor tamen priorem, illam opinionem fundamento non carere.

XXV. Parricidii pœnitentia.

Vigebat ad hoc ſæculum illud pœnitentriæ genus parricidis impoſitum, ut reis ſcilicet brachia & corpus loris ferreis conſtringerentur, ſicque mitterentur ad ſacra loca, ſi quando ſanctorum meritis ſolverentur. Ejus rei exemplum nobis occurrit hoc anno in libello de miraculis ſancti Manſueti Tullenſis epiſcopi, de quadam Angligena mulierecula, nomine Gondelinde, quæ eò venilla dicitur, *geſtans in læva ferri ligamen ob materni effuſionem ſanguinis*, quod facinus cum fratre ſuo clerico patraverat. Ob hoc crimen clericus *a ſuo pontifice pœnitentiali ferro vinitur exteriùs, ac tota trunco corporis ariatur ſtrictis circulis*. Porro ſoror, ejuſdem facinoris conſcia, *accepit duos circulos in ſiniſtro brachio* ad tantum malum capiendum. Mox ambo pergunt Jeroſolymam, fcarreque in itinere mortuo, ſoror ſancto Manſueto ſe commendat, ejuſque meritis *tandem rigor ferri diſſolvitur, & morſu ſeſſo ligaminis brachium ex parte eripitur: alter virò circulus non decidit*. Tunc illa cum alio fratre ſuo, nomine Rodulfo, *confugit ad ſancti Odelrici* ſeu Udalrici *merita*, tum *ad ſancti Deodati limina*: ſed tandem rediit ad ſanctum Manſuetum, apud quem omnino abſolvi meruit. *Prædicti circuli*, inquit auctor anonymus, *pendent ad pedes crucifixi Domini: quorum prior kalendis Januarii prorupit, alter* III. *kalendis Junii cecidit anno ab incarnatione Domini anno & milleſimo*, Bertoldo Tullenſi epiſcopo, indictione VII.

XXVI. Poppo matrem ſuam convertit. (*a*) *lib. 3. n. 86.*

Cùm Poppo in Virdunenſi ſancti Vitoni monaſterio (*a*) degeret, matrem ſuam Adelwinam, marito viduatam, in ſæculo hærere ægre ferens, ei auctor fuit, ut, omnibus ſæculi rebus poſthabitis, ad cœnobialem vitam ſe conferret. Illa, ut erat ad pietatem optimè inſtituta, monenti non difficulter aſſenſit. Verùm, ubi id exſequi parat, interceduot liberi ac ſervi, piæ matris ac dominæ ſolatio deſtitui noa ferentes; eamque clamoribus lameutiſque ſunt proſecuti, ut etiam plerique eorum ſe in Scaldim fluvium ad eam remorandam præcipites dare ſimularent. Verùm illa conſtans in propoſito, primò ad Elnonenſe ſancti Amandi monaſterium cum filio venit, ibique ad ſancti Cyrici reliquias orans, cæleſti viſo in propoſito confirmatut. Inde Virdunum ſe contulit, *veloque piæ converſationis ac conſilia* Popponis *ſibi impoſito*, cœnobiali vitæ ſe addixit: deiojam cum humani generis hoſte certare docta, *apud ſanctum Vitonum recluſa*, ſingulare certamen eum eo inire non dubitavit, eoque triumpharo, curſum vitæ demum in pace confecit.

XXVII. S. Vedaſti res curat.

Inter ea, cùm Richardo abbati ſancti Vedaſti Atrebatenſe monaſterium a Balduino comite Flandriæ commiſſum fuiſſet, Frederico, ut ſuperiùs dictum eſt, interimibus occuparo, Popponi aſſignata eſt rerum exteriorum providentia: quæ cùm pieræque in manus laicorum deveniſſent, incredibile eſt, quantas ille moleſtias & injurias, quantas perſecutiones ſuſtinuerit ad eas recuperandas. Hac in re adjutores habuit rum Balduinum comitem, tum Heinricum imperatorem, quem aliquando ad Batuam, Rheno fluvium e vicino adjaceotem coovenit; hiſtrionum ludis & ſpectaculis intentum redarguit, eumque ab ejuſmodi ſpectaculis cum ſuis optimatibus compeſcuit.

XXVIII. Æahamenſe concilium.

In Anglia habitum eſt hoc anno concilium Æahamenſe, hortatu Elfegi Doroberneuſis & Wiſtani Eboracenſis archipræſulum ab Ethelredo rege indictum: cujus „ decreto primò ſancitum eſt, ut abbates & abbatiſſæ ſuam ipſorum vitam rectè „ ſollituant, familiamque ſuam & conventum ad normam regulæ ſancti Benedicti „ componant. De monachis monachabuſque apoſtatis aut gyrovagis, ut ad ſua mo„ naſteria quantocius revertantur, peccata ſua & violatæ profeſſionis crimen ſeriò „ deploraturi, memores voti & ſponſionis, quibus Deo ſe ipſos conſecrarunt. In„ ſuper moneotut abbates & abbatiſſæ, ut errantes cum caritate reciplaut. Si verò „ contigerit, ut illorum monaſterium in alium ſtatum, ot ſit, commutatum ſit, „ puta monachorum ad canonicos vel ad ſanctimoniales: tunc monachi illi ad diœ„ ceſanum epiſcopum ſe cooferant, eique promittant tria ſaltem ſa deloceps obſer„ vaturos, ſcilicet caſtitatem, habitus monaſtici geſtationem, & perpetuam in „ Chriſti ſervitio perſeverantiam: quod ſtatutum obſervatu dignum eſt.

XXIX. S. Michaëlis de Monte abbates. (*b*) *Labbe tom. 1. bibl. p. 351.*

In monaſterio ſancti Michaëlis de Monte Mainardus junior ſenio gravatus(*b*) ſucceſſorem deſignavit Hildebertum, cujus tempore corpus ſancti Auiberti Abrincatenſis epiſcopi, quod a canonicis olim abſconſum fuerat, repertum eſt. Norgandus prædictæ ſedis epiſcopus monachus factus dicitur ſub Mainardo abbate, qui abbatiæ.

tiæ bona non mediocriter auxiſſe pethibetur, mortuus III. nonas Julii. Hildeberto ſucceſſit cognominis ejus nepos, cujus tempore, cùm monaſterium Mainardo juniori ſedente conflagraſſet, inchoata fuit nova baſilica a Richardo II. duce & ipſo Hildeberto anno MXXXIII. qui ipſius Hildeberti ſupremus fuit. Deceſſit VII. idus Januarii Hildebertus ſenior, humatus in hortulo juxta præsbyterium eccleſiæ cum nepote, qui III. nonas Septembris e vivis exceſſit. ANN. CHR. 1009.

XXX. Solemenſis cella.

Sub id tempus in quodam vico pagi Cenomannenſis, *quem veteri vocabulo Solemnas vocant*, Gaufridus de Sablolio ſeu Sabolio, comparato loco a fratre ſuo Radulfo vicecomite Cenomannenſi, cellam regularem exſtruxit ſub patrocinio ſancti Petri, eamque monachis ſancti Petri de Cultura ſubjecit. Exſtant (*a*) primariæ hac de re ipſius Gaufridi litteræ ſine chronicis notis, quibus teſtatur ſe dare Deo „ & cœnobio ſancti Petri de Cultura, monachiſque ibi Deo ſervientibus, *eccle-* „ *ſiam de Solemis* prope caſtrum Sablolii *juxta alveum Sarthæ ſitam*, aliaque prædia, „ in his partem viculi Buxedi, *quam poſſidebat Primaldus, vir Deo devotus, qui* „ *reliquit ſæculum, & ſecutus eſt Deum*; ioſuper ſepulturam & conſuetudinem „ caſtri Sablolii: cujus rei chartam in dedicatione eccleſiæ ſancti Petri de Solemis „ obtulit Hugoni Cenomannenſi comiti confirmandam, qui ipſius rogatu ad confe- „ crationem ejuſdem eccleſiæ convenerat. Huic petitioni, ligno crucis appoſito, „ aſſenſum præbuit comes, præſente Aveſgaudo Cenomannenſi epiſcopo, & Huc- „ berto (*b*) Andecavenſi ab anno MVI. qui id ipſum confirmarunt, eidemque char- „ tæ ſubſcripſerunt, uti & Gaufridus de Sablolio, uxorque ejus Adelais, & filius eorum Drogo, multique alii: quos inter Ingelbaudus & Rainaldus abbates ſubſcribunt, ille ſancti Vincentii abbas, hic ſancti Petri de Cultura. Primaldus in hac charta laudatus, is videtur eſſe qui ſancti Albini factus eſt abbas anno MXXVII. Celebrantur ejus loci ſtatuæ inſignes ad pietatem compoſitæ, quas medio ſæculo proximè elapſo Johannes Bouglerus, ultimus prior regularis, fieri curavit.

(*a*) *Menage Sablé p. 25.*

(*b*) *Labbe bibl. to. 2. p. 28.*

XXI. Attilanus epiſcopus obiit.

In Hiſpania ſanctus Attilanus Zamorenſis ſub idem tempus ad cælos migravit, principatu ſcilicet Veremundi ſecundi; diſtinguendus ab altero Attilano ſeniore, Zamotenſi itidem epiſcopo ex monacho Saguntino, qui tempore Alfonſi Caſti floruit. Attilanus verò junior, monachus primùm in Tarraconenſi monaſterio, ſub Froilano abbate prioris officium geſſit. Poſt annos decem aſſumtus ad ſedem Zamorenſem, eodem tempore, quo Froilanos abbas ad Legionenſem, omnes paſtoris partes ſtrenuè obivit. Verùm poſt decennium, adoleſcentiæ errata repetens animo, epiſcopatum abdicavit, iiſque diluendis denuo ſacras peregrinationes aggreſſus eſt. Reverſus demum in patriam, de indulgentia cælitus ſibi conceſſa factus certior, in ſedem ſuam a civibus revocatur. Denique poſt annos octo, quibus ſupervixit, piâ morte defunctus eſt anno ætatis ſeptuageſimo, III. nonas Octobris: quem Urbanus II. ſanctorum catalogo adſcripſit.

ANN. CHR. 1019.

XXXII. Heldrici abbatis S. Germani obitus & ſucceſſores.

(*c*) *Labbe to. 2. bibl. p. 574.*

MOrtuo ſub finem anni, id eſt XIX. kal. Januarii, Heldrico abbate ſancti Germani Autiſiodorenſis, qui etiam Reomaenſi & Flaviniacenſi monaſteriis præerat, ſubrogatur anno inſequente milleſimo decimo (*c*) in cœnobio ſancti Germani Achardus: cujus tempore Dodo quidam eccleſiam ſancti Petri, quæ Betardi-monaſterium dicitur, *cum omni juſtitia & libertate*, multaque alia ſancto Germano donavit. Idem a Landrico Nivernenſi comite Salvatoris monaſterium ejuſdem urbis obtinuit: ſed quia nullum hujus donationis inſtrumentum factum eſt, Rainaldus comes, Landrici filius, hoc monaſterium ſancto Germano abſtulit. Achardum Heldrici abbatis tempore præpoſiti officium geſſiſſe intelligimus ex Rodulfo Glabro, qui eum *virum eruditiſſimum* vocat. Heldricus abbas pingendi peritus erat, ut patet ex verſibus, Haimonis Halberſtadenſis expoſitioni in Ezechielem præmiſſis in codice noſtro ſancti Germani a Pratis, cujus initio variæ depictæ ſunt imagines, in his Heldrici abbatis & pictoris, proſtrati ad pedes ſancti Germani cum his aliiſque verſibus:

Hoc pater Heldricus quod pinxerat ipſe volumen,
Summo pontificum Germano rite dicavit.

& infra:

Ergo ſub hoc reſerata legent epigrammate verba,
Ob requiem patris Heldrici depoſce Tonantem.

quod non de alio intelligendum puto quàm Autiſiodorenſi abbate; idque probat characterum forma, quæ ad ejus ætatem pertinet.

Achardo Heldrici ſucceſſori, V. kalendas Auguſti defuncto, ſucceſſit Thealdus, aſſumtus ex monaſterio Meleredenſi ab ſe inſtaurato, quod ſancto Germano ſacra-

ANN. CHR. 1010.

tum erat. Hujus obitus notatur III. nonas Martii; & quidem anno MXXXII. quo nnno in ejus locum Odo ſuffectus eſt.

XXXIII. Wulferius monachus Reomaenſis. (a) Glab. lib. 2. c. 9.

Monaſterii Reomaenſis poſt Heldricum præfectura ceſſit Willelmo abbati Divionenſi, quem Roverius Heldrico proponit. Heldrico abbate floruit eo loci Wlferius monachus pietate inſignis, cui duplex revelatio (a) facta memoratur. Una in ſuo ipſius monaſterio de quibuſdam chriſtianis cæſis n Sarracenis, ex Hiſpania io Gallias effuſis, quos tandem Willelmus dux Navarræ, id eſt Waſconiæ, cognomento Sancius, ſubegit: quibus in conflictibus regionis illius monachi nrma bellica ſumere compulſi ſunt. Dum itaque Wlferius octavâ die pentecoſtes, finitis matutinis laudibus, fratribus ad lectos reverſis in eccleſia oraturus quieſceret; prædicti martyres ei apparuerunt, eique nt ipſos ſequeretur, innuerunt, prænuntiantes, multos ex en regione ipſorum collegio brevi eſſe nddendos: qun ex re Wlfetius intellexit, ſuum ex hac vita diſceſſum imminere. Et re quidem verâ ſic accidit; nam qniuto abhinc menſe Decembri, nbbatis ſui Heldrici juſſu nd monaſterium ſancti Germani miſſus, ut infirmis fratribus (nam medicinæ peritus erat) opem ferret, quum primùm id præſtare cutavit. Volentem diſcedere fratres ſancti Germani retinent in crastinum. Primâ luce acri dolore pulſatus, nihilò minùs ad altare beatæ Mariæ *ſacra miſſarum* celebravit: deiu nd domum infirmorum acceſſit, ſeque lecto compoſuit. Tantiſper intet doloris anguſtias quieſcenti adſtare viſa eſt benta Virgo, eumque bono animo eſſe juſſit, ſe illi ducem & cuſtodem fore pollicita. Ubi ad ſe redit, acceſſivit *loci præpoſitum, nomine Achardum, eruditiſſimum valde virum, qui poſtea ejuſdem monaſterii abbas exſtitit*, eique viſum revelavit. Hinc ab eo ad perſolvendum naturæ humanæ debitum nnimatus, frattumque de more viſitatione recreatus, tertiâ die deſiuenre e corpore migtnvit. Ejus corpus *dum fratres ex more ublnere ac pannis componere pararent, ſignaque monaſterii pulſarent*, dæmones anditl, qui ejus nuimam ſibi vendicare moliebantur; ſed inicaſſum, ut beata Virgo moribundo promiſerat. Ex his conſtat, Wlferii obitum, adeòque prædictam cladem Sarracenorum, contigiſſe ante præfecturam Aehardi ſancti Germani abbatis, quem Heldrico ſucceſſiſſe hoc anno conſtat. Hinc corrigendus Roverius, qui hæc differt ad tempus Guidonis abbatis Reomaenſis, qui fortè Willelmo abbati ſucceſſit.

XXXIV. Flaviniacenſis abbates. (b) Labbe to. 2. bibl. p. 792.

Heldricum in regimine Flaviniacenſis monaſterii excepit Amedeus, qui cellam (b) Corbiniaci recuperaſſe pethibetur. Idem Colticenſem, Sinemarenſem, & Bellocenſem cellas inſtituit, & *multæ auctoritatis* obiiſſe dicitur. Aimo ejus ſucceſſor, ſimoniæ inſimulatus, in manu Ludovici papæ IX. virgam paſtoralem reſignavit. Suffectus in ejus locum Odo, ejus nominis primus, monachus Adtemarenſis ſen Atremarenſis, qui poſt duos annos alteri Odoni præfecturam ceſſit. Anno primo Amedei abbatis Walterius Æduenſis præſul, qui regularem diſciplinam Flaviniaci reſtituerat, ejuſdem quoque loci monachis neceſſaria ſuppeditare ſtudit. Quam ob rem villas quaſdam, quæ tempore Rotmundi antiſtitis, ob diutinum ejus languorem, a ſæcularibus occupatæ fuerant, Flaviniacenſibus reſtitui enravit: ut *quibus ſub monaſticæ inſtitutionis norma animarum emolumentu providerut, nis quoque corporum ſubſidia in aliquo augeret*. Hujus beneficii interventores præter Amedeum abbatem exſtitit *dominus ac venerabilis Bruno pontifex Lingonitenſis, faventibus Fulcone Sueſſionis epiſcopo ac comite Nottberto fratribus*, ut fuſius legitur in charta hac de re ſcripta, quam in appendice referemus. *Actum Flaviniaco, anno* XV. *regnante Rotberto rege*.

XXXV. Tiernenſe monaſterium Odilonl, commiſſum.

Apud Arvernos vetus erat monaſterium, Tiernenſe dictum, Salvatori, beatæ Mariæ, ſanctis Petro & Paulo, ſancto Symphoriano martyri & ſancto Deſiderato confeſſori ſacrum, quod jam dudum omnino incultam, & a ſæcularibus occupatum, tandem venit in manus cujuſdam viri prænobilis & divitis, Widonis nomine, qui in habitu laico religioſè vivebat. Huic pia orta eſt cogitatio, ut locum illum ad monaſticum ſtatum, utl nutea, revocaret, & ſecundum regulam ſancti Benedicti componeret. Delectus ad id exſequendum Petrus abbas, *omni nobilitate conſpicuus & beatæ ſimplicitatis filius*, ordinatuſque a Begone Arvernenſi epiſcopo, nihil prætermiſit, quò minùs monaſterium ſibi commiſſum in priſtinum ſtatum reſtitueret. Sed cùm id ſolus præſtare non valeret, Odilonis Cluniacenſis abbatis opem imploravit, probante Widone; conveniteque inter eos, ut domnus Petrus abbas, quam diu viveret, locum regeret ſub providentia Odilonis abbatis; & poſt ejus obitum
„ Cluniacenſes abbates & monachi, cum conſilio Widonis, prædictum locum re-
„ gerent & ordinatent eodem modo, quo Celſinianenſe, Silviniacenſe, cæteraque
„ nobiliſſima monaſteria non pauca, Cluniacenſi ſubjecta monaſterio, cui Wido
„ quædam eodem tempore prædia contulit: quæ omnia *apoſtolico privulegio, regali præcepto, auctoritate Stephani Arvernenſis eccleſiæ pontificis, & donatione carniſſimi ſenioris ſui Willelmi confirmari optavit*. Hujus rei inſtrumento ſubſcribunt

cum

cum Widone uxor ejus Rielendis, Stephanus episcopos, Willelmus comes, Ambrardus abbas, aliique. *Franco scripsit mense Septembri, feriâ sextâ, regnante Rodberto rege anno* xv. Hactenus cella est Cluniacensis monasterii, ubi antiquitus quatuordecim monachi esse debebant cum abbate; anno verò MCCCXXIV. definitum est, ut viginti-quinque illic monachi essent cum abbate. ANN. CHR. 1010.

Huic anno Petrus de Marca obitum consignat Bernardi-Guillelmi Wasconiæ ducis, Guillelmi Sancii filii, qui condito paullo ante obitum testamento monasterium sancti Severi in Capite-Wasconiæ, a patre suo constructum, reique omnes eidem loco ab eo concessas confirmavit; in his abbatiam sancti Genii in Lacturatensi civitate positam, quam, Oddaro vicecomite & Arnaldo abbate consentientibus, pater ipsius sacratissimo illi loco attribuerat. Testamento subscribit Urraca comitissa, multique alii. Actum tertio nonas Aprilis, lunâ quartâ: quæ notæ anno superioti conveniunt. Exstinctus etiam hoc anno fuit Orto Gerundensis præsul, olim sancti Cucuphatis monasterii abbas, cæsus in pugna Cordubensi, sepultusque in eodem monasterio ad portam clausiri, appositio lugubri carmine, quod Baluzius (*a*) vulgavit. XXXVI. S. Severi res confirmatæ. (*a*) *Marc. Hisp. p.* 422.

Jam anni viginti effluxerant, ea qua apud Pictones monasterium in insula (*b*) Malliacensi, Vetus dictum, a Willelmo comite, cui Fera-brachia cognomen, & ab Emma ejus uxore constructum fuerat; eùm Willelmus ejus filius, instinctu Emmæ parentis suæ, & Theodelini abbatis rogatu, illud transtulit in castrum ejusdem insulæ, ibique novum monasterium in honorem sanctorum Petri & Pauli magnis sumtibus ædificavit, præposito eidem loco Theodelino venerabili & erudito abbate, qui Verus cœnobium antea rexerat. Novum monasterium multis possessionibus dua Willelmus ditavit, sanctorumque reliquiis, quas inter Hugo Cenomannensis comes sancti Rigomerii confessoris reliquias Theodelino abbati donavit, ut fusè narrat Petrus ejus loci monachus in libro secundo (*c*) de monasterio Malliacensi, quod opus Goderanno abbati, Theodelini successori, nuncupavit. XXXVII. Malliacense novum monasterium conditur; (*b*) *lib.* 50. *n.* 35. (*c*) *Labbe to.* 2. *bibl. p.* 332.

Idem auctor, relatâ monasterii sui in novam sedem translatione, subdit inventionem capitis sancti Johannis-Baptistæ, factam in ecclesia monasterii Angeriacensis, in qua *antiquitus absconditum ferebatur*: cui spectaculo Theodelinus abbas interfuisse memoratur, ipsumque caput populo innumero, qui eò confluxerat, ostentasse, atque ob unum dentem ab eo detractum punitus fuisse. Rem accuratiùs commemorat Ademarus eo tempore monachus Ecolismensis; nempe ad illustranda (*d*) tempora Willelmi Aquitaniæ ducis, tunc in Angeriacensi basilica, *in saxea theca cuſtar piramydis turrita*, inventum fuisse caput sancti Johannis ab Alduino clarissimo abbate, *quod sanctum caput dicitur esse proprium sancti Johannis-Baptistæ*: quo tempore Willelmus dux, post paschales dies Roma reversus, tanti thesauri inventione recreatus, sanctum caput populis ostendi curavit, quod *in turibulo magno argenteo reconditum erat* sub hac inscriptione, Hic Requiescit caput Præcursoris Domini. tamersi quo tempore, vel a quo istuc allatum fuerit, nullo idoneo constet argumento. Circumferri quidem scriptionem (*e*) nescio quam, quæ id Pippino regi tribuat; at nihil ejusmodi habent in diuceris actis Pippini regis; & multa historiæ veritati absona in illa scriptiuncula contineri; denique caput sancti Johannis-Baptistæ a duobus monachis primò Jerosolymis inventum, & in Ciliciam deportatum; deinceps a Theodosio imperatore delatum fuisse Constantinopolim, ibique etiamtum in veneratione haberi. At, cujuscumque sit caput istud, ad ejus inventionis famam certatim concurrit Gallia omnis, Italia quoque & Hispania. Quin etiam rex Francorum Rotbertus cum regina, multisque proceribus, & Sancius rex Navarræ eò accessisse, & plurima dona contulisse perhibentur: ea quibus rex Francorum concham ex auro purissimo, libras triginta pensantem, cum pretiosis vestibus obtulit ad ornatum ecclesiæ. Eòdem etiam confluxerunt aliæ aliorum locorum ecclesiæ cum reliquiis Sanctorum: in his Josfredus abbas & monachi sancti Martialis Lemovicensis istue processerunt, comitante innumerâ promiscui vulgi multitudine, cum Giraldo Episcopo qui missarum sollemnia de nativitate sancti Johannis, eùm esset mensis October, ibidem celebravit. Cangius (*f*) existimat hæc caput fuisse, non sancti Johannis Baptistæ, sed sancti Johannis Edessæni martyris, quod tempore Pippini regis Aquitaniæ Angeriacum allatum sit. Guibertus libro primo de pignoribus sanctorum Angeriacensibus monachis opponit Constantinopolitanos, qui caput sancti Johannis-Baptistæ se habere tunc gloriabantur. Verùm caput illud, cujuscumque fuerit, combustum est a Calvinistis, qui Angeriacense monasterium funditus subverterunt, quod a nostris jam, Deo favente, pæne instauratum est. XXXVIII. Angeriaci caput S. Joannis inventum. (*d*) *ibid. p.* 178. (*e*) *Inter opera Cypriani.* (*f*) *Traite hist. de S. Jean. c.* 6.

Non multo post illam inventionem mortuus est Alduinus abbas Angeriacensis, quo mortuo Willelmus dua (*g*) Odilonem Cluniacensem abbatem accersivit, qui *in monasterio sancti Johannis regularem renovavit disciplinam*, ibique Raimaldum XXXIX. Angeriacenses abbates. (*g*) *Labbe to.* 2. *bibl. p.* 279.

ANN. CHR. 1010.

dum abbatem Inſtituit, cui paullo poſt defuncto Aimericum ſubſtitnit. Alduino ſeu Ildnino abbate, monaſterio Angeriaco, *ubi caput alme Johannis* requieſcere dicitur, & monachis ibidem Deo ſervientibus, *Geltæ famulæ Chriſti*, pro remedio animæ ſuæ, necnon domni Willelmi comitis, *per præceptum noſtræ*, inquit *regalitatis*, confert in pago Santonico alodum, qui Carbonerius dicitur, ex jure hereditario patris ſui ſibi provenientem. Huic inſtrumento, quod caret chronicis notis upponuntur ſigna Geliæ, nullo addito titulo, Willelmi comitis, Kadelonis vicecomitis, Ameliæ *uxoris ſuæ*, Willelmi vicecomitis. Mirificè de ſe loquitur idem abbas Alduinus, qui ait quemdam ad ſuam *ſublimitatem* acceſſiſſe, & poſtulaſſe beneficium monaſterii ſeu ſocietatem ſuffragiorum. In necrologio notatur XVI. kal. Aprilis *depoſitio domni Alduini abbatis*.

XL. Landulfi epiſcopi donatio pro parta capitis.

Tempore Rainaldi ejus ſucceſſoris Landulfus Taurinenſis eccleſiæ antiſtes, comperto caput ſancti Johannis *Ingertaco optato* repertum fuiſſe; afflictæ eccleſiæ ſuæ conſulturus, eò acceſſit, partemque ſacri capitis obtinuit apud Willelmum comitem, & Iſonem Santonenſem epiſcopum, necnon & abbatem Rainaldum, qui tunc temporis loco illi præerat. Ob quod beneficium eidem monaſterio eccleſiam ſancti Secundi in territorio urbis Taurinatis contulit, eo pacto, ut omni tempore die noctuque miſſæ matutinæ, omneſque horæ ibidem pro ſe fuiſque celebrarentur. Edita eſt mendosè hæc charta apud Beſlium (*a*), nbi dicitur Landulfus *in Lodevi epiſcopata reſidens*, rectius apud Baluzium (*b*), *in ſede ſui epiſcopatus*. Prædictam eccleſiam ſancti Secundi, in fundo Quaranta ſitam, Cunibertus Taurinenſis antiſtes non multo poſt Caburrenſi monaſterio contulit. Brevis fuit Rainaldi abbatis præfectura, a Sancta-Marthanis omiſſi, de quo in necrologio pridie kal. Junii, *anniverſarium domni Rainaldi abbatis*. Prolixior fuit Aimerici ejus ſucceſſoris procuratio, nt poſtea videbimus. Ambo, id eſt Rainaldus & Aimericus, eo nomine ſecundi fuere; nam alterum invenio Rainaldum abbatem anno XII. Lotharii regis; alterumque Aimericum Hugone rege.

(*a*) *Beſly Comtes p.* 325.
(*b*) *Miſcell. tom.* 4. *p.* 445.

XLI. Carantiniacum monaſterium.

Eodem ferè tempore nobilis quædam femina, Actildis nomine, annuente Willelmo duce Aquitanorum, alodium ſunm, ſitum in pago Alnienſi *(* ,) hoc eſt monaſterium Carantiniacum, quod ipſe cum Willelmo duce, ſorre ſtatre ſuo, conſtruxerat, Ingetiacenſi ſeu Angetiacenſi monaſterio tribuit. Litteris ſubſcribunt Willelmus comes idemque dux Aquitanorum cum filiis ſuis Wilielmo & Odone, necnon Gillebertus epiſcopos Pictavorum, & Gaufredus vicecomes, & multi alii.

(*) *d' Aunis.*

XLII. S. Fidis miracula ſcripta a Bernardo ſcholaſtico.

Sub id tempus Beroardus ſcholaſticus, ſcholis Andecavenſibus præpoſitus, librum de miraculis ſanctæ Fidis Conchenſis ſeu Conchacenſis compoſuit, eumque Fulberto Carnutenſium epiſcopo, magiſtro quondam ſuo, nuncupavit. Editus eſt magna ex parte hic liber in tomo ſecundo (*c*) novæ Bibliothecæ Labbeanæ, ſed abſque nomine auctoris. Bernardum vocat Albericus in chronico ad annum DCCCCXCIV. *Ad ſanctum Fulbertum epiſcopum Carnutenſem*, inquit, *Bernardus ſcholaſticus Andecavenſis edidit libellum miraculorum ſanctæ Fidis de Conchis, quæ paſſa eſt Agimo ſub impio Daciano cum beato Caprario*. Exſtat in codice Carnutenſi hic liber, editis auctior, ſub hoc titulo: *Incipit liber miraculorum ſanctæ ac beatiſſimæ Fidis virginis & martyris, editus a Bernardo ſcholaſtico, Andecavinæ ſcholæ magiſtro*. Hunc verò librum dicat *ſanctiſſimo atque hominum doctiſſimo Fulberto Carnutenſi epiſcopo Bernardus ſcholaſticorum minimus*. Itaque hic liber ſcriptus eſt poſt annum milleſimum ſeptimum, quo Fulbertus ad ſedem Carnutenſem aſſumtus fuit. Hujus ſcriptionis occaſionem inde natam refert hic auctor, quòd, eùm Carnoti in Fulberti ſchola „ verſaretur, ſuburbanam ſanctæ Fidis eccleſiam, *vel ſcribendi cauſâ vel orandi*, „ læpius adiret, & multa de miraculis in cœnobio Conchacenſi patrari ſolitis an„ diret, quæ nonnulli fabulis anilibus deputabant; fubierit animum cogitatio, ut „ locum adiret, & rei veritatem eorum explorarer. Verùm ad ſcholæ Andecavinæ „ magiſterium ab epiſcopo inviratus, & per triennium illic docendo immoratus, „ poſtpoſito tandem hoc munere, Conchas ſe contulit non ſemel: nbi de ſanctæ „ Fidis vulgàtis miraculis ſollicitè indagare cœpit, quæ quidem vera eſſe certiſſi„ mè deprehendit. In his teſtatur ſe vidiſſe hominem, cui oculi *violentâ uſtione* „ avulſi fuerant, ſed meritis ſanctæ Fidis omnino reſtituti *univerſâ atteſtante pro„ vincid*: quod miraculum, veluti fundamentum cæterorum, ait ſe poſuiſſe intio „ libri, in quo potiùs rerum intur ſe ſe ſimilitudinem, quàm ordinem temporum „ ſervavit, referendo tantùm ea, quæ ipſius tempore facta ſunt, & a viris fide „ dignis comprobata. Hæc fuſiùs auctor in libri ſui prologo, quum in appendice integrum referre viſum eſt. In his miraculis non ſemel fit mentio de peregrinantibus ad loca ſancta, quos *Romeos* vocat, qualis fuit ille Witbertus Romeus, cui evulſi oculi exlirus reſtituri fuere. In capite V. laudatur *Arſendis*, *uxor Wuillelmi Toloſani comitis*, *fratris illius Poncii*, *qui ab Artaldo poſtbac privigno ſuo dolo in-*

(*c*) *Labbe p.* 531. *tom.* 2.

ter-

terfectus fuit. In cap. VIII. memoratur *Bertillis comitissa*: ubi sancti Matii confessoris *aurea majestas*, sancti Amantii æquè confessoris & episcopi *aurea majestas*; denique sanctæ Fidis *aurea majestas*, id est statua, vocatur. In cap. XV. laudatur *dominus Odalricus*, dominus castelli, *quod dicitur Torenna* in pago Lemovicensi, ejusque conjux *domna Beatrix*, *per divortium ab eodem deserta*, quæ Richardi secundi Normannorum ducis soror erat, ut probat auctor in fine ejusdem capitis his verbis. *Anno ferè & dimidio post secundam a Conchis reversionem, accidit mihi certa negotia, domni Vuillelmi Pictavorum comitis adire curiam, in qua cùm dominam Beatricem viderim, a Richardo fratre suo Rotomagensium comite illuc missam, ardenter ejus colloquium aggressus, illico recognitare cepi super hoc miraculo*, nempe de peregrino e mariti vinculis divinitus liberato: *cujus verba, per omnia monachorum Conchacensium* verbis *concordantia, esse poterat probabile argumentum, si quis dubitaret in aliis etiam mihi ab eisdem narratis*. In cap. XXI. ad probandum miraculum de milite, intestinorum inordinatis moribus exemto, testem adducit *Rodbertum Cantorolensis monasterii abbatem, virum reverendæ canitie satis honestum*. Hæc ex editis.

ANN. CHR 1010.

Longè plura sunt in codice Carnutensi. In his ait auctor tot carceratos meritis sanctæ Fidis absolutos, *ut ferreorum compedum, quos pigensi lingua bodius vocant, immensitas occupationem in monasterio faceret. Quocirca tantam ferri massam extundi, atque in januas redigi studio fabrorum fieri decreverunt*: unde nullus ferè in ecclesiam, quæ triformis est, aditus patet, qui de prædictis compedibus seu catenis januas confectas non haberet. De triformi hac ecclesia sic idem auctor. *Est de forti tectorum dimensione basilica triformis, quæ interius, propter mutuam transeundi amplitudinem, in unum corpus et ecclesiæ... Dextrum latus sancti Petri apostoli, læva sanctæ Mariæ; medietas autem sancti Salvatoris titulo dedicata est. Verùm quia eadem medietas pallendi assiduitate frequentata habetur, illuc ex proprio loca sancta martyris pretiosa transtulta sunt pignora*. In consequentibus agitur de multis miraculis sanctæ Fidis, in Arverunica processione factis, cùm scilicet *imago sanctæ Fidis & cupsa aurea, quam fertur donavisse Carolus Magnus*, portata sint per Arverniam in quoddam sanctæ Fidis prædium, *quod Molendinum Pisinum indigenæ nuncupant*, præeunte cruce cum reatu evangeliorum, aquâ benedictâ, & corneis tubis, quæ a nobilibus peregrinis ornamenti causa in monasterio oblatæ fuerant. Huic prædio adjacet castrum Auroſa, cui *princeps quidam, Robertus vocabalo*, præerat, qui ob monachum illius prædii custodem male ab ipso habitum cælitus multatus est. Sed de his satis, superque satis. Ermengaudus Urgellensis comes testamento (*a*) suo, quod anno duodecimo Rotberti regis confecit, sanctæ Fidis cœnobio legat *gradales duas de argenta*.

(*a*) *Marca Hisp. p. 973.*

XLIII. Monasteria masculæ Hispaniæ, &c.

In eodem testamento memorantur illarum partium monasteria, quibus etiam quædam legat idem comes. Hæc sunt sancti Michaëlis de Coxano, sanctæ Mariæ de Arulis, cui tunc Gauzbertus (*b*) abbas præerat; sancti Petri de Campo rotundo, sancti Petri de Rodis, sancti Petri de Cantu, sanctæ Mariæ de Amer, sancti Cucuphatis, cui legantur auri uncias ad faciendam tabulam ante altare; sancti Benedicti, & sancti Vincentii, quæ duo cœnobia sita erant prope alveum Lubricati; sancti Laurentii de Maruniis, sanctæ Cæciliæ in valle Elins, sancti Andreæ apud Sentilias, sancti Saturnini, sancti Andreæ apud Planezas, sancti Vincentii de Castris, & sancti Ægidii, cui dedit scachos suos ad opera ecclesiæ, & *sancti Giralli de Orlaga*, id est sancti Geraldi de Aurilliaco, qui legat anapos quatuor de argento. Sanctæ verò, Arnulfo, Otoni & Æthio episcopis quædam etiam donat, ut ipsum absolvant. Hoc testamentum fecit Ermengaudus comes, Cordubam adversus Mauros profecturus anno XII. Rotberti regis, qui secundum nostrum calculum convenit anno MXIII.

(*b*) *Ibid. p. 972.*

XLIV. Tarasia princeps fit monacha.

Commemoranda venit hoc loco Tarasia, Veremundi regis & Geloiræ reginæ filia, soror verò Aldefonsi Legionensis regis, quæ a Sarraceno rege Habdalla in conjugem capetita, non prius acquievit, quàm ille se christianam fidem professurum polliceretur. Hic se assentiri simulat, moxque ad eum regia virgo se duci passa est. Verùm, eâ promissionem exigente, & divinam comminante ultionem, si quid contra fidem datam in ipsam attentaret; ille, nullâ fidei datæ ratione habitâ, puellæ vim intulit; quam injuriam non diu tulit impune: nam repente morbo gravissimo correptus, ubi divinam in se ultionem expertus est, Tarasiam cum magnis muneribus ad fratrem remisit. Hæc autem veste mutatâ, vitamque professa monasticam, reliquum vitæ tempus Oveti in ecclesia sancti Pelagii pientissimè egit. Obiit sub die septimo kalend. Maii, feriâ quartâ, peractâ sextâ mundi ætate, ut habet ejus epitaphium a Morale & Baronio relatum.

XLV. Martinianus abbas S. Eusebii

Superiùs (*c*) actum est de Aprensi sancti Eusebii monasterio, quod sanctus Martianus abbas condidisse, primusque rexisse traditur. Ortus is erat ex castro Sa-

(*c*) *lib. 52. n. 61.*

ANN. CHR. 920. nionc diœceſis Aptenſis in regno quondam Arelatenſi, cælitus obtentus a parentibus non mediocris fortunæ & pietatis, qui liberorum capertes eum a Deo precibus impetrarunt. Piiſſimè educatus, vitæ ſolitariæ captus amore, inſciis parentibus clam receſſit in ſolitudinem, ubi duriſſimam vitam viait. Poſt aliquot annos deconſtruendo monaſterio cogitare cœpit, ad cujus fabricam ipſe lapides, aquam, aliaque neceſſaria comportavit. Locus Deo ſub ſancti Enſebii patrocinio conſecratus: in quo ſea tantùm ab initio monachi degebant ſub regula ſancti Benedicti & regimine Martiani abbatis, qui longà duriorem illis vitam agebat, aſperrimo indutus cilicio, ſuper nudam humum cubare ſolitus, &, ut cætera omittam, precibus & vigiliis præ cæteris intentus. Dum vivcret, mortuum puerum excitaſſe dicitur. Denique cùm ex civitate Apta onuſtus farcinâ, quam ad victum fratrum geſtabat, revertieretur; viribus defectus, in via exſpiravit. Ortà inter Aptenſes & monachos de ejus corpore controverſiâ, epiſcopus ſuperveniens litem diremit, illicque in baſilica ſanctorum Auſpicii & Caſtoris ejuſdem urbis quondam epiſcoporum & martyrum humari curavit, quod etiam nunc in cathedrali Aptenſi eccleſia religioſè aſſervatur. Ibidem ſancti Martiani abbatis feſtum colitur VIII. kalendas Septembris, & in ſuburbano ſancti Euſebii monaſterio, quod etiam nunc exſtitit. Martiano in ejus loci præfectura ſucceſſiſſe fertur Dutandus, poſtmodum epiſcopus Vencienſis.

XLVI. S. Solutoris & Caburri monaſteria. (a) n. 40. (b) Chronol. Vedem. p. 213.

Florebat tunc temporis Landulfus Taurinenſis antiſtes, ſucceſſor Geſonis epiſcopi, ejus qui abbatiam ſancti Solutoris apud Auguſtam Taurinorum exſtruxit. Eamdem, jam ſuo tempore penitus diruta, inſtauraſſe dicitur Landulfus Gezonis ſucceſſor, mox (a) laudatus, cui monaſterii quoque Caburrenſis conditio (b) tribuenda eſt. Mons eſt in Taurinenſi provincia, Padum inter & Pelicem medius, a vicinis montibus ſejunctus, in cujus excelſo vertice aia inexpugnabilis cernitur, & ad ejus radices Caburrum haud ignobile oppidum, ubi Landulfus epiſcopus monaſterium in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ exſtruait dotavitque, & Johanni *ſumma induſtria & ſanctitatis viro* procurandum commiſit: quod Wido Landulfi ſucceſſor literis ſuis confirmavit.

XLVII. Bodonis monaſterii fortuna.

Varias temporum & fortunæ vices, ut pleraque alia, ſuſtinuit Bodonis-monaſterium, ſæculo ſeptimo a Bodone Tullenſi epiſcopo, qui allo nomine Leudinus dictus eſt, in Voſago conditum pro virginibus Deo ſacris, quibus Teutbergam filiam ſuam, quam ex legitimo connubio ante epiſcopatum habuerat, præpoſuit. Hoc monaſterium Bodo Tullenſi eccleſiæ ſubjectum eſſe voluit: at illud ei ſubtraxit rex Lotharius, filius Lotharii imperatoris, infenſus Arnulfo epiſcopo, quòd inſanis ipſius amoribus non faveret. Hac de injuria eccleſiæ ſuæ illata conqueſti ſunt Arnulfus, ejuſque ſucceſſores Arnaldus & Ludelmus, ſed incaſſum: dum Drogo hujus demum abbatiæ reſtitutionem a Carolo rege, cognomento Simplice, obtinuit, eo pacto, ut feſtiva canonicis & monachis refectio ipſo die, quo Carolus regni ſolium adeptus fuerat, ſcilicet V. kalend. Februarii, quotannis præberetur: qui dies „ poſt ejus obitum in annivetſarium ejus depoſitionis diem converteretur. Hæc diſcimus ex Caroli regis præcepto, cujus chronicæ notæ, nonnihil vitiatæ, coincidunt in annum DCCCCXXX. Jam eo tempore monaſterium illud valde labefactatum erat, & ferè ſanctimonialibus deſtitutum: dum Bertholdus epiſcopus ipſum reſtruait, ut in ejus actis legitur in hæc verba: *In ſaltu Voſago reſtruxit Bodonis-monaſterium, necnon ſanctæ Deodatæ cœnobium.* Idem *cœnobium quoque in honore Salvatoris in ſaltu Voſago conſtruxit, quod diverſis eccleſiaſticis ornamentis decentiſſimè locupletavit, & ſtipem ex bis, quæ acquiſierat, ad viginti monachorum cœtum inibi delegavit.* Idem teſtatur Richerius in chronico (c) Senonienſi, idque hoc anno milleſimo decimo factum dicit, quo anno Bertholdus monaſterium ſancti Salvatoris, *in clivo montis prope Bodonis-monaſterium*, a fundamentis ædificaſſe dicitur, & monachos ibidem inſtituiſſe, & ex proprio dotaſſe patrimonio, in primis villa cum hominibus de Domno-Apro (*). At Johannes de Bayone in hiſtoria Mediani-monaſterii ait, cœnobium illud monialium per Bertholdum epiſcopum tranſlatum fuiſſe in clivum montis, coque deleto, monaſterium Salvatoris ab ipſo erectum fuiſſe pro monachis noſtri Ordinis: quibus demum canonici regulares ſucceſſerint. Veriſimile eſt, Bodonis-monaſterium a Bertholdo inſtauratum fuiſſe, ſed poſtmodum unitum Salvatoris monaſterio ab eodem exſtructo. Hactenus loco Bodonis-monaſterio (*) vocabulum hæret: Salvatoris autem cœnobium tranſlatum eſt ad vicum Domni-Apri, haud procul ab Albo-monte (*), cujus dominum Salvatoris monaſterii conſervatorem fuiſſe ea Rieberio diſcimus.

Salvatoris monaſterium

(c) Chron. Senon. lib. 2. 96.

(*) Dom-Evre.

(*) Bommoutier.

(*) Blamont.

XLVIII. Anſfridus epiſcopus Trajecti obit.

Hunc annum ſupremum fuiſſe Anſfridi ſeu Aufridi Trajecti ad Rhenum epiſcopi auctor eſt Lambertus Scafnaburgenſis cum chronographo Saxonico, qui librum de ejus vita legerat, ejuſque obitum refert in hunc modum. Reſidebat in ſuburbano

ſan-

ſanctæ Mariæ monaſterio ab ſe cōſtructo Anſfridus oculis orbatus, cùm in letalem morbum incidit, qui a natali Domini uſque ad inventionem ſanctæ Crucis ipſum veaavit, ac demum confecit. Imminente æitu, visâ cruce, quæ poſt caligationem ejus oculorum in ſeneſtra depicta fuerat, brevi ſu viſurum lumen indeficiens intellexit. Accepto viatico, ſanctæ Dei-genitricis ioterceſſione, cui ſe ſuaque dederat, multum confiſus, facto ſigno crucis, expiravit. Ejus corpus Trajectenſes vi abſtuleruot, repugnante licèt Benedictâ abbatiſſâ ejus filiâ, quæ patrem eo loci quieſcere volebat, ubi deceſſerat. Sacris faſtis ejus memoria conſignatur v. nonas Mail. ANN. CHR. 1010.

In eumdem annum incidit mors Johannis Caſinenſis abbatis, eo nomine tertii, cùm duodecim annos & aliquot menſes ſacro iſti loco præfuiſſet, non ſine patientia rerum adverſarum. Nam dum variis ad ornatum eccleſiæ & ad tutelam monaſterii operibus conficiendis vacaret, ingens terræ motus per quindecim amplius dies ſacrum montem exagitavit, & eccleſiam aliquot in locis labefactavit anno regiminis ejus nono. Huic iocommodo alia graviora acceſſerunt, tum ex vicinorum comitum iuſeſtationibus, qui eum Capuam ſecedere compulerunt, tum ex perſecutione propriorum filiorum, qui in abſentis locum alium abbarem intruſerunt, ut ei ſpem reditus omnem præcluderent. Sed eos fefellit opinio; nam ſeptimo poſt illam intruſionem menſe, rebus pacatis, ad monaſterium revertit, ſuæque dignitati reſtitutus eſt, quam ſenio confectus ſimul cum vita tandem eault xv. kal. Aprilis, ſepultus juxta eccleſiam ſancti Benedicti. Ejus tempore quædam monaſteria juris Caſinenſis condita memorantur: unum in territorio Carſeolano, cujus auctor Rainaldus Marſorum comes, qui in caſtro ſancti Angeli monaſterium Cellæ dictum exſtruxit. Alterum ſub ſancti Benedicti patrocinio juata portam Sueſſæ urbis in Campania Felice, quod Johanni monacho Caſinati ſuam debet originem. Terrium exſtruait Tranſmundus clericus dives ac nobilis de Aprutio juxta fluvium Trutinum (*), loco Sumuſiano, ubi antea ſancti Nicolai eccleſia erat. XLIX. Johannes quoque abbas Caſinenſis. (*) *Tronto*

Mortuo Johanne, ejus nepos Johannes alter, cognomento Rotundulus, quem ille ſibi adhuc vivens ſubſtituerat, aliquamdiu abbatiam occupavit, non ferentibus monachis, qui Athenulfum, Pandulfi Beneventani ducis filium, expetierunt, virum quantò nobiliorem, tantò magis humilem & humanum. Hic puer a patre obſes Ottoni auguſto traditus, in Germaniam abductus, in quoddam monaſterium retruditur. Poſt aliquantum temporis e monaſterio eiam ſe proripuit, ſumtâ monaſticâ veſte, ut ſecuriùs in patriam rediret. At medio in itinere cùm in gravem morbum incidiſſet, quam ſimulate induerat, ſpoute deinceps ſe geſtaruum Deo promiſit. Quare in patriam redux, patris nec blanditiis, nec adhortamentis retineri potuit, quò minùs in Beneventanum ſancti Modeſti cœnobium ſe reciperet. Inde ad Caſinatis monaſterii regimen expetitus, ſub initia felici aurâ potitus eſt, multaque ſuis aut reſtitui curavit, aut de novo acquiſivit: at fauſtis illis initiis ſuis non reſpondit; nam apud Heinricum imperatorem proditionis inſimulatus, dum fugâ ſaluti conſulere tentarer, in mari naufragium paſſus interiit præfecturæ anno XII. Ejus tempore Jeroſolymis a quibuſdam monachis Caſinum allata eſt vi. idus Decembris particula quædam lintei; quo Chriſtus Dominus diſcipulorum pedes exterſit; ſed cùm de ejus veritate a pluribus dubitaretur, injecta in ignem particula, cùm nihil detrimenti paſſa eſſet, omnis dubitatio ſublata eſt. *Teate* L. Athenulfus ejus ſucceſſor.

His ſubjungendi ſunt Rupertus epiſcopus ex monacho Wiſemburgenſi, & Meginfridus monachus & ſcholaſticus cœnobii Fuldenſis, qui hoc anno, uti & illo, obiiſſe traditur, & quidem XVII. Kalend. Julii, vir omni ſcripturarum genere eruditus: cujus ingenium, eruditionem, & ſcripta Trithemius (*a*) ſuo more multis elogiis prædicat. Præcipuum ejus opus eſt chronicon monaſterii Fuldenſis, necdum editum, ſed a Trithemio paſſim laudatum, brevem omnium ejus loci abbatum continens hiſtoriam, aliorumque abbatum, qui ex eodem monaſterio prodierunt. Poſt Meginfridum Richardus monachus ſcholam Fuldenſem rexit, vir doctus & prudentiæ ſingularis, qui, Erkembaldo abbate ad pontificatum Moguntinæ eccleſiæ provecto, in ejus locum abbas ſubſtitutus eſt. LI. Rupertus epiſcopus & Meginfridus monachus defuncti. (*a*) *Trithem. Hirſaug. pag.* 128. & *pag.* 253.

Eodem quoque anno, cùm monaſterium Corbeiæ-novæ igne cæleſti conflagraſſet; iude recedens Hoſtus abbas cum Ruthardo capellano ſuo, lento morbo ex mœrore animi contabeſcens occubuit nonis Decembris. Poſt ejus obitum ſedes abbatialis ad biennium vacavit; demumque electus eſt Wala, ſub quo rigor diſciplinæ aliquantulum remiſſior, illius abjiciendi occaſionem præbuit Meinvverco Paderbrunnenſi epiſcopo, qui Rethario anno ſuperiori M XX. ſucceſſerat, de Ordine noſtro aliàs meritus quàm optimè, ut in conſequentibus videbimus. Corbeiænovæ abbates. LII. B. Mariæ Superius monaſterium Ratiſponæ renovatur.

Actum eſt in ſuperioribus (*b*) de Ratiſponenſi monaſterio ſanctæ Mariæ, quod (*b*) *lib.* 48. *n.* 9.

ANN. CHR. 1070.

Superius vocant: ubi regularem diſciplinam a ſancto Wolfgango epiſcopo reſtitutam diximus. Idem monaſterium a fundamentis inſtauravit tea Heinricus, illudque jam perfectum (*a*) & abſolutum hoc anno in præſentia ſua XV. kal. Maii conſecrari fecit, conceſsâ eidem parthenoni quadam ſui juris curte, nomine *Salach*, in comitatu Ruperti comitis, ad uſum & ſtipendia ſanctimonialium inibi Deo famulantium, quibus Wilpurga abbatiſſa tunc præerat: quod Heinricus quartus poſtmodum confirmavit. De hoc monaſterio, uti & de Inferiori, tara & fere nulla in poſterum futura mentio eſt. Utrumque Fridericus II. Imperator Ratiſponenſi eccleſiæ ſubjecit, eo pacto, ut (*b*) vacantibus abbatiis prædictorum monaſteriorum, electæ ipſarum temporalia & alia omnia jura, quæ ab imperio requiſierant, deinceps requirant ab eccleſia Ratiſponenſi. Ad extremum ambo hæc monaſteria denuo ad ſtatum canonicatum ſæcularium deflexerunt.

(*a*) *Mund. to. 3. p. 2.*

(*b*) *ibid. p. 5.*

ANN. CHR. 1071. LIII. Bernardi ducis & Willigiſi archiepiſcopi obitus.

ANno ſequenti undecimo poſt milleſimum Heinricus rex Germaniæ, natali Domini Francofurti celebrato, in capite jejunii Corbeiam venit, ubi Bernardus pius dux obiit V. idus Februarii, ſepultus in Lueneburgenſi ſancti Michaelis, monaſterio, quod ipſe a fundamentis exſtruxerat. Ejus filius æquivocus in ducatu ſucceſſit: cujus frater Thietmarus comes in duello coram Heurico tum imperatore poſtmodum interfectus eſt.

Erkenbaldus Willigiſi ſucceſſor.

Eodem anno deceſſit Willigiſus archiepiſcopus Moguntinus, cujus in locum Erkenbaldus Fuldenſis abbas ſubſtituitur, vir, *cui nihil deerat catholicæ fidei*: quam Bernvvardus Hildensheimenſis præſul kalendis Aprilis conſecravit, ut in actis ipſius ſancti Bernvvardi legitur, cum quo Erkenvvaldus perpetuam concordiam renuiſſe memorarut, longè aliter quàm ejus anteceſſores, qui cum Hildensheimenſibus epiſcopis, occaſione Gandersheimenſis parthenonis, multas lites habuerant, quas Aaibo ejus ſucceſſor renovavit. Monaſterium ſanctæ Mariæ in Campis extra muros Moguntiæ condidiſſe dicitur, quod nunc ſanctæ Crucis templum vocatur. Fuldenſem abbatiam poſt eum Branthо, teſtante Lamberto, obtinuit ad breve tempus, poſt biennium exauctoratus ab Heinrico imperatore ob laxiorem diſciplinam. Eodem anno Mathildis abbatiſſa obiit, filia Liudolfi filii Ottonis Magni imperatoris.

LIV. Diploma pro Tegernſenſibus.

Archicappellani, adeòque archicancellarii officium, ut ejus anteceſſores, geſſit Erkenvvaldus ſeu Erkanbaldus archiepiſcopus. Unum e primis diplomatibus, quod ejus nomine inſignitum eſt, occurrit Heinrici regis præceptum, quo quamdam permutationem fecit cum Tegernſenſi monaſterio, cui totum territorium, *Strenberg* nuncupatum in inferiori ſitum Auſtria, ceſſit interventu dilecti ſui Gottbardi ſeu Godehardi abbatis Altahenſis, qui Tegernſenſis quoque monaſterii providentiam gerebat. *Data* XIV. *kal. Julii., indict.* IX. *anno dominicæ incarnat.* MXX. *anno verò domni Heinrici ſecundi regnantis* X. *Actum Radesburc*: quod diploma Guntherius cancellarius vice Erkanbaldi archicapellani recognovit. Sub Godehardo abbate (*c*) Peringerius abbas Tegernſenſe monaſterium regebat, ut diſcimus ex ſerie totius hiſtoriæ, *quo modo parochia ſancti Quirini, totumque Strenberg ad monaſterium Tegernſee devenerit*, nempe ex obitu famoſi cujuſdam artificis, nomine Perengerii, ſervi ejuſdem monaſterii; quo mortuo ad monaſterium devolvi debebant hæc prædia, quæ ille ex munificentia Ottonis tertii in Turingia & Francia orientali adeptus fuerat.

(*c*) *V. lib. 5. c. 72. & 73.*

Herifordenſium reformatio.

Mira ſub id tempus motum converſio in melius facta eſt in Herifordenſi Saxoniæ parthenone, ubi regularis diſciplina in deterius prolapſa erat. Ejus converſionis auctor beatiſſima virgo Deipara, quæ Godaſti abbatiſſæ per mendicum quemdam ſub interminatione ſignificavit, mores & ſanctimoniales emendare curaret, ſi divinam offenſam, iramque vellent effugere; ſibique ædem exſtruerer: quod ſtatim, probatâ nuntii fide, executioni demandatum. Meinvvercus Pathebrunnenſis autiſtes hanc ædem poſt ſex annos conſecravit. Hæc fuſiùs annales Paderbornenſes.

LV. Arnulfus abbas Carantenſis.

In Gallia apud Carnutas non ſeriùs hoc anno deceſſit Magenardus ſancti Petri abbas, cujus obitus III. Kalend. Aprilis notatur. Huic ſuccеſſit Arnulfus æduus, qui a puero illic monachus, ita mores compoſuit, ut in defuncti locum ſubrogari meruerit, & a Fulberto anriſtite ordinari. Gratus & acceptus fuit Odoni comiti, in primis autem Richardo ſecundo Normannorum comiti, cujus *confeſſor* exſtitiſſe memoratur. Ejus gratiâ Richardus monaſterio ſancti Petri eccleſiam ſanctorum Gervaſii & Proraſii, non longè a mœnibus urbis Rotomagi ſitam, contulit cum decima piſcium, qui in Sequana a coquis principis ſeu piſcatoribus prehendebantur. Verùm, cùm monachi, colligendæ iſti decimæ præpoſiti, eam in uſus proprios converterent, nec quidquam in monaſterium conferrent; ea eo loco a comite poſtea expulſi ſunt. Eidem abbati etiam ſe valde munificum exhibuit Rodbertus archiepiſcopus Rotomagenſis, quorum beneficiorum memor Arnulfus ſtatuit,

ut

„ ut pro ejus anima unus pauper poſt lotos pedes quotidie reficeretur, opportunis „ diebus pſalmus *Exaudiat* pro eo *in conventu plenario* cantaretur, & per ſingulas „ hebdomadas miſſa ſpecialiter celebraretur *cum plenaria conventu* ; idque *in aureo* „ *textu ſancti evangelii* ad inviolabile poſterii teſtimonium ſcribi mandavit. Inter „ hæc regularem diſciplinam in monaſterio conſtanter retinebat Arnulfus abbas : quæ res nonnullis eum ita exoſum reddidit, ut poſt mortem Fulberti epiſcopi a Theoderico ejus ſucceſſore exauctoratus fuerit. ANN. CHR. 1011.

LVI. Abbates Miciacenſes & Salmurenſes.

Exceſſit etiam e vivis hoc anno Rotbertus abbas Salmurenſis & Miciacenſis, cùm Miciaci reſideret. Cùm in extremis eſſet, dubitantibus fratribus an exſpiraſſet, Boſo præpoſitus dixiſſe fertur, *ut* pili de pollice ejus pedis evellerentur. Si motum ederet, ſignum eſſe eum necdum animam exhalaſſe : quo facto, illu ad ſe reverſus (nam in eſtaſi poſitus erat) queſtus eſt, quòd *ipſum*, cum ſancto Maximino abbate, aliiſque ejuſdem loci patribus ſanctis colloquentem, *interturbaſſent*. Moxque, poſtquam fratres Deo commendaſſet, animam egit VI. idus Auguſti, ſepultus in clauſtro, *juxta arcellum capituli*, ut legitur in chronico Salmurienſis monaſterii, ubi voces canentium, eo moriente, auditæ feruntur. Succeſſores ejus fuere in Miciacenſi monaſterio Albertus abbas, in Salmurenſi Adhebertus, Cainonis caſtro pagi Turonici oriundus, qui tempore Amalberti abbatis monaſticis regulis apprime inſtitutus fuerat. Huic poſt biennium Gerardus abbas ſucceſſit.

LVII. Albertus abbas Miciacenſis.

Albertus abbas, Rotberti abbatis in Miciacenſi præfectura ſucceſſor, ortus e nobiliſſima gente Beliſmenſi, conjugatus fuerat ante monachatum, quem in Gemeticenſi monaſterio profeſſus erat, & ex legitimo conjugio Arnulfum, poſtea Turonum archiepiſcopum, ſuſceperat. Monaſticam ejus apud Gemeticum profeſſionem probant ipſiuſmet (*a*) litteræ, quibus teſtatur, ſe alodum Domnæ-Mariæ *in pago Bellomenſi*, quem ex materna hæreditate habebat, *ſancta Petro in Gemetica monaſterio*, ubi habitum monaſticum ſuſceperat, dediſſe pro remedio animæ ſuæ, filiique ſui Arnulfi Turonenſis archiepiſcopi ; quam donationem, eùm Miciaci abbas eſſet, ratam habuit. Mater ejus Hildegardis, vicecomitiſſa Caſtriduni, monaſterio ſancti Petri Caronenſi contulit alodum Belli-montis, *aſſentiente filia* ſuo *Hugone archiepiſcopo Turonorum*, qui Alberti abbatis frater erat, patruusque Arnolfi ſui ſucceſſoris. Litteris hujus donationis ſubſcribunt Hugo ipſe archipræſul, Gaufridus nepos ejus, Helgodius filius archiepiſcopi, aliique. Albertus Miciaci factus abbas epiſtolam ſcripſit ad Johannem papam, quem rogat, ut donationem a quadam matrona, Regina nomine, Miciacenſibus factam, ſuâ auctoritate confirmare dignetur. Epiſtola hæc referenda eſt ad Miciacenſis cœnobii commendationem ; ſic autem habet. Epiſtola ejus ad Papam.

(*a*) *Analect. tom. 3. p. 441.*

Domino ſancto & venerabili papæ Johanni Albertus abbas abbatiæ ſanctæ protomartyris Stephani & Chriſti confeſſoris Maximini, & omnis congregatio monachorum ejuſdem loci, videlicet Miciacenſis, ſalutem in Chriſto. Novimus te, pater reverende, conſtitutum in terris vicarium univerſalis eccleſiæ vice beati Petri apoſtoli, ut ſuſtentes eos, qui injuſtè opprimuntur, & opprimas eos auctoritate beati Petri, qui ſe nimium erigunt. Quapropter ad tuam confugimus reverentiam per hanc epiſtolam, ut ſubvenias nobis, & faciat quod precamur. Locus, in quo habitamus, dicitur Miciacus, quem ſanctiſſimi viri, ſcilicet beatus Euſpicius & nepos ejus venerabilis Maximinus, regio nomine Chlodovei primi chriſtiani Francorum regis fundaverunt, & alii quàm plurimi deinde proprio beneficio conſtruxerunt. Et idem præfatus locus in tantum floruit olim in ſpirituali & temporali bono, ut centum quadraginta monachi ibidem congregati Deo aſſiduè famularentur ; in tantum poſtmodum diſſipatus pervaſione malorum, ut nullus vivere poſſit monachus. Gratiâ autem Chriſti juvante, paullatim nunc, quaſi quidam redivivus æger a longa ægritudine convaleſcens, ita idem locus a vilitate ſua dejectionis reſurgere aggreditur per eleemoſynas bonorum virorum ac mulierum : ex quibus hæc bona mulier eſt ; domna Regina nomine, quæ multa prædicto loco pro ſalute ſua & pro remedio animarum, videlicet ſui mariti & filiorum ſuorum jam defunctorum, Deo & ſanctis ibidem veneratis obtulit. Timet autem, ne poſt obitum ſuum aliquis ſuorum vel extraneorum conetur aliquid auferre ex his omnibus, quæ dedit Deo : & ob hoc ſuggerimus veſtræ ſanctitati, ut duos tantos, quos in veſtro nomine ſcripſimus, quorum unum proprietatem largiti beneficii hujus feminæ venerabilis continet, alter autem totius ſummam ſubſtantiæ noſtri cœnobii, corroboratis veſtrâ auctoritate cum ſigillatione ſigilli veſtri nominis : & nos aſſiduè pro vobis vivo & mortuo Deum deprecabimur. Dignum eſt enim, venerande pater, ut prædeceſſorum veſtrorum morem ſequamini, & monaſterii novos inſiculorum libros corroboretis, quibus ipſæ congregationes ab omni ſtrepitu quietæ Deo ſervire poſſint, maximè ſub epiſtolis excommunicationis. Veſtrum apoſtolatum Deus cuſtodiat in æterna pace. Valete in Chriſto, beate pater.

An hæc epiſtola ſcripta ſit ad Johannem XVII. ſeu XIX. an ad Johannem XX-

ANN. CHR. 1078.

an verò pontifex Alberti abbatis precibus annuerit, nobis manet incompertum. Quamquam veri similius est priori Johanni scriptam fuisse hanc epistolam, ubi primùm Albertus initit præfecturam Miciacensem.

LVIII. Alberti donationes Gemetico, & S. Audoeno.

Hic est Albertus vir illustris, qui *quasdam res sui beneficii sancto Petro Gimegiensi concessit pro redemtione animæ suæ, & patrui sui illius loci abbatis, nomine Annæ, & patris sui Alberti, & patrui sui Azuerti* (*), *& matris suæ Hildeburgis, & uxoris suæ & sobolis feminini generis*: quæ res sitæ erant *in pago Vinc-siaco* (*) *in loco, qui dicitur ad sanctum-Martinum*, vulgo Boafra (*) nuncupatus. Hanc autem donationem Alberto petente, confirmavit Rotbertus rex, qui eum *fidelem* suum vocat, suâque manu Hugo comes, appositò signo crucis, corroboravit. Anna abbas Gemeticensis, de quo hic mentio, non alius est quàm Anno, abbas primùm Gemeticensis, tum Miciacensis, de quo lo superioribus (*a*) egimus. Quia verò hic locus Mellenti castro vicinus erat, idem Albertus (*b*) Walerannum comitem adiit, datoque mulo magni pretii flagitavit, ut nullum illi loco damnum inferret: quod ille quidem aliquamdiu exfecutus est; at Roberto duce ejus terras infestante, prædictum locum vi cepit, ut suo loco dicturi sumus. Gemetico tunc præerat Rotbertus abbas, cujus mentio fit in charta de conditu cellæ Longævillæ ad Sequanam prope Vernonem anno sequenti.

(*) *V. lib.44. n.55.*
(*) *de Poissy.*
(*) *Bouafle.*
(*a*) *lib.44. n. 55. & lib.47. n.96.*
(*b*) *Neustria pia p.379. & seq.*

Erat Richardo duci aterinus frater, Rodulfus comes Ebroicensis, cujus donatio sancti Audoeni Rotomagensi monasterio facta legitur, bis ferè concepta verbis. Rodulfus comes peccator Ebrocasini consolatus, cum conjuge sua Albereda, ad „ locum sancti Petri & sancti Audoeni, situm contra orientalem plagam in suburbio urbis Rodomensis tempore Hildeberti abbatis, res proprietatis suæ, sitas in „ fundo Brietuelli, confert. Post decessum verò conjugis suæ & Hildeberti abbatis, alias res donavit tempore Henrici abbatis, scilicet villam in comitatu Rodomensi vocabulo *Almanetr*, cum ecclesia, cæterisque ad eam pertinentibus, „ aliamque villam, dictam ad-sanctum-Martinum itidem cum ecclesia; & in Ebrocasensi comitata super fluvium Auduræ (*) duo molendina cum piscatura in loco „ qui Cocbertellus (*) vocatur, & in Bretevilla prope Fiscannum omnes decimas „ totiùs villæ. Dudo capellanus Richardi Nortmannorum ducis & marchionis hanc „ chartam composuit, & scripsit. *Actum est hoc Rodomo civitate, anno ab incarnatione* M. & XX. *indictione* IX. *feriâ* VII. *Iunâ* XIV. XVII. *kal. Octobris, regnante Roberto rege Francorum, & procurante Nortmannam Richardo secundo, & in sede Rotomagensi archipræsule Rotberto*. Heinrico abbati sancti Audoeni post annos circiter viginti duos successit Herefastus, de quo nihil observatione dignum dicendum occurrit; Herefasto Nicolaus, filius ducis Richardi, eo nomine tertii.

(*) *l'Eure.*
(*) *Cocbertel.*

LIX. S. Victoris ecclesia datur S. Theotfredo.

Hoc ipso anno MXI. Lambertus Valentinensis præsul, suburbanam sancti Victoris ecclesiam incultam & pæne disertam miseratus, eam reparandam commisit Guigoni abbati Calmiliacensis apud Vellavos monasterii seu sancti Theotfredi: cui ecclesiæ reparandæ silvam, quæ vocatur Castanetus, allaque contulit. Plura in eodem pago, Guigone abbate sancto Theotfredo collata. In his Arimandus quidam cum Gerloo filio suo dedit quidquid in villa Biasco possidebat; Idque similiter fecit Pontius quidam cum uxore sua Crispina: sed hæc minutiora. Hujus loci possessiones confirmavit rex Conradus, Rodulfi successor, cujus anno vicesimo Achideus episcopus quædam donavit ecclesiæ sanctorum Theotfredi, Eudonis & Perionis, sitæ in pago Dicusi, in loco, qui dicitur ad-Pontum, Waldone tunc Calmiliacensi abbate.

LX. Stabulonensis cella.

Hoc ipso anno Wigo & Hildebertus quidam cum oxnibus suis Stabulonensem ecclesiam conferunt Archinrico abbati Montis majoris, ejusque successoribus & monachis Cariloci degentibus, ad constituendum ibidem monasterium. Posita erat hæc ecclesia in diœcesi Senecensi, uti colligitur ex litteris Petri Senecensis episcopi, qui Montis-majoris monasterio & monachis Stablonis cœnobii ecclesiam sancti Theotfredi de castro Nonanta, & ecclesiam sancti Andreæ de Ayranci cum sponsaliriis, decimis, oblationibus, aliisque ad ipsam pertinentibus tradit. De Archinrico abbate jam actum superiùs.

LXI. Sergii papæ bullæ pro variis monasteriis.

Decesserat hoc anno Guarinus abbas ille famosissimus monasterii Coxanensis, aliorumque monasteriorum veluti rector generalis: cujus successor Oliba Rivipullensis & Coxanensis abbas a Sergio papa obtinuit mense (*c*) Decembri confirmationem omnium bonorum & privilegiorum, quæ antea illis monasteriis concessa fuerant. Hic Oliba seu Oliva filius erat Olibæ comitis Bisulduncnsis, is qui ad conversionem illue venit sub Seniofredo abbate; factus demum episcopus Ausonensis. Eodem mense idem Sergius præsidio apostolicæ auctoritatis munivit cœnobium, quod Bernardus Bisulduncnsis comes ædificare cœperat in comitatu Fenoliotensi, eo scilicet in loco, ubi ecclesia in honorem sancti Petri apostoli jam exstabat. Ad hæc idem

(*c*) *Marca Hisp. p.938. & seqq.*

ponti-

pontifex ipſo menſe Decembri Guifredo comiti Geritaniæ privilegium indulſit pro monaſterio Canigonenſi, cujus poſſeſſiones & faculras eligendi abbatis confirmantur. Conſimile item ptivilegium Gauzberto abbati monaſterii Arulenſis concceſſum. Denique eodem menſe, id eſt undecimâ die Decembris, anno Sergii papæ tertio, Romæ coram Johanne patricio & Creſcentio urbis præfecto lis ventilata fuit inter *Guidonem venerabilem presbyterum & monachum atque coangelicum abbatem* monaſterii Farfenſis, & Gregorium quemdam de una domo, ante portam ſancti Andreæ, poſita in regione nona lo Scorticlari juxta rhermas Alexandrinas infra claustra monaſterii S. Mariæ. Vocatus ad placitum Gregorius per tres continuos dies, accedere „ nolnit. Perſtitere io teclamatione ſua monachi prædicti monaſterii, *ſcilicet Hugo „ presbyter & monachus, quondam abbas*, & Johannes præsbyrer & monachus, „ olim præpoſitus, aliique. Sententia judicum ad quindecim dies dilata: nec tamen Gregorius ad placitum ſe ſtitit, etſi ad tres iterum dies expectatus fuiſſet; „ quare domus illa Farfenſibus adjudicata. Prædictus abbas denuo præfecturam poſt tres annos recepit. ANN. CHR. 1011.

LXII. Onienſe monaſterium duplex. (a) *Tep. to.5. ſcript.50.*

Io Navarra Sancius comes cum conjuge Urraca *domum (a) ſanctæ converſationis* ſeu monaſterium conſtruxit ad honorem ſancti Salvatoris, ſanctæ Mariæ Virginis, ſanctique Michaëlis archangeli; & aliorum innumerabilium ſanctorum, quorum reliquiæ illic continebantur. Situm eſt in loco Onia dicto ſuper ripam fluminis Veſicæ; ubi filiam ſuam, Tigridiam nomine, abbatiſſam conſtituit *ad regendos Dei cultores ſeu omnes Deo devotas*, id eſt monachos & ſanctimoniales: *ut ex Dei famulis, famulabuſque ejus ſit cura, quantum ad curationem dettnet animarum: ut ſpiritualiter arguantur, doceantur, & de ſpirituali ſtudio ſuaviter repleantur*. Ex quibus intelligitur, Onienſe hoc monaſterium duplex fuiſſe, curamque tam virorum, quàm ſanctimonialium, penes abbatiſſam fuiſſe. Tum Sancius & Urraca eidem loco tradunt *animas* ſuas *ſimul cum corporibus*; jubentque in hac charta exarari donationes ei factas, *tam monaſteriorum, quàm villarum*: quæ omnia fusè in illa charta recenſentur. *Facta charta confirmationis* æræ MXLIX. quæ huic anno reſponder. Subſcribunt Blaſcus, Petrus, & Sancius epiſcopi aliique. Non multò poſt Cluniacenſes monachi a Sancio majore inducti ſunt in illud monaſterium, in quo Tigridiæ abbatiſſæ corpus magno in honore habetur.

ANN. CHR. 1011. LXIII. Sergii papæ extrema facta & ſucceſſor.

QUàm diu ſuperſtes fuerit Sergius pontifex, nonnulla eſt difficultas. In ipſius epitaphio, quod Baronius refert, obiiſſe dicitur anno Chriſti milleſimo decimo-tertio. Cùm verò ejus obitus conſigerit tertiâ-decimo die menſis Maii, Baronius cenſet hoc in epitaphio computarum fuiſſe annum decimum-tertium ab incarnatione dominica, id eſt a vicesima-quinta die Martii, qui a nativitate ſit annus tantùm duodecimus: quo anno Marianus Scotus, Hermannus & Sigebertus collocant initium pontificatus Benedicti octavi, ex Portuenſi epiſcopo ad Romanam ſedem aſſumti poſt mortem Sergii papæ. At idem Baronius, prolatis quibuſdam tum Sergii, tum Benedicti diplomatibus, quæ Sergium anno inſequenti deceſſiſſe probare videntur, rem in medio relinquit. Quapropter operæ pretium eſt varia utriuſque pontificis diplomata huc conferre, ut hæc difficultas amplius elucefcat.

LXIV. S. Vincentii ad Vulturnum monaſteris & abbates. (b) *Ital. ſac. to.6. p.488.*

Sergius menſe Februario anni milleſimi duodecimi ampliſſimum privilegium (b) tribuit Hilario venerabili abbati monaſterii ſancti Vincentii ad Vulturnum; qui exeunte anno ſuperiori ſucceſſerat Maraldo, cujus obitus XI. kal. Decembris conſignatur. Hoc diplomate pontifex confirmat omnes ejus loci poſſeſſiones, & eccleſias, in quibus recenſentur monaſteria beati Petri apoſtoli ad fluvium Sabbati in territorio Beneventano, ſanctæ Mariæ apud Locum-ſanum, Salvatoris in Aliſe, ſanctæ Mariæ loco Apinanici in territorio Marſicano, ſancti Mauri in comitatu Atinenſi, ſanctæ Mariæ apud Moſenum in territorio Pinnenſi; denique ſanctæ Mariæ ad Duas baſilicas, cum cellis ſanctæ Mariæ juxta fluvium Trinium, & ſancti Soſii in Liburia. Ad hæc eidem monaſterio concedit pontifex facultatem invitandi quemlibet „ epiſcopum ad eccleſias conſecrandas, benedicendos abbates, & miniſtros ſacros „ ordinandos. Data V. kal. Martii, anno tertio Sergii papæ, indictione X. Poſt „ Leonem ſancti Vincentii abbatem, quem anno DCCCXCI. ſediſſe (c) diximus, non ſatis exploratus eſt index ejus loci abbarum. Falſum eſt Maionem poſt annos viginti ſucceſſiſſe Maioni patruo, & anno DCCCCI. obiiſſe. Id enim revincitur ex tempore Leonis prædicti, quem anno DCCCXCI. monaſterio præfuiſſe Widonis imperatoris diploma probat. Godelperrus, Maionis junioris ad annos octodecim ſucceſſor, inchoaſſe traditur novam eccleſiam, quam Raimbaldus ejus ſucceſſor abſolvit. Huc anno DCCCCXLIV. ſuffectus Leo, ejus nominis ſecundus: quem ſubſecuti ſunt Paulus, Johannes, Roffridus & Maraldus anteceſſor Hilarii, cui Sergius prædictum diploma indulſit. Roffridus Ottonis tertii coronationi (d) interfuiſſe tradi- (c) *lib.39. n. 64.*

(d) *Chron. to.3. p.699.*

tur

ANN. CHR. 1012.

tur apud Chelnium, ubi non Roffridi, ſeu Maraldi obitus pridie kal. Decembris anno MXII. ponitur. Hilarius Maraldi ſucceſſor monaſterium ad triginta-tres annos rexiſſe, & miraculis claruiſſe dicitur.

LXV. Farfenſium lis.

Non multò poſt prædictum privilegium Romæ coram Creſcentio urbis præfecto, aliiſque judicibus renovata fuit contentio, anno ſuperiori jam agitata inter Goi„ donem abbatem Farfenſem & quemdam Gregorium filium Urſi presbyteri de„ quadam domo, ſita Romæ ad pedes graduum eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quæ Far„ fenſibus demum adjudicata eſt. Id actum anno pontificatus domini noſtri Sergii „ IV. papæ tertio, indictione X. menſe Martio die XXVII. quæ notæ anno M XII. „ conveniunt.

LXVI. Bellilocenſi monaſterii dedicatio.

Eodem anno M XII. Sergii papæ tertio, indictione X. die quartâ-decimâ menſis Aprilis, habitus eſt (a) Romæ conventus, agente Hugone Turonenſi archiepiſcopo, qui conquerebatur, quòd Bellilocenſis apud Loecas monaſterii conſecratio ipſi auferretur. Hugonis cauſam egit Benedictus epiſcopus, eique conſecrationem monaſterii *ſecundum ſtatuta canonum & Juſtinianæ legis* ſervandam eſſe dixit. Contra Petrus epiſcopus reſpondit in hæc verba. *Certè monaſterium ipſum, quod Fulco ædificavit, ſua propria hereditas fuit, & beati apoſtoli Petri eccleſiæ & noſtro ſenatui teſtati & dominio monaſterium & conſecrationem perpetualiter pro ſuæ obtulit animæ* remedio: *qualiter perdere a ſuo dominio debeat, oſtendite, & nobis innoteſcite. Unum ſcio tantùm, quia cujus eſt hereditas, ipſius & conſecratio.* His auditis, Hugo archiepiſcopus acquieviſſe dicitur, & monaſterii conſecrationem, traditâ virgulâ, quam de manu Gregorii Silvæ-candidæ epiſcopi acceperat, reſutaſſe: ad quam conſecrationem peragendam, Petrus Vipcruenſis eccleſiæ epiſcopus a Sergio papa in Galliam miſſus eſt. Conſer ea, quæ ſuperiùs (b) de hoc monaſterio, ejuſque primordiis diximus; & quæ inferiùs referemus ex litteris Willelmi abbatis Divionenſis de Fructuarienſis monaſterii libertate, quæ ex libertate ipſius fundi aſſeritur.

(a) *Gall. chr. to. 4. p. 756.*

(b) *lib. 52. n. 104.*

LXVII. Benedicti papæ litteræ pro S. Benigno.

Poſt menſem Maium hujus anni nulla nobis occurrit certa memoria Sergii papæ, ſed deinceps ſe ſe offert Benedictus VIII. ejus ſucceſſor ex Portuenſi epiſcopo, contra quem intruſus eſt factione quorumdam Romanorum Gregorius, qui Benedictum ad Heinricum Germaniæ regem fugere compulit. Exſtant apud Perardum (c) quatuor ipſius Benedicti litteræ pro Divionenſi ſancti Benigni monaſterio, quarum duæ priores datæ ſunt *pridie kal. Decembris indictione* X. ac proinde hoc annò; tertia ipſis kalendis Decembris, eâdemque indictione; quarta abſque ullis chronicis notis. Priores duæ inſcriptæ ſunt Brunoni Lingonum præſuli, cui Willelmum abbatem, ejuſque monaſterium commendat. *Et quoniam novimus te*, inquit, *quòd ſucceſſores tuos timemus non agere, propoſito religionis favere monaſticæ, & eumdem locum a te conſtrui & amari; ideo prohibemus, prænominato abbate ſupplicitèr exorante, a te vel a tuis ſucceſſoribus divinum ibidem officium interdici, quod etiam beati Gregorii auctoritate confirmamus.* Eadem repetit in tertia epiſtola, *dilecto in Chriſto Jeſu filio Willelmo abbati monaſterii Divionenſis* inſcripta, uti & quartâ, quâ ipſi comparitur ob vexationes, quas ab exteris patiebatur; gratulaturque prolonganimitatæ patientiæ, quam huc uſque eccleſiæ ſuæ adverſariis exhibuerat; tum addit: *Cæterùm buccam ſufficiat patientiam hanc ita exhibuiſſe, ut (*) impune ad nihilum redigantur pentus res eccleſiæ, & præ penuria inopiæ labefactetur ordo religionis monaſticæ, qui inibi ſub te dinoſcitur præpollere. Habet tecum filium noſtrum Benignum epiſcopum, gratias Deo, effectum monachum, quem ammonemus honeſtè & religioſè converſari, profeſſionem obedientiæ moribus & opere adtendere, in qua vocatione vocatus eſt in ipſa permanere. Deinde illi jubemus cum omni imperio, ut inimicos martyris Benigni inſequatur omni juſtitiæ zelo, ac cum divina auctoritate ferat eos anathemate. Tibi etiam præcipimus, ne obſiſtas ei in hoc: ſed ut illi auctoritatem pervaſores suos feriendi concedimus, jubemus, & imperamus: ita tibi per veram obedientiam mandamus, ne impedias eum, ne eum prohibeas, quin ipſos malefactores divini verbi gladio coërceat.* Et infra: *Damus etiam illi poteſtatem ordinandi, quidquid juſtè poſtulatus fuerit in ſancta eccleſia ordinare, verùm tamen te jubente.* Huc ſpectat quòd Silveſter ſecundus (d) improbat ordinationes, a quodam epiſcopo facto Cluniaci monacho celebratas, eriam cum permiſſu epiſcoporum & abbatis: ſed hanc poteſtatem Benedictus papa Benigno epiſcopo reſtituit. De hoc Benigno epiſcopo agit chronographus (e) Benignianus, ſcribitque ipſum ex urbe Roma Divionem ad Willelmum abbatem accelliſſe, elque per aliquot annos ſubjectum & obedientem fuiſſe. Quæ hactenus retulimus ad probandum tempus initi a Benedicto VIII. pontificatus, amplius eluceſcent ex dicendis anno inſequenti, ubi id ipſum ex monumentis Farfenſibus, aliiſque confirmabitur.

(*) *f. nec.*

Benignus epiſcopus ibi monachus.

(d) *lib. 51. n. 104.*

(e) *Spicil. to. 2. p. 442.*

LXVIII. Robertus abbas Gemmeticenſis.

Poſt Rodericum Annonis ſucceſſorem, a nobis ſuperiùs (f) laudatum, Gemeticenſi

(f) *lib. 44. n. 83.*

cenſi monaſterio præfuit Rotbertus abbas, cujus præfecturam hoc anno collocat vetus notitia Gemeticenſis tabularii, in qua de Longæ-villæ acquiſitione agitur. In illa quippe notitia legitur, quemdam vitum præpotentem ac patrem-familias, Alpaſium nomine, alodum ſuum in villa Tortoniaco contuliſſe ſancto Petro in cœnobio Gemeticenſi, videlicet tertiam partem ipſius villæ cum tota eccleſia & flumine in eamdem villam decurrente: cujus loci incolæ plura alia adjecerint. Poſt multos deinde annos, Willelmum nobiliſſimum comitem Rotomagenſis civitatis uxori ſuæ Leyradæ in dotem tradidiſſe Longam-villam, cujus tertia pars data ſit Emmæ eorum filiæ, quæ eam Burgullenſi monaſterio, ab ipſa condito, poſtea donavit. Demum *temporibus Rotberti humillimi abbatis Gemeticenſis ſacri cœnobii, & venerabilis abbatis Bernt ſeu Bernonis Burgulienſis almi cœnobii*, inter eos convenit, ut ipſam tertam Longæ-villæ Gemeticenſibus conferrent, quæ villa eſt agri Vernonenſis ad fluvium Sequanam. Huic donationi aſſenſerunt *Richardus comes inclitus*, cujus voluntate *filiique* ejus *Richardi principis magni* hæc donatio facta eſt; tum *filius ejus Richardus*, & *nobiliſſima mater Richardi comitis Gunnor, quæ tribuit pro redemptione animæ ſuæ triginta libras auammorum; & uxor comitis Richardi Judith*; ad hæc *Rotbertus archiepiſcopus ſanctæ eccleſiæ Rotomagenſis, & Willelmus & Malgerus fratres Richardi comitis; Willelmus Pictavorum comes, & uxor Priſca: Giſlebertus epiſcopus* Pictavenſis, *Rodulfus vicecomes, & uxor ejus.... & mater ejus Heldiardis, & Goffredus frater ejus*; *ex monachis Rotbertus abbas, Albertus monachus* (c), fortè is ipſe, quem ea-monacho Gemeticenſi factum Miclaci abbatem ſuperiùs (c) dicebamus, qui necdum tunc abbas; item Bernardus, Odo & Giſlebertus monachi Gemeticenſes: e Burgulio *Berno abbas, Tedelinus abbas*, haud dubiè Malliacenſis, aliis Theodelinus; tum Warnerus, Rorbertus, Helgoth, & Lamberrus monachi, aliique ſacerdotes & laici. *Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini* DCCC. XCI. *indictione* 2. *epactâ* XXV. *concurrentes* II. *Biſſextus etiam eodem fuit anno, regnante Rotberto Francorum rege glorioſiſſimo.* Hinc patet, quod ſuperiùs (d) obſervatum, Gauzberto abbati ſeniori Bernonem in Burgullenſi præfectura ſucceſſiſſe: cujus ſucceſſores haud ita explorati, Juhanus, Rainaldus, Teudo, Johannes & Raimundus, quem excepit Baldricus, de quo nos ſuo loco.

ANN. CHR. 902.

(c) n. 57.

(*) id eſt *milleſimo*.

(d) *lib.* 52. *n.* 902.

Burgulienſes abbates

Pervenit ad hunc annum Burchardus, nobiliſſimus comes Pariſienſis & Corboilenſis, in Foſſatenſe monaſterium perquam munificus, ut probant ea, quæ de eo ſuperiùs tetulimus. Cùm ſub finem vitæ in gravem languorem incidiſſet, ad prædictum monaſterium ſe contulit, allatis ſecum pretioſiſſimis donariis, ibique monaſtico habitu indui voluit. Mox rantiſper convaleſcere cœpit, tumque *ſervitium ſanctæ eccleſiæ, quod more cœnobitarum a ſæculo converſi Deo exhibere debent*, ſedulò peregit. Quale fuerit hoc eccleſiæ ſervitium, explicat Odo monachus, nempe candelabra in divinis officiis geſtare, aliaque id genus eccleſiæ miniſteria exercere. Unde fratribus percontantibus, eccur vir nobiliſſimus, ac ſenio jam confectus, humilibus ejuſmodi officiis ſe manciparet, ille reſpondebat: Si, cùm miles eſſem in ſæculo, mortali regi cereum præferre non abnui; quantò magis nunc immortali Imperatori candelabra ardentia referre debeam? Denique non multo poſt, in languorem denuo relapſus, octogenario major, animam Deo tetdidit IV. kal. Martii, ſepultuſque eſt *in domo, ubi fratres ad matutinum & ſeroţinum convenîebant capitulum*, id eſt ubi Regulam poſt primam, & collationes ante completorium legebant, quod nos Capitulum vocamus. Ibidem humata fuit Eliſabeth ejus uxor, mortua XV. Kal. Februarii, quæ primùm Haimonî Corboilenſi comiti nupta fuerat. Plura de utroque legere licet in libro, quem Odo monachus anno MLVIII. ſcripſit de vita Burcardi comitis, cujus mentio inferiùs recurret, ubi de Vindocinenſis monaſterii origine acturi ſumus. Inter alia donaria, quæ Burchardus ad Foſſatenſe monaſterium in fine contuliſſe dicitur, Odo eommemorat vas unum, quod *mantpulum*, inquit, *vocamus, eò quòd manu geritur: in quo etiam litteræ habentur, quæ Avagari regis ad ſanguinem miavendum illud fuiſſe teſtantur.*

LXIX. Burchardus comes obit monachus.

Antiquum eſt ſancti Martini cœnobium apud Lemovicas, *Ad-Baſilicam* dictum, teſte Gaufrido Vofienſi, quod ab *Altario*, ſancti Eligii fratre conditum ferunt, ubi ipſe ſanctus Eligius viginti monachos poſuiſſe, & parentes ejus humati fuiſſe dicuntur. Cùm temporum & bellorum injuriâ pæne deſtructum eſſet hoc monaſterium inſtauratum eſt ab Alduino ſeu Heldoino Lemovicenſi epiſcopo, Gotofredi abbatis ſancti Martialis & Widonis vicecomitis fratre, qui illod privilegiis apoſtolicis & regiis muniri curavit. Id ab eo factum aiunt pœnitentiæ cauſâ, quòd monachos Ageduno (*) extruiſſet. Primus inſtauratl monaſterii abbas fuit Radulfus, accerſitus e Tutelenſi; ſecundus Berengarius, tertius Donadeus, & ipſe monachus Tutelenſis, Heiveo ſancti Martini thæſaurario familiaris, quo favente ſancti Martini brachium ſubripuiſſe, & in ſuum monaſterium aſportaſſe fertur. Iterum everſum

LXX. S. Martini cœnobium Lemovicis, ejuſque abbates.

(*) *Abas.*

ANN. CHR. 1012. ſum fuit monaſterium medio ſæculo duodecimo, ſed denno reſtitutum: quod demum patribus Fulienſibus ceſſit. Hujus loci chronicon primus ſcripſit Petrus *Coral* abbas, electus anno MCCXLVII. quod duo anonymi poſtea continuarunt. Temporum ſeriem non bene obſervat Petrus, ubi de Donadeo abbate agit, quem anno MLXXXV. electum dicit, & tamen familiarem fuiſſe Herveo ſancti Martini theſaurario, quem anno MXXII. deceſſiſſe conſtat.

LXXI. S. Theotfredo eccleſia S. Laurentii ſubjicitur.

Eodem religionis inſtinctu Umbertus, Gratianopolitanæ eccleſiæ præſul, eccleſiam beati Laurentii, ſuæ ſedi ſubjectam, inſtaurare, & in priſtinum religionis ſtatum reſtituere cupiens, conſentiente Rodulfo rege cum Ermengarda regina & Brochardo Lugdunenſi archiepiſcopo, necnon matre ſuâ Fredeburge, ſuoque nepote Malleno, atque Humbetto & Wigone, qui in contextu ejus nepotes, in ſubſcriptionibus *fratres* dicuntur, accitis domno Widone abbate & Johanne monacho ſancti Theotfredi, locum illum eis commiſit: quod Wido gratanter accepit, eo pacto, ut locus » ille perpetuò in poteſtate ſui monaſterii permaneret. Aſſenſit Umbertus, modò » ut quotidie exceptis diebus feſtis, pſalmus *Deus miſereatur* pro ſe, ſuiſque ſuc- » ceſſoribus & propinquis flexis genibus decantaretur; & vigilia cum miſſa, pro temporis opportunitate, celebraretur. *Facta eſt carta hujuſmodi anno ab incarnatione Domini* MXCI. *feria* V. *luna* XXV. *indictione* X. Wido abbas in hac charta laudatus, idem eſt atque Guido (*a*) ſeu Wigo, eo nomine ſecundus, qui poſt annum milleſimum ſucceſſit Wigoni ſeniori abbati & epiſcopo Glandevenſi. Guigo ſecundus ante præfecturam apocriſiarii officium geſſiſſe dicitur, & abbas non ignobiliter locum rexiſſe. Hujus ſucceſſor Willelmus, parùm utilis, ante obitum inde receſſit ſub annum MXXXVI. In ejus locum ſuffectus Willelmus alter ex caſtro Soleuniaco, Odilonis abbatis Cluniacenſis ex ſorore nepos, placidus moribus: qui cùm diu monaſterio præfuiſſet, languore ac ſenio confectus, relaxationi morum occaſionem præbuit. Ejus tempore, id eſt anno MXLII. Umbertus comes ejuſque filii Amedeus & Oddo, Calmilienſi monaſterio & prædictæ cellæ ſancti Laurentii conferunt eccleſiam ſanctæ Mariæ ad-Scalas (*b*) cum ſuis appendiciis in epiſcopatu Gratianopolitano, qui locus olim in-Lavaſtone appellabatur, ſitus in via quæ fert Cambetiacum. Poſt hunc Willelmum electus a fratribus Guigo tertius jam ſenex, cùm ferendo regiminis oneri & corrigendis erratis impatem ſe ſentiret, præfecturam abdicavit. Hanc ægre in ſe ſuſcepit eireiter annum MLXXXV. Guillelmus tertius, qui veteres morum ac murorum ruinas refarcivit. Prædictæ cellæ ſancti Laurentii ſubeſſet eccleſia Viſilienſis, quam poſtea eidem ſubtractam reſtituit Hugo epiſcopus Gratianopolitanus intereventu Ugonis Dienſis epiſcopi atque *ſanctæ Romanæ apoſtolicæ ſedis vicarii* ſeu legati.

(a) V. lib. 52. n. 86.

(b) les Rebelles.

LXXII. Condomi inſtituit monachi.

Mortuo ante biennium Bernardo-Guillelmo Waſconiæ duce, ejus conſobrinus Hugo epiſcopus Aginnenſis ac Baſatenſis, atque abbas Condomenſis, hanc eccleſiam, quæ antea ſæcularium clericorum fuerat, in monaſterium Ordinis noſtri monachorum convertit. Illius eccleſiæ originem vetus chronographus (*b*) tribuit Algaſio duci, cujus epitaphium refert, & Agneti ipſius uxori; ejuſque inſtaurationem Garſiæ principi, cognomento Curvo: quo ex tempore locus ille a clericis occupatus fuerat. Waſconiæ principatum adeptus Guillelmus-Sancti, conſortem honoris & dignitatis fecit germanum ſuum Gumbaldum comitem, poſtmodum epiſcopum, cujus filius exſtitit Hugo epiſcopus mox laudatus, qui Condomenſe monaſterium, incendio tunc conſumtum, reſtruxit. Perfectis ædificiis, Romam profectus eſt ad Benedictum papam, ejus nominis octavum, qui, quòd ille duos ſimul epiſcopatus teneret, id placuit ipſi injunxit, ut, dimiſſo Baſatenſi epiſcopatu, amotis vitæ ſolutioris clericis monachos inſtituti noſtri in Condomenſi eccleſia ſubſtitueret. Exſtant ejuſdem Hugonis epiſcopi (*c*) litteræ, in quibus id factum legitur *anno dominicæ incarnationis* MXI. *glorioſo Henrico Romanam urbem imperante, Roberto autem Francum regente, ſedi verò apoſtolicæ ſummæ ſanctitatis viro Benedicto præſidente, apud provinciam Vuaſconiam Sanctone illuſtri viro ducatum obtinente:* ubi reponendus in- » carnationis annus milleſimus duodecimus, quo Benedictus ſedere cœpit. Dotando autem monaſterio Hugo omnem hereditatis ſuæ portionem, quam in pago Leu- » maniæ *liberè & abſolutè* poſſidebat, Domino Deo, principique apoſtolorum Petro, ſedique Romanæ in conſpectu plurimorum dedit, id eſt eccleſiam ſancti Petri & locum ipſum Condomi cum ſuis adjunctis. *Et ut hoc donum apud Deum ſemper eſſet in memoria, placuit mihi*, inquit, *ſeu duci Sancioni, vel aliis principibus terræ, clericos ſæculariter & abſque regulari diſciplina ibi degentes, penitus movere, & monachos Deo jugiter ſervientes, & ſub regulari jugo militantes, in illorum loco ſecundum inſtitutia vel monita ſancti Benedicti ibi ordinare, & hoc juſſu & apoſtolica auctoritate firmare:* tum de primo abbate hæc ſubdit. *Ad hoc omnium commune votum idoneè perficiendum, quemdam noſtrum filiolum, nomine Petrum, di-*

(c) Ibid. p. 440.

vi-

vinitus nobis collatum, virum omni virtute probatum, apoſtolicâ auctoritate, ut præſſet cæteris, in loco patris conſtituimus, abbatemque ſecundum inſtitutu patrum benediximus. Ne verò, ut in locis & abbatiis factum viderat Hugo, per ſimoniam abbas a poſteris ſuis, vel qaibuſvis aliis illius regionis potentibus viris eò intruderetur; omnimodam prædicto loco immunitatem & libertatem impertit, & monachis integram facultatem eligendi abbatis. *Hæc deſcriptio acta eſt* IV. *kalend. Auguſti, Hugone epiſcopo, & Sanctione jubente, Domino autem ſine fine regnante.* Idem chronographus recenſet varias donationes eidem loco factas, maximè ab iis, qui vel filios ſuos Deo illic offerebant, quales plurimi priucipum virorum filii memorantur; vel qui ad converſionem ipſi illuc accedebant. Abbates, qui haic loco ante erectam ſedem epiſcopalem ſæculo XI. præfuere, hi (a) ſunt: Hago epiſcopus Aginnenſis, Petras de Scutas-puellas, Guillelmus de Puerletian, Seguinus de Calſada, Durandas de Sentaler, Oddo de Caſa nova, Bergomas de Lana, Aimerius de Caminont, Raimandus d'Albuhon. De aliis agemus ſæcalo inſequenti.

ANN. CHR. 1012.

Abbates ejus loci.

(a) *Ibid. p. 518.*

Erlaino Cameracenſi epiſcopo vitâ functo tertio nonas Februarii, hanc ſedem Lotharienſes non pauci ambiebant: at rex Heinricus, cæteris rejectis, Gerardo capellano ſuo, Arnulfi Floriacenſis & Ermentrudis filio, qui Remis in Gerberti ſchola ſub Adalberonis archiepiſcopi diſciplina eruditus fuerat, eam tribuit. Hunc itaqae *epiſcopali* (b) *munere inſulatum*, poſtridie purificationis, atque adeò poſt annum integrum ab Erluini obitu, rex eum ad urbem Cameracum deducendum commiſit Richardo Virdunenſi & Bertaldo Indenſi abbatibus, necnon Herimanno comiti: quibas Balduinus Flandriæ comes, eo nomine quartus, obviam factus, ejus in urbem proceſſionis pompam non mediocriter auxit. Receptis clericorum & laicorum ſibi ſubditorum ſacramentis, Gerardus Noviomagum (*) ad Heinricum revertit. Ordinatus coram eo presbyter a rege obtinuit, ut metropolitano ſuo Remorum archiepiſcopo (is tum Arnulfus erat) ordinaretur. Annuit rex, tamerſi eum Bavenbergæ conſecrari cupiebat, eiqae diſcedenti *largitus eſt librum, conſecrationes clericorum & ordinationem epiſcopi continentem*, ut ex ejus ritu conſecraretur, non more *Karlenſium* ſeu Francorum, quorum *irregularem & indiſciplinatum* „ *tum morem* immeritò vocat Baldericus, qui hæc refert. Hujus generis fortè erat „ codex ille, quem Fulbertus (c) a patria ſua attulerat, in qao præſcriptum e„ rat, ut promotus ad ſacerdotium de manu epiſcopi hoſtiam acciperet, ex qua „ particalam uſque ad quadrageſimam ab ordinatione diem uſu quotidiano con„ ſumeret.

LXXIII. Gerardus epiſcopus Cameracenſis ordinatur.

(b) *Balderic. lib. 3. c. 21.*

(*) *Nimegue.*

(c) *Fulberti epiſt. 21.*

Gerardus porro, Arnulfo patre ſuo mortuo, apud Florinas monaſterium (d) ſancti Gengulfi, quod pater imperfectum reliqaerat, pro clericis abſolvit: aliud verò monachorum in honorem ſancti Johannis Baptiſtæ ipſe condidit, dotavitqae ex propriis, atque Richardi abbatis mox laudati regimini ſubjecit, qui vice ſuâ Benedictum (e) huic loco præpoſuit. Porro hæc abbatia, Heinrici imperatoris *auctoritate formata, cæpit florere*, inquit Baldericus, *ac poſtea magis magiſque, tam affluentia rerum, quàm ſanctitate monachorum oſſloruit.* Benedicto abbati Wericus ſucceſſiſſe dicitur, fortè ille ipſe Wericus, cui Heinricus cellam (f) ſancti Gbiſleni, mortuo Simone abbate, commendavit. Gonzo Werici ſucceſſor religione ac doctrinâ floruiſſe dicitur pontificatu Leonis IX. in quo ait pontifex ſibi ob ejus religionem complacuiſſe. Arnulfus archiepiſcopus, ad preces Gerardi epiſcopi, reliquias ſanctorum martyrum Mauri & Timothei conceſſit Florinenſi monaſterio, quod hodie quoqae perſtat & floreſcit.

LXXIV. Florinenſe monaſterium.

(d) *Balderic. lib. 3. c. 18.*

(e) *Flores Leod. p. 562.*

(f) *Balderic. lib. 3. c. 20.*

Hoc ipſo anno Kalendas Junii deceſſit in Gemblacenſi monaſterio Erluinus abbas Junior, Erluini Cameracenſis epiſcopi nepos, ſub cujus regimine, quod annis viginti-tres tenuit, regularis diſciplina mollìri cœpit, & tepeſcere ſanctæ converſationis fervor. Sepultus eſt in eccleſia ſancti Petri juxta deceſſorem ſuum Herivvardum. Suffectus in ejus locum a Baldrico Leodicenſi epiſcopo Olbertos (g) Laabienſis monachus, Burchardi Wormatienſis antiſtitis, ut ſuperiùs vidimus, antea præceptor, repugnantibus principio monachis, qai, ſe inconſultis, abbatem ſibi præfici ægre admodum ferebant. Sed, iis tandem virorum prudentium conſilio emollitis, novus abbas XI. kal. Octobris ordinatus eſt, magno illius monaſterii commodo & ornamento. Hic ab inita cura paſtorali, abbatis nomen factis implere cùm primis ſtuduit: & quia exteriùs ingruebat rei familiaris tenuitas, interiùs magna irreligioſitas inerat; utriqae medicam manum citò apponere curavit. Primò quidem indiſciplinatos mores correcturas monachorum, pravas eorum vias, quibas illicitè vagabundi paſſim aberrabant, ſpinis regularis diſciplinæ ſæpire cœpit, & ad vias rectas eos reducere: nec priùs deſtitit, quàm paleas vitiorum ex area dominica protſus exciſſit. Tum ſaos, ſanctâ religione jam ſatis imburos, ad ſtudia litterarum applicuit: ut ex ſcripturæ ſacræ & ſanctorum patrum lectione in pio propoſito confir-

LXXV. Olbertus abbas Gemblacenſis reformat.

(g) *Spicil. to. 6. p. 522.*

ANN. CHR. 1012.

marentur. Ubi verò interioris religionis ac regularis disciplinæ recaluit fervor, mox exteriùs ex bono rerum proventu res familiaris abundavit: quod cùm ita succedere videret pius abbas, de instauraudis monasterii officiuis, quæ minùs habiles erant, seriò cogitavit: atque a domo Dei incipiens, anno præfecturæ suæ primo novæ ecclesiæ fundamenta jecit: cui circumpositi fideles, maximè Baldricus episcopus, suppetias conferre gestiebant.

Sithienses abbates.

Eodem anno contigit obitus Odberti Sithiensis abbatis post annos regiminis duodecim: cui successit Hemfridas abbas tricesimus-quintus. Hujus præfectura nullâ re insignis fuit, nisi quòd ab Heinrico imperatore obtinuit confirmationem eorum bonorum, quæ Sithienses in Alemannia possidebant. Annis regiminis novem exactis, locum fecit Rodetico, de quo inferiùs actum sumus.

LXXVI. Brunonis mater se recipit ad Mediauum-monasterium.

Per id tempus, cùm gravis dissensio in Lothariensi provincia inter Heinricum regem, ejusque uxoris fratres grassaretur; Mettensi urbe a rege obsessâ, Helvidis, Brunonis supetiùs (*a*) laudati genitrix, ad Mediauum-monasterium, tamquam ad firmum præsidium, confugit, ibique aliquamdiu morata est, dum illius belli tempestas remitteret. Hæc Johannes de Bayone, qui illius monasterii historiam sæculo quarto-decimo composuit. Tunc decenuis erat Brono, educatus sub disciplina Bertoldi Tullensis episcopi, & qaidem in sancti Stephani cathedrali ecclesia, ut Wibertus in ejus vita non obscurè videtur significare, qui nullam de Brunonis monachatu dissertam mentionem facit. Id tamen apertè innuere videtur, cùm de Brunone jam electo Tullensi episcopo id scribit, quòd gaudebat se ad humilem episcopatum invitari, *non immemor* SUI PRIORIS PROPOSITI, *quo malebat jugiter omni humilitate & extremitate contentus Christo famulari*, quàm cum vitio ad majora sublimari. Hic enim *prioris sui propositi* verbis designari videtur ordo sancti Benedicti, in cujus regulæ capite VII. ubi de humilitatis gradibus agitur, monacho præcipit sanctus Benedictus, *ut omni vilitate vel extremitate contentus sit monachus:* ad quæ verba Wibertus hoc loco manifestè alludit. Accedit quòd idem Brunno in charta de instauratione (*b*) monasterii sancti Apri, *in quo*, inquit, *ante episcopatum* NOSTRAM SOCIATATEM COLLOCAVI, ta *episcopatu autem positus quibus potui ampliavi:* quod ne de societate tantùm precationum intelligendum videatur, eam jam episcopus se obtinuisse dicit. Accedit quòd Bruno ipse in libello de ipsius obita, ab auctore æquali composito, quem Ughellus ex antiquissimo, ut ipse ait, codice Beneventanæ bibliothecæ, Langobardicis litteris exarato, emisit in lucem; hæc de se morti proximas dixisse traditur: *Cellam, quam monachus incolui, in spatiosissima palatia jam dudum vidi conversam: modò ad hujus sarcophagi angustias iterum ego remeandum.* Scimus hæc verba, aliaque nonnulla abesse in editione Bollandiana, quæ ex variis centonibus consarcinavit anonymus: at verba hæc retinere pergemus, ac Brunonem ordini nostro cum Trithemio, aliisque e nostris vindicare, dum hæc in Beneventano codice antiquissimo addita fuisse probatum fuerit: quod nemo, ut speramus, facilè probatus est. Certè in multis actis Sanctorum nostrorum, nulla de eorum monastica professione mentio facta est, quos tamen monachos fuisse aliunde constat. Fortè Bruno, dum Tulli versaretur, quo tempore sancti Benedicti ope e gravi morbo convaluit, monasticen amplexus est in suburbano sancti Apri monasterio, cui favorabilem admodum se præstitit, & pro eo murum se ipse opposuit, teste Wiberto, adversus adulatorum linguas, qui ejus loci monachos apud Herimannum episcopum, Bertoldi successorem, infamare molichantur. In actis (*c*) sanctæ Bellendis virginis invenio, monachum quemdam *cœnobii sancti Stephani* Tullensis reliquias sacræ illius virginis e Meibecco monasterio in Tinensem solitudinem attaliisse: quod non de alia quam de cathedrali ecclesia intelligendum videtur, ubi proinde aliquando monachi, saltem canonici permisti, exstiterint. Certè Gerardus episcopus monachos græcos & Scottos illic admisit, ut superiùs (*d*) vidimus.

(*a*) *lib.* 52. *n.* 51.

(*b*) *Diplom. p.* 583.

(*c*) *lib.* 19. *num.* 4.

(*d*) *lib.* 50. *n.* 202.

LXXVII. Adelheidis Coloniæ fit abbatissa.

Sub id tempus Bertrada, Colonieusis parthenonis beatæ Mariæ in Capitolio antistita, ex hac vita migravit: cui Adelheidem ejus sororem, quæ Vilikensi monasterio præerat, Heribertus archipræsul subrogare constituit. At cùm illa repugnaret, re ad Heinricam regem Aquisgrani tunc commorantem delatâ, jubenti parere coacta est. In nova hæc præfecturâ suarum Vilikensium curam nullo modo abjecit, nec valuit tantæ urbis nitor earum memoriam in ejus pectore vel tantillam minuere. Si quando ad eas revertebatur, omnes ad se eximiâ suâ caritate trahebat, eisque vel absens omnia providebat. Denique sic curam ac providentiam suam inter utrumque monasterium partiebatur, ut uni tantùm præesse videretur. Fortè accidit, ut, cùm celleratia e dolio vinum prodaceret, a matre per nuntium festinatò accerseretur: quæ motam in obediendo nescieus, puciculum secum tulit. Id cùm animadvertisset, matri culpam confessa est, de vini effusione admo-

adnodum mœsta: ut mater eam bono animo esse jussit, umbræque ad locum profectæ, ne guttam quidem vini e doliolo effluxisse compererunt: quod mater filiæ obedienti, filiu matri præcipienti certatim tribuebat. ANN. CHR. 1012.

LXXVIII. S. Udalrici monasterium, ejusque primi abbates.

Celeberrimum sancti Udalrici & sanctæ Afræ monasterium, apud Augustam Vindelicorum, quo haud scio an ullum totâ Germaniâ elegantius, a monachis hoc tempore inhabitari cœpit. Prima ejus basilicæ origo antiquissima, & ferè ab eo tempore, quo sancta Afra martyrium passa est, id est a principatu Diocletiani. Sacrum ejus corpus piu mater Hilaria in suburbano sepulcro condidit, & super illud ædiculam vilibus ex lignis exstruxit, quæ fidelium subinde pietate aucta, prima illius urbis episcoporum sedes, & communu ferè uliorum etiam fidelium conditorium fuit. Quinquies ut minimùm passa incendium, toties majori sumtu denuo exædificatu & umplificata est. Præcipul ejus rei auctores fuere Augustenses episcopi, in primis Wicterpus & Simpertus; tum Tosso, Nitkarius, & Adelbero, basilicam instaurarunt vivi, mortui sepulturâ suâ honoraruns. Omnes tamen munificentiâ vicit Udalricus sanctissimus præsul, qui eamdem ecclesiam primo sui pontificatus anno, dein post Hungaricam vastationem iterum reparavit, ac demum ibidem conditus nomen suum eidem post obitum indidit. Ad id tempus locum incoluerant sæculares clerici: quibus a recto tramite prolapsis, Bruno Heinrici tegis frater, ab anno MXLII. episcopus, instituti nostri monachos substituit, eisque Reginbaldum præfecit abbatem, cujus pietas & caritas in egenos maximè prædicatur, post triennium postulatus ad Eberspergensem, tum ad Laurishamensem præfecturam, ac demum ad Spirensem episcopatum. Post Reginbaldum Dego & Gotisgenus locum rexerunt: quibus successit Frideboldus, inferiùs memorandus.

LXXIX. Bonifacii archiepiscopi martyrium. (a) lib. 52. n. 123.

Sub idem tempus Bonifacius archiepiscopus, beati Romualdi quondam discipulus, quem in Prussiam prædicandi evangelii causâ missum fuisse (a) diximus, martyrium passus est. Cùm ad illius gentis regem perveniisset, rex eum squalidis vestibus indutum, ac nudis pedibus incedentem videns, id non religionis, sed pecuniæ conquirendæ causâ ab eo fieri opinatus est, pollicitus, si ab illa, utl putabat, vanitate recederet, se ejus inopiæ largissimè subventurum: at Bonifacius domum reversus, ut se ab omni cupiditatu alienum probaret, pontificalibus ornamentis quàm pretiosissimis induitur, sicque ad palatium profectus, regi se sistit. Verùm cùm nec sic ejus prædicationi fidem haberet princeps, duas lignorum catastas, parvo intervallo sejunctas, erigi jubet, igneque accenso, Bonifacium per medium transire: si læsus vel tantillum esset, in ignem projiciendus: si illæsus, omnes ei absque dubio credituros. Conditione acceptâ, Bonifacius, ut erat factis vestibus indutus, postquam uquâ sanctificatâ & thuru ignem undique perlustrasset, stridentes flammarum globos ingressus, ita illæsus exivit, ut nec minimus capitis ejus pilus uduslus videretur. Tunc rex & omnes, qui ad hoc spectaculum convenerant, ad ejus pedes provoluti, baptismum certatim deposcunt: quos ille in spatioso quodam lacu omnes baptizavit. Quin etiam rex a Bonifacio numquam divelli cupiens, regnum abdicare, illudque filio resignare decrevit: quod ubi regis frater intellexit, in Bonifacium irâ succensus, eum comprehendit, &, ne e suis manibus eriperetur, capitu plecti jussit: ut illu statim oculis captus est, tantusque circumstantes stupor oppressit, ut loquendi & audiendi impotes, veluti rigidi lapides, immobiles remanserint. His compertis, rex consternatus ad unum omnes morti destinat: at, conspectâ cælesti de illis vindictâ, in hanc demum sententiam descendit, ut pro eis preces in commune fierent, si divina eis misericordia fortè subveniret: &, si quidem sanati Christo crederent, indulto crimine vivere finerentur; sin verò credere nollent, omnes ultrici gladio interirent. Factum est, oratum est: sanati ad unum omnes, tum conversi, mox sacro fonte lustrati; sicque veniam obtinuerunt, & super corpus beatissimi martyris ecclesiam construxerunt.

LXXX. Romualdi varia monasteria. (*) Bifolca. (*) Parentio.

Interim varia in Italia sui ordinis monasteria erigebat Romualdus, in quibus duo in Istria fuere, scilicet apud Bifurcum (*) & Parentium (*): ubi aliquamdiu habitavit. Parentii tanta ei lacrymarum vis cœlitus concessa ust, ut in publico missam celebrare non audcret. Ibidem libellum de pugna dæmonum scripsisse traditur. Inde Bifurcum a Polæ episcopo, instinctu fratrum, revocatus, cùm Parentinus untistes omnem enavigandi modum præclusisset, conscensâ mercatoriâ navi, immanem tempestatem precibus sedavit. Bifurcum reversus, lustratis omnium fratrum cellis, in nullu earum, quòd *superstitione quadam ambitiosa videbantur*, hospitari voluit, nisi in illa tantùm, in qua Petrus venerabilis ejus discipulus habitabat, vir mirandæ abstinentiæ, & humilitatis singularis, qui cellulam sibi, ad sancti Hilarionis exemplum, vix quatuor cubitis ampliorem fieri permisit.

ANN. CHR. 1012.

Ubi verò nec abbatem illic ſibi præſerri, nec ad Romualdi arbitrium flecti ſe paſſi ſunt ejus loci fratres, iis relictis vir Dei, *ſterilitatis impatiens*, ad Cameres divertit: ubi cellulis enſtructis, in loco ſcilicet, qui Vallis-de-caſtro antiquitus vocabatur, ampliſſimam meſſem invenit. Cœpere namque homines ad pœnitentiam hinc inde illuc confluere, & ſua panperibus erogare: alii ſæculum omnino relinquere, & ad ſanctæ converſationis ordinem ferventi animo convolare. Uni ferè viri Dei prædicationi reſtitere ſimoniaci clerici & epiſcopi. *Eſt enim venenata illa hæreſis*, inquit Petrus, *præſertim in epiſcopali ordine, tam dura & ad convertendum rigida; ſemper promittens, ſemper de die in diem procraſtinans: ut facilius poſſit Judæus ad fidem converti, quàm hæreticus* ejuſmodi *plenè ad pœnitentiam provocari.* Poſtremò, dimiſſis in Valle-de-caſtro nonnullis diſcipulis, ad regionem Urbis veteris (*) ſe contulit, ibique in poſſeſſione Farulfi comitis monaſterium erexit: ubi multos a ſæculo abſtraxit, etiam nobiles, e quibus unus fuit Guidonis comitis filius, qui in adoleſcentia moriens, dæmones vidiſſe dicitur, propterea quòd aliquot *ſcapas* ſibi a priore impoſitas *nondum acceperat*. Denique tantus in ſanctiſſimi viri pectore ardor erat ad convertendos homines, ut totam mundum in eremum convertere, omneſque monaſtico ordini ſociare velle videretur.

(*) *Orvieto.*

LXXXI. Hungariam adire non ſinitur.

Inter ea, accepto nuntio de martyrio Bonifacii diſcipuli ſui, & ipſe martyrii deſiderio in Hungariam proficiſci conſtituit. Hinc, facultate ab apoſtolica ſede acceptâ, & duobus diſcipulis in archiepiſcopos conſecratis, eum viginti quatuor fratribus iter arripuit. Duo illi diſcipuli fuere Ingelbertus & Gregorius, qui *archiepiſcopi in gentibus* conſecrari memorantur. Illis ad Pannoniarum fines progreſſis, Romualdus languore correptus, ulteriùs progredi non valuit; ſæpiuſque tentato itinere toties eo morbo retardatus, ut id exſequeretur, Dei voluntatis non eſſe demum intellexit. Itaque pedem retrorſum coactus, eò proficiſcendi facultatem ſuis indulſit: ex quibus quindecim in Hungariam profecti, quidam pro Chriſti nomine flagellis cæſi, plures venditi & in ſervitutem abducti; nulli tamen martyrio, uti vir ſanctus prædixerat, coronati ſunt. Romualdus porro, converſu quodam nobiliſſimo viro, Adalberonis ducis filio, qui poſtea monachus factus in ſancta uſque ad mortem converſatione permanſit, aliis Teutonicis pariter converſis, ad monaſterium, quod in regione Urbis-veteris exſtruxerat, reverſus eſt: ubi tamen diu non permanſit, quòd ejus loci abbatem ad ſuam voluntatem componere non valuerit. *Volebat enim abbatem, ut re verâ monachum, extremitatem diligere, ſecularia ex deſiderio non tractare, res monaſterii pro vana gloria non expendere, fratrum uſibus neceſſaria præſtare:* quod cùm ille facere ſuperſederet, Romualdus, variis locis perluſtratis, ad monaſterium Vallis-de-caſtro denuo revertitur, tentaturus, ſi quo modo poſſet abbatem pro nutu ſuo inſtituere: quippe *volebat, ut cellam, quæ uſus fuerat, occaſione regiminis non omnino deſereret; ſed in ea ſibimet ſpiritualiter viveret, præcipuè tantum feſtivitatibus fratres, admonitionis gratiâ viſitaret. Erat enim beato viro tam odioſa iſta, quam cernimus, abbatum converſatio, ut non minùs ganderet, ſi de manu cujuſdam abbatum potuiſſet evellere, quàm ſi ei datum fuiſſet potentiſſimum quemlibet ſæcularium ad ſanctæ converſationis ordinem revocare.* Verùm ubi nihil omnino ſua proficere intellexit vir Dei, demum Aquam-Bellam acceſſit, uti poſtea videbimus.

LXXXII. Reſtaldus Parmæ epiſcopus.

(a) *Ital. ſac. tom. 2. p. 354.*

Hoc anno Reſtaldus, diſcipulus ſancti Johannis primi abbatis Parmenſis, ex monacho (a) creatur ejuſdem urbis epiſcopus: qui poſt annos ſex ſollemni ſanctorum Barontî abbatis, Deſiderii & ſociorum monachorum tranſlationi interfuit, & paullo poſt ex hac mortali vita deceſſit.

LXXXIII. Germaniæ res.

(b) *Sæxo chron. Leibnitz.*

Redeundum in Germaniam, ubi Heinricus rex Babenbergenſem eccleſiam in frequenti epiſcoporum & procerum conventu conſecrari curavit, cui dedicationi interfuere regiæ doæ ſorores, Sophia & Adelhaida abbatiſſæ, hæc Quindelinburgenſis, illa Gandersheimenſis, *inſignes decus* (b) *imperatoriæ aulæ*. Hæc dedicatio facta eſt pridie nonas Maii per manus Johannis patriarchæ Aquileienſis & aliorum triginta-ſex epiſcoporum. Poſt hæc magna ſynodus ibidem habita eſt, in qua Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus ad Hartvvico archiepiſcopo ſuo arguitur, & Theodericus Metenſis eccleſiæ præſul a rege increpatur, quòd ſe in epiſtolis ad papam injuſtè accuſaret. Inde Merſeburgum profectus imperator, ubi Thagino Magdeburgenſis archipræſul, alias Thagino mendoſe dictus, infirmari cœpit: qui accerſitis Erico Havelbergenſi epiſcopo, & Sigefrido abbate, fratre Thietmari Merſeburgenſis antiſtitis, *peccatorum confeſſionem* feciſſe traditur in chronico Saxonico ineditо.

Sigefridus abbas Magdeburgi.

(c) *ibid.*

Hic eſt Sigefridus abbas monaſterii ſancti Johannis in monte prope Magdeburgum, qui ante biennium Alfkero abbati ſucceſſerat; nec præſens anno fundamenta eccleſiæ ſancti Johannis poſuiſſe (c) dicitur. Non multo poſt ſancto fine vitam claſ-

ſit

ſit Thagmo, *canonicus habitu, ſed monarchus in omni converſatione ſua*, ut in prædicto chronico legitur. Suſſectus ad breve tempus Walthardus præpoſitus eccleſiæ Magdeburgenſis, de quo ſcribere nihil ad nos attinet. Poſt feſtum ſancti Martini rex ſynodum epiſcoporum Confluentiæ convenire juſſit, in qua Theodericî Mettenſis epiſcopi, aliorumque rebellium cauſa agitata: ad quam illi, ſuæ cauſæ diffiſi, legatos de pace miſerunt. Theoderico injunctum, ut ante purgationem miſſam non celebraret. Heinricus, recenti ſaucius injuriâ, pacem poſcentibus per omnia non annuit: ſed tamen Moguntiæ ſui videndi copiam fecit, quò quidam ex illis venire negleverunt. ANN. CHR. 1018.

LXXXIV. Godehardus Altaham redux. Theoderus obit.

Hoc ipſo anno Godehardus, relictâ Hersfeldenſi abbatiâ, ad Altaham ſe recepit. Arnoldus in ejus locum ſubſtitutus. Exeunte anno Theodorus monachus & ſcholaſticus ſancti Mathiæ ad muros Trevirenſes, nonis Decembris fato functus, vir in humanis & divinis literis exercitatiſſimus, nullique pietate ſecundus, ut in ejus epitaphio apud Trithemium (*a*) legitur, qui multa ejus opera recenſet, in his librum unam in geſta Trevirorum. Golſcherus ejus diſcipulus in docendi officio ei ſucceſſit.

(*a*) *Hirſaug. chron.*

LXXXV. Elfegi archiepiſcopi martyrium.

In Anglia ſumma morum licentia Danos in illam inſulam, duce Turkillo, acceriſivit. Rex Ethelredus imbellis, adeòque ad omnem belli injuriam repellendam impar; populus in laſciviam effuſus, nil niſi commoda & voluptates curare; &, dum quiſque ſibi, tebuſque ſuis timet, omnes a bello temperare; nemo unus pro cauſa omnium fortunam certaminis experiri volebat. His acceſſit aliud infortunium ex impotentia Edrici, ſuperbi ac ferocis hominis ex infimo loco ad ſummam potentiam a rege elati. Hunc frater erat temeritate haud impar, quem nobilibus Cantuariis contumelias inferentem, multorumque hereditates violentâ dominatione invadentem, offenſi Cantuarii interficiunt, ædeſque ejus ſuccendunt. Mox Edricus, fratris ulturus necem, Danos advocat. Hi Cantuariam oppugnant, expugnantque intra viginti dies, urbemque totam cædibus complent, nullâ ſexus ætatiſve habitâ ratione. Elfegus inter hæc cum turba monachorum in eccleſiam ſe receperat: at tam barbaram ſuorum ſtragem non ferens, & manibus ſe tenentium elapſus, in medios hoſtium cuneos ſe ingerit, exclamans, ſi viri eſſent, ſaltem ut imbelli ætati & ſexui parcerent. Indignum eſſe, ut innocentes perimantur: in ipſum potius ſævirent. Nec mora, eo capto & duriùs habito, barbari eccleſiam igni conſumunt, gregem Domini nullo reſpectu trucidant: ita ut quatuor tantum monachi & octingenti viri ex illa clade ſuperfuiſſe referantur: ex quibus Ailmarus abbas ſuburbani ſancti Auguſtini monaſterii unus fuit. Tum verò ira Dei deſæviit in barbaros, qui demum, nullo alio relicto remedio, ſancti epiſcopi opem implorant. Vix ille Deo preces fuderat, cùm reſedit divinus furor. At barbari, nihilò mitiores facti, virum Dei denuo in carcerem retrudunt: ubi multis plagis & ærumnis pæne confectus, cùm nihil pro ſua redemtione a civibus jam exhauſtis impendi voluiſſet, demum ſecuri percuſſus occubuit XIII. kalendas Maii. Corpus a barbaris projectum in flumen, ſed a civibus, qui huic cladi ſuperfuerant, ereptum, Londonium tranſfertur, & in eccleſia ſancti Pauli ſepelitur. Ejus martyrium contigit *adveſperaſcente ſabbato paſchalis hebdomadæ*, & quidem XIII. kal. Maii, anno ſeptimo archiepiſcopatus, ætatis ſuæ quinquageſimo nono, ut tradit Oſbernus monachus in libello de ejus vita, cui alterum librum de ejus tranſlatione & miraculis ſubjungit. Dani ejus necis auctores malâ, ſed condignâ morte periere. Ejus martyrium aſſeruit ſanctus Anſelmus, cujus verba hæc de re Eadmerus in libro primo de ejus vita refert. Suffectus in ſedem Cantuariæ Livingus Welleuſis antiſtes, & poſt annos ſeptem Egelnothus, de quo in conſequentibus acturi ſumus. Hanc cladem nonnulli Anglicani ſcriptores pro veteri calculo anno præcedenti conſignant, in his Willelmus Thornus, qui Leofvinam abbatiſſam ſanctæ Mildredæ cum Godvvino Roſſenſi epiſcopo, aliiſque a Danis comprehenſam fuiſſe ſcribit; monachos cathedralis eccleſiæ decimatos, & decimum quemque reſervatum, in ſumma quatuor tantùm ſuperſtites; denique unum ſancti Auguſtini ſuburbanum monaſterium illi cladi ſuperfuiſſe, terrore divinitus in Danos immiſſo, qui ſancti Auguſtini ſepulcrum violare cœperant. Sextus hic annus erat Almari ſeu Elmeri ejus loci abbatis triceſimi quinti, qui Wiſtico ſucceſſerat ab anno MVI. *cui magnæ ſanctitatis*, Willelmo Thorno teſtante, poſtmodum Schireburnenſis epiſcopus. In tam immani clade pleraque Angliæ monaſteria vel ſubverſa, vel direpta fuere, uno fere excepto (*b*) Crulandenſi, cujus abbas Godricus, qui Oskerulo ante annos ſeptem ſucceſſerat, dao millia marenarum Svvano pendere coactus eſt. Illuc, tamquam ad aſylum, confugere variorum cœnobiorum abbates & monachi, in his Baldocus abbas ſanctæ Pegæ cum toto ſuo conventu, abbas item Burgenſis cum ſuo, ſacriſque reliquiis,

(*b*) *Ingulf. monaſter. edit. p. 58.*

Po-

ANN. CHR. 1013.

LXXXVI. Mortes in Germania.

POſtero anno milleſimo tertio-decimo *duæ lucernæ ardentes, mundo ſubtractæ reconduntur cælo*, ait chronographus Saxo apud Leibnitium, Lievizo ſcilicet ſeu Libentius Hammaburgenſis archiepiſcopus, & Wonleph preſbyter & monachus ſolitarius. *Obiit quoque Ekvardus preſbyter & monachus in clauſtris*, ut legitur in alio chronico Saxonico nondum edito, ubi *VVonleph preſbyter & ſolitarius laudatur*. Idem mihi videtur eſſe, qui in conſequentibus ibidem laudatur his verbis: *VVanlief eremita, verus Iſraëlita*, av. *kal. Aprilis in Domino obdormivit*. Lievizo archiepiſcopus ad Chriſtum migravit pridie nonas Februarii: quod alii ſecundum veterem ſtilum ad annum præcedentem referunt. Erat Lievizo litteris plurimùm excultus, vir rantæ caſtitatis, teſte Adamo, ut ſe rarò mulieribus videndum præbuerit; rantæ abſtinentiæ, ut pallida jejuniis ora portaverit; tantæ denique humilitatis & caritatis, ut in clauſtro ſicut unus fratrum vixerit. *Unvvanus archiepiſcopus, primus omnium, congregationes ad canonicam traxit regulam, quæ antea quidem mixta ex monachis converſatione degebant*.

LXXXVII. Gerenrothe monaſterium.

Eaſtabat eo tempore in Halberſtadenſi epiſcopatu puellare cœnobium a ſaltu Geronis *Gerenrothe* dictum, cui tunc Hatvvi abbatiſſa præerat. Illuc Arnulfus ejus parochiæ præſul ab antiſtita ad feſtivitatem ſancti Cyriaci martyris invitatus acceſſit. Ipſo die poſt miſſam ab eccleſia egreſſus, vidit clericum quemdam accipitrem manu tenentem. Ejus rei indignitate commotus, clericum apprehendit, ſecumque duait, non ut puniretur, ſed ut moderatè, ut par erat, verbis corriperetur. Id in malam partem acceptum a Gerone marchione, qui ſuæ ditioni hac in re factam injuriam reputabat. Eò devcntum, at milites armati, ignorante tamen marchione, epiſcopum comprehenſuri, domum, in qua exnaturus erat, irrumperent. Quæſitus in monaſterio & in clauſtro inveniri non potuit. Digreſſis ſatellitibus, antiſtes ad propriam ſedem remeavit. His compertis, rea pro eo ac debuit iratus, hujus tumultus auctores ſibi iſti juſſit, nec priùs eos andire voluit, quàm ut *trecenta pondera talentorum epiſcopali ditioni ſolverent*. Pacta demum concordia in hunc modum, ut, epiſcopo in occidentali monaſterii parte ſedente in ſolio ſummi gradus, marchio juramento ſe purgaret: ejus verò ſatellites, *more pœnitentium*, impoſitum ſibi jejunium ſubirent. Hæc ea Ditmaro (*a*) & chronico noſtro Saxonico.

(*a*) *Ditmar. lib. 6. p. 83.*

LXXXVIII. Fuldæ mutatio.

In eodem chronico legitur, Heinrico regi Fuldenſium noſtrorum mores ita diſpliciſſe, ut bona eorum diripuerit; hinque factum eſſe ut datâ occaſione corrigendi, invaluerit poteſtas deſtruendi. Tum Branhago ejuſdem cœnobii abbas depoſitus; ejuſque in locum Poppo Laureshamenſis ſuffectus. Diffugiunt hæc & illæc cœnobitæ: ſicque monaſterii prior ſtatus omnino mutatur. Idem paucis reſtatur Ditmarus & chronographus Saxo Leibnitianus. Ditmari (*b*) hæc verba ſunt. *In diebus illis Bronhag abbas Fuldenſis deponitur, & ſuccedente ſibi Poppone converſo, & tunc Laureſhamenſi paſtore, hoc monaſterium, fratribus latè diſcedentibus, a priori ſtatu mutatur*. Brovverus *converſi* nomine potentem ſæculi virum ſignificari ſuſpicatur. At converſi nomine apud majores noſtros paſſim intelligebantur ii, qui in adulta ætate ad converſionem veniebant. Heinrici factum longè æquiori modo interpretatur Trithemius, ſcilicet Fuldenſes monachos ſolutioris vitæ a rege ſæpiùs inerepitos, mores emendare negleciſſe; ob idque regem, comperto illos ob nimiam divitiarum abundantiam factos fuiſſe contumaces, multa eidem monaſterio bona abſtuliſſe, & aliis monaſteriis, ubi regularis vigebat obſervantia, in jus proprietatis perpetuò conceſſiſſe. Qui Branhago abbas chronographo Saxonico, Bronhag Ditmaro dicitur, Brovvero Brantobus appellatur. Poppo, in ejus locum ſuffectus, nudecim monachos e Lauriſſa Fuldam ſecum adduxiſſe traditur, *piiſſimus paſtor Bobbo* dictus in quadam formula libri ſecundi traditionum Fuldenſium: quo nomine deſignatur in chronico Laureshamenſi, abi, relicto militiæ baltheo, ad ipſius loci regimen provectus fuiſſe dicitur; quibus verbis explicatur id, quod de *converſi* nomine mox dicebamus.

(*b*) *Ibid. p. 82.*

LXXXIX. Bardo cum abbate recedit.

Rem totam accuratiùs refert anonymus ejus temporis in libro de vita ſancti Bardonis archiepiſcopi Moguntini, qui tum Fuldæ monachus, cum Brantoho abbate diſceſſit. Is apido Veteraviæ in ditione Mogantina, patre Adalberone, Chriſtinâ matre, nobiliſimis & piiſſimis parentibus natus principatu Ottonis ſecundi, Fuldæ ſub Erchanbaldo abbate in pietate ac litteris eruditus, monaſticam habitum ibidem induit adoleſcens. Ubi Erchanbaldus ſedem Moguntinam adeptus eſt, ejus vices in Fuldenſi præfectura ſupplevit Brantohus, cui Bardo ob morum affinitatem maximè adhæſit. Hinc factum eſt, at *in ea diſceptatione, quæ* Erchanbaldus archiepiſcopus contra Brautohum abbatem *deſævit, & cum fine divino, humanoque judicio ab Heinrico imperatore ſuâ dignitate deſtitui fecit, exeuntibus cum eo cunctis ingenuis & liberis, hic ſanctus vir, non fortunæ, ſed virtutis amicus, Brantobum ſequutus ſit; & cujus lætis communicaverat, ejus nec triſtia recuſaverit*. Unde *tanto tempore*

pore permanſit cum eo, uſque dum calumnia illa ſedaretur, quod non multo poſt accidit, & quidem ante obitum Bobbonis abbatis, qui poſt triennium accidit. Itaque ſub *Bobbone abbate*, Bardo *ad ædem ſuæ redit profeſſionis*, ubi totus ſuæ ſaluti, fratrumque utilitati vacavit, dum, *contendente abbate Ritbardo*, qui Bobboni anno MXXIII. ſucceſſit, cum *fratres unanimes* decanum elegerunt. ANN. CHR. 1013.

XC. Hermanni Contracti nativitas.

Longè aberrat a recto calculo Trithemius, cùm in nova editione chronici Hirſaugienſis ſcribit, Hermannum Contractum, monachum ſancti Galli, Helperico monacho in docendi munere ſucceſſiſſe anno MV. Hermannus quippe non fuit ſancti Galli, ſed Augiæ prope Conſtantiam alumnus; nec anno MV. natus erat: tantùm abeſt ut eo anno docendi munus ceperit. Certè non ante hunc annum milleſimum tertium-decimum in lucem editus eſt, quo anno ita de ſe ipſe ſcribit: *Herimannus ego* IV. *kal. Auguſti natus ſum*. Parentes habuit nobiliſſimos, Wolferadum comitem Veringenſem, & Hildrudem, Piligrini & Bernhardi filiam, ex qua quindecim liberos, ipſo Hermanno annumerato, ſuſcepit, utl Hermannus ipſe teſtatur in chronico (*a*) editionis Caniſianæ, quod in Urſitiana deeſt. Idem Bertham, religioſam (*b*) feminam, aviam ſuam; Rudolpertum (*c*) Augiæ monachum doctum & facetum, matris ſuæ patruum vocat. Porro comites Veringenſes ditionem habebant in alpibus Sueviæ ad Danubium ſupra Riedlingam. Hermanno cognomen fuit Contracto ob contractionem membrorum; quæ res in cauſa fuiſſe creditur, ut parentes eum, veluti mundo inutilem, adhuc pueram Augiæ monaſterio educandum tradiderint: ſed hæc poſtea.

(*a*) *Herman. ad ann.* 1009, (*b*) *an.* 1032. (*c*) *an.* 1006.

XCI. Gauzlinus fit archiepiſcopus Biturienſis.

Non ante hunc annum Gauzlinus abbas Floriacenſis promotus videtur ad ſedem Bituricenſem, quam poſt obitum Dacberti archiepiſcopi adeptus eſt, retentâ nihilò minùs monaſterii ſui præfecturâ. Necdum receptus erat, cùm Geraldus epiſcopus Lemovicenſis conſecratus (*d*) eſt Pictavis apud ſanctum Hilarium menſe Novembri, omnibus gradibus eccleſiaſticis a Gilleberto Pictavorum epiſcopo acceptis, & grada pontificali a Siguino monacho, archiepiſcopo Burdigalenſi. *Non enim adeſſe potuit Gauzlenus Bituricenſis archiepiſcopus, quia necdum receptus erat in ſede Bituricæ. Habuit tamen ibi miſſos ſuos ex ſancti Benedicti monachis*, ut ſcribit Ademarus, qui modum recipiendi Lemovicenſis epiſcopi ibidem explicat. Idem auctor paullo poſt ſubdit, eccleſiam ſancti Petri ſedis Ecoliſmenſis eo tempore dedicatam fuiſſe a tribus epiſcopis, videlicet Seguino monacho Burdegalenſi, Grimone & Iſolone fratre ejus: at cujus loci monachus fuerit Seguinus ſeu Siguinus, nobis incompertum. (*d*) *Ademar.* 102. *Labbe* p. 175. *& ſeq.*

XCII. Floriacum ſu recipiunt nobiles Hiſpani.

Cùm Gauzlinus Floriacenſi monaſterio & ſimul Bituricenſi eccleſiæ præeſſet, multi nobiles undequaque ad ſancti Benedicti cœnobium, abdicatis ſæculi honoribus, ſe receperunt. Non minorì ſtudio Hiſpanici eò ſe contulere; in his eo dno germani, profecti ab urbe Barcinone, quorum unus, Johannes nomine *in* Rivipolenſi beatæ Mariæ monaſterio a puritia ſacris imbutus litteris, abbatiam ſanctæ Cæciliæ, in cujuſdam montis vertice ſitam, obtinebat; alter vocabulo Bernardus, florentis militiæ abjectis deliciis, ſpretiſque nuptialibus vinculiis, Floriaci habitum ſanctæ religionis induit. Hujus relatu didicere Floriacenſes, exſtare in illis partibus monaſterium ſancto Benedicto nuncupatum, in quo miracula fieri conſueverant: ex quibus nonnulla referuntur in Martio Bollandiano.

XCIII. Giraldus abbas Salmuſonem fugit.

In Salmurenſi monaſterio Adebertus abbas obiit hoc anno VI. idus Aprilis, virtutum odoribus plenus, ut in ejus loci chronico legitur. In eligendo ſucceſſore orta eſt altercatio. Quidam enim fratrum eum Gelduino Salmuri domino Gallonem ſancti Florentii monachum & procuratorem volebant: alii verò eum Odone comite Giraldum, ortum ea primoribus caſtri Toarcenſis præferebant: quorum ſententia prævaluit. *Hic Giraldus, Ingelbaldi divitis, cognomenti Gobelli, frater exſtitit, quod ſuperadmotus, in Toarcenſi pago diffuſum per ſucceſſores eorumque poſſeſſiones, ſervatur in ævum*. Eligentium votis non reſpondit Giraldus; nam tyrannicâ poteſtate urens, monaſterii beneficia diſtraxit, terras, prædia, domos amicis & propinquis ſuis conceſſit. In his Eſpecæ terram in pago Medalgico partim ſuis conſanguineis, per homagium Ganfridi Toarcenſium comitis, & poſteris ſuis dedit. Hanc terram, utl Gortiacum, quæ nunc, ait anonymus, Rotiacum dicitur, Poliernus olim ſancto Florentio dederat tempore Caroli imperatoris: quo in loco ſanctus Macarius neſcio quis antea habitaſſe traditur cum monachis non paucis, quibus inualta illa tunc ſolitudine diverſa habitacula exſtruxerat.

XCIV. Manuaſcæ eccleſia S. Victori datur.

Willelmus Provinciæ comes monaſterio ſancti Victoris Maſſilienſi donavit hoc anno eccleſiam ſancti Martini in villa pagi Siſtaricenſis, vocabulo Manuaſca (*), cujus donationis charta, quia brevis eſt, ipſius Willelmi verbis hic referenda. (*) *Manuſque.*

Ego Vuillelmus comes Provinciæ, conjuxque mea Girberga, una cum filio noſtro, nomine Vuillelmo, offerimus atque donamus omnipotenti Deo, qui nobis dedit omnia

quæ

ANN. CHR. 1013.

quæ habemus, de ipſis dnis ſuis aliquid in eleemoſyna ad proprium alodem, ſanctoque Victori ejus martyri, & ubbati præſenti domno Voifredo, omnibuſque monachis. Eſt autem prædicta donatio in comitatu Siſſarico, intra terminos de villa, quæ dicitur Manaaſca, id eſt eccleſiam ſancti Martini, quæ ſita eſt non longè a fluvio Durentiæ. Facta donatio hæc anno incarnationis MXCVII. *indictione* XI. *Ego Villelmus comes Provinciæ, annuente Deo, hanc donationem feci, & mana mea firmavi, & ſubter annexis teſtibus firmare rogavi. Domna Girberga tacita comitiſſa ſubſ. Domnus Voillelmus; eorum præclara ſoboles, firmavi. Voillelmus vicecomes firm. Accelena & Odila firmaverunt &c. Domnus Voifredus abbas, rogantibus ſupra ſcriptis poſteſſoribus, ſcripſi.*

Willelmus vicecomes, qui his literis ſubſcripſit, anno ſequenti eidem monaſterio quædam etiam prædia donat, quæ a ſuis progenitoribus, Willelmo ſcilicet vicecomite & Belielde ejus conjuge ipſi provenerant, in his tertiam partem de villa Poteillis (*), quam tenebat frater ſuus Pontius epiſcopus. Non diu ſupervixit Willelmus comes, qui anno MXVIII. jam mortuus erat, ut ſuo loco videbimus. Manuaſcæ hactenus cella eſt, ſubjecta monaſterio ſancti Victoris.

(*) *Poſſint.*

XCV. S. Miniatis monaſterium inſtauratur.

Florentinam eccleſiam tunc adminiſtrabat Ildeprandus epiſcopus, qui, cùm parochiæ ſuæ luſtraret eccleſias, animadvertit ſuburbanam ſancti Miniatis eccleſiam, quæ antiquitus monaſterii nomine inſignita erat, præ nimia vetuſtate neglectam ac pæne deſtructam; eamque renovare in animum induxit, renovatam dotavit, conceſſo, inter alia ipſo monte ſancti Miniatis, qui mons olim Florentinus dicebatur. Ejus rei monumenta (*a*) exſtant apud Ughellum. Ildeprandi munificentiam æmularus eſt Lambertus ejus ſucceſſor, qui in ſuis literis Leopardum ejus loci abbatem commemorat: qui alio nomine Leo dictus fuiſſe videtur.

(*a*) *Ital. ſac. to. 3. p. 62. & ſeqq.*

ANN. CHR. 1014.

Heinrici iter in Italiam.

(*b*) *Ditmar. lib. 7. initio.*

ANno inſequente milleſimo quarto-decimo, cùm Ardoïnus, qui ſe Lombardiæ regem ferebat, agrum Mediolanenſem populationibus, aliiſque detrimentis afficere non deſiſteret, Arnulfus archiepiſcopus id ulterius ferre impatiens, Heinricum Germaniæ regem auxilio advocat. Ille verò, regni rebus diſpoſitis, alpes transgreſſus, oarale (*b*) Domini Papiæ celebravit, atque inde Ravennam perreuit: ubi ſynodo congregatâ, Arnulfum fratrem ſuum, epiſcopali jam dignitate ornatum, archipreſulem inſtitui curat in locum Adalberti, qui poſt Friderici archiepiſcopi obitum hanc ſedem nullis legitimis ſuffragiis occuparat, ex indulgentia dein Aretinæ præfectus eccleſiæ. Heintieum comitatus Benedictus papa, quem a Gregorio intruſo fugatum diximus, Ravennæ tunc cum eo verſabatur, qui Ravennæ duos, toridemque Romæ epiſcopos ſynodali judicio depoſuiſſe dicitur a Ditmaro, *ab archiepiſcopo Leone jam muto conſecratos*: ſic legendum, ut probat chronicon noſtrum Saxonicum, non *mortuo*, ut ſuſpicatus eſt Baronius. Is eſt Leo Friderici deceſſor, qui mutus factus, ideoque Leo-mutus vocatus, nihilò minùs epiſcopos quoſdam conſecravit, quos pontifex, non rite ab eo *jam muto* conſecratos, exauctoravit. Ravennâ egreſſus monetem Caſinum, indeque Romam adiit imperator VI. Kal. Martii, die dominicâ, tumque imperialem noctionem & coronam cum conjuge ſua Chunigunde a pontifice ſuſcepit. Romæ octavâ die tumultus excitatus a tribus Germanis, quorum unus evaſit: ſecundus Heal dictus, *ad Suldum* ductus dicitur, ut in ms. chronico legitur, in editis Ditmari libris *ad Fuldam*; Leibnitius *ad Fuldum abbatem*, terrius in caſtello *Gunkinſtein* (ita ms.) diu ſervatus traditur. Româ digreſſus imperator, Papiæ reſurrectionem Domini celebravit; atque inde in Germaniam contendit.

Ejuſdem coronatio.

XCVII. Varia ejus diplomata.

(*c*) *Chron. Caſ. lib. 2. c. 51.*

(*d*) *Bullar. Caſin. to. 1. p. 78. & ſeq.*

Romæ cùm verſaretur, rogatu Athenulfi Caſinenſis abbatis, per præceptum, aureo ſigillo munitum, univerſas ſacri monaſterii terras & provincias confirmavit, teſtante Leone (*c*) Marſicano. Conſimile privilegium indulſit Andreæ (*d*) abbati monaſterii Salvatoris, quod Adaleida quondam imperatrix in ſuburbio Papienſi extruxerat, datum Romæ anno Heinrici imperii primo: quod diploma, uti & duo ſequentia, Heinricus cancellarius vice Everardi epiſcopi & archicancellarii recognovit. Ex his probarur id, quod alibi obſervavimus, ſcilicet alium fuiſſe imperatoris in Italia, alium in Germania archicancellarium; nam in Germania Mogontinus urcbiepiſcopus, qui tunc Erkambaldus erat, hoc munere fungebatur: in Italia Everardus initio Heinrici imperii, qui Everardus videtur eſſe Eberardus epiſcopus Bubenbergenſis. Sequenti diplomate imperator curtem Blondi confirmavit, quam Petrus Terdonenſis epiſcopus uſurpare moliebatur. Veronæ cùm eſſet imperator, bona & jura Brixienſis monaſterii Salvatoris & ſanctæ Juliæ, quod *Novum* tunc nuncupabatur, præcepto ſuo roboravit ad preces Rolindæ ejuſdem loci religioſæ ubbatiſſæ. Actum Veronæ hoc anno, ſed ubique abſque dici deſignatione, quod in pleriſque Heinrici imperatoris primis diplomatibus obſervare licet. Baronius ad hoc tempus revocat privilegium, Romanæ eccleſiæ ab eodem imperatore conceſſum: at ſubſcriptiones quædam ſatis oſtendunt, hoc eſſe poſteriotis temporis, quippe qui ſubſcri-

ſcribit Richardus abbas Fuldenſis, qui via ante annum MVCCC. hanc præfecturam iniit. Denique eodem tempore Heiericus in Bobio oppido cathedram epiſcopalem erexit, non in eccleſia monaſterii, de cujus bonis novum epiſcopatum dotavit, ſed in altera beatæ Mariæ & ſancto Petro ſacra: cui primus epiſcopus Atto præfuit, qui pro abbate principio ſe geſſit: ſed poſtea proprius paſtor monaſterio reſtitutus. Ex eo numero fuere Lanfrancus & Gandulfus, poſt medium undecimum ſæculum. ANN. CHR. 1014.

XCVIII. Symbolum in Romæ alim cantatum.

Tunc in comitatu imperatoris erat Berno abbas Augienſis: quo præſente Heinricus Romanos presbyteros interrogavit, cur ſymbolum in miſſa poſt evangelium non canerent: reſponderuot illi ideo illud omitti, quòd Romana eccleſia nullâ hæreſeos notâ unquam contaminata faiſſet: at nihilò minùs Benedicto papæ perſuaſit imperator, ut deinceps in miſſa caneretur. Ita quidem Berno in libro de miſſa. Verùm tamen longè ante id tempus ſymbolum Nicænum in Romana eccleſia recitatum in miſſa fuiſſe patet ex variis libellis de Ordina Romano a nobis editis, & ex Amalarii egloga in ordinem Romanum, aliiſque monumentis, quæ in commentario (*a*) in Ordinem Romanum aliàs retulimus. Fortè a Romanis omitti cœpit ex eo tempore, quo additamentum *Filioque* prædicto ſymbolo inſeri cœpit a Gallis, quod Leo tertius improbavit: aut certè occaſione ſchiſmatis a Photio excitati, qui Romanæ eccleſiæ illud additamentum objecit: quod cùm Romani pontifices principio non omnino probaſſent, illud in miſſa intermittendum ad tempus ceſſerint.

(*a*) *Comment. p.* 43.

XCIX. Henrici dona Cluniaco facta.

Glaber Rodulfus (*b*) auctor eſt, Benedictum papam Heinrico Romam ingreſſo tradidiſſe *aureum pomum*, gemmis & aureâ cruce ſupereminente ornatum, ut eſſet ei documento, ſic eum debere mundo imperare, ut dignus eſſet ſanctæ Crucis ſeu Salvatoris præſidio: quo ille gratanter accepto: Nullis, inquit, meliùs hoc donum congruit, quàm illis, qui, mundi calcatis pompis, Salvatoris crucem expeditiùs ſequantur; ſtatimque globum illum miſit ad Cluniacenſe monaſterium, præ cæteris Galliarum monaſteriis tunc religione florentiſſimum, cui jam plurima alia ornamenta & munera contulerat. De aliis donis Cluniaco ab Heinrico factis inferiùs agendum.

(*b*) *Glab. lib.* 3. *c.* 5.

C. Poppo abbas eum a ſpectaculis revocat.

Revarſo ex Italia Heinrico, contigit fores imperiales ludis hiſtrionum occupari: eoque ſpectaculi genere imperatorem cum ſuis delectari. Spectaculi materia erat miſer quidam nodus, melle perunctus, ſicque arſis objectus. Fortè regi tunc aderat Poppo, tum præpoſitus monaſterii ſancti Vedaſti Atrebatenſis, de rebus ſancti Vedaſti cum eo acturus. Hic illius hominis periculum veritus, Heinricum illiciti ſpectaculi tam acriter redarguit, ut cum ab ejuſmodi ſpectaculis, cjuſque optimates compeſcuerit, effecitque, ut ne in poſterum id fieret.

CI. Hatvvi abbatiſſæ obitus. (*c*) *Dreuer. inſt. lib.* 7.

Actum eſt anno ſuperiore de parthenone ad Geronis ſaltum condito, cui Hatvvi abbatiſſa tunc præerat, Mathildis olim reginæ (*c*) inclyta neptis, quæ tertio-decimo ætatis ſuæ anno Sigefrido Geronis comitis filio nupſerat, cui per annos tantùm ſeptem conjuncta fuit. Poſt ejus deceſſum ob Dei amorem *ſatrum velamea a Bernardo Halberſtadenſi antiſtite; & mox conſecrationem ſuſcepit* in prædicto cœnobio, quod per annos quinquagiota-quinque piiſſimâ & prudentiſſimè rcait, aſſidua, ut Anna vidua, in Dei ſervitio; caſtitate & abſtinentiâ cum Joditha conſerenda. Vivebat ſub ea in eodem parthenone Mathildis nobilis virgo, abbatiſſæ conſanguinea, quam illa ſibi ſucceſſuram optabat. At votum ejus præverrit Mathildis præmatura mors, quæ hoc anno contigit IV. kal. Maii, inconſolabili mœrore ac dolore Hatvvi abbatiſſæ, quæ proximo menſe Julio, id eſt IV. nonas ejus menſis, cam ſubſecuta eſt. Sepulta fuit a Betnardo epiſcopo, non ubi petiit, ſed ubi gemens congregario rogavit, ſcilicet in medio eccleſiæ ante altare ſanctæ Crucis: ubi contractus quidam ejus meritis ſaniratem recepiſſe traditur.

CII. Morardus abbas S. Germani ſuccedit Iago.

Vixit ad hoc tempus Morardus abbas monaſterii ſancti Germani Pratenſis apud Pariſios, qui novam eccleſiam caſtruxiſſe dicitur cum turri, ex qua dependent ſigna, quibus fratres in eccleſiam convocantur. Ejus obitus hoc anno contigit kal. Aprilis. Sepultus fuit ad chori ſuperiorem ingreſſum, qualis ante annos quinquaginta diſpoſitus erat. Morardo ſucceſſit Iago, *vir magnæ nobilitatis in ſæculo*, Rorberti regis in ſchola Gesberti collega, *quem abbatia ſancti Martini Maſticacenſis remuneratum, poſt abbatia ſancti Germani Pariſiacenſis inclitum ſæcula reddidit, ut decebat tantum virum*, inquit Helgaldus in epitome vitæ Rotberti regis. Non tamen monachorum ſuorum mores ita componere valuit, quin poſt ejus obitum emendatione indigueriot. In chronico Clarii monachi Iago regis *conſanguineus* dicitur, factus abbas ſancti Petri Vivi anno ſequenti.

Raibold. Elnonenſi Richardus.

Sub idem tempus Richardus Virdunenſis abbas Elnonenſe ſancti Amandi monaſterium, ubi regularis diſciplina nonnihil intepuerat, decuo eacitaſſe memoratur poſt

ANN. CHR. 1214.

mortem Ratbodi abbatis, qui Werico superiùs laudato ante annos quatuor successerat. De Ratbodo id tantùm referunt veteres, quòd vir regiæ stirpis, excelsam turrim, fronti ecclesiæ adhærentem, ereaerit, & quòd oratorium in cœnobio Elnonensi a beato Amando antiquitus eastructum, sed propter paganorum vastationem ferè in solitudinem redactum, instauraverit. Cùm in aula frequens versaretur, inde fratres occasionem ceperunt mollioris vitæ, quorum mores ubi Richardus aliquot annis emendare conatus esset, regimen in Malbodum tejecit abbatem, qui rem non ita bene administravit, ut postea videbimus.

CIII. Malliacum S. Rigomeri corpus transfertur.

Eodem anno corpus sancti Rigomeri confessoris e pago Cenomannico transtatum est ud Malliacense monasteriom, agente apud Hugonem Cenomannensem comitem Theodelino ejusdem loci abbate. Sacræ reliquiæ primùm Andecavos missâ celeritate delatæ ipsâ die anniversariâ sollemniteris beati Albiol, non sine metu *Fulconis ejusdem urbis comitis, ad quem attinebat Cenomannensis comitatus*; tum ud cœnobium Burgolienſe, ubi Theodelinus abbas eis occurrit; laudemque io Malliacense monasterium advectæ suot, quod ea cælesti lomine quidam ejus loci monachus Barcioone oriundus, Gezo nomine, nocte præcedente iutelleaerat.

CIV. Nobiliaci abbas Constantinus, aliique.

Nobiliacense apud Pictones monasterium tunc regebat Constantinus abbas, Fulconis successor jam inde ab anno Hugonis regis octavo, cujus anno undecimo Constantinus sacerdos villæ Corniaci quædam donavit Nobiliacensi monasterio, *ubi sanctus Junianus & beatus Vvarnus corpore requiescant*. Multa ejusdem abbatis tempore confecta legunrur instrumenta in archivo Nobiliacensi; ea quibus unum, quo Ingelelmus quidam servos nonnullos eidem loco tradit oblatione perpetuâ, daram est *anno ab incarnatione Domini millesimo septimo, tertiâ feriâ, IV. idus Februarii, natale sanctæ Scholasticæ, luud trigesimâ*: quæ notæ anno millesimo octavo secundùm novum calculum conveniunt. Alio instrumento Constantinus abbas cum tota congregatione Nobiliacensi quædam ea suo beneficio ad manum firmam tradit nobilissimæ feminæ Adelendi, & filio ejus Rorgoni, dato mense Junio, Rorberti regis anno XVII. qui huic anno incarnationis respondet, si anni Rotberti ab ejus monarchia computentur. Huic instrumento subscribunt Gisslebertus episcopus, Wilelmus comes, Constantinus abbas, & monachi numero viginti. Prædicta Adelendis postmodum monacha facta est, filiusque ejus Rorgo archidiaconus: quo nomine alodum suum, quem ea parte Avisernæ matris ejusdem Adelendis habebant, transfunduut in potestatem Ugonis de Liziniaco & uaoris ejus Aldeardis, qui oratorium quoddam construebant in pago Pictavo, soper fluvium Divam, io villa, quæ vocarut Brugeria: quod quidem factom est cum consensu Isemberti episcopi, Willelmi comitis, ejusque uaoris Agnetis & filiorum, qui omnes signa sua apponunt, in bis tres Willelmi comitis & Agnetis filii, scilicet Willelmus, Odo, & Willelmus alter. Hæc charta data est meuse Augusto. Constantino abbati jam successerat unno MXVI. Petrus seu Petronus, quem eacepit Immo abbas post annos ut summum octo: cujus tempore Liziniaci cella beatæ Mariæ ab Hugone de Liziaiaco eastructa fuit. Hioc corrigendus Petrus Raymundi chronographus Malliacensis, qui fortè non malè Constantini abbatis obitum hoc anno MXIV. reponit; sed non rectè Immonem ejus successorem, eapuncto Petro seu Petrono, cujus complures chartæ habeotur.

CV. Rainaldus Plato, aliique S. Maxentii abbates.

Tuoc temporis sancti Maxentii cœnobio præerat Rainaldus abbas, cognomento Plato, Bernardi successor, quem *pro sapientiæ oraata* (a) prædicto cœnobio præfecit Willelmus Pictavorum comes & dux Aquitaniæ, Magnus dictus, qui *maximo affectu regulares monachos & abbates* prosequebatur, eorumque consiliis in administratione provinciæ sibi commissæ uti solebat: carus & acceptus summis pontificibus, regibus, ipsique Heinrico imperatori, qui ingentem ea auro purissimo ensem ei dono dedit, cui hæ litteræ inscriptæ erant, HAINRICUS IMPERATOR CÆSAR AUGUSTUS. Rainaldo abbati subrogatus Gulferius post annos duodecim. Gulferio Amblardus anno MCXVII. cujus successores Emmo & Archimbaldus, postmodam archiepiscopus Burdegalensis, de quo infetiùs suo loco.

(a) *Ademar. to. 1. Labbe p. 173.*

CVI. Bassiacum monasterium conditur.

Eastat etiam nunc in pago Santonensi Bassiacum Ordinis nostri monasterium, ad ripam Carantæ fluvii loco amœno positum, cujus auctores fuere Wardradus seu Gardradus, e principibus Ecolismensium, & uaor ejus Riaendis, liberorum expertes: quod hac occasione factum traditur. Wardrado Romam devotionis causâ profecto, cùm illic quadragesimæ tempore versaretur, optaretque libro cælestis pa-
„ triæ adscribi, suggestum est a Benedicto pontifice, ut monasterium monachorum
„ in honorem sancti Stephani protomartyris & sancti Petri apostolorum principis
„ ædificaret: quod veluti mandatum quoddam cæleste arripiens, festinatò reversus
„ ad ptopria, io villa Bassiaco exsequi maturavit. Ejus rei causâ Ilouem Santo-
„ nensem episcopum quantocius illuc invitavit: designatisque ab eo monasterii fun-
„ damentis, atque ædificiis absolutis locum a Grimaldo Ecolismensi episcopo & Il-

a

lone

„ lone Santonenſi ejus fratre dedicari curavit: tum ubi *regulares monachos* illic in-
„ ſtituiſſet, dotaſſerque libetaliter, venerabilem (*a*) Ainardum abbatem eis præ-
„ fecit. His peractis, Wardradus Romam denuo perreait cum uxore ſua Rixen-
„ de, & monaſterium Romanæ eccleſiæ in manu Benedicti papæ ſub annuo cenſu
„ quinque ſolidorum ſubjecit: quæ omnia confirmata ſunt tum ab ipſo Benedicto
„ pontifice, tum ab aliis epiſcopis & nobilibus, qui in Urbem orationis causâ tum
„ advenerant, quorum iſta ſunt nomina: Iſto Santonenſis epiſcopus, Grimoardus Eco-
„ liſmæ, Gilbertus Pictavienſis epiſcopi; *Sum* dux Vaſconiæ, Seguinus archiepiſcopus
„ Burdegalenſis, aliique archiepiſcopi & abbates; item Willelmus dua Aquitaniæ,
„ Willelmus comes Ecoliſmenſis, aliique comites, vicecomites & marchiones. Ubi mi-
rum non immetitò videri poſſit, tot epiſcopos & magnates Gallicanos Romæ eodem
tempore ſimul exſtitiſſe. Veti ſimilius eſſet ſi diceretur, hæc omnia ptimò Romæ a
Benedicto papa, tum in Gallia ab illis epiſcopis & prineipibus viris confirmata fu-
iſſe. Vitioſæ ſunt Inſtrumenti chronicæ notæ, quod darum dicitur *regnante Rotber-
to Francorum rege, anno ab incarnatione Domini* MTT. *indictione* XV. quæ nullo mo-
do inter ſe quadrant, nec cum pontificatu Benedicti papæ, baud dubiè octavi, qui
ſolus ejus nominis regnante Rotberto, nec ante annum MXTT. ſedere cœpit. Ne-
que verò indictio AV. convenire poteſt, cùm Grimoardus Ecoliſmenſis epiſcopus de-
ceſſerit anno MAVT. qui indictione AIV. præditus erat.

ANN. CHR. 1014.
(*a*) *Ademar. to.2. Labbe p. 182.*

Jam ab annis quinque dedicatum erat Canigonenſe monaſterium, quod quidam presbyter & monachus, Selva nomine, adjuvante Guifredo comite, exſtruxiſſe tra-
ditur: at nullus ante hunc annum abbas illic inſtitutus fuerat. Itaque *anno Do-
mini* MATV. ut in brevi (*b*) ejus loci chronico legitur, *electus fuit ta primum ab-
batem Selva monachus ſancti Michaëlis Coxanenſis*, idem ſine dubio, qui primus mo-
naſterii auctor fuerat. *Eodem anno* (*c*) *delatæ fuerunt reliquiæ ſancti Gaudentii con-
feſſoris e finibus Toloſæ*: cujus eccleſia anno MAAVT. conſecrata fuit. Selva locum
rexit ad annos triginta.

CVII. Selva abbas Canigonenſis.
(*b*) *Baluz. Miſcell. to.2. p.309.*
(*c*) *ibid.*

Eccleſiam Cavellicenſem tunc adminiſtrabat Ingnilrannus epiſcopus, qui monitus litteris domni papæ Johannis recèns defuncti, & ſupplicante Martino abbate mo-
naſterii ſancti Andreæ montis Andaonenſis, quod Avenione nuper (*d*) ædificatum
diximus, confirmat eccleſias a prædicto Johanne papa eidem loco tributas, quæ
ædificatæ erant, vel ædificandæ in monte Tozonis: quæ confirmatio hoc anno facta
dicitur. Ejuſdem monaſterii baſilica conſecrata eſt anno MXXIV. & quidem menſe
Novembri, quo menſe & anno Stephanus quidam, civis haud dubiè Avenionenſis,
ejuſque conjux Garſinnis, prædia quædam in pago Nemauſenſi confetunt in dota-
litium eccleſiæ; itidemque Emma comitiſſa & Pontius ejus filius *maaſum unum in
Advenione* civitate. An tunc ſuperſtes fuerit Martinus abbas, litteræ hac de re da-
tæ non prodnnt. Ejus obitus in necrologio notatur pridie idus Julii. De ſucceſſo-
aibus ejus nihil ferè compertl habemus uſque ad ſanctum Pontium, ſuo loco lau-
dandum.

CVIII. Andaonenſi monaſterio datæ eccleſiæ.
(*d*) *lib.52. n.91.*

De Fructuarienſi apud Tantinates monaſterio ſupetiùs (*e*) actum eſt: cujus poſ-
ſeſſiones Heinricus imperator hoc anno (*f*) confirmavit ad preces Willelmi Divio-
nenſis abbatis, qui ejus rei causâ Heinricum adiiſſe traditur, atque obniaè petiiſſe
„ imperiali auctoritate corroborari monaſterium illud, ea propria hereditate fratrum
„ ſuorum, Gotfredi, Nitardi & Roberti in honorem ſanctæ Mariæ, ſanctique Beni-
„ gni martyris conſtructum: quod quidem cæſar auguſtus ſub ſua defenſione ſuſci-
„ pit, confirmans omnes ejus poſſeſſiones, quas in comitatibus Eporedienſi, Tau-
„ tinenſi, Vercellenſi, aliiſque habebat; atque adeò prædia illa, quæ Orto-Wil-
„ lelmus comes, filius Adalberti, nepos Berengarii regis, eidem loco intra fines
„ Longobardiæ dederat; necnon terras illas, quas habere debebat monaſterium ex
„ hereditate Roberti, viri quondam nobiliſſimi, ipſius abbatis Willelmi genitoris;
„ ad hæc poſſeſſiones, quæ ex paterno & materno jure debebantnt Orberto, filio
„ Gerardi & Otberti comitis nepoti, quando ipſe & pater ejus relicto ſæculo, ſu
„ ſuaque Deo ibidem facti monachi obtulerunt; denique cellas Aſtenſem, Nevigen-
„ ſem, aliaſque in Quaranta, Cavalliaca, & Paderno. Datum hoc anno MXTV.
„ indictione XTT. anno Heinrici imperatoris ab inita regia dignitate duodecimo.

CIX. Heinrici diploma pro Fructuaria.
(*e*) *lib.52. n. 34.*
(*f*) *Bibl. Sebuſ. p.309.*

Conſimile privilegium Bremetenſi monaſterio, inter Padum & Ticinum fluvios
ſito, obtinuit (*g*) a Benedicto papa Gottifredus abbas interventu Adalberti Epo-
rediæ marchionis qui Novalicienſes monachos ob Sartacenorum infeſtationes eò tranſ-
tulerat. Hoc diplomate pontifex confirmat omnes ejus loci poſſeſſiones ac cellas,
in his Pollentium cellam, quæ ab ejuſdem monaſterii fratribus recèns conſtructa
fuerat, eaſque cortes, quas Oddo & Arduinus marchiones & alii eidem monaſterio
contulerant. *Scriptum per manus Leonis notarii regionaris & ſcriniarii S. R. E. in
meaſe Februario, indictione* ATT. *anno Deo propitio pontificatus domni Benedicti ſum-*

CX. Bulla pro Bremetenſi monaſterio.
(*g*) *Ital. ſac. to.4. p.1429.*

mi pontificis & univerſalis octavi papæ in ſacratiſſima ſede beati Petri ſecundo, im-
ANN. CHR. 1014. *perante Domno Heinrico a Deo coronato magno imperatore anno primo.*

CXI. S. Juſtinæ abbatiſſa. (*a*) Cavar. *lib.2. p.48.*

Percelebri ſanctæ Juſtinæ apud Patavium monaſterio tunc præerat Johannes abbas, ſucceſſor Ingelberti, qui primus ab inſtauratione cœnobii, a Gauſſino epiſcopo facta per annos ferè quadraginta hunc locum rexerat, ubi Jacobus Cavacius (*a*) monachus in elegantiſſima ejuſdem cœnobii hiſtoria ſcribit. Defuncto Gauſſino epiſcopo ſuffectus Urſo Germanus, cœnobium novis donis ac tabulis provexit, adductus religione Johannis abbatis, qui divino cultui ac monaſticæ diſciplinæ apprime ſtuduit; ratumque eſſe juſſit antiſtes, quidquid Gauſſinus ejus deceſſor eidem loco contulerat, adjectis frumentariis molis quatuor in Rutrone, qui Bacebillioni apud Vincentiam miſcetur. Urſo ejus rei tabulas ſub anathematis ſententia edidit anno Heinrici regis decimo, accepti imperii primo. Johannes monachis præfuit ad annos ferè quinquaginta, iſque Leonem nonum pontificem maximum cœnobio cacepit, & ab eodem donis quibuſdam honeſtatus eſt.

CXII. Hugo Farfa abbas iterum ordinatur. (*b*) *ſupra n. 27.*

Hoc anno, ut in tabulis Farfenſibus legitur, Hogo abbas, qui ante annos quinque præfecturâ ſponte ceſſerat, denuo Farfæ rector ordinatur. Abdicatâ præfecturâ, receſſerat ad aliud (*b*) monaſterium, in quo ſtetit uſque ad hunc annum, quo Heinricus coronatus eſt imperator. Huic Romam accedenti obviam Papiæ occurrit, ſecutuſque eſt eum Ravennam uſque; ubi cum compellare cœpit imperator, ut abbatiam denuo reciperet; quod etiam Odilo abbas ei perſuadere conatus eſt: at Hugo acquieſcere noluit uſque ad ſynodum Romanam. Cùm in illa urbe demoraretur imperator, cunctis epiſcopis & abbatibus præcepit, ut indicem terum, quas eorum eccleſiæ amiſerant, quo pacto & a quibus occupatæ eſſent, ipſi exhiberent: quod Hugo pro Farfenſibus præſtitit, exponens imperatori, quâ ratione caſtellum Buccinianum a monaſterio in Creſcentii comitis poteſtatem veniſſet. Ubi Romam venit imperator, de alienato caſtello apud eum Hugo reclamare cœpit. Poſt multas demum altercationes Creſcentius & Johannes illud imperatori reddiderunt, quod imperator Farfenſibus illico reſtitui juſſit, ut mox fuſiùs exponemus.

CXIII. Odilonis iti. nera Romam.

Ex his intelligitur, Odilonem Cluniaci abbatem Heinrico regi adhæſiſſe in illo Romano itinere, quod non ſemel confecit. Jam illuc profectus fuerat pontificatu Gregorii V. & pœnultimo vitæ ſuæ anno Apoſtolorum limina denuo invifit, ut ea tum ſuum illis commenderet. De hoc vero itinere, quod nunc præſenti aggreſſus eſt, agit Jotſaldus in ejus vita, quod ipſiſmet auctoris verbis referre placet. *Eâ tempeſtate, quâ regnum Italiæ quidam nobilis Arduinus arripuerat, & illi magnus Heinricus, inter cæteros clariſſimus, regni monarchiam, conſentientibus Italiæ principibus, jam in eodem ſolo Italico poſitus affectabat; ſupra dictus pater tranſiens per Italiam, deveuit ad quamdam aquam, quæ uocata Papia præterfluens ab auſtrali parte, mutuato a ſe nomine dat vocari Ticinum. Hunc ergo feſtinanter tranſire cupiebat: ſed navigium deerat, quo tanta altitudinis flumen tranſvadari poſſet. Confidens itaque de Deo, cui totâ mente adhærebat, vocat unum ex famulis, cui nomen Vvol. veno, & in nomine Domini jubet eum per alta fluminis haud dubiè incedere. Mirum dictu! ſed tamen omnia poſſibilia ſunt credenti. Obedivit illico famulus, & ſubſequitur poſt eum dominus; & ita eam omni comitatu, abſque ſubſidio cymbæ, ſine aliqua læſione, Chriſto ductore, ventum eſt ad ripam ulteriorem.... Hoc cernentes, qui ibi aderant, putaverunt conſuetum aquæ tranſitum; & aſcenſit equi, id tentare conati ſunt: ſed priuſquam prima veſtigia ſonipedum ripam tangerent, pene ſubmergerentur, ac ſi confeſtim retro acti gradum preſſiſſent. Viſo tanto miraculo, unus ex circumſtantibus accurrit ad genua ſancti viri, orans, ut hoſpitio ſua domus uti dignaretur; cui vir beatus libenter aſſenſum dedit: vergebatur enim jam dies ad occaſum.* Huc ſpectat quod in ejus vita legitur: nimirum eùm vis Dei eum Heinrico rege, panllo poſt coronando imperatore, nativitatem Domini celebraret, contigiſſe, ut velamen menſæ ejus, artificioſè contextum, ſut quidam ſubriperet; quod ſubito languore correptus, reddere compulſus eſt. Conſimile miraculum in eadem orbe factum eſt in furem, qui equum viro Dei clam ſubduxerat. Aliud refertur de libro ſacramentorum ea equi lapſu in alpibus amiſſo, & poſt duos menſes inter nives integro reperto, quem Gauzerannus ſancti Eugendi abbas, cui traditus fuerat, poſt modum viro Dei reconſignavit. Mitto ſanationes in illis itineribus complures ejus meritis factas. Benedictus pontifex ſingulari affectu proſequebatur Odilonem abbatem: qui, cùm Romæ verſaretur, *habebat hoſpitium in monaſterio ſacræ puerperæ Virginis, quod eſt ſitum in Aventino monte, qui præ cæteris illius urbis montibus ædes decoras habens, & ſua poſitionis culmen in altum tollens, æſtivos fervores aurarum algore tolerabiles reddit, & habilem eu ſe habitationem facit.* Huic loco præerat Armo abbas, beato viro peculiari connexus amore, cujus in menſavionum meritis beati Odilonis divinitus auctum traditur. Denique, teſte Jotſaldo,

ea

ex quo hæc compendio retulimus, *lætabatur etiam urbs Roma, mundi domina, tanti viri contubernio frequentata sæpius, sanctorum Apostolorum amore & desiderio.* Pias illas peregrinationes malè interpretatus est Adalbero senior Landunensis episcopus in carmine ad Rotbertum regem, ejusque comitatum, utì armis instructum exercitum, irridet. Sanè ubicumque degebat, quòcumque procedebat Odilo, *tanta sequebatur eum frequentia fratrum, ut jam non ducem aut principem, sed re verâ putares esse archangelum monachorum;* quo nomine Fulbertus inter alios eum salutat: sed hoc erat argumentum reverentiæ, non deridiculi in sanctum virum, qui hanc frequentiam non affectabat. ANN. CHR. 1014.

Redeo ad Hugonis abbatis contentionem de castello Bucciniani, de quo insigne placitum (*a*) exstat in archivo Farfensi, ex quo præcipua in præsens delibare juvat. Cùm Romam advenisset Heinricus, & jam coronatus imperator in basilica beati Petri apostoli resideret ad jus suum cuiquo reddendum; ad eum accessit Hugo abbas, & de invasione prædicti castelli, a Crescentio & Johanne, germanis facta, graviter conquestus est. Citati ad placitum invasores: at solus adfuit Johannes, qui fratrem suum accersere superstedit; &, ut ambo in Urbe plurimùm auctoritate pollebant, eorum causâ, fortè etiam instinctu, commotio facta est Romanos inter ac Germanos; quare imperator litem ad apices joris dimere non potuit: sed, acceptâ virgâ, coram pontifice Hugonem abbatem de prædicto castello reinvestivit, ejusque rei exsecutionem eidem pontifici demandavit. Idem imperator Farfensibus, rogatu Hugonis abbatis, ablatas alias possessiones restitui curavit, in his ecclesias sancti Peregrini & sanctæ Mariæ cum suis adjunctis, in quibus comes Oderisius nuper monachos locaverat: quin etiam ex sua munificentia *districtum monasterii Sparzani* eis concessit. Hæc acta Romæ, antequam inde discederet imperator. Eo ultra montes revertso, Benedictus papa Crescentium monuit, ut illud castellum Farfensibus tandem restitueret: at ille vocatus præ contumacia se sistere coram pontifice recusavit. Hinc indignatus pontifex, cum multo comitatu ad locum se contulit, ubi Crescentius tum residebat: eique ex indulgentia injunctum, ut intra viginti dies se ibidem coram pontifice sisteret. Statuto die Benedictus ad judicium venit *ante castellum, quod dicitur Triburcam, in monte, ubi videtur stare arbor pirus;* & cùm ex equo descendisset, posito *faldistorio*, ad judicandum sedit, adstantibus plurimis judicibus, tam Romanis, quàm Langobardis: quos inter adfuere abbates; Johannes monasterii sancti Pauli, Johannes alter sancti Andreæ ad Clivum Scauri; item Johannes monasterii sancti Dionysii & sancti Silvestri; Adilelmus monasterii sancti Bonifacii, & Petrus abbas monasterii sanctæ Mariæ ad titulum Eudoxiæ, id est sancti Petri ad Vincula. Mox Hugo abbas adfuit cum suo advocato ad causam dicendam secundum legem Langobardorum. Citati atque tertium invasores minimè comparuere; quorum contumaciam non ferens pontifex, e sententia judicum, lectis Farfensium tabulis ac probatis, apprehensâ virgâ, denuo investivit Hugonem abbatem, impositâ multâ librarum auream centum in ipsius judicii infractores. Hoc placitum, cui judices omnes cum pontifice subscripsetunt, habitum est hoc anno, Benedicti pontificatus tertio, imperii Heinrici primo, indictione XII. die secundâ mensis Augusti. CXIV. Placita de quodam castello Farfense. (*a*) *V. Append.*

In Anglia Eoveshamense seu Eveshamense monasterium, per annos ab origine trecentos, varias (*b*) pertulit fortunæ vices. Post mortem Egvvini Wigornienſis episcopi ejus conditoris, decem & octo illi loco præfuere abbates: at mortuo Egvvino ultimo ex his abbate, facta est dispersio monachorum per Efulfum episcopum & quosdam laicos, eisque substituti canonici sæculares usque ad tempus regis Eadgari & Dunstani archiepiscopi, qui monachos illic restituerunt; sed post mortem Eadgari, his iterum pulsis subintroducti canonici per Alfervm principem Metciorum: tamesi quidam subinde abbates, at titulum sine re, hoc est sine redditu, retinuerunt. Dein locus variis paruit dominis, ex quibus Aldulfus episcopus Wigornienſis abbatiam a rege obtinuit. Tandem anno M XCV. rex Ethelredus ibidem monachos restituit, eisque præfecit quemdam monachum Ramesiensem, Ailfvvardum nomine, qui res monasterii dissipatas recollegit, & factus postea Londoniensis episcopus, hanc præfectutam nihilò minùs retinuit. CXV. Eveshamense cœnobium renovatur. (*b*) *Monastic. Angl. to. 1. p. 250. & seq.*

Apud Pictones hoc ferè tempore Willelmus comes & Aquitaniæ dux, regularem disciplinam in Carrofensi monasterio restituendam curavit, ejecto Petro abbate potentissimo, qui simoniacè, teste Ademaro, hanc præfectutam obtinuerat, & subrogato in ejus locum Gumbaldo *regulari Dei servo, abbate sancti Savini*, fortè successore Ariberti ejus loci abbatis, quem dux Willelmus iterum ac tertiò hac de re interpellaverat, ut tellantur ipsius Willelmi litteræ inter Fulbertinas (*c*) editas, quæ huc referri merentur. CXVI. Carrofi restauratio & abbates. (*c*) *Fulb. ep. 117.*

Do-

ANN. CHR. 1014.

Domno Ariberto ſancto & venerabili abbati, Guillelmus Dei gratiâ dux Aquitaniæ, proſperæ cuncta. Caritatem veſtram jam ſecundò interpellavi, ut mitteretis ad Karroſicum monaſterium quoſdam ex monachis veſtris, qui eſſent ferventes in obſervanda Regula ſancti Benedicti: quorum ſancta converſatio fratribus ipſius loci bonum præberet exemplum, & eorum abbatem faſce regiminis levaret. Quoniam verò meæ petitioni nondum aſqueviſtis, nunc quoque tertiò ad oſtium veſtræ caritatis pulſo, inſtar illius evangelici petitoris, amicum obnixè rogantis, ut, ſi non propter amicitiam, ſaltem propter improbitatem meam, accommodetis mihi quotquot habeo neceſſarios. Obſecro igitur vos in nomine ſanctæ Trinitatis, quæ Deus unus eſt, ut decem fratres ex collegio veſtri angeliſi ordinis mihi tranſmittatis, memores tandem illius apoſtolici dicti: ALTER *alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti. Valete cum omnibus veſtris.*

Præfectus, ut jam dixi, novæ coloniæ Gumbaldus abbas non diu præfecturam tenuit; ſiquidem anno M XVII. jam ſubſtitutus erat Goffredos, qui Carroſenſem baſilicam *majori amplitudine*, ut Ademarus loquitur, eo anno reædificare cœpit, & ipſe anno ſequente exſtinctus, ſucceſſorem ſortitus Hugonem, ad annos circiter ſeptem. Hugonem excepit Fulcherius, cujus tempore nova baſilica dedicata fuit.

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER QUINQUAGESIMUS-QUARTUS.

Ab Anno Christi 1015. *ad annum* 1021.

ANONYMUS auctor, qui librum scripsit de rebus gestis beati Meinwverci Paderbornensis, haud obscurè significat, Heinricum imperatorem in reditu ex urbe Roma post suam coronationem, cum domno Meinwverco episcopo, pauciſque familiaribus ad Cluniacense monasterium, *pro suæ religionis fervore & sitv loci* maximè *nominatum*, divertisse, ducente forsan Odilone abbate, qui ipsum in illo itinere comitatus fuerat; visuque ea comprobasse, quæ famâ referente de sacro illo cœnobio acceperat: tumque coronam auream pretiosissimam *ad missam, quæ de cathedra sancti Petri appellatur obtulisse*; & fraternitate monachorum humiliter petitâ & acceptâ, omnium fratrum precibus se commendasse. Ibidem, imperatore favente & opem in omnibus spondente, Meinwvercus episcopus ab Odilone & congregatione tredecim fratres ad constituendum vitæ monasticæ cœnobium impetrasse dicitur, iisque secum adductis, cum libra panis & potus, necnon regula, antiphonario & hymnario, in patriam statim revertisse: ubi capellam in honorem sancti Benedicti ad occidentalem Patherbruunæ civitatis plagam anno MXV. ædificare cœpit, quam XVI. kal. Martias anni insequentis dedicavit. Ægre id tulere monachorum æmuli, causati, monachos, pro notatione sui nominis, a turba & civitate remotos esse debere; cæterùm magis decere, ac congruere civitati, ut eo in loco sanctimoniales, aut clerici instituerentur. Contra Meinwvercus offendiculo infirmiorum esse posse muliebrem sexum; longè satius esse, ut clericis proximi essent monachi, quàm alii clerici. Ita enim fore, ut mutuò se se ad virtutem & pietatem animarent, & in divinis humanisque auxilio simul & consilio essent episcopo. His dictis Meinwvercus factum suum omnibus approbavit. Sic verò domum infirmorum capellæ sancti Benedicti eodem muro conjunxit, ut sacerdos altari affixus per muri fenestram infirmo communionem præbere posset. Porro ea his fratribus, quos Cluniaco adduxerat, Sigehardum cæteris abbatem præfecit, cui *quosdam pueros ministerialium & civium suorum regulari normâ imbuendos* tradidit, ut exemplo suo bonæ opinionis & sanctæ conversationis odorem longè latèque in populos spargerent: quæ tes optimi præsulis votis apprime respondit. Ejus studio & sollicitudine intra quindecim annorum spatium absolutum fuit monasterium, cujus clau-

ANN. CHR. 1015. I. Abdinchofen. se monasterium conditur.

ANN. CHR. 1015. clauſtrum quoties iutroiſſet, *relictis foris popularibus, aſſumptis gravibus & religioſis perſonis, quæ ſtebunt & ſua tegere, & aliena non publicare, clauſtrum intrabat; quod deinceps faciendum, tam canonum traditione, quàm ſuâ ruſtitutione mandavit.* Hactenus ex anonymo, qui non ſatis accuratè aſſecutus videtur tempus, quo Heinricus eum Meinvverco Cluniacum adiit. Certè non potuit illic adeſſe anno præcedente *ad miſſam* ſeu feſtum cathedræ ſancti Petri, quippe qui eo anno Romæ coronatus impetator VI. kaleud. Martii, iuſequentem paſchæ ſollemnitatem Papiæ celebravit.

II. Corbeiæ novæ reformatio. Non minori ſtudio Meinvvercus prolapſam in Corbeiæ-novæ monaſterio regulam diſciplinam inſtaurare curavit. id quemadmodum factum ſit, paullo aliter anonymus in actis Meinvverci, aliter chronographus Saxonicus refert. Rem ſic narrat anonymus. Poſteaquam monaſterium illud a Ludovico Pio conſtructum, & a Baduradó Parhetbrunnenſi epiſcopo dedicatum fuerat, temporum decurſu ut religionis, ita poſſeſſionum profectu ſuccrevit. Sed cùm deliciæ, ex divitiis natæ, vigorem diſciplinæ reſolviſſent; Meinvvercus epiſcopus, in cujus parochia ſitum erat, eò ſe contulit, ut ſecundùm canonicam auctoritatem emendarer, quod contra regulam & bonos mores irrepſiſſe animadvertiſſet. Verùm cum grandi ſua, ſuorumque injuria repulſus Heinricum adiit, obtinuitque ab eo, ut, Walâ abbate depoſito, alius, nomine Drutmatus, per quem religio clauſtralis illic reformaretur, ei ſuccederet; quæ res ita epiſcopum monachis exoſum reddidit, ut eccleſiæ cuſtos, Boſo nomine, ſacra ibidem celebrare volenti, libertatis & privilegii ſui obtentu, ornamenta neceſſaria ſubtraxerit, cauſatus ei non licere abſque ſuo permiſſu illic divina celebrare. De hac injuria queſtus tum ad fratres, tum ad populum antiſtes Boſonem ad ſatisfactionem vocavit: quem tertiò vocarum, ſed venire recuſantem, ad tribunal Chriſti poſt mortem citavit; ſicque loco diſceſſit; quem abbas, ſcilicet Drutmatus, cum fratribus Parherbrunnam proſecutus, plenam reconciliationem obtinuit, non tamen pro eo, qui contumeliam ei fecerat, cui ſæpe & multùm rogatus veniam indulgere detrectavit. Hæc ferè anonymus: nunc quo pacto id referat chronographus Saxonicus, videamus.

Reverſus ex Romano itinere Heinricus, Corbeiam venit ad viſitandos fratres, quorum vita & mores ipſi haud quaquam placebant, eoſque imperiali auctoritate corrigere tentavit: at plerique, quaſi patrum inſtituta defendentes, ejus voluntati præfractè reſtiterunt, eòque progreſſi ſunt, ut malè rebelles, quoddam veluti pugnæ genus contra imperatorem paraverint. Quid deinceps actum ſit, inquit chronographus, magis eſt ſtupendum, quàm ſtilo commendandum. Hæc ille ad annum præcedentem: hoc verò anno idem habet quod Ditmarus; nimirum cùm ad Immedeshuſen in vigilia pentecoſtes veniſſet imperator, illic cum antiſtite Meinvverco hanc ſanctam ſolemnitatem feſtivè peregit. Ibi Wala Corbeienſis abbas, qui priùs ab officio ſuo ſuſpenſus fuerat, deponitur, & cœnobii privilegia & conſuetudines, quæ a Ludovico auguſto dante iuvaluerant, ab imperatore muruntur, & ex Lauresbamenſi monaſterio Drutmatus ſine fratrum conſenſu abbas aſſignatur. Hic eadem hebdomadâ illue acceſſit: quo præſente, Corbeienſes vitam ſuam, quæ cunctis pæne monachis exemplum præbuerat ex hoc vileſcere gementes, omnes, novem exceptis, flentes diſceſſerunt: quod Liudolfus venerabilis abbas futurum olim prædixerat; ſed multis, iterum Dei gratiâ converſis, magis placuit ſe ſubdere inſtauratæ regulari diſciplinæ, quàm miſerabiliter in ſæculo vagari. Sunt qui putant, tantos motus cacitatos fuiſſe ob defenſa monaſterii privilegia, nec aliam ob cauſam depoſitum fuiſſe Walam ſen Walonem, virum alioqui pium, quàm quod Meinvverco, monaſterii libertatem opprimere volenti, obſtitetir, ob idque malè apud imperatorem audierit. Huc ſpectat Chriſtiani Paullini pro Walone apologia. Non diſſimulat tamen annaliſta Corbeienſis, ſub Walone abbate rigorem diſciplinæ aliquantulo remiſſiorem fuiſſe: at ſubdit, Walonem injuſtè a Meioverco depoſitum fuiſſe, quòd jura & privilegia ſua conſtanter defendiſſet; eumque apologiam pro ſe ſcripſiſſe, quam ſummo pontifici & prælatis Ordiois noſtri miſerit. Inter ea diſperſam fuiſſe totam congregationem in varia monaſteria, paucis remanentibus, & mutatimnem hanc deploraturibus: Drutmarum verò, e Laureshamenſi monaſterio accirum ab Imperatore, virum alioqui pium & doctum, Corbeiæ prælatum, ſpiritualia & temporalia diligenter curaſſe.

III. Werthinenſes abbates. Idem chronographus tradit, hoc ipſo anno Redbaldum Wirdunenſem ſeu Werthinenſem abbatem, qui Werinberto hoc ſæculo ineunte ſucceſſerat, in vigilia paſchæ obiiſſe, ejuſque in locum electum fuiſſe Hetthenricum ejuſdem cœnobii præpoſitum, cui apud *Caſſulam* oppidum imperator, cum conſilio Heriberti Colonienſis archiepiſcopi, *Voirdunenſe* monaſterium commendavit. Hinc corrigendus Bucelinus qui Hetthentici præfecturæ initium ad ſeptem annos differt. Hic abbas poſt bieu-

nium

nium Wetthinæ excepit Heinricum imperatorem, qui pentecosten ibidem celebravit. De sancto Bardone Hettbentrici successore iuferius agendum. In eodem chronico Saxonico legitur, Giftam, filiam Lotharii Waldbickensis, matrem Heinrici marchionis XXV. kal. Septembris hoc anno obiisse, ac sepultam fuisse in monasterio, quod Suinvordæ ipsa exstruxerat. ANN. CHR. 1015.

IV. Adelheidis abbatissa Vilikensis obit.

Sub idem tempus Adelheidis Vilikensis abbatissa revisit Colonienſe sanctæ Mariæ cœnobium, cui etiam præerat. Cùm illic versaretur, die festo sancti Blasii post cœnam correpta est periculoso guttaris morbo, quem post completorium signis, ne silentium a regula rigide præscriptum violaret, cuidam sorori sibi familiari, Idæ nomine, iudicavit. Illa nullum esse periculum reputans, ad lectulum se recepit: at Adelheidis mortem sibi imminere certa, petiit *monasterium*, id est ecclesiam, ubi precibus horas matutinales prævenit. Primâ luce missam sibi celebrari mandavit, *in qua se dominici corporis & sanguinis sacramento munivit*, sanctumque Hetebertum (is Colonienſis archipræsul) de instante sibi morte certiorem fieri curavit: quo nuntio magnopere consternatus est vir Dei, qui ipsi indissolubili caritate semper adstrictus fuerat. Vilikensibus quoque fororibus pia mater se quidem morbo, sed modico (ne illas immoderato mœrore affligeret) teneri per nuntium significavit, easque ad se quantocius visendam invitavit: quod cùm illæ, imminentis mortis nesciæ, in crastinum distulissent, eam mortuam invenerunt. Tantæ matris jacturâ supra modum afflictæ, unum sibi solatium supereſſe ratæ, si saltem ejus corpus in suum monasterium deferendum obtinere possent; archiepiscopum multis precibus & lacrymis hac de re interpellarunt; qui demum exoratus sacrum illud depositum eis concessit, quod intra claustra monasterii, ubi illa vivens mandaverat, sepulturæ tradunt, non multò post in ecclesiam translatum; ubi miracula non pauca facta perhibentur. In his nobilis quidam, *pro pœnitentia cujusdam capitalis criminis ferretis nexibus apostolicâ auctoritate ligatus*, ad sanctæ Virginis tumulum nexibus divinitus solutus fuit, ut testatur Berta ejusdem loci sanctimonialis, Adelheidis æqualis, quæ librum de rebus ab ea gestis haud inconcinnè composuit. Distractæ hinc inde sacræ ejus reliquiæ nuperis hæreseos cladibus, quibus locus iste omnino attritus fuit: instauratus, ut licuit, ab Amœna Margarita, quæ nobilibus canonicabus ejus loci post illas clades præfuit.

V. Gemblacо acta donatio.

Commissâ hoc tempore pugnâ apud Floriuas inter Lambertum Lovanienſem comitem, filium Ragineri Longi-colli, & Godefridum Lotharingiæ ducem: cæsoque in illa pugna Lamberto, ejus conjux Gerberga, ut defuncti animæ remedium salutare procuraret, perennes pro eo preces in monasterio Gemblacensi, cujus ipse comes defensor fuerat, persolvi curavit. Ejus rei causâ, annuente filio suo comite Henrico, feudum proprietatis suæ, Tortosam dictum, Gemblacensibus contulit: quod postea comes permutavit, datis aliquot mansionibus, quas Gemblaci jure beneficii a rege habebat. Abbas autem Olbertus, *sciens* (a) *monachorum esse, ut labore manuum vivant ex patrum & apostolorum exemplo; continuato cum fratribus labore, secundùm quod necessitas paupertatis exigebat, & voluntas obedientiæ suadebat*, in opportunis ipsius prædii locis factis æstuariis, vivaria ad recipiendos pisces construxit, quod fratrum usibus maximè profuit.

(a) *Spicil. tom. 2. p. 523.*

VI. S. Vitoni res confirmatæ.

Noviomagi ad Rhenum cùm demoraretur Heinricus augustus, Heimonis Virdunensis præsulis interventu res sancti Vitoni monasterii singillatim confirmavit; in his quidquid Godefridus & Herimannus comites eidem cœnobio contulerant, nec non comes Leitardus, qui *monachus* ibibi *factus* dedit in pago Vabrensi, in comitato de Casterel, prædium Ballodium dictum cum villa Helva. His omnibus quædam de suo adjecit imperator, nempe dimidiam partem telonei, monetæ, & totius debiti, quod ad jus suum attinebat apud Mosomum; & quidem per interventum Hermanni comitis, cujus beneficium antea fuerat. *Actum Noviomago* hoc ipso anno, sed sine diei designatione. Nulla hic mentio Richardi abbatis, qui fortè emendando laudi Amandi monasterio occupatus erat, vir maximæ apud imperatorem auctoritatis. In eodem diplomate memoratur *Villare in comitatu Staduensi super fluviam Asuam* (*) qui locus conducere potest ad illustrandum pagum Stadonensem. Legimus aliud ejusdem imperatoris præceptum absque chronicis notis, in quo fidelis ejus Litardus, „ comes nobilissimus, superni inspiratione consilii divinitus afflatus, vitæ quoque „ melioris desiderio accensus, favente secundùm votum ipsius imperiali consensu, „ sancti Vitoni *tonsuratus se contulisse dicitur monasterio, & ne vacuus ad aram Domini veniret, præobtulisse de possessione sua eidem monasterio prædium Ballodium in pago Macensi*, scilicet mansum indominicatum cum ecclesia integra: quod imperator ratum habet. Ex quibus intelligitur, Leitardum comitem anno præcedente factum fuisse monachum, si quidem jam Heinricus imperator erat, cùm ejus donationem comprobavit. Eodem ferè tempore Arnulfus miles de Harconis-castello factus est mo-

(*) *Forte* Litardus comes factus illic monachus.

ANN. CHR. 1015. VII. Humbertus monachus Mediani-monaſterii.

nachus apud ſanctum Paulum, ſcilicet Virduni, ut Richardus abbas in quadam charta teſtatur.

Tunc temporis Hardulfus abbas Mediano-monaſterio præfectus erat, ſub quo Humbertas, poſtmodum rebus geſtis & cardinalitiâ dignitate inſignis, litterarum ſtudiis, *ſub monachali habitu* hoc anno ibidem oblatus, imbuitur, ut Johannes de Bayone in hiſtoria illius monaſterii teſtatur. Hardulfo abbati poſt annos quatuordecim ſucceſſit Nortberrus abbas. Humbertum non Burgundionem, ſed Lotharingum fuiſſe innuit Lanfrancus in commentario, quem contra Berengarium ſcripſit, eumque virum religioſum, fide chriſtianâ, ſanctiſſimiſque operibus & doctrinâ decoratum fuiſſe dicit: qui ſic vixit, ut *de fide vel doctrina ejus nec ſaltem ſiniſtræ ſuſpicionis fama aliquando exorta ſit*.

VIII. S. Præjecti monaſterio donatio facta. (*a*) *Hemeré prob. p.* 34.

Superſtes erat ſaltem ad hoc uſque tempus Albertus ſecundus comes Viromandenſis, idemque ſancti Quintini martyris baſilicæ dictus abbas & rector, qui hoc anno donationem cujuſdam prædioli, (*a*) apud Rodulfi-curtem ad Fraxinum, a quodam ejus ſervo, Firmato nomine, factam ſuburbano ſancti Præjecti monaſterio, confirmavit cum matre ſua Ermengarde & fratre ſuo Ottone. *Actum prope vicum ſancti Quintini, die kal. Febr. anno dominicæ incarnationis* MXV. *regnante rege Rotberto nono decimo anno*, inito a morte patris. His litteris poſt prædictos Albertum, matremque ac fratrem ejus ſubſcribunt Vivianus decanus, aliique canonici baſilicæ ſancti Quintini: cujus loci Dudo (*b*) canonicus hoc ipſo anno a Richardo ſecundo Nortmannorum duce confirmationem obtinuit earum eccleſiarum, quas pater ipſius Richardus, *in Calcii* (*) *comitatu ſitas*, olim ſancto Quintino donaverat: quæ confirmatio ſancita eſt ſub pœna quadraginta auri librarum, quorum vigiuti *regi Francorum* perſolvat infractor, ducique Nortmannorum æquè vigiuti. *Actum eſt autem anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* MXV. *indictione* XIII. *regnante Rotberti* XXVII. *hoc præceptum Rodomagenſi civitate, in nativitate genitricis Dei Mariæ*. Huic præcepto poſt Richardum apponuntur ſigna matris ejus Gonnor, nepotis ejus Judith, Richardi filii Richardi, Willelmi comitis, Rotberti archiepiſcopi, Hugonis Ebroicenſis epiſcopi, & aliorum. Quæ ideirco retulimus, ut appareat, necdum hoc anno decanum fuiſſe baſilicæ ſancti Quintini Dudonem, qui libros tres de geſtis Nortmannorum Adalberoni Lauduneuſi epiſcopo jam decanus nuncupavit, inchoatos biennio ante mortem Richardi primi, anno milleſimo-ſecundo mortui, cujus rogatu hos aggreſſus eſt, eoſdem proſecutus poſt ejus mortem ad preces Richardi ſecundi ejus filii & Rodulfi comitis. Non mirum itaque, ſi hic Richardus tam facilè Dudonis precibus aſſenſit, prædictam confirmationem poſtulantis. Hæc paullo extra lineas.

Dudo decanus S. Quintini. (*b*) *id. in corp. p.* 107. (*) *de Caux.*

IX. Alberti comitis funeſta mors. (*c*) *Chron. Cameracenſe, p.* 63. *c.* 23.

De Alberto comite ſuperiùs memorato Baldericus (*c*) rem narrat memorabilem, a rebus noſtris haud alienam. Hic totus nequitiæ deditus, maximè linguæ vitiis; juſto Dei judicio tandem gravi & intolerabili morbo percuſſus, monente Waleranno monacho, qui ſub Richardo abbate Humolarienſis ſanctæ Hanegundis monaſterii tunc præpoſitus erat, poſtmodum ejuſdem loci abbas, *falſam pœnitentiam tadait, poſtea ſub monachali habitu Deo ſerviturus. Tonſo capite, aſſumto habita, aliquantiſper convaluit*; moxque in priſtina relapſus vitia, conſilio matris, aliorumque ſatorum, *qui hoc eum p.r inſaniam feciſſe dicebant*, militari *chlamyde iterum ſumtâ, mutavit cucullam*. Statim verò rurſus eatiemo corripitur morbo, & lingua ejus, criminum præcipuam inſtrumentum, divino quodam igne conſenſa eſt. Cùm hora ejus eairas inſtaret, *ſtatit canonici* (ſic idem Baldericus loquitur) *corpus Domini detulerunt, quod cùm guſtaſſet*, moa in hæc extrema verba ſpiritum exhalavit: *Ferrum*, inquit, *quod mihi clerici detulerunt, me occidit*. Sub hæc advenit Waleranus monachus, & lingaam ejus, *uſque ad palatum crematam*, matri ae fratri, cæteriſque adſtantibus monſtravit; idque poſtea Gerardo Cameracenſi epiſcopo narravit. Hic eſt Waleranus abbas Humolarienſis monaſterii, a Richardo Virdunenſi abbate inſtituras, cujus rogatu (*d*) Otto Viromandenſis comes, Alberti prædicti frater ac ſucceſſor, conventionem (*e*) quamdam, eum hominibus villæ Lanriaci ab eo factam confirmavit; necnon donationem olim factam a Lantberto ſancti Quintini ſignifero & caſtellano, qui monachum ibidem ſe devoverat.

Waleranus abbas Humolarienſis. (*d*) *V. lib.* 49. *n.* 97. (*e*) *Hemeré prob. p.* 35.

X. S. Benigno remiſſæ præſtationes. (*f*) *Spicil. to.* 2. *p.* 450.

In villis ſancti Benigni præſtationes quædam, quæ *ſilvamenta* dicebantur, certis dominis pendi ſolebant. Has omnes (*f*) ſancto Benigno remiſit Rotbertus rex, veruitque, ne deinceps a quoquam exigerentur: quod donum, ſuper altare ſancti Benigni poſitum, laudaverunt Conſtantia regina ejus conjux, & filii Heinricus, tunc Burgundiæ dux, atque Rotbertus frater, qui illi ſucceſſit. Poſt eos in authentico appoguntur ſigna *Lamberti epiſcopi*, ſcilicet Lingonenſis, *Gotfredi epiſcopi*, nempe Cabilonenſis, *Hugonis comitis & epiſcopi* Autiſiodorenſis, *ejuſdem loci proviſoris*, *Azelini Laudunenſis præſulis*, qui & alio nomine Adalbero cognominabatur; *Boraldi epiſ.*

piſcopi Sueſſionenſis, *Ottonis Matiſconenſis comitis*, & *Raynaldi Nivernenſis comitis*. *Data* VIII. *Kal. Februarii*, *anno ab incarnatione Domini* MXV. *indictione* XIII. *epactâ* XVII. *regnante Rotberto* XXVIII. *anno*. *Actum Divione feliciter*. Ex his intelligitur eo tempore jam fato functum fuiſſe Brunonem Lingonum epiſcopum, cujus ſucceſſor Lambertus præmiſſa diplomati ſubſcripſit occurrit. Favet breve chronicon (*a*) apud Labbeum, ubi *Bruno Lingonenſis præſul eximius*, & *pauperum Chriſti tutor & defenſor piiſſimus*, hoc anno obiiſſe traditur. Emendandus proinde chronographus Benignianus, qui Brunonis obitum differt in annum ſequentem. Ex his facilè intelligitur, Rorbertum tegem jam tum in gratiam recepiſſe Willelmum abbarem & monachos Divionenſes, quibus infenſus fuerat (*b*) ux eo, quòd Willulmus Brunoni Lingonum epiſcopo, regis conſiliis adverſuuti, faveret. Hioc rex Reomaenſem abbatiam abſtulit Willelmo: qui veritus, ne quid ſui causâ Benigniani monaebi a rege paterentur, eos in diverſa loca diſperſit, paucis tantùm ad loci cultum & cuſtodium relictis enm Odilone Cluniaci abbate, Regi acceptiſſimo, qnem ud hoc Willelmus accerſierst, ne quid rex contra locum ſanctum moliretur. At rex, ut erat benigniſſimus, ubi monachos ſui causâ diſperſos cognovit, magnopere doluit, eoſque quantocius revocari juſſit.

ANN. CHR. 1015.

(*a*) *Labbe tom. 2. Bibl. p. 294.*

(*b*) *Spicil. to. 2. p. 455. & ſeq.*

XI. Iago abbas S. Petri Vivi.

Hoc anno Senonum urbs Rotberto regi traditu eſt; tumque Rainardus monaſterii ſancti Petri abbas deceſſit, qui monaſterium inſtauruit, variâqun ſupellectile ecclefiam (*c*) exornuvit, &, quod præſtantius eſt, regulari tramitu monachos inſtrui, & liberulibus diſciplinis informari curavie. Laudarur u Trithemio in chronico Hirſaugienſi. Huic ſucceſſit Ingo, qui jam ubbas etat ſancti Murtini Maſciacenſis, & ſancti Germani Pariſienſis, regis quoque conſanguineus. Ejus tempore HLudovicus comes (*d*) Alemannorum, orationis causâ profectus ad ſancti Miebaelis Periculum, rnverſuſqnu Senonas uſque, morbo tentatus, monaſticum illic habitnm induit, pièque migravit, collatis poſſeſſionibus, quas in villa Ariſeurti habubat, & pallio uno, quod palliam HLudoviel a poſtaris dictum eſt.

(*c*) *Odoran. loc. Cit. p. 639.*

(*d*) *Spicil. to. 2. p. 740.* Ludovicus comes illic monachus.

Puellare monaſterium pagi Cenomannenſis, vocabulo Tuſiacum, condiderat ſæculo octavo ineunte Berarius epiſcopus, quod bellorum ſubinde procellis lubefactatum, penituſque demum everſum jacebat uſqun ad hoc tempus, qno Hugo de Monte Dubleili (*), ſavente Hugone comite, illud denuo excitavit pro monuchis, quibus quumdam monachum, haud dubiò ſancti Petri de Cultura, nomine Hurmentum, abbatem præfecit, & ab Aveſgaudo epiſcopo ordinuri curavit *per deprecationem domni abbatis Ingelbaudi totiuſque congregationis ejus*, ſcilicet ſancti Petri de Cultura. Liberu fuiſſe videtur hæc abbatia ſub tribus abbatibus, videlicet Hermento, Sevino & Goſcelino: ſed tandem Arnaldi epiſcopi pontificatu, redacta fuit in cellam conventualem, quæ ſancti Vincentii ejuſdem urbis monaſterio ſubjecta eſt.

XII. Tuſiacum monaſterium inſtauratur.

(*) *Montdoubleau.*

Majus-monaſterium tunc procurabat Ebrardus ſeu Evvrardus abbas, cujus loci terram, monaſterio propinquam, quæ Portus ſeu Capellu ſancti Bartholomæi dicitur, celluſque circumpoſitas vexabat Odo comes: ſed tandem, adhortantn Hugone arebiepiſcopo, lirteris ſuis ſe ab injuriu deinceps temperaturum hoc anno ſpopondit. Idem abbas in curia ipſius Odonis comitis & Hugonis archiepiſcopi decretum obtæuit contra quemdam vicarium, qui vice comitis judicium exercebat, Tedaſium nomine, qui injuſtas conſuetudines ab hominibus Majoris monaſterii exigebat, contru quam *a tempore Odonis ſenioris comitis, ſeſſe Gualtero Turonenſis civitatis civi, a Corbonæ definitæ fuerant, & a patre ejuſdem Tedaſii* dimiſſæ; ſtaturumque eſt, *ut unusis vicarie, quas Tedaſius reclamabat in terra ſancti Martini, irrita eſſent, niſi ex quatuor cauſis, ſcilicet rapto, incendio, banno & furto*: ita ut *ſi colibertus in aolibertum, in terra ſancti Martini confiſtens, aut ex aliis poteſtatibus ſancti Martini, pro aliqua cauſa advenieus neglexerit, aut qualemcumque foris facturam fecerit; nec Tedaſius, nec ullus vicariam habeat, ſed omnia in poteſtate abbatis & monachorum jam dicti loci conſiſtant*. Aliu ejus decreti minutiora prætereo. *Hac verò definitio & terminatio vicaria eſt a ripa Ligeris uſque ad terminum terræ Vindocinenſis*. Subſcriptu ſnnt nomina Odonis comitis, Hugonis archiepiſcopi, Gnanilonis archicluvis, Ganfredi vicecomitis, Gaufredi filii ejus, Harduini filii Corbonis, & aliorum, ſed abſque notis chronicis. Guanilo ſeu Wanilo theſanrarius ſæcularis erat, *in* collegiatæ ſancti Martini eccleſiæ ſub Herveo nunc urchiclavo: cujus Wunilonis nxor nomine Agnes, quaſdam vineas, apud *Vitrey* prope monaſterium ſitas, monachis ceſſit, reſervato ſibi uſu-fructuario. Ad hæc eidem Ebrardo abbati, ejuſque monachis Aluuus dux Brittonum partem prædii ſui de Servum liberaliter donat, uſſentientibus Eudone fratre ducis, atque eorum matre Advisâ, cum Gualtero Numnetenſi epiſcopo, in cujus parochiu indubiè hoc prædium ſitum erat.

XIII. Odonis comitis littera pro Majori-monaſterio.

Annum regni viceſimum agebat Rodulfus rex Burgundiæ Transjoranæ, cùm peten-

ANN. CHR. 1015.

te Irmingarde (*a*) reginâ conjuga suâ, necnon fratre suo Burchardo Lugdunensi archiepiscopo, sancti Andreæ Viennensi monasterio, cui tum Hugo abbas præerat, restituit ecclesiam sancti Symphoriani in Septimo, cum dote, decimis, & offerendis, sicut ipsius patet rex bonæ memoriæ Chuonradus & genitrix Mathildis eam dederant. Addit Rodulfus quidquid Constantius in valle Orteusi pet donum Aimoini seu Aimoini abbatis ædificaverat. *Data pridie idus Aprilis, anno incarnationis Domini* MXV. *regnante domno Rudolfo rege anno vicesimo. Actum Aquis.* Ermengardis regina Rodulfi regis secunda uxor erat; nam prima Agildrudis (*b*) vocabatur.

XIV. S. Andreæ Viennensi quædam restituit.

(*a*) *Spicil. to. 13. p. 176.*

(*b*) *ibid. p. 172.*

Post mortem episcopi Vencientis, cujus nomen ignoratur, electus est in ejus locum Durandus, tum abbas sancti Eusebii monasterii Aprensis, de cujus origine in superioribus (*c*) egimus. Hic, quia rudes & totius boni ac religionis expertes illius terræ homines noverat, quemdam fratrem, prædicti cœnobii monachum, Pontium nomine, comitem sibi adscivit: qui ambo monasterium sancti Veruni in territorio Cagnensi, ubi Carolus-Magnus ecclesiam beatæ Mariæ, quam *Deauratam* vocabant, exstruxisse ferebatur, loco ad mare opportuno, ad fluviam Lupi, prope castrum Cagnæ construxerunt, omnimodâ libertate priùs eidem loco a principibus illius regionis concessâ. Pontius abbas primus diu rexit hoc monasterium, cujus ecclesia beatæ Mariæ, sancto Johanni-Baptistæ ac sancto Veteno confessori nuncupata erat.

XV. Durandus episcopus Vencientis monasteriam S. Verani condit.

(*c*) *lib. 53. n. 45.*

Hoc anno Arduinus marchio Eporediæ, qui se regem contra Heloticum imperatorem ferebat, regni titulo abdicato, factus est monachus: cujus rei causa non una assignatur. Sigonius scribit, Ardoinum, Heinrici absentiâ erectum, ingenti collectâ militum manu, Vercellas occupasse, Novariam obtidione, Comum oppugnatione, atque ad extremum Mediolanum ipsum hostilibus incursionibus pressisse, ac demum, ut archiepiscopum sibi infestum propriâ afficeret contumeliâ, mortuo Astensi episcopo Ardericum, Manfredi Astensis marchionis fratrem, pro arbitrio suffecisse, eumque Romam consecrandum misisse: quâ injuriâ offensus archiepiscopus, exercitu Astæ admoto, novum episcopum & marchionem ad deditionem compulerit: quod ubi rescivit Ardoinus, extemplo præ nimio animi dolore regno se abdicaverit, atque ultro in monasterium Fructuariæ in agro Tautinatium se abdiderit. Hæc Sigonius: at chronographus Saxonicus, nondum editus, rem sic narrat. *Interim Harduvigus, nomine tantùm rex, perdità urbe Vercellis, quam, expulso Leone episcopo diu injustè tenuerat, infirmatur, radensque barbam & monachus factus,* XII. *kal. Novembris obiit, sepultus in monasterio*, scilicet Fructuariensi. Attamen in necrologio sancti Benigni Divionensis ad 12. kal. Januarii *Ardoinus rex & monachus* obiisse traditur.

XVI. Arduinus regi fit monachus.

Eodem anno Atto comes, filius Attonis comitis, & Berta comitissa ejus uxor, Atherii itidem comitis filia de salute animæ suæ solliciti unanimi ec mutuo consilio monasterium sub titulo sancti Nicolai ad Ostia in comitatu Camerino, ubi a priscis temporibus ecclesia in honorem sancti Michaëlis ædificata erat, construxerunt, ac *liberaliter dotaverunt*, eâ mente, ut *cum spiritualibus fratribus secundùm conversationem beati Benedicti abbatis mores* suos instituere velerent; ibique dominam Petrum, filiam Erisolde, abbatem constituerunt, tali monasterio concessâ libertate, ut sub nullius potestate esset, *nisi solius Patris, & Filii, & Spiritus-sancti, cui omnia subjecta sunt.* Actum anno ab incarnatione Domini MXV. mense Februario indictione XIII.

XVII. S. Nicolai monasterium Camerinense condiuit.

ANN. CHR. 1016.

POstero anno millesimo sexto-decimo Rotbertus rex Francorum Romam ad limina Apostolorum profectus videtur. De hoc itinere agens Odoramnus (*d*) ait contigisse, ut, dum rex Urbem preteret, Constantia regina, quâ cum Hugone *filio parvulo*, in villa pagi Senonensis Tillo remaneret: quo comperto Berta regina, quæ dudum causâ consanguinitatis a rege separata fuerat, regem subsecuta sit, spe adducta, fore ut faventibus quibusdam aulicis, regio thalamo pontificis decreto restitueretur: quæ res cùm Constantiæ reginæ grandem metum incuteret, sanctus Savinianus in somnis ei apparuit, jussitque bono animo esse; brevi eam, Deo propitio, hoc metu liberandam. Reginæ verò quis esset Savinianus ignoranti, Theodeticus quidam, qui in Senonico sancti Petri monasterio nutritus fuerat, post reditum regis futurus Autelianorum episcopus, Constantiæ infit: Savinianum esse primum Senonum episcopum & martyrem, cujus corpus in monasterio sancti Petri honoraretur. Mox ille, simul cum filio, sancti Petri limina petisse dicitur, multisque precibus & lacrymis se sancti Saviniani patrocinio commendasse; cujus votis brevi effectus respondit: nam rex tertiâ post hæc luce ex Romano reversus itinere, Constantiæ majori affectu edhæsit; cujus beneficii regina haud immemor, sancti

XVIII. Rotberti rex Romam. (*d*) *Chron. to. 2. p. 639.*

cor-

corpus, quod antea plumbo dumtaxat inclusum fuerat, auro gemmisque exornari curavit, rege per Odoramnum monachum, qui hæc scripsit, id exsequente, & suppetias ad id opus, id est aurum, argentum & gemmas, conferente: quibus peractis, Leothericus archiepiscopus sacrum corpus in novum loculum transmutavit. Paullo ante id tempus Leothericus, *adhuc vivente abbate Rainardo*, quem anno superiore decessisse diximus, sanctorum Savitiani & Potentiani corpora reperetat, eaque *lucellis plumbeis* recondiderat, Clario (*a*) monacho testante.

ANN. CHR. 1016.

(*a*) *Spicil. to. 2. p. 738.*

Quo tempore, quove consilio Romam adierit Rotbertus, non omnino exploratum. Vero propius est, hoc iter solâ devotionis causâ ab eo susceptum fuisse; nisi quis putet, id factum eo animo, ut Bertam, quam ægrè dimiserat, per Benedictum papam resumere sibi liceret; & ex condicto Bertam hoc in itinere ipsum subsecutam fuisse. Tempus verò hujus itineris colligimus ex apostolicis (*b*) literis, quas pontifex Gallicanis episcopis pro Cluniacensi monasterio scripsit contra ejus vexatores, quorum deprædationes *ex reclamatoria legatione* Odilonis abbatis intellexerat *in præsentia Dei devoti domni Rotberti regis Francorum, principumque ejus & optimatum, qui cum eo venerant ad limina Apostolorum*. Jam verò tempus scriptæ hujus epistolæ, quæ *kalendis Septembris* data dicitur, conjicimus tum ex nominibus Gallicanorum episcoporum, quibus inscripta est; tum ex tempore receptæ a Rotberto Senonum urbis, tum ex tempore pontificatus Theoderici Aurelianensis episcopi, tum denique ex ætate Hugonis Rotberti & Constantiæ filii adhuc *parvuli*, necdum regis, quo nomine anno insequente insignitus fuit. Unus ex episcopis, quibus inscripta legitur epistola, est Lambertus Lingonum antistes, cujus decessor Bruno anno præcedente obierat, & quidem tertio kalendas Februarii, ut in necrologiis sancti Benigni & sancti Germani Parisiensis notatur. Deinde in persistate Rotberti regis tunc erat Senonum civitas, ad quam scilicet liber erat Constantiæ reginæ aditus: quæ urbs non ante annum superiorem (*c*) in regis potestatem venit.

XIX. Bulla pro Cluniaco.

(*b*) *Conc. to. 9. p. 811.*

(*c*) *Spicil. to. 2. p. 738.*

Theodericus ex castro Theoderici in Briegio ad Matronam, parentibus genere claris & præpollentibus ortus, Sevvinum Senonum archipræsulem, & Rainardum sancti Petri in eadem urbe abbatem consanguinitate attinuisse traditur. Ejus rei causâ Rainardo ipsius *avunculo* in eodem cœnobio liberalibus studiis imbuendus committitur, indequa in curiam Rotberti regis accersitus, post ejus ex Urbe reditum in locum demortui Fulcoois Aurelianorum episcopi regiâ auctoritate inductus est, obsistente Odolrico clerico, magnopere infesto, qui eumdem episcopatum ambiebat, & sinistram de Theoderico ubique spargebat opinionem. Hac prævecatus Fulbertus Carnutum præsul eximius, cùm ad ejus ordinationem invitatus fuisset, varias (*d*) ei opposuit causas, quarum duæ præcipuæ: una, quòd Aurelianensis ecclesia ob crimen homicidii tunc interdicto supposita esset: altera, *proscriptio refragantium clericorum, & extorta timore electio*, immo *non electio: ubi sic a principe unus obtruditur, ut nec clero, nec populo, nec ipsis summis sacerdotibus ad aliud declinare concedatur*. Theoderici consecrationi Fulbertum non interfuisse colligitur ex ejus epistola XXVIII. in qua de Leutherico Senonum archiepiscopo queritur, quòd absque suo concilio episcopos ordinaret. *Hoc pridem*, inquit, *in T. factum in G. nuper iteratis*; quorum primus non alius quàm Theodericus videtur. Verùm, cognitâ postmodum Theoderici innocentiâ, ejus ordinationem probavit Fulbertus, & amicitiam deinceps coluit, ut sequentes ejus duæ epistolæ probant. De præmisso interdicto interpretanda videtur alia (*e*) ejusdem Fulberti epistola, in qua *Aurelianensis civitas tucendo vastata, sacrilegiis profanata, & insuper excommunicatione damnata, nec reconciliata* fuisse dicitur. Theodericus tandem in sede sua confirmatus, veri pastoris omnes partes implere studuit: cujus argumentorum virtutis duplex nobis relictum est: alterum, quòd Odolrico clerico veniam de injuria petenti non modò indulsit, sed etiam secundum post se honorem tribuit, aqua post se episcopatum conferendum prædixit: alterum, quòd calicem *ex centum solidis auri optimi* ipsius jussu factum, *in quo consecraretur sanguis Domini nostri Jesu Christi*, *monasterio* (*f*) seu cathedrali ecclesiæ donavit, cui Rotbertus rex addidit patenam *ad conficiendum in ea corpus Redemptoris mundi*.

XX. Theodericus fit episcopus Aurelianensis.

(*d*) *Fulbert. ep. 61.*

(*e*) *Id. epist. 93.*

(*f*) *Helgald. in vita Roberti.*

Io Rotberti regis comitatu, dum Romam iret, inter alios fuit Angelramnus seu Ingeltamnus Centulensis monachus, nuper a schola Fulberti eductus: cujus conversatio & eruditio ita regi placuit, ut post mortem Ingelardi abbatis, Centulam se contulerit Rotbertus, & Angaltamnum a fratribus abbatem eligi curaverit. Verùm longè alia mens Angelramno erat, qui eâ dignitate se indignum reputans, furtim se proripit e monasterio, & in silvæ Olnodioli latibula se abdit. Mox regis jussu perquisitus, ac demum inventus, onus impositum invitus subire cogitur. *Rex itaque gaudens ecclesiæ basilicam intrat, omnique spectante nobilium & ignobilium ca-*

XXI. Angelramnus abbas Centulensis.

ANN. CHR. 1016.

caterva, per funes ad ſigna pendentes ipſe totius loci dominationem delegat; jubetque ut quantocius ejus benedictio acceleretur. Quo præcisè anno id factum ſit, non ſatis conſtat; nec ullum Angelramni abbatis monumentum nobis occurrit unde unum MXXCC. In kalendario fratrum conſcriptorum Centulenſis monaſterii nonis Junii Ingelardus abbas notatur.

XXII. Herbertus & Richardus abbates Corbeienſes.

Muingaudo veteris Corbeiæ abbati, qui pridie idus Novembris obiiſſe traditur, jam ſucceſſerat Herbertus abbas, qui apud regem queſtus eſt *de Efredo ſuo milite & advocato*, quòd, cùm ad regium expeditionem commonitus procederet, ſumtus ſui itineris ab hominibus monaſterii extorqueret, & in reditu hoſpitium in abbatia, & ſervitium ab hominibus villæ, in qua hoſpitatus fuiſſet. Quin etiam ſi quælibet offenſa inter homines advocatiæ ſuæ orta eſſet, juſtitiam ejus rei ſibi vindicaret. Quod ſi in caſtro ſuo Incta (*) (nam ejus loci dominus erat) aliquid reformandum aut inſtaurandum foret, homines ejuſdem cœnobii ad illud opus ire compelleret. His gravaminibus ad regis audientiam delatis, decretum eſt *judicio* regis & *præcipuo*, ut, quia ille *ſuum beneficium ex abbatia ipſa propter advocationem, id eſt propter ſervitium, habebat*, prædictas conſuetudines habere non deberet, *excepto ſi abbas in expeditionem regis ire debeat, & eum ſecum ire juſſerit*; nec ullam legis juſtitiam in abbatia habeat, niſi *major abbatis*, vel ipſe abbas eum invitaverit: & tunc *de ipſa lege* tertiam partem habeat; denique ad caſtrum ipſius advocati reformandum nequaquam homines abbatiæ compelluntor. *Acta eſt hæc conſtitutio in villa, vocabulo Pons-ſanctæ-Maxentiæ, regnante glorioſo rege Roberto anno* XX. *indictione* XIV. Heriberti abbatis tempore contigit mulierem contractam ad tumulum ſancti Adalhardi ſanari tempore matutinorum, quibus tum intererat Centulenſis *abbas Ingelrannus*, qui fortè per id tempus, Corbeienſis inviſendi gratiâ, illic morabatur. Audito miraculo, ad eam accedens Corbeiæ abbas Heribertus, *innuit manu (ſilentium quippe ſibi indixerat ſanctus Benedictus)* an interruptis matutinis hymnum canerent *Te Deum laudamus*. Annuit ille: *matutinos innuit ſeniori debere*; ſicque demum *rem laudibus omnes celebrare. Factum eſt: mulier laudantibus intereſt, ipſaque ſua ſalutis lingua ſentientibus & neſcientibus facta eſt*. Ita Gerardus in libro primo de miraculis ſancti Adalhardi. Hæc ſilentii religio accuratam Corbeienſium diſciplinam probat, quum tamen Richardus Virdunenſis abbas ibidem reſtituiſſe dicitur. Sic enim de eo ſcribit Hugo Flaviniacenſis in chronico. *Hic Robertus tunc beato patri noſtro* Richardo *abbatiam ſancti Petri Corbeiacenſis regendam contradidit, ut ejus inſtractiones & vigore ſervaretur in ea regula patris Benedicti, & vigor reformaretur monaſticæ religionis*. Certè Heriberti abbatis ſucceſſor ponitur Richardus, qui & *indictum*, de quo infra, inſtituit, & ſancti Adalhardi corporis elevationem a Johanne papa XIX. obtinuit: ut videtur ultra fuiſſe Richardus a Virdunenſi, quippe, cui mortis diverſus dies & annus aſſignantur, ut ſuo loco videbimus.

(*) *Eurre*.

XXIII. Pontis-levii prælium.

Rotberto rege abſente ſortè id contigit, quod in chronico Saxonico ad hunc annum legitur, ſcilicet *in regno Rotperti pacifici regis Francorum*, provincialibus mutuò confligentibus, interiiſſe *plus quam tria millia hominum*. Certè hoc ipſo anno gravi prælium commiſſum fuit apud Pontem-Levium (*) in pago Bleſenſi inter Odonem Turonenſem & Fulconem Andecavenſem comites pridie nonas (*) Julii: quo in prælio victoria penes Fulconem fuit, cui cognomen erat Murtellus. De hac pugna in veteri chronico ſancti Juliani Turonenſis hæc legunter. *Hoc tempore noſtra abbatia multa & in multis paſſa eſt gravamina. Martellus enim comes eam muniverat, & de illa civitatem oppugnabat; quam tandem a Tetbaldo comite recepit, quem Ponti-levii bello anno milleſimo ſexto-decimo cepit. Mira probitatis Martelli hic exſtitit, qui Bleſis & Pictavis comites bello vicit, quique nomen ſuum rollo contrivit hoſtium*.

(*) *Pontlevey*.

(*) *al.* Kalendas.

XXIV. Ebroilenſi monaſterio Vuillelmus comes quædam donat.

Interim Willelmus Pictavorum comes, ac *totius monarchiæ Aquitaniæ*, ut ipſe loquitur, *teneus principatum, interpellatus a venerabili viro atque abbate Emmone*, qui Ebroilenſi beati Leodegarii martyris, beatique Muxentii cœnobio in pago Antonico præerat, quamdam terram, ſitam in Santonico pago, villæ, quæ vocatur *Gelzans*, & alteri, nomine Vinolio, adjacentem, ejus loci monachis conſcrt, necnon domum onam in caſtro, quod nuncupant Surgerias. *Data anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* MXVI. *indictione* XIII. *regnante Rotberto re-ge*. His litteris uppoountur poſt Willelmum, qui ejus nominis quintus eſt, ſigna Willelmi & Odonis filiorum ejus, Agnetis comitiſſæ, Gilleberti Pictavenſis & Iſlonis Santoncnſis epiſcoporum, Joſfredi vicecomitis, Kutuloni vicecomitis, & aliorum. In chronico Malliacenſi poſt Amblardum & Bernardum primos abbates Ebroilenſes, laudatur Emmo, cujus ſucceſſores Raymundus & Girbertus: qui Girbertus in libro de miraculis ſancti Odilonis abbatis laudatur, cujus nepos Gauzfredus, fire-

ſtrenuus miles, linguæ officium meritis ſancti Odilonis adhuc viventis apud Silviniacum recepiſſe traditur.

ANN. CHR. 1046. XXV.

Inſignis fuit hoc anno converſio cujuſdam Silvii, viri nobilis, qui multa damna Calmiliacenſi ſancti Theotfredi monaſterio intulerat. Sic factum produnt veteres ejus loci membranæ. Silvius, filius Redempti, nepos verò Mainfredi, mortuo patre ſuo Redempto, qui fuerat advocatus & defenſor monaſterii ſancti Theotfredi, poſt multas rapinas, cædes, & injurias, tam fratribus quàm hominibus monaſterii ab ipſo illatas, tandem facinorum pœnitentiâ ductus, humiliter ad monaſterium acceſſit, oculiſque pedibus ac cæteris fetè membris, ante ſepulcrum ſancti Theotfredi martyris cum lacrymis proſtratus, veniam petiit de iniquis erratis. Præterita mox condonavere fratres, ſi modò de futuris caveret. Promiſit ille emendationem, atque injuſtas conſuetudines ab ſe impoſitas remiſit, contentus deinceps ſtipendio, quod ipſius patri perſolvi mos erat. *Factum eſt hoc in menſe Martio, feriâ tertiâ, lunâ nonâ, anno ab incarnatione Domini* MXVI. *indictione decimâ-quartâ, regnante Roberto rege.* Hæ erant vexationes advocatorum, qui monaſteriorum defenſores eſſe debuerant. Silvii converſio.

XXVI.

Dum Maſſilienſi ſancti Victoris monaſterio præeſſet Wiſredus abbas, jam laudatus non ſemel, Nevelongus quidam vir nobilis, & uxor ipſius Teucelina, cum filiis Rainaldo, Willelmo & Leufredo, de ſalute animarum ſuarum ſolliciti, donationem faciunt *omnipotenti Deo & ſancto Victori martyri, ejuſque monaſterio haud procul a civitate Maſſiliæ poſito, & abbatibus & monachis perpetuò ibidem militantibus* „ de curte ſua, quam habent in comitatu Aquenſi, intra terminos villæ, quæ vo„ catur Brinolla, id eſt eccleſiam ſanctæ Perpetuæ nuncupatam, cum terris, vi„ neis, pratis, ſilvis, garricis aliiſque rebus ad eam pertinentibus. Facta donatio hoc anno indictione XIV. *regnante Radulfo rege Alamannorum ſeu Provinciæ.* Hoc inſtrumentum nominum ſuorum ſubſcriptione confirmant donatores eum teſtibus. *Roſtagnus indignè*, ut ipſe ait, *vocitatus monachus, ſcripſit præcipiente domno abbate Vvifredo.* Non multò poſt illic inſtituti ſunt monachi ſub priore, & ſanctimoniales ſub prioriſſa, ſubjecti monaſterio ſancti Victoris ſub titulo cellæ Brignoliæ (*). Antæ-cellæ ſeu Brignolæ origo.

(*) *La celle de Brignolle.*

Superiùs (*a*) agere cœpimus de Ramberto Montis-majoris abbate, cujus plurima laudabilia facta memorantur. In his novam majoris baſilicæ fabricam exſtruere hoc anno aggreſſus eſt, ut fidem faciat inſcriptio veteri codici bibliorum appoſita his verbis: *Anno ab incarnatione* MXVI. *fuit inchoata baſilica in honore ſanctæ Mariæ matris Domini, ſeu omnium Sanctorum, indict.* XIV. *datarum* III. *kal. Junii, feriâ* IV. *regnante Roberto rege. In tertio anno fundationis hujus baſilicæ obiit Guillelmus tertius comes Adalaidis, & honorificè ſepultus eſt in fundamento hujus eccleſiæ*: quod non rarò fiebat, ne defunctorum ſepulcra violarentur. Quia verò magnæ molis & impenſæ erat nova hæc fabrica, Rambertus plâ arte elegans oratorium ſanctæ Crucis in radice montis, versùs orientem, inſra monaſterii ſæpta exſtruendum cogitavit, illudque cæleſti indulgentiarum theſauro ditandum curavit: ut hoc illicio invitati fideles, ſuppetias eondendæ baſilicæ conferrent. Conſilium laudavit Pontius Arelatenſis antiſtes, dicatæque ab ſe ſacræ ædiculæ id prærogativæ indulſit, ut quiſquis fidelium in eam ingreſſus fuiſſet, *ſi ſit talis, qui per indictam ſibi pœnitentiam non introeat in eccleſiam, nec communionem ſacri corporis Chriſti, aut oſculum pacis acciptat; nec capillos ſibi tondeat aut radat, nec linum veſtiat, nec ſpiritales filios de ſacro fonte ſuſcipiat; nec feriâ ſecundâ, aut quartâ, aut ſextâ aliquid guſtet præter panem & aquam: hic talis ad jam dictam eccleſiam ſi venerit, ta die videlicet dedicationis ejus, aut ſemel in anno cum ſua vigilia, & adjutorium dederit ad opera eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quæ modò*, inquit, *noviter conſtruitur in prælibato monte; ex parte Domini noſtri Jeſu-Chriſti, qui pro nobis in cruce ligno affixus fuit, in cujus honore hæc etiam baſilica conſtat dicata, & ex noſtra, ſit abſolutus ab ipſa die, quo ſuam vigiliam fecerit, de tertia parte majorum peccatorum, unde pœnitentiam habet acceptam, uſque ad ipſum diem reverſutis anni, vel datarum, in quo dedicatio celebrabitur prælibatæ eccleſiæ; & habeat licentiam intrandi in totas eccleſias per totum ipſum annum, & communicandi, & pacem accipiendi, & tondendi, & radendi, & lini veſtiendi, & filiolos de ſacro fonte ſuſcipiendi, excepto quadrageſimali tempore & jejunii de quatuor temporibus: & ſi tres dies de ſeptimana ſunt ei vetati per pœnitentiam, unum reddimus ei, ut comedat & bibat quod Deus ei dederit, ſicut alius chriſtianus, qui non eſt in tali pœnitentia, & duos alios jejunet: & ſi duo, unum reddimus ei; & ſi unus, illum reddimus ei tali tenore, ut paſcat tres pauperes ad unum manducare de ipſo conducto, quo ipſe manducaturus eſt. Denique illos, qui de minoribus peccatis ſunt confeſſi, & habent acceptam pœnitentiam; ſi venerint ad dedicationem prædictæ eccleſiæ, aut ſemel in anno cum ſua vigilia, & cum adjutorio ad opera eccleſiæ ſanctæ Mariæ, abſolvimus de ana mediotate acceptæ pœniten-*

Monaſterii Montis-majoris nova baſilica.

(*a*) *tom. 53. n. 15.*

tia

ANN. CHR. 1016. *tiæ uſque ad annum vel datarum, in quo dedicatio celebrabitur prædictæ eccleſiæ.* Hæc ſuſiùs ipſis Pontii archiepiſcopi verbis referre viſum eſt, ut intelligat lector, quales eo tempore pœnitentiæ imponerentur, & quo pacto relaxarentur. Conſimiles gratias Raimbaldus archiepiſcopus indulſit baſilicæ ſanctæ Mariæ de Correno, cùm eam dedicavit. Multa alia idem Pontius addit, quæ recenſere longius eſſet; & in fine Montis-majoris privilegia confirmat. Ejuſdem pontificis pater, Franco nomine, eidem monaſterio, ubi ſepulturam ſuam elegit, cenſus non paucos legat pro ſalute animæ ſuæ, uecnon conjugis ſuæ Walæ, filiique Ponrii, cui præcepit, ut de rertia parte bonorum ſuorum centum ſolidos ſancto Petro conferat. Superſtes fuit Rambertus abbas uſque ad annum ſaltem MXXX. cujos ſucceſſor Joſmarus, qui anno MXXXI r. in quadam charta notatur, ad breve tempus regimen tenuit, Benedictum ſortitus ſucceſſorem. Ramberti obitus notatur in necrologio sv. kal. Aprilis, & in clauſtro jacere dicitur.

XXVII. S. Jacobi monaſterium Leodici inchoatur.

Apud Leodicum, urbem Belgicæ primæ, Baldricus epiſcopus monaſterium exſtructurus, primò eccleſiam ſancti Jacobi apoſtoli in inſula proxima VII. kalend. Maii hoc anno inchoaſſe, ejuſque cryptam in honorem ſancti Andreæ apoſtoli VIII. idus Septembris dedicaſſe memorarur: in qua ipſe humatus eſt anno ſequenti, imperfecto monaſterio, cujus exſtruendi conſilium hac occaſione concepiſſe traditur. Inſignis quidam pictor Italus, Johannes nomine, ab Ottone tertio Aquiſgranum accitus ad decorandam picturis ſanctæ Mariæ baſilicam, opere numeris omnibus abſoluto, epiſcopatu ab eodem imperatore in Italia donatus eſt. Illuc profectus ut collati boporis beneficio potiretur, dux illius provinciæ non alio pacto, ut perhibent, aſſentiri voluit, niſi filiæ ſuæ conjugium iniret. Ille ſacerdotalem cælibatum contaminare veritus, dignitati cedere maluit; ſicque ad Ottonem in Germaniam rever us, Baldrico Leodicenſi præſuli ab eo commendatus eſt. Fortè Johanni epiſcopo animi ſcrupulos aperuit Baldricus: cui id dat conſilii, or ad diluenda ante-actæ vitæ errata monaſterium conderet; quod incunctanter aggreſſus pius præſul, imperfectum opus morte intercedeate reliquit, quod Wolbodo ejus ſucceſſor abſolvit.

XXVIII. Reginbaldus Fureshami & Fuldæ abbas obit.

Cùm Poppo ſeu Buppo Laureshamenſi monaſterio annis tredecim præfuiſſet, hoc anno finem vivendi fecit, ibidemque ſepultus eſt. Eidem ſubrogatur Reginbaldus, vir ſecundum cor Domini, ut ejus loci annales traduut, in ſpiritualis militiæ ſtudiis a puero educatus, anteceſſorum exempla adæquans, poſterorum forma & ſpeculum futurus. Hic effuſæ in egenos caritatis, de ornanda quoque Domini domo ſollicitus, rempli faciem coronis decoravit; eburum altiùs exſtructum arcubus ſuperimpoſitis auxit, altare ad crucem auro, argentoque cinxit, inſuper theſaurum eccleſiæ io multis amplificavit. Ad hæc monaſterium Abrinsbergi in honorem ſancti Michaelis inchoatum perfecit, fratribuſque ibidem Deo militaturis neceſſaria affatim ſuppeditavit. Ob hæc inſignia merita Conradus, eo nomine ſecundus, illum ad Spirenſem cathedram promovit. Boppone mortuo, vacavit etiam Fuldenſis abbatia, quam Branbo ſeu Braurobus, ante annos tres ab Heinrico exauctoratus, receepiſſe viderur, idque colligitur ea Lamberti chronico, in quo *Branbo abbas Fuldenſis* anno MXXXI. Halberſtati epiſcopus factus fuiſſe dicitur, eidemque in Fuldenſi regimine Richardus ſucceſſiſſe.

Miminlevæ monaſterium Herſfeldenſi ſubjectum.

Miminlevæ monaſterium, quod ſui juris ad id tempus fuerat, tunc liberrarem amiſit, & in ſervitutem redactum eſt, ut in chronico Saxonico legimus. Depoſito namque ejus abbate Rainoldo, & fratribus, ob ſolutiores fortè mores, latè diſperſis, Herſfeldenſi abbati Arnoldo ſubjectum fuit, agente, ut veti ſimile eſt, Heinrico imperatore, qui *regulares* ubique *monachos* laxiorum loco ſubſtituere ſummopere ſtudebar. In hoc cœnobio aliquamdiu moratus eſt Heimeradus piiſſimus preſbyter, de quo inferiùs.

XXIX. Angliæ regen & ſtatus perturbatus.

In Anglia rex Ethelredus IX. kalend. Maii hoc anno deceſſit, ſepultuſque eſt Londini in cathedrali ſancti Pauli eccleſia. Poſt ejus mortem pleriqoe Angliæ proceres, ſtirpem ejus abhorreutes, Canutum ſeu Cnutum Danorum principem ſibi regem elegere: ar cives Londineuſes & pars nobilium Eadmundum Ethelredi filium prætulere. Hic poſt varios eum adverſario conflictus demum ad monrem, qui *Aſſendum* dicirur, cùm ſtrenui militis & boni imperatoris partes egregiè impleviſſet, proditus ab Edrico duce, victus eſt, plurimis ſuorum amiſſis: in quorum numero fuere Ednorhus ſeu Ednodus Lincolnienſis epiſcopus, Rameſienſis (*a*) monaſterii quondam præpoſitus, & Wlſious ſeu Wlſius abbas, ſcilicet Weſtmonaſterienſis, qui ad precandum pro milite decertante illuc convenerant. Quin etiam Elienſis monaſterii fratres, qui cum reliquiis ſacris de more eòdem acceſſerant, proſtrati ſuere, amiſſis ſanctæ Wendredæ, quas attulerant, reliquiis, quæ a Cnuto in urbe Dorobernia repoſitæ dicuntur. Noo multò poſt, interfecto Eadmundo rege

(*a*) *Angl. ſac. tom. 1. p. 607.*

ge, & Glaſtoniæ ſepulto, monarchia totius Angliæ ad Cnutum devoluta eſt. Sic ſancti Dunſtani propheria impletu.

ANN. CHR. 1016.

Italiam ad hoc tempus illuſtravit Simeon, monaſterii Padolironenſis ſolitarius, cujus eximios mores, quales ſuperiùs (*a*) compendio retulimus, mors in conſpectu Dei pretioſa ſubſecuta eſt hoc anno, VII. kalend. auguſti, Romani imperii principatum obtinente Heinrico, Bonifacio glorioſo duce ac principe. Inſignia ad illius tumulum patrata miracula, quæ anonymus æqualis cum ejus vitu litteris mandavit, præeunte Arſenii Jeroſolymitani patriarchæ commendatione Benedictum papam VIII. impulerunt, ut eum paullo poſt ejus obitum Sanctorum catulogo adſcriberet, cujus hac de re litteræ *Bonifacio marchioni inclyto* inſcriptæ ſunt. Mantuanus epiſcopus a Leone IX. deſignatus fuit ad conſecrandam novam Padolironenſis monaſterii eccleſiam, & elevandum corpus ſancti Simeonis, cui celebritati Wibertum Mutinenſem antiſtitem pontifex intereſſe mandavit.

XXX. Simeonis Padolironenſis eremitæ obitus.

(*a*) *lib. 52. n. 209.*

Juris dicundi poteſtatem in terris monaſteriis ſubjectis penes ubbates, eorumve vicarios reſediſſe probant ea, quæ paullo ſuperiùs (*b*) de Corbeienſi abbatia retulimus. Aliud nobis exemplum præter alia hoc anno ſuppeditat Puricellus (*c*) in hiſtoria baſilicæ Ambroſianæ, ubi veterem ſcripturam refert, tempore domni Gotefredi venerabilis ejus loci ubbatis, Johannis ſucceſſoris, editam, quâ ſtatuitur, „ ut *habitantes in vico Antiſtaco* (*), qui de jure monaſterii erat, nullam aliam „ poteſtatem, nullumque ulium *ſenioremi* ſeu dominum in ipſo vico agnoſcant; „ præter ubbatem, ejuſque ſucceſſores, & per eumdem, vel ojus miſſum aut ſea„ rionem (ſic juris inferiores miniſtros vocabant) illius viei hominum cauſæ fi„ niuntur, finitæque habeantur, *tamquam ante comitem finitæ fuiſſent*. Johanni (*d*) ubbati ſucceſſerat Gotefredus abbas, ex archidiacono Mediolanenſi diſcipulus ac monachus Willelmi abbatis Divione apud ſanctum Benignum; indeque revocatus ad præfecturam Ambroſianam, in qua Wido poſt annos circiter decem eum excepit.

XXXI. Ambroſiani abbates, eorumque juriſdictio.

(*b*) *ſupra n. 22.*

(*c*) *Puricell. p. 349.*

(*) *Lazago.*

(*d*) *V. lib. 52. n. 66.*

ANN. CHR. 1017.

POſtero anno milleſimo decimo-ſeptimo Rotbertus rex Hugonem filium ſummi nutu-majorem apud Compendium (*e*) conſortem regni dixit ipſo die pentecoſtes. Id factum inſtinctu potiſſimùm Conſtantiæ reginæ, repugnantibus primatibus regni, qui a rege hac de re conſulti reſponderunt, fineret puerum (*f*) adoleſcere ad vitiles annos, nec tanti regni pondus infirmæ committeret ætuti: ut reginæ prævalnit auctoritas, juſſitque rex, adſcitis Compendium regni primoribus, coronam, uti decreverat, de more a pontificibus *puero* imponi. Erat autem *puer ferme decennis*, inquit Glabet, tametſi in carmine de ejus obitu, qui anno M XXVII. con„ tigit, mortem oppetiſſe dicirnt, dum annis floreret juvenilibus, & *ter denis „ minus excrevijſet duobus*. Uter locus ex ultero emendandus ſit, non fueilè diXeris. Quamquam proſæ orutioni majori fides: tum quia ubique *puer* a Glabro dicitur eo tempore, quo rex coronatus eſt: tum quia Conſtantiu ejus mater vix ante annum milleſimum-quartum Rotberto regi nupta fuit, ut ſuo loco diximus. Deinceps umbo reges in regiis litteris nomen ſunm inſcribunt, ut patet ex iis, quibus Odiloni abbati ejuſque fratribus confirmant *quamdam abbatiolam, in honore beatorum martyrum Coſmæ & Damiani dicatam, juxta mœnia Cabilonenſis urbis ſitam, quam comes Hugo & Lambertus epiſcopus, & pater ſuus Rotbertus jure teſtamentario tradiderant beato Petro & Clunienſi monaſterio*; necnon eurtem Belmontem, „ quam Wido comes eidem contulerat; utque alia, quæ beatæ memoriæ Manaſ„ ſes epiſcopus & Leotaldus comes donaverant. Hujus diplomatis initialis formula hæc eſt: *In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Rotbertus & Hugo filius ejus gratiâ Dei Francorum reges, omnibus ſub noſtro imperio militantibus pacem & ſalutem*. Hoc diploma in chartario caret chronicis notis. Plerique hoc anno referunt ſynodum Aureliunenſem contra quoſdam hæreticos, quos Manichæos vocant: at eam ad annos quinque differendam eſſe conſtat.

XXXII. Hugo rex a Rotberto patre dictus.

(*e*) *Balux. to. 2. Miſcell. p. 307.*

(*f*) *Glaber. lib. 3. c. 9.*

Diploma pro Cluniaco.

Hugonis coronationi haud interfuit Willelmus Pictuvorum comes & dux Aquitaniæ, qui tunc in Romano itiuere verſubatur, uti nos docet ejus inſtrumentum, quo mediam partem do cenſu piſcium, qui circa inſulam Rado (*) capiuntur, ipſique debebantur, Cluniaeenſi monaſterio donat, conſentientibus filiis ſuis, Willelmo & Odone. *Datum* VI. *nonas Maii in civitate Papia, Willelmo duce revertente de Roma, anno incarnationis* M XVIII. *regnante Rotberto rege*. Hoc iter aggreſſus eſt Willelmus poſt donationem Ebroilenſi monaſterio ab ipſo factam anno ſuperiori. Idem unno ſequenti dedit Cluniaco cortem Marcuantis, quam olim ipſius mater Giſleberto epiſcopo donaverat.

XXXIII. Willelmi ducis donatio eidem facta.

(*) *de Uſ.*

XXXIV. Abbates Rotenſis epiſcopi electioni præſentes.

Inſigne in præſens nobis occurrit vetus inſtrumentum (*g*) de electione Borrelli epiſcopi Rotenſis, quæ facta eſt cum conſenſu Willelmi comitis & populi comitu-

(*g*) *Capitul. to. 2. p. 650. & ſeqq.*

ANN. CHR. 9017.

tus Ripacurcenſis, ue domni Ermengaudi præſulis Orgellenſis ſeu Urgellenſis, necnon religioſorum eleticorum & abbatum, qui hoc modo commemorantur, id eſt Galindus abbas ſanctæ Mariæ Varra, Sanila ſancti Andreæ, Dacco ſanctæ Matiæ Lavajes, After ſancti Petri de Taberna, Manaſſes ſanctorum Juſti & Paſtoris de Aurigema, Iſarnus de ſancto Stephano, After ſancti Michaelis, & Abbo ſanctæ Mariæ de Aalone abbates. *Exaratus eſt his titulus electionis præſulatus* x. *kal. Decembris anno* XXI. *regnante Roberto rege*, id eſt *anno trabeationis Domini noſtri J. C. milleſimo* XVII. *ærâ* M LV. *indictione* XV. ut initio inſtrumenti legitur, quod ſubſequitur inthronizatio & conſecratio ejuſdem epiſcopi, facta eodem anno VIII. kal. Decembris. De his monaſteriis Baluzius hæc notat, ſancti Andreæ monaſterium fortè eſſe illud ejus nominis, quod ſitum erat in diœceſi Helenenſi; ſanctæ Mariæ Luvajes in pago Ripacurcenſi ad Nucaram fluvium; ſancti Petri de Taberna in diœceſi Urgellenſi, ſanctæ Mariæ & ſancto Petro apoſtolo ſacrum; ſancti Stephani eſſe monaſterium Balneolenſe in diœceſi Gerundenſi; ſancti Michaelis Coxanenſe in diœceſi Helenenſi; denique ſanctæ Mariæ de Aulone ſitum fuiſſe in pago Palliarenſi ſeu Ripacurcenſi atque Geſtabienſi. Annus Rotberti regis viceſimus primus, qui cum anno Chriſti MXVII. conjungitur, deſumitur ab anno DCCCXCVI. quo poſt mortem patris regnare cœpit; quo ex loco ſententia noſtra de anno mortis Hugonis regis denuo confirmatur. Dacco abbas (*a*) ſanctæ Mariæ Lavajenſis, mox laudatus, ante biennium duas monaſterii ſui eccleſias in honorem ſanctæ Crucis & ſancti Petri ab Aimerico epiſcopo Ripacurcenſi dedicari curaverat. Cùm verò poſtea Lavajenſes monachi abjeciſſent inſtitura monaſtica, & ad vitam canonicam prolapſi eſſent; demum Honorii III. permiſſu anno MCCXIII. Ciſtercienſibus monaſterii Bonifontis diœceſis Convenarum ſe dediderunt.

(*a*) *ibid. p.* 415.

XXXV. Benedicti papæ privilegia.

Tunc temporis Balneolenſe ſancti Stephani monaſterium regebat Boniſilius ubbas, quem coangelicum ubbatem vocat Benedictus papa VIII. in interiptione litterarum, quibus illius monaſterii poſſeſſiones confirmavit initio hujus anni, id eſt menſe Januatio, indictione XV. (*b*) Idem abbas fuiſſe videtur Campi-rotundi, cui conſimile privilegium (*c*) indultum eſt. Sub idem tempus Oliba Rivipullenſis abbas inviſit limina apoſtolorum Petri & Pauli, & a Benedicto pontifice id genus ptivilegii (*d*) obtinuit, ut in ſuo monaſterio caneretur *alleluia* & hymnus angelicus in feſto purificationis beatæ Mariæ, etiamſi illud evenetit poſt ſeptuageſimam.

(*b*) *ibid. p.* 998.
(*c*) *ibid. p.* 1002.
(*d*) *ibid. p.* 994.

XXXVI. Fructuariæ libertas aſſerta.

Non ante hunc unum conditum fuit a Willelmo Divionenſi abbate (*e*) inſtrumentum, quo Fructuarienſis monaſterii libertatem aſſeruit, ejuſque libertatis has omnino attulit cauſas. Willelmo fuere tres frarres, Gottofredus, Nitbardus, & Robertus. Duo priores monaſticum habitum in Divionenſi monaſterio ſub Willelmo ubbate frarru ſuo induerunt, relicto patrimonio fratri ſuo Roberto, qui ſolus ex frattribus laicus remanſit. Nirbatdus unte monaſticam profeſſionem & Robertus „ monaſterium in loco Fructuaria, qui ſui jaris erat, conſtruere cupientes, eum, „ ita ut poſſidebant, *quietam & ſolidum* Guntutdo venerabili viru Tautinenſi ar„ chidiacono tradiderunt, ut ex eo facere ſibi liceret legale teſtamentum, *quod* „ *appellatur judicatus*, eâ lege, ut ſic prædictorum fratrum poſſeſſio tranſiret in „ Domini poſſeſſionem, *ut nullo modo primam & antiquam perderet libertatis dignitatem*, nec ulli ſubjaceret epiſcopo, ſive monaſterio, ſeu ſeculari dominio: quod „ quidem imperialibus, regulibus, & epiſcopalibus præceptis atque privilegiis roboratum eſt. Atque ut ne Lingonenſis untiſtes aliquod jus in illud monaſterium ob Divionenſe, cui Willelmus præerat, ſibi tribuere veller, *inſigniora ornamenta ab eodem monaſterio* uccepit Bruno epiſcopus, *ſcilicet textum unum, auro, gemmis, & lapidibus micè oratum, caſulam auro decoratam, & duas ſtolas deauratas cum earum manipulis, & unum ciagulum, atque quatuor amictos deauratos*. Hæc ferè ſumma illarum litterarum, quibus ſubſcripſere Rotbertus & Hugo ejus filius Francorum reges; ex epiſcopis Leothericus Senonenſis, Goſlinus Bituticenſis, idemque abbas ſancti Benedicti, Fulco Ambianenſis, Fulbertus Carnutenſis, Hugo Turonenſis; Rotbertus Rotomagenſis, Hugo Bujocacenſis, Hugo item Conſtantienſis, Hugo item Ebroicenſis, Norgaudus Abriocarenſis, Rotgerius Lexovienſis, Sieſredus Saxienſis ſen Sagienſis; ex abbatibus Odilo Cluniacenſis, Everardus ſancti Martini ſeu Majoris-monaſterii, Gosbertus ſeu Gunxbertus abbas ſancti Juliani Turonenſis cum Arnulfo priore, Teodertus, fortè Tetbertus, abbas, ut puto, Avrioncenſis; denique Herveus arebielavis ſancti Martini Turonenſis. Primus ubbas Fructuarienſis dicitur fuiſſe Johannes (*f*), Guidonis comitis ſancti Martini filius, & Arduini regis nepos, laudatus a Glabro in libro de vita Willelmi abbatis Divionenſis.

(*e*) *Chronol. Pedemont. p.* 959.

(*f*) *ibid. p.* 962.

XXXVII. A Lingonenſi epiſcopo probata.

(*g*) *Biblioth. Sebuſ. p.* 388.

Huc ſpectat charta (*g*) Lamberti Lingonenſis epiſcopi, qui Fructuariæ libertatem

tem (quod Bruno ejus deceſſor morte præventus perficere non potuerat) litteris ſais tatam habuit rogatu Willelmi abbatis, qui quidem *non immeritò*, inquit, *tanto facilius id debet impetrare, quantò Dei cognoſcitur zelo id omnino poſtulare:* & infra. *Et nos igitur æquitatis jura appendentes, & animarum lucris magis, quàm cupiditatibus perverſorum conſulentes, ſed & ſancti prædeceſſoris noſtri promiſſa complentes, a privilegiis quoque apoſtolicis, atque decretis epiſcopalibus, a præceptis denique imperialibus ac regalibus non diſcrepantes, Fructuarienſe cœnobium, cum omnibus quæ poſſidere videtur rebus, tam mobilibus quàm immobilibus, in nulla ſubjectione, in nullo jure cuiquam noſtri epiſcopii pertinentiæ obnoxium proclamantes, quin immo ſub proprio paſtore, ut per omnia abſolutè libertate a Romana ſede ſibi conceſſâ potiatur, & a ſublato hujuſmodi ſubjectionis vinculo conſtet alienum; volumus & nos, & ſtatuimus ſub ſynodali decreto, ut nullus monachus, aut præſcripti videlicet domni Willelmi ſucceſſor, contra præfatum locum aliquid querelæ vel calumniæ inferat, vel quicquam proprietatis ſeu ſubjectionis requirat &c. Actum apud Divionem publicè* III. *idus Januarii anno ab inc. Domini* M XVII. *indict.* XV. *regnante Rotberto Francorum rege.* Ex his omnibus perſpicuum eſt, exemtionis Fructuarienſis fundamentum (quod da aliis ſimilibus cenſendum) repeti ex libertate loci, in quo monaſterium conditum erat. ANN. CHR. 1017.

Sæpe recurrit mentio de Farfenſi monaſterio, cui Benedictus papa hoc anno conceſſit ſeu confirmavit monaſterium ſancti Laurentii martyris, *ſitum in Macri, comitatu Campanino*, eâ conditione, *ut ſervos Dei monachos*, qui in eodem monaſterio ſunt, vel quos aggregare poſſent Farfenſes abbates, *ſub caſtitate & modeſtia, atque regulari & monachica diſciplina, Dei cum timore*, ut pater familias, foveant, gubernent, atque regant. Litteræ apoſtolicæ inſcriptæ ſunt *dilecto in Chriſto filio Hugoni religioſo preſbytero & monacho atque ſpirituali abbati venerabilis monaſterii ſanctæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ dominæ noſtræ, ſiti a latere montis, qui nuncupatur Acutianus, ſupra fluvium, qui dicitur Farfa*; & in fine, *Scriptum per manus Petri notarii regionarii & ſcriniarii S. R. E. in menſe Junii, indictione ſupra ſcriptâ* XV. *Data* IX. *kal. Januarii per manum Dei gratia Boſonis epiſcopi & bibliothecarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis.* Ubi vides quanto inter vallo temporis *ſcriptum* & *data* differant. XXXVIII. Bulla pro Farfa.

Ad res Germanicas quod attinet, dum Goſlariæ ſubſiſteret Heinricus imperator, inſigni diplomate (*a*) approbavit Keminadæ puellare monaſterium, quod domna Frederona venerabilis abbatiſſa, ejaſque ſoror Imma comitiſſa, Gerone comite adjuvante, in villa pagi Tilithi, Keminada nomine, in comitata Bernardi ducis ad Viſurgim intra fines diœceſis Paderbrunnenſis, naper in honorem ſanctæ Dei genitricis Mariæ conſtruxerant, atque impensè dotaverant; ſtatuitque pius cæſar, *ut prædicti monaſterii abbatiſſa tale libertatis lege ac proprietatis fruerentur, quales cæteræ ſanctæmonialis in* ipſius *regno, ſub regula ſancti Benedicti juſtè viventes, uterentur*; denique ut *in obitu abbatiſſæ liberum habeant arbitrium aliam eligendi juxta regulam ſancti Benedicti.* Actam Goſlariæ hoc anno, VII. kal. Aprilis. Vetus illud ac nobile cœnobium lapſa temporis mutatum eſt in præpoſitutam Corbeiæ novæ, ac demum proditione ac perfidiâ præpoſiti monachi, qui ejuratâ fide catholicâ ad Lutheraniſmum defecit, tranſiit in poteſtatem diœceſis Brunſwicenſium. XXXIX. Keminadæ monaſterium confirmatur. (*a*) *Annal. Paderb. p.* 412.

Interim Chunegundis imperatrix in Caſſungenſi monaſterio virginum præpoſita Caſſalas, ubi vita monaſtica anno ſequenti ab ea inſtituta eſt, gravi morbo decumbebat, ex quo Dei beneficio convaluit, voto facto de novo condendo cœnobio; quod imperator gratum habuit. Deinde is Aquis Vverthinam ad ſepulcrum ſancti Liudgeri epiſcopi gratias Deo acturus perrexit, ubi pentecoſten celebravit, abbate Herthenrico ipſi mialſtanta, ut Ditmarus ſcribit. Patherbrunnam inde profectus, Chunigundem jam ex morbo recreatam illic adeſſe juſſit, cujus interventu abbatiam Helmvvardeshuſen ſedi Paderbornenſi attribuit in gratiam Meinvverci epiſcopi, *juxta regulam ſancti Benedicti epiſcopaliter diſponendam atque poſſidendam.* Actum v. idas Julii. Pridie ejus diei quoddam prædium, in villa pagi Heſſæ Saxonici, Nedere dicta, ſitam, contulit dotando Abdinchofenſi monaſterio, quod idem Meinvvercas epiſcopus in occidentali parte Patherbrunnenſis civitatis exſtruxerat. Id actum in loco dicto Liesgo, ubi comitia tam generalia habita ſunt, ut legitur in annalibus Weſtfalicis, in quibus Meinvvercus, anà cum ſorore ſua Azela, bona ſua hereditaria, quæ a morte mariti ſuæ in Trajectenſi pago ipſis provenerant, ſanctimonialibus Eltenſis monaſterii contuliſſe memoratur. XL. Chunegundis morbus & votum. Aliæ res Germanicæ.

Eodem anno, ut in chronico Saxonico inedito ſcribitur, Thiedgaodas Pragenſis epiſcopus ſucceſſit Chriſti martyris Adalberti, III. idus Junii ex hac vita migravit: *cui imperator Ekkibardum, novæ civitatis*, id eſt Babenbergæ, *abbatem, ſub-*

XLI. Ekkihardus Pragæ epiſcopus.

ANN. CHR. 1017. Magdeburgi incendium.

ſtituit, quem pridie nonas Novembris ab Erkembaldo Moguntino archiepiſcopo conſecrari præcepit. Addit idem auctor, Magdeburgi ſancti Johannis in monte *monaſterium*, id eſt eccleſiam, fortuito incendio conflagraſſe; ſed divitæ pietatis ope & conflucntium devotione, omnes ſanctorum reliquias cum maxima theſauri parte creptas fuiſſe, *uno tantùm ex fratribus ob eripiendum ſacerdotalem apparatum amiſſo, & in medio ignit peccata ſua confitente.* Subdit idem auctor, eodem anno in Bajoariorum & Marahentium confinio, quemdam peregrinum, nomine Colomannum, (is genere Scottus erat) ab incolis, quaſi exploratorem, in arbore ſuſpenſum fuiſſe, & poſt hæc pro martyre habitum: cujus corpus imperator *in Mezelikim* honorifice ſepeliri curavit: quo in loco proceſſu temporis celebre noſtri Ordinis monaſterium conditum eſt, vulgò Mellicenſe dictum, cujus abbas tertius Ercbinfredus libellum de ſancto Colomanno ſcripſit, a Lambecio editum in bibliothecæ Vindobonenſis tomo ſecundo.

Colomanni martyrium.

XLII. Res Trevirenſes.

Jam annus erat, ex quo in ſede Trevirenſi Megingaudo archiepiſcopo ſucceſſerat Poppo, cùm noſtros in æde virginis Deiparæ ad Martyres reſtituit, pulſis canonicis, qui Benedictinis per vim exclufis, locum occupaverant. Sub exitum æſtatis, ſcilicet xv. kal. Septembris, Epternacenſis monaſterium cum adjuncta baſilica funeſto periit incendio: quod damnum ſtatim Uroldus abbas reparaſſe perhibetur. Uroldus alter, abbas Prumienſis, collegium canonicorum juxta monaſterii ſui ſæpta (neque id inſolens erat) cum baſilica beatæ Mariæ ſacra condidit, ut ex Brovvero diſcimus, qui Heinrici imperatoris hac de re tabulas laudat, datas Francofurti xvi. Novembris, indict. xv.

XLIII. Wolbodo cœnobium S. Jacobi perficit.

Ad hunc annum Ægidius & Reinerus revocant obitum Baldrici Leodicenſis epiſcopi, cujus corpus in crypta baſilicæ ſancti Jacobi in inſula humatum eſt. Succeſſit in ejus locum Wolbodo, *qui apud Ultrajectum*, inquit Ægidius, *ſub religioſis admodum patribus in eccleſiaſticis clauſtralis vitæ adoleverat diſciplinis*; factuſque epiſcopus omni de priſtino vitæ genere remiſit. Baldrico mortuo, ejus propinqui bona, dotando ſancti Jacobi monaſterio ab eo relicta, ſibi excidiſſe graviter ferentes, in ſuam poteſtatem vindicare moliuntur, atque hac de re imperatorem interpellant. Verùm ille adeò eorum cupiditati non paruit, ut contra Wolbodoni curam commiſerit perficiendi monaſterii, quod ejus deceſſor inchoaverat. Id ſtatim exſecutus eſt pius antiſtes, advocato Olberto Gemblacenſi abbate, cui ſurgentis monaſterii fabricam & præfecturam demandavit. Wolbodonem fuiſſe monachum noſtri Ordinis præter Ægidium, cenſeit ante annos ferè trecentos Henricus ſancti Jacobi abbas, qui, renovato ejus tumulo, ita de eo canit.

Stirpe decens, virtute niteat, Vvolbodo notatur,
Præpoſitus pridem Trajecti, rector & idem;
Ob celibem ſtatum poſt hæc recipit monachatum.

Alii Baldrici obitum anno ſequenti cunſignant, & forte rectiùs.

XLIV. S. Pegæ abbates.

Apud Anglos cùm initio regis Cnuti pax ſumma ubique refloreret, Godricus abbas Crulandenſis univerſos monachos forenſes, qui tempore belli eò refugerant, ad propria remiſit. Reverſus itaque ad monaſterium ſanctæ Pergæ cum ſuis Baldocus abbas, in ipſo ſtatim ingreſſu, cùm omnia everſa & combuſta invenifſet, præ mœrore humi corruit, perlatuſque ad domuncolam villæ conviciatæ, quinto poſt die exſpiravit. Suffectus in ejus locum Wigatus, vir in temporalibus providus, & in ſpiritualibus valde exercitatus, qui contra Leofricum Burgi abbatem multam litem habuit, ſed poteriori demum cedere coactus eſt.

ANN. CHR. 1018. XLV. Crulandenſes.

ANno ſequenti milleſimo decimo octavo, Cnuti regis ſecundo, Godricus Crulandæ abbas, hujus vitæ mari magno multis laboribus & procellis enavigato, portum æternæ quietis ingreſſus eſt, cùm monaſterium annis xiv. gubernaſſet, defunctus xv. kal. Februarii, & in capitulo contra Osketulum abbatem ſepultus. Hunc excepit Brithmerus, ejuſdem Osketull cognatus, qui ſub Godrico abbate procuratoris officium difficillimis temporibus ſtrenuè geſſerat. Ejus anno quarto ad converſionem venit devotiſſimus ac generoſus adoleſcens, Wlfius nomine, Leofrici comitis Leyceſtriæ cognatus, qui amore vitæ ſolitariæ diu reclufus ſanctiſſimè vixit.

XLVI. Maricolis monachi reſtituti.

Gerardus Cameracenſis præſul, dum parochiæ ſuæ luſtraret eccleſias, venit ad locum pagi Hainoenſis, Maricolas dictum, ubi olim ſanctus Humbertus monaſterium ex proprio fundo exſtruxerat. Hunc locum Gerardus deformi horrentem ſpecie invenit, ſemiruta ædificia, omnia denique diſſipata, ut illac hoſtilem exercitum tranſiſſe putares. Tantæ deſolationis cauſam non aliunde obortam deprehendit, quàm ex inſolentia clericorum, qui locum illum, monachis eliminatis, jam pridem occupaverant: quos cùm ab errore pravæ conſuetudinis revocari non poſſe intellexit, ordinem

dinem monachorum ibidem restituere constituit, consultiùs eos arbitratus regularis disciplinæ normam tenere, &, si quid oriretur contra disciplinam, facilius ad rectam normam revocari posse. Renovato itaque monasterio, restitutisque monarhis, dissipatas etiam possessiones recollegit. Hanc conversionem non ferentes ejecti clerici, absente fortè eum suis abbate, in locum, veluti quidam latrunculi, irrumpunt, serinis effractis pretiosa quæque diripiunt, nec manus ab ipso beati Humberti corpore abstinent, quod ad remotiora saltus latibula asportant. Verùm, ubi res episcopis innotuit, illud restituere coacti sunt: quod paullo post in Flandriam ad recuperanda amissa bona delarum est; tum in ecclesiam sancti Andreæ, in Castello sanctæ Mariæ Cameracesii, ut loquuntur, a Gerardo episcopo ædificatam, ubi congregationem monachorum instituit, quam piâ (*a*) sollicitudine fovit, quamdiu vixit, a Lietberto ejus successore postmodum auctam. Gerardi mens erat sancti Humberti corpus illic, utpote loco tutiori, asservari: sed postea illud ad pristinam sedem reportari satius judicavit, constrictis sacramento illius regionis primoribus, ne quid detrimenti Maricolis a quoquam inferri finerent.

ANN. CHR. 1018.

S. Andreæ monasterium.

(*a*) *Balderic. lib. 3. c. 45.*

Sub idem tempus Benedictus pontifex, interventu Heinrici imperatoris, privilegium Luaovicnsis monasterii, a Johanne papa IV. quondam concessum, toridem verbis renovavit, *datum Romæ idibus mensis Aprilis, indictione primâ*, quæ huic anno convenit. Luaovio tunc præerat Milo abbas, cujus tempore castinctus est Constantius ejus loci monachus doctus & magister, clarus rhetor, & matheseos peritus, de cujus obitu planctum rythmicum Gudinus quidam composuit, editum in tomo tertio (*b*) Analectorum. Rythmicos ille auctor ait, se numquam vidisse, nec quidem visurum tam pium philosophum, qui codices eximios eleganti manu descripsisse dicitur; lugere Chrysopolim seu Vesontionem, Straburgenses, Lugdunum, Cabilonem, Lingonas & Æduam; lugere etiam Rotbertum regem, qui gloria regum & corona sæculi, immo & Franciam totam; ipsumque Heinricum imperatorem, quòd talem amiserint magistrum; sed maximè lugere Luxovienses cum Milone abbate.

XLVII. Luxovii privilegium renovatum. Constantius monachus doctus.

(*b*) *Analect. tom. 3. p. 537.*

Mœret plebs Luxoviensis lacrymis contiguis:
Plangit Milo, pius abbas, planctibus piissimis,
Amplius non habiturus tantæ jubar lampadis.

Milo abbas idibus Julii decessit, incertum quo anno, cujus successor Gerardus novum privilegium a Leone IX. obtinuit.

XLVIII. Herimannus Tulli episcopus bene affectus in monachos.

Hic annus supremus fuisse videtur Bertholdi Tullensis episcopi, qui post annos regiminis viginti-duos obiit VIII. kal. Septembris, toti patriæ inconsolabilem luctum relinquens. Hunc subsecutus est Herimannus, nobili Agrippinensium genere procreatus, litterarumque studiis apprime eruditus apud sanctum Gereonem, in cujus cœnobio a puero educatus fuerat, ut acta Tullensium episcoporum tradunt, in quibus XIII. kalendas Januarii pontificali unctione sacratus fuisse dicitur. Hic singulis suæ diœceseos abbatiis argenteas coronas, variaque ornamenta contulit: quod ipsius in monachos studium probat. Aliud ejus rei argumentum nobis suppeditarat (*c*) epistolæ, quas scripsit ad asserendam donationem ecclesiæ Algisi-villæ, monachis cellæ Bertiniacæ-curtis, quæ sancti Benigni monasterio subjecta erat, a Bertholdo decessore suo factam, contra quam reclamabant archidiaconus & decanus Tullensis, necnon abbas sancti Urbani & Stephanus Novi-castelli dominus: duo quidem priores, quòd presbyterum eo loci a monachis institutum nollent admittere: alii duo quòd decimas eisdem monachis persolvi vetarent. Prima ea his epistola scripta est Olderico archidiacono, in qua queritur antistes, quòd ejus jussio discordet a sua vo-
„ luntate. Antecessorem quippe suum Bertholdum episcopum monachis cellæ Ber-
„ tiniacensis altare Algisi-villæ dedisse; se verò id addidisse, ut in eorum arbitrio
„ esset presbyterum illic, sive parvo stipendio, sive gratuito, constituere; quam ob
„ rem decano quantocius mandaret, ut in illa ecclesia nullum ulteriùs presbyterum
„ quem monachi constituissent, missam cantare prohiberet. Duriùs idem scribit Walterio decano, cui duas brevis seu litteras ejusdem argumenti dirigit, unas quidem abbati sancti Urbani, alteras Stephano de Novo castello perferendas. Prior ea his duabus epistolis inscripta est *domno abbati B.* cui scribit in hunc modum. *Justum & dignum judicamus, ut religiosis viris reverentiam exhibeamus, & non facilè in injuriam eorum, quando delinquunt, prosiliamus: unde quod in vobis laudabile est adprobamus; quod verò emendandum, ut corrigatis ammonentes obsecramus. Quid ergo sibi vult illa vestra prohibitio, quâ vestros homines prohibuistis, ac decimationem solvere-rent in parochia, cui subjacent, secundùm rationem christianitatis; maximè cùm istud faciatis contra viros vestri ordinis & religionis. Prædecessor meus Bertoldus episcopus*

(*c*) *Perard. p. 274. & seq.*

Vicarii parochiarum.

aliare

ANN. CHR. 1018. *altare Algiſi-villæ contulit Bertiniacenſis cellæ fratribus, & nos effecti exſecutores ipſius benevolentiæ id ipſum confirmamus, & ipſum obedientiam & conſtitutionem presbyteri, quemcumque elegerint, ſuperaddimus: ideirco ferre non poſſumus, ut contra jus a vobis moleſtentur, aut tortiuntur patiantur. Quòd ſi ampliùs contigerit, illi tales fraudatores decimationum, & altarium rerum, ab eccleſia eliminabantur, & pariter cum domino ſuo anathemate pleclentur.* Eadem comminatur Stephano Novi-caſtelli domino, qui atrium eccleſiæ invaſerat, & monachorum ſubſtantiam tollere volebat. Malù tamen de Herimanno ſenſit Willelmus abbas, quòd Widricum ſancti Apri monachum, poſtmodum abbatem, baculo percuſſiſſet.

XLIX. Rotberti regis præceptum pro Flaviniaco. Non levis eſt momenti ad ſtabiliendam chronologiam præceptum Rotberti regis hoc anno datum, quo capellam ſancti Johannis Evangeliſtæ, in Ædua civitate ſitam, Flaviniacenſibus monachis confert ad preces Amadei abbatis. Hujus diplomatis exemplum penes nos eſt, propriâ manu claræ memoriæ Jacobi Sirmundi deſcriptum in hæc verba.

In nomine ſummæ Trinitatis & individuæ Unitatis, Ego Rotbertus, gratiâ & benignitate redemptoris Jeſu rex Francorum. Notum fieri volumus induſtriæ omnium ſanctæ matris eccleſiæ, tam præſentii, quàm futuræ ætatis fideliùm, quòd quidam Amadeus abbas Flaviniacenſis cœnobii, in honore beati Petri apoſtolorum principis, almique Præjecti martyris ac præſulis fundati, ad noſtram præſentiam acceſſerit, petens quamdam capellam noſtri juris, ſitam mœnia Æduorum civitatis ſitam, & in honore beati Johannis-Evangeliſtæ dicatam, ſupra dicto loco, ſcilicet Flaviniaco, dari, quæ fratribus prædicti loci ita erat neceſſaria, ut hoſpitandi cauſa eis eſſet expeteada. Cujus petitio nec viſa eſt refragabilis, nec injuſta. Si enim omnibus rationabilibus eſt favendum petitionibus, quantò magis illorum, quorum remuneratio in die juſtitiæ conſtat copioſior? Unde quoniam hæc ſimile multotiens ab anteceſſoribus noſtris frequentatum audivimus & factitatum, libenter petitionis illius præbuimus effectum: quatinus locus ſæpe nominatus, Flaviniacus videlicet, & monachi ibi degentes, atque ſubi divinæ majeſtati famulantes, prætaxatam capellam in honore ſancti Johannis-Evangeliſtæ, ut diximus, conſecratam, cum omnibus quæ ad ipſum pertinere videntur, perpetualiter, nullo inquietante, deinceps poſſiderent. Et ut firmiorem amodo tenendi haberent adſtipulationem, hoc ſcriptum inde eis fieri juſſimus, & ſigilli noſtri impreſſione inſigniri præcepimus. Actum Æduæ anno dominicæ incarnationis MXVIII. *indictione primâ, regni verò glorioſiſſimi regis Rotberti* XXX. III. *kalend. Martias. Ego in nomine Chriſti Galterius cathedræ Auguſtiduenſis urbis epiſcopus aſſenſi, & propriâ manu firmavi. Signum Hugonis epiſcopi. Ego in nomine ligni Crucis Balduinus ſanctæ ſedis Tarvanenſis antiſtes adſtipulavi. Ego Theodericus Aurelianenſis civitatis epiſcopus manu propriâ corroboravi. Ego Rotbertus dux Burgundionum propriâ manu firmavi.*

Hic Rotbertus filius erat Rotberti regis; Hugo epiſcopus Autiſiodorenſis. Hic locus confirmat tempus Theoderici epiſcopi Aurelianenſis, cujus initium pontificatus ante biennium ſtatuimus.

L. S. Robertus Moliſmenſis naſcitur. In brevi chronico Mulliſmenſi beatus Robertus, futurus ejus loci primus abbas, hoc anno natus perhibetur. Patria ei Campania fuit, parentes Theodericus & Ermengardis, ſecundùm ſæculi dignitatem clari, & opibus affluentes: quibus ſic utebantur, ut ſummi Patriſfamilias potiùs diſpenſatores viderentur, quàm terrenæ ſubſtantiæ domini & poſſeſſores. Prægnanti matri beatiſſima Virgo in ſomnis apparuiſſe dicitur, & aureo anulo filium ex ea naſciturum ſibi obſtrinxiſſe. Puer litteris imbuendus traditus, æquales ſuos diſcendi facilitate ſuperavit. Vix annos quindecim attigerat, cùm ſæculi pericula revolvens animo, totum ſe Deo conſecrare decrevit.

LI. Tedfridi abbatis Bonævallis depoſitio. (a) *Fulbert. ep. 39.* Gravis hoc tempore controverſia excitata inter Gauzlinum Bituricenſem archiepiſcopum abbatemque Floriacenſem, ac Fulbertum epiſcopum de Tedfrido abbate Bonæ-vallis in pago Carnutenſi. Infamatus a ſuis Tedfridus, & gravium criminum „ infimulatus, apud Fulbertum diœceſanum epiſcopum de infamia (a) ſua queri„ monlam fecit, ſuorumque malitiam ſe ferre non poſſe dicens, ſub ejus audien„ tia præfectutam abdicavit, negans ſe ulterius Bonæ-vallis abbatem futurum; fie„ que, petitâ migrandi facultate, ad Gauzlinum archiepiſcopum ſe recepit. Hoc „ compertn, Bonævallenſes monachi, alium e ſuis paſtorem elegerunt, Salomonem „ nomine, vitæ inculpatæ virum, electumque Odoni comiti obtulernnt abbatiâ „ donandum, ut mos erat; dein Fulberto epiſcopo conſecrandum. Id ubi reſci„ vit Tedfridus, graviter conqueſtus eſt de ſubſtituto ſibi Salomone, quaſi abbatiâ „ non ceſſiſſet. Ejus partes ſuſcepit Gauzlinus ſcriptiſque ad Fulbertum litteris ait „ ſe mirari quâ auctoritate ſine audientia ſubditus prælato præpoſitus eſſet. Quin „ etiam Arnulfo abbati ſancti Petri Carnutenſis litteris datis ſignificavit, ſe mona„ chos Bonævallenſes excommunicaſſe. Quâ auctoritate id factum ſit, ſibi oſtendi

petit

» petit Fulbertus; negatque abſque audientia Tedfrido ſubſtitutum eſſum ſuiſſe, » cùm illic corem ſe prælationi renuntiaverit. Cæterùm monachos Bonæ-vallis com- » monitos, ut denuo ad audientiam venirent, reſpondiſſe, ſe *meſſivo tempore oc-* » *cupatos* lites ad præſens agitare non poſſe; ſed *in Aurelianenſi concilio*, quod *idi-* » *bus Octobris* futurum erat, proximum audientiæ dicm & locum ſe conſtituturos, » Interim Carnutas venit Tedfridus, indeque diſcedens, triſtitiam (*a*) Fulberto re- » liquit & lacrymas, quòd culpam nec purgare potuiſſet, nec tegere: unde Ful- » bertus Gauzlinum monet, ſi denuo Tedfridus ad examinationem venire affectet, » ratione compeſcendum eſſe, ne cum periculo ſui gradus & communi dedecore » ſacerdotum, conatus ejus inefficaces teddantur. Non tulit hæc Tedfridi impa- » tientia, ſed Gauzlinum iterum impulit ad ſcribendum Fulberto, ut novam ipſi » audientiam daret. Gauzlino aſſenſit Fulbertus, teſtatus, ſe id (*b*) diſtuliſſe, pro- » bè ſcientem, quòd cauſa ejus exremæ turpitudinis ſit, & ſententiæ modo, quò » ampliùs agitatur, eò diriùs fœtet; nec tantùm turpis, ſed & periculoſa: adeò » ut ſi venerit ad judicium, aut ipſe, aut accuſator ejus *cum magna ſit contumeliæ* » *degradandus*. Diem nihilò minùs & locum audientiæ, quamvis invitus & coa- » ctus, uti rogatus fuerat, conſtituit Fulberrus, jam non auſus relinquere indiſcuſ- » ſum, quod Deum nolle prætetire inultum putabat. Quid poſtea ſubſecutum ſit, nobis incompertum.

ANN. CHR. 1028.

(*a*) *id. ep.* 44.

(*b*) *id. ep.* 40.

LII. Angeriaci tumultus.

Per id tempus Angeriaci apud Santones contigit oppidanos cum familiaribus Willelmi Aquitaniæ ducis (*c*) tumultuati, & præpoſitum ducis vulnerari ad mortem, ejuſque ædes illic ſubrui. Tunc a primatibus malevolis, præſertim e Fulcone comite, qui tum in ducis obſequio erat tempore quadrageſimæ, ſuggeſtum eſt, ut locum ſancti Johannis, id eſt Angeriacum, deſtructet, & monachis inde ejectis canonicos ſubſtitueret. At, licèt piiſſimus princeps pro hac injuria magnopere commotus eſſet, irem tamen ſuam & malevolorum conſilia vicit, nec quidquam moleſtiæ intulit ſervis Dei, quorum præcipuus defenſor, & in omnibus adjutor ſemper extitit. Id eo tempore contigit, id eſt anno MXVIII. quo urbs Pictavorum, aliæque urbes, Belvacum, Carnotum, & Rotomagus, exuſtæ ſunt; cùm Aimericus abbas Angeriaco præeſſet.

(*c*) *Ademar. in chron.*

LIII. S. Amantii monaſterium tranſlatum.

Inſtaurato, ut ſuperiùs (*d*) vidimus, ſancti Amantii monaſterio per Arnaldum Eccliſmenſem comitem, & Francone abbate eidem præpoſito, placuit Willelmo comiti ipſius Arnaldi filio, ex ſententia nobiliſſimæ coojugis ſuæ Gerbergæ & filiorum ſuorum Aldulci & Gauzfredi, ut, ſicut caſtrum Montiniacum ex caſtro Annona & villa ſancti Amantii conſtruxerat, ita ſancti Amantii cœnobium in eumdem locum tranſferret. Sed quia locus iſte Eccliſmenſi eccleſiæ ſubjectum erat, ſatis egit apud Rohonem epiſcopum, ut locum, exſtruendo eptum monaſterio, ſanctis Petro & Amantio liberaliter conferret; ſpatium verò novi caſtri ſibi *in ſervitium* daret. Aſſenſit epiſcopus cum conſilio Arnaldi archidiaconi, omniumque clericorum ſanctæ matris eccleſiæ ſancti Petri, factâ donatione eccleſiæ beatæ Mariæ de Montiniaco, terrâque ei adjunctâ, *ad cœnobium conſtruendum & congregationem erigendam*, ubi monachi *cum Dei laudibus perſeverent*. De parochianis autem Montiniaci ita conſtitutum, ut, qui antea parochiani erant ſanctæ Matiæ ad eamdem eccleſiam pertinerent: advenæ verò & monaſterii familiares, nec non milites, qui ad præſidium caſtri venirent, diebus feſtis in monaſterium convenirent, ibique Deo vota ſua offerrent, ciſdemque ægrotantibus ſacerdos de monaſterio pœnitentiam conferret, mortuis verò ſepulturam, parvulis denique baptiſmum. Monaſterio tunc præerat Algerius abbas, in cujus gratiam Roho epiſcopus villam Gumſalas, partim dono, partim pretio, ceſſit monaſterio.

(*d*) *lib.* 50. *n.* 6.

Parochi alia jura.

Prædictus Willelmus Eccliſmenſis comes eliud quoque cœnobiolum ædificavit in loco Vinzellæ dicto, illudque ſancto Amantio ſubjecit, collatis prædiis & eccleſiis *in ſtipendia fratrum, ſecundum regulam ſancti Benedicti ibi degentium*: quod quidem donum fecit pro remedio animæ ſuæ, atque patris ſui Arnaldi, matriſque ſuæ Raingardis, omniumque a ſemine ſuo procedentium. Neque his contentus comes villam Caſſanolium, quam Willelmus dux ipſi ad donum ſancti Amantii tradideret, eidem abbatiæ donavit.

Vinzellæ cella.

LIV. Ademarus monachus & ſcriptor.

Florebat tunc temporis in Eccliſmenſi ſancti Epatchii monaſterio Ademarus monachus ex prænobili Cabanenſi familia, patre (*e*) Raimundo, Turpionis Lemovicenſis quondam epiſcopi ebnepote, fratre verò Adalberti decani & præpoſiti ex monaſterio ſancti Martialis: qui Raimundus uxorem habuit Aldeardem, ſororem Abbonis & Raimundi ſtrenuiſſimorum ducum, ex qua ſuſcepit *Ademarum Eccliſmenſem monachum, qui hæc ſcripſit*. Hic patruum (*f*) ac magiſtrum habuit Rotgerium monachum, fratrem Adalberti decani, virum clariſſimum, qui obiit VI. kalend. Maii, anno ſexto Hugonis abbatis ſancti Martialis, in quo deſinit libellus, quem idem Ade-

(*e*) *Labbe to. 2. bibl. p.* 174.

(*f*) *ibid. p.* 175.

ANN. CHR. 1018. Ademarus de illius monaſterii abbatibus ſcripſit. Litteris itaqua operam dedit Ademarus in illo monaſterio, ubi *cum avunculo* ſeu patruo ſuo *inclyto* Rotgerio degebat, cùm defectiones (*a*) bellis & lanæ, peſtis & famis prænuntias, conſpexit, ut ſcribit ipſe in chronico, quod definit in obitu Siguini archiepiſcopi Burdegalenſis. Idem mana ſuâ exaravit hiſtoriam Romanorum pontificum Damaſo adſcriptam, & in Leone IV. deſinentem in membraneo codice Uticenſi, præmiſſis acroſtichis verſibus ad Rohonem Ecoliſmenſem epiſcopum, editis ad calcem tomi tertii Analectorum: ubi etiam ſit mentio librorum Amalarii de divinis officiis, quos itidem Ademarus exſcripſit cum inſigni additamento, in quo divina officia monachorum cum canonicalibus comparantur. Hos verò libros *in hoc corpore*, id eſt in codice ſancti Martialis, *tranſcribi curavit Ademarus, indignus*, at ſe ipſe dicit, *monachus, in honore Dei & ſancti Benedicti*. Ejus chronicon multa ſcitu digna continet, at confuſè ac pertarbatè relata.

(*a*) *ibid. p.* 174.

LV. S. Eparchii abbatis. Ademari tempore ſancti Eparchii monaſterium rexere tres abbates, Rainaldus, Richardus & Amalfredus. Rainaldo abbate, ſancti Eparchii ſepulcrum inſolitis miraculis illuſtrari (*b*) cœpit, ob idque Fulcherio Carroſenſi abbati venit in mentem, ut lignum ſanctæ Crucis, quod ex dono Caroli Magni in ſuo monaſterio aſſervabatur, ad tumulum ſancti Eparchii ſollemni pompâ deferret: ubi ipſo ſancti Eparchii feſto die, ſcilicet primo die Julii, exceptum eſt: Rainaldo abbati ſucceſſit Richardus, qui cum Willelmo Ecoliſmenſi comite, Richardo Virdunenſi ubbate, aliiſque iter (*c*) ad ſepulcrum Domini aggreſſus: eſt at *in Selombria* (*) *civitate Græciæ citra Conſtantinopolim in eundo obiit, & ibi ſepultus eſt vigilia epiphaniorum*. Electus eſt in ejus locum Amalfredus monachus, qui cum eo fuerat ordinatus a Rohone epiſcopo, cui ordinationi ipſe comes, & abbas ſancti Martialis Odolricus, *ſtipatus dignitate monachorum*, vicinique abbates ac principes adfuerunt: quod poſt annos decem factum eſt.

(*b*) *ibid. p.* 174.

(*c*) *ibid. p.* 182. *& ſeqq.*

(*) *Seliviria.*

LVI. Saviniaco factæ donationes. Dum iterias abbas Saviniacenſi agri Lugdunenſis monaſterio præeſſet, Girinus quidam Deo & ſancto Martino contulit eccleſiam ſancti Juliani, quæ dicitur *Sal*, cum decimis & adjunctis ſuis, ſitam in pago Forenſi, *juxta fluvium Adoſiſ*. Actum anno ab incarnatione Domini MXVIII. Idem Girinus ſubſcripſit litteris, quibus Humbertus & uxor ejus Alpaſia donant *ſacroſanctæ Dei eccleſiæ ſancti Joannis Randunenſis, quæ ſubjacet eccleſiæ ſancti Martini Saviniacenſis, ubi domnus Iterius abbas degere videtur*, capellam ſancti Petri, ſitam in eodem Forenſi pago, in monte, qui dicitur Verdunus: quæ capella modò cella eſt abbatiæ Caſæ-Dei ſubjecta ab anno MCCXXXI. quo Guigo Forenſis comes, pulſis ob ſolutiores mores canonicis, qui locum tum incolebant, monachis Caſæ-Dei hanc eccleſiam conceſſit, ſanctis Porcario & Petro ſacram ab eo tempore, quo monachi Lirinenſes illac cum ſancti Porcarii abbatis & martyris corpore ob Sarracenos ſe receperant.

Item S. Victori. Tunc obierat Willelmus Provinciæ comes, cujus mater Adalax & Gerberga ejuſdem principis uxor, cum conſenſu filiorum & optimatum ſuorum, ſancto Victori Maſſilienſi pro anima ejuſdem principis donant villam, quæ vocatur Septemfontes, ſitam in comitatu Regenſi, ſecus fluvium Durentiæ. *Facta donatio hac anno incarnationis dominicæ* MXVIII. *indictione primâ, regnante Rodulfo rege Alamannorum ſeu Provinciæ*, qui hoc ipſo anno regnum ſuum Heinrico imperatori tradere voluit. Hajus donationis litteris ſubſcribunt Adalax & Gerberga, Willelmus filius Willelmi comitis, Fulco & Gosfredus fratres ejus. Eadem Gerberga cum tribus filiis ſuis huic donationi addit unum ſequenti duos manſos in villa comitatus Siſtetici, vocabulo Manoaſca. Eodem anno Willelmus vicecomes cum filiis ſuis Pontio epiſcopo, Willelmo, Aicardo, Falcone & Josfredo, eidem abbatiæ donat pro animæ uxoris ſuæ Accelenæ octavam partem villæ, quæ vocatur Catbedra, ſita in pago Provinciæ, in comitatu Maſſilienſi, prope mare. Denique ipſe Willelmus vicecomes & Falco frater ejus cum filiis ſuis, tradant ſancto Victori molendinum, *quod eſt ſitum juxta flumen Hibeluia* (*), *ubi Gerrenus* (*) *fluvius cadit in bedale de ſupradicto molendino ad gadum Huvolna, per quod itur ad Caravilhanum, terras ſancti Victoris*. Malta ulia ſancto Victori contulit idem vicecomes.

(*) *Huveau-ne.*

(*) *Jarret.*

LVII. Heinrici imperatoris duo diplomata pro Einſidla. Duo hoc anno diplomata Heinricus imperator Meginradi-cellæ indalſit; unum Francofurti nonis Januarii, quo diplomate univerſas monaſterii poſſeſſiones confirmavit: alterum Tiguri, ubi ad eum acceſſit Wirandus abbas, obtinuitque ab eo ſilvam illam invlam & incultam, in qua prædictum monaſterium ſitum erat. *Data* IV. *nonas Septembris, indictione primâ, anno dominicæ incarnationis* MXVIII. *anno verò domni Heinrici ſecundi regnantis* XVII. *imperii autem* V. *Actum in Turego*, cùm ſcilicet Heinricus e Burgundia, cujus regnum Rodulfus rex ei deduxerat, in infectâ revertebatur. Paullo ante obierat Lampertus Conſtantienſis præſul, nimirum decimo-ſeptimo kalend. Janias, cui imperator Rothardum capellanum ſuum ſubrogavit.

Lo-

Locus eſt in pago Taurinenſi, Cervaria dictus, juxta fluvium, qui dicitur Stura, non longè a caſtello Muntis-Falconis, ubi cella hoc tempore condita fuit ex rebus, quas Rotbaldus, filius quondam Alinel, aliique, qui lege Salicâ ſe vivere profitcutur, contulere Calmiliacenſi ſancti Theotfredi monaſterio, cui hanc cellam ſubjecere. Hæc verò donatio, *per cultellum, feſtucum nodatum, quantonem & vuaſonem terræ atque ramum arboris* in prædicto monaſterio facta eſt eo pactu, ut monachi illius cellæ res ei collatas teneant ſub obedientia ſancti Theorfredi abbatis: & ſi umquam abbas, vel monachus, vel quævis alia poteſtas res illas prædicto monaſterio ſubtraxerit, ſtatim redeant in poteſtatem donaturis, ejuſve propinquorum. Id factum imperii Henrici anno IV. nonis Februarii, indictione I. quæ chronicæ notæ præſenti annu conveniunt. ANN. CHR. 1018. LVIII. Cervariæ cella.

LIX. Guidonis abbatis Pompoſiani vitæ compendium.

Jam annus viceſimus erat, ex quo Pompoſienſe monaſterium bestæ Mariæ in agro Ravennati adminiſtrare cœperat Guido abbas, vir ſanctitate celebris, de quo inpræſens dicendum eſt. Is in villa Caſæmarienſi decimo lapide ab urbe Ravenna, parentibus admodum religioſis, genere haud infimis, Alberto ſcilicet ac Marocià, progeoitus, decurſis liberalium artium ſtudiis, jam adoleſcens, oblatas ſibi a parentibus nuptias teſpuit. Mox, pretioſis, quibus indutus erat, veſtibus in egenos eapenſis, pannoſus Romam orationis causâ perrexit: ubi clericatu ſuſcepto, Jeroſolymam profecturus erat, niſi ab hoc itinere cælitus revocatus fuiſſet, admonitus in ſomnis Ravennam ut rediret, ibique diſciplinæ ſe committeret cujuſdam Martini, piiſſimi eremitæ, qui in inſula, quæ ioterfluente Pado Pompoſiam ſpectat, in ſumma continentia & morum integritate tuoc degebat. Ad hunc ut Guido pervenit, eique animi ſui arcaoa patefecit; ſciſcitanti, an monachus fieri vellet, id ſe quàm maximè cupere reſpondit. Re dilatâ in craſtinum, has inducias novus tiro graviter ferens, moræ impatiens, monaſticum habitum induit ipſo mane, priuſquam in Martini conſpectum ſe daret. Increpitus cur id præmaturè ac leviùs feciſſet, repoſuit ſe ulterius deſiderii ſui ardorem ſuſtinere non quiviſſe. Maoſit autem in prædicta inſula ſub Martinii diſciplina per annos tres, novis in dies creſcens profectibus. Tunc Pompoſienſu monaſterium, cenſu tenuiſſimum, ex Romani pontificis mandato Martioi providentiæ commiſſum erat, ejuſque conſilio ac voluntate Guillelmus abbas illi præſidebat. Ad hunc Guido, jam ſatis in eremitica exercitatus vita, miſſus a Martino eſt, ut cœnobialis vitæ rudimentis informaretur; quem ejus loci fratres velut ruſticum irridentes, futurum ſibi abbatem illudendo prædicabant. Interim Guillelmus nihil prætermittebat, quò minùs eum cœnobiticæ normæ præceptis rite eruditet. Magiſtri curis apprime reſpondit diſcipulus, quem ſatis in hoc genere eruditum Martinus Ravennati ſancti Severi monaſterio præficiendum coravit. Inter ea Guillelmus abbas, ſolitariæ vitæ amore ſuccenſus, abdicatâ præfecturâ, eremum petilt, ſubſtituto in ejus locum Johanne abbate, qui Angeli cognomeo ob angelicæ vitæ Innocentiam prometitus erat. Verùm cùm is non multò poſt ex hac mortali vita ad angelorum conſortium migraſſet, ejus locum juſſu Martini ſubire coactus eſt Guido, hac tamen conditione, ut, quàm primùm id fieri poſſet, dignitatem abdicaret. Crevit ſub ejus regimine monachotum religio & numerus: adeò ut novi monaſterii ampliora ædificia neceſſaria fueriot, quibus erigendis laborantes diſcipulos ſæpe a mortis periculo liberavit. Sub tanto patre multi perfecti evaſere diſcipuli, quorum numero Albertus ejus pater, & frater, Germanus nomine, adjungi voloere. Præcipui ex aliis fuere idiota quidam, Martinus dictus, qui in cellula octo milliaribus a cœnobio diſtante degebat; Bertholdus monachus, ambo viſis cæleſtibus in carremis honorati; & Johannes Venetiis ortus, qui cùm litteras neſciret, omnem chriſtianæ vitæ perfectionem affecutus eſt. Omnibus pro ſpeculo erat Guidonis abbatis eximia virtus & continentia, qui hanc ſuis legem indixerat, ut quallbet ſecundâ, quartâ & ſextâ ferià piſces non comederent. Ipſe ſolitudinis amantiſſimus, idemtidem in remotum a turbis locum ſecedebat, abbatis vices uni e diſcipulis committens: quorum primus fuit Vitalis, eoque mortoo Petrus, & poſt eum Theobaldus, tum Leo, & poſt omnes Guido ejus cognominis, vir admirabilis vitæ. Ille verò tribus a monaſterio milliaribus in ſilva habitabat, maximè diebus duarum quadrageſimarum, nempe ante natale Domini & ante paſcha: quibus diebus tantà cibi, potuſque abſtinentià, taotà virgarum cæde ac vigiliarum aſſiduitate ſe ipſe macerabat, ut, exceptâ morte, nihil tormenti amplius poſſet quivis inferre perſecutor. Hæc fuit ſumma vitæ Guidonis per annos quadraginta-octo, quibus Pompoſiæ præfuit. Sub Guidooe abbate Pompoſiæ fluruit Guido alter, Arctinus a patria dictus, muſicâ arte celebris, de qua inferiùs.

LX. Romualdus Camalduli eremum incolit.

Cùm Romualdus (*a*) abbatem Vallis-de-caſtro monitis ſuis flecti non poſſe animadvertiſſet, inde egreſſus, *non longè ab Apeniao monte, in loco, qui dicitur A-*

(*a*) *lib. 3. n.* 80.

ANN. CHR. 1018.

qua-bella, manere conſtituit. Maorolycus Camaldulum interpretatur, ſic dictum, ob Fontem-bonum, qui in valle Apenninis jugis ſubjecta exſtitit. Nec recedit ab ea ſententia Florentinus (*a*) Camaldulenſis monachus, qui miracula tria, Aquæbellæ ædificiis procurandis a Petro Damiani aſſignata, Camaldoli, dum cellæ ædificarentur, contigiſſe ſcribit. Campum-Maldoli veteres dixere, in arduis Apennini jugis, quæ Tuſciam ab Æmilia diſcriminant, poſitum in pago Aretino. Falſum eſt quod recentiores traduot, Romualdo locum traditum fuiſſe a Maldulo, a quo nomen loco inditum ſit; nam, ut dentus locum ſic dictum fuiſſe a primo ejus poſſeſſore, qui tamen *Campus-amabilis* in quodam Heinrici ſecundi imperatoris diplomate dicitur, certè conſtat primam loci donationem factam fuiſſe a Theobaldo epiſcopo Aretinæ eccleſiæ, cui ſubjectus erat. In monte perardeo, adituque difficili conſtructæ primùm a Romualdo quinque cellæ a ſe ipſis diſparatæ, cum oratorio in honorem Saleatoris, quod Theodaldus Aretinus antiſtes conſecravit. Nunc illic cellæ ſunt ad quadragiota. In ſubjecta valle poſitum Fontis-boni hoſpitium, unde omnia neceſſaria eremitis (nam in monte nihil præter arbores oritur) in dies ſingulos tranſmittuntur, excipiendis infirmis, atque etiam hoſpitibus aptatum. Vallem irrigat Arclanus amnis, qui nomen Fontis-boni loco tribuit, &, irrigatâ Caſentinatum planitie, in Arnum (*) poſtea decolitur. Petrus Agoinus Camalduli primus prior inſtitutus a ſancto Romualdo; qui nigrum colorem albo ibidem cæleſti oraculo mutaviſſe traditur. Sacræ illius eremi ſpecimen hic exhibere juvat.

(*a*) *Hiſt. Camald. lib. 1. c. 32. & ſeqq.*

(*) *L'Arno.*

Prima

ANN. CHR. 1018.

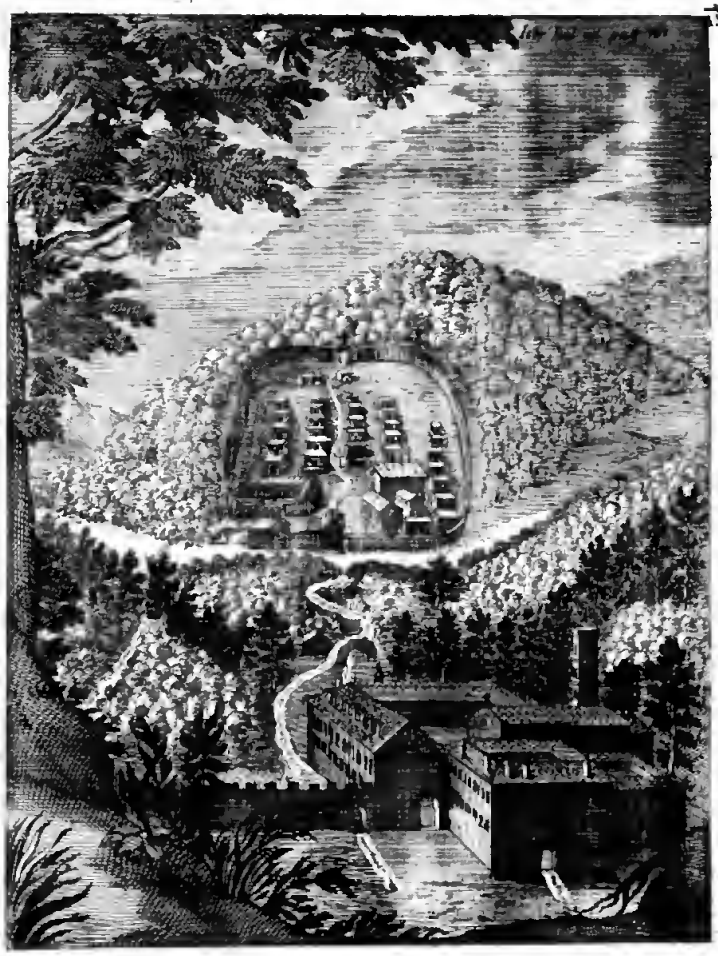

Primæ Camaldulenſium eremitarum vivendi ratio erat, ut ſinguli ſingulis incluſi cellis, in oratorium nihilò minùs ad horas canonicas, quas tractim, at ſine modulatione hactenus perſolvunt, unà convenirent, iis exceptis, qui in recluſoriis aſſiduè permanebant. Alii per biuas quadrageſimas ſilentium inviolatè ſervabant, alii centum continuos dies. Porro communis abſtinentiæ ac jejunii hæc lex erat, ut ſingulis in cellis reficerent, & utriuſque quadrageſimæ tempore, præter dominicum diem, pane ſolo cum aqua veſcerentur. Quidam tertiam quadrageſimam addebant. Reliquo anni ſpatio triduana ſecundæ, tertiæ & quartæ feriæ, & biduana ſextæ & ſeptimæ jejunia, ſolâ panis & aquæ refectione contenti obſervabant; quintâ feriâ & dominicâ aliquid olerum vel leguminum addebant. Ad hæc primis temporibus mos erat, ut quadrageſimali tempore in cellis reſiderent eremitæ omnes, præter duos, aut ſummum quatuor, propius templum demorantes, qui noctu & interdiu divi-

LXI. Camaldulenſium vitæ genus.

ANN. CHR. 1018. divinis officiis in otatotin vacatent. Cæterùm carnium eſus in cellis æternum prohibitus, uti & acceſſus mulierum, quæ propius uno lapide ad eremum accedere haſtenus non ſinuntur. Hanc autem vivendi rationem Rodulfus prior, ſæculo duodecimo ineunte, tantiſper mitigavit. Vinum quippe ſepties in majori quadrageſima, & majoribus feſtis indulſit; hebdomadæ natalis Domini, reſurrectionis, & pentecoſtes abſtinentiam prædictam relaxavit; ac jejuninm, quotuot temporum diebus exceptis. Extra jejunil regularis temporu, tertiâ & quintâ feriâ cum dominicâ refectionem geminari permiſit: quibus geminæ refectionis diebus fratres ad commonem menſam cibum capere ſancivit. Cùm verò ſinguli eremitæ in privatis cellis reficerent, ſedendo, nudis ſuper pavimento pedibus, cibum caperent, eodicem manu tenendo & legendo, ut, dum caro corporali eibo paſcitur, animus ſpirituali pabulo recreaietur. Vidimus aliquando & nos ſacram illam eremum, in qua ſactæ hebdomadæ dies magna cum animi voluptate, quod nulli ſæcularium conceſſum, tranſegimus, recreati exemplo & converſatione piiſſimorum illorum anachoretarum, qui maximam priſcæ religionis ſimplicitatem eriam nunc retinent: quam quidem illis inſpirat & conſervat ſecretioris ſolitudinis antiquus amor, quem a majoribus ſuis acceptum religioſè ſervant, utinam & nos eorum exemplo. Porro primam ejus loci donationem a Theodaldo Aretino epiſcopo, ut jam dixi, factam fuiſſe conſtat ex variis ſacræ illius eremi monumentis, quæ nos in obſervationibus ſancti Romualdi vitæ prævils retulimus. Theodaldus verò non ante annum M XXII. Aretinæ eccleſiæ præeſſe cœpit, ut probant in primis duo illius inſtrumentu, quorum primum datum eſt anno dominicæ incarnationis M XXVII. pontificatus ejus anno V. menſe Auguſto: alterum XIII. kal. Junii, M XXIII. Theodaldi epiſcopi X. Itaque Romualdus ante annum M XXII. Camaldulenſem eremum incolere quidem potuit: ſed locum unic hunc unnum ab Aretino epiſcopo non accepit. Quotquot enim hanc donationem confirmarunt epiſcopi, eam omnes a Theodaldo epiſcopo factam teſtantur: Argumenta hanc in rem aliàs retulimus.

LXII. S. Theodori monaſterium Caietæ. (a) *lib.* 43. n. 27. (*) *alias.*

Apud Caietam Latii urbem exſtabat (a) ante id tempus ſancti Theodori monaſterium, cujus originem & conditores primos ignoramus. Ad hunc autem annum revocanda videtur donatio, quam Johannes conſul & dux civitatis Caietanæ, menſe Decembri, Indictione primâ, fecit *domno Stephano venerabili abbati cœnobii ſancti Theodori Chriſti martyris, ſeu ſanctæ Martiæ Chriſti confeſſoris*, quod ſitum eſt intra ipſam civitatem *ſupra portas nobas* (*), tam pro ſe, quàm pro Theodomanda bonæ recordationis uxore ſua, de lacu Capraticæ. Prædictus Stephanus abbas non multò poſt evectus eſt ad epiſcopatum ejuſdem urbis: cujus pontificatu, id eſt anno ſexto-decimo conſulatus domni Johannis, ejuſque filii cognominis anno tertio, menſe Novembri, indictione VII. iidem conſules & duces, *vocato Stephano ſupra ſcripta ſancta Caietana eccleſia pontifice*, ſanxerunt ut *qualiter temporibus domni Johannis ibi* ſeu patrui ſui, *prædictum monaſterium fuit inclytum*; ita deinceps *non imminutum perſeveraret*, ullumve detrimentum in ſuis eccleſiis pateretur, maximè in eccleſia ſancti Angeli in Planciano, quam cum ſuis adjunctis Johannes *ibius* ſuus eidem obtuleiut monaſterio, cum omnibus, quæ Anaſtaſius abbas bonæ memoriæ comparaverat, necnon Leo venerabilis abbas, qui tunc ſancti Theodori monaſterio præerat: quæ omnia, aliaque eidem monaſterio confirmant. Leoni ubbati ſucceſſiſſe videtur Albericus *almificus abbas*, cujus tempore Hemilia glorioſa ducilla, anno quarto-decimo conſulatus nepotis ſui domni Johannis glorioſi conſulis, quamdam beati Petri eccleſiam eidem loco donavit. Ejuſdem loci abbas erat Johannes eo tempore, quo Matila ducilla & Adenulfus ejus filius conſul & dux, conſentiente domno Leone excellentiſſimo præſule, conferunt inclytam inſulam, quæ dicitur Palmaria, quæ erat ex palatio reipublicæ, unà cum eccleſia beatæ Mariæ ibidem conſtructa. Leo epiſcopus Caietanam eccleſiam tegebat pontificatu Nicolai II. Idem Johannes abbas perſtitit uſque ad annum MLXXXIX. cui Matialdus abbas ſucceſſit. Hoc ſancti Theodori monaſterium deſtructum fuit ad conſtruendam arcem, in quo haſtenus ſancti Theodori eccleſia viſitur. Hæc ex monumentis a domno Erasmo a Caieta Caſinate tranſmiſſis.

ANN. CHR. 1019. LXIII. Rotberti præceptum pro Latiniaco. (a) *Libro reuel hiſt. p.* 591.

JAm annus decimus-nonus ſupra milleſimum inchoatus erat, cùm Stephanus Campaniæ & Briegii comes, filius Herberti comitis, qui Latiniacum monaſterium inſtauraverat, paternâ ductus æmulatione, eidem loco amplificando ſtudium ſuum contulit. Quam ob rem Rotberto regi apud Senonas tum morauti (a) ſuggeſſit, hanc abbatiam, *quæ alim amplis terrarum ſpatiis & largis poſſeſſionibus ditata claruerat, ſed paganorum poſtea perſecutione deſtructa & penitus deſtituta fuerat*, a patre ſuo comite Herberto reſtaurutam fuiſſe, eique propriam terram maxima ex parte reſtitutam; petiitque, ut tex auctoritate ſuâ id roboraret, quod pius princeps gratanter indulſit, ac præcepto confirmavit, in quo Stephanum carilſimum nepotem

tem vocat. *Actum Senonis civitate, anno dominicæ inc.* MXVIII. (*) *regnante serenissimo rege Rotberto* XXXII. *sexto kal. Martii.* Regiis litteris appoauntur ſigna Rotberti regis, Heiorici & Rotberti ejus filiorum, & Letrici archiepiſcopi. *Balduinus ſubcancellarius vice Arnulfi archiepiſcopi primique cancellarii recognovit atque firmavit.* Is erat annus XXXII. ab unctioae Rotberti regis. Paullo poſt idem Stephanus novam monaſterii, baſilicam per Senoneaſem archiepiſcopum dedicari curavit, ut lego io chartaceo codice, in quo id hoc anno factum dicitur *die primâ menſis Junii*. Latiniacenſi monaſterio tunc præerat Herbertus abbas, ſuperiùs laudatus: cujus depoſitio in necrologio S. Germani Pratenſis notatur XIV. kal. Decembtis. Huic ſucceſſiſſe viderur Rotgarius, principatu Heinrici regis Latiniaci abbas.

ANN. CHR. 1019. (*) *Sac. nonum calc.* 1019.

Eodem anno Hugo Autiſiodorenſis epiſcopus pro aaima patris ſui Lamberti comitis Auguſtoduoenſis & matris ſuæ Adelheidis donat Cluniaco mediam partem curtis Givriaci in comitatu Divionenſi, confirmatque alteram partem, quam eidem cœnobio contulerat ſoror ſua Maheldis, ejuſque conjux Gaufredus cum filiis ſuis, Gaufredo, Herveo, Odone, Terbaldo & Lamberto. His litteris ſubſcribunt Hugo ipſe, Gauzlenus epiſcopus, ſcilicet Matiſconenſis, Otto comes, Hugo vicecomes, Acelinus abbas, & alii.

LXIV. Cluniaco factæ donationes.

Hoc ipſo aano ineunte Rodulfus rex Burgundiæ, petente Irmingurdo reginâ conjuge ſuâ, ex propria hereditate (*a*) eccleſiam ſancti Blaſii ſitam in pago Genevenſi, donat *monachis Clunienſibus, regulæ ſancti Benedicti modò & deinceps obedientibus. Actum in villa Taberniæ, quam alio nomine ob fluvium ibidem defluentem, Urbs appellant. Data* XIX. *kal. Februarii anno ab inc. Domini* MXIX. *regnante Rodulfo rege anno regni ſui* XXXI. Idem rex, ſopplicante Rainaldo comite, filio Ortonis » comitis, cognomento Willelmi, viri illuſtriſſimi, monaſterium ſancti Salvatoris ſeu » ſancti Nicolai io Veſontionenſi epiſcopatu juxta Poloniacum, ia loco, qui Val- » lis dicitur, Cluniacenſibus donat, confirmatque quatuor caldarias ferreas in Sa- » lioris, villas Glenonem, Mediolanum, Mutaam, & piſcariam Givriaceoſem, cum » conſenſu conjugis ſuæ Irmingurdis. Actum Logis anno XXXI. regni Roduifi regis.

(*a*) *Bibl. Clun. p.* 421.

LXV. Trenorchil dedicatio.

Bernerio abbate Trenorchium adminiſtraote, reſtitutum ex iocendio monaſterium ſollemni (*b*) ritu hoc anno dedicatum eſt IV. kal. Septembris, adſtantibus Joffredo Cabilonenſi epiſcopo, & Gauſleno Matiſconenſi, qui ambo in titulo epiſtolæ Benedicti VIII. pro Cluniaco nominantur; necnon Hugone Cabilonenſi comite & epiſcopo Antiſiodorenſi, qui eodem dio villam *Iſleti*, Araris ripæ dexteræ adjacentem, Trenorchienſibus contulit eum jure piſcatioois in ipſo flumioe: cujus ob dooi gratiam monachi beneficium ſuæ eccleſiæ, ſuorumque locorum ei coaceſſerunt. Idem Bernerius paullo aote, aliam ædem exſtruxerat ſub nomine ſancti Valeriani primi ejus loci patroni; ne, dum abbatia ſaacti Filiberti nomine paſſim appellabatur, primus ejus loci apoſtolus oblivioni traderetor.

(*b*) *Tornus p.*529.

LXVI. S. Martialis abbates.

Sub finem hujus aani mortuus eſt Josfredus abbas ſaocti Martialis apud Lemovicas, cujus obitus noratur ab Ademaro noois Decembris (*c*). Subrogatus eſt in ejus locum Hugo abbas, ad annos ſex, qui collationem in Francia coram Rotberto rege, & Gauzlino Bituricenſi archiepiſcopo, multiſque aliis epiſcopis & ſapientibus viris habuit de ſancti Martialis apoſtolata, qui ei in illa collatione aſſertus traditut. Unde reverſus e Francia Hugo, ſanctum Martialem io litaoiis poſt apoſtolos adſcribi curavit. Hæc eadem cauſa nihilò minùs poſt annos duodecim terractara eſt in concilio Bituricenſi tempore Odolrici abbatis, qui Hugoni ſucceſſerat. Hugonis anno ſexto deceſſit VI. kal. Maii Rogerius frater Adalberti decani, vir clariſſimus, & Ademari Ecoliſmenſis monachi patruus & magiſter: poſt quem Hugo abbas VI. kal. Junii inſequentis mortuus eſt.

(*c*) *Libbe Te. s. bibl. p.*273.

LXVII. Craſſæ abbates aliique.

Bernardum abbatem Urbioneníi beatæ Mariæ cœnobio, quod de Craſſa vocant, hoc anno præfuiſſe conſtat ex inſtrumento de geſtis (*d*) vitæ canonicæ introductæ in eccleſiam Gerundenſem, cui eum ſex epiſcopis ioterfuit *Bernardus ſanctæ Mariæ Craſſæ*, & cum eo Petrus Rodenſis, Landricus Giſſalenſis, Gaufredus cœnobii Galli-cantus, Amblardus cœnobii ſancti Cyrici, Vives cœnobii ſancti Pauli martimi, & Pontius cœnobii ſancti Saruroini abbates. Non ergo expungendus, ut quidam opinantur, Beroardus e oumero Craſſenſium abbatum, ſed locandus poſt Stephaonm abbatem, qui nominatur in charta reſtitutionis cujoſdam a Geraberto factæ aono MXV. Bernardo ſucceſſiſſe videtur Randulfus abbas, cujus mentio intabulis Craſſenſibus poſt aonos quinque occurrit, & poſt medium ſæculum Bernardus ſecundus & Randulfus, an idem qui ſupra; deinde Dalmatias, de quo inferiùs.

(*d*) *Marca Hiſp. p.*1016.

LXVIII. Carilochi par. thenon fundatur.

Sub idem tempus Godranous, cum filiis ſuis Helieziari & Berengario, puellare monaſterium in pago Suſtaorionenſi & diœceſi Magalonenſi pro anima ſua, ſuorumque, maximè filiæ ſuæ Deo devotæ Judirbæ, conſtruere cœpit apud Carilocum prope Marciauicum, ubi ſancti Genetii martyris eccleſia jam exſtabat, idque facit

eâ

ANN. CHR. 1019.

eâ lege, *ut cunctis diebus hujus ſæculi habitatio ſit ſanctimonialium atque Deo devotarum feminarum ſub regulari vitu degentium*; quæ eligendæ abbatiſſæ facultatem habeant *ſecundùm præcepta beati patris noſtri Benedicti vel providentia abbatis cœnobii ſancti Petri Pſalmodienſis*, cui tunc Warnerius abbas præerat. *Hæc actio atque ſcriptio exarata atque tradita eſt anno incarnationis Domini* MXVIIII. *indict.* II. XV. *kal. Auguſti, diſponente largiſſimâ benignitate Dei, regnum ſapienter rege Rotberto regente.* Subſcribunt poſt Godrannum ejuſque filios Petrus epiſcopus Magalonenſis & Eyraldus Nemauſenſis, Bernardus comes Suſtantionenſis, Warnerius abbas Pſalmodienſis cum cuncta congregatione, aliique complures. Litterax Adelfredus monachus ſcripſit. Poſt annos ſex Juditha, Godranni filia, Catiloci prima abbatiſſa electa fuit in conventu procerum ac nobilium illius regionis.

LXIX. Vuillelmi comitis donatio Fructuariæ.

(*) *Daire-la-Baſſe.*

(*a*) *Bibl. Sebuſ. p.* 292.

Orto, cognomento Willelmus, Burgundiæ comes, multa prædia in alpibus Pœninix poſſidebat, maximè inter fluvios Padi & Duriæ-Bautiæ (*), qui juxta urbem Eporediam decurrit. Hæc autem omnia (*a*) tradit, donatque pro redemtione animæ ſuæ, uxoris, liberorum, & propinquorum ſuorum *monaſterio, quod dicitur Fructuarium*, conſtructo *in honore ſanctæ Dei-genitricis Mariæ; ac ſanctorum martyrum Benigni atque Tiburtii, ad victualia monachorum ibi Deo militantium. Acta ſunt hæc Burgundiæ villâ, quæ Portus dicitur, anno incarnationis dominicæ* MXIX. *indictione* IX. *imperante Henrico auguſto*; quem idcirco hoc loco nomioat Otto, quòd illæ poſſeſſiones eſſent ſub ditione imperii. Villa Porrus ſita eſt in diœceſi Veſontionenſi, cujus decimas Walterius archiepiſcopus Cluniaco donavit regnante Rodulfo.

LXX. Lisborni & Sceldice abbatiæ.

(*b*) *Annal. Paderb. p.* 432.

(*c*) *Ibid.* 433.

Menſe Martio hujus anni, dum Goſlariæ verſaretur Heiricus imperator, Theodericus Mimigardefordenſis epiſcopus eccleſiæ ſuæ reſtitui curavit (*b*) abbatiam *Lisbora*, ſitam in pago Dreni, in comitatu Herimanni comitis, quæ olim ſanctimoniallium collegium fuerat a Caroli Magni ævo, poſtmodum monachis noſtri Ordinis conceſſa. Actum hoc anno Goſlariæ XVII. kal. Aprilis. Quinto poſt die idem imperator ibidem abbatiam (*c*), *Sceldice* vocatam, eccleſiæ Patherbronoenſi ad preces Meiovverci epiſcopi conceſſit. Celebre ealnde evaſit hoc collegium virginum.

Heinrici varia diplomata.

(*d*) *Gratſer. p.* 95.

ad vicum Scbilſe, haud procul Biſeldia, olim quioque templis, nunc uno parochiali inſtructum, infectumque Lutheranâ rabe. Ex urbe Goſlaria Merſeburgum proceſſit imperator, obi Altahenſi monaſterio, pro ſibi dilecti Godehardi (*d*) abbatis obſequio, decem manſos, in marca & comitato Adalberti marchionis ſitos, intervenru conjugis ſuæ Chunigundæ confert VII. idus Aprilis. Idem Godehardus hoc etiam anno procurabat Tegernſenſe ſancti Quirini monaſterium, cui ad ipſius preces idem imperator duos regales manſos, in loco, qui dicitur Luipma, conceſſit v. idus Januarii, dum Chuafungæ moraretur. Idem Merſeburgi hoc itidem anno Farfenſium poſſeſſiones novo diplomate, v. idus Aprilis, petente Hugone abbate, comprobavit.

LXXI. Ditmarus epiſcopus obiit.

In veteri chronico Saxonico Thietmarus epiſcopus obiiſſe hoc anno, eique Bruno ſucceſſiſſe dicitur. Hic eſt Ditmarus celebris ille hiſtoricus, ſed genere & virtute celebrior, utpote illuſtri Saxoniæ comitum domo oriundus, patre Sigefrido, matre Chunigundâ. Puer Quindelinburgi apud Emmildam materteram educatus, poſtea Magdeburgi Riddago abbari ad ſanctum Johannem erudiendus traditur: ubi triennio converſatus, deinde io Mauriciana cathedrali eccleſia clericalem togam induit. Wigberto Merſeburgenſi primo epiſcopo ſucceſſor datus anno MVIII. uſque ad hunc annum vitam produxit, mortuus kalendis Decembris, annos natus duntaxat XLIII. cùm ſediſſet annos circiter undecim. Ad hoc ferè tempus chronicon perduxit, cujus in Saxonica hiſtoria utilitatem nullus eruditorum ignorat. Editum eſt cum quibuſdam erratis & lacunis, quæ facilè emendari poſſunt ex chronico Saxonico necdum edito, quod penes nos eſt, poteſtque ceuſeri ot continuario hiſtoriæ Saxonicæ, immo & Germanicæ, uſque ad annum MCXL.

Heimeradus item presbyter.

(*e*) *V. ſupra n.* 18.

In hoc chronico *Heimeradus presbyter, vir ſanctus, in Haſungen de hac vita feliciter ad Chriſtum migraviſſe* hoc anno perhibetur. Idem tradit Trithemius, qui XV. kal. Julii eum obiiſſe ſcribit. Id ſine dubio acceperat ex libro de ejus vita, quem Egbertus Hersfeldenſis monachus compoſuit, ouncupavitque *domino ac patri ſuo Hartovigo* abbati Hersfeldenſis mooaſterii, in quo Heimeradus ſeo Heimo (ſic enim primùm vocabatur) aliquamdiu habitavit. Hic genre Suevus, ea ſervili genere io libertatem aſſertus, relictâ patriâ, in urbem Romam, inde io Paleſtinam profectus eſt. Reverſus in Germaniam, in cella Hersfeldenſis mooaſterii Mimilebo ſeu Mimileve (*e*) conſedit. Hoc comperto, Arnoldus Hersfeldenſis abbas, ſciſcitatus patriam, genrem, cauſamque ejus adventus, eum Hersfeldiæ admiſit, eique ſanctæ converſationix habitum tradere voluit: at ille minimè conſenſit, immo poſt aliquod tempus, in capitulum fratrum, nihil ſuſpicantibus monachis, ingreſſus, pro-

proſtratus in terram, diſcedendi veniam petiit. Interrogatus quid cauſæ haberet; id unum attulit, *quòd animam ibi pro voto ſaluam facere non poſſet*. Iratus abbas, ratus eum ex innata peregrinandi impetigine velle abire; invitis fratribus eum flagellis cæſum e monaſterio extruſit. Huic flagellationi adfuit Anzo religioſiſſimus cœnobita, qui ex ore ejus, dum cæderetur, nihil ſe audiſſe teſtatus eſt, præter pſalmi quinquageſimi preces. Inde ad villam diœceſis Patherbrunnenſis, *Dietmelle* vocatam, profectus, in veteri quadam eccleſia ſubſtitit, interrogatuſque à Meinverco epiſcopo quis eſſet; exhibitis libris incomtiſſimis, quibus ſe re ſacra utebatur, juſſu epiſcopi, ut quidam gyrovagus, denuo verberibus exceditur. Demum ad montem Haſſiæ, Haſſangen dictum, ſe recepit, ubi reliquos vitæ dies piiſſimè exegit, mortuus hoc anno IV. kalend. Julii. Librum de ejus vita eum actis ſancti Meinverci epiſcopi typis vulgavit, notiſque illuſtravit amicus quondam meus Adolfus Overhamus cœnobita Werthinenſis. ANN. CHR. 1019.

LXXII. Tuitienſia monaſterium dedicatur.

Ad hunc annum revocatur conſecratio Tuitienſis infra Coloniam monaſterii, cujus originem hoc pacto contigiſſe tradunt. Convenerat inter Ottonem tertium imperatorem & Heribertum Colonienſem archiepiſcopum, ut quoddam monaſterium monachorum in honorem Salvatoris & beatæ Mariæ conſtruerent, & quidem eâ conditione, ut, ſi alterutro decedente res infecta eſſet, is qui ſuperſtes foret, utriuſque votum expleret. Interim mortuus eſt anno MXII. cæſar Otto, ſepultuſque Aquiſgrani ab Heriberto, qui ſponſionis haud immemor, ſtatim de condendo monaſterio ſeriò cogitare cœpit. Tuitum ſeu Duitium locus eſt ad Rhenum paullo infra Coloniam-Agrippinam. Plaenir eo loci jacere fundamenta novi monaſterii: at, cùm pro loco non ſatis firma eſſent, quadam die, finitis, ut Rupertus in vita Heriberti ſcribit, matutinorum ſollemniis, repentè tota fabrica corruit. Conductis itaque perfectioribus architectis, & fundamentis ad altitudinem navalis mali defoſſis, ſolidius ædificium exſtructum eſt, & baſilica in modum crucis exædificata: quæ demum hoc anno in honorem Deiparæ virginis Mariæ ab ipſo Heriberto conſecrata
» eſt. Exſtant hac de re primariæ (a) ipſius Heriberti literæ, in quibus initi cum
» Ottone ejuſmodi pacti memoir, aitque ſe collatis ibidem Sanctorum pignori-
» bus, eum celebertima cleri, plebiſque frequentia, novam baſilicam in honorem
» Dei & Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti, & piiſſimæ genitricis ejus dominæ noſtræ
» perpetuæ virginis Mariæ v. *nonas Mart* dedicaſſe, ipſoque die eidem eccleſiæ con-
» tuliſſe ad principale ejus altare, *in uſus fratrum in eodem monaſterio Chriſto*
» *ſub regulari norma militantium*, prædia & poſſeſſiones, quæ ſui juris erant, vel
» a glorioſiſſimo auguſto principe Ottone ad hoc opus ipſi delegatæ fuerant. In his
» eidem monaſterio contulit totum caſtrum Tuitienſe cum ſuo ambitu, quod ita
» ditioni fratrum mancipatum eſſe voluit, *ut proprietas ejus ſolum abbatem reſpiciat*,
(quod ſanè novum videri poſſit) adeòque ut clauſtra ejus & claves penes eum ſint, nec citra ejus arbitrium aperiatur aut recludatur; *nec incompetenti curſu ac recurſu indifferenter ſemper populoris turbæ frequentia irruens, pauperum Chriſti confundat ſanctæ ſecreta*, ut in prædictis legitur literis, quæ hoc anno datæ dicuntur, tametſi in editis nullæ ſint chronicæ notæ. Primus ejus loci abbas fuit Volpertus ſeu Folbertus, idemque abbas quartus Gladbacenſis monaſterii, ex quo nova hæc colonia deducta videtur. Hæc de origine Tuitienſis ſeu Duitienſis monaſterii, cujus præcipuum ornamentum fuit Rupertus abbas decimus, de quo multa inferiùs materia dicendi occurret.

(a) *Gelen. p.* 381.

LXXIII. Clivi-Scauri monaſterium ſit reſtitutio.

Sub finem ſuperioris libri facta mentio eſt de Johanne ſancti Andreæ ad Clivum-Scauri abbate, cujus tempore Ingizo Romanus, vir nobilis, Franconis bonæ memoriæ trans Tiberim filius, ſanctis Andreæ apoſtolo & Gregorio papæ & confeſſori quædam prædia reſtituit, in fundo Molæ-ruptæ poſita, quæ *Silveſter nefandiſſimus ac ſceleratiſſimus ejuſdem monaſterii abbas* ipſi per emphyteoſim tradiderat. Exſtant apud Baronium ad hunc annum hujuſce reſtitutionis tabulæ, datæ anno octavo pontificatus Benedicti octavi, Heinrici imperii ſexto, indictione tertiâ, menſis Novembris die viceſimâ tertiâ, in quarum fine Ingizo ſanctè affirmat per Benedicti papæ & Heinrici imperatoris ſalutem, ſe contenta in illis tabulis inviolabiliter conſervaturum atque adimpleturum. Subſcribunt poſt eum Creſcentius urbis Romæ præfectus, Johannes Dativus, & alii. Sergius ſcriniarius S. R. E. has tabulas ſcripſit.

LXXIV. Abbates S. Salvatoris apud Reate.

Sub idem tempus Hugo Farfenſis abbas quamdam commutationem fecit cum Landuino abbate monaſterii ſancti Salvatoris apud Reate de Lerenano ſeu Roiano, & de diſtricto totius maſſæ Buccimiani, quæ a Romano pontifice acquiſierat. Alia etiam commutatio inter utrumque monaſterium facta de curte & eccleſia ſancti Petri in Meiana, quæ juris erat Reatini monaſterii, quam commutationem a fratribus ſuis magnopere laudatam fuiſſe ſcribit Hugo abbas in epiſtola ad Landoinum abbat-

ANN. CHR. 1019. abbatem, ubi ait magnam ſemper inter utrumqae locum neceſſitudinem intereſſiſſe, ita ut promiſcuus eſſet fratrum ex alio in alium tranſitus & commeatus. Hæc epiſtola digna viſa eſt, quæ in Appendice integra referatur. Landuinus ſucceſſerat Conſtantio abbati, ut colligimus ex veteri necrologio Sublacenſi, in quo abbates congregationis ſancti Salvatoris apud Reate hoc ordine recenſentur: Conſtantius, Landoinus, Berengarius, Petrus, Berardus, & Ingozo.

ANN. CHR. 1020. LXXV. Concilium Airiacenſe. (*) *Airy*.

ANno inſequente milleſimo viceſimo conventus epiſcoporum juſſu Rotberti regis coactus eſt in villa pagi Auguſtodunenſis Airiaca (*) quæ jacis erat monaſterii ſancti Germani Autiſiodorenſis. Huic interfuere in primis Gauzlenus Bituricenſis, & Leotbericus Senonenſis archipræſules cum ſuis haud dubiè comprovincialibus epiſcopis. Convocandi concilii cauſa fuit ad redintegrandam in Burgundia pacem, quæ a morte Heinrici ducis interturbata fuerat. Mos verò erat tanc temporis, ut ad ejuſmodi conventus Sanctorum reliquiæ deferrentur. E cœnobio ſancti Petri Senonenſi delatus beatus martyr Saiviniauus; e Dervenſi quædam reliquiæ ſancti Bercharii abbatis. Corpus ſancti Germani Autiſiodorenſis epiſcopi eò deferri cùm quidam poſtularent, teſtitit Hugo epiſcopus, dicens ſe non paſſurum, ut *oſſa incomparabilis viri pro quacunque re aliquando commoverentur*. Delatis Airiacum ſancti Berchatii reliquiis, Dervenſes adversùs Laudicum comitem, qui quædam ipſorum prædia invaſerat, in ſynodo querelas depoſuerunt. Eâ re indignatus comes, in reditu beati patris reliquias, ut ſic heredem ſimul & hereditatem poſſideret, furripere tentavit; ratus id ſibi impune ceſſurum per regem, quem ob innatam mititatem facilè flectendum & vincendum eſſe exiſtimabat. Ventum erat ad Armentionem fluvium, quem facti loculi portores, qui quatuor erant, ob auguſtiam pontis non facilè pertranſire poterant, ut ad caſtrum ſeu oppidum ſancti Florentini pervenirent, ubi tuti ab inſequentium inſultu eſſe poſſent. Hoc in articulo uni eorum viſum eſt, ut pedibus amnem trajicerent; quod non ſine miraculo factum traditur.

LXXVI. Dervenſes abbates.

Poſt mortem Berengerii Dervenſis abbatis, cujus ſupeciùs facta mentio eſt, in regimine ſucceſſit Nivo abbas, de quo nihil ſingulare nobis ſuccurrit, niſi quòd in veteri Uſuardi martyrologio, quod olim fuit Dervenſis monaſterii, nunc Bibliothecæ regiæ, notatur VIII. idus junii *ordinatio domni Nivonis abbatis*, & X. kalend. Auguſti obitus ejuſdem. Hunc excepit Dudo abbas, eo nomine primus, laudatus in multis domeſticis inſtrumentis ab anno minimùm MXXVII. Inter alia hic cuidam honorabili viro, Conſtantio nomine, & Hildegardi ejus conjugi molendinum ſuper fluvium Albam, *cum terra trium dierum* ſub annuo cenſu conceſſit. *Actum Derve publicè, regnante Rotberto rege in regno Francorum*. His litteris apponitur *ſignum Ingelberti comitis, fratriſque ejus Vuidonis, qui hanc cartam fieri conſenſerunt*. Hic eſt Ingelbertus comes, qui *Dervenſe monaſterium ſub ſua tuitione fatum* dicit in alio inſtrumento, quo villam Dudiniaci-curtis, *quam dicunt etiam ſancti Chriſtophori*, immunem facit ab omnibus redhibitionibus, quas ipſi per ſingulos annos perſolvere cogebatur. *Actum Breone* (*) *caſtello, regnante Rotberto rege, jubente Chriſto, in regno Francorum*, appoſito ſigno Ingelberti comitis, qui hanc chartam fieri juſſit, & Adeleidis comitiſſæ. In eodem inſtrumento idem Ingelbertus notum eſſe ait, *quòd quondam Ingelbertus, ejus prædeceſſor*, Dervenſe monaſterium, *variis infortunatum eventibus, ob timorem & amorem Dei ſublimiſſimè relevavit*: cujus & ipſe exemplo, *quoniam momento*, inquit, *nequimus, eumdem locum paulatim libertare atque ſublimare, Deo annuente, molimur*. Ejus rei cauſà prædictam donationem facit. Hic Ingelbertus ſeu Engelbertus comes erat Breonenſis, ut inferiùs (*a*) videbimus.

(*) *Brienne*.

(*a*) *ad an.* 1027.

LXXVII. S. Benigno datur monaſterium Sarmaſiæ.

Tunc temporis exſtabat *ante portas caſtri Sarmaſia* (*) monaſterium, beatæ Mariæ & ſancto Benigno ſacrum, quod Walo (*b*) *vocatus comes*, & frater ejus Walterius, necnon Warnerius-Sembernon atque Humbertus advocatus, fraterque ejus Girardus, monachis ſancti Benigni Divionenſibus contuletunt: quod Humbertus, ipſius (*c*) caſtri dominus, poſtea ratum habuit. His litteris appoſita ſunt ſigna *Vualonis quondam comitis, & uxoris ejus, nomine Judith, & filiorum ejus Aymonis & Hugonis, Vualterii fratris ejus, Voarnerii & uxoris ejus Iſtiburgis*, & multorum aliorum. *Acta ſunt hæc apud Sarmaſiæ caſtrum publicè anno ab incarnatione Domini* MXX. *regnante Rotberto Francorum rege anno* XXV. *indictione tertiâ*. Rotberti regis monarchiæ initium hic, ut alias, deſumitur ab anno DCCCCXCVI. uti & in charta ſequente apud Perardum, quâ Willelmus abbas quamdam terram in villa pagi Aliſienſis Vitriaco, in beneficium concedit cuidam nobiliſſimo clerico, nomine Gitardo. Actum anno ſequenti, Rotberti regis XXVI. quod inſtrumentum ſcripſit Girbertus levita, monachus Divionenſis, is ſcilicet, qui ab officio (*d*) ſcriptor eſt appellatus.

(*) *Saumai. ſe.*

(*b*) *Perard. p.* 375.

(*c*) *Spicil. to.* 2. *p.* 450.

(*d*) *ibid. p.* 448.

Theo-

Theodericum, Aurelianenſem epiſcopum e noſtris, cum Fulberto Carnutenſi præſule, quod ſuperiùs dicebam, in gratiam rediiſſe probat in primis Fulbertina epiſtola LXII. in qua Fulbertus ei gratias agit de negotiis ad ſe pertinentibus amicè commonenti, ejuſque commonitionem benignè accipit, profeſſus, ſe libenter eidem, prout decuerit & tempus erit, obtemperaturum. Quòd verò Theodericus ipſum cum clericis ejus ad quamdam *proceſſionem* invitaverat; reſponder id clericis ſuis conveniens non videri; quippe *damnatis incendio, & ad eccleſiæ inſtaurationem inhianti-* „ *bus*, alliſque pluribus miſeriis occupatis, ejuſmodi *proceſſionem* non eſſe ad præſens „ faciles; ſuccеſſu verò magis proſpero ſe magno eum gaudio ac debitâ devotione „ illam facturos. Hoc incendium, cujus meminit in illa epiſtola Fulbertus, in actis Carnutenſium epiſcoporum contigiſſe legitur *anno* MXX. *in nativitate beatæ Mariæ*, Fulberti epiſcopatus anno XIIII. quo incendio civitas & tota eccleſia beatæ Mariæ combuſta fuiſſe dicitur, quam eccleſiam idem piiſſimus antiſtes ſuo labore ac ſumtu reædificavit. Sequens Fulberti epiſtola LXIII. ad eumdem Theodericum, indicat gravem quamdam injuriam ipſi Theoderico fuiſſe illatam, pro qua is excommunicationem in reos a Fulberto vibrari cupiebat: at ille tantiſper exſpectandum cenſet, ac commonitoriis utendum, *donec illos aut pœnitentia corrigat*, aut *ſummi Judicis ſententia multet*.

ANN. CHR. 1020. LXXVIII. Theodericus epiſcopus Aurelianenſis Fulberto reconciliatus.

Legi quoddam authenticum diploma Richardi ſecundi Nortmannorum ducis pro Fontanella, confirmantis donationes eidem loco factas, eaſque augentis ad preces „ Gerardi abbatis. In his ipſe donat ex rebus ſuis Liberiaeum eum appendicibus, „ decimam totius telonei, quod Rotomagi accipitur, & in ſuburbio ejuſdem ur- „ bis eccleſiam ſancti Lauterii; in *Ivetot* centum aeras terræ, & plura alia, quæ *ad ædificationem malè viventium aliqua; ad obviandum ſuorum multitudini ſcelerum pauca* eſſe confitetur. In alio inſtrumento idem princeps ait, ſe quorumdam fide- „ lium ſuorum militum, videlicet Osberni & Anſfredi, interpellatione, *quorum* „ *ſororem Papiam duxerat in uxorem*, donare Deo & ſancto Wandregiſilo, ejuſ- „ que monachis, *Carcuſt* eum villis ipſi adjacentibus, decimam totius telonei de „ Dieppa & de Archis, & quædam alia *ad reædificationem cœnobii Fontanellenſis*. „ His litteris appoſita ſunt ſigna Richardi comitis filii Richardi ſenioris, Papiæ co- „ mitiſſæ, Rotberti archipræſulis ejuſdem principis fratris, Hugonis Bajocenſis, „ itemque Hugonis *Conſtantini* epiſcoporum, Osberni, Anſfridi, & aliorum. Papia erat ſecunda uxor Richardi, quæ Juditham, Conani primi Brittonum ducis filiam, priorem uxorem habuerat. Qui Papiam Sueonis Danorum regis filiam faciunt, viderint quo pacto id conellient cum hoc inſtrumento, in quo ſoror dicitur Osberni & Anſfredi, quos nobiles Neuſtraſios fuiſſe conſtat. Hoc inſtrumentum caret chronicis notis. Papia comitiſſa ſubſcribit aliis Richardi litteris pro Fontanella, anno MXXIV. datis, quo proinde tempore Judith jam obierat, mortua, non anno MXVIS. ut quibuſdam placet, ſed anno MXXIV. ut Radulfus de Diceto teſtatur.

LXXIX. Richardi litteræ pro Fontanella.

Dum Ebrardus abbas Majori monaſterio præeſſet, Burchardus miles *ſeniorque ea-* „ *ſtri, quod vocant ad Inſulam*, ſiti ſuper fluvium Vigennæ, litteris ſuis teſtatur, „ quòd anno incarnationis dominicæ milleſimo atque viceſimo ipſius præſentiam ad- „ ierit venerabilis abbas Ebrardus & Hacfredus ſanctæ matris eccleſiæ Turonicæ „ decanus, Arderadus quoque monachus fratter ſuus, aliique utriuſque ordinis homi- „ nes, rogaturi, ut quemdam locellum Tavennis, in honorem ſanctæ Mariæ ſem- „ per virginis conſecratum, quem Theotbaldus, Amalricus & Aefredus avunculi ſui „ ex ſuis reddibus & prædiis locupleraverant, ipſe quoque a conſuetudinibus vica- „ riæ, aliiſque redhibitionibus immunem redderet: quod facilè annuit, tam pro ſua „ ſalute, quàm liberorum ſuorum Hugonis, Hueberti atque Aimeriæ, conjugum- „ que ſuarum Hirmingardæ defunctæ & Aanor ſuperſtitis, eo pacto, ut qualibet „ hebdomadâ in eodem loco una miſſa pro eis decantetur, & quinque pſalmi poſt „ capitulum recitentur, & in Majori-monaſterio quotidie *panis libra & vini* poi „ pauperi donetur. Eo loci cella eſt Majoris-monaſterii, prope caſtrum Ad-inſulam „ in pago Turonico poſita: cui primùm erigendæ Tetbaldus miles alodum ſuum ibi- „ dem ſancto Martino largitus fuerat anno primo Hugonis regis. Eodem Ebrardo „ abbate, Alanus *comes & dux Britannorum*, eo nomine tertius, una cum fratre „ ſuo Endone & matre ſua Hadvi.a, ſancto Martino impertitur monaſterium quod- „ dam, ſitum in pago Redonenſi, quod vocant Sanctum-Exſuperium, jam olim a „ Nortmannis deſtructum; quod Guidenocus quidam, cujus rogatu hæc conceſſio facta „ eſt, in beneficium tenebat. Alani hac de re litteris poſt donatores appoſita ſunt ſigna Judheri comitis, Guingueneiarchiepiſcopi, Gualteri epiſcopi Redonenſis, Gualterii item Namnetenſis, necnon Guarini & Ederni epiſcoporum, aliorumque. *Data menſe Januario civitate Redonenſi, regnante Rotberto rege.* Idem Alanus confirmat quamdam donationem, factam a quodam clerico, qui Deo in Majori-monaſterio ſervito

LXXX. Majoris monaſterii quædam cellæ.

ANN. CHR. 1020.

vire in monaſtico habito volebat. Subſcripta ſunt nomina Alani comitis & matris ejus, Eadonis fratris ejus, Warini ſeu Guarini epiſcopi Redonenſis, Walterii Namneteníis, Heldeberti abbatis Montis ſancti-Michaëlis, Mainardi abbatis loci ſancti Salvatóris, ſcilicet Rothonenſis, Hinguethen abbatis ſancti Jacobi (*). Ebrardi abbatis tempore monachi Majoris-monaſterii ſubſcribunt cuidam chartæ de Chamartiaco, in quibus *Vitalis prior*, *Odo ſacerdos & monachus ſebolæque primus* ſubſcribunt, regnante Rodberto rege.

(*) *f.* Jacuti.

LXXXI. S. Nicolai cœnobium Andecavis conditur.

Apud Andecavos præter ſancti Albini & ſancti Sergii monaſteria, atque cellam Aquariæ conventualem, inſigne viſitur ſancti Nicolai cœnobium, ſitum ad proſpectum urbis occidentalem, ſuper ripam amnis Brionelli; in colle a dextris Meduanæ mollíter aſſurgente, cujus loci primum oratorium ab Hucberto epiſcopo in honorem ſancti Nicolai hoc anno conſecratum eſt cum cœmeterio. Ejus auctor Fulco Andecavorum comes, cognomento Nerra ſive Niger, qui, dum pietatis causâ Jeroſolymorum loca ſacra peteret, ſævâ tempeſtate in mari jactatus, ſancto Nicolao Myrenſium olim pontifici votum condendi in ejus honorem monaſterii, ſi ſalvus evaderet, nuncupaſſe traditur: Voti compos factus, ubi primùm domum revertit, promiſſum exſolvere aggreſſus eſt, delecto extra orbem loco, qui ſeceſſui, adeòque monaſticæ profeſſioni eſſet opportunior. Exſtructo monaſterio, prædiſque congruè dotato, accíti e Majori-monaſterio monachi, quibus Baldricus abbas primus præficitur: qui paullo poſt præfecturâ ceſſit vitæ ſolitariæ deſiderio, ſeceſſitque ad cellam Majoris-monaſterii, Tavennas dictam, ubi reliquum vitæ exegit. Subrogatus e Majori-monaſterio Regioaldus finem ceſſit antequam benediceretur, factus poſtmodum primus Vindocinentis abbas: ac demum in urriaſque locum Hildious monachus & prior ſancti Albini ſuffectus eſt. Novam ejus loci baſilicam Urbanus II. dedicavit.

LXXXII. Credoncnſis cella.

(*) *Croon.*

(*) *l' Oudon.*

Sub idem tempus condita eſt cella ſancti Clementis de Credoneo (*) ſeu Credonio, quod caſtrum eſt diœceſis Andecavenſis ad Uldonem (*) fluvium, Armoricis finitimum. Hujus cellæ primus auctor Suhardus, ipſius caſtri toparcha, qui eam ſancti Albini monachis ſubjecit, eâ lege, ut monachorum coloniam ſiuc inducerent, ex quibus abbas, nec ipſis ſancti Albini monachis, nec ullis aliis ſubjectus, crearetur. Sed cùm illi pactas cum Suhardo conditiones implere differrent, Guarinus Suhardi filius, abrupto fœdere, ſancti Clementis eccleſiam clericis commiſit. Verùm is paullo poſt a Gaufrido Martello Andecavorum comite ſuperatus, & in illo prœlio, quod Andecavinos inter ac Britones confertum eſt, interfectus, unicam filiam, Bertam nomine, ditionam ſuarum heredem reliquit. Hanc verò Gaufredus, paternæ memor injuriæ, rebus omnibus ſpoliavit, ac Credonii caſtrum & *honorem* Rotberto Burgundioni, conjugis ſuæ nepoti, conceſſit, exceptâ ſancti Clementis eccleſiâ, quam Vindocinenſi monaſterio ab ſe condito ſubjecit, & in cellam erexit. Suhardus ſenior hujus cellæ conditor, Liſoii filius, tres filios habuit, Liſoium ſcilicet juniorem, Suhardum itidem juniorem, poſterorum eapertes, & Guaſinum, quem Gaufredus Credonio ſpoliavit, Bertæ parentem, quæ primò nupſit Rotberto de Vitreio, deio Rotberto Burgundo, Sablolenſi (*a*) domino: cujus filius Raginaldus, cognomento etiam Burgundus, Credonii dominus, & Domita ejus conjux com filio ſuo Mauricio confirmant quæcumque in ditione ſua poſſidebantur a monachis ſancti Albini, ejuſque rei chartam ponunt in manu Otbranni abbatis, ac deinde ſuper altare ſancti Albini. Credonenſis cella, hactenus conventualis, multarum litium Vindocinenſes inter & ſancti Albini monachos materia poſtea fuit.

(*a*) *Mesng. Sablé. p.126.*

LXXXIII. S. Martialis abbates.

(*b*) *Labbe to. 2. bibl. p.273.*

(*c*) *ibid. p. 283.*

(*d*) *p.284.*

Apud Lemovicas in monaſterio ſancti Martialis Hugo abbas anno regiminis ſui ſexto deceſſit (*b*) VI. kalendas Junii, tricéſimo die quàm obierat Rotgerius monachus, frater Adalberti decani, vir clariſſimus, magiſter & patruus Ademari Cabanenſis Eccliſmenſis monachi, ex quo hæc diſcimus. Hugoni ſuffectus Odolricus abbas quartus decimus, qui caput iſtius eccleſiæ magna cum ſollemnitate dedicari curavit. Eo abbate habita eſt ſynodus Lemovicénſis, in qua de apoſtolatu ſancti Martialis actum eſt. Idem Odolricus *comes & abbas* vocatur (*c*) ab eodem Ademaro, virque (*d*) *vigilantiſſimæ boneſtatis*, cujus tempore Albinus Ecoliſmenſis comes ſancto Martiali eccleſiam beatæ Mariæ in territorio Burdegalenſi cum inſula magna Dordoniæ, in qua ſita eſt, cunctiſſe traditur.

LXXXIV. Peciano monaſterio datur Baſſona.

(*) *Baſſoul.*

Hoc etiam anno in Vaſconia Raymundus de Baſſona Deo & ſancto Michaëli Pecianenſis monaſterii, quod eſt ſitum in comitatu Aſtaracenſi, Cleto abbati, totique ejus congregationi donat alodum proprietatis ſuæ *cum eccleſia ſancti Friſii & omni eccleſiaſtico* apud Baſſonam (*), eâ lege, *ut ſuibi monaſterium conſtruatur ſecundum ordinem ſancti Benedicti*; & nullus ea propinquis ſuis aliquid ab eo loco eripiat, accepto comite Fidenciaci, quem ejus advocatum & defenſorem conſtituit.

ANN. CHR. 1030.

tuit. Ad hæc velle ſe ait, ut abbas & congregatio Pecianenſis *cruces in circuitu prædicti alodii ponant, ut ſalva firmitas & refugium omnium bonorum permaneat. Facta eſt hæc donatio & chartæ conſcriptio anno* XXX. *regnante rege Rotberto, menſe Novembris, anno incarnationis dominicæ* M XX. *regnante Sancio comite VVaſconiæ.* Subſcribunt Emeticus & Arnaldus comites, & Oddo archiepiſcopus, ſcilicet Anxitanus. Cleto Peciano abbati ſucceſſit anno ſequenti Raymundus, quo anno Willelmus-Lupus de Vallaurſa eccleſiam ſancti Maxentii in comitatu Convenarum reſtituit Peciano monaſterio & ſupra dicto abbati Raymundo, cujus juris erat ex alode parentum ſuorum. Actum anno XXX. regnante Rotberto rege, menſe Novembrio, anno M XXX. indict. IV. *regnante epiſcopo Petro & comite Rotgerio.* Eidem Raymundo abbati, ejuſque congregationi Arnaldus-Willelmus vicecomes ſubdidit eccleſiam ſanctæ Mariæ de Dalmaraco deſertam ae deſtructam, quam idem abbas inſtauravit, ſex monachis inibi inſtitutis, eamque tranquillè tenuit per annos LX. quibus elapſis, gravis controverſia de hac cella exorta eſt.

Sordua vindicatur.

Peciano monaſterio ſubjectum fuiſſe dicitur Sorduenſe, quod tempore Arſicii abbatis Peciacenſis, qui ex Sorduenſi ſancti Johannis monaſterio aſſumtus fuerat, hac occaſione Peciano ad tempus ſubductum fuit. Sorduenſis quidam monachus ab Arſielo abbate Peciani ædituus conſtitutus eſt. Hic Sorduenſe aſceterium Peciano ſubjectum eſſe indignantes ferens, inſtrumentum ſubjectionis furatus, ad monaſterium ſancti Caprafii de Pontonis, quæ Regulæ cella erat, aufugit; ibique hoſpitatus, dum decubuiſſet, igne candelæ, quam accenſam reliquerat, ſimul cum lecto correptus interiit, ſimulque totum monaſterium incendio combuſtum eſt. Hinc Pecianenſium jugum excutere moliti ſunt Sorduenſes; ſed tandem Raymundus Pecianenſis abbas hac de re conqueſtus in concilio Auxitano, judicio Auxienſis archiepiſcopi Raymundi *Cope*, atque domni Gregorii Aquenſis epiſcopi, aliorumque ejuſdem ſynodi epiſcoporum, Sorduenſe monaſterium recuperavit a Willelmo ſancti Johannis abbate, cui patrum conſilio eamdem præfecturam, ſalvo ſuo jure, commiſit. Huic inſtrumento, quod caret chronicis notis, ſubſcribit cum prædictis epiſcopis Raymundus abbas Cellæ Menulfi.

LXXXV. Iterius abbas Saviniaci ordinatur.

Eodem tempore, cùm Durandus Saviniaci in agro Lugdunenſi abbas XII. nonas Julii fato functus eſſet, fratres Saviniacenſes paſtore orbati, communi conſilio, & juſſu Borehardi Lugdunenſium archiepiſcopi, venerabilem Odilonem abbatem *Cluniacenſis archimonaſterii* adiere, parernam ejus clementiam obnixè rogantes, ut ipſis quemdam e ſuis, expertæ probitatis & prudentiæ monachum, in abbatem concederet. Horum precibus annuens vir ſanctus Icterium ſeu Iterium, ſeniorem monachum, nolentem ac repugnantem, eis dedit, quem Burchardus Lugdunenſis archipræſul amantiſſimè complexus, abbatem ordinavit *cum conſilio & conſenſu canonicorum & abbatum*, ſcilicet *domni Bernardi modeſti patris Inſulæ Barbaræ, atque domni Arnulfi patris Athanacenſium religioſi ac ſapientiſſimi*, uti legitur in litteris (*a*) Borehardi archiepiſcopi de hac lectione. Hujus abbatis tempore quidam Adelgaldus elatiens, unà cum fratribus ſuis, quidquid habebat in eccleſia beatæ Mariæ Lovaniael & beati Georii ſeu Georgii, id eſt decimas, dotalitium & capellas, laudante & conſentiente domno Fredetico Gebennenſi epiſcopo, Saviniacenſi monaſterio tradit *pro nutrimenta fratris ſui Leutonis*, quem Chono eorum parens Deo obtulerat in manu Iterii abbatis, eo pacto, *ut cùm diviſionem inter filios ſuos ex rebus ſuis faceret, eidem filio ſuo ſuam partem redderet;* quod morte præventus explere non potuit, explendumque filiis ſuis reſervavit. Inſuper Rodulfus rex Burgundiæ Transjuranæ, eo nomine tertius, petentia Irmingarde reginâ conjuge ſuâ, necnon Burchardo Lugdunenſi archiepiſcopo fratre ſuo, & Burchardo itidem Viennenſi archipræſule, eidem monaſterio donat (*b*) in pago Albanenſi villam Taluarias (***) cum eccleſia beatæ Mariæ & ſanctorum Petri ac Mauricii, *ad regimen & ſubjectionem Iterii abbatis & ſucceſſorum ejus, & utilitatem fratrum Taluerits monaſtici Deo famulantium*, ſub tuitione regia. Hoc eſt Taluerieuſe monaſterium, diœceſis Gebennenſis prope Anneciacum, Saviniaco ſubductum ab Urbano VIII. nunc abbatia ſub Benedictina congregatione ſanctæ Juſtinæ. Ad hæc Gaufredus eum uxore ſua Petronilla eccleſiam (*c*) ſancti Pauli, ſitam *in territorio Santonenſi, ſubter* caſtrum, quod vocatur Botavilla, ſreti conſilio Willelmi comitis Engoliſmenſis, ejuſque uxoris domnæ Gerbergæ parentum ſuorum, Alduini fratris ſui, necnon Iſli epiſcopi Santonenſis, donant Saviniacenſi ſancti Martini cœnobio, id eſt domno abbati Itario & monachis ſub eo degentibus, *quam diu ipſum monaſterium in regula patris Benedicti ſteterit. Data per manum Duranti monachi, menſe Junio, feriâ* III. *regnante Rotberto rege in Francia, & Rodulfo in Gallia;* & quidem ante annum M XXVIII. quo Willelmus comes deceſſit.

(*a*) *La Mure p.* 385.

Taluerix Saviniaco datæ.

(*b*) *Bibl. Sebuſ. p.* 97.

(***) *Taluretc.*

(*c*) *Bibl. Sebuſ. p.* 125.

Virduni Hildradus, cognomento Heſcelinus, comes nobiliſſimus, timore Dei &

ANN. CHR. 1010. LXXXVI. S. Vitono facta donatio. (*) *id eſt* M.

admonitione Richardi abbatis impulſus ſanctis Petro & Vitono confert id, quod poſſidebat apud *Bobrunel*: ut monachi Virooniani perpetuam ſui habeant memoriam, & Herſendis uxoris ſuæ, filiique ſui Richardi, quem Deo *ad clericatus honorem* devotè obtulerat. Actum anno incarnationis dominicæ I. (*) XX. indictione XII. concurrente V. epactâ XX. His litteris Hildradus comes ſignum ſalutiferæ crucis appoſuit, & poſt eum Albricus ipſius nepos. Adhuc in vivis erat Frederi-

Frederici monachi abbatis.

cus ea-comite monachus, ut patet ex charta Heymonis Virdunenſis epiſcopi a Waſſeburgo relata, pro quadam commutatione: ubi ait ſe hanc chartam compoſuiſſe & confirmaſſe *ad deprecationem domni abbatis Richardi, domnique Frederici, qui tomes exiſtebat*, inquit, *noſtræ civitatis, poſtpoſitis ſæcularibus pompis in cœnobio ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſanctique Vitoni monachus factus eſt*; quæ charta hoc anno data eſt. Non diu poſt hunc annum ſuperſtes fuit Fredericus; quippe poſt ejus obitum abbas ſancti Vedaſti, ubi is mortuus eſt, creatus eſt Leduinus, ut ſatis innuit Hugo Flaviniacenſis in chronico, qui Leduinum abbatiæ ſancti Vedaſti anno XXXIV. prælatum fuiſſe teſtatur. Hinc non temere Frederici obitum anno XXXII. cum Vaſſeburgo repoſueris, & quidem VIII. Idus Januarii, quo die in necrologio ſancti Vitoni laudatur *venerandæ memoriæ domnus Fredericus monachus hujus loci, & ex comite converſus, frater Godefridi & Gozelonis ducum, qui nobis Boruacum contulit*. Sepultus primùm fuit in monaſterio ſancti Vedaſti, ubi præpoſiti officium geſſerat: ſed paullo poſt Richardas abbas eò profectus, effoſſo ejus corpore, viſcera corio inſuta ibi repoſuit, corpus verò matri fratrique conſepeliendum, ad monaſterium ſancti Vitoni reportavit. Frederici epitaphium ex codice Corbeienſi a nobis in ejus elogio relatum eſt cum epitaphio Hermanni itidem ex comite monachi, qui V. Kal. Junii ad aſtra ſubvectus fuiſſe dicitur.

LXXXVII. Richardus Malboldum Elnonenſi. bus præficit.

Cùm Richardus abbas Elnonenſes ad meliorem vitæ formam revocaſſet, nec unus tot monaſteriis per ſe regendis par eſſet; ſui vice Elnonenſi Malboldum ſeu Malbaldum præfecit abbatem, quem ex omnibus huic muneri obeundo magis idoneum eſſe intellexit. Principio Malboldus ſe gravem ac ſtrenuum præſtitit vindicandis monaſterii rebus, quæ ab exteris occupatæ fuerunt. Ex his una erat, quam quidam præpotens & rapax invaſerat: qui ſæpe ab Elnonenſibus præpoſitis commonitus, ad reſtituendam ablatam poſſeſſionem non potuerat adduci. Ejus rei causâ Malboldus abbas Baldevvinum ſeu Balduinum Flandriæ comitem, cognomento Barbatum, ad reddendum jus interpellavit, ſed fruſtra: dum tandem Bergis eum convenit, invocato priùs ſancti Winnoci patrocinio, qui comitis demum animum ad ſetendam favorabilem ſententiam flexit. Paullo ante quam Elnonenſem præfecturam reſignaret Richardus, Humolarienſibus monachis quædam prædia apud Altam-villam in pago Laudunenſi ſub annuo cenſu conceſſit. Actum Helnone monaſterio die XX. Junii anno Domini MXVIII.

Popponem Stabulenſibus.

Eodem tempore, cùm Bertrannus Stabulenſis abbas naturæ debitum ſolviſſet, Popponem monachum, jam a nobis laudatum non ſemel, Heinricus imperator in ejus locum ſufficere conſtituit. Petenti ægrè aſſenſit Richardus abbas, varias obtendens occaſiones, in quibus eum ſibi neceſſarium eſſe aſſerebat. Sed tandem evicit imperatoris iterata petitio, cui Heriberti Colonienſis archiepiſcopi auctoritas acceſſit. Annuit itaque, licet invitus, Richardus, cui Stabulenſis præfecturæ pedum mox porrexit cæſar, deferendum ad Popponem, adjuncto ei ad id negotium Wolbodone Leodicenſium epiſcopo: qui ambo Poppouem in Stabulenſi regimine inſtituunt. Vix ad eam dignitatem promotus erat, cùm quibuſdam ejus loci, tum monachis, tum ſæcularibus, diſplicere bene agendo cœpit; eòque ventum eſt, ut laici diſtrictis gladiis monaſterium ingreſſi, eis, qui cum Poppone illuc venerant, necem intentarint, immo & quibuſdam intulerint. Id ubi reſcivit pius abbas, qui tum Malmundarii verſabatur, duos, qui ſecum erant, ſtrenuos milites, Adalbertum & Boſonem, ad reprimendam ſeditioſorum rabiem eò miſit: quibus fugatis, nullus emenſo anno ex illa conjuratione ſuperſtes fuit. Eadem paullo poſt perſecutio Popponi contigit in ſancti Maximini Trevirenſi monaſterio.

LXXXVIII. Monaſterium Virduni muris includi non ſert.

Nec perſecutionis expers fuit Richardus abbas mox laudatus, eam paſſus ab optimo cæteroquin epiſcopo Heymone Virdunenſi epiſcopo. Cauſam accipe. Eo tempore Heymoni venit in mentem, ut ſancti Vitoni monaſterium includeret intra muros civitatis, quos tunc ædificabat. Ejus propoſito reſtitit piiſſimus abbas, cœnobitis incongruum dicens muris urbis contineri: ne, dum nocturnis vigiliis, aliiſque divinis vacarent officiis, aut ſomnum caperent, ludicris oppidanorum cantibus & ſtrepitu interturbarentur. Cùm verò nec ſic a propoſito recederet epiſcopus; imperatoris auctoritatem Richardus interpoſuit, utpote ſibi amiciſſimi, qui miſſâ legatione epiſcopum ab incœpto prohibuit. Irato eam ob rem epiſcopo, vir Dei ad tempus iræ locum dedit, & opportunam votis ſuis occaſionem nanctus, ad ſoli-

ta-

tatum locum, qui dicitur *Rumbech*, Romanici-monti proximum, ſeceſſit, ibique per annos quinque vitæ contemplativæ ſe totum addixit. Hoc ad eum confluſere diſcipuli, quibus formam vivendi, ſecundùm morem a ſanctis patribus inſtitutum, præſcripſit. Eòdem etiam infirmi ſanandi ſe conferunt, ea quibus leproſus, balnei ejus aquâ lotus, omnino mundatus eſt, cæcus videndi facultate donatus, aliaque ab eo miracula patrata. Hæc cùm ad aures Heymonis epiſcopi pervenirent, virum ſanctum miſsâ legatione revocavit. ANN. CHR. 1010.

LXXXIX. Bergense monasterium condit.

Per id tempus Balduinus Flandriæ comes, mos laudatus, monaſterium apud Bergas ædificare cœpit in ſuperiori oppidi plaga, ubi ſancti Winnoci corpus, quod in inferiori ejus loci oratorio quieſcebat, collocare meditabatur. Winnocus quippe Woromholti mortuus, ibidemque primùm ſepultus fuerat. Nortmannis verò ea loca vaſtantibus, corpus ejus Sithiu deportatum, poſtea Balduinus comes, cognomento Calvus, Bergas ubi vir ſanctus vivens aliquandiu conſederat, transferri curavit, exſtructo in honorem ſancti Martini & ſancti Vvinnoci templo, quod ſæcularibus clericis conceſſit. Poſt annos ferè centum Balduinus Barbarus, cincto muris oppido, ex illo oratorio corpus ſacrum intulit in monaſterium, quod in ſuperiori oppidi parte exſtruxerat: ubi monachos, e Sithienſi cœnobio adductos, conſtituit, ut inferiùs videbimus.

XC. Hermannus ſcholis traditus.

Annum ætatis ſeptimum agebat Hermannus, cùm litteris erudiendus traditus eſt, & quidem anno kal. Octobris, utì de ſe ipſe ad hunc annum teſtatur: quo anno ſine dubio in Augienſi monaſterio Deo oblatus eſt a parentibus, qui puerum contractum, unde cognomen accepit, adeòque ſæculi rebus inutilem reputabant. Huic etiam tardum (*a*) ingenium fuiſſe perhibent, ob idque miſeriam ſuam vehementer deplanſiſſe, & novercantem ſibi fortunam accuſaſſe: at præceptoris monitu beatæ Dei-genitricis virginis Mariæ opem imploraſſe; & poſt biennium optionem ei a Deipara datam, vel ſanitatis, vel ſcientiæ conſequandæ; eum verò ſcientiam prætuliſſe: quo ex tempore ingenium facile & ad comparandas ſcientias promtiſſimum habuerit, omneſque demum animi ſagacitate & induſtriâ ſuperaverit, muſicæ in primis & computandi artis peritiſſimus, ut ejus opera (*b*) teſtantur, quorum indicem Tritbemius exhibet.

(*a*) *Tritbem. ann.* 1005.

(*b*) *ibid.*

XCI. Canuti regis benefacta in noſtros.

In Anglia Cnutus ſeu Canutus rex non minus piè, quàm ſapienter regnum tunc adminiſtrabat, lo res ſacras optimè affectus, maximè in Ordinem ſancti Benedicti, *quem ultra omnes confeſſores ſpecialiter dilexerat*, ut Johannes (*c*) Bromton ſcribit. Hic duo monaſteria fundaſſe traditur, unum in Norvvegia, & aliud in Anglia, ſcilicet Conholmi in partibus Norfolchiæ, in ſolo paluſtri, ubi quidam eremita, Sunemaous nomine, oratorium in honorem ſancti Benedicti primitus erexerat: quod a Danis deſtructum Wolfricus quidam, Deo devotus, poſtmodum inſtauravit, ibique congregatis ſeptem ſociis ædificia neceſſaria exſtruxit. Hic a Mainardo Cnuti præpoſito apud regem infamatus, ita ſe purgavit, ut rea monaſterium ſancti Benedicti regiâ munificentiâ ibidem condiderit, magniſque inſignierit privilegiis, conceſſo monachorum regimine Wolfrico, cui Alfinus abbas ſucceſſit. Interim idem rex in Bureuſe monaſterium, ubi ſanctus Eadmundus rex & martyr ſepultus miraculis coruſcabat, monachos introduxit, accitos ex prædicto ſancti Benedicti monaſterio, quibus Uvium abbatem præfecit. Id factum hoc anno ſupra milleſimum viceſimo Radulfus (*d*) de Diceto auctor eſt, additque, Alfvvinum, orientalium Anglorum epiſcopum, primum eccleſiam ſancti Edmundi ædificare cœpiſſe. Hic eſt Alfvvinus ſeu Aivvinus epiſcopus ex monacho Elienſi, qui monachos in Buri monaſterium induxiſſe dicitur, ibique quoſdam (*e*) de Holmenſi, quoſdam de Elienſi collocaſſe, eiſque ſubſidia largè contuliſſe, Tutkillo comite auxilium impendente. Idem Alfvvinus Helmamenſis epiſcopus, Elienſis eccleſiæ a puero monachus, vitæ ſanctitate & morum gravitate ornatus dicitur a Thoma Elienſi. Annis ferè triginta ante ingreſſum monachorum ad ſanctum Eadmundum Ailvvinus adhuc monachus (*f*) a dioeceſano epiſcopo, propter degeneres clericorum mores, illic ad cuſtodiam corporis ſancti Eadmundi deputatus fuerat.

(*c*) *Script. X. p.* 913.

(*d*) *ibid. p.* 467.

(*e*) *Angl. ſac. t.* 1. *p.* 608.

(*f*) *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 293.

XCII. Elienſes abbates.

Tunc Elienſis abbas erat Leofvvinus, Elfini ſuperiore anno defuncti ſucceſſor, a prædicto Alfvvino epiſcopo ordinatus; qui a ſuis poſtea dejectus, ob idque Romam (*g*) profectus cum Egelnotho Dorobernenſi archiepiſcopo, qui hoc anno Livingo ſucceſſit, illic ſe purgavit, & in gradum reſtitutus eſt. Erat Egelnothus ante pontificatum eccleſiæ Chriſti, ſcilicet Cantuarienſis, decanus: quo tempore ejus eccleſiæ monachi, quaſi canonici cathedrales, monachorum quidem habitum retinebant, ſed regulam non plenè obſervabant, poſt illam ſcilicet cladem, quâ cum Elfego archiepiſcopo totus ferè conventus, quatuor dumtaxat exceptis monachis, Danorum gladiis occubuerat. Tunc præpoſitum ſuum decanum appellabant, *quem nos*, inquit Gervaſius, *poſt advenam Lanfranci priorem appellamus*. Egelnothus

(*g*) *ibid.* Egelnothus Angliæ primas.

ANN. CHR. 1020.

thus porro, ob inſitam bonitatem Bonus cognominatus, poſt electionem ſuam Romam adiit, & a Benedicto papa honorificè acceptus, pallio ſuſcepto cum bonore primatus Cantuariam reverſus, eam eccleſiam in priſtinum dignitatis gradum reſtituit. Eodem cooperante monachi poſiti dicuntur in monaſterio ſancti Eadmundi a Cnuto rege, cui acceptiſſimus erat, tùm quòd ſir bonus eſſet, tum quòd eum ſacro chriſmate lluiſſet. Hunc porro Livingo hoc ipſo anno ſucceſſiſſa tradit Radulfus de Diceto, qui eum nobilis viri Agelmari filium dicit. Leofvvino Elienſi abbati poſt annos tres ſuccaſſit Leofticus, qui anno regiminis ſui ſeptimo defunctus, Leoſſinum abbatem, a monaſterii reſtitutione quintum, ſucceſſorem habuit.

XCIII. Fructuariæ dat quædam Gerardus comes.

Tunc temporis in Metienſi provincia florebat *vir illuſtris & magnæ opinionis comes Gerardus*, qui, *ſeadente conjuge ſuâ Evâ*, pro ſa & pro anima filii ſui Sigifridi, qui in quadam pugna ante triennium interfectus fuerat, eccleſiam ſancti Michaelis cum ſuis adjunctis, quæ a domno Willelmo Divionenſi per commutationem in regno Italiæ acquiſivarat, Fructuarienſi monaſterio tradit, probante Diederico ſeu Theoderico Mettenſi epiſcopo. Actum Mettis publicè III. nonas Februarii hoc anno, indictione III. Has litteras ſignis ſuis roborarunt Diedericus epiſcopus, Gerardus, Giſelbertus & Folmarius comites, aliique; integras retulit Guicheno, (*a*) in Bibliotheca Sebuſiana, qui itidem inſtrumentum (*b*) prædictæ permutationis, Gerardum inter & Willelmum abbatem factæ, refert, datum Mettis, anno & die prænotatis. Hic eſt Gerardus Alſatiæ comes eo nomine primus; Ebetardi Alſatiæ comitis filius, cujus conjux Eva, filia Sigifridi comitis Lucilburgenſis, Chunegundis imperatricis ſoror, in utroque hoc inſtrumento laudatur. Prædicti Gerardi frater fuit Adalbertus, pater Gerardi ſecundi Alſatiæ comitis, a quo Lotharingiæ principes originem ducunt; auctor monaſterii Buoſonis-villæ, de quo inferiùs.

(*a*) *Bibl. Sebuſ. p.* 164.
(*b*) *Ibid. p.* 395.

XCIV. Firmanus S. Savini abbas. (*) *In Marchia & Asculo.*

Firmi in Piceno (*) perſtabat non ita pridem monaſterium ſancti Savini, in ſuburbano Viſſo monte, qui nunc ſancti Savini dicitur, poſitum, cui ab incuria undecimo ſæculo præerat Firmanus ſeu Firmus abbas, quem alii Firminum vocant. Petrus Damiani in opuſculo ad Henricum Ravennenſem epiſcopum, *Firmanum Firmanenſem* adjungit ſuæ ætatis bearis viris, Romualdo Camerinenſi, Amico Ramiboneſi, & Guidoni Pompoſiano, aliiſque *ſanctæ converſationis* viris, *ſæpe quorum videlicet venerauda cadavera, ex ſacerdotalis concilii auctoritate, ſacra ſunt altaria erecta, ubi admirum divina myſteria miraculis exigentibus offeruntur.* Petrus alter; Caſinenſis diaconus, teſtatur, *hiſtoriam ſancti confeſſoris Chriſti Firmani* a Theodorico Caſinenſis gymnaſii presbytero ſcriptam fuiſſe, quæ necdum edita eſt. Apud Ughelium habetur (*c*) inſigne Uberti Firmanenſis epiſcopi inſtrumentum, anno MXVI. datum monaſterio ſancti martyris Savini, cui præeſſe dicitur *venerabilis abbas Firmus*, quem noſtram Firmanum eſſe putant. Nec plura de ſancto Firmano, niſi quòd ejus commemoratio ſit V. idus Martii in quibuſdam martyrologiis. Hunc plerique, atiam a noſtris, confundunt cum ſancto Firmino Ambianenſi. Cæterùm arga ſancti Savini monaſterium ſe munificos præſtiterę ſubſequentes Firmanæ eccleſiæ nonnulli antiſtites, quos inter Libertus epiſcopus, pœnitentiâ ductus, quòd hunc locum aliquot ſuorum anteceſſorum exemplo exactionibus oppreſſiſſet, omnimodam ei immunitatem anno MCXXVI. impertiit, cunctis exactionibus renuntians *per manus domni Rayneri ejuſdem monaſterii venerabilis abbatis*, exceptis ſolidis viginti, in nativitate Domini & in paſchate ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus perſolvendis: quod alii ejus ſucceſſores ratum habuerunt. Huic monaſterio ſubjecta erant alia duo, ſcilicet puellare ſancti Petri in fundo Montariano; altarum ſancti Salvatoris in plano Sannæ ſub Montona. Tandem, ut ſunt res humanæ, hoc monaſterium, tot licet privilegiis munitum, capitulo Firmanæ eccleſiæ unitum fuit ab Innocentio VIII. locuſque patribus Capuccinis conceſſus, quibus in arbem tranſlatis, ceſſit patribus ſoc. Jeſu in ſuburbanum divarſorium.

(*c*) *Ital. ſac. tom.* 4.

XCV. S. Stephani de Cornu monaſterium.

Haud melior fortuna fuit monaſterii (*d*) ſancti Stephani de Cornu-vateri, quod ſub idem tempus Anſalda Griſalbæ comitiſſa, anà cum filiis ſuis Lanfranco, Arduino, & Maginfredo in Laudanſi diœceſi ad Padum conſtruxit. Guidoni ajus loci abbati Paſchalis II. litteras (*e*) apoſtolicæ protectionis indulſit anno MCVI. Non multò poſt tranſiit hoc monaſterium ad Ciſtercienſes, at commendatariorum incuriâ & rapacitate penitus demum exſtinctum eſt.

(*d*) *Ital. ſac. tom.* 4. *p.* 1002.
(*e*) *Ibid. p.* 1008.

XCVI. Romualdus Sitriæ diſtrictus vivit.

Cùm monaſterium apud Aquam-bellam inſtituiſſet beatus Romualdus, Dagnino ei præpoſito, Apenninum deſeruit, & in Sitriam ſe contulit, qui locus eſt in Umbria prope Saxo-ferratum oppidum. Illic per annos ſeptem incluſus vir Dei, divinam quamdam vitæ rationem inſtituit, ita ut jam non Sitria, ſed altera denuo Nitria reflorere videretur. Omnes ſiquidem illic degentes nudis pedibus incedebant, omnes inculti & horridi, omniumqua rerum extremitate contenti erant; nonnulli

ita

ita recluſi, ut penitus mundo mortui, & quaſi jam ſepulti viderentur; Vinum ibi nemo, nequidem infirmus, noverat. Ipſi quoque monachorum famuli, ipſi pecorum cuſtodes ſilentium tenebant, diſciplinas intcr ſe ſe accipiebant, & de quibuſlibet otioſis verbis pœnitentias ſibi imponi flagitabant. Inter omnes Romualdus eâ ætate, qaâ ipſi etiam perfecti viti temillùs vivete, & aliquid ſibi de ſui propoſiti rigore laxatc ſolent; quantumvis ſenio jam gravatus, vitæ ſeveritate longè ſuperabat omnes. Nam per anius qnadrageſimæ ſpatium nihil aliud cibi potuſque percepit, niſi ſorbitiancalam ex modica farina & pancis berbis confectam, ex qua ad imitationem beati Hilarionis vixit. Hnic cIliciam continuam erat, intonſa coma & barba, qaarum excrementa ipſe ſibi perraro forficibus attondebat. Si quando eſcalentiot ei cibus offerebatat, ſolo captato odore, eum rejiciebat. Sic tamen in omnibus modam ſervare ſtadebat, ut cùm jam jam cadere videretar, adhibito mox temperamento; vacillans corpuſculum relevaret. Idem in ftatres animus; unde cùm Gaudentias quidam, magni ſervoris monachus, ejus permiſſu, rejectis pulmentis, ſolo pane cum aqua contentas, pomis qaoque ſive crudis oleribus victitaret; ad preces Tedaldi monachi, qui Gaudentii infirmitati compatiebatnt, hanc ei facaltatem abſtulit Romualdus: quod cùm ille indignè tai ſſet, ob idqne a Tedaldo ſcjunctus, Ingelbetto, qai a Romualdo diſceſſerat, ſe ſubdidiſſet; poſt mortem a vito Dei ſuſtragiis orationum privatas eſt, nec priàs piacularibus ſupplicIis exemtus, qnàm fratrum preeibus liberatus fuiſſet. Hic eſt Ingelbertus monachus, cui cùm fraſet quidam ſe a Romano itinare, quod quadrageſimaali tempote propinquotum causà meditabatur, revocatum a Romualdo diceret, qui id ſpiritu prophetiæ noverat; ſibi ipſi imprecatus: Si Romualdas, inquit, hoc per prophetiæ ſpiritam, & non magis per diabolnm dixit, non me omnipotens Deus in hoc recluſorio perſeverate permittat. Dictum factum eſt, nam poſt psacos dies Ingelbertus, fracto reclaſorio, abſque magiſtri permiſſu diſceſſit, nec amplius teverſus eſt. Alias fuit Ingelbertas Romualdi quoque diſcipulus, qui *archiepiſcopus in gentibus* factus eſt. Et alter quidem epiſcopatum Nucerinum adeptus eſt, at ſi uoniæ vitio, cujus causà rejici meruit.

ANN. CHR. 1020.

XCVII. Falſo accuſatus pœnitentiam ſubit.

Non una hæc tentatio apud Sittiam Romualdo accidit. Cùm tantæ eſſet ſanctitatis vir Dei, tamen a malevolorum etiam ſuorum contumeliis haud immunis fuit. Etat inter ejus diſcipulos quidam, Romanus nomine, nobilis quidem genere; ſed moribus omnino degener. Hic in tantam impudentiam prolapſus eſt, ut vito ſancto nefandam crimen imputaverit, idque aliis ejus diſcipulis ita perſuaſit, ut Romualdo, tamqaam petpetrati ſceleris teo, tem ſacram penitus interdixerint. Hanc ille pœnitentiam ſubiit, qaantumvis innocens, ad ſex menſes, nec per id tempus ad ſacra celebranda acceſſit. Tandem verò indiſcretam hanc ſimpliçitatem poſtponere divinſtas juſſus, poſterà die, dum facta faceret, & *ad ſecunda miſſæ ſecreta* perveniſſet, in ecſtaſim taptus, divinà voce ſibi præceptum audivit, ut pſalmos Davidicos exponcret: quod incunctanter aggreſſus eſt, totumqae pſalterium & quædam prophetarum cantica, licèt grammaticæ regulis baud ſervatis, luculentet expoſait. Aſſervatur in ſacrario eremi Camaldalenſis hic pſalmotum commentatins, propriâ Romualdi manu deſcriptus; quem olim nos, dum in illa ſacra etemo vetſaremat, oculis inſpeximus. Peſtitit in Sittiæ etemo vir ſanctus ad ſeptem annos: nbi cùm jam tanta ſtatrum multitudo eſſet, at illic unà omnes conſiſtere vix poſſent; monaſterio ibi exſtructo, præpoſitnque abbate, inviolatum ſervans ſilentium, Biſurcum ſeceſſit. Cùm verò illic abbatem ad ſtrictiorem vivendi normam vellet redigere, multa itidem ab eo paſſus eſt.

XCVIII. Bernardi comitis & Guſæ comitiſſæ obitus.

Venio ad marcam Hiſpanicam, ubi Bernardus Biſuldnnenſis comes, cùm ad filii celebrandas nuptias in Provinciam pergeret, in ttajecta Rhodani aquis fabmerſus eſt. Ejus mortem ægre admodum tulerc Rivipullenſes & Coxanenſes noſtri, idqae teſtari ſunt epiſtolâ (*a*) encyclicâ, in qaa ſe hac intempeſtivâ morte orbatos eſſe dicant filios patre, ſubditos principe, ſtattes germano, ſervos domino, alumnos magiſtro: qui decedens tanto eos mætore affecerit, ut dimidium animæ ſuæ rapuiſſe videtetnt. Sepultus fuit in monaſtetio Rivipullenſi, cui, utì & Coxanenſi, tanc Oliba abbas & ptæſul præerat. Haic infortunio aliud addunt epiſtolæ ſctiptores, qnòd intra ſpatium trium admodam menſium ex utroqae cœnobio novem obierint ftatres: *ex quibus Vuillelmus nondum plenâ, Geraldus adhuc incipiente barbicie, in primævo flore juvenilis roboris expertt ſunt anguſtias mortis; Segoinus ſenex; Vitalis converſus, nihil ſciens præter Chriſtum Jeſum, & Patrem noſtrum, qui eſt in cælis; Daniel presbyter & converſus; Odo & Bernardus juvenes & converſi, uno die & pane unâ hord defuncti; Udalgarius toto, ut in fine claruit, corde converſus, qui poſt octo dies, quibus in cella novitiorum perſtitit, hominem exuit; & Francus ex laico monachus:* ubi converſi nominc, ut jam ſæpius monaimas intelligendi ſunt monachi, qui in adulta ætate ad vitam munaſticam converſi fuerant. Ex his refelitur

(*a*) *Marca Hiſp. p.* 1024.

Fran-

ANN. CHR. 1020.

Franciſcus Didacus, qui mortis genas Bernardi comitis in fabulis habet. In fine epiſtolæ precantur Rivipullenſes & Coxauenſes, ut *curſorem*, qui eam deferebat, *rolligerum* aliis dictum, reficiant laſſum, operiant nodum, eiqae præbeant itineris neceſſarium ſupplementum; *notatiſque diebus*, ſcilicet quibus ad ſingula monaſteria acceſſerat, indeque diſceſſerat, remittant illum ad viam pacis. Extat ejuſdem argumenti epiſtola (*a*) Olibæ epiſcopi Auſonenſis eorumdemque monaſteriorum abbatis, ad Gauzelinum Bitaricenſem archiepiſcopum & Floriacenſem abbatem, ejuſqua reſponſio.

(*a*) *ibid. p.* 2025. & 1026.

Guiſlæ comitiſſæ & Bernardi comitis teſtamenta.

Eodem anno deceſſit Guiſla comitiſſa Ceritanienſis, Wifredi comitis oaot, quæ tes ſuas mobiles (*b*) diviſit inter monaſteria iſtarum regionum, & inſuper quædam immobilia monaſterio Canigonenſi legavit: mulum verò ſoum relinquit *ad ſanctum Michaelem de Cluſeta*, niſi eum redimere vir ſaus, & pretium illuc transmittere velit; facto teſtamento anno aart. Rotberti regis. Nec prætereundum hoc loco teſtamentum (*c*) Bernardi comitis Biſuldunenſis, de quo teſtificati ſunt præter epiſcopos Guifredus abbas Biſuldunenſis, Bonifilios Arulenſis & Taſſia ſancti Laurentii prope Tartaciam abbates: quo teſtamento multa quoqae illaram partium monaſteriis legavit, in his vaſcula ſua aurea & argentea donat cœnobio Rivipullenſi, ubi ſepeliri voluit. Notiora ſunt alia mooaſteria, exceptis duobus, quorum unum eſt cœnobium ſancti Laurentii ſupta caſtrum Beudam, alteram ſancti Martini (*d*) Lenis, quæ minùs nota. In eodem teſtameoto fit meotio parthenonis ſancti Pauli in valle Aaſoli, ubi Bernardi teſtatoris filia, nomine Adalis, mauebat.

(*b*) *ibid. p.* 2019. *& ſeq.*

(*c*) *ibid. p.* 3027.

(*d*) *V. pag.* 886.

XCIX. Laubienſe monaſterium Richardo commiſſum.

In Gallia Belgica Ingobrandus Laabienſis abbas tertio decimo præfecturæ ſuæ anno a Wolbodone Leodicenſi epiſcopo exaoctoratus, & in ejus locum Richardus abbas Virdunenſis ſufficitus. Baldericus (*e*) epiſcopus exauctorandi Ingobrandi, quem Engebrandum vocat, banc affert cauſam, quòd ſub ſpecie tegnlaris habitas ſæcolariter vivens, nihil teligionis interiùs haberet, & exteriùs bona eccleſiæ diſſiparet. Quapropter Gerardus Cameracenſis & Wlpodo ſeu Wolbodo Leodiceoſis epiſcopi, hic qaòd in ſaa parochia, illa quòd in ſao territorio ſeu dominio ſitum eſſet monaſteriam, habito ſimnl hac de re conſilio, non ſine gravi moleſtia ei præfectaram abrogaraut. Ille verò ſu oullo legali judicio depoſitam conqueſtus, tam diu adversùs iſtos epiſcopos clamores excitavit, dum io frequenti abbatam conventu canonicè convictus, & depoſitionis ſententia confirmata eſt. Primis Richardi præfectutæ annis Theodericus nobilis puer, da cujus ortu ſuperiùs (*f*) egimus, mortuo patre, cùm eſſet annotum ampliùs decem, a pia genitrice Deo io mooaſterio Laabienſi oblatus, brevi eum in virtate ac litteris progreſſum fecit, ot eum Richardas, jam diaconum ordinàtum, *cuſtodem & præceptorem puerorum, atque ſcholarii diſciplinæ magiſtrum inſtituerit*. Commiſſum itaque Richardo regimen monaſterii, qui tantæ auctoritatis erat, *ut totius* (*g*) *pene Lotharingiæ monaſteria ejus inſtituta pro lege ſervaverint, & ſervanda poſteris per ſuccedentia temporu tradiderint*. Itaquo *Baldericus* (*) *epiſcopus, cùm beatum virum unicè diligeret, cœnobium Laubienſe, divitiis opulentiſſimum, ei tradidit regendum, ut induſtria ejus religionis in eo reformaret propoſitum, quod videbatur a priſtino rigore immutatum*, inquit Hugo Flaviniacenſis, qui Baldrico epiſcopo tribuit, quod Wolbodoni ejus ſucceſſori tribaendum erat.

(*e*) *Chron. Cameracc. lib.* 3. *c.* 25.

(*f*) *lib.* 52. *n.* 200.

(*g*) *Spicil. to.* 6. *p.* 503.

(*) *lege* Wolbodo.

C. S. Laurentii monaſterium Leodici inchoatum.

Idem in conſequentibus ertor, ubi Baldricus, immo Wolbodo, cùm regulatem diſciplinam in Laobienſi monaſterio reſoreſcere videret, majora meditari cœpiſſe dicitut, & in ſuburbio Leodicenſi monaſterium lo honorem ſancti Laurentii molltus eſſe, atqua Richardo unimi ſui conſilium pateſeciſſe, obteſtatas, ut voti ſai cooperator eſſet: quod quidem Richardus ſtrenaè & graviter exſecutus ſit, conductis artificibas, qui opus matutatò perficerent. Anonymus in vita Richardi abbatis tradit, columnas claaſtri & tabulas ejuſdem materici a ſancti Amaudi abbatia, col tunc præſidebat, per varios itineris anfractus, perque Scaldim fluviom uſque ud Moſam, eo curante, devectas faiſſe. Addit Hugo, abſolato opere, & dedicatione facta, fratres ex monaſterio ſancti Vitoni addactos fuiſſe, quibus præpoſiti nomine præfectus ſit domnus Stephanus, qui in mox dicto cœnobio celleraril officio fangebatur. Verùm ſeriùs monachi inſtituti ſant in ſancti Lautentii eccleſia: quæ ab Eraclio epiſcopo dudum inchoata, a Notkero ſeu Notgeto perfecta fuerat. Ibi cùm Wolbodo monachos inſtituere cuperet, morte præventus, qaæ anno MAAT. occidit, Popponi eccleſiæ Stabolenſis, opinatiſſimo tunc abbati providentiam illius eccleſiæ commiſitſa dicitot ab Anſelmo Leodicenſi canonico: ex quo etiam diſcimus, Raginardum epiſcopum, qui Durando Wolbodoois ſucceſſori ſabrogatos fuerat, monachos in ſancti Laarentii eccleſia collocaſſe: ubi primus abbas exiitit Stephanus, mox laudatus ab Hugooe Flaviniacenſi.

Migta-

ANN. CHR. 1021. CI.

Migravit e vita piiſſimus antiſtes Wolbodo anno inſequenti viceſimo-primo ſupra milleſimum, ſepultus in eccleſia ſancti Laurentii, ab ipſo vivente culta & dotata, cui trecentas auri marcas ad perficiendum opus inchoatum legavit, contulitque *ſeptem matricas eccleſias*, & in Flandria prædia non paues, a progenitoribus accepta, quæ poſt ejus obitum quidam rapaces homines pervaſare, ut tradit Reinerus ſancti Laurentii ſæculo duodecimo monachus in libro de ejus vita ab ſe compoſito: ubi ait, pſalterium, propriâ ejuſdem Sancti antiſtitis manu deſcriptum, ſuo tempore in ſancti Laurentii eccleſia aſſervatum fuiſſe. Ejus obitus contigit xr kal. Maias: ad cujus tumulum multi ſanitatem recuperaſſe memorantur; in his Adelardus ſancti Trudonis abbas, eo nomine ſecundus, qui cùm in phreneſim incidiſſet, ad ſepulcrum ſancti Wolbodonis in priſtinum mentis ſtatum reſtitutus eſt. Sed *quia corporum ſanitates*, ut rectè monet Reinerus, *parimi nonnumquam animarum infirmitates, dum miracula, quæ debeant excitare ad devotionem, ſibi materiam indiſciplinati vindicent ad diſſolutionem; præſertim cùm monachico non expediant inſtituto, vel quieti frequentia faculatet: non improbandum fuerit, quòd primus loci hujus pia recordationis abbas S. ephanus hunc aliquando ſanctam per divinam nomen conſtituat fit, quo temperaret a miraculis, quibus tanta fratribus fiebant per occaſionem tuſirmorum noctu & interdiu moleſtia*, atque adeò diſtractiones & vagi diſcurſus. Audiant hæc & perpendant monachi, qui ejuſmodi ſpectaculis oculos & animos paſcere amant ad manifeſtum monaſtici propoſiti, ſuarumque animarum diſpendium. Similia zeli exempla aliis in locis, maxime in ſancti Trudonis, ſancti Remigii & Clarævallenſi monaſteriis edita leguntur. Paullo ante obitum Wolbodo monaſterio ſancti Laurentii, quod Baldricus ejus deceſſor in Leodicenſi inſula inchoaverat, præfecit Olbertum Gemblacenſem abbatem, qui via tandem acquievit, & vigiuti octo annis locum rexit. Hic ædificato claustro cum regularibus officiuis, monachos bene moratos hinc inde collegit, maximè ex diſciplina Richardi abbatis, cujus fama religionis ubique tuoc prædicabatur; ſicque primus illic monachorum coloniam inſtituit; & quoad visit locum illum ſtrenuiſſimè gubernavit. Subrogatus in Wolbodonis locum Duraudus,

Wolbodo epiſcopus obiit.

Olbertus ſanctæ Laurentii abbas.

Pauperis in nido patrimonii natus & altus,

ut in ejus epitaphio legitur: *paullo plus tribus annis* epiſcopus, qui quòd relictâ ſanctо Laurentio prædia diripuiſſet, facti pœnitens extra ejus eccleſiam ſepeliri voluit, cujus corpus pro reverentia dignitatis epiſcopalis ſub tectum admitti juſſit prædictus abbas Stephanus, primus ejus loci abbas, ejuſque epitaphium compoſuit, Reinero relatum. Falluntur qui Durando tribuunt epiſtolam de corpore & ſanguine Domini ad Brunonem Andecavenſem epiſcopum & ad Berengarium, quam epiſtolam Deoduino epiſcopo tribuendam eſſe conſtat, ut inferiùs videbimus.

CII. Heribertus quoque Coloniæ antiſtes.

Paucis ante Wolbodonem diebus, id eſt xvii. kalendas Aprilis, ad cœleſtem patriam evolavit Heribertus Colonienſis archipræſul, de Ordine noſtro bene meritus, maximè ob conditum Tuitienſe monaſterium, in quo ſepeliri voluit. Luſtrando diœceſim gravi febris morbo pulſatus in oppido Nuſſia (*) ſeu Noveſio, Heliam abbatem ſancti Martini-majoris apud Coloniam tertium, ſancti verò Pantaleonis quintum, virum eximiâ ſanctitate præditum, ad ſe viſitaodum accerſivit, ab eoque ſacro perunctus oleo, dein *corpore & ſanguine dominico* refectus eſt. Inde ſecundo Rheno Coloniam revectus, *in domum ſancti Petri*, id eſt metropolitanam eccleſiam, cum grabato ante crucifixum ſe inferri mandavit, ubi cauſam animæ ſuæ, gregomque ſibi commiſſum, Deo & ſancto Petro commendavit. Refertur poſt hæc in ſecretum cubiculum ſuum, nec memoratum abbatem, alioſque pios viros ab ſe recedere paſſus eſt, poſtulans, ut ipſum ſacratum ſcripturarum & ſanctorum patrum lectione idemtidem & precibus conſolarentur. Quidquid in ſcriniolis reliquum erat, in pios uſus ante mortem expenſum. Migravit ad Dominum, ut jam dial, xvii. kal. Aprilis, ordinationis ſuæ anno xxiii. ab incarnatione Domini m axi. ut diſertè habet primus ejus vitæ ſcriptor (*a*) Lautbertus ſeu Lambertus monachus Tuitienſis, quod veteres nonnulli ad præcedentem annum pro veteri calculo referunt. Corpus ejus naviculâ per alveum Rheni tranſlatum eſt in Tuitienſe monaſterium ab ipſo conſtructum, humatumque ante altare: ubi quid viveus apud Deum meruerit, reſtatur caro mortua miraodis ſignis, quæ ibi ſtatim ab ejus obitu facta ſunt, ut præ aliis teſtis eſt Lantbertus monachus, qui libro de ejus geſtis ab ſe ſcripto quoſdam hymnos cum antiphonis & reſponſoriis adjecit. *Scripta ſunt autem imperante Heinrico tertio, Herimanno metropolis noſtræ archiepiſcopo, cœnobii ipſius in quo requieſcit, abbate VVerimbaldo*, ut in prologo legitur, numine metropolis Agrippinæ-Coloniæ edito, in cujus ſine *obſecundantis* ipſi

(*) *Noyſe.*

(*a*) *Bolland. Martii to.* 2. *p.* 475.

ANN. CHR. 1021. *fratris Lamberti* nomen & memoria celebratur. Hanc vitam *Prioris filii rubigine ſubeſtiaram*, expolivit Rupertus, tum monachus Tuitienſis, juſſu Matevvardi abbatis, cui ipſe anno M CXX. in præfectura ſucceſſit. Heriberti 10 epiſcopatu ſucceſſor fuit Pilegrimus, alius Pilegrinus, quem Trithemius Heriberti nepotem, & abbatem monaſterii ſancti Burchardi Herbipolenſis fuiſſe dicit.

CIII. Helias abbas Colonienſis. Hic Scotrigenis, qui in monaſterio majori ſancti Martini ex præſcripto Warini archiepiſcopi degebant, quaſdam moleſtias faceſſiſſe traditur, Germanos Scottis permiſcendo, quòd hos ex quorumdam falſo relatu ſuſpectos haberet. Verùm Helias ejus loci abbas, modò a nobis laudatus, magnæ tunc ſanctitatis opinione & prophetiæ ſpiritu clarus, Deum conſcientiæ ſuæ gnarum conteſtans: *Si Chriſtus*, inquit, *in nobis peregrinus eſt, aumquam vivus Coloniam veniat Pilegrimus*; quod ita Deus compleviſſe dicitur apud Marianum Scotrum ad annum M XXXV. Vix ſeptem ab eo tempore annos ſupervixit beatus Helias, in ſacello ſancti Benedicti ſepultus, cujus mortalis dies pridie idus Aprilis conſignatur.

CIV. Volbertus abbas obit. Heriberto non diu ſupervixit Volbertus ſeu Fulbertus Tuitienſis abbas primus, cujus obitum ſuſè deſcribit Rupertus ſub finem libri, quem de vita ſancti Heriberti compoſuit. Rem hoc ferè modo narrat. Recenti tanti præſulis dolore tactus, ſimulque pietate excitatus Volpertus abbas, qui pro egregia vitæ converſatione & doctrina non ſolùm Tuitienſis, ſed etiam ſancti Pantaleonis, ſanctique Viti Gladbacenſis monaſteriorum curam gerebat, precibus maximè nocturnis pervigil inſiſtebat. Dum verò quadam nocte ad ſepulcrum ſancti antiſtitis ferventiùs oraret, ſanctum Heribertum videre ſibi viſus eſt, ac dicentem, tricesimo ab ejus obitu die ipſum Volbertum ſecum prauſurum. Ubi illaxit, in conventum proceſſit de more, fratreſque ad accuratam regularis vitæ, maximè ſilentii obſervationem cohortatus eſt: at viſum ſolis ſenioribus, qui magis ſpirituales eſſe videbantur, ſecretiùs patefecit, quod illi pro ſomnio habuerunt. Interim res poſtulavit, ut ad quamdam monaſterii villam certorum negotiorum causâ proficiſceretur: quibus expletis, confeſtim Rheno in monaſterium reverti properat. Jam horâ ſextâ rogatus a comitibus ut pranderet, priùs ſextam divini officii horam de more cum duobus, qui ejus obſequio aderant, præmittere voluit: at ubi ventum eſt ad capitulum ejus diei, *Chriſtus reſurgens ex mortuis &c.* reſpondentibus illis, *Deo gratias*, animam exhalavit. Miſſus terreſtri itinere, qui rem fratribus nuntiaret, recenti vulneri ac doloti, quem ex beati patris Heriberti obitu conceperant, novum attulit. Id contigit tricesimo a ſancti præſulis obitu die: ſicque completum eſt oraculum vatis ſui, ad cujus ſepulcrum Volbertus humatus eſt. Duo primi ejus ſucceſſores fuere Rodulfus ejus nominis primus, & Wetimboldus, cujus tempore Lantbertus monachus librum de vita ſancti Heriberti vulgavit. Sequentium abbatum ſeriem exhibet Bucelinus in Germaniæ ſacræ tomo primo. Decimo loco recenſetur Rupertus celebris abbas, de quo plura inferiùs.

CV. Heinrici imperatoris acta & Erkembaldi Moguntini archiepiſcopi obitus. Heriberti mortem doloit pius imperator Heinricus, qui viventem dudum ſuſpectum habuerat. Ejus obitum Merſeburgi accepit, uti diſertè habet chronicon Saxonicum nondum editum, in quo rerum ab Heinrico geſtarum ſeries ita exponitur. Sub finem anni præcedentis *Hamerſtein* oppidum ad Rhenum, ubi natale Dominî celebravit, firmâ obſidione circumdedit, demumque expugnavit, redacto in poteſtatem Ottone comite, qui, quòd ab Erkenbaldo Moguntiæ archipræſule propter illicitum connubium communione privatus eſſet, Moguntinum pagum multis cladibus infeſtabat. Poſt hanc victoriam imperator in Saxoniam profectus hoc anno, feſtum palmarum Walbikæ, Merſeburgi verò paſcha celebravit. *Interim pervenit ad aures ipſius, Heribertum venerabilem Coloniensem archiepiſcopum humanis rebus exceſſiſſe*. Huic chronologiæ favet diploma ipſius Heinrici, a nobis lectum in Camaldulenſi archivo, datum III. *kalend. Novembris*, *anno dominicæ incarnationis* M XX. (*) *anno autem domini Heinrici ſecundo regnantis* XIX. *imperii ejus* VII. *datum Hamerſtein*. Merſeburgo Parthenopolim adiit cæſar, ubi ſacros dies pentecoſtes cum Gerone archiepiſcopo peregit. Dehinc Aleſtide curte regiâ conventum habuit & Halberſtadi ſanctorum Thebæorum ſolemnia celebravit. Inde Quindelinburgum venit, *ubi dedicatio monaſterii ipſo jubente peracta eſt* ab Arnulfo epiſcopo, qui *altare ſummum in honore ſanctæ & individuæ Trinitatis & ſanctæ Mariæ, ſanctî Johannis-Baptiſtæ, ſancti Petri, ſancti Stephani protomartyris, Dionyſii & ſociorum ejus & ſancti Servatii confeſſoris* conſecravit. Octavo dedicationis die imperator Merſeburgum reverſus, ejus eccleſiæ dedicationi interfuit: poſtmodum Aleſtide *imperiale colloquium* habuit. Demum ſubdit chronographus: *Erkembaldus Moguntinus archiepiſcopus obiit: cui Aribo regius capellanus ſucceſſit, cujus ſuper aliquot pſalmos tractatus inveniuntur. Hic monaſterium conſtruxit ſuper montem Haſungum in honore Petri & Pauli apoſtolorum & in memoriam beati Heimeradi*. Hoc monaſterium in-

(*) *vide legitur.*

Haſſia

Haſſia ſitum erat, teſtante Serario. Omittit ille chronographus dedicationem collegiatæ eccleſiæ ſancti Stephani Bimbergenſis hoc anno factam a Benedicto papa, quem Heinricus imperator *ad confirmandum Babenbergenſem pontificatum* hoc anno advocaverat. Eodem tempore conſecratam fuit monaſteriam ſancti Michaelis, ad aquilonarem plagam ejuſdem urbis ſub regula ſancti Benedicti, ab eodem imperatore & Chunigunde ejus uxore conſtructum, in quo præclara ejuſdem ſanctæ Chunegundis cimelia hactenus aſſervantur. Erkembaldi obitum anno præcedenti conſignat Lambertus: at certum eſt eum ad hunc annum perveniſſe. Necdum deceſſerat x. kaleud. Auguſti hoc anno, ut pater ex diplomate (*a*) Heinrici imperatoris, quo quemdam comitatum Gandersheimenſi monaſterio confirmavit interventu conjugis ſuæ Chunigundæ imperatricis, necnon Piligrini Colonienſis archiepiſcopi, ac pro amore conſanguineæ ſuæ Sophiæ, ejuſdem monaſterii *matris atque dominæ; denique pro recordatione atque requie patris* ſui *Heinrici Bavariæ ducis animæ, cujus oſſa requieſcunt in eodem monaſterio*. Actam Noviomagi x *kal. Auguſti, anno ab incarnatione Domini* MXXI. *indictione* IV. *anno verò domini Heinrici imperatoris regnantis* XX. *imperantis* VIII. quod diploma Guntherus cancellarius recognovit *vice Erkembaldi archicapellani*, qui proinde necdum obierat.

ANN. CHR. 1021.

(*a*) *Annal. Pedeborn. pag.* 444.

CVI. Variæ mortes.

Tot mortis adjungitur ab Hermanno *Irmendrudio Berdebaugicenſis* (ſi bene lego) abbas venerabilis, qui x. *kal. Maii obiit, cujus Aburbilt abbas ſucceſſit; ex quo tempore locus ille magis magiſque in deterius deſluere cœpit*. Ignotus hic locus, & fortè ab eo tempore deſertus. Hoc tamen notare viſum ex editione Camiſiana, quod in Piſtoriana deeſt. Tunc etiam ingens morbo ſtrages in Mediano-monaſterio facta eſt, quæ adeò locum vaſtavit, ut Hardulfus abbas vix cum uno fratre ex hac peſte ſuperſtes fuerit. Tunc in Begonis-cella, quæ nunc ſancti Blaſii dicitur, ingentia miracula facta faiſſe Johannes de Bayone tradit. Sic deſertus omnino locus paullo poſt abbate privatur, uti & ſancti Manſueti monaſterium: dum Willemus Divionenſis abbas utrumque regendum ſuſcepit.

CVII. Corbeïæ peſtis, indictum, & incendium.

Ad idem tempus referenda eſt lugubris & miſeranda illa peſtis, quæ cùm fame pestoram Galliam ſeptem annorum ſpatio graſſata fuiſſe dicitur in libro de miraculis ſancti Adalardi abbatis, & aſque ad fines Ambianenſium & Corbeienſium deſæviſſe: ad quam ſedandam ambo illi populi, humani auxilii inopes, ad vota preceſque confugere, indictâ in medio inter utroſque itinere proceſſione, in qua Sanctorum utrimque ſeliquiæ ad placandam divini Numinis iram deferrentur, idque ſingulis annis continuaretur: quo tempore tot miracula per ſanctos Corbeienſes facta perhibentur, tantaque loco celebritas acceſſiſſe, ut Corbeïa altera Roma vocaretur, eòque undequaque fideles confluerent. Graſſante peſti aliud Corbeiæ infortunium accidit, incendium ſcilicet, quo princeps baſillea ſuccenſa fuit, in qua beati Adalhardi corpus adhuc tumulo elauſum ſervabatur. Hinc fratres ad proximam ſancti Johannis eccleſiam cum reliquiis Sanctorum ſe recipere compulſi, dum princeps baſilica inſtauraretur. Hæc Corbeiæ Richardo abbate contigere.

CVIII. Arnulfus archiepiſcopo Remenſi ſuffectus Ebalus.

(*) *Valenciennes.*

Eàdem haud dubiè contagione interiit Arnulfus Remorum archipræſul, ſepultus in baſilica beati Remigii, cui multa bona contulerat, appoſito ad latus evangelii epitaphio, ubi nulli pietate ſecundus fuiſſe dicitor, ſpes inopum, & paſtor monachorum. Ejus obitus notatur III. idas Martii. Marlotus ejus obitum ad biennium perperàm differt: rectiùs hoc anno eum reponit Mozomenſe chronicon ab eo laudatum. Favet inſtrumentum quoddam canonicorum Remenſium, qui litem compoſuerunt cum Odone Campaniæ comite de Valle-Rodigionis (*), cum conſenſu Ebalii archiepiſcopi Arnalfi ſucceſſoris, & de aliis villis, quas per violentiam ipſis auferebant *filii Odalrici comitis, qui factus fuerat monachus. Actum Sparnaco, dominicæ incarnationis anno* MXXV. *regni Rotberti* XXXS. *archiepiſcopatus verò domini Ebalis anno quinto*. Hic non ſine turbis in Arnulfi locum ſuffectus eſt, agenta Azelino ſeu Adalberone (nam binominis erat) Laudunenſi antiſtite, homine vafro, & magnæ tamen in ſegno auctoritatis: qui multas etiam rixas excitavit in conſecratione Bertoldi epiſcopi Sueſſionenſis, Deodato recèns mortuo hoc anno ſubrogati. Ebali electioni in primis favit Fulbertus Carnutum antiſtes, qui *diligendo* (*a*) *ſemper atque venerando ſemper*, at ipſe loquitur, *Remorum archiepiſcopo Ebalo* commendat quemdam caram ſuum, Hubertam nomine, qui *causâ diſcendæ honeſtatis* e patria ſua egreſſus, & apud ipſum Fulbertum aliquandiu demoratus, eamdem ob cauſam *monaſterium beati Remigii* viſitare conſtituerat: *ubi ſi in aliquo fuerit indigus*, inquit, *veſtræ opis, ſcientiæ quaſumus viſcera pietatis*. Ab eo tempore, id eſt a morte Arnalfi, archiepiſcopi Remenſes regis archicancellarii dici deſierunt. In necrologio Remigiano notatur VII. nonas Martii *Arnulfus Remorum archiepiſcopus & monachus*. Idem cenſetur in veteri catalogo Remigianorum monachorum ſub Aibodo abbate. Forte factus eſt monachus illo temporis intervallo, quo exauctoratus manſit;

(*a*) *Fulbert. ep.* 54.

ANN. CHR. 1021. CIX. Sithienſe monaſterium reformatur.

Eodem tempore e vivis eaceſſit Hemfridus abbas Sithienſis, cujus ſub præfectura grave detrimentum paſſa eſt diſciplina regularis, quæ a tempore Hildebrandi abbatis tepeſcere jam cœperat. Huic ſarciendæ adductus ex ſancti Vedaſti cœnobio Roderieua abbas, curante Balduino Flandriæ comite, & a Balduino Morinorum epiſcopo benedictus, ægrè ſerentibus monachis, qui a longa conſuetudine avelli non poterant: ea quibus nonnulli de monaſterio receſſerunt. Verùm qui pii patris monita contemnebant, ad viam veritatis Deo vindice redire coacti ſunt. Ignis enim ab oppido, cujus duo millia domorum conflagraruut, ventorum, immo peccatorum flabro ad monaſterium impulſus, primò clauſtrum, indu dormitorium, totumque demum monaſterium conſumſit. Tum verò ad reparandum materiale ædificium fratres unanimi conſilio accinguntur; at eùm de ſpirituali fabrica parum curarent, immiſſa divinitus peſtileuria pleroſque e medio ſuſtulit. Hinc præſentis mali terror reliquos invaſit, qui tandem reſipiſcentes, Rodetici abbatis monitis ſu dociles præbuernnt, & mores emendare ſtuduerunt.

CX. Bergis monachi inſtituti.

Idem abbas monachos, peteute Balduino comite, indnait in novum Bergenſu monaſterium, ab ipſo comite conſtructum, & ſancti Winnoci corpore nobilitatum, quod ea inferiori oratorio iſtue tranſlatum eſt. Huic monaſterio Rodericus aliquamdiu præfuit, ſuffecto paullo poſt Germano, qui vix quadrieuuio locum reaiſſe dicitur, eoque mortuo Rumoldum, Sithieuſem itidem mouachum, ibidem ordinari curavit. Germanus abbas anuo MXXVI. ſubſcripſit inſtrumento permutationis quorumdam altarium, factæ inter Balduinum Morinorum epiſcopum & Rodericum Sithienſem abbatem: ideoque conſtare non poteſt id quod habet Iperius, Rodericum abbatem, cujus præfecturæ initium in Sithienſi monaſterio ad hunc annum MXXI. refert, Bergenſi ſeptem annis præfuiſſe, & poſtea Germanum ſubſtituiſſe. Indicem aliorum Bergenſium abbatum in appendice ad acta ſancti Winnoci aliàs retulimus.

CXI. Salmurenſes abbates.

Geraldus Salmutenſis abbas, cujus ſupra meminimus, pro more & pietate illorum temporum ad ſepulcrum Domini, Evrardo Majoris monaſterii abbati commiſſâ abbatiæ ſuæ curâ, voti causâ cum multis iter aggreſſus eſt. Sed antequam illuc perveuiret, comprehenſus a paganis, quòd uni eorum vas quoddam argenteum dare noluiſſet, poſt multa ſupplicia tandem capite pleaus eſt. Vix ex illo periculo evaſit Ansbertus Salmurenſis monachus & prior, domo Toarcenſis, Pontelevis cœnobii poſtmodum abbas, & ipſe ſagittâ vulneratus, qui Jeroſolymis reverſus rem ex ordine rerulit. Bienuio poſt, Odonis comitis præcepto electus eſt in Geraldi locum Fredericus abbas ea beati Martini diſcipliua, Andecavis conſecratus kalendis Septembris a præſule Hueberto, præſente Evrardo abbate, qui Letardum priorem, alioſque officiales ea ſno monaſterio Salmurenſibus impoſuit: quod eùm illi indignè ferrent, eorum nonnulli, *gravitatem ordinis non ferentes*, paucis poſt diebus aufugerunt. Tum Fredericus in præfectura ſtabilitus, Glonnam, verus ſancti Floreutii monaſterium, adiit: qui primùm a Galone præpoſito repulſus, ſed tandem admiſſus, eum Salmuri aliquamdiu ſub clauſtrali diſciplina retinuit, dein Glonnam remiſit: ubi ille XXIX. kalend. Novembris defunctus eſt. Ejus tempore quidam clericus antiqua ejus loci privilegia ſurtim aſportaſſe fertur, & Rudico Nannetenſi epiſcopo tradidiſſe; qui cùm magnam ſuæ terræ partem ad ſanctum Florentium pertinere comperiſſet; ea omnia igne cremavit. Cæterùm Fredericus, etſi Turonis ex ſervili ſancti Mauricii ortus conditione, liberali tamen animo præditus erat, multaque præclarè in præfectura geſſit, vir magnæ religionis & ealmiæ modeſtiæ, ſuperborum oſor & domitor: qui ſacra quotidie cum magna cordis contritione & lacrymis offerebat. Hic diſcipliuam regularem, quam in Salmurenſi monaſterio lauguentem & pæne jaceutem invenerat, verbo & exemplo in meliorem demum ſtatum commutavit.

CXII. Vvifredo abbati S. Victoris ſuccedit Iſarnus.

In Maſſilienſi ſancti Victoris monaſterio domuus abbas Wifredus obiiſſe hoc anno traditur, qui diſciplinam monaſticam ibidem reſtituit, monaſterii a barbatis deſtructi minas reparavit, poſſeſſiones a laicis occupatas recuperavit, novaſque acquiſivit. Ejus obitus notatur Idibus Decembris, poſtquam annis quinque prior, quindecim ſequentibus abbas locum adminiſtraſſet. Succeſſorem habuit ſuum ipſius alumnum, Iſaruum nomiuc, virum multæ virtutis ac religionis, quam in præpoſiti ſeu prioris officio variis argumentis teſtatam fecerat. Is natus in pago Toloſano apud Fredeſium, cùm in puericia rectè inſtitutus fuiſſet, jam adoleſcens Gauſcelinum, incerti loci abbatem, qui forte illac tranſibat, de divinis differentem tanta eum voluptate audivit, ut eum uſque ad urbem Agatham (*) ſecutus ſit: ubi a Stephano illius urbis epiſcopo habitum ſanctæ converſationis accepit. Inde Maſſiliam cum Gauſcelino profectus, eo negotiis occupato, ad ſancti Victoris monaſterium, plurimis Sanctorum cauviis inſigne, ſe recepit, ubi non ægrè a Wifredo

(*) *Agde.*

fredo abbate, cæterisque fratribus admissus est, Gauscelino abbate eum nequiquam repetente. Cùm autem Wifredus eum ad perfectiora in dies tendere animadverteret, non multò post renitenti prioris munus imposuit. Mortuo Wifredo, cùm fratres de eligendo successore disceptarent; Archinricus Montis majoris *quondam* abbas, ipsis auctor fuit, ut quem accersitus minimus puer abbatis officio dignum dixisset, eum abbatem omnes agnoscerent. Nec mora interrogatus puer, Isarnum eo munere dignum proclamavit: moxque universi uno consensu, tamquam cælesti accepto oraculo, Isarnum abbatem, etsi reluctantem, consalutarunt. Ex dignitate factus humilior atque modestior, sibi ipsi parcus, mirâ in egenos caritate flagrabat. Cibo parcissimè, vino maximè diluto uti consueverat. Post modicum somnum in cryptis martyrum nocturnas vigilias orando præveniebat. Inter alios præconem & admiratorem habuit sanctissimum Odilonem abbatem Cluniacensem, qui octo in Isarno virtutes, quasi totidem beatitudines, scilicet castitatem, humilitatem, misericordiam, patientiam, jejunia, vigilias, orationes, & vanæ gloriæ contemtom suspiciebat: quas quidem singulas ita affectus erat, ut in singulis videretur singularis. Cilicio asperrimo ad cutem semper, femoralibus numquam utebatur. Fortè Cluniaci aliquando demorantem femoralia & staminium sanctus Odilo violentâ caritate induit, quæ ille Massiliam revertens statim abjecit. Hunc Odilo secum recumbentem amicâ quadam contentione solebat vocare hypocritam, propterea quòd humanæ, communisque vitæ speciem præferens, se ultra omnes ferè mortales fame variisque ærumnis discruciaret. ANN. CHR. 1021.

Prætermittere nolim quoddam factum, quod tempore Wifredi abbatis accidit. Post monasterii destructionem, ab externis occupatæ sunt sacri illius loci possessiones, ita ut fratres, instaurato monasterio, ad inopiam redacti essent. Hinc illi veteres chartas & instrumenta, quæ *in sacrario* suis restabant, revolvere (*a*) cœperunt, ut rerum subtractarum notitiam eruerent. In his una erat villa, Carvillianus dicta, quæ *antiquitus*, id est temporibus Lotharii imperatoris, a nobilissimo viro Sigofredo, ejusque conjuge Exlemba, (*) sancto Victori collata fuerat: cujus autheuticum instrumentum donationis inventum est. Tunc Massiliæ jus dicebant Willelmus vicecomes & Fulco ejus frater, apud quos Victorini illius villæ restitutionem sibi fieri postularunt. Citati ad illorum judicum præsentiam allodiarii, primò tergiversari, inducias petere: sed demum hanc villam sibi, non sancto Victori competere certant. Delata ad locum arca sancti Victoris: at illi indurati negare pergunt. Sed tandem duo ex illis (nam quatuor invasores erant) ad arcam sancti Victoris accedentes, partem villæ occupatæ restituunt. Duo alii restitutioni obsistentes, acceptum puerulum e resticula in stagnum demittunt: at, ubi cum io aquam non receptum viderunt, spe suâ frustrati, mox aliam partem allodii reddiderunt. Supererat tertia pars, quam episcopi esse asserebant: sed tandem episcopus, primâ luce dominicæ resurrectionis, *post acceptam sportam suæ peregrinationis ob religionem piæ devotionis*, prodiit in medium congregationis fratrum, eisque reliquum allodii cessit. Prædictæ per aquam probationis hæc ratio erat, ut innocentes aquâ reciperentur, nocentes autem non reciperentur, ut tradit Hincmarus (*b*) in opusculo XXXIX. de judicio aquæ frigidæ.

Carvilliani villa S. Victori restituta.

(*a*) *Coffan. ibi. inst. p. 566.*

(*) *f.* Exlemba.

(*b*) *Hincmar. to. 2. p. 684*

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER QUINQUAGESIMUS-QUINTUS.

Ab Anno Christi 1012. *ad annum* 1026.

ANN. CHR. 1012. I. Theodericus Aurelianorum episcopus obit.

INsaqueus annus supra millesimum vicesimus-secundus expeditione Heinrici imperatoris in Italiam, & Aurelianensium hæreticorum damnatione insignis fuit. Hanc præcessit obitus Theoderici episcopi Aurelianensis, & electio Odolrici ejus successoris, cujus initio pontificatus illa hæreticorum damnatio facta est. Theodericus, post quinquc circiter episcoparus annos, sarcinæ pastoralis pertæsus, aut forte sibi conscius propriæ in regendo grege infirmitatis, dignitatem ultro abdicavit, & se ad Senonensc sancti Petri monasterium, ubi educatus institutusque fuerat, denuo se recepit. Tum ejus animum subiit cogitatio Romæ adeundæ: quod iter aggressus, ubi ad castrum Tornodorense perveniſſet, repentè morbo correptus, ipsâ nocte beato fine quievit vt. kal. Februarii, atque in basilica monasterii sancti Michaëlis sepultus est. Qui anno superiori ejus obitum retulere auctores, veterem calculum secuti sunt, ut constat ex eo, quòd adhuc episcopus anno præcedente ecclesiæ Aurelianensi quasdam ecclesias concesſit. Viventis meritum consecuta post mortem miracula comprobarunt, quorum nonnulla retulere anonymi duo, qui ejus gesta posteris commendarunt. Suffectus in ejus sedem Odolricus, qui ejus electioni olim adversatus fuerat. De Odolrici consecratione intelligenda videtur Fulberti epistola xxx. qui alias (*a*) eidem postea epistolas scripsit.

(*a*) *Fulbert. ep.* 64. 65.

II. Concilium Aurelianis contra hæreticos.

Ipso statim ejus episcopatus initio detecta damnataque est Aurelianis quorumdam hæreticorum secta, qui Manichæorum errores & Gnosticorum infamias renovabant. Horum antesignani erant duo, Lisoius & Stephanus, ex quibus Stephanus Constantiæ reginæ a confessionibus fuisse dicitur. Hanc perditissimam sectam detexit Ardsastus seu Arefastus de genere comitum Nortmannorum. Hic domesticum habebat clericum quemdam, nomine Gerbertum, qui Aurelianos profectus, nefandæ hæreseos a talibus magistris virus imbiberat, a Glabro adjunctus Lisoio pro Stephano, qui ejus magister cum Lisoio fuerat. Reversus in patriam Heribertus, Arefasto domino suo pestimæ doctrinæ venenum propinare studuit. Rem dissimulavit Arefastus, eamque Richardo duci Nortmannorum aperuit, rogavitque, ut Rotberto regi pestem in regno ejus latentem propalaret. Id ubi comperit pius rex, eumdem clericum

Arefastus eorum detector, postea monachus.

ricum cum domino ſuo Arefaſto in urbem Aurelianorum accedere juſſit, eòque regni ſui epiſcopos convenire mandavit. Nec mora itur aggreditur cum clerico Arefaſtus, venitque Carnutas, Fulbertum epiſcopum ea de re conſulturus. Verùm tunc a ſua urbe aberat Fulbertus; nam Romam orationis causâ petierat: quò ſpectant epiſtolæ duæ (a) eccleſiæ Carnutenſis poſt Fulbertinas. Eo abſente, conſuluit Arefaſtus Ebrardum ſapientem ejuſdem eccleſiæ clericum & ſacriſcinium, qui eum monuit, ut hanc cauſam quotidianis precibus & ſacrâ communione Deo commendaret: quod illa fideliter exſecutus eſt. Ubi Aurelianos advenit, rem arte primùm aggrediendam rarus, inſtar radis diſcipuli ſe ab illis hæreticis privarim edoceri velle ſimulavit. Tum ſatis inſtructus, illis in conſpectum regis & epiſcoporum productis, vinctus eò proceſſit, dicens ſe vinculis adſtrictum immeritum teneri, quòd Aurelianis ab his viris, ſapientiâ & religiona præclaris, atauditus aſſet. Dogmata ab als accepta proferre juſſus, cùm ea ſincerè expoſuiſſet, illi ea primùm abnegare, tum agnoſcere coacti ſunt. Fecit quod in ſe erat Guarinus Belvacenſis præſul; eos ut a pervarſa doctrina revocaret: at cùm illi ferro dutiores præter duos, unum clericum, & unam monacham, qui reſipuere, emolliri non potuiſſent, pyrâ extra urbem accenſâ cremari ſunt cum Liſoio cæresoram magiſtro, omnes numero decem, falsò perſuaſi, ſe a flammis illæſos fore. Quidam ex illa ſecta Aurelianenſis eccleſiæ canonicus & cantor, nomine Theodatus, ante triennium mortuus fuerat, cujus corpus, jubente Odolrico epiſcopo, e cœmeterio ejectum, projectumque ad ſtarquillinium eſt. Itaque nefanda hæc ſecta, quæ vetus teſtamentum, veram in Chriſto carnem, veramqae in euchariſtia Chriſti corporis & ſanguinis præſentiam, ac baptiſmum negabat, Aurelianis compreſſa eſt induſtriâ potiſſimùm & arte Arefaſti. Hic poſtea monachus factus eſt in Carnutenſi ſancti Petri monaſterio, cui res hereditatis ſuæ, ſitas in pago Conſtantienſi, contulit pro ſua ſuorumque ſalute, necnon Richardi comitis ſive ducis & Gunnoridis ejus matris, quorum conſilio & favore id ſe feciſſe dicit in charta hac de re ab ipſo confecta, relataque in codice dicto Aganonis, in quo Ardfaſtus appellatur. Hic eſt Ardfaſtus monachus, qui eo rempore, quo Theodericus Carnutum antiſtes Lanfridum ſancti Petri abbatem inſectabatur, regulæ vigorem cum abbate ſemper fovit & propugnavit.

ANN. CHR. 1022.

(a) *ibid. ep.* 210. & 211.

III. Miciaci poſſeſſiones confirmantur.

Tempus habiti Aurelianenſis concilii, ſimulque nomina quorumdam ſaltem, qui ei interfuera, epiſcoporum diſcimus ex brevi chronico Autiſiodorenſi apud Labbeum edito, tum ea præcepto Rotberti regis pro Miciacenſi monaſterio, dato hoc anno, *quando hæretici damnati ſunt Aurelianis*. Hoc præceptum obtinuere venerabilis Odolricus epiſcopus & Albertus abbas Miciacenſis; eoque renovata ſunt privilegia, quæ ab anteceſſoribus regibus, Chlodoveo ſcilicet Francorum rege & Carolo auguſto, eidem monaſterio conceſſa fuerant, *quorum ſigilla præ nimia vetuſtate* fracta penitus & conſumta fuerant; ſimulque confirmatæ ſunt donationes, eidem loco a ſuperioribus regibus factæ, quæ ſingillatim recenſentur. In his mentio da cella Montis-Letardi in pago Dunenſi, quam Theodericus *rem ex hereditate Lupi peſſimi ducis* Miciacenſibus olim conuletat. Integram diploma habes in appendice. *Actum Aureliane publicè anno incarnationis Domini* MXXII. *regni Rotberti regis* XXVII. *indictione* V. *quando & hæretici damnati ſunt Aurelianis*. Subſcripta ſunt regiis litteris poſt Rotbertum regem ſigna & nomina Hugonis regis, filii Rotberti regis, Heinrici & Rotberti itidem Rotberti filiorum, Leutherici archiepiſcopi Senonenſis, Goſlini Bituricenſis, Odolrici epiſcopi Aurelianenſis, Guarini Belvacenſis, Franconis Pariſienſis; tum Ivonis de Bello-monte comitis, Ebonis & Guarini Pariſienſis militum, atque Amalrici militis de Monte-forti. Balduinus cancellarius diploma recognovit. Ex his interpretandus Glaber (b) Rodulfus, ubi ait, prædictam hæreſim in Aurelianenſi urbe repertam fuiſſe *tertia de viceſimo infra milleſimum annum*, quod Baronius, aliique ad annum MXXII. perperàm rerularunt. Confer ea, quæ ſuperiùs (c) hac do ra diaimus. Sanè ut præmiſſi diplomatis argumentum non repetam, hæc ſecta detecta fuit, teſte Ademaro, pontificata Odolrici Aurelianenſis epiſcopi, qui non ante hunc annum, ut ſuperiùs probarum, Theodorico ſuffectus aſt. Fortè huc ſpectat Fulberti Carnutenſis antiſtitis epiſtola AVI. ad Galeranum & Gualterium comites, in qua regem laudat, quòd hæreticos damnaret: *quia hoc miniſterium ejus eſt, per quod ſalvus eſſe debet*.

(b) *Glaber lib. 3. c. 8.*

(c) *lib. 5. n.* 7.

IV. Odoramnus erroris falsò accuſatus.

Per idem tempus Odoramnus, ſancti Petri apud Senonas monachus, ab invidis erroris falsò poſtularus eſt, quòd Deum, uti re verà eſt, corporalium membrorum expertem aſſerens, cum membris *detruncatum* & *mutilatum* dicere iuſimularetur. Hos refellit Odoramnus ſcriptâ epiſtolâ, cujus hæc inſcriptio: *Didaſcale ſanctæ Aurelianenſis eccleſiæ & monaſterii ſancti Aviti archimandritæ Ayefredo, necnon & Hagoni ſanctæ matris eccleſiæ Senonenſis archidiacono, miſericordia Dei indigens frater Odo.*

ANN. CHR. 1022. *Odoramus, orationum fidelium manus*. In hac verò epistola quosdam invidos & æmulos in ipsum insurgere dicit, propterea quòd in monasterio se continens, studiis litterarum & indagandæ veritati daret operam; sic enim prosequitur. *Si tum gyrovagis diversorum cellas circuiens, gulæ illecebris & propriis voluptatibus deservirem, aut, ceu bubuleus, durissimo vomere glebas vallium, gelu urente & æstu, verterem; fortassis nemo invideret, nemo detraheret. Quia verò in cœnobio residens, subtilium rerum quæ sunt, & quæ immutabilem sui sensentiam sortiuntur, investigare diligenter veritatem tupio; maledicta & opprobria ab amulis sustineo. Erecta quasi de quodam præcipiti mente profundo, eorum responsare detractioni compellor: quorum quia, ut in Lamentatione mea scripsisse me recolo, magis elegi reprobis retivere, quàm respondere; & nequaquam responsum darem, nisi arcuato ictu me confodere volentes, sibi ipsis miseri venenatâ lingua mortiferum antropomorphytarum virus inferrent. Itaque dum mihi, invidiâ stimulante a veritate desipienter, quòd de Deo malè sentiens, manibus detruncatum, vel quibuslibet membris debilitatum, quod absit, illud dixerim, abjeciunt, in jam dictam haresim, corporalibus lineamentis compactum esse asserentes præcipites torrauut: quibus e diverso occurrit beatus Augustinus, ferendo catholicæ fidei antidotum. Da Deo, inquiens, nihil corporaliter effigiatum tredendam est.* Cætera desunt in codice Aurelianensi, ex quo hæc retulimus. Exciderunt Odorranni scripta, de quibus ipse in hac epistola mentionem facit. Hic tamen in chronico suo scribit, se anno sequenti insidias a falsis fratribus passum fuisse, vixque mortem evasisse; & cùm apud sanctum Dionysium aliquamdiu commoratus fuisset, cum maximo honore in proprias sedes restitutum.

V. Herveus S. Martini archiclavus obiit.

Hoc item anno vir eximiæ pietatis Herveus, Turonicæ sancti Martini basilicæ archiclavus, ad cælestem patriam migravit, sepultusque est in eadem basilica antea altate sanctæ Crucis & sancti Petri, in medio ecclesiæ positum: quod Sulpicius subdiaconus, ejusque in archiclavi officio successor, sanctimonialibus beatæ Mariæ de Bello-monte, quas Herveus eo loci instituerat, tribuit eâ conditione, *ut tuppas & cætera ornamenta beati Martini, prout potuerint, reficiant*, ut legitur in diplomate Rotberti regis, quo ejusdem parthenonis possessiones rogatu prædicti Sulpicii confirmantur. Hic est Supplicius (*u*) clericus, & sancti Martini thesaurarius, qui Ambasiacum castrum contra Odonem comitem post annos quinque propugnavit.

(*u*) *Labbe tom. 2. bibl. p. 287.*

VI. S. Mariæ de Solaco cella. (*) *Medur.*

In agro Burdegalensi, suburbio urbis Medullorum (*) ad oram Oceani, jam tunc exstabat cella beatæ Mariæ de Solaco, quam Burdegalensi sanctæ Crucis cœnobio Willelmus comes attribuerat. Hoc verò anno, indictione v. Benedictus papa eamdem cellam, ejusque possessiones apostolicâ auctoritate munit, & a cujusvis prætergnam abbatis sanctæ Crucis, potestate & subjectione eximit. Hanc tamen cœnobio sancti Severi in capite Wasconiæ vindicare conatus est Arnaldus ejusdem loci abbas pontificatu Gregorii VII. obsistente Arnaldo-Trencardi abbate sanctæ Crucis, cui adjudicata est anno MLXXX. in concilio Burdegalensi. At sententiæ concilii haud cedens Suavius abbas sancti Severi, Gregorium VII. appellavit: sed causâ cecidit; ac demum Urbanus II. novo diplomate hanc cellam cœnobio sanctæ Crucis confirmavit. Eadem nihilò minùs controversia denuo subinde agitata est. Distinguenda hæc cella ab alia sanctæ Mariæ de Soliaco diœcesis Cardurcensis, de qua superiùs.

VII. S. Michaelis de monte abbates. (*b*) *Labbe bibl. tom 2. p. 348.*

Inchoata est hoc anno nova (*b*) basilica beati Michaelis in monte Tumba a Richardo secundo comite Nortmannorum, & Hildeberto secundo abbate: qui abbas obiit eodem anno, successorem sortitus Almodum in annos decem. Exstat in Appendice nostra diploma Richardi secundi, qui loco sancti Michaelis, sito in monte, qui dicitur Tumba, fratribusque ibidem Deo famulantibus confert abbatiam sancti Paterni, sitam in pago Constantiensi; terram etiam Bernardi patris domni Hildeberti abbatis, quæ est in villa *Rotolos*; necnon monasterium sancti Petri, situm in latere montis ipsius, eâ lege, ut abbas vel monachi ibidem clericos constituant. His litteris subscribunt post Richardum filius ejus Richardus, Maugisus sanctæ Abricatensis ecclesiæ episcopus, Rotbertus Rutomagensis archiepiscopus, Hugo Bajocensis episcopus, Rotbertus Constantiensis, Hugo Ebroicensis, Herbertus Lexoviensis, & post alios Osbernus frater comitissæ, Hunfredus frater ejus & alii.

VIII. Nanterus abbas S. Michaelis ad Mosam. (*c*) *lib. 32. n. ab-*

Post mortem Adalberti seu Alberti abbatis sancti Michaelis ad Mosam, eo nomine primi, cujus superiùs (*c*) meminimus, monasterii regimen subiit Nanterus ejus loci monachus, qui sub Adalberto capellani primùm officium, dein rerum exteriorum procurationem rite gesserat, legatione ad principes functus non semel jussu tum sui abbatis, tum Theoderici ducis monasterii advocati, qui eum *ad quoscumque regni principes, & maximè ad consobrinum suum regem Francorum* sæpe legatum dire-

xe-

xerat. Ejuſdem favore in demortui Adalberti abbatis locum ſubrogatus, in commiſſo ſibi munere tam ſtrenuè ſe geſſit, ut *inter celebres monaſticæ religionis perſonas, quaſi ſtella matutina, gloriosæ emicuerit*, teſte ejuſdem loci chronographo, qui ejus tempore hæc ſcribebat. Tempus initi ab eo regiminis non definit iſte auctor: ſed ex monaſterii rabulario conſtat, eum hoc anno jam loco præfuiſſe, ut mox videbimus. Ipſo ſtatim præfecturæ initio de reſecandis vitiis, inſerendiſque virtutibus per quam ſollicitus, cùm ad id ſe parem non eſſe crederet, e proximo adjutorem ſibi accerſivit virum eximiæ religionis, Richardum ſcilicet abbatem Virdunenſem: cui quoſdam e ſuis informandos commendavit, & ex ejus diſcipulis quoſdam ad cæteros inſtruendos ſecum adduxit. Itaque obſervatio regularis ibidem ex integro reformata fideles movit, ut ex ſuis rebus monachos honorarent. In his una fuit nobilis quædam matrona, Gyſa nomine, quæ, defuncto marito ſuo, multas a vil» læ ſuæ incolis paſſa injurias, venit ad abbatiam ſancti Michaëlis tempore Nauteri abbatis, ibique ſancto Michaëli archangelo, ipſo ejus die feſto, ſe totamque » progeniem ſuam, *in famulam ceaſaliter ipſi altari deſervicndam ad opera monaſterii reddidit, & pro teſtimonio, denario uno perforato, ibi redimiculam poſuit capitis, & ibidem reliquit*. Hæc verò cenſus conſtitutio fuit, ut maſculi, qui de ea exirent, ubi ad maturam veniſſent ætatem, ubicumque manerent, quatuor denarios in opus monaſterii in feſto ſancti Michaëlis habitarent, nullum cenſum perſolverent: feminæ, ſi in villa ſancti Michaëlis habitarent, nullum cenſum perſolverent: ſi extra villam, nummum unum redderent. *Hæc acta ſunt anno* MXXII. *regnante Conrado, præſentibus domno Nautero abbate, Friderico duce, & monachis Rumerico, Teoderico, Setmone; nobilibus autem Lietkardo de Barro, Teoderico de Bar.* &c. ubi, ſi virium non eſt in anno incarnationis, pro *Conrado* legendum *Heinrico*, qui ad biennium ſuperſtes fuit.

ANN. CHR. 1029.

Cenſuales monaſterii.

Ipſo anno Ernoldus quidam nobilis Belga cum ſua conjuge Richelde tradit ſancto Amando, ejuſque loci fratribus villam Bovinas: cujus donationis litteris Hugo epiſcopus ſubſcribit in hunc modum: *Ego Hugo, gratiâ Dei Noviomenſium ſeu Tornacenſium epiſcopus, tam juſſu comitis Balduini, quàm rogatu ipſius Eraoldi, hanc traditionem præſentiâ meâ confirmavi, &, ut firma & ſtabilis permaneat ævo perenni, coram altari ſancti Amandi, aſſante domno abbate Malbaldo & cunctâ congregatione ſancti Amandi, violatorem ſeu infirmatorem hujus traditionis excommunicavi; anathematizavi, atque perpetuâ damnatione multavi. Actum Elnone monaſterio, anno dominicæ incarnationis* MII. (lege XXII.) *regnante rege Francorum Rotberto, imperante verò Romanorum imperatore Heinrico, annuente & conſentiente marchione noſtro Baldnino, aſſante quoque cum altis plaribus advocato noſtro Rodulfo*. Deinde ſubſcribunt poſt Ernoldum hujus traditionis auctorem Rogerius de Wauvrinio, Rogerius *de Spelem*, & multi alii. Malbaldus ſeu Malboldus abbas ante aliquot annos ſuffectus erat, ut jam (*a*) diximus, in locum Richardi abbatis, qui multis aliis regendis monaſteriis occupatus, Elnonenſis regimen in ipſum rejecerat.

IX. Malboldus abbas Elnonenſis.

(*a*) *V. lib. 54. n. 87.*

Etſi componendo inſtituendoque ſancti Jacobi apud Leodicum cœnobio occupatus erat Olbertus abbas, ut anno ſuperiori vidimus, non tamen Gemblacenſis monaſterii curam depoſuerat. Hinc ædificatâ cum cæteris officinis intra triennium novâ baſilicâ, ejus dedicationem hoc anno a Durando Leodicenſium præſule VIII. kal. Auguſti fieri curavit. Nec multò poſt, oratorium ſancti Pauli, ſitum intra clauſtrum, VI. kal. Julii a Reginardo Durandi ſucceſſore conſecrari fecit, apud quem non infimum amicitiæ locum obtinebat. Ad hæc conſtructo duplici oratorio, uno inferiori in honorem ſanctorum Johannis-Baptiſtæ & Johannis Evangeliſtæ, altero ſuperiori ſub patrocinio ſancti Michaëlis archangeli & ſancti Stephani protomartyris, utrumque ab eodem Reginardo pridie idus Auguſti dedicari fecit. Corpora etiam venerabilis Wiberti abbatis ejus loci conditoris, tri[illegible]nque anteceſſorum ſuorum, Erluini primi, Herivardi & Erluini ſecundi, in crypram tranſportari curavit.

X. Gemblacenſis eccleſia dedicatur.

His ferè diebus Aquiſgrani provincialis ſynodus epiſcoporum, præſente Heinrico imperatore, celebrata eſt: in qua non mediocris altercatio inter Piligrinum Colonienſem archiepiſcopum & Durandum Leodicenſem præſulem recruduit pro monaſterio (*b*) Burcitho (***) quod uterque ſuæ parochiæ ſubjectum eſſe contendebat. Verùm Durandi cauſa demum prævaluit, agente Geraldo Cameracenſi epiſcopo, ac probante, quod Leodicenſes epiſcopi quinque abbates illius monaſterii ſine ulla contradictione archiepiſcopi conſecraverant; immo & ipſe, rogante imperatore, & Baldrico Leodicenſi epiſcopo petente, in Aquenſi beatæ Mariæ eccleſia prædicti monaſterii clericos ordinaverat, ipſumque monaſterium cum Poppone Trevirenſi archipræſule, & Heymone Virdunenſi epiſcopo conſecraverat. Hæc ex Balderico in chronico Cameracenſi, qui addit, quòd, dum ſynodus celebraretur, tanta ficcitas aëris & intemperies æſtus excanduerit, ut multi mortalium præ nimio ardore de-

XI. Lis de Burcitho monaſterio.

(*b*) *Balderic. lib. 3. c. 35.*

(***) *Borcet.*

ANN. CHR. 1022.

ficere putarentur, multaque animalia subitò extincta sint: & tamen columnæ marmoreæ Aquensis ecclesiæ & pavimenta itidem marmorea tanto madore insudaverint, ut quorumvis lavandis manibus possent sufficere, quæ Sigebertus ad hunc annum refert.

XII. Burchardo abbati S. Galli succedit Theobaldus.

Ex illa haud dubiè caloris & siccitatis intempecie orta est in exercitu Heinrici Imperatoris illa pestilentia, quæ plurimos in expeditione Italica extinxit; quos inter Rudhardus Constantiæ ad Rhenum episcopus, & Burchardus sancti Galli abbas, interierunt; Notkerus quoque magister, & alii præstantes apud sanctum Gallum fratres decessurunt, uti Hermannus tradit: quibus alios addit Hepidannus, quid id quadriennio differt, errore calculi ex superioribus annis continuato. Burchardi cadaver ad castrum *Frankenmünster* deportatum, ibidem in medio ecclesiæ collugiatæ humatum est. Ejus obitus ave. kal. Augusti contigisse dicitur in ejus epitaphio inedito. Rudhardo Constantiæ Heymo episcopus, in annos fermè quatuor; Theobaldus abbas Burchardo in undecim annos subrogatus, qui vir pius ac mitis, fratrumque ac pauperum amator fuisse dicitur, & rei familiaris optimus administrator.

XIII. Notkerus tertius obit.

Hepidannus de mortibus hujus anni agens, *Notker*, inquit, *nostræ memoriæ hominum doctissimus & benignissimus, & duo Ruadperti, summæ innocentiæ viri..... morbo latè sæviente interierunt*. Hic est Notkurus, eo nomine tertius, qui Davidis psalmos teutonicè explanavit, & Gregorii Magni moralia in eamdem linguam vertit, ut legimus in rudi carmine de quibusdam illius temporis vitis illustribus sancti Galli, in quo obiisse dicitur,

——— *ubi Job talama superavit.*

quibus verbis significari videtur, Jobi librum ab ipso etiam teutonicè redditum fuisse. Diem ejus obitus contigisse in pervigilio sancti Petri discimus ex eodem carmine.

Pneumate mactorum bis tertius orda aquivocorum,
Vespere natalis Petri petit astra priore.

Tertius Notkerus dicitur, quem nimirum præcessere Notkerus Balbulus & Notkurus Piperis-granum dictus ut classe videlicet eruditorum, prætur Notkurum abbarem, & alios, fortè minoris famæ & eruditionis. In eodem carmine dicitur morti proximus fratres rogasse, ut pauperes coram se adducti reficerentur; & post mortem ne nudaretur, sed statim humaretur. Ejus teutonicam paraphrasim psalmorum dum typis pararet vir multæ eruditionis Jo. Schilterus, litteris ad me datis Argentorati XXVII. Junii an. MDCXCVIII. in quodam hujus versionis loco hæsitare se dixit ex psalmo XXX. versu 19. ubi occasione næruricorum, qui sinu dilectionem dicuntur esse, notantur *Richart & Pappa, quorum uterque dicit se sanctum Benedictum quidem esse, & ideo Regulam mutasse, & tunicam domum unam in duas rokkos.* Quinam fuerint hi Richardus & Poppo, inquirebat vir doctus. Ego verò respondi non alios usu quàm Richardum abbatem Virdunensem & Popponem Stabulensem; qui ob reformata suis decreris monasteria, apud laxiores nonnullos fui temporis monachos, ut fit, male audiebant: cum ab aliis patim, & quidem meritò, celebrarentur.

XIV. Heinrici imperatoris facta in Italia. (a) *Chron. Camerac. lib. 3. c. 17.*

Eo tempore obitus Burchardi abbatis, qui in comitatu Heinrici imperatoris in Italia decessit, intelligimus Huinricum mensi Julio ibidem versatum fuisse. Hujus expeditionis causa fuit, ut Græcos & Sarracenos, Apuliam & Campaniam infestantes, retunderet. Discedentem usque *ad monasterium Sanctæ* (a) comitatus est Gerardus Cameracensis præsul, quem illo muneribus honoratum, domum remisit. Dein natale Domini sub finem anni præcedentis in Italia celebrasse dicitur in chronico Saxonico. Auctor est Luo Marsicanus, Popponem Trevirensem archiepiscopum, cum undecim armatorum millibus per Marsorum regionem præmissum fuisse: Pilegrinum verò Colonienses cum viginti millibus Romam directum ad comprehendendum Pandulfum principem Capuanum & Athenulfum Casinensem abbatem, qui Græcis favisse videbantur, & Dachi ducis necis, quam cæsar ultum venerat, causam extitisse. Et quidem Athenulfum, dum Constantinopolim ad imperatorem Græcorum per Hydruntem navi, contra sancti Benedicti admonitionem ejusdem urbis episcopo factam ablatis secum novem præceptis imperatorum aureo sigillo bullatis, confugere properat, cum omnibus suis naufragio periisse: Principum verò Capuanum a Pilegrino adductum fuisse ad Heinricum cæsarem, qui ei vitam ægrè condonaverit. Heinricus porro eum exercitu, Campaniâ occupatâ, Beneventum intravit, Trojam oppugnavit, cepit Neapolim, Capuam, Salernum, aliasque eorum loca, eorum civitates in deditionem accepit, & Normannis quibusdam qui tunc eò confu-

fluxerant, quoddam territorium aſſignavit; ac demum Romam profectus, inde victor in Germaniam remeavit. Beneventi verſabatur vt. idus Martii hoc anno, indictione quintâ, cùm Beneventani ſanctæ Sophiæ (*a*) monaſterii, cui tunc Gregorius abbas præerat, poſſeſſiones & immunitatem, petente Heinrico Parmenſi epiſcopo, confirmavit. Novum quoque illis in partibus monaſterium ab eo tunc ædificatum, ut in ipſius Heinrici vita legitur: at nec monaſterii nomen, nec ſitus illic exprimitur. Nomen docet nos imperiale diploma, in Camaldulenſi archivo aſſervatum, quo Heinricus monaſterio a ſe acquiſito & recenter ædificato, in loco, qui „ dicitur Nocetuli, ac dedicato in honorem ſancti Sepulcri Domini noſtri Sal„ vatoris, ubi multa infirmis beneficia præſtari dicuntur, confert confirmatque cor„ tes & caſtella, quæ ſuur intra comitatum Caſtri-Felicitatis. Præterea confirmat „ eidem monaſterio & Rotberto abbati monaſterii conditori eccleſiam ſancti Apol„ linaris, ſitam apud Caretum. *Data anno dominicæ incarnationis* MXXII. *indictione* „ *quintâ, regni domni Heinrici* XXI. *imperii* VIIII. *Actum Beneveato.* Porro hoc monaſterium ſitum erat in epiſcopatu Caſtellano, uti diſcimus ex alio diplomate Heinrici V. imperatoris, tranſiitque, ut puto, ad ordinem Camalduleuſem; unde in eremi Camaldulenſis archivo hæc inſtrumenta continentur.

ANN. CHR. 1022. (*a*) *Ital. ſac. t. 8. p. 115.*

Inde Caſinum venit imperator unà cum Benedicto Romano pontifice, cùm fratres de eligendo abbate tractarent. Erant qui Johannem quondam abbatem, dehinc eremiram factum, in gradum reſtituere vellent: ar cùm nimis decrepitæ eſſet ætatis, ſatius ſaplentioribus viſum eſt, ut præponeretur domnus Theobaldus, genere & moribus inſignis, qui tunc temporis (*b*) marchiæ Teatinæ præpoſitutam, unde ortus erat, adminiſtrabat. Probata a pontifice & imperatore electio; ſicque *die alterâ nativitatis Petri & Pauli apoſtolorum* ab ipſo pontifice novus abbas conſecratur. Addit Leo Marſicanus, Heinricum imperatorem calculi morbo Caſini graviter laboraſſe; at ſanitatem ei conceſſam meritis ſancti Benedicti, qui id factum ei in ſomnis aſſeruit ad probandam ipſius corporis in ſacro monte præſentiam, de qua ille dubitabat, ſuſpicarus, iſtud in Galliam tranſlatum fuiſſe. Idem ferè legitur in actis ipſius ſancti Heinrici. Verùm Heinricus facilè tribuere potuit ſancti corporis in monte Caſino præſentiæ receptam ab ſe ſanitatem, quæ ſolis beati Patris meritis tribuenda erat. In actis ſancti Meinwerci, ubi de hoc miraculo agitur, nulla mentio eſt revelationis imperatori factæ de hac exiſtentia ſacri corporis in monte Caſino, nec quivis alius auctor Leoni ſuffragatur, aſſerenti, reſtimonia tranſlationis in Galliam factæ juſſu imperatoris, ubicumque reperire potuit, combuſta fuiſſe: cùm e contrario in Germanicis, immo & in Italicis monaſteriis non paucis, hujus tranſlationis memoria kalendariis conſignata hactenus reperiatur. Non majoris videntur fidei, quæ hac de re Adamus Caſinenſis cuſtos Leoni abbati ſancti Pauli retuliſſe fertur. Hæc ſomnia ſunt, in quibus imaginatio paſſim pingit, fingitque id, quod quiſque cupit. Tantæ gratiæ ut ſe gratum exhiberet imperator, multa ſacro illi monaſterio dona contulit, textum evangeliorum auro gemmiſque coopertum, intus verò uncialibus ex auro litteris figuriſque decoratum; calicem aureum cum patena, gemmis itidem adornatum, & varia eccleſiæ ornamenta; ad hæc veſtem unam de altari ſancti Benedicti, quæ quondam fuerat Caroli regis, a Judæis redemtam, cum calice argenteo Saxonico majori & patena ſua, quem *Theodoricus Saxonum rex* olim beato Benedicto dono miſerat. Obſervandus hic locus de Theoderico Saxonum rege, qui non alius eſſe videtur a Theoderico Oſtrogotthorum rege, qui licèt Arianus, ſancti Benedicti ſanctitatis famâ commotus, hunc calicem ei miſerit. Omitto præcepta duo, quibus prædictus Heinricus roccam, quæ Vautra dicitur, monaſterio reſtituit, ejuſque poſſeſſiones omnes confirmavit. Tanti principis etiam ſanitati congratulans Benedictus papa, ejuſque exemplo Piligrinus archiepiſcopus, alia intuper ornamenta ſancto Benedicto contulerunt. Quin etiam reverſus in Germaniam imperator, planetam præclaram cum ſtola, manipulo & cingulo atque alba, ad beatum Benedictum cum novis gratiarum actionibus tranſmiſit, tantæque cæreti circa hunc ſanctum locum devotionis exſtitiſſe dicitur, ut, ſi diutiùs viveret, relicto imperii faſtigio, Deo ſe ſub ſanctæ profeſſionis habitu illic ſerviturum ſpopondcrit.

XV. Theobaldi abbatis electio Caſini ab eo probata. (*b*) *Chron. Caſin. l. 2. c. 41. & ſeqq.*

Heinrici ſanctitas & dona ibidem.

XVI. Romualdo an conceſſum Montis Amiati monaſterium.

Huc refereuda Baronio viſa eſt ejuſdem imperatoris ad Romualdum legatio, quâ virum Dei ad colloquium ſuum invitabat, pollicitus, ſe, quidquid vellet illic, exſecuturum. Primò reſtitit abbas ſanctus, ſileotii legem ſibi a ſeipſo impoſitam violare nolens: at demum fratrum flagitationibus cedit, quorum numerus in Sytriæ ſolitudine ſupra modum excreverat. Eis quippe viſum eſt, opportunam adeſſe occaſionem poſtulandi ab imperatore cujuſpiam monaſterii, ubi redundantes monachos collocare poſſent. Ivit igitur, ſed inviolato ſilentio, ad imperatorem: cui pius princeps venienti aſſurgens, in hanc vocem ex intimo cordis affectu eru-

ANN. CHR. 1022.

piſſe dicitur: O *utinam*, inqualens, *anima mea eſſet in corpore tuo!* Silentium ad hæc tenuit vir Dei, nec verbum quidem tunc ex ore ejus exturqueri potuit. Poſterâ die eidem ad palatium reverteuti Teutones confertim hinc inde occurrunt; capita demiſſo animo incliuantes, villos pelliceæ ajus veſtis pro reliquiis decerpentes: quæ res venerabilem virum tanto mœrore pudoreque affecit, ut, niſi diſcipuli obſtitiſſent, ad cellam protinus repedaſſet. Ingreſſus itaque ad imperatorem, non pauca ei ſuggeſſit de reſtituendo jure eccleſiarum, da coërcenda potentum violentia, de oppreſſione pauperum: ac poſtremò unum pro ſuis diſcipulis monaſterium petiit. Mox ai conceſſum fuiſſe dicitur Montis-Amiati monaſteriam, quod Rachia olim rex in territorio Cluſino condiderat; ejectaſque inde abbas locum fecifle Romualdo, qui multa illic adverſa paſſus ſit. Et ita quidem Petrus Damiani ſcribit in libro de vita Rumualdi: aſt id non convenit cum illius monaſterii monumentis, in quibus Winizo abbas non interraptâ ſerie temporis prædictum locum rexiſſe traditur ab anno DCCCCXCVI. ad MXXXVI. uti acta probant ab Ughello (*a*) relata. Varias quidem lites habuit cum Arialdo Cluſino antiſtite pro juribus monaſterii ſui, quæ ſtrenuè propugnavit: at ſemper favorabiles habuit pontifices & imperatores, a quibus nihil contra ejus mores dictum, factumve legitur.

(*a*) *Ital. ſac. to. 3. p. 710. & ſeqq.*

XVII. Odilonis facta Caſini.

Per id tempus, uti diſcimus ex Leone (*b*) Marſicano venerabilis Odilo Cluniaci abbas Caſinum adiit, & pro ſua in ſanctum Benedictum ejuſque monaſterium reverentia, ſacram montem pedibus aſcendit. Tum cum eo quo par erat honore a Theobaldo abbate fratribuſque acceptus adductuſque in capitalem poſt mutua ſalutationum officia, ab eis obnixè petiit, at omnium fratrum pedes ſibi provoluto oſculari liceret. Annuit abbas, non ſine violentia quadam, tantæ devotioni & humilitati: at viciſſim ab eo poſtulavit, ut ipſo die feſto ſancti Benedicti miſſarum ibidem ſollemnia celebraret: verùm, ut ipſo abbate præſente *miſſas publicas* celebraret, adduci non potuit. Cùm verò, paratis ad procedendum ſollemni ritu ad altare fratribus, paſtoralem baculum idem abbas ei deferendum offerret, id detrectavit vir modeſtiſſimus, nefas eſſe dicens, ut quiſquam extraneorum abbatum mana paſtoralem præferret virgam, ubi ſancti Benedicti vicarius, abbatum quippe omnium abbas, adeſſet. Cùm e ſacro monte jam diſceſſurus eſſet, cum multis illum fratribus Theobaldus abbas proſecutus, eum exoravit, ut, ſi quid poſſet, aliquid de beati Mauri abbatis reliquiis e Gallia Caſinum tranſmittere ne gravaretur. Annuit lætus animo vir Dei, & poſt annos ſeptem ejuſdem Sancti os integrum eò mittere curavit.

(*b*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 53.*

XVIII. Theobaldi abbatis geſta.

Antequam e ſacro monte diſcedamus, qualis fuerit Theobaldus abbas, exponendum. Hic in marchia (*c*) Teutina nobili ortus proſapiâ, quarto-decimo ætatis ſuæ anno, relictâ domu, omnique ſubſtantiâ, tempore Aligerni abbatis Caſinam petiit, ibique benignè acceptus, habitum ſanctæ religionis indait. Aligerno mortuo, cùm præfectaram adeptus eſſet Manſu abbas, inde egreſſus Jeruſolymam adiit. Reverſus Caſinum, a Johanne abbata, qui Manſoni excæcato ſuffectus erat, præpoſitus primùm Caſiul, dein monaſterii ſancti Liberatoris in comitatu Teatino inſtitutus eſt: quod monaſterium novâ eccleſiâ, noviſque ædificiis, variis quoque ornamentis decoravit. Ad hæc codices, numero ſexaginta, deſcribi curavit, & ex illis quatuor præ cæteris adornari. Deniqaa, eodem agente, multæ S. Benedicto poſſeſſiones, quæ a laicis occupatæ fuerant, juſſu Heinrici imperatoris reſtitutæ, quas ſingillatim recenſet Leo Marſicanus: addirqae, eodem tempore Panduifum principem ad Caſinenſe monaſterium veniſſe, ac S. Benedicto præceptam feciſſe de monaſterio ſancti Nazarii, ſito in territorio civitatis Atinæ. Hæc ferè acta ſant Theobaldo præpoſito: quod officium cùm annos circiter XV. rite adminiſtraſſet, abbas Caſinenſis, ut modò dicebamus, electus eſt. Hoc in munere quot & quanta præſtiterit, particulatim commemorat (*d*) Leo Marſicanus. In his codices non paucos, quorum magna ad id tempus inopia apud Caſinum erat, exarati curavit, quos item Leo recenſet.

(*c*) *Ibid. c. 52.*

(*d*) *ibid. c. 52. & ſeq.*

XIX. Guido fit abbas Caſaurienſis.

Hoc tempore Caſaurienſe monaſterium ex incuria quorumdam (*e*) abbatum & fratrum relaxatione ad tantam devenerat miſeriam, ut ferè abbatiæ nomen amiſiſſet nobile quondam cœnobium, vixque ullas invenirl poſſet, qui ai præeſſe vellet. Id ubi reſcivit Heinricus imperator, qui haud longà a Farfenſi (*f*) monaſterio tunc morabatur, accerſito abbate Farfenſi, quæſivit ab eo, num quis inter ſuos monachas eſſet monaſticæ diſciplinæ ſtudioſus, litteratus & genere nobilis, qui urbatæ Caſaurienſi eccleſiæ præeſſe ac prodeſſe poſſet. Oblatus ei Gaido ſeu Wido monachus, quem ad id muneris non tantùm domeſtici, ſed atiam extranei maximè idoneum eſſe taſtabaatur. Ille verò ad pedes abbatis provolutus, obteſtari cum lacrymis, ut oe ſe ad id unus imparem obtrudere vellet, ſineretqae privatam & quietum domi remanere. Varùm imperatori & abbati obſeqaendum fuit. Ivit itaque

(*e*) *V. lib. 49. n. 108*

(*f*) *Spicil. to. 5. p. 435. & ſeq.*

quu vel invitus ad commiſſum ſibi monaſterium, in quo nonniſi ruinas parietum, domos effractas, panis & vini ſummam penuriam invenit. Moa illu ad imperatorem redit eam chartis & inſtrumentis monaſterii, ut poſſeſſiones diſſipatas ublataſque ejus auctoritate recuperare poſſet: at eum mortuum invenit. Tum recurrit ad Chuonradum Heinrici ſucceſſorem, qui diploma de libertate, rebuſque monaſterii ipſi conceſſit, miſſo eum eo Hugone comite, at imperiali poteſtate ablata reſtitui curarer: quod exſequi maturavit comes. Mirum eſt quàm ſtrenuè, quàm religiosè in demandata ſibi præfectura Guido ſe geſſerit, & virtutibus, & miraculis clarus. In his Piſcatiæ fluminis (*a*) curſum novum, qui litis & moa ſutaræ pugnæ materia erat, ad antiquum alveum precibus ſuis reduaiſſe traditur. Cùm verò quidam illius regionis præpotentes monaſterium infeſtare pergerent, novas a Chuonrado (*b*) imperatore litteras obtinuit, quibus, ut a malefactis deſiſterent, graviter præcipiebat. Verùm nec ſic a prædonibus quier, ut intelligimus ea epiſtola ſupplici, quam Caſaurienſes Heinrico tertio & Agneti Auguſtæ hac de re direxerunt, conquerenter, quòd inſula quondam aurea ad tam miſerabilem redacta eſſet ſtatum, ut, effracto ab hoſtibus ponte, via ſibi liceret e monaſterio egredi, & ad ipſum confugere abſque naufragii periculo & inſidiarum, quas eorum inimici circumquaque ipſis ſtruebant. In hac epiſtola maximè culpatur Gilbertus, a Transmundo comite olim intruſus in abbatiam, qui bona monaſterii diſſipidaverat. Fallitur chronographus, cùm Heinrico imperatori, Ottonis tertii ſucceſſori, hanc epiſtolam tribuit, quæ Heinrico tertio, Chuonradi ſucceſſori, haud dubiè tribuenda eſt, ut ipſa probat inſcriptio, *domno Heinrico imperatori auguſto, atque domnæ Agneti reginæ, una cum eorum ſobole:* adeòque hæc epiſtola ſcripta eſt, poſtquam Heinricus tertius ex Agnete auguſta filios ſuſceperat; ſic enim epiſtolam concludunt. *Quapropter, e caſar invictiſſime, una cum domna noſtra & veſtris pollentibus filiis per Chriſtum Dominum flebilis precatur tarmula Aurea-inſula, ut ejus feratis peditu: ne ſi neglexeritis, imperii animæque veſtræ periclitemini.* Eodem tempore in Italia florebat ſanctitate Guido abbas Pompoſianus.

ANN. CHR. 1022.

(*a*) *Ibid. p.* 436. *& ſeq.*

(*b*) *Ibid. p.* 441.

Interim Româ digreſſus Heinricus ſecundus, proceſſit per pagum Lucenſem: ubi cùm verſaretur, Aretini ſanctæ Floræ (*c*) cœnobii poſſeſſionem & privilegia confirmavit. *Data* K. *kalend. Auguſti, anno incarnationis Domini* MXXII. *indictione* V. *Actum Privarii in comitatu Lucenſe.* Tunc ejus ætatem dira peſtis invaſit, multiſque in dies pereuntibus, alper ocius tranſgreſſus imperator, *Germanicas* (*d*) *peroavit ad oras, magnamque ſynodale colloquium, confluentibus undique diverſarum regionum epiſcopis, in partibus occidentalibus habuiſſe dicitur.*

S. Floræ poſſeſſiones Heinricus confirmat.

(*c*) *Ruller. Caſin. tom. 2. p.* 73.

(*d*) *Chron. Saxon. p.* 236.

Haud ſcio an id intelligendam de concilio Saleguuſtadenſi, quod Aribo Moguntinæ ſedis archiepiſcopus cum ſuis coëpiſcopis hoc anno pridie idus Auguſti habuit: tametſi in ejus actis imperator adfuiſſe non dicitur, qui fortè necdum ex Italia reverſus erat. In hoc concilio ſanciti canones viginti, quorum præcipui ſunt, ut » quatuordecim diebus ante feſtum ſancti Johannis-Baptiſtæ abſtinentia ſervetur, & » ante nativitatem Domini ſimiliter, necnon in vigiliis epiphaniæ, apoſtolorum, » aſſumtionis beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum. Ut presbyter, qui poſt galli » cantum biberit, ſequenti die, niſi neceſſitas cogat, miſſam non celebret. Ut ne» mo corporale ad eaſtinguendum incendium in ignem projiciat; nemo gladium, » præter regalem, in eccleſiam portet. Ut colloquia non modò in eccleſia, » ſed etiam in ejus atrio omnino prohibeantur. Ut miſſæ peculiares laicorum ar» bitrio de ſancta Trinitate, de ſancto Michaele, aliæque ſimiles, niſi ſuo tempore, » non dicantur, ſed de ipſo die occurrente. Ædificia laicorum, eccleſiis adjuncta, » auferantur, & nulla in atrio eccleſiæ, niſi tantùm presbyterorum, conſtruan» tur. Nullus Romam eat ſine licentia ſui epiſcopi, vel ejus vicarii; & ne ca» pitalis etiamnis rei, propriis ſacerdotibus prætermiſſis, Romam ad apoſtolicum ad» eant indulgentiæ percipiendæ causâ, quæ illis non proderit, niſi priùs pœni» tentiam, a ſuis ſacerdotibus ſibi impoſitam, adimplevetint. Inſuper cantum ſub » anathemate, ut nullus presbyterorum cuiquam pœnitenti *carriam*, id eſt qua» drageſimam, dividat, niſi infirmitatis causâ; & ut ejuſmodi pœnitens, dum eam » peragit, de loco ad locum non migret. Hanc ſynodum contra actorum fidem anno ſequenti conſignat Trithemius, eique adfuiſſe dicit cum ſex epiſcopis, decem Ordinis noſtri abbates, ſcilicet Richardum Fuldenſem, Arnolfum Aichfeldenſem, Reginboldum Lautſhamenſem, Hericonem ſancti Maximini Trevirenſis, Ebervinum Theologienſem, Heinricum ſancti Burchardi Herbipolenſis, Siſichonem Scutteranum, Gerbertum ſancti Albani Moguntinenſis, Adalbertum Clingenſem, & Rodulfum Bidenſtattenſem. Paullo poſt hanc ſynodum Hetico ſeu Hieroche ſancti Maximini abbas, religionis causâ Jeroſolymam profectus, in itinere apud Myram Liciæ metropolim deceſſiſſe traditur, atque in æde ſancti Nicolai humatus fuiſſe: quod abi reſcivit

XX. Saleguuſtadenſe concilium.

ANN. CHR. 1022. XXI. Hildensheimenſe monaſterium dedicatur.

ſcivit Imperator, Popponem, abbatem jam Stabulenſem, ei ſucceſſorem dedit.

Jam ante annos ſeptem Bernvvardus Hildensheimenſis præſul, de augendo in ſua parochia divino cultu perquam ſolliciras, monaſterium in aquilonari civitatis ſuæ plaga, loco ſqualido & ſeris tantùm opportuno ædificare cœperat, ejuſque cryptam dedicaverat in honorem Salvatoris, beatæ Mariæ, ſanctique Michaelis archangeli aliorumque Sanctorum ampliùs ſexaginta, quorum reliquias ibidem recondiderat, aſſiſtentibus ſibi duobus epiſcopis, Ekkehardo Sleſvvicenſi, & Theoderico Mimigardefordenſi: quæ dedicatio III. kal. Octobris anno MXV. facta eſt. Poſtmodum anno MXXII. eodem die recurrente, perfectis exteris ædificiis, monaſterium ipſum ſollemni ritu dedicatum fuit ab eodem Bernvvardo, necnon Unvvano Hammaburgenſi archipræſule, atque ab Ekkehardo Slevvicenſi, & Bennone Aldenburgenſi epiſcopis in honorem Salvatoris, beatiſſimæque ejus genitricis Mariæ, necnon ſanctæ Crucis, ſub peculiari patrocinio ſancti Michaëlis archangeli; moxque ejuſdem monaſterii regimen commiſſum Goderanno abbati, aſſumto e Colonienſi ſancti Pantaleonis cœnobio, ubi præpoliti officium geſſerat. Hoc verò monaſterium opulentiſſimè dotavit piiſſimus antiſtes, ejuſque dotem, præſente apoſtolico legato cardinale cum undecim epiſcopis, pontificali auctoritate roboravit. Id porro ab ſe factum ait conſilio *ſenioris* ſui imperatoris Heinrici & magiſtri ſui Erkenbaldi archiepiſcopi, quem ipſe archiepiſcopum conſecraverat, ati legitur in charta hac de re ab ipſo confecta, in qua ſe *beatæ memoriæ tertii Ottonis olim diſcipulum* ſimulque primiſcriniarium dicit.

XXII. Sigefridus epiſcopus Mimigardefordenſis.

Non diu poſt illam dedicationem ſuperſtes fuit Theodericus ſeu Thiedricus Mimigardefordenſis antiſtes, cujus obitus hoc anno contigiſſe traditur. Succeſſorem habuit Sigefridum abbatem monaſterii ſancti Johannis prope Magdeburgum, virum illuſtrem genere, patre nimirum Sigifredo, Walbekano comite orientali Saxoniæ ortum, ab Heinrico imperatore ad illam ſedem tranſlatum. In chronico Saxonico nondum valgato Theodericus Mimigardevvordenſis dicitur obiiſſe x. kalendas Februarias, quod huic anno conſignavit chronographus, alii quin recentiores, ſcilicet pro veteri calculo, quod novo rita ad inſequentem differendum: ſignidem Theodericus hoc anno prædictæ dedicationi menſe Septembri interfuit. In annalibus tamen Corbeienſibus Sifredus ſive Sigifridus, Ditmari Merſeburgenſis & Brunonis Verdenſis epiſcoporum frater, ex monaſterio Bergenſi ad Albiam aſſumtus dicitur anno MXX. ſed in anno deſignando erratum.

XXIII. S. Bernwardi epiſcopi obitus.

Hoc anno conſignandus obitus ſancti Bernvvardi Hildensheimenſis epiſcopi; tametſi in poſterum annum differendus aliàs nobis viſus ſit, idque diſcrie aſſerat auctor anonymus, qui primus ejus miracula ſcribere aggreſſus eſt. Verùm præferendus Wolferi ſcriptoris ferè æqualis auctoritas in libro de vita ſancti Godehardi epiſcopi, Bernvvardi ſucceſſoris, qui auctor ait, anno poſt incarnati Verbi myſterium M XXII. regni verò domini Heinrici viceſimo-primo, imperii autem nono, feliciſ memoriæ Bernvvardum antiſtitem, ex hac vita ad perpetuam migraſſe. Id verò conficitur etiam ex iis, quæ initio libri ſui refert anonymus ille, qui de ſancti Bernvvardi miraculis ſcripſit. Ait quippe Piligrinum Colonienſem tecèns creatum epiſcopum, cùm primam miſſam ſuam Coloniæ XII. kalend. Decembris, quo die vir ſanctus obiemt, celebraturas ad altare accederet, miſſam pro defunctis, utl viventi ſpoponderat, omnibus qui aderant ſtupentibus inchoaſſe, ejuſque memoriam in canone egiſſe, cujus obitum cælitus cognoverat. Atqui Piligrinus, qui ſtatim a ſua electione Heinricum in Italiam ſecutus fuerat, inde cum eodem rediit ſub finem hujus anni, ut ſuperiùs probatum; nec veri ſimile eſt eum nnno integro a miſſæ celebratione abſtinuiſſe. Sed, quod rem conficit, Godebardus Bernvvardi ſucceſſor, ad aſſentiendum electioni de ſe factæ inductus eſt eodem anno *in vigiliis ſancti Andreæ apoſtoli, quæ tunc in quinta feria ante adventum Domini evenerant*; quæ chronicæ notæ huic anno M XXII. conveniunt. Ad hæc idem jam epiſcopus concilio Mognutino interfuit nnno ſequenti circa feſtam Pentecoſtes; quod ſanè concilium in annum M XXIV. non videtur poſſe differri. Cùm mortem imminentem præſentiret ſanctus præſul, capellam, ioter ſaecllam ſanctæ Crucis & monaſterium ſuum ſtructam, in honorem beati Martini a venerabili Ekkehardo Sleſvvicenſi epiſcopo dedicari curavit, ibiqae *pro augmento religionis ipſo die priorem habitum mutant, monachicæ profeſſionis jugum ſuſcepit*. Poſtea extremo pulſatus morbo, cùm exitus ſui bonm ndeſſe ſentiret, in eamdem capellam ſe deferri præcepit, juſtam eſſe aſſerens ibidem vitæ terminum ſortiri, ubi *ſecularis abrenuntiationis habitu* inſignitus faerat. Annam epiſcopatus tricesimum egerat, cùm naturæ conceſſit. Funus ejus cutarum majori luctu qaàm pompâ, ex lpſius ſcilicet mandato, qui præceperat, ut feretrum, quo ejus cadaver ad tumulam geſtandum erat, *non pallio*, ut epiſcopis moris eſt, *ſed cilicio operiretur*. Ipſe ſibi eâdem modeſtiâ ſepulcrum vivens paraverat cum hoc epitaphio.

Pars

Pars hominis Bernwardus eram: nunc claudor in isto
Sarcophago diro vilis & esca cinis.
Pro dolor! officii culmen quia non bene gessi,
Sis pia pax animæ, vos & amica cavete.

ANN. CHR. 1022.

Librum de ejus vita scripsit Tangmarus illius ecclesiæ presbyter & æqualis, qui ad concilium Francofurtense cum Ekkehardo Slesvvicensi episcopo ab ipsomet Bernvvardo quondam missus fuerat, & jura ejus ecclesiæ Romæ adversùs Willigisum Moguntinum archiepiscopum propugnaverat. Libram non omnino perfectam absolvit quidam anonymus: alterum de miraculis plures addiderunt. Paucis ejus elogium præstringit Wolferus presbyter in actis sancti Godehardi ejus successoris, nempe quòd zelo fervidus, caritate insignis, vigiliis & precibus addictus, *monasterium* seu cathedralem ecclesiam libris, ornamentisque exornaverit; templum sancti Michaëlis ab se constructum, dotatumque ad monasticam religionem Deo consecraverit, multasque alias ecclesias condiderit, ornaverit, dotaverit. Sancti Michaëlis monasterio, dum liber de ejusdem Sancti miraculis scriberetur, præerat Conradus abbas, qui tibiæ ex equi lapsu collisæ sospitatem ad ejus sepulcrum recepit. Bernvvardus paullo ante obitum, id est III. kal. Octobris, *oratorium* suburbani sancti Michaëlis monasterii consecravit in honorem Salvatoris ac beatæ Mariæ sanctæque Crucis, sub peculiari patrocinio sancti Michaëlis archangeli, cooperantibus Unvvano Hammaburgensi archipræsule, Ekkehardo Slesvvicensi episcopo & Brunone quondam Aldenburgensi antistite, ut legitur in chronico (*a*) Hildensheimensi: ubi illius monasterii regimen Goderanno, cœnobii sancti Pantaleonis præposito, commissum fuisse dicitur, ut jam superiùs monuimus.

(*a*) *Chron. ad* 1030.

XXIV. Godehardus ejus successor.

Bernvvardi morte compertâ, Henricus imperator, qui tum Gronæ in Saxonia versabatur, Godehardum Altahensem, qui in ejus comitatu erat, sancti antistitis successorem designavit. Hic verò constanter oblatam dignitatem recusare, suam ipsius indignitatem primò obtendere, dehinc hanc afferre excusationem *se majora onera dignitatum ob hoc rejecisse, ut soli Deo liberiùs vacaret, & fragilis vitæ finem in solita, dilectaque sibi paupertate securiùs expectaret.* Imperator nihilominus per episcopos ejus animi pertinaciam emollire tentavit, quibus ipse eâdem constantiâ restitit, satius esse demum allegans, ut Ratisponensi aut Pataviensi ecclesiæ, cùm altera tra vacaret, teste varetur. Sic tracta res est per totam hebdomadam. Tandem *in vigiliis sancti Andreæ apostoli, quæ tunc V. feriâ ante adventum Domini evenerant*, viso cujusdam venetabilis matronæ, quæ, ut ipsi unctio episcopalis fieret, præcepisse visa est, divinæ prædestinationi cessit, seque imperatoris voluntati obsecutum esse dixit. Nec mora sancti Andreæ festo illucescente consecratus est ab Aribone Moguntino archiepiscopo, qui Gandersheimensis monasterii provisionem, a Moguntinis præsulibus jam dudum & sæpius, & pertinacius tentatam, extorquere voluit: quod imperator non probavit; quæ res novæ altercationis postea seminarium fuit. Godehardus itaque consecratus nonis Decembris in suam urbem venit, summâ omnium gratulatione acceptus. Mox ubi ecclesiæ suæ (Wolferus *cœnobium* vocat) integram religionem esse comperit, Deo gratias egit, eamque deinceps augere pro virili studuit. Godehardo in Altahensi regimine suffectus Wolframus abbas, qui annis tantùm quatuor præfecturam gessit. In Tegernsensi verò præfectura, quam ad id tempus retinuisse videtur Godehardus, ei successit Ellingerus, sæpius depositus, primùm quidem anno M XXVI. suffecto in ejus locum Albino monacho Hersfeldensi, sed restitutus anno M XXX. ut lego in membranco codice, quo anno Strenbergensem cellam a Bennone Pataviensi episcopo dedicari, & in baptismalem ecclesiam erigi curavit. Confer quæ de illius monasterii abbatibus superius (*b*) diximus.

Abbates ejus successores.

(*b*) *Lib.* 52. n. 72. & 73.

Præerat hoc tempore Augustensi sanctæ Afræ & sancti Udalrici monasterio Frideboldus abbas, qui vitam patroni sui Udalrici radi & inculto sermone a Gerardo presbytero scriptam non probans, eam cultiori stilo expoliendam commisit Bernoni Augiensi abbati. Id pro suo genio ac tempore executus est, librumque hac de re ab se editum *Reverendissimo patri Frideboldo, ac vero sanctæ matris Afræ alumno Beru Dei Matris*, ut se ipse dicit, *mancipium* nuncupavit, professus se non ausuram facile illud opus aggredi, *si venerandæ memoriæ* Gebehardus episcopus, qui idem tentaverat, perfecisset. Frideboldus fuit quartus abbas illius monasterii, ex quo tres ipsum præcedentes, tresque subsequentes ad altiora provecti dicuntur. Hic sancto Henrico imperatori a confessionibus fuisse perhibetur, tantoque in honore & amore habitus, ut eum a se non priùs abire sineret cæsar, quàm aliquod clenodium ab ipso accepisset.

XXV. Berno abbas vitam S. Udalrici scribit. Frideboldus abbas S. Udalrici.

XXVI. Bernonis alia scripta.

Plura alia scripta edidit Berno abbas, in quibus eminet, Sigeberti (*c*) judi-

(*c*) *Sigebert. de script. c.* 136.

CIO

ANN. CHR. 1022.

cio, liber, quem is, *in arte muſica præpollens, de regulis ſymphoniarum & tonorum ſcripſit*. Invenimus hunc librum in bibliotheca ſancti Georgii monaſterii, olim in Hercinia ſilva, modò in Willingæ oppido poſiti, ubi inſignis codex habetur, varia auctorum de muſica opuſcula continens, in quibus exſtat *muſica Bernonis*, nuncupata *domino, Deoque dilecto Peligrino*, haud dubiè Colonienſi archiepiſcopo: tum ejuſdem Bernonis epiſtola in librum ſuum *de regulis ſymphoniarum & tonorum*, a Sigeberto laudatum, nuncupatumque Grinovero Colonienſi præſuli, præmiſſâ epiſtolâ, quam hoc loco, quia liber necdum editus eſt, referre non pigebit.

Domino, Deoque dilecto filio Grinovero, mundi hujus adveno & peregrino, Bern, licèt parvus meritis, ſervus tamen Domini genitricis Virginis, municipatum in arce divinæ ſpeculationis. Præclara chriſtianæ fidei forma, in te ſplendens, egregiè probat, animam tuam ſedem eſſe ſapientiæ: cùm moralis diſciplinæ honeſtas ita naturaliter animi tui motus componat, ut amore divinæ contemplationis rationabili progreſſu ad ſuperna proveharis, ubi lato cordis jubilo delectes animam tuam proclamare ſponſo ſuo: Trahe me poſt te, curram in odore unguentorum tuorum; quaſi inter habentes in manibus cythoras, & cantantes canticum Moyſi ſervi Domini, & canticum Agni. Quod ego perpendens, haud facilè indagare valeo, quid cauſæ exſtiterit, quòd tu, quem non ſolùm quatuor matheſeos diſciplinarum ſpeculatio quadratum, verùm etiam cæleſtis harmoniæ melos divinis laudibus jugiter reddit intentum, me, ut ita dicam, ſemivocalem, immo pene in artibus mutum ac elinguem, de canora muſicæ modulatione juberes aliquid proferre: præſertim cùm in eccleſia plebis admodum exaltatur, & in cathedra ſeniorum laudatus, aſſiduè lato cordis auditu percipias, qualiter ſapiens & te præſule felix Colonia, cum beatis eccleſiæ ſuæ filiis, apoſtolorum principe linguarum omnium quodam modo plectrum modificante, in decachordo pſalterio cum cantico in cythara pſallat Domino Deo. Sed, ipſâ naturâ inſtigante, non ambigo te tam ardenter id a me expetere voluiſſe, ut, quoniam tota noſtræ animæ corporiſque compago muſicâ coaptatione conjungitur, animus quoque tuus ſonorâ artis hujus dulcedine ſuaviùs delectetur. Nihil eſt enim, ut Tullius ait, appetentius ſimilium, nec rapacius quàm natura. Et jam quoniam eo caritatis affectu, quo me ſemper gratis foviſti, hoc obedientiæ opus injunxiſti, ut cujuſdam verbis utar, ſat citò, ſi ſat bene, pareo, & libellum, quem Tonorum conſuetè vocant, libens porrigo: magis eligens ultra vires præſumere, quàm caritati, quæ omnia ſperat, aliquid denegare; confidens de te, o præſulum decus & gloria, quòd placidâ diſcretionis moderatione & errata corrigas, &, ſi qua fuerint diguè prolata, ſine livore defendas. Verùm etiam non abſimile videtur, ſi petùs quædam pauantur prolegomena, quibus minùs ad intelligendum capaces, veluti pro fortibus interim exercitati, ad ipſius demum ſcientiæ penetralia queant intromitti. Beatitudinem tuam divina clementia hîc diu incolumem cuſtodiat, & poſt ad cæleſtia regna perducat: ubi inter pſallentium choros conſtituatur, decantare valeas lætiùs: SICUT *audivimus, ſic vidimus in civitate Domini Dei noſtri in monte ſancto ejus.*

Quis ſit iſte Grinoverus, cui Berno librum ſuum nuncupat, non liquet. Quòd eum *mundi hujus adveuam & peregrinum* dicit, conjicere licet, eum fuiſſe Scortum, & forte ſancti Panraleonis aut ſancti Martini majoris Colonienſis præſulem ſen abbatem: nam abbates nonnumquam præſules appellantur. Verùm Elias eo tempore utriuſque monaſterii abbas erat. An binominis erat Elias? qui cantum Romanum ex urbe Roma Coloniam primus attuliſſe dicitur. An potiùs Grinoverus præſul erat collegiatæ baſilicæ ſanctorum Apoſtolorum, ubi *apoſtolorum principe linguarum omnium quodam modo plectrum modificante*, Deo pſallebatur? aliis divinandum relinquo.

XXVII. Quæſtio de jejunio quatuor temporum.

Alius Bernonis libellus eſt *de quibuſdam rebus ad miſſæ officium pertinentibus* conſtans capitulis ſeptem, in quorum ultimo agit auctor de jejunio quatuor temporum, de quo tunc controverſia erat, quibus temporibus celebrari deberet: *dum alii*, inquit (a) Sigebertus, *ſecundùm conſiderationem temporum, ad jejunium quartæ & ſextæ feriæ accipiunt dies Februarii, vel Maii, vel Septembris, & ſabbato in kalendis proveniente terminant jejunium: alii verò ſine conſideratione temporum non jejunant, niſi quartâ & ſextâ feriâ jejunii cum ipſo ſabbato in Martio, vel Junio, vel Octobes (*) proveniant. Et talem jejunandi ritum auctorizant multi, & maximè Teutones, his Bernonis ſcriptis.* Hanc verò controverſiam anno ſuperiori ita definivere conciliî Salegunſtadenſis patres canone ſecundo, *ut, ſi kalendæ Martii in quarta feria ſive antea evenerint, eâdem hebdomadâ jejunium celebretur: ſi autem kalendæ Martii in quintam feriam, aut ſextam, aut ſabbatum diſtenduntur, in ſequentem hebdomadam jejunium differatur.* Idem pro portione ſtatutum fuit de jejunio quinti menſis: at de jejunio ſeptimi menſis, *ut ſi kalendæ Septembris in quarta feria*

(a) *ibid.*

(*) *l.* Septembri.

eve-

evenerint, aut antea jejunium in tertia hebdomada celebretur: & ſi in quinta, aut ſexta, aut ſabbato contigerint; in quarta hebdomada jejunandum erit. Io Decembri verò, *ut proximo ſabbato ante vigilium natalis Domini celebretur jejunium.* Ex his intelligitur, Bernonis librum eodem tempore, & fortè ante ſynodum Salegunſtadenſem, compoſitum fuiſſe, in quo Amalarium reſtem adducit, adducturus ſynodi decretum, ſi tum conditum fuiſſet. Scriptus eſt autem liber iſte poſt annum MXIV. ut patet ex capite 11. ubi ait Berno, ſe tempore coronationis Heinrici imperatoris Romæ exſtitiſſe. Scripſit quoque epiſtolam ad Heinricum tertium, de qua inferiùs. Habetur in bibliotheca Boheriana liber ſacramentorum Saxonicus, cui præfixi ſunt hi verſus a Bernone, ut veri ſimile eſt, noſtro. ANN. CHR. 1022.

Suſcipe conſcriptum pura quem mente libellum
Ultima ſervorum Berno fert perſona tuorum,
Qui, licèt indignus, tibi fidus ſemper alumnus,
Obſequio pronus, devota corde benignus,
Dum viget atque valet, ſano dum corpore vivit.

Hæc fortaſſe leviora videbuntur, ſed brevia.

XXVIII. Elmerus abbas ex epiſcopo fit privatus.

In Anglia Elmerus, ſancti Auguſtini monaſterii prope Cantuariam abbas, aſſumtus eſt (*a*) ad pontificalem ſedem Schireburnenſem, quæ ſucceſſu temporis eccleſiæ Saresberienſi unita eſt. Hic, poſtquam aliquot annos parochiam ſibi commiſſam ſtrenuiſſimè rexiſſet, Dei nutu lumioibus orbatus, epiſcoparum tam voluntariè dimiſit, quàm invitus aſſumſerat, reverſuſque ad ſuum monaſterium, in cella infirmorum uſque ad finem vitæ ſubjectus permanſit. Fortè miniſtro ejus carnes ad edendum ipſi afferente, milvus quidam de catino eas unguibus ſubripuit, & in altum abſtulit: quod obi vir Dei reſcivit, gratiis Deo actis, carnes ſe non comeſturum dixit, niſi hoc Deum velle intelligeret tali indicio, ut milvus raptas carnes reportaret. Hoc votum ignorans miniſter, alias e coquina quæſitum dum pergeret, rapax avis ſublatas carnes in vaſculum intractas reportavit: quo comperto, vir piiſſimus, eas eum gratiarum actione comedit. Hic poſt mortem, haud dubiè uti mandaverat, non eum epiſcopalibus ornamentis, ſed tantùm cum cuculla, velut privatus monachus, contra altare ſancti Johannis humatur: ſuper cujus tumulum lux cælica ſæpius viſa eſt. *Quem licèt ſanctum,* inquit Willelmus Thomas, *eſſe piè credamus, de ipſo ſine auctoritate ſedis apoſtolicæ celebrare non audemus.* Elmero in abbatiali mouere ſucceſſit Eiſtanus ejuſdem monaſterii prior, vir prudentiſſimus: quem rex Cnutus ad Wintonienſem epiſcopatum promovere volebat: ſed recuſantem fratres elegerunt abbatem; Egelnothus verò archiepiſcopus benedixit.

(*a*) *W. Thorn. p.* 1762.

Gloceſtriæ monachi reſtituti.

Hoc ipſo anno Wolſtanus (*b*) Wigornienſis præſul, poſtmodum archiepiſcopus Eboracenſis, clericos e Gloceſtrenſi ſancti Petri monaſterio expulſiſſe dicitur, ibique monachos reſtituiſſe, ſavente Cnutone rege, quibus Edricum abbarem præfecit. Wolſtanus jam archiepiſcopus (*c*) erat, eique in epiſcopatu Wigorniæ ſucceſſerat Leſſius, cùm Edrieus abbas quoddam prædium in beneficium dedit *anno ab incarnatione Domini circiter* MXXII. cujus rei chirographo præſentes adfuere prædicti antiſtites, & Anna abbas monaſterii ſancti Oſwvaldi. Non bene rem geſſit Edrieus abbas, cui poſt regiminis annos XXXVII. Aldredus Wigorniæ epiſcopus Wolſtanum monachum Wirgonienſem ſuffecit.

(*b*) *Monaſtic. Anglic. t.* 1. *p.* 109.
(*c*) *ibid. p.* 110.

XXIX. Legerenſa monaſterium Sancio epiſcopo commiſſum.

Ad res Hiſpanicas quod attinet, hoc anno, ſeu ærâ milleſimâ ſexageſimâ, die XII. Kal. Novembris, Sancius (*d*) major rex Navarræ, Caſtellæ & Aragoniæ, ut ſe Deo gratum exhiberet, quòd de inimicis ſuis triumphaſſet, eoſque circumquaque ſubjugaſſet; *ad corroborationem ordinis ſancti Benedicti*, domino & magiſtro „ ſuo Sancio epiſcopo, nempe Pampilonenſi, donavit Legerenſe ſancti Salvatoris „ monaſterium, in quo corpora ſanctarum virginum & martyrum Nunilonis & „ Alodiæ ab annis ecutum-octoginta requieſcebant. Hujus donationis ea fuit cauſa, „ ut ne huoe locum occuparent laici ſæculariſque ordo, qui poſt Maurorum invaſionem rorius Hiſpaniæ eccleſias invaſerant, quas Sancius rex eccleſiaſt eis viris „ reſtituere decreverat. Unde comperto, *beati Benedicti doctrinam ubique ruttilare*, „ qualis ſcilicet Cluniaci inſtituta erat; eam Hiſpanicis in regionibus tranſplantare „ animo conſtituit, miſſiſque ad Cluniacenſe monaſterium nuotiis, iode Paternum „ abbatem evocavit, & cum illo gregem monachorum, quos *in arciſterra* ſancti „ Johanois-Baptiſtæ de Peña conſtituit; eodemque aoimo Legerenſe monaſterium cum „ ſuis poſſeſſionibus Sancio commendavit, *ut in eo ordinem monachorum conſtituant*, id eſt „ reſtituat ad normam Cluoiacenſium; *ubi corpora parentum regis requieſcunt.* Fa„ cta charta in præſentia multorum, *qui venerant, adorare Deum, & celebrare feſtivitatem ſanctarum martyrum in prædicto monaſterio, regnante clariſſimo rege San-*

(*d*) *Mariana in Euleg. lib.* 12. *c.* 7.

ANN. CHR. 1112. „ *cio in Caſtella, in Pampilonia, in Alava, in Aragone, in Suprarbi, in Ripacor-* „ *cia, in ſancta Gaſconia.* Subſcribunt teſtes, Eximena regina matet regis, regina „ dona Munia Major, Garſia, Ranimirus, Gundiſalvus eorum filii, Bernardus „ Matrus Aragonenſis epiſcopus, Sancius abbas Legerenſis & epiſcopus Pampilo- „ nenſis, Paternus abbas ſancti Johannis, Eneco abbas Homienſis forrè Onienſis (nam duplex illud monaſterium erat) & alii. Miro in Legerenſe monaſterium ſtudio affectus erat Sancius major, quòd in eo educatus fuiſſet ſub cura Sancii monachi, poſt modum ad Pampilonenſem cathedram promoti: quâ nibe a barbaris ferè exclsâ, Sancius epiſcopus in eodem monaſterio reſidebat, eoque, mandante rege, induxit situs Cluniacenſes, quos Paternus in Hiſpaniam iovexerat. Idem rex anno ſequenti in ſynodo Pampilonenſi ſtatui (*a*) curavit, ut Irunienſis eccleſiæ futuri epiſcopi ex Legerenſi monaſterio aſſumerentur.

(*a*) *Yepez. t. 4. ſcript. 95.*

XXX. Paternus abbas S. Johannis de Peña.

Quis fuerit Paternus ille monachus, nos docet diploma prædicti Sancii regis pro Onienſi monaſterio, in quod poſt annos undecim inſtituitio Cluniacenſis, agente eodem rege, introducta fuit per Paternum tunc ſancti Johannis de Peña abbatem. „ In hoc enim diplomate ait rex, quòd eùm ordo monaſticus, *omnium eccleſiaſtico-* „ *rum ordinum perfectiſſimus*, tunc temporis illi patriæ ignotus eſſet, aſſiduis Deum „ precibus interpellaverit, ut illius regionis tenebras lucc ae perfectione monaſtici „ ordinis illuminaret; tandemque a prudentibus & religioſis viris ipſi ſuggeſtum fuerit, quòd *perfectionem hujus ſanctæ profeſſionis nemo perfectiùs oſtendere poterat, quàm congregatio monaſterii Cluniacenſis, quæ in eodem tempore clariùs cæteris mo-* *naſteriis ſancti Benedicti perfecta florebat regulari religione, auxiliante Deo, & ve-* *neranda abbate Odilone adminiſtrante. Igitur ſuper hoc negotio*, inquit, *accepi ab o-* *mnibus noſtris epiſcopis conſilium & optimatibus; & unum ex noſtris patriotis virum, quantùm hominibus poſſibile eſſet ad cognoſcendum, religioſum & timoratum, vocitatum Paternum, cum devoto comitatu religioſorum fratrum, miſimus ad prædictum Cluniacenſe cœnobium, ut in ipſo perfectionem monaſticæ vitæ cognoſceret ac diſceret: quæ ſufficienter imbutus, ad patriam noſtram rediret, & ſitientis patriæ noſtræ potum mo-* *naſticæ profeſſionis propinaret: quod, donante gratiâ Dei, ut ordinavimus, factum eſt. Nam idem vir doctrinâ diſciplinæ regularis cum ſuis ſodalibus perfectè inſtru-* *ctus, proſperè ad nos reverſus eſt: quem primò doctorem monaſticæ vitæ in monaſteria ſanctis Johannis de Peña conſtituimus, &, ut fratres ſub ipſo regulariter viverent, eum paſtorem animarum præfecimus, & prædictum monaſterium, ut firmiter in ſtabilita-* *te regularis vitæ perſiſteres, regalibus donis atque firmiſſimis privilegiis munivimus, quatenus hoc irritum facere nulli liceret ex noſtris ſucceſſoribus.* Hactenus rex, verè omni laude major, qui idem inſtitutum in monaſterio Onienſi recipi curavit, ſanè monaſtici ordinis in illis partibus reſtitutor, ubi pæne omnino defecerat tum ex Maurorum cladibus, tum ex cupiditate & rapacitate hominum ſæculariam, qui res eccleſiaſticas tunc pervaſerant, ut idem rex in alio diplomate ſuperius relato teſtatur. Ranimirus rex ejus filius concilii Pinnatenſis, cui multi abbates & monachi cum epiſcopis, in his Paternus & Blaſius abbates, interfuerunt, ſtatutum approbavit, quo ſancitum eſt, *ut epiſcopi Aragonenſes ex monachis præfuti cœnobii habeantur & eligantur:* quale Pampilonenſis ſynodi decretum de Legerenſi cœnobio mox retulimus. Prædictum Pinnatenſe concilium quod in vulgatis libris *æræ* MLXII. celebratum legitur, Baronius, aliique ad annum Chriſti MLXII. referunt. At cardinalis Aguirrius rem inſolitam eſſe cenſet, *ut* æra pro anno Chriſti apud Hiſpanos ſumatur; mavultque hoc concilium referre ad annum MXXXIV. & pro *æra* MLXII. ſeponendum *æra* MLXXII. quo tempore Ranimirus Sancio patri ſucceſſit. Hæc ferè ſunt, quæ de Paterno abbate piiſſimo novimus: quo adjutore Sancius uſus eſt ad monaſticum ordinem in ſuo regno denuo excitandum. Odilonis abbatis epiſtolam ad hunc Paternum inferiùs referemus.

XXXI. Rodenſis eccleſiæ dedicatio. Petri abbatis epiſtola ad Papam.

Hoc ipſo anno in Catalonia nova monaſterii ſancti Petri Rodenſis baſilica VII. nonas Octobris dedicata fuit *a* Wifredo Narbonenſi archipræſule nomine ac vice Petri Gerundenſis epiſcopi diœceſani, aſſiſtentibus coëpiſcopis Stephano Attenſi ſeu Aptenſi, Stephano item Agarbenſi, & Olibà Auſonenſi. Feſta eſt in eorum conventu Benedicti VI. epiſtola de libertate ejuſdem monaſterii, & epiſcoporum ſubſcriptionibus firmata. Dein Petrus abbas ad Benedictum VIII. aliam ſcripſit (*b*) epiſtolam, „ in qua conqueritur, quòd locus ille, qui ſub tutela ſanctæ Romanæ eccleſiæ „ erat, devaſtaretur & conculcaretur a vicinis poteſtaribus, eorumque ſubditis, „ qui excommunicationes ſedis apoſtolicæ non curent: quod quidem crimen nefan- „ dum ſit. *Irrevocabilis nempe eſt lapſus, cùm juſtitia contemnitur, pietas reſpuitur,* „ *miſericordia denegatur:* quo facto, nihil aliud ſuperſit, quàm Chriſto abrenun- „ tient, & ad æterna ſupplicia cum diabolo detrudantur. Addunt nihil curæ in- „ terim eſſe epiſcopis, ut invaſores, ſecundùm ſedis apoſtolicæ mandata, excom-

(*b*) *Marca Hiſp. p. 1234.*

mu-

» municent, præter Olibam Auſonenſem, & primæ ſedis Wifredum Narbonenſem, » Stephanum Agathenſem, & Stephanum Attenſem, qui ejuſmodi invaſores diris » ſuppoſuerunt: quod Deusdedit Barcinonenſis confirmavit. In fine Petrus poſtu- » lat, ut Willelmum Biſuldunenſem comitem, qui inter illos pervaſiores veluti an- » teſignanus erat, privet alodiis, quæ ex beneficio monachorum tenebat: at U- » goni comiti Emporitano parcat, quippe qui jam teſipiſcere cœpiſſet, & tantùm » egeret admonitione ut in melius proficiat. Quòd ſi pontifex quàm primùm affli- » ctis non ſuccurrat, omnes e monaſterio egreſſuros, nec ampliùs in eo habitatu- » ros. Mandet itaque univerſis provinciæ epiſcopis ſub gravi interminatione, ut » hac de re concilium habeant, & in illos invaſores excommunicationis ſententiam » pronuncient. ANN. CHR. 1022.

ANno inſequente milleſimo viceſimo-tertio Berengarius Barcinonenſis comes, rogatus ab Oliba epiſcopo Auſonenſi & Rivipullenſi abbate, abbatiam ſanctæ Cæciliæ, in Monte-ferraro ſitam, Rivipullenſibus reſtituit, a quorum poteſtate & dominatione ablata fuerat per Richildem comitiſſam, Suniarii comitis uxorem. Id hoc modo contigiſſe (*a*) legitur. Cùm Oliba epiſcopus & abbas Barcinonem tempore octavarum pentecoſtes veniſſet Berengarium comitem obnixè rogavit, ut ipſe & mater ipſius Ermeuſendis juſtitiam faceret prædicto cœnobio de ejus alode, id eſt abbatia ſanctæ Cæciliæ & omnibus ei circumjacentibus eccleſiis, quæ ſitæ ſunt in Monte-ferrato, quas abavus ipſius Wifredus comes de manibus Agarenorum abſtulerat, & prædicto cœnobio contulerat: id quod Suniarius comes, ejuſdem Wifredi filius, adeòque Berengarii proavus, confirmaverat: quæ quidem donatio tenuerat uſque ad tempus Cæſarii, archiepiſcopum Tarraconenſem ſe ferentis, cui uxor jam dicti Suniarii Richildis comitiſſa prædictam abbatiam dedit. Hæc tamen reſtitutio dilata fuit uſque ad proximam feſtivitatem ſancti Petri, quâ die prædictus Berengarius venit Rivipullum ad limina beatæ Mariæ pro placito, quod inter ipſum & comitem Wifredum, ejuſque nepotem Willelmum habendum erat. Tunc enim viſis hac de re inſtrumentis, quæ ipſi exhibuerunt monachi ſanctæ Mariæ, id eſt Elleſindus prior, & Bonifilius, Fredoll, atque Lanfrancus, cœnobium ſeu abbatiam ſanctæ Cæciliæ cum omnibus ejus appendicibus, ſcilicet Minoriſſa (*) & aliis Rivipullenſi monaſterio reſtituit Berengarius comes cum matre ſua Ermeſende & Sancia uxore. *Facta carta donationis* (ſic vocant) III. *nonas Junii anno* XXVII. *regnante Rodberto rege*. Exſtat in Marca (*b*) Hiſpanica, quo ex libro hæc retulimus, charta de dote eccleſiæ ſanctæ Mariæ *in civitate* ſeu oppido Minoriſſa. ANN. CHR. 1023. XXXII. Monis ferrati eccleſia Rivipullo reſtituta. (*a*) *ibid. p.* 1035. (*) *Manreſa.* (*b*) *ibid. p.* 1031.

Cùm Pampilonenſis ſedes in Legereuſi monaſterio aliquamdiu conſtitiſſet, habitum eſt hoc anno (*c*) Pampilonæ concilium, ubi, agente Sancio rege, de inſtauranda Iruienſi ſeu Pampilonenſi ſede actum eſt, una ex illis, quæ pæne tum erant *ſine nomine*, omnique *honore multatæ*, & *ingloriæ*, utpote a barbaris deſtructæ; eaque cura Sancio epiſcopo & abbati commiſſa, ut illam ſedem reſtauraret, & canonicum ordinem ibidem reſtitueret. Et ne deinceps ſancta illa eccleſia *pro indignis periclitetur rectoribus*, immo potiùs eccleſiaſticus in illa parochia ſtatus renovetur, & vitæ regularis ordo in Legerenſi monaſterio conſervetur & augeſcat, & inde per monaſteria illius regni dilatetur & propagetur; regali auctoritate præceptum eſt ſequentibus regibus novis, ut *ſanctæ matris hujus præſibatæ eccleſiæ Iruienſis futuros epiſcopos, rectores & gubernatores, de præfato cœnobio cum electione comprovincialium epiſcoporum, cum favore omnium ſeniorum & multum, vigilantiſſimâ curâ præcipiatur ordine regulari eligere egregios ſponſos*: qui antequam ordinentur, vocant atque promittant Deo & ſanctæ Mariæ virgini, cujus glorioſo nomine nuncupata eſt eorum eccleſia, ſe fidem catholicam obſervaturos, & firmiter prædicaturos; ſecundùm inſtituta canonum catechizaturos & baptizaturos; ordines & gradus eccleſiaſticos ſine pretio collaturos, cæteraque epiſcopalis dignitatis munia diligenter exſecuturos; ad hæc divina officia diurnis, nocturniſque horis celebraturos. Inſuper promittant regi, a quo honorem acceperint, ſervaturos ſe fidem integram & inviolatam. Acta hæc in Pampilonenſi concilio æra LXI. poſt milleſimam, III. kal. Octobris. Baronius retulit ad annum M XXXII. hoc concilium, cui ſeptem epiſcopi cum rege ac regina & quatuor eorum filiis, aliique ſubſcripſerunt. XXXIII. Iruienſes epiſcopi ex Legerenſi monaſterio aſſumendi. (*c*) *d' Aguirre to.* 3. *conc. Hiſp. p.* 395.

Sub finem anni præcedentis Heinricus imperator ex Italia reverſus, a Mcinvverco Patherbrunnenſi epiſcopo invitatur ad dedicationem novi monaſterii, (Abdinchoſenſi nomen erat) quod in occidentali parte ſuburbii ejus urbis ab eodem antiſtite conditum fuerat. Eò mox ſe contulit imperator, ibique natale Domini celebravit. Ad aliquot nihilò minùs annos dedicatio monaſterii, cujus ſanctuarium, neſcio quo caſu, tunc corruit, dilata eſt, niſi quòd crypta monaſterii in honorem ſancti Stephani nonis Februarii tum conſecrata fuit ab ipſin præſule, qui quondam XXXIV. Heinrici diplomata pro Abdincho ſenſi & Corfungenſi monaſteriis.

n ejus ducatum Gozelo ejus frater, post mortem Friderici ducatum Mosellanæ seu superioris-Lotharingiæ insuper ademptus est. ANN. CHR. 1093.

Multi quoque episcopi hoc anno interiere, Ekkehardus Pragensis, Geto Magdeburgensis, Arnolfus Halberstadensis, Eilvvardus Misnensis, Bernardus Mikileubergensis, aliique e Germania autistites; in Gallia Arnulfus archiepiscopus Remensis; & Hago Tironensis: cui successit Arnulfus ejus nepos, filius ex legitimo conjugio Alberti abbatis Miciacensis. Ekkehardus, quartus Prugensis episcopus, priùs autem novæ civitatis seu Nienbargi abbas, vt. idas Augusti ex hac vita migravit, ut legitur in prædicto chronico: ubi additur, constituisse, ut quilibet in Boëmia, qui de suo allodio arataram haberet, pro decimatione duos modios palmarum quinque & duorum digitorum, unum tritici & alterum avenæ, persolveret. Arnolfus, Halberstadensis episcopus unus, vrr. idus Septembris decessisse memoratur, cui Brantho abbas Fuldensis successit, aliis Brandagos (*a*) appellatus. Richardus in ejus locum a Fuldensibus electus, teste Lamberto. Brautho episcopatus sui initio in urbe sua monasteriam sancti Johannis constituisse dicitur in Breviario seu brevi chronico Fuldensi, & post annos tres diræ famis tempore ubiisse in Græciam & Palæstinam; ac post reditum Bosiebiæ in honorem sancti Bonifacii novum canonicorum collegium instituisse, ac demum pestе interiisse anno M XXXVI. vel insequente. Richardus, ejus in abbatiali dignitate successor, omni laude superior, monasterium Amorbachii, ecclesiam sancti Andreæ in novo monte constraxit, &, quod laudabilius, monasteriam per Scottos ad Regulæ amussim reformavit. Ad hæc facta clarorum virorum fideliter describi curavit, & novos codices in bibliothecam inferri. Haud scio an certum sit id, quod in eodem Breviario legitur, ejus tempore Benedictum papam & Heinricum imperatorem Fuldam adisse, eique eum novis privilegia, rum bona contulisse. De aliis Germaniæ episcopis hoc anno mortuis dicere non est e ru nostra.

XXXVII. Episcoporum mortes.

Fuldensis abbates.

(*a*) *Chron. Saxon. Leibnitz.*

Antequam Richardus Fuldensi abbatiæ præfectus esset, ibidem virtute ac pietate, non solùm doctrinâ florebat Bardo, quem fratres, *concedente abbate Richardo, unanimes decanum elegerunt*; quo in munere, ut anonymi ejus vitæ scriptoris verbis utar, *inter magnos maximus, & inter parvos minimus, majoribus formidabilem, minoribus se amabilem* exhibuit. *Minores ad eum, ut ad patrem accedebant, quem majores ut judicem attendebant: quia quod caritas jubebat, negligere nesciebat*. Ubi censuru adhibendu erat, hominem se esse recordatas, indulgentiæ fomentum adhibere studebat. Quidquid in monasterio erat, omnibus commune esse volebat, nec officiales fratres uliis, immo illis cæteros præferebat. Fortè cellerarius, cùm doliolum uceto plenum haberet, petenti fratri ejus copiam negavit; quo comperto, Bardo, exemplam sancti Benedicti imitatus, totum effundi jussit. Inter ea Richardus abbas in occidentali monasterii parte novum exstraxit in honorem sancti Andreæ monasteriam, cui Bardonem consilio fratrum præficiendum caravit; ubi u Contado rege, qui fortè Fuldam inviserat, aguitus, & magno in bonore habitus est. Unde nou multò post ei Werthinensem præfecturam contulit imperator.

XXXVIII. Bardo Fuldæ decanus.

Jam hoc unno (quod Hugo Flaviniacensis ad sequentem refert) Arrebatensi sancti Vedasti monasterio præerat Letduinus seu Ledninas abbas, quem Richardas Virdunensis abbas, Vedastini cœnobii reformator & abbas, ut liberiùs (*b*) Deo serviret, & se non ambitione, sed promovendæ religionis causâ, illius præfecturæ onus in se suscepisse testaretur, sui vice ibidem præposuerat. Hic ex laico piæ religionis monachus u Baldorico vocatur: quod superiùs exposuimus. Porro laudatur in charta quadam Warini (*c*) Belvacensis episcopi, hoc anno data, iu qua Rotbertus rex Franciæ proceres suos in palatio Compendii convixisse dicitur, *quòd ad eum Romanorum imperator Heinricus Gerardum Camerasi episcopum, & Richardum Virdunensem abbatem legationis gratiâ miserat*, nempe ut Rorbertum invitaret ad Evodiensu colloquium, de quo superiùs (*d*) egimus. Compendii cum aliis proceribus adfuit *comes Flandriæ Balduinus Hanestæ-barbæ*, & cum eo *venerabilis vitæ Leduinus abbas cœnobii beati Vedasti*. Adfuit etiam Warinus Belvacensis sedis episcopus, qui *tanti viri*, id est Leduini abbatis, *notitiam & sacræ societatis præsidium* sibi paraturus, tertiam partem villæ Angicortis, quæ villa ad sanctum Vedastum pertinebat, ejus ecclesiæ attribuit, *ut ex reditu tertiæ illius partis vinum ad celebrandas missas eidem ecclesiæ administraretur*. Hujus donationis instrumento subscribunt Rorbertus rex, *cujus consilio & approbatione id actum est*; Heinriens filius ejus, Baldaious comes Flandriæ, cognomento Honestæ barbæ, Richardas Nortmannorum comes, & Rotbertus frater ejus archiepiscopus, Rodulfas comes, Burchardas filius Burchardi de Moute-morentiaco, Fulco Aiubianensis episcopus, Gerardas Cameracensis præsul & Richardus Virdunensium abbas, *qui ibidem causâ legationis aderant*; Leduinus abbas sancti Vedasti, Hubertus abbas sancti Luciani, & alii plures.

XXXIX. Gerardus episcopus & Richardus abbas legati ad Rotbertum regem.

(*b*) *Chron. Camer. lib. 3. c. 16.*

(*c*) *Montmorency. p. 92.*

(*d*) *num. 35.*

Letduinus abbas S. Vedasti.

Alia

ANN. CHR. 1023. *Acta ſunt hæc Compendio palatio, menſe Maio, primâ die menſis, indictione* VI. *regnante ſereniſſimo rege Francorum Rotberto, anno imperii ſui* XXIX. Exſtat ad eumdem Leduinum Gerardi antiſtitis (*a*) epiſtola, quâ ei gratias agit, quòd compaſſus ſit Atrebatenſi matri eccleſiæ, quæ III. Kal. Auguſti igne e cælo delapſo combuſta fuerat. In fine, *Vos ergo*, ioquit, *fratres carissimi, qui jam ſæculo renuntiaſtis, ſtantes in portu Domini, ſubvenite nobis laborantibus in mari, orantes Deum orationibus & jejuniis, ne ventos ſuper nos judicium tuæ Dei*. Sequitur ejuſdem Gerardi epiſtola ad G. abbatem de quodam Hezelino, qui ſe a conjuge ſua, nepte ipſius Gerardi, temere ſequeſtraverat; quod Leodicenſes archidiaconi probaſſe videbantur: at quis ſit iſte abbas, incertum. Eodem Leduino auctore & Rotrico abbatibus Gerardus epiſcopus demum acquievit conſilio quorumdam Belgii epiſcoporum, qui Burgundiæ epiſcoporum ſententiam (*b*) ſecuti, commune decretum fecerant, ut tam ſe ſe, quàm omnes homines ſub ſacramento conſtringerent, pacem videlicet ac juſtitiam ſervaturos. Treugam ſeu treviam Dei appellabant Franci: quam Gerardus hac ratione improbabat, quòd regalis juris id eſſe exiſtimaret; quippe regum eſſe, ſeditiones virtute compeſcere, bella ſedare, pacis commercia dilatare: epiſcoporum verò reges, ut viriliter pro ſalute patriæ pugnent, monere; ut vincant orare. Poſt modum tamen crebris ſuorum hortamentis ſuperatus Gerardus, ſed maximè rogatu Leduini & Rotrici abbatum, acquievit invitus: tametſi ejus ſententiam conſultiorem fuiſſe probavit eventus, & violatu a pleriſque juratæ pacis & concordiæ fides. Rotricus abbas, hic laudatus, non alius videtur, a Roderico Sithienſi, qui ex Vedaſtino grege aſſumtus fuerat.

(a) *Chron. Camer. lib. 3. c. 32.*

(b) *Chron. Camer. lib. 3. c. 27.*

XL. S. Theotfredo facta reſtitutio.

Dum Guillelmus abbas Calmiliacenſi ſancti Theotfredi monaſterio præeſſet, eidem loco facta eſt reſtitutio cujuſdam prædii, vocabulo Bruci, quod quidam vir potens, nomine Aldigernus, hac occaſione invaſerat. Is caſtrum Capdenacam exſtruere volens juxta prædictum ſancti Theotfredi prædium, a monacho, qui ejus loci *obedientiam tenebat*, ſeu illum procurabat, poſtulavit adjutorium ad illud caſtrum ædificandum: quo recuſante, prædium vi abſtulit. Poſt ipſum tertius ſuccedens Iſterius, locum illum ſancto Theotfredo reſtituit in manus Guillelmi abbatis, qui ejus fratet erat. *Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini* MXXIST. menſe Julio, feriâ VI. regnante Rotberto rege. Anno ſequenti Stephanus de Gloitacio reſtituit etiam quædam in manus domni Guillelmi abbatis in villis de Scolenco & Arcenno, laudante Gauceraudo Vivarienſi epiſcopo, ejuſque nepote Guigone de Monte-acuto. Hic eſt Guillelmus abbas, cui, cùm eſſet junior monachus, parentes ejus, Umbertus & Aymeradis, dederunt eccleſiam ſancti Victoris, conſentiente Warmundo archiepiſcopo Viennenſi.

XLI. Jordanus Lemovicenſis epiſcopus electus.

Poſt mortem Getaldi Lemovicenſis epiſcopi, qui apud Carrofum ſepultus eſt, nutu Dei eligitur Jordanus epiſcopus, contra voluntatem principum Lemovicenſium, qui per ſimoniam pontificatum ſibi vindicare conabantur. Favit Jordani electioni Wilielmus dux Aquitanorum cum Willelmo comite Ecoliſmenſi. Electus apud ſanctum Junianum Jordanus, a duobus epiſcopis, Iſſone Santonenſi & Iſemberto Pictavenſi, ad urbem deducitur, moxque procedit *ad baſilicam regalem*, (ſic Ademarus ſancti Martialis eccleſiam vocat) ibique a monachis ſollemni ritu recipitur. Dein ad tumulum ſancti Martialis miſſæ iterfuit, & juxta monaſterium ipſo die hoſpitatus eſt. Craſtino tonſurâ inſignitus, ad ſedem ſancti Martialis, quæ cathedralis ſancti Stephani eccleſia eſt, ducitur, ibique per baculum paſtoralem honore pontificatus inveſtitur.

ANN. CHR. 1024. XLII. Archiepiſcopo inconſulto ordinatur.

His ſub finem Januarii anni milleſimi viceſimi-quarti peractis, Willelmus dux Romam profecturus, adoleſcenti filio ſuo æquivoco mandavit, ut electum quàm primùm ordinari curaret: quod ille exſequi non diſtulit; nam mediâ quadrageſimâ Angeriaci conſecratus eſt Jordanus, & a Willelmo juniori comite atque Arnaldo Petragoricenſi antiſtite Lemovicas deductus, in ſede S. Martialis collocatus. Id ubi reſcivit Gauſlious archipræſul, totum Lemovicinum, ipſumquo epiſcopum interdicto ſuppoſuit, excepto ſancti Martialis monaſterio: at Jordanus nudis pedibus cum clericis & monachis omnibus Bituricas profectus, archiepiſcopum placavit.

XLIII. Benedicti papæ & Heinrici imp. obitus.

(*c*) *Fulb. ep.* 31.

Hoc etiam anno vacarunt ſuprema duæ orbis chriſtiani ſedes, pontificia & imperialis; quippe Benedictus VIII. mortuus eſt III. kalendas Maias: cujus in locum Tuſculanorum comitum factione Johannes, vulgò XX. dictus, ipſius Benedicti frater, ex epiſcopo Portuenſi poſtridie ejus diei ſubrogatus eſt: ad quem gratulatoria de ejus electione exſtat epiſtola Fulberti epiſcopi (*c*) Carnutenſis. Heinricus verò liberorum expers, Gronæ ad Viſurgis ripam pridie idus Julii ad immortalem vitam migravit, Conrado Franciæ orientalis duce, Giſelæ ipſius neptis conjuge, quæm vi-

vivens ſemper infeſtum habuerat, ſucceſſore deſignato. Idem Heinricus cùm ſe morti proximum cerneret, Chunigundem uxorem & propinquos ejus acciviſſe dicitur, coſque intuens: Recipite, inquit, quam mihi tradidiſtis, virginem veſtram. Sepultus fuit Babenbergæ in eccleſia cathedrali, quam ipſe fundaverat, ori & ſubnrbanum ſancti Michaelis monaſterium, hoc quidem titulo a noſtris cùm primis celebrandus, præterquam quod ſingulari ſtudio noſter fuit, utpote qui ſemper in noſtri inſtituti monaſteria munificentiſſimus exſtitit, & Richardo Virdunenſi abbati obedientiam profeſſus fuiſſe memoratur. Rem ſic narrat vitæ beati Richardi ſcriptor. Cùm aliquando S. Vitoni monaſterium ingreſſus eſſet Heinricus, ſtatim hunc Pſalmiſtæ verſiculum protulit: *Hæc requies mea in ſæculum ſæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam*. Ad hanc vocem expavit Heymo Virdunenſis epiſcopus, qui præſens aderat, monuitque Richardum abbatem, ut ne ad monaſticam profeſſionem, quod abſque incredibili rei publicæ damno fieri non poſſet, Heinricum admitteret. Poſtridie nihilò minùs ingreſſum in capitulum Heinricum haud dubiè ut monaſticum habitum peteret, interrogavit Richardus, velletne fieri monachus ipſique in omnibus obedire: cùmque ille ſe ita velle profeſſus eſſet; repoſuit abbas: Volumus ergo & præcipimus, ut ad gubernandum tibi a Deo commiſſum Imperium, redeas: quod ex obedientia præſtiterit imperator, deinceps in S. Benedictum, ejuſque Ordinem ampliùs ſolito affectus. Simile quid in Gellonenſi monaſterio præſtitit Berengarius de Mayroſio, ut ſuo loco videbimus.

ANN. CHR. 1024.

Heinrici voluntas de monaſtica profeſſione.

XLIV. Chunegundis fit monacha.

Poſt ejus obitum piiſſima conjux Chunegundis ad Confungenſe monaſterium, ab ipſa conditum, ſe recepit, præmiſsâ ad illius parthenonis virgines epiſtolâ cum munuſculis, ut eas ad preces pro defuncto imperatore perſolvendas animaret. Tandem curis ſæcularibus exonerata, ipſo anniverſario ejus obitus die, monaſterii baſilicam ab epiſcopo dedicari fecit: quo die intra miſſarum ſollemnia, imperiali veſte ornata, ad altare proceſſit, ibique ligni dominici pretioſam crucem obtulit; tum lecto evangelio, poſitâ regali purpurâ, *fuſci* coloris tunicam, quam ipſa ſibi elaboraverat, datâ ſacerdotali benedictione, induit, capilliſque tonſis, velo & amulo inſignita, Chriſto conſecrata eſt, ſicque ſanctarum filiarum ſuarum contuberuio aggregata, quibus omnibus ſe deinceps inferiorem exhibuit. Manibus operari ſolita, maximè in contexendis eccleſiæ veſtibus, qua in arte excellebat, de cætero ſemper orabat, aut pſallebat, aut lectioni vacabat. Nihil ſevetitate illius jucundius, nihil jucunditate ſeverius. Breve vitæ ſpatium jugi morris memoriâ tranſigebat. Idem ſemper habitus, modeſtus, immo & neglectus; incultum corpus, quod paullo poſt a vermibus conſumendum noverat. Multa illi erga contubernales devotio, frequens ægrotantium viſitatio, ſollicita conſolatio pauperum & egenorum. Tales ejus mores & actiones per annos quindecim, quibus marito ſuperſtes fuit in illo monaſterio, poſito haud procul Caſtallis Haſſiæ oppido ad Fuldam amnem.

XLV. Olla abbatiſſa ab ea correpta.

Magna ei cura de inſtitutione Urræ ſeu Ottæ, ſororis ſuæ filiæ, quam prædicto parthenoni abbatiſſam præfecerat. Hanc ſæpe monebat antiquorum patrum dictis obaudire, tritas religioſi itineris vias non deſerere, ſollicitè cavere, ne vana ſectando deſineret eſſe templum Dei. Illa primùm materterræ monitis obſecundans, recte ſe geſſit: at ubi immaturâ libertate potita eſt, paullatim a cœpto rigore deficere; molliorem cultum, lautiorem cibum, quæ vitiorum alimenta ſunt, quærere; ultima ad chorum, in epulis prima eſſe; juvenilibus fabulis vacare, denique laxiora in omnibus ſectari. Pro hujuſmodi levitatibus frequenter a matertera, cùm privatim, tum publicè admonita & increpita cùm non emendaverit; quadam die, dum pia Chunegundis cum conventu crucem (nam dies dominica erat) ſequeretur, abbatiſſam deeſſe animadvertit: quam illa inquirens, & eplantem cum cœqualibus invenions, zelo pietatis armata, dum objurgatam dexterâ in maxillam percuſſit, notamque ei indelebilem impreſſit: quo facto eam a vitiis ad melioris vitæ ſtatum tetorſit. Sic ſanctus olim Benedictus monachum vagum alapâ inflictâ ad orandi ſtudium revocavit. His accedit ſanctus Poppo, qui dæmonem a quodam monacho alapâ fugaſſe memoratur.

XLVI. Conradi Salici electio.

Interim non levis de imperio, tum in Germania, tum in Italia, contentio fuit. Germani, pars Conradum ſen Cunonem ſeniorem, Franciæ orientalis ducem, quem Heinricus moriens ſucceſſorem deſignaverat; pars ejus patruelem Contadum natu minorem, Conradi Carentinorum ducis filium, præferebant. Itali, Germanorum pertæſi imperatorum, Gallum optabant; alii Hugonem Rotbertl regis filium, alii Willelmum Aquitanorum ducem, aut ejus filium cognominem: qua de re epiſtolæ exſtant (*a*) inter Fulbertinas. Sed tandem Conradi Senioris, qui Salici cognomentum accepit, cauſa prævaluit in comitiis Cambæ ad Rbenum, Moguntiam inter & Wormatiam habitis, quibus Aribo Moguntinus archiepiſcopus, Conradi Senioris fautor, multique alii præſules & principes interfuere; adeò tum nondum certus

(*a*) *Fulb. ep.* 119. 114. & ſeq.

ANN. CHR. 1014.

tus ac definitus erat electorum numerus, cujas institutionem Ottoni tertio nonnulli tribuendam volunt. Contadus VI. idus Septembris, Moguntiæ ab Aribone inunctus, biduo post Werthinensis (*a*) monasterii jura & privilegia confirmavit togatu Heithenrici abbatis. Tam pridie idus ejusdem mensis conventus Hirtzveldia in Westfalia ad Luppiam habitus, ubi composita (*b*) est lis, quam Meinvverco episcopo de qaibusdam prædiis movit Hildegundis Gezckensis abbatissa, quæ eaasâ eccidit.

(*a*) *Annal. Paderborn. p.* 463.

(*b*) *ibid. p.* 464.

Keminadæ monasterium instauratum.

(*c*) *Paullin. differt.* 11.

Sed hæc omnia præcesserunt ejasdem Conradi litteræ pro Keminadeusi partheno-ne, a Christiano Paallino (*c*) editæ, qaibus in suam tutelam suscipit illad monasterium, quod Frideruna venerabilis abbatissa, ejusque soror Imma comitissa, „ Geroue comite adjuvante construaerant in villa Keminada, in pago Tilichi, co„ mitatuqae Burchardi ducis, in honorem sanctæ Dei genitricis Mariæ virginis de„ dicatum; illadqae hereditatiis suis bonis doraverant. Hoc aatem mandibardiam „ ludalget rex Conradus ad petitionem Gisiæ reginæ coujugis suæ, interventu Sige„ berti Mindonensis episcopi, in cujas parochia monasterium sitam erat; statuitque „ ut illius monasterii abbatissæ eâdem libertate fruantur, qaà *cæteræ sanctimonia„ les in regno suo, sub regula sancti Benedicti juste viventes*, tane fruebantur; ac liberum habeant arbitrium abbatissam eligendi *juxta regulam sancti Benedicti*. Ea quo intelligitur, qaod jam alibi non semel observavimus, illa puellarum monasteria, quæ in illis partibus tanc exstabant, & canonicas se ferebant, tunc temporis Benedictinæ regulæ addicta fuisse. Datum est hoc diploma Mersebargi anno ab incarnatione MXXIV. indictione VII. & quidem VI. idas Februarii. Attamen ante id tempus jam exstabat Keminadæ monasterium, aliàs (*d*) a nobis jam laudatam, urpore quod Heinricus I. imperator jam in suum mundiburdium susceperat: adeòque præmissæ Contadi litteræ interpretandæ sunt de instauratione monasterii, qaod postmodam Wiboldo Corbeiæ novæ abbati tributum est, at videbimus suo loco.

(*d*) *lib.* 47. *n.* 16.

XLVII. Poppo abbas a suis impetitur.

Biennio quàm Hierochoni Trevirensi sancti Maximini abbati Poppo subrogatus fuerat, gravis in eum invidia oritur, eorum scilicet, quos a regularibus institutis vita molliot addaaerat. Hi enim cùm sibi sab eo illicita jam non licere cernerent, ejus vitæ insidias moliri cœperunt; &, quod paiàm non poterant vel audebant, uefandis præstigiis, sacrosancta missarum sollemnia violando, & preces easecrandis incantationibus admiscendo, easequi pergunt: quod sortè dam non succedit, eò progrediantur, ut veneno eibum & potum ejus inficiant. Verùm tam diros conatus repressit virtus divina, quæ tantam lamen sic exstingai haud passa est. Non diu ad hoc scelas conjuratis cælestis defuit vindicta; quorum nec unas eo anno supersuit, quasi in viscera eoram per os beati viri venenum illud transisset. Hinc qui superstites fuere, eum timere simal & veneratl cœperunt, & ea aliorum interita prodesse in dies; tantaque eo loci morum in bouum commutatio brevi facta est, ut multi eorum ad regimen ecclesiarum promoti sint.

XLVIII. Brunvillare monasterium instituit.

(*e*) *Gelen. pag.* 385.

Eidem Popponi in primis multùm debet Brunvvillarium seu Branvvillare monasterium, unius horæ itinere distans a Colonia-Agrippina, conditam *ab Elone palatii comitatum administrante*, at in ipsius Popponis vita legitar: cui *Evonem*, ex suis abbatem, *omnibus ejusdem loci habitaculis a fundamento exstructis*, præfecit. Gelenius (*e*) conditam hoc anno monasterium dicit in honorem sancti Nicolai ac sancti Medardi, ejusque conditorem vocat Ezzonem seu Erensridum comitem palatinum eum Mathilde illius uaore, Ottonis secundi filia, qui ambo in eodem monasterio bumati sunt. Ellouem primam abbatem vocat idem Gelenius, quo nouiue conditor monasterii in beati Popponis actis insignitur, ubi Evo primus abbas nancupatur. Pateurum pietatem æmulata est filia Richeza, Polouiæ regina, quæ apud Ubios casul, destracto veteri ædificio, novum ædificavit monasterium, cujas basilicam sanctas Anno Colonienfis archiepiscopos, præsente Eigelberto Mindensi episcopo, III. kal. Novembtis consecravit anoo MLXI. Tegenone abbate secundo, cui sanctus Wolphelmus abbas tertius succcssit.

XLIX. Hasprensis cellæ permutatio.

(*f*) *Chron. Cumer. lib.* 2. *c.* 29.

Apud Hasprum villam agri Cameracensis cella erat monasterii Gemeticensis, ex quo sancti Aicadri abbatis corpus unà cum sancti Hugonis episcopi reliquiis ob Normannorum infestationes illuc translatum fuerat. Hujus cellæ mouachi, cùm a Gemeticeusi (*f*) abbate ob locorum intervallum facilè visitari nou possent, in libertatem soluti, ad sæcularium mores declinaverant. Eorum vivendi licentiam non ferens Gerardus episcopus, sæpe Gemeticensem abbatem admouebat, ut eorum mores corrigerer: at ille, qal longiàs aberat, visitationem & correctionem in dies differebat. Fortè contigit episcopam, dum patochiam suam perlustraret, ad istam villam diverrere cum Leduino Vedastino abbate, cui obscœnâ monachorum consuetudine capositâ, auctor fuit, ut Anglicoriam villam pagi Belvaceusis, Vedastiuia subjectam, Hasprensis cellæ permutatione factâ, Gemeticensibus cederet: quod ubi

Le.

Leduinus probavit, mox Gemeticenſem abbatem (Theodericus tum erat) monuit epiſcopus, ut huic permutationi aſſentiretur : ſin minùs, ſe ejus monachos Haſpro expulſurum. Conſilium admiſit abbas, ſicque hæc permutatio, præſente Rotberto rege eum Balduino Flandrenſium, Richardoque Normannorum comitibus facta eſt. Itaque Leduinus brevi locum emendare ſtuduit, ædificiisque ædificiis, (is verò ædificandi peritus erat) & clauſtro regulari decotavit: quo ex tempore hæc cella ſeu præpoſitura ſtetit penes Vedaſtinos. ANN. CHR. 1024.

L. Theodericus ſeptimus Gemeticenſis abbas.

Qui hic laudatur Theodericus Gemeticenſis abbas, diſcipulus erat Willelmi Divionenſis, patriâ & ipſe Divionenſis, & ab eo prior Fiſcamni conſtitutus, ac poſtmodum Gemetici abbas poſtulatus poſt Rodbertum abbatem, qui a reſtituto monaſterio quartus erat, ut in antiquiori abbatum iudice legitur, in quo abbates ab eo tempore hoc ordine recenſentur: Martinus, Anno, Rodericus, Rodbertus, Theodericus. Hoc ſequuntur Willelmus, Rodbertus alter, poſtmodum Cantuarienſis archiepiſcopus, tum Godefridus abbas, in quo prima veteris illius indicis manus deſiuit, cui Rotbertus tertius ac Guntardus ſuccedunt: quod obſervare viſum eſt ad vulgatos indices corrigendos.

Richardi donatio facta S. Petro Carnutenſi.

Theodericus, de quo hìc agimus, is videtur eſſe, cujus nomen inter teſtes apponitur diplomati Richardi ſecundi Normannorum comitis, Carnutenſi ſancti Petri monaſterio conferentis *in villa Loreti, in comitatu Conſtantini dicta, Tetbvillum cum eccleſia & ſuis adjunctis, & in comitatu Laſuin* ſeu Lexovienſi *piſcatorium in fluvio Tolca* (*) *per ſabbati veſperum & diem dominicum integrum; in Sequana verò cum dicrum noctiumque continuatione a ſummo ſabbati diluculo uſque ad eumdem feria ſecunda terminum, tractus octo ſagenarum.* Huic inſtrumento abſque chronicis notis appoſita ſunt ſigna ipſius Richardi comitis donatoris, Gunnoridis comitiſſæ, Richardi & Rodberti comitum ac Willelmi filiorum, Rodberti archiepiſcopi, ſcilicet Rotomagenſis, Herberti epiſcopi, nempe Lexovienſis, Theodorici abbatis, ut puto, Gemeticenſis, & Hunfridi, ejus ſcilicet, cui cognomen de Verulis, conditoris monaſterii Pratellenſis. Gonnor parens erat Richardi ſecundi, cujus prima conjux Judith, filia Conani primi Britronnum ducis, hoc tempore deceſſit. Eâ mortuâ Richardus alteram uxorem, nomine Papiam, duxit hoc anno, teſte Radulfo (*a*) de Diceto, ex qua duos filios genuit, Malgerum Rotomagenſem archiepiſcopum, & Willelmum comitem de Archis. Hæc ſoror fuit Oſberni & Anſfredi nobilium Neuſtraſiorum, ut ſuperiùs (*b*) notavimus, idque confirmatur altero inſtrumento Richardi ſecundi pro ſancto Michaële in Monte-Tumba, cui *inſtrumento* ſubſcriptus eſt *Oſbernus frater comitiſſæ*. Judith verò, prior Richardi conjux, conditrix eſt Bernacenſis monaſterii, quod cum imperfectum reliquiſſet, idem Richardus comes abſolvit.

(*) *Touque*.

(*a*) *Scriptr. col.* 468.

(*b*) *lib.* 54. *n.* 79.

LI. Rotberti archiepiſcopi privilegium pro eodem, (*) *Joſy*.

Hujus fratet germanus exſtitit Rotbertus Rotomagenſis archipræſul, qui eccleſiam de Fontinido, Carouteuſi S. Petri monaſterio jam ſubjectam, *ab omni inquietudine tam epiſcopi, quàm archidiaconi*, exemit eo modo, quo Geſiaci (*) cella, cui illa eccleſia ſubjecta eſt, immunis erat, tribus tantùm exceptis, videlicet ipſius eccleſiæ reconciliatione, olei & chriſmatis perceptione, & pœnitentium reconciliatione, quæ tria epiſcopo, in cujus parochia hæc eccleſia ſita eſt, reſervantur. Ita ſauxit ac decrevit Rodbertus Rotomagi archipræſul, ejuſque coëpiſcopi, *Herbertus Liſiuæ civitatis, Rodbertus Conſtantiæ, Radbodus Saxonæ, & Hugo civitatis Ebroicæ*, qui cum Rodberto archiepiſcopo huic inſtrumento ſubſcripti inveniuntur, & eumeis Maingiſus Abrincatenſis, Heinricus abbas ſancti Audoëni, multique alii, tum eccleſiaſtici, tum ſæculares viri, in quibus Oſmundus Tudeberti, & Rogerius filius Hunfridi præcipui ſunt. Ut verò huic munifico archipræſuli pro hoc aliiſque beneficiis ſe gratum exhiberet Arnulfus abbas ſancti Petri cum fratribus ſibi commiſſis, „ conſtituit, ut pro anima ejus in perpetuum uni pauperi quotidie pedes laventur, „ refectio præbeatur, & poſt ejus obitum ſepultura eidem impendatur; & oppor- „ tunis diebus *in conventu plenario* pro eodem archiepiſcopo cantetur pſalmus, „ *Exaudiat te Dominus*, &c. ac demum ſingulis hebdomadis miſſa pro eo *cum plenario conventu* celebretur. Huic conſtitutioni poſt Arnulfum abbatem ſubſcribunt Berengarius decanus & decem monachi.

(*) *Dreux*.

LII. Aliæ donationes eidem factæ.

Eodem Arnulfo abbate aliæ eidem monaſterio donationes factæ, quarum una eſt Hildegardis vicecomitiſſæ Caſtriduni, quæ, annuente filio ſuo Hugone archiepiſcopo Turonum, alodum ſuum de Bellomonte eum ſuis adjunctis confert ſancto Petro, eâ lege, ut poſt deceſſum ſuum ſepeliatur in claufiro monachorum, & hi ſuper ipſius tumulum tranſeuntes, pro ea jugiter orent. Ex his intelligitur, Hildegardem vicecomitiſſam Caſtriduni conjugem fuiſſe Alberti, ex monacho Gemeticenſi tunc abbatis Miciacenſis, qui Hugonis Turonenſis archiepiſcopi pater erat. Aliam eidem loco donationem fecit Guarinus miles de caſtro Drocarum (*), filius Albe-

ANN. CHR. 1024.

rici militis Ragenoldi vicedomini, qui alodum suum apud Pinum, villam pagi Drocassini, sancto Petro donavit. Denique Urso miles, filius Germundi de Aisiaco, restituit sancto Petro *medietatem de exclusatio molendinorum* ejusdem cœnobii apud Anetum (*), ab ejus avo & antecessoribus concessam, quam ipse absoluerat. In cujus rei fidem testes advocat [illegible]*res de castello Ebriaco* (*), quod Aneto proximum est.

(*) *Anet.*
(*) *Ivry.*

LIII. Felix abbas Ruyensis.

(*a*) *lib.* 53. *n.* 10.

Sexto decimo anno (*a*) quàm Felix monachus Floriaco in Armoricam ad reparanda illius provinciæ monasteria missus fuerat, gravis seditio rusticorum in dominos suos illic exoritur: quam cùm nobiles, juncto secum Alano comite, victis fugatis, ac cæsis rusticis, compressissent, in ipsum quoque Alanum arma retorserunt, sed irrito conatu: quoniam comes nec ignavus, nec artis militaris expers erat. Inter hos tumultus cùm Felix quietè & tranquillè vivere non posset, Floriacum reverti statuit. Verùm eum brevi revocari curavit Hadegogis seu Hadvisa comitissa, scriptâ per Filium nuntium epistolâ ad Gaustinum abbatem & archiepiscopum, quem rogabat, ut abbatis benedictionem Felici conferret, & ad se ordinatum remitteret; putatos quippe esse Alanum & Eudonem suos ipsius filios ad ea præstanda, quæ promiserat Gaufredus eorum parens, cujus postulatioe Felix ad illas primùm partes profectus erat. Lectâ epistolâ, Gaustinus Felicem vocat, interrogatque ad quid rediisset. Causam ille allegat, quòd nec pacificè, nec cum „ quiete ibi Deo servire posset. Cui abbas: Putasne, inquit, in tua sequi pa„ tria, quod Christus in sua non obtinuit? Si vis ad eum pervenire, debes, sicut „ & ille ambulavit, & tu ambulare. Ergo molestias, ubicumque fueris, fortè te „ decet, oobisque obediens esse, sicut in professione tua vovisti. Itaque benedi„ ctionem abbatis & curam modò subeas oportet. Sed illo excusante, ioque nullo modo facere se posse inquiente; abbas, qui & ipse episcopus, immo archiepiscopus erat, invitum ad altare adduxit, eumque abbatem IV. nonas Julii ordinavit, atque adeò anno insequente, si hæc ordinatio die dominicâ facta est. Acceptâ itaque tam Gaustini abbatis, quàm totius Floriacensis congregationis benedictione, Felix jam abbas in Armoricam reversus est, comitendatitias secum deferens litteras ad principes Britanniæ & episcopum Venetensem: quorum consilio regimen accepit Ruyensis sancti Gildæ monasterii, utpote antiquioris & commodioris præ alio, quod vulgò *Locmenerh*, id est Locus-monachorum, appellabatur. Tunc temporis in Ruyensi monasterio quidam Dei servus solitariam vitam ducebat, Ehoarnus nomine, cujus quem irruentes nocte latrunculi, eum ex adhærente ecclesiæ cellula extraxerunt: ex quibus unus, re ac nomine Leopardus, arreptâ securi, super limen ecclesiæ cerebrum ejus excussit: sed mox correptus a dæmone, se ipse cultro confecisset, nisi obstitissent socii, qui ligatum in ejus domum reduxerunt. Vivebat eo tempore monachus Ruyensis anonymus, qui hæc in vita sancti Gildæ refert, restatutque Leopardum ad finem usque vitæ numquam sui compotem fuisse.

LIV. Liziniaci cella fundatur.

(*b*) *lib.* 53. *n.* 104.

Apud Pictones vir clarissimus Hugo de Liziniaco, cellam in honorem beatæ Deigenitricis Mariæ conditurus, allodium quoddam in prospectu castri Liziniaci a canonicis sancti Hilarii Pictavensis, a quibus locus iste petebat, permutatione facta compatavit, una cum consensu Willelmi ducis Aquitanorum, necnon Isemberti Pictavorum præsulis, cunctorumque procerum ac primorum Pictavensium. Litteræ hac de re pridie nonas Martias hujus anni indictione VII. confectæ sunt, quibus subscribunt *Willelmus dux Aquitanorum*, *Willelmus filius ejus*, *Odo frater ipsius*, *Agnis comitissa*, *Willelmus comes Engolismorum*, *Hildasmus filius ejus*, *Isembertus episcopus Pictavorum*, *Iselo archiepiscopus Burdegalensis*, *Rabo episcopus Engolismorum*, *Arnaudus præsul Petracoricensis*, *Jordanes episcopus Lemovicensis*, *abbates quoque Pictavorum cœnobiorum*, *cum omni cœta canonicorum beati Hilarii*. Legimus diploma Rotberti regis, togatu Willelmi Pictavorum comitis indultum, quo potestatem facit omnibus conferendi ex rebus suis prædictæ ecclesiæ sanctæ Mariæ sanctique Juniani, *ante portam Liziniaci sitæ*, *quam quidam clarissimus vir*, *Hugo nomine*, propriis sumtibus fundavisse dicitur. *Actum Taronis*, *anno incarnati Verbi* M XXV. Ad hæc Johannes papa *Ugoni spirituali filio* scribens, idem monasterium *ab omniam dominatione* eximit, *excepto Nobiliacensis ecclesiæ* seu abbatiæ, ita ut nec „ Pictavensi ecclesiæ, in cujus parochia est, nec episcopo, qui eidem pro rem„ pore præfuerit, quidquam teddere cogatur, nisi tantùm duos psalmos, quos fra„ tres ejusdem ecclesiæ per singulas horas decantare debebunt pro conditoribus & „ benefactoribus suis: quod privilegium pontifex, ab Isemberto Pictavensi episco„ po rogatus, indulsit. Id factum tempore Imonis abbatis Nobiliacensis sancti Juniani monasterii, cui hæc cella Liziniacensis subjecta est. Aliud oratorium in villa Bruetia constituit Hugo de Liziniaco cum Aldeatde conjuge, cum consensu Isemberti episcopi & Willelmi comitis Pictavensis, ut supetiùs (*b*) vidimus: quod via

fieri

fieri potuit ante annum ſuperiorem, qui Iſemberti epiſcopi primus fuit, probante chartâ Willelmi comitis junioris pro Nobiliaco, data anno M XXVIII. qui Iſemberti epiſcopi quintus dicitur. Ejus quoque tempore Willelmus vicecomes, filius Kadalonis vicecomitis, raram habet donationem loci ſancti Johannis Melgonenſis, a patre ſuo factam Odiloni abbati Cluniacenſi, eâ lege, ut cella monachorum illic inſtitueretur. ANN. CHR. 1024.

LV. Nobiliaci res auctæ.

Ejuſdem Imonis abbatis tempore quidam miles, nomine Gaufredus-Aries, volens eſſe monachus apud Nobiliacum, ſancto Juniano donavit terram ſuam de Caſtellario apud Columbarium (*). *Factum eſt hoc in aula vicecomitis Caſtelli-Airaldi* (*), *videntibus his idoneis teſtibus, Stephano & Gaufredo ejuſdem eccleſiæ jam monachis, filiis ſcilicet ſuis*, ait Gaufredus, *necnon Ugone Peloquino milite, filio meo, annuente; & Nortmanno-Ariete nepote meo & milite, aliiſque quamplurimis.* Ipſomet Imone abbate quidam Rorgo & conjux ejus Aldeburgis alodem ſuum indominicatum apud Villares villam pagi Pictaveuſis & vicariæ de Ingranda, ſancto Juniano conferunt, regnante Rotberto rege; teſtibus Anſeiſo abbate ſortè ſancti Cypriani, & Archambaldo abbate ſancti Maxentii, qui poſtea creatus eſt archiepiſcopus Burdegalenſis.

(*) *Columbier.* (*) *Cheſſelrau.*

LVI. S. Auſonii parthenon conditur.

Sub idem tempus Willelmus Ecoliſmenſis comes, qui ſuperioribus Hugonis litteris ſubſcripſit, puellare ſancti Auſonii monaſterium in ſuburbanis illius urbis a fundamentis ædificavit, quod longè ante illa tempora conditum, ſed a barbaris deſtructum ferunt. Certè eo loci ante id tempus exſtabat eccleſia, in qua ſanctorum Auſonii & Aptonii epiſcoporum reliquiæ aſſervabantur. In archivo ejuſdem parthenonis habetur inſtrumentum, quo idem Willelmus comes cum uxore ſua Girberia, filiiſque ſuis, Aldoino, Gaufredo & Willelmo, manſum ſuum domi„ nicatum in villa, quæ dicitur *Alamans*, confert ad baſilicam ſanctorum Auſonii, „ Artonii & Cæſarii, ubi eorum corpora requieſcere dicuntur, ſitam *ſub ipſius urbis Aquiliſmæ civitate ſuper flumen Enguina* (*) ſeu Inguinæ. Actum *menſe Septembri* at. *kalend. Octobris, regnante Rotberte rege*; & quidem ante annum MXXVIII. quo Willelmus comes deceſſit, ſepultus in baſilica ſancti Eparchii cum hoc epitaphio: *Hic jacet dominus amabilis Willelmus comes Engoliſmæ, qui ipſe anno, quo rediit de Jeruſalem, obiit in pace* VIII. *idus Aprilis, vigiliâ Oſannæ*, id eſt dominicæ in palmis, *anno ab incarnatione* MXXVIII. Porro hoc monaſterium a Calviniſtis ſolo æquatum, e ſuburbio in urbem tranſlatum eſt.

(*) *l'Enguiene*

LVII. Judicium in Durandum abbatem ſanctæ Cæciliæ. (a) *Capitul.* t. 2. p. 1345.

Habitum hoc anno placitum in caſtro comitatus Urgellitani, Pontibus appellato, præſidentibus Ermengaudo marchione-comite, filio Ermengaudi divæ memoriæ comitis, & Berengario comite, filio Raimundi patrui Ermengaudi, cum Ermeſinda comitiſſa, eorumque optimatibus. In illo placito agitata eſt (*a*) controverſia, orta inter Ermengandum Urgellenſem epiſcopum & Durandum abbatem ſanctæ Cæciliæ *cœnobii Elinlitenſis*, qui Durandus eccleſiam Carticitæ cum ipſa parochia, decimaſque & primitias de Caſtellono contra jus Urgellenſis eccleſiæ injuſtè tenere dicebatur. Productis utrimque inſtrumentis, causâ cecidit Durandus, ac ſententia dicta eſt pro eccleſia Urgellenſi, anno incarnationis poſt milleſimum XXXV. *ſereniſſimi Francorum regis* Rotberti XXIX. Actum eſt ſuperiùs non ſemel de hoc ſanctæ Cæciliæ monaſterio, quod *Elinlitenſe* hic dicitur a ſitu ejus *in valle Elini*, ut legitur in teſtamento Ermengandi comitis Urgellenſis, patris illius Ermengaudi, qui prædicto placito præſediſſe dicitur.

LVIII. S. Victoris & S. Dionyſii monaſteria Mediolani. (b) *Ital. ſac.* t. 2. p. 139.

Jam quintus annus erat, ex quo Atibertus ſeu Eribertus archiepiſcopus Mediolanenſis ſucceſſerat Arnulfo, qui anno MXIX. deceſſerat, ſepultus in baſilica (*b*) Portiana, ubi monaſterium ſancti Victoris ad-corpus fundaverat. Inſigne eſt iſtud monaſterium, nunc Ordinis Olivetani, dictum ad-corpus, quòd in eo corpus ſancti Victoris martyris aſſervetur. Primis ſui pontificatus annis Aribertus cœnobium ſub ritulo & parrocinio ſancti Dionyſii illius urbis epiſcopi condidit, in quo monachos inſtituti noſtri, quales in Ambroſiana, ſancti Victoris, ac ſancti Simpliciani baſilicis erant, collocavit. Hujus monaſterii, aliarumque Mediolani abbatiarum & eccleſiarum mentionem facit in ſuo (*c*) ipſius priori teſtamento, dato Conradi *imperii anno ſeptimo, menſe Martii, indictione ſecundâ*, quo teſtamento ſolidos triginta legat abbati & monachis *de monaſterio ſanctorum confeſſorum Dionyſii & Aurelii, quod ego*, inquit, *nooiter pro remedio animæ meæ ædificavi*. Jam ergo tunc agnitus erat Conradus imperator ab Ariberto, qui primò quidem eum ſtatim a morte Heinrici imperatoris regem ſalutaverat, ſed poſtea graves cum eo tiaas habuerat, ita ut Agarenos in eum adduxiſſe videatur. Huc ſpectat epiſtola (*d*) Pauli & Gebehardi clericorum Ratiſponenſium pro Conrado ad Martinum, theſaurorum ſancti Ambroſii cuſtodem, cui congratulantur, quòd Ambroſii meritis ceciide ferantur Iſmaelitæ; hortantutque, ut deinceps Ambroſiano exemplo decli-

(c) *ibid. p.* 141.

(d) *Muſ. Ital.* to. 1. *p.* 97.

ANN. CHR. 1024.

net Eugenium, & amplectatur Theudoſium, id eſt Conradum feniorem. Hæc recognitiario jam eo tempore facta erat, quo Aribertus primum illud teſtamentum condidit, ſcilicet anno MXXXIV. quam tamen Hepidannus monachus triennio ſerius factam dicit, ſed errore auctoris an editoris, ſiquidem libri editi toto quadriennio a recto calculo aberrant, ut ſæpe monuimus. Ante hos motus Paulus & Gebehardus mox laudati cum Martino Ambroſiano cuſtode librorum commercium habuerant, ab eoque (*a*) ſacramentarium ſancti Ambroſii, aliaque perierant; immo aute id tempus Mediolanum profecti erant, ubi honorifice accepti fuerant primùm a ſancti Dionyſii, dein a ſancti Victoris abbatibus; quibus a Martino gratias ſuo nomine referri jubent. *Præter ea*, inquiunt, *primum ſuſceptorem noſtrum abbatem de ſancto Dionyſio, deinde abbatem de ſancta Victore benefactores noſtros, ex parte noſtra ſaluare depoſcimus.* Ex quo intelligitur, jam tum conditum fuiſſe ab Ariberto ſancti Dionyſii monaſterium: ſed quis fuerit primus illius abbas, ignoramus.

(*a*) *ibid. f. 95.*

LIX. S. Vincentii monaſterium Capuanum vaſtatur.

Poſt mortem Heinrici imperatoris Pandulfus, olim princeps Capuanus, quem Heinricus ob defectionem in vincula conjecerat, e cuſtodia (*b*) egreſſus, Capuam pergit: ſed a Capuanis rejectus, *in* monrana graſſatur, & conductis undique latrunculis, nocte intempeſtâ in ſancti Vincentii monaſterium irruptione factâ, cuncta deprædatur. Mox Capuam properat Hilarius abbas, a Guaimario principe auxilium petit, obtinetque. Miſſus illuc Rainulfus comes, conductis Nortmannis & Capuanis: ud eujus adventum ſacrilegi prædones ſtatim *in* fugam ſe dedere præcipites. Hoc monaſterium namquam majus damnum antea tulerat.

(*b*) *Cheſn. t. 3. p. 699.*

ANN. CHR. 1025.

LX. Conradi prima diplomata.

UBi primùm regni accepit inſignia Conradus, mox ad componendos imperii motus ſe contulit. Itaque eùm Mindæ natale Domini celebraſſet, principio ſtatim inſequentis anni milleſimi viceſimi quinti primùm Patherbrunnam profectus, ttt. nonas Januarii egregiam donationem Tutienſi monaſterio fecit, rogatu Giſelæ reginæ & Pilegrini Colonienſis arebiepiſcopi, quem in comitatu habebat. Corbeiæ verſabatur pridiè idus Januarii, cùm regali præcepto Heinrici deceſſoris ſui decretum firmavit, ut ſcilicet Scutterana ubbatia, cui tunc Regimboldus præerat, Babenbergenſi epiſcopo ſubjecta remaneret. Ibidem Corbeiæ privilegia omnia confirmavit, & in regiam tutelam accepit Kaminadæ monaſterium, ſuperiori anno exſtructum. Inde *Hildeneesheim* poſt epiphaniam veniſſe dicitur: quo in loco Aribo Moguntiæ archiepiſcopus veterem litem de ſubjectione Gandersheimenſis cœnobii contra Godehardum epiſcopum denuo excitavit: at *ejus machinationem novus rex primatum conſilio diremit*. Proximam dehinc urbem Goſſariam petiit rex, novoque diplomate xt. kal. Februarii Drutmaro Corbeiæ abbati, qui & Truehtmarus dicitur, priſca (*c*) monaſterii privilegia renovavit. Inde Merſeburgum profectus, Kaminadæ puellaræ cœnobium, petente Giſelâ conjuge, necnon Sigeberro Mindenſi epiſcopo, in ſuam tutelam accepit, ſanciens, *ut* (*d*) *prædicti monaſterii abbatiſſæ talis libertatis, legis ac regulæ primatu fruerentur, quali cætera ſanctimoniales, in ſuo regno ſub regula ſancti Benedicti juſtè viventes, utebantur*; & in obitu abbatiſſæ, ſanctimoniales *habeant arbitrium aliam eligendi juxta regulam ſancti Benedicti*. Saxoniâ & Turingiâ peragratis, Conradus in Franciam orieotalem & Bajoariam, rigente adhuc hyeme, quadrageſimæ tempore diſceſſit, ac paſcha Ratiſponæ celebravit. Dein, feſto pentecoſtes Conſtantiæ peracto, per æſtatem Sueviam & Carentinorum regiones perluſtravit; & ſub autumni exitum in Lotharii regnum revertit, narale Domini apud Leodicum celebraturus. Apud chronographum Saxonem *Marquardus quintus abbas ſanctæ Johannis Baptiſtæ* hoc anno obiiſſe dicitur, eique ſucceſſiſſe *Bruno frater Sigifredi abbatis religioſi*: & anno ſequenti, obiit Riddagus ſecundus abbas *ſancti Johannis-Baptiſtæ*, ſcilicet Magdeburgenſis, *qui depoſitus a Tagmone archiepiſcopo, poſt Lunæburgenſi abbatiæ præfuit*.

(*c*) *Annal. Paderborn. p. 456.*
(*d*) *ibid. p. 457.*

LXI. S. Vitono donationes factæ.

Conradi regis nepos Lietardus tunc monachus degebat in Virdunenſi ſancti Vitoni monaſterio, cui Ballodium villam contuliſſe traditur: quo tempore quædam religioſæ mulieres, nobilibus & ingenuis ortæ natalibus, ſemetipſas ultro ſancto Petro eum rebus ſuis ſubdiderunt, quarum una vocabatur Bona, aliæ duæ Conrada, & Ruſpendis ejus ſoror. Hæ villam ſuæ poteſtatis, *Haſt* dictam, ſancti Petri ditioni hoc pacto manciparunt, ut ejuſdem loci villici quotannis die feſto ſancti Remigii *de manu-mortua* xxi. denarios, *ſex de licentia marſtalis copulæ* perſolvant, & *placita generalia* in jam dicta villa ter per annum ſervent: quod litteris mandavit Richardus abbas hoc anno, Conradi regis primo, indictione vttt. idque Herimanni comitis, ejuſdemque cœnobii advocati teſtimonio roborati euravit. Interim mortuus (*e*) eſt Heymo Virdunenſis epiſcopus xt. kal. Maii, quod ad an-

(*e*) *Labb. bibl. t. 1. p. 401.*

senum præcedentem refert Hugo Flaviniacensis; eique successit Raimbertus, conditor suburbani sancti Agerici monasterii, *ut* postea videbimus. Hic anno sequenti confirmavit episcopali auctoritate, postulante Ebalo Remensi archiepiscopo, donationes quarumdam rerum parochiæ Remensis, apud Badonis-villam, Claricelum, Lavannam & Novam-villam sitas, quas Heinrici regis anno secundo domina, comitissa Dada, uxor Manassæ comitis, sancto Vitono fecerat per manus militum Woembaudi, & Walteri, fratris Richardi abbatis. Raimberti hæc de re litteris subscripti sunt testes Godefridus comes Virdunensis & advocatus, & nobilissimi viri, Johannes & Amalricus. Ad hæc Adelaidis comitissa, uxor nobilissimi quondam comitis Ludovici, *qui per fraudem occisus est in monte sancti Vitoni post excessum Haymonis episcopi Virdunensis*, contulit sancto Petro & sancto Vitono duos mansos sitos prope Mosam, per manum Gozelonis atque Godefridi ejus filii, & quidem pro amore Friderici, prædicti Gozelonis fratris, *qui ibi monachus exstiterat, hominemque jam exuerat*, quem prædictus comes Ludovicus multùm diligebat, cujusque causâ multi nobiles locum illum valde amabant.

ANN. CHR. 1065.

Alius fuit Ludovicus comes & monachus sancti Vitoni, in actis beati Richardi laudatus, alius item Ludovicus comes Alemannorum, qui, referente Clario, orationis causâ profectus ad sanctam Michaëlem in periculo maris, in reditu apud Senonas morbo correptus, in monasterio sancti Petri habitu monastico suscepto, mortuus sepultusque est tempore Ingonis abbatis, qui hôc (*a*) anno, novo an veteri calculo, & quidem xv. kal. Februarii decessisse traditur. Huic successit in monasterio sancti Petri domnus Ermenaldus, & in Pratensi sancti Germani (nam & hujus loci rector erat) venerabilis Willelmus abbas Divionensis. Ermenaldi tempore Rotberrus rex & Constantia regina, *suppeditatis* per manus Odoranni monachi expensis, sancto Saviniano localum, auro, argento, gemmisque pretiosis ornatum, composuerant: & Odo Burgundiæ comes, qui post biennium decessit, eodem abbate agente, sancto Petro villam Ausonis, quam nonnulli abstraxerant, restitui curavit. Post mortem Ingonis abbatis, qui regis consanguineus erat, Rotberras rex & Constantia regina Willelmum abbatem, multorum cœnobiorum reformatione rune celebrem, accerliverunt, eique Pratense sancti Germani monasterium pristino religionis statori restituendum, commiserunt: quod ille verbo & exemplo baud segniter exsecutus est.

LXII. Ingo abbas Senonensis obit.

(*a*) *Spicil.* t. 2. p. 741.

Reginaldus Leodicensis præsul ab anno superiori (*b*) successerat Dutando episcopo, cui Baronius, aliique non pauci non rectè tribuunt epistolam ad Heinricum Francorum regem de corpore & sanguine Domini, quam Deodatno, Reginaldi intermedio Walthone successori, tribuendam esse constat. Reginaldo episcopo Gerardus Cameracensis episcopus nancupavit acta synodi Arrebatensis, quam hoc anno Gerardus ipse celebravit adversùs quosdam hereticos Aurelianensibus similes, qui quodam Gunduino Italo auctore, baptismi, eucharistiæ, pœnitentiæ & matrimonii sacramenta respuebant, nullosque sanctos, præter apostolos & martyres, colendos dicebant. Hujus synodi acta exstant Spicilegii tom. XXIII. In hac porro synodo non solâ auctoritate, sed solidis rationibus convicti hæretici demum resipuerunt, Dei patientiam (*c*) admirati, *qui tamdiu eos ad ignominiam nomini christiano toleraverat*, ut ipsi loquuntur, confitendo divinæ eucharistiæ catholicam veritatem: quod utinam nostri sæculi hæretici imitarentur. In fine profitentur, in eucharistia *eamdem esse carnem, quæ ex Virgine nata, in cruce passa, de sepulcro levata, super cælos exaltata, sedet in paterna majestatis gloria.* In capite XI. de confessoribus agens Gerardus: *Quis post apostolos*, inquit, *Martino, quis Benedicto in miraculis potentior?* Relecta coram illis hæreticis acta synodi: sed quia hæc *quæ latinâ oratione dicebantur*, non *satis intelligere poterant*, per interpretem vulgarem eis expositæ sunt.

LXIII. Synodus Atrebatensis.

(*b*) *Labbe* t. 2. *bibl.* p. 357.

(*c*) *Spicil.* to. 13. p. 21.

Idem Gerardus interfuit consecrationi Beroldi Suessionum episcopi, successoris Fulconis seu Fulcosii, qui hoc anno decessisse traditur. Hic sancti Medardi monasterio infestus, ejus possessiones, hoc maximè anno (*d*) invasit, Richardo abbate frustra obstitente, & militibus suis in beneficium distraxit: qua de re a sancto Gregorio increpitus non semel, eùm nec sic resipiscceret, violentâ morte multatus fuisse fertur. Certè graves cum Richardo abbate rixas habuisse episcopum Suessionensem constat ex Fulberti epistola LXXII. ad Richardum abbatem, quem is acriter corripit, quòd ecclesiam beati Medardi, quam ejus domestici cruentâ cæde violaverant, ipse abbas reconciliare, & in ea celebrare ausus esset. Ex quo intelligitur, hanc episcopi rixam longius progressam fuisse, & dum ille res monasterii, ipsumque monasterium invadere molitur, monasterii domesticos seu famulos vim vi repulisse, remque demum (quod horrendum nefas) usque ad muruam eædem procollisse, & sanguinis effusione *atrium & ecclesiam beati Medardi* pollutam fuisse.

LXIV. S. Medardi monasterio Fulco episcopus infestus.

(*d*) *Bolland.* t. 2. *Martii* p. 750.

Id

ANN. CHR. 1025. Id ſi hoc anno contigit, ut anonymus apud Bollandum ſcribit, Beroldi poſt Fulconem epiſcopi conſecratio non contigit vacante ſede metropolitanâ, utpota quam Ebalus jam ab annis quinque occupabat, ut antea vidimus. Sunt qui hunc Richardum abbatem non alium eſſe a celebri illo Richardo Virdunenſi abbate exiſtimant: quod veri ſimile non videtur, tum quia hujus ſancti Medardi monaſterium commiſtum fuiſſe non legitur, tam quia longè alii mores fuere Richardi Virdunenſis, ut patet ex iis, quæ in monaſterio ſancti Vedaſti eum feciſſe diximus. Quamquam Fulbertus in prælaudata epiſtola ſcribit, ſe de Richardo ſancti Medardi abbate ea audiviſſe, quæ de bonis & ſapientibus viris dici ſolent: at poſtmodum ſiniſtrum de eo rumorem ad ſe perveniſſe ex illo facto, quod mox retulimus. Hujus deceſſor fuit Boſo, qui privilegium pro Doucheriaco ab Heinrico imperatore obtinuiſſe dicitur: ſucceſſor verò Raiualdus, qui ſimoniacè abbatiam occupavit.

LXV. Johanni papæ ſcriptæ litteræ de titulo Univerſalis.

De Richardo Virduuenſi abbate tradit Hugo Flaviniacenſis, eum fategiſſe, ut Conſtantinopolitani antiſtitis qui Univerſalis titulum a Johanne pontifice nundinati conabatur, *præſumptio confutata conquieſceret, filium ſe Romanæ eccleſiæ, dum matrit honori providebat, oſtendens*. Willelmus Divionenſis abbas Johanni papæ ſcripſit epiſtolam ejuſdem argumenti, ab eodem Hugone relatam, in qua *Voillelmus crucis Chriſti ſervus* pontifici *ſedem judicii cum apoſtolis, & coronam regni* optat. In fine: *De cætero quoque optamus*, inquit, *ut univerſalem decet antiſtitem, vos acriùs in correptione & diſciplina ſanctæ & apoſtolicæ eccleſiæ vigere, æternùque & feliciter in Chriſto valere.*

LXVI. Albertus Miciaci abbas eidem ſcribit. (a) *Analect. t. 2. p. 439.*

Eidem Johanni papæ XIX. quem alii viceſimum dicunt, ſcripſit Albertus (*a*) abbas Miciacenſis, obſecrans, ut ſubveniret florentiſſimo quondam loco, ubi olim *centum quadraginta monachi* Deo ſervierant, ſed poſtmodum adeò vaſtato pervaſione malorum, at nullus illic monachus poſſet vivere. *Gratiâ autem Chriſti juvante*, inquit, *paullatim nunc, quaſi quidam redivivus æger a longa ægritudine convaleſcens, ità idem locus a viliſtanc ſuæ dejectionis reſurgere aggreditur per eleemoſynam bonorum virorum ac multorum*: ex quibus bona quædam mulier, Regina nomine, quæ illius epiſtolæ latrix fuiſſe videtur, prædicto loco multa contulerat: cujus donationem, ſimul & aliorum bonorum poſſeſſionem a pontifice confirmari poſtulat Albertus. Ejuſdem charta (*b*) exſtat, quâ ſignificat, ſe antequam

(b) *ibid. p. 441.*

» ordinem monaſticum profeſſus eſſet, quemdam alodum, ſitum in pago Beliſmenſi, ex materna hereditate ipſi provenientem, qui Domna-Maria vocatur, » ſancto Petro in Gemetico monaſterio contuliſſe pro remedio animæ ſuæ, filii» que ſui Arnulfi Turonenſis archiepiſcopi; quam donationem confirmarunt Rad» bodus Saglenſis epiſcopus, Arnulfus Turonum archipræſul, Rotbertus rex, Wil» lelmus Beliſmenſis, Richardus comes Nortmannorum. Eodem abbate Hugo, » caſtri ſanctæ-Mauræ dominus, locum ædificandæ ſancti Maximini cellæ eoccelit » ob animæ remedium patris ſui Goſcelini Miciaci humati, qui *in fine* ſeu in ex» tremis ibidem monachus factus fuerat. Hujuſce donationis *ſignum* ſeu teſſeram » poſuit Hugo in manus Alberti abbatis canitie tum venerandi, præſente ejus » monacho æquivoco, cum altero, omine Galtero, *in armario* Miciacenſi re» ſervandam.

S. Mauræ caſtrum & cella.

LXVII. Bernaicenſe monaſterium conditur.

Io Neuſtria locus eſt, priſcorum vocabulo dictus Bernaïcus, ſitus in diœceſi Lexovienſi ad Carentonam fluviolum, ubi Judith, prima uxor Richardi ſecundi Nortmannorum comitis ſeu ducis, monaſterium in honorem beatiſſimæ Virginis Deiparæ inchoaverat, ſed morte interveniente, perficere non potuerat. Piæ conjugis obſecundans conſilio Richardus, illud Willelmo Fiſcamnenſi abbati perficiendum, & monaſticis inſtitutis informandum commiſit, perfectumque impenſè dotavit, annuentibus filiis ſuis, Richardo atque Rotberto, qui hujus rei inſtrumento (*c*) cum patre ſubſcribunt, & poſt eos Rotbertus archiepiſcopus, aliique epiſcopi comprovinciales & proceres. *Data meaſe Auguſto, conſidentibus nobis*, inquit illic, *in Fiſcanni palatio, anno ab incarnatione Domini* MXXV. (ſic legendum, non MXXVII.) *indictione* VIII. *regnante Rotberto anno* XXXVIII. Primus ejus loci abbas cenſetur fuiſſe Willelmus mox laudatus, & poſt eum Vitalis, cujus meminit Ordericus (*d*) Vitalis; ſcribitque eum anno MLXVI. interfuiſſe funeri amici ſui Osberni abbatis Uticenſis; immo & Willelmi Nothi regis Anglorum apud Cadomum ſepulti. Unde corrigendus Rotbertus de Monte, cùm ait, Vitalem primum fuiſſe Bernaici abbatem, quem cùm Willelmus rex Anglorum Weſtmonaſterio præfeciſſet, Osbernum ejuſdem Vitalis fratrem, Troarnenſem monachum, ſecundo loco Bernaicenſi monaſterio præfecerit: cui ſuffectus Nicolaus monachus Fiſcanni, tum Richardus ejuſdem cœnobii monachus. Judith comitiſſa, ejuſdemque loci prima conditrix, ibidem humata fuiſſe creditur. Eidem inſtaurationem Villarii-monaſterii tribuit Ro-

(c) *Neuſtria pia p. 398. & ſeq.*

(d) *Ordericus lib. 3.*

ber-

bertus de Monte: quod potiùs Rotberto duci ejus filio tribuendum esse postea videbimus.

ANN. CHR. 1025.

Idem ac in superiori error occurrit in diplomate Richardi ipsius, Gemeticensis monasterii possessiones omnes confirmantis, ab avo suo Willelmo, patre suo Richardo, aliisque concessas: in quibus exprimit *Vimonasterium*, quod quidam Osmundus Gemeticensibus contulerat; & quamdam silvam, quam quidam Walterus donaverat, sitam *inter Vimonasterium & Cruptas, usque ad pontem, secus viam, quæ ttat ad Montem sancti Michaëlis*. Actum Fiscamni palatio mense Augusto, in publico procerum consessu, indictione VIIII. Pancharta pro Gemeticensibus. Pancharta, ut vocant, subscribunt Rotbertus archiepiscopus ducis frater, Maugerius episcopus, scilicet Abrincatensis, Hugo Bajocensis; Hugo item Ebroicensis; Richardus tertius, & Rotbertus ejus frater.

LXVIII. S. Juliani abbas intrusus Albertus.

Apud Cæsarodunum-Turonum in monasterio sancti Juliani Gauzbertus abbas, eo nomine secundus, e vita migravit: cujus in locum Atnulfus archiepiscopus Albertum patrem suum; qui jam Miciaci apud Aurelianos abbas erat, violenter intrusit, reluctantibus monachis, quibus durum videbatur, inquit vetus loci chronographus, ab aliis accipere abbates, qui aliis rectores dare consueverant. Quapropter intrusum non ferentes, e monasterio discedunt: in monte Badiolo castellum statuunt, quo panem e furno sublatum navigio cum aliis rebus deferunt. Interim Majoris-monasterii monachi *cum abbatia occupant proximas per archipræsulem obedientias*: quod non sine cæde apud Balnum accidit. Hæc malorum summa fuit, orta ex intruso, viro alioqui minimè malo, sed qui contra jus abbatiam occupavetat. *In ejus tamen manu*, ait chronographus, *est dimissa a Viudocinensi Hugone calumnia* seu controversia, quam *in Vallis Boanæ & Belli-montis altaria* intentaverat. Sed tandem archiepiscopum facti pœnituit: nam post triennium Frederico Majoris-Monasterii monacho abbatiam commendavit: Albertus verò ad propria, id est ad Miciacense monasterium, teversus est.

LXIX. Salmurensia monasterii destructio.

Is ipse eodem tempore Fredericus Salmurensi monasterio præerat, quo abbate, & quidem hoc ipso anno, idem monasterium, quod jam nobilioribus cœnobiis haud impar erat, penitus destructum fuit; quod quemadmodum acciderit, exponendum est. Erat inter Fulconem Andecavorum comitem & Odonem, cognomento Campanensem, vetus discordia, quam Salmurensis castri firmum præsidium, ad retundendam Andecavinorum audaciam ab Odonis comitis antecessoribus exstructum, in primis fovebat. Hanc augebat Geldninus vir nobilissimus, sed naturâ ferox, cui illius castri custodia commissa erat. Is longo baronum & equitum agmine stipatus, finitimos hostes sæpius infestabat, longinquos solâ famâ terrebat. Quoties Fulco Andecavorum comes per illius fines iter habebat, hujus metu ocius transiens solitus erat dicere: Fugiamus Salmurense dæmonium; nam semper eum ob oculos videre mihi videor. Tandem verò id diutius pati non valens, copioso contracto exercitu, Salmurum obsidere constituit; quo facto, Geldninus mitior, nuntio ad Fulconem misso petiit, *ut treuas faceret*; quo ille per jocum accepto, ut erat doli plenus, exercitum sisti jussit, & in vico Clementiaco ad reptimendam Salmurensium potentiam castrum exstruxit, quod Trevias (*) nuncupavit. Ad hæc in montis-Budelli (*) vertice, versùs urbem Turonicam, aliud castrum firmissimum, ab eodem Fulcone exstructum. Hoc Odo comes admotis copiis oppugnare iniit: Fulco ex adverso vim vi repellere orditur, & ad pugnam accingitur. Hue Geldninus cum suis Salmurensibus; Cainonenses quoque & Insurani cum Francis ab Odone evocati concurrunt. Tunc Fulco, viribus jam impar, animadverso Salmurum custode & milite vacuum esse, tetro gressum reflectit, Ligerique ac Vigennâ trajectis, insperatò Salmurum advolat, moxque castrum facili negotio expugnat; &, ne ulterius Andecavinis offendiculo foret, igni admoto consumere pergit. In tam miserabili rerum articulo, dum oppidani beati Docelini corpus hostibus ad portam orientalem opponunt, quod adversatii demum auferunt, & loco incerto absconduut; Salmurienses monachi sancti Florentii corpus eum promiscua supellectile ex alia parte efferunt. Inter hæc, dum monasterio incendium immineret, Fulco exclamasse fertur: *Sancte Florenti, sine te concremari; melierem enim Andecavi tibi habitationem exstruam*: at quò minùs sancti Confessoris loculum Andecavos deportaret, divinitus impeditus est. Elapsi itaque ex ejus manibus monachi, ad locum, quem Cryptas vocant, a Salmuro unius milliarii spatio dissitum, se conferunt, & in ecclesia sancti Hilarii corpus patroni sui deponunt. Inde Fredericus abbas eum Letardo priore, septemque fratribus navigio se recipiunt ad Glonnense monasterium, dum idoneum novo condendo cœnobio locum invenirent. De hoc bello mentio fit in brevi chronico (a) Andecavensi, in quo Rotbertus rex & regina Constantia pacem seciſſe dicuntur cum Odone comite, qui regis impedimentis solutus, Fulconem se facilè expugnaturum speravit; hocque anno Budelli castellum,

(*) *Trevas.*

(*) *Montbudel.*

(a) *Labbei. t. bibl. p. 286.*

ANN. CHR. 1025.

lum, quod ante annos circiter decem contra civitatem Turonicam muuerat Fulco, obſedit. Verùm longè aliter, ac ſperaverat, res vertit; nam turris lignea, quam erexerat, rupente cortueus, multos e ſuis contrivit, & Fulco Salmurum cepit: ſicque Odo *& damno, & pudore pariter affectus, abſceſſit*. Hujus anni fortunam emendaturus Odo, Ambaſiacum (*a*) caſtrum paullo poſt de improviſo cum Heiurico filio Rotberti regis obſedit: at defendente oppidum inclyto clerico Supplicio, caſtellano ejus & ſancti Martini theſaurario, nihil profecit. Anno ſequente ſacti Florentii monaſterium in loco, ubi nunc cernitur, ædificari cœptum.

(*a*) *ibid. p.* 287.

LXX. S. Martialis abbas & monachi mortui.

Apud Lemovicas in ſancti Martialis monaſterio Hugo abbas, Rotgerius cantor, & Aldebertus monachi hoc anno obiiſſe perhibentur. De his agens (*b*) Ademarus: „ Duo monachi, inquit, ex primoribus va de religione conſpicui, ſanctitate præclari, „ ſapientiâ fulgidi, ſacerdotio inſignes, qui ſe invicem præ omnibus diligebant, „ & totum monaſterium, velut duæ columnæ, ſuſtentabaot, &, velut duo candela-„ bra illuſtrabant, Rotgerius cantor, frater Adalberti glorioſæ memoriæ, decani, & Aldebertus armarius, die ſancto paſchæ per viſum vocati a Chriſto laudabiliter finem vivendi fecerunt. Tertius, nomine Fulcherius, monachus eximiæ „ caſtitatis, & poſt eum abbas Hugo, dilectione Dei ferventiſſimus, eos ad cæle-„ ſte regnum ſubſecuti ſunt. Hugoni ſucceſſit Odolricus abbas, quem Jordanus „ epiſcopus conſecravit: ſic ferè Ademarus, qui tum florebat. Odolricus dum eſſet junior, teſtante Gauſredo (*c*) priore Voſienſi, levitati potiùs quàm lectioni dans operam, hoc modo correctus evaſit. Fortè cùm epiſtolam ad majorem miſſam legeret, corrigit eum adeò turpiter ſalli, ut etiam conventus pudefieret: quare *archichorus* valde commotus, alapam ei publicè in conſpectu populi inſlixit. Pudore correptus adoleſcens (erat enim præcipua tunc feſtivitas) citiùs aufugit, ac deinceps magiſtrorum ſcholas frequentavit. Ubi apprime eruditus fuit, ad proprium reverſus eſt monaſterium, ubi tam probè ſe geſſit, ut mortuo Hugoni, ſtarrum communi ſuffragio ſubrogatus ſit. Hic cœnobium per annos qaindecim optimè rexit, eccleſiam variis decoravit ornamentis, & monaſterium Arnacenſe, ubi ſanctus Pardulus quieſcit, per Jordanum epiſcopum in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis conſecrari curavit, ac demum regalem baſilicam monaſterii ſui in honorem Salvatoris per epiſcopos undecim anno MXXVIII. dedicari curavit.

(*b*) *Labbe bibl. t. 2. p.* 182.

(*c*) *ibid. p.* 283.

Toſturiacenſis abbatia. (*) *Tourtoirac.*

Exſtat apud Petrocorios vetus abbatia Toſturiacenſis (*) quam Guido ſeu Wido vicecomes & Emma ejus conjux inſtauraruut, & Uſercenſi monaſterio hoc anno ſubjecerunt, eâ lege, ut deinceps *monaſticus ordo*, qui *jam pridem* illic *inſtitutus* fuerat, *& religionis obſervantia ſub regula ſancti Benedicti ibi teneatur & cuſtodiatur*. Tunc primus ejus loci abbas a Richardo Uſercenſi abbate inſtitutus eſt Stephanus, qui decanus erat Uſercenſis. Factum eſt hac de re privilegium *anno* MXXV. *regnante Rotberto rege*, cui ſubſcripſit Arnaldus epiſcopus Petragoricenſis. Gaufredus prior Voſienſis ſub finem ſui chronici inter mala deformaræ ſub finem ſæculi XII. religionis illud notat, quòd hæc abbatia quatuor vivos haberet abbates. Hæc modò ferè in ſolitudinem redacta eſt, a Calviniſtis ferè ſolo æquata, noſtro tempore Fulienſibus data, ſed ab eis tandem deſerta ob penuriam redituum, quibus ſuſtentarentur. Illic ſepulti ſuot toparchæ Toſturiacenſes.

LXXI. Humbaudus Virzionenſis fit monachus.

Virzionenſe monaſterium tunc adminiſtrabat Martinus piæ memoriæ abbas, cujus tempore, id eſt præſenti anno, Humbaudus, cognomento Dives, Virzionenſis dominus, mundum cum ſuis illecebris relicturus, Arnuſum nepotem honorum ſuorum heredem inſtituit, & ipſe monachum induit ſub Martino abbate, *attribuens beato Petro & fratribus ibidem viventibus* apud Luriacum *liberos ſuos, collibertos, ſervos, ancillas, & commendatitios*, eorumque ſubſtantias & poſſeſſiones, & multa alia, quæ in ejus charta exprimuntur, adſtipulatione ſuorum baronum firmatâ in „ commuoi capitulo Virzionenſi, anno ab incarnatione Domini MXXV. Martino *beate memoriæ* abbate præſidente, regnante Rotberto Francorum rege, Biturigæ „ præſule Gauſlino, non Aymone, qui poſt annos quatuòr Gauſlino ſucceſſit. Breve chronicon Virzionenſe exſtat (*d*) apud Labbeum.

(*d*) *Labbe t. 2. bibl. p.* 737.

LXXII. Voltæ monaſterium conſtruitur. (*) *Alias.*

Apud Arvernos conſecratum eſt hoc tempore monaſterium Voltæ poſitum ac quodam modo incluſum ſinuoſo Hilaris ſeu Elaveris (*) fluvii reflexu, ex quo omen accepit. Hoc monaſterium beati Odilonis nobiliſſimi fratres, Geraldus Aoicienſis eccleſiæ præpoſitus, Bertraunus, Stephanus *honorabilis ſenior*, & vir *bona ſimplicitatis* Ebbo conſtruere pari voto & conſilio, dum viverent, conſtituerant. At, cùm „ alii acerbiſſimis caſibus & infortuniis impediti, alii morte prævenri id exſequi non „ valuiſſent; poſt eorum mortem filii eorum Odilonem abbatem cum aliis nepotibus & conſanguineis ejus convenerant, inquiſituri, quid ſalubrius pro ſuorum pro„ genitorum ſalute animarum præſtare poſſent: quibus vir ſanctus auctor ſuit, ut pro vo„ to illorum monaſterium loco apto conſtrueretur. Nullus vetò aptior & commo-

diot

dior viſus eſt *quodam proprii juris monticulo, qui Volta vocatur, eo quòd præterfluentibus aquis Hilaris fluminis, partibus ex tribus concluditur, & ut ita dicam ſinuatim involvitur*. Aſſenſere Odilonis nepotes, & manus ſtatim operi admovere. Ubi » verò aliquanta pars ædificii perfecta fuit, conſecratum eſt a Stephano Arverno» rum, præſule oratorium XVIII. Kalend. Octobris, die feſto exaltationis ſanctæ » Crucis, & beatorum martyrum Cornelii & Cypriani: cui dedicationi Odilo i» pſe interfuit cum nepotibus ſuis, videlicet Stephano Anicienſis eccleſiæ præpoſito, » ejuſque fratre Berardo, & domno Hildegario ejuſdem eccleſiæ canonico, Beral» do quoque fratriſui Eboris filio, Willelmo etiam filio quondam fratriſui Willel» mi, & filiis ejus, aliiſque, *cum conſilio ſororum ſuarum, dominæ videlicet Blismodis venerabilis abbatiſſæ, & Aldegardis ſecundùm ſæculum nobiliſſimæ matronæ*. Hoc autem ora» torium dedicatum eſt in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, beatæ Mariæ, ſanctorum An» gelorum, & ſanctorum Johannis Baptiſtæ & Johannis Evangeliſtæ, necnon beatorum » Petri & Pauli; eique dos ampliſſima a viris prædictis aſſignata, eo pacto, *ut Cluniacenſes abbates & monachi iſtum locum ſemper teneant, & in Dei ſervitio ſecundùm regulam ſancti Benedicti, ſicut & cætera monaſteria ad ſe proprie pertinentia, ad cultum divinæ religionis ordinent atque diſponant*. Facta eſt hæc charta *anno ab incarnatione milleſimo viceſimo-quinto*, & quidem nomine Odilonis abbatis, qui eum nepotibus ſuis & ſororibus ſubſcripſit. Hactenus Volta nobilis cella eſt abbatiæ Cluniacenſis. ANN. CHR. 1025.

LXXIII. Amedei comitis donatio. (a) *Bibl. Clun. p.* 418.

Eodem anno Amedeus comes, filius Humberti comitis, & Adelelda uxor ejus Cluniacenſibus (a) conferunt eccleſiam ſancti Mauricii in villa Maltacena, permitteute & confirmante domno Maleno epiſcopo Gratianopolitanæ eccleſiæ, cum Humberto comite, aliiſque canonicis ejuſdem civitatis, in cujus diœceſi hæc ec. cleſia ſita eſt. Rodulfus rex Burgundiæ hanc donationem confirmavit.

LXXIV. Benedicti papæ liberatio per S. Odilonem.

Eodem tempore Benedictus papa, nuper mortuus, Johanni Portuenſi epiſcopo apparuiſſe traditur, eique ſignificaſſe piaculares pœnas, quibus in purgatorio torquebatur; ac monuiſſe, ut Odilonis abbatis, quem vivens in primis coluerat, ſuffragiis ipſum commendaret. Viſum mox Johannes retulit ad Johannem papam, qui per *bullatam epiſtolam* Odiloni in Galliam id ſignificare properavit. Acceptam epiſtolam nuntius, ubi Papiam attigit, pertæſus languoris itineris, domno Petro, cellæ beati Mayoli in ea urbe præpoſito, conſignavit, ad ſanctum abbatem perferendam. Eâ acceptâ ac perlectâ, vir Dei ſtatim fratres convocat, præcipitque, ut peculiares pro defuncto pontifice preces & eleemoſynæ fierent: quod etiam aliis in monaſteriis fieri mandavit. Tot piorum hominum preces, tot oblationes & eleemoſynæ brevi optatum effectum ſortitæ ſunt, ut cuidam ſeniori, Eldeberto nomine, nobili genere, ſed nobiliori virtute revelatum eſt.

LXXV. Antæ concilium, ubi de Cluniac. immunitate.

Antæ in agro Lugdunenſi ad Araxim ſynodus epiſcoporum hoc anno habita fuiſſe traditur in eccleſia ſancti Romani, ubi tres metropolitani cum pluribus epiſcopis convenerunt, ſcilicet Burchardus Lugdunenſis, alter Burchardus Vienneuſis, & Amiro Tarantaſienſis; epiſcopi verò Herminus Æduenſis, Gauſlenus Matiſcenſis, Gaufridus Cabilonenſis, Hugo comes epiſcopus Autiſiodorenſis, Guigo Valentinenſis, Humbertus Gratianopolitanus, Ariboldus Uceticuſis, Anſelmus Auguſtenſis, & Urardus Maurianenſis. In hac ſynodo queſtus eſt Gauſlenus Matiſcenſis de » Burchardo Vienneuſi archiepiſcopo, quòd ſine permiſſu aſſenſuque ſuo, contra » canonum inſtituta, monachos in ſuo epiſcopatu, id eſt apud Cluniacum, ordi» naſſet. Ad hæc reſpondens archiepiſcopus, domnum Odilonem abbatem, qui præ» ſens aderat, illarum ordinationum produxit auctorem ac defenſorem. Odilo id ſi» bi conceſſum dixit ex privilegio Romanæ eccleſiæ, quod exhibuit. Huic privi» legio oppoſitæ ſunt ab epiſcopis Chalcedonenſis concilii, aliorumque ſanctiones, » quibus præcipitur, ut abbates & monachi proprio ſubſint epiſcopo, & ne epi» ſcopus in alterius parochia ordinationes vel conſecrationes abſque permiſſu ipſius » epiſcopi facere audeat: cenſueruntque privilegium non eſſe ratum, quòd cano» nicis ſententiis contrairet; ac proinde domnum Odilonem non poſſe adhiberi » ab archiepiſcopo, ut legitimum auctorem canonicæ defenſionis. Judicio ſyno» di archiepiſcopus acquieviſſe dicitur, & loco ſatisfactionis Gauſleno epiſco» po promiſiſſe ſe quolibet anno, quàm diu ambo viverent, tempore quadra» geſimæ ſufficiens oleum ad conficiendum chriſma perſoluturum. At non tenuie hæc ſynodi definitio, quæ juris tantùm communis eſt, eaque liberas a ſubſequentibus Romanis pontificibus, præſertim a Johanne XIX. Urbano ſecundo, & Calliſto item ſecundo in concilio Remenſi, ut ſuis locis videbimus, aſſerta eſt Cluniacenſi monaſterio, ut ejus monachi a quovis epiſcopo ordinari poſſint. Ad hanc ſynodum delatum eſt corpus ſancti Hugonis monachi cœnobii ſancti Martini Æduenſis, qui miracula ibidem patraſſe traditur. In his quidam, Andreas nomine, ſup-

ANN. CHR. 1025.

plici prece petiiſſe dicitur, ut, ſi eo anno moriturus eſſet (nam peſtis adhuc ſæviebat) ab ejus loculo vivus non recederet; quod ſtatim impetravit: ibidemque ſepultus eſt ex ſententia prudentium virorum, maximè Odilonis abbatis. Non diu poſt hanc ſynodum ſuperſtes fuit Burchardus Viennenſis archipræſul, ſi non fallit nota temporis aſſignata in quodam inſtrumento archivi ſancti Andreæ Viennenſis, de quo nunc agendam.

LXXVI. Proprietas in monachis reſecta.

Viennæ Allobrogum in monaſterio ſancti Andreæ, quod Inferius vocant, ſub Iterio abbate ea inoleſcere cœperat prava conſuetudo, ut monachi, obedientiis ſeu cellis præpoſiti, ex variis rebus pecunias contraherent, & in proprios uſus converterent. Id verò coaleſcere non ferens Iterius abbas, Leudegarii archiepiſcopi, qui Burchardo ſucceſſerat, auctoritatem interpoſuit ad naſcentem abuſum reſecandum. Quapropter *anno dominicæ incarnationis* M XXV. Leudegarius (*a*) archipræſul, *miſeratus ſancti Andreæ cœnobium, cum abbate ipſius domno Iterio & congregatione, cæleſtis patriæ amore æternali exemplo inventiam*, conſtituit, ut in illis obedientiis *nihil de placitis, nihil de manſis mutandis vel mancipiis, nihil de offerendis altaris* „ *& decimis dandis*, aliiſque ſimilibus rebus, obedientiarius in proprios uſus deinceps habere præſumat: ſed in communem fratrum utilitatem, pro nutu abbatis omnia omnino deputentur. Qui ſecus faxit, diris ſapponit epiſcopus; & ſi in illo tranſgreſſione prædicti cœnobii monachi perſiterint, cuncta ipſorum privilegia *profanat*, id eſt reſcindit, *ut irreligioſorum ſacularium, Regulæ obedire nolentium:* obſervatoribus autem & communem vitam deſiderantibus benedictionem & peccatorum abſolutionem impertit. Actum hoc anno milleſimo viceſimoquinto, quo anno Guillelmus (*b*) dux Burgundiæ, *pro ſalute ſancti imperii Romani* quartam ſalis eidem monaſterio, donat, ut Deus dirigat greſſus ipſius in viam mandatorum ſuorum, & poſt hujus vitæ decurſum *domno Imperatori & Vicario ſancti Petri* Romanæ ſedis requiem ſempiternam concedat; quam donationem Leudegarius archiepiſcopus auctoritate ſuâ roboravit. Viennæ aliud erat ſancti Andreæ puellare cœnobium, de quo infra.

(*a*) *Spicil. to. 13. p. 278.*

(*b*) *ibid. p. 277.*

LXXVII. S. Abundi cella apud Santones.

Eodem tempore Saviniacenſi agri Lugdunenſis monaſterio præerat Iterius itidem abbas, cùm Folcardus quidam ipſiuſque mater Getberga, uxor Ainors, fraterque Oddo eccleſiam & cellam in honorem ſancti Abundi martyris in Santonenſi territorio, juxta caſtrum Merpini, *ſub Regula monachorum* fundarunt conſilio Iſonis epiſcopi Santonenſis & Gaufredi comitis, qui ipſam terrum dedit, atque Petronillæ ejus uxoris; eamque conſtituerunt *ſub poteſtate eccleſiæ ſancti Martini Saviniacenſis monaſterii, & normæ monachorum ibidem degentium, quibus videtur non tam præeſſe, quàm prodeſſe domnus Iterius abbas*. Hunc verò locum *ſponſaviſſe* dicitur Girberga *de ſepultura corporis ſui* pro redemptione animæ ſuæ *ac ſeniorir ſui Azonis* atque liberorum ſuorum; ob idque nomine prædictæ genitricis ſuæ. Folcardus contulit eidem eccleſiæ quædam prædia in villu, quæ vocatur *Iver*, ſita in pago Engoliſmenſi, in vicaria Naziacenſi. *Data manu Almanni monachi, regnante Rotberto rege in Francia*. Tunc etiam Anſelmus quidam, ſæculum relinquere, & Deo ſervire cupiens, laudante & conſentiente matre ſuâ Adalaſiâ cum fratre ſuo Gunfredo, per manum Anſelmi cognati ſui & advocati prædia ſua in comitatibus Waldenſi, Auguſtodunenſi, Walenſi, & Waraſco, tranſfundit in jus & proprietatem monaſterii Saviniacenſis: quæ prædia juſſu Rodulfi regis, præſente reginâ Ermengarde, ad partes ſancti Martini accepit loco advocati quidam liber miles eorum, nomine Wilchemus. Hujus rei chartæ primo loco appoſitur *ſignum Anſelmi advocati, qui hanc chartam de terra levavit, & ſcribi, & firmari rogavit*, & aliorum. *Actum Lauſannæ anno ab incarnatione* MXXV. *regnante domno rege Rodulfo anno* XXXIII. *Data die Jovis*. Condita eſt exin de Luſtriaci cella in honorem ſancti Martini, quam Henricus quartus imperator Saviniaco poſtmodum aſſeruit.

Anſelmi monachi donatio.

LXXVIII. Judith abbatiſſa Carriloci eligitur.

Ante annos ſex (*c*) actum eſt de origine puellaris cœnobii Cariloci pagi Suſtantionenſis in diœceſi Magalonenſi, quod Pſalmodienſi monaſterio u conditoribus ſubjectum fuiſſe diximus. Horum filii Elizlaris & Berengarius in conventu procerum ejus regionis ſororem ſuam Judictham, aſſentiente in primis Warnerio Pſalmodienſi abbate, cujus providentiæ locus ſubjacebat, necnon Petro Magalonenſi antiſtite, utque Bernardo comite cum clero & populo, abbatiſſam eligendam curarunt *ad ſupradicti loci regendam Deo devotam familiam*, quæ tredecim tunc ſanctimonialibus conſtabat. *Facta carta electionis iſta vigeſimâ die menſis Novembris*, XII. *kalend. Decembris*, *anno ab incarnatione Jeſu Chriſti* M XXV. *indictione* VIII. *cui* M LXIII. *anno regnante Rotberto rege* XX. Subſcribunt Judithæ ambo fratres, tum abbas *Vvarnerius cum ſua turba monachorum, Petrus epiſcopus cum religioſa plebe clericorum*, Bernardus comes Suſtantionenſis, multique poſt cum optimatibus, *tam domnus ab-*

(*c*) *lib. 54. n. 65.*

bas

bas Geraldus ſancti Ægidii cum ſibi commiſſo monachorum cœtu, Salvatus abbas Amiani monaſterii, Gaufredus abbas ſancti Guillelmi monaſterii. Hoc inſtrumentum electionis Eldefredus monachus ſcripſit. Perſtat etiam nunc nobile hoc monaſterium, cui poſt Juditham abbatiſſam præfuere undecimo ſæculo Alamburgis, Bova & Stephana.

ANN CHR. 1025.

Superſtes fuit ad hunc annum Leo quondam Vercellenſis epiſcopus, quem Arduinus, Heinrici Imperatoris æmulus, ſede (*a*) expulerat, Petro in ejus ſedem ſuffecto. Hinc Leo poſt Heinrici obitum, unà conſpirantibus Langobardis, qui jugum Germanorum Imperatorum a ſe excutere (*b*) volebant, Willelmo Aquitanorum duci regnum defert. Profectus ille in Italiam, invitatu maximè Leonis, cum Willelmo Ecoliſmenſi comite, colloquio cum Italiæ ducibus ſæpiùs habito, cùm in eis fidem non inveniſſet, in Galliam reverſus eſt. Reverſo epiſtolam ſcripſit (*c*) *frater Leo* (ſic ſe ipſe vocat, eò quòd monachus fuerat) redditum in Italiam ſuadet: at ille ludentem (*d*) ludit, exprobratque, quòd Conradi partibus conſenſiſſet; ſed regnum Italiæ non multum curare: & quia Leo mulam ab eo *mirabilem*, & tapete pretioſum petierat; reſpondet, ſe necdum mulam, qualem ille petebat, inveniſſe, id eſt coronatam, vel quæ tres caudas habeat, vel quinque pedes, ut mirabilis dici poſſit: cæterùm ſe tapete miſſurum fuiſſe, niſi eſſet oblitus, quantæ longitudinis & latitudinis illud optaret. Dein ad ſeria venieus: *Superùs ſermone noſtro*, luquit, *luſimus tecum, domine Leo frater cariſſime, nunc ſeria verba dicemus. Longobardos non arguo deceptionis, quam in me exercere vellent. Quantum enim in ipſis fuit, partum erat mihi regnum Italiæ, ſi unum facere voluiſſem, quod nefas judicavi: ſcilicet ut ex voluntate eorum epiſcopos, qui eſſent Italiæ, deponerem, & alios rurſum illorum arbitrio elevarem. Sed abſit me rem hujuſmodi facere, ut paſtores eccleſiæ, quibus mei patres ſemper honorem exhibuerunt, quos ipſe, quantum valui, ſemper exaltavi, ſine crimine inhonorem.* Digna ſanè chriſtiano principe ſententia! reliqua perſequi non eſt noſtri inſtituti. Haud dubiè Leo ad epiſcopatum, ejecto Petro, redire cogitabat, ſed id non videtur aſſecutus. De æterna ejus ſalute dubitare viſus eſt Willelmus abbas Divionenſis, qui eum ſemper infeſtum habuiſſe dicitur.

LXXIX. Leo epiſcopus Vercellenſis Willelmo duci regnum defert.

(*a*) *ſupra lib. 54. n. 16.*
(*b*) *Ademar. in chron.*
(*c*) *Fulbert. ep. 125.*
(*d*) *epiſt. 126.*

Quòd Langobardi epiſcopos ſedibus exturbare, aliosque eorum loco ſubſtituere vellent, id forte in cauſa fuit, quòd plerique illorum Teutonibus faverent. Ex his unus fuit Albericus Cumanus ſeu Comenſis epiſcopus, qui cathedralem (*e*) eccleſiam extra urbem poſitam eſſe non probans, novam intra civitatem condere aggreſſus eſt, abſolutamque Virgini Deiparæ hoc anno conſecravit: veterem autem eccleſiam in abbatiam erexit, ac noſtri inſtituti monachis cum congrua ſubſtantia aſſignavit. Non din illic ſtetere Benedictini, quos proximo poſt ſæculo Ciſtercienſes excepere, a commendatariis demum expulſi, qui totius abbatiæ opes devorarunt.

LXXX. Cumenſe monaſterium.

(*e*) *Ital. ſac. tom. 5. p. 270.*

Exſtat in agro Salernitano inſigne monaſterium, intra Penninas alpes, loco horrido, ab excavata rupe, in qua ſitum eſt, Cava dictum, quod ſanctus Alferius abbas ſub hæc tempora exſtruxit. Ab eo loco profluit origo & appellatio Cavæ urbis epiſcopalis, quæ duobus a monaſterio milliaribus in amœna valle poſita eſt, quam montes hinc inde ambiunt, arbuſtis & vineis jucundiſſimè veſtiti. Inde ad monaſterium arduus aſcenſus eſt per ſinuoſam viam, in cujus medio intervallo viſitur ſancti Petri oratorium, ubi duo Romani pontifices adeundo monaſterium tantiſper ſubſtiterunt. Progreſſis paullo poſt occurrit oppidum, *Corpus-Cavæ* appellatum, quaſi quoddam præſidium monaſterii, ubi oppidani, quos *homines de corpore* vocant, commorantur. Ab eo loco per deflexum iter deſcenditur in monaſterium, medio in abrupto monte pendens, eo in loco, quem *Metelliani-cavum* ſeu *Arſitiam* veteres appellabant. Primus monaſterii auctor Alferius, locum cedente Guaimario ſeu Waimario principe Salernitano, ejus nominis tertio: at quo præciſè anno condi cœptum ſit, non ita liquet. Annum DCCCC LXXX. aſſignat chronographus Cavenſis anonymus apud Ughellum: at ſeriùs ejus originem ſtatuendam eſſe probat authenticum diploma Waimarii principis, & æquivoci ejus filii de donatione cryptæ ac fundi ſanctæ Trinitatis Cavenſis Alferio facta, datum *de menſe Martio, octuba ind.* XXXVII. *principatus Guaimarii patris, &* VII. *anno principatus Guaimarii filii ejus*; quæ notæ anno ab incarnatione M XXV. conveniunt. Nam Guaimarius tertius, aſſerente Pe„ regrino, ſedit cum Johanne patre ab anno DCCCCLXXXVIII. ad annum DCCCCXCIV. „ ſolus poſt patrem ad annum M XVIII. cum filio Guaimario ad annum M XXXI. quo „ deceſſit, atque adeò annus Guaimarii tertii cum patre ſedentis tricenſimus ſeptimus, & filii ejus Guaimarii cum eo regnantis ſeptimus, ad annuſſim præſenti anno M XXV. reſpondent, adeoque paullo ante hunc annum Cavenſis monaſterii primordia ſtatuenda ſunt. Prædicto Guaimarii authentico affixum eſt ſigillum ex cera, referens ex una parte dimidiatam ejus figuram cum corona liliata in capite ſub hoc lemmate, WAIMARIUS PRINCEPS: ex alia manum protenſam, medio digito ad pollicem

LXXXI. Cavenſis monaſterii primus abbas Alferius.

ANN. CHR. 1095.

flexo, cum eadem inſcriptione, quod ferè unicum puto authenticum, cujus uſſianum ſigillum contraſigillo præditum ſit. Ejus cetypum ex authentico hic exhibere lubet.

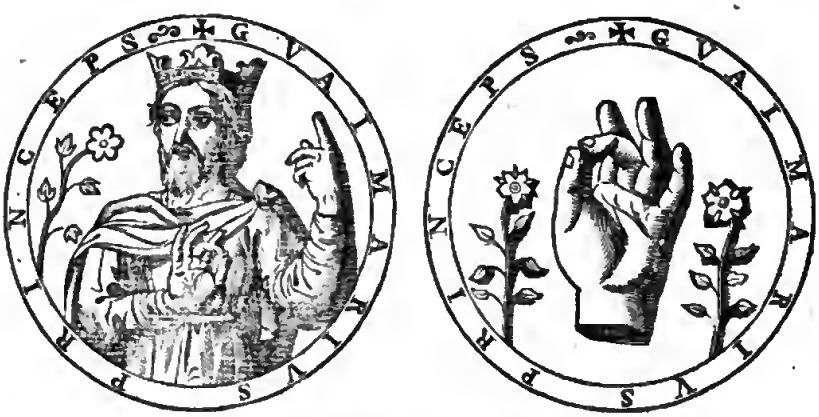

LXXXII. Liutii monachi res geſtæ.

(a) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 30.*

(b) *Chron. loc. ſ. pag. 99.*

Cavam, ante conditum monaſterium, ſeceſſu ſuo jam illuſtraverat Liutius (*a*) monachus Caſinas, qui tempore Manſonis abbatis Jeroſolymam profectus, & inde reverſus, primò quidem in illo ſpelæo, ubi nunc monaſterium ſitum eſt, aliquamdiu conſedit, a Guaimario principe prædicto reverenter acceptus. De eo intelligendum videtur chronicon (*b*) ſancti Vincentii ad Vulturnum ad annum MXXI. quo tempore monaſterium ſanctæ Trinitatis apud Salernum a tribus eremitis inhabitati cœptum fuiſſe dicitur. Poſtmodum verò ad Caſinatem montem, apud Albaretam, ramotiorem ſibi caſtulam cum oratorio in honorem beatiſſimæ Dei-genitricis eaſtruxit, ibique ad obitum uſque in divino cultu & obſequio beatæ Mariæ devotè perſeveravit, a Gualmario quarto, prædicti principis filio, *cui dudum & pater ſpiritualis, & familiaris ſuper omnes exſtiterat*, ornamentis eccleſiaſticis & variis codicibus donatus: quo pariter adjavanta, ampliorem baſilicam ædificavit, adjunctis ſtruxit habitaculis, ibique ad triginta circiter fratres congregavit. Inter eos verò tam humiliter ſe gaſſit, ut *præ cæteris omni cultitate & extremitate contentus*, farinam in piſtrino ad panem conficiendum *famulorum more diſcuteret*, cùm interim ex ore illius pſalmorum modulatio numquam ceſſaret. In hac vitæ humilitate & ſummu ubſtinentiæ auſteritate indefeſſè perduravit uſque ad rampus Richerii abbatis, cujus tempore in Caſinenſi monaſterio defunctus, ſepultuſque eſt. Albaneta hacſenus religioſa habitatio eſt, quingantis ferè paſſibus a Caſinate diſtans, ubi ſanctus Ignatius ſocietatis Jeſu inſtitutor, ad ſpiritualia exercitia peragenda, cum Petro Ortizio aliquamdiu verſatus eſt. Ex hac porro narratione paſàm eſt, Caveuſe monaſtarium longè poſt annum DCCCC LXXX. quo necdum Guaimarius tertius, ſed pater ejus Johannes Salernitanum principatum obtinebat, conditum fuiſſe: cùm Liutius Cavæ reſidens utrique Guaimario ante conditum cœnobium familiaris exſtiterit. Nunc ad Alferium ejus primum conditorem veniamus.

LXXXIII. Alferii vitæ primordia.

Alferius ſeu Adelferius ex Salernitana civitate oriundus, ex ſpectabili Pappacarbonum ſtirpe, quæ a Langobardorum ſanguine trahebat originem, natus fuiſſe dicitur. Litterarum ſtudiis apprime eruditus adoleſcens, deiu principi ejuſdem civitatis, Guaimario ſcilicet tertio, quam chronographus & anonymus *Eumabrium* aorrupiè vocant, perquam familiaris & acceptus evaſit. Hinc ab eodem principe ad ragem Germaniæ miſſus, cùm ad monaſterium beati Michaëlis de Cluſa, ad Cottias alpes poſitum, perveniſſet; adeò gravi morbo tentatur, ut mortis imminentis periculo territus, ſæculum abdicara, & quod reſtabat languantis vitæ, in omnipotantis Dei obſequium impendera ſtatuarit. Unda moa *habitum ſanctæ religionis* flagitavit a ſancto Odilone, qui tunc illic aderat: a quo Cluniacum deductus, quod piè poſtulavit, obtineta promeruit. Poſt hæc illam animi ſtranuitatem, quam in rebus ſæcularibus olim adhibuerat, totam ad divina ſtudia convertit. Unde

factum

To. 4. Annal. Bened. ad pag. 273

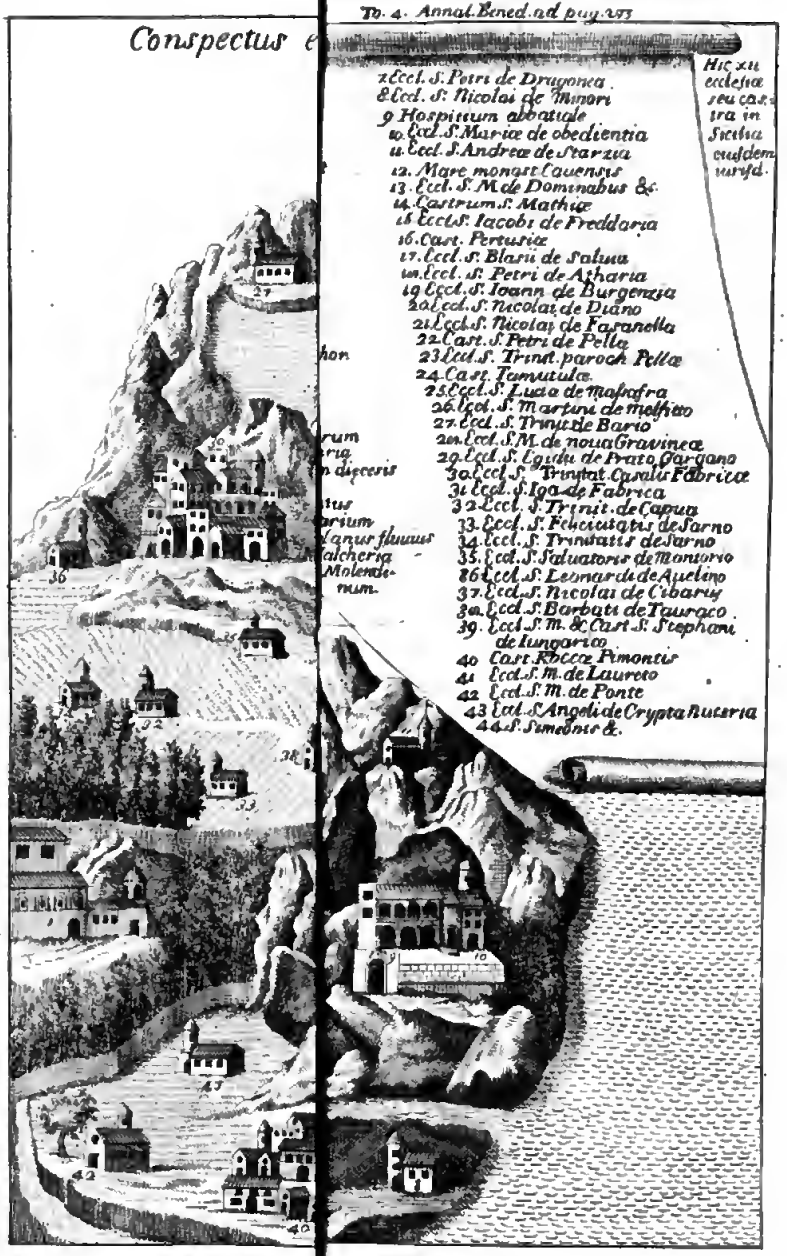

factum eſt, ut brevi tempore ad culmen perfectionis pertigerit. Inde ejus fama ad memoratum Salerni principem perlata, ab eodem in patriam revocatur, eique *ejuſdem civitatis monaſteria* ferè omnia ab eodem committuntur. Quum erat ſancti Benedicti titulo inſignis, quod Aagelarius Caſinenſis abbas, a Sarracenis vaſtatum, ſub finem ſæculi decimi reſtruxit. At vir ſanctus, exteriorum negotiorum præ iaternæ quietis, cui aſſuetus erat, amore impatiens, civitate relictâ, procul in excelſi montis latus, cui Feneſtra vocabulum erat, nunc ſancti Eliæ, ſeceſſit: ſed, cùm quidquid illic in die exſtruebat, noctu corrueret, in adverſum montem; qui anguſtiſſimâ valle, interjecta Selano fluviolo, ab eo loco ſejunctus eſt, ſe contulit, & in Metelliani-cava ſe abdidit. *Ibi itaque*, ut ejus vitæ ſcriptoris verbis utar, *ingentis & terribilis ſpeluncæ ſecretis repoſitus, ſolus ſoli Deo vacans, ſoliique placere deſiderans, dum mundi glorium fugit, ad laudis ſuæ præconium vicinarum urbium ferè omnium linguas movit*. Ex hac ſanctitatis ejus fama & opinione ad ejus diſciplinam non pauci convolarunt, tametſi non plures, quàm duodecim fratres admittere principio conſtituit, ne, ſi hunc numerum excederent, ex rebus monaſterii ſuſtentari neqaaquam poſſent: quod tamen ipſi aliter poſtea viſum eſt. Ex primis ejus diſcipulis duo celebriores fuere, ſcilicet Leo Luccenſis, qui poſt eum Cavenſe monaſterium rexit. Ibidem etiam aliquandiu vixit Deſiderius, nobilis Beneventanus, factus poſtea Caſini abbas, ac demum ſummus pontifex, Victor tertius appellatus. Tantæ ſanctitati probandæ non defuere miracula, ex quibus unum ipſe Victor commemorat, nempe quòd vir Dei, cùm Salernum aditet, ex præcipito præcipitio lapſus, illæſus evaſit: alterum, quòd Beneventanum quemdam, ſub vicina rupe ſopitum, & iogenti ſaxo ex rupe diſſiliente oppreſſum, precibus ſuis exeitavit, teſtu ipſo Victore moa laudato, a quo vitæ ſcriptor id ſe accepiſſe aſſerit. Eumdem etiam futata prædixiſſe idem vitæ auctor tradit. ANN. CHR. 1025.

Cùm ferè ad hunc locum perducta eſſet hujuſce volumiais editio, traſmiſſa eſt ad me per dominum Eraſmum a Caſeta priorem & archiviſtam ſacri monaſterii Caſinenſis collectio multorum inſtrumentorum Cavenſis monaſterii cum notis hiſtoricis & chronologicis domni Philippi de Pace monachi Cavenſis, in quibus Cavenſes auſtri aſſerere pergunt, monaſterii ſui originem ad annum DCCCC LXXX. eſſe referendam: tametſi prædictum Guaimarii ſen Waimarii principis diploma de donatione cryptæ ac fundi ſanctæ Trinitatis ad annum M XXV. revocandum eſſe conſentiaar. Id argumento eſſe, quòd Waimarius in illo diplomate monaſterium jam conditum ſupponat; ſic enim loquitur cum filio ſuo æquivoco. *Nos Guaimarius & Guaimarius, pater & filius, divinâ opitulante clementiâ Langobardorum gentis principes, tam per poſtulationem Gaifelgrimæ ſerenisſimæ atque glorioſæ principiſſæ, dilectæ conjugis & matris noſtræ, quàm & pro redemptionæ animæ & patriæ noſtræ ſalvatione, concedimus tibi domno Alferio venerabili abbati & ſpirituali patri oratori noſtro tam & integram eccleſiam illam cum inclitu crypta, in qua ipſum eccleſiam a novo fundamine conſtruere feciſti cum tuo expendio in nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis ſorti hanc noſtram Salernitanam civitatem in pertinentia Mittlianenſe* &c. Equidem hæc verba jam conditum monaſterium ſupponunt: ſed parum veri ſimile eſt id factum ante quadraginta annos; tum quia primus ejus conditor & abbas Alferius *habitum ſanctæ religionis* ſuſcepit ab Odilone Cluniacenſi abbate, qui poſt annum DCCCC XC. Mayolo ſucceſſit: tum quia Liutius monachus Caſinas hunc locum ante conditum monaſterium inhabitavit tempore Manſonis abbatis Caſinenſis, qui anno DCCCC LXXXVI. Caſino præeſſe cœpit. Noa ergo aare iaitium ſæculi undecimi conſtrui cœptum videtur Cavenſe monaſterium (quod pace amantiſſimorum patrum Cavenſium dictum ſit) nec multò ante datum diploma Waimariorum principum, de quibus modò egimus. Bonifacius IX. anno M CCCXCV. Cavenſem eccleſiam evexit in ſedem epiſcopalem, quæ in urbem Cavam, duobus milliaribus a monaſterio diſſitam, anno MDXII. tranſtata eſt. Non injucundum fore puto lectori, ſi ſacri illius monaſterii conſpectum in folio hic adjuncto exhibuero, & quidem in grati animi monumentum, tum ob hoſpitium olim nobis perhumaniter impenſum in ſacro illo aſceterio, tam ob præclara inſtrumenta mihi auper ex eo tranſmiſſa.

POſtero anno, qui viceſimus-ſextus poſt milleſimum a Chriſto nato erat, Conradus rex, Heinrico filio ſuo oſteani rege deſignato, primo vere, ſimul ut aatantes res Italicas opportunè componeret, ſimul ut auguſtalia inſignia de more acciperet; expedito cum exercitu in Italiam tranſiit, & paſchate Vercellis celebrato, varia Italiæ loca perluſtravit, nonniſi paſchate inſequente Romæ a Johanne pontifice coronatus. Placentiæ dum eſſet, bona & privilegia (u) monaſterii Salvatoris Ticinenſis confirmavit hoc anno, quod in editis perperàm anno triennium ANN. CHR. 1026. LXXXIV. Conradi iter in Italiam, & acta.

(u) *Ughell. Caſin. tom. 2. p. 75.*

factum

ANN. CHR. 1026.

factum dicitur. In his monaſterium beatæ Mariæ de Pompoſa eidem abbatiæ aſſertum. Hugo cancellarius vice domni Aribonis archiepiſcopi & archicancellarii hoc diploma recognovit. Nondum enim, immo nonniſi ſeriùs, rex proprios habebat pro Italia cancellarios, contra quam de aliis imperatoribus obſervavimus. Ad hunc modum emendandum eſt Aribonis archicancellarii nomen in alio diplomate apud Guichenonem (a) relatum, quo rex Conradus, *exorante domno VVillelmo Divionenſi abbate*, Fructuarienſe monaſterium ſub regiam tutelam ſuſcepit exemplo Heinrici imperatoris, qui id jam fecerat, *ea maximè pro cauſa, ut eamdem illi in omnibus libertatem conſervaret, quam Cluniacenſe monaſterium obtinere dignoſcitur*. Ità eodem diplomate Heinricus ſe ſucceſſoreſque ſuos ejuſdem loci fratrum ſocietatem habere cupiens, *primum ejuſdem cœnobii abbatem, nomine Johannem, in ſua præſentia conſtituit* feciſſe dicitur. Hic eſt Johannes, Guidonis comitis filius, Arduini regis nepos, a modica ſtatura Johannelinus appellatus, poſtmodum Fiſcamnenſis abbas, de quo plura in conſequentibus dicturi ſumus. Huic Fiſcamnum tranſlato ſucceſſit in regimine Fructuarienſi Guillelmus (b) abbas, qui lites pro monaſterii libertate cum Heinrico Eporedienſi epiſcopo, præſentibus Wiberto & Arduino comitibus, poſt annos tres compoſuit. Ejus ſucceſſor Audreas, favente prædicto Johanne, ſub annum M XLI. electus, ſucceſſorem habuit Alberrum primum, Ottonis comitis Caſtri-montis filium; deinde Supponem, qui ex monaſterio ſancti Michaelis in monte Tumba Fructuariam migravit. Ad hæc Conradus eodem anno conceſſit, vel potiùs confirmavit eccleſiæ & monaſterio, quod Hugo marchio & conſanguineus ipſius Conradi, & Hugonis conjux Judicta a fundamento conſtruxerant in honorem ſancti martyris Januarii in comitatu Aretino, in caſtello de Campo-leonis, cui tunc venerabilis abbas Petrus præerat, in uſus fratrum, ibidem ſub regulâ ſancti Benedicti Deo famulantium, caſtellum ipſum Campi-leonis, & caſtellum, dictum Caſtellionem-Cluſinum, cum eccleſia ſanctæ Mariæ, aliiſque terris, quas prædictus Hugo tam ex ſuo jure, quàm ex conquiſitu Bertæ & Willæ & Hugonis ducis poſſidebat. Mitto alia ejuſdem Conradi præcepta, quæ eodem anno in Italia data ſunt. Baldericus (c) auctor eſt, Conradum hoc in itinere quoſdam Longobardorum epiſcopos, qui partibus Odonis favebant, inreverenter habuiſſe, & in vincula conjeciſſe. Ex quo intelligitur, non modò Willelmum Aquitaniæ ducem, ſed etiam Odonem Campanienſem comitem (eum enim hoc loco intelligendum puto) de regno Italiæ adeuodo cogitaſſe.

(a) *Bibl. Sebuſ. p.383.*

Johannes abbas Fructuariæ, & ſucceſſores.

(b) *Chronol. Pedem. p.463.*

(c) *Chron. Camer. lib.3. c.55.*

LXXXV. Hugo rex obit.

Dum Italicis rebus occupatus erat Conradus, Rotbertus Francorum rex ad invadendam (d) Lothariugiam animum intendiſſe traditur, ſed citò ab hoc conatu deſtitiſſe; ſortè revocatus iuſperato immaturoque obitu Hugonis filii ſui, quem ante novem annos regem dixerat. Is primò ob expectam matris in ſe duritiam exacerbatus, utrique parenti moleſtias faceſſerat: ſed poſtea meliùs habitus, eiſdem obtemperantiſſimus, præ ſervis ipſis axſtiterat, humilis, humaniſſimus in omnes, erga pauperes munificus, monachorum & clericorum conſolator, omnium denique apud patrem interventor. His aliiſque verbis Hugonem prædicat Glaber, qui non ſatis ſibi conſtat, cùm eum ferme decennem a patre renuntiatum regem dicit, & in rythmo poſt annos decem nondum integros obiiſſe, eùm *annis florebat juvenilibus*, & *ter denis minùs excreverat duobus*; ubi legendum videtur, *bis denis* ut ſuo loco (e) jam diximus: tametſi in veteri bibliothecæ Colbertinæ codice, qui hos Glabri libros continet, eadem, quæ in editis, lectio habetur. Hugonis obitus contigit ſeptimâ decimâ die menſis, quo *Virgo ſolem ceperat*, teſte eodem auctore, qui & addit, eum Compendii ſepultum fuiſſe in eccleſia beati martyris Cornelii, ubi primitus cornatus fuerat. Virginis ſignum plurimum reſpondet menſi Septembri, cujus die viceſimâ ſeptimâ Hugo iſte obiiſſe dicitur.

(d) *Sigebert. chron.*

(e) *lib.54. n.32.*

LXXXVI. Richardus etiam comes.

Hugonem paullo ante præceſſerat Richardus Nortmannorum comes. Hic Fiſcamni (f) morbo extremo decumbens, Rotbertum archiepiſcopum, fratrem ſuum & canonicos Nortmannorum principes convocat, ſuique ducatus ſucceſſorem Richardum filium deſignat; Rotberto verò ejus fratri aſſignat comitatum Oximenſem. Deniqua omnibus, quæ ad Dei cultum pertinere videbantur, diſpoſitis, hominem illic exuit X. kal. Septembris, anno ſui principatus tricesimo, vir pietate inſignis, ob præclara in eccleſiam merita *monachorum atque clericorum pater* merito appellatus. Sepultus eſt Fiſcamni ſub ſilicidio, uti juſſerat, eccleſiæ, quam ipſe condiderat, poſtmodum in eccleſiam translatus. Richardus ejus filius ac ſucceſſor vix iuregro biennio principatum tenuit: cui Rotbertus ejus frater ſucceſſit. Richardo ſecundo tributur a Roberto de Monte reſtauratio ex parte monaſterii ſancti Taurini Ebroicenſis, quod Richardus ejus pater reficere cœperat. Huic monaſterio primis illis temporibus præfuerunt Willelmus, Paulus, Philippus & Ranulfus, monachi Fiſcamnenſis cœnobii, cui ſubjectum fuerat a Rotberto ejus filio in compenſationem

(f) *Willelmus Gemet. lib.5. c.17.*

S. Taurini monaſterium ab eo inſtauratum.

Vil-

Villaris-monaſterii, a Richardo ſecundo Fiſcamnenſibus conceſſit, ubi Rotbertus ipſe ſanctimoniales noſtri Ordinis poſt liminio reſtituit. Willelmus, Richardi ſecundi filius, natu minimus, Fiſcamni monachus, in adoleſcentia anno ſuperioti defunctus eſt. ANN. CHR. 1026.

Mortuus eſt etiam hoc anno Herlmannus Tulli-Leucorum præſul kal. Aprilis, ſepultuſque Coloniæ apud ſanctum Geronem, ubi a puero educatus fuerat. Huic ſucceſſit Bruno, vir naralium ſplendure (Couradi quippe regis nepos erat,) & morum probitate illuſtris, de cujus vitæ ptimurdiis ſuperiùs (*a*) egimus. Electus eſt abſens a cleru & populo, qui litteris ad Conradum tegem in Italiam, & ad Brununcm, qui in ejus comitatu erat, miſſis per Nutbertum, ex-canonico ſancti Stephani tunc *laudabilis vitæ* monachum; atque Lietardum *adhuc* quidem canonicum, Brunonem, eccleſiæ ſuæ alumnum, ſibi epiſcopum dari vebemenrer expetierunt, virum apprime nobilem ac ſtrenuum, qui Tullenſes a freque utibus vicinorum inſultibus protegere valeret. Reſtitit ptimùm flagitantium votis Conradus, quippe qui eum ad ampliores honores deſtinabat, & in palatio ſecum retinere cupiebat: at Bruno ipſe cenſu inopem eccleſiam locupletiori præferens, electioni eſſenſit, & regem ipſum ad Tullenſium vota inclinavit, effecitque, ut non ab Romano pontifice, (quod exoptabat) ſed a metropolitano ſuo conſecraterut. Mox itaque ex Italia non ſine inſidiantium periculo inſubrium in patriam reverſus, Tullum Leucorum acceſſit, ubi tandem die dominicæ aſſcenſionis ſummo omnium gaudio ſuſceptus, a conſobrino ſuo Theodetico Mettenſi præſule in ſede pontificali colluzatur. Jam verò cùm a Poppone Trevirenſi metropolitano ordinandus eſſet, ab eoque exigeretur, ut nihil abſque ejus conſilio in epiſcupatu egeret, acquieſcere nolnit; ob idque dilate ipſius conſecratio eſt in ſequentem annum, quo reverſus ex Italia Conradus utrumque Wormatiam acceſſit, atque otdinandum ad id ſolùm adſtrinxit, ut in eccleſiaſticis negotiis, majoris ſcilicet momenti, metropolitani conſilio uteretur. Hoc pacto Bruno v. idus Septembris eum ſumma omnium gratulatione ordinatur. LXXXVII. Bruno fit Tulli epiſcopus.

(*a*) *lib.* 52. *n.* 31. *& lib.* 53. *n.* 76.

Sub hoc tempus Nanterus, ſancti Michaëlis ad Moſam abbas, Romam orationis causâ, comitante quodam Colonienſi canonico, *cum benedictione regulari* (*b*) juxta morem profectus, ed montem Gargauam itidem ſe contulit. Romam iode teverſus, maximè in votis habuit, ut quoddam e ſanctorum corpuribus martyrum, quibus Romana civitas abundat, in ſuum monaſterium reportaret. Sed quoniam audierat, multos ſuppoſititiis teliquiis fuiſſe deluſos, nullum accipere vuluit, niſi priùs *ſepulcrum intactum & ſcripturam* reconditi martyris indicem comperiſſet. Deductus ad ſancti Valentini eccleſiam ejus monachus, (nam abbas tunc infirmabatur) quemdam illic commorantem adit, eundignam pollicerut mercedem, ſi veri martyris corpus ſibi concedat. Cuſtos corpus ſancti Calliſti papæ ſe daturum promittit, ſeque oſteoſurum *& intactum uſque nunc ſepulcrum, & tu ſuperſcito tabula marmorea epitaphium exaratum*. Conventione factâ, ventum eſt ad cœmeterium, cujus cuſtos abbas, *ubi ſemper ardent lampades*; &, ſpeculatore in eminentiori loco, ne furtum proderetur, poſito, monumentum indiſſolubili compactum cæmento, non ſine grandi labore effoditur. Inde oſſa martyris extracta munachus ad hoſpitium refert. Hæc Nanterus devotè complectitur, paratis linteaminibus decenter involvit, & feſtinatò in patriam affert, comitante Creſcentio Romano monacho, qui pactam abbati ſuo pecuniam referret. Hæc quo pacto cum tranſlatione corporis ſancti Calliſti in Ciſonienſe monaſterium per Evrardum comitem, indeque ad Remenſem eccleſiam facta conciliari poſſint, aliis explicandum permitto. Poſt quatuor annos idem Nanterus ceſſam Hareville ad Moſam eaſtruxit, & in ea prædictas ſancti Calliſti reliquias depoſuit, ut litteris mandavit enonymus, qui præſens interfuit. LXXXVIII. Nanterus abbas Romæ reliquias reportat.

(*b*) *Anaſtaſ. in* 2. *p.* 393.

Hoc anno deceſſiſſe dicitur x. kal. Julii Boſo abbas beatæ Mariæ Moſomenſis, qui anno ſuperiore capſam argenteam, in qua ſancti Victoris corpus reconderetur, fabricari curaverat. Succeſſit in annos quinque Johannes abbas: quo mortuo, Ebalos archiepiſcupus Gandavo revocavit Rodulfum Moſomenſem monachum, qui, permiſſu Johannis abbatis in Blandinienſi monaſterio demorabatur ſub diſciplina Wichardi abbatis, ſancti omnino viri, eumque abbatem Remis kalendis Octubris, die feſto ſancti Remigii ordinavit anno MXXXI. Hunc excepit poſt annos ſeptemdecim Vernerus ſeu Bernerus, cujus tempore, id eſt anno MLXV. præſente Hugune cardinale, corpus ſancti Arnulfi martyris in novem thecam IX. kal. Auguſti tranſlatum eſt. Ejus ſucceſſores Guido, Heribertus & Reginaldus, qui ſæculo undecimo cœnobium rexerunt, nullâ re geſtâ, quæ Annalibus noſtris inſeri mereatur, inſignes fuere. LXXXIX. Moſomenſes abbates.

Colchæ (*) oppidulum eſt parochiæ Æduenſis, quà Cabilonum tenditur, montibus undique ſæptum, & ſancti Georgii cellâ nobilitatum, quod Walterus, Æduenſis olim epiſcopus, Flaviniacenſi abbatiæ tribuere voluerat, aſt id Helmoino ejus XC. Colcha Flaviniaco tribuitur.

(*) *Cauchet.*

ANN. CHR. 1026.

ejus ſucceſſori exſequendum reliquit. Helmoini hac de re litteras habemus, in quibus ille reſtatur, Walterum epiſcopum, de inſtaurandis ſuæ parochiæ monaſteriis ſedulò cogitantem, *animadvertiſſe inter cætera quoddam cœnobiolum, Colchus nuncupatum, quod etiam magno olim honore ſimul & religione floruerat, ita penitus everſum, ut nullus inibi monachorum, nullus maneret canonicorum, præter unum, qui ibidem miſſam celebrare erat ſolitus, presbyterum.* Itaque animo ſtatuiſſe illud reformare, idque exſequi volentem, aſſenſu Hugonis Cabilonenſis comitis, cujus id beneficium erat, idem monaſteriolum interim abbati fratribuſque cœnobii Flaviniacenſis committere voluiſſe: *ut*, eo morte intercepto, rem abſque effectu remaniſſe; quod Helmoinus tandem ſe præſtitiſſe dicit, accedente munificentiâ Hugonis comitis, favore canonicorum ſancti Nazarii, rogatu Amadei Flaviniacenſis abbatis, anno xxx. Rotberti regis, qui & ipſe unà cum filio ſuo Heinrico litteras Helmoini omine ac ſigno ſuo roboravit. Eiſdem ſubſcribunt ex epiſcopis Hugo Autiſiodorenſis, Lambertus Lingonenſis, Gaufredus Cabilonenſis, Beraldus Sueſſionenſis, Gauſlinus Matiſconenſis, & Hugo Nivernenſis, & poſt canonicos Æduenſes Landricus comes, Otto itidem comes, nepos Hugonis epiſcopi, ſcilicet Autiſiodorenſis, Terbaldus comes, ipſius etiam epiſcopi nepos, Gerardus Sinemurenſis, & alii. Nunc cella hæc unita eſt Æduenſi collegio ſoc. Jeſu.

XCI. Longiledi monaſterii origo.

Celebris erat per id tempus Guillelmus de Beliſmo, Ivonis primi comitis Beliſmenſis filius, ab Aimoino (*a*) laudatus, qui Longiledi monaſterium in honorem beatæ Mariæ exſtruxit. Eſt autem Longiledum, quod vulgus Lonleium vocat, locus diœceſis quidem Cenomannenſis, ſed in inferiori Nortmannia poſitus, duabus leucis a caſtro Danefrontis, ad Egraoium fluviolum. Hoc monaſterium *ſub nomine abbatiæ* conſtruxit (*b*) Guillelmus, *Beliſmenſis provinciæ principatum gerens*, cum aſſenſu uxoris ſuæ, filiorumque ſuorum Falconis, Warini atque Willermi, *& in eodem abbatem poſuit, & ſub eo monachos*, ut propitiam ſibi redderet divinam elementiam, & beatiſſimam Dei genitricem, quam *enormes peccatores ad ſe confugientes* recipere ſolitam eſſe legerat. Primariis ejus litteris, quæ notis chronicis carent, ſubſcribunt Aveſgaudus Cenomannenſis epiſcopus, & Sigifredus Sagienſis, Achardus Dives, miles de Donnifronte, Guillelmus princeps, Maltbildis ejus uxor, & alii. Guillelmi de Beliſmo meminit Fulbertus in epiſtola (*c*) ad Rotbertum regem, cui ſignificat, quòd Guillelmus de Beliſmo *altus perfidium filii* ejus, *conjecit eum in carcerem*, inde non egreſſurum ſine conſilio regis. Id contigit poſt mortem Heinrici imperatoris, cùm ſcilicet legati Romanorum veoitarent ad Guillelmum Aquitanorum ducem, acturi cum eo de regno Italiæ ineundo, ut ex eadem epiſtola intelligitur. Et forte id contigerit hoc anno, aut inſequenti, cùm rex, Hugone filio mortuo, alterum e duobus filiis ſuis, Heinricum aut Rotbertum, regem conſtituere volebat; quæ res non parvos motus in regno excitavit, & fortè ulterutrum e duobus filiis, qui ſe præterirum dolebat aut credebat, ad rebellionem perpulit, cujus *perfidium* altus ſit Guillelmus. Hæc dixerim ad illuſtrandam non modò hiſtoriam Francicam, ſed etiam originem Longiledi monaſterii, quæ non ſerùs hoc tempore contigiſſe videtur. Unde ſubſcriptio Guillelmi principis ſeu ducis Nortmannorum, & Matbildis ejus uxoris poſtmodum adjecta fuiſſe dicenda eſt. Audiendus Rotbertus de Monte, ubi agit de Louleienſi monaſterio. *Monaſterium ſanctæ Mariæ Loulei primus VVillelmus Talevatius, qui caſtrum Donnifrontis in monte, exciſo nemore, erexit, ædificavit: qui locus, licèt ſit in epiſcopatu Cenomanenſi, ad ducatum tamen Nortmanniæ pertinet. Primus abbas ibi fuit VVillelmus monachus ſancti Benedicti Floriaci: ſecundus Hugo monachus ipſius monaſterii: tertius Gurinus monachus Ebronis: quartus Raualfus monachus Cadomi: quintus Lanfredus monachus ejuſdem monaſterii: ſextus Johannes monachus ſancti Launomari Blefis: quo depoſito, ſucceſſit ſeptimus Bernо monachus ſancti Martini Majoris-monaſterii.* Hæc ille. Hodie quoque perſtat iſtud monaſterium ſub congregatione ſancti Mauri. Idem Guillelmus in caſtro Beliſmi collegium canonicorum inſtituit, ibique tepoſuit corpus ſancti Leonardi Vendoperenſis abbatis: quæ eccleſia poſtmodum Majori-monaſterio conceſſa eſt. Litteræ de primordiis illius eccleſiæ ab Ægidio Bry (*d*) relatæ ſunt, ſed vitioſæ. Albertus abbas Miciacenſis, paterque Arnulfi Turonenſis archipræſulis, ſæpius a nobis laudatus, matrem habebat Godehildem, prædicti Guillelmi, ut Ægidius putat, ſororem, ex qua Domnæ-Mariæ alodium habuit, quod ſancto Petro Hemeticenſi donavit: cujus donationis litteris *VVillelmi Belleſmenſis* ſignum eum aliis appoſitum eſt.

(*a*) *Aimoin. lib. 3. de mirac. S. Bened. c. 8.*

(*b*) *Neuſtria pia p. 424.*

(*c*) *Fulb. ep. 94.*

(*d*) *Hiſt. du Perche p. 45.*

XCII. S. Gildaſii de Nemore primordia.

Sub idem tempus nobilis Armoricus Simon, filius Bernardi, a quo Roca-Bernardi, cujus loci dominus erat, cognomentum accepit, monaſterium ſancti Gildaſii de Nemore in Namneteuſis pagi loco, qui *Lumpidre* tunc vocabatur, ædificavit, ubi Helgotum, *virum ſanctum*, Rothonenſem monachum, abbatem conſtituit. Tunc ſancti Salvatoris monaſterio Rothonenſi præerat Catvallonus abbas, laudatus in

in litteris prædicti Simonis pro conſtructione monaſterii, in quibus notæ chronicæ non ſibi conſtant, cùm monaſterium hoc anno conditum dicitur, Heinrico Franciæ regnum regente. ANN. CHR. 1026.

Rotonenſes abbates.

Aſt aliunde certum eſt, Catvallonum abbatem Rothonenſi monaſterio hoc ipſo tempore præfuiſſe. Hic ſucceſſerat Mainardo eximiæ ſanctitatis viro, qui Bellam-inſulam, vulgò *Guedel*, a Gaufrido Britanniæ duce obtinuit. Ejus juſſu Catvallonus, ipſius Gaufridi, ut ferunt, germanus frater, & ipſe multâ religione præditus, monachorum cœtum in Bellam-inſulam induxit. Inde poſt Mainardi obitum ad regimen Rotbonenſis monaſterii revocatus, illud ruinæ proximum inſtaurare aggreſſus eſt. Ejus rei teſtem habemus ipſius Catvalloni epiſtolam ex codice monaſterii ſancti Sergii apud Andecavos, ſcriptam ad Hildegardem Andecavorum ducem, Fulconis-Nerræ conjugem, eo tempore, quo bellum cum Alano Britanniæ duce gerebat. Hæc epiſtola ſic habet.

Abbas Catvallonus Rotonenſis cœnobii cum ſibi commiſſo grege, Hald. Andegavorum reginæ, ſalutarium munus orationum. Gratias referimus, quòd per nuntios, & litteras frequentes humilitatem noſtram viſitare non es dedignata, obſecrans in orationibus noſtris tui meminiſſe. Unde ſi tibi Deum aliquid per nos fiducià confidis propitiari, ſcito quia, licèt ſumus peccatores, pro nobis ipſis non ſufficientes, tui quotidiè memoriam agimus ad Dominum. Jam dudum enim nobis non incognitum eſt, quàm ſinceriſſimè Deo religionis exhibeas cultum, & Dei ſervis obſequium: quæ ſi fama ſilentio tegeret, ipſorum claritas operum non taceret. Hoc anxiè omnimodis monemus, ut in bono ardentiùs proficere ſtudeas. Quoniam igitur monaſterium noſtrum, quod vetuſtate ſui pene vicinum eſt ruinæ, proximo Martio reſtaurare, ſi annuerit Divinitas, diſponimus; tranſmittimus ad te hunc fratrem gratiâ mercandi vinum in conceſſo ſit Dei munificentiâ vindemiis. De quo non ignavi ſollicitudine formidamus, ne ob diſcordiam, quæ inter dominum tuum & principem Britanniæ agitatur, ab aliquo patiens impediatur. Tuo itaque eum committimus tutamini, poſtulantes, ut pro Salvatoris, cui famulamur, honore, in quocumque negotio egerit ſubſidio, ei non negligas adhiſtere. Sed & de teloneis in omni loco & portu, qui veſtræ ditioni ſubjacet, oramus ut liberum abire ſinas, ſicut in te confidimus, Vale.

Scripſit & aliam idem Catvallonus epiſtolam ad quamdam abbatiſſam, cujus nomen a littera L. incipiebat, quam puto eſſe Letgardem abbatiſſam beatæ Mariæ de Caritate apud Andecavos, de qua inferiùs agemus. Idem abbas probum quemdam virum, ſed agreſtem, Gurkium nomine, genere Normannum, in ſancti Gudvvali inſula demorantem, convenuiſſe traditur, eumque ad largiendam ſancto Salvatori prædictam inſulam eſt cohortatus. At ille, ut ferus erat, albis veſtibus laneis ludi ſolitus, petentem duriùs objurgavit, repulitque: ſed tandem manſuefactus, ſe ſuaque omnia Salvatori tradidit.

XCIII. Lezato abbatia de Patricianis aſſerta.

In Waſconia placitum apud Fuſtiniacum habitum eſt hoc anno, Rotberti regis tricesimo, præſidente Rogerio comite, eique aſſidentibus Stephano Craſſæ abbate, Olivâ ſancti Hilarii Carcaſſonenſis, Grammatico Soriciui, & Richardo ſancti Licerii abbatibus, aliiſque judicibus, quorum judicio aſſeritur Aymerico Lezatenſi abbati, ejuſque ſucceſſoribus abbatia de Patricianis, quam Odo Simotræ abbas ſibi competere contendebat. Hoc placitum in Appendicem retulimus.

XCIV. S. Petri de Generetio monaſterium conditur. (*) *de Generez.* (*) *Leſſant.*

Monaſterium ſancti Petri de Generetio (*) in finibus Bigorritanæ & Bearnenſis provinciæ ad montes Pyrenæos ſitum, diœceſis olim Laſcurrenſis, nunc Tarbeſenſis, ad confluentes Geniſii amnis in Gavarum, a Sancio-Willelmi Waſconiæ duce ſub hoc tempus conditum eſt. Illic antea colebatur ſanctus Hilarius in vico de Laſſunis (*), ubi cùm ſanitatem cælitus recepiſſet Sancius, monaſterium grati animi causâ erigere conſtituit, illudque ampliſſimis poſſeſſionibus ditavit. Integras hac de re litteras retulit illuſtriſſimus (*a*) Petrus de Marca, in quibus ſupra dictum locum beato Petro apoſtolorum principi obtuliſſe dicitur, & hoc donum ſuper altare poſuiſſe, *ad victum clauſtrenſium monachorum*; & inter alia villam, Laſſunis dictam, quam a Ceutullo proconſule Bearnenſi factâ commutatione comparaverat; & Arſium abbatem ſancti Severi Ruſſitanenſis ad novum illud monaſterium *regulariter ædificandum pro ſanctitate adduxiſſe*. His litteris ſubſcribunt totius Waſconiæ principes ac primates. Porro idem Sancius dedit beato Petro XXV. vaſa argentea, & XIV. vitrea ſive cryſtallina, menſamque argento decoratam, duas cruces argenteas, variamque ſacram ſuppellectilem & ſacerdotales veſtes; inſuper propria arma militaria auro fabrefacta, cum ſcuto & lancea. Ad victum verò clauſtrenſium monachorum contulit propriam curtim, quæ dicitur ſancti Caſtini, cum ſuis adjunctis, *facto inde dono per manum ſuam argenteam, ab altari in armario ſancti Petri repoſitum*. In necrologio ſancti Severi Sancius comes Waſconiæ obiiſſe dicitur (*b*) XV. *nonas Octobris anno* MXXXII. rectiùs quàm in Ge-

(*a*) *Hiſt. de Bearn. p.* 247.

(*b*) *Ibid.*

ANN. CHR. 1026. (a) *Ibid. p.* 247.

nerenſi, in quo (*a*) ejus obitus quinto nonas Octobris longè ante hunc annum ponitur. Sepultus eſt in eccleſia Luſcurrenſi, cui etiam multa bona contulerat. Poſt Arſium Ruſſitunenſem ubbatem Generenſe monaſterium rexit Odo de Beuaco, genere illuſtris, qui annis umplius triginta eidem loco præfuit. Hunc excepit Odo ſecundus, cujus tempore Generenſis baſilica dedicatu eſt, ut ſuo loco videbimus.

XCV. Arnulfi monachi Andaonenſis ſcripta.

Apud Avenionem in Andaonenſis ſancti Andreæ monaſterio ſcriptis huud incelebris fuit Arnulfus monachus, qui hoc unno brevum chronologium ub orbe condito abſolvit. Hic ab orbe condito ud Chriſtum numerut unnos quinquies mille vigiesti-quinque; a nurivitate verò Domini uſque ad unnum quadrageſimum regni glorioſiſſimi Caroli, filii pliſſimi imperatoris Ludovvici ſupputunrur anni DCCCLIIII. *a quibus aauc uſque ad præſentem*, inquit, *aanum, in quo noſtra devenit atas, videlicet quo felix Adalax comtiſſa dormivit in pace*, CLXXII. *qui in ſumma colle&i a nativitate Chriſti milleſimum vicceſimum ſextam præſentem annum efficiant, in quo iſte libellus conſcriptus eſt a quodam fragile monacho, Arnulfo nomine. Reſiduum ſexta atatis Deo ſoli cognitum eſt.* Hæc Adalux comitiſſa uſor erat Guillelmi Provinciæ ducis, mater Conſtantiæ reginæ, quæ Rorberto regi nuptu erat. Idem Arnulfus aliu ſcripta edidit, ſcilicet breve Martyrologiom ſea kuleudarium Sanctorum per annum; item libellum de ponderibus & menſuris; uilum *de recipiendis vel non recipiendis auctoribus ſecundùm edictum de arbe Roma:* quod nihil eſt uliud quàm decretum Gelaſii; denique duos breviſſimos libelios, unum de urgumento ſoiſtitiali, niterum de die obitus uc paſſionis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hic auctor de ponderibus agens: *Duodecim unciæ*, inqnit, *libram, viginti ſolidos coatinentem, efficiunt:* quo ex loco illuſtrutur locus ſynodi Aquiſgranenſis, unno DCCCXVIII. celebratæ, in qua libra panis n ſancto Benedicto ſingulis affignata mooaebis in dies, *triginta ſolidis* conſtare debero dicitur. Arnulfus ud hæc in urticulo de liquidis, *Hemina juxta quoſdam appendit libram unam, apud quoſdam libram & dimidiam.*

XCVI. Saviniaco facta donatio.

Præſidente ubbate Durando Saviniucenſi monaſterio, Guuzerunus quidum, vir nobilis, cum conſilio uxoris ſuæ Adaluziæ, & filiorum ſuorum Gaufredi & Agnonis, Saviniacenſibus contulit eccleſiam ſuncti Johannis-Buptiſtæ de Tarnanto, necnon eccleſium ſancti Victoris, ſiram in eodem monte, cum ſuis adjunctis, quæ ſunt in pago Lugdunenſi. Subſcribit cum donatore Gerardus eumes & ulii. *Actum cœnobio Savinıaco, menſe Junio ferià ſecundâ, indictione uond*, MXXVI. *anno ab incarnatione Domini. Data per manum Stephani Tedini monachi. Hoc donum laudavit dominus Udalricus archiepiſcopus Lugdunenſis in capitulo Lugdunenſis eccleſia cum conventu canonicorum ſuorum. Teſtes ſunt Adalardus abbas, Hubertus præpoſitus, & cæteri. Scripta manu Stephani vicecancellarii, regnante Rodulfo rege.*

XCVII. Monachi Ledicienſes apud S. Laurentium inſtituti. (*b*) *Labbe t. 2. bibl. p.* 337. (*c*) *Geſta Lod. epiſc. Leo. t. 2. p.* 260. (*d*) *Ibid. p.* 263. (*e*) *Ibid. p.* 268.

In brevi chronico Leodienſi (*b*) Regnardus epiſcopus Durundo ſuperiore anno ſucceſſiſſe dicitur; & nnno inſequenti *cœnobium ſancti Laurentii in monte publica* inſtituiſſe. Mortuus eſt Durundus x. kal. Februarii, quod Ægidius (*c*) anno MXXXIV. ſecundùm veterem calculum confignut. Anſelmus (*d*) uuctor eſt, Regiourdum baſilicam ſancti Laurentii, cujus monaſterium Wolbodo Durandi deceſſor inchoaverat, renovaſſe, prædiis uuxiſſe, & triginta monachos illic regulariter viventes conſtituiſſe: quæ baſilica n Pilegrino Colonienſi archiepiſcopo conſecrata, eidem Reginardo locum ſepulturæ præbuit. Aſt Ægidius (*e*) ſex tuntùm monachos illic poſitos ait ſub Stephano abbute, qui io Virdunenſi ſancti Witoni monaſterio cellerarii officio ſuogebatur, teſte Hugooe Flaviniacenſi. Sed de his plura anno ſequenti.

XCVIII. Res Germanicæ. (*f*) *Chron. Sanct.*

Dum Conrudas in Itulia verſuretur, Aribo Mogumtinus urchiepiſcopus in natali ſuncti Matthæi (*f*) upoſtoli Selingunſtadi concilium generule duodecim epiſcoporum convocaſſe traditur, in quo Godehardum Hildensheimenſem epiſcopum ſuper Gundersheimenſis parthenonis jurisdictione denuo exaghuvit: at hæc ſynodus intanum ſeqneotum ub epiſcopis protracta, quo anno in ulia ſynodo vigioti-trium epiſcoporum, præſente Conrado imperatore, Hildensheimenſis epiſcopi jus aſſertum eſt. Idem Godebardus novum monaſterium, qnod in orientali eccleſiæ ſuæ parte primn ſuæ ordioationis anno inchoaverat, XVII. kul. Septembris hoc anno in honorem paſſioois, returrectionis, & aſſcenſionis Chriſti conſecruvit.

Hoc item nnno Burchardus Campidonenſis & Rhinaugienſis ubbas oblic, teſtante Hermanno, eique Rhinaugiæ Pirtbilo nbbas ſubſtituitur: Erouſtus verò dux Alamunniæ, interpellunte murre, Conrudo reconciliutus, Campidonenſem *locu beneficii* ubbatiam accepit, ſuiſque militibus diſtribuit; nec multò poſt iterum rebelluvit. In monaſterio Einſidlenſi mortem opetiit iridem hoc anno Virandus (*g*) abbas III. Idus Februarii anno præfecturæ ſexies quino, ut in ejus epitapbio legitur, in quo funguiae celſus, ingenio clarus; ſibi duius, ut placidus diſcipulis, denique re-

(*g*) *Annal. Erem. p.* 111.

tegibus percelebris fuiſſe perhibetur. Succeſſor ejus Embricius, nobilis Bavarus, hujus epitaphii auctor, coloniam monachorum in Murenſe monaſterium deduxit. Non multò poſt Virandum abbatem deceſſit Haimo Conſtantienſis epiſcopus, cui ex Eremitarum ſeu Einſidlenſium collegio ſuffectus in annos octo Wermannus, ex comitibus Kiburgii & Dilingiæ, Maingoldi, qui rum Dilinganum comitatum regebat, germanus frater. His mortuis addendus Wolframus (a) Altahenſis abbas, cujus in locum Ratmundus erectus conſecratuſque eſt. ANN. CHR. 1026. (a) Chron. to. 3. p. 321.

XCIX.

Apud Vercellenſes in Lucedienſi monaſterio ad cælum paritet migravit Bononius abbas III. kalend. Septembris: quo defuncto, ſanctitatis ejus fama per totam provinciam circumquaque diffuſa, quidam captivus ejus opem ardentiſſimè imploravit: moxque ferreis vinculis, quibus in carcere adſtrictus erat, liberatus, ſtatim compedes ad ejus tumulum attulit, remque Lucedienſi monacho anonymo, qui vitam ſancti Bononii ſcripſit, per ordinem narravit. Idem auctor tradit, hominem quemdam, ob crimen fratricidii ſeptem annis pœnitentem, qui *mucronem*, quo fratrem peremerat, *ſixum in ferreo circulo, circum dextrum brachium ſtrictiùs poſito, cute & carne jam ſupereminente*, geſtare coactus erat, multorum Sanctorum eccleſiis perluſtratis, tandem ad tumulum ſancti Bononii natali ejus die acceſſiſſe, ibique circulum repentè fractum e brachio in terram diſſiliiſſe. Hinc Bononius meritò aram ab Ardetico Vercellenſi epiſcopo accepit. S. Bononius abbas obiit.

C.

Prope Ravennam in Pompoſiano monaſterio tunc ſub Galdone abbate, florebat Guido alter, Aretinus a patria cognominatus, qui compendioſiorem diſcendi cantus methodum per ſex vulgares notas (b) adinvenit: ita ut quod *vix decennio* addiſci antea potetat, abhinc *annali ſpatio*, aut, ut multùm, *biennio* perfecta inpoſterum diſceretur. Hinc, quod illi magnam apud omnes gratiam conciliare debuerat, gravem cunflavit invidiam, quæ eò uſque progreſſa eſt, ut a monaſterio ſuo diſcedere coactus ſit. Poſtea tamen, cùm a Johanne pontifice Romam vocatus, & honorificè acceptus fuiſſet, a Guidone Pompoſiæ abbate, viro ſancto, qui ipſius æmulis aures faciliùs præbuerat, apud Pompoſiam retentus eſt: quæ omnia in epiſtola ad Michaëlem ejuſdem loci monachum ſcripſit, a Baronio non ſine mendis relata, quam hic integram ex codice Willingenſis monaſterii referre non pigebit. Guido Aretinus, ejuſque antiphonarium. (b) V. lib. 49. n. 80.

Beatiſſimo atque dulciſſimo fratri M. (*) G. (*) per auſtractas multos dejectas & anctas. Aut dura ſant tempora, aut diviuæ diſpoſitionis obſcura diſcrimina: dum & veritatem fallacia & caritatem ſæpe conculcet invidia, quæ noſtri Ordnis vix deſerit ſanctitatem, quo Philiſtinorum concio Iſraëlticam punat prævitatem: ne, ſi mox fiat quicquid ut volumus, adeò in ſe confidens periturus decidat animus. Tunc enim oſt verè bonum id quod facimus, cùm noſtro factori adſcribimus omne quod poſſumus. Inde eſt quòd me vides prolixit finibus exſulatam, ac te ipſum ac vel reſpirare quidem poſſit invidorum laqueis ſuffocatum. Qua in re ſimillimus nos eaidam dico artifici, qui cùm Auguſto ceſari incomparabile & canctis inauditum ſaclis theſaurum, flexibile videlicet vitrum, offerret, qaia aliquid ſuper omnes potuit, ideoque aliquid ſuper omnes promereri ſe credidit, peſſimâ ſorte juſſus eſt occidi, ac ſi, ut eſt mirabile vitrum, poſſet eſſe darabile, regium omne theſaurum, quod de diverſis erat metallis, fieret extemplo vile; ſicque ex illo tempore maledicta ſemper invidia, ſicut quondam paradiſum, & hoc quoque mortalibus abſtulit commodum. Nam quia invidia artificis nullum volait edocere, potuit regis invidia artificem cum arte perimere. Unde ergo inſpirante Domino caritatem non ſolùm tibi, ſed & aliis qaibuſcumque potui ſumma cum devotione ac ſollicitudine a Deo mihi indigniſſimo datam comuni gratiam, ut quia ego & omnes ante me ſumma eam difficultate eccleſiaſticos cantus didicimus, ipſos poſteri ſumma cum facilitate diſcentes, mihi & tibi ac reliquis adjutoribus meis æternam optent ſalutem, faciatque per miſericordiam Dei peccatorum noſtrorum remiſſionem vel modica tantorum ex caritate gratio. Nam ſi illi pro ſuis apud Dominum devotiſſimè interceduat magiſtris, qui hacteaus ab eis vix decennio cantandi imperfectam ſcientiam conſequi potuerunt; quid putas nobis pro noſtris adjutoribus fiet, qui annali ſpatio, aut, ſi multùm, biennio, perfectum cantorem efficimus? Aut ſi hominum conſueta miſeria beneficiis tantis ingrata exſtiterit, nam. quid juſtus Dominus laborem noſtrum non remunerabitur? An quia Dominus totum hoc facit, & nos ſine illo nihil poſſumus, nihil habebimus? Abſit. Nam & Apoſtolus cùm gratia Domini ſit id quod ſit, cantat tamen: Bonam certamea certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi: in reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ. Securi ergo de ſpe retributionis, inſiſtamus operi tantæ utilitatis; & quia per multas tempeſtates rediit dia optata ſerenitas, navigandum eſt feliciter. Si quid diffidis tua de libertate captivitas, rei ordinem pandam. Summus ſedis apoſtolus Johannes, qui modò Romanam gubernat eccleſiam, audiens famam noſtræ ſcholæ, & quo modo per noſtra anciphonaria inauditos pueri cognoſcerent cantus; valde miratus, tribus nuntiis me ad ſe invi-

(*) Rom. Michaëli.
(*) Guido.

ANN. CHR. 1026.

tavit. *Alii ergo Romam cum D.* (*) *GR. ML. reverendiſſimo abbate, & D.* (*) *P. Aretinæ eccleſiæ canonicorum præpoſito, viro pro noſtri temporis qualitate ſeteniſſimo. Multùm itaque pontifex meo gratulatus eſt adventu, multa colloquente & diverſa perquirente, noſtrumque velut quoddam prodigium ſæpe revolvente antiphonarium! præfixaſque ruminante regulas, non priùs deſtitit, aut de loco in quo ſedebat abſtriſſi, donec unum verſiculum inauditum ſibi voci compoſe ediſſeret, ut quod vix credebat in aliis, tam ſubitò in ſe recognoſceret. Quid plura? infirmitate cogente Romæ morari non poteram, vel modicum, æſtivo fervore in locis maritimis & nobis alpeſtribus minante exeidium. Tandem condiximus, mox bieme redeunte, me illuc debere reverti, quotiens hoc opus prælibato pontifici ſuoque clero deberem propalare. Poſt paucos debinc dies patrem veſtrum atque meum dominum Guidonem PP.* (*) *abbatem, virum Deo & hominibus merito virtute & ſapientia cariſſimum, ut patrem animæ videre cupiens viſitavi: qui & ipſe vir perſpiciens ingenii noſtrum antiphonarium, ut vidit, exemplo probavit & credidit; noſtriſque amulis ſe quondam conſenſiſſe pœnituit, veniam poſtulavit, ſuadens mihi monacho eſſe præferenda monaſteria, epiſcopatibus Pompoſiam, quod modò eſt per divinam gratiam, & reverentiſſimi Guidonis ſuduſtriam in Italia primum. Tanti itaque patris orationibus firmus & præceptis obediens, priùs auxiliante Domino volo hoc opere tantum & tale monaſterium illuſtrare, neque monachum monachis præſtare: cùm præſertim ſimoniacâ hæreſi modò prope cunctis damnatis epiſcopo timeam in aliquo communicari. Sed quia ad præſens venire non poſſum, interim tibi de inveniendo ignoto cantu optimum dirigo argumentum, nuper nobis a Domino datum & utiliſſimum comprobatum. De reliquo dominum Martinum priorem ſacræ Congregationis, noſtrum maximum adjutorem plurimùm ſaluto, ejuſque orationi me miſerum peccatorem commendo. Fratrem quoque Patrum memorem memoris eſſe commoneo, qui noſtro lacte nutritus, non ſine labore maximo, agreſti veſcitur hordeo, & poſt aurea pocula vini confuſum bibit acetum.*

(*) Pompoſianum.

(*) *f.* Domno Gregorio Mediolanenſi abbate.

(*) *f.* Domno Petro.

(a) Baron. an. 1022.

In editione Baronii (*a*) hæc epiſtola refertur ad pontificatum Benedicti VIII. a quo Guido Romam evocatus dicitur. At in codice Willingenſi oprimæ notæ, quo uſi ſumus, hæc epiſtola refertur ad Johannem ejus ſucceſſorem: quam ſententiam hic ſequi viſum eſt.

Cf. Micrologus eiusdem.

(b) *ibid.*

Præter antiphonarium, de quo in præmiſſa epiſtola fit mentio, alterum librum ſcripſit Guido, quem *Micrologum* appellavit, nancupavitque Theodaldo Aretino epiſcopo, ad quem ejus epiſtola exſtat apud (*b*) Baronium, cujus titulus ex codice Uticenſi hoc modo reſtituendus: *Divini muneris, totinſque prudentiæ fulgore clariſſimo, dulciſſimo patri & reverendiſſimo domino Theodaldo, ſacerdotum ac præſulum digniſſimo, Guido, utinam ſervorum ſuorum minimus, quidquid ſervus & filius S.* In hac epiſtola Guido ait, ſe, dum viræ ſolitariæ ſe totum dare cuperet, a Theodaldo *ad ſacri verbi ſtudium* accerſitum, ſuſcitumque ſuiſſe: non quòd ejus excellentiæ deeſſent multi & maximè ſpectabiles viri, qui & commiſſam ſibi plebem unà cum eo congruè erudirent, & divinæ contemptationi aſſiduè & ſtrenuè inhærerent; ſed ut ſuæ ipſius Guidonis imbecillitas ac tenuitas paternitatis ejus præſidio muniretur. Quare ipſi præcepiſſe, ut pro eccleſiæ ejus utilitate *exercitium muſicæ artis*, ab ipſo Guidone elaboratum, in publicum proferret; ut, ſicut eccleſiam beati Donati martyris *mirabili ſchemate* perfecerat; ita eidem miniſtros eccleſiæ honeſtis artibus imbutos, & præcipuo quodam privilegio *cunctis ferè per orbem clericis ſpectabiles* redderet. Unde pro miraculo factum ſit, ut ejus eccleſiæ vel ipſi pueri *in moduloudi ſtudio perfectos aliorum uſquequaque locorum ſuperent ſenes. Igitur noſtri*, inquit, *quoque meriti per hæc plurimum cumulabitur celſitudo, cùm poſſ priores patres tantæ ac toti eccleſiæ per vos provenerit ſtudiorum claritudo. Itaque quia veſtro tam commodo præcepto nec volui contraire, nec valui; offero ſollertiſſimæ paternitati tuæ muſicæ artis regulas, quantò lucidius & brevius potui explicatas, philoſophorum neque eâdem viâ ad plenum, urque eorum inſiſtendo veſtigiis; id ſolum procurans, quod eccleſiæ opportunitati, noſtriſque ſubveniat parvulis.* Hæc ipſis auctoris verbis referte viſum eſt ad ſupplendos quoſdam apud Baronium hiatus. Tum profert occaſionem, quæ ipſum ad inveniendam hanc methodum impulit, nempe levandi laboris cauſa in pueris, quos in cantu eccleſiaſtico erudiebat; cui conſilio ita divina ipſi adfuit gratia, ut quidam eorum *autumnum tranſit ſpatium* veſtus & inauditos cantus primo intuitu indubitanter cantaverint. Hæc ille, aliaque ad Theodaldum epiſcopum, qui Aretinæ eccleſiæ ab anno MXXXII. præfuit. In fine codicis, quo uſus eſt Baronius, hæc clauſula habetur: *Explicit Micrologus Guidonis, ſuæ ætatis anno trigeſimo quarto, Johanne vigeſimo Romanum gubernante eccleſiam.* Theodaldum epiſcopum & Guidonem ob Micrologum laudat Domnizo (*c*) in libro primo de vita Marbodis his verſibus.

(c) Domnizo lib. 1. v. 5.

Hu-

ANN. CHR. 1016.

Muſica ſeu cantus iſtum laudare Tedaldum
Non ceſſant: ſemper renovantur eo facente.
Micrologum librum ſibi dictat Guido, peritus
Muſicus & monachus, necnon eremita beandus.

Falli mihi videtur Trithemius, qui librum contra Berengarium a Guidone Aretino ſcriptum fuiſſe dicit, eumque Crucis ſancti Leutfredi ſeu Audoeni monachum falsò dicit. Nec rectiùs ſenſiſſe videtur Univerſitatis Pariſienſis hiſtoriæ ſcriptor, qui id tribuit Guidoni, monacho, ut ipſe putat, de Cruce ſancti Leutfredi, de quo Baldericus (*a*) abbas ita canit.

(*a*) *Chron. to. 4. p. 276.*

Guido mihi vivit, magnus, bonus atque fidelis,
Magni momenti, nominis haud modici.

Sanè nullus alius ejus loci monachus in Berengarium ſcripſiſſe videtur, quàm Guitmundus, quem cum Guidone Aretino Trithemius permiſcuit.

CII. Gerardus epiſcopus Conadienſis.

Floruit eo tempore Gerardus monachus Venetus, qui monaſticum habitum in ſancti Georgii cœnobio apud Venetias a puero indaſſe traditur. Ubi in monaſticis exercitationibus adolevit, ei cupido inceſſit dominicum inviſendi ſepulcrum; viamque ingreſſus, cùm in Pannoniam perveniſſet, a Stephano rege piiſſimo benignè acceptus, retentuſque eſt, ut rudem illam gentem chriſtianis præceptis verbo & exemplo erudiret. At turbarum pertæſus vir Dei, cum Mauro monacho, qui poſtmodum Quinqueccleſienſis epiſcopus fuit, in ſolitudinem ſeceſſit, quam *Beel* vocant, & in ea ſeptem annos exegit. Verùm non diutiùs hoc lumen ſub modio latere paſſus eſt Stephanus, ſed eum tandem ab eremo revocavit, pontificalique infulâ, ut novitio illi populo verbum Dei prædicaret, decorari curavit. Adfuit piiſſimi regis votis, & evangelici præconis ſtudiis divina pietas; factumque eſt, ut non modò novi tirones in fide confirmarentur, ſed etiam fidelium numerus magnopere augeretur. Eccleſiæ in ſingulis urbibus exſtructæ a Gerardo, qui principem eccleſiam in honorem ſancti Georgii martyris, Conadii ad litus Moriſii fluminis exſtruxit, atque inde Moriſſenam ſedem appellavit. In hac verò eccleſia, quam rex liberaliter doravit, in honorem beatæ Mariæ virginis aram erexit, appenſo ad eam argenteo turribulo, in quo thymiama perpetuò adoleri inſtituit. Ibidem ſingulis ſabbatis officium celebrari voluit de beatiſſima virgine Deipara, quam *Domnam* ſuam gens illa ex ejus inſtituto deinceps appellavit, & ſingulari ſtudio colere cœpit.

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER QUINQUAGESIMUS-SEXTUS.

Ab Anno Chriſti 1027. ad annum 1031.

ANN. CHR. 1027. I. Conradi imperatoris coronatio.

ANnus proximè ſequens milleſimus viceſimus-ſeptimus duplici coronatione inſignis fuit, Conradi ſcilicet regis in imperatorem, & Heinrici filii Rotberti Francorum regis adhuc viventis in regem. Compoſitis Langobardorum rebus, & natali Domini Iporedиæ celebrato, Conradus ad limina Apoſtolorum perrexit, & ipſo die reſurrectionis Domini, præſentibus duobus regibus, Cnuto Anglorum, & Rodulfo Burgundionum, imperialia inſignia a Johanne pontifice accepit. Inde in Germaniam reverſus, nativitatem ſancti Johannis-Baptiſtæ *Imbripoli* ſeu Ratiſponæ novus imperator celebravit: ubi ducatum Bajoariæ Heinrico, Heinrici recèns mortui filio, commiſit.

Cnuti regis epiſtola.

Antequam Româ diſcederet Coutus ſeu Canutus rex Angliæ, epiſtolam ſcripſit ad „ omnes regni ſui epiſcopos, quibus ſignificat, ſe demum votum explevilſe de in„ ſtrandis urbis Romæ locis ſanctis; ſe in paſchali ſollemnitate tum a domino „ papa, tum a Conrado imperatore, multiſque principibus, qui eò undequaque „ convenerant, donis pretioſis honoratum fuiſſe; obtinuiſſe inſuper ſubditis ſuis li„ beram facultatem adeundæ Urbis, quod etiam conceſſerit Rotbertus rex, *qui* „ *maximè ipſarum clauſurarum dominatur*: denique ſe conqueſtum fuiſſe apud papam, „ quòd ſui archiepiſcopi multarum pecuniarum exactione pro pallio gravarentur; „ decretumque fuiſſe, ut ne id deinceps fieret. Poſt hæc univerſis regni ſui judi„ eibus mandat, ut juſtitiam unicuique accuratè reddant. Poſtremò ſubdit, ſe in „ Danemarchiam, cujus itidem rex erat, proficiſci ad res illius regni componen„ das: quibus compoſitis, ſe in Angliam reverſurum. Inſignis eſt hæc epiſtola, edita apud Willelmum Malmesbutieoſem & apud Ingulfum, ſed malè ad annum M XXXI. relata, quam Coutus in Angliam per Livingum abbatem Taviſkotenſem perferri curavit.

II. Francofurtenſis ſynodus.

Poſt hæc Conradus, ad ſynodum Francofurtenſem, ab Aribona archiepiſcopo indictam, ſe contulit, in qua Aribo Hildensheimenſem epiſcopum de ſæpius ventilata Gandersheimenſis parthenonis cauſa denuo ſollicitavit. Hujus ſynodi, ad quam epiſcopi viginti-tres convenerunt, paucis mentionem facit chronicon Hildensheimen-

menſe, & Chronographus Saxo Leibnizianus: at fuſiùs ejus confeſſionem deſcribit anonymus chronographus alter ineditas in hunc modum. *In orientali parte ante altare archiepiſcopus Aribo cum ſuis ſuffraganeis, Vverinbero Argentinenſi, Brunone Auguſtenſi, Meinwverco Paterbrunnenſi, Eberhardo Babenbergenſi, Meinardo Voicelburgenſi, Brantage Halberſtadenſi, Godehardo Hildesheimenſi, Hazecone Vvormatienſi, VViggero Fardenſi confedit. In occidentali parte imperator conſedit, & a dexteris ejus Peligrinus Colonienſis archiepiſcopus cum ſibi ſubditis, Sigiberto Mindenſi, Sigifredo Monaſterienſi, Bennone Trajectenſi: a ſiniſtris ejus Hunfridus Parthenopolitanus archiepiſcopus cum ſuis, Hildivvarda Civenſi, Brunone Merſburgenſi, Luzone Brandeburgenſi, Thiodorica Miſnenſi. In auſtrali autem parte epiſcopi, Rainbertus VVirdunenſis, Rodolfus Sueſſvicenſis, Hildolfus Mantuanus, Reinoldus Aldenburgenſis aſſederunt. In aquilonali etiam abbates, Richardus Fuldenſis, Reinboldus Lorſheimenſis, Arnoldus Herveldenſis, Gerbertus Mogontiaci cum aliis etiam ejuſdem ordinis ſex adfuerunt. Ibi tandem præſul Godehardus ſummâ Veritate, quæ Chriſtus eſt miſerante pariter & adjuvante, epiſcopatus ſui proprietatem ſuper totum Gandersheimenſe territorium teſtimonio ſeptem epiſcoporum, qui prædictam pactionem in Gandersheim & audierant, & viderant, canonicè retinuit, ſcilicet Brunone Auguſtenſi concionante, VVerinbero Argentinenſi decernente, ipſa verò metropolitano, verè invito, verbi Dei bonus affirmante. Hi enim erant epiſcopi, qui ſuum teſtimonium, ſicut viderant & audierant, præbuerunt: Bruno Auguſtenſis, Everhardus Babenbergenſis, Meinwvercus Paderbrunnenſis, Meinhardus VVirceburgenſis, Sigibertus Mindenſis, Hildivvardus Civenſis, Bruno Merſburgenſis. In hac ſynodo domna Sophia abbatiſſa Gandersheimenſis nonnas ſuas, cogente ſynodali decreto, ab archiepiſcopo recepit. In eadem ſynodo Gebehardus, juvenis frater imperatoris, arma compulſus depoſuit, & clericalem tonſuram invitus accepit.* Hactenus chronicon noſtrum, cujus contextum hoc loco integrum retulimus, cùm nuſquam illius ſynodi acta, immo nec ferè mentio habeatur, ne quidem in libro de vita ſancti Godehardi epiſcopi, obi tota hæc de Gandersheimenſi parthenone controverſia fusè exponitur.

ANN. CHR. 1037.

III. Haymonis Virdunenſis epiſcopi ſuccessor Raimbertus.

Qui prædictæ ſynodo interfuit *Rainbertus VVirdunenſis* seu Virdunenſis ante annos tres ſucceſſerat Heymoni seu Haimoni epiſcopo, qui XI. kal. Maii obierat, humato in monaſterio ſancti Mauri, quod ab ipſo conditum fuerat. Initio ſæculi ſeptimi-decimi, cùm ejus ſepulcrum reſeratum fuiſſet, inventa ſunt ejus oſſa cum pontificalibus ornamentis & lamina plumbea, cui hæc verba inſcripta erant: *Haymo hujus ſedis epiſcopus, reparator & innovator loci hujus, XI. kal. Maii facto fine vivendi, hîc tumulatus requieſcit.* Tam pii præſulis ſucceſſor virtute haud impar prædictus Raimbertus, in ſuburbio Virdunenſi monaſterium in honorem ſancti Agerici epiſcopi exſtruxit, ut in conſequentibus (*a*) dicturi ſumus.

(*a*) *lib. 57. n. 87.*

IV. S. Mauri Virdunenſis prima abbatiſſa.

De parthenonis ſancti Mauri primordiis ſuperiùs (*b*) actum. Illic vetus ab antiquo, ut dixi, eccleſia erat, ſanctis Johanni-Baptiſtæ & Johanni-Evangeliſtæ ſacra, in qua ſancti epiſcopi & confeſſores, Maurus, Salvinus, & Arator humati fuere. Nunc unius ſancti Mauri nomen eccleſiæ hæret. Sita erat primitas extra muros urbis *juxta rivulum Scantiæ*, ut in diplomate Leonis IX. legitur. Hanc divinorum officiorum expertem dolens Heymo epiſcopus, inſtaurandam aggreſſus eſt, eâque reſtitutâ, *congregationem ſanctimonialium, ſub diſpoſitione patris Richardi regulariter viventium*, ibidem *inſtituit*, ejuſque conſilio matrem eis providit Adelbergam, Avam cognomento, fidelem Dei famulam, *cujus memoria eſt æterna*, ioquit Hugo Flaviniacenſis. Hæc patris ſui formam imitari cupiens, velat apis prudentiſſima, ex aliis, etiam virorum, monaſteriis laudabilibus citus ac mores exprimere ſtudait. Quapropter Cluniacum profecta, tanto in honore ab Odilone habita eſt, ut, licèt maliebri ſexui monaſterii aditos omnino interdictos eſſet; ei tamen pro ſua religione & patris Richardi cum Odilone individua caritate, non modò eiauſta monaſterii ingredi conceſſum ſit, verùm etiam capitulo aſſociata, dominico die in proceſſione cum fratribus intereſſe: quod ſanctæ Liobæ abbatiſſæ itidem olim in Faldenſi monaſterio a ſancto Bonifacio permiſſum fuerat. Eidem, ut puto, Avæ (hoc enim cognomen Adelbergæ fuiſſe diximus) Leo IX. privilegium conceſſit.

(*b*) *lib. 50. n. 99.*

V. Richardi abbatis iter Jeroſolymam.

Tunc temporis Richardus Virdunenſis abbas Jeroſolymam ad ſacra loca viſenda profectus erat: quod iter ſub finem anni præcedentis, ſeptingentis comitatus ſociis, aggreſſus eſt. Tempus colligimus ex chronico (*c*) Ademari monachi, qui Richardi Nortmannorum comitis mortem, quæ anno ſuperiori accidit, contineuter Richardi abbatis iter ſubjicit, eumque Willelmo Ecoliſmenſi comiti, aliiſque ſocium adjungit his verbis. *Eo tempore Vvillelmus Egoliſmenſis comes per Bajoariam iter egit ad ſepulcrum Domini. Comitati ſunt eum Odo Bituricus, princeps Dolenſis, Richardus abbas Virdunenſis, Richardus abbas ſanctæ Eparchis Egoliſmenſis, & princeps ejus*

(*c*) *Labbeus, in bibl. p. 182.*

ANN. CHR. 1027.

ejus & conſiliarius Girardus, Fanelduſ, & Amalfredus, poſtea abbas, & magna caterva nobilium. Stephanus rex Ungriæ cum omni honore eum ſuſcepit, & muneribus ditavit. Cœpit iter agere menſis Octobris primo die, & pervenit in ſanctam civitatem primâ hebdomada menſis Martii; reverſuſque eſt tertiâ hebdomadâ menſis Junii ad propria. Idem Willelmus comes paulin poſt reditum morbo correptus, VI. *idus* (*a*) *Aprilis anno* MXXVIII. mortuus eſt: quod tempus Initi ab ipſo, adeòque a Richardo abbate itineris omoino confirmat. Quæ caoſæ Richardum ad hoc iter impulerint, tradit Hugo Flaviniacenſis, nimirum tædium (*b*) ſarcinæ paſtoralis, divinæ contemplationis umor, & mors qaorumdam peregrioorum ex Auguſtodunenſi territorio, qui piè in ſacris locis, utì optaverant petierantque a Domino, oullo ferè dolore ſpiritum Deo reddideraut. Verùm untequam hoc iter ioiret, Cluniacum udIvit, Odilonem abbatem Virdunum adduxit, eique monaſterii ſui diſciplinam & inhabituntium mores approbavit. Poſt hæc; vix obtentâ u principe & pontificibus, regnique primotibus veniâ, parutis oeceſſatiis ſomtibus, quos Richardas comes Norrmannorum magna ex parte ſuppeditavit, eum prædictis viris aliiſque quàm plorimis itineri ſe commiſit. Hos inter exſtitere Gervinus, ex cano ico Remenſi ſancti Vitoni ſub ipſo Richardo munachas, ac poſtmodum ubbas Centulenſis, & laici duo ex urbe Bajocacenſium, Hambertus & Guufredas, pater & filius: ex quibus Humbertus, ex diuturno languore decumbens, viſo ad haoc peregrinarionem aoimatus fuit, moxque conſceoſo equo convaluit. Gaufredo filias fuit Gozelious, a quo Hugo Flaviniacenſis accepit miracalom aquæ in illo itinere io Richardi ſociorumque gratiam cælitus in vinum converſæ, & formam orandi, qoam vir Dei ſociis ſuis, qui idiotæ & ſimpliciores etant, præſcripſerat. Iu illo aatem itinere Richardo mos erat, poſt divinas laudes, quntidie ſacra facere. Ubi Autiochiam perveuit, illic aliquot diebus temoruri coactus eſt: qoo tempore umicitiam contraxit cum Symeone viro Dei, qai a ſtatribus monaſterii montis Sion ad accipiendam a Richardo comite Nortmannorum conſuetam eleemoſynam idemtidem mitti ſolebat. Inde tertam Sarracenorum ingreſſus Richardus, miſſarum nibilominus ſollemnia ad muros Illorum civitatis celebravit: ubi lapidum grandine ub eis impetitus, nibil mali ſuſtinuit: quod Sarracenis ipſis multam admirationem commovit. Idem io reditu ipſi contigiſſe dicitur. Accedenti demum ad ſanctam civitatem patriarcha, qui ejus famam ſanctitatis inaudierat, obviàm occurrit. Dominicâ die palmarum arbem ingreſſus eſt, ubi totâ hebdomadâ noctu & interdio in Dei laudibus perſeveravit, nihil territus paganorum inſultibus, qai in eccleſia gladiis accincti diſcurrebant. Dia ſancti ſabbati, qoo lampades (*) cæleſti igne accendi ſolebaot, gentiles armati eccleſiam, chriſtianis intro concluſis, & conſuetum miraculum præſtolantibus, obſeraram tenebant, omnes gladio peremptuti, ſi ignis de more non adveniret: cùm ecce, horâ circiter nonâ, omnibus io preces effuſis, in una lampade ignis oullo humano adminiculo, divinitus accenditur: quod magnum chriſtianis gaudium, gentilibus verò ſtuporem excitavit. Ilico vir Dei ſacris indutus veſtibus, miſſam a *Kirie eleiſon* inchoat, cùm untea lectiones & cantica, & qaidquld eſt illius diei ad miſſam præmiſſum fuiſſet. Nuctem inſequeotem abbas ſanctus duxit inſomnem, Dominum reſurgentem adoraturus. Sequentis lucis horâ circiter tertiâ miſſæ ſollemnia feſtivè celebravit, commuoicatiſque fidelibus domum reverſus eſt, ſepulcrum Domini ſæpius reviſere ſolitus: quo die multom cum patriarcha colloquium habuit.

(a) *ibid. p. 255.*

(b) *id. t. 2. p. 273.*

(*) *V. lib. 3. c. 22.*

VI. Stephano commiſſum S. Laurentii regimen.

Inter ea contigit, Popponem Strabulenſem ubbatem, cùm ſui, tum aliorum monaſteriorum oegotiis occupatum, reſignare commiſſi ſibi ſancti Laurentii upud Leodicum regimeo in maous Leodicenſis epiſcopi, non Darandi, ut fallit Hugo Flaviniacenſis, ſed Reginardi, qui Durando a duobus annis (*c*) ſucceſſerat. Poſtquam igitur Stabulenſis abbas *in manu Reginardi epiſcopi* (ita enim diſertè habet (*d*) Ægidius) *bajus loci remiſerat providentiam*; inſtirit apud eum Herimanous comes, vir prudentiâ & conſilio, ut nobilitata clariſſimus, fruter Gozelonis Lotharienſium & Moſellanorum ducis, ut vidoatæ & deſolatæ eccleſiæ miſereretut, patremque illi ac rectorem provideret. In monaſterio ſancti Vitoni eſſe monachum probriſſimæ vitæ, Stephanom nomine, in Leodiceoſi ſuncti Dionyſii eccleſia quondam canonicum, ſibi oprimè notum, qui religione & ſcientiâ non miuùs prodeſſe, quàm præeſſe Dei domui poſſet. Epiſcopus id ſe quantocius facturam reſpondit, ubi primùm Stephanus adeſſet. Mox eum comes, ut erga ſunctum Laorentium peculiari ſtudio affectus erat, ſtarim deductum Virduno cum ſex monachis obtulit epiſcopo, qui ſtatim illum abbatem benedixit, & ſuncti Laurentii novo monaſterio præfecit. Hæc Ægidius, quæ ex Reioero monacho io vita Wolbodonis epiſcopi accepit; ut ſingolaria quædam, certè non omittendu, addit Hugo Flaviniacenſis. Nempe cùm per integrum ferè annum Richardus in ſaa peregrinatione remoraretut, tumorque percrebuiſſet eum obiiſſe; Stephanum Virduno evocatum, ut ſancti Laurentii monaſte-

(c) *V. ſupra lib. 35. n. 97.*

(d) *Geſta. Lud. epiſc. Leod. t. 2. p. 268.*

naſterio præeſſet, abbatis ſui prætendiſſe obedientiam, cujus injuſſu quidquam age- ANN. CHR. re, nedum aliis præeſſe, ſibi non liceret. Repoſuit epiſcopus, ſe ejus nutum hac 1023.
de re ac volantatem, antequam diſcederet, obtinuiſſe: nunc verò cùm famâ vulgante ajas obitam reſciverit, ſe decreviſſe ejus volantatem implere. His ſe perſuaderi paſſus eſt Stephanus, ac minùs cautè, ut ex eventu patuit, fabiit præfecturam loci & benedictionem abbatis. Non multò poſt vir Dei, qui mortuus falsò credebatur, ax peregrinatione rediit, & audito quod factum erat ſuper Stephani dolait arrora; qui pudefactas redeunti occurrera non ſuſtinuit, & veniale arratum gravi pœnitentiâ expiavit.

VII. Bruno epiſcopus rem monaſticam ut curat.

Jam annus ferè alapſus erat, ex quo Bruno ad Tullenſem eccleſiam regendam cooptatus, necdum tamen ordinatus fuerat, moras nectente Poppone archiepiſcopo ob promiſſum inſolitum, quod ab eo exigebat. Morarum impatiens Conradus imperator, utrumque Wormatiæ in frequenti epiſcoporum ac procerum cœtu adeſſe juber, & formulâ ſacramenti nonnihil laxarâ, ut ſcilicet Bruno in arduis tantùm eccleſiæ rebus archiepiſcopum conſuleret, evicit, ut Brano quantocius conſecraretur: id demum hoc anno factum v. Idus Septembris. Ordinatus vir Dei mox ſtudium ſuam in primis convertit ad propagandam religionem monaſticam, quæ in omnibus ſuæ parochiæ, præterquam ſancti Apri, monaſteriis valde intepuerat, maximè in ſancti Manſueti & in Mediano-monaſterio, ubi locorum prælati, *poſthabito animarum ſibi commiſſarum ſtudio, in ſolo exteriorum dominatu ſe conſtitutos putabant.* Hos in ipſo fæ electionis exordio loco movit, & venerabili Widrico, qui tum apud ſanctum Aprum præpoſitus erat, utrumque monaſterium commiſit: cujus ſtadio & induſtriâ ordo monaſticas bruvi in eiſdem locis recaluit. Eumdem Bruno ſancti Apri monaſterio præfecit abbatem, petenta Willelmo Divionenſi abbate, ſancti Apri reformatore, *cujus ſancta fama cis mare per cunctos fines orbis* tunc *memorabilis* erat. Mox Widricus jam pæne labentis monaſterii fabricam a fandamentis teſtacre cœpit, cui operi idem pontifex triginta librarum ſubſidium liberaliter impendit. Quin etiam in Portus-ſuavis (*) cœnobio, quod Herimannus ejus (*) *Pouffay.*
deceſſor inchoaverat, ædificia perfecit, ibique *devotam ſanctimonialium conſtituit congregationem*, quibus nobilis generis vitæque laadabilis abbatiſſam præpoſuit Berzenam nomine; cujus aſſiduâ ſollicitadine divini ſervor ſervitii ibidem maximè creviſſe traditur. Nunc collegium eſt nobilium canonicarum.

VIII. Palatiolum monaſterium abolitum. (a) *Annal. Trevir. lib.* 11. p. 40.

Popponis archiepiſcopi factum quoddam recitat Theodericus in ejas vita, qaod eâdem fide huc referre viſum eſt. Is (a) narrat, archiepiſcopam cartis omnibus ad diœceſis ſuæ cùm tuendam dignitatem, tum diſciplinam retioendam converſis, mores ſanctimonialium Palatioli cœnobii, quod jam inde a ſæculo ſeptimo conditum diximus, laſcivià laxuque remollitos hac occaſione ſanate aggreſſum ſuiſſe. Fortè archiepiscopus uni ex illis commiſſuram palii, at inde caligas epiſcopales contexeret da more dederat. Illa, ut antiſtitis in ſe amorem raperet, veſtem philtro imbatam reddit. Poppo at caligas induit, tantam ilico philtri vim præter morem expertas eſt, at io neſariæ mulieris amorem totâ mente & cogitatione exardeſceret. Demiratus laſcivientis carnis inſolitam tyrannidem, facto in aliis quoqae ſimili periculo, turpiſſimi flagitii auctorem feminam eſſe non dubitavit. Ventum indu ad facti cognitionem, eoque probato, ana omnium ſenteatia fuit, expelleadam ex illo cœta neqaiſſimam incantatricem; cæteras ad pallam veſtem (oam candidas canonicarum more tum geſtaſſe dicantor) & ad ſtrictiores monacharum leges redigendas eſſe: quod cùm major pars, vitæ laxioris renax, omnino reſpueret, viſum eſt atchiepiſcopo collegium illud pœnitus diſſolvere, factâ reliquis ad alia tranſeundi monaſteria facultate: ex qaibus nonnullæ in proximum Horteenſe monaſterium, quod integrâ per id tempus diſciplinâ vigebat, migraverint. His geſtis, Poppo ad ſanctam Domini ſepulcrum profectus traditur: qua in peregrinatione triennium inſamſit, eodem ferè tempore, qao Richardus abbas.

IX. Murenſe monaſterium conditur.

Cùm multa ſunt commoda, quæ rei publicæ ex Ordina noſtro proveniunt, tum illud non inſuper habeodam, quòd plarima ſervaverit monumenta, quibas tum ſacra, tum profana hiſtoria Illuſtrari poſſit. Argumento eſt in præſens Mureuſe apud Halvetos monaſterium, ax cujus archivo deſumta eſt vera origo Habsburgicæ domas, quæ multis fabulis ante illorum monumentorum editionem ſcatebat. Ex Illis enim conſtat, illius ſtirpis auctorem aſſe Radebotonem, cujus filius Wernerus ſeu Wernarius Argentoratenſis antiſtes, Murenſi monaſterio, uti & Habesburgi caſtro, principium dedit; ſic enim ille in primario hac de re inſtrumento loquitur. *Ego Voernherus, Strasburgenſis epiſcopus, & cuſtos, quod dicitur Habesburch, fundator, monaſterium in patrimonio meo, in loco, qui Mure dicitur in pago Argota, in comitatu Rore, in honore ſanctæ & individuæ Trinitatis & ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, omniumque ſanctorum conſtruxi, quod titulo beati Martini epiſcopi in perpetuum de-*

ANN. CHR. 1027.

cavi, cui prædia, quæ hæreditario jure mihi contigerant, per manum germani fratris mei Lancelini, qui, utpote militiæ cingulo præditus, defensor patrimonii mei exstiterat, cum legitima possessione villarum, familiarum, agrorum, silvarum, pratorum, montium omniumque appendiciorum contradidi: tum statuit, ut fratres imbi, *sub monachicu norma secundùm regulam beati Benedicti viventes*, abbatem sibi liberâ electione, sive de sua, sive de alia congregatione, liberè præstituant: ipse autem abbas, eommuniceto fratrum consilio, advocatum de ejusdem Werneri posteritate, *quæ præfato castro Hasburch dominetur*, eligant, & deficiente masculâ prole, mulier ejusdem generis & castri advocatiam e manu abbatis accipiat: non ut beneficium, *sed ut quamdam monasteriis commendationem & tuitionem*. Actum *anno ab incarnatione Domini millesimo vigesimo-septimo, indictione* 2. *regnante Conrado imperatore augusto*. Werneto adjungitur Irta comitissa, Radebotonis conjux, quæ monasterii ipsidem *primaria conditrix* dicitur in necrologio ad diem XXIII. Julii: quæ in libro fundationis perperàm Werneri episcopi soror dicitur. Benefactricem dicere malim quàm conditricem: cùm Wernerus ipse testetur, se monasterium condidisse in suo *patrimonio*, quod *hereditario jure* sibi provenerat. Accersitus ea Megioradi-cella seu Einsidlu Embricius abbas, commendatum sibi locum *in suum magisterium* accepit, moxque illuc destinavit Reginboldum monachum, *in omnibus actibus suis laudabilem virum, qui nuper antea a Solodoro castro ad conversionem venerat*; eumque præpositum illic constituit, missis cum eo fratribus ac libris, aliisque rebus necessariis. Ejus loci parochialis ecclesia, quem tenebat Voko presbyter, eidem monasterio cum ejus dote tradita est u Warmanno Constantiensi episcopo, ita sanè, ut sæcularem illi ecclesiæ presbyterum monachi præficerent. Errat Murensis chronographus, cùm Wernerum episcopum hoc anno decessisse scribit, quem ad annum MXXIX. vitam produxisse constat ea chronico Hildensheimensi: ubi Willelmus, reginæ capellanus, ei successisse traditur. Werneri episcopi obitus in necrologio notatur v. kal. Novembris, mortuus in Constantinopolitana urbe, si Murensi chronographo credimus, quo jussu Conradi Imperatoris ubierat.

X. Heinrici regis coronatio.

His præmitti debuerat coronatio Heinrici, filii Rotberti regis, Conradi Imperatoris inauguratione brevi subsecutæ, quippe quæ post mortem Hugonis natu-majoris in civitate Remorum (*a*) jussu patris hoc anno facta est, nequiquam obsistente Constantiâ reginâ, quæ Rotbertum natu-minorem præferri volebat. Rotberti patris voluntati favebat Fulbertus Carnutuio antistes, Constantiæ verò cum multis aliis Odolricus episcopus Aurelianensis, cujus ad Fulbertum epistola extat inter (*b*) Fulbertinas, eum monentis *incurrisse gravissimum reginæ odium, favente potiùs marito suo de constituendo rege majore filio, quem dicunt simulatorem esse, segnem, mollem in negligendo jure patris futurum: fratri suo minori attribuentes his contraria*. Fulbertum ob hoc todi u plurimis episcopis: satius fore, *patre vivente, nullum regem filii creari*; unt præferendum, qui melior fuerit. Hinc consecuta mala, quæ tum Fulbertus ipse in suis epistolis, (*c*) tum Glaber commemorant. Heinricum ipso die pentecostes, qui hoc anno in quartum-decimum Maii incidebat, coronatum fuisse discimus ea præcepto Rotberti regis, qui Dervensibus, postulante Dudone ubbate, quasdam ecclesias, quas Stephanus de Junci-villa invaserat, restitui jubet, cum consilio episcoporum, abbatum ac procerum, *qui ad benedictionem prolis meæ*, inquit, *Heinrici futuram in die sancto pentecostes convenerunt*. Eodem anno Hugo miles quamdam partem *foreste suæ* donat Dervensi monasterio, *cui venerabilis pastor & abba Dudo* præerat. *Data* XV. *kal. Decembris*, regnantibus Rotberto, & filio ejus Heinrico. *Actum Dervo monasterio publicè anno ab inc. Domini* MXXVII. *indict.* X. Idem miles post annos octo dicitur obiisse v. non. Octob. & in Dervensi monasterio jacere. Bellius litteras refert Agnetis Pictavorum comitissæ, Angeriacensi monasterio conferentis decimam quamdam in *Pons-Cerverio juxta Carentiacum monasterium*, datas *mense Februario* anni insequentis, *anno* XL. *regnante Rotberto rege, & primo anno regni Heinrici filii sui*. Durabat ad hoc tempus Mediolanensium conjuratio in Conradum Imperatorem, ut patet ex Fulcoois Andecavorum comitis litteris ad Rotbertum regem, quas apud Fulbertum (*d*) legere licet.

(*a*) *Glab. lib.* 3. *c.* 9.

(*b*) *Fulb. ep.* 106.

(*c*) *id. ep.* 109. *&c.*

(*d*) *ibid. ep.* 25.

XI. Dervensibus restitutio & donationes factæ.

Quinam episcopi Heinrici coronationi interfuerint, discimus ea præcudato Rotberti regis præcepto pro monasterio Dervensi, quod hoc loco integrum in rei monumentum afferre operæ pretium fuerit.

In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu-Christi, divina ordinante providentia Rotbertus rex. Si justis & rationabilibus servorum Dei petitionibus aurem clementiæ impendimus, procul dubio exinde æternam a Domino mercedem nos recepturos speramus. Quapropter universis sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus, tam præsentibus quàm futuris, notum fieri volumus, quoniam Dudo venerabilis abba & cæteri fratres ex monasterio, quod vocatur Puttolos, quod est in Dervo constructum in honore beatorum

rum apoſtolorum Petri & Pauli ac ſancti Bercharii, qui ipſum monaſterium a novo ANN. CHR. 1027.
opere conſtruxerat, ubi nunc ipſe glorioſus Martyr & ſancta Theodoſia corpore requieſcunt, ante præſentiam noſtram venerunt, & cauſas ſuæ neceſſitatis humiliter intimaverunt, reclamationem facientes de quibuſdam rebus prædicto monaſterio ablatis; ſcilicet de ſeptem eccleſiis, de Ragificote, de Vallis, de Faia, de Tramiliaco, de Saura terra, de ſancto Chriſtophoro, de Laderciaca corte: quæ quidam miles Stephanus de Junci-villa (*) nuper ſuâ fortitudine invaſerat, videlicet prædicti tempore abbatis. Hujus clementiſſimè faventes petitioni, oſtendimus eam fidelium noſtrorum clariſſimæ congregationi, ſcilicet archiepiſcoporum, epiſcoporum, abbatum, monachorum, clericorum, comitum, cæteroramque multorum, qui AD BENEDICTIONEM MEÆ PROLIS HEINRICI, FUTURAM IN OCTAVIS SANCTO PENTECOSTEN, *convenerant. Igitur epiſcoporum ſancta convocatio, & procerum meorum amabilis multitudo hujus religioſi viri petitionem judicantes ſuſcipere, tam pro remedio animæ noſtræ, quàm pro ſtatu ſanctæ Dei eccleſiæ, cui videbatur præeſſe, quoniam prædictus miles aberat, qui Dei eccleſiæ res invaſerat, & præſentialiter aliam non poteramus facere juſtitiam, cum decrevere percuti gladio anathematis: quorum decreto libenter aſſenſum præbentes, hoc ſolùm prædicto abbati ſuggeſſimus, ut illâ die ab hac re deſineret, dicentes,* NON ESSE VOLUNTATIS NOSTRÆ, QUEMQUAM ILLA DIE MALEDICI, QUA FILIUM MEUM STATUERAMUS BENEDICI. *In craſtinum verò dilatam proclamationem jam dicto abbate ante præſentiam noſtram repetente, atque hoc idem plenius in locis ſe feciſſe, ſed non profuiſſe ſibi aſſereute, juſſimus catervæ epiſcoporum, cum laude, qui ia præſentia aderant, principum, ut æternæ maledictioni memoratum militem, niſi reſipiſceret, ſupponerent: quod & factum eſt.*

(*) *de Jeinuville.*

Auctoritate Dei Patris omnipotentis, & ſanctæ Dei genitricis Mariæ, & ſancti Petri, & omnium Apoſtolorum, & omnium electorum Dei excommunicamus, & omnè genere maledictionis expagamus prædictum militem Stephanum, qui res ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſanctique Bercharii martyris uſurpando pervaſit, niſi quod pervaſit reddiderit, & per congruam ſatisfactionem pœnituerit. Iſtius anathematis vinculum non pariter cum reliquis roborantes, juſſimus ut uſque ad ſatisfactionem haberet vigorem, & litteris quæ acta ſunt denotarentur, & pontifices cum principibus, quorum judicio hæc geſta ſunt, ſubſcriberentur. Sig. Rotberti glorioſiſſimi Francorum Regis. Sig. Ebalı archiepiſcopi. Sig. Beroldi epiſcopi. Sig. Aſcelini epiſcopi. Sig. Rogeri epiſcopi: Sig. Fulconis epiſcopi. Sig. Harduini epiſcopi. Sig. VVarini epiſcopi. Sig. Lauberti epiſcopi. Sig. Goſſridi epiſcopi. Sig. Fromundi epiſcopi. Sig. Odilonis abbatis. Sig. Airardi abbatis. Sig. Richardi abbatis. Sig. Odonis comitis. Sig. Guillelmi comitis.

Qui poſt Ebalum Remorum archiepiſcopum ſubſcribunt epiſcopi, ſunt Beroldus Suetlionenſis, Aſcelinus ſeu Adelbero Laudunenſis, Rogerus Catalaunenſis, Fulco Ambianenſis, Harduinus Noviomenſis, Warinus Bellovacenſis, Lantbertus Lingonenſis, Goffridus Cabilonenſis, Fromundus Trecenſis; tum abbates Odilo Cluniacenſis, Airardus ſancti Remigii apud Remos, Richardus ſancti Medardi apud Sueſſionas; Odo comes Campaniæ, & Guillelmus comes ut puto, Burgundiæ, cognomine Otto, qui non multò poſt vivere deſiit, ut mox dicturi ſumus. Cæterùm Stephanus de Junci villa, de quo in præmiſſo diplomate agitur, regis & epiſcopoium decreto acquievit, rediitque in gratiam cum Dudone abbate & Detvenſibus, agente in primis Engelberto ſeu Ingelberto comite Breonenſi, ſuperiùs (*a*) memorato, qui ſuam ipſius filiam ei matrimonio copulavit, eique a Dudone abbate obtinuit *advocattam* (*b*) territorii Bleſenſis, quæ priùs ipſi Engelberto commiſſa erat. Ad hæc eodem anno Hugo quidam, vir nobilis, *ſanctorum* in Dervo *habitationem conſiderans, & monachorum ibi degentium converſationem Deo dignam*, partem quamdam ex *foreſte* ſua eis confert, ceutum videlicet perticas in longitudine, totidemque in latitudine, cujus *dimenſionem perticæ ipſius ad menſuram pedum vigiati & ſeptem protendi* jubet. *Data ſub die* XV. *kal. Decembris, regnantibus piiſſimis Francorum regibus Rotberto & filio ejus Henrico. Actum Dervo monaſterio publicè, anno ab incarnatione Domini* MXXVII. *indictione* X. Deceſſit poſt annos octo v. nonas Octobris idem Hugo ſepultuſque eſt in monaſterio Detvenſi.

(*a*) *lib. 54. n. 76.*

(*b*) *V. append.*

XII. Otto-Vuillelmus obit.

Eodem anno (*c*) mortuus eſt Otto-Willelmus Burguudiæ comes mox laudatus, ſepultuſque in monaſterio ſancti Benigni, ubi filius ejus Vvido comes ante aliquot annos humatus fuerat. Ottonis comitis ob inſignia ejus beneficia in ſanctum Beniguum æterna memoria erit apud ejus loci monachos, qui ejus nomen necrologio adſcripſerunt XI. kal. Octobris. De ejus obitu, aliiſque de rebus ad Vizeliacenſe maximè cœnobium pertinentibus, Vuillelmus abbas Odileni abbati Cluniacenſi epiſtolam ſcripſit, quam ex veteri membrana hoc loco referre non pigebit.

(*c*) *Spicil. t. 12 p. 490.*

Mellè favoque dulciori domno patri O. frater VV. cum cæteris fratribus, ſummæ ſe-

ANN. CHR. 1097.

licitatis munus. Omnes quæ circa vos sunt, flagranti desiderio certi esse cupientes, litterulas vobis misimus, horum quæ apud nos geruntur, indices. Interim quidem, divinâ gratiâ vestrisque meritis suffragantibus, bene valemus: exteriùs verò quibusdam infortuniis premimur, fatigamur. Audistis jam, ut credimus, rebus humanis excessisse comitem Vuillelmum, & apud Divionem sepultum. De obitu comitis Richardi missum non habuimus, nec aliquid didicimus, nisi quantum a dicentibus audivimus. Præter ea innotescimus paternitati vestræ, quòd monasterium Vizliacense, agente Landrico comite, monachis ejusdem loci cum abbate turpiter ejectis domnus Odo susceperit sine consultu episcopi Augustodunensis. Hinc de causa in tanta ira contra vos & nos, locumque nostrum concitatus est, ut non solùm mala, quæ per se suosque poterit, minatur nobis irrogare, monasterium videlicet Magnbrense usurpando, & omnia altaria, quæ in suo episcopatu habemus, excommunicando; sed & omnes, quotquot potest, episcopos, clericos, laicos cujuscumque Ordinis aut dignitatis, in nostras inimicitias commovendo. Excommunicavit etiam nostræ congregationis fratres, ut nullus jam dicto loco inhabitet, ecclesiamque ingrediatur, vel aliquod divinum obsequium in ea celebrare præsumat. Ipsi verò fidentes apostolicæ privilegii, quibus libertas ejusdem loci ab antecessoribus provisa est, pro nihilo ejus sententiam computaverunt, & nihil de interdictis dimittere curaverunt: sed litteras hac de causa ab eo directas despectui habentes, in terram pedibus conculcandas projecerunt; unde non solùm ipse major iræ accensus est, sed & apud omnes, longè latèque hæc audientes, grandis calumnia contra nos exorta est. Universi enim qui hæc audiunt, non solùm inimici, sed & qui ante videbantur amici, illum injustitiam contra nos auctorizasse, nosque inauditæ præsumptionis, & etiam apud sæculares horrendæ cupiditatis inculpant, dicentes non licere qualemcumque abbatem a proprio honore qualibet ex causa amovere sine canonica examinatione & judicio episcopi, ad cujus diœcesim noscitur pertinere. Hæc & ejusmodi quamplura, non modò ab amicis, verùm & a consentaneis audientes, & ab episcopo vinculo anathematis quo fratres ligaverat, ut absolveret, nullo modo antequam relicto loco cum suis omnibus ad vos reverterentur, impetrare valentes, aliud consilium salubrius invenire nequivimus, præter quod ex vestra parte eis mandavimus, ut ad vos revertantur quantocyus: ne aliquis periculo excommunicationis subjaceat subitâ morte præventus. Hæc verò an comes Landricus permittat, vel ipsi velint facere, nobis manet incertum. Quæ cuncta vobis intimare curavimus, cupientes vestram voluntatem & jussionem de his omnibus litterâ vestrâ cognoscere quantocyus. Valete.

Quid ea illis turbis consecutum sit, non prodit chronicon Vizeliacense quod tomo tertio Spicilegii Acheriani editum est. Ex hac verò epistola intelligitur, jam vulgatum fuisse tumorem de morte Richardi tertii Northmannorum comitis, qui paullo ampliùs solido anno patri supervixit, ut mox videbimus. Ottonis epitaphium retulit Chifletius, in cujus fine hæc leguntur. *Anno Domini* MXXVII. *at. kalendas Octobris sepultus est.* Ejus filius Wido comes filium habuit Ottonem comitem Matisconensem, qui pro anima patris sui Widonis, necnon pro anima avi sui Ottonis, cognomento Willelmi, & uxoris suæ ac filii sui Gaufredi, villam Anisicum, prope Ararim fluvium sitam, quæ *olim ex hæreditate sancti Vincentii*, id est cathedralis ecclesiæ Matisconensis, ad jus comitatus ab antiquo devenerat, Cluniaco restituit, *sicuti jam ante comes Leotaldus avunculus*, inquit, *meus, per testamentum præcepti Ludovici regis dederat apostolo Petro & Cluniensibus monachis*. Eidem ipse Otto villam contiguam, Asnerias dictam, cùm suis appendiciis donat; *regnante Roberto rege cum filio suo Hugone*, atque adeò ante mortem Ottonis-Willelmi, qui Hugoni regi paullulum supervixit.

Cluniaco fo-dio restituit.

Willelmus abbas, cujus epistolam mox retulimus, non ita Divionensi, Fiscanensive monasterio affixus erat, quin aliis quoque monasteriis sibi commissis invigilaret, quorum e numero Pratense sancti Germani apud Parisios monasterium erat. Quam ob rem cùm pravæ consuetudines (*a*) in villis huic monasterio subjectis, scilicet Antoniaco (*), ejusque appendicibus, a vicario, cui nomen Pipinellus-Garini, exigerentur; hac de re conquestus est Willelmus apud Rothertum regem: qui id moleste ferens, prædictum Pipinellum ad discussionem istius causæ provocavit. Comparuit ille ad dictum diem, at resistere non valuit rationibus monachorum, *qui legali conflictu duelli erant resistere parati*: verùm cùm ad satisfactionem paratus esset, morte præventus id exsequi non potuit: ad quod rea & Constantia regina Herfendam ejus conjugem compulerunt. Placito subscribunt Guarinus episcopus, scilicet Belvacensis, Odolricus Autelionensis; Burchardus miles, nempe de Monte Maurenciaco, aliique complures.

XIII. Placitum pro S. Germano Pratensi.

(*a*) *Montmorency. p. 17.*

(*) *Antony.*

Dum Gerardus abbas Fontanellæ (*b*) præesset, (hoc autem anno præsse cœpit) visum est ei, cæteris que fratribus, ut basilica sancti Petri, quæ humilior erat, paul-

XIV. S. Vulfranni inventio.

(*b*) *V. t. 53. n. 9.*

paullo altiùs erigeretur, & ſtatutis columnis, fornicibuſqee per eas diſpoſitis, cryptæ fiesent, ſeu ædiculæ ſubalares. At cùm operæ bumum effoderent, tria ſepulcta ordinarè diſpoſita invenerunt; & in duobus quidem, quæ ſancti Wandregiſili & ſancti Ansberti titulos præferebant, nibil præter pulverem teſolutorum corporum repertum eſt: in tertio verò, quod ad ſancti Wandregiſilii dexteam poſitum erat, Integertimum ſancti Wlfrnmni corpus inventum cum ſacerdotali veſte non omnino conſumta, en qua ſeſcunein nuri collecta, quæ poſtmodum conficiendæ altaris argenteæ tabulæ impenſa fuit. Hoc loco enpoſtulat Fontanellenſis illius inventionis ſcriptor contra Blandinienſes monachos, qui corpus ſancti Wlfrnmni unà cum reliquiis ſanctorum Wandregiſili & Ansberti in ſuum monaſterium delatas inſtitrabant: quod refellit auctor ille, tum ex biſtorin tranſlationis ſanctorum Wandregiſili & Ansberti, quos Blandinienſibus concedit auctor; tum ex libello de virtutibus ſanctæ Bertæ abbatiſſæ Blangincenſis. Sic inventum corpus ſancti Wlfrnmni in ligneo primùm loculo repoſitum; dein ab illuſtri quadam femina, Immæ nomine, quæ *matain habita* Fontanellnm ſeceſſerat, argenteâ thecâ incluſum fuit. Conſtitetâ die, quâ id fieret, Gerardus abbas corpus ſacrum ad ædiculnm ſanctæ Deigenitricis Mariæ quæ Callo-viliæ dicitur, veſperâ præcedente deferti curavit: tum primâ luce cum duobus fratribus illuc proſectus, ſacrn oſſa, *vino Iste*, primò ſindone novâ, tum preciſi limo ex purpurn pallio, quod Rotbertus archiepiſcopus dono ad boc miſerat, involutn, in præparato ſcrinioio repoſuit: in altero verò corporn ſanctorum confeſſorum Etemberti Toloſani pontificis & Condedi eremitæ; in tertio denique bentorum martyrum Maximi & Venerandi: quibus ita diſpoſitis, Gradulfus tunc decnnus, is qui poſt Gerardum nbbas fuit, ceterique fnatres eum crucibus nc cereis ad prædictum ædiculum proceſſerunt, ſubſequente Immâ matronâ cum infinita promiſcui vuigi multitadine; indeque ſacrum loculum levnntes, nd baſilicam ſancti Wandregiſilii ſollemni pompâ detulerunt. *Facta eſt hæc tranſlatio*, inquit nuctor, *anno dominicæ incarnationis milleſimo vicceſimo-ſeptimo*, VII. *kal. Junii Henrico rege Francorum regnante, præter matris ſuæ voluntatem, invaſum tenente; principatum ver) Nortmannicæ tertin Richardo legali modeſtiâ diſponente.* ANN. CHR. 1027.

Non die ſeperitis fuit Richardus, qui *neque* integrum *annum in principatu*, *immaturâ prævenius morte*, *peregit*, nir anonymus ille Fontanellenſis. Ejus obitus in necrologiis ſancti Germani Piatenſis & ſancti Benigni notatur VIII. idus Aegusti. Huic tres en patre fratres ſuperſtites emnt: Rotbertus ſcilicet, qui ei ſucceſſit, en Judita priore conjuge Richardi ſecundi; duo alii, Willelmus nimirum, qui caſtrum Arcas in pago Tnlogienſi exſtruxit, & Mnlgerius Rotomngenſis archiepiſcopus, nati en Papia Richardi poſteriori enore: *ujus fratres*, *Auſredus & Oſberuus*, Fontanellæ *monachum profeſſi ſunt*, en eodem auctore. De his plura ſuperiùs diximus. Rotbertus comes auctor eſt Cerafienſis monaſterii, de qeo inſeriùs. XV. Richardi ducis obitus & fratres. XVI.

Majoris-monaſterii cœnobitæ jam dudum villam pagi Bleſenſis, quæ Chilziacus vocatur, poſſedetant, at ſæculnrium hominum violentiâ amiſſam dolebant. Quapropter Ebnrdus nbbas apud Odonem comitem ſatis egit, ut hæc villa monaſterio reſtituereret. Annuit comes, favante Alnno Britnnnorum comite, & Eudone fratre ejus, qui nb ipſo Odone bnnc eccleſinm in beneficium tenebat. Nnm ſi jeſtem „ eſſe credimus, inquit, et poteures hujus ſæculi Del famulis, unde ſuſtententur, „ ex proprlis tribunnt; nimis n juſtitiæ linea diſcrepare cenſemus, ſi non ea, quæ „ n domo Del Iniquitas injuſtè abſtulit, reſtitul curemus. Atque ut hæc reſtitetio majori auctoritnte ſulciretur, ab Heiurico rege, qui præſens ndesat, altiſqae precibus eam firmari curnvit: quod an vivente ndhuc Rotberto tegn factum ſit, non conſtat. Subſcripta ſunt ſigna Heinrici regis, Adam Melidunenſis, Manaſſæ comitis, Jungonei Britnnorum nrchiepiſcopi, Genrini epiſcopi Redonenſis, & aliorum, quos videſis in appendice, ubi hoc inſtrumentum inregrum reſeſemes. Iidem ferè ſubſcribunr donationi qaorumdam prædiorum in vico Marciliaco, quæ Rivallones Redonenſis provinciæ miles cum Junnargnnde conjuge ſun Mnjori monaſterio contulit. Subſcribunt Alaous comes, & Eudo ejus fratet, Jungonees arcbiepiſcopus, Wnrinus Redonenſis epiſcopus, Walterius Nnmnerenſis, & nlii. Ibidem celln ereſtn eſt, eti & in Veteri-vico pagi Carnutenſis, ebi fundem erigendæ cellæ contulit *quidam honoratus ac nobilis Virtzionenſis caſtri poſſeſſor in pago Bituriguſi*: qua de re grnvis conrrovertia fuit cum canonicis eccleſiæ Carnutenſis, duelll & ſetti calidi probatione dirimenda. Hæc tempore Ebrardi abbatis, nn Alberti ejus ſucceſſoris contigerint, nobis haud ſatis compertum eſt. Non multò poſt Odo comes quemdam ſamulum Gernldi de Reimorentino manemittit, nd ſneros ordines promovendum. *Actum Vindocino ceſtro*, *anno* MLXX. *regnante rege Rotberto*. Appoſita ſunt his lirteris ſigna Arnulfi archiepiſcopi, & Evrardi nbbatis. Majori monaſterio facta reſtitutio & danatio.

Cormaticeoſc monaſteriem tunc regebat Richardus abbas, ſub quo Fulco Andium co-

ANN. CHR. 1017.

comes advocatus Cormaticeni monaſterii factos eſt, eâ lege, ut abbatiam in alienam

XVII. Cormarici abbates.

dominationem minimè transfunderet, ſicut majorum ſuorum temporibus factum fuerat, qui, cùm a Fulconis ejus proavi tempore ejuſdem loci advocatiam habuiſſent, abbatiam in ſuum dominium tedegerant. Veritus itaque Fulco, ne idem in poſteterum accideret, *inſtigatus obnixè a venerabili jam dicti loci domno Richardo abbate, ſibique ſubjectis monachis*; ne id fieret, regiâ auctoritate interdici coravit. Idem Richardos abbas cuidam colonæ ſancti Paali, Adelaidi nomine, farinariam

(*) *P. Ledre.*

quoddam cum tecta concedit ſubtus Troilum villam jaxta tipam Agneris, (*), *menſi Septembri anno* XXA. *regnante Rotberto rege*: quod tantùm notamus ad defigoandum rempus Richardi abbatis. Hujus ſucceſſor Rotbertus, ejus nominis primus, cognomento Inſcenus, monaſterium dirutum reſtauravit. Hoc ejus cognomen diſcimus ex

(*) *Neuſtr.*

quadam notitia cojuſdam Matrici de Nuecaſtro (*,) qui io monaſterium illad oprimè affectus, ſocietatem a Richardo ubbate & a monachis obtinuit, ſimulque facultatem, ot die feſto ſancti Pauli *in refectorio manducare* ſibi liceret: pro qao honore unam ſtationem quotannis illis daret. Eo mortuo, ibidemqae ſepulto, Matranus filius ejus eumdem erga Cormaticenſes amotem, *abbate tunc Rotberto, qui Infirmus dictus eſt, ſirovavit*; eiſdemque quamdam tertam, Cormarico vicinam, ſcilicet Montemcaninam, datutam, ſe promiſit: quid inde conſecutum ſit, docet ipſa notitia, quam in appendice exhibemus. Neqae enim ejuſmodi minutiis hoc loco immorari juvat. Mitto etiam donationem eccleſiæ ſancti Symphoriani de Aſiaco, quæ donatio, eodem Rotberto abbate, Cormarico facta eſt, uti & ſancti Petri de Rivarena.

XVIII. Angeriaci quædam notanda.

Superiùs ex Beſlio (*a*) laudavimus litteras Agnetis comitiſſæ, qaibus Angeriacenſi monaſterio conſcet decimam quamdam *in Poio-Cervorio juxta Carentiniacum monaſterium*, datas hoc anno, Rotberti regis XL. Heinrici novi regis primo. Eædem notæ chronicæ adhibentar in charta commatationis factæ ioter Aimericum ſancti Johannis Angeriacenſis abbatem, & *inter monachos ſanctæ Mariæ, necnon ſancti Andreæ atque almi Chriſti Benedicti Quinciacenſis*, Iſemberto Pictavorum epiſcopo hanc abbatiam tunc regente: cui ab batiæ Angeriacenſes quaſdam vineas, his verò Quinciacenſes quaſdam areas intra urbem Pictavorum conferunt. *Actum Pictavis menſe Auguſto, regnante Rotberto rege anno* XL. *& Heinrico filio ejus anno primo, vicaratione verò* MXXVII. De Carantiniaco ſeu Carentiniaco (*b*) monaſterio ſupetiùs actum eſt. Legimus litteras Johannis papæ, inſcriptas archiepiſcopis & epiſcopis

(*a*) *num.* 10.

(*b*) *lib.* 53. *n.* 41.

Galliatum, necnon Willelmo religioſo duci Aquitanorum, Goſtido comiti Eogoliſmæ civitatis, Heliæ comiti Petragoricæ urbis, ſimulque filiis Hugonis de caſtro Leziniaco, item Willelmo de Partaniaco, itemque Willelmo de Talomonte, aliiſque, quos rogat, ut a *præſenti die Kalendarum Maiarum* Angeriacenſe monaſterium cum Aimerico abbate & monachis tuantur ac defendaot, pro eo quod *regulam ſanctiſſimi patris Benedicti tuibi inviolabiliter caſtodiri* audierit.

XIX. Cluniaci immunitas confirmata.

(*c*) *lib.* 55. *n.* 75.

(*d*) *Bullar. Clun. p.* 9.

Cùm immunitas Cluniacenſis monaſterii a Gaulleno Matiſconenſi epiſcopo in Anfana (*c*) ſynodo vexata faiſſet; eamdem Johannes papa novo diplomate (*d*) aſſeruit, ſecutus eaemplom ſuperiorum pontificum Romanæ eccleſiæ, cui a Willelmo daca monaſterium illud *ſpeciali dono deligatum* fuerat: ita *ut ad nullum aliam reſpiciat locus ille, ſive habitatores ejus, niſi ad Deum & ſanctum Petrum & apoſtolica ſedis pontificem ſummum*. Superiorum pontificum ſequens uaemplum Johannes papa, *cum cæteris coepiſcopis* ſais *in conventu Romæ congregato in præſentia domini Conradi regis auguſti, nuper a Deo & nobis*, inquit, *in imperium Romani orbis electi & coronati*, ſtatuta confirmat, quæ illi de libertate prædicti loci ſanxeraot, *& habitatores ipſius per centum & eò amplius annos ſine ullajus contradictione tenuerant*. Ad hæc pontifex comperto, quòd quidam epiſcoporum ſine olla rationabili cauſa uxcommuoicarent *religioſos, ſobriam & Deo placitam vitam ducere cupientes*; id de monachis Cluniacenſibus fieri omnino prohibet; decernitque, ut ſi qua epiſcoporum adversùs illos querela uaorta faerit, & aliter ſioiti non poterit, apoſtolicæ ſedis examini reſervetut. *Data* v. *kal. Aprilis per manum Petri epiſcopi Prænestinæ eccleſiæ & bibliothecarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis, anno pontificatus domni Joannis ſanctiſſimi nonidecimi papæ tertio, indictione decimâ*.

XX. Bremetenſem abbatiam invadit Odilo.

(*e*) *Ital. ſacr. t.* 4. *p.* 1440.

Hæc acta ſine dubio catanta Odilone abbate, cujus oepos cognomiois, moltùm ab eo degener, mortuo Gottoſredo abbate Novalicienſis monaſterii, cui Bremetenſe tributum fuerat, hujos loci abbatiam Romæ a Conrado (*e*) imperatore obtinuiſſe dicitut, quam poſtea Alberico Cumano ſeo Comenſi epiſcopo tradidit. Cùm verò epiſcopum nollent admittere monachi, ille Tautinum profectus, multo protio egit apud Maginfredum matchionem, ejuſque ſtatrem Aldericum epiſcopum, ot abbatia illa ipſi cederet. Odiloni verò io compenſationem quædam cella conceſſa. Hic eſt Maginfredus marchio, qui Willelmum Aqoitaniæ ducem ad capeſſendum (*f*) pro ſe vel ſuo filio regnum Italiæ invitabat, de qao idem Willelmus &

(*f*) *Fulb. ep.* 124. *& ſeqq.*

de

de fratre ejus Aldetico ſeu Aldrico ita ſcribit in epiſtola (*a*) ad Leonem epiſcopum Vercellenſem : *Non laudavit mihi hanc conditionem*, nempe ut epiſcopos italiæ deponeret, *prudens marchio Maginfredus, nec frater ejus Alricus bonus epiſcopus, quorum ſanctiſſimo pleramque arti conſilio numquam pœnituit, quos ſapientia omnes Italos præſantiores ingenii, fidei & bonitatis eſſe cenſeo*. Alricus Aſtenſis epiſcopus erat, laudatus itidem (*b*) a Glabro, uti & Mainfredus ſeu Maginfredus ejus frater.

ANN. CHR. 1027.
(*a*) *ibid. ep.* 126.
(*b*) *Glab. lib.* 4. *c.* 2.

Idem Glaber (*c*) agit de monaſterio per id tempus condito ab eodem Mainfredo apud Seguſium (*) ſeu Secuſiam, quæ colonia eſt Taurinarium in alpibus Cottiis : quod hac occaſione factum tradit ejus rei teſtis oculatus. Erat tunc temporis homo quidam plebeius, nundinarot reliquiarum, qui ſe modò Stephanum, modò Petrum, modò Johannem dicebat. Is, poſtquam multos in Gallis deluſiſſet, ubi ſuas fraudes detectas animadvertit, perfuga ſe recepit ad alpium partes, uſurparo Stephani nomine, qui antea ſe vel Petrum, vel Johannem dicebat. Illic ſolitas merces nundinati pergens, e loco abjectiſſimo effodit ignoti oſſa hominis, quem Juſtum martyrem eſſe aiebat, ſibique angelico oraculo revelatum. Tum illic excubias ad ejus locum agit, còque confluait cum munuſculis promiſcuum vulgus, factaque illic miracula jactavit. Hoc comperto, Mainfredus, *marchionum ditiſſimus*, locum crediri martyris ad ſe deferri jubet; moxque conſtrui monaſterium in Seuriæ caſtro, in honorem Dei omnipotentis & beatæ Mariæ, ubi prædictum martyrem cum pluribus aliis ſanctorum reliquiis deponere decrevit. Abſolutis ædificiis, convocati ad dedicationem epiſcopi, cui etiam Willelmus Divionenſis cum Glabro, qui hæc refert, nonnullique alii abbates interfuere. Adfuit etiam cum aliis Mango ille, marchioni jam acceptiſſimus : qui a Willelmo abbate & Glabro interrogatus, manifeſtum ſe verecatorem prodidit. Depoſita oſſilhò minùs in nova eccleſia oſſa, *illius profani aſtu inventa*, qui ea eſſe aſſerebat Juſti martyris, qui io urbe Belvaco paſſus eſt xvr. kal. Novembris, quo die facta dedicatio eſt. *Et licèt plures ſanæ mentis deteſtabilem figmentum*, inquit Glaber, abominandum clamarent; vulgus tamen ruſticanæ plebis, *a mangone corruptum, injuſti nomen pro Juſto vocaverat, olim in ſuo permanſit errore*. Eadem Hugo Flaviniacenſis compendio retulit.

XXI. Seguſienſe monaſterium conditur.
(*c*) *ibid.*
(*) *Suze.*

Haſtat in chronologia (*d*) Pedemontana conditi monaſterii primarium inſtrumentum, in quo legitur, Alricum Aſtenſis eccleſiæ epiſcopum, & germanam ejus Odelricum marchionem, qui alio nomine dictus Maginfredus, filios bonæ memoriæ » Maginfredi marchionis, unà cum Berta comitiſſa, filia quondam Aurberti itidem » marchionis, junioris Maginfredi uxore, monaſterium conſtruere decreviſſe, ubi » congregatio monachorum die noctuque ad Deum preces fundant, tam pro ſe, » quàm pro ſuis progenitoribus, & propinquis, quorum pleroſque enumerant. Ad » hanc verò conſtructionem ſe tertæ quoddam ſpatium intra civitatem Secuſienſem » aſſignaſſe, ubi baſilica condator in honorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti & ſanctæ » Trinitatis, ſanctæque Mariæ virginis ac ſancti Michaelis archangeli, necnon ſan» ctorum Petri & Pauli apoſtolorum, atque ſanctorum Johannis Baptiſtæ & Johan» nis Evangeliſtæ & ſancti Mauri confeſſoris atque ſancti Juſti martyris: ubi io per» petuum permancat congregatio monachorum, qui ſecundùm regulam ſancti Bene» dicti divina celebrent officia: quibus quondam monachum, Deo devotum, di» gnumque ejuſdem regulæ ab infantia cultorem, Dominicum nomine, abbatem » præficiunt. In dotem verò monaſterii aſſignare tertiam partem ejuſdem civitatis » Secuſiæ, pluraque alia, io his monaſterium ſui juris, poſitum ſuper fluvium Padi quod vocatur Pulcherada, *in honorem ejuſdem ſancti Mauri conſtructum*, cum ipſa corte Pulcherada & adjunctis. *Quoniam verò*, inquiunt, *nec inventum eſt, nec ullo modo invenire poteſt, ut hujus noſtræ prædictæ civitatis Secuſiæ poteſtas & decimæ, vel etiam conſecratio, alicujus epiſcopi diœceſi pertinere videantur, per datam licentiam ſummi pontificis, qui vicem apoſtolatus obtinet juxta ſuum privilegium, per quod nobis & ad noſtrum jus & proprietatem, ſicut cognovit ante fuiſſe, conceſſit ac largitus eſt, ut ejus parochiæ ſive diœceſis conſecratio in noſtra ſemper & perpetua poteſtate ſit, at cui volumus, & a quo depoſcimur epiſcopo ejuſdem loci conſecrationem & ſanctum chriſma atque benedictionem ſine omni dubietate poſcant: ideo judicamus, & firmiter ordinamus, quòd nullo modo maneat ipſum monaſterium alicujus epiſcopi, vel alterius monaſterii, nec ullarum perſonarum, aut per donum imperatorie vel regie, neque ullius perſonæ, ſed ſemper ſit in Dei omnipotentis poteſtate, quem de eo facimus heredem*. Iidem porro conditores abbatis ejuſdem loci nominationem ſibi, ſuiſque poſtetis reſervant, cujus ordinationem a quocumque epiſcopo fieri volunt. » In fine Alricus epiſcopus, qui ante ſecundùm legem Romanam ſe vixiſſe dicit, » tunc autem Salicum eſſe, ut totius facti firma ſit auctoritas, *pergamenam de ter-*

XXII. Monaſterii dotatio & libertas.
(*d*) *Chronol. Pedem. p.* 238.

ANN. CHR. 1027.

» ra *elevavit*, & Herenzoni notario & judici sacri palatii ad scribendum tradi-
» dit, duoque *testamenta* seu exemplaria, uno tenore scripta, fieri jussit, anno
» imperii Conradi tertio, nono die mensis Julii, indictione XII. quæ notæ anno MXXIX. conveniunt. Actum in civitate Taurinensi. Iudicem ejus loci abbatum habes in chronologia Pedemontana, ubi Guido Ferrerius Burgelleusis cardinalis præpositum & canonicos regulares in illam abbatiam induxisse dicitur, monachis in abbatiam sancti Michaelis, anno MLXXXI. translatis, quod de Clusino monasterio interpretor: quo ex loco primus Segusiani monasterii abbas Dominicus assumtus videtur. Idem porro Mainfredus cum Berta conjuge non multò post Taurinensem sancti Solutoris abbatiam dotavit: iidemqua conditores fuere parthenonis sanctæ Mariæ de Caramania, ut postea videbimus.

Pulcheradæ monasterium.

Pulcherada oppidum, situm ad Padi ripam inter Gaxeum & Taurinum, insignitum fuit monasterio sancti Mauri, discipuli, ut fert traditio, sancti Benedicti, a quo postmodum sancti Mauri nomen oppido inditum est. Hoc monasterium antiquissimum esse constat, Segusianis monasterio, quod itidem sanctum Maurum patronum agnoscit, a Malufredo marchione tributum, quod tamen proprios abbates habuit, tandemque ad sæculares clericos devolutum, ut in chronologia Pedemontana (*a*) legitur; obi fusiùs de hac abbatia dictum est.

(*a*) *Chronol. Pedem. c.* 70.

XXIII. Savilliani monasterii origo.

Eodem ferè tempore conditum est sancti Petri monasterium apud Savillanum, quod oppidum est diœcesis Taurinensis ad ripam fluminis Macræ, situm inter Salutias & Fossanum. Monasterii auctores Abellonus & Amaltruda conjuges, qui sua omnia in dotem monasterii impenderunt. Ejus rei instrumentum ralatum est ab Ughello (*b*) & a Francisco-Augustino (*c*) ab Ecclesia; sed variant in illis editis chronicæ notæ. Apud Ughellum id factum dicitur *anno secundo* Conradi imperatoris, *indictione secundâ*; apud Franciscum-Augustinum, *indictione* XI. *anno Domini* MXXVIII. *die Jovis duodecimâ mensis Februarii*: sed neutrobique notæ illæ sibi cohærent. Apud Ughellum corrigenda indictio, & pro secunda legendum XI. ut apud Augustinum, ubi corrigenda dies Februarii, quæ duodecima erat dies lunæ anno MXXVIII. Prima colonia monachorum eò inducta videtur ex Clusino monasterio, cui subjectum fuit Savillianense tempore duorum primorum abbatum, Adami scilicet atque Alberici: quorum successor Nicolaus-Pontius, processu scilicet sæculi tertiidecimi, consenticnte Reinerio ubbate Bremetensi, Savilianensem abbatiam ab imperio sancti Michaelis de Clusa uxemisse dicitur. Hactenus exstitit illud monasterium sub Benedictina congregatione sanctæ Justinæ.

(*b*) *Ital. sac. t.* 4. *p.* 1441.
(*c*) *Chronol. Pedem. p.* 232.

XXIV. Perusini bona confirmantur.

Dum Romæ adhuc versaretur Conradus imperator, interventu Johannis (*d*) Romani pontificis, monasterium sancti Petri, quod situm est prope civitatem Perusinam in Calvario monte, sub imperialem tutelam recepit, ejusque bona omnia confirmavit, quæcumqua scilicet a principatu Ottonis secundi ei collata fuerant, vel *acquisita per sanctum ac venerabilem virum Petrum abbatem, ejusdem cœnobii fundatorem*, ejusque successores usque ad tempus abbatis Azouis, qui tunc eidem monasterio præerat. *Data anno dominicæ incarnationis* MXXVSI. *regni verò domni Chuonradi secundi regni ejus tertio, imperii autem ejus primo, indictione* X. *Actum Romæ.*

(*d*) *Bullar. Casin. to.* 2. *p.* 77.

XXV. S. Romualdus obit.

Jam instabat tempus, quo Romualdus, senio confectus, laborum suorum mercedem a Deo recepturus erat, cùm ad monasterium, quod in valle de Castro exstruxerat, rediit, ubi ante annos viginti prædixerat se ouilo teste moriturum. Illic, quasi nihil seclisset hactenus, quod morti suæ conduceret, cellam sibi cum oratorio, in qua reclusus silentium servaret usque ad mortem, ædificari præcepit. Facto recluforio, cum jam in illud ingredi vellet, corpus ejus magis magisque nimiâ phlegmatis abundantiâ, quam a medio ferè anno passus erat, atteri cœpit; nec tamen ideo vel lectio decumbere, vel soliti rigorem jejunii relaxare acquievit. Tandem viribus paullatim deficientibus, cùm ingruente molestiâ graviùs su haberet, sub solis occasum duobus, qui sibi adstabant, fratribus præcepit ut exirent, & finitis matutinis, diluculo ad se redirent. Illi verò de ejus exitu solliciti, ad cellulæ januam substitere: post paullum, cùm neque motum corporis, uequa sonum vocis ejus audirent, rati, quod re verâ ita erat, eum expirasse, in cellulam irruunt, beatâque animâ in cælum raptâ, supinum jacere sacrum cadaver inveniunt: non dubii eum, qui sic obiit ut prædixerat, illuc transisse quò speraverat. Ejus obitus contigit XII. kalendas Julias: sed annos non ita exploratus; tametsi anno MXXVII. a Baronio, aliisque recentioribus rectè configuratus videtur. Vitam ejus litteris mandavit Petrus Damiani, eique annos ætatis centum-viginti tribuit; at calculos non rectè subduxisse videtur: tum quia Romualdus anno ætatis vicesimo admissus fuit in Classense monasterium, Honesto archiepiscopo Ravennate, qui Petro dignitata sponte cedenti successit *primo Ottone habenas imperii tenente*, ut ipso Petrus-Damiani (*e*) testatur; & quidem anno DCCCCLXXI. secundùm Rubei calcu-

(*e*) *Petr. Dam. epist.* 19. *c.* 1.

lum;

lum: tum quia Romualdi pater adhuc in vivis erat anno DCCCLXXXII. ut ſuo loco ſuperiùs oſtendimus. ANN. CHR. 1027.

Neque putes ultra hunc annum MXXVII. ejus obitum longiùs eſſe differendum. Id enim revincit inſtrumentum Theodaldi Aretioi præſulis, quo Campum-Maldull Petro ptiori confirmat ipſo anno, & quidem poſt mortem ſancti Romualdi, quem *piæ recordationis patrem domnum Romaldum* vocat. In hoc inſtrumento, cujus authenticum apud Fontem-bonum vidimus, *domno Petro venerabili eremitæ*, qui prio- „ris illic getebat officium, confirmat eccleſiam, in mediis alpibus ſitam, (ipſa eſt „ Camaldulenſis eremi eccleſia) quam ipſe *rogatu domni Romaldi* in honorem ſan- „ cti Salvatoris conſecraverat; quem locum ipſe *domnus Romaldus, pius eremitarum* „ *pater* aptiſſimum ad cellulas fratrum eremitarum judicaverat: ubi quinque cel- „ lulas, a ſe ſe ſejunctas, exſtruxerat pro totidem fratribus, qui, ſæcularibus ab- „ dicatis, ibidem ſoli divinæ contemplationi inſiſterent: quibus etiam domnum Pe- „ trum venerabilem eremitam (quem Dagninum cognominant) præceptorem de- „ dit. Hunc verò locum eidem Petro confirmat Theodaldus ſecundùm terminos ab „ ipſo deſignatos ad uſum & ſtipendia fratrum eremitarum pro tempore ibidem „ Deo famulantium, quibus etiam largitur mediam partem eccleſiæ ſancti Minia- „ tis in villa, quæ dicitur Alina, cum decimatione ejuſdem villæ, ſicut Petrus ab- „ bas de Campo-Leonis *in commutationem* habuerat ab Aretino epiſcopo, qui eam „ receperat. His, aliiſque eidem ſacro loco collatis, ſtatuit præcipiſque cum ſuo „ clero Theodaldus epiſcopus, *ut ipſi fratres eremitæ, qui ibidem pro tempore ſervierint, nullo unquam tempore ſe ſe ſuoſque ad aliam, præter eremiticam & ſolitariam atque contemplativam, vitam tranſferant: nec unquam liceat eis ipſum ſanctum locum ad cœnobitarum monaſterium retorquere.* Hoc inſtrumentum a Florentino (*a*) monacho vulgarum eſt in hiſtoria Camaldulenſi, ſed abſque chronicis notis, quæ in authentico ſic habent. *Datum anno dominicæ incarnationis* MXXVII. *anno verò pontificatus domni Theodaldi epiſcopi* V. *menſe Auguſto, indictione* X. *Actum in clauſtris canonicorum;* quotum plerique his litteris ſubſcribunt. Itaque id factum eſt tertio menſe poſt obitum ſancti Romualdi, qui XIII. kal. Julii, ut diximus, deceſſerat. Hactenus eremitæ in ſacra illa eremo perſevetant, ut Theodaldus epiſcopus conſtituerat, teriocorque avitam diſciplinam & religionem; quæ prærogativa eſt vitæ ſolitariæ & ab omni hominum ſocietate remotæ, quam eremitæ præ conventualibus religiosè colunt. Sacræ illius eremi & Fontis-boni iconem ſuperiùs (*b*) exhibuimus.

XXVI. Camaldulum eremitis confirmatum.

(a) *Florentin. lib. 1. c. 40.*

(b) *lib. 54. n. 60.*

Ex multis Romualdi diſcipulis, qui tum in cœnobitica, tum in eremitica vita ſub eo floruerunt, præcipui fuere quatuor, Johannes ſcilicet ac Benedictus, evangelicæ prædicationis causâ in Sclavoniam miſſi, ubi martyrio affecti fuere: atque Ingelberrus & Gregorius, archiepiſcopi *in gentibus* facti, ut Petrus Damiani ſcribit, fortè apud eoſdem Sclavos. His acceuſendus in primis Petrus, cognomento Dagninus, primus Camaldulenſis eremi prior, quem beatum Florentinus vocat: cui ſucceſſere Albizus, Ruſticus, & beatus Rodulfus, qui primam in ſcriptis vivendi formam Camaldulenſibus eremitis præſcripſit, fato functus anno MCVI. Tres ſunt in Italia Camaldulenſium eremitarum congregationes, quarum unaquæque ſuum Majorem habet, nempe Camaldulenſis ipſa, quæ ſex eremitoria ſub ſe habet, Veneta, & Montis-coronæ. Eremitæ olim ab eodem, quo cœnobitæ, præpoſito generali regebantur: at, ſeditione inter utroſque ſub finem ſæculi quinti decimi exortâ, cœnobitæ ſuum deinceps præpoſitum generalem ſeorſim habuere. Pauca deinceps reſetemus de hiſtoria Camaldulenſi, quæ apud Florentinum, aliosque conſuli poteſt. Neque in privatas Congregationum Benedictinarum hiſtorias excurrere ſinit operis magnitudo, earum maximè, quæ peculiares habent hiſtorias, aliàs opus creſceret in immenſum, ſi integras ordinis Ciſtercienſis, aliotumque ſimilium hiſtorias in noſtros Annales conferremus. Quapropter, conſtitutâ ſemel cujuſque congregationis ſive ordinis, qui ſub regula ſancti Benedicti militat, origine, hanc ſpattham cujuſque congregationis alumnis exornandam relinquemus, exceptâ congregatione Cluniacenſi, quæ unum ſemper cum noſtris, id eſt cum nigris, ut vocant, monachis, corpus effecit. Aliarum tameo congregationum, maximè Ciſtercienſis, illuſtriora ſubinde eventa referemus. Hæc ſemel monuiſſe ſufficiat.

XXVII. Romualdi diſcipuli.

Io prædicto inſtrumento Theodaldi Aretini epiſcopi facta mentio eſt Petri abbatis de Campo Leonis, qui decimationem villæ Alinæ ab Aretina eccleſia *in commutatione* tenuiſſe dicitur, uti & decimationes villæ Largniani, quas Theodaldus epiſcopus receptas Camaldulenſibus eremitis contulit. Situm erat hoc monaſterium, cujus auctor ignoratur, in diœceſi Aretina, dicatumque ſub titulo ſancti Januarii, cujus abbas Vincentius (*c*) anno MLVIII. eccleſiam ſancti Blaſii monaſterio ſuo adversùs Petrum Cluſinum epiſcopum vindicavit. Anno verò MLXV. Albizus, ejuſdem loci abbas, ad ſacram Camaldulenſem (*d*) eremum ſe contulit, ut diſcipulorum

XXVIII. Monaſterium de Campo-Leonis.

(c) *Ital. ſac. t. 3. p. 723.*

(d) *Hiſt. Camald. lib. 2. c. 50.*

ANN. CHR. 1027.

sancti Romualdi sanctimoniæ & eremitici instituti rationem ediscceret; captusque plurimùm loci veneratione & hospitalitatis studio, factæ obtulit eremo decimas villæ Largniani ad se pertinentes. Hæc abbatia medio sæculo XV. unita fuit mensæ episcopali Aretinæ.

XXIX. Hugonis abbatis Farfensis varia fortuna.

Mirum est quàm varia fortuna fuerit Hugonis Farfensis abbatis, qui anno duodecimo primùm vitio ordinatus, post annos undecim sponte præfecturam abdicavit, & Guidoni nepoti suo locum fecit: tum post annos quinque iterum ordinatus, post annos tredecim denuo abbatiam Guidoni secundo cessit, nono post anno tertiùm ordinatus, anno scilicet MXXXVI. ad tres annos superstes. Electus itaque hoc anno MXXVII. Guido abbas, eo nomine secundus, vir humili loco natus, cùm se huic oneri imparem reputaret, fratres obnixè rogavit, ut sibi pastorem magis idoneum eligerent. Ægrè assensere Farfenses; a quibus demum electus Bonifacius, religiosus Dei servus, cùm rebus divinis contemplandis assuetus esset, pastorali regimine implicari refugiebat. Verùm, fratribus in electione perseverantibus, adeò præfecturam aspernari visus est, ut pastoralem virgam inversam gestaret: quod fratres indignè ferentes, venerabilem Supponem, nobilem genere, ac doctum elegerunt. Electus verò ad imperatorem, obtinendæ confirmationis gratiâ, ipse proficisci noluit, sed legatum pro se ad eum direxit: qua de re indignatus imperator, Almerico Cæli anrei monacho, quem ejus loci abbas, tunc in aula demorans potenti imperatori suggesserat, abbatiam commisit. Ita factum refert chronographus (a) Mus. Ital. to. 1. p. 65. nullâ factâ mentione restituti tertiùm Hugonis, tametsi in abbatum (a) Indice sic abbatum series ordinetur: *Anno* MXXVII. *Guido abbas*, *Anno* MXXXVI. *Hugo abbas reordinatur* V. *idus Junii*. *Anno* MXXXVIII. *Guido abbas* IX. *obiit*. *Anno* MXXXIX. *Hugo abbas obiit*. *Sappo abbas*. *Anno* MXL. *Almericus abbas*; da quo inferiùs suo loco.

XXX. Alfonsus rex obiit.

In Hispania Alfonsus V. rex Legionensis, cùm adversùs Sarracenos apud Viseum in Lusitania dimicaret, sagittâ percussus, accepto corporis & sanguinis Domini viatico, interiit, magno sui relicto desiderio, tum ob insignem ejus in ecclesias pietatem, tum ob infractum in Sarracenos animum. Sepultus fuit Legione in ecclesia sancti Johannis Baptistæ, apposito rudi epitaphio, apud Baronium relato, in quo dicitur obiisse *æra* MLXV. *nonis maii*. Veremundus ejus filius ei successit io annos decem, patris exemplo *cœnobiorum pius pater & consolator*, ut Lucas Tudensis tradit.

XXXI. S. Mildredæ corpus datum monachis S. Augustini.

Apud Anglos Cnutus rex monasterio sancti Augustini, quem patronum suum vocat, vastato a Danis Thanetensi parthenone, corpus beatæ Mildredæ virginis cum tota ejus terra, id est Thanetensi insula, donavit. Dilata est nihilò minùs sacri corporis translatio ad tres annos, quod Elstanus abbas ex insula Thaneto ad monasterium suum XV. kal. Junii transtulit. Hoc etiam tempore Egelnotus, Cantuariæ primas, brachium sancti Augustini ecclesiæ doctoris, centum talentis argenti, aurique talento Papiæ comparatum, Conventrensi monasterio dedit.

XXXII. Richardus abbas Jerosolymis reversus.

Post annum pœne integrum, ex quo Jerosolymorum iter aggressus erat Richardus Virdunensis abbas, peractis illic, ut superiùs (b) diximus, paschalibus festis, ægrè tandem avulsus est a locis sacris; ditatusque pretiosissimis reliquiis, quas a patriarcha acceperat, quasque e collo pendentes gestabat, e sancta civitate discedit, idemtidem cervice reflexâ eam respectans, gemensque quòd illam numquam revisurus esset, in qua reliquum vitæ conficere petoptasset. Hærebat ejus animo infixa Christi passionis memoria, cujus causâ multas io reditu injurias a Sarracenis, multaque incommoda passus est. Ubi Antiochiam venit, denuo recreatus est conspectu Symeonis monachi, qui se itineris socium ei adjunxit, Virdunum eum eo accedere ibique ei convivere cupiens. Verùm, cùm ad civitatem Bellegradam, quæ est in confinio Bulgarorum & Hungarorum, venissent; a principe civitatis transire prohibitas, divulsus ab eo est, diversoque itinere Symeon Rotomagum, Richardus Virdunum pervenit. Huic tota civitas effuso agmine obviàm processit, sed maximè monachorum cœtus, qui cum crucibus & cereis, festivo ac sollemni apparatu, redeuntí occurrit.

(b) *num.* 5.

XXXIII. Stephani promotionem improbat.

Ubi tantisper resedit, monasterii statum per se explorare, resecare vitia, mores cottigere, & virtutem promovere sategit. Comperto quod de Stephani promotione (c) ad Leodicensem sancti Lautenti præfecturam factum erat, super ejus errore doluit. Ille ut patris reditum accepit, venienti occurrere non ausus, ad festum sancti Vitoni accessit, solus absque comitibus claustrum ingressus, præfecturam abdicavit, & eum cæteris, ut privatus, communibus exercitiis vacavit. Tum adductus in præsentiam patris, quo pacto promotioni suæ consensisset sincerè explicat; seque nihilò minùs ertasse, se peccasse confitetur. His intererant ejus comites: e quibus archidiaconus, mistas ab episcopo, veniam errati, quidquid illud esset, deprecatur, tatamque Stephani electionem habeti postulat. Richardus verò:

(c) *num.* 6.

Pe-

„ Petitioni, inquit, domni epiſcopi acquieſcete pequam honorificum; at fratrem, ANN. CHR.
„ qui poblicè peccavit, publicè culpam expiare oportet. His dictis, eum ulti- 1027.
mum inter fratres locum tenere juſſit, dum ipſe quid agendum eſſet, communi conſilio in capitulo tractaret. Acta hæc in ſancti Vitoni, cujus ſolemnitas v. idus Novembris celebrari ſolet pervigilio: quo die ille Stephanus, nuper abbas, in præſentia epiſcoporum, abbatum & clericorum, nedum promiſcui vulgi, qui frequentes ad feſtum confluxerant, ultimus omnium, nullâ vultus mutatione reſedit; quæ modeſtia omnes impulit, ut Richardum pro ejus reſtitutione ſimul exorarent. Craſtino coram omnibus culpam confeſſus, veniam obtinuit, reſtitutuſque in ſuperiorem ſtatum, ad miſſam abbatis honores obtinuit. Verùm, cùm Leodicenſis archidiaconus ad epiſcopum, non cum abbate Stephano, reverſus, rem geſtam alio, quàm par erat, colore epiſcopo retuliſſet; ille indignatus, Laubienſem abbatiam Richardo abſtulit, alimmque abbatem ſubſtituit in locum Stephani, qui deinceps omnibus exemplar religionis & diſciplinæ factus eſt, comparatus Popponi Stabulenſi abbati, qui ambo *eodem vel gionis fervore* eccleſiam illuſtraſſe perhibentur in chronico Laubienſi. Reſumſit nihilò minùs paulo poſt Stephanus abdicatam præfecturam, eoque abbate nova ſancti Laurentii baſilica (*a*) condita eſt a Reginardo epiſcopo, qui Romæ a Johanne pontifice abſolutionem pactatæ ſimoniæ, & reſtitutionem in ſuam dignitatem, quam ſponte abdicaverat, eâ obtinuerat conditione, ut peccatum ſuum cleemoſynis & pio quodam opere redimeret. Abſolutâ novæ eccleſiæ fabricâ, ad ejus dedicationem ſedis apoſtolicæ auctoritatem adhiberi voluit. Miſſus itaque a Johanne pontifice Johannes Portuenſis epiſcopus, novam eccleſiam cum Pelegrino Colonienſi archiepiſcopo ſollemni pompâ anno MXXXIV. dedicavit.

S. Laurentii nova baſilica.

(*a*) *Geſta epiſc. Leod. tom. I. p. 271. & ſeqq.*

XXXIV. Willelmus Ecoliſmenſis comes Jeroſolymis redit.

Si Richardus cum Willelmo Ecoliſmenſi comite, quem in Jeroſolymitano itinere ſocium habuit, in Galliam reverſus eſt, menſe Junio ejus reditus contigit; nam Willelmus *tertiâ hebdomadâ menſis Junii*, teſte Ademaro, reverſus eſt ad propria. In reditu divertit per Lemovicam urbem, ubi a monachis ſancti Martialis feſtivo xitu exceptus eſt. Ecoliſmam accedenti omnes non ſolùm Ecoliſmenſium, ſed etiam Petragoricenſium principes occurrerunt; *clerus verò monaſticus* ſancti Epatchii in veſtibus albis, diverſiſque ornamentis, cum magna clericorum & populi multitudine, uno extra civitatem milliario obviàm proceſſit. Vacabat tunc ſancti Eparchii præfectura, poſt mortem ſcilicet Richardi abbatis, qui in illo Jeroſolymitano itinere apud Selombriam Græciæ urbem citra Conſtantinopolim obierat, ibidem ſepultus in vigilia epiphaniorum. Subrogatus in ejus locum Amalfredus monachus, ejuſdem itineris comes, ordinatuſque a Rohone epiſcopo, præſente Willelmo comite & Odolrico abbate ſancti Martialis. Non multò poſt Willelmus comes morbo correptus eſt, mortuuſque vigiliâ dominicæ palmarum VIII. idus Aprilis, eodem quo Jeroſolymis reverſus eſt anno, ſed Chriſti anno inſequente M XXVIII. ut in ejus epitaphio legitur, apud Ademarum relato, ſepultus cum tota ſua progenie apud ſanctum Eparchium, cui multa pretioſiſſima donaria obtulit. Eidem in comitatu ſucceſſit Aldinus comes ejus filius, in quò deſinit chronicon Ademari Cabanenſis, monachi ſancti Eparchii. Idem libellum ſcripſit de abbatibus monaſterii ſancti Martialis Lemovicenſis, deſinentem in obitu Hugonis abbatis, Odolrici mox laudati deceſſoris, & Rogerii magiſtri ac patrui ſui, fratris Adalberti decani ſancti Martialis. Ex quo intelligitur, Ademarum non diu prædictis Willelmo comiti & Hugoni abbati ſupervixiſſe.

Amalfredus S. Eparchii abbas.

Ademari monachi obitus.

XXXV. Symeonis Sioalitæ monachi vitæ compendium.

E numero ſeptingentorum Richardi abbatis ſociorum in itinere Jeroſolymitano, unus fuit Everwinus Trevirenſis abbas, qui librum de vita ſancti Symeonis Sinaitæ monachi ſcripſit. Natus eſt in Sicilia Symeon apud Syracuſas, Antonio græci generis & matre Calabrâ. Conſtantinopolim ſeptennis a patre perductus, primas in ea urbe litteras didicit. Inde in loca ſacra profectus adoleſcens, illic vitam piè traducere conſtituit. Erat tunc illis in partibus vir quidam eximiæ ſanctitatis, Hilarius nomine, qui peregrinis eò adventantibus ductoris præbebat officium. Huic ſe adjunxit Symeon, eoque munere per ſeptem annos functus eſt. Poſt hæc tædio multitudinis ac perfectioris vitæ ſtudio, ad loca ſecretiora migravit: ubi cujuſdam eremitæ, qui ad Jordanem piiſſimè vivebat, diſciplinæ ſe commiſit. Verùm ab eo clam relictus, monaſterium Bethleemiticum, Virgini Deiparæ ſacrum, adiit, atque ibi ſe pro monacho recipi obnixè petiit, impetravitque. Exacto illic biennio, rurſus acris eum exſtimulat cogitatio ſepetendæ ſolitudinis. Nec mora ad monaſterium montis Sinaï ſe confert, indeque poſt aliquanti temporis moram, ad oram Rubrimatis ſecedit, ſolo pane, qui ipſi e vicino Sinaï monaſterio ſuppeditabatur, & aquâ per biennium contentus. At præternavigantium, præſertim eorum, qui oleum ſacrum e ſanctæ Catharinæ corpore accepturi eò confluebant, ſtrepitu offenſus;

ANN. CHR. 1027. ad aſſignatam ſibi in monte Sina horridum ac deſertum locum ſe contulit, ubi multas dæmonum vexationes paſſus eſt. Magna erat tunc non modò monachorum, ſed etiam peregrinorum in illo monaſterio frequentia, nec loco ſuppetebat rerum neceſſariarum in ſterili illo eremo copia, niſi aliunde ſubſidia acciperent. Hujus inopiæ gnatus Richardus Nortmannorum piiſſimus comes, eo nomine ſecundus, qui luſtrandis ſacris locis eò profectus erat, annuam penſionem eidem loco aſſignaverat; cujus colligendæ causâ ſubinde monachi e ſacro illo monte in Galliam mittebantur. Sed cùm ii, quibus id officii injunctum erat, in Neuſtria diem obiiſſent, munus illud archimandrita Symeoni, perſpectæ ſibi virtutis, & meltarum linguarum perito monacho, demandavit. Subiit ille ægrè impoſitum ſibi officium, & cum alteto monacho, Coſma nomine, ſe in viam dedit. Jamque Antiochiam pervenerat, ibique opportunam navim opperiebatur, cùm in illam orbem acceſſit Richardus abbas, qui cum amicitiam brevi contraxit, eidemque in patriam revertenti ſe comitem adjunxit. Verùm apud Bellegradam, ut mox diximus, ab urbis præfecto tranſitu prohibitus, ſicque ab amico uvulſus, reflexo per Italiam itinere ſerùs in Galliam pervenit, exceptus primùm a Willelmo comite, haud dubiè Pictavorum, cui in illo itinere notus fecerat, & apud eum aliquamdiu commoratus: ebi Coſmas monachus ejus comes fato functus eſt. Huic incommodo aliud gravius acceſſit, mors ſcilicet Richardi comitis, a quo aſſignatam cenſum accepturus erat. Itaque ſperato fruſtratus ſubſidio, ad amicum ſuum Richardum Virdenenſem abbatem ſe contulit, indeque ad Evervinum Trevirenſem abbatem: abi Popponi archiepiſcopo familiaris factus, & cum eo iter Jeroſolymitanum aggreſſus, ac demum cum eo reverſus Trevitim, ibidem incluſus in quadam turri vitam felici morte abſolvit.

XXXVI. S. Catharinæ monaſterium Rotomagi conditur.

Paullo aliter Hugo Flaviniacenſis ea, quæ Symeoni apud Rotomagum contigere, commemorat, prout *ex armario Rotomagenſi* ſe accepiſſe dicit, *licèt libellus vitæ ejus hoc ſileat*. Scribit quippe iſte auctor, Symeonem Rotomagum appuliſſe acceſſiſſe ad Richardum Nortmanniæ principem, filium ſcilicet Richardi ſecundi recens mortui, eumque cum ſocia ab illo commendatum fuiſſe cuidam nobiliſſimo viro, Gozelino ſeu Goſcelino nomine, qui eos gratanter excepit, & refocillavit. Richardum verò comitem neceſſitati ſervorum Dei in monte Sion commanentium compaſſum, multas ei opes contuliſſe, quas Symeon pro fratres, qui ſecum adveuerant, ad monaſterium ſeum miſit, uno ſecum retento famulo, nomine Stephano, cum quo per biennium apud Gozelinum Rotomagi manſit. Dum illic demoraretur, Gozelino pia incidit cogitatio, ut monaſterium ſanctæ Trinitatis in monte proximo ædificaret: in quo Symeon depoſuit reliquias ſanctæ Catharinæ virginis & martyris, quas ex monte Sina attulerat, ubi ſacrum beatæ virginis corpus in turricula quadam aſſervatur, ex quo oleum ſalutiferum jugiter manat. Ad radices verò ejuſdem montis exſtat ejuſdem virginis oratorium, in qua multa degit monachorum turba: quibus mos eſt die dominico montem conſcendere, &, miſſis ibi celebratis, duos vel tres fratres illic dimittere ob excubias ſacri corporis, quibus alii viciſſim fratres per ſingulas hebdomadas ſuccedent, ſacrumque oleum, quod ex ſacro corpore effluere non ceſſat, vitreo vaſe ſuppoſito, infirmorum uſibus reſervandum, excipiant, quo non ſolùm chriſtiani, ſed etiam infideles ad curandos morbos uti ſoleut. Cùm itaque Symeon vice ſuâ in illo monte excubias ageret, non modò ampullam ex ſacro illo liquore accepit, ſed etiam tria articulorum offucula e loculo virginis lapſa: quæ diligenter collecta, & in concha vitrea recondita, ſecum in Galliam attulit. Biennio Rotomagi exacto, Virdunum profectus eſt ad Richardum abbatem, apud quem *diebus quàm plurimis* commoratus, utque injuriis, quaſi novus tiro, ſæpe probatus, patientiſſimè omnia pertulit, & *ſpecalum vestus ſanctitatis omnibus ſe præbuit*, ait Hugo Flaviniacenſis. Poſtremò in urbem Trevirorum acceſſit ad Evervinum, quem ſancti Martini in illa orbe abbatem fuiſſe veri ſimilies eſt, quàm Theologienſem, uti Trithemio videtur.

ANN. CHR. 1028. XXXVII. Richardi & Willelmi abbatum ea ætas tempore famis.

His ſubjungit Hugo everſionem templi ſepulcri Domini, anno MXXVIII. juſſu principis Babyloniæ factam inſtincte Judæorum, & graviſſimam famem ad tres annos ubique ſubſecutam ex nimia pluvia, quæ agris eum ſterilitatem attulit, ut in pleriſque locis modius annonæ ſexaginta ſolidis veniret, & humanæ carnes ederentur. In his anguſtiis diſtracta, ut par erat, eccleſiarum ornamenta, diſperſitique theſauri. *Aurum enim*, ut recte ait Ambroſius, *eccleſia habet, non ut ſervet, ſed ut erogat*. Ad hæc Gallicani præſules id conſilii inierunt, ut, quia deficientibus jam omnino alimentis, opitulari omnibus non poterant; ne, ſerrà incultà, res in pejus recideret, vegetiores ſaltem homines ad excolendam terram ſuſtentarant, ne omnes tandem præ fame & inopia interirent. Nec defuit his anguſtiis caritas Richar-

chardi abbatis, qui nec theſauris eccleſiæ ſuæ pepercit, nec ornamentis, quæ Remenſi eccleſiæ vendidit, eorumque pretium in egenos diſtribuit. Quin etiam abbatium ſancti Amantii, ſitam in pago Rutheucnſi, quæ juris eccleſiæ ſuæ erat, Ruthenenſi comiti impignoravit pro non modica pecuniæ ſumma, quam in egeorium neceſſitates expendit. Inſuper quoſcumque potuit reges, principes atque pontifices litteris commonuit, ut tantis miſeriis ſubvenirent. ANN. CHR. 1018.

Non impar fuit eodem tempore caritas Willelmi Divionenſis abbatis, cui cognomentum *Supra-regulam*, ob Regulæ accuratam obſervationem, ab Hugone tribui ſolet, uti Richardo *Gratia-Dei*. Cùm enim Willelmus a Fructuarienſi monaſterio, quod ipſius fratres in paterno fundo conſtruxerant, ad Divionenſe reverriſſet, ſuſceptuſque in capitulo, quo in ſtatu res fratrum ſe haberent, & an ipſis neceſſaria non deeſſent, inquiſiſſet; ut omnes apothecas affatim refertas, nullamque in monaſterio rerum neceſſariarum penuriam eſſe intellexit; de eleemoſyna egenis facta ſimul interrogavit. Ubi verò conſuetis tantùm eleemoſynis, non verò extremæ indigentium neceſſitati pro facultate ſatisfactum eſſe cognovit; juſto zelo inccenſus, e ſede cum indignantis animi ſignificatione ſurrexit, & ſæpius repetitis verbis, UBI EST CARITAS? cellarium, aliaſque apothecas ingreſſus, frumentum, hordeum, vinum, & obvia quæque cibaria extrahi præcepit, vocatiſque egenis diſtribui; idemtidem illud repetens, UBI EST CARITAS? & monachis exprobrans, quòd incraſſati & impinguati, miſeris non ira, ut par erat, ſubveniſſent. His actis, ad Italiam, id eſt ad Fructuarienſe monaſterium, denno remeavit, illic obitum ſuum præſtolari volens: at, cum biennio illic teſediſſet, randem redire compulſus, ut monaſteria ſibi commiſſa luſtraret, & in eis ubbates ordinaret; primò ad Divionenſe monaſterium ſe contulit, demum ad Fiſcamnenſe, ubi ſupremum vitæ diem abſolvit.

XXXVIII. Richardo III. duci Normannorum ſuccedit Rotbertus.

Vix annum unum ac dimidium ducatu Nortmannorum potitus erat Richardus tertius, cùm hauſto, ut plurimi crediderunt, veneno exſtinctus eſt, relicto unico filio, Nicolao nomine, qui in cœnobio ſancti Audoeni educatus, litteriſque eruditus, ibidem vitam monaſticam profeſſus eſt, teſtante Willelmo (*a*) Gemeticenſi, ubi poſtmodum abbatis officium geſſit per annos ferè quinquaginta. Fallitur (*b*) Ordericus, qui Nicolaum Fiſcamni monachum, ibidemque per annos quinquaginta ſex abbatem exſtitiſſe ſcribit. Richardum excepit in ducatu Rotbertus ejus frater, conditor abbatiæ Cerafienſis, ac ſeptem annis cum dimidio Neuſtriam, non ſine adverſariorum diſcidiis rexit. Diſcordiarum præcipuus artifex exſtirit quidam Britto, nomine Ermenoldus, qui apud eumdem principem totius ferè provinciæ optimates, quaſi in ejus perniciem conſpiraſſent, ſaſpectos reddidit. Creſcente ſimultate, Richardus abbas, cujus conſiliis plurimùm dux Rotbertus tribuebat, Rotomagum adiit cùm domno Ermenfrido, optimutes cum principe reconciliaturus. Ubi res ſucceſſiſſe viſa eſt, Ermenoldum diſcordiarum auctorem, ne rixas ſerere pergeret, Virdunum ſecum abduxit, & in ſpecie pœnitentem monaſticis veſtibus induit. Ille ſe ad tempua converſum ſimulavit: at brevi ejus nequitiâ deprehenſâ, nec potuit latere inter ſanctos feralis illa rabies pacis inimica. Egreditur verſipellis de domo non ſua, reverſuſque in Neuſtriam, pacem turbare pergit, & conſictas optimatibus conjurationes imponere: ſed tandem a quodam foreſtario convictus, ſuperatus, & occiſus, finem vitæ fecit & etiminum.

(*a*) *Willelm. lib. 6. c. 2.*
(*b*) *Orderic. p. 710.*

Richardus abbas Neuſtriæ reconciliat.

XXXIX. Poppo abbas ex morbo convaleſcit.

Interim Poppo, eximius Richardi diſcipulus, Stabulenſis abbas, necnon ſancti Maximini, aliorumque monaſteriorum rector, in gravem incidit morbum: cujus periculo conſternatus Erneſtus monachus, ejus familiaris, annotum viginti inducias a Deo ipſi impetravit. Ea verò fuit ejuſdem Poppouis apud Conradum exiſtimatio, ut vacaotem Argentinenſem eccleſiam ei committere vnluerit; quod ille pio commento declinavit, ut annn luſequenti videbimus.

Hugo abbas Laubienſis. (*c*) *ſupra num. 33.*

Non agiè Laubienſis ubbatiæ præfecturam Richardus abbas teſignavit in manus Reginardi Leodicenſis epiſcopi, qui ob Stephanom ubbatem, ut ſuperiùs (*c*) diximus, in eum offenſus, hanc præfecturam eidem Richardo abrogavit. Monachorum deinde ſuffragiis aligitur Hugo, vir eo honore digniſſimus, non minùs ſcientiâ quàm religione inſignis, & die ſancto pentecoſtes benedictionis munus conſequitur. Hic eſt Hugo, quem Hetigerus olim abbas ſtudiorum ſocium habuit, & ad quem libellum (*d*) de quibuſdam quæſtionibus ſcripſiſſe traditur. Ejus temporu Laubienſis eccleſia, tamerſi necdum ex integro perfecta, idibus Februarii tertiùm dedicata ſuit; tuncque ſanctorum Urſmari & Eemini abbatum capita in principe altari reconditu fuere. Richardum Laubiis recedentem clam ſubſequi voluit Theodericus monachus, jam laudatus (*e*) non ſemel: at ex equo in itinere lapſus, a Poppone Stubulenſi remiſſus domum eſt: ubi ordinatus anno ætatis triceſimo ſacerdos, auſterinrem deinceps vitam inſtituit.

(*d*) *Spicil. to. 6. p. 592.*

(*e*) *lib. 52. n. 99. & lib. 54. n. 99.*

Jo-

ANN. CHR. 1018.

Johannes de Bayone auctor eſt, Willelmum Divionenſem abbatem, cùm ſibi commiſſa ſancti Apri & ſancti Manſueti & Medianum monaſteria per ſe jam procurare non poſſet, aſſentiente Brunone Tullenſi epiſcopo, Widricum ſancti Apri monachum illis locis hoc anno præfeciſſe; qui ita magiſtri ſui veſtigiis inſtiſit, ut alter Willelmus videretur. In necrologio Senonienſi ad nonas Septembris *Vvidericus abbas hujus loci, deinde abbas ſancti Apri* fuiſſe dicitur. Hic multos *in ſancta converſatione* erudiit, ex quibus nonnulli ad alia regenda monaſteria aſſumti ſunt. De hoc Widrico memoriæ proditum eſt, quòd Hermannus epiſcopus, Brunonis deceſſor, eum necdum abbatem bacalo percuſſerit: quod cùm Willelmo relatum fuiſſet, ad Hermanni nomen alludens: Secundum ſuum nomen, inquit, id fecit epiſcopus; nam *linguâ barbarâ* ſeu Teutonicâ *Herman*, latinè *homo errans* dicitur; tum ſubintulit: Si Chriſti, inquit, paſtor fuiſſet, illius oviculas minimè laceraret; at ſinite illum: verus Paſtor id novit & quæ ſua ſunt colliget. Non multò poſt idem Hermannus Coloniam profectus, ibidem mortuus, ſepultuſque eſt, aliàs non malè meritus de Willelmo abbate, ut ſuperiùs (*a*) vidimus. Hic eſt Widricus abbas, qui libtum de vita ſancti Gerardi epiſcopi ſcripſit. De Brunone Hermanni ſucceſſore addit idem Johannes eum hoc ipſo anno ad Rotbertum Francorum regem a Conrado Imperatore miſſum fuiſſe ad componendas quaſdam diſcordias; eumque hac legatione tam bene perfunctum fuiſſe, ut nulla deinceps inter eos controverſia fuerit. Hoc factum itidem refertur a Wiberto in libro primo de vita ejuſdem Brunonis, ſed confuſo temporum ordine, ſcilicet poſt mortem Odonis Trecenſis comitis, qui Rotberto regi ſex annis ſupervixit.

XL. Vvidricus abbas Tullenſis.

(*a*) *Lib. 54. n. 48.*

Monaſterium *Deus-Lowart.*

In pago Scarponenſi exſtat etiam nunc monaſterium ſancti Laurentii prope oppidum, cui vocabulum *Deus-Lowart*, quod Heymo epiſcopus Virdunenſis Eccleſiæ ad quam hoc caſtrum ſeu oppidum pertinet, a fundamentis exſtruxit *in loco Gellunimonte*. Sed quia hoc monaſterium poſitum erat *ſuper proprietatem poteſtatis ſancti Germani de Monte-Falconis*; Heymo epiſcopus alium locum in permutationem conceſſit primicerio Dudoni, qui collegiatæ Montis-falconis eccleſiæ abbas erat; ſtatuitque, at *clerici* prædicti monaſterii epiſcopo Virdunenſi *ut domino* ſubjecti eſſent, epiſcopo verò Tullenſi ut proprio paſtori; Dudoni autem primicerio *nonam decimarum* perſolverent, quod Raimbertus epiſcopus, Heymonis ſucceſſor, ratum habuit, eoque rogante Conradus imperator interventu Giſlæ imperatricis auguſtæ & Heinrici unici filii ſui regis, præcepto roboravit, dato Aquiſgrani VI. nonas Maii hoc anno imperii ſui ſecundo. Hujus porro monaſterii poſſeſſiones ptimatiali Nanceii eccleſiæ attributæ ſunt; locus verò Benedictinis Anglis conceſſus.

XLI. Marcianis monachi inſtituti.

Tunc Temporis eò prolapſi erant Marcianenſium in Belgio ſanctimonialium mores, ut vel emendandæ, vel ejiciendæ eſſent. Ejici eas Balduino comiti placuit, & in earum locum monachos ſubſtitui. Id factum Balduini juſſu per Lietvvinum ſeu Leduinum Vedaſtinum abbatem, qui novam coloniam eò induxit; cui per annos novem præfuiſſe traditur. Suffectus dein Albericus ejus diſcipulus, poſt quem Popponi Stabulenſi abbati ejus loci regimen ad breve tempus commiſſum eſt: is verò Balduinum ſub ſe rectorem inſtituit, poſtmodum Arrebatenſem abbatem. Marcianis ſubjectum erat eriam tunc Hamaticenſe proximum cœnobium, quod non multò poſt ad tantam pauperiatem ſub Fulchardo abbate redactum eſt, ut uni colono, non ſecus ac ruſticanum prædium, committererur. Locum atcumque reſtituit Amandus abbas Fulchardi ſucceſſor, qui corpus ſanctæ Euſebiæ virginis, Hamaticenſis quondam abbatiſſæ, in novam ex auro & argento thecam anno MCXXXVI. includi curavit. Hactenus Hamaticum (*) cella eſt Marcianenſis monaſterii, in quo ſanctæ Euſebiæ virginis reliquiæ aſſervantur.

Hamaticum ejus ſubjectum.

(*) *Homoy.*

XLII. S. Quintini de monte monaſterium inſtauratur.

(*b*) *lib. 48. n. 48.*

Vix anni quinquaginta elapſi erant, ex quo monaſterium ſancti Quintini-de-Monte prope Pertonam a comite (*b*) Alberto inſtauratum fuerat, cùm eo uſque excidit, ut vix cellæ nomen, nedum abbatiæ retineret, & loci poſſeſſiones ab invaſoribus occupatæ eſſent. Non tulit tantam ſacri loci dejectionem Rotbertus Perronæ præfectus religionis eximiæ, qui eum in beneficium tenebat: ſed, acceptis a Rotberto Rege litteris, iniquos facinoratum poſſeſſores ad reſtitutionem adegit, ac poſtmodum ſuis ſumtibus monaſterium hoc tempore reſarcivit, præfecto Balduino abbate, qui ex nobili comitum Flandriæ & Namuci proſapia ortus erat. Is viderur fuiſſe diſcipulus Richardi Virdunenſis abbatis, qui inter alia monaſterium ſancti Quintini de-Monte rexiſſe traditur. Balduino ſucceſſere Walerannus primus, tum ſecundus, ejus loci *ſapentiſſimus ordinator*, ut in necrologio legitur, *& a fundamentis ædificator*, qui Romam voti causâ profectus, ibidem obiit. Hanc excepit Godefridus, morum integritate & genere clarus, de quo inferiùs.

Columbenſis item abbatia.

(*) *Coulombs.*

(*) *l' Eure.*

Columbas (*) abſque flexu de more appellabant vereres locum in Dorcaſſini comitatus finibus, Novigenti regis, Audurâ (*) fluvio interfluente, proximum, ubi an-

antiqua beatæ Mariæ eccleſia erat, quam clerici ineunte ſæculo decimo incolebant: at ſub finem ejus ſæculi, ſeu neceſſitate, ſeu inopiâ deficientibus clericis, cùm locus iſte abſque cultore jaceret, Rogerius Belvacenſis præſul, Carnutenſis ac Bleſenſis comitis filius, ad quem hæc abbatia (ſic etiam tum vocabatur) hereditario jure proveneerat, eum denuo erigere, ac monachorum ibi collegium inſtituere, decrevit: ſed morte præventus id omnino exſequi non potuit. Eo mortuo, Odolricus Aurelianorum præſul, ejus nepos & heres, pium avunculi ſeu patrui conſilium adimplevit, & monachos ibidem collocavit ſub Berengerio abbate, quibus non ſolùm ea, quæ Rogerius jam dictæ eccleſiæ contulerat, confirmavit, ſed etiam non pauca inſuper addidit, quæ ſingillatim recenſentur in diplomate Rotberti regis, dato hoc anno, cui multi præſules ac proceres ſubſcripſerant. Præcipui ſunt Odolricus ipſe Aurelianenſis, Iſambardus frater ipſius & hæres illius beneficii, Fulbertus Carnutenſis, Franco Pariſienſis, Warinus Belvacenſis, epiſcopi; Fulco Andegavenſis, comes Galerannus comes Melleuti, Radulfus Taxo, & alii. Hoc eſt Colum benſe monaſterium, cujus abbati ſanctus Bernardus librum de præcepto & diſpenſatione dixerit, monachis ſancti Petri Carnarenſis conſignandum. ANN. CHR. 1018.

XLIII. S. Petri monaſterium Catalaun.

Catalaunenſem eccleſiam ab anno MXI. regere cœpit Rorgerius epiſcopus, qui ſuburbanum abbatiam ſeu eccleſiam ſancti Petri, *a primitiva ejuſdem urbis eccleſia fundatam, & a beato Memmio viro apoſtolico tunc temporis ſacratam*, ſed rebus ſuis eo tempore *expoliatam*, in monaſterium convertit, ut legitur in diplomate (*a*) Rotberti regis, qui epiſcopi conſilium approbavit anno MXXVIII. Ad id operis aſtus eſt Rorgerius *induſtriâ & labore Richardi* abbatis Virdunenſis, qui *fratres cum libris & ornamentis* ex ſuo monaſterio iſtuc dedaxit, &, quoad vixit, per ſe ſancti Petri monaſterium rexit, cujus dedicatio anno MXXXV. facta legitur in brevi chronico (*b*) Labbeano. Prærogativa hæc eſt hujus loci, quod ex numero viginti & unius monaſteriorum, quæ Richardo commiſſa fuere, tria tantùm toro vitæ ſuæ tempore adminiſtravit, nempe Beliloci, ſancti Petri Catalaunenſis, & ſancti Urbani: ex quibus primum eſt diœceſis Virdunenſis; duo poſteriora Catalaunenſis. His quartum addit Hago, nempe cœnobium ſancti Hucberti in Arduenna; quibus omnibus abbates proprios, cùm morti proximus eſſet, præfecit.

(*a*) *Teſtes t. 5. ſcript. 29.*

(*b*) *Labbe t. 2. bibl. p. 296.*

XLIV. S. Saviniani reliquiæ tranſlatæ.

Quanta fuerit Rotberti regis & Conſtantiæ reginæ in ſanctum Saviniauum pietas & devotio, ſuperiùs (*c*) vidimus, ubi ejus rei occaſio expoſita. Hanc verò pietatem probavit utriuſque munificentia maximè hoc anno, quo ejuſdem ſancti reliquias thecâ pretioſiſſimâ includi curarunt. Factum libello ſingulari refert Odorannus monachus, cujus operâ hoc in negotio uſi ſunt. Cùm id ob varia impedimenta aliquamdiu dilarum fuiſſet; rex per Francolinum, unum e ſuis miniſtris, accerſiit Odorannum monacham ſibi familiarem ad *Druenſe* (*) ſeu Drocenſe caſtrum, ubi tum rex morabatur. Ille, percepta, ut moris eſt, benedictione abbatis, poſt veſpertinam ſynaxim ocius viam carpit, iter proſperum ex inſoliti fideris, per noctem ſibi viſi, indicio augaratus. *Squaltidam* itaque *Belſam* (*) prætergreſſus, pervenit ad palatium regis. Rege ac reginâ ab eo ſalutatis, accepit auri *tredecim ſolidos*, *ad publicam monetam Aurelianenſem appenſos* in opus, quod ſancto Saviniano ambo voverant. Reverſus domum Odorannus cum Francolino oſtiario & Raimberto celleratio regis, prolatos de caſſilide ſolidos abbati & fratribus cum ſalaratione regis ac reginæ offert: qui ſolidi per manum Francolini denuo appenſi, turinâ vergente, inventi ſunt ſeptem denariis auctiores. Poſtea rex per manum Odoranni ſuperaddidit auri uncias octo, & argenti meri ſolidos undecim: quibus addiræ de theſauro eccleſiæ quinque unciæ auri, & tres libræ argenti meri. Ex his omnibus confecta theca ſancto Saviniano. Cùm rex Senonis eſſet, & Pariſios quàm primùm reverti vellet, Leothericum archiepiſcopum rogavit, ut ſacri corporis in novum loculum e plumbeo tranſlationem maturaret. Ille feriâ ſextâ venit ad monaſterium, corpuſque ſancti Eodaldi cum corpore ſancti Saviniani, necnon oſſa pueri pavuli cum eo humari, in eadem capſa repoſuit. Sequente dominicâ rex cum epiſcopis & abbatibus, cæteriſque proceribus adfuit ad transferendum ſacrum corpus in locum diſpoſitum: quod rex cum filio ſuo Rotberto ſuis humeris elarum, propriis manibus in prædicto loco repoſuit. Illic cæcus quidam viſum meritis ſanctorum Saviniani & Potentiani recepiſſe traditur præſente rege: qui dolens quòd eos ab invicem ſeparaſſet, triginta & tres ſolidos meri argenti contulit ad præparandum ſcrinium ſancto Potentiano, quod morte præventus abſolutum videre non potuit. Hæc tranſlatio facta eſt tempore Ermenaldi abbatis, & quidem VIII. kal. Septembris, teſte Clatio monacho: qui dies anno MXXX. in dominicum incidebat.

(*c*) *lib. 54. n. 18.*

(*) *Dreux.*

(*) *la Beauſſe.*

XLV. Gemeticenſia reſtitutio.

Sub idem tempus Gemeticenſi monaſterio reſtitutum eſt forum Vivi-monaſterii, quod Rodgerius comes de Monte-Gomerico dexſtruxerat, & ad Montem-Gomerici tranſtulerat, ductus exemplo Rotberti ducis, qui initio ſui principatus eccleſiis in-

ſe-

ANN. CHR. 1028. feſtum ſe exhibuerat. At factorum pœnitens Rorbertus, dictum forum e poſteriori loco everti juſſit, & in priori loco reſtitui: quo facto, Rodgerius ſupplea monachos Gemeticenſes adiit, multiſque precibus via obtinuit, ut, citra damnum eorum fori, ſibi aliud in ſuo vico exſtruere liceret, eâ lege, ut uſque ad tres annos in unoquoque anno illorum, quem tunc habebant cenſum augeret una libra denariorum. His litteris appoſita ſunt ſigna *Rodgerii hujus conventionis ſponſoris*, *Hugonis filii ejus*, & *Safovali*.

XLVI. S. Mariæ & S. Viviani abbatia. (a) *Preſſi Com. tit. p. 365.*

In quodam inſtrumento (*a*) archivi Burgulenſis fit mentio *de abbatia ſanctæ Mariæ ſancti Viviani*, ſita in pereſtare Cadelonis vicecomitis, cujus abbatiæ unum molendinum in Cluino vir quidam, nomine Samuel, Aldeberto vicino ſuo cuoceſſit *ſub cenſu duorum modiorum in menſura prebendarii ſancti Petri ad feſtivitatem omnium Sanctorum*, eâ conditione, ut *mortuo ſanctæ Mariæ abbate*, alteri ſupervenienti prædictus Adalbertus perſolvat ſolidos duos, & *ſemper ſervitutem teneat*. Actum anno ab incarnatione ⱡⱪⱪⱪⱪⱪⱪⱪⱪ. Kalendis Martii. Subſcripta ſunt nomina Guillelmi comitis Aquitanorum ducis, Cadelonis vicecomitis de Ouiaco, Guillelmi filii ejus, Samuelis, qui hanc chartam fieri juſſit, & Aimerici ejus filii.

XLVII. Caritatis parthenon apud Andecavos. (*) *la Mayenne.* (b) *Bolland. t. 2 Jan. p. 330.*

In urbe Andecavorum trans Meduanam (*) fluvium jam ſæculo ſexto eaſtabat beatæ Mariæ baſilica, ad quam ſancti (*b*) epiſcopi Melanius Redonenſis, Albinus Andecavenſis, Victor Cenomannenſis, Launus Conſtantienſis, & Marſus Namnetenſis, in capite jejunii convenîſſe traduntur: ubi Melanius miſſam celebravit, & eulogias præſentibus diſtribuit. Eâ bis Marſus, *jejunium dici caritati* præferens, eulogiarum particulam ſibi datam edere neglexit, eamque in ſinu ſuo poſitam, repente in ſerpentem converſam obſtupuit: cujus facti pœnitens a Melanio veniam periit, eâque particulâ in priſtinam formam reverſâ ſe communicavit. Exſtat etiam nunc hæc baſilica, beatæ Mariæ de Caritate, vulgò de Roncereio dicta: in qua viſitur antiquiſſima crypta ſubterranea, in qua prædicti epiſcopi convenîſſe referuntur. Hanc baſilicam comes Fulco Nerra, ejuſque conjux Hildegardis inſtauraruut, eique puellarum monaſterium adjunxerunt, atque hoc anno, pridie idus Julii ab Hucberto epiſcopo conſecrari curarunt. Faſtur (*c*) ejus rei principium inſtru-

(c) *Gall. Chr. to. 4. p. 792.*

mentum, in quo Fulco unà cum uxore ſua Hildegarde & filio Gaufrido novum templum conditurus, veterem beatæ Mariæ baſilicam, quæ antiquitus illic erat, „ deſtruaiſſe dicitur, reſervato tantùm altari in cryptis ſubterraneis, in quo beatus Melanius Redonenſis præſul in quadrageſimæ capite, ſacraro Chriſti corpore, „ miſſâ expletâ, electo Dei Albino, Victori, Launo & Marſo epiſcopis, eulogiam caritatis contradidit: unde locus ille Caritatis nomen obtinuit. Ut verò ſanctimonialibus ejus loci ſacri adeſſent miniſtri, quatuor illic ſacerdotes, ſuggerente epiſcopo, a Fulcone inſtituti fuere, quibus dotem & partem oblationum aſſignavit, prout in prædictis litteris ſuſiùs expoſitum. Ad hæc comes Fulco, ejuſque conjux Hildegardis cum filio ſuo Gotfrido ſeu Gaufrido, eidem monaſterio conferunt piſcationes de toto ponte lapideo, quem conſtruxerant, exceptâ unâ arcâ a „ canonicis ſancti Martini fabricatâ: conſtituentes, ut ex molendinis ibidem exſtructis unum eſſet eleemoſynæ pauperum in perpetuum addictum: alterum in uſum „ canonicorum, qui ſanctimonialibus beatæ Mariæ deſerviturî erant. Legimus in ejuſdem parthenonis archivo inſtrumentum de electione primæ ejus loci abbatiſſæ, nomine Leoburgæ, quæ electio *pari voto*, *parique concordiâ* facta dicitur aſſenſu Fulconis comitis, ejuſque conjugis Hildegardi, necnon & eorum filii Gaufridi, aſſentientibus quoque nobilibus clericis, laicis, ac utriuſque ſexus nobilibus perſonis: quibus præſentibus, humillima illa beatæ Virginis congregario, non ferens diutiùs rectricis carere cuſtodiâ, in abbatiſſam elegit prædictam Leoburgam, humilitate, ſobrietate, caſtitate, aliiſque virturibus ad hoc officium idoneis prædictam; eamque ſecundùm regulam ſancti Benedicti ſibi *patronam* conſtituit, & abbatiſſam conſecrari petiit, eo pacto, ut *ipſam regulam pro poſſe teneret*, & *nos*, inquiunt, *maternâ ammonitione ad ſequendum moveret*. Huic inſtrumento ſubſcripta ſunt nomina Fulconis & Gaufridi ejus filii, tum ſanctimonialium numero viginti & octo. Plura de hac abbatiſſa inferiùs. Hactenus floret iſtud monaſterium, quod *Roncerenum* vocant. In hoc loco monachi exſtitiſſe videntur ſæculo nono, idque colligitur ex quodam fragmento rotuli ſcarî, in quo legitur vicecomitis Ottonis poſſeſſio fuiſſe illa eccleſia, & *iſtud monaſterium*, *in quo monachi habitantes erant ſub imperio ejus*: quod non de alio loco quàm iſto interpretandum viderut. Vivebat Otto ille tempore Iſemberti comitis, fortè Iugelgerii: a quo in ejus curiam evocatus, cùm rediret, Sarracenos *honorem ſuum* invaſiſſe & combuſſiſſe didicit: quo audito, adjuncto ſibi Alo de Alis montibus, ipſos Sarracenos pleroſque occidiſſe dicitur, cæteros Iſembertus comes, qui in eorum auxilium venerat.

Eo tempore cùm Nobiliacenſe ſancti Juliani apud Pictones monaſterium ad ſum-

mam

ANN. CHR. 1018. XLVIII. Nobiliaca malæ conſuetudines remiſſæ.

miam penuriam ob multas exactiones redactum eſſet; commiſeratione ductus Willelmus princeps, filius Willelmi Pictavorum comitis & Aquitanorum ducis, eo nomine quinti, ab illius regionis principibus obtinuit, ut malas conſuetudines Nobiliaco impoſitas relaxarent. *Igitur ego Willelmus*, inquit, *qui mei patris ator vocabulo, per ejus donum accepta poteſtate in ſancti Juniani abbatia, cum viderem pauperta-tem & miſeriam monachorum bene Deo ſervientium, multis anguſtiis circumdatam, pro ſalute animæ meæ & mei patris, eorum volui paupertatem relevare, & loci ve-nerationem exaltare. Unde accedens & deprecans meam patrem, & fratrem meum Odonem cum cæteris patriæ principibus, ut omnes malas conſuetudines mihi liceret exſtirpare, & penitus, velut herbas mortiferas, evellere. Detuae a ſupra dictis perſonis, prout volui, Dee volente, impetravi. Quapropter amode relinque Domino Jeſu-Chriſto & ſanctæ Mariæ & ſancto Juniano totam abbatiam in poteſtate ſancti Hilarii, ut nullus homo jus ſuum in ea audeat exercere, niſi abbas & monachi.* Et poſt imprecationes: *Hoc privilegium meis*, inquit, *manibus firmavi, mecoque patri cum fratre & cæteris patriæ principibus ad firmandum tradidi pridie Kal. Octobris* MXXVIII. *annis ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti, regnante rege Rotberto in Francia, v. anno reſidente Iſemberto epiſcopo in cathedra ſancti Petri poſt diſceſſum ſui prædeceſſoris Giſleberti.* Id factum tempore Imonis abbatis, de quo ſuperiùs (*a*) ſacta mentio eſt.

(*a*) *lib. 55. n. 54. & 55.*

XLIX. Ademari epiſtola de apoſtolatu S. Martialis.

Habitum eſt hoc anno apud Lemovicas concilium, teſta Ademaro Cabanenſi in apologetica epiſtola de apoſtolatu ſancti Martialis, quem contra Benedictum Cluſenſis monaſterii priorem aſperiore ſtilo propugnavit. Inſcripta eſt hæc epiſtola Jordano Lemovicenſi epiſcopo, Odoltico *doctiſſimo abbati monaſteriorum beati Martialis*, Rainaldo levitæ & Alberico, cæteriſque majoris beati Stephani eccleſiæ canonicis; Aimerico, Petro ac Geraldo decano atque Adelardo, aliiſque ſancti Martialis monachis; Engelrico, fratriqua ejus Teotardo beatæ Mariæ Anicienſis canonicis; Wernoni grammatico beati Petri apoſtoli *Bellilacenſis* eccleſiæ monacho; Geraldo ſancti Auguſtini Lemovicenſis monaſterii abbati, Rotgerio ſanctæ Valeriæ Camboncnſis cœnobii præpoſito; item Geraldo doctiſſimo Sollemniacenſi abbati; Arnaldo Rothenenſi & Theoderico Mettenſi epiſcopis, necnon Cunegundi auguſtæ, Cononi ſau Conrado Cæſari auguſto, Willelmo Aquitanorum duci, denique Johanni Romano papæ. Ex his tres poſtremos aliis ſe intermiſcere ait, ut ſi ſortè hæc epiſtola ad eos perveuit, ſuæ ſententiæ arrideant. Cæteros prædicto Lemovicenſi concilio interfuiſſe puto, de quo hæc ſubdit Ademarus. *A vobis quidem non ſine grandi exultatione, ſimite concilio Lemovicenſi, quarte die menſis Auguſti abſceſſi, revertens ad Egoliſmam civitatem, abi ab ipſa tenerrima pueritia hactenus, ætate quadragenarius, vitam in monaſterio beati Eparchii tranſigo.* Porro annum quo hæc ſcribebat, in conſequentibus diſertè exprimit his verbis. *Nam adhuc uſque in præſentem annum quo loquimur, qui eſt milleſimus* XXVIII. *ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti per indictionem* XI. *ab aſſumptione autem beati apoſtoli Martialis nongenteſimus quinquageſimus-quartus, non ſum niſi* CLX. *anni, ex quo monaſticus ordo in hoc loco*, nempe ſancti Martialis, *tranſmutatus eſt de canonico.* Fortè per id tempus Benedictus, Cluſenſis apud Taurinates monaſterii prior, Lemovicas advenerat, ubi contra Ademarum, alioſque monachos de apoſtolatu ſancti Martialis diſceptaverat. Inde ad Buxerienſe pagi Pictavenſis monaſterium profectus, ibique toto menſa Septembri temoratus, frequentes de eodem argumento collationes habuerat, maximè *in conventicule monachorum Egoliſmenſium & Brantoſmenſium*, qui illuc ad feſtum nativitatis beatæ Mariæ convenerant, multoſque in ſuam ſanctitatem pertraxerat, gloriatus, Ademarum apud Lemovicas a ſe devictum & ſuperatum fuiſſe. Id ubi reſcivit per ſuos Ademarus, acrem illam & aculeatam adversùs Benedictum ſcripſit epiſtolam, in qua ea, quæ in diſceptatione Lemovicenſi dicta, actaque fuerant, commemorat, multaque glorianter a Benedicto prolata, nempe ſe nepotem eſſe abbatis Cluſenſis, novem annis grammaticæ in Longobardia & Francia ſtudiſſe, & duo millia ſolidorum magiſtris ſuis dediſſe; ſe duas magnas domos habere libris omnis generis refertas; & poſtquam e ſchola exierit, forte ut nemo ſub cælo ipſo ſapientior futurus ſit: ad hæc ſe priorem aſſe monaſterii da Cluſa, ibidemque poſt mortem avunculi ſui futurum abbatem; & multa id genus, quæ ab Ademaro ſaltem exaggerata non dubito. Certè Ademarus ipſe modeſtiæ fines hac in epiſtola exceſſit, in qua Benedictum omni conviciorum genere afficit, Hebionitam & hæreticum eum appellans, ob hanc ſcilicet cauſam, quòd ſancti Martialis apoſtolatum refelleret. Hunc autem ita mordicus aſſerebat Ademarus, ut, etiamſi aliter papa ſtatueret, ſe ei non obtemperaturum dicat, ne Deo, qui Martialem apoſtolum creaſſet, non obedire videretur. Porro hanc quæſtionem definiri non poſſe, niſi in generali concilio omnium epiſcoporum Galliæ & Italiæ unà cum papa

ANN. CHR. 1028.

Romano. Cum eodem Benedicto Lemovicas venisse dicitur Bernardus quidam, Ravennæ monachus, medicinæ artis peritus, qui idem cum Benedicto seoriebat. In eadem quoque sententia erat Salgionius, ex canonico factus monachus Augeriacensis, qui tamen aiebat, se, cùm Jerosolymam pergeret, vidisse quemdam Johannem monachum, *fortissimum grammaticum ex civitate Remis, qui in navi quotidie Martialem pronunciabat in ordine apostolorum*. Hæc satis ex illa epistola, in appendicem integra referenda; cujus ipsum, ut quidem puto, autographum clarissimus Baluzius mecum liberaliter communicavit. Hanc scripsit Ademarus in ecclesia sancti Eparchii; postquam duas missas celebrasset, unam sponte de cruce, alteram ex obedientia jussu Amalfredi abbatis super corpus sancti Eparchii. Cæterùm Benedictus ille Clusensis erat prior sub Benedicto seniori abbate, qui concilio Lemovicensi anno MXXX. interfuit, & in eo favorabilem de sancti Martialis apostolatu sententiam tulit. Ejus proinde nepos erat Benedictus prior, alius sine dubio a Benedicto juniori abbate, qui hanc præfecturam non ante annum MXXVI. iniit, obiitque anno MXCI. pastoralis curæ vicesimo-quinto. Non itaque abbas fuit Benedictus ille prior, cùm duo tantùm ejus nominis abbates Clusini ad illum usque annum exstiterint.

L. S. Martialis basilicæ dedicatio. (a) *Labbe t. 2. p. 183.*

Celebris fuit hoc anno dedicatio *basilicæ regalis* Salvatoris seu sancti Martialis apud Lemovicas, quæ ab undecim episcopis XV. kal. Decembris, agente Odolrico abbate facta est: quo tempore levatum est corpus sancti Martialis ab ejus monachis, *ad cujus præsentiam*, ait Gaufredus (*a*) prior Vosiensis, multa corpora sanctorum ex Aquitania delata sunt, præsentibus ducibus Aquitaniæ & Wascoiæ cum aliis principibus & magna Aquitanorum frequentia. Episcoporum, qui huic dedicationi interfuere, nomina hæc fuere, Gothofredus seu Gotfredus archiepiscopus Burdegalensis, Jordanus episcopus Lemovicensis, Hembertus Pictavensis, Roho Engolismensis, Arnaldus Perragoricensis, Petrus Gerundensis, Deus dedit Caturcensis, Amelius Albiensis, Arnaldus Rutenensis, Fulco Carcassonensis, & Illus seu Ilio Santonensis. Ad hanc dedicationem invitatus fuerat a Willelmo Aquitaniæ duce Fulbertus Carnotensis antistes, sed ecclesiæ suæ negotiis detentus adesse non potuit. Huc enim spectare mihi videtur ejus epistola (*b*) *gloriosо duci Aquitanorum*, quæ sic habet. *Gauderem*, inquit, *dilectissime princeps, ad dedicationem vestram devotus occurrere, nisi me ecclesiæ nostræ nullo modo negligenda necessitas detineret*, nempe instauratio cryptarum ipsius ecclesiæ. Ex hac verò epistola intelligitur, Rothertum regem & Gaualinum Bituricensem archiepiscopum nonnihil commotos fuisse in Willelmum ducem: quod fortè in causa fuit, cur archiepiscopus illi dedicationi non interfuit. In monasterio sancti Martialis, ut id obiter dicam, hic mos antiquitus invaluerat, quòd etiam in cathedrali sancti Stephani ecclesia usu venisse tradunt, ut qualibet quartâ feriâ quatuor temporum cineres benedicerentur, & singulorum capitibus imponerentur.

(b) *Fulb. ep. 9. c. 102.*

Usercæ monasterium combustum. (c) *ibid.*

Eodem anno cœnobium Usercense, ut tradit Gaufridus (*c*) Vosiensis, nonis Maii incendio consumtum est ut tempore Richardi abbatis, qui illud post biennium instaurare cœpit. Huic successit Petrus de Donzenaco, a Sancta-Marthanis omissus; & post eum Constantius in annos quatuordecim. Hunc Geraldus excepit, de quo aliàs.

LI. Caramaniæ cœnobium conditur. (d) *Chronol. Pedem. p. 220. & Ital. sac. t. 4. p. 1443.*

Apud Taurinates in conterminiis Astensis comitatus & Pedemontis superioris, exstat oppidum Caramania dictum, in quo Maofredus seu Maginfredus Seguiæ marchio, cognomento Odelricus, & Berta ejus conjux monasterii Seguiensis auctores, puellare cœnobium sub patrocinio beatæ Mariæ hoc anno construxerunt, multisque prædiis & possessionibus dotarunt, ut fusè in litteris (*d*) hac de re confectis legitur. Erat jam eo in loco ex eorum proprietate basilica unà cum quatuor altaribus, cui monasterium adjunxerunt, *in quo monachæ, quæ ibi ordinatæ fuerint, secundùm regulam sancti Benedicti divina subministrantes officia, vitam feliciter ducant beatam*. Prima ejus loci abbatissa fuit Richilda, quæ *ab infantia in ejusdem doctrinæ vitam* educata fuerat. Inter ea, quæ in monasterii dotem assignantur, censetur media pars *de monasterio beatæ Mariæ, sanctique Martini* constructo *in insula, quæ vocata est Gallinaria*. In iisdem litteris monasterium eximitur a jure diœcesani episcopi, scilicet Taurinensis: statuiturque, ut, si filia ex conjugio conditorum relicta sit, quæ veste & velamine religionis ibidem induta fuerit, vel indui cupierit; siquidem ad regimen idonea fuerit, post mortem abbatissæ illic abbatissa instituatur: electa porro abbatissa, baculum ex altari accipere debebat, fierique *sacrata*, antequam ordinaretur. *Actum in præfato loco Caramaniæ ante ostium ejusdem monasterii*, anno Conradi imperatoris secundo, V. kal. Junii, indictione XI. Subscribunt post conditores Alticus episcopus Astensis, Maginfredi frater, aliique. Perstitere in illo partheone sanctimoniales usque ad medium sæculum quintumdecimum: quo tempore cùm illæ, posthabito pudore, laicarum more viverent,

Ame-

Amedeus, qui ſe Pontificem ſub Felicis V. nomine ferebat, illis ejectis, monachos eò induxit: quibus demum Hieronymiani ſucceſſerunt. ANN. CHR. 1028.

Ambroſianæ baſilicæ hoc anno præerat Wido abbas Gotfredi ſenioris ſucceſſor, ut patet ea litteris a Puricello relatis (e): cui paullo poſt Gotefredus junior ſuffectus. Hujus tempore Aribertus Mediolanenſis archipræſul juſſit, ut ad ejus præſentiam (*b*) in unum conveniret *ſacer ordo monachorum ſuo regimini ſubditorum*, de morjbus emendandis cum ipſo actutus: quippe ſicut Deus hanc ordinem in ſuo *ſervitio cæteris* habet, ita in *ſalutari cenſure* priorem eſſe volait. Abbatibus itaque & monachis coram archiepiſcopo ſimul congregatis præcepit Atibertus, ut quid moleſtiæ & gravaminis paterentat, ſinguli exponerent. Ex his domnus Goteſtedus junior, abbas monaſterii ſancti Ambroſii, *ut inter reliquos primus*, ſic etiam primus ſententiam dixit: at nulla mentio facta de motibus, ſed tantùm de invaſione quatumdam poſſeſſionum, quas archiepiſcopus reſtitui juſſit. Ejuſdem pontificatu civis quidam Aurelianenſis, Aoſegiſus nomine, a Gallia (*c*) profectus eſt ad pagum Mediolanenſem, ubi eccleſiam in honorem ſepulcri Salvaturis prope villam Trinade, (*) in loco Crucicula dicto, haud procul ab oppido Beſutio, ædificavit, & ab Ariberto archiepiſcopo conſecrari curavit. Mox multa illic ſigna facta dicuntur; adeòqun oblationes a fidelibus eò confluentibus collatæ, quas Anſegiſus partim in uſus egenorum, partim in ornatum eccleſiæ ſuæ impendebat. Hæc eccleſia proceſſu temporis accrevit in monaſterium, quod Ambroſiano ſubjectum fuit.

(a) Ambroſiani abbates.

(a) Puricel. p. 358.

(b) ibid. p. 362.

(c) id. p. 363.

(*) Terrate

LII. Feſulæ S. Bartholomei monaſterium.

Feſulana cathedralis eccleſia ad id tempus longiùs extra urbem in devexo montis latere poſita erat, adeòque ob difficultatem itineris tarò ab ipſis etiam clericis frequentabatur. Id moleſtè ferens Jacobus epiſcopus, ex genere Bajoariorum, cathedralem eccleſiam, cum corpore beati Romuli martyris in urbem tranſtulit. Et quoniam prædictus locus non paucorum ſanctorum honore, multorumque epiſcoporum tumulis inſignitus erat; eam in ſolitudinem & oblivionem redigi non paſſus, illam eccleſiam in monaſteriam ſub titulo ſancti Bartholomæi erexit, eique multas poſſeſſiones aſſignavit in ſtipendium monachorum, quibus Leonem monachum atque presbyterum præfecit, quem *per paſtoralem baculum* inveſtivit. Inter alia verò eidem monaſterio conceſſit cœnobium ſancti Salvatoris, ſitum in loco Alina in comitatu Piſtorienſi, quod idem Jacobus olim ab Heinrico Imperatore obtinuerat. Horum omnium inſtramentum (*d*) factum eſt *apud monaſterium & eccleſiam ſancti Bartholomæi judiciarid Florentinâ*; & quidem *anno ab incarnatione Domini octeſimo-octavo poſt mille*, Conradi imperatoris primo, xv. kal. Martias, indictione xi. Huic inſtramento ſubſcripſit longè poſt obitam Jacobi epiſcopi Tranſmundus, ejus poſt Atenulfum ſucceſſor, qui hæc omnia confirmavit. Eodem anno idem antiſtes oratorium ſancti Gaudentii, ſitum in alpibus Feſulanis ad flumen Decomanum (*) in monaſteriam itidem convertit, ibidemque Johannem monachum (*e*) atque Presbyterum conſtituit abbatem, quem *per paſtoralem baculum* itidem inveſtivit. De ſucceſſoribus verò ſtatuit, ut *per oſtium* abſque vitio ſimoniæ intrent, & *regulam ſancti Benedicti in omnibus ſtudeant obſervare*. Hoc monaſterium anitam fuit Servitis beatæ Mariæ Annuntiatæ a Sixto IV. monaſteriam verò ſancti Bartholomæi Eugenius IV. canonicis regularibus congregationis Lateranenſis conceſſit.

(d) Ital. ſac. 3. p. 288.

(*) Dicunia.

(e) ibid. p. 291.

LIII. S. Miniatis res auctæ.

Annus quintus-decimus erat, ex quo Hildebrandus Florentinus antiſtes (*f*) ſancti Miniatis monaſterium inſtauraverat, cùm Lambertus ejus ſucceſſor non modò ſul deceſſoris munificentiam probavit, ſed etiam novis donationibus auxit, hac maximè adductus ratione, quòd *hic locus tantò eſſet ſalvandis animabus habilior, quantò & a ſæculari tumultu remotior, & ſanctorum ibi quieſcentium religione ſacratior*. Actum hoc anno poſt milleſimum vicceſimo-octavo, Contadi Imperatutis ſecundo, ubi *Leopardus ejuſdem ſancti Miniatis abbas* memoratut. Hic non alias videtus a Leone ejuſdem monaſterii abbate, qui biennio ante ipſius Lamberti litteris (*g*) ſubſcripſerat, quibus hic præſul abbatiolam ſancti Andreæ ſancto Miniati ſubjectam Petro primicerio contulerat. His litteris ſubſcribunt, ut mox dicebam, Leo *abbas de monaſterio ſancti Miniatis*, & poſt eum *Tbeuzo presbyter & monachus*, *Ottriſo preſbyter & monachus*, & *Johannes presbyter & monachus*. Fortè is ſit Johannes Gualbertus, qui hoc ipſo tempore ad ſancti Miniatis monaſterium ſe recepit. Certè vix poſt hoc tempus, in quo nunc ſumus, ejus converſio differti poteſt, quippe qui poſt annos decem abbas electus, in Vallis-umbroſæ ſolitudinem receſſit, abi prima ſui ordinis jecit fundamenta. Etat is nobilis Florentinus, patre Gualberto, a quo cognomentum accepit. Jam armis tractandis idoneus erat, cùm quidam ejus propinquum interfecit. Non multò poſt homicida incurrit in Johannis manus, qui cum armigeris ſuis Floreotiam tendebat. Ille certam ſibi mortem impendere haud dubius equo delapſus facinoris veoiam, expanſis in modum crucis manibus, ſupplex deprecari inſtitit. Commiſeratione motus Johannes, ob Chriſti crucifixi memoriam ob-

(f) Ital. ſac. 3. p. 68.

(g) ibid. p. 66.

Johannis Gualberti vitæ primordia.

ANN. CHR. 1118.

ſecrauti pepercit. Mox in proximum ſancti Miniatis templum orationis causâ ingreſſo, Chriſti domini cruci ſuſſixi effigies caput ipſi flectere viſa eſt; quæ crux hactenus pro miraculo ſervatur. Eâ re tactus adoleſcens, ſæculum deſerere conſtituit, monaque ſancti Miniatis abbatem, ut ipſum in ſuum cœtum admitteret, multis precibus flagitavit. id ubi reſcivit pater, monaſteriam adit, repetitque filium; oiſi ſibi quantocius reddatur, grandia minatur: quibus ut moveri abbatem vidit Johannes, ſibi ipſe comam præcidit, ac veſtem monaſticam induit: quo viſo, patet deſtitit a cœptis. Itaque in propoſito confirmatus Johannes, brevi qualis futurus eſſet, haud dubium ſpecimen dedit. Sic enim mores ad regulæ amuſſim compoſuit, ut monaſterii præfecturâ dignus ſit judicatus. Verùm ille altiora meditatus, majoris ſolitudinis ſtudio Vallumbroſam ſeceſſit, ut inferiùs dicturi ſumus.

LIV. Alfonſus V. ſepultus in monaſterio S. Johannis.

(a) *Auderic. lib. 5. c. 19.*

In Hiſpania Alfonſus V. rex Legionenſis ad Viſeum Luſitaniæ urbem, quam Mauris eripere tentabat, dum inermis infirmiora urbis loca incautiùs luſtraret, ea ſagittæ ictu letale vulnus accepit; rebuſque in præſentia pontificum, qui eum in illa obſidione ſecuti fuerant, ordinatis, factâ confeſſione, & ſumto viatici ſacramento, ut ſcribit Rodericus (*a*) Toletanus, interiit, quod alii ad hunc annum, ut Mariana, alii ad ſuperiorem referunt, Rodericus ad æram MCLXV. Solutâ obſidione, corpus ejus a ſuis Legionem deferrur, & in paterno mauſoleo ſepelitur, nimirum in monaſterio ſancti Johannis-Baptiſtæ, quod ipſe inſtauraverat, cùm illam urbem, quæ a Mauris ad caſas redacta erat, reſtrueret. Duo autè id tempus noſtri Ordinis apud Legionem monaſteria fuiſſe traduut, unum ſub ſancti Johannis-Baptiſtæ titulo, incerto auctore; alterum ſub ſancti Pelagii martyris, a Mauris apud Cordubam exſi, cujus corpus Sancius-Craſſus a rege Mauro obtinuit, tranſtulitque in monaſterium, quod ipſe apud Legionem cum Taraſia coejuge conſtruxerat. Utroque monaſterio a Mauris deſtructo, Alfonſus V. unum ua duobus, ſi tamen duo fuiſſe conſter, virginum cœnobium confecit, quod, ot rerum ſtatus tunc ferebat, ea luto & latere compactum eſt. Tum in illud Veremundi patris, aliorumque Legionenſium regum oſſa, variis in locis ob Maurotum metum diſſipata, intulit: ubi Conſtantia virgo, regis ſoror, diu vitam egit. Ea eo tempore conditorium fuit regum (*b*) Legionenſium in illo monaſterio, quod modò ſancti Pelagii, ſed paſſim ſancti Johannis-Baptiſtæ nomine inſignitur; idemque fortè de antiquioti illo monaſterio cenſendum eſt. Poſtmodum hoc monaſterium ex polito lapide conſtructum a Ferdinando rege & Sancia regina, qui corpus ſancti Iſidori epiſcopi ea urbe Hiſpali tranſtuleront in hunc locum, poſthac ſancti Iſidori titulo nuncupatum, qui ſub finem ſæculi duodecimi tranſiit ad canonicos regulares. Alfonſo V. ſucceſſit in regno filius ejus Veremundus, qui eccleſias & monaſteria teparaſſe ttaditur.

(*b*) *Repoſ. an. 963.*

ANN. CHR. 1029.

LV. Fulbertus Carnutenſi epiſcopo ſuccedit Theodericus.

JAm veniendum eſt ad annum MXXIX. quo anno magnum illud Gallicanæ eccleſiæ lumen, Fulbertus Carnutum præſul, exſtinctum eſt, mortuus IV. idus Aprilis, ſeatâ die poſt paſcha, quod veteres nonnulli ſuo more ad æquum ſuperiorem retulerunt, ſicque in errorem induxerunt Baronium, alioſque recentiores. Annus ejus obitus ea epitaphio colligitur, in quo annos vigiuti-unum Carnutenſem eccleſiam tenuiſſe traditur, ab anno ſcilicet MVIII. Sepultus eſt in monaſterio ſancti Petri, quod vivens plurimùm dilexerat, necdum e tumulo levatus, nec ullo publico cultu, quem tamen meruiſſe videtur præ multis allis, honoratus. Cùm in cætemis verſaretur, viſo inter alios adſtantes Berengario, eum capelli juſſiſte fertur, conteſtatus ſe immanem videre draconem prope eum conſiſtentem, qui multos ad ſe ſequendum alliceret. De ejus diſcipulis alias quædam obſervavimus: ejus verò ſcripta præ omnium manibus habentur. Poſt ejus mortem de ſucceſſore deligendo turbæ eaortæ. Electus primùm Carnutenſis eccleſiæ decanus, cujus nomen a litteta O. incipiebat: at ille, cùm vidiſſet aliuma regu eapetitum, ſponte ceſſit, & monachus factus eſt. Hæc conſtant ea litteris canonicorum Carnuteutium, editis poſt Fulbertinas, quarum prima (*c*) eſt ad Leothericum Senoneuſem metropolitanum, de quo conqueruntur, quòd, cùm electo ſuo decano primùm faviſſet, poſtea, mutatâ ſeuteutiâ, Theodericum præferendum cenſeret, ut regi ac reginæ, quæ ei favebat, gratificaretur. Iidem ſanctis præſulibus, Guarino Belvacenſi, Odelrico Autelianenſi & Arnulfo Tutonenſi ſcribunt, conquurentes de archiepiſcopo „ & tege, qui ipſis inviris epiſcopum dare vellent quemdam idiotam, indoctum, „ & ejuſmodi officio indignum: tum ſubdunt: *Volumus autem ſcire vos, decanum, quem elegeramus, factum eſſe monachum; nihilò minùs tamen nos eum optare nobis fieri epiſcopum, cùm reprobatus fuerit ille lupus, quem probare poteſtis indignum.* Tertia denique eorumdem hac de re epiſtola eſt ad Odilonem abbatem Cluniacenſem,

(*c*) *Fulb. epiſt. 531. & ſeqq.*

De

De eo enim interpretando videtur hæc epistolæ inscriptio: *Quem super omnes abbates diligunt, sanctissimo patri O. canonici sanctæ Mariæ*; qui eum obtestantur, ne „ faveat *contra jus Theoderico simulato episcopo*, neque suadeat Odoni comiti facere „ cum eo concordiam contra canonum auctoritatem. Hoc enim decere Odilonem, „ quem Deus *clarissimum speculum* in mundo posuit. Tenuit nihilò minùs Theoderici promotio, qui non multò post, qualis esset, factis probavit. ANN. CHR. 1029.

Fortè inter monachos sancti Petri non pauci decano electo suffragabantur: alii nonnulli Theoderico; ea quorum numero fortsan erat Walterius monasterii decanus. Certè electione decani factâ, canonici electionem (*a*) suam domino regi significarunt *per suos monachos* (nam & monachos episcoporum electionibus interesse mos erat) scilicet *Hernaldum priorem*, & *Rostaldum præpositum sancti Dionysii*; *quibus objicientibus de Theoderico ordinando regiam voluntatem*, injunxere canonici, *ut dicerent regiuam id temere fieri jubere*. Non dubium quin hanc legationem indignè tulerint non modò rex & regina, sed etiam Theodericus ipse: apud quem jam episcopum factum satis egit cum suis fautoribus Walterius monasterii decanus, virnliàs *in studiis ecclesiasticis honorabilis*, *ut a monasterio pellerentur religiosi & optimi monachi*, *Ebrardus* scilicet *abbas Britogili castri*, *qui tunc aderat ibi*, *ac certis ex causis abbatiam suam reliquerat*; *Gundfredus*, *Durandus*, *Ardfastus*, *atque Ernaldus*, qui sine dubio *ulius* non est ab Hernaldo illo priore, qui ad regem missus fuerat. Porro Arfastus is est, qui hæreticorum Antrelianensium fraudes detexit, ut superiùs (*c*) diximus. In libro Haganonis, in quo hæc referuntur, Id ea eo factum dicitur quòd bi *Regulæ vigorem cum abbate maximè fovere volebant*. At sive hæc, sive alia causa, episcopus cum magna clericorum & laicorum caterva ad monasterium venit, sedensque ante altare beati Petri, aurea ecclesiæ atque argentea vasa, aliaque ornamenta, *in cœtu*, hoc est in cœtus tabulis, conscribi jussit: tum prædictos monachos e monasterio abire præcepit, nequiquam contestante Arnulfo abbate, se, ni episcopus a proposito recederet, cum eis discessurum. Egressus itaque cum suis abbas, cum equitatu non parvo, in Gesiacam cellam se recepit: ubi commoratus per tres menses, per Odonem comitem postmodum revocatus, atque in monasterium honorificè receptus, ferè per triennium in abbatiæ regimine superstes fuit. LVI. Arnulfus abbas S. Petri cum suis pulsus. (*a*) *ibid.* (*c*) *lib.* 55. *n.* 2.

Britogilum seu Britolium castrum, cujus abbas Ebrardus fuisse hic dicitur, positum est in finibus Bellovacorum in via publica, quæ fert Ambianos, nobilitatum monasterio beatæ Mariæ, quod ante Danorum seu Normannorum tempestatem exstitisse, sed ab illis eversum fuisse tradunt. Ejus instaurator hoc tempore fuit Gilduinus castri comes, qui, cùm ab Avesgando Cenomannorum antistite corpus sancti Constantiani monachi & confessoris accepisset, hoc monasterium restituit, atque in eo sacrum illud corpus deposuit. Primus a restitutione eius loci abbas fuit Ebrardus seu Evrardus mox laudatus, fortè assumtus e Carnutensi sancti Petri cœnobio, ubi tum versabatur, cùm Arnulfus a Theodorico episcopo expulsus est. Cur abbatiam suam tum deseruerit, nobis incompertum: Britoliense seu Britogilense monasterium Richardo Virdunensi abbati commissum fuisse discimus ex ejus vita; an autem Ebrardus ejus discipulus fuerit, an verò post commissum Richardo monasterium sponte discesserit, non liquet. Non solùm Britulienſe monasterium Richardo abbati commisit Gilduinus, sed se ipse unà cum duobus filiis suis, Valeranno & Hugone, ejus disciplinæ subjecit, monachus cum illis factus in monasterio sancti Vitoni. Ebrardus Britulienſis comes non dispar religionis studio nobilium religiosæ vitæ genus itidem sectatus est, ut ex Guiberto aliàs dictum fuimus: Abbatiam tamen recepit Ebrardus abbas, cui regresso Arnulfus mortuus apparuisse dicitur. Hugo Lingonum creatus episcopus nonnisi ineattemis monasticum habitum induit. Monasterii possessiones confirmavit Leo IX. rogatu Gildnini nobilis ac te„ ligiosi comitis, qui, *consilio Drogonis ejusdem regionis episcopi*, monachos & ab„ batem, nomine Evrardum, illic constituisse dicitur; & ad dotem monasterii assignasse parœcialem sancti Cyrici ecclesiam cum altari, necnon teloneum & bannum, aliaque in pontificio diplomate memorata, quod III. nonas Octobris, per manus Petri diaconi datum est anno Leonis papæ primo, indictione tertiâ. In necrologio sancti Petri Carnutensis Ebrardus abbas Britulienſis v. nonas Maii obiisse dicitur, idemque ad annum MLXXX. vitam produxisse fertur. Successor ejus Hucbertus. Bratuspantii, de quo Cæsar in commentariis, rudera visuntur prope Britogilum. LVII. Britogili monasterium in Bellovacis.

Rostaldus præpositus sancti Dionysii, unus ex duobus, quibus electionis decretum regi præferendum commissum diximus, videtur præpositus fuisse cellæ sancti Dionysii, quam Gaufredus comes in pago Perticensi, *haud longè a castella Nogiomo dicto*, exstruxisse traditur in littetis Rottoci comitis ejus filii, a quo Nogio- LVIII. S. Dyonisii cella Nogiomi.

ANN. CHR. 1019.

glomum-Rotroci (*) nuncupatum. Is eamdem cellam Carnutenſi ſancti Petri monaſterio addixit rogatu Landrici abbatis, Arpulfi ſucceſſoris. Hanc pacificè poſſederunt Carnutenſes monachi Rotroco vivente: at poſt ejus mortem Beatrix ipſius conjux, ſumtâ occaſione ex depoſitione Hucberti abbatis, cui Rotrocus hanc cellam donaverat, morienſque quidquid in ſcriniis ſuis erat, auri & argenti legaverat, teſtamentum exſequi detrectavit, & inſenſa procuratori, qui legata repetebat, monachos ſancti Petri inde expulit, eorumque loco ſubrogavit Cluniacenſes, qui hactenus prædictam cellam retinent. Ita legitur in codice, qui Haganonis dicitur: at in tabulario Cluniacenſi, Gauſridus caſtri Mauritaniæ comes unà cum uxore ſua Beatrice hanc cellam Cluniacenſibus ſe conceſſiſſe dicit pontificatu Gregorii VII. ut ſuo loco videbimus.

(*) *Negat. le Rotrou.*

LIX. Rotberti præceptum & S. Aniani dedicatio.

Celebris hoc anno fuit conſecratio baſilicæ ſancti Aniani apud Aurelianos, cui Rotbertus rex cum Conſtantia regina, multiſque epiſcopis, abbaribus & proceribus interfuit. Antequam eò ſe conferret, dum Calæ reſideret, ad eum acceſſit Odo Foſſatenſis (*a*) abbas cum ſuis monachis, obtinuitque ab eo, ut donationem cujuſdam Aleranni confirmaret. *Actum Calæ cœnobio* XII. *idus Maii, indictione* XS. *anno incarnationis Verbi* MXXSX. Eodem abbate facta eſt anno ſequenti ab Imberto Pariſienſi epiſcopo dedicatio baſilicæ Foſſatenſis ſub titulo ſanctæ Mariæ & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli. E Calenſi monaſterio rex Aurelianos profectus eſt ad futuram dedicationem novæ ſancti Aniani baſilicæ, quam ipſe regiâ planè munificentiâ conſtruxerat. In ea novemdecim altaria erant, & duo quidem ad tumulum ſancti Aniani, *ad caput unum, ad pedes aliud in honore ſancti Benedicti*, teſte Helgaldo. Huic dedicationi interfuerunt Gauzlinus Bituricenſis archiepiſcopus idemque abbas Floriacenſis, Leotherius Senonenſis, & Arnulfus Turonenſis archipræſules; epiſcopi autem Odelricus Aurelianenſis, Theodericus Carnotenſis, Bernegius Meldenſis, Watinus Bellovacenſis, & Rodulfus Silvanectenſis. Adfuit etiam venerabilis Odilo abbas Cluniacenſis. Tunc ſancti Aniani corpus in præparatum mauſoleum tranſlatum, itidemque corpus ſancti Euſpicii Miciacenſis abbatis ibidem ſepulti, cujus pars reliquiarum Alberto abbati Miciacenſi conceſſa eſt, in libello (*b*) de hac ſancti Euſpicii tranſlatione prædicta baſilicæ ſancti Aniani conſecratio facta dicitur XVS. *kal. Julii*, & quidem anno Chriſti MXXIX. Rotberti regis *anno tricesimo-tertio*, a morte ſcilicet Hugonis ejus patris, rectiùs quàm apud Helgaldum *trigesimo-sexto*. Dum Aurelianis rex verſaretur, prædium quoddam, *regali* (*c*) *ſedi Vermeriæ contiguum*, quod Conſtantia regina *de auro e patris ſui dono aſportato coëmerat*; ipſe cum regina *ſanctæ Mariæ Compendienſi eccleſiæ, & ſanctis martyribus Cornelio & Cypriano ibidem requieſcentibus*, contulit pro ſua ipſorum ſalute, *& filii ſui Hugonis, jam regni ſocio, antequam decederet, ſublimati, & ibi ſepulti*.

(*a*) *Hiſt. Pariſ. to. 1. p. 657.*

(*b*) *Spic. 6. t. 2. p. 324.*

(*c*) *Diplom. p. 382.*

LX. Gauſlinus archiepiſcopus obit.

Non diu poſt illam dedicationem ſuperſtes fuit Gauzlinus archiepiſcopus Bituricenſis & Floriacenſis abbas, qui in brevi chronico Floriacenſi (*d*) anno MXXIX. obiiſſe dicitur. In necrologio notatur IV. nonas Septembris *Gauzlenus archiepiſcopus & abbas*. In quodam ejuſdem monaſterii codice, qui ſancti Gregorii ſacramentarium continet, habetur ejuſdem Gauzlini epitaphium in hunc modum.

(*d*) *Ba'uz. to. 2. miſcel. p. 307.*

Dulce decus regni jacet hic ſub marmore triſti:
Grandis honor patriæ jacet hic ſub pulvere terræ;
Hic, Gauſtine, tibi requies, ſintſque laboris,
Dum veniat Dominus dare digna piis, mala pravis;
Petre facer, Benedicte pater, ſacra virgo Maria,
Famore multiplici ſervam donate fidelem.

& poſt quoſdam verſus nullius momenti:

Octavas Martis ſuperabat apollo feneſtras;
Cùm fera mors famulis rapuit hæc gaudia mœſtis.
Pro quo funde preces quiſquis hæc ſcripta recurris.

Ubi primùm hos verſus legimus, viſum eſt eos interpretari de menſe Martio, cujus die octavâ Gauzlinus obierit: at conſulto necrologio, in quo die ſecundâ Septembris ejus obitus notatur, per *octavas Martis feneſtras*, quas apollo ſen ſol ſuperaſſe dicitur, interpretamur horam octavam Martis ſeu feriæ tertiæ, quæ hoc anno cum ſecunda die Septembris coïncidebat. Ex præmiſſis porro verſibus colligi poteſt, ni fallor, Gauzlinum ſepultum fuiſſe in Floriacenſi monaſterio, cujus patroni erant beata Maria, ſanctus Petrus, & ſanctus Benedictus, in eodem epitaphio laudati. Gauzlino in ſede Bituricenſi ſuffectus Aymo in abbatia Floriacenſi

Aze-

Azenaries, qui & abbas erat monaſterii ſancti Martini Maſciacenſis, qui primùm *inter grammaticos detritus, & poſtea in palatio;* tum Jeroſolymam profectus, dehinc factus monachus, *jubente rege Rotberto in ſola Bituricenſi, monaſterii* Maſciacenſis *prælationem ſuſceperat*, ut ipſe de ſe in concilio Lemovicenſi teſtatus eſt. ANN. CHR. 1029.

Poſt trienoium, quàm in Turonenſe ſancti Juliani monaſterium intraſus fuerat Albertus Miciacenſis abbas, inde recedere compulſus eſt. *Hoc autem Alberto poſt triennium ejecto*, ut in fragmento veteris chronici legitur, *abbatia commendatur Frederico abbati & Richerio priori*, qui paullo poſt Bleſis apud ſanctum Launomarum abbas factus eſt. *Poſtea Frederico abbate, qui duobus annis, Evrardoque, qui uno præfuerunt, exclufi*, abbatia Richerio jam Bleſenſi abbati defertur: quam oprimè ac religioſiſſimè adminiſtravit, reſtitutâ illic diſciplinâ, quæ tempore Alberti abbatis intruſi omnino laxata fuerat. *Ibi* quippe, teſtante chronographo, *nullus ordo, nulla religio; ubi murmur & odium contra patrem filiorum. Nihil ibi Deo gratum, ubi deeſt ſilentium; nam ibi tantùm frangitur, ubi Deus contemnitur. Ergo abſque ſilentio nulla valet religio.* At Richerii abbatis virtute & prudentiâ illic brevi reſloruit priſtina religio. Hic ex Britannia orioudus, primùm Turonis *ſanctæ Mariæ Paupercula presbyter* aaſtitiſſe dicitur: tum beati Martini canonicus eſſe voluit, ſed decano prohibente eſſe non potuit. Dehinc in Majori-monaſterio factus monachus, poſtea ſancti Juliani prior; demum Bleſenſis primùm, mox ſancti Juliani quoque abbas exſtitit. Sed Bleſenſem abbatiam, Odone comite perturbauta, deſeruit, & ad inſtaurandum ſancti Juliani monaſterium ſe totum contulit. Verùm poſtmodum ad Bleſenſem, licèt coactus reverſus ait abbatiam, *quam deſtructam a comite, & a comitis abbata reperit*. Id factum videtur poſt mortem Odonis comitis, quæ anno M XXXVII. accidit. Sic utramque abbatiam Richerius deinceps retinuit, ac ſtrenuè sexit, & monaſterium ſancti Juliani novum a fondamentis inchoavit anno M XL. qui regiminis ejus octavus erat. LXI. S. Juliani Turonenſis abbates. Richerius abbas optimus.

Hoc anno in Armorica cœnobium ſanctæ Crucis Kemperlegii ab Alano Coruugalliæ comite ædificatur, atque inibi Gurloëſius abbas ab Orſcando ponrifice benedicitur, ut in brevi ejus loci chronico (*a*) legitur. Orſcandus epiſcopus erat Coriſopitenſis, qua in diœceſi hoc monaſterium ſitum eſt. Gurloëſius ejus primus abbas, vir ſanctus, eductus fuit ex Roronenſi ſancti Salvatoris monaſterio, aſſectionta Carthallono ajus loci abbate. In novi monaſterii dotem conceſſa eſt ab Alano comite inſula, Goedel vulgò appellata, latinè Bella-inſula, quæ graviſſimæ litis cum Rothonenſi abbatia ſeminarium fuit. Hanc donationem fecit Alanus comes pro incolumitate domini ſui Alani ducis, conjugiſque ſuæ Judith, ac monaſterium rutelæ ſedis apoſtolicæ commiſit ſub annuo cenſu duorum denariorum aureorum. Orſcandus verò epiſcopus, Alani comitis frater, eidem loco hoc privilegium indulſit, at in omnibus terris vel eccleſiis ſuis monachi jus epiſcopale in perpetuum poſſideant. Hæc acta die feſto exaltationis ſanctæ Crucis, quo die Gurloëſius abbas ab Orſcando benedictus eſt. Mitto fabuloſa multa, quæ Gurhedenus monachus de prima illius monaſterii origine, deque Gurloëſio primo abbate ſcripſit. LXII. Kemperlegienſe monaſterium conditur. (*a*) *Balan. mſcrit. ſec. 8. p. 510.*

Memoratu dignus eſt obitus Willelmi Ecoliſmenſis comitis, qui poſt ſuum ex ſacris locis reditum adverſa ſemper valetudine uſus, ubi finem ſuum inſtare ſenſit, *ab epiſcopis (b) & abbatibus pœnitentiam ſuſcepit*; rebuſque ſuis diſpoſitis, *reconciliatur*, & abſolutus eſt. Dein toto quadrageſimæ tempore miſſas & pia exercitia frequentavit. Demum hebdomadâ paſſionis oleo ſancto unctus, moxque ſacro viatico munitus, ligno crucis adoraro, & ori admoto, *ſpiritum ta manu epiſcopi Rohonis & ſacerdotum Deo reddidit*. Corpus ejus per biduum ſervatum a clericis *in baſilica cathedrali ſancti Petri apoſtoli*, poſtea *dominicâ ſanctâ Hoſannâ*, id eſt palmarum, cum ramis & floribus delatum fuit ad baſilicam ſancti Eparchii, ubi anne altare ſancti Dionyſii a Rohone Ecoliſmenſi & Arnaldo Petragoricenſi apiſcopis ſepultum eſt: ad cujus caput filius ajus Audoinus laminæ plumbeæ hoc epitaphium inſcribi curavit: *Hic jacet domnus amabilis Guillermus comes Egoliſmenſis, qui ipſo anno, quo venit de Jeraſalem, obiit in pace* (*) VI. *idus Aprilis vigiliâ Oſanne* M XXVIII. *ab incarnatione Domini*. Annus M XXVIII. hoc loco oumeratur ſecundùm veterem calculum, nobis inſequens ſecundùm novum. Tota ejus progenies ibidem jacet. Hic multa & pretioſa munera ſancto Eparchio, tam in prædiis, quàm in auro & argento contuliſſe traditur. Ejus exemplo Iſembertus Pictavenſis & Jordanus Lemovicenſis præſules, necnon comes Fulco, aliique optimates Jeroſolymam profecti ſunt. Auduino ejus filio poſt annos quinque ſucceſſit in comitatu Gaufridas ſeu Joſſridus ajus frater, cujus conjux Petronilla monaſterium ſancti Petri de Botavilla fundaſſe dicitur, ibique humata fuiſſa: qua de re infra. LXIII. Willelmus comes Ecoliſmenſis piè obit. (*b*) *Labbe bibl. to. 2. p. 283. & 251.* (*) *al.* VIII.

Hoc ipſo anno M XXIX. nobilis quædam matrona, Garſindis nomine, duoque ejus filii Bermundus & Almerardus, cœnobium ſeu cellam ſancti Petri *in confinio (c)* Ne- LXIV. Salvenſe monaſterium Gelloni ſubjectum. (*c*) *Catel. Comtes p. 103.*

mau-

ANN. CHR. 1029.

manſenſi, in loco, qui vocatur Salvens (*), conſtruxerunt, & ex propriis impensis dotaverunt. Hanc verò cellam *altari ſancti Salvatoris & ligno ſanctæ Crucis* ibi reſulgenti, & beato Guillelmo illic quieſcenti conceſſerunt: ut Gaufredus abbas & congregatio ipſius novum illud monaſterium ordinarent, atque ex eo decem ſolidos annui ecenſus in ſignum ſubjectionis acciperent. Id ſtatutum in præſentia Willelmi comitis Toloſani, Froterii Nemauſenſis epiſcopi, Artonis vicecomitis, & aliorum. In fine additur, ut, ſi quis in illa cella monachus fieri voluerit, petitionem *ibi non faciat, neque benedictionem accipiat*, id eſt profeſſionem, *ſed ante ſacrum altare ſancti Salvatoris Gellonenſis arciſterii*: quod etiam de filiis nobilium vel pauperum offerendis ſtatuitur. Idem Gaufredus abbas cum Pontio Anianenſi abbate pactum fecit de ponte ſuper Erauris (*) fluvium conſtruendo, ad cujus fabricam Pontius materiam contulit, Gaufredus opus perfecit, eâ lege, ut in illo ponte nulla eccleſia aut arx fabricaretur. Perſtat etiam nunc pons ille mediâ viâ inter Anianam & Gellonem.

(*) *Sauve.*

(*) *F. Erau-*

LXV. Pſalmodio eccleſia data cum indulgentia.

Exſtabat in eodem Nemauſenſi pago nobile quondam cœnobium monachorum Pſalmodienſe, dein canonicorum ſæcularium collegium, cui locu Pontius epiſcopus Glandatenſis cum fratre ſuo Eldeberto donavit eccleſiam ſanctæ Mariæ in comitatu Siſtaricenſi. *Factum eſt hoc donum anno incarnationis dominicæ* M CC XVIIII. *indictione* XII. *regnante Rodulfo rege Alamandorum ſive Provinciæ.* Hanc autem eccleſiam conſecraverunt idem Pontius & Fraudo (*) epiſcopus in honorem ſanctæ Matiæ, & *fecerunt abſolutiones de omnibus peccatis minimis & majoribus*, relaxando ſcilicet pœnitentibus, qui ad illam eccleſiam convenirent, *de tribus diebus unum*: ita ut ſi quis intra quadraginta pœnitentiæ dies mortuus eſſet, conſeretur abſolutus *de omni peccato*, quod presbytero confeſſus eſſet. Eodem anno Faraldus ſeu Feraldus Vapincenſis epiſcopus, in editis *Geraldus* mendosè dictus, eccleſiam ſancti Andreæ, prope Ipſam civitatem ſitam, quam Adalaldus quidam dotaverat, Cluniacenſi monaſterio ſubjecit admonitu domni Arbertii canonici ſanctæ Mariæ, & domni Pontii præpoſiti ſancti Andreæ Rufanenſis. In chartario ejuſdem cellæ Vapincenſis Willelmus marchio anno inſequente, ejuſque conjux Lucia comitiſſa donaſſe dicuntur cœnobio Cluniacenſi unum manſum prope mœnia civitatis ſubtus eccleſiam ſancti Erigii, aſſignandum Cluniaco vel cuivis cellæ, prout domnu abbati libuiſſet.

(*) *f.* Fronto epiſc. Siſtaricenſis.

LXVI. Trionenſis cella Cluniacodata.

Eodem ferè tempore Kadalonus vicecomes cum uxore ſua Amelia, & filio ſuo Willelmo, villam unam pagi Pictavenſis, quæ vocatur Trionenſis, ſitam in vicaria caſtri Metulenſis, ſancto Petro Cluniacenſi *in poteſtate & magiſterio domni Odelini* ſeu Odilonis abbatis conceſſit, ut illic monachorum cellam inſtitueret: quod Willelmus ejus filius poſt mortem patris ſui ratum habuit. His litteris ſubſcribunt poſt Willelmum vicecomitem Willelmus filius ejus & *Odo frater ejus*, ſcilicet Willelmi junioris, Agnes comitiſſa, Iſembertus epiſcopus Pictavenſis, Arnaldus Petragoricenſis, Roho Ecoliſmenſis, & alii. Kadalonus ille ſeu Cadelo vicecomes de Oniaco dicitur apud Beſlium, ubi quædam ejus in Burgulienſes beneficia referuntur.

LXVII. Botavillæ cella Saviniaco ſubjecta.

Gaufredus, filius alter Willelmi Ecoliſmenſis comitis, de quo paullo ſuperiùs (*a*) actum eſt, unà cum uxore ſua Perronilla, eccleſiam (*b*) ſancti Pauli, ſitam in pago Santonenſi, in vicaria Chriſtiolenſi, apud Botavillam conſtruxit, eamque ſub dominatione ſancti Martini Saviniacenſis monaſterii & domni Iterii abbatis conſtituit, curavitque ſollemniter dedicari. Huic conſecrationi interfuerunt Gotafredus archiepiſcopus Burdegalenſis, Iſto Santonenſis præſul, Arnaldus Petragoricenſis, & Roho Engoliſmenſis: qui antequam conſecrationem peragerent, prædictæ eccleſiæ dotem aſſignari ſategerunt. Actum hoc anno M XXIX. ſcriptumque manu Almanni monachi, præcipiente domno Iterio abbate.

(*a*) *num.* 63.
(*b*) *Bibl. Sebus. p.* 132.

LXVIII. Ardagnus abbas Trenorchienſis.

In Trenorchienſi monaſterio Ardagnus abbas hoc anno, ſi non præcedente, Bernerio ſucceſſit, a poſteris ſanctus habitus, tametſi nulla de eo ſingularia facta memorentur. De eo Falco monachus: *Hic vir*, inquit, *quantâ ſtrenuitate ſui memoriam poſteris reliquerit, magis viſibus prodit effectus, quàm narratis prodit auditui.* Idem eum *bis-denis & octo annis* Trenorchio præfuiſſe dicit; quibus exactis, piè deceſſit XII. idus Februarii, quo die ejus feſtum præcipuè colitur. Sepultus fuit in clauſtri parte eccleſiæ adhærente, quæ clauſtrum ſancti Ardagni ſeu Ardani (*) vocatur. Illic jacuit per annos octoginta-quinque, id eſt uſque ad annum M CXXXIX. quo ſacrum ejus corpus e tumulo elevatum eſt pridie nonas Octobris. Hæc me monuit venerabilis dominus *Jumin*, canonicus Trenorchienſis, aitque In eccleſia Trenorchienſi inſigne aſſervari ſtabellum, quod olim uſui erat in ſacrificio ad ſacerdotem æſtate refrigerandum & abigendas muſcas; idque probant varii verſus ei inſcripti, quorum duos tantùm refero.

(*) *S. Ardan.*

Sunt

Sunt duo quæ modicum confert æſtate flabellum:
Infeſtas abigit muſcas, & mittat æſtum.

ANN. CHR. 1029.

In manubrio, quod duos amplius pedes longum eſt, uuctoris nomen hoc verſu exprimitur.

Joël me ſancta fecit in honore Mariæ.

Fuiſſe tamen uſui in eccleſia Trenorchienſi ſeu ſancti Filiberti docent hi duo verſus.

Virgo parens Chriſti voto celebraris eodem;
Hic coleris pater tu, Philiberte ſacer.

Alios varſus prætereo, ne hic excurſus ſit longior.

LXIX. Poppo abbas Argentinæ epiſcopatum recusat. (a) *ſupra n. 9*

Lambertus Scafnaburgenſis & chronographus Hildeosheimenſis ſcribunt, Wernherum Argentinæ epiſcopum obiiſſe hoc anno, eique Wilhelmum reginæ capellanum ſucceſſiſſe. Hic eſt Warnherus conditor cœnobii (*a*) Murenſis apud Helvetos, cujus obitum plerique anno M XXVII. perperàm conſignant. Murenſis chronographus ſcribit, eum deceſſiſſe Conſtantinopoli, quò ab imperatore miſſus fuerat. Poſt ejus obitum Conradus auguſtus vacantem epiſcopatum detulit Popponi Stabulenſi abbati, qui oblatam dignitatem magis callido quàm imitando commento declinavit, obtendens ſibi, utpote clerici filio, per canones epiſcopum eſſe non licere. Excuſationem non ſine rubore admiſit imperator, ſed confiſta meam eſſe puſtea reſcivit ab Ermengarda, nobiliſſimi principis Godefridi filia, quæ ipſum ingenui ac nobilis laici filium eſſe aſſeruit. Hoc cumperto, Popponem urgere inſtitit imperator: at ille ſu ad id officii, quæ excuſatio probabilior erat, minùs idoneum eſſe domum reſpondit. Tanta beati viri modeſtia nihilò minùs effecit, ut Conradus ipſi abbatias regni ſui paſtoribus deſtitutas committeret. Ex his primum ſuit Lintburgenſis (*b*), inter Spiram & Wormatiam ſitum, quod tamen Popponis vitæ ſcriptor in Voſago locat: ubi vir ſanctus, rogante imperatore, locum aliàs horridum in monaſterium convertit ſub patrocinio ſancti Johannis Evangeliſtæ, eiquu Johannem nepotem ſuam, uti & Trevirenſi ſancti Maximini monaſterio, præfecit. In multis aliis locis abbates iridem ab eo inſtituti, Herſfeldiæ Ruodo ſeu Rudolfus, poſtmodum epiſcopus Parherbrunnenſis; apud ſanctum Gallum Norbertus, Wirtzenburgi Wolmarus, Epternaci Humbertus, virà & moribus inſignis, Heribrandus in cella ſancti Ghiſleni, Everhelmus in Alto-monte, apud Brunvvillarium Evo, Baſendorſi Cono, Trajecti ad Rhenum apud ſanctum Paulum Herigerus, Willarii Theodericus, Mettis apud ſanctum Vincentium Hetibertus, Walciodori Lambertus, denique Treviris apud ſanctum Eucharium Bertalfus. Non diu ſancti Maximini regimen tenuit Johannes ejus nepos, cujus obitum, qui in necrologio ſancti Arnulfi v. Idus Julii notatur, Poppo abbas præſcivit, eique Bernardum ſuffecit: quo paullo poſt mortuo, hanc præfecturam denuo reſumere coactus eſt. Poſt Johannem Lintburgi abbatem Gumbertus monachus, cùm inconſulto viro Dei locum temere occupaſſet, non multò poſt, viſceribus effuſis, interiit: nec Haganoni, qui idem tentavit, ceſſit impune. Quin etiam Godeſtenus recluſus, qui ob vitæ ſolitariæ ſtudium pro ſancto habebatur, conſimili ſuccedendi cupiditate raptus, quaſi pro ſanctitatis ſuæ merito id ſibi deberetur, e montis vertice prolapſus, citum exitum habuit. Talis finis ejuſmodi arrogantibus debebatur.

Monaſteria ei commiſſa. (*b*) *V. infra n. 105.*

LXX. Diedericus illarium ſcribit de illatione S. Benedicti. (*c*) *lib. 38. n. 40*

Sub idem tempus Diedericus ſeu Thiedericus Herſfeldenſis monachus, cùm diu in Gallicanis monaſteriis, præſertim in Floriacenſi, converſatus fuiſſet, ad ſuos reverſus libellum de illatione corporis ſancti patris Benedicti ſcripſit ad venerabilem Richardum Amerbacenſis cœnobii abbatem, cujus hortatu id aggreſſus erat. Quid auctoritatis mereatur libellus ille, ſuo loco expendimus, ubi de hac illatione (*c*) a nobis actum eſt. Situm eſt Amerbachium in diœceſi Wirzibutgenſi inter Neccarum & Mœnum fluvios, cujus originem nonnulli ſancto Pirminio tribuunt, reſtitutionem Richardo Fuldenſi abbati Brovverus: at fortè id tribuendum potiùs Richardo Amerbacenſi, qui alius a Richardo abbate Fuldenſi videtur fuiſſe. In præfatione ad prædictum libellum obſervatu dignum eſt quod ait Diedericus de diebus dominici adventus, *in quibus orientales monachi*, inquit, *velut in quadrageſima, auſteriùs ſolent vivere, & ſub maxima inſtitutionis monaſticæ diſciplina vigilantiùs natale Domini exſpectare*: ubi orientalium monachorum nomine intelliguntur Græci, qui auſteriùs vivere ſolebant: tamenſi in his etiam partibus magna tunc erat etiam laïcorum in adventu diſtrictio.

ANN. CHR. 1020.

Dum Merſeburgi in feſto pentecoſtes verſaretur Conradus imperator, Aribo Moguarinus & Godehardus Hildensheimenſis antiſtites, qui illic adesant, concordiam tandem inierunt ſuper diutina diſceptatione, quæ de ſubjectione Gandersheimenſis parthenonis jam dudum inter utriuſque ſedis præſules vertebatur; nam Aribo Godehardum coram epiſcopis convenit, ſeque erraſſe confeſſus, perpetuum hac de re ſilentium ſe ſervaturum pollicitus eſt, quod uſque ad finem vitæ ſincerè præſtitit, ſibique priora errata propter Deum remitri poſtulavit.

LXXI. Gandersheimii lis finita.

LXXII. Fructuariæ libertas aſſerta.

Conradi imperatoris cancellarius erat Henricus epiſcopus Eporediensis, qui Fructuariensis monaſterii Immunitatem (*a*), quæ decretis pontificum, præceptis imperialibus & privilegiis apoſtolicæ ſedis jam ſancita erat, auctoritate ſuâ hoc anno comprobavit, ut illud cœnobium, quod in finibus ſuæ diœceſeos ſitum erat, ab omni poteſtate & dominatione tum laicæ, tum ſacratæ perſonæ abſolutum eſſet: *quoniam veraciter*, inquit, *cognovimus, præfatum monaſterium, velut quamdam magnam lucernam, longè latèque lucere ad plurimorum ædificationem, noſtraque eccleſia decori eſſe nimirum & honori, atque animabus filiorum noſtrorum valde in multis prodeſſe; deſiderantes quoque nos, & ſucceſſores noſtros, orationum, quæ ibi offeruntur Deo, participes fieri.* Tunc fortè illic reſidebat Willelmus Divionenſis abbas, ut ex ſuperioribus (*b*) intelligitur, abbas ujus loci dictus in chronologia (*c*) Pedemontana, tametſi Johannes ad hoc tempus Fructuariæ præfuit. Johanni ſucceſſit Suppo abbas, de quo infra. Idem Henricus epiſcopus ſancti Stephani abbatiam Eporediæ condidiſſe traditur.

(*a*) *Ital. ſac. to. 4. p. 1496.*

(*b*) *num. 57.*

(*c*) *Chron. Pedem. p. 262.*

LXXIII. S. Mauri brachium Caſinatibus datum.

Poſt annos ſeptem, quàm Odilo Cluniacenſis abbas u monte Caſino reverſus erat, memor ſponſionis Theobaldo abbati & Caſinaribus factæ de tranſmittendis ad eos u Gallia ſancti Mauri abbatis reliquiis; os (*d*) integrum ejus brachii, capſellâ argenteâ decenter incluſum, per ſex ſui monaſterii fratres illuc mittere curavit. Prænoniti hac de re Caſinates, abſente abbate, ſolemni pompâ uſque ad portam veterem procedunt obviàm ſacro loculo, quem maxima eum pietate ſupplices ac venerabundi, non ſecus ac ſi revertentem e Gallia ipſum beatum Maurum, excipiunt, oſculantur, & ad eccleſiam deferunt.

(*d*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 53.*

LXXIV. Caſinatum vexatio.

Tunc in Marchia exſul agebat Theobaldus abbas, in monaſterio ſcilicet ſancti Liberatoris, ubi ob Pandulfi principis Capuani perſecutionem ſe receperat. Hic eſt Pandulfus, qui ob tyrannidem ab Heinrico imperatore in vincula conjectus, eo mortuo in libertatem aſſertus Capuam receperat, eòque (*e*) Theobaldum abbatem ſimulatâ benevolentiâ accerſitum, quaſi pro utriuſque ſecuritate in Capuano monaſterio ſub cujuſdam Baſilii præpoſiti ſibi addicti cuſtodia, ut te verâ captivum retinebat: quod cùm quatuor annis abbas ſuſtinuiſſet, Capuâ, veluti ſpatiandi gratiâ pederetim ſe proripuit, ac militibus a Sergio duce Neapolitano clam ſubmiſſis ſe adjunxit; & Neapolim primùm indeque poſt dies aliquot in Matchiam profectus, demum in monaſterio ſancti Liberatoris, ubi olim præpoſitus fuerat, ad quinque circiter annos uſque ad obitum permanſit. Inter ea Pandulfus Caſinatis monaſterii univerſa feùè caſtella villaſque ſibi vindicavit, ſacra vaſa & ornamenta abſtulit, & Todinum quemdam e monaſterii famulis, factionis ſuæ hominem, ſancti Germani oppido ipſique monaſterio præfecit. Ille verò tam duriè & inhumanè monachos tractavit, ut in ipſa ſanctæ Dei-genitricis aſſumtionu ad miniſterium altaris vinum eis defuerit. Ad hæc viliſſimos quoſque laicos in refectorium fratrum, quod nullus laicorum ad id tempus ingreſſi auſus fuerat, ad annonam menſis imponendam induxerat: quod domnus Leo, major eccleſiæ cuſtos, indignè ferens, zelo religioſo ſuccenſus, aliquando eadem illos quidem foràs magno cum dedecore expulit; & ad fratres ſuos converſus: Quouſque tandem, air, cum tanto noſtri ordinis opprobrio, ſub tam iniqua ſervorum noſtrorum dominatione hic gemimus? Sequimini me, & ad imperatorem unà omnes ultra montes pergamus, ei calamitatis noſtræ lamentabilem hiſtoriam expoſituri. His verbis animati omnes, jam eum ſequi cœperant, cùm abeuntes Todinus ſupplex exoravit ut reverterentur, æquiorem deinceps eis ſe futurum proteſtatus. Illi, ut benigno erant animo, reverſi ſunt: ſed tamen parum levaminis experti fuere. Tantæ vexationis auctor Pandulfus poſt mortem, ut fusè Leo Marſicanus (*f*) ſcribit, meritas luit pœnas, utì & miniſter quidam ab eo ſubmiſſus ad auferenda Caſinatis eccleſiæ ornamenta: quæ cùm ille ex altari, in quo ea Adam eccleſiæ cuſtos poſuerat, arripere vellet, mox caduco morbo correptus in faciem corruit, & diſtorto ore atque oculo uſque ad obitum geſtirit.

(*e*) *ibid. c. 58. & ſeqq.*

(*f*) *ibid. c. 62.*

ANN. CHR. 1030.

LXXV. Ceraſii cœnobium conditur.

POſtero anno, ſcilicet poſt milleſimum triceſimo, duo noſtri Ordinis monaſteria in Neuſtria exſtitara: nempe Ceraſium (***) virorum, & ſancti Amandi feminarum. Ceraſium locus eſt in pago Bajocenſi prope ſancti Laudi oppidum, ubi primitus abbatiam a ſancto Vigore conditam ferunt. Certè Rotbertus dux Nortmanno

(***) *Ceriſy.*

norum, Richardi ſecundi filius, tertii frater ac ſucceſſor, Ceraſiacenſem abbatiam hoc anno inſtaurare cœpiſſe ab Orderico traditur: quam poſtea Willelmus ejus filius perfecit. Hanc multis prædiis ex rebus ſuis fiſcalibus dotavit Rotbertus, eamque ab omni conſuetudine eccleſiaſtica immunem reddidit *conſilio* (*a*) *& conſenſu Rotberti Rotomagenſis archiepiſcopi atque Hugonis Bajocenſis epiſcopi*, aliorumque epiſcoporum & baronum, in quorum præſentia hæc acta ſunt, prout fuſiùs in Rotberti ducis litteris exponitur, in quibus poſtea ejuſdem abbatiæ dotem auaiſſe dicitur. *Acta fuerunt hæc in Rodomo civitate anno ab incarnatione Domini* MXXXII. *primatus ejus anno* V. *ſub Francorum rege Heinrico, regni ejus poſt patris obitum anno primo, indictione* XV. *pridie idus Novembris*. Primus inſtaurati cœnobii abbas cenſetur Durandus ex monacho ſancti Audoëni Rotomagenſis: aliorum ſeries non ſatis accurata in Neuſtria (*b*) pia exhibetur. Poſt Durandum Almodus abbas fuiſſe dicitur, qui priùs abbatiam (*c*) ſancti Michaëlis de Monte obtinuerat.

ANN. CHR. 1030.

(*a*) *Neuſtria pia p.* 431.

(*b*) *Ibid. p.* 433.

(*c*) *Labbe t. 1. bibl. p.* 348. & 351.

Eodem tempore Goſcelinus Rotomagenſis vicecomes cum Emmelina uxore ſua nobile puellarum monaſterium ſancti Amandi in ipſa urbe Rotomago conſtruxit; quo in loco ſancti Amandi eccleſiam, ſed extra muros, antiquitus exſtitiſſe non levia perſuadent argumenta. In litteris dotationis ejuſdem partbenonis, quas noſter Pommerayus refert, res proptietatis ſuæ *eccleſiæ ſanctæ Mariæ & ſancti Amandi epiſcopi, infra muros urbis Rotomagenſis ſitæ, ejuſdemque monialibus ibidem Deo famulantibus* conferunt. Emmenia ſeu Emma ejus loci abbatiſſa prima, Radulfi Bajocenſis comitis & Erembergæ filia erat, ſoror verò Hugonis Bajocenſis epiſcopi modò laudati, & Johannis epiſcopi Abrincatenſis ac demum Rotomagenſis archiepiſcopi. Agendum in ſequenti ſæculo de Matſilia abbatiſſa, cujus tempore inſigne miraculum in illa eccleſia factum eſt meritis ſancti Amandi Trajectenſis, ad Moſam, ut putant, epiſcopi, non Trajecti ad Rhenum, ut plerique *Trajecti* æquivocatione decepti exiſtimant. De hoc miraculo Matſilia abbatiſſa epiſtolam ſcripſit ad Bovonem Elnonenſem ſancti Amandi abbatem, qua in epiſtola fit mentio de bujus partbenonis altari, *in quo ſanctus Amandus orare conſueverat*. Quod attinet ad Goſcelinum illius partbenonis conditorem, ille ipſe eſt, a quo monaſterium ſanctæ Trinitatis ſeu ſanctæ Cathatinæ in monte Rotomagenſi civitati proximo ædificatum fuiſſe ſuperiùs diximus.

LXXVI. Item S. Amandi Rotomagi.

Goſcelinus iſte vicecomes erat Rotomagenſis & Archenſis, patruus Godefridi, patris Willelmi de Archis, qui Matbildem, uxorem Willelmi de Tancarvilla cameratii, procreavit. Erat Goſcelinus Rotberto duci familiariſſimus & addictiſſimus, quippe qui el initio principatus Rotomagum civitatem, in qua multâ auctoritate poliebat, tradidiſſe pethibetur, ob id ejuſdem urbis vicecomes ab eo inſtitutus. Hic, admonitu Symeonis monachi Sinaitæ, monaſterium in vicino monte unà cùm Emmelina conjuge ſua conſtruxit, quod boc anno, inchoati monaſterii ſexto, in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis a Rotberto archiepiſcopo, præſente cum ſuis optimatibus Rotberto duce, ſollemnitet dedicari curavit XVII. kal. Septembtis. Illic depoſitæ ſanctæ Catharinæ reliquiæ, quas Symeon e monte Sina attuletat, unde ſanctæ Cathatinæ vocabulum loco poſtea inditum eſt. Primus ejus monaſterii abbas fuit venetabilis Iſembettus, natione Teutonicus, monachus ſancti Audoëni, *ſapientiâ* (*d*) *& religione pollens*, quem Heinticus abbas facilè Goſcelino petenti conceſſit. Huic Iſemberto dua Rotbertus fratris ſui Richatdi, filium litteris imbuendum tradidit, jam ſancti Audoëni monachum, ubi poſtmodum abbas factus eſt. Fuere & alii ejuſdem Iſemberti diſcipuli, de quibus in conſequentibus agemus. In his Goſcelinus vicecomes, filium ſuum ejus curæ ac magiſterio commiſit, nomine Hugonem, qui poſtea ibidem monaſticen profeſſus, in ſancto propoſito vitam finivit. Quin etiam Goſcelinus ipſe, ſpreto ſæculo, veſtem militatem monaſticâ ſub eodem Iſemberto mutavit, ejuſque exemplo Emmelina conjux in ſancti Amandi partbenone ſanctimonialis habitu indui optavit. Prædictæ dedicationi Gradulfus Fontanellæ abbas interfuiſſe traditur, auctoratque fuiſſe Goſcelino, ut in honorem ſanctæ Trinitatis conſecratetur eccleſia, quam ille in honorem ſancti Antonini martyris dedicari cupiebat. At necdum abbas erat tunc Gradulfus, ſed tantùm decanus, quem Gerardus abbas, cui anno ſequente ſucceſſit, ad curandam montis ſanctæ Trinitatis fabricam eò ditexerat. Gerardi porro nepos erat Durandus, ſanctæ Catharinæ a pueritia monachus ſub Iſemberti diſciplina, qui eum in litteris ſacris & profanis erudivit. Hic eſt Durandus ſcriptor ille celebris, Troatnenſis poſtmodum abbas, qui inſignem librum de corpore & ſanguine Domini compoſuit.

LXXVII. S. Catharinæ monaſterium dedicatur.

(*d*) *Orderic. lib.* 3. *p.* 460.

LXXVIII. S. Andreæ monaſterium in Caſtello-Cameracenſi.

Tertio poſt illam dedicationem menſe Gerardus Cameracenſis præſul cathedralem ſanctæ Mariæ eccleſiam (Baldericus (*e*) *monaſterium* vocat) ſollemniter quoque conſecravit, præſente Richardo Virdunenſi abbate, qui cum eo ſancti Gaugerici corpus, aliaſque ſanctorum reliquias loco decenti collocavit. Huic dedica-

(*e*) *Chron. Cam. lib.* 3. *c.* 49.

ANN. CHR. 1030.

tioni Baldericus ſubjungit monaſterium ſancti Andreæ, quod idem Gerardus in Caſtello ſanctæ Mariæ, (nunc Caſtellum-Cameraceſii appellant) a fundamento exſtruxit, collatâ poſſeſſione fiſci Petronenſis, aliiſque rebus *congregationi monachorum, quam piâ ſollicitudine fovit, quamdiu vixit*. Hujus monaſterii dedicationem ſaltem quinquennio ante factam opinantur recentiores, fortè quòd Baldericus mortem Heinrici imperatoris non multò poſt ſucceſſiſſe junxit. Verùm id æquè dicendum eſſet de ſanctæ Mariæ dedicatione, quam tamen Baldericus anno MXXX. diſertè conſignat. Contadus auguſtus anno MXXXIII. confirmat hanc ſancti Andreæ *abbatiam, quam Gerardus antiſtes conſtruxit, ſitam in ſuburbio, quod Perona dicitur, ante caſtrum, quod ſanctæ Mariæ nuncupatum, jam prid.m prædeceſſor ejus Erluinus, favente tertio imperatore exſtruxerat*. Miræus diploma integrum (*a*) reſert, in quo recenſentur poſſeſſiones eidem abbatiæ tributæ a Gerardo epiſcopo, qui ſancti Sarii confeſſoris & ſanctæ Maxellendis virginis ſacra corpora ibidem depoſuiſſe dicitur. Unde idem Gerardus in litteris ab ſe confectis ait (*b*) ſe conſtruxiſſe *unum cœnobium apud novum caſtrum ſanctæ Mariæ in honore ſancti Andreæ, necnon Philippi & Jacobi & ſanctæ martyris ac virginis Dei Maxelleadis*. Actum Cameraci anno MXLVI. præſulatus ejus anno XXXVI. Supereſt etiam nunc hoc ſancti Andreæ monaſterium in Caſtello-Cameraceſii, quod quinque ab urbe Cameraco milliaribus diſtat.

(*a*) *Mir. cod. donat. p. 154.*

(*b*) *ib. p. 959.*

LXXIX. Gemeticenſes abbates.

Jam deceſſerat hoc anno Theodericus Gemeticenſis abbas, uti nos docet inſtrumentum (*c*) Drogonis comitis Ambianenſis, qui graves cenſus, ex Geneſtæ-villa a tempore avi ſui Walteri exigi ſolitos, Gemeticenſibus remiſit, acceptis ſexaginta duabus libris Rotomagenſis monetæ, cum ſex equis permagni pretii, quæ omnia *vir bonæ memoriæ Theodericus tunc temporis abbas ſupra dictis cœnobii*, ipſi dederat. Actum apud Melaotum *anno ab incarnatione Domini* MXXX. *indictione* XI. *regnante rege Francorum Rotberto, anno regni ejus* XLII. *& filii ejus Heinrici concorditer cum eo regnantis, anno jam quarto*. Hæc eſt Geneſtæ-villa, quam Balthildis regina olim contulerat *Gemeticenſis abbatiæ capitali monaſterio*. Hanc verò cùm ſæculares homines vexationibus infeſtarent, Rodbertus abbas advocatiæ commiſerat Walteri comitis, Drogonis avi, qui exactionibus eamdem ſubinde oppreſſerat, quas Theodericus abbas a Drogone comite, ut mox dicebam, ſedemit. Litteræ hæc de re non ſtatim conſcriptæ, ſed tantum (quod tunc non rarò fiebat) poſt mortem Theoderici abbatis, cui Willelmus ſeu Guillelmus ſucceſſit, eique poſt annos ſeptem Rotbertus abbas, ex epiſcopo Londonienſi poſtmodum archiepiſcopus Cantuarienſis. Exſtat in bibliotheca Gemeticenſi titualis liber, tempore Tueoderici abbatis ſcriptus, in quo formula offerendi pueri exhibetur, tum admittendi *converſi* ſeu adulti, cui poſt editam profeſſionem, & indutum habitum monaſticum, pacis oſculo omnibus dato, præſcribitur, ut *permaneat cum ſummo ſilentio in albis uſque ad tertiam diem*, id eſt, ſi bene capio, abſque cucullo, cum tunica & toga, quæ antiquitus albi coloris erant.

(*c*) *Neuſtria pia p. 519.*

Quo tempore Guillelmus Theodetico ſubrogatus ſit, colligimus ex diplomate Rotberti regis, quem ipſe Guillelmus abbas, ejuſque monachi adierunt, rogaturi, ut quamdam terram, Montiterræ adjacentem, ſibi reſtitui juberet, *quam ex ſanctæ Balthildis tempore Gemeticenſes tenuerant monachi, ſed, ignorante Rotberto loci abbate cunctiſque fratribus, cuidam militi, nomine Hermanno, Vvamingus monachus ad manum firmam illam tradiderat: Albertas* verò, *Cretellenſis caſtri dominus, poſt eamdem manu firmam tranſactam violenter tenuerat*. Rex illico pervaſorem apud Silvanectenſem urbem coram ſuis fidelibus ad placitum ſiſti juſſit, compertoque ejus præjudicio, prædictam terram Gemeticenſibus reſtitui præcepit. Huic præcepto, poſt Rotberti regis monogramma, appoſita ſunt ſigna *regis Heinrici filii ejus, Odonis comitis, Richardi comitis Nortmannorum, Letetici archiepiſcopi*, ſcilicet Senonenſis; *Falconis epiſcopi* Ambianenſis, *Rogerii epiſcopi* Catalaunenſis, *Azelini epiſcopi* Laudunenſis, ac *Varnerii vicedomini*. Hinc patet, illud placitum habitum fuiſſe poſt coronationem Heinrici regis anno MXXVII. factam, & ante mortem Richardi tertii comitis ſeu ducis Nortmannorum, quæ accidit anno ſequenti, cùm ambo illi placito ſubſcripſerint.

LXXX. Adalberonis epiſcopi Laudunenſis obitus & ſucceſſor.

Superſtes fuit ad annum MXXX. Azelinus ſeu Adalbero Laudunenſis epiſcopus, unus ex eis, quorum nomina præmiſſo placito ſubſcripta ſunt, *Vetulus* non immeritò dictus, quippe qui ante Hugonis regis principatum jam epiſcopus erat. Ante obitum ſuum de ſucceſſore ſibi ſufficiendo Widone, nepote Beroldi epiſcopi Sueſſionenſis, cogitavit: quod Gerardus Cameracenſis epiſcopus valde improbavit, litteris (*d*) ad ipſum Adalberonem & ad Ebalum archiepiſcopum ſcriptis, quibus *execrandam* illam *novitatem* fugillat, *videlicet, ut una eccleſia duos habeat epiſcopos*. Fregit Adalberonis conſilium Gerardi zelus, effeciteque, ut non Wido, ſed Gebuinus ei ſuccederet. Sepultus eſt cum aliis ſuæ ſedis præſulibus Adalbero in baſilica

(*d*) *Chron. Camer. lib. 3. c. 29.*

filica monaſterii ſancti Vincentii, cui multa contulit, ut docet ejus epitaphium, quod alii retulerunt. Vincentinum monaſterium tunc regebat Hervens abbas, cui Heinricus rex toraticum & vectigal in ſuburbio de Semiliaco, ad radices montis Laudunenſis poſito, conceſſit: Gebuinus verò epiſcopus altare ſancti Victoris eccleſiæ juxta portam, quam vocant Mortaorum. Herveo abbati ſucceſſit Regnerius, frater Geraldi abbatis ſubſequentis, de quo aliàs. Adalberone adhuc ſuperſtite in Baldaini Taruennenſis locum ſubrogatus erat Drogo ex monacho Sithienſi, uti diſcimus ex epiſtola (*a*) Noviomenſis ac Tornacenſis eccleſiæ de electione Hugonis Cameracenſis archidiaconi poſt mortem Haiduini epiſcopi Noviomenſis, quæ epiſtola Ebalo archiepiſcopo, Adalberoni Laudunenſi, Drogoni Taruanenſi, aliiſque comprovincialibus epiſcopis inſcripta eſt.

ANN. CHR. 1030.

S. Vincentii abbates.

(*a*) *Marlot. tom. pag.*

Jam ſæpius actum eſt de Alberto Miciacenſi abbate, antea monacho Gemeticenſis monaſterii, cui res quaſdam adhuc laicus donaverat *in pago Pingeſiaco* ſeu Pinciacenſi apud ſanctum Martinum, at ſuperiùs vidimus. Atque ut hic locus a quavis infeſtatione tutior eſſet, Walerani comitis Mellenti caſtri, cui vicinus erat, tutelæ commiſit, dato mulo non modici pretii. Fidem datam ſervavit Walerannus, donec Rotbertus duas quaſdam ejus terras in Nortmannicis partibus invaſit: quâ re inflammatus comes, at illatam compenſaret injuriam, prædictum locum ſuo dominio ſubjecit. Hoc *Albertus abbas, necnon pater Gemmeticenſis cœnobii Vuillelmus* comitem adierant, datiſque decem libris nummorum ab eo impetrarunt, ut nec ipſe, nec ſucceſſores ejus, pace an bello Francos inter Nortmannoſque vigente, ullam unquam damnum eidem loco inferrent. Hanc conventionem ſignis ſuis firmarunt Walerannus ipſe, Adelais uxor ejus, ac filius Hugo. *Acta eſt hæc deſcriptio Heinrici regis temporibus.* Eodem tempore Arnulfus Turonam archiepiſcopus, Alberti „ abbatis filius, Odolricum epiſcopum Aurelianenſem rogavit, ut mediam partem „ eccleſiæ beati Pauli apoſtoli, ſitæ in burgo Dunenſi juxta civitatem Aureliano„ rum, quam ab Odolrico ipſo in beneficium acceperat, largiri ſibi liceret Miciaceoſi monaſterio pro remedio animæ, tum ſuæ, tum patris ſui domni Alberti ejuſdem cœnobii abbatis: quod Odolricus ratum habuit. *Datum* III. *kal. Novembris, regnante Rotberto rege anno* XL. His litteris appoſita ſunt ſigna, primùm Odolrici epiſcopi, tum Arnulfi archiepiſcopi, deinde canonicorum eccleſiæ Aurelianenſis, in quibus eſt *Albericus frater Theodorici epiſcopi*, ejus ſcilicet, cui Odolricus ſucceſſerat. Superſtes fuit Albertus ad annum ſaltem MXXXVI. ut ſuo loco videbimus.

LXXXI. Albertus abbas Gemetici res viadicat.

Sub idem tempus percelebre ſancti Georgii monaſterium apud Redonas conditum eſt: cujus auctorem, non Gaafridum Britanniæ ducem, ſed Alanum ejus filium cum Hadviſa matre & fratre Eudone faiſſe conſtat ea domeſticis ejus loci monumentis. Prima ejuſdem cœnobii abbatiſſa exſtitit Adela ſeu Addela, ipſius Alani germana ſoror, quam ipſe Deo conſecravit: quæ de re in primario illius monaſterii inſtrumento ſic loquitur. *Ego Alanus, Britannicæ gentis dux atque princeps, ſollicitus quibus modis per temporalia bona ad æternum conſcendam, primò ſororem meam, theſaurum ſcilicet mihi ſub ſole pretioſiſſimum, Dei obtuli, ac ſecundùm ſpirituale deſiderii ejus propoſitum perpetuæ virginitati dedicavi. Deinde verò cùm eam in divino amore atque in ſanctæ religionis operibus ſuccreſcere, necnon in monaſticæ eruditionis diſciplina ad perfectam augmentari vidiſſem; contuli ei locum, regulari converſationi aptiſſimum, a Redonenſis urbis muro quaſi uno ſtadio ſejunctum, in quo cum ſibi adhærentibus ſanctimonialibus quietum Deo poſſit exhibere famulatum. Sed quia locum contuliſſe illis non prodeſſet, niſi unde inibi juſtententur habeant; condono eis, atque in eodem monaſterio ſibi ſucceſſuris, ac ſub regula ſancti Benedicti Chriſto & pretioſiſſimo martyri ejus Georgio famulaturis, de facultatibus meis portionem aliquam, quæ ipſis in præſenti ſufficere videtur ad alimenta. In primis poſſeſſionalem locum illi contiguum, quæ licèt parva videatur ſpatio, utilis tamen inventur in uſu. Sunt enim in ea vineæ fructibus fœcundæ, agri fertiles; ſunt & prata bene irrigua. Eſt etiam fluvius non parvam piſcium copiam miniſtraturus*, ſcilicet Vicenoniæ (*). *Confero eis præter ea vicum quendam non exiguum, nomine Tintenïacum* (*), *in Britanniæ partibus ſitum, cum ipſa eccleſia & omnibus, quæ ad eum pertinere noſcuntur. Relaxo quoque jam dictis ſanctimonialibus cunctas exactiones publicas. &c.* His litteris poſt Alanum ſubſcripſerunt Junkenens archiepiſcopus Dolenſis, Guarinus epiſcopus Redonenſis, Judicaelus Venetenſis, & Adam ſancti Briocl, epiſcopi, necnon Eudo Alani germanus, Alanus Cornagalliæ comes, aliique. Hæ litteræ, uti & ſequentes, notis chronicis deſtitutæ ſunt: at vix altra hoc tempus differri poſſunt: quandoquidem Hadviſa, Alani & Endonis parens, quæ cum filio ſuo multa eidem cœnobio contulit, annum MXXXIV. non exceſſit, cui Alanus annis tantùm quinque ſupervixit. Idem, annuente fratre ſuo Eudone, ſancto Georgio & Adelæ abbatiſſæ ejuſque ſociabus, monaſterium ſancti Petri *de Marcheil* conceſſit, ſitum in ſuburbio Redonis ante portam civitatis magnam.

LXXXII. S. Georgii parthenii apud Redonas primordia.

(*) la *Vilaine.*
(*) *Tintenac.*

Had-

ANN. CHR. 1030.

Hadviſa verò, Alani matre, eidem cœnobio tradidit vicum, qui vocatur Cavana, cum ſuis adjunctis, ſibi dono conceſſum a Gaufrido comitu viro ſuo, cui vicus ille obvenerat ex hereditate Eudonis vicecomitis, qui, cùm liberos non haberet, eumdem Gaufridum in filium udoptuverat. Illic Roiantelina vicecomitiſſa *congregationem feminarum ſub ſanctimoniali jugo Deo militaturarum in Cavana plebe aggregare ſtatuit*. Sed, cùm eas ibidem regulariter nequaquam ſubſiſtere poſſe prævidiſſet, adiit Adelam abbatiſſam & ſorores cœnobii ſancti Georgii, *quod eodem tempore ſub Alana Britannorum duce conſtruebatur*; petiitque, ut prædictas ſanctimoniales, numero novem, in ſuum collegium reciperent: quod Adela, ejuſque ſorores ægrè annuerunt. Eadem Adela Galterium quemdam ſui monaſterii præpoſitum inſtituit ad placita tenenda; ob idque præfecturam *Pinbiban*, quam pater ejus tenuerat, ipſi concedit, eo pacto, ut in fide ſancti Georgii ſit plebis ejus defenſor, & malefactorum vindex; eumdemque *filium in beneficia ſancti Georgii, omni conventu annuente, adoptavit*. Adelæ abbatiſſæ ſucceſſit Hodierna, de qua inferiùs.

Glonne ſtructa a Fulcone erecta.

Hoc ipſo anno Willelmus dux Aquitanorum & comes Pictavenſis, eo nomine quintus, Magnus ob pietatem meritò dictus, monachus factus eſt in cœnobio Maliacenſi, obiitque pridie kal. Februarii. Statim poſt ejus mortem Agnes ejus conjux ſecundas nuptias cum Gaufrido, Fulconis Andecavorum filio, cognomine Martello, contraxit. Mox Fulco cum Gaufrido, ejuſque conjuge acceſſiſſe dicitur ad montem Glonnam, ſancti Florentii quondam monaſterio celebrem, ibique in occidentali montis parte caſtellum erigere conſtituiſſe; quod ne fieret, monachi ejus loci multis precibus impetrarunt: ut nihilò minùs veterem urcem, quæ olim monaſterii præſidium erat, reſtruxit, & monachis primùm cuſtodiendam dimiſit: ſed poſtea ſuis tradidit clientibus, qui monachos injuriis & damnis laceſſere non ceſſabant: dum tandem Sigonis abbatis rogatu a Gaufrido juniore, Guufridi Martelli filio, hæc turris deſtructa eſt. Tunc temporis Salmurenſi monaſterio, u quo Glonnu tum pendebat, Fridericus abbas præerut, qui hoc anno ſancti Florentii corpus ab eccleſia ſancti Hilarii de Ctyptu in novum monaſterium nondum perfectum tranſtulit. In quibuſdam tamen chronicis (*a*) Martellus nonniſi poſt biennium Agnetem conjugem duxiſſe dicitur.

(*a*) *Labbe t. 1. bibl. p. 350.*

LXXXIII. Nucarienſis monaſterii origo.

Fulconi comiti nonnihil debet monaſterium, quod hoc tempore quidam religioſus homo, Hucbertus nomine, exſtruxit apud Nucarias (*) pagi Turonici oppidum, ad Vigennam fluvium poſitum, ſive, ut veteres chartæ habent, *juxta grontnum ſeu roſtrum duarum aquarum, ubi ipſa Vigenna Croſam fluvium recipit*. Illic antiquitus eccleſia erat ſanctæ Trinitati & beatæ Mariæ ſacra, quam prædictus Hucbertus, monachos ſub regula ſancti Benedicti illic congregare volens, u quodam Malranno impetravit cum aſſenſu Fulconis comitis & filii ejus Gaufridi, *de quorum beneficio erat*. Hanc abbatiam impensè dotavit Hucbertus cum Thoma clerico filio ſuo in uſus cùm monachorum, tum pauperum, *qui quotidie ſecundùm Domini mandatum vitæ monaſtico ad lavandos pedes recipiuntur*. Hæc omnia auctoritate regiâ confirmavit Rotbertus, qui monaſterii & cœmeterii aſylum ſub gravi multa ſancivit. *Actum Aurelianis, anno Verbi incarnati* MXXX. *regnante rege Rotberto* XXXIV. vel XLIV. ex quo ſcilicet regnare cœpit cum patre, quod Balduinus cancellarius relegit & ſubſcripſit. Primus monaſterii ubbas Evrardus non ulius videtur ab Evrardo Majoris-monaſterii percelebri tunc ubbate. Ab eo Kadilo miles filius Hugonis Nortmanni, eum matre ſua Erſende, pro ſuis in monachos meritis ſocietatem loci obtinuit. Evrardo ſucceſſit Andreas, quem ſubſecuti ſunt Gaufridus, Rainerius, Stephanus, & Gaudinus, ut ſuis locis videbimus: unde corrigendum chronicon Maliacenſe, in quo monaſterii ſanctæ Mariæ Nucarienſis, cujus origo ſeriùs ibi ponitur, abbates hoc ordine recenſentur: *primus Evrardus*, tum *Gaufredus, Stephanus & Gauterus*, expunctis Rainerio & Andreâ, qui ſecundus in chartis ejus loci occurrit.

(*) *Noyers.*

LXXXIV. S. Victori reſtitutio facta & donatio.

Ea erat etiam tunc fidelium pietas & religio, ut quadrageſimæ tempore in monaſteria & ſacra loca otutionis causâ ſecederent. Unde Willelmus Maſſiliæ comes & frater ejus Fulco, *tempore quadrageſimæ, quando homines, qui chriſtiano conſentiunt nomine, ſola religio nominis hujus non modò ſuadere ſolet pravis ab actibus, quin immo ab ipſis rerum terrenarum temperare curis*; alter *juxta ſedem Maſſiliæ*, alter in monaſterium ſancti Victoris ſe recepere: quâ occaſione uſi monachi, Fuleonem de repetendis rebus ſibi ublatis interpellarunt. In bis villa erat quædam, vocabulo Carvilliacus, quæ untiquitus, id eſt tempore HLothatii imperatoris, u nobiliſſimo viro Sigoſredo & Exleuba ejus conjuge ſancto Victori conceſſa fuerat. Poſtea deſtructo monaſterio ſubtracta fuerat, & ab quibuſdam injuſtè occupata. Hoc intellecto, prædicti principes iniquos illos poſſeſſores, qui ſe allodiarios dicebant, in jus vocaverunt. Illi diem ea die trahentes, petierunt ſibi dari ſpatium, *ta quo poſſent facere exagium*, id probationis genus erat: *quo peracto, Dei Judicium contra*

ſe

ſe videntes, receſſerunt dolenter. Tum adhibita ab *eis* mulier, quæ pro illis jararet: ſed manus ejus juſto Dei judicio exaſta. Ubi id parum ſuccellit, villam adire ſe velle diacrant. Illuc *ſancti Victoris area* delata a monachis. At invaſores fidem fefellerunt. Monachis ad reverrendum *induratis* auctor fuit epiſcopus poſt tres dies ut rediren, cauſam ſe finiturum pollicitus. Citati in judicium invaſores, quidam ceſſerunt, alii obſtinatà reſtitutionem deoegaiunt. Tunc viſum monachis, ut arcam ſancti Victoris ad pratum ſuburbanum deferrent. Eò convenit ioſinita promiſcui vulgi multitudo, martyrem veneratura. Ad hæc Willelmus vicecomes ſatis egit, ut fieret reſtitutio; immo & Stephana uxor ejus, nectoo Odila coajux Fulconis ejus fratris, qui adeſſe non potuerat, eam urgebaot. Cùm ergo homines illi ſic u *poteſtatibus* orgerentur, ſimul martyris præſentiam revetiti, ad arcam ſancti Victoris accedentes allodem reddiderunt, præter duos, qui magis *agreſtes* & contumaces erant. Hi extremum facturi periculum, *tulerunt ſibi de pluteis unum parvulum; quem reſticuld vincientes, projecerunt in ſtagnulum*, probaturi an mergeretur; quod ſuæ cauſæ præjudicium eſſet: *at ubi eum viderunt in aquam* (*a*) *non receptum*, moa etiam manus dederuot. Hæc paullo ſuſiùs perſecuti ſumus ad illuſtrandos illorum temporum mores. Adhuc reſtabat magna pars ipſius allodis, quam vulgus ſancti Victoris *non epiſcopalem* eſſe dicebat: ſed tandem epiſcopus ſancti Victoris eſſe dixit. Porro cùm dubii eſſent illius poſſeſſionis limites, *per judicium aquæ & ignis* deſignati ſunt *manifeſtiſſimis ſignis*. A parte orientali, ab Ipſa ripa fluvioli, videbantur *antiquitus fundati manſolei ſaxea ingentia, adhuc in quadrum ſtantia, quæ compoſuit gentilis umeutia lined rectd per locu arrutia uſque in ipſius montis cacumiau eminentia*. Sed hæc ſatis ſuperque ſatis ea illa notitia, quam Gueſnaius retulit. Tunc temporis Provinciam (*b*) regebat Willelmus comes, qui cum uxore ſua Lucia quoddam prædium in villa pagi Siſtarici, Auſomnis dicta, ſancto Victori donavit aano ab incarnatione Domini MXXX. quo anno Aribertus quidam cum uaore ſua Lentilde, filiiſque ſuis, *ex juſſione Frontonis præſulis*, conſtruxit eccleſiam in honorem ſancti Promaſſi & ſancti Mauricii, oecnon ſancti Romani in comitatu Siſtarico, *in caſtro Furno calcario*, quod Fotcalqaerium vulgus vocat: quæ eccleſia ſancto Victori itidem tributa eſt.

ANN. CHR. 1030.

(*a*) *V. lib.* 54. *num.* 12.

(*b*) *Caſſan. illuſtrat. p.* 565. *& ſeq.*

Apud Burbonem ſeu Borbonem pagi Auguſtodunenſis calidis aquis celebrem, ſanctorum Nazarii & Celſi cellam exrexit cum filio ſuo cognomine Anſellus ejus loci dominus, a quo Burbo-Anſelli (*) cognomentum accepit, hancque cellam Cluniacenſi monaſterio ſubjecit. De hoc Borbone interpretandas Hildebertus in libro de vita ſancti Hugonis abbatis, ubi quidam frater, *cùm Borboni per ſex menſes quartana ſuſtinuiſſet incendia*, a ſancto patre, qui illuc ea tempore acceſſerat, ſacris juſſus intereſſe myſteriis, epoto poſt miſſam vino, in quo lota fuerant ſanctorum pignora, ſanitatem recepiſſe dicitur. Prædicti Anſelli heredes fuetu Anſedeus & Humbertus ejus frater, *Borbonenſis caſtri in Æduenſi pago milet ac dominus*, qui multa Cluniacenſi monaſterio contulera. Humberti conjux, nobilis femina, aſſcoſa Acbardi filii ſui quædam etiam donavit, ut ipſa apud Marcioiacum, cùm voluerit, monacha fiat.

LXXXV. Burbonis-Anſelli cella.

(*) Bourbon. *l'Arſy.*

Sub idem tempus Tullenſe ſancti Apri monaſterium *vetuſtate lapſurbundum, ſemel, & bis oltm igne crematum*, inſtaurari cœpit, curante in primis Brunone epiſcopo, cujus inſigne hac de re monumentum (*c*) habetur. Hunc locum, *omni religione deſtitutum*, ad priſtinam diſciplinam Bertholdus epiſcopus, Brunonis deceſſor tevocaverat *per dominum ubbatem Vuillelmum*, ſcilicet Divionenſem, *quem vix evictum precibus idem præſul Bertoldus addaxerut* u *Burgundiæ partibus*, eidemque loco regulariter præfecerat. *Sed quia vita monaſtica*, inquit Bruno, *dum noſcitur, videtur quaſi contraria; cùm, vice mutata, viderent & audirent de ordine monachorum inuſitata, & interdiceretur quibuſdam curioſis fratrum familiaritas, quæ paſſim auctis communis & facilis exſtiterat; hii & aliis occaſionibus cœpit oriri querimonia contra locum, & eam diffamatione vitaperationis ſcandalum, ut quidam ſapicus ait: Omnis ſubitatio rerum non ſit ſine quodam fluctu animorum. Unde factum eſt, ut a vicinis murmurantibus & detrahentibus, blaſphemantibus & accuſantibus, locus adverſitatem diu ſuſtineret, quum a quibuſdam excitabat non tam malitia, quàm mi-*
„ *nùs peccans ignorantia*. At non multò poſt cœperuor, qui olim averſati fuerant,
„ locum venarari; & boni ejus odoris famam degustare. *Unde contigit, ut plures*
„ *eorum quærentes ſocietatem adepiſcerentur, plerique etiam monachi efficerentur*: ſic-
„ que creſcente fidelium devotioue, cœpit ſæpe dictus locus donariium largitate
„ ſublevari, & ea eorum ſubſidiis a fundamentis inſtaurati monaſterium: qua in re
„ tanta exſtitit fidelium pietas, ut cives & ſuburbani ſaxa ingeotia & lapides ad
„ id uperis ſponte convecherent, veteresque parietinas propriis manibus emunda-
„ rent, ac cervicibus aſportarent. Præcipuorum nomina, qui ſupperias ad novam fa-

LXXXVI. S. Apri monaſterium inſtauratur.

(*c*) *Diplom. p.* 582.

bricam

ANN. CHR. 1030.

bricam contuleruntur, in his Brunonis litteris recenſentur, ſcilicet Chunradus Imperator, qui libras argenti xv. & unci uncias quinque dedit; Giſla imperatrix, quæ libras tres & duas uncias auri; Mettenſis epiſcopus, ſcilicet Theodericus, Leöfridus comes, Alberada comitiſſa, ductrix Mathildis, aliique permulti; ea abbatibus domnus Richardus, ſcilicet Virdunenſis, Norbertus Mediani-monaſterii, Sigifredus Gorzienſis, Poppo Stabulenſis, Erlinus & Heribertus ſancti Vincentii itidem abbates. His ſubjunguntur *eleemoſynæ converſorum*, eorum nempe, qui ad monaſticam profeſſionem converſi erant, ea quibus Herbertus primicerius, Herbertus item archidiaconus, comes Oddo, & alii, omnes numero decem. Nulla huic notitiæ apposita chronica nota: at præter-propter hunc annum data haud dubiè eſt.

LXXXVII. Hildenſheimenſes abbates.

(b) *Chron.* 30.3. p. 529.

Hildensheimenſi ſancti Michaëlis monaſterio vix octo annis præfuerat Goderannus primus abbas, cùm finem vivendi fecit, mortuus hoc anno (b) pridie kal. Julii. Adelbertus Herocampiæ montis ſancti Johannis præpoſitus, ſanctæ converſationis monachus, ei ſucceſſit, VIII. kal. Januarii conſecratus a Godehardo epiſcopo. Poſt biennium fit mentio de Arnolfo abbate Herocampiæ, id eſt Hersfeldiæ, qui v. kal. Januarii obiiſſe dicitur, & Gellingæ, ubi tunc manebat, ſepultus fuiſſe: ſed inde poſt tres dies, effoſſo tumulo, ex præcepto Rudolfi ſui ſucceſſoris Hersfeldiæ in eccleſia ſancti Michaëlis bumstus.

LXXXVIII. Geiſenfeldæ & Werdeæ parthenones.

(c) *Hund. to.* 2. p. 352.

(d) *Annaleſt.* 30.4. p. 59.

Exſtat etiam nunc in diœceſi Ratiſponenſi haud incelebre virginum Benedictinarum cœnobium, Geiſenfelda vulgò appellatum, cujus primordia (c) ad hunc annum referuntur. Ejus conditor fuit Eberhardus comes, primaque abbatiſſa Gerhirga ſeu Gerbirgis, ejus ex ſorore neptis, quæ *Græcis reges ſtertoris*, fortè *ſtratoris* filia eſſe dicitur in ipſius epitaphio, quod ex veteri lapide, quoad legere licuit, capiſcati (d) ſumus, dum anno MXCLXXXXVII. illic hoſpitaretur, non minus ejus loci ſanctimonialium religione, quàm caritate recreati. Hundius litteras refert donationum, quas tum Eberhardus comes cœnobii auctor, tum Willihilech ejus ſorot, Gerbirgæ abbatiſſæ parens, aliique fecerunt.

Eodem fere tempore conditum aliud puellare cœnobium intra muros imperialis oppidi Donavverdæ, id eſt Danubianæ præinſulæ, cujus auctores fuere Mangoldus Kiburgenſis & Werdenſis comes, atque Tutta ejus conjux. Erectum eſt ſub titulo ſanctæ Crucis, ob egregiam Crucem a prædicto comite ex urbe Conſtantinopoli reportatam, cùm Conradi Salici legatinne ibidem fungeretur ad optatas filiæ Romani imperatoris cum filio Conradi auguſti conciliandas. Eccleſia dedicata fuit a Leone IX. qui Gunderadam abbatiſſam, ejuſdem Mangoldi filiam conſecravit.

LXXXIX. Bremetenſis abbatia invaditur.

(e) *Supra n.* 20.

(f) *Ital. ſac.* to. 5. p. 275. *& ſeq.*

Apud Iofubres Albericus Comenſis præſul nihil non molitur, ut Bremetenſem abbatiam quam ab Odilone monacho (e) atre adeptus erat, ſibi ſubjiceret. Mox itaque abbatiam (f) invadit: ubi monachos reſiſtentes videt, ad vim recurrit. Taurinum pergit, Maginſtedi marchionis opem rogat; reverſus armato milite abbatem comprehendit, monachos alios fugat, alios capit; at dum Comum redit, ſubito Io itinere morbo interiit. Litigerius Teutonicus in ejus ſedem ſuffectus, monachis ſaventior, rejecto Odilone, abbatiam domno Eldrado contulit, qui etiam ſancti Carpophori eccleſiam Io monaſterium convertit, monachiſque Benedictinis tribuit, quos commendatarii, Sixto IV. pontifice, exegerunt. Eadem fortuna fuit ſancti Juliani abbatiæ, quam Benno ejus ſucceſſor inſtituerat.

Comenſis monaſterio.

XC. Dominicus Soranus varia monaſteria condit.

(g) *Chron. Caſin. lib.* 2.

(*) *Foligni.*

Patriæ ſuæ non immemor cardinalis Baronius retulit hoc anno Soranl monaſterii originem, quod Petrus Rainerii, dominus Soræ urbis, quæ in Campania ſita eſt, & Doda ejus uxor filia Oderiſii comitis, in loco inter-formas dicto hoc ipſo anno conſtruxerunt. Illic inſtitutus abbas primus Dominicus ſacerdos & monachus, innumerabilium patrator (g) miraculorum, multorumque illis in partibus cœnobiorum fundator, cujus vitæ compendium hoc loco referendum eſt ex libello Alberici cardinalis, antea monachi Caſinenſis. Dominicus Fuligneæ (*) Etruriæ oppido oriundus, Johanne & Apâ, illuſtribus genere ac religione parentibus, natus eſt. Ab iis puer traditus in luburbano monaſterio ſancti Silveſtri ſub-Aſcri dicto, quod modò in xenodochium converſum eſt, litterarum ſtudiis imbuendus. Tum adoleſcens e patria egreſſus in Sabinenſem regionem, in monaſterio beatæ Mariæ, ſito in loco, qui a quodam gentilium fano Petra-dæmonis dicitur, a Domnoſo abbate, mitæ ſanctitatis viro, habitum monaſticum accepit. Hinc a cœnobiali vita, permiſſu abbatis, ad eremiticam ſe contulit: ſed diu in tenebris tanta lux latere non potuit. Adductus ejus famâ Hucbertus marchio locum in Scandilia conſtruendo Salvatoris monaſterio obtulit, cui abbatem ſcientiâ & virtute præditum, nomine Conſtantium, præfecit, dum ille, aſſumto ſecum venerabili monacho, nomine Johanne, ad montem Pizi ſeceſſit. Verùm nec Dominico illic quieto eſſe licuit, nam ſtatim a tertæ illius comitibus, Beraldo, Theodino atque Randiſio, agnitus, monaſterium, quod ſancti-Petri-de-Lacu dictum eſt, in Valventi

ter-

territorio ædificare compellitur. Ad hæc a Borello majore rogatus, in Sangro quoque cœnobium exſtruxit, quod ab enormi arbore avellana proxima ſancti Petri de Avellana nomen accepit. Poſt hæc in Campaniam Romanam profectus, in loco, qui Triſaltus vocatur, cujus accolas a nefariis actibus maximè ab illicitis conjugiis retraxit, monaſterium ſancto Bartholomæo poſuit, atque inſuper aliud in latere montis, qui Cacumen appellatur, ſancti Angeli nomine inſignitum inſtituit. Poſtremò e cœnobio ſancti Petri de Lseu ad Triſaltum viſitandorum fratrum gratiâ proficiſcenti occurrit Petrus Rainerii, Soræ dominus, eique conſcientiæ ſuæ crimina, multa & gravia, aperuit; cui id pœnitentiæ inter alia vir Dei injunxit, ut monaſterium ſuis ſumptibus in proprio fundo exſtrueret, doraretque libraliter: quod ille incunctanter exſecutus eſt; Invenroque prope Soram loco apto, monaſterium ſub Dei-genitricis Mariæ patrocinio erexit, in quo ſanctimoniales, inconſulto Dominico, collocavit; quod cùm vir ſanctus non probaſſet, monachi mox ſubſtituti eâ lege, ut Dominicus eorum curam ſuſciperet. Litteras conditi monaſterii, hoc anno datas, retulit Baronius, qui addit, aliud anno ſuperiore monaſterium, ad majorem civium commoditatem, ad radices montis, cui ipſa civitas adjacet, ab eodem viro Dei erectum fuiſſe. His omnibus adjungendum cœnobium ſancti Benedicti de Campitellis, in Umbria hoc anno ædificatum, cui Albertus abbas præfectus, ut Ludovicus-Jacobilli teſtatur. ANN. CHR. 1032.

Apud Hamalſim Picentinorum civitatem Leoni archiepiſcopo e noſtris, cujus mentio aliàs (*a*) a nobis facta eſt, vitâ functo, ſubrogatur hoc anno Laurentius (*b*), itidem Benedictinus, nobili æquè genere natus, græcè & latinè doctus, & quod longè præſtantius eſt, morum probitate inſignis, qui a Johanne XX. in Lateranenſi patriarchio conſecratus eſt. Hic cùm eccleſiam ſuam ſanctè adminiſtrarer, infeſtum habuit Guaimarium Salernitanum principem & Amalfitanorum ducem: cujus iram declinaturus, Romam ad Gregorium VI. ſa recepit, ibique uſque ad mortem perſeveravit; quo tempore Hildebrandum, poſtea Gregorium VII. dictum, divinus humaniſque litteris eruditiſſe dicitur. De feliei ejus obitu infetiùs. Laurentius archiepiſc. Amalfitanus.

(*a*) *lib.* 49. *n.* 207.

(*b*) *Ital. ſac. to.* 7. *p.* 253. *& ſeqq.*

CUm Biennium in Fructuarienſi monaſterio expleviſſet Willelmus abbas, inſedit ejus animo reviſere omnia Galliæ monaſteria, quæ ipſius providentiæ commiſſa erant, ac ſingulis ſingulos abbates, ubi deerant, præficere. Cuncta itaque perluſtravit uſque ad Gorzienſe, quod olim, uti & ejuſdem regionis pleraque omnia, ad meliorem frugem reduxerat. Demum Fiſcamnum reverſus, acribus doloribus cruciari cœpit. Jam verò imminente nativitate Domini, convocatis fratribus, quidquid agendum erat, diſpoſuit, moxque ſacrum viaticum ſibi dari petiit. Denique expletis ſollemnibus octo diebus, erectis in cælum oculis, animam ſuam eò tranſmiſit, quò cuncta ejus deſideria ferri conſueverant. Id accidit anno a nativitate Domini MXXXI. indictione XIV. anno ejus æraris LXX. ab ejus advenru ex Italia in Gallias XLI. (*) ipſo die dominicæ circumciſionis, feriâ ſextâ ſub auroram. Sepultum eſt ibidem ſacrum illius corpus honorificè *in gremio ejuſdem ſanctæ Trinitatis eccleſiæ*, id eſt *in conſpectu cunctium ac redeuntium fratrum: at quotidie ſiquidem præ oculis imitabilem haberent patrem, quem ad æternum juſtitiæ mercedem habuere inſtitutorem*, ut teſtatur Gisber-Rodulfus monachus ejus æqualis in libro, quem de ejus vita compoſuit, qui *ploraque* a ſe *viſa, plurima tamen a veraciſſimis relatoribus comperta* ſe narraturum in præfatione pollicetur. In chronico tamen ſancti Benigni, ubi acta ejus fusè referuntur, corpus ejus, a medicis conditum aromatibus, ſepultum fuiſſe dicitur *ante altare ſancti Taurini*, cujus capella ad ſiniſtrum ſanctuarii ambitum poſita eſt, ubi referaro nuper tumulo nihil ferè ejus reliquiarum inventum. Alii (*c*) in capella ſanctæ Mariæ Magdalenæ ſepultum dicunt, ſed recentiores. Cæterùm mirum videti poſſit, tantum virum in ſanctorum album relatum non fuiſſe, qui certè id honoris eximiis factis & virtutibus promeritus videtur. Zelum ejus pro regulari diſciplina probat in primis cognomentum *Supra-regalam*, quod Hugo Flaviniacenſis ei tribui ſolitum fuiſſe tradit. Tanta porru fuit ejus apud omnes exiſtimatio, *ut cunctas Latii ac Galliarum provincias*, teſte Glabro, *ipſius amor ac veneratio penetraret; nam reges ut patrem, pontifices ut magiſtrum, abbates & monachi ut archangelum, omnes tu commune ut Dei amicum, ſuæque præceptorem ſalutis habebant*. Penetravit ejus fama & veneratio uſque ad Venetiorum gentem, cujus patriarcha, Urſus nomine, *ipſius ſancti patris monachus* factus fuiſſet, niſi ille ſtagitanti perſuaſiſſet, ut in ſuo permaneret propoſito, veritus grave diſpendium, quod illi genti ex ejus abſentia proveniret. ANN. CHR. 1032. XCI. Willelmus abbas obit.

(*) *al.* 42.

(*c*) *Labbe bibl. to.* 2. *p.* 328.

De ejus diſcipulis otioſum fuerit repetere, quæ in ſuperioribus jam retulimus: nunc quinam ejus ſucceſſores in ſuis monaſteriis fuerint, exponendum. Ut a Fiſcamnenſi incipiamus, petente Rotberto duce, ut abbatem ſibi ſubſtitueret, Johannem XCII. Johannes Fiſcamni poſt eum abbas.

nem, tum priorem, illic abbatem conſtituit, alium a Johanne abbate Fructuarienſi. Johannes quippe Piſcamnenſis in partibus Ravennæ ortus, litteris eruditus, ac mediciuali arte, quam ex ejuſdem beati patris mandato didicit, ejus in primis ſtudioſus imitator, ab exilitate corporis Johannelinus dictus eſt: ſed tanta in eo humilitatis, prudentiæ, cæterarumque virtutum gratia reſulſit, ut mirum videretur, in tam parvo corpore tanta Dei dona eamberara. Ea priore factus eſt anno MXXVIII. Piſcamni abbas ad annos unum & quinquaginta. In quodam codice cellæ ſancti Gabrielis legitur, Rodbertum ducem Normannorum, ut Piſcamnenſis monaſterii libertatem tueretur, noluiſſe, ut Johannes ab archiepiſcopo Rotomagenſi ordinaretur abbas, ſed accerſiviſſe Hugonem Abrincenſem epiſcopum, a quo Johannem Piſcamni abbatem benedici ac ſacrari fecerit, Rodberto archiepiſcopo præſalatum adminiſtrante. Eodem abbata ordines non ſemel ab aliis epiſcopis collati ſunt, archiepiſcopo nequaquam reclamante. Id factum tempore Malgerii Rodberti ſucceſſoris, cùm Hugo Lexobienſis epiſcopus, a Johanne abbate invitatus, Piſcamni diaconatum contulit Odoni, qui poſtea factus eſt Bajocenſis epiſcopus, aliiſque tum monachis, tum clericis alios (*a*) ordines contulit. At Johannes Fructuarienſis abbas, Arduini Italiæ regis nepos erat, longè ante Willelmi mortem abbas ordinatus, tametſi Willelmus providentiam ſemper geeret ejus loci, qui ex paterna hereditate Deo conſecratus erat. Johannes porro Piſcamnenſis poſt mortem Willelmi Supponem monachum, patriâ Romanum, in Monte-ſancti-Michaëlis conſtituit abbatem, qui poſtmodum ob quaſdam ſimultates Fructuariam ſe recepit, ubi abbatis aliquamdiu officio functus eſt. In ſancti Benigni Divionenſi monaſterio inſtitutus a Willelmo Alinardus ea-priore, in Prateuſi ſancti Germani monaſterio Adraldus, Sigefridus in Gorzienſi, in Metteuſi ſancti Arnulfi Oddo, in Tullenſi ſancti Apri & ſancti Manſueti Widricus, atque in Mediano, cui Norbertus paullo poſt ſuffectus, de quibus in conſequentibus agendum.

ANN. CHR. 1031.

Ordines illic collati.

(*a*) *V. Append.*

XCIII. Alinardi abbatis prima facta.

Incipio ab Alinardo Divionenſi abbate, cujus elogium litteris mandavit Johannes monachus ſancti Benigni chronographus, qui ab eo ſe inſtitutum fuiſſe dicit. Alinardus, ſeu, ut, ille ſcribit, Halinardus, nobili Burgundionum ortus genere, litteris apprime eruditus eſt, curamque in primis Walterio Æduenſi epiſcopo, cujus e ſacro fonte filius erat. Poſtea Brunoni Lingonum epiſcopo traditus adoleſcens a patre, quippe qui Lingonum civis erat, mater verò Æduorum, in canonicorum collegium a Brunone cooptatur. Erant tum in illa urbe viti philoſophicis, ari & clerici ſacris ſtudiis inſtructi, ex quorum conſuetudine multùm profecit Alinardus, cui tamen præcipua de moribus cura erat: adeò ut jam tum monachi ſpecimen exhiberet, ſollicitus integrum ſe ac ſincerum ſervare ab illis vitiis, quibus homines ejus ætatis contaminari ſolent, bonorum contubernium ſectari, malorum vitare. Cùm is eſſet, Lambertus epiſcopus, Brunonis ſucceſſor, eum ad eccleſiaſticas dignitates promovere voluit: at longè alia pio juveni acceſſit cogitatio, nempe ut ſpretis ſæculi honoribus monaſticen amplecteretur; quod ſtatim in monaſterio ſancti Benigni exſecutus eſt, ubi ſanctæ converſationis habitum induit. Id perquam moleſtè accipientes parentes, conſentiente epiſcopo illuc ſe conferunt, novum tironem e monaſterio vi abſtrahunt, nudatumque habitu monaſtico per plateas urbis deducunt, ut pudorem illi ſui propoſiti ingererent: at contra quam illi cuperent accidit, crevitque in juvenili pectore religionis amor. Hinc paullo poſt fugam init, apud exteros exſecuturus, quod in patria ſibi non licebat. Verùm ea fuga retractus, ad epiſcopum adducitur, qui eum promiſſis & blanditiis a propoſito revocare conatur: ſed ubi eum in ſua ſententia conſtantem vidit, vix tandem ei permiſit agere quod vellet. Itaque ad ſanctum Benignum reverſus, & quod tantopere cupierat aſſecutus, ita deinceps alieno vixit imperio, ut, cùm omnibus virtutibus daret operam, ſingulari tamen obedientiæ virtute præcelleret. Cùm in illo bas dotes adverteret Willelmus, in cunctis eum monaſterii adhibuit officiis, ac demum ſub ſe præpoſitum inſtituit: quod munus quatuor ante Willelmi obitum annis exercuit, fratres admonere ſolitus, ut tales ſe Deo interiùs exhibereut, quales pro religionis habitu ab hominibus reputabantur. Demum poſt pii patris obitum inſtitutus abbas, cunctis benignus, nemini gravis, prodeſſe omnibus ſtudebat: adeò lectioni deditus, ut in itinere libellum equitando ſæpe in manibus haberet. Ita verò philoſophos & profanos legabat, ut, rejectis, quod ſcriptura monet, ſuperfluis, utilia tantùm retineret. Ea hac lectionis aſſiduitate, non modò in canonicis & monaſticis inſtitutis, ſed etiam in legum ac philoſophorum ſtudiis excelluit, adeò ut ea tempore ne quovis argumento facilè ſermonem inſtituoret. Hinc regibus Francorum Rorberto & Heinrico acceptiſſimus, ſed & Conrado ac filio ejus Heinrico, dignus Lugdunenſi epiſcopata viſus eſt, quem ſemel quidem, alio, qui ſibi dignior videbatur, propoſito, effugit: ſed tandem eo mortuo ſuſcipere coactus eſt, ut ſuo loco videbimus.

In

In monaſterio ſancti Germani a Pratis Willelmo abbati Adraldus jam ſucceſſerat anno ſuperiori, quo anno Rotbertus rex, interpellante Adraldo ſeu Adraudo abbate eum monachis ſuis, injuſtas (a) conſuetudines, quas Drogo comes advocationis ſpecie in villis abbatiæ ſancti Vincentii & ſancti Germani extorquebat, omnino abrogavit, præterquam in quatuor villis, ſcilicet Neelfita, Firmerii-curte, Lovaniolis & Domerii-monte, quas rex ai beneficii jure conceſſit. *Actum publicè Piſciacenſi palatio, anno incarnati Verbi* MXXX. *regnante rege Rotberto* XXVIII. *Balduinus cancellarius ſcripſit & ſubſcripſit.* Idem rex anno ſequenti, id eſt hoc anno, ejuſdem Adraldi abbatis rogatu, Pratenſi monaſterio attribuit viatiam Antoniacam, quam Warinas miles occupaverat. Ad hæc idem abbas cum fratribus ſuis, ad ſupplementum (b) victus monachorum, ab Imbertu Pariſienſi epiſcopo impetravit altare ſancti Georgii martyris in Villa-nova, præter ſynodum & circadam, annuentibus archidiaconis. Verùm hæc ſeriùs, nimirum anno av. Heinrici regis, qui hanc donationem poſtea confirmavit.

ANN. CHR. 1031.

XCIV. Adraldus abbas S. Germani Pratenſis.

(a) *Hiſt. eccl. Pariſ. to. 1. p.* 654.

(b) *ibid. p.* 655.

Hunc annum triceſimum-primum ſupra milleſimum Rotberti regis ſupremum fuiſſe ita in confeſſo eſt modò apud eruditos, ut concarriæ Baronii & Petavii aliorumque ſententiæ, qui ejus obitum in annum ſequentem aut in alterum rejiciunt, argumenta in præſens opponere ſuperfluum videatur. Huc afferri ſolet ebarta Ottonis Burgundiæ comitis, omnes conſuetudines terrâ ſancti Petri Cluniacenſibus remittentis *anno* MXXXI. *indictione* XIV. *in menſe Auguſto*, III. *idus ejuſdem menſis, die* XXV. *poſt tranſitum domni Rotberti glorioſi regis, anno* XL. *regni ipſius, qui eſt ſextus filii ejus pieſſimi domni Henrici, in quo unctus eſt in regem ſuper gentem Francorum & Burgundionum.* Et quidem ii characteres rem diſertè probant, etſi non omnino ſinceri. Mortuus eſt quippe piiſſimus princeps Miledani III. kalendas Auguſti, atque adeò ab ejus obitu ad diem tertium idus Auguſti dies tantùm viginti-duo intercederunt: & regni ejus annus quadrageſimus-quartus tunc currebat, filii verò ejus Henrici annus tantùm quintus. Obſervatione digna eſt optimi regis pietas, qui ante obitum multa ſanctorum loca perluſtravit, ſcilicet apud Bituricas, Silviolacum, Brivate, ſanctum Ægidium, Caſtra, Toloſam, ſanctum Antoninum, Conchas, Aureliacum, iterum Bituricas, ac demum Aurelianos. Sepultus eſt ad Hugonem patrem ſuum in templo Dionyſiano. Ejus geſta litteris mandavit Helgaldus ſeu Helgaudus Floriacenſis monachus, valde ipſi familiaris, cujus rei argumentum eſt, quòd, cùm Helgaldus ædicalam in fundo Floriacenſis monaſterii, juſſu Gauzlini abbatis, in honorem ſancti Dionyſii ejuſque ſociorum ex ligno primùm exſtrueret, (quam poſtea combuſtam ex lapide refecit) eâ nondum dedicatâ eò acceſſit rea bonus a caſtro pagi Aurelianenſis Vitriaco, ibique *pallium quatuor librarum* ſuper altare poſuit. Ad hæc pro negotiis monaſterii ſui a Gauzlino ad regem miſſus cum aliis duobus fratribus Halgaldus, cùm adeundo Piſciacum in ejus comitatu in trajectu Sequanæ periclitarentur, mirum eſt quàm pro eorum ſalute ſollicitus fuerit rex, quantumque humanitatis eis poſtea toto triduo exhibuerit. Helgaldus obiit IV. kal. Septembris. Non diu Rotberto ſupervixit Conſtantia regina, quæ anno ſequenti, itidemque Mileduni deceſſit, & in æde Dionyſiana prope maritum humata eſt.

XCV. Rotbertus rex obit.

Helgaldus vitæ ejus ſcriptor.

Corbeiæ veteris eccleſiâ, at ſuperſtes vidimus, incendio deformatâ beati Adalhardi abbatis corpus ruinis & cineribus conſepultum jacebat: fratres verò in proximo baſilica ſancti Johannis Evangeliſtæ divina officia celebrare (c) coacti erant. Viſo admonitus hujus baſilicæ ædituus, Hunoldus nomine, Richardum abbatem *feliceis memoriæ* adiit, eique perſuaſit, ut ſacrum Adalhardi corpus e tumulo efferret. Aſſenſit pius abbas, miſitque ad Johannem pontificem legatis, ut id quantocius fieret, facilè impetravit. Eâ facultate obtentâ, cùm Falco Ambianorum epiſcopus, cui abbas rei exſequendæ honorem deferre ſtatuerat, ab urbe abeſſet, Drogo Tetuannenſis epiſcopus invitatus rem exſecutus eſt VI. idus Octobris, quâ die ſancti Adalhardi elevatio quotannis etiam nunc celebratur. Notas chronologicas malè permiſcet Getardus ejus elevationis ſcriptor, aut certè libratius, cùm ait, eam factam fuiſſe *anno* MXL. *Romanis Conrade, Francis imperante Rotberto.* Si enim his principibus regnantibus facta eſt, non ſeriùs anno MXXX. fieri potuit, nec ferè citiùs, cùm vix ante id tempus Drogo Tetuannenſem eccleſiam regere cœperit, ſi qua fides vulgatis indicibus apud Malbrancum, alioſque: at in charta ejuſdem Drogonis, quâ quædam altaria Sithienſibus conceſſa manamittit, annus ejus epiſcopatus quadrageſimus-ſextus componitur cum anno Chriſti MLXX. apud Iperium: quod argumentu eſt ejus initium ab anno MXXIV. vel ſaltem inſequenti repetendum. Confer ea quæ inferiùs (d) de eo dicturi ſumus ad annum MLXXVII. ad quem pervenit. Porro veri ſimile eſt, hanc elevationem factam fuiſſe die Dominicâ quæ hoc anno MXXXI. in tertiam idus Octobris incidebat. Corpus in eccleſia ſancti Johannis de-

XCVI. S. Adalhardi corporis elevatio.

(c) *lib. 54o n. 1070.*

(d) *V. lib. 63 n.*

ANN. CHR. 1031.

poſitum, dum baſilica major inſtauraretur. Tunc moris erat ex condicto Ambianenſium & Corbeienſium, ut reliquias ſanctorum quique ſuorum ad medium viæ inter utramque urbem ſpatium octavis rogationum vicoquoque anno deferrent. Ea res ex religione primùm incœpta, ſenſim in luſus & luxum degeneravit. Cum id moleſtè ferret Richardus abbas, ab illa proceſſione cenſuit abſtinendum. Fratribus contra viſa eſt non intermittenda, ne id ſuperbiæ tribuerent Ambianenſes. Ceſſit abbas, ſed eâ lege, at ſancti Adalhardi tantùm corpus eò deferretur. Indignati Ambianenſes via quidquam honoris ſancto, utpote novo, detulerunt. At, cùm ruſticus quidam ad ſacrum ejus locum auditûs & vocis facultatem amiſſam recuperaſſet, omnium devotio ſtatim in ſanctum Adalhardum converſa eſt.

XCVII. Gerardo Fontanellæ abbati ſuccedit Gradulfus.

Via quartum annum in Fontanellæ regimine aegerat Gerardus abbas, cùm a quodam nefario, non monacho, ſed dœmoniaco, cui gravis diſciplinæ regularis exactoris cenſura erat, ſecuri in dormientis caput vibratâ, cæſus eſt III. kal. Decembris hujus anni, (quem diem itidem notat necrologium ſancti Germani Pratenſis) martyr ob injuſtam necem pro more illorum temporum habitus, *quia pro veritate*, inquit anonymus Fontanellenſis, id eſt pro regularis diſciplinæ ſtudio, quo excellebat, *occubuit*. Alias ejus virtutes, caſtitatem, jejuniorum, orationum & lacrymarum ſedulitatem, caritatem in egenos laudat idem anonymus, uti & corporis ſpectabilem formam, & oris eloquentiam. In ejus locum Gradulfus decanus, quem ille Rotomagum ad dirigendam monaſterii ſanctæ Trinitatis fabricam direxerat, ſubrogatur juſſu Rotberti Nortmannorum principis, cui acceptiſſimus erat. Hic ordinationis ſuæ anno ſecundo principem Fontanellæ baſilicam, quam Gerardus ædificaverat, in honorem ſancti Petri cæterorumque apoſtolorum, necnon ſancti Wandregiſili a Rotberto archiepiſcopo & Herberto Lexovienſi præſule dedicari curavit: quo *die vir optimus & in omni liberalium diſciplinarum experientia probatiſſimus Iſembertus* abbatis benedictionem inter miſſarum ſollemnia conſecutus eſt. Hic eſt Iſemberrus prædicti ſanctæ Trinitatis monaſterii primus abbas, jam ſuperiùs (a) a nobis laudatus, *cujus poſtmodum urbi Rotomagenſi ſcientia ac bonitate frui meruit*, ait anonymus Fontanellenſis, *ſed pauciori tempore, quàm expediebat ſibi*. Quid Gradulfus ad Prarellenſis monaſterii inſtitutionem contulerit, poſtea videbimus.

Iſembertus abbas ordinatus.

(a) num. 77.

XCVIII. Concilium Lemovicenſe.

Quæſtio de apoſtolatu ſancti Martialis non ſemel antea (b) ventilata, denuo in duobus hujus anni conciliis agitata fuit, nempe in Bituricenſi die feſto omnium ſanctorum, & poſt dies quindecim in Lemovicenſi, præſidente utrique Aimonn metropolitâ. Lemovicenſi cum eo interfuere Jordanus Lemovicenſis, Stephanus Anicienſis, Renco Arvernenſis, Ragamundus Mimatenſis, Æmilius Albienſis, Deus-dedit Cadurcenſis, Iſembertus Pictavenſis, Arnaldus Petragoricenſis, & Roho Eccliſmanſis epiſcopi, abbates verò Odolricus ſancti Martialis, quo in primis auctore hæc diſceptatio fiebat, Azenerius Maſciacenſis idemque Floriacenſis, Geraldus Solemniacenſis, Tutelenſis haud nominatus, & Benedictus Cluſenſis, Major ſeu Senior dictus ad diſcrimen Benedicti junioris, de quo plura (c) inferiùs. Quàm diu ſupervixerit Benedictus ſenior, quemve ſucceſſorem habuerit, incertum. Plura de eo in ſuperioribus (d) In eodem concilio actum eſt de Regembaldo parre monaſterii Millebecenſis, qui *ante plures annos* pro ſancti Martialis apoſtolatu ſententiam dederat.

(b) *V. ſupra* n. 49.

(c) *lib.* 62. n. 119.

(d) *lib.* 47. n. 4. & *lib.* 56. n. 49.

Notanda de monachis & abbatibus.

Poſtquam hoc de argumento in parte priore concilii actum eſt, in poſteriori edita ſunt ſtatuta de moribus, in his, ut illi, qui voluntarii & ſecundùm regulam ſancti Benedicti habitum monaſticum accepiſſent, & poſtea *voluntarii* abjeciſſent, communione fidelium priventur uſque ad emendationem congruam: &, ſi abbates vel monachi eos recipere nollent, cum clericis in monaſteriis ſeu collegiis canonicorum, vel in aliis eccleſiis cum habitu monaſtico remanerent, abſtinentiam ſervaturi. Ad hæc, ut monachi de monaſteriis ſuis, *ubi prius titulati ſunt*, niſi causâ rationabilis neceſſitatis, vel ædificationis animæ, vel majoris obſervantiæ, ad aliud monaſterium non tranſeant. In fine hujus concilii Jordanus epiſcopus, referens decretum patrum de mutando duodecies per annum corpore Domini, de cœnobiis monachorum hæc perquam honorifica ſubdit. *Monaſteria verò monachorum regularia, quia diligentiùs & nitidiùs omnia ad cultum altaris procurant, ita abbatum ſuorum arbitrio ab his, ſicut & de aliis regulis, permittimus. Illi enim noſtris regibus conſtringi non debent, qui altra nos per artam & anguſtam portam vitæ ingreſſi appetunt, qui voluntatem propriam frangunt, qui jugum ab adoleſcentia portant, qui epiſcoporum juſſis in omnibus ſummopere obediunt. Taler, inquam, legibus non oportet ſubjici conſitorum, niſi forte reprehenſioni vel contumeliæ patuerint:* & paullo infra de abbatibus hæc addit Jordanus. *Nam & abbates regulares non ideo ad ſynodum venire cogo hujus ſedis, ut arguantur: ſed ut mihi de rebus eccleſiaſticis moderandis conſultum præbeant: quatenus ipſi ſpiritales viri, dum mihi, per diverſas malitarum curas*

curas dispersa, opem ferunt ad sublevandam eam, in retributione coronæ mecum participentur: ac demum ita concludit. *De culta enim ecclesiastico & reverentia corporis Domini, probavi ipse oculis meis regulares per Lemovicinum monachos altaria & codices, vestimenta, calices, linteamina, & cuncta, quæ ad altare pertinent, mundissima cotidie & cum reverentia servare.* Utinam hoc studium in cultu & munditie rerum sacrarum nostri æmulari pergant, at similia ab episcopis elogia mereantur, ad Dei gloriam & fideliam ædificationem. ANN. CHR. 1031.

XCIX. Bellilocensis monasterii infelix status.

Post hæc querelæ apud patres depositæ sunt, quòd in Bellilocensi sancti Petri monasterio Lemovicensis ecclesia vim pateretur, scilicet quòd hic locus, in ordine regulari quondam illustris, tunc a sæcularibus ita conculcatus esset, *ut super monachos ipsius monasterii dominaretur abbas secularis, & absque monachi habita.* Ad hæc exclamare omnes, qui in concilio aderant: *Hoc magna destructio est, & pro tali destructione locorum Dei ira super populos a facie Dei egreditur.* De his requisiti monachi ipsius monasterii: *Ordinetur nobis*, inquiunt, *abbas idoneus secundùm regulam, & in pace erimus.* Hujus porro mali occasionem eam esse dicunt, quòd longè post fundatum a Rodulfo Bituricensi archipræsule monasterium, comes Tolosanus illud potestati suæ addiasset, dedisseque in beneficium comiti Petragoricensi; hic verò vicecomiti Combornensi, qui laicalem demum personam eidem loco imposuerat eo prætextu, quòd aute eum Bernardus monachus Sollemniacensis, & postea episcopus Cadurcensis, nihilò minùs Bellilocl abbas fuisset. Citatus mox *a* patribus abbas ille clericus, non monachus, ut reus, genibus ante patres positis, consentire se dixit, ut rem emendarent. Mox illi fauxere, ut quàm primùm abbas regularis illic ordinaretur. Clericus ille sæcularis erat Hugo de Comborno, prædicti Bernardi ex fratre nepos, qui in Frodinum monachum transtulit abbatis saltem magna ex parte auctoritatem, quæ eo mortuo, vel sponte cedente tota demum Frodino cessit. Hunc Geraldus secundus, haud scio an proximè, excepit, rebus gestis clarus, qui monasterii jura & possessiones a Paschali II. confirmari curavit.

C. Monachis translatio ut licita.

Dehinc quæsitum est, liceretne ejus loci, & universim cujusvis monasterii laxioris monachis ad aliud magis regulare transmigrare? responsum est licere, etiamsi boni sint: nam *etsi lilium inter spinas lucet, tamen gravatur a spinis; & gloriosius crescit inter amœna, quàm inter spineta.* Immo *ipse regularis abbas, si contigerit ut super sæculares ordinetur monachos, nec eos ab illicitis potuerit deflectere, nec habuerit bonos qui eum adjuvent, ut patienter toleret malos, fasius est eos derelinquere, & secum solum habitare, quàm eorum incorrigibili mordacitate cordis tranquillitatem amittere*: quod sancti Benedicti exemplo probatur. *Regulares autem monachos*, inquiunt, *dicimus, qui talicita nolentes, non suo, sed alterno imperio vivunt; quibus omnia in medium conferuntur communia, nec aliquid habet, quod abbas non dederit, aut permiserit.* Deinde hanc sententiam, notatu dignam, pronuntiant patres; IN CAPITE RUS ERGO JUSTIA MONASTASIA ORIUNTUA ST VICSAT, IN VITIOSIA RUUNT ET LANGUANT: tum subdunt: *Episcopus itaque, ad cujus diœcesim pertinent monasteria, & abbates atque christiani vicini, nisi prohibuerint indignos in pastoralem curam ingredi, malum in illos respicit: sicut bona mercet a Deo illos exspectat, si familiæ Dei dignos constituant dispensatores*: quæ verba (a) sunt sancti Benedicti.

(a) S. Bened. reg. c. 64.

CI. Lemovicensia monasteria regularia.

His ita expositis, Jordanus episcopus laudat pleraque suæ diœcesis monasteria, quod boni odoris exempla latiùs diffundant; & quòd abbates, cum suis subditis regulariter agentes, lucrandis animabus potiùs invigilent, quàm de caducis rebus & transitoriis curent. Io primis laudat familiam beati Martialis in urbe, Cambonense monasterium, Solemniacum atque Usercam cœnobia nobilissima; monasteria quoque in eadem urbe sancti Martini & sancti Augustini, necnon congregationem virginum in basilica beatæ Dei-genitricis Mariæ, aliasque per Lemovicinum congregationes. Accusatus est tamen in concilio abbas Usercensis, quòd excommunicatum vicecomitem Albuciensem intetfectum in suo monasterio sepelisset: at ille factum negavit, & longè se abhorrere dixit, ut quid simile committat. *Ordo enim noster*, inquit, *quanto sublimior est, tanto subjectior & promtior ad obediendum episcopis ut sit accesse est. In episcopis enim ipsam Dei honoramus, vel contemnimus.*

CII. Baptismus in monasterio.

Denique querelæ factæ sunt a clericis de sancti Martialis monasterio, propterea quòd *sursum*, id est in superiori sancti Johannis Baptistæ oratorio, baptismus in pascha & pentecoste celebraretur: id quippe in matris ecclesiæ injuriam verti. At
» responsum est, id privilegii huic loco antiquitus fuisse concessum ob sanctum Mar-
» tialem. Porro privilegium ei ab antiquis statutum auferre nefas esse. Simili ra-
» tione id licere in aliis monasteriis & ecclesiis, ubi ab antiquis diebus id exer-
» citi solitum sit; ita tamen ut major numerus baptizandorum sit in matre ec-
» clesia, & omnes ad episcopum confirmandi adducantur.

Quæsitum est insuper de homicida, facto postea monacho, an possit ordinari? respon-

ANN. CHR. 1031. Homicida non ordinandus.

ſponſum aſt non licare; allataque eſt reſponſio Romani pontificis ad Odilonem Cluniacenſem nbbatem de eo, qui Stephanum apiſcopum occiderat; & poſtea Cluniaci monachum induerat: quem adeò non ordinandum aſſe decernit pontifex, ut ei atinm communionem, præterquam in exitu vitæ, interdixerit. Hæc obſervanda viſn ſunt in illo concilio Lemovicenſi.

CIII. Odilo archiepiſcopatum Lugdunenſem recuſat.

Dum Odilonis nbbatis mentio iucidic, hoc loco ngendum eſt da ejus electione in nrchiepiſcopum Lugduneuſem, quæ poſt Burchardi arehipræſulis obitum facta eſt: nt quo nnno, valde perplexn res eſt, & inter recentiores controverſa: mihi verò hoc ſerè nnno facta videtur; nam Burehardus nnno MXXIX. diplomati Rodulfi regis pro inſtauintione Agaunenſis monaſterii ſubſeripſiſſe traditur; nec ultra hunc nnum ejus obitus differri poteſt: ſiquidem Odilonis nbbatis poſt eum electionem probavit Johannes papa, qui anno MXXXI. deceſſit. Burchardo itaque mortuo, diſſenſio maxima (a) de ejus dignitnta axortn eſt, quam complutes nmbiebant. Primus omnium ejuſdem Burchardi nepos & æquivocus, Auguſtenſis antiſtes, relictâ ſede propriâ, Lugduuenſem procaciter occupavit. Contra Gemrdus comes filium ſuum *puerulum* intrudere molichatur: quæ cùm ad Romanum pontificem perlata fuiſſent, n quibuſdam piis viris ei ſuggeſtum eſt, ut Odilonem abbatem ad aam dignitntem ſubeundam, utl clarus & populus optabant, auctoritate ſuâ compelleret. Aſſenſus eſt pontifex, miſſoqua ad hunc venerabilem patrem pallio ſimul & anulo, eidem imperavit, ut electioni ſuæ manus daret: at vir Dei, quæ ipſius modeſtia & humilitas erat, acquieſcere noluit, palliumqua & anulum ſuiuro nrchiepiſcopo reſervavit. Hoc comperto, Johannes papa Odilonem graviter objurgavit, ſcriptâ (b)

(a) *Glaber. lib. 3. c. 3.*

(b) *Spicil. t. 2. p. 387.*

„ ad eum epiſtolâ, in qua nit, multn videri bona, quæ re verâ bona non ſint. „ Monacho nihil obediantia ſunctius, Chriſtiano nihil optabilius; eam ſacrificio vo„ ce Dominicâ præferri, & a ſancto Benedicto præ cætatis commendari. Factum „ ab eo injutiam eccleſiæ Lugduneuſi, eum ſponſnm expetenti; ſpretam auctorita„ rem tantorum præſulum, monentium & rogantium aam ut dignitatem ſubire ne „ ſubterfugeret: cæterùm ſa impune non paſſorum, quòd illa ſanctæ Romanæ ec„ cleſiæ & ſibi inobediens eaſtiterit, niſi quantocius obedientiâ diluat, quod ex ino„ bedientia commiſit: porro hoc ſacrum regimen, ſicnt n nullo eſt temere uſur„ pandum, ita, petantu eccleſiâ, a nullo ejus ſimili eſſa recnſandum; cumque „ tot hominum perditionis reum fore, quorum ſaluti exemplo & doctrinâ prodeſſe „ potuiſſec. De reliquo, ſa voluntatem ſuam commiſiſſe per Gauſridum epiſcopum, „ ſcilicet Mntiſconenſem, tam Ipſi Odilonl, quàm ejus confratribus & omni ec„ cleſiæ referaudam. Ex his refellitur Hugo Flnviniacenſis, qui id a Gregorio VI. factum dicit. Nihilò minùs in humilitatis ſuæ propoſito conſtans ſuit Odilo, nec pontificis monitis miuiſve hac in re ceſſit, tametſi aliis in rebus ſedl npoſtolicæ obſequentiſſimum ſe exhiberet. Itaque Burchardus, ſuperioris nepos, Lugduneuſem cathedram Invaſit, aamque tenuit. ad annum MXXXIV. qao anno, cùm imperator Conradus Burgundiam Jurenſem in poteſtatem redegiſſet, *Lugduneuſem archiepiſcopum Burchardum*, inquit Hermannus, *genere nobilem & ſtrenuum, ſed per omnia ſceleſtum & ſacrilegum, cum multis aliis principibus in deditionem accepit, ſubjugatoque Burgundiæ regno rediit* in Germaniam. Hæc Lugdunenſis eccleſiæ deſolatio tenuit uſque dum Heinricus rex, Conradi Salici filius, recepto (c) regon Auſtraſiorum, cùm Veſontionem veniſſet, ſuggerentibus cum populo epiſcopis, Odolricum, Lingonenſis eccleſiæ archidiacouum, viduntæ eccleſiæ pontificem conſtituic.

(c) *Glaber ibid.*

Ejus donatio pro anima fratris ſui.

Odiloni fratat erat Bernldus, qui poſt mottem In ſancti Petri monaſterio Anicienſi, quod n Widone apiſcopo a noſtris conditum aliàs diximns, ſepulturæ mandatus aſt. Ob banc cauſnm venerabilis Odilo, ejuſque fratres, Bertrandus, Stephanus & Ebo, quamdam eccleſiam, quæ dicitur Ad-capellam, pro anima fratris ſui Beraldi præpoſiti Deo & ſancto Petro apoſtolo, bearoque Theotfredo hoc anno contulerunt, & aidem ſuburbano ſancti Petri monaſterio, quod n ſancti Theotfredi abbate pendebat.

CIV. S. Villibrordi tranſlatio

Jacuerat ad id uſque tempus in monaſterio Eſternacenſi ſeu Epternacenſi apud Trevitos corpus ſancti Willibrordi epiſcopi; nſt oratorii caduci in quo jacebat, fabrica inſtaurata, Humberto nbbati, totiqua congregationi viſum aſt, ut ajus oſſa in decentiorem locum tmuſarieutur. Id factum hoc anno, XIV. kal. Novembris, a Poppone archiepiſcopo, præſente Heluico duce Bajoariæ, ejuſdem loci defenſore. Delecti ſunt ad effodiendum ſacrum loculum cœnobitæ religioſiores, quorum unl, nomine Thietmaro, qui ax nocturna illuſiona neſciens pollutus erat, brachia obriguiſſe dicuntur. Egeſtâ humo, duabuſque cryptis affractis, in tertia ſneer loculus rupertus, ſerico contactus pallio, quod ab annis ferme treceutis integerrimum erat. Acceſſit deinde Humbertus nbbas, detectoqua paullíſper operculo, ſanctiſſimum patronum ſaum intueri meruit, *illatâ cuculla & cilicio*, & pœne tota

tot-

corpore integro jacentem, ea quo miri odoris fragrantia manabat. Idem magna cum religione manum intromiſit, unamque e coſtis extraxit. Ea cœnobitis unus aderat, Frithelo nomine, nobili ortus proſapiâ, qui depoſito eiuſgulo militari, oblatis ante ſe duobus egregiæ indolis filiis, illic divinis ſe obſequiis mancipaverat. Hic toto corpore debilitatus, inteſtinis ad ima dependentibus, cùm preces ad ſacrum loculum effudiſſet, in eum ſurgens impegit, monque ea colliſione ſaluti fera priſtinam ſanitatem adeptus eſt: quæ omnia in litteras retulit Theofridus abbas, qui initio ſæculi ſequentis deceſſit. Idem agit de altero Frithelone monaſterii advocato, qui, cùm ſancti Willibrordi fortunas per ſe ſuoſque fœdè diveraſſet, auſus denique eſt bello laceſſere Adelbertum comitem Namucenſem, a quo victus fuſuſque, ac demum a gregario milite conſoſſus. Cæterùm prædictus abbas Humbertus, ſancti Popponis abbatis diſcipulus, collapſam illic diſciplinam reſtituit. ANN. CHR. 1031.

CV. Linburgi monaſterium conditur.

Ad hunc annum Bucelinus revocat originem Limpurgenſis ſeu Linthurgenſis monaſterii. In Hermanni editione Piſtoriana id reſertur ad annum MXXXIV. quo anno Conradus itidem *ex caſtra ſuo Limburga, inter Nemetas*, ſeu Spiram & *Vvangiones ſita, monaſterium fecisſe* dicitur. *quod in honorem ſanctæ Crucis & divi Johannis Evangeliſtæ dedicari juſſit*. Id forte certius: quamquam *divi* vocabulum interpolationem ſapit. Et quidem poſitum eſt hoc monaſterium in diœceſi Spireoſi, medio Spiram inter ac Wormatiam intervallo. Everhelmus *in Vofaga ſitum* dicit in libro de vita ſancti Popponis abbatis, cui Conradus locum, hereditariâ forte ſibi provenientem, conceſſit ad ſtruendum in honorem ſancti Johannis Evangeliſtæ cœnobium, ubi antea, non jam ura, ſed *ferarum cubile* fuiſſe dicitur. Abſolutis ædificiis, Poppo Johannem nepotem ſuum, tam illi loco, quàm Trevirenſi ſancti Maximini monaſterio præfecit. Johanne mortuo, Gembertus & Hagano, unus poſt alterum, Linburgi præfecturam, inconſulto Poppone, præſumſerunt: at ſubitò ambo interierunt. Horum exemplo factus nihilò cautior Godeſtenus celebris anachoreta, qui meliorem ſibi ſortem ex vulgato ſanctitatis nomine promittebat, ex montis vertice lapſus experimento docuit ſuo, quàm periculoſa & noxia ſit præfecturæ ambitio. Ad illud monaſterium tractatæ fuere ſanctæ Luciæ virginis & martyris reliquiæ, Henrico *imperatori*, Conradi Salici filio, dono datæ a Theoderico Metteoſi epiſcopo, qui eas ex ſancti Vincentii monaſterio accepit, uti nos docent Linburgenſium monachorum hac de re litteræ, quas hoc loco referre non pigebit. S. Luciæ reliquiæ eò tranſlatæ.

Cœnobitis beati Vincentii & ſanctæ Luciæ, vineæ felices Dei electæ, Linburgenſis cœnobii grex puſillus, dignas Deo facere fructus, Pignus reliquiarum ſanctæ martyris Luciæ noverit veſtra fraternitas nos omni pretioſa margarita amabilius poſſidere: ſed qua modo, & a quibus perfectis ad nos tranſlatum ſit certa vobis ratio pro noſtræ imperitiæ tenuitate patebit. Divæ memoriæ dominus Kunradus imperator, cum coniuge ſua Giſla, devotiſſimus noſtri loci exſtitit fundator atque conſtructor: quo adhuc vivente, crypta & quædam monaſteriæ altaria ſunt dedicata. Eo autem ex hac luce migrante, cùm filius ejus Heinricus eundem locum non minùs ſtudioſè reparaverit; pleriſque ſanctorum reliquiis longè latèque congregatis, etiam ſanctæ Luciæ brachium a Theoderico ſecundo Mettenſis eccleſiæ pontifice petivit, & impetravit: quo ad nos, ipſo præſule defuncto tranſlato, ferunt ad comprobationem, ſi Lucia Sicilienſis eſſet, cùm id a Domino precibus quæreretur, ſignorum indiciis declaratum. Sed & hactenus per ejus aſſiſtationes multarum fiunt infirmitatum curationes. Hujus additâ veneratione, noſtrum templum in honore ſanctæ Crucis & ſanctæ Mariæ ſemper virginis, & ſancti Johannis Evangeliſtæ eſt dedicatum. De cujus geſtis non ſunt nobis alii ſermones, exceptâ illius ſub Pathaſio proconſule paſſione: quam, ut ſpopondiſtis, metricè compoſitam nobis tranſmittere dignemini, ut illius præclari participemur apoſtoli, cujus modi vobiſcum preſtoſi, compoſſeſſores ſumus corpuſculi. Valete in Domino, fratres dilectiſſimi, ſanctæ Luciæ & omnium ſanctorum precibus adjuti.

Hactenus epiſtola Linburgenſium, ea codice ſancti Vincentii a nobis eruta, quæ multùm confert ad illuſtrandam illius monaſterii originem. Scripta eſt poſt initium ſæculi duodecimi, quo tempore Sigebertus Gemblacenſis monachus, qui litteras apud ſanctum Vincentium docuit, rythmum de ſancta Lucia compoſuit, cujus copiam hac epiſtola poſtulant Linburgenſes. Huc ſpectant Sigeberti verſes rythmici, qui ſequuntur.

Pro tam beatæ pignore virginis
Se gloriantur participes ſore
In laudibus Chriſto canendis
Eccleſiæ parochi Spirenſis.
Te dicat Linburch nomine nobilis,
Fundata ſummi ſervitio Patris,

Ma-

ANN. CHR. 1031.

Manu Cunradi imperantis,
Ipſius & Giſilæ jugalis.
Cùm multa comant eccleſiæ decus,
Quæ larga regum contulerat manus:
Nil tam pium, nil tam decorum
Inter opima tenes bonorum,
Quàm ſancta ſancta pignora virginis,
Quam laude nobiſcum celebri colis:
Vos brachio Lucia ſolo,
Corpore nos ſacrat ipſa toto.
Vobis hoc Henrich junior attulit,
Nobis Deodrich junior abſtulit:
Auguſtus Henrich gloriоſus,
Deodricque ſtola decorus.

& in fine auctor:

Lucia martyr fortis & inclyta,
Lucia virgo nobilis & pia,
Me me miſellum Sigebertum
Extrahe ab ignibus inferorum.

Idem Sigebertus hanc tranſlationem anno MXLII. factam dicit in ſermone, quem de ſancta Lucia compoſuit, ubi de origine Lintburgenſis cœnobii hæc habet. *Quamvis exterioribus imperii negotiis ſollicitè invigilabat* Conradus, *tamen quæ Regis regum erant, non in ſecundis habebat. Unde inter cætera, in parochia Spirenſis eccleſiæ, in loco, qui dicitur Liadiburch, in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ cœnobium fundavit munificentiâ regali, Giſlâ bonæ memoriæ conjuge ſuâ cooperante ſibi. Sed mors æquo pede pulſans regum turres & tabernas pauperum, impedivit ejus deſiderium, ne ad finem perduceret opus inceptum. Bono patri bonus ſuccedens filius, Henricus ſcilicet, hujus nominis imperator tertius, opus fundati à parentibus cœnobii, quaſi ex jure hereditario, ad ſe traxit, regaliter ædificavit, nobiliter conſummavit: & , cui nulla terrenæ ſubſtantiæ deerat affluentia, tetendit animam ad contrahenda undecumque ſanctorum pignora; ut eorum prompta ſibi in neceſſitatibus adeſſent ſuffragia, quorum præſentialiter frequentabatur die ac nocte memoria.* Nec tamen credidit votis ſuis ſatisfactum eſſe, *niſi etiam pignora ſanctæ virginis Luciæ mereretur habere, cujus in eccleſia celebre nomen habebatur, cujuſque per Gallias ſuffragium fideli devotione ab omnibus expetebatur. Mettenſi eccleſiæ, quæ ſpecialiter corpore ſanctæ virginis lætabatur, Deodericus junior quadrageſimus octavus epiſcopus præerat, qui & propter nobilitatem generis in ſæculo multæ potentiæ, & propter ſapientiæ dignitatem magnæ in eccleſia erat reverentiæ. Ab hoc Henricus imperator brachium ſanctæ Luciæ ſibi dari expetiit; & quamvis difficulter, tamen impetravit. Idem ipſe ergo præful brachium ſanctum ad votum imperatoris, ad cœnobium Lindiburgenſe detulit, quo nihil gratius eſſe imperatori potuit. Tranſlatum eſt autem anno regni ejus tertio, dominicæ autem incarnationis anno milleſimo quadrageſimo ſecundo.* Hactenus Sigebertus. Parcat lector huic digreſſioni, ſi tamen hæc digreſſio eſt, certè haud inutilis ad illuſtrandum tum Liutburgenſe monaſterium, tum rythmici carminis & ſermonis auctorem Sigebertum. Inſignem fuiſſe illius monaſterii eccleſiam teſtatur Trithemius, qui ſtantem vidit; at demum anno MDIV. funditus deſtructum monaſterium, bello imperii contra Philippum Bavariæ ducem, Rhenique palatinum comitem ſæviente: quâ occaſione captâ, latrunculi quidam conductitii comitis Emiconis Lyuigenſis de Duroburgio caſtello vicino, monaſterium cum eccleſia igne ſuppoſito incenderunt, ac penitus everterunt.

CVI. Bardo fit Hersfeldenſis abbas. (a) *Chron. to. 3. p. 322.*

Venio ad Herveldenſe ſeu Hersfeldenſe monaſterium, in quo quædam turbæ hoc anno exortæ. Tunc enim, ut in chronico (a) Hildensheimenſi legitur, *Arnolfus pater monaſterii Herveldenſis, præcipuus in divinis & humanis rebus*, a quibuſdam ejuſdem loci fratribus criminis accuſatus, *miſerabiliter propriо honore eſt privatus.* In cujus locum ſubrogatur Baido *procurator*, id eſt abbas, *cœnobii Vorduenſis* ſeu Worthinenſis ad Ruram, & quidem *ſuggeſtione Giſlæ imperatricis*, cujus *conſanguineus* fuiſſe dicitur ab anonymo ejus vitæ ſcriptore. Werthinæ poſt cum præfectus Getoldus monachus Fuldenſis. Non conſentit cum prædicto chronico ille anonymus, apud quem Bardoni *a cœpo tradita* dicitur *Herveldia, paſtoris ſui morte viduata.* At præferenda videtur chronici auctoritas, cui Lambertus Hersfeldenſis monachus ſuffragatur. Hic eſt *Arnolfus abbas Herocampiæ*, qui v. Kal. Januarii obiiſſe in eodem chronico traditur anno MXXXII. & Gellingæ, ubi tunc manebat, ſepul-

pultus, ſed inde poſt tres dies effoſſus, atque ex præcepto Roduſi ſui ſucceſſoris Herveldiam tranſlatus, ibique humatus in eccleſia ſancti Michaëlis, Brevius Lambertus: *Arnoldus*, inquit, *amiſtd abbatid Herveldenſi, obiit in Gellingin*.

ANN. CHR. 1031. CVII.

Vix Herveldiæ præfecturam Bardo inierat, cùm ad ſedem Moguntinam promotus eſt, poſt mortem ſcilicet Aribonis, qui ex urbe Roma revertens, *Comis* ſeu Comi apud Inſubres VIII. Idus Aprilis ex hac vita migraverat. Bardoni in abbatiæ dignitatu ſucceſſit Roduſus, præpoſitus cœnobii Srabulenſis, diſcipulus Popponis ejus loci abbatis, quem Hildensheimenſis chronographus Bopponem vocat. Cùm eligentium vota de Aribonis ſucceſſore non convenirent, *fuit aliquis ibi qui diceret, ex privilegii cenſura Fuldenſem exigi paſtorem, eò quòd tertium antiſtitem ſedis Moguntinæ mittere Fuldenſe deberet ovile:* quo audito, Conradus imperator, qui præſens aderat, differri concilium jubet, quoad privilegia illa conſulerentur. Accerſitus itaque Richardus Fuldenſis abbas, ut monaſterii ſui privilegia exhiberet, Bardonem electum iti cæleſti viſo præcognovit. Interim imperator & Giſla imperatrix, inter ſe habito de futura electione colloquio, nullam Bardone potiorem eſſe cenſuerunt. Cùm electionis cauſâ feſto die ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli conveniſſent omnes, petito ſilentio inſit imperator, virum ſe noſſe eximiæ ſanctitatis ac doctrinæ, ad id officii omnino idoneum. Huic ſe ſuffragari omnes dixere. Tum imperator, nutu accito Bardone: *Novimus*, inquit, *Fuldenſe privilegium, nec infringimus ſtatutum prædeceſſorum noſtrorum; ſed quia non deſunt qui noverint, quid causd non promoveamus abbatem*, ſcilicet Richardum; *te*, ait ad Bardonem converſus, *ejuſdem ovilis antiſtare ſtatuimus ſecundùm piorum voluntatem.* Mox illic conſecratus archiepiſcopus ætatis ſuæ anno ferè quinquageſimo. Inſigne erat ejuſmodi Fuldenſe privilegium, ut tertius quiſque Moguntiæ archipræſul ex illo grege aſſumeretur: quod a tempore ſancti Bonifacii re verâ obtinuiſſe archiepiſcoporum ſucceſſio ſatis ſuperque probat. Inſequente natalis Domini ſollemnitate Bardo ad curiam profectus, pro ſuæ ſedis dignitate primâ die miſſas celebravit, cujus tempore, ſcilicet poſt evangelium, ſermonem, uti hora ad veſperam inclinata exigebat, brevem fecit atque impolitum. Tum muſſitare & indignari nonnulli, hominem rudem ac ruſticanum tam præcelſæ ſedis factum eſſe epiſcopum, *re autem verâ invidentes eum eſſe monachum*. Hujus quoque rei ſuppuduit imperatorem. Aliquâ die, cùm Theodericus Mettenſis præſul, inter celebrandum miſſarum ſolemnia, multa cùm facundia orationem habuiſſet, acclamare omnes: Hic eſt, inquiunt, epiſcopus. Has fannas tacitè coquebat Bardo, qui tertiâ die inter ſacra tantâ eloquentiâ peroravit, ut, converſis ſtudiis, quæ hominum inconſtantia eſt, alter Chryſoſtomus habitus, dictuſque ſit deiuceps, atque omnium voce dignus, qui ſummus fieret epiſcopus. Id in primis imperatorem recreavit, qui ubi ad menſam reſedit: Hodie, inquit, natalis Domini mihi eſt agendus, quo nobis obtrectantium os contieuit. Epiſcopus inter hæc nec pridie triſtior, nec eâ die lætior, ſed ſibi conſtans & æqualis, omnium in ſe laudem & admirationem concitavit. Hunc poſteriorem ſermonem integrum retulit ejus vitæ ſcriptor. Reverſus ad ſuam eccleſiam piiſſimus antiſtes, ſic vitam monachi, quoad poſſet, retinere decrevit, mediâ nocte ad canendas Deo laudes ſurgere ſolitus, & a carnibus abſtinere: adeò ut infirmato Leo Papa IX. injunxerit, ut recuperandæ ſanitatis gratiâ carnibus veſceretur. *Ita idem ipſe Bardo & dominus dictone, & ſeatee voluntarid conditione.* De cætero, *vultu hilaris, verbis amabilis, moribus ſuavis. Pauper eorum illo nullus indiguit, dives apud illum nihil perdidit.* In primis commendatur ejus patientia erga vexatores & irriſores, quod ejus vitæ ſcriptor exemplis probat. Humilitatem denique illius viſo conteſtatam retulit Liudmaodus monachus, vir moribus gravis & maturæ ætatis: cui in ſomnis præclarum ſedile in eminenti loco oſtenſum eſt, dictumque ab uno e duobus juvenibus, qui illud cuſtodiebant, Archipræſulis Bardonis hanc ſedem eſſe, quam in tanta dignitate pro ſua humilitate promeruit.

Moguntinus poſtmodum præſul.

Hoc etiam anno, ſi bene calculos ſubduco, ad Spirenſem cathedram promotus eſt Reginbaldus Laureſhami abbas a Conrado imperatore. In abbatiam auſtcorum ſtudiis intruditur Humbertus loci præpoſitus, qui eorum ſuffragia jam dudum pecuniâ ſibi conciliaverat. Sic Ezechiæ ſucceſſiſſe viſus eſt Manaſſes alter, qui nobilem eccleſiam expilavit & profligavit, res monaſterii partim in ſuos prodigendo uſus, partim coguatis ſuis, aliiſque aſſeclis in beneficium tribuendo. Quin etiam eccleſiæ ornamenta conſumſit; in his purpuram pretioſiſſimam, auro contextam, igni eliquati fecit, ut aurum ex ea emungeret: quod dum fieret, vitalium totiuſque corporis dolore æſtuque diſcruciatus, miſerè demum interiit. Huic ex Fuldenſi monaſterio Bruuingus ſubrogatur, indigno ſucceſſor digniſſimus, qui quamvis crebris viſcerum doloribus torqueretur, officium tamen ſuum ſollicitè procuravit. Bruuingo poſt annos ſe-

CVIII. Reginbaldo facto epiſcopo Laureſhamenſi abbate.

ANN. CHR. 1031.

ptem Hugo ſucceſſit, in quo divina pietas, quidquid vel natura, vel gratia homini conferт, cumulaſſe dicitur, ob eminentes juſtitiæ & eloquentiæ dotes ab omnibus magno in prerio habitus. Id in cauſa fuit, ut ſæpe a monaſterio abeſſe cogeretur; ſed licèt abſens eſſet, ejus tamen animus & indefeſſa ſollicitudo circa religionis vigorem & fratrum providentiam verſabatur, quos ut pater filios fovebat.

CIX. Abdinchofenſis eccleſiæ dedicatio.

Poſt quatuor circiter menſes a ſua conſecratione Bardo archiepiſcopus invitatus eſt ad dedicationem eccleſiæ Abdinchofenſis monaſterii, quæ a Meinvverco Patherbruunenſi epiſcopo ejus conditore IV. nonas Novembris facta eſt: at invitatus adeſſe non potuit. Convenere Patherbrunnam ad illam celebritatem Hunfridus Madeburgenſis archiepiſcopus, Godehardus Hildensheimenſis, Sigebertus Mindenſis & Sigefridus Monaſtericenſis epiſcopi; dedicataque baſilica cum monaſterio in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ, & ſanctorum Petri & Pauli apoſtolorum, omniumque ſanctorum, quorum tunc octava agebatur. Ipſâ die conſecrationis Meinvvereus ampliſſimam monaſterii dotem ſuo diplomate (*a*) confirmavit, & poſt eum Conradus imperator anno ſequenti. Depoſitæ in nova illa baſilica ſancti Felicis martyris reliquiæ, a Wolfango Aquileienſi patriarcha dono datæ, quarum veritatem triplici ignis probatione Meinvvereus pro more illorum temporum exploravit. Non dubitem, quin illi dedicationi interfuerit Drutmarus Corbeiæ abbas, utpote loco vicinior. Hic portario præcepit interdiu noctuque ad portam adeſſe, inter ſacra tamen portam habere elauſam: quod cùm fratri Chuonrado moleſtum videretur, acerbiùs loquenti pro pœnitentia injunctum eſt, ut in cella ſolitaria cluſus, pane & aquâ per menſem reficeretur.

(*a*) *Annal. Pa-derborn.*

CX. S. Solatoris monaſterium condition. (*b*) *Chronol. Petersh. p.* 240.

Taurini præter monaſteria ſancti Juſti & Caramaniæ, Maginſtedus marchio Seguſienſis eum Berta uxore ſuburbanam ædem ſancti Solatoris martyris, qui Maximiano imperatore apud Auguſtam-Taurinorum necem paſſus eſt, in monaſterium convertit, aut potiùs, a Gebixone epiſcopo (*b*) jam erectum, ampliſſimis privilegiis hoc anno cohoneſtavit, & in ſuam tutelam accepit. Non multò poſt eamdem abbatiam, militum impietate combuſtam, inſtauravit Landulfus antiſtes: verùm cùm iterum, ſuccreſcente bellorum tempeſtate, diruta penitus, & ſolo æquata fuiſſet; eamdem Jacobus epiſcopus anno M CCXVII. in priorem ſtatum redintegravit, eâ tamen lege, ut Cluſinis abbatibus ſubjiceretur: quod tamen non multo tempore obſervatum. Denique anno M DXXXVI. Taurinorum civitate a Gallis expugnatâ, monaſterium cum toto ſuburbio fundirus evertſum eſt, ſolo abbatiali titulo remanente. Primus ejus loci abbas Romanus vocatur.

CXI. Dominicus Soranus obit.

Jam Dominicus Soranus abbas, de quo anno ſuperiori egimus, octoginta ferme annos ætatis exegerat, cùm quorumdam negotiorum causâ Tuſculanum petens, ulcere, quod papulam vulgus appellat, in maxilla correptus eſt: quo viſo, Johannes venetabilis monachus, ejus itineris comes, ſuadet ut reditum acceleret. Flagitanti acquievit Dominicus, moxque ad Soranum monaſterium revertit. Ubi advenit, convocatis fratribus de obſervatione propoſiti & caritatis brevem ſermonem fecit, & ſibi omnia, quæ erga morientes fratres fieri ſolent, exhiberi præcepit. His peractis, *dominici corporis & ſanguinis myſteria* percepit, & poſt hæc ejulantes fratres e cella rantiſper egredi, & foris remanere juſſit. Egreſſis omnibus, auditæ ſimul cum eo colloquentium voces; quibus ceſſantibus, ingreſſi fratres eum jam expiraſſe invenerunt. Id contigit XI. Kal. Februarias hujus anni. Humatum eſt ejus corpus in Sorano monaſterio, quod ab ejus nomine poſtmodum ſancti Dominici dictum eſt. Dominici geſta litteris mandavit Albericus ex monacho Caſinenſi cardinalis ab Alexandro II. creatus, eamque Dodoni monacho nuncupavit, cujus hortatu id aggreſſus erat. Atque ut nihil abſque idoneis teſtimoniis ſcriberet, Dominici locum ſepulturæ adiit, *reverendamque abbatem Benedictum, Dominico tam ſanguine, quàm ſanctitate propinquum, reverendoſque loci ſenes, ſub diſciplina olim educatos Dominici*, convenit, eiſque referentibus, maximè Hildeprando monacho, æquè pio ac docto, Dominici geſtorum veritatem accepit. Idem Dominicus a Leone Marſicano (*c*) *mirabilium patrator innumerum* dicitur, *& cœnobiorum fundator multorum*, quorum pleraque ſuperiùs commemoravimus. Ejuſdem vitam italicè ſcripſit nuper Felix Tamburellus. A Johanne Dominici diſcipulo originem cepit Cæſarii monaſterium, tribus a Verulo milliaribus, & ſeptem a Sora diſſitum, ad Ciſtercienſes tranſlatum ab Eugenio III. cui Soranum beati Dominici monaſterium ab Honorio III. unitum fuit. Non confundendus Dominicus Soranus cum Dominico Loricato, a Petro Damiani laudato: quod notare haud neceſſarium foret, niſi magni viri (*d*) in hunc errorem impegiſſent.

(*c*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 61.*

(*d*) *Sigon. an. 1031. &c.*

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER QUINQUAGESIMUS-SEPTIMUS.

Ab anno Chriſti 1032. *ad annum* 1038.

ROBERTO rege mortuo, inter Heinricum ejus filium & Conradum imperatorem quædam diſcordiarum fomenta exoriri cœpta: quibus extinguendis intervenit Poppo Stabulenſis abbas, qui natcentes de finibus regnorum ſimultates feliciter compoſuit. Longè aliter ſe habuit res poſt mortem Rodulfi poſtremi Burgundiæ regis, quæ hoc anno accidit. Is morti proximus, cùm liberorum expers eſſet, regnum diadema, aliaque regni inſignia Conrado imperatori deferri juſſit. Eâ re offenſus Odo Campaniæ comes, qui ejuſdem Rodulfi ſororius filius erat, Conrado Polonicis bellis occupato, regnum Burgundiæ ſibi debitum invaſit; at Conradus anno ſequenti vice versâ Campaniam vaſtavit, effecitque, ut Odo ſupplex ad eum veniret, & jure Burgundici regni cederet. Ermengardis regina, prædicti Rodulfi altera uxor, Viennenſi ſancti Andreæ monaſterio, quod Inferius vocant, & abbati Itetio eccleſiam (*a*) quamdam in epiſcopatu Gratianopolitano contulit *pro redemtione animæ ſenioris ſui Rodulfi regis*. Obiit Rodulfus VIII. idus Septembris, ut in veteri chartario (*b*) Viennenſi legitur; Ermengardis verò ejus conjux VI. Kalendas Septembris: qui ambo pueliare ſancti Andreæ Superius monaſterium, ad Apoſtolos dictum, inſtauraſſe perhibentur. Ex eo tempore Burgundia, quæ poſt annos centum & octoginta ſuos reges habuerat, in provinciam redacta eſt.

ANN. CHR. 1032. I. Rodulfi Burgundiæ regis obitus.

(*a*) *Spicil. to. 13. p. 276. & ſeqq.*

(*b*) *Antiq. Vienn. p. 67.*

Quod de anno mortis Rodulfi regis mox diximus, auctoritatem habet ex quodam inſtrumento Aptenſis ſancti Euſebii (*c*) monaſterii, mihi a D. de Remervilla communicato, quo Eldebertus quidam, uxorque ejus Ermengarda, cum filiis ſuis Eldeberto & Garaco, conferunt Deo, & ſanctæ Mariæ ac ſancto Petro, necnon ſancto Ægidio confeſſori, id eſt ejus monaſterio, ſito in comitatu Nemauſenſi, in valle Flaviana, ejuſque abbati domno Galterio, & monachis Deo ibidem ſervientibus, *aliquid de alode ſuo in comitatu Aptenſi* ad caſtrum Sanionem, *hoc eſt abbatiam ſanctæ Euſebii cum ſuis cellis & adjunctis. Factâ cartâ vel donatione in die ſabbato*, IX. *kal. Aprilis, Domino regnante, & rege exſpectante*: quod argumento eſt, regnum tunc vacaſſe. Poſt annos circiter ſexdecim Bertrannus & Raimbaldus fratres, filii Laugetii & Amantiæ, quæ Amantia prædictorum Eldeberti & Ermengar-

Aptenſis S. Euſebii abbatia S. Ægidio datur.

(*c*) *V. lib. 52. n. 61. & lib. 53. n. 45.*

ANN. CHR. 1032.

gardæ filia erat, hanc donationem confirmant *in præſentia domni Odilonis abbatis* ſancti Ægidii, *cum conſilio epiſcopi Elefantis*, qui Aptenſem eccleſiam tunc regebat, *& Gontardi abbatis* ſancti Euſebii, *& monachorum ejus*. Eodem tempore Raimundus & Ganfredus, treſque alii eorum fratres, filii Aicardi, partem, quam *jure propinquitatis* in eodem ſancti Euſebii cœnobio habebant, itidem ſancto Ægidio, ejuſque abbati Odiloni donant conſilio ejuſdem Elefantis epiſcopi. Odilo abbas Galterio abbati ſucceſſerat, diſtinguendus a ſancto Odilone abbate Cluniacenſis monaſterii, cui necdum ſancti Ægidii cœnobium ſubjectum erat.

II. Vindocinenſium comitum *origo.*

(*) *Vendome.*
(*) *le Loir.*
(a) *V. lib. 53. n. 69. &c.*

Vindocinum (*) antiquum caſtrum eſt ad Ledum (*) amnem in diœceſi olim Carnuteuſi, modò Bleſenſi, non magis comitatu nobilitatum, quàm monaſterio ſanctæ Trinitatis, quod Gaufridus Andecavorum comes, unà cum Agnete uxore ſua, hoc anno ædificare cœpit. Vindocioum a patre ſuo Fulcone Bono acceperat Burchardus, cognomento Vetulus, Pariſiorum & Corbolli comes; de quo ſuperiùs (a) ſæpius agimus. Huic ex conjuge Elizabeth, quæ primùm Haimoni Corboilenſi comiti nupta fuerat, nati ſunt filii tres Burchardus junior dictus, Rainaldus Pariſiorum epiſcopus; & Gervaſius Cenomannorum; atque una filia, nomine Grecia, Fulconi Nerræ matrimonio copulata. Burchardus junior poſt patris mortem Vindocini comitatum tenuit: ſed eo abſque liberis defuncto, poſt Rainaldum epiſcopum, alterum Burchardi Vetuli filium, remanſit honor penes Fulconem Nerram Andecavorum comitem, qui Græcism ejus ſororem duxerat in matrimonium. *His* nata eſt filia, & quidem *antea*, ut in veteri notitia & apud Ordericum legitur, Adela nomine, quam Rainaldus epiſcopus ejus avunculus, Bodoni comiti Nivernenſi

(b) *V. Ausclet. to. 3. p. 335.*

(b) deſponſavit. Ex hoc conjugio quatuor filii orti ſunt, quorum primogenitum, nomine Burchardum, Fulco ejus avus educandum accepit, interim comitatum & ex materno jure debitum ſervans, dum nepos adoleſceret. Jam adultus honorem accepit, ſed non diu ſervavit, mortuus abſque liberis. Hinc Adela mater Fulconi ſecundo nato filio, eoguomine Richino, dimidium comitatus (nam Martellus jam dimidium habebat) tradidit: at, eùm ille diutiùs cum matre ageret; hæc fratri ſuo Gaufrido Martello Andecavorum comiti totam comitatum dato pretio ceſſit; quo accepto, Ganfridus Heinrico regi fidem clientelarem præſtitit, tumquu de condendo illic monaſterio cogitare cœpit. Ita honore privatus Richinus, confugit ad Heinricum Francorum regem, quo agente comitatum a Gaufrido avunculo ſuo recepit, eo pacto, ut Vindocinenſis monaſterii fundationem, dotationemque ratam haberet.

III. Vindocinenſis monaſterii initia.

Sic itaque Vindocinenſem comitatum integrum obtinuit Martellus vix ante annum milleſimum triceſimum-ſecundum, ſiquidem clientelæ fidem adhibuit Heinrico regi, qui Rotberto patri anno præcedente ſucceſſit; nec multò ante Agnetem comitiſſam, Willelmo Bono Pictavorum comiti & duci Aquitanorum antea nuptam, inceſto conjugio ſibi copulavit. Ad hunc calculum probandum, qui ſtabiliendæ Vindocinenſis monaſterii origini neceſſarius eſt, ſufficiet afferre fragmentum ex notitia de Villa-epiſcopi, quam Rainaldus Pariſienſis epiſcopus in ſilva Waſtinienſi exſtruait; fic autem habet notitia in chartario Vindocinenſi. *Mortuo Burchardo*, primogenito ſcilicet Adelæ Rainaldi neptis, *tenuit mater ipſius honorem*, id eſt comitatum Vindocinenſem; *ſociavitque ſibi Fulconem filium ſuum ad honorem deferendum. Sed iſdem Fulco cùm erga matrem ſuam infidioſè agent honore illam conaretur privare; ipſa tamen ſibi præcavens, ad fratrem ſuum, Goffredum ſcilicet Andecavorum comitem, acceſſit, eique honorem Vindocini totum ex integro vendidit. Goffredus verò, honore comparato, regem Franciæ Heinricum adiit, eique homo devenient, prædictum honorem de manu ipſius dono ſuſcepit.* Et poſt pauca. *Hoc igitur temporis intervallo, cùm eumdem honorem, ſicut diximus, teneret dominicum, placuit ei in ipſo Vindocino abbatiam fundare, donavitque illi de terris Vindocinenſis honoris, quantum ſibi competens viſum fuit. Nepos autem ipſius, Fulco dictus, cùm exheredatus fuiſſet, ia regis clientelam abiens ſe ſe miſit, manſitque ibi tam diu, donec ipſe rex Goffredum comitem pro eo interpellaret; cujus precibus aliquantam acquieſcens Goffredus, reddidit illi dimidiam honoris, auctoriſatis ab eo priùs gratanter illis omnibus, quæ abbatiæ ſuæ de eodem honore ante donaverat. Procedente quoque tempore tantum Goffredo comiti exhibait ſervitii, quod ei honorem totum ex integro reddiderit: Fulco verò auverſa, quæ de Vindocinenſi honore donata fuerant abbatiæ, tum auctoramenta etiam juramento firmavit.* Hæc referru neceſſarium viſum eſt ad capiicanda Vindocinenſis abbatiæ initia, quæ nec citiùs, nec ſeriùs hoc anno inchoata ſunt. Non quidem citiùs ob fidem clientelæ Heinrico regi præſtitam, quâ præſtitâ monaſterium inchoavit Gaufredus: nec certè ſeriùs ut colligitur ex notitia Fulconis comitis de origine monaſterii ſancti Nicolai Andecavenſis, *inferiùs* referenda, in qua Raginaldus abbas regimen Vindocinenſis monaſterii *noviter conſtructi* jam ſuſcepiſſe

dici-

dicitur anno MXXXIII. quo anno hæc notitia edita eſt. Apud Beſſium (*a*) lego inſtrumentum venditionis cujuſdam Archembaldi, qui permittente Leudonio domino ſuo, quoſdam alodios vendidit comiti Gaufrido, ejuſque conjugi Agneti *ad conſtruendum ædificandumque locum, in honore ſanctæ Trinitatis fundatum, qui ſitus fore* (*) *noſcitur in ſuburbio Vindocini trans flumen Ledi* (*).

ANN. CHR. 1032.

(*a*) *Beſly Comtes. p.* 424.

(*) *eſſe.*

(*) *le Loir.*

IV. Monaſterii condendi occaſio.

Quæ fuerit condendi monaſterii occaſio, docet nos liber de geſtis (*b*) conſulum Andegavenſium in hunc modum. Quodam dominico die, aurorâ illucéſcente, contigit conſulem ſeu comitem Gaufridum cum uxore ſua reſpicere versùs aquilonem e domo ſua, quæ erat in ſupercilio montis, ubi nunc eccleſia ſancti Georgii cum caſtello cernitur. Erant tum extra burgum ſeu oppidum, quod in latere montis ad aquilonem ſitum eſt, paſcua ampliſſima, & in medio fons uberrimus ad uſum oppidanorum. Illis autem ambobus altra intuentibus, viſa eſt ſtella longiſſima in illum fontem deſcendiſſe, & poſt eam aliæ duæ. His attoniti conjuges, veſtibus cultioribus ſe induunt, moxque deſcendunt ad fontem, cui proxima erat ſancti Martini eccleſia, de qua modò facta mentio eſt, ubi miſſam in honorem ſanctæ Trinitatis celebrari fecerunt. Tum illi viſum epiſcopis, abbatibus, aliiſque religioſis vitis exponunt. Omnium verò una fuit ſententia, monaſterium in illis paſcuis ad honorem ſanctiſſimæ Trinitatis ædificari debere, ejuſque eccleſiæ altare ſuper ipſum fontem erigi, atque inibi ſervos Dei collocari, qui interdiu noctuque divino nomini deſervirent: quod illi incunctanter exſecuti ſint, accitis e Majori-monaſterio viginti-quinque monachis, quibus abbatem præfecere. Hæc quâ fide retulit iſtius libri ſcriptor, hinc referre viſum eſt. Hic porro non alius eſt quam Johannes Majoris-monaſterii monachus, qui librum de ſui monaſterii abbatibus compoſuit; & qui librum de geſtis comitum Andegavenſium Henrico regi Anglorum & duci Normannorum nuncupavit. Fortè hoc monaſterium condidere ambo conjuges, ut inceſti conjugii noxam amolirentur.

(*b*) *Spicil. to. 10. p.* 482.

V. Rainaldus primus abbas.

Primus, ut modò dictum, ejus loci abbas fuit Raginaldus ſeu Rainaldus, ex-monacho Majoris monaſterii deſtinatus abbas ſancti Nicolai apud Andecavos, ſed a Gaufrido præpoſitus novo monaſterio Vindocinenſi, uti explicat Fulco-Nerra in commentario de origine monaſterii ſancti Nicolai ab ipſo exſtructi. *Poſtquam verò*, inquit, *Baldricus abbas monaſterium* ſancti Nicolai *dereliquit, eremumque furtim petiit, ac poſtremò ad Majus monaſterium reputriavit, apud Tabernenſium* (*) *monaſterium vitam finiit. Poſt hunc dominus Albertus abbas Raginaldum monachum loco ejus reſtituit, qui ante benedictionem ad filium meum Gaufridum fugit, atque regimen monaſterii Vindocinenſis, noviter conſtructi, abſque licentia ſui abbatis ſuſcepit. Poſtquam me vidi eſſe illiſum a duobus abbatibus, iratus valde juſſi, ut monachi alii* (*) *ad monaſterium ſuum citò remearent. Deinde rogavi dominum Walterium abbatem ſanctæ Albini, ut dominum Hilduinum priorem illius eccleſiæ concederet: qui ordinatus anno* MXXXIII. *ab incarnatione Domini, die nativitatis beatæ Mariæ, qui eſt annus tertius Henrici regis, monaſterium regulariter rexit.* Hæc ex hiſtoria monaſterii ſancti Nicolai Andegavenſis. Ex quibus intelligitur, Vindocinenſe monaſterium ſupernore anno conditum fuiſſe, & Albertum abbatem Majori monaſterio jam tum præpoſitum, poſt mortem ſcilicet Evrardi abbatis. Quamquam nonnihil difficultatis eſt in eo, quod de Walterio ſancti Albini abbate dicitur, qui non ante annum MXXXVI. videtur electus fuiſſe, ut inferiùs videbimus. Rainaldi Vindocinenſis abbatis conſanguineus erat quidam miles Burchardus, cognomento Bucca-bona, qui quinque jugera prati in Varenna, ad orientem monaſterii donavit, ut ibidem ſepeliretur.

(*) *de Tavant no.*

(*) *l. illic.*

VI. Odo abbas S. Germani Autiſiodorenſis.

Poſt Thealdum ſancti Germani Autiſiodorenſis abbatem, qui hoc anno deceſſit (*c*) XII. nonas Martias, unanimi fratrum conſenſu electus Odo probatiſſimæ vitæ monachus, a pueritia ibidem inſtitutus: cui electioni aſſenſit rex Heinricus, ejuſque frater Rotbertus dux Burgundiæ cum Conſtantia regina, & Rainaldus comes Landrici filius, confirmantibus Hugone Autiſiodorenſi epiſcopo, Leotherico Senonenſi archiepiſcopo, aliiſque epiſcopis. Ordinatus Odo abbas ereditam ſibi præfecturam rite adminiſtravit, augendis præcipuè afferendiſque monaſterii poſſeſſionibus. Ejus tempore Rotbertus, Landrici comitis filius alter, donavit ſancto Germano eccleſiam ſanctæ Cæciliæ in oppido Caſtilionenſi cum platea quadam, ubi Odo oratoria in honorem ſanctæ Mariæ ac ſancti Johannis-Baptiſtæ cum officiis monachorum uſui aptis ædificavit, Aufredo monacho operam conferente. Rainaldus verò, prædicti Rotberti frater, monaſterium Salvatoris in Puiſaia, quod poſt mortem patris ſancto Germano abſtulerat, eidem Odoni reſtituit: quod monaſterium Ermenoldus comes (*d*) pontificatu Mauritii epiſcopi ſancto Germano contulerat, eſtque etiam nunc cella monaſterii.

(*c*) *Labbe to. 2 bibl. p.* 373.

(*d*) *ibid. p.* 432.

VII. Leotericus archiepiſcopus & Conſtantia regina mortuus.

Non diu poſt Thealdum abbatem ſuperſtes fuit Leothericus archiepiſcopus, quippe qui eodem anno, teſtante Clario, vitâ exceſſit, & quidem VI. kal. Julii, ut in ſe-

ANN. CHR. 1032.

necrologio Autiſiodorenſi notatur. Poſt ejus mortem gravis de ſucceſſore, contentio exorta inter Heinricum regem & Odonem Campaniæ comitem, qui Senonicam urbem Rotberto rege mortuo invaſerat. Sed tandem rex ſuperior Gelduinum in illam ſedem induxit contra cleri & populi voluntatem, qui Mainardum, ejuſdem eccleſiæ theſaurarium, præferebant. Interim multa mala & incommoda utbi & eccleſiæ ex illa contentione illata. Dum enim rex Senonas oppugnaret, Fulco Andecavorum comes, illius expeditionis comes, ſuburbanum ſancti Petri monaſterium valde afflixit, & longè majora damna intuliſſet, niſi rex *tactus amore ſui patris Roberti, qui valde ipſum locum dilexerat*, ejus milites inde vi ejeciſſet. Non multò poſt ſancti Remigii abbatia atiam direpta & incenſa eſt. Obiit quoque eodem anno Conſtantia regina in caſtro Meledunenſi, & quidem eodem menſe, ſi Glabro (*a*) credimus, quo rex Rotbertus anno præcedente deceſſerat, id eſt menſe Julio: tametſi in necrologio Dionyſiano Conſtantiæ reginæ obitus notatur prid. nonas Octobris: an quia ipſo die corpus ejus ex oppido Meleduno ad baſilicam ſancti Dionyſii allatum eſt, aliis expendendum relinquo.

(*a*) *Glab. lib. 3. c. 9.*

Arnulfus item abbas Carnutenſis.

Reſtitutus (*b*) in gradum Arnulfus abbas Carnutenſis, exacto poſthac ferè triennio, deviait ſenex & plenus dierum VIII. Idus Martii, ſepultus in baſilica beati Petri ante altare ſancti Laurentii. Tertia poſt obitum die Ebrardo Britogilenſi abbati, ad abbatiam ſuam regreſſo, apparuiſſe dicitur, ac recep e quietis gloriam ſignifieaſſe, prænuotiatà morte vel pœnâ eorum, qui ipſum vexaverant. Epitaphium in ejus elogio a nobis relatum hic repetere otioſum fuerit, in quo e puero Chriſti alumnus, dein ædituus & cantor egregius fuiſſe perhibetur, ac demum abbas *bis-denis ariſtis* ſive annis. Suffectus in ejus locum Landricus abbas, locum diutiùs rexit. Primis ejus annis *Odo palatinus comes*, majorum ſuorum exempla ſecutus, ſancto Patro banoum Bermerii villæ, & alias conſuetudines ad ſe pertinentes, tamuſculo ſuper altare poſito, tradidit. Eodem Odone comite, & Landrico abbate, terra quædam, Roberto Corneo ejuſque uxori a Magenardo abbate olim in beneficium data, eùm eorum poſteri eamdem terram ſibi vindicare vellent, Odone comite *campum* ſeu duellum ad cauſam dirimendam fieri judicante, & *gnadiis* ſive pignoribus ad hoc utrinque datis, poſtmodum loità concordiâ, in curia Theoderici epiſcopi ad uſus fratrum revocata eſt.

(*b*) *lib. 56. n. 56.*

VIII. Blangiacum cœnobium reſtitutum.

Hoc tempore Blangiacum monaſterium apud Morinos, quod olim ſanctimonialium auctore ſanctâ Bertâ abbatiſſâ fuerat, ſed tunc a paucis clericis inhabitatum, agente Harſende matronâ piiſſimâ inſtauratum eſt, & Benedictini monachi illic inſtituti, reſtitutaque prædia, quæ ab invaſoribus occupata erant. Paullo ante corpus ſanctæ Bertæ, quod ſanctimoniales tempeſtate Nortmannorum in Hereſtenſe Germaniæ monaſtatium detulerant, Blangiacum reportatum a duobus clericis, Albuino & Ebroino; popoliſque circumquaque confluentibus a Drogone Teruanenſi præſule oſtenſum ad confirmandam rei veritatem: quo tempore cæca lumen recepiſſe traditur. Hujuſce inſtaurationis principem auctorem fuiſſe Rogerium comitem ealtri S. Pauli, in cujus ditione locus ille ſitus eſt, diſcimus ex ejus litteris, quibus Fiſcamnenſibus noſtris Blangiacenſi monaſterium committit, ſubjicitque in hæc verba. *Ego Rogerius comes de caſtro, quod dicitur ſancti Pauli, cum conjuge mea quæ vocatur Hadvis, & filiis, Manaſſe videlicet & Rotberto, notum fieri volo tam præſentibus, quàm futuris, donum quoddam, quod pro redemptione animæ meæ & prædeceſſorum meorum, conjugis quoque & filiorum meorum, concedo ſanctæ & individuæ Trinitati, Trino & uni Deo, vero & vero, apud monaſterium, quod dicitur Fiſcamnus, abbatiam videlicet ſanctæ Bertæ in loco, qui dicitur Blangiacus. Conſideraus igitur præſentis vitæ varietatem & hujus volubilis ævi mortalitatem, decrevi de poſſeſſione, quam mihi Deus omnipotens contulit, ipſum facere conſortem & hæredem. Nulli ſiquidem melius elegi partem de tote tribuere, quàm illi, qui totum, quod habeo mihi tradidit gratuitâ ſua bonitate: nam, ſicut ipſe in evangelio clamat, quia Dominus laudavit villicum iniquitatis, quod prudenter ſibi proſpexiſſet in futurum, & illud: Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Provocatus his & aliis dominicis admonitionibus, facio, ut prædixi, amicos Fiſcamnenſes monachos de hæreditate mea, ut cùm defecero, recipiant me in æterna tabernacula. Hujus rei teſtes ſunt Richardus canonicus, Vvarinus Pretellus, Grimerus, Groſſus, Arnulfus, Glaſellus, Achardus miles, Vitalis mareſcalcus. Ex parte ſanctæ Trinitatis, Adelelmus Culeus monachus, Rainaldus monachus, Oſmandus monachus, Milo clericus* &c. His litteris acceptis, Johannes Fiſcamnenſis abbas abbatem e ſois Blangiaco præfecit ſub hac forma.

Fiſcamno ſubjicitur.

Ego frater Johannes, Fiſcamnenſis cœnobii pater indignus, fratribus hujus loci qui dicitur Blanziacus, precibus venerabilis comitis Roperti acquieſcens, abbatem eligo, & eis cariſſimum filium noſtrum dominum videlicet .... patrem conſtituo, id videlicet ratio-

tione, ut prædictus comes eumdem locum, quem diu deſtructum, utque deſolatum, pro ANN. CHR. 1032.
ſuæ ſuorumque ſalute iterum raptì inſtaurare, non negligat, ſed, quantam Deo annuente valuerit, ad laudem Dei nobiliter & compositè; & , quamdiu locus iſte duraverit, & Fiſcannenſe cœnobium a regulari tramite non exorbitaverit, hùc , quem modò eligimus, nullum habeat ſucceſſorem, niſi quem ex ſeipſis Fiſcannenſes fratres elegerint juxta canonicam & apoſtolicam traditionem. Si autem, quod abſit, quod etiam in pleriſque locis, pro dolor, accidiſſe videmus & dolemus, prædictus Fiſcannenſis cœnobii locus ab inſtitutis ſanctiſſimorum patrum & vita ſpirituali aliquandò ad ſæcularia devolvatur, concedimus fratribus hujus loci liberam eligendi ſibi patris libertatem; tantùm ut ſecundùm Deum fiat, nec aliquatenus offendat in canonicam auctoritatem.

Quàm diu Blangiacum monaſterium Fiſcamnenſi ſubjectum remanſerit, incertum, nam hodie libertate ſuâ gaudet. De eodem Rogerio intelligendum videtur id, quod legitur in tertia parte miraculorum ſanctæ Bertæ, ubi quidam cæcus ad ejus eccleſiam acceſſiſſe dicitur ad Gaufridum monachum, *eum Rogerio comite & ejus conjuge Berta ſedentem ſuper eccleſiæ, quæ tunc fabricabatur, fundamentum*; & petiſſe ut *velamine raptis ſanctæ Bertæ* oculos ſuos rangeret; quo facto, videndi facultatem receperit. Quamquam illud obſtare videtur, quòd Rogerius in præmiſſis literis ſuis Hadvidem conjugem ſuam voeat: at fortè Berta prima ejus uxor fuerit, cùm eccleſiæ fundamentum fabricaretur: quâ mortuâ, Hadvidem Rogerius duxerit.

IX. Navenſium prædones repreſſi. (a) *lib.* 3. *c.* 41.

Navenſe monaſterium apud Bituricas jam ab anno Rotberti regis XXVII. ut diximus (a) regebat Vivianus abbas, cujus precibus permotus Aymo Bituricenſis archiepiſcopus, Gauzlini ſucceſſor, ſub unathematis vinculo injunxit Regimundo & filiis ejus, qui res monaſterii diripiebant, ut quantocius ea, quæ apud Callivetum uſurpaverant, ſancto Sulpicio reſtituerent; quibus minis territi raptores, prædam dimiſerunt. Id factum anno ab incarnatione Domini MXXXII. regni Heinrici regis VI. ex quo ſcilicet coronatus fuerat, Aymonis archiepiſcopi ſecundo; qui Aymo his literis ſubſcribit; & poſt eum Vivianus abbas, & Gaufridus vicecomes. Viviano abbati ſucceſſit Humbertus ante annum MXL.

X. Rivipullenſis eccleſiæ dedicatio. (b) *Marca Hiſp. p.* 1030.

Celebris fuit hoc anno dedicatio (b) Rivipullenſis in Catalonia monaſterii novæ eccleſiæ, quam Oliba Auſonenſis epiſcopus, ejuſdemque loci abbas magnificè extruxerat. Hæc dedicatio facta eſt ab ipſo Oliba epiſcopo dœceſano, aliiſque vicinis epiſcopis, nempe Berengario Helenenſi, Wadaldo Barcinonenſi, Wifredo Carcaſſonenſi, & Amelio Albienſi; eidemque interfuit Wifredus comes Ceritaniæ, Olibæ frater, cum filio ſuo Willelmo. Id factum *anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* M XXXII. *ærâ milleſimâ* LXX. *indictione* XV. XVIII. *kalendarum Februariarum, anno primo, quo poſt diceſſum venerabilis memoriæ Rodberti regis Francorum, ſuſcepit regni gubernacula filius ejus Heinricus*: qui locus inſignis eſt ad confirmandum annum mortis Rotberti regis. Id verò actum dicitur *inſtinctu & ordinatione domni Olibani pontificis Auſonenſis, ad cujus dioceſim prædictus pertinet locus*, qui exemplo *atavi ſui beatæ memoriæ comitis & marchionis Wifridi, qui prædictum cœnobium a fundamentis exſtruxerat; exemplo quoque avi ſui reverendæ memoriæ comitis Mironis, qui eamdem eccleſiam admodum parvulam deſtruens, majori ſumptu & opere ædificaverat; ſervans etiam inſtituta patris ſui domni Olibani comitis fratrumque illius, qui hanc ſecundo majoris operis culmine ſuſtulerunt; ut omnes pietate ſic univerſos etiam ædificiis tranſgreſſus eſt magnitudine. Omne enim ſuperpoſitum ejuſdem eccleſiæ ſolo tenus evacuavit, & a fundamentis exſtruens, multo labore & miro opere, divinâ ſe juvante gratiâ, ipſe complevit.* In hac dedicatione confirmata ſunt ab epiſcopis illius monaſterii privilegia, ſcilicet ut nullus judex præter ubbatem placita in poſſeſſionibus monaſterii habeat: ut juxta privilegium Benedicti papæ liceat ejus loci monachis *Alleluia* & hymnum angelicum in purificatione beatæ Mariæ, etiamſi poſt ſeptuageſimam accidat, canere. In actis ejuſdem dedicationis multi epiſcopi, qui poſtea vixere, ſubſcripti reperiuntur pro more illorum temporum.

XI. Inſtrumenta amiſſa ſacramento firmata. (c) *ibid. p.* 1032.

Cùm inſtrumentu ſancti Cucuphatis cœnobii Octavianenſis, ſiti in pago Vallenſi, diœceſis Barcinonenſis, paganorum infeſtatione vel combuſta, vel amiſſa fuiſſent; curarunt ejuſdem loci monachi, ut ſeniores quidam laici de chartis amiſſis ſacramenta (c) facerent. Quapropter Godmarus quidam & Aguillara, *gravati infirmitate ac ſenectute depreſſi*, duodecim hominibus mandatum dederunt, ut vice ſuâ, „ in quacumque audientia, interpoſito ſacramento teſtimonium ferrent *ad confirmandum veritatem præcepti*, quod dominus Ludovicus rex olim de rebus monaſterii fecerat, poſtmodum renovari a domino gloriosiſſimo Lentharío rege. Iidem formulam ſacramenti oxhibent, in qua jurant per ſanctam Trinitatem, & per altare conſecratum ſancti Pauli apoſtoli, quod ſitum eſt in eccleſia ſancti

„ Pe-

ANN. CHR. 1032.

» Petri non longè a monaſterio Octavianenſi, ſu vidiſſe ac legi audiviſſe atrum» que præceptum, in quo monaſterii poſſeſſiones continebantur. *Lata ſunt hæ conditiones* IV. *kal. Julii anno primo Henrici regis, & dominicæ incarnationis trigeſimo-ſecundo poſt milleſimum.*

XII. Cagna caſtrum S. Verani monaſterio datum.

Nec dum mortuus erat Rodulfus rex Burgundiæ, cùm Leotgerius & Odila nobiles conjuges, cum filiis ſuis & Petro epiſcopo, caſtrum comitatus Vencienſis, quod Cagna dicitur, ex marchione Guillelmo & Adaluide comitiſſa ſibi provenientes, contulere monaſterio ſanctæ Mariæ & ſancti Johannis-Baptiſtæ, ſanctique Verani confeſſoris, ſito juxta mure, prope fluvium Lupi in eodem comitatu Vencienſi, *ante caſtrum Cagnæ*, ubi venerabilis Pontius abbas præerat. *Facta eſt donatio iſtæ in menſe Februario, anno ab inc. Domini* M XXXII. *indictione* XV. *regnante Rodulfo rege Alamannorum ſive Provinciæ.* Subſcribit lutet alios Andreas incerti loci epiſcopus, certè non Vencienſis eccleſiæ, cui Durandus tum præſidebat, monaſterii auctor. *Scripta per manum Pontii monachi atque abbatis.* De hujus monaſterii origine ſuperiùs (*a*) actum eſt, quod Pontius abbas adhuc regebat anno M LVI. atque ad idem tempus Durandus epiſcopus pervenit.

(*a*) *lib.* 5. *n.* 15.

XIII. Umbertus abbas Inſulæ Barbaræ.

Sub idem tempus Rodolfo, Inſulæ barbaræ prope Lugdunum abbati, ſucceſſit Umbertus *egregiæ patræ*, vir *per omnia affabilis & diſcretus*, qui multa bonitatis exempla dediſſe traditur, *& per ſex luſtra* paſtoris curam peregiſſe. Ejus tempore aut ejus deceſſoris contigit in monaſterio Barbarenſi id, quod Glaber-Rodulfus (*b*) ſcribit de pyxide, in qua corpus Domini ſervabatur, quam *dum quidam, ut mos eſt, attrectare vellet*, fortè polluto corde, *e manibus illius ſe ſe eripiens, longè in aëre ſtetit.* Adhuc in vivis erat idem abbas anno M LVII. ut ſuo loco videbimus.

(*b*) *Glab. li.* 5. *c.* 2.

Sub idem tempus Huliuardus Abbas Divionenſis ſcripſit ad Johannem papam ut ejus patrocinio defenderetur contra vicinos ſuos canonicos, *monaſticum honorem* inhiantes furripere, qui cœmeterium ſancti Benigni ad ſe transferri in caſtellum volebant. Idem abbas ejuſdem argumenti epiſtolam ſcripſit *domno illi ſacri palatii veſtiario, primo ſenatori, atcuu unico Romanorum duci*: quas epiſtolas in Appendice habes.

Huliuardus abbas S. Benigni papæ ſcribit.

XIV. Bernoni abbati epiſcopalia ornamenta conceſſa.

Præerat etiam tunc Augienſi monaſterio Berno abbas, jam laudatus a nobis non ſemel. Is, miſſis Romam cœnobii ſui privilegiis, a papa Johanne aliud accepit, nempe ut cum ſandaliis & epiſcopalibus indumentis miſſas celebrare ipſe liceret; qua de re adeò commotus eſt Warmannus Conſtantienſis præſul, ut Berno apud imperatorem, *quaſi ſui pervaſor officii & honoris*, ab eo accuſatus, *eò uſque ab utriſque coartatus* ſit, donec ille *privilegium epiſcopo traderet, publicè in ſynodo ſua, in cœna Domini incendendum*, uti ex Hermanno ejus loci monacho diſcimus. *Ipſo anno* addit ille, *Bocangienſe cœnobium pridie idus Januarii incendio flagrat*: quo tempore Hiltegart eidem monaſterio præerat ab anno M XXVII. ut idem auctor tradit. Ejuſdem Hermanni avia erat Berta, religioſa femina, quæ hoc anno M XXXII. viduitatis ſuæ anno XXXII. pridie kal. Januarii deceſſit. Hoc monaſterium diœceſis Conſtantienſis nunc eſt nobiliam canonicarum.

Bocangienſe monaſterium.

XV. Lambertus Florentiæ epiſcopus fit monachus.

Florentiæ in Italia Lambertus piiſſimus antiſtes, rerum humanarum pertæſus, paſtorali (*c*) curâ hoc anno abdicatâ, vitam monaſticam amplexus eſt, quo in vitæ genere incomparabile probitatis exemplum præſentibus poſterisque uſque ad obitum præbuit. Hoc exemplo Petrus Damiani in ſua ad Nicolaam papam epiſtola abdicationem & ipſe ſuam comprobavit. Non ergo veri ſimile eſt, Lambertum epiſcopum eum fuiſſe, qui ob ſimoniæ vitium Johanni Gualberto ſecedendi e monaſterio ſancti Miniatis occaſionem præbuerit. Neque id tribui poteſt Athoni epiſcopo Lamberti ſucceſſori, qui *præſul æterna memoriâ dignus* fuiſſe dicitur: idque probant egregia ejus facta, quæ Ughellus (*d*) refert, ſcilicet benefactu ejus tum in eccleſiam Florentinam, tum in Mioiatenſe monaſterium, cujus religionem & caritatem in litteris ſuis prædicat, ubi uit ſe pro temporis opportunitate quædam ei *prona voluntate* (*e*) contuliſſe. *Quis enim*, inquit, *tam venerabili ſanctiſſimorum loco manum miſericordiæ non adhibeat? ubi præclara tam eximiorum martyrum merita ratilant, ubi infirmi quotidie per ſuffragia martyrum plurima conſequuntur, Domino largiente, ſanitatum beneficia: ubi peregrinorum & hoſpitum turba, quaſi in propriis domibus receptionis & refocillationis adipiſcuntur neceſſaria fomenta: ubi infirmi alunur: ubi pauperes beneficio almonia ſatiantur.* Tum de monachis ſignantius addit. *Fiunt ibi nempe laudes aſſiduæ, & obſecrationes jugeſ, & orationes continuæ pro ſalute viventium, ſeu etiam morientium fidelium, quæ ita conſpectu divinæ clementiæ tanto acceptabiliùs aſſumuntur, quantò & voluntate, & opere fratres ibi famulantes a ſæcularibus curis conſtat fore (*) remotiores:* quæ omnia probant, longe aliam fuiſſe Johanni Gualberto ſecedendi ab illo monaſterio occaſionem, ſcilicet majoris per-

(*c*) *Ital. ſac. to.* 3. *p.* 70.

(*d*) *ibid. p.* 73. *& ſeqq.*

Miniatenſis monaſterii religio.

(*e*) *ibid. p.* 78. *& ſeq.*

(*) *l. eſſe.*

ſectionis ac ſolitudinis ſtudium, ut ſuperiùs (*a*) diximus. Exſtat ad Obertum ejus loci abbatem Benedicti IX. (*b*) epiſtola, quâ omnes ejus poſſeſſiones, ab Hildebrando, Lamberto, & Athone epiſcopis conceſſas, confirmat. Lamberto ſucceſſit Gerardus, natione Burgundio, qui ob præclaras animi dotes ad Florentinum epiſcopatum promotus eſt, creatus demum pontifex ſub nomine Nicolai II. quo epiſcopo, celeberrimum monaſterium, ſancti Salvii nomine inſignitum, duobus ab urbe Florentia millibus, a Johanne Gualberto, Vallumbroſani ordinis inſtitutore, conditum eſt. Nullus in his locus eſt ſimoniaco illi epiſcopo, qui Johanni ſecedendi occaſionem præbuerit, qualis ab Attone in ejus vita confingitur. Certè Petro epiſcopo id tribuit Atto, ſed Petrus ille, ſimoniacus quidem, longè poſt ceſſum Johannis ſedere cœpit, ut ſuo loco videbimus.

ANN. CHR. 1032.

(*a*) *lib. 56. n. 53.*

(*b*) *Ital. ſac. tom. 3. p. 82. & ſeq.*

Inter multa bona quæ Caſinenſi monaſterio ſub Theobaldo abbate conceſſa ſunt, cenſetur puellare monaſterium (*c*) ſanctæ Mariæ, quod Raimburga abbatiſſa de elvitate Firmana Caſinatibus obtulit cum aliis eccleſiis ipſi ſubjectis. Hoc monaſterium ſitum fuiſſe dicitur in loco Levatino, ſed nunc ampliùs exſtat. Hæc oblatio a Raimburga abbatiſſa facta *eſt per conſenſum fororum ſuarum, ancillarum Dei*, ut in ejus charta legitur, data hoc anno, Conradi Imperii ſexto, menſe Octobri.

XVI. Firmanum monaſterium Caſino datum.

(*c*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 57.*

POſtero anno MXXXIII. Glaber Rodulfus (*d*) auctor eſt, varia in Gallis, maximè in Aquitaniæ partibus, concilia habita fuiſſe ab epiſcopis & abbatibus, cùm ſcilicet poſt triennalem famem lætior apparuit rerum facies ea frugum abundantia, quæ per quinquennium duravit; additque ad illos conventus multas ſanctorum reliquias delatas fuiſſe. Tum verò per Arelatenſem & Lugdunenſem provincias, adeòque per univerſam Burgundiam, editum fuiſſe ab epiſcopis decretum (Treugam Dei appellabant) de reformanda pace, quod univerſi promtis animis, non ſecus ac emiſſam e cælo vocem, acceperint, quippe quos terrebat præteriti temporis clades, „ & futuræ metus. Hoc decreto cautum eſt, ut arma quivis ne ferret; ditepta ne „ repeteret; neu ſuum ipſius, vel cujuſlibet propinqui ſanguinem ulciſceretur, ſed „ percuſſoribus indulgem cogeretur. Ad hæc, ut omnes jejunium in pane & aqua „ qualibet feriâ ſeptâ ſervarent, & ſabbato a carnibus (necdum enim in ſabbatis „ abſtinentia hæc vigebat) & a liquamine abſtinerent; ſoloque hoc jejunio contenti, omnium peccatorum remiſſionem ſe conſecuturos perſuaſum haberent, nulla aliâ pœnitentiâ adjicendâ: quæ omnia ſe ſervaturos quique ſacramento firmarent; ſecus, chriſtianâ communione privarentur. Hæc poſt Glabrum Sigebertus refert, additque multos rerum novarum cupidos libentiùs id ampleaos fuiſſe: at Gerardum Cameracenſem epiſcopum, *qui ſolus ex Lotharienſibus appendebat ad parochiam Francorum*, id eſt ad Remenſem metropolim, huic decreto magnopere obſtitiſſe, illudque refelliſſe; quod valde improbat Baronius: quamquam, ſi Gerardi, piiſſimi alias & doctiſſimi epiſcopi, momenta rationum accuratè expendantur, non improbanda, immo probanda videri poſſint. Neque enim improbat jejunium feriæ ſextæ aut ſeptimæ abſtinentiam, ut Baronio viſum eſt, ſed non probat hoc jejunio contentos eſſe fideles, nec ſacramento ad id aliaque præſtanda cogendos ob perjurii periculum. De his conſulendus Baldericus, qui compendio refert (*e*) Gerardi epiſtolam ad Beraldum Saeſſionenſem & Warioum Belvacenſem epiſcopos, qui hanc Burgundiæ epiſcoporum ſententiam ſequi volebant, & Gerardum ad eam ſectandam hortabantur. Addit Baldericus, Gerardum, Leduini potiſſimùm & Rotrici precaa addictum, illi decreto demum acquieviſſe; at eventum probaſſe quod cavebat, vixque pauciſſimos crimen perjurii evaſiſſe. Leduinus abbas erat ſancti Vedaſti, Rodricus verò ſeu Roderieus ſancti Bertini. Porro prædictum decretum Neuſtraſii admittere detrectarunt ob diſcidium Heinrici regis cum Odone comite, qui multas ubique ſtrages edebant.

ANN. CHR. 1035.

XVII. Varia in Gallia concilia.

(*d*) *Glab. lib. 4. c. 3.*

(*e*) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 27.*

Cùm Rodulfus rex Burgundiæ regnum Conrado imperatori, qui Giſlam ejus neptem duxerat in conjugium, detuliſſet; Odo Campaniæ comes, Rodulfi ſororius, id eſt filius Bertæ ejus ſororis, regnum illud ad ſe pertinere arbitratus, Burgundiam occupare pergit. Ob id Conradus, Polonico bello compoſito, ſub finem anni præcedentis copias comparavit, hocque anno Campaniam ingreſſus, ejus finibus ferro flammâque vaſtatis, Odonem coëgit pacem petere, & ſe a Burgundiæ regno temperaturum jurare. Hoc bellum ejuſque cauſam accuratè deſcribit Hugo Flaviniacenſis abbas: ſed id non pertinet ad noſtrum inſtitutum. In hoc bello Conradus uſus eſt Gozelone duce Moſellano, Friderici ſecundi ſucceſſore, qui jam inferioris Lotharingiæ dux erat, filius Godefridi comitis Virdunenſis: quæ res novi in ipſum ducem belli, ac demum Odoni exitii occaſio fuit, ut poſtea videbimus. Conradi caſtra, hoc anno poſita prope oppidum ſancti Michaëlis ad Moſam, baſtemus viſuntur, ubi poſſeſſiones monaſterii ſancti Apri Tullenſis confirmantur, in his

XVIII. Burgundicum bellum.

ANN. CHR. 1033.

donationes in Tantonis-villa ex alodo Rainardi comitis in prædicto monasterio conversi; tum alodi, quod Hugo conversus in Exfartâ cum parte villæ Orcadis (*) contulerat; item alodi in Ponto juxta castrum Fangis super fluvium Hornæ, quod Godefridus miles pro sepultura sua dederat; denique cellæ Baini-villæ, quam quidam Arnustus miles sancto Apro donaverat. *Datum* XXXX. *kal. Septembris anno ab inc.* MXXXIII. *anno Chuonradi regnantis* VXXXX. *imperantis* VI. *Actum ad monasterium sancti Michaelis supra Mosam.*

(*) *Ourche.*

XIX. Buosonis-villæ monasterium conditur.

Florebat tunc temporis Adalbertus Alsatiæ comes, filius Eberhardi Alsatiæ comitis, patet verò Gerardi itidem Alsatiæ comitis, a quo illustrissima Lotharingiæ domus originem ducit. Adalbertus Jerosolymam orationis causâ, ut sunc mos ferebat, profecturus, rei domesticæ curam conjugi Judithæ reliquit. Hæc, ut erat eximiæ pietatis, statim condendo monasterio animum adjecit, communicato haud dubiè consilio cum marito, antequam discederet. Hic ubi Jerosolymam advenit, a patriarcha obtinuit reliquias sanctæ Crucis, in cujus honorem novum monasterium dedicandum erat. Positum est in Alsatiæ & Lotharingiæ confinio, in parte Teutonica diœcesis Metrensis ad Niram (*) fluvium, qui in Saravum paullo inferiùs devolvitur, & Nitensi seu Niddensi pago nomen dedit. Absoluris ædificiis, comes domum revertsus, Theodericum secundum Metrensem episcopum ad dedicandam basilicam invitavit. Id factum magna cum pompa *anno* (*a*) *ab incarnatione dominica* MXXXIST. *indictione* 5. *pridie kalendas Februarii*: quo die a prædicto Theoderico consecratum est oratorium in honorem S. Crucis, ac S. Mariæ perpetuæ virginis, sanctique Petri, & aliorum sanctorum, quorum reliquiæ illic repositæ sunt. Hoc verò monasterium comes amplissimis latifundiis dotavit, ipsoque dedicationis die *de foro Tullensi reatum solidos &* XVSTI. *denarios tradidit pro dote dedicatæ ecclesiæ*; & ad vestitum fratrum unoquoque anno eamdem pecuniæ summam *de Tullensi mercatu* assignavit. Primus eidem loco præfectus est abbas, nomine Cuono, quem Sancta-marthani mendosè Evonomen vocant. Post annum dedicatæ ecclesiæ Adalbertus comes decessisse traditur, & in Buosonis monasterio sepultus fuisse, itidemque Juditha ejus conjux. Successit in ejus honores Gerardus comes & marchio, qui unà cum uxore sua Gisila eidem loco se valde munificum exhibuit, & Leonem papam IX. Cuononis abbatis consilio invitavit ad invisendum monasterium, cui pontifex multa dona & privilegia contulit. Post mortem verò ambo conjuges ibidem humati sunt, successerantibus sibi filiis, Odelrico videlicet comite & Gerardo duce, qui caput est Lotharienstum ducum. *Ita mortuus dominum Buosonis-villæ suscepit Theodericus puer parvulus, Gerardi ducis filius*, qui in curia Adalberonis Metrensis episcopi educatus, ejus rogatu Buosonis-villæ cœnobium pro castro Comartiaco commutavit, retentâ sibi posteritisque suis ejus loci advocatiâ. Hactenus persistit hoc monasterium sub Benedictina sancti Vitoni congregatione.

(*) *la Nied.*

(*a*) *Gall. chr. to. 4. p.* 191.

S. Benigno facta donatio.

Gerardus mox laudatus filius Adalberti, Divionensi sancti Benigni monasterio, hortatu Halinardi (*b*) abbatis, quoddam juris sui prædium, quod ipsius antecessores sancto Benigno ptidem devoverant, eidem offert pro peccatorum suorum absolutione, proque patris sui Adalberti, & *avunculi* seu patrui sui Getardi animarum salute, id est villam Wlfetci-curtis, quæ sita est in comitatu Solecensi, supra flumen, quod dicitur Mosuna. *Actum monasterio Romarici publicè die sabbati pridie kal. Julii, anno* MXXXSII. His litteris post Gesasdum adscripta sunt signa Arnulfi fratris ejus, Theoderici comitis & aliorum.

(*b*) *Miræi No-tit. p.* 259.

XX. Robertus fit monachus Cellæ, tum prior.

Cùm annos quindecim ætatis attigisset Robertus, du cujus natali superiùs (*c*) egimus, juventuris suæ florem Domino consecrare statuit in Trecensi monasterio sancti Petri de Cella, quæ antiquitus Cella-Bobini ab instauratore suo episcopo dicta fuit, ubi *habitum regularem* indult. Mox, ne sanctitatis habitum frustra gestare videretur, jejuniis & precibus sanctam conversationem instituit: adeò ut in ipsis adolescentiæ primordiis prior ejus loci electus sit, nec multò post in Tornodorensi sancti Michaëlis monasterio, quod in monte castro imminente ad Armentionem fluvium situm est, ubbas cooptatus. At, cùm ejus loci monachos a recto tramite deflexisse, nec facilè ad eum revocari posse animadverteret; ad Cellense monasterium remeavit, ne ex eorum contubernio corrumperetur. Vix ad Cellam reversus erat, cùm, mortuo sancti Aigulfi priore, quæ cella est sancti Petri Trecensis apud Pruvinum, in ejus locum sufficitur: sed non multò post summi pontificis jussu ad segendos quosdam eremitas postulatur.

(*c*) *lib. 54. n.* 50.

XXI. Helvisa recluſa Colmbenſibus benefica.

Moris erat tunc temporis, ut religiosæ feminæ prope monasteria nostra recluderentur, ut in illo reclusorio vitam a sæculi corruptelis longè remotam ducerent. Ex earum numero fuit nobilissima matrona beata Helvisa, recluſa in Columbensi diœcesi Carnutensis monasterio, de quo superiùs (*d*) actum est. Hæc olim conjugata Hugoni cuidam, cui Caput-ursæ cognomen erat, ecclesias & terras, quas a mari-

(*d*) *lib. 56. n.* 42.

marito in dotem acceperat, ſanctæ Mariæ Columbenſi in uſus fratrum contulit; quam donationem, Beringerii Columbenſium tunc abbatis rogatu, Gualerannus Melienti comes aſſentientibus filio ſuo Hugone & uxore Adelaide, confirmavit, eâ lege, ut abbas Columbenſis quotannis Melientum ad feſtivitatem ſancti Nigaſii adiret, & ipſe cæteris, qui fortè illic adeſſent, abbatibus antiſtatet, miſſamque celebraret. Actum Melienti caſtro hoc anno incarnati Verbi MXXXIII. Eadem Helviſa terram Altarium dictam eidem monaſterio donavit, quam cùm Richardus nepos Heriuini invaſiſſet, demum compunctus reſtituit interventu Guilielmi Normannorum ducis & uxoris ejus Mathildis, eorumque filii Rotberti. In ejus rei notitia, quæ anno MLXVI. facta eſt, Helviſa *morum & doctrinæ merito*, atque *clariſſimo genere præfulgens*, ſæculari gloriâ poſthabitâ, *in cella ſolitaria*, & quidem, ut in alia notitia legitur, *breviſſima*, *juxta beatæ Mariæ baſilicam cultui divino ſe ſe religaſſe* dicitur. Cæterùm prædictus Richardus, qui in alia chartâ Helviſam *amitam* ſuam vocat, non modò prædictam terram reſtituit, ſed etiam quædam de ſuo addidit, *præcipuè ob amorem fratris ſui Roberti*, *qui ejuſdem eccleſiæ abbas exſtitit*, nempe poſt Gaufridum Beringerii ſucceſſorem. Helviſa porro in illo monaſterio ut beata colitur. Huic filius fuit Guaſtho ea mariro Aleaandro, cui cognomen erat Azzolino, qui cùm floruiſſet in ſæculo, ad ſepulcrum Domini profectus eſt, quo amiſſo, Helviſa, *angaſtam petiit aatrum*, ibique ſe ad mottem uſque *retruſit*. Eorum filius Guaſtbo, qui hæc refert, ſeque *lacalento genere ortum* dicit, paternis inſiſtens veſtigiis, votum edidit adeundi quoque ſepulcri dominici: quod cùm exſequi tandem meditaretur, ſatius ei viſum eſt, ſi ſe ſuaque omnia Deo & ſanctæ Dei-genitrici conſecraret in Columbenſi monaſterio, ubi jam frater ejus Gaufridus monachus erat. Hæc fusè Guaſtho in charta donationis, quâ Mundrivillam, aliaque, quæ ea paterno & materno jure ipſi proveneraut, Columbenſibus tradit. Ex his intelligitur, Helviſam bis conjugatam fuiſſe, primò quidem Hugoni, cui cognomen Caput-urſæ, ſuperiùs laudato, deiu Alexandro-Aazolino, de quo mox actum eſt. ANN. CHR. 1033.

XXII. S. Michaëlis de Monte abbates.

Poſt Hildebertum abbatem monaſterii ſancti Michaëlis de Monte, Suppo Fructuarienſis abbas parriâ Romanus, hanc præfecturam adipiſci tentavit; &, dum huic negotio vacaret, abbatiam ſancti Michaëlis duo abbates rexiſſe (a) dicuntur, videlicet Almodus abbas Cerafii, & Theoderieus abbas Gemeticenſis: ſed tandem Suppo anno MXXXIIII. ordinatus eſt, multaque bona monaſterio contulit; at propter odium monachorum illinc receſſit poſt quindecim annos, & ad ſolum proprium, id eſt ad Fructuarienſe monaſterium reverſus eſt. Rotberrus de Monte (b) ſcribit Supponem e Fructuarieuſi monaſterio ad Montem ſancti Michaëlis attuliſſe reliquias ſancti Laurentii, ſcilicet os brachii, quod eſchium vocant, & alia quatuor minora oſſa, quas reliquias Robertus abbas in brachio argenteo repoſuit. Almodus Montis abbas fuit poſt Hildebertum ſecundum, ab anno MXLIII. ſeptennio ante conditum Cerafienſe monaſterium, cujus primus abbas Durandus Almodum ſucceſſorem habuiſſe dicitur. Almodus ſancti Michaëlis monaſterio adhuc præerat anno ſuperiori MXXXII. quo anno Alaunus (ſic in authentico) *comes & dux Britannicæ gentis*, rogaru prædicti Almodi, eidem cœnobio reſtituit eccleſias duas, ſitas in territorio *Pavalet*; quas ipſius patet Gausfredus comes ae maret Hadevvis eidem loco contulerant; necnon terram prope litus maris ſitam, quæ dicitur Chaneavena, & portum dictum *Porpican*. Alani ſeu Alanni litteris ſubſcribunt Alannus comes, Heudo ſeu Eudo comes ejus frater interpoſito ſigno crucis, Hadevvia comitiſſa eorum mater, appoſitis inſuper ſignis Gingonei archiepiſcopi ſcilicet Dolenſis, Warini epiſcopi Redonenſis, Triſchan abbatis, Budici comitis, ſcilicet Namnetenſis, Goſſelini vicecomitis, Rivalionis, Triſchan filii ejus, & aliorum. *Acta vel firmata eſt hujus cartæ conſcriptio anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo* AAXII. *indictione* AV. *concurrente* VI. *epactâ* VI. *regnante Heinrico*, *Rotberti regis filio*, *anno primo*. Ita in authentico, ex quo calculus de anno mortis Rotberti regis & initii regni filii ejus Heinrici perſpicuè roboratur. Alias parentum ſuorum donationes, ſancto Michaëli itidem factas, biennio ante idem Alanus ratas habuit. Guilelmus verò filius Rivalionis, ejus qui præmiſſis Alani comitis litteris ſubſcripſiſſe invenitur, uxà cum conſenſu matris ſuæ Heremburgis, fratrumque ſuorum Johannis atque Geiduini, reddit ſancto Michaëli ejuſque monachis terram quæ dicitur *Landeguibum*, quam dono Supponis abbatis pater ipſius poſſederat. Actum in caſtro Dolenſi *in domo ejuſdem Rivvallonis undecimâ die poſt obitum ejus*; ſubſcriptumque a Rivvallono ptiore, nec-noo Guilielmo & Benedicto monachis. His litteris abſque chronicis notis appoſitum eſt inter alios ſignum Juhæli atchiepiſcopi, qui Gingoneo ſuperiùs laudato haud dubiè ſucceſſerat.

(a) *Libbe to. 2. bibl. p. 251. & 348.*

(b) *Append. ad Sigeb. p. 785.*

Poſtquam Baldricus abbas Andecavenſe ſancti Nicolai monaſterium deſeruit, ut

ANN. CHR. 1033. XXIII. Hildinus abbas S. Nicolai Andecavenſis.

ſuperiùs vidimus, ejeſque ſucceſſor Reginaldus præfecturam Vindocinenſem prætulit; cumes Fulco ſe ab his denbus illeſem videns, parum ubfuit, quin monachos ex ſancti Nicolai cœnobio eetruderet. At, cùm ira tantiſper reſediſſet, Walteriem ſancti Albini abbatem togevit, ut domnum Hildinem ejus loci priorem ſibi concederet. Annuit Walterius abbas, moxque Hildinus hoc anno, die nativitatis beatæ Mariæ, abbas ſancti Nicolai otdinetes eſt. Hæc Fulco ipſe narrat in ſuo commentatio, relato in epitome ejuſdem monaſterii, quibus Felco hæc ſubdit: *Res autem eccleſia præſcriptas a domino Beringario atque domno Reginaldo ſcribere juſſi, & priuſquam ad Jeruſalem ultimâ vice perrexiſſem, manu meâ roboravi.* Poſt hæc ſequitur charta ipſius donetionis abſque chronicis notis. Beringarius verò & Reginaldus hi eſſe videntur, qui hanc pœnitentiem Fulconi impoſuerent, ee quibus Reginaldus viderer eſſe Rainaldus epiſcopus Andecavenſis ejus nominis primus: Beringerles verò legatus papæ, u qnibus Fulconi in piaculum facinorum pœnitentia condendi monaſterii impoſita ſit.

XXIV. Eccleſiæ monaſterii datæ.

Regebat tunc temporis Veſontionenſem eccleſiam Hugo archiepiſcopus Walterii ſucceſſor, qui donationem Odilioni abbati Cleniacenſi ab eo factam confirmavit, eccleſiæ ſcilicet, quam Otto, cognomento Willelmes, in loco, qui dicitur Vallis, exſtreecerat, & Walterius ipſe in honorem ſanctæ Mariæ conſecraverat. Hanc autem eccleſiam donat Hugo cum omnibus decimis, oblationibus, ſepulturis, & capellis villæ, quæ diciter Mediolanum. Id factum hoc ipſo anno MXXXttt.

(a) *Marca Hiſp.* 1056.

Eodem anno, iiſdemque conditionibus Brmengeedus (*a*) Urgellenſis comes cum ueore ſee Beliſcbitæ, quæ & Conſtantia vocabatur, monaſterio ſancti Saturnini in „ pago Urgellenſi *prope alveum Valeræ* confert quædam prædie in villa, quæ voca„ tur Lagena, cum eccleſia ſanctæ Suſannæ, id eſt cem decimis, primitiis, obla„ tionibes, & cum ſuo cœmeterio, *ſuis defunctionibus* & cenſibus. Facta charta„ donationis v. kal. Janeatii, anno ttt. tegnente Heinrico Francorum rege.

XXV. S. Dodæ monaſterium.

Eodem tempore Guillelmus Aſteriecenſis comes prævenrus, ut ipſe dicit, & inflammatus deſiderio ſea, ſuoremque parentum expiandi peccata, decrevit conſtruere monaſterium in qeodam prædio ſuo, *Aurtovallo antiquitus nominato*, in eccleſia, ubi virgo Chriſti Doda tequieſcit, piumque conſiliem ſuem eeſecutus eſt *cum con„ ſenſu ac juſſione genitoris ſui Arnaldi comitis*, & genitricis ſuæ Taraſiæ, nec„ non germanorem ſuorum, Bernardi & Raymundi & aliorem frattum, *favente* „ Ottone Simorræ abbate, unà cum conſilio Dacconis: ut ſit in perpetuum mo„ naſterium monachorum in commune viventiem ſub providentia abbatum Simor„ ritanorum. Id factum regnante Heinrico Francorum rege, *in diebus Benedicti papæ, & Garſiano Auſcienſi archipræſule*: qel Benedictus IX. in locum demortui Johannis XIX. ſub finem bejus anni intreſus eſt factione Alberici comitis Tuſculanenſis, ſeperiorum deorum nepos, vix duodennis. Hujus cœnobii monachi jugum Simorritanorum poſtea excutere conati ſunt, ſed Auſcienſis archiepiſcopi judicio eiſdem denuo ſubjecti fuere Gregorii VII. pontificatu.

XXVI. Monachi in Onienſe monaſterium introducti.

(*b*) *Tepet to. 5. ſcript.* 31.

Præclara eſt in primis Sancii Majoris Hiſpenierum regis conſtitutio de introducendis inſtituti noſtri monachis in Onienſu in Caſtella monaſteriem ioco monialium, quæ mores ſexui & ordini ſuo convenientes abjecerent. Hæc conſtitutio (*b*) inſcribitur omnibus epiſcopis, ducibus, comitibus & optimetibus regni, necnon domno „ papæ & totius orbis archiepiſcopis & eccleſiaſticis viris: tum ree præfatus, ſe ad „ regni faſtigium evectum ad exorandam Dei clementiam toto animo ſe conver„ tiſſe, ut pondus oneris ſibi impoſiti, quod vires ſuas omnino excedere ſentie„ bat, ſuſtinere valeret: jamque eveniſſe qeod petebat, & debellatis Dei præcun„ re miſericordiâ Agarenis, atque hæreticorum reſectis verſutiis, regnum ſuem„ amplificatum & rectè compoſitum eſſe. Unem tamen ei adhuc deſeiſſe, ſcilicet „ ordinem monaſticum, *omnium eccleſiaſticorum ordinum perfectiſſimum*, qui tunc „ temporis ſuæ patriæ, ignotus erat, deſtructis ſcilicet, aut in ſolitudinem redactis „ illarum regionem antiqui monaſteriis. Quæpropter aſſideis precibes Deum ex„ oraſſe, et ſuæ regionis renebras perfectione mnnaſtici ordinis illeminaret; tan„ demque, ſuggerentibus viris religioſis, inreliecto perfectionem hujus ſanctæ pro„ feſſionis, in monaſterio Cluniacenſi floreſcere; ſe cum epiſcoporum conſilio Pa„ ternem virum religioſem ac Dei timentem cum devoto comitatu religioſorum „ ſociorum eò miſiſſe, ut illic perfectionem vitæ monaſticæ addiſceret, atqne in„ de in patriam reportaret: quod jlic optimè exſecetus ſit; ac demum in patriam „ eum ſuis reverſem, in monaſterio ſancti Johannis de Pegnu abbatem conſtitu„ tum feiſſe: quæ de te ſuperiès (*t*) a nobis actum eſt. Hoc ergo monaſterio re„ gulariter otdinato, omnes epiſcopi & principes totius regni unanimi conſilio „ Sancium deprecati ſunt, et quemedmodem cœnobiem ſancti Johannis de Peña mo„ naſticæ religioni dedicaverat, *ſic etiam honeſtare eadem regulari beati Benedicti*

(*t*) *lib.* 55. *n.* 29. *&* 30.

pro-

professione Onensi (a) *monasterium quondam a religioso Sancio comite in honore sancti Salvatoris constructum, & amplissimis donationibus prædiorum ac pretiosissimis supellectilibus sanctæ Dei Ecclesiæ congruentibus ditatum*, in quo moniales tunc in- ANN. CHR. 1033.
» honestè viventes degebant. Cui consilio Sancius ea animo acquiescens, viros
» nobiles u latere sun ad monasterium sancti Johannis de Peña misit, atque inde-
» Paternum abbatem cum aliquot religiosis fratribus accersivit. Paterno verò re- (a) *V. lib.* 53. n. 62.
» giæ voluntati obsecundante, expulsisque mulieribus in Onensi monasterio solu-
» tius viventibus, rea cum consilio episcoporum Inibi constituit congregationem
» *religiosorum monachorum*, quibus Gatsiam abbatem, secundùm regulam sancti
» Benedicti, communi fratrum acclamatione, præposuit, liberamque deinceps eis
» indulsit eligendi abbatis facultatem, quem nonnisi pro capitalibus culpis in ve-
» ro & catholico concilio deponi vetat. *Facta charta privilegii ærâ* MLXXI. *die sabbato* v. *kal. Julii*, legendum videtur *pridie kal. Julii*. Huic instrumento subscribunt tres episcopi, scilicet Julianus Barcensis, Pontius Palentinus, & Johannes Alavensis, unà cum Sancio rege, & filiis suis Ranimiro & Gatsea, necnon domna Majore regina, & aliis. In illo monasterio sepultus est Sancius rex, multique alii principes & optimates. Huic abbatiæ, quæ spirituali jurisdictione amplissima gaudet, multa subjecta fuere monasteria, quorum indicem apud Yepesium (b) videre licet; nec unquam Cluniacensi monasterio subjacuit. Viget hactenus sub (b) *Yepes Cent.* 6. *ad an.* 1011. *c.* 3.
Benedictina congregatione Vallisolitana, quæ illic anno MCCCCLIV. introducta est. Floruit ab eo tempore in illo monasterio inter plures alios Johannes de Castaoiza, verus auctor libelli aurei, qui *Pugna spiritualis* inscribitur, mortuus ibidem anno MDLXXXVIII. die XVIII. Octobris, ibidemque humatus, cujus epitaphium Yepesius refert.

Eidem quoque congregationi unitum est Obonense apud Asturias monasterium, quod sæculo octavo pro monachis Ordinis nostri constitum, sæculo undecimo duplex erat, virorum scilicet ac puellarum, ut probant litteræ commutationis hoc anno factæ inter Ferdinandum Adefonsum abbatem & Casadonam abbatissam monasterii sancti Salvatoris Bergunnensis, ex una parte, & dominum Silonem abbatem & dominam Onegam abbatissam sanctæ Mariæ Obonensis ea altera: quod similes aliæ litteræ in consequentibus annis itidem confirmant. Obonense monasterium duplex.

Post quinquennium a sancti Romualdi obitu, data est ejus discipulis ab apostolica sede facultas, *ut supra venerabile corpus ejus altare construerent*. Moa prior Vallis de Castro, ubi vir sanctus humatus erat, Atho nomine, in silvam pergit, factusus ea ligno capsam, quæ sancti confessoris ossa & pulverem caperet. Effosso tumulo, sacrum corpus propemodum totum integrum, illibatumque repertum est, breviorque capsa, quàm ut illud in ea recondi posset. Factus illico loculus aprus ad mensuram sacri corporis, quod in eo repositum, super altare collocatum est. Quàm beata simplicitas! Ejusmodi capsa mihi pro auro, immo præ auro est. Romualdi sanctitatem propugnavit Petrus Damiani contra Teuzonem monachum, qui eam in dubium revocare videbatur, pressus ejus auctoritate, ut ne ad suum monasterium, a quo temere discesserat, redire cogeretur. Sancti Romualdi corpus a tribus monachis furto sublatum, & ad Æsium (*) oppidum translatum fuit, sed postmodum jussu pontificis Fabrianensibus restitutum, ut testatur Petrus Delphinus generalis, cujus tempore hoc factum, & hæc restitutio facta est. XXVII. S. Romualdi elevatio. (*) *Jesi.*

Hoc item anno Theodaldus, Aretinæ ecclesiæ præsulis antistes, Camaldulensibus eremitis, ob amorem S. Romualdi, decimas omnium rerum, quæ ab Aretinis civibus vendebantur, dari procuravit. Ejus hac de re litteræ ex archivo Camaldulensi adscribo. *Theodaldus divinâ gratiâ Aretinæ sedis episcopus, ac beati Donati, licèt impar, vicarius, confratribus ac civibus nostris perpetuam salutem in Domino. Notissimum est vestræ carissimæ fraternitati, quoniam quoutò devotiùs ac plenius de nostra substantia Deo nostro debita sua hilari voluntate persolvimus, tantò amplius & felicius nostras divitias amplexamur... Notum vobis facio, quàm sit grande peccatum de lucris vestri negotii, quod vix, aut numquam sine gravi periculo fraudis ac crimine vicerentis perjurii, non Deo decimas dare, quas pauperrimi ruricolæ de justis manuum suarum laboribus nullâ præsumunt occasione contendere. Sed ut & ipsa quoque decima remissionem vobis peccatorum eleemosynarum loco plenissimâ virtute conquirant, in eas personas illas decimas expendendas statuimus, quæ pro nostra ac vestra, omniumque nostrorum fidelium salute devotissimas atque assiduas ad Deum preces effundant. Itaque spiritali caritate & intentione carissimis fratribus nostris eremitis, qui sunt & futuri sunt in eremo nostra, quæ dicitur Campus-Malduli, ad ecclesiam sancti Salvatoris, quos nobis sanctissimæ memoriæ pater Romualdus procurandos gubernandosque commendavit, ex integra & in omnibus donamus, tradimus, atque concedimus, & perpetuò illibatas habere statuimus atque decernimus decimas omnes earum rerum,* XXVIII. Camaldulensibus Aretinorum decimæ concessæ.

quæ

ANN. CHR. 1033. *quæ vendendo & emendo in lucrum conquiruntur, omnium Aretinorum civium, urbanorum & ſuburbanorum, & omnino omnium noſtri epiſcopii negotiatorum & mercatorum, provocante atque exhortante nos ad hoc ipſum amantiſſimo cœtu noſtrorum canonicorum, omniumque noſtrorum fidelium, pro quorum omnium & noſtra ac veſtra ſalute hoc miſericordiæ opus effecimus... Id ſcriptum & propriæ manus ſubſcriptione firmavimus, & a noſtris fratribus ſimiliter nixum, noſtri ſigilli evidenti impreſſione ſollemniter inſigniri juſſimus. Data* XIII. *kal. Maii, anno ab incarnatione Domini* MXXXIII. *anno verò pontificatus domni Theodaldi epiſcopi* X. *per manum Gerardi cancellarii, indictione primâ. Actum in cloiſtro canonicorum.* Huic authentico affixum eſt ſigillum Theodaldi epiſcopi, eidemque ſubſcripſere canonici Aretini propriâ quiſque manu. In margine inferiori *Guido fratrum minimus, domni Petri ejuſdem eremi prioris & venerabilis anachoritæ juſſione* id dictaſſe, petiiſſe, & impetraſſe dicitur.

XXIX. Wetthinæ & Helmevvardeshuſæ privilegia.

Iterum nobis repetenda Germania eſt, ubi Contadus, dum Noviomagi moratur, omnia Wetthinenſis ad Ruram monaſterii privilegia confirmavit IV. kal. Maii, novâque acceſſione cumulavit, peteute Geroldo abbate, cujus meutio ſuperiùs jam facta eſt. Idem imperator ad preces Giſelæ auguſtæ & Heinrici regis eorum filii, necnon Meinvverci Patherbrunnenſis epiſcopi, Winoni ſanctæ Helmevvardeshuſenſis eccleſiæ venerabili abbati jus conceſſit inſtituendi mercati, monetæ confleiendæ & telonei exigendi. Actum Nortbuſæ III. kal. Julii. Utrumque diploma refert hoc anno annaliſta Parderborneuſis. Wino abbas ex Palæſtina, quò eum miſerat Meinvvercus, nuper reverſus erat, ſecumque templi Jeroſolymitani deſcriptionem eum reliquiis retulerat. Uſus eſt hoc exemplari pius antiſtes ad conſtruendam in ſuburbio ſuæ civitatis baſilicam in honorem ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, ubi canonicorum collegium, hodie quoque cum magnifica illa baſilica ſuperſtes, inſtituit. Longè deterior ſuit ſors Helmevvardeshuſani cœnobii, olim perinſignis & imperialis, cujus nunc vix rudera reſtant, poſſeſſionibus ab Haſſiæ hæreticis occupatis.

XXX. Perſoræ abbates.

In Anglia obiit Leoffius magnæ religionis Wicciorum epiſcopus, cui ſucceſſit Perſorenſis abbas Brithegus, ut ex annalibus Mailroſenſibus diſcimus. Primus Perſoræ abbas Fulbertus anno DCCCCLXXIV. inſtitutus, quem ſanctus Oſvvaldus Wigornienſis præſul ſuis precibus reſuſcitaſſe dicitur in annalibus (*a*) Wigornienſis eccleſiæ, in cujus diœceſi hoc monaſterium ſitum erat. Ibidem Brithegus epiſcopus annos ſex ſediſſe traditur. Ejus nudum nomen, uti & duorum ſequentium habet Willelmus in epiſcopis Wigornienſibus, nullâ mentione factâ abbatialis ejus dignitatis, cujus notitiam Mailroſenſi annaliſtæ debemus. In notis ad annales Wigornienſes natus dicitur in pago Bercherieuſi, Wiſtani deceſſoris ea ſorore nepos. Jam epiſcopus a Canuto rege miſſus eſt in Germaniam, ejus filiam Gunnildam eò ducturus, Heinrico imperatori uxorem collocandam. Deceſſit anno MXXXVIII. die XX. Decembris. Succeſſor ejus Livingus monachus itidem fuit, deiu Taviſtokenſis abbas, quo Cauutum regem uſum fuiſſe diximus (*b*) ad peteferendam Roma epiſtolam ad Anglicanos epiſcopos & proceres. Hic ſedit annos, non quindecim, ſed tantùm ſex, ſucceſſorem ſortitus Aldredum, itidem monachum Wigornienſem, deiu abbatem Taviſtokenſem, de quo nos ſuo loco. De Taviſtokenſi monaſterio hæc tradit Willelmus Malmesburienſis. *Eſt in Domnonia cœnobium monachorum juxta Tau fluviam, quod* Taviſtok *vocatur, quod per Ordgarum comitem Domnoniæ, patrem Elfridæ, quæ fuit uxor regis Edgari, ſurgendi exordium; per Livingum epiſcopum creſcendi accepit auſpicium. Locus amœnus opportunitate temporum, capturâ caporâ piſcium, eccleſiæ congruente fabricâ, fluvialibus rivis per officinas monacherum decurrentibus: qui ſua impetu effuſi, quidquid invenerint ſuperfluum, portant in exitum. Ramonus ſanctus ibi prædicatur & jacet epiſcopus, pulcritudine decoratus ſerimi: ubi nulla ſcriptorum fides, aſſiſtit opinio... Cernuntur in eodem monaſterio ſepulcrum Ordgari, ſpectaculoque ducitur enormitas manſolei filii ejus. Edulfus hic vocatus eſt, giganteæ molis & immanis roboris.* Plura de illo ſcribit Willelmus, de Cridieuſibus epiſcopis agens, ubi Livingum ait, defuncto avunculo ſuo, qui erat Cornubienſis epiſcopus, duos illos arbitratu ſuo, ut erat multæ apud Cuutonem regem familiaritatis, univiſſe epiſcopatus.

(*a*) *Angl. ſac. to. 1. p. 478.*

(*b*) *lib. 56. ann.*

Taviſtokenſe monaſterium.

XXXI. Alvvinus Epiſcopus Wintoniæ.

Poſt deceſſum Alſini ſeu Elſii Wintonienſis epiſcopi, Alvvinus ejuſdem loci monachus ſedem adeptus eſt, eoguatus (*c*) Emmæ reginæ, cujus cuſtodiæ Richardus primus Nortmannorum dux ejus pater ipſam deputavit, cùm eam Ethelredo regi copulandam in Angliam miſit. Illic ſtrenuè pro rege dux militavit: ſed tandem relictâ ſeculari militiâ, totum ſe ad divinam convertit, monachus factus in eccleſia Wintonienſi, ubi demum ſavente reginâ, epiſcopus ſuit inſtitutus. Cùm ipſe itidem Emmæ reginæ in omnibus faveret, traductus eſt apud Edwardum

(*c*) *Angl. ſac. to. 1. p. 233.*

regem

regem Emmæ filium, & malæ conſuetudinis infamatus a Rotberto Gemeticenſi monacho, magnæ tum apud regem auctoritatis, poſtmodum Cantuarienſi primate: at regina innocentiam ſuam ferri candentis examine probavit, & novem ignitos vomeres, ſuper pavimentum eccleſiæ poſitos, depoſito peplo, rejectâ chlamyde, ſuccincta a duobus epiſcopis, nudis pedibus, epiſcopis eam deducentibus, illæſa petambulavit. Rex incautam ſuſpicionem, virgarum flagellis, a matre & ab epiſcopis ſibi inflictis, expiavit. Wintonienſem eccleſiam Alvvinus quindecim annis rexit. Rotbertus ejus accuſationis auctor, qui tunc Edſii Cantuarienſis archiepiſcopi vicarius erat, probatâ Emmæ innocentiâ in Galliam trajecit, & in ſuum ſe recepit monaſterium: ex quo cùm reginæ & epiſcopo reconciliatus fuiſſet, ab Edvvardo rege in Angliam revocatus fuit, factus primùm Londonienſis epiſcopus, poſtmodum Edſii ſucceſſor in ſede Cantuarienſi. Hæc inferiùs ampliùs expoſuenda, cùm de Rotberto abbate Gemeticenſi agemus,

ANN. CHR. 1033.

ANNus ſequens milleſimus triceſimus-quartus nullâ re inſignior fuit, quàm primordiis inclyti Beccenſis monaſterii, quo nullum toto hoc ſæculo, ſaltem in Neuſtria, illuſtrius, cùm ob religionem, tum ob cultum litterarum. Hujus originem dedit beatus Herluinus, nobilis Neuſtraſius; ſplendorem contulere in primis duo eccleſiæ lumina, Lanfrancus & Auſelmus, qui non minùs ſanctitate, quàm ſtudiorum famâ hunc locum illuſtrarunt. Herluinus, primæ inter Neuſtraſios nobilitatis, patre Auſgoto, qui a Danis ortus erat, matre Heloide, Flandriæ ducum conſanguinea, natus eſt in pago Brionenſi, ubi Becceuſe monaſterium ſitum eſt. Unde in Gilleberti Brionenſis comitis, qui Richardi primi Nortmannorum ducis ea filio Godefrido conſule ſeu comite nepos erat, domo educatus, & præ cæteris ei acceptus, potiùs armis tractandis aſſuefactus eſt, quàm diſcendis litteris, quarum penitus uſque ad converſionem expers fuit. Hinc domi ac militiæ inter commilitones ſuos præſtantiſſimus, non ſolùm apud Gilleberrum comitem, ſed etiam apud Rotberrum ducem in pretio erat. Jam virilem ætatem ferè excedebat, cùm Deus paullatim ejus animo ſæculi contemptum inſtillavit. Et primò quidem a Gilleberto comite, cui ante acceptiſſimus erat, injuriam paſſus, & ſui obſequii ſtipendiis fraudatus, ab eo receſſit: ſed tamen, cùm eum in procinctu conflictus eum potentiſſimis Neuſtraſiis ineundi poſitum reſciviſſet, ut erat vir animi & fidei ſingularis, ejus auxilio cum viginti armatis accurrit: quæ res adeò comitem demulſit, ut ei gratiam & ablatas facultates abunde reſtituerit. Verùm his retineri non potuit Herluini animus, cui jam mundus faſtidio eſſe cœperat. Ab illo igitur tempore, cùm annos ætatis ttigiuta-ſeptem exceſſiſſet, ab amore ſæculi ad divina ſtudia totum ſe convertit, in eccleſia frequentior, in qua non tarò pernoctabat, ſæpe in totum diem jejunus, in precibus magis aſſiduus, ſæpe in lacrymas effuſus; denique ab omni re ludrica abhorrens, hoc ſolo retentus in ſæculo, quòd prædiorum ſuorum diſponendorum facultatem a comite Brionenſi obtinere volebat: interim vili inter aulicos habitu indutus, barbâ & crine intonſus cum illis idemtidem reſidens. Ordericus (*a*) tradit, Gilleberrum Brionæ (*) comitem in pagum Vimmacenſem cum tribus armatorum millibus adversùs Ingelvinum Pontivi comitem expeditionem feciſſe, commiſſoque prælio, victum ac fuſum fuiſſe, multis ex ſuis cæſis aut captis, cæteris fugâ elapſis: quo in conflictu Herluinus miles, qui aderat, periculum metuens, voto ſe ſe obſtriuxerit, *quod ſi de imminenti periculo ſoſpes evaderet, nulli ulterius, niſi ſoli Deo, militaret*: quod re ipſâ exſecutus eſt.

ANN. CHR. 1034. XXXII. Herluini vitæ primordia.

(*a*) *Ordericus lib. 3. hiſt.*
(*) *Brionæ.*

Inter ea Gilleberto comiti viſum eſt eum ad Rotberrum ducem mittere ad procurandum quoddam negotium, quod in conterranei ſui pernicicm vergebat. Legationem abnuit, vir pacis ſtudioſus: quâ re adeò efferatus eſt comitis animus, ut omnia ipſi ſuiſque auferri juſſerit. Ille verò non tam ſui, quàm egenorum, quibus „ ea impendebat, damno permotus, comitem adit; &, Quæ mea ſunt, inquit, „ univerſa diſtrahantur, dum pauperibus, qui veſtram nullo crimine metuerunt of„ fenſam, ſua reſtituantur. Tactus tam mollí & humili ſermone comes, ſeorſim Herluinum percontatur, ecquo tantæ mutationis cauſa; cui ille paucis non ſine lacrymis: Sæculum, inquit, amando, & tibi obſequendo, lis, quæ corporis ſunt, „ omnino intentus, animæ curam penitus negleai: nunc verò, ſi quid unquam „ de te bene merui, rogo, ut quod vitæ ſupereſt, mihi tranſigere in monaſterio „ liceat, ſalvo amore tui; & dones mecum Deo, quæ ſunt mei juris. Ad hæc lacrymas continere non potuit comes, nec ſuſtinere ulteriùs loquentem valens, in conclave ſe abripuit. Tandem verò gratiſſimo clienti ſpetitam concedit tam ſui, quàm ſuorum omnium facultatem, eumque deinceps non ut clientem, ſed ut dominum colere cœpit. Haud confundendus hic Gilleberrus, Brionenſis comes cum al-

ANN. CHR. 1034. altero cognomine, dicto Criſpino, cujus poſteri erga Becci monaſterium optimè ſemper affecti fuerunt, & ea his non panci ibidem monaſticæ virtæ omen dederunt.

XXXIII. Burnevillæ monaſterii origo. (*) *Beauneville.* Hac facultate acceptâ, vir Dei ad eaſtruendam conſeſtim domum Dei ſe accinglt. Haie nrat prædinm, vocabulo Bnrnævilla (*), in monta ſitum, duplici milliarl a loco, nbl modò Beccenſe monaſterium cernitur. Illic prima novi aſceterii fundamenta jacere conſtituit Herluinus. Moa admotæ manus operi, eai ille præfidebat, ipſe terram fodiens, lapides, ſabulum, calcemqua bumeris comportans, ipſemet componens parietes; qaibus boris alii abetant, ipſe congerens, quæ ad opus eaigebantur; ſicqae otium ab omni parte diei eacludens; ioterim contentus cibo parciſſimo, nec admodum eaquiſito, quem ſemel tantùm in die, prætet dominicos & feſtos dies, expleto diei opere percipiebat. His exercitiis occupatus, quia interdia nequibat, ediſcendo pſalterio noctem pæne totam impendebat. Tum verò prima litterarum elementa addiſcere cœpit, cùm annorum eſſet pæne quadraginta, Deique opitalante gratiâ eò aſque proceſſit, nt eriam ipſis litteratis in exponendis & iotelligendis ſacris ſcripturis admirationi eſſet. Promotis Barnævillæ ædificiis, proaima illi eora fait de religioſo propoſito ibidem inſtitnendo: qnæ nova viro Dei tentario fuit; nam proſectus ad cænobium quoddam, explorandi causâ mores ac diſciplinam monachornm, prope nihil religioſæ gravitatis illic ineſſe deprehendit, immo a janitore, quaſi fur, pugno inflicto a loco eatruſns eſt; qaam ille injuriam, nullo verbo reddito, patientiſſimè tulit. Inde ad aliud majoris nomiais cænobinm proximo natali dominico acceſſit; ar vix ampliùs ædificationis ex „ eo retulit: nam cùm ſollemni pompa fratres proceſſionem agerent, vidit monachos *indecenti benevolentiâ* paſſim arridere laicis, ſibi blandiri de paratioribus „ ornamantis, eaque oſtentare; ad ingreſſum in eccleſiam vel in chorum eontenrioſo tumultu anticipare aditum; ad hæc inſiſtentem ſibi nimium fratrem qui„ dam monachos munachum pugno repercuſſum avertit: adeò etiam tunc *omnes amnium per Normanniam*, ut ait Gilbertus Criſpinus, *mores barbari erant*. Verum hæc offendicula ex animo viri removit nnius monachi pietas ae religio; nam ſequenti nocte, explero matotinorom officio, aliis diu anta lucem egreſſis, cùm in quodam oratorii angulo precibus vacarurus clam remanſiſſet Herluinus, monachus ille eo non viſo, prope ſubſitit orandi causâ: qui nunc toto corpore proſtratus, nunc in genua erectus, cum multis lacrymis in precationes effuſus, uſque ad claram lucem perſtitit: quo exemplo omnino redintegratus eſt Herluini animus, & in monaſtico propoſito confirmatus.

XXXIV. Herluinus abbas ni præfectus. Itaque, vicinorum monaſteriorum moribus exploratis, ad ſua rediit, morque paternas domos in ſervorum Dei habitacula convertit. Perfecta eccleſia ab Herberto Lexovienſi epiſcopo vice Rotomagenſis archiepiſcopi, in cujus diœceſi ſitus eſt locus, in honorem ſanctæ Mariæ dedicator, reſectiſque capillis atque habitu ſæculari depoſito, Herlnious ab eodem ſacræ habitu religionis induitur, cui duo ex ſuis ad portandnm ejaſdem ordinis jugum adjuncti. Non multò poſt ab eodem præſule ſacerdos conſecratus, pluribus illic jam aggregatis abbas præficitur, cùm per annos tres *opropertum vitæ ſpiritualis* parientiſſimè tuliſſet. Incredibile eſt quanta fuerit abbatis & monachurum illic ſub eo degentium religio. Videres abbatem, peracto in eccleſia officio, collo fementem, manu raſtrum vel farculum geſtantem, ad agriculturam præire; monachos omnes ſubſequi, & rurali operi ad diei terminum inſiſtere; alios ſentibus & ſpinis agrum repurgare, alios ſimum ſcapnlis comportantes ſpargere, hos farrire, illos ſerere; nullum denique panem in otio comedere; omnes porro ad nnamquamque horam divini officii causâ in eccleſiam convenire. Cæterùm victus illis qnotidianus panis ſiligineus, & herbæ cnm ſale & aqua; potus nonniſi aqua lotulenta, qualis in illo monte haberi poterat, abi fons nullus, præterquam ad duo milliaria, erat. Exemplum magiſtri omnem obmurmnrandi rationem eacladebat. Abbas quippe non aliis cibis utebatnr, priot ad opus & poſtremus, in labore aſſiduus. Pii filii exemplnm ſecnta pia ejus mater Heloys, ſimili ſe lnibl propter Deum ſervitio onbilis matrona addiait, &, collatis Deo prædiis ſnis, ancillæ fungebatur officio, ſervorum Dei pannis abluendis & extremo cuivis operi mancipata. Fortè dum illa quadam die annonam ad opus ſervorum Dei torreret, ſubito igne domus undique correpta eſt. Mox quidam abbati feſtinus ontiavit, domnm combuſtam, ejuſque matrem eodem incendio involutam. „ At ille lacrymis perfuſus, erectis ad Deum manibus: Gratias tibi Deus, in„ quit, quòd io miniſterio ſervorum tnorum matrem meam ignis abſumſit. Hæc tamen ea illo incendio ſalva & incolumis evaſit. Ejus obitus in Beccenſi necrologio notatur VIII. idus Anguſti; Anſgoti verò ejus mariti XV. kal. Martii.

Monaſterii dotatio. Prima loci dotatio admodum exigua fuit, ex ſolo Herluini conſtans patrimonio, non

non admodum amplo, cui mater ejus & fratres, Odo & Rogerius, ex ſuo nonnihil addiderunt. Qualis verò fuerit hæc dotatio, ex ipſius Herluini litteris patet, quæ ſic habent. ANN. CHR. 1034.

Notum ſit omnibus chriſtianæ religionis cultoribus, quòd ego abbas Herluinus, filius Anſgoti; aſſantibus & laudantibus fratribus meis, Odone & Rogerio, jubente Gilleberto comite, & Alberto & Raulfo, conſentiente Roberto comite & Roberto archiepiſcopo, donavi ſanctæ Mariæ tertiam partem terræ de Burnevilla, & hoc quod pertinet ad illam; & Tavilleio & Surceio, & hoc quod pertinet ad eas, & terram de Servaio, & hoc quod pertinet ad eam, quæ Anſgotus pater meus in vita ſua habuit: dotem quoque matris meæ, jubente patre meo ex integro mihi datam. Coram teſtibus Fulberto ſacerdote, Vitale, Rainaldo, & aliis multis.

Qui huic donationi conſenſiſſe dicuntur Albertus & Raulfus, ſuperiores domini eſſe videntur Tavillei & Surceii villarum, a quibus eas in feudum acceperit Herluinus, ſicut Burnevillam & Sernaium a Gilleberto comite. Nullæ hic litteris apponuntur chronicæ notæ, utì nec in pleriſque aliis illorum temporum in Normannia editis: ſed tamen datæ videntur hoc ipſo anno, Herluino jam abbate, certè ante annum inſequentem, quo ineunte Rotbertus comes ſen. dux Normannorum, qui bis conſenſiſſe dicitur, Jeroſolymitanum iter aggreſſus eſt, in quo deceſſit. Rogerius & Odo Herluini fratres, hìc laudati, notantur in Beccenſi necrologio; Rogerius quidem idibus Januarii; Odo verò XIV. kal. Aprilis. Porro tam tenuis erat novi monaſterii cenſus, ut Herluinus illic ob id conſtitutus ſit abbas, *quia propter paupertatem loci illius quivis alius regimen ipſum nolebat ſuſcipere*, ut in Beccenſi chronico legitur. Non diu ſtetit in loco illo inaquoſo monachorum cœtus, qui poſt aliquantum temporis in proximam vallem tranſlatus eſt, in locum ſcilicet, qui Beccus dictus nomen celeberrimo Beccenſi monaſterio indidit.

XXXV. Pratellenſe monaſterium duplex.

Vix amplius decem millibus paſſuum a Beccenſi monaſterio diſtat locus, quem veteres Pratellos (*) alii Pratellum vocant, in anguſto montium intervallo haud procul a Ponte-Audomari poſitus, ubi antiquitus monaſterium ſteriſſe conſtat, cui Anſegiſus Fontanellenſis abbas, imperante Ludovico Pio, quindecim ſolidos legaviſſe traditur. Hoc monaſterium Danicâ tempeſtate, ut alia illis in partibus ferè omnia, ſolo æquatum, inſtaurare, immo *a* fundamentis erigere aggreſſus eſt hoc tempore nobiliſſimus miles, Hunfredus nomine, cognomento de Vetulis, Turoldi filius; idemque alterum ſanctimonialium ibidem inchoavit. Utrumque filius ejus Rogerius de Bello-monte abſolvit, ac prædit auxit. Turoldus ille Normanniæ ducibus affinitate conjunctiſſimus erat, quippe qui ſororem Gunnoridis, Richardi ſecundi matris, uxorem duxerat, ex qua Hunfridum ſuſcepit; factus & ipſe pædagogus Willelmi docit, a perfidis (*a*) patriæ proditoribus demum interfectus. Hinc Huofridus, *genere ſpectabilis, opibus dives, & ampliſſimo pollens honore*, ſuas opes ad promovendum Dei cultum impendere ſtatuit, ſuffragante conjuge Alberedâ, & cœnobium virorum *in proprio fundo*, Pratellis dicto, in honorem ſancti Petri conſtruere cœpit, alterum puellarum in honore ſanctæ Mariæ: quod utrumque libetaliter dotavit. Quam ob rem accerſito Gradulfo Fontanellæ abbate, cui valde familiaris erat, ejus conſilio novi monaſterii ædificia diſpoſuit, brevique multùm promovit, eidemque locum regendum commiſit. Mox adducti e Fontanella monachi, quibus ſui vice Gradulfus præfecit Anſtidum abbatem, ſub quo Hunfridus ipſe non multò poſt, abruptis ſæculi impedimentis, ſanctæ *religionis habitum* induit ibidemque vitam laodabili fine concluſit. Ita rem narrat anonymus (*b*) Fontanellenſis ejus temporis in libro de miraculis ſancti Wlframni, præferendus utique Gilberto (*c*) Candelario, qui Eimardum Pratellenſis novi monaſterii primum abbatem dicit. Fortè hic dicendus primus ejus loci œconomus, quem ad portam monaſterii ſepultum tradunt.

(*) *Prouxx.*

(*a*) *Guillelm. Gemmet. lib. 7. c. 20.*

(*b*) *Acta SS. to. 3. p. 372.*

(*c*) *Neuſtria pia p. 508.*

Tempus conditi cœnobii diſcimus ex chatta ipſius Hunfridi, qui *annuente piiſſimo Rotberto Nortmanniæ marchione & filio ejus Voillelmo*, conſentientibus etiam filiis ſuis & conjuge, apud quamdam manſionem ſuam, nomine Pratellum, abbatiam, *antiquè deſtructam*, in honorem ſancti Petri apoſtolorum principis reſtituxit ac dotavit, conceſſis Pratellenſi manſione, Totivilla, Martini-monte, Sellis, Campiniaco, & decimâ villæ, quæ Boſcus-Osberni vocatur, aliiſque. Id factum proinde ante annum MXXXV. quo Rotbertus princeps in Jeroſolymitano itinere deceſſit. Hic iter illud aggreſſurus, *dedit ſancto Petro ad Pratellum ex ſuo dominio unam villam, quæ vulgò Turſtini-villa vocatur: pro qua ſtructor ejuſdem eccleſiæ Hunfridus duodecim libras auri & duo pallia, & duos maximi pretii caballos dedit. Hæc Eſcannt delata ſunt, & ibi recepta. Sed quia Voillelmus adhuc puerulus, ejuſdem Rotberti comitis filius poſt illum erat regnaturus; eum pater Pratellum miſit, ut ſuo juſſu etiam puer propriâ manu donationem Turſtini-villæ ſuper altare poneret. Huic rei*

ANN. CHR. 1034.

interfuerunt vetulus Nigellus-Turaldus, qui unum de supra scriptis caballis a comite Rotberto dono suscepit; Radulfus camberarius filius Geraldi, Goscelinus-Rufus de Formovilla, Hunfridus constructor ejusdem loci, cum filiis suis, Rogerio & Roberto-Vuillelmo, qui etiam a patre ob causam memoriæ colaphum suscepit. Suscepit etiam aliud colaphum Richardus de Lillabona, qui ocream vini comitis Roberti ferebat: qui, cùm requireret, cur sibi Hunfridus permaximum colaphum dedisset, respondit: quia tu junior me es, & fortè multo vives tempore, erisque testis hujus rationis, cùm res poposcerit. Suscepit etiam tertium colaphum Hugo filius Valeranni comitis. Observanda hæc traditionis per colaphum tessera, qualem alibi nusquam legere memini.

Paullo post conditum illud virorum Pratellense monasterium, alterum etiam virginum in eadem valle construxit Hunfridus, flagitante Alberadâ conjuge sua illudque in honorem sanctæ Dei genitricis Mariæ & sancti Leodegarii martyris dedicari curavit, multis prædiis (c) eidem collatis. In his donavit quidquid in villa Bodelsa possidebat, Malgerio archiepiscopo, a quo id in beneficium tenebat, assentiente & confirmante, eâ conditione, *ut abbatissa ejusdem monasterii semel in anno, in solemnitate ejusdem dominatricis nostræ & dominæ Mariæ, in episcopio suo deservirat.* Ne quis verò de his litem moveret, Hugo Grammaticus archidiaconus Rotomagensis in dedicatione ipsius Pratellensis ecclesiæ ea præcepto Hunfridi sub gravi pœna interdixit: quod Hugo Lexoviensis episcopus sanxit. Paternam donationem tutam habuit, auxitque Rogerius de Bello-monte, aliique ejus exemplo contubernales multa eidem cœnobio contulerunt. Prima ejus loci abbatissa fuit Emma, quam Anstrida & Cæcilia subsecutæ sunt.

(c) *ibid. p. 321.*

XXXVI. Odilo litem componit cum Balmensi abbatissa.

Sub idem tempus quædam controversia exorta est inter Odilonem Cluniacensem abbatem, & Elizabeth abbatissam Balmensis parthenonis de quodam prædiolo, juxta villam Givriacum sito. Concordiæ causâ convenere partes in ipsum locum, ubi præsentes adfuerunt venerabiles abbates domnus Alleaardus, seu Halinardus, Divionensis, domnus Gaidricus seu Widricus sancti Apri Tullensis, & domnus Otgerius incerti loci abbas, qui litem compositere: cujus rei notitiam Odilo *presbyter & monachus.* (sic vir sanctus se ipse vocat) & *domnus* Rotbertus ejusdem loci præpositus contestipsere.

XXXVII. S. Mansueto factæ donationes.

Tunc sancti Mansueti Tullensis monasterio præerat Hunaldus abbas, qui hoc anno litteras edidit de donatione Odelrici de Novo-villari. Hic frequentibus morbis idemidem vexatus, *domum sancti Mansueti frequentare* consueverat, eique crebrò subvenit ejusdem sancti miseratio. Hinc tanta in eamdem locum accrevit ejus benevolentia, ut se & conjugem suam ibidem sepeliri decreverit, *non desperans animæ suæ remedium illius consequi obtentu, cujus promeruit, dum vixit, sustentari & defendi interventu.* Ob id sancto Mansueto duos mansos & quædam alia prædia contulit. *Facta est hæc donatio per legalem vestituram altera die post obitum ejus, videlicet* XVII. *kal. Septembris, per manum advocati nostri Heinrici, assistante eius,* id est Odelrici, *conjuge cum filio suo Odelrico. Hic frater ejus Arnulfus interfuit:* quod Bruno episcopus auctoritate suâ firmavit, & sigillo munivit. *Acta sunt hæc apud monasterium sancti Mansueti, indictione secundâ, anno autem incarnationis dominicæ millesimo* XXXIV. *anno verò gloriosissimi Chonradi regnantis* X. *imperatoris* VIII. *domno siquidem Brunone episcopo pastoralitatem sanctæ Tullensis ecclesiæ sobriè, felicitèrque regente* VIII. *introitus sui anno, ordinationis verò* VII. Idem Bruno tutam habuit donationem, quam quidam vir nobilis, Rainardus nomine, sancto Maasueto fecit, cùm ibidem *sanctæ conversationis* induit *habitum.* Hic benignè
» susceptus ab Hunaldo abbate & fratribus, donavit quartam partem suam in ec-
» clesia Riniaci & apud Sartum: cujus frater Otto, qui paullo post a sæculo mi-
» gravit, ibidemque cum fratre sepeliri voluit, suam itidem in iisdem locis por-
» tem concessit: ac demum alias duas partes duo superstites fratres, Stephanus &
» Gobertus, contulerunt: quæ omnia *precario jure* Otgerdis Stephani uxor sibi
» dari poposcit.

XXXVIII. Dudonis abbatis Dervensis obitus & successores.

Superstes fuit ad hoc tempus Dudo Dervensis abbas, eo nomine primus, cujus non pauca instrumenta in chartario ejus loci habentur, ex quibus nonnulla supersitiùs compendio retulimus. Insuper duo adhuc restant absque chronicis notis, in-
quorum uno quædam nobilis matrona, Adeleidis nomine, ea Burgundiæ partibus,
» tempore Brunonis Liagonensis episcopi, cui propinquitate carnis conjuncta e-
» rat, aidem monasterio, pro remedio suæ snorumque animæ, quamdam suæ pro-
» prietatis villam contulisse dicitur, ab incolis *Venvers* vocitatam, in qua postea
» humata fuit. Cùm verò hæc villa post mortem Brunonis episcopi, qui eam ab
» omni pervasione immunem servaverat, diripientium præda exstitisset: ejus defen-
» sionem Dervenses Rainoldo militi nobilissimo & boni testimonii viro commise-
» re sub annua pensione duodecim librarum denariorum, quas ea suo *ærario* ei se

» per-

ſi perſolututos promiſerunt. His litteris appoſita ſunt ſigna domni Dudonis abbatis, Rainoldi militis, & Odonis ejus filii, Deodati decani Dervenſis, & multorum aliorum. Altero inſtrumento idem Dudo admittit ſatisfactionem Dudonis vicecomitis, *qui multa damna Dervenſibus apud Velceniam intulerat*; atque ut eum benevolum teddat, *tertium placitum de hominibus ſancti Petri, ad eamdem poteſtatem Velceniæ pertinentibus*, ei concedit. Subſcribunt poſt Dudonem Rainoldus præpoſitus, qui his conditionibus iurerſuit, Rodulfus decanus, aliique Derveuſes. monachi: item Heribertus monachus & decanus Altivillaris monaſterii, & Otgerus monachus ejuſdem loci. Hoc autem anno idem Dudo cuidam laico, Serardo nomine, ſub annuo cenſu duodecim denariorum tradit quamdam terram in villa Boſonis-curtis, quæ nupet ſancto Petro a Ratoldo milite collata fuerat. Legi litteras Dervenſis cœrus & matris Certiolæ, quibus mortem Dudouis abbatis ſignificant *patribus Villælupenſis* monaſterii, *Saluatoris nomine ſignatis*, qui nuper Stephanum abbatem ſuum amiſerant, pro quo ſe pſalmos & oblationes perſolviſſe dicuur; *ed*duntque ſe IV. *idus Septembris mellr & favo dultiorem* itidem amiſiſſe *permaximâ pietate* præditum *patrem*, feilicer *abbatem Dudonem*: quem XII. kal. Septembris præceſſetat unus du ſeuioribus ſuis, nomine Beuzo, pro quibus orationes a Villælupenſibus poſtulant. Sl bene buoe locum legimus, *mr erota*. hæc *mater Certiola* erat abbatiſſa puellaris monaſterii, *a* ſancto Berchario haud procul a Dervenſi virorum cœnobio conſtructi, quod Camuzarus ſeptingentis abhinc annis fuuditus everſum ac dirutum fuiſſe teſtatur. Ex præd.ctis litteris conficitur, Humberto Villælupenſi abbati Widonis ſucceſſori poſtpoendum eſſe Srephanum abbarem, quem vulgati iodices Widoni auteponuut. Dudonem abbatem Derveuſem, ejus oomiuis primum, excepit Milo abbas, qui anno MXLIX. locum fecit Brunoul abbati, cujus meurio ſæpe inferiùs recurret.

ANN. CHR. 1034.

Villæ lopæ abbates.

Corbiniacus, nunc oppidum agri Morvinuenſis (*) in Burgundia cum monaſterio, olim cella erat, Flaviniacenſi abbatiæ ab ipſo exordio ſubjecta. Ejus autem præpoſiti ſenſim Flaviniacenſium jugum excuſſerant, & ſe abbates ſcreutes, locum ſuum in abbatiam erexerant. Mortuo itaque ejus loci abbate, Amedeus Flaviniaci venerabilis abbas Helmuinum Ædoenſem epiſcopum adiit, rogavitque, ut Corbiniacum in priſtinum ſubjectionis ſtatum redigeret. Mox regum præcepta & privilegia Romanorum hac de re pontificum ſibi exhiberi præcepit Helmuious: In quibus taotam deprehendit de hac ſuujectione conſonantiam, ut id quod petebatur, differri minimè poſſe cenſuerit. Id autem exigebat non modò regia & apoſtolica auctoritas, ſed etiam neceſſitas regularis obſervationis, quæ ita illic defeceraT, ut *ordinis rigore laxati monachi Corbiniacenſes*, *communia bona in proprios uſus tranſtudiſſent*, & *generalis ſtipendii ſummâ*, *in partitulas diviſâ*, *gravem loco & infamem pauperiem induxiſſent*. Quam ob rem Corbiuiacum Flaviniaceuſi monaſterio reſtituit, ita ut Flaviniacenſis abbas hunc locum, ſicut cæteras res ſui monaſterii ordinet atque diſponet. *Actum Augaſtidano ciottate*. Subſcribunt cum Helmuino epiſcopo canoniel Æduenſis eccleſiæ, tum abbates Odilo *Clanieaſit*, Oddo Autiſiodorenſis, Oſaldus abbas ſancti Martini Auguſtodunenſis. Bernardus ſcripſit vice Rainaldi cancellarii, *anno Verbi incarnati* I XXXTTTT. *Aeynrici verò regis anno* V. Nunc Corbiuiacenſe monaſterium denuo Flaviniacenſi ſubtractum, & in abbatiam erectum eſt.

XXXIX. Corbiniacus Flaviniacenſi reſtituitur. (*) *le Morvan*.

Eodem anno Odo, Trecenſium & Bleſenſium comes, *ia diem tertiam paſchæ*, *quo die ſtatio epiſcopalis apud ſanctum Juliauum agitur*, *tum Armulfo archiepiſcopo ad monaſterium ſancti Juliani* Turonenſe *cum multis optimatibus venit*, *ibique a monachis & abbate Ratherio honorificè ſuſceptus*, *in capitulum ſancti Juliani eſt conductus*; *acceptâque ſocietate loci*, *ipſe uxorque ejus Ermengardis*, *ac filii ejus*, *ob recompenſationem memoriamque datæ ſibi ſocietatis*, *per deprecationem VValonis theſaurarii*, *qui die ipſo tenebat*, *conceſſit ſancto Juliano & monachis ejus boſcum Raretis perpetualiter ad habendum*, *ad omnes locos ornatus officinarum monaſterii enutriendos*, *& ad monaſterium rooperiendum*, *& ad omnes officinas ipſius eccleſiæ* ſeu monaſterii *conſtruendas* ... *Hæc omnia conceſſit ſancto Juliano & monachis ſuis pro ſalute animæ ſuæ*, *uxoriſque ac filiorum ſuorum*, *Tedbaldi ac Stephani*. *Petiit etiam*, *ut quo die moreretur*, *nomen ejus inter nomina fratrum ſcriberetur*, *& memoria ejus ageretur*: *quod monachi fideliter devotèque conceſſerunt*. *Acta ſunt hæc Turonis in capitulo ſancti Juliani*, *regnante Heinrico rege anno* III. qui annus quintus in ſuperiori Helmoini diplomare legitur, ubi legendus videtur quartus.

XL. S. Juliano donatio ab Odone comite facta.

Non prætermitteodum hoc loco id, quod legitur in epiſtola ſancti Vitoul monachorum ad Colouienſes ſancti Pouraleonis monachos, quibus rationem redduut; quo pacto ſancti Pauraleouis martyris brachium ad ipſorum poſſeſſionem venerit. Rem ferè ſic memorant. Tempore Conradi auguſti, qui Heinrico Pio ſucceſſit,

Commercium ab eodem expugnatum.

ANN. CHR. 1034. Odo comes, bello inclytus in regno Franciæ occidentalis, jure hereditario poſſidebat caſtrum *Commarcienſe*, ſupra Moſam ſitum, in quo templum erat in honorem ſancti Pantaleonis martyris, multis ſanctorum reliquiis inſigne. Hoc caſtrum in beneficium accuperat quidam comes Indigenus ab Odonis comitis patre: quo defuncto, illud in jus propriam convertere voluit, & fidem clientelarem juſto heredi præſtare renuit. Hac injuriâ offenſus Odo, caſtrum obſidet, urget, expugnat, & ferro ignique vaſtat. Eò tunc advenit Richardus abbas ſancti Vitoni cum Gervino monacho, tunc illius monaſterii apocriſiario, qui poſtea ſancti Richarii abbas creatus eſt. Huic in illa Commerciaci clade occurrit quidam gregarius miles, qui ſanctorum reliquias, corio inſutas, ſub chlamyde aſportabat. Has a milite pretio comparavit Gervinus, diſſuroque corio, brachium ſancti Pantaleonis cum minori oſſe bruchii protomartyris Stephani, aliiſque aliorum ſanctorum reliquiis in eo deprehendit: quo commercio exhilarati Richardus abbas & Gervinus, has reliquias in ſua eccleſia depoſuere. Ex eo tempore cultus ſancti Pantaleonis martyris non modò ſancti Vitoni eccleſiæ vigere cœpit, ſed etiam in monaſterio ſancti Mauri epiſcopi, ubi ſanctimoniales nuper inſtitutæ faetant, ab eodem Richardo abbate *additæ*: quæ eumdem de prædicto martyre, *quem in ſuis partibus ditiorem, ejuſdem tamen ſororibus docto ſtuduerunt*. Ex quibus conjicere licet, primas ſanctimoniales ſancti Mauri ex urbe Colonia, in qua ſancti Pantaleonis memoriam in honore erat, adductas fuiſſe. Integra epiſtola, ea quo hæc compendio retulimus, extat in ſæculi vi. parte 1. poſt priorem vitam ſancti Richardi abbatis.

XLI. Albertus abbas Majoris monaſterii.

Hoc ferè tempore Everardo ſeu Ebrardo abbati Majoris monaſterii ſucceſſit Albertus, quo abbate monaſterium, jam quidem illuſtre, ſed non ad eam, quæ poſtea ipſi contigit, amplitudinem provectum, magnopere extulit caput, & ad maximam dignitatem aſſurrexit. Jam abbas erat Albertus, cùm Odo Bleſenſis comes ejus rogatu eccleſiam ſancti Medardi, Vindocino caſtro proximam, Matriniunis monachis, quos impenſè diligebat, & apud quos ſepultus eſt poſt annos tres, conceſſit, aſſentientibus Salomone de Lavurzino, Walterio filio Hamalini de Langeio, & Burchardo, cognomento de *Carcſinot*, qui de Odone comite prædictum locum in beneficium tenebant. Infinitæ propemodum Alberti abbatis tempore factæ ſant Majoti monaſterio donationes, multæque cellæ ſeu præpoſituræ erectæ, quas omnes hic commemorare prolixius foret. Una eſt ſancti Martini de Beliſmo, quum quidam miles, ſcilicet Hugo de Rocero, filias Johannis, ſancto Martino donavit, *tum terra unus, quæ ad altare pertinet*, aliiſque rebus in ipſius charta expreſſis. *Favit autem his omnibus*, inquit, *dominus meus, Ivo nomine, Sagienſis epiſcopus*, cui Beliſmum caſtrum ex Willelmo comite ipſius patre provenerat; *Odo quoque regis Francorum Henrici germanus, & Gaufridus comes Andegavenſis, de quorum erunt omnia fevo*. His etiam nonnullo de ſuo addidit Ivo epiſcopus, qui his literis ſignum crucis appoſuit. *Teſtes de auctoramento comitis Gaufredi* fuere *eumes Eudo, Odo frater regis Henrici, Hungerius drudus ejus*, ſeu fidelis, & alii: *de auctoramento Odonis comes Gaufredus, Bernardus de ſancto Antano, Hungerius drudus Odonis*. Quo tempore hæc donatio facta ſit, colligitur ex ſubſcriptione Gaufridi Andecavorum comitis, qui Fulconi patri anno ſequenti ſucceſſit, tum Odonis Heinrici regis fratris, qui Rotberto patri non diu fuit ſuperſtes.

Cella S. Martini de Beliſmo.

XLII. Odo regis frater Pontem Turonenſem ſtruit (a) num. 56.

Hic *Odo comes* Pontem ſuper Ligerim apud Cæſarodunum Taronum, *ex auctoritate domini ſui Henrici regis*, ædificari curavit, *ubi inundantis aquæ tempore multos noverat rapidi amnis impetu perriſſe: ubi liberum quilibet habeat tranſeundi facultatem abſque ullius telonei exactione*. Extat ejus rei inſtrumentum in archivo Majotis-monaſterii, appoſitis ſignis *Odonis fratris regis, Voldonis archiepiſcopi* Remenſis, qui Ebalo hoc anno ſucceſſit; *Heſtelini epiſcopi*, inferiùs denuo laudati (*u*), *Beraldi epiſcopi* Suellionenſis, *Tedbaldi & Stephani* comitum, filiorum Odonis Bleſenſis comitis, qui unno MAXAVII. cæſus eſt; item Valeriani, Burchardi, Munaſſæ & Hilduini comitum. In quodam indice Hugonis regis poſterorum, qui in Philippo primo deſinit, Hugo & Odo, Rotberti regis filii, mortui inventi fuiſſe dicuntur: quod argumento eſt, eos repentinâ morte interiiſſe. De Odone id confirmat Rodulfus Tortarius, monachus Floriacenſis, initio libri de miraculis ſancti Benedicti, ubi Odo, Heinrici regis frater, *nullius dignitatis faſtigio ſublimatus*, eùm non haberet propria, uliena ſubripuiſſe dicitur, rapinisque ac prædationibus vacaſſe. Forte ex Soliacenſibus (*) agris prædâ onuſtus revertens, in quoddam prædium ſancti Benedicti, id eſt Floriacenſis monaſterii, divertit; ibique nocte hoſpitatus, deficientibus luminaribus, paſchulem cereum ab eccleſia ſibi miniſtrari juſſit. Nocte verò gravi morbo correptus, vix inde receſſerat, eùm morbo invaleſcente interiit, ut Rodulfus tradit.

(*) *de Sully.*

Idem qui ſupra Ivo, antequam eſſet Sagienſis epiſcopus, *caſſibus*, ut ipſe ait;

num.

mundanæ converſationis irretitus, locellum ſanctæ Gauſburgis in territorio Beliſmenſi ſitum, cum omnibus ad ipſum locum pertinentibus ſancto Petro Carnutenſi donavit ut *ibidem militaturus Deo monaſticus ordo habeatur :* quod domino ſuo Heinrico regi, de cujus beneficio erat, confirmandum obtulit. Hunc locum antea Willelmus Beliſmenſis comes, ipſius Ivonis pater, cuidam monacho Bonevallenſi, Beringerio nomine, dederat : ſed ille *abbas conſecratus*, ſcilicet Bonevallis, *bellorum frequentiam atque loci paupertatem quotidie treſcentem ferre non valens, ſponte ad ſuum cœnobium eſt reverſus*, ubi poſtea reliquum vitæ ſuæ tranſegit. *Poſt mortem verò Voillelmi comitis & Rodberti filii ejus, quem ſecuri (b) inimici ejus in carcere poſitum interfecerunt ; Ivo frater Voillelmi in honorem ſuccedens, abbatem Landricum*, de quo ſuperiùs egimus, *ragans expetiit, ut locum præfatum perpetuò habendum ſuſciperet, & monachos ſuos illuc dirigeret, ibidem militaturos ; cujus petitioni abbas obſequitur, miſſi quoſdam de ſuis, qui locum ferè per triennium tenuerunt.* Poſt hæc Deodati conjugem nefarii monachi, qui in Btitanniam fugit, flagitiis factum eſt, ut monachi ab illo loco diſcederent, ejus infamiam & fœtorem ferre non valentes. Hæc ex libro Haganonis, in necrologio ejuſdem monaſterii notatur XII. kal. Januarii Berengerius abbas haud dubiè Bonevallenſis mox laudatus.

ANN. CHR. 1034. XLIII. S. Gausburgis cella S. Petro Carnutenſi data.

(b) *Voillelm. Gemmet. lib. 6. c. 7.*

Raimundus Carcaſſonenſis comes hoc tempore bellum gerebat cum Arnaldo-Gilberto *propter mortem filii ſui*, id eſt Arnaldi, quem fortè Raimundus interfecerat. Pugnatum eſt ad caſtrum Reddam : victoria penes Raimundum ſtetit, qui ſanctum Hilarium Carcaſſonenſem epiſcopum, cujus corpus in monaſterio ſancti Saturnini ſeu ſancti Hilarii requieſcebat, ante pugnam invocaverat. Hujus victoriæ ut ſe gratum præſtaret Raimundus, villam Vallevetiam & alia quædam Olibano abbati & monachis ejuſdem cœnobii donat, aſſentiente conjuge ſuâ Beliatde. Actum XV. Kal. Septembris, anno IV. regnante Henrico rege. Exſtat ejus donationis inſtrumentum in Sæculo (a) V. Actorum noſtrorum.

XLIV. S. Hilarii Carcaſſonenſi facta donatio.

(a) *Sæc 5. Bened. p. 553.*

Crudarenſi monaſterio, haud ſcio an proximè poſt Adamum, (b), tunc præerat Ragnoardus ſeu Raimoardus abbas, cujus tempore cellam ſancti Petri de Morenco ſeu Moirenco Humbertus Gratianopolitanus epiſcopus favente Radulfo rege & Hermengarde ejus conjuge, ædificari curavit, commodum & opportunum eſſe ratus, ut canonicis ſub activa vita florentibus monachos vitam contemplativam diſcentes in ſuo epiſcopatu adjungeret, ut ipſe loquitur in ſuis hac de re litteris, quas in Appendicu referemus. Eodem abbate hæc cella non mediocre augmentum accepit. Poſita eſt in epiſcopatu Gratianopolitano ad Iſeram fluvium in oppido Morinco, cui cellæ & monachis inibi Deo famulantibus Umbertus quidam & uxor ejus Etma eccleſiam ſancti Martini cum ſuis adjunctis, ſitam in epiſcopatu Gratianopolitano, in pago Salmoriacenſi apud Vopredium, hoc anno contulerunt. Gitbaldus monachus ſcripſit hujuſce donationis inſtrumentum, quæ donatio eccleſiæ *ſanctæ Mariæ Crudatenſis & ſancti Petri Moiricenſis, ubi domnus Regnoardus præerat*, facta dicitur. Mitto alias donationes eidem loco eodem tempore factas.

Crudatenſis cella apud Morencum.

(b) *lib. 47. n. 48.*

Ad hunc annum revocat Baronius Caſimiri principis ſeceſſum in monaſterium Cluniacenſe. Is Micellai II. Polonorum regis, ut Polonicæ hiſtoriæ ſcriptores tradunt, filius, mortuo patre, quòd regni proceres Riſchæ viduæ matris imperium ferre non poſſent, adhuc juvenis regno pulſus, Cluniacum ſe recepiſſe dicitur, ibique abjectis ſæculi pompis, monaſticen profeſſus, ac diaconus ordinatus fuiſſe. At cùm regni calamitates eò deveniſſent, ut nulla reſtituendæ publicæ tranquillitatis ſpes affulgeret, niſi Caſimirus paterno ſolio imponeretur ; tex ab omnibus etiam abſens proclamatur. Miſſi Cluniacum legati, eum regem ſalutant, & ab Odilone repetunt. Negat abbas id ſibi licere citra Romani pontificis auctoritatem. Romam itaque legati contenduntur, expoſitiſque pontifici (is Benedictus IX. erat) regni calamitatibus, variiſque conditionibus acceptis, quas Polonici ſcriptores memorant, poſtulata demum impetrant. Sic Caſimirus, diſſoluto caſtitatis voto, monachus ſimul & diaconus in Poloniam revertitur, rex ab omnibus agnoſcitur, uxorem ducit, liberos procreat. Priſtinæ tamen conditionis memor, pietatis officiis, ut ſtatus ferebat, animum applicuiſſe dicitur, & varia ſuis Cluniacenſibus monaſteria exſtruxiſſe. Ne verò tanti beneficii aliquando immemores eſſent Poloni, cautum fuiſſe tradunt, ut præter nummum unum cenſus, quem ſedi apoſtolicæ pendere deberent, etiam cæſariem in modum coronæ deferrent, aliaque præſtarent, quæ Polonici hiſtorici fuſiùs narrant. Caſimirus regnum iniiſſe fertur anno MXLI. quod anno MLVIII. filio ſuo Boeſlao II. morte reſignaverit. Apud chronographum Saxonicum a Leibnitio editum mentio quidem fit de Caſimiro, ſed hic Odalrici Boemorum ducis filius dici videtur ; nam ad hunc annum, Odalricus Boemorum dux obtentu reginæ, id eſt Giſilæ imperatricis, & procerum de exſilio redi-

XLV. Caſimirus princeps monachus Cluniaci.

diſſe

ANN. CHR. 1034.

dilſe perhibetur, & ducatus ſui mediam partem, fratre ſuo Germiro alteram retinente, recepiſſe. Tum, (chronici verba ſunt) *Miſeco dux Polonorum immaturâ morte interiit, & chriſtianitas, ibi a ſuis provis bene inchoata, ſed a ſe meliùs roborata, flebiliter, pro dolor! diſperiit. Prædictas quoque Odalricus dux poſt reverſionem, fratre cæcato*, ſcilicet Germiro, *filio fugato, iterum ſacramenta*, Conrado imperatori data, *infringens, infidelitati more conſueto inſtitit, & tandem cibo & potu ſuffocatus interiit. Hujus filius Kaſimer, cum matre ſua a Polanis de provinciis expulſus, diu exſulavit.* Nec plura in hoc chronico de Caſimiro, qui fortè exilii ſui tempore Cluniacum ſeceſſit. Nihil etiam de eo legitur hoc anno in chronico noſtro Saxonico, ex quo unum ſolium, res hujus anni continens, avulſum eſt. Aſt ad annum MXXXIX. quo in Poloniam rediit, non Odalrici, ſed Miſeconis Polonorum ducis filius dicitur, ut ſuo loco videbimus: adeòque chronici Leibnitiani hæc verba, *Hujus filius Kaſimer*, non ad Odalricum qui proximè præceſſit, ſed ad Miſeconem paullo ante nominatum referri debent. De eo intelligendus Hermannus a Piſtorio editus ad annum ML. quo anno Heinricus imperator *contra Gazmerum ducem Polonorum, rebellionem molientem*, expeditionem potaſſe dicitur, eique pacem petenti indulſiſſe.

(*a*) *Bibl. Clun. p. 1646.*

In chronico Cluniacenſi (*a*) parùm accurato eadem ferme referuntur, ſed nomina & tempora confunduntur. Id enim revocatur ad tempora Hugonis II. abbatis, & dux iſte, non Caſimirus, ſed Boleſlaus appellatur, qui *a patre Braſimo Pariſius* ſtudiorum causâ miſſus ſit, ac deinde Cluniaci monachus ac diaconus factus dicitur. Tum inde patre mortuo revocatus in Poloniam ut regnaret, a ſede apoſtolica id obtinuiſſe eâ conditione, ut milites, & clientes illius ducatus perpetuò gererent tonſuram ad modum Cluniacenſium, & in ſignum diaconi ſtolam diaconalem deferrent: quod per aliquantum temporis ſervavetint. Verùm quia id ab eorum moribus alienum videbatur, demum impetraviſſe, ut habitu priſtino uterentur, ſed eâ lege, ut dux ipſe, qui tunc rex erat, monaſterium in honorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli conſtrueret, dictum *Tyneam* in quo ſexaginta monachi fuiſſe dicuntur; præter alud ab eodem exſtructum, vocatum Magilicenſe, ſub titulo apoſtolorum Petri & Pauli. Prædictam nominum & temporum confuſionem in illo chronico quidam emendare tentavit ex Mathiæ Mechonienſis chronicorum Polonia libro ſecundo, ubi hunc Caſimirum nominat, quem a religione anno circitet MXLI. abſolutum fuiſſe dicit *diſpenſatione Benedicti VIII.* novo errore, ſiquidem eo tempore ſedebat Benedictus nonus, non octavus. Hæc fuſiùs fortaſſe perſequi videar, ſed ut in re obſcura.

XLVI. Norpertus abbas S. Gallı.

(*b*) *Gold. pag. 218.*

Apud ſanctum Gallum in locum Thiepaldi abbatis hoc anno mortui ſubrogatus Norpertus de Stafile diſcipulus ſancti Popponis abbatis Stabulenſis. Hic, ſtatrum ac religionis amans, præbendam (*b*) eorum auxiſſe dicitur, & ſanctæ Wiboradæ cultum auctoritate ſedis apoſtolicæ promoviſſe. Jura verò ſui monaſterii tam ardenter propugnavit, ut cum Rumoldo Conſtantienſi epiſcopo prælia conſeruerit jam ſenex, improbando ſanè exemplo; nec, niſi agente Rudolfo duce, pax inter eos redintegrari potuerit. Fuit ſingularis ejus amor & cultus in ſanctum Remaclum epiſcopum & conditorem monaſterii Stabulenſis, ex quo reliquias ejus impetravit, ejuſque feſtum diem apud ſanctum Gallum ſollemnem eſſe juſſit.

XLVII. Mediolani monaſteria.

(*c*) *Puricel. p. 867.*

Obſervatu dignum eſt teſtamentum (*c*) Ariberti Mediolanenſis archiepiſcopi, hoc anno conditum, ex quo illius urbis monaſteriorum notitiam diſcimus. Hic ex ſui juris prædiis & poſſeſſionibus annuas penſiones ſuæ civitatis eccleſiis ac monaſteriis bis quotannis perſolvi mandavit, primò quidem die Veneris de ſecunda hebdomada quadrageſimæ; ſecundò, tertio die Veneris de tertia hebdomada: quibus diebus ad presbyterium Mediolanenſis eccleſiæ convenire debebant, ſuam quique penſionem percepturi, abbates ſcilicet cum monachis, ex ſuo quique cœnobio; duæ verò monachæ ex unoquoque monaſterio puellarum; quibus ſingulis locis ſolidorum certa ſumma perſolvebatur. Monaſteria virorum ſex numerantur, nempe ſancti Ambroſii, ſancti Victoris ad corpus, ſancti Vincentii, ſancti Simpliciani; ſancti Celſi, ſanctorum Dionyſii & Aurelii, quod poſtremum Atibertus noviſſimè ab ſe conſtructum fuiſſe dicit. Monaſteria puellarum ſunt ſeptem, ſcilicet ſanctæ Dei-genitricis Mariæ Majoris, Salvatoris, quod dicitur Widelindæ; monaſterium Auronæ, monaſterium Dathei, monaſterium Leutaſii, monaſterium Novum, & monaſterium de Ghiſone. Ex illis ſex virorum monaſteriis ſuperſunt ſancti Ambroſii monaſterium, nunc duplex, canonicorum ſæcularium & Ciſtercienſium monachorum; ſancti Victoris ad corpus, quod Olivetanorum; ſancti Simpliciani, quod Caſinenſium eſt, extra muros. Abbatia ſancti Dionyſii erecta eſt in præpoſituram a Clemente VIII. abbatia ſancti Celſi tranſiit ad canonicos regulares. Ex monaſteriis puellarum duo tantùm priſcum retinent nomen, nimirum monaſterium Majus,

&

& monaſterium Leutaſii, ſic dictum a Lentaſio ſeu Lantaſio archidiacono Mediolanenſi ejus conditore. Monaſterium Widelindæ hodie ſanctæ Radegundis vocatur. Exſtinctum monaſterium Auronæ ſeu Horonæ, ſic dictum ab Horona ſorore Theodori archiepiſcopi, quæ illud anno DCCXL. ædificaſſe traditur. Monaſterium Novum caſtat etiam nunc in porta Vercellina, illudque ſub ſancti Vincentii nomine inhabitant Benedictinæ ſanctimoniales: denique monaſterium de Ghiſone modò ſanctæ Margaritæ appellatur, ſitum intra fines portæ novæ. Alterum teſtamentum edidit. Aribertus (*a*) anno MXLV. maximè in gratiam monaſterii Ambroſiani, cui teſtamento ob morbum ſubſcribere non potuit, mortuus eodem anno poſt graves cum Conrado imperatore altercationes; humatuſque in ſancti Dionyſii monaſterio ab ſe condito, ubi ejus ſepulcrum anno MCCCCXII. fulminis ictu evertſum eſt. ANN. CHR. 1034. (*a*) *Id. p.* 415.

Quo tempore Hetluinus de coudendu in Neuſtria monaſterio cogitabat, eodem quoque tempore editus eſt in lucem Anſelmus, quem divina providentia inſignem. ei alumnum ac Beccenſis monaſterii præcipuum ornamentum futurum prædeſtinaverat. Natus eſt Anguſtæ Prætoriæ (*) in Gallia Ciſalpina ad alpium radices, in. Burguodiæ & Lombardiæ confinio, Gundulfo & Etmemburgâ parentibus nobilitate claris. Gundulfus ſæculari vitæ deditus ac rerum ſuarum prodigus: Etmemburga melioribus dedita ſtudiis, bonæ matris-familias officio fungebatur, ſicque in chriſtianæ pietatis officiis deceſſit: Gundulfus verò ſub finem vitæ monachus factus, ac paullo poſt defunctus eſt. Anſelmus bonæ indolis puer, matrenis monitis libenter animum intendebat: quibus factum eſt, ut poſt delibatas litteras, in quibus brevi multùm profecit, cùm necdum ætatis annum quintum-decimum attigiſſet, de monaſtica vita cogitare cœperit, quâ nihil in hominum converſatione melius ac præſtantius eſſe reputabat. Eo animo proaimi monaſterii, an Fructuarienſis, adiit abbatem, qui eum ob patris merum admittere noluit. At ille in ſuo propoſito conſtans, Deum precatus eſt, ut in morbum incideret, quo vel ſic in monaſterio ſuſciperetur. Moa pto vuto graviter ægrotavit: tuuique miſir ad abbatem ut ſaltem infirmus monaſtico habitu induetetur. Negavit ob eamdem cauſam abbas quod ille petebat, ad alium locum divinitus reſervatus. Interim ubi coovaluit adoleſcens, cùm juvenilis ætas & ſæculi proſperitas ei arrideret, repeſcente propoſito, ſæculi vias ingredi cœpit, & poſtpoſitis litteratum ſtudiis, juvenilibus ludis operam dare ſuperſtite piâ ejus matre, quæ eum tantiſper ab his nugis revocabat: aſtea mortuâ, gliſcenti ætati habenas omnino laaavit. Verùm miſericors Deus, qui eum ad magna diſponebat, inteſtinum ei bellum indixit, patris animo in eum inflammato: quem cùm mitigare nullo modo poſſet, e patria diſcedere conſtituit, tribuſque annis parrim in Burgundia, partim in Francia eaactis, in uibem Neuſtriæ Abtincas veuit: ubi cùm aliquamdiu demoratus eſſet, ad Beccenſe monaſterium ſe recepit. Inde ad avunculos ſuos (*b*) ſeripſit, Lumbertum & Folceraldum quos reverendos dominos & nutritores ſuos vocat: de quorum incolumitate certior fieri cupit. Anſelmum etiam nepotem habuit, cujus non ſemel meminit in epiſtolis ſuis (*c*). Porro tempus nati ſancti Anſelmi ea eo colligitur, quòd mortuus eſt anno MCXX. ætatis ſuæ anno ſeptuageſimo ſexto; atque adeò hoc anno, vel certè precedente natus dicendus eſt. In necrologio Bekti-montis Rogerii, quæ cella eſt Beccenſis monaſterii notatur III. Kal. Octobris *Gundulfus pater Anſelmi archiepiſcopi*. S. Anſelmi nativitas & primus fatus. (*) *Auſta.* (*b*) *Anſelm. lib. 1. ep.* 18. (*c*) *Id. lib.* 4. *ep.* 31. *&* 52.

IN eunte anno MXXXV. Rotbertus dux Nortmannorum, principum ſui temporis exemplo Jeroſolymitanum iter aggreſſurus, Willelmum ſeu Guillelmum filium ſuum, viadum ſeptennem, ex concubina ortum, Gilleberti Criſpini Brionenſis comitis tutelæ commiſit, & utrumque Heinrici regis patrocinio commendavit. Id factum in procerum conventu Fiſcamni habito, ubi in fidem pueri omues jurarunt. Ibidem etiam actum de inſtaurando puellari Monaſterio-villari (*) in Caletis quondam ſuggerente Filiberto abbate, a Warattuue præfecto palatii haud procul ab oppido Hareſloto, prope Hoſtia Sequanæ conſtructo, quod commune cæterorum ſctè Neuſtriæ monaſteriorum eaeidium tempore Danicæ perſecutionis tulerat. Hunc locum Richardus ſecundus ipſius Rotberti parens, Fiſcamnenſibus monachis contulerat, ut ex eo facerent quidquid vellent, tamquam ea proprio alodo: at Rotbertus locum iſtum in ptiorem ſtatum reſtituere volens, Johannem abbatem rogavit, ut ipſi eum concederet, dato in eummutationem monaſterio ſancti Tautini *apud Ebroas*, ut eodem jure illud in alodum teneretur Fiſcamuenſes, *& ſit cella prædicti monaſterii ſanctæ Trinitatis in ſempiternum*, ut Rotbertus ipſe loquitur in litteris hac de re conditis, in quibus ait, ſe id ægre ab Johanne abbate obtinuiſſe. Recepto itaque Villari in ſuam poteſtatem, Rotbertus monaſterium puellarum ibidem moa inſtaurare cœpit, idque in prædicto Fiſcamnenſi conventu a ſuis proceribus confirmati ANN. CHR. 1035. XLVIII. Monaſterium Villare inſtauratur. (*) *Montvillers.*

cu-

ANN. CHR. 1034. curavit. Legimus in archivo Monaſterii-Villatis litteras Rotberti ducis, in quibus „ ait, ſe doluiſſe tam ſancti loci dejectionem, quem fauſto Filiberto a Warartone „ duce eo pacto conceſſam fuiſſe acceperat, ut illic in honore ſanctæ Mariæ mo„ naſterium conſtrueret, & virgines, ſub regulari diſciplina Domino militaturas; „ multis terrarum poſſeſſionibus beneficiaras ordinaret. Proinde ſe decreviſſe hunc lo„ cum in priorem ſtatum redintegrare, confidentibus fidelibus ſuis, *& maximè quadam amitâ meâ*, inquit, *nomine Beatrice, id agente & ſtudente, quæ poſtea habitumutato, Domino illic militare elegit*. Tam variis eidem monaſterio poſſeſſiones aſſignat princeps, veratque ne in eodem loco alterius ſexus ordo habeatur; & ſi *ſtatus ſanctæ Regulæ depravatus* illic *aliquando defecerit, eodem ſexu, eodemque ordine reparetur*: quod ſub æternæ damnationis anathemate ratum eſſe jubet auctoritate *Rotberti archiepiſcopi, Hugonis quoque Ebroicæ epiſcopi, alteriuſque Hugonis epiſcopi Abrincarum civitatis, Johannis etiam Fiſcamnenſium abbatis, necnon Gradulfi abbatis Fontinellenſis cœnobii hujus operis maximè procuratoris, cui eadem amita mea*, ait ille, *ſanctæ profeſſionis firmitatem profeſſa eſt, comitis Balduini & Engelrammi, Osberni-Nigelli vicecomitis Gotfelini & Richardi, ac cæterorum nobilium. Facta eſt hæc privilegii auctoritas Fiſcamni in conventu celebri, idus Januarii, octavo anno regni noſtri, quo & Jeruſalem petiturus, ibi licentiam eundi a Deo & ſanctis ejus petii; anno ab incarnatione Domini milleſimo trigeſimo-quinto, regnante Heinrico rege Francorum anno* XV. *indictione* IV. lege III. His litteris apponantur cum Rotberto ſigna *Villaris eccleſiæ* Willelmi comitis, Hugonis Lixovienſis epiſcopi, Johannis abbatis, Giſeberti-Criſpini, & Willelmi-Criſpini. Subſequuntur in pancharta variæ donationes Willelmi Nortmannorum, comitis ſororis Adelogiæ, quæ ſanctimonialis ibidem facta, terram de Bello-monte Villari dedit; Hatvidis itidem ſanctimonialis mediam partem terræ *Dos* conceſſit. Prima ejus loci abbatiſſa fuit prædicta Beatrix, Rotberti ducis amita: ſecunda Elizabeth, cui conſuetudinem terræ de Calvelvilla Willelmus comes impertiit. Hoc monaſterium exemtione gaudet & juriſdictione in quaſdam eccleſias, habetque officialem, cui archiepiſcopus vices ſuas committit. De hac juriſdictione gravis controverſia tempore Innocentii III. exorta eſt.

XLIX. Rotbertus dux Nortmannorum obit. Poſt conventum Fiſcamnenſem dux Rotbertus deſtinatum ad loca ſancta iter arripuit: at in reditu apud Nicæam Bithyniæ urbem VI. idus Julii mortuus, ibidemque honorificè ſepultus eſt, nimirum *intra ſanctam illius civitatis baſilicam quod nulli alii mortalium conceſſum eſt*, ut ſcribit auctor anonymus in libro de miraculis ſancti Wiframni epiſcopi: qui auctor ait ſe didiciſſe, Rotbertum veneficio apud Nicæam occubuiſſe quorumdam malignorum invidiâ, qui ejus æqualitatem ferre non poterant. Willelmus ejus filius naturalis in attributo ſibi a patre ducatu multos initio adverſarios paſſus eſt, qui Heinrici Francorum regis, cujus patrocinio Rotbertus diſceſſuras *ipſum* commendaverat, ope ſubacti fuere. Matrem Herlevam nomine cujuſdam Herberti Beliiparii Belgiæ ex Doda matre filiam fuiſſe teſtatur Albericus, quos ex oppido Horo Faleſiam in Caletis acceſſiſſe tradit. Mox ut adolevit Willelmus, a rege Francorum Heinrico militiæ inſignia accepit: mater verò ejus, ante patris obitum cuidam Hervelino militi de Vado-comitis nupta, peperit Odonem epiſcopum Bajocenſem, qui fuit Cantiæ comes; & Rotbertum comitem Moretonii, patrem cujuſdam Guillelmi. Ita Albericus qui Faleſiam Urbem malè collocat in Caletis, quam in Sagienſi pago ſitam eſſe conſtat; & quem Hervelinum de Vado comitis vocat, alii Herluinum de Contavilla appellant.

L. Cnutus rex Angliæ. Eodem anno mortem opperiit Cnutus rex Angliæ, Daniæ & Norvegiæ pridie idus Novembris, & Wintoniæ in Vereri-monaſterio ſepultus donatus. Haroldo ejus ex concubina, at credebatur, Elgiva filio primùm ceſſit Anglia, quæ poſtea iuret ipſum & Hardecnutum, Emmæ reginæ ſuperſtitis filium, diviſa eſt. Cuati pietatem & in loca ſacra munificentiam (*a*) laudat Emmæ encomiaſtes, aitque, Cnutum, mox ut lugtreſſus monaſteria erat, defixis in terram luminibus cum lacrymis inceſſiſſe, oblationibus regiis ſacra cumulaſſe altaria, pavimento cum multis lacrymis infixiſſe oſcula, & pectus ſæpius percuſſiſſe. *Hæc & alia his mirificentiora*, inquit encomiaſtes, *a domino (Cnutone) geſta vidi ego veſter vernula, ſancte Audomare, ſancte Bertine, cùm fierent veſtris in cœnobiis: pro quibus bonis tantum regem impetrato vivere in cæleſtibus habitaculis: ut veſtri famuli, canonici & monachi, ſint orantes orationibus cottidianis*. Ex quibus verbis forte quis conjiciat, hunc encomiaſtem Audomaropoli natam fuiſſe. Facilè erediderim hunc eſſe Livingam Taviſtokenſem abbatem, ſaperiùs (*b*) laudatam, qui Cnuto regi valde familiaris, & Romani itineris ſocius exſtitit. Iſte auctor Haroldum tradit falsò creditum Cnutonis regis ex concubina filiam, ſed potiùs furtim ſubreptum partarienti ancillæ, impoſitamque cameræ concubinæ languentis. Sed hæc alii videſint. Interim duo alii

(*a*) *Hiſt. Nort. p.* 173.

(*b*) *Supra n.* 30.

Em-

Emmæ filii, Eduardus & Alfridus, in Nortmannia educabantur: ex quibus Alfridus natu-minor, dum paternum ſibi regnum vindicare parat, ab Haroldi quodam ſatellite in Elienſi inſula exſus fuit, & in illius inſulæ monaſterio ſepultus, ac pro martyre habitus: alter Eduardus poſt necem Haroldi regnum ſibi jure debitum obtinuit. ANN. CHR. 1035.

LI. Conchenſe monaſterium ſtruitur.

Dum Rotbertus dux adhuc in vivis eſſet, conditum fuiſſe videtur apud Conchas oppidum pagi Ebroicenſis monaſterium ſancti Petri, Caſtellionis dictum poſtea Conchenſe appellatum. De auctore non conſentiunt veteres. Willelmus (*a*) Gemeticenſis Radulfo de Toëno, Ordericus (*b*) Rogerio de Toëno ejus originem tribuit: nec litem dirimit Arturus (*c*) in Neuſtria-pia. Verùm conſtat ex monaſterii documentis præferendam Orderici ſententiam, adeòque Rogerium de Toëno ſeniorem Caſtellionenſis monaſterii auctorem cenſendum eſſe. Argumentum ſuppeditat pancharta ejuſdem loci, in qua primo loco occurrit diploma Henrici Anglorum regis ac ducis Nortmannorum, quo Caſtellionenſibus concedit liberam electionem abbatis ſecundùm regulam ſancti Benedicti, integramque immunitatem in omnibus terris, quas tam in Anglia poſſidebant; & in Nortmannia apud portum, qui vocatur Deppa; atque inſuper confirmat *omnia dona & beneficia, quæ eis dederunt in regno & ducata ſuo Rogerius ſenior de Toëno, & filius ejus Radulfus ſenex, & Radulfus juvenis, filius prædicti Radulfi, & Rogerius filius Radulfi juvenis, & alii barones*. Rogerius conjugem duxerat Godehildem comitiſſam Ebroicæ civitatis, quæ poſt mortem mariti ſui Rogeri *de Toëneio*, donavit *ſancto Petro de Caſtellione* decimam villæ, quæ dicitur *Cravencon*, & alia nonnulla. Porro iſte Rogerius, » utique junior, *filius Radulfi Toëneiaſis*, pro ſalute animæ ſuæ, & patris ac matris, & conjugis ſuæ Godehildis, & univerſæ prolis ſuæ; & pro anima ſenioris ſui Roberti comitis, ac filii ejus Guillelmi, conſert in uſus ſervorum Dei » ſervientium in monaſterio dicato in honore ſancti Petri apoſtoli, in loco, qui » *Caſtellum* appellatur, de rebus ſuis, hoc eſt villam ipſam, quæ dicitur *Caſtellion*, cum molendino & fontana, & omni territorio ad eamdem villam pertinente; » necnon eccleſiam de Toëneio (*), cum offerendis & decimis de annona, & » vino, & piſcibus: qui locus eſt prope Gallionis caſtrum haud procul a Sequana, » ex quo Toëniorum ſeu Toëniorum ſtirps originem duxit. Hæc omnia confirmant *Hago Ebroicenſis epiſcopus, item Hugo Bajocenſis epiſcopus, Robertus de ſancto Laudo epiſcopus*, id eſt Conſtantienſis, qui ſedem ſuam in oppido ſancti Laudi fixerat; *Johannes abbas ſanctiſſimæ Trinitatis* Fiſcamnenſis, *Iſembertus abbas* ſanctæ Catharinæ Rotomagenſis, *Gradulfus abbas* Fontanellenſis; item Robertus, Erotmundus, & Albericus aliorum locorum abbates. Rotbertus Gemeticenſis, eo nomine ſecundus; Erotmundus ſancti Taurini Ebroicenſis abbas videtur fuiſſe; Albericus verò Crucis ſancti Audoëni, atque adeò Odilonis anteponendus. Hæc ſatis ad probandum auctorem monaſterii Caſtellionenſis, ſic dictum a Caſtellione loco ſuburbano oppidi Conchenſis, ubi fons copioſus oritur, cujus mentionem facit Rogerius in præmiſſo inſtrumento. Primus Caſtellionis abbas fuit Gilbertus, Fiſcamnenſis monachus, *vir magnæ honeſtatis*, Orderico teſte, *& ſapientiæ*, qui monachorum coloniam in Troarnenſe monaſterium induxit; idemque anno XL. ſubſcripſit inſtrumento pro inſtauratione monaſterii Uticenſis, cui priorem, ut vocant, Rainerium monachum ſuum ſuppeditavit: tametſi eum poſtmodum apud Willelmum ducem, quaſi ei detraxiſſet, accuſavit. Hinc kalendis Decembris mortuo ſucceſſit Guillelmus monachus itidem Fiſcamnenſis. Alios videſis in Neuſtria pia.

(*a*) *Willelm. lib. 7. c. 22.*
(*b*) *Order. lib. 3. p. 460.*
(*c*) *Neuſtria pia p. 567.*

(*) *Tony.*

LII. Villaris omnia jura Fiſcamno conceſſa.

Jam anni ferè triginta (*d*) erant, ex quo Rotbertus rex locum pagi Silvanectenſis, Villare dictum, Fiſcamnenſi monaſterio contulerat, cùm Rainaldus, Heinriei regis camerarius, juſſu ejus *quamdam conventionem* ſeu compoſitionem fecit *in primis cum Deo omnipotente, qui me*, inquit, *& omnes habet judicare; deinde cum abbate Johanne & monachis, qui Fiſcanni ſancta Trinitati ſervunt, ſtabilem de poſſeſſione, quæ Villare dicitur*: ut ab ea die & deinceps, nihil juris ipſe vel heredes ſui habeant, non prælaturam, non exactionem ullam vini aut frumenti, aut enjuſcumque rei: ſed ſit ipſa terra cum ſuis adjunctis ita libera & immunis, ſicut fuit in manu glorioſi regis Rotberti, cujus ipſa fiſcus & alodus exſtitit; quique eam pro ſua anima, & heredum ſuorum ſalute Deo omnipotenti & Fiſcanni monachis regio munere in perpetuum donavit; & ſicut privilegium ab ipſo rege editum, & a filio ejus Heinrico Francorum rege magno & proceribus ejus confirmatum fuit. Pro qua conventione prædictus Rainaldus accepit a Johanne abbate & monachis ejus XXV. uncias optimi auri, & X. libras denariorum Silvanectenſis monetæ. Hanc conventionem ratam habent Hugo Rainaldi filius cum uxore ſua, ipſiuſque Rainaldi uxor Ermentrudis, cum ſuis fidelibus.

(*d*) *lib. 52. n. 81.*

ANN. CHR. 1035. LIII.

Lauduni erat hoc anno rex Heinricus, cùm ad cùm accessit Drogo Belvacensis „ episcopus, quem *virum divinæ religioni admodum mancipatum* dicit, obnixè ro- „ gans, ut sibi de rebus ecclesiæ suæ, vel de aliis, quas jure forensi acquirere „ posset, liceret abbatiam quamdam in honorem sancti Symphoriani martyris in „ suburbio prædictæ urbis construere, & monastico ordini deputare (*a*) Flagitatoti „ annuit rex, cavitque, *ne quis successorum episcoporum, aut alius quispiam, a loco memorato, ubi jam idem episcopus monasticæ conversationis fundamenta jecit, abbatemque sacravit, monachos aliquando exterminare, neque ullo modo sibi audeat usurpare*. Ad dotem verò monasterii Drogo assignat in monte, ubi hoc monasterium situm est, terram aratri, silvamque modicam circa ipsum montem, aliaque in regio diplomate memorata. *Actum Lauduni, anno incarnati Verbi* MXXXV. *& regni Heinrici regis* IV. Baldainus cancellarius relegendo subscripsit. Primas ejus loci abbas notatur Vitalis, fortè eductus e vicino sancti Luciani monasterio. Alio- ram abbatum nomina cum prædicto diplomate Louvetus (*b*) refert. Nuper hoc monasterium, non obstante regis & episcopi cautione, seminario Belvacensi an- tum est. Idem Drogo monasteria Flaviacense vitoram, & sancti Paali virginum instauravit, ut postea videbimus.

S. Symphoriani monasterium Belvaci condi- tur.

(*a*) *Gall. chr. to. 9. p. 853.*

(*b*) *Louvet. antiq. de Beauv. p. 417.*

LIV. Letbrado abbati S. Eligii succedit Remigius.

Hic annos supremus fuit Letbradi abbatis monasterii sanctorum Lupi & Eligii, quod tunc situm erat in suburbio Noviomensi; isque annus quintus erat Hugonis ejusdem urbis episcopi, qui sequens præceptam canonam, noluit ex alio monaste- rio accersere abbatem, sed *electione monachorum, cleri ac populi*, at in veteri mem- brana legitur, domnam Remigium, ejusdem loci monachum, prædicto abbati suf- fecit, quem Letbradus priorem instituerat. Abbatiam Remigius procaravit ad an- num circiter MLXXX. cui successit Angelbertus. Remigii tempore Balduinus episco- pus, Hagonis successor, Rodolfi & Leudalfi episcoporum donationes monasterio sa- ctas confirmavit, deditque insuper tria altaria: quod ne ecclesiastici regalis vide- retur contrarium, affert sententiam ex Toletano (*c*) concilio nono, in quo permit- titur episcopo, ut tertiam partem ecclesiasticarum rerum tam sibi, quàm cui vo- luerit ecclesiæ conferat. In eadem membrana Achardus decanus sanctæ Noviomensis ecclesiæ divinâ inspiratione compunctus, relicto sæculo, monachus factus dicitur apud sanctam Eligium, itidemque Guarselinus canonicus, qui ambo nonnulla ex rebus suis monasterio contulerunt.

(*c*) *Conc. To- let. p. 16.*

LV. S. Petri Remensis ab batissa.

Insigne sancti Petri apud Remos cœnobium puellarum regebat hoc anno Odilia abbatissa, in cujus gratiam Wido archiepiscopus altare sancti Stephani, id est pa- rochialis sancti Stephani ecclesiæ monasterio vicinæ, sancto Petro confert *imperso- „ naliter*, id est absque ulla exactione in mutatione personarum seu sacerdotum: „ eâ tamen lege, ut, quamdiu viveret, ejus memores essent in suis precibus san- „ ctimoniales, & post ejus obitum anniversarium ipsius facerent, convocatis duo- „ decim presbyteris, qui totidem missas ipso die pro eo celebrent, & triginta pau- „ peres reficiantur. *Actum Remis regnante rege Heinrico anno* VIII. *episcopatus do- mni Widonis anno* 11. obi anni Heinrici regis numerantur ab anno MXXVII. quo, vivente adhuc patre, rex coronatus est. Idem Wido agnoscit *præposituram Rotun- di monasterii*, quam sanctimonialium jus ignorans, cuidam clerico contulerat, non esse in manu episcopali, *ita ut eam det neque vendat cuiquam mortalium juxta morem cæterarum abbatiarum*, sed eam pertinere *ad domum abbatissæ & laudem congrega- tionis*. Unde cùm hanc præposituram Wido Hadevino clerico in beneficium con- cessisset, *contradicente*, inquit, *hoc mihi abbatissa Odeldi & sororibus de eodem lo- co, a fidelibus meis cur hoc fecissem commonitus, pœnituit me fecisse, & ne id ultra ab ullo successorum meorum fieri præsumeretur, omnino prohibui*. Quænam sit hæc *Rotundi monasterii* præfectura, non omnino liquet. Fortè hoc est monasterium sancti Petri foferias (*d*) dictum, quod Gantbertus intra muros urbis exstruxerat, jam tunc pæne desertum & in præposituram redactum, quod Wido archiepiscopus in beneficium concesserit. Oidiliæ seu Odiliæ abbatissæ obitus notatur IV. kal. Septembris. Huic successit Sibylla, quæ post annos tres præfecturæ *exacta* seu exac- torata dicitur. Hanc excepit Fredesendis; de qua inferiùs suo loco.

(*d*) *V. lib. 1. p. 10.*

S. Theoderi- ci abbatis.

Tunc temporis regebat sancti Theoderici prope Remos cœnobium Albertus abbas, Dominici successor, qui Dominicus istius loci ecclesiam a fundamentis instauravit, mortuus XI. kal. Januarii, sepultusque sub altari sanctæ Crucis. Tempore Alberti ejus successoris Heinricus rex Novum-castrum (*), ad Axonam situm, obsidione cinxit, & expugnavit. In illa expeditione Albertus multam subsidii regiis copiis impen- dit: cujus rei causâ rex monasteriam ab advocatione, aliisque exactionibus libera- vit. Regii diplomatis hæc verba sunt. *Licèt omnibus ecclesiis hoc in commune debeamus, ut eis adminiculari & subvenire judicemus; illorum tamen necessitati propensiùs debemus debito & ratione condescendere, quos in servitio nostro insudasse, & in fide-* lita-

(*) *Neufcha- stel.*

litate noſtra contigit vehementiùs laboroſſe. Notum ſiquidem eſt omnibus pene regni Gallorum incolis, quantum laborem impenderimus in captione caſtri, quod Novum vocatur: ad quam ſtrenuè & viriliter peragendam magnum ſolamen nobis præbuit locus ſancti Bartholomæi, (patronus primus eſt monaſterii) *Alberto ejus loci tunc temporis abbate diligenter & conſtanter adeò inſiſtente, ut etiam a meis ſæpe monitus eſſem, ut ei bonam vicem redderem, & dignam remunerationem pro merito referrem: quæ perſuaſionis inductione meorum provocatus, deliberavi quærere, quid prædicto loco & abbati poſſem exhibere pro ſui beneficii & laboris remuneratione. Sed cùm comperiſſem ab abbate & habitatoribus loci, advocationem abbatiæ, quam pridem caſtellani tenuerant, ſibi & ſuis fuiſſe infeſtam, eò quòd multas injurias publicè & privatim per eam perpeſſi fuerant; conſilio & adſtipulatione meorum, jam dictam advocatiam, cum beneficio ad eam pertinente, prædicto omnino conceſſimus loco. Deinde noſtræ ſerenitati ſuggeſſerunt, quòd ab archidiacono, qui procurator & proviſor ejuſdem loci ad utilitatem eſſe debuerat, multa ſub obtentu canonicæ reſtitutionis patiebantur adverſa: pro quibus ſæpe apud archiepiſcopum proclamantes, pacem ſecundum quod voluerant, & ſibi neceſſe fuerat, non obtinuerunt. Hac neceſſitate coacti, nobis intimaverunt, quod patiebantur adverſi. Hinc compatiens conqueſtioni, amicabiliter aggreſſus ſum archiepiſcopum cum eccleſiæ ſuæ miniſterialibus, petens, ut quod contra canonum inſtituta & apoſtolicæ ſedis decreta perſpicuè injuſtum erat, omnino prætermitteret, & quidquid exigi poterat ab eis. Hæc ubi obtinui, noſtri ſigilli impreſſione, & manibus fidelium noſtrorum corroboratum prædictæ eccleſiæ contulimus, & in conſeſſu epiſcoporum firmavimus, & pro eorum excommunicatione corroboravimus, & præſentiæ papæ ad hoc idem faciendum præſentari juſſimus &c.* Eodem tempore ob eamdem cauſam rex obtinuit ab archiepiſcopo Widone, ut villam, Francovillare (*) dictam, ex integro redderet, quam complures archiepiſcopi per vim occupaverant. (*) *Villare-franqueux.*

ANN. CHR. 1035.

LVI. Floriaco conceſſa altaria.

Hoc anno, menſe Novembri, Gilduinus Senonenſis archipræſul ſynodum habuit, in qua Azenarius *reverentiſſimus abbas monaſterii ſanctæ Mariæ ſancti Petri & ſancti Benedicti Floriacenſis* ipſum deprecatus eſt, ut quædam monaſterio ſuo altaria conferret abſque ullo ſervituris obſequio. Aſſentiit pontifex *cum conſenſu voluntate, & juſſione domini Heinrici glorioſiſſimi Francorum regis*, exceptis ſynodis & circadis, quæ ſolvi ſolent: quod ut firmum eſſet atque inconvulſum, id in ſynodo ſua publicè confirmavit cum conſenſu Heinrici regis, qui ſynodo aderat. Ejus conceſſionis littetis appoſita ſunt ſigna *Heinrici regis, Gilduini Senonenſis archiepiſcopi, Gualfredi patris ejuſdem, Heſcelini epiſcopi*, cujus mentio jam ſuperiùs (*a*) facta eſt, *Odolrici epiſcopi* Aurelianenſis, *Balduini cancellarii, Azeneris abbatis* Floriacenſis, *Alberti abbatis* Miciacenſis, *Airaldi abbatis, Ermenaldi abbatis*, Waleranni & Ivonis comitum, & aliorum. *Datum menſe Novembri, anno ab incarnatione Domini* MXXXV. *indictione* III. *anno* VI. (*) *Enrici regis*. Tunc ſancti Petri Senonenſi monaſterio præerat Ermenoldus abbas hic laudatus, quem Gilduinus multùm vexaſſe dicitur. Azenerio Floriacenſi abbati ſucceſſiſſe videtur Theobaldus, qui Vindocinenſis eccleſiæ dedicationi poſt annos quinque interfuit. (a) *num.* 432. (*) *f.* V.

LVII. Pontilevii monaſterium conditur.

Alter fuit Gelduinus miles, qui hoc tempore apud Pontilevium (*) oppidum, quod veteres tabulæ Pontem-leviatum vocant, monaſterium in honorem beatæ Mariæ virginis exſtruxit. Situs eſt hic locus in agro Bleſenſi, Ligerim inter & Casnm nobiles fluvios: abi Fulco Niger, Andium comes, collatis ſignis Odonem Bleſarum comitem anno MXVI. profligavit. Eidem Fulconi reſtitit Gelduinus miles in obſidione caſtri Salmurenſis, cujus cuſtodia ei ab Odone commiſſa fuerat. De hoc loco intelligenda videtur charta Haganonis & Adjutoris canonicorum, ſancto Martino conferentium manſum ſuum dominicatum in pago Bleſenſi, *in condita Pontilupidenſi* villa Blidrico, quæ donatio principatu Ludovici Pii facta eſt, ut ſuo loco (*b*) vidimus. Duæ tunc temporis, id eſt, undecimo ſæculo, apud eumdem Pontem-leviatum eccleſiæ erant: una Deiparæ virgini, altera beato Petro ſacra; utramque Gelduinus tenebat. Parochialis erat ſancti Petri eccleſia, cujus altare idem Gelduinus *ſub viscarii* (*c*) *nomine* poſſidebat. Ambas monachis conceſſit, annuentibus Theoderico epiſcopo Carnutenſi, atque Odone comite, necnon Ermengardu comitiſſâ, ſed eo pacto, ut eccleſia ſancti Petri alteri, quæ monaſterii erat, ſubjecta eſſet. *Actum Carnoti* V. *idus Julii, tertio anno Ainrici regis*, adeòque anno præcedente. Anno verò ſubſequente conditæ ſunt aliæ (*d*) tabulæ, quibus Gelduinus *vir ſæcularis militiæ ſubditus*, & Adenors uxor ejus, atque Gaufredus eorum filius, novum monaſterium ex rebus ſuis dotant *in præſentia domni Ansberti abbatis*, quem ex Salmurenſi cœnobio Gelduinus adduxerat, *monachorumque, qui ibi jam congregati vel congregandi* erant, *militantes ſummo Regi ſecundùm regulam ſancti Benedicti piiſſimi patroni*. Huic dotationi libenter *annuit comes Odo, & Ermengardis comitiſſa, filii quoque eorum, Tetbaldus & Stephanus*: ex quorum beneficio Helduinus hæc (*) *Pontlevoy.* (b) *V. lib.* 28. *n.* 87. (c) *Gall chr. to.* 4. *p.* 738. (d) *ibid. p.* 737.

ANN. CHR. 1035. tenebat. *Actum anno ab incarnatione Domini* MXXXV. *indictione* III. quo anno *dies dominici paſchæ* III. *kal. Aprilis* erat, *luna ipſius diei* XVII. *Data in menſe Julio, anno* IV. *Henrici regis*. Ansbertus abbas Vindocinenſis eccleſiæ dedicationi poſt annos quinque interfuit. Ejus obitus notatur VIII. idus Januarii. Succeſſor ejus Giraldus in vulgatis indicibus notatur. Id ſi ita eſt, tertius abbas fuit Guido, quartus Petrus, de quo aliàs.

LVIII. Res Catalonenſes.

(a) *Marca Hiſp. p.* 438. (*) *Maureſe.*

In Rivipullenſi monaſterio ſepultus eſt (a) hoc anno Berengarius Barcinonenſis comes, qui in bello apud Baltargam Ceritaniæ locum occubuit. Duas habuit uxores priorem Sanciam, Sancii comitis filiam, ex qua genuit Raimundum, ejus in comitatu Barcinonenſi ſucceſſorem, & Sanciam monachum ſancti Pontii Tomerienſis in Gallia Narbonenſi & priorem ſancti Benedicti de Bagiis, haud procul Minoriſſa (*); poſteriorem uxorem, nomine Guillam, ex que prouit Avillelmus comes Minoriſſenſis.

(b) *Diplom. p.* 615. (*) *Tremoulet atteſtatur.*

In Coaanenſi monaſterio habitus eſt hoc anno conventus (b) epiſcoporum, in quo eccleſia ſeu cella ſanctæ Mariæ Inter-medias aquas (*) Coxanenſibus affecta. Huic conventui interfuiſſe dicuntur Guifredus archiepiſcopus Narbonenſis, & novem epiſcopi, ſcilicet Bernardus Toloſanenſis, Petrus Gerundenſis, Arnaldus Commengenſis, Arnaldus item Magalonenſis, Oliba Alſonenſis, Giffredus Carcaſſonenſis, Bernardus Conferaonenſis, Berengarius Elenenſis, & Bernardus præſul, fortè Biterrenſis. His additus eſt *Ugo auunus Domini Nicolai papæ*, qui Ugo ſynodicis litteris cum aliis non ſubſcripſit; ſed mendum vel interpolatio in hunc locum irrepſit; ubi fortè legendum *Benedicti*, cujus nomen litteris N. compendio expreſſum fuerit. *Datum in cænobio prænominato, anno incarnationis dominicæ* MXXXV. *aut* MLXXIII. *indictione* III. *ſub die* XI. *kal. Julii, anno* V. *Henrici regis*. Hajus ceilæ ſeu monaſterii ſola baſilica ſupereſt; de cætero nihil prætet ruderа. In monaſterio verò Coxanenſi, quod adhuc caſtat, humatus eſt Willelmus Biſalunenſis comes, qui multa eidem monaſterio, nonnulla etiam beatæ Mariæ Urbionenſi ſeu Craſſæ teſtamento (c) legavit anno præcedente. Ad hæc Guifredus Ceritaniæ comes hoc anno vaſias (d) poſſeſſiones Canigonenſi monaſterio contulit.

(c) *Marca Hiſp. p.* 1058. (d) *Spicil. to.* 6. *p.* 432.

LIX. Monaſterii monaſterium

(e) *lib.* 55. *n.* 32. (f) *Annal. to.* 2. *lib.* 29. *n.* 75. *& ſeq.*

Rivipullenſi monaſterio ad noſtra ferè tempora ſubjecta fuit Montis ferreti beatæ Mariæ eccleſia, olim ſanctæ Cæciliæ (e) dicta, de cujus origine in ſuperioribus (f) egimus. Hæc eccleſia in monaſterium hoc tempore eſſe cœpit, in quo duodecim monachi cum priore ſub Rivipullenſi abbate degebant. Monaſterii originem tribuunt euidem Guerino famoſo anachoretæ, qui in aſperis illis montibus miræ auſteritatis vitam duxit. Hujus famâ ſanctitatis excitus illarum partium comes, filiam ſuem, e dæmone vexatam, eximiæ alias formæ virginem, ad eremitam adduxiſſe traditur, ut eam a vexatio ſpiritu liberaret. Verùm impuri dæmonis ſuggeſtu impulſus anachoreta ipſe, puellam vitiaſſe, vitiatam interfeciſſe fertur. Mox factis daplicis pœnitens, Romam profectus, a Romano pontifice indulgentiam impetrat: tum ad ſuos montes reverſus, immanem pœnitentiam ſubit, nudus corpore, ac fetinam vitam ducens. Jam ſeptem annos in illo vitæ genere exegerat, cùm ab eodem comite, cujus filiam corruperet, deprehenſus, tantæque auſteritatis cauſam interrogatus, crimen fatetur, puellæ tumulum oſtendit: quo aperto, ad ejus preces illa revixiſſe dicitur. Mox ex tam inſolito eventu crevit loci religio, & ea collatitia fidelium pecunia erectum ibidem e Rivipullenſi abbate monaſterium, cui Udalardus vicecomes Barcinonenſis præ cæteris, poſt medium ſæculum undecimum, ſe perquam munificum exhibuit; quem Balnarius (g) prædictæ puellæ patrem fuiſſe ſuſpicatur. Hanc hiſtoriam multis accidentibus amplificant recentiores: ſed hæc ſufficiunt ad præmonſtrandam utcumque monaſterii originem, cujus oudam ac ſincerem veritatem aſſequi in tanta rerum obſcuritate non licet. Cæterùm ite Guetinus crimina, quæcumque demum ille fuerint, pœnitentiæ ſuæ acerbitate diluit, ut ejus memoria clatior manaverit ad poſteros, ejuſque oſſa cum eximiæ ſanctitatis opiolone in Montis-ferrati eccleſiæ ſacrario aſſerventur. Porro ex eo tempora ſacer locus ille fidelium cultu ſic frequentari cœpit, & miraculis illuſtrati, ut cum celebrioribus locis comparari poſſit. Unde monaſterium ipſum, Rivipullenſium ditioni ſubductum, in liberam abbatiem a Martino V. pontifice erectum eſt, ac juriſdictione quaſi epiſcopali inſignitum, atque, in eam demum tranſfuſa ſanctæ Cæciliæ vetus abbatia, quæ ejuſdem montis jugo impoſita erat, ut aliàs diximus. Plura de hoc celebri monaſterio aliàs.

(g) *V. Marca Hiſp. p.* 337. *& ſeq.*

LX. Variacus Conchis datur.

Sub idem tempus Harſindis comitiſſa poſt obitum Bernardi Andufiæ principis, ſancto Salvatori & ſenctæ Fidei Concheolis monaſterii, ſiti ad ripam Dordoniæ ſinvii, donat, ceditque villam pagi Agathenſis, vocabulo Variacum, anà enm eccleſia „ ſancti Felicis, cæteriſque adjunctis, pro anima genitoris ſui Willelmi, ac ge„ nitricis ſuæ, quam haud nominat, nection pro enima ſenioris ſui Bernardi, & „ fi-

„ filii sui Raimundi, & pro animabus filiorum suorum Guillelmi, Petroni seu Pe- ANN. CHR.
„ tri & Bermundi superstitum, qui tres cùm hanc cessionem faciunt, pro qua O- 1035.
„ dolricus abbas & monachi sanctæ Fidis pc. solidos dederunt. Actum mense Au-
„ gusto, feriâ tertiâ, regnante Ehenrico rege. Vivebat adhuc anno MXXXIV. Ber-
„ nardus de Anduſia, quo anno Stephanus Agathensis præsul ecclesiam de Palas in
„ honorem Dei & beatæ Mariæ sanctæque Fidis & sancti Johannis-Baptistæ dedica-
cavit cum consilio & voluntate domini principis Bernardi de Anduſia, & Ger-
sindis comitissæ ejus uxoris.

Nun prætereunda hoc loco munificentia Geraldi Sistaricensis episcopi in sanctum LXI.
Victorem Massiliensis monasterii patronum, cui hoc anno ecclesiam sancti Petri, S. Victori fa-
quæ dicitur *Fontelance*, concessit consilio & voluntate Willelmi-Bertranni Provin- ctæ quædam
ciæ comitis, & Berengarii, filii Berengarii majoris, vicecomitis Sigistericensis, donationes.
ejusque conjugis Accelenæ. Eidem monasterio Willelmus, filius Guillelmi Massi-
liæ vicecomitis, ejusque conjux Adalgarda, cum filiis suis, Guillelmo & Fulco-
ne, conferunt sextam partem villæ, quæ vocatur Greasecha. Facta donatio hæc
anno Domini MXXXV. regnante domino nostro Jesu-Christo. Hæc minutiora per-
sequor ob dignitatem eorum, qui prædictas donationes fecerunt. Willelmo-Ber-
tranno filii fuere Willelmus & Godefredus, qui litteris patris, ecclesiam sancti
Primasii eidem monasterio restituentis, anno MXLV. subscripserunt, comites seu
marchiones Provinciæ. Godefredus seu Gausredus, qui patri successit, uxorem ha-
buit Stephaniam, filium Bertrannum, ut ejus litteræ pro sancto Victure nos do-
cent, datæ anno MLV. Willelmus ajus frater Juvenis cognominatus. De his ite-
rum in consequentibus.

Inter abbates, quos Poppo abbas variis monasteriis suppeditavit, Heribrandus LXII.
in Cella sancti Ghisleni post Simonem, Everhelmus in Afro-monte rectores ab eo S. Ghisleni
institusi fuere. Tunc ad magnas rei familiaris angustias, ut sis in relaxatione dis- corporis da-
ciplinæ regularis, sancti Ghisleni monasterium redactum erat: quâ necessitate com- latio.
pulsi Heribrandus & fratres ejus loci, eam corpore patroni sui hac anno Conra-
dum imperatorem adire, ejusque opem implorare constituerunt. Ubi eum adierint,
non prodit Rainerus monachus qui id refert: at veri simile est, Conradum tunc
versatum fuisse Triburiæ, ubi hoc anno concilium episcoporum habuit. Cellen-
siam spem non fefellit imperator. Illi abunde recreati pro regia munificentia, ad
sua redeunt alacres. Cùm ad villam Rinasium, quæ haud longè a Mosa sita est,
perveniissent, corpusque sacrum in ejus loci ecclesia, dum divinum explerent offi-
cium, deponere vellent: matricularius ecclesiæ portas occlusit, nec petentibus ape-
rire voluit: at virtus divina reseravit. Longè humaniores & pientiores fuere san-
ctimoniales, *quæ in Tyorno militabant Deo sub institutis regularibus*, nunc canonicæ
seculares; nam magna cum devotione sacri corporis bajulos excepere: quibus in
grati animi signum Heribrandus abbas librum de vita sancti Ghisleni obtulit, quem
illæ gratanter acceperunt, atque ea eo die eumdem sanctum magna in veneratio-
ne habuerunt.

Tunc temporis Helias Scottus abbas monasterii sancti Pantaleonis, & sancti LXIII.
Martini apud Coloniam rectè administrabat. Hic propter districtam religionem, Helias abbas
nimiamque, ut Marianus ipse Scottus ait, disciplinam, & propter aliquot Scot- a Piligrino
tos, quos secum habebat, Piligrino archiepiscopo, invidiosis eum instigantibus, archiepisco-
ingratus & odiosus esse cœpit, eòque res processit, ut archiepiscopus Heliam, & po vexatus.
quos secum habebat Scottos, inde vellet expellere. Vocatus ejus rei causâ in re-
giam aulam Helias, cùm sedilisset, cum cæteris Scottis dixisse traditur: Si Christus
in nobis peregrinis est, numquam vivus Coloniam redeat Piligrinus; quod Deo
volente ita contigit anno sequenti IX. Kal. Septembris. Ei successit Herman-
nus, regius capellanus, filius Ezonis & Mathildis fundatorum monasterii Brune-
villarcensis. Piligrino ad sex annos supervixit Helias, mortuus anno MXLI.
testante Mariano, ac pro beato habitus, eoque nomine consignatus fastis sa-
cris ad duodecimum Aprilis, sepultus in monasterio sancti Martini, quod Ma-
jus vocant.

Incidit in hunc annum mors Symeonis monachi Sinaitæ, & apud Trevitos re- LXIV.
clusi, de quo plura superiùs (*a*) diximus. Mortis suæ præscius, Popponem ar- Symeon mo-
chiepiscopum, quem ad loca sacra proficiscentem erat comitatus, rogat, ut ope- nachus Sina-
rarios ad funus sibi parandum mittat: hic verò locum sepulturæ suæ in cella sua ita obit.
designat. Ante centum amplius, quàm decederet, dies, Everwino abbati, qui hæc (*a*) *lib.56,*
referet, in ipsius cellam, quæ magna dignatio erat, luctuosso, mortem suam præ- *n.35.*
dixit, rogavitque, ut suum ipsius corpusculum paratis pro more patriæ vestibus
involveret, & ostenso loculo componeret. Percontanti verò abbati, Quid si præ-
sul in æde sancti Petri, vel in quovis monasterio vellet eum sepeliri? Fac inter-

lis

ANN. CHR. 1035.

ligat, inquit, nihil mihi optatius esse, quàm ut membra mea hic putrescere sinat: quibus dictis, Evervinus ex ejus corpore mirè odoris fragrantiam se sensisse testatur. Denique *in octavis pentecostes*, morbo tentatus vir Dei, Stephano ministro, qui ei necessaria parare consueverat, huic officio per aliquot dies supersedere præcepit, ut divinis rebus intentiùs vacaret. Post unum diem, tertiâ feriâ, signo facto, eorbem cum pane Stephanus ad vesperam suspendit, ac sequenti luce panem intactum reperit. Ingressus ministet rogat, quid rei istuc esset. Et ille: Vade in pace, inquit. Admonitus Gozelo clericus, qui vim Dei præ cæteris familiaris erat, quintâ illum feriâ invisit, at nullum responsum ab eo expectsit: sed tamen de manu ejus potum accepit Symeon, seque in lectulum recollegit. Reversus octavâ die Gozelo, eum in extremis reperit, idque Evervino abbati mox significati curavit. Accurrit ille, & adhuc spirantem invenit, eique suprema morientium officia cum duobus fratribus, Aselino scilicet ac Roberto, impendit. Denique vir sanctus hoc anno kalendis Junii Creatori, cui semper servierat, purissimam animam reddidit. Funus ejus, ita ut edixerat, curatum. Ad ejus tumulum per triginta dies adstitere orantes clerici; tumque multa populi frequentia cum cereis, aliisque donariis eò confluxit, sanctique viri virtutem ediris miraculis experta est. Symeonis obitum anno præcedenti consignat ex veteri inscriptione Brovverus. Verùm hunc calculum falsum esse ex eo constat, quòd Symeon *in octavis pentecostes*; id est ipsâ die octavâ, (sic enim loquuntur veteres) infirmari cœpit; atque octavâ post hæc die dominicâ, & quidem kalendis Junii exspiravit: quæ omnia nonnisi anno M XXXV. conveniunt, quo anno pascha in tricesimum Martii, pentecostes in octavum decimum Maii diem; octava in vicesimum-quintum; & dominica insequens in kalendas Junii incidebat. Cæterùm non est quòd quis nobis objiciat, Symeonem nullo fundamento nostris accenseri. Etsi enim fortè Sinaïtæ monachi necdum nostri erant, certè Symeon nostris admodum conjunctus fuit, scilicet Richardo Virdunensi abbati, quum e Palæstina revertentem in Galliam secutus est, eique in Virdunensi monasterio aliquamdiu convixit, postquam sanctæ Catharinæ monasterium prope Rotomagum pro nostris erigendum curaverat. Librum de ejus vita scripsit Evervinus abbas jussu Popponis archiepiscopi, cui ipsum nuncupavit. Cujus loci hic abbas fuerit, sancti Martini in urbe, an Theologiensis, vix definiri potest; nam auctores in diversa trahunt. Illud Theologio favet, quòd Symeonis græcum psalterium illic asservatum se vidisse asserit Trithemius, quod vitæ ejus scriptor Evervinus a Poppone archiepiscopo *pro memoriali* acceperat: ejusque quatuor folia, reliquiarum loco, a Gerardo abbate se obtinuisse dicit; consultiùs facturus, si integrum reliquisset. Eodem Poppone curante, Benedictus IX. Symeonem in album sanctorum retulit.

LXV. Res Germanicæ.

Dum Conradus Goslariæ, ubi natalis Domini celebraverat, versaretur, Albuinus in philosophica arte eruditissimo, Hersfeldiæ præpositus, ubi antea scholæ magister famosissimus fuerat, Magetheburgensem abbatiam kalendis Januarii commendavit Imperator in locum Brunonis, fratris Friderici comitis Nienburgensis, qui Thietmaro episcopo in sede Verdensi subrogatus fuerat. Ita in chronico Hildensheimensi. Apud Lambertum monachum hoc anno *Albuvinus præpositus Hervveldensis abbas* dicitur *in Nainburg*. In prædicto chronico & in nostro Saxonico Opertus Elvvangensium abbas eodem anno obiisse traditur, cui Richardus Fuldensis monachus successit. Ad hæc Alberada Molinbechiensis abbatissa, machinatione Sigiberti Mindensis episcopi, domnæ Meinsuitæ Wongerestorpensi abbatissæ, quæ pridie kal. Novembris obierat, totâ congregatione reclamante, suffecta. Denique Uta seu Ota *sanctæ commemorationis* abbatissa Confugiensis, Chunegundis augustæ neptis, obiit XIV. kal. Octobris. Hæc in Saxonia. Accedit, quòd Degarensis se Tegernsense in Bajoaria monasterium v. kal. Martii incensum fuit ac direptum anno quinto (*a*) a restitutione Elliugeri abbatis, cui hoc incendium tributum est; quæ novæ ejus exauctorationis causa sive occasio fuit. Non multò post a Frisingensi (*b*) episcopo suspensus, ad Altahense monasterium ageudæ pœniteutiæ causâ mittitur; ubi, cùm per tria lustra scribendis libris egregiam navasset operam, mortuo Heinrico tertio imperatore, qui ejus depositionis auctor exstiterat, anno M LVI. ad suum monasterium revertsus est sub abbate Seifrido, eodemque anno illic decessit.

(*a*) *V. lib. 55. n. 24.*
(*b*) *Hund. to. 3. p. 392.*

LXVI. Basilius abbas Casinensis.

Jam per complures annos Theobaldus Casinensis abbas in monasterio sancti Liberatoris exsul (*c*) degebat factione Pandulfi Capuani principis, cùm tandem senex & plenus dierum III. nonas Junii defunctus ibidem est, atque honorificè humatus. Ejus morte compertâ, Casinates absque nutu (*d*) principis de successore deligendo agere non ausi, jussa ejus præstolabantur. Princeps verò Basilium, Capuani monasterii præpositum, jam dudum Casini abbatem constituere moliebatur; at id sine fra-

(*c*) *lib. 55. n. 74.*
(*d*) *Chron. Casin. lib. 2. c. 63. & seq.*

trum

trum conſenſu, quantumvis iniquus, exſequi nolebat. Submiſſus illue Antonius Capuanus monachus, homo non planè rudis, quem etiam Pandulfus ſpe obtinendæ abbatiæ aliquando ineſcaverat. Sic iorer utrumque ſuſpenſa per annum ferè integrum electio: ſed tandem, quia ſacramento ſe obligare derrectavit Antonius, principis nutu in Baſilium converſa eſt, aceitis Capuam primoribus Caſini monachis, qui Baſilio manus dare compulſi ſunt. Tam abnormem electionem ſecutum eſt non minùs turpe ſacramentum, ut abbas, ex rebus monaſterii nihil ultra viginti ſolidos per annum retineret. Ita indignè quidem ordinatus, ſed longè indigniùs ac turpiùs in uſurpata præfectura ſe geſſit, non, ut abbas, ſed tamquam actor & procurator cauſarum principis, in cujus obſequio quinque circiter a ſua ordinatione menſes Capuæ reſedit. Si quando verò Caſinum accedebat, non in inferiori monaſterio, ubi Todinus principis mancipium curiam obtinebat, ſed tantùm in ſuperiori demorabatur, ubi non ut abbas, ſed ut extraneus a monachis habebatur. Hic rerum Caſinenſium ſtatus per duos annos, quibus intruſus ille abbatis perſonam & nomen inane geſſit. ANN. CHR. 1035.

Romæ hoc tempore monaſterium ſancti martyris Cyriaci & ſancti Nicolai confeſſoris in via Lata regebat *Bonizo religioſa auxilla Dei atque coangelica abbatiſſa*, quæ unà cum cœtu ancillarum Dei prædia quædam, ſita ad portam Portuenſem, libellatico jure conceſſit Azoni magnifico viro, cognomento de Fulea, ejuſque heredibus uſque in tertium gradum. Actum Benedicti papæ IX. anno tertio, Coonadi imperatoris octavo, indict. III. menſe Novembri. Hoc monaſterium, quod medio ſæculo decimo pro ſanctimonialibus noſtri Ordinis conditum fuerat, anno MCCCCXXXV. ab Eugenio IV. extinctum fuit, ejuſque reditus eccleſiæ beatæ Mariæ in via Lata tributi. Aliud erat Romæ ſancti Cyriaci puellare monaſterium ad Thermas, quod nunc poſſident Carthuſienſes. S. Cyriaci monaſterium Romæ.

INgredimur annum milleſimum triceſimum-ſextum, qui Meinvverci Patherbrunnenſis epiſcopi mortalis fuit. Paullo ante obitum Buſtorfiani collegii ſacram ædem, quam aura biennium inchoaverat, ſollemni ritu dedicavit. Id factum VIII. Kal. Junii: quo die, inter miſſarum ſollemnia, habitu ad populum ſermone, dotationis eccleſiæ tabulas (*a*) recitavit, quibus Sigehardus Patherbrunnenſis ſeu Abdinchoſenſis abbas, & Wino Helmvvardishuſanus e noſtris cum aliis ſubſcripſere. Poſt hæc, dum aliud cœnobium virginum, aliamque eccleſiam meditatur piiſſimus antiſtes, fatali morbo Interceptus, dum ad extrema utgeretur, nonis Junii, in pervigilio pentecoſtes, in ædem ſacram epiſcopali aulæ proximam ſe deferri juſſit: obi ſacramento corporis & ſanguinis Chriſti Domini refectus, ſublatis in cælum manibus exſpiravit. Id ſtatim Godehardo Hildenſheimenſi epiſcopo, longè licet abſenti, divinitus revelatum, qui, diluto ſibi parato prandio, ſacra pro defuncto mox celebravit. Poſt, ubi ad prandendum accceſſit, arreptâ utràque mano ſimilâ, quæ fortè menſæ appoſita fuerat: O beatæ Meinvverce epiſcope, inquit, quomodo te lata tua ſimila a morte communi non liberavit! Et ego, ſubdit, quàm diu ſuperſtes fuero, de albo pane non guſtabo. Mortui corpus, non in Buſturſiana collegiata eccleſia, ſed in Abdinchoſenſi noſtra baſilica, uti vivens mandaverat, conditum fuit eum veſte ſacerdotali, quæ poſt annos trecentos quadraginta, cùm oſſa ejus in ſuperiorem chorum tranſferrentur, integra reperta eſt, atque hodiedum in illo monaſterio aſſervatur. Eodem quo Meinvvercus monumento Boſo Corbeiæ-novæ monachus & ædituus, quem, quod ſibi reſtitiſſet, ad judicium Dei olim appellaverat epiſcopus, exceſſiſſe e vita dicitur, teſtante anonymo ejus vitæ ſcriptore: a quo tantiſper diſſentiunt annales Corbeienſes, in quibus hæc leguntur: *Obiit Meinvvercus nonis Junii. Eodem die apoplecticus ſit Boſo eccleſiæ cuſtos letaliter, & altero die poſt veſperas animam efflavit.* Idem annales Lothevvicum monachum, marchionis filium, tunc clariſſe teſtantur. Hæc Meinvvercо epiſcopo, etſi e noſtris non fuit, commemoratio debebatur, ab conditum ab ipſo Abdinchoſenſe monaſterium, quod hactenus in ea urbe perſeverat. Subrogatus eſt in ejus locum Ruodo ſeu Rotho, aliis Rudolfus, Popponis Stabulenſis abbatis diſcipulus, & ex ejus diſciplina abbas Herſfeldenſis creatus, ac demum a Conrado imperatore provectus ad epiſcopalem dignitatum: qui vitæ genus, quod monachus atque abbas coluit, in clero (*b*) retinuit. ANN. CHR. 1036. LXVII. Meinvvercu epiſcopo ſuccedit Rotho abbas. (*a*) *Annal. Paderb.* (*b*) *Ibid. p. 558.*

ſe dicitur, inter ſanctiſſimos illius eccleſiæ præſules habitus, mortuus anno MLII. LXVIII. Erfordiæ & Altonæ monaſteria.

Apud Lambertum hoc anno ædificatum traditur monaſterium Scottorum in oppido Turingiæ Erfordia (*c*) per Waltherum de *Glitsberg*, qui ibidem ſepultus eſt. Eodem tempore monachi Altonis monaſterii diœceſis Friſingenſis in Altorfianum parthenona, hujuſque cœnobii monachæ in Altonis monaſterium tranſlatæ. De hac tranſlatione ſic loquitur Hermannus. *Sanctimoniales & domina Irmengarda, Vvelphi comitis vidua, apud Altorf pro clericis ſollecta ſunt*, id eſt pro monachis amotæ. (*c*) *V. lib. 6.* n. 53.

Non

ANN. CHR. 1036.

Non diu in Altorfiano monaſterio perſtitere monachi, quos Guelfo tertius in Weingartenſe monaſterium ab ſe conditum traduxit, relicto Altorfiano cœnobio, quod demum in parochialem eccleſiam redactum eſt. Altonis verò monaſterium ſub finem ſæculi quinti-decimi Birgittanis conceſſum.

LXIX. S. Remigii apud Remos abbates.

Ineunte hoc anno deceſſit Hitardus abbas Remigiani apud Remos archimonaſterii, ſcilicet III. idus Januarii, imperfectâ novâ baſilicâ, quam ipſe inchoaverat, cùm annis octo & viginti præfecturam adminiſtraſſet. Marlotus (a) retulit ejus epitaphium, in quo eccleſiæ ſpeculum, patriæ columen, prudentiâ, humilitate, ac moribus egregiis præditus fuiſſe dicitur. Theodericus ejus ſucceſſor, *deductâ a proavis generoſitate, morum etiam eximiâ nobilitate* viguit, teſte Aoſelmo ejus loci monacho in libello de Remigianæ baſilicæ dedicatione a Leone IX. facta, quam baſilicam Theodericus, deſtructâ ob nimiam ædificii molem eâ, quæ ab Hitardo inceperat fuerat, ædificare aggreſſus, Herimaro ſucceſſori perficiendam reliquit.

(a) *Mirop. Remenſ. p. 351.*

LXX. Flaviacenſe monaſterium inſtauratur.

Exſtabat apud Bellovacos jam inde a ſæculo ſeptimo Flaviacenſe monaſterium, ſancti Geremari a conditore poſtea dictum, quod ſæculo nono per Nortmannos, uti & puellare cœnobium, Oratorium nomine multaque alia circumquaque monaſteria, exciſum fuerat. Id factum ſub tempus Nicolai papæ I. qui utrumque monaſterium Belvacenſi eccleſiæ attribuit, eâ lege, ut juxta modum facultatum illis locis collatarum inſtaurarentur, & illic Deo militantium, ſive virorum, ſive puellarum cœtus neceſſariis ſubſidiis adjuvarentur. *Quia nec pium*, inquit pontifex, *nec juſtum eſſe cognoſcitur, ut eccleſiæ præfatæ ita rebus ſuis ſpolientur, & alterius eccleſiæ neceſſitatibus deſerviant, ut earum neceſſitatibus nulla prorſus cura videatur impendi.* Utrumque nihilò minùs monaſterium ruinis conſepultum jacuit uſque ad tempus Drogonis Belvacenſis epiſcopi, qui utrumque inſtauravit. Tempus reſtituti Flaviacenſis cœnobii colligimus ex regimine Gantherii abbatis a reſtitutione primi, qui anno MLVIII. idibus Martii vivere deſiit, adminiſtrationis anno XXII. Hoc monaſterium principio Geremarus ampliſſimis poſſeſſionibus dotaverat: at illæ, exciſo monaſterio, Belvacenſi eccleſiæ, ut mox dicebam, nùn cum ſancti Geremari corpore ceſſerant. Sacri loci ſolitudinem miſeratus piiſſimus antiſtes Drogo, cum in priſtinum ſtatum reſtituit, eique portionem avitæ hereditatis in dotem aſſignavit: at ſancti Geremari corpus a canonicis ejus eccleſiæ extorqueri non potuit. Hic eſt Drogo epiſcopus, qui ſancti Symphoriani abbatiam anno ſuperiori exſtruxit, & qui ſancti Pauli puellare, ut mox dicturi ſumus, cœnobium itidem ædificavit. Primus inſtaurati Flaviacenſis abbas Guntherius eum nova colonia monachorum e Foſſatenſi agri Pariſienſis monaſterio aſſumtus eſt. Floruit ab eo tempore non modò religione, ſed etiam ſtudio litterarum hic locus, in quo præ cæteris emineat Guibertus, poſtmodum Novigenti abbas; Adelelmus, & Radulfus, cujus in Levitl cum commentarii omnibus noti ſunt. De his in conſequentibus agendum. Poſtquam ab eversione Danorum reſtiturum eſt monaſterium, prioris officium illic geſſit quidam bonis moribus præditus, Suggerius nomine, a Guiberto (b) laudatus. Huic ex morbo decumbenti diabolus adſtitiſſe dicitur, libroque, quem tenebat, ei oblato: Accipe, ait, lege: hunc tibi mittit Jupiter. Exhorruit ad dirum nomen Suggerius: cui attonito: Diligis, inquit, domum iſtam? Diligo, ait. Et ille: Scias eam, totias religionis rigore abjecto, propediem omnino diſſoluram & inordinatam fore. Impoſtoris dictum reſpuit Suggerius: ſed ex illa die, poſtquam hæc retuliſſet, in amentiam verſus eſt, ita ut vinculis eum conſtringi neceſſe eſſet: tamen paullo ante, quàm exſpiraret, rediit ad ſanam mentem; & confeſſas peccata deceſſit. Porro ex eventu patuit impoſtoris mendacium. *Res enim poſtmodum eccleſia* ſeu monaſterii *bene provecta, huc uſque*, inquit Guibertus, *bene provehitur.*

(b) *Guibert. lib. 3. de vita ſua c. 19.*

LXXI. S. Pauli monaſterium apud Bellovacos.

Eumdem inſtauratorem habuit Oratorium monaſterium, ſanctæ Angradiſmæ virginis quondam ſeceſſu inſigne, quod Drogo epiſcopus ſub ſanctæ Mariæ & ſancti Pauli nomine reſtituit, retento ſanctæ Angadriſmæ corpore in collegiata ſancti Michaëlis eccleſia, olim monachorum, ubi graſſante Nortmannorum tempeſtate depoſitum fuerat. Oratorii cœnobii reditus & prædia omnia Nicolaus papa primus matri eccleſiæ Belvacenſi *in recompenſationem Fontanetii monaſterii* conceſſerat eâdem lege, quâ diximus de Flaviacenſi, ſcilicet ut quàm primùm redintegraretur, & virgines ſacræ denuo ibidem collocarentur: at res imperfecta manſit per annos circiter centum & ſeptuaginta, donec Drogo præſul operi manum admovit, condito a fundamentis inſigni monaſterio, quod ſanctæ Mariæ ad ſanctum Paulum vocant. Hujus parthenonis ſanctimoniales reſtitutum volunt eodem in loco monaſterium, ubi antea ſanctæ Angadriſmæ aſcererium, Oratorium nomine, ſteterat, hoc eſt, vix unâ leucâ ab urbe: at Louverus cenſet hoc Oratorium ſitum fuiſſe eo in vico, qui tribus ferè leucis ab urbe diſtat, retinetque hactenus Oratorii (*) nomen. Illud ſanctimonialium opinioni favet, quòd in libello de vita ſanctæ Angadriſ-

(*) *Oratr.*

driſmæ Oratorium ejus monaſterium ſitum fuiſſe dicitur *in pago Bellovacenſi prope muros urbis Bellovacæ*; & quòd *templum beatæ Mariæ* ibidem exſtitiſſe dicitur in vita ſancti Ebrulfi. At parum intereſt, quo in loco poſitum fuerit ſanctæ Angadriſmæ primitivum monaſterium, dum conſtet, ut certè conſtat, Drogonis epiſcopi eam meutem fuiſſe, ut illud inſtauraret, ſive eodem in loco, ubi primùm ſtuerat, ſive in alio commodiori; eidemque monaſterio, ab ſe ita inſtaurato, veteris Oratorii aſſignaviſſe poſſeſſionum congruam portionem, quas poſtea tum ſanctimoniales quæ illuc magno numero ſubinde ſe ſe receperunt, tum reges Francorum, Belvacenſes epiſcopi ac dynaſtæ, aliique fidales plurimùm auxerunt. Prima inſtaurati cœnobii abbatiſſa fuit Berta nomine incertum quo ex loco aſſumta, cujus obitus IV. nonas Januarii notatur: ſecunda Otilia, cujus tempore Guido epiſcopus multa eidem partbenoni contulit, mortua nonis Februarii. Hanc ſubſecutæ ſunt Adelais, Mathildis & Emelina, quibus Tafia ſæculo inſequente ſucceſſit. Hactenus religione floret nobile illud aſceterium, cui ſubſunt aliquot cellæ, quaſi totidem coloniæ numeroſi ejus conventus, in quo ſeptuaginta minimùm ſanctimoniales, choro addictæ, haberi ſolent. Aceutatiſſima regularis diſciplinæ obſervatio, quæ ab annis centum illic vlget, inſtaurata fuit a Magdalena *de Sourdis*, illuſtri pietate & genere abbatiſſa, eamque verbo, & exemplo proſecuta eſt auxitque non impariſ nobilitatis & virtutis ex ſorore ejus neptis Magdalena ex Claromontenſium-Tornodorenſium ſtirpe, cujus vita, quæ recèns typis mandata eſt, ejus meritum ſanctitatis Inculentor prodit, noſtrique Ordinis abbatiſſis in exemplum & ſpeculum eſſe poteſt. Huic in abbatiali dignitate poſt abdicationem ab ea factam ſucceſſit ejuſdem ex fratre neptis quaſi hereditario jure, quæ tranſmiſſam ſacri loci tegularem diſciplinam religioſè obſervat. De hoc parthenone plura in additione (*a*) ad Yepeſium, itorumque de eo in conſequentibus ſermo reccurret. ANN. CHR. 1036. (*a*) *Yepez ann.* 1031.

Ad hunc annum haud dubiè pervenit Albertus, Miciaci prope Anrelianos abbas, qui anno ſuperiore litteris Gilduini archiepiſcopi Senonenſis pro Floriaco ſubſcripſit, menſe Novembri datis. Mortuus eſt menſe Januario. De eo enim intelligendum videtur Gemeticenſe necrologium XIX. kal. Februarii: *Albertus abbas & levita jacet in choro in parte dextra*. Certè in veteſtis Gemeticenſium abbatum catalogis nullus per ea tempora invenitur Albertus; & meritò locum habere debuit Albertus Miciacenſis abbas in necrologio Gemeticenſis monaſterii, cujus benefactor & monachus olim exſtitetat. Ejus ſepulcrum hactenus cernitur ad corum epiſtolæ, cum hoc epitaphio,

LXXII. Albertus abbas Miciaci obit.

Hic jacet Albertus quondam regalia ſpernens,
Pradens atque pius, tantùm cæleſtia cernens.
Mundi divitias cum regali ditione
Gemetica primas ſprevit pro relligione.
Namque Dei forma monachorum venit amore:
Hic poſt ſub norma paſtorum fulſit honore.
Luceat ante Deum, careat magnoque dolore:
Uſque modo per eum Domini ſunt dona valore.

Negotium faceſſere poteſt quod in hoc epitaphio dicitur *hic paſtor fulſiſſe*, niſi *hic* pronominis, non adverbii locum tenere dicatur. Huic in regimine Miciacenſi ſucceſſit Fulco abbas, cujus tempore quidam miles, Suavis nomine, Miciacenſibus contulit eccleſiam ſeu cellam ſancti Johannis-Baptiſtæ apud Motam caſtellum pagi Cenomannenſis, a progenitoribus ſuis, Achardo & Helviſa, conſtructam: cujus rei litteræ (*b*) conſcriptæ ſunt pontificatu Aveſgaudi epiſcopi Cenomannenſis, quem prædictus miles cum Gervaſio domino ſuo adiit ad obtinendam immunitatem a ſynodalibus conſuetudinibus, admonitus *a ſupra dictæ inclytæ congregationis patre venerando, capitis canitie dealbato, Fulcone nominato*; quod epiſcopus cum ſuo clero indulſit, atque Herbertus comes probavit. Fulconis ſucceſſores fuere Rodulfus & Chriſtianus. Cella ſancti Johannis de Mota. (*b*) *Anelitt. to.3. p.302.*

LXXIII. S. Sergii monaſterii initia, progreſſus & inſtauratio.

Hactenus pauca diximus de ſancti Sergii monaſterio Andecavenſi haud ignobili, cujus obſcura origo ad ſæculi ſaltem octavi initia referenda eſt. Teſtes hac de re Childeberti tertii (*c*) regiæ litteræ *pro monaſterio ſancti Sergii & domni Medardi epiſcopi, in ſuburbio Andecavis urbis conſtructa*; quas litteras Theodebertus abbas obtinuit. Ejuſdem loci abbatiam ſub finem illius ſæculi Witboldus (*d*) abbas Fontanelienſis a Carolo Magno adeptus eſt. Sub hæc Guntardus comes & abbas nominatur in præcepto Caroli regis, ſcilicet Calvi de villis (*e*) Nubiliaco cum capella & Campaniaco ex *abbatia ſancti Sergii ſeu ſancte Godeberti confeſſoris*, epiſcopi Andecavenſis, *cujus corpus ibi requieſcit*. Deinceps nulla ejus monaſterii mentio uſque (*c*) *Annal. to.4. lib. 25. n.76.* (*d*) *ibid. lib. 25. n.32.* (*e*) *Gall. Chriſt. to.4. p. 321.*

ANN. CHR. 1036.

ud sæculum decimum, quo Alunus *rex Brittanniæ* (*a*) cathedrali sancti Mauricii ecclesiæ *ubbatiam S. Sergii* contulit rogatu Ruinonis episcopi, qui & ubbas sancti Sergii dicitur. Itaque jam ante id tempus monachis destitutus, & ferè in solitudinem reductus erat hæc ubbatia, dum tandem Rainaldus episcopus, qui Andecavensem ecclesiam ab anno DCCCCLXXIV. ad unonm MV. rexit, eam instaurare cœpit, collaborante Huberto sancti Albini abbate, qui sancti Sergii quoque ubbas exstitit. Sed cùm opus imperfectum reliquisset, Hucbertus episcopus ejus successor illud absolvit Heinrico regnante, eique proptinm abbatem, Wlgrinum nomine, e Majori-monasterio assumtum, præfecit: quæ omniu idem præsui litteris suis testatur in hunc modum.

(*a*) *Annal. to. 9 lib. 41 n. 64.*

Ego Hucbertus Andecavensium episcopus, votum fore vols cunctis sancta Dei ecclesiæ cultoribus, quamodo monasterium sanctorum martyrum Christi Sergii & Bacchi, quod est juris episcopi nostri, & prope civitatem Andecavam situm, restaurare, & ad ordinem monasticum secundùm parvitatis meæ vires paulatim instituere laboravi. Fuerat idem locus ante nostræ ætatis tempora incertum an Normannorum incursione, an quibus aliis impedimentis desolantibus, pæne omnino destitutus, & ad miserandam destructionem redactus. Sed hunc sancti loci, & per venerabilem antiquitatem reverendi, casum magnificæ excellentiæ vir, prædecessor noster beatæ memoriæ Rainuldus præsul, non ferens, instaurare cœpit, & monachorum ibi quantulam catervam sub abbate degentium ordinavit: quod pia voluntatis votum quia ille inceptum magis quàm perfectum die exitus sui de corpore superveniente dereliquit, ego ei in cathedram substitutus, in hac quidem parte vestigiis boni patris institi; & locum ipsum per opportuna tempora parvulis largitionibus augmentavi. Sanè quia tota fecultatum donatis ad monasteria, & omnes venerabiles locos ad Dei servitium decentiùs peragendum tendere debet, inter alias provisiones exteriores, etiam ordinis regularis firmiùs ibi teuendæ non postremam curam habui: pro qua re domnum Albertum venerabilem virum & abbatem Majoris-monasterii Turonensis expetens, ut mihi ex congregatione sua aptam personam abbatis concederet, qui ejusmodi locellum necessarid strenuitate pariter & religione gubernaret. At ille fratrem quemdam, nomine Vulgrinum, elegit, convenientem ad postulationem meam per gratiam Dei. Ipsum ergo abbatem benedicens, & jam futuri ibi regularis ordinis certior factus quàm antea, cellulam quoque sancti Mauritii, quam videlicet apud Calonnam (*), sedis meæ vicum, ad cœnobium monachorum extuleram monasterii sancti Sergii & eidem abbati Vulgrino, & omnibus successoribus suis perpetualiter cum universis ad se pertinentibus volui donare & tradere: quod quidem & fecc per consilium bonorum virorum fidelium, meorum clericorum pariter & laicorum. Signum domni Alberti ubbatis (*). Signum Domni Vualterii abbatis (*). Signum domni Berengarii thesaurarii. Signum Rainaldi archidiaconi. Signum Goscelini archidiaconi &c. Signum Gosfredi comitis. Ego Hucbertus episcopus hoc signum erucis meæ manu feci, & hoc præceptum firmavi. Data VI. Martis regnante Heinrico rege, & Gaufrido comite Andecavorum.

(*) Calonnæ.

(*) Majoris (*) S. Albini monasterii.

Calonnæ cella.

Prædictus sancti Mauritii cellu, quum Hucbertus episcopus sancto Sergio dedit, sita est in vico Calonnu ad confluentem Meduunæ in Ligerim, eo ipso in loco, ubi olim sunctus Mautilius episcopus orutorium exstruxetut: quod vetustate pæne collapsum Raginoldus seu Rainaldus episcopus restituere aggressus est, Hucbertus autem ejus successor perfecit uc dotuvit, eique villum Martiniacum, ad Ligerim sitam, præter aliu attribuit ad subsidium monachorum, quos ibidem instituit. Nunc hæc cellu ferè ud simplicem ptioratom, uti pleræque aliæ redacta est. Multa eidem monasterio concessa sunt, maximà a Burchardo (*b*) thesaurario sancti Msuticil, tempore Wlgrini abbatis, qui postmodum Cenomannensium episcopus creatus est. In illo sancti Sergii monasterio tunc monachus erat Moyses quidam, qui ex tempore Budici comitis Namnetensis locum Csmetiuci tenuit cuio aliis, quæ postea sancto Sergio provenerunt. Ad Wlgrinum ubbatem quod attinet, ortus erat ex Vindocini (*c*) castello, primùm quidem miles, dein Majotis-monasterii monachus sub Alberto ubbate, cooptatus in sancti Sergii abbatem ab Hucberto episcopo, cujus consanguineus erat.

(*b*) *Gall. Chr. to. 2. fo. 186.*

(*c*) *Analect. t. 3. p. 311. & seq.*

LXXIV. S. Albini abbates.

Post Hucbertum, sancti Albini apud Andecuvos ubbatem, locum rexit ab anno MXXVII. Primasius, cui post quatuor ferme vacationis menses Walterius ex decano successisse (*d*) hoc anno trauitur, electus a fratribus cum assensu Hucberti episcopi & Fulconis comitis, ut patet ex charta (*e*) electionis, cui monachi amplius quinquaginta subscripserunt. Walterii ubbatis jussu libellum de miraculis sancti Albini (*f*) scripsit anonymus ejus loci cœnobita. Præfecturam tenuit Walterius usque ad annum MLV. quo desinente decessit IV. kal. Junuarii. Theodericus ejus successor anno insequente ordinatus est XIX. kal. Februarii, cujus electioni panci monachi adfuisse dicuntur. Vixdum ordinatus erat, cùm grave in eum contentionem ex-

(*d*) *Labbe to. 2. p. 976.*

(*e*) *Spicil. to. 6. p. 436. & seq.*

(*f*) *Bolland. Martii to. 2. p. 62.*

excitavit Halmericus vicecomes Toarcenſis, qui unum equum centum ſolidorum, aut centum ipſos ſolidos *pro abbatis mutatione* (*a*) *& revelatione* ſibi deberi aſſerebat. Id verò pernegabat Theodericus abbas, ejuſque rei causâ petiit Toarcum, vicecomitem adiit, *paratus aut calidi ferri judicio, ſecundùm legem monachorum, per ſuum hominem probare; aut ſcuta & bacula, ſecundùm legem ſecularium, defendere.* Duellum prætulit vicecomes; obtulitque abbas hominem ſancti Albini, *qui & ſacramentum faceret, & ſacramento fidem brachia daret.* Verùm interceſſere comitis optimates, injuſtam eſſe conſuetudinem opponentes; eiſque vicecomes, utpote prudens & bene morigeratus, licet juvenis, acquievit, hanc pugnam in periculum animæ effuram intelligens. Itaque jure prætenſo ceſſit, modò ut ſibi, uxorique ſuæ ac fratribus, ſancti Albini ſocietas concederetur. Abbatiæ tribus tantùm annis præfuit Theodericus; cui ſuffectus Otbrannus abbas, de quo aliàs.

ANN. CHR. 1036. Duellum ad litem finiendam.

(*a*) *Strm. in. Geffrid. p. 61.*

LXXV. Placitum pro Arulenſi monaſterio.

Arulenſi in Catalonia monaſterio cùm præeſſet Bonfilius abbas unà cum Berengario Helenenſi epiſcopo in judicium vocavit quemdam (*b*) Wadallum coram Willelmo comite Biſuldunenſi, ejuſque conjuge domna Azaleiza, & filio Bernardo. Litis hæc cauſa erat, quòd femina quædam, Teza nomine, filium ſuum ſimul cum hæreditate, quæ ei a parentibus jure contingebat, Deo in illo monaſterio quondam obtuliſſet, ut ibi ſub regula ſancti Benedicti toto vitæ ſuæ tempore militaret; quam hæreditatem prædictus Wadallus injuſtè retinebat. Auditis querelis, hanc Arulenſi monaſterio adjudicavit comes, tertiâ parte ipſius hereditatis, quæ ſecundùm conſuetudinem illius regionis ipſi competebat, eidem loco attributâ, eo pacto, ut ante corpora ſanctorum martyrum Abdon & Sennen, quæ illic requieſcebant, luminaria jugiter arderent. *Factum eſt hoc* VIII. *idus Decembris, anno* VI. *regnante Henrico rege.* Idem comes poſt aliquot dies commutationem (*c*) quamdam fecit cum prædictis Berengario epiſcopo & Bonfilio Arulenſi abbate. Oliba ſæcerdos & monachus ottaſque litteras ſcripſit.

(*b*) *Marca Hiſp. p. 1063.*

(*c*) *ibid. p. 1064.*

Wiſredus comes monachus. (*d*) *Baluz. miſcell. tom. 3. p. 300.*

Hoc ipſo *anno* (*d*) Wiſredus ſeu Guiſredus comes Ceritaniæ ſit monachus in cœnobio Canigonenſi ſub Guillelmo, ejus loci abbate ſecundo, qui Selvæ ab annis circiter quinque ſucceſſerat; aut certè ſub Mitone, Guillelmi ſucceſſore. Ibidem piiſſimè deceſſit Wiſredus anno converſionis ſuæ quinto-decimo, ut ſuo loco videbimus.

LXXVI. Montis-majoris abbates. (*e*) *V. lib. 54. n. 26.*

Montis-majoris monaſterium poſt Joſmarum (*e*) tunc procurabat Benedictus abbas, morum honeſtate & integritate præditus, cui duo fratres, Gauſredus atque Bertrannus, Provinciæ comites, hoc anno & ſequentibus ſe munificos exhibuere, quædam monaſterio conferendo tam in villa Pertuſo, quam apud Manuaſcam ſeu Podium-Boſoni in pago Sigiſterico, cujus loci caſtrum monachis donant, multaque alia in variis pagis. Artaldus quoque Gratianopolitanus epiſcopus Benedicto abbati, quem *virum religioſum & honeſtum* vocat, rogatu Iſmionis principis Roianenſis, confirmat donationem ab ejus avo factam, ut ſcilicet in toto illo territorio nullus quidquam acquirere poſſet, præter monachos Montis-majoris, quod auctoritate Romana firmatum dicit. Benedicti abbatis depoſitio notatur IV. kal. Decembris. Exſtat in veteri codice acroſtichon de eo carmen, & de Aginulſo monacho eximio ſcriptore. Longè diſſimilis Benedicto exſtitit Eldebertus ejus ſucceſſor, cui Raimbaldus Arelatenſis archiepiſcopus præfecturam abrogavit, jam aliàs ei infeſtus ob paludes monaſterio circumjacentes, quas Lambertus, Raimbaldi avus, ejuſdem loci monachis contulerat. Suffectus in Eldeberti locum Rolandus, de quo inferiùs.

Cluniaco famulia reſtituitur.

Hoc ipſo anno Willelmus Provinciæ comes & Luela ejus conjux Cluniacenſi monaſterio reſtituunt res quaſdam ex hæreditate ſancti Mayoli, ſcilicet Diliadam & Septem fontes, in Regenſi epiſcopatu ſitas. *Actum apud Podii-Odalinum monaſterium, feriâ ſecundâ, anno* MXXXVI. *incarnationis, traditione* V. *Chuonone imperante anno* X. Id factum oportuit a kal. Septembris, cùm indictio v. inchoati poterat. Podii-Odolinum ſeu Podolinum monaſterium ſitum eſt in diœceſi Arauſicenſi.

LXXVII. Brunonis epiſcopi charta pro S. Benigno. (*f*) *Perard. p. 185.*

Eodem modo indictionem numerat Bruno Tullenſis epiſcopus in diplomate, quo Bertiniacæ curtis eccleſiæ dedicationem, & donationem quorumdam altarium eidem cellæ ab ſe factam memorat. Inſigne eſt hoc Brunonis pietatis ac prudentiæ monumentum, a Perardo (*f*) relatum, cujus hæc ferè ſumma eſt. Cùm patrochiam ſui epiſcopatus perluſtraret piiſſimus antiſtes, contigit eum hoſpitari apud Bertiniacam-curtem, cellam abbatiæ S. Benigni Divionenſis, ubi tum domnus Halinardus ſancti Benigni, & Widricus ſancti Apri abbates, *ambo converſatione laudabiles*, ad eum excipiendum convenerant. Cùm verò locus ille, ubi monachi religiosè vivebant, necdum dedicatus eſſet, eorum rogatu Bruno ejus oratorium in honorem ſancti Benigni conſecravit. Meditanti porro epiſcopo, quid

ANN. CHR. 1036.

„ quid beneficii eidem loco impenderet, ſuggeſtum eſt ut altaria duarum eccleſiarum „ ei conferret. Sed, ne temere & inconſultò id feciſſe videretur, rem ad ſynodum, „ in ſua urbe brevi convocandam, diſtulit, ea demum in ea exſecutus eſt, do„ mno abbate Wiurico inſiſtente. Synodicis litteris appoſita ſunt poſt Brunonem ſigna domni abbatis Halinardi, Gregorii prædictæ cellæ prioris, Widrici abbatis ſancti Apri, Hunaldi abbatis ſancti Manſuetl, Norberti abbatis Mediani-monaſterii, Gibulni primicerii, & aliorum canonicorum. *Acta ſunt hæc Tulli in plenaria ſynodo, habita* VIII. *idus Octobrii, luna* XIIII. *epactâ* I. *concurrente* IV. *biſſexto, anno incarnationis dominicæ* M XXXVI. *indictione* V. *anno regni Chuonradi* XIII. *imperii verò* X. Eodem anno Himbertus Pariſiorum antiſtes librum ſacramentorum ſancto Benigno dono dedit, hactenus aſſervatum in bibliotheca monaſterii, præmiſſâ hac inſcriptione: *Anno dominicæ incarnationis milleſimo trigeſimo ſexto, datus eſt hic ſacramentorum liber ſancto martyri Benigno, Divionenſis eccleſiæ patrono, ab honorabili Hymberto, Pariſiacæ ſedis epiſcopo, petente ejuſdem loci proviſore atque rectore domno abbate Halinardo. Si quis illi abſtulerit quocumque modo, ſit perpetuò anathema a judice Deo.* Habetur in eadem bibliotheca codex aliter ſacramentorum, Heinrico, ut puto, imperatori, ſancto an Conradi Salici filio, oblatus a Bernone, qui non alius mihi videtur a Bernone abbate Augienſi, qui *Bera* ſcribere ſa amat, ut in ſequentibus verſibus, eidem codici præfixis.

Libri ſacramentorum.

Splendida terrarum lux Htiarich, gloria regum;
Suſcipe conſcriptam pura quem mente libellum
Ultima ſervorum Bera fert perſona tuorum.
Qui, licèt indignus, tibi fidus ſemper alumnus,
Obſequio pronus, devoto corde benignus.
Dum viget atque valet, ſano dum corpore vivit.

LXXVIII. Reginaldi epiſcopi Leodicenſis obitus & ſucceſſores.

Apud Albericum & Ægidium, Reginaldus Leodicenſis præſul hoc anno diem obiiſſe traditur, in eccleſia monaſterii ſancti Laurentii ab ipſo exſtructa ſepultus ante majus altare. Eo mortuo, Stephanus ejus loci abbas, quaſi patre orbatus, ad magnas anguſtias redactus eſt a nobilibus illarum partium viris, qui jura & immunitates monaſterii infrogera nou dubitarnnt. Abbas nihilò minùs non daſpondit animum, ſed cælitus roboratus & adjutus, ædificia clauſtri & officinas abſolvit. Reginaldo epiſcopo ſucceſſit Nithardus ejus nepos, qui, licèt juvenis, vix quatuor annis dignitate potitus eſt. Hic monaſterio ſancti Laurentii paruum ſe favorabilem præbuit, immo pæne totam auri & argenti ſupellectilem, quam Reginaldus ſancto Laurentio contulerat, abſtuliſſe dicitur. Longè melior fuit ejus ſucceſſor Wazo ſeu Watho, qui primùm ſub Notgero ſeu Notkero epiſcopo capellanus, dein ab eodem præfectus ſcholis, poſtea decani & præpoſiti in illa eccleſia officio rita perfunctus eſt; ac demum ad ſedem epiſcopalem provectus, ubique egregium virtutis ac prudeotiæ ſpecimen dedit. Ejus tempore adhuc in Leodicenſi eccleſia perſeverabat apod canonicos vita communis: cujus rei præciarum argumentum eſt epiſtola, quam idem Wazo, adhuc decanus, ſcripſit ad Johannem (*a*) illius eccleſiæ præpoſitum, qui muneris ſui poteſtate ubutens, omnia pro arbitrio diſponebat, nec ſe regularis vitæ officiis teneri putabat. Hæc epiſtola inſcripta eſt *fratri Johanni*; ſive hæc inſcriptio a Wazone adhibita ſit ad reprimendum ſaſtum Johannis, ſiva is mos tnm fuerit, ont illius eccleſiæ canonici ſe fratres dicerent monachorum exemplo. Laudatur Wazo in tyrbnis Adelmanni ſcholaſtici, poſt enm ſcholis præfecti, ſub quo, utì & ſub Wazone, *Legia, magnarum artium nutricula*, flotniſſe dicitnr: quæ res in primis Notkero epiſcopo u noſtris tribuenda eſt.

(*a*) *Geſta Leod. epiſcop. lib. 2. p. 282.*

LXXIX. Petrini monaſterii exemptio aſſerta.

Ad res Italicas qnod attinet, hoc anno Andreas Peruſinus epiſcopus in Romana ſynodo, præſenta Benedicto pontifice, confeſſus eſt, ſa nullnm jus habere in Peruſinum ſancti Petri monaſterinm, & in alia duo, ſcilicet Salvatoris, & ſanctæ Mariæ in valla de Ponte; &, ſi qund haberet, in mann pontificis id relaxavit, cujus rei tabulas Ugbellus (*b*) refert. Huic actioni interfuerunt com pontifice epiſcopi tres, nimirnm Dominicus Lavicanenſis, Robertus Signenſis, & Hugo Aſiſinenſis; tres abbates, videlicet Hugo Farfenſis, Bartbolomæus abbas Græcus, & Johannes abbas, ſancti Montani, aliique Romanæ eccleſiæ clerici. Vix ad ſuam eccleſiam reverſus erat Andreas, cùm iterum jus ſuum in monaſterinm ſancti Petri recuperare tentavit: qua de re Bonizo abbas eum denuo traxit ad papæ judicinm, in quo epiſcopus itcrum jure ſuo ceſſit in ſynodali multorum epiſcoporum conciiio, cui etiam ſex abbates interfuerunt, Gregorius ſancti Sabæ, Titus ſancti Pauli, Franciſcus ſancti Laurentii, Benedictus ſancti Petri a Vinculis,

(*b*) *Ital. ſac. t. 9. p. 940.*

Cre-

Crescentius sancti Silvestri, & Martinus abbas de Farneto. De hac monasterii sancti Petri immunitate jam dudum antea (*a*) lis orta, & composita fuerat. Qui hic laudatur Hugo Farfensis, hoc anno denuo *reordinatus* dicitur. Mira in illo abbate vicissitudo. ANN. CHR. 1036. (*a*) *lib.* 32. *n.* 30.

Cùm Arialdus Clusius præsul ecclesias monasterii de monte Amiato consecrare (*b*) obfirmatè renueret, nec Benedicti papæ mandato parere veller; pontifex demum ad preces Winizonis abbatis, qui hac de re sæpius apud ipsum conquestus fuerat, Petrum episcopum (*c*) illuc direxit, qui videret & discerneret, cujus hæc esset culpa; &, siquidem episcopi essent, Petrus illas ecclesias consecraret. Episcopo in sua pervicacia obfirmato, Petrus ecclesias monasterii hoc anno dedicavit, ut docet inscriptio, quam Ughellus (*d*) e subterranea ecclesia eruit, in qua hæc dedicatio facta dicitur in honorem Salvatoris & beatæ Mariæ *anno Domini* M XXXVI. *indictione* IV. *tempore beatissimi papæ Benedicti de Tusculo, ex patre Alberico, & invictissimi imperatoris Conradi, & Gauzi abbatis*: cui consecrationi decem & octo, tam episcopi, quàm cardinales, interfuisse dicuntur: inter quos fuit patriarcha Aquilegiensis. Eodem anno Conradus imperator omnes illius monasterii possessiones diplomate (*e*) confirmavit, illudque Winizoni abbati regendum commisit, *ut ibidem neglecta Dei obsequia suorum prædecessorum rectiùs studiosè ordinare studeret, & congregationem ibi Deo servientium monachorum regulariter corrigere, & sollimodo divinis obsequiis deditos ad sufficientiam largiri*. Verùm non diu supervixit Winizo abbas, cujus postremus hic annus fuit, pænultimus verò Arialdi episcopi. Hujus successor Petrus nihilò æquior fuit Amiatinis monachis: at ejus vexationes Leo IX. auctoritate suâ (*f*) repressit, & Theuzoni abbati, Winizonis successuri, decimas, baptizandi facultatem, aliaque jura confirmavit. Amiatini cœnobii ecclesiæ consecratæ. (*b*) *V. lib.* 32. *n.* 89. (*c*) *Ital. sac. to.* 3. *p.* 717. (*d*) *ibid.* (*e*) *ibid. p.* 719. (*f*) *ibid. p.* 722.

Cùm Johannes abbas, sancti Dominici (*g*) successor, Soranо monasterio præesset, accesserant ad eum quatuor clerici Verulanæ ecclesiæ, missi ab aliis eorum socius, qui ad fundum Casæ-Marii, perfectioris vitæ studio secesserant, atque ab eodem Johanne habitum monasticum acceperant. Rem narrat ea veteri codice (*h*) Baronius; in quo quidam boni clerici e civitate Verulana, animo compuncti, quòd nomine dumtaxat clerici, vitam neque canonicam, neque monasticam ducerent; adjunctis quibusdam laïcis fidelibus ejusdem civitatis, venisse dicuntur ad fundum, qui dicitur Casæ-Marii, in territorio Verulano situm quarto ferè milliari ab urbe, ubi templum Martis quondam exstitisse fertur, ibidemque commorari cœpisse, exstructâ ecclesiâ in honorem sanctorum Johannis & Pauli. Non multò post, quatuor ex ipsis, scilicet Benedictus, Johannes, Ursus, & Azzo, omnes presbyteri, adierunt venerabilem virum Johannem abbatem sancti Dominici, ab eoque sanctæ religionis habitum suscepernnt. Inde reversi ad socios, unum e suis abbatem elegerunt, scilicet Benedictum, virum religiosum, natum e civitate Verulana; ibique Christo Domino sub eo servierunt. Cisterciensibus postmodum cessit hoc monasterium, cui Soranum ab Honorio tertio subjectum fuit, tametsi ab eo primitus propagatum. LXXX. Casæ-Marii monasterium conditur. (*g*) *lib.* 56. *n.* 91. (*h*) *Baron. an.* 1030.

TUrbatis in Italia rebus, multisque defectionem molientibus, Conradus exeunte anno illuc profectus, natale Domini Veronæ celebravit. Inde Brixiam, & Cremonam processit, ubi severissimas de conjuratis quæstiones exercuit, decreto edito contra eos, qui injurias Landulfo & Hunaldo earum urbium episcopis intulerant. Eadem Mediolani severitas: cujus civitatis archiepiscopum Herebertum, seu Aribertum, sibi suspectum, Papiæ comprehendi jussit, & Popponi Aquilegiensi patriarchæ custodiendum tradidit, uno apud eum relicto sancti Sixti abbate, qui, custodibus multo vino obrutis, eum in libertatem asseruit. Hinc res in pejus conversa. Bruno in locum Ariberti suffectus, sed, prodigio intervenicnte, haud ordinatus: Mediolanum ab Imperatore oppugnatum; suburbia igne injecto violata. Ad hæc Cremonenses, Placentinus, & Vercellenses episcopi majestatis damnati, & in exsilium acti, quos de Odone Campaniæ comite in regnum inducendo consilia clam agitasse, reauntiauta foetu Herimanni Suevorum ducis, pro comperto habebat imperator. ANN. CHR. 1037. LXXXI. Conradi iter in Italiam.

Certè, dum Conradus Italicis turbis componendis occupatus esset, Odo arma in Lotharingiam movit, & Barrum oppidum oppugnare aggressus est, eo animo, ut viam sibi faceret ad Aquisgranum, tamquam regni sedem, invadendum, ubi in nativitate Christi se sessurum præjactaverat, ut in chronico nostro Saxonico legitur. At rei eventus longè aliter, quàm speraverat, cecidit; nam Gozelo dux Mosellanensis, quem totius primæ Rætiæ ducem vocat Hugo Flaviniacensis, cum validis copiis in eum profectus, conserto prælio, cùm diu pugnatum fuisset, Odonis exercitum in fugam vertit, quo in conflictu Odo ipse infeliciter occubuit. Hujus cor- LXXXII. Odonis comitis cædes.

ANN. CHR. 1237. corpus lacerum Rogerius Catalanuenſis epiſcopus & Richardus abbas Virdunenſis, e mortuorum turba collectum, reddiderunt Ermengardi comitiſſæ ejus uxori, quæ illud Turonis in Majori-monaſterio, cui multa bona Odo contulerat, juxta parrem ſuum monaſterii inſtauratorem in capitulo eccleſiæ ſepeliendum curavit. Hæc fuit ſors & finis Odonis, cognomento Campanienſis, cujus pater cognominis, avus Theobaldus Carnutenſis, cognomine Tricator. Mortis ejus dies in nectologio ſancti Petri Carnutenſis notatur XVII. kal. Decembris. Ejus tres filii in chronico Albericl numerantur: Hugo, Theobaldus comes, & Stephanus, alio nomine Heinricus, itidem comes, hic Trecenſis, ille Turonenſis Bleſenſis & Carnutenſis, qui a Ganfrido Martello in prœlio captus, civitatem Turonicam a majoribus ſuis acceptam pro lytro conceſſit. Ambo verò, matris conſiliis acquieſcentes, locum ſancti Lupantii, ſitum prope caſtrum Caïnonenſe, ſancto Florentio quondam a Theotbaldo comite donatum, pro patris ſui abſolutione confirmarunt. Ejus rei litteris appoſita ſunt ſigna Alberti abbatis ſancti Martini Majoris-monaſterii, Richerii abbatis ſancti Juliani, & Ansberti abbatis, tum Gelduini de Britolio, Arduini filii ejus, Gelduini de Calvo monte, Hervei fratris ejus, & aliorum.

LXXXIII. Waleranaus comes fit monachus.

In illo Barrenſi conflictu multi alii Franci proceres cecidere, in his Manaſtes comes de Rocelo, Evrumus & Dido, Virdoni ſepulti. Walerannus verò comes, Gelduini Britolienſis comitis filius, a Godefrido Gozelonis filio graviter vulneratus, vitæ incolumitate petitâ & acceptâ, Virduni ſub diſciplina Richardi abbatis, ut voverat, poſtea monachum induit. Ubi verò in cœnobitica vita ſeſe ad tempus exercuiſſet, vitæ remotioris ſtudio ſecellit primùm in locum a Romarici-monte quinque millibus ſemotum, uno contentus comite, cui dominus ipſe ſancti Martini exemplo ſerviebat. Inde ad locum qui Rombecus dicitur, Richardi abbatis antea-

(a) lib. 54. n. 88. ſeceſſu (a) illuſtratus, profectus eſt, eòdemque multi, quos ſimilis vitæ anachoreticæ ardor ſtimulabat, ad eum confluere cœperunt, & ejus diſciplinæ ſe committere: quibus ille normam vivendi ſecundùm morem a ſanctis patribus inſtitutum præſcripſit. Exacto in hoc vitæ genere quinquennio, adeò ſancti propoſiti ardor non minuebatur, ut potiùs creſceret in dies, nec frattum aut epiſcopi litteris revocari potuerit. Sed tandem poſt mortem Richardi abbatis regimen Virdunenſis monaſterii ſubire coactus eſt, idemque Arremarenſem etiam abbatiam erexit.

LXXXIV. Bruno epiſcopus pacem conciliat.

Multa in illo bello damna paſſus eſt Bruno Tullenſis epiſcopus, quem Odo comes a fide Conradi auguſti avertere conabatur. Hinc Tullum urbem obſederat, multiſque cladibus, dum eam in ſuam poteſtatem redigere non valeret, circumpoſitos iuculas affecerat. Eo interfecto, Bruno pacem inter Conradum imperatorem & Francorum regem compoſuit, adeò firmam & conſtantem, ut inter eos eorumque filios integra & inviolata conſtiterit. Hanc pacem Conradum inter ac Rotbertum regem factam ait Wibertus in libro de vita Brunonis: at, ſi rerum ordinem non perturbavit Wibertus, eam principate Heinrici regis ſanctam fuiſſe conſtat. Poſt hæc Bruno in letalem morbum incidiſſe traditur, ex quo ſancti Blaſii meritis, ad cujus altare deferri voluit, ſubitò ita convaluit, ut qui alicuo iſtuc portatus auxilio fuerat, inde propriis pedibus alacer domum redierit.

LXXXV. Helvidis ejus mater obit.

His Wibertus ſubdit obitum Helvidis Brunonis matris. Hæc, licèt vigiliis, inediâ, variâque macerarione corpus ſuum afflictaſſet, in tantam nihilò minùs corpulentiam ex humorum abundantia excreverat, ut vix rheda vehi poſſet: quæ corporis gravitas cùm ei intolerabilis eſſet, ſæpe cum multo fletu Deum exoravit, ut ante mortem minueretur. Votis ejus annuit divina benignitas; nam diutini languoris acerbitate ſic extenuata fuit & exſiccata, ut oſſa ſola cute & nervis ſibi cohærere viderentur. Cùm ad extrema veniſſet, cunctis rebus, quas poterat, in egenos impenſis, *ſacrâ tunctione ac vivificæ communionis participatione munita*, diu exanimia & abſque ullo vitali flatu jacuit: deiu, reſumto paululiſper ſpiritu, confuſis lugentium vocibus ſilentio impoſito, omnes e cella eliminati juſſit, ſolamque Regelvvidem, cœnobii ſanctæ Crucis abbatiſſam, remanete cum proprio maritu: ad quos illa, ne ſe lugerent, ait piiſſimam Dei-genitricem ſibi tunc adfuiſſe, & da ſua ſa» lute œrtlorem feciſſe; tum ad maritum: Unum te, o amantiſſime conjux, iu» nqui, obuixe rogo, ut me abſque ulla pompa ſepeliri cures: &, quidquid or» namenti ad meam ſepulturam expendera forte velles, in uſus pauperum erogare » ne graveris. Ægre annuit conjux, idque facto complevit. Pueliare illud cœnobium ſanctæ Crucis, cujus abbatiſſa erat Regelvvidis ſeu Regelvida, unum erat ex quatuor monaſteriis, quæ a Brunonis parentibus ſeu propinquis condita fuere, *Voo. ferabetm* appellatum, ſitum in ſuperiori Alſatia, haud procul ab Egarshemio oppido, quatuor verò leucis a Columbaria (*), cujus parthenonis ſola modò rudera ſuperſunt. Aliud pueliare itidem monaſterium ab iildem conſtructum eſt, vocabulo Heſſa (*) ſeu Huſſa, itidem in Alſatia prope Sarcburgum; hactenus priſcum retinens

Monaſteria ab ejus parentibus condita.

(*) Colmar.

(*) Heſſe.

no-

nomen, ſed in cellam redactum, abbatiæ Altæ-ſilvæ (*) ordinis Ciſtercienſis ſubjectam. Duo alia virorum, Alrorſenſe ſeu ſancti Cyriaci, & Lutreuſe, etiam nunc perſtant: ea quibus Lutreuſe non a Brunonis parentibus, ſed ab ejus majoribus, non quidem primitus conditum, ſed inſtauratum fuit, ut aliàs diximus. Johannes de Bayone Helvidis obitam ad annos decem differt, id eſt ad annum MLVII. ANN. CHR. 1037. (*) *Hautefeille.*

Poſt infelicem Odonis comitis interitum, ejus filii, Theobaldus & Stephanus, paterni honoris dignitatem tueri & augere cupientes, in Heinricum Francorum regem inſurrexere, armis repetituri (*a*) Doncheriacum villam ſuæ ditionis, ad Moſam ſitam, quam rea ſibi vindicaverat, & poſtea Gozeloni Lotharienſium duci in beneficium conceſſerat, nullâ ratione habitâ juris ſancti Medardi monaſterii, cui hæc villa ſubjecta erat. Ejus rei damnum gravatè ferens monaſterii abbas Richardus, habito cum ſuis conſilio, regem adire non auſus, in eccleſia ſua divina ceſſare officia juſſit, & ſanctorum reliquias, (ſic tunc religio ferebat) humi proſtravit; quaſi ſancti injuriam monaſterii injuriâ ſibi factâ ultum irent. Vix annus erat, ex quo Gozelo illius villæ poſſeſſionem inierat, cùm edicto imperiali apud Noviomagum (*) curiæ adeſſe juſſus eſt. Dum verò illic reſideret, & vigiliis matutinis eâ nocte, quæ dominicam cœnam præceſſit, in monaſterio ſancti Servatii iureteſſet; a ſanctis monaſterii tutelatibus percuſſus, ſanguinem per os & nares effudiſſe dicitur; divinâque ultione intellectâ, mox ſanctis Medardo ac Sebaſtiano ſuam poſſeſſionem reſtituiſſe: quo facto, ſanctorum reliquiæ proprio loco cum debita veneratione repoſitæ, & eccleſiæ ſacer conceptus reſtitutus eſt. Poſt hæc rea Francorum Heinricus monaſterium in ſuam tutelam ſuſcepiſſe traditur. Richardo abbati ſucceſſit Rainaldus; in ſynodo Remenſi ſub Leone IX. ſimoniæ inſimulatus. LXXXVI. Doncheriacum S. Medardo reſtitutum. (*a*) *Marlot. t. 3. p. 82.* (*) *Nimegue.*

Hoc ipſo anno Rambertus ſeu Remberrus, Virdunenſis epiſcopus, ſuburbanum monaſterium in honorem ſancti Martini & ſancti Agerici confeſſorum ædificavit. Eo loci primitus oratorium erat, in honorem ſancti Andreæ, ut perhibent, antiquitus exſtructum; poſtea ſæculo ſexto a ſancto Agerico antiſtite conſecratum ſancto Martino Turonenſi pontifici, ab eoque eacultum poſt Berrfredi cædem a Childeberto rege in majori eccleſia patraram; deiu ſæculo decimo a Wilfrido epiſcopo converſum in cellam abbatiæ ſancti Pauli ſuburbanæ; ac demum in monaſterium, ut mos dicebam, a Ramberto epiſcopo erectum. Id factum hoc anno legitur, tum in veteri inſcriptione mox referenda, tum in necrologio monaſterii ad XII. kal. Maii, quo Rambertus deceſſit, de quo hæc verba. *Anno milleno trigeſimo-ſeptimo præſul Rembertus noſtram condidit eccleſiam. Ipſi Remberto & Theodorico epiſcopi debemus quidquid fumus*; & IV. kal. Septembris: *Dedicatio hujus eccleſiæ beati Agerici epiſcopi.* Hoc monaſterium conſilio & conſenſu Conradi imperatoris ædificaſſe, & Baldricum primum abbatem ei præfeciſſe memorarur in diplomate Heinrici tertii imperatoris, qui res omnes eidem loco a Ramberto conceſſas confirmavit anno MXLS. ordinationis ſuæ XIII. regni verò ſecundo. Actum Trajecti idibus Februarii, indictione IX. Necdum abſolutum erat monaſterium, cùm Rambertus Jeroſolymam proficiſcens, Belliegradæ fato functus eſt anno ſequenti MXXXVIII. aliis MXXXIX. pontificatus ſui anno XIV. cujus corpus a Bernero & Bernardo clericis Virdunum relatum in monaſterio ab ipſo condito honorificè humatum eſt. Baldricum abbatem, ejus cognomen a Petra, unà cum octo ſociis e Trevirenſi ſancti Maximini monaſterio accerſitum fuiſſe docet vetus inſcriptio, in qua etiam annus conditi monaſterii, aliaque exprimuntur in hunc modum. LXXXVII. S. Agerici monaſterium conditur.

Præſul Rembertus noſtram dum conderet ædem,
Mille & ter denus ſeptimus annus erat.
Abbatem inſtituit primum, qui noſtra gubernet,
Baldricum: hunc nomen nobile Petra dedit.
Illuſtris clauſtra monachum prope mœnia ſtructi,
Urbis Trevericæ, Maximinoque ſacri.
Octo cum ſociis hunc acceſſitus in ædem,
Annis bis denis rexit & auxit eam.
Ad ſuperos tandem felici ſorte vocatus;
Encelinus ei nomine ſufficitur.

Perſtat etiam nunc hoc monaſterium ſub religioſa congregatione ſancti Vitoni, gaudetque abbate regulari. Ramberto ſucceſſit Richardus, Hildradi comitis, alio nomine Hecelini filius, cujus *nutritor* fuiſſe traditur Richardus abbas monaſterii ſancti Vitoni, cui alodum ſuum, videlicet Batonis-curtem, & quod habebat ad Domnam-Mariam, conceſſit (*b*) *pro amore nutritoris ſui Richardi abbatis eximii*, quem præcipuo amore dilexit, ac mortuum luxit, paucis diebus ei ſuperſtes. (*b*) *Spicil. to. 12. p. 371.*

Apud

ANN. CHR. 1037.

LXXXVIII. Flaviniaci abbates.

(a) *Labbe to. x. bibl. p. 270.* (*) *Salina.*

Apud Divionem Rsginsldns comes, Guillelmi comitis filius, ad preces Amadei (a) abbatis, Flaviniacenſibus largitur apud Salinam (*) villam aream unam cum caldaria, quæ alio nomine bsgerna vocstur, ut ibi fiat ſal perpetuis eorum uſibus profuturus. Actum Divione caſtro xv. kal. Junii anno incarnstionis dominicæ MXXXVII. appoſitis ſignis Rsginsldi comitis, Jnditb comitiſſæ uxoris ejus, Guillelmi & Hugonis ejus filiorum, Hugonis epiſcopi Autiſiodorenſis & ſcomitis Cabilonenſis, Tbeobaldi nepotis ejus, Raginaldi comitis Nivernenſis, Hugonis epiſcopi Lingonenſis, Beraldi epiſcopi Sueſſionenſis, Adizilini abbatis, Barni præpoſiti ipſius comitis Raginaldi, & aliorum. Nondiu ſuperſtes fuit Amadeus Flaviniacenſis abbas, qui eodem anno, quo Rambertus epiſcopus Virdunenſis, id eſt anno ſequenti, XIV. kal. Aprilis obiiſſe dicitur ab Hugone abbate Flaviniacenſi. Huic ſucceſſus Aymo, ob ſimoniæ vitium in ſynodo Remenſi ſub Leone IX. exauctoratus. Subſtitutus in ejus locum Odo, cujus ſucceſſor altet Odo Corbiniacenſis monaſterii poſſeſſionem ſuo monaſterio aſſerere conatus eſt in ſynodo Exoldunenſi, & apud Heinricum regem, qui ejus reſtitutionem Aganoni Æduorum epiſcopo demandavit. Verùm hic pollicitationibus a Corbiniacenſibus victus, regiis mandatis exſeqnendis ſupersedit. Odoni ſucceſſit Raginaldus ſeu Rainaldus Philippi regis conſanguineus, de quo inferiùs.

S. Benigno factæ donationes.

Eòdem snno Hugo Chryſopolitanus ſeu Veſontionenſis archipræſul, Hallnsrdi abbatis Divionenſis amicus, ſancti Benigni monaſterio contulit eccleſiam ſanctorum Symphoriani & Agathæ martyrum, ſitam in burgo Salinis dicto, a ſuis parentibus conſtructam, ubi ſanctus Anatolius confeſſor quieſcebat; cujus donationis litteras poſuit ſuper altsre ſancti Benigni, die nstalis ipſius martytis ibidem miſſis celebraturus, *anno ab incarnatione Domini* MXXXVII. *indictione* V. *epiſcopatus ſui anno* VI. Idem archiepiſcopus antea epiſcopali privilegio confirmaverat donationem eccleſiæ ſanctæ Mariæ in eodem burgo ſitæ, ſancto Benigno factam a Rainaldo comite ſuperiùs laudato, pro reqnie animæ patris ſui Ortonis-Willelmi, acceptâ non modicâ pecnniâ (ſic tempora ferebant) a domno Halinatdo, dum adhuc prioris gererer officium. Hæc & alia ex actis ejuſdem Halinardi, ubi idem Rainaldus eccleſiam apud Veſullum ad cellam exſtruendam conceſſiſſe dicitur.

LXXXIX. Rotbertus abbas Gemeticcenſis.

(b) *Angl. ſac. to. 1. p. 237.*

Mortuo Willelmo Gemericenſi sbbate, in locum ejus ſubrogatus eſt Rotbertus, eo nomine ſecundus, ejuſdem loci cœnobita, vir altl ingenii (b) conſiliqne, & apprime litteris inſtructus, qui novam ſnctæ Mariæ baſilicam a fundamentis exſtruxit. Tnnc Alfredns & Edvvardus, Cnuti regis ex Emma filii, in Nortmannia exſules agebant ob perſecutionem Haroldi nothi, qui regnum Angliæ poſt mortem Cnuti regis invaſerat. In hoc exſilii diſcrimine ambos fratres fovit Rotbertus abbas: beneficii memor Edvvardus, cùm in Angliam anno MXLIII. rex coronandus rediret, eum ſecum abduxit, regiiſqne conſiliis primum adhibuit: adeò ut nihil abſque ejus conſilio ac nntu ageret, & pro ejus arbitrio quoſcumqne exaltsret, vel deponeret. Unde factum eſt, ut, cùm Edſius Cantuarienſis primas, ob affectam valetudinem, Sivvardum Abendonicnſem abbatem, qui vicsrius ejus erat, coadjntorem ſibi adſciſcere vellet, rex non acquieverit; ſed, amoto Sivvardo a vicariatus officio, & in Roffenſem epiſcoparum promoto, vicarii munus Rotberto committi cnraverit, teſte Willelmo Malmesburienſi. Hoc in munere Emmam reginam, Edvvardi regis parentem, pravæ conſuetudinis cnm Alvvino Wintonienſi epiſcopo, ipſius cognato, & necis Alfredi infamavit: quod Johannes Bromton & alii factum tradunt ab eodem Rotberto jam archiepiſcopo Cantuarienſi. At prior ſententia præferenda: ſiquidem hæc quæſtio agitata videtur initio regni Edvvardi, antequam Rotbertus in ſedem Londonienſem aſſumereretur: quod anno MXLV. contigit. Innocentiam ſuam regina ferti candentis examine probavit, ot ſuperiùs (c) diximus, qnam ob tem Rotbertus in Galliam, id eſt ad Gemeticenſe monaſterium, reverſus eſt, ubi novæ ſanctæ Mariæ eccleſiæ (d) anno MXL. fundamenta jecit; at non multò poſt Emmæ reginæ & Alvvino epiſcopo reconciliatus, in Angliam denuo trajecit, factuſque eſt epiſcopus Londonienſis, ac demum poſt Edſium Cantuariæ primas, qnâ dignitate non diu potitus eſt. Sed his interim dilatis, ad res Gallicanas redeamus.

(c) *num. 31.*

(d) *Robert. de Monte arc. ad Sigeb.*

XC. S. Marcelli cellæ in pago Valentinenſi.

Jam dudum Lambertus Valentinus comes eccleſiam ſancti Marcelli de Fellinis Oddoni & Dnranno monachis, haud dubiè Cluniacenſibus, tradiderat pro filiis ſuis Ademaro & Lamberto, aliiſque propinquis, ut monaſterium illic fieret, nulliqne loco, niſi ſancto Petro ſubjectus eſſet; & abbas ibidem non eligeretur, *niſi qui regulam ſancti Benedicti teneat & cuſtodiat, & ad hoc fratres ſibi ſubditos cartasivè compellat.* Poſtmodum Ademarus comes, Lamberti filius, uxorque ipſius Rotildis, unà cum filiis ſuis, Pontio epiſcopo Valentinenſi, Hugone, Lamberto, Guntardo & Geraldo, quemdam locum, Saltiacum nomine, ſancto Marcello martyri itidem

dem nuncupatum; ſitum in eodem epiſcopatu & comitatu, a quibuſdam abbatibus neglectum, monachis Cluniacenſibus contulere *ad poſſidendum & ordinandum*, pro anima Lamberti comitis aliorumque chriſtianorum, ut ſocietatem & partem orationum ſervorum Dei, Cluniaci & in locis ei ſubjectis Chriſto militantium, habere poſſent. Pro hac te decem unciæ auri a monachis datæ ab Edraldo monacho, cujus operâ hæc donatio Cluniaco facta eſt: quæ ſanè magis canonica fuiſſet, ſi abſque pretio facta eſſet. Actum anno ab incarnatione Domini MXXXVII. regnante Conone imperatore anno X. Id eſt Conrado, qui proinde in illis partibus pro rege jam agnitus erat. ANN. CHR. 1037.

XCI. Monaſterii Farfæ ſubjecta.

In Italia Petrus abbas a tempore Ottonis tertii & Gregorii V. locum quemdam in comitatu Narnienſi apud Tayzanum comparaverat, ibique multo cum labore monaſterium exſtruxerat, ſancto Angelo & ſancto Benedicto ſactum. Poſtea illi viſum eſt, ut hoc monaſterium Farfenſi cœnobio, cui tum Hugo abbas præerat, ſubjiceret. Actum Narniæ hoc anno imperii, Chuonradi X. Benedicti ſummi pontificis noni anno IV. menſe Junio, indictione SV. Ipſo anno, menſis Auguſti die XVSII. Dodo epiſcopus euidam Vitali abbati contulit monaſterium quoddam ſancti Nicolai, ſitum in loco, qui vocatur Ficus-nigra, ad ſanctum Geminum, ut ſemper ſub regula & ordine monaſteriali permaneret. Hæc ex archivo Farfenſis abbatiæ, cui fortè hoc monaſterium addictum fuit.

XCII. Immo epiſcopus Camalduleaſibus ſavet.

Poſt mortem Tedaldi Aretini epiſcopi, immo, qui & Herenſtidus, ejus ſucceſſor, Camaldulenſes eremitas, quorum prior erat Petrus, inviſit: *quibus viſis*, inquit, *multo gaudio repleti ſumus agentes Deo dignas gratias, pro eo quòd tales in noſtro epiſcopatu Chriſti repperimus ſervos. Sunt* enim, ut idem præmittit, *viri Deo pleni, igne divinæ contemplationis ſuccenſi, ſpiritu ferventes, Domino ſervientes. Quapropter nosmetipſos, & cunctum clerum ac populum noſtrum, eorum ſanctis commiſimus orationibus, deprecantes, ut tantò magis apud Omnipotentis miſericordiam pro nobis interceſſores exiſtant, quantò magis per divinam contemplationem Deo approximant. Quia igitur penna contemplationis ad alta ſe extollunt, ac per hoc ſæcularibus rebus exinaneſcunt; interiùs quidem, quæ appetunt, abundantes; exteriùs verò quæ negligunt, tenues: juſtiſſimum eſt, ut nos, qui utrumque exercemus, ab utroque manipulos ad vitam Chriſti ferentes, venturo judici occurramus, & quod illis ſit ad momentaneum ſolamen, nobis proſit ad indefectibilis vitæ lavamen. In primis igitur confirmamus, & in perpetuum corroboramus prædicto confratri noſtro domno Petro eremitæ, ejuſque ſucceſſoribus in æternum omnia, quæ bonæ memoriæ domnus Tedaldus epiſcopus, anteceſſor noſter, eis conceſſit:* quæ omnia ſingillatim recenſet Immo in ſuo authentico, ex quo hæc retulimus. In fine præcipit, ut ſingulis trium plebium, quas memorat, coloni ſingulos ſextarios frumenti iiſdem eremitis quotannis offerant, quemadmodum Tedaldus antea conſtituerat. Hoc autem authenticum *communi ſigillo ſancti Donati* muniri juſſit per manus Getardi primicerii & cancellarii ſui anno dominicæ incarnationis MXXXVII. Huic authentico, quod apud Fontem-bonum vidimus, affixum eſt ſigillum, cui impreſſa eſt effigies ſancti Donati Aretini primi epiſcopi, cujus ſe *vicarium* Immo, uti Tedaldus & alii, dicit. Petrus-Dagninus, primus eremi prior, vixit ad annum XLI. quo anno piiſſimè deceſſit. Suffectus in ejus locum Albizus prior, de quo ac de aliis ſucceſſoribus, uti & de rebus ad Camaldulenſes ſpectantibus, conſulendus Florentinus monachus in hiſtoria Camaldulenſi.

ANNO ſequenti poſt milleſimum trigeſimo-octavo, Conradus imperator a Caſinenſibus monachis, qui graves a Pandulfo Capuano principe vexationes, ut vidimus, patiebantur, non ſemel interpellatus, ipſis ut opem ferret, legatis (*a*) ad Pandulfum miſſis ipſum ad ſarcienda monaſterii damna adducere ſategit: at, ubi id eum ſponte facere nolle intellexit, invitum ad reſtitutionem compellere decrevit. Ejus rei causâ ex urbe Roma, ubi tum verſabatur, cum exercitu profectus, Caſinum adiit, & primùm quidem in inferiori monaſterio honorificè, ut par erat, acceptus eſt. Poſtridie cum Gilla uxore & nuru ſua (hæc Gunildis erat, Cnuti Anglorum regis filia) ad ſuperius monaſterium, beato Benedicto & fratrum precibus ſe commendaturus, aſcendit: ubi cum ingenti gratulatione & honorificentia ſuſceptus, factis de more in eccleſia precibus, ad capitulum deductus fuit. Tum vetò Caſinates in faciem corruunt, mox in pedes erecti inquiunt, ſe jam dudum ejus conſpectum peroptaſſe, non ſecus atque juſtorum animæ, in inferno detentæ, Chriſti Domini adventum exſpectabant. Dein quot incommoda, quot calamitates & vexationes per duodecim fetè annos noviſſimos pertuleriot, lugubri modo exponunt imperatori; utque tantis cladibus finem dignaretur imponere, per Deum, patremque Benedictum obteſtantur. Ad hæc imperator, ſe ob hanc ANN. CHR. 1038. XCIII. Conradus Caſinum adit.

(*a*) *Chron. Caſ. lib. 2. c. 65.*

ANN. CHR. 1058.

unam cauſam in iſtas partes acceſſiſſe reſpondit, &, quoad viveret ſacro iſti loco adſuturum pollicetur; tum jubet, ut duodecim ex monachis Capuam ſecum adeant, ſpondetque eorum conſilio, quidquid in rem monaſterii fuerit, perfecturum.

XCIV. Poſtea Capuam.

Imperatoris acceſſu perterritus Pandulfus, unà cum Baſilio conductitio ſuo abbate in arcem ſanctæ Agathæ, quam ſummâ arte munierat, ſe recepit. Interim ipſis vigiliis pentecoſtes Capuam advenit imperator, & apud Capuam veterem tentoria figit. Adſunt continuò Caſinates, orantes, ut promiſſa exſequatur; & primum omnium abbatem ſibi ab eo dari poſtulant. At ille: Non eſt hoc meum, inquit, vos unum e veſtris eligite. Ad hæc Caſinates ſe non habere idoneum reſpondent; opus eſſe præpotenti quopiam & magni animi viro, qui aptus ſit ad propulſandas infeſtantium injurias. Auguſtus verò priori ſenrentiæ adhærens: Non ita fiet, inquit, quin immo e congregatione veſtra, ſicut beati Benedicti regula præcipit, abbatem idoneum vobis eligite. Illi nihilò minùs in conſilio perſiſtentes, Giſlâ auguſtâ ſuffragante, Richerium, Leonenſis in agro Brixienſi monaſterii abbatem, natione Bajoarium, ſibi concedi poſtulant, ac demum ægre obtinent. Poſtea imperator Guaimario Salernitano principi Capuanum principatum tradit, Ranulfum Averſæ comitem inſtituit, atque Athenulfum Capuæ archiepiſcopum, quem Paodulfus in cuſtodiam conjecerat, in libertatem aſſeruit; eiſque Richerium abbatem, & univerſam Caſinatis monaſterii cauſam quàm maximè commendavit. His actis, Beneventum conceſſit, indeque per Picenum agrum in Germaniam revertit. Beneventi erat hoc anno nonis Junii, cùm ad preces (*a*) Giſlæ conjugis ſuæ, Heinrici filii, necnon Cadaloi epiſcopi & cancellarii ſui, Richerio abbati præceptum de omnibus Caſinenſis monaſterii poſſeſſionibus fecit, *aureo ſigillo bullatum*. Conſimile privilegium Benedictus nonus (*b*) indulſit, inſcriptum, *Cariſſimo nobis in Domino Jeſu-Chriſto filio Richerio, venerabili & religioſo abbati a nobis conſecrato*; tamerſi jam ante ordinatus abbas erat: quæ verba expendens Angelus a Nuce obſervat, eam eſſe Caſinenſis abbatis prærogativam, ut a Romano pontifice conſeceraretur. Unde idem pontifex in eodem privilegio, agens de Richerio abbate: *cujus abbatis conſecrationem*, inquit, *nuper ex dono pieſſimorum Heinrici & Conradi imperatorum ſuſcepimus*: quæ verba Leo nonus in ſuo privilegio repetit. Ad hæc Guaimarius princeps fecit præceptum beato Benedicto *cum aurea bulla* de univerſis monaſterii bonis. Mitto alias chartas donationum eidem Richerio factas, in quibus memorantur cella ſancti Nazarii, quam Nantarus quidam ſacerdos & monachus de Venafro obtulit; monaſterium ſancti Nicolai ſitum ad radicem montis Leucii prope caſtrum Pica; monaſterium ſancti Sabini ibidem, & monaſterium ſancti Euſtaſii de Pantaſia, ſitum prope caſtellum ſancti Juliani. Sedit Richerius abbas annis ſeptemdecim, cujus inſigniora geſta aliàs perſequemur.

Richerius Caſini abbas conſecratus.

(*a*) *ibid.* n. 66.

(*b*) *Bullar. Caſin.* tom. 1. n. 79.

XCV. Johannis Gualberti receſſus Vallumbroſam.

Paulo ante hunc annum Johannes Gualbertus e ſancti Miniatis monaſterio diſceſſit, receſſitque in Vallem-umbroſam, ubi congregationis ſuæ fundamenta jecit. Certè illic nullam dum habebat eccleſiam hoc anno, cùm imperator Conradus unà cum uxore ſua Giſla auguſta, & filio ſuo Heinrico rege, ejuſque conjuge Cunihilde, Florentiam acceſſit: quod ubi reſcivit imperator, id ſibi honoris cælitus reſervatum exiſtimans, ut ſanctis illis fratribus ſubveniret; vacante poſt mortem Jacobi diœceſani epiſcopi Feſulanâ eccleſiâ, Rodulfum Patherbrunnenſem præſulem, quem alii Rothonem vocant, Vallumbroſam conſecrandi oratorii causâ miſit. Hæc dedicatio facta eſt in honorem ſanctæ Mariæ, ſancti Michaëlis, ſanctorum apoſtolorum Bartholomæi & Thomæ, ſancti Stephani martyris & pontificis, ſancti Benedicti abbatis & ſancti Nicolai confeſſoris: quæ omnia diſcimus ex litteris (*c*) Itæ abbatiſſæ ſancti Hilari (*a*), quæ locum Vallis-umbroſæ ſanctis illis ſolitariis ad conſtruendum monaſterium liberaliter conceſſit. Ex liſdem litteris innoteſcit cauſa, ob quam Johannes cum ſocio e ſuo monaſterio receſſit, nempe ſolitudinis amor, & ſtudium vitandæ populi frequentiæ, qui ad ſancti Miniatis monaſterium confluebat: ſic enim Ita in prædictis litteris loquitur, ubi quædam præmiſit de viris ſanctis, qui ad piè ſanctèque vivendum omnia relinquunt. *De quorum collegio*, inquit, *quoſdam vestros de ſancti Miniatis monaſterio, quos vobis bene notos eſſe credimus, in eremo, quæ Vallis-umbroſa vocatur, ſicut vos ſcitis, ſuſcepimus, in loco, qui dicitur Aqua-bella, in proprietatem ſcilicet noſtri monaſterii, quod eſt in honore ſancti Hilarii, ſito Alſiano: qui meliorandæ vitæ gratiâ cœnobium, quod multa populoſitate frequentabatur, relinquentes, in loco ſolitario vitam ſanctam agitare maluerunt*. Ex quibus conſtituitur id, quod ſuperiùs diximus, Johannis cauſam receſſus non fuiſſe, ut ſimoniacos viraret, (*d*) Florentinum epiſcopum Petrum, & Umbertum abbatem ſuum, quod Arroni vitæ ejus ſcriptori vilum eſt: ſed ut frequentiam populi effugeret, & remotioris vitæ genus ſectaretur. Sanè Petrus epiſcopus ſimoniacus quidem fuit: ſed annis amplius viginti poſt Johannis receſſum de-

(*c*) *Ital. ſac.* to. 3. p. 309.

(*a*) S. *Ellero.*

(*d*) *Supra* n. 25.

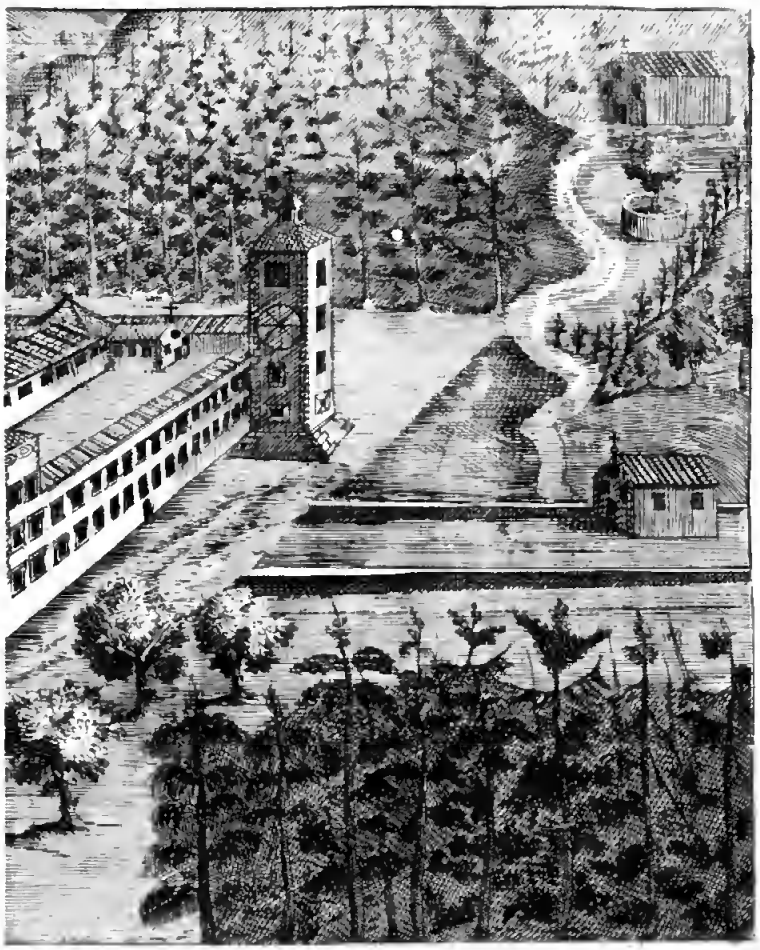

dere cœpit, eumque redarguit Johannes poſt inſtitutam Vallumbroſanam congregationem. ANN. CHR. 1038.

Antequam Vallumbroſam ſe reciperet Johannes, Camaldulum profectus eſt, ſanctam illic habitantium converſationem exploraturus. Erat adhuc ejus loci prior Petrus, qui ſanctos illos hoſpites in ſuam ſocietatem adoptare tentavit. Verùm, cùm eorum de proferenda cœnobitica vita propoſitum intellexiſſet, eos ad illud perſequendum adhortatus eſt. Inde Johannes cum ſociis Vallumbroſam acceſſit, quæ medio ferè itinere Camaldulum inter & Florentiam poſita eſt. Illic nuper conſederat, ut jam dixi, cùm Florentiam venit Conradus imperator, teſtante in prædictis litteris Irrâ abbatiſſâ. *Morati ſunt ſiquidem*, inquit, Johannes ſcilicet ac ſocii ejus, *in prædicta eremo abſque eccleſia, ſed tamen cum vita ſancta, per dies aliquot. Inter ea exigentibus cauſis quàm maximis, voluntate Dei contigit, ut divus Chuonradus imperator auguſtus, cum ſua uxore domna Ghiſla diva auguſta, & filio ſuo domno Heinrico rege glorioſiſſimo & conjuge ſua, Florentiam deveniret; unde factum eſt, ut fama, quæ jam populos repleverat, uſque ad ipſas aures perveniret imperatoriæ: qui dum omnis illorum converſationis ordinem diguatus eſſet diligenter inquirere, inter cætera nuntiatum eſt, illos eccleſiam non habere: quod audiens, intellexit ſibi a Deo reſervatum fore* (*), *in quo fratrum neceſſitati non minimæ ad divinum honorem ſubvenire debuiſſet; ad quos dirigens Rodulfum Patribonenſem dignum Deo præſulem, quia Feſulani, hac de exſtincto, nondum habebant conſecratum præſulem, in honore ſanctæ Mariæ... conſecrari ibi oratorium fecit.* Hactenus Irra in ſuis litteris, cujus authenticum in Vallumbroſano archivio vidimus. Irra verò hunc locum Johanni conceſſit eâ lege, ut ejus loci abbas vel præpoſitus ad altare ſancti Hillarii (ita conſtanter ſcribitur) cereæ libram unam, & olei libram alteram ad luminaria concinnanda quotannis per ſe vel per ſuum miſſum afferret. *Data anno dominicæ incarnationis triceſimo-nono poſt mille, & anno imperii domni Chuonradi imperatoris auguſti tertiodecimo, v. nonas Julii, indictione* VII. *Acta Florentiæ:* quo quidem tempore jam mortuus erat Conradus, ſcilicet die quartâ Junii ejus anni: ſed mortis ejus nuntius necdum Florentiam pervenerat. Quinam fuerint Johannis in illo receſſu ſocii, non prodit Atto, tantùm commemorans eos, qui poſtea illi apud Vallumbroſam adjuncti fuere: ubi quale vivendi genus inſtituerit Johannes, in conſequentibus exponemus. Ad Irræ monaſterium quod attinet, exciſum fuit ſæculo XIII. juſſu Alexandri IV. ejuſque reditus Vallumbroſanis attributi, ſanctimonialibus ob vitæ ſolutioris licentiam in varia monaſteria diſſipatis. Non ab re erit hoc loco exhibere iconem Vallumbroſani monaſterii, quod olim magna cum animi voluptate inviſimus.

(*) *l. eſſe.*

XCVI. Conradi diploma pro Florentina abbatia.

Antequam alpes pertranſiſſet imperator, Vidaliamæ cùm eſſet, res quaſdam Florentino beatæ Mariæ cœnobio conceſſit X. kal. Auguſti *pro orationibus Theuzonis, ceterorumque fratrum ibi commorantium adipiſcendis*. Hic eſt Teuzo monachus, cujus commentarium in regulam ſancti Benedicti legimus in bibliotheca illius monaſterii, cum prævia epiſtola ad Odelricum epiſcopum, quod commentarium non ſuo marte, ſed *ex alienis laboribus* ab ſe compoſitum fuiſſe dicit. Odelricus iſte videtur eſſe ejus nominis epiſcopus Firmanus, ad quem Petrus Damiani epiſtolam (*a*) ſcribit de eccleſia tuenda, non armis, ſed precibus. Ad Teuzonem quod attinet, non videtur fuiſſe tunc abbas Florentini monaſterii, cujus abbatem Petrum laudat Conradus in præcepto (*b*) ſuo, quo ejus loci jura & poſſeſſiones confirmat anno MXXX. Si idem eſt Petrus Florentini cœnobii abbas, cui Petrus epiſcopus (*c*) eccleſiam ſancti Proculi anno MLXXV. contulit, vix ullus relinquitur locus Mauritio Fiſcamnenſi monacho, qui cum Gerberto monacho in Italiam profectus, ubi eremiticam aliquamdiu vitam ſectatus eſt, & poſtea Florentinæ beatæ Matiæ abbatiæ præfectus fuiſſe dicitur, ſed inde diſcedere coactus ob monachorum intractabiles mores, qui ejus vitæ perniciem, præbito letali poculo, ſi vera narrant hiſtorici, offerre voluerant. Redeo ad Teuzonem, qui idem eſt ac Teuzo monachus, e monaſterio ſuo ad eremum poſtea egreſſus, cui Petrus Damiani opuſculum LI. direxit, nimirum ut deſineret de ſingularitate tumeſcere, & juniorum fratrum offenſas æquanimiter tolerare diſceret. An verò alius ſit Teuzo abbas (*d*) monaſterii de monte Amiato, cui Leo IX. privilegium indulſit, non facilè dixerim.

Teuzo monachus.

(*a*) *Petr. Dam. lib. 4. ep. 9.*
(*b*) *Bullar. Caſſin. tom. 1. p. 78.*
(*c*) *Ital. ſac. to. 3. p. 97.*
(*d*) *Ital. ſac. to. 3. p. 729.*

XCVII. Boſianam monaſterium, & S. Stephani de Marmorato.

Florentinæ abbatiæ modò unitum eſt Boſanum, vulgò Boggianum monaſterium ſanctæ Mariæ, ſanctique Michaëlis & ſancti Petri, quod Siſemundus & Guido (*e*) fratres, filii bonæ memoriæ Siſimundi, prope caſtrum ſuum Boſanum conſtruxerunt in Piſcienſi territorio, ditionis Floreotinæ, illudque liberaliter dotarunt, eo pacto, ut *ordo ſancti Benedicti* ſemper ibidem a monachis ſervetur. Primus ejus loci abbas fuit Johannes: ſucceſſores verò nominandi, ordinandi & confirmandi poteſtatem, cum conſilio fratrum, ſibi reſervarunt monaſterii conditores.

(*e*) *Ital. ſac. to. 3. p. 1001.*

ANN. CHR. 1098.

Ad hunc annum referenda eſt charta (*a*) Honeſti diaconi Ravennatis, qui monaſterium ſancti Stephani de Marmorato territorii Ravennatis conferr, unirque monaſterio beatæ Mariæ de Palatiolo, quod modò cœnobio ſancti Vitalis ejuſdem urbis unitum eſt. Hæc traditio facta eſt apprehenſo corau altaris a Petro presbytero & monacho atque præpoſito ſanctæ Mariæ in Palatiolo.

(*a*) *Bull. Caſſin. tom. 2. p. 80.*

XCVIII. Chunegundis auguſta obit.

Nondum Conradus alpes emenſus erat, cùm Chunegundis auguſta, Heinrici pii conjux, anno quinto-decimo, ex quo poſt mariti obitum in Confugienſi parthenone monaſticum habitum induerat, ad cæleſte regnum feliciùs coronanda migravit. Cùm regales ei pro ſua dignitate pararentur exſequiæ, & aurea feretro obtendenda velamina parārentur; jam pæne exanimis, manu abnuere; & reſumto ſpiritu: „ Amictus iſte, ait, non eſt meus; auferte hinc: ornatus hic alienus eſt. Nuda „ de utero matris meæ egreſſa, nuda revertar illuc. His pannis (veſtem monaſticam haud dubio oſtendens) vilem miſeræ carnis materiam involvite; & corpuſculum meum juxta tumulum fratris ac domini mei Heinrici imperatoris, „ quem me jam vocantem video, in propiio locello reponite. His dictis, ubi ſpiritum ſuum in manus Domini commendaſſet, ejus anima ad ſuum revolavit auctorem. Cœpus ejus Babenbergam deporratum, in eccleſia beati Petri condirum eſt. De die & anno ejus obitus eariant auctores. Præfero ſententiam Hermanni & Mariani Scotti, æqualium ſcriptorum, qui hoc anno eum reponant. Diem XVII. hal. Auguſti Hermannus; av. eaſdem kalendas notat chronographus Saxo, Marianus v. nonas Martii. De loco ſepulturæ variant quoque auctores. Marianus Spiræ, Hermannus in caſtro Linaburgo ſepultam dicit, vitæ ſcriptor anonymus Babenbergæ; quæ ſententia videtur præferenda. Hic auctor vixit tempore canonizationis ſanctæ Chunegundis, ab Innocentio III. factæ: niſi quis recentior hanc vitæ particulam cum miraculis adjecit. Cæterùm Confugienſe monaſterium, quod ſancta Chunegundi exſtruxerat, doraveratque, parſtitit uſque ad annum MDXXVI. quo tempore ſub Lantgraelo Haſſiæ Philippo ſanctimoniales proſcriptæ, & catholica religio illic penitus abolita ſuit.

XCIX. Stephani regis extrema facta & obitus

(*b*) *Chron. Cæſen. lib. 2. c. 78.*

Hoc ipſo anno Stephanus, Hungarorum rex piiſſimus, itidem ad cæleſtem regnum migraeit AETIT. kal. Septembris, quem multis poſt mortem virtutibus claruiſſe tradit Leo (*b*) Marſicanus, ſed genris ſuæ converſione non minùs clarum fuiſſe conſtat. Hic paulio ante obitum, auream crucem Caſinum ſancto patri Benedicto dono miſit, eodem Leone teſtante, multiſque precibus Richerium abbatem efflagitaeit, ut aliquot faeti illius loci fratres ad ordinandum in Hungaria monaſterium, tametſi jam alia illic noſtri Ordinis monaſteria eraut, mittere ne gravaretur. Tanti principis votis obſequens abbas, duos e primoribus Caſini fratribus miſit, at illi eò appulſi jam defunctum regem invenerunt. Hos tamen Petrus, ejus ea ſorore nepos, regnique ſucceſſor, non Salomon ejus filius, ut Leo putaeit, perquam honorificè recepit, variſque donis affectos Caſinum remiſit. Cæterùm Giſla ſeu Giſala, Stephani piiſſima conjux, ſancti Heinrici imperatoris ſoror, quæ maritum ad fidem traaerat, Patavii (*) in Niderburgenſi Bajoariæ parthenone (*c*) monaſticum habitum induiſſe dicitur, ibique abbatiſſæ officium geſſiſſu poſt Heilkam, amitam ſancti Heinrici imperatoris, viiudque monaſterium præclarè adminiſtraſſe, illuſtraſſe & auxiſſe: at quod anno MXCV. obiiſſe dicitur, ultra fidem eſt; aliàs pluſquam centenaria fuiſſet. In ejuſdem monaſterii eccleſia ſepultus traditur Gregorius epiſcopus, qui ex orianre, id eſt ea Hungaria, ubi eremiticam vitam duxiſſe dicitur, in urbem Pataelum, forrè cum Giſala regina, ſe recepit. Suſpicor hunc eſſe Gregorium Romualdi diſcipulum, qui *archiepiſcopus in gentibus factus eſt*. His adjungenda Cunihildis regina, conjux Heinrici regis, filii Conradi Imperatoris, quæ in redítu ux Italia cum multis aliis, quos peſtilentia inveſit, XVII. kal. Auguſti defuncta perhiberur ab Hermanno, & ad caſtrum *Linaburg* ſeu Linburg tranſlura, ibique ſepulta eſt, haud dubiè in monaſterio, quod eo loci Conradus imperator exſtruxerar. Ex qaibus refelluntur Johannes Bromton (*d*) & alii, qui eam a marito divortium feciſſe, & in monaſterio ſanctimonialis velum accepiſſe, ſcribunt.

Giſla & Cunihildis reginæ an monachiæ.

(*) *P. Stero.*

(*c*) *Meteren. Belgic. lib. 9. p. 385.*

(*d*) *Script. X. p. 933.*

C. Godehardus epiſcopus obiit.

Eodem tempore ſanctus præſul Hildensheimenſis Godehardus, terris exemtus, cælos petiit. Exactis quadrageſimæ diebus, vix cohærentibus nervis, ad ſanctum paſcha ubi pervenit, ſollemnes nihilo ſecius ſtationis obivit. Poſt albas plebes ultimò viſitaturus, cum nepote ſuo Rarmundo Altahenſi abbate primùm ad locum *Enſtad* dictum profectus, præ languore decumbere coactus eſt. Hoc comperto, præpoſitus & decanus cum eccleſiæ ſuæ primoribus ad eum loviſendum convenient; quibus ille, obitus ſui die prædicto, funeris & exſequiarum ac ſepulturæ ſuæ ordinem præſcripſit; ſicque ſtupentes dimiſit. Inde, ingraveſcente febre, *Holtbuſen* venit, ubi Sophia Gandersheimenſis abbatiſſa, quæ tot ei, ejuſque deceſſoribus moleſtias

ſtias de ſui monaſterii ſubjectione faceſſiverat, debitam ei ſatisfactionem promiſit. Ar ille hujus cauſæ examen ad feſtivitatem ſanctæ Mariæ differendum dixit. Ve- „ rita Sophia, ne ante dictam diem moreretur: Utinam, inquit, illa dies nos ambos „ ſoſpites & incolumes inveniat! Ad hæc præfat: In poteſtate Dei vita noſtra, „ exituſque conſiſtit: at, quidquid demam evenerit, certu ſimul coram veraci Ju- „ dice in feſtivitate ſanctæ Mariæ de hac quæſtione diſceptabimus, quibus dictis, compreſſis ocalis conticuit. Verborum ſenſum ſubintelleait Sophia, & ſe brevi mortiturum formidavit: quod re ipsâ contigit in feſto purificationis beatæ Mariæ ſubſequente. Tranſactâ hebdomadâ, cùm vires profus deficerent, a Ratmundo abbate, cæteriſque ejus loci fratribus, ſacro oleo perungitur, indeque in eccleſiam montis ſancti Martinii tranſvehitur: ubi, mediâ nocte matutinali officio peracto, cùm ad cantieum Zachariæ perventum eſſet, vir Dei in extremo agone, clero cantante, *Illuminare hic qui in tenebris & in umbra mortis ſedent*, ille ſubdidit *ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis:* dumque antiphona, *Aſcendo ad patrem meum* repeteretur, ab adſtantibus e lecto levatus, animam ad cælos emiſit. Corpus ejus primùm ad monaſterium ſancti Michaëlis, ad prædiaerat, delatum; inde ad ſanctam Andream, ac demum ad principem eccleſiam, ubi cum debita veneratione conditum eſt. Librum de ejus vita Wolſerus, ejus æqualis ac diſcipulus, compoſuit juſſu maximè Athelberti abbatis Altahenſis, eumque Albuino præceptori ſuo, haod dubiè Altahenſi monacho nancapavit. Ad illud opus ſcribendum ob id maximè impulſus eſt, quòd adoleſcentiæ ſuæ tempore inter Herveldenſe & Altahenſe monaſteria, quibus Godehardus præfuerat, ſæpios diſcurriſſet, ejuſque geſta reſciiſſet, maximè cùm *Altahæ ſtudii cauſâ exſularet*. Ex quo iorelligitur, Wolſerum ejus loci monachum non faiſſe, immo canonicum, tameſi Athelbertum abbatem *noſtrum* vocat. Illud argumento eſt, quòd ad Gunlheri eremitæ monaſterium profectus auctor, ait, illi conetonanti aſſeditſe Ratmundum Altahenſem abbatem, cum pluribus ſui cœnobii fratribus, aliiſque multis hoſpitibus, *præter nos*, inquit, *quos in canonico habitu illuc ingredi religio vetuit*. Sunt qui hunc librum tribuant Arnoldo, cujus nomine prævia epiſtola Menghardo inſcripta in quibuſdam codicibus legitur: an Meinhardo ejus temporis Babenbergenſi magiſtro, quem Gozechinus ſcholaſticus laudat, alii judicent. Godehardum in ſanctorum numerum retulit Innocentius II. in concilio Remenſi. Ejus in ſede Hildensheimenſi ſucceſſor Thietmarus, regius capellanus, a Bardone metropolitano XIII. kal. Septembris Laureshemii conſecratus eſt.

ANN. C HR. 1038.

Trithemius hoc anno collocat obitum Goſcheri monachi & ſcholaſtici ſancti Matthiæ Trevirenſis; eiqoe in ſcholarum præfectura ſubſtituit Lampertum monachum, cognomento de Legia, valgò de Petra, qui ſcholis annis XXIX. præfuiſſe dicitur. Utriuſque ſcripta idem Trithemius commemorat, aii & Erhardi monachi, quem Hirſaugienſi ſcholæ tunc præfectum fuiſſe teſtatur.

Germanici quidam ſcriptores.

Deceſſit etiam hoc anno Egelnothus Cantuariæ archiepiſcopus IV. kal. Novembris, qui Cantuarienſes eccleſiæ Chriſti monachos ad meliorem frugem reduxerat. Hic Cnuto regi familiaris & acceptiſſimus fuit, cujus opera uſus eſt ad deferenda Cathedras dona beatæ Mariæ, de quibus Fulbertus epiſcopus ſcriptâ epiſtolâ regi gratias egit. Egelnotho ſucceſſit Eadſinus ſeu Edſius, tunc Wintonienſis præſul, regis Haroldi capellanus, qui poſt ejus mortem Edwardum regem ſacravit. Huic ob affectam ætatem Siwardus vicarius datus, & poſt eum Rotbertus Gemeticenſis abbas, qui eidem in Cantuarienſi cathedra ſucceſſit.

CI. Cantuariæ archiepiſcopi.

Hic annus, vel certè inſequens, Claniacenſi monaſterio ſanctiſſimus fuit ob ingreſſum Hugonis nobiliſſimi adoleſcentis in ſactum illud aſceterium, cujus abbas futurus erat eximius poſt ſanctum Odilonem, a quo admiſſus eſt. Tempus ea co colligimus, quòd monachus factus ſit, teſtante Hugone monacho in ejus vita, anno ætatis quinto-decimo, vicelimo quinto abbas ſacratus; octogeſimo-quinto, in chronico octogeſimo-ſexto deſunctas III. kal. Mali anno Verbi incarnati MCVIIII. Hic illuſtri Burgundionum genere apud Æduos natus eſt, patre Dalmatio Sinemuri (*) in pago Brienenſi domino, matre Atemburgi, quæ de futura ejus ſacerdotii dignitate ea ore cujuſdam religioſi ſacerdotis, qui pro concepta prole ſacrificium obtulerat, oraculum accepit. Hinc diverſa parentum circa ejus educationem ſtudia: cùm pater eam ſæculari militiæ, matet literis & aris puerum devovere optarer. Contentionem ditemit puellus, qui neqaaquam ad ſæculatem militiam, ſed totus jam ad Chriſtum & natarâ trahebatur, & gratiâ. Jam tunc enim verbam Dei tenaci commendabat memoriæ, frequens eccleſiæ viſitator, ſed ſartivas: ae veritus ingenaus pact, ne pater ſuos teneræ ætatis primitias inertiæ & otio aſſignate compelleret, ab eo via facultatem extorſit proficiſcendi Cabilonem ad Hagunem Autiſiodorenſem epiſcopam & Cabilonenſem comitem, cujus ipſe pronepos erat, ubi

CII. Hugo fit Claniacenſis monachus.

(*) Semur en Brionnois.

ANN. CHR. 1038.

ubi litterarum prima elementa didicit, quibus ad divinarum ſcripturarum arcana introduceretur. Ex earum lectione ſæculum relinquere, & Chriſtum ſequi conſtituit. Nec mora, patre neſciente, Cluniacum venit, & Odiloni abbati animi ſui propoſitum patefecit. Dehinc ex more capitulum ingreſſus petitionem in conventu fecit: tumque unus e fratribus, divino, ut creditur, afflatus ſpiritu, felicem Cluniacum proclamavit, qui talem tantumque theſaurum accepiſſet. Muratâ mox cum habitu vitâ, monaſtici ordinis principes virtutes, humilitatem & obedientiam, ſibi in primis ſectandas propoſuit: quarum præſidio ſine querela tulit quidquid difficultatis ipſi occurrit. Non contentus communi monaſticarum regularum obſervantia, multa ſolitis jejuniis, vigiliis ac precibus ſuperaddidit. Nullum in ejus animo locum arrogantia vel ambitio, nullum voluptas invenit. Ea habitu quoque monachi tanta ei acceſſit gratia, ut ipſius pater, qui ejus propoſitum ægrè tulerat, eum ſolito pulctiorem diceret. Tot tantæque in adoleſcente virtutes Odilonem perpulere, ut cum ex conſenſu fratrum priorem conſtitueret. Haud ſcio an is ſit; cui Hugo Chryſopolitanus ſeu Veſontionenſis archiepiſcopus confirmat eccleſias, quas Laudunenſi eccleſiæ, a ſe conſtructæ & amplificatæ, uniti poſtulaverat. Archiepiſcopi litteræ, *Hugoni honeſto religioſo & clerico* hoc anno Biſuntii datæ, habentur in chartaceo codice ſancti Odilonis. Non confundendum Sinemurum pagi Brienenſis, ubi Hugo natus eſt, cum Sinemuro in pago Aleſienſi ad fluvium Armentionem: cùm aliud ſitum ſit ad Verbincam (*) amnem, qui in Ligerim influit ſupra Marciniacum pucllare monaſterium, quod Hugo ipſe in fundo paterno ædificavit.

(*) *La Verbincbe.*

CIII. Cellæ Trecenſis abbas Bernardus.

Poſt mortem Odoais comitis, quam anno ſuperiori contigiſſe diximus, Trecenſe ſancti Petri monaſterium, cui Cella-Bobini ſeu Bovonis numen erat, paſtore orbatum eſt, mortuo ſcilicet Warino abbate, qui antea locum illum regebat. Mox fratres ad eligendum novum abbatem convenerunt, elegeruntque Bernardum monachum, morum probitate ornatum. Hæc electio facta eſt conſilio atque auctoritate Alberti Majoris-monaſterii abbatis, qui ab Odone comite ejus rei curam ſuſceperat. Electione factâ, idem Albertus electum obtulit Hermengardi comitiſſæ, *ſub cujus ditione locus ipſe conſiſtit, & Stephano comiti ejus filio, a quibus donum rerum temporalium, ad idem pertinentium cœnobium, ſuſcepit.* Deinde eumdem electum Albertus obtulit Mainardo Trecaſſinorum præſuli, ab eo confirmandum, ut ab eo curam animarum & abbatis benedictionem acciperet: quod annuit antiſtes prudentiſſimus, & eruditione clarus. Hæc ea electionis decreto, quod inter Fulberti epiſtolas (a) editum eſt, ſed annis decem poſt ejus obitum ſcriptum. Bernardo abbate Robertus prioris officium geſſiſſe videtur, poſtea factus Tornodorenſis abbas, poſtmodum Moliſmenſis.

(a) *Fulb. ep. 51.*

CIV. S. Petri Carnutenſi donationes factæ.

Prædictus Albertus abbas Majoris-monaſterii ſignum ſuum cum aliis appoſuit litteris Landrici abbatis ſancti Petri apud Carnutas, quibus teſtatur Landricus, ſe adiiſſe præſentiam domnæ Bertæ matronæ ejuſque filiorum, Walterii clerici, Hervei, Hugonis, Tetbaldi, Sigebodi & Engueiæ ejus filiæ, & ab eis obtinuiſſe terram de Regia-capella, quæ proxima erat prædio ſuo de Boſco-medio, cum eccleſia, aliiſque appendicibus ea conditione, ut abbas Tedbaldi comitis, ex cujus beneficio erat, aſſenſum impertaret. Annuit comes Tedbaldus pro ſalute animæ ſuæ, ac patris ſui, haſque litteras manu ſuâ roboravit, ſuiſque fidelibus corroborandas tradidit. Subſcripta ſunt nomina Gilduini vicecomitis, Hugonis vicedomini, Hervei vicecomitis, Alberti abbatis ſancti Martini, Richerii abbatis ſancti Launomari, & aliorum, abſque chronicis notis. Ejuſdem loci altare Theodericus Carnutenſis præſul ſancto Petro conceſſit. Hanc verò Regiæ-capellæ poſſeſſionem *probatâ pecuniâ* comparatam fuiſſe intelligitur ea alia charta, in qua legitur, Raherium conjugem Engueiæ, filiæ Bertæ matronæ, de hac poſſeſſione litem moviſſe: quæ demum coram Tedbaldo comite ejuſque optimatibus compoſita eſt eo pacto, ut monachi ſancti Petri *quadraginta ſolidos numorum Carnotorum* perſolverent: quos quidem illi per Paulum monachum ei tradiderunt *Bleſis caſtro in vico Vitame* (*) *ſuper Ligeris ripam ante eccleſiam Matris Domini; ſicque Raherus calumniam* ſeu litem *miſſam fecit ana cum uxore ſua Engueta, & amico filio, nomine Raimaldo, & filiabus duabus, Berta ſcilicet ac Adelina, ibique has litteras juſſit fieri, & eas manu propriâ manibuſque omnium ſuorum corroborari voluit.*

(*) *Vitame.*

CV. Cella Legionenſis conditur.

Sub hoc tempus Wido theſaurarius ſancti Mauricii Andecavenſis, cum conſenſu uxoris ſuæ, triumque filiorum fundat, dotatque eccleſiam in honorem ſancti Martini Veſtavenſis in villa Legionis (*) ad Oldonem fluvium, ut monachi ſancti Albini eam monaſticæ tchgioni aptent. Acceſſit conſenſus Fulconis comitis, Hucberti epiſcopi, & Warini primùm, dein Sichardi dominorum Credonenſium, in quorum ditione hæc villa ſita eſt. Poſtmodum Wido ipſe apud ſanctum Albinum

(*) *Lyon. d' Anjou.*

mo-

monachus factus eſt. Mortuo patre, filius ejus junior paternam donationem reſcindere volnit: ſed tandem pretio victus deſtirir auctorirata Goffridi comitis, cognomento Martelli, filii Fulconis, Euſebii epiſcopi, & Roberti Credonenſis domini, præſente abbate Theoderico. Teſtes Odo, filius Stephani comitis, nepos Tetbaldi comitis & Raineriua de Tarre. ANN. CHR. 1038.

CVI.

Hoc anno ab incarnatione MXXXVIII. Badieus civitatia Namneticæ comes, & uxor ejus Adois, eccleſiam ſanctorum martyrum Cyrici & Julittæ, tam veruſtate, tum paganorum ſau Normannorum devaſtatione in ſolitudinem redactam dolentes, eam a fundamento redintegrarunt, tradiderantqua ancillis Dei ibidem ab ſe conſtitutis, ſub regala ſancti Benedicti militaturis. Huic chartæ appoſita ſant ſigna Budiei comitis & Adois ejus uxoris, Robaldi comitis, & aliorum. Data XV. kal. Jalii hoc anno in urbe Namnetica, in die ſolemnitatis prædictorum martyrum. Poſtea Mathiaa comes, Budiei filius, hunc locum cooceſſit Tebargi abbatiſſæ monaſterii ſanctæ Mariæ de Caritate, vulgò de Roncereio Andecavæ civitatis, quæ Matbiam comitem rogaverat, ut in atbe Namnetica locus ſibi daretur: quod ipſe annuit pro redemtione animæ patris ſui Budici comitis & matris ſuæ Adoia comitiſſæ, *qui hoc monaſterium viventes ædificaverant, & ad regulam monacharum deſtinaverant*. His litteris ſigna ſua appoſacrant Mathias comes, Rodardua vicecomes, & alii. *Datum* VCII. *kal. Aprilis in civitate Namneti, ſub Valerio præſule*. Initio inſtrumenti Mathiaa ſe ipſe *bonæ memoriæ* comitem vocat. Sæculo inſeqaenta Conanua Britannotam dax, & mater ajus Hermengardis comitiſſa reſtitutam a ſa *capellaniæ monaſterii ſanctorum Cyriaci & Julittæ* ſæcalaribus datam, reddiderunt Aldeburgi abbatiſſæ ſanctæ Matiæ de Catitare pro remedio animæ tum ſaæ, tum patris ſui Alani comitis, & matria ſaæ Ermungardis, eâ lege, ut ſacerdotem epiſcopo præſentenr. Actum Nannetia anno ab inc. Domini MCXXVIII. regnante Ludovico, Briccio Nanneteníium præſule, Hildeberto Turonenſi archiepiſcopo, Ulgerio Andegavanſium, Hamelino Redonenſium, Galone Leonenſium, & Guidone Cenomannenſium epiſcopis. Erant & beatæ Mariæ ſanct moniales in eccleſia Prugniacenſi (*) diœceſis Namneteníis ab anno ſaltem MLXIV. ut patet ex charta Quiriaci epiſcopi Namneteníis eo anno data, præſulatua ejus anno ſecundo. Adenor, filia Judiquelli Vetuli de Prugniaco, facta eſt ſanctimonialis in monaſterio ſanctæ Mariæ Prugniacenſis. Aliæ inſaper cellæ ſant beatæ Mariæ de Caritate, ut cella ſanctæ Fidis, cella apud Avenarias, de qnibus ſortè ſe offerat dicendi occaſio. Cella Ss. Cyrici & Juliuta. (*) *Prugn.*

CVII.

Qnæ ſuperiùs laudata eſt Teburgis abbatiſſa beatæ Mariæ de Caritate, ipſa videtur eſſe Leoburgis ſau Leburgis prima ejuſdem loci abbatiſſa, de qua in ſaperioribus (*a*) actum eſt. Certè hæe non eſt Tiburgis ſau Tatburgis, quæ ſub finem ſæculi undecimi & ſequentis initium illi parthenoni præfuit. In editis (*b*) abbatiſſæ primæ hoc ordine recenſentur: Lieburgis, Bertrada, Beliardis, Richildis & Tibargis; qui ordo ex rotulis illiua monaſterii, in qao ebartæ omnes in ſex rotulos relatæ ſant, ſatis confirmatur. Atqai ax una charta rotuli qaarti conſtar primam ejus loci abbatiſſam dici Taburgim, quæ in alia charta ejus electionem continente, Leoburgis appellatur. In priori illa charta Fulco Andecavoram comes & Hildegardis comitiſſa, illius monaſterii conditores, hortos, qai ſunt eirea eccleſiam ſancti Nicolai prope Meduanam, conferunt, *eleemoſynæ* (ut vocant) ſanctæ Mariæ Caritatis, ad cibos pauperum & ad pulmentum, in alodio ſoluros & a qaavis exactione immunes. *Hoc donum factum eſt in tempore Teburgis abbatiſſæ primæ inſtitutæ*. Itaque dicendum eſt, vel in litteris de electione primæ abbatiſſæ Teobnrgam ſcribendum faiſſe, non Leoburgam; vel in aliis inſtrumentis, ubi Teburgis dicitar, legendum Leburgim ſeu Leburgam. Aliam ehartam Goffredi comitis inſeriùs referemus, cui appoſitum eſt ſignum ejuſdem Teburgis abbatiſſæ. Leburgæ abbatiſſæ inſcripta videtur epiſtola Catwalloni Rotbonenſis abbatis, ſuperius (*c*) laudati, quæ in codice Sergiano ſic inſcripta eſt: *Omni reverentiâ digaiſſimæ matri L. Catovallonas abbatum nouiſſimus, æternitatis bravium*. Hac epiſtolâ, qaam in Appendice referemus, gratias agit ob litteraa ſibi miſſas ab eadem abbatiſſa, qaæ ab eo precam ſubſidia petietat: cui abbas pollicetur, ſe curaturum, ut pto ea *ſalemne ſacrificium ter immoletur, tu utriſque conventibus fratrum, qui vel in Iaſula degunt, vel in cænobia Rotonum vocabulo*; eamqne hortatur, ut certet eſſe *formula dignè ſubjectis æmula*; & ſiqnidem bactenas fuiſſet, amodo ſit attentiùs, immo & ferventiùs. Abbatiſſæ B. Mariæ de Caritate. (*a*) *lib. 56. n.* 47. (*b*) *Gall. Chr. to. 4. p.* 794. (*c*) *lib. 55. n.* 91.

Ad hoc tempus ſpectat diploma Tetbaldi Bleſenſis comitis, qui ad preces Hildegardis comitiſſæ Andecavenſis donat *curtem Petri* monaſterio, qund ipſa prope civitatem Andecavam, trans flamen Meduanæ inſtauratum, ad cœnobiam ſanctimonialium provexerat; quam donationem facit Tetbaldus horratu genitricia ſuæ Ermengardis, & aſſanſu ſtatris ſui Stephani, ad remedium animæ Odonis patris ſui, quem anno ſuperiori apud Barrum interfectum fuiſſe diximus.

In

ANN. CHR. 1038. CVIII.

In chronico Kemperlegienſi (*a*) notatur hoc anno *depoſitio Felicis abbatis ſancti Gildaſii* Ruyenſis, de quo ſuperiùs (*b*) non ſemel egimus. Funus ejus curavit Judicael Venetenſis epiſcopus, eumque humavit in eccleſia, quam ille conſtruxerat. Vitalis ejus ſucceſſor ad annos fere triginta monaſterio præfuit. Felicis tumulus ab accolis frequentatur. Ejus tempore in Ruyenſi monaſterio ſanctitate inſignes fuere Gingurianus & Gulſtanus monachi. Gingurianus *laicus* quidem erat monachus ſed Spiritu-ſancto, omnibuſque virtutibus plenus. Hic eùm aliquamdiu innocentem ac miræ ſimplicitatis vitam in divino cultu egiſſet, ejus patientiam diutino morbo Deus probare voluit, eique finem vitæ ſuæ proximum revelavit. Tunc vir Dei Felicem abbatem, totamque congregationem in capitulo convenit, & ab omnibus veniam ſibi dari poposcit, cunctoſque ſui in precibus eſſe memores, ſeque oleo ſancto ungi poſtulavit. Cunctis ad hæc verba ſtupentibus, inſtat, ut, dum loquſ poterat, ipſum ungere ne cunctarentur. Poſt capitulum omnia utenſilia ſui miniſterii (is alvearii cuſtos ab initio converſionis ſuæ fuerat) ad pedes abbatis depoſuit, idque miniſterii alteri commendari rogavit. Poſt hæc miſſæ interfuit, & poſt pacem ad ſanctum accedens ultrà, ſacram communionem de manu ſacerdotis accepit; moxque, compoſitis ſupra pectus manibus, juxta gradus altaris corpore extenſo recubuit: tum in domum infirmorum delatus, ſtatim oleo ſancto, uti poſtulaverat, unctus eſt, atque ab illa die per totum annum paralyſi affectus decubuit, ita ut nec in alterum latus ſe vertere, nec manum ad os ducere valeret. Vertente anno, cùm ab angelo obitus ſui diem reſciviſſet, Riaulum monachum rogavit, ut fratribus de obſequio, ſibi per totum annum exhibito gratias ſuo nomine ageret, & communionem ſanctam ſibi afferret. Poſt veſperas, fratres convocari petiit, iiſque præſentibus, eâ quâ prædixerat horâ, ad Dominum migravit IV. kal. Octobris.

Felix abbas Ruyenſis obiit.

(*a*) *Kalend. meſcell. tom. 2. p. 521.*

(*b*) *lib. 53. n. 51.*

Sancti monachi Ruyenſes.

Non impar ſanctitate fuit Gulſtanus ejuſdem loci monachus itidem *laicus*, a Felice olim in Oſca (*) inſula a pyraticis prædonibus ſeparatus. Is pſalmos & orationes, quas memoriâ tenebat, nocte dieque decantare non ceſſabat, in cibo & potu parcus, in precibus aſſiduus, pernox in vigiliis, ita, ut etiam in decrepita ætate vix tribus horis in lecto jaceret. Ejus ſanctitatem Deus multis miraculis declaraſſe traditur. Virâ functus eſt V. kal. Decembris apud Bellum-videre caſtrum, quò pro monaſterii utilitate profectus erat, & quidem *in domo monachorum ſancti Petri Malliacenſium*. Auditâ ejus morte per vocem præconis, continuò de lectulis ſuis exſilientes viri & matronæ nobiles (nam mediâ nocte obierat) certatim eum cereis & lampadibus, multiſque ornamentis & donariis, eò confluxerunt: quo comperto, vicini Herenſes monachi ſancti Filiberti, pro dira cupiditas! ejus corpus ad ſuam eccleſiam repugnantibus monachis, in quorum hoſpitio mortuus erat, favente multitudine deportarunt, collectâque per triduum multâ pecuniâ, poſt tertium diem eum ibidem ſepelierunt. Hæc ubi nuntiata ſunt *in* Ruyenſe monaſterium, illuc acceſſit Vitalis abbas, Felicis ſucceſſor, ac monachi ſui corpus modeſtè repetiit: at Herenſes amore pecuniarum, quæ ad defuncti ſepulcrum conferebantur in dies nullum reſponſum reddiderunt: quare Vitalis abbas Iſembardum Pictavenſem epiſcopum adit, de retento ſui monachi corpore queritur. Mox epiſcopus, jam ante illis monachis, qui ipſi rebelles fuerant, infenſus, eos ad ſynodum unà cum Vitale abbate convenire præcepit, in qua corpus Gulſtani monachi Vitali abbati reſtitui juſſit. Hæc ex vita ſancti Gildaſii abbatis primi Ruyenſis, quæ ab anonymo Ruyenſi monacho tunc temporis ſcripta eſt. Id contigit tempore Conani Britanniæ ducis, qui Alano patri ſuo trimenſis ſucceſſit anno ſequenti MXXXIX.

(*) *Hinſcan.*

CIX. Angeriaco quædam acquiſita.

Iſembardus ſeu Iſembertus Pictavorum epiſcopus, ejus nominis ſecundus, Iſemberto patruo ſuo anno MXXXVI. ſucceſſerat, idemque ſubſcriptos invenitur litteris Raimundi (*c*) ſacerdotis ſancti Petri-puellaris apud Pictavos, qui nunc cum conſenſu Willelmi Aquitanorum ducis, eo nomine ſexti, ejuſque conjugis Euſtochiæ, necnon domni Iſemberti epiſcopi, atque domnæ Ermengardæ abbatiſſæ, cæteratumque ſororum ex monaſterio ſanctæ Trinitatis, cui ſancti Petri-puellaris collegiata eccleſia ſubjecta eſt, quaſdam areas, ſitas *extra canonicam ſancti Petri*-puellaris, accepto pretio ceſſit Arnaldo abbati Angeriacenſi: cenſum verò ſibi debitum Ermengardis abbatiſſa & ſanctimoniales, acceptis ab Arnaldo abbate centum ſolidis in perpetuum relaxarunt. *Data ſunt hæc idibus Septembris, regnante Henrico rege in Francia, Willelmo comite Pictavis, Iſemberto epiſcopo in cathedra ſancti Petri, anno ab inc. Domini* MXXXVIII. Ex quo intelligitur, Willelmum VI. hoc anno adhuc ſuperſtitem fuiſſe, qui non multò poſt deceſſit, ſepultuſque eſt ad patrem ſuum cognominem in monaſterio Malliacenſi. Huic abſque liberis mortuo in comitatu & in ducatu ſucceſſit frater ejus Willelmus VII. Glaber (*d*) Rodulfus auctor eſt, Willelmum VI. a Gotfredo, cognomento Martello, in prælio, quod ad ſan-

(*c*) *Beſly comtes p. 305.*

(*d*) *Glab. lib. 4. c. 9.*

ANN. CHR. 1058.

ti Jovini oppidum apud Pictones anno MXXXVI. conſertum eſt, captum fuiſſe & ſpatio trium annorum detentum, multiſque redemptum pecuniis, ipſo anno, dum ad propria remearet, finem vitæ habuiſſe. In chronico Malliacenſi Iſembertus Pictavenſis epiſcopus, unà cum Euſtochia uxore Guillelmi comitis, monaſterio exſpoliaſſe auro & argento dicitur, unde eum redimerent. Non diu marito ſupervixit Euſtochia, quæ Pictavis apud ſanctam Mariam ſepulta eſt. Arnaldus verò Angeriacenſis abbas Aymericum exceperat fortè jam anno ſuperiori, quo Fulcaudus quidam ſancto Johanni & dulciſſimo patrono domno Reverentio confeſſori tes nonnullas *ad uſus fratrum Ingirienſium* donat; cujus rei litteris appoſita ſunt ſigna Willelmi Aquitaniæ ducis, Odonis Waſconorum comitis, Bernardi & Gaufredi comitum, Godefredi archiepiſcopi, ſcilicet Burdegalenſis, Iſembetti Pictavenſis, Giraldi Ecoliſmenſis, Arnaldi Santonenſis, & Jordani Lemovicenſis epiſcoporum. Data menſe Martio, anno incarnationis MAAAVII. Heinrici regis Francorum A. Anno MXXXIX. Willelmus dux Aquitanorum, ſcilicet VI. Angeriacenſi monaſterio contulit villam (o) Perariis pro anima patris ſui Willelmi, matriſque ſuæ Agnetis & Gauſtidi fratris ſui. Anno inſequente litteris dedicationis eccleſiæ Viudocinenſis ſubſcripſit Arnaldus Angeriaecnſis abbas, cui ſucceſſit Gaufridus II. commemorandus ſuo loco.

(n) *Beſly comtes p.* 415.

Sub idem tempus Iſarnus vicecomes & Frotardus, in quorum poteſtate poſitum erat puellare cœnobium beatæ Mariæ, ſitum in pago Albienſi, apud Veterem-murum, *juxto alveum, qui e ruſticis dicitur Agod*, ubi Guiſla abbatiſſa præerat, cedunt jure ſuo in gratiam monaſterii, illudque cœnobium ſubjiciunt Anicienſi beatæ Mariæ eccleſiæ, ejuſque epiſcopo & canonicis, eâ conditione, *ut ipſum monaſterium exinde ſit honoratum & conſtructum*; abbatiſſa verò ejus loci & monachæ omnia habeant in ſua poteſtate, & facultatem eligendæ abbatiſſæ *ſecundùm præceptum ſancti Benedicti*: ſed in ſignum ſubjectionis decem ſolidos ſingulis annis Anicienſi eccleſiæ perſolvant. *Facta carta in menſe Octobrio, ſub die ferio* III. *regnante Aenrico ſereniſſimo rege.* Subſcribunt cum Iſarno vicecomite & Frotardo Amelius pontifex, ſcilicet Albienſis, Guiſla abbatiſſa, & Guiſla vicecomitiſſa.

CX. B. Mariæ cœnobium de Veteri-muro.

Divione in monaſterio ſancti Benigni Raynaldus Caſtellionenſis dominus, monaſticum habitum accepturus, Deo & ſancto Benigno donat manſum cum eccleſia ſancto Juliano ſacra, ſitum in pago Atoarienſi, ſuper fluvium, qui dicitur Norgia, traditque in manu Halinardi abbatis, qui ipſum eodem die monachum fecit, hanc donationem laudaturibus conjuge ejus Heliſabetb, & filio Humberto, eâ lege, ut tres monachi illuc mittantur, qui quotidie pro ipſo donatore, ejuſque ſucceſſoribus miſſarum ſollemnia offerant. Hujus donationis teſtes fuerunt Hugo Lingonum epiſcopus, Beraldus Sueſſionis epiſcopus, Warnerius ſancti Stephani Divionenſis canonicorum præpoſitus, & alii. *Actum publicè in valle Divato-villa adjacenti; anno dominicæ incarnationis* MXAAVIIII. *indictione* VI. *epactâ* XII. *menſe Septembri, die ſecundâ ejuſdem menſis feriâ* VII. *regnante Henrico Francorum rege, fratre Rotberti ducis Burgundiæ, anno* XX. *regni ejus.*

CXI. Raynaldus Caſtellionenſis fit monachus S. Benigni.

Agebat triceſimum annum Theodericus monachus Laubienſis, cùm a Gerardo Cameracenſi antiſtite ordinatus eſt ſacerdos, XVI. *kal. Jalii, anno ætatis triceſimo undum expleto*, quem anno MVCI. natum fuiſſe ſuperiùs (b) vidimus. Poſt hæc præteritos labores nihili pendens, & quod tanti gradus conditio ab ipſo exigeret, ſeziò perpendens, prioris vitæ propoſitum ita immutavit, quaſi tunc primùm Deo ſervire inciperet. Petitâ igitur abbatis ſui facultate & obtentâ, primò ſemel in die reficere ſtatuit; quam jejunii rationem ab anno ætatis triceſimo ad octogeſimum, id eſt uſque ad finem vitæ, inviolabiliter ſervavit, cilicio inſuper per totum illud tempus continuò uſus. Ad hæc in vigiliis frequens, in precibus & in lectione ſacrarum ſcripturarum aſſiduus, quarum difficillimas quæſtiones facilè ſolvebat. Hinc, famâ ejus per vicina monaſteria vulgatâ, a multis ſcholarum magiſter expetitus eſt.

CXII. Theodericus Laubienſis fit facetus. (b) *lib.* 52. *n.* 1.

Marcianenſis in pago Tornacenſi abbatia a quingentis retro annis ad hoc uſque tempus ab omni advocationis cenſu immunis & libera fuerat. Verùm, prævalente illius ſæculi (c) iniquitate, advocati patrocinio ac defenſione indigere cœpit. Qua propter Albricus abbas Balduino Flandrenſium comiti, cui cognomen Iuſuliano & Pio, ſupplicavit, ut ſui monaſterii advocatus ac defenſor eſſe ne gravaretur, ob idque certos ei reditus aſſignavit. Supplicanti annuit comes, ſavente Adelâ ipſius conjuge, Rotberti regis filiâ; ejuſque loci advocationem cum illo cenſu vice ſui commiſit Hugoni de Albiniaco, qui, ſi officio deforet ſuo, prædicto cenſu privaretur. *Actam Atrebati curte publicâ, in capellâ ſancti Benedicti anno Domini* MXXXVIII. *indictione* VI. *anno quarto Balduini gloriaſi comitis.* Letduino abbati Marcianenſi, qui & Vedaſtinus erat, ſucceſſerat Albricus, qui Popponem Stabulenſem & Attebatenſem abbatem habuit ſucceſſorem.

CXIII. Balduinum comes advocatus Marcianenſis. (c) *Miræi op. tit. p.* 936.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER QUINQUAGESIMUS-OCTAVUS.

Ab anno Christi 1039. ad annum 1046.

ANN. CHR. 1039. I. Conradi extrema facta & obitus.

SUb finem anni MXXXVIII. Conradus augustas natale Domini Goslariæ in Saxonia celebravit, ubi, inter cætera ipsius instituta, Brunoni Mindensi episcopo præcepit, at Alberadu abbatissæ *de Malenbach* abbatiam Wongerestorpensem assignaret: quod quidem episcopus tunc invitus exsecutus est: at post pascha abbatissa eam dignitatem abrogavit. Interim domna Sophia Gandersheimensis abbatissa triduo ante purificationem beatæ Mariæ diem obiit: sicque vaticinium sancti Godehardi, qui se ambos coram summo Judice in festo sanctæ Mariæ brevi adstituros morti proximus prædixerat, te ipsâ completum est. Sophiæ soror Adheleida, Quindelinburgensis abbatissa, Heinrico rege assentiente, vacantem dignitatem obtinuit. Theophanu verò, earum neptis, abbatiam Essenthi consecuta est. Sophiâ mortuâ, Thiermarus Hildensheimensis præsul illius regionis decimas, quas illa in beneficium acceperat, Bezecâ præpositâ neqquaam resistente, ecclesiæ suæ asseruit: quas tamen postea Adheleidæ abbatissæ repræstitit. Goslariâ imperator digressus, Astide venit, ibique purificationem sanctæ Mariæ celebravit. Inde, Saxoniâ orientali compendioso itinere peragratâ, rebusque compositis, Noviomagum accessit, ibique tempus quadragesimæ & sanctam paschа, ac festum ascensionis Domini celebravit, tumque podagra laborare cœpit. Inde ad celebrandam pentecosten Trajectum venit: ubi, festo cum summa lætitia peracto, sequenti die, horâ diei sextâ, pridie nonas Junii, dum mensæ teficiendi causâ assideret, subitò defecit, &, *vix dum confessionis sententiâ prolatâ*, exspiravit. Optimus imperator, longiori vitâ dignus, & de Ordine nostro bene meritus, cui Limburgense monasterium, ut superiùs (*a*) diximus, suam originem acceptam refert. De eo memoriæ prodit Glaber (*b*) Rodulfus, abbatem quemdam haud ignobilis monasterii eidem imperatori equum optimum, ut de accepta fortè abbatia se gratum præstaret, ejusque benevolentiam sibi conciliaret, obtulisse, cuidam militi, ignorante abbate, furto sublatum, ab eoque pretio comparatum. Fortè insidenti illi equo imperatori occurrit miles, cui equus furtim ablatus fuerat: quo agnito, miles ad cæsarem, suum esse equum dixit, sibique restituendum ab imperatore, qui totus justitiæ censuram tenere deberet. Ad quem cæsar: Si tuus est equus, inquit, accipe illum cum sessore, tibique utrumque habe, donec furti pretium accepetis. Atto-

Res monasticæ.

(*a*) *lib. 56. n. 105.*

(*b*) *Glab. lib. 5. c. 4.*

tonito ad hæc militè, cæſar eum compulit, utrumque ut apprehenderet. Stupentibus univerſis, rex abbatem accerſiri jubet, factum vindicaturus. Ubi advenit abbas: Depone, ait ſex, baculum regiminis paſtoralis, quem ab homine mortali te accepiſſe putas. Paruit abbas imperanti, & baculum a ſe projecit: quem mox accepit imperator, & dexteræ imaginis Chriſti Salvatoris impoſuit: tum, Ito, inquit abbati, & recipe baculum de manu omnipotentis Regis, nec ulli mortali te inde obnoxium exiſtimes. Abbas verò illum hoc modo recepit gaudens, hocque factum adſtantes plurimùm delectavit. ANN. CHR. 1039.

II. Henricus Niger imperator, ejuſque prima diplomata.

Conrado patri ſucceſſit in imperio Heinricus filius, cognomento Niger, jam ante triennium rex appellatus, qui religione, moderatione regni, rerumque geſtarum gloriâ, ut Otto Friſingenſis cenſet, patris virtutes ſupergreſſus eſt. Juſtis parenti perſolutis, luſtratâ ſuperiore Germaniâ, in Saxoniam profectus, dum Goſlariæ per autumnum epiſcoporum ac procerum conventum haberet, ad eum acceſſit inter alios abbates Truthmarus ſeu Dsuthmarus Corbeiæ-novæ abbas, & ab eodem duo (*a*) præcepta obtinuit: unum, quo jura & privilegia omnia tum Corbeienſis, tum Heriſordenſis monaſterii, cui tunc Godeſdiu abbatiſſa præerat, confirmantur, datum III. nonas Septembris: alterum eodem die liberam facultatem eligendi abbatis ratam facit. Ipſo item die & anno Frideruna venerabilis abbatiſſa keminadæ monaſterii, quod ipſa unà cum ſorore ſua Imma comitiſſa, Gerone comite adjuvante, in honorem beatæ Mariæ in pago Tilithi conſtruxerat, ab Heinrico imperatore confirmationem omnium ejus loci poſſeſſionum impetravit, interventu Brunonis Mindenſis epiſcopi, in cujus parochia hoc monaſterium poſitum erat, ſimulque liberam electionem abbatiſſæ ſecundùm regulam ſancti Benedicti. Hoc ipſo anno complures chartæ Cluniacenſis monaſterii de rebus in Burgundiæ regno datis ſignantur anno primo Heinrici regis, Conradi ſcilicet filii, qui Burgundiæ Jurenſis hoc anno regnum iniit. Sic Dundinus monachicum habitum *ſub norma Clunienſis cœnobii* ſuſceptus, res ſuas Cluniaco donat *anno* M XXXIX. *indictione* VII. *regnante Heinrico rege anno primo*. Sic quidam Læto tres *condaminas*, in villa pagi Genevenſis Silvigiaco ſitas, eidem monaſterio confert iiſdem anno & indictione, *regnante Heinrico rege filio Chunonis imperatoris, anno primo imperii ejus*.

(*a*) *Annal. Paderborn.*

III. Mortes in Germania.

Obierunt eodem anno epiſcopi Eilbertus ſeu Engilbertus Friſingenſis, & Reimboldus ſeu Regimbaldus Spirenſis, e noſtris; obierunt quoque Richardus Fuldenſis abbas, & Radulfus abbas de Diuzi, ex chronico Hildenſheimenſi. Engilbertus Friſingenſis præſul collegium (*b*) canonicorum in *Vveihenſtephea*, quod Hitto epiſcopus ante annos ducentos fundaverat, in monaſterium noſtri Ordinis convertit, canonicis aliò tranſlatis, eique aliquot villas ac decimas attribuit. De Nitgero ſeu Nitkerio ejus ſucceſſore dicere nihil ad nos pertinet, nihil item de Sibichone Regimbaldi ſucceſſore, qui Regimbaldus XII. Idus Octobris obiit, *bonæ memoriæ* præſul, teſte Hermanno. In chronico Saxonico manu-ſcripto, *venerandæ memoriæ* Richardus abbas Fuldenſis deceſſiſſe traditus XIII. kal. Auguſti, eodem die, quo Conradus Carentinorum dux, patruelis Conradi imperatoris; eique ſucceſſiſſe Sigehardus juvenis; ab ipſo regulariter & ſapienter nutritus. In brevi chronico Fuldenſi, quod Franciſcus Pauſinus edidit, Richardus abbas monachis ſuis mandaviſſe dicitur, ut facta clarorum virorum fideliter deſcriberent, & manuſcripta bibliothecæ inferrent. Hic multos Scottos ſecum habebat, teſte Mariano, qui Fuldenſi monaſterium ad regulæ amuſſim reformaſſe dicuntur in prædicto breviario. Brevis fuit Sigebardi nullâque re inſignis præfectura.

(*b*) *Metrop. Salisb. tom. 1. p. 105.*

Fuldenſes abbates.

IV. Caſimirus monacho rex.

Actum eſt ſuperiùs (*c*) de Caſimiro, Miſconis Polonorum ducis filio, quem e Polonia cum matre fugatum, & Cluniaci factum monachum Polonici ſcriptores uno conſenſu traduut, eumque demum a Polonis ipſis revocatum, & throno impoſitum hoc ferè tempore fuiſſe. Favet bis ſcriptoribus chronographus noſter Saxonicus, cujus ad hunc annum hæc verba ſunt. *His temporibus Kaſimer, filius Maſeconis ducis Polonorum, reverſus in patriam, a Polonis libenter ſuſcipitur; duxitque uxorem regis Ruſcæ filiam, procreaoitque duos filios, Uladislaum, & Boliſlaum*. Multa his adduut Polonici ſcriptores, ajuntque, miſſos Cluniacum legatos ad repetendum Caſimirum, jam diaconum; eoſdemque, Odilone abbate ſe id citra pontificis diſpenſationem ſibi licere negante, Romam profectos, ut voti & ordinis diſpenſationem impetrarent: quâ impetratâ, Caſimirum in Poloniam reduxiſſe, & regio throno impoſuiſſe. Hæc nimirum regni Polonici traditio eſt, quæ a chronico Saxonico nonnihil auctoritatis accipit. Caſimiro mortuo, ut in eodem chronico legitur, filiis ejus in infantia poſitis, adeòque injuriæ opportunis, dux Boëmiæ Bracilaus, qui multas a Miſecone Caſimiri parente injurias pertulerat, eas ulciſci conſtituit. Quam ob rem, collectis magno numero Boëmiis, Poloniam aggreditur; villas cædibus, rapinis, incendiis devaſtat; Kiakuo metropulim invadit, ſubvertitque, aliaſque

(*c*) *lib. 57. n. 43.*

ANN. CHR. 1039.

que urbes igne ſuccendit; metropolim Gnezden, naturâ quidem loci & arte munitum, ſed ruris civibus haud tutum, nullo negotio capit; corpus ſancti Adalberti epiſcopi & martyris, qui in baſilicu beatæ Mariæ illic quieſcebat, cum corpore ſancti Gaudentii ejus fratris Pragam aſportat, exacto priùs u ſuis Boëmis voto, eos u conſuetis criminibus temperaturos, maximè ab illiciris connubiis: quod Severus illius urbis epiſcopus unathemate ſanciviſſe dicitur. De homicidis hæc notanda. *Fratricidas autem & parricidas, ſive ſacerdotum interfectores, & hujuſmodi capitalium criminum reos, archipresbyter affigat comiti vel duci, ſive per manum & ventrem ferratos de regno ejectant, ut inſtar Cain vagi & profugi circumeant terram:* qui locus confirmat eu, quæ ſæpiùs de pœna hujuſmodi homicidarum obſervavimus. Mirum eſt quod in tabernas & tabernarios ab eodem duce ſtatuitur. *Tabernam quoque* inquit, *quæ eſt radix omnium malorum, & parari, & paratam comparari prohibemus: & qui fuerit hujus decreti violator tabernarius, in foro ad palum ſuſpenſus, & uſque ad præconis faſtidium cæſus deputetur; res tamen ejus non infiſcentur, ſed potus tantùm in terram projectatur, ne quis eo polluatur. Potatores autem deprehenſi non priùs de carcere exeant, quam in fiſcum ducis unuſquiſque* CCC. *nummos componat.* Ad hæc fora diebus dominicis prohibentur, aliaque multa, quæ ſuſius perſequi non eſt hujus loci. Porro hæc ſancti Adalberti tranſlatio facta dicitur hoc anno Kal. Septembris; udeòque Caſimiri in Polonium reſtitutio aliquot annis præcedere debuit. Querelæ hac de re delatæ ad ſummum pontificem: qui duci Boëmiorum id pœnitentiæ injunxit, ut cœnobium ſervientium Deo clericorum conſtrueret, maximè quod ipſius injuſſu dux ſacrum corpus Adalberti martyris in ſuam patriam tranſtuliſſet. His verò dux obtemperans, clericorum cœnobium in honorem ſancti Wenceslai fabricaſſe dicitur in urbe Boleſlau, juxta fluvium Labe, ubi idem ſanctus olim martyrium conſummaverat. Hæc ex prædicto chronico Saxonico.

Boëmiorum lex de homicidis & latronis.

V. Mediani-monæ ern abbates.

Vixit ad hoc tempus Norbertus Mediani monaſterii abbas, cujus obitum Johannes de Bayone hoc unno collocat. Succeſſor ejus Lambertus corpora ſanctorum Lazari & Azæ, quorum ſepulcra e terra ſponte ſeſu erigebant, de veteri eccleſia ſancti Petri in ſanctæ Mariæ baſilicam tranſtulit. Oratorium ſancti Petri, u ſuo deceſſore inchoatum, perfecit, & u Brunone Tullenſi epiſcopo v. idus Junii dedicari curavit, atque in illud corpus ſancti Spinuli confeſſoris tranſtulit. Ad hæc eccleſiæ ornamenta & ſupellectilem multùm uuxit, eorumque iudicem recenſuit, in quo calices tres notat, in quibus unus erat *cum anſit*. Summu librorum, qui tum in bibliotheca erant, fuiſſe dicitur codicum LXVII. Hujus abbatis tempore Humbertus ibidem floruit, ut poſtea videbimus, is qui poſtmodum Silvæ-candidæ epiſcopus & cardinalis exſtitit, ſcriptis ac rebus geſtis celebris.

VI. Egmundæ abbates. et comites Hollandiæ.

Dum Egmundenſe in Hollandia monaſterium regeret Reynerus abbas quartus, ex hac viru migravit Theodoricus hujus nominis tertius, comes Hollandiæ quartus. Jeroſolymis eum obiiſſe tradunt, & tamen eum Egmundæ cum anteceſſoribus ſuis ſepultum fuiſſe aſſerit Johannes a Leydis in annalibus Egmundanis. Huic ſucceſſit filius ejus ſenior æquivocus, qui uec uxorem, nec filios habuiſſe dicitur, Dordraci poſt unnos ſeptem ab inimicis interfectus, ſepultuſque Egmundæ. Hunc excepit Florentius ejus frater, qui ex uxore ſua Gertrude, Hermanni ducis filia, Theodoricum ejus nominis V. comitem Hollandiæ ſeptimum, procreavit, Egmundenſi monaſterio valde beneficum: cujus uxor ſecundis nuptiis Roberto Friſionl conjuncta. Reynero abbati poſt unnos octodecim præfecturæ ſuffectus Stephanus ſeu Steppo ubbas quintus: cujus cogatu Theodoricus ejus nominis quintus, modò laudatus, Florentii ſcilicet ac Gertrudis filius, omnium monaſterii bonorum poſſeſſionem confirmavit, daro diplomate poſt mortem ipſius abbatis, quæ accidit III. nonas Januarii anno MLXXXIII. Johannes a Leydis integrum refert diploma, in quo monaſterii quædam compendioſa hiſtoria continetur, datum VII. Kal. Auguſti, prædicto unno, Stephani abbatis recèns mortui viceſimo ſexto. Athalardus abbas loci ſextus mortuo ſubrogatus, bouore dignus abbas, qui gregem ſibi commiſſum laudabiliter rexit: cui Florentius comes, Theodorici mox dicti filius, ſe munificum præſtitit.

VII. Guntramnus abbas S. Trudonis.

Ad hunc annum milleſimum undequadrageſimum (*a*) pervenit Adelardus abbas ſancti Trudonis, eo nomine primus, reſercute Rodulfo chronographo; eique ſucceſſit Guntramnus ad annos tantùm ſexdecim, non unum & viginti, ut in editis. Siquidem, teſte ipſo Rodulfo, Trudonianis præfuit uſque ad annum MLV. aut, ſi viginti & unum unnos locum rexit, anno MXXXIV. Adelardo ſucceſſiſſe dicendus eſt. Erat Guntramnus claris ortus natalibus in Hasbauiu, in ſancti Trudonis monaſterio ab adoleſcentia iuuutritus ſub Adelurdo abbate, ibidemque eccleſiaſticis & regularibus diſciplinis apprime eruditus. Abducto in exſilium Adelardo, ejus vices egit Poppo Stabulenſis abbas: qui, dum uliquando in capitulo fratrum culpas exigeret, Guntramnum, elegantiſſimæ formæ juvenem, animi ejus experiundi cau-

(*a*) *Spicil. to. 7. p. 347. V. hb. 52. n. 63.*

sâ, mordaciùs exagitare cœpit, idque pœnitentiæ eidem impoſuit, ut ſe ad Stabulenſe monaſterium pedes ſequeretur. Ubi verò illuc advenit procerî ac delicati corporis juvenis, ex via feſſus, extra conventum fratrum ad portam atrii, quâ admittuntur hoſpites, pernoctare juſſus eſt. Rogantibus fratribus poſterâ die in conventum admiſſus, inſequenti nocte, quâ converſio S. Pauli de more ſollemniter celebrabatur, vigiliis adfuit ultimo loco, & ſonorâ, quâ præditus erat, ac rebonanti voce cunctos attonitos reddidit, ac recreavit. Cùmque ad illud reſponſorium, ſcilicet duodecimum, quod cantandum abbati armarius ſignificare ſolet, ventum eſſet; innuit abbas armario, ut illud Guntramno in extremo loco ſedenti præcinendum deferret. Ille verò, ſuſcepto cum humilitate cantandi officio, eâ vocis ſoavitate omnes demulſit, ut reſponſorio finito, abbas eum ad ſe venire, ſibique proximum aſſidere juſſerit. Cùm in Stabulenſi monaſterio aliquantum temporis degiſſet, inde in Hersfeldenſe, incertum quâ causâ, profectus, ibidem camerarius abbatis factus eſt, magnâ certè honoris prærogativâ; camerarius quippe domeſticorum turbæ præerat, qui ipſi parere tenebantur; eorumque quæ abbati debentur, quaſi tertius particeps erat. Eidem commiſſus fuit Locus regius, ſtudiis liberalium artium & cpibus præcellens. Illic dum verſaretur, morum ſuavitate, corporis proceritate (nam toto capite grandioribus eminebat) formæque præſtantiâ non modò Hersfeldenſibus placuit, ſed etiam exteris, ejuſque fama in aula regia celebris evaſit. Unde factum eſt, ut mortuo Adelardo ſancti Trudonis abbate, una omnium in palatio voce & ſententia fuerit, Guntramnum digniſſimum eſſe, qui in demortui locum ſubſtitueretur. Huic ſententiæ imperatrix maximè faviſſe dicitur, miſſuſque ille cum litteris ejus commendatitiis ad Mettenſem epiſcopum, ut eo annuente, ad quem Trudonenſis monaſterii cura pertinebat, abbas ordinaretur. Hic tempora & nomina permiſcet Rodulfus, cùm ſcribit, epiſcopum Metrenſem tum fuiſſe Theodericum; imperatricem verò ejus ſororem, ſcilicet Chunegundem, quæ Heinrici Pii conjux erat. At Theodericus longè ante hunc annum, quo Guntramnus ordinatus dicitur, deceſſerat, nimirum anno MXXIV, nec Chunegundis imperatrix ampliùs in vivis erat, mortua ſuperiori anno; nec ab annis retro quindecim, quo ex tempore monaſticam arripuerat vitam, ſæculi rebus ſe immiſcuerat. Factus itaque abbas Guntramnus, ac Leodicî ab epiſcopo, ſcilicet Nithardo, ordinatus, multam in ſuo monaſterio inopiam, parum diſciplinæ regularis invenit; ſed utramque reſarcivit, inopiam quidem ex iis, quæ ab imperatrice & a Regio loco retulerat; diſciplinam autem regularem ex ea, quam tum Hersfeldiæ florentiſſimam videtat. ANN. CHR. 1039.

VIII. Majoris monaſterii cellæ & fertivi.

Cùm Albertus abbas Majori-monaſterio præſideret, multæ donationes loco illi factæ, & quidem hoc anno in pagis Carnutenſi & Dunenſi. In his Raherius quidam, *vir militaris*, filius Ratherii & Frobelinæ, alodum ſuum, qui ſanctus Peregrinus dicitur, in pago Dunenſi; alterum in Carnutino, quem Umblerias vocant; tertium, qui Materſenta (*) dicitur, favente Theobaldo comite, ejuſque matre Ermengarde, ſancto Martino contulit, aſſentientibus ſororibus ſuis, Mileſinde, Rainſoinde, & Adelaide, anno incarnationis Domini MXXXIX. indictione VII. Teſtes Gelduinus de Bretulio in Picardia, Hatduinus & Herveus vicecomites, & alii. Locus iſte ſancti Peregrini attributus eſt cellæ ſancti Hilarii non procul a Caſtrnduno eodem ferè tempore erectæ, cujus auctor Guanilo dominus Montiniaci, qui ſub Alberto abbate monachus factus eſt. Eodem tempore erecta eſt cella Camilliacenſis (*) ſeu Cameliacenſis diœceſis Andecavenſis versùs fines Pictavorum, eòque monachorum deducta colonia eſt, agente Petro filio Sigebrandi, ejus loci domino, qui Alberto abbati poteſtatem fecit tot illic inſtituendi monachos, quot opportunos judicaret: cui rei aſſenſere uxor ejus Radegundis, ac filii Sigebrannus & Petrus. Primus huic cellæ præpoſitus Fulcardus. Non multò poſt Euſebius Andecavenſis præſul ejus loci novum oratorium dedicavit; quo die Sigebrannus, Petri filius, quædam huic cellæ largitus eſt. His adde cellam Ventiliaci (*) diœceſis Remenſis, cujus cellæ auctores fuere Tetbaldus Campaniæ comes, ejuſque mater Ermengardis, qui Majori-monaſterio contulerunt, quidquid Odo Tetbaldi pater apud Ventiliacum tenebat; cujus rei litteris ſubſcribunt Heinricus rex Francorum, Guido Remorum archiepiſcopus, Stephanus comes Tetbaldi frater, Ermengardis comitiſſa, Iſambardus & Beraldus epiſcopi, Nargaudus abbas, Hildulnus comes, & alii: plura de hac cella inferiùs. Eodem Alberto abbate Raimbertus quidam, libero genere ortus, cùm nihil haberet carius, quod Deo offerret, ſeipſum ſancto Martino tradidit in præſentiam Alberti abbatis, nunemque tam natam, quàm naſciturum ex ipſo progeniem, ut toto vitæ ſuæ tempore ſervili condirinne monachis ſerviret. In cujus traditionis ſignum, *quatuor denarios ſuper capat propriam ponens, ſemetipſum Deo obtulit*. Alii chordas ſignorum ſeu campanarum collo ſuo circumdabant, & pro teſtimonio ſervitutis quatuor denarios de proprio capite ſuper altare ſancti Martini ponebant. (*) *Merſent.* (*) *Chemillé.* (*) *Ventelay.*

Ma-

ANN. CHR. 1039. IX. Alanus Britanniæ.

Majori-monaſterio multa quoque beneficia enotulit Alanus dux Britanniæ eo nomine ſecundus, qui hoc anno e vivis ereptus eſt kal. Octobris, relicto filio Conano trimenſi, quem multis injuriis affecit patruus ejus Eudo, bello tandem ab eo captus anno MLVII. Alanus verò monaſterium ſancti Exſuperii de Gabardo in diœceſi Redonenſi Majori monaſterio contulit tempore Ebrardi abbatis, ejuſque cellæ facultates auxit cum fratre ſuo Eudone & genitrice Hadviſa. Ad hæc tertiam partem ſancti Martini *de Seruum*, aliaque nonnulla donavit Deo & Ebrardo abbati Majoris-monaſterii; cui donationi teſtes ſubſcripti ſunt Eudo ejus frater, Warinus ſeu Guarinus Epiſcopus Redonenſis, & Walterius Namnetenſis; Hildebertus abbas montis ſancti Michaëlis, Maiuardus abbas ſancti Salvatoris Rothonenſis, Hinguethen abbas ſancti Jacobi, vulgò ſancti Jacuti, Rivallonus vicarius, Haymo magiſter comitis. Alanus comes a Rotberto Nortmannorum duce Jeroſolymam proficiſcente produx (*a*) factus, Fiſcamni in capitulo ſepultus eſt, ubi haſtenus rudi ejus epitaphium legitur.

(*a*) *Cod. S. Gabrielis.*

X. Caſini novæ turbæ.

(*b*) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 69.*

Vix Conradus imperator pedem ex Italia in Germaniam retulerat, cùm novæ turbæ in Caſinate monaſterio exoriri occœpere. Turbarum occaſio nata eſt ex captione (*b*) Adenulfi, fratris Landonis comitis Aquinenſis, Pandulfo Capuano nuper comiti addicti, quem Adenulfum Laidulfus Teanenſis comes comprehenſum tradiderat in manus Guaimarii principis, quem Conradus auguſtus Pandulfo exauctorato in Capuano principatu ſubſtituerat. Hac injuria oſtenſi Aquinenſes comites, contractis ea ſuis & ea Nortmannis, qui tum in illis partibus magno numero erant, copiis, Teanum aggredi conſtituunt. Venientibus obſiſtit in tranſitu Liris fluminis Richerius abbas. Id factum per quindécim dies, quibus agros Caſinatium hoſtili more vaſtari: at demum facili vado reperto, hoſtes tranſeunt præcipites; mox abbatem capiunt, ejuſque ſocii alii capti, alii fugati, interfecti nonnulli. Ex his Landulfus Teanenſis comes, qui abbatis auxilio venerat, in monaſterium aſcendit, quem Caſinates in fidem recipiunt. Hoc comperto, Aquinenſes Landulfum ſibi tradi poſtulant, ſeque hoc pacto abbatem reſtituturos pollicentur. At commoniti ab ipſo abbate fratres, quovis etiam propriæ vitæ detrimento id perfidiæ ſe commiſſuros pernegant. Ita demum abbas Aquinum perducitur. Eò fratres pedibus ſe conferunt, multis lacrymis patrem ſibi reſtitui flagitantes: at inanes fuere lacrymæ, inanes preces; nec eis videndi, nedum alloquendi abbatis facta copia eſt. In his angustiis Guaimarius Adenulfum, fide ab eo acceptâ, Aquinenſibus comitibus reſtituit, abbatemque Caſinatibus hoc pacto reddi obtinuit. Mox eum hortatur, ut trans alpes ad imperatorem quantocius pergat, ejus opem imploraturus: aliàs actum eſſe de monaſterio, cedendumque ſibi Capuano principatu. Acceptis a principe ſubſidiis ad hoc iter neceſſariis, abbas duobus tantùm fratribus & famulis aliquot comitatus, maritimo itinere ad Romanum portum appulit; ubi fractâ navi, & univerſis præter ſolos homines rebus amiſſis, a quibuſdam Romanorum nobilibus in Urbem honorificè deductus eſt, ibique aliquamdiu remoratus. Tum ſuppeditatis equis & neceſſario commeatu ab iiſdem Romanis, arreptum iter peragit. Interim tam gravis peſtilentia invaſit Aquinates, ut ad duo millia & quingentos promiſcui vulgi conſumſerit, unuſque comitum nomine Siconolfus, intetierit. Hanc ſtragem ob factam abbati injuriam, ſuis diviſitos illatam rati defuncti comitis fratres Adenulfus & Lando, ad monaſterium pergunt, ligatiſque collo reſtibus erratum confeſſi, ſancti Angeli oppidum, quod invaſerant, Caſinatibus reſtituunt. Protinus fratres abbatem revocant: redit ille cum quingentis militibus ea Lombardia adductis: at hoc ſubſidium non ſufficere viſum eſt Guaimario, qui abbatem trans alpes, potiora auxilii obtinendi causâ, remeare perſuaſit. Dum hæc geruntur, Baſilius, ille Pandulfi abbas, (*c*) Conſtantinopoli cum eo reverſus, Caſinum revertit, & Aquinenſium fultus admiuiculo, abbatiæ per aliquot dies incubavit. Verùm, conducta a Guaimario principe contra Aquinenſes comites Nortmannorum copiis, metu peterritus, noctu per montana Aquinum ſe recepit: ubi aliquantum temporis demoratus, demum ab ipſo Guaimario ſancti Benedicti cellæ apud Salernum in locum defuncti præpoſiti ſubſtituitur. His intra biennium geſtis, Richerius cum validiori militum manu e Germania redit: Nortmannos, qui prædia monaſterii occupaverant, ad fidem ſibi præſtandam compellit, quam non multò poſt violarunt; & muros ſancti Angeli oppidi, cujus oppidani nova denuo moliebantur, ſubrui curavit: ſicque demum eatenus iuſidos & inquietos deinceps quietos manere coëgit.

(*c*) *V. lib. 3. c. 31. & 65.*

XI. Hugonis Farfenſis abbatis obitus B. Amico revelatus.

(*d*) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 19.*

In Farfenſi monaſterio, poſt varias alternantis fortunæ vices, moritur Hugo abbas, ſæpius deſtitutus, totieſque reſtitutus. Eum verò mediâ nocte dominicæ nativitatis obiiſſe diſcimus ea libello de vita beati Amici eremitæ, qui tunc in monaſterio ſancti Petri de Avellana, quod ſanctus Dominicus Loricatus exſtruxerat, poſtea Caſinatibus conceſſum, demorabatur. (*d*) Natus eſt Amicus in oppido Martis

dicæ-

diœceſis Camerinæ. Jam ſacerdos vitæ ſolitariæ ſtudio in ſpeluncam ad tres annos ſe abdidit. Inde in Eſculanum pagum profectus, cryptam cum diſcipulis incoluit, ubi oratorium a loci epiſcopo in honorem ſancti Michaëlis dedicati extavit. Demum ad monaſteriam ſancti Petri de Avellana ſub Petro abbate ſe recepit, abi Hugonis Farfenſis abbatis obitum divinitus reſcivit. Illinc in proximum montem Taurenam ſeceſſit, abi viginti annorum ſpatio, nullo alio cibo, quàm fungis & pomis ſilveſtribus uſus eſt. Poſt mortem ejus corpus ſepultum ſoie in monaſterio Avellanenſi, Bernardus Caſinenſis monachus libellum de ejus vita (a) compoſuit, ex quo hæc compendio retulimas. Ejus feſtum colitur III. nonas Novembris. Cæteràm Hugoni Farfenſi abbati non diu ſupervixit; ſiquidem ſuper ejus corpus jam-erectum erat altare anno MLIII. quo anno Petrus Damiani ad Heinricum recèns creatum Ravennatem archiepiſcopum ſcripſit opuſculum VI. in quo Amicus Ramibonenſis (ſic enim vocatur) miracula edere dicitur. Redeo ad Hugonem abbatem, cui ſuffectus a fratribus Suppo, ſed rejectus ab imperatore, qui Almericum, Cæli-aurei monachum, ſubſtituit, litteris optimè inſtructam, cui cognomen Urſo, quòd corpore pilioſas eſſet, Inditam fuiſſe traduut. Laudatat iſte abbas ob res, cùm ſpirituales, tum temporales, rectè adminiſtratas; ob auctam bibliothecam & ornamenta eccleſiæ; denique ob modeſtiam in veſtibus, & in victu parſimoniam. Ejus tempore Benedictus *archipresbyter & monachus* Farfenſis eidem loco acquiſivit a Creſcentio Nepeſino epiſcopo monaſterium ſancti Andreæ in Biſano, eà conditione, ut illud maneret in poteſtate epiſcopi, eique quolibet anno andecim denariorum penſio ſolveretur; utque hoc monaſterium toto vitæ ſuæ tempore retineret Benedictus, qui videtur fuiſſe archipresbyter in Nepeſina eccleſia, quales dignitates eo ſæculo complures noſtri Ordinis monachos in cathedralibus eccleſiis obtinuiſſe legimus.

ANN. CHR. 1039.

(a) Petrus Dam. de vit. illuſt. Caſin. c. 37.

Hoc ipſo anno Nicolaus archiepiſcopus Canuſinus & Barenſis, anno ſexto imperii Michaëlis Conſtantinopolitani, tertio anno præſulatus ſui, menſe Octobri, indictione VII. eccleſiam ſancti Nicolai, quam adhuc laicus prope Barim ædificaverat in Turte de Muſarra, in libertatem aſſeruit, & *Petro monacho venerabili abbati* ordinandam & regendam contalit, datâ poteſtate, ut monachos illic collocaret, & extremo vitæ ſuæ tempore abbatem ibidem, quem vellet, inſtitueret. Petrus iſte abbas erat monaſterii ſanctæ Trinitatis Barenſis, at patet ex diplomate Leonis papæ IX. qui Marco ejuſdem monaſterii abbati eamdem eccleſiam confirmat, quam prædictus Nicolaus epiſcopus *eccleſiæ jam dictæ ſanctiſſimæ Trinitatis* obtulerat. Hoc Leonis diploma datum eſt IV. nonas Septembris, ejus pontificatus anno V. Jam ergo ante medium ſæculum andecimum exſtabat illud Barenſe ſanctæ Trinitatis monaſterium, uti & prædicta ſancti Nicolai eccleſia, antiquior ea, quæ ad recipiendum ſancti Nicolai epiſcopi corpus poſt annos quadraginta octo conſtructa (a) eſt. Antiquior illa eccleſia poſtmodum concreſſa fuit Cavenſi monaſterio, ex cujus archivo Nicolai archiepiſcopi & Leonis IX. mox laudatas litteras accepimus.

S. Nicolai eccleſia Barenſis.

(a) V. lib. 57. n. 29.

INſequente anno ſupra milleſimum quadrageſimo apud Piſas ſuburbanam ſancti Michaëlis monaſteriam a Bono abbate inſtauratum eſt, boniſque auctum ab Opizone epiſcopo, qui illic eumdem Bonum abbatem conſtituit. Quæ & quanta ioſtaurando monaſterio præſtiterit Bonus abbas, docet *Breve recordationis, quod fecit Bonus abbas ſancti Michaëlis monaſterii, a monachis Nonantulæ fundati*. Sic verò incipit. *In nomine Domini Jeſu-Chriſti, breve recordationis facto ego Bonus abbas, qualiter ab antea tuchonen converſari in eccleſia ſancti Michaelis, quæ nunc eſt cœnobium. Fecit me venire ſenior Stephanus de Nonantulis cum avunculo meo Petro, & inveſtivit me de ipſa capella, quæ tunc temporis detinebatur a presbyteris; & nec monachum, nec abbatem inveni, & non caſam, non manſionem, ſed tantummoda unum tugurialum, ubi cœpi habitare cum avunculo meo, & operabamur tunc temporis in turre ipſius eccleſiæ; & quod habebam, & habere potui, dedi in reparationem ipſius turris ad magiſtros & ad manuales, & ad quod acceſſe erat: & ceſſavi ipſe. Stephanus laborare in ipſa eccleſia poſt unum menſem.* Stephanus iſte videtur fuiſſe illius capellæ dominus, qui Bonum monachum e Nonantulano cœnobio ad locum inſtaurandum accerſivit. Poſt unum annum, ot breve illad in paaca contrabam, ejus loci eccleſia fuit oblata *ad honorem Dei & ſancti Michaëlis, & ad officium ſancti Benedicti & ad ipſius regulam a monachis ibidem in perpetuum converſaturis.* In ea Bonus abbas nulla ferè ornamenta, nullamque ſupellectilem, nullas campanas, nullos libros invenit; quæ omnia Bonus ille abunde ſupplevit ex eleemoſynis, quas ipſe & monachi ejus miſſis decantandis acceperant, cooperante Dominico priore, qui eo tempore, quo Bonus hoc breve ſcribebat, abbas erat Piſani monaſterii ſancti Zenonis. Hic campanas ſeptem feciſſe, & in turri eccleſia ſancti

ANN. CHR. 1040. XII. Piſanum monaſterium S. Michaël. 8.

Mi-

ANN. CHR. 1104

Michaëlis poſuiſſe dicitur, quarum una MCC. libras & ampliùs appendebat. Idem Bonus, cùm unum taurùm callcem ſtanneum & unum miſſale in eccleſia Illa inveniſſet, quatuor calices aureos & argenteos acquiſivit, & libros XXXVIII. partim ab Ipſo & Domialco priore ſuo ſcriptos, partim pretio comparatos: ex quibus *liber bibliothecæ* ſeu bibliorum *unus* pretio librarum decem comparatus eſt. Deniqua ædificia omnia Bonus ille abbas perfecit, *ubi ſunt*, inquit, *omnes officinæ, ſicut abbatia habere debet; & eſt jam perfecta domus, ut in tota marchia melior non ſit*. Jamque trigiuta anni erant elapſi, cùm *breve* Iſtud compoſuit: in cujus fine ait, ſe primò triennio nonniſi unam ſtamineam habuiſſe; non equum, ſicut alii abbates & monachi, non duplicia veſtimenta. Idem videtur eſſe Bonus abbas, cui Leo IX. (a) cœnobium ſanctæ Mariæ, in Tyrrheni maris inſula Gorgona poſitum, commiſit: ut Illic *ſemper* aſſent *habitacula monachorum, ne fiat ſpelunca latronis, quæ priùs fuit domus orationis*; & ut abbas ibidem abſque pretio ſecundùm regulam ſancti Benedicti inſtitueretur. Exciſum eſt omnino hoc nobile quondam monaſterium, a ſancto Auguſtino celebratum; nec ullum ferè veſtigium ejus ſupereſt. Melior fuit ſors Piſani ſancti Michaëlis monaſterii, cujus abbati Leoni Gregorius VII. privilegium (b) indulſit, laudato præcepto Agapiti papæ, qui fideles chriſtianos in illo monaſterio ſepeliendi facultatem dederat. Ex quo intelligitur, ante Bonum abbatem exſtitiſſe hoc monaſterium, quod cadente ſæculo undecimo Camaldulenſibus conceſſum eſt.

(a) *Dal. ſac. to. 3. p. 408.*

(b) *ibid. p. 412.*

XIII. Petrus Damiani fit monachus.

Sub hoc tempus Petrus-Damiani, cujus vitæ primordia ſuperiùs (c) retulimus, ad monaſticam vitam convolavit, cùm priùs religioſam vitam in laico habitu duxiſſet. Dum altius propoſitum meditaretur, occurrerunt ei duo fratres ex arumo Fontis-avellani, cujus fama religionis jam ad ipſum pervenerat. Cum bis fratribus, tamquam cælitus ad ſe miſſis, animi ſui arcanum communicat: ſpondent illi facilem acceſſum ad *abbatem* ſeu priorem (nam abbates principio monachi illi non habebant) quem quidem jam ex fama noverat. Atque ut eum ſibi conciliaret, ſcyphum argenteum fratribus illis offert, ad abbatem perferendum. Reſpuunt illi; vitæ longioris impedimentum ſibi fore cauſati. Obſtupeſcit Petrus, miraturque religioſorum fratrum abſtinentiam, ac vehementiùs ad eorum amplectendum inſtitutum accenditur. Verùm, ne tumere illud arripuiſſe videretur, experiundi ſui cauſam, in cellam ad quadraginta dies ſe recludit, corpuſque ſuum inediâ & aliis exercitationibus exarcet: quâ probatione confirmatus, nihil jam anachoreticum illud vitæ genus pertimeſcens, mox ad Fontis-avellani eremum ſe contulit. Illic ſtatim admiſſus, lineis exuitur, cilicinqua induitur adducitur ad abbatem, qui eum cucullâ ſuperinduì incunctanter præcepit. Miratur ille tam ſubitam converſionem in ſe fieri, antequam ullum ejus vitæ experimentum feciſſet: ſed tamen præcipienti mox obtemperavit. Aſſumto habitu, tanto protinus ſervore ſucceſſus eſt, ut, corporis curâ penitus abjectâ, totum ſe iis, quæ ad animum pertinent, daret, & vilia quæque & aſpera ſectaretur. Fortè aliquando cum ſuo magiſtro foràs profecturus, honeſtius ſcapulare, & meliorem equum conſcendere juſſus eſt. Ille verò accuſare, orare, obtuſtari, ne ſæcularibus nitidulus & pompæ ſæcularis ſectator appareret. At jubenti demum paruit, ſatius ratus, hominum ſubiru opprobrium, quam inobedientiæ notam incurrere: ſed tamen paullo poſt, occaſione repertâ, vilius ſcapulare induit, quippe qui moribus potiùs ornari geſtiret, quàm veſtibus.

(c) *lib. 55. n. 122.*

XIV. Fontis-avellani monaſterium & leges.

Fontis-avellani monaſterium diœceſis Faventinæ in Umbria Ludolfus Eugubinus antiſtes, natione Germanus, inter montes Catriæ & Corui, loco valde remoto & ſolitario, anno MXIX. exſtruxiſſe traditur ſub titulo ſanctæ Crucis. Ejus loci monachi anachoreticam vitam ſectabantur, diſtincti ſubinde in diverſas colonias, quæ congregationem ejus nominis conſtituebant. *In hoc loco, qui Fons-avellanus dicitur, plerumque viginti plus minùs monachi per cellulas, ſive in aſſignata cuique obedientia degimus*, inquit Petrus (d) Damiani: *ut omnes ſimul cum converſis & famulis tricenarium-quinarium numerum aut vix, aut breviter excedamus*. Hujus verò loci inſtitutio hæc erat, ut bini, diviſis cellulis, commorarentur, pſalmodiæ, iectioni, & abſtinentiæ jugiter addicti. Abſtinentiæ verò hic modus erat, ut quatuor qualibet hebdomadâ diebus pane & aquâ contenti, tertiâ & quintâ feriâ pauxillum leguminis perciperent, quod ſinguli in ſuis cellulis coquebant. Vini uſus, præterquam in ſacrificio, nullus: quem rigorem Petrus-Damiani (e) factus præpoſitus, fratrum imbecillitati compaſſus, tantiſper emollivit, conceſſâ modici vini copiâ extra tres paſchæ, & ſancti Johannis, & Dominicæ nativitatis quadrageſimas, quibus neque monachis, nequa laicis vini, piſciſve uſus permiſſus erat. In media illa quadrageſima, quæ ab octava pentecoſtes ad natala ſancti Johannis-Baptiſtæ extendebatur, tertiâ feriâ ad nonam unum pulmentum concedebatur, quintâ

(d) *Petr. Dam. opuſc. 25.*

(e) *ibid.*

feriâ

ſeriâ bina refectio; itidemque feriâ tertiâ a feſto ſancti Johannis: ab idibus autem Septembris uſque ad paſcha ſingulis diebus jejunium extra octavas nativitatis, quibus jejunium ſolvere licebat. In Dominicis per annum diebus duo pulmenta conceſſa omni tempore, præterquam in duabus paſchæ & natalis Domini quadrageſimis, in quibus die dominicâ unicum pulmentum dabatur. Ad hæc in tribus ſollemnitatibus, ſancti Andreæ, ſancti Benedicti, & Annuntiationis dominicæ, aliqua itidem remiſſio erat, non perfectum jejunium. Jejunare (*a*) enim illos cenſebant, qui ſolum panem cum ſale & aqua peteipiebant: *ubi autem præter hæc aliud additur, perfectum jejunium non vocatur.* Non bene capio quid ſibi velit Petrus in epiſtola (*b*) ad Aimericum archidiaconum bis verbis: *Et quia nos carnes in ſecunda feria non comedimus, aliquot nobis piſces dirigi pro dominicæ nativitatis gloria poſtulamus:* an fortè abſtinentiam a carnibus in nativitate domini, ut in ſynodo Aquiſgranenſi tempore Ludovici Pii permiſſum fuerat, certis diebus relaxabant illi eremitæ? De pſalmodia mos erat, ut, cùm duo fratres ſimul in una cella commorabantur, duo quotidie, præter canonicum, officium, pſalteria, unum pro vivis, alterum pro mortuis, recitarent. Juge & inviolatum in cellis ſilentium, ita ut nec pro confeſſione loqui liceret, niſi ſi novitiis vel eorum inſtitutoribus aliquid diceto prioti videretur. *Eſt enim, re verâ, ut experimento cognovimus,* inquit Petrus (*c*), *animarum magna deſtructio, ubi paſſim fieri colloquium in cella permittitur; nam, dum infirmi quique fratres, qui ſub confeſſionis ſpecie ſe invicem viſitant, breviter expleverint quod caperant; ad alia ſe mox frivola & otioſa, datâ ſemel procaci linguæ libertate, dilatant; & oblitì repentè quare convenerint, mox fratribus ſuis, vel etiam prioribus detrahunt.... deinde ad ſæcularia tranſeunt, & quidquid eſt quod in urbibus agitur de eo in cella diſputatur.* Si quid verò neceſſarium fratri ſuggerendum habereot, ad eccleſiam convenientes neceſſaria loquebantur. In hoc porro vitæ genere non minima pars pœnitentiæ erat, quòd quovis tempore, non modò æſtatis, ſed & hiemis, non caligis, non ocreis urebantur in cellulis, ſed nudis ſemper pedibus & cruribus permanebant, exceptis iis, qui gravi infirmitate vexabantur. De æreris ſpiritualibus exercitiis, diſciplinis ſcilicet ſen flagellationibus, metanœis ſeu genuflexionibus & proſtrationibus, prolixis ulnarum extenſionibus, prout cuique fervor ſuadebat, hæc exercebant. Illud unum hic obſervem, quòd, cùm frater quidam obiiſſet, ſinguli pro eo ſeptem dies jejunabant, ſeptem diſciplinas eum millenis ſcopatum ictibus ſibi imponebant, additis ſeptiugentis metanœis, triginta inſuper pſalteria recitabant, & continuis triginta diebus pro eo miſſa celebrabatur. At, quod omnibus aliis præcellebat, tanta erat inter fratres caritas, ut unuſquiſque non ſibi, ſed omnibus natum ſe reputaret. Unde cùm aliquis ex ſtatribus infirmaretnr, mox omnes certatim, ut de ſolito rigore remittat, inſtare, neceſſaria quæque ſuggerere, & ad ejus cuſtodiam ultro ſe ſe offerre: quod ſibi non mediocriter placuiſſe teſtatur Petrus-Damiani, qui in duobus opuſculis, quarto-decimo ſcilicet & ſequenti, hæc omnia fuſiùs exponit: Dum verò his omnibus ſe ipſe ſtrenuè ac ſerventi ut erat animo exerceret, tanto capitis dolore correptus eſt, ut vix modicum ſomnum capere poſſet: at poſtquam ex illo morbo convaluit, diſcretiùs cœpit agere, ut & remiſſionem, & exceſſum rigoris vitaret. In illa autem recluſione, quam rigidiſſimè ſervabat, poſt conſuetum pſalmodiæ, precum & orationum penſum, lectioni ſedulò vacabat, ex qua tantam divinarum litterarum ſcientiam compatavit, quantam antea ſæcularium.

ANN. CHR. 1040.

(*a*) *ibid.*

(*b*) *id. lib. 5. ep. 5.*

(*c*) *id. opuſc. 33. c. 3.*

Hanc verò congregationem ſub ſancti Benedicti regula militaſſe, teſtis eſt præter alios Petrus ipſe, qui ſanctum *patrem noſtrum Benedictum* paſſim (*d*) appellat, & Ordinem ſancti Benedicti ſuum ipſius Ordinem vocat initio opuſculi XXXIII. ad abbatem & monachos Pompoſianos, qui ſine dubio Benedictini erant. *Non ignoratis,* inquit, *fratres mei, quòd gemens loquor, ad quantum ſancti fervoris lapſus ſit, immo proclivius quotidie labi non deſinat noſter Ordo defectum: at jam omnium pene mandatorum negligenter oblìti, ſolâ profeſſionis hujus videamur veſte contenti* &c. Sed, quod rem attingit, accedentibus ad Petri-Damiani eremum regula ſancti Benedicti legenda proponebatur: ut conſtat exemplo Michaelis illius Veneti, qui, *dum beati* (*e*) *Benedicti regulam,* ut idiota erat, *utcumque ſyllabatim legeret,* in lacrymas reſolutus, ferren circulo fracto liberatus eſt. Hinc, cùm in monaſterio ſancti Petri ad Petram-pertuſam, quod ſui erat inſtituti, ſtatuiſſet, ut cum horis canonicis quotidie beatæ Mariæ officium decantarent; reſtitere (*f*) nonnulli, dicentes, *ſatis ſuperque ſufficere, quod ſanctus præcipit Benedictus; nec nova adinventionis pondus debere ſupponi.* Ad hæc, præter anachoreticæ vitæ inſtituta, quidquid in regularibus (*g*) & diſtrictis noſtri Ordinis monaſteriis ſervabatur, ejuſdem congregationis monachi accuratè obſervabant. Denique celebris apud eos erat, in ipſa etiam

XV. Benedicti. no ordini addicta hæc congregatio.

(*d*) *id. opuſc. 33. c. 1. lib. 2. opuſc. 11.*

(*e*) *Vita Domenici Loricati c. 9. num. 25.*

(*f*) *Petr. Dam. lib. 6. ep. 32.*

(*g*) *id opuſc. 15.*

ANN. CHR. 1040.

tiam quadragesima, festivitas sancti Benedicti; de quo sermones duos, unum da vigilia ejus, alterum de festo die, Petrus composuit, in quibus patronum, patrem ac magistrum suum sanctum Benedictum vocat. Tandem hæc congregatio, ante annos abhinc centum & triginta Camaldulensi unita fuit; abbatia verò Fontis-avellani data est in commendam, & redditus ejus assignati collegio Germanorum, quod Romæ a Gregorio XIII. erectum est.

XVI. Heriberti archiepiscopi charta pro Tolla.

(a) *V. lib. 46. n. 78.*

Insigne hoc anno pietatis documentum dedit Heribertus seu Asibertus Mediolanensis archiepiscopus in Tollense Salvatoris monasterium, diœcesis Mediolanensis sub ditione Placentina, de quo non semel jam (*a*) diximus. Heribertus Conrado Imperatori suspectus de conjuratione Italorum in eum facta, jussu ejus comprehensus, in varias custodias retrusus fuerat. Dum de eo liberando consilia agitant Mediolanenses, illic repentè custodiâ elabitur, lentas Germanorum vigilias, quos vino de industria sancti Sixti abbas ab Heriberto consecratus obruerat, astutè ludificatus. Ita rem tradunt Italici scriptores. Heribertus verò ipse se voto facto cælitus liberarum fuisse testatur singulari diplomate (*b*) pro Tollensi monasterio, cui quasdam donationes fecit in grati animi monumentum ob suam liberationem. Sic enim in illo diplomate loquitur. *Quis nostræ captionis*, inquit, *quis nostra etiam erepti nis insidias est, & nescit, quod ab homine miserabiliter captus, & a Deo sim mirabiliter liberatus? Quis ignarus est, nos suffragiis nostrorum Sanctorum, & adminiculo fidelium nostrorum una nocte hostiles cuneos evasisse, unnes quoque rapidos fines lassione transmeasse? Tandem cùm vinci, & a priore exaltatione dejici exspectaremus, in eadem tamen usque hodie permanemus. Traditus itaque custodiæ, telis, macronibus circumseptus, interim aliqua nocte hoc speculiter devovimus, ut, si sanctis ac Domini Salvatoris ope nos inde eruis evenisset, ejus monasterium, in prædicto monte Tolla situm, dignis muneribus augeremus: quod effectum ut cunctis palam esse obtinuit.* Tanto beneficio ne ingratus existeret Heribertus, curticellas duas eidem monasterio contulit, admonente & adhortante Albizone, qui ibidem *a cunabulis monachus, sub patre & regula nutritur*, nuper ab ipso Heriberto ejusdem cœnobii abbas institutus fuerat, pro eo quod *genti ferocissimæ* se immiscuisset, ut antistitem suum liberaret, & a Germanis captus, vinctus, fame sitique confectus, ac multis affectus contumeliis fuisset. *Actum in castro Cassano feliciter, anno dominicæ incarnationis* MXL. *Heinrici regis primo, archiepiscopatus sui* XXIII. *indictione* VIII. Subscribunt post Heribertum Ardericus Vercellensis episcopus, & Landulfus abbas sancti Ambrosii Mediolanensis. Hue spectat quod a Wippone & Arnulfo traditur, sanctum Ambrosium die Pentecostes, cùm Bruno episcopus in suburbana æde Ambrosiana rem divinam faceret, præsente Conrado imperatore, qui Ambrosium ecclesiæ Mediolanensis cardinalem in locum Heriberti a se dejecti substituere volebat, gladio imperatori minitantem a Brunone conspectum fuisse; indeque tonitrua & fulgura adeò sæva consecuta, ut Imperator urbis oppugnationem reliquerit. Cæterùm in gratiam redilt Heribertus cum Henrico augusto, Conradi filio, quem etiam coronasse fertur, ad annum MXLV. superstes, cujus corpus in monasterio sancti Dionysii ab ipso condito humatum est. Et supervixit Landulfus Ambrosianæ basilicæ abbas, de quo postea sermo denuo recurret.

(b) *Ital. sac. Append. to. 4.*

XVII. Becci monasterium conditur.

(c) *V. sup. lib. 37. n. 39. & seq.*

(*) *Brionne.*

Dum hæc in Italia geruntur, Herluinus abbas, cùm in Burnevillæ (*c*) monasterio annos circiter septem cum primis suis discipulis constitisset; loci campestris & inaquosi incommoda expertus, monasterium in proximam vallem, Becco rivulo irriguam, transferre constituit. Distat hic locus uno milliari a Brionio (*) oppido, saltu Brionensi inumbratus: in quo tria tantùm molendina erant, quorum duo partim ad Herluinum pertinebant: quibus pretio vel dono ex integro comparatis, illic ecclesiam exstruxit, quam itidem, ut priorem illam Burnevillæ, in honorem sanctissimæ Dei-genitricis Mariæ v. kal. Martii consecrari curavit. Hinc adjunctum claustrum, ligneis suffultum columnis, in quo ad morem patriæ fratres inde usquam progressuros considere instituit. Non multò post, dum abbas orationi vacaret, arte, ut creditur, dæmonis subrutum concidit dormitorium claustro superpositum; quo casu dejectos fratrum animos relevat piissimus pater, & claustrum ea lapide renovavit. Mox collata in novos colonos beneficia, in primis a Widone Brionensi comite, qui servitia & consueta onera, quæ Odo & Rogerius Herluini fratres pro alodiis suis præstare debebant, Beccensibus remisit: quod Willelmus comes probavit ipso die dedicatæ ecclesiæ, & de suo beneficium auxit. Testes Malgerius archiepiscopus, Hugo episcopus Bajocensis, Willelmus comes ejusdem episcopi frater, Gaufredus & Nigellus vicecomites, & Rodulfus, *Taisson*. Ea verò initio loci penuria erat, ut oleum fovendæ die ac nocte in ecclesia lucernæ fratribus non suppeteret: at brevi crevit cum religione census, adeò ut Brionensem silvam cum saltu totam, assentiente Gisleberto comite, obtinuerint.

In

Inter Neuſtriæ proceres præcipui tunc fuere Guillelmus Augenſis comes, & Herluinus miles de Contavilla: quorum alter monaſterium in oppido ſancti Petri ſuper Divam, inſtincte (*a*) Leſcelinæ conjugis ſuæ conſtruxiſſe dicitur: alter Greſtaoi abbatiæ auctor fuit. Ad primum quod attinet, præferenda eſt Willelmi (*b*) Gemeticenſis auctoritas, qui monaſterii Divenſis originem Leſcelinæ Guillelmi conjugi tribuit. Erat Guillelmes frater naturalis Richardi ſecundi Nortmannorum ducis, cujus beneficentiâ comitatum Oximenſem adeptus eſt. Verùm cùm in fratrem rebellaſſet, dignitate ab eodem ſpoliatus, ſed poſtea receptus in gratiam, Augenſi comitatu donatur. Hic Leſcelinam conjugem duxit nobiliſſimam puellam, Turchetilli filiam, ex qua tres filios ſuſcepit, Robertum ſcilicet Augenſis comitatus heredem, Willelmum Sueſſionenſem comitem, & Hugonem Lexovienſem epiſcopum. Guillelmus ejus parens ædem in prædio ſuo, quod ab antiquis ſancti Petri ſuper Divam appellatum eſt, ædificare cœpit: cui operi dum inſiſterent artifices, mulier quædam prædixiſſe ferter, non comiti, ſed reginæ cæli beatæ Mariæ hoc ædificium parari: quod re vera contigit; nam, mortuo paullo poſt Guillelmo comite, Leſcelina ejus conjux locum illum in cœnobium convertit: ubi primò ſanctimoniales collocavit, quas cùm a vicinis vexari intelligeret, eas Lexovium tranſtulit, earumque loco monachos ſubſtituit in cœnobio beatæ Mariæ, quod in oppido ſancti Petri ad Divam amnem, ſex ab urbe Cadomo leucis poſitum eſt. De primo ejus loci abbate Ainardo poſtea dicendum. Ante conditum monaſterium, cujus baſilica Delparæ virgini ſacra eſt, locus vocabatur ſancti Petri ſuper Divam, ob parœcialem eccleſiam ſancto Petro nuncuparam.

ANN. CHR. 1040. XVIII. Divenſe monaſterium fundatur. (*a*) *Orderic. lib. 3. p. 460.* (*b*) *Gemet. lib. 7. c. 22.*

Eodem ferè tempore Greſtanum cœnobium, beatiſſimæ Delparæ itidem ſacrum, ad oſtia Sequanæ, ſub Hunfletto oppido conditum eſt. Ejus auctor Herluinus miles de Contavilla, Willelmo duci conjunctiſſimus erat, quippe qui Herlevam ejus matrem conjugio ſibi copulatam habebat, ex qua Odonem, poſtmodum Bajocenſem epiſcopum, & Robertum Moritonii comitem ſuſcepit. Itaque conſenſu & favore Willelmi ducis privigni ſui monaſterium condere aggreſſus eſt in prædicto loco, cui nomen Greſtanum, juxta fontem, ubi olim oratorium beatiſſimæ Virginis exſtitiſſe famu erat, in cujus honorem novum monaſteriem ub Hugone Lexovienſi epiſcopo dedicari curavit. Illic monachi aliquot congregati, quibus congruam ſubſtantiam aſſignavit. Ejus pietatem æmulatus Robertus Moritonii comes, monachorum numerum & cenſum iru auxit, ut eum monaſterii conditorem dixerit Gellelmus Gemeticenſis. Fundatoris itidem titulo honoratur lo necrologio Odo Bajocenſis præſul, tametſi uterque potiùs benefactor dicendus eſt. Primus ejus loci præpoſitus (*c*) fuiſſe traditur Reginaldus a Rocha, monachus ſancti Ebrulfi, cui Robertus Moritonii comes Godefridum monachum ſancti Sergii Andecavenſis primum abbatem ſubſtituiſſe dicitur. At ſi Reginaldus primus Greſtani rector fuit, non ante annum MI. illic inſtitui potuit, quo anno Uticenſe ſancti Ebrulfi monaſterium inſtaurari cœptum eſt. Sepulti ſunt in Greſtano monaſterio Herluinus, ejuſque filius Robertus cum conjuge Mabilla, filia Rogerii comitis de Monte-Gomerico. Godefrido ubbati ſucceſſit Felco Sagienſis monachus, qui novam ibidem baſilicam exſtruxit. Hunc excepit Herbertus Greſtani monachus, qoi ad centum annos vixiſſe dicitur, & poſt eum Guillelmus de Exonia monachus Bcccenſis.

XIX. Greſtanum cœnobium. (*c*) *Neuſtria pia p. 530.*

Celebris fuit hoc anno Vindocinenſis monaſterii dedicatio, quæ u Theoderico Carnutenſi, uliſque epiſcopis, pridie kalendas Junii, in pervigilio feſti ſanctiſſimæ Trinitatis in ejuſdem honorem facta eſt, eidemque loco immunitas a Theodetico epiſcopo iodulta. Neque potes, feſtum ſanctiſſimæ Trinitatis eo tempore necdum in die octava Pentecoſtes, uti modò, celebrutum fuiſſe. Contrarium enim evincunt complures chartæ Viodociuenſis archivi (*d*): in quarum una, unno MLX. datu, feſtum ſanctiſſimæ Trinitatis XII. kaleod. Junii ineidiſſe dicitur. Alias ejuſdem generis prætereo. Hoc feſtum *æſtivale* dleitur ad diſerimeu alterius, quod ultimâ dominica Pentecoſtes ſubſequente celebrabatur; unde quædam charta Vindocinenſis data dicitur *die octabarum ſanctæ Trinitatis æſtivalis*. Denique Freſcendis nobilis femina, filia Odouis Dublelll, oxor Nivelonis pagani, donationem ſilvæ ſuper Varennam, Vindocineuſt monaſterio factam, ratam habuit *tertiâ die* poſt factam dedicationem, ſcilicet IV. *nonas Junii*, præſentibus Gauſtido comite & Agnete comitiſſâ. Huic quippu dedicationi interfuerat Gauſtidus comes monaſterii uctor cum Agnete conjuge, multiſque proceribus, epiſcopis & abbatibus. Privilegio exemtionis u Theoderico præſule conceſſo ſubſcripſerunt epiſcopi & abbates: ex epiſcopis quidem Arnulfus Turonenſis, Iſembertus Pictavenſis, Gervaſius Cenomannenſis, Hubertus Andecavenſis, Gerardus Engoliſmenſis, Amelinus Albienſis: ex abbatibus verò Hugo ſancti Salvutoris Caroffi, Fridericus ſancti Florentii, Walterius

XX. Vindocinenſis eccleſiæ dedicatio. (*d*) *Labbe tom. 1. bibl. p. 587.*

ANN. CHR. 1040.

sancti Albini, Ebrardus sancti Carilefi, Landricus sancti Petri Carnutensis, Durandus sancti Gildasii, Salomon Bonæ-vallis, Hugo Longiledi, Fulco de sancto Jobanne, Anfesius, qui se peccatorem dicit, Petrus de Nantolio, Algerius de sancto Amando, Arnaldus de Angeliaco, Odo de sancto Sabino, Azo de sancto Michaële Eremi, Archembaldus de sancto Maneutio, Johannes de Lucione, Tebaudus seu Theobaldus de Quinciaco, Ansbertus de Pontelevio, Theado de Burgolio, Odolricus de sancto Martiale, Ermenteus de Tufcio, Theobaldus de sancto Benedicto; omnes numero viginti-tres. His addendus Rainaldus seu Reginaldus Vindocinensis abbas, de quo superiùs (*a*) actum est. Ex clericis, qui ex urbe Carnotena cum aliis aliarum ecclesiarum clericis interfuerunt, nominatur *Sigo magister scholarium*, laudatus in rythmo (*b*) Adalmanni Scholastici, a nobis aliàs relato. E civitate verò Andecava, *Berengerius Archidiaconus*, haud dubiè idem ipse, qui hæresim de sacrosancto eucharistiæ sacramento postea in ecclesiam invexit. Ipso dedicationis die Gaufridus comes cum Agnete uxore monasterium amplissimè dotavit, illudque Romanæ Ecclesiæ, tamquam proprium alodium attribuit: cujus rei litteras super altare posuisse traditur. Has litteras hic in appendice videre licet, ex chartario Vindocinensi descriptas, paullo diversas ab aliis duabus jam editis, quæ nonnulla additamenta posteriorum annorum continent. Quænam fuerunt istius immunitatis conditiones aliàs videbimus.

(*a*) *lib. 5. n. 5.*

(*b*) *Analect. to. 1. p. 421.*

XXI. Abbates veteriorum monasteriorum adsunt.

Ex prædictis abbatibus Hugo Carrosensis Fulcherio (*c*) successerat: quem subsecuti sunt Falcradus seu Fulcaudus & Petrus. De Frederico S. Florentii, Walterio S. Albini, Landrico S. Petri Carnotensis jam superiùs dictum, iterumque de his semo recurret, Hugo Longiledi abbas secundus Guillelmo successerat. Monasterium S. Benedicti (*d*) de Nantolio, cui Petrus abbas tum præerat, recens a domino castri Rufiaci restructum erat, si non fallit chronographus Maacntianus; nam longè ante id tempus jam exstabat, testante Aimoino in libro de vita S. Abbonis, qui ad Regulam proficiscens, *per Karrofense monasterium ad Nantolacum devenit cœnobium, in honore sanctissimi patris Benedicti fundatum*. Qui Azo hic dicitur abbas S. Michaelis de Eremo, Aschо (*e*) vocatur a prædicto chronographo, qui anno MXLVII. consecratum fuisse dicit hoc monasterium: ubi Aschonis successores sea commemorat, Antiquum est Lucionense monasterium, cujus tunc abbas erat Johannes, a Danis destructum: sed quis ejus instaurator fuerit, non liquet, nunc cathedralis sedes. Adalgerius de sancto Amando seu Amantio diœcesis Ecolismensis, de Buxia nancupato, abbas erat hoc anno, quo Gunsredus Ecolismensis comes terram in fundo Cysariæ S. Amantio donavit, Gerardo episcopo approbante: quod Fulco Gaufredi filius, & Fulco ejus nepos confirmarunt. Incertum est cujus monasterii abbas fuerit Durandus de sancto Gildasio; nam tria erant ejus nominis cœnobia, nempe Rayense & sancti Gildasii de Nemore in Armorica, atque sancti Gildasii in pago Bituticensi, cui præfectum fuisse Durandum veri similius est. Ansbertus abbas de Pontilevio mortuus die sextâ Januarii insequentis; huic Widо successit: cujus tempore Geldainus vicecomes Blesensis quamdam silvam dedit Deo, sanctæque Mariæ Pontilevicnsi & abbati Widoni, ejusque monachis. Actum hoc tempore obsidionis castri Malliaci. Nullam hujus obsidionis mentionem facit chronographus Malliacensis seu Maxentianus, qui hoc anno dedicationem monasterii Vindocinensis recte ponit; sed in eo fallitur (*f*), quòd primum istius monasterii abbatem fuisse dicit Odericum, & post eum Rainaldum, quem primum fuisse constat: cui Odericus anno MXLIV. successit.

(*c*) *Labbe to. 1. bibl. p. 309.*

(*d*) *ibid.*

(*e*) *ibid.*

(*f*) *ibid. p. 208.*

XXII. Fulconis comitis obitus.

Paullo ante hanc dedicationem basilicæ Vindocinensis, Fulco Andecavorum comes, Gosfridi pater, Jerosolymitanum iter terrium aggressus erat: at cùm ad urbem Mettensem veniſſet, ibidem morte interceptus est (*g*) XI. kal. Julii. Ejus corpus ad Locacense seu Locense (*h*) monasterium, quod ipse constraxerat, delatum, ibidem honorificè humatum est. Eo mortuo Gaufredus comes cum Agnete uxore, admonitione & consilio Hildegardis matris suæ, pro venia & remissione peccatorum genitoris sui bonæ memoriæ Fulconis *recèns defuncti*, cœnobio sancti Nicolai, apud Andecavos ab eo fundato, donationes ab eodem factas confirmavit, adjecto torrente Btionello, supra quem positum est monasterium, aliisque rebus in ejus chartа memoratis. Telles Hubertus præsul, Willelmus & Gaufredus, qui & Guido, comites Pictavenses, Agnetis filii, Hubertus comes Cenomanuensis, & Hugo nepos ejus, Hugo de Balgentiaco, multique alii optimates, qui in epitome fundationis sancti Nicolai recenientur. Ad hunc annum quædam tabulæ referunt primordia Aquarieusis apud Andecavos monasterii, de quo inferiùs (*i*) agendum.

(*g*) *Labbe to. 1. bibl. p. 87.*

(*h*) *Glab. lib. 4. c. 9.*

(*i*) *lib. 6. n. 94.*

XXIII. S. Vincentii monasterium. Cenomanis instauratur.

Quartus hic annus erat, ea quo Gervasius sedem Cenomanensis ecclesiæ inierat, cùm de instaurando sancti Vincentii suburbano monasterio, quod Domnolus episcopus olim exstruxerat, cogitare cœpit. Erat is filius Haimonis domini de castro

ANN. CHR. 1040.

ſtro-Lodi, & Hildeburgæ, nepos Aveſgaudi epiſcopi, ejus deceſſoris, qui Jeroſolymis (a) rediens, apud Virduunum obiit VI. kal. Novembris, ibidem in eccleſia cathedrali a Ramberto epiſcopo ſepultus. In ejus locum Gervaſius ordinatus eſt XIV. kal. Januarii, hoc eſt ſub finem anni MXXXVI. ſiquidem die dominicâ ordinatio facta fit. Etſi verò ſancti Vincentii monaſterium inſtauravit, dum Cenomannicæ præeſſet eccleſiæ, litteras tamen hac de re non edidit ante adeptum Remotum pontificatum. In his litteris notum facit, quòd eo tempore, quo Cenomannenſem regebat eccleſiam communi conſilio canonicorum atque cæſarum ſuarum reſtaurare ſtudnerit monaſterium quoddam, ſub honore beatorum martyrum Vincentii atque Laurentii in ſuburbio Cenomannicæ civitatis fundatum antiquitus atque conſecratum, ibique conſtituerit ordinem monachorum, quibus Aveſgaudum abbatem conſanguineum ſuum præfecerit, reſtitutis eidem loco rebus, quæ injuſtè ablatæ fuerant, aliiſque ex ſuo patrimonio ſuperadditis cum præbenda in eccleſia ſancti Juliani, *pro eo quod ibidem epiſcopalis & canonicalis habetur ſepultura.* Ad hæc eidem ſanctuario donavit Robertus Grammaticus *unam bibliothecam*, id eſt ſacrorum bibliorum codicem, *per partes diviſam; canonicale unum, Smaragdum, paſcuale*, & nonnullas poſſeſſiones.

(a) *Annal.* to. 3. p. 310.

XXIV. Navenſis & Vivarienſis monaſterii res auctæ.

Aymo Bituricenſis archiepiſcopus ſynodum hoc anno habuiſſe dicitur cum tribus epiſcopis, multiſque clericis & nobilibus viris, in qua ſancto Sulpicio Navenſis monaſterii patrono, ejuſque abbati Humberto, Viviani ſucceſſori, debitum ſynodorum, & paradas ſeu paratas, id eſt jus procurationis & hoſpitii, ex omnibus eccleſiis ad ipſum monaſterium pertinentibus, relaxavit, prout ab anteceſſoribus ſuis Dagberto & Gauſcelino relaxatæ fuerant. Id factum ſub teſtimonio trium epiſcoporum, ſcilicet Renconis Claromontani epiſcopi & decani Bituricenſis, Hugonis Niverunenſis, & Durandi eburepiſcopi ipſius Aymonis, qui hanc immunitatem laudaverunt, & cum illis Gaufridus vicecomes, Archembaldus comes, aliique huic ſynodo aſſiſtentes. Hic eſt Archembaldus Borbonenſium princeps, qui alodum ſuum, in loco Vivaris ſitum, ſancto Leopardino martyri, ejuſque cellæ Navenſibus monachis ſubjectæ, ſeb idem tempus contulit, cùm ſacrum illius corpus e terra levarum eſt. Ejus hac de re inſtrumentum ſic habet: *Francorum piiſſimo Heinrico imperii gubernacula moderante, in archiepiſcopatu Bituriga civitatis urbis metropolitanæ Aymone fratre principis Archembaldi præſidente, abbatiam verò ſancti Sulpicii abbate Humberto regente, atque prioratum Vivaris Andreâ monachu diſponente, ipſe præfatus princeps Archembaldus, omneſque proceres Borbonenſium ad ſanctiſſimum cœnobium Leopardiai congregari eſſe dignoſcuntur, gratiâ videlicet relevandi de tellurii ſinu almi corpus Leopardiai, atque honorabiliter locandi. Quibus omnibus congregatis, Aymo archiepiſcopus intimavit, qualiter Ardens, vir nobiliſſimus, juſſu & laude Theoderici regis, unum alodum Vivaris, quod ſui juris erat, beato donavit Leopardino, & ſancto Sulpicio, & monachis ei ſervientibus: qui prædictus princeps Archembaldus plurima ex rebus propriis dona monachis ſancti Leopardini dedit & conceſſit, quæ hîc non piguit, ſed potiùs placuit inſerere ſedulò. In primis conceſſit ipſe benignus princeps Archembaldus, laudante Arnulfo atque Giraldo Firmitatis principe, Domino & ſancto Leopardino, ipſius loci feram (*) annualem, & ferat omnes de cauſis bonumbus ad feram venientibus, totum diſtrictum in ipſa fera.* Et poſt multa, jubet princeps, ut hæc terra *quieta ſemper maneat, ſicuti in authenticis Francorum regum præceptis omnis ſancti Sulpicii terra quieta eſſe præcipitur*, id eſt immunis. His litteris appoſita ſigna principis Archembaldi, & filii ejus Arnulfi, & Gilberti (*) fratris ejus, atque aliorum. *Actum eſt in feſtivitate ſancti Leopardini, regnante Heinrico rege Francorum.* In prædictis litteris notandum eſt *prioratus* vocabulum, quo forte exemplo nullum antiquius fuerit ad cellam ſignificandam. Eidem cellæ ſeu monaſterio Vivarienſi Arnulfus Fertilitatis ſeu Firmitatis princeps dat *omnem vicariam, tam in burgo, quàm extra burgum, in terra ſancti Leopardini, ſicut Archembaldus Borbonenſium princeps & Arnulfus avus*, inquit, *meus, atque Giſlebertus frater ejus, prædictam vicariam in relevatione beati Leopardini monachis ibidem Domino ſervientibus dederant. Actum eſt regnante Philippo rege Francorum.* Hæc cella ſancti Leopardini, ſita duabus leucis a Burbone-Archembaldi, hactenus ſancto Sulpicio ſubjacet, ſancto Symphoriano primitus, dein etiam beato Leopardino martyri ſacra. Hamberto Sulpiciano abbati ſucceſſit Odo anno quarto Philippi regis.

(*) *La foire.*

(*) al. Gerberti.

XXV. S. Remigio & S. Vitono altaria data.

Remis Wido archiepiſcopus ſancti Remigii cœnobio altare villæ Cruſciaiaci (*) ſub vicaria (b) perſonæ ſubſtitutione tradit, rogatus a Theoderico abbate, & quidem conſenſu & conſilio Beraldi Sueſſionenſis epiſcopi, ſuorumque ipſius clericorum. Actum Remis hoc anno, domni Widonis epiſcopatus ſeptimo, indictione VIII. Poſt annos quatuor ad preces ejuſdem abbatis Heinricus imperator bona (c) omnia, ſancto

(*) *Crugey.*
(b) *Marlot. t. 2. p. 85.*
(c) *Ibid. p. 87.*

ANN. CHR. 1040.

ſancto Remigio ab Ottone Magno conceſſâ, novo diplomate confirmavit pro amore & reverentia naoris ſuæ Agnetis, & interventu Brunonis epiſcopi Tullenſis, qui poſtmodum ad ſummum pontificatum evectus, Hetimari abbatis rogatu, novam ſancti Remigii baſilicam ſollemni ritu conſecravit. Hoc autem anno idem Wido archiepiſcopus, agente Richardo abbate, monaſterio ſancti Vitoni altare de Variis conceſſit in compenſationem moneræ Moſomenſis, quam Ebalus Widonis deceſſor ſancto Vitono abſtulerat. Cujus rei litteras ea chartario Vitoniano habemus. Ea præmiſſis litteris Aymonis & Widonis archiepiſcoporum intelligitur, in Gallia uſque ad hoc tempus exſtitiſſe chorepiſcopos, quos poſtea Lanfrancus in Cantuarienſi eccleſia ſuppreſſit.

Nivialiæ facta reſtitutio.

Hoc tempore Nivialenſis abbatia tantis calamitatibus attrita erat, tantiſque oppreſſa vexationibus, ut ad ipſum ejus clauſtrum extenderetur *comitis beneficium*, nec ſanctæ Gertrudi illic quieſcenti, quæ ipſum locum propriis excolnerat manibus, ulla reverentia exhiberetur. Hoc quidem præcedentibus imperatoribus magnopere diſplicuerat: ſed tamen nullus ullum hactenus remedium huic malo attulerat,

(*a*) *Miræi op. tit. p. 163.*

» uſque dum Heinricus (*a*) Niger, interventu primatum ſuorum, Hermanni Colonienſis archiepiſcopi, & Nithardi Leodicenſis præſulis, necnon ducum Gothelonis & Godefridi, prædictæ abbatiæ, cui tunc Richeza abbatiſſa præerat, ipſum burgum ſeu villam Nivellam cum ſuis adjunctis reſtituit, vetans, ne quis alius ibi advocatus ſeu comes inſtituatur, niſi quem abbatiſſa elegerit. Hoc autem decretum Heinricus auctoritate præſentium pontificum roborari curavit, ſcilicet Hermanni Colonienſis, & Betthelini ſeu Bezelini Bremenſis archiepiſcoporum; atque Nithardi Leodicenſis, Bennonis Trajectenſis, Hermanni Mimigardefordenſis, Riebardi Virduneenſis, Gerardi Cameracenſis, Theoderici Mettenſis, & Roduifi epiſcoporum, qui hujus decreti infractoribus diras imprecati ſunt. *Datum anno ſunii, indictione* VIIII. *anno dominicæ incarnationis* MXL. *anno autem domini Heinrici regis tertii ordinationis tertio-decimo, regni ſecundo. Actum Stabulaus*; ubi ſine dubio omnes illi epiſcopi convenerant ad novæ baſilicæ dedicationem, de qua mox agendum. Prædictum Heinrici decretum Leo papa IX. (*b*) pontificio diplomate confirmavit. Heinricus verò quartus, patris ſui decreto inhærens, illius abbatiæ redi-

(*b*) *ibid. p. 169.*

» tus (*c*) in tres portiones diſtribuit, nempe in xenodochium, in beneficium abbatiſſæ, & in præbendas fratrum ſeu ſanctimonialium ſeptuaginta-duarum. Actum Aquiſgrani anno MLIX.

(*c*) *ibid. p. 170.*

XXVI. Stabulenſis eccleſiæ dedicatio.

Exoneratus ſancti Maximini (*d*) præfecturâ Poppo, Stabulacum ſe recepit, ubi ſe totum ad componenda Stabulenſu & Malmundarienſe monaſteria contulit. Et apud Malmundarium quidem cryptam a fundamentis exſtruxit, quo cryptæ nomine veteres non ratò ſotnicem eccleſiæ, non tantùm ſubterraneam ſignificant: Stabulaei verò omnes monaſterii officinas cum eccleſia renovavit, atque intra ſeptennium perfecit. His abſolutis, nova eccleſia ab Herimanno Coloniæ-Agrippinæ archiepiſcopo & a Nicone (*) Leodicenſi præſule dedicata eſt, præſentibus multis aliis epiſcopis & abbatibus. Hnic dedicationi etiam Heinricus imperator a Poppone invitatus, interfuit, qui Amblaviæ prædium in fratrum uſus aſſignavit, & Malmundarium Stabulaco in perpetuum, uti antea fuerat, Imperiali præcepto aſſernit. Poppo autem, ut Malmundarienſes Stabulaci profeſſionis monaſticæ vota facerent, perpetuâ lege ratum eſſe volnit. Conſecrata eſt hoc anno illa eccleſia nonis Julii in honorem principis apoſtolorum Petri: quem diem Heinricus conventu populi deinceps celebrem eſſe ediait. Stabulaci cùm reſideret Poppo, muller quædam ad furorem inſana, hauſtâ aquâ, quâ vir Dei intra miſſarum ſollemnia manus ablnerat, repentè compos ſui facta eſt. Ad hæc Stephanus qaidam vir illuſtris, beato viro familiaris, qui, depoſito militiæ cingulo, monachum ſub eo induerat, cùm ſenio confectus horam ſui exitus exſpectaret, diait, ſe quidem mori paratum, ſed *abſque licentia patris* non poſſe. Acceſſit pater, eique viaticum & benedictionem dedit, &, ſicut petebat, diſcedendi veniam indulſit. Vix ad cellam ſuam redierat vir Dei, cùm Stephanus animam exhalavit, factus obediens uſque ad mortem. Non minùs, de eruditione monachorum, quàm de ædificiis ſollicitus fuit ſanctus abbas; nam Theodericum piiſſimum ac eruditum monachum, de quo jam ſæpius (*e*) egimus, ab Hugone Lanbienſi abbate obtinuit, eumque in Stabulenſi monaſterio ſcholaſticum inſtituit. Ille verò non modò humanarum, divinarumque litteratura ſcientiâ diſcipulos informavit, ſed præclarâ diſciplinæ regularis ac morum inſtitutione ad veræ philoſophiæ ſtudium excitavit, tanto ſucceſſu, ut eum certatim alii abbates fratrum ſuorum magiſtrum habere cuperent. Ex his Walerannus, ſancti Vitoni poſt Richardum abbas, cum triennio apud ſe retinuit; & Rodolfus Moſomenſis, ſapientiæ & diſciplinæ regularis ſtudio ſpectabilis, eumdem quoque adſcivit.

(*) *qui al.* Nithardus.

Theoderici ſcholarum magiſter.

(*e*) *V. lib. 56. n. 39. & lib. 57. n. 112.*

Eodem tempore Jullacum, villa pagi Cabilonenſis, Odiloni Cluniacenſi abbati

aſſer-

aſſertum eſt a Rotberto Burgundiæ duce, Rotberti regis filio, *litteris ſuis teſtaa-*
» te, quod ia præſentiam ſuam & duorum Hugonum, Antiſiodorenſis, & Liagonen- ANN. CHR. 1040.
» ſis, epiſcoporum venerit *fidelis & devotus amicus Odilo Clunienſis presbyter & mo-* XXVII.
» *nachus*, aliique fratres, cum Alinardo abbate ſancti Benigni Divionenſis, ipſiqua Juliacum
» axpoſuerit, quo pacto Manaſſes Aralatenſis archiepiſcopus, poſtea Mediolanenſis, Cluniaco aſ-
» ex majoribus proceribus Burgundiæ, Warnerio & Teetberga, parentibus ortus, ſertum.
» prædictum locum, ſibi hereditario jure competentem, Cluniacenſibus contulerit.
» Cùm verò Hego Magaus dux Francorum regnum Burgundiæ accepit, quidam
» Burgundiones hanc villam in beneficium ab eo petierunt: at ille dare noluit. Eo
» mortuo, hæc villa Cluniaco a præpotentibus dominibus ſubtracta fuit, uſque dum
» Otto-Willelmus cum filio ſuo Rainaldo comite, eam ſancto Petro reſtituit juſ-
» ſu & auctoritate Rotberti regis & Hugonis comitis Cabiloneaſis, aliorumque pro-
» cerum: quod dux Rotbertus poſtmodum confirmavit.

Tunc temporis Garſias Coxanenſis in Catalonia monachus prolixam epiſtolam (*a*) XXVIII.
ſcripſit ad Olibam Auſonenſem epiſcopum, ſummque abbatem de iatriis monaſterii Garſiæ epiſtola de mo-
Coxanenſis, de ejus dedicatione & reliquiis ibidem aſſervatis: qua in epiſtola Oli- naſterio Coxanenſi.
bam epiſcopum laudat ob conſtructum hoc anno elegantiſſimum eccleſiæ proprium (*a*) *Marca*
torium, quod fusè deſcribit auctor, & ob erectam aram ſanctiſſimæ Trinitatis po- *Hiſp. p.*1072.
na altare majus ſancti Michaelis archangeli, ejuſdem loci cum ſancto Germano
patroni. In fine Coxanenſes monachos hortatur ad imitandam majorum ſuorum re-
ligionem.

In Hiſpania Tarraconenſi tum ſanctitate florebat Domiaicus, Exilienſis ſeu Silen- XXIX.
ſis a monaſterii, quam geſſit, præfectaeà cognomiaatus, ad diſcrimea ſancti Domi- Dominici Si-
nici Prædicatorum inſtitutoris, quem parentes meritis alterius Domiaici a Deo im- lenſis vitæ
petrarunt. Natus eſt noſter Dominicus ia villa Canienſi ſeu Iranieaſi, haud pro- initia.
cul ab arbe Najara, patre Johanne, nobili ac religioſo. Bonæ indolis puer ſæcu-
lares ſcientias præ rebus ſpiritualibus aſpernatus, paſtoritiam colnit, ut illo in mi-
niſterio ſe dignum præberet, in ſolitudinem ad ſeſquiannum ſeceſſit. Verùm cùm ſine duce
ac magiſtro ad perfectionem aſſequendam ia imparem ſentirat, ad monaſterium
ſancti Æmiliani ſe contulit, ibique ſuſcepto habitu regulari, *juxta inſtitutionem ſanc-*
torum Patrum (ſic vetus auctor ſancti Benedicti regulam deſignat) mores ſnos ad
amuſſim compoſuit. Hinc ſanctæ Mariæ Canienſis præpoſitura ei commiſſa a ſuo ab-
bate, quam intra bieaaium inſtaatavit, accolas interim monitis ſalutaribus ad me-
liora inſtruere ſolitus: quos inter patrem ſuum Jobaaaem, jam quidem religioſe
viventem, fratreſque ſuos a ſæculi vaaitate ad vitam monaſticam convertit. Ejus
monita reſpnit una ipſius genitrix, ſæculari more vivere aſſueta: quam poſtea ægro-
tantem inviſere nolnit, indignam ſervorum Dei viſitatione exiſtimans, quæ ad
Dei cultum adduci nolebat. Sed tamen cùm paullo poſt e vita migraſſet, in præ-
dicto ſanctæ Matiæ cœnobio, poſtquam ſalutare-ſacrificium pro ejus abſolutione ce-
lebraſſet, honorificè tradidit ſepulturæ. Inde in ſancti Æmiliani cœnobium revo-
catus, præpoſiti officium rectè adminiſtravit, dum Garſias rex Navatræ, ejus nomi-
nis quartus, filius Sancii Majoris, frater verò Fredelaadi ſeu Ferdiaandi Caſtellæ
regis, dein etiam Legioneaſis, eum inde extarbavit; propterea quòd regis iniquæ
cupiditatl reſiſteret, res monaſterii auferra volenti, quas majorum ſuorum facul-
» tates aſſa dicebat. Ad quod vir Dei: Fateor, inquit, rex glorioſe hæc majo-
» rum tuorum beneficio nobis collata fuiſſe: at ſemel Deo conſecrata denuo e-
» ſurpare nefas. Hoc reſponſo rex excandeſcens, oculorum, linguæ, ac denique
» ipſius vitæ privationem Dominico minatur. Verùm ſanctus vir ad has minas:
» Fac quidquid vis, inqeit, & quidquid potes. Mihi quidem animam auferre po-
» tes; at lædere non potes. Ad quod rex ſupra modum ità ſuccenſus, abbati im-
perat, ut Dominicum e monaſterio extrudat. Parait Ferrutius, (id abbati nomen)
non invitus, quippe qui Dominico jam ob inſignæ meritum invidebat, eique nihi-
lò minùs tres cellulas regendas commiſit: at vix tranſacto dimidii anni ſpatio, vir
Dei a rege, qui harum celiarum rebus inhiabat, iteram exagitatus, demum in
regnum Ferdiaandi ſe recepit: a quo benignè ſuſceptus, poſtmodum Exilienſi
monaſterio præfectus eſt. Situm eſt hoc monaſterium in Caſtella-veteri, & qui-
dem in diœceſi Oximenſi, ſancto Sebaſtiano ſacrum; eique Mnaio abbas tunc
præerat: qui regis hortatu præfecturam in gratiam Dominici abdicavit. Rem paul-
lo aliter Sandovallius, quàm Grimoaldus vitæ Dominici ſcriptor, commemorat.
Nempe Garſiam, pium ac liberalem alioqei regem, ut ejus in Najarenſa monaſte-
rium, cujus monachus erat Sandovallius, beaefacta probant, regni neceſſitatibus
compulſum a ſancti Æmiliani abbate & monachis poſtulaſſe, urgenti ut neceſſita-

et

ANN. CHR. 1040. ti ſubvenirent, omnibuſque aſſentientibus unum obſtitiſſe Domiuicum, qui ideirco expulſus ſit.

ANN. CHR. 1041. XXX. Gozecenſe & Tranſiquenſe monaſteria. (*) *Mueller.*

POſtero anno milleſimo-quadrageſimo-primo, duo in Saxonia condita fuere monaſteria, unum Gozecæ virorum, alterum puellarum apud Mimigardevordam ſeu Monaſterium (*), Tranſaquenſe appellatum. Primum conſtruxere germani fratres, Albertus ſeu Adelbertus, poſt Alebrandum archiepiſcopus Bremenſis, Dedo & Fridericus, palatini comites, filii Friderici comitis ex Agnete Wimaricnſi, ad quos caſtrum Gozecenſe, in orientali parte montis Gozecæ poſitum pertinebat; hi partem occidentalem u propinquis ſuis compararuut: ubi monaſterium hoc anno inchoaſſe dicuntur, *in nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti, & in honore ſanctiſſimæ Mariæ virginis genitricis-Dei, & beati Michaelis archangeli* conſecratum, ut legitur in fundatorum litteris, quibus hoc monaſteriam Bremenſi eccleſiæ attribuerunt, ſtatuentes, „ ut ordo monaſticus ſecundùm beati Benedicti reguiam ibidem perpetuis tempo„ ribus inviolabiliter ſervaretur, libertà abbatis eligendi facultatc conceſſà. Datum eſt diplomu Gozecæ anno MLXXXI. cui multi præſules & comites ſubſcripſeruut. Ex his conditoribus Dedo comes a quodam nefario clerico cæſus, antequam exſpirarct, noxam parricidæ iodulſit. Primus e ſtirpe ſua *monarchiam palatii a rege* obtinuiſſe traditur. Eamdem ab Heiurico rege itidem accepit Fridericus comes germanus, in Fuldenſi academia litteris eruditus, qui multis beneficiis Gozecenſe monaſterium affecit inſtinctu Friderici abbatis, qui *novellæ vineæ Domini ſibi creditæ* ſollerter inviguvit. Poſtea regis offenſam incurrit Fridericus, ob idque Papiam primùm relegatus; inde poſtea revocarus, ſed in artiſſimâ detentus cuſtodiâ, cùm ejus vita, uri & reditus omnino deſperaretur, omne ſtudium ſuum in Gozecenſes contulit; nam, cuiâ ſui poſtpoſitâ, quidquid ſibi ſubtrahere potuit, in utilitatem illius monaſterii expendit: cui *bibliothecam ex integro*, id eſt libros ſacrorum bibliorum, alioſque codices multâ pecuniâ comparavit. Hunc filius æquivocus fuit, ejus nominis tertius, qui patre ſuperſtite cæſus, Gozecæ ſepultus eſt. Triennio poſt, id eſt anno MLXXXVIII. deceſſit Fridericus ſecundus ejus parens, *unica ſpes Gozecenſis eccleſiæ, ſolamen & gloria*; & ipſe u Friderico abbate Gozecæ honorificè humatus: de quo illud pro magno elogio tefertur, quòd *epiſtolas tranſmiſſas per ſe legeret & intelligeret, ac capellanos in divino officio errantes corrigeret*. Friderico abbati ſucceſſit Conradus, quo mortuo, Gozecenſe monaſterium aliquamdiu rectore caruit. Interim monaſterii præpoſitus, quibuſdam familiaribus & propinquis ſibi adjunctis, abbatiæ obtinendæ gratia inconſulris fratribus, ad urbem Bremam iter arripuit. Verùm in medio itinere omnes capti & ſpoliati, vix tandem nudi redire potuerunt; ſic præpoſitus dignas umbitionis ſuæ pœnas luit. Quæ hactenus de Gozecenſi monaſterio rerulimus, ex appendice ad Witichiodi hiſtoriam Saxonicam deſumpta ſunt. De Alberto ſeu Aduiberto urchiepiſcopo non bene ſentit Adamus, ut inferiùs videbimus.

(a) *Annal. Pedcrborn.*

Eodem, ut mox dicebamus, tempore Hermannus Monaſterienſis epiſcopus apud Trans-aquas, ut vocant, in antiquu (a) urbis parochia, ad Alpham fluvium, virginum ſacrarum collegium condidit cum magnifica baſilica, quam ſollemni pompâ in honorem beatiſſimæ Mariæ virginis dedicavit. Ad ejus dedicationem invituti non modò vicini epiſcopi, ſed etiam Heinricus rex cum quatuor archiepiſcopis interfuit. Hermannus ſororem ſuam primam abbatiſſam impoſuit. Hanc dedicationem IV. kalendas Januarii, id eſt exeunte unno MXL. factam fuiſſe intelligimus ex chronico Saxonico, in quo novus annus incipit a natali Domini, quod feſtum Heinricus rex Mimigardevordæ celebraſſe dicitur: ubi Suitgerus Babenbergenſis epiſcopus a Bardone Moguntino archiepiſcopo conſecratus eſt in natuli Innocentium, ſequenti verò die prædicta dedicatio facta.

XXXI. Tammo cremita a dæmone illuſus reſipiſcit.

Dum Guntherus ſeu Guntharius Althaenſis monachus, de quo ſuperiùs actum eſt, in ſolitudine verſaretur, nonnulli ex clericis, monachiſve ſe ſe illi adjunxere: quos inter presbyter quidam, Tammo nomine, e Saxonum gente orlundus, eidem ſe ſociari poſtulavit. Hic miſſus de more ad Aitahenſem abbatem (is tam Ratmundus erat) ut in vita cœnobitica ex regulæ præſcripto probaretur; factâ demum profeſſione redlit ad eremum, ſeque Guntheri diſciplinæ ſubjecit. Cùm in cella ſibi depurata aliquamdiu humiliter & obedienter ſe geſſiſſet, in tantam demum ſuperbiam prolapſus eſt, ut etiam venerando ſeni Gunthero detrahere auſus ſit, & convicia irrogare; nec a condiſcipulis, qui pii magiſtri contemtum & injuriam indignè ferebant, ad ſanam mentem revocari potuerit. Hinc a cæteris ſequeſtratus, nec ſic tamen reſipuit, immo dæmonis præſtigiis & ſallacibus viſis deluſus, ad id amentiæ devenit, ut etiam dæmonem ipſum, qui ſe Chriſtum eſſe fingebat, pronus adoraverit. Quin etiam mendaci malè credulus, brevi ſe martyrem fore, ſed priùs

No-

Noricorum monachorum vitam ab ipso emendandam esse persuasus est; atque in ejus rei argumentum, duobus ejus loci fratribus, Remigio & Razuni, utroque lumine orbatis, ipsique Gunthero, qui sinistro laborabat oculo, integram videndi facultatem restituendam. Quæ cùm resciviſſet Guntherus: Crede mihi, inquit, mallet Guntherus ambobus carere oculis, quàm lumen recipere Illius operâ, qui tibi hæc fallaciter promisit; nam te diabolicâ arte circumventum certò scias. Verùm Tammo nihilò cautior aut meliùr, uni ex duobus illis cæcis fratribus visum restituere precibus tentat: ast ubi preces nihil efficiunt, pudore simul & horrore perfusus, ad Guntherum accedit, acciditque supplex ad ejus pedes; ut sui misereatur, actum de sua salute agnoscens. Verùm jacentis animum erexit pius senex proposito Patri exemplo, qui trinæ negationis crimen lacrymis tandem aluit. Ageret proinde pœnitentiam, & Dei misericordiæ confideret: quæ cùm ille strenuè exsequeretur, dæmon nihilò minùs se illi infestum exhibebat. Consultus hac de re Ratmundus abbas, Patavienſem episcopum in consilium vocat. Eorum sententia fuit, tantam noxam, quæ ex superbia orta erat, humilitate expiandam, Tammunem proin officio sacerdotali usque ad condignam satisfactionem privandum; ad hæc preces fratrum eùm sacrificii salutaris oblatione adhibendas. Hæc ubi per sex menses acta sunt, ab infesto hoste Tammo levamen sanctæ; jamque octavum annum in summa humilitatis, obedientiæ & abstinentiæ exercitatione agebat, cùm Arnolfus sancti Emmerammi monachus, qui hæc refert, ab ore sciis Guntheri accepit. ANN. CHR. 1041.

XXXII. Heinrici diploma pro S. Agerico. (a) V. lib. 57. n. 87.

Virdunenſe sancti Ageriel monasterium ante paucos annos (a) exstruxerat Rambertus ejusdem urbis episcopus, favente Conrado imperatore, eidemque loco ab ſa dotato Baldericum abbatem præfecerat. Hoc autem anno Heinricus augustus, intervenit Richardi Virdunenſis episcopi, qui Ramberto successerat, necnon Baldexici abbatis, res omnes eidem monasterio concessas imperiali auctoritate confirmavit. *Data idus Februarii, indictione* IX. *anno dominicæ incarnationis* MXLI. *anno autem domini Heinrici tertio ordinationis ejus* XIII. *regni verò secundo. Actum Trajecti feliciter.*

XXXIII. S. Amando quædam donata.

Per id tempus interfectus est Gualterus castellanus Cameracenſis, qui Gerardo episcopo multas molestias facesserat, ob idque fidalium communione, adeòque jura sepulturæ privatus; sed tandem post mortem ecclesiæ reconciliatus, in Elnonenſi sancti Amandi monasterio humatus est, curante ejus conjuge Ermentrude, quæ ob eam causam sancto Amando quædam donavit. Legi ajos hac de re litteras in Elnonenſi chartario, in quibus Ermentrudis ait, dominum suum Gualterum, dum viveret, Elnonenſium societatem obtinuisse, & pœnitentiam sibi injunctam egisse in quadragesima præcedenta finem vitæ suæ. Interfecto autem eo Cameraci, privatoque ecclesiasticâ sepulturâ, dum per episcopum Gerardum restitutus fuisset *ecclesiæ vel atrio*; cum multo comitatu nobilium virorum se curasse eum deferri ad monasterium sancti Amandi, ubi & honorificè fecit eum sepeliri; regressamqua a sepultura ejus, præsentibus episcopis domno Fulcone Ambianenſi & Drogona Teruanenſi, præsente etiam Adelâ Flandrenſi comitissâ, tradidisse ad usus fratrum sancti Amandi, quidquid possidebat in vico pagi Cameracenſis, dicto Braceolo; necnon in pago Atrabatenſi, in villa *quæ vocatur Vitris*, omnem decimam anguillarum, quæ ibi caperentur. Hæc est villa Victoriacus, in qua rex Sigebertus olim exsus est. *Facta est hæc traditio Elnone anno* MXLI. *imperante rege Francorum Henrico, comite Flandrenſium Balduino, præsidente cathedræ pontificali Cameracenſis ecclesiæ Gerardo.* His litteris appoſita sunt signa Fulconis Ambianenſis episcopi, & Drogonis Teruanenſis; tum, Lietduini Atrebatenſis abbatis, Helgoti & aliorum. Fulcuinus rogatus a domno abbate Malboldo *scripsit & subscripsit*. Prædicta Ermentrudis ab insania mariti non cessaviſſe dicitur, sed pejora addidiſſe, secundis nuptiis contractis cum Johanna advocato Atrebatenſi, qui tyrannus a Balderico (b) appellatur. Malbodus Elnonenſis abbas ad annos minimùm viginti superstes fuit.

(b) *Chron. Cameracc. lib. 3. c. 62.*

XXXIV. Corbeiæ vexationes remissæ.

Præerat hoc tempore Corbeienſi monasterio Richardus abbas. Is apud Heinricum Francorum regem conquestus est de vexationibus & consuetudinibus injustis, quas in primis Walterus Incrensis dominus, Corbeiæ advocatus suo monasterio inferebat. His auditis, rex se Corbeiam profecturum, & justitiam da omnibus factarum promisit. Citatus ad regis præsentiam Walterus, illis consuetudinibus cessit, quæ in ea positæ erant, ut, si quando in expeditionem comitis aut episcopi pergebat, equos a Corbeiæ hospitibus, & procurationes ex villis axigebat: quod in posterum factutus non sit, nisi ad expeditionem regis pergat. Ad hæc frumentum, avenam, fœnum & alia pro arbitrio suo a villanis monasterii extorquebat: quod injusſu abbatis deinceps non faciet. Hac de re Richardus instrumentum hoc anno confecit. *Actum Corbeiâ* menſe Februario, *præsente gloriosissimo rege Heinrico*, qui signum crucis prædicto instrumento appoſuit, utl & frater ejus Odo, Fulco episco-

ANN. CHR. 1041.

pus, ſcilicet Ambianenſis, Walterus Increnſis & filii ejus Etfridus & Robertus, Waldericus Caſtellanus, Drogo Boevenſis & alii. Eadem controverſia poſtea ſub Fulcone abbate recruduit. Prædictus Fulco Ambianorum præſul Richardo abbati altare villæ Cirifiaci (*) conceſſit, eo pacto, ut perſonæ a Corbeienſibus deſignatæ curam animarum committeret, & ab omni conditione liberam conſtitueret, excepto quòd bis quolibet anno ſynodo ſe ſiſteret inſtitutus presbyter, *& denariorum ſummulam, quam honorem cathedræ canones appellant, ut reliqui, & ipſe perſolveret.*

(*) *Coriſy.*

XXXV. Salmurenſis eccleſia dedicatur.

Jam Fridericus Salmurenſis abbas novam baſilicam in loco, ubi nunc ſtat monaſterium, perfecerat, cùm vicinos epiſcopos ad illius dedicationem invitavit, ſcilicet Ataulfum Turonenſem, Hubertum Andecavenſem, Iſumbertum Pictavenſem, & Galterium Namnatenſem. Hæc dedicatio facta eſt hoc anno idibus Octobris, quo die conſecrata fuit eccleſia in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis & beatæ Dei genitricis Mariæ, in memoriam beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, & S. Florentii confeſſoris, cujus patrocinium & nomen hactenus retinet. Huic dedicationi interfuere plurimi abbates & monachi, necnon Gaufridus Andecavenſium comes cum Hildegarde matre & conjuge Agnete, multiſque nobilibus, & cum infinita promiſcui vulgi multitudine. Tunc temporis Agnes comitiſſa locum Foſſas dictum S. Florentio donavit in pago Pictavo ſitum, concedente Petronillâ ſanctæ Crucis abbatiſſâ cum monachabus ſuis, ad quas locus ille pertinebat, annuentibus etiam Agnetis comitiſſæ filiis, Gaillelmo & Guidone. Eodem ferè tempore Bellaïus dominus Monſterioli caſtri, quod ab eo Monſteriolum-Bellaii vocabulum accepit, defunctus eſt, cujus corpus *in locutorio* ubi *pedes pauperum ablauntur*, honorificè ſepultum fuit. Hujus conjux, Griſcia nomine, poſtea Andecavenſis comitiſſa, annuentibus filiis ſuis, Giraldo, Andecavis in cœna Domini cum aliis interfecto, & Rainaldo, non multò poſt Remorum archiepiſcopo, terram in territorio Pictavenſi apud Triaagulum caſtrum, aliaque beneficia ſancto Florentio conceſſit. Hæc acta Friderico abbate, qui ad annum MLV. ſuperſtes fuit.

XXXVI. Treuga Dei ſtatuta.

Richardus Neuſtraſiis eam approbat.

Hugo Flaviniacenſis abbas auctor eſt, anno MXLI. de quo nunc agimus, trevam ſeu treagam Dei, auctore in primis Odilone Cluniacenſi abbate, denuo ſtatutam & firmatam fuiſſe, eamque non ſolùm humanâ auctoritate, ſed etiam divinis terroribus confirmatam. Hanc Auſtraſii quoque probavere: at, cùm Neuſtraſii eam admittere præfractè nolleat, divino judicio ignis in eos deſævire cœpit, & vini penuria hoc anno eis inflicta, quam peſtilentia paullo poſt ſubſecuta eſt. Tunc multi eorum, qui illo igne torquebantur, ad Richardum Virdunenſem abbatem confugerunt, ejuſque precibus ſanitatem ſunt adepti. Hinc ei negotium impoſitum, ut ejuſmodi pax Neuſtraſiis perſuaderetur: ea quibus qui contumaces, & rebelles fuere, & quaſi rem novam & inauditam reſpuere perrexerunt, divinam in ſe ul-
„ tionem ex illo igne experti, mox ad medicum recurrerunt. Videres, inquit
„ Hugo, monaſterium eximii patris, ardentium turbis refertum: quos ipſe ſan-
„ ctorum reliquiis, aquâ benedictâ reſperſis & vino lotis, & pulvere, qui de
„ petra ſepulcri Domini radebatur, vino ipſo conſperſo & ad potandum miſcetis
„ dato, pace firmatâ & juratâ, priſtinæ ſanitati reddebat. Pro innumeris autem
„ turbis confluentium infirmorum vas potui illi paratum erat, ut, ſi adveniret
„ ægroti, potus ſalutis non deeſſet, ne fallerentur, ſi borâ incompetenti veniſ-
„ ſent; neve tunc foret neceſſitas recurrendi ad ablutionem reliquiarum, quod
„ poſt miſſam fieri mos erat. Quid ſit illa treva ſeu treuga Dei, ſuperiùs (*a*)
„ dictum eſt, quæ a Nortmannis demum in concilio Cadomenſi anno MLXI. ſanc-
ita fuit.

(*a*) *Lib. 57. n. 97.*

XXXVII. Halinardus Lugdunenſem epiſcopatum recuſat.

Interim vacabat Lugdunenſis ſedes, Burchardo juniori in Germaniam, ut diximus, abducto a Conrado imperatore, & fortè jam mortuo: cùm Heinricus imperator, Auſtraſiorum recepto regno, Veſontionem (*b*) acceſſit; qui, Lugdunenſis eccleſiæ diutinâ viduitate compertâ, Halinardo Divionenſi ſancti Benigni abbati, olim ſibi noto, & pro ſanctitatis opinione multùm dilecto, eam dignitatem detulit. Ille verò tanti muneris pondus conſtanter refugit, ſe ad eam imparem eſſe profeſſus. Huic officio longè magis idoneum eſſe quemdam Lingonenſis eccleſiæ clericum, Odalricum nomine, non magis mirate quàm ſanctâ converſatione provectum, litteriſque apprimè eruditum, qui tunc in palatio regis, ſed ei incognitus verſabatur. Aſſumſit Heinricus rea, modeſtiam admiratus Halinardi, qui Odalricum ad ſedem illam deduxit, ejus poſt annos quinque, vellet, nollet, ſucceſſor futurus.

(*b*) *Glab. lib. 3. c. 4.*

XXXVIII. S. Stephani abbatia Eporediæ.

Eporediæ (*) in Gallia Ciſalpina exſtat abbatia ſancto Stephano protomartyri ſacra, cujus originem Heinrico illius urbis epiſcopo tribuunt. In primariis ejus litteris, teſte (*c*) Franciſco-Auguſtino, nominantur Eripertus ſeu Heribertus archiepi-

(*) *Ivrée.*

(*c*) *Chronol. Pedem. p. 268.*

epiſcopus Mediolanenſis, Gregorius epiſcopus Vercellenſis, Lintprandus Novatienſis, Petrus Dertonenſis, & Guillelmus Aſtenſis. Supereſt etiam nunc hæc abbatia, quam modò tres tantùm monachi inhabitant. Heinricus epiſcopus ejus auctor abbatiam (a) Fructuarienſem ab epiſcopali jurisdictione immunem declaravit. At præ cæteris Ogerius epiſcopus ſe munificum in eumdem locum exhibuit, de quo iterum infra. ANN. CHR. 1041. (a) *Ital. ſac. tom. 4. p. 1495.*

Hoc ipſo anno Wido Taurinenſis epiſcopus, epiſcopatus ſui anno tertio, donationes omnes, Caburrenſi monaſterio a Landulfo deceſſore ſuo factas, ſuis literis confirmavit, a Franciſco (b) Auguſtino relatis, in quibus Johannes primus ejus loci abbas, vir *ſummæ induſtriæ & ſanctitatis egregiæ* laudatur. De hujus monaſterii origine ſuperiùs (c) actum eſt, quod hodie quoque perſtat. Caburrenſis confirmata. (b) *Chronol. Pedem. p. 214.* (c) *lib. 53. n. 41.*

Florebat in dies Vallis-Umbroſæ inſtituta recèns a Johanne Gualberto religio, multique ad eum diſcipuli confluebant, cum quibus ſancti Benedicti regulam ad amuſſim obſervare decrevit. Qui ad eorum ſocietatem convolabant, multis experimentis priùs in hoſpitio probati, dein in novitiorum cella denuo exercebantur: quos poſt annuam probationem veſte monaſticâ donatos ad profeſſionem admittebat. Exinde nihil a quoquam accipere vel quærere licebat; ſed omnia ſuppeditabantur a præpoſito ſeu priore. In tironum verò delectu inſignis erat Johanni conceſſa gratia, ita ut primo intuitu vel colloquio, recto an ficto animo accederent, facilè perſpiceret. Nulla apud eum perſonarum acceptio, immo divitibus ad aſſequendam humilitatem, ſi quas afferrent pecunias, magnopere obſtare cenſebat. Ideo novitios gratuitò admitti volebat, aut certè nullo heredum detrimento; unde cùm reſciviſſet quemdam totum ſuum patrimoniam, propinquis hæreditate omnino privatis, cuidam monaſterio contuliſſe; mox ad locum perrexit Johannes, & donationis inſtrumento minutatim diſcerpto, exnobio dita imprecatus diſceſſit: quo non longè digreſſo, monaſterium repentinus ignis corripuit, & majori ex parte conſumſit. Conſimilo quid accidit in Muſcerano, cùm Rodulfus abbas ei præeſſet. Hic, tametſi vir pietate inſignis, cellas illic grandiores & elegantiores, quàm Johanni videretur, exſtruxerat: ad quem Johannes: Tu in hoc loco, inquis, magnis impenſis, quibus multi pauperes recreari potuiſſent ex proprio voto palatia fabricaſti. Tum converſus ad rivulum prope decurrentem, Deum rogavit, ut abnorme ædificium aquis obrueret. Via e loco pedem moverat vir Dei, cùm rivulus magno impetu lapidum ſcopulos & arbores e monte ſecum trahens, prædicta ædificia ſubvertit. Inirio prioris nomen & officium geſſerat Johannes, qui cùm fratrum animas & corpora ſollicitè procuraret, ſibi gravem abſtinentiam & laborem imponebat, modico cibo & potu contentus. Si quando cætra reficiendi corporis horas præmanuum labore ſitim patiebatur, tunc in frigidam aquam manibus pedibuſque immiſſis, ea contracto frigore ſitim tempetabat, quidvis cætra regulares horas percipere religioni ducens. Hinc tantum ſtomachi ac virium defectum contraxit, ut pæne exanimis ſubinde redderetur. Ea illo autem propriæ infirmitatis experimento tantæ diſcretionis erga alios factus eſt, ut nemo eo benignior eſſet, nemo humanior, & materna in omnes viſcera habere videretur. Dein abbatis nomen & officium ſubire coactus, ſenſum regulæ diligentiùs ſcrutati, & ad ejus obſervationem diſtrictiùs ſeipſum fratreſque exigere cœpit. In primis monachos cætra claſtrum progredi vetuit, his exceptis, quibus excipiendorum hoſpitum & exteriorum rerum cura commiſſa erat. Veſtes ex ovium varia lana confectas a fratribus geſtari voluit, quarum vilitate illi ſic delectabantur, ut cilicinâ tunc veſte plerique ſponte uterentur. His facceſſit veſtis exterioris ferrugineus color, in atrum tandem mutatus. XXXIX. Vallumbroſæ nova inſtitutio.

XL. Johannis Gualberti primi diſcipuli.

Inter primos ejus diſcipulos cenſendus eſt magnus ille Rodulfus, mox laudatus, qui multo tempore excipiendorum hoſpitum functus officio in Muſcetano demum monaſterio abbatis curam geſſit. Huic non impar fuit Petrus, qui diu aſinorum, tum vaccarum procurator, dein prioris in Paſſiniano, inde abbatis in Ficiclo officium adminiſtravit; & tandem Romanæ eccleſiæ cardinalis & epiſcopus Albanenſis creatus eſt. His acceſſere Lætus abbas in Paſſiniano, & Ruſticus, qui rerum exteriorum curam ſuſtinuit vivente Johanne, & poſt eum tertius univerſæ congregationi præfuit. Principio qui abbas Vallumbroſæ erat, idem perpetuò totius congregationis præpoſitus cenſebatur: at poſtremis temporibus cujuſlibet monaſterii abbas pro arbitrio eligentium fit abbas generalis, mutaturque ſingulis quadriennii. Præter monachos choro addictos admiſi ſunt etiam a Johanne viri laici, qui *ia bonis moribus ferè nihil a monachis diſtabant, extra veſtium qualitatem & ſilentium, quòd in exterioribus occupati, nequibant plenius obſervare. Tales igitur tam probatos coaverſos pater ad mercatum & omnia exteriora mittebat:* quæ ipſis Johannis vitæ ſcriptoris verbis referre viſum eſt, quippe qui e primis hujuſmodi converſos in ſunm cœtum admiſit, de quibus in conſequentibus fuſiùs differendum erit. Converſi ab eo admiſſi.

ANN. CHR. 1042. XLI. Johannes epiſcopus Cæſenas. (a) *Ital. ſac. to.2. p.458.*

INſequente anno ſupra milleſimum quadrageſimo-ſecundo, Johannes Cæſenas præſul monachus noſtri Ordinis, Sergii itidem monachi in cæſenatu ſede ſucceſſor clerum eccleſiæ ſuæ ad communem (a) vitam degendam, conſilio Gebehardi Ravennatis archiepiſcopi, aliorumque epiſcoporum & abbatum, adduxit, eiſque ſtipendium aſſignavit. Johanne in cæſenate epiſcopatu ſucceſſore Deſiderius itidem Benedictinus, & uno interpoſito Gebizo monachus & abbas ſanctorum Alexii & Bonifacii in monte Aventino, Ordinis quoque ſancti Benedicti.

XLII. Petrus Damiani ſcriptis clareſcit. (b) *Petr. Dam. lib.3. epiſt.2. & 3.*

Florebat hoc tempore, & jam ſcripta edita cæperat Petrus Damiani, qui opuſculum octavum de parentelæ gradibus prædicto Johanni Cæſenati epiſcopo inſcripſit. Tempus quo ſcribere cœpit, ſignantiùs elicitur ex ejus duabus epiſtolis (b) ad Gebehardum Ravennatem archiepiſcopum mox laudatum, qui anno MXLIV. vivere deſiit, ſepultus in Pompoſæ monaſterio, ubi paullo ante Petrus per biennium converſatus fuerat. In priori ex illis epiſtolis excuſat Petrus, quòd pauperculi loci regimine occupatus, ad Gebehardum venire non potuerit, quem *ſecunda per Italiam ſedis* antiſtitem vocat; eumque in primis laudat, quòd ſaluti monachorum paſtoralis ejus oculus invigilet: in poſteriori cariſſimum patrem ſuum Claſſenſem abbatem ei plurimùm commendat. Jam ergo ante mortem Gebehardi archiepiſcopi Petrus Fontis-avellani ſubierat regimen, quod regreſſus a Pompoſia monaſterio ſubire coactus eſt. Cur in illo monaſterio aliquamdiu verſatus ſit, ex ejus vitæ ſcriptore diſcimus; quippe cùm ipſius opinio & fama jam latè ſpargeretur, Fontis avellani abbatem ſeu priorem rogavit venerabilis Wido ſeu Gaido abbas Pompoſianus, ut eum ſibi ad aliquod tempus commodaret ad eruditionem monachorum ſuorum, qui tunc centenarium numerum exceſſiſſe dicuntur. Ivit illuc Petrus patris ſui obſecutus imperio, nec mediocrem in illa commoratione fructum tulit. Reverſus poſt biennium, ad ſancti Vincentii monaſterium ſe recepit, & poſt paullum Fonti-avellano præfectus eſt: quo in munere varia eremitoria conſtruxit, non tantùm de ſua ſuorumque ſalute, ſed de communi omnium profectu ſollicitus, ut ejus ſcripta probant, de quibus pro data occaſione agemus. Quanto autem ſtudio Pompoſianos „ monachos dilexerit, argumento eſt una ipſius ad eos epiſtola, quos rogat, ne ſe, „ licèt corporis habitatione ſemotum, quaſi extraneum reputent, nec qualemcumque amicum aut ſocium: ſed & ſe, & totum ipſius conventum, tanquam pro„ prii ſui juris poſſeſſionem exiſtiment. Iuſuper rogat obnixè, ut ipſius in precibus „ ſuis, maximè cùm mortuus fuerit, ſint memores. Exſtat ejuſdem Petri opuſculum ad Pompoſianum abbatem Widonis ſucceſſorem, de quo infra. Eumdem quoque locum ſubinde frequentabat Gebehardus archiepiſcopus Ravennas, qui cùm ad menſam unà cum abbate Guidone, quem ſola aqua uti noverat, aliquando ſederet; idem aquæ poculum, quo ille bibebat, ab eo ſibi porrigi importunè flagitavit: quo bauſto aquam in vinum converſam fuiſſe, quod Guidoni non rarò accidiſſe traditur, expertus eſt. Quid porro cauſæ fuerit, cur Petrus Damiani ſcribendis libris animum appulerit, ipſe explicat in epiſtola (c) ad Theodoſium Senogallienſem, & Rodulfum Eugubinum epiſcopos: nimirum quia labori manuum vacare non poterat. *Noverit ſanctitas veſtra*, inquit, *quia præſumſi quædam opuſcula ſcribere, non tam videlicet ut legibus eccleſiaſticis, quod temerarium fuerat, aliquid adderem, quàm ob hoc præcipuè, quia ſine qualibet exercitio inertis otii & remotioris cellulæ tædia non perferrem: ut qui operibus manuum utiliter inſudare non poteram, cor vagum atque laſcivum quodam meditationis loro reſtringerem; ſicque cogitationum ingruentium ſtrepitum atque accidiæ obrepentis inſultantiam facilius propulſarem.* Hæc Petrus.

Pompoſiæ degit.

(c) *Id. lib.4. epiſt.11.*

XLIII. Joſeph abbas Novalicienſis.

Novalicienſe monaſterium tunc regebat Joſeph abbas: quo tempore quidam Aymo clericus, filius Hugonis, lege Romanâ ſe vivere profeſſus, multa eidem monaſterio contulit, traditione factâ per ramum arboris; ibique ſe ipſum pro monacho obtulit. Hanc donationem in *præſentia domni Anſelmi epiſcopi Gratianopolitani bonæ memoriæ* laudavit Wifredus de Camberiaco cum uxore & filiis ſuis, donus Berlio cum filiis itidem ſuis, donnus Ludovicus, & donnus Wifredus de Virjaco, anno ab incarnatione MXLIII. *Actum ſubra caſtrum, quod Carbonerta dicitur. Data per manus domni Joſeph abbatis Novalicienſis.* Hic Odilonis abbati ſucceſſiſſe videtur, omiſſus a Franciſco Auguſtino, apud quem Odilonis ſubſtituitur Eldradus, & ipſe Bremetenſis abbas, ſed Joſephi ſucceſſor, laudatus in opuſculo XXXIV. Petri Damiani, qui eum Adraldum vocat, ac virum prudentem & religioſum; eumdemque in itinere ad Burgundiæ regnum viæ ſocium habuit.

XLIV. Lanfranci converſio & monachatus.

Iuſtigais eſt hic annus converſione Lanfranci nominariſſimi virii, qui hoc anno monaſticum habitum in Beccenſi monaſterio induit. Erat is ſenatorii generis, ex civitate Papia oriundus: qui in primæva ætate orbatus patre, amore diſcendi litteras, ad celebrem patriæ ſuæ academiam, fortè Bononienſem, profectus eſt. Sæcu-

eulares litteras perfectè aſſecutus, domum rediit, ac paullo poſt alpes & Franciam tranſgreſſus, cum multo nobilium ſcholarium comitatu Nortmanniam penetravit principatu Heinrici regis & Guillelmi ducis: ubi apud Abrincatas demoratus, illic aliquamdiu litteras docuit. Interim ſecum reputans, quàm vana & fluxa ſit gloria, quæ ea qualicumque ſcientiæ opinione captari ſolet, & quòd tandem ad interitum rendant omnia; ad verum & immortale bonum, in quo ſolo vera & ſolida gloria eſt, animum convertit. Tum de abdicandis ſæculi rebus conſilium inire cœpit, & locum quærere a turba remotum, & cenſu inopem, ubi litterati nulli eſſent, qui eum colerent & honorarent. Hoc ſtudio animatus, Rotomagum cùm tenderet, inclinatâ jam luce, in ſilva, quæ ultra fluvium Risam (*) poſita eſt, incidit in latrones: qui rebus omnibus, quas habebat, ſpoliatum, ligatis a tergo manibus, & capitio cappæ ob oculos reducto, eum abduxerunt de via, & inter condenſa ſaltus frutecta dimiſerunt. In his anguſtiis neſcius quid ageret, infortunium ſuum lamentari cœpit, tum nocturno ſilentio in ſe reverſus, ad preces ſe convertere voluit; at precandi omnino rudis & inexpertus, qui in cæteris doctus erat, ſe ipſe incuſans, converſus ad Deum dixit: Domine Deus, ecce quantum tempus in diſcendis litteris expendi, in quibus corpus attrivi & animum; & adhuc miſer tu precandi modum ignoro! Libera me, quæſo, de his anguſtiis, & ego, te adjuvante, deinceps mores corrigere, & vitam ſic inſtituere curabo, ut dignum tibi obſequium impendere valeam. Dixit, & primæ lucis crepuſculo viatores illae iter carpentes audit. Inclamat, auxilium petit. Illi ad incertam vocem expavere; tum ad vocis ſonum profecti, ſolutis manibus reduxerunt ad viam; & quis eſſet, quid quæreret, percontantur. Ille vilius & pauperius totius regionis cœnobium ſibi deſignari rogavit: ad quod illi nullum vilius & abjectius monaſterium ſe ſcire dicunt, quàm iſtud, quod in proximo loco quidam homo Dei ædificabat; & oſtenſâ ad locum viâ, diſcedunt. Hoc ille Beccum pergit, is enim deſignatus locus erat; eòque profectus, Herluinum abbatem caſtrandæ fornaci occupatum invenit, cui ſe monachum fieri velle dixit. Tum abbas Rogerio monacho præcepit, ut librum regulæ Lanfranco oſtendat: quâ perlectâ, reſpondit, ſe omnia Deo ſe juvante libenter ſervaturum: quo audito, abbas ejus pedes pronus oſculatur; nec mora novum tironem veſtibus monaſticis induit, lætitiæ plenus, quòd preces ſuas a Deo exauditas intelligeret, qui tantum virum naſcenti religioni conceſſiſſet; nam cùm ſæpe ad res exteriores procurandas foràs egredi cogeretur abbas, nullus domi remanebat, qui eam regeret, & diſciplinam regularem curare valeret. Lanfrancus verò nullam pro eminenti ſcientia arrogantiam, immo ſummam modeſtiam præ ſe ferens, ad omnia parebat imperanti, eratque inter ambos pia quædam contentio, dum abbas diſcipulum debitâ venerentione, diſcipulus magiſtrum omnimodâ ſummiſſione proſequebatur. Sic per tres annos Becci delituit Lanfrancus, omnibus, præterquam iis, quibus loqui neceſſe erat, omnino ignotus. In omnibus porro, maxime in re divina, tam accuratè agebat, ut lectionem in eccleſia recitaret ipſe religio aſſet, niſi priùs eum recitantem cantor ſeorſim audiſſet, ac probaſſet. Forte aliquando, cùm ad menſam legeret, correptus eſt a præſidente illiterato, quaſi erratum in pronunciando commiſiſſet. Ille verò, etſi rectè prolatum, ad nutum præſidentis accentum mutavit, ſatius eſſe ratus Chriſto obedire, quàm Donato.

ANN. CHR. 1042.

(*) *In Riſle.*

Dum hæc in Beccenſi monaſterio geruntur, Rotomagi apud ſanctum Audoënum defunctus eſt Hereſaſtus abbas: cui ſuffectus in regimine monaſterii juvenis loci ejus monachus Nicolaus, ducis Richardi (*a*) tertii filius, qui ab infantia illic educatus & litteris eruditus, monaſticò jugo jamdudum aſſueverat. Hic tempore ſui teginiminis, quod per annos quinquaginta tenuit, novæ eccleſiæ fabricam aggreſſus, ſancti Audoëni corpus per diverſas provincias, ad colligendas fidelium in hoc opus eleemoſynas, deferri curavit. Delatum eſt quoque ad Cadomenſe concilium, in quo treuva ſeu treuga Dei, quam ad id tempus Normanni admittere noluerant, ſancita eſt. Duo Cadomi concilia per id tempus habita fuiſſe diſcimus ex chartario Pratellenſi, in quo de priori fit mentio, quod ante obitum Gradulfi Fontanellæ abbatis habitum eſt, ut ad annum MXLVII. videbimus: alterum celebratum eſt anno MLXI. De priori concilio mentionem facere videtur Fulbertus ſancti Audoëni monachus in libro de miraculis ſancti Audoëni, quem rogatu fratrum & prædicti Nicolai abbatis, vitæ ejuſdem Sancti ſupetaddidit: ubi prædictæ delationis corporis ſancti Audoëni mentionem facit. Idem auctor meminit proceſſionis quotannis fieri ſolitæ ad vicinum montem ſeu cellam ſancti Michaëlis cum corpore ſancti Audoëni. Reliqua Nicolai abbatis acta, quæ aliquanti momenti erunt, ſuis locis referemus.

XLV. Nicolaus abbas S. Audoëni.

(*a*) *V. Lib. 56. n. 45.*

XLVI. S. Germano Gilliaci immunitas data.

Io Belnenſi Borgundiæ pago caſtat villa Gilliacus, quam Pratenſi ſancti Vincentii monaſterio a ſancto Germano Pariſiorum epiſcopo collatam tradunt. In hac villa

ANN. CHR. 1042.

villa Burgundiæ ducis miniſtri quaſdam conſuetudines præter jus & morem exigebant, ſcilicet dacis procurationem ſeu hoſpitalem ſuſceptionem cum ſuis equis & toto comitatu. Reclamantibus abbate, & monachis, dua Rotbertus, Heinrici regis frater, illas conſuetudines (*a*) remiſit *amore Dei & ſancti Germani, necnon abbatis Adderoldi* ſea Adroldi, *omniumque ſibi commiſſorum monachorum. Acta eſt hæc cartula publicè apud caſtrum Divionem die feſtivitatis ſancti Mauricii, ſociorumque ejus; regnante & ſtrenuè in ſceptris agente Heinrico Francorum rege anno x. Hugone autem Lingonenſium præſule epiſcopali cathedræ præſideate anno quinto.* Huic inſtrumento appoſita ſunt ſigna Rotberti Burgundiæ ducis, Heliæ conjugis ejus, Etmuini Æduorum, & Hugonis Lingonenſis epiſcoporum, Azelini abbatis, ſcilicet de Monte-ſancti Johannis, id eſt Reomaenſis, de quo aliàs, & Johannis fratris ejus, idque poſtea Rotbertas dua Heinrico regi fratri ſuo Pariſiis firmandum tradidit, ſubſcribentibus cum rega Imberto Pariſienſi, & Widone Silvanectenſi epiſcopis. Cùm verò ducis miniſtri alias conſuetudines, vinl ſcilicet ac cæpium ibidem exigere pergerent; querelis denuo Adroldi abbatis, ejuſqae monachorum palſatus Rotbertus, eaſdem conſuetudines remiſit, aſſentientibus daobus filiis ſuis, Hugone & Heinrico. Actum in caſtro Divione, die parificationis ſanctæ Mariæ, *regnante & ſtrenuè agente in ſceptris Henrico Francorum rege anno* aartt. *Hardnino autem Lingonenſium præſule epiſcopali cathedræ præſideate* aaao srr. His litteris poſt Rotbertum ducem, & Hugonem ejus filium, appoſita ſunt ſigna Johannis de Varziaco & Henrici filii ejus, Fulconis Belli-montis comitis, Widonis comitis Salani-montis, & aliorum. Intermedio tempore idem Rotbertus quamdam terram, quæ vocatur Villare-Bichet, in Beinenſi pago ſitam, eidem Pratenſi monaſterio, Heliæ uaoris ſuæ aſſenſu, conceſſit Heinrici regis anno aarr. Subſcribunt cum dace & uaore, daobaſque ejus filiis, Willalmas comes Nivernenſis, & alii. Porro hæc villa Gillia. ci poſtmodum Ciſtercienſibus, permutatione factà, ceſſit ante annos trecentos.

XLVII. S. Salvii monaſterii inſtauratio & abbates.

In ſecundo tomo noſtrorum Annalium paucis egimus (*b*) de monaſterio S. Salvii, ſito in caſtro pagi Pontivi, vocabulo Monſteriolo ad Quantiam: cujus monaſterii originem ad ſanctum Salvium Ambianorum epiſcopum retulimus, argumentum quoddam ſuppeditante Auſegiſo Fontanellæ abbate, qui *ad ſanctum Salvium in Brago* ſolidos decem legat: quod de prædicto monaſterio Valeſius interpretatur. At ſaltem ejus inſtauratio tribuenda eſt Hilgodo comiti, ati diſcimus ea diplomate Heinrici Francorum regis, qui hoc anno milleſimo quadrageſimo-ſecando avi ſui Hugonis patriſque Rotberti donationes eidam loco factas confirmat, novaſque ipſe adjicit, & *ea, quæ a primis fundatoribus loci*, ſcilicet *ab Hilgodo comite*, aliiſque collata ſunt, rata habet. Hic quippe comes, at in illo diplomate legitar, ſancti Wingaloci abbatis corpus, *a patribus Britanniæ*, ſcilicet Landvenecenſi monaſterio, *propter metum pyratarum* illac *deportatum, hoſpitio eum liberalitate & munificentia tempore Ludovici imperatoris, filii Caroli Calvi, ſuſcepiſſe* dicitur, *eique atrium publicum, ſepaltaram ſcilicet advenarum & peregrinorum; deinde novem manſot ſubtus firmitatem* contuliſſe: quæ qaidem confirmat Heiuricus, necnon ea, quæ contulerunt *Herlevvinus comes*, Reynerus, & alii in eodem memorati diplomate, quod in Appendice referemus. Hilgodas iſte non alius eſt ſine dubio quam Heligaadus comes & abbas Ceotaienſis, ab Hariulfo (*c*) laudatus, ori & filius ejus & in comitata ſucceſſor Herluinus, qui in prædicto diplomate Herlevvinas comes vocatar. Ex his duo colligimus; anum, ſancti Wingaloci corpus cum aliis e Britannia Monſterolium (ita ſcribunt) tranſlatum fuiſſe principata Ludovici Balbi, qui in illo diplomate imperatoris nomine donatar, tameſi numquam re verâ Imperator fuerit: alterum, Hilgodum ſeu Heligaudum comitem, qui tunc temporis, id eſt anno DCCCLXXVIII. vivebat, *fundatorem* ſaltem ſecundariam faiſſe ſancti Salvii monaſterii, cujus patronus cum ſancto Salvio exinde habitus eſt S. Wingaloeus. Inter ejus loci benefactores recenſentar præter Hilgodum Herlevvinus ejus filias, Aldoras, Arnulfus, Balduinus, & Ingelrannus, omnes comites Pontivenſes; necnon Balduinus marchiſus, ſcilicet Flandriæ comes: in quibus Herlevvinus in villa Sgaira eccleſiam ſancti Vedaſti, & villam, quæ Longum-pratam dicitur, eidem monaſterio donavit. Ad hæc tea Hugo tres moletrinas ad cerviſiæ aſum contuliſſe dicitur, cum duabas ſancti Judoci eccleſiis: Rotbertus verò trer eccleſias, *unam ſcilicet in honore ſancti Petri, aliam in honore ſancti Voingaloci, tertiam in honore ſancti Salvii ſacratas.* Actum Monſterioli hoc annò, Heinrici regis undecimo: quod diploma Balduinas cancellarius ſcripſit. Per id tempus ſancti Salvii monaſterio præfuit (*d*) Gualteras, cognomento Grimutio, ea Centulenſi monaſterio aſſumtus: poſt quem nullas nobis alias occurrit ante Nortmannam, quo abbate Wido Pontivi comes *cœnobio ſanctorum confeſſorum Salvii & Voingaloci omnes bannos de qaibuſcamqae forfacturis juſtitiæ*, ab anteceſſoribus ſuis datos, confirmat anno centeſimo ſupra milleſimum. Ad ordinem revertor.

(*a*) *Monaſticon. p.* 18.

(*b*) *lib.* 29. *n.* 20.

(*c*) *Chron. Centul. lib.* 3. *c.* 10.

(*d*) *ibid. c.* 29.

In

ANN. CHR. 1042. XLVIII. Vitalis abbas Ruyenſis.

In Britannia minori Viralis abbas Ruyenſis, Felicis ſucceſſor, hoc anno monachorum ſuorum importunitate cedere coactus, ad Willelmum (*a*) Talemontis caſtri dominum ſe recepit, & ab eo locum, ubi maneret, accepit, ſcilicet eccleſiam ſanctæ Mariæ de Aulona ſeu Ollona, ut Willelmi litteræ fidem faciunt in hæc verba: *Ego Voillelmus, Talemontis caſtri dominus, Vitali abbati, qui abbatia ſancti Gildaſii, cui præerat, monachorum ſuorum importunitate ejectus, a me ſibi locum dari, in quo Deo juxta propoſitum deſervire poſſit, expoſtulatus acceſſerat, cujus moralitatis atque ſanctitatis fama non ſolùm apud habitatores vicinarum, verùm etiam remotarum provinciarum perlucebat, conſilio filiorum meorum, Voillelmi & Pipini.. eccleſiam ſanctæ Mariæ de Ollona dedi, &c. Datum* VI. *kal. Aprilis, feriâ ſecundâ, lunâ* XV. *epactâ* XVIII. *anno incarnationis* MXLII. *rege Francorum Henrico, & epiſcopo Pictavenſi Iſemberto, duce verò Aquitaniæ Voillelmo.* Error eſt in numeticis notis.

(*a*) *Beſly comtes. p.* 424.

XLIX. Talemontis monaſterium.

Idem Willelmus Talemontis caſtri princeps, ac dominus, ut ſe ipſe vocat, ſenior ſeu major dictus, ad diſcrimen Wilielmi filii ac ſucceſſoris ſui, monaſterium ſanctæ Crucis intra prædictum caſtrum (*b*) conſtruxit, dotavitque, conceſſâ eccleſiâ ſancti Petri, in ipſo caſtello ſita, eum omnimodâ in eodem loco juſtitia, multiſque aliis rebus; ac demum ipſe in extremis monaſticum illic habitum induit. Conditoris pietatem ſpirat ejus rei inſtrumentum, in quo Willelmus ait, ſe hujus ſæculi curis implicatum, deliberaſſe eccleſiam ea proprio facere, *quatenus inter filios*, inquit, *merear computari eccleſiæ: ut, qui videlicet vacare non poſſem, quomodo Domino digna facerem, illi ſaltem per me domum haberent, in quibus Dominus habitaret. Hinc quippe denominatum meum caſtellum conſtrui placuit in honore dominicæ Crucis: ut, cùm in ultimo die examinis ipſa Crux ſacroſancta apparuerit, magnum ſit præſidium tam mihi, quàm liberis meis, & omnibus propinquitate conjunctis. In hac igitur monachos ſub norma beati Benedicti militaturos aggreguvi, quorum aſſidua pro nobis oratio ſit efficax intercеſſio.* Et poſt multa. *Ubi verò ego Voillelmus perſenſi adeſſe diem mortis meæ, ſuſcepi monachalem habitum in hoc eodem monaſterio, quod conſtruxeram in honore ſanctæ Crucis; & convocans omnes barones meos, quos de diverſis regionibus adduxeram, quoſque in iſto honore meo placitaverum, eos multùm rogavi, ut ſecundùm poſſe ſuum eccleſiam, quam ædificaveram, de rebus quas eis dederam, augmenturent.* Deinde his litteris chronicæ notæ. Willelmus junior, „ ſenioris filius, & Talemontis caſtri dominus, votum patris ſui de conſtruendo mo„ naſterio ſanctæ Crucis adimplere cupiens, venerabilem virum Viralem abbatem, „ cujus modò meminimus, ad informandum illud monaſterium invitavit, atque ec„ eleſiæ Aulonæ dimidiam partem, quam ipſe abbas de Aguere comitiſſa habebat, „ eidem monaſterio attribuit; alteram partem daturus, ſi ab eadem Agnete eam re„ cuperare poſſet, quam pater ipſius, dum viveret, ab ea tenebat. Hanc verò dimidium partem Willelmus dux Aquitaniæ, ipſius Agnetis filius, Virali abbati poſtmodum reſtitui juſſit. Eidem monaſterio Iſembertus Pictavorum epiſcopus, Evrardi abbatis rogatu, decimas eccleſiarum, ab ejus conditore attributas, confirmavit. *Actum Philippo rege & Goffrido comite:* quod poſtea Petrus, Iſemberti ſucceſſor, ad preces Alexandri abbatis, & Pipini Talemontis domini, rarum habuit.

(*b*) *Ibid. c.* 420. *& ſeq.*

L. Paternus abbas in Hiſpania.

In Hiſpania florebat hoc tempore Paternus abbas, qui ea orientis partibus eò veniſſe, & in veteri eccleſia beatæ Mariæ de Porto, quæ in Burgenſibus montibus ad mare ſita eſt, ſedem fixiſſe traditur, eùm Garſias rex in Pampilone & Caſtellæ, ejuſque frater Ferdinandus in Legione & in Gallicia regnarent. Exſtiterat olim eo loci monaſterium, cui Montanus abbas poſt medium ſæculum nonum cum Antonio epiſcopo præfuerat. Hoc verò tempore deſerta erat *abſque abbate vel habitatore* eccleſia. Cùm illuc advenſſet *ex orientis partibus* (*c*) Paternus presbyter, locum eacolere cœpit, ædificia inſtaurare, hortos & vites plantare, & diſcipulos Deum timentes undequaque congregare, quibus abbas præfectus eſt. Cùm verò veteres poſſeſſiones, quæ olim tempore Antonii epiſcopi ad illud monaſterium pertinuerant, requirere & recuperare voluiſſet; inſurrexerunt in illum injuſti earum poſſeſſores, eumque cum monachis ſuis inde expellere conſtituerunt. Verùm eorum iniquis molitionibus obſtitit Garſias Caſtellæ rex, & Paternum cum ſuis in regiam tutelam ſuſcepit, graves ils pœnas comminatus, qui res eorum quoquo modo inſeſtarent. Actum æra MLXXX. & quidem VIII. kal. Aprilis. Hic Paternus abbas alius fuiſſe videtur a Pateruo abbate, qui ritus Cluniacenſes in Hiſpanica monaſteria hoc tempore induxit. Cæterùm prædictum monaſterium ſanctæ Mariæ de Portu Nageremi poſtmodum unitum eſt.

(*c*) *Yepes cent. 4. ſcript. 20.*

LI. Gerardi epiſcopi in tyrannum conſtantia.

In Hungaria poſt mortem Stephani regis, quæ ante quatuor annos accidit, Petro a regni proceribus regnum defertur, eique fides ab omnibus datur, uno excepto Uvone ſeu Ovone, Stephani ſororio, qui regnum per vim invaſit, ſibique adver-

ANN. CHR. 1049. verſantes ſudibus ac palis, non ſecus ac immunda pecora, ipſis ſanctis quadrageſimæ diebus ſuffixit. Tot innocentum cruore perfuſus, nihilò minùs ad Moriſſenam Gerardi eccleſiam paſchalia ſacramenta percepturus, & regio diademate a pontifice coronandus acceſſit. Renuente Gerardo, tyranno coronam imponunt alii epiſcopi; ſicque magno cleri & populi comitatu coronatus eccleſiam ingreditur. Conſcenſo mox ſuggeſtu, Gerardus per interpretem invaſori dira imprecatur, & poſt triennium futuram ei expulſionem & necem prædicit; populo verò, qui tyranno favebat, immanem ſeditionem, in qua Gerardus ipſe occidendus eſſet: quæ omnia eventus probavit.

LII. Procopius abbas in Boëmiâ. Per id tempus in Boëmia Procopius abbas vitâ & mirandis factis inclaruiſſe traditur. Hic Chotumæ in illa regione editus in lucem, Viſſegradi in Dalmatia, ubi tum litteræ florentes erant, eruditus fuit. Inde reverſus in patriam, in recondituam quamdam & hominibus incognitam ſpecum ſeceſſit, haud procul a caſtro Curimæ poſitam ad fluvium Saſſavam, ubi liber a populi tumultu divinis rebus totus addictus, precibus & inediâ dæmones ipſi infeſtos abegit. Fortè Udalricus Boëmiæ princeps inter venandum offendit in cervum, qui a moloſſis perſequentibus preſſus, ad notam ſibi ſpecum Procopii confugit. Illuc ſtatim citato curſu advenit Princeps, & Procopium hactenus ſibi ignotum, quis ſit, percontatur. Ubi vitam Dei eſſe cognovit, rogat, ut torrenti ſiti remedium aliquo poru afferat. Ille aquam offert, quam facto ſigno crucis in vinum convertiſſe dicitur: quo miraculo perculſus princeps, virum Dei conſuluit, quo pacto vitæ ſuæ errata expiaret. Huic auctor fuit Procopius, ut templum ac monaſterium in honorem ſancti Johannis-Baptiſtæ conſtrueret. Conſilium admiſit princeps, luchoavitque monaſteriam, quod Bretiſlaus ejus filius ac ſucceſſor perfecit. Illic Procopius cœtum monachorum rexit ſecundùm regulam ſancti Benedicti, quæ jam in illis regionibus per ſanctum Adalbertum, alioſque e noſtris propagata fuerat.

LIII. Egelricus epiſcopus Dunelmenſis. In Anglia mortuo Hardecnuto rege, impetium Edvardo piiſſimo principi, Ethelredi regis & Emmæ filio, legitimo jure ceſſit. Eodem anno Egelricus Petroburgenſis monachus, poſt Eadmundum epiſcopum, qui eum in familiam ſuam adſciverat Dunelmenſi eccleſiæ præficitur: ſed tertio epiſcopatus ſui anno a clericis, eò quòd extraneus eſſet, expulſus, Sivvardi comitis operâ in ſedem reſtitutus eſt. Huic frater erat Egelvvinus monachus, qui ſub eo totius epiſcopatus curam gerebat, eidem ad monaſterium ſuum reverſo ſuffectus, poſtquam Egelricus quindecim annos in epiſcopatu egiſſet. Hic ſuperſtes fuit uſque ad principatum Willelmi regis, apud quem accuſatus, quòd inventum in Dunelmenſi eccleſia theſaurum abſtuliſſet, Lundoniæ in cuſtodiam retruſus, ibidemque defunctus eſt. Hæc fuſiùs apud Turgotum, ſive Symeonem in hiſtoria (*a*) Dunelmenſi. Egelrico pontifice factum notatu dignum contigit, ut refert ejus temporis monachus anonymus Dunelmenſis in libro de miraculis ſancti Cuthberti, & ex eo Turgotus (*b*) mox laudatus. Quidam presbyter, Froccherus nomine, uxore ductâ, indignam ſacerdote vitam ducebat. Quadam die multi nobiles ac privati, qui ad placitum convenerant, eum rogant, ut ante placitum miſſam celebraret. At ille, cui omnihil religionis in rem ſacram reſederat, cùm nocturno flagitio poliutus eſſet, id ſe facturum omnino negavit. Urgent illi iterum ac tertiò, ac demum divinum timorem humana vicit verecundia, miſſamque presbyter celebravit. Cùm ad communionem ventum eſſet, particulam dominici corporis, quæ in calicem miſſa fuerat, cum ſanguine in picem colorem converſam vidit & obſtupuit. Illico reatum ſuum intelligens, pallere, & quaſi jam ultricibus flammis tradendus ſupra modum pavere. Anxius quid faceret, tandem magno cum timore hauſit, ſed cum tanto horrore, at nihil amarius guſtari poſſet. Miſſâ peractâ, confeſtim aſcenſo equo ad epiſcopum perrexit: cujus pedibus proſtratus, rem ex ordine retulit, acceptâque pœnitentiâ, caſtè & religioſè deinceps vixit.

(*a*) *Hiſt. Dunelm. lib.* 3. *c.* 9.
(*b*) *ibid. c.* 10.

ANN. CHR. 1049. LIV. Olberti abbatis Gemblacenſis caritas tempore famis. QUi ſequitur annus ſupra milleſimum quadrageſimus-tertius annonæ penuriâ, ob nimios imbres ortâ, gravis fuit, fameſque jam ante graſſari cœpta ad ſeptem annos Galliam in primis ac Germaniam infeſtavit. Hæc tanta fuiſſe traditur, quantam nullus mortalium ſe vidiſſe vel audiſſe meminiſſet: quæ villas & oppida ita depopulata eſt, ut, ædificiis paſſim dirutis, rarus incola inveniretur, reſtante anonymo in libro de miraculis ſancti Wlframni archiepiſcopi, qui banc famem ſtatim initio principatus Willelmi Nortmannorum ducis ſævire cœpiſſe dicit. Anſelmus canonicus eam differt ad primum annum epiſcopatus Wazonis epiſcopi Leodicenſis, id eſt annum MXXXVIII. aut inſequentem: cujus auriſtitis caritas eo tempore maximè enituit. In bis-anguſtiis non defuere noſtri egenorum neceſſitati: quos inter Olbertus Gemblacenſis abbas, quaſi alter Joſeph, repletis ex ſuperiorum annorum uber-

bertate horreis, ea in uſus pauperum apetuit, nec ſolùm ſingulis momentis adventantes paſcebat, ſed etiam integras familias diurno viatico reficiebat, immo & aliarum congregationum monaſticarum inopiæ ſubveniebat. In tanta caritate non tamen ei deſuit, unde eccleſiam ornaret, augeretque bibliothecam. In ornanda eccleſia artificum inopiæ, & hominum carnalium, qui religionem nonniſi ex cultu exteriori æſtimant, pietati potiſſimùm conſulebat. Ut verò bibliothecam augeret, fecit hoc in primis ejus in litteras ſtudium, tum caritas erga fratres, quos per ſcribendi laborem exercebat, ne otio torpeſcerent; & frequenti bonorum librorum lectione recreabat, ut animos eorum ad meliora promoveret. Hinc eſt, quòd præter libros ſacros, ampliùs quàm centum volumina ſanctorum patrum, ſæcularis verò diſciplinæ codices quinquaginta comparavit. ANN. CHR. 1043.

I.V. Hamolarienſes & Foſſatenſes abbates.

Mottuus eſt hoc anno Walerannus Humolarienſis abbas, uti colligimus ex duobus illius monaſterii inſtrumentis hoc anno datis: in quorum uno Walerannus abbas, in altero Bernardus ejus ſucceſſor nominatur. Primam eſt, quo Walerannus abbas quædam prædia in villa Segancatte ab Arnulfo & Theodetico germanis fratribus comparavit. Actum in monaſterio Hamolarienſi coram Ottone comite, die feſtivitatis ſanctæ Hanegundis, id eſt VI TR. KAL. SEPTEMBRIS, anno inc. MXLIII. ind. XI. cui inſtrumento Gerardus abbas Inſulæ, & Gerardus abbas ſancti Projecti ſea Præjecti ſubſcribunt. Alteram eſt, quo Otto comes & abbas ſancti Quintini confirmat donationem enjuſdam prædii apud Curcellas, a Godefrido milite ſuo factam. *Actum prope monaſterium ſancti Quintini anno inc. dominicæ* MXLIII. *ind.* XII. a Septembri ruchoata. His litteris appoſita ſant ſigna Bernardi abbatis Hamolarienſis, & prædictorum Gerardi Inſulæ & Gerardi ſancti Projecti abbatum; necnon Amalrici abbatis ſancti Michaelis in Teoraſcia. Idem Otto rogatu Walerannı abbatis aliam donationem cujuſdam aquæ in flumine Somenæ juxta villam Friſiam & Novam-villam, ab Amalrico milite factam, comprobavit, favente rege Heinrico, cum optimatibus ſuis: quorum his litteris ſubſcripta ſant ſigna & nomina poſt regem, ſcilicet Ottonis comitis, Widonis archiepiſcopi Remenſis, Godefridi Magni, Rotberti Magni Perronenſis principis, Wazeleni Calniacenſis, Theoderici abbatis ſancti Remigii, Walerannı abbatis Hamolarienſis, Odonis Paltrelli & Balduini de Betancatte, filiorum ipſius Amalrici. Poſt cujus obitum quidam de ejus progenie, Falbertas nomine, qui advocationem apud Dedioiacum uſurpaverat, eam relaxare coactus eſt, agente Bernardo abbate apud Rainerum Haiſnonenſem comitem, qui atraſque partes traxit ad curiam Godefridi ducis Moſani. Hic verò, cauſâ diſcuſsâ, Fulbertum ab illa advocatione removit, & compulit ad ſatisfactionem. Non ultra hunc annum vitam prodaxiſſe videtur Otto comes, cujus filius Heribertus cum Pavia uxore ſua, ratam habait donationem alodii apud *Beretnoth*; quam pater ſuus Otto, ejuſque genitrix Ermengatdis eidem monaſterio fecerant tempore Waletanni abbatis. Bernardo Walerannı ſucceſſori non multò poſt hanc annam ſucceſſit Macarius, quo abbate ſanctæ Hunegundis corpus in novam thecam tranſlatum eſt.

Foſſatenſi eccleſiæ hoc rempore poſt Odonem præerat Gunterius abbas, qui apud Heinticam regem conqueſtus eſt, quòd Nivardus quidam, ſub ſpecie advocationis & tuitionis, homines villæ Æquatæ, in ſilva Aquilana (*) ſitæ, quam Caroſus rex Foſſarenſi eccleſiæ contaletat, iniquis exactionibus divexaret. Citatus ad regis præſentiam Nivardus, modico avenæ ſtipendio contentus eſſe juſſus eſt. Integrum diploma retulit Gerardus (a) a Boſco. *Actum Pariſius civitate in aula regis, anno incarnationis dominicæ* MXLIII. *indictione* XI. *ſub* XIII. *kal. Junii, anno verò Heinrici regis glorioſi* XII. *Balduinus cancellarius relegit & ſubſcripſit*. Regio præcepto appoſita ſant ſigna poſt Heinricum regem Mainardi Senonenſis archiepiſcopi, Imberti epiſcopi Patiſienſis, Frollandi Silvanectenſis, qui recèns Widoni ſucceſſerat, Rodolfi comitis, Gnillelmi Corboilenſis comitis, Yvonis comitis Bellomontis, Nanteril vicecomitis, Gaillelmi comitis *de Gomez*, Balduini conſtabilis, & Ingenulfi buticularii. Gunterio abbati ſucceſſit Robertus abbas, qui detectioni corporis ſancti Dionyſii anno ML. interfuit; Roberto Landricus ſub annum MLVIII. Ex hoc inſtrumento, & ex alio, quod ſequitur pro monaſterio ſancti Juliani, intelligitur, duos eodem rempore archiepiſcopos de Senonenſi epiſcopatu contendiſſe, Mainardum ſcilicet, qui Foſſatenſi diplomari ſubſcriptus invenitur; & Gilduinum in charta ſancti Juliani laudatum. Hæc contentio poſt mortem Leotherici archiepiſcopi, teſte Odoranno, ab anno MXXXVII. exorta eſt, duravitque ad annam MLI. quo anno Gilduinus, cujus factio hactenus prævaluerat, ob pravos mores auctoritate Leonis IX. exauctoratur.

(*) *Aveline.*

(a) *Hiſt. Pariſ. to. 1. p. 638.*

Subjectum erat Foſſatenſi abbatiæ ad id uſque tempus Glannafolienſe ſancti Mauri cœnobium ad Ligerim, cui Abelinas quidam (b) cum uxore ſua Beatrice contulit eccleſiam Cartis-Gantſonis in pago Pictavenſi, & annum molendinum ad opus mo-

Glannafol'o eccleſia data.

(b) *Beſly comt. 1. p. 417.*

ANN. CHR. 1043.

monachorum Deo Glannafolii ſervientium, quam eccleſiam in beneficium tenebat ex Alberico de Monte Johannis, qui eam a Gaufredo vicecomite Toarcenſium obtinuerat. Hanc donationem ratam habuit vicecomes, eamque Guillelmus dux Aquitanorum & Pictavenſis comes litteris ſuis hoc anno confirmavit. Sub finem ſæculi undecimi Glannafolienſe monaſterium Foſſatenſium ſubjectione exemtum eſt auctoritate Urbani ſecundi.

LVI. S. Juliano Autiſiodorenſi vexationes remiſſas.

Annus erat duodecimus Heinrici regis a morte patris, cùm Ganfridus Nivernenſis comes quaſdam malas conſuetudines, quas pater ipſius Gaufredus parthenoni ſancti Juliani Autiſiodorenſi remiſerat, & ipſe relaxare pergit, rogante Emmâ abbatiſſâ, interventu Adhelaidis matris ſuæ, atque conſenſu fratrum ſuorum, Gilduini videlicet archiepiſcopi Senonenſis & Raginaudi; ut, qui particeps fuerat in peccato, in pœnitentia etiam ſocius fieret. Hæ verò conſuetudines a patre & filio exactæ fuerant in villa comitatus Senonici, vocabulo Mitigana, quas cedit Gaufridus, exceptis banno, raptu & incendio. *Actum publicè Autiſiodoro, in monaſteria ſancti Juliani martyris; ſub die kalendarum Martii, regnante Heinrico rege Francorum anno* XII.

S. Benigna ſalvamenta. (a) *Perard. p.* 188.

Eodem die Rotbertus dux Burgundiæ, Heinrici regis frater, *ſalvamenta* (a) *trium villarum*, id eſt præſtationes ex illis villis pendi ſolitas, beato Benigno remittit, donatque, laude & conſilio Heliæ uxoris ſuæ, ac filiorum ſuorum, Hugonis atque Heinrici; eo pacto, ut duo fratres ultra ſolitum numerum in Divionenſi monaſterio alantur. Hujus autem oblationis, quam per feſtucam, cultellum, vvantonem & vvaſonem fecit, chartam ſuper ſanctum altare poſuit, manu ſubtus firmavit, & reſtibus roborandam tradidit. Huic inſtrumento poſt ipſum, uxorem & filios, appoſita ſunt ſigna Fulconis & Milonis comitum, Widonis militis Divionenſis, ejuſque filii æquivoci, Walterii vicecomitis & Wilenci fratris ejus, Hugonis Lingonenſis præſulis & aliorum. *Actum publicè apud caſtrum Divionenſe, monaſterio S. Benigni, ante cornu altaris ipſius, anno ab incarnatione Domini* MXLIII. *indict.* XI. *epactâ* VII. *ſecundâ hebdomadi quadrageſimæ, feriâ tertiâ, primâ die menſis Martii, regnante Heinrico Francorum rege, præditi ducis fratre, anno decimo-tertio ipſius monarchiæ.* Hæ chronicæ notæ bene omnino quadrant, niſi quòd hic annus Heinrici regis tantùm duodecimus a morte patris numerandus videtur.

LVII. Robertus Brivatenſis canonicus ſecedit in eremum.

Inſignis verò in primis eſt hic annus receſſu Roberti canonici Brivatenſis in eremum. Erat is nobilis Arvernus, matre Raingarde progenitus, patre Geraldo, qui a beati Geraldi Autiliacenſis ſtirpe originem duxiſſe creditur. Qui res ab eo geſtas ſcripſit Marbodus epiſcopus, generis ejus qualitatem hoc uno expreſſit, quòd eſſet *exaditione liber*, tametſi a ſtirpe nobiliſſima beati Geraldi comitis ejus originem deducit: quo minùs mirandum eſt, ſi Gregorius Magnus, ſancti Patris Benedicti generis nobilitatem expreſſurus, eum *liberiori genere* ortum ſat habuit dicere. Raingardis Roberto gravida, non ſine Dei nutu, urgente neceſſitate, in ſolitudine eum enixa eſt, qui ſolitudinis amator futurus erat. Id contigiſſe traditur in finibus diœceſis Rutenenſis prope quemdam ſancti Martini prioratum Caſæ-Dei ſubjectum, ubi ſacellum ſancti Roberti poſtmodum erectum eſt in rei monumentum. Nutrici parum caſtæ traditus infans, lactantem abhorruiſſe dicitur, nec alia quàm matris ubera ſuxiſſe. Puer in Brivatenſe ſancti Juliani eccleſia educatus, procedente ætate clericus ibidem & canonicus factus eſt, eorum vitiorum protſus expers, quibus illa ætas vel proprio inſtinctu, vel alieno plerumque imbuitur. Orare frequentiùs & legere, humiliratem & obedientiam ſectari, pauperum & infirmorum misereri: hæc rudimenta erant pueri Roberti. Adoleſcens blanda naufragia pudoris jejuniis & precibus vitavit, totus in miſericordiæ opera effuſus, sdeò ut *domum eleemoſynariam* jam tum exſtrueret, ubi pauperibus ipſe miniſtrare conſueverat. His dotibus inſtructus, ad ſacerdotium acceſſit, jamque ante actæ vitæ conditione haud contentus, rejectis omnibus, Chriſtum ſequi conſtituit. Hinc in Cluniacenſe monaſterium, religionis ac diſciplinæ famâ ſibi notiſſimum, clam diſceſſit, uno tantùm comitatus ſocio, metuens, quod & accidit, ne, ſi plures id reſciſcent, revocaretur a cœptis. Ubi deeſſe a familiaribus compertus eſt, bi protinus profugum inſequuntur, tenent, reducunt. Erubuit vir ſanctus & propoſitum ſuum non magis impeditum quàm proditum dolens, ex mentis ægritudine morbum incurrit. Ubi convaluit, tentavit ſi vel inter ſuos propoſitum implere poſſet: at cùm domeſticorum nemo aſſentiretur, Romam pergit, conſilium a Deo precibus impetraturus. Reverſus Româ receſſum feriò meditatur, adjunctis ſibi duobus ſociis nobilibus, quorum prior Stephanus, alter Dalmatius vocabatur. Inventus locus ad eorum receſſum aptiſſimus, eccleſia videlicet ſemiruta in vaſta ſolitudine. Obtentus locus a duobus nobilibus germanis, quorum juris erat, qui ambo Anicienſis eccleſiæ canonici erant, alter etiam abbas, nempe Arbertus, qui poſtea beati viri diſcipulus

lus ſic monachus fuit, & Roſtagnus. Mox illi eremum petunt, ſpinas & vepres vellunt, caſas, cum oratorio ex virgultis conſtruunt, ſoli ſterilitatem labore ſubigere conantur, partiti inter ſe domeſticam curam, ut duo ſocii laborarent ad parandum victum; Robertus lectioni & orationi ad eorum *informationem* vacaret. In oratorio tamen certis horis nocte & interdiu communes preces fundebant. Auait loci incommoda etiam accolarum improbitas, qui ſervorum Dei propoſito convitiis ac minis obſtrepebant: aſt eorum feritatem ac brutos mores brevi manſuefecit Roberti, ejuſque ſociorum patientia & caritas: adeò ut ex eis non pauci, ſæcularis militiæ cingulo depoſito, eorum ſe ſocietati adjunxerint. Creſcente numero diſcipulorum, crevit ea æmulatione religionis obſervantia; eratque in illo puſillo & pauperculo Chriſti grege ſpectabilis ſanctitatis commercium, cùm ſuis adderet qaiſque virtutibus, quidqaid in altero imitabile vidiſſet; cùmque nihil habentibus pro Chriſto paupertas ipſa ſufficeret, de ſolo ſanctitatis ſuæ defectu auxil & ſolliciti urant. Crevit loci fama ex miraculis, quæ Robertus ad invocationem ſanctorum martyrum Agricolæ & Vitalis parrabat, confluentibuſque illuc novis in dies diſcipulis, conſtruendi monaſterii neceſſitas facta eſt. Roberti ſeceſſus contigit ſub finem bajus anni, nimirum poſt Chriſti Domini nativitatem, die ſanctorum Innocentium. ANN. CHR. 1043.

LVIII. Amnichadus recluſus & abbates Fuldenſes.

Io Fuldenſi monaſterio ſub initium hujus anni Amnichadus Scottus, ibidem reclusas, obiit III. kal. Februarii: ſuper cujus ſepulcrum viſa fuiſſe lumina, & pſalmorum cantus auditos teſtis eſt Marianus Scottus, qui decem annos incluſus, ſuper ejus tumulum quotidie miſſas celebravit. Trithemius ad hunc annum agit de Claro quodam monacho Seligenſtadenſi diœceſis Moguntinæ, quem ait annis ferme triginta incluſam fuiſſe, carnem & quidqoid vitam habet, non comediſſe, denique a vino & ſicera abſtinuiſſe, & poſt mortem, quam primâ die Februarii accidiſſe dicit, miraculis claruiſſe: tum addit, multa de hoc ſanctiſſimo viro recitari a Mariano Scoto, apud quem ne verbum quidem de Claro monacho, hoc anno reperias; ſed de Amnichado Fuldæ monacho & recluſo, cujas nomen io Clarum permutaſſe videtur Trithemius, qui Amoichadi nullam mentionem facit. Ibidem, id eſt Fuldæ, eodem anno e vita migravit Sigewvardus Fuldenſis abbas, cui Rohingus ſucceſſit, non ante annum MXLVII. ordinatus Romæ a Clemente II. pauciſque diebus ſuperſtes, ibidem vitam finit. Browerus verſus de eo refert, libris moralium beati Gregorii adſcriptos, quos libros illu deſcribi curavit. His mortuis adde Alebrandum archiepiſcopum Bremenſem, cujus anno pænultimo domus ſancti Petri Bremæ cum ornamentis & libris conflagravit. *Et hæc quidem rerum damna*, inquit Adamus, *facilè recuperari poſſent, ſi majora in moribus non pateremur detrimenta. Multum enim diſtant, ut quidam ait, damna morum a damnis temporalium rerum: cùm illa intra nos ſint, iſta extra nos:* quod Adamus ſcribit ob defectionem a vita communi, & a regula ſanctorum patrum, quæ per multa priùs ſæculà illic conſervata fuerat, nempe a tempore ſancti Wilichadi epiſcopi e noſtris, illius ſedis inſtitutoris: at poſt illad incendium omnino neglecta, ac demum abrogata, *fratribus, qui ante canonicè vixerant, extra clauſtrum vagantibus*. Eadem defectio contigit in eccleſia Hildensheimenſi ſub Azelino epiſcopo, ut videbimus anno ſequenti. Alebrando Bremenſi archiepiſcopo ſucceſſit Adalbertus, conditor Hozecenſis monaſterii, de quo ſuperiùs (*a*) actum eſt. Sub utroque hoc archiepiſcopo Adamus Bremenſis canonicus hiſtoriam ſuam ſcribebat. Bremenſis defectio.

(*a*) *num.* 30.

LIX. Ferdinandi privilegia pro monaſteriis ſancti Iſidori & S. Andreæ de Spinareda.

In Hiſpania Ferdinandus rex Caſtellæ cum Saucia regina uxore multa confert (*b*) monaſterio ſancti Iſiduri & ſancti Martini ſito inter duos rivulos, Carrion & Piſoricam, prope caſtellum *Domnus* vocitatum. In primis litat ſacris ejus loci altaribus pro ſuſtentatione monachorum illic degentium locum ipſum, ubi baſilica poſita eſt, cum ſuis appendicibus & adjunctis, prout in privilegiis regum Adefonſi, Garſiæ & Ordonii exprimuntur. Addit etiam eccleſiam ſanctæ Columbæ, ſitam juxta vulum Piſoricæ, aliaſque; hancque donationem facit Johanni abbati & fratribus ejus, qui monaſticam vitam ibidem ſecundùm regulam ſancti Benedicti exercebant. Actum æra MLXXXI. kalendis Octobris. Subſcribunt poſt regem ac reginam & quoſdam comites ſex epiſcopi, nimirum Petrus Lucenſis, Didacus Aſturicenſis, Cyprianus Legionenſis, Froila Ovetenſis, Mico Paleuſis, & Gomez Burgenſis; necnon duo abbates, Albigo ſancti Facundi Saguntenſis, & Laminoſus Aſturicenſis. Johannes abbas ſancti Iſidori juſſu Ferdinandi regis diploma ſcripſit. Idem rex (*c*) eâdem æra, quæ præſenti anno reſpondet, amplitſimum immunitatis & aſyli privilegium concedit monaſterio ſancti Andreæ de Spinareda diœceſis Aſtoricenſis in confinio regni Legionenſis & Galicienſis, quod monaſteriam initio dupiex, poſtmodum ſolis viris ceſſit, ut probat epitaphium Gutterii abbatis, qui *vir magnæ nobilitatis* fuiſſe dicitur, & monachos ſub norma ſancti Benedicti illic conſtituiſſe, mortuus æra MCCX,

(*b*) *Tepes tom.* 4. *ſcript.* 24.

(*c*) *id. tom.* 6. *ſcript.* 22.

ANN. CHR. 1043.

Hactenus subsistit hoc monasterium, cujus incerta origo, instauratum a rege Ferdinando & Isabella, qui amotis sæcularibus abbatibus regulares substituerant sub congregatione Vallisoletana anno MCCCCLIX.

LX. Venetiis sancti Nicolai cœnobium conditur.

(a) Ital. sac. to. 5. p. 1287.

(b) ibid. p. 1313.

Venetiis dux Contarenus, & cum eo Dominicus Gradensis patriarcha, & item Domnicus Olivulensis episcopus, communibus expensis (a) monasterium in litore Rivoaltensis portus construxerunt in honorem sancti Nicolai, ob summam devotionem, quam erga eumdem sanctum præsalem, & erga Ordinem sancti Benedicti habebant; ejusque loci regimen Sergio Dei servo & abbati commiserunt, collatis in monasterii dotem omnibus, quæ in eodem litore & in civitate habebant. Hos conditores laudat in suo diplomate (b) Urbanus III. confirmatque omnes possessiones, quæ ab eodem duce, aliisque fidelibus in imperio Constantinopolitano, Corintho, Dyrachio, Rhodo, Almiro, Jerosolyma, Accarone, atque in regno Italico eidem monasterio collatæ fuerant. Paullo ante id tempus, id est pontificata Alexandri III. ibidem monachus erat Nicolaus Justinianus, cui prænobilis Justiniana familia suam debet originem: qui post amissam vitæ monasticæ professionem, cùm mascula proles ex sua gente defecisset, Alexandri III. permissu Annam duxit uxorem: ex qua postquam aliquot liberos suscepisset, in suum monasterium reversus est. Anna verò itidem religiosam vitam professa. Hactenus perstat illud monasterium sub congregatione sanctæ Justinæ: ubi sacra celebrare solet abbas festo die ascensionis præsente patriarchâ cum duce & toto senatu, postquam dux sollemni ritu mari Adriatico sibi desponsavit.

ANN. CHR. 1044. LXI. Schisma de papatu.

AD annum millesimum quadragesimum-quartum progredior, quo anno Romana ecclesia fœdo schismate laboravit; nam Benedicto IX. ob flagitia post undecim occupati pontificatus annos tandem rejecto, intrusus in ejus locum Silvester III. ex episcopo Sabinensi: quem prædictus Benedictus, favent ibus Tusculanis proceribus propinquis suis, post tres menses depulit; sedique restitutus, cùm se omnibus invisum cerneret, sui vice Johannem archipresbyterum simoniacè substituit. Infelicem hunc ecclesiæ statum miserarus religiosus quidam presbyter Gratianus, Benedicto & Johanni, ut a sancta fede recederent, assignatis atrique reditibus, persuasit: quæ res effecit, ut Romani, cum, tamquam ecclesiæ servatorem suspicientes, in summum pontificem elegerint, indito nomine Gregorii, scilicet sexti. Hanc verò statim pro legitimo pontifice habuerunt omnes, in primis Petrus Damiani, qui litteras (c) de ejus electione gratulatorias ad eum scripsit, & ad rem purgandam a simoniæ præsertim labe ecclesiam adhortatus est: quod ille quibus potuit modis exsequi tentavit; sed ob brevem duorum paullo amplius annorum pontificatum omnino perficere non valuit, hac provincia Gregorio VII. cælitus reservata.

(c) Petr. Dam. lib. 1. epist. 2. & 2.

Hildebrandi vitæ primordia.

Hic *natus in urbe Roma, parentibus civibus Romanis*, & quod potius est, *cellis gioſis*, testante Hugone Flaviniacensi ejus æquali, dictus in baptismo Hildebrandus vulgò Hildebrandos, ab ineunte ætate ecclesiasticis mancipatus officiis, primis annis futuræ dignitatis specimen dedit. Pandulfo in libro de Romanis pontificibus Hildebrandus dicitur *natus Tusci de oppido Rovaco, ex patre Bonizone*. Adolescentiam, *assumto sanctitatis proposito*, ait idem Hugo, inter mundi contemtores non sine magnis perfectionis indiciis perdomuit: quibus verbis Hago monasticum ejus institutum significat, quod disertis verbis asserunt Domnizo, Bruno Signiensis, & Ordericus præter alios: ex quibus Domnizo, ubi de ejus ortu agit, hæc habet:

Hunc monachi fierunt, monachus quia voverat esse.

(d) Orderic. lib. 7. p. 639. V. p. 456, 550. & seq.

In libro de vita Leonis IX. auctore Brunone Signiensi episcopo, laudatur *monachus quidam Romanus nobilis indolis adolescens, Hildebrandus nomine, clari ingenii sanctæque religionis*, quem idem pontifex Romam secum adduxisse dicitur. Ordericus (d) itidem de ejus ortu agens: *Gregorius papa*, inquit, *qui Hildebrannus in baptismate dictus fuerat, a puero monachus fuit, unaque vitâ sub sapientia & religione admodum studuit, assiduumque certamen contra peccatum exercuit. Per singulos gradus ecclesiasticorum ordinum usque ad summi pontificatus ordinem ascendit, in quo sexdecim annis legem Dei vigilanter observare studuit*, &c. monasticen professus videtur Romæ in monasterio sanctæ Mariæ in monte Aventino, ubi nunculo suo abbati dicti monasterii commendatus fuisse traditur a Paulo Bernriedensi canonico regulari vitæ ejus scriptore, qui eum *natione Tuscum* dicit, ut & Pandulfus: at præferenda Brunonis Signiensis auctoritas, qui eum Romanum dicit; & Hugonis Flaviniacensis, qui eum *in urbe Roma*, & quidem *parentibus Romanis* natum asserit. Præ-

ce-

ceptorem habuit in dilcendis litteris Laurentium Amalfitanum archiepiſcopum, ſi qua Bennoni hac in re fides, Gregorii VII. adverſariorum anteſignano, qui Laurentium magnum, & Gregorium ab eo magicis artibus imbutum fuiſſe inſigni commento ſcribit: eùm e contrario Petrus Damiani in libro de vita ſancti Odilonis, auctor æqualis, qui eum vidiſſe & noſſe potuit, *ſanctæ ac venerandæ memoriæ* Laurentium, græcè ac latinè doctum dicat. Hunc Gregorius VI. domi ſecum retinuit in ſuo archipresbyterio ante portam Latinam, ubi ſine dubio Hildebrandus eo magiſtro uſus eſt, addictus quippe jam tum Gregorio VI. quem in Germaniam diſcedentem comitatus eſt, ut ſcribit Otto Friſingenſis, immo Hildebrandus ipſe, qui jam pontifex in concilio Romano anni MLXXX. hæc de re ita loquitur: *Vos enim ſcitis, quia non libenter ad ſacrum ordinem acceſſi, & invitus ultra montes cum domino papa Gregorio abii; ſed magis invitus eram domino meo papa Leone ad veſtram ſpectatam rediit eccleſiam.* Hæc Gregorii VI. in Germaniam deportatio poſt tres annos facta eſt per Heinricum imperatorem, qui eum pontificatu deturbavit. Non aſſentior Paagio Bernriedenſi, qui Hildebrandum adoleſcentem in Franciam profectum fuiſſe dicit, comparandæ eruditionis causâ, & carnis petulantiæ domandæ moleſtiâ peregrinationis: indeque moram feciſſe aliquantam temporis in aula Heinrici III. Poſt hæc Romam reverſum, invidium incurriſſe æmulorum; ob idque in Germaniam revocari ſtatuiſſe; at, eùm ad Aquis-pendentes veniſſet, viſione beati Petri in Urbem revocatum fuiſſe. Conſtat quippe ex ipſius Hildebrandi teſtimonio mox relato, eum cum Gregorio V^i. in Germaniam abiiſſe: unde, eùm Wormatiæ in aula Heinrici imperatoris demoraretur, a Leone IX. pontifice electo Romam redactus eſt, ut poſtea videbimus. Nec is ſolus hujus auctoris error eſt; nam & Hildebrandi pueri futurum meritum ſcintillarum circa eum micantium viſione ait innotuiſſe B. Mayolo abbati Cluniacenſi, quem ante natum Hildebrandum deceſſiſſe conſtat. Quod attinet ad monaſterium beatæ Mariæ in Avençano, ubi Hildebrandus ſub avuncali abbatis diſciplina monaſticen profeſſus videtur, obſcura eſt ejus origo, quod modò redactum eſt in prioratum militum Jeroſolymitanorum. Duo alia erant in eodem monte Ordinis noſtri monaſteria, unum ſanctorum Aleaii & Bonifacii, quod modò tenent Hieronymiani monachi; alterum ſancti Sabæ, unitum a Gregorio XIII. collegio Germanorum ſancti Apollinaris.

ANN. CHR. 1044.

Romæ tunc degebat Laurentius (*a*) Amalfitanus archiepiſcopus e noſtris, græcè & latinè doctus, ut mox dicebam, qui Hildebrandum divinis, humaniſque litteris eruditſſe dicitur. Ejus tempore quidam Amalfitani cives, qui tunc apud Melfim Apuliæ urbem verſabantur, S. Benedicti monaſterium conſtruxerunt, locum ſuppeditante Angelo abbate ſancti Petri in latere montis, quem Vultur vocant, ea pacto, ut in illa S. Benedicti eccleſia orare poſſent, ac ſepeliri. Angelus iſte *preſbiter & monachus & abbas* eccleſiæ ſancti Petri (*b*) in latere ejuſdem montis dicitur in ipſius inſtrumento apud Ughellum. Nulla modò veſtigia utriuſque monaſterii reſtant.

S. Benedicti monaſterium apud Melfim.
(*a*) *V. lib. 56. n. 90.*
(*b*) *Ital. ſac. to. 7. p. 455.*

LXII. Humbertus Brunoni epiſcopo ſcripta offert.

Hildebrando in cardinalitia dignitate adjunctus fuit Humbertus, qui hoc tempore in Mediano-monaſterio (*c*) ſub Lamberti abbatis diſciplina privatam vitam agebat. Hoc quippe anno, qui Lamberti (*d*) abbatis futurus erat, laudes ſeu reſponſoria, ut vocant, ſanctorum Cyriaci martyris, Gregorii papæ, Hilduſi ac Deodati epiſcoporum, necnon Columbani abbatis & Odiliæ ſeu Orbiliæ virginis rythmicè ac metricè compoſuit, eaque Brunoni epiſcopo *decantanda* ſeu *modulanda*, id eſt in cantum redigenda, tradidit, ut Richerius & Johannes da Bayonc teſtantur. Hinc nata familiaritas Brunonem inter atque Humbertum, qui Bruno ſummus pontifex creatus, Humbertum ſecum in Italiam duxit, eumque poſtea cardinalem & Silvæcandidæ epiſcopum creavit. Fallitur Richerius, eùm Humbertum Mediani-monaſterii abbatem (*e*) vocat.

(*c*) *V. lib. 52. n. 7.*
(*d*) *ſup. n. 5.*
(*e*) *Spicil. to. 3. p. 320.*

LXIII. Dagulfi cella.

Dum de Brunone epiſcopo locidit mentio, occurrit in præſens ejus inſtrumentum pro monaſterio ſancti Apri de cella Dagulfi, quam Galterius de Daguliaco, aſſenſu conjugis ſuæ Adilæ conſtruxit, ac monaſterio ſancti Apri ſubjectam eſſe voluit. Poſitus eſt hic locus Daguliacus, (*) in pago Segutenſi, in finibus Leucorum & Lingonum, olim pendens a Domno-Valerico, a cujus ſubjectione Bruno epiſcopus Dagaliacum exemit, ejuſque eccleſiam beatæ Mariæ nuncupavit: Widricus verò abbas ſancti Apri plurima eidem ornamenta contulit. Galterus porro advocatiam hujus loci ſibi & uxori ſuæ atque uni heredum ſuorum retinuit. Hæc omnia conſtant ex litteris Brunonis epiſcopi, qui *diffinitionem præbendarum* ſic diſponit inter monachos ejus loci & *capellanum* (ſic eum vocat) at capellano aſſignet quinque modia frumenti cum ſiligine, vel piſæ, vel fabæ, quinque modia ſpeltæ, totidemque annonæ, privatas miſſas, primam miſſam ad corpus defuncti, peras, (*), ſcilicet

(*) *Deuilly.*
(*) *V. inf. n. 80.*

peregrinorum benedicendorum, nuptias, purificationes mulierum, ſepulturam ad-

ba-

ANN. CHR. 1044.

» *batorum*, confeſſiones, feſtum ſanctarum animarum abſque candela, in quinque
» feſtivitatibus annualibus ſingulos denarios, & in ipſis feſtivitatibus eum fratri-
» bus refectionem, eleemoſynam defuncti, quantum vivus donaverit: monachis
» autem, quorum eccleſia eſt, reliqua concedit. *Acta ſunt hæc anno ab incarnatio-
ne Domini* MXLIV. *indictione* II. *epactâ* XIV. *concurrente* VI. *regnante Heinrico ſecun-
do Romanorum auguſto, anno pontificatus domni Brunonis* XVIIII. *urbis comite Rai-
nando juniore; Segeteníis pagi, in quâ ipſa cella ſita eſt, comite Ricuino juniore.*
» His litteris Bruno Dei gratiâ Leucorum præſul ſubſcribit, & poſt eum appoſita
» ſuot ſigna Hugonis de Cyſa urbe Italorum, Herberardi archiepiſcopi Trevirorum,
» Adalberonis Mettenſis epiſcopi, Theoderici Virdunenſis epiſcopi, Hugonis Chry-
» ſopolitani archiepiſcopi, Widriei abbatis ſancti Apri, Heiberti primicerii, Her-
» berti archidiaconi, Walterii comitis, Raiuardi comitis, Odolrici comitis, & a-
liorum. Qui hic dicitur Hugo *de Cyſa urbe Italorum*, is eſt unus ex quatuor epi-
ſcopis, qui cum Brunone electo Romanorum pontifice natalem Domini celebrarunt
» Tulli-Leucorum, ubi primus nominatur Hugo de Cyſa urbe Italorum, legatus
» Romanorum. Prædictas litteras renovavit Petrus epiſcopus interventu Richardi
abbatis & fratrum ſancti Apri anno MCLXXXIX. & poſt annos ſex Cæleſtinus III.
Voarnerio priori ſanctæ Mariæ de Daulevo, ejuſque fratribus poſſeſſiones ejuſdem cel-
læ confirmavit.

LXIV. Corienſe monaſterium conditur.

In Aſturiis ſub hoc tempus conditum eſt Corienſe monaſterium in honorem bea-
tæ Mariæ virginis & ſancti Johannis Baptiſtæ in Ovetenſi diœceſi, & quidem in ter-
ritorio Perſico ſuper fluvium Narceiæ. Monaſterii auctor fuit Piniolus Ximenes co-
mes unà com conjuge ſua Ildonica, Munionis filia, qui ad ejus dotem multas con-
tulere poſſeſſiones, & quaſdam eccleſias, quas permutatione factâ cum Froilano O-
vetenſi epiſcopo comparaverant. Eidem etiam abbatiæ ſex alia monaſteria ſubjecere,
nempe S. Martini de Veſulio, ſancti Johannis de Santo, ſancti Michaëlis de Cano,
ſancti Antonini de Villa nova, ſanctæ Mariæ de Miades, & ſancti Martini de
Mantares, ut ſuſiùs legitur in primarlis (*a*) Piniolì & Ildonicæ litteris, quibus con-
(*a*) *Vepes cent. 8. ſcript. 4.* » ſtituunt, ut omnes vicini vel extranei, qui ſub regula ſancti Benedicti militare
» volucrint, pro loci facultate in monaſterium Corienſe admittantur. Si qui verò
» ex ſervis ſuis hnic ſancto loco in aliqun contrarii exſtiterint, ad piſtrinam revoca-
» ti volunt, & ecutum ictibus flagellari. Cæterùm in poteſtate abbatis & fratrum
» relinquunt, ut patrocinium iſtius monaſterii, cui voluerint, committant, ſive do-
» mino papæ, ſive regi, ſeu cuilibet poteoti perſonæ, non verò cuiquam ex ſuis
» propinquis. Ex villis monaſterio ſubjectis annuus ceuſus præbebatur de *eſcauda*, de
ficera, de carnibus, & de ſale. Actum ſub æra MLXXXII. Primus ejus loci abbas
Arrianus, antea clarus in palatio comitis Piniolì, bonis pollens moribus, in primæ-
va ætate litteris eruditus, quem idem comes ad gradus eccleſiaſticos promoveri, &
in Froilano Ovetenſi epiſcopo abbatem ætâ præcedente ordinari curavit abſque omni
jugo eccleſiæ Corienſis. Unde Arrianus in profeſſione, quam ordinandus abbas epi-
ſcopo fecit, eidem promittit *obedientiam & reverentiam a ſanctis patribus conſtitu-
(*b*) *id. ad an.* 1031. *c.* 2. *tam ſecundùm regulam* ſancti Benedicti; *ſubjectionem verò nullatenus* promittit, ut
diſertis verbis habet formula ub Yepeſio (*b*) relatu. Demum paſtoralem curam
depoſuit Froilanus, factus monachus in prædicto cœnobio, ubi reliquum vitæ ſanctiſ-
ſimè exegit, & in ejus locum ſuffectus eſt Arrianus abbas: cujus in abbatiali digni-
tate ſucceſſor fuit Munin, propinquus monaſterii conditurum, qui ambo in eodem
monaſterio jacent. Ibidem ſub finem ſæculi ſexti-decimi abbas fuit Antonius Yepe-
ſius, editis chronicis generalibus Ordinis ſancti Benedicti clarus, qui ejuſdem loci
abbatum ſeriem exhibuit.

LXV. Hildenſheimenſis eccleſiæ ſtatus mutatus.

Ex Hiſpania in Saxoniam venio, ubi in Hildensheimenſi eccleſia ingens factu
converſio eſt. Thietmaro quippe epiſcopo, ſubitâ morte prævento, Azelinus re-
gius capellanus hoc anno ſuccеſſit, ut ex chronico Saxonico necdum edito diſci-
mus. Tum verò, cùm *monaſterium* ſeu eccleſia igne conflagraſſet, idem contigit
quod in Bremenſi eccleſia contigiſſe ſuperiùs vidimus: ubi poſt ejus lucendium, ca-
nonicorum mores priſtinam vitæ communis inſtitutum abjecerunt. *Hactenus Hil-
densheimenſis clerus*, ut ebtonographi verbis utar, *tàm diſtrictâ religione obſequio
» Dei ſe mancipaverat, ut in profeſſione canonica, diſtrictione gauderet monachicâ.*
» Si quis choro, menſæ, dormitorio non dico deeſſe, ſed tardiùs adeſſe, niſi aut
» gravi neceſſitate irretitus, aut licentiâ munitus, præſumſiſſet; ſcholarem diſci-
» plinam denuo ſubire cogebatur, artiori diſciplinâ in clauſtro detentus, ubi le-
» ctioni ſcriptnrarum, pſalmorum meditationi, aliiſque ſimilibus officiis ſeveriùs
» operam dare tenebatur. Delicatioris etiam veſtitus nullu canonicis cura, itaut
» *gulas* (pellium genus) *quibus nunc ardet clerus*, penitus neſcirent; *linguas* ſeu
» fimbrias *pelliciales* ut *manicas*, non *pulito*, *ſed ingruto panno* oruurent; & clau-
ſtru-

„ *ſtrati diſtrictione clauſi, renuntiato nondum ſæculo, ſæculum neſcirent*. Hæc inſti- ANN. CHR.
„ tutio ac cenſura uſque ad Azelini ſexti-decimi præſulis tempora perſeveravit: en- 1044.
„ jus pontificatu irrepſit ambitioſa curialitas, in victu laurior, in veſtitu mollior,
„ quæ, *diſciplinæ mollito rigore, cluſtri cluſtra laxavit*. Hæc carptim ex chroni-
co Saxonico: quæ idcirco refero, non quòd illius eccleſiæ clericos noſtris accen-
ſeri velim, ſed quòd hæc inſtituto potiſſimùm ab epiſcopis noſtri Ordinis, Alfuido,
Thierhardo, Ohvvino, Oſdacho, Bennvvardo, & Godhardo, quorum primus &
duo poſtremi ſanctitatæ inſignes, exculta fuerit.

„ Addit chronographus, Gozelonem ducem Lotharingiæ obiiſſe hoc anno: cujus LXVI.
„ filius Godefridus, nobiliſſimæ indolis juvenis, atque in re militari admodum exer- Lotharingiæ
„ citatus, quia ducatum patris obtinere non potuit, arma contra rempublicam duces.
„ corripuit; Adalbertum ducem, quem Heinricus patri ejus ſubrogaverat, prælio
„ victum occidit, cædes hominum & populationes agrorum maximas fecit, & loca
„ omnia uſque ad Rhenum, præter ea, quæ vel murorum præſidio hoſtilem im-
„ petum ſubter fugerant, vel ſe pecuniâ redemerant, in cinerem redegit. Bre-
„ vius Sigebertus: *Gotbelo dux obiit, cujus filius Godefridus, dum ei ducatus Moſel-
lanorum denegatur, altero ducatu*, ſcilicet Lotharingiæ inferioris, *repudiato, contra
„ imperatorem rebellat*. Aliter rem narrat Hermannus, nempe Gozelonem ducem
„ Lotharingorum Gozelino filio ſuo, quamvis ignavo, ducatum ſuum, a rege
„ Heinrico promiſſum, relinquere diſpoſuiſſe: alterum verò ejus filium Godefridum
„ jam duduin ducem ſcilicet Moſellanorum, cùm ducatum Lotharingiæ inferioris
„ fratri debitum, contra fas a rege Heinrico ſibi obtinere nequiviſſet, fide poſtpoſi-
„ tâ, in pium regem rebellaſſe. Hermanni ſeutentiam non immeritò præſcit Mi-
„ næus: cùm conſter, Fridericum ducem qui Gozelino Ignavo poſt quatuor annos
„ ſucceſſit, Antuerpiæ, Tiudonopoli, adeòque in Lotharingia inferiori dominatum
„ fuiſſe. Hic eacurſus opportunus ad res ſubſequentes illuſtrandas.

In Anglia Alvvoldus Londonienſis præſul, qui & ante epiſcoparum, & in epiſco- LXVII.
paru, abbatis jure Eoveshamenſi cœnobio præfuerat, cùm epiſcopatum adminiſ- Alvvoldus
trare præ nimia infirmitate minùs valeret, Eoveshamium ſe recipere voluit: at Londoniæ
cùm fratres haud aſſentirentur, ablatis maxima ex parte libris & ornamentis, quæ epiſcopus
ipſe eidem contulerat loco, ad Rameſienſe monaſterium ſeceſſit, cui ablata orna- obit.
menta contulit, ibique VIII. kal. Auguſti, feriâ quartâ defunctus eſt. Eodem tem-
pore, in generali concilio Londoniæ habito, religioſus Eoveshamenſis monachus Wi-
marus, qui & Manni, IV. idus Auguſti, feriâ ſeptimâ, ſui monaſterii abbas ordinatur.
Hæc ex Turgoti hiſtoria.

Alvvoldo epiſcopo, quem Vvillelmus Elfevordum vocat, in ſede Londinenſi ſubro- LXVIII.
gatus eſt Rotbertus Gemeticenſis abbas, agente Edvvardo rege, a quo in Angliam Robertus
ut vidimus, acciſitus fuerat, poſtmodum factus primas Cantuarienſis. Cùm Londo- abbas Geme-
niæ pontificatum regeret monaſterii ſui memor, multa eidem ornamenta contulit ticenſis ſuc-
cum libro ſacramentorum, ad cujus calcem hæc verba adſcripſit. *Notum ſit amni- cedit.*
*bus, tam præſentibus, quàm futuris per ſuccedentia tempora fidelibus, quòd ego Rot-
bertus abba Gemmeticenſium priùs, poſtmodum verò ſanctæ Londoniorum ſedis præſul
factus, dederim librum hunc ſanctæ Mariæ in hoc mihi commiſſo monachorum ſancti* Libri Sa-
Petri cœnobio, ad honorem ſanctorum, quorum hic meatio agitur, & ob memoriale cramento-
*mei, ut hic in perpetuum habeatur; quem ſi quis vi, vel dolo, ſeu quoquo modo iſte
loco ſubtraxerit, animæ ſuæ propter quod fecerit, detrimentum patiatur, atque de
libro viventium deleatur, & cum juſtis non ſcribatur, & ſeverriſſimâ excommunicatio-
ne damnetur, qui vel unum de pallis, quæ dedi iſti loco ſubtraxerit, ſive alia or-
namenta, candelabra argentea, ſeu aurum de tabula; amen*. In eo haberur collecta
de ſancto Mauro.

In eadem Gemeticenſi bibliotheca alter aſſervatur codex pontificalis annorum ampliùs ſeptingentorum, ex Anglia itidem allatus, qui fuit olim monaſterii Lanalatenſis. Initio exhibetur epiſcopus nudo capite cum ornamentis pontificalibus, manu ſiniſtrâ manipulum gerens pollicem inter & indicem: cui adſtat ſacerdos cum ſtola, non decuſſata ſupra pectus, ſed ex utroque latere pendente, qui ſimiliter manipulum in ſiniſtra geſtat, habetque librum præ manibus. In ſecundo folio verſo exhiberur item epiſcopus eccleſiam conſecrans, cappâ indutus, qui dextrâ virgam tenet, non recurvam, ſed in pomum deſinentem, ſiniſtrâ manipulum, ut ſupra. Sequitur poſt eum clerus, id eſt ſacerdotes, & monachi habentes capurium in capite acuminatum, extremi laici. Deinde ſubſequitur ordo ad conſecrandam eccleſiam; in cujus primis litaniis poſt ſanctos Hilarium, Martinum, Gregorium & Silveſtrum, invocatur ſanctus Benedictus ante ſanctum Auguſtinum, alioſque pontifices; & poſt ſanctum Remigium ſanctus Columbanus; inter ſanctas Scholaſtica. In hoc ordine dedicationis eccleſiæ, poſt illatas in eam reliquias, pontifex

po-

ANN. CHR. 1044. *ponit tres portiones corporis Domini intus in confeſſione altaris, & tres de incenſo, & reconduntur intus reliquiæ.* In benedictione monachorum formula profeſſionis habetur in hunc modum. *Ego frater Deodatus promitto ſtabilitatem meam, & converſionem morum meorum, & obedientiam ſecundùm regulam ſancti Benedicti coram Deo & ſanctis ejus in præſentia domni N. abbatis.* In ordinatione ſubdiaconis & diaconis porriguntur de more inſtrumenta: & *ſit conſecratio manuum diaconi de oleo ac chriſma*, ſub hiis verbis: *Conſecrentur manus iſtæ* &c. In ordinatione presbyteri fit *conſecratio capitis cum oleo* ſub hac forma: *Ungatur & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione* &c. Denique in benedictione regis funditur oleum *eum cornu* ſuper caput ipſius. Ante unctionem infirmorum exhibetur imprecatio contra raptores & prædones eccleſiarum, maledicendos *ab ore ſancti Petri apoſtoli principis apoſtolorum, & omnium azymorum epiſcoporum ſat ſubſequentium*; deinde ſequitur hæc imprecatio: *Divinitatis ſuffragio Lanalatenſis monaſterii epiſcopus, omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ notum ſit, quia quidam bovinæ raptores, perverſâ cupiditate incitati* &c. In ordine viſitandi infirmum, recitatis quibuſdam precibus, ſacerdos *accipit infirmi confeſſionem*, &, ſi cunctis volucrit dimittere, ſanctam ei tribuit unctionem. Interim recitantur litaniæ, in quibus ſanctus Benedictus invocatur primus inter omnes confeſſores etiam pontifices, ſcilicet ſanctos Martinum, Hilarium, Silveſtrum, Gregorium, Auguſtinum, Bitinum, Cuthbertum, Eudocum, Remigium, & Germanum: poſt quos invocantur ſanctus Maurus, ſancti Columbanus, Antonius, Macarius, Baſilius, Ereenwalus & Juſtinus. Unctiones fiunt indicativo modo. Unguntur labia, collum, cætera membra ſoliro more. Deeſt ordo ad miniſtrandum viaricum, fortè avulſus. Hæc extra lineas ad recreandos pauliſper lectorum animos, & ad conſervandam notitiam monaſterii & epiſcopatus Lanalatenſis, quæ omnino obliterata eſt. Rorberto in regimine Gemeticenſis monaſterii ſuſfectus Godefridus abbas, de quo infra. Non omittendum id, quod legere memini in uno necrologio Gemeticenſi, in quo pridie nonas Martii præſcribuntur preces *pro illis, qui dederunt & fecerunt libros, primâ die quadrageſimæ*, quando ſcilicet libri ſingulis diſtribui ſolent ex regulæ præſcripto.

LXIX. Coventria monachis datur, & ſit epiſcopalis ſedes.

Hoc etiam anno Leofricus comes Herefordiæ cum uxore ſua Godiva magnopere amplificavit, & quaſi de novo reſtraait Coventriæ monaſterium, a Cnuto rege pro virginibus ædificatum, diravirque opibus ampliſſimis; & ejectis ſanctimonialibus monachos ſubſtituit, Leofwino abbate eis præpoſito, qui poſt annos duodecim Licidfeldenſis epiſcopus factus, Wiſium habuit ſucceſſorem. Licidfeldenſis ſedes tempore Lanfranci Ceſtriam tranſlata eſt anno MLXXV. per Petrum epiſcopum: cujus ſucceſſor Robertus de Limeſy, cùm monaſterium Conventrienſe ſuæ diœceſis multo auri & argenti theſauro a comite Leofrico locupletatum comperiſſet; cupiditate incitatus ſedem ſuam tranſtulit Coventriam anno MXCV. quæ a priori ſede abeſt millibus (*b*) quinque & viginti, aquilonaribus Britannis collimitanea. Hoc porro monaſterium a comite Leofrico conſtructum dicitur *tanto auri & argenti ſpectaculo*, ut anguſti viderentur parietes eccleſiæ theſautis recipiendis: adeò ut Robertus epiſcopus ex una trabe, quæ ſcrinia ſuſtentabat, *quingentas marcas argenti* contraſerit, teſte Willelmo Malmesburienſi; vir tantæ duritatis in monachos, ut eos miſerabili ſtipe alcret, ac vix ad populares litteras, immo nec ad regularis diſciplinæ amorem adſpirare ſincret, ne vel ciborum affluentia delicatos, vel regulæ ac ſcicuriæ vigor contra ſe redderet clatos. In ambabus autem Coventrienſis eccleſiæ porticibus jacent Leofricus & Godiva loci conditores, in quibus Godiva maximè prædicatur, quæ cùm theſauros ſuos vivens ibi totos congeſſiſſet, jam moritura *circulum gemmarum*, quem filo inſuerat, ot ſingularum contactu ſingulas preces numeraret, collo imaginis ſanctæ Mariæ appendi juſſit, quæ gemmæ a guaria centum marcis argenti æſtimabantur. In eodem monaſterio aſſervabatur brachium ſancti Auguſtini, quod Egelnorthus archiepiſcopus, ex urbe Roma revertens, *emit tantum talentis argenti & talento auri*, ſi Willelmo credimus. Sub finem ſæculi duodecimi Hugo Covenrrienſis epiſcopus monachos (*c*) expulit ab eccleſia cathedrali: in qua Hubertus Walteraa Cantuarienſis archipræſul monachos reſtituit ea mandato Cælcſtini V.

(*a*) *Angl. ſac. to. 2. p. 433.*

(*b*) *Willelm. Malmeſb. de epiſc. Ceſtr.*

(*c*) *Monaſt. Angl. to. 2. p. 903.*

LXX. Coronæ B. Mariæ origo.

Prædictum *circulum gemmarum*, ad quarum contactum ſingulas preces Godiva numerabat, genus quoddam roſarii fuiſſe veri ſimillimum eſt: tum quia nobilis hæc mulier beatæ Mariæ devoſiſſima erat, teſtante Rogerio Hovedeno; idque probatur ex eo, quòd hunc circulum collo imaginis beatiſſimæ Virginis appendi juſſit; tam quia ejuſmodi roſarii recitatio jam tum in uſu erat: cujus rei indubitatum nobis argumentum ſuppeditat Hermannus abbas in libro de reſtauratione cœnobii ſancti Martini Tornacenſis, in quo auctor laudat inſtauratores Leſcienſis in Hannonia monaſterii, Theodoricum de Aveſniis, & Adam ejus conjugem, filiam Hilduini comitis

tis Roccienſis, quæ *angelicam illam ſalutationem ſingulis diebus ſexagies replicabat*: oh idque beata Virgo pro Theoderico ejus ſponſo, ad judicium Dei poſtulato, interceſſerit; quæ res in tantum vulgata eſt, ut etiam Goſceguinus, filius alterius Adæ, qui avunculo ſuo prædicto Theoderico ſucceſſerat, *eaſdem ſalutationes beatæ Mariæ quotidie replicaret, militibuſque ſuis eas dicere ſuaderet*. Hæc origo videtur Coronæ, quam vocant, beatiſſimæ Virginis, repetenda proinde ab ineunte ſæculo duodecimo, quo id contigit. Plura hac de re legeſis in præfatione noſtra (*a*) ad acta ſanctorum Sæculi quinti. ANN. CHR. 1044.

(*a*) *Præfat. ſæc. V. n.* 125. *& ſeq.*

Poſt mortem Leoſſini Elienſis abbatis, quæ hoc anno (*b*) contigiſſe dicitur, rex Edvvardus Vvilfricum cognatum ſuum ex novo Vvintoniæ monaſterio ad Elienſe regimen aſſumſit, & a Stigando tunc Norvicenſi epiſcopo poſt Cantuarienſi primate ordinari curavit. Wilfrico frater germanus erat Gudmundus, cui ille abſque ritulo & ſubſcriptionis teſtimonio inconſultis monachis, quædam ſui monaſterii prædia conceſſit, quæ Gudmundus a Turſtano abbate, Wilfrici ſucceſſore ad viram denuo accepit anno MLXVI. quo Turſtanus a Stigando archiepiſcopo benedictus fuit. Mortuo Wilfrico, Stigandus abbatiam Elicoſem, aliaſque ſuſcepit, immo & epiſcopatus, & pro ſuo nutu aliis contulit. LXXI. Elienſes abbates. (*b*) *Angl. ſac. to.* 2. *p.* 609.

Hoc ipſo anno & Edſius Dorobernenſis archipræſul, cùm præ infirmitate paſtorale officium implere non poſſet, Sivvardo Abendoniæ abbati, quem prudentiâ plurimùm vigere noverat, vices ſuas commiſit, & ipſe vivens & volens poteſtati deceſſit. Sunt qui Sivardum archiepiſcopum ordinatum dicant: alii tantùm chorepiſcopum: quæ Gervaſii Dorobernenſis (*c*) ſententia eſt. Willelmus Malmeſbutienſis eidem ſententiæ favere videtur, cùm ait, Edſium apud regem & comitem ſatis egiſſe, *ut Sivvardus abbas Abendonienſis ſuccederet*. Sed *cùm ille in ipſum, qui honorem intulerat, ingratus, etiam neceſſario victu infirmum fraudaret; jam deſignatus ſucceſſor eliminatus eſt, datuſque ei epiſcopatus Roffenſis, quo leviaret verecundiam, quo detrimentum conſolaretur*. Fuit igitur tantùm *deſignatus* archiepiſcopus Willelmi judicio non ordinatus. Verùm ſubdit Willelmus, Rotbertum, qui ex Gemeticenſi monacho Londoniæ epiſcopus erat, Sivvardo ſuffectum fuiſſe: quod non ante annos quinque factum poſtea vidchimus. Sivvardus per id tempus vices archiepiſcopi egiſſe dicendus eſt ut chorepiſcopus, qui Edſii nonniſi *deſignatus* ſucceſſor erat. Gervaſius ſcribit, Sivvardum chorepiſcopum apud Abendoniam defunctum ibidum ſepultum fuiſſe. Eidem in præfectura monaſterii ad quadriennium ſubrogatus eſt Ærhelſtanus (*d*) ejuſdem loci monachus, eique mortuo Speraſoc de monaſterio ſancti Eadmundi. LXXII. Sivardus Cantuariæ coadjutor. (*c*) *Script. X. p.* 1651. Abendonienſes abbates. (*d*) *Angl. ſac. to.* 1. *p.* 167.

Florebat hoc tempore Glaber Rodulfus, monarhus Cluniacenſis, ac diſcipulus Odilonis abbatis, cujus mandato hiſtoriam rerum ſui temporis quinque libris ſcripſit, eidemque nuncupavit. In prologo air ſe eam ordirl ab anno milleſimo, qui primus erat Heinrici ſecundi regis Saxooum, tertius Rotberti Francorum regis: ſed tamen in duobus prioribus libris multa ante hunc annum facta commemorat, & a libro tertio res ab anno milleſimo geſtas narrare incipit. Deſinit liber quintus in electione Gregorii VI. hoc anno in Benedicti IX. locum ſuffecti: qui vir religioſiſſimus ac ſanctitate præcipuus ab eo dicitur: cujus videlicet bona fama, quidquid prior fœdaverat, in melius reformavit. His in verbis deſinit Glabri hiſtoria quæ proinde ultra hunc annum non protenditur. Obſtaru tamen videntur ea, quæ in capite primo libri v. referuntur de conjugio Heinrici tertii regis Saxonum cum Agnete filia Willelmi Pictavorum ducis, quod *quinto poſt quadrageſimum atque milleſimum dominicæ incarnationis annum* contigiſſe idem Glaber tradit, & quod de eclipſi *ſequenti anno, id eſt quadrageſimo-ſexto poſt milleſimum*, facta narrat. Verùm Agneris cùm Heinrico rege connubium anno MXLIII. contractum fuiſſe teſtatur Hermannus, ejus temporis ſcriptor, & Lambertus Scaſnaburgenſis: quibus chronicon Andecavenſe ſuffragatur (*e*) in quo Heinricus anno MXLIII. & quidem Kalendis Novembris, Agnetem duxiſſe traditur: atque adeò dicendum eſt, mendum irrepſiſſe io Glabri contextum; aut certè commodè interpretandum eſſe: cujus rei argumentu eſt, quòd Glabet hoc conjugium proximè poſt annum MXLI. commemorat, reſque ſubſequentes quæ ante annum MXLV. contigere. Eadem proinde correctio adhibenda videtur vulgato chronico Hugonis abbatis Flaviniacenſis, in quo Heinxicus Agnetem duxiſſe dicitur anno MXLV. & quarto poſt anno Richardum Virdunenſem abbatem obiiſſe, quem anno MXLVI. obiiſſe ex eodem auctore conſtat. Relato enim Heluvici cum Agnete conjugio, ſubdit luem in urbe Virdunenſi uſque adeò deſæviiſſe, ut civitas illa ferè in ſolitudinem redigeretur: quod malum ut averteretur, viſum fuiſſe Richardo epiſcopo, beati Vitoni implorandum eſſe auxi„ lium; ideoque ſacrum ejus corpus e feretro exponendum, & ſolemni proceſſio„ ne deferendum, contradicente Riehardo abbate, quippe Sancti corpus non eſſe „ inquietandum. Verùm, cùm nihilo minùs in ſeotentia perſtitiſſet antiſtes, rem- LXXII. Glabet Rodulfus hiſtoriam abſolvit. (*e*) *Labbe bibl. to.* 1. *p.* 276.

ANN. CHR. 1044.

„ que exſecatus eſſet; Richardum abbatem prædixiſſe, fore ut quintum abhinc annum non videret epiſcopus; abbas verò, qui demum aſſenſerat, ante quiorum „ pariter annum e vita excederet: quod atiquo probavit eventus. Quarto enim „ occdum exacto, vitibus corporis deſtitui cœpit ſanctus abbas, & non multò poſt „ deceſſit.

ANN. CHR. 1045. LXXIV. Angelramnus abbas Centulæ paraliticus.

ANnus inſequens poſt milleſimum quadrageſimus-quintus Angelramni Centulenſis abbatis ſupremus fuit. Sub finem vitæ paralyſi ſic affectus, ut nec manum ad os ducere, nec in lecto ſe movere valeret; ſupremo Conditori gratias oibilò miaùs jugiter referebat, nec a divinis laudibus, immo nec a miſſarum recitatione quotidiana ceſſabat: qua in re vino cæleſti aliquando refectus memoratur. Interim Falco ejus loci monachus, filius Angelramni comitis, ab Heinrico rege, qui tunc fortè in Pontivum venerat, iorerventu patris ſui, abbatiam ſibi dari petiit, ignorante Angelramno, & obtinuit. Jamque feſtivum hac de re apulum quibuſdam *militaribus* in refectorio paraverat, cùm Angeltamnus hoc compeſto ſe ad oſtium refectorii deferri juſſit, omneſque qui convenerant, ex auctoritate Dei omnipotentis, ſi ulteriùs pergerent, dirìs addixit: quo facto, omuis illa factioſorum turba evanuit. Tum Fulconem accerſitum gravitar increpuit Angeltramnus, eumque, ſe vivente, ne quidem alterius loci, abbatem fore conteſtatus eſt: otì re ipsà coatigit; nam Fuico, jam rum Foreſtenſis cellæ abbas a patre deſignatus, eà præfecturà, ſuperſtite Angelramno, poritus non eſt. Verùm, ut ejas ambitionem validiùs retunderet Angeltramnus, ſe ad Heinrici regis præſentiam curru devehi juſſit, & graviter increpitum, quòd, ſe viventa, abbatiam Fulcooi donaſſet, ad facti pœnitentiam adduxit. Fortè per id tempus ad segem acceſſit Richardus Virdanenſis abbas, comitante Gervino ipſius capellano, quem rex Angelramno ſucceſſorem dari poſtulavit. Annuit Richardus, at Gervinus obſtitit, ni fratrum electio accederet. Hoc comperto, gaudet Angelramnus de tali ſucceſſore: fratres in concionem vocat, & deſignatum ſibi ſucceſſorem ab omnibus approbari curat. Mox ſcribitos *conſenſus electionis, redditur a ſancto viro cura paſtoralis*. Ambianis interim ſubſtiterat Gervinus, qoi fratrum electioni demum aſſenſit, ipſaque die nativitatis beatæ Mariæ a Guidone epiſcopo ſacrator; ſacratus Centulam adit, & honorificè accipitur. Ubi verò admiſſus eſt, Guarinum præpoſitum, Regneguardum decanum inſtituit. Non diu ſuperſtes fuit Angeltamnus, qui diutinâ paralyſi probatus, demum ad extrema pervenit, & ad cæleſtem patriam hoc anno migravit v. idus Decembris. Corpus ejus in baſilica ſancti Richarii ad aram beati Laurentii ſepultum eſt; ad cujus tumulum mulier paralytica ſanata dicitur. Nullo tamen publico cultu hactenus honoratus, nec Sanctorum albo adſcriptos eſt.

Fulcone rejecto, Gervinus ſuccedit.

LXXV. Angelramni diſcipuli, & ſcripta.

Res ab eo geſtas ſcripſit Hariulfus in chronico Centulenſi, ubi quoſdam ejus diſcipulos laudat, in his Odelgarum piiſſimum monachum, qui a puaru facris ſub Ingelardo abbate diſciplinis informatus, miræ abſtinentiæ & obediaoriæ fuiſſe tradi. tur, otiſque tam ſeverus cuſtos, ut, cùm fratres in commoni colloquio aliquid ſæculare milcerent, ſtarim ſecederet in eccleſiam, precibus & compunctiooi vacaturus. Mortuus eſt ante Angelramnum, qui ejus epitahium compoſuit, in quo Februarii die nonâ obiiſſe dicitur. Malti quoque nobiles Angelramno ſe litteris erodiendos tradiderunt, ex quibus duo præcipui fuere, Guido ſcilicet Ambianenſis eccleſiæ tunc archidiaconus, poſtea præſul, & Drogo Tarvennenſis. Guidonem poëticæ artis amantem fuiſſe traduot Willelmus Gemeticenſis & Otdericus Vitalis, ajuntque ipſum carmine heroico librum edidiſſe, nocdum editum, de expeditione Guillelmi Conquæſtoris in Angliam. Idem præceptoris ſui epitaphium ſcripſit, ab Hariulfo relatum. Angelramnus verò, hortante Fulberto Carnutenſi epiſcopo, vitam ſancti Richarii verſu beroico compoſuit, cui alterum libellum itidem metricà de ejuſdem miraculis ſubjecit cum relatione ejus in monaſterium Centulenſe. Ad hæc paſſionem ſancti Vincentii martyris, & vitam ſanctæ Auſtrebertæ virginis metricè reddidit; necnon ſanctorum Wulframoi archiepiſcopi & Walarici abbatis honori proprios cantus aptavit.

LXXVI. Guido ejus frater, Foreſtenſis cellæ abbas.

Eidem frater erat Guido, Foreſtenſis cellæ abbas primus ex eo tempore, quo hæc cella proprios abbates habere cœpit. Id factum a principatu Hugonis Capeti, qui Abbatis-villam Centulenſibus abſtulit, ut caſtrum ſeu præſidium illic ad præcaveodos Barbarorum incurſus exſtruerer, ejuſque cuſtodiam commiſit Hugoni militi, qui ipſius Capeti filiam, Gelam ſeu Giſlam nomine, oxorem duxerat, non comes, ſed monaſterii Centulenſis advocatus: cujus filius Angeltamnus, quia Boloienſis comitis, ab ipſo in bello cæſi, relictam in matrimoniam acceperat, comes deinceps dictus eſt, quod nomeo ad ejus polteros tranſiit. Idem Capetus Foreſti cellam dedit prædicto Hugoni militi, qui monachos quoſdam Centulenſes ibidem clerico-

ricorum loco ſubſtitui poſtulavit, quibus abbates ex Centulenſium grege in poſterum præfici ſtatutum eſt. Horum primus fuit Guido Angelramni frater, qui poſtea oculorum lumine orbatus, Centulam ſe recepit, ſuffecto in ejus locum Hucberto, ibidemque VIII. kal. Maii obiit, ad tumulum pliſſimi illius monachi Odelgeri humatus in eccleſiola ſancti Vincentii martyris elauſtro contigua, & epitaphio a fratre honoratus. ANN. CHR. 1045.

LXXVII. Gervini abbatis prima faſa.

Redeo ad Gervinum abbatem, de cujus vitæ primordiis hactenus agere diſtulimus. Ortus ex territorio Remenſi (ſic primò ſcriptum ab Ariulfo, ubi *Laudunenſi* nonnemo ſuperaddidit) patre Guillenco, matreque Romilde natus eſt. A puero litterarum ſtudiis eruditus in metropolitana ſanctæ Mariæ eccleſia, ubi clerus inſignis pietate & doctrinâ excellebat; dum poetarum lectione nimiùm delectatur, mens ejus ſenſim polluitur turpibus eorum figmentis, jamque tum juvenili ardore, tum ſodalium inſtinctu eò ventum eſt, ut corporis integritas violaretur. Verùm Deus, qui ſibi in eo aptum vas gratiæ præordinaverat, juvenem ex ipſis diaboli faucibus exemit, tantoque pudore ejus animum implevit, ut ex eo tempore non modò laſcivis amoribus, ſed etiam ſæcularibus ſtudiis nuntium remiſerit. Mortuis parentibus, cùm eſſet Remenſis eccleſiæ canonicus, ſæculum relinquere decrevit. Huic conſilio adverſabantur ſorores ejus duæ, quarum cuſtodia ipſi competebat. Ut ab hac remota ſe expediret, unam, cui Rotſelium nomen erat, Haymoni ſtrenuiſſimo militi nuptum dat: alteram Chriſto collocat in monaſterio virginum. Tum ille Virdunum ſe confert ad Richardum olim Remenſem canonicum, tunc ſancti Vitoni abbatem, quem eximiæ virtutis famâ ſibi notum ac venerabilem dudum fecerat, & ab eo in monaſterium admitti poſtulat. Non ſtatim poſtulanti annuit pius abbas: vitæ monaſticæ inſtituta dura exponit, ac ſæpius inculcat. Gervinus ad aſpera quæque ſe promtum exhibet. His induciis protracto anno, tandem monaſticâ veſte indutus, & in cœtum fratrum admittitur. Probatâ deio ejus pietate, factus eſt primùm puerorum cuſtos, tum abbatis capellanus, quem ad loca ſacra proficiſcentem comitatus eſt. Reverſus ex illa peregrinatione, cùm Richardum abbatem, ut paullo ante diximus, in aulam Heinrici regis ſecurus eſſet, Centulenſis monaſterii abbas expetitus eſt. Ab initio ſtatim regiminis diſciplinam regularem firmare, vetera renovare ædificia, nova exſtruere, diſſipata recolligere cœpit. Unde cryptam inſignem in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ cum quatuor altaribus condidit, quam XIV. Kalend. Novembris dedicavit. Ad hæc monaſterii poſſeſſiones a quibuſdam ſubtractas vindicare inſtituit, multaque alia patravit, de quibus in conſequentibus agemus.

LXXVIII. Ejus vitæ exercitia.

Quam piè vitam in abbatiali dignitate inſtitaerit, teſtis eſt Arlulfus, qui ab eo in monaſterium admiſſus eſt. Quolibet tempore, niſi obſtaret infirmitas, ubi paullulum ſomni ceperat, e grabatu ſe excutiens, eccleſiam petebat, aras omnes precando circumibat, peractiſque precibus ad lectum revertebatur, ad vigilias nocturnas eum fratribus denuo ſurrecturus. Præter elauſtralem canonem, alterum de ſancta Trinitate, de beata Virgine, de Angelis, de Apoſtolis, & de omnibus ſanctis quotidie perſolvebat. Poſt nocturnas vigilias, cùm fratres plerique ad lectos reverterentur, ipſe denuo precibus, tum lectioni uſque ad lucem vacabat. Quadrageſimæ tempore majori illi auſteritas: juge cilicium, panis cibarius cum aquæ potione, inſuper ad triduum inedia frequens. Pro lectuli pompa, congeſta vilis mattula erat. In ſollemnibus vigiliis omnino a cibo abſtinebat, totumque ex integro pſalterium recitabat. Si quando foràs progrediebatur, in itinere pſalmos decantaru conſueverat. Hoſpitio receptus, mox ad proximam, ſi qua erat, eccleſiam oraturus pergebat: in menſa lectio, vel divinæ legis meditatio numquam deerat. Ubi ſocii lecto compoſiti erant, ipſe lecto elam ſe proripiens, ad ſacras reliquias, quarum capſulam ſecum deferre ſolebat, ſolitas effundebat preces. Præter ea de converſione peccatorum plurimùm ſollicitus, eorum confeſſionibus excipiendis ſedulam impendebat operam, ita ut diem aliquando integrum jejunus hoc in munere tranſigeret: qua in re tantùm profecit, ut multos ſceleſtos homines non modò ex Gallia & Aquitania, ſed etiam ex Hungaria ad reſipiſcentiam adduxerit. His virtutibus cùm floreret Gervinus, a populo *ſanctus abbas* vocabatur. Tantum in audiendis confeſſionibus ſtudium non ſuſtinuerunt eletici, conqueſti, quòd *abſque apoſtolici licentia homo non epiſcopus prædicare auderet, & peccatorum confeſſiones inquireret*. Verùm eorum invidiam Leo pontifex repreſſit, ut poſtea videbimus.

LXXIX. S. Medardi abbatia a rege proteſta. (a) *Spicil. to.* 2. *p.* 786.

Per id tempus ſancti Medardi abbatia Sueſſionenſis multa gravamina paſſa erat a Stephano comite, qui eam ſibi ſubjugaverat. Hujus rei indignitate commotus rex Heinricus, abbatiam (a) ab ejus poteſtate eripuit, & in ſuam tutelam & protectionem ſuſcepit; tum caſtrum de Vico ſuper Axonam, quod idem comes invaſerat, cum ſuis adjunctis ſancto Medardo reſtituit. Eidem quoque abbatiæ multas moleſtias in-

ANN. CHR. 1045. inferebat Rotbertus miles, Coaciaci dominus, eique multas iniquas conſuetudines impoſuerat, quas rex Heinricus itidem ebrogavit. Tunc illius monaſterii abbas erat Reinoldus ſeu Rainoldus, qui, quoniam inconſulto rege ſui purgandi causâ Romam profectus erat, poſt quatuor annos abbatiâ privatus eſt.

8. Præjecti & S. Quintini abbates.

Viromandenſem comitatum eo tempore adminiſtrabat Otto comes, & abbatiæ ſancti Quintini rector. Is ſuburbani ſancti Præjecti monaſterii, quod avus ipſius Albertus a fundamentis exſtruxerat, inopiæ compaſſus, poſſeſſiones ejus confirmavit, auxitque, litteris hoc anno datis, quas Hemeræas (a) refert. Tunc Præjectino monaſterio præerat Gerardus abbas, ut probat altetum ejuſdem Ottonis inſtrumentum anno ſuperiori datum, quo villam Curcellas monaſterio ſancti Quintini de Inſula contulit, teſtibus Geraldo abbate Inſulano, Gerardo item Præjectino, & Amalrico ſancti Michaëlis in Teoraſcia abbatibus. Gerardo Præjectino abbati jam ſucceſſerat anno MXLVII. Rainerius, cùm Heribertus (b) abbas-comes, rectorque monaſterii ſancti Quintini, coidam famulo ſuo, Herembaldo nomine, amore vitæ contemplativæ accenſo, facultatem conceſſit adeundi ſancti Præjecti monaſterium, ut ibi monachus fieret, reſque ſuas eidem loco tradendi; *laude domini Heinrici Francorum regis, qui abbatiam ſancti Quintini olim med*, inquit Heribertus, *regebat*; quas res prædictus Herembaldus *dedit Deo & ſancto Præjecto, & Rainero ejuſdem loci abbati, & monachis Deo in eodem loco ſervientibus*, præſentibus Gaidone Remenſi archiepiſcopo, Balduino Noviomenſi, Fulcone Ambianenſi, & Fiollando Silvanectenſi epiſcopis, qui iſtius donationis, ſi qui futuri eſſent, violatores excommunicarunt. His litteris appoſita ſunt ſigna domni Heinrici regis, domni Heriberti abbatis & comitis, prædictorum pontificum, Gerardi abbatis de-Inſula, & aliorum.

(a) *Hemeræ p.* 55. *& ſeq.*

(b) *ibid.*

LXXX. Odericus abbas Vindocinenſis.

Sub hoc tempus deceſſit Rainoldus abbas primus Vindocinenſis, cui Odericus in annos octo & triginta ſucceſſit. Ejus mentio ſæpe recurret. Interim obſervanda ejus charta ſine chronicis notis de Goffrido presbytero ante ordinationem uxorato in villa Maziaco (*), cui villæ Maziaci eccleſiæ *presbyterorum*, ut ipſe vocat, tenendam concedit, ſicut priùs habuerat: *dum tamen, ſicut ſpopondit, ordoque ſacerdotalis exigit, caſtè & continenter uxorem vixerit*, toto vitæ ſuæ tempore poſſidendum, frumenti ſcilicet octo ſextarios, & quædam alia, baptiſteriam totum, benedictionem viri & mulieris, offerendam quoque feminæ tempore purificationis ad miſſam venientis, confeſſiones omnes, infirmorum viſitationes, & agenda mortuorum; præter ea *donaria ſacramentorum*, & de ſignis ſonandis; in die verò Crucis-adoratæ eorum, quæ offerantur, dimidiam partem, atl & in rogationum proceſſionibus; *benedictionem quoque per a* (c) *ſi quempiam de parrochianis ſuis peregre proficiſci contigerit*. His conditionibus idem presbyter, *domni* O. id eſt *Oderici abbatis homo* factus eſt, *fidelitatemque illi ac loco ſanctæ Trinitatis cœnobii Vindocinenſis juravit*, atque omnium, *quæ ad præſens tam ipſe quàm uxor ejus legaliter, ab eodem ſecundùm laicalem morem, antequam ſacerdos eſſet, ducta, poſſidebant. Predicta verò conjux illius, ab ejus conſortio ſequeſtrata, ea eadem parochia minimè converſabatur*. Ex his intelligitur, presbyteros quoque homines tunc temporis ſervos monaſteriorum factos fuiſſe: cujus rei antiquius exemplum habetur in libro ſexto de re diplomatica, num. LXX.

(*) *Maziac.*

(c) *V. ſupra, ad ann.* 1043.

LXXXI. S. Aviti puellare cœnobium.

Ad hoc tempus revocanda eſt origo parthenonis beati Aviti in caſtro-Deno diœceſis Carnutenſis. Hujus parthenonis auctor Waleno archiclavus ſeu theſaurarius ſancti Mattini quaſdam res ſuas de beneficio Carnotenſis epiſcopi, ſcilicet de abbatia ſancti Aviti in uſus ſanctimonialium, ibidem jam Deo famulantium, donavit, aliaque permolta, quæ in ejus litteris exprimuntur. Hæc autem omnia eâ lege donat, ut locus ille nulli perſonæ, nulli umquam regalæ aut eccleſiæ, præterquam eccleſiæ beatæ Mariæ Carnotenſis, ſubjiciatur, & libera ſit electio abbatiſſæ. *Factum eſt iſtud in aula Theoderici Carnotenſis epiſcopi anno ab incarnatione Domini* MXLV. His litteris appoſita ſunt ſigna Theoderici epiſcopi, Fulcherii archidiaconi, Wanelonis archicleri, aliorumque canonicorum, Fulberti nepotis epiſcopi, *Hilgaudi futuri epiſcopi*, Adeliciæ monachæ, quæ forſan ejus loci abbatiſſa prima fuit, & aliarum. Hoc monaſterium etiam nunc perſtat ſub regula ſancti Benedicti.

S. Petro Carnutenſi datæ burgi conſuetudines.

Eodem tempore Gildainus vicecomes Carnutenſis, unà cum Emelina uxore ac filiis ſuis, ſubarbano ſancti Petri monaſterio cedit ſuburbii conſuetudines, quæ ſui juris erant, eâ conditione, ut monachi pro ſalute ſua Deum precentur, & ſingulorum poſt mortem anniverſaria celebrent. Subſcribunt poſt Gildainum vicecomitem Hardainus vicecomes, Elizabeth axor ejuſdem, Guarinus *princeps cognorum vicecomitis*, Durandus pincerna comitis. *Hoc actum eſt* ttt. *kal. Maii regnante invictiſſimo rege Heinrico, ſecundo anno poſt bellum, quo captus eſt Theobaldus comes palatinus*. Id accidit anno MXLIII. quo anno *Theobaudus, filius Odonis comi-*

ſus

tis, a Goffrido comite Andegavensi captus est XII. *kal. Septembris*, ut in veteri chronico Salaurensi legitur, & post *triduum civitatem Turonensem reddidit*. ANN. CHR. 1043.

LXXXII. Parthenonis Caritatis abbatissæ & res confirmatæ. (*a*) *lib. 56. n. 47.*

Jam annus septimus-decimus currebat a condito parthenone beatæ Mariæ, Caritatis dicto, quem Fulco Andecavorum comes (*a*) unà cum Hildegarde conjuge sua in prospectu Andecavæ civitatis construxerat: cùm Goffridus comes, Fulconis filius, prospectos rerum suarum successus Deo acceptos referens, universas eidem loco factas donationes confirmavit, adhortantibus dilectis sibi matronis, domnâ Hildegarde comitissâ genitrice suâ, simulque conjuge suâ Agnete, quarum nomina cum eo hujusmodi litteris subscripta sunt, itidemque Huberti Andecavorum episcopi, & Teburgis abbatissæ, sortè Leburgis seu Leoburgis primæ ejus loci abbatissæ, cui Bertrada successisse dicitur. *Actum kalendis Octobris intra ipsum monasterium*. Anno insequente MXLVI. Hildegardis comitissa, Jerosolymam profectura, *ubi & secundùm desiderium cordis sui defuncta, prope loca dominicæ sepulturæ humata* est, donavit sanctæ Mariæ servos suos, necnon vineam quamdam; *sanctimoniales & Bertradam tunc abbatissam deprecans, ut eam filiæ suæ Ermengardi, jam tunc viduæ, usa-fructuario in vita ejus habendam dimitterent*. Hæc est Bertrada abbatissa, quæ Eremburgi venerabili viduæ beneficium orationum concessit, cum illa se ipsam, & filias suas, Herfendem & Hildegardem, in monasterio sanctæ Mariæ devovit, & prædium suum in terra Hainonis donavit. Bertradæ abbatissæ successit Beliardis, de quo alias. In chronico Andegavensi (*b*) Hildegardis comitissa anno MXLVI. obiisse traditur kal. Aprilis, aliis IV. nonas ejusdem mensis. Fallitur chronographus sancti Maxentii, qui eam in monasterio sancti Nicolai ad Fulconem maritum sepultam fuisse scribit: nisi dixeris ejus corpus (quod vix credibile est) reportatum fuisse ex locis sacris, ubi mortua humataqua erat.

(*b*) *Labbe to. 1. bibl. p. 376.*

LXXXIII. Theodelini abbatis Malliaci successores. (*c*) *id. to. 2. p. 237.*

Actum est superiùs non semel de Theodelino Malliaci abbate, quem ineunte anno MXLV. Id est kalendis Januarii apud Bargulienſe cœnobium, sanctis mysteriis initiatum, spiritum *sacultæ æternæ* reddidisse tradit Petrus (*c*) ejus loci monachus. Huic successit *vir manuetissimus & humilis*, nomine Humbertus, qui Malliacense monasterium quindecim annis rexisse dicitur, atque patientiæ & longanimitatis suæ clarissimum filiis suis specimen reliquisse, ac nemum anno MLX. vivendi finem fecisse. Post hunc Malliaco præfuit Goderannus, natione Gallus, erque alterius loci, id est sancti Remigii Remensis, monachus: cujus mandato Petrus mox laudatus libros duos de antiquitate & commutatione Malliacensis monasterii composuit, eidemque nuncupavit. De Goderanno abbate, ec demum Santonensi episcopo plura inferiùs.

LXXXIV. Salvatoris monasterium Nivernis.

Exstat Nivernis basilica Domini Salvatoris, a priscis temporibus decorata monasticis institutis, quam Hugo episcopus antecessorum suorum incuriâ valde labefactatam, & sancti Benedicti regulis destitutam, (abbatiam vocat) in pristinum restituere gradum cupiens, assensu & consilio Adelelmi ejusdem loci rectoris, Cluniaco tradit, & Odiloni-abbati regendam & disponendam committit. Actum Nivernis publicè in sancta synodo, VIII. idus Novembris, regnante Heinrico rege. Hactenus illic prioratus est conventualis abbatiæ Clariacensis.

Moissiacum & Tomeriæ. (*d*) *Castelea Comtes p. 113.*

Eidem olim subjecta erat, ut inferiùs videbimus, abbatiæ Moissiacensis, nunc collegiata ecclesia canonicorum sæcularium, cui Pontius Tolosanus comes, eo nomine terrius, hoc anno quamdam donationem fecit, manaqua propriâ firmavit, & *signum* (*d*) *suæ concessionis unguium, sui pollicis in tantum abscidit, ut in hujus fa. cti memoriam sanguis ex ipso exserit, ipsumque locum Salvatorem vocari & esse ab eo die constituit*. Pontius iste conjugem duxerat Adalmodem seu Almodem comitissam, quam Willelmus Malmesburiensis Guillelmi comitis Tolosani uxorem perperàm vocat. Sub idem tempus Aldegarius Albiensis episcopus eum suis clericis ecclesiam sancti Remedii de Autrico cellit Petro abbati & monachis Tomeriensis monasterii *ad peragendum in ea divinum famulatum*, eâ lege, ut ex rebus ad eamdem „ ecclesiam ex oblatione fidelium provenientibus monachus & capellanus, qui eam „ rexerint, quinque solidos Albiensi ecclesiæ quotannis in paschali synodo per„ solvant.

LXXXV. Dominicus Exiliense monasterium renovat. (*e*) *Supra n. 59.*

Per id tempus Dominicus sancti Æmiliani monachus, a Garsia rege Navarræ exagitatus ob eam, de qua superiùs (*e*) diximus, causam, in regnum Fredelandi seu Ferdinandi Castellæ ac Legionis regis se recepit, quò ipsius fama jam penetraverat. Jacebat tunc illustre quondam Castellæ-veteris monasterium, & pæne in solitudinem redactum erat, paucis illic relictis sub Munione abbate monachis, qui languentem utcumque disciplinam sustinebant. Miserabilem sæcl illius loci statum lugebat præ aliis piissimus quidam monachus, Licinianus nomine, qui Esdram alterum, sanctæ regulæ & domus Dei instauratorem, assiduis precibus & lacrymis e Deo postulabat. Adfuit oranti divina pietas, & Dominicum in illas oras profectum

ANN. CHR. 1045.

ctum adduxit ad notitiam Ferdinandi regis, cujus cor & animum, ut quondam Cyri regie, ad inſtaurandum monaſterium inflexit. Convocatis itaque regni optimatibus, rex in hunc modum verba feciſſe dicitur. Non ignoratis, proceres, quàm inſigna quondam exſtiterit Exilienſe monaſterium, quod inhabitantium vitio & ſocordiâ pæne ad nihilum redactum cernitis. Tempus eſt, niſi illud omnino interire velimus, ut idoneum ei rectorem provideamus, qui eum redintegret in priſtinum ſtatum. Adeſt nobis in præſens vir quidam eximiæ ſanctitatis & prudentiæ, quaſi divinitus nobis ad hoc ſubmiſſus, Dominicus nomine e regno Navarræ digreſſus. Hunc prædicto monaſterio præficere placet, ſi quidem vobis ita videbitur. Aſſenſere omnes communi applauſu: ex quibus nonnulli a rege deſignati Dominicum ad Exilienſe monaſterium deduxerunt. Locum ac regimen Munio abbas haud ægre ceſſit viro Dei: qui brevi monaſticam illic diſciplinam cum ædificiis reſtituit, ita omnibus omnia factus, ut omnium voluntates ac ſtudia pro nutu flecteret. Hos verò ad frequentandum laborem, qui corpore exercetur, & ad ſeſtandam humilitatem & parſimoniam ſuo ipſius exemplo, non tantùm verbo informabat, moneus eos abhorrere affluentes ac ſuperfluentes divitias, deliciarumque illecebras, tamquam peſtes chriſtianæ ac religioſæ pietatis. Dum his ſtudiis occuparetur vir ſanctus, cæleſti quodam viſo recreatur, oſtenſa ipſi in præmium triplici corona; una, ob ſæculi abdicationem & contemtum; altera, ob reſtitutam ſanctæ Mariæ eccleſiam, & ob ſervatam corporis integritatem: tertia, quæ pretioſior erat, ob inſtauratum Exilienſe monaſterium. Tunc temporis monaſterio ſancti Petri de Arlanza præerat abbas, Garſias nomine, vir vitæ venerabilis, qui viſo admonitus eſt, ut ſanctorum martyrum Vincentii & ſororum ejus Sabinæ & Chriſtetæ corpora ex civitate Abela, ubi neglecta jacebant, in ſuum monaſterium tranſferret: cui tranſlationi Dominicus interfuit. De prædicto Fredelando rege, ut id in tranſcurſu obſervem, intelligendus eſt ſine dubio Petrus Damiani in fine opuſculi XLVII. ubi *Stedelandus* (legendum videtur Fredelandus) *imperator Galliciæ* laudatur.

LXXXVI. Caſinatium cum Normannis conflictus.

(a) *Chron. Caſin. libr. 2. c. 72.*

Per eos dies Normanni, qui in ulteriorem Italiam tranſmigraverant, ſuperbiâ elati, omnia circumpoſita loca uſque adeò infeſtarunt, ut ne a ditione quidem ſaeri Caſinatis monaſterii temperaverint. Atque ut eos in poteſtate haberent, arcem (*a*) ſancti Andreæ, firmum ſibi receptaculum, conſtruere aggreſſi ſunt, nequiquam intercedente Richerio abbate: qui improborum hominum vicinià exterritus, conſilium deferendi monaſterii cœpit. Interim Rodulfus Normannorum comes, non modicà ſuorum ſtipatus manu, in monaſterium venit, ut pacis ſpecie abbatem comprehenderet, vel fortè interficeret. Poſitis autem in eccleſiæ atrio armis, templum precandi causâ cum omnibus ſuis inermis ingreſſus eſt. Tum monaſterii famuli, dominorum ſuorum injurias oltum iri geſtientes, præclaram nancti occaſionem, hoſtium equos & arma diripiunt; atque claſſico campanarum ſonitu puſato, oppidanos omnes ad arma cient. Ita Normanni inermes ab incolis oppreſſi, ex quibus quindecim deſiderati; Rodulfus ipſe ab intervenientibus monachis vix ſervatus, in cuſtodiam miſſus eſt. Hac victoriâ elati Caſinates, circumjectæ regionis loca omnia, præter arces ſancti Victoris & ſancti Andreæ, uno die armis recuperant: tum amicorum fulti præſidio, ipsâ etiam ſancti Victoris arce expugnatâ, in arcem quoque ſancti Andreæ, in qua Rodulfi comitis uxor erat, & quò ſe Normanni ex fuga receperant, arma convertunt. Oppugnantibus acriter reſiſtere adverſarii per quindecim dies: ſed tandem, invocatâ ſancti Benedicti a Caſinatibus ope, ad deditionem compulſi ſunt, ac ſeſe monachorum, qui illic aderant, fidei permiſerunt: a quibus vix defenſi, demum Averſam incolumes ſe receperunt. Averſanis inde ſocietum injurias ulciſci pergentibus obſtitit Guaimarius Capuæ princeps, qui Drogonem Normannorum comitem abbati reconciliare ſtudult. Ita ditio Caſinantium ab injuria Normannorum præſenti ſancti Benedicti ope recuperata: abbas verò, fidei Normannorum diffiſus, ſingula monaſterii caſtra muris & hominum præſidio communivit.

LXXXVII. Guido abbas Cafaurienſis obit.

(*b*) *lib. 55. n. 39.*

Hic annus ſupremus fuit Guidonis Caſaurienſis abbatis, de quo ſuperiùs (*b*) actum eſt. Hic ſub finem vitæ intra clauſtra monaſterii aſſiduis jejuniis & precibus finem vitæ ſuæ præveniens, ægrotare cœpit; ſtatimque convocatis fratribus, quâ die & horâ morituru eſſet prædixit, die ſcilicet feſto ſancti Clementis, eâ horâ, quâ in miſſa recitaretur evangelium, *Euge ſerve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui*: quod ita evenit. Ipsâ quippe die antequam miſſa celebraretur, in eccleſiam ſe portari fecit, ſumtoque ſacro viatico, cùm prædicta evangelii verba legerentur, exſpiravit, nono ſcilicet kalendas Decembris; at ejus memoria ob feſtum ſancti Clementis dilata in diem ſequentem. Sepultus eſt in eccleſia prope clauſtrum monaſterii ad parietem auſtralem, ubi quotidianis miraculis claruiſſe dicitur a Jo-

han-

hanne chronographo, qui librum (*a*) de ejus vita ſcriptum ſuo tempore in monaſterio exſtitiſſe teſtatur.

ANN. CHR 1045.

(*a*) *Spicil. to. 1. p. 428. & 439.*

Ejus tempore quidam Adalbertus (*b*) filium ſuum cognominem monaſterio ſancti Clementis obtulit, ſacris & monaſticis inſtitutionibus ab eo erudiendum. Hunc venerabilis Guido paterno amore ſedulò informavit, atque ita perfectum reddidit, ut a cœnobitica vita ad anachoreticam tranſierit, ac miraculis cornſcaverit. Principio in monte, qui Bletrennius dicitur, ſolus habitavit. Inde in convallem deſcendit, ubi ſancti Michaelis eccleſiam exſtruxit; tum ſancti Eliæ oratorium, poſitum in fundo ſancti Clementis, reparavit. Poſtea hominum frequentiam vitaturus, ſeceſſit in montem Caramanicum, in comitatu Teatino, ubique monaſterium ſancti Nicolai in loco, qui Civitatula dicitur, ædificavit. Denique, cùm in monte Urſa aliquamdiu latuiſſet, in convallem deſcendit, & in comitatu Valvenſi, in loco, qui Buſſinianus dicitur, eccleſiam in honorem ſanctæ Trinitatis ſub titulo ſancti Quirici martyris condidit: ubi vivens & mortuus multis miraculis & virtutibus claruiſſe dicitur, *ſicut libellus de ejus vita conſcriptus indicat*, inquit chronographus: quem libellum, uti & alium, qui de vita ſancti Guidonis abbatis ſcriptus eſt, non vidimus. Guidonis in abbatiali dignitate ſucceſſor Franco octo tantùm menſibus ſupervixit. Subrogatus in ejus locum Dominicus vir religioſus, ex monaſterio ſancti Fructuoſi, quod Caput-montis appellatur, diœceſis Genuenſis, aſſumtus permiſſu abbatis ſui Berardi: de cujus electione chronographus Caſaurienſium epiſtolam (*c*) refert, a monachis triginta-duobus ſubſcriptam, quorum plerique ſacerdotes erant, ſeque presbyteros & monachos dicunt. Iſto Dominicus a Romano pontifice Leone IX. primus obtinuit privilegium, quod ejus anteceſſores vel habere non potuerant, vel inſuper habuerant. Idem Dominicus, cùm ob præclara dotes electus eſſet epiſcopus Valvenſis, abbatiam ſimul cum epiſcopatu retinuit, quod ad eam regendam ſolus dignus haberetur: qua in dignitate priſtinam humilitatem cum monaſtico habitu ſervavit, ob id Deo & hominibus gratus & acceptus. Poſtmodum tamen, cùm utrique muneri ſe ſufficere non poſſe animadvertiſſet, Berardum ſub ſe abbatem inſtituit, ſummarum rerum poteſtate ſibi reſervatâ. Verùm, Berardo poſt ſex annos defuncto, abbatiam ad obitum uſque retinuit. Ad ordinem revertor.

Adalbertus ejus diſcipulus & ſucceſſor.

(*b*) *ibid. p. 438.*

(*c*) *ibid. p. 446.*

Trajectulæ menſe Auguſto verſabatur Heinricus rerius, cùm interventu Herimanni (*d*) Colonienſis archiepiſcopi & cancellarii, oppidanos Novi-caſtri, ſiti in monte Razino in vicinia Gardæ, a publicis miniſtrorum ſuorum exactionibus immunes declaravit, ut ſanctæ Dei eccleſiæ Domini Salvatoris, & beatæ Juliæ martyris, in ea apud Brixiam requieſcentis, liberiùs deſervire valerent. Hoc puellare noſtri Ordinis monaſterium erat, de quo jam ſæpe diximus. *Data anno dominicæ incarnationis* MXLV. *indict.* XIII. *at. Kal. Auguſti; ordinationis verò domni Heinrici* XIII. *regni verò ejus* VI. *Actum Trajectulâ feliciter:* quod fortè eſt Trajectum (*) Sucvorum; nam eo anno Heinricus in Germania erat, profectus in feſtivitate pentecoſtes in Boëmiam, ubi Petrus rex eum honorificè excepit, eique regnum Pannoniarum ſubjecit, teſte Hermanno-Contracto, qui de triumpho Petri in regnum reſtituti (*e*) rythmum compoſuit. In illo itinere, ut idem auctor tradit, rea o veteri quodam ſolario corruiſſe dicitur, ſed illæſus: Brunus verò Wittaiburgenſis epiſcopus ex eodem lapſu letaliter vulneratus, poſt unam hebdomadam VII. kal. Junii obiiſſe, Adalberonem ſortitus ſucceſſorem, quem Trithemius abbatem monaſterii Lambacenſis Ordinis noſtri, quod tunc a clericis occupatum, ſeriùs monachis noſtris conceſſum eſt, monachum fuiſſe dicit.

LXXXVIII. Brixienſis parthenonis privilegium.

(*d*) *Bull. Caſin. to. 1. p. 81.*

(*) *Schevvin-furt.*

(*e*) *Alberic. ad hunc ann.*

Ibidem autumnali tempore, ut ſcribit idem Hermannus, Guntharius ſeu Gunthe-rus eremita ex monacho Altahenſi, cujus non ſemel meminimus, ad Chriſtum migravit, & in Praga Boëmiæ urbe ſepultus eſt, in proximo ſcilicet Brevnovienſi monaſterio, ut vir ſanctus optaverat. Rem ita narrat Wolferus in libro de ejus vita. Poloniâ ſibi ſubjugatâ, dux Brotiſlaus inter venandum illatus eſt ad vicinos Pragæ urbis ſaltus, in quibus Guntherus cellulam ſibi ex virgultis caſtruxerat. Cùm hac illac diſcurreret, ſubitò cervus mitæ magnitudinis ei occurrit; quem ille alacriter inſecutus, cæleſti voce admonitus dicitur, ut latentem in illa ſilva theſaurum perquirat. Hic inopinato ſtupefactus oraculo, uno cliente comitatus, oculis circumquaque conjectis, eminus proſpicit in vaſta ſolitudine rivulum, virenti circumdatum gramine, & ſaanm ingens, in quo cellula erecta erat. Illuc reverenter ingreſſus, invenit ſenem canitie venerandum, pio horrore perfuſus ad ejus adſpectum. Tum ſenex benignè ipſum intuitus, bono animo eſſe juſſit, ſe Gunthernm eſſe conteſtatus, qui ducem ipſum e ſacro fonte ſuſceperat. Ad hæc reſumto ſpiritu percontatur, quo pacto ad id vitæ genus vir adeò nobilis deveniſſet, eique locum & commoda omnia in ſuo ducatu offert. Aſt oblatam gratiam renuit vir Dei, prædixitque immanere ſui corpuſculi diſſolutionem, quod in proximo Brennovienſi monaſterio hemari

LXXXIX. Gunthern eremitæ obitus.

ANN. CHR. 1045.

mari postulavit. His verbis duci supra modum consternato & in lacrymas effuso Guntherus: Desine, ait, fili, mœstus esse, & ad tuos incunctanter redi, crastino reversurus, si migrationi mæ adesse cupis. Ira dimissus Bretislaus, sequenti die ad virum Dei reversus est cum Severo Pragensi episcopo, qui, celebratis missarum sollemniis, dominici corporis & sanguinis viaticum Gunthero ministravit: quo percepto, spiritum Deo reddidit vir sanctus anno incarnationis MXLV. & quidem VII. idus Octobris, sub horam tertiam; sepultus, uti optaverat, in Brevnoviensi monasterio, quod ab urbe Praga viginti stadiis distabat. Illic ad ejus tumulum crebra fieri miracula testatur Wolferus ejus vitæ scriptor æqualis, haud scio an monachus Altahæ inferioris, ubi Gunzberus monasticen professus erat sub Godehardo tum abbate, postmodum Hildensheimensi episcopo, cujus gesta idem, ut quidem nobis videtur, Wolferus literis mandavit.

XC. Ratmundus Altahæ abbas.

Eidem monasterio tum præerat abbas Ratmundus, cui rex Heinricus, *ob juge* (a) *& acceptabile* ejus *servitium*, decem mansos regales, siros in comitatu Sigifridi marchionis, hoc anno donavit. *Data* III. *nonas Junii, anno dominicæ incarnat.* MXLV. *indictione* XIII. *anno autem domini Heinrici tertiis ordinationis ejus* XVI. *regni verò* VI. *Actum Berfuich;* quod diploma Theodoricus cancellarius vice Bardonis archicancellarii recognovit. Bardo quippe archiepiscopus Moguntinus cancellarii munere fungebatur pro rebus Germanicis, Hermannus verò Coloniensis pro Italicis, ut paullo ante vidimus. Idem Heinricus post tres annos eidem Ratmundo abbati tres alios mansos, *ob fidele* (b) *servitium ejusdem abbatis*, contulit, interventu conjugis suæ Agnæ seu Agnetis, & rogatu Gebehardi Ratisponensis episcopi, & alterius Gebehardi Eichstadensis. Paullo ante, id est III. kalendas Februarias ejusdem anni & indictionis, prædictus rex Heinricus, dum Turegii (*) versaretur, litteras mundiburdii seu regiæ defensionis indulsit sanctimonialibus, quæ *sub canonica regula* Deo militabant in monasterio sancti Sebastiani de Schenis, quod ineunte sæculo nono in Rætia ab Hunfrido comite exstructum fuerat.

(a) *Hund. to.* 2. *p.* 250

(b) *Ibid. & seq.*

(*) *Zurich.*

XCI. Bernonis abbatis epistola ad Heinricum.

Fortè adhuc Turegi morabatur Heinricus rex, cùm ad eum epistolam scripsit Berno Augiensis abbas, sub hac inscriptione: *Domino meo, regum invictissimo, Heinrico pacifico, orthodoxæ fidei propugatori gloriosissimo, Bern, licèt meritorum qualitate omnium fuorum extremus, vestræ servitutis, assiduaque orationis munus.* In hac epistola Berno Heinricum laudat, quòd Petro regi, ad ipsum supplicitèr confugienti, sinum pietatis expanderit, & non solùm nullam vindictam de his, quæ in se commiserat, sumserit, sed miro caritatis affectu foverit ac juverit, quousque, Christo adjuvante, eum regno suo restituisset. Tum subdit. *Hæc pauca habui, quæ vestri amoris impatiens, pro tempore dixerim, vestræque majestatis excellentiæ benivolè dirigerem. Subjeci etiam sermones duos, unum de epiphania, alterum de cœna Domini, in quo aliquid de pœnitentia, etsi non ut debui, tamen prout potui, disputavi: supplicitèr deprecans, ut si dignum duxeris, illos vestris scriptis adnecti jubeatis.* Post hos sermonet iterum redit ad laudes Heinrici; deio agit pro Hirmingarde Turegensi abbatissa, quæ ob stuprum gradu exciderat. *Dico,* loquit, *de Hirmingarta, quondam in Turego abbatissa, sed modò pro sui culpa meritò dejecta. Illa quondam cœlesti Sponso conjuncta, illud dulce divini carminis epithalamium potuit cantare: Osculetur me osculo oris sui. Nunc volut adulterii & prostituta, virginei decoris cogitur deflere detrimentum.* Et infra. *Nunc igitur regale vestræ pietatis decus appello, supplicitèrque exoro, ut misericordiæ opus, quod ex divina inspiratione cunctis in regno vestro manentibus concessistis, huic miseræ ac infelici fœminæ non negetis.... Ecce nunc ex toto corde ad Deum conversa luctus in gemitu: lavat per singulas noctes lectum suum... Accedat etiam dominæ meæ reginæ Agnæ intercessio, quæ apud vos, ob Dei amorem, ei obtineat pristini honoris redintegrationem.* Hæc raptim & carptim ex codice Villingensi olim excerpsimus.

Turgensis abbatissæ restitutionem petit.

XCII. Gellonenses abbates.

Sub idem tempus e vivis excessit Gaufredus Gellonensis monasterii abbas, eo nomine secundus, quo ut videtur, abbate, Senegundis comitissa, ejusque filius Petrus episcopus, necnon nepotes sui Bernardus comes & Petrus, atque oeprer Constantia & Willelma, conferunt sancto Salvatori Gellonensis monasterii, *& venerabili ligno Crucis* illic asservato ex dono Caroli Magni, necnon confessori Christi Willelmo, arque abbati Gaufredo, ejusque monachis, *ecclesiam dispruptam, quam vocant sanctæ Reparatæ* cum suis adjunctis. *Facta carta donationis* X. *kalend. Martii, feriâ* IV. *regnante Domino nostro Jesu-Christo;* quæ notæ chronicæ, anno Christi destitutæ, huic anno convenire possunt: siquidem hæc donario facta est sub Gaufredo abbate secundo. Huic in monasterii regimine successit Petrus, qui multa præclarè gessit. In his ad monasticam professionem admisit Fredelonem virum nobilem, qui alodium suum apud Venrancium monasterio concessit.

Se-

SEquenti anno ſupra milleſimum quadrageſimo-ſeuto, Heinricus Germaniæ reu, Italiam frequentibus pontificiis comitiis, & Normannorum continuis ſucceſſibus turbatam audiens, illuc ſe conferre decrevit, tum ut ingruentibus malis mederetur, tum ut coronâ imperiali inſigniretur. Accedenti occurrit Placentiæ Gregorius VI. qui rejectis duobus aliis, ſcilicet Benedicto IX. ac Silveſtro III. ſubſtitutus fuerat, eumque Sutrium uſque ſecutus eſt. Illic menſe Decembri epiſcoporum cœtu convocato, de Gregorii cooptatione actum, quem rex, ob penſionem Johanni aſſignatam, virio creatum pontificem declarari, ac deponi curavit, ejuſque in locum ſubſtitui Suidgerum Babenbergenſem epiſcopum, qui Clemens II. dictus eſt, cui Gregorius pontifex, aliàs minimè malus inſigni modeſtiâ ceſſit. Sutrio inde Romam pridie natale Domini ventum eſt: poſtridie ipſo die feſto Clemens pontifex conſecratus, Heinricum imperiali diademate cum Agnete conjuge ornavit:

ANN. CHR. 1046. XCIII. Clemens II. Gregorio ſuf. fectus.

Vix ulpes tranſgreſſus erat Heinricus, cùm nuntiis Pompoſiam miſſis Guidonem abbatem ſibi obviam proficiſci juſſit. Hic verò ſtatim nuntiis obtemperans, diſcipulis ſuis præmiſit, fore ut numquam deinceps ipſum viſuri eſſent; quod re verâ contigit; nam ex urbe Parma ad oppidum ſancti Domnini profectus, in morbum incidit, ibique tertio quàm ægrotare cœperat die, id eſt IV. nonas Aprilis, ex hac vita ad cælum migravit, eùm Pompoſienſe monaſterium annis quadraginta-octo rexiſſet. Monachis, qui eum eo erant, defuncti corpus efferentibus, cæcus lumen recepit. Eo filere juſſo, ne monachi, miraculi famâ vulgatâ, tanto theſauro ſpoliarentur, nihilo minùs ille vocem extollit, acceptum beneficium altè prædicat. Accurrunt Parmenſes, & ſacrum loculum rapiunt. Retinent penes eos corpus menſibus ſeptem, quo tempore nullus dies ubique miraculo fuit. Ubi eò advenit Heinricus, conquerentibus ereptum ſibi parrem monachis, corpus Veronam deferri juſſit, & in eccleſia beati Zenonis deponi: quod ille anno ſubſequente Spiram deportavit, repoſuitque in eccleſia ſancti Johannis Evangeliſtæ, poſtea ſancti Guidonis dicta, quæ tranſlatio quotannis exinde ſollemnis haberi cœpit. Paullo ante obitum Guido Bonifacium marchionem corripuit, quod more illius temporis maximè improbando, eccleſias venales daret: quâ correptione pulſatus marchio, facti pœnitentiam egit, teſtante Donnizone his verſibus.

XCIV. Guido abbas Pompoſianus obit.

Pompoſiæ vovit tunc abbatique Guidoni,
Eccleſiam nullam quòd per ſe venderet unquam:
Hoc pro peccato, multis aliiſque patrato,
Vovit adhuc votum, nonnullis denique notum,
Scilicet ad cultum Chriſti ſanctumque ſepulcrum
De prope debebat quod pergere, ſi ſibi cedat
Vita, ſalus tantùm vel ad unum plenius annum.

Hic eſt Bonifacius, pater loclytæ Matbildis comitiſſæ, hoc circiter anno in lucem editæ, ſiquidem anno MXCV. ætatis ſuæ LXIII. deceſſit.

Guidonis ſucceſſori O. forte Odoni, abbati Pompoſiano, Petrus Damiani nuncupavit opuſculum VIII. de perfectione monachorum. In hoc libro luget imminutum ſervorem ſui temporis monachorum, qui ſolâ hujus profeſſionis veſte videantur eſſe contenti, & monachorum nomen inaniter poſſidere; ad oculos hominum prætendentes honeſtatis imaginem, ſed in conſpectu occulti Judicis veritatem habere negligentes. Religioſam quidem profeſſionem ſecundum eſſe baptiſmum, & ſancti Benedicti regulam, quæ diſcretione maximâ temperata eſt, his ſufficere, qui ſponaneo deſiderio & perfectionis amore ſæculum deſerunt; non his, qui ſcelerum immanitate detriti, ad vitam monaſticam confugiunt, quibus canones pœnitentiales ſubeundos eſſe contendit. Unde quoſdam monaſteriorum rectores urgebat, qui plus tribuerent monaſticæ regulæ quàm expediat, quibuſlibet ſæculo venientibus, etiamſi gravitèr lapſi ſint, non uliam imponunt pœnitentiam, quàm ut communem monaſterii ordinem ſervent; nullum diſcrimen ſervantes inter eos, qui in puerili ætate, & eos, qui gravibus peccatis onuſti ad monaſterium veniunt. At contraria videtur ſententia Eucherii (*a*) ſive Pauliui (nam hæc tribuitur in concordia (*b*) regularum) cenſentis, pœnitentium publicam abrenuntianti ſæculo non eſſe neceſſarium, quin converſus ingemat, & cum Deo æternum pactum iniit; adeòque eu illo die non memorari ejus delicta, quæ geſſit in ſæculo, eu quo factarum ſe juſtitiam de reliquo promiſerit Deo. Verùm id intelligendum de monaſteriis illis, in quibus ſancti Benedicti regulu ucuratà ſervatur, non de iis, quorum mollior vita gravioribus peccatis expiandis non ſufficit. Hue ſpectat quod legitur apud Severum Sulpicium (*c*) de ſancto Martino,

XCV. Petri Damiani libet de perfectione monachorum.

(*a*) *Anaſtaſ. t. 1. p. 328.*
(*b*) *Conc. p. 82.*
(*c*) *Sever. de vita S. Mart. c. 24.*

ANN. CHR. 1046.

tino, qui exprobranti sibi dæmoni, quòd scelestos homines in monasterium admitteret, respondisse traditur, *antiqua delicta melioris vitæ conversatione purgari*. In consequentibus Petrus varia dat monita abbatibus, præpositis, variisque officialibus, pueris, adolescentibus & fœminis, indignatus monachis nonnullis, qui, relictis spiritualibus studiis, totos se in grammaticorum litteras immergunt.

XCVI. Johannes Sublaci abbas.

Clementis II. pontificato Johannes abbas, Petri successor, monasterio Sublacensi præfuisse traditur. Ejus religio prædicatur, studium augendæ bibliothecæ, & pia mors. Hic quippe ex hac vita migraturus, exemplo beati patris Benedicti in ecclesiam se portari fecit, ibique ante crucem jacens, animam suam Deo commendavit: tum sumto Christi corpore, exspiravit, sepultus ante majorem portam ecclesiæ sanctæ Scholasticæ, postmodum in capitulum translatus. Brevem ejus fuisse præfecturam probat successio Benedicti abbatis, cognomento Grammatici, qui tempore ejusdem Clementis papæ monasterium rexisse dicitur, & post eum Atto abbas pontificatu Leonis IX. qui Umbertum Gallum illic instituisse perhibetur.

XCVII. Halinardus fit archiepiscopus Lugdunensis.

Ex illis episcopis, qui concilio Sutriensi interfuerunt, unus fuit Halinardus Lugdunensis archiepiscopus, hoc anno ordinatus ab Hugone Ctysopolitano seu Vesontionensi archiepiscopo, qui & ipse prædicto concilio adfuit. Erat Halioardus abbas sancti Benigni Divionensis monasterii, qui ante annos quinque jam designatus ejusdem sedis præsul, acquiescere noluerat, sed Odoltico hanc dignitatem tribui curaverat. Verùm post mortem Odoltici, cùm delatum sibi denuo honorem tursus detrectaret, jubente incassum Heinrico Germaniæ rege, cui Lugdunum tunc parebat; demum ad illum subeundum a Gregorio VI. compulsus est. Profectus ad regem, ut ab eo regalia acciperet, fidei sacramentum præstare nolnit, obtendens evangelii & regulæ sancti Benedicti interdictum ne juraret: malle se dicens carere sacerdotio, quàm transgredi hoc mandatum. instabant Teutonici episcopi, maximè Sigebaudus Spirensis, ut fidem sacramento, sicut cæteri, firmaret: at rex, ejus constantiam videns, suasione Theoderici Mertensis episcopi, Brunonis Tullensis, ac Richardi Virdunensis ejus amicorum, juramentum ei remisit, verbo & promissis ejus contentus; eumque se præsente ordinari jussit. Ordinatus est autem hoc anno, ut jam diai, ab Hugone Vesontionensi archiepiscopo in loco, qui lingua Teutonica vocatur *Hebrestein* (*), quod in latina Bonas-mansiones significat; ac deinceps apostolicam sactis vitam duxisse dicitur, eademque in eo humilitatis virtus emicuisse, *opere multiplicatio caritatis*. Romam inde cum rege profectus, Gregorii VI. depositioni, & Clementis II. promotioni interfuit. Divionensis monasterii regimen retinuit Halinardus archiepiscopus pro more illorum temporum usque ad obitum, id est usque ad annum MLII. quo Johannes abbas ei successit. Fallit breve chronicon (a) sancti Benigni, in quo Halinardi archiepiscopi ordinatio differtur in annum sequentem.

(*) *al.* Erbrestia.

(a) *Labbe t. 2. bibl. p. 194.*

XCVIII. Savigniacæ ecclesia S. Baldomeri data.

Paullo ante obitum Odolricus archiepiscopus probavit donationem ecclesiæ sanctæ Mariæ & sancti Baldomeri in pago Forensi, monasterio Savigniacensi a quodam Aschirico factam, cum oblationibus, *quas attulerint homines peregrini & Romei*, per „ gentes ad loca sanctorum, tam ad beatam Mariam & sanctum Petrum Romæ, „ quàm ad sanctum Jacobum & sanctum Ægidium; quicquid post missam publi„ eam in ipsa ecclesia oblatum fuerit, id est si monachi ibi manentes, post missam „ communem, aliam celebraverint. Facta est hæc charta *die Jovis, luna primâ, anno ab incarnatione Domini* MXLVI. *regnante domno Heinrico imperatore in Burgundia. Data per manum Vualterii monachi*, in *præsentia domni Udalrici archiepiscopi & domni Duranti abbatis*. Fallit in vulgatis indictio sexta, quæ hoc anno quartadecima erat.

XCIX. Richardus Virdunensis abbas obit.

(b) *Labbe to. 2. bibl. p. 296.*

Hic annus supremus fuit Richardi Virdunensis abbatis, rebus piè gestis insignis, cui ob id Gratia-Dei cognomen erat. Is vires corporis minui sentiens, monasterii, quæ per se ipse regebat, singulos dicitur præfecisse abbates, scilicet Catalaunensi S. Petri cœnobio Odilardum, cujus ordinatio facta est (b) anno sequenti; Bello-loco in Argonna æquivocum suum Richardum; sancti Urbani monasterio Stephanum; & sancti Hueberti Andaginensi cœnobio Theodericum. Verùm, ut de aliis verum sit, non ante annos novem Theodericus Andagino præfectus est. Una restabat sancti Vitoni abbatia, cujus abbatem electioni fratrum permisit. Sic omnibus sere exoneratus totum se ad exitum sunm Domino commendandum composuit. Tum febribus graviter vexari cœpit: quo comperto, Richardus episcopus, quem ipse e sacro fonte susceperat, instinteratque, ad eum accessit, nec inde usque ad ejus obitum recessit, ab illo noctu & interdiu non passus avelli. Advenerant quoque vicinorum locorum episcopi & abbates ad eum invisendum; aderant quoque magnates, immo & inferioris ordinis quam plurimi: adeò ut in ejus obitu tota regio commoveri ac turbari videretur. Instante obitu, oleo sancto inunctus est a Richardo epi-

epiſcopo, confeſſione datâ, viatico cæleſti refectus, mox in lectulo expoſitus, jucuit in cinere & cilicio contra ſancti Nicolai altare, quod ejus oculis conſpicuum erat. Poſt hæc reliquias, Jeroſolymis ab ſe allatas, revetenter exoſculatus, eas, quas collo geſtare conſuevetat, ante ſe expoſuit. Interim fratres quibus ſalutatia dedit monita, coram eo dominicas paſſiones legebant, & loca quædam ex libro quarto Dialogorum ſancti Gregorii papæ: quæ omnia ille attentè audiebat. Ubi verò corpus ab inferiori parte emori ſenſit, Sanctorum reliquias a pedibus prottaxit ad pectas, ubi eas recliuuvit: tumque animam Deo reddidit XVIII. kal. Julii illucefcentis diei horâ ferè tertiâ, regiminis ſui anno XLIX. Patris oculos clauſit Richardus epiſcopus: pollinctores funeris Richardus, Odilardus, Stephanus abbates ab eo deſignati, & Waletannus, qui poſt eum ſancti Vitoni monaſterio præfuit. Hi corpus viri Dei procuraverunt; veſtibus ſacratis induit epiſcopus, non vilibus, quibus ille ſe indul præceperat, ſed, quas paternus umor ſuggeſſit, reliquiis ſuper ejus pectus compoſitis. Elatum fuuus ante altare ſancti Petri, ubi miſſa a pontifice celebratu jannis clauſis ob uimiam turbam popali, qui demum udmiſſas cum lacrymis & planctu irruit. Atque ut omnium devorioni fieret ſatis, adveſperaſcente die (id tertiâ tantùm diu dicit anonymus) corpus ejus priùs ad ſancti Mauri puellare, inde ad ſancti Paull virotum monaſterium, uc demum ud principem beatæ Mariæ eccleſiam deportatum, totâ illic nocte remanſit, dum canonici vigilias ac preces defuncto perſolverent. Inde, miſsâ celebratâ ad monaſterium telatum: ubi miſſam celebravit epiſcopus, ſermonemque de vitæ inſtabilitate, & beati patris morte habuit. Tandem ſollemni ritu ſepultum fuit in crypta ſubtertanea ante ultare beatæ Mariæ & ſancti Johannis-Evangeliſtæ, ſub majori altari ſancti Petri prope Madalveam epiſcopum. Anno MCCXX-VIII. tranſlatum fuit ſacrum ejus corpus e crypta beatæ Mariæ ud capellam ſancti Nicolai ab ipſo inchoatam, ejuſquu caſala tunc incorrupta inventa. Nunc in meridionali eccleſiæ latere viſitur ejus tumulus, cui tabula marmorea ſuper quatuor columnas impoſita in tunel viri monumentum. Non diu ſupervixit Richardus epiſcopus, ui ab eo perlietat, ad menſem tantùm Novembrem ſaperſtes. Qui Richardo abbati ſucceſſit Walerannus ejus loci monachus, filius erat Gelduini Britulienſis comitis, & Hugonis epiſcopi Lingonenſis frater, qui in Batrenſi prœlio (*a*) in calcaneo graviter vulneratus, vitæ incertus, a Richardo abbate in monachum adoptatus, jam tum decimum in hac paiæſtra annum agebat. Richardo epiſcopo ſucceſſit Theodericus, cognomento Magnas, quem eùm imperatoris juſſu Virdunum deduxiſſet Theodericus alter Baſileenſis epiſcopus, ſancti viri ſepulerum inviſit, ejuſque tombam pallio pretioſiſſimo croceî coloris exornavit.

(*a*) *V. lib. 57. n. 82.*

ANN. CHR. 1046.

C.

Vitæ ſcriptores & miracula.

Res a Richardo abbate geſtas ſcripſit anonymus ſancti Vitoni monachus, prout ab eis acceperat, qui eum viderant & cognoverant. Eaſdem fuſiùs proſeeutas eſt in chronico ſuo Hugo itidem ejuſdem loci-cœnobita, ac demum abbas Flaviniacenſis. Libellam de miraculis ejuſdem viri Dei vitæ ſubjunxit anonymus, in quibus illud obſervatione dignum, quod cùm de ſanguine Chriſti Domini inter celebranda ſacrificii myſteria effuſo pœnitentiam in alterius diei capitulum diſtuliſſet, angelum diſtricto gladio pœnam iepoſcentem nocte videre ſibi viſus eſt: quâ viſione perterritus, intempeſtæ noctis horâ fratribus in capitulum convocatis, ſe uſque ad ſaugainis effuſionem verberibus affici juſſit, cæteros ipſe mitiùs multavit. Conſimilis pœnitentia pro allo ſacrificii defectu a ſancto Bernardo (*b*) Clarævallenſi abbate impoſita. Multa tum in Lotbaringia, tum in Francia Richardus monaſteria regebat, eiſque probaros e ſuis præfecerat abbates, quos ſingulis annis ad ſanctum Vitonum adeſſe conſtituerat. Factum verò eſt, ut quadam die, dum vir ſanctus in eapella ſancti Nicolai ab ſe exſtracta, recarrenre ipſo dedicationis ejus die, id eſt XV. kal. Novembris, miſſas celebrarer; præſentibus ſeprem abbatibus cum numeroſo frarrum cœtu, poſt miſſæ præfationem, unius ferè cubiti altitudine e terra ſublatus eſt. Longè pluta de viro Dei relata ſuut, ſed plura ſilentio ſuppreſſa, quæ famam ejus per totam Galliam celebrem reddideruot, dignumque fecerunt, qal in Sanctorum claſſem referri mereatur. Haud ſcio an obſtiterit, quod de eo refert Petrus (*c*) Damiani, virum ſcilicet quemdam per ſoporem ductum ad inferoum, & in tormentis vidiſſe Richardum Virduuenſem abbatem, velut excelſas machinas erigentem, & tamquam caſtrorum propugnacula conſtruentem. *Hoc enim morbo*, inquit, *laboraverat abbas ille, dum viveret, ut exſtruendis tuuuter ædificiis omnes ferè diligentiæ ſuæ curas expenderet, & plurimas facultates eccleſiæ in frivolis hujaſmodi uæniis profligaret; quod ergo fecit in vita, hoc perferebat in pœna.* Sed hoc ſomnium eſt, quod etſi verum eſſe concedamus, id de placalaribus tantùm pœnis intelligendum eſſe, ipſius epiſtolæ ſcopus probat, in qua Petrus Cintbium ad juſtitiam recte admiuiſtrandam excitare vult, ut boc ei poſt mortem prodeſſe poſſit. Certè ſi monaſterii ſancti

(*b*) *Bernard. ep. 69.*

(*c*) *Petr. Dam. lib. 8. ep. 2.*

ANN. CHR. 1046. Vitoni claustrum, quod unum ea Richardi ædificiis supereſt, cum noſtræ ætatis fabricis comparemus, de auctoris modeſtia aliam habebimus opinionem, niſi nos ipſos (quod fortè non minùs æquum eſſet) reprehendere malimus. Ut enim monaſterio rum ædificia ſolida, modeſta & commoda eſſe decet, & pro locorum conditione utcumque elegantia: ita patrimonium pauperum in ſplendidas & magnificas ſtructuras profundere valde improbandum eſt: quod Richardus abbas non fecit, qui, urgente publicâ neceſſitate pretioſiora quæque in egenorum ſubſidium expendit, *beatæ memoriæ vir* meritò dictus in litteris Richerii epiſcopi pro ſancti Vitoni monaſterio. Quantâ ſollemnitate ejus anniverſarium ibidem olim celebraretur, in obſervationibus ad ejus vitam expoſuimus. Scripſit libellum de vita ſancti Rodingi Bellilocci abbatis primi; aliumque de vita & miraculis beati Vitoni epiſcopi Virdunenſis, monaſterii ſui patroni.

CI. Valeranni abbas Montis S. Quintini.

Præter Walerannum, Richardi in ſancti Vitoni monaſterio ſucceſſorem, alter eodem tempore extitit Walerannus abbas, alterius Walcranni ſucceſſor, qui ab anno MXL. in annos octodecim ſuburbanum Perronæ monaſterium, ſancti Quintini de Monte dictum, ſapienter adminiſtravit, ordinavitque, & a fundamentis inſtauravit. Ejus gratiâ Heinricus rex Francorum a Gregorio VI. nondum exauctorato poſtulavit, *ut quamdam cellam, in pago Veromandenſi ſitam, in honore ſanctæ Trinitatis ac ſancti Quintini martyris conſtructam, apoſtolicæ auctoritatis præſidio muniret, quam, ſuggerentibus Rotberto militi bonæ memoriæ filio, qui eamdem abbatiolum jure benefici poſſidebat, ad ſacræ religionis cultum venerabilem* rea ipſe *erigere conatus erat, ac regiæ poteſtatis præcepto corroboraverat.* Regiæ poſtulationi annuit Gregorius, vetatque ut nemo ſæcularium, cujuſcumque fuerit dignitatis, hanc abbatiolam uſurpare tentet, ejuſque poſſeſſiones, quas ſingillatim enumerat. *Scriptum per manus Johannis primiſcrinii noſtri Lateranenſis palatii indictione* XIIII. *Data* III. *kaleud. Martias per manum Petri diaconi bibliothecarii & cancellarii ſacri Lateranenſis palatii, anno primo domni Gregorii univerſalis papæ indictione* XVIII. In necrologio ejuſdem monaſterii laudatur nonis Auguſti *Robertus Peronenſis dominus, ſponſus dominæ Adelydis*, quem puto eſſe Rotbertum illum militem, cujus mentio fit in prædicto privilegio. In eodem necrologio pridie idus Septembris notatur *Adelydis Peronenſis domina, quæ dedit ſancto Quintino Alauiam* (*) *cum appendiciis ſuis*, & plura alia. Notatur alter quoque kalend. Octobris *Robertus Peronenſis, qui dedit ſancto Quintino villam Oſtricurt, tranſitum Halæ fluminis*, &c. Tunc temporis in eodem monaſterio, ut & in aliis non paucis, monachi quidam recluſi erant, ex quibus complures in necrologio commemorantur.

(*) *Aloine.*

CII. Lyræ monaſterium fundatur.

Inter principes viros, qui tempore Willelmi ducis in Neuſtria florebant, ſpectabilis erat Willelmus comes, Osberni filius, qui ea utraque linea (*b*) Willelmum ducem cognatione attingebat. Osbernus enim pater ejus fuit filius Herfaſtr, fratris Gunnoridis comitiſſæ, primi Richardi Normannorum ducis uxoris: mater verò patrem habuit Rodulfum comitem Ibriacenſem ſeu Ivreicenſem, prædicti Richardi ducis fratrem uterinum. Non minùs illuſtris fuit Adelicia ejuſdem Willelmi conjux, filia Rogerii de Toëno, qui Caſtellionenſe ſeu Conchenſe S. Petri monaſterium conſtruxit. His ampliſſima patrimonia erant in Anglia & in Neuſtria; nam Willelmus Herefordenſis comes erat, idemque Britolii in Neuſtria dominus, atque ad eum multa prædia in Ebroicenſi & in Leaovienſi pago pertinebant. Ea his ambo conjuges, ut erant non minùs pietate quàm genere præſtanter, duo monaſteria conſtruxerunt in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ, unum apud Lyram in diœceſi Ebroicenſi, alterum apud Cormelias in Leaovienſi: quorum poſterius Willelmus, prius illud Adelicia ſepulturâ ſuâ honorarunt. Lyra duplea eſt, una Vetus dicta ad Rigeliam (*) fluvium, altera Nova ſeu Parva, uno lapide a Vetere diſtans, ea qua prodiit inſignis ille Minorita Nicolaus de Lyra ob id cognominatus, qui in epitaphio ſuo ita loquens inducitur.

(*b*) *Gemmet. lib. 8. c. 23.*

(*) *Rille.*

Lyra Brevit, vicus Normannæ in gente celebris,
Prima mihi vitæ janua ſorſque fuit.

Anno MXLVI. Willelmus & Adelicia ejus conjux, *angelicâ*, ut fertur, *admonitione & divinâ juſſione* cœperunt ædificare Lyrenſe cœnobium, in loco, qui dicitur Vetus-Lyra, ubi quædam ſancti Chriſtophori capella erat, illudque congruè dotaverunt, præpoſito Rotberto abbate, quem in loco proximo apud Chaictum eremiticam vitam duxiſſe tradunt. In primariis ejuſdem monaſterii litteris Willelmus „ filius Osberni & Adeliæ ſeu Adelicia ejus uxor concedunt eccleſiæ ſanctæ Mariæ „ ſemper virginis, & monachis ibidem ſub Rotberto abbate omnipotenti Domino „ ſervientibus, gubernante atque regente patriam Normanniæ Willelmo filio Rot-

„ bet-

„ berti comitis, ue præſulatum Ebroïcenſium procurante Willelmo filio Gerardi, ANN. CHR.
„ in loco, qui Vetus-Lyra nuncupatur, *terram de eadem villa*, id eſt ejuſdem vil- 1046.
„ læ, quam idem Willelmus in ſuo dominio tenebat, & unam molendinum,
„ & totum uquum ub Novu-Lyra uſque ud *Chalet*, &c. Hæc omnia dedit Wil-
„ lelmus ſanctæ Muriæ cum omnibus ornamentis, quæ domina Adeliz poſſidebat,
„ vel poſſeſſura erut. Hanc monaſterii dotem poſtea idem Willelmus plurimùm
„ uuxit.

CIII.

Divenſis monaſterii primordia ſuperiùs (*a*) retulimus, obi primùm collocatæ ſanctimoniales a Leſcelina Augenſi comitiſſa, ejus conditrice, quæ cùm eas a vicinis vexati cerneret, hoc anno eurum loco monachos ſubſtituit. His præfectus Aimardus, abbas ejus loci primus, natione *Teutonicus*, *vir ſanctitate* (*b*) *& litterarum ſcientiâ præditus*, qui in monaſterio ſanctæ Trinitatis prope Rotomugum ſub Iſemberto ubbate vitum profeſſus erat moouſticam. Divenſe monaſterium annis uno & rtiginta laudabiliter rexit. Saoctimoniales in urbem Lexovium (*) trunſlatæ u Leſcelinu, quæ ulterom illic puellare monaſterium exſtruxit, ubi & ipſu, ſuſcepto velo, Deo ſe conſecravit. Primarium ejus parthenonis inſtrumentum cujus authenticum ſupereſt, aliàs ſaltem ex parte teſeremus.

Aimardus ab. bat Divenſis. (*a*) *Sup. n.* 28.

(*b*) *Order. lib.* 3. *p.* 400.

(*) *Lifieux.*

CIV.

Inter eu Lanfrancus, quem ad Beccenſe mooaſterium unte annos tres (*c*) ſeceſſiſſe diximus, illic ſcholus upetuit. Mox eò confluunt clerici, nobilium filii, immo & nominatiſſimi ſcholorum magiſtri. Hinc luïci potentes & nobiles viri multa eidem monaſterio conferunt; factaque eſt brevì celeberrima omnium Beccenſis ucademia. Etſi verò Lunfrancus in omnibus modeſtiſſimè ſe ugeret, ſi qua tamen a frutribus, qui nec multùm litterati, nec admodum io religione inſtructi erant, contru regulam fierl ceroeret, impatienter ſetebat, eaque Herluino abbati ſignificabat: quæ res fratrum invidiam adversùs eum conciravit, metuentium, ne hic aliquando ipſis præficerent. Id ubi animadvertit Lanfrancus, fugam meditutur, & in ſolitudinem ſe ſubducere cogitut. Quure, ſimulatâ ſtomachi infirmitate, quorumdam curduorum radices, ſub ſpecie remedii, u Fulcranno hortulano ſibi quotidie afferri rogavit, ut aſſaeſceret ejuſmodi edulio, quo io ſolitudine veſci conſtituerat. Dum hæc animo agitaret, Herluino ubbati ea neſcienti noctu upparuit egregiæ iodolis Hugo puer nuperrimè mortuus, filius Baldrici de Savvarvilla, ipſius Herluini nepos; eique Lunfranci conſilium prodit. His dictis ubbas attonitus, reliquam noctem duxit inſomnem, uc primâ luce, mox ut boru loquendi ſe dedit, Lanfruncum ſeorſum uccerſit ſibique uſſidere præcepit. Tum pii patris vox faucibus hæret: lacrymæ ex oculis erumpentes, dolorem reſtuntur. Lanfrancus hoc videns humi proſternitur, doloris cuuſum ſciſcitatur. Tandem abbas in hæc verba prorumpit. Heu mihi, inquit, cui taledumnum & infortunium intentat Deus! Væ mihi qui eum, in quo totius conſilii & udjutorii mei ſpem repoſueram, tot lacrymis & precibus expetitum, quo hunc locum religione imbuendum ſperaveram, amitto tam citò! Certè quando huc te adduxit Deus, frater Lanfrance, preces meas cælitus exaudiras putabam: ego te hujus ooeris ſurcinæ partem maximam ſupportaturum confidebam. Nunc uutem, neſcio quu de cauſa, hinc diſcedere, me relicto, meditaris, & in ſolitudinem pergere. Obſtupoit ad hæc Lanſiuncus, ſecretum ſuum propalutum videns; quo pacto id reſcierit ubbas, percontatur; reque intellectâ, erruti venium petit, nec ſe deinceps a loco receſſurum pollicetur. Hæc omnia Lanfrancus ipſe ſub fide ſecreti retulit Willelmo diſcipulo ſuo, poſtmodum Cormelienſi abbati, qui hæc, ſctiptis ad Beccenſes litteris, quæ (*d*) exſtant, nota fecit.

Inter eu Lanfrancus, quem ad Beccenſe mooaſterium unte annos tres (*c*) ſeceſſiſſe diximus, illic ſcholus upetuit. Mox eò confluunt clerici, nobilium filii, immo & nominatiſſimi ſcholorum magiſtri. Hinc luïci potentes & nobiles viri multa eidem monaſterio conferunt; factaque eſt brevì celeberrima omnium Beccenſis ucademia. Etſi verò Lunfrancus in omnibus modeſtiſſimè ſe ugeret, ſi qua tamen a frutribus, qui nec multùm litterati, nec admodum io religione inſtructi erant, contru regulam fierl ceroeret, impatienter ſetebat, eaque Herluino abbati ſignificabat: quæ res fratrum invidiam adversùs eum conciravit, metuentium, ne hic aliquando ipſis præficeretur. Id ubi animadvertit Lanfrancus, fugam meditutur, & in ſolitudinem ſe ſubducere cogitut. Quure, ſimulatâ ſtomachi infirmitate, quorumdam curduorum radices, ſub ſpecie remedii, u Fulcranno hortulano ſibi quotidie afferri rogavit, ut aſſaeſceret ejuſmodi edulio, quo io ſolitudine veſci conſtituerat. Dum hæc animo agitaret, Herluino ubbati ea neſcienti noctu upparuit egregiæ iodolis Hugo puer nuperrimè mortuus, filius Baldrici de Savvarvilla, ipſius Herluini nepos; eique Lunfranci conſilium prodit. His dictis ubbas attonitus, reliquam noctem duxit inſomnem, uc primâ luce, mox ut boru loquendi ſe dedit, Lanfruncum ſeorſum uccerſit ſibique uſſidere præcepit. Tum pii patris vox faucibus hæret: lacrymæ ex oculis erumpentes, dolorem reſtuntur. Lanfrancus hoc videns humi proſternitur, doloris cuuſum ſciſcitatur. Tandem abbas in hæc verba prorumpit. Heu mihi, inquit, cui taledumnum & infortunium intentat Deus! Væ mihi qui eum, in quo totius conſilii & udjutorii mei ſpem repoſueram, tot lacrymis & precibus expetitum, quo hunc locum religione imbuendum ſperaveram, amitto tam citò! Certè quando huc te adduxit Deus, frater Lanfrance, preces meas cælitus exaudiras putabam: ego te hujus ooeris ſurcinæ partem maximam ſupportaturum confidebam. Nunc uutem, neſcio quu de cauſa, hinc diſcedere, me relicto, meditaris, & in ſolitudinem pergere. Obſtupoit ad hæc Lanſiuncus, ſecretum ſuum propalutum videns; quo pacto id reſcierit ubbas, percontatur; reque intellectâ, erruti venium petit, nec ſe deinceps a loco receſſurum pollicetur. Hæc omnia Lanfrancus ipſe ſub fide ſecreti retulit Willelmo diſcipulo ſuo, poſtmodum Cormelienſi abbati, qui hæc, ſctiptis ad Beccenſes litteris, quæ (*d*) exſtant, nota fecit.

Lanfrancus Becci docet litteras. (*c*) *Sup. n.* 44.

Fugam meditatur.

(*d*) *Gerberon. in notis ad S. Anſelmi lib.* 1. *ep.* 41.

Per id tempus Berengarius Turonenſis clericus, qui ſub Fulbetti epiſcopi diſcipli- CV.
na litteras didicerat, upud Turonos in eccleſia ſancti Martini ſcholas tenebat. Cùm verò per ſe, uit Guitmundus, uttingere philoſophiæ ultioris ſecreta non poſſet, neque enim homo ita ucutus erut; novis ſaltem verborum interpretationibus ſingularis ſcientiæ laudem ſibi arrogate, & cujuſdam excellentiæ gloriam venuti, qualiretcumque poterat, uffectabat. Sed poſtquam a domno Lanfranco de re quadam parvu in dialectica turpiter confuſus fuiſſet, & per eum liberales artes reviviſcerent, & ad eum confluerent omnes: ille deſertum ſe a dicipulis dolens, ud ſcrutanda impudenter divinarum ſcripturarum ſacramenta, homo in his minimè verſatus, ſe ſe convertit: & ea quorum novitare omnium animos permoveret, oculoſque ad ſe truheret, ſtudioſè perquirens, mului eſſe ſub uliqua hominum admirutione hæreticus, quùm ſub oculis Dei vivere curholicus. Hine ſæculi hominibus, qui peccare impune cupiunt, placentia dogmatu uperuit, legitima videlicet conjugia, quantum in ipſo eſſet, & parvulorum baptiſma evertens: altero, ut peſſimis hominibus illicitos concubitus permitteret: ultero, ut negato infantibus baptiſmate, adultis poſtmodum baptizandis peccandi frena laxuret. Ad hæc veritatem corporis Chriſti io Sacramento-altaris contra omoium eccleſiarum fidem

Berengarius errores ſpargit.

„ ne-

ANN. CHR. 1045.

„ negare auſus eſt, ut minùs timidos redderet eos, qui tantum ſacramentum indi-
„ gne perciperent: quæ omnia cùm per ſe, tum per egenos ſcholaſticos, quibus
„ vitæ neceſſaria præbebat, quaquaverſum poterat, diſſeminare ſategit. Hæc ferè
„ Guitmundus initio libri primi: ea quo intelligitur, Berengarii hereſim ex in-
„ videntia & ſuperbia ortam eſſe: id quod futurum præviderat Fulbertus ejus
„ magiſter.

CVI. Hildegardis comitiſſa Roncerelo benefica obit Jeroſolymis.

Sub id temporis Goffredus Andecavorum comes, adhortantibus dilectiſſimis ſibi matronis, domnâ Hildegarde comitiſſâ genitrice ſuâ, ſimulque conjuge ſuâ Agnete, confirmat univerſas donationes, quas bonæ memoriæ genitor ſuus Fulco illuſtriſſimus comes fecerat puellari monaſterio ſanctæ Mariæ, quod eadem mater ſua prope civitatem Andecavam in ripa Meduanæ fluminis exſtruaerat. His litteris appoſita ſunt ſigna ipſius Goffredi comitis, Hildegardis & Agnetis, Hucberti epiſcopi, & Tetburgis abbatiſſæ. *Actum kalendis Octobris intra ipſum monaſterium.* Paullo poſt deceſſit Tetburgis abbatiſſa, cui Bertrada hoc anno ſucceſſerat, quo anno venerabilis comitiſſa Hildegardis, Jeroſolymitanæ peregrinationis iter aggreſſura, *ubi & ſecundùm deſiderium cordis ſui defuncta, prope locum dominicæ ſepulturæ humatus jacet*, ſanctæ Mariæ ſervos ſuos donavit cum quadam vinea juxta monaſterium ſita, cujus uſum-fructuarium Ermengardi filiæ ſuæ, jam tunc viduæ, concedi poſtulavit. Sed cùm illa fratris ſui Goffredi iram incutriſſet, hic illam vineam ipſi abſtulit, & concubinis ſuis donavit: quo defuncto, Goffredus ejus ex ſorore nepos, & in comitatu ſucceſſor, Salmurum *caſtrum & vinum ipſum ab Adelaït Theutiſca, quæ fuerat poſtrema ejus avunculi uxor*, gravi pecuniâ redemit, illamque vineam ſanctimonialibus reddidit. Eadem Bertrada abbatiſſa Eremburgi venerabili viduæ dedit beneficium & communionem orationum, cùm ſe ipſam & filias ſuas, Herſendem, & Hildegardem, in monaſterio ſanctæ Mariæ devovit, datâ inſuper tertâ Haiuonis: Bertradæ ſucceſſit Beliardis, tertia loci abbatiſſa.

CVII. Caſæ Dei monaſterium condi cœptum

(a) *Sup. n.* 37.

Jam tertium in ſolitudine annum agebat Rotbertus (*a*) Brivatenſis canonicus, cùm multis ad ejus imitationem eò confluentibus in dies, aliiſque non paucis idem competentibus, neceſſe fuit conſtruere monaſterium, in quo, velut in ovili dominico, ſub regulari & monaſticâ diſciplina, omnes unanimiter habitarent. Favit huic conſilio multorum fidelium pietas, qui certatim in hos uſus præſidia & pecunias conferre geſtiebant. Hanc occaſionem ſibi divinitus præparatam videns Rotbertus, ratus ad ſuæ periculum animæ pertinere, ſi tot hominum ſaluti, propriæ quietis reſpectu deeſſet; habitâ ſuper hoc cum fratribus ſuis deliberatione, aſſenſu quoque & conſilio Renconis Arvernenſis epiſcopi, quem ipſius avunculum fuiſſe traduut, monaſterium eum ſumma omnium gratulatione ædificare cœpit, juxta ipſum locum, in quo ſolitariam cum paucis vitam ducere optaverat, cœptamque opus intra breve tempus ex fidelium oblationibus & donis proſperè conſummavit, idque regiâ & apoſtolicâ demum auctoritate confirmari curavit.

CVIII. Arulenſis baſilicæ dedicatio.

(b) *Act.* 231.

Eaſtat in Elenenſi diœceſi Arulenſe monaſterium, ſæculo decimo conſtructum, cujus nova baſilica in honorem beatæ Mariæ hoc anno dedicata eſt. Ejus rei acta habentur in appendice Marcæ-Hiſpanicæ (*b*) cum his ebronicis notis. *Anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo quadrageſimo-ſexto, ærâ milleſimâ octogeſima-quartâ, indictione decimâ-quintâ*, XVII. *kal. Decembris, anno decimo-ſexto, quo poſt deciſſum venerabilis memoriæ Roberti regis Francorum ſuſcepit regni gubernacula filius ejus Heinricus, ſanctus eſt conventus epiſcoporum in cœnobio ſanctæ Mariæ perpetuæ virginis, territorio Arulenſi, ad dedicationem baſilicæ ipſius Dei-genitricis, ſimulque principum patriæ ac reliquorum fidelium utriuſque ſexus, ætatis & ordinis. Actum eſt autem hoc juſſionis & ordinatione domini Voifredi ſanctæ primæ ſedis Narbonenſis archiepiſcopi, & domni Berengarii pontificis Elnenſis, ad cujus diœceſim pertinet ipſe locus, qui eamdem eccleſiam.. dedicavit.* Ab iiſdem epiſcopis confirmata ſunt ejuſdem monaſterii privilegia, tum pontificia, tum regia; conceſſaque facultas abbati & monachis ejuſdem loci judicandi de omnibus caeeſſibus, qui commiſſi fuerint intra terminos prædiorum ſuorum. Ad hæc comprobatum eſt ab iiſdem privilegium Setgii papæ, quo ſancitum erat; ut cuilibet pœnitenti, qui pro facinoribus ſuis ab eccleſiæ liminibus ſegregatus eſſet, liceret eamdem eccleſiam ingredi, & divinis myſteriis ibidem interſſe: quod argumento eſt, pœnitentiam publicam necdum tunc penitus obſoleviſſe. Adfuere huic dedicationi Willelmus comes Palliareuſis & Stephania comitiſſa ejus uxor, Raimundus-Guifredi comes Ceritaniæ, Gauafredus comes Ruſcinonenſis, Adalais comitiſſa, Poutias abbas ſancti Geneſii, Petrus abbas ſancti Petri Rodenſis, Raimundus abbas ſancti Andreæ Suredenſis, Willelmus-Dalmatius vicecomes, & alii.

CIX. Ermenaldus abbas S. Petri Vivi obit. (c) *Spicil. to.* 2. *p.* 743.

Hoc ipſo anno deceſſerunt duo noſtri Ordinis abbates præter jam laudatos, ſcilicet Ermenaldus (*c*) abbas ſancti Petri apud Senonas in Gallia, & Drutmarus ab-

abbas Corbeiæ-novæ in Saxonia. Obiit Ermenaldus VIII. kal. Novembris, ſepultuſque eſt in claustro ſancti Petri. Huic ſucceſſit Gerbertus monachus ejuſdem loci, jam ante annos duodecim creatus abbas ſanctæ Mariæ extra muros urbis, qui locus modò puellare Ordinis noſtri cœnobium eſt. Gerberto abbati Gilduinus archiepiſcopus, qui multas Ermenaldo moleſtias faceſſerat, reſtituit caput ſancti Quiriaci, quod a prædicta baſilica ſanctæ Mariæ in matrem eccleſiam ſancti Stephani tranſtulerat. Eodem tempore Frotmundo Trecenſi epiſcopo ſubrogatus eſt Mainardus archielavis ſancti Stephani; depoſito per Leonem IX. Gilduino, poſtea factus Senonenſis archiepiſcopus, qui abbatiam ſancti Petri & monachos, quos inter ab infantia nutritus & litteris eruditus fuerat, magnopere dilexit. ANN. CHR. 1045.

CX. Drutmarus quoque abbas Corbeiæ-novæ.

Ante aliquot menſes obierat Drutmarus Corbeiæ-novæ abbas, vir religioſiſſimus, ſcilicet XV. kal. Martii. Poſt octo dies, id eſt VII. kalendas ejuſdem menſis, præſente Heinrico Germaniæ rege, omnium fratrum concordibus votis electus eſt Ruthardus ejuſdem loci cœnobita, vir doctus, VII. idus Martii, ordinatus a Rothone epiſcopo Parbetbrunnenſi. Eodem anno incendium Corbeienſe accidiſſe legitur in annalibus Corbeienſibus: ubi ſubditur, anno ſequenti Ruthardo abbati ab Heinrico rege, communi principum conſilio, adjudicatum fuiſſe, ut univerſa monaſterii ſui officia, exceptis quatuor principalibus, ad nutum ſuum inſtitueret. Corberamnovam rexit uſque ad annum MLI. quo abbas Herſfeldenſis factus eſt, ea iiſdem annalibus. Ea quo reſellitur, id quod ſcribit Nicolaus (*e*) Schatenus, Ruthardum ob quædam delicta & diſcidia biennio abhinc ab officio amotum fuiſſe, & in ordinem redactum. (*e*) *Annal. Paderb. p.* 328.

CXI. Godefridi ducis feroces & pœnitentia.

Idem auctor hoc anno refert diploma Heinrici regis, qui Wolfango Abdinchofenſi abbati ejuſque cœnobio curtem & vineam quamdam largitus eſt VII. Kal. Julias Aquiſgrani, ubi Godefrido Moſellanorum duci, Gibboſo dicto, qui in regem ob negatum ſibi Lotharingiæ-inferioris ducatum rebellaverat, ob idque proptio ducatu privatus, in carcerem conjectus fuerat, e cuſtodia relaxato, & ad ejus pedes proſtrato, Moſellanorum ducatum reſtituit, Lotharingiæ inferioris principatu Friderico, Heinrici Bajoariæ ducis fratri, conceſſo. At Godefridus anno ſequenti ad ingenium rediit, & redintegratâ rebellione Neomagi palatium & Virdunenſem eccleſiam, injectis in urbem ignibus, abſumſit; cujus facti tantopere mox eum pœnituit, ut ſe flagellis verberandum publicè expoſuerit, interque cæmentarios, mancipii inſtar, iapidem ad inſtaurationem eccleſiæ comportaverit, ut ex Lamberto Scafnaburgenſi diſcimus: qui addit, Godefridum *capillos ſuos, ut tonderentur*, pœnitentiæ ſcilicet publicæ causâ, multâ pecuniâ redemiſſe. Hanc cladem fuſius refert Laurentius (*a*) de Leodio, ſancti Laurentii monachus, in continuatione hiſtoriæ epiſcoporum Virdunenſium, ubi hoc incendium anno ſecundo Theoderici epiſcopi contigiſſe teſtatur, id eſt anno ſequenti. Godefridus poſtmodum Heinrico per Ermenfridum Virdunenſis eccleſiæ archidiaconum reconciliatus, in Italiam perrexit, obſequium præſtiturus Bonifacio marchioni; quo mortuo, Beatricem ejus uxorem conjugio ſibi copulavit, filiamque eorum unicam Mathildem, filio ſuo Godefrido deſponſavit; eaindeque ambo Italiæ marchiones & duces Lotharingiæ exſtitere. Inſignis verò eſt, ut diai, hic annus nativitate ipſius Mathildis, quippe quæ, teſte Donizone, anno MCXV. ætatis ſuæ anno LXX. defuncta eſt. (*a*) *Spicil. to. 12. p.* 380.

CXII. Aliæ mortes duorum epiſcoporum.

Prædictis mortuis duos alios addo præſules, unum Heribertum ſeu Atibertum archiepiſcopum Mediolanenſem: altetum Livingum Wicciorum Domnaniæ & Cornubiæ in Anglia epiſcopum, quem X. kal. Aprilis, die dominicâ obiiſſe teſtatur Symeon Dunelmenſis; ſepultus eſt in Taviſtokenſi (*b*) monaſterio. Leoſrico regis cancellario datus eſt Cridiatunenſis & Cornubienſis epiſcopatus: Aldredus autem ptimò Wintonienſis monachus, poſt abbas Taviſtokenſis, Wicciorum ſeu Wigorniæ præſulatum adeptas eſt. Deceſſit itaque hoc anno Heribertas Mediolanenſis archiepiſcopus, non anno MXLIV. ut Hermanno viſum eſt. Id manifeſtum fit ea ipſius teſtamento, condito (*c*) Modoetiæ anno ſuperiori MXLV. menſe Decembri: quo teſtamento abbati & monachis ſancti Ambroſii legat argenti libras duas denariorum Mediolanenſium, quotannis a ſuis heredibus ea quadam curte ipſis perſolvendas *per omnes feſtivitates ſancti Ambroſii*; ſtatuitque ut, ſi ipſius heredes annuum hunc cenſum perſolvere negleaerint, ipſa curtis veniat in jus & poteſtatem monaſterii ſancti Ambroſii, ità ut abbas & monachi divinum pro ipſo officium in perpetua tempora peragant. Huic teſtamento appoſitum eſt ſignum ipſius Ariberti archiepiſcopi, *qui propter ægritudinem ſcribere minimè potuit*. Itaque jam ex morbo decumbebat menſe Decembri, quo teſtamentum illud, ut diai, Modoetiæ conditum legitur. Inde in urbem ſe tranſportari curavit, ubi ſeptimâ-decimâ die inſequentis menſis Januarii deceſſit, humatus in monaſterio ſancti Dionyſii ejuſdem urbis. (*b*) *Willelm. Malmesb. fol.* 145. *& ſeq.* (*c*) *Puricell. p.* 414.

ANN. CHR. 1045. urbis, quod ipſe condiderat. Aonum & diem notat epitaphium, quod Puricellus retulit.

CXIII. Hildebrandus an prior Cluniaci.

Priuſquam hunc annum, huncque librum claudamus, juvat expendere quorumdam e noſtris ſententiam, qui Gregorium VI. poſt depoſitionem hoc anno Cluniacum ſeceſſiſſe putant cum Hildebrando monacho, quem ibidem prioris officium geſſiſſe aiunt; eumdemque Gregorium ibidem mortuum ac ſepultum fuiſſe: quod nullo veterum teſtimonio fultum reperio. Illud certum, Hildebrandum trans alpes cum Gregorio abiiſſe: quod ipſe teſtatur in concilio Romano anni MLXXX. in hæc verba: *Vos ſcitis, quia non libenter ad ſacrum ordinem acceſſi, & invitus ultra montes cum domino papa Gregorio abii: ſed magis invitus cum domino papa Leone ad veſtram ſpecialiter eccleſiam redii.* Cur Gregorium trans alpes Hildebrandus ſecutus ſit invitus, non ſatis apparet; immo id feciſſe videtur ſtudio Gregorii VI. ob cujus amorem, cùm electus fuiſſet pontifex, ſe Gregorium VII. (*a*) appellari voluerit. Fortè Gregorium VI. comitatus eſt ex mandato imperatoris, ut cum honeſto comitatu depoſitus abduceretur, & exſilium ejus tantiſper molliretur, quippe qui tam modeſtè ſuæ depoſitioni acquieverat. Non minor eſt difficultas, an Cluniacum ſe receperit Hildebrandus, an verò illic priorir officio functus ſit. Sanè ita cenſuit Paulus Bernriedenſis ejus vitæ ſcriptor, quod Otto Friſingenſis (*b*) dubitanter retulit, ubi ait, Brunonem electum pontificem Cluniacum veniſſe, *ubi fortè tunc præfatus Hildebrandus prioratus, ut dicitur, obedientiam adminiſtrabat.* At qui non Cluniaci, ſed Wormatiæ tunc verſabatur Hildebrandus, teſte Brunone Signienſi, cùm Bruno dictus eſt pontifex, qui eum Wormatiæ inventum, Romam ut ſecum rediret, obtinuit. Itaque valde incertum eſt, ne dicam falſum, ao Hildebrandus Cluniaci priorem egerit: quæ opinatio nata videtur ex æquivocatione alterius Hildebrandi præpoſiti Cluniacenſis, quem Johannes monachus (*c*) lo vita ſancti Odonis magiſtrum ſuum vocat. Huic errori anſam præbuiſſe videtur Paulus Bernriedenſis, ubi ait, ſcinrillas Hildebrando puero emicuiſſe, hancque ſcinrillarum viſionem, ut fertur, oſtenſam fuiſſe ſancto Mayolo, quem ante natum Hildebrandum juniorem obiiſſe conſtat. Certè Bruno Signienſis in libello de vita Leonis IX. mox laudatus, eum monachum Romanum vocat bis verbis. *Illis autem diebus, erat ibi*, ſcilicet Wormatiæ, *monachus quidam Romanus, Hildebrandus nomine, nobilis indolis adoleſcens, clari ingenii, ſanctæque religionis. Iverat autem illuc tum diſcendi gratiâ, tum etiam ut in aliquo religioſo loco ſub beati Benedicti regula militaret.* Nondum itaque ulli monaſterio ſe illic addixerat Hildebrandus, jam tum monachus Romanus: cujus *propoſitum, voluntatem & religionem mox ut cognovit* Bruno Tullenſis epiſcopus, *rogavit eum, ut ſimul cum eo Romam rediret:* cui primùm reſtitit Hildebrandus, propterea quòd Bruno, *non ſecundùm canonicam inſtitutionem, ſed per ſecularem & regiam poteſtatem* Romanam ſedem adire videretur. Verùm, ubi ei ſatisfecit Bruno, *Romam veniens prædictum monachum ſecum adduxit.* Hæc fusè relata ſunt a me, ſed, ut puto, non otiosè, ad illuſtranda Hildebrandi merita & vitæ primordia, quæ quidem eò majori fide digna ſunt, quòd Bruno Signienſis pleraque Leonis IX. facta ex ipſius Gregorii VII. ſeu Hildebrandi ore ſe accepiſſe diſertè teſtatur.

(*a*) Otto Friſing. lib. 6. c. 32.

(*b*) ibid. c. 33.

(*c*) Vita S. Odonis auct. lib. 2.

Neque verò hanc obſervationem, quam veri ac ſinceri amor a nobis exigit, ingratam fore puto Cluniacenſibus noſtris, quorum decora, non ſecus ac nobis propria, adeò minui nolumus, ut contra ea augere, quatenus ſinunt hiſtoricæ veritatis leges, nitemur. Certè malè omnino de Ordine noſtro mereremur, ſi tam illuſtrem ejus portionem, ex qua tantum honoris & emolumenti toti Benedictinæ familiæ, immo & eccleſiæ provenit, pro modulo commendare non ſtuderemus. Atque ut hoc quod de Hildebrando mox diximus ampliùs elucefcat, *in* toto ſancti Odilonis chartaceo codice nullus occurrit in chartis ejus tempore editis Hildebrandus præpoſitus ſeu prior. Primus quippe invenitur Vivianus anno ſeptimo Hugonis regis: deinde Rainaldus regnante Rodulfo rege Provinciæ: tum Robertus anno incarnationis MXXXII. poſtea Warnerius Heinrici Francorum regis principatu; denique Hugo prior ſub finem vitæ ſancti Odilonis, ejuſdem poſtmodum in abbatiali dignitate ſucceſſor. Sed de his hactenus.

Cluniaci priores ſub S. Odilone.

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER QUINQUAGESIMUS-NONUS.

Ab anno Chriſti 1047. ad annum 1050.

COAONATO, ut diximus, ſub finem anni ſuperioris Heinrico Imperatore, novus pontifex Clemens II. rem omnium optimo pontifice dignifſimam, ſed maximè ardnam aggreſſus eſt, memorandam ſcilicet ac neceſſariam in primis labentis religionis ac pietatis reformationem, quâ eccleſia Dei, a decentis prope annis ægrotans, maximè indigebat. Huc concilium epiſcoporum convocandum eſſe pontifici viſum eſt, in quo primùm de Simoniæ vulgato malo penitus exſtirpando actum, omniſque ſacrorum ordinum nundinatio improbata, quæ ad id tempus impune invalnerat. *Quis enim neſciat*, inquit Petrus (*a*) Damiani, *uſque ad hujus Heinrici clementiſſimi regis imperium, præſulatumque reverendæ memoriæ Clementis papæ, iſtiuſque beatiſſimi Leonis apoſtolici, quo nunc videlicet præſule ſancta ſe gubernari gratulatur eccleſia, per occidentalia regna virus ſimoniacæ hæreſeos ebulliſſe? ita ut quod paſſim fiebat, licenter admiſſum ultoriæ animadverſioni nequaquam duceretur obnoxium; & quod erat ferè omnibus conſentaneum, pro regula teneretur, tamquam legali ſanctione decretum.* ANN. CHRI 1047. I. Concilium Romanum.

(*a*) Petr. Dam. epiſt. 6. cap. 7.

Ut nota erat imperatori Petri-Damiani pietas & eruditio, iteratis litteris Petrus ab eo vocatus Romam eſt, ut novo pontifici in tam difficili reformationis propoſito adeſſet. Ægre ad hoc iter ſe comparavit Petrus, nec niſi conſultu & jubente pontifice id aggredi voluit. Itaque ad Clementem (*b*) hac de re epiſtolam ſcripſit, in qua ita loquitur. *Ego enim inter utrumque poſitus, & dies meos, hos illuſque diſcurrendo, perdere timeo; & tamen eccleſiis Dei, quæ in noſtris partibus per malos epiſcopos & abbates omnino confuſæ ſunt, compatiendo, mœrore nimio & triſtitiâ contabeſco.* Et in fine: *Nos enim ſperabamus, quòd tu eſſes redemturus Iſrael. Quapropter, beatiſſime domine, ſic conculcatam & abjectam ſtude relevare juſtitiam, ſic eccleſiaſtici vigoris exhibe diſciplinam, ut & pars iniqua a ſtatu ſuperbiæ corruat, & mens humilium ad ſperanda bona fiducialiter convaleſcat:* quæ verba innuunt hanc epiſtolam ante Romanum concilium ſcriptam fuiſſe. An Petrus Romam tunc adierit, incertum, qui tamen ſe multis conciliis a Romanis pontificibus convocatis in-

II. Petrus Damiani Romam vocatus.

(*b*) *Id. lib.* 1. *ep.* 3.

ANN. CHR. 1047.

terfuiſſe, multa imperatoribus ſuggeſſiſſe alibi dicit, ſed nullo fructu. Unde ſuos „ (*a*) monet, ne ſub eccleſiaſticæ compaſſionis ſpecie regum aulas irrumpant, neve „ aures principum, velue ſalutaria ſuggerendo, faſtidioſâ importunitate pulſent. „ Credant experto, & in hujus rei ſtudiis non leviter, ſed inaniter fatigato.

(*a*) *id. opuſc.* 22. *c.* 30.

III. Odilo abbas Romam adit.

Eodem tempore Odilo Cluniacenſis abbas, qui graviſſimo per quinquennium morbo conflictatus, mortem ſibi inſtare præſentiebat, Romam adire conſtituit, ut ad ſanctorum Apoſtolorum limina vitam finiret. Ivit, ibique manſit per quatuor menſes, Clementis papæ frequenti colloquio, & Laurentii Amalfitani urchiepiſcopi, viri ſanctiſſimi, cùm latinè, tum græcè docti, conſuetudine recreatus. Poſtquam verò contra ſpem convaluit, benedictione apoſtolicâ munitus, Cluniacum reverſus eſt: ubi per totum ferè annum jejuniis, precibus, ac vigiliis, quoad infirmitas ſinebat, inſtitit, fratres piis monitis inſtruxit, ſibique mortem imminere prædixit. Fortè poſt reditum frequentem conventum illum habuit, cujus meminit Gervaſius Cenomannorum præſul in quodam inſtrumento, quo multa eccleſiæ ſuæ (*b*) legat, ditas imprecatus iis, qui hanc donationem violaruri eſſent. *Hæc excommunicatio*, inquit, *facta eſt ab epiſcopis & ſacerdotibus ſubſcriptis, & a pluſquam quinquaginta ſacerdotibus in ſancta ſynodo ſanctiſſimi abbatis Cluniacenſis monaſterii Odilonis, cujus admonitione hæc egimus*: quod an de capitulo generali Cluniacenſi, an de alia ſynodo intelligendum ſit, incertum.

(*b*) *Analect. t.* 3. *p.* * 321.

IV. Farfæ abbas mutatus.

Dum Romæ verſaretur imperator, Almericus Farfenſis abbas ab æmulis accuſatus eſt, quòd, etſi litteris utcumque inſtructus, regendo tamen monaſterio impar eſſet. Sed cùm hæc nihil apud imperatorem efficerent, id commenti addiderunt, exiguum ab eo fodrum (ſic annonam militarem appellabant) ſuppeditarum fuiſſe: quod illi ipſi accuſatores malignè ſubtraxerant. Hac re nihilò minùs offenſus imperator, Almerico abbatiam abſtulit, eamque Supponi, quem autea rejecerat, conceſſit. Verùm non diu eâ potitus eſt Suppo; nam anno eodem revoluto deceſſit. Electus in ejus locum Berardus abbas, de quo anno ſequenti. Almerico autem in ordinem redacto conceſſa fuit eccleſia ſancti Martini, in monte illo ſita, ubi uſque ad finem vitæ quietè ac pacificè permanſit.

V. Imperator Caſinum adii & in Germaniam redit.

(*c*) *Chron. Caſin. lib.* 2. *c.* 82.

Rebus in Urbe compoſitis, Heiericus ad Campaniæ turbas ſedandas proceſſit, & primò quidem Caſinum, (*c*) adiit: ubi magno cum honore a fratribus acceptus, planetam purpuream, gemmis ornatam, ſuper altare cum pretioſo pallio poſuit: in capitulo verò auri libras aliquot fratribus obtulit. Inde, ubi ſe eorum precibus commendaſſet, Capuam progreſſus, illic præceptum, auteâ bullâ munitum, Richerio Caſini abbati indulſit, & Pandulfo Capuæ principatum reſtituit. Ad hæc Drogoni Apuliæ, & Ranulfo Averſæ comitibus Nortmannis, cùm ad ipſum veniſſent, atque equos eximios moltamque pecuniam obtuliſſent, omnem, quam tenebant, ditionem imperiali auctoritate fitmavit. Beneventum inde profectus, cùm cives eum non recepiſſent, eos a pontifice, quem ſecum duxerat, fidelium ſocietate ſe moveri fecit. In Lombardiam poſtea revertens, Mantuæ paſcha peregit: tum Parmam progreſſus, cùm illic ægrotaſſet, Cadaloo ejus urbis epiſcopo *fodrum & manſionaticum* remiſit, atque ab eo corpus Widonis ſeu Gaidonis Pompoſiani abbatis, qui majoribus in dies miraculis inclarescebat, aeceepit, Spiramque detulit.

VI. Damaſus II. papa.

Interim Clemens pontifex, vix nono menſe a ſua promotione expleto, VII. Idus Octobris vita functus eſt: tum Benedictus, quem ab imperatore depoſitum diximus, novis artibas ad pontificatum reverſus, illum tenuit per octo menſes, donec imperator, competto Clementis obitu, Popponem, Brixinenſem in Tiroli epiſcopum, in ejus locum ſubſtituit eatavit: quixvt. kal. Auguſti anni inſequentis conſecratus, Damaſi ſecundi nomen tulit ad paucos dies, nam idibus ipſis Auguſti Prænefte exſtinctus eſt, ſicque Brunoni Tullenſi epiſcopo locum fecit.

VII. Ecbertus abbas Fuldenſis.

(*d*) *Brovver. lib.* 4. *Antiq. Fuld. p.* 292.

Etſi ab anno MXLIII. præfectus eſſet Fuldenſibus Rohingus abbas, ejus tamen ordinatio dilata fuit uſque ad finem anni præcedentis: quo anno Heinricum regem in Italiam profecturus, Romæ in natali Domini conſecratus eſt a Suitgero papa, ut loquitur Lambertus, id eſt a Clemente II. eodemque cum ipſo anno ibidem vitam finivit. Fuldæ ad nominis ſui gloriam (*d*) reliquit tabulam altaris ab ſe inchoatam, margaritis ac gemmis inſignem; & codicem libros Moralium Gregorii Magni continentem, at teſtantur verſus eidem codici præſcripti, quos Brovverus teſert. Ecbertus, qui, & Eppo, poſt eum abbas *factus ſtatim poſt natale Domini*, ait Lambertus, non Romæ, ut Brovverus putat, ſed in Germania, quò imperator jam tunc ſe receperat. Hic abbas ſtatim a ſua ordinatione cum Adalberone Wirziburgenſi epiſcopo controverſiam habuit de jure diœceſano: ſed imperator veterem exceptionem firmavit, conceſſâ rectori parochiæ Fuldenſis jutis dicundi facultate in loca exemta, quam ſibi Wirziburgenſis archidiaconus attogabat.

Mortuo quoque hoc tempore Juhanne Attebatenſi abbate, Baldninus, cogno-

men-

mento Pius & Barbatus, vacantis abbatiæ regimen commisit Popponi abbati Stabulensi, eximiæ sanctitatis viro, qui ægrè assensit, obtenta demum ab imperatore facultate, quam ob dissensionem principum non facilò impetravit. Atrebatum itaque accessurus Poppo, Wazonem Leodicensem episcopum, quem olim Leodico pulsum perhumanè in suo monasterio exceperat, invisit, ab eoque Naumenem civitatem (Namucum interpretor) deductus, se brevi ante cum moriturum prædixit. Atrebatum inde ubi venit, maximâ omnium gratulatione acceptus est ob perspectam sanctitatem: ubi, proprietate monachorum resectâ, rebusque in commune collatis, cùm cuncta rectè composita & ordinata essent, vice sui monasterio præfecit Emmelinum, vitum prudentem, prædicti Wazonis episcopi germanum, qui sancti viri cooperator & ut vulgò dicitor, dcatera-manus erat. Idem Balduinus comes Popponis quoque providentiæ commisit Marcianense monasterium, cui vir Dei Balduinum sui vicarium præposuit, Arrebatensium postmodum abbatem.

ANN. CHR. 1047. VIII. Poppo S. Vedasto præficit Emmelinum.

Marcianis Balduinum.

Per id tempus Rotbertus de Codiciaco, præpotentissimus miles, injustas consuetudines a villis sancti Medardi abbatiæ Suessionensi subjectis extorquebat: quod gravatè ferens Rainoldus abbas, eum pertraxit in judicium Heinrici regis, qui tunc in abbatia sancti Stephani apud Cauciacum (*) villam regiam, ad Axonam fluvium supra Compendium sitam, residebat. Illic in audientia regis constitutus Rotbertus coram (a) episcopis & abbatibus ac nobilibus multis, iniquis illis consuetudinibus cedere compulsus est, annuitque, ut, si abbati aut ministris ejus quamlibet injuriam, aut quodvis damnum intulerint homines forenses; de his abbas per se, aut per ministros suos sententiam ferat: quòd si eos ad farciendum damnum compellero non valuerit; tunc Rotbertus ab ipso, ejusve ministris iuvitatus id præster, (quod ujus quoque posteris concessum) *si per eos abbas justitiam receperit, tunc ex justitia, quam vulgò vocant legem, tertiam tantùm habebunt partem*, scilicet pecuniæ multæ. Hoc placitum seu judicium rex propriâ manu proprioque sigillo firmavit, eique apposita sunt signa episcoporum & nobilium, qui aderant, videlicet Widonis Remorum archiepiscopi, Beraldi Suessionum episcopi, Walteri Meldensium, Gibuini Laudunensis, Drogonis Belvacensium, Rogeri Catalaunensis, atque Frolandi Silvanectensis episcoporum; deiu Rainaldi comitis & Guidonis ejus filii, aliorumquu multorum. *Descripta vice Rainoldi cancellarii, jubente Rainaldo abbate, anno incarnati Verbi* MXLVII. *regni Heinrici regis nono-decimo*, ab anno scilicet MXXVII. quo vivente patre rex coronatus est. Eadem controversia (b) denuo ventilata sub Philippo rege, Hoinrici filio, post annos ferè viginti.

IX. S. Medardo iniquè vexationes remissæ.

(*) *Choisy.*

(a) *Diplom. p.* 584.

(b) *V. lib. 62. n. 99.*

Commissum est hoc anno atrocissimum prœlium super fluvium Divam, inter Heinricum Francorum regem & gentem Nortmannorum, quorum nonnulli principes Willelmum ducem agnoscere detrectabant. In quodam brevi chronico Senonensi legimus, ex parte Nortmannorum fuisse triginta-millia peditum & equitum: ar ex parte Francorum tria tantùm millia bellatorum: a quibus durè Nortmanni cæsi, quorum decem millia perierint. Meminit hujus prœlii Johannes Bromton, ad annum regis Edvvardi seatum, illudque commissum fuisse ait apud *Valesdune*, inter Heinricum regem & proceres Nortmanniæ: quorum alios Willelmus, partâ victoriâ, exsilio, alios capite multaverit. Id accepisse videtur Bromton a Roberto de Monte, qui huic prœlio Guidonem, filium Richardi comitis Burgundiæ, cognatum Willelmi Nortmanniæ ducis, interfuisse tradit. Haud scio an hoc prœlium præcesserit, quod certè ad multum tempus duravit, aliud bellum Heinrici regis contra ipsum Willelmum Nortmannorum ducem, in quem quidam Nortmannorum proceres (c) Heinricum regem concitarunt: quo in bello castrum Tegularias, a Willelmo pro pace sibi traditum, & Argentomum combussisse perhibetur. Diu duravit hoc bellum, & quidem ferè usque ad obitum Heinrici regis, qui ad fluvium Divam, si Guillelmo (d) Gemeticensi fides est, a Nortmannis victus, pacem cum Willelmo composuit, eique Tegulense castrum restituit.

X. Nortmannica bella.

(c) *Gemetic. lib. 7. c. 4 & 5.*

(d) *ibid. c. 18.*

In illo bello, quo anno incertum, pater venerabilis Guiberti, qui ex-monacho Flaviacensi abbas Novigenti ineunte sæculo insequenti factus est, captus fuit a Willelmo duce, cujus hæc consuetudo (e) erat, *ut numquam captivos suos ad redemtionem cogeret, sed perpetuâ, dum adviverent, carceris relegatione damnaret*. Guiberti parens Evrardus vocabatur, miles cùm primis nobilis ac locuples in Bellovacis: matris nomen ubique reticet Guibertus, qui passim in tribus, quos scripsit, de vita sua libris, ejus pietatem & facta suè commemorat. Hæc de mariti *irremediabili captivitate* summopere mœrens, cùm aliquando intempestâ nocte mœtorem equerer insomnis, incumbentem sibi dœmonem, ac suo pondere se opprimentem sensit, ratione quidem libera, sed vocis expers. Tum opportunè illi adfuit bonus spiritus, qui el suggessit, ut sanctam Mariam invocaret. Ad cujus nomen sæpe repetitum malus genius cum magno tumultu aufugit: monitaque est pia mulier a bono spiri-

XI. Guiberti abbatis parentes.

(e) *Guibert. lib. 1. de vita sua c. 22.*

ANN. CHR. 1047.

ſpiritu, ut *bona* deinceps *femina* eſſe curaret. Hæc omnia pediſequis ancillis ſuis, quæ repentino itrepitu excitæ ad ipſum veneraut, pæne exanimis retulit. Hoc autem pii liberatoris monitum pia mulier altè memoriâ retinuit, & accuratè obſervare ſtuduit. Hæc verò longe ante natum Guibertum acciditſe teſtatur Guibertus ipſe, de cujus ortu in conſequentibus agemus. Aliud parentum infortunium idem (*a*) refert, nimirum, quòd in illis effectus conjugalis quorumdam maleficiis, & forte novercæ invidiâ (* quæ, cùm neptes haberet, aliquam ex illis Evrardo copulare moliebatur) per ſeptennium impeditus ſit; quo temporis ſpatio mater pudicitiam intaminatam ſervavit contra puellarum & matronarum ſui temporis ſolutos mores, præ quibus major erat in vitis pudor.

(*a*) *Ibid. c.* xx.

XII. Gradulfus abbas Rotomagenſis eccleſiæ vicarius defigitur obit.

Rotomagenſem eccleſiam regebat hoc tempore Malgerius archiepiſcopus, qui cùm epiſcopalem eccleſiæ ſuæ honorem pouliatim declinare cerneret, viſum eſt ei, quod & toti clero & univerſo populo maximè placuit, ut Gradulfum Fontanellæ abbatem, virum prudentiâ & doctrinâ inſignem, *ſibi ſubſtitueret, & vicarium ſub ſe benedictione infigueret epiſcopali: ut res, quibus ſe minùs ſufficere perpendebat, ille ſuâ vice ſuppleret*. Cùm verò ſupet hoc negotio Willelmu *principi ſuggeſtio fieri* deberet; Grodulfus ad monaſterium (nam Rotomagi tune erat) hac de re apud ſe deliberaturus reverſus eſt: ut tertiâ die repentino morbo correptus, ad extrema pervenit: *acceptâque torporis dominici & ſanguinis communione*, deceſſit hoc aono, pridie nonas Martii. Hæc auctor anonymus ejus temporis in libro de miraculis ſancti Wulfranni archiepiſcopi Senonenſis. Fontanellam per ſexdecim annos rexerat Gradulfus, cui ſucceſſit Rotbertus ejus frater, quo ad regimen Pratenſis ſancti Germani monaſterii tranſlato, Girbertus Fontanellæ præfectus eſt.

XIII. Pratellis prædia reſtituta.

Paullo ante Gradulfi obitum Pratellenſi virorum monaſterio quorumdam prædiorum, ipſo agente, reſtitutio facta eſt ab Hugone Bajocenſi epiſcopo, qui ea invaſerat. Rem ex chartario ſic accipe.

(*) *Cadomum.*

Notum ſit tam præſentibus quàm futuris, quòd illo anno, quo prius inceptum eſt concilium de pace apud Cadomum (*) cum corporibus Sanctorum, invaſit Bajocenſis epiſcopus, nomine Hugo, terras ſancti Petri Pratellenſis, pro quadam conventione, quam ſtructor loci, Hunfridus nomine, cum eo habuerat. Unde valde commotè domnus abbas Gradulfus Fontinellæ monaſterii, qui partim fundator illius loci exſtiterat; &

(*) ſcilicet Pratellenſis.

abbas ejuſdem monaſterii (*), Anfridus nomine, cum nimio labore impetraverunt, ut prædictam conventionem perdonaret, & terras redderet. Nec hoc ſine magno pretio potuit fieri. Dederunt enim illi jam dicti abbates centum libras denariorum, & tria argentea candelabra, videlicet duo ex puro argento, & tertium ex auro & argento vel nigella pulcrè compoſitum; & unum calicem deauratum: quæ pecunia receptâ, ſicut præfatus ſubſcriptio demonſtrat, eartam epiſcopali auctoritate firmavit. † Ego Hugo Bajocenſis epiſcopus hanc donationem terrarum, ſcilicet quas dedi ſancto Petro Pratellenſi precatu Hunfridi, nunc manu & ore confirmo, & epiſcopali auctoritate earum invaſores anathematizo. Amen. Huic conventioni interfuerunt teſtes, videlicet Rannaldus, Drudus, Hugo cognomento Compoſitus, Rodulfus Sitbardus, Rudulfus Aſactatus, Richardus Scoria-vetulam, Turſtinus filius Rannulfi. Ex parte verò abbatis interfuerunt Gaufridus clericus, &c.

XIV. Cadomi duo concilia.

Ex his intelligitur, duo per illud tempus habita fuiſſe Cadomi concilia pro treuga ſeu pace ſancienda: unum ante obitum Gradulfi Fontenellæ abbatis, *prius* in ſuperiori noritia dictum: alterum anno MXXI. ſub Maurilio archiepiſcopo, de quo inferiùs. Haud ſcio an de priori interpretandus ſit Fulbertus monachus in libro de miraculis ſancti Audoeni archiepiſcopi, ubi hæc leguntur. *Iaſtabant cauſæ, quibus epiſcoporum & abbatum provincialis conventus agebatur. Locus hic præfinitus erat ſub Cadomenſi territorio, propter loci opportunitatem & fragum ubertatem. Huc Sanctorum corpora & reliquiæ ſuæ convehi univerſorum conſilio decretum fuerat, inter quos venerandus pater noſter Audoenus ablatus fuerat. Fit ex tota regione confluentium populorum infinita multitudo. Ibi de pace regni & ſtatu rei publicæ varia per biduum conſilia tractantur, repugnantibus pleriſque, quibus ex diſcordia publica victum rapinæ ſpes promiſerat. Sed præponderavit conſilium bonorum, quibus pax & quies publica placebat. Fit igitur in medio de pace jusjurandum. Gaudent omnes, & maximè agricolæ. Redeunt ſinguli ad taſtra ſua: reportantur & corpora Sanctorum intra tentoria ſua.* Hactenus Fulbertus in libro de miraculis ſancti Audoeni, cujus corpus in reditu miraculis illuſtratum fuiſſe tradit. Hæc autem omnia rectè convenluut huic tempori, quo Nortmanni inter ſe ſe contra Willelmum principem, & contra Francos bella movebaot.

XV. Fiſcamno facta reſtitutio.

Habitus eſt hoc anno Fiſcamni conventus generalis procerum Nortmannorum, in quo dux Willelmus, commiſſorum in adoleſcentia (*b*) ſcelerum pœnitentiâ ductus, ſimulque memor beneficiorum a Deo acceptorum, qui ipſum ab inimicis mi-

(*b*) *Martene miſcell. p.* 16.

ra-

rabiliter protexerat, monaſterio ſanctæ Trinitatis reſtituit terram Rainaldi vicecomitis, quam ejus pater Richardus eidem monaſterio conceſſerat, poſtea in beneficium a Johanne ubbate datum Gozelino Heddonis filio, qui eam ſuis hominibus tradidetat. *Actum publicè Fiſcami caſtro, die* XV. *kal. Auguſtarum in conventu generali, ſub præſentia Johannis abbatis, cæterorumque fratrum, anno ab incarnatione Domini* MXLVII. *indictione* XV. Sub id tempus quidam Fiſcamnenſes monachi, inconſulto ubbate, obtentu ſolitariæ vitæ, jugum excuſſere: quos Johannes abbas ſcriptâ (a) epiſtolâ ad officium revocare conatus eſt. Fortè ex eo numero fuit Benedictus ille monachus, qui citra permiſſum ubbatis e Fiſcamnenſi ad ſancti Arnulfi monaſterium ſeceſſit; quæ res inter Johannem Fiſcamnenſem & Watinum abbatem ſancti Arnulfi rixæ ſeminarium fuit, ut poſtea videbimus.

ANN. CHR. 1047.

(a) *id. p.* 19.

XVI. Vindocinenſi monaſterio facta donationes.

Vindocinenſi monaſterio non ita pridem conſtructo, cui tunc Odericus abbas præerat, Huebertus de villa Terboldi, ejuſque conjux ſe ſuaque omnia tradidetunt. Interceſſit Odo Dublellus, cujus erant feudatarii: ſed tandem ceſſit, petentu Agnete comitiſſâ ejus loci fundatrice, & Lancelino de Balgenciaco, teſte Petro ſancti Karilefi abbate. Actum *in galilea* ſeu novi cœnobii Vindocinenſis, Idem Odericus abbas comparavit ab Arnulfo Turonenſi urchiepiſcopo *altare* ſanctæ Matiæ de Riparia decem nummorum libris (hi erant illorum temporum mores) tunendum ud vicarios duos: quorum primus nominatus eſt Albertus monuchus Vindocinenſis, eo pacto, ut poſt ejus obitum altet ſubſituatur pro decem libris; quo mortuo, pro quolibet vicatio deinceps monachi centum dumtaxat ſolidos archiepiſcopo pro ultatis redemptione perſolverent. Ubi vides, patocbiurum ud monaſteria pertinentium caram, quum altatis nomine deſignabant, conceſſam fuiſſe vicariis perpetuis, quorum primus in prædicta eccleſia fuit Albertus monachus. Ejuſmodi altaria ſub duplici conditione monaſteriis concedebantur ub epiſcopis; una, ut ad ſingulas presbyteri mutationes monaſteria confirmationem eorumdem altatium per præſtationem cetiæ pecuniæ, ultatium redemtionem vulgò nuncupatam, ab epiſcopis obtinerent, quæ altatia *ſub perſonatu* conceſſu dicebuntur: alteru, ut ab ejuſmodi præſtutione immunia eſſent, ideoque hæc *imperſonaliter* teneti cenſebantur. Verùm, quia id genus redemptiones ſimoniæ expertes non erant, illæ tundem in concilio Claromontano ſub Urbano II. prohibitæ ſunt. Nihilò minùs poſt conciliom inſtitit Ulgerius Andecavorum epiſcopus, ut Vindocinenſes annuum cenſum pro redemptione altarium ipſi perſolverent: ſed ei teſtitit Goffridus abbas, tutus hunc unnuum cenſum non minùs ſimoniæ obnoxium eſſe, quàm præſtationem illam ad ſingulas presbyterorum mutationes. Plura de his in tomo ſequenti.

Altaria ſub duplici conditione conceſſa monaſteriis.

Mortuus eſt hoc anno Huebertus Andecavorum epiſcopus, cui Euſeblus, alio nomine Bruno, eodem anno ſucceſſit, ut breve chronicon (b) Andecavenſe teſtatum facit his verbis: *Anno* M XLVII. *obiit dominus Hubertus, dulcis memoriæ Andecavorum præſul, VI. nonas Martii; cui ſucceſſit dominus Euſebius Bruno* VSSI. *idus Decembris, domni Clementis papæ anno primo*, qui jam menſe Octobri præcedente obierat. Tempus Huebertì obitus apprime notatum invenio in quudam charta pro monaſterio beatæ Matiæ de Carltute ſeu de Roncerelo, qua Gauſtidus comes unà cum Agoete oxore ſua quemdam juris ſui colibertum ub omni jure ſervitutis abſolvit, ac liberum facit. Teſtes Guillelmus comes Pictuvorum, & Gauſridus frater ejus, Petrus de Trimolia, & alii. *Actum publicè in eccleſia ſancti Albini, regnante rege Henrico, archiepiſcopo Turonis Arnulfo, in tranſacta ante quadrageſima defuncto Huberto pontifice Andegavenſi, cùm rediſſent comes & comitiſſa de Apulia. Scripſit hæc Martinus capellanus, poſtea Trigavenſis* (*) *epiſcopus*. Obſervatu digna eſt hæc epocha de itinere Gauſridi comitis & Agnetis ejus conjugis in Apuliam, ut ſcilicet comitarentur Heinricum imperatorem, qui Agnetem, prædictæ Agnetis filiam, conjugio ſibi copulaverat. Confer Lambertum (*), & Hermannum ud hunc annum. Idem Huebertus epiſcopus, monente Wigrino ſancti Sergii abbate, ejus conſuguineo, qui poſtea Cenomunnenſis epiſcopus fuit, ſancti Sergii monaſterio *præbendam canonicalem* in eccleſia ſancti Mauricii reſtituit *inſtante mortis articulo*, ut legere memini ad calcem bibliorum ſancti Sergii, probantibus ejuſdem eccleſiæ canonicis, & Goffrido ſeu Gaufrido comite confirmante; quam præbendum olim idem epiſcopus monaſterio contulerat, ſed poſtea quorumdum perſuaſione abſtulerat. Idem in extremis per manus prædicti Wigrini ubbatis donavit monachis Majoris-monaſterii terrulas duas, unam, quæ Puleſus dicitur, juxta fluvium Ladionem (*), alteram, quæ Radoluua vocatur prope Calonnam, quæ villa poſita eſt ad lævam Ligeris ripam infra confluentes Meduunæ in Ligerim. Ex hac donatione orta eſt cella Calonnæ, ex donis Euſebii epiſcopi aucta, quæ materiu liris exſtitit inter monuchos ſancti Sergii & Majoris-monaſterii, ex quo Wigrinus abbas (c) aſſumtus fuerat.

XVII. Huberto epiſcopo Andecavenſi ſuccedit Euſebius.

(b) *Labbe tom. bibl. p.* 287.

(*) Trecorenſis.

(*) anno 1046.

(*) *Lupus.*

(c) *lib.* 57. *n.* 73.

Eu-

ANN. CHR. 1047. XVIII. Berengarii vitæ & erroris initia.

Euſebius epiſcopus noa laudatus archidiaconum eccleſiæ ſuæ habebat Berengarium, ſorrè ipſius magiſtrum, qui etſi ab annis minimùm ſeptem Andecavenſis archidiaconus, nihilò minùs Turonicis ſcholis præfectus erat. Hic non multò poſt lapſus eſt in hæreſim, cui faviſſe creditus eſt Euſebius, tametſi ab ea ſe purgare conatus eſt. Berengarius ſeu Beringerius, ut paſſim veteres ſcribunt, Turonis ortus ſub initia ſæculi undecimi, Walteri Martinianæ baſilicæ præcentoris nepos, poſt prima litterarum clementa, ad ſcholas Carnutenſes ſe contulit, ubi condiſcipulum in multis habuit Adelmannum, poſtea Briaienſem epiſcopum, ſub Fulberto præſule, qui morti proximus, futuros ejus errores prædixiſſe traditur. Ex diſcipulo factus Turonis magiſter in Martinianis ſcholis Berengarius, cùm Lanfrancum in Beccenſibus frequentari, ſeque obſcurari, & a ſcholaribus pæne deſeri cerneret; præ invidia, ut nomen ſibi faceret, nova dogmata, maximè circa ſanctiſſimum euchariſtiæ ſacramentum fabricare in animum induxit, ut doctrinæ novitate, ut ſit, diſcipulos ad ſe traheret. Ubi hæc in vulgus ſpargi intellexit Lanfrancus, acriter, ut par erat, naſcentem errorem improbavit: quod cùm reſciviſſet Berengarius, litteras ad eum dedit, quibus ſignificabat, indignum eſſe tali ingenio, ut Paſchaſii Radberti ineptias, ut vocabat, præ Johannis Scoti doctrina ſectaretur. Hæc ſuſiùs proſecuti ſumus in præfatione ſecunda ad Sæculum ſextum actorum noſtrorum. Quid inde conſecutum ſit, poſtea videbimus.

XIX. Carrofi dedicatio.

Non ſatis accuratum eſt chronicon Malliacenſe ſeu Maxentianum, in quo Carrofenſis eccleſiæ dedicatio hoc anno facta dicitur juſſu Leonis IX. qui *altare ſacratum* eò miſiſſe perhibetur. Hanc dedicationem feciſſe dicuntur archiepiſcopi & epiſcopi, numero tredecim, vicinarum provinciarum, abbate Hugone, ejus nominis ſecundo, qui Fulcherio ſucceſſerat. In kalendario ſancti Sergii Andecavenſis hæc dedicatio notatur AVI. kalend. Julii anno a nativitate Domini M XLVIII. quo necdum Leo IX. ſedere cœperat. Eodem anno, quo hæc dedicatio facta eſt, combuſtum fuit monaſterium cum tota villa. Hæc tertia minimùm dedicatio eſt Carrofenſis baſilicæ, quæ hoc ipſo ſæculo paucis ante annis dedicata fuerat. Fulcaudus abbas, Hugonis ſecundi ſucceſſor, non parum in reſtruenda baſilica laboravit.

XX. S. Michaëlis in Eremo abbates & cella.

(*) ſic.

Hoc ipſo anno, ut in prædicto Malliacenſi chronico legitur, conſecratum eſt monaſterium ſancti Michaëlis in Eremo, cui tunc Aſcho abbas præerat. Ejus tempore condita eſt cella in loco, qui vulgò Bellanoa vocatur, ſita prope Marollum „ in diœceſi modò Lucionenſi. In primariis ejuſdem cellæ litteris pius vice„ comes Toruacenſis Gaufredus, uxorque ejus Adenor, interpellaſſe dicuntur do„ mnum Aſzhonem (*) abbatem ſancti Michaëlis de ædificando monaſterio, in lo„ co, qui vulgò Bellanoa nuncupatur, eâ conditione, ut monachos pro ſua uxu ib„ idem inſtitueret. Traditio facta cum virga, quam abbas ipſe geſtabat. Miſſus il„ luc e cœnobio ſancti Michaëlis monachus multæ induſtriæ, Savaricus nomine, „ qui monaſterium eo loci diligenter ædificavit. Poſt mortem Aſchonis abbatis, „ defuncto quoque Gaufrido vicecomite, qui in extremis monachus factus & apud „ ſancti Michaëlis ſepultus eſt, Aimericus ejus filius cum ſua matre ſancto Mi„ chaëli hanc cellam auferre voluit: ſed tandem ab incœpto deſtitit, acceptis „ decem libris a Savarico & Hildeberto monachis, in eadem cella reſidentibus, facto dono *cum miſſale, ubi eſt nativitas & paſſio, & reſurrectio, & aſcenſio Domini noſtri Jeſu-Chriſti*. Hanc veterem chartam coram Aimerico vicecomite relegit domnus Petrus ſancti Michaëlis abbas, qui Aſchoni ſucceſſerat. Hinc corrigenda chronographus Malliacenſis, apud quem Aſchoni ſucceſſiſſe dicuntur Theadus, Audebertus, Willelmus, Johannes, Guarinus & Johannes.

S. Jovini facta donatio.

(*a*) *Gall. chr. to. 4. p. 115.*

Qui hic laudatur Gaufredus Toruacenſis vicecomes, is eſt ſine dubio Goffredus Thoarcii vicecomes, qui in gravi morbo a Bernardo ſancti Jovini venerabili abbate olei ſacri benedictione delibutus, eidem ſancti Jovini abbatiæ, ejuſque monachis in perpetuum donavit *frumentagium illud, quod hominet militum illius vici & parrochiæ, & tutias territorii abbatiæ per ſingulos annos ei reddebant*. Huic beneficio Bernardus abbas & monachi minimè ingrati, pro Goffredo ejuſque propinquis *quotidie ſacras hoſtias* ſe oblaturos promittunt, eumque in ſuam fraternitatem admittunt. His litteris, quas ci. Baluzius ex authentico mihi communicavit, teſtes ſubſcribunt Petrus abbas S. Launi, W. abbas Aureæ-vallis, & abbas de Brignun, multique alii. Id factum concedente Aymerico Goffredi filio, jam ſuperiùs laudato, qui anno (*a*) MXCV. deceſſit.

XXI. Apud Santonas cœnobium S. Mariæ conditum.

(*b*) *Gall. chr. to. 4. p. 517.*

Baſtar in ſuburbio Mediolani Santonum inſigne Benedictinarum virginum cœnobium ſanctæ Mariæ ſacrum, quod Goffridus Andecavorum comes & Agnes ejus conjux hoc ipſo anno in proprio fundo conſtituiſſe memorantur. Primarias hujus monaſterii litteras ediderunt Galliæ (*b*) chriſtianæ auctores, in quibus ſingillatim e-

nu-

numerantur prædia, latifundia, ecclesiæ, aliaque bona, quæ prædicti conditores eidem monasterio contulerunt. In his donant in insula, cui nomen Olarion (*) est, „ *quam famosissima soli fertilitas & amœnitatis commoditas nobilitat*, ecclesiam sancti Dionysii & quatuordecim mansos cum decima *omnium* rosiarum (*), ecclesiarumque, cervarumque, quæ in ipsa insula captæ fuerint, *ad librorum vestituras* „ seu operturas; ad hæc monetam totius episcopatus Santonensis, cujus artifices fidelitatem sanctæ Mariæ in manu Constantiæ abbatissæ jurare fecit, domo ad fabricandam monetam datâ, juxta arcum pontis sitam. Insuper obtulerunt Deo & „ beatæ Mariæ abbatiam sancti Palladii in usum canonicorum, sanctimonialibus „ inservientium ad res sacras: quam abbatiam iisdem fundatoribus concessit Guillelmus vicecomes, *a quo procedebat ex genere ipsa abbatia*, quæ nunc parœcialis ecclesia est suburbii Santonensis, beatæ Mariæ patrocinio hactenus subjecta. „ Denique, ut cætera omittam, iidem fundatores constituunt, ut quotannis abbatissa, misso venatore suo, habeat de silva Baconeis, *ad recreandam feminam imbecillitatem*, *aprum unum cum sua fera*, *cervum cum cerva*, *damum cum dama*, *caprum cum capreâ*, *duosque leporet* &c. *Actum civitate Santonas*, *anno incarnati Verbi* MXLVII. *indict.* XV. *regnante Henrico Francorum rege*. Omitto subscriptiones multorum nobilium, qui huic instrumento cum Goffrido comite & Agnete, ejusque filio Willelmo duce Aquitaniæ & Pictavorum comite subscripserunt.

ANN. CHR. 1047.
(*) *oleron.*
(*) *al.* rosiarum.

Hoc instrumentum posterius videtur charta episcoporum, edita in dedicatione illius ecclesiæ, qui ab illustri comite Goffrido & uxore illius venerabili Agnete ad „ consecrationem ordinationemque monasterii hujus, quod ab ipsis recens fundatum, „ & jam propemodum exactum erat, cum abbatibus evocati & congregati, IV. nonas Novembris illud in honorem Domini Salvatoris & gloriosissimæ ejus genitricis virginis Mariæ dedicarunt, atque in eo monasticum ordinem ancillarum Dei „ sub abbatiali regimine secundùm regulam sancti Benedicti instituerunt, eo pacto, „ ut abbatia sit, & non cella cuiquam subjecta monasterio, & abbatissæ inibi sororum hujus cœnobii, cæterorumque Dei fidelium electione canonicè substituantur. His litteris, quæ carent chronicis notis, subscribuot prævio signo crucis Archembaudus Burdigalensis, Hugo Bisuntinensis, Ainus Bituricensis archiepiscopi: episcopi verò Arnulfus Santonensis, Hugo Nivernensis, Guillelmus Egolismensis, Geraldus Petragoricorum, Budicus Namnetensis, & Jordanus Lemovicensis: ex abbatibus Goffridus Angeriacensis, Aaron (*) sancti Michaelis de Eremo, Johannes de Lucione, Gostenus sancti Leodegarii... abbas de Bazaco, Fredericus sancti Florentii, Ratoaldus Burgulensis, Odricus seu Odericus Vindocinensis. Ex clericis Isembertus clericus Pictavensis designatus episcopus, Joscelinus archidiaconus Andegavensis, Goffredus thesaurarius Nivernensis, Maugodus thesaurarius Bisuntinensis, & quidam alii. Qui primus subscripsit Archembaldus Burdegalensis archiepiscopus, abbas fuit sancti Maxentii, simulque cum archiepiscopatu abbatiam retinuit. Hi omnes excommunicaverunt eos, qui invadere ausi fuerint illius monasterii possessiones.

Monasterii dedicatio.
(*) *f.* Asello.

XXII.

Ad ejus verò dotis augmentum Agnes comitissa comparavit a Willelmo de Parteniaco, jussu & auctoritate filii sui Willelmi, insulam, quæ vocatur Vicus (*) „ in pago Pictavensi sitam, in maritimis aquæ Seutiæ, habentem sinistro latere „ haud multò longè castellum Fontenaci; ad orientem verò monasterium sancti Petri Malliacensis prospicientem. Pro qua insula prædicto Willelmo dedit Agnes „ mille & quingentos nummorum sulidos cum plurimis *auxiliis* seu subsidiis, quæ „ illi aliàs fecerat. Huic emtioni assenserunt Agnetis filius Pictavorum comes Willelmus, uxor Willelmi Parteniacensis Arengarda, & filius ejus natu-major Willelmus, ejusque fratres Goscelinus sancti Hilarii thesaurarius, & Simon, & Geldoinus. *Hanc autem insulam*, inquit Agnes, *concessi ecclesiæ*, *quam apud Santonas civitatem in honore sanctæ Dei-genitricis Virginis Mariæ & omnium sanctorum Dei*, *humilis ejus ancilla a novo fundavi*, *& sanctimonialibus in eadem omnipotenti Deo sub sancti Benedicti regula servientibus*, *pro redemptione animæ meæ & salvatione filiorum & honoris*, *ut peccatorum veniam merear consequi*. *Tali autem tenore supra dictæ ecclesiæ contuli insulam cum appendiciis & omnia ejus exenia*, *ut sit illi & fuit sanctimonialibus in perpetuum*: *& si fortè quod absit*, *locus ille*, *qui est apud Santonas*, *omnino destrueretur*, *sic destino animæ meæ*, *ut ubicumque ausugeret abbatissa cum monachabus ibi velatis & Deo ditatis*, *vel deveniret*, *vel hospitaretur*; *hujus emptionis meæ redditionem vel expletum sibi & suis accipiat in vivendi usum*. *Quod factum ut stabile potiùs videretur*, *dominus Vuillelmus & uxor ejus Arengarda filiam*, *quam habebant parvulam*, *Deo & Matri suæ & omnibus sanctis ad sibi inibi serviendum obtulerunt*, *& de hac venditione donum super altare Matris-Domini miserunt*. His litteris appolita sunt signa Willelmi ducis Aquitanorum, Agnetis comitissæ, Isemberti Pictavensis episcopi, qui in charta dedicationis tantùm designatus epi-

Insula Vicus ei concessa.
(*) *Vic.*

ANN. CHR. 1047. episcopus dicitur; Arnulfi Santonensis episcopi, Willelmi Parteniaci, ejusque filiorum, Goscelini thesaurarii sancti Hilarii, Simonis Geldoini, & Ebonelli; Beatricis sororis eorum, Hugonis & Willelmi nepotum eorum, Hugonis vicecomitis de Castro-Airaldi, & aliorum. *Actum est in civitate Santonis, anno ab incarnatione Domini* MXLVII. *indict.* XV. Post obitum Willelmi de Pateroiaco Goscelinus beati Hilarii thesaurarius & Simon frater ejus, beatæ Mariæ alumnus, prædictam insulam, quam Gaufridus dux Aquitanorum abstulerat & Radulfo militi injustè donaverat, eidem monasterio restitui curarunt, assentientibus eorum fratribus Geldoino de Tauniaco & Ebonello. His litteris absque chronicis notis subscripta sunt nomina Gaufridi ducis Aquitaniæ, Isemberti Pictavensis episcopi, Bartholomæi Turonensis archiepiscopi, & aliorum. Ex his apparet, Agnetem comitissam, etsi io multis peccavit, de redimendis peccatis sollicitam fuisse, ut probant monasteria, Vindocinense, Santonense, & alia, quæ cum mariro suo Gaufrido condidit, ac dotavit.

XXIII. Abbatissæ primæ.

Quæ prima Santonensi monasterio præfecta est Constantia abbatissa, quonam ex monasterio assumta sit, incertum. Ei Nicolaus II. anno MLAT. binas litteras scripsit, quibus monasterii possessiones confirmat, illudque sedi apostolicæ subesse declarat. Post annos quinque abbatissa erat Lerburgis, cujus tempore Dagbertus quidam, assentiente conjuge monasterio in servum perpetuum se dedit, scilicet anno MLXVI. tempore Willelmi comitis, qui Barbastam civitatem Sarracenis abstulit. Lerburgi jam successerat Herlindis anno MLXXIX. quo Goido Aquitaoorum dux quædam monasterio contulit. De hac abbatissa plura inferiùs.

XXIV. Ifarnus abbas Lirinenses captivos redimit.

Per id tempus Sarraceni, ex Hispania in Gallias effusi, Leriuense monasterium inter alia diripoerunt, & multos e fratribus captivos secum abduaerunt. Qui superstites fuerant monachi, de fratrum suorum redemtione perquam solliciti, corrogatâ undique pecuniâ, Ifarnum sancti Victoris apud Massiliam abbatem adeunt, rogaturi, ut, quia illius monasterii possessiones Hispaniis coojunctæ erant, quemdam e suis, in illis partibus notum, sibi ducem daret, cujus consilio & ope fratres suos redimere possent. At Ifarnus, etsi diutino laoguore pœne confectus, cujus caritas in præmortuo jam corpore tota vigebat, pro tanti desolatione monasterii & fratrum captivitate ingemiscens, se ipsum illis ducem & vadem obtulit. Obstitere ejus consilio Victorini fratres, taoto itineri contriti corporis vires baud sufficere causati; nullius esse consilii, ut sibi commissas oves desereret, alienas frustra quæsiturus, fortè ipse captivus futuros; denique captivos absque ejus morte „ multis aliis modis redimi posse. At ille: Quid agitis, inquit; dolore afficientes „ cor meom? Salvatorem præ vobis audire decet, cujus exemplo & præcepto in„ structus, noo solùm ad Hispanias ire, sed & servituti me ipsum subjicere, in„ super & animam meam pro fratribus dare paratus sum. Cæterùm domum istam & „ meipsum, meaque consilia divinæ provideotiæ committo. Quòd si mori hoc in „ itinere contigerit o me felicem, si tali morte beari meruero! Potest quidem si„ ne me illos captivos redimere; sed si me ad hoc opus ministro uti velit, tantò „ magis huic officio deesse nolim, quantò nihil simile hactenus me feciise novi. „ Quapropter curas nostras projicientes in Dominum, quò nos ille vocat, alacri„ ter properandum. Vos autem, viscera mea, carissimi filii, conforramini in Do„ mino, & pro nobis orate. His dictis utcumque relevari fratres ceduot: ille verò se itineri cum Lerinensibus committit, ubique ab omnibus honoratus. Votum est ad quamdam possessionem sancti Victoris, Alsalium oomine diœcesis Barcinonensis, ubi in specu amœnissima præclarum monasterium erat, sancto Michaëli sacrum. Illic ægritudioe & labore itineris confectus parer sanctus decubuit: quo audito, Barcinonensis comes Raimundus Berengarii, & oxor ejus Elizabeth, & Gumbaldus vir consularis, eò accedunt, peccata viro Dei confitentur, opem & auxilium se denique soaque ei offerunt, ut captivos redimant, & instaurando Lerinensi monasterio ea impendant. Nec mora, statim Raimundus comes ad urbem Deniam Alaio regi legatos suos cum monacho mittit, qui captivos repetant; aliàs bellum ipsi indicant; idemque regi Dertosæ seu Tortosæ Agalifo significatum. In bis enim duabus urbibus captivi monachi detinebantur. Tum captivi ægre relaxati, ac navi Barcinonem tendenti impositi a legatis qui terrestri viâ reverterantur. Verùm dum illi fausta nuntiant, adsunt alii nuntii, qui repetitos io mari a paganis fratres asseruot, ac in Siciliam transportandos. Hoc nuntio consternatus cum cæteris pius pater deplorato humano auxilio, ad divinum confugit, & preces ad Deum a prima luce ad horam oooam effundit. Inter ea pagani, dromoni captivis impositis, secundis ventis ad Siciliam tendentes, cùm jam longiùs processissent, auræ contrariæ violentis flatibus ad Hispanias subitò reportantur. Mox remissi ad barbaros legati, de fraude eorum conquerantur; ni captivos tandem bouâ fide reddant, & sanos continuò reducant, nullis conditionibus secotura mala redimi posse. Tunc

illi

illi, velint, nolint, captivos omnes, balneis & dapibus recreatos, noviſque induſ- ANN. CHR.
tos veſtibus, atque ullo dolo malo teſtitui jubent ipsâ diu dominicæ reſurrectionis: 1047.
quæ res duplex gaudium Iſurno patri attulit. Tandem, prædictis principibus cum multu gratiarum actione fuſta precatus, cum illis captivis diſceſſit, & viu lecto vectus Maſſiliam demum appulit, ubi cum ſummo omnium plauſu euceptus, tule univutæ provinciæ gaudium attulit, ue ſi Deus poſt longiſſimas tunebras ablatum ſolem flentibus terris reſtituiſſet. Hoc iter factum eſt prouimo unno unte ejus obitum, qui unno ſequenti contigit VIII. kal. Octobris, ipſo poſt annum die, quod in Hiſpaoias iter iuſtituerat.

Incidit in hunc anoum mors Olibæ epiſcopi Auſonenſis, itidemque ubbatis Rivi- XXV.
pullenſis monaſterii, iu quo monachum induerat, & Couunenſis, iu quo mortuus Oliba epiſcopus obit.
ſepultuſque eſt. Rivipullenſe reuit per annos trigintu & octo. Plura de eo apud (a) Marca
eruditum (a) Baluzium, qui obſervat, in quodam eodice bibliothecæ Colbertiuæ Hiſp. p. 446.
euſtare librum de cyclo paſchali, editum hoc anno *ab Oliva monacho ſanctæ virginis Mariæ Rivipollenſis*, ab ipſo Oliba epiſcopo, un ab alio iocertum. Hic epiſcopus maximè propeuſus fuit nou modò erga illu duo quibus præerat, ſed etium in aliu ejuſdem provinciæ monaſteria. Frater erut Guifredi ſeu Wifredi comitis Ceritaniæ, qui ei trienuio ſupervixit, optimè etium affecti in monachos muimè Canigonenſes, quorum monaſterium eondidit. Hi in rotulo miſſo per varia monaſteria poſt ejus mortem, inculcant quoque nomen *domni Olivæ dulciſſimi Patris, præſulis & abbatis ſpiritualis*, non quidem Canigonenſis cœnobii, ſed aliorum, de quibus modò actum eſt. Rivipullenſe poſt eum, baud ſeio uu prouimè rexit Beruurdus abbas, Couuenſe Gauzfredus, de quibus in conſequentibus agendum.

In Hiſpaniu Turraconenſi euſtut celebre ſaoĉti Zoyli monaſterium iu diœceſi Pa- XXVI.
lentina, poſitum ad fluvium Carrionem, u quo nomen oppidum huud ignobile, utì S. Zoyli Carrioneſe monaſterium.
& monaſterium accepit. Primitus ſancto Johanni Baptiſtæ nuncupatum fuit, ſed poſteu ſancti Zoyli dictum, poſtquam bujus ſancti martyris ruliquiæ eu urbe Corduba eò trunſlatæ ſunt. Quis illius monaſterii primus uuctor, quove tempore conditum fuerit, incertum. Morales longè uuriquius eſſe euiſtimut ob repetrum in eo volumeu conciliorum, quod Theodemirus ubbus litteris gothicis euaratu cœpit ùb anno DCCCCLVIII. ſed cujus loci abbas ille fuerit, non conſtat. Quidquid ſit du illius cœnobii ptima origine, jam illic uxſtabant hoc unno MULVII. Cluniacenſes monachi, quo anno comer Gomez-Diaz monaſteriom ſanctorum murtyrum Facundi & primitivi, ub ſe conditum, tribuit *Deo & eccleſiæ ſanctæ Joh annis Baptiſtæ, & ſanctorum Zoyli atque Felicis, & monachis Ordinis Cluniacenſis ibi Deo ſervientibus*. Ibidem quippe habetur etiam corpus ſuncti Felicis martyris Complutenſis, quod Motales (a) iu argentea tbeca illic ſervari, & mugnâ religione coli teſtatur. Huic monaſterio multu ulia ſubjecta fuere, io primis monaſterium ſancti Ro- (a) *Morales Enlog. p. 165.*
mouui de Rupibus, quod Didacus-Mon z cum coojuge ſuu Tigridiu liberaliter (b) dotaruut, traditione factà Licinio abbati æra DCCCCLXXVIII. *pro ſuſtentatione monachorum*, eo pacto, ut *ſancti Benedicti regulam ibidem exercerent*. Alterum monaſterium eſt ſuncti Martiui de Fromeſtu, quod Major Chriſti (c) uncilla, Saueli „ comitis filia, ædificavit, dotavitque, eollutis inter ullas multis ovibus, uliiſque „ animuntibus, quæ apud Aſturias habebat; diviſiſque in tres parter, quarum u- „ nam loco ſepulturæ ſuæ aſſignat: ulteram ſancto Martiuo, ut ſervientes luici & „ elerici, qui die noctuque ibidem obſequium feceriut, iude ſuſteutentut: tertium „ *iſtis tribus monachis*, ſcilicet eellæ ſancti Martini, *ut vigiliat & obſequia faciant*, „ & miſſas canant pro ipſius uuima. Factum teſtamentum idibus Junii, æra MCCV. reguante Aldefonſo rege, Ferdinandi regis filio, in Legione. Subſcribit *Major regina*, *Chriſti ancilla*, & poſt eam Simendus epiſcopus Burgaleuſis ſeu Burgenſis, Bernardus Palentinus, Miro ubbas, & ulii. Alias Carrionenſis monaſterii eellas prætermitto, quas Yepeſius ad hunc uuum refert eum indice primorum ejuſdem loci præpoſitorum & ſubſequentium abbatum: quorum primus præpoſitus fuit Arnulfus, qui a ſuncto Odilone ubbate illuc miſſus petbibetur. Proceſſu temporis hoc monaſterium Valliſoletanæ congregutioni unitum, deinceps proprios abbates habuit. (b) *Repræſent. c. ſcript. 14.* (c) *ibid. ſcript. 15.*

QUi ſequitur annus ſupra milleſimum quadrageſimus-octuvus, multorum noſtri Or- ANN. CHR.
diuis illuſtrium abbatum obitu inſignis fuit, Popponis ſcilicet abbatis Stabulenſis, uliorumque monaſteriorum patris, Olberti Gemblucenſis, Richardi Corbeienſis XXVII.
Iſarni Maſſilienſis, & Bernardi Augienſis, præter Gerardum epiſcopum Canadienſem & martyrem, de quibus ſingillatim dicendum. Addit Baronius ſunctum Odilo- Poppo abbas obit.
nem abbatem Cluniacenſem: at mors ejus differenda in annum ſequentem. Primus nobis occurrit ſanctus Poppo ubbas, qui, rebus upud Vedaſtinos, ut ſuperiùs (d) diximus, ordinatis, dum Murcianis moratetur, ubi Balduinum proabbatem iuſtituit (d) *num. 8.*

ANN. CHR. 1048.

vutiis dæmonis infeſtationibus pulſatus, demum graviſſimâ febre corripitur. Ubi ad extrema ſe argeri ſenſit, Everhelmum Altimontenſem abbatem, qui ipſum ſecutus fuerat, fratreſque Murciunenſes convocari juſſit, & unctionem u prædicto abbate ſibi exhiberi roguvit, corpuſque ſuum poſt obitum ud Stubulenſe monaſterium deferri. Tum ſuper cilicium, quod ſibi ſterni fecit, ſe ſupinum collocavit, inchoavitque reſponſorium, *Subvenite ſancti Dei*, quod fratres profecti ſunt cum ſubjuncta Litania. Poſtea, reſumto ſpiritu, quædam ab ſe prætermiſſa ordinavit: res ſuas partim eccleſiis Dei, partim amicis & egenis diſtribui præcepit. Theodericum diſcipulum ſuum ad imperatorem ire juſſit, ut ſancti Maximini monaſterii Trevirenſis regimen ub eo acciperet: Stabulenſe divinæ providentiæ permiſit. His ita diſpoſitis, acceptâ ſucerdotali ſtolâ, indulgentiam fratribus impertiit, extenſiſque manibus Deum precatus eſt, ut die feſto converſionis ſancti Pauli, quæ inſtabat, ex hac vita migraret: quod re verâ contigit, expleto matutinali ejus feſti officio. Obiit itu. » que VIIII. kal. Februarii, anno incarnati Verbi MXLVIII. indictione I. ætatis ſuæ » anno ſeptuageſimo, imperii verò Heinriel ſecundi anno deciſno, ut diſertè notat Onulfus monachus ejus vitæ primus ſcriptor juſſu Everhelmi abbatis, ſive Everhelmus ipſe, viri Dei nepos, ejuſque vitæ continuator, qui morienti udfuit, ejuſque funus Stabulacum uſque proſecutus eſt. Corpus cuſubulâ indutum primò, delarum in urbem Leodicum, ubi a Wuzone epiſcopo, ſancti viri amico, honorificè exceptum fuit, deductumque ud Stubulenſe monaſterium, ubi in crypta ub vivente deſignutu ſcato ab obitu die, omnis corruptionis expers, humatur, appoſitis ſuper ejus pectus unà cum calice litteris, quas venerubilis Richurdus Virdunenſis abbas, ſuus olim inſtitutor, ipſi ſcripſerut. Multa miracula ad ejus tumulum purata, in primis ergu quoſdam viri Dei diſcipulos, Herimannum portarium, qui ud judicium Dei ob quumdam temeritatem ruptus, vitæ inducias ejus meritis impetravit; Gozonem, dæmonis terriculamentis liberutum; & Thietmarum, qui citò moriendi gratiam ab eo petiit, & obtinuit. Librum de ſancti Popponis vitu compoſuit, ut jam diai, Onulfus juſſu Everhelmi Altimonrenſis abbatis, qui etiam Onulfo hac in ſcriprione ſocium ſe adjunxit. Hic in Altimontenſis cœnobii præfectura ſucceſſerat Fulcuino, quem Richurdus Virdunenſis (*a*) abbas rectorem ibidem inſtituerat.

(*a*) *Chron. Camerac. lib. 3. c. 6.*

XXVIII. Virtutes ejus præcipuæ.

Popponis præcipuæ virtutes fuere, in primis caritas udversùs omnes, præſertim ſolitarios & egenos, ex quibus trecentos ſingulis menſium kalendis reficiebat; ubſtinentiu & jugis uffictutio corporis, quod *flagellis propriâ ſibi manu ciam aliatis* divexabat, & compunctionis gratiu ſingularis, quum primo converſionis ſuæ tempore tunto ſtudio exquiſivit, ut, cùm quoſdam fratrum in lacrymas exciturl videret, ſeque præ illis duri cordis eſſe doleret; ſumto lapide pectus contonderet, ut vel modicam compunctionis ſtillum ex eo exprimeret. Unde tuntum compunctionem poſtmodum divinitus adeptus eſt, ut genuum flexionibus centies nocte dieque repetitis pavimentum totum lacrymis madefaceret, & in celebratione miſſurum caſubulam, quâ indutus erut, omnino perfunderet. Nos impar fuit ejus ſtudium ad reformundum monaſteriorum depruvutionem, quorum non paucis ubbates e diſcipulis ſuis ſuppedituvit. Unde non immeritò recenſerur inter præcipuos illius temporis abbates, quorum operâ monaſtica religio in regno Lotharii reflorult. Popponis ſors prm venerabili Richardo mugiſtro ſuo felicior fuit, quippe qui publico eccleſiæ cultu, non ille, honorurur.

XXIX. Oberti abbatis ubitus.

Popponi non diu ſupervlait Olbertus abbas, ejus virtutum æmulus, maximè caritutis in egenos & ſtudii in monaſticam diſciplinam, quam in Gemblucenſi unxit, & in Leudicenſi ſancti Jacobi monaſterio primus abbas inſtituit. Alternis vicibus in his duobus locis hubitare ſolitus, poſtquam Gemblaci natalem upoſtolorum Petri & Pauli celebruſſet, imminentem vitæ ſuæ finem præſagiens, fratribus ad uirure ſancti Petri convocatis ſuiutaria dedit monita, eoſque ſummo Puſtori commandavit, ubſolvit, & ſalutem uitimam eis apprecatus, Leodicum ſe retulit, ubi Wazonem ſen Wuthonem epiſcopum extremo urgeri morbo Intellexerat. Ejus præſentiâ recreutus ſummopere pios anriſtes, ub eo ſe uugi poſtulavit, ſeque poſtridie moriturum dixit: quibus verbis ſupra modum conſternatus abbas, dolori temperare non vulens, reſoſutus in lacrymas: Non ſinut, inquit, Deus me ſeptem dies tibi ſupervivere. Mox ad ſancti Jacobi monaſterium regreſſus, acutis ſebribus vexuri cœpit, brevìque viribus corporis deſtituruus, cùm epiſcopus VIIII. idus Julii ad cælum migruſſet, abbas ipſe pridie caſdem idus ad ejus conſortium pro voto evolavit hoc unno, poſtquam Gemblacenſi per annos triginta-ſeptem, Leodicenſi verò cœnobio circiter unnos viginti-novem præfuiſſet. Sepuitus eſt in eccleſia ſancti Jacobi, appoſito ud ejus tumulum brevi hoc epitaphio, quod chronogrupbus Gemblacenſis, ejus vitæ ſcriptor, retulit in hunc modum.

Hic

ANN. CHR. 1048.

Hic jacet abbatum ſpeculum, decus & monachorum,
Abbas Olbertus, flos, paradiſe, tuus.
Præfait eccleſiis normam tramite bivis:
Legia corpus habes, Gembla cæreado dolet.

Olbertum laudat Sigebertus, eumque recenſet inter ſcriptores eccleſiaſticos ob quaſdam vitas Sanctorum, quas compoſuit; ſed illuſtrior habitus eſt ob diſcipulos, maximè Burchardum Wormatienſem epiſcopum, quem erudiiſſe traditur. *Sanctæ memoriæ abbas* dicitur a Sigeberto, qui eum viris ſanctis Odiloni Cluniacenſi, Poppooni Stabulenſi, Guatoni ſeu Wathoni epiſcopo Legienſi hoc anno mortuis annumerat. Wathonem (*a*) laudat Adelmannus in rythmo alphabetico; Hermannus virum doctum dicit: eui Dietvvinus (ſic ille vocat) ſeu Deoduinus ſucceſſit, qui epiſtolam ad Heinricum Francorum regem contra Berengarium ſcripſit.

(*a*) *Analect. to. 1. p. 422.*

Olberto in præfectura Gemblacenſi ſubrogatus eſt Miſac ſeu Maſcelinus ejus conſanguineus; in Leodicenſi Albertus. Maſcelinus a pueritia ſub Olberti diſciplina educatus fuerat cum Fulcuino fratre, qui ad Stabulenſe monaſterium *ad regendas puerorum ſcholas* a Poppone primùm acceſſitus, dein ad regimen abbatiæ ſancti Vincentii Mettenſis promotus eſt. Maſcelinus verò ejus frater ſub Richardo Virdunenſi abbate in diſciplina regulari exercitatus, poſtea Gemblaci præpoſitus ſub Olberto abbato, cui nullus eo dignior qui ſuccederet inventus eſt, VII. kalendis Auguſti electus, conſecratus verò ſeptimâ idus ejuſdem menſis: quo in munere piè ac prudenter ſe geſſit. Camerario villarum & prædiorum, cellerario tei familiaris curam aſſignavit, menſas fratrum hoc modo ordinavit. Panis libræ duæ, pulmentum unum ex fabis ſeu piſis quotidie ſingulis fratribus conceſſum: ad emendum alterum pulmentum ovorum, caſei vel piſcium, ſeptemdecim denarii per dies ſingulos a kalendis Octobris ad ſeptuageſimam aſſignati: tertium pulmentum ex herbis hortenſibus. *Juſtæ* ſeu menſuræ duæ cervifiæ in dies, menſura vini per ſingulos quatuor hebdomadæ dies *cum carritate ſabbati*. Paximates ſimilaginei in duodecim præcipuis ſollemnitatibus: omni tempore ad prandium placentæ & oblatæ; ad cænam alia bellaria. Hæc erat Gemblacenſis eo abbate victus diſciplina, moribus patriæ ac tempori, accommodata. Ad hæc vigiuti ſolidos nummorum aſſignavit ad coëmtionem vini, ex quo miſſæ quotidianum ſacrificium celebraretur. De Alberto ſancti Jacobi abbate id memoriæ proditum, quòd reliquias ex urbe Compoſtella in ſuum monaſterium iutulerit, initâ cum canonicis Compoſtellanis ſocietate, quam Olbertus abbas, eo nomine ſecundus, monaſterii ſeptimus firmavit, ſucceſſor Stephani ſecundi, qui vir magnæ virtutis & eruditionis fuiſſe dicitur apud Fiſcuum (*b*), qui iudicem ejus loci abbatum retulit.

Maſcelinus Gemblaci ejus ſucceſſor.

(*b*) *Flores Leod. p. 328.*

Hic annus ſupremus quoque fuit Richardi abbatis Corbeïenſis, cujus obitus in veteri ejus temporis abbatum indice notatur XXX. kalend. Aprilis, in quo abbas ordine tricefimus receſetur. Suffectus in ejus locum Fulco, tunc ſolùm diaconus, quam tricefimum abbatem dicit chronographus Corbeienſis, omiſſo nimirum Adalhardo juniori, qui tempore exſilii Adalhardi ſeniotis monaſterium rexit. Immunitatem loci ſtrenuè propugnavit Fulco adversùs Fulconem & Widonem epiſcopos Ambianenſes, ut in conſequeutibus patebit. Eo abbate Adelbertus ſeu Albertus Hammaburgenſis pontifex, antiquam cum veteri Corbeïa ſocietatem ob memoriam ſancti Anſgarii ſeu Auſcharii, ex Corbeïenſi monacho Hammaburgenſis eccleſiæ fundatoris & primi archiepiſcopi, renovari ultro poſtulavit, ſcriptis ad Fulconem (*c*) litteris, quæ in hæc verba deſiuunt. *Nuntium tamen in proximâ æſtate vobis dirigito, per quem & cartam, omnia hæc, ſcilicet alternam memoriam & fraternitatis titulum continentem, deſtinare memento. Per ipſum autem reliquias tibi ejuſdem ſancti patris noſtri Anſgarii, & tranſlationem mittemus.* Id verò præſtitit Fulco, accepitque promiſſas reliquias, ſcilicet os brachii ſancti Anſcharii, quod hactenus in Corbeïenſi theſauro aſſervatur. Guado Corbeïæ-veteris monachus in metrica ſancti Auſcharii vita, quam Alberto archiepiſcopo in grati animi teſtimonium nuncupavit, hujuſce doni mentionem facit, gratiaſque Alberto agit Corbeiæ ſuæ nomine his verſibus.

Richardi Corbeïn abbatis ſucceſſor Fulco.

(*c*) *V. Ser. 4. part. 1. p. 121.*

S. Anſcharii reliquias obtinet.

Hæc pro pignoribus collatis dona rependit,
Cujus ab uberibus felix puer ille pependit,
Qui ſal ſalvificum Scythico ſtillavit in orbe,
Primus & ra veſtru ſurrexit epiſcopus arbe.

Tum in ſuæ Corbeïæ laudes excurrit in hunc modum.

ANN. CHR. 1048.

Quàm ſpecioſa fuit tua, mater ſancta juventas,
Cujus adhuc vernat jam canis ſparſa ſenectas!
Qualis erat, cùm regis opes Adalbardus & aulas
Reſpuit, atque tuas albo cum vellere taulas
Ingreditur, primo gradu ſurrexit ab imo!
Hic tibi Ratbertum genuit, ſapientia cujus
Gattura ditavit docilem ingreſſa receſſus,
Contra catholicos ne ſibilet impius anguis.
Verus in altari Chriſti de corpore ſanguis
Stillat, & occiſi pro munda carnibus Agni
Veſcimur in terra, per quod revocamur ad aſtra.

Idem poëta Corbeïenſis monaſterii privilegium & immunitatem prædicat, & Alberti archiepiſcopi opem apud papam implorat contra molitiones epiſcopi Ambianenſis.

——— Petras illi contulit arram
Libertatis opem, ſibi ne manus æmula dotem
Auferret per vim, vel eam ſubverteret olim:
Nupta ſemel ſoli poſt ſe non uberet ulli,
Nec ſibi rivalis præſul foret Ambianenſis,
Neve bonis ſponſæ præſumeret improbus eſſe.
Talibus auſpiciis centum quater bacchus annos.
Altrix Auſchardi conjux Corbeïa Petri,
Quamvis perſalerit diſcrimen, libera manſit.

Et infra Albertum alloquens poëta,

Ergo manum prætende: libenter epiſcopus urbis
Romanæ decernet ei, quodcumque rogabit.
Talem ſe lætatur avus genuiſſe nepotem,
Quo tutante ſuam conſervet libera dotem.

Hæc ſcribebat Gualdo ante annum MLII. quo anno Leo IX. Corbeïæ privilegium renovavit & aſſeruit. Denique renovatum fœdus ait poëta ob miſſas ſancti Anſchariі reliquias.

Matravit lacrimas ſacro de corpore pignus,
Tranſmiſſum per te, fœdus renovavit utrimque,
Quod Deus æternas nobis, omnique gubernet
Tempore, te mortis, patrь, eripiendo periclis.

In martyrologio Nevelonis Corbeïenſis monachi notatur *kal. Martii exceptio reliquiarum ſancti Anſchariі Hammaburgenſis archiepiſcopi.*

XXXI. Theoderico S. Remigii abbati ſuccedit Herimarus. (*a*) *Marlot. to. 1. p. 351.*

Hoc ipſo anno Theodericus, ſancti Remigii apud Remos abbas, e vivis exceſſit, ſextâ die Octobris, poſt annos regiminis undecim, ut legitur in ejus epitaphio (*a*) apud Marlotum, ubi *vir magnificus*, & abbatis *munere dignus* fuiſſe dicitur, & in odeo ſepultus. Ejus magnificentiam probat ampliſſima, quam inchoavit, ſancti Remigii baſilica, quam perfecit & a Leone IX. dedicari curavit ejus ſucceſſor Herimarus, vir inſignis prudentiæ ac religionis, eo vivente electus, & a Widone archiepiſcopo ſacratus, cujus mentio inferiùs non ſemel recurret.

XXXII. Iſarnus abbas moritur. (*b*) *ſupra n. 24.*

Ex Hiſpania Maſſiliam vix reverſus (*b*) erat Iſarnus abbas, cùm itinetis & confectæ valetudinis moleſtiâ fractus, in graviſſimum incidit morbum, quo per quatuor ferè menſes ita conflictatus eſt, ut vix ſe in latus alterum, niſi aliorum manibus, reclinare poſſet. Inſtante demum ultimâ vitæ periodo, convocatis fratribus, cùm ad mundi contemtum & ad cæleſtium amorem ſæpius eos monitis & ignitis ſermonibus animaſſet, ac ſummo Paſtori commendaſſet, ſumto viatico, ad cælum hoc anno migravit VIII. kal. Octobris, ipſâ eâdem poſt annum recurrente die, quâ in Hiſpanias fratrum Lerinenſium causâ profectus fuerat. Conditus eſt in marmoreo lapide in ſeptemtrionali parte templi, ubi frequentibus miraculis coruſcaſſe dicitur, appoſito ad ejus tumulum epitaphio, in quo commiſſum ſibi gregem *bis-denis ſeptemque annis* rexiſſe perhibetur. Res ab eo geſtas ſcripſit eleganter anonymus loci monachus ejus æqualis. Apud Victorinos ſanctus Iſarnus ipſo ejus obitus die colitur. Inter ejus diſcipulos præcipui enumerantur Dodo & Rainaldus, primi ſub eo converſi, ambo tantæ pietatis, ut eorum admiranda ſanctitas, antiquis comparanda, multis miraculis declarata memoretur. Et Dodo quidem magi-

giſtrum ad beatam vitam ſubſecutus eſt: Rainaldus adhuc ſuperſtes erat, cùm hæc anonymus ſcriberet. Sub eodem ſancto patre Pontius Arelatenſis archiepiſcopus, & Randibaldus ſeu Raiambaldus ejus ſucceſſor, ſanctæ ſe regulæ ſummiſerunt. Ejuſdem tempore monaſteriam ſancti Victoris certatim locupletarunt vicini epiſcopi & principes, ex quibus nonnulli ſuis locis ſuperiùs laudati ſunt. Ex illis Clemens Cavellicenſis epiſcopus monaſterium beatæ Mariæ de Valle-cluſa, ubi ſancti Verani corpus quieſcebat, Victorinæ abbatiæ ſubjecit. ANN. CHR. 1048.

Poſt Iſarni obitum vacavit duobus circiter menſibus abbatialis ſedes, donec Pontii Maſſilienſis epiſcopi conſilio electus eſt tandem Petrus, eximiæ virtutis & pietatis monachus, præſentibus Raiambaldo Arelatenſi archiepiſcopo mox laudato, Fulcone Maſſilienſi comite, ejuſque uxore Odilâ & Stephaniâ ſorore, cum tribus filiis ejuſdem. Interfuit Petrus abbas concilio Vercellenſi, in quo damnatus eſt Berengarius a Leone IX. a quo immanitatis ſui monaſterii confirmationem obtinuit, & reſtiturionem exiguæ abbatiæ ſancti Victoris prope Valentiam ſitæ, quam ſancti Theotfredi monachi occupaverant. Eodem Petro abbate Petrus Valionenſis præſul donavit abbatiam ſancti Petri & ſancti Victoris, in eadem diœceſi Valionenſi poſitam apud Graſellum, litteris datis anno MLIX. qui Petri abbatis obitum præceſſit. De Graſello & Graſellenſi monaſterio actum eſt in tomo (a) primo. XXXIII. Petrus ejus ſucceſſor. (a) *lib. 27. n.* 38.

Hunc etiam annum illuſtravit martyrium ſancti Gerardi Canadienſis in Hungaria epiſcopi. Hic origine Venetus, & ſancti Georgii in eadem urbe monachus, cùm iret ad ſacram Domini ſepulcrum inſtituereț, a Stephano Hungarorum rege piiſſimo ad gentem illam erudiendam detentus eſt. Hoc in munere tantam progreſſum fecit, ut multas in illa regione fundaverit eccleſias, inter his eccleſiam ſancti Georgii martyris, monaſterii quondam ſui patroni, ad litus Moriſii fluminis, atque inde Moriſſenam ſedem appellatum, quam Stephanus rex multis dotalitiis nobilitavit. Illic erecta beatiſſimæ Virgini Deiparæ, quam Gerardus in primis venerabatur, inſignis ara, ad quam thus perpetuum in argenteo thuribulo ardebat. Cùm a prædicatione verbi Dei ſubinde vacaret, in ſolitudinem uno comitante Mauro monacho, ſe recipere conſueverat. Mortuo Stephano rege, cùm Petro regni invaſori ob multas ædes regiam coronam imponere detrectaſſet, exortâ poſtea ſeditione, a furenti populo ad Albam regalem, eùm ad Danubium iter intenderet, lapidibus obrutus eſt. Corpus ejus ſacrum Venetias ſub initia ſæculi quinti-decimi relatum, Murani (*) in eccleſia ſanctæ Mariæ, nunc ſancti Donati, repoſitum eſt. Feſtus ejus dies in Hungaria colitur VIII. kal. Octobris. XXXIV. Gerardus Canadii epiſcopus martyr. (*) *Moran.*

Eodem anno Heinricus imperator paſcha Ratiſponæ celebravit, ubi Selfridum Hersfeldenſem monachum in Tegernſenſi monaſterio abbatem Eckberti demortui loco inſtitait, cujus tempore corpora ſanctorum martyrum Chryſogoni & Caſtorii e Veronenſi monaſterio ſanctæ Mariæ-ad-Organa in Tegernſenſe tranſlata dicuntur. E Bajoaria in Alamanniam profectus imperator, Augienſe adiit monaſterium, cujus novam baſilicam, a Bernardo abbate conſtructam, VIII. kal. Maii, ſe præſente a Theoderico Conſtantienſi antiſtite dedicari fecit. Inde Turegum (*) ſe contulit, ubi aſſenſionem Domini peregit, dein Solodori pentecoſten. Haic celebritati non diu ſupervixit Bernardus abbas, vir doctus & moribus inſignis ac ſenio venerabilis, qui morbo confectus, VII. idus Janii altimum diem clauſit anno promotionis ſuæ quadrageſimo, ex Hermanno. In ejus locum Udalricus decanus electus a fratribus, ab imperatore confirmatur. Huic Leo IX. anno ſequenti Romæ abbatis benedictionem impertit, eodemque anno feſtum ſancti Clementis Augiæ celebravit. XXXV. Tegernſenſes & Augienſes abbates. (*) *Zurich.*

Sub finem hujus anni, dum Spiræ verſaretur imperator, ei Udalricus, Deſertinenſis in Rætia monaſterii abbas, lamentabilem ejus loci ſtatum expoſuit. Hæc abbatia, quam Heinricus primus imperator Brixinenſi eccleſiæ pridem ſubjecerat, „ injuſtæ ſervitutis preſſurâ & epiſcoporum incuriâ pæne ad nihilum redacta erat: „ quo comperto, Heinricus III. interventu Agneris auguſtæ, Udalrici abbatis re „ clamatione & querelis pulſatus, hanc abbatiam in priſtinam libertatem, & in „ jus regni, a quo abalienata fuerat, reſtitui juſſit. Actum Spiræ XIII. kalend. „ Decembris, hoc anno, Heinrici regni XX. imperii ſecundo. Walrheras cancellarius vice Bardonis archicancellarii præceptum recognovit. Idem confirmavit Heinricus V. ad preces Adæ abbatis. XXXVI. Deſertinenſis abbas libertatem aſſertum.

Dervenſi monaſterii tunc præerat Milo abbas, Dadonis ſucceſſor, cùm Manaſſes, *conſulatur Roſnacenſis advocatus*, cum filio ſuo Iſembardo, eccleſiam ejuſdem caſtri, majorum ſuorum facultatibus ſtabilitam, regularibuſque traditam canonicis, tunc autem a Widone apoſtata, qui monaſtico habitu abjecto & clericali uſurpato, eidem eccleſiæ præerat, repudiatam, cæteriſque canonicis penitus deſtitu- XXXVII. Dervo quædam fundi donationes.

ANN. CHR. 1048.

ſtitutam, Dervenſis eccleſiæ monachis, favente Mainardo Trecaſſinæ eccleſiæ pontifice cum ſuo clero, eâdem quâ priùs libertate contulit. His litteris abſque chronicis ootis appoſita ſunt ſigna Manaſſæ & Iſembardi ejus filii, Dudonis vicecomitis, ſcilicet Roſnacenſis, & aliorum. Idem qui ſupra Mainardus, Anguſtæ Trecorum pontifex, prout venerabilis comes Breonenſium Gualterus ſeu Walterus cum marte ſua Petronilla poſtulaverat, ſub annuo cenſu dnorum ſolidorum largitur libertatem altari Requibiacæ curtis, in honorem ſancti Leodegarii martyris conſecrato, ubi prædictus comes monachos *ſub jugo abbatis ſancti Petri & ſancti Berchharii* poſuerat. Actum *Trecis civitate publicè* v. *kalend. Januarii*, *regnante Henrico Francorum rege*, incerto anno, ſed ante annum ſequentem, quo Mainardus epiſcopus Senonenſem cathedram ſubiit, ſubſcriptus hoc anno ijrteris Heinrici regis pro cella ſancti Aigulfi, de qua nunc agendum.

XXXVIII. Sancti Aigulfi eccleſia Cellæ Trecenſi data.

Exſtat hæc cella in Pruvinenſi oppido diœceſis Senonenſis, ubi antiquitus eccleſia erat, ſancto Aigulfo abbati Lerinenſi & martyri ſacra, quam Theobaldus Trecorum comes *a* rege in beneficium tenebat. Hic ab Heinrico rege petiit, ut ſibi (*a*) *liceret monachos de monaſterio domni Petri Trecaſſini, Cellenſis cognominati primitivè ponere, & ad Dei ſervitium, quod inibi priùs negligenter agebatur, adminiſtrandum deſtinare, eâ tamen ratione, ut quod archiepiſcopus Senonenſis in eadem eccleſia poſſidebat, videlicet altare, ab eo impetraret.* Rex petenti annuit, cavetque, ne monachis unquam hæc auferatur eccleſia, *ne alii per nefas bonis paratis injuſtè abutantur. Actum publicè in Senonico palatio anno incarnati Verbi* MXLVIII. *& regnè Henrici regis* XVII. Subſcribunt Gilduinus archiepiſcopus, Imbertus Pariſiacenſis epiſcopus, Iſambardus Aurelianenſis, Mainardus Trecacenſis, Hugo Nivernenſis, Herbertus Autiſiodorenſis, Walterus Meldenſis, omnes archiepiſcopi Senonenſis ſuffraganei; tum Rotbertus dux Burgundiæ, Theobaldus comes Campaniæ, Arnaudus, Roduifus, & Wilermus comites. *Balduinus cancellarius relegendo ſubſcripſit*. Gilduinus archiepiſcopus anno ſequenti *a* Leone IX. exauctorarus Mainardo epiſcopo locum fecit. Prædicta cella ſancti Aigulfi hactenus ſubeſt Celleoſi monaſterio, cui tunc

(*a*) Camuzat. Pag. 43.

(*b*) *lib.* 57. *n.* 103.

præerat Bernardus abbas, de cujus electione ſuperiùs (*b*) egimus. Fallunt vulgari indices, qui Guarinum hoc tempore *a*bbatem collocant, & Bernardum ejus ſucceſſorem ſummovent ad annum MLXXI. qui quidem ad illum annum pervenit, ſed longè *a*nte Guarino ſuffectus eſt, & quidem paullo poſt obitum Odonis comitis, prædicti Theobaldi patenis, quem anno (*c*) MXXXVII. interiiſſe conſtat.

(*c*) *ibid. n.* 81.

XXXIX. Theobaldus nobilis exemita.

In prædicto caſtro Pruvino Theobaldus nobili genere, Arnulfo & Willâ parentibus ortus eſt, cujus nativitatem Theobaldus Vienneuſis *a*rchiepiſcopus, ejus aviæ *a*vunculus, prædixit, eique nomen ſuum indidit. Adoleſcentiam ingreſſus Theobaldus, illius ætatis laſciviam haud ſectatus eſt, immo eremiticæ vitæ jam cupidus, tenuitatem in victu, in habitu aſperitatem, & ſeceſſum præferebat. Creſcente devotione, quemdam eremitam, in quadam Sequanæ inſula larentem adiit, (Burchatdum vocant, qui poſtmodum in ſancti Petri Senonenſi cœnobio monachus factus eſt) eique animi ſui arcanum pateſecit. Hic in ſuo confirmatus propoſito, aſſumto quodam milite ſuo, Waltero nomine, conſcenſis equis ad Remorum civitatem pergit, ibique in ſuburbio ſancti Remigii hoſpitatur. Tum ambo ſub ſpecie inviſendorum in urbe amicorum, armigeris & equis in hoſpitio relictis, pedites urbe elam exeunt, Inventiſque duobus in itioere peregrinis, vilibus eorum veſtibus *a*cceptis, nudis pedibus ad regnum Teutonicorum contendunt, & in loco, cui nomen Piringo, ſeu Pitango, ſubſiſtunt, voluntariam pro Chriſto pauperrarem ſuſtinentes, & proprio labore victum comparantes, ad viliſſima & duriſſima ruſticorum opera paſſim conducti. Carbonariam eos exercuiſſe intelligimus ex Guiberto abbate, qui ait, Ebrardum comitem (*d*) Theobaldi exemplo id genus artis exercuiſſe. Forte aliquando betbis eradicandis & exportandis adbibitus a quodam ruſtico Tbeobaldus, pedibus nudis per ſentes & ſilices excoriatis, cùm labore gravatus jam pæne deficeret, ab operis immani exactore ſtimulo cæſus eſt: quod indigoè ferens Walterus, juveni, necdum labore penitus aſſueto, ut parceret, exactorem rogavit, ad ſocii penſum explendum ſeſe offerens. At ille, humili dicto ferocior, ictus ingeminat ſupra dorſum teneri adoleſcentis, qui hæc patienter pro nomine Domini tolerabat. Poſt aliquantam illo in loco moram in Galliciam ad ſancti Jacobi templum cum ſocio profectus eſt: indeque reverſus in Gallias, poſtulato per nuntium pſalterio a patre ſuo, ut litteras diſceret, quas necdum didicerat, Treviris ab eodem convenitur: *a*ſt ægre ab eo avulſus, Romam itet arripuit. Inde, ad ſacrum Domini ſepulcrum itinere inſtituto, Venetias tendit, mare trajecturus. Verùm in illa regione ſubſiſtere a ſocio compulſus eſt.

(*d*) *P. lib.* 60. *n.* 59.

XL. Scabelli villæ eccleſia Centulæ aſſerta.

In ſuperioribus dictum eſt, Scabelli-villæ eccleſiam in Neuſtria Centulenſi monaſterio a Richardo Nortmannotum duce ad preces Angelramni abbatis collatam

fuiſſe

faiſſe. Poſt mortem Richardi ducis ac fratris ejus Rotberti, cùm ducatus ad Wilelmum devolutus fuiſſet, abbatiſſa (*a*) Villuris-monaſterii hanc eccleſiam in jus ſuum convertere moliebatur. Eâ re acceptâ, Gervinus ubbas, Angelrumni ſucceſſor, ſumto donationis chirographo ad Willelmum pergit, & occupatæ eccleſiæ reſtitutionem flagitat: quod quidem dux non ſine fenore exſecutus eſt, hujus negotii causâ *coram primatibus curiæ ſuæ* ventilatâ; nam viciſſim dux ipſe reliquias de ſancti Vigoris epiſcopi corpore, quod Centulam olim tranſlatum fuerat, exegit; fecus eccleſiam illam haud redditurus: malens ulioqui *propinquæ ſuæ & affini* (nam Beatrix, primu Villuris-monaſterii ubbatiſſa, Rotberti ducis umita erat) prædictam eccleſiam cedere, quam cuilibet alteri extraneo traderu. Conditione acceptâ, Gervinus eccleſiam recuperavit. *Actum hoc anno dominicæ incarnationis* MXLVIII. *apud Argentulum* XII. *kal. Novembris*. Teſtes Storinſtingus, Richardus filius ejus, Ivo de Beliſmo, Atnulfus nepos ejus, & Rodulfus Taxo.

ANN. CHR. 1048.

(*a*) *Spicileg.* 4. *p.* 574.

Guillelmus verò dux, miſſo Centulam monacho e Ceruſiacenſi monaſterio, nomine Guarino, os brachii dextri ſancti Vigoris ad Ceraſiacum monaſterium deferri curavit: ubi cum multo pluuſu acceptum, magnâ devotione ex eo tempore coli cœpit, priſquam igne probatum fuiſſet. Actum eſt ſuperiùs de Ceraſiaci monaſterii origine, ſiti in territorio Bajocaſſenſi, quo ux loco ſanctus Vigor olim immanem ſerpentem expuliſſe traditur. Aliquanto poſt Gervinus abbas reliqua ſancti Vigoris oſſa u vuteti capſa, in qoa tempore Ingelardi abbatis repoſitu fuerant, multis upiſcopis & abbatibus convocatis, ſollemni ritu transferri cutavit XII. Kul. Octobris, quæ dies deinceps ſollemnis habitu eſt apud Centuleníes.

XLI. Ceraſiacum os ſancti Vigoris delatum.

Hactenus proviaciu Pontivenſis, in quu monaſterium ſitum eſt, a regiis militibus hinc inde præpoſitis defenſa fuerat ex eo tempore, quo rex Hugo tria Centulenſibus ubſtulerat oppida, nempe Abbatis-villam, ſanctum Medardum & Ineram, quorum loco alias villas & poſſeſſiones monaſterio contulerat, cujus ubbates plerique a ſæculo nono comitis nomen & officium geſſerant. Proceſſu temporis (*b*) *Hugo Avoüeneſis*, id eſt Abbatis-villæ u rege præpoſitus, cæteris potentior evaſit; ſed rumen comitis nomen numquam obtinuit. Ejus hæc prærogativa erat, ut ſancti Richarii advocatus diceretur: cujus advocationis obtentu ſancti Richarii villarum reditus & ruſticorum obſequia in ſuos uſus convertebat. Ingelramnus ejus filius uc ſucceſſor, advocati quoque nomine contentus fuit, donec Bolonienſis comitis ub ſe interfecti conjuge murrimonio ſibi copulatâ, ab eu comitis nomen uſurpavit, & ud poſteros transmiſit. Hic morti proximus, villam, Portum vocabulo, leguvit ſancto Richario, cui filius ejus Angelrumnus comes, ipſo dlu ſepulturæ patris ſui, ſcilicet XII. kul. Decembris, eam tradidit, præſente Fulcone Ambianorum epiſcopo, qui exoratus u fratribus, ipſo comite ſuggerente, donationis violatores, ſi qui futuri eſſent, excommunicavit.

XLII. Ponrivi comes primus Angelramnus Portum donat.

(*b*) *Ibid. p.* 578. *& ſeq.*

Cùm Suppo abbas Monris ſancti Michaëlis monaſterium quindecim annis rxiſſet, quibuſdam ſimulturibus denno exortis, ad ſuum Fructuarienſe monaſterium revertit, cuiad unnum ſaltem MXLVIII. (*c*) præfuiſſe dicitur. Idem Montis ſancti Michaëlis ſacram ſupellectilem (*d*) non mediocriter uuxit; nam præter crucifixi imaginem & formulas angelicas binas argenteas, ampliſſimum calicem anſatum, qui hactenus illic aſſervatur, cum pateua & canna argentea, quâ ſanguis Domini u communicantibus hauriubatur, ſuncto Michaëli contulit, ut verſus calici, patenæ & cannæ inſcripti teſtantur. In canna hic verſus legitur:

XLIII. Suppo abbas S. Michaëlis Fructuariam ſe recipit.

(*c*) *Chronol. Pedem. p.* 164.

(*d*) *Noſtria pia p.* 385.

Hic Domini ſanguis nobis ſit vita perennis:

& in pede calicis iſti præter alios, qui artificem notant:

Princeps caligenum, Supponis hoc excipe votum
Condere Lambertum calicem jubet arte-peritum,
Cœtibus angelicis ſtatuit quem Suppo fidelis.

Hinc in brevi chronico (*a*) ſancti Michaëlis abbatiæ multa bona contuliſſe perhibetur, indeque propter odium monachorum ad proprium ſolum receſſiſſe. Huic ſucceſſit in Monte Radulfus monachus Fiſcamnenſis, vir nobilis, qui Bernaicenſis abbatiæ untea cuſtos fuerat, quam Vitalis abbas poſt cum rexit.

(*e*) *Labbe bibl. to.* 2. *p.* 351. *& ſeq.* Anaſtaſius monachus.

Haud levis ſuſpicio eſt, Supponis abbatis tempore Anaſtaſium, nobilem Venetum, latinè & græcè doctum, in Montem ſancti-Michaëlis acceſſiſſe, ibique monaſticum habitum induiſſe: ubi magnam inveniſſe dicitur congregationem monachorum religione præſtantium, *excerpta quod abbas per ſimoniam ſubintraverat*: quod cùm reſciſſet Anaſtaſius, inde receſſit, ſeceſſitque in quamdam occani Britannici inſulam, &

in

ANN. CHR. 1048.

in quadam basilica beatæ Mariæ solus mansit, jejuniis, vigiliis, assiduisque precibus addictus. Forte accidit, ut venerabilis Hugo Cluniacensis abbas, lustrando sui Instituti monasteria, in istas Neustriæ partes accederet. Is, Anastasii pia conversationa intellecta, cum ad se accersivit, eique, ut in Cluniacense monasterium se reciperet, persuasit: ubi religiosissimè vixit, dum ad Hispaniarum partes, ad Sarracenos christianæ fidei mysteriis eruditendos, Gregorii VII. mandato ab Hugone abbate missus est. Hunc Anastasium laudat Robertus de Tumbalenia, sancti Michaelis itidem monachus, in prologo (*a*) ad commentarium super Cantica-canticorum, quod ejus potissimùm instinctu se inchoasse dicit. Non dubito quin li sint Robertus & Anastasius, quorum amicitiam postulat Anselmus in epistola, (*b*) *Dilectissimo* ac *reverendo monacho Roberto* inscripta; *ut ego*, inquiens, *velut alter Robertus, utar eodem Anastasio, & ipse me fruatur quasi altero Roberto: cujus bonus odor jam per multos hujus patriæ suaviter diffusus, quantò delectabilius animæ meæ fragrat, tantò ipsa ad ejus amicitiam & notitiam ardentius flagrat*: quæ tanti viri verba utriusque meritum satis superque commendant.

(*a*) *Analect. to.2. p. 216.*

(*b*) *Anselm. lib.1. ep.30.*

XLIV. Angeriaci dedicatio & donatio.

Sollemnis in primis fuit dedicatio capitis, id est superioris partis, ecclesiæ sancti Johannis Angeriacensis, quæ ab Arnulfo Santonensi, Willelmo Engolismensi & Brunone Andegavensi episcopis facta est, curante Gaufrido abbate, qui Arnaldo successerat. Huic celebritati interfuit Agnes comitissa (*c*) cum filiis suis, scilicet Willelmo Pictavensi comite, *qui cognominatus est Aigret*, & Guidone fratre ejus: qui omnes violentias & injustas exactiones, quas in oppido sancti Johannis, aliisque locis extorserant, liberaliter relaxarunt; facta donatione totius oppidi cum omnimoda jurisdictione, hoc tantùm, *ad procurationis indicium* retento, ut comiti & comitissæ, quando illuc venturi essent, una refectorii præbenda monastica daretur. *Facta est hæc constitutio in celebri sollemnitate consecrationis ecclesiæ, ad quam totius Aquitaniæ multitudo maxima convenerat, cùm scilicet caput ecclesiæ dedicatum est in præsentia supra dictorum antistitum, & domni Gaufridi ejusdem loci abbatis, qui ad ejus etiam confirmationem sua signa subscripserunt.* Accessere etiam signa Fulconis comitis Engolismensis, & Aimerici vicecomitis Thoarcensis. Eodem anno facta est dedicatio novæ basilicæ Millebecensis monasterii ab Almona archiepiscopo Bituricensi III. nonas Septembris. In chronico Malliacensi prædicta dedicatio Angeriacensis sub anno ML. ponitur, sed indefinitè facta dicitur *his diebus* ab auctore non admodum accurato.

(*c*) *Besly com. tit. p. 428.*

XLV. Lezati nova basilica conditur.

Eodem ferè tempore in Lezatensi monasterio apud Wascones novæ basilicæ fabrica cœpta est: cui constituendæ Raymundi episcopus Cosederadensis seu Conseranensis, *ipsius ecclesiæ auxiliarius & procurator* seu abbas, multique alii provinciales sumtus contulerunt, nempe *ad construendam ecclesiam beati Antonii, vel meliorandam sacram basilicam sancti Petri apostolorum principis*, ut legimus in litteris hac de re confectis absque chronicis notis.

XLVI. Florentia S. Salvii cœnobitam conditur.

In Italia prope Florentiam Rolandus, nobilis Florentinus, qui & Motu vocatus, filius bonæ memoriæ Theuti, oratorium sancti Salvii, situm in loco, cui Parentinulæ nomen est, in monasterium convertit *monachorum* (*d*) *Ordinis sancti Benedicti, in omnibus servientium regulæ in psalmis, hymnis, orationibus & missis, & in omnibus ecclesiasticis cultibus, qui ab ipsis debent fieri: quatenus ibi Deo sic deserviant, ut honor omnis christianæ religionis & nobis*, inquit Rolandas, *proficiat, & omnibus, ad quorum salutem ipse locus venerabilis instruitur*: quod a se factum dicit pro salute animæ suæ, uxoris suæ Adalcitæ, parentumque ac propinquorum suorum: eo pacto, *ut omni tempore, quo necesse fuerit, ubi abbatem secundùm easdem constitutiones & sancti Benedicti normam cum reliquis consortibus ejusdem loci, tam ipse, quàm heredes ejus legitimi ordinare debeant. Actum in loco Parentinula prope eamdem ecclesiam in territorio Florentino, anno quadragesimo-octavo post mille*, & anno secundo domini Heinrici gratiâ Dei imperatoris augusti, XVI. kal. Maii indictione primâ. Ughellus scribit, hoc cœnobium conditum fuisse auctore Johanne Gualberto Vallis-umbrosani ordinis fundatore; dotatumque non modò a prædicto Rolando, sed etiam a Gerardo Florentino præsule, & a Bernardo, ex Ubertorum familia insigni viro, qui postea Vallis-umbrosæ monachus factus; tum abbas, postmodum presbyter cardinalis, ac demum Parmensis episcopus creatus, post mortem in sanctorum ordinem relatus est. Hujus Bernardi donationes litteras (*e*) refert Ughellus, anno MLXXXIX. datas, cùm Dominicus abbas præesset sancti Salvii monasterio, quod anno MDXVII. sanctimonialibus ejusdem Ordinis cessit, abbatiali tituli Vallumbrosanæ familiæ summis præfectis ad secutatas ætates attributo.

(*d*) *Ital. sac. to.3. p.86.*

(*e*) *ibid. p.87.*

XLVII. Berardus Farfæ abbas electus.

Post mortem Supponis Farfensis abbatis, fratres illius monasterii communibus votis Berardum successorem elegerunt, factæque electionis confirmationem ab imperatore petierunt, scriptis ad eum litteris in hæc verba. *In*

In nomine ſanctæ individuæque Trinitatis, nos omnes fratres cœnobii Farfenſis beatæ Mariæ ſemper virginis, poſt obitum domni abbatis Supponis, elegimus ano voto parique conſenſu domnum Berardum, noſtrum monachum, nutritum a puero in noſtro cœnobio: quo digniorem atque honeſtiorem inter nos neminem invenire quivimus. Quapropter, domine imperator, veſtram flagitamus excellentiam, quatinus corroborare & confirmare dignemini. Veſtræ igitur ſponſionis reminiſcimini, quam noſtris fratribus promiſiſtis, cùm domno Supponi paſtoralem virgam dediſtis. Et ut certum hoc, venerande auguſte, habeatis abſque ſcrupulo dubietatis, nos omnes propriis manibus hæc nomina ſubſcripſimus.

ANN. CHR. 1048.

Huic verò electioni, inquit chronographus, qui ſe a prædicto Berardo educatum fuiſſe dicit, ſubſcripta erant nomina Farfenſium fratrum, videlicet Johannis præpoſiti, ſacerdotum quadraginta, diaconorum trium, ſubdiaconorum quindecim, monachorum ſexdecim, converſorum novem, puerorum duorum. Electus porro eſt Berardus annorum ferè triginta in feſto ſancti Calliſti papæ pridie idus Octobris, mouque ad ultramontanas partes miſſus ad Heinricum III. imperatorem, qui ei abbatiæ inveſtituram dedit poſtridie natalis Domini in feſto beati Stephani, id eſt VII. kal. Januarii, anno MXLVIII. defluenta: quod manus Berardus annis triginta recte adminiſtravit.

XLVIII. quædam ejus facta.

Intereà alia ejus facta magnam contentionem habuit cum Johanne Sabinenſi epiſcopo, maximè pro eccleſia ſancti Angeli in Tancia, quam olim duo Hildebrandus pontificatu Hadriani I. Farfenſi monaſterio contulerat: quam donationem Stephanus IV. necnon Carolus, Ludovicus & Lotharius Imperatores confirmaverant. Hujus rei penitus inſcius Hugo abbas, utpote homo extraneus & alienigena, quamdam convencionem fecerat cum Sabinenſi epiſcopo: qui eam a Berardo abbate reſcindi non paſſus armatâ manu ad locum venit, aram evertit, ac reliquias abſtulit. Verùm in reditu, ortâ repentinâ aquæ grandinis & fulguris procellâ, tanto pavore correptus fuit, ut pæne animam egerit; quod ubi reſcivit Berardus abbas, aſſumto ſecum ultramontano epiſcopo, qui apud ſe hoſpitabatur, ad prædictam eccleſiam petgit, reſtituit aram allaſque in ea reliquias recondidit: epiſcopus verò ipſâ nocte morbo percuſſus, facti pœnitens, ablatas eidem loco raliquias reſtitult. Quædam alia Berardi facta inferiùs referemus.

ANN. CHR. 1049.

REverſus ex urbe Roma Odilo Cluniacenſis abbas, cùm anno ferè integro Cluniaci reſediſſet, finem vitæ ſuæ non longè abeſſe ex ipſo decrepitæ ætatis ſtatu auguratus, decrevit ante obitum monaſteria, cellaſque ſibi commiſſas perluſtrare, fratres in eis manentes ſalutatibus inſtruere monitis, eiſque extremam benedictionem ſuam impertiri. Dum id exſequitur, Silviniacum venit, quæ cella eſt agri Borbonenſis, ſancti Mayoli abbatis, deceſſoris ſui, obitu & tumulo illuſtris. Cùm duobus illic menſibus moratus eſſet, ubi Cluniacum redire parat, viſcerum ſollitus dolor eum invaſit: quo per ſex continuos dies vexatus, viribus corporis deſtitui cœpit. Interim aderat vigilia natalis Domini, quâ die in capitulum venit, ubi, pronuntiatâ de more luſtantis feſti ſollemnitate cum lacrymis humi ſe proſtravit, & fratres ad illam devotè celebrandam hortatus eſt. Sed quia, jam pæne exanimis, in majori eccleſia ſancti Petri nocturnis vigiliis cum fratribus intereſſe non poterat, in oratorium beatæ Virginis delatus, cum aliquot fratribus ſecum ratentis eas celebravit. Vigiliâ feſti ſancti Silveſtri, cùm vires penitus eum deficerent, ante matutinos ſacram communionem & crucem ſibi afferri præcepit. Inſequenti die contra dæmonum tentationes ſymbolum fidei cum Auguſtini expoſitione ſibi prælegi juſſit. Conſultus de ſucceſſore, rem divinæ diſpoſitioni & electioni fratrum ſe committere dixit. Poſt veſperas, quas in oratorio ſanctæ Mariæ coram ſe cantari fecit, in domum infirmorum relatus, ubi ad extremum agonem inclinare viſus eſt, in cilicium cineribus ſtratum deponitur. Ibi, reſumto pauliſper ſpiritu, Berardum quemdam ſibi familiarem interrogat, ubinam ipſe eſſet. In cinere, inquit, Ille & cilicio; tum Odilo, Deo gratias reſpondit. Dein, an pueri & conventus fratres adeſſent percontatur: cui cùm reſponſum eſſet, omnes adeſſe; defixis in crucem oculis, moxque clauſis, animam Deo reddidit nocte circumciſionis Domini, primâ vigiliâ noctis, quæ dominica erat, anno ætatis ſuæ octogeſimo-ſeptimo, dominicæ incarnationis M XLIX. ut diſertè ſcribit Joſaldus monachus ejus æqualis, regiminis ſui, a morte ſancti Mayoli, quinquageſimo-ſexto. Corpus ejus totum & aromatibus conditum, deſignatis ab eo indutum veſtibus, in eccleſiam ſancti Petri delatum, ubi poſt triduum in ſiniſtra eccleſiæ crypta prope altare ſancti Laurianl martyris humatur. Ejus beatitudinis haud dubia indicia Gregorio monacho, valde religioſo, ipſo ejus mortis die; & paullo poſt Alberoni Teutonico, Leonis IX. conſanguineo, viſa ſunt: quibus ſubſecuta miracula majo-

XLIX. Odilonis abbatis obitus & ſcripta.

ANN. CHR. 1049.

rem fidem conciliarunt. Res a ſancto Odilone geſtas litteris mandarent Petrus Damiani, & ante eum Jotſaldes monachus, ille quidem rogatu Hugonis abbatis ejus ſucceſſoris, & quidem uno libro, quem pertenuem & longè impariem metitis tanti viri eſſe cenſet Baronius: hic verò, ſcilicet Jutſaldus, *nutritus*, ut ipſe ait, *magni Odilonis magiſterio, informatuſque beneficio*, tribus libris, quos epitaphii nomine Stephano Anicienſi epiſcopo, ipſius Odilonis nepoti, nuncupavit. Epiſtolam de ejus obite Alberto, ut videtur, Majoris-monaſterii, *abbati abbatum* dicto, ſcripſit familia Silviniacenſis: qua in epiſtola, Odilo inſtante morte, ſe quidem nullius boni conſcium eſſe conſeſſus dicitur, *attamen Dei gratiâ virginem corpore eſſe*: unde virgo *centenaria* dicitur in chronico Lemovicenſi. Multæ aliæ ejus virtutes prædicantur, pietas in Deum, quam quotidianâ divini ſacrificii oblatione palàm teſtabatur; devotio in beatiſſimam Virginem ſingularis; miſericordia ergs delinquentes, unde illud ejus effatum: malle ſe damnari de miſericordia, quàm de nimia ſeveritate; caritas in egenos, in quorum gratiam tempore ſamis ſacra vaſa expendit; aliæque, quas omitto, virtutes. Scripta ipſius præcipua edita ſent in Bibliotheca Cluniacenſi, ſcilicet de vita ſancti Mayoli abbatis liber unus: unus item de rebus geſtis ſanctæ Adelheidæ imperatricis; ſermones, & epiſtolæ, quibus addendæ tres editæ in Spicilegii tomo ſecundo. Diſcipuli ejus innumeri. Mirum quantum ſub eo creverit Cluniaci res familiaris, ſed maximè religio, quippe qui *doctrinâ pariter & exemplo conventum hominum*, ut ait Hildebertus, *conventum fecit eſſe virtutum*.

Laureatii item archiepiſcopi obitus.

(*a*) *V. lib. 56. n. 90.*

Poſt mortem Odilonis, ut Petrus-Damiani in ejus vita refert, ſcilicet *proximâ quadrageſimâ ſuccedente*, adeòque anno M XLIX. contigit, *ſanctæ & venerandæ memoriæ* Laurentium Amalfitanum archiepiſcopum e noſtris, *qui græcè noverat, & latinè, &, quod longè præſtantius eſt, laudabilis vitæ claritate pollebat*, Romæ obdormire in Domino, ubi profugus degebat (*a*). Cùmque ejus cadaver in eccleſiam ſuiſſet illatum, beatus Odilo cuidam clerico apparuiſſe traditur, eique dixiſſe, ſe ad cariſſimi olim amici ſui Laurentii archiepiſcopi exſequias veniſſe. Ex quo intelligitur, Laurentium anno M XLIX. obiiſſe, non anno M XLVIII. ut apud Baronium & Ughellum (*b*); idque ex eo patet, quòd archiepiſcopus anno M XXX. factus, annis viginti, uno menſe minus, ſediſſe dicitur. Ejus obitus notatur die VII. menſis Martii.

(*b*) *Ital. ſac. to. 7. p. 254.*

L. Hugo Cluniac. fit abbas.

(*c*) *lib. 58. n. 102.*

Cluniaco tum aberat ſuperiùs (*c*) jam laudatus Hugo, ſacri illius loci prior, cùm ſanctus Odilo e vita migravit, ab eo miſſus in Germaniam ad redintegrandam imperatoris gratiam Paterniacenſibus monachis, qui ab ea exciderant. Cluniacum reverſus, cœtum fratrum optimi patris obitu ſupra modum afflictum invenit: at ejus adventus mœrentibus magno ſolatio fuit. Tum, præmiſſis jejuniis & precibus, actum de eligendo ſucceſſore. Adelmannus quidam, cui religio ſimul ætaſque majorem conciliabat auctoritatem, Hugonem priorem nominat: omnes unanimi conſenſu ſuffragantur. Unus contra reclamabat ipſe Hugo, cui quantumvis renitenti Hugo Chryſopolitanus archiepiſcopus ipſo die cathedræ ſancti Petri abbatialem benedictionem impertiit. De hac electione teſtantur Silviniacenſes in epiſtola de obitu ſancti Odilonis, Hugonem hunc honorem *invitum* accepiſſe, *lacrymando* ſcilicet, ac conteſtando, *ſe indignum eſſe tali honore*. Eo abbate impletum eſt venerabilis illius ſenis vaticinium, qui Cluniaci domum tanto theſauro felicem ac fortunatam fore olim prædixerat. Sub tali quippe paſtore nec vitiis cenſura deſuit, nec religioni augmentum: tametſi in ejus judiciis miſericordia cenſuræ prævaluerit. Totam ejus vitam vel Mariæ, vel Marthæ officium ſibi vindicavit, lectioni ac precibus quàm maximè addictus. Nulli miſericordiæ officio, nulli caritati defuit. Sive domi, ſive foris, numquam illi decrat quod egenis daret. Indigentibus monachis largiores ſuppetias ferebat, ne rei familiaris penuria eos cogeret a monaſterio evagari. Maſſilienſibus in primis ab eo ſubventum traditur. His animum ſtudiis, his uſibus argentum & aurum conſectabat; ea meliùs impenſa, quàm ſervata rutilare effatus.

Moyriaci cella conditur.

(*) *Moyrac.*

Ubi primùm Hugo abbas Cluniacenſem iniit præfecturam, Willelmus-Arnaldi apud Moyriacum (*) diœceſis tunc Agienenſis, nunc Condomienſis, monaſterium in honorem beatæ Mariæ exſtruxit, multaſque ei poſſeſſiones attribuit. Inſuper miſit filium ſuum, Petrum nomine, Cluniacum, ut monaſticis inſtitutis informaretur, factus poſtea Moyriaci prior. Quinetiam Willelmus ipſe monaſticum habitum induit Cluniaci, ubi monachi Moyriacenſes vota ſua emittebant uſque ad ſæculum quintum-decimum, numero ſex, dum tandem hæc cella in ſimplex beneficium redacta eſt. Multas ſubinde lites monaſterio excitarunt Petri propinqui & affines, dolentes ſcilicet pinguem ſibi præreptam hereditatem; reſque eò evaſit, ut Petrus Moyriaci prior ſolum vertere, & latibula quærere coactus ſit: ſed tandem

dem consilio Gauzberti Agiensis episcopi, argenteis ecclesiæ vasis ad pondus sexaginta-sex marcarum conflatis, & Petro vicecomiti Gavaretano, qui ipsum vexabat, loco amuleti & lytri traditis, se ipse redemit: quo facto Petrus vicecomes cum uxore sua Guiscarda *super altare sanctæ Mariæ, super sanctam Crucem & super venerabile Corpus Christi* fidem præstitit, se numquam de illis possessionibus monasterio litem intentaturum; & factâ ebartâ, cui signum crucis appositum est, corrigiæ suæ partem tradidit in tesseram veritatis, confessus se accepisse sexaginta-sex marcas argenti, valentes duo millia & ducentos solidos Aginnenses. Actum anno incarnationis MCXV. Hæc consequentes referre visum est, ne in plures distracta particulas Moyriacum minùs illustrarent. ANN. CHR. 1049.

LI. Leo IX. fit pontifex.

Inter ea post menses quinque, quàm Romana sedes mortuo Damaso secundo vacaverat, Bruno Tulli-Leucorum episcopus, de quo iam superiùs actum est non semel, in Wormatiensi conventu, cui Romanorum legati aderant, summus pontifex electus est: cui electioni nequaquam acquiescere voluit, nisi Romanus clerus ac populus eam approbasset. Prima hæc electio facta est paullo ante festum natalis Domini, quod Bruno in suæ Tullensi ecclesia celebravit. Inde assumto peregrini habitu, tertio post festum die, ut scribit Anselmus sancti Remigii monachus, Romam contendit: ubi, probatâ ejus electione, primâ dominicâ quadragesimæ, quæ hoc anno pridie idus Februarii incidebat, apostolicæ cathedræ impositus est, Leo dictus ejus nominis nonus. Anselmus mox laudatus id factum ait *in hypapanthi Domini*. Ex his patet, quàm longè abfuerit a Leonis mente ac modestia id, quod scribit Otto Frisingensis, Brunonem electum, assumtâ mox purpurâ, Cluniacum venisse, ubi Hildebrandus prioris officium falsò gessisse (*a*) dicitur: cujus consilio peregrini habitum, depositâ purpurâ, induerit. Immo in illo Wormatiæ conventu, ubi electus est Bruno, adfuit Hildebrandus, teste Brunone Signiensi in Leonis IX. vita, eumque Romam comitatus est. Certè si in illo itinere Bruno Cluniacum venit, eò accessit paullo post natale Domini celebratum apud Tullum, quo tempore Hugo Cluniaci prior erat in locum demortui Odilonis electus abbas in cathedra sancti Petri, quo tempore, etsi id de cathedra mense Januario celebrari solita intelligatur, jam Bruno alpes emensus erat. In pontificatu Tullensis episcopi nomen ac titulum duobus primis annis retinuit.

(*a*) *lib.* 5. *c.* 13.

LII. Montem. Garganum & Casinum adit.

Cùm sedem apostolicam iniisset Leo, mox ad montem Garganum orationis causâ (*b*) profectus est. In reditu ad montem Casinum, in ipsa festivitate palmarum divertit: ubi honorificè a fratribus susceptus, ipso die missarum sollemnia ibidem celebravit. Postea in refectorio cum eis refectus, & post prandium ingressus capitulum, magnas fratribus pro tam honorifico obsequio gratias egit, eisque se in omnibus favorabilem ac propitium fore pollicitus est. Discedentem comitatur Richerius abbas, cujus rogatu ecclesiam, ab eo in insula Limata constructam, sub patrocinio sancti Mauricii; & aliam in territorio Arinensi in honorem sancti Salvatoris consecravit. Inde Romam reversus, eidem abbati ejusque successoribus sandaliorum, dalmaticæ & chirothecarum in præcipuis festivitatibus usum ad missarum sollemnia indulsit, Casinatium privilegia renovavit, & monasterium sanctæ Crucis in Jerusalem, Sessorianum dictum, Richerio concessit, eligendique ibidem abbatis facultatem, cujus solam ordinationem sibi pontifex reservavit.

(*b*) *Chron. Casin. lib.* 2. *c.* 84.

LIII. Romæ ab eo gesta.

Proximo paschatis festo Udalricus Augiensis abbas, qui pontificem in Urbem secutus erat, abbatialem ab eo benedictionem, & monasterii sui privilegiorum confirmationem accepit. Dein post albas synodus Romæ habita, in qua simoniacorum ordinationes, non sine tumultu reorum, irritæ declaratæ: quo tempore Petrus-Damiani librum, qui Gomorrhianus (*c*) inscriptus est, contra quadripartita clericorum carnalia vitia composuit, nuncupavitque Leoni pontifici, qui scriptis ad eum litteris auctori gratulatus est. Verùm postea Gomorrhæorum querelis pulsatus, hanc dicendi libertatem improbavit, offensus scilicet spurcissimorum flagitiorum relatione, quæ illo in libro contexuit. Ad hæc Petrus, litteris (*d*) ad pontificem scriptis, eum accusatoribus suis nimis credulum fuisse dicit; se, nisi pro Christi amore, nullius hominis quærere gratiam, nullius iracundiam pertimescere; optare, ut in se miteſcat pontificis animus: quòd si flagello vapulandum decernat, se viventes jam scapulas ferienti ultro subjicere paratum esse; cæterum id sibi accidere justo Dei judicio, quem rogat, ut, si suæ saluti id conduxerit, pontificem sibi benevolum reddat.

(*c*) *Petr. Dam. opusc.* 7.

(*d*) *id. lib.* 2. *ep.* 4.

LIV. S. Remigii basilicæ dedicatio serè impedita.

Post hæc trans alpes profecturus Leo, in hebdomada pentecostes aliam synodum Papiæ habuit, ubi denuo damnati simoniaci, indeque per montem Jovis alpibus transscensis Coloniæ imperatorem convenit: quo in itinere Cluniacensi monasterii (*e*) privilegia, rogatu Hugonis abbatis IV. idus Junii confirmavit. Comperto ejus

(*e*) *Bull. Clun. p.* 12.

ANN. CHR. 1049. Colonìam adveuto, Herimarus S. Remigii apud Remos abbas, qui novam basilicam, a Theoderico decessore suo inchoatam perfecerat, pontificem ad eam dedicandam, prout ille ipsi olim pollicitus erat, invitare constituit. Et primò quidem Henrico regi, ut ejus consilium & favorem expeteret, Laudunum venienti occurrit, obnixè rogans, ut futuræ dedicationi præsens adesse & regni episcopos ac principes eò convocare dignaretur: quod rex benigne annuit. Eâ re lætus abbas pontificem in festo apostolorum Petri & Pauli apud Colonìam convenit, eumque promissi sui monet. Hic verò tempus rei gerendæ ad initium proximi mensis Octobris assignat. Colonìâ egressus Leo, Aquisgranum venit, inde Leodicum, quo ex loco (*d*) Fredericum, fratrem ducis Godefridi, archidiaconum sancti Lamberti, secum adduxit postea monachum & abbatem Casinensem, dein cardinalem ac demum futurum pontificem sub nomine Stephani IX. In illo itinere pontifex, Strabulensis monasterii privilegia, petente Theoderico abbate, renovavit. *Data Moguntiæ* III. *nonas Septembris per manus Petri diaconi, bibliothecarii & cancellarii sanctæ apostolicæ sedis, anno domni Leonis noui papæ primo, indictione* III. Inde Leo Tullum accessit in exaltatione sanctæ Crucis, scriptisque litteris circumjacentium regionum episcopos & abbates præfixâ die Remis ad celebrandam in nova sancti Remigii basilica synodum convenire mandavit. Hoc nuntio perculsi episcopi & abbates, qui in ovile dominicum non per ostium ingressi erant, quosdam præporentes laicos, incestis implicatos conjugiis, excitant ad regi suggerendum, regni sui honori detractum „ iri, si in eo Romanum pontificem dominari sineret, quod a nullo decessorum suo„ rum concessum; vel si indictæ synodo ipse adesset. Denique bis agendis non con„ venire perturbata rei publicæ tempora, dum quidam viri præpotentes regiæ do„ minationis jugum detrectarent, terrasque & castella ab ipsius ditione abaliena„ rent. Quapropter regiæ dignitati magis congruere, ut rei publicæ necessitati con„ sulat, quàm synodis convocandis intendat; satiusque esse, principes suos, necnon „ episcopos & abbates, penes quos maxima pars regni facultatum sit, ipsumque san„ cti Remigii abbatem, de rerum suarum abundantia nimis præsumentem, ad „ militarem expeditionem, quàm ad concilia cogere. Hujus rei architecti præcipui fuere Gibuinus episcopus Laudunensis, & Hugo de Braina castello, qui non multò post interiere. Hac verisimili admonitione mollitus rex, papæ per Silvanectensem episcopum significat, se suosque pontifices & abbates urgentis belli necessitate detineri, quò minùs præfixo tempore ad celebrandum concilium convenire possint. Adventum proinde suum in Franciam in aliud tempus differtut pontifex, quo absolutis hujusmodi negotiis, cum debito honore susciperetur. Ad hæc respondit pontifex se promissioni beato Remigio factæ deesse non posse: tempore condicto se ad dedicandam ejus basilicam adfuturum: ubi, si qui religionis amantes antistites convenerint, cum eis synodum habiturum. His acceptis rex nihilò minùs cum ingenti exercitu contra rebelles progreditur, comitantibus eum plerisque episcopis & abbatibus, qui papæ censuram ac judicium refugiebant. Quio etiam Herimarus abbas sancti Remigii, tristis ac mœstus, cum eis ire cogitur: sed tandem, vix unius diei & dimidii confecto itinere indulta est ei redeundi venia. Nec mora papam, apud Tullum-Leucorum adhuc demorantem, adire properat, eique regis permissum nuntiat: moxque ad monasterium reversus necessaria omnia instanti celebritati parat.

(*d*) *Spicil. to. 12. p. 282.*

LV. Fit tamen a Leone papa. (*) *Cormeli.*

Interim papa ad Remorum civitatem iter arripit, & in festivitate sancti Michaelis in villa Curmolensi (*) die verò sequenti apud sanctum Remigium excipitur, tribus archiepiscopis comitatus, Eberhardo scilicet Trevirensi, qui Popponi anno superiore successerat, Halinardo Lugdunensi, & Hugone Vesontionensi, præter multo honoratos viros, quos inter eminebant Johannes episcopus Portuensis, Petrus Romanæ ecclesiæ diaconus, & ipsius urbis præfectus. Accedenti pontifici tota Remigianorum familia, & cum eis abbatum, monachorum, & clericorum, qui undequaque confluxerant, innumera multitudo obviam procedit, præcentibus tribus episcopis, Silvanectensi videlicet, Andegavensi & Nivernensi, textumque evangelii cum aqua benedicta & aromatum odore ferentibus: qui papam advenientem festivo plausu & cantu suscipiunt, & in ecclesiam introducunt. Tum pontifex primùm ad altare sanctæ Crucis fundit preces; inde ad altare sancti Christophori, ac demum ad venerandi Francorum apostoli Remigii sepulcrum, ubi adstantes apostolicâ benedictione donavit, laude egressus, cum psallentium choris ad urbem deducitur: ubi Remensis clerus cum Widone archiepiscopo, aliisque nonnullis episcopis ad atrium sancti Dionysii ecclesiæ ei occurrit, & ad ecclesiam sanctæ Mariæ comitatur. Illic ante sanctæ Crucis, & sanctæ Dei-genitricis altaria facta oratione, aliquantulum in archiepiscopali throno resedit, archiepiscopo Remensi ad ejus dexteram, Trevirensi ad sinistram adstante. Dein sacerdotalibus indutus ornamentis, ad missarum sollemnia celebranda processit; quibus expletis archiepiscopus ei epulum *in majori pala-*

sic juxtà ecclesiæ fitæ exhibuit. Die subsequenti, quæ vigilia erat sancti Remigii sollemnitatis kalendis Octobris celebrari solitæ, quâ sacti ejus corporis translationem facere statuerxt pontifex, duobus tantùm comitatus capellanis, dum nocturnæ a fratribus vigiliæ explerentur, ad sanctum Remigium clam accessit, ne frequentiâ circumfluentium populorum impediretur: factoque sibi balneo, lotus est tonsusque, ut ad imminentem tanti patris sollemnitatem celebrandam paratior esset. Primâ luce sequentis sollemnitatis sancti Remigii corpus, a pontifice primùm elatum, succollantibus quatuor archiepiscopis, Remensi, Trevirensi, Lugdunensi, & Vesontionensi, cum sancti Remigii abbate & domno Hugone venerabili patre cœnobii Cluniacensis; dein aliis, aliisque succedentibus, (quod Gervino Centulensi abbati concessum legimus) sollemni pompâ in ecclesiam B. Mariæ deportatur, ubi Vesontionensis archiepiscopus missarum sollemnia celebravit. Ibidem pernoctatum in sacris laudibus, monachis more suo nocturnas vigilias persolventibus, quibus canonici successere. Interim apud sanctum Remigium Trevirensis archiepiscopus, præsente papâ ex consensu Remorum archipræsulis, consecrat oratorium sanctæ Trinitatis, quod ad meridianam plagam, juxta portam, Harduini cujusdam loci cœnobitæ studio cum dominici sepulcri figura constructum fuerat. Sub ortum diei sequentis, quæ secunda Octobris erat, sacris in ecclesia beatæ Mariæ ante canonicum tempus peractis, sacrum beati Remigii corpus circum urbem delatum: dum papa novam basilicam consecraret, singulis episcopis singula assignans dedicanda altaria, Pontifex ipse princeps altare consecravit in honorem sancti Petri apostolorum principis, sanctorumque Clementis papæ & Christophori martyrum, necnon sancti Remigii, nullâ cruce lapidi insculptâ, quod genus est marmoris politissimi, ex Nordalbingia seu Saxonia transalbina illuc allati, ut inscriptio probat, anteriori margini lapidis eleganti charactere Romano incisa in hæc verba: DE SUMMA HAC DIONITATIS ARA, FERCO HERERTITA, SALUTIS MENSA GENTIXUS DIRECTA NORDALBINGORUM IN VUELENA. Hæc majori charactere: tum minutiori: *Folco Adalbero;* qui duo videntur episcopi, pontifici adjuncti in consecratione majoris altaris: ea quibus Folco seu Fulco Tolosanus erat, qui & sancti Michaëlis altare consecravit: Adalbero verò Mettensis, qui sancti Stephani aram dedicavit. Hic marmoreus lxpis duabus partibus constat, una majori, quæ in longum sex circiter pedes, in latum, tres minimùm habet: altera minor, uno amplius pede lata, posteriorem occupat altaris locum. Hæc forte minutiora: cætera persequar. ANN. CHR. 1049.

Ubi ad hoc ventum est, ut corpus sancti Remigii cum aliis Sanctorum reliquiis intra basilicam inferendum erat, cùm portæ ad vitandum irruentis multitudinis impetum obseratæ remxnerent, per fenestram oratorii sanctæ Trinitatis dimittitur: ubi a pontifice reverenter exceptum, super primarium altare, quod in honorem sanctorum apostolorum Petri & Pauli, Clementisque & Christophori martyrum ac beati Remigii papa consecraverat, primùm deponitur: ut in ejus præsentia synodus posterà die celebraretur. Tum missarum sollemnia de ecclesiæ dedicatione celebravit pontifex, lectoque evangelio sermonem habuit ad circumstantem populum, qui, foribus obseratis, per fenestras irruperat; diemque illxm in posterum celebrem esse sanxit, anathemate illis inteotato, qui ad hunc locum ipso die deinceps conventusis quidvis impedimenti afferrent; statutoque edito, ne quilibet, præter Remensem archiepiscopum & loci abbatem, ac septem ab eodem abbate designatos presbyteros cardinales, in principe altari sacra faceret, excepto clero ecclesiæ Remensis bis quolibet anno, scilicet serià secundâ paschalis festi, & vigiliâ ascensionis dominicæ, quibus diebus sollemnes illic stationes ex antiqua traditione facere consueverunt. De utraque constitutione habentur Leonis IX. litteræ, primæ quidem inscriptæ omnibus fidelibus per Francorum regnum constitutis ad celebrandam kalendis Octobris sancti Remigii translationem: secundæ verò inscriptæ *Herimaro abbati & omni congregationi monachorum sancti Remigii* de privilegio principis altaris. Hactenus de illius ecclesiæ dedicatione, ad quam etiam clerici ecclesiæ Compendiensis cum corpore sancti Cornelii papæ & martyris, aliisque reliquiis convenerunt, res suas ab invasoribus repetituri.

LVI. Synodus illic habita.

Posterà die, scilicet v. nonas Octobris, in eadem basilica synodus haberi cœpta, quæ tribus consequentibus diebus absoluta fuit. Primâ die, ubi ad consessum ventum est, vetus controversia inter archiepiscopum Remensem & Trevirensem de primatu renovata, sed a pontifice in aliud tempus dilata. Disposita in modum coronæ medio in choro sedilia episcoporum, qui numero viginti-quinque aderant cum quinquaginta ferè abbatibus, & aliis quamplurimis ecclesiastici ordinis viris. Ea cura Remensi archiepiscopo data, qui papæ suggestum in medio statuit. Post missarum sollemnia, quæ papa celebravit, consederunt omnes, eo ordine, quo Remensis archipræsul dispositerat, papa quidem in medio, Remensis ad dexteram, Trevi-

rensis

ANN. CHR. 1049.

Rensis ad finistram. Post Remensem ex ordine sedebant Beroldus Sneffionensis, Drogo Morinensis, Frollandus Silvanectensis, & Adalbero Mettensis: ad meridiem Halinardus archiepiscopus Lugdunensis, Hugo episcopus Lingonensis, Joffridus Constantiensis, Ivo Sagiensis, Herbertus Lisiensis seu Lexoviensis, Hugo Bajocassensis, Hugo item Abrincensis, & Theodericus Virdunensis: ad septemtrionem Hugo archiepiscopus Vesontionensis, Hugo episcopus Nivernensis, Eusebius Andegavensis, Budicus Namnetensis, Dudrico episcopus Wellensis ex Anglia, & Johannes Portuensis. Ponè eos similiter in modum coronæ residebant abbates hoc ordine: scilicet Herimarus abbas sancti Remigii, Hugo Cluniacensis, Sigefridus Gorziensis, Fulco Corbeiensis, Robertus Prumiensis, Rainoldus sancti Medardi, Gervinus sancti Richarli, Godfridus Verzeliacensis, Arnoldus Pultariensis, Rodulfus Mosomensis, Oylardus Catalaunensis, Milo Dervensis, Norgaudus Altivillarensis, Albertus sancti Theoderici, Stephanus sancti Urbani, Wlfricus sancti Augustini Cantuariensis, & Alvvinus Ramesiensis, ambo de gente Anglorum; deinde cæteri numero, ut dixi, fetè quinquaginta. His ita residentibus, ex præcepto papæ Petrus sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconos ea exposuit, de quibus in concilio agendum erat, videlicet de simonia, de cælibatu clericorum, de clericis monachis a proposito deficientibus; de incestis & illicitis conjugiis; de altaribus, quæ a laïcis tenebantur, aliisque vitiis, quæ tunc in his partibus pullulaverant. De simonia primùm actum, de qua plerique episcopi se purgaverunt, quatuor tantùm exceptis, Lingonensi nimirum, Nivernensi, Constantiensi & Namnetensi. Abbates quoque plerique se ejusmodi criminis immunes dixere: quos inter Hugo Cluniacensis: *pro adipiscenda abbatiæ honore*, inquit, *Deo teste, nihil dedi vel promisi: quod quidem caro voluit, sed mens & ratio repugnavit.* Pultariensis abbas ob flagitia depositus, utl Aymo (*a*) Flaviniacensis, Amedei successor, ob simoniam culpatus, cui Odo Arremarensis monachus successit, & post duos annos Odo secundus. Alterâ die Widouis archiepiscopi ventilata causa, sed non finita. Actum etiam de abbatia Dervensi, quam pontifex Tullensi ecclesiæ subjectam esse dicebat: at Remensis archiepiscopus suæ ecclesiæ obnoxiam (*b*) esse probavit. Quæstelæ item factæ de Dolensi archiepiscopo, qui se a Turonensi ecclesia subtraxerat. Hugo Lingonum præsul, multorum criminum insimulatus: quem cùm Vesontionensis archiepiscopus purgare vellet, repentè obmutuit. Hinc tertiâ die Lingonensis in ordinem redactus: confessusque est Hugo Vesontionensis archipræsul, se per merita beati Remigii, cùm Lingonensem excusare vellet, elinguem factum fuisse: quo audito, papa in has voces cum lacrymis erupit: *Adhuc vivit beatus Remigius.* Namnetensis quoque præsul exauctoratus: Nivernensis purgatus: excommunicati quidam episcopi, qui ad synodum invitati, nullâ præterità excusatione, non venerant; necnon abbas sancti Medardi, quòd clauculum a synodo recessisset; denique sancti Jacobi Gallicensis archiepiscopus sacris interdictus, quòd contra fas *culmen apostolici nominis* sibi vindicaret. Conditi sunt in eadem synodo tredecim canones, quorum ultimus est contra novos hæreticos, qui in Gallicanis partibus tunc emerserant. His ita gestis, corpus beati Remigii in loco ei parato repositum est: moxque pontifex, salutem Remigianis in capitulo imprecatus, illinc discessit Virdunum, inde Mettas profecturus. Hæc ex Anselmo sancti Remigii monacho, qui de hac dedicatione & translatione, necnon de synodo consecuta libellum accuratè scripsit. Interfuit illi synodo Odalricus Remensis ecclesiæ præpositus, qui veritus ne divinam ultionem, quam Leo pontifex simoniacis intenderat, quoquo pacto incurrisset; ministerium suum Widoni archiepiscopo, quod & quidam alli canonici fecerunt, resignavit: at papa, compertâ ejus innocentiâ, idem ministerium eidem restitui mandavit. Id memoriæ prodidit ipse Odalricus, atque se claustrum ecclesiæ suæ instauralle, hiemale construxisse refectorium, & pondus panis singulorum canonicorum, quod libras tantùm duas cum dimidia, seu quinquaginta solidos tunc pendebat, cùm quatuor libras regula canonicorum Aquisgranensis assignaret, supplevisse & auxisse, addito minori pane solidorum triginta. Quippe in Remensi ecclesia etiam tum vigebat vita communis in synodo Aquisgranensi, viguitque usque ad finem sæculi duodecimi, ut Stephanus Tornacensis nos docet, qui ejus casum reprehendit.

(*a*) *Labbe bibl. to. 2. p. 792.*

(*b*) *V. lib. 2. n. 37.*

LVII. Hugo episcopus scribit contra Berengarium.

Quinam sint novi illi hæretici, quos synodus excommunicavit, differè non exprimit canon ultimus, qui his verbis conceptus est: *Et quia novi hæretici in Gallicanis partibus emerserant, eos excommunicavit* pontifex, *illis additis, qui ab eis aliquod munus vel servitium acciperent, aut quodlibet defensionis patrocinium illis impenderent.* Non alii videntur novi illi hæretici, quàm Manichæi, qui toto illo sæculo Galliam & Germaniam infestarunt. Necdum enim satis propalatus erat tunc Berengarii error, nec in apertam hæresim ante concilia Romanum & Vercellense anni sequentis erupit. Contra hunc tamen jam scripserat Hugo Lingonum adhuc epis-

piſcopus in ſynodo Remenſi exauctoratus, fratrem appellans Berengarium, qui veritatem corporis & ſanguinis Chriſti Domini in euchariſtia ſubdolis verbis negabat, extollendo Johannem Scottum, præ Paſchaſio Radberto, quem *ineptum & erroneum* vocabat: qua de re fusè in præfatione ſecunda ad acta Sanctorum noſtrorum ſæculi ſexti diſſeruimus. Idem Hugo Romam nudis pedibus poſtea ſecutus pontificem, nudus & excalceatus ad ſynodum ingreſſus eſt, virgas manu deferens, quibus cæderetur: quo ſpectaculo flexus Pontifex ſupplici indulgentiam conceſſit, utque pius parens pœnitenti filio ſtolam primam & anulum amiſſi pontificatus cum ſandaliis reſtituit, adeòque epiſcopatus honorem, dummodo Lingonenſis eccleſia, vel quælibet alia eum epiſcopum vellet recipere. Verùm dum in patriam regrederetur, in morbum incidit, & habitum monachi *ſub nomine cœnobii* ſancti Vitoni, cui Walerannus ipſius frater præerat, a Cluniacenſibus quibuſdam monachis, qui eum comitabantur, petiit, accepit, ac piè deceſſit, catalogo fratrum ſancti Vitoni adſcriptus, ut Laurentius de Leodio (*a*) ejus loci monachus teſtatur. Wibertus in vita Leonis IX. auctor eſt, Hugonem in redeundo nimiis affectum jejuniis, corporiſque macerationi, in bona perſeverantia vitam finiſſe. Suffectus in ejus locum in eccleſia Lingonenſi Harduinus, olim archidiaconus Noviomenſis, ut lego in veteri charta ſancti Eligii monaſterii, cui factus epiſcopus quamdam vineam contuliſſe dicitur.

ANN. CHR. 1049.

Fit monachus.

(*a*) *Spicil. to. 12. p. 283.*

Non omittendum hoc loco, quod Anſelmus monachus tradit de quodam poculo, intus & exteriùs auro decorato, quod Herimarus abbas Leoni papæ initio ejus pontificatus dono miſit cum litteris, quibus pontificem ad dedicandam ſancti Remigii baſilicam invitabat. Hoc vaſe ob ſancti Remigii honorem ad bibendum uti ſolebat pontifex, quod poſtea per pioceroæ incuriam caſu fractum precibus redintegravit; cujus miraculi teſtes producit Anſelmus Hugonem Nivernenſem epiſcopum, & Hugonem Remenſis eccleſiæ diaconum, necnon Benedictum clericum Halinardi archiepiſcopi Lugdunenſis, quorum duo primi Romæ ab iis, qui factum viderant, id reſciere; tertius cum domino ſuo rei geſtæ præſens fuerat. *Lignum poculum* fuiſſe ſcribit Deſiderius Caſinenſis (*b*) abbas, hocque miraculum commemorat ex relatu Gregorii VII. pontificis, *qui ab eo educatus, ac ſubdiaconum ordinatus fuerat*. Hic eſt Hildebrandus, qui ab eodem Leone præfectus fuit Romano ſancti Pauli monaſterio poſt Airardum, qui anno ſequenti ad epiſcopatum Namnetenſem promotus eſt. Hoc poculum haud dubiè ex mazeriaco confectum erat, quod Hugo Chryſopolitanus archiepiſcopus, qui & ipſe miraculo adfuit, furto abſtuliſſe a Wiberto traditur.

LVIII. Leonis miraculum de vaſe redintegrato.

(*b*) *Dial. lib. 3. n. 12.*

Hildebrandus ſubdiaconus & abbas.

Remis egreſſus Leo IX. docente Theoderico epiſcopo, Virdunum adiit, ubi Etmenfridi archidiaconi rogata eccleſiam ſanctæ Mariæ Magdalenæ dedicavit, aſſiſtentibus tribus archiepiſcopis, Everardo Trevirenſi, Halinardo Lugdunenſi, & Hugone Chryſopolitano, cum plurimis epiſcopis. Idem pontifex ruinas incenſæ a duce Godefrido urbis & eccleſiæ beatæ Mariæ miſeratus, veterumque inſtrumentorum jacturam, poſſeſſiones canonicorum diplomate confirmavit, inſcripto, *Rotmiro primicerio canonicæ ſanctæ Mariæ principalis eccleſiæ Virdunenſis, atque Voarmundo decano, & per eos cæteris canonicis, tam præſentibus, quàm futuris*. Hujus diplomatis authenticum vidimus, in Supplemento librorum de re diplomatica editum, in quo miſerabilem illius urbis ſtatum deſcribit pontifex his verbis. *Redeuntibus igitur nobis a Remenſi ſynodo, contigit Virduni hoſpitari, & non lætari, ſed potiùs lacrymari. Reſpeximus enim crudele urbis excidium, quale nullus poſſit non dolere hominum. Etenim tyrannorum, ingreſſa civitatem ſæuitia, totum diruit per dira incendia: qui ignis nec ipſi eccleſiæ ſanctæ Mariæ pepercit, ſed paſſim & ubique dominans conflagravit: ex qua conflagratione inopinatò ſuperveniente, inſtrumenta eidem cartarum veſtrarum prædendarum conſumta ſunt*. &c. *Data* VII. *kal. Novembris per manus Petri diaconi bibliothecarii & cancellarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis, anno domni Leonis noni papæ primo, indictione tertiâ*. Idem pontifex ad preces Theoderici epiſcopi & Avæ abbatiſſæ, parthenonis ſancti Mauri poſſeſſiones omnes IX. Kalendas ejuſdem menſis & anni confirmavit, cujus rei diploma in probationibus chronici Benedictini a domno Martino Reteleo editum eſt. Conſimile itidem privilegium ſancti Vitoni cœnobio conceſſum. Inde ad urbem Mediomatricum progreſſus Leo, rogante Warino abbate ſancti Arnulfi baſilicam conſecravit, eidemque optimum pallium, ab apoſtolica ſede allatum conceſſit: quod ipſum eſſe traduot, quod Geila regina, conjux Stephani Hungarorum regis, Johanni papæ dono dedit, ut ſuperiùs vidimus. Tunc etiam Warinus abbas ab eodem pontifice privilegium obtinuit, a Meurisio (*c*) editum, quo privilegio conſimilem prærogativam principi ultari baſilicæ ſancti Arnulfi ac Remigiano concedit, *ut* ſcilicet *præter epiſcopos & abbates, ne ſeptem ejuſdem cœnobii ſacerdotes, ac tres canonicos de domo ſancti Stephani, primicerium & de-*

LIX. Leonis geſta Virduni ac Metis.

(*c*) *Meurisſe p. 354.*

ANN. CHR. 1049.

decanum & chorepiſcopum primum, ad ipſum altare nullus unquam miſſas celebrare præſumat: ubi chorepiſcopi nomine primicerius cantorum deſignari videtur. Ad hæc Warino abbati, ejuſque ſucceſſoribus in præcipuis feſtivitatibus, ſandaliorum & dalmaticæ uſus conceditur: monaſterii poſſeſſiones confirmantur; & abbatia ſancti Felicis, in qua ſancti Clementis, primi ejuſdem urbis epiſcopi, corpus quieſcit, ſancti Arnulfi monaſterio ſubjicitur, eâ lege, ut nullus ibi ulteriùs paſtoralem virgam portare præſumat. *Data* v. *Idus Octobris per manus Odonis ſanctæ apoſtolicæ ſedis cancellarii, bibliothecarii & Tullenſis primicerii, anno domni Leonis papæ primo, indict. ſecundâ, anno verò dominicæ incarnationis* MXLIX. Iurer ſubſcribentes poſtmodum adſcriptus eſt Udo Leucorum epiſcopus, & Humbertus cardinalis & epiſcopus Silvæ-candidæ, qui ambo ſeriùs ad illam dignitatem promoti ſunt. Vesùm hæc ſancti Clementis ſubjectio non tenuit, ſed locus iſte proprios ſemper abbates habuit. Tunc abbas ſancti Clementis erat Widilo Scotus, piæ memoriæ dictus in necrologio ad VIII. kal. Februarii: cui Hagano itidem Scottus ſucceſſit. In eadem urbe exoratus pontifex a Sigefrido Gorzienſi abbate, cantum nocturnalium reſponſoriorum beati Gorgonii martyris compoſuit. Idem quoque Romanici-montis altare dedicavit.

LX. Warini abbatis deſſenſio cum Johanne Fiſcamnenſi.

(a) *Analect. t. 2. p. 224.*

(b) *ibid. p. 225.*

Per id tempus inter Johannem Fiſcamnenſem & prædictum Warinum ſancti Arnulfi abbates, non levis diſſenſio exorta eſt occaſione Benedicti monachi olim Fiſcamnenſis, ſed ad ſanctum Arnulfum tranſlati, quem Johannes abbas acribus litteris repetebat. Cùm ad primas non ſatisfeciſſet Warinus, alteras (*a*) acriores Johannes ſcripſit, quibus a communicatione Warini ſe receſſurum dicebat, niſi quantocius Benedictum reſtitueret. Ad has poſteriores litteras, quas Wimundus monachus attulerat, modeſtiùs, ſed nervosè reſcripſit (*b*) Warinus, ſuum eſſe jam „ monachum Benedictum, non Johannis abbatis, *ſed ſanctæ memoriæ domni abbatis „ Willelmi converſum, nutritum & profeſſum*, quem ipſe, ex quo Gorzienſe monaſterium regendum accepiſſet, ad eumdem locum cum multis aliis, quorum nonnulli, jam vitâ defuncti, ibidem humati quieſcebant, ut ſuum venire, ac inibi „ manere præceperat. Eumdem verò Benedictum ibidem manſiſſe; & poſt aliquot „ annos, ex conſenſu Sigifridi & Odonis tunc priorum, poſt abbatum, & juſſu „ Willelmi abbatis, ad monaſterium ſancti Arnulfi tranſlatum fuiſſe, ipſique Warino ſuâ ſponte obedientiam, ut monachum abbati, promiſiſſe. Mirum eſſe jam „ repeti Benedictum, quem non repetierat Johannes, cùm Warinus ad ſanctum „ Michaëlem orationis cauſâ proficiſcens, ac Fiſcamnum divertens, ab eodem Johanne humaniſſimè exceptus eſt. Hujus porro diſcordiæ incentorem eſſe Bernardum „ ejuſdem Benedicti fratrem, qui e ſancti Arnulfi monaſterio fugâ elapſus, & Fiſcamni acceptus, Benedictum ſecum habere velit. Annuere ſe, ut monachus redeat ad locum ſuum, ſed is qui malè, non is qui obedienter eaiit, & obedienter in loco, ubi juſſus eſt, ſtetit. Alioquin *redeant ſumma ad prima initia, Benedictus Fiſcamnum, Vvarinus Gorziam, domnus abbas Johannes Divionem*. Cæterùm Benedictum æquè in ſuo paupere & exiguo loco poſſe animam ſuam cum „ Dei adjutorio ſervare, ac in quocumque ditiori & religioſioti; nec poſſe jam a „ Johanne abbate excommunicari, qui ejus non ſit, ſed ſancti Arnulfi. In fine Johannem rogat, ut mitiorem in ſe habeat animum, & gratiam ipſi reſtituat.

LXI. Humbertus Leonem comitatur.

Dedicatâ ſancti Arnulfi baſilicâ Leo papa, Voſagi montes tranſieenſurus, ad Medianum-monaſterium acceſſit, indeque Humbertum monachum, jam ſibi notum, ſecum duxit, quem poſtea totius Siciliæ archiepiſcopum ordinaſſe dicitur: ſed eùm ob Nortmannorum infeſtationes illuc accedere non poſſet, Romæ cardinalis ad ſupplendas pontificis vices creatus eſt, ut ſcribunt Richerius & Johannes de Bayone. Idem papa oratorium ſancti Johannis-Baptiſtæ ad portam Mediani-monaſterii conſecravit. Sed quia hæc conſecratio v. nonas Aprilis facta dicitur, ad aliud tempus referenda eſt; nam poſt ſancti Arnulfi baſilicæ dedicationem Leo menſu Novembri ad ſanctum Deodatum proſectus eſt, cui privilegium indulſit, hoc ipſo anno *datum decimo-ſexto kalend. Decembris, per manus Petri diaconi* ſæpe laudati. Poſt duos abhinc dies litteras apoſtolicæ tuitionis & immunitatis H. abbati Luxovienſi conceſſit.

LXII. Hiſſæ parthenonis privilegium.

Eodem tempore ſanctiſſimus pontifex privilegium conceſſit Hiſſiæ parthenoni, „ poſito prope Sarburgum ad radices Voſagi montis, a parentibus ſeu propinquis „ ſuis condito, ubi patrueles ſuos comites Mathildum & bonæ memoriæ Gerhar„ dum cum ejus uxore devota Deo famula Cunisa, necnon fratrem ſuum Hugo„ nem, cordis ſui, dum viveret, dulce ſolamen, humatos eſſe dicit. Hoc privile„ gium inſcriptum eſt, *Dei eccleſiæ, in loco, qui dicitur Heſſe, poſita in honore ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, & in honore ſanctiſſimi Martini confeſſoris & Laurentii levitæ glorioſi, & igne purgatorio aſſati martyris dedicatæ, & per eam Serbergæ* (*)

(*) *f.* Gerbergæ

Digitized by Google

nepti noſtræ, & poſt eam ſucceſſuris inibi Dei ancillis in perpetuam: quo privilegio confirmat eidem loco, quæcumque prænominati, vel alii ejus propinqui contulerant. *Et ut obtinerint omnes*, inquit, *quantum honorem huic loco ſemper optaverimus, juſtis precibus domnæ Mathildis & filii ejus Henrici, noſtri quondam nepotis, altare in ipſa eccleſia nos ipſi dedicavimus: quod quia eminentius altiuſque præ cæteris eſt conſtitutum, decrevimus etiam illud magnificentiùs ſpeciali honore glorificandum: ut nemo ibi celebret miſſam, niſi archiepiſcopus, vel epiſcopus ipſius diœceſis, vel idonei ipſius eccleſiæ hebdomadarii. Si quæ autem alia perſona orationis vel alicujus negotii ſupervenerint causâ, ad idem altare, at miſſarum ſollemnia exſequatur, non præſumat accedere, niſi de abbatiſſæ vel aliarum ſanctimonialium conſenſu & licentiâ. Celebretur etiam dedicatio ab omnibus loci ejuſdem incolis* VIII. *kal. Decembris*. Ex quo intelligitur, Leonem ab oppido ſancti Deodati Hiſſam profectum fuiſſe. Eaſtar in Appendice noſtra integrum hoc privilegium. Hoc cœnobium modò redactum eſt in ſimplicem prioratum, Altæ-ſilvæ (*) abbatiæ ordinis Ciſtercienſis ſubjectum. ANN. CHR. 1049.

(*) *Hautefeille.*

LXIII. Alia monaſteria a Leonis propinquis condita.

Alia duo monaſteria a Leonis conſanguineis conſtructa ſunt, ſcilicet Altorfenſe virorum, quod hactenus ſupereſt, ſancti Cyriaci dictum a Wiberto, ſitum haud procul Molshemio Alſatiæ urbe; & Wofeinheimenſe ſeu ſanctæ Crucis virginum, quatuor circiter leucis ab urbe Columbaria (*) poſitum, quod itidem in cellam redactum eſt. Hoc monaſterium a Leone ipſo fundatum dicitur in epiſtola Gregorii VII. ad Guarnerium Argentinenſem & Burchardum Baſilcenſem epiſcopos, quos hortatur ad componendam litem, quæ inter Hugonem & Gerardum Leonis nepotes orta erat de illius advocatia monaſterii. Inſuper idem pontifex ſancti Marci monaſterium, olim a Dagoberto rege pro virginibus ſub titulo ſancti Sigiſmundi regis & martyris conditum, ſitum prope Engisheimium caſtrum, ubi Leo natus eſt, duabus a Columbaria leucis, reſtruxiſſe traditur, quæ modò cella eſt monaſterii ſancti Blaſii in Hercinia ſilva. His monaſteriis non immeritò additur Lutrenſe, quod Leonis papæ majores inſtaurarunt, at in ſuperiori tomo (*a*) vidimus. Ad hæc Ludovicus ejus avus cellam in honorem ſancti Quirini pro monachis Mauri-monaſterii ædificaſſe dicitur haud procul a caſtro Asburgo, ubi Hugo Leonis parens manere ſolitus fuiſſe fertur: quod hactenus priſcum nomen (*) retinet, ante paucos annos a Francis deſtructum. De hoc caſtro conſulendas Richerius (*b*) in chronico Sonienſi. Sed reliquum hujus anni Leonis iter perſequamur.

(*) *Colmar.*

(*a*) *lib. 46. n. 24.*

(*) *vulgò d' Abo.*

(*b*) *Spicil. to. 3. p. 382.*

LXIV. Leonis alia facta.

Poſt dedicationem baſilicæ ſancti Arnulfi Wibertus, cæteris prætermiſſis, ſcribit, Leonem apud Moguntiam generale concilium habuiſſe, in quo Sibico Spirenſis præſul carnalis flagitii inſimulatus, *terrifico ſacramento dominici corporis* ſe purgare voluit, ſed maxilla ejus paralyſi contorta remanſit. Adeundo Moguntiam pontifex apud comitem Adelbertum de Calve, nepotem ſuum, hoſpitatus dicitur, indeque Hirſaugiam cum eo acceſſiſſe: ubi veteris monaſterii, quod comitis majores vaſtavetant, miſeratus ruinas, comiti inſtaurandum injunxerit, reperto corpore ſancti Aurelii, quod a tempore Nortmannorum incerto inibi loco latebat. Hæc fuſè Trithemius. Rem confirmat chronicon Saxonicum nondum editum, in quo Leo regnum Teutonicum ingreſſus, *ad filium ſororis ſuæ comitem Adalbertum* in Sueviam veniſſe traditur, & illum ſub comminatione tremendi judicii Dei admouiſſe, *ut Hirſaugienſe cœnobium, ab eo injuſtè poſſeſſum, relinqueret, & ſacræ regulæ obſervatores in eodem loco reſtituere ſtuderet: quod ipſe comes confeſtim opere complevit*; tum ſubdit prædictus chronographus: *Idem papa in cœnobio virginum, quod nominatur Aadela, in Alſatia, corpus ſanctæ Richardis imperatricis de tumulo honorificè elevavit, & in eccleſia recondidit*. Inde profectus Moguntiam, concilium celebravit: ad quòd in ſynodo Remenſi citatus fuerat Goffridus Andecavenſis comes, qui Gervaſium Cenomannorum tunc epiſcopum in cuſtodia tenebat. Ejus rei hiſtoria fusè refertur in actis (*c*) epiſcoporum Cenomannenſium, ubi Goffridus ſeu Gaufridus comes Gervaſium ſeptem annis in vinculis tenuiſſe traditur: ſed tandem, accepto ab eo caſtello *Lut*, eum liberavit, eo pacto, ut quàm diu viveret, in civitatem Cenomannicam non intraret: quod cùm ægre ferret Gervaſius, ad Willelmum Nortmannorum ducem ſe recepit, dum ſedem Remenſem poſt mortem Widonis archiepiſcopi adeptus eſt. Ex urbe Moguntia Leo papa venit in Augienſe monaſterium, ubi eccleſiam ſanctæ Crucis dedicavit, & inter miſſarum ſollemnia dæmoniacum liberavit. Inde Romam reverſus dicitur a Wiberto, qui nec loca, quæ in reditu inſtravit; nec tempus, quo in Urbem appulit, commemorat. Hermannus ait, eum Augiæ feſtum ſancti Clementis, & dominicam ante adventum vi. kal. Decembris egiſſe, ac pet Auguſtam-Vindelicorum, Bajoariamque tranſeundo, Veronam perveniſſe, ubi natalem Domini celebravit. Hæc certiora, quàm quæ de Leonis itinere ſcripſit Lambertus. Sub finem hujus anni, antequam in Italiam remearet, venit in civitatem Lingonas, ubi Frotmundum Trecarum epiſcopum ordina-

S. Richardis elevatio.

(*c*) *Acta Epiſc. to. 3. p. 306.*

ANN. CHR. 1049.

diaavit, teſte Clario, almirum loco Malnardi epiſcopi, qui ad Senonenſem eccleſiam puiſo Gebulao ſuſſectus fuerat. Ibidem obliſſe dialtur Petrus diaconus ejus atque cancellariue, ſepultuſque in capitulo ſancti Mammetis: at ejus obitus contigit poſt ſynodum Romanam anno ſequenti habitam, cui interfuit, uti & Frotmundus epiſcopus Trecenſis, adeòque in altero itinere, quod ipſo anno Leo papa in Galliam confecit. Wido Tullenſis primicerius cancellarii officiom poſt eum geſſit.

LXV. Libertas quorumdam eccleſiarum Dervenſibus data.

Cùm Tulli adhuc verſaretur Leo papa, Milo Derſenſis abbas, qui Remigianæ baſilicæ dedicationi interfuerat, pontificem adiit, poſtulans, ut libertatem concederet altari vici, qui proprio nomine Villa dicitur, ſiti ſuper amnem Bleſam, ubi ipſe abbas monachos inſtituere cogitabat. Aſſenſit pontifex, *eamemque libertatem prædictæ eccleſiæ* conceſſit, *ut inibi habitantes monachi abſque ulla emptione altare ſancti Mauricii ad honorem dicatum perpetualiter poſſideant*: at *capellanus, qui curam animarum Villæ habuerit, ſynodum atque concilium prævideat, cenſumque perſolvat: quando verò alius ſucceſſerit, oblatas a monachis abſque ulla ſervitute locum tenebit.* Incipit hoc privilegium ab invocatione ſanctæ Trinitatis in hæc verba: *Ego Dei clementiâ Leo humillimus papa*, qui in fine ſubſcribit, idque *Tullis* confirmat. Poſt eum appoſita ſunt ſigna Halinardi Lugdunenſis archiepiſcopi, Evrardi Treverorum archiepiſcopi, Johannis Portuenſis epiſcopi & Alberonis Mettenſis; dein Widonis Leuchorum primicerii, ſex archidiaconorum, duorum decanorum; Milonis abbatis Dervenſis, Albertl prioris, & aliorum, ut habent pontificiæ litteræ, editæ in noſtra Appendice, quas Petrus diaconus & cancellarius ſcripſit.

(*) *de Brienne.*

Eodem ferè tempore Walterus ſeu Gualterus Breonenſis (*) comes, ſublimare cupiens eccleſiam Requimiacæ curtis, ſancto Leodegario martyri atque poatifici ſacram, *unnes* el *conſuetudines & juſtitiat* temittit, quam diu illic Deo deſervient monachi, ſcilicet *haanum, infracturam, corvadam, carroperam, & opus ad caſtellum*. Atque ut ſui, ſuorumque anteceſſorum ſemper memores eſſent monachi, idem Walterus cum matre ſua Petroallia prædictam eccleſiam ſancti Leodegarii a ſervitute epiſcopi liberavit, qua de re litteras paullo ante a Mainardo Trecenſi præſule obtinuerat. *Actum eſt hoc publicè Requiniacæ curtis, & poſitum ſuper altare ſancti Leodegarii per manus Vualteri comitis* XIIII. *ferid poſt pentecoſten*, VIII. *idus Junii, eodem anno, quo papa Leo eccleſiam ſancti Remigii Remis Domino dedicavit, necnon Henrico rege in regno Francorum regnante:* quod intelligendum de eodem anno currente a dedicatione, ſed non a Chriſto nato; nam anno ſequenti MI. id factum eſt, ſcilicet quartâ ferâ poſt pentecoſten.

LXVI. Kalo Dervi monachus.

Sub idem tempus nobilis quidam juvenis, Kalo nomine, ad converſionem venit in Dervenſe monaſterium, ſub Milone abbate, poſtulans monaſticum ſibi habitum tradi: quod ut faciliùs obtineret, univerſam hereditatem, quæ ſibi ex matre unico filio contingebat, monaſterio ſe datutum promiſit. Non tamen citra patris ejus aſſenſum aſſentiri voluit abbas, qui idcirco eum ab VIII. kal. Martii ulqua ad VI. kal. Auguſti apud ſe retinuit. Advenit tandem pater, Nevelo nomine, ac filii donationem probavit hac conditione, ut, *quod VVarnerus ſocer ſuus, hujus filii ſui avus, tam ex terris, quàm ex ſervis, dederat in beneficium, ex ſe, dum viveret, ſui tenerent homines; & poſt finem ſuum abſque ſuorum aliorum filiorum contradictione, ac militum qui præſentialiter tenebant, hæc poſſideret Dei & ſanctorum locus.* His litteris appoſita ſunt ſigna Walteri comitis, ſcilicet Breonenſis noa laudati, *qui hæc ordinavit & ſtatuit*, Petronillæ matris ejus, & aliorum. Non diu ſupervixit Milo abbas, cui Bruno ſucceſſit anno ſequenti.

LXVII. Rainaldi abbatis S. Medardi vana fortuna.

(a) *V. lib. 58. n. 79.*

Synodo Remenſi, ut paullo ante diximus, interfuit Reinoldus (*a*) ſeu Rainaldus, monaſterii ſancti Medardi Sueſſionenſis abbas: ubi ſimoniæ inſimulatus, ipſa ſibi conſcius, e ſynodo ſe ſubduxit, ob idque excommunicationi ſappoſitus. Poſtea ſui purgandi cauſâ Romam abſque regis permiſſu profectus abbatiâ privatur. Gerardus in ejus locum ſuffectus, interfuit coronationi Philippi regis, qui injuſtas conſuetudines, quas Albricus Cociacenſis & Willelmus a monaſterio extorquebant, repreſſit, & fundationem collegii Harlebecæ in Belgio confirmavit, datu præcepto, ut ſicut ſancti Medardi abbatia ab epiſcopo Sueſſionenſi, ita hæc eccleſia a Noviomenſi epiſcopo exempta eſſet. Poſtea Rainaldus abbas reſtitutus, ſed a Petro-Damiani, legato in Gallias, iterum excommunicatus. Hinc grea monachorum

(*b*) *lib. 61. n. 41.*

diſſipatus, quorum alii ad Romanum poatificem ſcribuat, alii ipſum adeunt. Petri ſententiam probavit Alexander II. ſed nihiiò minùs Rainaldus, potentium quorumdam fultus favore, la abbatia perſtitit uſque ad annum circiter MLXXVI. quo ferè tempore deceſſit. Per illa intervalla monaſterium rexit Gerardus abbas, ut inforiùs (*b*) videbimus.

LXVIII. Noviomi cel lo S. Remigii.

(c) *lib. 57. n. 34.*

Noviomenſi ſancti Eligii monaſterio jam ab annis ferè quindecim præerat Remigius (*c*) abbas, cùm Radbodus nobiliſſimus miles ſuburbanam ſancti Remigii eccle-

eleſiam, quæ modò ſancti Blaſii dicitur, ex lignea & exigua lapideam & amplio-
rem fecit, ſanctorum reliquiis & ornamentis decoravit, clauſtriſque ac neceſſariis ANN. CHR. 1049.
ædificiis conſtructis, quatuor Illic collocavit monachos, quibus altaria de *Artem*, Johannis-curtis, alioſque reditus aſſignavit. Horum altarium donationem Balduinus probavit. Aoſclmus ejus frater ſubſcriptns iuvenitur litteris hac de re VIIII. kal. Aprilis confectis hoc anno, Balduini epiſcopatus VI. indictione II. epactâ XIV. Huic de Balduini epiſcopatn calculo favet alia charta; in qua quidam, Verliaci in Sanaterra advocatia uſurpata, ſic ejus loci colonos infeſtabat, nt illi inde auſugere cogitarent: cui malo ut occurreret Balduinus epiſcopus, *anno epiſcopatus ſui tertio* ad preces Remigii abbatis Fuiconem Ambianenſem epiſcopum rogat, nt excommunicatione hominis audaciam reprimat: quod ut majori cum ſollemnitate fieret, corpora ſanctorum de locis ſuis in terram monachi repoſuerunt. Actum anno MXLVI. S. Eligii abbatis.
indict. XIV. Quam diu bis ſupervixerit Remigius abbas non facilè eſt certò definire. Occurrit in tabulis, monaſterii Angelbertus abbas anno MLXIII. Philippi regis quarto, *Balduino Flandriæ comite procurante regnum anno ſecundo*, Balduini Noviomenſis epiſcopi anno XVIII. *Angelberti ſancti Eligii abbatis tertio*, quo anno advocatus villæ Barbodi per feſtucam, ſuper altare poſitam, cedit exactionem vini, quam illic facere conſueverat. Ex quo intelligitur, Remigium anno MLIX. obiiſſe. Et tamen anno MLXIX. Radbodus epiſcopus Remigio abbati donat altare de *Betbincourt* in pago Vermandenſi anno epiſcopatus ſui ſecundo, Philippi regis undecimo, ſcilicet a ſua coronatione, vivente patre facta. Ex quibus conſequens eſt, vel duos fuiſſe Remigios ſancti Eligii abbates; vel Remigium primò regimen Angelberto ceſſiſſe anno MLIX. ſed paullo poſt illud reſumſiſſe. Ut ut ſit, monaſticam diſciplinam tunc temporis illic vigniſſe id argumento eſt, quòd complures ejuſdem urbis canonici, ſpreto ſæculo, monachi ibidem facti ſint: in his Achardus decanus, & Gautſcelinus canonicus, qui quaſdam eidem loco donationes feciſſe memorantur.

LIX. Gemeticenſes & Rothonenſes abbates.

Vix ad hunc annum pervenit Godefridus Gemeticenſis abbas, qui Rotberto ejus nominis ſecundo, in Angliam profectu, & ad Londinenſem primùm, dein ad Cantuarienſem pontificatum promovendo, ſucceſſerat. Eodem Godefrido abbate Rogerius de Monte-Gomerii confirmavit donationem, quam quidam ejus *fidelis*, Goiſfredus nomine, Gotſelini *Stantuin* filius, Gemeticenſi cœnobio fecerat de quodam alodio ſuo, apud villam Fontanas in ditione ipſius Rogerii ſito, cùm monaſticum Gemetici habitum ſuſciperet. Nec gratuita fuit hæc Rogerii confirmatio. Hic ſiquidem a Godefrido abbate, atque ab ipſo Goiſfredo accepit *unum equum* XXX. *librarum*, *necnon unum halbere ſeptem librarum*. Litteris hac de re abſque temporis nota confectis appoſita ſunt ſigna Willelmi comitis Normannorum, Rogerii de Monte-Gomerii, Widonis comitis, Willelmi comitis Vilcaſini, Willelmi Archenſis comitis, & Willelmi filii Osberni. In necrologio ad ſeptimum-decimum kalendas Aprilis, & ad decimum Kalendas Januarii notatur abſque addito *Godefridus abbas*: ſed uter Godefrido, de quo agimus in præſens, convenïat dies, incertum. Huic ſucceſſit non ſeriùs hoc anno Rotbertus abbas, eo nomine tertius, qui anno ſequenti Theodericum monachum ſuum inſtaurato Uticenſi monaſterio primum abbatem ſuppeditavit.

Amoto Budico ab epiſcopatu Namnetenſi, ut ſuperiùs vidimus, in concilio Remenſi, non ſtatim ſubrogatus eſt Airardus cardinalis & abbas baſilicæ ſancti Pauli Romæ, qui hoc nomine ſynodo Romanæ anno ſequenti interfuit, ac ſubſcripſit. Verùm præſenti anno Leo papa confirmavit Bellam-inſulam Cadvallono (*a*), monaſterii ſancti Salvatoris Rotonenſis abbati, qui eodem anno obiiſſe dicitur, & Pereneſium ſucceſſorem habuiſſe. Illud argumento eſt, quòd Pereneſius ipſe, jam abbas ſancti Salvatoris, ſynodo Romanæ anno ſequenti ſubſcripſit. Quamquam chronographus Kemperlegienſis, apud quem hæc leguntur, non ſatis ſibi conſtare videtur, cùm anno MXLC. reponit tranſitum Cadvalloni abbatis, niſi fortè duo, unus poſt alterum, admittendi ſint ejuſdem loci cognomines abbates. Ut ut eſt, prædictam inſulam Gregorius VII. Benedicto abbati Rothonenſi cum aliis poſſeſſionibus aſſeruit anno pontificatus ſui quinto. Hæc porro inſula multarum ſubinde litium materia fuit cum monachis ſanctæ Crucis Kemperlegienſis, quibus a monaſterii ſui origine hæc inſula ab Alano comite (*b*) data fuerat. Hæc in minori Britannia.

(*a*) *Baluz. Miſcell.* to. 1. *p.* 522. *V. libr.* 55. *n.* 92.

(*b*) *V. lib.* 56. *n.* 69.

LXX. weſtmonaſterium inſtaurat.

In majori Britannia rex Edvvardus jam ab annis octo regnabat: qui beneficii accepti memor, quòd patrium regnum, poſt diuturnum in Gallia exſilium, recepiſſet, votum concepit adeundi limina (*c*) Apoſtolorum, tum pro collatis beneficiis gratias Deo acturus, tum precaturus, nt pax in regno perpetua ſibi, ſuiſque poſteris cœlitus firmaretur. Id ubi ad optimatum notitiam ventum eſt, magnus eos mœror pavorque invaſit, ne, abſente rege, novæ in regno turbæ orirentur. Quam ab rem

(*c*) *Monaſt. Anglic.* to. 1. *p.* 60.

ANN. CHR. 1049. rogare & obteſtari omnes, ut a pio cœpto rei publicæ majori bono abſtineret: polliciti, ſe eleemoſynis ac precibus regis voto facturos ſatis. Miſit ejus rei causâ Romam legati ad Leonem pontificem, Ealdredus & Herimannus epiſcopi; quoqua abbates, Welfricus & Alfwinus, prior ſancti Auguſtini Cantuarienſis abbas, poſterior Rameſienſis, regis votum, & procerum preces pontifici exponuot. Procerum poſtulatis aſſenſit pontifex, regemque a voto abſolvit, cum eo, ut expenſas, quas ad Romanum iter paraverat, in egenos erogaret, & cœnobium monachorum in honorem ſancti Petri, aut novum eaſtrueret, aut vetus inſtauraret. Hoc mandato accepto, rea Weſtmonaſterienſa monaſterium, in aquilonali Londoniæ urbis parte ab Auguſtino epiſcopo quondam inſtitutum, quod tum vetuſtate, tam bellorum injuriis pæne deſtructum erat, teſtruendum aggreſſus eſt, idqae, prout regiâ magnificentiâ dignum erat, intra ſeadecim annos perfecit. Iidem qui ſupra abbates ſynodo Remenſi hoc anno interfuere.

LXXI. Altahæ-inferioris abbates.

In Bajoaria apud Altaham-infetioram Dietmarus abbas, cujas ſuperiùs (*a*) facta mentio eſt, jam ſucceſſerat hoc anno Raimundo abbati, cui Heinricus Auguſtus VI. Idus Aprilis (*b*) anni ſuperioris quædam prædia contalerat. Idem imperator, interventu conjugis ſuæ Agnetis, rogatu Dietmari Altahæ abbatis, eidem loco quædam conceſſit hoc anno Babenbergæ at. kal. Martii. Dietmato poſt annos ſex ſuſfectus Adalbardus ad annos ſeptem: quem excepit Wenceſlaus, *annalium Bajoariæ ſcriptor*, teſte Hundio, ab Heiorico IV. Imperatore miſſus ad conventum Mantuanum, in qao de Cadaloi antipapæ contra Alexandrum II. factione actam eſt. Tunc tempotis Gebehardus Ratiſponæ præſul Campidonenſem abbatiam io beneficium accepit.

(*a*) *Lib.* 58. *n.* 90.

(*b*) *Hund. t.* 2. *p.* 26.

ANN. CHR. 1050. LXXII. Leo cum multis à Romam redit.

LEonem pontificem a Gallia Romam revertentem ſecuti ſunt non pauci Gallicani præſules & abbates, allique inſignes viri. Ex archiepiſcopis Halinardus Lugdunenſis, Leodegarius Viennenſis & Hugo Veſontionenſis archiepiſcopi, præter Humbertum monachum, quem pontifex Sicilienſem archiepiſcopum, ut diximus, creavit, quo nomina Synodo Romanæ, poſt paſcha ſubſequentis anni milleſimi quinqaageſimi habitæ, ſubſcripſit. Ex epiſcopis Adalbero Mettenſis, Mainus Redonenſis, Hugo Nivernenſis, Iſembaldus Pictavenſis, Arnoldus Santonenſis & Gozfredas Conſtantienſis io Nortmannia. Iutet abbates inſigniores Hugo Cluniacenſis, Richerus ſancti Juliani Turonenſis, Gozfredus Vizeliacenſis, Walerannus ſancti Vitoni, Gervinus ſancti Richarii, Richardus ſancti Ragneberti, & Pereneſius ſancti Salvatoris Rotonenſis, quos Fulco abbas Corberenſis paullo poſt ſubſecutus eſt, & Lanfrancus tum prior Beccenſis ſub Herluino abbate, ſive a pontifice accitus, ſive ab ſuo abbate Romam miſſus negotiorum causâ. Mirum eſt qaàm pauci ex Germania epiſcopi & abbates pontifici in urbem redeunti ſe adjunxerint.

LXXIII. Berengarii epiſtola ad Lanfrancum.

Interim errorem ſuum in Gallia diſſeminabat Berengarius ſcholaſticus Turonenſis, de quo jam ſuperiùs dicere cœpimus, & tum ſartivis ſcriptis, tum diſcipulis ſuis hac illacqua ſubmiſſis, quoſcumqne poterat, in ſuas partes pertrahere tentabat. Cùm verò Lanfrancum, celebrem per illa tempora magiſtram, pervarſæ ſuæ doctrinæ adverſari ea Ingelranno Carnutenſi reſciviſſet, litteras ad eum dedit, *Fratri Lanfranno* inſcriptas, in quibus ait indignum eſſe ejus ingenio, quod Deus ipſi *non aſpernabile* conceſſerat, ut hæreticas habeat ſantentias Johannis Scotti da ſacramento altaris, in quibus a Patchaſio diſſentit. Nondom eum cam ſuis ſaris in ſcriptara vcíatum eſſe; optare ſe eum illo hac de ta ſimul conferre, adhibitis quibus vellet vel judicibus congruis, vel auditoribus. Interim deſineret hæreti- cum habere Johannem Scotrum, oili hæreticos habere vellet Ambroſium, Hieronymum, & Auguſtinum. Hanc epiſtolam præceſſiſſe videtat altera, ſed non cdita, in qua Berengarius mentem ſuam Lanfranco amicè aperiebat. Hanc epiſtolam cutdam e ſuis affectis tradidit, ad Lanfrancum fortè Remos perferendam: quo non reperto, (jam qaippe Romam com pontifice profectus erat) bas litteras qaibuſdam clericis refignavit. Hi apertas litteras legunt, &, cùm eas receptiſſimæ eccleſiæ fidei contrarias eſſe deprehendiſſent, *zelo Dei accenſi*, inquit (*c*) Lanfrancus, *quibuſdam ad legendum porrexerunt, plurimes earum ſententias verbis expoſuerunt*. Hinc factum eſt, ut non dateriot de Berengario ipſo, quàm de Lanfranco vulgata ſit opinio: quod de ſuperioti apiſtola intelligi non poteſt, io qua Lanfrancus Berengario diſertè adverſari ea ipſa lectione manifeſtè deprehenditur.

(*c*) *Lanf. de ſacr. cap.* 4.

LXXIV. Berengarius Romæ damnatus.

Per id tempus Leo papa, Romam revertas, concilium habuit, ut jam dixi, & quidem *poſt paſcha*, teſtante Hermanno, quod hoc anno milleſimo qainquageſimo in AVIT. kal. Maii incidebat. Convenere in baſilicam Salvatoris apud Lateranum cum Leone pontifice Dominicus Gradenſis patriarcha, archiepiſcopi ſeptem, qaadraginta-ſeptem epiſcopi, Hugo archidiaconus ſanctæ Romanæ eccleſiæ, Petrus ejuſdem

dem eccleſiæ diaconus, cancellarius & bibliothecarius; Sico primicerius; necnon abbates triginta-quinque; ut fidem faciunt pontificiæ litteræ canonizationis ſancti Gerardi Tullenſis epiſcopi, in illa ſynodo factæ: quibus litteris illi omnes ſubſcripſerunt. Lecta fuit in illo conventu prædicta Berengarii epiſtola, Romam perlata a quodam Remenſi clerico, qui ejus exemplum in Gallia acceperat. Prolata damnationis ſententia in epiſtolæ auctorem, qui etiam communione eccleſiæ priearus eſt. Lanfrancus verò malè conceptam de ſe ſuſpicionem fidei ſuæ expoſitione omnino abſterſit. Poſtremò indicta Vercellas ſynodus in proximum menſem Septembrem, ad quam Berengarius citatus eſt. Hæc omnia ex Lanfranci libro (*a*) de corpore & ſanguine Domini acceplmus. ANN. CHR. 1050. (*a*) *ibid.*

LXXV. Gerardus Tulli epiſcopus canonizatus.

In eadem ſynodo actum, ut mox dicebam, de Gerardo epiſcopo Tullenſi in ſanctorum cœtum referendo, qui multis miraculis illuſtratus fuerat. Aderat in illa ſynodo magnæ pietatis monachus, Albizo nomine, quem Udo Tullenſis primicerius interpellavit ad exorandum Deum, ut quanti apud ſe meriti eſſet Gerardus, pareſaceret. Albizoni poſt preces eit ſanctus apparuiſſe traditur, ſeque beatorum ſorte frui declaraſſe: quod frequenti ſynodo circa vt. nonas Maias ab Udone primicerio relatum eſt. Hinc eiſum eſt patribus, ut Gerardus ſanctorum catalogo adſcriberetur, ejuſque feſtus dies vtrr. kal. Maii celebraretur. Synodicis litteris ea de re a Leone papa confectis ſubſcripſere omnes epiſcopi & abbates, quos ſupra memoracimus, plerique Itali, cæteri ferè Gallicani, quorum nomina ſuperiùs (*b*) retulimus. Qui primus inter abbates ſubſcripſit Richardus abbas ſancti Benedicti, videtur eſſe Richerius abbas Caſinenſis, quem proximè ſubſequitur Hugo Cluniacenſis: tum Airardus abbas ſancti Pauli, paullo poſt promotus ad ſedem Namnetenſem in locum Budicl, qui in ſuperiori ſynodo Remenſi depoſitus fuerat; Richardus abbas ſancti Ragneberti in pago Lugdunenſi. Romani abbates erant Johannes ſancti Sabæ, Reinerus ſancti Coſmæ, Petrus ſancti Bonifacii, Johannes ſancti Viralis, Johannes ſancti Laurentii: Vulturnenſis abbas fuiſſe videtur Liufridus abbas ſancti Vincentii; Bonizo abbas Perufini ſancti Petri monaſterii; Albricus ſancti Zenonis prope Veronam; cæterorum monaſteria incomperta. Hæ litteræ cum aliquot mendis editæ ſunt in ſeptimo volumine actorum noſtrorum, relatæ a Widrico abbate ſancti Apri in libro de miraculis ſancti Gerardi necdum edito, quem auctor Udoni primicerio nuncupavit. Sed quia vitiata ſunt multa nomina, ſubſcriptiones in Appendice noſtra recudemus. (*b*) *num.* 72.

LXXVI. Leo Caſinum adit, tum Beneventum.

Poſt Romanam ſynodum Leo Iter in Apuliam aggreſſus eſt, ut concordiam inter accolas & Normannos componeret. Hoc in itinere rurſus ad Caſinenſe monaſterium (*c*) diverſit autem feſtum apoſtolorum Petri & Pauli, quo die miſſas ibidem celebravit; &, cùm illa die ſabbatum eſſet, *ingreſſus ad mandatum fratrum*, (nam quolibet ſabbato ex regulæ (*d*) præſcripto pedes fratrum lavari debent) pedes *duodecim monachis lavit, & ipſe viciſſim ab eis lotus*, in refectorio eum eis prandit eſt. Inde perrexit Beneventum, ubi cliuicam ſanavit, ut in ejus cita legitur, urbemque ab excommunicatione, quam ejus anteceſſor ipſi intulerat, benignè abſoleit, teſtante Leone Marſicano. Inde in Apuliam profectus, in concilio Siponti habito duos archiepiſcopos ob ſimoniæ crimen depoſuit; moxque Romam regreſſus eſt; *eodemque anno*, ait citæ ſcriptor, in Galliam denuo recerſus, ſancti Gerardi Leucorum præſulis corpus e tumulo levavit. Sed de his poſtea. (*c*) *Chron. Caſin. lib.* 2. *c.* 84. (*d*) *S. Bened. reg. c.* 35.

LXXVII. Fulco abbas Corbeiæ Italiam adit cum Gerardo.

Leonem papam Romam redeuntem proſecutus, aut paullo poſt ſubſecutus eſt Fulco abbas Corbeiæ veteris, ut monaſterii ſui privilegiorum confirmationem a pontifice obtineret. Hunc comitatus eſt Gerardus monachus, poſtmodum Silvæ-majoris abbas & auctor. Is in ipſo Corbeiæ oppido natus, a puero in illo monaſterio educatus eſt: ubi progreſſu ætatis pro ſua integritate & prudentia rebus temporalibus gerendis a Fulcone abbate adhibitus, tanto capitis incommodo afficitur, ut nulla eſſet doloris intermiſſio, nulla requies, quòcumque ſe conferret, quocumque in ſtatu eſſet. Tentatis incaſſum remediis medicorum uſque ad frontalis venæ & arteriarum inciſionem, cùm Fulco Romam iter aggreſſurus eſſet, ut monaſterii ſui privilegia adversùs Fulconem Ambianorum epiſcopum tueretur; ægre ab eo Gerardus obtinuit, ut ipſum in illo itinere comitaretur. Hic, ubi Romam perventum eſt, frequentes ad ſanctum Petrum ardenteſque fudit preces, ut capitis ſanitatem ejus meritis recuperaret. Inde poſt octo dies jrum ad montem Caſinum, tum ad montem Gargaoum: quibus in locis ſanctum Michaelem & beatiſſimum patrem Benedictum pariter interpellavit: aſt hæc curatio ſancto Adalbardo, Corbeiæ quondam abbati, dicinitus refereata erat. In illo itinere, *inter Romanos & Apulienſes*, in latrones incurrerunt abbas & Gerardus, & ab eis ſpoliati perbibenaut. Ambo etiam ſacerdotio initiati a Leone papa, quem in Apuliam euntem ſecuti erant. Tunc etiam conſcientiæ ſuæ arcana Gerardus aperuit Hoberto pontifici,

ANN. CHR. 1050.

ci, fortè Humbetto Silvæ-candidæ epiſcopo, qui ejus incommodo compaſſus, modicam ei pœnitentiam impoſuit, monuitque, ut ne quid citra permiſſum abbatis aggrederetur. Ex illo itinere Folco rerulit confirmationem privilegiorum ſuorum, bullâ *datâ* XIV. *kal. Maii per manus Petri diaconi, bibliothecarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis, anno domni Leonis noni papæ ſecundo, indictione* III. quo diplomate pontifex Fulconi uſum dalmaticæ & ſandaliorum impertit. Conſimilu privilegium a Leone conceſſum v. kal. Maias ejuſdem anni Gaoſrido abbati Vizeliacenſi, qui prædictæ Romanæ ſynodo interfuit, dictus *Gosfredus abbas de Vergeltaco* in litteris canonizationis ſancti Gerardi epiſcopi Tullenſis. Gaofrido abbati poſt duos annos Bouifacius ſucceſſit. Reverſo ex Italia Gerardo cura eccleſiæ a Fulcone commiſſa: quo munere tam ſtrenuè, infirmus licèt, perfunctus eſt, ut ſancti Petri baſilicam, Richardi abbatis tempore incendio deformatam, inſtaurare aggreſſus ſit; idque tantâ ſedulitate exſecutus eſt, ut brevi divinis miniſteriis aptata fuerit. His præclarè geſtis, capitis ſanitatem cœlitus recepit meritis ſancti Adalhardi: cujus vitam metro, miracula ſolutâ oratione, beneficii accepti memor, celebravit.

Corbeiæ & Vizeliaci privilegia confirmata.

LXXVIII. Gervino abbati data facultas excipiendi confeſſiones.

Eodem quoque tempore citatur a Leone Gervinus Centuleoſis abbas, a clericis Ambianenſis diœceſis culpatus, quòd *abſque apoſtolici licentia homo non epiſcopus prædicare auderet, & peccatorum confeſſiones ſeu converſiones, præſumptor non ſui officii, inquireret*: quo in munere Gervinus perſæpe dies integros jejunos impendebat in cellula huic officio deputata, quam fratres *confeſſionem* vocabant. Reddità facti ratione, pontifex eidem verbi Dei prædicandi, recipiendi ſceleſtorum confeſſiones ac tradendæ pœnitentiæ poteſtatem conceſſit, eâ maximè de cauſa, quòd Fulconem Ambianorum præſulem, *non animarum ſaluti, ſed volucrum captioni & ferarum venatui ſtudere compererat*. Quam ob rem pontifex eidem abbati ſandaliorum uſum obtulit, ut his prædicatoris inſignibus ornaretur: quod vir modeſtiſſimus recuſavit.

LXXIX. Berengarius furores quærit.

Interea Berengarius, quoſcumque poterat, viros doctos ac potentes perterrebat, ut eos ſibi conciliet. Ejus rei cauſâ in Nortmanniam itrepſit, appulitque ad Pratelenſe monaſterium diœceſis Lexovienſis, ante annum MXXXV. ut vidimus, inſtauratum, ut pio & erudito illius loci abbati Auſtrido, quem Graduſus Fontanellæ abbas primum novi monaſterii rectorem inſtituerat, perverſæ doctrinæ ſuæ virus inſtillaret. Illic humaniſſimè exceptus homo verſipellis: aſt ubi primùm novum pio abbati errorem propoſuit, tamquam *blaſphemus ac perfidus* mox repoſitus, ejectuſque ab eo uſt: quod Durandus monachus in libro de corpore & ſanguine Domini ab ipſo Anſrido ſe reſciviſſe tradit. Inde digreſſus vit peſtilentiſſimus, Willelmum Nortmannorum ducem, adhuc juveneſcentem, adeòque deceptioni magis obnoxium, adit, eique novum dogma propouit. Verùm ſuam in re nova & lubrica ſaſpendens aſſenſionem prudentiſſimas & catholicus princeps, rem virorum doctorum examini & judicio reſervandam rectè cenſuit.

LXXX. Brionenſis conventus.

Indicitur itaque virorum doctorum convenrus Brionam, quod oppidum eſt diœceſis Rotomagenſis prope Beccum-Herluini ad Riſelam fluvium: ubi, convocatis catholicis & ſapientiſſimis illius provinciæ viris, Berengarii novum dogma ventilatum fuit, ac rejectum, confutatoſque ejus auctor cum alio quodam, quem ſecum adduxerat, clerico, in cujus eloquentia ſpem victoriæ repoſuerat. Hinc imperatum Berengario ſilentium, extortuſque ab eo in catholicam fidem aſſenſus: ſed, quia utramque fictum utat, non diu promiſſis ſtetit; nam lude Carnutas profectus, errorem ſuum in frequenti clericorum cœtu aſſerere & propugnare perrexit: &, cùm ab eis receſſiſſet, litteras veneni & ſummæ in Leonem papam irreverentiæ plenas, a quo ſortè ſe damnatum fuiſſe jam reſcierat, eiſdem miſit.

Berengarii epiſtola ad Aſcelinum.

Ubi hæc in cognitionem Heinrici regis venere, ne quid minus Willelmo duce pro fide feciſſe videretur, concilium Pariſios in proximum menſem Octobrem convocat, ad quod Berengarium adeſſe jubet. Hic interim *fratri Aſcelino*, qui Brionenſi conventui cum Willelmo abbate interfuerat, upiſtolam ſcripſit; profeſſus ſe unimo conſtituiſſe, nullum habere cum quibuſvis de ſuu controverſia ſermonem, priuſquam ſatisfeciſſet epiſcopis, futuri ſcilicet concilii Pariſienſis, ad quos contendebat; ob idque nihil ferè ſe oppoſuiſſe Aſcelino, ejuſque affectis; at certè „ nihil conceſſiſſe *in illo colloquio*, nimirum Brionenſi, ad quod illi *indigne* con„ veniſſent; adeòque falsò jactitare Willelmum, ſe negare nequiviſſe, quin hæ„ reticus eſſet Johannes Scotus; Willelmum verò Impiè dixiſſe, *omnem hominem „ ad menſam dominicam debere in paſcha accedere*. Ad has litteras reſpondet Aſcelinus, vindicatque ſeipſum ac Willelmum, necnon Arnulfum cantorem, quem Berengarius ſibi quodam modo aſſenſiſſe falsò aſſerebat. Aſcelinus ille alius uſt fine dubio ab Aſcelino juniori, Aſcelini ſenioris nepote, quem Ordericus (*a*) laudat, aitque *diſcendi cauſâ* Galliam ſæculo decimo expetiiſſe: ſed videtur eſſe Aſcelinus ille

(*a*) *Orderic. lib. 6. p. 623. & ſeq.*

ille Beccensis monachus, unus e primis Herluini abbatis discipulis, uti & Willelmus ille, Lanfranci amicus, qui postmodum abbas Cormeliensis factus est. Eidem, ut veri simile est, Willelmo jam abbati scripsit epistolam illam *frater Anastasius*, quæ in vulgatis libris *domno Geraldo abbati*, *olim filio*, *nunc venerabili patri* inscripta est; nam in codice Jolieno hæc epistola inscripte legitur *domno VV. abbati* &c. In illa porro epistola catholicam de eucharistia fidem adstruit Anastasius monachus, idem, ut videtur, cujus rogatu Rotbertus de Tumbalenia commentarium edidit in Cantica canticorum, quem Ansfrido Pratellensi abbati jam laudato nuncupavit. Et fortè is fuerit Anastasius ex monacho sancti Michaelis factus Cluniacensis, de quo jam superiùs (*a*) egimus. Has omnes epistolas Acherius noster vulgavit in notis ad vitam Lanfranci.

ANN. CHR. 1050.

(*a*) *supra num.* 43.

Interim Deoduinus seu Theoduinus Leodicensis præsul, comperto, episcopos ab Heinrico rege ad futurum concilium Parisiense convocatos esse, litteras ad eum » scripsit, in quibus ait; rumorem, supremos Galliæ fines prætergressum, totam » pervasisse Germaniam, Brunonem Andecavensem episcopum unà cum Berengario » Turonensi magistro antiquas renovasse hæreses, adstruendo, Corpus Domini in » eucharistia non tam corpus esse, quàm umbram & figuram ejus corporis; am- » bosque legitima conjugia destruere, &, quoad in ipsis esset, evertere bapti- » smum parvulorum. Dein regi gratulatur Deoduinus, quòd ad revincendos ejus- » modi errores synodum episcoporum indixerit: at sibi videri id fieri vix posse ob » Brunonem episcopum inconsulto Romano pontifice, cujus injussu nefas sit episco- » pum judicare. Insuper id genus homines nequaquam audiendos esse, nec tam co- » rum causâ concilium convocandum, quàm de illorum supplicio cogitandum, utpo- » te qui sanctorum patrum conciliis ac clarissimis sententiis apertè contraria docerent.

LXXXI. Deoduini epistola ad Henricum regem.

Eodem tempore Adelmannus scholasticus Leodicensis, tunc in Teutonicis partibus degens, postmodum Brixiensis episcopus, Berengario scripsit, quem dilectum in Christo fratrem, conscholasticum & collactaneum vocet, ob commune cum eo contubernium in academia Carnutensi sub Fulberto episcopo. In hac porro epistola se *ante biennium*, rumore vulgato accepisse dicit, Berengarium ab ecclesiæ communione recessisse, & de corpore & sanguine Domini *aliter quàm fides catholica tenet*, *sentire*; eumque ad resipiscentiam hortatur. Lectu digna hæc epistola, quæ incipit in hunc modum. *Collactaneum te meum vocavi*, *propter dulcissimum illud contabernium*, *quod tecum adolescentulo ipse ego majusculus in academia Carnutensi sub nostro illo venerabili Socrate jucundissimè duxi: cujus de convictu gloriari nobis dignius licet, quàm gloriabatur Plato, gratias agens naturæ, eò quod in diebus Socratis sui, hominem se, & non pecudem peperisset. Nos eum sanctiorem vitam, salubrioremque doctrinam catholici & christianissimi hominis experti sumus: & nunc ejus apud Deum precibus adjuvari sperare debemus. Neque eum patiendus est memoriam, in qua nos, tamquam in sinu materno ferebat, amisisse; unà verò caritas Christi, quâ sicut filios amplectebatur, in eo exstincta esse: sed ubique dubio* LXXXII. Adelmanni Berengario scribit.

mimor nostri, & diligens plenius, quàm cùm in corpore mortis hujus peregrinaretur, invitat ad se tacitis votis & precibus, obtestans per secreta illa & vespertina colloquia, quæ nobiscum in hortulo juxta capellam de civitate illa, quam, Deo volente, senator nunc possidet, sapiùs habebat; & obsecrans per lacrymas, quas interdum, in medio sermone prorumpens, exundante sancti ardoris impetu, emanabat, ut illuc omni studio properemus, viam regiam directim gradientes, sanctorum patrum vestigia observantissimè sabarentes, ut nullum prorsus diverticulum, nullam in novam & fallacem semitam desiliamus, ne fortè in laqueos & scandala incidamus: & infra. *Avertat Dominus a te, sancte frater, semitas tales, & convertat pedes tuos in testimonia sua; & mendacem ostendat, qui famam tuam tam fœdâ labe maculare nituntur, spargentes usquequaque, ut non solùm Latinas, verùm etiam Teutonicas aures, inter quas diu peregrinor, repleverint, quasi te ab unitate sanctæ matris ecclesiæ divulserit; & de corpore & sanguine Domini, quod quotidie in universa terra super sanctum altare immolatur, aliter quàm fidei catholicæ teneat, sentire videarit: hoc est, ut illorum de te dictis utar, non esse verum corpus Christi, neque verum sanguinem; sed figuram quamdam & similitudinem. Hæc ante hoc biennium cùm audissem, fraternitatem tuam per epistolam convenire, idque ex te ipso certius scisciandum esse decrevi:* tum subdit Adelmannus, se per familiarem ipsius Berengarii Paulinum Metensem primicerium id discere tentasse: sed, eo rem negligente, occurrisse quemdam fratrem, u lateris ejusdem Berengarii directum, cui hanc epistolam ad eum perferendam commiserit: qua in epistola fidem catholicam idem euctor validissimè asserit, eamdemque communis sui magistri Fulberti doctrinam haud obscurè prodit, Berengarium obsecrans *per misericordiam Dei*, *per suavissimam memoriam Fulberti*, ut pacem catholicam diligat, neque conturbet *rem publicam christianæ civitatis*,

bene

ANN. CHR. 1050.

bene compoſitam a majoribus noſtris, pro quâ tot millia martyrum, contra idololatriam & regnum diaboli fortiter certantes, triumphaverunt: ſubitâdeque ſanctæ doctores bella civilia, ab hæreticis commota, ſalutaris eloquentiæ fluminibus reſtinxerunt, itaque eam circumquaque munierant, ut jam novus hoſtis nullus oboriri queat, qui, advertùt eam aliquid nitens, non continuò mille jaculis deſuper ruentibus obruatur. Hanc epiſtolam ſcripſit Adelmannus nondum epiſcopus ante Berengarii damnationem, quem aliàs ſanctum fratrem vocaturus haud fuiſſet. Scripſit & aliam ejuſdem argumenti epiſtolam ad Paulinum Mettenſem primicerium, quem vulgatus Sigebertus (*a*) *Paulum* vocat, monens eum, *ut Berengarium, communem amicum ſuum, revocaret ab hac prava intentione.* Adelmanno reſcripſit Berengarius, Sigeberto (*b*) referente, *faſtuoſo ſtilo, non agnoſcens amici corrigentis benevolentiam, ſed defendens ſuam de myſteriis Chriſti ſententiam;* quæ epiſtola ad nos non pervenit.

(*a*) *Sigebert. de ſcript. c.* 153.

(*b*) *id. c.* 154.

LXXXIII. Parifienſis ſynodus in ejus cauſa.

Incertum nobis eſt, an Henricus Deoduini epiſtolam accepetit ante concilium Pariſienſe, quod nihilò minùs habitum fuiſſe conſtat XVII. kal. Novembris in ipſa Pariſiorum civitate, ubi multi præſules, clerici & laici nobiles convenere. At Berengarius, malè ſibi conſciua, illic adeſſe, uti juſſus erat, ſubterfugit, uti & Euſebius, cognomento Bruno, Andecavenſis epiſcopus, qui ejuſdem erroris ſuſpectus erat, a quo tamen poſtea ſe purgavit. In hac ſynodo Anrelianorum præſul Iſembertus Berengarii litteras protulit, ad Paulinum Mettenſem primicerium ſcriptas, & ab ſe interceptas, quæ publicè lectæ, ab omnibus reprobatæ ſuere, utpote nequiſſimâ hæreſi infectæ. Quam ob rem, damnato communi ſententiâ talis erroris auctore cum ſuis aſſeclis, & codice Johannis Scotti, ex quo ejuſmodi error deſumtus erat, concilio ſoluto diſceſſum eſt, eâ lege interpoſitâ, ut niſi ejuſmodi erroris auctor cum ſuis aſſeclis reſipiſceret, adhibitâ militari manu comprehenderentur omnes, mortis pœnam luituri, ſi in defendendo errore contumaces perſiſterent. Unde territi omnes, non moltò poſt in alio concilio catholicæ veritati ſe aſſentire profeſſi ſunt. Verùm, remoto periculo, mox ad priſtinum erroreni relapſi; quæ omnia ex Durando accepimus.

LXXXIV. Berengarii epiſtola ad Richardum.

(*c*) *Spicil. to. 2. p.* 510.

(*d*) *ibid. p.* 509.

Poſt ſynodum Pariſienſem Berengarius epiſtolam ſcripſit (*c*) *dilecto fratri Richardo*, quem rogat, ut pro ſua apud regem familiaritate eum moneat, injuſtiſſime damnatum fuiſſe Johannem Scottum, injuſtiſſimè quoque aſſertum Paſchaſium in concilio Vercellenſi, quod paullo ante Pariſienſe habitum eſt, ut mox dicturi ſumus; & clericos Catuntenſes falſa regi de ſe retuliſſe. Hic viderut eſſe ille R. abbas: cujus meminit Frollandus Silvanectenſis epiſcopus in epiſtola (*d*) ad Berengarium: cui plus æquo tribuit, dum morbo gravi & letali decumbens, le ejus prætentiam avidè cupere dicit, ſeque ejus precibus commendat: at quis ſit ille Richardus abbas, ignoramus.

LXXXV. Concilium Vercellenſe de eodem.

(*e*) *Lanfr. c.* 4.

Inſtante autumno Leo papa Româ diſceſſit, celebraturus concilium, quod *ipſo autumno*, teſtante Hermanno, *Vercellis collegit*. Fortè in illo itinere id contigit, quod in libro de vita ſancti Johannis Gualberti refertur; nimirum cùm Paſſinianum Florentiæ proximum pontifex eum plorimo comitatu ſupervenifſet, & prope monaſterium viti Dei refecturus conſiſteret, Johannes œconomum interrogavit, an piſces haberet. Ut cognovit nihil ejus generis eſſe in monaſterio, *converſos* in lacum quemdam, monaſterio proximum, piſcatum ire juſſit. Omnibus autem afferentibus, numquam illic piſces viſus fuiſſe, inſtitit nihilò minùs ut pergerent. Itum, & duo magni lucii inventi, quos Johannes lætus papæ obtulit. Inde Vercellas acceſſit pontifex, ubi *proximo* (*e*) poſt Romanam *Septembri* ſynodum celebravit. Ad quam vocatus non compatuit Berengarius, ut teſtatur Lanfrancus, qui *uſque ad ipſam ſynodum* eum pontifice remanſit. Illic *ta auditenta omnium*, inquit ille, qui de divertis hujus mundi partibus convenerant, Johannis Scotti liber de euchariſtia lectus, damnatus, atque igne conſumtus fuit; Berengarii *ſententia expoſita & damnata*, duobus clericis, qui ad eam defendendam ab illo miſſi fuerant, *ta ipſo adtu* deficientibus & captis; adeòque *fides ſanctæ eccleſiæ*, quam omnium aſſenſu adſtruebat Lanfrancus, *audita, & concordi omnium aſſenſu confirmata eſt*.

LXXXVI. S. Gerardi epiſcopi elevatio.

Vercellis diſcedens pontifex, alpes tranſcendit, & in Galliam Belgicam progreſſus, Tullum-Leucorum, uti antea promiſerat, ſtatim adiit, corpus S. Gerardi epiſcopi, quæ una ipſius itineris cauſa erat, e tumulo levaturus, qui in baſilica ſancti Manſoeti monaſterii ſepultus erat. Meminit hujus itineris Hermannos poſt concilium Vercellis celebratum: *tudeque Gallias*, inquit, *& epiſcopatum ſuum, Leucorum civitatem revifit* Leo papa. Illic *devotus cœtus ſanctorum pontificum aderat*, ut ſcribit Widricus abbas, teſtis oculatus, *quos pia devotio a remotis climatibus eò adduxerat; nam cum venerando Lugdunenſium archiepiſcopo domno Halinardo, quem decorabat ſacra monachalis religio; accurrerat* illuc *domnus Hugo Chryſopoleos archiepiſcopus, quem regalis nobilitas & jocunda facundia amabilem reddiderat omnibus. Cujus*

etiam

ANN. CHR. 1050.

etiam Georgius Civitatensis archiepiscopus de Ungaria advenerat, quam civium legatio, & apostolicæ benedictionis cupido ù longinquis illuc partibus advexerat. Feotmundus quoque Trecassinus episcopus cum Heebeeto Autissiodorensi præsule, necnon Lupo Anglorum pontifice, huic tam divino studio se adjunxerunt devotissimè, inquit idem auctor. Sab vesperam inchoata celebritas XII. kal. Novembris, quæ dies dominica erat, & sequenti die absoluta. Inventum beati præsulis corpus fere integrum cum pontificalibus ornamentis, & repositum a dextris altaris beati Stephani protomartyris in ara, quam pontifex ipse consecravit. Huic translationi successere miracula, quæ a Widrico descripta sunt.

LXXXVII. Privilegium S. Manueto indultum.

Ipso translationis die pontifex Dodoni abbati monasterii sancti Mansueti privilegium concessit, quo illius loci possessiones omnes cujusvis gravaminis immunes esse sanxit, easque singillatim enumeratas confirmavit *anno incarnationis Domini millesimo* L. *indictione* IV. *Data Tulli in majori ecclesia* XI. *kalend. Novembris, per manus Udonis Tullensis ecclesiæ primicerii, cancellarii & bibliothecarii apostolicæ sedis, anno apostolatus domni Leonis papæ secundo, episcopatus Tullensis* XXVI. ubi vides, Leonem papam adhuc retinuisse Tullensem episcopatum. Widricus abbas sancti Apri librum de miraculis & translatione S. Gerardi nuncupavit prædicto Udoni primicerio, cum bibliothecario & cancellario apostolicæ sedis post Petrum, quem apud Lingonas (u) decessisse, & in ecclesia sancti Mammetis sepultum fuisse auctor est Clarius monachus. Dodo abbas sancti Mansueti successerat Hunaldo, de quo superiùs mentio facta est.

(u) *V. supra a. 664.*

LXXXVIII. Bulla pro parthenone SS. Bertarii & Athaleni.

Huic sancti Mansueti abbatiæ olim subjectum fuit monasterium sanctorum Bertarii & Athaleni, quod a prima sui origine virginum Benedictinarum erat. Conditum est a Rainardo Tullensi comite, cujusque progenitoribus non multò ante hunc annum, quo anno istud cœnobium Leo papa, dum adhuc Tulli versaretur, apostolico munivit privilegio, quod *ecclesiæ beatorum martyrum Bertarii & Athaleni, quæ dicitur Bledevici-villa, posita in comitatu Santensi, & per eam sanctimonialibus ibidem perpetuò famulaturis* inscriptum est. Bledevici-villa (*) sita est in pago *Santensi* (*) olim dicto, qui ad Bassiniacum (*) modò pertinet, ab Atari fluvio uno amplius milliari dissita, quinque a Marca oppido. Puellare itaque monasterium, ibidem a Rainardo comite, ejusque majoribus constructum, ejusque possessiones Leo papa confirmat, & apostolicâ munit auctoritate; prohiberque, *ne unquam à monastico ordine locus ipse auferatur, sed semper sub regula sancti Benedicti permaneat*; nominatim confirmans omnia, *quæ ipse Rainardus comes huic loco pro remedio animæ suæ contulit*: cujus loci ecclesiam, *sicut ipse prædictus comes expetierat*, idem Leo, cùm Tulli episcopus esset, consecraverat. Insuper sancit pontifex, *ut donum abbatiæ in manu episcopi Tullensis semper consistat; & quæcumque de ejusdem præfati comitis stirpe in eodem cœnobio idonea inventa fuerit, provisionem loci sub nomine abbatissæ suscipiat: sin autem inibi nequiverit reperiri, de loco sancti Romarici aliqua de ejus progenie digna ad abbatissam sumatur; &, si etiam inibi utrisque cœnobiis nulla poterit inveniri, potestatem episcopi habeat aut de iisdem locis, aut de aliis infrà Tullensem episcopatum, aliam dignam personam perquirere, & in loco illa secundùm Deum præficere* (b) &c. *Datu* VIII. *idus Decembris per manus Udonis Tullensis primicerii, cancellarii & bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno domni Leonis* IX. *papæ secundo, indictione* IIII. Ex hoc diplomate manifestè conficitur, Romarici-montis puellas etiam tunc sub regula sancti Benedicti militasse: siquidem ea earum collegio licebat abbatissam eligere pro monasterio sanctorum Bertarii & Athaleni, quod *semper sub regula sancti Benedicti permanere* Leo papa præcipit. Hujus privilegii duo facta sunt exemplaria *magnis precibus* Lanhardis filiæ ipsius Rainardi comitis, & quorumdam ejus fidelium, scilicet Richuini, Canonis, Rhindrici & Theobaldi: quorum exemplarium alterum in Tullensi ecclesia servaretur, alterum in prædicto cœnobio, cui filiam ipsius Rainardi comitis Lauhardem præpositam fuisse existimo. His omnibus, quæ superiùs exposuimus, peractis, Leo Romam reversus est, ubi paschalia festa insequentis anni celebravit.

(*) *Bleurvi.*
(*) *le Saussois.*
(*) *le Bassigny.*
(b) *V. append.*

LXXXIX. Varinus abbati S. Arnulfi succedit Vvalo.

In Metteusi sancti Arnulfi monasterio Varinus abbas, cujus mentio anno superiori facta est, hoc anno e vivis sublatus fuisse traditur, laudatus in necrologio XIII. kal. Septembris. In ejus locum subrogatus Walo abbas, Hieronymi lectioni additus: cujus jussù Ambrosius monachus sancti Illius Doctoris commentarios in prophetas minores descripsit, ut probant hi versus veteri codici appositi, qui Hieronymi laudes præmittunt.

His interpretibus cunctis sapientior unus
Exposuit rectè, quæcumque transtulit aptè.
In cujus libris dum Vvalo pastor potestis

ANN. CHR. 1050.

Ferveret, librum præcepit ſcribier iſtum,
Ambroſius paret frater, qui nec mora complet.

Implicatus eſt Walo funeſto illo ſchiſmate, quod inter Gregorium VII. & Henricum IV. exarſit, & ſchiſmaticorum non modò partes ſectatus eſt, verùm etiam epiſcopatum Mettenſem, ex quo Herimannus legitimus paſtor ob ſtudium Gregorii VII. pulſus fuerat, temere invaſit: quod factum poſtea reſipiſcens expiavit.

XC. Bruno abbas Dervenſis a papa benedictus.

Miloni Dervenſi abbati, cujus ſuperiùs (*a*) meminimus, ſucceſſit hoc anno Bruno abbas, ejus nominis primus, a Leone papa Romæ in capella Lateranenſi benedictus, cui nomen ſuum Brunonis pontifex impoſuit, cùm antea Wandelgerus vocaretur. Id Leo ipſe teſtatum facit in litteris ad Willelmum comitem Nivernenſem, quem ad reſtitutionem quarumdam ejus loci poſſeſſionum ſub interminatione excommunicationis compellit his verbis.

(*a*) *ſup. n. 66.*

Leo epiſcopus ſervus ſervorum Dei Willelmo Nivernenſi comiti apoſtolicam benedictionem. Mandamus & præcipimus tibi, ut rectum faciat Deo, & ſanctis apoſtolis Petro & Paulo, & ſancto Berchario, & monachis inibi conſidentibus, de prædis illorum, ſicut jam tibi præcepimus, & ta abbati illorum conſenſiſti. Quod ſi feceris: ſi, quatuor proclamationibus factis ad me de hac re quinta facta fuerit, profectò excommunicaberis. Vale. Data kalend. Maii per manus Petri bibliothecarii ſanctæ ſedis apoſtolicæ, anno domni Leonis noni papæ ſecundo, indictione tertiâ, abbati ſancti Berchardi, quem eodem die ad abbatem in capella ſua Lateranenſi benedixerat, & ei nomen ſuum, quod fuit Bruno, impoſuerat.

Brunonem autem vocatum fuiſſe Wandelgerum diſcimus ex ipſius litteris, quibus concordiam init cum Rodulfo comite ſuper quadam ſilva, apud villam Loſam ſita, cujus partem, quam tenebat comes Dervenſibus dimittit, atì & filli ejus Walterar & Simon, cæterique heredes, eâ conditione, ut quilibet ſecundâ feriâ cujuſlibet ſeptimanæ celebretur miſſa pro ſua, heredumque ſuorum ſalute, & unus paupet in eodem monaſterio victum & prebendam habeat in perpetuum.

XCI. Cellam apud Diſcias cedit Odoni abbati Autiſiodorenſi.

Idem Bruno abbas in præſentia Mainardi epiſcopi Senonenſis, & Pariſiorum epiſcopi Hecelini cellam apud villam Diſcias, quam Autiſiodorenſes ſancti Germani abbates injuſtè antea tenuerant, Odoni ejus loci abbati petenti concedit ſub annuo cenſu ſex ſolidorum, ſolvendorum in feſtivitate ſancti Berchardi, quæ eſt XVII. kal. Novembris *Actum publicè monaſterio Paticlus ſeu Dervo, regnante in regno Francorum Henrico rege poſt obitum patris anno octavo. Data* VIII. *idus Januarii, anno ab incarnatione Domini milleſimo quinquageſimo.* Hujus Brunonis conſanguinea erat nobilis matrona, nomine Maioſendis, quæ partem ſibi competentem in villa Dervo contulit eidem monaſterio, ubi majores ſui humari erant, & avunculus ſuus Adelelmus habitum monaſticum induerat. Has duas poſtremas litteras in Appendice referemus. Ejuſdem Brunonis juſſu liber de miraculis ſancti Berchardi abbatis ſcriptus eſt ab anonymo ejus loci monacho, qui conſultò nomen ſuum reticuit. *Ejus imperiis*, inquit ille, *frequenter iteratis impulſus, hoc arripui opuſculum, mihi paginâ a nomine auctoris*, nempe ut vitaret opprobrium *ſuepe ſermones.*

Librum de miraculis S. Berchardi ſcribi curat.

XCII. S. Criſpini rotulus.

Obiit hoc anno Garnerius ſeu Warnerius præpoſitus eccleſiæ ſancti Stephani Divionenſis, vir pius & illuſtris, de cujus obitu exſtant lugubres *tituli* multarum eccleſiarum, in his *titulus* (*b*) *monaſterii ſanctorum Criſpini & Criſpiniani Sueſſionenſis*, in quo adſcripta ſunt de more nomina mortuorum ejus loci abbatum & monachorum, ut hic ſubjiciuntur in titulo, ſeu lugubri epiſtolio, quod ſic habet.

(*b*) *Hiſt. de S. Eſtienne de Dijon. prob. p. 70.*

Poſtquam ad limina beatorum martyrum Criſpini & Criſpiniani, in territorio Sueſſionenſi ſita, rotulifer pervenit, veſtrorumque obitum nunciavit; noſtro pro poſſe caritatis officia ex more perſolvimus. Cujus rei gratiâ, fratres cariſſimi, bis, quos annotatos aſpicitis cum omnibus veſtris orationibus ſuccurrere minimis. Ragenardus abbas, Adulfus abbas, Gerardus abbas, Atelemus abbas, Tetboldus abbas, Milo decanus, Lambertus ſacerdos & monachus, &c. Ignoti erant quinque iſti abbates. Tunc Anſellus abbas erat ſancti Criſpini. Rotulifer ſeu rotuliger erat is, qui rotulum ſeu indicem mortuorum ad eccleſias ſuffragiorum ſocietate conjunctas deferebat, ut aliàs (*c*) diximus: qui quia nonniſi triſtia & mortes nuntiabat, Baldricus Burgulienſis abbas ladendo ita invehitur *in roligerum.*

(*c*) *Annal. to. 3. p. 76.*

Obſecro jam parcat tam ſæpe venire veredus:
Per nimios uſus, nimium ſua verba veremur.
Vivant prælati, pro quorum morte vagatur.
Vultur edax, corvuſque niger, volitanſque veredus.
Necnon bubo canens dirum mortalibus omen;

Signi-

Significant mortes, præsagantque cadaver.
Sic rotulus semper mortem cujustibet affert.
Ergo sit a nostris penitus tonventibus exsul,
Qui semper mortem, qui nuntiat anxietatem.
Nam si sape venit, summa mercede carebit.

ANN. CHR. 1050.

XCIII. Uticense monasterium instauratur.

Jacebat a multis jam annis Uticense monasterium, a sancto Ebrulfo abbate in Neustria sæculo sexto constructum, quod a paganis (*a*) sæculo decimo, uti aliæ ferè Neustriæ monasteria, eversum fuerat. Illud verò monachis omnino destitutum manssit ad hæc usque tempus, quo Willelmus, Geroii viri præpotentis filius, Escalfoii dominus, veterem ecclesiam sancti Petri Restoldo & Ingranno piis (*b*) presbyteris incolendam assignavit, & paullo post Beccensibus monachis concessit. Illuc missus ab Herluino abbate Lanfrancus cum tribus monachis; qui divinum eo loci cultum redintegrare cœperunt. Per id tempus nobiles duo germani, Hugo de Grentemaisnilio & Rotbertus, cœnobium apud Nuceretum villam suum prope Grentemaisnilium construere (*c*) cœperunt. Hi nepotes erant ex sorore Willelmi Getoïani mox laudati, militis inclyti, qui a Willelmo Talvacio perfidè oculis & membris orbatus, bis Jerosolymam profectus est; indeque secundò reversus, sæculo nuntium remisit, factusque Becci monachus, Uticensem sancti Petri ecclesiam, ut diximus, Beccensibus concessit. Hic, comperto nepotum suorum consilio, quod valde probavit, eis auctor fuit, ut, Nucereti statione relictâ, utpote aquis & nemore destituti, Uticum se conferrent. Assensere fratres, &, loco perlustrato, monasterium illic instaurare constituunt. Verùm, quia locus ille Beccensibus tributus erat, facta cum eis alterius loci permutatione, Uticum liberum receperunt. Dehinc, Willelmi principis consensu obtento, novi monasterii hoc anno fundamenta ponunt, & acceptâ eligendi abbatis facultate, Gemeticum se conferunt ad Rotbertum abbatem, & ab eo rectorem exposcunt. Annuit rogantibus Rotbertus, & unum e suis, Theodericum nomine, quem ad pastoralem curam magis idoneum noverat, eis concessit. Illi statim duci præsentant electum, quem ille, dato, ut tum moris erat, baculo pastorali, novo Uticensi monasterio præfecit: eumdemque Hugo Lexoviensis episcopus III. nonas Octobris ordinavit. Hic Theodericus genere Northmannus (*d*) erat, ortus ex Caletensi (*) pago, quem Calogiensem Ordericus vocat, vir sacris litteris eruditus, librorum ac litterarum amans, sed maximè religione ferventissimus, qui ab infantia usque ad canos divino cultui mancipatus fuerat. Hunc venerabilis Theodericus Gemeticensis abbas e sacro (*e*) fonte levaverat, & sub monastico jugo educatum magnopere dilexerat, eumdemque jam moribus maturum infantium magistrum & claustralem priorem instituerat. Ad constructionem porro novæ domus Theodericus junior Rodulfum nepotem suum & Hugonem cantorem, aliosque idoneos fratres Gemetico secum adduxit, per quos regularem disciplinam Utici optimè excitavit. Ordinatus autem in superbiam elatus non est, sed religionis viam verbis & exemplis ostendit his, quos novæ institutionis candidatos admisit. Hos ad bene legendum, cantandum, & ad scribendum & ad alia quæque bona studia, quæ solitariis conveniunt, diligenter erudiebat: quos verò ad studia scripturarum minùs idoneos noverat, hortamentis & exemplis in religione confirmabat. Sub tali magistro brevi crevit res familiaris, quam non modò Hugo & Rotbertus germani, sed etiam Willelmus Gerosanus, ejusque fratres multùm auxerunt, ut Ordericus, ejus loci monachus, sub (*f*) docet. Ex his Rotbertus de Grentemaisnilio, sæculari habitu depositio, monasticum eodem anno Utici sub Theoderico induit, eidemque loco multa prædia & ornamenta contulit, in his magnum psalterium, variis picturis decoratum, ex dono matris suæ Hadvisæ, quod Emma regina, conjux Ethelredi regis Anglorum, Rotberto Rotomagensium archiepiscopo fratri suo olim dederat, & Willelmus Gerosanus ejus filius, Hadvisæ sorori suæ donaverat, quæ ab Ordezico ex incogitantia ejus conjux hoc loco (*g*) dicitur.

Theodericus abbas.

(*a*) Ordric. lib. 6. p. 619. & seq.
(*b*) ibid. p. 625.
(*c*) id. lib. 3. p. 460. & seq.
(*d*) ibid. p. 468.
(*) le pais de Caux.
(*e*) ibid. p. 462.
(*f*) id. p. 465. & seq.
(*g*) ibid. p. 468.

XCIV. Antiquarii Uticenses.

In primis Theodericus abbas exteriores curas, quatenus poterat, devitare studebat, seseque divinis obsequiis sedulò mancipabat, in precibus assiduus, & in opere manuum, quod ipsi competebat, præsertim in scriptoria arte, in qua excellebat. Hinc antiquariæ artis præclara monumenta, cùm per se, tum per discipulos suos, Uticensibus reliquit. Collectaneum enim ipse, necnon graduale & antiphonarium propriâ manu descripsit; ejusque generis codices e locis, qui secum Gemetico venerant, exarari curavit. Rodulfus item ejus nepos heptateuchum & missale descripsit; Hugo expositionem super Ezechialem & decalogum, primamque partem Moralium; Ragerius verò presbyter tertiam partem ac libros Paralipomenon Salomonis. Denique per octo annos, quibus Uticensibus præfuit, omnes libros veteris

ANN. CHR. 1050.

ac novi testamenti cum libris Gregorii Magni exarati curavit. Hinc ex ejus schola prodiere insignes antiquarii, in his Berengarius, qui postmodum ad episcopatum Vanusiæ promotus est; Goscelinus, Rodulfus, Bernardus, Turchetillus, Richardus, ultique, qui sanctorum patrum operibus Uticensem bibliothecam locupletarunt. Ad hunc laborem pius abbas identidem discipulos suos hortabatur, proposito inter alia exemplo cujusdam monachi defuncti, quem ad Dei tribunal multorum delictorum a dæmonibus accusatum, sancti angeli vindicasse dicuntat, objecto enormis molis codice, ab eo scripto, singulis peccatis opponentes singulas scripti codicis litteras, cujus una sola litrera numerum peccatorum excessit. Ad hunc modum Theodericus abbas discipulos suos ad vitandam otiositatem hortabatur, monebatque ut orarent, legerent, psallerent, scriberent, manuumque suarum operâ Deo jugitet sacrificarent.

XCV. Detractores patitur abbas.

His dum instaret pius abbas, nihilò minùs pro hujusmodi studiis a quibusdam monachis, qui sæculares curas divinis proponebant officiis, convictis afficiebatur. Ejusmodi homo, inquibant illi, non meretur esse abbas, qui res exteriores curare nescit, negligitque. Vade viveat oratores, si defecerint aratores? Similia olim verborum jacula in Tethemium torquebant ob similem causam Spanheimenses. Malumus, aiebant illi, aratorem, quàm oratorem. Hæc itaque hisque similia ingerebant sæculares illi monachi optimo abbati: at Willelmus Gerolanus, qui pro ejus sanctitata illum maximè colebat, convicianres acriter revincabat, & pro viro Dei contra omnes querelas intus & foris (nam & fotis æmulos habebat abbas.) rationes reddebat. Verùm, cùm pro utilitatibus monasterii idem Willelmus in Apuliam profectus essat, nec inde revertisset; vir Dei tanto defesote orbatus est. Hinc adversatium passus est ipsummet Rotbertum Hugonis fratrem, alterum monasterii instauratorem ac monachum, ut suo loco videbimus.

XCVI. Radulfus monachus fieri petit leprosus.

(a) *Id. p. 454. V. Willelm. Gemet. lib. 7. c. 10.*

Hic Willelmus filius, ut jam diximus, Gerolt, qui ex illustri genere Francorum & Britonum ortus, Aboais Britonis filius, sex fratres habebat, & quatuor sorores, quarum una, nomine Hadvisa, Rotberto de Grandesmainilio nupsit, & ex eo Hugonem & Rotbertam, Uticensis monasterii instauratores, peperit. Willelmo quiotus fratat erat Radulfus, Clericus (a) cognomiaatus ob peritiam litteratum & artium, quibus imbutus esat; dictus etiam Mala-corona, quòd clericatus honorem militaribus exercitiis & levitatibus deturpasset, idem medicinæ & reram arcanatum peritissimus. Ad extremam, relictis sæculi lenociniis, ad Majus monasterium secessit; ibique sub Alberto abbata monachus factus, Deum obnixe precatus est, ut insanabilis leprææ morbo ia corpora fœdaretat ad expiandas peccatorum sordes, quas in sæculo contraxerat. Re verâ quod piè precatas sit, cælitus obtinuit, lepráque percussus, post conversionis anaos ferè sex piissimè decessit. Willelmus (b) ejus frater Becci monachus itidam factus est.

(b) *Willelm. ibid.*

XCVII. Troarni abbatia conditur.

(c) *Orderic. p. 461.*

Dum Uticenſis monaſterii nova ſurgerant ædificia, Rogerius de Monte-Gomerici Oximenſis vicecomes, coatribulibus ſuis invidere cœpit, quòd ipſo amplius in Dei amore ferverent; aduòque piâ æmulatioae conſimile opus aggredi decrevit, apud Troarnum, qui locus eſt diœceſis Bajocenſis ad Divam fluvium, tribus ab urbe Cadomo leucis. Unde Giſleberrum (c) Caſtallionis ſeu Conchenſis monaſterii primum abbatem cum monachis ſuis, quos Hugo & Rotbertus fratres apud Nuceretum collocaverant, accerſivit, ad conſtituendam apud Troarnum abbatiam, ubi patet ipſius Rogerius duodecim canonicos conſtituerat. His ob morum turpitudinem ajectis ſuffecti ſunt monachi, regularibus imbuti diſciplinis, qui ſub diſciplina Giſleberti abbatis in eccleſia ſancto Martino ſacra diſtrictam religioais normam inſtituerunt, ſuiſque ſequacibus uſque ad mortem ſervandam tradiderunt: *quam ſucceſſores eorum ſub eruditis patribus, Gerberto, Durando & Arnulfo, uſque hodie*, inquit, Ordericus, *laudabiliter tenere fategerunt*. Gerbertus ille primus locum haud dubie rexit, fortè abbatis titolo necdum donatos: Durandus anim primus abbas fuiſſe creditur, anno MLIX. inſtitutus, cùm illius loci eccleſia dedicata eſt: Arnulfus ejus ſucceſſor.

XCVIII. S. Martini Sagienſis monaſterium.

(d) *Id. ibid. p. 479.*

Non ſtitit ſe Rogerii pietas in conſtructione Troarnenſis monaſterii: quin etiam progreſſa eſt ad aliud condendum ſub titulo itidem ſancti Martini in ſuburbio Sagieoſi. Id factum inſtinctu Ivonis illius urbis (d) epiſcopi, cujus neptem, Mabiliam nomine, Willelmi Talevacii filiam, Rogerius deſpoſaverat, *per quam*, inquit Ordericus, *magnam partem poſſeſſionis Willelmi Belliſmenſis* avi ſui. *obtinuerat*. Idem Rogerius aovam ſancti Martini eccleſiam apud Sagium Theoderico Uticenſi abbati commiſit, monaſticis ædificiis & inſtitutionibus inſtruendam. Mox ille manum operi admovere cœpit, ibique Rogerium ſacerdotem & monachum unà cum Morino & Engelberto, aliiſque diſcipulis ſuis inſtituit: ubi Theodericus ipſe identidem per tres aut quatuor menſes commorari ſolebat. Eidem Theoderico Rogerius

&

& Mabilia primogenitum ſuum, Rotbertum de Beliſmo; cujus crudelitas (*a*) infignis fuiſſe dicitur, ſacro fonte abluendum obtuleturt. Poſtea tamen eadem Theoderico Mabilia magnopere infeſtam ſe præbuit: quod illi exitium attuliſſe traditur. Hæc duo monaſteria, Troarnenſe & Sagienſe, ab eodem exorta auctore, magnam inter ſe affinitatem principio habuere. *Unus amor*, inquit (*b*) Ordericus, *hos pariter cœnobitas connexuit*; unus utriſque patronus fuit ſanctus Martinus Turonenſium pontifex, Sagienſes a Troarnenſibus primum ſibi abbatem accepiſſe tradit idem auctor: qui non ſatis ſibi conſtare videtur, cùm ait, Fiſcamnenſem normam utrique monaſterio impoſitam fuiſſe: eùm priùs dixiſſet, Giſlebertum Caſtellionis abbatem Troarnenſi, Theodericum verò Uticenſem Sagienſibus primam coloniam ſuppeditaſſe. Primus Sagienſium abbas ponitur Robertus, *vir bonus ac ſimplex*, teſte Orderico. Quod attinet ad Rogerium de Monte-Gomerico, a Willelmo Conquæſtore donatus eſt comitatibus Arundelli in Anglia; & Scrobesburiæ, ubi tertium condidit monaſterium in honorem ſancti Petri: quo in loco monaſticum habitum induit in extremis, ac piè deceſſit, ut ſuo loco videbimus.

ANN. CHR. 1050.

(*a*) *lib.* 8. *p.* 703.

(*b*) *Id. lib.* 8. *p.* 677. *& ſeq.*

XCIX. S. Mariæ Lexovienſe parthenium.

Non ante hoc tempus data eſt charta pro Lexovienſi ſanctæ Mariæ parthenone a Willelmo Nortmannorum duce ad preces Hugonis illius urbis epiſcopi, & Leſceline ejus matris, qui ſanctimonialibus, e Divenſi monaſterio illuc tranſlatis, locum, qui ad ſanctum-Deſiderium dicebatur, in ſuburbio Lexovii poſitum, ad conſtruendum in honorem ſanctæ Dei genitricis ac virginis Mariæ monaſterium, cum multis prædiis contulerunt. Editum eſt hac de re Willelmi diploma in Neuſtria (*c*) pia cum multis mendis, & ſine chronicis notis, quæ in litteris Nortmannorum per id tempus omitti ſolent. Verùm non ante bonæ annum, ut dixi, datum eſt hoc diploma, cui poſt Willelmi comitis ſeu ducis nomen appoſita ſunt ſigna, in primis Hugonis epiſcopi, qui hoc anno ſedere cœpit; tum Rogerii vicecomitis de Monte-Gomerico, Willelmi-Taxonis filii Osberni, Rotberti fratris comitis, id eſt Willelmi ducis, Radulfi-Taxonis, & aliorum, ut in authentico legimus, quæ nomina in editis, uti & contextus diplomatis, vitiata ſunt. Prætet Hugonem epiſcopum alii quoque multa eidem loco prædia contulerunt; in his Giſlebertus pro filia ſua, quæ ibidem ſanctimonialis facta eſt; necnon Oſilia, quæ pro filia itidem ſua dedit *medietatem de Bretta-villa, quæ ſita eſt juxta Ceut* (ſic enim legendum) qui locus eſt pagi Cadomenſis versùs Bajocaſſes. Adde tetram Rogerii Foraſtetii, *quam emit Leſcelina trans Tolcam* (*) *fluvium*, qui fluvius Lexovium & Augenſem pagum alluit, & infra Pontem-epiſcopi in oceanum devolvitur.

(*c*) *Neuſtria pia p.* 584. *& ſeq.*

(*) *Touque.*

C. Johannis abbatis epiſtola ad papam.

Eodem tempore Johannes Fiſcamnenſis abbas epiſtolam ſcripſit ad Leonem papam in reditu ex Italia, quo in itinere ab Italis vim paſſus eſt ex odio gentis Nortmannorum, qui Apuliam invaſerant. Hac de re conqueritur in illa epiſtola, in qua, præmiſſo pontificis elogio, hæc habet. *Netu loquor in aurem pontificis de prævaricatione eccleſiaſticæ pacis, quam mihi, veſtræ fidelitatis nuncio, immo ipſius Petri apoſtolorum principis legatione functo, irrogaverunt, non exteræ nationes, ſed ipſi Romani cives, & tu ſecundo loco Richesburch, & Aquæ-pendentis ſuburbiorum potentiſſimi habitatores. Hi certè, contentâ ſuper pace apoſtolicâ veſtrâ ſanctione, me invaſerunt, ſpoliaverunt, & omnibus piis lacrymabiliter dehoneſtaverunt, fruſtræ mandata veſtræ legationis præferentem, & in defenſionem mei patrocinium apoſtolicæ auctoritatis vocantem. Porro hæc Italorum in Nortmannos invidia adeò exarſit, & jam inolevit, ut pene per omnia Italiæ ſuburbia vix umquam ulli Nortmannorum liceat totum iter carpere, etiamſi ſit peregrinâ devotione, quin uſſaliatur, trahatur, nudetur, colaphizetur, vinculis religetur, ſæpe etiam triſtem exhalet ſpiritum, longo carceris ſqualore maceratus. Unde notum tibi ſit, chriſtianæ plebis humaniſſime pater, quia niſi Romana pietas apoſtolicâ interdictione abolevertt hanc indiſciplinatam barbariem, & maximè in ſpecialis ſui legati injuriam vindicaverit, ita ut totus orbis audiat & contremiſcat; valde depretiabitur Romanæ majeſtatis auctoritas, nec erit gens illa Nortmannorum bellica in veſtra fidelitate adeò prompta & devota.* Poſtea mentionem facit *de Tedbaldo comite, & Burgundionum infrunito duce* Rotberto, primâ dumtaxat nominis ſui litterâ deſignato, *qui tranſgreſſores*, inquit, *pontificalium decretorum, fas nefaſque confundunt: qui, ubdicatis legitimi thori connubiis, voluntatuue tuhoneſtis & conſanguinitate ſudatis thalamis*; additque Tedbaldum adiiſſe pontificem, indeque rediiſſe impune; immo quaſi auctoritate papæ robotatum *falſam illam Agnem* (id adulteræ nomen aliunde haud compertum) *in ſua* vindicaſſe, & vivente marito uſurpaſſe *exſecrabili ſtupro, facto illicito licitæ conjugi divorito.*

(*a*) *Marſtone Miſcell. tom. 1. part. 2. p. 2. 2.*

CI. Rotbertus fit Cantuariæ archiepiſcopus.

Cùm Rotbertus abbas, ejus nominis tertius, Godefridi ſucceſſor, Gemericenſi monaſterio præeſſet; Rotbertus ſecundus in Anglia verſabatur, eò invitatus, ut ſuperiùs diximus, ab Edvvardo rege, cui olim in Gallia exſuli ſubvenerat. Poſtva-

ANN. CHR. 1050.

vutium fortunam ſactus eſt primùm Londonii epiſcopus, ac demum hoc anno Cantuarienſis primas poſt mortem Edſii ſeu Eadſini, cujus chorepiſcopus ſeu vicarius Sivvardus apud Abendoniam nuper defunctus, ibidemque ſepultus erat. Verùm non diu hac dignitate tranquillè potitus eſt Rotbertus. Vix enim biennio ſedem illam tenuerat, cùm per Godvvinum comitem, quem jam pridem adverſarium ſuſtinuerat, exagitatus, prolatâ in ipſum ejuſque populares Nortmannos ſententiâ quaſi ſtatum regni conturbarent, ille pro ſua cauſa ſedem apoſtolicam appellavit. Sed cùm inde Gemeticum revertiſſet, morbo correptus ibidem interiit.

CII. Airardus epiſcopus Numnetenſis.

(a) *Martene M. ſcell. to. 1. parte 2. p. 14.*

Vacabat hoc eodem tempore Numnetenſis eccleſiæ in minori Britannia ſedes ab anno ſuperiore, quo Badicus, qui illius urbis vitio factus fuerat epiſcopus, in ſynodo Remenſi cum aliis in ordinem redactus fuerat. In ejus locum ſuffectus Aiturdus, miſſas a Leone papa, inconſultis Numnetenſis eccleſiæ clericis, qui litteris ad pontificem ſcriptis huc de re conqueſti fuer, cauſuti, hominem (a) non epiſcopali tuentùm, ſed omni dignitate indignum eſſe; omni publicæ adminiſtrationi omnino imparem, nullius conſiderationis, nullius ponderis; adeòque nullâ unquam ratione ab ſe admittendum. Id ea falſo præjudicio obtendebant illi de Hirardo, quippe qui poſt Badici depoſitionem Numnetenſem eccleſiam non malè rexit. Erat is cardinalis & ubbas eccleſiæ ſancti Pauli in urbe Roma, ubi Hildebrandus tum ſubdiaconus poſt eum inſtitutus eſt. Initu epiſcopatu, Airardus concilii Romani, cui interfuerat, recens editum decretum, quo eccleſiarum ultaria & decimas ſacris miniſtris a laicis reſtitui ſancitum erat, obſervari curavit. In his Rodaldus quidam, e primoribus gentis, ea omnia, quæ tenebat, epiſcopi arbitrio commiſit: quæ epiſcopus Majoris-monaſterii monachis, ob inſignem eorum religionem ac fervorum, donavit, ut ſui, gregiſque ſibi commiſſi *in fuis beneſactis* eſſent memores: quod Mathias Numneteniis comes ſtatim approbavit, & poſt aliquot annos Quitiacus epiſcopus, Airardi ſucceſſor. Utraſque litteras in Appendicem rejicere viſum eſt. Ad hæc idem Airardus eccleſiam Salvatoris de Baituco (*) contulit eiſdem Majoris-monaſterii monachis, qui cellam ibidem erexerunt haud procul a Caſtro-Brientii (*), unde cella Brientii vel Buitiaci promiſcuè vocatu eſt. Huoc locum Brientius miles, interpellatus a matre ſua Ignoguende, fratribus Majoris-monaſterii conceſſit, *quatenus ego*, inquit, *& pater meus Tennarius & mater mea, & filii Gaufredus & Tennarius, & conjux mea Adelendis, eorum orationibus adjuti, eorum conſortio, qui eleemoſynis Deo placuerunt, adjungi mereamur*. Ab hoc Brientio Caſtrum Brientii ſeu Brienon, comitatus titulo inſigne, nuncupatum faiſſe notitia quædam a prædictis monachis facta docet, in qua Guaſtidus patri ſuo Brientio ſucceſſiſſe dicitur. Eidem cellæ Marbodus, Hamelinus Redonenſes, & Irerius Numnetenſis epiſcopi multa beneficia contaleruni. Hæc contigere Alberto Majoris-monaſterii abbate, cui Amulricus miles unno Heinrici regis viceſimo-primo locam quemdam (b) in pago Carnutenſi, vocabulo Senicuttem, cum ſuis adjunctis contalit, voluntate & aſſenſa conjugis ſuæ Bertredis, ac filiorum Simonis & Mamerii: cujus donationis litteris uppoſitum eſt ſignum Heinrici regis, dein ſigna donatorum, tum Theobaldi comitis, Odonis fratris regis, Galeranni comitis, ſcilicet Mellentenſis, Helcelini (forte Imberti) Putiſiacæ urbis epiſcopi, Guazonis de Drocis, & aliorum.

Buitiaci cella Majoris-monaſterii.

(*) *Berè.*

(*) *Chateau-briant.*

(b) *Spicil. to. 12. p. 290.*

CIII. Vindocinenſis monaſterii libertas.

(c) *Sirm. p. 30. & 4.*

Exſtant apud Sirmundam in notis ad Goffridum abbatem rabuiæ Goffridi ſeu Guafridi Andecavenſis comitis, quibus teſtatur, ſe, cùm Vindocinenſem comitatum, Adelæ ſororis ſuæ filio, donaret, de monaſterio ſanctæ Trinitatis ub ſecondito uxcepiſſe, caviſſeqoc, ne poteſtuti Andecavenſium comitum umquum ſubtraheretut: quippe qui monaſterium ipſum & res illius uolverſas ab omni conſuetudine, ſiva exactione quietas. uuctoriture & aſſertione Heiuriei regis Francorum domini ſui, Theodorici etiam Carnotenſis epiſcopi conſilm, beato Petro upoſtolorum ptincipi & Romunæ ejus eccleſiæ in ulodium & puttimonium obtulerit, illius loci ſolâ defenſione ſibi ſuiſque in Andeguvenſi comitatu ſucceſſoribas reſervatâ. *Actum apud Caſtrum Vindocinum in eccleſia ſanctæ Trinitatis, anno ab incarnatione Chriſti milleſimo quinquageſimo, indict.* III. *regnante Heinrico Francorum rege, anno imperii ſui nono decimo*. His litteris poſt Goſtridum ſubſcribit Falco nepos ejus, ulique illatum partium nobiles viti. In iiſdem litteris ait Goffridus, ſe nepoti ſuo Fulconi donate honorem Vindocinenſum, *quem patri ejus Bodoni cuidam Burgundioni* pater ſaus Fulco cum filiu ipſius ſotore ſua Adela, abſque ſuo aſſenſa contulerut: ubi Sirmundus legendum putut *Odoni*, cùm non modò in characeo codice, ſed etiam in authentico legutur *Bodoni*. Addit Goffridus, Fulconem *ſuper textum evangeliorum, extrinſecùs de auro fabricatum*, & ſuper ipſum ulture ſanctæ Trinituris juraſſe, ſe omnia hæc obſervaturum: quod tamen nequaquum præſtitit.

Hoc

ANN. CHR. 1050. CIV. Vvifredus comes & monachus obit.

Hoc ipſo anno, menſe Julio exeunte, ex hac vita diſceſſit Guifredus ſeu Wifredus Ceritaniæ comes, ſuſcepto jam pridem habitu monaſtico in cœnobio Canigonenſi, quod ipſe condiderat (*a*). Exſtant de ejus obitu litteræ (*b*) encyclicæ, per varia monaſteria miſſæ, quibus preces & ſuffragia expoſcuntur *pro domno Guifredo venerabilis memoriæ comite*, quem noverunt Italia, Gallia & Hiſpania: qui, dum ſæculari honore potiretur, ut Deo bonorum omnium auctori ſe gratum præſtaret, „ Canigonenſe monaſterium ædificavit: ubi poſtea, relictis temporalibus honoribus „ cum uxore & liberis, ibidem pauper Chriſti eſſe voluit. His litteris adſcribunt Canigonenſes nomina patrum ſuorum Selvæ, & Renardi abbatum, & aliorum; commendantque ſimul animam Olivæ epiſcopi & abbatis, qui paullo ante deceſſerat.

(*a*) *V. lib. 57. n. 75.*
(*b*) *Marca Hiſp. p. 1094.*

Eodem ferè tempore Lezatenſe monaſterium inſtaurari cœptum eſt, curante in primis Bernardo Raimundi epiſcopo Coſederadenſi & abbate, cui operi multum ſubſidii contulere Gaucelinus monachus, aliique ejuſdem regionis principes viri. Hoc monaſterium poſtea Hugoni abbati Cluniacenſi traditum eſt. Lezatum inſtauratur.

CV. Andaonenſes abbates.

Tunc Avenionenſem eccleſiam regebat Roſtagnus epiſcopus, qui ex tebus eccleſiæ ſibi commiſſæ, cum conſenſu canonicorum, Andaonenſi ſancti Andreæ monaſterio conceſſit eccleſiam ſanctæ Mariæ apud Juncarias eum ſuis adjunctis, eâ lege, ut Aicardus monachus arcam ſancti Veredemii ab ipſo incœptam perficiar, & monachi annuatim menſe Octobri ſanctæ matri eccleſiæ ſex denarios perſolvant. Tunc Andaonenſi monaſterio præerat Ermengardus abbas, factus poſtmodum abbas apud ſanctum Ægidium, ubi poſt annos ſeptem fato functus eſt. Poſt Giſonem ejus ſucceſſorem, & Rolandum, qui paucis annis monaſterium rexerunt, eidem loco præficitur Pontius, vir ſanctus, de quo in conſequentibus agendum.

CVI. Lucedium & Comenſe monaſteria.

Sub idem tempus condita ſunt duo monaſteria, præter ea, de quibus hoc anno egimus, Lucedium ſcilicet in diœceſi Vercellenſi prope Liburnum (*c*) Canapitii, in locis paluſtribus ſitum; & Comenſe ſancti Januarii: quorum alterum a Bonifacio Montis-ferrati marchione a fundamentis erectum dicitur; ſæculo ſubſequenti ad Ciſtercienſes tranſlatum; alterum a Bennone Comenſi præſule pro monachis, uti & primum, Benedictinis, quos inde inquit (*d*) Ughellus, demigrare coëgit luxus commendatariorum, quibus Sixtus quartus pontifex cenſus illos contulit exhauriendos.

(*c*) *Chronol. Pedem. p. 318.*
(*d*) *Ital. ſac. to. 5. p. 279.*

CVII. Alſerius abbas Cavæ obit.

Hunc annum claudet obitus Alſerii Cavenſis abbatis, viri ſanctitate eximii, qui die cænæ dominicæ ad cæleſtes epulas jejunus migravit. Hic paullo ante obitum ſtatuerat, ut ne plures quàm duodecim fratres in monaſterio admitterentur, pro „ portione ſcilicet facultatum illius loci: at morti proximus hoc ſtatutum revocavit, confeſſus ſe id ſecundùm hominem dixiſſe; ſibi verò diviſurus fuiſſe revelatum, forte, ut innumera multitudo ad ſuum monaſterium confluereet: adeòque futuram fratrum receptionem non ex præſenti inopia, ſed ex futura copia metiendam, quia ille, qui homines ad regnum ſuum vocat, eiſdem commeatum abunde ſufficere valet. His lætis quædam etiam adverſa permiſcuit: poſt obitum quippe ſuum in illud ovile lupum quemdam irrupturum, ſed citiùs peritrum: quod re ipsâ contigit. Ante ſextum ſui exitus diem Chriſtus Dominus ei ſe conſpicuum præbuiſſe traditur, atque dixiſſe, vitum ſanctum ipſo die cænæ ad ſe migraturum. Ubi illaxit hæc dies, miſſatum ſollemnia celebravit, fratrum pedes abluit, pauperibus donativa diſtribuit, &, inſtituto ſucceſſore venerabili Leone, in cellulam ſpelunceæ, ubi manere conſueverat, receſſit, exitum ſuum Domino precibus commendaturus; ibique mortuus a fratribus inventus eſt, cùm ferè centum viginti eſſet annorum. Obiit pridie idus Apriles, qui dies apud Cavenſes feſtivè celebratur.

Sepultus eſt in ſpeleo *circa oratorium*, quod idem vir Dei exſtruxerat, ubi modò ſacra euchariſtia ſervatur. Ejus tumulum ambiunt hinc inde tumuli Petri primi ac Petri ſecundi abbatum. Librum de ſancti Alſerii geſtis, triumque ejus ſucceſſorum, Leonis, Petri, atque Conſtabilis, ſcripſit abbas quidam Venuſinus, qui Alſerii nonnulla miracula recitat. In his quidam dæmoniacus ad ejus tumulum liberatus traditur: & is pictor erat, qui, accepti beneficii memor, *eccleſiam ſanctæ Trinitatis, quam ſuffraganeam vocant*, propriis manibus depinxit.

CVIII. Leo ejus ſucceſſor.

In Alſerii demortui locum ſuffectus Leo ipſius diſcipulus, ejuſque converſationis perfectus imitator. Hic Tuſcus genere, civis Luccenſis, cùm in partes Salernitanas veniſſet, comperta viri Dei ſanctitate, ejus ſe diſciplinæ informandum tradidit: in qua tantùm profecit, ut non ſolùm ejus laborum æmulator, ſed etiam mirabilium operum conſcius exſtiterit. Hic quippe ſolus a magiſtro admiſſus eſt, cùm ille pro excitando mortuo preces ad Deum fudit. Fuit Leo beatiſſimæ virginis Mariæ, necnon ſanctæ Cæciliæ cultor devotiſſimus, erga pauperes & carcere detentos optimè affectus, prophetiæ ſpiritu præditus; quo in genere exitium prædixit Giſulfo Salerni-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1030. CIX.

nitano principi, qui tribus reis, quos oculis orbari jusserat, noxam ad ejus preces remittere noluit.

Treviris apud S. Eucharium reliquiæ inventæ.

Apud Treviros sub idem tempus Bertulfus, S. Euchatii seu S. Marhiæ monasterii abbas, corpora sanctorum Eucharii & Valerii, primorum apud Treviros evangelii præconum, ad id tempus incerto loco abdita, in lucem extulit, Eberhardo metropolitano cum duobus suffraganeis, Adalberone Mettensi & Theoderico Virdunensi, sacræ pompæ præsidente. Hoc comperto, Heinricus imperator, sancti Valerii corpus exornandæ novæ Gosiarensi ecclesiæ sibi in Saxoniam ab Eberhardo mitti postulavit. Ille verò tam piæ imperatoris voluntati haud abnuendum ratus, sacrum illud depositum, nuperrime invenerum, cum aliis sanctorum reliquiis ad cæsarem deportavit: qui tanto beneficio vicem rependere cupiens, *præbendam monachorum Deo, sanctoque Euchario regulariter servientium*, auxit, concessâ villâ, quæ Villmaria nuncupatur, nunc haud ignobile municipium, positum ad Loganam fluvium, Runckeliem inter & Weilburgum. Hujus donationis diploma e Brovvero (a) relatum, datum est Gosiariæ anno MLIII. Eodem ferè tempore, eodemque in monasterio inventum traditur corpus sancti Mathiæ apostoli, cujus nomine duinceps monasterium insignitum est. De possessione sacri illius corporis idem Brovverus (b) fusè disserit.

(a) *Brovver. Annal. Trevir. tom. 2. p. 531.*
(b) *Ibid. & segq.*

ANNA-

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS.

Ab anno Chriſti 1051. *ad annum* 1057.

ANN CHR. 1051. I. Leonis Papæ varia facta.

IN ipſo anni inſequentis milleſimi quinquageſimi-primi Leo pontifex adhuc trans alpes verſabatur, uti diſcimus tum ex Adamo Bremenſi, tum ex Hermanno, illius temporis ſcriptoribus; nam, teſte Hermanno, dominus papa & imperator cum multis epiſcopis & principibus apud Auguſtam Vindelicorum convenientes, purificationem Dei genitricis illic celebraverunt, & Hunfrido Ravennate archiepiſcopo ipſi reconciliato, pontifex Romam revertitur. Verùm antequam Auguſtam-Vindelicorum procederet, Moguntiam haud dubiè profectus eſt: ubi ſynodus generalis habita, *præſidente domno apoſtolico*, ut ſcribit (*a*) Adamus, præſente Heinrico imperatore cum epiſcopis, Bardone Moguntino, Everardo Trevirenſi, Hermanno Colonienſi, Adalberto Hammaburgenſi, Engelardo Magdeburgenſi, cæteriſque provinciarum ſacerdotibus: qua in ſynodo Sibico Spirenſis epiſcopos, cui ſtupri crimen imputatum erat, examinatione ſacrificii purgatus, ſimoniaci & conjugati ſacerdotes damnati. Mogontiâ itaque digreſſus pontifex, indeque Auguſtam-Vindelicorum ineunte Februario progreſſus, Romam demum rediit: ubi poſt paſcha alteram habuit ſynodum, in qua Gregorius Vercallenſis præſul ob crimen adulterii damnatos, ſed poſtea reconciliatus; aliaque ferè eadem, quæ in Moguntina, ſancita fuere. Ad hæc Udonem Tullenſis eccleſiæ primicerium, quem poſt Petrum eccleſiæ Romanæ cancellarium inſtituerat, Tulli-Leucorum epiſcopum ſui vice ordinavit, Friderico, Godefridi ducis fratre in locum Udonis ad officium cancellariæ ſubſtituto. Poſt paſcha ea Urbe egreſſus pontifex, Capuam primùm perrexiſſe dicitur a Leone (*b*) Marſicano; poſtea iterum Beneventum, indeque Salernum: cujus urbis eccleſiæ (*c*) novum privilegium, rogatu Johannis archiepiſcopi, indulſit. *Datum* XI. *kal. Auguſti per manus Friderici ſanctæ apoſtolicæ ſedis bibliotbecarii & cancellarii*, vice (*) *domini Hermanni Colonienſis archiepiſcopi & archicancellarii, anno domini Leonis IX. papæ tertio indict.* IV. Hoc primum exemplum eſt archicancellarii in litteris pontificiis: cujus rei alia in ſolo Leone exempla inferiùs occurrant. Dehinc, ut Leo Marſicanus proſequitur, eapellendorum Normannorum gratiâ, ultra montes ad imperatorem acceſſit, milites ealnde conducturos. Verùm cùm multas copias ab imperatore obtinuiſſet, Gebehardus Eiſtetenſis epiſcopus apud eum effecit, ut ab illa expeditione revocarentur:

(*a*) *Adam.* c. 147.

(*b*) *Chron. Caſin. lib.* 2. c. 83.

(*c*) *Baron. hoc anno.*

(*) *al.* &

ANN. CHR. 1052. tur: ſicque cum quingentis tantùm militibus, quos a propinquis impetraverat, in Italiam remeavit.

II. Sublaci abbatem Humbertum inſtituit.

Antequam in urbem Capuam ſe conferret pontifex, ad Sublacenſe divertit monaſterium, cujus præfecturam quidam pſeudoabbas, Atto nomine, tunc occupabat poſt Benedictum, qui ſacro illi loco pontificatu Clementis II. præfuerat. Verùm Atto, apoſtolici comperto acceſſu, cauſæ ſuæ diffiſus, Trevam ſe recepit, juſſuſque coram pontifice ſe ſiſtere, in Campaniam refugit ad ſanctæ Cæciliæ eccleſiam, juxta Plumbinariam ſitam, ubi uſque ad obitum permanſit. Ejus loco pontifex Humbertum, monachum Francum, ibidem abbatem ordinavit; juſſitque ſibi afferri falſa inſtrumenta, quæ fortè pſeudoabbas ille in monaſterii perniciem fabricaverat, eaque coram ſe igne eremari curavit: quod quidem ingenuè retulit Sublacenſis chronographus: ut apparet ejuſmodi falſa, immo *falſiſſima*, ut ipſe vocat, *monumenta chartarum*, ab ſe ſuiſque Sublacenſibus valde improbata, &, quod veri ſimillimum eſt, ab iiſdem ipſi pontifici indicata fuiſſe. His peractis, Leo apoſtolicis litteris confirmavit omnes poſſeſſiones illius monaſterii, quod *caput omnium monaſteriorum per Italiam conſtitutorum* appellaſſe fertur. Id autem approbat chronographus, propterea quòd illo in loco primùm ſedem inſtituit omnium Latinorum monachorum ſanctus parens Benedictus, quòd Regulam ibidem ſuam, Spiritu-ſancto dictante, ſcripſerit: quod non facilè coacceſſerint noſtri Caſinates. Ordinatur itaque Sublaci abbas Humbertus (quem ne confundas cum Humberto Silvæ candidæ epiſcopo) monaſterii veteria ædificia inſtauravit, bibliothecam auxit, ſacri ſpecus oratorium renovavit, & rem familiarem ſervare & augere ſtuduit: qua in re adverſarium ſuſtinuit quemdam Laudum de Civitella, qui comprehenſum abbatem in cuſtodiam retruſit, nec monachis flagitantibus reſtituere voluit. Hi itaque, ne monaſterium abſque rectore eſſet, Johannem Farfenſem monachum, Odonis filium, accerſunt, eumque ſibi abbatem præficiunt: quod ægre ferens Landus, Humbertum eis reddidit. Verùm multa deinde adverſa ſuſtinuit Humbertus, cùm ab exteris, tum a domeſticis: ex quo factum eſt, ut monaſterium ad maximas redigeretur anguſtias uſque ad pontificatum Alexandri ſecundi, qui per Hildebrandum archidiaconum ei ſuccurrit.

Farfenſes papæ ſecuri lati.

Per id tempus Farfenſibus nonnihil offenſus fuiſſe videtur Leo papa, ut intelligitur ea ſupplici libello, quem ei porrexerunt. In illo libello Berardus abbas cum monachis ſuis pontifici exponit, Farfenſe monaſterium a Romanis pontificibus & imperatoribus protectum ac liberaliter dotatum fuiſſe, ejuſque immunitatem ab eiſdem ſancitam. Itaque obſecrant Farfenſes, ut ne pontifex ab adulatoribus ſe permoveri ſinat, ut anteceſſorum ſuorum infringat ſtatuta, & libertati rebuſque monaſterii quidquam detrahat, *Summus enim*, inquiunt, *plus minus quingenti veſtri oratores*. Proinde *ne aliquorum vox perverſa compellat animum in Dei aliquo modo ſevire famulos*. Itaque *veſtra provideat ſollertia, ne aliquorum prævaleat importuna clamoſitas: ſed ita agite, ut collata a Deo gratia augeatur, & auctæ corroboretur*. Hæc illi. Quinam fuerint illi Farfenſium oblocutores, non omnino liquet. Unus ex his haud dubiè fuit Johannes Sabinenſis epiſcopus, qui eccleſiam ſancti Angeli de Tancia poſſideri a Farfenſibus graviter ferebat. Inde exortæ inter eos altercationes: tandemque Johannes hoc anno proclamationem in ſynodo fecit apud pontificem, qui auditis partibus, jura Farfenſium novâ bullâ confirmavit. *Data* at. *kalend. Decembris per manus Frederici S. R. E. bibliothecarii & cancellarii vice domni Herimanni archicancellarii archiepiſcopi, anno domni Leonis papæ tertio, indictione* V. Legendum videtur anno quarto, id eſt anno ab incarnatione MLI. quo anno indictio quinta a menſe Septembri jam numerari poterat.

III. Inſulæ Gorgonæ monaſterium.

Hoc ipſo anno Leo papa Bono abbati conceſſit, confirmavitque monaſterium beatæ Dei genitricis Mariæ, in inſula Gorgona poſitum, cujus aliàs mentio a nobis facta eſt, præcepitque, *ut* illic (*a*) *ſemper fiant monachorum habitacula, ne fiat ſpelunca latronis, quæ priùs fuit domus orationis*; & abbas in eodem cœnobio, non pretio, ſed qui meliot illic inventus fuerit, *ſecundum regulam ſancti Benedicti* ellegatur. *Datum* XVIII. *kal. Novembris per manus Frederici diaconi S. R. E. bibliothecarii & cancellarii, vice domni Herimanni archicancellarii & Colonenſis archiepiſcopi anno domni Leonis IX. papæ tertio, indictione quartâ*. Hic Bonus abbas idem eſſe videtur, quem Piſano monaſterio præfuiſſe aliàs diximus. Idem pontifex paullo ante, id eſt a. kal. Julias ejuſdem anni, Dominico venerabili abbati Caſæ aureum privilegium (*b*) conceſſerat per manus ejuſdem Frederici diaconi bibliothecarii ac cancellarii vice ejuſdem Herimanni archicancellarii.

(*a*) *Ital. ſac. to. 3. p. 408.*

(*b*) *ibid. t. 6. p. 931.*

Non tantùm archicancellarium habuit Leo papa, ſed etiam miſſos ſuos per Italiæ provincias ad jus ſuum cuique reddendum. Id patet ex tabulario Farfenſi, in quo placitum refertur, die lunæ III. kal. Maias in civitate Corguito habitum *a præ-*

IV. Placitum pro Farfa.

ſen-

ſentia domini Adalberti miſſi domini Bonifacii ducis & marchionis, & Ingelberti epiſcopi Bledæ, miſſi domini Leonis ſummi pontificis, in platea, quæ eſt juxta eccleſiam ſancti Martini: ubi Berardus abbas ſanctæ Mariæ Farfenſis cum Rainerio abbate monaſterii ſancti Coſmæ Romani trans Tiberim, quod Mica-aurea dicitur, diſceptavit de eccleſia ſanctæ Mariæ, quæ dicitur in Minione, aliiſque de rebus, quarum poſſeſſio Farfenſibus adjudicata eſt. Bleda (*), urbs olim epiſcopalis in Etruria, nunc diœceſis eſt Viterbienſis. ANN. CHR. 1051.

(*) *Bieda.*

Poſt Moguntinum concilium imperator partem quadrageſimæ Nemeti (*) tranſegit, paſchæ feſtum Coloniæ, ubi filius ejus Heinricus, multarum turbarum futurus auctor, quem Agnes imperatrix anno ſuperiore pepererat, ab Herimanno archiepiſcopo baptizatur, ſponſore ac ſuſceptore ſancto abbatu Cluniacenſi Hugone. Hic ab imperatore ejus videndi cupido invitatus, paſcha cum eo apud Agrippinam-Coloniam celebravit, Teutonicis mirantibus in juvenili adhuc ætate tantam morum maturitatem; quo ex tempore tanto ejus amore flagravit imperator, ut vix eum a ſe diſcedere paſſus ſit. Inde Cluniacum reverſus venerabilis abbas, non multò poſt ſummi pontificis juſſu in Hungariam contendit, pacem in illo regno reformaturus; quod feliciter exſecutus eſt. Verùm inde cum regis Andreæ gratia, regiſque donis reverteos, a quodam regionis illius tyranno captus, ſed meritis beati Mayoli, cujus opem multis precibus flagitaverat, liberatus, & honorificè dimiſſus a tyranno eſt. Hugo Cluniaci abbas filium imperatoris e fonte levat. (*) *Spire.* Hungariam petit.

VI.

Imperator pentecoſten Patherbrunnæ peregiſſe dicitor, ubi Bardo Moguotinus archiepiſcopus, ſermone ad miſſam habito, obitum ſuum inſtare prædixit, ſeque aſſtantium precibus commendavit: & re quidem verâ intra menſem defunctus eſt. Hunc aliquando ægrotantem cùm Leo papa inviſeret, rogavit ut recuperandæ ſanitatis gratiâ carnibus veſceretur; nam monachis factis epiſcopis regulatem abſtinentiam violare nefas erat. Paruit ille pontifici: ſed non Bardoni monachus quidam, qui ad eum eodem tempore divertit. Hic ad præſulis menſam admiſſus, deficientibus piſcibus, carnes edere juſſus eſt. Rem horruit monachus, ſibi monacho innocens id non licere. Ad hæc antiſtes, & ſi monachum eſſe, & tamen carnes comederu (ita unim præceperat papa) repoſuit. Verùm, monacho nec ſic acquieſcente, Bardo ſuper carnes ſignum crucis tat feciſſe dicitur, eaſque in ſtagneu eſocis convertiſſe. Quo miraculo attonitus monachus, inobedientiæ veniam petiiſſe fertur, qui ſortè ob abſtinentiæ fitmum propoſitum hoc miraculum promeruit. Moguntiam reverti volens Bardo, haud procul ab urbe Patherbruuna in morbum incidit. Erat ei ſuffraganeus epiſcopus, Abellinus nomine, qui tuoc temporis Fuldæ verſabatur, ad feſtum ſancti Bonifacii, quod pridie nonas Junii agitur, a venerabili Egberto abbate invitatus. Huic Bardo nuntiari præcepit, quantocius ut rediret, ſi ipſum viveotem videre vellet. Idem æquivoco ſuo Bardoni junioti, fratris ſui filio, qui Fuldæ monachus erat, ſignificatum. Cùm ambo conſeſtim veniſſent, & ab eo humaoiſſimè ſuiſſent accepti, remotis arbitris, ſolum epiſcopum remanere juſſit, quem his verbis affatus eſt. Jam inſtat finis mei dies, ſæpe mihi „ optatus, ſemper cum motu & terrore ſpectatus. Id te ſcire volui: at cave id „ populo prodas, cujus mærorem ac deſolationem ſuſtinere non valeo. Tu verò ſa„ etl olei onctionem ſecundùm eccleſiæ leges mihi impendere ne differas. Ubi id factum, immineote extremo articulo, cilicium ſuper pavimentum ſterni juſſit, ſequu in illud deponi. Hortantibus ut ſpem io Deum collocaret; ſe numquam ioalium eam poſuiſſe reſpondit. Dein, miſericordiâ Dei imploratâ, ipſe ſibi oculos clauſit, cæteraque membra decenter compoſuit; ſicqun animam efflavit III. idus Junii, anno ætatis ſeptuageſimo, pontificatus viceſimo-primo. Ejus obitus Luydmando Fuldenſi monacho, ejus familiari, morum gravitate prædito, prænuntiatus. Corpus Moguoriam deportatum, cum ſummo omnium mærore, poſtquam ad omnes eccleſias circumlatum fuerat, in principe ſancti Martini eccleſia, quam a Willigiſo iochoaram ipſe perfecerat, bumatur. Vitam ejus ſcripſit anonymus æqualis. Bardo archiepiſcopus obit.

Eidem retibuuntur initia ſuburbani ſancti Jacobi monaſterii, in Monte-ſpecioſo ſiti, quod Liutpoldus ejus ſucceſſor, autea Babenbergenſis præpoſitus, perfecit, ubi poſt mortum ſepelirl voluit. Superest etiam ounc non incelebre iſtud cœnobium, cujus primus abbas Waltherus, ſecundus Ruthardus, genere, eruditione, & pietate inſignis, qui oon pauca ingenii ſui moouments reliquiſſu dicitur, haud ſcio an idem abbas Herſfeldenſis, cui Lambertus hæc tribuit. S. Jacobi monaſterii auctor.

VII.

Proximum verò eſt, primos illius loci cœnobitas ex Herſfeldenſi, unde Bardo aſſumtus fuerat, accerſitos fuiſſe monaſterio, cujus abbas hoc anno factus dicitur Rothardus Corbeiæ-novæ abbas, reſignatâ Corbeiæ præfecturâ, quæ Arnoldo commiſſa fuit. Hic Vaſckembergius vocatur in annalibus Corbeienſibus, ac pauciores monachos ob crebra incendia ſub ſe habuiſſe traditur. Et tamen poſt biennium ab- Corbeiæ-novæ abbas Arnoldus.

ANN. CHR. 1051.

bus Caſinenſis, ſi iiſdem annalibus fides eſt, famâ loci impulſus, duos è ſuis fratres Corbeiam miſit: qui poſt triennium ad matrem ſuam, id eſt Caſinum, reverſi, comites habuerunt e Corbeienſibus Arnalfum & Bernardum, probos monachos, quorum alter poſtea in inſulam Cyprum miſſus, alter Cremonæ obiiſſe dicitur. Certè in numero monachorum, qui Corbeiæ ſub Rothardo abbate viaerunt, illi ambo recenſentur poſt Remaclum lectorem, id eſt ſcholarum præfectum, quæ etiam tum ibidem floruere, curante in primis Arnoldo abbate, qui bis quolibet anno examinabat juniores monachos, ut eis ſtimulum darer vir doctus. Ita in annalibus Corbeienſibus, quos Chriſtianus Paullinus vulgavit. Idem Arnoldus a puero Laureſhami monachus, ita ſe geſſit, ut primò ibidem præpoſitus, dein Weſſemburgenſis monaſterii regimini prælatus, poſtea Lintburgenſis monaſterii, ac ſubinde Corbeiæ novæ præfecturam obtinere meruerit. Inde ad regendum Laureſhamenſe monaſterium a ſuis revocatus, demum Spirenſis eccleſiæ epiſcopus factus dicitur in chronico Laureſhamenſi: ar quo tempore has præfecturas ſortitus ſit, non facile eſt definire. In annalibus Corbeienſibus Laureſhamum revocatus dicitur anno MLVI. at in chronico Laureſhamenſi quædam haic calculo repugnant: tum quia eccleſiam, quæ vocatur Varia, per Leonem papam anno MLIII. jam Laureſhami abbas conſecrari impetravit: tum quia Udalricus poſt eum Laureſhamenſis abbas renantiatus eſt ipſo anno, quo Heinricus tertius obiit, id eſt anno MLVI. Verùm hanc chronographum a vero aberraſſe conſtat ex Lamberto Scafnaburgenſi, ex quo diſcimus, Arnoldum Siviconi ſeu Sibiconi epiſcopo in ſede Spirenſi ſucceſſiſſe anno MLIV. & anno MLVI. obiiſſe. Itaque ad auctores illos conciliandos, dicendum videtur, Arnoldam eodem tempore utrique monaſterio, Laureſhamenſi nimirum & Corbeienſi, præfuiſſe, & factum epiſcopum utriuſque loci præfecturam, quod tunc temporis haud inſolitum erat, retinuiſſe.

VIII. Lindaugiæ & Buchaugiæ abbatiſſæ. (a) *V. lib. 57. n. 14.*

Illis diebus eodem pœne tempore apud Alamannos ſato functæ ſunt duæ abbatiſſæ, Lindaugienſis ſcilicet ac Buchaugienſis: utrique loco inſtaurando Ota ſeu Uta, nobilis, prudens ac religioſa vidua, ab imperatore præficitur. Buochaugianſe ſeu Buchaugienſe monaſterium anno MXXXII. incendio conflagraverat ſub Hildegarde (a) abbatiſſa, cui Ota ſucceſſit, Ivota dicta in Hermanni editione Piſtoriana, in qua hæc reſcruntur. Conſimile infortanium haud dubie acciderat Lindaugienſi ſeu Lindavienſi parthenoni, de cujus abbatiſſis nihil in præſens nobis dicendum occurrit. Quaſdam poſteriorum temporum recenſet (b) Bucelinus. In veteri kalendario Marenſi IV. Idus Octobris *Ota abbatiſſa Deo hominibuſque digna*, migraſſe dicitur, fortè illa ipſa, de qua hic mentio. Apud Germanos veteres proclive eſt, ut nomina propria, quæ a littera O incipiunt, ſuperſcriptam habeant litteram U, ut alteratro modo nomen pronuntietur: ex quo recentiores anam ſyllabam continuam efformarunt. Sic Vndalrici vel Odalrici nomen effictum pro eo quod litteræ U ſuperſcripta eſſet littera O.

(b) *Bucelin. to. 1. typ. Germ. p. 212.*

IX. Albertus abbas S. Michaëlis ad Moſam.

Sancti Michaëlis ad Moſam monaſteriam pagi Virdunenſis regebat hoc tempore Albertus abbas, ejus nominis ſecundus, Nanteri ſucceſſor: cui Theodericus Virdunenſis antiſtes, hoc anno confirmavit altare Domni-Remigii, & capellam ad Crucem; quæ Richardus epiſcopus ejus deceſſor Nantero abbati contulerat. Hæc autem confirmatio facta eſt eo pacto, ut poſt mortem proprii ejus villæ paſtoris abbas, vel ejus nunrius, aliam convenientem perſonam ad præſentiam epiſcopi addacat, qui per laudem archidiaconi & decani earum animarum gratoitò ſuſcipiat. His litteris poſt primicerium & archidiaconos ſubſcripta ſunt nomina Alberti abbatis ſancti Michaëlis, Waleranni abbatis ſancti Vitoni, Folcrici abbatis, fortè ſancti Pauli Virdunenſis, ubi Folcradus abbas nunc temporis erat; & Baldrici abbatis ſancti Agerici. Actum anno incarnationis MLI. indictione XIV. anno epiſcopatus domni Theodorici quinto. Plura de Alberto abbate infariùs. Tunc Gerardus ducatum Moſellanum obtinebat, Virdunenſem comitatum Ladovicus, cujus conjux Sophia inferiùs memorabitur. Nanterus abbas in necrologio notatur III. nonas Novembris.

X. Heinricus rex Francorum Annam uxorem ducit.

Poſt mortem prioris uxoris Heinricus rex Francorum Walteriam Meldenſem epiſcopam, & Waſcelinam de Chalinaco direxit ad Gerifclum Roſciæ regem, ut filiam ejus Annam ſibi nuptum darer: quod ille gratanter accepit, eamque cum multis donis in Franciam miſit, ut ex Clario monacho diſcimus. In veteri codice, quem Remenſi eccleſiæ Odalricus præpoſitus dedit, Heinricus rex Francorum *in Ratisbonam* miſiſſe dicitur Catalaunenſem epiſcopum R. id eſt Rotgerum ejus nominis ſecundum, ut ſillam regis illius terræ, Annam nomine, ſibi uxorem peteret. Eamdem epiſcopum deprecatus eſt Odalricus præpoſitus, ut de Cherſona inſula, ubi ſanctus Clemens papa requieſcere traditur, inquireret a rege illius terræ Sclavo, Georgio nomine: qui petenti fecit ſatis, reſponditque, Julium papam, eò proſe-

fectum, corpus ſancti Murtyris ſuper tipam muris poſuiſſe, ibique eccleſiam ædificaſſe, & quaſdum ejus reliquias Romam ſecum detuliſſe. Ad hæc idem rex capita ſancti Clementis & Phœbi ejus diſcipuli eidem epiſcopo Caraluunenſi oſtendiſſe perhibetur. Hæc ſultem valere debent ad illuſtrandas ſecundas nuptias Heiorici regis, quas Rotgerum Caruluunenſem epiſcopum procuraſſe ex hoc loco certò diſcimus. In libro de vitu Lietberti Cameracenſis epiſcopi, nuptiæ regis cum Annu Remis in eodem conventu celebratæ dicuntur, in quo Lietbertus conſecratus eſt epiſcopus (*a*). Ex hoc conjugio natus eſt anno ſequenti Philippus, ejus nominis primus, qui patri ſucceſſit, & poſt eum Rotbertus & Hugo, quem Aimoini continuator cognomine Manoum vocat. Annu regina, Deo devota, pius de futuris, quàm de præſentibus cogitans, apud Silvanectum eccleſium ſancti Vincentii, quæ regularium canonicorum eſt, conſtruxiſſe traditur.

ANN. CHR. 1051.

(*a*) *Spicil. to. 9. p. 693.*

Jam unni quinque ſupra centum effluxerunt, ex quo ſunctæ Hunegundis virginis corpus apud Humolarius e tumulo elatum fuerat, cùm de eo in novam thecam trunsferendo conſilium u Macatio abbate captum eſt, ioſtigante in primis Balduino monucho, qui nuper ex oppido ſancti Quintini ad converſionem illuc venerat. Adfuere illi celebritati Girutdus abbas ſancti Quintini de inſulu, Rainerius ſancti Præjecti *vicarius*, id eſt proabbas, utque domnus Boniſacius-Waleramnus ubbas de Monte-Sancti-Quintini ptope Perronam, ex quibus Girardus, ubſente Noviomenſi epiſcopo, ſactu oſſu in novam thecam tranſtulit: quæ *in ſacro peribolo retru altare ſanctæ virginis Hunegundis intra pyramidem* repoſitu ſunt. Huic tranſlutioni *duo militares viri*, Godefridus & Rotbertus, cognomento Anguillula, inter alios interfuere: ex quibus Godefridus palliom ornatiſſimum ſanctæ Hunegundi donavit: alter verò, id eſt Rorbertus, *ſeipſum ob devotionem per cervicinam corrigiam ſuronum obtulit*. Macarius Humolarienſis ubbas ſucceſſerut Bernardo ubbuti, cujus mentio ſuperiùs facta eſt.

XI. S. Hunegundis nova translatio.

Reverſos ex Itulju Lunfrancus tanto apud Willelmum ducem in honore eſt habitus, ut eum dux conſiliorum ſuorum participem (*b*) & conſcientiæ ſuæ arbitrum conſtituerit. Qui geſtu Willelmi ducis ſcripſit uuctquus uuctor, *Lanfrancum*, inquit, *de quo venit in litem, pluſue ſit meritut reverentiam atque gloriam ſecularium ac divinarum litterarum ſingulari peritiâ, an ordinis monachici ſingulari obſervantiâ, intimâ familiaritate colebat* Willelmus, *ut patrem venerans, vereus ut præceptorem, diligeat ut germanum aut prolem. Illi conſulta animæ ſuæ, illi ſpeculam quamdam, unde ordinibus eccleſiaſticis per omnem Nortmannium proſpiceretur, commiſit*. Verùm, ut eſt lubricus & fragilis principum favor, non multo poſt ejus offenſam incurrit ob hanc maximè, ut creditur, cuuſam, quòd ejus conjugium cum Matbilde, Balduini Flundriæ comitis filiu, ob conſanguinitutem improbaret. Agebatur de hoc matrimonio jam ub anno MXLIX. tempore ſcilicet concilii Remenſis ſub Leone IV. in quo ioterdictum eſt Balduino comiti Flundrenſi, *ne filiam ſuam Willelmo Nortmanno nuptui daret*, & Willelmo, *ne eam acciperet*. Vicit tamen Willelmi pertinacia, ob quam ejus ducutus u Nicolno II. interdicto ſuppoſitus fuit: ſed tandem obſtmato in contumacia principi indultum, ut umbo conjuges ud expiundum facinus duo monaſteria conſtruerent: quod Cadomi factum eſt, ut ſuo loco videbimus. Cùm itaque hanc copulum, ut pat erut, Lanfruncus haud probaret, itu in eum & in Beecenſe monaſterium exarſit ducis indignatio, ut quamdam monaſterii vilium, Purcum vocubulo, igne conſumi juſſerit: quod tamen Lunfrancus faceto commento avertit, profectus ud ducem cum equo tripede, qui ud ſingulos paſſus caput ſubmittendo principem ſalutare videbatur. Ad quem Lunfrancus decenti joco: Tuo juſſu, inquit, e provincia diſcedo pedes, hoc inutili impeditus equo, niſi meliorem diſcedanti conceſſeris. Cui dux ſubridens: Quis ait, ab iruto judice, non purguto crimine, munus petit? Hac occaſione uſus Lanfruncus, audientiam obtinuit, & apud principem ita cauſam peroravit, ut in gratiam redintegratus ſit magnâ ſuorum gratulatione, qui interim precibus apud Deum inſtubant.

XII. Lanfrancus Willelmi conſiliarius. (*b*) *Guillelm. Gemet.*

Hoc tempore Iſembertus, Montis Suoctæ-Cutharinæ monaſterii prope Rotomagum primus ubbas, de quo ſuperiùs (*c*) actum, diem functus eſt poſt annos regiminis unum ac viginti, ut in libello metrico de illius loci ubbatibus legitur. Huic ubbati rythmo lugubri parentuvit quidam illius temporis monachus, u quo vocatur „ rivus ſaplentum, patriæ conſilium, cleri decus, ac monacborum ſingulure ſpecu„ lum. Idem uuctor teſtatur, Iſembertum, velut aurum in camino, drutino iu„ guore probatum fuiſſe, & imminente obitu, ſe in capitulum perduci juſſiſſe, da„ riſque fratribus piis monitis, ſe nudum u ſingulis cædi. Dein ſacram euchariſtiam „ percepiſſe dicitur, tum, adoratâ cruce, olco ſacro unctuu fuiſſe, ſuiſque mutuum „ caritatem commendaſſe: ac demum in domum infirmorum reportutus obiiſſe po„ ſtridie omnium Sanctorum, cùm fruttes horam primam decantaſſent, ſepultus an-

XIII. Iſembertus abbas Montis-Sanctæ-Catharinæ obiit. (*c*) *lib. 56. n. 77.*

„ te

ANN. CHR. 1052.

re aram beatæ Mariæ. Multos habuit nobiles & inclytos diſcipulos monachos, litterarum ſtudiis non minùs quàm pietate claros; ex quibus Einardus ſeu Ainardus Divenſis monaſterii abbas, Osbernus *abbatum ſanctiſſimus*, ſcilicet Uticenſis; Durandus Troarnenſis item abbas, & Guitmundus ſeu Witmundus monachus Crueis ſancti Audoeni, ac demum epiſcopus Averſanus, ambo ſcriptis contra Berengarium inſignes. Durandus, nepos venerabilis Gerardi Fontanellenſis abbatis, ejuſdem loci a pueritia monachus, Iſemberti diſcipulus & auditor, tam in philoſophia & in arte muſica, quàm in lege divina excelluit. Iſemberto in regimine monaſterii ſucceſſit Rainerius, ea decano eccleſiæ Rotomagenſis factus ſanctæ Catharinæ monachus, qui jejuniis corpus maceraſſe, & tamquam eremita inter fratres ſimplex ac modeſtus vixiſſe traditur in libello metrico de abbatibus Sanctæ-Catharinæ, cui loco annis quatuor & viginti præfuit. Hic Osbernum monachum miſit ad condendam Cormelicenſe monaſterium, de quo inferiùs.

XIV. Cellæ Sparnonenſis, Berfodii & Vivonii.

(a) *Spicil. to. 13. p. 299.*

(*) *Eſperno.*

(*) *l. vv.*

(*) *Ville-Berfou.*

(*) *Vivoin.*

Cellæ Sparnonenſi in pago Carnutenſi conſtruendæ occaſionem dedit (a) Amalbertus miles, qui aſſenſu uxoris ſuæ Bertradis, ipſiuſque filiorum, Simonis & Mainerii, quemdam locum ea majorum ſuorum ſucceſſione ſibi contingentem, in Carnutenſi pago ſitum, nomine Senieurtem, Majori-monaſterio & Alberto abbati contulit cum multis aliis prædiis & decima cujuſque rei, quæ de Sparnone (*) caſtro percipiebatur: ubi cella ſancti Thomæ poſtmodum erecta eſt. Hoc inſtrumentum Heinricus rex ſigillo & monogrammate ſuo roboravit, eidemque appoſita ſunt ſigna Tetbaldi comitis, Odonis fratris regis, Gualeranni comitis, Heſcelini Pariſiacæ urbis epiſcopi, Gazonis de Drocis, Nivardi de Monte-fortì, & aliorum. *Data anno* XXI. *regnante Heinrico glorioſiſſimo rege* indict. VI. (*) *Actum apud Stampas-Logiar.* Alberto abbate vivebat in Majori-monaſterio Tetbertus, in arte medica peritiſſimus, qui plurimos deſperatiſſimis morbis afflictos priſtinæ ſanitati reſtituit, multaque ex hoc commoda monaſterio procuravit. Hinc miles quidam, Nivello nomine, filius Guarini Sine-barba, prædium quoddam in villa pagi Bleſenſis, Berfodio (*) dicta, Majori-monaſterio contulit, ubi cella erecta. Ad hæc Radulfus Cenomannenſis vicecomes eccleſiam ſancti Hippolyti prope caſtrum Belli montis ad fluvium Sartam apud Vivonium (*) eidem abbatiæ ceſſit, annuentibus ipſius filiis, Huberto & Rodulfo, & conjuge ejus Canâ, quæ ob eam cauſam tredecim libras cum una mula a monachis accepit: ea quibus libris Terberto monacho ſeptem dedit ob recuperatam per ipſum ſanitatem. Exſtat etiam nunc apud Vivonium cella conventualis.

XV. Flaviniaci abbates.

(b) *Labbe to. 2. bibl. p. 799.*

(c) *infra n. 69.*

Poſt duos annos, quàm Odo Attremarenſis monachus Flaviniaco præfectus fuerat, virgam paſtoralem altari Odoni reſignavit. Multam litem pro cella Corbiniacenſi ſuſtinuit Odo ſecundus cum Helmuino Æduenſi (b) epiſcopo: qui mortuo, cùm in Aganonem conveniſſet electio, curiam Heinrici Francorum regis adiit abbas, cujus prima vna eſt in electione Æduenſis epiſcopi; effecitque, ut novus epiſcopus ſtatim poſt ſuam conſecrationem jus ſuum monaſterio reformaret. Et quidem in capitulum monaſterii venit electus epiſcopus, & ſtrattibus in oſculo ſancto fidem fecit de reſtituenda cella Corbiniacenſi: at Corbiniacenſium obſequiis deliniitus promiſſis non ſtetit. Flaviniacum adhuc anno MLV. regebat Odo (c) abbas, cui ſuffectus eſt Rainaldus ducis frater, Flaviniaci monachus, qui corpus ſancti Præjecti martyris loculo aureo & argenteo recondidit, multaque ornamenta eccleſiæ contulit, plura facturus, niſi mors eum in juvenili flore exſtinxiſſet, necdum ſeptem annis in præfectura expleris: poſt quem abbatia ſeptem annis vacavit.

XVI. Hermanni mater obit.

Hermanni Caniſiana editio mutila deſinit in hoc anno MLI. at Piſtoriana, quæ ampliot eſt, pertingit ad annum MLIV. quo Hermannus e vivis exceſſiſſe traditur. Ejus mater Hiltrudis, Wolfetadi comitis nata, admodum pia, mitis, liberalis & religioſa, ut ipſe ait, femina, marito ſeptemque liberis ſuperſtitibus, felici, ut creditur, exitu diem ultimum claufit v. idus Januarii, anno MLI. ætatis circiter LXI. conjugii anno XLIV. cujus epitaphium ab ſe compoſitum idem auctor refert.

ANN. CHR. 1052.

XVII. Petrus Damiani Heinrico archiepiſcopo ſcribit.

(d) *Petr. Dam. epiſt. 6.*

MOrtuo Hunfrido Ravennati archiepiſcopo, quem Romano pontifici anno ſuperiori reconciliatum fuiſſe diximus, Heinricus cæſar in quadrageſima Heinricum ſubrogavit, ſuum in Italia vicecancellarium; eumque per Nizonem Friſingenſem epiſcopum, qui pridem ob nova molimina imperatori infenſus, jam utcumque in gratiam redierat, Ravennam deduci juſſit, ubi Nizo repentinâ morte interiit. Non tamen ante annum ſequentem conſecratus eſt Heinricus, ut inferiùs videbimus. Statim atque ſedem Ravennatem iniit, librum (d) ad eum ſcripſit Petrus Damiani de ordinationibus factis ab epiſcopis ſimoniacis, quas, contra multorum mentem, Petrus non iterandas eſſe contendebat: quæ quidem ſententia, quòd ordinatis illis optatiſſima & jucundiſſima eſſet, effecit, ut liber iſte ab auctore *Gratiſſimus* inſcriptus ſit. In epiſtola nuncupatoria, in qua ſe *vivificæ crucis Chriſti humillimum*

ſer-

ferunt dicit Petrus, ait ſe diutiùs rogatum detrectaſſe provinciam ſcribendi hoc de argumento, priuſquam ab ipſo eccleſiæ principe ejus rei tractandæ facultatem obtinuiſſet. In hoc autem libro ſuggerendum monet Romano pontifici, ut ſimoniacos quidem, utì jam cœperat, divinitus animatus deſtruat; ſed non eo uſque, ut eo„ tum ordinationes immoderato quorumdam judicio ſubjacere permittat. Nonnullos (*a*) „ quippe eſſe venerabiles viros, quos a ſimoniacis ad ſacerdotium provectos fuiſſe con„ ſtat, qui uſque ad obitum offerendis indefinenter ſacrificiis inſtiterint; & tamen „ inſignibus in dies miraculis coruſcent. *Noſtrâ quippe ætate*, inquit, *Romaldus Camerinenſis, Amicus Ramibonenſis, Guido Pompoſianus, Firmanus Firmenſis, & complures alii ſanctæ converſationis ſtudia floruerunt: ſuper quorum videlicet veneranda cadavera ex ſacerdotalis concilii auctoritate, ſacra altaria ſunt erecta: ubi nimirum divina myſteria, miraculis exigentibus, offeruntur.* Primus ex illis eſt ſanctus Romaldus, vulgò Romualdus, in ediris Conſtantini Cajetani mendosè *Rondaldus*, apud Baronium *Ronaldus*, dictus hoc loco *Camerinenſis*, a Camerte civitate, in cujus diœceſi mortuus eſt ſanctus Romualdus, nimirum in monaſterio Vallis de Caſtro, quod ab ipſo conditum erat. Ortus eſt in pago itidem Camerino Amicus hic laudatus, de quo ſuperiùs (*b*) actum, utì & de Guidone (*c*) Pompoſiano abbate. Ramibonenſis vocatur Amicus haud dubiè a loco, ubi ſepultus eſt, qui Arabona ſeu Atambona Perratio dicitur, ſitus in Piceno. Denique Firmanus ſeu Firmus is eſt ſancti Sabini abbas, cui Hubertus Firmanenſis præſuit eccleſiam ſancti Michaëlis archangeli prope mare (*d*) anno MXVI. conceſſit. Stum erat hoc monaſterium in monte Viſiano (*e*) extra muros, quem ſancti Sabini montem hodie quoque appellant. Hunc locum aliquamdiu occuparunt Capuccini: ſed, his in urbem tranſlatis, patres Soc. Jeſu coëmerunt a capitulo Firmano, cui hoc monaſterium unitum fuerat. Idem Petrus in eodem opuſculo (*f*) mentionem facit Eleuchadii, reverendiſſimi atque honeſtiſſimi viri, qui tunc monaſterio præerat beatæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ, juxta Faventinæ urbis mœnia conſtituto; necnon reverendiſſimi viri Gerardi, tunc abbatis monaſterii ſancti Donati in ſuburbio Imolenſi. Primum ex his duobus monaſteriis tranſiit ad Ciſtercienſes, & in eo corpus beati Petri Damiani (*g*) aſſervatur: alterum ſancti Donati monaſterium Imolenſi eccleſiæ collatum (*h*) fuit. De utroque Lubinus (*i*) agit.

ANN. CHR. 1052.

(*a*) *ib. c.29.*

(*b*) *lib.58. n. 19.*
(*c*) *ibid. n. 94.*
(*d*) *Ital. ſac. to.2. p.749.*
(*e*) *Lubin. p. 235.*
(*f*) *Petr.Dam. opuſc.6. c.18.*
(*g*) *Ital. ſac. to 3. p.592.*
(*h*) *ibid. p. 685.*
(*i*) *Lubin. p. 229. & 276.*

XVIII. Udalrici monachi vitæ primordia.

Redeo ad Nizonem Friſingenſem epiſcopum, quem Ravennæ hoc tempore interiiſſe mox dicebamus. Huic ex fratre nepos erat Udalricus, inſignis ille Cluniacenſis monachus, qui libros tres de Conſuetudinibus Cluniacenſibus poſt Bernardum ſcripſit, variiſque monaſteriis præfuit. Erat is ex illuſtri Bajoariorum proſapia Ratiſponæ ortus, patre Bernoldo, Heinrico II. imperatori acceptiſſimo, qui eum ſollicitè educari, & litteris inſtitui curavit. Poſt pueriles annos, in quibus perpetuam corporis caſtimoniam Chriſto Virginis filio voviſſe traditur, in aulam imperatoris ingreſſus, morum integritatem non tantùm ſervavit, ſed etiam auſtis inſpiravit. Cum his pollerer moribus, viſum eſt Nizoni epiſcopo ejus patruo, ut eum ad diaconatum promoveret: quo in munere ita ſe geſſit, ut brevi ab eodem eccleſiæ ſuæ præpoſitus factus ſit. Dein, pro more illorum temporum, iter Jeroſolymitanum aggreſſus, cùm illud non ſine multo diſcrimine conſeciſſet; reverſus patruum defunctum comperit, ſuamque præpoſituram alteri conceſſam. Quam ob rem, ubi Ratiſponæ aliquamdiu apud unum e conſanguineis ſuis, illius eccleſiæ præpoſitum, ſubſtitiſſet, conſtruendi monaſterii conſilium cepit. Verùm ob varias difficultates a propoſito deterritus, facultatibus ſuis partim in cognatos, partim in ancillas Chriſti egentes, aliosque pauperes diſtributis, cum Geraldo ejuſdem civitatis ſcholaſtico, luſtratâ priùs urbe Româ, ad Cluniacenſe monaſterium ſe recepit: ubi ambo ab Hugone abbate in cœtum fratrum accepti, tam laudabiliter ſe geſſerunt, ut Geraldus non multò poſt majori prior, ac poſtmodum a Gregorio VII. Oſtienſis epiſcopus & cardinalis creatus ſit: Udalricus verò factus ſacerdos, & fratrum conſeſſionibus excipiendis adhibitus; quo in munere mira ejus in delinquentes caritas & miſericordia eluxit. Nec minor ejus fuit patientia in tolerandis quorumdam fratrum injuriis, quos adverſus eum invidia concitaverat. Alia ejus facta in conſequentibus referemus.

Geraldus ejus ſocius cardinalis.

XIX. Vindocinenſibus datæ capſulæ reliquiarum.

Hujus loci occaſione obſervare juverit, in Vindocinenſi monaſterio haberi ex dono Nitkeri Friſingenſis epiſcopi capſulam auream, in qua aſſervatur Lacryma illa, quam unam eſſe ex illis, quas Chriſtus dominus in excitatione Lazari fudit, atque ex urbe Conſtantinopoli allatam fuiſſe tradunt. Hæc capſula ſanctos Friſingenſis eccleſiæ patronos exhibet, Tettullinum ſcilicet, Corbinianum & alios, aureis litteris in ea expreſſos; ſimulque nomen Nitkeri epiſcopi, qui hanc capſulam Heinrico regi donaſſe dicitur. Qui hic laudatur Nitkerus epiſcopus, idem eſt procul dubio atque Nizo epiſcopus apud Hermannum & in libro de vita ſancti Udalrici, Nitkerus,

ANN. CHR. 1052

rus, Nitkarius ac Nizo promiſcuè (*a*) appellatus. Ex una paste ſeu facie illius capſulæ, in qua Friſingenſis eccleſiæ exhibentur patroni, hic verſus legitur.

(a) *V. Hund. Metr. p. 106.*

Aſpice læta tuos, felix Frigiſinga, patronos.

in altera, HEINRICO NITKARUS DAT. In uno capſulæ latere, HEINRICUS XEX, NITKARUS EP SCOPUS: quod argumento eſt, hoc reliquiarium ſimul cum re contenta Heinrico regi donatum fuiſſe, id eſt Heinrico III. poſtea imperatori, cujus necdum offenſam incurrerat Nitkerus. Porro Heinricus ille *ob ſervitia multa* ſibi impenſa a Gaufrido Andecavorum comite, Vindocinenſis monaſterii conditore, eidem *inter alia munera* contulit quaidam ſancti Nicolai reliquias, quas ille in Andecavenſi ſancti Nicolai monaſterio ab ſe condito depoſuit, ut inferiùs (*b*) videbimus. *Inter alia* illa *munera* cenſenda videtur prædicta capſula, quam Gaufridus comes & Agnes ejus conjux Vindocinenſi monaſterio contulere. Ad hoc donum eis faciendum induci quoque potuit rea Heinricus ab Agnete conjuge, quam ejus parens Agnes *cum primoribus gentis ſuæ*, haud dubiè etiam cum Gaufrido marito, Goſlariæ anno MCXLVI. inviſit, teſtante Lamberto: quæ anno ſequenti Heinricum & reginam Agnetem comitata eſt in Italiam, adeòque ad montem-Garganum, ut Hermannus tradit: eodemque anno *comes & comtiſſa de Apulia*, ut ſuperiùs (*c*) obſervatum, in Galliam reverſi ſunt; quo tempore pretioſam hanc capſulam Vindocinenſibus eos dediſſe haud temere dici poteſt. Ejus ſpecimen in partes diviſam hic exhibere lectori haud ingratum fore credimus.

(b) *Lib. 61. n. 5.*

(c) *Lib. 59. n. 17.*

Huic

1. *Christus flens in resuscitatione Lazari, cujus lacrymam excipit Angelus, et dat Magdalenæ.*

2. *Optio data equitibus eligendi reliquias sibi oblatas.*

3. *Equites capsulam S. Lacrymæ Frisingam deferunt.*

ANN. CHR. 1032.

S. TERTVLLIN. S. CYRILLVS S. EVTROPE S. MAVRICE S. GEORGE
TIBI DEO SPARSIT LAE TVA VANI VENTI TEMPORA

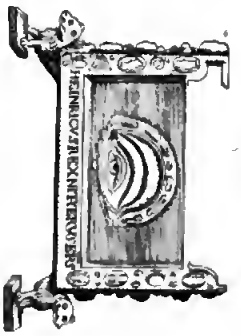
HENRICVS REX ENERVIS EST

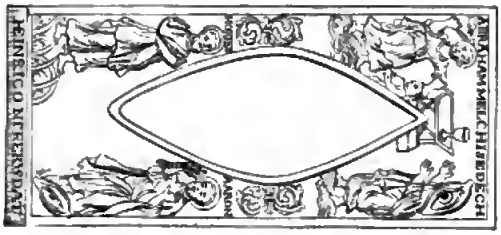
HENRICVS IMPERATOR
IOHANNES MELCHISEDECH

ESAIAS EZECHIEL ADAM
HIEREMIAS DAVID
ASPICE LAETA TVO SVFFELIXFRV LSINSALVTIONE

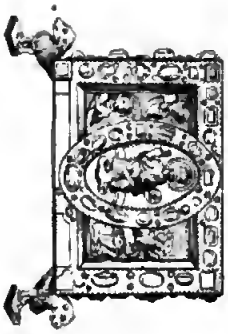

ANN. CHR. 1051.

Hulc ſpecimini aliud etiam hoc loco repræſentatu haud ab re fuerit, urcuatæ ſcilicet fabricæ imaginem, ſub qua hæc capſula recluſa eſt, eodem ferè tempore erectæ, quæ hiſtoriàm tranſlatæ ex orbe Conſtantinopoli vel Jeroſolymitana prædictæ Chriſti Lacrymæ inſculptam repræſentant. Hujus optionem dat partiarcha quibuſdam equitibus, qui eam in patriam, id eſt Friſiugam, deferunt. Hæc ſi Lacrymæ Chriſti veritatem non ſatis probant, ſaltem ejus antiquitatem oſtenduut, & antiquam Vindocinenſium noſtrorum poſſeſſionem ab origine monaſterii aſſertam, & bonam eorum fidem: cui vicinorum populorum priſca, & receus devotio adſtipulatur. Ad hæc obſervandum eſt, in prædicta capſula tres alias contineri arculas; quarum prima, auro ac gemmis pretioſiſſimis ornata, Agnetis comitiſſæ donum eſſe creditur; in tertia habetur ſacra Lacryma, vitreâ ampullâ cærulei coloris incluſa. Mitto varias inſcriptiones, græcas & latinas recentiorum temporum, adjuncto parieti incluſas.

XX. Leo papa iterum in Germania.

Inter ea Heinricus auguſtus cum Andrea Hungariæ rege bello inexpiabili contendebat; quos ut ad concordiam revocaret Leo papa, iterum in Germaniam pergit, Audream ad pacem com Heinrico faciendam horrarur; abnuenti verò piorum communione interdixit; atque ad Heiuricum profectus, Chriſti naralem cum eo Wormatiæ celebravit. Tanc permutatis, quas Romana eccleſia in Germania poſſidebat permultis eccleſiis, Beneventam cum ſuo ducaro nomine vicariatus ab imperatore accepit; atque ut ea loca, aſſiduis Nortmaonorum incurſionibus infeſta, liberaret, validam Germanorum manum impetravit.

XXI. S. Dionyſii corpus an Ratiſponæ.

In illo itinere Leo pontifex Ratiſponam acceſſit, atque corpus ſancti Wolfgangi ejuſdem arbis epiſcopi e tumulo levavit, ut in annalibus Saxonicis ad hunc annum legitur. Hac occaſione aſi Ratiſponenſes ſancti Emmerammi monachi, prolatis neſcio quibus rabulis, pontificem induxerunt ad transferendum ſimiliter corpus quoddam, recèns in eccleſia lua, dum inſtauraretur, inventom, quod ſancti Dionyſii Pariſiorum primi epiſcopi eſſe jactitabant. Circumfertur hac de re Leonis papæ bulla ſuſcripta *Cariſſimo filio inclyto regi Francorum, ac venerabilibus fratribus, archiepiſcopis, epiſcopis, & dilectis, abbatibus, prioribus, præpoſitis & decanis, univerſiſque tam ſubditis, quàm prælatis ejuſdem regni.* In hac bulla loquens inducitur pontifex » ſe ad partes Gurmaniæ viſitandas ab Heiurico imperatore iuvitatum atceſſiſſe, & » Ratiſponam evocatum, or venerabile corpus beati Wolfgangi ejuſdem urbis epi» ſcopi transferret: quo peracto, Francorum regis legati ipſum pontificem induxe» rint ad finiendam litem, quæ Francos inter & prædictam urbem ſuper poſſeſſione » corporis beatiſſimi Diouyſii Areopagitæ *diutiſſimè ventilata* erat, aſſerentibus Fran» cis illud penes ſe ſupereſſe; Ratiſponenſibus ex adverſo contendentibus, ipſum » per Arnulfum imperatorem ad eccleſiam ſancti Emmerammi tranſlatum, ubi hac» tenus aſſerverur: quod venerabilis abbas Regiuvvardas, ejuſque fratres cum to» ta urbe Ratiſponenſi aſſerebant. His auditis, ait pontifex, ſe capſas, thecas, & » ſcriuia, in quibus ſacræ reliquiæ conditæ dicebantur; necnon titulos & epigramma» ta, quæ Ratiſponenſes pro ſua cauſa ptoferebant, accuratè diſcuſſiſſe cum im» perialibus & *papalibus* litteris, picturis & ſculpturis vetoſtiſſimis, exprimentibus » iudicia veritatis; ſequu demum inddbitatâ fide comperiſſe, dicti martyris oſſa ve» nerabilia, exceptâ particulâ manus dexiræ, in memorato beati Emmerammi coe» nobio courineri; ldque atteſtari prodigia & porteuta, quæ pontifex diligeuter » conſcribi juſſerit; ideoque diſtrictè præcipere, ut ipſius ttanſlationis ſollemultas » tam a fratribus ejuſdem monaſterii, qaàm in tota urbe deiuceps qaotannis ce» lebretur. Cæterùm non eſſe quod tautopere doleaur Franci, ſancti Dionyſii eor» pus ſibi eſſe ablatum: quandoquidem ejus prædicationis & paſſionis conſortes, » Roſticum & Eleutherium, apud ſe retineant: uec ægre ferendum, ſi Germanos » jam viſitare digoetur vel defunctus, qui Gallos vivens prædicatiooe, ſignis & » martytio illuſtravit. Pretioſum quidem eſſe theſaurum, quem perdiderint Franci: » at eos attenderu debere ablatoris dignitatem, qui ad has reliquias ſaffurandas » cæſareum verticem inclinaverit. *Datum & actum Ratiſponæ per manus Friderici diaconi bibliothecarii & cancellarii eccleſiæ catholicæ, & apoſtolicæ anno Domini* MLII. *pontificatur domini Leonis papæ* IV. *indict.* (VI.) V. *nonas Octobris.* Hæc ſumma vulgati diplomatis, quod ſabditiium eſſe vel ipſa contextus lectio perſuadet, id eſt ſtilus, qui omnino a pontificiis Leonis, aliorumque Romanorum litteris alienus eſt. Deinde multa in fictitio illo diplomate falſa contiuentur. Falſum quippe eſt in primis, quod in eo legitur, cauſam hanc *diutiſſimè ventilatam* fuiſſe. Nulla enim ante id tempus apud veteres de hac controvertia mentio. Falſum eſt Leonem ad ld diſcutiendum, *tam imperialibus, quàm papalibus* (Germanica vox) antecceſſorum ſuorum litteris inſtructum fuiſſe. Quis enim unquam has imperiales *& papales* litteras protulit? Falſum denique eſt hoc factum fuiſſe ab Arnulfo imperatore, ut aliàs (*a*) oſtendimus. Mitto quòd voces *Altmannorum & Alemannæ*, quæ in ejuſmodi litte-

(*a*) *lib.* 39. a. 29.

ris occurrunt ad ſignificandos Bajoarios & Bajoariam, poſteriorum temporum genium ſapiunt. Jam qualia verba Leonis papæ ad Heinricum, Francorum regem, quibus eum ob hanc ſubtractionem ſolari conatur! qualis ſermo pontificis, ut Arnulfi furtum approbet! Sed his ougis diutiùs immoror. Haud tamen abſolutè negaverim, Leone papâ Ratiſponæ demoraote, quæſtionem de corpore ſancti Dionyſii ventilatam fuiſſe, (id enim & annales Saxonici tradunt) atque io ſancti Emmerammi templo tunc detectum fuiſſe quoddam corpus, quod ejuſdem ſancti Dionyſii corpus eſſe proiatis neſcio quibus tabulis, Ratiſponenſes aſſeruere; idque fortè Leoni perſuaſum fuiſſe. Hioc eſt, quòd Heinricus rex ad reſellendam hanc opiniooem, frequentem epiſcoporum, abbatum & procerum cœtum in Dionyſiano monaſterio per Hugonem abbatem indici juſſit, ac ſancti Dionyſii loculum reſerari, ut anno ſequenti videbimus. ANN. CHR. 1051.

Cùm ex urbe Roma diſceſſit Leo papa, in Hungariam profectutus, illic Halinardum Lugduneuſem archiepiſcopum, qui ipſum comitari conſueverat, reliquit in monaſterio ſancti Gregorii ad Clivum Scauri, quod ei pontifex ad manendum aſſignaverat. Dum illic motaretur Halinardus, diſcumbenti ad menſam oblatus eſt piſcis a quodam falſo amico, veneno infectus: ex quo tam ipſe quàm duo monachi ejus loci, cæterique, qui ex illo piſce comederunt, interiere. Obiit ille tv. kal. Auguſti hoc anno, pootificatus anno ſeptimo, regiminis monaſterii Benigniani, quod ad mortem uſque retinuerat, anno viceſimo. Hic io prædicto ſancti Gregorii monaſterio ſepeliri ſe mandaverat: at nobiles Romani ejus corpus deferri curarunt ad baſilicam ſancti Pauli, abi honorificè conditum eſt ad lævam partem eccleſiæ, ſub arcu ſuper ejus tumulum erecto. Idem ſacram ſupellectilem, qua in re ſacra utebatur, cum vaſis argenteis & non modica auri ſumma legavit ſancti Benigni monaſterio, quod vivens multis ornamentis, libris, & ædificiis decoraverat. Ad hæc rem familiarem non mediocriter auxit, ut ſcribit ſancti Benigni chronographus, ex quo res ab eo geſtas accepimus. Io bis, præter ea, quorum ſuis locis mentio facta eſt, Rotgerius domiuus caſtri, quod Wangionum-rivus (*) vocatur, eccleſiam, a patre ſuo Widooe in honorem ſancti Stephani conſtructam, ſancto Benigno donavit, eà lege, ut expulſis canonicis monachi ſubſtituerentur. Ejuſdem Halinardi tempore Rainaldus poſſeſſor caſtri, quod Caſtellion (*) dicitur, io extremis habitum monachum induit, deditque *poteſtatem* ſeu villam ſancti Juliani cum omnibus ad eam pertinentibus necnoo eccleſiam ejuſdem ſancti, ut illic conſtituerentur monachi, qui pro ipſo, cæteriſque fidelibus Deum aſſiduè precarentur. Chronographus Beoignianus deſioit in Halioardo, cui ſucceſſit io archiepiſcopatu Humbertus, in abbatia (b) Johannes abbas Fiſcamnenſis, ſancti Benigni monachus, & poſt eum Adalbero, de quorum geſtis oihil ſe comperiſſe ait chronici (c) continuator. Non diu ſancti Benigni regimen tenuit Johaones Fiſcamoi abbas, qui haoc ſarcinam rejecit io Adalberonem, de quo nonnulla inferiùs dicenda occurreot, ipſi Adalberoni futurus ſuperſtes.

XXII. Halinardi archiepiſcopi obitus.

(a) *V. lib.* 58. *n.* 97.

(*) *Vigueryon Baſſigny.*

(*) *Chatillon.*

S. Benigni abbates.

(b) *Labbe bibl. tom.* 1. *p.* 312.

(c) *Spicil. tom.* 1. *p.* 472.

Eodem anno Bonifacius marchio, Tuſciæ dux, per inſidias ad Spinetam agri Cremonenſis vicum ad ripam Olii, ab exſule quodam pridie nonas Maii interfici-tur, ac ſummo Italorum dolore Mantuæ in æde ſancti Andreæ ſepelitur. Ejus ditionem Beatrix uxor, quæ ædem illam exſtruxerat, & filia Mathildis cum Bonifacio pueto excepit. Beatrix noo multò poſt nupſit Godefrido duci Moſelliano, quem Leo papa paullo ante cum Friderico Leodicenſi archidiacono, poſtea cancellario ſuo, in Italiam ſecum abduxerat.

XXIII. Bonifacii ducis mors.

Poſt annos circiter quinquaginta ſex, quàm Landulfus Genuenſis præſul Ordinis noſtri monachos induxiſſet in veterem (d) ſancti Syri eccleſiam, ex qua Johannes ejus deceſſor ſedem epiſcopalem io ædem ſancti Laureotii tranſtulerat; Otbertus ſeu Obertus epiſcopus, ejus loci mooachorum inopiæ compaſſus, eam relevare pro virili ſtudoit. *Nos* (e) *igitur* inquit, *qui tunctarum Januenſis epiſcopatus eccleſiarum curam ſuſcepimus, beati Syri eccleſiam negligere non debemus, quæ & epiſcopatus hujus exſtitit caput; nam hujus pontificatus ſanctiſſima atque gloriotiſſima ſedes ea fuiſſe cognoſcitur; in qua, etſi paupertatis onere premitur, tamen juxta ſanctiſſimi patris Benedicti inſtituta diligenter ovitur, & ſpiritualis militiæ diſciplina ſub domno Auſaldo abbate non tuſtrenua cuſtoditur.* Ut ergo quoddam ejus loci monachis ſolatium præberet pius antiſtes, quaſdam decimas eccleſiæ ſuæ debitas, quas Genuenſes nonnulli perſolvere detrectabant, prædictis mooachis aſſignavit inſtinctu ipſorum Genuenſium, qui has decimas libenter eidem loco ſe daturos promiſerunt, ubi propinquorum ſuorum corpora ſepelirentur.

XXIV. S. Syri monaſterio decimæ attributæ.

(d) *lib.* 51. *n.* 32.

(e) *Ital. ſac. tom.* 4. *p.* 1162.

In Gallia, Caſæ-Del monaſterio jam abſoluto, ejus auctor (f) vir *venerabilis & Deo dignus Rotbertus Brivatenſis canonicus & theſaurarius*, ad Heinricum regem cum litteris commendatitiis miſſus a Rencone Arvernorum epiſcopo petiit, ut eccle-

XXV. Caſæ-Dei abbatia erigitur.

(f) *V. lib.* 58. *n.* 127.

ANN. CHR. 1051.

„ ſia recèns conſtructa in abbatiam erigeretur. Annuit rex (a) eo pacto, ut Arvernen-
„ ſis epiſcopi juſſu & voluntate & monachorum illius loci petitione & electione,
„ abbas loco illi provideatur, & Deo dignus procuretur *abſque omni venalitate & munere* inſtituatur. Inſuper ut in aſſumtione beatæ Dei-genitricis & virginis Ma-
„ riæ abbas loci illius ad ſedem Arvernenſis matris eccleſiæ cum tribus aut qua-
„ tuor monachis diei ſollemnitatem eam canonicè feſtivè peragat, librumque inceſi
„ in cenſum perſolvat. Ad hæc rex omnes illius loci poſſeſſiones raras habes. *Actum Victriaco palatio publicè, obtentu domni & venerabilis Hugonis Nivernenſis epiſcopi menſe Septembri, luna* XI. *indict.* V. (*) *ab incarnatione Domini anno milleſimo quinquageſimo-ſecundo, regni domus & invictiſſimi Heinrici regis viceſimo-primo.* Appoſita ſunt ſigna Rotberti Burgundionum ducis, Odonis fratris regis, Aymonis Bituricenſis archiepiſcopi, Widonis Remenſis archiepiſcopi, Mainardi Senonenſis archiepiſcopi, Arnulfi Turonenſis archiepiſcopi, Renconis Arvernenſis epiſcopi, Iſembardi Aurelianenſis epiſcopi, Heſcelini Pariſienſis, Adverti Carnotenſis, Herberti Autiſiodorenſis, Helmuini Anguſtodunenſis, Widonis Cabilonenſis epiſcoporum, Willelmi Aquitanorum ducis, Willelmi Nortmannorum ducis, Willelmi comitis, Radulfi comitis, Theobaldi comitis, Rainaldi camerarii. *Segarius Scholus ſcripſit ad vicem Baldrini regii cancellarii* XII. *kal. Octobris.* Varius eſt ordo ſubſcriptionum in variis exemplis, quæ ad manus meas pervenerunt. Non dubitem, nonnullos aliquanto poſt confectum diploma ſubſcriptos fuiſſe. Certè Renco Arvernenſis epiſcopus, qui Rotberto litteras commendatitias ad Heinricum regem dederat, rei geſtæ non videtur interfuiſſe. Qui hic ſubſcriptus eſt Heſcelinus Pariſienſis epiſcopus, idem aliis (b) litteris, pro Majori monaſterio Heinrici regis anno XXI. pariter datis, ſubſcriptus occurrit. Idem eſt Iſemberius, qui alio nomine Heſcelinus dictus erat, in Gallia Chriſtiana mendosè *Humbertus* appellatus. Hugo Nivernenſis epiſcopus ſenior, cujus obtentu hoc præceptum datum eſt, optimè affectus erat erga monachos, apud quos humari voluit, ſcilicet in monaſterio ſanctæ Mariæ & ſancti Stephani Nivernenſi, ut ſuo loco videbimus. Victoriacum palatium, ubi datum diploma, videtur eſſe illud, quod in ſilva Aurelianenſi poſitum erat.

(*) *ſic in aut. theatrico, al. ſecunda.*

(b) *ſupra n. 94.*

XXVI. S. Petro Carnutenſi Villula reſtituta.

Arnulfo Turonenſi archiepiſcopo mox laudato ſucceſſiſſe dicitur hoc anno Bartholomæus, quo tempore Landricus monaſterii ſancti Petri Carnutenſis abbas apud Gaufridum Martellum Andecavorum comitem conqueſtus eſt de ejus nepote Gaufrido Gualtinenſi comite, qui terram quamdam, quæ Villula dicitur ſancto Petro quondam a Teduino milite collatam, ſuo cuidam militi jopuſtè dederat: quod comes ægrè ferens, Villulam ſancto Petro reſtitui juſſit. Huic rei præſentes adfuere Bartholomæus archiepiſcopus Turonum, Johannes de Cainone caſtro frater archiepiſcopi, Ivo Mala-corona, Rainaldus de Caſtro-Gontherii, aliique. Non confundendus tractus ille Gualtinenſis ſen Waſtinenſis apud Turones cum alio pago cognomini in Burgundia.

Donatio. nescidem ſacræ.

(*) *Brion.*

Eodem ferè tempore eccleſia ſancti Romani martyris, quæ tum vilis & inculta erat, prope Brajanum (*) caſtrum pagi Carnutenſis ad Oſannam fluvium ſita, a quodam Gaufrido milite ſancti Petri monaſterio conceſſa fuit, aſſentiente Gaufrido ejus loci domino, & Mathilde ejus conjuge. Cùm verò ligneum hoc oratorium in meliorem ſtatum reſtrui cœptum eſſet, ſancti Romani martyris caput inventum eſt, quod quidam Brito Armoricus, Manrus nomine, ex urbe Roma attulerat, illic mortuus, cùm ex urbe in patriam reverteretur. Tunc etiam Hugo-Monachus cum Willelmo filio ſuo puerulo, teloneum, quod apud Vernonem caſtrum ſuum pereipere ſolebat, ſancto Petro atque Joſiacl (*) ſen Geſiacl cellæ, ad Sequanam infra Melleotum poſitæ, & monachis eam incolentibus, rogatu Landrici abbatis remiſit, ita ut nullum deinceps teloneum de rebus ſancti Petri, ſive per fluvium Sequanam, ſive per terram Rotomagum adductis, vel inde reductis a monachis exigatur. His litteris appoſita ſunt ſigna Hugonis-Monachi, Willelmi ejus filii, Burchardi vicecomitis, & multorum aliorum. *Actum eſt hoc in Vernone caſtro, die feſtivitatis ſancti Clementis martyris, regnante impavido rege Henrico, & Willelmo illuſtri comite tenente Normanniæ monarchiam. Impavidus* hoc loco dicitur Heinricus contra eorum opinionem, qui eum ignavum fuiſſe aiunt. Certè Willelmus Gemeticenſis monachus, minimè ſuſpectus auctor, Heinricum regem *valde* (c) *militarem, magnæque fortitudinis & pretarii* fuiſſe dicit. Hic in mentem recurrit, id quod legere memini in quodam carmine haud vulgato Baldrici abbatis, qui Trojæ veteris vina cæteris præferens, de vino Aurelianenſi & de Heinrico regis mentionem injicit his verſibus.

(*) *Joſſy.*

Heinricus rex impavidus.

(c) *Gemet. lib. 7. c. 28.*

Bacchica non ſimiles generat Prænestè racemos,
Immo nec ille locus, qui dicitur Area-Bacchi,

Urbi

ANN. CHR. 1052.

Urbi vicinus, quam dicunt Aurelianam.
Talta vina bibit, nec talta vina refundit,
Quæ rex Henricus ſemper ſibi vina ferebat,
Semper ut in bellis animoſior iret, & eſſet.

Area-Bacchi (*) villa eſt vino albo celebris, prope urbem Aurelianorum, infra quam Baldricus natus erat in oppido Magdano (*) ad Ligerim. Certè Henricus rex in publicis illius temporis inſtrumentis paſſim *invictiſſimus* dicitur.

(*) *Rebrechien.*

(*) *Mem.*

Per id tempus Geſſiacenſis cellæ præpoſitus factus eſt Hugo, cognomine Bruſtans-Salicem, olim in ſæculo nobilis, ex caſtro Medanta (a) ſeu Medunta: qui, antequam monachus fieret, quartam partem eccleſiæ & villæ Guairiaci cum quarta parte ſilvæ ſancto Petro Geſſiacenſi cellæ contulerat, conſentientibus Hugone & Beatrice liberis ſuis. Hic a Landrico abbate proviſor & cuſtos Gerſiaci conſtitutus, & cum eo ad villam Fontinidum profectus, cùm ad monaſterium feſtinus rediiſet, interrogatus a fratribus, utrùm eo die comediſſet; quid reſponderet incertus veritatisque, ne vel mendax, vel jejunii prævaricator haberetur, reſpondiſſe fertur: Si dominus abbas comedit, & nos comedimus; ſed, ſi ille non comedit, nec nos: quod idcirco referre lubet, ut appareat, quanta illis temporibus regularis jejunii religio fuerit.

XXVII. Hugo præpoſitus Geſſiaci.

(a) *Manſo.*

Cùm Nicolaus abbas (*a*) Rotomagenſi ſancti Audoeni monaſterio præeſſet, Hugo quidam (*b*) abbatiam in loco, qui dicitur Siggi, exſtruxit in honorem ſanctorum Martini & Wiganii, dotavitque liberaliter, & eam ſancti Audoeni monaſterio ſubjectam eſſe voluit, ita ut mortuo Siggenſi abbati ex ſancti Audoeni monaſterio alter ſubrogetur. Chronicis noſtris caret hoc inſtrumentum, cui poſt donationem ſubſcribunt Malgerus Rotomagenſis archiepiſcopus, Nicolaus abbas ſancti Audoeni, Hugo archidiaconus, ad cujus cutam locus pertinebat; tum appoſita ſunt ſigna Willelmi comitis Northmannorum, Willelmi magiſtri comitis, Nigelli vicecomitis, Geffredi vicecomitis, & Radulfi *Teiſſon*.

XXVIII. Siggenſis abbatia.

(a) *V. lib. 58. n. 45.*

(b) *Spicil. tom. 13. p. 288.*

Quàm bene in monaſticum ordinem affectus fuerit Garſias rex Caſtellæ & Pampilonis, jam præclarum ſpecimen ante annos decem (*c*) edidit erga Paternum abbatem: hoc autem anno idem ſtudium amplius teſtatum fecit, inſigni monaſterio in beatiſſimæ Virginis Deiparæ honorem Najaræ conſtructo. Hajus rei diploma habetur in archivo Cluniacenſi, quo in diplomate rex ita loquitur: *Ego Garſias rex, Sancti regis filius, videns in pluribus partibus deſolationem eccleſiæ, cum conſilio dilectæ conjugis Stephanæ, ſtatui apud Nayaram eccleſiam ſeu monaſterium cum officiis regulare congregationi aptis in ſervitium Dei & beatæ Mariæ ædificare, ubi honeſtæ clericorum* (ſic monachos vocat) *congregatio conſiſteret, quæ pro remedio animæ meæ, patris mei... jugiter Deo ſerviret.* Deinde novo monaſterio plurimas aſſignat „ poſſeſſiones & eccleſias, atque inter alia epiſcopatum ſancti Martini de *Zura*, cu„ jus terminos deſcribit, extenditque uſque ad Aſturias; denique decimam partem „ tributi ſuæ retræ, ejuſque, quam ipſe vel ſucceſſores ſui de manu Sarracenorum „ etipuerant. Hanc donationem confirmant reges ejus fratres, Ferdinandus & Ranimirus; & poſt eos Eneco & Munio abbates; ac demum optimates regni ejus ac Ferdinandi. *Data ærâ milleſimâ nonageſimâ, pridie idus Decembris, luna ſeptem diebus exactis anni...., regnante in Pampilona, in Alava, & in Caſtella veteri uſque in Burgis, & uſque in Briciam obtinente cum ſuis terminis in Aſturiis Garſia prædicto; fratre verò ejus Ferdinando* (*) *rege in Legione & Burgis, & Ranimiro fratre eorum in Aragone.* Qui hic inter ſubſcribentes notantur abbates Eneco & Munio, alter quidem Onienſis, alter Emilienſis abbas videtur fuiſſe. Eamdem donationem Alfonſus rex poſt annos quindecim confirmavit. Ampliſſimum & nobiliſſimum eſt hoc monaſterium, & ſactis reliquis, opibus, regum Navarræ ac principum tumulis inſigne, cujus primi abbates etiam epiſcopi erant; hactenus florentiſſimum ſub congregatione Walliſoletana. Catalogum illius monaſterii abbatum, aliaque ejus decora Yepeſius ad hanc annum fuſiùs refert.

XXIX. Najaræ monaſterium cooditur.

(c) *lib. 58. n. 50.*

(*) ſic.

Regularem diſciplinam Sancius Aragonum rex in Pinnatenſi monaſterio reſtitui curavit per Paternum abbatem; quem ad Cluniacenſe monaſterium priùs miſerat ad diſcendos, indeque referendos in Hiſpaniam ſacri illius aſceterii ritus atque mores. Idem etiam præſitum in Onienſi monaſterio, cui Paternus Gatſiam abbatem præfecit, ejectis ob ſolutiorem vitam monialibus, qui locum illum ad id tempus inſederant. Garziâ defuncto, aut certè, ut alii volunt, ad epiſcopale faſtigium aſſumto, Onienſem præfecturam, jubente Sancio rege, ſubiit Eneco ſeu Henecco, quem alii Ynicum vocant, vir apud Hiſpanos ob ſanctitatem & miracula celebratus: cujus tamen res geſtæ deſiderantur, niſi quòd eum in montium ſolitudine vitam rigidiſſimam duxiſſe tradunt, priuſquam ad Onienſis monaſterii regimen adduceretur.

XXX. S. Eneco abbas Onienſis.

Hic

ANN. CHR. 1052. Hic poſt rectè geſtam præfecturam obiiſſe dicitur Kalendis Junii anno MLVII. Crebreſcentibus ad ejus tumulum miraculis Petrus Burgenſis epiſcopus, ex mandato Alexandri papæ, an tertii, ſancti Enecons corpus e tumulo extulit, & e clauſtro monaſterii tranſtulit in eccleſiam, ubi altare in ejus honorem erectum eſt. An. MDC. Onienſes monachi Bilbitanæ (*) urbis civibus, ex qua oriundus creditur vir ſanctus, ejus brachium alterum conceſſerunt, depoſitum in monaſterio noſtri Ordinis virginum, quod in eadem urbe ſub patrocinio ſancti Benedicti conditum eſt.

(*) *Catalaynd.*

ANN. CHR. 1053. XXXI. Leonis papæ reditus in Italiam & expeditio.

IN Germania perſtitit Leo pontifex uſque ad finem anni MLVII. natalemque Domini Wormatiæ cum imperatore celebravit. Antequam illinc diſcederet, Fuldenſem abbatiam, aliaque cœnobia & loca, quæ ſancto Petro quondam ſubjecta fuerant, ab imperatore ſibi reſtitui poſtulavit: quæ ut ſibi reſtituerentur, Heinricus Beneventum, ac cætera in Beneventano ducatu juris regii oppida nomine vicariatus, ut jam obſervavimus, pontifici conceſſit. Excepta hoc pacto Fuldenſis abbatia, quæ a regia poteſtate ad pontificiam tranſiit. Verùm quia Normanni ea loca incurſionibus paſſim infeſtabant, validum exercitum ad eos debellandos ab imperatore obtinuit Leo, qui ſtatim e Germania cum his copiis diſcedens, alpes trajecit, & quinquageſimâ Mantuæ actâ, per dies quadrageſimæ Romam pervenit, ubi poſt paſcha ſynodum ad res Normannorum conſultandas habuit. Statuto bello, paratis ad Normannicam expeditionem rebus omnibus, Urbe egreſſus, Caſinum adiit, ut ſe fratrum precibus commendaret. Illic Terracinenſe ſancti Stephani monaſterium, quod Agapitus papa Balduino abbati reſtituerat, Caſinatibus denuo aſſeruit, cujus rei diploma Fridericus cancellarius vice domni Herimanni archicancellarii ac Colonienſis archiepiſcopi conſcripſit. Tunc etiam litem compoſuit pontifex inter Liutfridam abbatem ſancti Vincentii ad Valturnum, & Albertum presbyterum & monachum, qui ſibi nomen abbatis in monaſterio ſanctæ Mariæ in Caſtanieto tribuebat. Prolata ſecundùm Liutfridum abbatem ſententia die decimâ menſis Junii, præſentibus Humberto epiſcopo Silvæ candidæ, Petro Amalfitano archiepiſcopo, Udalrico Beneventano electo archiepiſcopo, Friderico ſanctæ Romanæ eccleſiæ cancellario & bibliothecario, aliiſque. Caſino adversùs hoſtes proceſſit pontifex. Caſtris utrinque in Apuliam promotis, VIII. Kal. Julii fortitet ab utraque parte concurſum eſt. Normanni victores: Leo ex prælio in caſtellum trepidus ſe recepit: ibique acriter obſeſſus, tandem Normannis redditâ, quam ademerat, ſacrorum communione, IX. kal. Auguſti incolumis ab Hunfrido Normannorum duce Beneventum deductus, ibique aliquantum temporis detentus eſt uſque ad paſchale tempus anni inſequentis, quo Romam redire permiſſus, paullo poſt deceſſit. Ex hac rerum ſerie patet, falsò a nonnullis rejici ad hunc annum ſynodum Vercellenſem, menſe Septembri habitam, in qua damnatus Berengarius, quam anno MLI. poſt ſynodum Romanam celebratam fuiſſe conſtat. Non probavit hoc bellum a Leone geſtum Petrus (a) Damiani, ut teſtatus eſt in epiſtola ad Oldericum epiſcopum Firmanum, de qua Baronius ad hunc annum diſceptat.

Caſini ab eo geſta.

(a) *Petr. Dam. lib. 4. ep. 9.*

XXXII. Abbatis victoria incruenta.

In hoc opuſculo factum narrat Petrus, quod in Galliarum finibus acciderit quorumdam relatu acceperat. Inter abbatem haud ſcio quem, & quemdam ſæculi præpotentem virum acris erat de quadam poſſeſſione contentio. Jurgiis utrimque diu certatum: ſed, neutrâ parte cedente, tandem ut armis res ageretur, utrimque conditum eſt. Proceſſit ad aſſignatum prælii locum vir ſæcularis cum multo armatorum comitatu: abbas verò ſolis armis ſpiritualibus conſiſus, monachos ſuos equis impoſitos adduxit, cucullis, veluti galeis, in capite munitos. Hoc ſpectaculo ſtupefactus adverſarius, tamquam cæleſtem atque angelicam aciem adventare conſpicatus, tanto divini timoris horrore cum ſuis percuſſus eſt, ut omnes ex equis deſilientes, mox arma projecerint, humique abjecti, indulgentiam flagitarint. Sic victoriam retulit abbas, qui non in armis corporalibus, ſed in divina virtute totam ſpem repoſuerat.

XXXIII. Petrus Anicienſis epiſcopus a Leone ordinatus.

Dum Leo in reditu ex Germania Ravennæ ſubſiſteret, ad eum acceſſere nuntii Anicienſis eccleſiæ, ipſum conſulturi ſuper diſſenſione, quæ inter Heiuricum Francorum regem & Anicienſes canonicos poſt obitum Stephani epiſcopi de novo eligendo pontifice emerſerat. Canonici quippe, obtentâ regis facultate, Petrum prædicti Stephani nepotem, eccleſiæ ſuæ præpoſitum, elegerant, & ad regis præſentiam duxerant conſecrandum: at rex, inſtinctu Toloſani comitis, & ſi qua canonicorum dictis hac in re fides, muncre corruptus, Bertraunum Mimatenſis eccleſiæ archidiaconum præferri volebat. Id cùm ægre ferrent Anicienſes canonici, conſultu Leodegarii archiepiſcopi Viennenſis, ſuæ quondam eccleſiæ canonici *atque nutriti*, nuntios ad Leonem papam ſuper his conſulendum mittunt. Nec mora, nuntii pontificem Ravennæ III. idus Martii hoc anno conveniunt, eccleſiæ ſuæ ptivilegia & eligen-

ligentium vota proferuot. His auditis, electum apud se sisti jubet pontifex, ab ipso consecrandum: quem, quia tantùm diaconus erat, Humbertus Silvæ-candidæ episcopus primò presbyterum ordinavit, eumdemque aliâ die pontifex apud Arimanum cum Heinrico Raveunatis ecclesiæ electo episcopum consecravit. Habes in Appendice nostra totius illius negotii instrumentum, cujus multi episcopi testes afferuntur. Hæc in transcursu dicta ad continuandam saltem Leonis itineris seriem. ANN. CHR. 1053.

XXXIV. S. Dionysii corporis detectio.

Ubi ex nuntiis rescivit Heinricus Francorum rex, quæ Ratisponæ anno superiori acta fuerant, inventum scilicet fuisse in basilica sancti Emmerammi quoddam corpus, quod sancti Dionysii Parisiorum episcopi esse Ratisponenses jactitabant; ne hæc opinio serperet latiùs, demumque invalesceret, loculum, in quo sancti Dionysii corpus in ejus monasterio servabatur, publicè (*a*) referendum, ejusque sacras reliquias frequenti multitudini ostentandas curavit. Hujus rei causâ per Hugonem Dionysiuum abbarem episcopos, abbates & clericos auctoritate regiâ ad hanc solemnitatem convocari jussit. Præmissis jejuniis, ad conditum diem, id est ad v. idus Junias convenit episcoporum, abbarum, clericorum, & promiscui sexus piurima multitudo. Illic etiam vice regis adfuit Odo ejus frarer cum multis proceribus. Sancti Dionysii, duorumque ejus sociorum corpora in scriniis argenteis jussu Dagnberri regis fabrefactis, & diligenter obseratis, ad id tempus reposita erant post altare in crypta multæ profunditatis, & recluſa in alia cryptula auro & gemmis extrinsecùs decorata, in qua sub duabus seris etiam Christi Domini clavus & corona simul asservabantur. Prolato in medium scrinio, in quo sancti Dionysii corpus reconditum erat, & non sine difficultata reserato, reperta sunt sacra ejus ossa, obvoluta pallio tantæ vatustatis, ut inter manus tenentium in puiverem redigeretur. Extracta a locuio ossa circumstauribus ostensa fuere, aiioqua iuvoluta pallio, quod rex eò præmiserat. Tum solemni pompâ deportatum sacrum corpus, quod per quindecim continuos dies super altare princeps expositum fuit. Rigordus Dionysianus cœnobita io vita Philippi Augusti, meminit hujus detectionis, cui interfuere ex episcopali ordine Wido Remensis, & Rotbertus Cantuariensis archiepiscopi; Imbertus Parisiorum, Elinandus Lauduneusium, Baiduinus Noviomensium, Walterius Meldensium, & Froelandus Silvanectensium episcopi cum suis clericis & familiaribus. Ex ordine abbatum Hugo sancti Dionysii, Albertus Majoris monasterii, Johannes Fiscamni, Landoricus sancti Petri Carnutensis, Rotbertus Fossatensis, Roduisus Latiniacensis, & Gaufredus Columbensis, abbates cum suis monachis. Adfuit etiam Adalbertus sancti Remigii monachus, qui Ratisponæ præsens fuerat, cùm vulgatum iliud corpus incerti hominis inventum est, imperatori contestatus, corpus sancti Dionysii in sua æde adhuc superesse. Denique ex laicali ordine aderant Odo regis fratar, Walterius Pontisaraensis, Wilielmus Corbolienſis, Ivo Beliomonreusis, & Waleraauus Melietensis comites, aiiique nobiles, ac plurimi gregarii milites.

(*a*) *Chesn. to. 4. p. 157. & 499.*

XXXV. Rotberti archiepiscopi Cantuariæ obitus.

Rotbertus Cantuariensis archiepiscopus, qui huic celebritati interfuit, invidiâ Godvvini comitis ex Anglia pulsus fuerat cum aliis Nortmannis, quos regni tranquillitatem perturbare Angli caulabantur. Rotbertus itaque sede suâ ejectus, Romam perreaisse traditur, *unde cum epistolis innocentiæ & restitutionis suæ allegatricibus*, inquit Wilielmus Malmesburiensis, *redieus finem vitæ apud Gemeticum invenit*, ubi olim monachus & abbas fuetat. Itaque cùm fortè ex Italia reverteretur, accidit, ut cùm ad Parisiorum urbem accessisset, facta fuerit hæc detectio, cui interfuit. Inde Gemeticum profectus, morbo pulsatus decessit XVII. kal. Aprilis, quo die in necrologio illius monasterii *Rotbertus archiepiscopus* notatur. Sepultus est in basilica ab ipso constructa ad latus episcoiæ, apposito hoc apitapbio.

Quem tegit iste lapis, fuit abbas Gemeticensis,
Robertus, nostro tempore magnus homo.
Urbs populosa tuus, Londonia, denique præsul
Exstitit, Arctoi clarus in orbe sois.
Cantua pontificem tandem susceptt eumdem,
Anglica terra, tui quæ caput est populi.
Ad Domini laudem, quam cernis, condidit ædem.
Pro merito fidei vivat in æde Dei.

Subintrusus in ejus locum Stigandus, Edvvardi regis capellanus, vir illiteratus, primusque, ut Gervasius, aiiique existimant, qui ex clericali, non ex monastico ordine assumtus est ad illam sedem, ex qua tandem meritò dejectus fuit pontificatu Alexandri II. utpote episcopatus & abbatiatum infamis nundiuator.

XXXVI. Guiberti vitæ primordia.

Hoc ipso anno in lucem editus est apud Clarum-montem Beliovacorum oppidum Guibertus, Flaviaci futurus monachus & præcipuum ornamentum, ac demum Novigen-

ANN. CHR. 1053.

vigensi in diœceſi Landunenſi abbas, de cujus parentibus ſuperiùs (*a*) egimus. Illo ipſe tres libros de vita ſua ſcripſit, ea quibus ea, quæ de illo dicenda ſunt, deſumemus. Hic proles matris *poſtrema* (*b*) fuit, germanis ſuis ſolus ſuperſtes, cùm hæc ſcriberet. Graves in ejus partu dolores paſſa mater, eum, velut abortivum, tandem *vigiliâ paſchatis*, paullo ante idus Aprilis, ea utero effudit: ejus homunculi rectùs ediri *adeò miſeranda erat exilitas*, *ut cadaveruli extemporaliter nati ſpecies videretur*: ita ut, *ſtudata ferme Aprili*, junci qui in ea utiuntur regione pertennes, ejus digitulis applicati, corpulentiores viderentur. Eam ob cauſam puellum mater beatiſſimæ virgini Dei præ vovit. Via octo menſium erat, cùm patet ejus Evrardus (*c*) occubuit, divinæ circa Guibertum providentiæ, ſi ſuperſtes fuiſſet, fortè obſcuturus. Quia enim pro indolis alacritate huic ſæculo apius videbatur puer, nulli dubium erat, quin pater eum ſuis, id eſt militaribus, potiùs exercitiis, quàm diſcendis litteris adhibiturus fuiſſet contra matris votum, quæ natum divinis obſequiis devoverat. Hæc ſollicitè puerum educavit, ac ſecundis nuptiis conſtanter nuntium remiſit. Ille adhuc (*d*) pulio ſub matre agens, diebus paſchalibus febre quotidianâ vehementer æſtuare cœpit. Hinc, evocatis mater duobus clericis ſuis, quorum unus ejus capellanus, alter poſtea Guiberti præceptor fuit, puerum deferri præcepit ad eccleſiam ſanctorum Leodegarii & Machuti, ſub oppido natali ſitam, & pro illorum tempoerum uſu ad ipſam pertinentem, cui continuum olei lumen pia matrona miniſtrare ſolita erat. Illic compoſito ante altare ſtrato, puerum per totam noctem collocari ab illius eccleſiæ clericis permiſſum. Nocte medià intra eamdem eccleſiam cœpit bumus quaſi malleis concuti, & ſeræ arcarum cum multo ſtrepitu circumvelli. Hoc ſtrepitu excitati clerici, ad puerum accurrunt, quem omnino ſanum & incolumem reperiunt. Poſt hæc ad prima litterarum elementa diſcenda ſcholæ traditur (*e*) ipſo die feſto ſancti Gregorii papæ, quem ſingulari devotione colebat mater. Via primos apices attigerat, cùm grammaticæ addiſcendæ adhibitus eſt ſub diſciplina unius ex illis clericis, qui matri *ſub capellanorum nomine* officia divina celebrare conſuevetant. Puerum optimis moribus imbuit magiſter aliquanto ſeverior, erga eum aliàs optimè affectus, qui illum a puerilibus nugis & ludis adeò revocare curabat, ut dominicis etiam feſtiſque Sanctorum diebus ab ſcholari exercitio feriari non ſineret, ſic uni eruditioni addictus, ut alium, quem doceret, admittere non permitteretur: quod malè ad litterarum ſtudia ſucceſſiſſe ait Guibertus, tum propter magiſtri imperitiam, qui ſcriptionis ac poëſeos expers erat; tum maximè ob nimiam illam ejus ſeveritatem. *Quò enim præter modum*, inquit ille, *non dica puerilis, verùm omnis hominum natura medetationis aſſiduitate diſtendatur, eò amplius hebetatur & tepeſcit*. Erat igitur magiſtro illi erga Guibertum *ſævus amor*: quem cùm aliquando atrociùs (*f*) virgis cecidiſſet in ſchola, quæ domus paternæ tricliuium erat, percontata veſperi mater de more, an eo die vapalaſſet; neganti Guiberto ſubuculam, quam *camiſiam* vocamus, detraxit, *& lucentes ulnulae dorſiculi* (quod notandum) *& ex viminum illiſione cutem ubique promtuulam deprehendit*: quæ res ita eam offendit, ut Guibertum a ſcholis retrahere, *& equitem* facere tum decreverit. Verùm hanc conditionem reſpuit ingenuus puer, quod genitrici non minùs, quàm magiſtro piscuit.

(*a*) *lib.* 3. *n.* 21.
(*b*) *Guiberti lib.* 1. *vitæ c.* 3.
(*c*) *ibid. c.* 4.
(*d*) *lib.* 3. *c.* 19.
(*e*) *lib.* 1. *c.* 4.
(*f*) *ibid. c.* 6.

XXXVII. Beneficiis eccleſiaſticis implicatur.

Verùm ad aliud magis malum ſe vertit mater indulgentior, & filium ſuum eccleſiaſticis beneficiis irretire (*g*) curavit. Illius oppidi dominus neſcio quâ donativi ac feodalis debiti penſione tenebatur, quam Guiberti frater, eques ac municeps ejuſdem caſtri, ab eo exigebat. Illi, cùm ſolvendo non eſſet, quorumdam Guiberti propinquorum conſilio ſuggeritur, ut collegiatæ ejuſdem oppidi eccleſiæ *canonicam*, (*præbendam* vocant) quæ ejus ditioni contra ſcita canonum ſubjacebat, Guiberto daret in debiti ſolutionem. Erat in illa eccleſia præbendarius quidam, presbyter notatus, qui ſedis apoſtolicæ decretis conſtrictus, maluit ab officio ſacerdotis ſuſpendi, quàm uaotem dimittere. Eo aliquando abſente, quidam Guiberti cognatus, patris ſui nepos, *ut ſecundùm ſæculum prudens æquè ac potens*, ſed lubricus, & tamen uaoratis clericis inſenſiſſimus, inveſtituram illius canonicæ a caſtrenſi illo domino, cui neceſſarius ac familiaris erat, Guiberto conferri curavit. Hinc factum eſt, ut presbyter ille, qui ad id tempus ob uxorem a ſacris abſtinuerat, tunc præbendâ privatus, cum jam amittendæ præbendæ pœnam non ampliùs timeret; retentâ uxore, miſſas celebrare non dubitaret. Hinc rumor ſparſus in vulgus, Guiberti matrem cùm familia ſua excommunicationi ſubjacere: quo intellecto, religioſa alioquin matrona Guibertum malè partæ præbendæ cedere jubet, aliamque caſtri dominus, ubi aliquis præbendarius obiiſſet, ipſi pollicetur: quod paullo minus ertatum eſſe putavit Guibertus. *Sub præſulatione* enim, loquit, *altaria mortis aliquid dari, nihil aliud eſt, quàm quotidianum hominem quempiam jubere*

(*g*) *ibid. c.* 7.

bere fieri : quod poſtea pia matet, ſuis erratis facta doctior, magnopere luxit, & expiare ſategit. ANN. CHR. 1053.

Quod attinet ad Guiberti natale ſolum, natus eſt, ut jam dixi, apud Bellovacos, & quidem apud Claromontem oppidum, cujus frater ejus maniceps (*a*) erat. Etſi enim locum illum unquam diſertè notet Gaibertus, eam tamen ex circumſtantiis ſatis deſiguat. Quippe braebium ſancti Arnalfi (*b*) martyris illo in oppido, unde otiundus arat, aſſervatum fuiſſe dicit ; quod hodie qaoque in illius oppidi collegiata beatæ Mariæ eccleſia habetur; & *ſub oppido* (*c*) illo erat eccleſia ſanctorum Leodegarii & Machuti, cui continuum olei lamen ejas mater miniſtrabat, quæ fortè parœcialis eſt Aneti (*) eccleſia, ſancto Leodegario ſacra, mille paſſibus ab oppido diſtans, cui ſubjecta eſt media pars ſuburbii Claromontani. Denique Caſtanetum (*), ubi Guiberti mater aliqaamdia verſata eſt, a natali ejus oppido daobus (*d*) ferè milliaribus remotum erat. Unde, cùm mater ajus Flaviacum tranſmigraret, *ſub oppido illo* tranſitum habuit : qaæ omnia Clatomonti optimà convenium, a quo Caſtanetum oppidum duobus ferà milliaribus abeſt. Annum nativitatis ſuæ non obſcurè deſignat Guibertus, cùm ait, ſe *vigiliâ* (*e*) *paſchatis* natum fuiſſe, & quidem *iduato ferme Aprili*, id eſt paullo ante idus illius menſis; quæ notæ coincidunt in hanc annum MLXIX. quo paſcha in tertium Idus Aptilis incidebat. Nec ſeriùs id differendum videtur, ut patebit ex iis, qaæ de ejus ingreſſu in monaſterium, & primis ejaſdem ſcriptionibus dicturi ſamus.

(*a*) *ibid.*
(*b*) *lib.*1.*c.*15.
(*c*) *lib.*3.*c* 19.
(*) *Anez.*
(*) *Catenitè*
(*d*) *lib.*1. *c.*
(*e*) *lib.*2.*c.*31

XXXIX. Gulberti conſanguineum ſe dicebat Ebrardus Britolienſis in Ambianorum, Belvacorumque confinio comes, cujas ille converſionem, quam, dum juvenculas eſſet, ab eo reſcierat, in libro primo (*f*) de vita ſua litteris mandavit. Ebrardus genere, ætate, & opibas florens, elegantiſſimæ quoque formæ, adeòque multo ſuperbiæ faſtu luſtatus, jam licentiorem vitam ingredi cœperat, cùm, animæ ſuæ miſerabili ſtatu perſpecto, alium tandem vivendi modum arripere conſtituit. Adjunctis itaque qaibuſdam ejaſdem propoſiti ſociis, in exteras partim receſſit provincias, ubi prorſus ignotus erat; & carbonibus faciendis, quos per vicos & oppida ad victas ſubſidium venum ferebat, operam dedit, tunc primùm ſummas ratus ſe attigiſſe divitias. Hoc porro vitæ genus ſectatus eſt exemplo Teudebaldi ſeu Theodebaldi Vicentini eremitæ, qai in ipſo ætatis flore, ſpretis nobiliſſimi generis & ſæcularis militiæ illecebris, nudipes domo clam elapſus, ejuſmodi opificio aliqaamdiu vacaverat, ut ſupetiùs (*g*) vidimus. Verùm ſpectro neſcio qao territus demum Ebrardas, cum ſuis commilitonibus hoc vitæ luſtrorum matare, & ad Majas monaſterium, quod tum religione florebat, ſe ſe recipere decrevit. Illic itaque, ſanctæ converſationis habitu ſuſcepto, tantâ ſe hamilitate abjecit, ut ex corpotis habitu non comitem, ſed agreſtem tuſticulum fuiſſe facilà quivis exiſtimaret. Si quando verò per urbes & oppida ex abbatis imperio proficiſceretur, numquam adduci potuit, ut caſtella, qaæ reliquerat, vel ſemel ingrederetur. Porro, etſi illiteratus eſſet, ſemper rameo ſecum libellum geſtabat, &, ubi quid proſà aut verſibas præclarè dictum, aut feſtivum a qaoquam audiſſet, id ſibi in libello deſcribi cogebat, quod ſibi poſtea relegi curabat. Hic finis fuit illuſtris illius viri, hoc fine bono longè nobilioris, qai inter illius remporis viros *exemplo primus glorioſiore reſplenduit*, inquit Guibertus. Hoc exemplam (*h*) ſecutus eſt Simon, Radalfi Criſpiacenſis filius, de quo in conſequenribas agemus. Hæc auticipatò retulimus occaſione Guiberti; nam paullo ſetiùs bæc Ebratdi (*i*) converſio accidit.

Ebrardi comitis converſio.
(*f*) *ibid.c.*9.
(*g*) *lib.* 59. *n.* 39.
(*h*) *ibid. c.* 10.
(*i*) *V. lib.* 64. *n.*44.

XL. Hoc anno villam Noguerias in pago Pontivenſi, a quodam milite, ſcilicet a Waltero cognomine Tirello, injuſtè occupatam, recuperavit Gervinus Centalenſis abbas, qai Walterium, ejuſqae conjagem Erminam a vinculo excommanicationis, quam ob eam cauſam incurreraut, bumi proſtraros abſolvit. Idem abbas aliquando qaorumdam negotiorum cauſâ in Angliam profectas, ubi pro ſuæ merito ſanctitaris, maximè Edvvardo regi ac reginæ, in magna veneratione erat, in curiam venit. Accedenti *oſculum ſalutationis & pacis* pro more patriæ regina Edith præbere volait: quod cùm ille præ verecandia reſpaiſſet, eò ofque ſuccuſuit regina, a monacho ſpretam ſe reputans, ut douum ei factam irata revocaverit. Verùm regis ſermone, qui abbatis religionem probavit, facta placatior, & ipſa factam poſtea laudavit, eumqua morem in epiſcopis & abbatibus imptobavit. Gervinam itaqae multis honoribus & donis rex ouuſtum remiſit, eidemqua regina pretioſum amictum donavit, auto & lapillis decoratum: eujus elegantiâ Guido ſeu Wido Ambianorum præſul ita eaprus eſt, ut eum a Gervino tandem extorſerit, conceſſis ei dnobas altaribus villarum Argabil & Montis-Eliſii.

Gervini Centulæ abbatis quædam facta.

Jam annus ſeptimus erat, ex quo fames & peſtis inde conſecuta Galliam, &

ANN. CHR. 1053.

maximè Caletenſem Neuſtriæ pagum infeſtabant, cùm Fontanellenſes cœnobitæ, tametſi ab hac tabe Dei ſingulari providentiâ immunes, publicam miſerati calamitatem, ſancti Wiſframni corpus Rotomagum ſollamni pompâ deferre conſtituerunt. Condicto itaque die, videlicet VIII. kal. Januii, electi quindecim fratres ſacram loculum efferunt, & Rotomagum appulſi, canonicis cum ſancti Romani corpore obviàm progreſſis, in eccleſiam ſanctæ Dei-genitricis Mariæ feſtivo titu ioferunt. Illic Hugo archidiaconus, vir eloquentiſſimus, de vita & virtutibus ſancti Wiſframni ſermonem habuit, in quo miraculum de mulliere ad eccleſiam ſancti Hermenlaodi ſanata retulit. Inde ſacer loculus ad eccleſiam ſancti Audoeni delatus, cui monachi albis induti cum ſancti Nicaſii theca obviàm proceſſere: tum ad ſui juris eccleſiam ſancti Laurentii, ubi ipsâ die atque ſubſequenti quievit. Ibi quædam mulier Rotomagenſis ſanata, cui ea usque delapſæ brachium contritum fuerat, *cùm rediret a ſancto Dionyſio, ad quem cum populo videndum devotè confluxerat*, uti auctor illius temporis ſcribit, quod ſancti Dionyſii detectionem hoc anno, ut paullo ante (*a*) diximus, factam confirmat. Demum corpus ſancti Wiſframni Fontanellam revectum eſt: cui loco tum præerat Rotbertus abbas. Huic miraculum redintegrati visûs, ſancti Wiſframni virtute in ſe factum, retulit Terbaldus Vernonenſis, Rotomagenſis canonicus, qui multorum geſta ſanctorum, in his ſancti Wandregiſili in vulgarem linguam rythmicè tranſtulit, & urbanas ea illis cantilenas edidit. Hæc ea anonymo illius temporis monacho Fontanellenſi.

(*) *le pays de Caux.*

(*a*) *num.* 34.

XLII. Vindocino Credonenſis S. Clementis eccleſia datur.

Notiſſimum eſt Credonis (*) caſtrum in inferiora Andecavorum pago versùs Armoricos, ad Udonem (*) fluvium. Huic proximam eccleſiam, ſancti Clementis nomine inſignem, Suhardus-Vetulus, Credonis olim dominus, Hucberto abbati & monachis ſancti Albini eâ lege donaverat, ut eam in abbatiam promoverent: quod pactum cùm non expleſſent ſancti Albini monachi; Guarinus Suhardi filius eccleſiam in jus ſuum revocavit, & clericos pro monachis in ea conſtituit. Deinde verò cùm Gaufridus-Martellus, Andecavorum comes, Credonenſia domlaium recepiſſet; ſancti Clementis eccleſiam Vindocinenſi monaſterio, quod recèns conſtruxerat, hoc anno addixit, priuſquam Credonenſe dominium Rotberto Burgundioni, fideli ſuo, concederet. Hæc diſcimus ea tabulis donationis ab ipſo Gaufrido factæ monachis Vindocini ſub Odorico abbate degentibus, eorumque ſucceſſoribus *in augmentum victualium & neceſſarii ſumtus eorum*. *Actum Andegavis civitate* VII. *kal. Aprilis, anno ab inc. Domini noſtri Jeſu-Chriſti* MLVII. Hæc donatio multæ ſubinde litis materia fuit inter ſancti Albini monachos & Vindocinenſes, ue in conſequentibus videbimus. His litteris poſt Gaufridum comitem ſubſcripta Invenitur Grecia comitiſſa: aſt hæc ſubſcriptio poſt datas litteras facta dicenda eſt, quandoquidam Agnes-comitiſſa viro ſuo uſque ad tres annos ſequentes adhæſit, ut inferiùs videbimus. Hæc cum viro ſuo Gaufrido monaſterium Vindocinenſe conſtruxerat, ipſaque in ſupercilio montis ædificaverat ſancti Georgii collegiatam eccleſiam, quam *capellam conſulis* ſeu comitis vocari præcepit, ut in geſtis comitum Andegavenſium legitur. Paullo aliter hanc Credonenſis eccleſiæ donationem explicat Euſebius Andecavorum præſul in litteris, quibus eam confirmavit. Ait quippe Suardum-Vetulum banc eccleſiam uſurpaſſe, eamque primùm abbati Pontilevis, deindu ſancti Albini monachis commendaſſe, at illio abbatia conſtrueretur; idqua factum abſqao ſuo ipſius aſſenſu & comitis, cui Suhardus *honorem illum* violenter auferebat. At, cùm prædicti monachi, contra epiſcopi excommunicationem, reclamante etiam comita, illic manere non potuiſſent, eos ad propria monaſteria revertiſſe; ſed, mortuo tandem prædicto tyranno, Credonenſis caſtri honorem poſtliminio radiiſſe ad epiſcopum & comitem, qui prædictam eccleſiam Vindocinenſibus conceſſerunt. Actum Andegavis in capitalo beati Mauricii VII. kal. Aprilis, id eſt eodem die & anno, quo Gaufridi comitis donario facta eſt. His litteris poſt Goſſenum decanum ſubſcribit *Berengerius archidiaconus*, qui proinde necdum dignitate ſua privatus erat. Etſi porro Gaufridus comes Vindocinenſem comitatum ante triennium Fulconi, ſororis ſuæ filio, reſtituiſſet, Vindocinenſis tamen monaſterii tutelam retinuerat; unde Andecaveoles comites idem jus in illud monaſterium ſibi competere aliquando contenderunt.

(*) *l' Oudon.*

XLIII. S. Martialis monaſterium crematur.

Apud Lemovicas tunc concremata eſt *regalis eccleſia* (*b*) *Salvatoris* ſeu ſancti Martialis cum omnibus monaſterii officinis: quo incendio multa pretioſa ornamenta & pleraque inſtrumenta conſumta ſunt. Tres quoque monachi, Bernardus, Raulfus, & Guido, ſuper ſepulcrum ſancti Martialis exſtincti. Eodem anno, vel, ut alii ſcribunt, decennio poſt, Cluniacenſes monachi (*c*) ſancti Martialis cœnobium invaſerunt ope Ademari, filii Guidonis Vicecomitis Lemovicenſis. Illic monaſtica diſciplina reſloruit ſub Ademaro abbate, ſucceſſore Mainardi, qui hoc tempore locum adminiſtrabat.

(*b*) *Labbe to.* 2. *bibl. p.* 284.

(*c*) *ibid. p.* 287.

Dum

Dum Johannes Fiſcamnenſis abbas Divionenſe quoque ſancti Benigni monaſterium procuraret; ejuſdem loci poſſeſſiones omnes, quæ in regno Heinrici imperatoris ſitæ erant, Hugo Chryſopolytanæ eccleſiæ archiepiſcopus imperiali (*a*) auctoritate confirmari curavit. Actum Wormatiæ hoc anno; quod præceptum Hugo cancellarius vice Hugonis archicancellarii & archiepiſcopi recognovit. Ex quo intelligitur, Hugonem Veſontionenſem archiepiſcopum in Burgundia Transjurenſi archicancellarii munere tunc functum fuiſſe, qui ſanè erga Ordinis noſtri alumnos optimè affectus erat, ut multis argumentis hactenus relatis nobis innoteſcit. Non din poſt hunc annum regimen (*b*) ſancti Benigni retinuit Johannes, qui Adalberonem ſuo loco ibidem ſubſtituit.

ANN. CHR. 1053. XLIV. S. Benigni poſſeſſiones confirmatæ.

(*a*) *Gerard. p. 289.*

(*b*) *V. ſupra n. 22.*

Cluniacenſi monaſterio jam ſubjectum erat Muſciacenſe ſeu Moiſiacenſe Cadurcenſis pagi monaſterium, cùm Odo quidam, filius Rodulfi de Rutenenſi comitatu, Jeroſolymis reverſus, quò voti causâ, viſurus ſancta loca, pertexerat, partem hereditatis ſuæ ad conſtruendum in villa Mantiago monaſterium in Chriſti Domini ſepulti honorem impendit; illudque ſub titulo cellæ de Villa-nova providentiæ Duranni tum abbatis Moiſiacenſis, ejuſque ſucceſſorum commiſit, eo pacto, ut poſt conſecrationem ejus loci eccleſiæ ſingulis annis aureum byzantium unum patriarchæ Jeroſolymitano perſolverent Moiſiacenſes. Petrus Berengarii Rutenenſis epiſcopus ibidem nundinas inſtituit, quarum mediam partem ejuſdem loci monachis conceſſit: alteram Deodatus prior obtinuit.

XLV. Villæ-novæ cella condi-tur.

In Lanbienſi monaſterio Hugo abbas fato functus eſt hoc anno, poſtquam annis unu & viginti locum adminiſtraſſet magno cum ſtudio regularis diſciplinæ, quam illibatam (*c*) ſervaſſe traditur. Ejus ſucceſſor Adelardus baſilicæ fabricam, a Francone abbate ab annis ampliùs duodecim inchoatam, & ab Hugone promotam, non ſtatim abſolvere potuit, tum ob bellorum tempeſtates, quæ inter Heinricum imperatorem & Balduinum Flandriæ comitum, cognomento inſulanum, qui Hainoënſem comitatum invaſerat, exortæ, Laubienſes vicinos magnoperc infeſtabant: tum ob imminutas monaſterii facultates, quas Adelardus abbas, delato per Flandriam, aliaque loca ſancti Urſmari corpore, recuperare conatus eſt; quod ubi ad votum ſucceſſit, non modò eccleſiam abſolvit, ſed etiam ab occidentali parte novum in honorem ſancti Johannis-Baptiſtæ oratorium adjunxit in ſuperiori parte eccleſiæ, in cujus inferiori oratorium ſancti Benedicti poſitum erat.

XLVI. Adelardus abbas Laubienſis.

(*c*) *Spicil. to. 6. p. 595.*

Paullo ante Hugonis obitum iter Jeroſolymam aggreſſus erat Theodericus Laubienſis & ipſe monachus, tuncque in Strabulenſi monaſterio ſcholarum rector: qui, cùm plurimos ad ſacra loca proficiſci cerneret, eodem quoque deſiderio pulſatus eſt. Verùm, ubi Pannoniam attigit, reflexo ob barbarorum incurſiones itinere, per Italiam iter inſtituit, per montem Garganum & mare Adriaticum Conſtantinopolim, indeque Jeroſolymam profecturus. Verùm ubi Romam appulit, Theoduinum ſeu Deoduinum Leodicenſium epiſcopum offendit, & in ejus comitatu quoſdam amicorum ſuorum, maximè Anſelmum ſancti Lamberti canonicum, virum doctrinâ & morum probitate inſignem, ſibique a puero familiariſſimum: a quibus Hugonis Laubienſis abbatis obitum didicit, & Adelardi in ejus locum ſubrogationem, de illo admodum mœſtus, de altero lætus, quippe qui Adelardum, probum, prudentem ac modeſtum monachum, præ cæteris dudum dilexerat. Ubi ejus conſilium pergendi ad ſacra loca reſcivit Anſelmus, eum ab hoc itinere ob piratas mare incurſantes revocare tentavit; epiſcopus verò ut propoſitum in aliud tempus differret, & ad monaſterium ſuum redirer, perſuaſit. Vix ad monaſterium pervenerat, cùm Heinricus imperator a Theoduino epiſcopo poſtulavit ad ſe mitti religioſum quempiam & eruditum monachum, quem in Fuldenſi monaſterio *ſcholaſticum* conſtitueret. Deſignatus ad id muneris Theodericus: at dum hic ad illud iter ſe accingit, ad præfecturam Andaginenſis monaſterii poſtulatur.

XLVII. Theodericus monachus Romam adit.

Hermannus auctor eſt, Altorfenſe cœnobium igne conſumtum hoc anno fuiſſe. Iode monachi ejus loci, qui in parœcialem poſtea eccleſiam converſus eſt, cum Berthogero abbate genere & pietate illuſtri tranſlati fuut in Weingartenſe monaſterium, quo Guelfo tertius exſtruxiſſe traditur. Liberum hoc & imperiale in Suevia cœnobium patronum habet ſanctum Martinum, *Vinearum* dictum ob vineas olim, ut creditur, loco circumpoſitas. Illic oſtenditur ſanguis Chriſti Domini, quem Juditha *dux fundatrix* cum multis alias donis conceſſiſſe traditur; fortè Juditha mater Guelfonis comitis, inſtauratoris, ut aliàs (*d*) vidimus, Altorfenſis monaſterii, ex quod ſanguis illo ad monaſterium Vinearum tranſlatus ſit; an ex illo ſanguine, qui Mantuæ pontificatu Leonis tertii repertus eſt, alii viderint. Altorfenſium & Weingartenſium abbatum indicem exhibet Bucelinus, Weingartenſis cœnobita, multis editis libris notus. Ea ejus loci bibliotheca deſcripſimus veterrimas formulas Andegavenſes, primùm editas in tomo quarto Analectorum. In hoc monaſterio condi-

XLVIII. Weingartenſe monaſterium.

(*d*) *lib. 49. n. 73.*

ANN. CHR. 1053.

ti ſunt Guelfones complures, notati in necrologio: in his, *VVelf dux ſenior* illic ſepultus v. idas Novembris, qui dedit eccleſiam; & ipſis idibus *VVelf dux Carinthiæ*, ibidem humatus, qui, at in altero necrologio legitur, *in extremis poſitus, omne patrimonium ſuum, duobus ex ſuis delegatum, Altorſenſi eccleſiæ donari decrevit: ſed mater ſuperſtes hanc traditionem jure tertiam faciens, pro anima filii hæc prædia dedit, Lancrein* &c. Idibus verò Decembris laudatur *Henricus dux, & noſtræ*, ut loquuntur, *congregationis monachus, pater VVelfonis, hic ſepultus*, qui prædium in loco Einode conceſſiſſe dicitur. Denique at alios omittam, XVIII. kal. Januarii memoratur prædictus *VVelfo dux, VVelfonum ultimus, filius Henrici ducis, qui inter alia dedit nobis duas curias, Berge & Villare*. Ad abbates quod attinet, III. idus Maii notatur Berithgerus abbas, is, ſub quo Altorſenſes monachi in locum Vinearum commigrarant. Apud Bucelinum Beringero (ſic eum vocat) ſubjicitur Adilhelmus princeps Lacelburgius, & poſt eum Heinricus, ex comitibus de Beienburg, vir ſanctus, *Herricus abbas* nullo addito dictas in necrologio idibus Novembris: cujus ſucceſſor *VValicho abbas* v. kal. Januarii notatur, Willelmi Hirſaugienſis diſcipulus. Poſt multos IX. kal. Maii nominatur Meingoz abbas, quem Bucelinus beatum vocat.

XLIX. Monachi ad loca ſacra profecti.

Florebat tunc temporis in Augienſi monaſterio Hermannus monachus, genere, non tantùm ſcriptis inſignis, jam ſæpius laudatus, cujus frater Werinharius, & ipſe Augienſis monachus, *admodum doctus*, ait ille, *& religioni verè deditus*, adhuc juvenis, cum alio monacho, Liatharto nomine, *ſtudio vitæ perfectioris flagrans*, peregrinationem ad loca ſancta pro more illorum temporum *clam* aggreſſus eſt, injuſſu ſcilicet abbatis, cujus facultatem poſtea litteris ſcriptis petiit, & obtinuit. Hos non multò poſt ſubſecuti ſunt Richardus Rhenaugienſis abbas, & Heinricus monachus.

Hadamuta ab. ſtiſſa obit.

Eodem tempore Hadamata, Nienburgenſis prope Ingolſtadium abbatiſſa venerabilis, quæ monaſterium pæne collapſum in meliorem ſtatam reſtituerat, cùm eam, quæ ipſi ſuccederet, deſignaſſet; ſororibus piè admonitis, IV. kal. Novembris deceſſit; quo itidem anno Heinricus imperator Abdinchofenſi monaſterio, abbatique Egilberto (*a*) ſuas poſſeſſiones aſſeruit contra Meinvvercii Patherbrunnenſis epiſcopi fundatoris heredes, qui eas repoſcebant. Idem cæſar filium ſuum æquivocum apud Triburiam in frequenti conventu *a cunctis electi*, cùm necdum electores imperii inſtituti eſſent, eique ſubjectionem in anteceſſum promitti fecit. Haic Bajoariæ ducatum aſſignavit, excluſo Conrado duce, qui huic electioni aſſenſum non præbuerat. Hæc ex Hermanno. Tunc querelæ adversùs imperatorem in Saxonica auditæ, quòd a recto & juſtitia deflectere videretur.

(*a*) *Annal. Paderborn.*

Procopius ejuſdem abbas. *Chron. Sazon. ad an. 1053.*

Sub idem tempus Procopius, ſancti Johannis monaſterii (*b*) abbas apud Boëmos ſanctè vitâ functus eſt kalendis Aprilis, cùm proſpera omnia incolis, ſuperſtite Bretiſlao duce, aſt eo erepto ſiniſtra eventura prædixiſſet: quod ſub Spitigneo principe accidit; cujus tempore Vitus abbas, Procopii ſucceſſor, monaſterio cedere, & in Pannoniam ſe recipere ob ducis infeſtationes compulſus eſt: ſed demum revocatus Uratiſlao Boëmiam regente. Miraculis ad Procopii tumulum increbreſcentibus, Blaſius monaſterii præpoſitus eum in ſanctorum numerum ab Innocentio III. referri ſategit, quod per Guidonem ſanctæ Mariæ trans Tiberim presbyterum cardinalem anno MCCIV. factum eſt IV. nonas Junii.

L. S. Crucis exaltat o Mediolani recepta.

Ad id tempus exaltatæ ſanctæ Crucis feſtivitas, quæ ubique recepta erat, in eccleſia Mediolanenſi primùm (*c*) inſtituta eſt in frequenti totius cleri conſeſſu, cui Landulfus Ambroſiani monaſterii abbas, Gottifredi ſucceſſor, cum monachis ſuis, aliiſque abbatibus interfuit. Atque ut hoc feſtum eam majori pompâ celebraretur, Tado ſen Tadelbertus notarius Mediolanenſis quædam prædia aſſignavit ad inſtituendam pſalteſii recitationem in eccleſia metropolitana in pervigilio feſti, ipſoque feſto totius cleri proceſſionem ad baſilicam Ambroſianam: ubi ſingulis presbyteris, aliiſque clericis *fictum* ſeu penſitatio ab ejus loci abbate diſtribuereturr. Actam in ſecretario eccleſiæ Mediolanenſis hoc anno MLIII. Heinrici imperatoris ſeptimo, Widonis archiepiſcopi octavo, quinto die menſis Septembris. Præter monachos jam tunc duodecim canonici erant in baſilica Ambroſiana, immo & quædam monachæ, at pater ex teſtamento (*d*) Lauterii cujuſdam & Widæ conjugum ibidem ſepultorum, qui quaſdam poſſeſſiones eidem monaſterio tribuunt, unde lumen ſuper ipſorum ſepulcrum perpetuò accendant prior & diaconus major, & de reliquo fratres *camiſias* „ habeant, eo pacto, ut in ipſorum anniverſario ſimul officium mortuorum celebrent, & quotidie pro ipſis Deum orent: canonici verò ejuſdem eccleſiæ quo„ libet die preces pro ipſiſmet fundant, & quotannis anniverſarium perſolvant; & „ *cum duobus cuſtodibus & ſex monachabus de eadem eccleſia guſtent* ſeu refician tur *in canonica*. Hæc fuſiùs apud Puricellum, ubi rectè arguit Gabrielem Pennottum, qui canonicos regulares in illa baſilica tum exſtitiſſe ſcribit. Ve-

(*c*) *Puricel. p. 426. & ſeq.*

(*b*) *ibid. p. 431. & ſeqq.*

ANN. CHR. 1053.

Venuſii ad muros in Apulia exſtabat hoc tempore ſanctæ Trinitatis monaſterium, a Rotbertu Guiſcardo fundarum, ubi olim cathedtalis eccleſia etat, cui tunc Gaufridus abbas præfidebat. Huic monaſterio Drogo (*a*), dux & magiſter Italiæ, comeſque Notmannorum totius Apuliæ & Calabriæ, tertiam partem dictæ civitatis, & monaſterium ſancti Georgii extra muros, aliudque ſancti Georgii monaſterium necnon ſancti Petri, ſancti Benedicti, ſancti Nicolai & ſancti Johannis hoc anno confert pro remedio animæ ſuæ, fratriſque ſui Guillelmi, eo pacto, ut pro eis, aliiſque ſuis propinquis miſſæ & orationes atque vigiliæ a fratribus agantut. Hoc monaſterium militibus Hoſpitalis ſancti Johannis a Bonifacio VIII. (*b*) traditum eſt, ſuppreſſo monachorum ordine, qui per quadringentos illic annos perſtiterant.

LI. S. Trinitatis monaſterium Venuſii.

(*a*) *Ital. ſacr. to 7. p. 219.*

(*b*) *Ibid. p. 223.*

Inter ea furebat contra Latinos Michael Cerularius patriarcha Conſtantinopolitanus ſcriptâque ad Leonem papam epiſtolâ totius occidentalis eccleſiæ ritus & doctrinam fugillabat. Hanc epiſtolam, cùm in Apulia eſſet, accepit pontifex, eamque Humbertus Silvæ-candidæ epiſcopus cardinalis latinè reddidit. Ad hanc epiſtolam reſcripſit Leo, repreſſitque arrogantiam patriarchæ: qui aliâ epiſtolâ in concordiam redire viſus eſt, permotus ſcilicet Conſtantini imperatoris hortamentis, qui unitatem inter utramque eccleſiam refarcire ſtudebat. Verùm cùm nec ſic res ſuccederet, legatos tres Conſtantinopolim miſit pontifex, tum ad bellum conficiendum adversùs Nortmannos, tum pro eccleſiaſtica pace reformanda inter utramque eccleſiam. Legati fuere Humbertus cardinalis mox laudatus, Fridericus S. R. E. archidiaconus & cancellarius, & Petrus archiepiſcopus Amalfitanus: qui adito priùs (*c*) Caſinenſi monaſterio, ut fratrum precibus ſe commendarent, ad regiam urbem profecti ſunt, acceptis pontificiis litteris, tum ad imperatorem tum, ad patriarcham. De hac legatione commentarium ſcripſit Humbertus. Collatione cum Michaele Cerulario & Niceta Pectorato habitâ, reſipuit Nicetas, at nequaquam Cerularius, quem in ſchiſmate obſtrmatum legati communione eccleſiæ interdixerunt. Hanc legationem anno MLIV. reponit Baronius: at rectiùs Lambertus, aliique veteres anno præcedente. Legati quippe, teſte Humberto, Conſtantinopolim pervenerunt *ipſo die nativitatis ſancti Johannis-Baptiſtæ*, ac proinde vix ante menſis Junii initium ex Italia profecti ſuot juſſu Leonis pontificis, qui menſe Aprili anni inſequentis deceſſit.

LII. Legatio Conſtantinopolim.

(*c*) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 88.*

ANN. CHR. 1054.

IPſo anno, ſcilicet milleſimo quinquageſimo-quarto, Beneventi detentus eſt Leo pontifex uſque ad menſis Martii duodecim diem. Inde Capuam ab Hunfrido comite Nortmanno deductus: ubi duodecim dies remoratus, cùm ægrotaret, itineris ſocio aſſumto Richerio Caſinenſi abbate, Romam revertit, & in Lateranenſi palatio decubuit. Cùm verò brevi ſe mortuum intelligeret, in eccleſiam beati Petri ſe deferri præcepit; ubi tumulum intuitus, in quo humari voluerat, in hunc modum verba feciſſe traditur. *Vid te*, inquit, *fratres mei, quàm vilis, quàmque fragilis & tranſitoria ſit humana gloria? Ego, qui ex nihilo propemodum ad humanæ gloriæ faſtigium evectus ſum, ab hoc nunc iterum ferè ad nihilum ſum redigendus. Cellam, quam monachus incolui, in ſpatioſiſſima palatia jam dudum vidi converſam: modò ad hujus ſarcophagi anguſtias iterum eſt remeandum.* His dictis, aliiſque, quæ anonymus ejus æqualis refert, unctione & ſacro viatico munitus, feliciter diem clauſit XIII. kal. Mail, miraculis ante & poſt obitum editis clarus, quorum nonnulla Victor tertius refert in libro tertio Dialogorum. Obiit quinquagenarius, Tulienſis epiſcopatus anno viceſimo-octavo, pontificatus ſexto; ſepultus ad altare ſancti Gregorii in baſilica Vaticana. Libros de rebus ab eo geſtis duos, videlicet de ejus vita, atque miraculis, ſcripſit Wibertus Tullenſis archidiaconus, ejus familiaris: narrationem de ejus obitu retulit anonymus ejus æqualis, modò laudatos, quam ex vetuſtiſſimo Beneventanæ eccleſiæ codice, litteris Langobardicis exaratn, Ughellus excepit.

LIII. Leoni papæ ſuccedit Victor II.

Poſt ejus obitum vacavit anno ferè integro pontificatus, ad quem demum aſſumtus fuit Gebehardus Eiſtetenſis epiſcopus, dictus Victor ſecundus, poſtulante clero Romano per Hildebrandum, tunc eccleſiæ Romanæ ſubdiaconum, qui ad Heinricum imperatorem ejus rei causâ miſſus eſt, cùm nullus ad pontificatum idoneus in Romana eccleſia tum reperiretur. Gebehardo pontificatum prædixiſſe traditur ſanctus Bardo archiepiſcopus Moguntious. Cùm enim Heinricus imperator de ejus promotione ad Eiſtetenſem epiſcopatum hæteret, conſultus hac de re Bardo, *jubtur* (*d*) „ *cucullam ſuam, ut ſolebat, collectus & tacitus*, cæſari demum reſpondit: Domine, „ bene poteſtis hanc ei dare poteſtatem, quia aliquando ipſi daturi eſtis majorem: quo intellectu, Heinricus, tanti viri ſecurus reſtimonii, anulum ei cum baculo, eidemque poſtea ſummum pontificatum dari curavit.

(*d*) *Greſſer. in catal. Epiſtet. p. 448.*

LIV. Legati Romam redeunt.

Ubi nuntium de morte pontificis accepere legati, Michaele patriarchâ & Leone Acridano epiſcopo damnatis, in Italiam reverti matutarunt. Diſcedentes muneribus

ANN. CHR. 1054.

bus eximiis, quæ ſancto Petro offerrent, donavit Imperator, qui etiam binas (a) auri libras annui cenſus Caſinati monaſterio aſſignavit. Verum cùm per Apuliam tranſirent, a Traſmundo Teatino comite per libidinem, avaritiamque indignè exſpoliati ſunt. Fridericus Romam reverſus odium Heinrici imperatoris incurrit, tum ob fratrem ſuum Godefridum ducem, ei dodum infenſum, cujus potentia propter nuptias, cum Beatrice Tuſciæ duce contractas, exſtari tunc maximè ſuſpecta erat; tum ob multam pecuniam, quam ex ſua legatione retuliſſe ferebatur. Unde invidiæ cedendum ratus, eum jam aliunde contemtom ſæculi concepiſſet; (b) Richerium Caſini abbatem, qui ex urbe Lucca, ubi imperatorem adierat, ouper reverſus, clam Romæ verſabatur, convenit, ſeque monachum fieri poſtulavit. Id perjucundum fuit abbati, a quo lnconſtanter Caſinum præmiſſus eſt; quem brevi ſubſecurus abbas cum legatis, quos Heinricus Imperator ad principes mittebat, liſdem præſentibus Fridericum monaſticis veſtibus induit. Hoc factum plerique malè interpretabantur: ſed *nemo qui ſanum ſaperet*, inquit Lambertus, *alto animo hoc eum, quàm ardore fidei, & tædio ſæcularium negotiorum feciſſe credebat; præſertim cùm eodem tempore & longi itineris labore exhauſtus, & gravi corporis moleſtiâ pulſatus, diu ſe poſſe vivere deſperaret.* Hic non multò poſt abbatem rogavit, ut ad monaſterium ſuſuiæ Tremitenſis, in mari Adriatico e regione Gargani montis ſirum, ſecedere ſibi liceret. Verùm cùm ob quædam vitia ab ſe reprehenſa ingratus ejus loci abbati eſſe cœpiſſet; lnde ad monaſterium ſancti Johannis, quod Veneris dicitur, poſitum in agro Lancianenſi, ſe recepit.

Fridericus Caſini monachus.

(a) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 88.*

(b) *ibid. c. 89.*

LV. Theobaldi eremitæ vita pia.

Hoc etiam anno Liutbericus Vicentinus epiſcopus, quem Ughellus mendosè *Sinebertum* vocat, puellare ſancti Petri cœnobium inſtauraſſe dicitur. Idem Theobaldum, eremitam Gallum, qui tum in illis partibus vitam angelicam ducebat, presbyterum ordinavit. Illuc acceſſerat vir ſanctus ex urbe (c) Roma, per mare Adriaticum in loca ſancta trajecturus: aſt ubi ad locum, qui Sallaniga dicitur, pervenit; Waltero collegâ jam deficiente, & ulteriùs progredi recuſante, illic conſiſtere decrevit: ibiquu, aſſenriente loci domino, cive Veronenſi, exſtructo tugurio duriſſimam vitam agere inſtitit. Et primùm quidem a carnibus, omnique pinguedine & obſonio abſtinuit, ſolo pane hordeaceo & aquâ contentus: demum vero pane & quovis potu ſibi detracto, fructibus tantùm & herbis, earumque radicibus uſus eſt. Ad hæc jugi indutus cilicio, multifido flagello ex corio facto corpus ſæpius divexabat. Toto quinquennio nunquam jacendo ſed ſedendo ſomnum cepit: ſallenſque miniſtrum, qui ipſum ſomno vacare putabat, ad conticinii tempora preces continuabat, paullo ante matutinos, ut ſuis lateret, ad ſtratum revetti ſolitos, appoſito duriſſimo trunco pro cervicali ſuper arcam linteolo ſubſtratam, quæ ipſi pro lecto erat. Biennio quàm illic degere cœperat, ſocius ejus Walterus *in ſancta religione* non ſine opinione ſanctitatis deceſſit. Compertâ Theobaldi famâ ex miris virtutibus, quas non rarò patrabat, Arnulfus ejus parer ad eum viſendum perrexit cum Henrico milite, Odone presbytero, & Horchemberto venatore, aliiſque, qui ad limina Apoſtolorum profecti erant. Reverſus domum Arnulfus, viſâ & auditâ de filio Willæ conjugi piiſſimæ narravit: quæ cum honeſto comitatu ad filium contendit, ulque, objectis ſæculi retinaculis miniſtratura conſtanter adhæſit. Utriuſque deſiderio Arnulfus denuo Romam, ne Sallanigam petiit, & in reditu ad patriam alterum filium, utl Theobaldus præſcierat, in bello interemtum invenit.

(c) *lib. 59. c. 39.*

LVI. Franci a Normannis victi.

Haud ſcio an ille Arnulfi filius exſus ſit in bello, quod Heinricus rex Francorum cum Normannis hoc anno infeliciter geſſit, referente inter alios Willelmo (e) Gemeticenſi monacho. Hoc bellum ex ingenita Francorum in Normaonos invidia profectum ait auctor ille, regemque Heinricum, malignis ajuſmodi æmulorum ſuggeſtionibus commotum, copias ſuas in duo agmina diviſiſſe, unumque adversùs Caleinum ſeu Caletenſem (*) pagum, duce fratre ſuo Odone; alterum, cui ipſe cum Goffredo Martello, Andecavorum comite, præfuit, in comitatum Ebroïcenſem immiſiſſe. Duobus illis bina quoque agmina Willelmus Nortmannorum dux oppoſuit. Qui ad Caletos miſſi erant, Francos ad Mortuum-mare incautos adorti, cum eis ad multam diem ſigna contuliſſe, eoſque demum fudiſſe perhibentur: quod cùm celeti nuntio ad Willelmum perlatum fuiſſet, id per Rodulfum de Toenia Heinrico regi prociamati, & exprobrari curavit: quo audito, rex a cœpto deſtitit, Dux verò contra Tegulenſe caſtrum, quod tex illi dudum abſtulerat, aliud æquè validum, ſcilicet Bretolium, inſtauravit, illudque Willelmo (e) Osberni filio cuſtodiendum commiſit. Hic eſt Willelmus, qui duo monaſteria in honorem ſanctæ Mariæ reginæ cæli condidit: onum Lyræ, ubi Adelizam ſeu Adelelam conjugem ſuam, Rogerii Toenitæ filiam, ſepelivit: alterum apud Cormelias, in quo Rodulfus filius ejus, *a pueritia monachus*, Deo diu militaſſe traditur.

(d) *Willelmo Gemet. lib. 7. c. 24.*

(*) *le pais de Caux.*

(e) *ibid. c. 25.*

Sub

Sub finem hujus anni Johannes Fiſcamnenſis abbas in Angliam transfretavit, ut rebus monaſterii ſui, in illo regno poſitis, provideret, ſibique Edvvardum regem propitium redderet. Quid ua illo ltiuere conſecutus ſit, vetus notitia ſic refert, *Anno dominicæ incarnationis* ı (*). LIV. *Johannes, Fiſcamnenſis cœnobii abbas ſecundus, vir grandævus, & a puero in Chriſti militia apprime exercitatus, mare diſpoſuit tranſire, terraſque ſuæ ditionis, illa tu regione ſitas, invisere, &, prout tompetebat, utiliter ordinare. Profude ſecundo anno Decembrit a prædicto cœnobio exiit; mare deinde, Deo propitio, feliciter enavigavit. Deinde regem, diſpoſitis pro quibus erat, petiit: a quo honorificè ſuſceptus, neceſſariis dapſiliter in ſuot ſuorumque uſus præbitis, eſt muneratus. Præter ea petitionem regi humiliter de eccleſia, quæ eſt in Burbas, ſuggeſſit; cui rex Edvvardus gratanter aſſenſit, præfatamque eccleſiam ſanctæ & individuæ Trinitati peromniter auctoritatis ſuæ dono delegavit*, &c. Ad hæc idem rea tutram, quæ dicitur Staningeis, eidem monaſterio contulit, & omnia, quæ ad illam jure pertinebant, poſt obitum epiſcopi Helvvini.

ANN. CHR. 1054. LVII. Johannes Fiſcamni abbas Angliam petit.

(*) *id eſt*, milleſimo.

Jam annus ſeptimus erat Rotberti Cormeriacenſis abbatis, eo nomine ſecundi, qui dictutum monaſterium, *a bonæ memoriæ Roberto* deceſſore ſuo inſtaurari cœptum, omnino perfecit, ejuſque nobile templum in honorem ſancti Pauli apoſtoli dedicati curavit. Hic *frater* erat *illius Barnardi, qui ta Andecava civitate ſtudiit philoſophiæ efflornit*, de quo ſuperiùs (*a*) actum eſt. Hæc autem dedicatio facta eſt *anno ab incarnatione Domini* MLXV. *qui eſt ſeptimus ordinationis ejuſdem archimandritæ anni*, & quidem idibus Novembris, a Bartholomæo Tutonenſi archiepiſcopo, anno ejus ordinationis ſecundo, necnon ab Euſebio, cognomento Btuuone, præſule Andecavenſi, & a Martino epiſcopo Britannorum, in frequenti cœtu abbatum, monachotum, clericotum, & laicotum. Rotberto abbati ſucceſſit Guido ſeu Wido ſecundus, de quo inferiùs.

LVIII. Cormeriſci eccleſia dedicatur.

(*a*) *lib.* 53. *n.* 42.

Eodem anno monaſterium ſanctæ Mariæ apud Cervianum, in pago Gerundenſi conſtruxerunt Silvius, cognomento Lobetus, & uxor ejus Adeleis ſeu Adelais, illuſtres Indqui Cluſienſi ſancti Michaelis abbatiæ ſubjecerunt. Id autem ſe feciſſe (*b*) dicunt cum conſenſu Raymundi Barcinonenſis comitis, qui Gerundenſem quoque comitatum tenebat; & Ermeſindis comitiſſæ, necnon Berengarii pontificis Gerundenſis, *at in eodem loco ſimul conſtruantur ædificia ſervorum Dei uſibus apta, qui ibi ſecundum legem beati Benedicti Deo ſemper ſerviant, & regulariter vivant. Et quia Deus nobis*, inquiunt, *in hac vita ſitum dare non valent; nos offerimus de ſuis donis, quæ ipſe nobis contulit, hunc locum, ubi ſervitium ejus perpetualiter fiat: at in loco ſibi morituri ſerviant Deo humaet ta æternum victuri*. His litteris ſubjunctæ ſunt aliæ, quibus Cervianum ſubjicitur monaſterio Cluſæ, quod *in regno Italiæ, in monte ſupra vallem Seuſa poſitum dicitur*. Facta iſta ſcriptura donationis XII. kalend. Martii, anno AXIIII. Heinrici regis.

LIX. Cervianenſe monaſterium conditur.

(*b*) *Marca Hiſp. c.* 1099.

Eodem anno Petrus abbas cœnobii ſancti Petri Rodenſis litem habuit contra Pontium comitem Emporitanum (*c*) de quibuſdam vineis, quæ Petru in ſollemni placito adjudicatæ ſunt.

(*c*) *ibid. pag.* 1101.

Tunc temporis Willelmus-Gatſias Ortonem filium ſuum beatæ Mariæ in monaſterio Simortæ tradidit eum multis eccleſiis, quas in ſua poteſtate habebat. *Id factum eſt tempore Victoris papæ II. & Auſtindi archiepiſcopi*, ſcilicet Auſcitani, Sanctique comitis, & *Pontii abbatis*, præſente Raymundo comite, aliiſque, qui *ſpectatores*, id eſt teſtes, dicuntur.

Rodenſe & Simortæ monaſteria.

Sub idem ferè tempus Gregorius, ſancti Severi in capite Waſconiæ abbas, promotus eſt ad epiſcopatum Aquenſem, quem, rogante & ſuadente Auſtindo archiepiſcopo mox laudato, ſubiiſſe dicitur in Gallia-chriſtiana. Verùm hanc dignitatem jam inierat pontificatu Raymundi Copæ Auſtindi anteceſſoris, ut conſtat ex quodam inſtrumento monaſterii ſancti Michaelis Pecianenſis, in quo legitur, quemdam monachum ſancti Johannis de Sordua, factum Peciani faceſſitam ab Arſivo ſancti Michaelis abbate, olim Sordunenſi monacho, gravatè ferentem Sordueuſe monaſterium Pecianenſi ſubjectum eſſe, chartâ ſubjectionis furtim ſublatâ auſugiſſe, & in cella ſancti Captaſii *de Poatons* hoſpitatum eamdem chartam combuſſiſſe, admotâ eandelâ: quæ in lectum delapſa, ipſum monachum, torumque monaſterium incendio conſumſerit. Unde factum eſt, ut Sordueoſes Pecianenſium jugum excuſſerint. Poſtea verò, Raymundus Pecianenſis abbas, qui Arſivo ſucceſſerat, de hac ſubtractione conqueſtus eſt in concilio Aquenſi contra Willelmum Sordueuſem abbatem, iſque *judicio Auxienſis archiepiſcopi Raymundi-Copæ, atque omni Gregorii ejuſdem ſedis*, ſcilicet Aqueoſis, *epiſcopi, omniamque epiſtoporum in concilio exiſtentium, prælationem dia amiſſam recuperavit*, & epiſcopotum conſultu Sordueuſe monaſterium, ſalvo jure ſancti Michaelis, prædicto Willelmo abbati regendum commiſit. His litteris abſque chronicis notis ſubſcripta ſunt ſigna

Gregorius ex abbate epiſcopus Aquenſis.

Lis de Sorduæ ſubtractione.

ANN. CHR. 1054. gna Raymundi-Copæ Auxianſis urchiepiſcopi, Gregorii epiſcopi, Guillelmi abbatis cellæ-Menulfi, Raimundi Pecianenſis abbatis, Forris prioris, & uliorum. Sed ut ad Gregorium epiſcopum recurrat oratio, is ab ipſis pueritiæ rudimentis Cluniaci inſtitutus, illinc peteme Sancione comite, Willelmi-Sancii filio, in patriam revocatus, ſancti Severi in capite Waſconiæ præfectus eſt monaſterio, quod incendio deformatum inſtauravit. Dein Laſcurenſis factus epiſcopus, ſimul ubbatiam reriunit. Aquenſem verò epiſcopatum ad breve tempus, hortante Anſtindo archiepiſcopo, tenuit, mortuus ttt. idus Jannarii, unno MLXXII.

LX. S. Maxentii abbas Archinbaldus archiepiſcopus.

Per idem sempus Burdegalenſem eccleſiam regebat Archinbaldus archiepiſcopus, idemque abbas monaſterii ſancti Maxentii apud Pictones poſt Emmonem, cujus mentio ſuperiùs (*a*) facta eſt. Archinbaldus injuſtas conſuetudines quibuſdam monaſterii ſui prædiis impoſitas (*b*) gravatè ferens, eas uuctoritate Willelmi, ſilio nomine Petri, ducis Aquitanorum, qui tunc unà cum fratre ſuo Gaofrido, Agnete matre udhuc ſuperſtite, Pictavenſis pagi principatum tenebat, relaxari ſategit; effecitque, ut ipſe Willelmus comes, ipſiuſque uxor Ermenſendis ſeu Hermiſindis nonnullas conſuetudines, quas in prædiis ſancti Maxentii poſſidebant, eidem monaſterio concederent, accepto pretio trecentorum ſolidorum, necnon equo quingentorum ſolidorum. Actum unte natale Domini, regnante Heinrico rege: cujus conceſſionis inſtrumentum, quod Iſembertus monuchus compoſuiſſe dicitur, ſuper altare ſancti Maxentii poſuit Willelmus comes, qui unà cum uxore ſua Ermenſende, Agnete matre, Iſemberto Pictavorum epiſcopo, Archinbaldo archiepiſcopo, Rainaldo priore, uliiſque monachis, ſignum ſuum bis litteris uppoſuit. Prædictam Hermiſindem comitiſſam laudat Petrus (*c*) Damiani; eamque *cognatam* vocat Agnetis Imperatricis, quam illa poſt nuptiam mariti ſui, ejuſdem Agnetis germani, quæ anno MLIX. contigit, Romam devotionis cauſâ ſecuta eſt. Porro prædictus dux Willelmus hoc ipſo anno quamdam donationem fecit ſancto Florentio Salmurenſi, atteſtantibus eodem Archinbaldo archiepiſcopo, Itcrio Lemovicenſi epiſcopo, Hildeberto comite, Willelmo de Putteniaco, & aliis.

(*a*) *lib.* 53. *n.* 105.
(*b*) *Beſly comtes p.* 414.
(*c*) *Petr. Dam. lib.* 7. *ep.* 3. *&* 6.

LXI. Theobaldus comes ad Heinricum imperatorem confugit.

Hoc tempore Theobaldus Campaniæ comes cum rege Heinrico rixabatur, eòque ſimultas proceſſit, ut ad Heinricum imperatorem ſeceſſionem fecerit, cùm illa Moguntiæ paſcha celebraret; qui opem ei udveſsùs regem promiſit. Id nos docet Hermanni Piſtoriana editio ad hunc annum, qui tamen in margine haud notatur; ubi Theobaldus-Othonis ud Heinricum imperatorem, Moguntiæ morantem, conveniſſe dicitur, *& mules ejus effectus*, qui auxilium illi pollicitus eſt. Idem uuctor ſubdit obtum Leonis papæ IX. qui mitaculis claruiſſe memoratur; addltque ducem Godefridum contra imperatorem rebellaſſe, Italiâque adità, Beatricem, *Bonifacii quondam marchionis viduam*, uxorem accepiſſe. Sic deſinit Piſtoriana editio Hermanni, cujus obitus ſubjicitur his verbis. *Herimannus, Wolferadi comitis filius, ab infantia omnibus membris contractus, ſed omnes tuas temporis viros ſapientiâ & virtutibus præcellens, in Alersbuſam prædio ſuo defunctus, ac ſepultus eſt.* Nec plura de eo, ſiva in illo chronico, in quo ipſe genus ſuum, parentes & nativitatem ſuam notavit, ſive in libris Angienſis bibliothecæ, cujus loci monachus ſuit. Annum ætatis quadrageſimum-primum ugebat, quando deceſſit, natus anno MXXII. ut de ſe ipſe teſtatur. Fallitur Albericus, qui ejus obitum ad decem annos differt. Præter chronicon de ſex mundi ætatibus pauculu ſcripſit, in bis ſollemnem beatæ Mariæ untiphonam, tempore adventus Domini cantari ſolitam, compoſuiſſe, & muſicis notis illuſtraſſe dicitur. Hermanni chronicon, cujus Caniſiana editio Piſtorianæ præſtat, Betoldus Conſtantienſis presbyter continuavit. Eodem anno Werinherus Hermanni frater, & Linthatius, ſeu Liutherus Augienſes itidem monachi, in Jeroſolymitano itinere, quod unno ſuperiore aggreſſi ſuerant, obierunt.

Hermanni Contracti obitus.

ANN. CHR. 1055. LXII. Concilium Turonis in cauſa Berengarii.

ADductus Romam ub Hildebrando Gebehardus Eiſtetenſis præſul, quem Romani poſt obitum Leonis IX. ſummum pontificem cooptaverant; idibus Aprilis in cænu Domini anno MLV. conſecratus, Victoris II. nomen prætulit. Antequam Romam perveniret, Florentiæ concilium habuit, in quo Berengarii confirmata damnatio, Vercellis facta unte ſex unnos. Sed cùm Berengarius virulentam nihilò minùs doctrinam ſpargere non deſiſteret; miſſi u pontifice legati, Gerardus cardinalis & Hildebrandus S. R. E. ſubdiaconus concilium Turonis habuerunt: in quo Berengarius a Lanfranco noſtro, qui præſens uderat, victus, errorem ſuum ubnegare, & catholicæ fidei ſubſcribere coactus eſt, uteſtante Orderico (*d*) Vitali, qui de Lan-
„ franco agens, ait eum in ſynodis Romana & Vercellenſi ſpiritualis eloquii mucro-
„ ne confodiſſe Berengarium, & catholicam de encharitiu fidem uſſeruiſſe; moxque
„ ſubdit: *Profundiſſimis diſputationibus Berengarium Romæ Turonſque palàm evicit, omnemque hæreſim anathematizare, ſcriptoque veram fidem profiteri coegit.* Hanc tamen

(*d*) *Orderic. lib.* 4. *p.* 519.

men perfidus hæreſiarcha poſtea ſcripto rurſus impugnavit, quod Lanfrancus libro edito confutavit. Quid actum ſit in prædicto Turonenſi concilio de cella Fulgeriarum, inferiùs exponemus. In eadem legatione Hildebrandus ſex epiſcopos ſimoniæ reos in ordinem redegit; ex quibus unus cùm crimen procaciter negaret, juſſus tres perſonas ſanctiſſimæ Trinitatis nominare, Spiritus-ſancti nomen proferre non potuit; quâ re tremefactus, culpam confiteri coactus eſt; quod Petrus Damiani & Deſiderius (*a*) Caſinui abbas ab ipſo Hildebrando archidiacono, quem tunc ſubdiaconum dumtaxat fuiſſe aſſerunt, ſe accepiſſe teſtantur. Erat is Hugo Ebreduneuſis archiepiſcopus, qui in ea *civitate, ubi ſynodus habebatur, aderat:* quod plerique ita interpretantur, quaſi concilium Ebreduni habitum eſſet, quod in *Lugdunenſi provincia* celebratum fuiſſe, libellas a Baronio prolatus docet.

ANN. CHR. 1055.

(*a*) *Victor. 3. lib. 3. dial. c. 5.*

LXIII. Mauritius archiepiſcopus Rotomagenſis eumdem damnat.

Eodem tempore, deſtituto ob inſipientiam Malgerio archiepiſcopo Rotomagenſi, & in inſulam Gernerviam (*) relegato, ſuffectus eſt, agente Willelmo Nortmannorum duce, Maurilius Fiſcamni monachus, ſuperiùs laudatus non ſemel; ſtatimque in Rotomagenſi (*b*) eccleſia eum omnibus ſuffraganeis ſuis concilium celebravit de cælibatu clericorum, cæteriſque patrum inſtitutionibus, quæ paſtorum incuriâ neglectæ fuerant, reſtituendis. In hac ſynodo condita videtur formula profeſſionis fidei de ſanctiſſimo euchariſtiæ ſacramento, quâ ſubſtantiam panis & vini *ineffabili* (*c*) *potentiâ divinitatis in naturam & ſubſtantiam carnis*, quæ de Maria virgine nata eſt, & in „ verum ſanguinem converti patres confitentur: quæ confeſſio poſt Maurilii obitum in altera ſynodo denuo renovata fuit. Idem Maurilius eccleſiam beatæ Mariæ, a Rotberto archiepiſcopo incœptam, perfecit, dedicavitque præſidente ſedi apoſtolicæ Victore II. regnante Heinrico Francorum rege, ut in actis archiepiſcoporum legitur, in quibus id factum dicitur anno MLXIII. quæ notæ ſimul convenire non poſſunt. Siquidem Victor papa anno MLVI. Heinricus rex anno MLX. deceſſit. Fortè hæc dedicatio facta eſt ipſo anno MLV. aut inſequenti, rempore concilii, in quo prædicta formula condita fuit. Conſimilem fidei confeſſionem in extremis profeſſi ſunt per ea tempora viri complures pietate inſignes, in his Gervaſius Remorum archipræſul, qui hoc anno MLV. e Cenomannenſi eccleſia ad Remenſem tranſlatus eſt idibus (*d*) Octobris; ſanctus Bruno, ſacri Cartuſiani ordinis inſtitutor, & Ludovicus VI. Francorum rex, ut Sugerius in ejus vita teſtatur.

(*b*) *Anal. ſæc. 10. p. 440.*
(*c*) *ib. p. 461.*
(*d*) *Labbe bibl. 10. 1. p. 360.*

S. Audoëno data S. Victoris eccleſia.

Hoc ipſo anno quidam clericus, Tomor nomine, eccleſiam ſancti Victoris in Caletis, hereditario jure ſibi competentem, ſancti Audoeni monaſterio, cui ad hoc tempus Nicolaus abbas præerat, eâ lege conrulit, ut illic cella monachorum *ſub tutela ſancti Audoëni & ſpirituali dominio* inſtitueretur: ipſe verò cum Gilleberto alumno ſuo apud ſanctum Audoënum factus eſt monachus. Hanc donationem dux Willelmus litteris (*e*) ſuis hoc anno datis comprobavit, reſte iurer alios Malgerio archiepiſcopo, qui eodem anno, ut mox dicebamus, abjectus eſt. Hæc cella in abbatiam, poſtulante Rogerio (*f*) de Mortuo-mari cum uxore ſua Hadviſa, erectu fuit tempore Johannis archiepiſcopi Maurilii ſucceſſoris, annuente prædicto Nicolao ſancti Audoëni abbate, qui Radulfum e ſuis primum illius loci abbatem inſtituit, retentâ ſancti Audoëni monaſterio inſtituendorum ibidem ſucceſſorum prærogativâ. Actum Rotomagi in provinciali ſynodo anno MLXXXIV.

(*e*) *Pomm. pag. p. 448.*
(*f*) *ib. p. 449.*

LIV. Vvidoni Remorum archiepiſcopo ſuccedit Gervaſius.

Hic annus extremus fuit Widonis Remorum archiepiſcopi, cujus obitus contigit kalendis Septembris, poſtquam eccleſiam Remenſem rexiſſet *bis undenos gemino cum menſe per annos*, ut in ejus epitaphio apud Marlotum (*g*) legitur. Sepultus eſt in baſilica ſancti Remigii, cui ante biennium altare Baſilicæ-curtis (*) contulerat. Id autem eo animo ſe feciſſe dicit, tum ut imitaretur anteceſſores ſuos, qui ſacrum illum locum beneficiis augere ſtuduerant: tum ut ejus anniverſarium agerent fratres illius baſilicæ, ubi ſepulroræ ſuæ locum delegerat. *Actum Remis anno incarnationis* MLXIX. *indictione* VI. *regnante Heinrico rege Francorum anno* XXVIII. *archiepiſcopatus autem domini VVidonis anno* XX. Subrogarus eſt in ejus locum Gervaſius Cenomannenſis epiſcopus idibus (*b*) Octobris, ſatagente, ut veri ſimile eſt, apud Heinricum regem Willelmo (*i*) Nortmannorum duce, apud quem tunc, ob vexationes Gaufridi Cenomannorum comitis verſabatur.

(*g*) *Marlot. 10. 2. p. 111.*
(*) *Baſilica-curtis.*
(*b*) *V. infra lib. 63. n. 4.*
(*i*) *Anoleſt. 10. 3. p. 303.*

Gervaſio apud Cenomannos Vulgrimus abbas.

In ejus locum, favente Gaufrido comite, Wlgrinus (*k*) ſancti Sergii apud Andecavos abbas electus eſt in eccleſia Cenomannenſi, quam annis ferè decem rectè udminiſtravit. Inter alia opera, ordinationis ſuæ anno quinto novæ cathedralis eccleſiæ fundamenta jecit; aſt eam morte præventus abſolvere non potuit. Poſt obitum in capirulo ſancti Vincentii humatus eſt. Huic apud ſanctum Sergium ſucceſſit Dachertus ſeu Daimbertus abbas, qui per annos viginti-ſeptem multa præclarè geſſit, eccleſiam ab Euſebio epiſcopo dedicari curavit, remque familiarem (*l*) non parum auxit. Gervaſius jam factus archiepiſcopus ſua in ſancti Vincentii Cenomannenſe monaſterium beacfacta commemorat in quodam inſtrumento, ejus hæc

(*k*) *V. lib. 57. n. 73.*
(*l*) *Gall. Chriſt. 10. 4. p. 822.*

Gervaſius S. Vincentio beneficus.

ANN. CHR. 1055.

verba. *Innotescat sanctæ matris ecclesiæ fidelibus & devotis cultoribus, tam futuris quàm præsentibus, quòd ego Gervasius, primò sedis Cenomannicæ episcopus; deindè illâ mihi invicè ablatâ, Remensè archiepiscopium gratiâ Dei adeptus; eo tempore quo Cenomannensem pontifex regebam ecclesiam, restaurare laboravi, communi consilio canonicorum atque sapientum vestrorum, monasterium quoddam, sub honore beatorum martyrum Vincentii atque Laurentii proximè suburbia civitatis Cenomannicæ fundatum antiquitus, & consecratum; illic ex more constituens ordinem monachorum; res etiam, quæ eidem loco ablatæ fuerant, ab ipsis cæ injustè tenentium manibus, commutando seu redimendo, cripiens, restaurare curavi, de proprietatibus quoque patrimonii mei, pro Dei amore, necnon pro remedio animæ meæ & parentum meorum.* Deinde recenset res, quæ pridem amissæ erant, eidem loco eb ipso restituras, scilicet ecclesias de Sarciaco (*) & de Colongiaco (*) cum suis alteribus, planum, quoqae & silvem cam suis colibertis. His addic præbendam sancti Juliani, consilio & assensa canonicorum suorum ab se colletem ejasdem loci monechis, pro eo quòd episcoporum & canonicorum illic esset sepulture; & multa elia, quæ hic enumerare superstuum fuerit; tam subdit. *Posui etiam in cenobio supra dicto abbatem quemdam, consanguineum meum, nomine Avesgaudum, cujus studio & labore, fratrumque mihi degentium hoc, quæ consequuntur, Deo adjuvante ipsi loco acquisita sunt*, &c. Præter ea dedit huic sanctuerio Rotbertus gremmaticus *suam bibliothecam per partes divisam*, id est codices sacroram bibliorum, *Smaragdum, passionale*, & alie nonnalla. Hic Rotbertus gremmaricus lenderat io edtis (*a*) episcoporum Cenomannensium, ubi Arnaldi episcopi præceptor fuisse dicitur.

(*) *Sarcé.*
(*) *Colongé.*
(*a*) *Analect. to. 3. p. 359.*

LXV. Fulgerienſis cella.

Exstac in confinio Nortmanniæ & Britanniæ haud ignobile oppidum, quod Fulgerias (*) vocant, in pago qaondam dicto Vendellensi positum, abi Meino, *miles Redonensis provinciæ*, cum Adele conjnge cellam erexit, eemque Alberto abbati & fratribus Majoris-monasterii fabjecit, eo pacto, ut ex ille capella, quæ tene exigai reditus eret, duos denarios pro more solito Redonensi episcopo qaotennis persolverent. Cum verò illius cellæ reditus munificentiâ conditoris multùm crevisset, Meino episcopus litem monachis movit, ut ceosum illam eugerent: illis verò detrectantibus, divinum officium tribus annis illic fieri prohibuit. Querelæ hac de re delatæ per Albertum abbatem in concilio Turonensi mox laudato ad Hildebrendum legatum, qui tres tantùm solidos episcopo pro exactione prandii quotannis redbiberi mandavit. Testes bujus rei Jahel filius Mainonis de Fulgeriis, Adelais mater ejas, Radulfus pater, id est filius Mainonis & Adeleidis, postea dominus Fulgerieram tempore Bartholomæi ebbatis, Alvercdes frater Mainonis bastaidus, & Alveus nepos ejas, scilicet Meinonis.

(*) *Fougeres.*

LXVI. Fridericb abbas succedit Sigo.

Hic annus supremos fuit Friderici Salmarensis abbatis, qui monasterium eo in loco, ubi etiem nnoc ceroitar, condidic, monachis ab ecclesia sancti Hilerii, modò paræcieli, istuc trenslatis. Obiit IV. kel. Octobris, præfectaiæ eono XXXIII. Huic eximio viro succesit optimus ebbas Sigo, liberelibus artibus omoibus epprime iostructus, græcè (*b*) & hebreicè, quod illis semporibas rarissimum, legendi & scribendi petitissimas, qui bibliotbecem, ornamenta ecclesiæ, remque familiarem multùm auxit, io suos benignas, io exteros, & maximè in egeores liberalis. Totum ejus studium io meditendis scripturis sanctis fuisse dicitur, taori ab omnibus habitus, ut domnas Hugo ebbas Cloniacensis, vir cùm primis venerendus, eum *magistrum suum* dicetet, & tamqaam se *superiorem* suspiceret. Primo ejas præfecturæ tempore instauretum fuit Redoneuse sancti Meleni monasterium, eiqae commissum, cui Evcoum e suis probatissimum monacham præfecit, ut fusias pottee exponemos. Eodem Sigone abbate Ademarus de oppido, quod vocetur Roca Fulcaldi (*a*), ejusque germanus Wido cam filiis sois Widone & Arnaldo, *cœnobitii sanctissimi Florentii Salmurensis, vitam justitiæ, id est communem secundum primitivam ecclesiam & regulam sancti Benedicti, ut circumquaque fama sparsit, ducentibus*, cellam prope prædictum cestram cribait, *Philippo rege Galliæ, Sigone abbate*; qaod in edtis (*c*) malè ed annam M XL. refertur. Id de mooasterio sancti Benedicti de Nentogilo sea Nautolio, Rocæ-Fulcaldi proximo, iotelligendum videtur. Hic mibi videtur esse Sigo, quem Adelmaonus in rythmis elphabericis laudat in hunc modum.

(*) *In Rothefontani.*
(*b*) *Hist. rerum ecclesiast. part. 2. p. 557.*
(*c*) *Besly comtes. p. 339.*

Caritate Sigo nuster plenus atque gratiâ,
Multa præbens ore, manu, advenis solatia,
Singularis organalt regnabat in musica.

(*d*) *Analect. t. 2. p. 555.*

Certè Sigo abbas caritate in omnes, & musicæ scientiâ excelluisse trsditor. Et fortè idem sit cum Sigone cantore (*d*) Carnutensis ecclesiæ, Fulberti episcopi insigni

ſigni diſcipulo, ſapientiâ vitâque claro, qui ſancti ſui magiſtri tumulum exornavit. Huic conjectum illud favet, quòd Sigo abbas ea clerico monachus factus dicitur. ANN. CHR. 1055.

Ad hunc annum vulgò refertur concilium Æduenſe, in quo Gaufredus Lugdunenſis, & Hugo Veſontionenſis archiepiſcopi, necnon Aichardus Cabilonenſis & Drogo Matiſconenſis epiſcopi conveniſſe perhibentur. In eo conqueſtus eſt Hagano Æduæ præſul, de vexatione Rotberti Burgundiæ ducis: qui magno cum faſtu Æduam ingreſſus, conventui adeſſe recuſavit. Rogatus a patribus venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas, qui ad concilium invitatus fuerat, principem convenit, eumque durè increpitum tandem ad ſynodum, velut ovem mitiſſimam, ſecum adduxit. Ubi de pace diſſerere cœpit abbas piiſſimus, mox diſcordiæ auctor in ſpeciem hominis proceri facie truculenti e conventu egredi viſus eſt; ſtatimque candidiſſima columba capiti abbatis inſidere; quæ tres ducem ad concordiam flectit, & ad condonandam filii ſui necem iis, qui ejus auctores fuerant. Hæc refert Hugo monachus in libello de vita ſancti Hugonis abbatis, ex quo teſtimonium videtur in Indicibus archiepiſcoporum Lugdunenſium Ganfredus poſt Philippum, quidquid in contrarium dicant Galliæ chriſtianæ auctores. Hoc concilium a Coſſartio differtur ad decem circiter annos ob Drogonem Matiſconenſem epiſcopum, qui anno MLXXII. ordinatus dicitur. Hic eſt Gaufredus archiepiſcopus, cujus anniverſarium Hugo abbas motti proximus commendavit. Eodem tempore Hildebrandus Cluniacum adiit, ubi capitulum ingreſſus, Chriſtum Dominum Hugoni ea, quæ ſingulis conveniebant, ſuggerentem ſe conſpexiſſe teſtatus eſt. LXVII. Hugonis abbatis in Æduenſi concilio factum.

Conſimilem vexationem per id tempus patiebatur ſancti Remigii Senonenſe monaſterium in villa, quæ Pontus (*) vocatur, ad Icaunæ fluvium (*) ſita. Illuc delatum pro more illorum temporum corpus ſancti Romani juſſu Winemanni abbatis, qui plurimas monachis officinas exſtruxiſſe dicitur: ut ad præſentiam ſacri loculi retum iniqui pervaſores ab inſeſtatione deſiſterent. Illic contractus ſacri loculi contactu erectus, præſentu Rainardo comite urbis Senonicæ, qui fortè hujus vexationis auctor erat. Rainardi filius ac ſucceſſor Frotmundus comes, unà cum uxore ſua Giberta, pro viræ ſuæ dumtaxat tempore obtinuit a prædicto Winemanno abbate medium partem Villæ-burroſæ (*), remiſſis exactionibus, quas ab ejuſdem loci incolis antea extorquebat. Hujus rei inſtrumento poſt Frotmundum & Gibertam ſubſcripta ſunt ſigna Rainardi filii ejus, Mainardi archiepiſcopi Senonenſis, & aliorum. Winemanno abbati ſucceſſiſſe videtur Rannulfus *vir egregius*, liberalibus diſciplinis apprime inſtructus, ut legitur in tyrhmico libello anonymi ſancti Remigii monachi, qui ſancti Romani miracula quædam retulit. Extremo Heinrici regis anno Odo abbas ſancti Remigii monaſterio præerat, cujus rogatu rex quaſdam conſuetudines apud Vallilias (*), aliaſque ejuſdem cœnobii villas remiſit, quod ſignis ſuis roborarunt rex ipſe, Anna regina, rex Philippus, Rotbertus & Hugo fratres ipſius, Rodulfus comes, Mainardus archiepiſcopus Senonenſis, Rainaldus camerarius, Gnillelmus *ſecularius* ſeu dapifer, Hugo buticulatius, & alii. LXVIII. S. Romani abbatis delatio. (*) Pont. (*) Ste Sene. (*) Voillebourenx. (*) Vorcilles.

Inſtauratum eſt per id tempus Viennenſe ſancti Petri monaſterium, induſtriâ & labore Guitgerii ſeu Witgerii ejuſdem cœnobii abbatis, quod *ultra portam meridianam Arelatenſem urbis Viennæ* fundatum dicitur. Idem abbas ejuſdem loci poſſeſſiones omnes ab Hildebrando Victoris II. legato, multiſque aliis epiſcopis & abbatibus, qui fortè Viennæ hoc anno convenerant, confirmari curavit: cujus rei litteris Hildebrandus, Victoris papæ, ut ipſe ait, *Vicarius*, ſubſcripſit, & poſt eum Humbertus archiepiſcopus Lugdunenſis, Leudegarius Viennenſis, qui hoc privilegium fieri curavit; Bartholomæus Turonenſis, & Aimo Bituricenſis; ea epiſcopis Pontius Valantinenſis, Asraldus Grarianopolitanus, Petrus Dienſis, Girardus Vivarienſis, Martinus Trecaſtenſis, Rainaldus Alectenſis, & Brunus, ſeu Bruno, alio nomine Euſebius, Andecavenſis. Ex abbatibus Hugo abbas Clunienſis, Suffredus ſancti Petri Cabilonenſis, Dalmatius Sapinienſis ſeu Savioiacenſis, Hubertus Inſulæ-Barbarenſis, Gerardus Arhanacenſis, Barnardus incerti loci abbas, Raimundus *Dulenſis* ſeu Dolenſis apud Biturigas; Odo Flaviniacenſis (*), Richardus Juſſi-Barrenſis, & Aimo Auguſtodunenſis, id eſt ſancti Martini Æduenſis. Eodem ferè tempore Ermengarda regina, conjux quondam Rodulfi regis, quaſdam vineas eidem monaſterio reſtituit. Fortè in illo Viennenſi conventu id accidit, quod de ſimoniaco epiſcopo ſuperiùs (*a*) retulimus. LXIX. S. Petri Viennenſe monaſterium inauratur. Abbates varii. (*) al. Flaviacenſis. (*a*) *Ann.* 62. LXX. Athanacenſes abbates. Gandalmodis matrona monacha.

Girardus Athanacenſis abbas mox laudatus, Rainaldo ſeu Rainando ſucceſſerat, eumque ſubſecuti ſunt Wicardus, qui ſynodo Anſanæ anno MLXX. interfuit; Garnerius, dein Humbertus, & Artaudus, qui monaſterium inſtauravit. Hunc excepit Gancerannus, factus demum archiepiſcopus Lugduncnſis, de quo aliàs. Per id tempus vixiſſe videtur nobilis matrona Gandalmodis, quæ duos in eodem monaſterio filios

ANN. C. 1055.

filios monachos habuit, ibidemque ſuſcepto priùs monaſtico habitu ſepulta eſt, uti nos docet ejus epitaphium, lapidi quadrato inſculptum, quod nuper, dum baſilica reſarciretur, erutum eſt. Sic autem habet.

Dedita ſum tumulo quondam generoſa virago
Gaudelmodis ego, pulvis & oſſa modò.
Pro Gualdemaro viduarum dedita voto,
Bis annis vitas quinque dedi miſeras.
Quinque mihi nati fuerant, equites duo Chriſti,
Ordine diſſimili tres equites alti.
Vos duo mi partus, vobis ſine fine duobus
Membra ſoluta dedi: vota tenete mei.
Ablue me precibus proſtrato corpore fuſis
Qui mea facta legis, ablue me lacrymis.
Et dic quæſo, Deus judex eſto pius hujus,
Quæ moriens vidua vota tulit monacha.

LXXI. S. Verani monaſterium Lerino tributum. (*a*) *V. lib. 54. n. 15. & lib. 55. n. 1.*

Vixit ad hunc uſque annum Pontius abbas Cagnenſis ſeu ſancti Verani in comitatu Vencienſi; jamque ſenio confectus, ut monaſterii ſui rebus conſuleret, Adebertum ſen Aldebertum Lerinenſem abbatem acceſſivit, ſeque ac monaſterium ſuum Lerinenſibus ſubjecit, approbante Durando e noſtris Vencienſi epiſcopo, qui condendi (*a*) Cagnenſis monaſterii auctor fuerat. Hoc actum eſt in ipſo monaſterio ſanctæ Mariæ & ſancti Verani VIII. kalend. Maii, indictione VIII. anno ab incarnatione Domini M LV. Qui hic laudatur Aldebertus abbas, Amalrico, quem ſanctus Odilo Lerini abbatem anno M XVIII. inſtituerat, ab anno M XLVI. ſuffectus erat; quo anno Lerinenſe monaſterium deſtructum fuiſſe legitur: quod Vincentius Barralis non probat. Aldebertum ejus nominis primum excepit Aldebertus II. cujus præfecturæ initium ob nominis communionem haud ita exploratum eſt in veruſtis Lerini monumentis.

Lerinenſes abbates.

LXXII. S. Victori donationes factæ. (*b*) *V. lib. 59. n. 35.*

Tunc Provinciam regebat Godefredus ſeu Gauſredus comes, qui unà cum uxore ſua Stephania; filioque Bertranno, Maſſilienſi ſancti Victoris monaſterio vineas quaſdam hoc anno donavit, ſitas in comitatu Arelatenſi, in territorio Triportii, necnon terram ſeu condaminam unam in Rubiniano, quam avus ſuus Guillelmus marchio ſeu comes Provinciæ, & avia Adalax comitiſſa cuidam Hugoni dederant. Hæc facta ſunt Petro (*b*) ſancti Victoris abbate, qui ante annos quinque immunitatem ſui monaſterii a Leone IX. in concilio Vercellenſi confirmari curaverat.

Fructuariæ bona confirmata. (*c*) *Bibl. Sebuſ. p. 579.*

Mantuæ verſabatur hoc anno Heinricus imperator, tumque ad eum acceſſit Suppo Fructuariæ abbas, rogaturus, ut omnia monaſterii ſui jura & bona imperiali auctoritate (*c*) roboraret. Annuit petenti imperator, reſque omnes monaſterii confirmavit; in his res omnes Anſelmi de Vulpiano, qui divinâ inſpiratione illic monachus factus fuerat. *Datum* XIV. *kal. Maias, anno dominicæ incarnationis* M LV. *indictione* VII. *anno imperii domini Heinrici* VIII. *Actum Mantuæ.* Idem abbas anno ſequenti obtinuit a marchione Alberto confirmationem donationis olim monaſterio ſuo factæ (*d*) de eccleſia ſancti Stephani de Corſicaria in diœceſi Ajacenſi. Supponem excepit anno M LVIII. Albertus ſecundus, quo abbate Agnes imperatrix Fructuariam ſeceſſit.

(*d*) *Chronol. Pedem. p. 264.*

LXXIII. Murenſes præpoſiti. (*e*) *lib. 56. n. 9.* (*f*) *Orig. Habſburg. p. 41.*

Egimus ſuperiùs (*e*) de primordiis Murenſis apud Helvetos monaſterii, cujus primus præpoſitus (hoc enim nomine duo primi illius loci rectores inſigniti erant) Regiaboldus hoc tempore mortem oppetiit idibus Julii, ſepultus in eccleſia, in ſumma parte anguli dexteræ abſidis, vir meritò laudandus, quippe qui novum monaſterium religione informavit, atque ædificiis inſtruxit. Poſt ejus obitum Wernharius Haſpurgicus comes, Radebotonis loci conditoris filius, qui eumdem locum (*f*) ſibi penitus vindicaverat, ad Cellam eremitarum, unde primus præpoſitus aſſumtus fuerat, cum quibuſdam Mutæ fratribus perrexit, obtinuitque ab Hermanno abbate, qui Embricio ante biennium ſucceſſerat, ut alius præpoſitus in defuncti locum ſufficeretur. Electus ad id muneris Burkardus religioſiſſimus vir, Goſvva oriundus, apud Eremitas nutritus a puero, qui quidquid in monaſterio imperfectum erat, omnino perfecit, novoſque libros exarari curavit; ac demum eccleſiam dedicari. Hæc dedicatio v. idus Octobris anno MLXIV. a Rumoldo Conſtantienſi præſule in honorem ſancti Martini Turonum epiſcopi facta eſt, aſſtante eum multis aliis Wernhario comite, qui prædia omnia Murenſibus a patre ſuo attributa confirmavit. Tandem Burkardus, mutato præpoſiti nomine, primus ejus loci abbas factus eſt, ut poſtea dicturi ſumus.

Inter

Inter ea, dum Theodericus Laubienſis monachus ad Fuldenſe (*a*) monaſterium, ubi ſcholarum rector poſtulatus fuerat, iter parat, ad Theoduinum Leodicenſem epiſcopum nuntius affertur de morte Adelardi abbatis Andaginenſis ſeu ſancti Huberti, viri quidem nobilitate clari, ſed de religionis cura non ſatis ſolliciti, ſub quo regularis illic diſciplina multùm intepuerat. Cùm igitur nullus ibi ad eam inſtaurandam idoneus haberetur, erſi multi, ut fit in laxioribus locis, præfecturam ambirent; convocatâ religioſorum abbatum & canonicorum concione, epiſcopus de ſubſtituendo ſucceſſore, qui collapſam religionem reformare valeret, tractare cœpit. Tum alii alium pro ſuo genio ac ſtudio ſuggerere; quidam, ut monachorum loco ſubſtituerentur canonici, ſuadere; in ſumma nullus hoc munere dignum proponebat. In his diſcidiis Anſelmus canonicus, jam aliàs (*b*) laudatus a nobis Theodericum eligendum cenſuit, ab ineunte quippe ætate bonis moribus inſtitutum, qui certè dignus eſſet amplioti præfectura. Aſſenſere multi: at non pauci, quibus religio non ita cordi erat, contra ſentiebant, eum potiùs mittendum eſſe ad Fuldenſe monaſterium, ad quod ex imperatoris mandato deſtinatus erat. Inter varias illas altercantium ſeotentias, Stephanus abbas ſancti Laurentii in Publico-monte apud Leodicum, vir cauſtie teverendus & converſatione angelicus, de quo in ſuperioribus non ſemel actum eſt, imperato ſilentio, dixit, ſanctl Huberti monaſterium, ſub cura & providentia Leodicenſis epiſcopi poſitum, indigere ſtrenuiſſimo rectore ad reſtituendam inibi diſciplinam; nullumque ad id muneris aptiorem eſſe Theoderico, nec ei parem in aliis monaſteriis facilè inveniri poſſe. Denique præferendam loci domeſtici neceſſitatem extranco, id eſt Fuldenſi monaſterio, cujus cura nihil ad ſe, nihil ad Leodicenſem epiſcopum pertineret. Dixerat: rumque converſis omnium ſtudiis ac ſuffragiis, vocatur ab epiſcopo Theodericus, qui illic aderat, jamque fugam meditabatur; vixque a Gunzone Florinenſi abbate religioſiſſimo, qui, uti & Stephanus mox laudatus, ex diſcipulis beati Richardi Virdunenſis abbatis erat, ad epiſcopum adductus eſt; ac denium, poſtquam diutiùs reluctatus fuiſſet, cedere coactus, feſto die purificationis beatæ Mariæ hoc anno, deducentibus ſeptem abbatibus, ordinatur.

ANN. CHR. 1055. LXXIV. Theodericus fit Abbas Andaginenſis.

(*a*) *Sup.* n. 47.

(*b*) *ibid.*

Ubi monaſterii regimen ſubiit, cùm illud temporalibus & ſpiritualibus rebus omnino deſtitutum reperiſſet; longè amplius de ſpiritualibus angi cœpit, quàm de temporalibus, quarum damnum magis tolerabile & reparabile videbatur. Ad ſpiritualia verò quod attinet, monachi illi deceſſoris ſui ſocordiâ ita corrupti erant, ut pro lege eis eſſet quidlibet agendi licentia, nec correptionis remedium ullo modo admitterent. Invigilabat nihilò mioùs ſollertiſſimus paſtor medendis eorum morbis ac vitiis, nec ulli ad hoc labori parcebat. Sed caſſus erat ejus labor. Si exhortationes adhiberet, nonniſi cachinnos reportabat: ſi cenſuram, hæc rixarum & obſtinationis voluntatis nova occaſio & materia erat. Horum antefignanus erat Lambertus monachus, nobilitatis faſtu inflatus, qui beato viro privatim & publicè convicia ingerebat, ejuſque dictis præ cæteris obſtrepebat: quæ omnia patienter ac modeſtè biennio pertulit vir Dei, quà precibus, qua hortamentis, quà tetroribus divinorum judiciorum inſiſtens, ut hominem ad reſipiſcentiam adduceret. Nec effectu caruit juſti deprecatio aſſidua. Cùm enim Lambertus ad legendam in nocturnis vigiliis ſuo ordine lectionem, haud ſalutato abbate, nec petitâ ejus benedictione ex compoſito pergeret conſtituiſſet animo; torvis ad abbatem converſis oculis conſpicere ſibi viſus eſt puerum, in ſinu abbatis blandè requieſcentem, ac ſibi graves ioteotantem minas: quo viſo ita conſternatus fuit, ut ſubitò, feritate depoſitâ, mutatus ſit in virum alterum, & contra commune ſeditioſorum conſilium abbati humiliter ſe inclinaverit, & ad legendum in analogio, quod poſt tergum abbatis poſitum erat, modeſtè proceſſerit, legeritque petitâ benedictione, ſtupentibus ejus conjuratioois ſociis ad tam ſubitam mutationem. Expletis porro matutinalibus canticis, ad pedes abbatis provolutus, peccata humiliter cum multis lacrymis confeſſus eſt, veniam rogavit, petiitque facultatem in aliud ſecedendi monaſterium, ut errata expiaret; dicens indignum ſe eſſe qui diutiùs remaneret in ſancto illo loco, quem tot tantiſque probris polluiſſet. Contra reponebat abbas ſatius eſſe eum ibidem remanere, ut alios, quos criminum ſocios habuerat, ad reſipiſcentiam exemplo ſuo pertraheret. At illn in propoſito conſtantior, obtentâ abbatis venià diſceſſit; cùmque ad Moſomenſe beatæ Mariæ monaſterium perveniſſet; a Rodolfo ejus loci abbate, ne ulteriùs progrederetur, perſuaſus illic perſtitit, ibique deinceps in arduis pœnitentiæ officiis, crura compedibus, brachia manicis ferreis, lumbos ferreo cingulo, membra denique omnia cilicio, ſacco, jejuniis ac vigiliis conterens, reliquum vitæ exegit. Poſt ejus diſceſſum multi alii, qui priùs abbatis monita deſpiciebant, ad officium rediere: pauci, malo acti ſpiritu, in monaſterio aufugere. Sic reformatâ apud ſanctum Hucbertum regulari diſcipli-

LXXV. Monachorum mores reformantur.

nâ.

ANN. CHR. 1051. (*) *de Veure.*

nâ, ecerevit quoque temporalis ecoſus; nam Arnulfus Warcenſis (*) comes, Theoderici colloquiis ad meliora converſus ſancto Hucberto villam, quæ Piros vocator, contulit, ubi cella conſtructa eſt, uti & apud Ervenei-curtem in eccleſia beatæ Mariæ, quam Eliuandus Laudunenſis præſul itidem monaſterio conceſſit. Denique Gervaſius Remorum archiepiſcopus, epiſcopatu quidem ob doctrinam & bonos mores dignus, ſed plaſculum ſerox, altare villæ ſancti Sulpicii, quod Pirenſi eccleſiæ vicinum eſt, ſancto Hucberto donavit, & utrumque altare ab omni epiſcopali ſervitio exemit.

LXXVI. S. Trudonis abbates & miracula. (a) *V. lib. 5. n. 7.*

Hoc anno exceſſit e vivis Guotramnus ſancti Trudonis ebbas digniſſimus, de cujus pietate & præclarè geſtis nonnulla ſupcriùs (*a*) retulimus. Ejus tempore illic ad ſancti Trudonis tumulum miracula frequentari cœpta, quorum occaſione cùm exſultarent ac gloriarentur monachi, contra jugemuiſſe dicitur vir religioſiſſimus, eaque occultare ſategiſſe; perpendens animo, ſigna infidelibus dari ſoliia, non fidelibus; verituſque ne ex his conſequereiur labefactatio diſciplinæ regularis, uti re ipsâ contigit, ex concurſu fidelium ad tumulum ſancti Trudonis, ubi frequentia miracula in dies patrabantur. Horum tumor & fama circumquaque diffuſa, tantum numerum hominum edduxit, ut nec totus oppidi locus capere eos poſſet, ſed ipſi in papilionibus caſtrorum more circum oppidum conſiſtera cogerentur. Nec vacuis illi manibus accedebant. Innumere quippe aurum oblatio erat, pecuniarum, ceræ, panum, caſeorum, omniſque generis animalium: ex quo factum eſt, ut monaſterium opibus exuberaret: edeò ut oblationes ad altare factæ abbatiæ reditus annuos, immo complurium annorum ſuperarent. Hæc miracula, ut, jam dixi, occultare ſatagebat abbas Guntramnus: at ubi hoc anno *confeſſus & unctus* obiiſſet; ſubſtituto Adelardo ejus nomine ſecundo, hæc miracula cœperunt haberi *non tam timori & reverentiæ, quàm populari gloriæ*. Vellent, nollent fratres, per omnes clauſtri partes, ubi puteus erat, irrumpebant peregrini. Hinc non modò templum, ſed etiam cleuſtrum, ejuſque pratellum diebus ac noctibus a multitudine haud vacuum erat. Hæc oneri & impedimanto ſenioribus erant, qui *Deo in quiete & ſilentio ſervire* cupiebant: *juniores verò, quibus tædio erat religio, & diſciplina odia*, gratulabantur primùm quidem occultè, quaſi ſpecie neceſſitatis ſe Regulæ præcepte præteriie poſſe; demum porro inverecundâ fronte cuncta pro libito agere, abbatis ac ſeniorum monita nihil pendere, peculiaritati ſtudere, & ſæcolariem colloquia & conſuetudinem frequentare, multaque id genus alia impune committere. Acceſſit ad mali cumulum, quòd ex hac vita ſubtrahebantur in dies piſſimi quique ac religioſiores viri, qui ſub Guntramni abbatis diſciplina informati fuerant; quantòque ampliùs eorum imminuebatur numerus, tantò juniorum inverecundia atque effrenis liceotia invaleſcebat. Denique quantò longiùs ferebatur ſancti Trudonis miraculorum celebritas, tantò monachorum fama ex eorum levitate ac ioremperantia decreſcebat: quæ omnia Rodulfus ejuſdem monaſterii abbas graphicè (*b*) deſcribit. Non ceſſit id impune Adelardo abbati Guntramni ſucceſſori, qui tantam morum liceuriam paſſus erat. Hic enim in amentiam verſus eſt: at delatus ad Leodicenſe ſancti Laurentii monaſterium, ibidem ad ſepulcrum Wolbodonis epiſcopi rediit ad ſanam mentem. Erat is liberis in Brabantia parentibus ortus in vico Lovinio juxta Lovanium, a puero in ſancti Trudonis monaſterio nutritus ſub Adelardo primo & Guntramno ebbatibus, apprime imbutus litteris, ſculpendi ac pingendi haud iguarus: qui in ebbatiæ præfectura magnæ auctoritatis exſtitit, tum ob divitiarum affluentiam, tum ob patrocinium Adalberonis Mettenſis epiſcopi eo nomine ſecundi, Friderici ducis fratris, e quo tota imperialis curia pendebat. Prædicta ſancti Trudonis miracula litteris mandavit Stepelinus ejuſdem loci cœnobita duobus libris, quos in Actis noſtris ad hunc annum retulimus.

(b) *Spicil. t. 7. p. 354. & ſeqq.*

LXXVII. Richerio Caſinati abbati ſuccedit Petrus. (c) *chron. Caſin. lib. 3. c. 31. & ſeqq.* (*) *Peſcara.*

Nunc ad Italiam nos revocat obitus Richerii Caſinatis abbatis, qui ad Victorem (*c*) papam Tranſmundi Teanenſis comitis causâ, qui gravi morbo urgente monachus fieri cupierat, Anconam profectus, reditum Caſinum motu mortis ob diutinam febrem accelerabat; cùm repentè vi morbi apud Aternum (*) exſtinctus eſt III. idus Decembris. Nocte inſequente fratres, qui cum illo erant, corpus ejus efferentes ad monaſterium ſancti Liberatoris, ſitum in Teatino comitatu, ibidem illud recondunt in tumulo Theobaldi anteceſſoris ſui, qui eo loci humatus fuerat. Cùm Anconæ verſaretur, ad eum eccleſiam Fridericus, ex cancellario Leonis papæ monachus, qui ad monaſterium ſancti Johannis in Venere paullo ante receſſerat; petiitque, ut ſibi Caſinum reverti liceret: quod ubi impetravit, eò ſtatim reverſus eſt. Inter cætera opera Richerius ſancti Benedicti eccleſiam plumbeis tabulis cooperuit, palatium ad orientalem monaſterii partem inchoavit, ante eccleſiam in eitcuitu arcti deambulatorios arcus eum columnis lapideis fecit; &, quod magis arduum erat, tetram Caſinenſem de Normannorum manibus liberavit. Electus in ejus lo-

locum Petrus decanus, religionis uti & canitiæ venerabilis, via adduci potuit ut acquiesceret, senectutem objectans huic officio minùs idoneam: at parendum fuit Casinatium ferè omnium constanti voluntati, qui eum sibi abbatem more constituunt, paucis dissentientibus, qui Johannem, cognomento Marsicanum, præfetebant: at Johannes hoc onus sibi imponi metuens, obfirmato animo super altare juravit, se numquam abbatiam accepturum. Sic renuit ad tempus Petri electio, qui a puritia monachus, optimisque præditus moribus, angelico vultu adeò venerabilis erat, ut Heinricus secundus imperator, cùm montem Casinum adiisset, eum peculiari honore dignatus sit, testatus, se nusquam in toto regno honestiorem monachum vidisse. Ejus electioni assensum præbuit Pandulfus Capuanus princeps, quem convenit Basilius Casini ex-abbas, tunc Salernitanæ abbatiæ præfectus, postulans, ut in Casinensem abbatiam restitueretur: at princeps, quoniam Petri electioni assensum præbuerat, id facere detrectavit, & Basilium in Capuano sancti Benedicti monasterio, quæ Casinarium cella erat, præpositum constituit: quod Casinates ægre tulerunt. Sic fatuus homo & Salernitanam abbatiam perdidit, & Casinate frustratus est. Idem tamen paulin post resipuit, & Casinum reversus, virgâ abbatiali, quam ad id tempus retinuerat, Casinatibus restituta, ad Vallem-Lucі præpositus factus est. Petri electioni accessit & aliud impedimentum ex parte Victoris summi pontificis, qui hanc electionem se inconsulto factam indignè sustinere litteris testatus est. Quam ob rem duo ad eum fratres missi sunt, aliique ad imperatorem, ut factum utrique approbarent: quæ res quem exitum habuerit, in consequentibus dicetur. ANN. CHR. 1055.

LXXVIII. Aversæ S. Laurentii monasterium & abbates.

Jam hoc tempore conditum erat Aversanum sancti Lautentii monasterium, cui Gualterius abbas tum præerat. Fortè ejus conditor exstitit Richardus comes, qui hoc anno sancti Archangeli ecclesiam, in partibus Neapolitanis sitam, Gualterio abbati cœnobii sancti Laurentii contulit *Richardus Dei gratiâ*, ut se ipse dicit, *Francorum comes. Hoc præceptum scriptum est ab incarnatione Domini anno millesimo quinquagesimo quinto, Romani imperii monarchiam tenente tertio Heinrico, post obitum domni Leonis papæ menses duos; residente me Riccarda comite Liguriæ, Campaniæ dominante, ejus dominatus anno quarto, sub pridie kalendas Junii, indictione septimâ.* Idem postmodum factus est princeps Capuanus, & post eum Jordanus filius, pater Richardi secundi, qui Aversano sancti Laurentii monasterio tribuerunt Capuanum itidem sancti Laurentii monasterium, de cujus origine in superioribus (*a*) a nobis actum est. Post Gualterum Aversano præfuit Rainaldus, cui Jordanus Capuanorum princeps cœnobium sancti Blasii, suburbium sancti Laurentii, & alia bona donavit. In ejus litteris Aversanum sancti Laurentii monasterium *ad-septimum* dicitur, forte quòd septimo milliari ab urbe Capua positum esset. Rainaldum abbatem excepit Rotbertus, qui e monasterio Crucis in Nortmannia *ad gubernationem monasterii sancti Laurentii Aversensis auctoritate apostolicâ assumptus* est, ut Ivo Carnutensis episcopus testatur, uti & Guirmundus *ad episcopatum Aversensem*. Superstes erat ad annum MLXXIX. Rotbertus, cui suffectus Hugo Brandinellus, Hugoni Guarinus, de quo inferiùs.

(*a*) *lib. 49. n. 91.*

POstero anno MLVI. Victor papa in Germaniam contendit, tum patriæ revisendæ studio, tum rerum cum cæsare tractandarum necessitate: quem imperator maximo cum honore Goslariæ in Saxonia excepit, ubi pontifex cum eo nativitatem beatæ Mariæ celebravit. Inde Botfeldiam, quæ villa (*b*) est diœcesis Parthebrunnensis, profectus imperator, in morbum incidit, ex quo ad extrema perductus, petitâ ab iis, quos dutiùs habuisset, veniâ, bonisque alienis, quæ in fiscum redegerat, restitutis, tert. nonas Octobris piissimè decessit, Heinrico filio septenni successore relicto, & Victori pontifici commendato, cujus tutelam pia mater Agnes in se suscepit. Hic est Heinricus eo nomine quartus, qui magnarum turbarum in consequentibus auctor fuit. His actis, Victor papa, natali Domini cum rege puero Ratisponæ peracto, Italiam quadragesima ineunte reperiit. ANN. CHR. 1058. LXXIX. Heinrici imp. obitus. (*b*) *V. Annal. Paderborn.*

Haud scio an illo in itinere Victorem adierit Bruno Dervensis abbas, qui, ut Theobaldum Campaniæ comitem sibi suoque monasterio artiùs devinciret, commendatitias a pontifice ad eum litteras obtinuit, quas ea archivo Dervensi hic proferre juvat. LXXX. Victoris papæ litteræ pro Derv.

Victor episcopus servus servorum Dei, Tebaldo comiti apostolicam benedictionem. Confidentes quòd gloriæ se vestræ in amicorum suorum palatiis devota semper exhibeat, eorum vobis quæ diligitis causas commendare studemus: unde bonorum hortatur dilectio filiorum, utilitatibus eorum studiosè cauterere, & in quantum ratio suppetit, eos adjuvare. Et ideo salutamet petimus, ut filius noster Bruno abba ex sanctorum apostolorum Petri & Pauli & sancti Bercharii martyris monasterio, quolem

vos

ANN. CHR. 1056.

vos hactenus habuit, talem invenire semper mereatur, & apud omnes, quocumque necesse fuerit, gloriæ vestræ solatia consequatur, ac magnam in vobis consolationem invenìat; & ne quidam injustè possit afflictioni vel gravamini subjacere, magnificentiæ vestræ celsitudo disponat. Quantum præterea sollicitudinem circa monasteria exhibeatis, super religiosis & irreligiosisque monachis; & quam omnipotens Deus apud homines inde vobis gloriam concesserit; ut sub tuitione vestra religiosiora consistant cœnobia, quod misericors Deus, a quo cuncta bona procedunt multiplicet vobis usque in diem retributionis, prædicto filio nostro referente, cognovimus. Eidem quoque monasterio, cui præest, quantum profuit vestræ pietatis magnitudo, obsecrando & arguendo fratres, & in villas & ecclesias cum molendinis, cumque variis rebus reddendo, & etiam in reconstruendo pontes ad idem cœnobium pertinentes, super quibus plures lætantur, maximè maris insulas habitantes, scilicet Scoti & Angli, & qualiter vos injusti arguum ut desistatis, cùm lacrymans, tum gaudens nobis præsente multorum attestatione narravit. Unde uberes gratias referentes petimus, quæque admonemur vobis a bonis operibus prædictis libenter audire, devotè agere, & en memoria reservate: quia si pro Deo loquentes audiris, pro vobis orantes Omnipotens idem exaudiet. Propter hoc omnipotens Deus bonos quosque ad populorum regimina perduxit, et per eos omnibus, quibus prælati fuerint, dona suæ potestatis impendat. Facite quod Dei est, & Deus faciet quod vestrum est. Omnipotens Deus sua vos protectione cum filiis & omni domo vestra ab omni adversitate tueatur atque custodiat, vobisque & præsentis vitæ prosperitatem, & lætitiam futuræ concedat.

(a) lib. 59. n. 90. & seq.

Hic est Bruno abbas, quem Romæ ordinatum fuisse (a) diximus a Leone IX. qui suum, id est Brunonis, nomen ei indidit.

Aliæ pro Viodocino.

Idem pontifex diploma edidit pro Vindocinensi monasterio, *Gosfrido venerabili comiti Andegavorum & Agneti comitissæ conjugi ejus* inscriptum, quo illud monasterium *in alodium & patrimonium* beati Petri suscepit; decernitque, *ut inter primæ sedis pontificem & venerabilis locì Vendocinensis abbatem nulla, cujuscumque dignitatis vel ordinis persona sit, media habeatur*: ut legatus Romanæ ecclesiæ illic quidem suscipiatur, sed nullam ibi exerceat potestatem: si quid verò corrigendum vel statuendum judicaverit, litteris insinuare possit papæ, *in cujus solus potestate ipsius monasterii ordinatio sive correctio universa consistit*: ut abbas, qui *alodiarius Romanæ sedis* est, ad concilium ullum ire non cogatur, quod a Romano pontifice non fuerit celebratum: at singulis annis matrem suam Romanam ecclesiam per se, vel per nuntium suum adeat, eique censum duodecim solidorum suæ monetæ offerat. Ad hæc *ut* post mortem abbatis successor ex ipsa congregatione eligatur, si quidem dignus prælatione illic inveniatur: alias a Cluniaco, vel Majori-monasterio, vel quocumque alio eligatur: qua in electione fratres *trium abbatum consilio utantur, quos religiosiores in vicinis locis invenire potuerint*. Electus porro, ne pro consecratione Romam venire fatigetur, a Carnotensi præsule sine ulla subjectione vel exactione ordinetur: quòd si prædictum episcopum sibi suspectum vel malevolum sentiat, ad sedem apostolicam pro consecratione recurrat. Insuper ut comes Andegavensis absque ulla exactione sit illius monasterii defensor. Denique omnes ejusdem loci possessiones confirmat pontifex, quas singillatim enumerat. Hoc diploma destitutum est chronicis notis in archivo Cluniacensi, ex quo illius copiam habuimus. Eadem ferè verbis tata habuit Nicolaus II. in litteris Oderico abbati inscriptis anno pontificatus sui tertio, datis per manus Humberti Silvæ-candidæ episcopi & bibliothecarii sacri palatii.

LXXXI. Inobedientium monachorum satiæ pœnas.

Paullo ante obitum Heinrici imperatoris, Petræ pertusæ eremitæ congregationis Avellanæ cum convenere, ut ipsos tutaretur adversùs grassatores, qui eorum fruges diripiebant, & quas auferre non possent, concremabant. Verùm adeò exererat illorum prædonum audacia, ut imperatoris jussa insuper haberent. Multò ampliùs valuit Petri (a) Damiani admonitio, qui eis id accidisse ait, quòd beatæ Mariæ officium intermisissent, *mentes, satis superque sufficere, quod sanctus præcipit Benedictus; nec novæ adinventionis pondus debere superponi, nec nos esse sanctis patribus sanctiores*. Ast illi Petri monitis respicientes, beatissimæ Virginis patrocinium contra prædones illos statim experti sunt. Hac de re agit Petrus in epistola (a) ad suos Gamugiccnses eremitas, quos ob violata sua statuta gravitet reprehendit. Principio scribit, virum quemdam Mediolanensem, qui ad eos diverterat profitendæ eorum vitæ animo, ab hoc proposito avertum fuisse, propterea quòd aliquos ex illis *inanes nugas & otiosa deliramenta profundere, & cum laicis scurriles jocos & ludibria urbana miscere* vidisset. Deinde eos arguit, quòd pleraque capitula, quæ Petrus ipse eis constituerat, transgrederentur: videlicet, *ut vinum utroque quadragesimali tempore*, id est paschæ & natalis Domini, *non bibatur; non pisces edatur*: at, *nisi præcipuis festivitatibus, molis legumina non terantur: ut vespertina refectioni pul-*

(a) Petr. Dam. lib. 6. ep. 32.

mcn-

mcatariam non paretur: ut olcaſtræ friſuræ rariſſimè concedantur. Ad hæc eos carpit, quòd poſſeſſiones ſuas ſupra modum augere ſtudeant, unde pugnandi cum ſæcularibus occaſio naſcatur: ubi tamen improbari non vult eorum factum, qui *non a ſceleratis*, ſed *ab honeſtioribus viris* aliquid accipiunt, quo fratribus egentibus provideant, vel pio cuipiam operi expendant, vel denique pauperibus in egeſtate ſuccurrant. Præter ea gulæ multa mala aperit, probatque aliquot exemplis. Unum eſt duorum Claſſenſium monachorum, quorum unus juvenis, alter ſenex, in poſſeſſione quadam monaſterii *ad caſtodiam morabantur*. Octavâ die ante nativitatem Domini, ſextâ ſcilicet feriâ, inſit juvenis ad ſeniorem: Fratet Leo, ſic enim vocabatur ſenex, quomodo vivemus hodie? Ille verò, vegetus licèt atque obeſus: Vive, inquit, ut voles: ego enim & vinum bibam, & in ſolo, ut ſeriptum eſt, pane non vivam. Appoſitâ menſâ utrique diſcubuit: ſed iſte juvenis, pane contentus & aquâ, regulare ſervavit jejunium: ſenex verò vinum ſibi, & ſuſapet, quidquid libuit, indulſit: at octavâ die, quæ naralis Domini erat, morte repentinâ gulæ pœnas luit. Alterum exemplum eſt cujuſdam fratris monaſterii non procul a monte, qui Petra-pertuſa dicitur, poſiti; ubi conſtitutum erat, ut initio quadrageſimæ per triduum nonniſi modicum panis eum aqua fratres omnes comederent; accuratum tenerent ſilentium; nudis pedibus lugentes ac mærentes incederent; ac demum, explerâ pſalterii modulatione, *matutâ ſe ſcoparum* ſeu diſciplinarum *caſtigatione pargeret*: quod cùm ſtrenuè exſequerentur fratres, unus ex his hanc inediæ regulam violavit. At mediâ quadrageſimâ repentù, morbo correptus eſt obeſus ille ac robuſtus monachus; admonituſque a Petro-Damiani, ut ob ſecreta quædam peccata, quæ ille confeſſione ac pœnitentiâ haud expiaverat, a celebrando miſſæ ſacrificio abſtineret; monenti parere derrectavit, nullius ſe ejuſmodi criminis conſcium eſſe inquiens, quod ipſam a ſacrificando prohiberet. Verùm altero die viarium anxiè flagitare cœpit, eoque allato, grave peccatum in aurem inſuſurravit oni e fratribus, qui ei quindecim pœnitentiæ annos indixit. Mox verò ut ſacroſanctum viaticum de manu ſacerdotis accepit, animam ſimul cum felle exhalavit, quod uſque ad ſepulturam ex ore ejus effluere non ceſſavit. Hajus rei teſtem ſe fuiſſe Petrus aſſerit, aitque ſe idcirco hoc referre, *ut audiant & pertimeſcant non ſolùm ii, qui indictam diſciplinæ regulam per propriæ voluptatis impatientiam frangunt; ſed & illi quoque, qui crimen admiſſum ſub conſcientia ſuæ alcribus confoventes, confiteri ad obitum præſtolantur: quia & iſti rei ſunt, qui ſervanda poſtponunt: & illi debitum peragendæ pœnitentiæ, quod hic non reddunt, eaſto procul dubio fœnore in altera duriùs vita perſolvunt*.

ANN. CHR. 1056.

LXXXII. Abſtinentium exempla.

His intemperantium monachorum exemplis alia longè plura abſtinentium facta ex eodem auctore proferre licet. Unum ille refert in opuſculo XXXSSS. quod *reverendiſſimo fratri Hildeprando* inſcriptum eſt, ei ſcilicet, qui poſtea Gregorius VII. dictus, eidemque Petro confeſſus eſt, ideo ſe prorſus a porrorum ac eæparum eſu abſtinere, quòd *his acuminibus* nimiùm delectaretur. Aliud initio exemplum profert cujuſdam ſervi Dei ſibi noti, qui, præter duas quadrageſimas a patribus inſtitutas, ſibi alias continuas imponebat, modò piſciam, modò pomorum; tum peponum, ſicnumve vel uvarum eſu per quadraginta abſtinens dies: quem cùm fratres interrogarent, cur hoc vel illo cibo non uteretur; reſpondebat, eum ſibi noxiam eſſe; quod ille de animæ, non corporis incommodo intelligebat. Hanc autem vilium in ſpeciem rerum abſtinentiam magnopere probat Petrus. *In his* quippe *deſpicabilibus rebus & gravior abſtinentia, & minor eſt gloria. Unde fit, ut quod minoris eſt honoris in publico, majoris gloriæ pondus habeat in occulto*.

LXXXIII. Diſciplinarum uſus a quibus iatrocinatus.

Per id tempus maximè juvaluit ſpontaneatum flagellationum uſus, quas Petrus-Damiani *Virgarum ſcopas*, vulgus *diſciplinas* vocat. Earum auctores habiti ſunt idem Petrus-Damiani & Dominicus cognomento Loricatus, quo nullus umquam in ſe flagellando durior & ſeverior fuit. Rectiùs ambos ejuſmodi flagellationum propagatores dixeris, quàm auctores; nam paulio ante eos Guido Pompoſianus & Poppo Stabulenſis, eximiæ ſanctitatis abbates, ſe ipſi propriis manibus non rarò flagellabant: & ante omnes Regino (*a*) Prumienſis *plagas* ſua *percaſſiones* pro redemtione pœnitentiarum non ſemel indicit. De Gaidone quidem anno MXLVI. mortuo in libro de ejus vita legitur, duarum quadrageſimarum tempore, cùm in quadam ſilva ſolitarius degeret, tantâ cibi potaſque abſtinentiâ, *tantâ virgarum cæde* debile corpus divexaſſe, ut, exceptâ morte, nihil atrocius poſſet inferre volenti quivis crudelis perſecutor. Poppo verò corpus ſuum *jejuniis, flagelliſque* ſic atterebat, *ut quidquid vitioſum ſua raro adverſùs ſpiritum concapiſceret, ipſe flagellis propriâ ſibi manu clam illatis abſtergeret*. Ambo porro Dominico-Loricato & Petro-Damiani ætate ſuperiores erant: nec dubium, quin multa alia præceſſerint ejuſmodi exempla, idque multis in monaſteriis ante ſua tempora, tametſi non ita frequenter, uſita-

(*a*) *Regino lib. 2. capp. 442. & ſeqq.*

ANN. CHR. 1056.

tum fuiſſe Petrus ipſe (*a*) teſtatur. At omnes longè ſuperarunt Dominicus & Petrus, ex quibus hic *tria ſcoparum millia* (*b*) ad unius anni redemtionem cum modulatione pſalmorum vulere dixit; idemque, ſeuio licèt jam confectus, ac pluribus ferreis nexibus undique conſtrictus, inſuper *diſciplinarum, palmatarumque ictibus* corpus frequenter dilauiabat: denique cùm pro abdicatione Oſtienſi epiſcopatus centum annorum pœnirentia (*c*) ipſi injuncta fuiſſet ab Alexandro II. ipſe huic pœnitentiæ intra breve temporis ſpatium fecit ſatis; quod quâ ratione fieret, explicat ipſe in libello de vita Dominici-Loricati, ubi in ſumma, *qui viginti pſalteria cum diſciplina dicantat*, id eſt recitat, *centum annorum pœnitentiam peregiſſe* dicitur. Verùm ſtupendum eſt potiùs, quàm imitandum aut probandum, quod Dominicus (*d*) ipſi Petro de ſe confeſſus eſt, olmirum quòd prædictam *centum annorum pœnitentiam facilè ſex diebus ex more conſummaret*. Idem duodecim pſalteria continenter ſcopis ſe flagellando abſolviſſe traditur. Hunc porro ſpontaneæ flagellationis uſum cum uliis titibus non modò ſuis, id eſt Avellanæ congregationis monachis, perſuaſit Petrus, verùm etiam uliis Ordiuis noſtri monaſteriis, adeòque Caſinenſi omnium principi & capiti. Audiendus hac de re Johannes, Petri ipſius diſcipulus, In ejus vita. *Hanc profectò voluntariæ obſervationis normam in nonnullis monaſteriis, piâ devotione amplectentibus, excitando inſtituit, quatenus præfato jejuniorum triduo*, primo ſcilicet ortiuſque quadrageſimæ, quod Petrus ipſe abſque ullo cibo tranſigebat, *totus conventus fratrum pariter in claustro religionem ſilentii conſervaret, nec quiſquam abſque inevitabili neceſſitate calceamenta ſibi indueret, donec communiter pſalteriam diebus ſingulis compleviſſent; ſcoparum quoque diſciplinam in capitalo cuncti ſuſciperent; & in pane ſolùm & aqua pariter abſtinerent. Sed & ſextam omni tempore feriam, præter paſchales vel cæteros dies ſollemnes, ſub eadem tam diſciplinæ, quàm abſtinentiæ norma, ob reverentiam crucis illis obſervandam adhibuit*. Denique ejus exhortatio adeò prævaluit, *ut inſigne illud quoque Caſini montis cœnobium tanto eam fervore ſumſerit, quòd præfata omnia iater regularia mandata conſcribenda ſtatuerit*. Ex quibus intelligitur, Petrum ejuſmodi flagellationum, ut jam dixi, propagatorem fuiſſe: ut ſe auctorem eſſe ipſe negat. Id eu eo probat Petros, quòd *ſacri canones nonnullos, qui delinquant, vapulare præcipiunt*; tum ſubdit. *Nam & ante nec omnibus ferè ſanctis monaſteriis hæc diſciplina regula nequaquam fuit incognita, etſi non adeò frequentata; unde & ſingulos annos pœnitentiæ millenis ſcepis redimere conſueverunt*.

(*a*) Petr. Dam. lib. 6. ep. 27.
(*b*) idem opuſc. 51. c. 8.
(*c*) id. opuſc. 20. c. 9.
(*d*) opuſc. 51. c. 8.

LXXXIV. Contra cenſores aſſeritos.

Talem diſcruciaodi corporis moduns, veluti tororem & carnificinam quamdam, mugnopere improbaruut nonnulli; adeòque uuiverſim flagellationum ſponte aſſumtarum uſum damnarunt, uti rem novum & canonibus contrarium. *Ecce*, inquiebant (*e*) illi, *nova pœnitentia, & tranſactis tot ſæculis hactenus inaudita. Si hoc admittatur, ... omnes profectò ſacri canones deſtruuntur, antiquorum patrum præcepta depereunt*. Ad qaod Petrus reponit, id licere, quod Chriſtus dominus, quod upoſtoli & martyres perpeſſi ſunt. *Au verb*, iuquit, *eamdem, quam & ab cæpitis interdum Deus omnipotens exigit, ab ultro offerentibus ſuſtinere pœnitentiam recuſabit?* Reponebant cenſores illi, Chriſtum & ſanctos uou a ſe, ſed ab aliis cæſos fuiſſe. At *vanam & abſurdum eſt credere*, ait Petrus, *illud pœnitentiæ genus Dominum in afflictione noſtra deſpicere, quod in ſemetipſo dignatus eſt pro ſalute noſtra perferre*. Ad hæc, *ſicut non temeritatis arguendus eſt, qui non modò ſacerdotali præcepto, ſed ſponte jejunat: ita quoque non fruſtra laborare cenſendus eſt, qui ſe non alienis dumtaxat, ſed & propriis manibus afficiendo caſtigat*. Quippe *nihil differt, quibus panis caro pœnitentiæ addicitur, dummodo voluptas præcedentis illecebra vicariâ repreſſi corporis afflictione multetur*. Denique, ſi ſæculuribus divitibus peccata ſua eleemoſynis redimere licet, quæ tedemtio in antiquis patrum canonibus minimè reperitur: quidni iis, qui nihil proprium hubent quo peccata redimant, ſpontaneâ corporis afflictatione ea redimere, etſi canonibus id præſcriptum non ſit, fas non erit? Hæc ſeris Petrus Damiani in epiſtolu ad clericos Florentinos, apud quos monachi nonnulli, quibus ejuſmodi flagellationes haudquaquam placebaut, tradncendi Petri occaſionem ſomſerant.

(*e*) id. lib. 5. ep. 8.

LXXXV. Petri adverſarii.

Ex bis quos Petrus hac in re udverſarios habuit, primas renuit Petrus, cognomeoro Cerebroſus, qui huuc uſum ob novitarem (*f*) utguebat, ſed maximè ob euceſſum, *non tam diſciplinæ regulam, quàm longioris diſciplinæ deteſtans infamiam; nec improbant eum diſciplina dici pſalmum, ſed ut continuetur cum diſciplina pſalterium*; qua in re fortaſſe a vero non aberravit. Altet Petri adverſarius fuit Stephanus, ex monacho Caſinate cardinalis, qui hunc uſum (*g*) deridendo ſugillabat, efferatque, ut eum abjicerent Caſinates, qui autea, baud ſcio an auctore Petro, qualibet feriâ ſextâ corpue ſuum verberibus afflictabunt. Stephanus verò carnem jeiunio (*b*) atteri haud improbabat: at turpe nimis & inhoneſtum cenſebat, *ante tot fratrum innocentium oculos membra nudare*. Non multò poſt idem Stephanus te-

(*f*) id. lib. 6. ep. 27.
(*g*) id. opuſc. 43. c. 2.
(*b*) ibid. c. 1.

pen-

pentinâ morte e vivis ſublatus eſt: quod Petrus juſto Dei omnipotentis judicio accidiſſe putat *propter ejus verbi piaculum*: tametſi eum exlmils virtutibus præditum fuiſſe nequaquam negat, & *piæ memoriæ* (*a*) virum dicat. Hinc Caſinates, ut intermiſſam flagellandi corpus conſuetudinem reſumant, hortatur ſcripto ad eos opuſculo XLIII. quod *ſanctis fratribus, in Caſini montis cæleſti ſchola degentibus* nuncupatum eſt, incipitque in hunc modum. *Obſervatio ſextæ feriæ, dilectiſſimi, cui veſtra ſancta devotio dedicavit & jejunii ſalutaris tuediam, & apoſtolicorum verberum diſciplinam, quos hominum multitudines ad exemplum ſalutis attraxerit, ... teſtes ſunt non modò monaſteria veſtra, hoc eſt quæ ſuorum gaudeat imitari veſtigia magiſtrorum; ſed & multitudines urbium atque villarum, quæ ſe communiter tuentes atque lætantes, id ipſum plauſibiliter arripiant inſtitutum: adeò ut plerique præ devotionis ardore concepto, niſi quantocius hujus obſervantiæ ſuſcipiant regulam, non levem ſe reputent propriæ ſalutis perferre jacturam: nullatenus ambigentes, quia, dum die Crucis per corporalem alimentorum ſe continentiam mactant, paſſioni Redemptoris in veritate communicant.* Hactenus Petrus: ex quibus intelligitur, hunc flagellandi ſui ipſius uſum a monachis ad laicos quoque propagatum fuiſſe. Tandem, ſive adverſantium querelis, ſeu experientiâ permotus Petrus, ejuſmodi flagellationibus quemdam modum attulit, litteris (*b*) hac de re ſcriptis ad eremitas ſuæ congregationis, quos ſic alloquitur. *Non ignoret ſancta veſtra devotio dilectiſſimi, quomodo diſciplina iſta ſeparatos, cui tam ferventer inſiſtitis, ſicut poterat moderata prodeſſe, ſic agnoſcitur indiſcreta nocere. Propterea ſcilicet corpora veſtra viribus effeta deficiunt, & aliquando, ſicut a quibuſdam creditur, tot aliſionibus tabefacta langueſcunt: nimirum cùm nonnulli veſtrum unum continuum, vel etiam duo pſalteria quotidie cum diſciplina decurrant. Huc accedit, quia plerique fratres venire volentes ad eremum, cùm hæc audiunt, perculſi formidine deterrentur... Quam ob rem adhibito diſcretionis moderamine conſtituimus, ut ad diſciplinam ſibimet tuendam nullus in eremo compellatur: quem verò ſanctus ad hanc fervor impellit, per quadraginta pſalmos in unoquoque die diſciplinam ſibi facere liceat, ita dumtaxat, ut quadragenarium hunc pſalmorum numerum non excedat. In duabus autem quadrageſimis, quæ videlicet natalem Domini, vel ſacroſanctum paſcha præcedunt, uſque ad ſexaginta pſalmos cum diſciplina procedere liceat: neque hanc menſuræ, quam præfiximus, regulam temerarid, quod abſit, quiſquam præſumtione tranſcendat.* Quis non obſtupeſcat ad talem moderationem? quæ ſanè his temporibus pro maxima ſeveritate haberetur.

ANN. CHR. 1050.

(*a*) *V. Petr. opuſc. 33. cap. 2. & 3.*

(*b*) *Id. lib. 6. ep. 34.*

LXXXVI. Tria nova abbatum inſtituta.

Idem Petrus tria ſuo tempore Italicis in monaſteriis ſalubriter inſtituta (*c*) fuiſſe tradit: unum, ut abbas præter cætera pietatis opera, *tres pauperes eum privata meaſa juxta ſe ſemper habeat, eiſque ſingulis meaſuram cibi, quem quivis habet frater, apponat*: alterum, ut in monaſteriis & eremis decimæ quorumdam proventuum in egenorum uſus aſſignentur; quod in ſynodo Aquiſgranenſi partes noſtri jam dudum conſtituerant: tertium, ut anniverſariæ octavæ pro carioribus quibuſcumque defunctis fiant; quod ſanctus Odilo in Cluniacenſibus monaſteriis univerſim pro defunctis omnibus poſtridie feſti Sanctorum omnium fieri præcepit.

(*c*) *Id. opuſc. 33. c. 7.*

LXXXVII. Bona unius ordinis monaſteriorum non communia.

Tanta verò erat ſub Petri regimine monaſteriorum ejus omnium unanimitas, ut una videretur bonorum omnium communio. At metuens pius pater, ne reſcigeſcente caritate, id ſibi proprium uſurparet cupiditas, quod caritas quodam modo commune reddebat, ſcripta ad univerſos congregationis ſuæ eremitas epiſtolâ ſub excommunicationis pœna præcipit, ut, ſi quid ex alio monaſterio ad illud, in quo eum mori contigerit, allatum deprehenſuri eſſent, ſuo loco inconcuſſe reſtituerent: quæ epiſtola (*d*), quia brevis eſt nec parvi momenti, hoc loco integra videtur deferenda. *Noſtis, dilectiſſimi, quia loca iſta vobis commiſſa, me vivente, quaſi unum ſunt; & res quæcumque ſunt neceſſariæ, hinc ad vos indifferenter tranſeunt; a vobis etiam huc, prout fraterna exigit unanimitas, perferantur. Et ore Spiritum-ſanctum, at caute, ut defuncto, inter vos concordia vigeat, quæ nunc ita vobis cor unum, & animum unum per caritatis glutinum conflat. Sed neceſſe eſt nunc me vobis eamdè proviſione conſulere, ne, frigeſcente forſitan caritate, privatus amor de retentione rei cujuſpiam inter vos ſcandalum valeat generare. Quapropter adjuramus vos, & per tribunal tremendi Judicis obteſtamur, ut quidquid poſt meum obitum, quod alterius loci ſit, quiſque apud ſe forte reperierit, præſto reſtituat; & remoto omni machinatione vel callidâ argumentatione, purè & ſimpliciter quod alienum eſt reddat. Alienum autem dico, quidquid ego non pro munere habeadum perpetualiter contuli; ſed rem alterius loci in alio, quia noſter erat uterque, manere permiſi. Quiſquis igitur hujus noſtræ ſententiæ temerator exſtiterit, uſque ad ſatisfactionem congruam excommunicationis ſubjaceat.* Audiant hæc ac perpendant noſtri temporis nonnulli monachi, qui res aliorum monaſteriorum ſub eo prætextu, quod omnia ejuſdem con-

(*d*) *Id. lib. 6. ep. 36.*

ANN. CHR. 1056.

gregationis bona esse communia putant, in proprios usus absque scrupulo convertunt: quos quidem violatæ paupertatis reos esse constat. Etsi enim bona omnibus communia reddere possit caritas bene ordinata, eodem privilegio gaudere non debet cupiditas, quæ sibi rapit, quod caritas non concedit.

LXXXVIII. Petrus cupiditatis falsò accusatus.

Fortè aliquando divertit Petrus ad ædes Godefridi Tusciæ ducis, & apud eum missarum sollemnia celebravit. Huic cùm assisterent *uxores principum, ducis scilicet & marchionis*, byzanteos obtulerunt: quos Paulus monachus, ejusdem Petri socius, expleris mysteriis reliquit ad altare. Unos autem clericorum eos furtim subripuit; sed, furto deprehenso, jussu Beatricis ducis, quæ Godefridus-Barbatus nupserat, eosdem byzanteos Paullo clam attulit: at Petrus clerico eos reddi jussit. Institit nihilò minùs alterâ die clericus, ut Paulus pecuniam reciperet, eamque illi clam dedit. Hinc Petrus a ducis capellanis avaritiæ insimulatus: quâ illa se facilè (*a*) purgavit, quippe qui toties oblatam pecuniam rejeciſſet, quam Paulus ad altare primam reliquerat, & sati dominæ suæ gratiam denuo conciliaſſet. Quæ hic laudatur marchionis uxor, videtur esse Mathildis, Beatricis ex priori marito Bonifacio filia, quæ septennis Godefrido-Gibboso, alio nomine Gozeloni, Godefridi-Barbati filio desponsata fuerat. Hæc epistolam scribebat Petrus, dum monasterii fabricam in *præruptí montis atque nivalis cacumine* construeret, & *cementariorum ac latomorum perstrepentium clamore* a studiis avocaretur.

(*a*) *Id. lib. 5. ep. 13.*

LXXXIX. Lucæ S. Georgii monasterium conditur.

Per id tempus germani (*b*) duo fratres, nobiles Luccenses, Heinricus & Rolandus, de construendo intra suam civitatem monasterio consilium iniere. Hujus rei causâ Casinatibus obtulere sancti Georgii ecclesiam, quæ ad posterum Guirigatæ in ipsorum patrimonio sita erat. Missus ad monasterium construendum ordinandumque Johannes genere ac cognomine Apulus, vir multis gratiæ dotibus, maximè dono compunctionis ac lacrymarum præditus, qui diu decani officio in Casinato monasterio functus erat. Hujus quædam miracula refert Leo Marsicanus, quæ ad ejus meritum ac sanctitatem probant. Rogatus ille aliquando ab illustri viro Luccensi, ut conjugi ejus jam pæne exanimi precibus succurreret; cùm in canone missæ muliebris nomen recitasset, ei statim amissam vocem & incolumitatem cælitus impetravit; testataque est mulier, se ipsius Johannis, dum nomen suum in canone recitaret, vocem audivisse. Ejusdem meritis Anselmus Luccensis episcopus, postmodum summus pontifex sub nomine Alexandri II. hausta aquâ, quâ Johannes manus abluerat, acutissimâ febri, qua tenebatur, liberatus est.

(*b*) *Chron. Casin. lib. 2. c. 93.*

XC. S. Sepulcri item cœnobium Placentiæ.

Ad hunc ipsum annum refertur origo Placentini sancti Sepulcri monasterii, cujus auctor Dionysius (*a*), ejusdem urbis episcopus, qui hoc monasterium ab omni jugo
» episcopali exemit, eo pacto, ut illius loci monachi pauperibus, in adjuncto xenodochio positis, obsequia exhiberent; & abbas eligeretur ex eadem congregatione, electusque virgam pastoralem, in altari positam, acciperet; & gratis ab
» episcopo Placentino; sin minùs, a quovis alio ordinaretur. Quod si hoc modo instituta abbas a recto tramite deflecteret, nec per ejusdem loci fratres, aliosque fideles emendari posset; demum cum prædictis fratribus, aliisque abbatibus ad præ
» sentiam Placentini episcopi adductus, ejus judicium subiret. Ad hæc statutum est,
» ut abbas post suam consecrationem cereum trium ceræ librarum, quarum unaquæque uncias duodecim; singulæ verò unciæ viginti-duos denarios Papienses pendo
» rent, ad altare sanctæ Mariæ vel ad episcopum afferret, & ut in dedicatione
» suæ ecclesiæ canonicis matris ecclesiæ cum processione occurraret, ac ministris altaris refectio monastica præberetur. Postremò ad consecrationem altarium vel ec
» clesiarum episcopo dentur pro sua procuratione porci quatuor solidorum, pulli viginti, quatuor vini congia, & libra piperis una. Actum anno dominicæ incarna
» tionis MLVI. Dionysii episcopatus anno VII. indictione IX. tertio nonas Decembris. Idem præsul multa quoque beneficia contulit Placentino sancti Savini monasterio anno sui pontificatus primo ac sequenti, atque anno incarnationis MLVIII. quo anno Bichilo abbas, fortè Richilo, eidem sancti Savini monasterio præerat. Verùm hæc benefacta obscuravit ejusdem episcopi contumacia in defendendo pseudoponrifice Cadaloo; effecitque, ut tum propter hanc causam, tum propter concubinatum sede suâ deturbatus sit. Tandem monasterium sancti Sepulcri a Sixto IV. eraditum est Olivetanis monachis, qui illud in meliorem formam restituerunt.

(*a*) *Ital. sac. tom. 2. p. 260.*

XCI. Tolosanum concilium.

In Gallia habitum est hoc ipso anno Tolosæ concilium jussu Victoris papæ ad exstirpandam simoniacam hæresim, & ecclesiasticam disciplinam reformandam. Ex undecim ejus canonibus tres præcipui ad monachos pertinent. Secundò statuitur, ut
» episcopus & abbas ante annos triginta, diaconus verò ante viginti-quinque non
» ordinentur, nisi ob sanctitatis vel sapientiæ meritum, ex providentia episcopi
» simul & cleri citiùs promoveantur. Quintò, ut, si quis clericorum adipiscendæ
» abbatiæ causâ monachus factus fuerit, in abbatia quidem monachus permaneat,
» sed

„ ſed ad ipſum, quem ambiebas, honorem non perveniar. Scatò denique, as ab- ANN. CHR. 1052.
„ bates magnam curam gerant monachorum & monaſteriorum ſuorum, eiſque vi-
„ ctum & veſtitum præbeant ſecundùm regulam ſancti Benedicti, nec eos proprium
„ habere permittant: ipſi verò monachi præpoſituram ullam citra voluntatem ab-
„ batis non teneant.

XCII. Caritatis monaſterium conditur.

Una ea præcipuis Cluniacenſis abbatiæ cellis eſt monaſterium Caritatis, ad Ligarim poſitum in diœceſi Autiſiodorenſi, quod ſanctus Hugo *per virum mirabilis apud Deum & homines gratiæ Gerardum monachum ſuum*, qui primus illic præpoſitus ſeu prior fuit, exſtruxit, poſitam juxta vetus caſtrum, quod Marchia (*) dicitur. Non improbabilis conjectura eſt noſtri Georgii *Voller*, exiſtimantis, hunc eſſe vicum Maſeam pagi Autiſiodorenſis ad Ligerim, ubi Pippinus rex ex pago Tricaſſino Autiſiodorum, inde ad Ligerim cum exercitu progreſſus, *ad Maſuam vicum in pago Autiſiodorenſi Ligerem fluvium tranſmeavit*, ea Fredegarii (*a*) continuatore. Hic locus partim pertinebat ad eccleſiam Autiſiodorenſem uſque ad pontificatum Goffridi epiſcopi, filii Hugonis Nivernenſis comitis, qui locum Hugoni Cluniacenſi abbati conceſſit ad caſtra conſtruendam. Illius cellæ primordia referunt ad hunc annum chronica Fiſcamnenſe & Vizeliacenſe apud Labbeum (*b*), fundam & ſuppetias ferente Goffrido epiſcopo una laudare cum Guillelmo comite Nivernenſi, aliiſque, ad quos hic locus pertinebat. Ipſius Goffridi hæc de ea litteræ, quæ verboſiores ſunt, & nihil notatu dignum continent, datæ ſunt anno MLXX. Gerardus, primus illius cellæ prior, haud nobili geneta natus erat in pago Nivernenſi, non litteris multùm inſtructus, ſed maximæ in Deum fidei: cenſetque (*c*) Udalricus nullum facilè contingere poſſe majus miraculum, quàm quod Deus per illum jugitet patrabas. Nempe cùm aſqua ad eorum fratrum numerus illic anno a primordiis loci tricefimo excreviſſet, ille nihilò minùs quoſvis, per viam illam publicam tranſeuntes hoſpitio excipiebat: quod ut faceret, *uſque ad tria vel quatuor millia ſolidorum* mutuari non verebatur. Addit Udalricus, eo ipſo anno, quo hæc ſcribebas, id eſt anno MLXXXVI. ſanctum Hugonem uno die quinquaginta-quinque novitiis habitum & benedictionem illic dediſſe. Idem iſtuc aliqeando profectus, cùm fratres omnes ad oſculum admitterer, anus ea illis oſculum declinavit: qua de re attonitis omnibus, vir Dei ua ejus colloqeio elicuis, ipſum *mechanicum* ſeu præſtigiatorem eſſe, & neeromantiæ deditum; quam ob rem illum monaſterio abegit. Plura de Gerasdo priore inferiùs ad annum MLXXXVI. qeo deceſſiſſe traditur in chronico Vizeliacenſi. Florentiſſimam eſt hodie qaoque hoc monaſterium ſub reformata congregatione Cluniacenſi, quod in honorem beatiſſimæ Virginis Deiparæ primitus conſtructum eſt, uti & aliud virginum in erbe Andecavorum, Caritatis itidem nomine inſignitum, de quo ſuperiùs actum eſt.

(*) *les Marches*.

(*a*) *Fredeg. nova edit. p. 693.*

(*b*) *Labbe to. 1. bibl. p. 326. & 95.*

(*c*) *Spicil. tom. p. 83.*

XCIII. Willelmus abbas Trenorchienſis.

Trenorchienſe monaſterium regebat hoc tempore Guillelmes ſeu Willelmus abbas, ſucceſſor ſancti (*d*) Ardagni, cujus nomen ſactis faſtis III. idus Februarii conſignatum eſt. Guillelmi frater Falco de Jaliniaco, miles, hoc anno Treſalium, aliaque prædia monaſterio largitus eſt, conſentienta Beatrice ipſius conjuge, ex cujus dote hæc bona Falconi provenerant. Huic donationi (*e*) ante ipſum Falconem ejuſque conjugem & alios ſubſcripta ſunt ſigna Willelmi, abbatis, *Armanni monachi, filii vicecomitis de Palognac*, aliorumque monachorum, qui tunc in propria cauſa teſtes eſſe conſueverant. Hoc donum inſuper confirmavit ad preces Falconis Stephanus epiſcopus, dum Bilomi *in ſede ſua* ſacros ordines conferret: proceeea qeòd hæc prædia in ejus diœceſi poſita erant. Hoc inſtrumentum datam eſt hoc anno, Heinrici regis XXVI. Guillelmus iſte, ſeſtante Falcone (*f*) ejuſdem monaſterii chronographo, cùm *genere præclarus*, ac *bonis moribus adornatus* eſſet, uſque adeò ſordes in veſtibus oderat, & cultum amabat, ut, cùm ea oppidanis ſais quempiam veſtibus incultum vidiſſet, eum ſtatim inerriæ redargueret, nec ejuſmodi habitu indutum in ſuam admitteret præſentiam: &, ſiquidem ejus inopiâ id contingebat, eam ipſe relevare curabat. Tsenorchienſe monaſterium quinquennio rexit Guillelmus, qei poſt annos abhinc tres coronationi Philippi regis interfuit.

(*d*) *V. lib. 58.*

(*e*) *Tournus p. 310.*

(*f*) *ibid. p. 310.*

XCIV. Aquarienſis monaſterii primordia.

Eodem tempore Gaufridus Martellus, Andecavorum comes, & Agnes comitiſſa ejus conjux, in ſeburbio Aodecavorum monaſterium conſtruxerunt in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis & Salvatoris, illudque Vindocinenſi ſanctæ Trinitatis abbatiæ ſubjecerunt, ut eo in loco, qui bellorum & hoſtium injuriis minùs opportunus erat, Vindocinenſes monachi aſylum & teſugiam haberent. Rem fuſiùs explicant Gaufrides & Agnes in ſuis litteris, quas in Appendice referemus; adduntque, ſe apud regem Franciæ, alioſque præpotentes Galliæ perſonas obtinuiſſe, ut duo illa monaſteria ſub tutela *ſanctiſſimi apoſtolorum principis*, id eſt beati Petri, conſiſterent. Actum anno ab incarnatione Domini MLVI. indictione IX. Tum ſubdit Gaufridus

comes

ANN. CHR. 1056.

» comes, ſe dun illa monaſteria in patrocinium & ditionem beati apoſtolorum prin-
» cipis Petri & ſanctæ Romanæ matris eccleſiæ non tam donaſſe, quàm refudiſſe
» per manum & apoſtolicam auctoritatem domini Victoris papæ: eo pacto, ut
» prædictæ congregationis monachi quotannis cenſum ſolidorum duodecim perſol-
» vere debeant in ſupplementum luminarium, quæ ad venerabile corpus beati Pe-
» tri concinnari ſolent: quod additamentum ſi eodem anno, quo præmiſſum inſtru-
mentum, editum eſt; non dubium, quin præferenda ſit chronica nota ſuperiùs re-
lata illius inſtrumenti, cujus quædam exempla præferunt annum MXL. qui convenire non poteſt pontificatui Victoris ſecundi, cujus mentionem facit prædictum addi-
tamentum. Ea his patet, Agnetem comitiſſam necdum tunc a Gaufrido comite repudiatam fuiſſe, neque Greciam ab eo ſuperductam: quod eriam confirmat diplo-
(a) *ſup. n. 80.* ma Victoris ſecundi ſuperiùs (*a*) relatum, quod Gaufrido comiti & Agneti comi-
tiſſæ inſcriptum eſt. Novi monaſterii ſitum deſcribit in aliis litteris idem Gaufri-
dus comes, quod poſitum dicit ad auſtralem urbis partem in acclivi colle molliter aſſurgente ad Medoanæ fluvium, *ante portam quæ nominatur Aquaria*, unde mo-
(*) *l.* Evie. naſterium Aquariæ (*) nomen accepit. Hæc eccla hodie quoque conventualis eſt ſub congregatione ſancti Mauri; ibidemque viſitur ſubterranea ædicula beatæ Mariæ, a fidelibus multùm frequentata, & *ſubterranea* celebrata nomine, cujus originem referunt ad Yolendem reginam, Ludovici II. Neapolitanorum regis Andium-
que ducis uxorem. Porro cùm Aquariæ monaſterium conditum eſt, Vindocinenſi adhuc præerat Odericus abbas, qui Romam proſectus dicitur feriâ quintâ ſeptua-
geſimæ anno MLVI. ea quadam notitia chartacei codicis, in qua Vindocinenſes di-
cunt, ſe plurima perdidiſſe *ex notitiarum ſcribendarum retardatione*.

XCV. Monaſterioli Berlæi cella.

Si præmiſſum de Aquaria inſtrumentum hoc anno datum eſt, necdum Agnetem, ut diai, repudiaverat Gaufridus comes, nec Greciam alteram uxorem duxerat. Hæc Grecia, Berlæi de monaſteriolo ſecundi primùm conjux, cùm jam Gaufrido nupta eſſet, apud Monaſteriolum, quod Berlæi (u) dicitur, ſitum in pago Pictavenſi
(*) *Montreüil-Bellay.* ud Toëdum (*) amnem, ſed in Andecavenſi comitatu, cellam erexit in eccleſia
(*) *Toüé.* » ſancti Petri, eamque Andecavenſi ſancti Nicolai monaſterio ſubjecit: quod donum
» manu ſuâ ſuper altare ſancti Nicolai poſuit, aſſentientibus filiis ſuis, Giraldo at-
» que Reginaldo; ejuſque rei cartam domino ſuo excellentiſſimo comiti Gaufrido,
» atque domno Euſebio epiſcopo exhibuit confirmandam: qui ambo re verâ his lit-
(*b*) *Epitome p. 16.* teris ſubſcripti ſunt, relatis (*a*) in brevi ſancti Nicolai hiſtoria; & poſt Euſebium Gauſlinus decanus, Rainaldus cancellarius, Beringerius grammaticus, Rainaldus frater Greciæ, quæ ſe in illa charta comitiſſam dicit. *Data* AVIII. *kal. Octobris in curia comitis Gaufridi Andegavenſi civitate ſollemniter*. Beringerius ille gram-
maticus, unus ſubſcriptorum, ulias mihi videtur a famoſo illo Beringerio ſeu Be-
rengario archidiacono Andecavenſi, idemque ſubſcriptus invenitur litteris Fulconis-Nerræ Andium comitis pro eccleſia ſancti Martini ejuſdem urbis. Prædictæ cellæ dotem, ita ut in ea duodecim monachi alerentur, auxit Berlæus Greciæ nepos, ut ſuo loco videbimus. De Monaſteriolo caſtro ſeu oppido plura leges apud Menaglum in hiſtoria Sablolienſi.

XCVI. S. Albini abbas Theodericus.

Sub finem anni præcedentis, id eſt IV. kalendas Januarii, obiit Walterius ſanctus Albini apud Andecavos abbas, cujus loco Theodericus electus eſt auctoritate & conſilio Alberti Majoris-monaſterii abbatis, qui electioni præfuit, eumque comiti Gaufrido, dein Euſebio epiſcopo conſecrandum obtulit. In brevi chronico ſancti Albini Theodericus acta. kal. Februarii ordinatus dicitur. Hanc electionem nonnihil turbavit Haimericus Toarcenſium vicecomes, qui equum unum centum ſolido-
tum, aut centum ſolidos *pro abbatis mutatione & revelatione*, ſibi deberi conten-
debat. Contra Theodericus rem injuſtam & hactenus inauditam eſſe aſſerebat, para-
Duella ustabilia. tus *aut calidi ferri judicio ſecundùm legem monachorum per ſuum hominem* id *probare; aut ſcuto & baculo juxta legem ſæcularium defendere*. Cùm duellum prætuliſſet vicecomes, *obtulit abbas hominem ſancti Albini, qui & ſacramento fidem faceret, & ſacramento fidem brachio daret*. At demum vicecomes, quippe qui, licèt juve-
nis, bene morigeratus & religioſus erat, conſilio cum ſuis inito, remiſit pugnam, remiſit & conſuetudinem, quam ſibi deberi putabat, eâ lege, ut abbas ſibi, uxo-
rique ſuæ & fratribus Gaufrido & Rodulfo, *ſocietatem daret beneficii ſancti Albini. Facta ſunt hæc apud Toarcum in curia vicecomitis Haimerici*. Litteras hac de
(*c*) *Sirm. p. 82. & ſeqq.* re integras retulit Sirmondus in notis (*b*) ad Goffridum Vindocinenſem, ubi plura hujuſmodi duelli exempla profert. Aliud inſolitum inter monachos duelli exem-
plum nobis ſuppeditant Vindocinenſes tabulæ occaſione controverſiæ, quæ inter Vindocinenſes & Majoris monaſterii monachos pro decima parochiæ de Proſto agi-
tata eſt *in curia comitis tunc capti*, ubi Agnes comitiſſa & Wnigrinus fortè ſan-
cti Sergii abbas, vices comitis gerens, & barones rem duello dirimendam cenſue-
re.

te. Ob id Majoris-monaſterii monachi hominem condoxere in negotiis ejuſmodi o- ANN. CHR. 1056.
mnibus venalem, quem Vindocinenſes recuſarunt, alium, *qui legalis* eſſet, adduci poſtulantes, qualem ipſi offerebant. Ita judicibus viſum. At in procinctu certaminis Majoris-monaſterii monachi, infecto duello, juri ſuo ceſſere. Optimo ſanè exemplo, quod utinam in ſimilibus cauſis frequentiùs evaniret, ubi pro rebus levioris momenti turpiter litigatur, magno religionis ſcandalo, & ipſius ſæpe rei familiaris detrimento.

Non integro quinquennio præfuit ſancti Albini monaſterio Theodericus, cujus tempore Agnes nobilis matrona, primò quidem uxor Hucberti militis egregii de Duriſtallo, tunc autem Rainaldi militis, ſancto Albino ejuſque monachis præter alia dona, eccleſias de Duriſtallo liberaliter contulit, pro anima prioris ſui mariti Hucberti, quem prædicti monachi honorificè ſepelierant: quam donationem noctoritate Gaufridi comitis & Euſebii epiſcopi, atque aſſenſu filiorum ſuorum Gaofridi & Hucberti roborari curavit. Hanc dono unquit Guillelmus de Monte-Sorello, *de cujus caſamento* ſau eliantela erant res monachis datæ; necnon Hugo ipſius Agnetis puter, cognomine Manducans britonem, ejuſdemqua Agnetis frater Tebaldus. Teſtes Ivo apiſcopus *Sanctenſis* ſeu Sagienſis; Alanus Rufus, Filius Hugonis comitis, Girardus de Monta acuto, & alii.

XCVII. Majoris monaſterii ſocietas cum eccleſia Carnatenſi.

Carnutenſam aceleſiam tegebat hoc tempore Agobertus epiſcopus, a quo & u venatando ejus clero Albertus Majoris-monaſterii abbas petiit, ut aliquam in eadem eccleſia præbendam eum ejuſdem eleri ſocietata fib, ſuiſqua concederet: quod epiſcopus & canonici gratanter acceperunt. Monachi verò *præter conſortium beneficii*
» *Majoris monaſterii*, quod canonicis contulere, ſe peculiares pro illis preces poſt
» eorum obitum perſoluturos pollicitl ſunt, eorumque nomina inſcripturos in ſuo
» martyrologio; & poſt cujuſqua obitum, poſt ſonitum ſignorum & modulationem
» quinque pſalmorum, unam in conventu miſſam calebraturos, in qua oblaturi
» ſint omnes & ſingulı poſt evangelium pro abſolutione animæ defuncti *myſticas oblationes*, *ſicut monaſticus ordo exigit*. *Ut autem hoc factum ſtabile ſieret & indiſſolubile*, *regis Francorum Henrici Magni confirmatum eſt auctoritate*, *& in capitulo beatæ Mariæ tam ſuprà dicti præſulis*, *quàm omnium canonicorum corroboratione in. eorum generali conventu munitum*, necnon eminentiorum vitorum, quorum nomina
» & ſigna poſt regem ſubſcripta ſunt, nempe Gaufridi comitis, filii Eudonis co-
» mitis Britanniæ, Rainardi camerarii regis, Ebraldi de Puteolo, Ivonis filii; Ivo-
» onis comitis, Caſtelini de Talniaco, Richardi regis capellani, Rainaldi cuſtodis
» cupellæ regiæ, Agoberti apiſcopi, Fulberti & Bernardi nepotum epiſcopi, &
» uliorum, inter quos ſignum eſt Hugonis filii vicedomini Herberti, nepotis Al-
» berti abbatis.

XCVIII. Gemeticu factu donationes.

» Hoc ipſo anno Hugo Mellendis ſeo Mallenti (*) comes, Waleranni filius,
» ut Deus ipſi honorem tartenum conſervaret, æternamque concederet, navibus
» Gemeticenſium monachorum, quæ vinum eorum deferebant, liberum tranſitum
» indulget; cujus doni gratiâ a Rotberto abbate ſocietatem ſuffragiorum obtinuit.
» Actum in Mallendis caſtro anno MXXVI. menſe Octobri. Idem Hugo eiſdem re-
» laxavit *ſcyphum*, quem de vineis eorum quotidie racemis plenum tempore vin-
» demiæ habere conſueverat. His litteris ſubſcribit Rainaldus nepos comitis, alii-
» qua complures. Ex his intelligitur, Waleraunum ejus nominis primum, prædicti Hugonis patrem, ante menſam Octobris hujus anni e vivis ereptum fuiſſe. Eodem Rotberto Gemetici abbate Willelmus, Talogienſis comes, Willelmi Nortmannorum comitis frater, ſancto Petro ejuſque monachis partem ſilvæ (*) Broto-
» nienſis, Gemetico proximæ, contulit, primùm quidem pro Willelmi fratris ſui
» ſalute; deinde pro animabus partis ſui Richardi ac matris ſuæ; denique pro ſa-
» lute Hugonis Bajocaſſinæ orbis epiſcopi, a quo hanc ſilvam acceperat. Hujus donationis littaræ notis chronicis deſtitutæ ſunt: at, cùm eis ſubſcripſerit Malgerius urchiepiſcopus, qui paulo ante (*a*) epiſcopatu dejectus fuerat, ante hunc unquam confectæ dicendæ ſunt. His adſcripta ſigna Malgerii urchiepiſcopi, Willelmi comitis Nortmannorum, Willelmi ajus mugiſtri, Nigelli & Turſtini vicecomitum, Willelmi Arcacenſis comitis, Godefridi vicecomitis, Rodulfi Taxonis, Rogerii de Conchis, & aliorum. Idam Rotbartus abbas, aſſenſo & conſilio Gilleberti Criſpini, *quoddam ſuum duellum de Veteri-Vernolio ad Tilleriat adduxit*: ubi abbas *duellum in caſtello tenuit*. His nequaquam reclamavit Gillebertus Criſpinus, immo has litteras ſigno & ſigillo ſuo roboravit. Idem Gillebertus Aſvilium (*) quam a Willelmo Nortmannorum principe obtinuerat, Gemericenſibus ceſſit, a quibus ducentas denariorum libras cum uno equo vigint librarum & duabus auri unciis accepit. Hujus rei litteris uppoſitæ ſunt ſigna ipſius Gilleberti Criſpini & uxoris ejus, Willelmi Nortmannorum comitis, Willelmi Ebroicenſis apiſcopi, Willelmi filii Osberni, & uliorum

(*) Meulant.

(*) In foreſt de Brotonne.

(*a*) ſupra n. 63.

(*) Haveville.

ANN. CHR. 1056.

rum. Prædictus Gillebertus Criſpinus, ejuſque uxor, atque eorumdem filius Gillebertus aſſenſum præbuere donationi, quam de rebus ſuis apud Vernolium ſitis Gemeticenſi monaſterio fecit quidam Richardus, cùm habitum monaſticum illic indait.

XCIX. Criſpinorum genus & benefacta.

De hoc Gilleberto Criſpino, quia ſæpe recurret Criſpinorum mentio, hìc quædam præmittenda videntur. Fuit is genere (*a*) ac nobilitate, nec minùs pietate inſignis, a capillis criſpis ac ſurſum erectis primus Criſpini cognomen adeptus, ea quo Criſpinorum familia orta eſt. Huic erat uxor Fulconis *de Alnoy* viri nobilis germana, nomine Gonnor, ea qua tres filios ſuſcepit, nempe Gillebettum, Willelmum & Rorbertum; duaſque filias, Emmam Petri de Condeto genitricem, & Eſiliam, matrem Willelmi *Malet*, militis ſtrenui, qui ſub finem vitæ monachus Becci factus eſt, ubi piè viait, ac divivit. Gillebertus, trium filiorum natu-maximus, a Willelmo Nottmannorum duce caſtrum Tegularias (*) accepit, quod ejus poſtari retinuerunt. Rotbertus minimus ad eateras profectus regiones, cùm apud imperatorem in honore haberetur, Conſtantinopoli ea invidia veneno periiſſe dicitur. Willelmus denique medius fratrum, inter omnes nominatiſſimus, & in re militari probatiſſimus, a Willelmo duce in caſtro Melfia (*) collocatus eſt, ut Vilcaſinum pagum adversùs Francos tutaretur, maximè contra Walterium-Vetulum Pontiſaræ comitem, qui totam regionem, quæ inter Iram, Andelam atque Sequanam jacet, ſuam eſſe contendebat, atque infeſtabat. Willelmus iſte filium habuit, dictum ex avi nomine Gillebertum, quem Herluino abbati ſub regulari diſciplina nutriendum, & litteris informandum cum multis donis tradidit. Gillebertus verò tantùm in virtutum ac litterarum ſtudio profecit, ut proceſſu temporis abbas Weſtmonaſterii a Lanfranco archiepiſcopo inſtitutus ſit & quoſdam libros compoſuerit. Willelmo ejus patri mos erat, ut idemtidem reviſeret Lexovienſem pagum, in quo quamdam tertam poſſidebat, atque in tranſcurſu Herluinum abbatem adiret. Fortè aliquando ab eo digreſſus, moa ad eum reverſus eſt, rogaturus, ut ſe beatiſſimæ Dei-genitrici Mariæ, cujus devotiſſimus cultor erat, ſtudioſè commendaret. Tum illi vir Dei Imprecatur; quo præſidio omnitus Gillebertus, diſceſſit; quem Melfiam revertentem Franci in vicina ſilva adorti, ſocios fugatis, interimere properant: at illo invocato Dei nomine, fuſiſque ad Deiparam precibus, conſenſo truncо videre ſibi viſus eſt viraginem præclaram (Dei matet erat) quæ ipſum contra hoſtes proteait, eorumque oculis inconſpicuum reddidit. Sic ad ſues reverſus, Melfienſibus gaudium retulit, quos ſocii in fugam acti de ipſius nece ſupra modum contriſtaverant. Ea eo tempore magnopere crevit beatæ Mariæ cultus, non modò in tota Criſpinorum gente, ſed etiam in circumpoſitis populis, qui ſanctam Mariam Becci, *quaſi ſolum Becci coleretur*, invocare deinceps ſoliti ſunt. Demum prædictus Willelmus-Criſpinus ad extrema veniens, accerſito Herluino, habitum monaſticum ab eo ſuſcepit, & poſt pancos mortuus dies, juxta eccleſiam, ubi clauſtrum ædificandum erat, humatus eſt, in cujus epitaphio (*b*) legitur eum obiiſſe *Jam poſt annos, & parvum* ſeu tenuem rebus Beccum ſumtibus ſuis extuliſſe ut potuit. Ejus uxor Eva, ea gente Francorum clatis orta natalibus, mariti exemplo ſanctiſſimam Virginem & Beccenſem maximè dilexit eccleſiam, cui pretioſa quæque ornamenta, quæ habebat, contulit, ac poſt conjugis obitum divino cultui tota mancipata, poſt aliquot annos a Willelmo Rotomagenſi archiepiſcopo velata, uſque ad mortem perſtitit in ſubjectione Beccenſis monaſterii, ubi ad vitam ſuam ſepulta eſt. Horum nepos ex filio Willelmo tertius Willelmus-Criſpinus, acceptam a majoribus retinuit devotionem in Deiparam Virginem, cujus ope ea inimicorum manibus itidem ereptus, dum Jeroſolymam, uti voverat, iter pararet, morte interceptus eſt xv. kal. Octobris, & juxta parentes ſuos ſepultus in Beccenſi monaſterio, cui itidem addictiſſimus fuerat. Hæc de Criſpinorum genere præmittere viſum eſt ad Beccenſem hiſtoriam illuſtrandam.

(*) *Tellieres.*

(*) *f.* Nelfia, *Neuſle.*

(*b*) *ibid. p.* 55.

C. Willelmi Geroiani obitus.

Per id tempus Uticenſi ſancti Ebrulfi monaſterio duplex accidit infortunium, ſcilicet mors Willelmi Geroiani ejus inſtauratoris, & diſſenſio Rodberti prioris cum Theoderico abbate. Willelmo filius (*c*) erat Willelmus de Monaſterioló, Romani exercitus princeps militiæ factus, qui, ſancti Petri prælato veaillo, Italiæ Campaniam ſubjugavit. Hic, cùm opibus affluaret, atque Uticenſes maximè diligeret, eis ſignificavit, ad ſe ut virum fidum mitterent, per quem munera eis deſtinata deferrentur. Id ubi reſcivit Willelmus ejus pater, ad hoc iter ſe obtulit, cui Gunſridum peritiſſimum monachum, & Rogerium Gemeticum, egregium ſcriptorem, aliſque duodecim ſocios adjunxerunt Uticenſes. Ille verò, tranſitenſis cum illo comitatu alpibus, Romà obiter luſtratà, in Apuliam contendit: ubi a filio eum magno acceptus honore & gandio, munera ampliſſima Uticenſibus perſerenda recepit; atque ut Uticenſibus egenis quantocius ſubveniret, Gaufridum monachum cum magno

(*c*) *Orderic. h.* 3. *p.* 473. *& ſeq.*

gno cenſu remiſit: at ſpe ſuâ, Deo volente, fruſtratus eſt; nam ubi Romam venit Gaufridus, in ſancti Pauli monaſterio hiemem tranſigere volens, a Romanis auri avidis veneno infectus, ibidem in *confeſſione Chriſti* idibus Decembris interiit. Alii duodecim ſocii in illo iridem itinere periere. Non multò poſt Willelmus cum multo pecuniæ, aliarumque rerum theſauro reditum in patriam iniit: at Cajetæ letifero morbo interceptus, mori certus, hoc depoſitum Uticenſibus perferendum, nempe auri non modicam ſummam, pallia pretioſa, calicem argenteum, aliaſque pretioſas ſpecies, Anſchetillo ſub teſtimonio Theodelini conſignavit. Interim Willelmus, ingraveſcente morbo, Cajetæ deceſſit, & in epiſcopali ſancti Eraſmi eccleſia ſepultus eſt, dum Anſchetillus & Theodelinus in Gallias, tum ad ſua reverſi ſunt. Poſt aliquot dies Anſcherillus Uticum adiit, fratribuſque obitum Willelmi & ſociorum ejus nuntiavit: at de commiſſa ſibi pecunia, quam in uſus ſuos perfidè diſtraxerat, omnino ſiluit. Paullo poſt Theodelinus & ipſe Uricum venit, & monachos, quid eis ex Apulia datum fuiſſet, percontatur. Cùmque nil niſi triſtem de morte amicorum nuntium ſibi allatum fuiſſe reſpondiſſent; obſtupuit ille, remque totam eis enarravit. Accerſitus Anſchetillus, primò factum negare: at convictus, ſe pecuniæ ſibi commiſſæ partem in ſuos uſus expendiſſe confeſſus eſt, partem verò Remis conſilio domini ſui Rodulfi Malæ-coronæ apud Gervaſium archiepiſcopum depoſuiſſe. Miſſus iſtuc, qui depoſitum repeteret, Rainaldus de Sappo monachus; dein Fulco, qui Gervaſio, dum Cenomannorum epiſcopus eſſet, perquam familiaris fuerat; ex omnibus calicem tantùm argenteum, & duas caſulas, cum aliis rebus minoris momenti, ægre recuperavit. De cæteris adductus in judicium Anſchetillus, etiamſi ſui veniam petiit ſupplex, atque in damni qualemcumque compenſationem Uticenſis oppidi tertiam partem, quæ ex paterna hereditate ipſi provenerat, ſancto Ebrulfo ceſſit, atque in donationis teſſeram, unam palam ex ſetico, ea qua cantoris cappa facta eſt, ſuper altare poſuit. ANN. CHR. 1056.

Ex hoc infortunio, quod Willelmi obitus Uticenſibus attulit, alterum haud minus exortum eſt, ſcilicet diſſenſio Rodberti prioris cum Theoderico abbate. Erat Rodbertus nobilis generis, Hugonis de Grentemaiſnilo frater, cui inſuper juvenilis ætas magnos ſpiritus inſpirabat, fervidus in agendo, promtus ad quidvis dicendum, &, quia ea patrimonio ſuo monaſterium ditaverat, ad dandum & accipiendum apertas habens manus, denique regulari diſcipliuæ jugo tefrenari impatiens. Ad hæc frequenter abbati clam derrabere, quòd ſpiritualibus ampliùs quàm temporalibus lutenderet, nonnumquam apertè cum eo litigare, ejuſque ſtatura improbare. Cùm verò monendo nihil apud eum proficeret abbas, idemtidem ſecedebat ad Sagienſe ſancti Martini monaſterium, cujus præcipuus auctor erat, emendationem contumelioſi fratris exſpecturus, daturuſque ſecundùm præceptum Apoſtoli locum iræ: at poſtquam id nihil proficere, immo ampliùs rancorem & ſcandala augeri intelleait; Willelmo Nortmannorum duci paſtoralem baculum & dignitatem reſignavit. Verùm dua prudenti uius conſilio, tem indagandam & componendam injunxit Maurilio archiepiſcopo; qui hoc anno Uticum adiit, & cum eo Fulbertus ſupbiſta ejus conſiliarius, Hugo Leaovienſis epiſcopus, Anſridus Pratellenſis abbas, atque Lanfraocns Beccenſium præpoſitus, aliique, qui omnes illue ad feſtivitatem ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli ttt. kalend. Julii convenere. Tum, auditis ac diligenter diſcuſſis diſcidiorum cauſis ac fomentis, Theodericum nbbatem in ſua præfectura confirmarunt; Rodbertum verò priorem, ut panpertatis votum exſequeretur, patrique bumiliter in omnibus obtemperaret, adhortari ſunt. Sic paa & concordia utcumque ſarcita. Verùm, ut erat Rodbertus turbulenti vir ingenii, paa monaſterii brevi ſoluta eſt; quæ res piiſſimi ac mitiſſimi patris animum tanto dolore affecit, ut loco prorſus cedere, & Jeroſolymam proficiſci ſtatuerit. Qui ſuperiùs laudatus eſt Fulbertus ſophiſta, is ipſe videtur, qui librum de miraculis ſancti Audoëni, rogatu Nicolai ejus monaſterii abbatis ſcripſit. Cf. Theoderici Uticenſis abbatis cum priore diſcordia.

Eodem tempore frequentia erant ſancti Wlframni epiſcopi miracula apud Fontanellam, quæ tunc anonymus quidam, haud dubiè Fontanellenſis monachus, litteris (*a*) mandavit. In his narrat iſte auctor, anno incarnationis MXVI. Babylonium regem præcepiſſe, ut ſanctum Chriſti Domini ſepulcrum occlinderetur, ac vetuiſſe, ne cuiquam chriſtianorum in illud pateret aditus: quæ res ingeutem luctum attulit chriſtianis, qui ad loca ſancta ex univerſis orbis partibus voti cauſâ confluaerant, eoſque propere ad propria reverti coëgit. Ea bis trecenti, navi conſcensâ, obortâ ſubitò grandi tempeſtate, alius alium Sanctum inclamare; unus horum Neuſtraſius, Anſridus nomine, ſanctum Wlframnum cum beato Nicolao invocare cœpit, aliique ejus exemplo; moxque, procella ſedata. Ejuſdem Sancti patrocinium ſenſere ſanctimonialis quædam, Eulalia nomine, quæ Fontanellæ degebat; & Pratellenſis abbatiſſa, religioſa & prudens, quæ ſancti Wlframni meritis deſperatam obri- CII. S. Vulfranni miracula.

(*a*) *Bolland. to. 3. Martii p. 150. & ſeqq.*

ANN. CHR. 1056. Pratellenſes abbatiſſæ.

nuit ſanitatem, Emma an Anfrida, quæ duæ primæ ſunt ejus loci abbatiſſæ, quibus Cæcilia, Mathildis & Elizabeth ſucceſſere. Ad hæc quidam puer ea caſtro Faleſia, qui ſabbato ſancto iô dulio, io quo pater ejus ob imminentem ſollemnitatem de monte laverat, incautè deruptus, aquâ ſubmerſus, extinctuſque eſt, at ſancti Wlfranni invocato nomine revixit: quod factum dicitur ſabbato ſancto anni ſubſequentis, quo paſcha in tertium kalendas Aprilis incidebat.

CIII. Corbeienſis advocati vexatio repreſſa.

Corbeienſi monaſterio per id tempus Walterus advocatus eas renovabat injurias, quas ſuperiùs (*a*) compoſitas vidimus. Hac de re conqueſtus eſt Fulco abbas apud Balduinum Flandriæ comitem, qui eam ita compoſuit, ut advocatus in toto vicecomitatu & præfectura, quam de monaſterio ſancti Petri tenebat nullum *clamorem* „ ſeu judicium abſque abbate vel ejus legatu faceret. Quòd ſi eum ad expeditionem „ comitis vel abbatia ire contingeret, non ampliùs quàm octo equos ex tota acci„ peret præfectura. De his aliiſque conventionibus *ſacramento ligato* ſeptem obſides „ dedit: ut, ſi eas aliquando violaret, eum invitaret abbas ad juſtitiam *per unde„ cim pares ſuos*: ſi nullet venire, obſides moneret abbas ad rationem facti ſui „ reddendam infra quadraginta dies. Si deſuret, vel ſe ipſi obſides abbati trade„ rent, eorumve heredes; vel triginta libras perſolverent. Actum Corbeiæ anno „ MLVI. præſente comite Balduinô, & conventionem ſanciente. His litteris appoſita ſigna Balduini comitis, Rorgeri & Willelmi de Abbatis-villa comitum, Rorigonia & Balduini ejus filii, Drogonis Ambianenſis, Ingeramni Muntis Deſiderii, Fulconis abbatis, Gelonia decani, & aliorum. *Undecim pares* abbatis erant convaſalli monaſterii.

(*a*) *Lib.* 54. *n.* 22.

CIV. S. Dionyſii cella Ambianis.

Qui hic laudatur Rorigo, videtur eſſe conditor ſancti Dionyſii eccleſiæ apud Ambianos, quæ in cellam Majoris-monaſterii erecta fuit. Id colligimus ea veteri breviario bibliothecæ Corbeienſis, ad uſum illius monaſterii, ut videtur, compoſito, cujus in kalendario ad tertium idus menſis Februarii obiiſſe dicitur *Rorgo, qui locum iſtum conſtruxit*; & VI. kalend. Auguſti, *Heliſabeth uxor domni Rorgonis*; denique pridie idus ejuſdem menſis fit *commemoratio pro animabus Rorigonis & uxoris ejus Heliſabeth, qui hunc locum conſtruxerunt*. Certè tunc temporis hæc ſancti Dionyſii eccleſia condita ſeu reſtituta fuit, primitus quidem extra muros urbis in prato, ea quo ſancti Dionyſii de Prato vocabulum accepit. Id nos docet chartra Rorigonis Ambianenſis epiſcopi, cujus tempore hæc eccleſia, quæ penitus ſaculta, neglectaque erat, reparata fuiſſe dicitur, & clericis ſancti Nicolai ſubjecta, eâ conditione, ut quotannis anniverſarium Drogonis Tarvennenſis epiſcopi celebraretur. Cùm verò hujus eccleſiæ poſſeſſiones occupareur avidi retum eccleſiaſticarum pervaſores, hanc ea eorum manibus eripuere Ambianenſes epiſcopi, eamque Majoris-monaſterii cœnobitis ſubdidere, ut teſtatur Godefridus Ambianotum præſul, qui contra ejuſmodi prædones graviter invehitur; eamque dicit primo ab lugutionu facerdote piiſſimo, in ſuburbio Ambianenſi ædificatam fuiſſe, & tum dictam ſancti Dionyſii ad-pratum. Io ejuſdem Godefridi vita, auctore (*b*) Nicolao, memoratur illud ſancti Dionyſii monaſterium, proceſſu temporis mutis urbis incluſum, quod patribus ſocietatis Jeſu demum ad inſtituendum collegium ceſſit.

(*b*) *Nicol. lib.* 3. *c.* 13.

CV. Marianus monachus.

Antequam res hujus anni finiamus, paucis agendum eſt de Mariano Scotto, qui anno MXXVIII. natus, cùm anno MLII. ſæculum, id eſt patriam reliquiſſet, Coloniæ anno MLVI. factus eſt monachus; quod ipſe teſtatur in chronico ſuo ad hunc annum his verbis: *Ego Marianus peregrinus factus pro regno cæleſti, patriam meam reliqui, & in Colonia, quintâ feriâ, kalendis Auguſti, monachus effectus ſum*; itemque in ſancti Martini (*c*) monaſterio, de quo in ſuperioribus actum eſt. Idem poſt biennium, id eſt anno MLVIII. poſtquam Paderbrunna civitas cum duobus monaſteriis incendio conflagraſſet, illuc profectus eſt, inde Fuldam deductus a Sigfrido abbate, qui eum anno ſequenti presbyterum ordinari curavit. Poſtea, ubi Fuldæ per annos decem incluſus vixiſſet, Moguntiam venit, ubi uſque ad obitum, qui anno MLXXXVI. accidit, recluſus perſevetavit. Scripſit chronicon ab exordio mundi ad annum MI.AAAIT. in quo Dionyſianum cyclum correxit, appoſito ad margines duplici calculo, uno ad mentem Dionyſii-Exigui, altero ad evangelicam veritatem, qui Dionyſianum viginti-tribus annis cæcedit. Ejus chronicoo continuavit Dodechinus abbas ſancti Diſibodi uſque ad annum milleſimum duceteſimum. Hæc de Mariano conſequenter dicenda viſa ſunt, ut uno conſpectu, quis qualiſvu fuerit, intulligaſut.

(*c*) *Gelen. p.* 377.

CVI. Abdinchoſenſi monaſterio prædium confirmatus.

Imadus Paiberbrunnenſis epiſcopus Eilberto Abdinchoſenſis monaſterii tertio abbati litteras hoc anno indulſit, quibus prædium quoddam ab eo comparatum confirmavit. Imadi litteras a Schatено relatas hoc loco, ne pagella vacua remaneat, afferre non ab re fuerit.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Imadus Dei gratiâ Paderbornenſis eccleſiæ

ſia epiſcopus. Quotieſcumque religioſorum virorum in ſuis opportunitatibus preces exaudientes quieti & utilitati eorum paterno affectu providemus, ab omnipotente Deo, quem in ſuis membris honoramus, præmium laboris nos recepturos fideliter & veraciter ſperamus. Unde omnium Chriſti fidelium præſentium & futurorum noverit devotio, qualiter domnus Eilbertus venerabilis abbas eccleſiæ beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, quam in occidentali parte ſuburbii civitatis noſtræ domnus Meinwercus digne & laudabiliter memorandus epiſcopus avunculus noſter devotiſſimè conſtruxit, nos ſuppliciter adiit, ut prædium quoddam in comitatu Bernhardi ducis, in villa, quæ Hallo dicitur, quod a quodam viro, Thancmaro nomine, ſuiſque hæredibus viginti marcis comparavit, epiſcopalis auctoritatis confirmatione corroboraremus, humiliter petiit. Cujus juſtis precibus gratuito annuentes, ipſum prædium cum univerſis ad hoc legaliter pertinentibus, ſuis ſuorumque fratrum præſentium atque futurorum uſibus hanni noſtri munimine confirmavimus, & præſentis ſcripti paginam in monimentum & munimentum perpetuum ſigilli noſtri impreſſione inſigniri mandavimus. Hujus rei teſtes ſunt Adelbertus comes, &c. Acta ſunt hæc Paderborn. kal. Auguſti, anno ab incarnatione Domini M LVI. *indictione* VIIII. (*) *regnante Heinrico rege* IIII.

ANN. CHR. 1056.

(*) LVIII. vel VIIII.

Imadus epiſcopus *Immed* a Lamberto dictus, patrem habuit Ludgerum comitem, matrem Emmam, feminam ſanctiſſimam, ſororem beati Meinwerci Patherbrunnenſis epiſcopi, quem illo proinde *avunculum* ſuum vocat. Eilbertus ſeu Egilbertus Wolfango ante triennium ſucceſſerat, abbas loci tertius.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS-PRIMUS.

Ab anno Christi 1057. ad annum 1062.

ANN. CHR. 1057. I. Fridericus ablata recuperat.

POst celebratam Ratisponæ cum Heinrico minorenni rege nativitatem Domini, Victor papa quadragesimâ ineunte Italiam repetiit, transscensisque alpibus Florentiæ substitit. Interim Fridericus, Godefridi Tusciæ ducis frater, tum Casinas monachus, comperto imperatoris obitu, pontificem confidenter (*a*) adiit, effecitque, ut Transmondus, qui ipsum ex urbe Constantinopoli revertentem spoliaverat, ablata restitueret cum castello, nomine Frisa, quod uxor ejus olim sancto Benedicto contulerat.

(*a*) *Chron. Casin. lib. 2. c. 94.*

Petri loco fit abbas Casini.

Recordatus verò pontifex Petri Casinensis abbatis electionis, anno superiori seu inconsulto factæ, eumdem abbatem eum duodecim monachis ad se venire mandat, ut facti rationem redderent. Introducto ad ipsius præsentiam Petro, eoque audito, nonnihil commotus Victor, reverti eum ad monasterium jubet, dum per se ipse, vel per nuntios, rem canonicè coram definiret. Abbate Casinum reverso, eò missus est Humbertus Silvæ-candidæ episcopus, dato ipsi mandato, ut, abbatis electione diligenter examinatâ, si quid vitii in ea esset, mox electum deponeret: si qui verò obsisterent, omnes apostolicâ excommunicatione feriret. Ubi Casinum advenit, ipso die pentecostes capitulum ingressus, apostolicam fratribus benedictionem, si obedientiæ filii esse vellent, impertit. Secundâ dehinc feriâ sui adventus causam exponit, nempe ut de electionis factæ jure an injuria inquireret. Responsum a majoribus est, Casinensis abbatis electionem, & Regulæ auctoritate, & privilegio sedis apostolicæ, nulli omnino mortalium, præterquam propriis loci monachis, competere: cæterùm Petri electionem, nullo ambitu, sed canonicè, & quidem unanimi consensu factam; nullum ad id oneris Petro magis idoneum aut meliorem esse; denique se se nullius alterius imperio subditutos. Ad hæc siluit Humbertus; sicque e capitulo discessum est. Inter ea (*b*) quatuor monachi, episcopum eò venisse rati, ut abbatem deponeret; turbam incolarum armatorum clam in monasterium inducunt, frementium, & quis abbatem deponere vellet, ad ejus perniciem inquirentium. Mox abbas illis occurrens, vix eorum furorem reptimere valuit; quantum sibi nocumenti hac temeritate afferrent, causatus. De tanta injuria, pro eo ut par erat, graviter expostulatum ab Humbetto, & in ejus auctores in-

(*b*) *ibid. c. 95.*

inquiſitum. De ea ſe ſe purgavere Caſinates, Petrum abbatem, tametſi facti innocentem, abjicere parati; profeſſi ſe nolle ſibi præeſſe abbatem, qui non per ipſos, ſed per illius terræ homines regnaret. Sed tandem quatuor illius facinoris architecti ac rei noxam confeſſi ſunt, & ad legati pedes abjecti veniam poſtularunt. Hac re commoti fratres, de clauſtro monaſterii protinus illos exturbant, & in hoſpitum domo recludi curant. Tot turbarum pertæſus abbas, conſulto priùs Humberto, abbatiam abdicare conſtituit, & in eccleſiam ingreſſus, coram fratribus, virgam paſtoralem ſuper altare poſuit. Hinc fratres ſextâ feriâ pentecoſtes in capitulum conveniunt, de eligendo abbate acturi; unoque conſenſu Fridericum, tum genere, tum ſapientiâ præcellentem, eligunt: quod Humberto ejus contemporaneo maximè placuit. Erat quippe Fridericus, ut ille, natione Lotharingus, Tuſciæ ducis, ut jam ſæpe diximus, frater, liberalibus a puero ſtudiis imbutus, ex canonico Leodienſi factus cancellarius Leonis IX. & poſt ejus obitum Caſini monachus. Mox electus, aſſumtis (*a*) octo fratribus, cum Humberto conſecrationis gratiâ Florentiam ad pontificem profectus, primùm presbyter cardinalis tituli ſancti Chryſogoni ab eo creatur ſabbato jejanii menſis Junii; & in nativitate ſancti Johannis abbas ordinatur. Florentiæ demoratus ad feſtum ſancti Apollinaris, id eſt ad decimum kal. Auguſti, confirmationem electionis ſuæ cum uſu ſandaliorum, & dalmaticæ, quem Leo IX. Richerio abbati conceſſerat, per manus Humberti obtinuit a pontifice, qui eidem, ejuſque ſucceſſoribus ſuperiorem cæteris abbatibus in quovis conventu epiſcoporum ac principum ſeſſionem impertiit. Præclaras Victoris papæ hac de re litteras in Appendice referemus ex authentico Caſinenſi cum typo bullæ pontificiæ. Eodem tempore Cantuarienſi ſancti (*b*) Auguſtini abbati Wiſtrico indultum legitur, ut Caſinati proximus aſſideret. Ad hæc pontifex cavit, ne Caſinenſi abbate mortuo ſolitæ prædationes fierent. Dein, obtentâ diſcedendi facultate, Fridericus Romam contendit: ubi ad titulum ſuum honorificè perductus eſt.

ANN. CHR. 1057.

(*a*) *ibid. c.96.*

(*b*) *Thorntus p.1784.*

Via Florentiâ receſſerat Fridericus, cùm Victor papa Illic in gravem morbum incidit; ibique mortem oppetit v. kal. Auguſti. Mox ejus mortis nuntius Romam perlatus per Bonifacium Albanenſem epiſcopum, dum Fridericus Caſinum reditum pararet. Extemplo comitia (*c*) ſubrogando pontifici habita: in quibus alii Humbertum Silvæ-candidæ epiſcopum, alii alios proponebant: alii Hildebrandum Romanæ eccleſiæ tunc ſubdiaconum, qui cum Victore Florentiæ ſubſtiterat, exſpectandum cenſebant: aliis porro nullam comitiis moram interponendam cenſentibus, omnes demum uno conſenſu ipſum Fridericum cardinalem adeunt, eumque per vim ex hoſpitio eductum ad baſilicam ſancti-Petri-ad Vincula trahunt, atque pontificem lectum Stephanum IX. appellant, propterea quòd hæc electio III. nonas Auguſti, quo die memoria ſancti Stephani papæ & martyris colitur, facta eſſet. Inde eum plaudentibus omnibus ad Lateranum deducunt: poſtridie verò in Vaticano feſtivè conſecrant. *Nec quiſquam ſanè multis retro annis*, inquit Lamberrus, *lætioribus ſuffragiis, majori omnium exſpectatione, ad regimen proceſſerat Romanæ eccleſiæ: ſed tantam ſpem bea. fruſtrata eſt mors immatura.* Pontificatu Inito, Stephanus ſtatim legatum ad Agnetem auguſtam Hildebrandum miſit, qui de rebus actis eam doceret; atque ad perſequendam, quæ jam inſtituta erat, reformationem eccleſiæ, in primis ad abolendam maximè in Germania ſimoniam ſe convertit. Apud Lamberrum Heinricus germaniæ rex natalem Domini Merſeburgi celebraſſe dicitur, ibique inter alios regni principes Hildebrandus *abbas de ſancto Paulo*, adfuiſſe, mandata deferens ab ſede apoſtolica, *vir & eloquentiâ, & ſacrarum litterarum eruditione valde admirabilis*. Quatuor igitur menſes Romæ morarus Stephanus papa, novis conſtitutionibus has eccleſiarum nundinationes, clericorum conjugia & conſanguineorum nuptias interdixit.

II. Victori papæ ſuccedit.

(*c*) *ibid. c.97.*

Inde pridie kal. Decembris Caſinum ad fratres reviſendos ptofectus, vitium proprietatis, quod prioribus annis paullatim illic irrepſerat, ex præſcripto regulæ maxima ex parte emendavit, & cantum Ambroſianum Romano (*d*), qui magis dulcis & ordinatus eſt, mutati præcepit. Illic menſe Januario verſabatur, cùm Marinus comes onâ cum uxore ſua Oddolana, integram portionem ſuam, id eſt quartam partem, comitatus Trajectenſis (*e*) contulit cœnobio Caſinenſi, *ubi domnus Stephanus papa, qui & abbas, ejuſdem monaſterii regimen tenebat*, ut in ipſius donationis litteris legitur, in Appendice referendis. Ad hæc integrum monaſterium ſancti Marini, quod in loco Cerciano ſitum erat, & quartam partem monaſterii ſancti Martini de Aqua-mundula (ſic diſtracta erant tunc monaſteria, uti & eccleſiæ) eidem Caſinari ſacro aſceterio tradit idem comes. Actum in civitate Trajectu, menſe Januario, indictione XI. Paullo poſt de novo eligendo abbate comitia habita, in quibus ſubrectus eſt Deſiderius, quem mox pontifex legatum Conſtantinopo-

(*d*) *V. Radulf. Tung. præfat.*

(*e*) *V. Chron. Caſin. lib.2. c.98.*

ANN. CHR. 1057. (a) *Chron. Caſin. lib. 2. c. 98.*

nopolim ad ſchiſma componendum cum aliis miſit. His actis, cùm ex febri, quam Romæ jam contraxerat, graviùs ægrotaret, Romam revertit, aſſumto ſecum Alfano (a) Salernitanæ eccleſiæ electo, quem in jejunio Martii inſequentis presbyterum, ſequenti dominicâ archiepiſcopum conſecravit, moxque Salernum dimiſit.

III. Deſiderius abbas Caſini quis & qualis. (b) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 2. & ſeq.*

Erat Deſiderius ex nobiliſſima (b) Beneventanorum principum progenie, a puero divinis lectionibus & eccleſiis frequentandis addictus: quem patet ſæcularibus negotiis præter ipſius votum & conjugii vinculis implicare conſtituit. Verùm patre a Nortmannis peremto, conceptum de petenda ſolitudine propoſitum cuidam prudenti & probo monacho, Jaquioto nomine, aperit. Ille verò auxilium pollicetur; ſed cavendum monet, ne forte hæc ſuggeſtio a malo ſit. Aſt ubi firmum adoleſcentis in propoſito animum cognovit, eum ad ſolitudinem perducere non dubitavit. Quadam itaque die ſub veſperam, conſcenſis unà equis quaſi ſpatiandi gratiâ e civitate eum famulis egreſſi, ad proximam beati Petri-Majoris eccleſiam orationis obtentu divertunt, relictis ad oſtium famulis cum equis & armis, quæ tunc in eccleſiam inferre nefas erat. Inde ſub veſperam per poſterulam furtim egreſſi, de nocte ad quemdam ſolitarium, Sanctarium nomine, qui octo ab eo loco milliaribus aberat, iter inſtituunt, ad quem ob errorem viarum nonniſi alterius diei lucè primâ perveniunt. Huic cùm Deſiderius conſilium ſuum pateſeciſſet, illo non mediocriter obſtupuit, quòd tam nobilis ac delicatus adoleſcens, ſpretis ſæculi illecebris, tam arduum ac rigidum vitæ inſtitutum arripere vellet: ſed tamen, cùm id per Dei gratiam haud impoſſibile eſſe ſciret, ejus deſiderio aſſenſit, eumque monaſtico indutum habitu ſecum retinuit. Ubi furtivum filii diſceſſum ex famulis, rei minimè conſcils, reſcivit mater, protinus in planctum & lamentum ſe dedit: propinqui verò ſe ſe ad eum perquirendum convertunt, eumque tandem in Sanctarii cella inveniunt: tum Sanctario gravitet objurgato, Deſiderio veſtem monaſticam detrahunt, ac priorem denuo impoſuunt; atque invitum licèt ac repugnantem triumphantium more in urbem reducunt. Illic annum integrum ſub arta cuſtodia in ædibus maternis retentus, numquam adduci potuit, ut de nuptiis cogitaret. Cùm verò jam nulla de ipſius fuga ſuſpicio mattem teneret; quem conjugatum ſecum retinere non poterat, vel clericum habere tentavit; eumque ſæpe ad epiſcopum ejus rei causâ ſolum ire ſinebat. Hac occaſione nactus eſt copiam colloquendi cum Siconolfo, ſuburbani ſanctæ Sophiæ monaſterii præpoſito, qui eum cucullâ indutum clam Salernum perduxit, atque inde pernici greſſu Beneventum rediit. Mox Deſiderius ad principem Salerni Gualmarium, conſanguineum ſuum, acceſſit, eumque rogavit, ut quia in patria monachus vivere ob parentum moleſtias non poterat, apud illum quietè Deo ſervire ſibi liceret. Poſtulatis benignè annuit princeps, eumque ad Caveuſe ſanctæ Trioitatis monaſterium, uti petierat, tranſmiſit, pollicitus, ſe eum propinquis, qui illum repeterent non conceſſurum. Illi monaſterio tunc præerat Alferius, cujus *religioſam & Deo amabilem vitam* ſu ex parte coram vidiſſe, & aliis referentibus cognoviſſe idem Deſiderius teſtatur. At ejus propinqui juvenem perſequentes, ubi ſuas preces nihil apud Gualmarium valere intelligunt, Landulfi ſeu Pandulfi Beneventani principis auctoritatem interponunt: qui matris, eorumque precibus fatigatus Salernum venit, effecitque, ut tandem eis Deſiderius redderetur, eâ lege, ut in ſanctæ Sophiæ monaſterio ſub monaſtica profeſſione permaneret. Illic itaque manere permiſſus eſt ſub diſcipliua Gregorii prudentiſſimi & ſtrenuiſſimi abbatis, qui eum, propterea quòd univerſis *deſiderabilis* & acceptiſſimus erat, tunc primùm mutato nomine, (nam uſque ad id tempus Dauferius vocabatur) Deſiderium appellari voluit. Poſtquam illic aliquot annos religioſiſſimè verſatus eſſet; ægre annuente abbate perrexit ad Tremiteuſe aſceterium, in Adriatici-maris inſula, Diomedis vocabulo, poſitum, cujus loci abbatem Beneventi familiariter noverat. Sed cùm ab eo ſic amaretur, ut ille abbatiam ipſi reſignare vellet, eumdem locum ob id deferere cogitavit, ſubeſſe malens quàm præeſſe. Fortè contigit, ut abbas ad Traſmundi Teanenſis comitis curiam ad res monaſterii ſui procurandas egreſſus, Deſiderium ſecum duceret; quæ occaſio Deſiderio maximè opportuna & jucunda fuit. Ejus adventu multùm recreata comitis uxor, Deſiderii affinis eum apud ſe retinere optavit. Aſſenſit ille haud illibenter, modò ut apud Magellæ eremitas, quorum in Aprutio tum celebre nomeo erat, ſibi degere liceret: quod prædictus comes facilè indulſit. Verùm, cùm tribus circiter menſibus in magna diſtrictione illic vixiſſet, præcepto apoſtolico per Jaquintum monachum ad ſanctam Sophiam revocatur. Illic verſabatur Deſiderius anno MLXII. cùm Leo IX. contra Nortmannos dimicaturus, Beneventum petiit, comitante Humberto Silvæcandidæ epiſcopo, cui Deſiderius jam dudum notus & carus erat; & Friderico tunc cancellario, per quos ad pontificis notitiam venit, adeò ut frequenter illi ad altare ſub officio diaconi miniſtraret.

In

Inter ea Deſiderius ob nimiam abſtinentiam, multaſque vigilias, non modico languore affectus, cutationis gratiâ Salernum adiit, ubi magnam neceſſitudinem & familiaritatem contraxit cum Alfano tum clerico: quem frequentibus monitis ad ſæculi contemtum adhortans, ab eo demum obtinuit ut monachus fieret, poſtquam Jeroſolymitanum iter, quod mente conceperat, confeciſſet. Reverſus Beneventum Deſiderius, invitat Alfanum ad ſe ut veniat. Eo renuente, & Salernum egredi formidante ob metum inimicorum, id eſt Gualmarii principis affinium, cujus cædes Alfani fratribus imputabatur; eum tandem Saleroi convenit Deſiderius, & euculiâ ſuâ indutum noctu ex urbe eduxit, ſecumque Beneventum adduxit in monaſterium ſanctæ Sophiæ, ubi aliquantum temporis manſit Alfanus tanto amore Deſiderio agglutinatus, ut numquam ab eo ſeparari ſe velle aſſereret; ſic adeundæ Jeroſolymæ propoſitum in ejus animo paullatim intepuit. Interim, cùm rumor intebuiſſet, Victorem papam in partes Beneventanas brevi acceſſurum; veterus Alfanus, ne de cæde Guaimarii principis in ſuos fratres inquireret, præveniendum pontificem putavit, ac Deſiderium ſecum ire Florentiam, ubi tunc reſidebat Victor poſtulavit. Ambo itaque illuc profecti, brevi ſe ſe inſinuarunt in pontificis familiaritatem, cui Alfanus in primis acceptus fuit, tum ob cantandi peritiam, tum ob ſcientiam medicinæ. Verùm comperto Victorem in Beneventanam provinciam minimè profecturum; ambo ſodales in patrium reverti conſtituunt. Cùm id animo agitarent, contigit duos Caſinenſes monachos, a Petro abbate miſſos, pontifici ſupplicatum veniſſe, ut ejus electionem comprobaret. Hac opportunitate uſus Deſiderius unà cum Alfano pontificem rogavit, ut ſibi eum illis nuntiis Caſinum adire liceret. Annuit apoſtolicus: cujus gratiâ honorificè recepti a Caſinenſi abbate, ſtatribuſque adjuncti, *monaſticam ab eodem abbate conſecrationem*, quam eò uſque diſtulerant, udepti ſunt, Friderico in primis gratulante. Non multò poſt u Giſulfo principe Alfanus expoſtulatus primò upud Salernum in monaſterio ſancti Benedicti factus abbas, demum hoc anno ejuſdem urbis archiepiſcopatum adeptus eſt. Deſiderius verò apud Capuam cellæ ſancti Benedicti præpoſitus; dehinc a Friderico Romano pontifice electo Romam menſu Auguſto cum duodecim fratribus nominatim vocatus, eùm illic in febrim incidiſſet, Caſinum poſt quatuor elociter menſes revertit: ubi præſente, ut jam diximus, pontifice, abbas electus eſt. Ejus electionem Stephanus IX. (id Friderico pontifici nomen) confirmavit, teſtatus, nullum ex multis religioſis ac ſpiritualibus, qui illic uderant, vitis ad id muneris magis idoneum eſſe. Etſi porro Stephanus ubbatium retinere toto vitæ ſuæ tempore induxiſſet animum; ſtatuit nihilò minùs, ut, ſi Deſiderius, quem Conſtantinopolim legatum mittere decreverat, ſe ſuperſtite reverteretur, abbatia illi cederet: ſi poſt obitum ſuum, illic ab univerſa congregatione ubbas agnoſceretur.

ANN. CHR. 1057. IV. Alfanus et familiaris.

In Gallia tunc temporis aere bellum erat inter Theobaldum Bleſenſem, & Gauſridum Andecavorum comites, uti nos docet charta Vindocinenſis archivi; in qua legitur, in illa *guerra*, ut loquuntur, quæ inter comitem Gauſridum comitemque „ Tetbaldum diu duravit, multos neceſſitate & alimentorum inopiâ compulſos „ ſua patrimonia vendidiſſe; duoſque ex ſervis Gauſridi, ob egeſtatem ad Bleſen„ ſem confugiſſe: poſtea verò a Vindocinenſibus captos tempore Fulconis comitis „ oculis orbatos, demum ſe ſuaque, upud Hulſedum ſita, conſenſu Gunſridi & Ful„ conis comitum monaſterio Vindocinenſi contuliſſe anno MLVIII. poſt natalem Do„ mini. Anno verò præcedentu, eùm Heinricus Francorum rex ad urbem Andegavam deſcendiſſet, fundationem confirmavit ſuburbani ſancti Nicolai (*a*) monaſterii, a Fulcone comite olim inchoati, & abſoluti u Guufrido ejus filio, cujus rogatu rex hoc privilegium conceſſit. *Actum apud Andegavam civitatem publicè, anno ab incarnatione Verbi divini* MLVIII. *indictione* X. *kalendis Martii in monaſterio ſancti Albini, anno quoque regni Heinrici regis* XXVI. & quidem Adelaido ſeu Attaldo abbate, cujus tempore Gauſridus comes eidem monaſterio portionem de ſancti Nicolai epiſcopi reliquiis, quas *Heinricus Alamanniæ imperator ob præclaram ſtrenuitatis ejus famam, & ſervitia multa ab eo ſibi honeſtè impenſa, inter alia munera* ipſi dederat, conceſſit, ut ſcribit, Jobelus, ſuncti Petri ad Culturum apud Cenomannos monachus, in libello de mitaculis ſancti Nicolai, quem Natull ubbati undecimo ſæculo exeunte nuncupavit. Per id temporis Gauſridus comes (*b*) naviculæ abſque portorio per Ligerim & Mednanam ad tranſportanda monachis ſancti Nicolai neceſſaria conceſſit: cujus conceſſionis teſtes ſunt Grecia comitiſſa, duoque ejus filii, Giraldus & Reginaldus & alii. Grecia Gauſridi ſecunda uxor erat, ut jam diximus, Berlaio primùm oupta, quam Gauſridus, dimiſſâ priori conjuge Agnete, ſibi copulaverat.

V. Bellum Vindocinenſe.

S. Nicolai fundatio confirmata.

(*a*) *Epitome S. Nic. p. 92.*

(*b*) *Ibid. p. 94.*

VI. Haimonis homiliarium caſſiſſimè emtum.

De hoc divortio fit mentio in quadam epiſtola ejuſdam monachi ad Odericum ubbatem, qui monachum illum de homillario Haimonis percontatus fuerat. Hæc epiſtola, tametſi in ſpeciem non magni momenti, hìc referenda videtur, ex qua pi-

ANN. CHR. 1057.

nimirum intelligitur, quanti tunc temporis conſtarent libri, quantique hoc homiliarium haberetur: ſic autem habet illa epiſtola.

Domno ſuo abbati O. frater R. orationes in Chriſto. Pater cariſſime, ſcire vos volumus, quòd codicem, de quo audiviſtis, pretio magno a Martino, qui eſt modò præſul, comitiſſa emit. Und vica libri tantâ centum oves illi dedit: alterâ vice, tantâ ipſius libri unum modium frumenti, & alterum ſigalis, & tertium de milio. Iterum hæc eâdem tantâ centum oves: alterâ vice quaſdam pelles martirinas. Cumque ſeparavit ſe a comite, quatuor libratas, ovium emendi causâ, ab illa accepit. Poſtquam autem requiſivit denarios, ille coæperi de libro. Illa ſtatim dimiſit illi, quod ſibi debebat.

Martinus ille præſul capellanus fuerat Gaufridi comitis & Agnetis, poſtmodum epiſcopus Trecorenſis, ut ſuperiùs vidimus ex quadam chartu eorumdem, quam *ſcripſit Martinus, tunc capellanus, poſtea Treguerenſis epiſcopus.*

S. Albino Duriſtalli eccleſiæ datæ. (*) Ourtal. (a) Menage Sablé p. 215.

Alia fuit Agnes, uxor primùm Hucberti militis de Duriſtallo, poſtea Rainaldi militis, quæ *fragilitatem primi viri* ſui redimere cupiens, ut jam dixi, eccleſias Dutiſtalli (*) apud Andecavus, unam parochialem, alteram canonicalem, & quædam alia monachis ſancti Albini tradidit pro anima (a) Hucberti viri ſui, quem „ idem monachi honorificentiſſimè ſepelierant. Id factum nutu & auctoritate co„ mitis Gaufridi & Euſebii epiſcopi Andegavenſis, cum voluntate & aſſenſu ſecon„ di mariti ſui Rainaldi, necnon filiorum ſuorum Gaufridi & Hucberti, quos ex „ priori matrimonio genuerat. Annuere Guillelmus de Monte-ſorello, de cujus caſamento erant res donatæ; & Hugo ipſius Agnetis pater, de Campaoia dictus. Teſtes Gaufridus comes, Ivo epiſcopus Sagienſis, & alii. Has porro eccleſias Hucbertus ipſe, adhuc vivens, Theoderico ſancti Albini abbati priùs ſe daturum promiſerat, ſi canonicos, non cavonicè illic viventes, inde extrudere poſſet. Ejuldem Agnetis ex ſecundo marito filia erat Herſandis, primu præpoſita Fontis-Ebraldi.

VII. Gurloëſius abbas obit. (b) lib. 56. n. 62. (c) Baluz. miſcell. to. 2. p. 532. (d) ibid. p. 523. Landvenecenſes & Kemperlegii abbates. (e) ibid.

In ſuperioribus (b) actum eſt de origine Kemperlegieoſis in Armorica monaſterii, cujus primus abbas Gurloëſius, vir ſanctus hoc anno deceſſiſſe memoratur, poſtquam annis vigiuti-quinque monaſterium rexiſſet. Ejus obitus in chronico (c) ejuldem loci conſignatur ad annum MLVII. his varbis: *Tranſitus ſancti Gaorloëſii abbatis monaſterii ſanctæ Crucis Kemperlegienſis.* Poſt annos ſexdeçim corpus (d) e tumulo levatum eſt, curante Benedicto abbate, Hoëlis comitis fratre, qui Gurloëſii canonizatioocm ab Urbano II. efflagitavit, ut ſuo loco videbimos. Sancti Gurloëſii cultus in Armoricanis eccleſiis receptus eſt, maximè in Kemperlegienſi monaſterio, obi ejus tumulus a terra eminens in ſacello peculiari cernitur: reliquiæ verò intheca aſſervaotur. Biennio ante eum e vita migraverat Eliſeus abbas cœnobii *ſancti Gaengaloei* (e) ſeu Winvvaloei, id eſt Landvenecenſis, cui Rilla abbas ſuffectus eſt ad oſqua annum MLXXXV. quo vivere deſiit. Ad Gorloëſii ſucceſſores quod attinet, proximus ejus ſucceſſor ſuit Johannes, quem ſanctum vocat Gothedeous ejuſdem loci ſæculo XI. monachus, qui regiminis annos duodecim ei tribuit. Poſt hunc Vitalis abbas ad novem annos: cui ſucceſſit Viugomarus, ſeu ut alii leguot, Jongomarius ad tres annos: quem excepit Benedictus ex monacho Landvenecenſi per annos quinquagiota-doos, qui factus poſtmodum epiſcopus Namnetenſis, abbatiam ſimul com epiſcopatu retinuit. De Kemperlegienſibus & Rothonenſibus abbatibus legendum Scriptum Gothedeni monachi, referendum in Appendice tomi quinti.

VIII. Theodericus abbas Uticenſis Jeruſalem pergit.

Non diu tenoit apod Uticenſes pax & concordia quam Maurilius Rotomageuſis archipræſul onà eum Hugone Lexovienſi epiſcopo, Anſfrido Pratellenſi abbate & Lanfranco anno ſupetiori teformavetat; nam Rodbertus ptior, ut erat turbuleoti & procaeis ingeoii, Theodericum abbatem exagitare, fratrumqua animos pertutbare perſeveruvit. Quapropter videns piiſſimus abbas ſe oibil proficere ſive apud Uticum, ſive apud Sagium, ubi cellam ſancti Martini exſtruere cœperat; ſepulcrum Domini pro more illorum temporum adire decrevit. Itaque ex orbe Sagio Utieum IV. kal. Septembris revarſus, conſilium hac de re ſuum frattibus expoſuit; utque, impertitâ omoibus abſolutione & benedictione, eos Deo commendavit. Inde Lexovium petiit, & Hugool epiſcopo, cui acceptiſſimus erat, paſtoralem curam reſignavit. Mox iter illud aggreditur, comitantibus Herberto Uticenſi monacho, & Willelmo, cognomina Bona-anima: quibus quidam Bajoariæ epiſcopus ſe adjunxit. Cùm ad Cyprum inſulam perveniſſent, excepto Herberto, qui Laodiciæ remanſerat, ſancti Nicolai abbatiam, quæ io litore maris poſita erat, adiere; ubi, oratione factâ cùm alii receſſiſſent, ſolus in eccleſia remanſit Theodericus, ibique mortuus eſt unno ſequenti.

IX. Leſcelinæ comitiſſæ obitus.

Obiit hoc aono vel ſuſequenti Leſcelina comitiſſa, Willelmi Augienſis conjux, quæ, viro ſuo mortuo, Divienſe ſanctæ Mariæ cœnobium exſtruxerat: ubi honorificè ſepulta eſt, appoſito a poſtetis ad ejus tumulum hoc epitaphio: *Hic jaces illuſtris*

ſteris & poteſtas domina Leſcelina, quondam ſancti Petri ſupra Divam comitiſſa bujuſce venerabilis monaſterii fundatrix devotiſſima, quæ obiit anno Domini MLVII. *Ejus anima det ſolamen cæli conditor, amen.* In necrologio monaſterii notatur ejus obitus VII. kal. Februarii, qui pro dupliei calculo ad annum MLVIII. vel ſequentem referri poteſt. Eidem comitiſſæ ſuperſtes fuit Ainardus primus illius loci abbas. ANN. CHR. 1057.

Sueſſionicam urbem obſidebat tunc temporis Heinricus rex Francorum, ſeditioſos debellaturus, qui multas vexationes eccleſiis & incolis inferebant. Id verò diſcimus ex diplomate ab eodem rege conceſſo beatæ Mariæ Sueſſionenſi parthenoni, cui tunc Ermengardis de Mortuo-mari, filia Gaufridi da Aceio, præſidebat. Jam quintus annus erat, ex quo illius urbis eccleſiam regebat Heddo epiſcopus, qui rogatu Ermengardis abbatiſſæ ſea altaria ſeu parochias ruſticanas eidem parthenoni impertiit, ita ut, mortuo earum rectore vel depoſito, ſucceſſori a ſanctimonialibus nominato epiſcopus *perſonatiam* ſeu locum vacantem gratis & abſque ulla pecunia traderet: Idque a rege confirmati curavit in eccleſia ſancti Michaelis, dominicâ quintâ poſt paſcha. Actum v. nonas Mail Sueſſionis, anno incarnati Verbi MLVII. Heinrici regis anno XXVII. epiſcopatus autem Heddonis anno quinto, *mortuis eodem anno Rainaldo comite & ejus filio Voldoae & obſeſſâ turre Sueſſionenſi ab Henrica rege.* Id factum ab Heddone epiſcopo in præſentia coëpiſcoporum ſuorum, Baldnini ſcilicet Noviomenſis, & Elinandi Laudunenſis, atque Gerardi abbatis ſancti Medardi, & multorum clericorum & monachorum; necnon Roberti filii comitis Ingelramni, Hugonis pincernæ regum, Balduini ſtatoris ejuſdem, Goffridi comitis de Britannia, Valterii pincernæ regis, & aliorum, qui ſigna ſua his litteris apoſuerunt, editis ad calcem hiſtoriæ beatæ Mariæ Sueſſionenſis. Non diu ſupervixit Ermengardis abbatiſſa, cujus obitus ſignatur XII. kal. Junii. Huic ſucceſſit Ogiva, de qua inferiùs. Gerardus ſancti Medardi abbas, hic laudatus, ſuffectus erat in locum Rainaldi abbatis paullo ante (*a*) exauctorati; idemque coronationi Philippi primi poſt biennium interfuit. X. Heinrici diploma pro S. Maria Sueſſionenſi. (*a*) *V. lib. 59. n. 67.*

Hic annus ſupremus fuit Waleranni (*b*) abbatis Montis-ſancti-Quintini prope Perronam, eo nomine ſecundi, qui Romam pergens, in itinere obiit, & in Romano ſepultus eſt monaſterio, eo ſcilicet, quod ſanctus Romanus, Lupicini frater, in pago Waldenſi, diœceſi Aventicenſi ſeu Lauſanenſi, olim eaſtruxarat. De hoc Waleranno ita tubeis ſcriptum litteris in necrologio legitur kalendis Decembris: *Obiit domnus abbas VValerannus, hujus eccleſiæ ſapientiſſimus ordinator, & a fundamentis ædificator. Ordinatus eſt milleſimo quadrageſimo Chriſti anno, v. idus Februarii: qui, dum Romam peteret, obiit, & apud Romanum monaſterium ſepelitur anno ſuæ prælationis decimo-octavo;* tum additur: XI. Vualetanno abbati montis S. Q. ſuccedit Godefridus. (*b*) *V. lib. 58. n. 100.*

Tertius hic unus abbas fuit hic Gualeramnus.

Ei ſucceſſit vir pius Godefridus, ſancti Agerici apud Virdunum monachus, & morum integritate, & generis nobilitate clarus, patruus Idæ, filiæ Alberti nobilis comitis Namucenſis, quæ Euſtachio Bolonienſi comiti nupta, Godefridum & Balduinum, itineris Jeroſolymitani duces, procreavit, ut Nicolaus (*c*) monachus tradit in libro primo de vita ſancti Godefridi Ambianenſis epiſcopi: quem ejus parentibus Godefridus abbas precibus ſuis apud Deum obtinuit, eique ſacro fonte abluto nomen ſuum impoſuit, & monaſticæ vitæ rudimenta tradidit. Eâ tempeſtate ſancti Quintini-de-Monte cœnobium religione quàm maximè florebat, in primis Godefrido abbate, cujus tempore monachorum cœtus merito & numero valde auctus eſt, teſte (*d*) eodem Nicolao. Inter omnes ille optimus pater, quodam modo ſuæ dignitatis oblitus, ſe ut minimum omnium exhibebat, eos admonere ſolitus, ut ſæpe in memoriam revocarent, cujus rei causâ ad monaſterium veniſſent, quò tenderent, & quâ irent. Ad hæc ut nihil peculii retinerent, voluntatem propriam frangerent; puritati cordis, oris veritati, corporis munditiæ ſemper ſtuderent; denique ut caritatis vinculo colligati, adverſùs dæmonis inſidias & artes conjunctis viribus ſtrenuè decertarent. Ægrotos incredibili animi commiſeratione proſequebatur, ita ut propemodum eadem cum illis pati videretur. Eorum ſalutis & ſanitatis inſtaurandæ causâ nullis parcebat ſumtibus, immo nec ſibi ipſi, ubi exigeret neceſſitas. Denique omnibus omnia factus erat, ut omnes Chriſto lucrifaceret. Nihilò minùs tamen ut bonis benignum, ita improbis ſeverum & rigidum ſe cahibebat. Noverat enim quid naturæ, quid vitiis deberetur. (*c*) *Nicol. lib. 1. c. 2.* (*d*) *ibid. c. 28.*

ANN. CHR. 1058. XII. Stephanus papa Caſinenſe theſaurum reſtituit. (*a*) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 99.*

CUm Stephanus papa Romam reverſus eſſet, Caſinenſi præpoſito (*a*) mandavit, ut ad ſe univerſum illius eccleſiæ theſaurum ipſa deferret, pollicitus, ſe longè pluta & potiora illuc remiſturum. Hoc mandato mœſti Caſinates, viſo cujuſdam boræ converſationis novitii, Leonis nomine, tantiſper recreati ſunt, qui, eùm poſt nocturnam ſynaxim orandi gratiâ in eccleſia reſtitiſſet, ſomno correptus, ſibi viſus eſt quemdam venerabili canitie monachum, (ſanctus Benedictus is erat) qui theſauri reſtitutionem brevi faciendam prænuntiavit: quod novitius ille, *accepta a prio-*

ANN. CHR. 1058.

re loquendi licentia, fratribus retulit. Mox obtemperatum pontifici, & ad eum thesaurus Romam perlatus: qui, auditâ novitii visione, thesaurum Casinatibus restitui jussit, unâ exceptâ icone, quam Ipse Constantinopoli attulerat.

XIII. Florentiæ mortitur.

Post hæc Stephanus, antequam Roma discederet, Florentiam profecturus, quasi mortem proximam præsagiret, episcopos, clerum, populumque convocavit, eisque sub gravi interminatione præcepit, ut, si antequam Hildebrandus ab imperatrice legatus rediret, se mori euntingeret, in ejus usque adventum comitia differentur, atque ex ejus demum consilio ecclesia ordinaretur. Dehinc in Tusciam pergens, non multò post (a) Florentiæ subito languore correptus occubuit IV. kal. Aprilis, ubi honorificè sepultus est in ecclesia cathedrali, non Lucæ, ut fallit Hugo Flaviniacensis; ejusque sepulcrum multis miraculorum signis illustratum fuisse tradunt Leo & Lambertus Scafnaburgensis. Morienti adfuit Hugo Cluniacensis abbas, cujus præsentia dæmonis infestationes repressit; idemque funus ejus curavit. Paullo ante obitum pontifex Johannem Gualbertum Vallumbrosæ abbatem ad se accersicrat; qui cùm adversam valetudinem obtendisset, quasi id modestiæ causâ faceret, denuo vocatus, obortâ subito tempestate cum multo imbre, in sua solitudine remanere permissus est.

(a) lib. 1. 100.

XIV. Turbæ in electione successoris.

Stephani morte compertâ, extemplo comitia, contra quam ei promissum fuerat, successori subtogando habita; & Tusculanorum comitum factione intrusus Johannes episcopus Velitternus, Benedictus Decimus vocatus, episcopis & cardinalibus reclamantibus, in primis Petro Damiani, quem Stephanus paullo ante obitum ex eremo abstractum, Ostiensem episcopum invitum creaverat; & Humberto Silvæcandidæ episcopo, qui nequaquam Romæ remorandum tatus, cum Petro Tusculano Beneventum iter arripuit, pascha illic celebraturus: quod tamen Casini, a fratribus invitatus, celebravit. Inter ea Hildebrandus in Italiam reversus, ubi comitia contra Stephani decretum se inconsulto habita comperit, Florentiæ substitit, & facto per nuntios ac litteras acritet reprehenso, Romanorum per eosdem voluntatem ac judicium explotavit. Ubi verò comitis pecuniam & vim interfuisse cognovit, legitimum pontificem adulterino quàm primùm opponendum esse non dubitavit. Itaque, annuente ipso etiam Godefrido duce, Gerardum Burgundionem tertio nonas Januarias anni insequentis episcopum Florentinum nominavit, eumdemque non multò post Romanum pontificem sub Nicolai secundi nomine eligendum curavit.

XV. Desiderius abbas Casinensis confirmatur.

(b) ibid. lib. 2. c. 20.

Interim Desiderius Casinensis abbas designatur, injunctam sibi aliisque a Stephano papa legationem (b) ad regiam urbem exsecututus, tempus navigationi aptum apud Barim opperiebatur: cùm nuntium de morte pontificis per suos Casinates, ipso Palmarum die accepit. Itaque, salvo conductu a Rotberto Wiscardo, Normannorum in Apulia duce, impetrato, salvus & incolumis sabbato sancto sub vesperam cum sociis suis, Stephano cardinale & Mainardo, ad oppidum sancti Germani pervenit, & primâ luce sequentis paschalis sollemnitatis ad monasterium ascendit, ubi Humbertum Silvæ-candidæ & Petrum Tusculi episcopos, uti diximus, remoratos invenit. Omnibus in capitulum fratrum ingressis, post festivum de tanta sollemnitate sermonem Humbertus, factæ olim electionis oprimè conscius, Desiderium advocat, eique ab omnibus fratribus, prout a Stephano papa superiori anno præceptum fuerat, obedientiam exhiberi curat: quod omnes propensis animis præstitere: moxque Desiderium in ecclesiam deportarum in sede abbatiali, universis applaudentibus, collocarunt. Institutus itaque abbas Desiderius quot & quanta in Casinensi monasterio præstiterit, in consequentibus, saltem ex aliqua parte preferemus.

XVI. Petri Damiani monita ad cardinales.

(c) Petr. Dam. lib. 2. ep. 1.

Inter ea Petrus Damiani, qui ex eremo sua a Stephano papa per vim abstractus, & sub pœna excommunicationis, si resistere pergeret, episcopus Ostiensis creatus fuerat, graves ad suos collegas scripsit litteras, quibus eos ad reformandos, cùm suos ipsorum, tum universæ ecclesiæ mores adhortabatur. In hac epistola, quæ (c) venerabilibus ac sanctis episcopis Lateranensis ecclesiæ cardinalibus, Romani scilicet Pontificis suffraganeis, inscripta est, quales fuerint sæculi sui mores describit his verbis. *Videres itaque, dilectissimi, quia totus mundus pronus in malum per lubrica vitiorum in præceps ruit: & quanto fini suo jam jam vicinus appropinquat, tanto graviorum super se quotidie criminum moles exaggerat. Ecclesiastici siquidem gressi ubique pene disciplinæ negligitur: debita sacerdotibus reverentia non præbetur: canonicæ sanctionis institutæ calcantur: & soli terrenæ (cupiditati) inhianter explendæ, digna Deo cura, servitur. In federandis porro conjugiis legitimus ordo confunditur, & o nefas! ab eis in veritate judaicè vivitur, qui superficie tenus Christiano vocabulo palliantur.* Et infra: *Jam dudum planè virtutum studiis repudium dedimus, omnemque perversitatem pestes, velut impetu facto, feraliter emersemus.* In consequentibus simoniacos in primis exagitat, refellitque eorum excusationem, qui se sola obsequia, non pecuniam *pro suscipiendis honoribus* impendisse aiebant. *Sed dic mihi*, inquit, *o clerice quisquis es, si redemto qualibet aureo vase, vel prædio, distractor exigeret, ut, retenta apud te vice pretii, hujusmodi sibi sedulitatis impendium*

ex-

exhiberes, numquid non poſtmodum conſta utor aſſereres, te, quod acceptum eſt, juſta pretia comparaſſe? non videlicet quia pecuniam perſolviſti, ſed quia ſervitium præbuiſti. Nequaquam ergo ſibi innocentiam ſpondeant, & a ſimoniacæ hæreſeos maculis ſe mundos eſſe confidant, qui licèt metalla vibrantia non appendunt, pretium tamen pro ſuſcipiendis honoribus per ſubjectionis & obſequii quædam quaſi talenta perſolvunt. Hæc & plura alia Petrus ad ſeptem epiſcopos cardinales eccleſiæ Lateranenſis. ANN. CHR. 1058.

Idem ſaluberrimis inſtruit monitis Deſiderium Caſinenſem abbatem, quem recèns inſtitutum pungit (*a*) ne ſtimulat ad munus ſtrenuè & gnaviter eaſequendum. In primis eum monet, ot ſua ipſius errata ſemper ob oculos habeat, virtutes poſt tergum; ut non diſſimulet ſubditorum culpas, ſed moa ut emerſerint, adhibeat diſciplinam: abſentibus numquam detrahat, ſed eos in faciem, prout res poſtulave- „ rit, objurget. Amet jejunium; ſacrificii ſalutaris hoſtiam frequenter offerat: ut „ dum ora ejus dæmon perſpexerit Chriſti cruore rubentia, territus contremi- „ ſcat, ac præſto diffugiat. In alia epiſtola (*b*) eumdem hortatur, ut *præſtantiſſimæ* „ *monaſterii* ſibi commiſſi curam indefeſſè gerat: aſſentationes fugiat; orationi & contemplationi vacare ſtudeat. Idem Petrus (*c*) miracula duo in ſacroſancto miſſæ ſacrificio facta commemorat: onum de muliere zelotypa, in cujus manu particula dominici corporis media ex parte in carnem converſa viſa eſt: alterum, quod piæ recordationis Amalfitanus epiſcopus Stephano Romano pontifici, ipſo Petro præſente, retulit de ſe ipſo, quòd cùm aliquando inter ſacrificandum de veritate dominici corporis hæſitaret, *in ipſa confractione ſalutaris hoſtiæ rubra prorſus ac perfecta caro inter ejus manus apparuit, ita ut digitos illius cruentaret; ſicque ſacerdoti omnem ſcrupulum dubietatis auferret.* Eumdem Deſiderium *archangelum monachorum* vocat in aliis epiſtolis ſeu opuſculis, quæ ei nuncupavit. Unum eſt (*d*) de utilitate ſuffragiorum, pro mortuis: in cujus præfatione, ait, Deſiderium abbatem Ipſi comminatum fuiſſe, ni quantocius Caſinum veniret, eum ſuis ſuorumque ſuffragiis poſt mortem privatum iri. Ad hoc timere ſe ait Petrus, ne Caſinum adeundo, morte interceptus earta monaſterium moreretur. Eum tamen iſtuc poſtea profectum fuiſſe inferiùs videbimus. In hoc opuſculo mentionem facit Petrus fratris ſui Damiani, ea archipresbytero facti monachi; nec non Marini alterius ejus fratris, qui aliquando, *depoſitis unguibus exuviis*, corrigiâ collo injectâ, altari ſe beatæ Dei-genitricis, velut ſervile mancipium, tradidit; moxque ſe, quaſi ſervum malum, & violatæ caſtitatis reum, verberibus affici fecit; inſuperque quamdam pecuniæ ſummam in altaris crepidine poſuit, ut Deiparam ſibi propitiam redderet. In ſequenti ad eumdem opuſculo notantur duo monachi, qui completorium in lecto recitaverant: ubi laudatur non ſemel Adraldus Abbas Bremetenſis. In alio ad eumdem opuſculo (*e*) cauſam affert Petrus, cur ſanctus Paulus ad dexteram, ſanctus Petrus ad ſiniſtram pingi ſolitus ſit. De ſequenti opuſculo aliàs.

XVII. Ad Deſiderium Caſini abbatem.

(*a*) *id. ibid. ep.* 53.

(*b*) *ibid. ep.* 52. Euchariſtiæ duo miracula.

(*c*) *id. opuſc.* 34. *initio.*

(*d*) *id. opuſc.* 53.

(*e*) *id. opuſc.* 55.

Apud Remos in Gallia inſignis eſt ſancti Nicaſii baſilica, quam hoc tempore Gervaſius pontifex, a Cenomannenſi ad Remenſem eccleſiam paullo ante tranſlatus, in monaſterium convertit. Hæc, extra muros urbis olim poſita primitus auctorem habuit Jovinum, Romanæ militiæ ſub Conſtantini M. filiis præfectum, qui eam ſanctis martyribus Agricolæ & Vitali nuncupavit. Is eſt Jovinus, cujus præclarum monumentum ibidem etiam nunc viſitur. Sepulti ſunt in eadem baſilica ſex Remorum archiepiſcopi ſanctitate conſpicui, ſcilicet Aper, Maternianus, Donatianus, Viventius, Severus, & Nicaſius martyr, qui nomen poſtmodum baſilicæ dedit. Eccleſiam *Joviniana* vocat beatus Remigius in ſuo teſtamento, eique ſolidos tres legat. Abbatiam dixere poſteri, cui miniſtrabant aliquot clerici ſæculares: ut proceſſu temporis hæc a primigenio ſtatu & ſplendore ita deflexerat, ot ruinæ proxima viderentur, cùm Gervaſius thronum Remenſis eccleſiæ conſcendit. Hic ſuburbanas luſtrans eccleſias, celebris baſilicæ immincntem caſum miſeratus, ejus ſarta-tecta inſtaurare, &, ſicubi corruerat, a fundamentis reſtruere cœpit anno MLVI. ot habet vetus codex, idque demum feliciter perfecit, ſancti Nicaſii reliquiis ea urbe Tornaco poſtliminio relatis, & in nova baſilica repoſitis, quam V. kal. Octobris in honorem ſanctorum Agricolæ & Nicaſii dedicavit. Principio illic quoſdam clericos collocaſſe dicitur, quos paullo poſt in ſancti Dionyſii eccleſiam, ab ſe ſimiliter inſtauratam, tranſtulerit. At breviſſimo tempore clericos illic eatiſſe conſtat ea diplomate Philippi primi, dato anno MLXVI. in quo Gervaſius re„ fectorium, dormitorium, & cætera habiracula, ſervorum Dei uſibus neceſſaria „ illi eccleſiæ ſuperaddidiſſe dicitur, *fratreſque, ſub abbate & regula ſancti Be„ nedicti Domino militantes*, ibidem congregaſſe, & congruis reditibus dotaſſe. Quinam verò loci illius primi rectores fuerint, poſtea inquiremus. Non ingratum lectori fore puto, ſi hoc loco Joviniani monumenti iconem appoſuero, præmiſſo ectypo arcæ lapideæ, ſuper tumulum ſancti Nicaſii quatuor columnis in pronao antiquitus impoſitæ ad continendas ſancti Nicaſii, ejuſque ſociorum reliquias: cujus antica pars, quam hic exhibemus, antiquam ſculpturam præfert, poſtica recentiorem;

XVIII. S. Nicaſii abbatiæ Remis.

T. 4. A. B ad pag. 533

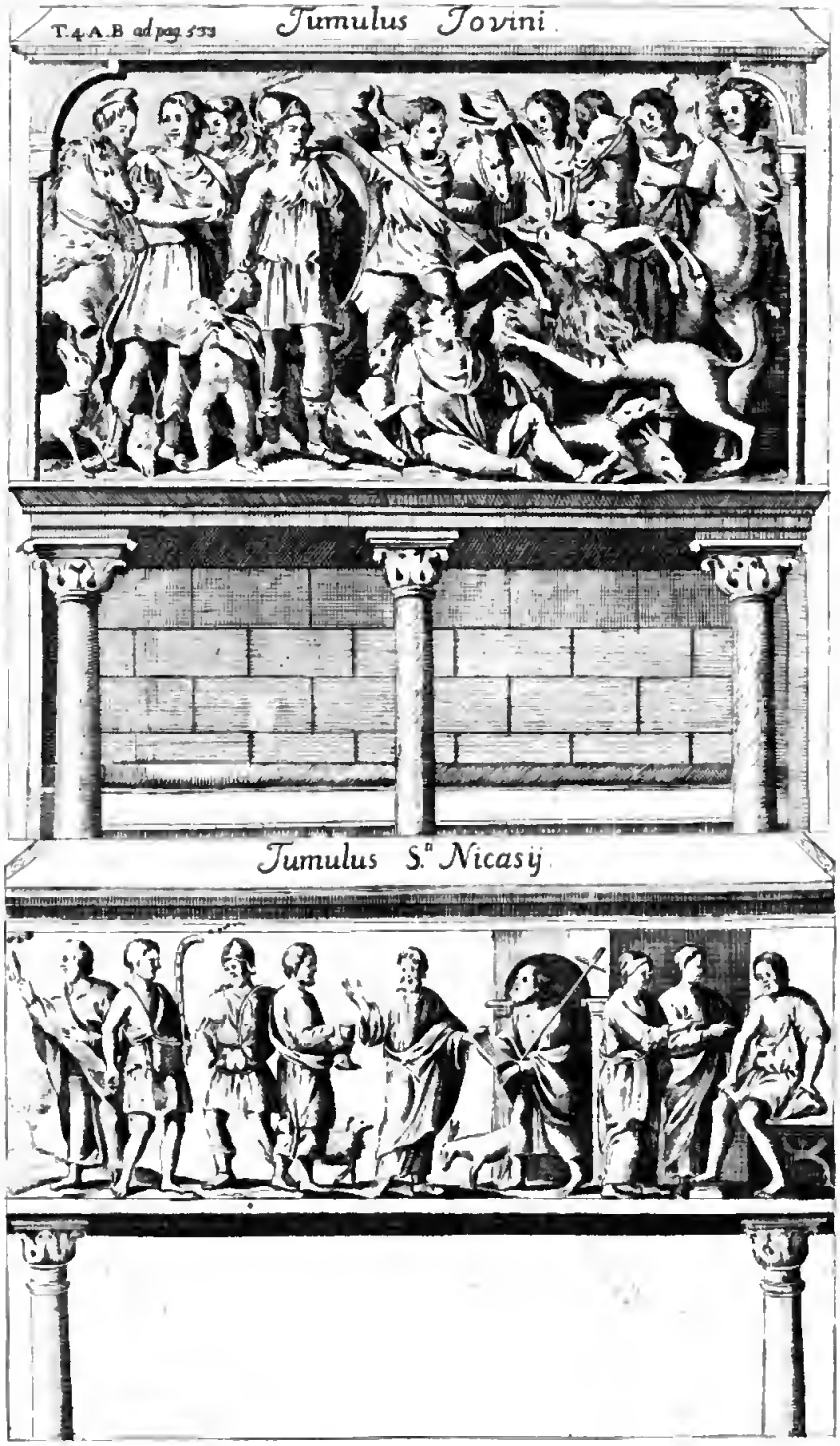

Eaſtat in Campania Remenſi Dulcumenſis pagus, Dolomenſis (*) à Frodoardo (a) dictus, ſic dictus a villa Dulcomo capite illius pagi, qui a Cernaco oppidulo uſque ad Moſam protenditur, *Dulimenſis* meudosè dictus in diviſione facta anno DCCCLXX. inter Carolum-Calvum & Ludovicum reges fratres. In illo pago ad Axonam (*) vicus eſt haud ignobilis, Sindanum (*) nomine, martyrio ſanctorum Oricoli, cujuſque ſociorum nobilitatus ac reliquiis: quas, cùm locus omnino neglectus eſſet Hubertus de Clari-montis caſtello, à furibus abſtractas recuperavit, & in ſui caſtelli » baſilica per quinque annos retinuit. Hic ſæpe commouitus ab Herimaro ſancti » Remigii abbate, & a Manaſſe de Altreio (*) caſtello, non ante acquieſcere vo- » luit, ut prædictas reliquias ſuo reſtitueret loco: donec auctoritate Gervaſii Re- » morum archipræſulis ad id compulſus eſt; quibus reſtituris, idem archipræſul » eumdem locum abbatiæ ſancti Remigii ſubjectum eſſe voluit, ibique quoſdam » collocari fratres, qui divina illic officia perſolverent. Hæc ex veteri inſtrumento, quod Marlotus (b) integrum, ſed abſque chroulcis aotis, retulit.

ANN. CHRIST. XIX.

(*) e Domnois
(a) Frod. lib. a. c. 18.
(*) P. Aiſne.
(*) Sonnec.
(*) Autry.

(b) Metrop. Rem. to. 2. p. 115.

Multò fuſiùs hæc hiſtoria refertur in codice Remigiano, in quo libet de paſſione & miraculis ſancti Oricoli duarumque ſororum ejus Oricolæ & Baſilicæ continetur. Factum in pauca contrahere lubet. Tempore Philippi Francorum regis, & Gervaſii archiepiſcopi Remorum miles egregius, Manaſſes nomine Altreii caſtelli dominus, toto vitæ ſuæ tempore viriis innutritus, tandem reſipiſcens Gervaſio archiepiſcopo conſcientiæ ſuæ aperuit arcana. Confeſſo præſul jejunia multa in pane & aqua imponere voluit: at ille ſe ita jejunare non poſſe repoſuit, in cæteris obedientem fore. Cùm ia hac ſeutentia perſiſteret, eum interrogavit pourifea, num in confinio caſtelli ſui ulla eſſet eccleſia neglecta, & divinis privata officiis. Unam eſſe aſſeruit miles, quæ olim canonicorum abbaria fuerat, ubi tria martyrum corpora abſque ullo honore jacebant. Siudunenſis eccleſia erat, quam in peccatorum piaculum ut Manaſſes reſtitueret, præcepit pourifex, cum eo, ut quadrageſimales cibos ederet iis diebus, quibus jejunare debuiſſet. Pœnitentiam ſubiit ille, effecitque apud archiepiſcopum, ut Hubertum Clari montis caſtelli dominum anathemate compelleret ad reſtituendas ſancti Oricoli reliquias, quæ a duobus presbyteris Nortmannis furto ſublatæ, ab eodem Huberto interceptæ fuerant. Din cum Huberto luctaudum fuit: ſed tandem expugnatus ille, ſacrum depoſitum reſtituit Herimaro ſancti Remigii abbati, cui Siudunenſem eccleſiam a Manaſſe inſtauratam Gervaſius commiſit, iu cellam monachorum convertendam. Primus ejus loci prior Erluinus, inter Herimari abbatis monachos nominatur *ſancti Oricoli prior*. Huic fortè ſucceſſit Guido, cognomento Juſtinus, qui illic priotis officio fuugebatur, cùm monachus anonymus prædictum librum de paſſione & miraculis ſancti Oricoli ſcriberet. Illuc ſeceſſit Rorbertus ſancti Remigii abbas exauctoratus, qui librum de eapeditione Jeroſolymitana ibidem compoſuit. In illa cella olim ſex erant monachi: at modò eorum vices ſæculares presbyteri a priore inſtituti ſupplent, ſancti Oricoli reliquiis ad ſancti Remigii baſilicam tranſlatis.

XX. Foſſatenſis monaſterii Landricus abbas & ſtatus.

Foſſatenſi propè Pariſios monaſterio tunc præerat Landricus abbas, Rotberti (c) ſucceſſor, uti diſcimus ea diplomate Heinrici regis, in quo legimus, Guillermum militem caſtri Cotboili (d) a rege flagitaſſe, ut idem jus, quale Burchardus bonæ memoriæ comes in eodem loco habuerat, ipſi concederet. Annuit rea licèr in » vitus, eâ lege, ut illius monaſterii providentiam haberet, atque defenſionem ad- » verſùs ejus hoſtes, qualem Burchardus tantùm habuerat; & ut ipſum locum ſu- » blimare ac beneficiis locupletare, non vexare ei liceret; cujus rei præceptum » Landrico abbati rea fieri juſſit, quod Balduinus cancellarius recognovit. *Actum Pariſius civitate, anno incarnati Verbi* MLVIII. *indictione* at, *die tertio kalendarum Julii*arum. Idem rex poſtea conſuetudines de carnibus bovinis, quas ejus coqui in quibuſdam Foſſatenſium villis exigebant, remitti juſſit, annuente ejus coajuge Annâ, ac filiis Philippo, Rotberto & Hugone.

(c) lib. 58. n. 55.
(d) H. R. Paſiſ. to. 1. p. 659.

Hoc ipſo anno Odo Foſſatenſis monachus librum de vita Burchardi comitis, ejuſdem loci inſtauratoris, litteris mandavit, ejuſque anniverſarium diem cum aliis uſque ad prædictum annum ſollemni ritu a Foſſatenſibus celebratum fuiſſe in fine libri ſui tetiatur. Hic fine dubio eſt Odo monachus, quem adhuc juvenem Teulfus ſeu Teudulfus Britto poëta laudat in verſibus ſuis, quibus Foſſatenſis ſcholæ pueros & adoleſcentes celebrat. In his prædicatur Godefridus, quem *parentelæ ſpectabilis generoſa propago* ſuperbum non reddebat; dein Amandus & Halmericus, quem Teudulfus compatriotam ſuum dicit. De Odone dubitat, utrùm inter pueros uumerandus ſit, an inter juvenes. Omnes verò ad caſtitatem ſtudiosè ſervandam hortatur; ac demum ita concludit,

Odo monachus vitæ Burchardi comitis ſcriptor.

O *Foſſa-*

ANN. CHR. 1058.

O Foſſatenſes, ſint vobis mille ſalutes.
Hos vobis verſus ego veſter mitto Teulfus.
Hos mitto vobis in veri fœdus amoris.

XXI. Bellum cum Normanis.

Ad hunc etiam annum perſeverabat bellum inter Heinricum Francorum regem, & Willelmum ducem Nortmannorum, cujus caſtrum Tanerias (ſic enim habet vetus codex) hoc ipſo anno rex obſedit. Editi habent *Tillerias* (*) quod caſtrum ſitum eſt ad Atvam (a) fluvium in Franciæ Nortmanniæque confinio, comitivæ titulo inſigne, quod jam ante Heinricus ſibi dedi, ac everti jofſerat, ſed Willelmus denno reſtauraverat. In ea obſidione conſtitutum regem juſſu Adraldi abbatis adiere duo (a) Pratenſes monachi, rogaturi, ut ſibi Drocarom (a) eccleſia ſancto Martino ſacra, ad ſupplementum victus concederetur; quod caſtrum eſt in finibus Carnutenis. Petentibus annuit rex, conceſſitque eccleſiam prædicti caſtri *cum omnibus conſuetudinibus & juſtitiis illius terræ*, quæ regii juris erant, in perpetuum poſſidendam, cum prato, quod vulgò Pratum-epiſcopi vocitabatur. *Actum publicè ea obſidione caſtri, quod vocatur Tanerias, regnante Heinrico, anno* XXIX. (*) *regni ejus*. Poſt regem appoſita ſunt ſigna Imberti præſulis, Adeverti, (ſic vetus codex) Mainardi, & Fulconis itidem præſulum, Theobaudi, Radolfi, Rotoldi, Willelmi, & Galeramni comitum, Ingenulfi pincernæ, & aliorum. *Actum anno dominicæ incarnationis* MLVIII. In illa ſancti Martini Drocenſi eccleſia facta eſt cella monaſterii Pratenſis, nunc ferè ad nihilum redacta.

(*) Tillieres.
(*) S. Germano Drocarum eccleſia data.
(a) Hiſt. Pariſ. to. 1. p. 636.
(*) f. XXVII. vel XXVIII.

XXII. Fiſcamni ordinationes factæ.

Tunc id contigiſſe puto, quod in quodam codice cellæ ſancti Gabrielis Fiſcamno ſubjectæ legimus, duos epiſcopos, ſcilicet Letzelinum Pariſienſem, & Fulconem Ambianenſem, ab Heinrico rege miſſos fuiſſe ad Willelmum tunc comitem, poſtea regem, ad pacem inter eos componendam. *Tuncque in ipſo ſacratiſſimæ reſurrectionis die ſupra dictus Letzelinus epiſcopus, volente & precante Johanne abbate Fiſcamni, publicas miſſas fecit, atque inter ſacra miſſarum ſollemnia quoſdam ex monachis presbyteros ordinavit. Et fortè tunc Maurilius archiepiſcopus aderat: neque tamen ſuper his ordinationibus requiſitus fuerat*. Conſimilia ordinationum ibidem factarum exempla ſuperiùs ex eodem codice retulimus. Idem eſt hic Letzelinus epiſcopus eum Imberto præſule, qui præmiſſis litteris cum Fulcone Ambianenſi ſubſcripſit, Hezelinus, Heſcelinus & Enzelinus (b) aliàs dictus, ut jam in ſuperioribus vidimus. In prædicto eodice, in ipſius Maurilii diebus Willelmus Ebroicenſis epiſcopus Fiſcamnom adiiſſe dicitur, ab eodem Johanne abbate invitatus, & in ipſo paſchali ſabbato presbyterorum ordinationes feciſſe, inter quos ordinati fuerunt Hugo, poſtea ptior ejuſdem monaſterii, & Hunfredus ſanctæ Matiæ de Vatto. Tempore verò Johannis archiepiſcopi ſemel & iterum Ebroicas miſſi dicuntur a Jobanne abbate monachi, quos Balduinus tunc epiſcopus, inconſulto Rotomagenſi archiepiſcopo ordinavit. Eodem abbate Johanne, corpus ſancti Taurini Ebroicenſis epiſcopi Fiſcamnum tranſlatum eſt.

(b) *ibid. p. 642.*

XXIII. Theodericus Uticenſis abbas obit.

Cùm anno ſuperiore Theodericus (c) Uticenſis abbas Jeroſolymitanum iter aggreſſus, ad inſulam Cyprum eum ſociis perveniſſet, ibique in litore matris ſancti Nicolai Myræotum archiepiſcopis abbatiam invenifſet; in ejus eccleſiam ingreſſus, ſeventiſſimis precibus cum multis lacrymis vacavit: tumque ſenio ac tædio maris, aliiſque fractus incommodis, in illa eccleſia reſedit. Cauſam rei percontanti epiſcopo Bajocario, ipſius peregrinationis locio, reſpondit, terreſtrem Jeruſalem ſe quidem adire principio conſtituiſſe: at, Deo ſecus ordinante, ut certè corporis admonebat infirmitas, cæleſtem potiùs Jeruſalem brevi ſibi adeundam. Ad hæc epiſcopus ait, ſe hoſpitium ipſi mox procuraturum, dum illic tantiſper quieſceret. Inde hoſpitii quærendi cauſâ cùm receſſiſſet epiſcopus, Theodericus ad altare accedit, ibique proſtratus Deum precatur: tum, veſtibus honeſtè compoſitis, reclinato capite ſuper marmoreum altaris gradum, kalendis Auguſti feliciter obdormivit in Domino. Prælul defuncto exſequias cum clericis ſuis perſolvit, eique ſepulturam ante portas eccleſiæ parari juſſit. Verùm cùm corpus eò deferre voluerunt, illud ita aggravatum eſt, ut a loco ubi obierat, moveri non potuerit: quod nutu Dei factum ratus epiſcopus ad manifeſtandam viti Dei ſanctitatem, ſepulcrum ei juxta altare aperiri præcepit: nulloque negotio cadaver eò illatum eſt. Illic multi, febribus, aliiſque incommodis divexati, ſanitatem recepiſſe memorantur. Ejus epitaphium Ordericus Uticenſis monachus compoſuit, in quo air, Theodericum annis tricenis monaſticæ vitæ rigorem toleraſſe, octo annis patris ſeu abbatis geſſiſſe officium, complura volumina propriâ manu ſcripſiſſe; ac demum, cùm Jeroſolymam pergeret, in Cypro inſula vitæ finem tumulumque recepiſſe. Legimus anonymi monachi rythmum de eo lugubrem, in quo nihil obſervatu dignum deprehenditur.

(c) *ſup. n. 7.*

In

In eodem itinere Radulfus ſeu Rodulfus abbas ſancti-Michaëlis-de-Monte Jeroſolymis obiiſſe dicitur XII. kal. Auguſti, dum rediturn in patriam pararet, ibique in porticu eccleſiæ ſepultus fuiſſe. Ei poſt biennium ſuffectus Ranulfus, qui eo abſente monaſterium rexerat.

ANN. CHR. 1058. Rodulfus item S. Michaëlis abbas. XXXIV.

Poſt mortem Wilhelmi Aquitaniæ ducis & Pictavorum comitis, eo nomine ſexti, ſucceſſit in fratris honores Guido, tunc primùm dictus Gaufridus, qui cum matre ſua Agnete Vindocinenſibus donavit, quidquid juris in terra Avalliæ habebat. Sic enim legimus in veteri notitia monaſterii. *Comes Pictavis Guido, primum tunc temporis dictus Gaufridus, & ejus mater comitiſſa Agnes, dederunt ſanctæ Trinitati, quidquid juris vel conſuetudinis habebant in terra Avalliæ. Unde teſtes ſunt Gaufridus de Lezinca*, &c. Alii alia in eodem loco Vindocinenſibus contulere. Non prætermittenda hoc, etſi minoris momenti, donatio, hoc anno eiſdem facta ab Arebaldo Vindocini præpoſito, ſcilicet cujuſdam *maſura*, ut vocant, proximæ rivo aquæ, quæ vulgò *Cournoſa* vocatur: quæ donatio *primùm facta eſt in locutorio, quod eſt juxta præſcriptorum capitulum monachorum*: unde ipſe Archimbaldus dominum ab ſe facta o *ſuper altare ſanctæ Trinitatis portavit, præſentibus fidelibus perſonis, Ludrico ſcilicet ipſius Archimbaldi milite, & domus abbate Odrica, cum domno Vitale monacho. Secundò autem fecit hanc ipſam donationem jam dictus Archimbaldus in curia Fulconis Vindocinenſis comitis, in Gallia regnante Henrico, Roberti regis filio, anno regni ſui XXVII. & Gaufrido Fulconis filio Andegavenſibus præſidente, Guillelmo etiam Pictavorum comite moriente defuncto, fratreque ſuo Guidone, jam in comitatu ſublimato.* Idem Goido Burgulienſi (*a*) monaſterio lojoſtas quaſdam conſuetudines remiſit, quas ipſius frater quibuſdam illius monaſterii villis impoſuerat. Ejus litteris appoſita ſunt ſigna ipſius Widonis, Agnetis comitiſſæ ſuæ matris, Mathildæ comitiſſæ uxoris, Iſemberti epiſcopi Pictavenſis, Gauderamni Malliacenſis abbatis, & Aimerici abbatis Burgulienſis.

Viodocinenſes factæ donationes.

(*a*) *Hiſt. com. Ver. p.* 442.

In veteri codice Sergiano Emma Cenomaonenſium vicecomitiſſa, Radulfi vicecomitis conjux, neptis Hueberti Andecavenſis quondam epiſcopi, hoc anno (*b*) pridie idus Septembris obiiſſe dicitur, atque apud Andecavos in monaſterio ſanctorum Sergii & Bacchi per dominum Gervatium Cenomannenſem epiſcopum, & venerabilem religioſumque virum dominum Fredericum, abbatem monaſterii beati Florentii Salmurienſis, & dominum Wiginum abbatem ſancti Sergii, poſtea epiſcopum Cenomaonenſem, ſepulta fuiſſe ob amorem parentum ſuorum, Stephani & Adebergæ, qui & ipſi in eo cœnobio prædicti monaſterii ſancti Sergii humati jacent. Et ita quidem legitur in veteri codice Sergiano: at mendum irrepſiſſe conſtat in hunc locum, ſiquidem ante annos ferme tres Gervaſius ad ſedem Remenſem evectus fuerat, Wiginus verò ad Cenomaonenſem. An autem annus MXLVIII. hic reponendus ſit, aliis examinandum relinquo. Radulfus vicecomes ſancto Sergio pro ſepultura conjugis ſuæ dimidiam curtem & dimidiam eccleſiam ſancti Remigii in pago Metallico, quam Rainaldus epiſcopus olim ſancto Sergio contulerat, auctoritate Euſebii epiſcopi reſtituiſſe traditur, teſtibus Theoderico abbate ſancti Albini, Adalardo de Caſtro-Gunterii, Teſcelino de Monte-rebelli, aliiſque.

XXV. Emma vicecomitiſſa ſepulta apud S. Sergium.

(*b*) *Marten. Miſcell. tom. 2. part. 2. p.* 270.

Ad res Belgicas quod attinet, ſanctæ Levvinæ virginis & martyris reliquiæ ex inſula Britannia, & quidem ea quodam ſancti Andreæ monaſterio, Bergas ad ſancti Winnoci monaſterium a Balgero monacho tranſlatæ ſunt, illucque hoc anno advectæ VI. kalendas Julii, Baldoino Pio Flandriam regente, ſub Drogone Tarvannenſi epiſcopo, Bergenſi monaſterio præſidente Rumoldo abbate, præſente Bovone epiſcopo, ætate & moribus venerabili, qui *ab oriente* profectus, Bergis tunc forte morabatur. De hac ſanctæ Levvinæ tranſlatione, atque conſecutis ſubinde miraculis libros duos ſcripſit Drogo presbyter & monachus, eoſque Rumoldo abbati oncupavit. Idem libellum de miraculis ſancti Winnoci compoſuit, in quo mentionem facit de prædicto Bovone epiſcopo, qui *e Saxonia* Bergas venerat, ſecumque retulerat ſancti Winnoci quaſdam reliquias ad urbem Hammaburgum, ubi ejus hoſpitium erat. Eò cùm aliquando divertiſſet Drogo monachus ejus rei ſcriptor, ex Danemarchia revertens, perhumanè exceptus eſt. Falluntur qui hunc Drogonem monachum cum Drogone Tarvannenſi epiſcopo confundunt. Rumoldo abbati poſt annos decem ſucceſſit Ermengerus, qui ab æmulis injuſtè ejectus, locum ſecit Manaſſæ, Roberti Friſonis Flandriæ comitis cognato, cui Gregorius VII. epiſcopalia inſignia conceſſit. Hunc excepit Ingelbertus, Baldolini-Barbati Flandriæ comitis nepos: cui ſuffectus ad brevem prædictus Ermengerus, antea immeritò expulſus, ſuccelliorem ſortitus Hermetum, inſtauratorem diſciplinæ regularis. Hoc ipſo anno e vivis abiit kalendis Aprilis Wichardus Gandæ ſeu ſancti Bavonis abbas, cujus epitaphium Sanderus refert. Poſt eum Everhinus locum rexit, & poſt annos decem Fulcardus.

XXVI. S. Levvinæ tranſlatio Bergas.

VVinnoci & Gandæ abbates.

In Anglia Aldredus Wigorniæ epiſcopus Wolſtanum ejuſdem urbis monachum præ

ANN. CHR. 1058. præfecit Gloceſtrenſi monaſterio, cujus novam eccleſiam u fundamentis exſtruxit, & in honorem beati Petri apoſtolorum principis hoc anno(*a*) conſecravit. Idem monaſtico habitu induit Oddonem Agelvvinnm comitem in extremis, eccleſiarum & pauperum amatorem, virginitatis cuſtodem, qui in Perſcorenſi monaſterio honorificè ſepultus eſt, teſtante Rogerio Hovedeno. Longè diverſum ſuit factum Sivvardi eodem tempore comitis, qui, cùm ex profluvio ventris mortem ſibi imminere ſentiret: Quantus pudor, inquit, me tot in bellis mori non potuiſſe, ut vacarum morti cum dedecore reſervaret! Tum ſe loricâ indui, gladio præcingi, & galeâ caput contegi juſſit, ſcutum in læva, ſecuris autem in dextra accepit: ſicque armatus militariter ſpiritum exhalavit, ut ea Huintico Huntindonicenſi diſcimus, qui ejus obitum ad annum regis Edvvardi quartum-decimum refert. Poſtmodum Aldredus, Wiltonienſis eccleſiæ dimiſſo præſulatu, qui ipſi commiſſus fuerat, per Hungariam profectus eſt Jeroſolymam, in reditu creatus archiepiſcopus Cantuarienſis. Wulſtanus abbas idem iter aggreſſus, in illa peregrinatione piè deceſſit.

XXVII. Aldredi epiſcopi VVigorniæ facta. (*a*) *Monaſt. Anglic. to.1. p.342.* Anglicani epiſcopi a noſtris.

(*b*) *Angl. Sac. to.1. p.543.*

Hoc eodem anno Sivvardus (*b*) Ceſtreſeiæ abbas in Roſſenſi eccleſia epiſcopus conſecratus; cujus tempore maximè inops & pæne vacua illa eccleſia, via quatuor canonicos ſuſtentare valebat. Sivvardo poſt annos ſeptem ſubrogatus a Lanfranco Arnuſtus Becci monachus, poſt dimidium annum ſucceſſorem habuit Gunduifum itidem monachum, ſub quo res eccleſiæ plurimùm auctæ, & monachi facti ampliùs quinquaginta, regulæ amantes, & omnibus affatim inſtructi, teſtante Willelmo Malmesburienſi. Eodem tempore Egelricus Cantuarienſis monachus orientalium Saxonum eccleſiam poſt Heccam regendam ſuſcepit ab anno MLVII.

XXVIII. Paternus monachus igne combuſtus.

In Saxonia, urbs Patherbrunna incendio conſumta eſt *cum duobus monaſteriis*, ut loquitur Marianus, id eſt eccleſia cathedrali & monaſterio Abdinchofenſi, quod a ſancto Meinvverco epiſcopo conditum diximus. Erat in illo monaſterio recluſus quidam, Paternus nomine, genere Scotus, qui, flammâ per omnes officinas graſſante, rogatus ut u cella recluſionis egrederetur; martyrii deſiderio obſtinatus in ea perſtitit, & eommuni incendio, quod ipſe prædiaerat, involvi maluit, quàm exire. Horum teſtis eſt Marianus, & ipſe Scottus, qui ſeriâ ſecundâ poſt paſcha inſequunte ex urbe Colonia Fuldam proficiſcens, ubi recludi ſtatuerat, Patherbrunnam adiit, & ſuper mattam, ſuper quam Paternus combuſtus fuerat, preces ſudit, certus du ejus martyrio & ſanctitate, cui necdum eccleſia ſuffragium dedit. Factum illud excuſatu poteſt ſola concepti de perpetua recluſione voti religio: an verò probabile, Deus novit. Simile quid accidit in parthenone Maieiniacenſi, ut ſuo loco (*c*) videbimus. Patherbrunnenſe hoc incendium accidiſſe ait Marianus ſeriâ ſextâ ante Palmas, id eſt IV. idus Aprilis: at Vaticanus codex præfert *idibus Aprilis*; quo die Paterni obitus notatur in necrologio Abdinchofenſi. Fortè hoc incendium quatriduo perſeveravit. Rem narrat raetro Paterni nomine Petrus (*d*) Damiani, aitque, ſe eam reſciviſſe, a religioſo quodam Piſanæ diœceſis abbate, qui ſingularia quædam retulit; nempe oppidanos ab illo ſervo Dei, ſanctæ converſationis viro, qui futurum incendium præviderat, ante dies triginta admonitos, ut pœnitentiâ Deum flecterent, ſervi Dei oraculum, quaſi anilia deliria, nihili feciſſe; at monachos ejus perſuaſione ſua omnia in tutum locum comportaſſe. In his Petro-Damiani permirum videtur, quòd is, qui peritura urbis excidium cælitus præno-ſceru meruit, ſemetipſum flammis ſimul atrocibus ea urendum ignoravetit. Erat tunc illius urbis epiſcopus Imadus, qui ſuæ eccleſiæ inſtaurationem ingentibus animis aggreſſus, intra decennium abſolvit; idemque Abdinchofenſium monachorum, quibus tunc Eilbertus abbas præerat, inopiam liberaliter de ſuo ſupplevit. Litteris (*e*) v. nonas Octobris ea de re hoc unno datis ſubſcripſit Tammo abbas cœnobii Halmvvardesbuſenſis.

(*c*) *Inf. n.89.*

(*d*) *Petr. Dam. opuſc.29. c.6.*

(*e*) *Annal. Paderborn.*

XXIX. Hildebrandus legatus in Germania.

Eodem anno in feſto ſancti Johannis apoſtoli conſecratus eſt Gundekarus Eiſtetenſis epiſcopus in loco Turiugiæ dicto Poleda, cui Hildebrandus ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconus cum Heinrico Imperatoru & Agnete auguſta interfuiſſe dicitur. Lambertus ſuffragator, teſtatus, regem Merſeburgi natalem Domini celebraſſe, ibique adfuiſſe, inter alios regni principes, etiam Hildebrandum abbatem de ſancto Paulo, mandata deferentem ab ſede apoſtolica, virum & eloquentiâ, & ſacrarum litterarum eruditione valdc admirandum: quænam fuerint illa ſedis apoſtolicæ mandata, incertum eſt.

XXX. Lambertus Herſfeldiæ monachus.

Idem Lambertus hoc anno ſubiit Herſfeldenſe monaſterium, adductus famâ & religione Meginberi abbatis, a quo monaſticam veſtem ſuſcepit; ſic enim de ſe ipſe teſtatum reliquit. *Ego Lambertus, vulgatam toto orbe abbatis Meginberi placitam Deo converſationem æmulatus, rei familiaris curam, ne in via Dei prægravaret, abjecit, ſanctamque veſtem ab ejus ſanctiſſimis manibus idibus Martiis, heu nimium*

me-

impar tali armatura, ſuſcepi. Jam tum adultus erat, cùm illuc ſe recepit: ut ex eo intelligimus, quod *ipſomet* anno ad ſacerdotium promotus eſt in jejunio autumnali a Liutpoldo Moguntino archiepiſcopo apud Scafnabnrgum ſive Aſchaffenburgum, ut Serarius ex veteri codice emendat; fortè patriam ſuam, unde Scafnaburgenſis cognomen ipſi inditum; ſtatimque iter Jeroſolymitanum aggreſſus eſt zelo Dei, ſed utinam, ait ille, ſecundùm ſcientiam; nempe quod id ſuſceptum abſque permiſſu & benedictione abbatis. ANN. CHR. 1058.

Idem ſubdit, Ecbertum, qui & Eppo, abbatem Fuldenſem xv. kalendas Decembris obiiſſe, eique Sigefridum ejuſdem cœnobii monachum ſucceſſiſſe, qui anno inſequenti Liutpoldo archiepiſcopo in ſede Moguntina ſuffectus eſt. Tunc etiam Arnoldus Spirenſis epiſcopus & abbas Corbeiæ-novæ & Lauresham, Corbeiæ regimen abdicavit: cujus loco electus Saracho ſeu Sarico abbas, ejuſdem loci cœnobita, collapſa & combuſta monaſterii ædificia inſtauravit, multa ſubinde paſſus ab Adelberto Hammaburgenſi archiepiſcopo, cui tex monaſterium cum omnibus rebus ſuis tradidit. Ejuſdem tempore Albertus Homborgenſis Corbeiæ bibliothecam auxit & ornavit, ut nos docent ejus loci annales. XXXI. Fuldæ & Corbeiæ abbates. Bantium monaſterium & Ahuſium.

Inter monaſteria Fuldenſi abbatiæ ſubjecta cenſetur a Brovvero Bantium (*) ſancti Dionyſii, in Francia orientali poſitum ad Mœni fluvii dextram ripam, cujus primordia Bruſchius non malè tribuit Alberadæ, Hermanni marchionis Vohenburgenſis matronæ; ſed in eo fallitur, & cum eo Stengelius, quòd ejus originem ad annum MLXXI. ſummovent; nam ante annos ſaltem tredecim illud exſtiriſſe probat vetus ſcriptura a Brovvero (a) relata, ubi agitur de convento principum, qui hoc anno, indictione XI. menſe Julio in orientali Francia, in comitatu Getvvini comitis factus eſt *de pace faciendâ, & ſedandâ latronum tyrannide:* ubi *convenere etiam venerabilis abbas Fuldenſis, Ecbertus nomine, & quædam matrona comitiſſa Albrat, & quamplures nobiles, comites ac judices: in quo conventu, in conſpectu omnium qui aderant, eadem matrona tradidit Deo & ſancto Bonifacio martyri quoddam monaſterium in Banze conſtructum, pro remedio animæ ſuæ, & defuncti mariti ſui ac ſiliorum regute. Hoc tantùm a prædicto abbate præfata matrona expetiit, ut in eodem monaſterio ſecundùm regulam ſancti Benedicti monachos inſtitueret, cæteraque regulæ congruentia aptaret* &c. Ex quibus intelligitur, incertum eſſe, quod Stengelius ſcribit, Bantium initio utriuſque ſexus fuiſſe. Saltem id certum, illud monaſterium, poſtea vaſtatum & collapſum, tandemque a ſancto Ottone Babenbergenſi epiſcopo octavo inſtauratum, ſolis monachis ceſſiſſe, uti etiam petiit etiam nunc. Eadem Alberada aliud cœnobium puellarum ſupra Herbipolim in ſiniſtra Altenl ripa ædificavit, Heydinfeldenſe dictum, ubi filius ejus Conradus & filia, a quodam nobili viro rapta, quieſcere dicuntur. (*) *Bantz.* (a) *Antiq. Fuld. p.* 144.

Sub idem tempus conditum legitur Ahuſium Ordinis noſtri cœnobium ad Wernicum amnem in Rhieſa: cujus auctores fuere Erneſtus comes, ejuſque ſorotius Hartmannus. Non confundendum hoc monaſterium cum alio cognomini, quod ſæculo inſequente in Suevia exſtructum eſt. Ahuſium monaſterium.

INeunte anno poſt milleſimum quinquageſimo-nono, Hildebrandus, ut jam dixi Gerardum Burgundionem Florentiæ epiſcopum creari curavit, moxque cum eo Romam pertexit. Illic Gerardus a clero & populo in ſede apoſtolica, eodem Hildebrando in primis agente conſtitutus, Nicolai ſecundi nomen aſſumſit, quem primum e Francis pontificem Ordericus (b) falsò opinatus eſt. Tum Sutrii concilium celebratum, in quo Benedictus pſeudo-pontifex exauctoratus. Inde ad Picenum agrum profecturus Nicolaus, Deſiderio Caſinati injunxit, ut ſibi quàm primùm occurreret. Ille verò dominicâ primâ (c) quadrageſimæ Caſino progreſſus, in Farfenſi monaſterio papæ ſe adjunxit, ſimulque cum eo Auximum profectus, ibidem ſecundo quadrageſimæ ſabbato, id eſt pridie nonas Martii, cardinalis presbyter tituli ſanctæ Cecilliæ trans Tiberim creatur, & ſequenti dominicâ abbas conſecratur ab ipſo pontifice, qui vices ei ſuas per totam Campaniam, Picœnum, Apuliam & Calabriam commiſit. Romam dein profectus Deſiderius, rituli ſui poſſeſſionem iniit, indeque Caſinum rediit. Paullo poſt in Urbem reverſus juſſu pontificis, paſcha ibidem cum eo celebravit, interfuitque concilio Romano menſe Aprili habito, in quo decretum de electione pontificis ſancitum; damnatuſque Berengarii error, qui fidem catholicam ſollemni formulâ, quam Humbertus Silvæ-candidæ epiſcopus compoſuit, coram centum ac tredecim epiſcopis profeſſus eſt, ſed poſtea non ſemel perfidè violavit. Peracto concilio, pontifex Caſinum adiit in natlvitate beati Johannis, & Deſiderio ſecum aſſumto in Apuliam profectus, alterum Melphiæ habuit concilium ad componendas res Normannorum: ubi Richardus princeps Capuanus, nonnente pontifice, Deſiderio abbati abbatiam ſanctæ Mariæ in Calena, ſi- ANN. CHR. 1059. XXXII. Nicolai papæ II. geſta. (b) *Orderic. p.* 456. Deſiderius fit Cardinalis. (c) *Chron. Caſin. lib.* 3. *c.* 33.

ANN. CHR. 1059.

tam in finibus Apuliæ inter montem Garganum & mare Adriaticum juxta caſtellum Beſti, contulit, præceptione datâ kal. Septembris, anno principatus ejuſdem Richardi ſecundo.

XXXIII. Canonicorum regula examinata.

In prædicto Romano concilio actum eſt de canonicis & canonicabus, viventibus ad illius normam inſtituti, quod in ſynodo Aquiſgranenſi anni DCCCXVIII. præſcriptum, atque ad id tempus in quibuſdam eccleſiis in uſu fuerat. Rem ſuggeſſit Hildebrandus, tunc primùm creatus a pontifice archidiaconus Romanæ eccleſiæ; iſque utrorumque, id eſt canonicorum & canonicarum, regulas in illa ſynodo conditas, Romano concilio examinandas propoſuit, uti diſcimus ex veteri codice Romano, cujus hoc exordium. *Anno ab incarnatione Domini* MLIX. *indictione* XI. *kal. Maii præſidente domno & venerabili papâ Nicolao, anno primo pontificatus ſui, cum cardinalibus ſuis, epiſcopis & presbyteris, conſidentibus quoque Dominico Gradenſi patriarcha & Veidone Mediolanenſi, & Odelrico Beneventano, & Petro Amalfitano, & Odelrico Papienſi metropolitanis & archiepiſcopis, cum ſuffraganeis eorum, & nonnullis aliis epiſcopis Tuſciæ & Campaniæ, Apruzii, Apuliæ, & Marchiæ Firmanæ, aſtantibus quoque diaconibus in baſilica ſacri palatii Lateranenſis, quæ agnominatur Leonina, præſanctiſſimus vir Hildebrandus, apoſtolicæ ſedis archidiaconi auctoritate ſanctus, ait*; „ *Nonnulli ex clericali ordine, per Spiritum-ſanctum perfectæ caritatis igne inflammati, jam dudum in hac Romana urbe & in provinciis atque parochiis eidem ſpectantibus pertinentibus ſeu cohærentibus, noſcuntur communem vitam exemplo primitivæ eccleſiæ amplexi ſimul & profeſſi, in tantum quòd nihil ſibi reſervaſſent proprii, facultate ſuâ vel diſtributâ egenis, aut relictâ propinquis, vel certè oblatâ Chriſti eccleſiæ: quos ſicut amor perfectioris artioremvitam aggredi, & per anguſtam portam ingredi ſanctâ contentione conjunxit: ſic & abundantia iniquitatis ſua frigore paulatim disjungere quærit, ut poſt ſe recedant, atque propoſiti ſemel arrepti apoſtatæ fiant: dum ſint in eis, quos incauta adoleſcentia aut ſuſpecta feneſtra revocat & retrahit ad præſumptionem peculiaritatis, quam ſuo vel parentum ſuorum voto reliquerant. Qui etiam ad maximam ſuæ prævaricationis deſenſionem aſſumunt aliquot capitula ex Regula illa quæ dicitur canonicis dortata Ludovici imperatoris a quo neſcitur compilata, quæ capitula, quia in præſentiarum habentur, placeat huic ſanctæ veſtro conventui, ut confirmentur, ac demum neceſſaria & congrua ſententia ſuper his proferatur... Simul quoque placeat ſanctitati veſtræ, ut recitetur profeſſio illa, qua uſque nunc in hac Romana urbe clerici, inſtar primitivæ eccleſiæ communiter victuri, ſe ipſos obligare ſunt ſoliti; &, ſi confirmanda eſt, auctoritate veſtrâ confirmetur; vel, ſi corrigenda, veſtro judicio corrigatur.*

XXXIV. Canonicarum maximè regula improbata.

His auditis, Nicolaus papa Hildebrandi conſilium probavit, juſſitque proferri & examinari duos libellos, in quibus duæ illæ regulæ, canonicorum nempe & canonicarum, continebantur. Utraque ab inſtitutione apoſtolica & canonica viſa eſt aberrare, in eò maximè, quòd utraque tum propriam & peculiarem utriſque indulgeat: & quòd quatuor libras panis & ſex potus ſingulis concedat. Primò quidem reprehenditur auctor prioris regulæ canonicorum, quòd ſententias ſanctorum patrum quæ clericis pecullum denegant, ad alienum detorqueat ſenſum: at regula canonicarum ampliùs improbatur: propterea quòd a tempore apoſtolorum uſque ad prædictum Ludovicum imperatorem, nulli profeſſioni ſanctimonialium virginum vel viduarum pecullum permiſſum ſit; & quòd ſtipendia eccleſiaſtica his ſolummodo virginibus vel viduis debeantur, quæ facultates proprias aut non habuerint, aut reliquerint. *Et certè*, ut in illius concilii actis legitur, *hujuſmodi ſanctimonialium inſtitutionem uſque nunc tota Aſia, Africa, ſimul & Europa, excepto uno minimo angulo Germaniæ, nec ſcivit, nec recepit: quam quotquot receperunt, a tempore præfati Ludovici recepiſſe comprobantur. Unde conſtat, ante illum ſanctimoniales ubivis terrarum habuiſſe quam ſequerentur regulam a ſanctis patribus ſibi conſcriptam, velut, in Latina lingua a beato patre Benedicto, aliquibus dictionibus e virili ſexu ad fœmineum tranſlatis: quam utique in ſui regni provinciis inventam nec Ludovicus mutare qualibet ratione debuit aut potuit, ſine auctoritate & conſenſu ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ ſedis: quia, quamvis imperator & devotus, tamen erat laicus; ſed nec monachorum quiſquam: quia, non eſt illorum novam in eccleſia propria ſua magiſterio vel arbitrio regulam introducere: inſuperque illi contrariam, quam beatus Gregorius teſtatur diſcretionis præcipuam & ſermone luculentam.*

(a) *Balux. Miſcell. to. 5. p. 123.*

Hujus decreti fragmentum (a) refert Gerohus præpoſitus Reichersbergenſis ut otro canonicorum regularium ſancti Auguſtini in libro de corrupto eccleſiæ ſtatu ad Eugenium III. cujus etiam decretum (b) adducit, in concilio Remenſi edirum con-

(b) *Ibid. p. 95.*

tra ſanctimoniales illius ſolutiores, quas ſepulturâ privari jubet, *niſi vitam ſuam-*

ta

in congregationibus ſecundùm regulam B. Benedicti, vel ſancti Auguſtini emendent, & relictis propriis, communiter vivant. Dein ſibi objicit Gerohus ejuſmodi feminas hac de re conquerentes in hunc modum. *Quid eſt rationis, quod nobis feminis in alauſtro qualibet ſtabilitis & nutritis, atque tamen regulæ alienjus voto adhuc obligatis, quia votum Regulæ ſolemus differre uſque ad laſſitudinem ſenectutis, nunc imponitur juvenibus obſervantia regularis?* Ad quod Gerohus: *Reſpondeo*, inquit, *quæ eſtis in monaſterio, & unimus ſtipendio reguluriter viventibus conſtituto.* Plura hac de re videſis apud eumdem auctorem. ANN. CHR. 1059.

Ex his manifeſtum eſt, quàm graviter il allucinentur, qui canonicarum ſæcularium recentiùs inſtitutum a ſede apoſtolica approbatum fuiſſe commiuiſcuntur: quando nec ipſa canonicarum regula, quæ in ſynodo Aquiſgranenſi condita eſt, a pontificibus Romanis umquam approbata ſit, immo a Nicolao ſecundo in concilio Romano maximè improbata, tametſi recentiori illo inſtituto longè probabilior, in quo nou modò peculium canonicabus illis omnino permittitur, ſed etiam facultas ineundi conjugia, quod prioribus illis non licebat. Unde non mirum, quòd probi quique auctores in recentius hoc inſtitutum tantopere invecti ſint, in primis Jacobus (*a*) a Vitriaco, qui eas in partibus Hanuoniæ & Brabantiæ, & in quibuſdam Teutonicorum & Alemannorum partibus degete teſtatur. Cæterùm quæ mox ex actis Romani concilii retulimus, innuere videntur, auctorem prædictæ regulæ canonicarum fuiſſe monachum.

(*a*) *Jacob. a Vitr. hiſt. occid. c.32.*

Ad regulam canonicorum quod attinet, Aquiſgranenſis illa regula, quæ Amalarium diaconum auctorem habet, diu in Gallicanis eccleſiis, etiam cathedralibus, obſervata fuit, in pleriſque uſque ad ſæculum undecimum, de quo nunc agimus; in quibuſdam ad ſæculum duodecimum, ut in Remenſi, in qua deficere cœpit tempore Stephani Tornacenſis, qui ad communis illius vitæ obſervationem continuandam Remenſes canonicos adhortatur (*b*). Qui illam regulam ſæculo undecimo & ſequenti profitebantur, id ſub certa formula faciebant, cujus exemplum habemus in codice noſtro Corbeienſi poſt illam regulam Aquiſgranenſem in hæc verba. *Ego frater N. ſacerdos, aut clericus, vel converſus, ſtabilitatem corporis mei eccleſiæ beati N. promitto coram Deo & ſanctis reliquiis ejuſdem eccleſiæ in præſentia prælatorum domni N. & N. & cæterorum fratrum, & emendationem morum meorum, præcipuè in caſtitate, in communione, in obedientia, ſecundùm gratiam mihi collatam a Deo, & facultatem virium mearum.* Hæc profeſſio communionis ſeu communis vitæ fiebat præmiſſis iiſdem ferme precibus (*c*) ac ritibus, ut monaſtica, ad cujus normam fiebat etiam oblatio puerorum in illis eccleſiis. Hanc regulam profitebantur poſt medium ſæculum undecimum canonici ſancti Saturnini apud Toloſam, ut patet tum ex litteris Arnaldi Petrocoriorum epiſcopi, qui eccleſiam ſancti Cypriani ejuſdem diœceſis, præpoſito & clericis Toloſanæ ſancti Saturuini eccleſiæ ſubjicit, eo pacto, ut ibi vivant *ſecundùm inſtitutiones beati Auguſtini, Gregorii & Hieronymi*, ex quorum ſententiis Aquiſgranenſis illa regula conflata erat: tum ex ebarta Geraldi Cadurcenſis epiſcopi, eiſdem ſancti Saturuini clericis committentis Viganenſem eccleſiam, ut illic viveretur *ſecundùm patrum decreta, id eſt Auguſtini, Hieronymi & cæterorum.* Actum *ſub papa Gregorio, regnante Philippo, menſe Janio, in feſtivitate beati Johannis:* quo die Hugo Oriol, aliique Viganenſes clerici, *ante altare beatæ Mariæ de Vigano, præpoſito beati Saturuini profeſſionem fecerant, & obedientiam promiſerunt.* Hæc ex archivo ſancti Saturulni.

XXXV. Canonicorum regularium & origo.

(*b*) *Steph. Tornac. ep.49.*

(*c*) *V. Append.*

In eccleſia Mettenſi diu ſervata fuit Chrodegangi epiſcopi regula, ex Benedictina majori ex parte conflata, cujus obſervatio etiam in Exonienſem Angliæ eccleſiam derivata eſt per Lefricum epiſcopum, qui apud Lotharingos alitus & edoctus, ejectis ſanctimonialibus e ſancti Petri monaſterio, epiſcopatum, qui Cridiæ antea fuerat, & canonicos illic ſtatuit, *qui, contra morem Anglorum, ad formam Lotharingorum uno trielinio comederent, uno cubiculo cubitarent*, ut ex Willelmo (*d*) Malmesburienſi diſcimus. *Tranſmiſſa eſt hujuſmodi regula ad poſteros, quamvis pro luxu temporum nonnulla jam ex parte*, inquit ille, *decíderit; habentque clerici meconomum ab epiſcopo conſtitutum, qui eis diatim neceſſaria victui, annuatim amictui commoda ſuggerat.* Itaque, exceptâ illâ Exonienſi eccleſiâ, vita commuuis in Anglicanis eccleſiis, quæ monachorum non erant, nequaquam ſervabatur.

(*d*) *Malmesbi lib.2. de pontif.l.6.*

Verùm in Romanis eccleſiis *jam dudum*, ut Hildebrandus teſtis eſt, vita illa communis in uſu erat, eùm prædictum Romanum concilium habitum eſt; & clerici, qui eam profitebantur, nihil ſibi proprii reſervabant, contra quam illi canonici, qui ad normam regulæ Aquiſgranenſis vivebant. Idem Hildebrandus mentionem facit illius profeſſionis, quâ Romani clerici ad communem illam vitam ſe ſe obligare tunc ſoliti erant. Formulam hujuſce profeſſionis, ex codice Ottobonlano, qui nobis illius Romani concilii acta ſuppeditavit, hic referre viſum eſt. *Sicut regula-*

ANN. CHR. 1059.

viter ſanctam teactar, ego ill. trado atque offero me ipſum catholicæ eccleſiæ ill. vel ſanctæ ill. & domno ill. præpoſito, ſecundum regulam canonicam fideliter ſervitarum, palla altaris manibus involutis cum oblatione; mearumque rerum portionem ad uſum & ſumptum fratrum canonicorum, iſtic pro tempore inſtar primitivæ eccleſiæ Deo deſervientium: ita ut ab hac die non liceat mihi collum excatere de ſub jugo regulæ; ſed magis eamdem regulam fideliter ſecundùm inſtituta ſanctorum patrum ſervare, & Domino eam cæteris grato animo militare. Et at hæc promiſſio firma permaneat, manu mea firmavi, & teſtibus roboravi. Hæc illa eſt profeſſionis formulu, quam Hildebrandus in concilio recitari poſtulut, utque examinari; ea ſcilicet, quam Romani nonnulli clerici in uſum induxerant *jam dudum*, id eſt, ſi bene conjicio, u tempore Ottonum, quotam inſtinctu Romana eccleſia in meliorem formam reſtaurari cœpit: quo tempore erant in urbe ubbatiæ viginti-duæ, quarum nominu Baronius (*a*) tecitut. Non multùm abſimilis eſt forma profeſſionis, quam eodem tempore faciebant Luccenſes canonici, edita in obſervationibus præviis ud vitam ſancti Anſelmi Luccenſis epiſcopi, quo in primia auctore vita communis in illu eccleſia inſtituta eſt. In veteri codice ujuſdem eccleſiæ habentur regula ſancti Auguſtini, tam ſancti Benedicti cum ejus vita, Gregorio Magno auctore. Ad hanc vivendi formam Petrus Damiuni udhortatur Faventes (*d*) canonicos, quorum nonnulli vitum regularem uggreſſi, peculium tamen tetinere volebant. Exſtat & alia (*e*) ejuſdem uctoris & urgumenti epiſtola ad Alexandrum II.

(*a*) Baron. an. 1057.

(*b*) Petr. Dam. opuſc. 27.
(*c*) id. lib. 1. ep. 18.

In hoc ferè ſtutu erant canonici, cùm nova canonicorum regularium congregatio eaorta eſt, qui vulgatam ſancti Auguſtini regulam profiteri cœperunt. Id ſub medium ſæculum undecimum contigiſſe videtur, primùm quidem in ubbutia ſancti Rufi apud Avenionem, quam Benedictus illius urbis præſul, eo nomine primus, quutuor ſuæ eccleſiæ canonicis unno MXXXVIII. donavit, ut ea in loco erigerent novam canonicorum regularium congregutionem. Nulla tamen ſancti Auguſtini regulæ udhuc mentio in ejus litteris, neque in diplomate Heinrici regis, qui unno MLI. eccleſiam ſancti Martini a Campis confert canonicis, *regulari converſatione* Deo famuluntibus. At Getvaſius Remorum archipræſul in churtu, qua ſuburbanum S. Dionyſii eccleſiam regularibus canonicis tradit, ait, ſe illam eccleſiam ſuo ſumtu & labore ud integrum reſtituiſſe, & canonicos ibidem conſtituiſſe, *beati Auguſtini regulam, ordinemque profitentes*. Hæc inſtitutio ſenſim ud alias Galliæ eccleſias propagata eſt, auctore io primis Ivone, qui in eccleſia ſancti Quintini apud Bellovucos hanc vivendi formam inſtituit anno MLXXVIII. Ante Ivonem in Gallia rum nova cenſebatur hæc inſtitutio, ut ujus primus auctor, ſuitem in Gallia, cenſeatur in primariis Quintinianæ apud Bellovacos abbatiæ Statutis, in quibus hæc leguntur. *In primis igitur non ignorandum eſt, quoniam antequam felicis memoriæ, & ſingularis ſuo tempore doctrinæ dominus Ivo, primus abbas eccleſiæ noſtræ, poſtea Carnotenſis epiſcopus, ordo regularis ordinem ta eccleſia noſtra conſtituiſſet, nullius aut momenti, vel mentionis hujuſmodi profeſſio intra Gallia fines habebatur, excepto quòd in eccleſia beati Martini de Campis apud Pariſios, antequam primùm ordo monaſticus introduceretur, hujuſmodi virt religionis habitaſſe ferebantur*. Sanè non multùm ante hoc tempus Auguſtinianos illos canonicos uaſtitiſſe diſertè probat Abaelardus in epiſtola ad canonicos regulures, qui *noviter appellati & noviter exorti* ab eo dicuntur. Hæc dicta ſint occaſione Romani concilii ſub Nicolao II. cujus concilii actu, non tamen omnino integra, ea Ottoboniano codice in appendice noſtra referemus.

(*d*) Petr. Dam. opuſc. 27.
(*e*) id. lib. 1. ep. 18.

XXXVI. Petrus Damiani ſcribit contra epiſcopum apoſtatis faventem.

In eodem, ut videtur, concilio conqueſtus eſt Petrus Damiani upud pontificem de quodam epiſcopo, qui monachis, poſt ſuſceptum in extremis religioſum habitum, ud ſæculum reverſis favebat; idque ipſis licere contendebat. Guidonem Cumanum epiſcopum, qui concilio uderat, hac de re ſuſpectum habuit Petrus, increpuitque et nocentem: at ille hujus ſacti ſu minimè conſcium eſſe probavit. Rem haud ferendam putavit pontifex; & quia fortè in Piceno reſidebat epiſcopus ille upoſtatarum fautor, auctor fuit, ut ad Giſlerium Auximi upiſcopum, cujus religio ipſi probata erat, ad illum epiſcopum revincendum ſcriberetur. Ea cura Petro Damiani demandatu: qui opuſculum hujus argumenti, in editis ſextum decimum, compoſuit, illudque Giſlerio Auximano epiſcopo nuncupavit. In illo Petrus opuſculo ait, monachum fieri idem eſſe ac converti. Cùm itaque quocumque tempore & quavis horâ converti liceat: indè conſequi, monachum fieri ægrotantibus licere. Atqui hoc concedebant illi monachorum cenſores: ut infirmis illis, ſiquidem convaluiſſent, ad priſtinæ converſutionis habitum reverti fas eſſe contenderunt: propterea quòd unte ſuſceptum habitum legitimè probati non fuiſſent. At Petrus id ſacris canonibus, ſtatutiſque conciliorum contrarium eſſe reponit; nec probationem illis eſſe neceſſariam, quippe quos ſpiritu Dei ad hoc animutos fuiſſe conſtet: quippe aonuam probationem ideo tantùm inſtitutam, ut probentur novi-

» vitiorum animi; & probationem istam magis suscipientibus, quàm venientibus » esse necessariam: videlicet ut suscipientes discernere valeant, quo impulsi spiri- » tu suscipiendi accedant. Cùm itaque minimè dubium sit quo spiritu infirmi ad » portum religionis ordinis accedant; eis susceptum semel monasticum habitum nec » abjicere, nec ad sæcularia vota reverti liceat. Hæc ferè summa illius opusculi ad Gisilerium Auximanum episcopum, cujus nomen solâ primâ litterâ (*a*) designatum est apud Ughellum: apud quem etiam deest suo loco Guido Cumanus seu Comensis episcopus, a Petro Damiani hoc in opusculo laudatus, ut *vir dignæ humilitatis & patientiæ; & non solùm sacris eloquiis, sed etiam liberalium artium studiis eruditus*; distinguendus utique ab alio (*b*) cognomine, qui Urbani II. pontificatu illam ecclesiam rexit. ANN. CHR. 1059. (*a*) *Ughell. to.1. p.559.* (*b*) *id. to.5. p.981.*

XXXVII. Idem legatus ad Mediolanenses.

In illo item Romano concilio decreta edita contra Simoniacos & incontinentes clericos; tumque Petrus Damiani cum Anselmo Luccensi episcopo missus est ad Mediolanenses, apud quos hæc viris maximè vigebant. Post multos tumultus demum Wido archiepiscopus, qui hoc rearu in primis tenebatur, culpam confessus, nimirum se hactenus pro subdiaconatu nummos duodecim, pro diaconatu octodecim, pro presbyteratu viginti-quatuor accepisse; pollicitus est se nihil in posterum exacturum; neminemque, præter monachos, ad hos ordines admissurum, quem sollemni sacramento servandæ castitatis non obligaret. Eadem quoque clerici jurarunt. His ita gestis, archiepiscopus humi prostratus, piaculum sibi injungi petiit. Legatus centum annorum piaculum imposuit; idque redimi posse certâ in singulos annos solutâ pecuniâ permisit: clerici certis jejuniis obligati. Hic ejus legationis exitus fuit, at fructus nullus; nam statim a discessu legati archiepiscopus, asperis clericorum conviciis lacerarus, quasi Mediolanensis ecclesiæ liberrarem, quam ne quidem Romanæ ecclesiæ subjectam esse volebant, prodidisset; sacramento castitatis non stetit, sed promiscuos clericis mulierum concubitus indulsit: qua de re Petrus Damiani graves subinde litteras (*c*) scripsit. Idem acta quoque suæ legationis posteris mandavit in opusculo IV. quod *Hildebrando venerabili archidiacono* nuncupavit. (*c*) *Petr. Dam. lib.5. ep.14. & seq.*

XXXVIII. Munera abhorret.

In hac legatione contigit, ut abbas sancti Simpliciani, quod celebre monasterium est nostri Ordinis apud Mediolanum, vasculum argenteum Petro legato pro munere offerret. Perconranti legato, ecquid causæ vel negotii ipsum ad id impelleret; respondit abbas, non aliam ob caulam id a se factum, quàm ut legati benevolentiam sibi conciliaret. Arqui noo mercenaria, inquit ille, ut apud sæculares, sed omnino gratuita, ut inter fratres, amicitia nostra esse debet: proinde munus tuum tibi recipe. Renuit ille omnino; vimque sibi fieri ut retineret, haud ægre passus est Petrus. At cùm is reversus domum meditandis de nocte psalmis vacaret, cœpit cum facti conscientia remordere, ac primâ luce ad abbatem retulit munus acceptum. Verum illud constanter recipere detrectavit abbas. Tandem, post varias hinc iode concertationes, hunc finem appposuit legatus: ut vasculum illud mitteretur ad perficiendum unum e suis monasteriis, quod imperfectum erat. Post tedirum in patriam cùm ad illud monasterium Petrus accessisset, tanto hujus facti dolore arque horrore correptus est, ut vasculum ad abbatem remiserit: qua de re ita ille scribit in opusculo LETT. ad Dominicum-Loricatum, ubi hoc factum refert. *Rixam mentis meæ ultrà non perferens, sancto fratri munus suum remittere studui; deinde Deo auxiliante, dum vixero, contra sordes munerum jam cautiùs vigilabo. Ecce quod superius dixi, quia servus Dei tunc debet timere, cùm temporale quid percipit; tunc gaudere, cùm perdit. Amodo itaque neque pro specie monasterii construendi, neque pro necessitate servorum Dei, tenebo quasi materiam honestatis, ubi valeam vires exercere cupidinis.* Heu quàm hæc distant a moribus nostri temporis! Quotusquisque hoc ævo talibus scrupulis ab accipiendo vel retinendo munere averteretur! Idem Petrus ejusdem argumenti epistolam eodem animo scripsit ad Widonem seu Guidonem (*d*) Mediolanensem archiepiscopum, a quo duas stolas acceperat: cujus facti magnopere se pœnituisse ais. Egregium porro hac de re monitum dat eundam (*e*) episcopo idem auctor. *Noli frater*, inquit, *noli patere muneribus: non omnibus quæ præbentur, liber apud te pateat aditus: sed quædam admittantur, ut in necessitatibus sublevent; quædam repellantur, ne reatur alieni nos ponderibus gravent. Dum igitur oblata suscipimus, de offerentium meritis prius necesse est disputemus.* In fine fabdit id, quod sibi ipsi accidit: quippe primaries cujusdam monasterii trium colorum pallium, quod *triblutbon* vocant, obtulerat Petro, qui illud ad fratres suos detulit. Illi verò adeò munus haud gratum aut acceptum habuere, ut contra Petro indignati sint, quòd illud accepisset; nec ante quieverint, quàm munus iocautè susceptum ad donatorem remitteretur. (*d*) *Petr. Dam. lib.3. ep.7.* (*e*) *id. lib.4. ep.7.*

XXXIX. Episcopatum abdicat.

Post illam legationem Petrus insigne modestiæ dedit exemplum, abdicato Ostiensi episcopatu, quem Stephanus IX. invito ac repugnanti contulerat, agente Hil-

ANN. CHR. 1059.

Hildebrando: quorum alterum Petrus ob id (*a*) *perfecatorem* ſuum; alterum (*b*) *boſtilem amicum* vocat. Hujus abdicationi illud occaſionem præbuit, quòd Nicolaus papa eum beneficiis ſuis, id eſt duobus monaſteriis ſibi collatis, & epiſcopali ornatu, incertum quâ causâ, ſpoliaſſet. Hue ſpectat ejus epiſtola (*c*) ad ipſum. pontificem. *Benedictus omnipotens Deus*, inquit, *qui*, *dum quidquid mihi pro beneficio datum fuerat*, *dum ipſe quoque ſacerdotalis ornatus auferetur*, *certa mihi ſigna elareſunt*, *quòd epiſcopalis in proximo dignitas adimatur*; & in fine: *Præter ea monaſterium boſpitando & confiſcando muneribus abſtuliſtis*, *de epiſcopatu quoque*, *quidquid proventus tuleutri poterat*, *conſumſiſtis*. *Quid ergo reſtat*, *niſi ut miles emeritus abjiciat eum chlamyde cingulum*, *qui militaris ſtipendii perdidit donativum?* Hinc conjicere licet, pontificem certas penſiones a Petri epiſcopatu & monaſteriis ei collatis exegiſſe; ac reſiſtenti Petro proventus & quædam epiſcopalis dignitatis abſtuliſſe inſignia, virgam ſcilicet paſtoralem, ut in ſequenti epiſtola (*d*) explicat, in qua Nicolaum obſecrat, ut ipſi onus epiſcopale deponere liceat, quod ſibi licere multis exemplis probat. Sic autem incipit. *Sacrarium Spiritus-ſancti veſtrum pectus agnoſcit*, *quia*, *niſi me tunc neceſſitas apoſtolicæ ſedis impelleret*, *& antiqua*, *quam jamdudum circa vos habueram*, *caritas invitaret*; *poſt ſanctæ memoriæ domni Stephani*, *veſtri quidem deceſſoris*, *mei autem perſecutoris obitum*, *ego a me protinus epiſcopatum*, *non canonicè traditum*, *ſed violenter injectum*, *funditus abſcidiſſem*. *Memineritis enim*, *domine mi*, *quot querelas coram vobis ſæpe depoſui*; *quot gemitus*, *quot denique profunda ſuſpiria ex imis viſceribus traxi*; *quoties etiam uberibus lacrymis triſtia ora rigavi*. *Verumtamen apud vos tunc non obtinui miſſionem*, *quia Romanæ eccleſiæ*, *quæ ruinam minari videbatur*, *id utilitas non poſcebat*. *Nunc autem te tu ſagena Petri clavum regente ſub tranquilla pace tota Chriſti gratulatur eccleſia*. *Cùm igitur ſub tanto pontificatu veſtro jucundâ pace univerſalis eccleſia potiatur*, *annis meis & grandævæ jam jam ſenectuti*, *quæſo*, *requiem non negetur*. *Quapropter ob remiſſionem omnium peccatorum meorum*, *quæ nequiter perpetravi*, *eodo jure epiſcopatus*, *& per hunc anulum* (*virgam enim tuliſtie*) *deſperatâ deinceps omni repetendi querelâ*, *renuntio*. *Utrumque etiam vobis monaſterium reddo*; *&*, *ut quieſcendi municipium veterano & emerito militi permittatur*, *imploro*. In conſequentibus (*e*) aliam affert cauſam, nimirum devotionis diſpendium, quod ex epiſcopali dignitate ipſi accideret. Quippe ante epiſcopatum ita ,, ſe divini amoris igne ſuccenſum fuiſſe, ut e clauſtris carnis & carceralibus te,, nebris quantocius eximi anhelaret. *Erat enim mihi tunc*, inquit, *ſicut per prophetam Dominus pollicetur*, *cor carneum*, *ſive*, *ut mihi videtur*, *cereum*. *Horrebam audire*, *quanto magis ore proferre*, *quidquid non provocabat ad Chriſtum*. .. *Nunc autem durus & faxeus*, *dum negotiis jugiter exterioribus atterer*, *in compunctionis taternæ lacrymas non reſolvor*, *&c*. In fine denuo a pontifice miſſionem poſtulat, ,, longè ſatius ac tutius ſibi eſſe conteſtans, ut ſe ipſe potiùs ſponte deponeret, ,, quàm ut ante tribunal tremendi Judicis, in conſpectu ſanctorum angelorum & ,, hominum, depoſitionis ſententiam ſibi æternâ damnatione ſubiret. Annuit tandem pontifex miſſionem flagitanti, eique pro hac refutatione (*f*) *centum annorum pœnitentiæ eſt conſequenter injuncta*, *per illa nimirum remedia*, *quæ monaſticis ſunt regulis inſtituta*, id eſt per corporis flagellationes. Qui verò vigiori pſalterio cum diſciplina recitabat, centum annorum pœnitentiæ ſatisfaciebat, ut ipſe Petrus ſcribit in Vita Dominici-Loricati, quam ille pœnitentiam brevi tempore abſolvit. *Quod ſi parum videtur*, inquit, *vos etiam ſuperaddite*, Stephanum & Hildebrandum cardinales alloquitur; *ultro etiam & carcerali*, *ſi placet*, *cuſtodiæ mancipate*. *Poſt tot quippe vagationis & noxiæ libertatis exceſſus*, *quid reſtat*, *niſi ut me religationis atque ſileutii cenſura coerceat?* Verùm epiſcopatum paſſim deſetere non licere concedit, niſi id fieri neceſſitas magna compellat. Cæterùm hanc abdicationem hoc anno factam fuiſſe, ſatis ipſe innuit (*g*) Petrus, cùm ait, *proximo hac æſtate tranſactâ* contigiſſe Patherbrunnenſe incendium, quod anno ſuperiori accidiſſe conſtat. Baronius, aliique poſt eum hanc Petri abdicationem ad biennium differunt. Nihilò minùs Oſtienſis epiſcopus poſthac dictus eſt Petrus in litteris, quas Alexander II. de ejus legatione in Gallias ſcripſit. Suffectus in Petri locum Gerardus monachus ac prior Cluniacenſis, de quo in conſequentibus (*b*) agendum.

(*a*) *id. epiſt.* 19. *initio*.
(*b*) *id. lib.* 1. *ep.* 21.
(*c*) *ibid. ep.* 8.
(*d*) *ibid. ep.* 9. al. *epiſt.* 19.
(*e*) *ibid.* 1. 3.
(*f*) *id. epiſt.* 20. 1. 1.
(*g*) *id. epiſt.* 20. *ed.*
(*b*) *lib.* 63. *n.* 8.

XL. Reverſus ad eremum durissimè vivit.

Reverſus inde ad ſuam eremum vir Dei, mirum eſt quantâ diſtrictione vitam inſtituerit, quantâ ſeveritate corpus ſuum, jam ſenio & laboribus attritum, diverberaverit. Primò quidem capitulum ingreſſus, de ſuis erratis ſe ipſe accuſavit, & pro piaculo *gemitus verberibus* ſu vapulari juſſit. Tum cellulæ recluſus ergaſtulo, uſſiduis præter feſtos dies jejuniis carnem ſuam, ferreis undique nexibus conſtrictam, & frequenti flagellatione macerabat, ſolo pane furfureo & aqua contentus. Viſus eſt non ſemel per totos quadragiuta dies, nil niſi poma crudaſque herbas, vel infuſa legumina in cibum ſumere. Somnum verò ſuper nudum pſyatium, & quidem pau-

„ parcè capiebat. Ubi tamen vires deficerent, nonnihil remiſſionis admittebat, „ effutus non vitio, ſed virtuti potiùs adſcribendum, ſi quis feſſa bruchiu tantiſper „ remitteret, ut poſt vulidior ue vegetior ad certamen rediret. Ad hæc in quadrageſima triduo penitus abſtinebat a cibo, eumdemque obſervationem quibuſdam monaſteriis perſuuſit, in quibus fratres rigidum in clauſtro ſilentium toto illo triduo ſervabunt; nec antè calceamentis pedes induebant, quàm pſulterum diebas ſingulis communiter recitaſſent, adjectâ inſuper verberum diſciplinâ; quum normam in Caſinenſi monaſterio, ejuſdem Petri hortatu, receptum fuiſſe ejus vitæ ſcriptor tradit. Denique Petri diſcipuli eum rogarunt, ut, ſi qnid apud ipſos ſuperfluum deprehenderet, ocius reſecaret; ſi quid correctione dignum, emendurer. Unde factum eſt inter cætera, ut *projicerent tofulas*, ſeu pileolos, quibus capitu contegebant, ſolis caputiis monachorum more contenti; ſtatuerintque, ut, peregrinis pannis grandioris pretii deinceps rejectis, nonniſi viles & ruſticanæ texturæ veſtes induerent. Haſtenus de Petro Damiani. ANN. CHR. 1059.

XLI. Philippi regis coronatio.

Mos erat tertiæ ſtirpis Franciæ regibus, quod etiam u Carolinis nonnullis uſitatum, ut nnum e filiis ſuis, adhuc viventes, ſibi ſubſtituerent: unde rex Henricus, patris avique ſui exemplum imitaturus, etſi annos ætatis quinquaginta-tres vixdum uttigiſſet, Philippum filium ſuum nutu-mujorem in regni ſolium conſortiumque ſublimare ſtatuit, eumque in urbe Remorum, ipſo die pentecoſtes a Gervaſio archiepiſcopo in majori beatæ Mariæ eccleſiu, cum magna feeit umbitione regem conſecrati. Gervaſius hac occaſione uſus, accepto in manum functi Remigii baculo, totius Galliæ primatum, & conferandi Francorum reges facultatem, ſibi ſuiſque ſucceſſoribus deberi proteſtatus eſt eum ſummo cancellatiatu, quem antceſſores ſui obtinuerant, ſibique reſtitui poſtuluvit: quod facilè pro ſuu auctoritate impetravit. Memoriæ prodita ſunt, editaque in lucem (*a*) illius coronationis uſta, quæ forma & exemplar fuere ſubſequentium regum inaugurationum. Inchoatâ miſſâ, fide catholicâ a pontifice lectâ, Philippus ſe eum credere & defendere velle aſſeruit; tum ſe omnibus & ſingulis privilegia, leges & juſtitiam, necnon epiſcopis & eccleſiæ ſua juru conſervaturum pollicitus eſt. Interfuere huic celebrituti Hugo Biſonticenſis urchiepiſcopus papæ legarus, & eum eo Ermenfredus epiſcopus Seduneuſis, dein archiepiſcopi duo, Majnurdus ſcilicet Senonenſis, & Burtholomæus Turonenſis; ad hæc epiſcopi numero viginti; ubbates unde-triginru; duces & comites, milites non puuci, populi tam majores quàm minores: qui omnes conſonâ voce & unanimi conſenſu novum regem proclamurunt. Abbates illi fuere Herimurus ſancti Remigii Remenſis, Rainerus ſancti Benedicti Floriacenſis, Hugo functi Dionyſii in agro Pariſiuco, Adroldus ſeu Adruldus ſancti-Germuni de-Prutis, Gervinus ſancti Richarii, Gunrho (*) ſancti Wulerici, Rilia (*b*) ſancti Wingualoei ſeu Landvenecenſis, Warinus functi Judoci, Fulco de Foreſti-monaſterio, Gerardus (*c*) ſancti Medurdi, Heinricus Humolutienſis, Gonzo Florinenſis, Fulco ſancti Michuelis in Teotaſciu, Archeoreus fuucti Vincentii Laudunenſis, Guido Murcianenſis, Roduifus Moſomenſis, Albettus ſancti Theoderici prope Remos, Warinus Altovillurenſis, Wenricus ſancti Baſoli, Hugo Orbacenſis, Odilurdus Caraluunenſis, Wandalgerus Dervenſis, alio nomine Bruno dictus; Wulerannus Virdunenſis, Adalbero Divionenſis, Aruoldus Pultarienſis, Guillelmus Trenorchienſis, Hugo Carrofenſis, Aveſguudus Cenomannenſis, id eſt ſancti Petri de Culrura, & Hugo Criſpinienſis. (*a*) *Chefn. to. 4. p. 161. & ſeq.* Abbates variorum monaſteriorum. (*) *al.* Guatho. (*b*) *V. to. 1. Miſcell. Baluz. p. 523.* (*c*) *V. ſup. n. 10.*

XLII. Rainerius Floriaci abbas.

Secundus ex illis abbatibus Ruinerus ſeu Ruinetlus, Floriacenſis abbas, Theobaldo ante aliquot annos ſucceſſerat ex Diuci (*) in Burgundiu ptiore, utì & ejus deceſſor, qui locus functi Muuri martyris quaſdam reliquias Floriaco allatas poſſidebat, teſtante Rodnlfo Torturio, qui ejuſdem Ruinerii ubbatis mentionem facit (*d*) non ſemel. Ejus tempore uceidit, nt quidam ruſticus agelli Vinoïli, ob violatum feſtum ſancti Benedicti, quod menſe Jolio feriabatur, utrâque manu debilitatus, fuſti demum pœnitens, voto fucto funutus ſit. Ad hæc Albericus, vir nobilis ex primoribus caſtri Caſtellionis, quod ſuper Lupam (*) fluviolum in Waſtinenſi (*) pago ſitum eſt, cùm Curtis-Matriniaci (*) prædiu, quæ functi Benedicti erant, devaſtare non ceſſuret; a Ruinerio abbate excommunicatus, cùm nec ſic reſipiſceret, immo Theobaldi comitis dux exercitûs factus gruviora minaretur, repentinâ morte interiit. Pro ejus abſolutione Floriacum venit Seguinus ejus frater, mulrlà non impar: quâ abſolutione impetratâ, frutris interitu nequaquam factus cautior eadem prædia deprædari cœpit: ſed non multò poſt e domus ſolurio lapſus, fractis cervicibus exſpiruvit. Aliud exemplum ſolutæ poſt mortem excommunicationis idem auctor in conſequentibus (*e*) refert, poſito in defuncti manus calice aureo, in quo Sacrificium Deo pro eo Floriacenſes obtulerunt. (*d*) *Torton. c. 22. 150 & 21.* (*) *Loin.* (*) *le Gaſſinois.* (*) *la Courmargey.* (*e*) *id. c. 36.*

Novigenti altare liberum.

Decimum ætatis nonum attigerat Philippus, cùm rex n patre dictus eſt. Id diſci-

ANN. CHR. 1059.

ſcimus ex litteris Elinandi Laudunenſis epiſcopi, in quibus Albericus de Cociaco ſeu Codiciaco caſtro ipſum adiiſſe dicitur cum uxore Adela & matre ſua Marbilde, & aliquot optimatibus ſuis, *pro confirmatione & libertate altaris ſita villa, quæ Noviantus dicitur vulgi appellatione*; quam Elinandus ratam habet, inſtitutione ejus loci presbyteſi & emendatione ſibi reſervatâ. Quòd ſi Deo præſtante, inquit, res publica ipſius loci ita profecerit, at ordo monachicus ibi obſervari poſſit, & abbas haberi; primò eligatur a fratribus ejuſdem cœnobii, ac poſtmodum ab epiſcopo Laudunenſi confirmetur ac ſtabiliatur, & benedictionem ab eodem gratis accipiat; quæ omnia Albricus ab Heinrico rege laudari obtinuit, & regiæ auctoritatis ſigillo, & filii ejus Philippi favore confirmari. *Actum eſt hoc* III. *nonas Decembris, regnante rege Francorum Heinrico anno trigeſimo-nono, Philippi quoque ejus filii anno ætatis decimo, ab incarnatione autem Domini anno* MLVIIII. *indictione* XIII. a Septembri inchoata. His litteris appoſita ſant ſigna glorioſi Francorum regis Heinrici, Elinandi epiſcopi, ejuſque canonicorum; dein Heinrici & Reineri abbatum, alioramque. Rainerius ſea Raginesius abbas erat ſancti Vincentii apud Laudunum: Heinricus abbas erat Humolarienſis, qui coronationi Philippi regis interfuit. Balduinus regis Heinrici cancellarius ſubſcripſit, eoque jubente regium ſigillum litteris appoſuit. Poſt annos triginta-ſex, id eſt anno MXCV. rex Philippus, (*a*) *V. lib. 4. n. 20.* cùm Novigenti abbatia (*a*) jam facta eſſet, meminit villæ Noujandi, *quam pater meus*, inquit, *bonæ memoriæ Heinricus rex anno ætatis meæ* X°. *liberam faciat, ejus ſigillo regiæ imaginis confirmaverat*: & rogatu domni Ingelranni & optimatum prædicti caſtri decernit, ut quidquid idem Ingelrannus, aut ipſius caſtri milites eidem abbatiæ de beneficio ejuſdem caſtri *quod regio fiſco adtinet*, dare voluerint, liberam habeant facultatem, ut ſuo loco fuſiùs dicturi famus. De primis (*b*) *lib. 4. n. 29.* Codiciaci dominis (*b*) inferiùs.

XLIII. S. Petro Carnutenſi factæ donationes.

Hoc tempore confectum (*c*) eſt diutarnum bellum, quod inter Heinricum Francorum regem & Willelmum ducem Nortmannorum (*d*) interceſſerat. Ad id tempus referenda videtur donatio, Carnutenſi ſancti Petri monaſterio facta a quodam milite clari genetis, nomine Richardo, qui poſſeſſionem ſuam in Gansberti villa S. Petro contulit *in anno, quo finitum eſt inteſtinum bellum, quod inter Heinricum regem, & Voillelmum comitem diu duraverat*. Iſta autem donatio hac occaſione facta eſt. Cùm prædictus miles Richardus a Willelmo comite cum aliis Nortmannis cuſtodiæ caſtri Tedinatam (*e*), quod cum habitatoribus ſuis tunc *anathematum* ſen (*c*) *Gemet. l. 7. c. 28.* (*d*) *ſup. n. 21.* (*e*) *V. inf. n. 46.* diris ſappoſitum erat, deputatus eſſet; ibidem letali morbo, quo & exſtinctus eſt, correptus, per Nigellum ſororiam ſuam effecit apud Gaafridum ſancti Petri monachum, qui tunc fortè aderat, *ut ad epiſcopum civitatis curreret*, & tam ipſam, quàm alios abſolvi curares, corpuſque ſuum ad cœnobium ſancti Petri ſepeliendum deferret, eo pacto, ut monachi ab illo die tertiam partem Gausberti-villæ poſſiderent. Id re ipsâ effectum a Gaufrido monacho; idemque Richardus, abſolutione impetratâ, in ſancti Petri monaſterio inter primores civitatis humatus. Hanc donationem dua Willelmus confirmavit in villa Curris-dominicæ, non longè a caſtro Drocarum, præſentibus optimatibus ſuis; Willelmo ſcilicet Osberni filio, Walterio-Giffardo, Falcone de Alno, & aliis; eamdemque ejuſdem defuncti fratres, Willelmus atque Balduinus, ratam habuere pridie nonas Auguſti, *ipſa die, quâ mortuus eſt Heinricus rex Franciæ*, id eſt anno ſequenti, ut legitur in notitia hac de re facta per Landricum ſancti Petri abbatem.

Eodem tempore Walterius comes, Drogonis Ambianenſium comitis filius, ſuperiorem eccleſiam Ledonis-curiæ fratribus cœnobii ſancti Petri conceſſit, necnon *terram intra vallem, ſicuti olim caſtrum fuiſſe videtur*, cum decima pecudum, candela & pane, atque ſepultura hominum ibidem habitantium, & alia. Actum dominicâ ſeptuageſimæ *anno vicesimo-nono Heinrici regis*; ejuſque donationis inſtrumentum ſuper altare cellæ Geſiaci poſuit. Teſtes Teduinus vicecomes Mellentis caſtri, Gaalo vicecomes caſtri Calidi-montis, Nivardus de Monte-forti, Drogo de Conſtante, & alii; qui Drogo hanc donationem audit *deprecatione Landrici abbatis*. Drogo verò, Ambianenſium comes mox laudatus, cellæ Geſiaci quædam relaxavit, datis litteris, quibus appoſita ſunt ſigna Ehrdæ comitiſſæ ejus conjugis, Falconis Drogonis fratris, ejuſque Drogonis filiorum, Rodulfi & Walterii, de quo mox agebamus. Nec omittenda donatio cujuſdam Odonis, Guaſonis filii, qui eccleſiam villæ Villouis pæne deſtructum, cum terra unius aratri, ſancto Petro atque Landrico abbati, ejuſque monachis reſtituendam ac poſſidendam, donavit annuente Agoberto Carnutum venerabili epiſcopo, *necnon nobiliſſimâ domiâ Mabilde atque ejus filio Voillelmo*, a quibus hanc eccleſiam tenebat idem Odo, qui quinquaginta ſolidos nummorum pro caritatis dono a monachis accepit. Actum eodem anno, quo Heinricus filium ſuum ſibi in regno ſubſtituit. Hoc proinde anno Carnutenſem eccleſiam regebat Agober-

ips

tus epiſcopus, quo annuente Albertus (*a*) quidam, filius Ribaldi nobiliſſimi viri, eccleſiam vici Bruerolienſis, in honorem ſancti Getmani Autiſiodorenſis epiſcopi conſtructam, eidem loco largitus eſt, confirmante Heinrico rege, a quo Ribaldus Alberti pater eam acceperat. Poſt mortem verò Heinrici regis Philippus rea anno regni ſui ſecundo, unà cum Anna matre ſua, *Drocis in ſua camera*, hanc chartam, eodem Alberto exorante, manu propriâ firmavit, ſuorumque manibus ſubſcribendam & corroborandam tradidit. Hi ſunt *Balduinus Flandrenſis comes*, juvenculi regis cuſtos ac tutor, *Simon Radulfi comitis filius*, *Teobaldus de Monte-Morentis*, *Hugo buttillarius* ſeu buticularius, *Adelarius cubicularius*, *Iagelrannus pædagogus regis*, *Hugo Dubellus*, *Rodbertus Rufus*. In prædicta eccleſia erecta fuit cella, in qua miles quidam, Rainerius nomine, cognomento Finemundus, habitum monaſticum in extremis ſuſcepit.

ANN. CHR. 1059.

(*a*) *Gall. chr. to.2. p.487.*

Agoberto Carnutenſi epiſcopo mox laudato non multò poſt ſucceſſit Arraldus, qui Hugoni abbati & fratribus Cluniacenſibus prædendam in ſua eccleſia conceſſit ad obtinendam ejus loci ſuffragiorum communionem. In litteris hac de re ſcriptis ita ipſe loquitur. *Ego Arraldus, eccleſiæ Carnutenſis indignus epiſcopus, & ejuſdem eccleſiæ canonica fraternitas, notam fieri volumus omnibus orthodoxæ eccleſiæ filiis, tam præſentibus quàm futuris, quòd nos pariter boni famâ virtutum Cluniacenſis monaſterii, tamquam florentis horti ſuaviſſimo liliorum atque roſarum odore perfuſi, & ideirco habendæ fraternitatis ejuſdem monaſterii deſiderio inſpirati, prædendam quam habebat Falcherius, filius Nivelonis, ſic fratribus prædicti monaſterii, rogatu ejuſdem Falcherii in perpetuos uſus concedimus, & canonicâ auctoritate firmamus habendam: ut ab hac die in poſterum afumfructum ejuſdem prædendæ percipiant, nullamque hebdomadale ſervitium in noſtra eccleſia pro eadem prædenda faciant.* His litteris triginta ſubſcripſere canonici cum Arraldo epiſcopo, qui eas regiâ manu, ac Richerii metropolitani ſui roborari curavit. Arraldus ſeu Adraldus epiſcopus ante epiſcopatum abbas fuerat Bremetenſis (*b*) in Italia, & quidem ea monacho Vindocinenſi, ut teſtantur ſancti Albini monachi in epiſtola ad nepotem papæ in cauſa eccleſiæ Credonienſis. Conſimilem cum Cluniacenſibus ſocieratem, datâ itidem prædendâ, inierunt Iſembardus epiſcopus (*c*) & canonici Aurelianenſes, eâ conditione, ut duos pauperes quotidie paſcerent Cluniacenſes, unum ſub perſona epiſcopi, alterum ſub perſona canonicorum; ex quibus qui vellent fieri monachi, gratis recipierentur. Poſt Iſembardum epiſcopum appoſita ſunt ſigna Rodulfi abbatis Miciacenſis, Hugonis epiſcopi Niverneuſis & Aurelianenſis eccleſiæ abbatis & canonici, Gunonis præcentoris, & aliorum. Denique ſancti Aniani ejuſdem urbis canonici eiſdem Cluniacenſibus unam eccleſiæ ſuæ prædendam aſſignant, velut *camentum ſanctæ quam contrabunt ſocietatis*.

XLIV. Prædendæ Cluniacenſibus datæ.

(*b*) *Spicil. to. 6. p.452.*

(*c*) *Analect. mor. to.2. p.258.*

Jam dudum Gaufredus Andecavenſium comes *terram Montis-Hudalſi*, quam do Semita (*) vocant, Majoris-monaſterii monachis abſtulerat, eamque retinebat. Hoc prædium ſitam erat in pago Vindocinenſi, ſilvæ Guaſtinenſi a latere meridiano adjacens, inter fluviolos Glandeſſam & Guberneſſam. Hoc ſæpius repetierant monachi, primùm quidem in placito curiæ ejuſdem comitis, deinde *in concilio generali*, ſcilicet Turonenſi, *cui præſidebat Hildebrannus vicarius papæ Romani*, id eſt legatus Victoria II. Sed tandem juris evidentiâ victus comes, illud prædium ſancto Martino reſtituit unà cum duabus eccleſiis, quæ ibidem antiquitus conſtructæ erant: quam reſtitutionem primùm quidem fecit in caſtro Salmurenſi; poſtea in capitulo Majoris-monaſterii denuo tatam habuit, præſentibus Bartholomæo Turonenſi archiepiſcopo, Euſebio Aodecavenſi pontifice, Theoderico ſancti Albini, & Wigrino ſancti Sergii abbatibus; ejuſque reſtiturionis chartam ſuper altare ſancti Martini poſuit, aſſentientibus nepotibus ſuis, *Fulcone Vindocinenſium comite naturali*, Gaufredo, & altero Fulcone; eamque Heinrici Francorum regis auctoritate toborari curavit. Horum omniam appoſita ſnut ſigna, multorumque aliorum, tam cleticorum, quàm laicorum, in bis *Landrici archidiaconi Andegavenſis*, qui in locum Berengarii ſortè ſuffectus etat. Poſt has omnes ſubſcriptiones ita ſubditur. *Hæc omnia ut firmiùs roborarentur, ſuo poſtea Francorum rex auctoramento Henricus, ut præmiſſum eſt, firmavit, eo videlicet anno, quo filium ſuum fecit regem ordinari Philippum, paucis ante illam ordinationem diebus, quando obſidebat caſtrum, Teodemerenſe nuncupatum, in pago Carnotena, noviter a quodam Guazono conſtructum; cartamque iſtam proprio, ut cernitur, ſigillo munivit.* Ea quo intelligitur, reges Francorum ſubditorum ſuorum inſtrumentis nonnunquam ſigilla ſua appoſuiſſe. In quadam charta ſancti Petri Carnuteuſis, Guazo iſte bellum habuiſſe dicitur cum Alberto nobiliſſimo viro, qui multa ſancto Petro beneficia contulit. Odo Guazonis filius quædam etiam eidem loco donavit, ut paullo (*d*) ante vidimus.

XLV. Majori monaſterio facta reſtitutio.

(*) *le Sentier.*

(*d*) *ſup. n.435*

Hoc ipſo tempore condi cœpit cella Fontis-Melandi, ſundum ſuppeditante Ste-

ANN. CHR. 1059. Fontis Melandi cella.

phano Bleſenſi comite, cum confeſſo filii ſui Heliatici, rege autem Heinrico approbante, paullo ante quam filius ejus Philippus rex inauguraretur. Locus ille poſitus eſt, Bleſas ſtatet & Ambaſiam, a ripa Ligeris non multùm ſubmotus, & quidem in ſilva Blimartii, cujus partem ad conſtruendam hanc cellam antea ſancto Martino contulerat Odo comes, Campanicnſis dictus, patet Stephani mox laudati, qui patris donationem auxit.

XLVI. Rodbertus Uticenſis abbas.

(a) *ſup. n.* 53.

(b) *Orderic. li.* 3. *p.* 477.

Poſt mortem Theoderici (*a*) abbatis, Uticenſes paſtore orbati, Rodbertum de Greateſmaiſnilio, ejus quoadam æmulum, ſed nobilitate & rerum gerendarum petitiâ inſignem, elegerunt, eumque confirmandum addaxerunt ad Willelmum ducem. Hic verò *per cambatam* (*b*) *Ivonis epiſcopi Sagienſis* electo *exteriorem abbatiæ poteſtatem tradidit: Willelmus verò Ebroicenſis epiſcopus interiorem animarum curam per pontificalem benedictionem* XI. *kal. Julii ſpiritualiter commendavit*. Mox inſtitutus novus abbas, res monaſterii ſtrenuè procurare cœpit, eaſque ea propinquorum ſuorum opibus augeri curavit: ſic temporalibus intentus, ut ſpiritualia aequaquam negligeret. Inſtitutiones quippe deceſſoris ſui non modò non imminuit, ſed e contrario perfecit majorum ac vicinorum exemplo, maximè Cluniacenſium, apud quos, cùm adhuc neophytus eſſet, permiſſu Theoderici abbatis ſui, aliquamdiu converſatus fuerat ſub diſciplina venerabilis Hugonis abbatis: quo ex loco reverſus cum Bernefrido illuſtri monacho, ipſi ab Hugone aſſociato, *qui poſtmodum epiſcopus factus eſt*, Cluniacenſium mores Uticenſibus inſtauravit. Eo abbate, multi Uticum ad converſionem venerunt, in his Mainerius, Gunſcelini de Eſcalfoio filius, qui poſt aliquot annos ejuſdem cœnobii regimen iniit.

(*c*) *V. lib.* 59. *n.* 96.

Tunc etiam Rodulfus, cognomento (*c*) Mala-corona, ea Majori-monaſterio, ubi ſeptem annis ſub Alberto abbate egerat, Uticum acceſſit, cum Rodberto abbate, ſuo videlicet nepote, habitaturus; vir liberalibus artibus apprime eruditus, præſertim mediciæ, adeò ut in urbe Saleraitana, ubi ab antiquis temporibus maximè ars illa ſemper viguit, aullum ſibi parem, præter quamdam matronam, haberet. Hic ad expiauda flagitia, quæ in ſæculari militia perpetravarat, lepræ morbo, utl a Deo multis precibus petierat, percuſſas, in proximam ſancti Ebrulfi capellam ſeceſſit cum Goſcelino monacho, quem ad Dei ſervitium, ſuique ſolatium abbas ei conceſſerat: ubi longo tempore verſatus eſt, multiſque, qui ad eum pro ſapientia & nobilitate ſua confluebant, *conſilio prætatis* profuiſſe traditur. Hujus frater Rodbertus, Geroli, ut ille, filius, adverſus Willelmum ducem (*d*) rebellis, cùm ad ignem hieme ſederet unà cùm Adelaide conjuga, ducis conſobrina, quæ quatuor mala, veneno infecta, manu geſtabat, duo ea illis rapuit, & neſciens quòd venenata eſſent, uxore contradicente comedit, & poſt quinque dies exſtinctus eſt, ſepultuſque in caſtro ſancti Sereniel ab ſo muiko, undn poſtmodam a Rodberto nepote ſuo Uticam tranſlatus, in clauſtro honorificè humatur. Succeſſit in ejus honorem Ernaldus ipſius ſtatet, cujus ope Rodbertus abbas vicinos quoidam ſubditos ſibi rebelles ad officium tedegit: ex quibus Baldricus de Balgenzaico Rodberto abbati *juaſtis manibus* fidalitatam & ſubjectionem promiſit. Intra breve trieaali tempos, quo Rodbertus Uticenſibus præfuit, numerus monachorum ad quadraginta auctus eſt, novaqua baſilica, eaqua ampliſſima, in honorem ſanctæ Dei-genitricis Mariæ inchoata, quam illa ob vatias vexationum procellas perficere non potuit.

(*d*) *Orderic. p.* 478.

XLVII. Durandus Troarni abbas.

(*e*) *V. lib.* 59. *n.* 57.

(*f*) *V. lib.* 60. *n.* 13.

(*g*) *Orderic. lib.* 3. *p.* 462.

Jam novem (*e*) anni erant, ex quo Troarnenſis abbatia eondi cœpta fuerat, cùm eccleſia ab Odone Bajocenſi epiſcopo dedicatu eſt, ſcilicet 11 t. idus Mali, & loci regimen Duranno ſeu Durando abbati commiſſam. Durandus aſſumtus eſt ea Fontanellenſi monaſterio, Gerardi abbatis nepos, auditor Iſemberti (*f*) abbatis Moatis ſanctæ Catharinæ. Monachorum prima colonia deducta eſt a Gilleberto Caſtellionenſi abbate, qui Gerberto novi monaſterii ordinationem commiſit. Hinc Ordericus ejuſdem loci eruditos (*g*) patres commemorans Gerberto, Durando & Arnulfo prima loca tribuit. In editis tamen & in vetuſtis Troarni monumentis Durandus primus abbas ponitur, alterum quòd primus poſt eccleſiæ dedicationem rexerit illam locum, cujus ædificia Gerbertus fortè ordinaverat. Durandus *ab infantia* (*h*) *monachus* fuiſſe dicitur, *religione & ſapientiâ præcipuus, eccleſiaſtici canonis & divini dogmatis doctor peritiſſimus*; ſibi darus, aliis mitis. In primis commendatur ob ſcriptum opuſculum de corpore & ſanguine Domini, quod Anſfrido Pratellenſi abbati nuncupavit. Gerbertus Fontanelleaſis, Ainardus Divenſis, & Durandus Troarnenſis, *quaſi tres ſtellæ* (*i*) fuiſſe dicuntur, in firmamento cæli refulgentes, religione, caritate, multiplicique peritiâ pollentes, qui ſtudio divinæ laudis jugiter inhiabant.

(*h*) *id. lib.* 8. *p.* 676.

(*i*) *id. lib.* 4. *p.* 530.

XLVIII. Anſelmus fit Becci monachus.

(*k*) *V. lib.* 57. *n.* 47.

Poſtea quam Anſelmus aliquantum temporis apud Abrincas (*k*) demoratus fuiſſet, in Beccenſe monaſterium acceſſit, adductas famâ & eruditione Lanfranci magiſtri

ſtri, qui illic frequentes diſcipulos habebat. Agnitâ ejus ſapientiâ, Anſelmus ejus magiſterio ſtatim ſe ſubdidit, eique poſt paullum præ cæteris familiaris exſtitit. Occupatus noctu & lucetdiu litterarum ſtudio, non tantùm ſibi, ſed etiam aliis proficiebat. At recogitans, quàm fruſtra ſe torqueret, nihiliqua meliti fortè apud Deum haberet; viſum eſt ei, quòd, ſi monachus fieret, omnia ipſi cederent in ſpiritualem profectam. Concepto itaque vitæ monaſticæ voto, hæſit quo in loco, Cluniaci, an Becci, id caſequeretur. Principio neuter ei locus artidebat, ratus ſe utrobique obſcurum fore, quòd & Cluniacenſis ordinis florens diſcipliua, & Lanfranci apud Beccum ſupereminens ſcientia nihil reliqui ipſi faceret, quo aiiis aut prodeſſe, aut præcellere valeret. Satius proinde eſſe, ut locum illum præferret, ubi & ſcientiam oſtentare, & virtutem aliis in exemplum exhibere poſſet. Sic ille de ſe la-„ dens referre ſolitus erat. Poſtmodum autem in ſe reverſus: Quid, inquit, fo-„ mniot? Itane monachum fieri licet, ut aliis præponatis, ut præ cæteris honoretis? Immo verò hic monachus fias, ubi cunctis propter Deum poſtponaris, cunctis obſcurior habearis & abjectior. Itaque Lanfrancum præ cæteris ſibi conſulendum ſtatuit, eique ſe in ſeligendo vitæ inſtituto ad tria fluctuare expoſuit, videlicet monachuſne an eremi cultor, an ſæcularis vitæ ſectator fieret. Rem ſibi viſam difficilem ad Maurilium Rotomagi archiepiſcopum referendam cenſuit Lanfrancus. Monaſticum propoſitum aliis præferendum pontifex edixit. Mox acquievit Anſelmus, tumque Becci monachus factus eſt ſub Herluino abbate & Lanfranco priore, annos natus vigintiſeptem. Mox ita ſe religioni in omnibus addixit novus tiro, ut omnium religioſiùs viventium mores æmularetur, brevi factus aliorum ſpeculum & exemplar; poſt triennium factus loci prior poſt Lanfrancum; quod officium cùm poſt tres vitæ privatæ annos inierit anno MLXIII. cum non ſetiàs hoc anno monachum factum fuiſſe dicendum eſt. ANN. CHR. 1059.

XLIX. S. Michaëlis de Ulterioriportu monaſterium conditur. (*) *La ville d'Eu.*

Sub idem tempus monaſterium ſancti Michaëlis de Ulterioti-portu infra Augum (*) oppidum ad oram oceani cunſtruxit Rotbertus Augenſis ſeu Aucenſis comes, eo nomine primus, conſilio Maurilii archiepiſcopi Rotomagenſis, Willelmi Nortmannorum ducis, aliorumque Nortmannix optimatum, monitu & inſtinctu Beatricis comitiſſæ uxoris ſuæ; illudque liberalitet dotavit, unde monachi illic alerentat, qui pro ſua, ſuorumque ſalute, Beatricę uxore, ſtliiſque ſuis Radulfo, Willelmo atque Rotberto, Deum aſſiduè exotarant. In litteris hac de re vulgatis mendum irrepſit in annum incarnationis, qui annus MXXXVI. in editis notatur: quod erratum ex eo refellitur, quòd Maurilius Rotomagenſis archiepiſcopus, cujus conſilio hæc abbatia condita dicitur, non aute annum MLV. iliam iniit ſedem. Ob ſimilem rationem hæc conſtructio anno MXXXVI. fieri non potuit conſilio Willelmi Nortmannorum ducis, qui tunc vix unius anni etat. Nulla in his litteris mentio de Leſcelina Rotberti comitis matte, quæ anno MLVII. deceſſerat; adeòquu poſt illum annum condita eſt hæc abbatia, ſed ante annum MLXVI. quo Willelmus dux Nortmannorum regnum Angliæ adeptus eſt, qui dux tantùm appellatur in illis litteris (*a*) non ſumei editis. Denique in chattaceo codice monaſterium iſtud anno MLIX. conditum fuiſſe legitat. Primi ejus loci monachi e Monte ſanctæ Trinitatis & ſanctæ Catharinæ prope Rotomagum aſſumti, duce Herberto, quem Rainetius abbas excepit. Is *ſanctæ recordationis* paſtor primus dicitur io necrologio ad XIV. Kal. Maias. Huic ſucceſſiſſe dicitur *piæ memoriæ* domnus Drogo abbas ſecandus, laudatus ad tertium nonas Martii; & ad XI. Kal. Aprilis *reverentiſſimus vir* domnus abbas Aluredus, *iſtius loci gubernator* tertius. Attamen apud Robertum de Monte primus Uterioris-portus abbas fuiſſe dicitur Herbertus monachus ſanctæ Trinitatis de Monte Rotomagenſi; ſecundus Alveredus ſeu Aluredus, tertius Osbernus monachus ejuſdem loci: quartus Fulchetius monachus Cluniaci, cujus idem Robertus æqualis erat: at præferenda videtur necrologii auctoritas. Hæc tamen diſcrepantia ſic fortè conciliari poteſt, ut Rainerius, qui Montis ſanctæ Catharinæ tunc abbas erat, primus abbas creditus ſit, ſub quo Herbertus paſtoris officium geſſerit. In prædictis litteris Rotbertus comes ad dotem monaſterii iutet alia donat *ſanctum-Martinum-de-Silva*, liberum & quietum, *ubi quondam domnus Gervinus abbas ſancti Richarii eremiticam vitam duxit*; qua de re nihil io ejus vita legitur. (*a*) *Gall. chr. to 4. Aberius, Nouſtria pia.*

L. Moiſiaco conceſſum Lectorenſe monaſterium.

Regebat tunc Moiſiacenſe apud Cadarcos monaſteriam Dutaudus ſeu Durandus epiſcopus & abbas, cujus tempore multæ huic loco acceſſiones factæ ſunt. In his Lectorenſis ſancti Genii eccleſia, quæ pro matte eccleſia in illis partibus habebatur, ab iudigenis Moiſiaco ſubjecta fuit: quippe hoc anno, dumioicæ incarnationis MLXX. immaniſſima clades in Limaniæ vicecomitatu accidit ob cædem cujuſdam militis Galterii *de Tadel*, ob quam multæ villæ & eccleſiæ occulto Dei judicio combuſtæ, ipſumque ſancti Genii Lectorenſe monaſterium in favillas redactum eſt, multi etiam ejus loci incolæ cremati. Qui ſuperſtites erant, conſilio cum primoribus illarum par-

ANN. CHR. 1059.

tium habito, monaſterii parietes ambuſtos ſancto Petro Moiſiacenſi & domno Durranno epiſcopo & abbati cum omnibus decimis & primitiis, necnon eccleſiæ ſanctæ Genovefæ tradiderant. Facta ſollemniter hæc donatio menſe Januio, die dominicâ, *in præſentiâ & manu Otgerii prioris, & aliorum multorum fratrum*. Prædictus Durannus, ex monacho Cluniacenſi abbas & Toloſanus epiſcopus, laudatur ab Hildeberto in libello de vita ſancti Hugonis abbatis, tenebatque hanc abbatiam ſub comite Toloſano, qui eam a rege Francorum in beneficium obtinuerat; & ſub Gauſberto principe, qui eamdem a comite emerat, ut inferiùs videbimus.

II. S. Agerici abbates, & viri illuſtres.

(a) *lib.* 57. *n.* 83.

(b) *ſupra a.* 32.

Virdunenſe ſancti Agerici monaſterium ad hunc uſque annum per viginti annos adminiſtravit Baldericus (a) abbas primus, cujus tempore ibidem diſciplina regularis maximè floruit. Illinc aſſumtus eſt vir eximiæ nobilitatis & virtutis Godefridus (b) ad præfecturam monaſterii ſancti Quintini prope Perronam, ut ex ſancti Agerici necrologio diſcimus. Tunc etiam incluſæ ſeu recluſæ ibidem degebant; qualis fuit Walburgis abbatiſſa ſanctæ Scholaſticæ de Juviniaco, *quæ quondam exſtitit incluſa S. Agerici*, ex eodem necrologio ad VIII. idus Martias. Ibidem IV. idus Decembris laudatur Fulgentius abbas S. Petri Haſſligenienſis, *monachus S. Agerici*: quæ omnia loci celebritatem probant, cujus prima laus Balderico abbati debetur. Hic verò ibidem hoc anno deceſſit VI. idus Aprilis. Ejus ſucceſſor Encelinus Teutonicus triennio tantùm locum rexit, mortuus XII. Kal. Aprilis. Sub tribus ejus ſucceſſoribus, Stephano Leodicenſi, qui anno MLXXXIV. obiit; Boſone, qui bibliothecam auxit, deceſſitque anno MCVI. & Rotfrido, perſeveravit integra diſciplina regularis.

LII. Epternacenſes feſtum reliquiarum inſtituunt.

Eadem etiam tunc vigebat in Epternacenſi monaſterio ſub Regimberto abbate. Is, ut erat contemplationi in primis deditus, viſo cælitus admonitus eſt, ut omnium ſanctorum, quorum reliquiæ illic habebantur, feſtum inſtitueret, tamquam opportunum inter illius temporis ærumnas præſidium & ſuffragium. *Anno* itaque *incarnati Verbi* MLXX. *indictione* XII. *anno verò regni Henrici quarti regis, tertii imperatoris quarto, ſive autem ordinationis ejus*, Regimbertus abbas, habito cum ſenioribus ejus loci conſilio, decrevit, ut in poſterum hoc feſtum XIII. Kal. Decembris celebraretur: quod ut majori cum devotione perageretur, Thiotfridus ejus ſucceſſor quatuor libris ſanctorum reliquias celebravit, quos *Flores epitaphii ſanctorum* inſcribi voluit, & in fine libri quarti inſtitutionis ejuſdem feſti meminit.

LIII. Meginherus abbas Hersfeldenſis obit.

(c) *Lambert. hoc anno.*

Hersfeldenſi monaſterio infeſtus & luctuoſus fuit hic annus obitu Meginheri abbatis, qui *vir magnarum in Chriſto virtutum, & unicum ſuâ ætate in Teutonicis regionibus rectè ac monaſticè vivendi exemplar* fuiſſe (c) traditur. Hic paullo ante obitum a Burchardo Halberſtadenſi epiſcopo ob decimationes vexatus, ad Nicolaum pontificem hac de re ſcripſit. Mox pontifex litteras & mandata direxit eidem epiſcopo, *ne ſtatutos patrum terminos transgrederetur, neve monaſterium Herveldenſe ſuperfluis concertationibus* perturbaret: alioquin, ſi pergeret ei moleſtus eſſe, ſe *apoſtolicæ auctoritatis virgâ uſurum adverſùs ejus inobedientiam*: præſertim cùm monaſterium illud ſub juriſdictione eſſe Romani pontificis tot ſuorum prædeceſſorum privilegia teſtarentur. Abbati quoque epiſtolam conſolatoriam ſcripſit, teſtante Lamberto ejuſdem loci tunc monacho: qui interim ex Jeroſolymitana peregrinatione, quam inconſulto abbate aggreſſus erat, ad monaſterium ſuum reverſus XV. Kal. Octobris, abbatem ſuum, uti multis a Deo precibus poſtulaverat, ſuperſtitem & incolumem reperit, eumque facilè placavit, & quaſi ab inferis redivivus emerſiſſet, ſic obvius, ut aiunt, manibus cum magna animi gratulatione ab eo exceptus eſt. Verùm breve illud gaudium fuit; nam eodem die, quo Lambertum culpâ abſolverat piiſſimus abbas, quaſi ejus abſolutioni ipſius vita reſervata fuiſſet, febre correptus, per octo dies gravi morbo decoctus, VI. kal. Octobris feliciter curſum conſummavit, appellato ad Dei tribunal ob ejus vexationes Burchardo epiſcopo: qui paucis poſt abbatis obitum diebus, cùm ſynodum ad illam de decimis litem dirimendam indixiſſet, & ad locum indictum pergere vellet; repentè divinâ, ut creditur, animadverſione ictus corruit, reportataſque ad cubiculum, adſcitis ocius presbyteris ſuis per Deum obteſtatus eſt, ut decimas ſuas Hersfeldenſibus reſtituerent. Cùmque Magdeburgenſis & Hildensheimenſis epiſcopi eum viſitarari adveniſſent, cum magno ejulatu fatebatur, ſe juxta prædictionem eximii abbatis ad tribunal Dei jam jam abripi, & pro rerum alienarum invaſione rationem exigi; rogabatque omnes, ut, miſſis Hersfeldiam nuntiis, veniam ſibi pro commiſſo ſupplices precarentur. Nec multò poſt, diſruptis ex morbi violentia viſceribus, exſpiravit. Uto quoque ejus archipresbyter, ac litis incentor, eodem anno ſubitâ morte, ſine confeſſione, hinc ſacra communione, interiit. Hæc ex Lamberto, qui addit, Meginhero abbati VI. idus Novembris ſubſtitutum fuiſſe Ruothardum ſeu Ruthardum *Corbeienſis diſciplinæ* monachum, qui in Corbeienſi monaſterio quondam abbas ordinatus fuerat: ſed quo-

Lambertus Jeroſolymitana rediit.

tum-

tamdam criminum falsò, ut creditur, insimulatus, abbatiâ omissâ, aliquot annos per diversa monasteria privatus egerat.

ANN. CHR. 1059. LIV. Sigefridus Fuldæ abbas fit archiepiscopus.

Sub finem quoque hujus anni, id est VII. idus Decembris, Lupoldus archiepiscopus Moguntinus obiit, relicto in sui monumentum monasterio sancti Jacobi, quod proprlis impensis extra muros Moguntiæ in monte Speciosо exstruxerat. Lupoldo successit Sigefridus abbas Fuldensis: abbatiam autem obtinuit Wideradus ejusdem coenobii monachus, ejusdemque generis ac familiæ. Dubia, immo & sinistra fama fuit Sigefridi archiepiscopi, qui licèt e Fuldaosi asceterio, utl & ipsius decessor, assumtus, multas tamen injurias Fuldensibus ob decimas concivit, Heinrico turbulentissimo imperatori præter jus & æquum addictus, ut in consequentibus videbimus. In eo tamen de Ordine suo, id est Benedictino, bene meruit, quòd Erfordense (a) apud Turingos sanctorum Petri & Pauli monasterium, quod ad canonicos declexerat, monachis nostris restituit. Cùm verò paucis post annis ædificia partim flammis consumta, partim vetustate collapsa fuissent, ea Burchardus sub duodecimi sæculi initia instauravit. Ruthardus archiepiscopus Moguntinus anno MLXXXIII. creatus est ex abbate illius monasterii, quod hactenus sub ordine Benedictino subsistit.

Erfordiæ monasterium instaurat.

(a) *V. lib. 57. n. 68.*

ANN. CHR. 1060. LV. S. Martini de Campis instaurata basilica.

NOn diu post coronatum regem Philippum superstes fuit Heinricus ejus parens, quippe qui anno insequente MLX. exstinctus est. Sed antequam hæc de re dicamus, basilicæ sancti Martini de Campis ab eo instauratæ, quod postremum ejus opus fuit, commemoratio præmittenda. Hæc basilica extra muros urbis Parisiacæ, olim posita in campis, a quibus cognomen accepit, tetinetqua etiam nunc, longè ante hæc tempora steterat, ut constat in primis ea placito (b) Childeberti regis, eo nomine tertii, de mercato sancti Dionysii, quod ob clades illius temporis ad civitatem Parisiacam, *inter sanctis Martini & sanctis Laurentii basilicas* transtulatum fuisse legitur. Eamdem illius basilicæ antiquitatem probat Heinrici regis (c) diploma, in quo *ante Parisiacæ urbis portum in honore confessoris Christi Martini abbatia* (sic eam vocat) fuisse dicitur; *quam tyrannica rabie*, fortè Normannorum, *quasi una fuerat, omnino deletam*, ea integro ampliorem restituit idem rex; & ecclesiam, *quæ diu sterilis, amissâ prole, flevirat, canonicis regulari conversatione ibidem* Deo famulaturis concessit; quibus Ingelaldum abbatem præfecit. Atque ut illi sine sollicitudine divinis rebus vacare possent, idem princeps eamdem ecclesiam liberalissimè dotavit, assignatis multis prædiis ac villis, quæ in eodem diplomate, sæpe jam edito, enumerantur. Vitiosæ sunt in editis illius diplomatis chronicæ notæ; quod datum dicitur *anno supra dicti regis* XXVII. *anno ab incarnatione Domini* MLX. (d). *indictione* XV. *Parisius publicè*; ubi corrigendus annus regni Heinrici, qui anno MLX. annum regni sui vicesimum-nonum agebat; corrigenda item indictio, quæ tertia-decima illo anno erat. Regiis litteris appositæ sunt post Heinricum signa Philippi regis, Annæ reginæ, archiepiscoporum Maimardi Senonensis & Gervasii Remensis; episcoporum Imberti Parisiensis, Widonis Ambianensis, Walteri Meldensis, Eliandi Lauduensis, Frollandi Silvanectensis, & Trecensis, fortè Hugonis; totiusque regni optimatum. Quod attinet ad canonicos *regulari conversatione* viventes, qui in illa basilica ab Heinrico instituti sunt, non dicuntur fuisse regulæ sancti Augustini addicti. Forma eorum habitus exhibetur in Matthiana historia: sed nullo modo convenit cum pictura chartacei codicis, ea quo desumta est, idcoque nullius momenti habenda: certè nec pictura ista, ea qua, utpote rudissima & ferè detrita, nihil certi elici potest. Patris institutionem ac donationes confirmavit auaitque Philippus rex, qui hanc basilicam dedicari curavit, eamque demum nostris Cluniacensibus in manu Hugonis abbatis tradidit, ut inferiùs dicturi sumus. Tempore canonicorum quidam reclusus, Johannes nomine, ad sancti Martini basilicam degebat. Eius rogatu Philippus stipendia pauperibus & peregrinis eò confluentibus largitus est, uti petierat bonus ille *frater Johannes inclusus sancti Martini, vir bonæ memoriæ*, (sic in diplomate (d) de sustentatione pauperum perquam sollicitus.

(b) *Diplom. p. 483.*

(c) *Hist. S. Martin. p. 4.*

(d) *al.* 1059.

(d) *ibid. p. 18.*

LVI. Heinricus rex obit.

Non multò post instautatam sancti Martini basilicam Heinricus rex, multis piè & gloriosè in regno gestis, ea venefica potione, quam (e) Johannes medicus Carnutensis cognomento Surdus, ipsi præbuerat, haustâ ante purgationem aquâ, cum magno suorum mœrore ac luctu exstinctus est pridie nonas Augusti, anno ætatis circiter quinquagesimo-tertio, relictis ex Anna conjuge tribus filiis, Philippo, Rotberto & Hugone: ex quibus Philippus, rea anno superiore coronatus, septennis (f), immo decennis ex dictis (g), manum sceptro jam admoverat sub custodia & tutela Balduini verè Pii Flandriæ comitis, qui Adelam, Heinrici regis sororem, in conjugium habebat. Locum, ubi mortuus est Heinricus, *Victriacum castrum in Berra* vocat Clarius monachus, quem locum frustra in Briegio ponunt recentiores.

(e) *Orderic. lib. 3. p. 480.*

(f) *Tertar. cap. 14.*

(g) *supra n. 42.*

Bie-

ANN. CHR. 1060.

Bieria ſilva nunc Fontis-Blaudi vocatur, ubi ædes regiæ ſaltem a tempore Ludovici Juvenis. Illic inter illas ædes & oppidum ad viam, quæ fert Moretum, viſitur Crux Vitriaci hactenus dicta: quo in loco forte olim caſtrum cognomine fuerit, obi mortuus Heinricus, qui in fano ſancti Dionyſii ad patrem avumque humatus eſt. Philippus rex Silvanectis hoc ipſo anno verſabatur, eum Bellovacenſi ſancti Luciani monaſterio remiſit omnes conſuetudines, quæ ab anteceſſoribus ſuis quibuſdam illius monaſterij villis impoſitæ fuerant; eidemque gratuitum indulſit tranſcurſum ſuper Alteiam (*) fluvium, ita ut nemo tam carra, quàm intra Monaſterienſium (*) caſtrum, quidquam ex ſancti Luciani carris aut ſummariis exigere auſit. *Actum Silvanectis anno Dominicæ incarnationis* MLX. *& regis Philippi primo.* His litteris adſcripta ſunt ſigna Annæ reginæ, Rotberti regis fratris, Frollandi epiſcopi Silvanectenſis, Willelmi & Roduſi comitum, aliorumque. *Balduinus cancellarius dictavit, & Euſtachius ſubſcripſit.* Tunc ſancti Luciani monaſterio præerat Hucbertus, Theobaldum ſortitos ſucceſſorem: cujus tempore eccleſias de Bubulis (*), quas Hugo comes de Domno-Martino injuſtè invaſerat, favente Widone Bellovacenſi epiſcopo, recuperavit.

Philippi diploma pro S. Luciano.
(*) *La reunie d' Autie.*
(*) *Maatreiſel.*
(*) *Bulles.*

LVII. Flaviacenſes cellæ.

Jam biennium erat, ex quo in locum (*a*) Gunterii Flaviacenſis abbatis ſucceſſerat Garnerius, cùm cella ſancti-Sepulcri-de-Villaribus in pago Bellovacenſi condita eſt. Ejus auctor Lanſcelinus ſenior (*b*), Fulconis Belvacenſis filius, vir magnæ nobilitatis & potentiæ, qui ea Jeroſolymitana peregrinatione reverſus, eccleſiam in honorem ſepulcri dominici exſtruxit, collaborante Garnerio abbate; eamque Flaviacenſi monaſterio ſubjectam eſſe voluit. Hoc opus cœptum eſt menſe Martio, anno MLX. ut fuſiùs legitur in primario hac de re inſtrumento, in quo Petrus ſancti Luciani abbas hujus cellæ dotationi faviſſe dicitur. Eodem ferè tempore cella beatæ Mariæ de Alletia prope & extra muros Calvi-montis in pago Vilcaſſino erecta fuit, & Flaviaco ſubdita, haud dubiè a Rotberto ejuſdem oppidi domino, cujus cadaver apud Alteriam (*c*) Mainerius abbas Uticenſis in capitulo fratrum non multò poſt ſepelivit. Certè Gallo de Calvi monte, fundatorum heres, huic cellæ dotem aſſignavit tempore Rotberti archiepiſcopi Rotomagenſis, eo nomine primi, cùm illius loci eccleſia dedicaretur.

(*a*) *Gunbert. p. 603.*
(*b*) *Louvet Antiq. p. 449.*
(*c*) *Orderic. lib. 3. p. 496.*

LVIII. Cormeliacenſe monaſterium.

In Neuſtria eodem tempore novæ monachorum coloniæ inſtitutæ. Præcipua fuit apud Cormelias; qui locus eſt diœceſis Lexovienſis, Lexovium inter & Pontem-Audomari ad Calonnam fluviolum ſitus: ubi Guillelmus Oſberni filius, a quo Lyrenſe monaſterium conditum fuiſſe diximus, inſigne ſuæ pietatis monumentum erexit, exſtructo in honorem ſancti Petri, dotatoque (*d*) cœnobio, in quo ipſe poſt mortem humatus fuit, vir magnæ apud Willelmum Conqueſtorem auctoritatis, a quo Herfordiæ comitatum, & Nortmanniæ præfecturam obtinuit. Novi monaſterii conſtructioni præfuit Oſbernus, monachus ſanctæ Trinitatis ſeu ſanctæ Catharinæ de Monte Rotomagenſi, qui, nondum perfecto forte opere, anno MLXIV. Uticenſis abbas electus, locum fecit Gilleberto Cormeliarum primo abbati. Hunc ſtatim ſecepit Guillelmus, quem inter viros ſanctitate & ſapientiâ præcipuos Ordericus (*e*) numerat. Nunc, pro dolor! prope interitum eſt haud ignobile monaſterium: baſilica igne cæleſti jam dudum pæne conſumta: ædes regulares ſitu ac ſcelo deformatæ: exiguus omnino numerus monachorum, tametſi eum cenſu adhuc ſufficienti: denique omnia ruinæ proxima, niſi illic brevi excitetur religio, quâ langnente deficiunt omnia, uti eâ ſtante ac vigente omnia conſiſtunt, eâdemque reſtitutâ denno reflorescunt.

(*d*) *Gemetic. lib. 7. cap. 21. & 25. & Orderic. lib. 3.*
(*e*) *Orderic. lib. 12. p. 839.*

Belli-monſis & Rodomi cellæ.

Sub idem tempus cellam Belli-montis in Algia ſub patrocinio Deiparæ conſtruxit Rotbertus Bertrannus, Ronchevillæ toparcha, cum uxore ſua Suſanna, approbantibus Willelmo duce & Matbilde comitiſſâ, eamque ſancti Audoeni abbatiæ ſubjecit. Poſita eſt hæc cella in eadem Lexovienſi diœceſi, haud ita procul a Ponte-epiſcopi, nuper a noſtris teſtituta, & locis regularibus inſignita: ubi ſchola puerorum indigenarum habetur, qui ab uno e noſtris non minùs ad pietatem, quam ad litteras efformantur. Eidem ſanctiſſimæ Deiparæ nuncupata eſt cella Rodomi, (*) prope Mednntam (*) oppidum diœceſis Carnutenſis, Fontanellæ ſubjecta, cujus primi conditores ignorantur; at benefactores præcipui Malavicinæ familiæ nobiles Mednntenſes. Illic caput ſancti Quirini presbyteri & martyris inſigni fidelium pietate colitur, ut in Neuſtria pia (*f*) videre licet, ubi quædam ejuſdem ſancti miracula refetuntur.

(*) *Rny.*
(*) *Maute.*
(*f*) *Neuſtria pia p. 605.*

LIX. Gaufridus comes obit monachus.

Heinrico regi non diu ſuperſtes fuit Gaufridus Martellus Andium comes. Is letali morbo correptus, monaſticum habitum petiit ab Adraldo ſancti Nicolai apud Andecavos abbate, eoque indutus e vivis exceſſit. De ejus obitu ita ſcribit (*g*) Fulco ejus nepos, cognomento Rechinus, quem ille extremo vitæ ſuæ anno, in feſtivitate penteceſtes militem ordinaverat. *In eodem porro anno*, inquit Fulco, *rex Heinricus*

(*g*) *Spicil. to. 10. p. 395.*

vicus obiit in nativitate ſancti Johannis; immo IV. nonas Auguſti; *& avunculus meus Gaufridus tertio die poſt feſtivitatem beati Martini bono fine quievit. Nocte ſignidem illâ, quæ præceſſit diem ſtatus ejus, deponens omnem curam militiæ rerumque ſæcularium, monachus factus eſt in monaſterio ſancti Nicolai, quod pater ejus & ipſe multâ devotione conſtruxerant, & rebus ſuis ſupplexerant.* Tempus modumque ejus obitûs ſignantiùs exprimit anonymus in brevi chronico Andegavenſi, ubi Gaufridus comes obiiſſe (*a*) dicitur XVIII. *Kal. Decembris, feriâ tertiâ, horâ diei primâ, monachali habitu penè ſuſceptâ à domno Adraldo abbate ſancti Nicolai.* Sepultus fuit in capitulo ejuſdem monaſterii, inde in eccleſiam tranſlatus, cùm eam Urbanus II. dedicaſſet, ut tradit idem Fulco, ejus ex ſorore nepos, nunc Vindocinenſis comes, ac demum Andegavenſis poſt fratrem ſuum Gaufridum-Barbatum, qui multas moleſtias injuriaſque Majori-monaſterio faceſſivit.

ANN. CHR. 1060.

(*a*) Labbe to. 1. bibl. p. 287.

Non minus infeſtus Vindocinenſibus fuit Fulco, cognomento Rechinus. Hic enim contra fidem avunculo ſuo datam, ſe in iſtud monaſterium nihil moliturum, nihil de ejus rebus derracturum, immo illius tutorem ac defenſorem futurum; ſtatim poſt obitum Gaufridi mala omnia, quæ potuit, monaſterio intulit, ipſamque ſanctæ Trinitatis eccleſiam invaſit; cujus metu exterriti abbas & monachi pretioſa ejus ornamenta ſubduxere in tutum locum. Ille verò inretimè ut furens prædo, monaſterii poſſeſſiones deprædari, ſervos & collibertos vexare, villas comeſſationibus pæne quotidianis exhaurire; in ſumma nihil prætermittere, quò monachos affligeret, adeò ut in unius viſcera, qui ejus convicia & injurias verbo reprimere tentaverat, cultellum immerſerit. De his omnibus conqueruntur Vindocinenſes in epiſtola ad Agnetem comitiſſam Gaufridi olim conjunctam, ſed ab eo repudiatam, quæ tunc veſtem mutaverat. Hujus epiſtolæ fragmentum in Appendice referemus. Tandem verò Fulco anno MLXXV. factorum pœnitens, poſt paſcha in capitulum cum conjuge venit, & Odorico abbati ſatisfecit, ei fidem obſtringens manu in illius manum, ut ſæculatibus mos eſt, immiſſâ, ſe donationes monaſterio factas deinceps conſervaturum.

IX. Fulco Vindocinenſibus infeſtus.

Interim Odericus abbas capellam intra muros cœnobii, *ut morit eſt in ordinatis monaſteriis*, ædificare cœpit. Interceſſit Frodo oppidanus *de burgo ſancti Martini*, vetitus ne quid detrimenti ex hac capella parochiæ ſancti Martini accideret, liremque hac de re movit. Cùmque diu altercario procederet, in id demum conventum eſt, ut ei decem libras darent monachi; ſicque ipſe cum uxore ac filiis ſuis conſtructioni capellæ aſſentiret; & inſuper ipſe ac Fulco filius ejus nutu-major, homines abbatis fierent. Non multò poſt idem Frodo gravi ret infirmari cœpit: cùmque mortem ſibi imminere ſentiret, Odericum abbatem rogavit, ut *ei ſuccurreret*, (hinc dicti monachi ad ſuccurrendum) & habitu monaſtico ipſum indueret. Ejus rei causâ quoddam alodium ſuum, prædium ſcilicet de Arenis monaſterio contulit; ſicque monaſticam ei veſtem dedit Odericus abbas ejuſque filio Fulconi ac matri ipſius Fulconis Hildegardi decem libras denariorum eum ſocierare monaſterii largitus eſt. Actum in capitulo Vindocinenſi anno ab Incarnatione Domini MLXX. feriâ tertiâ poſt pentecoſten.

Lis de capella.

Eodem anno Albertus Majoris-monaſterii abbas Agobertum Carnutenſem epiſcopum adiit, petiitque, ut in quodam loco ejus diœceſeos, Oricaſa dicto, qui ad Sciſciæ amnis ripam ad ingreſſum ſilvæ Blimarii in pago Bleſenſi poſitus eſt, eccleſiam in honorem ſancti Barrholomæi ædificare ſibi liceret, maximè quòd jam partem illius ſilvæ a Tetbaldo comite acceperat in commutationem villæ Juelotaci, ſitæ in pago Tricaſſino, quem cum omnibus ei adjacentibus, poſt mortem Odonis comitis, filii ejus Tedbaldus ac Stephanus comites, eorumque mater Ermengardis ipſi donaverant. Petenti annuit Agobertus præſul ob ſuæ ac clericorum ſuorum, quorum conſilio & voluntate id factum eſt, nec non dominarum pilliſimorum regum Philippi & matris ejus Agnetis animarum redemtionem. Hujus chartæ appoſitum eſt ſignum ſeu monogramma Philippi glorioſiſſimi regis cum ejus ſigillo. *Euſtachius notarius ad vicem Balduini recognovit & ſubſcripſit. Data* VII. *kal. Decembris, anno primo Philippi glorioſiſſimi regis. Actum in Stampenſi caſtro indictione* XIIII. a Septembri inchoata. Pridie eaſdem kalendas ejuſdem anni & indictionis, Philippus rex ſignum ſuum appoſuit litteris cujuſdam Guazonis militis, qui villam Crotum, in Nortmannia, id eſt in territorio Ebroicarum, ad fluvium Aduræ (*) ſitam, Alberto abbati Majoris monaſterii conceſſit, eo pacto, ut fratres quoſdam ibi conſtitueret ad ſedulum officium omnipotenti Deo exhibendum.

LXI. Oricaſæ cella & Croix.

(*) *L'Eure.*

Tunc temporis Turonenſi ſancti Juliani monaſterio præerat Rotbertus abbas Guillelmi ſucceſſor, vir nobilis, patriâ Redonenſis: qui, quamdiu rector fuit, prudenter hanc abbatiam rexit: ſed non diu eam tenuit; nam comperto, homines ſan-

LXII. S. Juliani & S. Albini abbates.

ANN. CHR. 1060. sancti Juliani pro sua ordinatione pecuniam promisisse; maluit abbatiam deserere, quàm promissam dare pecuniam. Ejus tempore monasterio collata est Roncei-villa, posita haud procul ab ostio Divæ minoris fluvii in oceanum, assentientibus Willelmo Nortmannorum duce, Odone Bajocensi episcopo, & Rotberto Moritonii comite. Ejus successor Girbertus seu Gerbertus, quem alii Gilbertum vocant, basilicam sancti Juliani renovavit. Habitum hoc anno Turonis concilium, præsidente Stephano cardinale & sedis apostolicæ legato: quo in concilio statutum canone decimo, ut desertores vitæ monasticæ anathemate feriantur, donec resipiscant: pœnitentes autem recipiantur. Qui verò eos recipere noluerint, tertio admoniti a communione fratrum suspendantur, sive sit abbas, sive abbatissa, donec acquiescant.

Concilii Turonensis canon de apostatis.

In monasterio sancti Aibini apud Andecavos mortuo sub finem anni præcedentis, id est VII. kalend. Januarias Theoderico abbati subrogatur hoc anno ex priore Otbrannus abbas, post trium ferè mensium vacationem, assensu Eusebii episcopi & Gaufridi comitis electus, ut in litteris de ejus electione legimus, quibus monachi LXXVIII. subscribunt XII. kal. Apriles (*a*).

(*a*) *Labbe bibl. to. 2. p. 276.*

LXIII. Beliardis abbatissa Caritatis.

Tunc Caritatis seu Roncerei parthenoni præsidebat Beliardis, tertia (*b*) loci abbatissa. Tunc Gaufridus Barbatus Andium comes vineam monasterio proximam, quam Hildegardis comitissa Jerosolymam profectura sanctimonialibus dederat, eisdem restituit. Hanc vineam Bertrada abbatissa, quæ Beliardem præcessit, Ermengardi Gaufridi-Barbati matri usu fructuario cesserat: sed, cùm hæc fratris sui Martelli iram incurrisset, ille vineam ei abstulit, quam concubinis seu conjugibus suis dedit. Verùm, eo defuncto, Barbatus nepos Salmurum castrum ab Adelaide Theotisca, quæ postrema ejus uxor fuerat, gravi pecuniâ redemit cum illa vinea, quam sanctimonialibus restituit ad firmitatem perpetuam donationis aviæ suæ Hildegardis, utque emendationem injustitiæ avunculi sui Gaufridi-Martelli. Sub eadem Beliarde abbatissa necdum canonici erant, sed monachi, qui sacra illic celebrabant. Certè tunc temporis illic factus est monachus quidam vir conjugatus, nomine Constantinus-Rufus, *per licentiam domnæ abbatissæ Beliardis, & reliquarum sororum beatæ Mariæ*; & uxor ejus Gisberga ibidem *vidualis professionis velamen sumsit*. Beliardi abbatissæ successit Rocheidis.

(*b*) *V. lib. 5. n. 8.*

LXIV. Goderannus abbas Malliacensis.

Inter monachos Herimari ubbatis sancti Remigii apud Remos censetur Goderannus, qui, relicto sancti Remigii monasterio, artioris disciplinæ gratiâ Cluniacum demigravit: deio meritorum titulis & prærogativâ Malliacensis abbas factus, demum Santonensis ecclesiæ adeptus est dignitatem, ut tradit Hildebertus in libello de vita sancti Hugonis abbatis Cluniacensis. Humbertus Godetanni decessor, postquam quindecim annis Malliacense monasterium modestè rexisset, relicto filiis suis *patientiæ & longanimitatis* præclaro specimine, anno MLX. finem vivendi fecit. In ejus locum assumtus est Goderannus, natione Gallus, *alterius quidem monasterii*, id est Remigiani, dein Cluniacensis *monachus*, sed necessariò, ut multis visum est, illic subrogatus: quæ verba (*c*) sunt Petri Malliacensis monachi, qui duos libros de constructione ejusdem cœnobii composuit Goderanni jussu, cùm ille necdum Santonensis episcopus esset. Ejus facta silentio præsilit Petrus ad vitandam adulationem. *Sed quoniam, dum hæc scribimus*, inquit, *adhuc humanis interest rebus, ejus ex actibus silentium nobis indiximus, ne adulatoris notam incurramus. Utrùm autem amore Domini, an odio dignus sit, posteris judicandum servemus*. Santonensem episcopatum adeptus est sub initia pontificatus Alexandri II. videturque retinuisse Malliacensem abbatiam usque ad suum obitum, qui anno MLXXIV. contigit.

(*c*) *Labbe to. 2. bibl. p. 237.*

LXV. Angeriaci monachæ & monachi ad succurrendum.

Dum Angeriacense monasterium administraret Gaufridus abbas, Senegundis domina castri Matevallis quædam eidem loco donavit, ibidemque (*d*) *religionis habitum fuscepit*, & *mutatâ veste* diu permanens, *de stipendiis monachorum assiduè vixit*, atque post decessum suum inter illos sepulta fuit. Ita in plerisque locis, ut jam sæpius observatum, mulieres monasticâ veste acceptâ prope monasteria virorum degebant. Aimericus Senegundis filius, genitricis suæ donationem sæpe invasit: sed tandem apud Nobiliacum morbo gravatus, Odonem Angeriaci abbatem accersivit, & invasionis pœnitens, illico factus monachus inter monachos humatur. Ejus filius Hugo patris exemplum secutus est.

(*d*) *Besly Comtes. p. 445.*

LXVI. Pontius Simorræ abbas & episcopus.

Simorrense beatæ Dei-genitricis Mariæ cœnobium jam inde a pontificatu Victoris II. procurabat Pontius abbas, qui hoc circiter anno Ilem habuit cum Raimundo Arnaldi *Dantin* pro quadam decima villæ, quam Mazeras vocant, sitæ prope flumen Baisæ. Habitum hac de re placitum, in quo Pontius hanc decimam a Raimundo requirebat. Cùm verò ille eam dare detrectaret, umbo *fecerunt judicium Dei, in quo Raimundus Arnaldi victus fuit*. Illud autem judicium Dei fiebat uliquando per duellum, aliquando per ferrum candens. Hæc aliaque facta sunt *tempore Nicolai*

lai papæ & Auſtindi archiepiſcopi, ſcilicet Auſcitani, *regnante Sancio comite* Aſtaracenſi. Idem Pontius ſactus episcopus Bigorritanus, Simortæ abbatiam nihilò minùs retinuit, quo tempore Barterienſes milites, qui bona monaſterii depopulabantur, ad officium redegit. Superſtes fuit uſque ad initia pontificatus Gregorii VII. In illo monaſterio ſanctus Ceratius colitur. ANN. CHR. 1060.

Hoc circiter anno in Catalonia conditum eſt Agerenſe monaſterium in caſtro Agereuſi (*) ſeu Aggerenſi, quod Arnaldus-Mironis *de Toſt* nuper Sarracenis eripuerat. Hujus beneficii æſtimi acceptî memor Arnaldus, una cum uxore Arſinde hoc cœnobium in illo caſtro conſtruxit in honorem beati Petri apoſtolorum principis: *ut locus* (a) *ille Deo ſemper redderet debita confeſſionis laudem, qui antea plenam blaſphemiis dabat horribili præconi vocem*. In hujus abbatiæ dotem conditores aſſignant ipſum caſtrum cum omnibus juribus ſuis & adjunctis, & omnia caſtella circumpoſita cum univerſis eccleſiis: quæ omnia juxta comitatum Utgelli, inter Nogueram & Noguerolam fluvios ſita eſſe dicuntur: quorum tamen uſumfructum illi retinent. Hoc porro monaſterium & omnia ad illud pertinentia Romanæ eccleſiæ ſubjiciunt, & tutelæ ſummi pontificis committunt, ita ut Romana eccleſia quinto quoque anno decem ſolidos aureos Valentiæ in cenſum perci- » piat. Atque ut hanc tutelam demereretur Arnaldus, quinquies-mille ſolidos au- » reos Valentiæ Nicolao papæ donavit; Alexandro verò ejus ſucceſſori ter-millie » ſolidos aureos Valentiæ, & decem captivos nigros. Guillelmus ejus loci primus » abbas exſtitit. Nicolaus papa (b) hoc monaſterium ſuſcepit ſub patrocinio ſedis » apoſtolicæ, diplomate dato Romæ XVIII. kal. Mail anno ab incarnatione MLX. » pontificatus domni Nicolai papæ ſecundi anno ſecundo. Subſcribunt Bruno Præneſtinus, Arnaldus Aretinus, Cunibertus Taurinenſis, Auſelmus Lucceuſis, Dodo Roſelianus, Auſelmus Caſtrenſis, & Godofredus Peruſinus epiſcopi. Datum per manus Umberti ſeu Humberti ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ ſedis bibliothecarii, & ſanctæ eccleſiæ Silvæ-candidæ epiſcopi. Litteræ (c) donationis, quarum ſummam hoc retulimus, octavo poſt anno datæ ſunt, in quibus Guillelmus ejus loci primus abbas nominatur. Poſt annos ſex idem monaſterium Cluniacenſi abbatiæ unitum eſt.

Agerenſe monaſterium conditur.

(*) *Ager.*

(a) *Marca Hiſp. p.* 1141.

(b) *ib. p.* 1145.

(c) *ibid. p.* 1141. *& ſeq.*

Moiſiacenſem abbatiam cum Toloſano epiſcopatu, ut jam (d) vidimus, retinebat Durannus ſeu Durandus, qui hoc tempore novam illius monaſterii baſilicam cum ſeptem aliis epiſcopis conſecravit. Diem VIII. idus Decembris, annum obſcurè deſignat vetus inſcriptio a Catello (e) relata in hunc modum. LXVII. Moiſiacenſis baſilicæ dedicatio.

(d) *ſup. n.* 58.

(e) *Catel. Hiſt. de Languedoc. p.* 865.

Idibus octonis domus iſta dicata Decembris,
Gaudet pontifices hos convenîſſe celebres.
Auxius Auſtindum, Lactora dedit Raymundum,
Convena Guillelmum, direxit Agimna VVilelmum
Juſſit & Heracleum non deeſſe Beorra benignum;
Elloreus Stephanum conceſſit, & Adura Petrum;
Te, Duranne, tuum noſtrumque Toloſa patronum.
Reſpuitur Fuleo Simonis dans jura Cadurco.
Myriades luſtris upponeus tres duodenis,
Virgineum partum dabat orbi tunc venerandum.
Hunc tibi, Chriſte Deus, rex inſtituit Clodoveus:
Auxit magnificus poſt hunc dons Ludovicus.

Catellus hoc loco *trium myriadum* nomine annum milleſimum vult intelligi, & per ter duodena luſtra annum ſexageſimum, qui calculus huic anno reſponder. Pettus de Marca (f) id ad triennium differt; atque hinc patet, Durannum eo anno MLXIII. Toloſæ epiſcopum creatum fuiſſe. Verùm hanc dignitatem longè ante obtinebat, ut ſuperiùs (g) vidimus.

(f) *Hiſt. de Bearn. p.* 305.

(g) *ſup. n.* 50.

Hic eſt Durannus Cluniacenſis monachus, ſcurrilia verba proferre ſolitus, qui tamen ob vitæ meritum & doctrinam ad abbatialem, tum ad epiſcopalem dignitatem provehi meruit. Is ob linguæ intemperantiam ſæpius increpitus ab Hugone abbate: cùm indocilis inſitam deponere levitatem, nequaquam a ludicris & otioſis verbis temperaret; eidem prædixit ſanctus abbas ſore, ut poſt mortem pœnas lueret, niſi priùs condignam egiſſet pœnitentiam: quod te verò contigit; nam ille poſt obitum Seguino religioſo ſacerdoti ſpumantibus labiis fœtidus apparuit, ejus precibus ſe juvari poſtulans, cujus monita vivens contemſerat: quod cùm reſciſſet abbas piiſſimus, electis ſeptem fratribus ſilentium unius indixit ſeptuaginæ, ut linguæ intemperantia indicto ſilentio purgaretur. Paruere omnes præter unum, qui, dum mandato deſuit, aliorum ſuffragia irrita reddidit. Id verò per Duran- LXVIII. Durannus abbas & epiſcopus ob ſcurrilitatem punitus.

ANN. CHR. 1060.

num denuo Innotuit Siguino: qui cùm rem ad patrem ratuliſſet, iterato ſeptem dierum ſilentio, defectum violatæ inobedientiæ ſupplevit. Unde factum eſt, ut Duranous, jam nihil ſordidum præferens, Hugoni abbati gratias ageret ob oris abſterſam maculam & ſententiam judicis immutatam. Hæc ex Hildeberto in libello de vita ſanct. Hugonis abbatis.

Beatæ Mariæ Deauratæ eccleſia.

(a) *V. lib. 33. n. 5. & Catel. p. 864.*

Eidem Duranno tribuitur, quòd eccleſiam beatæ Mariæ Deauratæ, quam veteres *fabricatam* (a) appellabant, a Toloſana eccleſia abſtraxit, renitentibus canonicis, & in eam Moiſiacenſes monachos induxit, favente Guillelmo comite Toloſano: quod cùm ægre ferrent Toloſani clerici, tempore Itarni epiſcopi, qui Duranno ſucceſſerat, die natalis Domini illam eccleſiam recuperare tentarunt: ſed a monachis repulſi, veſtes ſacras & libros aſportarunt. Querelæ hac de re ſæpius iteratæ a clericis, ſed demum ad Innocentium II. cauſa delata in concilio Claromontano, ut ſuo loco videbimus. Hujus eccleſiæ meminit (b) Gregorius epiſcopus Turonenſis, quam noſtri modò occupant, adeò amplificatam, ut pro inſigni illius provinciæ monaſterio habeatur.

(b) *Greg. Tur. lib. 7. c. 10.*

LXIX. Lis de Comborienſi eccleſia inter Conchenſes & Resbacenſes.

(*) *Colomiers.*

Per id tempus Theobaldus Campaniæ comes, Odonis comitis filius, Columbarienſem (*) in Briegio eccleſiam (c) Conchenſi ſanctæ Fidis apud Rutenos monaſterio contulit, atque in ſuæ donationis teſſeram calicem argenteum per ſuos nuntios Conchas miſit. Quin etiam ipſe eò profectus, ſcypho aureo Columbarienſis eccleſiæ conceſſionem denuo confirmavit. Verùm ad ſuos revarſus, quæ humana inconſtantia eſt, mutato animo muravit & donum. Columbarienſem quippe illam eccleſiam Resbacenſes monachi, qui propinquiores erant, non ſine ſuſpicione ſimoniæ a comite obtinuerunt. Conchenſibus multùm reclamantibus, res eſt in multis conciliis, & apud Lugdunenſem archiepiſcopum, Romanæ ſedis legatum, ſæpius ventilata; ſed tamen viventa Theobaldo comita nequaquam definita. Eo mortuo, ſub Henrico (*) ejus filio itidem indiſcuſſa remanſit, uſque dum Henricus ipſe Toloſolymam profectuntus, Adelæ conjugi ſuæ, Willelmi regis Anglorum filiæ, injunxit, ut hanc cauſam advocatis partibus coram ſe tractari præciperet, & earum diſſenſioni ſupremam imponeret manum. Statuto igitur die Resbacenſis abbas cum ſuis monachis, & frater Arnaldus ea Concheſibus ante comitiſſam convenére, Walteno Meldenſi & Milone Trecenſi epiſcopis, necnon Arnulfo Latiniaci abbate præſentibus; auditiſque partibus, Columbarienſis eccleſia Conchenſibus adjudicata eſt, quæ ſanctam Fidem, uti & Conchenſis, patronam habet, eſtque cella etiam nunc haud ignobilis.

(c) *Theodori part. 10. 2. p. 558.*

(*) *al.* Stephano.

LXX. Conchenſes & Resbacenſes abbates.

(d) *Baluz. Miſcell. to. 2. p. 302.*

Quinam Conchenſis monaſterii, quive Resbacenſis abbates tunc fuerint, hoc loco inquirendum. Figiacenſem abbatiam principatu Heinrici regis procurabat Lautardus (d) abbas nobiliſſimus, idemque per triennium Concheuſem adminiſtravit. Hic apud Conchas diem clauſit extremum, ibidemque ſepultus eſt. Lautardo apud Figiacum ſucceſſit Willelmus; quo ob ſimoniam amoto, Figiacenſes venerabilem Hugonem Cluniaci abbatem poſtularunt, monuerunteque monachos Concheuſes, ut abjecto ſuo ſimoniaco, more ſolito ipſorum abbati legitimo ſe ſe ſubderent. At illi contra, Aitardum Figiacenſem abbatem, Hugonis indubiè protoabbatis vicarium, cui apoſtolica auctoritate ſubditi fuerant, a ſe projecerunt. Sic deſinit chronicon Figiacenſe, ea quo hæc accepimus. Conchenſe porro monaſterium eo tempore, quo prædicta lis de Columbarienſi eccleſia vexitata eſt, adminiſtrabat Odolricus abbas, ut inferiùs (e) videbimus.

(e) *inf. n. 218.*

Ad Resbacenſes abbates (f) quod attinet; in libro primo de miraculis ſancti Agili abbatis tempore Rotberti regis laudatur Ragenardus ſeu Rainardus vir prudentiſſimus, deinde Solion abbas, qui cæleſtem harmoniam audiſſe fertur, *pater monachorum* dictus in necrologio ad quartum idus Julii, quo die ejus obitus ponitur. Poſt hos Rotbertus abbas memoratur in prædicto libro & in necrologio a. kalend. Februarii; ac demum Philippus abbas tempore Philippi regis, & Balduini Flandrenſis comitis, ac proinde ante annum MLXX. quo Balduinus Pius ſeu Inſulanus, ejuſque filius æquivocus, cognomento Montenſis, deceſſerant. Philippo abbate Balduinus comes, pater an filius, palatinus comes, copias in auxilium Philippi regis contra quoſdam rebelles adduxiſſe traditur, & apud Resbacum ſubſtitiſſe. Is, cùm pavonem ſuper tectum monaſterii reſidentem ſagittâ petiiſſet, ſubitaneo morbo correptus, fune collo circumdato pergit ad altare, artati veniam petit, ſponderque ſe terram ſancti Petri deinceps illæſam, inviolatamque ſarvaturum; atque inſuper patenam auream cum decem vaccis, totidemque caſeis offert pro piaculo; ſicque ſanus & incolumis diſceſſit. Si Rotbertus abbas Philippum præceſſit, ut prædicti libri ſeries innuit, alter ejuſdem loci abbas Rotbertus poſt Philippum admittendus eſt, is ſcilicet, quem poſt mortem Walteri Meldenſis præſulis epiſcopum in eadem urbe ordinavit Hugo Dienſis Romanæ ſedis legatus, abſque conſenſu Richerii archiepiſco-

(f) *V. li. 31. n. 209.*

ſcopi, qui ob id Rotbertum excommunicavit. De Briccio abbate inferiùs agemus. ANN. CHR. 1060.

Perſtabat ad id tempus in pago Narbonenſi vetus monaſterium ſancti Laurentii ad Nigellam, (*) vulgò de Cabrereſſa dictum, cujus tunc abbas erat Raimundus Ebrinus. Obſcura illius aſceterii origo. Incertum an ſit illud ſancti Laurentii monaſterium, quod numeratur in conſtituto Ludovici Pii inter ea Septimaniæ monaſteria, quæ nec dona, nec militiam debebant; an potiùs ſancti Laurentii ad Vernodubrum ejuſdem pagi, quod nunc ſancti Aniani (*) dicitur. Certè primum illud monaſterium ſancti Laurentii ad Nigellam jam exſtabat principatu Ludovici-Pii, cujus præceptum immunitatis ac tutelæ eidem monaſterio confirmavit Carolus-Calvus (a) regni ſui anno quarto, ut ſuo loco vidimus, eccleſiæ Narbonenſi poſtea ſubjectum. Ad hoc cœnobium pertinebat dominium loci beatæ Mariæ de Palatio, itidem pagi Narbonenſis, cujus loci aliquot prædia prædictus Raimundus abbas, acceptâ unâ auri uncià, Guillelmo-Bernardo *ad fœdum* donat pro annuo cenſu triginta-trium denariorum Melgorienſium, eà inſuper lege, ut Raimundus *faciat ſervitium per unumquemque annum ad quatuor milites, & ſextarium unum de cevata* ſeu avena. Facta charta VIII. idus Decembris, anno dominicæ incarnationis MLX. regnante Philippo rege. Non multò poſt iſtud monaſterium ſubjectum fuit Craſſenſi abbatiæ, uti & Palatium, (*) itidem ad Nigellam ſitum: ubi ſanctimonialium cœnobium ſæculo inſequenti conditum eſt ſub patrocinio ſanctæ Mariæ & ſancti Randolini, cujus tumulus olim eum reliquiis ibidem colebatur. Id factum aſſenſu Arnaldi abbatis & Craſſenſium monachorum, qui domnæ Ermengardi priori & fratri Jobanni de Alcantis, cunctiſque fratribus & ſororibus ibidem permanentibus locum illum ad inhabitandum & luſtaurandum conceſſerunt. Nunc eciſum eſt hoc partheuium, locuſque pertinet ad Craſſenſem abbatiam, uti & ſancti Laurentii monaſterium ad Nigellam, modò cella abbatiæ Craſſenſis. Eodem ſæculo duodecimo exſtabat & aliud ſancti Laurentii cœnobium in territorio Narbonenſi ad lacum Bageſii, de Caſulis dictum, quod beatæ Mariæ de Monachia ac Deodato priori anno MCXXIX. conceſſum legitur.

(a) *V. lib. 33, n. 4.*

S. Mariæ de Palatio cœnobium.

(*) *Eſpalais ſeu Paladels.*

Petro adhuc abbate ſancti Victoris Maſſilienſis Eldebertus Mimatenſis epiſcopus, eccleſiam ſancti Martini de Canonica, ſitam in pago Bannacenſi, e manibus laicorum, qui eam ſimoniacè obtinuerant, eripere cupiens, aſſenſu & conſilio Berengarii Richardi vicecomitis, Deuſdet eccleſiæ Mimatenſis decani, & aliorum, contulit cœnobio ſanctæ Mariæ & ſancti Victoris Maſſilienſis, ubi *quinque millium monachorum inibi habitantium abbas beatus Caſſianus, doctor præclariſſimus, in eo unus corpore requieſcens*, antiquitus exſtitiſſe traditur: & unde *cæterorum monaſteriorum in tota Gallia* poſitorum, potiores rivuli ſapientiæ & regularis diſcipilnæ ordo proceſſit; & ubi *nunc etiam*, ait Eldebertus, *ſi non ſicut antiquitus, tamen in tantum viget, ut de quacumque patria eò causâ religionis venientes, & actiones in eo habitantium cognoſcere volentes acceſſerint, dicunt, tùm receſſerunt, hoc postìs regulariter degere, quàm cætera monaſteria totius Galliæ*. Hanc itaque eccleſiam, quam alii monaſterium, alii canoniam olim fuiſſe dicunt, ſancti Victoris abbati atque monachis tradit Eldebertus, ut monachos eò mittant ad divinum officium illic celebrandum, *ita tamen, ut quem miſerint, non ſit natus a fluvio, qui vocatur Turnus, uſque ad fluvium, qui vocatur Iberus*. Actum *ab incarnatione Domini* MLX. *die menſis Julii quartâ, in cimiterio ſancti Fredaldi, regnante in ſæcula ſæculorum Domino Deo, indictione* XIIII. Non diu ſuperſtes fuit Petrus abbas, mortuus (b) anno ſequenti: cui ſucceſſit Durandus ad triennium. Ejus tempore Vabrenſe monaſterium cœnobio ſancti Victoris, ejuſque abbati Durando, necnon Rayambaudo archiepiſcopo Narbonenſi, qui ex monacho ſancti Victoris, ad illam dignitatem aſſumtus fuerat, reformandum ſubjicitur, probantibus Nicolao II. ſummo pontifice, tum Rotberto Arvernotum comite atque Bertâ ejus conjuge. Longè plura Victoriuo monaſteria ſubinde acceſſerunt, ex quo præmiſſum Eldeberti epiſcopi de illo monaſterio elogium confirmatur.

LXII. S. Victori datur eccleſia S. Martini de canonica.

(b) *Labbé tom. bibl. pag. 340.*

Revertor ad Franciam, ubi Derveuſe monaſterium ſtrenuè adminiſtrabat Bruno abbas, de quo jam multoties egimus. Illuc tum acceſſit Theodebaldus ſeu Theobaldus *comes palatinus*, cum venerabili ſua conjuge Adelaide, ejuſque loci monachorum, qui maximè vini aliunde comportandi penuriâ laborabant, inopiæ compaſſus, exemplo anteceſſorum ſuorum, Odonis ſcilicet comitis patris ſui & Hetiberti comitis ſenioris, qui res Derveuſium beneficiis ſuis plurimùm auxerant, eiſdem induliit, ut, quoties Sparnaci conſilium ad vinum comparandum adirent, a quovis reloneo eſſent immunes. Inſuper idem comes confimilem donationem confirmavit, quam comes Rodulfus anteceſſor ac propinquus ſuus in Barrenſi territorio fecerat. Hæc ex notitia ſeu litteris Brunonis abbatis. Hujus cognata Havvidis, *genere non ignobilis*, dum aliquando gravi morbo urgeretur, animæ ſuæ ægritudinem timens, convoca-

LXIII. Theobaldi comitis & aliorum benefacta in Derveuſes.

ANN. CHR. 1060.

to Brunone abbate *patruele* ſuo eum aliquot monachis, *optimo medicorum Deo* & glorioſis ejus apoſtolis Petro & Paulo atque beato Berchatio ptatum quoddam, ex nomine cujuſdam anteceſſoris ſui Richardi nuncupatum, donavit, ut ipſius patriſque ſui Amalrici memoriam haberent monachi, & poſt mortem apud eos ſepulturam obtineret. *Actum eſt hoc aſſenſu viri ſui Richeri, qui in prædicto monaſterio cum propoſito monachi vitam finivit*, atque adeò aliquanto poſt hanc donationem inſtrumentum ea de re conſcriptum eſt. *Itaque*, ſubdit illa, *me Deo gratias agentem, & ſanitati priſtinæ reſtitutam Richerius vir meus, & Varinus clericus filius meus jam præceſſerunt ante Deum*. His litteris uppoſita ſunt ſigna ipſius Huvvidis, triumque ejus filiorum, Hugonis, Amalrici, & Mauri.

LXXIV. Valeranni abbatis S. Vitoni iter Romam & obitus.

Per id tempus Nicolaum papam adiit Waleranuus S. Vitoni ubbas, querimoniam facturus ſuper Rotberto comite Rutenenſi conſanguineo ſuo, qui res ſancti Vitoni, in illo comitatu ſitas, in bis abbatiam ſancti Amantii uſurpaverat. Litteras (*a*) papa hac de re comiti ſcripſit, præmiſſâ apoſtolica ſalutatione, in hæc verba. *Cognoſcentes tui animi propoſitum, & quod propter regnum Dei & juſtitiam ejus voluerit renuntiare temporali faſtigio ſæcularium occupationum, confidenter tibi denuntiamus, ut ſecundum quod tibi injunximus, cùm ore ad os loqueremur, eccleſiis Dei & pauperibus defenſorem te opponas, juſtitiamque eis acquirendo in conſpectu Dei excuſatus exiſtas, quòd non ſine cauſa gladium portas. Et quia noſtrum eſt te admonere, ſi qua non negligenda te cognoverimus negligere; orando ſimul & præcipiendo auctoritate apoſtolicâ monemus, ut monaſterio ſancti Petri ſito Virdumi, quod venerabilis vir, conſanguineus tuus VValeranuus abbas regit, curtes, quas in terra poſſeſſionis tuæ habere dinoſcitur, reſtituas, ne, quod abſit, ad perditionis animæ, eas diutius retinendo, excommunicationem ab anteceſſoribus noſtris comprecatam ſuccaſoribus earum incurras*. Hic acceptis litteris, cùm Virduuum reverteretur Waleranuus, apud Adremati ſeu Arremari „ monaſterium veneno periit, ibidemque ſepultus eſt. Et quia eo defuncto, inquit „ Hugo Flaviniaci, abbas non fuit qui litteras miſſas comiti Rutenenſi perferret; „ adhuc abbatia, ſcilicet ſancti Amantii, cum ſundis retenta eſt. Obiit Waleran„ nus vi. kal. Julii, & quidem anno MLX. ut in faſtis ſancti Vituni legitur; rumerſi Hugo ejus obitum anno ſequenti reponit, in eo falſus, quòd Nicolaum papam prædicto anno MLX. mortuum dicit, forte etiam in eo quod addit, Waleranuum anno ſequenti deceſſiſſe. De eo ita ſcriptum in necrologio VI. kal. Julii, *anno Domini* MLX. *obiit domnus VValeranuus abbas hujus loci, ex comite converſus*. Idem annus aſſignatur in indice abbatum, immo & in brevi chronico Virduuenſi, edito (*b*) apud Labbeum, rectiùs quàm in Divionenſi (*c*) apud eumdem. Sancti Vitoni monaſterium rexit annis ſexdecim Waleranuus: cui Grimoldus ſucceſſit.

(a) Labbe to. 2. bibl. p. 193.

(b) Ibid. p. 402.

(c) Ibid. p. 294.

Britolii & Morolii abbates.

Mortuus eſt quoque hoc anno Guillelmus, Britolienſis in pago Belvucenſi monaſterii (*d*) abbas tertius, ante abbas Morolienſis, quod in pago Ambianenſi ſub patrocinio ſancti Vedaſti nuper conditum fuerat. Obiit Guillelmus pridie nonas Octobris, *piæ memoriæ* dictus in necrologio, qui anno præcedente Hucberto ſucceſſerat. Eodem anno deceſſit Gilduinus comes, monaſterii inſtaurator, notatus in necrologio xv. kal. Julii. Guillelmum excepit Oiricus, qui vitæ privatæ ſtudio poſt quatuor annos regimen abdicavit, in necrologio memoratus IX. kal. Februarii. Rotbertus, ejus ſucceſſor, filius erat Evrardi, tertii filii Gildaioi comitis, qui Britolienſe monaſterium fundavit. Rotberti abbatis frater Ebrardus comes ſpontaneum pro Dei amore ſubiit exilium, *ut ſuperiùs* (*d*) vidimus. Rotberto abbati uono MLXVII. kal. Novembris mortuo ſuffectus Radulfus in annos octo & viginti.

(d) V. lib. 56. n. 57.

(e) V. lib. 60. n. 39.

LXXV. Heinrici comitis pirum facinus.

Ad hunc annum refertur pium facinus Heinrici comitis palatini, qui e monaſterio, quò ſpecie religionis ingreſſus erat, egreſſus, conjugem ſuam, bipenni in caput impacta interemit. Rem non uno modo referunt veteres. Auctor appendicis ad Hermanuum editionis Piſtorianæ factum paucis ita commemorat. *Heinricus palatinus comes, in amentiam verſus, cùm ſpecie religionis, quaſi ſæculum derelinquens, in monaſterium Ephternacha* ſeu Epternacum *ſe contuliſſet, inde abſtractus conjugem ſuam occidit*. Id longè fuſiùs & paullo aliter refert ſcriptor vitæ ſancti Annonis Colonienſis archiepiſcopi ejus æqualis, aitque eam, non in Epternacenſe, ſed in Gorzienſe monaſterium ſeceſſiſſe. Primi ejus inſaniæ, immo furoris impetus fuere in ſanctum Annonem & Colonienſem eccleſiam, cujus prædia & villas rapinis & incendiis devaſtavit. Ob id anathematis ſententiu meritò a ſancto præſule percuſſus, erratorum veniam petiit, & pro piaculo montem Sigebergenſem, obi poſtmodum Sigebergenſe monaſterium conditum eſt, Annoni archiepiſcopo donavit. Non multò poſt in Gorzienſe monaſterium ficto au ſincero animo, ſe recepit, ibique palatinas veſtes monaſticis mutavit. At non diu propoſitum tenuit. Mox enim, quæ contemniſſe viſus erat, digoitas, honores & conjux, in ejus animum denuo ſe inſinuarunt, effeceruntque, ut e monaſterio egreſſus, in veteru denuo flagitia præceps ruc-

rueret. Tum quippe eunctis, maximè Dei ſervis, quos refuga exoſos habebat, bella & ſeditiones concitare, Annonem pontificem in primis inſectati, Colonienſem urbem igne ac ferro appetere cœpit. Interim Anno ad aras cilicio tectus confugit, dum cives tyrannum armis reprimere accelerant. Ille verò ad caſtrum ſuum, cui Cocomo nomen, ſe recepit: ubi a civibus frementibus obſeſſus, dum hi obſidionem urgent, in amentiam verſus, arreptâ bipenni, dilectæ conjugis Adelheidis cervicem amputavit. Mox inde foràs proſiliens, quaſi præclarum aliquod facinus patraſſet, plauſu manuum & cachinno factum ſibi gratulabatur. Ad tam ditum facinus exhorruere omnes, tumque tyrannus in vincula conjectus eſt, ne ulteriùs nocendi poteſtatem haberet. Brovverus addit, quòd Annonis vitæ ſcriptor non dicit, eum in Eprernacenſe monaſterium perductum fuiſſe, ubi domeſticâ ærumnâ & calamitate contentus, reliquum vitæ conſecerit. ANN. CHR. 1060.

Dum Coloniæ fumus, non omittendum videtur quoddam exemplum, quod ſanctus Anno ad omnium, maximè virginum eaurelam reſetre ſolitus erat. Erat in Colonienſi ſanctæ Mariæ cœnobio quædam ſanctimonialis, morum integritate ac ſanctimoniâ inter conſodales inſignis, cui Deus ſingulare virginitatis donum tribuerat. Sed cùm ex eo ſe efferret, præferretque cæteris ſororibus, caſque dedignaretur; virorum autem conſortia, tamquam ſui ſecura, incautiùs admitteret; demum incorruptelæ foveam pro dolor! lapſa eſt. Crimine perpetrato, ubi in ſe rediit, velut ictu fulminis in corde perculſa, ingentis mœroris fluctibus pæne in amentiam verſa eſt, recogitans, quali e ſtatu decidiſſet. Sed tandem, divinæ miſericordiæ reſpectu, altè ingemiſcens, quòd *profeſſa caſtitatis* votum violaſſet; in luctum & lacrymas reſoluta, omnium conſpectum devitabat: quod omnium in ſe admirationem auxit, ignorantium quid ipſi accidiſſet. Verùm cùm illa uterum ſibi intumeſcere ſentiret, in templo ſanctæ Dei genitricis coram Chriſti imagine proſtrata, erratum ſibi condonari, promiſsâ in poſterum continentiâ & pœnitentiâ, multis precibus & lacrymis flagitavit. Vix preces finierat, cùm uterus ejus, res mira! detumuit: & ipſa præ gaudio largiùs flens, promiſſæ converſionis votum implere non diſtulit. Non parvo ſiquidem tempore in pœnitentiæ luctu perſeverans, corpus vigiliis, prolixiſque extenuatum orationibus, (nam præter alias preces, pſalterium ter unoquoque die percurrebat) panis & aquæ tantùm ſuſtentabat edulio. Hinc facies macie & pallore obdocta, inediæ ac vigillarum diuturnitas, miraculum cæteris ſororibus ingerebat, nihil tale ſuſpicantibus, immo credentibus, eam cæleſtis Sponſi amore ac deſiderio ſic tabeſcere. Cùm in hit pœnitentiæ officiis aliquot annos perſtitiſſet; jam quaſi de ſpe veniæ confiſa, ſuperbiæ peſte denuo tentari cœpit. At illa, hanc eſſe cauſam ruinæ prioris probè conſcia, malignæ ſuggeſtionis initia, non, ut ante, negligenda duxit: ſed confeſtim beatum Annonem adiens, et conſcientiæ ſuæ reatum & ſtatum penitus patefecit: quo audito, ſanctus Pontifex, ſecundùm datam ſibi ſapientiam, eam conſolari cœpit, non ſuis viribus, ſed Deo confidere monens, præ omnibus humilia de ſe ſentire; denique, cùm ſciret in elationis tela verti, quidquid illa præ cæteris peculiare faceret; ſalutarem tutioremque dixit eſſe viam, ut communis vitæ limites non excederet, cum edentibus ſororibus comederet, eum dormientibus dormiret; itemque cum abſtinentibus abſtineret, & cum vigilantibus vigilaret. Hanc prorſus regiam eſſe viam, quâ tutò ad æternæ ſalutis patriam tenditur. His monitis inſtructa ſanctimonialis, ad monaſterium rediit, & communis vitæ exercitiis deinceps contenta, totius honeſtatis & religionis ſpecimen edidit, nullique virtutibus inferior piiſſimè deceſſit. Ad res Italicas venio. LXXVI. Sanctimonialis ſuperbiæ pœna.

Ineunte hoc anno MLX. Florentiæ verſabatur Nicolaus pontifex, cùm Thetbergæ abbatiſſæ monaſterii ſanctæ Felicitatis, juxta Florentiam tunc ſiti, nunc intra urbem, privilegium (*a*) conceſſit, quo monaſterium illod, anteceſſorum ſuorum negligentiâ deſtructum, ab ſe verò, dum Florentinus epiſcopus eſſet, *coaptato nobilium ſanctimonialium plurimarum collegio*, ex integro inſtauratum, & a ſe ipſo jam ſummo pontifice dedicatum, confirmavit, reſque dictas eidem reſtitui mandavit, cuivis poteſtari, præterquam Florentino epiſcopo, dominio in illud interdicto. *Datum Florentiæ* VI. *idus Januarii anno ab incarnatione* MLIX. ſecundùm veterem calculum, *per manus Humberti ſanctæ eccleſiæ Silvæ-candidæ epiſcopi, & apoſtolicæ ſedis bibliothecarii, anno primo pontificatus domni papæ Nicolai ſecundi, indictione* XIII. Subſcribunt Bonifacius Albanenſis epiſcopus, Johannes Portuenſis, Petrus Lavicanenſis, & Brunus Prænestinus; & poſt eos *Petrus peccator monachus*, quæ propria ſubſcriptio eſt Petri-Damiani. Thetberga abbatiſſa hic laudata non alia eſſe creditur a Therberga, filia bonæ memoriæ Athi, Albetri vocati, & conjuge quondam Rolandi, tunc *veſte ſancta religionis induta*, quæ Florentinæ eccleſiæ multa (*b*) bona contulit. Fuere olim in eodem parthenone non modò converſæ, ſed etiam converſi, qui abbatiſſæ *obedientiam*, *honeſtatem vitæ & caſtitatem* promittebant, ut legimus in ſtatu- LXXVII. S. Felicitatis parthenon Florentiæ. (*a*) *Ital. ſac. to. 3. p. 91. & ſeqq.*

(*b*) *ibid. p. 90.*

ANN. CHR. 1260. turis ejuſdem loci: quo ex numero Maſſæus quidam, & Bona-donna ejus uxor anno MCCLXX. ſe ipſos prædicto monaſterio obtulerunt *pro converſis oblatis & ſubditis, & flexis genibus & manibus tenſis*, abbatiſſæ obedientiam promiſerunt, reſervato ſibi uſufructu bonorum ſuorum. In ſtatutis anni MCCXXVI. quæ fratres Johannes & Pariſius de ordine Prædicatorum, viſitatores, rectores & reformatores monaſteriorum exemtorum & non exemtorum fecerunt, ſtatuitur, quòd nulla mulier ex pacto, vel conventione habita de pecunia vel rebus, recipiatur in communionem vel converſam. Quòd non fiant ſolemnes invitationes & epulæ in relatione ſanctimonialium. Quòd omnes abſtineant ab eſu carnium, niſi ſint multùm debiles & infirmæ; & quòd laneis veſtibus utantur. Denique quòd abbatiſſa ſingulis menſibus reddat rationem coram conventu. In ſtatutis anni MCCCXXVIII. nonnihil de abſtinentia remiſſum eſt, ſcilicet quòd abbatiſſæ non liceat diſpenſare in eſu carnium, niſi duabus vel tribus ad ſummum in hebdomada diebus. Tunc etiam ſtatutum eſt, ut nulla beſtiola vel avis domeſtica, niſi ſint aquaticæ, in dicto monaſterio habeatur, niſi generis fuerit feminini; quod alibi quoque ſtatutum legimus. Illic ſanctitate olaruit Berta de Bardis, quæ aliquot Benedictinarum per Etruriam cœnobia ad primariam vivendi formam reduxit. Celebre uſt etiam nunc hoc ſanctæ Felicitatis monaſterium.

LXXVIII. Blanca ex comitiſſa, monacha.

Haud ſcio cujus parthenonis monacha fuerit Blanca illuſtris illa comitiſſa, quæ primo adoluſcentiæ flore orbata viro, rejectis mortalium procorum votis, ſe ipſam immortali Sponſo conſeravit. Huic recens converſæ ſalutaria dat monita Petrus Damiani in opuſculo L. quod *Blancæ olim comitiſſæ, nunc cæleſti Sponſo conjunctæ* inſcriptum eſt. Principio uidem gratulatur, quòd, abjecto mundo muliebri ob Chriſti amorem, *pro carbaſinis lanea, pro purpureis atque nitidulis pulla, ac deſpicabilia elegiſſet indumenta*. Deinde quòd *ſiligineæ pollines, ac ſtrenua dapibus referta* poſtpoſuiſſet, ut ſe *ad libræ penſilem menſuram panis cibarii* redigeret: ubi Petrus ſpectat *libram panis propenſam*, in regula ſancti Benedicti præſcriptam. In conſequentibus eam hortatur ad pauperratem, afflictiones & ærumnas, quæ Deo militantibus perferendæ ſunt, fortiter excipiendas; ad Deum toto aorde amandum, ad præcavendas dæmonis inſidias contemplatione mortis, divini judicii, atque æternæ felicitatis. Ut verò eam ad Chriſti amorem ac debellandum dæmonem inſtruat & accendat, ipſam monet, ut *Chriſti corpus & ſanguinem etiam ore carnis crebriùs ſuſcipiat. Terretur enim*, inquit, *adverſarius, cùm chriſtiani labia Chriſti videt cruore rubentia. Agnoſcit enim præſto ſua perditionis judicium; & divina victoria, qua captivatus eſt, non tolerat inſtrumentum. Chriſtus ergo per myſterium ſuum tibi videatur in ore; & Chriſtus per ſui amoris incendium tibi vivat ſemper in corde.* In conſequentibus ut eam ad corporeas aſperitates tolerandas animet, exemplum proponit Sophetæ marchioniſſæ, Rainerii marchionis filiæ, quæ, cùm delicatiùs corpus ſuum tractaſſet, poſt mortem in claſtro ſancti Chriſtophori monachorum ſepulta, nti petierat, in gypſeo tumulo, accurate cæmento obducto, intolerabilem exhalabat fœtorem, *ut luce clariùs innoteſceret*, inquit Petrus, *quoniam humana caro quanto teneriùs ac molliùs reducatur, tanto deteriùs in putredinem ac nanſeam vertitur.*

Communio frequens commendatur.

LXXIX. Dominici Loricati vitæ primordia & progreſſus.

Sub finem eidem Blancæ Petrus proponit exemplum Dominici cognomento Loricati adhuc viventis, qui a tribus jam circiter annorum luſtris loricâ ferreâ indutus erat ad carnem, duobus autem ferreis circulis in corpore cinctus; duobus item per brachiorum armos conſtrictus. Hinc dictus Loricatus. Ejus actu litteris mandavit idem Petrus, ex quo pereelebris viri ſpecimen hic exhibere juvat. Dominicus in ſæculo clericus, quo tempore ſimoniaca vigebat hæreſis; ut ad ſacerdotium promoveretur, a parentibus ejus upiſcopo hireinæ pellis aluta data eſt: quod cùm ille animadvertiſſet, pœnitentiæ cauſâ monachum induit; moxque aremiticæ vitæ arduum arripuit inſtitutum ſub diſciplina ſancti Johannis de Monte-Feretri: nec umquam, quoad vixit, ſacerdotale miniſterium uſurpare ſuſtinuit, tametſi tantâ corporis & animæ integritate prædictus eſſet, ut virgo uſque ad obitum permanſiſſe credatur. In illa eremo, ubi degebat Dominicus, in Umbria ſita, in regione quæ dicitur Luceoli, decem & octo cellulæ erant, ſingulæ ſingulis fratribus depuratæ. Horum ea vivendi forma erat, ut numquam vinum biberent, numquam adipe alimenta condirent: Unum dominicis diebus & feriis quintis pulmentum ad menſam habebant: cæteris diebus ſolo pane, & aquâ refecti; uni orationi addicti. Nulla eis opera manuum, nulla agricultura, nulla prædia vel ſubſtantia, præter aſellum vel equum, qui ad omnia eis inſerviebat. Juge eis ſilentium, præterquam dominicâ die poſt veſperam & refectionem uſque ad completorium. Ad hæc per omnes canonicas horas ſeſa mutuò ſcoparum ictibus flagellabant, & nudis pedibus ac cruribus in cellulis morabantur. Erat inter illos quidam frater vagabundus, qui ſæpe e cella egredi tentaverat; quem Johannes prior eremi ptiùs auſterè corripuit, dein-

de

de in ſua præſentia nudatum vapulare præcepit. Cùm autem reſumtis veſtibus ſuperbè locutus eſſet, ium denuo nudari ac flagellari juſſit magiſter. Sed cùm ſexies flagellis exſus, nec ſic arrogantiam deponeret; ſeptimâ tandem vice exclamavit, u corde ſuo aufugiſſe ſuperbiæ principem, ſeque poſthac magiſtro obſequentiſſimum foru; ſicquu ſub humilitatis cuſtodia iu cellula jugiter perſeverans, deinceps abſquu reprehenſione vixit. ANN. CHR. 1060.

LXXX. Mira ejus auctoritas. (a) Petr. Dam. opuſc. 21.

Poſt aliquot annos Dominicus, conſentiente magiſtro, Petri Damiani diſciplinæ ſe mancipavit, quem tamen ob ejus virtutum præſtantiam Petrus *doctorem* (a) *ac dominum* ſuum vocat. Mira & ſtupenda erat ejus in omnibus, ſed præcipuè in flagellando corpore ſcveritas. Nulla ferè erat dies, quin duo pſalteria modulando, manu ſcopis armatâ, ſe ſe continuè cæderet. Quadrageſimæ tempore tertium addebat. Centum annorum pœnitentiam ſibi non rarò imponebat viginti pſalteria cum diſciplina recitando, eamque intra ſex dies ſæpe viſus eſt implere. Quin etiam millu annorum ejuſmodi pœnitentiam lutta unius quadrageſimæ ſpatium abſolvit. Ad hæc ſub illo ferreæ veſtis ponderu millu *metallæ* ſeu genuflexiones, unum pſalterium abſque diſciplina recitando non rarò faciebat; eoque modo ſemel aliquando unâ die octo pſalteria explevit. Nonnumquam per quinquagenos pſalmos brachia extenſa ad breve dumtaxat momentum deponebat. Cùm aliquando remotus a Petro majoris ſolitudinis cauſâ habitaſſet, ab eo interrogatus, qui vixiſſet; reſpondit ſe carnaliter vixiſſe, & quintis ſæpe furiis ac dominicis ſolitum abſtinentiæ rigorem relaxaſſe. Quid? ait Petrus, ova vel caſeum, aliudve pulmentum comediſti; an piſ-es, an denique poma, vel quid ejuſmodi obſonii? Neganti repoſuit Petrus: Unde ergo carnalites vixiſti, qui nihil ex his ſeu coctum, ſeu crudum ediſti? Ad hæc ille: Fœniculo cum pane libenter veſcor. Hæc illa erat Dominici relaxatio, hæ dapes, hæc illa vita, quam ille carnalem cenſebat! Heu quali nomine nos remiſſi homines vitam noſtram appellabimus! Id autem agebat in Dominici pectore divinus ignis jugiter exæſtuans; ot vix ſomnum caperet, vix a ſpirituali exercitio vel tantiſper corpus & animum relaxaret. Talis ac tantus cùm eſſet vir Dei, tanto perverſorum ac violentorum hominum livore infeſtatus eſt, ut pæne locum eremi ſuæ deſereret. Verùm ne id fieret, occurrit Petrus Damiani, ſcripto ad eum ejuſque conſodales opuſculo LXXI. ubi ait, auditis eorum querelis, ſe ampliùs eorum puſillanimitate, quàm hoſtili adverſitate contriſtarum fuiſſe. *Nam cùm aſſiduè*, inquit, *videamus diuinis inſiſtere paginis, mirum eſt quomodo vobis adhuc ignota ſit patientia regina virtutum, cui nimirum tuuctu deſervunt volumina ſcripturarum*. Huc multa congerit teſtimonia ex libris ſacris, & exempla, in primis Chriſti Domini; demumque ita librum concludit: *Quiſquis rectè vivere flagellis atteritur, ſicut Chriſti nunc in utroque veſtigia ſequitur, ita poſtmodum ejus conſortio non privabitur*.

LXXXI. Farfæ damna reparata.

Per id tempus Creſcentiani multas injurias, multaque damna Farfenſi monaſterio intulerunt. Prima mali labes orta eſt a Creſcentio Octaviani filio, qui caſtellum monaſterii, Trebuccum nomine, invaſerat, & monacho ibi invento nares abſciderat. Ejus filii ac ſucceſſores, reclamantibus nequiquam monachis prædictum caſtellum retinere haud dubitarunt; neque hoc contenti, armatâ manu obvia quæque monaſterii prædia rapinis & incendiis devaſtarunt; inſuper quemdam monachum ab ſe compreheuſum linguâ, naribus & auriculis atrociter mutilarunt. His a pontificatu Leonis IX. ita ſe habentibus, demum Berardus abbas rem ad Nicolaum II. tetulit, qui tum Florentiæ morabatur. Princeps horum ſacinorum Johannes de Creſcenrio, juſſu pontificis per Sinebaldum comitem & Farulfum ad papæ audientiam Romam citatur. Adfuit ille ad condictum diem cum Berardo abbate: at inducias ad petendum conſilium popoſcit. Decem dierum datis induciis, aliàs nihilò minùs poſtulavit, quas ægre ad viceſimum diem obtinuit ſub pœna trecentarum librarum denariorum, ſi defuiſſet. Cùm verò finito termino haud compareret, ſententia in eum dicta uſt, ut damna monachis illata reſtitueret. Actum *anno ſecundo Nicolai ſecundi papæ, indictione* XIII. *menſe Aprili, die* XXVIII. Huic judicio Nicolaus ipſe præfuit, ſubſcripſitque, & poſt eum Dominicus Gradenſis patriarcha, Hildebrandus S. R. E. atchidiaconus, Bonifacius Albanenſis, Petrus Gabinenſis, & Humbertus Silvæ-candidæ epiſcopi; Stephanus cardinalis presbyrer tit. ſancti Chryſogoni, Gaudentius cardinalis presbyter, multique alii, tum clerici, tum laici.

LXXXII. Dedicatio a pontifice facta, & privilegia confirmata.

Non multò poſt, id eſt menſe Julio inſequente, & quidem die ſextâ, idem pontifex, invitatus a Berardo abbate, Farfam adiit, nova ejuſdem loci altaria conſecraturus; quo facto, inter miſſarum ſollemnia *omnibus pœnitentibus, qui ibi convenerant & aderant, remiſſionem trium annorum fecit; & conſtituit, ut hæc remiſſio annualiter fiat omnibus, qui in ipſa die cum votis & donis venerint*. Ad hæc in tapro-

ANN. CHR. 1060.

ptores & invaſores bonorum monaſterii ſententiam anathematis protulit, ejuſque privilegia & immunitates confirmavit; agnovitque *hoc monaſterium nullatenus ſub jure & dominatione præfatæ Romanæ eccleſiæ, vel ſub tributo & penſione eſſe debere, nullumque dominium ea jure ipſius monaſterii ſe habere, exceptâ conſecratione*. Quin etiam idem pontifex Romam reverſus, antiquam ejuſdem loci libertatem denuo aſſeruit, miſſis eò legatis, Humberto *archiepiſcopo*, (*) Agilardo, epiſcopo & abbate ſancti Pauli, atque Petro Agubino, ex quibus Humbertus XVII. kal. Octobris, inter ecclebrandum ſacta miſſarum ſollemnia, perlecto evangelio ſententiam excommunicationis in eos protulit, qui hanc libertatem infringerent, vel monaſterii poſſeſſiones invaderent, aut diriperent.

(*) *al.* Airardo.

LXXXIII. Weſtmonaſterium inſtauratur.

Dum hæc in Italia geruntur, Edwardus rex Anglorum legationem ad Nicolaum papam direxit, litteris ad eum ſcriptis, quibus pontificem rogat, ut quæ ab
» ipſius præceſſore, nempe Leone IX. obtinuerat, privilegia confirmaret, videlicet,
» ut quod Leo ſibi *ſub nomine obedientiæ & pœnitentiæ* ad redimendum Romanæ pe-
» tegrinationis votum de conſtruendo monachorum cœnobio injunxerat, Nicolaus
» ratum haberet, & privilegia ejuſdem loci poſſeſſionum & dignitatum renovaret:
» prout ipſe donationes & conceſſiones pecuniarum, quæ ſancto Petro in Anglia
» conferri ſolebant, regiâ auctoritate roborabat. His litteris acceptis, pontifex regis
» votis facilis annuit, conceditque, ut in loco, quem ſub nomine pœnitentiæ con-
» ſtituendum & amplificandum rex ſuſceperat, *quoniam, ut fertur, primò antiquitus conſecrationem a beato Petro accepit, & quia regia antiquitus ſedes eſt*; concedit, luquam, *ut ampliùs in perpetuum regiæ conſtitutionis locus ſit, atque repoſitorium regalium inſignium, & habitatio perpetua monachorum; qui nulli omnino perſonæ niſi regi ſubdantur; habeantque poteſtatem ſecundùm regulam ſancti Benedicti per ſucceſſiones eligendi ex ſe idoneos abbates*. Denique hunc locum abſolvit ab omni ſervitio & epiſcopali dominatione, ita ut nullus epiſcopus illuc ingrediatur, niſi ex petitione & conſenſu abbatis & monachorum. Exſtat (*a*) hac de re ipſius regis Edvardi diploma, in quo ait, ſe ob accepta cælitus beneficia votum Romanæ pegrinationis concepiſſe: ar ſubditos ſuos ejus exſecutioni interceſſiſſe, veritos ſcilicet, ne, ipſo abſente, aut deficiente, cùm nullum haberet filium, regni ſtatus perturbaretur. Cùm verò nec ſic rex a cœpto deſiſteret, miſſos fuiſſe duos ex utraque parte legatos, id eſt epiſcopos duos, totidemque abbates, qui Leonem papam hac de re conſulerent: eum verò votum regis eo quo dictum eſt modo commutaſſe, eo ſcilicet pacto, ut expenſas ad hoc iter paratas egenis erogaret, & ecœnobium monachorum in honorem ſancti Petri, aut novum exſtrueret, aut vetus inſtauraret: quo reſponſo accepto, a beato Petro revelatum fuiſſe cuidam probabilis vitæ monacho incluſo, nomine Wlfino, ſe vella, ut rex locum reſtrueret, qui dicitur Weſtmonaſterium, a tempore ſancti Auguſtini, primi Anglorum apoſtoli, inſtitutum, multâque regum munificentiâ honoratum; ſed præter vetuſtatem, ac frequentes bellorum tumultus pæne deſtructum: quod ipſa exſecutus ſit, deſtructâ veteri eccleſiâ, & novâ a fundamentis erectâ, quam v. kal. Januarii fecerit dedicari, in qua maltas ſactas reliquias collocaverit, ad cujus dotem totius ſubſtantiæ ſuæ tam in auro & argento, quàm in pecudibus, cæteriſque poſſeſſionibus declmam attribuerit. Hoc diploma anno MLXVI. datum eſt; cui multi ſubſcripſere epiſcopi, quinque abbates, multique proceres. Ex abbatibus tertius eſt Eadvvinus, qui primus Weſt-monaſterio ab inſtauratione præfuit. Hoc monaſterium, ut omnes norunt, regum Anglicanorum ſepulturâ nobilitatum eſt.

(*a*) *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 59. & ſeq.*

Burchardus comes apud S. Remigium ſepultus.

Qui Edvvardi regis litteras ad pontificem detulit legatus, Burchardus fuit, Algari comitis filius, qui in Romano itinere morbo correptus, Auguſtæ ad alpium radices deceſſit, corpuſque ſuum ad ſancti Remigii cœnobium deportari præcapit, ubi eundo exceptus hoſpitio fuerat, ibidemque ſepultus fuit in ſuperioti chori parte ad latus epiſtolæ, appoſito hoc epitaphio.

Anglica quem genuit, hunc tellus Gallica condit:
Clara ſtirpe cluit, Anglica quem genuit.
Prò dolor exul obit, dum Romam puſio tendit:
Dum te, Petre, petit, pro dolor exul obit:
Se petiit revebi Remi ſub limine lati,
Aulæ Remigii ſe petiit revebi.
Duleis ephebe, tuis ben primi gratia floris,
Heu lugende nimis, duleis ephebe, tuis.
Altera lux aderat, qud taurus ſole flagrabat,
Dum pubeda (*) mtat, altera lux aderat.

(*) pubes ſeu adoleſcens.

Quem

Quem tegit hoc tophium, Burchardi nomen adeptum,
Grande decus procerum, quem tegit hoc tophium.
Lector habes titulum; pete, Petre, pandere regnum.
Anglus adibat eum: lector habes titulum.
Obiit Auguſtæ.

ANN. CHR. 1060.

Ita lo'fine upitaphii, quæ doo ultima verba Marlotus omiſit. In necrologio Remigiano notatur XIV. kal. Mail obitus *Burchardi comitis Anglorum, qui dedit nobis quidquid habemus in Anglia*, id eſt prædia apud Lapeiam, ubi cella erecta fuit. Idem etiam Burchardus, vel potiùs Algarus Ipſius parens, egregium evangeliorum codicem ſancto Remigio dedit, aureo tectum operculo, cujus in circuito hi verſus leguntur, mendosè a Marloto relati.

Hic codex omnis lapſis, legatio vitæ,
Te, pie, Burchardi memorari, magne Remigii,
Poſtulat, ut cœlis tecum, ceu commanet urvis,
Alegar dux Anglis, ſimul & conſors lateralis
Alegiæ, pontificum ſummo dant munus amicum.

Hoc grati animi teſtimonium Illuſtribus viris debebatur: reliqua perſequor.

DEfuncto ſub finem anni, id eſt VII. Idus Decembris, Rainerio Floriaci abbate, electus eſt in ejus locum Hugo ejuſdem loci monachus. Is juveniles adhuc agens annos, cùm magnificus haberi vellet, multa juveniliter (*a*) geſſiſſe traditur: & quia ex præclara Francorum ſtirpe ortus erat, degeneretem ſe reputaſſet, ni ea gereret quæ vulgus inſanum probat. Unde inter cætera apud Germiniacum monaſterii ſui villam magnum pavonum agmen alebat: ex quibus unus, dum in loci eccleſiam Salvatori ſacram volat, mox ad altare debilitatus corruiſſe dicitur. Vix ſeria loquor: tanto ejus caſus mœrore affectus eſt abbas, ut cereum ad ejus menſuram ad aram accendi juſſerit: quo necdum conſumto, avis ſoſpitatem recepiſſe fertur. Ubi Torrarius, qui id referre non erubuit, affert illud Auguſtini: *Qui ſalvat te, ſalvat & gallinam tuam*. Ejuſdem abbatis tempore, id eſt anno MLXV. Gauzbertus miles ſancto Benedicto contulit eccleſiam ſanctæ Mariæ de Kadelata, ſitam ſopet fluvium Lopæ (*) in pago Waſtinenſi, conſentiente domino ſuo Rodulfo comite, ejuſque donationis chartam Philippo regi, & Balduino comiti obtulit ſubſcribendam: cui etiam appoſita ſunt ſigna Annæ reginæ, Mainardi Senonenſis archiepiſcopi, & aliorum.

ANN. CHR. 1061. LXXIV. Hugo abbas Floriacenſis

(*a*) *Torrar. c. 5. V. cap. 11. & 36.*

(*) *le Loin.*

Longè funeſtior fuit eccleſiæ mors Nicolai papæ, quæ XII. kal. Junii bajos annos MLXI. Florentiæ contigit, cùm paullo ampliùs quàm duos annos in pontificatu exegiſſet. Auditâ ejus morte, clerus populuſque Romanus de ſubrogando ſucceſſore egerunt; cùmque ad hanc dignitatem nullus a Romana eccleſia probaretur; cardinales Hildebrando auctore ex aliena eligendum cenſuere. Hic fuit Anſelmus Lucæ epiſcopus, vir ſingulari probitate & doctrinâ præditus, qui paullo ante legationis munere in Germania perfunctus fuerat. Is pridie kal. Octobris creatus abſens, a Godefrido Etruriæ duce Romam perducitur; atque immineote Romanorum ſeditione, ſtatim ſine Heinrici regis auctoritate conſecratur, Alexander II. appellatus. Id ubi reſcivit Heinricus, factum indignè tulit; tum frequenti Baſilæ conventu habito, Placentino & Vercellenſi ex Italia epiſcopis aſſentientibus, Cadaloum Parmenſem epiſcopum, ad ſe profectum, pontificem v. kal. Novembris renuntiavit, eique Honorii II. nomeo impoſuit; quæ res funeſti ſchiſmatis materia fuit. Alexandro legitimo pontifici favit in primis Godefridus Tuſciæ dux cum Mathilde comitiſſa: at Gibertus Lombardiæ præfectus, Mediolanenſes & plerique Lombardiæ civitates Cadaloo, quem Petros Damiaoi ſcriptis acerrimis exagitavit. Verùm hæc fuſiùs perſequi noſtri non eſt inſtituti.

LXXV. Nicolao papæ Alexander II. ſuccedit.

Alexander a ſua ſtatim creatione Hildebrandum jam archidiaconum inſtituit cancellarium, quo ex officio univerſa Romanæ eccleſiæ adminiſtratio pendebat. Polleba Hildebraudus ad ea rite explenda magnis ingenii viribus, &, quòd pluris æſtimandum, ſpiritualium charismatum ubertate, adeò ut divinum quippiam præ ſe ferret. Io exſequendo cancellarii munere non modò univerſorum ad ſe confluentium cauſas audiebat, ſed etiam pro ſui officii debito provincias circumibat, ut perpetàm acta corrigeret. Fortè in ejus comitatu aderat venerabilis Hugo Cluniaci abbas, atque in extremo agmine cum monachis ſuis ſenſim progrediebatur, dum Hildebrandus omnium ordinum turmâ ſtipatus procederet. Viſo eminus tanto honore qui exilis ſtaturæ & infirmæ conditionis homiol tribuebatur, exiſtimavit abbas, cum tanto comitantium faſtu haud dubiè ſuperbire. Hæc eo cogitante, Hildebraodus reflexo equo, ad eum eminus clamavit: Malè inquiens, cogitas de homine, hujuſce dumtaxat rei innocente. Non enim hunc honorem mihi, ſed

LXXVI. Hildebrandus cancellarius.

ANN. CHR. 1052.

beatis apoſtolis tributum exiſtimo. Suffuſus pudore abbas, ipſum percontatur, quo pacto cogitationem reſciſſet ſuam. Hæc, inquit, ex animo tuo, quaſi per fiſtulam, ad aures meas deducta eſt. Hæc Wilielmus (*a*) Malmesburienſis a quodam ſe accepiſſe dicit, qui ea ex ore ipſius Hugonis abbatis ſe audiſſe affirmabat. De iiſdem etiam idem memoriæ prodidit, quòd, cùm ambo in quadam eccleſia preces in multam horam protraherent, archidiaconus indignanter viſus eſt reſpexiſſe abbatem: cui cauſam poſcenti reſpondit archidiaconos, Dominum Jeſum-Chriſtum, qui ſibi precanti primùm aderat, poſtmodum, ſe deſerto, ad abbatis preces, quippe qui ſerventiùs oraret, totum converſum fuiſſe.

(*a*) *Willelm. Malm. de geſt. regum Angl. lib. 3.*

LXXXVII. Humbertus Cardinalis obit.

Paullo ante Nicolai pontificis obitum deceſſerat Humbertus cardinalis Silvæ-candidæ ſeu ſanctæ Rufinæ epiſcopus, ſcriptis & legationibus clarus, a quo diplomu pro parthenone ſanctæ Felicitatis anno ſuperiore ſcriptum fuiſſe diximus. Hunc Johannes de Bayone v. idus Aprilis hujus anni obiiſſe ſcribit, eumque a Nicolao papa in baſilica Conſtantiniana ſeu Lateranenſi, prope corpora ſanctarum virginum Rufinæ & Secundæ, honorificè ſepultum fuiſſe. Scripta ejus pleraque exſtant ex tomo ſexto Caniſii in bibliotheca ſanctorum patrum, nempe liber unus contra Michaëlem Cerularium, alter contra Niceram Pectoratum; relatio eorum quæ Conſtantinopoli in ſua legatione geſta ſunt; & epiſtola ad omnes catholicos: quibus addenda formula confeſſionis, quæ Berengario in ſynodo Romana anno MLIX. facienda præſcripta eſt. Præter hæc omnia editi ſunt ab eodem Humberto libri tres contra ſimoniacos, necdùm vulgati, quos præ manibus habemus.

LXXXVIII. Goſſinus item abbas S. Solutoris.

Ad hunc annum pervenit Goſſinus abbas piiſſimus Taurinenſis ſancti Solutoris monaſterii, quod anno MXXXI. Olricus marchio & Berta ejus conjux liberaliter dotarunt. Huic Gezo epiſcopus primum abbatem præfecit, nomine Romanum, cui Goſſinus ſucceſſit. Fuit is, ut perhibent, ex clariſſima Avarorum ſeu Hunnorum familia oriundus; nomenque ſancto Benedicto adhuc adoleſcens dediſſe traditur, omnique virtutum genere excelluiſſe. Dum Georgius de Lucerna, ejus loci abbas, ſub medium ſæculum quintum decimum ſancti Solutoris eccleſiam inſtauraret, duo inventa ſunt corpora, ſcilicet Goſſini abbatis, & Anaſtaſii monachi, qui ſub eo vixiſſe creditur. Ambo pro ſanctis habiti, ſacriſque ioſcripti faſtis, tametſi quibus præcisè diebus deceſſerint ignoratur. Libellum de ſancti Goſſini miraculis ſcripſit anonymus poſt eorum inventionem in eodem monaſterio factam, quod anno MDXXXVI. captâ urbe a Franciſco primo Francorum rege, penitus everſum eſt, ſacris reliquiis in urbem tranſlatis, & in eella ſancti Andreæ repoſitis, quæ unà cum opima parte bonorum patribus Societatis Jeſu a Vincentio Parpalia ſæculari abbate traditæ ſunt.

LXXXIX. Marciniaci monaſterium condit.

Ut erat de omnium ſalute ſollicitus ſanctus Hugo Cluniacenſis abbas, etiam ſeptuori ſexui, non tantùm virili, conſalere officii ſui eſſe duxit. Quare Marciniaci ad Ligerim in diœceſi Æduenſi, in fundo paterno cœnobium exſtruxit, ubi feminæ provectiores, quæ ſe ſe Deo conſecrare cupierent, admitterentur, non tamen „ ante annum ætatis viceſimum, ne laſcivientis adhuc fervor ætatis vel loco inſa„ miam, vel inter ſorores ſcandalum generaret. Principio paucæ erant: ſed brevi „ numerus plutimùm auctus. Earum duo erant ordines, claustralium & incluſa„ rum. Omnibus hæc erat præſcripta regula, ut earum nulla, vel rei neceſſitate „ familiaris, vel pro quolibet negotio, in virorum conſpectum veniret: *ne, quibus earum tuditerat contemtum, tutuitur ſolliciturei ad culpam.* Res earum pro„ curabant religioſi ac prudentes monachi, ſub quorum cuſtodia nec poſteſſio diſtractionem, nec honeſtas diſpendium formidabet. Earum eruditioni Hugo ſenem quemdam deputavit, Renchonem nomine, conſummati monachum teſtimonii, qui miſericordiæ cenſuram miſcere probè noverat. Præter ea, ne aocillis Chriſti neceſſaria deeſſent, uberes eis reditus & ſufficientia prædia aſſignavit, ſic earum neceſſitati conſulens, ne vel exceſſum ſuperfluitas induceret, vel egeſtas querelam extorqueret. Denique baſilicam congruis decoravit ornamentis, ubi, præter alias reliquias, brachium ſanctæ Agnetis virginis & martyris repoſuit. Ejus dedicatio facta eſt ad laudem ſanctæ & individuæ Trinitatis, ſub patrocinio beatæ Mariæ ſemper virginis & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli. Porro hunc locum condidit dotavitque vir ſanctus, non ex propriis ſumtibus aut facultatibus, quippe qui, ut Chriſti pauperes, nihil proprium haberet: ſed ex his tantùm, quæ divina munificentia ipſi impertiri dignata fuerat, ut ipſe loquitur in commonitorio, quod eum epiſtola Marciniacenſibus ſororibus paullo ante obitum ſuum ſcripſit. Sappetias quoque contulit Gaufridus de Sinemuro, Hugonis frater. Tantâ verò diſtrictione cleluſionem olim ſervarunt illæ ſanctimoniales, ut oborto illic incendio, ne quidem Hugonis Lugdunenſis archiepiſcopi juſſu, ut loca egrederentur, adduci potuerint, quemadmodum Petrus Venerabilis (*b*) tradit. Hujus piiſſima parcus ibidem ſecundos caſti-

(*b*) *Petr. Ven. lib. 1. de miracul. cap. 8.*

tâ-

tatis fructus tulit, & ſanctiſſimè deceſſit. Quænam locum illum iuſtio præpoſitæ rexerint, nobis incompertum. Marciniacenſium ſororum poſt Renebonem, qui primus hoc munere functus eſt, curam geſſit Udalricus monachus eximiæ ſanctitatis, ut in ipſius vita legitur: quo Cluniacum ob oculi infirmitatem reverſo, alteri in ejus locum ſubſtitutus eſt; & poſt eum Turquillus, quem illic priorem ab ſe inſtitutum Petrus (a) Venerabilis laudat.

ANN. CHR. 1061.

(a) *ibid. c.* 21. XC. Monachi apud S. Nicaſium inſtituti.

Inſtaurarâ ſancti Nicaſii apud Remos, ut ſuperiùs (*b*) diximus, a Gervaſio archi- „ præſulo baſilicâ, Philippus rex conſilio (*c*) dilectiſſimæ matris ſuæ, & ipſius Ger- „ vaſii, aliorumque fidelium rogatu, pro anima patris ſui Heinrici, & pro ſalu- „ re animæ ſuæ, in uſus Deo in illa baſilica militantium, *in qua prædictus ar-* „ *chiepiſcopus divino inſtinctu abbatiam, ſuorum prædeceſſorum negligentiâ deſtructam* „ *inſtauraverat*, villam Hundilicurtem donat, & omnia ad illam pertinentia; ea- „ que confirmat, quæ idem Gervaſius eidem eccleſiæ jam dederat, & datutus erat. „ *Actum Remis anno incarnati Verbi* MLXI. *Philippi regis ſecundo, Gervaſii ar-* „ *chiepiſcopi ſexto, in eccleſia ſanctorum Agricolæ & Nicaſii martyrum, pridie idus Maii indictione* XIV. Huic diplomati appoſita ſunt ſigna poſt Philippum Annæ reginæ, Elinandi Laudunenſis, & Quitiaci Namnetenſis epiſcoporum, Roberti fratris regis, Rodulfi comitis, & Manaſſæ comitis. *Balduinus cancellarius ad vicem Gervaſii archiepiſcopi ſubſcripſit*. Incertum eſt an tunc monachi illic fuerint: ut eos ante unum MLXVI. ibidem uxſtitiſſe conſtat ex altero (*d*) ejuſdem Philippi diploma- te, in quo fratres *ſub abbate & regulu ſancti Benedicti* illic u Gervaſio collocatos lu- gimus.

(*b*) *ſup. n.* 18.
(*c*) *Marlot. lo. 1. p.* 819.
(*d*) *ibid. p.* 820.

Quinam fuerint primi illius comobii ubbates, res valde implexu eſt, ſi Marloto „ credimus. Hic ex veteri (*e*) codice probare nititur, Gervaſium principio coactum „ fuiſſe hanc eccleſiam, propriis filiis carentem, extraneis procuratoribus ſive præ- „ poſitis committere, retentâ ſibi abbatiali dignitate, ut tenelli gregis vix udunati „ paternam geretet ſollicitudinem: ut poſt ejus obitum, oves proprium non haben- „ tes paſtorem ad propria tediſſe, & abbatiæ poſſeſſiones a perverſis hominibus oc- „ cupatas; unmque ſub Manaſſe in lugubrem udeò ſtatum tedactam ſuiſſe, ut u con- „ ductitiis ſacerdotibus divina myſteria celebrarentur; & horæ canonicæ a quodam „ juvene, nominu Joraunu, ibidem u teneris unutrito, qui poſtea cardinalis factus „ eſt, recitareutur potiùs quàm cantarentur. Poſt Manaſſeu, Rainaldum ad Atver- „ nos profectum, Caſam-Dei adliſſe, & u Seguino ubbate, ſancti Rotberti ſucceſ- „ ſore, duodecim obtinuiſſe monachos cum experto duce, qui vix inchoatum apud „ Nicaſianos monaſticum ordinem poſtliminio tevocavetint. Hinc Marlotus primum ſancti Nicaſii abbatem ponit Seguinum, ſeu quemvis ulium ejus vice Caſæ-Dei monachum. Verùm conſtat primum illic ubbatem fuiſſe Remigium, e proximo ſancti Remigii archimonaſterio accitum u Gervaſio, eique Johannem abbatem ſucceſſiſſe unte Joraonum abbatum, quem Marlotus primum præpoſitum conſtituit, rejectis Remigio, & prædicto Johanno abbate, ex veteri æmulatione, quæ inter Remigianos & Nicaſianos monachos dudum interceſſit, ne videlicet ſancti Nicaſii monaſterium Remigiano ſubjectum quoquo pacto, aut obnoxium eſſu videretur. Verùm in vetuſtis libris, non tantùm Remigianis, ſed eriam Nicaſianis, puta in necrologio & veturi indice abbatum, Remigius primum iutet abbates locum habet, qui hoc ordine recenſentur in veteri codice, qui tumpore Gerardi abbatis, id eſt poſt medium ſæculum tertium-decimum, ſcriptus eſt. Sic uutem habet codex.

Remigius abbas primus.
(*e*) *ibid. p.* 819.

Nomina abbatum, qui in prædicta eccleſia fuerunt a tempore fundationis, uſque ad tempus Gerardi prædicti ſunt hæc.

Remigius abbas	*I.*	*Pontius abbas*	*VIII.*
Johannes abbas	*II.*	*Renuldus abbas*	*IX.*
Joraunus abbas	*III.*	*Galterus abbas.*	*X.*
Nicolaus abbas	*IV.*	*Huidericus abbas*	*XI.*
Guillelmus abbas	*V.*	*Drogo abbas*	*XII.*
Johannes abbas	*VI.*	*Simon abbas*	*XIII.*
Guido abbas.	*VII.*		

Simon abbas XIV. & rexit eccleſiam XVII. *annis.*
Simon abbas XV. & rexit eccleſiam XIV. *annis.*
Gerardus abbas XVI. & rexit eccleſiam XI. *annis.*

In eodem codice præmittitur *numerus monachorum, qui in eccleſia prædicta fuerunt a fundatione eccleſiæ uſque ad adventum Gerardi abbatis, exceptis illis, quos invo-*

nit in *adventu ſuo, eſt circa* CCCC & XIV. *monachi*. De his aliàs Deo dante.

ANN. CHR. 1065. XCI. 8. Germani crux a Philippo rege intacta.

Servabatur ad id tempus in Pariſienſi ſancti Germani cœnobio pretioſiſſima crux, quam Childebertus rex Francorum, ex Hiſpaniis reverſus, eidem eccleſiæ dono dederat. Erat *ipſa crux aperis ac ſonderis incomparabilis*, inquit vetus anonymus, cujus tempore adhuc ſupererat, *gemmis exquiſitiſſimis* ornata: *cujus pretioſiſſimi donarii laudem*, ut idem ait, *ipſa res adhuc teſtatur; & dum ſuperſtes erit, ipſum opus mirificum, & auri pondus immenſum teſtabitur*. Hanc crucem cùm vidiſſet rex Philippus, inſtinctu Stephani urbis Pariſiorum præfecti, eam concupivit; eoquu jubente, depoſita eſt crux de columna, cui ſuperpoſita erat, & ſupet tapetum in eccleſiæ pavimento collocata, monachis interim lugentibus, qui pretioſiſſimum donarium ſibi auferri magnopere dolebant. At, nubulâ ſubitò in ſanctuario oborrâ, rex a propoſito deſtiriſſe dicitur, praviquu conſilii pœnas dediſſe Stephanus, oculorum lumine ſtatim multatus, ut refert vetus (*a*) anonymus, qui ſe ab *iis*, qui aderant, id accepiſſe ſcribit. Hæc crux, incertum quo caſu, jam dudum amiſſa eſt.

(*a*) *Spic. 3. part. 2. p. 122.*

Permutatio villæ de Cumbis. (*b*) *Labbe miſc. p. 579.*

Haud ſcio an hujus rei occaſionu rex Philippus villam Briegii tractus, Cumbas dictam, ſancto Germano reſtituere voluit: quod hoc modo factum (*b*) legitur. Hanc villam, a Dagoberto rege datam ſancto Germano, cujus corpus tempeſtatu Normannorum iſtuc, tamquam in aſylum, deportatum fuerat; Hugo Francorum dux, cognomento Magnus, invaſerat, eamque Hilduino comiti de Montu-Deſiderii in beneficium ceſſerat, & poſt ejus obitum denuò uſurpavetat. Eo mortuo, Hugo rex ejus filius eamdem villam retinuerat, & poſt eum rex Rotbertus: qui, cùm ſororem ſuam Hadvvigem Rainerio Montenium comiti nuptum daret; quaſdam villas ſancti Germani, ſuper Moſam poſitas, videlicet Cuvinum, Fraxinum, Niviam, Evam & Bons, in ſororis ſuæ dotem eidem comiti aſſignavit; & pro earum qualicumque commutatione Cumbas ſancto Germano reſtituit. Verùm, mortuo Rotberto, cùm Heinricus ejus filius ac ſucceſſor multis bellorum incommodis ab Odone comite, aliiſque quamplurimis urgeretur, ratus Manaſſes, prædicti Hilduini comitis nepos, qui a regis partibus ſtabat, adeſſe tempus opportunum ad recuperandam villam, quam Hilduinus tenuerat, eam a rege ſibi reſtitui flagitavit. Rex autem veritus, ne ille a ſuo obſequio cum aliis deficeret, flagitanti villam denegare non potuit. Verùm non diu eam tenuit Manaſſes; quo poſt triennium mortuo, Heinricus illam ſancto Germano reddidit. Aſt poſt obitum Heinrici regis, Odo comes, prædicti Manaſſæ filius, eamdem, tamquam hereditario jure, extorſit a Philippo juvenculo rege, qui ad damnum farciendum ſancto Germano villam ſui juris Baniolas (*), a mutis urbis Pariſiacæ non admodum remotam, largitus eſt, eo pacto, ut poſt mortem Odonis ſapetior illa villa ad priſtinum ſancti Germani dominium rediret. *Actum Philippo rege, anno incarnati Verbi* MLXV. *regni verò ejus primo*.

(*) *Bagneolet.*

XCII. Longipontis cella conditur. (*) *Mont-Lory.*

In pago Pariſiaco juxta viam, qua ex urbe Lutecia Aurelianos itur, mons exſurgit haud incelebris, qui deinde a Letherico illius loci domino Mons-Letherici (*) dictus eſt. Illic principatu Rotberti regis Theobaldus, cognomine Filans-Stupas, regis foreſtarius, turrim cum muris conſtruxiſſe traditur. Hujus caſtelli ſub Heinrico rege dominus erat Guido, qui uoà cum uxore ſua, Hodierna nomine, eccleſiam Longi-pontis, eidem caſtello proximam, quæ in honorem ſanctæ Dei-genitricis Mariæ dedicata erat, Hugoni abbati & Cluniacenſibus monachis contulit, aſſentiente Gaufrido Pariſiorum epiſcopo, ſalvis juribus eccleſiæ Pariſienſis. Gaufridi chartam, chronicis deſtitutam notis, retulit Gerardus a Boſco in tomo primo hiſtoriæ eccleſiæ Pariſienſis, ubi prædicti Guidonis progeniem reccuſet. Huic cellæ primus præfuit Rotbertus: cui Bernardus prior jam anno MLXVI. ſucceſſerat. Hunc excepit Stephanus, ſub quo Guido de Monte-Letherici in ipſo, quod conderat, monaſterio monachum induit.

XCIII. S. Michaëlis abbas cum epiſcopo Abrincenſi paciſcitur. (*c*) *Theod. panit. p. 664.*

Tuſc temporis Ranulfus, Montis ſancti-Michaëlis abbas, conqueſtus eſt (*c*) apud Johannem Abrincarum epiſcopum ſuper quibuſdam gravaminibus, quæ ab ejus miniſtris ſæpe fiebant in clerum & populum Montis, qui Abrincas pergere cogebantur ad quaſlibet citationes; nec excuſatæ eos poterat vel mare inſurgens, vel Britonum inſidiæ; & ſi citationibus deſoreot, multis obnoxii erant. Abbatis querelas benignè excepit præſul; itaque inter eos convenit, ut abbas archidiaconi officio in Monte fungeretur; & minores cauſas eccleſiaſtico judicio definiret: majores verò, quales ſunt matrimonii diſſolutio, judicium ferri igniti, & quædam ſimilia; ad epiſcopum referret. Sic facta compoſitio eſt lege, ut abbas ungulis annis veſtem epiſcopo convenientem offerret, treſque libras incenſi, totidemque piperis, & ſex tabulas ceræ cum tribus cereis: quæ omnia reciperet epiſcopus die purificationis beatæ Mariæ. Ad hæc ut monachi quotannis Abrincas procederent cum capite ſancti Autberti in cathedralem ſancti Andreæ eccleſiam, unde conſilium & chriſma accipiunt *ad chriſtianitatem faciendam*, id eſt ad baptizandos infantes.

Etſi

ANN. CHR. 1061. XCIV. Anſelmos Becci clarere incipit.

Etſi privatam hoc tempore vitam (a) Becci ageret Anſelmus, ex his tamen latebris ſenſim erumpebat ejus fama virtutis & eruditionis, eique complures amicos & diſcipulos conciliabat. Ex amicis unus erat Aveſgotus ſeu Aveſgaadas, ſancti Petri de cultura apud Cenomannos monachus, qui ab eo flagitavit, ut nepotem ſuam eruditendum admittere ne gravaretur. Exſtat (b) ejuſdem Aveſgaudi hac de re epiſtola, cujus hæc inſcriptio: *Aveſgotus, cœnobii ſancti Petri Culturæ monachus, Anſelmo ſalutem*; ubi cùm nullum Anſelmo titulum addat, inde colligitur, cum „ nondum priorem fuiſſe renunciatam; quod anno ſequenti factum eſt. In hac epiſtola Aveſgaudus ait, ſe haſtenus amicos atque familiares ſolammodo fuiſſe locutione; at nondum experros, an amici eſſent etiam operatione. Quod ad ipſum attinet, ſe ad Anſelmi mandata, cùm per ſe, tam per propinquos, exſequenda pararum: at velle ipſius Anſelmi in ſe volantatem experiri. Habete ſe nepotem quemdam juvenem, ſibi maximè carum, quem in humaniotibus litteris ab eo poſtùs, quàm a quoquam alio, eruditi cupiat. Cæterùm ſe omnino ſecurum fore, ſi cum illo Becci demoraretur. Non dubitare, quin ipſe facilè annuat voluntati ſuæ; at rogare ſibi ſignificari, quo pacto id ab ipſius abbate ac congregatione Becceuſi impetrare poſſit. In eadem epiſtola quærit ab Anſelmo Aveſgaadas: *Cur fama Lanfranci atque Guitmundi volat per orbem plus tuâ? cur tam diu lucernam recondis ſub modio? Quod non recordaris poëtæ dicentis:*

(a) *V. ſupra n. 48.*

(b) *Baluz. miſcell. to. 4. p. 477.*

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter.

Ad hanc epiſtolam reſpondet (c) Anſelmus, ſe quidem cupere Aveſgaadi volantati reſpondere; ſed dolere, quòd eam exſequi non poſſit. *Non enim*, inquit, *ejuſmodi ſtudii, in qua poſſit proficere dilectus ille veſter, de quo ſcripſiſtis, eſt mihi nunc licentia, nec intentio, vel opportunitas, ſicut fuit olim*, ante ſcilicet quàm monachum induiſſet. Et infra: *Denique ad id, quod mihi dicitur in epiſtola veſtra:*

(c) *Anſelm. lib. 2. ep. 26.*

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter,

quamquam id Perſius dixerit, non ut oſtentationem reprimeret, ſed exprimeret; reſpondeo.

Scire meum nihil eſt, ſi quale ſit hoc ſciat alter.

Quòd verò quæritis, cur fama Lanfranci atque Guitmundi plus meâ per orbem volet? utique quia non quilibet flos pari roſæ fragrat odore, etiamſi non diſpari fallat rubore. Ita vir modeſtiſſimus ad epiſtolam Aveſgaudi, qui poſtmodum monaſterii ſui, id eſt ſancti Petri de Cultura, abbas exſtitit. Ex his intelligitur, Guitmundam, qui Crucis-ſancti-Audoeni ſea ſancti Leutfredi in pago Ebroicenſi monachus erat, atque Lauſtanci diſcipulas, jam tum celebrem fuiſſe, tametſi poſtea longè celebrior evaſit, ut inferiùs dicturi ſamus.

XCV. Glonnenſis eccleſiæ dedicatio & reſtitutio ei facta.

Cùm luſtauratum utcumque fuiſſet, Glonnenſe ſeu ſancti Florentii monaſterium, quod Vetus appellant, ejus eccleſia hoc anno (d) dedicata fuit ab Euſebio Andecavorum epiſcopo in honorem Salvatoris & ſancti Florentii confeſſoris XVIII. kal. Julii, qui antiquæ dedicationis dies erat. Eodem tempore Gaufredus Junior Andecavorum comes, qui fortè dedicationi interfuerat, monachis reſtituit caſtellam ſeu arcem monaſterio proximam, quam olim Fulco (e) Niger, annuente Friderico abbate, ad monaſterii & regionis aſylum exſtruxerat, & monachis cuſtodiendam conceſſerat. Verùm non multò poſt res longè aliter ceſſit; nam Martellus eam omnino ſibi vindicavit, ſuiſque militibus tuendam tradidit, qui res monaſterii deprædabantur. Verùm, eo mortuo, prædictas Gaufridas Junior, aliàs dictus Barbatus, ejus ex ſorore nepos, agente Sigone abbate, qui tunc utriqae ſancti Florentii monaſterio, Veteri ac Novo, præerat, illam arcem monachis reſtituit, eâ conditione, ut ſemper cuſtoditetur ab hominibus monachorum. His litteris ſubſcripſere Rotbertus Burgandio, Reginaldus de Caſtello-Guntheril, aliique. Superſtes fuit ad annos novem Sigo abbas, qui cùm aliquando Glonnam navigio devectus faiſſet; nauta intempeſtâ nocte recedens in undas Ligeris lapſus, cæſitas ſervatus faiſſe dicitur, viſo Sigonis baculo, facto in morem eorum, quo peregrini uti ſolent, quo abbas utebatur ob dolorem calculi, quo ſæpe afflictabatur. Idem aliquando in acia viſus eſt adfuiſſe Rodulfo vicecomiti Montis rebellis majoris adverſus Normannam de Monte-rebellis-minoris, qui loca illa infeſtabat; quæ omnia innuunt, Sigonem notæ ſanctitatis virum fuiſſe.

(d) *Marteno collect. to. 2. part. 2. p. 251.*

(e) *V. lib. 56. n. 82.*

In Occitania Raingardis comitiſſa, & gener ejus Raymundus cum uxore ſua Er-

ANN. CHR. 9061. XCVI. Tomerii & S. Petro Curtenſi facæ donationes.

Ermengarde & Adalayde hujus ſorore, alodium ſuum, vocabulo Tonnenm, conferunt ſancto Pontio Tomerienſis monaſterii, necnon Frotardo abbati ejuſque monachis. Facta charta ceſſionis ineunte hoc anno ſcilicet III. nonas Januarii, in præſentia Frotarii Nemauſenſis epiſcopi Guillalmi abbatis Caunenſis, & aliorum.

Sub finem ajuſdem anni, id eſt VIII. Idus Decembris, Raymundus-Arnaldi, ejuſque filius Arnaldus, faventa conjuge ſuâ ſancto Petro Curtenſis monaſterii, abbatique Raymundo & monachis ajuſdem loci, conferunt prædium ſuum, cui vocabulum Gaia, ſitum in pago Toloſano, cum eccleſia beatæ Mariæ, ſub teſtimonio Raymundi Lactorenſis epiſcopi, & W. Bernardi Savenſis principis, quo anno Iſarnus Toloſanæ urbis epiſcopatum adaptus eſt, nimirum poſt Durannum ſeu Durandum epiſcopum & abbatem Moiſiacenſem, qui anno ſuperiore (*a*) adhuc ſuperſtes erat.

(*a*) *V. ſup. n.* 67.

XCVII. S. Apro item alia.

Exſtat in Tullenſi ſancti Apri monaſterio inter alia præclara venerandæ antiquitatis monumenta chirographum cujuſdam nobilis matronæ, nomine Holdierdis, quæ unà cum unico filio ſuo Odelrico *cœnobio ſancti Apri, in manu Voidrici ejuſdem loci abbatis*, donat quidquid a progenitoribus hæreditatio jure poſſidebat in Bainivilla, *manſionile* quoque cum ſervis & ancillis; eà lege, ut filius ſuus toto „ vitæ ſuæ tempore prædictum manſionile retineret, betaſque ejus, ſi ea legitima „ uxore ei naſceretur: Holdierdi verò abbas & monachi quotannis impenderent „ modios AAIV. frumenti, ac vini totidem; nacnon XL. ſolidos, aliaqua nonnulla „ & pro calceamentis VII. denarios, veſtem de tertio in tertium annum; pellicias „ duas, feſtivam ſcilicet, cujus *caſtus* eſſet da ſquirlonibus & manicæ *de griſiis*; ſe„ ptimanalem quoque, cujus *caſtus* eſſet de cattis, & manicæ da vulpibus, cum „ pellibus vulpelinis uno anno nudas, duobus reliquis coopertas. *Acta anno mono* (*) lege v. *domni Udonis Leucborum pontificis, Tulli in publica ſtrata, anno ab incarnatione Domini* MLAT. *indictione* XIIII. *regnante Heinrica Romanorum rege anno ejus* X.(*). *Lotharienſium duce Gerardo.* His litteris apponuntur ſigna *Arnulfi comitis-advocati Leucborum urbis, Haymonis comitis*, & aliorum. Iſte eſt Arnulfus comes, qui comitatus honore ob ſacinora privatus eſt ab Udone epiſcopo, cujus hac de re litteras (*b*) *Vignier. p.* 127. Vignerius (*b*) retulit in probationibus ad originem domus Lotharingicæ. In prædicta Bainivilla jam inde a pontificatu Gauſlini Tullenſis epiſcopi, id eſt ſæculo præcedente, cellam erexerat, quidam famulus Dei, nomine Arnuſtus, & qaidem, ut (*c*) *V. lib.* 37. *n.* 75. ipſe ait in charta (*c*) ſua, *in pago Segintiſe* (*) ſeu Seginrenſi, eamque ſancto Apro ſubjecerat, eà lege, ut ſi epiſcopus aut abbas monaſticam religionem illic aliquando deſtrueret, tunc omnia ejus bona ad ſuos heredes reverterentur. Locus eſt diœceſis Tullenſis ad Moſellam, vulgò Bainivilla-ad Specula dictus. Quàm diu ſuperſtes fuerit Widricus abbas, incertum. Obiit VI. Idus Martii, quo die notatur in necrologio, dictus *compoſitor vitæ ſancti Gerardi*, quam Benoni Tullenſi epiſcopo, poſtmodum ſummo pontifici, nuncupavit. Sepultus fuit in capitulo monaſterii ſub hoc epitaphio.

(*) *le Saintois.*

Hac tegitur tumba monachorum lucida gemma,
Exemplum vitæ, maxima lux patriæ;
Abbas officio Vvidricus, germine claro,
Eximius mundo, egregius Domino.
Dum revehit curſus per ſenas Martius idus,
Tule decus terris livida mors rapuit.
Nos petimus vidui miſera ſub morte relicti,
Sit dignus tecta invere, Chriſte, tuo.

XCVIII. Stephanus abbas Leodicenſis obit.

Huic ſucceſſit Wido, de quo inferiùs.

Non videtur eaceſſiſſe hunc annum Stephanus venerabilis abbas monaſterii ſancti Laurentii Leodicenſis, qui poſt annos præfecturæ triginta-tres, ſecundùm nominem ſui nominis, laborum ſuorum coronam a Chriſto percepit *anno epiſcopatus Deoduis tertio-decimo*, qui anno MLVIII. epiſcopatum (*d*) ſubliſſe traditur. Sepultus eſt Stephanus in crypta eccleſiæ anta altare ſanctæ Dei-genitricis Mariæ ad pedes Wolbodonis apiſcopi, Erat is ea diſelpulis beati Richardi Virdunenſis abbatis, ſuperiùs laudatus (*e*) non ſemel. Hunc eacepit Lambertus, patriâ Colonienſis, magnâ litterarum cognitione, editiſque ſcriptis inclytus, teſtante Fiſeno, qui ſequentium abbarum (*f*) caralogum teſert.

(*d*) *Labbe bibl. n. t. p.* 338.
(*e*) *lib.* 56. *n.* 6. *&c.*
(*f*) *Flores Leod. p.* 51.

XCIX. Nieuburgenſe, Gozecenſe & Scafhuſenſe monaſteria,

In chronico Saxonico Albuinus abbas Nienburgenſis hoc ipſo anno obliſſe traditur; aique Folematus ſucceſſiſſe. Hoc monaſterium poſitum fuiſſe videtur in urbe Tuiingiæ Neoburgo: cui vicinum erat Gozecenſe monaſterium, in finibus Tuiingiæ conſtructum a quodam comite, fratre epiſcopi Magdeburgenſis. Hujus loci primus abbas Benno ex Corbeiæ-novæ cœnobio cum aliquot monachis accitus fuiſſe a Tu-

Digitized by Google

a Trithemio (*a*) dicitur, tamerſi nihil hac de re legitur in chronico Corbeienſi, neque Bennonis mentin inter illias cœnubii mnnachos, qui nmnes ſub nnoquoque abbate recenſentur. Haud ſcio an certinra ſint quæ de eodem Bennone ſnbdit idem Trithemius, cum ſcilicet ſtupri ſolsò inſimularum, ob idque monaſterii præfecturâ expulſum, in eremitorium Gnſtariæ proximum ſeceſſiſſe; indeque ad Miſnenſem epiſcopatum promotum, Heinrico IV. prn Gregorin VII. reſtitiſſe, ac demum piè mortuum *ſtupendis miraculis* cloruiſſe, quamvis necdum Sanctorum catalogo inſcriptns habeatur. Idem auctnr in conſequentibus laudat Lampertum Herſfeldenſem monachum, aitque eum ſcripſiſſe monaſterii ſui breve chronicon, & unum vnlnmen hiſtnriarnm a tempore Caroli Magni, immo ab orbe condito. His adde quæ idem Trithemius de Ruthardo Corbeiæ-novæ mnnacho tradit, quem ait inter alia duos ſcripſiſſe libros de ſacramento altaris contra Berengarium: quod mihi valde ſuſpectum eſt.

ANN. CHR. 1061.
(*a*) *Trithem. Chron. Hirſaug. an.* 1057.

Idem ad hæc tempora refert originem monaſterii Scafhuſani, quod Eberhardus Sueviæ comes unà cum uxnre ſua Ida condidit, multiſque prædiis & latifundiis locupletavit. De hoc monaſterio plura inferiùs.

Ad hoc uſque rempus ferè incultus fuerat aget, qui hodie Abzellanæ ditionis eſt, unus eſt ex tredecim Helveticis pagis, & ad paucos redactus enlonos, qui omnes monaſterin ſancti Galli nbnnxii erant, unde & Abba-cellæ inditum nomen. Auctis tantiſper incolis, Nnrtpertus abbas in illn *novali loco*, qni *Abba-cellæ* ab eo nuncupatur, baſilicam exſtruxit, dotavirque. Hæc baſilica prima eſt ex nmnibus illius pagi eccleſiis, quam Nortpertns a Thietmaro Curienſi epiſcopo, conſenſu & rogaru Rumoldi Conſtantienſis epiſcopi, dedicari curavit. Nnrtperti hac de re charte (*b*) facta eſt anno ab Incarnatione Domini MLXI. Indictinne XIIII. (in editis malè VIIII.) annn quarto Heinrici regis, ſeu Romanorum imperatoris. Proceſſu temporis illius agri incolæ monachorum jugum primùm quidem armati detrectarunt; dein ab iiſdem ſub certis conditionibus magna ex parte liberati, demum anno MCCCLII. finitimis populis in ſocietatem conductis, in pagum Helveticum coſerunt.

C. Abzellani olim S. Galli ſubjecti.

(*b*) *Gold. vet. Alem. to.*1. *p.*74.

JAm annus ſextus erat, ex quo Heinricus rex juvenculus Germaniæ regnum poſt mortem patris, ſub modcramine Agnetis genitricis ſuæ inierat, cùm regni quidam proceres muliebris regiminis imbecillitatem cauſoti, ſed, quod res eſt, regem regnumque in ſua poteſtate habere cupientes, puerum a matre abſtraxerunt, & ex ſancti Swiberti inſula Coloniam vel repugnantem traduxerunt. Tum adminiſtratio regni, ac juvenculi regis cuſtodia demandata fuit Annoni Colonienſi archiepiſcopo, qui bujus facti particeps erat, nb probabiles fine dubio cauſas: quod qui idem ſuadet nptimi præſulis ſanctitas, & epiſtola ad Ipſum ſcripta (*c*) a Petro-Damiani, qui eum hac de re landat.

ANN. CHR. 1062.
CI. Germaniæ turbæ.

(*c*) *Petr. Dam. lib.*3. *ep.*6.

Regni adminiſtrationem nullo negotio, nullo animi rancore abjecit pientiſſima Imperatrix; & religioni totam ſe mancipans, ad Fructuarienſe monaſterium ſe contulit; indeque Romam profecta, ibidem piis actibus exercitam vitam abſolvit. An Fractuariæ monaſticum habitnm induerit Agnes, non ita exploratum. Lambertus ſcribit, eam ſæculo renuntiare cogitaſſe, hocque propoſitum exſecuturam fuiſſe, niſi hunc impetum animi matnrioribus conſiliis amici inhibuiſſent. Illud tamen propoſitum ab ea impletum fuiſſe non levia ſuadent argumenta: nempe quòd imperialem coronam velo, aurea & purpurea ornamenta pullâ veſte, linea indumenta laneis mutaverit. Teſtis hac de re Petrus Damiani in epiſtola (*d*) ad eam ſcripta, in qna habitum, quo Romam ingreſſa eſt Agnes, deſcribit in hunc modum. *Veſtis pulla & lanea: ie, eas infidebas, non dictum equus, ſed potiùs burdo vel buricus, vix menſuram defide excedebat aſelli. Mutaveras cum coronam velo, purpuram ſacco; & manu, quæ in modum columbæ geſtare conſueverat ſceptrum, attrita jam erat portare pſalterium. Delicatam porro cervicem illam, ex qua cum bracteolis aureis rutilantibus margaritis dudum mucena pendebat, nunc margo lanea veſtis exaſperat.* Quin etiam in monaſterio eam ſanctimonialibus verſabatur, cùm ei libellum precum direxit (*e*) Johannes abbas, ex ſanctorum patrum ſcriptis deſtnratum, in cujus prologn auctnr ait ſe alium addidiſſe ſermonem da vira & moribns virginum, *ad inſtruendas ſanctimoniales, quæ in suo*, inquit, *monaſterio congregatæ ſunt*. Id videtnr intelligendum de Rnmano ſanctæ Petronillæ parthenone, ubi Agnes ſupremos vitæ dies exegit. Priùs tomen quàm illic conſisteret, vario Italiæ luſtravit loca, vatiaſque eccleſias, quibus magnifica dnnatia cnntulit: quod præter Petrum (*f*) Damiani teſtatur prædictus Johannes abbas, de ea ſcribens (*g*) in hunc modum. *Nonne mulier hæc totius veneratione digna eſt, quæ divitiis & honoribus prætulit Chriſti amorem? Igitur cùm eſſet domina regnorum, humiliavit ſe, & facta eſt ſerva pauperum.*

CII. Agnes augusta religiosè vivit.

(*d*) *Petr. Dam. opuſc.* 56. *c.*3.

(*e*) *Analect. to.*2. *p.*135.

(*f*) *Petr. Dam. opuſc.* 56. *c.*4.

(*g*) *Analect. to.*2. *p.*136.

ANN. CHR. 1062.

rum. Taceam quòd totam ferè peragravit Italiam, devotissimè visitans Sanctorum reliquias, & offerens eis pretiosa donaria, plurimasque faciens eleemosynas in urbibus & vicis, & in omnibus locis, ad quæ orationis gratiâ properavit. Addit idem auctor, *quòd in Galliarum partes regressa, similiter pauperes & ecclesias Dei largâ consolata est manu:* quod alibi legere non memini. Fortè Galliam revisit, ut conveniret Agnetem matrem, Pictavorum comitissam, quæ & ipsa Fructuariam se recepisse dicitur.

Casinum adit. (a) *Chron. Casin. lib. 3. c. 32.*

Ea bis omnibus locis, quæ religiosa lustravit augusta, Casinense adiit monasterium, ubi *per medium ferè annum* (*a*) commorata est, coarctata, se longè majora de insigni illo sanctuario vidisse, quàm quæ aliorum relatu acceperat. Illic obtulit sancto Benedicto magnifica, prout augustam decebat, donaria, in his planetam auro contextam, albam pretiosissimam, pluvialia duo purpurea, aureis listis ornata, pallium magnum, quod dorsale vocant, evangelii librum argenteâ tabulâ tectum, & duo candelabra argentea.

CIII. Confessio ejus generalis & pia facta. (b) *Petr. Dam. opusc. 56. c. 6.*

Romæ cùm degeret, conscientiæ suæ statum aperuit Petro (*b*) Damiani, *sub arcana beati Petri confessione, ante sacrum altare* sedenti; ac *per lugubres gemitus & amara suspiria* quidquid *ab ipsa quinquennis infantiæ tenerâ levitate*, sive cogitationibus, sive sermone & facto deliquerat, eidem confessa est. Ille verò nihil aliud pœnitentiæ imposuit, quàm ut agere pergeret, quod agere cœperat. *Nam, Deo teste*, ait Petrus, *ne unum quidem jejunii vel cujuslibet afflictionis indixi: sed ut in cœptis solummodò sanctis perseveraret operibus imperavi:* quod sanè mirabitur nemo, qui attenderit tum ad Agnetis incorruptos in sæculo mores, tum ad Illius tempe-

(c) *ibid. c. 5.*

„ rantiam, quæ inter congestas tenidentium (*c*) carnium epulas, ne ipsam quidem „ pinguedinem degustabat, immo ipsum panem, vel quævis incultioris apparatus „ edulia, non sine timore & lacrymis delibabat: tum denique quia jejunii loco censeri debebant rerum omnium, quem professa erat, contemptus. Unde sic eam idem Petrus compellat. *Jejunium tuum, regina, multiplex est. Nos enim aliquando jejunamus a cibis: sed tu jejunas a purpura, jejunas a corona, atque a tot & tam magnificis imperialis gloriæ pompis. His enim abstinere non immeritò jejunium nuncupatur, quibus utique mens quæque carnalis delectabiliter pascitur. Nam si simplex unus a Davide projecta, scripturâ teste, in sacrificium vertitur: tot rerum, honorumque contemptus quantam apud Deum gloriam promeretur?* Ea porro erat piissimæ imperatricis in Deum animi intentio, ut ne ad breve quidem punctum a divinis laudibus

(d) *ibid.*

& meditationibus cessaret. Hinc est, quòd sæpe laudatum Petrum (*d*) Damiani per Raiaaldum Comanum episcopum scitata est, utrùm liceret homini inter ipsa naturæ necessaria aliquid meditari psalmorum. Ad quod respondet Petrus id licere, siquidem Deus Jobum in sterquilinio orantem eaaudivit; & Paulus præcipit viros precari in omni loco; tametsi hæc eo loci potiùs in corde versanda esse monet, quàm explicanda sermone: quod quidem silentio premendum, & nequaquam per „ multorum ora valgandum esse dicit. Quamquam magnus ecclesiæ doctor Augu-

(e) *August. de ord. lib. 2. n. 22.*

„ stinus (*e*) non erubuit quid simile referre de Liceatio, qui cùm post cænam ad „ requisita naturæ cessisset, versum illum psalmi, *Deus virtutum converte nos, &c.* „ paullo clariùs decinit, quàm ut sancta Monica ferre posset, *quod illo loco talia „ continuò repetita canerentur*. Tum *objurgavit eum religiosissima femina ob hoc ipsum, quòd inconvenienter loco canticum esset*. Ad quod Licentius jocando. *Quasi verò*, inquit, *si quis hic me inimicus includeret, non erat Deus exauditurus vocem meam*. Postridie verò sesciscitatus ab Augustino, quid ea de re sentiret; factum probavit, sanctus doctor, utpote ex animo sincerè conversa profectum: quo responso gavisus est Liceatius, ea hoc certior factus, sibi *scrupulum superstitionis* injectum fuisse, quòd tali loco talia cantitasset. Et Augustinus: *Mihi inquam, neque hoc displicet, & ad illum ordinem puto pertinere, ut etiam hinc aliquid diceremus*. Ea hoc diverticulo ego quoque ad ordinem redeo.

CIV. Germaniæ abbatiæ dereptæ.

Interim eùm studia partium in Romana ecclesia pro electione duorum pontificum usque ad sanguinis effusionem crescerent; missi sunt ea latere Heiarici regis ad reformandam ecclesiæ pacem Anno Colonienses archiepiscopus & dux Godefridus; atque indicto Maatuæ conventu, utriusque partis rationibus auditis, ambobus electis præsentibus, Alexander in sede apostolica confirmatus, ut in chronico Laureshamensi legimus. Annone absente, Adelbertus Bremensis archiepiscopus, hac occasione usus, juvenculi regis curam ad se traxit, causatus Annonem severioris esse frontis, se verò mitioris ingenii; cæterùm regem, jam maturæ ætatis, suæ potestatis esse debere, nec alieno, sed proprio regi arbitrio. Hac arte captato regis favore, cupiditati suæ satisfacere cupiens Adelbertus, duas mox regales abbatias Laureshamensem & Corbeiensem, ab eo petiit, obtinuitque. Veritus autem, ne id cæteris regni principibus invidiam moveret; Annoni archiepiscopo tres alias abbatias,

In-

Indenſem ſcilicet, ac Malmondarienſem virorum, necnon Filikenſem, fortè Eilli- ANN. CHR. 1062.
kenſem; Sigefrido Moguntino archiepiſcopo Seligenſtadenſem; Ottoni Bajoario-
rum duci Altahenſem; Rudolfo denique Suevorum duci Kempetenſem ſeu Campi-
donenſem donari curavit. Ut verò Corbeienſem faciliùs invaderet, finait quem-
dam Italiæ civitatis, ſcilicet Polæ epiſcopum decceſſiſſe, cui Corbeienſem abbatem
(Sarichoni nomen erat) ſpecie honoris ſubrogare molitus eſt: quâ detectâ verſutiâ
omnium in ſe odia conciravit; factumque eſt Ottonis ducis fide & conſtantiâ, ut
& abbati ſua dignitas, & monaſterio Corbeienſi ſua libertas conſervaretur.

Aſt ut Lauresbamenſem abbatiam ſibi retineret, nihil non molitur archiepiſco- CV.
pus; primùm per ſe Udalricum abbatem ſubdolis tentans officiis, dein per quem- Laureſha-
dam Judæum monachorum erga ſe ſtudia explorans; atque ubi nihil hac arte pro- menſis pro-
motum videt, abbatem aliâ viâ aggreditur. Regi ſuggeſſit petendum ab Udalrico cella.
in grariam regii militis quoddam monaſterii prædium in beneficium, ex quo plu-
rima fratribus proveniebat utilitas, eo animo, ut abbas, ſi juſſis morem non ge-
reret, regis offenſam incurreret. Diu multùmque ſtitit abbas: ſed tandem ut
præſulis laqueos evaderet, imperata exſequitur, acceptâ regis fide, quod numquam
ſe vel monaſterium ſuum ſimili vel prece, vel præcepto gravaret. Verùm nec ſic
cœpto deſtitit Adelbertus; nam poſt hæc cum rege in Saxoniam reverſus, voti com-
pos efficitur, & in privato cum rege colloquio abbatiam adeptus eſt. Sed tamen,
ut quandam juſtitiæ ſpeciem ſervaret, abbatem ad regem, qui Goſlariæ tum e-
rat, per Babenbergenſem epiſcopum evocavit. Gravi tunc morbo detentus abbas,
exſequendi regii mandati impotentiam excuſare per nuntios ſuos conatur: ſed re-
giis adactus litteris, itineri ſe committit. Conſenſo itaque equo ut juſſa exſequere-
tur; non procul a monaſterio ea equo lapſus, graviſſimè corruit, indeque ad mo-
naſterium ſemianimis reportatur. His animadverſis, monaſterii clientes, tantam non
ferentes barbariem, in monte proximo arcem cum turribus & propugnaculis con-
ſtruunt, abbatem ferro capitiſque periculo defendere parati. Hæc ubi per fautores
epiſcopi ad regis aures inſonuere, ſcriptis litteris abbatem monaſterio interdicit, &
monachis, ne illi obediant, vetat. Abbas locum iræ dandum ratus, Moguntiam
ad ſanctum Albanum ſe recipit. Aſt monaſterii milites ſeu clientes ejus abſentiam
non ferentes, ſtatim eum revocant, & Alberto comiti de Calevia, qui loci protec-
tor erat, commendant. Albertus autem, rege Triburiæ reducto, prædictam arcem
obſedit; quæ obſidio cùm tardiùs procederet, conſpirantibus in eum principum o-
diis, inſidiis undique concluſus, fugâ turpiter elapſus eſt. Tum faventibus Sigefri-
do Moguntino & Annone Colonienſi archiepiſcopis, Rodulfo quoque & Godefrido
ducibus, exteriſque regni primoribus, abbas ad regis præſentiam cum multo ſtipa-
tu adductus, in ejus gratiam rediit, & reſciſſis omnibus, quæ contra ipſum geſta
fuerant, plaudentibus cunctis in gradum reſtitutus eſt IV. nonas Februarias anni in-
ſequentis, privilegio inſuper libertatis & immunitatis a rege donatus. Ad hæc Ro-
mam profectus, omnia Bremenſis archiepiſcopi acta abrogari fategit ab Alexandro
pontifice, in editis malè Adriano, qui privilegium priſcæ libertatis denuo con-
firmavit.

Eadem ferè procella multa quoque alia Germaniæ afflavit monaſteria, in his CVI.
Ratiſponenſe ſancti Emmerammi: quâ de re anonymus ejus loci monachus agit in S. Emmerammi monaſterium vaſtatum.
libro de ſuis ipſius tentationibus & varia fortuna, a me edito in tomo quarto Ana-
lectorum. Hunc librum quâ occaſione ſcripſerit, idem auctor prodit in hunc mo-
dum. *Cùm* (a) *monaſterium noſtrum*, inquit, *in urbe Ratiſpona conſtitutum, varia epiſcoporum perſecutione deſtrui viderem, ibique per triginta annos meliora ſperans ſub-ſiſterem; occulta Dei judicio longè aliter, quàm ſperaveram, evenit. Qualeter autem deſtructa tanta eveneriſ, quia nec breviter proferri valet, nec ineptias tantas hic exponere libet, aliis proferenda relinqua: hoc ſolùm enarrans, quia cùm exteriora & interiora monaſterii noſtri commoda penitus deſtrui ſenſiſſem, & contra hoc nihil prævaluiſſem; quin immo a fratribus quibuſdam juvenibus, quibus diſplicebam, apud epiſcopum accuſatus, varias mihi minas ab illo illiuſque familiaribus agi ſæpius audiſſem: tunc, petitâ ab abbate licentiâ ad monaſterium Fuldenſe, quaſi citò reverſurus, perrexi. Verumtamen non dubito, quin tantam deſtructionem nemo in nos agere poſſit, niſi juſto Dei judicio, peccatiſque noſtris exigentibus permiſſus: quod ſcilicet exinde paldm datur intelligi, quia in ipſa diſceſſionis meæ anno, qui erat ab incarnatione Domini* MLXXII. *miſerando, ſemperque lugendo igne combuſtum eſt cœnobium noſtrum.* In Fuldenſi itaque monaſterio poſitus, & optatâ tranquillitate per quatuor annos ibidem fruitus ille anonymus, a quibuſdam ejus loci fratribus interpellatus eſt, ut ſancti Bonifacii viram ſtilo difficili & inculto editam, expoliret: quod quidem præſtitit, aliaſque ibidem libellos compoſuit. Poſtmodum a ſuis revocatus, priùs experiri voluit quo pacto res illic ſe habetent. Hac de cauſa profectus eſt ad mo- Anonymus, fortè Othlonus, Fuldam ſe recipit.

(a) *Analect. tom. 4. p. 442. & ſeq.*

ANN. CHR. 1062. naſterium Amerbacenſe: ubi rogatus ab ejuſdem loci abbate, in paſchalibus feſtis ſermonem fecit ad populum. Hunc auctorem non alium eſſe quàm Orbionum, qui vitam ſancti Bonifacii alio ſtilo reddidit atque auxit, ex eo conjiciebam, quod Orbionus ipſe eodem tempore ſcribebat, iſque non ea Fuldenſi, ſed ea alio grege monachus erat; unde mirari ſe ait, quòd ſe ad hanc vitam ſcribendam Fuldenſes impulerint, tot *patribus pertite tam inter vos*, inquit eos alloquens, *quàm circumquaque commorantibus huc uſque relictis*.

CVII. Varia ejus fortuna & ſcripta.

Quiſquis ille ſit, multa de ſe refert ille auctor, varias tentationes, ſcripta, vutiamque fortunam. Fuit ille clericus (*a*) ante profeſſionem monaſticam. Is puer artem ſcribendi per ſe didicit abſque magiſtro, quam perfectiùs excoluit (*b*) in cœnobio Tegarnſenſi: ubi multos libros exaravit. In Franciam, & quidem, ut puto orientalem, ſtraullatas adhuc puer, tam multa ſcripſit, ut pæne videndi facultatem amiſerit. Illic verſabatur, quando cæſar Heinricus obiit, eique Conradus ſucceſſit, id eſt anno MXXXV. Reverſus e Francia, ſancti Emmerammi cœnobium adiit converſionis gratiâ; ibique tanto ſcribendi ſtudio occupatus eſt, ut rarò, niſi feſtivis diebus, & quibuſdam incompetentibus horis, ab hoc opere ceſſaret. Illic plutimos diverſi ingenii (*c*) homines inveuit; quoſdam quidem librorum gentilium, quoſdam verò ſacræ ſcripturæ lectioni addictos. Poſterioris generis monachos imitandos ſibi propoſuit. Hinc novus ei impoſitus labor, & ſcholaſticorum cura commiſſa: quæ adeò eum detinebat, ut vix ſomno capiendo tempus ſupereſſet. Cùm verò magno *dictandi*, id eſt libros componendi, ſtudio teneretur; huic nou aliud tempus ſuppetebat, quàm feſtivi dies, aut noctes. Is erat illu anonymus, quando Fuldam abbatis ſui permiſſu adiit.

(*a*) *ibid. p.* 404.
(*b*) *ibid. p.* 448. *& ſeq.*
(*c*) *ibid. p.* 404.

Varias idem ſuſtinuit tentationes. Harum una moleſtiſſima, qua ſe circa fidei myſteria & ſcripturæ ſacræ difficultates pulſarum, ſed tamen numquam a fide uvulſum fuiſſe dicit. In illis anguſtiis ſolo proſtratus, in hanc vocem (*e*) erupit. O *ſi quis es omnipotens, & ſi ſis undique præſens, ſicut & in libris legi ſapiſſimè multis, jam precor oſtende quis ſis, & quid poſſis, eripiens citiùs me a periculis immininentibus; nam ſufferre magis nequeo diſcrimina tanta*. His dictis, *nulla debinc mora*, inquit, *& ablata eſt per Dei gratiam non ſolùm omnis illa dubitationis ſupra dictæ nebula: ſed etiam ſcientiæ lux tanta in corde meo emicuit, ut & numquam poſtmodum tales dubitationis moroſiſque tenebras ſuſtinerem, & ea, quæ minùs antea cognovi, intelligere cœpiſſem; cujus etiam intelligentiæ gratia in tantum per idem tempus mihi angebatur, ut non eam facilè poſſem occultare. Inſtinctu enim quodam ineffabili & feroore inſolito ſuccenſus, aliquam laudis divinæ operam pro gratia collata aſſumere ſtudebam*. Dehinc, carnalibus tentationibus (*f*) urgentibus, ſcribendo animum occupavit, quòd ſæpe expertus eſſet, *mentem laſcivam nullo poſſe magis conſtringi, quàm ſtudio dictandi*. Idem ſancto Hieronymo, aliiſque contigit.

(*d*) *ibid. p.* 410.
(*e*) *ib id. p.* 440.

Multa verò illa non modò compoſuit, ſed etiam propriâ manu exaravit. Poſt libellum metricum *de ſpirituali doctrina*, varias ſpiritualis doctrinæ ſententias continentem, prima ejus lucubratio *de tribus quæſtionibus* inſcripta eſt, id eſt *de divinæ pietatis agnitione, judicioruinque divinorum diverſitate, & de varia bene agendi facultate*; quam lucubrationem aggreſſus eſt hortatu Heinrici (*f*) Augienſis monachi, *nobiliſſimâ Alemannorum ſtirpe orti*, qui, cùm Jeroſolymis reverteretur, apud ſanctum Emmerammum aliquamdiu hoſpitatus eſt. Altera ejus ſcriptio eſt de vita ſancti Bonifacii archiepiſcopi, mox laudata. Tertius eſt libellus *Manualis*, ad eruditionem clericorum & laicorum ab eo compoſitus. Ad hæc vitæ ſancti Nicolai, ſancti Wolfgangi, & ſancti Altonis ab ipſo emendatæ. Inſuper vitam ſancti Magni ſcripſit togatu Willelmi ex cœnobio ſuo, & alterius, qui ad Emmerammenſes ea monaſterio ſancti Magni diſcendi cauſâ venerat. Poſt hæc, cùm videret chriſtianæ religionis deſtructionem, rectorumque ac principum negligentiam in ſubditos, operum ſuorum noviſſimum edidit *de curſu ſpirituali*, prætet aliquot ſermones & epiſtolas, & librum *de confeſſione actuam* ſuorum: quem ideo ſe ſcripſiſſe dicit, ut ſi qua infirmitas vel ſubitanea mors eum impediret a facienda confeſſione, ſaltem ſcripto patefaceret, quis, qualiſve ea ſemetipſo, qualiſve ea gratia Dei eſſet. His omnibus addendus liber de ipſius tentationibus & varia fortuna, ex quo prædicta omnia deſumſimus, quem ſpiritualis vitæ ſtudioſos legere non pigebit.

(*f*) *ib. p.* 444. *& ſeq.*

Ad codices manu ejus exaratos quod attinet, quam artem nullo magiſtro docente per ſe didicerat, ſcripſit libros miſſales novem-decim, tres libros evangeliorum, duos lectionarios eum epiſtolis & evangeliis, & quatuor matutinales, prætet alios plures, quos variis monaſteriis & perſonis diſtribuit. Monaſteria illa ſunt præter ſancti Emmerammi Herveldenſe, Amerbacenſe, Laureshamenſe, Eberſpergenſe, Tegernſenſe, & Pryelenſe virorum, necnon virginum monaſteria duo Ratiſponæ, Supe-

perius & Inferius. Nota ex dictis hæc omnia, ſi fortè Eberſpergenſe ac Pryclenſe ſeu Pruelenſe exceperis.

ANN. CHR. 1062. CVIII. Eberſpergenſe & Pryclenſe monaſteria.

Eberſpergenſe monaſterium, ſic dictum a caſtro cognomine, haud longè Monachio in Bajoaria ſitum inter Anum & Sennones ſeu Semptam amnes, Adalbero comes, aſſentiente conjuge Richlindâ, in proprio fundo ſub regula ſancti Benedicti, conſtruxit, & in honorem ſenioti Sebaſtiani dedicari curavit, ut patet ex diplomate (*a*) Heinrici ſecundi imperatoris, dato anno MXL. quo jus advocati illius monaſterii eidem Adalberoni, & poſt eum Eberhardo ejus fratri impertit: poſt illorum autem deceſſum, eligendi advocati abbati & monachis, toti verò congregationi poſt abbatis obitum eligendi ſucceſſoris facultatem concedit. Verumtamen plerique recentiores illius monaſterii originem referunt ad ſæculi decimi initia, illudque primùm clericis ſeu canonicis regularibus paruiſſe volunt; poſtea verò Benedictinis, quos Adalbero comes, ejus nominis tertius, renovato monaſterio impoſuerit. Nunc patrum noſtra refert id diſcutere, quando hoc monaſterium cum aliis deveuit in manus patrum ſocietatis Jeſu collegii Monachienſis, agente Guilielmo duce, qui diploma (*b*) hac de re a Clemente VIII. obtinuit.

(*a*) *Hund. to. 2. p. 775.*

(*b*) *ibid. p. 285.*

Eamdem ferè ſortitum eſt fortunam Pryclenſe ſeu Pruelenſe noſtri Ordinis monaſterium, a Gebehardo (*c*) Ratiſponæ epiſcopo prope eamdem urbem conſtructum, quod Carthuſianis pontificatu Siati IV. tributum eſt. Hæc occaſione prædicti anonymi diacrim, fuſiùs fortaſſe perſecutus, ad res illius temporis illuſtrandas.

(*c*) *Hund. to. 3. p. 119.*

CIX. Wilhelmus Ratiſponæ monachus.

Tunc Ratiſponenſem eccleſiam regebat Otto, ea Babenbergenſi canonico creatus epiſcopus: cui haud ſcio an tribuenda ſit mala illa fortuna cœnobii ſancti Emmerammi. Huic tum præerat Reginbaldus, cujus tempore illic floruit Willelmus monachus, poſt annos ſeptem aſſumtus ad præfecturam monaſterii Hirſaugienſis, ex quo rediviva Benedictinæ regulæ obſervatio, ipſo Willelmo auctore, ad pleraque Germaniæ monaſteria propagata eſt. Willelmum hunc laudat non ſemel prædictus anonymus, qui ejus rogatu vitam ſancti Magni ſe ſcripſiſſe dicit. Erat Willelmus religioſis apud Bajoaros ortus parentibus, a quibus in puerili ætate Deo oblatus eſt in monaſterio ſancti Emmerammi; ubi, quamvis monaſticæ religionis vigor aliquantulum repeſceret, ipſe tamen, adſpirante Dei gratiâ, ſempet in melius proficiebat. Hinc ab imperfectis & negligentibus oppido timebatur: a probis verò & perfectioribus ob vitæ ac morum ſinceritatem magnopere diligebatur. Huic ad diſcendas liberales artes ſollertia erat non impar, præſertim ad computendi & canendi peritiam, ut probant relicta ab eo ingenii monumenta, ſollicet naturale horologium, ad exemplum cæleſtis hemiſphærii ab eo excogitatum, quæſtiones de computo, & muſicæ correctiones. Plura de eo in conſequentibus.

CX. Corbeia Novitas vexata ab epiſcopo Ambianenſi.

Non multò magis Corbeiæ-vereris, quàm Corbeiæ-novæ per id tempos tranquillæ res fuere. Ambianenſem eccleſiam poſt Fulcoonem fratrem jam ab annis ferè quinque regebat Wido epiſcopos, qui quod per fratrem ſuum efficere non potuerat, Corbeiæ monaſterium ſibi ſubjugare modis omnibus molitur. Et primò quidem Folconem abbatem, vitum præſtantiſſimum, ſcriptis ad eom litteris, ad ſynodum cum Baldoino monacho ad tertium nonas Julii venire mandat: ſi deſit, anathemate inconctanter vinciendum minatur. Ne mandato pareat, modeſtè excuſat abbas: nec mora a Widone anathemati ſubjicitur. Tum ſupplicem libellum Alexandro papæ » ſubmittit Fulco, quo in libello, expoſitâ monaſterii ſui immunitate, a Berteſtido » Ambianorum epiſcopo primùm, deinà a Pariſienſis ſynodi patribus conceſsâ, atque » a Romanis pontificibus confirmatâ, quâ per quingentos ferè annos gaviſa ſit » Corbeia; eam primùm impetitam fuiſſe dicit a Fulcoue epiſcopo inſtinctu fratris » ſui Widouis: at cum citò cæptis deſtitiſſe auctoritate Leonis papæ, qui in ſy» nodo Remis habita, cùm beati Remigii eccleſiem conſecraret, viſis ſui monaſte» rii privilegiis, Fulcouis epiſcopi iniquam molitionem, aſſenſu ſynodi ſub anathe» matis pœna compeſcuit; ſeque, quia tunc tantùm diaconus erat, Romam adiru » juſſit, ut presbyter ordinaretur. Tum ille: *Veni*, inquit abbas; *ordinatus redii, privilegium ſuum hoc ſuper negotio detuli. Ecce autem idem qui nunc epiſcopus cum coarchidiacono ſuo Johaane Romam venit, multis criminibus falsò me denotant apud dominum papam, inſuper de accepta benedictione (*) apoſtolica. Abſens eram: ideo uterque, ille & ego, juſſi ſumus adeſſe Vercellis, ut ſynodaliter res agretur. Ad diem ſtatutum adjui: accuſatores autem nulli. Papa litteras domno archipræſuli, ut noſtrit privilegiis adſtipularetur, miſit, & epiſcopo Ambianenſi, ne quid impiè ageret in nos, indixit: Quoad vixit dominus epiſcopus Fulco, integra libertas fuit loco. Fulconi ſucceſſit præſens Vido, qui ſummopere nititur tritare, quod ratum eſt tot apoſtolicorum ſanctâ auctoritate. Hinc labor: multi convenitas: tater quæ omnia aliquis mihi mandavit, at de bona eccleſia darem: & epiſcopus ita altaria illarum, in quibus olim miniſtraverunt monachi, quieta mihi faceret, gratium ſuam redintegraret, pri-*

Fulconis abbatis querela ad Papam.

(*) Hoc facere dotio.

ANN. CHR. 1062.

privilegiis auditis ex toto conſentiret. Dedi quadraginta libras valenti: videnti comite Balduino, ſuiſque tot principibus, prædictæ rei pactum firmatum. Sed eccè minùs ſervat. Pecuniam quidem accepit: altaria non dedit, nec pati conſenſit. Clericos noſtros Ambionis convocavit: ſi tre differrent, excommunicavit. Hanc illatam injuriam non æquè ferentes, teſtem conventionis noſtræ Balduinum adhibuimus. Uterque, ego ſcilicet & epiſcopus, Curtracum venimus: multis etiam abbatum vel clericorum conventus. Privilegiis ta taate cum lectis epiſcopus refragari non valuit. Poſt hæc omnia nondum obdormierat ira animi ejus: & ecce ſynodum habens me juſſit intereſſe, cujus rei poteſtatem in nullo ſibi dant privilegia, nec ullus prædeceſſor noſter exercuit eſt. Infirmabar: fratrem in negotio noſtræ defenſionis, lucem etiam, qui probaret intereſſe me non poſſe, miſi. Excuſationem neglexit; excommunicationem verò non amplius ſeptem dies diſtulit. Recitatâ tam injuſtâ ligatione, ad archiepiſcopi auditorium ſimul nos invitamur. Ipſe ſtatuto non adfuit: ego tamen adjui; & auditâ noſtræ rei ſeria, archipreſul attendens injuſtè prolatam excommunicationis cenſuram, iterum monuit ut ſolveret. Monenti non adquievit, ſed rurſus excommunicavit. Ecce, pater prætique, paſtor egregie, tantus eſt cumulus calamitatis noſtræ. Ad te ſpes noſtra, in te defenſio noſtra. Patiente membro, compati debet & caput. Te Deus præfecit eccleſiæ, quam acceptam juſtum eſt defenſare. Deſolatus locus ſancti Petri, cui dignum eſt adſtipulari, quia ſpecialiter defenſor ei ſancti Petri. Hactenus Falco abbas.

CXI. Papæ hac de re epiſtola ad epiſcopum Ambianenſem.

Ad has querelas reſpondit Alexander, ſcriptis hac de re litteris, tum ad Widonem Ambionorum epiſcopum, tum ad Gervaſium metropolitanum. Priores litteræ, etſi jam editæ, hic exhibendæ videntur, ad rei ſeriem melius explicandam. Sic autem habent.

Alexander Guidoni ſalutem & apoſtolicam benedictionem, ſi obedierit. Miramur fraternitatem tuam, neglectis ſanctorum canonum auctoritatibus, poſtpoſitâ quoque ſanctæ apoſtolicæ ſedis reverentiâ, injuſtè & ſine ulla ratione monaſterium Corbeienſe inquietare, & abbatem, à prædeceſſore noſtro piæ memoriæ Leone ordinatum, excommunicaſſe; altaria quoque, jure ipſius monaſterii pertinentia, contra ſanctorum canonum inſtituta aliis, unde maximè indignamur, collata, dato ab ejuſdem monaſterii abbate pretio, non reddidiſſe: ita videlicet, ut in his ſupra dictis omnibus privilegia ab anteceſſoribus noſtris canonicè & apoſtolicâ auctoritate confirmata, pro nihilo duceres, & ſanctæ univerſali eccleſiæ nullius obedientiæ debitam reverentiam exhiberes. Unde monemus, & apoſtolicâ auctoritate præcipimus, ut ab iſtiuſmodi præſumptionibus manum retrahas, & injuriam prafato monaſterio & abbati ulterius inferre non præſumas. Quòd ſi hanc noſtræ admonitionis aurem debitæ obedientiæ non inclinaveris, & ſupramemoratum monaſterium ulterius inquietare tentaveris; apoſtolicâ auctoritate ſancimus, ut idem chriſma & ordinationes, & cætera, quæ à te ſolitum eſt recipere, ab archiepiſcopo Remenſi, vel, à quolibet alio, quem ſibi opportunius præviderit, deinceps recipiat. Si autem ſuperbiâ elatus his noſtris præceptionibus obviaverit, & ſupra dicta monaſterio injurium ampliùs inferre præſumpſeris; omni epiſcopali officio & ſacerdotali ſcientia privatum eſſe, donec tumorem ſuperbiæ debitam per humilitatem demiſeris, & nobis & ſanctæ apoſtolicæ ſedi per condignam obedientiam ſatisfacere ſtuduerit. Si autem ſecundùm duritiam & impœnitens cor tuum tram tibi apoſtolicæ ſedis, ſpretâ hac noſtrâ admonitione, theſaurizaveris; omnino tibi ſacroſanctum communionem interdicimus, niſi cùm in periculo fueris conſtitutus, donec ante præſentiam fratris noſtri Remenſis archiepiſcopi, cujus judicio hanc omnem cauſam committimus, ſupra dicto abbati ſatisfacias.

Alia ad Remenſem archiepiſcopum.

Idem pontifex aliam quoque ejuſdem argumenti epiſtolam ſcripſit Gervaſio Remorum archipræſuli, cui hanc cauſam dijudicandam committit; qua in epiſtola reſellit exceptionem, quam Widio epiſcopus Corbeienſibus privilegiis obtendebat. Epiſtola ſic habet.

Alexander Gervaſio. Clamor ad aures noſtras perlatus eſt ſuper Ambianenſi epiſcopo Guidone, quòd contra decretu ſedis apoſtolicæ monaſterium Corbeienſe frequenter inquietet, habeas, prout ſibi videtur, ad ſui defenſionem decreti verbum, MIHI QUANTUM CANONICUS ODO REMITTIT. *Quod ſi bene perpendat; inveniet privilegii auctorem hoc dicto præcedentia, ſequentiaque minimè infirmaſſe. Eſſet quippe ridiculoſum, ſi qua prius corroboraverat, ipſe etiam violanda mandaret. Unde tibi apoſtolicâ mandamus auctoritate, ut, quia illud monaſterium ſpecialiter ſub protectione ſedis apoſtolicæ fovetur, tuæ fraternitatis diligentiâ defenſetur. Nam, ſicut te ſpecialitèr alnes caritatis amplectimur, ſic te, qua noſtri juris ſpecialiter eſſe videntur, diligere mandamus. Igitur epiſcopus & ablata altaria loco reſtituat, & ab omni inquietudine monaſterii deſiſtat. Quòd ſi noluerit, & decretum apoſtolicæ ſanctionis tirumpere tentaverit, ſretus apoſtolicâ auctoritate ei epiſcopale officium interdicas. Abbati verò, quem ſuſ-*

ſuſpendit, officium ſuum reſtituas, & in omnibus negotiis ſuis auxilium tuæ protectionis exhibeas. Vale.

ANN. CHR. 1062.

Cùm verò epiſcopus obſtinatè cœpris inſiſterut, alteras Gervaſio litteras ſcripſit, ut illi demam contentioni finem imponat: quod ſi per ſe præſtare non valuerit, rem totum ad ſedem apoſtolicam (*a*) referat. Tandem verò epiſcopus concordiam cum abbate iniit, eâ lege, ut quædum villa monaſterii ſibi ad vitam concederetur.

(*a*) *Alexandr. ep.* 18.

CXII. S. Dionyſii libertas aſſerta.

Eodem quoque ferè tempore Gaufridus Pariſiorum antiſtes, qui nuper Imberto ſucceſſerat, ſancti Dionyſii monachos ſuper libertate ac privilegiis monaſterii ſui exagitavit. Querelas hac de re ad Alexandrum papam detulit Ruinerius abbas, qui hoc ferè anno Hugonem ejus nominis quartum euceperat. His auditis, utrumque epiſcopum ſcilicet ubbatemqae, ad ſedem apoſtolicam citavit pontifex. Ambo mandatis paruere, cauſamque uterque ſuam in frequenti judicum conſeſſa coram pontifice peroravit. Poſt longum diſcaſſionem, juſtitiam prædicto monaſterio » favere perſpicuum viſum eſt, nec rot ac tantorum pontificum auctoritati, qui » hanc libertatem conceſſerant, *abſque horrendo anathemate* quemquam poſſe obviare. Unde Alexander *conſilio totius ſancti conventus*, quæ a ſanctis anteceſſoribus » ſuis inſtituta fuerant, confirmavit atque corroboravit. Quia verò epiſcopus chriſmu, cætetaque ex epiſcopuli officio neceſſaria tribuendo, jus ſibi in Dionyſianos urrogabat; Gervaſiam Remoram archiepiſcopum ſcriptis litteris (*b*) rogat pontifex, at prædicta illis tribuat, ſuiſque ſuffraganeis, ut idem præſtent, præcipiat; quod quidem Romani pontificis decretum Philippus rex poſtea regio diplomate (*c*) confirmavit.

(*b*) *Id. epiſt.* 20.

(*c*) *Doublet. p.* 838.

Poſt ea, quæ de Meldenſi ſanctæ Crucis ſeu ſancti Faronis monaſterio ſcripſimus in Annalium noſtrorum tribus priotibus tomis, maximè in ſecundo, ubi Otgerii ducis (*d*) & Benedicti ejus ſocii actu & mauſoleum exhibuimus; nihil ferè nobis ad hoc tempus de eodem monaſterio, aliàs haud incelebri, dicendum occurrit, amiſſis quippe Normannico incendio (*e*) vetuſtis monumentis, quæ rerum untehac geſtarum memoriam continebant. Nequu verò quæ deinceps dicturi ſumus ea ſunt, quæ loci antiquæ & recenti dignitati reſpondeant: at qualeſcamque ejus reliquias omittere nobis religio fuerit. In primis nobis occurrit Galfridus ubbas, qui ejus loci armarii ſea bibliothecæ, ſanè pertenuis, libros recenſaiit poſt medium ſæculum undecimam ſub hoc titulo: *Breviarium librorum, quos invenit abbas Galfridus in cœnobio ſanctæ Crucis ſeu ſancti Faronis*; quod breviurium adſcriptum eſt ud calcem codicis, in quo habetur vita ſancti Faronis, cum viru prædictorum Otgerii & Benedicti prosâ oratione, quam Fulcoius Meldenſis ſubdiaconus eodem tempore metricè reddidit. Carmen quoque de vita ſancti Farouis, hortatu ejuſdum Galfridi abbatis, compoſuit idem poëta, qui Alexandri II. & Gregorii VII. pontificata ſcribebat.

(*d*) *lib.* 29. *n.* 50. *V. lib.* 34. *n.* 7.

(*e*) *lib.* 33. *n.* 94.

CXIII. S. Faronis abbates.

Otgerius Carmentriacenſis ille monachus.

Galfrido abbati ſucceſſit Fulcoudus, cujus tempore Otgerius Carmentriaci (*f*) dynaſta, adhortante Gibelinâ ſorore ſuâ piiſſimâ, quæ prope monaſterium reclaſaverat, monaſticum habitum in eodem cœnobio induit cum duobus filiis, Walone atque Johanne, eidemque loco Carmentriaci nobile prædium contulit. Ibidem quaſdam conſuetudines habebut comes Theobaldus tertius, quas ille unà cum Adelaide conjuge & filio Stephano tanc remiſit; eoque petente Wulterus epiſcopus, cognomento Sapiens, cunctos ejus donationis violatores anathemate damnavit, ut faſiùs legitur in litteris Fulcoudi abbatis, quas in ulogio ſeuioris Otgerii & Benedicti aliàs (*f*) retulimus: ubi ſefellimus commentum eorum, qui Otgerium ſeniorum cum Carmentriacenſi confundunt.

(*f*) *V. Sur.* 4. *part.* 2. *p.* 639.

Non ab re erit obſervare hoc loco, noviſſimè inventam eſſe frugmentum privilegii monaſterio ſunctæ Crucis a Romano pontifice conceſſi, roguta ſancti Faronis ejus conditoris & regis Francorum, & a pleriſque Galliarum epiſcopis ſubſcripti: quod fragmentum affixum erut operculo cujuſdum codicis eccleſiæ Silvanectenſis, quem vir religioſus & humaniſſimus Nicolaus *Sarbourſe*, ſanctæ Genovuſæ canonicus regularis & bibliothecarius, recens comparavit. Hoc fragmentum, tametſi valde mutilum & imperfectum, in Appendice referre viſum eſt ad ſupplendam utcumque veteris illius privilegii jacturam.

CXIV. S. Johannis Laudunenſis abbatiſſa ejecta.

Hoc tempore ubbatiſſa parthenonis ſancti Johannis Laudunenſis, *ſine canonica audientia & judicio epiſcopi ſui*, regimine ejecta fuerut. Quare Elinandum epiſcopum » admonuit Alexunder, ut hanc cauſam diſcuteret, & canonicè definiret, abbatiſſam priùs ſuo regimini reſtitutâ. Idem Gervaſium archiepiſcopum (*g*) hortutur, ut ſe Elinando hoc in negotio adjungut, eumqae ad id peragendum incitet. Abbatiſſæ nomen reticet pontifex, nec ſupplent valgati indices, in quibus Ruinſendis ineunte ſæculo duodecimo abbatiſſa ponitur. Ex his omnibus, uliiſque inferiùs commemoruadis patet, quàm bene affectus fuerit Alexander ſecundus in Ordinem Benedictinum.

(*g*) *Alexand. ep.* 57.

In

ANN. CHR. 1062. CXV. Guillelmus Floriaci abbas.

In Floriacenſi monaſterio Hugonem abbatem excepit Guillelmus, qui principem beatæ Mariæ baſilicam partim (*a*) vetuſtate, partim incendio vitiatam non ferens, novam ejus fabricam, conſentiente Odilone probo ejuſdem baſilicæ ædituo, aggreſſus eſt. Idem novum loculum, quo ſancti Benedicti oſſa recluderentur, fabricari curavit, quæ antea in arca lignea, ſcrinio æneo intrinſecùs ambiente, tecondita erant. Ex ipſa verò lignea capſa decerptæ a multis partibus, variis morborum generibus medelam attuletunt. Ejuſdem Guillelmi tempore duellum factum eſt occaſione cujuſdam ſervi, ex familia Floriacenſi, quem Hugo abbas, Guillelmi decceſſor, quidam ſuorum militum, nomine Ingranno, jure beneficii donaverat: eumdemque Ingrannus filio ſuo Iſembardo poſſidendum reliquerat. Interim Letardus (id ſervo nomen) filium procreavit, Rotbertum nomine, quem Iſembardus, ut proprium vernaculum, aluit domi. Rotbertus verò grandiuſculus factus, intellecto ſe eſſe de familia ſancti Benedicti, Guillelmum abbatem adiit, petiitque, ut *ipſe* in ſervum ſancti Benedicti reciperetur. Annuit abbas, atque Iſembardum, ut ſibi debitum ſervum reſtitueret, admonuit. Statutus dies ad controverſiam finiendam. Die condicto, plurimis nobilium & ſagacium viris ab utraque parte aggregatis, altercatio longè proceſſit, nec finita eſt. Poſt multa conventicula, rem duello terminari inter partes convenit. Indicto ad ſingularem pugnam die, Airicus quidam, fortis robore, miles officio pro Iſembardo pugnaturus ſiſtitur: Rotbertus, viribus & artu longè impar, ſolo ſancti Benedicti patrocinio confiſus, in medium procedit. Airicus primos ictus inrorquet: hos illæſus excipit Rotbertus: tum, vibrato in adverſarii clypeum ictu, eum penetrat, nudamque hoc foramine Airici manum ictu reperito percutit. Ille verò doloris impatiens, clypeum deponit, ſeque victum fatetur. Sic Rotberto ceſſit victoria, ope, ut ipſe confeſſus eſt, ſancti Benedicti, cujus ſervus deinceps factus eſt. Tantine erat unius vernaculi poſſeſſio, ut pro ea dimicaretur contra divinas leges! At mirum id obtinuerat illorum temporum conſuetudo, quâ licitum eſſe vulgò creditur, quod publicum eſt. Quamquam in cauſa monachorum prævalere conſueverat ferri-calidi judicium, ut in ſuperioribus (*b*) obſervatum, paullo minùs probabili, ſed tamen tecepto per illa tempora exemplo.

(*a*) *Tertar. c.25.*

(*b*) *V. lib.57. n.74.*

CXVI. Tonſura per abbates.

Hoc anno Albertus Majoris-monaſterii abbas aſſenſu fratrum quemdam ſancti Martini ſervum liberum fecit, & *clericavit*, id eſt tonſurâ clericali donavit, eâ „ lege, ut numquam ſe a ſancti Martini ſervitio ad alios transferret; ſed ſicut priùs, „ monachis ejus ſubjectus remaneret: aliàs, ut fugitivus revocaretur. Ad hæc ut „ caſtè ſe ageret, & pudicitiam ſervaret, &, ſi ad ordines eccleſiaſticos promo„ tus fuiſſet, numquam auſu illicito mulieribus ſociaretur; ſicut nonnullis conti„ git, qui publicis fronte perditâ nuptiis contra jus faſque uxoribus copulaotur. „ Si verò clericus tantùm manens uxorem duxerit, ejus liberi cum omni proge„ nie ſancti Martini ſervituti obnoxii cenſerentur. Iiidem ferè conditionibus Bernardus ejus loci abbas anno MXCI. die feſto aſſumtionis beatæ Mariæ, intra miſſarum ſollemnia, *clericavit* quemdam Rotbertum, filium Odonis Scoti, quem ipſo „ die a jugo ſervitutis in capitulo, annuentibus ſeniotibus, liberaverat, tali pa„ cto, ut caſtè viveret, monachos ſemper honoraret: quod quàm diu faceret, he„ reditatem ſuam habere ſibi liceret: ſic tamen, ut nulli eam poſſit vendere, vel „ dare, quippe quæ monaſterii eſſet. Si verò ſecus viviſſet, hereditas ejus ad mo„ nachos reverteretur, & ipſe ptiſtinæ ſervitutis jugo ſubmitteretur. Itaque ejuſmodi ſervi clerici facti, non integrâ libertate potiebantur, niſi ad ſacerdotium promovereotur: qui tamen hoc in ſtatu monachis in eccleſiis, quæ eis ſubjectæ erant, obſequi debebant.

Clericorum ex ſervis conditio.

Cella de Alvetris.

Tunc temporis gravis contentio exorta eſt inter Majoris-monaſterii & ſancti Petri de Cultura monachos ſuper burgo caſtri Vallis Lito, contendentibus ſancti Petri monachis, hoc ad cellam ſuam de Alvetris ſpectare, ex dono Guidonis prædicti caſtri domini: alii verò ferri-calidi judicio defiolendum dicebant. Tandem poſt diutinam contentionem Willelmus dux Normannorum, atque etiam tunc comes Cenomannorum, ubi hæ res ſitæ erant, ſeotentiam protulit ſecundùm Martinianos, his teſtibus, Willelmo ipſo comite Normanneuſi, Odone fratre ejus epiſcopo Bajocenſi, Johanne epiſcopo Abrincatenſi, Hugone abbate de Longoledo, (*) Lanfranno monacho, Johanne monacho Majoris-monaſterii, & aliis.

(*) *Lonlay.*

CXVII. Hamelinus miles ſepultus apud S. Albinum.

Hoc ipſo anno ſepultus eſt in monaſterio ſancti Albini apud Andecavos Hamelinus *militaris vir* & vaſvaſſor illuſtris, ſeu clicns feudatarius, qui ab occurſantibus de improviſo inimicis crudeliter occiſus fuerat. Conjux verò ejus Hildeburgis, filiique eorum Hebertus atque Geraldus, dolore confecti, & de Hamelini ſaluru ſolliciti, ipſo die, quo hic in cœmeterio fratrum bumatus eſt, id eſt pridie kal. Junii, Goſſenum quemdam colibertum ſuum in libertatem aſſeruerunt. Teſtes Euſebius epiſcopus, Otbrannus ſancti Albini, & Adraldus ſancti Nicolai abbates, Anſierus de-

decanus ſancti Mauricii, Raiualdus archidiaconus, qui fortè Berengario ſucceſſerat, aliique. Hæc ex archivo ſancti Mauricii. Otbrannus ſancti Albini abbas, cujus ſuperiùs jam mentio facta eſt, laudatur in libro de miraculis ſancti Albini, ubi Fulco quidam, filius Thenderici militis de caſtro Camilliaci, (*) qui ob juramentum temere factum mutus factus fuerat, ad tumulum ſancti Albini vocem recepiſſe perhibetur. ANN. CHR. 1062. (*) *Chemillé.*

CXVIII. Nucarienſes abbates.

Ad hoc tempus pervenit Andreas (*a*) ſecundus abbas Nucarienſis, Evrardo ſuffectus; quem Aimericus, filius Aimerici, Lauſduni Philippi regis anno ſecundo, primo autem Gaufredi-Barbati Audium comitis, extremo correptus morbo, ad ſe accerſivit, eique peccata ſua confeſſus eſt. Dumque ab eo fuiſſet abſolutus, ſe ad monaſterium deſerri rogavit; ibique Gtiſaici terræ partem, inter Vigennam & Marmandam ſitæ, juſſu patris ſui Aimerici & matris Anſendis, Nucarienſibus, probante Gaufrido comite, dono dedit. Andreæ hoc anno ſucceſſit Gaufridus abbas, religione & morum candore inſignis, qui regularis diſciplinæ vigorem illibatum ſervaſſe traditur, ad annum illius ſæculi circiter ſeptuageſimum ſuperſtes. (*a*) *V. hic lib. 56. n. 83.*

CXIX. S. Martialis abbatia Cluniaco ſubjicitur.

Hoc anno Ademarus vicecomes Lemovicenſis ſancti Martialis monaſterium ad regularem diſciplinam reformare voleus, illud ſancto Hugoni Cluniacenſi, ejuſque ſucceſſoribus ſubjicit eum conſenſu Iterii epiſcopi, & Umbergæ conjugis ſuæ, *ob indulgentiam peccatorum ſuorum, ſuorumque parentum, & maximè eorum, quæ de eadem abbatia*, inquit, *contraximus, conſentientes monachos ibidem degentes, non ſecundum regulam ſancti Benedicti vivere, & animarum regimen ſimoniacè emunitibus abbatibus vendentes. Pœnitens igitur præteritorum exceſſuum meorum, & confidens ejuſdem abbatis, ſucceſſorumque ejus induſtriâ, eamdem abbatiam ſancti Martialis ad regularem tramitem poſſe reduci, & deteſtabilem hæreſim ſimoniacam, Deo juvante, funditus poſſe expelli; dono & trado eamdem abbatiam prædicto Hugoni abbati, omnibuſque ejus ſucceſſoribus abbatibus regulariter viventibus, deinceps perpetuò poſſidendam; & abbates, quos ridem loco tum ipſe, quàm ſucceſſores ejus præfecerint.*

„ Ad hæc idem vicecomes nihil ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus in eadem abbatia retinet, exceptis duceutis ſolidis ad vindemiam colligendam, in feſtivitate ſancti Aredii „ reddeudis; *& fagmarto*, ſeu equo oneriſero *in hoſtem*, id eſt exercitum, præſtando cum famulo, poſt bellum reſtituendo; & uno recepto ſeu hoſpitio comitis Pictavenſis ad juſſum vicecomitis; necoon *juſtitiâ* ſeu præbendâ panis & vini, cùm „ ille ad hanc urbem venerit. Actum anno MLXXI. indictione XV. Philippi regis anno ſecundo. Quo pacto illuc introducti fiut Cluuiacenſes, anuo ſequenti videbimus.

CXX. Item Moiſiacum.

Idem factum in Moiſiacenſi ſeu Muſciacenſi ſancti Petri monaſterio, agente inprimis Poorio Toloſano comite, cujus verba notatu digna huc affero. *Pontius Toloſanæ urbis comes, ne in numero malè regnantium a juſto arbitro Deo diſtrictè, quaſi non ab eo ægritus, dijudicer; communi ac ſaluari conſilio uxoris meæ Adalmodis commiſiſſe, ac principum mihi ſubditorum, venerabilis ſcilicet Bernardi Caturcenſis epiſcopi, necnon Gauberti abbatis nominati, Vuillelmi quoque ac Fulconis fratris ejus conſultu, decrevi ut abbatia ſancti Petri Moiſiacenſis cœnobii, quam ego hactenus, & parentes ſeu prædeceſſores mei comites Toloſani de manibus regum Francorum viſi ſumus in feui jure habere & poſſidere, deinceps in Dei ſervitio rectiùs diligentiùſque cuſtodiatur. Quapropter volo, ut cunctis meis ſucceſſoribus pateſcat, quòd ego prænominatam abbatiam ſancti Petri Moiſiacenſis cœnobii omnipotenti Deo & ſanctis apoſtolis Petro & Paulo dimitto, necnon & ſeniori carilſimo domno Hugoni abbati Cluniacenſi, ſive cunctis ſucceſſoribus ſuis in loco Cluniacenſi futuris, ſecundùm regulam ſancti Benedicti ordinandam in perpetuum trado coram teſtibus. Si quis autem parentum vel ſucceſſorum meorum, aut quicumque hominum poſt finem meum, ſive poſt diceſſum Gauberti principis illius, qui ſecundus a me in abbatia illa nunc eſſe videtur, & abbas vocatur, hunc meum ceſſionem diſrumpere quoquo modo attentaverit, quod fieri omnimodis ſub obteſtatione judicii Dei prohibeo; omnipotentis Dei virtute examinandum, & papæ Romano, necnon & Francorum regi, ad quorum tuitionem locus præfatus Moiſiacus pertinet, diſtringendum relinquo. Ego verò hanc inſcriptionem ceſſionis in manu jam dicti abbatis domni Hugonis, adſtante omni conventu ejuſdem monaſterii, cui præeſt, in ea electione, & prænominati Bernardi Caturcenſis epiſcopi, ad cujus diœceſim attinet locus iſte, conſecratione, Durannus abbas & monachus Cluniacenſis tu die ſollemnitatis ſanctorum principum apoſtolorum Petri & Pauli, manu, ore & corde confirmo atque corroboro.* Idem confirmant Beruardus epiſcopus Caturcenſis, Adalmodis comitiſſa, Gausbertus abbas, & alii. Datum ſub die tertio kal. Junii.

Tres illius loci abbates.

Hic obſervare decet, tres fuiſſe tunc temporis illius monaſterii quodam modo abbates, nempe comitem Toloſanum, qui hanc abbatiam a rege Francorum in beneficium tenebat: alterum Gausbertum ſæcularem principem, qui eamdem abbatiam

ANN. CHR. 1062. (a) V. supra num. 58. & 68.

tiam *magno pretio*, ut mox videbimus, hoc est triginta millium solidorum, a comite emerat : & Duranno (*a*) ex monacho Cluniacensi Tolosanum episcopum, cui hæc abbatia a comite commissa fuerat. Hic fortè Pontio comiti & Gausberto scrupulum commissæ simoniæ injecit : quod peccati genus, tunc certè frequentissimum, quam multis in conciliis a pontificatu Leonis IX. damnatum fuerat : quæ causa Pontium comitem & Gausbertum perpulit, ut hanc abbatiam venerabili Hugoni Cluniacensi abbati cederent, ac reformandam committerent, & pro simoniæ piaculo omnem in ea ditionem sibi suisque posteris interdicerent. Gausberti refutatio, etsi anno sequenti ab eo facta, hoc loco ipsis ejus verbis referenda visa est.

Satis omnibus, ut opinor, notum est, qualitee ego Gausbertus, abbas nominatus, olim a Willelmo comite Tolosano emptione magni pretii, xxx. scilicet millia solidorum, abbatiam Moyssiacensis cœnobii comparaverim. Nunc verò & deinceps omnes posteros meos ac quoscumque, quorum in manibus hæc cuerpitionis meæ munimina advenerit; scire volo, quòd ego postea seniori meo Pontio & filio ejus Willelmo totam prædictam dederim abbatiam post finem meum, hac de causa, pro amore videlicet Dei & pro salute animæ meæ, seu pro stabilitate ac restauratione ejusdem abbatiæ : ut non deinceps post discessum meum ipse meus senior Pontius, neque filius ejus Willelmus, nec ullus successorum meorum comitum licentiam habeat, aut vendere, aut dare, aut commendare præfatam abbatiam sancti Petri Moyssiacensis cœnobii cuiquam clericorum vel laïcorum, nec etiam ulli meorum parentum, ita ad possidendum, ut hactenus ego & prædecessores mei malè & secularitèr visi sumus possidere; sed perpetuò Willelmus filius Pontii, & filii ejus post eum, & omnis posteritas genealogiæ ejus tenendo possideant, & justè ac viriliter regant, & abbati regulari a fratribus ejusdem congregationis, voluntate & consensu abbatis & totius congregationis Cluniacensis monasterii regulariter electo, reddendam tradant. Sed etsi de Willelmo Pontii filio legales non apparuerint filii, fratribus suis Raimundo & Hugoni filiis Pontii similitèr per conventionem supra scriptam ipsis & filiis eorum, qui legales ex eis prodierint, habituram trado. Quod etsi casu evenerit, ut omnium istorum comitum palatinorum abolendo progenies evanescat, illi tamen qui forte post eos arcem ac regimen Tolosani comitatus acceperit, & qui secundùm Deum & secundum sæculi dignitatem prædictam abbatiam possidere voluerit, similiter habendam reddo, salvâ in omnibus fide abbatum futurorum Cluniacensium. Hoc autem ut omnibus, tam præsentibus scilicet ac futuris, pateat volo, quòd prædicti mei seniores ac palatini comites, Pontius & ejus filius Willelmus, ante hanc meæ donationis quietationem mihi dexterant, & propriorum iusuper corporum fidem dederunt, nunquam se daturos cuiquam hominum viventium sancti Petri Moyssiacensis monasterii abbatiam, nisi Abbati regulari regulariter, ut dictum est, a fratribus ejusdem cœnobii, jussu & voluntate abbatis & congregationis (Cluniacensis) electo. Et ut hæc meæ dimissionis annotatio semper firma stabilisque permaneat, in manibus prædictorum meorum seniorum comitum, Pontii & filii ejus Willelmi, coram nobilibus peoprii mei muniibus subnixâ stipulatione firmavi. Hujus autem rei testium vocabula subter habentur inserta. Ego Gausbertus Abbas nominatus edictum edidi stabilitate fiemâ : Gaubertus de Laurageusi castro firmavit; Bernardus Petri de eodem castro firmavit; Bernardus Raimondi de Vuandalorum castro fiemavit; Raimundus Emelu firmavit. Facta donatio hæc in manu Willelmi comitis Tolosani anno ab incarnatione Domini millesimo LXIII. regnante rege Philippo. Data v. idus Junii.

Hactenus instrumentorum cessionis Gausberti principis & abbatis, quod sinceram ejus pœnitentiam ac pietatem probat.

CXXI. Hunaldus illio monachus, tum abbas.

Hoc ipso anno vir quidam nobilis, idemque *eloquentissimus*, Hunaldus nomine, comâ capitis detonsâ & monastico habitu Moissiaci suscepto; insignem donationem multarum ecclesiarum fecit Domino Deo, & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, ac loco Cluniaco, & domno Hugoni abbati, ejusque fratribus præsentibus ac futuris, *quibus me*, inquit, *perpetuâ subjectione convertens subjicio*. Hanc ramen donationem, quam facit pro redemtione animæ suæ, patrisque sui Rogerii ac matris

(*) f. Adelaïz.

» Aladeiz (*), necnon fratris sui Hugonis & avunculi Saxetonis, vult cedere
» in usus Moissiacensium monachorum, ita ut ab eis quolibet anno, in festivitate
» sancti Martini, ex illis ecclesiis decem solidi argentei pro tributo deferantur ad
» capitulum Cluniacense in signum subjectionis harum ecclesiarum, & quotannis pa-
» tris sui anniversaria dies Cluniaci celebretur. Subscribit cum eo ipsius mater Aladeiz, Hugo vicecomes frater ejusdem Hunaldi, qui alterum habuit frattem eo-

(*b*) Marca Hist. de Bearn. p. 304. (*) de Brulois.

mitem Bigorrensem (*b*), & pro parte hereditatis suæ sortitus est vicecomitatum Brulensem (*), ex quo monasterium de Leyzaco ædificasse traditur. De hoc Hunaldo jam monacho agitur in libello Hildeberti de vita sancti Hugonis abbatis : qui cum duobus monachis fuit, Duranno, qui Tolosanus fuit episcopus, & Hunaldo, *qui fuit abbas Moyssiacensis & vir eloquentissimus*, in Wasconiam profectus

ad

ad pauperem ulcerosum ac leprosum divertisse dicitur, eumque *agnină tunică* suâ indnisse, qnà ille iodutus statim lepram exuerit. Idem fusiùs narratur in libro de miraculis sancti Hugonis. ANN. CHR. 1062.

Exstabat per id tempus in diœcesi Anscienſi, comitatu Armaniacensi, monasterium sancti Johannis de Sancto-monte, quod miles quidam, Raimundus nomine, principatu Heinrici regis ædificasse traditur, ibidemque abbatis officium gessisse. Aliqnanto post Bernardus comes, cognomento Tumbapalerius, ut in vetcri nostro exemplo legitur, aliis Tumpalerins, in gravem morbum incidit, vovitque se monasticam vitam professurum, si ex illo morbo divinâ ope convaleseeret. Verùm, cùm illius loci monachi oumero duodecim laaiùs viverent, nec uspiam in tota Wasconia monastica religio vigeret; monasterium Sancti-montis consilio Raimundi abbatis fnorumque optimatum instauravit, illudque Hugoni Cluniacensi informandum commisit, assentiente tandem Austindo Ausciorum archiepiscopo post multas rixas, quas in actis Ipsius Austindi tomo 1. Galliæ-christianæ legere licet: cui in compensationem jurium, quæ in Sancto-monte sibi competere contendebat, modus Nogarioli a comite concessus est. In eodem instrumento prædictam permutationem confirmavit Centullus comes, Bernardi nepos; eamque laudarunt pontifices, scilicet Gregorius *Viennensis* seu Bearnensis, Stephanus Elleronensis, Petrus Aduensis, Willelmus Convenienſis, & Dutannus Tolosanus: at vitiosissimæ sunt chronicæ notæ, tum in Gallia-Christiana, tum in veteti nostro exemplo; minùs vitiosæ in litteris Austindi archiepiscopi, datis *anno incarnationis dominicæ* MLXII. *indictione* XV. *præsidente in Romana sede Nicolao papâ, gubernacula regni Francorum tenente Philippo: anno secundo regni ejus*. Ubi illustrissimus Petrus de Marca (*a*) rectè moner, Nicolaum papam anno superiore defnnctum fuisse, at quòd annum secundum Philippi regis itidem mendosum esse vult, id qnidem vetnm est, si anni regni ejus initium sumatur ab anno MCLIX. quo viyente patte coronatus est: secus si a morte patris, quæ quatto din mensis Angnsti anni seqnentis accidit. Itaqne tetinendum poto annum secundnm Philippi regis cum nono incarnationis MLXII. qui in aliis quoque litteris assignatur: at pro Nicolao Alexandri II. nomen reponendum. Non ab re forsao erit in illis Bernatdi comitis litteris observare hæc verba, quæ sic habent in antiqui nostri exempli chronicis notis: *Duce Vuillelmo Pictavensi Aquitaniam & nostram Vuasconiam regente ac gubernante post commutationem venditionis nostræ, scilicet Vuasconiæ; ille mihi dando* XV. *millia solidorum, a me denique recipiendo potestatem totius Vuasconiæ*; qna de re legendus Petrus de Marca in loco mox citato. Hæc omoia diversis temporibus approbarunt Hngo-Albus cardinalis & apostolicæ sedis legatns, Amatus itidem S. R. E. legatus, Geraldus cardinalis & legatus *transiens Hispanias*, & Bernardus Toletanæ sedis archiepiscopus & legatus. Porro hæc abbatia Sancti-montis redacta fuit in cellam monasterii Cluniacensis, in qua sæculo quinto-decimo monachi tantùm septem erant. (*a*) *Hist. Bearn. lib. 4. n. 7.*

CXXII. Sancti-montis abbatia instaurata.

In diœcesi Rutenensi antiqnitus conditum fuerat monasterium in honorem sancti Petri, *inter castra Panatensium & Cassanensium*, incerto auctore ac tempore, utque Conchensi abbatiæ subjectum: qnod sæculo nndecimo pæne omnino destructum & eversum jacebat. Illic cùm advenisset Anglus quidam peregrinus, Albodenus seu Alboinus nomine, quem Haroldi regis filium fuisse tradunt, sacri loci ruinam miseratus, ejus instaurandi consilium cepit, idemque castrorum illorum principibus persuasit. Ut id easequeretur, convenit Amblardum Brantosmensis cœnobii abbatem, apud quem in transcursu hospitatus fuerat, eumque in pii operis consortium adduxit. Sed, qnia id citra Conchensium assensum fieri non poterat, Amblardus eum Odolrico (*b*) eorum abbate pactus est, ut locus Brantosmensibus cederet. Assensere quoque Rotbertus comes & Berta ejus conjux cum Petro episcopo Rutenensi; necnon Hugo & Rigaldus fratres Cassaniæ domini, atque Panati itidem domini, qui decimas qnasdam eidem loco ad sepulturam suam contulerunt. Restructo monasterio, dedicata fuit ecclesia in bonorem sepulcri Domini, sancti Petri, sanctique Thomæ & sancti Sicharii; tributumque Brantosmensi abbatiæ, cujus hactenus cella est, sed monachis destituta, sub titulo sancti Petri de Clara-valle seu de Claris-vallibus. Litteræ hac de re confectæ variant in anno, qno hæc instauratio facta est, aliis annum MLX. aliis MLXII. præferentibus. Odolrico abbati in præfectura Conchensi fortè successit Bego abbas, cujus tempore quidam Deusdet Terondellus Petrum filium (*c*) suum Deo & sanctæ Fidi commendavit, utque Arnaldo monacho tenendum & nutriendum usque ad decem annos, quoad presbyter fiat, si aptus ad sacrum ordinem visus fuerit, aut monachus. Actum mense Augusto, regnante Philippo rege Francorum. (*b*) *V. supra, n. 70.* (*c*) *Capitul. tom. 2. p. 1515.*

CXXIII. S. Petri de Clara valle monasterium.

Exstabat tunc temporis in eodem Rutenensi pago Vabrensis abbatia, quæ hoc anno Hugoni itidem Cluniacensi abbati commissa est, cujus rei litteræ in chronico Moissiacensi referuntur in hnnc modum.

CXXIV. Vabrensis abbatia Cluniaco data.

ANN. CHR. 1062.

Noverint universi Christi fideles, tam præsentis temporis quam futuri, quòd Deus det abbac Rathenensis cum auctoritate & consensu clericorum jam dictæ civitatis & Roberti comitis Alvernensis & domni Petri Berengarii tunc Rathenensis episcopi & Petri abbatis, itemque cum voluntate & consensu Ricuriæ & Bertæ comitissarum, sancto Petro Cluniacensi cœnobio dedit dono perpetuo abbatiam Vabrensem, sitam in episcopatu & comitatu Rathenensi, in manu & dispositione domni Hugonis prædicti Cluniacensis cœnobii abbatis, omniumque successorum ejus jure perpetuo in proprium possidendam, & pro suæ arbitrio ordinandam, scilicet ob absolutionem suorum antecessorum, propriorumque peccatorum, quæ præcipuè de ejusdem abbatiæ Vabrensis malâ tractatione, abbates simoniacâ emptione constituendo, contraxerunt. Igitur priorum excessuum pœnitentiam agens, beato Petro Cluniacensi monasterio, ai prædictum est, in proprietatem eamdem abbatiam in manu Hugonis abbatis contradidit: ut eam videlicet domnus Durandus, monachus præfati domni Hugonis abbatis, idemque abbas Morissacensis cœnobii, atque etiam Tolosæ civitatis episcopus, ex præcepto ejusdem patris Hugonis regulariter gubernaret & regeret, & ad laudem cultumque divinum paterno regimine ad Cluniacensis ordinis obsequium Domino opitulante proveheret. Facta est autem donatio hæc anno incarnationis Domini MLXII, *indictione decimâ-quartâ* (*a*), *regnum Francorum regente Philippo anno* II, *in Lemovicensi civitate, præsidente præfato patre Hugone in communi capitulo sancti Martialis,* II. *idus Novembris.*

(*a*) *I.* decima-quinta.

Hactenus instrumentum illius donationis, quod tetulit Aymericus de Peyruto abbas Moissiacensis, qui gesta Romanorum pontificum & imperatorum & chronicon monasterii sui sub finem sæculi quarti-decimi composuit. Cum est in superioribus tomis de monasterio Vabrensi, quod e Johanne XXII. in episcopalem ecclesiam conversum est. Post prædictum instrumentum Aymericus laudat sanctum Hugonem abbatem, quòd *religionem nostram sanctissimam, tunc pene lapsam, & ad nihilum in diversis partibus redactam,* instauraverit; & quòd floccos viliores pretii, qui a longinquo videbantur sericei, sed e proximo contemtibiles; & calceos cum corrigiis invexerit ad reprimendum superiorum monachorum fastum, qui pretiosis pannis & deauratis calceis utebantur.

CXXV. Gellonensibus jus sepulturæ datum. (*a*) *V. lib. vii. n.* 92.

Quo tempore Gellonensi monasterio præerat Petrus (*a*) abbee, eodem Lutevensem ecclesiam administrabat Rostagnus episcopus, qui Romam pontificatu Alexandri II. profectus, id ub eo obtinuit, ut diœcesanorum suorum corpore ad extrangam diœcesim absque suo permissu humande non deferrentur: sed tamen Gellonensibus hanc facultatem concedit. Epistolam eisdem hac de re scripsit in hæc verba.

Fratribus Gellonicis Rostagnus præsul Lutevensis æternæ manus benedictionis. Noverit, fratres carissimi, per totam hanc quadragesimam, ut vobis eorum petitis retuli apud summum universalis ecclesiæ Romanum pontificem, dominum videlicet Alexandrum papam, me mansisse Romæ; ac secundum ei, quæ, favente Dei gratiâ, familiaribus colloquiis nostræ, vestræque, quidquid potui, admodum suggessisse prosperatis, ejusque animum inclinare studuisse ad communia commoda utilitatis. Qui suas clementer, annuente Domino nostro Jesu-Christo, accommodans aures mihi, measque petitiones suis non renuens firmare privilegiis, in calce unius interdixit, nullatenus defunctorum sepelire corpora, nisi in propriæ cimiterio civitatis, aut in monasteriis ad ipsum diœcesim pertinentibus; nec ullo modo ad ullum episcopium transferri sine jussu proprii episcopi. Quo audito, vos importunis precibus me cogitis vobis permittere, mei episcopatûs mortuorum testata sepelire corpora. Unde ego annuens tantis vestris obsecrationibus, concedo & permitto, condere eorum, quæ vobis fuerint corpora adlata, aut vos ipsi attuleritis. Eos autem, qui sepulti fuerint vestro in cimiterio, de quibus pœnitentiam egerunt, absolvo a peccatis, eorumque participatio sit cum choro angelico. Ee quibus intelligitur, Gellonense monasterium a Rostagno episcopo intra fines Lutevensis diœceseos non comprehendi.

CXXVI. Mediranenses & Senonienses abbates.

In Mediano-monasterio Lambertus bonæ memoriæ abbas, anno regiminis sui vicesimo-quarto, e vita migravit XIII. Kal. Aprilis, qui in suis moribus sæculi venitatem plurimùm exhorruisse dicitur, & basilicam variis ornamentis decorasse, remque monasterii auxisse. Horum omnium recensionem ultimo vitæ suæ anno fieri curavit *in præsentia Liethfridi & Berchuri abbatum:* ex quibus Bercherus Senonensis ebbas erat. In hac recensione habentur *calices tres, quorum unus est cum auris.* Cæterum supellectilem prætereo. Idem complures etiam codices ad sexaginta-septem recenset: in quibus describi curavit librum bibliorum veteris ac novi testamenti ad usum fratrum, qui codex a quinque monachis intra quinque mensium spatium exaratus fuit, ut fidem faciunt versus ei adscripti, & a Johanne de Bayone relati, ex quibus hos tantùm ad propositum profero, illius codicis errata, si qua erant, excusantes ob celeritatem.

In

In quo non mirum, ſi quid minùs exſtitit actum:
Sed magè mirandum per menſes quinque peractum
A monachis totidem.

ANN. CHR. 1062.

Idem Lambertus corpora ſanctorum Lazari & Azæ e veteri oratorio ſancti Petri, ubi diu latuerant, in ſanctæ Mariæ baſilicam tranſtulit. Benedictus ei ſucceſſit ævo jam maturus, vir humilitatis & caſtitatis eximiæ, vanæ gloriæ & iniuriarum contentu inſignis, qui anno MLXXVI. Bertricum habuit ſucceſſorem.

Eodem tempore florebat Senonienſis monaſterii abbas Rambertus vir religioſiſſimus, qui regulatem illic diſciplinam ad priſtinum ſtatum reduxit. Obiit ante hunc annum, ſiquidem Bercherus ejus ſucceſſor hoc ipſo anno recenſuit Medianimonaſterii interfuit. Hic deceſſoris ſui veſtigiis inſiſtens, commiſſam ſibi provinciam ſtrenuè admiuiſtravit, ſucceſſorem ſortitus Antonium, qui anteceſſorum ſuorum pia facta æquavit, & taotùm non ſuperavit. In necrologio Senonienſi notatur v. nonas Martii Rambertus abbas hujus loci. Hoc tempore Stephanus ſancti Agerici abbas libellum ſcripſit de vita ſancti Agerici Virdunenſis epiſcopi fundatoris ſui.

CXXVII. Vvolſtani fata ante epiſcopatum.

Tunc Anglicanam eccleſiam eximium Ordinis noſtri ſidus illuſtrabat, ſcilicet ſanctus Wolſtanus ſeu Wiſtanus, qui hoc anno ad ſedem Wigornienſem provectus eſt. Is in vico pagi Warvicenſis, Icentuna dicto, apud Mercios natus eſt. Ejus parentes, Ethelſtanus & Wiſgeva, nec ceuſu tenues, nec natalibus mediocres fuere. Primis litterarum elementis in Eveshamenſi monaſterio initiatus, humaniores in Butgenſi litteras addidicit. Interim moriuntur ambo parentes: patet ante obitum Wigorniæ monaſticum induit habitum: manet in eadem urbe ſanctimonialis velum ſuſcepit. Wulſtanus verò ſe curæ Brithegi epiſcopi commiſit, qui ex abbate Perſcorenſi ad ejuſdem urbis pontificatum promotus fuerat. Admiſit eum libens in ſuam familiaritatem pius antiſtes, atque optimis moribus ac ſcientiâ eccleſiaſticâ imbutum ſacerdotio initiavit. Paullo poſt idem præſul ſuburbanam ei eccleſiam pinguiſſimi reditus conferre voluit. Hæſit ille diu anceps, an acciperet: ſed tandem ſollicitatus quid animi ageret, monachum ſe fieri velle reſpondit, toramque vitam ſuam Deo, non per partes libare. Aſſenſit antiſtes, eoque faveote Wigoroiæ monaſticam vitam profeſſus eſt. In monaſterio porro ita ſe geſſit, ut dignus habitus ſit, qui omnes variorum officiorum partes impleret. Secretarius ſeu cuſtos eccleſiæ factus noctes ſeriè pervigil in precibus agebat: at ſomno cedere coactus, non in lecto, ſed ſuper ſcamnum eccleſiæ, libro, in quo legebat, pro cervicali capiti ſuppoſito, tantiſper quieſcebat. Præpoſitus ſeu prior factus poſt Agelvvinum (*a*) ab Aldredo epiſcopo conſtitutus, res exteriores, anteceſſorum incuriâ peſſum datas, in ſolidum reſtituit, & interiores freno regulari conſtrinxit. Hinc univerſis acceptus, facilè gratiam obtinuit apud Aldredum, qui ex monacho Wintonienſi Wigornienſem cathedram poſt Brithegum conſcenderat. Hic populum ſibi creditum ex penuria prædicationis a bonis moribus diffluere animadvertens, evangelii in ſua diœceſi prædicandi provinciam Wiſtano commiſit. Movit aliorum invidiam novus ille honos; unuſque inter omnes viro Dei inſultare cœpit tranſmarinus quidam monachus, Winricus nomine, vir alioqui moribus & ſcientiâ ſpectabilis; caviliari ſoli-
„ tus, contra regulas eſſe, quòd Wiſtanus munus præriperet epiſcopi, cui ſoli
„ competeret prædicandi officium. Pauca reponebat vir modeſtiſſimus, nihil Deo
„ magis gratum eſſe inquiens, quàm populum peſſum euntem in viam veritatis
„ revocare. Sed tandem ſomnio, quale ſancto Hieronymo contigit, detectitus Winricus, Wolſtani pedibus advolutus offenſam deprecatur.

(*a*) *Roger. Hoveden ad hunc ann.*

CXXVIII. Vvigorniæ fit epiſcopus.

Interea Kynegiſus archiepiſcopus Eboracenſis diem clauſit extremum; viſumque eſt Edvvardo regi, ut Aldredus Wigornienſis epiſcopus ad vacantem ſedem promoveretur. Pergit Aldredus Romam accipiendi pallii causâ, quod Nicolaus papa recuſat dare, niſi ille Wigornienſem epiſcopatum abdicet. Ægre demum conditionem admiſit Aldredus, qui legatis apoſtolicis dux itineris adjunctus, ad Wigornienſe monaſterium cum eis divertit. Rogerius Hovedenus unum ex his legatis, nominat Armenfredum epiſcopum Sedunenſem; Lanfrancus in epiſtola ad Alexandrum papam, uttumque, ſcilicet Hermenfredam Sedunenſem epiſcopum, atque Hubertum cardinalem. Quadrageſimæ tempus erat, quo tempore Wiſtanus, ejus loci præpoſitus, rigidiſſimè vivebat, tribus qualibet hebdomadâ diebus a quolibet cibo abſtinere ſolitus: cæteris diebus porros, cauleſve coctos vel elixos ſumere; de cætero ſilentio continuo, precibus & vigiliis præter morem addictus. Hic nihilò minùs humaniſſimè excepit legatos, qui in ejus admitationem adducti, dum Wigorniensis ventilaretur electio, nomen ejus tulerunt in medium; eorumque ſuffragiis effectum eſt, ut is eligeretur præ Ethelvvino abbate Eveshamenſi, quem Aldre-

ANN. CHR. 1061.

dus itidem plurimi faciebat. Ille contra obniti, reclamare: sed tamen, urgentibus legatis & episcopis, consulente insuper Wilio incluso, assensis est electioni, mœrens, invitus, ac propemodum coactus. Noo moltò post Eboraci consecratus est mense Septembri episcopus ab Aldredo archiepiscopo vice Stigandi Cantuariensis primatis, quem Romanes pontifex officio interdixerat. Ipse porro onus episcopatus adeò gravatè tulit, et anditus sit dicere, maluisse se capite mstrari, qeàm illud onus pati. In episcopatu monachi sic instituta retinuit, ut nullas episcopalis officii partes omitteret. Altero suæ ordinationis die seb beati Bedæ invocatione dedicavit ecclesiam. Io prædicando assideus, Christum semper sonabat, Christum auditoribus imitandum proponebat. Diœcesim sedulò perlustrare solitus, omnem oratoriam sibi obviam insaletatum præretibat. Cætera suis locis.

CXXIX. Ambrosiæ basilicæ pseudo-abbas. (b) *V. lib. 60. n. 50.*

Mediolani post mortem Laodulfi (*b*) abbatis, Ambrosianæ basilicæ abbatiam precio coemit quidam clericus, Atiprandus nominc, quem Mediolanensis ecclesiæ cancellarium fuisse dicent. Mox eem adortus vir Dei Arialdus, quem Deus simoniacis hostem infensissimum oppositerat: Quid istuc est? inqeit; heri clericus, hodie abbas! Egregium sanè saltum! Cur verò id facere ausus es contra jesjurandum a re præstitum, quo simoniam abjeraveras? Ad hæc ille: Hoc, ot vides, actum est; retro abire non licet. Immo verò, ait vir Dei, licet ac decet; idqee at qeantocius facias, ex parte Dei, sanctæque Romanæ ecclesiæ te commoneo. At ille: Adjuto te & ego, at te modò ruis vestibus exass, teque virgis cædi facias. Mox fecit vir Dei quod adjuratus erat: at falses abbas non babeos quid toponeret; demisso capite aliorsum declinavit, abbatiamque malè partam reliquit. Porro hic Arialdus, simoniacorum constantissimus censor, Widonis simoniaci ac schismatici archiepiscopi jussu a duobes clericis crudelissimè mutilatur ac necatur, pro martyre meritò habitus. Libtem de ejus gestis & martyrio scripsit Andreas monaches Vallembrosaous. Apud Puricellum Ambrosianæ abbas anno MLXXVII. occurrit Adelardus, & anno MC. Guillelmus de quo aliàs.

CXXX. Dominicus Loricatus obi t. (a) *V. supra num. 79. & seq.*

Dominicus, cognomento Loricates, cujes stupendam in se rigiditarem superiùs (*a*) exposuimus, aliqeantis ante obitum annis, novem supplicii genus adinvenit, & *virgarum scopas in corrigiarum fasticas* vertit. Circolis quoque ferreis, quatuor alios quatuor superaddidit, quibus coxas & cruta constringebat. Vestes ejus, plerumqee luridæ ac detritæ, ad tibias vix medias descendebant, cùm alii ad prænoniendos a frigore pedes vestimenta ad terram defluentia gestarent. Totes in vigiliis dicere solebat, quòd somnum somnus foveat ac provocet, & vigilias vigiliæ pariant. Vini usu quod antea per intervalla parcissimè bibebat, longè ante obitam omnino abstinuit. Hinc minimè mirum videri debeat, quòd gravitatem stomachi & crebros capitis dolores in fine passes est. Et quoniam sæpe alterum ex altero procedit, proposuit antidoto quodam stomachum purgare. Nihilominus sextâ feriâ per totem diem vix a modulandis psalmis & scericatum ictibus cessavit. Nocte sopore deposito, antidotem accepit: qeo accepto stomachi dolore graviùs laborare cœpit: Decetso nocternatem vigiliarum officio cum laudibus matutinis, cùm primæ jam horæ officium coram ipso a fratribus recitaretur, spiritem, pœnitentiâ durissimâ expurgatum Deo reddidit pridie idus Octobris. Tuoc Petrus-Damiani, qui res ab eo gestas scripsit, Romæ versabatur; de quo qeidam frater somniavit, ipsum lumine oculorum orbatum esse: quod ille interpretatus est de morte beati Domioici, quem lumine ipso cariorem habebat. Dominici corpus fratres, qeod duplici loricâ ferreâ indutum invenerent, ne a vicinis monachis raperetur, in ipsa, qua mortuus est cellela defossâ humo celeriter obtuerunt, qeod Petrus-Damiani paullo post in Fontis-Avellani capitulem transferri cetavit. Eant „ oenc, ait Petrus, qei carois suæ delectantur illecebris: medullas absorbeant vo„ luptatum, & tamqeam victimæ ad æternum nutriantur incendiem. Qeantò ma„ gis præferenda Dominici vita! qui postqaam stigmata Jesu-Christi jugiter porta„ vit in corpore, nunc cum Christo lætatur. Hic cum Gregorio Nazianzeno di„ cere nobis liceat. Parce, Christe, piis animis, altra modum rigidis & in se„ ipsos sævientibus, qeos animi fervor sic abripit, et eos intra certiculum freni „ vis retinere nequeat. Ita ferè Gregorius in carmine ad Julianum, in qeo monachorum georumdam immodicos excessus commemorat. At quàm pacii sunt, qui de cavendis piis ejusmodi excessibus admoneri opes babeant! De anno, quo mortuus est Domioicus, non levis est difficultas. Petres ait eem *ante annum* defunctum esse, qeàm ipse vitam Rodulfi Eegubini episcopi scriberet, quem anno MLXIII. decessisse paullo post videbimus. Atqui Domioicus, ex eodem Petro, e vita migravit pridie idus Octobris, & quidem, et ex eodem iorelligitur, die sabbati, cùm primæ horæ officiem recitaretur: qeod nonnisi anno MLX. vel MLXI. convenire potest. Certè hoc anno MLXII. dies pridianus iduum Octobris in festum secundam incidebat.

AN.

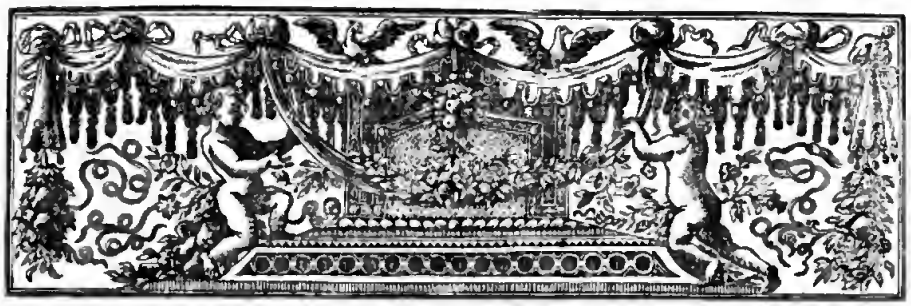

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI

LIBER SEXAGESIMUS-SECUNDUS.

Ab anno Christi 1063. ad annum 1067.

ANN. CHR. 1063.

I. Petri Damiani iter Casinum & Florentiam.

QUANTUMVIS Petrus-Damiani solitudinis studio teneretur, ejusque amore Ostiensem episcopatum, repugnante incassum Romano pontifice, abdicasset; non tamen optatâ quiete frui potuit, urgentibus nimirum ecclesiæ negotiis, quibus procurandis opera ejus necessaria esse non immeritò credebatur. Hinc est quòd Alexander Papa, qui eum in reprimendo Cadaloi schismate strenuum adjutorem habuerat, eumdem in urbem Florentiam indeque in Galliam ad componendas serventes controversias mittendum, curavit. Verùm antequam hanc legationem obiret Petrus, Casinense monasterium adire constituit, et desiderio ac votis Casinatium faceret satis, maximè Desiderii abbatis, qui suffragia ei promissa ac debita mortuo denegarorum comminatus est, nisi quantocius se inviseret. Ivit itaque Casinum vir Dei anno (*a*) Desiderii abbatis, quinto, nec otiosus fuit, immo Casinatibus multùm fructuosus ille accessus. Effecit enim apud eos, ut festâ feriâ per totum annum pane & aquâ contenti essent, & *disciplinam*, ut vocant, singuli prævia confessione acciperent; atque insuper triduanum in capite quadragesimæ jejunium quotannis peragerent: sive illud ante id tempus pro veteri more ac regulæ instituto non observaverint; sive quod censet Baronius, eo modo illud receperint, quem caponit Petrus ipse in epistola ad fratres (*b*) Gamugnenses, nempe ut per illud triduum „ nonnisi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent; nulla, *nisi lectionum* „ *& ordinum*, verba proferrent; ac nudis pedibus mœrentes incederent; demum„ que recitato in commune toto psalterio, mutuis se scoparum flagellationibus ca„ stigarent.

(*a*) *Chron. Casin. lib. 3. c. 22.*

(*b*) *Petr. Dam. ep. 32.*

II. Ejus opusculum ad Desiderium abbatem.

Post suum e monte Casino discessum Petrus opusculum scripsit *Domno Desiderio, Casinensis monasterii reverendissimo rectori, & universo sancto ejus conventui*: cujus initio se de marini fluctus procellis post dimissum episcopatum, & velut arenis expositum gaudet; Desiderio verò compatitur, quòd ventis & turbinibus atteratur at-

ANN. CHR. 1063.

atque inter blandes pelagi fluctus & voragines verſetur. Tum eundem monet, quantum ſit periculi, monachum ſæcularibus rebus & conſortiis implicari, idque probat comparatione piſcis, qui uquis erutus ſanus eſt, non ut ſibi vivat, ſed ut alios paſcat. *Vocamur*, inquit, *attrahimur; ſed ut aliis vivamus, moriamur nobis. Amatvenator ferarum, ſed ut ſibi faciat cibum... Amant & homines nos, ſed non nobis. Sibimet diligunt; in ſuas nos vertere delicias concupiſcunt; quos utinam dum intextorta proſequimur, quid aliud quàm monacho noſtro, qui latebat intrinſecus, repudium damus? Mox enim ad ſummæ tendentis vitæ ſtatus exercitur, rigor enervatur diſciplinæ, & ad effluendum, quidquid libido ſuggeſſerit, ora laxantur.* In fine Petrus ſuum in Caſinates ſtudium & affectum prodit, teſtaturque, quàm ægrè ab » eis uvulſus ſit visâ eorum religione: in qua illud maximè probat, quòd ibi ſcho» las puerorum, qui ſæpe rigorem ſanctitatis enervent, non invenerit; ſed » omnes, aut ſenes, aut juvenili vivendi decore fulgentes. Quamquam, cùm ſanctus pater Benedictus puerorum ſcholas habuerit, idque ab ipſo Ordinis principio ad noſtram ætatem uſu receptum ſit; non improbandum, immo probandum eſt hoc inſtitutum, modò ut eam debita cautione fiat a viris prudentibus & circumſpectis.

III. Florentiæ turbæ ob ſimoniacum epiſcopum.

Ubi Florentiam advenit Petrus, ingentes deprehendit turbas, ortas ex intruſione Petri Papienſis ſimoniaci in illius urbis epiſcopatum, quæ ſuperiori anno facta erat. Id ubi reſcivit monachus quidam, Teuzo nomine, qui in abbatia ſanctæ Mariæ cellulâ incluſus degebat, occultum ſcelus prorulit in vulgus. Tum ſciſſa eſt civitas duas in partes, aliis epiſcopo faventibus, aliis in eum zelo inflammatis. Utroſque conciliare ſtuduit Petrus, ex eo redarguens monachum illum, ejuſque ſequaces, quòd indemnatum epiſcopum vitandum dicerent, ut ſimoniacum & hæreticum; ejuſque benedictiones & ſacramentorum actiones omnino irritas eſſe proclamarent. Cùm verò verbis nihil proficeret, acrem ad Florentinos ſcripſit epiſtolam (a) contra illos monachos, qui turbas illas excitabant; utique conſulendam hac de re apoſtolicam ſedem. Verùm neque bis monitis ſedatu eſt procellu; immo verò eò uſque perducta eſt ſeditio, ut diverſi uſque ad ſanguinis effuſionem dimicaverint.

(a) *Petr. Dam. epiſt.* 30.

IV. Johannes rem ignis probatione dirimendam cenſet.

Interim factum pernegabat epiſcopus, neque ſacramento purgare nitebatur. Intanto rerum conflictu, advocatur e Wallumbroſano monaſterio Johannes abbas, eximiâ ſanctitate præditus. Venit ille ad hunc conflictum cum ſuis monachis. Urget epiſcopum, ut crimen agnoſcat, ne ſcelus occultum vertat in totius populi detrimentum. Cum verò ille factum negare perſeveraret, Johannes rem ignis probatione dirimendam cenſuit. Baronius id hoc anno factum putavit, retulitque ad hunc annum epiſtolam, quum Florentini hac de re ad Alexandrum papam ſcripſerunt. Verùm hæc epiſtola poſt quatuor annos ſcripta eſt, ut inferiùs videbimus. Ex bis emendandus vitæ ſancti Johannis Gualberti ſcriptor, ut aliàs (b) diximus, qui hoc factum ejus receſſui occaſionem præbuiſſe falsò opinatus eſt.

(b) *Lib. 56. n. 53. & lib. 57. n. 15.*

V. Teuzo monachus quis & qualis.

Teuzo monachus in Florentina ſanctæ Mariæ abbatia reclaſus, cujus ſuperiùs (c) facta mentio, idem ſine dubio eſt cum illo Teuzone eremita, ad quem Petrus Damiani opuſculum 21. ſcripſit de vita eremitica, probatiſque eremitis. Etſi enim eremita vocatur, ex illo tamen opuſculo eum in monaſterio, & quidem in populoſa urbe vixiſſe munifeſtè intelligitur. Erat inter illum, abbatemque ſui monaſterii inveterata diſcordia. Abbas, ut vir mitis erat ac ſimplicis animi, Petrum Damiani ſequeſtrum conciliandæ pacis & utbitrum interpoſuit. Ejus rei gratiâ Petrus per longiora ignotarum regionum loca, per præcipitia montium, per ulpium præruptа, cum Albizone eremita Florentiam adiit. Cùm ad Teuzonis januam, cellulæ pulſaſſet, vix demum, tamquam importuni, captis hominis, admiſſi: & qui conciliandæ pacis gratiâ venerant, in jargia inciderunt. Poſt amara binc inde colloquiu, & quidem de ſimoniacorum, ut puto, ordinationibus, cùm Teuzo auctoritati ſanctorum Leonis & Gregorii non cederet; Petrus de concilianda cum abbate pace ugere cœpit. Verùm, dum alienis umbrilis farciendis conſulerent, Teuzonis implacabile odium incurrunt, tundemque per ſemicinctia correpti, violenter e cellula excluduntur. Tantæ arrogantiæ originem ex eo reperit Petrus, quòd Teuzo in ipſo novæ converſionis tirocinio, nullâ probatione factâ, ſibi ipſi permiſſus, recluſi propoſitum arripuiſſet, & eremiticam vitam, non in eremo, ſed intra populoſæ urbis mœnia ducere decreviſſet. De ejuſmodi hominibus, *qui, tamquam deſiderantibus filvis, ſolitudinem in urbibus quærunt; quid aliud credendum eſt, niſi quòd ſolitariæ vitæ, non perfectionem, ſed favorem potius & gloriam aucupantur? Vinum namque in urbe naſcere prodigium eſt: in eremo libero, ſatis ignobile. Cilicium in eremo veſtimentum; in urbe ſpectaculum. In eremo ſtratum molle juncus eſt vel papyrus; inter cives applauditur centone contentus.* Hæc Petrus, aliaque plura. Denique

(c) *Lib. 57. n. 96.*

Teu-

Teuzo non tantùm cum abbate ſuo non concordabat, ſed nec cum fratribus, & maximè cum monaſterii ſacerdotibus, a quibus ſacramenta ſaſcipere detrectabat, hoc ſcilicet prætexta, quòd neſcire ſe diceret, an ab epiſcopo catholico, id eſt ſimoniæ expers, ordinati fuiſſent. In fine magna cum animi demiſſione Petrus ab ipſo veniam petit ſupplex, quòd tam liberè ad eum locutus ſit, eumque dominum & patrem ſuum vocat. ANN. CHR. 1063.

VI. *Piorum eremitarum exempla.*

Atque ut eum ad ſtrictiorem vivendi normam inducat, quædam ei proponit exempla piorum eremitarum, qui durißimam agebant vitam. Primam eſt Martini Storacis, cujus tanta diſtrictio erat, ut tribus per hebdomadam diebus nihil penitus comederet, tribus autem ſolum panem cum aqua lumeret; dominicis verò & feſtivis diebus, non palmentum, ſed quamdam cibi frixuram, quam degußaſſe, immo vel olfeciſſe quoddam pœnitentiæ genus erat. Omnibus porro diebus non ante ſolis occaſum capiebat cibum, ſervatâ tamen dominicis reverentiâ, in quibus circa ſextam horam, *unam ex his, quæ pro ſacramentis*, id eſt miſſis, *fiunt, oblationem ſaltem percipiebat*; & ſic *propter regulam* jejunium ſolvebat. Non omittendum, id quod de eo addit Petrus, nempe cùm Martinus aliquando ab ipſo conſularetur, an pro neceſſitatibus vel utilitatibus publicis in publicum procedere debaret, cum reſpondiſſe: *Quid*, inquit, *candela prodeſt, ſi alteri lucrat, dum ſe interim edax flamma conſumat?* quod reſponſum Petrus, tamquam divinitus ſibi datum, lætus arripuit, &, ſalvâ tantam caritate & obedientiâ, ſervare decrevit.

Martino ſubjungit Petrus Leonem Sitriæ, eremitam conſimilis abſtinentiæ, cujus ſermo ſolabatur mœſtos, rudes inſtruebat, conciliabat diſcordes & iratos; deinde Lapum, qui ſe perpetuâ reclußone ad obtinendam veram libertatem damnavarat; tum Petrum & Leonem eremitas, quorum ille quovis tempore nudam humum pro lecto habebat; hic lumbos ferreâ ſemper catenâ domabat. Sed illud mirabile, quod idem auctor ſubdit de Leone eremita Prezenſi, qui poſt dariſſimam vitam, centum quadraginta ætatis annos tunc attigerat, & nihilò minùs corpus ſuum flagellationibus quotidie atterebat, & tantùm circa veſperam, exceptis celebrioribus feſtis, jejuniam ſolvabat; qui numquam ſanguinem minuerat, numquam ullo medicinæ remedio uſus erat; de cæterò ſemper lætus & hilaris. Mitto quod additur de Dominico-Loricato, cujus ſtupendam auſteritatem ſuperiùs expoſui. Hæc ſatis ex illo opuſculo ad Teuzonem monachum, cujus commentarium in regulam ſancti Benedicti in Florentina beatæ Mariæ abbatia vidimus, cum prævia epiſtola ad Odelricum epiſcopum. Exſtant apud Puccinellum in appendice ad prædictæ abbatiæ Florentinæ hiſtoriam litteræ Petri abbatis, eo nomine ſecundi, pro reſtitutione xenodochii ad portam monaſterii, quibus litteris poſt Petrum primus ſubſcribit Teuzo monachus & ſacerdos, dein viginti-tres alii monachi, ex quibus quinque ultimi converſi dicuntur. His litteris ſuccedit Alexandri II. diploma, Petro abbati inſcriptum, quo ejuſdem abbatiæ poſſeſſiones confirmat intervento Petri-Damiani epiſcopi & cardinalis Oſtienſis.

VII. *Rodulfi epiſcopi acta & obitus.*

Priuſquam Florentiâ Petrus diſcederet, nantiam ſibi valde ingratum accepit de morte Rodulfi Eugubini epiſcopi, ſui quondam diſcipuli, de cujus converſatione & obitu epiſtolam mox ad Alexandrum papam ſcripſit. Hic ante ſeptennium cum matre, duobuſque fratribus, caſtrum ſuum, totamque ſubſtantiam Petro conſulerat, exceptis ſervis libertate donatis; atque ad eremum profectus, *habitum monaſticæ profeſſionis* cum Petro fratre ſuo induerat, matre & altero fratre, qui infirmior erat, in monaſterio relictis, quod in ſuo caſtello conſtruxerant. Petrus ejus frater nata-major, eremiticæ vitæ dura inſtituta, ati & Rodulfus, diſtrictiſſimè ſervavit: de quo illud e multis refert Petrus, quòd cùm aliquando ex ſæculari conſuetudine quoddam inordinatum vocabulum ptoruliſſet, a Petro graviter increpitus, per quadraginta dies vino abſtinere juſſus ait, eo quidem animo, ut alii a ſimilibus ſermonibus deterrerentur, ſed tamen ut aliquid ex illa pœnitentia relaxaretur. Verùm hanc ille integram, Petro ad alia intento, humiliter abſolvit. Promotus ad epiſcopatum Rodulfus, nihil de eremiticæ vitæ aſperitate remiſit. Eadem illi indumenta, eadem cilicia, iidemque cibi. Panis illi ex puro hordeo, vel ex cantabro ſeu furfure. Numquam adipe, numquam ovis caſeova utebatur. In nuda ligni tabula nudus, ſolâ indutus interulâ, cubabat. Ferreo circa pectus cingulo jugiter cinctus erat, flagellationibus adeò attritus, ut ſæpe centum annorum pœnitentiam intra viginti dies confecerit. Inter hæc epiſcopalia munia ſtrenuè obibat, in prædicatione aſſiduus, annuas ſynodos congregare ſolitus, in quibus nihil a clericis exigebat; nihil eriam a lapſis præter pœnitentiam. Vix annos triginta ætatis attigerat, cùm ad veræ lucis Auctorem ex hac infelici luce migravit. Exſtat Petri Damiani (*a*) ad Theodoſium Senogallienſem & Rodulfum Eugubinum antiſtites epiſtola, in qua eos rogat, ut ſcripta ſua diligenter perlegant,

(*a*) *Petr. Dam. lib. 4. ep. 11.*

ANN. CHR. 1063.

gaut, & emendent, si qua in eis non catholicè dicta sibi, ut ille sentiebat, imperito irreptificet: quæ quidem scripta ille se composuisse dicit, ut, *qui operibus manuum uti ter infodere non poterat, cor vagum utque lasciuum quodam meditationis loro restringeret:* quæ sanè Epistola insignem Petri modestiam prodit.

VIII. Synodi Romanæ canon in abbatiarum cupidos.

Interim Alexander papa synodum Romæ habuit, in qua simoniaci denuo damnati, ac duodecim conditi canones, quorum duodecimus est, *ut nullus habitum monachalem suscipiat, spem aut promissionem habens, ut abbas fiat*: quod decretum nostro quoque tempori non minùs opportunum ac necessarium foret, in illis scilicet monasteriis, quibus præsunt regulares abbates. Immo etiam in aliis, ubi non viget observantia regularis, paucos videre licet, qui non solâ spe obtinendæ præbendæ monasticæ monachos profiteantur. Ex utraque labe quaota mala oriantur, experientia probat. Non moltò minus malum oritur ex illis, qui monachi rectâ intentione facti, abbatias demum ambiunt; fitque ut abbates creati, statim monachi ac monasticæ disciplinæ velut importabile jugum abjiciant; &, ne apostatæ videantur, sub fucato se regimiois colore pallient; ut Petrus Damiani loquitur, cujus hac de re opusculum XXI. omnino legendum est, in quo ejusmodi abbatum mores & vitia meritò notat ac fugillat. *Unum autem in his*, inquit, *novellis abbatibus video, quod vehementer admiror. Qui enim per decem annos, vel eò amplius, sub alterius regimine constitutus, numquam ad hanc potuit pervenire scientiam, ut perfectè monachus videretur: nunc ipso die, quo in prælatione constituitur, ita præsidentis induit speciem ita dominantis exprimit majestatem, ut non nuper electum, sed nutum, dicus abbatem. Fit repentè severus in vultu, imperiosus in voce, ad corripiendum ucer, ad judicandum promtus*. Sed hæc nullo fructu abbas. *Quid* enim *fronte ulus filere præcipiat, cujus garrula lingua continuâ verbositate declamat*? Idem pro portione de meusa, deque aliis monasticis institutis dicendum. Quin etiam accidit non rarò, ut legitimè electi & creati abbates ad mores ac studia se fingant subditorum, qui hos tan» tùm abbates probant, si apud potentes sæculi auctoritate valeant; si diserti sint » & eloquentes ad causas suas ruendas; si de temporalibus perquam solliciti sint. » Si quis verò abbas ab exterioribus ad spiritualia se studia conferat, illi domum » sanctam destrui queruntur, possessiones monasterii minui, &, per unius incuriam » tot virorum commoda redigi ad nihilum. Hæc, aliaque pluta Petrus-Damiani in illo opusculo ad quemdam abbatem, cui gratulatur, quòd abbatiam abdicasset.

IX. Petri-Damiani legatio in Galliam.

Egressus Florentiâ Petrus, in Galliam accessit, missus ab Alexandro papa rogatu venerabilis Hugonis abbatis Cluniacensis, qui in synodo Romana de Drogone Matisconensi episcopo, quòd jura & privilegia monasterii sui violaret, conquestus fuerat, munitulque litteris pontificiis ad Remensem, Senonensem, Turonensem, Bituricensem, & Burdegalensem archiepiscopos, quibus pontifex commendabat Petrum-Damiani Ostiensem episcopum, *qui & noster est*, inquit, *oculus, & apostolicæ sedis immobile firmamentum*. Ubi primùm Galliam attigit legatus, synodum episcoporum Cabilouem iudixit, in qua, lectis Cluniacensis monasterii privilegiis, atque episcoporum sententiâ denuo approbatis, Drogo episcopus eadem agnovit, & veniam errati petiit cum clericis suis, qui ei auctores fuerant, ut Cluniacensium privilegia vexaret. His accessit novum Alexandri diploma, vetera eorum privilegia confirmantis, novaque adjicientis. Itaque pax episcopum lutet & Cluniacenses reformata, qua de re postea uberiùs. Quædam etiam in illa synodo sancita ad mores emendandos.

X. Rainaldus abbatiæ S. Medardi invasor damnatus.

(a) *V. lib. 59. n. 67.*

(b) *Alexand. epist. 89.*

In his damnatus est denno Reginaldus seu Rainaldus, abbatiæ sancti Medardi apud Suessiouas invasor, qui jam longè aure (*a*) in concilio Remensi exauctoratus fuerat. Legati sententiam comprobaruut episcopi: sed tamen nec Gervasius Remorum archipræsul, nec Suessiouensis, allive comprovinciales episcopi eum a cœnobii regimine eliminarunt. Hinc dispersi monachi, alii litteras ad pontificem scripsere, alii ipsummet adiere, flentes & ejulantes, quòd ille invasor impune regnaret. Quâ re commotus pontifex, litteras (*b*) direxit Gervasio archiepiscopo, ejusque suffraganeis, quos arguit, quòd synodi sententiam vel causâ cupiditatis, vel timore, aut amore alicujus potentis personæ, cafeentioni demandare supersederint, & nullum dispersis monachis regrediendi solatium præbuerint: idirco confirmatâ synodi sententiâ, eumdem Rainaldum, ejusque conseuraneos anathemati subjicit; ipsumque cœnobium, quamdiu pseudo-abbas in eo manserit, interdicto supponit; idemque a Gervasio, ejusque suffraganeis fieri mandat. Nihilò minùs Rainaldus, quorumdam præpotentium favore fultus & auctoritate, abbatiam per fas nefasque retinuit; idemtidem ejectus, tum restitutus, usque ad annum circiter MLXXVI. quo ferè tempore moriens locum fecit Pontio, qui illo deteriot etat. Gerardus (*c*) pet illa interval. la præfecturam administravit.

(c) *V. lib. 61. n. 90.*

Non

Non tamen apud ſanctum Medardum per illos turbines defecit religio & diſciplina regularis. Rainaldo ſiquidem abbate iſtic floruit magnum ejus loci ornamentum Arnulfus nobiliſſimis in Brabantia parentibus ortus, Folberto & Mainſinda. Hujus propinquus erat Arnulfus Aldenardenſis (*) divitiis, potentiâ & nobilitate præcelleus, qui eum ex ſacro fonte ſuſcepit, & Arnulfum nominari voluit; mater verò Arnulfum-Chriſtophorum, quod cognomen quodam vaticinio ipſi præſignatum fuerat. Militiam ex amicorum conſilio amplexus adoleſcens, miræ fortitudinis ſpecimina edidit, ob id Fortis vocabulum conſecutus. Hinc oblata ipſi ab imperatore, a rege Anglorum, & a propinquis ſuis illuſtriſſima & ampliſſima matrimonia: at ille hæc omnia pro Chriſto recuſavit, meliori militiæ ſe ipſum mancipaturus. Tum ad curiam Philippi Francorum regis ire ſe velle ſimulans, matri ſalute datâ ac receptâ, (nam antea pater obierat) duobus comitatus armigeris, versùs Franciam iter arripit: at neglectâ Philippi regis aulâ, feſtinus adit ſancti Medardi cœnobium; ubi tum *præclara monachorum congregatio* erat ſub abbate Rainaldo, apud quos *honeſta inſtitutio refulgebat*, ut in ipſius actis legitur. Nobilem adoleſcentem enim multo gaudio excipiunt fratres, & in ſocietatem ſuam tonſum & monaſtico indutum habitu admittunt. Poſt annuam probationem, cura pauperum ei committitur: quo munere optimè perfunctus eſt. Tunc neceſſitudinem contraxit cum quodam Flandrenſi monacho, Erlamboldo nomine, qui ibidem ob amorem Dei recluſus duram & auſteram vitam ducebat, divinæ contemplationi omnino addictus. Huic ægrotanti Arnulfus modicum lactis cum uno panis ex his qui egenis deputati erant petenti porrexit, ea quo via tantillum ægrotus delibavit. Mortuus Arnulfo ea conditio apparens, ait, ſe aliquid pœnarum ſuſtinuiſſe, quòd parumper ex ſubſtantia pauperum percepiſſet. Hoc viſo animatus Arnulfus, in eamdem cellulam recludi voluit, in qua tribus annis & manſibus ſex continuum ſilentium ſervaſſe dicitur. Jejunia ejus pæne quotidiana: panis ea hordeo ſemitrito; non aliud in potum quàm aqua. Hæc ſumma ejus exercitiorum, quoad abbas factus eſt. Non omittendum hoc loco id, quod legitur in diplomata (*a*) Philippi regis, hoc anno confirmantis fundationem Harlebecenſis collegiatæ eccleſiæ ab Adela Flandriæ comitiſſa factam, quo in diplomate rex ſtatuit, *ut ſicut Aquenſis abbatia, Caroli Magni inſtitutione & largitione fundata, a dominatione Leodicenſis epiſcopi eſt libera; & ſicut ſancti Medardi abbatia ab epiſcopo Sueſſionenſi manet quieta; necnon ſancti Martini ab archiepiſcopo Turonenſi: ita & iſta*, ſcilicet Harlebecenſis, *ab epiſcopo Noviomenſi*.

ANN. CHR. 1063. XI. Arnulfus S. Medardi monachus. (*) d' Oudenarde.

S. Medardi immunitas. (a) Miraeod. annal. p. 166.

Redeo ad Drogonem Matiſconenſem epiſcopum, qui, ut modò aiebam, Cluniacenſis monaſterii privilegia & libertatem vexare molitus, armatorum manu comitatus eò acceſſiſſe dicitur; ſed repulſam paſſus, nihilominus in propoſito perſtitiſſe. Ejus molitionibus ut occurreret Hugo abbas, ad ſynodum Romanam confugit, in qua Drogonis machinationes expoſuit. Hoc intellecto, patres de perinſignis loci diſcrimine ſolliciti fuere: quos inter Petrus-Damiani, quibus Cluniacenſium libertas magis cordi erat, ſe ſa ad eis ſubveniendum, & in Galliam hujus rei causâ proficiſcendum obtulit. Cùm huc petveniſſet, ſynodo apud Cabilonem indictâ, cauſam monaſterii diſcuſſit, & Guillelmi ducis ejus fundatoris privilegium legi præcepit. Eo lecto, cùm omnes ei aſſenſiſſent, Drogo & ipſa manus dare compulſus eſt, præſtito ſacramento in hæc verba. *Audiat dominus Petrus Oſtienſis epiſcopus & omnis ſancta ſynodus, quia eo die, quo Cluniacum commotus adveni, nec in contempta ſive deſpecta ſedis apoſtolicæ, vel domini Alexandri Romani Pontificis hoc egi, & privilegiorum tenorem ac ſirmem, quæ modò in noſtris auribus lecta ſunt, tunc ad liquidum non cognovi. Sic me Deus adjuvet, & iſta ſancta evangelia.* Idem ſacramentum a quatuor ejuſdem eccleſiæ clericis præſtitum, & pœnitenti epiſcopo ſeptem dierum pœnitentia in pane & aqua injuncta; decretumque editum, quo monaſterii libertas denuo aſſerta eſt. Poſt hæc Alexander II. ejuſdem loci libertatem & poſſeſſiones, necnon facultatem eligendi abbatis monachis confirmavit, ediitque, ut ne eojuſquam epiſcopi interdicto, aut excommunicationi ſubjacerent, utpote ſedis apoſtolicæ filii, citra Romani pontificis judicium. Ad hæc ſancit pontifex, ut idem locus omnibus, ad ſe ad ſalutem animæ confugientibus, ſit miſericordiæ ſinus, ſit totius pietatis & ſalutis portus; obtineatque in eo locum juſtus, nec repellatur pœnitere volens iniquus. *Data in ſacro Lateranenſi palatio* VI. *idus Maii per manus Petri S. R. E. ſubdiaconi & cancellarii vice domni Annonis Colonienſis archiepiſcopi, anno ſecundo domni Alexandri papæ, & ab incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti* MLXII. *indictione* I. quæ chronicæ notæ deſunt in bibliotheca Cluniacenſi. Mirum eſt archicancellarii munus in hoc Alexandri diplomate, & in alio inferiùs (*b*) referendo pro Vindocino, tribui Annoni Colonienſi archiepiſcopo homini extraneo, & qui Alexandro papæ his initiis non favebat. Sed fortè hæc il-

XII. Cluniacenſium privilegia aſſerta contra epiſcopum Matiſconenſem.

(b) infra n. 31.

ANN. CHR. 1064. XIII. Cluniacum adit Petrus Damiani. (a) *Petr. Dam. lib. 6. ep. 20 & seq.*

lecebrâ pontifex eum ad sas partes allicere tentavit, quod ei optimè succesſit. Poſt ſynodum Cabilonenſem, de qua mox ante egimus, Petrus-Damiani, qui tam prolixum & arduum iter jam ſenio & ærumnis confectus ob Cluniacenſes ſæpe rat, ad ſacrum illud aſceterium acceſſit, ut ſui eorumque deſiderio faceret ſatis. Quantum ædificationis ex illuſtri illo conventu retulerit, teſtes ſunt litteræ, quas reverſus in Italiam ad Hugonem abbatem, ejuſque fratres ſcripſit. Prima (a) ex his *domno Hugoni venerandæ ſanctitatis abbati* inſcripta eſt, quem in altera *archangelum monachorum* vocat. Alia dirigitur *verè ſanctis, & angelicâ veneratione colendis Cluniacenſis monaſterii fratribus*, quos, uti & Hugonem abbatem, monet promiſſæ ſibi ſuffragiorum communionis, quæ ſibi maximè poſt obitum ſuum teddi poſtulat, non ſolùm Cluniaci, ſed in omnibus etiam monaſteriis ei ſubjectis. In ultima hac epiſtola ait, ſe ad Fontem-Avellani, unde proceſſerat, trimeſtri ſpatio ſeriùs, quàm putaverat, nempe vix v. ante kal. Novembris, rediiſſe, tum ob difficultates itineris, tum ob Cadaloi pſeudopapæ inſidias. Deinde Cluniacenſium religionem laudat his omnino verbis, quæ tantò pluris habenda ſunt, quantò ampliùs conſtat, Petrum ab adulandi ſtudio fuiſſe alienum. *Porro autem*, inquit, *dum tam diſtrictum, tamque frequentem ſanctæ veſtræ converſationis ordinem recolo, non adinventionis humanæ ſtudium, ſed ſancti Spiritus magiſterium ineſſe perpendo. Nam tanta erat in ſervandi ordinis continua jugitate prolixitas, tanta præſertim in eccleſiaſticis officiis protelabatur inſtantia; at in ipſa cancri ſive leonis æſtu, cùm longiores ſunt dies, vix per totum diem unius ſaltem vacaret horæ dimidium, quo fratribus in cloiſtro licuiſſet miſcere colloquium. Hoc autem tam continui laboris exercitium ad hoc eſt, ut reor, ſollerti ſatis ac provido magiſterii arte proviſum, ut levium atque infirmorum fratrum fragilitatem reprimat, & delinquendi propemodum occaſionem tollat, quatenus etiamſi velint, præter cogitationem, peccare vix poſſint. Fragilium igitur imbecillitati conſulitur, dum in perſolvendo continui ordinis penſu tatum, non modò diurni, ſed & nocturni temporis ſpatium profligatur.* Huſtenus Petrus, qui tantam divinorum aſſiduitatem apud Cluniacenſes inſtitutam fuiſſe dicit, ut otioſitas vitaretur. Sed experientiâ poſtea compertum fuit, tantâ pſalmodiæ jugitate mentem gravari & obrui, nec non modò otioſiori occurri, ſed locum dari, dum animus tot divinis officiis recitandis non modò non paſcitur, ſed jejunus & vacuus redditur. Unde polteris conſultius viſum eſt, ut divina officia minuerentur, quò aliis lectionis, laboris & meditationis exercitiis recreatus animus, promtior & velocior ad divina rediret officia.

XIV. Cluniacenſium cibos ad notavit.

Cùm Petrus-Damiani apud Cluniacenſes verſaretur, nonnihil offendiculi paſſus fuiſſe dicitur, tum ex tot tantiſque monaſterii opibus, tum ex variis ferculis, quæ monachis ad menſam apponebantur; ac ecquiſſe hærere, quo pacto ſancti eſſe, aut ſanctos inſtitutores habere poſſent, qui tantis affluerent bonis, & e converſo, quo modo non ſancti eſſent, qui tantum pondus laboris ac monaſticæ diſciplinæ tam patienter ſuſtinerent. Sed tamen majorem in eis parſimoniam ciborum deſiderabat; poſtulabatque ab Hugone abbate, ut duabus ſaltem feriis *a ſaginâ* abſtinerent. Ad „ quod Hugo repoſuiſſe fertur. Si noſtram, inquit, coronam additamento jejunii & „ abſtinentiæ augere cupis; tenta priùs, quæſo, nobiſcum per octo dies laboris no„ ſtri pondus; tumque quid noſtris cibariis detrahendum ſit perſpicies. Quod cùm „ ille experiri voluiſſet, confiteti coactus fuiſſe dicitur, tantum pondus ſibi eſſe „ importabile; ac proinde non eſſe ingravendum. Hæc ex anonymo in libro de „ miraculis ſancti Hugonis. At mirum fuerit, ſi Petrus, qui tot pſalteria in dies recitabat, tot vigilias torque jejunia in tanta veſtis aſperitate ſuſtinere poterat, divinorum officiorum aſſiduitatem illam per octo dierum ſpatium tolerare non valuerit.

XV. Scribit contra ſedentes in officiis divinis.

In illo item Gallicano itinere Petrus Veſontionem adiit, diverſatuſque eſt apud Hugonem archiepiſcopum, ad quem opuſculum XXXI. ſcripſit, cùm ad propria rediiſſet. Principio commendat diſciplinam, quam idem præſul in ſua eccleſia inſtituerat; probatque quod ſibi adhuc vivens tumulum paraviſſet. Unam tamen cor„ rectione dignum in ejus eccleſia ſe animadvertiſſe dicit, quòd plerique ibi cleri„ corum ſederent, dum vel canonica celebrantur officia, vel etiam ipſa miſſarum „ terribilia offeruntur ſacramenta. *Cujus torporis ignaviam*, inquit, *per Gallicarum partes nonnullis ineſſe etiam monachis deprehendi; quod profectò pravæ conſuetudinis vitium & correctione dignum, & deſtructa militantis eccleſiæ in his, qui incolumes ſunt, conſtat penitus eradendum.* Immo etiam laicis utriuſque ſexus perſuadendum monet, ut non ſedeant, dum divinis interſunt officiis, niſi ob infirmitatem, vel tempore lectionum. Sane, ad noſtros quod attinet, eos tantùm eo tempore ſedere permittit ſanctiſſimus legiſlator, dum lectiones leguntur. Excepti ſunt nihilò minùs ab hac lege ſenes & infirmi: quam indulgentiam cùm tollere vellet Ratgarius Fuldenſis

abbas

abbas, hæc de te conquesti sunt monachi (*a*) in libello supplici, quem Carolo Magno Imperatori porrexerunt. Sanè ipsi Petro Damiani, ut in ejus vita legitur, mos erat, *ut inter divina, tam nocturna, quàm diurna officia, nulli podio* seu fulcimento *psallens hæreret*. In editis prædictum opusculum inscriptum legitur, *domno V. reverendissimo archiepiscopo*, nomine ejus proprio primâ dumtaxat litterâ expresso pro more Italorum, qui Ugonis nomen absque adspirata littera scribere amant.

ANN. CHR. 1063.
(*a*) *Annal. to. 2. fr. 27. n.* 83.

Per id tempus in Neustria gravis dissensio (*b*) inter Willelmum ducem, ejusque proceres exorta est, instioctu in primis Rogerii de Monte-Gomerici & Mabiliæ ejus conjugis, qui blandis assentationibus ducem sibi conciliare, & alios ei suspectos reddere studebant: qua in re facillorem principis animum invenerunt. Tunc etiam in ejus offensam iocidit Rodbertus Uticensis abbas, quem Rainerius Castellionensis monachus de quibusdam improvidis dicteriis duci derogantibus, apud eum accusaverat. Accitus in curiam abbas, Hugonis Lexoviensis episcopi consilio ducis furorem declinare constituit, & Romanum pontificem adire. Hoc comperto, Willelmus, consultu Ansfridi Pratellensis abbatis & Lanfranci Beccensium prioris, Osbernum Cormelienſis monasterii priorem a Rainerio abbate sanctæ Trinitatis de monte-Rotomagi, cujus olim monachus fuerat, postulavit, eique nihil tale suspicanti *per cambutam* Maurilii archiepiscopi in synodo Rotomagensi curam Uticensis abbatiæ commisit. Deinde Hugo Lexoviensis episcopos jussu ducis eum ad Prarellense monasterium adduxit, ibique statim nescientibus Uticensibus monachis, abbatem consecravit, indeque Uticum perduxit, ac mœstis fratribus ex imperio ducis imposuit.

XVI. Uticenses novæ turbæ.
(*b*) *Orderic. l. 3. p. 481. & seq.*

Inter ea Rodbertus abbas Romanum pontificem adiit, Nicolaum scilicet, testantibus Willelmo Gemeticensi & Orderico; adeòque id salrem biennio citiùs accidit, proindeque ad annum MLX. aut insequentem referendum est. Rodberti querimoniam benignè audivit pontifex, missisque cum eo duobus cardinalibus clericis cum litteris apostolicis, Rodbertum restitui flagitavit. Tunc temporis curiam suam apud Juliam-bonam (*) tenebat Willelmus: qui, audito Rodbertum cum duobus „ legatis brevi adfuturum abbatiæ repetendæ causâ, vehementer iratus dixit, se „ quidem legatos papæ, ubi de fide & Christiana religione ageretur, libenter au„ diturum: sed, si quis monachorum sibi de abbatia Uticensi litem moveret, se cum „ ad ultiorem quercum vicinæ silvæ per capitium suspensurum. Id ubi resciit Rodbertus, iræ cedendum ratus in pagum Parisiensem ad Hugonem S. Dionysii abbatem se recepit, a quo perhumaniter, ejus quippe cognatus erat, acceptus est. Inde Osberno abbati significavit, ut coram Romanis cardinalibus in pago Carnutensi ad certum diem adesset: at cùm ille tempori & loco defuisset, eum Rodbertus ex auctoritate papæ, tamquam Uticensis abbatiæ iovasorem, excommunicavit, omnesque Uticenses monachos, ut se sequerentur, præcepit. Hac sententiâ perculsi Uticenses, alii Rodberto se se adjunxerunt, & cum eo sedem apostolicam experierunt: alii monasterium deseruerunt, solis pueris & infirmis illic relictis. Mainerius verò prior claustralis, qui primus eum Lanfranco de substituendo alio abbate egerat, Rodberti minis territus, Cluniacum secessit, ibique per unum annum Cluniacensium rigorem sub venerando Hugone abbate expertus est. Roduisus verò Mala corona, Rodberti abbatis avunculus, qui Utici cum eo morabatur, reversus est ad Majus-monasterium, ubi professionem emiserat; ibique non multò post expletis in monastico ordine septem annis, XXV. kal. Februarii piè decessit.

(*) *Lillebonne.*

Interim Rodbertus abbas cum undecim monachis suis confugit ad Alexandrum papam, qui eis sancti Pauli apostoli ecclesiam concessit, *ut illic ordinem suum tenerent*, donec eis congruam habitationem provideret. Verùm Rodbertus Willelmum de Mosterolo, consanguineum suum, qui Campaniam obtinuerat, adiit, qui ei monachisque ejus mediam partem Aquinæ urbis concessit. Postmodum ad Rodbertum-Wiscardum Calabriæ ducem se contulit idem abbas, ab eoque cum monachis suis honorificè exceptus, ecclesiam sanctæ Eupbemiæ ad litus Adriatici maris, ubi quinæ antiquæ urbis, quam Brixiam seu Brixam vocabant, positam, accepit, ut eo loci in honorem sanctæ Dei-genitricis Mariæ construeret cœnobium, cui dux ipse aliique Normannorum proceres multas possessiones contulerunt. illic Fredesensis uxor Tancredi de Alta-villa, sepulta: pro qua Wiscardus ejus filius magnum eidem ecclesiæ *feudum* seu prædium largius est. Idem cœnobium sanctæ Trinitatis in urbe Venusia eidem abbati commendavit. Illic præpositus Berengarius, filius Ernaldi, Uticensis monachus, qui ab Alexandro pontifice abbatialem benedictionem percepit, postmodum factus Venusinæ ecclesiæ episcopus Urbani secundi pontificatu, ab Ughello (*c*) in Venusinis episcopis omissus. Insuper idem Wiscardus tectum cœnobium, in honorem sancti Michaëlis in urbe Mellito exstructum, tradidit prædicto Rodberto abbati, qui illud Willelmo Ingramni filio, apud Uticum nato & clerico ordinato, sed apud sanctam Eupbemiam facto monacho, commendavit.

XVII. Rodbertus abbas monasteria in Calabria condit.
(*c*) *Ital. sac. tom. 7. p. 202.*

ANN. CHR. 1063.

In his itaque tribus monaſteriis Italiæ Uticenſis cantus canitur; & monaſticus ordo uſque hodie, inquit Ordericus, *prout opportunitas illius regionis, & amor habitantium permittit, obſervatur*: Sed nunc longè alia horum monaſteriorum fortuna.

XVIII. Monaſteriorum illorum ſtatus.

De ſanctæ Euphemiæ monaſterio agit Willelmus (*a*) Gemeticenſis monachus, aitque, Wiſcardum quamdam parvam ſanctæ Euphemiæ eccleſiam, ſupra litus Calabrici marjs ſitam, Rodberto abbati contuliſſe. *At ille*, ſcilicet Rodbertus abbas, *ut erat magnanimus, ſtatim cœnobium ibi condidit, & magnam multitudinem monachorum ad militandum Deo ibidem congregavit*. Addit idem auctor, epiſcopos, & nobiles viros illarum partium prædictum Rodbertum impensè coluiſſe, eique fuiſſe adjutores. *Curam quippe corporis ſui*, ait ille, *parvi pendebat: ſed ſibi ſubjectos victu & veſtitu ſufficienter alebat, & regulari diſciplinâ coercere componebat*. Eumdem, cùm aliquando in Galliam reverſus eſſet, Philippus rex Carnutenſem epiſcopum conſtituere voluit: at ille oblatam ſibi dignitatem recuſavit, ut ſuo loco dictum ſumus. Denique prædictum cœnobium annis fere ſeptemdecim rexit, idibuſque Decembris feliciter ad Dominum migravit. Huic ſucceſſit (*b*) Willelmus abbas, Unſtidi de Tellinlo filius, cum quo Rainaldus Geroianus, Rodberti abbatis ex ſorore nepos, Uticenſis monachus, tribus ferè annis manſit. Hoc monaſterium videtur fuiſſe illud ſanctæ Euphemiæ cœnobium, diœceſis Neocaſtrenſis in Calabria ulteriori, quod a Sarracenis deſtructum eſt, paucis tantùm ejus veſtigiis (*c*) relictis. Illius loci monachus quidam, Petrus nomine, Strungulenſis epiſcopus ſæculo XIII. creatus eſt.

(*a*) *Willelm. lib. 7. c. 30.*

(*b*) *Orderic. lib. 3. p. 490.*

(*c*) *Ital. ſac. to. 9. p. 490.*

Monaſterium ſanctæ Trinitatis apud Veneſium, ubi olim cathedralis eccleſia erat, jam exſtabat anno MLXXX. quo anno Drogo (*d*) dux & magiſter Italiæ, comeſque Normannorum totius Apuliæ atque Calabriæ, ob remedium animæ ſuæ fratriſque ſui Willelmi, monaſterio ſanctæ Trinitatis, cui tum Gaufridus abbas præerat, confert tertiam partem Venuſiæ civitatis; eique duo alia monaſteria ſancti Georgii donavit. Hoc monaſterium a Bonifacio VIII. militibus (*e*) hoſpitalis ſancti Johannis traditum eſt. Denique monaſterium ſancti Michaëlis in urbe Melfitto videtur eſſe illud, quod ſancti Angeli dicitur, tranſlatum ad monachos Baſilianos.

(*d*) *Ital. ſac. to. 8. p. 215.*

(*e*) *Ital. ſac. to. 7. p. 219.*

XIX. Rodberti abbatis duæ ſorores.

Rodberto abbati duæ ſorores uterinæ erant, Judith & Emma, quæ apud Uticum in capella ſancti Ebruſi demorabantur, & ſuſcepto ſacro velamine ſæculo nuntium remiſiſſe, Deoque ſoli adhærere velle videbantur. Hæ, cùm fratrem ſuum in Apulia floretem accepiſſent, ſe ſeque apud Normannos jam eſſe deſpicabiles, & omnis adjutorii expertes, Italiam adiere, ac depoſito velamine, nuptias contraxere, Judith quidem cum Rogerio Siciliæ comite; Emma verò cum altero comite, ignorantibus maritis eas Deo dicatas fuiſſe. Sed quia primam fidem irritam fecerant, ambæ ſine liberis ſuo multò poſt diſceſſerunt, Chriſtum judicem habituræ, quem ſponſum rejecerant.

XX. Osbernus Uticenſis abbas abſolvitur.

Inter ea Osbernus, Uticenſis monaſterii rector, magnis curarum tumultibus & conſcientiæ ſtimulis percellebatur ob ſedis apoſtolicæ anathema, a Rodberto ſibi impactum; cenſuitque quàm primùm abſolutionem a Romano pontifice expetendam. Witmundo itaque monacho, quem ex ſuo apud Rotomagum monaſterio ſecum adduxerat, viro cùm primis litterarum, ut tempora illa ferebant, perito, ſupplices ad Alexandrum papam litteras ſuo nomine ſcribere præcepit: quarum hæc ſumma „ erat. Sancti Ebruſi abbatiam, quam ipſe tunc tenebat, dominum Rodbertum „ abbatem, Willelmi Nortmanni militis filium, ante ſe tenuiſſe, ſed eam certis „ ex cauſis reliquiſſe; principem verò provinciæ cum epiſcopis ſibi hoc onus impoſuiſſe, quod ipſe ſolo obedientiæ præcepto ſubierit. Hinc Rodberrum abbatem, „ qui in Calabria cujuſdam monaſterii erat pater, ſibi magnopere offenſum eſſe, „ commotari ac dicere, ſe locum ipſius invaſiſſe contra Deum. Ex hac diſſenſione „ animas periclitari, ſeque inter omnamque partem valde dubium fluctuare, prælatis „ ſuis abbatiam retinere jubentibus; Rodberto autem ex adverſo reclamante. Se „ proſtratum ad pedes ſuæ ſanctitatis flagitare, utraſque ut partes coram idoneis „ judicibus convenire faciat, qui ſe vel in abbatia perſiſtere, vel ab ea recedere „ decernant. Hanc epiſtolam quidam presbyter Romam detulit ad Alexandrum papam: qui, cauſâ diligenter diſcuſſâ, Rodberti abbatis, qui præſens aderat, rogatu, Osbernum abſolvit, eumque in abbatia quietum & tranquillum remanere juſſit Rodberto in Nortmanniam propter ferocitatem Willelmi ducis redire nolente, & a Wiſcardo, aliiſque Nortmannis honorificè retento.

XXI. Abbatiam optimè regit.

Secretior itaque Osbernus curam abbatiæ, quam ſuſceperat, intus & extus ſtrenuè gerere, & novitios diligenter in pietate & ſanctis artibus erudire & exercere cœpit. Erat is Erfaſti filius, apud Caletos ortus, a puero litteris apprime eruditus, primùm canonicus Lexovienſis ſub Herberto antiſtite, ac demum in monaſterio ſanctæ

ctæ Trioitatis ſub Iſemberto venerabili abbate factus monachus. Hunc Rainerius abbas, Iſemberti ſucceſſor, ad informandum novum Cormelienſe monaſterium miſerat: unde ueſciens & invitus ad regimeo Uticenſis cœnobii, ut diximus, aſſumtus eſt. Hic *in ordine* ſeu regulari diſciplina ſervidus fuiſſe dicitur, fratribus ſubſidia, cùm corporalia, tum ſpiritualia, providere ſollicitus; at in juvenes taotiſper rigidior, quos ad bene legeudum, ſcribendum, & pſalleudum verbis & verberibus compellebat. Ipſe propriis manibus *ſcriptoria* pueris & indoctis fabricabat, operiſque modum ſingulis conſtitutum ab eis quotidie exigebat. Sic otia depellens, juveuum animos continebat in officio, & ad majores altioreſque ſcieutias præparabat. ANN. CHR. 1063.

XXII. Witmundi monachi duo.

Ad Witmundum quod attiuet, quo interprete oſus eſt Osbernus ad ſcribendam papæ epiſtolam, alius fuit a Witmundo ſeu Guitmundo, qui in Italiam profectus, demum factus eſt Averſanus epiſcopus, &, ut Orderieus ceuſet, cardinalis. Hic enim Crueis-ſaocti-Leutfredi monachus erat; ille Montis-ſanctæ-Triuitatis prope Rotomagum, grammaticæ artis & moſicæ, teſte (*a*) Orderico, peritiſſimos, qui multa ſanctorum divina officia compoſuit, & cantu illuſtravit. De hujus obitu legimus rythmicos verſus cujuſdam anonymi, in quibus nihil ſinguiare occurrit, niſi quòd doctor euoctis auabilis fuiſſe dicitur, & ſophiæ triplicis fons uberrimus. Mortuus eſt in Uticenſi monaſterio, ibidemque in claſtro humatus: cujus oſſa in capitulum (*b*) eum oſſibus Osberni abbatis amici tranſlata ſunt. De altero Witmundo iofer·us. (*a*) *Orderic. lib.3. p.485.* (*b*) *idem p. 491.*

XXIII. Cella B. Mariæ de Prato. (*c*) *V. Neuſtr. pi. p.611.*

Sub hunc anuum monaſterium beatæ Mariæ (*c*) de Prato, quod recentiores de Bono nuntio appellant, conſtrui cœpit ab illuſtriſſima heroina Mathilde, uxore Willelmi Nortmannorum ducis, juxta Ermentrudis-villam in ſuburbio Rotomagenſi, quæ poſſeſſio erat Becceuſis monaſterii ex patrimonio Herluini abbatis. Unde Beccenſi abbatiæ attributa fuit hæc cella, quam Heinricus primus Angliæ rex, Willelmi & prædictæ Mathildis filius, libertate donavit, ac liberaliſſimè dotavit, monachoſque Beccenſes illic inſtituit. Ejus viſcera ibidem condita fuere. Hactenus perſtat hæc cella conventualis ſub noſtra congregatione. Falluntur qui Mathildem impetatricem, prædicti regis Heinrici filiam, iſtius cellæ conditricem exiſtimant.

XXIV. Girbertus Fontanellæ abbas. (*d*) *ibid. p. 168. & ſeq.*

Si certæ ſunt, ut quidem videntur, ebrouicæ notæ diplomatis Willelmi ducis pro Fontanella, in quo Girberti abbatis annus duodecimus (*d*) eum anno Chriſti MLXXIV. componitur; non ſeriùs hoc anno Girbertus ad Fontanellæ regimen admotus eſt, ſcilicet poſt Rotbertum abbatem, qui tunc ad Prateuſe ſancti Germani monaſterium tranſlatus eſt mortuo Hueberto ejus loci abbate: cujus tamen obitus in brevibus annalibus ad cyclos paſchales differtur ad annum MLXV. ab Aimoini verò interpolatore ad annum ſequentem. Erat Girbertus Moguntiæ nobiliſſimo genere ortus, idemque pro tempore eum primis eruditus, ſed maximè pietate præcellens, qui iuter Neuſtriæ lumina eum Guntardo Gemeticenſi, Ainardo Divenſi, & Durando Troarnenſi præcipuus eenſebatur. Hic eremiticam in Italia vitam cum Mautilio, poſtmodum Rotomagenſi archiepiſcopo, ſectatos, inde Fiſcamnum cum eo ſe recepit: quo ex loco ad regimen Fontanellenſis monaſterii aſſumptus eſt. Id ab ipſo duce Willelmo præſtitum fuiſſe ſcribit Willelmus Pictaveoſis in libro de geſtis ipſius Willelmi, qui Girbertum, eximiæ pietatis famâ iuclytum, cœnobio ſancti Wandregiſili præfeciſſe dicitur, *ordinem dilapſum reſtituere intendeas per abbatem ſpiritualem;* qua in re ſpem principis minimè fefellit. Tanti porro eum faciebat ſanctus Auſelmus, ut eum *patrem* ſuum appellaret, eumdemque de quadam quæſtione ad ſe relata conſulendum præ ipſo dixerit. Ita enim ille epiſtolâ (*e*) ad Gualterum, forte monachum Fontanellenſem. *Habetis vobiſcum domnum & patrem noſtrum reverendum abbatem Gerbertum, qui vobis de ea, quam ſcripſiſtis, quæſtione, & de aliis, pro quibus vos velle meam adire parvitatem ſignificaſtis, melius poteſt præſens colloquendo, quàm ego vel loquendo, vel ſcribendo ſatisfacere.* Idem ejus caritatem alibi commendat. (*e*) *Anſelm. lib.1. epiſt.76.*

Rotbertus abbas S. Germani. (*) *Sureſnes.* (*) *Avenvalle.* (*) *Garche.* (*) *Seve.*

De Rotberto abbate, quem e Fontanellenſi ad Prateuſe ſancti Germani monaſterium tranſlatum mox dicebamus, id unum legimus, quòd eum Philippi regis undecimo impetravit a Gaufrido Pariſiorum antiſtite, ut duo altaria ſive duæ eccleſiæ, Sutiſnarum (*) videlicet atque Evriui-villæ (*), conſecrarentur, & ad ſancti Germani monaſterium perpetuò ſpectarent. Viciſſim autem Rotbertus abbas, totuſque ejus loci conventus mediam partem prædii Garſiatchi (*) ac molendioum io fluviolo Savaræ (*) conceſſerunt.

XXV. Cadomi duo monaſteria conſtructa.

Paullo ante hoc tempus Willelmus dux Nortmannorum in conjugium duxerat Matbildem, filiam Balduini Flandriæ comitis, congnomento Pii ſeu Inſulani, Henrici Francorum regis ex ſorore Adela neptem; adeoque ipſius Willelmi cognatam. Ob id hoc matrimuoium a religioſis viris, maximè a Lanfranco improbatum, qua de

ANN. CHR. 1063. (a) *Genuiſſe. lib. 7. c. 26.*

de re duæ Nicolaum Romanum pontificem conſulendum cenſuit. Miſſus iſtius negotii cauſâ Lanfrancus, interfuit concilio Romano, quod anno MLIX. in cauſa Berengarii habitum eſt. Re maturè conſideratâ, pontifex veritus, ne ex illius (*a*) matrimonii diſſolutione materia belli Flandenſes inter & Nortmannos emergeret; ambos conjuges a reatu abſolvit, eiſque pro piaculo injunxit, ut duo monaſteria, virorum unum, alterum puellarum, conſtruerent, in quibus pro ipſis ab utroque ſexu Deo aſſiduè preces offerrentur; quod illi gratanter acceperunt, & ſtatim opere, & quidem magnificè compleverunt. Primum cœnobium virorum in honorem ſancti Stephani in ſuburbio Cadomenſi ad Olinam fluviolum, ubi antiquitus ejuſdem protomartyris oratorium erat, conditum eſt, eâ ſanè magnificentia, nulli ut totius Galliæ monaſterio cederet, immo fortè nullum tunc non ſuperaret. Baſilica ampliſſima quadrato lapide elegantiſſimè conſtructa, ac plumbo tecta. Nec impares monachorum regulares ædes: quibus adjunctum inſigne principis palatium, integrum adhuc perſtans poſt furorem Calviniſtarum, qui baſilicam & monaſtica ædificia ſubruerunt, integris tantùm parietibus relictis, qui primæ illius fabricæ majeſtatem ſpirant. Poſt tantam cladem abbas ſæcularis, aliique non pauci baſilicam funditus evertendam cenſebant, ut minori ſumtu alia in ejus locum ſubſtitueretur; deſperantibus pietiſque facultates ſuppetere poſſe ad veterem illam eccleſiam inſtaurandam; ſed tandem vicit ſanioris partis religio & pietas, Senatus Rotomagenſis decreto firmata, qui abbatiæ tedituum certam portionem ad hoc opus ſeponendam ſanxit; quod re ipſa exſecutioni demandatum eſt. Nunc ſolæ monachorum ædes & officinæ reſtituendæ reſtant: quod a noſtris jam fieri cœptum eſt. Tantæ principis in condendo cœnobio magnificentiæ, in ipſo dotando acceſſit munificentia haud impar. Tantæ enim opes & poſſeſſiones eidem collatæ ſunt, quantæ centum ac viginti monachis alendis ſufficerent. Mitto alia non modò baſilicæ, ſed totius monaſterii decora & ornamenta; ſacram ſupellectilem, reliquias ſacras, in primis ſancti Stephani protomartyris, quibus ornata eſt ſacra illa domus. Atque ut nihil ad ejus ampitudinem deeſſet, eam privilegiis, cùm apoſtolicis, tum regiis, piiſſimus princeps muniri curavit, ut in conſequentibus videbimus, quantùm propoſiti noſtri ratio ferre poterit.

XXVI. Lanfrancus S. Stephani abbas.

Ad inſtruendum, informandumque monaſticis inſtitutis novum hoc monaſterium non alius aptior viſus eſt, quàm Lanfrancus Beccenſis tum prior & ſcholarum magiſter, cujus conſiliis Willelmus princeps regebatur. Verùm quò minùs ille hanc curam ſubiret, obſtabat non tantùm ipſius Lanfranci voluntas, ab omni dignitatum cupiditate prorſus aliena; ſed etiam Herluini abbatis interceſſio, cui Lanfranci conſilia & opera neceſſaria erant. Hic quippe ante triennium, eodem Lanfranco impellente, monaſterium e loco humido & male-ſano ad ſalubriorem transferre cœperat. Necdum tunc complera erat ſola nova baſilica, ad cujus fabricam Lanfrancus ea, quæ accipiebat a ſcholaribus, abbati ad hoc opus conferebat. At vicit demum utriuſque animum ducis auctoritas, qui Lanfrancum ſurgenti apud Cadomum novo cœnobio præfici volnit. Becco itaque egrediens Lanfrancus, unum illinc ſecum eduxit, Radulfum nomine, monaſticæ nuper habitu indutum, ſed necdum profeſſum; qui proceſſu temporis apud Cadomum, ubi profeſſionem emiſerat, factus prior, poſtremò abbas in Anglia monaſterii de Bello exſtitit, quod Willelmus parto regno exſtruxit eo in loco, ubi Heraldum regni invaſorem devicerat. Statim atque Cadomum advenit Lanfrancus, mox eò ad converſionem accedere cœperunt complures viri nobiles & optimi clerici: quos inter Willelmus, cognomento Bona-anima, Radbodi poſtea Sagienſis epiſcopi filius, canonicus & archidiaconus Rotomagenſis, qui poſt Lanfrancum Cadomenſi monaſterio præfuit, poſtmodum Rotomagenſis archiepiſcopus creatus, cùm habitum monaſticum Cadomi induiſſet, miſſus eſt Beccum, ut *ordinem* ſeu diſciplinæ regularis normam illic addiſceret, propterea quòd novella illa colonia necdum novitiis inſtituendis par eſſet. Illius Willelmi cùm primis amicus & familiaris in ſæculo fuerat Gnodulfus, nobilis Vilcaſſinus, & ipſe monachus Beccenſis, ac demum Roſſenſis epiſcopus, quem Lanfrancus in Cadomenſi regimine adjutorem habuit.

XXVII. Alexandri papæ ad eam litteræ.

Ubi Lanfrancum Cadomenſi monaſterio præeſſe intellexit Alexander papa, ejus olim diſcipulus, litteris ei gratulatus eſt, ſimulque locum illum ejus rogatu ſub patrocinio & tutela ſedis apoſtolicæ admiſit. Literæ pontificiæ ſuot ejuſmodi.

Cariſſime fili Lanfrance abbas, quia in tantam te excrevisſe religionem cognoſcimus, ut non ſolùm de proprii ſalute ſtudioſus exiſtires, verùm etiam communem etiam eligentibus monaſterium conſtrueres, ac formam religionis provideres; inclinati precibus tuis, monaſterium tuum, quod Cadomi conſtruitur, ſub tutela & defenſione apoſtolicæ ſedis recipimus, & omne jus ipſius monaſterii ad ſollicitudinis tuæ, tuorumque ſucceſſorum ſtudium decernimus pertinere.

Hoc

Hoc primum eſt Cadomenſis illius monaſterii privilegium, quod Alexander ipſe, aliique ſubſequenter pontifices confirmarunt, & amplificarunt. ANN. CHR. 1063.

XXVII. Anſelmus Becci prior.

Lanfrunco itaque ad illam præfecturam aſſumto, in locum prioris ab Herluino abbate apud Beccum ſuffectus eſt Anſelmus, poſt tres ſcilicet annos, quàm habitum monaſticum induerat: quo in munere totum ſe ſpiritualibus ſtudiis, orationi, lectioni, jejuniis, & inſtituendis tironibus addixit. Movit nova hæc dignitas nonnullorum invidiam, qui eum ſibi præponi ægre ferebant, quem ſecundùm converſionis ordinem poſtponendum eſſe exiſtimabant. Præ cæteris unus fuit Osbernus, alias bonæ ſpei juvenis, ingenio ſagax, & ad varias artes idoneus, qui ſuum in Anſelmum rancorem diſſimulare non poterat. At ſic eum blanditiis ac piis officiis demulſit Anſelmus, ut eum non modò a ſua ferocitate revocaret, verùm etiam totum ſibi addictum, ad quodcumque vellet, pro nutu flecteret. Jam ad rem optimè gerendas comparatus erat Osbernus, cùm lerali morbo corripitur. Viderer tunc pium patrem ſedulò ei aſſiſtere, omnia caritatis officia exhibere. Conſimilia eidem quoque mortuo ſtudioſè impendit, quippe qui miſſam integrum annum pro ejus anima celebravit, & miſſis circumquaque litteris pro ejus animæ refrigerio preces fieri curavit. Ex eo tempore omnes & ſingulos Anſelmo eo animo ſe ſubdidere, in ejus benevolentium Osberno ſuccedere cupientes. Erſi verò ejus cura & ſollicitudo ad omnes extenderetur, junioribus tamen & adoleſcentibus majorem diligentiam adhibebat, ut in eis ſuccreſcentem vitiorum ſobolem exſtirparet, eorumque teneris animis virtutum ſemina inſereret. Comparabat quippe ceræ adoleſcentis ætatem, „ quæ ad informandum ſigillum aptiſſimè temperata eſt. Nam ſi cera, inquiebat, „ nimis dura vel mollis fuerit, quod pueris ac ſenibus aptabur, ſigillo impreſſa „ ejus figuram in ſe nequaquam ad plenum recipit: ſi verò duritie ue mollitie tempe„ rata, quod adoleſcentibus convenit, tunc ſigilli formam integram exprimet. Sic illu plura in hunc modum differebat.

XXIX. S. Trinitatis monaſterium Cadomi.

Jam verò Cadomum nos revocat Mathildis Willelmi ducis conjux, quæ illo non minùs liberalis fuit in condendo virginum monaſterio, prout a Nicolao pontifice ipſi injunctum fuerat. Hoc in opere adjutorem habuit ipſum Willelmum, atque ambo inſigne illud ſanctimonialium Benedictinarum cœnobium conſtruxerunt, quod in altero Cadomi ſuburbio hacteous floret, ſanctiſſimæ Trinitati ſacrum. Perfectum fuiſſe videtur iſtud anno ſacri Stephani monaſterium, cujus baſilicæ dedicatio longe ſeriùs facta eſt, anno ſcilicet MLXVII. cùm alterius anno MLXVI. facta memoretur. Eudem utrique monaſterio libertas, eademque privilegia conceſſa, annuente Odone Bajocenſi epiſcopo, ad cujus diœceſim hic locus pertinebat. Prima illius parthenonis abbatiſſa fuit Muthildis virgo illuſtris, quæ per quadraginta & octo annos monaſterium laudabiliter rexit. Quo eu monaſterio aſſumta ſit, incertum. Multas nobiles puellas ſub ſua diſciplina habuit, in his Cæciliam Willelmi ducis & Mathildis filiam, u pateatibus Deo conſecratam, quæ Muthildi in monaſterii regimine ſucceſſit.

XXX. Guiberti mater Flaviacum ſecedit.

Apud Bellovucos Guiberti mater, poſt mariti ſui obitum anno ferè duodecimo apud Caſtanetum (*) villam ea indulgentia (a) Guidonis epiſcopi, ad quem hæc villa pertinebat, demorabatur. Verùm quibuſdam viſis admonita, ad Flaviacenſe ſancti Geremari monaſterium ſecedere conſtituit, auctore iu primis quodam clerico domus ſuæ œconomo & Guiberti pædagogo, qui & ipſe monaſticam illic vitam ampleaus eſt. Exſtructis itaque inibi prope eccleſiam ædiculis, pia illa matrona Caſtaneto diſceſſit, quæ villa duobus tantùm millibus diſtabat ab oppido Clarimontis, ubi Guibertus ſub propinquorum tutela degebat, qui etſi nullum victualium & indumentorum defectum pateretur, ſubinde tamen inopiâ veuabatur aliarum rerum, quæ ſine fœminis adminiſtrari non poſſunt. Hæc reſciebat piu mater, dumque adeundo Flaviacum ſub oppido illo tranſiret, tantis cordis lancinata eſt doloribus, ut oppidum ipſum vel reſpicere intolerubile ipſi tormentum eſſet, recogitanti quala illic pignus, quove in ſtatu filium ſibi cariſſimum illic rulinqueret. Verùm maternum pectus, *ne eſſet contra ſe pium*, caritate ſua Deus penetraverat; vicitque filii amorem dilectio Dei, ut ne contra ſalutem ſuam pia mater molleſceret. Venit igitur ad Flaviacenſe monaſterium: ubi anum quamdam *ſanctimonialibus habitu* ludutam reperit. Ejus amicitiam, quia plurimum religionis præ ſe ferebat ſibi conciliare ſtuduit, atque ut ſub ejus diſciplina ſimul cum illa habitaret, obtinuit. Cœpit itaque pedetentim ſenioris illius fœminæ inſtitutum imitari; victus parſimoniam, cibi pauperem ac ſimplicem upparatum umpleſti; lineolo & ſtramine frumentario pro molli culcitra contenta eſſe; &, cùm multâ adhuc uteret ſpecie, nullumque prætenderet ſenectæ indicium, ad hoc ipſa contendere, ut rugis uonibus faciem defotmaret. Ad hæc deſtuenter crines, quos mulierer pro magno ornamento habere ſoleut, crebro forcipe præcidi curabat; pullam veſtem, innumeris aſſumentis ſegmentatam, com pallio nativi coloris getere ſolita; & calceos præ ve-

(*) *Chateney.*
(a) *Guibert. lib. 1. de vita ſua c. 13.*

ANN. CHR. 1063.

vetaſtata perfuſos. Intetim ante actæ vitæ errata ſæpius revolvens animo, quæcumque virgo, conjugata & vidua commiſerat, *ad ſacerdotii, immo ad Dei per ipſum cognitionem examinata deducere* voluit. Poſt hæc nihilò minùs peccatorum ſuorum, quæ ſanè haud gravia fuctant, ſempet memor, ſeptem pſalmos pœnitentiales interdiu noctuque cum gemitu ac lacrymis repetebat. Si quando verò exterorum hominum maximè nobilium, qui ejus ſermonibus delectabantur, colloquiis intereſſe coacta fuiſſet; poſt eorum diſceſſum multâ ſeveritate diſcutiebat, ſi quid futile vel otioſum in verbis admiſiſſet; vixque dici poteſt, quantas animo patiebatur anguſtias, *donec ſolitas*, ut cum Guiberto loquar, *aut compunctionis, ſeu confeſſionis attingeret undas*. Idem teſtatur ſe numquam deprehendiſſe, quantum ejus animi ſtatum attingere ſibi licuit, ejus animum in timore ſupplicii & amore Dei unquam tepuiſſe.

XXXI. Guibertus liceniùs vivens ſeſipiſcit.

Longè aliter res de Guiberto (*a*) tunc ſe habebat. Is enim ſui juris quodam modo factus, ſibique permiſſus, ſine patre quippe, qui diu ante obierat; ſine matre, ſine pædagogo & magiſtro, (qui enim ipſum erudierat, Flaviaci jam monachus erat) rantò diſſolutiùs vivere cœpit, quantò artiùs & caſtigatiùs antea vixerat. Hinc eccleſias & clericatus inſignia ridere, ſcholas horrere, conſobrinorum ſuorum laicorum, qui equeſtribus ſtudiis imbuebantur, conſortia frequentare, ſomno denique ac nugis ita indulgere, ut ex inſolito exceſſu tabeſceret. Id ubi reſcivit pia mater, pæne exanimata defecit; idque unum remedii excogitavit, ut ejus præceptor denuo ipſum in ſuam curam ſuſciperet; quod facilè a Flaviaci abbate, fratribuſque impetravit. Tunc loco præerat Garnerius abbas, ſupetiùs (*b*) laudatus, quem Guibertus avi ſui alumnum fuiſſe dicit. Is Guibertum ad ſe venientem complexus, benignè ſuſceptum benigniori deioceps ſtudio fovit. Quàm ſubitò mutatus ſit adoleſcens, teſtatur ipſe his verbis. *Teſtor te, bonum pio diſpoſitor Deus, quia ex quo baſilicam monaſterii ipſius intravi, & monachos conſidenter pariter vidi; ex eorum contactu tantam monachiæ concepi deſiderium, ut nullatenus deſervoeſcerem, nec ſub quiete animus ageret, donec ſui voti ſortiretur effectum. Cùm igitur ſub eodem eis cluaſtro cohabitans, totum eſſe ipſorum habitudineſque conſiderans; &, ſicut ſolet a vento flamma ſuccreſcere, ita ex contemplatione eorum ſemper mens mea conformationi illorum inhians, non poterat non ardere.* Hinc abbatem flagitare cœpit, ut ſe in monachum reciperet; quod ille ad probandum adoleſcentis animum & propoſitum facere aliquamdiu diſtulit. Ex his lotelligitur, diſciplinam regularem apud Flaviacenſes tunc viguiſſe.

(*a*) *id. ibid. c.* 84.

(*b*) *ſup. lib.* 61. *n.* 67.

XXXII. Vindocinenſis abbas cardinalis S. Priſcæ.

Hoc anno Alexander papa ſingulari privilegio Odericum Vindocinenſem abbatem decoravit, cùm ei, ejuſque ſucceſſoribus ſanctæ Priſcæ eccleſiam, titulum presbyteri cardinalis, in monte Aventino ſitam, cum dignitate cardinali, inuſitati exempli prærogativa conceſſit: ita ut quicumque legitimi Vindocini abbates eſſent, iidem Romanæ eccleſiæ hujus tituli cardinales cenſerentur. Alexandri hæc verba ſunt in diplomate ad Odericum abbatem, quod integrum in Appendice referemus. *Concedimus etiam omnibus hujus loci abbatibus eccleſiam beatæ Priſcæ cum dignitate cardinali; ſancti Spiritus judicio decernentes, ut nulla deinceps eccleſiaſtica ſæculariſve perſona prædictum beatæ Priſcæ eccleſiam ſeu eccleſiæ dignitatem ei auferre qualibet occaſione præſumat.* Eodem diplomate pontifex confirmat libertatem, privilegia, & poſſeſſiones ejuſdem monaſterii. *Datum Laterani per manus Petri ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi atque cancellarii, vice domni Anſomi Colonienſis archiepiſcopi, VIII. idus Maii, anno ſecundo Alexandri ſecundi papæ, ab incarnatione Domini* MLXIII. *indictione primâ*. Eamdem eccleſiam cum dignitate cardinali eidem Odetico Gregorius VII. confirmavit. Tempore ſchiſmatis Guibertini, eccleſia hæc Vindocinenſibus, quòd partes illas averſarentur, ademta, atque ad alios tranſlata eſt. Goffrido abbati eam reſtituit Urbanus II. Sed cùm forte res effectu caruiſſet, idem Goffridus apud Paſchalem & Calliſtum ſatis egit, ut hic tituius ſibi reſtitueretur. Id præſtitit re verâ Calliſtus, quod Honorius II. confirmavit. Poſtmodum, cùm illa eccleſia Vindocinenſibus iterum ademta fuiſſet, Hamelino abbati ab Innocentio III. denuo reſtituta eſt, ſed cum hac exceptione, ut ipſe quidem, ejuſque ſucceſſores abbates priſtinam cardinalis dignitatem, ejuſque inſignia eum ſanctæ Priſcæ eccleſia perpetuò retinerent: at, ſi quando alii ejuſce tituli cardinales crearentur, bis parerent, quattamque proventuum partem penderent h, qui illam eccleſiam pro Vindocinenſibus adminiſtrarent. Hæc ferè Sirmundus in notis ad Goffridum, quæ pro nata occaſione in progreſſu horum Annalium fuſiùs exponentur. Porro prædictæ eccleſiæ adjunctum erat monaſterium, abbatiæ ſancti Pauli ſubjectum, quod Hildebrandus ejus rector Vindocinenſibus itidem attribuit, ut paullo poſt videbimus.

Hoc ipſo anno gravis controverſia ventilata eſt inter monachos Majoris monaſte-

rii

rii & Rothonenſes de cella Bairiacenſi (*), quam utrique ſui juris eſſe contendebant. Sita eſt hæc cella in Britannia, & quidem in diœceſi Namnetenſi, inter Clenam & Semenonem fluvios, ejuſque eccleſia Salvatori dicata. Citatus hac de re a Rothonenſibus Albertus Majoris monaſterii abbas ad placitum Quiriaci epiſcopi Namnetenſis, obtendit imbecillam ſenecturem, ne tam longè progrederetur. Ejus itaque ætati condeſcendens epiſcopus, urbem Andecavorum ad cauſam agitandam indixit. Illic adfuit Albertus, moxque placitum in principe eccleſia habitum v. *idus Februarii*, *anno ab inc. Domini* MLXII. *indictione* I. adeòque MLXIII. ſecundùm novum calculum; præſidente Quiriaco epiſcopo, præſente quoque Otbrando S. Albini abbate, cum multis alericis & monachis. Principio queſtus eſt Almodius Rothonenſis abbas de Alberto abbate, quod Bairiacenſem invaſiſſet eccleſiam, quam anteceſſori ſuo abbati Cavallonio ac Rothonenſibus monachis a nobili quadam femina, Innoguendi nomine, ejuſque filio Brieno jam defuncto, primò donatam fuiſſe aſſerebat: at nullas ejus rei „ litteras proferebat. Interrogata hac de re Innoguendis, quæ illic aderat, reſpondit, „ nulli ſe unquam, ejuſve filium, quàm ſancto Martino ac Majori-monaſterio hanc „ donationem feciſſe. Se quidem, cùm abbatiolam illic conſtruere vellet, e Caval„ lonio abbate, utpote viciniore, poſtulaſſe unum e ſuis monachis, qui operi præ„ ſet; ſed, cùm ad id inutilis videretur, ad ſuum monaſterium remiſſum fuiſſe, „ eoque ſic amoto ſubſtitutum Johannem quemdam ſancti Melanii monachum, qui „ pariter ob imperitiam dimiſſus ſit; ac demum ſaniori conſilio ſe decreviſſe, ut „ ibidem cellam Majoris-monaſterii faceret, quam quidem Alberto abbati, ejuſque „ monachis donatione legitimâ ſe tradidiſſe aſſerabat; quod ſollemni ſacramento, „ vel etiam ferri-candentis judicio probare parata eſſet. Acceptâ conditione, dies ad tertium kal. Julii ad id præſtandum in curia Namnetenſis epiſcopi præfixus eſt, ut Rothonenſibus ſpatium ad perquirenda ſuæ cauſæ ſubſidia daretur. Præſto adfuit mulier ad præfixum diem, parata ad rem ut pollicita erat, aſſereodam. Nulli pro Rothonenſibus teſtes, nulla cauſæ adjumenta. Itaque hi victi, victores exſtitere Majoris-monaſterii monachi: ſed tamen huic ſeotentiæ non acquieverut Rotbonenſes; immo eamdem cauſam denuo ſub tribus Alberti abbatis ſucceſſoribus, tum in variis ſynodis, tum apud Stephanum catdinalem & legatum, tum apud ipſos Romanos pontifices ſæpius perſecuti ſunt, at ſemper victi Rotbonenſes: ſed tandem pacis firmandæ causâ, Majoris-monaſterii abbas Guillelmus Herveo abbati & monachis Rothonenſibus quamdam terram ceſſit cotam Getardo Engoliſmeoſi epiſcopo & apoſtolicæ ſedis legato. Ubi advertere licet, quàm inflexibilis ſit cootentionis pertinacia, ubi ſemel indociles animos invaſerit. Prædictum placitum apud Namnetas habitum eſt præſente Quiriaco Namnetenſi epiſcopo, Rainaldo epiſcopo *de ſancto Maſloo* ſeu Maclovio, Debidanono abbate ſancti Gildaſii, multiſque clericis & laicis. Prædicta Innoguendis ſeo Ingoguendis mater erat Brienii militis, domini caſtri Bairiaco proximi, quod ab ejus nomine Caſtrum-Brienii (*) appellatum eſt. Hic a matre ſua impulſus, Majoris-monaſterii monachis Bairiacum ceſſit, eâ conditioue, ut ipſius patet Tennarius, uti & mater, atque coojux Adeleudis, eorum precibus adjovarentur. Hic prioratus ad noſtrum uſque tempus conventualis fuit.

ANN. CHR. 1062. XXXIII. Bairiacenſis cella Majori-Monaſterio aſſerta.

(*) *de Brié.*

(*) *Chateau-Brient.*

Per id tempus diſeldium fuit iotet epiſcopum Namnetenſem & Dolenſes pagi Bituricenſis mooachos, multumque damni ab epiſcopo paſſi ſunt Dolenſes. Re ad Alexandrum II. relatâ, definitum eſt e pontifice in concilio, ut epiſcopus abbati Raimundo & monachis priùs redintegraret damnum omne, quàm cauſa ipſa expeoderetur. Id factum videretur anno ſuperiori, ſi certum eſſet Raimundum abbarem ejus loci tertium-decimum obiiſſe hoc anno (*a*), ut legitur apud Labbeum (*b*) in brevi chronico Dolenſi: at ſeriùs eum devixiſſe patebit ex iis, quæ inferiùs (*c*) dicturi ſumus.

Dolenſes & Navenſes abbates.

(*a*) *V. lib. 58. n. 43.*

(*b*) *Labbe de ſcript. p. 526.*

(*c*) *lib. 63. n. 82.*

Humberto Naveoſi (*d*) apud Biturices abbati ſucceſſit Odo, cujus tempore, id eſt Philippi regis anno quarto, Naveoſibus Capella-Gillonis cum ſuis adjunctis reſtituta eſt ab Humbaldo & Gilone Borbouiis, eotumque matru Agnete, pro enima patris ſui Archembaldi majotumque ſuorum, qui hanc eccleſiam diu injuſtè tenuerant, ſetvato ſibi jure ſepulturæ in prædicta eccleſia, vel in Navenſi ſeu ſancti Sulpicii baſilica, modò intra leucas triginta obiiſſent. Hujus reſtitutionis causâ Odo abbas & monachi anniverſaria illorum Botboniorum ſe facturos promiſeroot, eo pacto, ut corpus ſeu reliquias ſancti Jacobi confeſſoris & eremitæ, qui bunc ineum olim incoluerat, Inde non auferrent. Odone abbate, & quidem anno tertio decimo Philippi regis, Rogerius du Coldredo filium ſuum obtulit Deo in illo monaſterio, cui prædio quædam contulit rerento ſibi ibidem jure ſepulturæ, ſi intra triginta leucas obiiſſet. Leviuſculum eſt, ſed tamen baud omittendum, quod, litu ſubortâ inter Odouem abbatem & Theobaldum militem, qui homines ſeu ſubditos ſancti Sulpicii apud Munetum dirè vexabat, in id tandem conventum eſt, ut aliquis ex

(*d*) *V. lib. 58. n. 14.*

ANN. CHR. 1063.

„ parte ſancti Sulpicii cum forti baliſta a capite & aditu eccleſiæ ejus loci, tum „ a latere dextro ac ſiniſtro ſagittam emitteret; & eo loco, quo ſagitta emiſſa „ caderet, crux defigeretur in ſignum illius eccleſiæ *ſalvationis* ſeu immunitatis: „ ut quicumque intra terminos præſignatos habitaret, liber & immunis eſſet ab „ omni ſervitio & exactione Theobaldi. Actum tempore Philippi regis, menſe quo cepit Rodulfus caſtrum de Etitione, qui Rodulfus alibi vocatur dominus caſtri Exoldunenſis.

XXXIV. S. Stephani eccleſia Nivernenſis, olim puellare monaſterium. (a) *Spicil. tom. 2. p. 438.*

Apud Nivernum olim ſanctus Colum banus Luxovienſis abbas monaſterium ſanctimonialium in honorem ſancti Stephani exſtruxerat, ubi marmoreum altare (a) conſecraſſe dicitur, ipſamque eccleſiam marmorearum pyramidum compoſitione decoraſſe. Verùm proceſſu temporis, partim vetuſtate, partim incendio, aliiſque clades hæc eccleſia in eum ſtatum redacta erat, ut vix parietes ſupereſſent. Tam miſerabili ejus ſtatu tactus Hugo epiſcopus, eo nomine ſecundus, agente in primis Hugone oepore ſuo, Nivernenſis eccleſiæ decano, qui illius eccleſiæ mediam partem a Willelmo comite in beneficium tenebat; favente etiam eodem Willelmo, regali genere orto, *qui hujus loci altaria epiſcopali dignitate tenebat*: hanc eccleſiam canonicis, *beati Silveſtri papæ Romani regulam tenentibus*, conceſſit, ut eam inſtaurarent, & divinum illic cultum reſtituerent: quod ratum habuit Willelmus, laude Hugonis epiſcopi, & domni Goffridi Autiſiodorenſis præſulis, necnon matris uxoriſque ſuæ, & filii ſui Raginaldi, & aliorum, qui omnes his litteris hoc anno datis ſubſcribunt poſt Richerium archiepiſcopum Senonenſem. Quænam ſit illa ſancti Silveſtri papæ regula, incompertum. Nec certior habetur notitia regulæ ſancti Urbani papæ & martyris, quam ſe ſectari profitebantur primi canonici regulares, qui demum vulgatam ſancti Auguſtini regulam prætulerunt. Prædictum ſancti Stephani monaſterium poſt annos quatuor & viginti Cluniacenſibus conceſſum eſt.

XXXV. Cluniacenſes ad S. Martialem inducti.

Etſi Ademarus Lemovicenſis vicecomes monaſterium ſancti Martialis Hugoni abbati Cluniacenſi anno ſuperiori ſubjicere decreviſſet, idque litteris ſuis conteſtatus fuiſſet; non tamen ante hunc annum illuc introducti ſunt Cluniacenſes, quod quemadmodum factum ſit, diſcimus ex veteri membrana, quam ſcriptam reliquit anonymus quidam ejus loci monachus, non bene affectus in Cluniacenſes. Sic autem tem narrat. Apud Lemovicas erat quidam miles nomine Petrus Eſcauſerius Hugoni Cluniacenſi abbati valde familiaris & amicus, qui Ademaro vicecomiti perſuaſit, ut Cluniacenſibus traderet ſancti Martialis monaſterium, quod hactenus oulli ſubjectum fuerat, ſed omnino liberum & abſolutum a quavis ditione, ex privilegiis regum, & maximè Romanorum pontificum. Verùm ea res Ademaro difficilis viſa eſt, ob Mainardum abbatem, quem huic negotio nequaquam aſſenſurum eſſe prævidebat. Dum res aliquamdiu protrahitur, contigit Mainardum abbatem ex hac vita migrare. Tum verò Petrus negotium urgere inſtirit apud Vicecomitem, quem ad id exſequendum facilem & promtum invenit, promiſſo ſcilicet ei equo præſtantiſſimo, quem *Miſſint* vocabant, cum multo autem pondere, ſi illi anonymo credimus. His promiſſis obcæcatus vicecomes, Hugonem abbatem cum multis ejus monachis Cluniaco clanculum evocat, eoſque, ubi venerunt, in eccleſiam ſancti Michaelis, quæ juxta turrim ipſius fira erat, furtim inducit. Poſt ea verò, id eſt ttt. nonas Auguſti, quo die ſancti Stephani celebratur invenrio, vicecomes ſancti Martialis monachos convenit, & cum eis capitulum ingreſſus, amicè eos de facienda novi abbatis electione admonet. Tres illi ex ſuis eligunt, viros genere, litteris & pietate inſignes, ex quibus unum cum vicecomitis conſilio ſibi præfici petunt. Paullìſper ad hæc ſubticuit vicecomes, longè alia revolvens animo. Tunc unus ex electis monachis, Gaufredus ſcilicet de Niolio, qui Cluniacenſium adventum ſubodoratus erat: Non ignoramus, inquit, Cluniacenſes huc adveniſſe, ut nos de oottro monaſterio ejiciant, verùm utrùm id futurum ſit, mox videbimus. Tum vicecomes irâ percitus, Gaufredum pet veſtes arripit, eumque extra clauſtrum ejicere nititur. Mox diffugere omnes præter juniores, & per varia monaſteria diſſipari ſunt; ſicque introducti ſunt Cluniacenſes. Hi mox abbatem loco impoſuerunt, Ademarum nomine, qui annis quinquaginta cum ſex menſibus præfuiſſe dicitur, & monaſterium præ omnibus aliis aboatibus oobilitaſſe & amplificaſſe, ipſumque ædificiis, ornamentis, ac liberis decoraſſe. In his clauſtrum marmoreum, armarium librorum, dormitorium, infirmitorium, quod antea deerat, cæteraſque officinas conſtruxit, multaſque poſſeſſiones & cellas, quas obedientias vocant, teviudicavit, in quibus abbatias Volienſem & Terracinenſem ſancto Martiali denuo ſubjecit.

Cluniaco facta donatio. (*) *Avignon.*

Eodem anno Berengarius & Gerberga ejus conjux, eorumque filii Roſtagnus epiſcopus Aveonicæ (*) urbis, Beringerius, Raymundus, & quatuor alii, ſancto Petro Cluniacenſi cooferunt eccleſiam ſanctæ Trinitatis caſtri Puntis-Sorgiæ cum decimis, aliiſque prædiis in territorio Avennicenſi; quod Willelmus comes *Provinciales*, ejuſque frater Joſfredus confirmarunt.

Ro-

Roſtagni epiſcopi mox laudati ſit mentio in actis ſancti Pontii abbatis Andaonenſis monaſterii apud Avenionem, qui hoc anno ſucceſſit (*a*) Rotando abbati, cujus depoſitio pridie kalendas Maii in nectologio conſignatur. Pontii patet, cujus nomen uti & mattis teticet vitæ ſcriptor, duos filios habuit, Pontium ſcilicet atque alterum haud nominatum. Utrumque patet, ſæculum deſerens, ſecum ad prædictum monaſterium adduxit. Illic Pontius ita ſe geſſit, ut mottno poſt breviſſimam præfecturam Rotlando abbati dignus viſus ſit qui ſuccederet. Ejus virtus in libe-randis energumenis maximè teſulſit. In magna actis ſiccitate, quæ omnium fructuum ſterilitatem portendebat, conſluente ad ejus pattocioium populo cum Roſtagno epiſcopo, dictâ miſſâ copioſiſſimum imbrem, indeqoe fructuum nbertatem cælitus impetravit. Monachum loquacem, qui die ſancto paraſceves cum aliis ſtatribus ſilentium aſſiduum obſervare nolebat, ioctepando mntum reddidit, eidemque poſterâ die, cùm ſabbato ſancto miſſam celebraret vit Dei, dicto *Dominus vobiſcum*, linguam ad reſpondendum teſolvit. Hæc in ſpecimen ejus virtutis ſufficiant.

ANN CHR. 1063.

XXXVI. Pontius abbas Andaonenſis.

(*a*) *V. lib. 59. n. 105.*

Dum Petrus abbas præeſſet Rodenſi ſancti Petri monaſterio, quod eſt ſitum in pago Pettalatenſi, ad montem, quem Rodas vocant, ſubtus caſtrum Verdariæ ad mare mediterraneum; Pontius comes (*b*) & nxor ejus Adalez filium ſuum, Petrum nomine, Deo in illo monaſterio obtulerunt, facta donatione ſilvæ ſancti Romani, cujus uſum-fructum terinuerunt ſub annuo cenſu, ſcilicet *receptione* ſeu refectione una monachotum *in die ſanctæ Margaritæ*. Facta hæc donatio & traditio III. idus Julii, anno ab incarnatione ſexageſimo-tertio poſt milleſimum, Philippi regis quarto. Aldebrandus presbyter & monachus hanc chartam ſcripſit. Hæc ex tomo ſecundo capitulatium.

XXXVII. Pontius comes offert filium ſuum in monaſterio Rodenſi. (*b*) *Capitul. tom. 2. p. 1552.*

Sequitur ibidem, alia oblatio alterius Petri, quem Deuſdet-Terondellus tradit & commendat Deo & ſanctæ Fidi, Necnon Petro-Arnaldo monacho, *ut teneat & nutriat illum aſque ad decem annos*; idemque ob hoc donat monachis ad decem an-» nos ſextarium unum de quolibet modio, quem percipere debebat a monacho, qui » quinque *condaminas* vineatum apud Clauniacum procurabat. Poſt illos antem de-» cem annos donat abſolutè cenſum illum dnarum *condaminarum*, nt prædictus » Clauniaci monachus filium ſuum apud ſe tetineat, nt illi ſemper ſerviat, facien-» dus presbyter vel monachus, ſi voluerit. Tuoc Bego abbas erat monaſterii Conchenſis.

Alia oblatio in Conchenſi.

Eodem anno Alexander papa gravem epiſtolam (*c*) ſcripſit ad monachos Rivipullenſes, qui apoſtolicæ ſedis protectionem ab eo petierant. Juſtæ eorum peti-» tioni annuit pontifex, coſque monet, ut profeſſionis ſanctæ propoſitum, quod » Deo adſpirante ſuſcepetant, pro vitibus ſemper cuſtodiant, nec ab eo in alter-» utram pattem ullo modo deflectant. Tum vicinos epiſcopos, comites, principes, » & magiſtratus hortatur, ut Rivipullenſium in omnibus adjotores ac defenſores » ſe præbeant, & quoſcumque eorum adverſarios coerceant. Ad hæc cæteros mo-» net, qui monaſterii prædia & poſſeſſiones, ſive dono abbatum non ſatis dignè » præſidentium, ſeu invaſione ac violentiâ tetinebant, quantocius reſtituere fata-» gant; alias excommunicationi ſubjiciendos. Denique diſtrictè vetat, ne ullus in » poſterum abbas per ſimoniam illoc introducatur. Tunc abbatia vacaſſe videtur.

XXXVIII. Alexander papa ſcribit ad Rivipullenſes. (*c*) *Morea Hiſp. part. 2.*

Exſtat Legionenſe (*) in Hiſpania regale ſancti Iſidori monaſterium, quod Alfonſus V. io loco, ubi antea ſancti Johannis Baptiſtæ & ſancti Pelagii martyris monaſterium fuerat, ſed deſtructum, tndi opere ædificavit: at Ferdinandus Caſtellæ rex cum Sancia regina luteam ejus fabricam in lapideam convertit, illudque ſancti Iſidori epiſcopi reliquiis Hiſpali allatis, aliiſque boc anno nxornarunt. Idem tex ibidem ſepultus eſt cum multis aliis regibus, reginis ac principibus, quorum nomina & epitaphia Yepeſius (*d*) ex Sandovallio refert. Quàm magnificè ornaverit, dotaveritque hoc monaſterium Ferdinandus, docet ejuſdem regis diplo-ma, ab Yepeſio (*e*) relatum, in quo eidem loco altarium varia ornamenta con-» tuliſſe dicitur, *frontale*, ſeu tabulam altaris ſuperiorem, ex auro puro cum va-» riis lapillis; Item ſingulis altaribus tabulas ejuſmodi argenteas; coronas tres ao-» reas, quarum tertia erat Ipſius regis diadema; crucem auteam, calicem & pa-» tenam ex auto, turibula duo autea, & aliud argenteum, & molta alia pretio-» ſiſſima ornamenta. Eidem monaſterio rex ſubjicit monaſteria duo, unum ſancti » Juliani ad flumen Torium, cui præerat Froila abbas; alterum ſancti Felicis » in Cepeda ad tivulum Samatiæ. Addit & tertium, ſcilicet ſancti Michaelis, quod » ipſe exſtruxerat cum ponte in fluvio Eſtolæ in valle Atdon, in villa, quæ di-» citur Vecela: quod monaſterium duplex erat, *clericorum* ſcilicet ſen monacho-rum cum ſuo abbate, & ſororum cum ſua abbatiſſa. Facta ſcriptura ipſo die dedicationis baſilicæ prædicti monaſterii ſancti Iſidori, id eſt XII. kal. Januarii, poſtridie quàm ejus reliquiarum tranſlatio facta fuerat, æra MCI. Subſcribunt poſt

XXXIX. Iſidori monaſterium Legionenſe. (*) *de Leon.*

(*d*) *Yepeſ. ann. 963.*

(*e*) *id. to. 5. ſcript. 26.*

ANN. CHR. 1063. Ferdinandum regem & Sanciam reginam Uraca eorum filia, Sancius eorum filius, & post aliquot proceres Guodisalvus abbas, Emigus abbas Onicasis, Garsias abbas sancti Petri de Arlanca, Sisebutus abbas de Caidena, Dominicus ubbas de Silos, Fagildus ubbas Aate-altare, Brandiaelus abbas Samanensis, & Froilanos abbas Compostellanus. Hoc monasterium principio excoluere monachi, dein sanctimoniales Benedictinæ: quibus ineunte sæculo tertio-decimo succedere canonici regulares, translatis sanctimonialibus ad Caramvuilem, ubi untea canonici illi regulares degebant.

XL. Dervensibus factæ donationes.

Sigebertus auctor est, hoc anno exercitum multum ex Galliis in Hispanias ad debellandos Sarracenos profectum fuisse; sed totâ regione a Sarracenis vastatâ, urgante fame, nullâ re insigni factâ reverrisse. Barbastrum tamen Aragoniæ urbem ub eis expugnatam fuisse alii tradunt. De hac expeditione sine dubio intelligenda „ est charta Dervensis monasterii, quâ Hugo quidam, *liberis parentibus progenitus*, „ *ipso tempore, quo exercitus Francorum ad obtinendas Hispanias proficiscebatur*, „ Brunoni abbati alodium suum apud Vitidiolas *in conradum* seu pignus dedit, eâ „ conditione, ut post curriculum sex annorum liceret illud redimere; &, si forte in Hispaniis morte deficeret, media pars alodii monasterio cederet, altera „ heredibus suis proveniret. Reversus autem ille ab hac expeditione, u monachis „ postulavit, ut alodium suum, quamdiu viveret, ex integro possideret: & post „ suum decessum, mediam ejus partem eis relinqueret; ulteram verò nulli, ex„ cepto sancto Petro monasterii patrono, vendere sibi liceret. Quòd si, inspiran„ te Deo, monasticum habitum vellet suscipere, se ipsum cum toto alodio san„ ctis Dervensis monasterii traderet. Subscripta sunt nomina Brunonis ubbatis, „ Aimonis monachi, Odelrici monachi, & multorum aliorum.

Hic Odelricus prior dicitur in alia charta, quâ Witerus miles Mediolanensis castri, vir famosissimus, cùm Jerosolymis reversus esset, multa bona, quibus affluentissimus erat, Dervensi contulit monasterio, ubi & monachum iodnit. Exstat „ in pago Catalaunensi juxta prædictum castrum ecclesia sancti Sepulcri, sanctique „ Srephani protomartyris, quam sanctus Lupeorius eremita olim condidit, inco„ luitque, antequam Brunechildis (*a*) reginæ jussu impiè capite plexus fuisset, „ quamque Rogerus Catalaunensis episcopus Dervensibus donavit. Illic prædictus „ Witerus partem sui patrimonii, priusquam monasticum habitum induerer, Der„ vensi monasterio concessit assensu filiorum suorum, Hugonis archidiaconi, Tet„ baudi militis, & aliorum. Ad hæc quidquid alodii apud Summos-Pureos habe„ bat, eisdem donavit. Mediolanense (*) castrum mox laudatum nunc appendix est parœciæ du Houricuria diœcesis Catalaunensis, de jure monasterii Cellensis apud Trecas. Eodem Brunone ubbate Gaufridus miles, religione tactus, quòd altare Wascuaci bacteaus contra præscripta canonum tenuisset, illud Dervensibus tradit cum assensu Rogerii episcopi Catalaunensis.

(*a*) *V. lib. 7. n. 18.*

(*) *Melain.*

XLI. Sigiberti regis translatio.

Ex multis monasteriis, quæ Sigibertus Austrasiorum rex, Dagoberti senioris filius, exstruxit, unum erat percelebre apud urbem Mediomatricum, sancti Martini titulo insigitum, ubi idem rex piissimus sepultus est. Illic tumulo inclusum ejus corpus jacuit ad hunc annum MLXIII. quo anno e terra levatum est, & ad dextram partem altaris beati Martini repositum. Ea eo tempore pro Sancto haberi cœpit, ejusque nomen litaniis insertum: quod cùm delevisset monachus quidam, Hugo nomine, quem Sigebertus hujus translationis scriptor se vidisse dicit, incensum oblaturus diriguisse traditur, nec ante membrorum usum recepisse, quàm sancti Sigiberti nomen litaniis restituisset. Quædam alia miracula refert Sigebertus: in his fratricida, ferreis de more vinculis constrictus, postquam multa Sanctorum loca frequentasset, demum ad S. Sigiberti loculum liberatus perhibetur. Hæc fusiùs in tomo 1. Februarii apud Bollandum, ubi aliæ ejusdem regis translationes referuntur.

XLII. Einhamense monasterium conditur.

Est locus in Belgio ad Scaldim fluvium prope Aldenardum oppidum, *Ibam* (*b*) seu *Esbom* antiquitus, vulgò *Esnbam* appellatus, ubi Godefridus filius Godefridi Ardennensis, ab eo loco Einhamensis dictus, cum uxore sua Mathilde, filia Herimanni Saxonum ducis, collegium canonicorum ineunte sæculo undecimo constituxit: quod postea bellis emergentibus destructum Balduinus-Pius Flandriæ comes hoc anno instauravit, & monachis Benedictinis concessit, præposito Walrero abbate ex cœnobio functi Vedasti. Hoc monasterium hactenus supereſt sub ordine Benedictino.

(*b*) *Balderic. lib. 2. c. 4. V. Notas.*

XLIII. Wolfelmus abbas floret.

Florebat per id tempus Wolfelmus, apud Ripuarios agri Colonicnsis & Juliacensis populos nobili loco natus. Pater ejus Frumoldus nomine, mater Eveza, ex stirpe Sicconis illustrissimi comitis orta erat. Puer Coloniæ in majori sancti Petri ecclesia sub Heriberti archiepiscopi disciplina educatus, litterisque informatus, ubi ad-

adolevit, Treviris moneſticen amplexus eſt in percelebri monaſterio ſancti Maximini, cui tunc Bernardus abbas ſancti Popponis diſcipulus, præerat. Ubi fama ejus Colonienſibus innotuit, eum ad ſe revocare tentarunt, agente Herimanno archiepiſcopo, qui Pelegrino poſt Heribertum ſucceſſerat. Tunc ſancti Pantaleonis in illa urbe monaſterium regebat Heinricus abbas, ipſius Wolfelmi avunculus, qui archipræſuli euſtor fuit, ut litteris ad Bernardum abbatem ſcriptis, Wolfelmum ſibi caſtitui poſtularet. Teutæ euſtoritati cedere coactus abbas, Wolfelmum dimiſit: quem reducem complexus Herimannus, Heinrici ebbatis provideutiæ commiſit. Is videns eepotem ſuum, ſolitudinis amentem, urbis frequentiam avarſari; eum præfecit Gladbacenſi monaſterio, cujus regimen ad ſe pertinebat. Mortuo Herimanno archiepiſcopo ſuffectus Anno, Wolfelmum Sigebergenſi moneſterio eb ſa eondiro præponere voluit: et eum activæ vitæ, quæ novæ coloniæ perneceſſaria, erat, axpertem eſſe iutelligens, aptiorem judicavit, qui proximæ Brunvvilarenſi abbatiæ, utpote ſoliteriæ, præeſſet. Sed de his poſtea. ANN. CHR. 1063.

Dum Goſleriæ natale Domini anno ſuperiore celebraret Heinricus rex, cùm ad veſperam ſellæ epiſcoporum collocarentur, gravis contentio inter cameratios Hezelonis Hildensheimenſis epiſcopi, & cameratios Wideradi Fuldenſis abbatis oborte eſt. Et primò jurgiis, dein pugnis res geſta; citòque ad gladios ventum eſſet, niſi Ottonis ducis Bajoaciorum, qui cauſem abbatis tuebatur, auctoritas iuteceſſiſſet. Talis contentionis cauſam ax Lamberto accipe. Conſuetudo in regno erat, e multis retro temporibus apud majores obſerveta, ut ſemper in conventu epiſcoporum abbas Fuldenſis atchiepiſcopo Moguntino proeimus aſſideret. Aſt epiſcopus cauſebatur, neminem ſibi intra ſuem diœceſim, in qua Goſlarie ſita eret, debera præferri; animatus ad hoc & opum gloriâ, quâ præceſſores ſuos longè ſupergrediebatur; & temporis opportunitate, quod, tege adhuc puero, id ſe impune facturum ſperaret. Repreſſa ab Ottone duce hæc tixa, ſequenti pentecoſte vehementior ſuit. Cùm enim Goſlariæ itidem feſtum rex celebraret, convenientibus ad veſpertinalem ſynaxim epiſcopis, rurſus de poſitiona ſellaeum apiſcopalium tumultus eeoritur, non formitâ, ut priùs, occaſione, ſed præcogitatâ diu machinatione. Epiſcopus enim Hildensheimeuſis, acceptæ priùs, ut ſiot videbetur, contumeliæ memor, Echertem comitem cum expeditis militibus ponè altere occuluetat. Hi, audito tumultuantium cameretiorum ſtrepitu, ocius advolant, Fuldenſium elios pugnis, alios fuſtibus cædent, proſtetnont, & da ſecrario eccleſiæ inopinato periculo attonitos facile protuebant: quibus illico ad arma conclamantibus, Fuldenſes, quibus arma in promtu arant, facto grege eccleſiam irrumpunt; in medio chori pſallentiumque fratrum manus conſerunt; tem jam non fuſtibus, ſed gladiis gerunt. Pugna atrox committitur, utque per totam eccleſiem pro hymnis & canticis ſacris vociferatio adhortantium, & morientium ululetus exanditur. Epiſcopus Hildensheimenſis, conſcenſo editiori loco, temquem militeti quodem claſſico, ſuos, ut fortiter prœliâtenrur, hortabatur; &, ne loci religione, ab armis deterrerentur, ſecuros facit. Multi utrimque vulnerari, multi occiſi ſunt: quos inter præcipui erant Regembodo ſignifer Fuldenſis, & Bero, Echerto comiti cariſſimus miles. Rex intet hæc vociferans, ut ceſſarent nomine tegiæ majeſtatis prœliantes adjurabat: at ſurdis fabulam nattare videbetur. Tendem monitus a ſuis, ut vitæ ſuæ conſuleret; vix inter conſtipatam artiùs multitudinem aluctans, in palatium ſe recepit. Hildensheimenſes, qui inſtructi præmeditatò ad pugnam venerent, ſuperiores efficiuntur: Fuldenſes, utpora quos inermes, inopinatoſque ſubitò aeortæ ſeditionis procella contraxerat, fuſi, fugatique, atqua de eccleſia aepulſi ſant. Fores ilico obſeransut. Fuldenſes, qui primo tumultu ed arma rollende peullo longiùs diſcurrerant, frequentes ermarique adſunt: atrium eccleſiæ occupant, aciem inſtruunt, ut de accleſie progreſſos ſtatim adoriantur: ſed nox concertationem diremit. Poſterâ die, ſevatiſſimè habitâ quæſtione coram rege, Echertus comes facile crimen a ſe removit, non tam juris & legum patrocinio, quàm favore & indulgentiâ regis, cujus patrnelis etat. Totum accuſationiæ pondus in abbatem vatſum eſt. Hunc inquiunt omnium, quæ acciderant, caput inceptoremque fuiſſe: hunc ad diſturbandam regii conventus quietem præmeditatò veniſſe: ergumento rei eſſe, quòd tantâ copiâ hominum, tantâ bellici apparetus pompâ inſtructus, nullo periculi urgente mete, eò veniſſet. Ad hæc epiſcopus, qui priùs incorpota ſetro debacchatus fuerat, in animes gladio ſpiritus fulminat, tam defunctos quàm ſuperſtites, a corpore eccleſiæ præcideus. Denique abbatem, præter acetbitatem rei, quæ acciderat, odium quoque gravabat nominis monachici, quod inveteratâ malitiâ homines ſæculi ſemper offuſcare atque opprimere conabantur. Sic undique impetitus, oppugnatus, oppreſſus, poſt tot tantaſque contumelias, privarue abiceſſiſſet, niſi quem lex & innocentia tueri non poterant, pecunia tutata fuiſſet; nam

XLIV. Fuldenſis abbatis rixa cum epiſcopo Hildensheimenſi.

ANN. CHR. 1063.

nam distractis ac dilapidatis rebus Fuldensis monasterii, se suosque redemit. Quantum tegi, quantum auticalariis, quantum episcopo datum sit, incompertum. Illud constat, sic eâ tempestate exhaustas atque attritas, quæ florentissimæ erant, illius monasterii opes, ut prioris opulentiæ vix monimenta superessent. Quanto rectius illum primæ sessionis honorem litassent episcopus & abbas, quàm in sacro loco interfectorum corpora suæ ambitioni sacrificassent!

XLV. Seditio monachorum in abbatem.

Abbas post hæc, acceptâ veniâ, Faldam remeavit, supet tantis calamitatibus animo fractus & pæne confectas. Sed ecce illic acerbioti propemodum terum asperitate excipitar. Fratres Fuldenses a principio austerum ejus, & minùs, quam decuit, populate ingenium offendetant. Auxit ipse invidiam, & facem non minimam æmulationis subdidit, prædia ecclesiæ militibus improbè erogando, & victualia stattum, ptiorum abbatum liberalitate staratâ, minnendo. Murmurabant de bis quotidie statres, & intestinis simultatibus quatiebatur monasterium. Tolerabantur tamen timore magis quàm amore, ne scilicet immaturè valgatâ qaerimoniâ, favor regis, & principum eam tacrentat. At ubi nuntius acceptæ in Gosiaria cladis Fuldam venit, tum verò & tecentis vulneris dolore, & præteritorum memoriâ accensi, fremere omnes, & se vicissim hortati, at tantam tempotis commoditatem divinitus oblatam non negligerent; agendo negotio nihil præter operam indastriamque saam deesse; urgeri hominem propriis iniquitatibus ad intetitam; agerent nanc singuli pro virili portione, & se saamque monastetium, libetarent acetrimo, non patre, sed hoste, qui Fuldense nomen, cælo priùs æquatum, probro nunc ladibrioque cunctis expositisset. Sic inflammatæ seditioni, tamquam oleum igni, additur injutia tecentior. Reginbodo, qui in illa Gosiariensi congressione occabuerat, equum unum magni pretii statibus Fuldensibus ob tecordationem animæ suæ dedetat, quem protinus abbas, ipsis inconsaltis, laico cuidam dedit. Hunc efferatis animis, intemperantissimis clamoribus, sattes tepetunt: diu se tyrannidem ejus magis quàm dominatum, servili patientiâ tulisse, non ultra laturos fore; redderet ocias per vim erepta, sibi alienæ liberalitatis beneficia; si cunctaretur, non jam clandestinis massirationibus se acturos, sed palàm aditis tribunalibus divinam & humanam opem contta violentiam ejus imploraturos. Abbati pondus malorum ptimò consilium respondendi ademerat: dein totus ad preces lacrymasque versus, otare & obtestari pet Deam, ne, juxta vetus proverbium, ignem gladio fetutarentur, ne Gosiariensis contumeliæ vulnas recensadhuc, & necdum in cicatricem obductum, novis dolotibus exulcetarent. Memotarentur calamum conquassatum non conterendam, nec lignum fumigans in favillas cinerisque redigendum; parcerene, si minùs existimationi proprix, at calamitati ejus & miseriæ, quæ tanta esset, ut hostibus quoque suis lacrymas excutere posset; se si angelus Domini persequens eum paallulum temisisset, si a tantis malis vitâ comite amquam respitasset, non modò ademta tedditutum, sed duplicatis quoque muneribus commutatum.

His, qui ætate & sensu matutiores etant, citò hæc verba satisfecerant. Sed juventus more suo, nihil veniæ, nihil laamenti admittebat; dia simplicitati suæ per mollia verba insultatum suisse; fidem ejus, tanto tempore, tot rebus spectatam ultra fallere non posse; eos mores, eam imptobitatem hominis esse, qaicquid ntgentibus in præsentiatum malis non seciisset, id, nisi itetum vis adhibetent, perpetaò infectum fore: propterea se a jure suo non cessuros esse, donec ad expugnandam animi ejus duritiam, omnia divinæ, omnia humanæ opis suffragia perrentassent. Abbas diu immoratus, abi se videt nihil supplicando agere, nec copiam sibi esse ad reddenda quæ eaigebantnt, præsertim exhaastis pæne cunctis opibus monasterii, nec sufficientibus tamen ad exsatnrandam ingluviem avaritiæ eorum, qui in Gosiariensi tumaltu læsi fuerant; tandem regis jussione acersitus, ad curtim regiam proficiscitur, dato necessariis suis negotio, ut terroribus & blandimentis, quaquâ viâ possent, effetatæ juventatis animos mitigarent: sed hnc in irritum cessit. Denique post abscessum ejus, principes juventutis, quibus potissimùm incensoribus tantum malnm esarserat, totam adennt congregationem; indicant animo sibi fixam esse, ut eruptione factâ de monasterio, regem, ubicumque gentium repetiatur, perquirant, contra sævitiam abbatis ejus potentiæ patrocinium expoiscant; otantque, ut qaibus valerado non obsistat, secum proficiscantur: qui verò ætate vel morbo prægravante id non possint, scripti sui adstipulatione factam eorum corroborent. Res fœda & dicta quoque horrenda visa est senioribus, fusique in terram per Deum precabantur, ne se & ipsum Fuldensis spei eaigaum, quod testabat, perditum itent; tarbatam graviter Gosiariensi clade tem Fuldensem: si ipsi monasterii limen eâ mente excessissent, non

tur-

„ tenbandam modò, ſed omnino in præceps iturum. Nihil illi his fermonibus mo- ANN. CHR.
„ ti (jam enim pertinacia in amentiam atque in rabiem ſe verterant) concitè per 1063.
„ monaſterium diſcurrunt: invicem ſe ad audendum facinus adhortantur; & ſic tan-
„ dem adultâ conſpiratione, ſedecim numero, crucem ſibi præferentes, antiphonâ
„ impoſitâ clauſtris monaſterii erumpunt. Sequebantur eos eminus majores natu, qui
„ ſanum aliquid ſapiebant, cum tanto luctu atque ejulatu, ac ſi eos ad ſepulturam
„ funebris pompa ultimum vale auditurios efferret. Itaque ne rei tam atrocis no-
„ vitas tepente nuntiata regi ſtuporem incuteret, unum ex numero ſuo citato,
„ quantum poterat, equo præmittunt, qui litteras ad regem tantæ calamitatis in-
„ dices perferat, & quâ vi, quâ neceſſitate ad hæc extrema expetienda coacti
„ ſint, edoceat. Ipſi paullatim pedeſtres ſubſequuntur.

„ Poſtquam nuntius eò pervenit, lectæque ſunt litteræ; horror quidam perculit
„ omnes, qui in palatio erant, ſuper tam procaci facto; mirabanturque inter eximios
„ & apoſtolicæ converſationis vitos tantum flagitii potuiſſe reperiri, ut privatas in-
„ juritas tam peſſimo exemplo ulciſcerentur, nec filii patris in ea potiſſimùm cala-
„ mitate miſererentur, in qua noſtes quamquam ſuos ad miſetationem & ad lacry-
„ mas provocare potuiſſet. Placuit itaque omnibus inſigne hoc facinus inſigni ali-
„ quo exemplo vindicari. Tum rex concilio uſus Colonienſis archiepiſcopi & Otto-
„ nis ducis Bajoariorum, quorum tunc arbitrio reſpublica adminiſtrabatur, præce-
„ pit, ut ipſe bajulus litterarum cum aliis tribus, qui auctores ſeditionis fuerant,
„ per diverſa monaſteria in cuſtodia habendi mitterentur. Ad compeſcendam verò
„ cæteram multitudinem, quoniam nec ſpiritu lenitatis, nec vitgâ monaſticæ cor-
„ reptionis ſanati potuiſſent, abbas militari manu ureterur. Tunc abbas miſſis ob-
„ viàm militibus, ſine vi & tumultu eos Fuldam reduci juſſit, & extra monaſte-
„ rium, cuſtodibus adhibitis, ſuum præſtolari reditum. Ipſe quoque regi vale facto,
„ eos e veſtigio eſt ſubſecutus. Ibi collectos ſtatres, & primos militum Fulden-
„ ſium diu ea conſultatio tenuit, laicorum an monachorum judicio in eos animad-
„ verti oporteret. Vicit ea ſententia quæ cenſebat eos, qui excuſſo jugo regulæ,
„ contemto abbate, per contumaciam egreſſi, & necdum in monaſterium recepti
„ eſſent, laicorum potiùs lege judicandos fore. Ita abbas laicorum juriſdictionem
„ ſecutus, duos ex eis, alterum presbyteratus, alterum diaconii honore inſignes,
„ juſſit publice virgis cæſos & attonſos expelli: reliquos multis plagis macetatos,
„ per vicina monaſteria alium aliò tranſmiſit. De ſingulis tamen non pro modo
„ culpæ, ſed pro natalium ſuorum claritate vel obſcuritate mitiùs vel atrocius
„ ſumtum ſupplicium eſt. Viderit abbas, an vi doloris impulſus injurias ſuas acer-
„ biùs, quàm decuit, vindicando modum forte exceſſerit. Id conſtat, inuſtam eſſe
„ eâ tempeſtate maculam Fuldenſi monaſterio, quæ longâ fortitan ſuccedentium
„ temporum ſerie ablui & extergi non poſſit. Hæc ipſis Lamberti verbis referre
viſum eſt quoddam operæ pretium, ut omnes intelligant, quantas in anguſtias ſe
conjecerit, qui tanto fragore, tantoque ſumtu honorem ſibi competentem propu-
gnaverit; & quouſque proruperit male-ſanum ac temerarium juvenum conſilium,
qui ſeniorum ſententiæ acquieſcere, eorumque moderationem ſequi, ſed in ſuum
caput, præſtactè detrectaverint.

XLVI. Abbas Cantuarienſis mitra donatus. (a) Script. X. p. 1785.

In Anglia Cantuarienſe ſancti Auguſtini monaſterium regebat Egelſinus, qui Wilfrico ante quatuor annos ſucceſſerat. Hic Egelſinus (a) ad papam Alexandrum hoc anno miſſus, primus inter illius monaſterii abbates ab eodem pontifice mitrâ & ſandaliis donatus eſt, ob ipſius Romanorum alumni & Anglorum apoſtoli Auguſtini dignitatem. Hac prærogativa ipſe Egelſinus in Auguſtineuſi eccleſia aliquamdiu uſus eſt: ſed præ timore novi regis Willelmi Conquæſtoris abbatia cedere coactus, ſucceſſori jura ſua reliquit. Succeſſores tamen ejus, tum propter ſimplicitatem ſuam, tum propter archiepiſcoporum infeſtationem, his pontificalibus inſignibus uſi non ſunt uſque ad tempora Rogerii abbatis eo nomine primi, ut ſuo loco dicetur.

XLVII. Fructuariæ abbates. (b) V. lib. 59. n. 43. (c) Chronol. Pedem. p. 164.

Poſt Supponem abbatem, de quo ſuperiùs (b) non ſemel actum eſt, Fructuarienſe monaſterium hoc tempore adminiſtrabat Albertus, eo nomine ſecundus, qui cum Alberto Eporediæ epiſcopo (c) quaſdam decimas & poſſeſſiones atque jura permutavit. Ejuſdem gratiâ Heinricus IV. caſtra Gamundi & Marengi in diœceſi tunc Aquenſi, nunc verò Alexandriæ, ac locum Rivi-torti eidem abbatiæ largitus eſt. Eidem Arduinus comes Caſtrimontis, altetius Arduini comitis filius, Arduinique regis pronepos, quædam etiam prædia donavit. Denique Alexander II. rogatu Agnetis imperatricis, quæ monaſterium illud inviſerat, & Annonis Colonienſis archiepiſcopi, privilegia illius abbatiæ comprobavit. Ipſe porro Albertus abbas eccleſiam ſancti Secundi in Ripa-rubea in prioratum erexit, ibique duodecim monachos ſub priore conſtituit. Idem ab Adalaſia comitiſſa, filia Manfredi marchionis

Se-

ANN. CHR. 1063. Secuſini, tertiam partem caſtri Brandiſii comparavit. Alberto abbati ſucceſſit Uberti ſeu Guiberti, factus poſtmodum epiſcopus Eporedienſis, cujus rogatu Urbanus II. dum Aſtæ verſaretur, ampla eidem loco privilegia indulſit. Conradus, Uberti ex fratre nepos, ejuſdemque in abbatia ſucceſſor, Almeo abbati locum fecit exeunte ſæculo undecimo.

ANN. CHR. 1064. XLVIII. Alexander papa confirmatur.

INſequente anno MLXIV. cùm diſſenſio inter Romanos de pontificatu perſeveraret, cauſantibus Romanis, quòd rex uis inconſultis Cadaloum Parmenſem in Romana ſede conſtituiſſet, & ob eam injuriam defectionum molientibus; placuit Anponem Colonienſem archiepiſcopum Romam mitti ad illam ſeditionem compeſcendam. Is eò adveniens, non aliud turbatis rebus opportunius remedium invenit, quàm ut ordinationem, quæ inſcio ſenatu Romano facta erat, irritam declararet, & Anſelmum Luccenſem epiſcopum ſeu Alexandrum II. pro legitimo pontifice haberet. Hæc compendio retulit Lambertus, quæ in ſynodo Mantuæ hoc anno habita conſummata fuiſſe ex aliis conſtat. Sic excluſus fuit pontificatu Parmenſis, tametſi uſque ad finem vitæ, quæ hominis obſtinata ambitio erat, papæ nomen & auctoritatem ſibi retinere conatus eſt. Ad illud concilium invitatus ab Alexandro Petrus Damiani, adeſſe ſuperſedit, ut intelligitur ex ejus opuſculo XXIII. de brevitate vitæ Romanorum pontificum, Alexandro ipſi nuncupato, quum a Mantuano concilio revertentem, & finitimis Avellani monaſterii finibus propinquantem eum hoc opuſculo convenit, ut eum, quòd invitatus concilio defuiſſet, placare conaretur. Cauſam verò brevioris vitæ plerorumque pontificum, de qua olim ipſum interrogaverat pontifex, hanc eſſe putat, ut humano generi metum incutiat Deus, & quàm deſpicienda ſit temporalis vitæ gloria, in ipſo gloriæ principatu evidenter oſtendat: *quatenus, dum præcipuus hominum tam auguſti temporis compendio moritur, teemefactus quiſque ad præſtolandi ſui obitus caſtodiam provocetur; & arbor humani generis, dum eacumen ac vertices ſuum tam factè corruiſſe conſiderat, ſtatu concuſſa formidans in ſuis audiqae ramuſculis contremiſcat.* Aliasuodem anno ad diverſos epiſtolas ſcripſit Petrus, quas a Baronio partim relatas invenies.

XLIX. Ejus epiſtola pro Corbeienſi immunitate.

Hoc ipſo, ut videtur, anno Alexander papa epiſtolam ſcripſit (*a*) Gervaſio Rumorum archiepiſcopo, cui ſignificat, ſu privilegia cœnobii Corbeienſis, ab anteceſſoribus ſuis antiquirus inſtituta, confirmaſſe, ſuoque edicto roboraſſe, quod ab ipſo „ Gervaſio obſervari, atque exſecutioni demandari poſtulat. Cæterùm ſu mirari, „ Gervaſio videri prædicta privilegia diſſentire eccleſiaſtico canoni: cùm conſtet apud eum, *alias eſſe leges eccleſiarum, quæ ſunt generales; & aliat eſſe eas, quæ ſpecialiter in privilegiis quibuſdam prærogantur eccleſiæ ad immunitatem, ne quorumlibet importunitate pattantur tuquietudines.* Deniqou ſu cauſam, quæ ſumma & principalis erat inter epiſcopum & abbatem, eanodicè in concilio diſcuſſiſſe, ac tetminaſſe; eumdemque epiſcopum ſibi & ſanctæ ſedi apoſtolicæ coram epiſcopis ſatis feciſſe. Inſuper mandat pontifex, ut cætera, de quibus conqueritur abbas, audiat Gervaſius; &, ſi upiſcopus ordinationes & chriſma Corbeienſi deneget monaſterio, ei archiepiſcopos concedat. Hæc revocanda ſunt, quæ ſuperiùs (*b*) du illa controvurſia diximus.

(*a*) *Alexand. epiſt.* 29.

(*b*) *ſupra lib.* 61. *n.* 110.

L. Concordia cum epiſcopo Ambianenſi.

Poſt hæc epiſcopus concordiam iniit cum Corbeienſibus, acceptâ a Fulcone abbate pro vitæ ſuæ tempore poſſeſſione quadam Corbeienſis monaſterii, quæ vocatur *Nauvrs*, ejuſque appendicibus, ut patet ex chirographo, quod Fulco abbas hac de re confecit. In hoc chirographo notum facit, Widonem Ambianenſem epiſcopum ad Corbeienſes veniſſe, eorumque expetiiſſe amicitiam: ſuam verò gratiam „ eis prærogaſſe, & in omnibus conſilium & auxilium, quantum in ipſo eſſet, „ pollicitum ſuiſſe. Poſtulaſſe porro ſibi prædictam poſſeſſionem ſub annoo cenſu ad „ vitam concedi; quæ poſt ipſius obitum cum emolumentis augumentiſquu ad eos „ reverteretur, cum altari ejaſdem villæ, ut cella eſſet, ſicut antiquitus. Hanc autem conventionem ſu bis per annum in duabus ſynodis renovaturum. *Actum Corbeiæ* VI. *kal. Septembris indictione* I. *epactâ* XI. *concurrente quartâ, anno ab incarnatione Domini* MLXIV. Huic chirographo ſubſcribunt poſt Fulconem abbatem Corbeienſes monachi, numero XLVII. necnon teſtes clerici & laici quampiures, *Odolricus cogente abbate ſcripſit*. Hoc unum eſt ux antiquioribus chirographis, cujus duo exempla in eadem membrana, *chirographi* interpoſito vocabulo, deſcripta ſunt, ut ſuum cuique parti exemplum, ſecto per medium *chirographi* nomine, traderetur. Paullo poſt idem Wido, poſtulante Fulcone abbate, altare Ciriaci (*) „ Corbeienſibus *ob indulgentiam* ſuæ *tranſgreſſionis* conceſſit aſſenſu Rotberti archidiaconi & canonicorum ſuæ eccleſiæ, ita tamen, ut illud altare duo ſemper clerici „ perſonaliter ſuſcipetent, quorum alterutet bis per annos ſingulos ad ſynodos „ iret, & ſynodales conſuetudines perſolveret,

(*) *Ceiſſy.*

Apud

Apud Cameracum ſancti Sepulcri monaſterium hoc tempore conditum eſt a Lietberto epiſcopo. Occaſio nata eſt ea devotione, quâ pius ille antiſtes affectus erat in loca ſancta, & maximè in ſepulcrum Domini, quod in Paleſtinam profectus, inſtrare non potuit ob regem Babylonis, qui chriſtianos ab aditu eccleſiæ ſancti ſepulcri arcebat. Reverſus in patriam monaſterium in honorem ſepulcri dominici exſtruere conſtituit extra muros Cameraci eo in loco, ubi deceſſor ejus & propinquus Gerardus epiſcopus oratoriam cum cœmeterio panperum paullo ante ædificaverat. Illic monaſterium conſtruere cœpit Lietbertus, cui operi exſequendo cooperatores ac miniſtros adhibuit viros pios & induſtrios, Walcherum archidiaconum, & Erleboldam judicem civitatis, quos in Jeroſolymitano itinere comites habuerat. Ædificato monaſterio, eccleſiæ dedicatio facta VIII. kal. Novembris anno MLXIV. ibique conſtituti abbas & monachi, qui inſtar ſanctarum mulierum ad ſepulcrum Domini excubantes, non jam mortuo, ſed in cœlis regnanti myſtica orationum nugenta exhiberent. Hnic conſecrationi ut teſtaretur Chriſtus Dominus ſe favere, per totum noctis, quæ dedicationem præceſſit, ſpatium, ſphæra lucis in modum coronæ cœlitus emiſſa ſapet monaſterium conſpicua fuiſſe traditur. Sed ne monaſterium extra urbis ambitum remaneret, prodacta ſunt ad illum locum mœnia, ut illud urbi ornamento eſſet, & monachi tutiores. Primus loco præfectus eſt Walteras abbas, qui vetus illud oratorium, quod a Gerardo epiſcopo caſtructam diximus, inſtauravit, auxirque, & in memoriam ſancti Nicolai dedicari curavit. Idem Lietbertus Novum-caſtellum & abbatiam ſancti Andreæ, atque cœnobium ſancti Humberti, quod Maricolas vocant, beneficiis ſuis foviſſe, & catuliſſe perhibetur. Sanè in reditu ex itinere Jeroſolymitano, prius quàm Cameracum veniret, ad Novum-caſtellum venit, tum ad ſancti Andreæ monaſterium unà cum Fulchero, qui meritis ſancti Andreæ Laodiciæ ab imminenti interitu ereptus, ſe ipſum ad altare ſancti Andreæ ſervum conſecravit cum duabus unciis auri poriſſimi; atque in perennis ſervitutis monumentum, filium ſuum Fulconem Deo ibidem obtulit, eoque monacho facto, magna eidem loco donaria contulit. Hæc ex libro de vita Lietberti, auctore Rodulfo monacho, dein abbate ſancti Trudonis, edito in Spicilegii tomo nono.

ANN. CHR. 1064. LI. S. Sepulcri cœnobium Cameraci conditur.

Mirum eſt quantus fuerit eo tempore chriſtianorum ardor ac ſtudium adeundi ſacra illa loca, quæ Chriſti Domini paſſione conſecrata ſunt. Exemplo ſit ingens illa multitudo, non modò laicorum, ſed etiam epiſcoporum, maximè ex Germania, qui *ad ſeptem-millia* ſimul iter illud hoc anno aggreſſi ſunt. Horum principes ac duces fuere Sigefridus Moguntinus archiepiſcopus a noſtris, Willelmus Trajecti ad Rhenum, Guntberas Babenbergenſis, atque Otto Ratiſponenſis epiſcopi. His adjuncti ſunt ex Normannia homines, numero triginta: quorum unus erat Ingulfus, Angius natione, domo Londunenſis, tunc ſcriba Willelmi ducis Normannorum, poſtea Fontanellæ monachus, ac demum Croylandæ abbas, qui hiſtoriam ſui monaſterii ſcripſit, in qua iſtius peregrinationis meminit. Omnes autumnali tempore ad illud iter ſe ſe accinxere majori pompâ & apparatu, quàm decuiſſet: quod illis maxima pericula attulit, attuliſſetque earremam perniciem, niſi rem, humanâ temeritate prolapſam, divina proteſtio reſtituiſſet. Longam eſſet omnia illius itineris diſcrimina ſingillatim percenſere. Hæc videre licet apud Lambertum, qui omnia diſertè refert. Cùm in fines Sarracenorum, panllum ultra urbem Ramulam progreſſi eſſent, proximâ paraſceve ante paſcha incurſionem paſſi ſunt ab Arabicis, qui comperto tam inſignium virorum adventu, undiqoe ad ſpolia diripienda frequentes, armatique confluxerant. Primo congreſſu multi e noſtris proſtrati, plagiſque confecti, in his Willelmus Trajectenſis epiſcopus brachio pæne debilitato, ſeminudus relictus eſt. Cæteri declinant ad proximam villam: ubi domum inveniunt cum cœnaculo ſatis edito, fragili maceriâ ſæptam. Superiora Moguntinus & Babenbergenſis cum clericis; alii epiſcopi inferiora occupant: laici omnes ad arcendam vim boſtium impigrè ac ſtrenuè diſcurrunt. Horum impetum cùm Arabes ſuſtinere non valerent, eos obſidere, & inediâ conficere ſtatuunt. Et quoniam ad duodecim circiter millia iſtuc conglobati erant, alii aliis ad oppugnationem ſuccedentes, nullam obſeſſis reſpirandi copiam faciebant. Denique noſtri, die tertio labore & inediâ exhauſti, ſe ſe barbaris dedere conſtituunt, Deo ſortem ſuam committentes. Hoc intellecto, dux Arabum cum ſeptemdecim e ſuis honoratiſſimis in illam domum admittitur. Rogatus a Babenbergenſi, ut, omnibus rebus ſuis ſublatis, nudos ſe abire ſineret, reſpondit, ſe ſuoſque non ſine grandi damno jam triduo exercitos, eorum ſpoliis contentos non eſſe, niſi eorum quoque carnes ederent, & ſanguinem biberent. Nec mora, injecto linteo in collum epiſcopi involat. Ille, pugno gravitet inflicto hominem ad pavimentum proſternit. Protinus alii clerici & laici in ducem, ejuſque ſocios irruunt, eoſque non ſine ſanguinis effuſione locis conſtringunt, ſublato clamore

LII. Celebris peregrinatio ad loca ſancta.

ANN. CHR. 1064.

more, vocatoque in auxilium omnipotente Deo. Tanto ſtrepitu perculſi Arabes, ſuſpicati, quod res erat, de ſuis principibus ſumtum ſupplicium; inſeſtiſſimis animis prælium redintegrant, & conſertim in domum perrumpere conniuntur. Et quidem res acta foret, niſi noſtri, maturè concepto conſilio, victos principes obſidentium ſagittis & armis objeciſſent, ſpiculatore ſuper capita eorum gladium vibratum tenente, ac vociferante per interpretem, niſi ab oppugnatione abſtinerent barbari, non armis ſe adverſùs eos, ſed principum capitibus dimicaturos. Tum principes ipſi ſuos rogare & obteſtari, ut ne adverſarios in ſuum exitium ulteriùs laceſſerent. Interim nuntius Ramnlo ad chriſtianos accurrit, propere adfuturum illius urbis rectorem cum multis copiis ad ipſos liberandos: quo audito, diffugere Arabes; moxque rector ipſe adfuit, qui licet paganus, noſtros benignè accepit, actiſque eiſdem gratiis, quòd prædones illos tam bellè excepiſſent, horum principes ad Soldanum puniendos miſit; acceptâque a chriſtianis moderatâ pecuniâ, dato eis expeditorum juvenum præſidio, ne quid moleſtiæ deinceps paterentur, eos Jeroſolymam uſque perduci juſſit. Illic a Sophronio patriarcha ſollemni pompâ excepti, poſtquam ſacra loca devotè perluſtraſſent, randem ad propria quique, Româ obiter luſtratâ, reverſi ſunt, ſed numero longè pauciores, quàm e patria diſceſſerant: nam ex oumero ſeptem millium amplius virorum, vix bis mille ſuperſtites rediere; & ex triginta equitibus Normannis, vix vigiori pedites, macie confecti, reverſi ſunt.

LIII. Theodericus abbas Romam adit aupes.

Haud impar fuit hominum plorum fervor pro peregrinatione ad limina Apoſtolorum. Hoc deſiderio pulſatus Theodericus Andaginenſis abbas, Romam nudipes adire conſtituit. Virduni a Theoderico epiſcopo & a majoribus urbis, maximè ab Ermenfrido piiſſimo canonico acceptus multo caritatis affectu, eorum hortatu calceatus paullo longiùs ab urbe proceſſit: at detractis poſtea calceamentis Romam perrexit, comitibus ſuis, qui oeglectum tantorum virorum præceptum cauſabantur, reſpondens, non fuiſſe definitum tempus & locum, quouſque calceatus iret. Non eum præacutæ & incidentes petræ, non alpinæ nives, non aſpera montium juga, non denique ullæ temporum injuriæ aut difficultater, nedum comitum preces, propoſitum ejus convertere potuerunt. Ubi devotioni ſuæ, luſtrandis Romanæ urbis baſilicis fecit ſatis, ab Alexandro pontifice paternè exceptus, & familiari colloquio uſus eſt: poſtremò benedictione apoſtolicâ munitus, ejus juſſu calceatus, & equo domum reverſus eſt, non ſine gravi incommodo; nam cùm ad alpes Julias veniſſet, ex concepto pridem frigore reſolutæ pedum ejus ungulæ ecciderunt. Suis denique redditus, de inſtaurando, ornandoque monaſterio cogitavit, quod a tempore Walcandi Leodicenſis epiſcopi rudi ac tumultuario opere conſtructum fuerat. Cœpit itaque vetuſtate corrupta refarcire, anguſta amplificare; & cooperantibus ſibi monaſterii præpoſitis, Theoderico, qui ejus ſucceſſor nominis ac dignitatis eſſe meruit; Lamberto quoque ejus familiari atque individuo comite, dejecto veteri & parviſſimo clauſtro, novum & magnum conſtruxit. Ad hæc oratorium in memoriam ſepulcri Domini ad auſtralem monaſterii plagam; oecnon alia duo ad aquilonarem, nempe ſancti Andreæ inferius, & ſancti Nicolai ſuperius, ædificavit. Inſuper cryptam ad orientem baſilicæ adjunxit, quam poſtea Heinricus Leodiceoſis, & Franco Bellegradenſis epiſcopi *in honorem nominis Jeſu* & ſanctæ Mariæ ſemper Virginis, ejus rogatu conſecraruut. Denique aliud clauſtrum pro foribus baſilicæ ad occidantem a fundamentis exſtruxit. Noo longè verò a porta exterioris atrii ampliſſima eccleſia ædificata erat, quam in honorem ſancti Ægidii dedicare cupiens, ad ſancti Ægidii monaſterium, quod in Septimania ſitum eſt, reliquias ejus petiturus perrexit: quo in itinere mulieres duæ, una febre, altera paralyſi affectæ, epotâ aquâ, quæ lavandis ejus manibus inſervierat, ſanitatem recuperaruut. Idem accidit alii mulieri apud Juliacum, cùm ad Annonem archiepiſcopum pro utilitate monaſterii ſui adiret. De altero Theoderici Romam itinere inferiùs dicendum.

Monaſterium renovat.

LIV. S. Michaëlis ad Moſam facta donationes.

Jam ab annis minimùm duodecim (a) monaſterium ſancti Michaëlis ad Moſam regebat Albertus abbas, eo nomine ſecundus, cùm Walafridus quidam ſancto Michaëli donat, quidquid hereditario jure poſſidebat apud Nanceiacum & apud Saponarias, eum conſenſu uxoris ſuæ & filii ſui Walteri, traditione facta per manum domini ſui Ludovici comitis, ejuſque conjugis Sophiæ in præſentia domni Alberti abbatis & monachorum ſancti Michaëlis. *Acta in atrio ſancti Michaëlis, anno ab incarnatione* M LXIV. *indictione* V. (*) *imperante Henrico tertio, in Francia autem Philippo, nobis autem Jeſu-Chriſto:* quæ poſterior clauſula adhibita videtur poſt mortem Friderici ducis Lothariogiæ Moſanæ, cùm necdum Godefridus, cognomento Barbatus, ad occupandum ducatum reverſus eſſet ex Italia, ubi Beatricem, Bonifacii marchionis viduam deſponſaverat. Proximo anno Wilannus

vir

(a) *V. lib. 60. n. 9.*

(*) *lege* 2.

» vir nobilis, metuens criminum ſuorum magnitudinem, & ſæculi iſtius inſatiabi- ANN. CHR. 1054.
» lem ambitionem præſcindere cupiens, a domno Alberto abbate ſanctæ religionis
» habitum petiit, & ſancto Michaëli quædam prædia dedit. Hujus rei teſtes no-
» biliſſimi fuere, Fulco filius ejus, Widricus Groſſus, aliique. Actum anno ab
» incarnatione Domini MLXV. in præſentia domni Alberti abbatis, reſidente in cathe-
» dra Tullenſi domno Udone, ex cujus ſcilicet parochia prædictus Wilennus erat.
» Idem Albertus abbas eccleſiam ſancti Michaëlis renovavit, ut poſtea videbimus.

LV. Rotbertus eremitis præficitur.

Cùm Rotbertus, is qui poſtea Moliſmenſis monaſterii auctor & primus abbas fuit, Provinenſi (*a*) cellæ ſancti Aiguliſ præeſſet; fama ejus ſanctitatis pervenit ad aures quorumdam eremitarum, qui apud Colanum (*) ſimul converſabantur. Hic locus poſitus eſt in pago Tornodorenſi, medio ferè itinere Tornodorum (*) inter & Capicianum, (*) baſtenus cella Moliſmo ſubjecta inſignis. His eremitis, perfectioris vitæ amore affluris, venit in mentem, ut Rotbertum ſibi præficerent. Quam ob rem initio conſilio, duos e ſuis Romam ad Alexandrum pontificem mittunt, ut ejus auctoritate voti ſui compotes eſſe poſſent. Annuit eorum deſiderio pontifex, ſcriptiſque ad Cellenſem abbatem litteris, præcepit, ut eremitarum votis ſuffragaretur. Id tametſi gravatè tulerit abbas, Guarinus is tum erat, Rotbertum flagitantibus conceſſit. Rotbertus verò Impoſitam ſibi paſtoralis officii curam haud illibentar ſuſcepit, propterea quòd laborem ſuum non ſine fructu futurum ſperavit ex fervore illorum eremitarum, qui noniſi cæleſtia quærere & ſectati videbantur, & dictis ejus obedientes eſſe percuperent. Nec vana viri Dei exſpectatio fuit. Illi enim in fame & ſiti, in frigore & nuditate Domino ſervientes, pondus diei & æſtus æquanimiter tolerabant. Hinc factum eſt, ut eorum numerus ad tredecim augeretur; qui unanimes in honeſtate morum, & pietate optimè concordabant. Verùm cùm aliquamdiu eis præfuiſſet Rotbertus, ſeceſſit ad locum, vocabulo Moliſmum, ubi novi monaſterii percelebris fudamenta jecit.

(*a*) *V. ſupra lib. 57. n. 10.*
(*) *Colan.*
(*) *Tonnerre.*
(*) *Chably.*

LVI. Guibertus fit monachus.

Ioiet ea Guiberto adoleſcenti apud Flaviacum (*b*) etaſcebat in dies vitæ monaſticæ deſiderium. Ille conſilium hac de re ſuum matri (*c*) aperit, quæ pueriem verita levitatem, ejus propoſitum longè rejecit. Idem eltam præſtitit ejus magiſter. Geminâ hac repulsâ irritatus adoleſcens, tem ecepit diſſimulate, atque ita ſe gerere, quaſi propoſitum mutaſſet, tametſi ad id votis ardentiſſimis adſpiraret: ſic diſſimulario ejus proceſſit ab octavis pentecoſtes ad natale Domini. Sed tandem voti impatiens, ad pedes abbatis provolutus, ut ſe peccatorem admitteret, multis cum lacrymis exoravit. Ille petenti ex animo aſſentiens, veſte monaſticâ poſtridie illum induit, matre procul aſpectante ac flente, atque eleemoſynas ipſo die fieri præcepit. Mox ut habitum ſuſcepit adoleſcens, nubem quamdam ab ejus corde amotam fuiſſe fatetur, & ea affulgere, in quibus antea cæcutiebat.

(*b*) *V. ſupra n. 30.*
(*c*) *Guibert. vita lib. 1. c. 14.*

Ejus ſtudium in litteras.

Inter ea ille ejus quondam magiſter, tunc monachus, qui *diſtrictioris cauſâ regulæ*, cum ulteriùs docere non poterat, ipſum inſtigare ad ea, quæ legebat, divina volumina diſcutienda non ceſſabat. Tanto verò diſcendi affectu tepentè ſe animatum fuiſſe dicit Guibertus, ut huic uni rei inhiaret, & incaſſum ſe vivere æſtimaret, ſi vel unum diem abſque ullo fructu tranſegiſſet. *O quotiens*, inquit ille, *dormire putabar, & corpus ſub pannulo fovere tenellum; & ſpiritus mens aut dictaturiens arrabatur, aut quippiam, objectâ lodice, dum judicia vereor aliena, legebam!* Verùm quâ intentione id faceret, ingemiſcit, *conquirendæ atque gratiâ laudis, & ut præſentis ſæculi honorificentia major occurreret*. Ad id ipſum accendebant eum amici parum commodi, qui etſi bona ai ſuadebant, crebro tamen laudes & opes ex litteris ei proventutas ingerebant. Spes igitur omni aſpidum ovo deteriores corda improvido afferebant; eique gratulabantur ereſcentem in dies ſcientiam, & bonos ad ſæculum natales, & corporis formam. *Sed non recordabantur*, inquit Deum alloqueus, *quia per hos gradus vetuſti aſſcendi ad altare tuum, quod ſic ſolent turpitudo revelari.*

Devotio & tentationes.

Inter hæc nihilò minùs divinum judicium ſic expaveſcebat, ut minima, & prope nulla peccata eo modo horreret, quò proviectior ætate maxima horrere percupiebat. Æmulabatur eorum lacrymas, quos ſua videbat commiſſa deflera; & ex lectione ſcripturarum flerus & dolotis cauſas exigebat; nihil ſe legiſſe ratus, quoties ex ipſa lectione nihil, quod contemplationi aut compunctioni conduceret, eliciebat. At hoſtis antiquus cum viſis nocturnis adeò vexabat, vix ut dormire fineret. Sic nempe recèns converſis moleſtias faceſſit, cujus rei exemplum affert Guibertus da quodam familiari Guidonis Belvacenſis epiſcopi, ſcelerum ſuorum magnopere pœnitente; ubi teſtis laudatur *religioſus admodum vir, Ivo nomine, Sancti-Quintinenſis indigena, litteris clariſſimus, fœcundiâ polleus, Cluniacenſi monachus, qui ſub beneditta memoriæ abbate hujus loci Hugone diu egit prioratus officium*. Intetim Guibertus perſeverabat (*d*) in ſtudiis, excellebatque præ cæteris: quod ſodalium ſuorum invidentiam in illum provocavit. Verùm eò ampliùs accendebatur ad ſtudium ejus a-

(*d*) *ibid. c. 15.*

ANN. CHR. 1064.

nimus, quemadmodum oleum igni additum flammam auget. Attamen cùm ſe videret ab æmulis follicitari, mutandi monaſterii conſilium cepit: ſed ab eo revocatur viſo conjuſdam inſignis dominæ, quam eſſe beatam Dei genitricem intellexit, *cujus nomen & pignora* apud Carnutas *totius pene latini orbis veneratione voluntur*. Permanſit itaque in ſuo monaſterio: ſed aliam teotationem paſſus eſt ea nimio poſſeos ſtudio, ut poſtea videbimus.

LVII. Donjolii cella. (*) *Dangeau*.

Pervenit ad hunc annum, ſed eum non eaceſſit Albertus Majoris-monaſterii abbas: quo adhuc vivente, Harlebaldus de Donjolio (*), qui locus eſt agri Carnutenſis, ad mortem vulneratus monachum induit, dedítque ſancto Martino & monachis, *ſub regimine tunc agentibus domni abbatis Alberti anno ab incarnatione Domini* MLXXXIV. dimidiam eccleſiam ejuſdem caſtri, & quidquid dominii lo ea habebat, ita ut, *quamvis alii ex illa ſint fevati*, eotum *ſit tamen totus in eadem eccleſia ſenioratus* ſeu dominatus, ſicut erat Herlebaldi; eorum ſint etiam reliquiæ & libri. Ubi vides, quo pacto tunc temporis diviſæ fuerint inter laicos eccleſiæ, non modò poſſeſſiones, quæ in feodum tenebantur, ſed etiam reliquiæ & libri. Annuit porro huic donationi Odo frater ipſius Herlebaldi, & euidam monacho Majoris-monaſterii eccleſiam ipſam *per chordam ſigni* ſeu campanæ tradidit, monachuſque chordam acceptam traxit, & ſignum inſonuit: *quod parrochia omnis audivit, & vidit*. Paullo poſt vulnere accepto idem Odo petiit ſibi dari habitum monaſticum ab Herberto & Hugone monachis, quibus tertam ſuam dominicam donavit. Eteſta eſt apud Donjolium ſeu Domniolum cella, cujus ſola ſudera modo ſtant.

LVIII. Alberti abbatis Majoris-monaſterii obitus. (*b*) *Labbe bibl. tom. p.* 288.

Sub medium hujus anni fato functus eſt ipſe Albertus Majoris-monaſterii abbas poſt annos regiminis circiter triginta. Florait ſub eo, uti & ſub præceſſoribus ſuis, diſciplina regularis, & ſub ſucceſſoribus ad multum tempus perſeveravit. Ejus depoſitio in necrologiis ſancti Germani a Pratis notatur XVII. kal. Junii: annum MLXXV. aſſignat breve chronicon (*b*) apud Labbeum, eumque colligere licet, tum ex charta ſuperioti, tum ex alia Heinrici, filii Tatbaldi comitis Bleſenſis, quâ Heinricus auctoramento ſuo confirmat judicium de duabus *leugatis* terræ in ſilva Blumarri, Majori-monaſterio ante triennium aſſertis contra Wicherium de Caſtro-Raginaldi, data ipſo anno, *quo domnus Albertus abbas beatum ſortitus eſt finem, nobiſque*, inquiunt monachi, *jam præſidere cæperat domnus abba Bartholomæus, menſe Januario*, VII. *kal. Februarii*, id eſt anno MLXV. ut intelligitur ea alio inſtrumento, in quo Bartholomæi ejus ſucceſſoris annus quintus eum anno Chriſti MLXX. componitur; uti & in alio ejuſdem annus quintus decimus eum anno MLXXIX. Deoique id confirmatur ex eo quod Bartholomæus, poſtquam annis viginti monaſterium rexiſſet, anno MLXXXV. deceſſit. Unum tamen obſtare viderur, nempe quòd Gaufredus *de Gomet* miles, vivente adhuc Alberto abbate, eccleſiam Baſſeni-villæ eum omnibus ad eam pertinentibus, necnoo omnimodam ejus loci juſtitiam; ad hæc tres

(*) *Verſailles.*

prædiodas apud Verſailias (*), aliaque oon pauca Majori-monaſterio donat cum aſſenſu & auctoritate ſuæ conjugis Ermengardis, filiotumque ſuotum, atque Utſi fratris ſui, necnon *ſeniorum* ſeu dominorum ſuorum Milonis & Guidoois de Caproſis (*), de

(*) *de Chevreuſes.*

quorum beneficio hæc erant: quam donationem Philippus rea ſuâ auctoritate confirmavit, & ſigillo ſuo munivit. *Actam publicè Pariſius regnante Philippo rege anno* VI. quod ad annum MLXV. referendum eſt, ni ſi forte annus Philippi regis ſextus ab anno MLIX. quo vivente patre rea eotonatus eſt, deſumatur: ſecus Alberti abbatis obitus ad annum ſequentem differendus eſſet. Humatus eſt in dextra parte eccleſiæ ad altare ſancti Mauricii.

Bartholomæus ejus ſucceſſor.

Bartholotmæi abbatis vitam *ſiguis virtutibus & miraculis pleanm*, in armario Majoris monaſterii reperiri legitur io libello de actibus epiſcoporum Turonenſium & abbatum. Hæc vita non amplius eaſtat io illa bibliotheca; ſed forta ejus aliqua pars eſt libellus de miraculis, ejus tempore in Majori monaſterio editis, quem libtum, ea Villarienſi Brabantiæ monaſterio acceptum, io ipſius Bartholomæi Elogio vulgavimus. Ejus benedictionem interturbavit Goffridus Turonenſium comes, cognomento Barbatus, qui abbatiam Majoris-monaſterii ſibi ſubjicere molitus, novi abbatis benedictioni aſſeotiri noluit, niſi de manu ipſius abbas baculum paſtoralem acciperet. Hac novitate perculſus monachorum cætus, comiti obtendebat monaſterii libertatem & immunitatem, pontificiis & regiis diplomatibus aſſertam: quæ ita a tempore beati Martini, qui illic Gualbertum abbatem inſtituerat, inviolata permanſerat, ut monaſterium nulli alteri, quàm regi & abbati ſubjectus eſſet. Verùm his rationibus oequaquam eeſſit comes, oec inſignium virorum auctoritati, qui eum hac de re interpellabant. Immo verò locum ipſius, ejuſque poſſeſſiones vaſtare cœpit, perſooas veaare, & in monachos ipſos ſævire. Monachi verò eùm hæc omnia diu patientiſſimè pertuliſſent, tandem preces, quas pro perſecutoribus ſuo-

de-

dere conſueverant, augere ſtatuerunt. Hinc nudatis pedibus ad corpus beati Martini proceduut, aſſumptis ſecum debilibus & leprofis, quos ex ſubſtantia monaſterii ſuſtentabant, & quorum preces apud Dominum plurimùm valere confidebant. Inſuper venerabilem Hugonem Cluniacenſem abbatem rogant, et ſuas ſuorumque preces adjungat, ſuâque præſentiâ mœrentes & afflictos conſolari ne graveretur. Adfuit ſtatim vir Dei, & cum fratribus Majoris-monaſterii comitem adiit, obteſtatuſque eſt, ut iræ ſuæ modetaretur. At nihil apud eum ſanctiſſimi abbatis, & fratrum evicere preces. Hego itaque reverſus Cluniacum eſt, & eum eo Bartholomæus, qui illic ſacro ſacerdotii ordine (nam diaconus tantùm erat, cùm electus eſt) inſignitus fuit, antequam Cluniaco rediret. Tam atrocis & contumacis ſævitiæ non multò poſt Goffridus meritas dedit pœnas, auctore Fulcone, qui in ipſum inſurrexit, captumque per multos annos in vincula conjecit: in quibus per triginta ferme annos detentus, in amentiam demum verſus eſt, ut tradit Johannes monachus in libro (*a*) de geſtis conſulum Andegavenſium. Hildebertus in libro de vita ſancti Hugonis idem factum commemorat, ſcribitque Hugonem, cùm ad emolliendum tyrannum eblamydem ejus teneret, illum cuptâ eblamydis fibulâ, contemtis viri Dei eloquiis, abſceſſiſſe, tumque virum ſanctum illud Samuelis dictum vaticinando dixiſſe: *Sciſſum eſt regnum tuum a te hodie*, quod varicinium rei exitus comprobavit. Goffrido comprehenſo, Bartholomæus ad ſuos rediit, multaque præclare geſſit in Majori-monaſterio, ex quibus nonnulla, quæ inſigniora videbuntur, in conſequentibus referemus. Bartholomæi abbatis primis annis Odo prioris officium geſſit.

ANN. CHR. 1064.

(*a*) *Spicil. to.10. p.484.*

LIX. Majoris-monaſterii religio erga mortuos.

Per id tempus ea erat fratrum Majoris-monaſterii religio & pietas, ut nulla provincia eſſet, quæ illius inſtituti monachos habere non percuperet. Hinc conditæ paſſim ubique cellæ, eidem loco attributæ, in quibus monachorum cœtus proejuſque facultate inſtitutus erat. Inter alia verò Pietatis exercitia illic maximè vigebat pietas erga morientes & defunctos: qua de re libellum in elogio Bartholomæi abbatis tetulimus. Principin teſtatur auctor anonymus, morem fuiſſe ipſius cœnobii, ut a prima aurora uſque ad horam prandii, *propter ſacerdotum copiam*, continua miſſarum celebratio prorraherctur. Ad hæc, cùm aliquis fratrum recens obiiſſet, *confeſſor ejus in communi ſuper indicta pœnitentia inquirebatur; quæ audita, mirâ compaſſione videres certatim a fratribus fratris onus ſuſcipi: hic pſalmos, ille miſſas, alius jejunia, alinſque diſciplinas verberum ſibi rapiebat*. In his eminebat Bartholomæus abbas, qui privatis orationibus frequentiùs inſiſtebat, & fratres ejus rei negligentes arguebat. Illud verò inter cætera laudat ille auctor, quòd, cùm quis fratrum in extremis ageret, mox ad eum omnes, quibuſvis negotiis intermiſſis, concurrerent, nullâ ſomni, vel cibi habitâ ratione. Ubi verò adveniſſent, ſtatim ſymbolum catholicæ fidei omnes nomine morientis recitabant; ejuſque lectum ſemper quidam fratres circumſtabant, precibus eatum ejus munientes. Inter alia monachorum pia morientium exempla laudatur quidam frater idiota, qui per annos quinquaginta in Ipſo monaſterio religioſè converſatus, numquam in cellis extarioribus manere voluit: in eccleſia jacere ſolitus, luminatia concinnare, verrere pavimenta, parietes extergere, & aliis ejuſmodi ſacris miniſteriis lempet inſiſtere; pſalterium quotidie recitare, poſt matutinos numquam quieti indulgere. Huic in ſomnis revelatum eſt, ipſum poſterâ die moriturum. Mane abbatem rogat ſe inungi. Id pro ſomnio habet abbas; ſed tamen jubet, ut ille inungatur, quo facto, *dominicis etiam munitus myſteriis*, ſanus & incolemis cum cæteris in conventu verſatus, nocte inſequente, viribus corporis cœpit repentè deſtitui; nec jam valens ſubſiſtere, ad cellam infirmorum deducitur. Die illuceſcente, *pro bona iterum devotione dominici corporis & ſanguinis ſacramenta percepit: ubi, cùm poſt ſanguinem vivum ebibiſſet, inter manus ſe ſe bajulantium exſpiravit*. Hic communionem ſub duplici ſpecie habes, & viaticum deobus conſequentibus diebus eidem miniſtratum.

Viaticum ſub duplici ſpecie.

LX. Vindocinenſia.

Hoc anno Fulco Vindocinenſis comes, qui monaſterio ſanctæ Trinitatis, contra fidem datam, multa mala intulerat, poſt paſcha venit eum conjuge ſua in capitulum, & abbati Oderico ſatis fecit, manuque ſuâ, *ſicut ſæcularibus mos eſt*, in ejus manum immiſsâ, fidem dedit, ſe omnia monaſterio data conſervaturum.

Præerat tum Malliacenſi monaſterio Goderannus abbas ſuperiùs (*b*) laudatus: qui hoc anno Vindocinenſibus *ob cuſtodiam mutuæ caritatis*, id eſt domno abbati Oderico ejuſque monachis, locum in ſuo portu conceſſit ad domum conſtruendam eo pacto, ut quatuor denarios annui cenſus perſolverent. Id factum eſt in capitulo coram omnibus monachis, *annuente etiam domno Hugone præcellentiſſimo abbate Cluniacenſis monaſterii*, ubi antea converſatus fuerat Goderannus, poſtmodum factus epiſcopus Santonenſis.

(*b*) *lib.61. n. 64.*

LXI. Exaquium conditur.

Hoc circiter anno conditum Exaquium (*) monaſterium in pago Conſtantienſi.

(*) *Leſay.*

ANN. CHR. 1064.

fi. Ejus auctores fuere nobiles ac præpotentes viri Turſtinus, cognomento *Holdus*, cum Emma uxore ſua, & Eudo filius eorum; qui Willelmi Nortmannorum ducis dapifer exſtitit, Cum-capello cognominatus. In litteris primariis (*a*) Turſtinus ait, ſe cum Amia ſeu Emma uxore ſua & filio Eudone, in honorem ſummæ & individuæ Trinitatis & ſanctæ Matris ſemper virginis eccleſiam conſtruxiſſe conſilio Gaufridi Conſtantienſis epiſcopi, ac Willelmi Nortmanniæ principis permiſſu, in Conſtantieoſi pago, in villa, quæ dicitur ſancta Opportuna: in qua regulariter viverent monachi, nulli alteri ſubjecti abbatiæ. Ejus rei inſtrumentum caret chronicis oris. Rogerius Beccenſis monachus, Exaquii primus abbas, Herlnino Becci abbati morienti adfuit, vixitque uſque ad annum MXCV. quo anno Emma Turſtini filia, quæ, mortuo marito Ernaldo de Eſcalfolo, Willelmi Geroiani filio, apud fratrem ſuum Eudonem per triginta ferè annos honeſtiſſimè vixerat, imminente obitu ſæcularem habitum depoſuit, *& a domno Rogerio abbate Exaquii ſacrum velamen cum devotione accepit*, teſte Orderico (*b*). In necrologio ad tertium kal. Julii notatur *Rogerius abbas hujus loci Exaquii primus*. Perſtat etiam nunc hoc monaſterium, de quo plura in Neuſtria-pia legere licet.

(*a*) *Neuſtria pia p.* 617.

(*b*) *Orderic. lib.* 3. *p.* 489.

LXII. Bleſenſes abbates.

Bleſenſe ſancti Lannomari monaſterium regere cœpit hoc tempore Iſembardus, Richerii ſuperiùs laudati ſucceſſor. Is Jeroſolymam pro more illorum temporum profectus, ſubſtituendo in ejus locum alteri abbati, nomine Guidoni, occaſionem dedit: quæ res magnarum turbarum cauſa poſtea exſtitit, ut ſuo loco videbimus.

Magenciaci cella.

Bleſenſi abbatiæ ſubjectum erat apud Arvernos Magenciacum (*c*) monaſterium, beato Lannomaro itidem nuncupatum, cui Willelmus Guido dux Aquitanorum & Pictavorum comes quædam prædia in villa (*d*) Bozeto, aliiſque hoc anno contulit. Hujus rei teſtes Hildebertus comes de Marchia, Willelmus epiſcopus Engoliſmenſis, Bertrandus de Duno, & alii. Actum Silviniaci anno dominicæ incarnationis MLXXV. Facta hac donatione, litem ſaper illis prædiis moverunt Rorgonus de Vertezione, Theotardus de Bullione, ejuſque frater Geraldus de Buxiolo: cui liti componendæ Magenciacenſes monachi centum ſolidos, necnon ſocieratem, ut vocabant, & beneficium omnium locorum ſuorum conceſſerunt. Tunc Magenciaci prior erat Theotardus. Ejus ſucceſſori Mauricio multas moleſtias intulit Robertus de Magenciaco in prædicto Bozeti prædio: ſed concordiam inter eos compoſuere Rotbertus comes & Durandus epiſcopus Claromontenſis ex monacho Caſæ-Dei, qui Stephano epiſcopo inſcriùs memorando ſucceſſerat.

(*c*) *V. lib.* 4. *c.* 77.

(*d*) *Sac.* 4. *parte* 2. *p.* 255.

LXIII. S. Laurentii in Tarracia dedicatio.

Haud ſcio an longè ante hoc tempus conditum fuerit S. Laurentii monaſterium, ſuper montem Tarraciam in Barcinonenſi diœceſi poſitum; cujus loci eccleſiam (*e*) Berengarius epiſcopus Barcinonenſis sx. kal. Julii hoc anno conſecravit, eidemque monaſterio poſſeſſiones ſuas confirmavit, domno Raimundo-Berengarii principe cum venerabili conjuge domna Almode Barcinonenſem marchiam regente, id ipſum poſtulante. Jam exſtabat hoc monaſterium anno MXV. ſi quidem ejus loci abbas erat Abbo abbas (*f*) ſancti Laurentii, qui judicato pro eccleſia Urgellenſi eo anno ſubſcripſit. Fortè etiam ejuſdem monaſterii rector erat Taſſio, abbas ſancti Laurentii, nominatus inter eos, in quorum præſentia lectum eſt teſtamentum Bernardi (*g*) comitis Biſuldunenſis anno MXX.

(*e*) *Marca Hiſp. p.* 1193.

(*f*) *ib. p.* 960.

(*g*) *ibid. p.* 1027.

LXIV. Bernardus abbas S. Victoris.

Maſſiliæ in monaſterio ſancti Victoris mortuus eſt hoc anno Durandus abbas, ut in brevi chronico (*h*) Maſſilienſi legitur. Hunc excepit Bernardus, rebus præclarè geſtis inſignis, maximè legationibus, quas tum in Germania, tum in Hiſpania juſſu Gregorii ſeptimi obivit, ut in conſequentibus videbimus. Mitto varias donationes, quæ ejus tempore ſancto Victori factæ ſunt, cui loco Raimundus, filius Gofredi Maſſiliæ vicecomitis, anno ſequenti dedit eccleſiam ſancti Victoris, quæ eſt in caſtello, quod dicitur Porcilis, & omnes ejuſdem territorii eccleſias *cum ſponſalitiis ſuis*, & omnibus rebus ad eaſdem pertinentibus.

(*h*) *Labbe bibl. tom.* 2. *p.* 340.

LXV. SS. Felicis & Liceri cœnobium Cluniaco datum.

Exſtabat antiquitus in Bigorrenſi pago monaſterium ſanctorum Felicis & Liceri, quod ferè deſtructum ac deſtitutum monachis in laicorum manus devenerat. Id gravitèr ferentes Heraclius Bigorrenſis præſul & Bernardus comes, quibus iſte locus obtigerat, hunc venerabili Hugoni abbati Cluniacenſi committere in animum induxerunt. In litteris hac de re confectis ita de illo monaſterio loquuntur. *In hoc ex multo tempore congregatio fuit monachorum: ſed pro peccatis noſtris, per incuriam noſtrum & aliarum perſonarum, ad quarum curam & diſpoſitionem idem monaſterium pertinuit, non ita valebat ibi regularis diſciplina & ordo monaſticus, ut vel Deo placeret, vel nobis ad ſalutem animarum noſtrarum expediret. Viſum eſt ergo nobis quærere conſilium & auxilium domni Hugonis reverendi abbatis & regentis illud reverendum collegium monachorum Cluniaco congregatorum, per cujus loci abbatem cùm pleraque monaſteria reſtaurata ſint & meliorata; per caritatem, quæ, ut Apoſtolus ait, omnia ſperat, affectavimus nos quoque ſimile beneficium prædicti monaſterii, tra-*

di-

ditionem eorum ſanctitatis obtinere. Hujus rei gratiâ, pro ſalute animarum noſtrarum & parentum noſtrorum, facimus ipſius prædictæ monaſterii traditionem, & omnium rerum ad hoc quolibet modo pertinentium, Domino Deo & ſanctis apoſtolis ejus Petro & Paulo ad locum, cujus ſuprum memoravimus, Cluniacum, eo tenore, ut Cluniacenſis congregatio perpetuo jure illud habeat & poſſideat; & hujus congregationis abbas, videlicet Cluniacenſis, ſecundo loco poſt ſe committat, cui velit, & quomodo velit, cœnum monaſterii; & hoc ſemper fiat ſine omnium mortalium contradictione. Volumus quoque, ut liberum ſit & abſolutum ab omni ſervitio; &c. Hæc autem carta ſcripta eſt in ipſo Bigorrenſi cuſtro, & data XI. kal. Decembris, anno dominicæ in- „ carnationis MLXIV. regni autem Philippi regis Francorum quarto, indictione ſe- „ cundâ. Appoſita ſunt ſigna domni Heraclii Bigorrenſis epiſcopi, domni Bernat- „ di Bigorrenſis comitis, qui hanc traditionem fecerunt; domni Stephani Oloronen- „ ſis epiſcopi, domni Durandi Toloſani epiſcopi, Gregorii Lacurrenſis, Petri Atut- „ renſis epiſcoporum, & domni Beroardi Dormaniacenſis comitis. ANN. CHR. 1054.

Ad Cluniacum quod attinet, hoc anno nonis Decembris facta dicitur *dedicatio hujus loci eccleſiæ Cluniaci in honorem beatæ Mariæ, ſanctorum martyrum, ac piiſſimi & dulciſſimi patris beati Odilonis, quam egit piæ memoriæ dominus Aicburdus epiſcopus Cabilonenſis, cum venerabili cœtu venerabilium clericorum.* Id intelligendum non eſt de eccleſia, quam ſanctus Hugo abbas recèns poſtea exſtruxit, quæ ſanctis apoſtolis Petro & Paulo nuncupata eſt, ſed de adjuncta eccleſia beatæ Mariæ. Verùm quod in illo fragmento additur, hanc dedicationem factam eſſe *feriâ ſextâ*, id non quadrat cum nonis Decembris, quæ anno MLXIV. in dominicam incidebant. Cluniaci dedicatio.

LXVI. Lirinenſe monaſterium jam ab annis octodecim adminiſtrabat Aldebertus abbas, cùm Rotbertus (*a*) Claromontenſis comes, & Stephanus de Vetuſta-Brivate Lerinenſibus contulerunt eccleſiam ſancti Juſti apud Luciacum villam territorii Brivatenſis: quo etiam tempore Stephanus epiſcopus Claromontenſis, ejuſque nepos Guilielmus canonicas Brivatenſis id confirmarunt in manu Gisberni Lerinenſis monachi, tradentes *corpora ſua & animas ſuas* ad monaſticum habitum ſuſcipiendam in prædicto monaſterio Lerinenſi. Lerino factæ donationes. (*a*) *Chron. Lerin. part. 2. p. 153.*

Dalmatio abbate Saviniacenſi, quidam Falco cum uxore ſua Adalaſia donat *ſacroſanctæ Savinienſi eccleſiæ beati Martini* res quaſdam proprietatis ſuæ, ſitas in pago Lugdunenſi, in villa agri Anſenſis, quæ vocatur Marciacus, hoc eſt tertiam partem eccleſiæ ſancti Boniri ipſius villæ, cum decimis, aliiſque ad ſe pertinentibus, & tertia parte ſilvæ Ardennæ. Hinc origo partheonis beatæ Mariæ (*) Marciaci, ſub regimine prioris & prioriſſæ, quæ hactenus ſubeſt abbatiæ Saviniacenſi. Marciaci parthenonis origo. (*) *N. Dame d'Haſt de Marzé.*

LXVII. In Galliæ ciſalpinæ Pedemontana regione, non longè a radicibus Genebri montis, ad ripam Pellicis fluvii, exſtat inſigne oppidum Pinariolum ſeu Pinerolium, a pinuum ibi circum naſcentium copia ſic dictum: in cujus territorio Adalaſia comitiſſa Seguſiana, filia Manfredi marchionis, Odonis autem Italiæ marchionis conjux, cœnobium in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ exſtruxit in loco, ſancti Veranı olim dicto; illudque ampliſſimis latifundiis dotavit pro animabus (*b*) parentum ſuorum Manfredi marchionis & Bertæ genitricis ſuæ, necnon Oddonis, ſeu Ottonis viri ſui, & Adalrici epiſcopi barbani, id eſt patrui ſui. Inter alia huic cœnobio tradit *monaſterium unum conſtructum infra mure, in inſula, quæ dicitur Gallinaria, conſecratum in honore ſancti Martini*, qui in illa inſula quondam habitaverat. Hæc autem omnia eidem abbatiæ confert, ut monachi illic inſtituti illa teneant ad ſuum uſum, & ex eis faciant quidquid voluerint *ſecundùm regulam ſancti Benedicti beati abbatis*. Primus ejus loci abbas memoratur Aginulfus, aliis Atnulfus, qui a Gregorio VII. confirmationem erectionis prædicti monaſterii obtinuiſſe traditur. Pinarioli cœnobium conditur. (*b*) *Chron. Pedem. c. 24.*

Eadem Adalaſia inſtauravit Villarienſe (*c*) monaſterium, ſitum ad radices alpium in diœceſi Saluſſenſi, quod olim Aripertus Langobardorum rex fundaſſe dicitur, poſtmodum a Sarracenis deſtructum; modò redactum ad unam ſacerdotem, qui ſub abbate ſæculari monachorum locum occupat. Villarium inſtauratur. (*c*) *ib. c. 30.*

LXVIII. Jam ab annis quamot Johanni abbati piiſſimo in regimine Patavienſis ſanctæ Juſtinæ monaſterii ſucceſſerat Johannes alter, pietate non impar, cujus gratiâ Ulricus epiſcopus hoc anno tota (*d*) perpetuò eſſe juſſit dona ſuperiorum antiſtitum, quibus cœnobium illud exercverat. Idem majora adjecit, poſtquam corpus ſancti Danielis martyris & levitæ inventam e tumulo extulit. Rem fusè narrat Jacobus Cavacius in libro ſecundo hiſtoriarum cœnobii ſanctæ Juſtinæ, ubi ait, ſanctæ martyris reliquias in ſacello ſancti Proſdocimi inventas fuiſſe indicio cujuſdam cæci, e Tuſcia in urbem Patavium cæleſti admonitu profecti, quæ in peculiari ſacello multis annis extra muros urbis aſſervatæ, demum in cathedralem eccleſiam tranſlatæ ſunt. S. Juſtinæ Johannes abbas. (*d*) *S. Juſtina hiſt. p. 52.*

An-

ANN. CHR. 1064. LXIX. Theobaldi eremitæ extremi facta. (*) *Mutinæ.*

Ante biennium, quàm Theobaldus eremita Gallus in agro Vicentino e vivis excederet, ita membrorum usu destituta fuit, ut neque gressum movere, neque manum ad os ducere valuerit, Deo ita ordinante, ut vas electionis sibi aptum igne tribulationis & doloris limâ omnino purgaret. Illud verò prorsus mirandum, quòd in tanta corporis infirmitate nequaquam a propositi rigore jejunii deflexit. Interea hæc Motinæ seu Mutinæ (*) civitatis antistes, fortè Herebertus, principibus & parochianis suis, præteusis nescio quibus occasionibus, ita exosus esse cœpit, ut de eo expellendo consilium agitarent. In his angustiis præsul sororem suam sanctimonialem monet, Theobaldum adeat, obtestatura, ut Deum pro ipso exoraret, qui domesticos pro inimicis haberet. Fecit illa, ut togatus erat. Primâ quippe die missam pro ejus reconciliatione celebravit. Alterâ, cùm idem sacrificium iteraſſet, sorori antistitis bono animo esse jussit; diceret fratri suo, eum in sede pontificali, sedatâ omni dissensione, brevi quietum fore: quod re verâ contigit.

ANN. CHR. 1065. LXX. Corbeiæ comitia regni.

ANno ab Incarnatione M LXV. Corbeiæ in Gallia celebris conventus habitus est, cui rex Heinricus, regnique optimates interfuere, scilicet Gervasius Remorum archiepiscopus; ex episcopis Balduinus Noviomensis, Wido Ambianensis, item Wido Belvacensis, Fulco abbas Corbeiensis; deinde regis primarii ministri, Walerannus camerarius, Radulfus dapifer, Wido Buticularius, Baldricus comes stabuli; tum Balduinus comes Flandrensis, Balduinus ejus filius, reparator Hasnoniensis monasterii, cujus gratiâ hæc comitia habita sunt; Radulfus comes, Walterus & Simon ejus filii, Willelmus comes Suessionensis, Wido de Monte-Lietheriei, Tetbaldus de Monte-Maurenciaco, aliique complures primæ nobilitatis viri. Causa horum comitiorum, ut jam monui, hæc fuit, ut Hasnonienſis monasterii, quod Balduinus junior instauraverat, immunitates & possessiones confirmarentur; sic enim legitur in codice Hasnoniensis, ex quo hæc discimus: *Nomina episcoporum & regni primatum, virorumque nobilium, qui Corbeiæ adfuerunt, cùm Philippus primus Francorum rex emunitates Hasnoniensis antiquas immunitates & possessiones, a Balduino filio Balduini exmitis Flandriæ datas, confirmavit, & jure fisci & caducis exemit, rogatu utriusque Balduini.* Deinde sequuntur signa Gervasii archiepiscopi, aliorumque episcoporum, optimatum, & nobilium, quorum omnium nomina habes in appendice. *Actum Corbeiæ in basilica beati Petri apostoli, anno ab incarnatione Domini* M LXV. *indictione tertiâ, epactâ* II. *regnante Philippo anno sexto, episcopante Lietberto Cameracensi anno* XVII. in cujus diœcesi hoc monasterium situm erat. Hasnonense monasterium ab origine duplex, virorum ac puellarum, sæculo septimo jam adulto ad Scarpum amnem constructerant Johannes & Eulalia ejus soror. Post sæculum nonum, quo tempore Ermintrudis regina, Caroli Calvi uxor, illic abbatissa facta est, locum occuparunt sæculares clerici: quibus amotis, Balduinus junior monachos Benedictinos restituit: quod hac occasione factum tradit Iperius. Letali morbo correptus Balduinus junior, cùm animam agere videretur, resumtis paullisper animis, patrem togavit dari sibi locum Hasnoniensem, ut illic, si convalesceret, monasterium renovaret. Si id concederet, spem sibi certam factam esse recuperandæ valetudinis per sanctos Marcellinum & Petrum martyres. Annuit pater, moxque filius sanus factus est. Tum, subverso Hasnonii castro, quod prædonum latibulum erat, ibidem monasterium ædificavit in honorem sanctorum apostolorum Petri & Pauli, & sanctorum martyrum Marcellini & Petri; & propter hoc vocatus est Balduinus Hasnoniensis. Dictus est quoque Balduinus-Pius, qui patri successit, tribusque tantùm annis ei supervixit, mortuus anno M LXX. humatusque in eodem monasterio, quod exstruxerat. Eodem anno veteris templi ab ipso reparati dedicatio facta dicitur III. nonas Junias a Lietberto Cameracensi, Ratbodo Noviomensi, & Rainero Aurelianensi episcopis.

Hasnoniense monasterium instauratur.

LXXI. Fulcardus abbas S. Amandi.

Elnonense sancti Amandi proximum monasterium tunc tegebat Fulcardus abbas, alio nomine Lambertus dictus, successor Malbodi seu Malbaldi, qui anno M LXI. adhuc in vivis erat. Id patet ex litteris Walcheri viri nobilis, qui quoddam alodium suum sancto Amando dedit ipso anno, cùm filius ejus Engelbertus illuc ad conversionem venit, quod alodium Malbaldus in usus pauperum assignavit. Fulcaldus verò ejus successor ab Elinando episcopo altare sancti Remigii apud Barisiacum obtinuit, eo pacto, ut preces pro se, suisque successoribus Elnonenses Deo funderent, & unus monachus apud eos accresceret; & ut annuatim *per vicarias eorum sacerdotes, qui curam animarum susciperent*, exactionem solitam seu circadam, scilicet solidum unum & dimidium, Laudunensi ecclesiæ persolverent. Subscribit inter alios testes Fulco abbas sancti Michaelis, nimirum in Teorascia. *Actum Lauduno idus Februarii, anno incarnationis dominicæ* i. LXV. id est M LXV. *indictione tertiâ, epactâ* XI. *regnante Philippo anno* IIII. *præsulante Elinando episcopo anno* XXII. qui id ratum postea habuit, III. nonas Novembris coram omni clero.

Cùm

Cùm Sithienſe ſancti Bertini monaſterium annis quatuor & viginti rite admini-ſtraſſet Bovo abbas, hominem exuit decimâ die Decembris, ut in ejus epitaphio apud Iperium legitur. Ejus tempore Hermannus, Wiltoniæ provinciæ in Anglia præſul, offenſus quòd ipſi ſedem epiſcopalem transferre de villa Kamneburgo ad abbatiam Malmesburienſem per regem non liceret, epiſcoparum dimiſit, marique transfretato, apud ſanctum Bertinum monaſticum habitum induit, teſte Rogerio Hovedeno, ibique in ipſo monaſterio tribus annis manſit. ANN. CHR. 1063. LXXII. Bovoni abbati ſuccedit Heribertus.

Bovoni mortuo ſucceſſit Heribertus, illius loci abbas tricesimus octavus, vir genere & morum probitate inſignis, qui, cùm in ſæculari habitu res monaſterii aliquamdiu rectè procuraſſet, multis precibus a Bovone abbate obtinuit, ut monachus fieret. Eidem tunc rerum publicarum cura commiſſa: quam cùm exſequeretur, miraculum illud de multato divinitus Bodara quodam, qui homines villæ Calvomontis opprimebat, accidiſſe traditur. Is caſtitatis ſeverus in ſe exactor, cùm aliquamdo gravi teotatione carnis pulſaretur, ſe veſtibus exuit, & ſolo ſtramineo tectus, ſub dio ſe nocturnis frigoribus caſtigavit. Idem baſilicam, a Bovone deceſſore ſuo inchoatam, perfecit.

Eidem Hetiberto Autiſiodorenſe ſancti Germani monaſterium regendum a Philippo rege commiſſum fuiſſe dicitur apud Iperium. Nihil tamen hac de re legitur in libro (*a*) de geſtis ejus loci abbatum, ubi poſt Odonem, qui annis duodecim abbatis functus eſt officio, non tamen abbas, ſed prior; anno Domini MLXXV. electus dicitur Galterus ſancti Benedicti Floriacenſis monachus, eodem anno benedictus nonis Julii a Gaufrido epiſcopo. Erit fortaſſe qui dicat, Heribertum abbatis geſſiſſe officium apud ſanctum Germanum tempore Odonis prioris. Verùm id ad poſterius tempus referre videtur Iperius, cùm ait, Rotbertum Friſonem paſcuavillæ ſancti Audomari Sithienſibus abſtuliſſe ſub anno MLXX. dum non eſſet qui contradiceret, abſente ſcilicet Heriberto abbate. Ipſo anno, quo Galterus creatus eſt abbas, totum caſtrum ſancti Germani cum monaſterio & monaſticis officinis omnino combuſtum eſt. Ejus tempore conditum fuit Selebieuſe in Anglia monaſterium, de quo inferiùs. LXXIII. S. Germani Autiſiodori abbates. (*a*) *Lobbet. t. 1. bibl. p.* 574.

De prædicto Balduino Flandrenſi comite in libro de miraculis ſancti Agili abbatis legitur, ut jam ſuperiùs (*b*) notatum, quòd profectus ad militatem expeditionem pro Philippo rege, *utpote palatinus comes*, ad retundendam ſuperbiam quorumdam, qui in partibus Galliæ & Burgundiæ in regem rebellare volebant; cùm ad villam Resbacum cum ſuis copiis veniſſet, ſagittam jecerit in pavonem, qui ſuper tegulas monaſterii reſidebat; ſagittâ verò vehementi flatu venti retortâ, comitem repentino morbo proſtratum, ſanguinis ſpumas ore emiſiſſe; certum id ſibi accidiſſe, quòd rebus monaſterii non pepercifſet. Quare, funè propriis manibus collo impoſito, ad altare progreditur, beati Agili meritom invocat, ſeque graviter peccaſſe, quæ illorum temporum religio erat, confitetur; ſpondetqoe ſe deinceps terram ſancti Petri illæſam inviolatamque ſtrenuè tuiturum; inſuper patenam auream, decemqoe vaccas ac totidem caſeos offert pro ſui facioris piaculo. Hæc contigete Philippo abbate, quo tempore Hugo Criſpeieuſis abbas ex monacho Resbacenſi, cùm ad feſtum ſancti Agili Resbacum veniſſet, eumdem Sanctum precarus eſt, ut, ſi eo anoo moriturus eſſet, ante diſceſſum illic mortem obiret, ubi habitum religionis monaſticæ pridem induerat: quod & obtinuit, mortuus III. nonas Septembris. Ibidem etiam Adela Bleſenſis comitiſſa, Stephani Heinrici coujux, Theotbaldi comitis mater, febrium diutino languore deteuta, quibus ſanandis fruſtra quorumvis medicorum opera adhibita fuerat, Resbacum ad ſancti Agili oratoriom ſe deportari fecit: ubi duabus noctibus ſub ejus capſa pernox, integram ſanitatem recuperavit; ob cujus beneficii memoriam ſuper altare obtulit pretioſiſſimom pallium, quod auctoris anouymi, qui hæc refert, tempore præcipuis quibuſque feſtis ponè *lignum dominicæ crucis* apponi conſueverat. LXXIV. Resbaci facta miracula. (*b*) *V. lib. 6 t. n.* 70.

Altera Adela, Balduini Iuſulani Flandriæ comitis conjux, Rotberti regis filia, ante aliquor annos Meſſinis in Flandria prope Ipras puellare incboaverat monaſterium, beatæ Mariæ ſacrum, coi hoc anno Drogo (*c*) Teruannenſis epiſcopus talem conceſſit libertatem, qualem Bertefridus Ambianorum præſul Corbeienſi olim abbatiæ induſerat. *Actum eſt hoc Taruanæ* v. *kalend. Junii, anno incarnationis Domini* MLXV. *indictione tertiâ, regnante rege Francorum Philippo*: qui anno ſequenti (*d*) prædia, ab eodem Balduino, ejuſqoe conjoge Adela eidem monaſterio, & adjuncto canonicorum collegio conceſſa, regio diplomate confirmavit. *Actum Furnis anno ab incarnatione Domini* MLXVI. *indictione quartâ, regnante rege Philippo, anno poſt obitum patris ſui Heinrici ſexto.* Goſtidus ſeu Gaufridus Pariſiorum epiſcopus, & eodem tempore regis cancellarios, relegit & ſubſcripſit. Teſtes Baldevvinus comes de Montibus, filius Baldevvini comitis; Ingeltamus ma- LXXV. Meſſinis parthenon. (*c*) *Miræi not. t.* 184. (*d*) *ibid. p.* 185.

ANN. CHR. 1165.

giſtes regis, Hugo *de Blois*, & alii. In illo parthenone Adela trigiuta virgines Benedictinas inſtituit, quibus Friſildis prima abbatiſſa præfecta: in adjuncto verò templo canonicos duodecim, utriſque dote congruâ aſſignatâ. Ipſa verò poſt mariti obitum Romam profecta, ab Alexandro pontifice vidualem accepit habitum; indeque domum reverſa, in ſuo Meſſinenſi parthenone reliquum vitæ humillimè exegit, ibique plena piis operibus deceſſit.

LXXVI. Hienvillæ cella.

Hoc ipſo anno Philippus rex, faventibus matre Agnete, ac Balduino comite, *regia domus curam gerente*, duo altaria in pago Bleſenſi, ſcilicet Novæ-cellæ atque Hienvillæ (*), quæ pater ſuus Heinricus eccleſiæ ſancti Martini (*a*) de-Campis ab ipſo exſtructæ contulerat, eidem confirmavit in perpetuum poſſidenda. *Actum Pariſius* ttt. *idus Novembris, anno regni regis Philippi quinto.* His litteris appoſita ſunt ſigna Baldaini comitis, Hugonis & Radulfi comitum, Widonis comitis Pontivenſis, Widonis Ambianenſis epiſcopi, Engennlfi buticnlarii, Amalrici dapiferi reginæ, Baldrici comeſtabularii, & poſt omnes Baldnini cancellarii. Apud Hienvillam erecta fuit cella, ſancti Martini abbatiæ ſubjecta, ubi, priore computato, quatuor monachi eſſe debebant.

(*) *Inville.*

(*a*) *Hist. S. Martini p.16. & 371.*

LXXVII. Alexandri papæ litteræ pro Dervo.

Alexander papa optimè affectus erat erga Dervenſe monaſterium & Brunonem abbatem, cujus nomen Leo nonus, cùm eum benediceret, mutaverat (nam antea Wandalgerus vocabatur) dato ei nomine, quod ante ſummum pontificatum habuerat. Affectum in eum ſuum litteris teſtatus eſt in primis Alexander, quibus Brunonem, ejuſque monaſterium vicinis epiſcopis commendavit. Has litteras, utpote necdum vulgatas, hoc loco in lucem edere viſum. Eu earum tenor.

Alexander epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, coëpiſcopis Richerio Senonenſi, Hugoni Trecaſſino, Rogero Catalaunenſi, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Quoniam quidem omnium eccleſiarum ſollicitudinem nobis commiſit dignatio divina, inſtantiùs, ut noſtis, procurare debet proviſio noſtra, ne quid detrimenti ſeu inquietudinis qualibet earum incurrat noſtra ſub cuſtodia. Unde jam annis anteriùribus fraternitati veſtræ præcepiſſe meminimus ſuper adverſis eccleſiæ Dervenſis, quæ ſibi inferuntur a nonnullis minùs Deum timentibus, auctoritate apoſtolicâ præcipientes vobis, ut ex adverſo aſſiſteretis, & murum pro defenſione ejuſdem eccleſiæ opponeretis; quod aliquandiu diligenter executi eſtis: verùm nunc aliquantulum intepeſcit fervor zeli prioris. Proinde iteratò dirigimus apices hujus noſtræ commonitionis, ut virgâ eccleſiaſticâ animadverſionis eorum impudentiam, qui advertùs eam inſurgunt, coërcere curetis, ne quam poſt hac querimoniam infundere quarat auribus noſtris. Et quoniam abbatem eccleſia ipſius virum virtutis novimus eſſe, nobiſque jam pridem devinctum familiari dilectione, quem prædeceſſor noſter bonæ memoriæ Leo papa tanto ſuæ caritatis dignum duxit amore, ut eum ſui nominis dicti Brunonis, quod ante apoſtolicatum in baptiſmate fortitus fuerat, donaret honore; noluimus quemquam ſibi, ſuiſque in aliquo moleſtum eſſe. Quod ſi fiat a quibuſcumque, concedimus ei apoſtolicâ auctoritate, & omnibus ſucceſſoribus eccleſiæ ipſius, quoſcumque inſurgentes contra eam frangere anathematis ultione, ut cum ſecurtori quiete Deo valeant liberiùs vacare. Valete.

Plures alias litteras idem pontifex in gratiam Brunonis abbatis, ejuſque monaſterii ſcripſit, quas referri tanti non eſt.

Tullenſes abbates.

Non omittenda videtur charta Udonis Tullenſis epiſcopi pro inſtauratione baſilicæ ſancti Gengulfi martyris, a beato Gerardo epiſcopo quondam exſtructæ, ſed tunc incendio conſumtæ, adeòque officiis divinis omnino deſtitutæ: quam Udo in priſtinum ſtatum reſtituit, multis prædiis eidem baſilicæ ad ſtipendia canonicorum attributis. In litteris hac de re ab eo editis obſecrat, ut quolibet ſabbato commemoratio ſanctæ Dei-genitricis Mariæ *cum omni integritate nocturni & diurni curſus & miſſa* in altari ejuſdem baſilicæ ab eodem Udone conſecrato celebretur, & *feſtum ſancti Benedicti in quadrageſima* cum novem lectionibus ad ejus altare *Acta anno ab incarnatione Domini* MLXV. *indictione tertiâ, in præſentia domni & ſereniſſimi regis Heinrici IV. anno regni ejus* IX. *ordinationis verò* XI. *noſtræque*, ait Udo, *ordinationis* XIIII. *in majori eccleſia hujus ſedis.* His litteris appoſita ſunt ſigna *domni Vvidrici abbatis ſancti Apri, domni Gumbaldi abbatis ſancti Manſuetæ, domni Leutfridi abbatis ſancti Salvatoris, domni Benedicti abbatis Mediani-monaſterii, & domni Bercharii abbatis Senonenſis.* In præmiſſis litteris Udo memorat commutationem quarumdam rerum ab ſe factam pro baſilica ſancti Gengulfi *contra Verfridum abbatem cœnobii ſancti Salvatoris*, haud dubiè anteceſſoris Leutfridi mox laudati. Anno MLXXXV. Pibo epiſcopus quamdam capellam, in territorio ſancti Salvatoris conſtructam, in honorem ſancti Bartholomæi, Sigiberto abbate, benedixit, eâ conditione, ut decimas ex omoibus domibus, quæ intra & extra ejuſdem capellæ atrium exiſterent, abbas percipetet. Pibonis litteræ inſcriptæ ſunt *Sigiberto abbati eccleſia ſancti Salvatoris & ſanctæ Martæ cum cæteris fratribus ejuſdem eccleſiæ, ſita in ſilva Vaſagon.* Abba-

batia hæc ſita erat anâ fetè leucâ ab urbe Leucorum prope Fagum (*) oppidulum, modò exciſa, cujus reditus cathedrali eccleſiæ tributi ſunt. ANN. CHR. 1063.

(*) *Fou.*

Inter ea temporis Anſelmus Becci prior, variis officii ſui pulſatus negotiis, quibus Herluinus jam ſenior vacare non valebat, ſe ab otio ſancto & animi quiete abſtrahi gravatè ferens, de abdicando munere cogitabat: quæ certè negotia ea erant ut ferè nec ſcribendi, nec legendi, nec dandive ſpatium haberet, ita ut crederet mi- LXXVIII. Anſelmus in priorio officio confirmatus ut ſe gerit.

ſericordiam (*a*) Dei a ſe amotam. Verùm ne id temere feciſſe videretur, Maurilium Rotomagenſem archiepiſcopum hac de re conſulendum cenſuit. Ille verò, „ ut erat eximiæ prudentiæ & ſanctitatis: Noli, inquit, fili, a profectu aliorum „ tui unius curâ te retrahere. Multorum quippe experientiâ compertum habeo, „ qui, quoniam ſuæ quietis causâ proximorum utilitati paſtoralem curam impen- „ dere detrectarunt, per deſidiam de malo in malum defecerint. Quapropter ne „ tibi, quod abſit, hoc idem contingat; per ſanctam obedientiam tibi præci- „ pio, ut injunctum tibi officium retineas, nec illud, niſi jubente abbate, „ deponas: immo ſi ad majora vocatus fueris, ne repugnes. Prævidebat e- „ nim vir Dei, eum brevi ad majorem prælationem provehendum. His auditis, Anſelmus ingemuit, quòd, qui in eo quod gerebat deficiens, gravius ſubire, ſi imponeretur, onus juberetur. At nequaquam his cedens præſuli, juſſa reperit, eaque præterire vetat. Reverſus ad monaſterium Anſelmus, totum ſe in fratrum uſus impendit. Ipſe enim mores omnium æquanimiter ferebat, & unicuique, prout expedire ſciebat, neceſſaria ſuggerebat. Magna in primis ei cura erat de infirmis, quibus ipſe propriâ manu paſſim cibos & potum miniſtrabat. Sic ſanis pater, & infirmis mater, immo omnibus pater & mater erat. Unde tanta in eum omnium fiducia exſtitit, ut arcana ſua ſinguli, velut matri, revelare non dubitarent. (*a*) *Anſelm. lib.* 1. *epiſt.* 42.

Conquerenti aliquando eidam abbati, quòd protervi & nullius frugi eſſent ſui LXXIX. Ejus ſententia de informatione juniorum.

monachi juniores, qui modis omnibus conſtricti, ac verberibus die noctuque pul- „ ſati, nihilò minùs deteriores fiebant in dies; reſpondit Anſelmus: Tales, inquit, „ eos ſuſtinetis, quales fingitis; habituri eos hebetes & brutos, cùm adulti fue- „ rint. Die enim, quæſo, venerabilis abbas, ſi arboſculam in horto ſereres tuo, „ & mox eam undique ita coneluderes, ut ramos ſuos extendere non poſſet, qua- „ lem inde arborem prodituram ſperares? certè nonniſi infructuoſam & inutilem, „ incurvis ramis & perplexis. Idem fit de juvenibus veſtris, quos minis, terroribus, verbetibuſque ita coartatis & exaſperatis, ut oppreſſi & irritati, nonni. „ ſi pravas, & ſpinarum more, perpleeas, rancoris, murmuris & odii cogitationes foveant, nutriant, atque ita fulciant, ut omnia correctionis remedia obſtinatè rejiciant; ſicque ut ſimul ætate creſcant, ſimul etiam in eis odium & in majores irreverentia creſcat. Fruſtra ergo eos flagellis ac terroribus ad bonos mores „ informare contenditis: ſed, ſi id vultis efficere, imitari vos decet artificem, qui „ ex lamina auri vel argenti formaturus imaginem, non ſolis eam percuſſionibus „ conficit, ſed nunc eam ſuo inſtrumento leniter premit & percutit; nunc leniùs „ expolit & efformat. His, aliiſque auditis, ingemuit abbas, ſeque graviter hac in in re deliquiſſe confeſſus eſt.

Præclara quoque monita in epiſtolis ſuis, quas prior ſcripſit, monachis dedit Anſelmus. In his Lanzonem, Cluniaci factum monachum, hortatur (*b*) ad ſtabilita- LXXX. Monachis data monita. (*b*) *Anſelm. apud Edm. lib.* 1. *ep.* 29.

„ tem in uno loco figendam; nam quemadmodum arboſcula, ſi ſæpius tranſplan- „ tetur, citò areſcit, nullumque fructum profert: ita monachus, irrequietus animo „ de loco in locum migrare ſolitus, ad omne ſpiritale exercitium ſenſim langue- „ ſcit, & in bonis operibus nequaquam proficit; idque non ſuo vitio, ſed eorum, „ quibuſcum degit, enlpæ imputare ſolet. *Quapropter quicumque cœnobitarum fortè propoſitum aggrediatur, expedit ei, ut in quocumque monaſterio profeſſus fuerit, niſi tale fuerit, ut ibi malum facere invitus cogatur; totâ mentis intentione amoris radicibus ibi radicare ſtudeat, atque aliorum mores aut loci conſuetudines, ſi contra divina præcepta non ſunt, etiam ſi inutiles videantur, dijudicare refugiat... Quòd ſi ſibi videtur majora quædam ac utiliora ſpirituali fervore appetere, quàm illi præſentis monaſterii inſtitutionibus liceat; æſtimet aut ſe falli, ſive præferenda parta paribus, vel majora minoribus; ſive præſumendo ſe poſſe quod non poſſit; aut certè credat, ſe non meruiſſe quod deſiderat.* Idem in alia epiſtola (*c*) eum- (*c*) *id. ibid. epiſt.* 2.

„ dem monet, ut ſollicitè diſcutiat, quid quotidie proficiendo acquirat; & præ- „ teritos profectus pro nihilo reputet. Studeat vivere ut pauci, quia pauci ele- „ cti. Neque verò, ſi hoc modo vivat, non ſtatim de ſecutitate electionis con- „ fidat; incertus quippe an jam ſit inter paucos electos, licèt jam paucorum ſit „ ſimilis inter vocatus. Proinde non attendat, quàm multos in via cœleſtis pa- „ triæ præcedat; ſed jugiter in anteriora, & ſollicitè ſe extendat. Præcla- „ ra etiam ſcribit Heinricus (*d*) monacho, qui de Anglia in Italiam pergere vole- (*d*) *ibid. epiſt.* 25.

ANN. CHR. 1065.

bat ad ſororem ſuam jugo ſervitutis liberandam, id monacho non expedire probans.

Hoc anno Osbernus Uticenſis abbas, poſtquam cœnobio ſancti Ebrulfi quinquaginta annis & duobus menſibus præfuiſſet, vir bonus, & de ſibi ſubjectis perquam ſollicitus, vr. Kal. Junii obiit. Ita Willelmus (*a*) Gemeticenſis, quod Ordericus, doctiſſimus auctor, ſignantius (*b*) refert, ſcribens, Osbernum Franciam, id eſt pagum Wilcaſſinum, rogatu Richardi de Heldrici corte militis adiiſſe, & Rodbertum *eloquentem*, alioſque milites & plebejos Wilcaſſinenſes ſibi conciliaſſe, fundamque Heldrici ab iis recepiſſe. Inde reverſus, ut ſubdit idem auctor, ſexto decubuit, & poſt aliquot dies, morbo ingraveſcente, in capitulum deductus venit: ubi epiſtolam ſuperiùs (*c*) memoratam, quam Alexandro papæ miſerat, palàm recitari juſſit: ut cunctis manifeſtum fieret, ſe abbatiam Rodberto abbati non ſuffurripuiſſe, ſed invitum & quodam modo coactum ejus regimen ſubiiſſe. Dein fratres obteſtatus eſt, ut ſibi errata condonarent, ſiquo memores eſſent: tum, *datâ confeſſione, ac ſacroſanctâ dominici corporis perceptâ communione*, poſtquam Uticenſis abbatiæ regimen quinque annis & tribus menſibus tenuiſſet, ſexto kal. Junii, inter manus fratrum ſuranias pro eo piè canentium, ſpiritum Deo reddidit. Poſterà die Vitalis Bernaicenſium abbas ad humandum amicum ſuam acceſſit, & in claſtro juxta eccleſiam ſancti Petri eum ſepelivit: quo ex loco Mainerius ejus ſucceſſor ipſum poſt annos ſeptemdecim cum oſſibus Witmundi ejus ſocii, ſuperiùs laudati, in novum capitulum tranſtulit.

Osbernus Uticenſis abbas obiit.

(*a*) *Willelm. Gemet. lib. 7. c. 32.*

(*b*) *Orderic. lib. 3. p. 491.*

(*c*) *ſup. a. 1070.*

LXXXII. Primus inter ejus diſcipulos commemorandus venit Rainaldus, minimus filiorum Ernaldi de Eſcalfoio, Rodberti abbatis nepos, qui tribus (*d*) ante patris obitum menſibus Osberno abbati traditus eſt, & ab eo ſub regulari diſciplina ſollicitè educatus, cognominatuſque Benedictus. Quinquennis erat cùm monaſticum ſubiit jugum, illudque quinquaginta-duobus annis ſub quatuor abbatibus per adverſa & proſpera fortiter portavit. Legendi & canendi peritiſſimus, pſalmodiæ maximè addictus, junioribus & bene morigeratis benigniſſimus; ſuperbis verò, & hypocritis, atque novitatum amatoribus in primis contrarius erat, quorum infeſtationes ſæpe ſuſtinuit. Bis in Apuliam, permiſſu Rogerii abbatis, propter utilitatem monaſterii profectus, illic Willermum fratrem ſuum, multoſque alios ea ſtirpe ſua, qui opibus abundabant, invenit. Tunc monaſterii ſanctæ Euphemiæ in Calabria abbas erat Willelmus, filius Unfridi de Telliolo, conſanguineus ſuus, cum quo tribus annis manſit, ejuſque dono cappam *ex* (***) *albâ purpurea* ſancto Ebrulfo retulit. Denique ex ruptura inteſtinorum, quam ſibi ob fortes labores attulerat, per ſeptem annos conflictatus interiit. Duæ illi ſorores erant, Petronilla & Geva, ambæ virginitatis Deo dicatâ ſanctæ ſanctimoniales: quarum altera, ſcilicet Petronilla, in cœnobio ſanctæ Mariæ apud Andecavos, quod de Ronceteio vocant, velum ſuſcepit, diuque ſecundùm morem aliarum virginum *ſacrum ordinem* ſervavit; ac deinde per multos annos incluſa, fama virtutis & ſanctitatis longè latèque innotuit: altera, nempe Geva, in cœnobio ſanctæ Trinitatis, quod Mathildis comitiſſa, Willelmi Normannorum ducis conjux, Cadomi exſtraxerat, ſub Beatrice abbatiſſa regularem diſciplinam diu ſervando, aliaſque docendo, ſibi & aliis multùm profuit.

Diſcipuli ejus.

(*d*) *Orderic. lib. 3. p. 490.*

(***) *f.* cum alba.

Alius Osberni diſcipulus fuit Richardus de Heldrici corte, miles Wilcaſſinenſis, qui in prœlio ad Eptam fluvium graviter vulneratus, monaſticæ profeſſioni ſeſe devovit, & apud Uticenſes Osberni abbatis ſe magiſterio mancipavit: ubi aliquantulum convaleſcens, ſeptem annis in ordinem ſervidus vixit, multiſque modis cœnobio profuit, patrimonio ſuo eidem collato. Ejus rogatu Osbernus abbas, ut diximus, pagum Wilcaſſinum adiit, indeque reverſus, paullo poſt defunctus eſt. Mainerius abbas, ejus loci prior, conſilio Hugonis Lexovienſis epiſcopi ſubſtitutus eſt a Willelmo duce; qui ei per paſtoralem baculum tradidit curam exteriorem; ſpiritualem verò Hugo, qui eum xvet. Kalend. Auguſti benedixit. Ordinatus porro quoſdam e ſuis fratribus electioni ſuæ repugnantes humanitatis officiis ſibi devinxit, multiſque modis monaſterium intus & exterius emendavit. Ad hæc novam eccleſiam, & ædificia omnia monachis congrua conſtruxit, texitque monaſterium annis xxiii. Hæc ſuſius apud Ordericum (*e*), qui ait, Lanfranco commiſſam fuiſſe a Willelmo Cadomenſem ſancti Stephani abbatiam eodem die, quo Mainerii abbatis electio facta eſt.

Mainerius ejus ſucceſſor.

(*e*) *Orderic. p. 494.*

LXXXIII. Idem annus Landrici, ſancti Petri Carnutenſis abbatis, ſupremus fuit, poſt annos præfecturæ triginta-ſex. In necrologio ejus loci pridie idus Martii obiiſſe dicitur *Landricus abbas hujus monaſterii*, cujus tempore malùm accrevit res familiaris, ut paret ex variis inſtrumentis donationum, & ex ejus epitaphio, quod in veteri membrana ſic habetur.

Landrici abbatis Carnutenſis obitus.

Hæc flectens oculos paullum ſubſiſte viator,
Diſceque quis fuerit, quem tumulum tegit hic.

Hæc

Hæc corpus parva Landrici continet urna,
Noſtri peſtoris & patris eximii,
Vivere dum quivit, ſubjectos qui bene rexit,
Oſtendens factis, quod docuit monitis.
Mitibus exſtitit hic clemens, pius atque benignus;
Inflatos ſpernens, fortiter hos reprimens.
Vir bonus & prudens ed grandem vexit honorem
Hanc ſibi commiſſam digniter eccleſiam;
Ter-denis & ter bonis eas præfuit annis,
Tunc cepus extulit hæc poſt ſimilis vidua.
Exvit hic hominem, ſanctus ſicut Leobinus,
Cujus Mars feſtum monſtrat adeſſe diem.
Pax tibi ſit, Landrice pater, requieſque perennis:
Cunctis cum ſanctis gaudia jam tibi ſint. Amen.

ANN. CHR. 1063.

In locum Landrici Rotbertus, Carnutenſium præſul, Hucbertum Majoris-monaſterii monachum, quem Berengarii diſcipulum fuiſſe tradunt, ſubſtituere conatus eſt: obſiſtentes verò monachos anathemate percalit, quod poſt tres menſes a ſummo pontifice ſolutum eſt. Sed tandem, urgente ſcilicet epiſcopo, Hucbertus electus, a legato pontificio benedicitur. Hic deceſſoris ſui veſtigia ſtrenuè preſſit, ab optimatibus pluribus factus, quorum non paucos ad monaſticam profeſſionem admiſit, multis prædiis ab ipſis donatus. Is eſt, qui Golduinum Dolenſem levitam, & electum epiſcopum, ſed a Romano pontifice haud probatum, in reditu ea urbe Roma excepit, ut poſtea videbimus. Qui Hucberti electionem promovit Rotbertus epiſcopus, Agoberto ſucceſſerat, ſuperiotibus annis non ſemel laudato, quem Sancta-Marthani Rotberto perperàm poſtponunt. In necrologio ſancti Petri v. idus Decembris Agobertus epiſcopus Carnutenſis obiiſſe dicitur. Certè in veruſtis indicibus poſtponitur Rotbertus, qui legatus ſedis apoſtolicæ in Aquitania fuiſſe dicitur, & quidem *bonus*, quippe qui *totam Aquitaniam propriis ſumtibus viſitavit*, ut in veteri indice legitur. Is eſt ſine dubio pontificius ille legatus, qui Hucbertum abbatem benedixit. Rotberti epiſcopi ſucceſſor Adraldus ſeu Arraldus Hucberto abbati tam infeſtus fuit, quàm favorabilis Rotbertus.

Hucbertus ejus ſucceſſor.

LXXXIV. Gordiolacum datur Cluniaco. (a) *V. infra* n. 103.

Hoc quoque anno Raimundus comes, ut puto, Rutenenſis (e), Gordinlacenſem abbatiam, in pago Uzetico ſitam, Hugoni abbati & Cluniacenſi monaſterio » ſubjecit, ut eam Cluniacenſes regant & ordinent ſecundùm Deum & regulam » ſancti Benedicti, & ſit ſemper ſub moderamine ſancti Saturnini, quæ Cluniaci » cella erat in eodem pago. Facta eſt hæc charta anno ab incarnatione Domini » MLXV. indictione tertiâ, menſe Auguſto, in cœnobio ſancti Saturnini, ſcripta » a Willelmo monacho & ſacerdote Teutonico. Huic inſtrumento ſubſcripta ſuor ſigna ipſius Raimundi comitis, Willelmi *Sabran*, Roſtagni *Carinian*.

Sinemuri cella beatæ Mariæ. (*) *Semur.*

Sub idem tempus Sinemuri (*) in pago Aleaienſi condita eſt a Rotberto Burgundiæ duce inſignis baſilica in honorem beatæ Mariæ, cum cella, Flaviniacenſi abbatiæ ſubjecta. Hujus cellæ prior fuit doctiſſimus Genebrardus, ſcriptis celebertimus, cujus tumulus ibidem in baſilica beatæ Mariæ conſpicitur.

LXXXV. S. Rigaldi monaſterii primordia & abbates. (*) *Avoſe.*

Exſtat in diœceſi Matiſconenſi ſancti Rigaldi ſeu Rigairii monaſterium, in ſilva Aveſa (*) poſitum haud procul ab oppido Roana ad Ligerim, primitus in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, beatæ Mariæ ſemper Virginis & ſancti Rigaldi martyris conſecratum, quod ab Euſtorgio, leiodorenſi apud Arvernos monacho, originem accepit. Primum ejus loci quod nobis occurrit inſtrumentum, eſt cujuſdam Artaldi filii Boſonis, datum anno ab incarnatione Domini MLXV. quo idem Artaldus inſtante obitu ſuo confert ejuſdem loci monachis *totam terram, prata, ſilvam, culta & inculta, a rivo Simplelone* (*) *uſque ad rivum Auſeriæ* (*), prout earum ſibi ex paterna hæreditate obtigerat, laudante uxore ſuâ Stephanâ, quæ juata virum ſuum ſe ſepeliri velle teſtata eſt. Hæc mortuo vito ſuo, cùm Roanæ ad mortem infirmaretur, convocavit monachos, Euſtorgium ſcilicet priorem & Hugonem, rogavitque, ut Drogonem Matiſcenſem epiſcopum ad ſe inviſendam invitarent. Huic peccata ſua confeſſa eſt, & mariti ſui donationem confirmavit, quibuſdam aliis de ſuo additis, in his eccleſia Lanlaci (*); quæ omnia Drogo epiſcopus tota eſſe voluit. In alio inſtrumento, quod Johannes a Mura (*b*) edidit, legitur, exiguum hoc monaſterium Alexandri II. papæ præcepto & Gregorii VII. auctoritate munitum, ab Artaldo viro præpotente & locuplete ortum habuiſſe, qui partem terræ ſuæ ad ejus conſtructionem contulerit, favente Drogone Matiſconenſi epiſcopo cum Humberto archiepiſcopo Lugdunenſi, necnon Humberto Burbunenſi comite, Hugone Cabilonenſi, Widone Matiſconenſi, Willelmo Forenſi comitibus, aliiſque, quorum nomina in prædicto inſtrumento recenſentur.

(*) *Signa.*
(*) *Oxera.*

(*) *Ligny.*
(*b*) *La Mure p. 295. & ſeq.*

Pri-

ANN. CHR. 1065.

Primus ejus loci abbas fuit Euſtorgius, *prior* tantùm ſuperiùs dictus, cui Alexander II. litteras apoſtolicæ tutelæ conceſſit, inſcriptas *congregationi de monaſterio ſancti Rigaldi de Aveſa*, in quibus *venerabilis frater Euſtorgius, monaſterii ſancti Auſtremonii de Arverno monachus*, defertum hunc locum adiiſſe, & inhabitaſſe dicitur, ibique monaſterii & *aliquantulæ congregationis* initia poſuiſſe, atque interventu Aganonis Auguſtodunenſis epiſcopi poſtulaſſe, ut idem monaſterium *in apoſtolica jura* reciperet pontifex, & *privilegio apoſtolicæ tuitionis muniret*. Cujus poſtulatis ille annuit, ſtatuitque ut nullus in eodem monaſterio, niſi per electionem fratrum, juxta regulam ſancti Benedicti, abbas conſtituatur. *Datum Laterani* XVI. *kal. Aprilis per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis, anno* X. *pontificatus domni Alexandri II. papæ, anno dominicæ incarnationis* MLXXI. *indictione* VIIII. Euſtorgio abbati ſucceſſit Hugo, quem Humbertus Lugdunenſis archiepiſcopus anno ſequenti, vacante poſt Drogonis obitum epiſcopatu Matiſconenſi, abbatem ordinavit. Aliorum abbatum nomina recenſentur initio hiſtoriæ monaſterii Inſulæ-Barbarenſis, ubi *Artaudus miles de Neyronda*, ſancti Rigaldi monaſterii fundator dicitur. Quis ſit ſanctus iſte Rigaltius ſeu Rigaldus, incertum. Nulla ejus mentio in Martyrologiis, ne quidem Gallicano. Ejus feſtum ſub titulo martyris colitur nonis Octobris in ipſius monaſterio, quod adhuc ſupereſt, ad paucos monachos redactum, direptum a Calviniſtis, qui monachos ejus loci occiderunt. De Drogone epiſcopo mox laudato hæc legi ad marginem veteris martyrologii Matiſconenſis. *Pridie nonas Martii Drogo Matiſconenſis epiſcopus, vir miſericordiâ ac bonis operibus plenus, ab hac ærumnoſa & mortali vitâ feliciter migravit ad Dominum. Corpus ejus requieſcit Aurelianis in eccleſia ſancti Evurtii.*

LXXXVI. Fructuariæ facta donatio.

(a) *V. lib. 60. n. 72.*

(*) *Riveton.*

Fructuarienſi monaſterio tum præerat Albertus (*a*) abbas ejus nominis ſecundus, eùm Heinricus Germaniæ rex, interventu matris ſuæ Agnetis, quæ tunc in Germania verſabatur, & in Fructuarienſes optimè affecta erat, quemdam locum, Rivum-tortum (*), vocabulo, in Aquenſi comitatu ſitam, eidem monaſterio contulit. *Datum kal. Aprilis, anno dominicæ incarnationis* MLXV. *indictione* VII. *anno autem ordinationis Heinrici* IV. *regis* XII. *regni verò* IX. *Actum Wormatiæ*. Gregorii cancellarius vice Annonis archicancellarii recognovit (*b*). Hic eſt Anno Colonienſis archiepiſcopus, cui Heinricum valde infeſtum reddiderat Adalbertus Bremenſis archiepiſcopus, ut regis gratiam ſibi uni attraheret; eòque regis animum accenderat, ut in virum ſanctum animadvertiſſet, niſi Agnes imperatrix opportunè in Germaniam profecta, regis furorem repreſſiſſet. Rem geſtam narrat Lambertus ad hunc annum, ubi ait, regem hoc anno paſcha Wormatiæ celebraſſe; quod cum prædicto diplomate convenit; & inter miſſarum ſollemnia, quæ Adalbertus archiepiſcopus celebravit, dum ille ſermonem ad populum faceret, hominem quemdam ab infeſtatione dæmonis purgatum fuiſſe, ſtupentibus cunctis, quòd vir nullâ virtute præditus, ejuſmodi ſignum feciſſet: quod ejus æmuli populi precibus potiùs tribuendum aiebant. Dum Agnes in Germania moraretur, epiſtolam (*c*) ad eam ſcripſit Petrus-Damiani, ejus abſentiam gravatè ferens; doleſque, quòd ejus in Germaniam profectioni non ſe oppoſuiſſet. In ejus abſentia Romam mærere ait, immo totam lamentari Italiam. Redeat proinde Romam quàm primùm; illic *cum Petronilla* habitura ſepulturam. Agnes quippe Romæ in parthenone beatæ Petronillæ demorabatur, ubi & mortua eſt.

(b) *Bibl. Sebaſt. p. 384.*

(c) *Petr. Dam. lib. 7. epiſt. 8.*

LXXXVII. S. Maximini privilegia.

(d) *Du Cheſne Luxemb. p. 28.*

Wormatiâ digreſſus Heinricus, urbem Trevirorum adiit, ubi rogatu Adalberti & Eberhardi archiepiſcoporum, atque etiam Annonis, quem in gratiam receperat, cœnobii ſancti Maximini privilegia confirmavit, eidemque (*d*) advocati jura, rogatu Theoderici abbatis, definivit. Verùm in Saxoniam retractus Heinricus ab Adalberto archiepiſcopo, qui omnes illorum locorum eccleſias & abbatias in ſuam poteſtatem redigere moliebatur, Corbeiæ-novæ abbatiam eidem tradidit: cujus rei diploma Schatenus (*e*) refert, datum Goſlariæ hoc anno, XIV. kal. Novembris. Simili diplomate apud Maderum relato Laureſheimenſem abbatiam eidem helluoni dedit. Sigehardus cancellarius vice Sigefridi archicancellarii recognovit; qui Sigefridus erat archiepiſcopus Moguntinus. Duo itaque erant eodem tempore pro diverſis locis archicancellarii, Anno & Sigefridus. Tunc diſperſa fuit Corbeiæ congregatio, gementibus & palabundis monachis, qui Deum bonorum vindicem implorabant. Factum eſt ut illi optabant, rejectuſque ab Heinrico Adalbertus poſt biennium, unde, teſte ejus loci chronographo, Adalberti facinus omnis populus damnat; damnabit ſera poſteritas. De his quæ Laureſheimio contigere, ſuperiùs actum eſt.

Corbeiæ-novæ abbatia diſtracta.

(e) *Annal. Paderborn.*

Adalbero epiſcopus Wormatiæ.

Eodem anno deceſſit Arnolfus Wormatiæ epiſcopus, vir inſignis modeſtiæ & pietatis. Huic ſucceſſit Adalbero monachus ex monaſterio ſancti Galli, frater Rudolfi ducis, uno pede omninò debilis, vir omninò dignus ſpectaculo, teſte Lamberto, utpote vir fortitudinis, ingentis, edacitatis uimiæ, adeòque craſſitudinis tantæ, ut

vi-

videntibus horrorem incuteret: quâ craſſitudine, ut fertur præfocatus, poſt annos quinque interiit. Hæc ferè Lambertus. Aliam tamen de eo ſententiam ingerit ipſius Adalberonis epitaphium, in quo ſervens & ſincero pectore fuiſſe dicitur, & Wangiones rectam fidem tenere docuiſſe; atque ita vixiſſe, ut aſtrn mortuus adire meruerit. ANN. CHR. 1065.

LXXXVIII. Anſuerus monachus martyr alii-que.

Chronographus Saxonicus nondum editus ad hunc annum ſcribit, gravem in Saxones perſecutionem excitatam fuiſſe a Sclavis, a quibus primùm cæſus eſt Leontius VII. idus Junii optimus princeps Godeſcalcus, qui Sclavoniæ magnam partem ad chriſtianam fidem converterat. Dein Anſuerus monachus apud Razisburgum cum multis obruitur lapidibus, qui, cùm ad paſſionem duceretur, paganos togaſſe dicitur, ut prius ſocii, quos deficere timebat, lapidarentur: quibus martyrio coronatis, ipſe gaudens, exemplo ſancti Stephani, genibus flexis occubuit. Paſſio illorum idibus Julii contigit. Anſueras Razisburgi in monaſterio S. Georgii humatus fuiſſe dicitur. Non multò poſt Johannes Magnopolitanus epiſcopus ſenex cum multis aliis chriſtianis, primò fuſtibus cæſus; dein per ſingulas Sclavorum civitates ad ludibrium ductus; demum, cùm a Chriſti fide flecti non poſſet, truncatis pedibus manibuſque, truncum cadaver in platea projectum; caput verò defectum pagani conto præfixum *in titulum victoriæ Deo ſuo Redemptori immolaverunt*. Hæc in metropoli Sclavorum Rethre geſta ſunt 1811. idus Novembris. Hac victoriâ inſolentes Sclavi, Hammaburgenſem provinciam ferro & igne depopulati ſunt. Hujus cladis nuntios fuiſſe dicitur Bluſſo, qui Godeſcalci ſororem conjugem habuit; domumque reverſus & ipſe obtruncatus eſt. Hæc tertia eſt Sclavorum a fide chriſtiana defectio: qui primò ad fidem adducti ſunt a Carolo-Magno; dein ab Ottone tertio; tertiò autem a Godeſcalco mox laudato.

LXXXIX. Einſidlæ & Muri abbates.

Einſidlæ hoc anno vitâ functus eſt Hermannus abbas VII. idus Aprilis, cùm illi loco annos tredecim cum dimidio ferè menſibus præfuiſſet. Hunc excepit Heinricus ejus cognatus primus ex comitibus Lupoduni, Stulingorum Landgraviis. Hermanno mortuo, veriti Mutenſes, qui Burchardum ab eo ſecundùm præpoſitum acceperant, ne ex eo jus ſibi aliquod in Murenſe monaſterium vindicarent Einſidlenſes, communi ſuffragio eumdem Burchardum abbatem elegerunt. Hic itaque primus ejus loci factus abbas, eum ornare, in regulari diſciplina confirmare, & augere pergit. Mortuus poſt annos ſeptem idibus Januarii, ſepultus fuit, uti petierat, ad fores monaſterii, at dominicis diebus fratres cum proceſſione ipſius tumulum circumirent.

Hirſaugiæ reſtitutio.

Interim reſtituto Hirſaugienſi monaſterio Adelbertus comes a Calvve novam monachorum coloniam ab Einſidla expetiit. Miſſi inde monachi duodecim cum Friderico venerabili viro, ex gente Suevorum a teneris, Einſidlæ educato, quem ſibi abbatem præfecerunt, omneſque Hirſaugiam hoc anno appulerunt, excepti humaniſſimè ab Adelberto comite & Viltrude ejus conjuge, qui eis neceſſaria quæque affatim ſuppeditaront, & baſilicam quàm primùm abſolvi & dedicari curarunt. Quanta verò paullo poſt a monachis ipſis Fridericus paſſus ſit, inferiùs videbimus.

XC. Vvillelmi viri nobilis apud S. Michaëlem converſio.

Alberto ſecundo ſancti Michaëlis ad Moſam abbate, cujus ſuperiùs (a) meminimus, vir quidam prænobilis, Willelmus nomine, metuens criminum ſuorum gravitatem, & ſæculi hujus inſatiabili cupiditati & ambitioni nuntium remittere cupiens, a domno Alberto abbate ſancti Michaëlis *ſacræ religionis habitum petiit*, obtinuitque; & in ejus præſentia, multorumque nobilium, partem alodii ſui apud villam *Mareis* eidem monaſterio conceſſit, aliaque nonnulla poſtea ſuperaddidit. Teſtes nobiliſſimi Fulco ejus filius, Widricus Groſſus, aliique. Ejuſdem Alberti tempore nova ſancti Michaëlis baſilica poſt aliquot annos dedicata eſt.

(a) *lib. 60. n. 9.*

XCI. S. Trudonis advocati jura explicata & cœnobium inſtauratum.

Ex ſuperioribus libris manifeſtum eſt, Sarcinienſe ſancti Trudonis monaſterium ab ipſo conditore ſuo Trudone ſubjectum fuiſſe Mettenſi eccleſiæ. Hanc regebat eo tempore Adalbero, Heinrici Bajoariæ ducis & Frederici Moſanæ Lotharingiæ ducis germanus frater, qui Frederico advocati officium in illo monaſterio conceſſerat. Mortuo Frederico ſucceſſit in ducatu & advocati munere Udo, qui fortè advocati jura præter morem augere ſtudebat. Ideo hæc explicare volens Adalbero, majoresnatu illorum locorum hac de re conſuluit; eiſque auditis, advocati & ſubadvocati jura explicavit. Actum hoc anno in caſtello Salemburga, ut ſuliùs legitur in litteris a Miræo (b) vulgatis, quibus multi cum Adalberone epiſcopo ſubſcripſerunt, in his Adalbero primicerius, Theodericus nepos ejus, Odelricus frater Gerardi ducis Lotharingiæ Moſellanæ, aliique. Regebat tunc temporis illud monaſterium Adelardus abbas, eo nomine ſecundus, cujus magna erat apud Adalberonem auctoritas, ut Rodulfus (c) chronographus tradit. Eo abbate, cùm crebra fierent ad tumulum ſancti Trudonis miracula, multùm crevere monaſterii opes ex oblationibus fidelium, quæ per hebdomadum *centum libris* (d) æſtimari poterant. Hinc Adelardus monaſterium, vetuſtate jam ruinæ proximum, ſubjectaſque eccleſias inſtaura-

(b) *Mir. cod. donat. p. 176.*

(c) *Spicil. to. 7. p. 355.*

(d) *ibid. p. 358.*

ANN. CHR. 1065. XCII.

tare cœpit: qua in re mira fuit hominum undequaque concurrentium devotio, qui ad illud opus incredibili ſtudio lapides, calcem, ſabulum, ligna, immo & columnas e longinquo convehebant.

Ferdinandi regis mors pia.

In Hiſpania Ferdinandus Magnus, rex Caſtellæ & Legionis, Mauris ſæpe devictis, vivendi ac regnandi finem fecit. De inſtante obitu a ſancto Iſidoro epiſcopo, quem peculiari devotione colebat, & cujus reliquias paullo ante Legionem transferri curaverat, in ſomnis admonitus, in illam urbem lectică militari ſe deferri juſſit, eòque pervenit IX. kal. Januarias. Illic ſancti Iſidori corpus piè veneratus, etſi morbo jam ingraveſcente, nocturnis precibus vigiliæ natalis Domini interfuit. Sequenti luce, celebratis ſacris myſteriis, corpore & ſanguine Domini reficitur. Die altero, vocatis ad ſe epiſcopis & abbatibus; aliiſque religioſis viris, ut exitum ſuum precibus munirent; regio cultu ornatus, ad eccleſiam defertur: ubi regnum & animam Deo commendat: poſitiſque diademate & inſignibus regiis, ab epiſcopis pœnitentiæ & ſacræ unctionis, quam extremam vocant, ſacramentis expiatus; ad hæc indutus cilicio, ac cineru conſperſus caput, die tertio, qui ſancti Johannis-Evangeliſtæ memoriæ ſacer eſt, animam Deo reddidit, honorificè humatus ad Sanctum patrem ſuum in eccleſia ſancti Iſidori, quam cum adjuncto monaſterio condiderat. Neque illud ſolum ejus beneficium eſt in Ordinem noſtrum; nam ſanctorum Facundi & Primitivi cœnobium, aliaque reformari curavit per noſtros Cluniacenſes, quibus mille aureos quotannis ex ſegiis vectigalibus pendi juſſit: quem cenſum Sancius ejus filius ac ſucceſſor duplo auxit. Sancia ſegiua, Ferdinandi uxor, biennio tantùm ſuperſtes, prope vixi ſepulcrum poſita eſt.

ANN. CHR. 1066. XCIII.

Edwardus rex ſepultus in Weſtmonaſterio.

(a) *V. lib. 59. p. 70.*

(b) *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 259. & ſeqq.*

INeunte anno MLXVI. Edvvardus, Anglorum rex piiſſimus, cæleſti regno terrenum commutavit, mortuus nonis Januarii, ſepultuſque Londini in novo monaſterio, quod ipſe in occidentali urbis parte, ob id Weſtmonaſterium dictum, in honorem ſancti Petri de novo (*a*) conſtruxerat, & præcedente hebdomadâ dedicari curaverat. Paullo ante obitum Willelmo Nortmannorum duci, conſanguineo ſuo, regnum reſignaverat, miſſo ad eum Haroldo, qui, contra fidem Willelmo datam, ſtatim ab Edvvardi obitu regnum uſurpavit: ſed non diu tenuit, victus cæſuſque a Willelmo, qui deinceps regno Angliæ cum ſuo ducatu potitus eſt; exſtruxitque monaſterium de Bello nuncupatum eo (*b*) in loco, ubi victoriam obtinuit. Exſtat Edvvardi inſigne diploma, datum ipſo die, quo Weſtmonaſterii baſilica dedicata eſt, ſcilicet V. kal. Januarii, die feſto ſanctorum Innocentium. In illo diplomate „ rex teſtatur, ſe decimam totius ſubſtantiæ ſuæ, tam in auro & argento, quàm „ in pecudibus & omni poſſeſſionis genere, contuliſſe ad inſtaurandam illam baſi„ licam, & in ea collocaſſe reliquias, quas Martinus & Leo Romani pontifices o„ lim Alfredo regi dederant; & quas idem Alfredus a Carlomanno rege Francorum „ obtinuerat, cujus filiam pater ejus Ethelvvulfus rex, poſt mortem primæ conju„ gis, uxorem duxerat: ſcilicet duas partes crucis Domini, & partem unius clavi, „ *partemque tunicæ ejus inconſutilis*, & alias reliquias: ubi quod de Carlomanno rege Francorum dicitur, intelligendum eſt de Carolo Calvo, cujus filiam Ethelvvulfus ſecundis nuptiis duxerat. Præter ea Edvvardus ſtatuit, ut quicumque reus majeſtatis regiæ, vel cujuſlibet alterius offenſæ, ad illam baſilicam confugerit, membrorum ac vitæ impunitatem conſequatur. Denique omnes donationes eidem loco factas confirmat cum libera facultate eligendi abbatis ſecundùm regulam ſancti Benedicti. Huic diplomati ſubſcribunt poſt Edvvardum regem & Eadgitham reginam Stigandus archiepiſcopus Cantuarienſis, tametſi ab Alexandro papa ſuſpenſus, & Ealdredus Eboracenſis, aliique octo epiſcopi, ac ſeptem abbates, qui omnes baud nominant eccleſias, quibus præerant. Inter illos epiſcopos quintus eſt Wolſtanus Wigornienſis, de quo id ſcribitur in ejus vita, quòd in perverſos illius temporis mores ſtrenuè invectus ſit, in primis in eos, qui crines promiſſos gerebant, quos parato ad hoc cultello ſeſecare conſueverat: ſi qui verò repugnarent, eis mollitiem palàm exprobrare ſolebat, dictitans fore, ut *qui æmulantur capillorum fluxu feminas, non plus quàm femina valerent ad defenſandum patriam contra gentes tranſmarinas*, id eſt Nortmannos, qui paullo poſt re verâ Anglos in poteſtatem redegerunt. Ex ſeptem illis abbatibus, qui diplomati ſubſcripſere, Ægelſius ſeu Egelſinus abbas erat Cantuarienſis, Leofricus ſancti Albani, Baldevvinus ſancti Edmundi, aliorum ſedes mihi incompertæ. Baldevvinus ſeu Balduinus, ex monacho (*c*) ſancti Dionyſii in Francia, de quo ſuperiùs, anno præcedente ſucceſſerat Leofſtano ſancti Eadmundi abbati, vir magnæ religionis, teſte Orderico, illudque monaſterium triginta duobus annis rexit.

(c) *ibid. p. 295.*

Willelmus in Angliam trajecturus, cum valido exercitu venit ad ſanctum Waleticum, cujus corpus *pro ventis deprecandis ſub divo juſſit exponi*: quod pro vo-

to

ANN. CHR. 1066.

to ſtatim obtinuit, teſtante Guidone apud Albericum. In Angliam appulſus, nocte prælium antecedente, dum Haroldus cum ſuis, cantibus potibuſque indulgeret, Willelmus contra ſuique confeſſioni peccatorum vacabant: qui omnes primâ luce ſacrâ communione refecti, inſignem de adverſariis victoriam cum Haroldi cæde reportarunt.

Willelmus rex coronatus.

Haroldus a Willelmo interfectus eſt die feſto ſancti Calliſti, id eſt pridie idus Octobris: Willelmus verò ipſe in nativitate Domini, quæ illo anno lo feriam ſecundam incidebat, apud Weſtmonaſterium rex coronatus eſt ab Aldredo Eboracenſi epiſcopo, propterea quòd Stigando archiepiſcopo Cantuarienſi, cujus id erat officium, epiſcopalia munia interdicta erant. Unde idem Stigandus a facie Willelmi fugiens, ad Elieuſem inſulam ſe recepit, ejuſque juſſu Egfridus, quem paullo ante ſancti Albani abbatem conſtituerat, cum theſauris eccleſiæ & reliquiis ejuſdem ſancti eòdem confugit, uti & multi alii nobiles Angli, qui loci præſidio munitò, contra novum regem rebellarant: quâ re Willelmus graviter commotus cuncta Elienſis eccleſiæ poſſeſſiones diripi juſſit; quæ verò extra inſulam poſitæ erant, militibus ſuis diſtribuit. Tunc Elienſi monaſterio præerat Turſtanus (*a*) abbas, qui cum ſuis ad inopiam redactus, Willelmum apud Warwycum adiit, qui regis gratiam bonorumque ſuorum redintegrationem mille argenti marcis redemit, ex ſacra eccleſiæ ſupellectile conflatis. Hæc omnia diſcimus ex Thoma (*b*) Elienſi.

Elienſis monaſterii ſtatus.

(*a*) *V. lib. 58. n. 72.*

(*b*) *Angl. Sac. to. 1. p. 609. & ſeq.*

Qui hic Egfridus ſancti Albani abbas dicitur, Alfricus vocatur a Matthæo Pariſio, a quo is undecimus ejus loci abbas recenſetur. De hujus monaſterii pereelebris origine paucis actum eſt in ſecundo (*c*) tomo, ubi monaſterium illud ab Offa rege conditum diximus, eique primum abbatem Willegodum præfuiſſe. Hic ſupplenda ſunt ea, quæ ſuis locis omiſimus, utpote non ſatis temporum ſerie diſtincta, repetenda ex Matthæo Pariſio, qui acta viginti-triam ſancti Albani abbatum compoſuit. Rex Offa Willegodi abbatis totiuſque conventus aſſenſu feſtum ſancti Albani tranſtulit in craſtinum ſancti Petri, ne principis apoſtolorum feſtivitas aliquo modo mutilaretur. Ad hoc idem rex, imminente obitu ſuo, donationis ſuæ chartas ſuper altare beati Albani poſuit anno DCCXCV. & non multò poſt deceſſit; atque etiam Willegodus abbas anno ſequenti.

XCIV. S. Albani abbates & varii ſucceſſus.

(*c*) *lib. 26. n. 10.*

Huic ſucceſſit Eadricus abbas eximius, Offæ regi ſanguine propinquus, qui eccleſiam ſibi commiſſam ſtrenuè rexit, defenditque contra præpotentes homines, qui de regis Offæ in ſanctum Albanum munificentia conquerebantur.

Wiſigus ſe Wiſinus tertius abbas, regio itidem ſanguine procreatus, ab anteceſſorum modeſtia degeneravit; nam regiæ ſtirpis origine inflatus, habitum ſuum tam formâ, quam colore mutavit, ſericis aſus veſtimentis; inſuper venationi addictus & poculis, nobiles mulieres ad menſam adhibere ſolitus; denique rei familiaris dilapidator, quam ad maritandas conſanguineas ſuas conſumebat. Hinc exſpirante odore bonæ famæ, quo ab initio illic fragravit religio, caritatis & devotionis igniculus refrixit. His offenſi viri graves & potentes e monachis, eo mortuo inſurrexerunt in ejus conſanguineos, quos demum bonis obtentis ſpoliarunt.

Wluothus quartus abbas, duobus vel tribus primis annis ſuæ præfecturæ, errores anteceſſoris emendare ſollicitus, poſtea eò pejor factus, tam formam cucullæ & frocci, quàm colorem mutavit. Sed tandem paralyſi percuſſus, poſt undecim annos reſipuit. Hic ſanctimoniales, quas ejus anteceſſor ana in domo prope monaſteriam collocaverat, paullo longiùs, ut infamiæ ſuſpicionem purgaret, removit; eiſque ſileutium & alia regularia exercitia præſcripſit; ſtatuitque, ut horas matutinas ac diurnas in eccleſia ſancti Albani audirent, & ab eſu carnium abſtinerent.

Eadfridus quintus abbas, ex Saxonum magnatibus originem ducens, rigore clauſtri poſtpoſito, in conceſſationibus & otio tempus contrivit; in camera hoſpitum aſſiduus, in clauſtro rarus, in choro rarior. De eo id unum laudatur, quòd *ſcyphum quendam*, materiâ & artificio pretioſum, acquiſivit, beatoque Albano obtulit *ad corpus dominicum reponendum*. Ejus tempore baſilica in honorem ſancti Germani epiſcopi Autiſiodorenſis conſtructa eſt eo in loco, ubi ſanctus præſul corpus beati Albani e terra levaverat. In illa eccleſia Ulſo monachus eximiæ ſanctitatis, Dacus origine & abbatis propinquus, diutiſſimè vitam ſolitariam duxit. Poſt ejus obitum Eadfridus tandem ad ſanam mentem reverſus, depoſito omni faſtu cum abbatiali præfectura, ibidem Ulſonis exemplo ſolitarius vixit, & priſtina errata deflevit.

Magnam ei reverentiam exhibuit Wiſigus ſeu Wiſinus ejus ſucceſſor, eo omine ſecundus, ſancti Albani abbas ſextus, qui, in rebus ſpiritualibus & temporalibus recta ſe geſſit, plenuſque dierum feliciter ad Dominum migravit.

Alfricus abbas ſeptimus tametſi a Matthæo valde laudatus, hoc unum feciſſe dicitur, quòd quamdam piſcinam ſeu piſcariam, monaſterio magnopere noxiam, multâ pecuniâ, necnon pretioſo illo *ſcypho*, in quo corpus Domini teponebatur, a rege comparavit.

ANN. CHR. 1066.

Ealdredus abbas octavus vetera exeiſæ Verolamiæ civitatis rudera perſcrutatus, infinita rerum antiquarum monumenta, nti & materias novæ ædificandæ baſilicæ aptas eruit; anchoras quoque, conchylia & alia id genus, quæ magnum illic quondam flumen exſtitiſſe arguebant, rametſi nonniſi exiguus rivulus ſupereſſet.

Idem opus proſecutus ejus ſucceſſor Eadmarus abbas nonùs, ſacris litteris inſtructus & morum honeſtate præditus. Hic Verolamiæ ruinas dum rimaretur; illic veteris palatii reliquias invenit, & in quodam velnti armariolo eum nonnullis minoribus libris eujuſdam codicis volumen ignotæ ſcripturæ, cujus epigrammata & tituli aureis litteris exarati erant: quæ omnia quidam ſacerdos, nomine Unvvona, explicavit, & antiquo Britonum idiomate ſcripta eſſe dixit. In his erat Vita ſancti Albani martyris, inſuper quædam commenta diabolica, quæ igne combuſta ſunt.

Eadmaro ſucceſſit Leofricus abbas decimus, comitis Cantiæ filius, qui prædicti Eadmundi regis diplomati ſubſcripſit. Hic veſtibus *purpureis*, ſed tamen *nigris*, uſus fuiſſe perhibetur, & nonniſi nobiles in monachos admiſiſſe. Falſus videtur Matthæus, cùm eum ad Cantuarienſem pontificatum promotum fuiſſe dicit.

Huic ſucceſſit Alſtieus ejus uterinus frater, ſancti Albani abbas undecimus, qui viræ inculpatæ fuiſſe videtur. Hic Egfridus vocatur a Thoma Elienſi, idemque a facie regis Willelmi fugiens, cum theſauris eccleſiæ ſuæ & ſancti Albani reliquiis, ut ſupra dicebamus, ad Elienſe monaſterium ſe recepit. Matthæus Pariſius tradit, Alfricum ſeu Egfridum abbatem veras ſancti Albani reliquias eum loculo in ſuæ eccleſiæ loco ſecreto recondidiſſe, & eujuſdam ſancti monachi reliquias *in capſide pretioſa* tepoſitas, quas ſancti Albani eſſe dicebat, Elienſibus commiſiſſe: ne, ſi vexas ſancti Albani reliquias eis commiſiſſet, eas repetentibus non redderent; quæ cautela opportuna fuit, ut probavit eventus; nam poſt annum annum, cum prædictas reliquias ab Elienſibus ſibi reſtitui poſtularet Egfridus, eas illi reddere nolnexunt: ſed tamen metu papæ & regis commoti reliquias neſcio quas Albanienſibus reſtituerunt, qui demum pacatis rebus e loco illo ſecreto ſancti Albani vetas reliquias extulerunt. Horum fides ſit penes Matthæum.

Alfrico ſucceſſit Leoſſtanus duodecimus abbas, qui regi Edwardo a confeſſionibus & conſiliis fuiſſe dicitur: quem excepit Frethericus, ex antiquis Saxonum proceribus ortus, ad abbatiam promotus ipſo anno, quo Willelmus dux Angliam conquiſivit. Cui cùm Frethericus adverſatus eſſet, eo tandem in regno ſtabilito ad Elienſem inſulam confugere coactus eſt abbas, ubi & deceſſit; ejuſque in locum Paulus abbas ſuffectus, de quo aliàs.

XCV. Cadomenſis parthenonis dedicatio.

Antequam in Angliam tranſfretaret Willelmus, Cadomenſis parthenonis eccleſiam, quam antea cum Mathilde uxore conſtruxerat, dedicari curavit. Hæc dedicatio XIV. kal. Julii facta eſt: quo die Willelmus ipſe & Mathildis complures villas & eccleſias in dotem novæ baſilicæ contulerunt. Ad hæc idem Willelmus, ex communi conſenſu Maurilii archiepiſcopi & Odonis epiſcopi diœceſani, id eſt Bajocenſis, necnon epiſcoporum Hugonis Lexovienſis ac Johannis Abrincenſis, multorumque nobilium, qui præſentes aderant, in primis Willelmi Osbernidæ, Rotgerii de Monte-Gomerio, Hugonis de Monte-forti, & Radulfi camerarii, hanc eccleſiam liberam eſſe voluit, *tam in clericis, quàm in abbatiſſa & ſanctimonialibus, & ejuſdem eccleſiæ cibo ſuſtentatis ab omni pecuniæ debita, hoc excepto, quod divinæ ſubjacet correptioni*. Præter ea Odo epiſcopus liberam ibidem Cadomenſium conceſſit ſepulturam, abſque ulla presbyteri eorum exactione. His peractis, Willelmus & Mathildis filiam ſuam, nomine Cæciliam, Deo ipſo die obtulerunt, ut in eodem loco Deo perenniter deſerviret. Horum omnium litteris ſubſcribunt cum prævio ſigno crucis Willelmus comes, Mathildis comitiſſa: Rotbertus, Riebardus & Guilielmus filii comitis, Hugo de Monte-forti, Rannulfus & Richardus vicecomites, Rotbertus *Bertran*, Radulfus camerarius; Ganſtridus de *Calmont*, Radulfus Taxo; tum Maurilius archipræſul, Hugo Lexovienſis ſeu Lexovienſis præſul, Odo Bajocenſis, Johannes Abrincenſis, Baldninus Ebroicenſis; dein Guillelmus Osberni filius, Robertus de Monte-Gomerio, & alii; poſtremò abbates Nicolaus ſancti Audoëni, Johannes Fiſcamnenſis, Rannulfus ſancti Michaëlis, Gerbertus ſancti Wandregiſili, Warinus ſancti Vigoris, Guillelmus Ebroicenſis, Hugo de *Lovers*, & Herlninus Beccenſis.

XCVI. S. Vigoris monaſterium.

Qui Warinus abbas modò memoratus eſt, abbas erat S. Vigoris Cerafienſis, tertius, ut videtur ab inſtauratione ejus monaſterii, a Rotberto duce Nortmannotum facta. Alia erat eccleſia S. Vigoris epiſcopi Bajocenſis, quæ ſita eſt juxta murum urbis, ad quam Odonem epiſcopum monachos poſuiſſe ſcribit Ordericus Vitalis, (*a*) eique religioſum & ſapientem Robertum de Tumbalenia patrem præpoſuiſſe; ac tandem prædictum monaſterium Grentoni ſeu Sarentoni abbati Divionenſi commiſiſſe; & ab eo tempore cellam fuiſſe Divionenſium monachorum. Mons in quo ſita

(*a*) *Orderic. lib. 3. p. 665.*

ſita eſt eccleſia hæc Sancti Vigoris, urbi Bajocenſi proximus. Chriſmatum olim dictus eſt, propterea quòd illic ab antiquo eccleſia baptiſmalis eſſet, ubi olim gentilium fanum exſtitetat. Huic monaſterio Odo epiſcopus *plenum decimam* tutius villæ, cum omnibus ad eamdem eccleſiam pertinentibus conceſſit; quod Urbanus II. litteris ſuis confirmavit. ANN. CHR. 1064.

XCVII. S. Georgii de Baucherivilla cœnobii initia.

Qui ſuperioribus litteris inter proceres ſubſcripſit Radulfus Willelmi camerarius, idem ejus magiſtee dicitur in diplomate, quo Willelmus necdum rex, conditam a Radulfo ſancti Georgii de Baucheti-villa eccleſiam cum rebus ſuis confirmat, ſitam in pago Rotomagenſi ad Sequanam; ſic enim Willelmus in illo diplomate loquitur. *Radulfus meus magiſter, aulæque & camera mea princeps, inſtinctu divino tactus, eccleſiam ſupra dicti martyris Georgii, quæ erat parva, readificare a fundamentis imbuerit, & ex proprio in modum crucis conſummavit, officinaſque ibidem Chriſto famulantibus neceſſarias fabricare fecit: qui, ut ſe ipſum templum ſanctum Domino conſecraret, eamdem eccleſiam dedicare fecit, & hæc in dedicatione, uxore ejus & filiis ejus Radulfo & Rabello coram aſtantibus, ad ſtipendium eccleſiæ atque canonicorum habenda aſſignavit, ſcilicet in villa, quæ dicitur* Abetot, *eccleſiam cum tota decima* &c. Caret notis chronicis hoc diploma, cui appoſita ſunt ſigna Willelmi ducis Nortmannorum, Marhildis uxoris ejus, Radulfi camerarii, Giroldi dapiferi, Willelmi filii Osberni, Rogeri de Bello-monte, & Raiualdi capellani. Hæc itaquo eccleſia, primò quidem canonicorum fuit, ſed poſtmodum id eſt anno MCXXV. in abbatiam noſtri Ordinis converſa, agente Willelmo comite Tancardi-villæ, filio ejuſdem Radulfi camerarii, ut ſuo locu dicturi ſumus.

XCVIII. Guibertus poëtricæ nimium addictus.

Inter ea Guibertus Flaviacenſis monachus, cujus amorem in litteras & pietatem ſuperiùs (*a*) vidimus, poëſeos ſtudio abreptus, & in poëtarum immerſus lectionem, grave pietatis ſubiit damnum; & oblitus (*b*) priſtini ſervoris, & *profeſſionis monaſtica pudore rejecto*, eorum lenocinio ac laſcivis delectari cœpit; nequaquam penſitans, *quantopere ſacri ordinis propoſitum* ejuſmodi profanâ lectione *laderetur*. Inde factum eſt, ut ea frequenti inhoneſtorum carminum lectione *ad obſcœnula verba* ſenſim devolveretur, & quaſdam litterulas minùs pudicas ſcribere eum non puderet. Hæc cùm ad magiſtri ſui notitiam veniſſent, ille ægerrimè tulit, & præ triſtitia in ſoporem incidit, in quo ſeniorem quemdam ſibi videre viſus eſt, qui factum diſcipuli ſibi imputabat: quod cùm ille ad Guibertum retuliſſet, nec ſic tamen diſcipulus correctus eſt, ſed furtim carmina ſcurrilia cudere pergebat; quæ cùm via ſodalibus ſuis prodere non auderet, ea tamen nonnumquam meritò auctore, quibus poterat, recitabat, ut ab eis ſub ficto nomine laudaretur.

(*a*) *ſupra n.* 76.
(*b*) *Guibert. lib. 1. de vita ſua c. 26.*

Ad ſacræ ſcripturæ ſtudium conversus.

Verùm dum ejuſmodi ſtudiis inſiſteret incautus adoleſcens, laſcivientem corporis infirmitate repreſſit pia Dei miſereutis manus, quæ vexario ad reſipiſcentiam eum adduxit. Tunc enim demum inutilis, immo & leriferi ſtudii marceſcente amore, cùm tamen otii impatiens eſſet animus, quaſi ea neceſſitate, rejectis ſpurcis imaginibus, ad ſpiritualia denuo ſe convertit, & ad ſacrarum ſcripturarum ſtudium, cujus amor a multis bonis doctoribus ei ſæpe inſtillatus fuerat, anhelare cœpit, eaaumque commentarionibus appellere animum, maximè Gregorianis, in quibus moralium ac myſticorum ſenſuum claves reperiuntur. In his ſtudiis præcipuum incentorem habuit Anſelmum, tunc Beccenſis cœnobii præpoſitum ſeu priorem, *virum incomparabilem*, ut ipſe ait, *documentes, & vitâ ſanctiſſimum*, qui Guibertum in ſuam familiaritatem admiſit, ejuſque causâ idemridem, & prior, & abbas, Flaviacum ventitabat.

XCIX. Gisortii cella.

Haud procul Flaviaco abeſt Giſortium Vilcaſſini oppidum ad Eptam fluvium, qui Franciam a Nortmannia ſeparat, ubi cella eſt Majoris-monaſterii ſanctu Audoeno ſacra. Hujus eccleſiam Hugo miles hoc anno, cum conſenſu uxoris ſuæ Marhildis, filiorumque ſuorum Tetboldi, Drogonis, Hugonis & Lamberti, & nonnulla prædia Majori-monaſterio contulit, inſuper eccleſiam ſanctorum Gervaſii & Protaſii de Giſortiis, cum decima annonæ & minutarum rerum, necnon ſepulturam & oblationes, atque diſpoſitionem presbyteri cum omni immunitate: eo pacto, ut Bartholomæus abbas, ejuſque ſucceſſores, tot illic monachos conſtituant, quot voluerint: quod Willelmus rex Anglorum anno primo regni ſui, cum Marhilde conjuge ſua ratum habuit apud villam *Leons*, quæ Giſortio proxima eſt. Poſt triennium Philippus rex Francorum, cùm Pictiaci verſaretur, illius cellæ monachis conceſſit jura nundinarum, quas quotannis in feſto ſancti Audoeni, & per duos conſequentes dies haberi permiſit, orti Giſortium ditionis eſſet ducis Nortmannorum. Non multo poſt Odilo Crucis ſancti-Leutfredi abbas litem, de hac cella adversùs Majoris-monaſterii cœnobitas movit.

Placitum pro S. Medardo.

Dum rex Philippus ſub tutore Balduino Flandriæ comite adhuc degeret, Compendii *colloquium publicum* (*c*) habuit, cui præſidtus Balduinus interfuit cum Gervaſio

(*c*) *Diplom. p. 385.*

ANN. CHR. 1066.

vaſio Remenſi archipræſule, maltiſque epiſcopis, ſcilicet Adelardo Sueſſionenſi, Widone Ambianenſi, altero Widone Belvacenſi, Balduino Noviomenſi, & Drogone Tarnannenſi. Hæc convocatio in primis facta eſt ob varias querelas & proclamationes, quas Raimoldus abbas ſancti Medardi faciebat adversùs Albricum Cociacenſem ſeu Codiciacenſem, qui advocariæ prætextu multa eidem loco gravamina inferebat in villis ei ſubjectis, in quibus procurationes exigebat; ita ut a cœnobio ſancti Medardi & Vico-caſtro, mediâ viâ de ſuo caſtello, raſticos & incolas ad ſuam juſtitiam pertraheret, & ad bellum profecturus, equos ex prædictis villæ, quotcumque vellet, exigeret; quæ cùm nullo juris fundamento niterentur, *communi cenſurâ totius conventus epiſcoporum atque laicorum*, damna illata emendare coactus eſt. His litteris præſenti anno datis ſubſcripta ſunt ſigna Rodulfi comitis, Willelmi Sueſſionum comitæ, Widonis comitæ Pontivenſis, & aliorum. Similis cauſa contra Rotbertum Codiciacenſem (*a*) ante annos fere viginti jam agitata fuerat.

(*a*) *ſupra lib. 59. n. 9. C.*

S. Priſcæ monaſterium Vindocino datum.

Etſi eccleſia ſanctæ Priſcæ in urbe Roma cum titulo cardinalis Odorico Vindocinenſi abbati, ejuſque ſucceſſoribus ab Alexandro papa jam conceſſa (*b*) eſſet ante annos tres; reſtabat tamen adhuc monaſterium eidem eccleſiæ adjunctum, quod baſilicæ ſancti Pauli ſubjectum erat. Tunc illius baſilicæ rector & œconomus erat Hildebrandus ſanctæ Romanæ eccleſiæ archidiaconus: qui rogatu prædicti Oderici abbatis, cum ſancti Pauli monachorum conſenſu, illud ſanctæ Priſcæ monaſterium Vindocinenſibus largitus eſt, eâ lege, ut ſemper duodecim monachi, numquam verò minùs octo, illic Deo deſervirent: quod Alexander papa ſuo diplomate, in appendice referendo, confirmavit. *Datum Laterani kalendis Julii, per manus Petri ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi atque cancellarii, vice domni Ammonis Calamenſis archiepiſcopi, anno quinto pontificatus domni Alexandri papæ II. indictione XIII.* Ab eo tempore in poſſeſſionem illius monaſterii, non tantùm eccleſiæ, inducti ſunt Vindocinenſes, qui utrumque per multos annos cum dignitate cardinalatus retinuerunt, ut in conſequentibus videbimus. In illa eccleſia, petente Alexandro papa, manſit aliquamdiu Arnulfus monachus, Vindocino ortus, ibidemque monaſticen profeſſus, qui Odericum abbatem, Romam adeuntem, comitatus fuerat. Ejus moribus & ingenio adeò captus eſt pontifex, ut eum apud ſe manere optaverit. Ubi cùm verſaretur Arnulfus, dejecto ob ſimoniæ labem Riperto Vapincenſi pſeudepiſcopo, in ejus locum ab Alexandro ſuffectus eſt. Hanc eccleſiam tam piè & ſapienter adminiſtravit, ut in ſanctorum ejus epiſcoporum numerum referri meruerit. Annus ejus obitus incertus; dies verò aſſignatur XIII. kal. Octobris, quo die colitur Vindocini & in eccleſia Vapincenſi. Sepultus fuit in æde ſancti Johannis, Rotunda dicta; quo ex loco Armandus ipſius ſucceſſor, vir pius & *habitu monachus*, poſt annos triginta ejus corpus in decentiorem locum tranſtulit. De eo memoriæ proditum eſt, quod ſtatim poſt ſuam promotionem ad epiſcopatum Vindocinum acceſſerit, Vindocinenſes ſuos reviſurus: ubi cùm quemdam puerum, aquis præfocatum, nudum inveniſſet, ejus corpus operuerit injecto pallio ſuo, ex quo poſtea cappa facta eſt, Vindocinenſi monaſterio concaſſa. Ejus vitam pauris delibavit anonymus, canonicus, ut puto, Vapincenſis.

(*b*) *V. ſupra num. 39.*

Arnulfus epiſcopus Vapincenſis.

Cf. Fulco Vindocinenſis comes obit. (*c*) *Beſly comtes. p. 398.*

Mortuus eſt hoc anno Falco Vindocinenſis comes, cognomento Anſerinus, XI. kal. Decembris. Juſtante obitu apud Ferrariam viſitatus eſt a Bartholomæo (*c*) Majoris-monaſterii abbate, cui omnes conſuetudines in villis de *Luiri* & de Forgetis ab ſe percipi ſolitas conceſſit, annuente Petronillâ ipſius conjuge, quæ hanc donationem poſtmodum Vindocini ſupra tumulum viri ſui confirmavit. Sic damna, quæ ille vivens Vindocinenſibus intulerat, quodam modo capiare voluit.

Calmæ monaſterium conditur. (*) *la Chaume.* (*) *de Reti.*

Sub idem tempus in pago Namnetenſi conditum eſt monaſterium beatæ Mariæ de Calma (*) ſeu de Calmaria, quod vir nobilis Harcoidus, Juſtini filius, oppidi ſanctæ Crucis toparcha, hortante Quiriaco Namucrenſium epiſcopo, in proſpectu prædicti oppidi ſeu caſtri haud procul ab oceano, & quidem in ducatu Ratiatenſi (*) conſtruxit. Ad hanc autem conſtructionem novo illi monaſterio tertiam partem Calmariæ, Ulgardis conjugis ſuæ aſſenſu, allaque prædia tradidit in manus Pereneſii abbatis Rothonenſis monaſterii, cui Calmarienſe ſubjectum eſſe volait, eo pacto, ut, ſi aliquando hic locus in abbatiam erigeretur, abbas non aliunde quàm ex ipſo Rothonenſi monaſterio, & quidem electione ejus abbatis & conventus, aſſumeretur, ejuſque ſemper tamquam proprius monachus cenſeretur. Electus porro abbas ſingulis annis Rothonenſem eccleſiam viſitare teneretur, in natali ſcilicet ſancti Marcelliui papæ & martyris, & die tranſlationis ejuſdem in Rothonenſe monaſteriam, de qua ultra (*d*) egimus. Denique ſi quis novitius cauſâ neceſſitatis extremæ apud Calmariam monaſtico habitu indueretur, a Rotbonenſi abbate *benedictionem* profeſſionis acciperet. Ejuſdem loci monachis Quiriacus epiſcopus duo oratoria, ſcilicet beatæ

(*d*) *Annal. tom. 2. & 3.*

Dei-

Dei-genitricis & ſancti Johannis-Baptiſtæ eum cœmeterio conceſſit. Hujus rei inſtrumentum editum eſt in tomo IV. (*a*) Galliæ Chriſtianæ, ubi vitiati ſunt anni ab incarnatione. *Patrata ſunt hæc feriâ quintâ in baſilica, beatæ Mariæ nomini dicata, pridie nonas Julii, monarchiam regni Francorum Philippo gubernante, præſulatum verò Nannetica ſedis Quiriaco providentiâ gubernante, & tam donum, quàm conventionem ſigilla propriæ auctoritatis gubernante:* quæ notæ chronicæ non ad unum MLV. ut in editis, quo Philippus necdum rex erat, ſed ad annum MLXVI. referendæ ſunt, quo anno feria quinta in ſecundum nonas Julii incidebat: quod ut monet Heinricī regis Philippi fratris uſque ad annum MLXXV. quo deceſſit Quiriacus epiſcopus, nonniſi ſemel, ſcilicet prædicto anno MLXVI. contigit. Proceſſu temporis hoc monaſterium erectum eſt in abbatiam, cujus abbas Philippus ſubſcriptus occurrit in quadam charta pro Roncereio, *data in capitulo ſanctæ Mariæ de Calmâ ſecundo die natalis Domini* M° C° VIII° IIII°. id eſt MCLXXXIV. Supereſt hactenus hoc monaſterium ſub congregatione ſancti Mauri.

ANN. CHR. 1066.

(*a*) *Gall. Chr. to. 4. p.* 221.

Divioneuſis ſancti Benigni abbatiæ ea privilegiis Romanorum pontificum & regum ea immunitas erat, ut ejus bannum & diſtrictus, ut vocant, a torrente Suſione (*), qui utrumque burgum (*b*) dividit, extenderetur, ita ut qui auſerre ab eodem burgo vel claudro quidquam rentaſſet, excommunicationi ſubjiceretur. Hanc immunitatem cùm violaſſet quidam ea miniſtris ducis, a monaſterii miniſtris prohibitus eſt, reſque eò devenit, ut ad mutuam cædem utrimque proruperint. Eâ re dux commotus, Adalberonem abbatem citavit, & ab eo bujus ſacti emendationem exigere cœpit. Ille verò ſancti Benigni juri quidquam detrahere detrectans, Lingonenſem epiſcopum adiit, (is erat Rainaudus, cognomento Hugo) eique rem geſtam expoſuit. Illu hanc infractionem gravirer tulit, diemque cauſæ ventilandæ in cœnobio Beſuenſi indixit. Eò convocari Hugo Veſontionenſis archipræſul, Hagano Æduenſis antiſtes, atque Willelmus comes cum magna virorum nobilium turma. Lectis ſancti Benigni privilegiis idem pontifex, ſcilicet Lingonenſis, monaſterii jus aſſeruit: quod dua ipſe confirmavit. Actum Beſuæ anno ab incarnatione Domini MLXVI. Philippi regis VII. Subſcribunt epiſcopi, multique clerici ac laïci; ubbates verò Odo Flaviniacenſis & Helmoinus ſancti Scquani. Vivebat adhuc Adalbero (*c*) ſancti Benigni abbas anno MLXX.

CII. S. Benigni immunitas qualis.

(*) *de Suzon.*

(*b*) *Perard. p.* 192.

(*c*) *V. lib.* 60. *n.* 18.

Monaſteria non pauca hoc anno Hugoni abbati commiſſa, & Cluniacenſi monaſterio ſubjecta fuere. Unum eſt Agerenſe ſeu Aggerenſe, de cujus origine ſuperiùs (*d*) egimus, quod Arnaldus, ejuſque conjux Arlindis, pro anima cariſſimi filii ſui Willelmi, ſuorumque parentum, Cluniaco tradidere, eo pacto, ut illic fieret *monaſterium regulare, & ut peremniter ſit ulodium ſancti Petri, abbatis, monachorumque Cluniacenſium*, tali conditione, ut caſtrum Aggerem & res ad illud pertinentes, de manu abbatis Cluniacenſis & de manu prioris Aggerenſis, teneant prædicti donatores, & monachi ſingulis quinquennîis quinquo ſolidos aureos Romano pontifici perſolvant. Actum hoc anno, VII. kal. Decembris, ſcriptumque ab Heinrico monacho, qui hanc conventionem fecit, & Hugoni abbati detulit.

CIII. Cluniaco ſubjiciuntur Agerenſe, S. Ægidii, S. Antonini & S. Orientii monaſteria.

(*d*) *lib.* 61. *n.* 66.

Menſe inſequente, id eſt AVGVſt. kal. Januarii, Almodis comitiſſa, ejuſque filius Raimundus comes Rutenenſis, necnon Nemauſenſis & Narbonenſis, *pro domni Pontii comitis remedio*, & pro remiſſione peccatorum ſuorum, abbatiam ſancti Ægidii cum omnibus ad eam pertinentibus, *domno Hugoni præſenti abbati*, ejuſque ſucceſſoribus tradunt, retentâ tamen ejus *ſubdominicatura*, excepto quòd in abbatem & monachos nullam auctoritatem habituri ſint. Et quia prædictus locus ſancti Petri ulodium eſt, cenſum decem ſolidorum ſingulis annis Romanæ eccleſiæ monachi perſolvant. Actum anno & die prædictis *juxta Nemauſum* (*) *civitatem ſecus eccleſiam ſancti Baudilii, videntibus atque laudantibus epiſcopis, Raimbaldo epiſcopo Arelatenſi, Romanaque eccleſiæ vicario: domno Durando Toloſano, Hugone Uzetienſi, Roſtagno Avinionenſi, & Bertranno Magalonenſi; abbatibus Bernardo Maſſilienſi, Frotzarda Tomerienſi, & Bernardo Vabrenſi*, multiſque aliis clericis & militibus.

(*) *Niſme.*

Sub idem tempus Rotgerius Fuxenſis comes cum uxore ſua litteras ſcripſit ad venerabilem Hugonem abbatem, ſignificans ſe locum ſancti Antonini, qui locus *Fredoleïn* dicitur, ei committere ad monaſticum ordinem illic inſtituendum. Litteræ illæ eximiam continent Hugonis commendationem, in quibus venerabilis abbas, adhuc vivens, *ſanctus & famoſiſſimus per orbem abbas* appellatur. Epiſtolæ verba ipſa hîc adſcribo, in qua Rotgerius, uxorque ejus ita loquuntur. *Conſilio inita inter nos, ad remedium & noſtrarum ſalutem animarum, remiſſionemque eorum quæ egimus peccatorum, ex hereditate quam in præſentiarum poſſidere videmur tranſitoria, dare vobis partem jam diſpoſuimus, ut perpetuam mereamur cum Domino mercedem, quâ, poſt corporum finem noſtrorum, in cæleſtis feliciter vivamus requie: quod quoque veſtri ordinis meritis & precibus credimus acquirere ... Committimus Domino Deo,*

ANN. CHR. 1066.

creatori ac redemtori noſtro Jeſu-Chriſto, genitricique ipſius ſanctæ virgini Mariæ, & apoſtolis ſanctis Cluniacenſi cœnobii Petro & Paulo, necnon tibi, HUGO SANCTE, VIVENTI FAMOSISSIMO PER ORBEM CLUNIACENSI ABBATI, *ego Rotgerius & uxor mea concedimus, cum aſſenſu & ultroneo conſilio ſororis Toloſanæ, locum ſancti Antonini, qui vulgò vocatur Fredoleix: quatenus ibi monaſtici habitus, te præeunte, regularis inſeratur ordo, ad profectum profectumque noſtrorum omniumque fidelium animarum.* Sic definit epiſtola ſine chronicis notis. Rotgerii uxor vocatur Sicardis, uti nos docent alia inſtrumenta donationum, quas iidem conjuges Cluniaco fecerunt.

His adde monaſterium ſancti Orientii, quod Aimericus Auſcienſis comes, ejuſque frater Bernardus, pro remedio animarum ſuarum & Willelmi patris ſui, Hugoni abbati & monaſterio Cluniacenſi concedant; quam donationem ſimul cum eis fecerunt domnas Raimundus eorum *avunculus, dictus abbas ejuſdem loci*; & alter avunculus Arnaldus præpoſitus ejuſdem ſedis: qui omnes in ſocietatem Cluniacenſium admiſſi ſunt. *Facta eſt hæc charta menſe Novembri in clauſtro ejuſdem monaſterii ſancti Orientii in præſentia domni Hugonis abbatis Clunienſis, & domni Durranni Toloſani epiſcopi, & Willelmi epiſcopi Convenarum, Raimundi epiſcopi Lacturienſis; domni abbatis ſancti Genii, Willelmi abbatis ſancti Martini, regente apoſtolicam ſedem domno Alexandro ſummo pontifice, Philippo rege regnum Francorum gubernante; & deſuper regnante, cujus regnum & imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum.* Hoc monaſterium ſitum eſt in ipſa urbe Auſciorum (*), nunc collegiata eccleſia. Huic ſubeſt aliud cognomine monaſterium in Levitania, poſitum in declivio montis Aribatenſis, ad ripam torrentis Iſauri ſeu Iſauriæ, haud procul a ſpelunca, quam olim ſanctus Orientius incolait, ſex ferè leucis a Balneis-regiis (*). Prioris monaſterii prior fuit Willelmus-Bernardi de Monte alto, qui poſtea factus eſt archiepiſcopus Auſcienſis.

(*) *d' Auchez.*

(*) *Bareges.*

CIV. Hugo abbas ad Odonem comitem baptizandum invitat. (a) *Spicil. to. 6. p. 449.*

Non infimum de beati Hugonis, dum viveret, opinione ſanctitatis argumentam eſt, quod Tetbaldus Trecentium comes, eo nomine tertius, & Adelaydis ejus conjux, eum ad Oddonem filium ſuam ſacro fonte abluendum invitarant, eidemque Colliacum villam contulerunt, ſcriptâ (a) ad ipſam epiſtolâ, cujus hæc inſcripitio: *Hugoni venerabili abbati & Cluniaco monaſterio atque Coſſetenſi, demumque Gozelino, reverendiſſimo ejus loci præpoſito, eorumque ſucceſſoribus, Tetbaldus Dei gratiâ Francorum comes, & uxor ejus Adelaydis cum filiis ſuis in perpetuum.* Tum, relatis quibuſdam ſacræ Scripturæ teſtimoniis, quibus ſe ad faciendam eleemoſynam impulſos fuiſſe teſtantur, hæc ſubdunt, quæ maximè faciunt ad commendandam cùm beati Hugonis, tum ejus diſcipulorum ſanctimoniam & religionem. *Ego Tetbaldus, & uxor mea Adelaydis, ſanctitatis & religionis, quæ penes ſanctum veſtrum collectum noſtris temporibus, divinâ gratiâ largiente, potior celebrioreque habetur, fide & devotione permoti, immo Dei inſpiratione commoti, Odonem filium noſtrum ſacræ regenerationis myſteriis innovandum a veſtra paternitate deſtinavimus, rati, diſpenſante ſuperna clementiâ, fibi non inane futurum, religioſiores quàm ditiores in Chriſto*

Coſſiaci cella.

habuiſſe parentes. Poſt hæc ſubjungaot, ſe monaſterio Claniaco, ſollemni traditione conferre quamdam in ſuo alodio villam, quæ Colliacus dicitur, cum omnibus ad eam pertinentibus, ab omni quorumvis hominum ſervitute immunem: ut Deo inibi militantes omni pace & tranquillitate fruantur: quibus inſuper ſuam in omnibus protectionem pollicentur. Colliacus videtur eſſe locus diœceſis Sueſſionenſis, cellâ ſeu prioratu conventuali inſignis, Conſiacus dictus a Liſiardo Sueſſionenſi epiſcopo, vulgò Coinciacus, in quo triginta (b) ſex monachi olim eſſe debebant. Alia cella eſt itidem Claniacenſis apud Conziacum (*) prope urbem Bellicenſem ſub titulo ſancti Petri. Quod attinet ad Odonem filium Tetbaldi comitis, is abſque liberis deceſſiſſe creditur: cujus frater Stephanus, cognomento Helmicus, paternam dignitatem ad ſuos poſteros tranſmiſit.

(b) *Bibl. Clun. p. 1712.*

(*) *Conzieu.*

CV. Aniane Gelonenſe monaſterium aſſeritur.

Anianenſi in Septimania monaſterio tunc præerat Emmeno abbas, antea Gelonenſis monachus, dein cœnobii ſancti Petri de Salve; quod Gelioni ſuberat, in pago Nemanſenſi prior; ac demum ante quinquae circiter annos Pontio Anianæ abbati ſubrogatus. Ejus tempore Gellonenſes, qui ab origine Anianæ ſubjecti fuerant, Anianenſium jugum excutere moliebantur, & proprios, inconſultis Anianenſibus, ſibi præficere abbates. Id non paſſus Emmeno, tametſi olim Gellonenſis monachus, hac de re expoſtulavit apud Alexandrum papam. Ad ejus querelas breve apoſtolicum teſcripſit Alexander, vetuitque, ne quivis epiſcopus in loco Gellonenſi abbatem benedicere præſumat; ſtatuens, ut tota ordinatio & diſpoſitio illius cellæ in manu abbatis & coogregationis Anianenſis conſiſtat. *Datum Lateranis VII. idus Novembris per manus Petri S. R. E. ſubdiaconi atque bibliothecarii, anno ab incarnatione Domini* MLXVI. *anno quoque pontificatus Alexandri papæ ſecundo* XV. *indictione* XV. Verùm his litteris neqaaquam detertiti Gellonenſes, proprios

ſibi

ſibi abbates nihilo ſecius adſciverunt: qua de re querelas apud Gregorium VII. Emmeno iteravit. ANN. CHR. 1068.

Non omittenda hoc loco eſt Leodegarii Viennenſis archiepiſcopi (*a*) epiſtola, quâ ſignificat, ſe de inſtaurandis, reformandiſque ſuæ diœceſeos eccleſiis ſolicitum » lectâ ſancti Clari abbatis vitâ, in qua monachi quadringenti in cœnobio ſancti » Juliani habitaſſe memorantur, inſtituiſſe, ut divina illic officia reſtitueremur. Ejus » rei causâ, cùm ſancti Victoris Maſſilienſis monaſterii laudabilem famam accepiſ- » ſet, adſciviſſe illius loci fratres, inſtinctu Iſarni eorum abbatis, qui prædictam » ſancti Juliani eccleſiam optimè ordinaverit: non ſic verò Petrus ejus ſucceſſor, » qui eam penitus neglexit. Quam ob rem ſe advocaſſe Brivatenſes canonicos, ut » eis prædictum locum traderet. Inter ea habitum fuiſſe Viennæ concilium, præ- » ſidente Stephano Nicolai papæ ſecundi legato, in quo duobus diebus hæc cauſa » ventilata eſt, & culpata negligentia monachorum. Tertiâ die omnium judicio, & » præcipuè Hugonis abbatis Cluniacenſis, decretum fuiſſe, ut ſancti Ferreoli bona cum » bonis ſancti Juliani unirentur. Durandum ſancti Victoris abbatem, qui ſynodo ad- » erat privilegium ab ipſo Leodegario conceſſum obtendiſſe: quod Stephanus cardi- » nalis acceptum partieulatim diſtruperit: ſicque Brivatenſibus canonicis illam ec- » cleſiam ceſſiſſe. Hac de re poſtmodum litteris conſignarum eſt a Leodegario archi- epiſcopo privilegium, cujus notæ chronicæ viriatæ ſunt. Datum quippe dicitur *tert. kalend. Martii, ferid* VII. *anno ab incarnatione* MLXVI. & XXXVI. *Leodegarii archiepiſcopi;* quo anno feria ſeptima ſeu ſabbatum in quintam kal. Martii incidebat. Non convenit etiam annus Leodegarii pontificatus, qui Burchardo ſucceſſit anno MXXVI. Vitioſæ ſunt etiam ſubſcriptiones nonnullæ, ſic reſtituendæ: Stephanus Romanæ » ſedis presbyter cardinalis, Leodegarius Viennenſis archiepiſcopus, Umbertus Lug- » dunenſis archiepiſcopus, Agano Æduenſis epiſcopus, Hugo Dinienſis (*) , Ai- » cardus Cabilonenſis, Gaucerandus Belicenſis.

(*a*) *Thesaur. anecd. tom. 2. p. 606.*

(*) *f.* Dienſis.

CVI. S. Juliani abbatia Viennæ canonicis data.

Elnonenſis ſancti Amandi in Belgio baſilica igne correpta eſt hoc anno, & quidem III. idus Februarii, ex incendio, quo proximæ domus aſſerunt. Inde ipſam ſancti Amandi baſilicam, quæ plumbo tecta erat, protumpens ignis, eam totam devaſtavit cum oratoriis ſancti Petri & ſancti Andreæ. Hoc incendio campanæ reſolutæ ſunt, eccleſiæ ornamenta redacta in cineres, columnæ ex Pario lapide conſumtæ. Inſtaurandæ baſilicæ non aliud magis opportunum conſilium Balduino comiti & epiſcopis, necnon Fulcardo abbati viſum eſt, quàm ut ſancti Amandi corpus per Galliam deferretur ad ſuppetias obtinendas. Delatum primò Cameracum, ubi a Lietberte epiſcopo & univerſo clero honorificè receptum eſt. Inde ad oppidum Codiciacum, vulgò Coceium; poſtea Laudunum, eâdem veneratione ab Elinando epiſcopo acceptum. Dein, reflexo itinere ventum eſt Caluiacum (*) ad Iſaram, Indeque Noviomum, obi effuſi obviam cleriei cum monachis, ſacrum loculum in majorem beatæ Mariæ eccleſiam intuletunt; tum ſub papilionem, quem in platea urbis Elnonenſes terenderant. Adfuit bule ſollemni pompæ Baldevvinus ſeu Balduinus epiſcopus, nec dubium quin etiam Remigius (*b*) abbas, qui tunc ſancti Eligii monaſterium adminiſtrabat. Ex urbe Noviomo ſancti Amandi corpus Dnaeum, poſtremò Elnonem revectum eſt. Edita paſſim ab eo miracula, quæ Gillebertus Elnonenſis monachus, teſtis oculatus, in litteras retulit.

CVII. Elnonenſe incendium, & S. Amandi delatio.

(*) *Chauny.*

(*b*) *lib. 3. n. 68.*

Fidemienſe (*) Ordinis noſtri cœnobium in finibus agri Cameracenſis, prope Landrecium oppidum, hodie quoque perſtat, cujus originem Miræus in Annalibus ad hunc annum revocat, ſecus quàm in altero libello, ubi origines cœnobiorum Benedictinorum in Belgio antea expoſuerat. Hnic monaſterio initium dediſſe perhibentur nobiles Angli dno, qui patriis ſedibus egreſſi, ut Deo incogniti vivetent, Romam profecti dicuntor, ubi ſummus pontifex Benedictinam eis regulam præſcripſit. Alter eorum, Stephanus nomine, primus iſtius loci abbas exſtitit, qui ejus loci eccleſiam in honorem ſancti Stephaoi protomartyris dedicati curavit. Monaſterii poſſeſſiones a fidelibus collatas Odo Cameracenſis epiſcopus confirmavit; Nicolaus epiſcopus, ejus nominis primus, cum ſuo capitulo eaſdem auxit.

CVIII. Fidemienſe cœnobium conditur.

(*) *Femy.*

Paullo ante hoc tempus venerabilis Anno Colonienſis archiepiſcopus exſtruere cœperat Sigebergenſe monaſterium, quod hoc ipſo anno conſecraſſe memorantur. Poſitus eſt hic locus in diœceſi Colonienſi, a præterfluente Siga amne, & monte ineunbente *Sigeberg* appellatus, tribus ferè milliaribus a Bunna oppido diſtans. Quid huic conſtruendo monaſterio occaſionem præbuerit, diſcimus ex gravi ſcriptore vitæ beati Annonis. Quippe intempeſtâ nocte piiſſimus pontifex cœnobium ſancti Martini Colonienſe pertranſiens, monachos nocturnis vigiliis occupatos audivit; tum ad presbyterum, qui ſe comitabatur, converſus: Annon cor tuum pulſat, inquit, quòd, urbe totâ ſomno ſopitâ, hi ſoli ad divinas laudes excitati vigilant? & addidit, ſe prorſus bonore ſuo indignum, qui monachis haſtenus inutilis vixiſſet. Hæc

CIX. Sigebergenſe item monaſterium.

cùm

ANN. Chr. 1066

cùm animo agitaret, quemdam ſenem ſibi in eccleſia ſancti Petri adſtantem conſpexit, ſeque monentem, ut monaſterium conſtrueret apud Sigebergum, quem locum Heinricus palatinus comes, ob injurias Colonienſi eccleſiæ illatas, ipſi tradiderat. Acceſſerunt alia quoque ſuperna indicia, quæ vitum Dei ad condendum illic cœnobium impulerunt. Conſummato baſilicæ ædificio, ſanctus pontifex eam hoc anno conſecravit a. kal. Octobris, ſancti Michaëlis archangeli nomine eamdem nuncupans, ſub patrocinio ſancti Mauricii, ejuſque ſociorum. Cùm verò in omnibus Teutonicis monaſteriis antiquum illum regularis diſciplinæ fervorem admodum reſtixiſſe cerneret, & monachos a vita communi ad rem peculiarem curam omnem, ſtudiumque convertiſſe; gravi tædio angebatur ejus animus, quòd ingentibus expenſis nihil Deo dignum facturus videretur. Advocati nihilò minùs e vicinis locis quidam ad locum incolendum monachi, quibus Wolfelmum, Brunvvillarenſis (*a*) cœnobii piiſſimum abbatem, præficere cogitaverat: at eùm rebus quidem ſpiritualibus rite inſtructum, ſed tractandis temporalibus minùs idoneum comperiſſet, ſententiam mutavit.

(*a*) *V. ſupra n.45.*

CX. Illic floret religio per Fructuarienſes.

Inter ea contigit, ut causâ rei publicæ in Italiam proficiſceretur. In reditu ad Fructuarienſe monaſterium, cui tunc Albertus (*b*) abbas præerat, cauſâ orationis divertit: ubi monachorum ſtrictiſſimam & ad regulæ inſtituta optimè compoſitam vitam admiratus, duodecim ea eis probatiſſimos ſecum adduxit, eoſque in Sigebergenſi monaſterio conſtituit, plenitudinem monachis, quos aliunde adſciverat, honorificè in locum ſuum remiſſis. Annonis votis optimè reſpondit effectus. Monachi quippe novæ illius coloniæ artiſſimam illic inſtituere diſciplinam, adeò ut, ſanctæ eorum converſationis opinione longè, latèque vulgatâ, multi ad ſæculi contemtum accenderentur, & ſe ſe illis ipſorum andos traderent; immo alia etiam monaſteria ad eorum normam componerentur: qua de re ſanctus archipræſul magnas Deo referebat gratias, quòd non confudiſſet eum ab eaſpectatione ſua. Unde omnem adhibebat diligentiam, ne ullam eatum retum, quibus corporis imbecillitati conſulendum ſit, penuriam ſuſtineret. Honorabat ac venerabatur eos, inquit vitæ ſcriptor ut dominos ſuos; nec ſolùm abbati, ſed decanis etiam monaſterii ita ſubditus, dictoque obtemperans erat, ut ad primum eorum nutum, quantumlibet gravibus publicæ ſeu privatæ rei negotiis implicitus teneretur, illeo exoccupatis manibus, quidquid ipſi voluiſſent, inſtar vilis mancipii exſequeretur; idem cibos eis inferre & apponere ſolitus; ipſe potum *miſcere*, & quolibet famulo ad omne obſequium paratior adeſſe; de cæteto in humili ſella ſedere intentus ad lectionem, cùm omno miniſterium peregiſſet. Silentium quoque ae cæteras monaſterii conſuetudines, dum inter eos verſaterur, ita ſollicitè ſervabat, quaſi de iis in capitulo rationem eum aliis redditurus, & ſententiam pro etratis acceptutus. Denique nullus umquam patet tali erga liberos ducitur affectu; nulla mater, qualem ille omnibus illis monachis exhibebat, non modò in Sigebergenſi, ſed etiam in aliis duobus monaſteriis, quæ ipſe conſtruxit, ut mox videbimus. Itaque poſtquam voti ſui compos monachos ſuos ad omnium imitationem florere perſpexit, omnem pro eis ſollicitudinem in futurum extendens, ſub excommunicationis interminatione, ne quis eos lædere, eorumve inſtituta mutarer, interdixit, eoſquo litteris apoſtolicis ac regiis, quas vitæ ſcriptor refert, munire decrevit. Primus Sigebergenſi monaſterio præfuit Erpho, ſanctæ memoriæ abbas, cui ſucceſſit Reginhardus, cujus hortatu anonymus monachus Sigebergenſis, auctor gravis, res ab Annone geſtas litteris mandavit.

Annonis in eos ſtudium.

CXI. Anno duo alia cœnobia condit.

Præter Sigebergenſe alia duo virorum noſtri Ordinis monaſteria idem ſanctus pontifex ædificavit: unum in honorem ſancti Alexandri martyris & ſex ejus fratrum, in regione Weſtfalorum, loco, qui dicitur *Graſcaf*: alterum ſub patrocinio ſancti Petri apoſtolorum principis in confinio Turingorum, in loco, cui vocabulum *Saleveld*; quem locum accepetat a regina Polonorum Teutonica, quæ ad eum inviſendum ea Polonia acceſſerat. Utrumque congruis ædificiis & prædiis inſtruxit, curavitque informari ad normam Sigebergenſium, ex quibus monachos ad id operis adduxit. Mitto duas alias clericorum eccleſias, ſcilicet ſanctæ Mariæ Ad-gradus, ubi & ſepultus eſt, & ſancti Georgii martyris extra muros urbis Coloniæ, quas pariter exſtruxit. Ad Saleveldenſe monaſterium, tumultum Coloniæ declinaturus, idemtidem ſecedebat: ubi ſpiritualibus ſtudiis occupatus, quædam divinæ laudis carmina ſeu hymnos compoſuit.

CXII. Conradus archiepiſcopus Theologi ſepultus.

Eberardus Trevirenſis archiepiſcopus hoc anno deceſſit ſabbato ſancto paſchæ, cùm divina myſteria celebraſſet. Suffectus a rege in ejus locum, inconſulto clero & populo, Conradus majoris eccleſiæ præpoſitus, quem Lambertus truncato, ut ſit, vocabulo Cunonem vocat. Hunc Theodericus comes carnificibus traditum ea altiſſima rupe præcipitari juſſit. Ejus corpus Lonteri (*a*) primùm ab agricolis humatum, inde in Theologienſe monaſterium Theoderici Virdunenſis epiſcopi, & Ab-

(*a*) *Brouwer. lib. 2. p. 544.*

bo-

bonis Theologiensis abbatis studio sollemni pompâ traductum, ibidem VII. kal. Augusti decentiore tumulo reconditum fuit: ubi miraculis illustratum fuisse traditur, quæ Theodericus (*a*) monachus, illorum temporum æqualis, litteris consignavit. Ejus cædem ad triennium differendam esse, ex consequentibus patebit. De Conradi nece gravem ad Aleaandrum pontificem epistolam scripsit in primis Sigefridus Moguntinus contra Theodericum comitem, qui pœnitentiâ ductus, Jerosolymitanam peregrinationem altro aggressus, maris fluctibus haustus miserè interiit. Electus Contadi loco Udo, vir nobilissimæ stirpis, Eberhardo seu Everardo comite, & Idâ parentibus natus, qui Scafusii in Suevia, diœcesi Constantiensi, nobile Ordinis nostri monasterium in honorem Salvatoris construxerunt, & sedi apostolicæ subjecerunt sub annuo censu duodecim aureorum. Id Aleaander II. auctoritate suâ roboravit, Everardo comiti, ejusque posteris ejus loci advocatia commissa: quod Gregorius VII. postmodum improbavit, ut suo loco (*b*) dicturi sumus.

ANN CHR. 1066.

(*a*) *Bolland. in t. Jun. p.* 126.

Scafusinum monasterium.

(*b*) *V. lib.* 65. *n.* 109.

CXIII. Theobaldus eremita obit.

In Italia Theobaldus, eremita Gallus eximiæ sanctitatis, vulneribus corporis undique obsitus, mortis præscius, in loco Salaniga prope Vicentiam ad immortalem vitam migravit secundo kalendas Julii in ipsas kalendas desinente, novem annis in solitudine exactis. Ubi ad extrema se urgeri sensit, accersito Petro Vangadiciæ abbate, qui eodem anno monastico eum habitu induerat, sumto viatico, matrem suam Willam, quæ prope eum degebat, socioſque eremitas ei commendavit; seque in propria cellula, ad matris solatium, sepeliri velle significavit. Verùm, comperto ejus obitu, Vicentini ad ejus cellam concurrunt, sacrumque ejus corpus rapiunt, ad beatæ Mariæ principem ecclesiam deferendum; quod paullo post furtim sublatum, Vangadiciam illatum est; postremò sub finem illius sæculi in Galliam translatum, ubi multis in ecclesiis primâ die Julii præcipuo cultu honoratur. Librum de ejus vita & miraculis composuit moa laudatus Petrus Vangadiciæ abbas, ejus amicus: quod monasterium ad Athesim fluvium in diœcesi nunc Adrienſi positum est, auctoremque habet, ut aliàs diximus, Auselmum Nonantulensem abbatem; postmodum Camaldulensibus attributum. Fortè is est Petrus reverentissimus ille abbas Vicentinus, cujus fratrem Raimbaldum Pompositanum monachum laudat Petrus-Damiani (*c*) in opusculo ætr. tametsi hoc monasterium extra solum Vicentinum situm est, qua in urbe perstat hodie quoque sanctorum Felicis & Fortunati monasterium e nostris, cui an potiùs tribui debeat abbas ille Petrus, aliis examinandum relinquo.

(*c*) *Petr. Dam. opusc.* 13. *c.* 11.

CXIV. Silentium quanti faciendum.

Sed quando de Raimbaldo mentio incidit, non omittendum, id, quod de eo Petrus-Damiani ibidem commemorat. Huic injunctum erat officium, ut cuidam Teutonico incluso ministraret, qui effossis oculis, & abscisâ dexterâ, juxta ecclesiam positus arduam ducebat vitam. Ea autem monasterii regula erat, ut *nemo claustrensium* egressus loqueretur. Id gravatè admodum in suo ministerio ferens Raimbaldus, in capitulo questus est, *se nequaquam posse pueris imperitis per signa præcipere, ut servo Dei vestes abluerent, & præsertim quæ ipsi edulia præpararent*; denique injunctum sibi officium exsequi non posse, nisi loquendo. At silentium solvi vetuit Guido abbas, vir sanctus, jussitque Raimbaldum ab illo ministerio cessare. Viu dum dimidia hora elapsa erat, cùm Raimbaldus tanto gutturis dolore percussus fuit, ut post diem tertium, satisfactione prius factâ, & abbatis perceptâ benedictione, decesserit. Id tametsi aute sancti Guidonis abbatis obitum, qui anno MXLVI. defunctus est, contigerit, ex occasione hic referre visum est ad commendandam silentii religionem. Ad ordinem revertor.

CXV. Casinates illustres.

(*d*) *Chron. Casin. lib.* 3. *c.* 26.

Ad hunc annum Baronius refert complures Casinensis monasterii viros insignes, quos Alexander (*d*) papa pro suo in illud monasterium monasticumque ordinem studio, suggerente Hildebrando archidiacono, ad dignitates ecclesiasticas promovit, vel suo lateri ad ecclesiasticum ministerium sociavit. In primis Todinum, Berardi Marsorum comitis filium, Romam accersitum, in palatio Lateranensi levitam instituit. Aldemarium quoque, felicis memoriæ, Richardi principis olim notarium, dein Capuanæ civitatis clericum, quem Leo Marsicanus suum in conversione magistrum fuisse dicit, in Sardiniam postea missum, in ecclesia sancti Laurentii extramurana *cardinalem simul & abbatem sacravit*. Ad hæc Ambrosium, prudentem & eruditum virum, in Terracinensi ecclesia episcopum ordinavit. Geraldum verò, Teutonicum genere, doctissimum clericum, ecclesiæ Sipontinæ archiepiscopum præfecit. Eodem tempore Milo, Capuani monasterii præpositus, Suessanæ ecclesiæ episcopus factus est. His addit Leo Marsicanus Petrum, nobilem Capuanum, qui rogatu principis Salernitani, abbas ibidem sancti Benedicti monasterii creatus fuit, postmodum factus cardinalis. Tunc etiam idem apostolicus Desiderio abbati libertatem Casinatis abbatiæ confirmavit, quam cùm Hildebrandus Capuanus archiepiscopus aliquando impugnasset, in Romana synodo culpam emendavit. Idem ponti-

fex

ANN. CHR. 1066.

fex Tremitenſa monaſteriam, ſo inſula maris Adriatici, quam Diomedis vocant; triginta circiter paſſuum millibus a terra diſſitam, ubi olim Deſiderius juvenis aliquamdiu demoratus fuerat, ob inhoneſtos inhabitantium mores infamatum, eidem Deſiderio abbati reformandum commiſit. Hic verò, amoto Adamo abbate multorum criminum reo, Tranſmundum, Oderiſii Marſorum comitis filium, virum prudentem & eroditum, honeſtiſque moribus Caſini a puero inſtitutum, in illo monaſterio abbatem ordinavit. Is pravorum ejuſdem loci fratrum conſiliis aſſenſus, tribus ex prioribus ejuſdem loci monachis, qui tentatæ de illa inſula rebellionis a ſociis infimalati fuerant, oculos eruit, aut quoque linguam abſcidit: quod quemadmodum a Deſiderio animadverſum ſit, inferiùs videbimus.

CXVI. Deſiderius Caſini novam baſilicam condit.

Cùm hac ptoſperitata floreret Deſiderius abbas, & ab omnibus plurimùm honoraretur, eique tamquam patri ac domino (*a*) non modò mediocres quique, ſed etiam principes ac duces parere geſtirent; ad veterem diruendam eccleſiam, novamque auguſtiori & ampliori formâ ædificandam animum appulit, repugnantibus Caſinatibus pleriſque, qui ne vita & ſumtus ad tam arduum opus perficiendum ei non ſufficerent, magnopera verebantur. At ille nequaquam ab incœpto deterritus, menſe Martio præſentis anni, qui ejus ordinationis nonus erat, caſtructâ priùs juxta infirmorum domum non admodum amplâ ſancti Petri baſilicâ, ubi fratres ad divina officia celebranda interim convenirent; beati Benedicti veterem eccleſiam, tam celebris loci dignitati, tantæque fratrum congregationi minimè congruam, ſubvertere a fundamentis aggreſſus eſt; exciſiſque quà ferro, quà igne ſaxeis *creſtis* ſeu ſcopulis, ut magnificæ ſubſtructioni amplior pateret area, locoque utcumque complanato, novæ eccleſiæ fabricam adortus eſt. Columnæ, baſes, epiſtilia, aliaque id genus ex urbe Roma lugenti ſumtu & labore advecta: mercede grandi conducti undequaque peritiſſimi architecti; atque ab oſque Byzantio vermiculati operis artifices, teſſellati peritiâ excellentes. His ſubſidiis & operis baſilicæ fabricam intra quinquennium abſolvit, in longitudine cubitos centum & quinque; in latitudine quadraginta-tres; in altitudine viginti & octo habentem. Cùm adytum planitiei baſilicæ coæquaretur, humo ad tres ulnas effoſſâ, quidam tumulus detectus eſt, quem beatiſſimi patris Benedicti eſſe cenſuere: ſed illum aperire viſum non eſt, ſive ut ne quis aliquid de tanto theſauro ſurriperet, quod reſtatur Leo Marſicanus; ſive ut ne vacuum illum reperirent, ſicque Halloram poſſeſſionem firmarent. Communi itaque conſilio placuit, ut illum tumulum pretioſis lapidibus denuo tegerent; ac ſuper illum arcam ex Pario marmore componerent. Ad hæc Deſiderius, litteris ad imperatorem ſcriptis, quemdam (*b*) e fratribus Conſtantinopolim miſit, indeque altaris tabulam auream cum gemmis & encauſtis pretio triginta-ſex auri librarum comparavit. Denique nihil præretmiſit, quò baſilicam ornatiſſimam & magnificentiſſimam redderet: quæ omnia ſingillatim in chronico Caſinenſi recenſentur. Neque hoc contentus, novas monaſterii officinas conſtruxit, ut ſuo loco videbimus.

(*a*) *Chron. Caſin. lib. 3. c. 28.*

(*b*) *Ibid. c. 33.*

CXVII. Micæ-aurex dedicatio.

Hoc item anno monaſterium ſanctorum Coſmæ & Damiani in Mica-aurea Romæ, de quo jam ſæpius actum, dedicatum legitur curante Odimundo abbate, qui Rainerio ante annos minimùm quinque ſucceſſerat, ut patet ex quodam inſtrumento commutationis, quam quidam Belxio fecit *cum Odimundo facundiſſimo abbate venerabilis monaſterii ſanctorum Coſmæ & Damiani in Mica-aurea*, pontificatu Nicolai papæ ſecundi. In catalogo (*c*) abbatum ejus loci Odimundus Rainerio ſucceſſiſſe dicitur anno MLXI. & anno MLXVII. obiiſſe. In ejus epitaphio, quod ex veteri codice habemus, *clara de ſtirpe oriundus* dicitur, a patre Chriſto cum patre donatus, & inter magnates & palatinos inſignis fuiſſe; cujus tempore hoc monaſterium intus & foris floruit. *Obiit in pace* III. *idus Januarias*; ſucceſſorem ſortitus Alanum, cui poſt unum dumtaxat annum alter Odimundus ſucceſſit. Hoc monaſterium anno MCCXXXIV. a monachis tranſiit ad abbatiſſam & ſorores incluſas ordinis ſancti Damiani ex mandato Gregorii IX. quæ poſtmodum ſanctæ Claræ dictæ ſunt.

(*c*) *V. Append.*

CXVIII. S. Michaëlis & S. Euſtachii monaſterium.

Apud Camerinum civitatem Umbriæ in finibus Piceni exſtabat hoc tempore ſancti Michaëlis & ſancti Euſtachii monaſterium in valle Domnana, cui tum Petrus abbas præerat. Id nos docent litteræ cujuſdam Atronis, qui mediam partem omnium rerum ſuarum, quas in comitatu Camerino poſſidebat, eidem monaſterio confert in uſus ſervorum Dei menſe Februario per indictionem quartam, quæ huic anno reſpondet, non ſequenti, ut in noſtro apographo legitur. Eumdem locum regebat Petrus alter anno MCXXXII. quo anno quidam Albericus, filius Ugonis, ſancto Angelo & ſancto Euſtachio tertiam partem cujuſdam eccleſiæ donaſſe traditur, cum dotibus, libris & campanis. Hæc abbatia alteri ſancti Laurentii de Dolio ſeu Doliolo unita fuiſſe dicitur apud Lubinum (*d*).

(*d*) *Lubin. p. 73.*

CXIX. Benedictus junior Cluſæ abbas.

In monaſterio ſancti Michaëlis de Cluſa, poſito ad alpium fauces, defuncto abbate, cujus nomen reticetur, & adhuc inſepulto, ne Taurinenſis epiſcopus ſucceſſo-

rem

rem pro libito intruderet, præſente Airardo Bremctenſi abbate, viro religioſiſſimo de ſucceſſore ſecundùm regulam eligendo actum eſt. Cùm in diverſa ferrentur eligentium vota, aliis Bertrannum quemdam Cumiliacenſem, virum probum, zelo & ſcientiâ præditum; aliis Aicium priorem monaſterii, diſciplinæ ſeveritate inſignem, præferentibus; tandem communi omnium conſenſu electus eſt Benedictus monachus, propinquus defuncti abbatis. Is nobilis Toloſanus, a puero educatus Carcaſſone in ſancti Hilarii monaſterio, cui a Bernardo patre ſuo traditus fuerat, jam adultus ob laxiorem loci diſciplinam ad Cluſenſes migraverat. Ejus electionem ubi reſcivit Cuniperrus Taurinenſis præſul, in monachos magnopere ſuccenſuit, quòd ſe inconſulto facta eſſet electio. Monachis verò regulæ auctoritatem prætendentibus, quæ epiſcopi interventum haud admittit, niſi fortè monachi vitioſum & pravum hominem prætulerint: repoſuit antiſtes, ſe de eorum regula nihil curare; ſui juris eſſe locum & abbatis electionem, nec alium iſtic ordinandum præter eum, quem ipſe nominaſſet. Benedictus id gravatè tulit, & iræ locum dare honorem declinando decrevit: ſed fratribus, ut conſtanter ageret, ſuique miſereretur, obteſtantibus; demum per Boſonem monachum, Taurinum miſſum, ſedem apoſtolicam appellavit. Ambo itaque Romam profecti, epiſcopus ſcilicet atque electus abbas, cùm cauſam utrimque ſuam peroraſſent, repreſſa eſt epiſcopi molitio, propterea quòd Cluſinum monaſterium ab Hugone conditore ſuo ſedi apoſtolicæ commiſſum fuiſſet; injunctumque epiſcopo, ut abbati *conſecrationem benignè impertiret*; quod cùm ille detrectaret, Benedictus ab ipſo Romano pontifice Alexandro ſecundo *benedicitur & conſecratur*; cautumque, ne epiſcopus abbati vel monaſterio ullam moleſtiam inferret: quod ille minimè præſtiit, ut inferiùs videbimus. ANN. CHR. 1066.

Reverſus ad ſua Benedictus, fratres ad accuratam regulæ obſervationem adhortari juſtitit, & ad reſecandos alienos uſus vel potiùs abuſus in victu, veſtitu, aliiſque rebus, qui ex aliorum monaſteriorum ritibus inducti fuerant. At monachis pleriſque, qui ejuſmodi uſibus aſſueti erant, ab iis abſtinere dorum & intolerabile viſum eſt; quapropter rebelles ac contumaces in exteras cellas amandandos cenſuit Benedictus, novoſque tirones, præcipuè nobilium filios, qui ſuæ doctrinæ faciles ac dociles ſe præberent, admiſit, ac rite informavit. Ipſe exemplo cæteris prælucens, rigidè vitam inſtituit. In alios indulgentior, carne & adipe, caſeo & ovis numquam uſus eſt, vinum ſurre & delicatum quaſi venenum abhorrens. Veſtitus cucullâ & tunicâ cum cingulo dormire ſolitus, poſt matutinos orando circumire altaria, non ſomno indulgere. Ægrotus magis jejuniorum antidoto, quàm medicinæ remediis ſalutem quærebat. Ad hæc tribus per annum quadrageſimis oblongo cilicio totum corpus domabat. Cùm ſacris myſteriis operaretur, perfuſus lacrymis, ipſam divinitatem contemplari videbatur. In capitulo omnibus abſolutionem impertiebat, interventu Sancti, cujus feſtum celebrabatur, & ad miſſas devotè agendas, vel ad communionem ſanctam eos hortabatur. Neminl tamen privatam miſſam celebrare licebat rempore communis ſacrificii, ut omnes communi oblationi intereſſent. Humanitas illi maxima erat in hoſpites, qui frequentes eò conveniebant, propterea quòd locus Romam adeuntibus obvius eſt. Nec minor illi de pauperibus & egenis cura. Advenantes non tantùm ad biduum vel triduum, ſed ad annum vel etiam ab biennium ſæpius retinebat; eiſque diſcedentibus ſubſidia neceſſaria, viaticum, equos, aliaque ſuppeditabat. Hæc cùm reſciſſet, fortè etiam ipſo expertus eſſet Gregorius VII. ſcriptis ad eum litteris gratulatus eſt, quòd *viſcera Sanctorum* per eum *requieviſſent*. Eumdem potro defunctorem habuit Benedictus contra novas Cuniperti epiſcopi molitiones, de quibus infra: Benedictus ipſe junior dicendus eſt ad diſcrimen ſenioris.

CXX. S. Martini de Fromeſta monaſterium.

Ad res Hiſpanicas quod attinet, hoc anno Major, Sancii Caſtellæ comitis filia, Sancii Majoris Navarræ regis conjux, teſtamentum condidit in gratiam monaſterii ſancti Martini de Fromeſta, quod ipſa exſtruxerat. Hoc teſtamento vineas, terras, aliaſque poſſeſſiones ejus loci monachis aſſignavit, *ut* (*a*) *ſervientes laici & clerici ſuſtentationem habeant victus, qui die noctuque ibi Deo obſequium fecerint*, & præcipuè *tribus monachis*, qui preces, vigilias & obſequia defunctorum pro ipſius anima fecerint. Factum teſtamentum idibus Junii, æra MCXV. regnante Aldefonſo rege, Ferdinandi regis filio, in Leone. Prima ſubſcribit *Major regina*, teſtamenti conditrix; tum Semendus epiſcopus Burgalenſis & Bernardus Palentinus, Miro abbas, aliique. Hoc monaſterium abbatiæ ſancti Zoyli de Carrione, de quo ſuperiùs egimus, ſubjectum eſt.

(*a*) *Tepes apud.* 10.6.

APPEN-

APPENDIX
TOMI IV. ANNALIUM BENEDICTINORUM,

Varia diplomata & monumenta complectens.

I.

Ad lib. 49. n. 1.

Bulla Benedicti VII. pro monaſterio S. Vvalarici.

Ex veteri exemplo.

BENEDICTUS ſervus ſervorum Dei, dilectiſſimo noſtro filio Reſtoldo religioſo abbati, vel omni congregationi in monaſterio ſancti Walarici, quam Hugo glorioſiſſimus comes, noſterque ſpiritualis filius, in regula beati Benedicti noviter congregavit, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum. Cum magna nobis ſollicitudine inſiſtit cura pro univerſis Dei eccleſiis ac piis locis, vigilandum ne aliquam neceſſitatis jacturam ſuſtineant, ſed magis propriæ utilitatis ſtipendia conſequantur. Igitur quia per interventum Hugonis glorioſi comitis rationabiliter poſtulaſtis a nobis, quatinus pro ſuo magno amore atque dilectione confirmaremus vobis prædictum monaſterium ſancti Walarici cum omnibus rebus mobilibus, cumque & immobilibus, quibus a præfato Hugone glorioſiſſimo comite conceſſa eſſe noſcuntur, vel a ceteris chriſtianis in perpetuum conceſſa atque largita eſſe videntur, vel cum omnibus ad ipſum monaſterium generaliter & ounc pertinentibus ſicuti eſt. Igitur privilegiis ſedis apoſtolicæ inſulis decoretur, ut ſub juriſdictione ſanctæ noſtræ eccleſiæ matris permanendum, nullius alterios eccleſiæ juriſdictionibus ſubmittendum. Pro qua re piis deſideriis faventes, noſtra auctoritate id quod expoſcitur effectui mancipamus. Et ideo omnem cujuſlibet eccleſiæ ſacerdotum in præfato monaſterio ditionem, quamlibet habere auctoritatem præter ſedem apoſtolicam prohibemus, ita ut niſi ab abbate ipſius monaſterii fuerit invitatus, nec miſſacum ſollemnia ibidem quiſpiam præſumat celebrare omni modo, nec licentia ſit, ut dictum eſt, ex ejus vel omnibus eidem monaſterio ſancti Walgrici pertinentibus, ſitum in comitatu Witmau cuiquam magnæ perſonæ, parvæque auferre. Ut profecto juxta id quod ſubjectos idem ut in monaſterio apoſtolici conſtituri atque privilegii conſiſtit, inconcuſſe dotandum permaneat. Si quis autem, quod non optamus, nefario auſu præſumſerit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro ſtabilitate jam dicti monaſterii, ſtatuta ſunt, refragare, aut in quoquam tranſgredi tentaverit, reum ſe, & atri anathematis vinculo innodatum eſſe, & diabolo & ejus atrociſſimis pompis, atque cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu-Chriſti æterni incendii ſupplicio concremandum deputamus a Domino. Qui vero pio ſtatuto cuſtos & obſervator exſtiterit, benedictionis gratiam a miſericordiſſimo Deo noſtro conſequi mereatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Scriptum per manus Bonizzonis notarii regionarii & ſcriptoris ſanctæ Romanæ eccleſiæ in menſe Aprili, indictione nona. Bene valete. Datum 1. kalend. Aprilis per manum Stephani epiſcopi & bibliothecarii S. R. E. anno pontificatus domini Benedicti ſanctiſſimi VII. papæ in ſede beati Petri apoſtoli VII. Imperante domno Ottone a Deo coronato magno imperatore, anno XIII. in menſe & indictione nona feliciter. Amen.

II.

Charta Theutboldi epiſcopi Lingonenſis pro Tornodorenſi S. Michaelis monaſterio.

Ad lib. 49. n. 3.

CUm in nomine Domini & Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti ego Theutbaldus humilis Lingonum epiſcopus cum fidelibus noſtris cauſas & negotia eccleſiæ noſtræ diligenter tractarem, & qualiter in melius, ubicumque neceſſitas foret, Deo auctore proficere potuiſſent, inquirerem: inter cetera reperimus eccleſiam ſancti Michaelis juxta Tornodorum ſuis ædificiis venuſtatam; &, quod gaudendum eſt, ſuffragante beato Michaele frequenter miraculis viſitatam: ſed rebus qualiter ipſi monachi, qui ibi Deo & ſancto Michaeli famularentur, vivere poſſent, & luminaria ſubminiſtrare deberent, prope penitus deſtitutam: ubi vero & parentum noſtrorum & quamplurimorum nobilium corpora ob venerationem ſimul & interventum beati Michaelis humata habentur. Quapropter, ne locus funditus cadere, & religio antiquitus ibi competens ex toto adnihilari videatur; pro amore omnipotentis Dei, & ſancti Michaelis obtentu, ut & noſtris reverentiſſimis anteceſſoribus jam de præſentis ſæculi curſu vocatis, & nobis ac omnibus noſtris ſucceſſoribus adveniam & remiſſionem omnium peccaminum ejus interventio ſancta ſuffragari dignetur; cum conſenſu & conſilio fidelium noſtrorum ad luminaria jam dictæ eccleſiæ ſancti Michaelis concedimus eccleſiam ſancti Stephani in Eſpinolio,

Ex antiq. chartular. S. Michael. Tornodorenſis.

& omnem ibi parochiam aſpicientem, ea ratione, ut ſub poteſtate & dominatione ſeu & ordinatione perpetuis temporibus ſubjecta ſit ſæpe memoratæ eccleſiæ, & ad ejus luminaria perpetuo deſerviat, & ſub ordinatione cuſtodum in Dei nomine ſubſiſtat. Ut autem præſens auctoritas inconvulſam futuris temporibus obtinere valeat firmitatem, manu propria eam firmavimus, & fidelibus noſtris ſeu & quampluribus ſacerdotibus illam corroborandam tradidimus. Ego Theutboldus humilis epiſcopus hoc decretum conſenſi. Otbertus præpoſitus, Amalricus abba, Ingelramnus ſubdiaconus, Umbertus abba, Widradus abba, Sichelmus diaconus, Arnaldus preshyter, Bernardus archidiavus, Hermannus abba, Madelgaudus levita, Wlfardus ſubdiac. Deodatus presbyter, Gunzelmus ſubdiac. Wlbertus presbyter, Arnaldus archidiar. Marco ptesbyter, Eyrleus ſubdiac. Conſtancius archipresb. Helgaudus presb. Theudericus presbyter, Leudgarius presbyter.

III.

Alia Heyrici epiſcopi.

IN nomine Domini ac Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ego Heyricus ſanctæ Lingoneſis eccleſiæ humilis epiſcopus, notum volo eſſe omnibus, præſertim eccleſiæ noſtræ filiis & fidelibus; quia dum in gremio matris eccleſiæ nobis a Deo commiſſæ reſiderem, & qualiter ſtatus ipſius, Chriſto favente, in melius proficeret, una cum conſilio fidelium noſtrorum inveſtigando perquirerem; inter cetera quæ tunc temporis inibi definivimus, ecce adierunt ſerenitatis noſtræ obtutus Albericus papa atque Ratherius archidiaconus, humiliterque noſtram expetierunt celſitudinem, quatinus eccleſiam ſancti Mirhaelis, quæ eſt juxta mœnia Tornodori opidoli, cuidam noſtro militi & fideli, nomine Teutoni, ac uxori ſuæ Condradæ, atque filio Racherio per inſtrumentum noſtrorum apicum benigne & finceriter concederemus. Quorum ſatis congruis petitionibus aures noſtræ dignitatis libentiſſime accommodantes, quod pie ac devotiſſime precati fuerunt, dignum maluimus fieri, dantes & concedentes prælibato Teutoni & uxori ſuæ atque filio ſuo, ſuperius inſertam eccleſiam cum omnibus ſibi adjacentiis, ea tantummodo ratione, ut quamdiu in hujus vitæ peregrinatione ſubſtiterint, quieta pace & pariſico ordine eam teneant & poſſideant, & per hoc donum noſtri beneficii excolere, tueri, ac legaliter in omnibus dominare queant, in condignis famulatibus, ut condecet, eam digoiter adornantes, & pro modulo capacitatis eorum ejus negotiis & inſtaurationibus exercentes, cenſum quoque trium ſolidorum feſtivitate ejuſdem archangeli oobis & ooſtris ſucceſſoribus abſque excuſatione exſolventes. Poſt quorum finem migrationis ſine conjuſpism inquietudine ad jus & dominium noſtræ eccleſiæ nos ipſi aut ſucceſſores noſtri revocandi licentiam habeamus. Ut autem manu firma per ſuccidua annorum curricula tutiorem & ſtabiliorem obtiorat firmitatis vigorem, a noſtriſque ſucceſſoribus ne umquam callide aut pernicioſe corrumpatur, manus noſtræ ſubſcriptione eam adfigusvimus, fidelibus noſtris tam clericis quam & laicis corroborare manibus propriis juſſimus. † Heyricus epiſcopus in Chriſti nomine roboravi, &c. Ego Salvardus levita indigoos hanc ſcripturam ſcripſi, datum VIII. Kal. Maji, anno ſecundo Ludovico rege regnante.

IV.

Alia item VVidrici epiſcopi.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Widricus ſanctæ matris eccleſiæ Lingonenſis gratia Dei humilis præſul, volo notum fieri omnibus legis divinæ cultoribus, qualiter per inſtinctum ſanctæ providentiæ eccleſiam beati Michaelis Tornodorenſis opidi, ſitam ad meridiaoam plagam, ob remedium noſtri noſtrorumque ſucceſſorum erratibus erigere vel reædificare cupimus, atque regulati culmine conamur ſubvehere. Superna vero annuente clementia, hoc negotium cum conſenſu noſtrorum fidelium libenter exercemus, & ut ſtabiliatur in perpetuum, cum omni clero noſtræ eccleſiæ hoc privilegium exinde fieri jubemus, ut ſemper inſignis exiſtere valeat, & inviolabilem hæc pſcfio vigorem obtineat. Quem locum in ſublime ego Widricus epiſcopus, & Milo comes pagi Tornodorenſis tranſcendere geſtientes, atque ad incrementum futuræ nobis beatitudinis recogitantes, ſimul etiam quique nobilium nobiſcum habentes ſpem retributionis æternæ, de rebus propriæ portionis inibi condonamus, quatinus jugiter queant exorare divinæ majeſtatis clementiam, qui illic degere videntur. Manſum enim præfatæ eccleſiæ, & quæ de eo jure eccleſiaſtico ad me videntur pertinere, Deo & ſancto Michaeli, fratribuſque inibi ſervientibus attributo; Milone etiam comite, ſi quæ illi de eo juſtæ vel injuſtæ contingebant conſuetudines, modis omnibus eis annuente. Adhuc autem donat prædictus comes illi eccleſiæ manſos duos veſtitos cum appenditiis ſuis in villa, quæ dicitur Sriſſiarus, cum ejus ſalvamento; & ſilvam, quæ dicitur Campus-Moravi: & in alio loco, in villa, quæ dicitur *Kreth*, manſum 1. cum appenditiis ſuis adhærentibus, & ſilvam, quæ dicitur Colradum, & in villa, quæ dicitur Domno-Petro medietatem quidquid habere videtur, & in pago Brionenſe, in villa *Jafant*, medietatem quiquid habere videtur; & poſt exceſſum Ingeltrudis uxoris ſuæ totum integre; & in ſuburbio ipſius caſtri Tornodorenſis molendinum; & in villa Argentiniaco quidquid habere videtur, hoc eſt manſos duodecim vellita cum appenditiis ſuis inibi adjacentibus, ſilvis, pratis, paſcuis, afrirariis, aquis aquarumve decurſibus. Et in villa *Molins* quidquid habere videtur. Et ut hoc conſcriptum titulum perpetualiter habeatur inſigne, manibus propriis firmare decrevimus, ſulti totius Eccleſiæ clero noſtræ ſedis ſollemniter. Widricus epiſcopus, qui conſenſit & firmare rogavit. Beraldus archidiac. Signum Wido abba. Sig. Aremberti levita. M. abbas † Ainrici comitis. Sign. Milonis comitis, qui hanc ſcripturam firmavit atque conſenſit. Sign. Brimonia. Sign. Berardus præpoſitus. Milo abbas. Arnaldus. Sign. Ricardi comitis. Quicumque hanc firmationem calumniare præſumpſerit, ſi non reſipuerit, anathema ſit. Ego Ermannus levita indignus ad vicem Airaldi archicancellarii ſcripſi & ſubſcripſi. Data menſe Julio, indictione VIII. anno ab incarnatione DCCCCLXXX. anno XXVI. regnante Lothario rege.

V.

V.

Ad lib. 49. n. 5.

Benedicti papæ VII. bulla pro monaſterio ſancti Hilarii Carcaſſonenſi.

Ex apographo.

BEnedictus epiſcopus, ſervut ſervorum Dei: notum ſit omnibus chriſticolis, quie venerunt Rodgarius comes cum coojuge ſua, nomine Adhalaice, ſimulque cum eis venit Benedictus abbas ad limina epoſtolorum beati Petri & Pauli ante noſtram præſentiam; petieruntque, ut confirmaremus eis per noſtram apoſtolicam auctoritatem monaſterium, quod eſt conſecratum in honore ſancti Saturnini, ubi beatus Hilarius humatus quieſcit: ut non ſit licitum ab hac hora inantea, neque comiti, neque vicecomiti, neque epiſcopis, neque ullæ magnæ parvæque perſonæ, homini neque femine, ſupradictum monaſterium aliquid de ſuis rebus auferre vel alienare præſumat, quicquid modo habet, & inantea acquiſiturum erit in perpetuum: ſed ſemper ſint in ſtipendia monachorum, & in eleemoſynis pauperum ea, quæ conceſſa ſunt vel donata in præfato monaſterio a præfato Rodgario & ſua conjuge; id eſt villa, quæ dicitur Corneliana, cum eccleſia ſancti Petri, & eccleſias, quæ in vico Limiſo & Gardia cum eccleſia ſancti Petri; & Malchindus & Salſangus, & cetera loca, quæ a præfato monaſterio pertinent, vel pertinere debent. Poſt vero obitum Benedicti abbatis, nemo ibidem abbatem conſituat, niſi quem conſenſu & communiori voluntate fratrum, qui ibidem Deo ſerviunt, vel inantea ſunt ſerviturí elegerint. Hæc omnie, quæ ſupra ſcripta ſunt, concedimus tibi Benedicto abbati, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum per omnipotentis Dei amore & ſancti Petri, noſtræque animæ redemptione; item & pro emore Rodgarii comitis Carcaſſonæ & conjugis ipſius, necnon Raymundi dilecti filii mei, ut illorum ſit merces in perpetuom. At vero qui cuſtos & obſervator fuerit hujus noſtri apoſtolici præcepti, & confirmatione chriſtiana benedictionem a Patre & Filio & Spiritu-Sancto in omnibus conſequatur, & vitæ æternæ particeps eſſici mereatur in ſæcula ſæculorum; & qui obſervare noluerit, anathematis vinculo ſit innodatus, & a Regno Dei alienus permaneat. Scriptum per manum Stephani noterii & ſcrinarii ſanctæ Romanæ eccleſiæ. Bene Valete.

VI.

Ad lib. 49. n. 69.

Abbonis monachi Floriacenſis prologus in libellum ſuum de Grammaticalibus.

Ex manuſcripto codice Peletrianus.

DIlectiſſimis in Chriſto Angligenis fratribus, maximeque in monaſterio ſancti patris Benedicti ſub ſchola virtutum regulariter vitam degentibus, ex Floriacenſi cœnobio ejuſdem patris vernula Abbo, genere Francus, profeſſione monachus, officio diaconus, in eſſentialiter Bono ſalutis perpetuæ mundi. Omnipotentia divinæ majeſtatis, quæ tempora mutat & ordinat, me ab ineunti ætate, prout voluit, multiſariam & multis modis tentari permiſit, quoad juvenilis ætatis gobur adverſitatibus ſtilleſceret, cui ad cumulum virtutis tandem ſuccreſceret infortunium oblatæ peregrinationis. Quam eſſi inter tot religioſæ vitæ viros, Deo cuſtore, perſero, qui me queſi ſeipſos diliguot, ut ipſa re conjicio; non tamen voti impos, ſine dolore recordari valeo, quod illius mei ſpiritalis alumni in præſentiarum corporali præſentia minime perfruor, quæ aliquando perfruenti eret ipſa vita dulcior. Nunc quie ita contigit per obedientiam, quæ mellor eſt victimis, non ſolum fratrum cum quibus moror imperiis deſervire geſtio; verum etiam quibuſque hujus inſulæ juxta modulum meæ parvitatis deſidero prodeſſe: quoniam non ſine divioo conſtat moderamine geſtum, quod ſedetis fluctibus marinæ tempeſtatis ed id deveoi exiliit cum mire tranquillitate tam veſti æquorit; ubi dum quibuſdam ſiudiorum occopationibus detineor, levior ſit calamitatis miſeria, quam tolero: quandoquidem benevolentia earum, cum quibus habito, ad id me compellit, ut non ſolum pro poſſe velim fraternis neceſſitatibus ſuccurrere, ſed atiem ultra vires velle. Quocirca omnium apud Anglos, ubi obi poſitorum objectis reſpondere decrevi, quatenus habeatis, cariſſimi, aliqua monimenta veſtri exſults, quibus valeatis intendere acumen exercitatæ mentis. Nec fraudebor vos quæſtionibus expeditis, quas vel tentando, vel dicendo objiciunt quique ſtudioſi. Cui etſi ab eliquo opponatur . . . . . ingenii ſterilites vel inopia mei, non ſit indigna convivii copia, quæ hoc modo ſe habeat in quæſtione prime.

Quæſitum eſt *ſalubres* penultima correpta, an producta dici convenist, Quibus ego propoſui, quæ in antiquis latinæ linguæ auctoribus me legiſſe pro certo habui, & ne veſtra memoria laberentur, etiam litteris digeſſi. In primis Donatus dicit, quod ſi in triſſyllabis & tetraſyllabis & deinceps, ſi penultima poſitione longa fuerit, ipſa acnetur, & antepenultima gravi accentu pronuntiabitur, ut Catellus, Metellus; ita tamen ſi poſitione longa, non ex muta & liquida fuerit; nam motabit accentum, ut latebræ, tenebræ, &c.

Inveniuntur producta participia, quæ habent *e* ante *tus*, ut *recenſitus*. Unde Prudentius in paſſione Hippolyti martyris:

Cumque recenſetis conſtaret partibus ille, &c.

Ut vero penultima *vadiet* corripi putetur; forte auctoritas compulit, qui ipſum nomen inter corrapta excipit, &c.

De nomine quod eſt *mulier* requiſitis, quo accentu ejus genitivus debeat prommtiari; de quo ſciendum eſt, quie, quamvis ejus penultima brevis ſit, euphoniæ cauſa ſolet acoi, ſicut & verba *calefacio*, *calefacis*. Cum enim omne nomeo diſſyllabum & deinceps in *er* deſinens brevitur, ſi genitivus ejus ſupra dans ſyllabas excreverit, ſemper penultimam corripit, niſi poſitio adſit, aut penultima nominativi naturaliter producta ſit, ut *October*, *ſalubres*, *equeſter*, &c.

In Dei PALINODIA, quam compoſuit Hilarius Pictavenſis epiſcopus, non juxte quorumdam imperitorum errorem *ſuſcepiſtis*, ſed potius *ſuſcepturus* legendum eſt; *Tu ad liberandum ſuſceptarus honemnon*. *Futurus* enim participii activi, cum ejuſdem ſignificationit verbo junctus ſuggerit conſequentiam cujuſdam competentis ordinis conditionaliter, ut vix poſſibile ſit alterum fieri, niſi alterum præceſſerit. Ut, *Viſitaturus fratres Angliæ O. archiepiſcopum, non horruí morís periculum*, &c.

Unde quodam compendio eviſceratis objectarum quæſtionum intimis, quas veſtra fraternitas perlegendo diſcutiat, diſcutiendo perleget, terminum his imponere decrevi: maxime quia diſputando perveni ad eum, qui eſt initium & finis. Valete.

O Rameſiga cohors, amplis quæ claudere ſtagnis,
Purior obrian niteris eſſe Deo.
Vaſta palus, piſcoſa nimis, ſua dyndima pandit,
Ut nova ſint eremi clauſtra reperta tibi.
Nam qua corviſtræ conſurgit proditor hydræ,
Inſula ſilvoſo gurgite pulcra nitet.
Et qua ſplendentis ſe mergunt lora bootis,
Pons eſt inde ſuis pervius Angligenis.
Qua cynoſura poli fixum regit undique gyrum,
Anguilloſa palus neſcit habere modum.
Unde refert umbras vaga lux phœbea ſiniſtras
Terra patet, nullo continuata vado.
Huc me ſorte dedi ignotis ignotus alumnis,
Quos Benedicte pater jure tuere paras.

VII.

Obſervationes in notas muſicas.

ad lib. 49. n. 30.

Variis notis uſi ſunt veteres ad deſignandas vocum flexiones, ſeu exaltationes, & depreſſiones, in muſica & plano, ut loquuntur, cantu ſeu Gregoriano. Ante ſæculum nonum uſitata erant litteræ alphabeticæ ad id deſignandum, a *Ekkehardus a ſanctis Galli monachus auctor eſt, Caroli Magni rogatu miſſos ab Hadriano papa fuiſſe Petrum & Romanum, in cantu Romano peritiſſimos, qui eum in Gallia docerent; & Romanum quidem ad ſanctum Gallum diverteſſe, ibique inſtrumentum quoddam, quod cantarium vocant, ad antiphonarii ambitum emuſſim celoquiſſe, ad cujus formam antiphonaria corrigerentur; eumque primum eſſe, qui litteras alphabeti, pro notulis cantus apposuerit. Poſtmodum inventa ſunt notula caudata, ſed abſque lineolis. Denique ſæculo undecimo additis a Guidone Aretino lineolis inventi ebombi, quibus etiam nunc utimur.*

a Ekkeh. c. 4.

Sub finem ſæculi noni jam obſoletus erat litterarum uſus, ut intelligitur ex quæſtione Lantberti, ſancti Galli monachi, qui Notherum Balbulum de earum ſignificatuque interrogavit. Ad hanc quæſtionem reſpondit Notherus in hunc modum.

Notker Lantberto fratri, ſalutem. Quid ſingulæ litteræ in ſuperſcriptione ſignificent cantilenæ, prout potui, juxta tuam petitionem explanare curavi.

A ut altius elevetur, admonet.

B ſecundum litteras, quibus adjungitur, ut bene, ideſt, multum extollatur, vel gravetur ſive teneatur, *belgiem*.

C ut cito vel celeriter dicatur, certificat

D ut deprimator, demonſtrat.

E ut æqualiter ſonetur, eloquitur.

F ut cum fragore ſeu frendore feriatur, oſtlagitat.

G ut in gutture gradatim garruletur, genuine gratulatur.

H ut tantum in ſcriptura aſpiret, ita & in nota idipſum habitat.

I jussum vel inferius inſinuat, gratitudinemque pro G interdum indicat.

K licet apud Latinos nihil valeat, apud nos tamen Alemannos pro χ græca poſitum chlenche, id eſt clange, clamitat.

L *levare* lætatur.

M mediocriter melodiam moderari mendicando memorat.

N notare, hoc eſt noſcitare notificat.

O figuram ſui in ore cantantis ordinat.

P preſſionem vel prenſionem prædicat.

Q in ſignificationibus notarum cur quæritur? cum etiam in verbis ad nihil aliud ſcribatur, niſi ut ſequens u, vim ſuam amittere quæritur.

R reſitudinem vel raſuram non abolitionis, ſed criſpationis rogitat.

S ſurſum vel ſurſum ſcandere ſibilat.

T trahere vel tenere debere teſtatur.

V licet amiſſa in ſua, veluti valde *Vau* græca vel hebræa velificat.

X quamvis latina verba per ſe inchoet, tamen *expectare* expetit.

Y apud Latinos nihil *hymnizat*.

Z vero, licet & ipſa mere græca, & ob id haud neceſſaria Romanis, propter prædictam tamen r litteræ occupationem ad alia requirere in ſua lingua *zaiſe* require.

Ubicunque autem duæ vel tres, aut plures litteræ ponuntur in uno loco, ex ſuperiore interpretatione, maximeque illa, quam de E dixi, quid ſibi velint, facile poterit adverti.

Salutant te Ellinici fratres, monentes te fieri de ratione embolismi triennis, ut abſque errore gnarus eſſe valeas, biennis contemto precio divitiarum Xerxis.

Has Notkeri interpretationes vulgavit Canifius in tomo quinto antiquarum lectionum, confeſſus ſe non capere, qua ſint illa litteræ cantilenæ, quas ſcilicet ejuſmodi uſum in antiquis libris non viderat. Ut autem unuſcujuſque litteræ uſus melius innoteſcat, verbum ad quod reſcetur, alio characterе notare viſum eſt.

Jam vero ſæculo nono ejuſmodi litteris ſubſtituta ſunt notula caudata, quales etiam nunc apud muſicos in uſu habentur, ſed abſque lineolis, qua medium ſui menſuram exaltationis vel depreſſionis in cantu preciſe deſignant. Talia ſunt notula in codice Ratoldi, cujus ætate hæ obſervationes facta ſunt. Exemplo ſit hymni ſequentis fragmentum, cujus ectypum ex eodem codice primus exhibuit Monardus noſter, expreſſum itidem in nova Gregorii M. operum editione, a noſtris recens adornata.

Tellus ac æthra jubilant.

In magni cana principis.

Quæ protoplaſti pectora

Vitæ purgavit ſeculo.

Læva tortoris accubat

Ver-

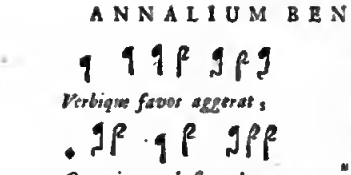

Verbique favor aggerat;

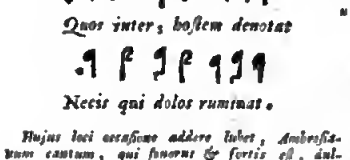

Quos inter, hoſtem denotat

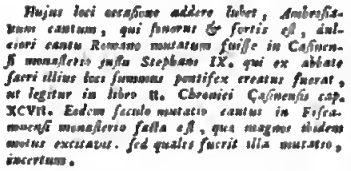

Necis qui dolos ruminat.

Hujus loci emendare libet, Ambroſianum cantum, qui ſonorus & fortis eſt, dulcori cantu Romano mutatum fuiſſe in Caſinenſi monaſterio juſſu Stephani IX. qui ex abbate facti illius loci ſummus pontifex creatus fuerat, ut legitur in libro II. Chronici Caſinenſis cap. XCVII. Eodem ſæculo mutatio cantus in Feſcamnenſi monaſterio facta eſt, qua magnos itidem motus excitavit. ſed quales fuerit illa mutatio, incertum.

VIII.

Ad lib. 49. n. 33.

Lotharii regis præceptum pro Carnutenſi monaſterio ſancti Petri.

ex chartario Subertano.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris videlicet, Filii, & Spiritus-ſancti, Lotharius propitia divinitate rex. Univerſalis eccleſiæ Dei omnium fidelium noverit pia ſagacitas, quia fideles noſtri regni, Odo ſcilicet Carnotenſis præſul, atque illuſtriſſimus comes, fidelis noſter, atque inter alios magis dilectus Odo cum ſua atque conjuge Bertha oepte atique noſtra dulciſſima, magnificentiæ noſtræ genua adierunt, accedente quoque etiam in hoc incliti ducis fidelis noſtri Hugonis favorabili obſecratione, ut quoddam monaſterium, quod in ſuburbio Carnotinæ civitatis in honore beatiſſimorum duodeoi apicis principum Petri & Pauli, Deo propitio, conſtat nobiliter fundatum, ex more regiæ celſitudinis decernimus, atque conſtituimus prænotatum oratorii locum, cum cunctis finibus rerum in univerſis civitatibus ſive beneficiis ſæpe memorati fidelis noſtri Odonis comitis tibi adjacentium, univerſaliter ab omni reſpectu judicum ordine mundi decurrente inviolabili ſoliditate ſolutum & illibatum permanere. Ea ſiquidem ratione, ut ab hodierna die, & deinceps remota omnium poteſtate, nullo aditu, nullo rempore aliquis principum eccleſiaſticorum aut ſæcularium, pontificum, ducum, comitum, vicariorum, vel quorumlibet diverſi generis officialium in claſtro prædicti monaſterii, aut in cunctis rebus, juxta quod ſuperius decretum eſt, ipſi adjacentibus, aliquas impetat exactiones, neque bannum, neque diſtrictum, aut quidquid lo aliquo terrenæ juſtitiæ titulo dici poteſt. Ut autem in Dei nomine hoc edictum noſtritatis noſtræ in ſæculorum ſucceſſione validiori innitatur vigore, manu propria ſtipulavimus, & anuli noſtri ſigillatione informari, atque nobilirari imperavimus, anno incarnationis domi-
(*) CCXXXVII. nicæ DCCCCLXXXVII. *. anno XXXI. regnante domno Lothario glorioſiſſimo rege. Actum Compendio palatio. Ego Arnulfus notarius ad vicem domni Adalberonis archiepiſcopi & ſummi cancellarii recognovi. Signum Odonis comitis. Sign. Geldoini. Sign. Fulcherii. Sign. Alefeii. Sign. Teudonis. Sign. Huberti & filii ejus Huberti. Sign. Odonis. Sign. Hugonis. Sign. Rainaldi. Sign. Archambaldi. Sign. Gilonis. Sign. Gauſcelini. Sign. Hervei. Sign. Nivelonis. Sign. Rotberti. Sign. Aymonis.

IX.

Ad lib. 50. n. 25.

Arnulfi archiepiſcopi charta pro S. Remigio, quod comes de Grandi-Prato nihil habeat in villa de Meura. *

(*) an Menra.

EGo Arnulfus Remorum archiepiſcopus notum fieri volo omnibus tam præſentibus quam futuris, quod habetur in ſubditis. Hecelinus comes de Grandi-Prato tenebat advocationem de duce Godefrido de hominibus ſanctæ Mariæ de poteſtate Meuræ, dux vero de noſtro beneficio, quam etiam advocationem comes ipſe Hecelinus dederat cuidam militi ſuo nomine Gaulino. Gaulinus autem tantam in ruſticos exercebat tyrannidem, exactiones, & ceteras malas conſuetudines, quæ ad advocatum non pertinent, faciendo, ut vix homines ferre poſſent. Unde nobis conqueſti canonici ducem mecum allocuti ſunt, dederuntque mihi hoc quod habebant in Summa-Axona, in terra, in manſo, in dominicato, & in eccleſia, quatenus inde ducem beneficiarem, & ſic dimitteret advocationem. Dux vero hoc beneficium pro advocatione gratanter ſuſcipiens, Hecelino in concambium dedit, & advocationem illam Hecelious guerpivit ac dimiſit, ea videlicet ratione, ut nec ipſe, nec aliquis ſuorum eatunc & deinceps aliquid de hominibus ſupradictis pro advocatione exigerer, & neque de banno, neque de latrone, neque de ſanguine, neque de ſetho partem aliquam ab illis hominibus requireret, nec quemquam eorum ante ſe vocaret, aut de eo juſtitiam faceret aliquam, aut pretium aliquod de eo acciperet; hoc excepto, ut ſi miniſterialis canonicorum qui hujus obedientiæ officio fungeretur, homines ſupradictos per ſe non poſſet diſtringere; tunc primum ſo adjutorium ſui comitem conjungeret, comes vero vel ejus vicarius, omnifi commoni tus auxilium ferret, & hoc gratis, & ſine aliquo ſuo commodo faceret. Ut autem hujus rei veritas poſteris pareſceret, & ne hinc in poſterum in damnum eccleſiæ aliqua contentio pullularet, conventionis hujus tenorem manu propria firmavimus, firmariquo per legitimos & idoneos teſtes fecimus, quorum iſta ſunt nomina, Ragenerius præpoſitus, Letoldus archidiaconus, Olbertus decanus, Franco cantor, Adulfus vicedominus, Johannes, Stephanus, Bevo, Giraldus, Rodulfus, Rogerius, Haidericus, Balduinus, Haduinus, Guarinus, Gotdefridus dux, Rotgerius comes, Arnulfus comes, Richerius comes, Rainoldus comes, Hildardus comes, Hildradus comes, Guiterius, Rodulfus, Ragenerus, Iſembardus, Odo, Guido, Item Guiterius, Dudo, Iſembardus, Gerardus, Garnerius, Rotgerius, Goidricus. Actum Remis in palatio epiſcopali, anno incarnationis dominicæ MVIII, regnante Roberto rege anno XXI. archiepiſcopatus autem domini Arnulfi XXIII. Yſaac cancellarius ad vicem Ragenerii archidiaconi ſtipulat & ſubſcripſit.

Ex mſ. cod. Ottobonian.

Char-

X.

Ad lib. 3. n. 10.

Charta comitis Gualterii comitis pro monaſterio ſancti Criſpini Sueſſionenſis.

Ex *Authentico S. Criſpini Majoris.*

OMnibus in Chriſto pie viventibus manifeſtum eſt quoſlibet animarum ſuarum ſubvenire languoribus, dum Deo ſanctiſque ejus aliquid conferunt de prædiorum ſuorum reditibus, aut dum ſanctæ Dei eccleſiæ aliqua reſtituunt injuſte ſublata a ſuis anteceſſoribus. Hujus rei gratia tandem, me divinæ diſpenſationis præmonente providentia, ego comes Gualterius terras ſanctorum Dei martyrum Criſpini & Criſpiniani, quæ ſunt ſitæ in comitatu Vadenſi, quaſque genitor meus Rodulfus prædictis ſanctis injuſte abſtulit, & ipſe poſt deceſſum ejuſdem injuſtius ſciens tenui; pro remedio animarum ſupradicti genitoris & genitricis meæ, necnon & pro redemtione animæ meæ & uxoris & filiorum meorum reſtituo & reddo per conſenſum & voluntatem natorum meorum, Roduſi videlicet & Gualterii, qui bona mea poſt excurſum vitæ Deo permittente hereditario jure ſunt poſſeſſuri. Terræ autem ſupra memoratæ ab incolis pagi illius nominantur Oratorium & Lupi-faltus, quas, ſicut ſupradictum eſt, reddo cum omni integritate, videlicet cum ſilvis, pratis, culturis, vineis, aquis, aquarumve decurſibus, & ſuper Euvium Altumnam reddo farinarium unum. Hanc itaque redditionem ſollemniter ac publice facere voluimus, præſentibus ſcilicet regibus Hugone & Rotberto, principibus etiam Francorum compluribus, epiſcopis quoque vel abbatibus, quorum nomina ſubtus continentur aſcripta, ea videlicet ratione, ut nulli amicorum ſeu parentum noſtrorum ab hac die in poſterum liceat repetere aliquid ex his tamquam ex hereditate. Ut autem hæc redditio noſtra firma & ſtabilis permaneat, etiam regiis manibus voluimus corroborari, atque aliorum ſubſcriptionibus confirmari. Signum Hugonis regis glorioſiſſimi. Signum Rotberti inclytæ prolis. Signum Gualterii comitis. Sign. Roduſi. Signum Gualterii. Signum Guidonis epiſcopi *a*. Signum Herivei *b* epiſcopi. Sigo. *c* Fulconis epiſcopi. Signum d Ratbodi epiſcopi. Signum Abbonis abbatis *e*. Signum Odolei abbatis *f*. Signum Guidonis comitis Sueſſion.

a Sueſſion.
b Belvacenſis.
c Ambianenſis,
d Noviomenſis.
e Floriacenſis,
f S. Medardi.

XI.

Ad lib. 3. n. 11.

Charta pro eccleſia ſancti Martini Turonenſis.

Ex *authentico.*

PRimo regnante Rotberto, in anno ubi Bertæ uxoris ſuæ maritali connubio adhibitus eſt, Willelmus ſancti Martini præpoſitus Hervinum ſanctæ Mariæ miniſtrum cum grege ſibi commiſſo habili adgreſſus eſt verbo: Seniores mei, veſtri cognici, ſcilicet canonici ſancti Martioi, humili vos precantur prece, ut eis de colobertis veſtris, qui illis propinquiores ſunt, magiſque neceſſarii, aſſenſum alterna commutatione præbeatis, qui multis vicibus revolvens ac repetens iratus ingratis rediit. Quare nos multum differentes, ſed ad ultimum petitioni eorum inhærentes, verba eorum ea ratione recepimus, ut nos homines noſtros nominatim dominatui eorum traderemus, Grimoardum, Walterium &c. & ipſi nobis proculdubio eodem modo ſuos traderent. Igitur kal. Julii, in loco, qui vocatur Maudnnum, in conſpectu.., dedimus illis noſtros & illi nobis ſuos, Ervinus levita ſubſcripſit. Sig. Gauſridi militis rectoris monaſterii. Sig. Hervei ejuſdem filii &c. Durandus ſacerdos &c. Data in menſe Auguſto VIIII. anno regnante Hugone rege. Warnerius ſacriſtes ſubſcripſit.

XII.

Juramentum fidelitatis factum canonicis S. Martini Turonenſis de rebus ſancti Martini in Italia.

DIe ſecundo intrante Martio, in loco Papiæ ſub porticu domus eccleſiæ ſancti Martioi in Terra-arſa, in præſentia domini Dalfini advocati Piſcariæ, Oppigonis clerici de Soleria, Ruſioi Yſembardi &c. ibique in eorum præſentia dominus Robertus de Januein canonicus Turonenſis, eccleſiæ beati Martini rector & gubernator, atque ſyndicus omnium rerum ad ipſam eccleſiam in Italia pertinentium, cum bereta, quam in ſua tenebat manu, inveſtivit dominum Boniſacium marchionem Montis-ſerrati de ſuo recto-feudo; quod idem marchio invenerat a domioo Willelmo quondam de Paloito ejus cognato in Solaria & ejus curte atque diſtricto, Hoc facto, idem marchio jurevit fidelitatem beato Martino & communi capitulo eccleſiæ beati Martini Turonenſis, atque ſupra ſcripto domno Roberto, ut vaſallus domino ſeu dominis, & in eodem ſacramento juravit, quod attendet & obſervabit quoddam pactum & conventionem factum & factam de prædicto feudo inter quondam dominum Brunonem præpoſitum ſancti Martini, atque dominum Obertum marchionem, cognomine Rroto-portata, ut in quodam inſtrumento ibi lecto factum per manum Raduſi judicis continebatur, tenor cujus inſtrumenti talis erat. Anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti MCXXXI. XIII. kal. Decembris, indictione VIII. &c. Actum eſt hoc in ſupra ſcripto loco Terræ-arſæ MCXCIX. indictione ſecunda. Ebo presbyter domni F. impetrat. not. interfui & rog. ſcripſi.

Vide Concilium incerti loci in Italia anni 889, indict. V. de rebus ſancti Martini in Lombardia, ubi de Solaria in comitatu Aſtenſi, quo in loco erat collegium canonicorum ſub juriſdictione ſancti Martini Turonenſis. Ibi loco canonicorum ſæcularium poſiti ſunt canonici regulares circa annum 1100. *a canonicis ſancti Martini, edicti e monaſterio ſancti Coſmæ prope Turones.*

V. D. Edm. Martene part. 2. Miſc. 221.

Carolus Craſſus id confirmat quod iſtud concilium fecit. Data XVI. kal. Jul. an. incarnat. Domini DCCCLXXXVII. indict. V. anno imperii imperatoris Karoli in Italia VI. in Francia V. * in Gallia II. Actum in Chirich-heim in Dei nomine feliciter. Amen.

(*) *Sic.*

Notandum quod legitur in illo authentico.

Igitur notum eſſe volumus omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus & noſtris, partibus Italiæ atque Romanæ, necnon Franciæ ac Galliæ con-

ſti-

ſtitutis, qualiter adiit imperatoriam ſerenitatem noſtræ majeſtatis præſtantiſſima vir Odo religioſus abba baſilicæ eximii confeſſoris Chriſti beati Martini in ſuburbio Turonicæ civitatis ſitæ, reverenter poſcens, ut res in Italia ſitas, quas olim orthodoxus Karolus Magnus imperator Solariam ac Lianam atque vallem Caomaniam cum omnibus rebus ad eaſdem pertinentibus, vel aſpicientibus ob amorem Dei & ſancti Martini reverentiam fratribus ad eorum neceſſitati ſufficiendas dederat, quaſque idem venerabilis abbas Odo prona voluntate fratribus ejuſdem congregationis ad eorum confugium neceſſaria ſubminiſtranda pro remedio animæ ſuæ, ſuique genitoris Rotberti ejuſdem loci quondam abbatis, necnon & pro remedio animæ ſuæ reddidit, imperatorio more pro communi mercede omnium prædictorum perpetuo manſuras abſque minoratione vel ſubtractione aliqua corroboraremus, &c.

Amalbertus cancellarius ad vicem Liutberti archicancellarii recog. & ſubſ.

(a) S. Eſpain. *S. Spani * opidum eſt, ubi præpoſitura S. Martini in pago Turonico, ſeptem circiter aut octo leucis ab urbe.*

XIII.

Ad lib. 51. n. 24. ***Abbonis abbatis Floriacenſis epiſtola ad Leonem abbatem Romani ſancti Bonifacii monaſterii.***

Ex tom. 2. *Miſcell. Baluz.* FAcundiæ prærogativa cum vitæ merito & ſapientiæ doctrina mirabiliter intonanti Domino L. ſancti Bonifacii cariſſimorum cariſſimo abbati, Floriacenſis cœnobii humilis abbas Abbo ſpiritum Domini, qui replevit orbem terrarum, replere illius ipſius ſcientiam & intellectum. Caritas, quæ eſt vinculum perfectionis, dum nos ambos Remis poſitos conglutinaret labiis privatæ collocutionis, tot oratorios rivos, tantos ſanctæ ſcripturæ ſavos bono zelo fulminea lingua veſtra eructavit coram & ſecreto, ut exclamans compellat dicere: *Diffuſa eſt gratia in labiis tuis. Propterea benedixit te Deus in æternum.* Dum ergo ad talia rutilantium verborum fulgura ſtupui, coactus ſum denicepa ubique confiteri, vos tonitruum eſſe Spiritus-ſancti, qui ſuper apoſtolos in igneis linguis deſcendit, qui etiam vos ardentem romphæam, ad ſecandos improbos de templo ſuo, ſeptem donis gratiarum decenter elimavit. Intet hæc tandem, erectis animi luminibus, ſolarea veſtræ eloquentiæ radios aquilinis oculis conſpicere volui; & ſicut ait Eccleſiaſtes, *Frater fratrum adjumens quaſi civitas munita & fortis*, bacalum robuſti adjutorii & columnam inſeparabilis amicitiæ vos in æternum, ſi placet, habere decrevi. Hujus rei gratia flecto genua mea ad Patrem, ut det vobis id ipſum ſapere per Dominum noſtrum Jeſum-Chriſtum, ut ſavas diſtillans labia veſtra memoriale noſtrum hæreditate poſſideant in ſempiterna ſæcula. Inter familiaria verborum noſtrorum arcana diſtillavit autibus noſtris unum quoddam eloquium veſtræ magnificentiæ radios, quod non minus adimplere, ſi Deus voluerit, ſatago, quam vitam perpetuam mercari ex voto. Pretioſarum reliquiarum ſancti patris Benedicti inſignia poſtulaſtis vobis dirigi, eo quod indubitatum penitus eſſet ſanctiſſimam ipſius corporis præſentiam a nobis retineri, idcoque velle enixius in honore illius oratorium conſtrui, itemque nobis de ſancto Benedicto aut de ſacris artubus ceterorum ſanctorum nobis eadem recompenſari. Adjecit inſuper incomparabilis bonitas, quod ſi nos urgueret ſuper re domeſtica aliqua voluntas cortoborare noſtra privilegia per Romanæ auctoritatis ſtilum apoſtolicum, vos in omnibus & per omnia noſtri fore fideliſſimum collaboratorem. Hæc autem omnia perficere voti erat, quando magnifica principis Apoſtolorum membra ſupplex adii; ſed Romanam eccleſiam digno viduatam paſtore, hen proh dolor, offendi. Veſtra autem abſentis, profiteor, ita affectus ſum ſicut ſolet affici fœtus gallinæ cooquerens rauca faucibus abſtractum eſſe unicum instis ſuæ præſidium. Nuper autem audivi nuntium, quod me lætificavit ſuper aurum & topazium, erectum eſſe apoſtolicum decus per quemdam imperialis ſanguinis virum, totum virtutibus & ſapientia compoſitum. Veſter vero reditus iotonuit menti noſtræ velut peradiſcæ reverſionis ineffabilia cooceutus. Nunc igitur, ſicut locuti ſumus ad invicem, & hæc epiſtolæ veſtris aſpectibus ſe præſentat, per hos ſancti patris Benedicti monachos audire placeat, & audita perficere, velut promiſiſtis, cum ſumma fide & devotione. Ipſe autem idem Spiritus, qui inſpiravit omnis eloqueutiæ fore Gregorium, inſpiret hujus ſuæ ſanctæ Romanæ eccleſiæ venerabilem apoſtolicum, vobiſque concedat, ut ſitis eidem ipſi dulciſſimus a ſecretis, ad conſolidandam dejectionem apoſtolicæ auctoritatis. Valete.

XIV.

Epiſtola de electione abbatis VVitcherii. Ad lib. 51. n. 50.

Ex membrana S. Vincentii Cenomanenſis. LIcet cunctis in partibus orbis multis iomumeriſque locis longe lateque regulatis præclaraque beati diligeoter obſervetur traditio Benedicti; maxime tamen nulli invidia, immo omnibus grata veſtra excellentia religiouis exemplar ſive ſpecolum univerſis dignitatibus monaſticæ ſuperemoet conditionis. Unde ſit certumque tenemus, ut complures jam emerito virtutum culmine maturaque morum honeſtate in ſanctæ gremio eccleſiæ præfulgentes, ad examen veſtri undique circumfluant magiſteril, zelantes potius egregiæ aſtui rudimentis doctrinæ. Mox autem penitus, poſtpoſitis ſuæ luſiguibus elegantiæ inſtrumeotis, cervices humili devotione legi karitativæ ſubjugant diſcipliox. Hinc itaque melliſluæ ineffabiliſque æmulatores ſapicotiæ, obſequendo veſtræ pio ducatui pateruitatis, informari celebrandæ inſtdeſcunt exemplis benignitatis. Cum igitur in beato gregе veſtro tot tantaque redolentium floreſcant inſigoia virtutum a ordo proinde divinæ poſtulat miſericordiæ, ut quod virtutis ſuperoæ gratoito munere ſumpſiſtis, omnibus, maxime veſtræ domeſticis preſcſſioor rettibuere procuretis. Et quoniam karitas nollstenor ſuam quærit voluntatem, regio cujus munimine ſepti, aotiqui oppugnationes adverſarii expugnare prævaletis, congruum putamus, ut toto meotia corporiſque conamine proximorum neceſſitatibus ſubvenire debeatis. Hujus igitur inſtigatione virtutis præcipuæ vehementer excitati, ceterorumque auctoritate bonorum, quarum præſidia in veſtra vigent converſatione, ſuſſulti, veſtram humiliter imploramus, implorando obſecramus miſericordiam, ut unum de fratribus veſtris pstribur unſtris, paſtorem follicitum, animarum rectorem noſtræ puſillanimitati aſſignare dignemini. Ne autem ptoluxo connexorum ſuni-

niculo verborum longius veſtram protrahamus audientiam, domnum Witcherum compatriotam noſtrum omnes unanimes, una affectuoſaque conſpiratione exobtamus, exobtando ſupplici ter expoſcimus. Hunc de veſtris omnibus ſuperna mentibus noſtris gratia inſpiravit, hunc fidelem nobis præceptorem præelegit, hunc ſpiritualem vitæ noſtræ procuratorem præſignavit. Hunc igitur, o patres venerandi, ex karitatis munere neceſſitati noſtræ trauſmittı miſericorditer deprecamur, quem ſancto agente Spiritu valde neceſſarium nobis fore confidimus. Sit itaque veſtræ benignitas pietatis inæſtimabilis conſonans ſententiæ diſpoſitoris; ſit & veſtræ ſublimitas dilectionis condeſcendens, condeſcendendo fraternæ conſulens imbecillitati. Valete.

XV.

Ad lib. 51. n. 52.

Rotberti regis diploma pro Cormericenſi.

Ex chartario Cormaric.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti, ROBERTUS divina ordinante providentia Francorum rex. Si ſervorum Dei, eorumque maxime, qui ſua omnia relinquentes Chriſtum ſequi noſcuntur, curam gerimus, & ad divinæ potentiæ in locis Deo dicatis uberius ſerviendum auxilium porrigimus: id nobis proculdubio & ad mortalem vitam proſpere deducendam, & ad æternam feliciter obtinendam commodum provenire confidimus. Idcireo notum ſit omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus, & præcipue totius regni noſtri primoribus, quia adiit regiam culminis noſtri monarchiam FULCO comes, pro commodis & profectibus noſtra auctoritate ſtabiliendis & roboraudis cujuſdam cœnobii, nomine Cormarici, in honore Dei omnipotentia & ſancti Pauli apoſtoli conſtructi. Ipſe namque FULCO comes conſtruxit ſuo tempore in comitatu Turonico caſtellum quoddam, quod vocatur Monsbaſonis, in terra ipſius cœnobii; & alterum conſtruxit caſtellum in comitatu Piſtavo, quod vocatur Mirebellium, terræ ipſius cœnobii proximum. Verentes itaque monachi jam dicti cœnobii, ne eadem caſtella in futurum ſibi vel ſuis rebus noxia & infeſta exiſtant, adiit nobilis & religioſus abbas ipſius loci, nomine THEOBALDUS, cum ſuis monachis præfatum comitem FULCONEM, ut vi ſua atque potentia, quantum poſſet providere & prohibere curaret, ne eadem caſtella jam dicto cœnobio, nec ullis rebus ſuis unquam violenta ſorent. Deinde ſuggeſſerunt jam dictus abbas & ſui monachi ipſi comiti FULCONI noſtram adire excellentiam regiam, ut, quod ab eo precibus exigebant, ipſe a noſtra ſerenitate efflagitaret ſcripta & præcepto noſtræ auctoritatis ratum ac ſtabile in perpetuum confirmare. Idem vero FULCO comes jam dicto abbati & ſuis monachis, utpote maxime religioſis, maximo devinctus amore, quin potius pro remedio & ſalute animæ ſuæ, iſtiuſmodi eorum precibus obtemperando & conſulendo, promiſit ſe ſemper præſto eſſe & parurum ſore. ideoqoe adiit munificentiam noſtrsm, & hæc, quæ haſtenus depromimus, ſollicite ſtuduit noſtris intimare auribus. Nos vero ipſius FULCONIS comitis ſuggeſtioni, utpote nobis fidelisſimi, libenter & efficaciter aſſentientes, utilitatem ut gratiam Dei omnipotentis ampliorem mereamur & ſtabilitatem, ac pace divina noſtri regni..... interdicimus & prohibemus per hoc ſcriptum & præceptum noſtræ auctoritatis, ut nemo umquam ſit nec militaris quiſquam homo, nec qualibet perſona de ipſis duobus caſtellis *, quæ ſunt juris ipſius comitis FULCONIS, ejuſtat, qui ullum coutruriom uſum, neque conſuetudinem, nec violentiam, nec dominatum irrogare audeat, nec præſumat jam dicto cœnobio ſancti Pauli apoſtoli, nec ulla rebus ipſius cœnobii, ſi ſi ſicut temporibus anteceſſorum noſtrorum regum actum eſt, LOTHARII videlicet Francorum regis, & genitoris noſtri, HUGONIS itidem Francorum regis, & temporibus ſiquidem FULCONIS & GAUFREDI comitum avi & patris ſæpeſati comitis FULCONIS. Statuentes autem præcipimus vehementerque interminamus ac monemus, ut nullus umquam ſucceduutium hominum cujuſcumque poteſtatis vel conditionis exiſtat, qui hoc noſtræ auctoritatis ſtatutum in aliquo violare audeat, nec præſumas, ne impietas ejus ac ſuperba temeritas pœnas ultrices Chriſto judice luat. Atque ut hæc noſtri ſtatuti & præcepti auctoritas firmum inviolabilemque obtineat vigorem, manu propria ſubter eam firmavimus, & anulo noſtro aſſignari juſſimus. Signum ROBERTI glorioſiſſimi regis. Gotfridus monachus ſcripſit ad vicem Franconis cancellarii, & ipſe Franco manu propria ſubſcripſit.

(*) Supra nominatis, nec de cunctis aliis caſtellis,

XVI.

Ad lib. 51. n. 75.

Burchardi comitis donatio facta monaſterio ſancti Vvalarici.

Ex Authentico.

QUicumque ob amorem cæleſtis patriæ ex propriis a Deo ſibi collatis ſanctorum ditioni largiri conatur, pro certo ab ipſo præmiis æternis remunerabitur. Quapropter ego Burchardus a progenitoribus olim nuncupatus, cogitans de remedio animæ meæ atque uxoris & filiorum ſalute, quatinus in die examinis ab æternis herebi incendiis eripi, & in electorum grege computari (merear) decrevi locellum ſancti Walarici, quod ſitum eſt ſuper fluviolum Somnæ, adjacentibus maris decurſibus, vocabulo Liugonaus, aliquo modo ex mihi conceſſis atque beneficium attributis reſtaurare, ut augumento noſtri ſolaminis monachi inibi degentes aliquo modo ſuſtentarentur, & terrenis commodis dilatari valerent, & pro incolumitate regis glorioſi Rotberti ac ſucceſſorum ejus libentius Dominum exorarent. Quapropter concedo eis ſub libera atteſtatione, in pago Fontivo, in villa quæ vulgaſiriter Herleeurtis * noncupatur ſex manſos terræ, in qua adjacet ſaltus cum molendino; & in Abbatis villa concedo ſimili modo ditioni ejuſdem ſancti Walarici duo farinaria cum cambia duabus, & ex vino venali, quod infra caſtrum jam prædicti vici venumdabitur, ſub cenſura uniua cujuſque plauſtri duo ſextaria tribuentur. Et hoc quidem ſuperſtite me concedo: poſt noſtri vero exceſſum trado & concedo tres villas in eodem pago conſiſtentes, quas vulgares Hera & Quent * & Moncellos * vocant, cum una eccleſia, & omnia inibi appenditia. Iſta res sali rstione firmiter corroborara diuoſcitur, Conteſtamur igitur & prohibemus per nomen Domini & virtutem ejus, & per merita omnium ſanctorum ejus, ut nullus ex ſucceſſoribus noſtris, nec aliarum perſonarum ullus infringere aut calumniari præſumat

(*) Herisourt.

(*) Here & Quent.

(*) Moncaux.

ſumat hanc kartulam ſub veridica atteſtatione roboratam. Quod ſi quiſpiam præſumpſerit, iram Dei & ſanctorum omnium incurrat, ſitque maledictionis & anathematis reus & perditio æternalis; inſuper perſolvere cogatur lege regali X. libras auri, & quod repetit non evindicet. Et kartula hæc ſit immobilis & firma per curricula temporum.

Acta autem Compegia caſtro V. idus Junii natali ſanctorum Primi & Feliciani, anno II. regni Rotberti regis. Sign. Rotberti regis. S. Burgardi comitis, qui hanc cartolam fieri juſſit. S. Arnulfi archiepiſcopi. S. Atfelini epiſcopo. S. Rutgeri epiſcopi. S. Fulconis epiſcopi. S. Hugonis epiſcopi. S. Roricomis. S. Hecfridi clerici. *alia manu* Rainoldus Pariſiorum epiſcopus ſubſcripſi. S. Widonis comitis. S. Walteri comitis. S. Herizo. S. Hugonis comitis. S. Wlberti vicecomitis. S. Adelmi. S. Milonis. S. Bernardi. S. Ingelrammi vicecomitis. S. Walteri. S. Herboldi abbatis, S. Uboldi monachi. S. Otgeri clerici. S. Folcradi abbatis. S. Rodulfi. S. Erimari. S. Rodulfi. S. Raynoldi. S. Claremboldi. S. Erkengeri. S. Teſtionis. S. Geroldi. S. Reſtoldi. S. Wlfardi. S. Erimberti. S. Erchenboldi. S. Saroardi. S. Letardi. S. Gosfridi. S. Wiboldi. Franco gratia Dei cancellarius ſcribi juſſit atque ſubſcripſit *cum ſigillo affixo & crucis ſigno poſt omnium ſigna.*

XVII.

Ad lib. 51. n. 83.

Charta Hugonis epiſcopi Genevenſis pro Cluniaco.

Ex archivo Cluniacenſi.

UNicuique mortalium pro ſalute animæ rationabiliter tractare omnibus neceſſarium eſt, Deo etiam indubitanter acceptum. Quapropter ego Hugo in Dei nomine Genevenſis eccleſiæ præſul, peccaturum meorum ablitterationem, Deo annuente, promereri deſiderans, ſæpe mecum tacitus, frequenter etiam cum ſeniore Rodulfo cæteriſque amicis tractare diſpoſui, qua ratione loca in noſtra diœceſi poſita & ad noſtræ ſedis locum pertinentia in meliorem ſtatum reparentur noſtra induſtria & eorum protectione aſſidua. Hæc autem ſæpiſſime pertractante, accidit ut bonæ memoriæ Adalheid imperatrix auguſta noſtri pontificatus urbem ingreſſa, eccleſiam beati Victoris martyris Chriſti, orandi gratia intraret; quæ omnibus, propter quæ venerat, rite peractis, eumdem locum monaſticæ diſciplinæ religioni congruum fore proſpexit, & ut id omnino peragerem, conſilium dedit. Non multo poſt tempore, ejuſdem beati martyris membra invenire nos contigit, argenteo loculo diligentiſſime condita, quæ hactenus per plurima tempora hominum aſpectibus fuerant occultata. His autem ſanctis membris ab humo, qua diu latuerant, cautiſſime levatis & ſtrenuiſſime, ut oportebat, procuratis, in feſtu ejuſdem martyris ſeniore noſtro rege Rodulfo, domina quoque regina Egildrude, maximo etiam conventu epiſcoporum, comitum & aliorum religioſorum & nobilium virorum congregato, communi conſilio ſtatuimus, eadem præfati martyris membra ſub ara ipſius baſilicæ eſſe locanda. Cum ergo cœptum opus devota pietate compleviſſemus, cogitare mecum cœpi frequentius, ut prædictum locum amplificarem in melius, ſtatuendo ſcilicet illic monaſticæ religionis viros, qui eumdem locum religionis ornarent cultibus, & ſuo ordini congruis circumſtruerent habitaculis. Quia vero in eodem loco non erat tanta facultas poſſeſſionis, ut aliquis ibi potuiſſet ordinari abbatis loco, memoratum Cluniacenſis cœnobii abbatem Odilonem ad hoc peragendum evocavi, & permiſſione domini Rodulfi regis, conſenſu etiam fratris ejus Burghardi Lugdunenſis archiepiſcopi, ceterorumque comitum & nobilium virorum hortatu, prædictum locum ſancti martyris Victoris ejus ordinationi commiſi, ut ipſe ſuique ſucceſſores prælibatum locum, prout potuerint, in melius ſtudeant reparare, & noſtrorum ſucceſſorum auctoritate deinceps in perpetuum poſſideant. Hanc autem conſtitutionem noo ideo ſtatuimus, ut a poteſtate noſtræ eccleſiæ aliquid, quod abſit, ſubtrahere velimus; ſed tali hoc gerimus diſpoſitione, ut prædictus locus in perpetua valeat manere religione, & later noſtros ſucceſſores Cluniacenſiſque cœnobii abbates caritas excellentiſſima firmetur, & apud illos noſtri memoria ſpecialiter obſervetur. Succeſſorum præterea noſtrorum hortor & obſecro fineæriſſimam caritatem, noſtram dignentur ſua confirmatione ſtabilire devotionem, quam ſtatuere cupio propter ſalutem animarum noſtrorum ſucceſſorum nobiſque ſuccedentium, pro remedio animæ meæ ooſtrorumque ſeniorum & regis & Chunradi regis, pro ſtabilitate quoque eccleſiæ nobis a Deo commiſſæ, concedendo ſcilicet cœnobii Cluniacenſis rectoribus omni reliquo tempore ordinationem prælibati loci Victoris martyris Chriſti, ot in eadem loco memoria & religio perpetualiter valeat obſervari, & ipſi de conſortio religioſorum virorum diutius poſſint gratulari.

XVIII.

Ad lib. 52. n. 95.

Ottonis III. diploma pro Farfenſi monaſterio.

Ex chartario Farfenſi.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Otto divina favente clementia Romanorum imperator auguſtus. Si eccleſias Dei ſanctorumque ejus exaltaverimus, divinitus nos remunerari credimus. Quocirca omnibus fidelibus noſtris præſentibus atque futuris notum eſſe volumus, qualiter nos quadam die Romam exeuntes pro reſtituenda republica, cum marchione noſtro Hugone convenimus, & conſilia imperii noſtri cum venerabili papa Silveſtro II. & cum aliis noſtris optimatibus ibidem tractavimus. Fioito autem colloquio, totoque fideli conventu ſalutato, in monaſterio ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, quod dicitur Pharphæ, caſtrametati ſumus. Cumque aliquantulum ibidem fuiſſemus, ejuſdem monaſterii venerabilis abbas Hugo noſtram adiit præſentiam, ſecum deferens noſtrorum prædeceſſorum, videlicet imperatorum Karoli, Hludowici, avique noſtri Ottonis, præcepta aureis ſigillis bullata, & cum omni congregatione præfati monaſterii diſperſionem lamentatus eſt, maximeque in noſtris temporibus, quia idipſum monaſterium Hugoni epiſcopo in beneficium conceſſiſſemus, quod ignorantes fecimus. Hoc vero recognoſcentes, pro omnipotentis Dei amore & pro remedio animæ Herphoois, qui eum ſupra dicto epiſcopo ibi fuit & ibi modo mortuus eſt, cum hac noſtra præceptali pagina prædicto mo-

præbuimus, quod petebat in perpetuum conceſſimus. Ea autem lege venerandus archiclavis hæc a nobis ſupradictis monachis impetravit, ut jugiter in illo monaſterioło, quod prædiximus, ab Herveo archiclavi in ſupradicta inſula in honore ſancti Coſmæ ædificato, duodecim monachi aut plures de Majori-monaſterio perſeverarent, & ſacrarum orationum acceptabiles Deo victimas offerrent. Et ne pro ſua in Dei laudibus continuatione, terrena quoque retributione carerent, conceſſit eis prædictus archiclavis Herveus, cœnobio videlicet & monachis ſancti Martini Majoris-monaſterii, quamdam ſuam eccleſiam e regione ſupradictæ inſulæ, in margine Ligeris fluminis ſitam, per aſſenſum Gilduini Salmurenſis epiſcopi primicerii, qui eam de beneficio Odonis comitis tenebat, ejuſdem quoque Odonis præcepto, & auctoritate. Eo autem tenore ſupradictam inſulam cum duabus ſcluſis cœnobio & monachis ſancti Martini Majoris-monaſterii per deprecationem ſupra nominati archiclavis conceſſimus, ut unoquoque anno de eadem inſula & duabus ſcluſis cellerario ſancti Martini, quicumque fuerit, oculum reddant. De quo cenſu, ſi negligentes extiterint, emendent, & minime perdant. Huic autem ſcripto ſi quis obviare ſive contradicere tentaverit, quod molitur minime vindicet, & regali fiſco libras culpatus exſolvat. Ut vero hoc ſcriptum perpetuum obtineat vigorem, manibus noſtris communiter omnes in plenario capitulo corroboravimus.

XXI.

Ad lib. 52. n. 28.

Charta Landrici comitis pro Flaviniaco.

Ex chartario Flaviniacenſ.

NOtitia qualiter Landricus comes gloriosæ memoriæ, ſupplicante domno Heldrico abbate, cuncto etiam cœtu Flaviniacenſium monachorum, alodum quoddam, quod vocatur Corbeton, quod olim Wilerius, qui vocatus eſt Pilans-porcum, Flaviniacenſi contulerat cœnobio, quod noſcitur dicatum honore principis apoſtolorum Petri, ſanctique martyris Præjecti, quodque ipſe domni Walterii pontificis largitione, necnon & prædicti cœnobii fratrum dudum tenuerat, ob remedium animæ ſuæ, divinamque ſibi repropitiandam clementiam, ſeu etiam ob eleemoſynam animarum genitorum, fratrum, filiorum, & omnium propinquorum ſuorum jam dicto reddidit loco, & ut ipſi fratres pro eo perpetualiter Domini miſericordiam exorare non omittant, quatinus hic & in futuro ab omnibus malis eruatus, atque ab æternæ mortis diſcrimine liberatus, Sanctorum jungatur cœtibus. Proinde hujus rei notitiam, ipſo jubente, immo hortante, fieri placuit, quatinus hæc redditio ab ipſo facta, atque ab omnibus ejus propinquis & fidelibus firmata & teſtificata perpetuo maneat inconvulſa. Si quis vero contra notitiam hanc aliquid adverſi agere conatus fuerit, ipſe videlicet, aut aliquis propinquorum vel ſucceſſorum ejus, non valeat evindicare quod repetit, ſed inſuper cum Juda proditore, niſi reſipuerit, æterno feriatur anathemate. Actum Autiſſiodoro publice. Signum domni Landrici comitis, Dodo filius ejus, Landricus filius ejus, Richardi militis. † Alwalo miles, Iterius miles, Heldricus miles, Magenfredus, Goteſmannus, Milo, Rotbertus, Walterius, Scriptum manu Willelmi, ſancti Germani monachi, juſſu Landrici comitis, regnante anno VII. rege Rotberto, V. kal. menſis Auguſti.

XXII.

Ad lib. 52. n. 75.

Epitaphia fundatorum eccleſia ſancti Stephani de Belna.

Ex manuſcr. cod. S. Benig.

I. ODONIS.

MOrtalis titulo ſignabar nominis Oddo.
Illic pro poſſe pro fore, niſus ope,
Exſolvi ipvitus hic ohima fata ſepultus,
Et terræ matri terrea membra dedi.
Dilexi Stephanum vivens in carne beatum,
Ac ſpe ſalvandi do mea meque ſibi.
Lector farcophagi te poſco epigrammate triſti,
Sortem cerne meam, ac memorare tuæ.
Da lacrymas, impende preces, gremioque redibant,
Res tua, ſi nobis gaudia plena petis.
Sena dies menſis Junii, quæ eſt ante kalendas,
Clauſit ab officio, ne videant, oculos.

II. INGÆ EJUS CONJUGIS.

Inga, vocante Deo, dedit iſti membra ſepulchro,
Femina virtutis actibus apta pils.
Fœdere legitimo conjunx copulata marito,
Pauperibus monachis vixit opima bonis.
Quspropter lugubrem qui præteris, aſpice tumbam,
Et dic: Summe Deus, da famulæ veniam.
Quæ ſævit, Domine, pro vita perpete, redde.
Incurrit noxam, gratia tollat eam.
Idibus hæc Jani ſublata eſt carcere mundi,
Judicio mortis eſt ſibi clauſa dies.

XXIII.

Ad lib. 52. n. 103.

Rotberti regis diploma, quo confirmatur fundatio Bellimontis partbenonis prope Turonos.

IN nomine ſanctæ & iodividuæ Trinitatis, Rotbertus Dei miſericordia rex. Si petitionibus ſervorum Dei pro quibuſlibet eccleſiaſticis neceſſitatibus aures noſtras pulſantium aſſentiri videmur, & ad divinæ militiæ in locis Deo dicatis oberius famulandum, auxilium porrigimus, id nobis procul dubio, & ad inſtantem vitam temporaliter tranſigendam, & ad futuram feliciter obtinendam commodius pervenire confidimus. Percognitum fore igitur omnimodis cupimus omnibus Chriſti noſtriſque fidelibus, præſentibus ſcilicet atque futuris, quoniam adiit ſerenitatem culminis noſtri Herveus levita & archiclavis beati Martini humiliter flagitans, & flagitando ſummæ prece depoſcens, uti auctoritate noſtræ præceptionis ediceremus præceptum ſibi fieri de eccleſia beatæ Mariæ Bellimontis, non longe ſita a caſtro Patris Martini, cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, videlicet vineis, pratis, pro quibus dederat fideli ſuo Ebloni terram in concamio, quæ non minoris pretii ad reddendum fructus exiſteret quam eccleſia ſuperius nomi-

nata; atque de quodam vivario, Malamorts nuncupato. Idamque poſtulans de curte Soriniaco, & eccleſia, quæ conſtat ſancti Petri apoſtolorum principis fundata, cum omnibus ad eam pertinentibus, tam vineis, pratis, ſilvis, & aquis farinariis, terris cultis & incultis; necnon de viginti arpennis vinearum, quæ prope ſuburbium opidi præfati cunfeſſoris Chriſti eſſe videntur, ſitæ inter Ligeris Carique alveum. Cumque eum diligenter fuiſſemus percontati, quid uperis de ſupradictis rebus eſſet acturus; retulit ſe triſtari admodum, non eſſe in pago Turonico cœnobium, ubi ſanctimoniales feminæ Chriſto poſſent ſuæ devotionis impendere officium, ſicut in pleriſque habebatur partibus terræ: & ob hoc non propter aliud effici poſtularet ſcriptum; eo tamen tenore, quatenus annis ſingulis in feſtivitate autumnali prælibati patris Martini redderent præmemoratæ ſanctimoniales de cunctis ſupra recitatis rebus viginti ſolidos, de cenſu in theſaurum, ad thus ſive oleum comparandum. Adhuc autem, non immemor ſui, addidit, ut prius pro me & ſucceſſoribus meis, deinde pro ſe atque totius congregationis ſui advocati Martini ſtatu, preces Domino funderent quotidie ibidem famulatrix virgines. Herveus ita oſtenſis, excellentiam tegiminis noſtri humili aggreſſus preca-

(*) *l.* alii fideles.

mine expoſtulavit, ut ſimiliter aſſertione noſtræ auctoritatis corroboraremus ea, quæ vel ipſe foret daturus in futuro, vel aliis * fidelibus Chriſti pro ſuarum animarum redemptione. Cujus ſaluberrimæ petitioni tam ſibi quam militis * præfecturæ pro animæ noſtræ & parentum noſtrorum remedio aſſenſum nobis libuit præbere, & ſerie litterarum ſupra omnia memorata confirmare: hoc eſt eccleſiam beatæ Mariæ Bellimontis, cum omnibus adjacentibus ſibi, ſcilicet vineis, pratis, aquis, farinariis, terris cultis & incultis, atque cum omnibus illius curtis colonis; viginti quoque arpennas vinearum inter Ligerim & Carum; eurtem quoque Liuram cum eccleſiis & omnibus ſibi pertinentibus per aſſenſum Odonis comitis, & fratris ſui Landrici, en cujus beneficio eſſe videbatur, diſtante quatuor milliariis a caſtro, quod dicitur Inſula; necnon Quicicum villam cum omnibus ei pertinentibus, quam idem præfatus Herveus tenere videbatur.

(*) *f.* nobis profuturæ.

Præcipientes ergo jubemus, & jubendo præcipimus, ut nullus judex publicus, aut quilibet ſuperioris aut inferioris ordinis reipublicæ procurator in his præfignatis ſanctæ Mariæ omnibus rebus ad cauſas judiciario more audiendas in eccleſias aut villas, aut aliquas poſſeſſiones, quas moderno vel priſcis temporibus, in quibuſcumque provinciis aut territoriis regni noſtri juſte baſilica ſanctæ Mariæ tenet, vel deinceps in jure ipſius baſilicæ divina pietas augeri voluerit, ingredi præſumat; nec freda aut tributa, aut manſiones, aut parata, aut teloneum ex ullis negotiis, ſicut in præceptis, ut dinimus, multorum regum, auigere, aut fidejuſſores tollere; aut homines tam ingenuos quam ſervos ſuper terram ipſius baſilicæ immanentes diſtringere, nec ullas publicas factiones aut redibitiones, vel illicitas occaſiones requirere tam temerariua audeas. Si quis autem in tantam prorumpere auſus fuerit audaciam, ut hujus noſtræ auctoritatis & ultionis præceptum violare præſumpſerit quemadmodum in ceteris regum & imperatorum prædeceſſorum & parentum meorum præceptionibus contnetur, non ſolum in offenſam Chriſti & noſtram Ipſorum, verum etiam ducentorum ſolidorum auri ad purum exconcti ſe noverit pœna multandum. Et ut hujus noſtræ præceptionis auctoritas inviolabilem obtineat affectum, & ab omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus & ſucceſſoribus regibus noſtris verius a nobis facta eſſe credatur, & diligentia inviolabili conſervetur, manu noſtra propria confignavimus, & anuli noſtri impreſſione ſignari juſſimus. Signum domini Hugonis archiepiſcopi. Signum Aveſgaudi epiſcopi, quorum excommunicatione ſe ligatum novis, qui hoc præceptum infringere præſumſerit, niſi cito pœnituerit, & ad emendationem venerit. Odo comes, &c. Odolgerius decanus, Hervcus archichiavis, Walterius præcentor, &c. Actum Bolonia foreſte quinto kalend. Octobris, anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti DCCCCVII. indictione quinta. Theodoricus levita ad vicem Franconit ſummi cancellarii recognovis hoc præceptum. Ego Herveus & confratres mei ſancti Martini canonici in pleno capitulo confirmavimus.

XXIV.

Donatio ſanctis Flori facta ſancto Odilone. Ad lib. 52. n. 106.

Ex chartario Celſiniacenſi.

DUm in hujus ſæculi laborioſa vivitur peregrinatione, ſummopere laborandum eſt, qualiter facinora noſtra valeamus tergere. Unde noverint tam præſentes quam futuri, cunctique in commune Chriſti charactere inſigniti, quod nos, ego videlicet Euſtorgius, & Amblardus, nepos meus, ſedula mente hæc pertractantes, optimus Domino omnium bonorum datori, aliquid ex rebus & proprietatibus noſtris nobis traditis, quæ conjacent in comitatu Arvernenſi, in patria, quæ vocatur Planetia, in monte Indiciaco. Donamus itaque beatis apoſtolis Petro & Paulo, & ad locum Cluniacum & Celſinienſe, quibus præeſt domnus ac reverentiſſimus pater Odilo, eccleſiam in honore beati Flori dicatam, cum omnibus ad ſe pertinentibus, ut a præſenti die faciant habitatores Cluniacenſes & Celſiniacenſes inde quod eis placuerit, abſque omni calumnia, nulla exiſtente omnino controverſia, poſſidentes univerſa hujus eccleſiæ jura, & cuncta ejus appenditia. Hoc autem ad præſens facimus: in futuro vero confirmamus primum nobis, deinde cunctis noſtri honoris heredibus & ſucceſſoribus, cuſtodiendum, ut quicumque noſtram donationem prædii ſive allodii, beneficii ſeu fevi de noſtro jure procedentis, & ad noſtram ditionem ſive poteſtatem pertinentis, facere voluerit, hic apponat, hunc eleemoſynæ adjuvet, ſuper hanc adjungendi & augmentandi licentiam habeat, & monaſterio Celſinienſi adferibat, quidquid umquam fuerit, tantmc in eccleſiaſticis honoribus, & omnino in cunctis, ſive alodii, ſive fevi donationibus. Ceterum alius monaſteriis, ſive monachorum, ſive canonicorem, ſive quarumlibet congregationum, exceptis Clunienſi & Celſinienſi cœnobiis, conferendi aliquid ſupradictorum, atque donandi & nobis & ſucceſſoribus noſtris omnem licentiam reſecamus, & perpetuo ſic tenendam firmamus, ut ſuperius deſcripſimus. Quicumque autem aliter fecerit, aut contra ea-

calumniam noſtram ſuperbo aaſu ſtatuta hæc violaverit, & data noſtra, vel in ſaturu danda caſſare, allove detorquere præſumſerit, veniant ſuper eum omnes novi & veteris teſtamenti maledictiones. Signum Eaſtorgli. Sign. Ambiardi, qui cugnominatus eſt Male-hybernatus. Sign. domni Stephaul epiſcopi Claromontenſis. Sign. domni Rotberti vicecomitis.

XXV.

Ad lib. 31 n. 106.

Alia charta pro eodem.

NOtum ſit omnibus veritatem noſſe cupientibus, quod quidam humo de illis qui dixerunt, *Poſſideamus ſanctuarium Dei*, nomine Bernardus-Geraldi, ſimulque filii ejus Arnaldus clericus, Bernardus, Stephanus, Geraldus, Guillelmus, Petrus, eccleſiam ſancti Martini de Calidis-aquis, de qua monachi ſancti Flori din ante concilium Claromontenſe inveſtiti fuerant, ex paterna ſucceſſione requirentes, prædictis monachis eripere conabantur. Quam ob cauſam domnus Stephanus, tunc ſancti Flori, prius compulſus eſt ante domnum Urbanum papam in Claromontenſi concilio, de prædicto Bernardo-Geraldi & filiis ejus querimoniam facere: quos domnus Urbanus papa hac de cauſa in ipſo concilio publice excommunicavit, donec prædictam eccleſiam monachis ſancti Flori liberam & quietam dimitterent. Poſtmodam idem Urbanus papa cum ad ſanctam Florum veniſſet, jam dictam eccleſiam prædictis monachis perpetuo habendam & poſſidendam firma conceſſione donavit, & donum illud ſui privilegii auctoritate firmavit. Poſt aliquod tempus, cum domnus Petrus Arvernenſis epiſcopus ad faciendos ordines Arreliacum deveniſſet, Arnaldus filius jam dicti Geraldi ordinem presbyteratus ab eodem epiſcopo accipere voluit: ſed domno Stephano priore ſancti Flori ſuper eo proclamante, idem epiſcopus eum refutavit, & donec a calumnia ſupradictæ eccleſiæ ceſſaret, eidem clerico ſacros ordines interdixit penitus. Clericus autem in ſua pertinacia perſeverans, cum de parochia Arvernenſi eſſet, ad epiſcopum Rotenenſem (*) migravit, & ab eo, quamvis contra inſtituta canonum, ordinem presbyteratus accepit . . . . . Procedenti tempore, cum felicis memoriæ papa Celeſtinus ad ſanctum Florum veniſſet, domnus Anſelmus, ejuſdem loci prior, de ſupradicto pſeudopresbytero proclamationem fecit, qui eum pro injuſta calumnia ſopra memoratæ eccleſiæ, in præſentia domni Aymerici Arvernenſis epiſcopi, & aliorum multorum, qui ibi aderant, excommunicavit, & a corpore eccleſiæ, quouſque a jam dicta calumnia reſipiſceret, penitus ſegregavit, qua tandem ſententiâ pertertitus ipſe Arnaldus presbyter, ſimulque fratres ejus conſtitati ante domnum Adelelmum priorem venerunt, & quidquid in eccleſia ſancti Martini de Calidis-aquis injuſte requirebant, præſente domno Stephano archipresbytero Planetiæ, totum in manu jam dicti prioris repoſuerunt & dimiſerunt. Si quid vero in ea juris haberi potuit, totum Deo & ſancto Floro dederant ... Quo pacto, miſeratione motus prior ſuper eumdem presbyterum, non eum ex toto de ipſa eccleſia deſtituere volait; ſed partem illam, quam Robertus de ſancto Urſitio & Stephanus filius ejus pro animabus ſuis ſancto Floro donarant, in vita ſua ei commiſit, tali tenore, ut quamdiu viveret, partem illam in fidelitate monachorum ſancti Flori teneret; & ſi ad ſanctum Jacobum ſive Romam vel Jeroſolymam ire vellet, eam prædictis monachis liberam & quietam dimitteret; qui quamdiu poſtea vixit, eam tenuit ſub dominio monachorum, & ſervitium quod ipſi voluerunt, inde tamdiu eis exhibuit, donec poſt aliquot annos Jeroſolymam ire diſponeret, in quo ſcilicet itinere diem clauſit extremum. Hujus compoſitionis ſive jurationis teſtes fuerunt Eaſtorgius de Brezons, Stephanus de Grandſon, & multi alii.

(*) *Rodez.*

XXVI.

Ad lib. 33. n. 25.

Epitaphium Domni monachi Montis-majoris.

Ex manuſcr. codice.

SUb petra poſitus requieſcit corpore Domnus
Cœnobii ſancti conſtructi nomine Petri,
Almo Majoris doctus nutrimine Montis.
Poſt hinc Fulberti gliſcit ſub puppe doceri;
Artes percipiens ſeptem ſua pectora replet.
Novem continuos in ſcholis degait annos
Juſſu prudentis rectoris, ſeque docentis.
Aulas conſtruxit, muros, portiſque recluſit.
Pauperibus largus, miſeris parcendo benignus.
Qui quatuor feſtum decimo ruit ante Novembria.

Epitaphium Umberti auctoris monaſterii Correzenſis, Montis-majoris monachi, ibidemque ſepulti.

IStic Umbertus, a puero monachus
Eccleſiæ matris Virginis & Domini,
Inſtructor verbis imbuitur Womontis.
Francigenis mixtus, & ſtudiis deditus
Ad omnia ſtuduit, grammaticam docuit.
Hinc ſe convertens, littera briſca (*) froitur.
Cœpit cœnubium, fundavitque locum, magnificamque domum
Sobrius addinit, qui ſine fraude fuit.
Nunc cæli cœtus gaudeat angelici.

(*) l. mellea.

XXVII.

Ad lib. 33. n. 57. & 214.

Hugonis abbatis Farfenſis relatio de imminutione rerum monaſterii ſui.

Ex chartario Farfenſi.

ITerum iterumque compellor a ſpiritualibus ſenioribus, præcipueque a miſeria, quam jugiter patimur, aliquid differere adhuc de noſtri monaſterii diminatione; de illa enim, quæ antiquitus contigit, in quantam largitus eſt Deus, illi parere non diſtuli, & nec de iſta, quæ noviter paſſatavit, ipſo opitulante, priori opuſculo inſerere non differam. Verumtamen prius mecum vos admoneo, fratres, ut in nullo pro hoc titubetis, neque tædio, quod abſit, defecti, a bono incœpto propoſito declinetis; ſed illud, quod Scripture dicit, præ oculis habeatis: *Vaſa figuli probat fornax, & hominem juſtum tentatio.* Itemque Jacobus Apoſtolus: *Omne gaudium exiſtimate fratres, cum in varias tentationes incideritis.* Vulo etiam vos abſque ulla ambiguitate credere, quia ille qui diſperſa, ut nuper audiſtis, hujus monaſterii a peſſimis paganis redintegrare dignatus eſt ad ſtatum, quem cernitis, bene poterit congregata cuſtodire a pravorum chriſtianorum inſidiis, tamen ſi non egerit (quod abſit) culpis facientibus noſtris

non

non meremur, cum ſciamus ſcriptum: *Eccleſia creſcit & decreſcit*. Ipſe enim Creator cæli & terræ, quamvis omnia gubernet ſuo potentatu, tamen præ cæteris aliis locis Jeruſalem dilexit, de quo Pſalmographus dicit: *Dominus autem rex noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ*. Ipſa quippe eſt umbilicus totius orbis & caput terræ repromiſſionis; de ipſa elegit patriarchas, prophetas, apoſtolos, evangeliſtas, & quod majus eſt omnibus, ipſam honoravit ſua ſancta nativitate, morte ac reſurrectione, ut ejus ſepulcrum uſque hodie teſtatur, aſcenſione etiam & adventu ſancti Spiritus eamdem nihilominus illuſtravit; & cum tantum eam dilexerit, dum tempus venit ejus conſummationis, peccatis habitantium in ea facientibus, funditus permiſit everti. Nullus etenim locus deſolator, niſi ob malitiam in eo habitantium. In hoc denique cognoſcere poſſumus, quod Deus amplius diligat æterna quam temporalia, magiſque curam gerat de ſalute animarum, quam de caducis & tranſitoriis rebus, cum infernum penetraſſe dicatur propter ſalutem animarum ibidem degentium. Inferno enim exſpoliato, ceteros inde juſtos abſtraxit, & omnes ibi peccatores reliquit. Idcirco autem, fratres, hæc dico, ut in quantum valemus, Dei exempla ſequamur, & non tantum de damno ſæcularium doleamus rerum, quantum de perditione animarum. Quapropter recurramus ad Chriſti auxilia, ſi ejus ſequi volumus veſtigia. Hæc itaque prælibaſſe ſufficiat, tandem veniamus ad cauſam.

Johannes igitur, papæ qui appellatus eſt Major, ingreſſus papaticum, ſatis exaltavit quemdam ocpotem ſuum, nomine Benedictum, deditque ei Theoderandam uxorem ſatis nobilem, filiam Creſcentii, qui vocabatur a Caballo-marmoreo, & comitatum Sabinenſem dedit ei, & plures alios: qui veniens, Sabinis habitare cœpit in caſtello Orci. Tunc temporis Johannes abbas, noſter anteceſſor, gubernabat hoc monaſterium, ut multi ſciunt, ſæcularibus actibus deditus: cui præfata Theoderanda de cibariis & deliciis diverſis familiariter ſerviebat, & per ſe ſuoſque fideles frequenter loqui ſatagebat. Abbas autem tenebat unum caſtellum in Tribocum Martino Riconis, & ejus filiis, aliiſque conſortibus; roccam vero deſurſum tenebat ad ſuam manum abbas; & quod deorſum eſt tenebant ipſi, ſicut a prioribus acquiſierant abbatibus. Quotiens abbas proficiſcebatur longius, ſuam partem illis relinquebat ad cuſtodiendum, & recipiebat cum reverteretur. Ipſi autem erant valde aſperrimi, & in diverſis malis nequiſſimi, ideoque viatores ſæpe deprædabantur, & eumdem abbatem dedecorantes contriſtabantur: qua commotus malitia contra eos, ſuaſuſque veneratione & obſequio præfati comitis, ejuſque conjugis, ſperans etiam unum ornamentum miſſæ officii ſibi promiſſum accipere ab eis, fecit illis ſcriptum, quod Romani dicunt tertium genus, de prædicto caſtello Tribuco, ſolummodo, nullo ſciente, præter Luponem monachum, & Urſum canonicum, qui de Male-paſſis dicebatur. Sed cum nollent ipſi dare, ut promiſerant, ornamentum miſſale, quod, ut fertur, mirabile erat valde, pretii triginta librarum, quia fuerat papæ Johannis avuncali ejuſdem comitis, nec ipſe abbas idem ſcriptum corroborare voluit. Tunc ipſe comes cum ſua uxore cœpit callide moliri, ut illud, eo quod qui tenebant feroces & animis aſtuti erant, acquireret caſtellum, quia per vim nequiverant. Fecit itaque cum iis ſacramenta qualia ipſi mandaverant, eoſque ad caſtellum Orcis, ubi habitabant, venire fecerunt: quorum prudentiores duodecim capientes, in ejus carceria miſerunt, & vinculis ferreis religaverunt, aliiſque triginta, ut fertur, acceptis pecuniis, dimiſerunt: in quo captione acquiſivit prædictus comes eum ſua uxore ab filiis Lotharii ſcriptum de curte ſancti Gethulii, cui Adam abbas conceſſerat pro ſtipra, ubi illum apprehendit, & a filiis Gregorii diac. de caſtello Tribuco, & ab aliis ibi captis, qui ab hoc monaſterio ſcripta habebant, quod factum lex omnino interdicit, quia terram cenſualem nullus poteſt ſine ſui licentia patroni alicui dare. Illi autem qui remanſerant in Tribuco, adjutrice quodam Senioriti propinqui ſui, ſuffulti filiis Arduini per omnia annum duraverunt. Poſt hæc vero accepta pecunia, præfatus Senioritus dedit ipſum caſtellum prædicto comiti, ejuſque conjugi: quo ingreſſi cuncta vicinia, noſtrique monaſterii prædia, & ſancti Andreæ atque Romanorum ſibi ſubjugarunt: quæ omnia non ſine cauſa a Deo permiſſa ſunt, dicit enim Scriptura: *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur*; quæ audiant devaſtatores eccleſiarum, & perſecutores pauperum, & cuſtodiant ſe a deprædationibus eorum, quia Deus advocatus eſt & defenſor illorum. Prædis vero, quæ a ſupra ſcripto comite a noſtro abſtracta ſunt monaſterio, hæc ſunt: Curtis ſancti Gethulii, quam duces Spoletani Arioaldus, ejuſque ſucceſſor dato concambio epiſcopatui Reatino, cujus proprietes fuerat, noſtro monaſterio contulerant temporibus domini Thomæ; fundum Serranum in integrum, quod Millo & Donella diacona huic monaſterio conceſſerunt; fundus Canali, fundus Verrunculæ, fundus Curtis. Prædicti autem comitis Benedicti fuerunt filii Johannes & Creſcentius, ex quibus Johannes quodam anno in vigilia ſanctæ Mariæ, voti cauſa, per ſuum miſſum mandans, duodecim ſolidos fecit ponere ſuper altare ipſius; quos facriſtanus aſſumpſit, & intra alia vota repoſuit nihil interrogans. Alia autem die mandavit dicens: Dicite abbati ut ſolidos duos faciat mihi reddere, quia non debui niſi decem pro penſione dare: hoc ingenio fraudulento ab hoc monaſterio ablata ſunt præfata loca uſque ad noſtrum ingreſſum. Ipſo denique anno interfectus eſt Creſcentius comes, juſſu Ottonis imperatoris & Gregorii papæ, ut auditis, qui nimis diſtricte placita infra Romam exercebant, quorum territus pavore præfatus comes, quæſivit nobis pactum imperatore ac papa ſcientibus, & refutsvit medietatem prædictæ curtis, & eccleſiam ſancti Gethulii cum duobus caſalibus, unde brevem teſtaram habemus; & ego rogavi illi tertium genus de alia medietate cum caſtello Tribuco; quo facto Romæ prælibatus Creſcentius venit illuc levitatis cauſa, quem imperator & papa capientes, juſſerunt patri ejus ut redderet Cerum illis, quibus abſtulerat quorum fuit. Tunc in præſentia eorum promiſit ſe facturum, & egreſſus de Roma fugit illo. Quo viſo imperator ac papa nimis irati, poſt eum properarunt, & papa ſecum me ire præcepit, dicens mihi: Veni mecum ad Cere, eo pacto, ut ſi comes Benedictus reddiderit mihi ipſam civitatem, recipiat filium, & ſtet finis inter vos; ſin autem, filium ejus ſuſpendi faciam, ipſo vidente, & tibi reſtituam Tribucum; & tunc cum ad furcam duceretur ligatus poſt ter-

tergum manibus, oculisque panniculo stricti, videns talia pater, reddidit civitatem, & liberavit filium. Eo die Romam reversi sumus, & eum die sequenti Sabinis venissemus, manibus nostris firmavimus tertiom-genus, & nostros direximus ad eum legatos, ut acciperet illud præfatus comes, & apoare ab illo firmatum nobis mandaret, sed facere noluit. Quapropter ab omnibus legem scientibus non ignoratur, quod numquam stat tertium-genus legaliter sine appare. Verumtamen in isto pacto præfatus comes nobiscom stetit, donec advieit, & nullam molestiam de prædicta curte nobis fecit, licet vellet non audebat, quia in regno imperator erat. Mortuo vero ipso imperatore, Johannes Crescentii filius ordinatus patricius, qui Johannem & Crescentium filios prædicti comitis, uti dilectos consanguineos, amare cœpit. Completis vero post hæc duobus annis. Crescentius supra scriptus abstulit nobis turpiter eamdem curtem, nec est recordatus anathema, quod pater ejus fecerat ee corde, si unquam suus heres a nostro monasterio ebstrahere vellet post hæc nobis nostrisque hominibus. Multe inferentes mala ipsa ne frater ejus Johannes, de campo sancti Benedicti tulerunt casales xxx. castellum quoque Buccinianum supra scriptus Crescentius suratus est nobis, de qua tenebamus partem rrr. & alias duas nostri libellarii; cuncta etiam ultro forsan redegit dominio suo, etiam nostros molendinatios. Castellum vero Buccinianum delegavit quondam huic monasterio per cartas una matrona, nomine Theoderanda, filia Gratiani consulis Romani, pro anima mariti sui Ingebaldi Francigenæ, tempore Alberici Romanorum principis, qui dederat ei Sabinensem comitatum; quod castellum Campo abbas genere suo Azoni judici postea dedit; modo vero dicunt ipsi adversarii nostri, quod sit de curte sancti Petri illi proxima, quæ Sala vocatur. Ad quod refellendum, acquisivi antiquum privilegium a quodam sacrum papa, cuidam nobili Romano de ipsa Sala, quod dat Buccinianum affinem, & latus ad ipsam curtem. Si vero dominus Crescentius illud sciebat esse sancti Petri, ut modo dicit, cur de illo certam acquisivit ab Adam nostro libellario, filio prædicti Aaonis judicis, videntibus ceteris Buccinianensibus? Interea contentio ella orta est nobis in Marchia, pro qua me oportuit ire ultra montem ad Henricum regem, ubi cooperante domino rege, omnino placato, occulte illi refutavi istam abbatiam pro peccato, quod omnes scitis, qui multum rogavit me, ut usque ad suum huc adventum illum præstolaret, quem ipso dicebat anno esse. Expectavi eutem illo & altero, & usque in tertium annum, quo minime veniente dimisi illam. Vos autem elegistis dominum Guidonem, quem Johannes Patricius & Raincrius gratis fecerunt consecrare e papa Johanne pro nostro amore. Patricio quoque mortuo, ordinatus est dominus Benedictus, bonæ memoriæ papa, qui contrarius exstitit filiis Benedicti comitis. Ablata itaque sunt ab eis omnia castella eorum præter Tiburcum & Buccinianum, Johannes etiam frater Crescentii obsidebatur in turribus Penestini montis. Tunc in sollemnitate sancti Petri ad nos venit supra scriptus Crescentius, & dixit revelatum fuisse cuidam servo Dei, quod suus frater Johannes non evaderet, nisi per orationem monachorum sanctæ Mariæ; deinde vos caritatem fecistis in illis, & triduo jejunastis, unde prædictus papa contra vos iratus est; post hæc vero eruitur frater ejus ab illa obsessione, prout Domino placuit. Tunc venit Crescentius in assumptione sanctæ Mariæ, & recontiavit medietatem ipsius curtis, ut voverat, & misit fratri suo, ut & ipse confirmaret; sed displicuit illi hoc, iratus dixit, quoquo pacto ego teneam terram alicujus ecclesiæ per triginta annos absque pensionis redditione, mea postea erit proprietas; hoc enim nos & pater nostter factum habemus de illa curte. Tandem vero rogatu Grimoaldi presbyteri, ipse & uxor ejus confirmaverunt eamdem refutationem. Postea autem Crescentius firmavit ipsam brevem refutationis, & dedit prædicto abbati Guidoni, & ipse abbas firmavit tertium-genus de illa medietate cum castello, & dedit illi, & taliter fecimus finem, in quo me minime subscripsi, quia de alio existens monasterio, sanctæ Mariæ monachus enim sui, & dimissa abbatia extraneus factus sum. Io hoc stetimus, usque dum imperator venit & coronatus est, cui obvius fui Papiam. Cum veoissemus Ravennæ, imperator cum omnibus cogere me cœpit, & maxime præ cunctis dominus Odilo abbas, ut reciperem abbatiam; sed non acquievi usque Romam ad Syoodum. Prædictus autem imperator ex quo Ravennam venit, præcepit cunctis abbatibus & episcopis, ut scriberent res perditas suarom ecclesiarum, qualiter & quando perdiderint, vel a quibus detinentur, quod & ego feci. Deinde venimus ante præsentiam imperatoris & papæ coram judicibus Romanis, & enarravi omnia, qualiter scripta sunt hic. Inter alia vero protuli, quod a nullo abbate habeot scriptum de prædicto castello, nisi ab ipso Guidone, qui donum ab impetatore non habuit, nec præceptum. Tunc ab imperatore judices interrogati, uno orc dierunt; Episcopus aut abbas, qui pertioet palatio imperisli vel pontificali, nullo modo valet facere scriptum, nisi prius ab ipsis donum adquirat. Deinde dixit imperator; Domine papa, date mihi vestros milites, qui eum meis vadant, ut capiant mei monasterii castella. Subito autem orta est seditio inter Romanos & Teutonicos, quæ die sequenti sedator. Timebat vero prædictus Johannes, ne e papa caperetur consensu imperatoris, quia mentitus fuerat de Pernestioo monte, nolens illum reddere sicut promiserat; & suasi imperatori, ut ad locum securum fineret illum abire; qui reverti permisit cum tali tenore, ut din tertia rediret ipse aut ejus frater, & legem aut convenientiam faceret: sed din tertia, ut promiserat, non est reversus. Tunc consensu prædicti papæ & eunctorum judicum consilio, reinvestivit me imperator de ambobus prædictis castellis cum suis pertinentiis, & commendavit me in manu papæ in sua fide, ut & animam foam diligeret, mihi restitueret: quod strenue postmodum complevit ipse venerabilissimus papa. Interea triginta diebus fecimus inducias, nec super ipsa venimus castella, quia finem facere cum eis volebam libentissime; ipsi autem subdola fraude prius promiserunt, & postmodum respuentes, etiam terribiles minas nobis intulerunt, quia aus suimus super eos imperatori reclamare. Timore autem perculsi, uti inermes monachi, fecimus tandem venire super eos prædictum Senioretum. Illis denique, qui erant intus per xx. dies, & eo amplius, arefactis præ nimia aquæ siccitate ablatæ, quadam die inundatio pluviæ erupit ex omnibus par-

partibus ipſius caſtelli, ita ut rivuli erant turbidi. Tunc ceperunt vaſcula, & panuos extra manſiones ordinare, ut aquis replerentur, ſed tantum non pluit intra ipſum caſtellum, ut aliquod minimum vas impleri poſſet. Hoc illi videntes pavidi, Dei cognoſcentes virtutem, ſequuti die in manibus domini papæ, etiam ipſe Creſcentius & Johannes, ſe tradiderunt, & caſtellum ei reddiderunt: ſtatimque dominus papa ſanctæ Mariæ & mihi reſtituit cum omnibus qui intus erant, & rediit Romam. Poſt aliquantos autem dies venit iterum Sabinis prope Tribucum, in quo prædictus Johannes adhuc ſedebat cum judicibus tantum & paucis hominibus; & mandavit ei familiariter, ut aut ipſum caſtellum, quod injuſte tenebat, S. Mariæ redderet, ſicut imperator juſſerat, aut mecum ſtaret ad Ingem; & ſi ejus præſentiam timeret uſque ad carbonariam ipſius caſtelli exiens, in ſua virtute ſtaret, & ibi cum judicibus, & pancia aliis inter nos fieret lex, quam nolebat ei abſque judicio tollere: ſed hæc ille omnioo renuit. Triduo autem ibi ſtetimus, & quotidie illi nuncios miſit, ſed nulla modo lagem facere voluit. Deinde per judicium ipſorum judicum reinveſtivit me de ipſo caſtello, ac fecit breve teſtatum, & reverſus eſt Romam. Completo vero anno, rediit illuc, & reæquiſivit illud caſtellum, ac reddidit ſanctæ Mariæ, ſicut Domino Deo placuit; prædictus imperator rogavit, & ipſe dominus papa complevit. Poſtea autem dominus papa finem cum eis fecit abſque nobis, non tamen cum bona voluntate, ot ſciunt plurimi: quod ut audivimus, conſeoſu ac conſilio Piligrini archiepiſcopi, & cancellarii prædicti imperatotis, junximus nos cum Oddone & Creſcentio filiis Octaviani, & dedimus eis ſortem de ipſo Tribucu, ejuſque pertineotiis, ut nos ab ipſis deſeodcrent, nullo alio accepto pretio, quod uſque hodie faciunt per divinum auxilium, ſicuti poſtea imperatori lotimavimus, audiente nodem papa & Oddone, quando nos iuterrogavit. Tunc dominus imperator voluit inter nos & ipſos Johannem & Creſcentium legem facere, quam ipſi voluerunt.

XXVIII.

Ad lib. 33. n. 29.

De veſtimentorum menſura apud Farfenſes.

Ex veteri libro conſuetudinum Farfenſium.

VEſtimenta fratrum mittit ſanctus Benedictinus in prudentia abbatis, ut ſint menſurata: qualis autem ſit illa menſura ſecundum patrum diffinitionem, quantum poſſumus indagamus. Cuculla, quæ noſtro ſingulariter convenit Ordini, quod veſtimentum antiquitus vocabatur colobium, id eſt tunica ſine manicis, tantum debet habere latitudinis, ut umbobus convenienter apetur cubitis; longitudinis vero tantum antea quod ad collum pedis uſque pertingat, & ſit apta corpori, ot ſit ex omni parte rotunda. Capellum ipſios præter limbum integrum virilis pedis ex omni parte quadratam debet continere menſuram. Apertura ſuperior habeat cubitum uſque ad pollicis ſummom, inferior cubitum integrum & trium digitorum in ante appareat latitudo cuculle capitio. Similiter autem fabtus circa pedes tunica debet eſſe rotunda qualicite menſurata; ſagittas vero vel gerones tantum habeat, ut iter gradientes vel ſuperfluitate, vel parcitate non impediat; cujus manicæ debent ex utraque parte ad ſecundos digitorum nodos uſque pertingere. Staminia talem debet menſuram habere, ut poſſit coltum pedis cinctu pertingere. Similiter autem, ſicut cucullæ, ſubtus apertura cubito terminetur. Capitium habeat pedem integrum, ſimiliter & manica parte latiori; contra manum vero, quo manere ſolet, anguſtior, e radice pollicis uſque terminum indicis eatendstur. Corrigia qua cingitur ſtaminia poſtquam fuerit bene extenta, latitodinem in ſe pollicis habeat. Caltellum inter ferrum & manubrium trium adjecta latitudine digitorum habeat pedem dimidium. Femoralia, quæ S. Benedictus conceſſit iter agentibus, quantum temporis incertum eſt quo vel quali tempore foris mittantur, omnibus conceduntur, taliter menſurentur, ut in longitudine corporis poſſint conveuienter aptari: latitudine vero pars utraque ſicut eſſe ſolet dupla, cubitum uſque ad pollicem habeat jam conſuta. At vero caligæ pedem integrum ſuperius habeant jam conſutæ, quæ fiaot etiam longæ, ut ſecundum ſtaturam hominis, quod in omnibus procurandum eſt veſtimentis, eruribus convenienter apteotur: quæ da ſummo uſque ad pedem taliter conſtringantur, ut cum ſuperius pedem habent integrum, inferius dimidium. Ceſta caligæ cum fuerit aſſuta, debet eſſe tam longa, quo poſſit intra pugnum fieri conſtricta calceo altitudine præter limbum, qui aſſuitor, altitudine habeat pedem dimidium; anteriori vero parte latitudine digitorum nodos. Pedules ſimiliter menſurati, ut poſſint pedibus ſufficienter aptari.

XXIX.

Ad lib. 53. n. 32. 34.

Charta Vualterii epiſcopi.

Ex chartario Flaviniacenſi.

SUpernæ pietatis immenſa clementia favente, Walterius Æduorum humilis epiſcopus omnibus Chriſticolis ubique locorum degentibus notum eſſe cupio, quia, dum apud Flaviniscum cœnobium reſidente tam privatis quam publicis ejuſdem loci arilitatibus etſi non pro velle, pro poſſe tamen voluntarie inſervirem, experlerunt noſtræ liberalitatis munificeutiam tum abbas, nomine Amadeus, tum etiam prælibati monaſterii omnis monachorum concio, ut quarumdam ſalvamenta villarum ad eos pertinentium, quarum hic ſuot nomina, Jarliacus, Willlacus, Riviſiscus & Griſiciacus, quæ a ſæcolaribus perſonis abſtracta ſub mea dominatione revocaveram & tenebam, eis proprio victui profutura concedere dignarer; ſiquidem ab ipſis fundationis auſpiciis, quibus idem locus a ſanctæ recordationis viro, Wirdrado ſcilicet nobiliſſimo abbate, cœpit conſtrui, per emenſa multorum annorum curricula monachi ibidem Deo ſervientes eadem ſalvamenta abſque alicujus calumniatoris inquietudine uſque ad tempora Rotmundi autiſtitis in ſno dominio tenuerunt. Sed quoniam ipſdem præſul languore corporis diu detentus, poteſtati ſæcularium non adeo reſiſtere potuit; quam multa, non modo hic jam dicta, verum alia præraxatum cœnobium amiſit in tantum, ut etiam ipſe regularis ordo, paulatim noſtra uſque ad tempora tepeſcens, minime jam illic obſervaretur. Ergo qua regularem beati Benedicti obſervantiam antea inibi, ut dictum eſt,

eſt, omnimodis obliteratam ad integrum reformare ſtuduerant juxta illud Apoſtoli: *Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis*, ideirco ratum duxi aſſenſum præbere illorum humillimæ petitioni: quatinus quibus ſub monaſticæ inſtitutionis norma animarum emolumenta provideram, eis quoque corporum ſubſidia in aliquo augerem, maximeque cum illorum precatibus domnus ac venerabilis Bruno pontifex Lingonicenſis ſuarum precum non ſpernenda vota ſedulus interceſſor cumulaverit; ſaventibus Fulcone Sueſſionis epiſcopo ac comite Notcherio fratribus. Talium igitur favore fretus & pulſatus precibus, reſtituo & concedo prænominato abbati & monachis, tam qui ad præſens eſſe videntur, quam illis qui per ſuccedentes ævi metas futuri ſunt, præmiſſarum ſalvamenta villarum: obſecrans omniſaria prece ſucceſſores meos coepiſcopos, ut quod a me cauſa eleemoſynæ eſt factum, apud illos omni tempore permaneat inconvulſum, ut nec ipſi ea in ſuos proprios uſus redigant, ſive alicui in beneficio conferant: Quod ſi quis hujus ſancti decreti noſtri perverſus violator fore præſumpſerit, ad effectum male tentata perducere nullatenus valeat; ſed in præſenti anathematis cenſura a matre eccleſia ſeclusus, in futuro nequaquam ſydereis admiſceri mereatur cœtibus, ſed cum iniquis imas orebi deſcendat ad umbras. In Chriſti nomine Walterius epiſcopus Æduæ urbis indignus hoc fieri juſſi & firmando aſſenſi. Bruno Lingonis præſul. Fulco epiſcopus Sueſſionis civitatis. Sig. Beraldi nepotis ejus, Notcherii comitis, Notcherii filii ejus, Adelhiſſæ comitiſſæ, Raginardi, Albuini, Hermuini abbatis, Raynaldi præpoſiti, Umerici, Clementis, Gaufredi, Walterii, Guidonis. Actum Flaviniaco anno xv. regnante Rotberto rege.

XXX.

Ad lib. 3. n. 40.

Bernardi ſcholaſtici, Andecavinæ ſcholæ magiſtri epiſtola ad dominum Fulbertum epiſcopum Carnotenſem, ad librum de miraculis ſanctæ Fidis.

Ex mſ. cod. Carnotenſi.

SAnctiſſimo atque hominum doctiſſimo Fulberto Carnoteno epiſcopo, Bernardus ſcholaſticorum minimus ſanctiſſimæ beatitudinis donum. Cum dudum Carnoti veſtra ſincera converſatione fruerer, accidebat crebrius, ut vel ſcribendi cauſa vel orandi, ſanctæ Fidis martyris, quæ extra muros ejuſdem urbis ſita eſt, eccleſiolam adirem. Qua de re memini nos aliquando inter confabulationis colloquia incidiſſe in mentionem ſanctæ Fidis, miraculorumque ejus, quæ in loco Concathenſis cœnobii, ubi ſacroſanctum corpus illius veneranter excolitur, omnipotentia Chriſti fiunt aſſidue; quæ, quia partim vulgarium fama celebrari videbantur, partim quia inaudita habebantur, haud aliter quam inanis fabulæ commenta a fide sejiciebantur. Et tum eum quod verum erat per voluntatem Dei ſilere non poterat, verique opinio pæne per univerſam Europam jam diſcurreret; pſalatim ſubiit mihi in corde tacita & oblivionis impatiens cogitatio, uti ipſum ſanctæ martyris habitaculum eodem diſcendi ſtudio adirem. Poſtremo adeo res rediit huc, ut voti indu facti tempus diemque, ne daretur oblivioni, in manuali codicello notaverim. Interea cauſa extitit, qua ad urbem Andegavenſem, ab ipſius urbis epiſcopo exoratus tranſmigrarem, ubi fere per triennium per inanes ungas, ut verum confitear, tempus ſtudii conterens, exceſſi tamen voti quippe bonam opportunitatem expectabam, qua ſuccedentibus multiplicis curæ occupationibus, adeo me falſa expectatione reddidit deluſum, ut velut piſcis intra linea claustra captus, quo magis expedire ſi conabar, eo gravioribus malis implicarer. Tandem vero ne ſub ſpem adverſitatis deſidiæ meæ viderer conſolere, cum etiam occultos & pæne inextricabiles diabolica fraude mihi præſentirem parari laqueos, prorſuſque arte inimica a cœpsis cogitantem de bonis abſterreri, poſtpoſitis repentu rebus, ad deſideratum glorioſæ martyris mauſoleum Domino ducente perveni. Hic ergo de virtutibus ſanctæ Fidis, poſtquam ſollicite cœpi inquirere, tanta a diverſis relatoribus miraculorum affluentia abundavit, ut niſi audiendi ardens eſſet animus, nimio tædio afficerent cerebrum. Verum quia ipſum hominem, cujus oculi violenta ultione radicitus abſtracti fuerant, & poſt modum ſalva naturæ integritate reformati, ipſe videre merui, & nunc etiam ibi hic homine diſtante video, eodemque prodente, univerſa atteſtante provincia, novi; primum id tamquam miraculorum fundamentum ceterorumque lectioni inſerendam puto, non ſolum ſenſum e ſenſu, ſed etiam verbum e verbo, ut ab ejus ore audio, brevitatis alienus longam ſatis lineam narrationis exordient. Poſt hæc vero pro redeundi feſtinatione perpauca adjicere miracula, reliquorum vero pulcriora ſumma brevitate curſimque notata, ea quidem quæ ætate noſtra non ſunt antiquiora, quotumque teſtes in promtu, non fabuloſam, ſed evidentiſſimam veritatem liquerint, mecum in patriam Deo duce deferendum delibero; quo videlicet diligentiori datus otio, abundantiorem lecturis faciam lectionem. Hæc ergo, mortalium doctiſſime, cum acceperis, artis tantum poſitionem corrige: nam quicquid mihi narratum fuerit, quamvis indoctus & recte diſtandi imperitus, non tamen ſimplex ad audiendum nec facilis ero ad credendum: aut potius, ſi fœdum tibi videtur ſtylum inparem materiæ materiam polluiſſe, tu te tibi ſalva benevolentia mea, quem conſtat unice in altiorem ſapientiæ gradum evaſiſſe, tam nobile tamque glorioſum thema nobili glorioſoque ſtylo decoratus fume, ne veritas malo ſtylo corroſa legentibus horreat, ac per hoc res optima vileſcat: nam tantam talemque hiſtoriam tamquam abjectis ſapientibus occupaſſe præſumtoris potius eſt improbitas, niſi quia cauſa in medio prolata me ab hac audaciæ nota facit immunem, quatenus ut manifeſtius edicam, melius eſt cæleſtia miracula, necdum ſicut nova & indubia, a ſcholaſtico quamlibet indocto ſalva veritate utcunque tradi litteris, quam ab ignotis mundi partibus oſcitantem ſpe dubia oratoreu expectari. Ergo non adeo culpandus mihi videor, ſi divinæ gratiæ munera pro viribus propalare contendo; cum ipſa ſcriptorum inopia, ut id agam, vehementer expoſtulat. De cetero qui hoc lecturi eſtis, moneo ne in hujus ſcripturæ concordia ſcandalizemini, conſequentiam temporum quærentes; non enim permittit me inſtatus redeundi neceſſitas ad purum inveſtigare, niſi ea quæ ſine detrimento fructus miſericordiæ minime ſunt prætermittenda: unde non hic in hac ſcriptura libri, quem de virtutibus ſanctæ Fidis Deo cooperante exordior

componere, annorum ordo, ſed miraculorum concordabit ſimiliudo, quorum inviolabili veritate diligentiſſime a me exquiſita, quia nihil verius, precor ut fidem relatui pleno corde accommodetis; ne vobis ſanctæ martyri poſtmodum minus derogaſſe ſit ſalius: aut potius, ſi rei prodigioſæ inuſitata novitas vos perturbat, id ſuper omnia a veſtra fraternitate procumbens terra tenus peto, ui noſtro tempore non tam orationis quam cauſa experientiæ, & vos quoque me regreſſo huc veniatis, ne intempeſtive ſulſura judiretis inexperti, cujus veritatem ultro propalabitis expertı.

De Gilberto cujus oculos vadicitus evulſos ſancta Fides reintegravit.

Igitur adhuc in pago Rutenico ubi beatiſſima requieſcit Fides, &c. *ut in editis tomo 2. Bibliotheca nova Labbe pag. 53. & ſeqq.*

XXXI.

Ad lib. 53. n. 47.

Caroli Simplicis præceptum pro Bodonis-monaſterio.

Ex chartario Tullenſi.

IN nomine ſanctæ & ioviduæ Triuitatis, Karolus divina propitiante clemeotia rex Prancorum. Si petitionibus fidelium fratrum, & maxime Deo militantium aures noſtræ celſitudinis accommodaverimus, æquiſſimum antiquorum regum morem ſervabimus, & Dominum exinde nobis adſuturum eredimus, animos etiam ipſorum erga fidelitatem ouſtam devotiores efficimus. Quapropter notum eſſe volumus omnibus præſentibus & futoris, qualitet venerabilis Leuchorum urbis pater & pontifex, nomine Drogo, noſtris ſe ſe obtulit obtutibus, deferens ſecum nou modica chartarom indicia, in quibus continebatur, quomodo ſuus quidam prædereſſor, nomine Bodu, vir ſanctiſſimus, quondam ſuis patrimoniis exſtruxerat locum ubi ..... fundatis....& monialibus inſtitutis.... præfatam ſancti Stephani Tullenſem eccleſiam, qui venerabilis.... pontifex perpetuo contradidit habendum, qui etiam locus ob ieverentiam tanti patroni, uſque hodie Bodonis-monaſterium dicitur. Poſt hæc vero crebreſcentibus malis, dominibuſque in deteriora volutis, temporibus Lotharii regis, ſcilicet Lotharii imperaturis filii, propter inſuperabilem rectitudinis normam, quam tenuit erga præfatum regem venerabilis præſul domnus Arnulfus, ipſa abbatia & aliis....rebus ſupradictis,... eccleſiæ locis injuſte ab ipſo rege eſt ſpoliatus. Poſtea.... his finem veluti divina diſpoſuit miſerttio acelpientibus, memoria dignus domnus Arnolfus epiſcopus, alliique ipſius ſoeceſſores, Arnaldus ſcilicet necnon & Ludelmus, quod quiſque valuit ſuæ eccleſiæ per juſtas proclamationes, & dignam prædereſſorum noſtrorum regum miſerationem readquirere ſtuduit, Nos etiam videntes rectam præfati pontificis, Drogonis ſciliret, proclamationem, necnon & chartarum indagtionem veriſſimam approbantes, pro animæ noſtræ remedio, ſeu pro fidellitate & conſanguinitate ipſius, interventu ...., qui ſiam dictam abbatiam oſu beneficiario ex nobis poſſidebat, præfatum Bodonis-monaſterium cum omnibus ad ſe pertinentibus præmonioato pontifici ſuæque eccleſiæ reſtituimus, ac perpetuo habeodum concedimus. Unde & hoc ei præceptum noſtræ auctoritatis fieri præcepimus, jubentes, ut die, quo regni adepti ſumus ſolium, in refectione fratrum canonicorum pariter & monachorum, ſcilicet V. kal. Februarii, honorifice celebretor: poſt noſtrum vero ab hac luce digreſſum in anniverſarium noſtræ depoſitionis diem mut etur. Quod ut pea ſuccedentium temporum verius credatur & diligenter obſervetur, manu propria ſubtus firmavimus, anuloque noſtro inſigniti juſſimus † Signum Karoli regis glorioſiſſimi. Hugo regiæ dignitatis humilis notarius ad vicem Herivei archiepiſcopi recognovit. Datum XIII. kal. Febr. indictione XII. anno XVI. regnante rege Karolo, redintegrante XIV. largiore vero hereditate adepta I. actum Leuchorum civitate in Dei nomine feliciter. amen.

XXXII.

Ad lib. 53. n. 124.

Inſigne placitum pro Farfa de caſtello Buccnniano.

Ex chartario Farfenſi.

IN nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti, anno Deo propitio pontificatus domini noſtri Benedicti ſummi pontificis & univerſalis VIII. papæ in ſacratiſſima ſede beati Petri apoſtoli ttt. imperante domino noſtro piiſſimo P. P. auguſto Heinrico a Deo coronato magno & pacifico imperatore anno I. indictione XII. menſe Auguſto die II. Quia vero mundi termino prope imminente ſuperabundat procul dubio iniquitas, &c. Cum quidam Creſcentius, Benedicti comitis filius, diabolica fraude correptus & zelo diabolico æstatus abiit nocturno tempore, & per fraudem miſeræ fidei occupavit quoddam caſtellum, quod dicitur Buccinianum, a venerabili monaſterio ſanctæ Deigenitricis Mariæ, quod ponitur ſub monte Acutiano, in loco qui dicitur Parfa, cujus fuit hereditas, & per vim ſibi & ſuæ poteſtati, uſquequo dominus ſupra-dictus Heinricus imperator Romam advenit, retinuit, Igitur cum memoratus Heinricus Romam veniſſet, & intra venerabilem baſilicam beati Petri apoſtoli reſideret ad legem & juſtitiam faciendam, tunc Hugo ipſius monaſterii ſanctæ Mariæ venerabilis abbas eidem imperatori de ſupra-ſcripta invaſione, fraude & nequitia atque malis omnibus, quæ ei Creſcentius de ſupra-ſcripto oppido perpetraverat, reclamare cœpit. Quibus auditis imperator, cum eſſet pius & bonus, mox præcepit Johanni ejuſdem Creſcentii germano, quatenus ſiquidem ſuum germanum ad ſe venire faretet, & de ea ſite, quam ſibi per illum abbas de ſæpe dicto opido propoſuerat, cum eo legaliter finiret, & quæ ſi judicibus ſecundum veram legem promulgata eſſent, adimplere non recuſaret. At Johannes tale imperatori præbuit reſponſum, dicens, nulla ratione ſe inde intromittere, quoniam non ſuum, ſed ſui tantum germani eſſet acquiſitum: inter quos motio facta eſt & inter Romanos & imperatoris plebem, & eam legem quam imperator farere malebat, adimplere non poterat. Mox eotam domini præſulis præſentiam & omnium qui aderant, imperator apprehendit virgam manu, &c per ipſam quidem virgam de eodem caſtello abbatem Hugonem reinveſtivit atque reddidit. Deinde rogavit dominum ſæpe-dictum Benedictum præſulem, ut ob amorem Dei ejuſque præcelſæ genitricis, ſuæque animæ redemtionem, prout ipſe inveſtierat, illam adimplere & facere non præ-

prætermitteret legem. Hiſque talibus peractis & retro ſe dum ultra montes imperator reverteretur, memoratus pontifex miſericordia motus, pietate ductus ſupra ſanctum locum, ne ſuis temporibus ad idem ſanctum locum de ſuæ hereditatis rebus deveniret detrimentum, per ſuos idoneos fideles inquiſivit Creſcentium, quatenus legem & juſtitiam aut pactum de eodem opidi cum monaſterio ſanctæ Mariæ & illius monaſterii abbate faceret. Ipſe vero, cum eſſet ſuperbus, pactum facere noluit, & ad placitum venire recuſavit. Tunc pontifex ut talia ſenſit ira motus, furore ductus, eum multitudine hominum ſupra illum ad ſæpe dictum opidum, quod invaſerat & ubi ipſe reſidebat, abiit, & eum poſſidere procuravit: & cum multo magis poſſeſſus ab eo eſſet; & ante ejus præſentiam minime ſtare poſſet, cœpit ei miſericordiam & pietatem quærere, & legem & juſtitiam, quantum ipſe præciperet, eumde ad ſtatutum terminum facere, ut in ſuæ protectionis termino mitteret illud uſque ad peractum terminum eo ordine, ut ſi ſe inde ſubtraheret, liceret illum abbati Hugoni reddere; peracto vero termino uſque in XX. dietum, & ſic dominus præſul Romam reverſus eſt. Igitur ad ſtatutum qui miſſus fuerat terminum, dominus præſul cum venerabilibus abbatibus ac ordinariis & legum-latoribus judicibus, tam Romanis quam Langobardis, & cum plurimorum cœtu in loco ubi ſtatutum fuit ante caſtellum quod dicitur Tribucum in monte, ubi ſtare videtur arbor Pyros, ad ipſam ſiquidem arborem advenit ad diffiniendam cauſam præfati opidi & rei veritatem. Et nunc nomina abbatum vel judicum & comitum ſive nobilium ſeriatim pandere ſtudemus; ſcilicet Johannes qui & Melio ſecundicerius, Creſcentius adminiculatur, Gregorius defenſorum primicerius, Georgius arcarius, Petrus Johannis Benedictæ, Gregorius Farulfus, & Leo qui & Laurentius, Dativorum. Langobardorum autem judices Adam & alius Adam atque Heribertus & Roccio CSS. hi omnes ex ducatu Spoletano; Creſcentius, Sabinorum. Venerabiles vero abbates Johannes monaſterii ſancti Pauli, & Johannes monaſterii ad Clivum-Scauri, & alius Johannes monaſterii S. Dionyſii & Silveſtri, Adilelmo monaſterii S. Euniſacii, & Petrus abbas monaſterii ſanctæ Mariæ ante venerabiles titulo Euduxiæ. Comites namque, Berardus comes, Todinus filius, Oddo comes cum Johanne & Creſcentio, germanis ſuis, Octavianus filius, Creſcentius & Gumbizo germani, Theophylactus Prænestinus, Stephanus & Pruzo u S. Euſtachii, Richardo-Tiro, Pranco de Britone, Berardus & Guido a Prubs, Ingizo, Theudbaldus, Conſtantius & Creſcentios de arcario, a loco trans Tiberim, & alii plurimi. Conveniens vero dominus præſul eum his omnibus in ſupra dictum locum, quo conſtitutus fuerat terminus, mox de equo deſcendit, & ſalciſtorium ponere juſſit, & cum omnibus qui aderant ad legem & juſtitiam faciendam reſedit. Tunc in conſpectu horum omnium ſu exhibuit Hugo abbas, & per ſuum advocatum, videlicet Alchierium, ſecundum Langobardorum legem, quoniam venerabilis locus ad Langobardam permanebat legem, lamentate & proclamare ante domini præſulis præſentiam; qui dominus præſul per Johannem venerabilem abbatem S. Dionyſii & Silveſtri & per Azonem, Bernioom, Creſcentio inquirendo mandavit, ut ſicut promiſerat & conſtitutum fuerat veniret ad placitum; Ille vero in ea quam promiſerat non permanſit & ad placitum venire recuſavit. Rurſum dominus præſul eum conſilio omnium judicum, Romanorum videlicet & Langobardorum, ſecundum conſtitutionem legum, per ſupra-ſcriptum Oddonem comitem & Creſcentium germanum Gumbizonis, & Pranconem qui vocatur de Britto, necnon Stephanum Ingibaldi & Petrum de Imperato, iterum atque itetum vocavit eumdem Creſcentium ad placitum; Ille vero cum eſſet protervus & contumax, omnino renuit venire ad placitum: & cum talia videret dominus pontifex dixit Romanis & Langobardis judicibus, ut quid exinde eſſe legibus deberet, dicerent. Statim omnes judices uno ore dixerunt: Domine ſcimus, veſtra gratia primitus quid abbati caſtellum pertinet, examinandum eſt, & poſtea ſic judicandum. Illico abbas chartulas, quas inde habebat in manibus, judicibus ad relegendum tradidit, & relectis a Gregorio arcario invenit eas veridicas & bonas, & non alicubi niſi prædicto monaſterio ſuper dictum opidum pertinere. Hoc collatis Juſtinianæ & Langobardorum capitulis legis, talem inde adverſus Creſcentium dederunt ſententiam: Si quis vocatus eſt ad judicium, & ille per ſuam ſuperbiam venire noluerit, & judex bene ſcrutatus fuerit cauſam, & judicaverit abſente illo; hoc quod ei judicatum eſt, adimpleat, nec provocare audeat, contumace tertia vice vocato datum judicatum firmum eſt. Et eum tantam auctoritatem legum pontifex audiiſſet, mox apprehendit virgam in manu, & ſecundum ſupra-dictam conſtitutionem, prout habuerat caſtellum ipſum, quod vocatur Buccinianum, in commendationem reddidit atque inveſtivit exinde abbatem Hugonem ſub diſtrictione interdictæ pœnæ perpetualiter coram cunctis qui aderant propter judicialis libri ſententiam, ſub tali conſtitutione & banno, ut ſi unquam in tempore Creſcentius vel ſui heredes aut qualiſcunque ab eis ſubmiſſa perſona magna aut parva quamlibet litem vel intentionem aut moleſtationem ſeu invaſionem adverſus prædictum monaſterium & illius abbatem de prædicto opido, quod vocatur Buccinianum, ulterius fecerint, compoſituri exiſtant optimas aureas libras centum, medietatem in ſacro Lateranenſi palatio & medietatem prædicto monaſterio, & quæ quærerent, refutarent, & inſuper poſt peractam pœnam hujus notitiæ atque inveſtitionis breve omni tempore firmum & præſtabile permaneat. Unde & pro futura memoria futuroque teſtimonio & cautela & perpetua ſtabilitate ſupra-dictus præſul cum omnibus memoratis judicibus, tam Langobardis quam & Romanis, hujus notitiæ atque inveſtitionis breve ſcribere præceperunt mihi Benedicto ſcriniario S. R. E. in menſe & indictione ſupra-dictis urs. † Theſ. pf. & Lbctæ. qui Benedictus papa vocor, interfui & ſubſcripſi. † Johannes abbas monaſterii S. Silveſtri. † Johannes abbas monaſterii S. Gregorii, quod appellatur Clivus-Scauri. † Benedictus Domini gratia ſecundicerius ſanctæ apoſtolicæ ſedis. † Creſcentius Domini gratia nomenculator ſanctæ apoſtolicæ ſedis. † Ego Gregorius Domini gratia primicerius defenſorum. † Ego Georgius Dei providentia arcarius ſanctæ apoſtolicæ ſedis. † Petrus Dei nutu judex. † Marinus nobilis vir, germanus vero domini præfecti. † Tedaldus nobilis vir qui Zore vocatur. † Johannes Dei nutu judex. † Ego Gregorius Domini gratia dativus judex. † Farolfus Domini gratia dativus judex. † Johannes gratia Dei

Dei dativus judex. † Franco qui vocatur de Bretto. † Leo qui vocatur Fragapane. † Benedictus qui supernomen Bocca-pecu vocatur, † Sergius de Transtyberim. † Beraldus & filius primus defensor da Cavallo marmoreo. † Helperinus filius Helperini. † Stephanus filius Ingebaldi. † Ego Benedictus Scriniarius S. R. E. & scriptor hujus notitiæ brevis post domni præsulis & abbatum atque judicum & comitum vel nobilium omnium subscriptiones factas compievi & absolvi.

XXXIII.

Ad lib. 14. n. 74.

Epistola domni Hugonis abbatis Farfensis ad dominum Landuinum abbatem S. Salvatoris.

Ex chartario Farfens.

L. Venerabili abbati monasterii Domini Salvatoris H. exiguus & humilis abbas cœnobii Farfensis perennem in Christo salutem & unanimem dilectionem. Convenientiam inter nos nuperrime factam de curte vestri monasterii, scilicet ecclesia sancti Petri in Mejana, plurimi fratres nostri cœnobii perspicienter valde gratificari collaudarunt, & confirmare sanxerunt. De hoc vero, quod nos consulens requisisti, lucidius exquirentes cartas & rumos sive membranæ nostræ ecclesiæ, unthentica munimina reperimus & antiquissima, quæ pro certo continent, quod ab ultimo inter ipsam istumque conventum magna est concordia, & dilectio continua exstitit, & de nostris ad vos & de vestris ad nos eundi & redeundi, cuicumque libuit, semper licuerit, nullique aliquando denegatum fuerit. Quapropter tempore hyemis vel æstatis fami iariter & domestice uterque conventus multotiens permanere consueverat. Unus etiam Ludovicus Imperatur, autem die Pentecostes ad hoc monasterium devenisset, & huic loco & domno Johanni nostro abbati ipsique monasterio Domini Salvatoris & domno Anastasio abbati præceptum insigne optimæ libertatis de omnibus bonis acquisitis & acquirendis dignissime fecit. Nos quoqua infra vestri monasterii pertinentias, vosque infra nostri quidquid valebamus, nos ad opus nostri monasterii, & vos ud opus vestri acquirere studebamus. Denique legales cartas & certissimas de locis ipsis vicinoribus vobis habemus, id est de castro Maillialardo cum ecclesia sancti Benedicti omnibusque pertinentiis, & de monasterio, quod dicitur Vetus, & da villa Cellæ-novæ & de villa Lesiniæ & de villula & de ecclesia sancti Benedicti, quæ est prope monasterium Domini Salvatoris, & omoia manualia ibidem, quæ dicuntur granica. Item in via aquilonis cuorium a dextris locum ad caulas animalium muris ædificatum pro tempore æstivo, & castrum Longonis cum omnibus pertinentiis supra scriptis & cunctis aquæmolis: hæc omnia vel alia bona nostro monasterio pertinentia, circa ipsa loca vestra, quæ magis vobis, sicut viciniora sunt; ita & congruentia val utilissima, pro rebus ipsis vestro monasterio pertinentibus, quæ nobis plusquam vobis seu sunt proxima sic & proficua, nos vobiscum vestroque monasterio æque & legalitar una cum vestro conventu tempore & die vobis placito concambeabimus. Et si vos, uti nobis dixistis, curtem vestram, id est ecclesiam sancti Petri in Mejans, ad vestrum opus voltis retinere; nos etiam ecclesiam sancti Petri in Pesil. nobis volumus reservare; alia autem omnia, sicut te velle nobis ostendisti, per concambium dare & recipere potestis, ita sane, ut quæcumque para in futurum infringere & evacuare voluerit, componat parti altari libras decem auri optimi, insuper quod cambiavit recipere nullo modo possit, sed utrumque cambium permaneat in monasterio, qualiter nec fecit, nec istam convenientiam fregit. Nunc autem si placet vestræ religioni, & vos rescribite nominatim res in istis locis vestro monasterio pertinentes, ut absque aliquo dubietatis scrupulo nostras explere valeamus placitar commutationes cum utriusque monasterii proficuo. Optamus vos semper per omnia valere.

XXXIV.

Ad lib. 55. n. 3.

Roberti regis privilegium pro Miciacensi monasterio.

Ex archivo Miciacensi.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Robertus Dei gratia Francorum rex. Ex injuncto nobis regiæ dignitatis officio tenemur monasteriis in regno nostro constitutis eo modo providere, quo universa, quæ ab aliis libere ipsis collata sunt, & quæ possidere dinoscuntur, ne in posterum super his valeant uliquatenus molestari, liberaliter confirmemus.

Noverint igitur universi, quod constitutus in præsentia nostra venerabilis Odolricus episcopus, & Albertus abbas sancti Maximini Miciacensis loci cum quibusdam fratribus humiliter petierunt serenitatem nostram, innovari sibi privilegia quædam a prædecessoribus nostris regibus, Clodoveo scilicet primo Francorum rege christianissimo & Carolo augusto, regiæ munificentia monasterio Miciacensi indulta, quorum videlicet privilegiorum sigilla præ nimia vetustate oobir videntibus fracta penitus fuerant & consumpta. Quorum petitioni digne faventes, pro animæ salute propriæ mei, scilicet Roberti regis & uxoris meæ Constantiæ, & nostrorum filiorum Hugonis regis & Henrici, Roberti quoque & Odonis, ad tutelam prædicti monasterii Miciacensis hoc nostræ regiæ dignitatis præceptum edidimus, ut absque ullo incommodu fratribus ibidem Deo servientibus emolumantum provenisse salutare, nostrumque apud illos perpetuum teneatur memoriale. Prædictorum igitur privilegiorum tenore considerato, ad notitiam futurorum placuit nobis in hoc pragmatico confirmari & annotari possessiones, quæ in prædictis & in aliis regum privilegiis continebantur, quas præsentialiter ejusdem cœnobii fratres gratia Dei secure & quiete possident.

Prior est fundus Miciacensis cum appendiciis suis, & fluvius Ligeris & Ligeriti, & in civitate Aurelianensi possident in alodo claustrum sancti Maximini ab omni exactione libertum & consuetudine, & capellam in honore ejusdem confessoris sacratam, & præbendam sanctæ Crucis perpetualem, & in burgo Dunensi furnulum unum in alodo, & juxta sanctum Aoianum abbatiam sancti Maximini & burgum ejus, & in burgo sancti Aniani dimidium furnilium in mannfirma, qui reddit octum denarios xv. & obolum in missa sanctæ Crucis mensis Maii, & juxta sanctum Donatianum alodium unum; extra civitatam contra claustrum sancti Maximini partem alodi, quæ pertinet ad ipsum claustrum, & præbendam

dam ſancti Aniani. Poſſident etiam eccleſiam ſancti Dionyſii in alodo eum omnibus ibi pertinentibus, terris cultis & incultis, pratis, paſcuis, vineis, ſervis & ancillis, & villis, id eſt, Bruerias, Caventonem, Albarias, Aſinarias & aliam poteſtatem quæ dicitur Nemeſus, Maſnitium & Boſchellum in manu-firma, & curtem Dreani in alodo quæ eſt in pago Gaſtinenſi, & in pago Aurelianenſi Ulmerl villam cum omnibus ſibi pertinentibus, & poteſtatem Audoeni - putei *, Bitriacum, montem Cuichet, Pyracinum, Sarcinum, Grangioli-villam, Viviniacum, Haia-corbi & Nocimentum. Has poteſtates Clotarius rex filius Clodovei ſenioris prædicto loco conceſſit.

* *Emputi.*

Præter hæc autem poſſident capellam ſancti Maximini ſuper Ligerim poſitam ab omni conſuetudine & poteſtate miniſterialium noſtrorum liberam, & vallem & Cerſiacum cum ſibi pertinente terra & ſilva, & omnia quæ ad eamdem villam pertinent, & totas Spedas & Monſtiriacum, Vacheriam quoque & totum Ronedum *, ſicut partitur terra ſancti Liphardi, & Alenam & Bonivillam, & caſuarium unum in Sumone villa; & totam Silveſtri villam. Has poſſeſſiones Childebertus rex prædicto loco contulit. Habet etiam in pago Carnotenſi Fraxinulum, & Saumaricum, & Cleſſam villam cum omnibus ſibi pertinentibus, & terram quamdam in villa, quæ dicitur Vonas, & Maiſſiam & Lincomiſum; has poſſeſſiones Dagobertus rex dicto loco conceſſit. Et in pago Dunenſi habent cellam in loco, qui dicitur Mons-Letardi cum aqua Coneda, molendinis, ſilva, pratis, terris cultis & incultis, paſcuis, vineis, maucipiis, ſervis, hanc cellam Theodericus rex ex hereditate Lupi peſſimi ducis Miciacenſi loco contulit. Cambiacum quoque poſſident ex dono Clodovei ſenioris cum eccleſia & omnibus ſibi pertinentibus, Prunedum etiam & Berellam, Spinam, Toſcham-rotundam, Brulium, & Boſcum ſancti Agili, & Braſias quaſdam juxta ſilvam noſtram, quæ dicitur foreſt, ubi metæ ſunt poſitæ.

* *al.* Rollenum.

Habent inſuper ex dono Pipini regis Fontanas & Malverias, quæ ſunt in alodo & in manu-firma, & Fauvanas & villam Marcelli; & Chandre cum omnibus ſibi pertinentibus, terris cultis & incultis, ſervis & ancillis.

Et ex dono Ludovici imperatoris & Lotharii filii ejus habent diſcurſionem trium navium per diverſa imperii flumina, ſcilicet per Ligerim, Carum, Sequanam, Maternam, Vigennam, Sartam, Meduanam, Sidilum pro quibuſlibet monaſterii neceſſitatibus, ut ſecure & libere ire & redire valeant, & non reddant teloneum vel ullam conſuetudinem vel aliquam redhibitionem. Et ne quiſlibet exactor fiſci de carris vel carreclis vel ſagmariis vel quocumque vehiculo ſive per terram ſive per aquam facto, vel de quocumque commercio pertinens ad prædictum locum exigat, vel accipiat ullam omnino conſuetudinem, nec de quibuſlibet negotiis vel in villis vel in terris, ſive in ſilvis aut in aquis prædicti monaſterii factis undecumque judiciaria poteſtas aliquid exigere præſumat, aliquam legem vel conſuetudinem accipere vel exigere, vel quamlibet moleſtiam inferre. Ipſis vero monachis conſuetudines, quas volunt, ſive in terris ſive in aquis ſuis ponere liceat, id eſt, telonium ſalis & aliarum rerum, quæ vehantur ſive per terram ſive per aquam, & ceteras leges id eſt ſanguinem, raptum, homicidium, incendium, & alias leges quæ ſolent exſolvi, in ſuis terris accipiant.

Poſſident etiam ex dono Caroli Calvi Gaudiacum cum eccleſia & omnibus ſibi pertinentibus, terris cultis & incultis, paſcuis, ſervis & ancillis & quibuſdam villis, ſcilicet Montem-Bellerii, Patiacum, Mauſelanum & boſcum, qui dicitur boſcus Regis, & boſcum Gilfredi, boſcum etiam ſancti Marcelli, & braſias quaſdam inter montem Belleni & viam publicam, ubi metæ poſitæ ſunt.

In Secalonia quoque habet curtem Vennenſem cum eccleſia & omnibus ſibi pertinentibus, & Macherias & Meſum & Brulium, & Coſdrenam ſilvam cum braſiis adjacentibus, & in Litiniaci parochia farinarium petroſum: has poſſeſſiones habent ex dono Lotharii filii Ludovici imperatoris.

Ex dono autem Clodomiri regis habent Fontanellas cum omnibus ſibi pertinentibus, terris cultis & incultis, paſcuis, ſilva, braſiis, ſervis & ancillis. Hanc etiam communitatem habent ex dono Alberici vicecomitis Aurelianenſis, ut per totam ſilvam quæ adjacet Fontanellæ ſupradictæ poteſtati monachorum, ubi inter eorum propriam ſilvam & ſilvas baronum & militum noſtrorum metæ poſitæ ſunt, omni tempore glandis porcos ducentos abſque ullo paſnatico vel aliquo ſervitio habere ſibi liceat.

Habet præterea idem cœnobium multas poſſeſſiones, quas, quia in privilegiis regum præcedentium, & autenticis pontificum nominatim expreſſæ continentur, in præſenti pragmatico noluimus annotari. Nos vero, ne inferiores videamur prædictis regibus, beneficio concedimus prædicti monaſterii fratribus, duos farinarios cenſuales infra Ligeritum ſuper ſanctum Hilarium, cum tota aqua illa, quam dedit eis Hugo miles, ſolventes in cenſu ſolidos tres in miſſa ſanctæ Crucis menſis Maii; & contradonamus Martinum in Ligerito, molendinos duos ex proprio jure noſtro, cum aqua ſibi pertinente, eis in perpetuum concedimus, & confirmamus. Concedimus etiam eis, ut homines noſtri liberi & ſervi, qui manſerint, vel domos habuerint in terris eorum, omnes penitus conſuetudines & ex nomine taliam quemadmodum proprii homines eorum perpetuo reddant. Et ſicut piæ memoriæ genitor noſter Hugo rex eis conceſſerat ſingulis hebdomadis per unam diem & noctem, quam voluerint, libertatem perluſtrandi totam aquam noſtri juris Ligeriti fluvii, quolibet modo piſcationis eis in perpetuum concedimus & confirmamus. Et quia miniſteriales noſtri Aureliauenſes & milites, & ſervientes Landrici militis Balgenciacenſis, & quidam alii, ſicut ad noſtras aures ſæpius pervenit, terras prædicti monaſterii quotidiana vaſtant rapinis, & hominibus illic commorantibus multas injurias faciunt, per hoc noſtræ regalis auctoritatis præceptum id omnimodis amodo fieri prohibemus, Landrico milite Balgenciacenſi, & filiis ejus Landrico, Johanne & Herveo id ipſum conſentientibus, & coram nobis & fidelibus noſtris palam confitentibus, ſe huc uſque nullum omnino jus aut ullam conſuetudinem vel ſervitium in omnibus rebus ſancti Maximini, vel hominibus de jure habuiſſe, vel habere debere. Prohibemus igitur, & auctoritate regia præcipimus diſtricte, ut in Miciaco villa, & in poteſtate ſancti Dionyſii, & in capella ſancti Maximini trans Ligerim, & in Cambiaco, & in Gaudiaco, Monte-Bellerii, Malvariis, Canariis, Fontanis, Villa-Marcelli, Roſariis, Aſnerils in Meſo, & in omnibus appendiciis, quæ ad has villas pertinere noſcuntur, & in aliis villis, vel terris,

ris, vel hominibus eorum, ullus omnino miſſerialium noſtrorum, neque comes, neque nullus, neque Judex, aut villicus, aut quiſlibet publica poteſtate præditus, nllum omnino legem, vel conſuetudinem, vel ſervitium aliquod exigat, vel ullam inquietudinem, aut contrarietatem deinceps facere præſumat; aut quidquam ſubtrahere, aut uliquam infeſtationem inferre: ſed liceat prædictis fratribus memoratas poſſeſſiones, & omnia, quæ regum vel principum, ſeu aliorum quorumlibet fidelium largitione in perpetuum adepti fuerint, ſub noſtra pleniſſima tuitione, noſtris & futuris Deo diſponente temporibus, quiete & libere poſſidere. Ut autem hæc noſtra auctoritas certius credatur, & u fidelibus, Deo annuente, noſtris & futuris temporibus melius conſervetur, ſigilli noſtri charactere ſubter eam juſſimus roborari.

Signum Rotberti regis. Sign. Hugonis regis filii Rotberti. Sign. Henrici filii Rotberti regis. Sign. Rotberti filii Rotberti regis.

Nomina teſtium. Sign. Tetduini clerici, filii Reginæ mulleris, cujus erst beneficium. Sign. Leutericus archiepiſcopus Senonas. Sign. Goſſinus archiepiſcopus Bituricas. Sign. Odolricus epiſcopus Aurelianis. Sign. Guarinus epiſcopus Belvagus. Sign. Franco epiſcopus Pariſius. Sign. comes Ivo de Bello-monte. Sign. Ebu milea. Sig. Guarinus miles Pariſius. Sign. Amalricus miles de Monte-forte. Ego Balduinus cancellarius perlegendo ſubſcripſi.

Actum Aurelianis publice, anno incarnationis Domini milleſimo vigeſimo ſecundo, regni Rotberti regis xxvrs. & indictione v. quando * Stephanus hæreſiarches & complices ejus damnati ſunt, & arſi ſunt Aurelianis.

* al. quando hæretici damnati ſunt Aurelianis.

XXXV.

Ad lib. 55. n. 5.

Rotberti regis præceptum pro monaſterio Bellimontis prope Turonos.

Ex Archivo S. Martini.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Rorbertus Dei miſericordia rex. Si petitionibus ſervorum Dei, pro quibuſlibet eccleſiaſticis neceſſitatibus aures noſtras pulſantium libenter aſſentimur, & ad divinæ militiæ cultum in locis Domino dicatis ubertius famulantibus, auxilium porrigimus, id nobis procul dubio, & ad inſtantem vitam temporaliter tranſigendam, & ad futuram feliciter obtinendam profuturum confidimus. Notum igitur ſore omnino cupimus cunctis Chriſti noſtriſque fidelibus, præſentibus ſcilicet atque futuris, quoniam adiit ſerenitatem noſtri culminis Sulpicius ſubdiconus & archiclavis beati Martini, humiliter ſuggitans, & ſtagitando ſumma precedepoſcens, ut auctoritate noſtræ præceptionis juberemus præceptum fieri de his, unde jam præceptum alteru vice fieri juſſeramus per deprecationem bonæ memoriæ Hervei levitæ & archiclavis beati Martini, prædeceſſoris ejuſdem fidelis noſtri Sulpicii, de eccleſia videlicet beatæ Mariæ Bellimontis, in qua regulam ſanctimonialium ſupradictus ſanctus vir Herveus conſtruxit, non longe ſita a cætro patris noſtri Martini, cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, vineis ſcilicet & pratis; atque de quodam vivario Maiumorta nuncupato, necnon & de quotlibet arpennibus vinearum, quæ diverſis in locis prope ſubarbium opidi præfati confeſſoris Chriſti Martini, ſitæ inter Ligeris videlicet Carique alveum, hoc eſt de vineis ex theſauro arpen. quatuor, non longe ab opido beati Martini ex parte Cari fluminis; terminantur de duabus partibus ipſius poteſtatis; de tertiu parte terræ ſancti Andreæ; de quarta via publica: reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem denar. ſexdecim. Item, de vineis ex theſauro arpen. quatuor in ſuburbio caſtelli beati Martini ex parte meridiei, ubi ultra Beram dicitur. Terminantur de una parte terra ſancti Venantii, de duabus terra communi fratrum, de quarta via publica. Reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. ſexdecim. Item, de vineis ex theſauro arpenn. I. in ſuburbio caſtelli beati Martini ex parte occidentis; terminantur de duabus partibus terra ipſius poteſtatis, de tertia terru ſancti Johannis & ſancti Pauli, de quarta via publica. Reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. quatuor. Item, de vineis ex theſauro arpen. I. in ſuburbin caſtelli beati Martini ex parte occidentis; terminantur de uns parte via publica, de duabus terra ipſius poteſtatis, de quarta terta ſanctæ Pauli. Reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. quatuor. Item, de vineis ex theſauro arpen. III. in ſuburbio caſtelli beati Martini ad Curæcium maceriæ; terminantur de duabus partibus vils publicis, de reliquis partibus terra ſanctæ Crucis, & pratu Sancti Venantii: reddent cenſum ad miſſam Sancti Martini... ex parte occidentis, terminantur de una parte terra ſancti Martini de Portariu, de altera de ipſa Portaria & terra ſancti Sulpicii, de quarte via publica: reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. tres. Item, de vineis ex theſauro quartarios tres in ſuburbin caſtelli beati Martini, ex parte orientis, terminuntur de una fronte, via quæ ducit in ntbem, & ex nno latere via, cujus caput portam ſancti Juliani attingit, de altero latere terra ſancti Pauli, de altera untem fronte alodo Ademari: reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. ſeptem. De vineis quoque de Portaria, non longe u caſtello beati Martini ex parte meridiei arpen. quatunr, terminantur ex duabus partibus terra ipſius poteſtatis, de tertia terra ſancti Venantii, de quarta Sancti Dionyſii: reddent cenſum ad miſſam Sancti Martini hiemalem den. ſexdecim. Item, de vineis de Portaria arpen. dimidium in ſuburbio caſtelli beati Martini, ex parte occidentis; terminantur de una fronte terra ſanctæ Mariæ, ex uno latere terra ſanctæ Monegundis, ex altero vero latere & ex capite viis publicis; reddent cenſum ad miſſam ſancti Martini hiemalem den. duos. De iis quidem omnibus vineis, quas hic cum ſuis terminationibus recenſuimus, jam firmaveramus quoddam ſcriptum, quod idem dominus Sulpicius de ipſis fieri juſſerat, aſſenſu Rogerii decani, & ceterorum fratrum. Deprecatur quoque ſæpe dictus fidelis noſter dominus Sulpicius archiclavis, huic præcepto inſeri quoddam altare, in honore ſanctæ Cruceis & ſancti Petri in medio eccleſiæ beatiſſimi Martini ſitum, ubi ſanctæ memoriæ dominus Herveus archiclavis tumulatus requieſcit, quod & jam ipſe non immemor ſuæ animæ, eidem loco, ſanctæ videlicet Mariæ Bellimontis, in perpetuum conceſſit habendum. Eſt enim de theſauro beati Martini, ea videlicet lege, eoque tenore, ut ſanctimoniales Domino ſervientes, amodo ſemper in poderum cap-

cappar & cetera ornamenta beati Martini, prout potuerint, abſque pretio reſtituunt. Cujus nos petitionem ſatis rationabilem conſiderantes, votis ejus libenter aſſenſum dedimus; & tam de ipſo altari, quam de ſupra ſcriptis omnibus rebus, hoc præceptum fieri juſſimus. Si quis autem hujus noſtræ auctoritatis præcentum violare præſumpſerit, non ſolum in offenſam ſe Chriſti & noſtram lapſum, verum etiam denariorum ſolidorum excocti auri ſe noverit pœna multandum. Ut autem hæc noſtra auctoritas inviolabilem obtineat effectum, manu eam noſtra propria firmavimus, & annuli noſtri impreſſione ſignavimus. Robertus. Ego Balduinus cancellarius relegi, & ſubſcripſi.

XXXVI.

Ad lib. 55. n. 17.

Richardi Nortmannorum ducis diploma pro Monte-ſancti-Michaelis.

Ex archivo S. Michaëlis.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti, Amen. Anteceſſorum noſtrorum inſtitutionibus ſanctitum decretumque eſt, quatinus, ſi quis fiſcum facultatum quiddam loco Sanctorum alicui, vitæ ſuperna accenſus amore, perennitor poſſidendum tradere voluerit, ſollemne exinde idoneorum perſonarum plurimus adſtipulationibus fulcitum, ut id inconvulſum permaneat, teſtamentum faciat. Referentibus enim quamplurimis ſanctæ Dei eccleſiæ doctoribus, divinum eſſe præceptum didici, ut illic noſtri recondantur theſauri, ubi omnis aberit ſorum formido, omniſque tinearum demolitio; eſſeque quoddam peccatorum purgatorium eleemoſynarum; & quod Deus in largiendo munificos expoſcit, qui ſe in retribuendo præparat munificentiſſimum. Detur igitur Deo non noſtrum, ſed ſuum. Quid enim aliud nos habere putamus, quam quod ab eo accepimus? Tributus frigidæ aquæ calix, & æterna recipiatur merces. Tanti valet regnum audivimus Dei, quantum habemus: ſuffecit vidua quadrans, profuit & Zachæo bonorum dimidium diſtributio. Quæ denique ad id quod ſtatuitur, ad id quod non ſtatutur comparatio? ſcilicet pro terrenis cæleſtia, pro perituris mereri perpetua. His & aliis divinæ auctoritatis incitatus hortamentis, ego Richardus, gratia Dei dux & princeps Nortmannorum, pœnas inferni cupient effugere, & paradiſi gaudia deſiderans habere poſt mortem corporis, loco ſancti archangeli Michaelis, ſito in monte, qui dicitur Tumba, fratribuſque ibidem Deo monaſtice famulantibus, trado abbatiam ſancti Paterni, ſitam in pago Conſtantino, cum terris cultis & incultis, cum eccleſiis & molendinis, cum pratis & ſilvis, quæ terminator ob orientem via publica tendente Conſtantias, a ſeptentrione rivulo, nomine Veulera; a meridie fluviolo, nomine Tarn; ab occaſu mare oceano cum inſula, quæ dicitur Calfoi. Do etiam villam, quæ dicitur Chanteloe, cum eccleſia & molendino, cum ſilvis & omnibus appendentiis. Terram quoque Grimbaldi, quæ ſita eſt in Paxiqueville, & in Flamenville, & in Langrona, & medietatem Erengerville. Terram etiam Durandi, quæ eſt infra terminos villæ, quæ nuncupatur Varlai; & terram Petri monachi, quæ eſt in inſula Garſai, Columbam iterum, ſitam in eodem ſupra nominato pago, cum eccleſia & molendino, & eam ſilvis. Terram etiam Bernardi patris domni Hildeberti abbatis, quæ eſt in territorio villæ, quæ nominatur Rotoloi, cum molendino & pratis. Trado etiam donatione perpetua quamdam villam, ſitam in pago Bajocaſino, nomine Verſum, cum omni terra, quæ ad eam pertinet, culta & inculta, cum eccleſiis & molendinis omnibus & ſilvolis, medietatemque villæ Mrudreville, quæ hoie adjacet terræ. Confirmo inſuper donationem matris meæ de Britavilla, quam de ſuo dotalitio loco ſuperius dicto obtulit pro patris mei, ſuique ſalute & mea meorumque fratrum. Villulas quoque, quas avus meus Willelmus in pago Abrincatino ſancto Michaëli tradidit, ſed Robertus comes poſtea vi abſtulit; reddo quæ his vocitantur nominibus, Msldrei, Carcei, Marinnei, Curei, Forgea, Solinnei, Dumaunei, Macei, Scallei, Peleton, dimidium Cromeret, Verguncei, Mannei; ſancti Johannis iterum villam, prope litus maris ſitam, cum eccleſia & vineis, & molendino & pratis: & villam in valle caſtelli Moretoin, quæ dicitur Menil Ranger, do, teloniumque ſuum abbatiæ, & de mercatoribus venientibus & pertranſeuntibus. Monaſterium etiam ſancti Petri apoſtolorum principis, ſitum in latere montis ipſius tribuo, ea lege, ut abbas vel monachi ibidem pro mea meorumque filiorum ſalute, clericos conſtituant, quos voluerint. Si quem autem ex illis ſordide aut negligenter res ſanctæ Dei eccleſiæ tractare perſpexerint, poteſtatem habebunt divinum officium ei interdicendi, & niſi correxerit, eo depoſito, alium in illius locum ſubrogandi. Omnes ad poſtremum conſuetudines ipſius villæ, tam ad me, quam ad Abrincatenſem epiſcopum pertinentes, ſicut ſanctæ memoriæ pater meus Richardus auctoritate Romani papæ conſtituit perpetualiter poſſidendas; tribuo ea ratione, ut in omni ſucceſſura generatione abbas vel monachi ipſius montis omnes leges omneſque ſorisfacturas clericorum ac laicorum virorum ac mulierum ejuſdem burgi, abſque calumnia cujuſquam noſtrorum ſucceſſorum, ſeu prædictæ ſedis epiſcoporum poſſideant, & quæcunque corrigenda fuerint, corrigant. Qui ſi in aliquo a rectitudinis tramite, quod quidem abſit, deviaverint, curamve animarum incolarum loci neglexerint; jam dictæ ſedis epiſcopus, ſive Deum timentes vicini in notitiam hoc deferre curent principis, qui illis temporibus Nortmannorum dux fuerit, ad quem deinceps pertineat corrigere ea, conſilio Rotomageſis archiepiſcopi, ceterorumque optimatum provinciæ. Porro de ordinatione abbatum vel monachorum ſive clericorum loci hoc decernimus, ut, juxta quod a ſupra dicto meo genitore ſancitum eſt generali aſſenſu Romani concilii, monachi ſæpe dicti monaſterii ordinandos ſibi eligant, & ut ſibi placuerit a quolibet epiſcopo ſuæ vicinitatis, aut in illius ſede, aut in ſuo monaſterio ordinari faciant. Hæc omnia prænotata Deo ſanctoque archangelo Michaëli in ejus prædicti montis monaſterio placuit tradere pro meæ redemtione animæ, pro mei quoque patris vel matris & uxoris, filiorumque meorum Richardi & aliorum ſalute, quorum voluntate conſenſuque id agu ſub teſtimonio Chriſti totiuſque eccleſiæ, eo tenore, ea lege, ut abſque calumniatione ſeu contradictione omnium ſuccedentium, ſive parentum, ſeu quorumcumque aliorum, præfatus locus & habitantes in eo, habeant, teneant, poſſideant. Quod ſi aliquis diabolicæ pravitatis telo jaculatus, qualicumque modo his calumniationis vim inferre præſumpſerit, ipſe conſentiente-

que

que ſibi, totius excommunicationis atque maledictionis, cum Juda traditore & Dathan & Abiron perennibus perenniter irretiatur vinculis. Ut autem hujus donationis auctoritas verius credatur, & diligentios per omnia ſervetur, firmiuſque teneatur temporibus, manu propria ſubterfirmare curavi, fideliumque meorum nomina, quorum conſenſu id egi, ſubſcribi imperavi. Signum † Richardi ſecundi comitis filii magni Richardi, qui & Vetus dicitur. Sign. † Richardi filii ejus. Sig. Rotberti filii ejus. † Ego Maugiſus, ſanctæ Ahrincatenſis eccleſiæ epiſcopus, hanc donationis cartulam manu propria voluntarie confirmo. † Robertus archiepiſcopus. † Hugo epiſcopus Bajocenſis. † Robertus epiſcopus Conſtantiæ. † Hugo epiſcopus Ebroicenſis. † Hildebertus epiſcopus Luxovienſis. † Niellus vicecomes. † Gnimundus vicecomes. † Hubertus. † Osbernus frater comitiſſæ. † Hunfredus frater ejus. † Roſcelinus. † Normannus Silveroo. † Bernardus filius ejus. † Osberous filius Arfaſt. † Raulfus frater ejus. † Hugo clericus, & multi alii.

XXXVII.

Ad lib. 5. n. 90.

Charta Helmoini epiſcopi pro Flaviniacenſi.

Ex chartario Flaviniacenſi.

QUia conſtat univerſalis ſtatum eccleſiæ pro meritis ſubjectorum atque rectorum ſumere detrimentum ſui, vel incrementum, idcirco certe eſt ſæpenumeco quædam monaſterium uliquoties, favente bonorum omnium auſpice Chriſto, multigena augmentatione in dies ad meliora provehi; uliquando vero, adverſante illo, de quo Dominus uit: *Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit mecum, ſpargit*, ad deteriora dejici. Hinc eſt, quod quædam loca, quæ regularis quondam tenore fervoris & temporalis opulentiæ bonis pollebant, nunc ſtatum priſtinæ dignitatis amiſiſſe, & pæne ſubditos verſa eſſe proſpicimus. Quorum ruinæ paſtores ſanctæ matris eccleſiæ, utpote illius ſummi Paſtoris membra, qui novit roinoſa reſtaurare, congregare diſperſa, pro viribus debent concurrere, ac ſupplementum ſui juvaminis omni ſollicitudinis vigilantia exhibere. Hujus conſiderationis cura inſtanti pervigil atque ſollicitus domnus Walterius Æduorum præſul, monaſteria ſui epiſcopatus ditioni ſubdita, pro Dei amore atque honore, eum regulari beati Benedicti inſtitutione imbuere, tum etiam bonorum præſentium ſtipendiis fagaci induſtria, quantum valuit, ſtuduit augumentare. Cumque his tam piis actibus jugiter indefeſſus operator inſiſteret, animadverſit inter cetera quoddam cœnobiolum, Colchas nuncupatum, quod etiam olim magno honore ſimul & religione floruerat, ita penitus everſum, ut nullus inibi monachorum, nullus maneret canonicorum præter unum, qui ibidem miſſam celebrare erat ſolitus, presbyterum. Itaque quia pia intentione religioſaque ſollicitudine ſtuui, unde deciderat, illud cupiebat reformare: ſed quoniam a præceſſoribus ipſius epiſcopis in beneſcin ſæcularibus ac potentibus viris erat diſtractum atque datum, nequaquam abſque eorum aſſenſu vslebat effectui operam dare; tandem fuit conſilii, ut per laudationem Hugonis Cabilonenſis comitis, cujus beneficium erat, præfatum monaſteriolum interim abbati, vel monachis cœnobii Flaviniacenſis ad reſtauran-

dum committeret, lemptaturus in reliquum majora reparationi ſeu meliorationi ejuſdem loci proficua, ſi id ei, ſuperſtite vita, ſuperna concederet gratia. Sed quia vitam illius mors lividu nobis abſtulit, nec cœpta perfectioni tranſmittere valuit; idcirco ego Helmoinus Auguſtidunenſis epiſcopus, ſucceſſor ipſius, pia hujus cœpti auſpicia, quæ iſdem domnus Walterius anteceſſor & ſenior meus ſtuduit inchoare, cupio, omnipotentis favente miſericordia Conditoris, cum conſilio & adjutorio jam dicti domni Hugonis comitis, ad finem uſque deducere. Cum vero ſollicita mentis cura pertracto, qualiter hujus negotii efficientiam meliori fine perſgam, illud vel maxime ad hoc opus virium fortitudinem mihi videtur eximere, dum perpendo terras vel eccleſias, ad eumdem locum pertinentes, ita diverſis in partibus in multorum beneficin traditas & diſtractas, ut nullatenus his poſſint auferri, quorum ſubjaceut ditioni. Quocirca quibiam penitus ita eſt deſtitutum utque deſtructum, quu jam per ſe ſine alterius levaminis ſolatio nequeat ſtare; nullum melius invenire potui conſilium, quam ut cœnobio Flaviniacenſi, quod, miſeraute omnipotentia Creatoris, ſancti Benedicti pollet inſtitutis, quodque noſtri epiſcopii ulneellitur ſedi, illud perpetuo jure ſubderem utque conferrem; ut ſcilicet tam abbas quam monachi ejuſdem monaſterii per ſuccedentis ævimetss, ſub ſui regiminis potuſtate & dominatione id habeant, reſtructionemque aut reſtaurationem ejus agere ſummo ſtudio procurent. At vero ad peragendom tam laudabile opus, dapſilis liberalitss prænominati domni Hugonis comitis nobis non defuit; ſed inſuper, ut diximus, quia dn ejus beneficio erat, ipſe obnixis petitionibus, ut hujus teſtamentum auctoritatis facerem, poſtulavit. Cujus favore necnon canonicorum ſancti Nizarii, ſive aliorum noſtrorum fidelium laudatione fretus, necnon venerabilis abbatis Amadei humilis ſupplicationum precibus adſtrictus, ſtatuo atque confirmo per hoc privilegium noſtræ auctoritatis quatinus ſine alicujus ſalſitatis, vel calumniæ jactura ſub regiminis dominio patris, ſeu monachorum prædicti Flaviniacenſis monaſterii prælibatus locus, ſancto Georgio Chriſti teſti dicatus, qui Colchas dicitur, ſine tenus permaneat ac perſeveret, eum omnibus videlicet, quæ ad præſens inibi haberi videntur, vel in futuris temporibus, tam prælati Flaviniacenſis, quam alii homines ibidem donavorint, aut quolibet modo adquirere poterint. Quod ſi quis hujus noſtræ auctoritatis firmitati aliquo modo niſus fuerit refragari, hic talis perpetuo anathemate multatus eliminatuſque a cœtu fidelium, æternæ damnationis ſubeat ſupplicium. Actum Auguſtiduno. Helmuinus epiſcopus, qui fieri juſſit & firmari rogavit. Rotbertus gratia Dei rex Francorum firmatur exſtitit, filiuſque ejus Enricus. Hugo epiſcopus Autiſiodorenſis, Lambertus epiſcop. Lingonenſis, Gaufredus epiſc. Cabillonenſis, Beraldus epiſc. Sueſſionis, Gauſſinus epiſcopus Matiſconenſis, Hugu epiſc. Neverneoſis, Aganus abbas, Hugo abbas, Erbertus abbas, Aynaldi archidiacon. Auſeiſus decanus, Gaufredus abbas, Albuinus præpoſitus, Guido abbas, Richardus archidiac. Landricus comes, Gerardus Sinemurenſis, Otto comes nepos Hugonis epiſcopi, Walterii ſigniferi, Tetbaldus comes nepos ipſius epiſcopi, Raginardi, Anſedei, Lamberti, Hugonis, Firuci, Achedei, Himmarus, Salecherius, Rotgerius, Ayrardus, Anno notati

tati regis Rotberti trigeſimo. Guillelmo ſcribente vice Reginaldi cancellarii.

XXXVIII.

Ad lib. 55. n. 53.

Placitum pro Lezatenſi monaſterio de Paderianis.

Ex Archivo Lezatenſi.

ANno incarnationis Dominicæ Jeſu-Chriſti ſexto ac his deno poſt milleſimum, orta eſt contentio inter Aimericum abbatem ſancti Petri Lezatenſis, & Odonem abbatem ſanctæ Mariæ Simorræ pro abbatia ſanctæ Mariæ, quam dicunt Paderiania, quæ eſt infita in comitato Cominico. Fuerunt autem hi duo abbates die quadam in civitate Toloſana, & ibi inter ſe ſuam ambo dixerunt fidem, ut in judicio abbatum & monachorum regulariter viventium ad alterutrum rectum ſibi ſarerent & ſtatuerent. Statuto vero die conveniunt ſimul in comitatu Toloſano, die kalend. Martii, feria quinta paſſionis Domini, in adjacenti villa de Fuſtiniaco, in præſentia domini Rogerii comitis; & ſiſit ibi abbas ſanctæ Mariæ Craſſæ, Stephanus nomine. Fuerunteque cum eo monachi Randulfus & Hugo abbas, & Bernardus, & Stephanus. Intea eos autem adfuit Oliba abbas ex monaſterio ſancti Hilarii Carcaſſenſis, monachique cum eo Petrus & Lomarius; abbas namque & grammaticus, nomine Seniorellus, ex monaſterio ſanctæ Mariæ Soretenſi, abbas quoque Richardus ſancti Licerii Bigorræ, monachuſque cum eo nomine, Aimonius. Principes namque ſaculares fuerunt hi, Ludovicus de Samatano, Rogerius, Amelius, & Bernardus, Raymundus de Olona, Garſias namque Arnaldus de ſancta Eisbarra, & alii quamplurimi boni & honeſti viri. In ſupraſcripti etiam præſentia Rogerii comitis, & abbatum, & monachorum, principumque reclamavit ſe ſupraſcriptus Aimericus abbas, cum monachis ſancti Petri Lezatenſis, id eſt Guillelmo de Fuſtiniaco, & quibuſdam aliis monachis ſancti Petri Lezatenſis, de jam dictum Odonem abbatem, eo quod rapuiſſet & per vim rapuiſſet poteſtatem de ſupra memorata abbatia ſanctæ Mariæ Paderianis beato Petro & ſibi. Abbates vero ſupra ſcripti interrogaverunt ſupraſcriptum Aimericum abbatem, qualem rectum ſanctus Petrus appellaret in ſupra-dicta abbatia. Et ille dixit ſcire, quia fuit quidam clericus, nomine Aſnerius, qui veniens ad converſionem in monaſterio ſancti Petri Lezatenſis, indutus ibi eſt habitum monachi, & dedit ipſum locum, qui vocatur Paderianis, ad beatiſſimum Petrum, qui erat tunc ſilva eremitica; & quando hoc fecit Aſnerius, tenebat ipſum locum ſine appellatione & inquietudine omnium hominum. Poſt hoc, ipſe Aſnerius fuit abbas ſancti Petri Lezatenſis, & ipſe ædificavit & conſtruxit ipſum locum cum adjutorio ſancti Petri, tenuitque eum ſanctus Petrus cum ipſo Aſnerio per triginta annos, ſine appellatione & commotione ulla hominum. Itidem abbates ſupra ſcripti interrogaverunt Oddonem abbatem quid ad hæc vellet reſpondere. Ille vero oſtendit unum locum, in quo ſcriptum erat, quod Rocus quidam abbas ſancti Saturnini ipſum locum comparaſſet ad opus ſancti Saturnini, & in ipſum brevem, quem oſtendit Oddo, non dicebas quod Reus ullam donationem feciſſet ad ſanctum Saturninum. Ipſe vero brevia non continebat nomen regis, nec ſcriptoris, & eam invalidus omnibus modis, quia nec habuit, nec tenuit. Judicaverunt vero abbates ſupra ſcripti ſecundum regulam ſancti Benedicti, & propter monachum, qui venit in locum ſancti Petri ad converſionem, & pro retentione triginta annorum, meliorem eſſe rectum ſancti Petri, quam ſancti Saturnini. Oddo vero ſupra ſcriptus noluit hanc recipere judicium, ſupra ſcripti vero abbates inquiſierunt in libros judicum, & in ſanctos canones, quod ſi una eccleſia jus alterius eccleſiæ per triginta annos ſine interpellatione poſſederit, ultra actio non repetatur; quia tempus legum excludit. Sed & hoc noluit recipere. Interea principes ſæculares ſupre ſcripti judicaverunt Aimerico abbati per rectum judicium, ut ipſe per unum hominem dixiſſet, quod antea habuiſſet ſanctus Petrus de ipſum locum legalem donationem & reſtitutionem de dominium poteſtaticum, & meliorem rectum eſſe ſancti Petri jam dicti, quam ſancti Saturnini. Oddo autem & hoc noluit recipere. At judices ſupra ſcripti dixerunt el, ut ille iſtum reſponſum faceret ſupra dicto Aimerico, & Aimericus viciſſim eum per certamen ſingulare; & ipſe noluit acquieſcere. Seniores autem ſupraſcripti, ut viderunt Oddonem jam dictum, quod nec vellet rectum facere, nec recipere, conſiliaverunt Rogerio comiti ſupra ſcripto, ut poteſtatem ſanctæ Mariæ Paderianis, unde contentio agitabatur, redderet ad ſanctum Petrum & Aimerico abbati, & monachis; & ita fecit. Acta eſt autem hæc definitio menſe Martio, anno trigeſimo regnante Rotberto rege Francigeno.

XXXIX.

Ad lib. 56. n. 11.

Charta Dudonis abbatis Dervenſis pro Stephano de Juncivilla.

Ex chartario Dervenſi.

NOtum fieri volumus omnibus Chriſti fidelibus, quoniam ego Dudo, licet indignus, abbas Dervenſis, breviarium ſtudui facere de territorio Bleſenſi, quod eſt ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, & venerandi martyris Chriſti Bercharii, qualiter ad defendendum, & bene ab hoſtibus cuſtodiendum, Stephano de Juncivilla commiſſum ſit. Quapropter Engelbertus comes Breonenſis, habens quamdam ſororem, nullius adhuc junctam connubio, cupienſque eam tradere alicujus valentiæ potentiæque viro, placitum inde habuit cum ſupramemorato Stephano, copulans eam illi vinculo maritali. Hac itaque retione idem Stephanus peroptans ab ipſo aliquid extorquere proficuum, ſicut a tali ac tanto domino, quæſivit & impetravit illud tantillum advocariæ Bleſenſis pagi, quod commiſſum fuerat Engelberto prænominato comiti. Verum quia ſibi parum proveniebat hæc talis advocaria, venit ad me, ultro promittens Deo & ſancto Petro, & mihi coram fratribus, & multis aliis, ſe deinceps melius defenſurum terrem illam noſtram, ſi ſibi gratis aliquid concederemus: cujus confiſi promiſſionibus, annuimus ei per annum de pertinentiis ad eamdem advocariam quadraginta arietes, & totidem porcos, ſex prandia & ſarropera ad palos virgaſque ferendas ad opus caſtri ſui, hoc modo,

do, ut mane euntia in veſperis reverterentur. Conceſſimus etiam ſibi de operariis ad hudem ſuorum & noſtrorum hominum. Eo tamen tenore hæc omnia ſibi impartimus, ut nihil aliud acciperet ibi; ſi autem in aliquo levaret amplius, nullum ibi dominium ipſe nec ejus poſteri haberent. Signum Dudonis abbatis. Sign. Widonis comitis. Sign. Milonis monachi. Sign. Richerii. Sign. Wandelgeri monachi. Signum Teceſini. Sign. Engelberti comitis. Sign. Engelberti.

XL.

Ad lib. 56. n. 15.

Charta Hugonis militis, qui partem quamdam foreſtæ ſuæ Dervenſibus donat.

Ex eodem chartario.

SAnctæ Trinitatis fidem ego gratia Dei miles Hugo ſincera mente complectens, & Sanctorum ſuffragiis attolli deſiderans, adii monaſterium in ſaltu ſitum Dervenſi, conſtructum in honore beatiſſimorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſanctique Bercharii martyris, quo etiam corpore quieſcit; cui venerabilis paſtor & abba Dudo præeſſe dinoſcitur, ubi Sanctorum habitationem conſiderans, & monachorum inibi degentium converſationem Deo dignam eſſe pertractans, profectum animæ intelligens, ſi de meo proprio jure ibidem aliquid conferrem. Contuli eiſdem fratribus, tum ob amorem prædictorum Sanctorum, tum pro remedio animæ meæ, necnon & genitoris ac prædeceſſorum ſucceſſorumque meorum, partem quamdam ex foreſte mea, quam ſolide & abſque alicujus pervaſoris contradictione uſque ad præſens viſus ſum poſſidere, eorum perticas in longitudine, totidem in latitudine. Dimenſionem autem perticæ ipſius ad menſuram pedum viginti & ſeptem protendere volui. Hanc igitur ais partem contradi, ut exſtirpare, & quodcumque voluerint, & cordis eorum appetitus fuerit, faciant, & agricultores ad excolendam terram illam conſtituant; molendinum & cetera, quæ ſuis uſibus neceſſaria perſpexerint, ibidem coaptent. Eccleſiam vero ædificare, & omnem decimam annonæ, quæ infra præſcriptum terminum provenerit, & omnium, quæ eccleſiaſtici juris eſſe potcrunt, eis habere concedo. Paſcua animalium infra & extra per campeſtria & ſilveſtria in meo proprio rure habeant; ligna ad ſuccendendum, & materiamen in diverſos uſus neceſſarium, ad domos videlicet conſtruendas & cooperiendas, ſine ullo miniſtrorum meorum xenio in perpetuum poſſideant. Et ſi pro tempore fertilitas ſilvæ occurrerit, & uſus glandium vel ſaginæ fuerit, & ipſi in prædicta villula greges ſuillos enutrierint vel habuerint; liberum habeant per abdita ejuſdem ſilvæ circumquaque exitum vel regreſſum. Et ſi incolæ loci illius porcos ſuos cum porcis indominicalibus miſcuerint, miniſteriales monachorum omnem decimationem abſque aliqua meorum moleſtia accipiant. Quod ſi aliunde venerint, & forenſium villarum noſtra depaſci paſcua voluerint, ſecundum morem regionis conſuetum ſaltus debitum perſolvant. Denique præcavens in futuro, & deventuris ſollicitans temporibus, ne aliquis iniquorum pervaſione ſua, hoc ſibi quaſi pro ſalvamento uſurpare voluerit; conſultu meorum fidelium hoc decretum ſtatui, ut præpoſitus monaſterii, qui eidem villæ præfuerit, per ſingulos annos, non infra, ſed extra, mediis ſcilicet campis, vel ſilvarum receſſibus, non villicus, non tuſticorum aliquis, ſed ipſe præſentialiter ad viginti homines mihi obſonium præbeat. Et hoc ideo ut cum pagenſes circumpoſiti videntur, recognoſcant quod ego, qui hoc ſancto loco pro remedio animæ contuli, etiam defenſionem mihi reſervavi. Si quis autem ſucceſſorum meorum tactu invidiæ inflammatus hoc opus pietatis, quod a nobis conſtitutum eſt, diſſolvere voluerit, ſit alienus a Chriſto, & ab omni cœtu Sanctorum, & duplici contritione conteratur videlicet corporis & animæ, ſitque pars ejus cum Datan & Abiron rebellium Domini. Verum ut hæc traditio mea ſtabilis & inconvulſa permaneat, conſtipulatione teſtium ſubnixa hanc firmare volui.

Signum Hugonis, qui hanc traditionis chartam fieri rogavit. Sign. Helizabeth uxoris ejus, Warnerî, Hugonis filii ejus, Teboldi filii ejus, Hunebertî filii ejus, Matheridæ filiæ ejus, &c. Data ſub die XV. kal. Decembris, regnantibus piiſſimis Francorum regibus Roberto, & filio ejus Hugone. Actum Dervo monaſterio publice, anno ab incarnatione Domini milleſimo viceſimo-ſeptimo, indictione decima. Deinde obiit milleſimo trigeſimo-quinto, V. nonas Octobris.

XLI.

Ad lib. 56. n. 16.

Præceptum Odonis comitis Bleſenſis pro Majori-monaſterio.

Ex archivo monaſterii.

SI juſtum eſſe credimus & chriſtianæ pietati congruum, ut potentes ſæculi hujus de propriis facultatibus, quas a prioribus ſuis jure hereditario poſſidendas per legitimas ſucceſſiones ſuſcipiunt, eccleſiis Dei famulantibus, unde ſuſtentantur, tribuant; nimis a juſtitiæ linea diſcrepare cenſemus, ſi non ea, quæ a domo Dei antiqua iniquitas injuſte abſtulit, aut divino perculſi timore, juſte ei reſtituamus. Qua ego Odo comes recta conſideratione animatus, pro animæ meæ atque uxoris redemtione, & filiorum meorum incolumitate reſtituo ſancti Martini eccleſiæ, quod Majus-monaſterium dicitur, per deprecationem Ebrardi abbatis, monachorumque ipſius loci, eccleſiam quamdam in pago Bleſiacenſi ſitam, quæ Chilziacus nominatur, quam ipſos olim jure tenuiſſe liquet, ſed ſæcularium hominum violentia perdidiſſe. In hujus autem pietatis operatione Alanus, Britannorum comes clariſſimus, & Eudo frater ejus, qui de me prædictam eccleſiam in beneficio tenebant, pro lucro æternæ hæreditatis conſenſerunt. Et ut hæc deſcriptio majorem per tempora obtineat vigorem, præſente Hainrico rege ejuſque fidelibus & noſtris, mano propria, præmiſſo ejus ſigno, eam ſubterfirmavimus, manibuſque noſtrorum fidelium corroborandam tradidimus, quorum nomina hæc ſubterſcripta continentur. Signum Hainrici regis. Sign. Adam Melidunenſis. Signum Alberti filii Rainaldi vicedomini. Sign. Gualini. Sign. Manaſſæ comitis. † Sign. Odonis comitis. Sign. Eudonis comitis. Sign. Guigonis. Sign. Hocili. Sign. Alfredi. Sign. Jungonei Britannorum archiepiſc. Sign. Guarini epiſcopi Redonenſis. Signum Manſiniti.

Sign.

Sign. Guanilonis theſaurarii. Sign. Geldulni. Sign. Erivei fratris ejus. Sign. Nivelonis. Sign. Anſel. Sign. Gauzcelini. Signum Hugonis fratris ejus. Sign. Dotuini. † Sign. Gradulfi præpoſiti. Sign. Aymonis fratris ejus, Sign. Rainaldi.

XLII.

Ad lib. 56. n. 16.

Notitia de fundatione prioratus de Veteri-vico.

Ex eodem archivo.

NOſſe debebitis, ſi qui eritis poſteri noſtri, hujus ſcilicet Majoris habitatores monaſterii S. Martini, quod vobis tradere pergimus chartæ monimento iſtius. Unebaldus olim quidam honoratus ac nobilis, Virſonenſis caſtri poſſeſſor in pago Biturigenſi, inter cetera, quæ in Carnotenſi pago poſſidet alodia, ibi obtinuit quædam, quorum caput, hoc eſt villa principalis, Vetus-vicus appellatur, & his undique ſuibus omnia limitantur: ab oriente Lidn fluvio, ab occidente a ſilva ſcilicet, quam Perticum vocant, Carnotenſium ſancti Martini canonicorum quadam terra, quam Chaſcentum appellant: a meridie Verlena fluvio: ab aquilone Tironio. E quibus ſcilicet alodiis, quatuor tantum manſionilia pater Unebaldi illius, nomine & ipſe Unebaldus, dederat olim Carnotenſi eccleſiæ ſanctæ Mariæ, nuncupatu ſic, Malverolias, Franciſcas, Raucoſas, Manſum-Sichardi. Cetera ille Unebaldus, Unebaldi filius, primo cum fratre ſuo quodam Ermemaro, dehinc ſolus jure quieto, quoad vixit, partim in proprium tenuit dominium, partim ſuis hominibus de ſe tenenda donavit. Poſt obitum quoque ſuum hæreditario tenenda jure ſuis eadem dimiſit hæredibus, qui fuerunt Unebaldus, Gauſridus, atque Rotbertus, qui propriam poſtmodum ſororem honorato cuidam, nomine Gauſcelino, cognomento Normanno, tradentes uxorem, partem ſimul aliquantam illorum tradidere alodiorum. Reliqua etiam ſuis, ut ſibi viſum eſt, hominibus de ſe tenenda diſtribuerunt. Qui tamen non ſolis contenti conceſſis, longe manentibus principalibus dominis, extra ſibi debitum, quantum viſum eſt cuique, occupavit impune. Interea bellis ſæpius in hiſce regionibus frequentatis, in invia ſupradicta terra tedaſta ſolitudine, annis nihilominus ſeptem & cultore omni caruit & incola, uno tantum, necubi veritas offendatur, inhabitante excepto, non tameo ullquo terræ cultu, ſed mellis quæſtu ſilveſtris, volucromque atque ferarum vivente venatu. Fuit hic nomine Gualterius, Mala-operis cognominatus. Inter hæc Unebaldo jam dicto hæredum primo Unebaldi illius, quem primitus ſupra nominavimus, monachicam ſubeunte vitam, honor ex integro paternus in manus devenit Gunſredi fratris illius. Nam junior illorum Rotbertus jam & ipſe eidem ſe ſe ſubdiderat vitæ. Quod ipſum facere cum Gauſrido quoque poſtea placuiſſet, atque ad ſuſceptionem hujuſce propoſiti noſtrum iſtud monaſterium delegiſſet; dono Gauſredi iſtius, & auctoramento Unebaldi illius atque Rotberti, deſcripta ſuperius alodia in jus noſtri devenere dominii, auctorizantibus quoque filiis eorumdem ac filiabus, pariterque nepotibus ita mancupatis, Arnulfo, Unebaldo, Gauſredo, Rotberto filiis Gauſredi: Hildeſinde, Richilde, filiabus ipſius: Waningo, ... nepotibus ejuſdem de prædictis filiabus: dehinc Unebaldo Rotberti filio, ejuſdemque filiabus Hildeſinde atque Letgarde, ex eiſdem filiabus genitis nepotibus ipſius. . . His ita obtentis, cum ab omnibus etiam qui ſæpe fata alodia, vel prædictorum dominatione virorum, vel uſurpatione propria obtinebant, ſingulorum quorumque partes partim pecuniis redemiſſemus, partim dono ſuſcepiſſemus, da quibus ſingulis litteras notificantes habemus; cumque aliquos ex fratribus noſtris ad excultionem direxiſſemus terræ illius, atque inſiſtentibus ipſis, & excoli diligenter cœpiſſe & incoli; vetus illud malum, quod inter mortales quoque non moritur, mox emerſit invidia. Canonici ſiquidem Carnotenſis eccleſiæ ſanctæ Mariæ, ea ſibi omnia reclamanda putantes, calumniam nobis ſuper hiis intulere. De qua re cum ad placitum venire differentes, diu multumque nos fatigaſſent, venerunt tamen, atque in ſuo ipſorum capitulo, præſente Agenerto epiſcopo, quid juris erga illa reclamarent alodia perquiſiti, aliud prorſus nihil oſtendere valuerunt, quam inter nomina defunctorum, quorum ſolebant agere memorias, Unebaldi cujuſdam nomen cum iſtiuſmodi annotamento interſitum: Nonis Februarii obiit Unebaldus miles, qui res proprietatis ſuæ, quas habebat in pago Carnotenſi, reliquit ſanctæ Mariæ. Hunc igitur fuiſſe aſſerentes Unebaldum Virſonenſem, non putamus, ſed ſequentem, Ermemari ſcilicet fratrem; quicquid ille in pago poſſederat Carnotenſi, ſuo conclamabant competere juri, cum tamen ab ejuſmodi repetitione annis aliuſſent amplius quam trigiota, nimirum a diebus Rodulfi Carnoteni quondam epiſcopi, qui Unebaldum illum, ut habetur cognitum, tradidit ſepulturæ, adſuque tempora tunc præſentis illius, quem ſupra taxavimus, Agenerti, inter quos Fulbertus & Theodericus eidem epiſcopatui præfuiſſe noſcuntur. Sed acceſſit ad iſtud apertiſſima comprobatio reclamationis injuſtæ: quia videlicet nequaquam nonis Februarii, ſed xv. kal. Novembris obitus exſtitit junioris illius Unebaldi. Verum cum ne ſic quidem confutata conquieſceret calumnia, ſupra nominatus Arnulfus, unus de filiis Gauſredi filii ipſius Unebaldi, pertinaciam calumniatorum conſuetudinario duello convincere parat; nec illis autem id refugientibus, jamque præſto factis utrimque condicta die campionibus, viſum eſt interim rem eſſe reſpectandam: quo & diligentius inquireretur, &, ſi poſſet fieri, pacatius finiretur. Nec fefellit iſta proviſio: nam & ſuum illum defunctum, quem fuiſſe aſſerebant Unebaldum Ermemari fratrem, non hunc exſtitiſſe, ſed ipſorum fratrum patrem: eumque propter donationem manſionilium ſuprataxatorum, illorum defunctis cum annotatione illa interſitum compertum nobis eſt poſtea; & cauſa belli cum pace finitu. Habito ſiquidem de his alio deinceps placito, in feſtivitate ſcilicet ſanctæ Mariæ, [nam ſuperius illud circa pentecoſten eſt habitum] primo quidem judicatum eſt duabus invicem eccleſiis, pro rebus ſuis non eſſe bellandum. Dehinc nobis qui veſtiti hinc eramus, de quibus canonici nullam umquam inveſtituram ſuam, neque factam ſibi donationem aliquam, nec ullum litterarum hominumve teſtimonium monſtrare valebant; ſolito candentis ferri judicio eſſe probandum, rectius nos illa debere alodia poſſidere dono filiorum Unebaldi, quam illos jure ullo, aut ulla ratione probabili. Ad quod agendum, e noſtris mox hominibus tradidimus unum, nomi-

pe Rodulfum; quo debita parato die, calefacto etiam ferro, quod præſto erat ipſa portaret: inito tandem ſaniori conſilio, tractare inter ſe cœperunt, cum epiſcopus quam ceteri canonici, non tantum in divina ſibi non eſſe propinquiores religione conſortes, verum utroſque in participandis invicem eccleſiaſticis illorum redditibus & noſtris orationibus fratres, nec debere eſſe diutius aliqua ſimultate diſcordes, maxime ſi exigere a nobis pro rebus noſtris probamentum tale perſiſtemus; quibus mota conſideratione perpenſis, probationem illam ne fieret remiſerunt, reclamationem rerum illarum extunc & in perpetuum dimiſerunt: atque ita favente Deo, ab utraque parte concorditer eſt & enim pace diſceſſum. Totius rei geſtæ teſtibus iſtis, De canonicis ſanctæ Mariæ Hugone decano, Arnulfo cantore, Hildegario ſubdecano, Sigone archidiacono, Ivone præpoſito, Gerogio filio ejus, Ingelranno cancellario, Fulcherio archidiacono, &c. Landrico abbate ſancti Petri. De militibus, Hugone vicedomino, Gauſſino, Gauſcelino de Fredana villa, Huberto Mordente, Huberto Dunenſi, Anſtildo de Mongervilla, Galterio de Purcolo, &c. De monachis ſancti Martini, Radulfo monacho, Gentione monacho, Gauſredo, monacho &c.

donavit, pro anima patris ſui & ſua, ſuæque uxoris, quæ hanc terram in vita ſua habeat, & Leobinus fevum ſuum de domina ſua teneat, niſi monachi tale placitum cum ea fecerint, ut illa in vita ſua dimittat: ſin autem poſt illius obitum monachi teneant, & Leobinus abeia, ſalva fidelitate abbatis & monachorum. Huic donationi & conceſſioni Goſnilonis iſti aſſuerunt, Cleopas frater ejus, Urbertus preſbyter, Leobinus, Ernaldus, Martinus miles.

Defuncto Guanilone, & ſubſtituto in honore fratre illius Cleopa, idem poſt Cleopas condonavit honorem ſuum Goffredo de Senuziaco nepoti ſuo, & Erkiſo Cheronin, qui habebat neptem ſuam illius Goffredi ſororem; & mandavit eis, ut ſicut illos faciebat honoris heredes & ſucceſſores, ita eſſent illi donationis hujus, ſcilicet de Montecanino, integræ, ſicut ſuperius ſcriptum narrat, auctores, ot & beneficii fierent participes, qui libentiſſime dictis illius conſenſerunt, & hanc donationem, ſicut charta oarrat (lecta eſt enim coram ais) & conceſſarunt, & fieri beneficii participes conſenſerunt, & ſigno ſinguli, ſicut dicemus ubi & quando, firmaverunt.

Goſredus de Secunziaco fecit ſuam conceſſionem ano cultello, quem miſit in manu Gofredi monachi ſancti Pauli, & humiliter oſculatus eſt ei manum apud ſanctum Chriſtophorum, in clauſtro monachorum ſancti Florentii, & fecit in ſcripto ſignum ſuum, & habuit quinquaginta ſolidos in teſtimonium: & hi viderunt & audierunt, Aimericus monachus, Gerardus monachus, Girardus presbyter; Ulgerius major de Aziaco; Aldegarius de Monte-baſonia, Iſembardus major, Ingelbertus, &c. Irviſus autem fecit ſuam firmationem ceſtro, quod Haya dicitur, ubi fuit uxor illius Agatha: & ambo ipſi monachi qui affuerunt, Gosberti ſcilicet, cultello conceſſionem fecerunt, & filii eorum, quorum unum pater Rainaldum, alterum vocabat Gosbertum, centum ſolidos & duodecim denarios habuerunt; & ſigna ſua in ſcripto fecerunt; & hi teſtes adfuerunt, Petrus de Bellilocо, qui cartam legit, Hubertus de Modo, Girardus de Lupanoo, Widn de Solumniaco, Goſſredus filius Odonis Briſa-haſtam. Poſt hoc iterum venit Irviſus Curmaricum, & aſſantibus multis, tam monachis quam laicis, quos nominabimus, uno cultello poſuit ſuper ſancti Pauli altare hujus rei conceſſionem, pro ſe & uxore ſua, & filiis. Quicumque hoc beneficium enſtodierit, & hanc chartam defenderit, æternam Domini noſtri conſequatur gaudium, &c. Huic noviſſimæ conceſſioni aſſuerunt Iſembardus, Aaron, Gedeon, Mainardus, Beringerius monachi, &c. Cum Irviſo Guido de Solumniaco, & Goffridus Briſa-haſtam milites ſui.

Conceſſionem Arraldi nepotis Guanilonis, qui & proximus eſt genere, & in honore tertias, habemus dicere, ſicut & ceteras, & abi facta ſit dicemus, & teſtes qui aſſuerunt nominabimus. Igitur jam dictus Arraldus venit Cormaricum die exaltationis ſanctæ Crocis, & in capitulo monachorum hanc donationem totius terræ & ſilvæ, & hominum & ſevi Leobini, integerrime, ſicut ſuperius dictum eſt (lecta eſt enim ipſo audiente hæc charta) conceſſit, & ſigno ſuo firmavit, & ſocietatem ſuam in ſuo loco taliter accepit, ut & ſi voluerit fieri monachus, cum eo quod dedit, ſuſcipiatur. Sin autem, unum de filiis ſuis in locum ſuum mittere, eodem monaſterio accipiatur. Quod ſi neutrum horum fecerit, mortuus a monachis ſepelietur; & hoc facto venit in Monaſterium, &

XLIII.

Notitia pro Cormaricenſi monaſterio.

Ad lib. 5. p. 17. *Ex archivo Cormaricenſi.*

MArricus de Nuecaſtro habuit amicitiam & ſociatatem cum abbate Richardo & monachis ſancti Pauli, multisque modis, quoad vixit, locum honoravit; unde nimia familiaritate popoſcit a monachis, ut ſi quando in feſtivitate ſancti Pauli in refectorio manducare vellet, conſentirent. Quod & fecerunt: & ipſa propter hunc honorem eo die dabat illis unum ſtorinem. Sicque vivens locum dilexit, ut ſe ibi ſepeliendum, unneſque ſuos heredes pacto ſtatuerit. Illo autem defuncto, & a monachis honorabiliter ſepulto, Marranus filius ejus, ſicut in honore patris ſucceſſit, ita incœptum amoram erga locum ſancti Pauli, abbate tunc Roberto, qui Infernus dictus eſt, ſervavit; & patris ſuumque beneficium ſervare volens, quamdam terram, quæ prope Cormaricum eſt, ſcilicet Montem-caninum, ſicut Leobinus in clientelam tenebat, planum & nemus, colibertos & colibertas, totum ita, ſicut poſſidebat, daturum ſe promiſit, ſed ipſe priot quam perficeret vitam finivit. Guanilo autem filius ejus, patris honore ſuſcepto, teeram illam ſibi tenuit, & contra voluntatem monachorum uxori ſuæ in dotem dedit. Poſtea crevit illi neceſſitas ſicut de terra perdenda, venitque ad abbatem Robertum Andecavenſem & monachos, & rogavit eos, ut quomodo poſſent guadus & pecunia ſuccorrerent, & ille redderet eis terram, quam a patre ſuo dicebant ſibi promiſſam. Hac itaque convenientia dederunt illi monachi XVIIII. libras denariorum, & ipſe tradidit eis terram, & ipſo vivente tenuerunt poſt illam quindecim annis: ad finem vero ſuum, quando mori debuit, & fecit, iterum decem libras denariorum monachi illi dederunt, ubi Walterius prior & Iſembardus monachi fuerunt, quando videns & concedente fratre ſuo Cleopa, terram totam & nemus & colibertos, & quicquid unquam ibi habebat, ſancto Paulo & abbati Guidoni, & monachis

& propria manu hanc chartam poſuit ſuper altare, & ore proprio cunctis, qui aderant, audientibus dixit ſirot audierat, & in charta ſubſcriptum omnia concedere. Et abba & monachi illi quinquaginta ſolidos dederunt, & ipſe pepigit ſe uxori ſuæ & filiis hanc donationem facere firmare. Et quos teſtes promiſimus, clericos & laicos, qui hoc viderunt & audierunt, nominamus; Rainaldus archipresbyter, Emericus major, Josbertus hoſpitalarius, Raibertus cellarius, Girardus cæmentarius, Hubertus ſecretarius, Rainaldus cuſtoditus, Mainardus cubicularius, Leobinus, & alii multi cum Arrardo fuerunt, Herveus, Goſſredus de Montefoleti.

Poſt mortem Bellæ uxoris Guanilonis, Irviſius hanc chartam ſibi faciem exhiberi & perlegi, & non audiens ibi nominari quamdam domum, quam ille vivens tenuerat in Cormarico, dixit ſuam eſſe, quia non erat ex ſupradicto dono. Monachi e contra proteſtabantur eſſe. Res venit ad judicium ſemel & iterum, cui ille non credens, conquerebatur ſe inique judicari, injuriam ſibi a monachis fieri. Hinc alterutrum ſe diutius tergiverſantes, tandem ſic pacificati ſunt, monachi centum ſolidos illi dantes, quorum Irviſus quatuor libras, filius vero ejus decem ſolidos, & duo minores alios decem habuerunt. Et ſic in capitalem veniens cum duobus filiis ſuis, omnem prorſus rahumniam eunctorum in hac donatione exiſtentium, abſque ulla retentione dimiſit, & ſuper altare pater & filii propria manu donum poſuerunt. Et iſti ſunt teſtes qui audierunt & viderunt, ex parte Irviſi, Pattus filius Lamberti de caſtro, quod dicitur Haya, Adamorus de Burnanio; de noſtra parte Beringerus de Curin, Rainaldus Qui-nondormit, Aimericus major, &c. pluresque alii, quos longum eſt ſcribere.

Poſtea vero, quia Aimericus Spolardus minor ejus filius huic conceſſioni in capitulo factæ non interfuerat, miſimus ad Nugaſtrum * Arraudum monarhum, Guanilonia nepotem, ut hanc ipſam donationem, ſicut pater ejus & fratres fecerant, per omnia confirmaret. Monacho itaque dante huic Spolardo duodecim denarios pro conceſſione facienda, authorizavit donationem per omnia, ſicut pater ejus & fratres fecerant, in domo Bellæ Guanilonis ſponſæ, videntibus petre ſuo Irviſio, & Simone Arraudi filio, Johanne quoque filio de Inſula, & fratre ejus Goſſrido clerico, Viviano, Borchardo, Garino de Relisco, Bertramno de Valenciaco, Adamaro de Burnonio, Bernardo de Voo, &c.

(*) Noaſtre

XLIV.

Donatio eccleſiæ ſancti Symphoriani de Aſiaco.

QUicumque ob divini cultus honorem Dei ſervis reverentiam exhibuerit, &c. Notum eſſe volumus, quoniam homo quidam fuit nobilis, religioſus valde, Goſſredus nomine, filius Amalrici ex caſtro Inſulæ qui habuit quamdam eccleſiolam, ſuper fluvium Agneria ſitam, in honore beati Symphoriani martyris dicatam atque conſecratam, quæ penitus ita erat deſerta, & in nihilum redacta, ut potius videretur commoratio ferarum quam hominum. Nam ferunt viri veri dici reperta eſſe inibi cubilia luporum & murium atque volucrum; dicitur autem Aſiacus. Hanc itaque memoratus vir cum reditibus ſuis, id eſt, ſepulturam & decimam, & terraticum, necnon & terram, in qua ipſa eccleſia conſiſtit, ab omni ullius calumnia & dominatione libetam dedit monachis ſancti Pauli Cormaricenſis monaſterii, quibus præerat Robertus abbas. Poſt hæc autem dedit unum molendinum infra alveum Agneria locatum, & aquæ medietatem, quæ juxta aquam cujuſdam Burchardi militis, & ipſa aqua protendjtur uſque ad molendinum, Villæ Parciaci, dictæ, &c. Quam conſuetudinem & omnia delegavit Deo & ſancto Paulo ſibique ſervientibus, auctoritate & roboratione ſenorum ſuorum, id eſt Odonis comitis, & filiorum ejus Thebaldi & Stephani, & Hermengardis comitiſſæ, Arnulfi quoque archiepiſcopi Turonenſis, & Hugonis inſulæ caſtro nunc præſidentis, & Aimerici fratris ejus, & Ernaldi & Johannis, & Burchardi, & Walterii, & Goſſredi, & Guanilonis theſaurarii. Goſcelinus præterea Pictavinus, qui eidem Goſfredo propinquitatis jure in honorem ſucceſſit, id conventu totius congregationis ſancti Pauli, cum ſocietatem atque abſolutionem pro quibuſdam contra ſanctum Paulum male geſtis operibus, unaeum axore ſua Arimburga, & filia Willelmo, Gosberto & Goſfreda acceptiſſet, cuncta quæ ille conceſſerat, redonavit, & donationem propria manu ſuper altare ſancti Pauli poſuit.

XLV.

Conradi imperatoris diploma pro monaſterio Deus-Lovvart.

Ad lib. 56. n. 40.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Conradus, divina favente clementia, Romanorum imperator auguſtus. Quoniam hoc noſtri eſſe officii, &c. autem eſſe cupimus, quod nos, interventu ac petitione dilectæ conjugis noſtræ Gillæ imperatricis auguſtæ, & Henrici unici filii noſtri regis, necnon Ramberti Virdunenſis eccleſiæ venerabilis epiſcopi, quoddam monaſterium in honorem ſancti Laurentii martyris conſtructum, ſitum in loco Gellani montis juxta caſtrum, quod dicitur Deut-Louvart, in pago Scarponenſi, in comitatu Richiani ab anteceſſore ſuo beatæ memoriæ Heimone a fundamento conſtructum, &c. ſed quod idem monaſterium ſuper proprietatem poteſtatis ſancti Germani de monte Falcodio erat conſtructum &c. Primirerio Dudone recipiente, abbate de loco ſancti Germani quod poſtulabat per concambium &c. Clerici inibi famulantes &c. epiſcopo vero Virdunenſi ſint ut domino ſubjecti, ac epiſcopo Tullenſi ut propria paſtori ſubjecti, necnon Dudoni primicerio ejuſdem loci auctori &c. eodam decimarum, &c. hæc omnia epiſcopus Heimo tradidit, & ejus ſucceſſor Rambettus concedeoda roboravit. Præterea præfatus inſtitutor loci & poſſeſſor, Dudo ſcilicet primicerius, hæc, quæ inferius annotata leguntur, de ſuo proprio &c. tradidit &c. hæc bona data &c. præfato monaſterio confirmamus. Et ut hæc confirmationis noſtræ auctoritas &c. inſigniri. Signum domni Chuonradi invictiſſimi Romanorum imperatoris auguſti. Udalricus cancellarius ad vicem Aribonis archicancellarii notavit. Data VI. non. Maii indict...., anno dominicæ incarnationis mill.

Ex Archivo Mettenſi.

mill. XXVIII. imperii vero ſecundo. Actum Aquiſgrani feliciter, amen. anno autem domni Chnonradi II. regni IIII.

XLVI.

Ad lib. 56. n. 49.

Ademari Cabanenſis epiſtola de apoſtolatu ſancti Martialis.

Ex ipſo, ut videtur, autographo a V. C. Baluzio communicata.

DOminis glorioſiſſimis atque præcellentiſſimis paſtoribus ſanctæ eccleſiæ, Jordano Lemovicenſi epiſcopo, atque Odolrico grammatico doctiſſimo abbati monaſteriorum beati Martialis apoſtoli, necnon & reverentiſſimis patribus philoſophicis ſtudiis liberaliter inſtructis Rainaldo ſedis Lemovicæ levitæ, & Alberico & omnibus protomartyris beati Stephani eccleſiæ canonicis: Aimerico & Petro perito architecto, ac Geraldo decano atque Adalardo, necnon ceteris omnibus ſupradicti apoſtoli monachis: Engeirico & fratri ejus Teotardo grammaticis, ſedis Auicienſis beatæ Mariæ matris Domini eccleſiæ canonicis: Werneni grammatico, beati Petri apoſtoli Belliloacenſis eccleſiæ monacho: Geraldo ſancti Auguſtini Lemovicenſis monaſterii abbati, ſed & cunctæ congregationi ejus: Rotgerio ſanctæ Valeriæ Cambonenſis cœnobii præpoſito: item Geraldo viro doctiſſimo Sollempniacenſi abbati & omnibus monachis ejus: Arnaldo Rothenenſi epiſcopo: Theoderico grammatico Mettenſi epiſcopo: Conegundi Romanorum auguſtæ: Cononi Cæſari auguſto imperatori: Willelmo grammatico orthodoxo & potentiſſimo Aquitanorum duci: Johanni Romano papæ, Ademarus Egoliſmenſis presbyterorum ultimus, rectæ fidei regula per omnia obſervantiam, in fide, ſpe & caritate Domini noſtri Jeſu-Chriſti unigeniti filii Dei ſecundum ſanam apoſtolorum doctrinam. Nolo vos mirari eos, cum quibus numquam locutus ſum, adhuc de apoſtolo Martiale, tres tantum dico, papam videlicet ac cæſarem, atque Aquitaniæ ducem, inter nomina veſtra me intermiſcuiſſe, cum ſi forte hæc ad eos pervenerint, opto ſerenitatem eorum his veris aſſertionibus urridere. A vobis quidem non ſine grandi exoratione fuitn concilio Lemovicenſi quarto din menſir Auguſti ubſceſſi, revertenr ad Egoliſmam civitatem, ubi ab ipſa tenerrima pueritia hactenus, ætate quadragenarius, vitam in monaſterin beati Eparchii tranſigo. Exultabam enim vos incongruam inolitam erroris cauſa ab anterioribus clericis Aquitaniæ negligentiam, qua parvi pendebatis ſanctum apoſtolum Dei Martialem, non aliter quam unam de modernis confeſſoribus, aut junioribus modernis epiſcopis, modo per Dei gratiam reſpuiſſe, & de eo quod antiquus & naturalis apoſtolus ipſe beatus Martialis, ſicut atteſtatur antiqua traditin patrum noſtrorum, & aſſertio vera Græcorum, veritatem potius recuperaſſe quam iachoſſe. Vobis enim quatuor ſolummodo nunc ſpecialiſſime loquor, pontifex Jordane, Odeirice abba, Rainalde atque Aimirice. Itaque me cum abbata Amalfredo & cunctis fratribus & cum epiſcupo Rohone in Domino de gloria veritatis beati Martialis apoſtoli gratulante, ſubito hoſtis antiquus per ſuos ſatellites amaritudine anxia obnubilavit præcordia mea, ut mallem mori quam vivere, & optarem pennas ſicut columba habere, quibus mox volarem ad vos & requieſcerem. Imitabamur veſtrum, immo antiquiſſimorum patrum veterem, bonom & laudabilem morem in lætaniis & in omnibus diurnis agendis de eodem ſancto Apoſtolo: & ecce ſerpens veternoſus omnia hæc, quæ ad laudem Dei & profectum ſanctæ eccleſiæ bene fuerant ab autenticis viris inchoata ac potius recuperata, perturbavit; ac præter meſolum & Gauzbertum veſtrum, omnes a veritate averſi ſunt. Nam ego pro veritate uſque ad mortem libenter decertare feſtino, ſciens utilius eſſe ſcandalum naſci quam veritatem deſeri; & neque mors, neque vita, neque inſtantia, neque futura, neque angeli, neque principatus, neque altitudo, neque profundum, neque creatura aliqua poterit me ſeparare a caritate & veritate Dei, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro & in Martiale ejus apoſtolo.

Duo itaque ex nobis veſte tantum & nomine non actibus, neque moribur monachi, quorum nomina intra cœpta inſerere ſacrilegum duxi, in hoc Septembri menſe ſine benedictione a monaſterio ſuo ad Lemovicenſe territorium, quod dicitur Buxeria, devenentes, ibi a ſerpente antiquo infeliciſſime corrumpi ſe permiſerunt, draconis veneno a quodam ſcilicet Longobardo hæretico, monachico quidem ſcemate induto, verum non monacho, ſed diabolo. Nec adtenderunt a falſo propheta, qui a Cluſa Longobardenſi venit ad Aquitaniam in veſtimentis ovium, intrinſecus autem eſt lupus rapax. Ipſum Dei archangelus Michael & angeli ejus a facie Dei projiciant, ut non valeat cum ſuo rege dracone in eccleſia catholica, urque locus ejus amplius inveniatur in cælo; ut magna vox ſanctorum audiatur in cælo, quod eſt eccleſia præſens, dicentium: Nunc facta eſt ſalus & virtus & regnum Domini noſtri & poteſtas Chriſti ejus, & gloria ac veritas apoſtolorum ejus. Ideo lætentur cæli & qui in eis habitant. In concilio ſane Lemovicenſi lingua ſapientium, qui vos eſtis, ornavit ſcientiam; ad Buxeriam vero os ſatui vino, immo veneno madefacti ſerpentino ebullivit ſtultitiam. Vos enim in caritate radicati & fundati, per caritatem patientes, benigni, non æmulantes, non agentes perperam, non inflati, non ambitioſi, non quærentes quæ veſtra ſunt, non irritati, non cogitantes malum, non gaudentes ſuper iniquitatem, congaudentes autem veritati, manifeſtare curaſtis populo veritatem, quin Martialis ipſe eſt naturalis apoſtolus, non, ſicut canes oblatrantes dicunt, novus, ſed antiquiſſimus atque per omnia a Chriſto poſt XII. apoſtolos priores electus; & non ſolum apoſtolus, ſed etiam Chriſti in carne diſcipulus, & beati Petri principis apoſtolorum condiſcipulus. Majus eſt enim eſſe in carne diſcipulum Chriſti, quam apoſtolum poſt aſcenſionem Chriſti. Multos enim nemo peritus ignorat fuiſſe pſeudoapoſtolos & veritatis apoſtolos poſt aſcenſionem Chriſti, qui nequaquam fuerunt tamen in carne diſcipuli Chriſti: & licet quatuor evangeliſtæ de eo taceant, quippe qui ſummatim facta Domini perſtrinxerunt, tamen liber geſtarum ejus conſcriptus a diſcipulo ejus Aureliano, a catholica ſemper eccleſia ſuſceptus, ſufficienter a principio memorat gratiam apoſtolatus ejus. Langobardus vero quidam, Hebionira potius quam cœnobita, ipſo ſuo nomine indignus, qui congruentius cenſeri debuiſſet maledictus per veritatem, quam benedictus per falſitatem, in Buxeria eccleſia hoſpitatus, blaſfemias non ſolum in apoſtolum Dei Martialem, verum etiam in ipſum Filium Dei nefandas in conventiculo monachorum Egoliſmen-

menſium & Brantoſmenſium & presbyterorum Lemovicenſium, qui propter oativitatem Dei-Genitricis ac perpetuæ virginis Mariæ feſtivi advenerant, evomere non timuit. Et veluti Arrioманitis & Fotinianis ac Manichiis & ceteris a Deo alienis hæreticis mos eſt, ut ſint loquaces multom & volubili linguarum rotato perſciles; (hoc enim ſolom proprium eſt hæreticorom, quatinus brutos auditores ſuos, quia ſimplici veritate nequeunt, ſaltim mirabili & figurata gatrulitate, dum in eis eloquentia non ſapientia miratur, elidant in foveam errotis:) dicaciter omnibus veſtram auctoritatem, male imputare cœpit, vitaperans eos, quicumque veſtru juſſa in beatu Martiale apoſtolicas orationes recepecant, quicumque ejus oomeo in Læmaniis in urdioe apoſtolorum ante martyres recitabant: aſſereos omnes in vanum orare qui eum prædicabant apoſtolum, taleſque orationes & lætaoias nihil oiſi in peccatum valere deteſtabiliter oblatrabat; & huic rei conſentientes anima & corpore jam damnatos eſſa more aſtuti ſerpentir inſibilabat. Miſſas beati apoſtuli, quas paſtur noſter venerabilis Odolricus presbyteris largiri juſſerat, pro luto eſſe, & omnes igne debere comburi. Beati, inqart, apoſtuli tui talis miſſa lutum eſt, in vanum eſt, & ſimiliter eſt quaſi ſoper altare quis lutum terræ ſuperponat; hæreticos eſſe qui eas recitant; Aquitaniam fœdatam tali & tanta hæreſi: epiſcopos Aquitaniæ ruſticos, qui jamantea, quando hanc hæreſim primitus audierunt ſurrexiſſe, non concilium mox congregaverant, totumque lucum ſancti Martialis non excommunicaverant & abhominati nonfuerat, prolibentes in co. . . ſacrum miniſterium & divinum officium: Odolricum abbatem param intelligere litteras & parum doctum eſſe, ſed coram ruſticis fingeutem ſe ſapieotem: mooachos ſancti apoſtuli idiotas, & nullam ſapientiam litterarum in eodem monaſterio: ipſum abbatem & ejus monachos falſum apoſtolatum erexiſſe cauſa pecuniæ qua abundant, & cauſa elationis ac ſaperbiæ: ipſos eſſe vitioſos, ſuperbos, æſtimanter ſe ſolos admirabiles & omnibus congregationibus monachorum ſuperiores quaſi reges; cum aliis loqui dedignantes, inhoſpitales, omnes ſpernentes; non eſſe aaſos pru hac re concilium erigere, nullam auctoritatem poſſe monſtrare, ſed in abſcondito ac ſi falſam monetam falſum, &, at verbo ejus atar, cootrafactum apoſtolum facere. Ego, inquit, ſum valde peritus litteris, ego contradico eis, ego affirmo ſanctum Martialem nou eſſe apoſtolum ullo modo. Ego dico vitam ejus totam falſam, ipſom affirmu numquam fuiſſe in carne diſcipulum Chriſti, nullo modu fuiſſe ad cœnam, nullum obſequium Domino præbuiſſe ad abluendos peder; Dominum ſoluio cum ſolis XII. illam cœnam feciſſe; verba quæ io cœna locutus eſt, ſolis XI. dixiſſe filio perditionis exeunte; nec Mariam matrem Domini, neque aſium aliquem ibi loterfuiſſe. Ipſe, inquit, Jeſus poſuit veſtimenta ſua, ipſe ptæcinait ſe liuteo, ipſe miſit aquam in pelvim, nollumque mioiſtrum habuis. Ego, inquit, prælium faciam; quod ſanctos Martialis non eſt apoſtolus, ſi aliquis mihi cootradixerit. Ego paulo ante ſui Lemovicas, quando ptopter timorem epiſcupi, ne eos pro hac re excommunicaret, & ut ſurtivu eorum apoſtulo aſſentiret, illi monachi deporraverunt ipſum contra-factum apoſtolum ad ſedem. Ibi canonici ſancti Stephani, quia ſciebant me valde ſapientem, ſecreto rogabant me, ut deſtruerem hunc apoſtolatum, & in capitulo ſancti Stephani temptaverunt mecum contendere illi ſtulti & inlitterati monachi, qui hoc ſurtim inveoetont: ſed ſtatim obmotoerunt verecundati & timore perterriti, & nullam auctoritatem potuerunt mihi pandere nec in veteribus librir alicubi, vel in Lætaniis veteribus eum apoſtolum prædicari. Et dum quidam Ademarus, qui aliquid grammaticæ ſttis videbstur ſcire, quique hoc hæreſim primus, & plus cauſa adulationis, ut placeret abbati & monachis, cotruptus quoque pecunia ab illis, ſine alla veterum auctoritate condiderat, ſuadens, brutis & ſtultis recte eum prædicari apoſtolum diſceptare vellet mecum, mox ad primum eloquium meum oeſciens quid reſponderet, confuſur turpiter abſcondit ſe, fugiens ſapientiam meam, nec amplius eum videre potoi, qoia ſapientem me iotelligens reveritus eſt a facie mea. Et cum noſtri dicerent ei, nos putabamur Ademarum ſapienti noſſe reſpondere, & ipſe multas auctoritates ſolitus eſt nobis referre, qusliter beatus Msrtialis eſt naturaliter apoſtolus, & quia ſi prædicamur eum apoſtolum, non obeſt nobis, ſed prodeſt. Unde & ei ubtemperaotes propter exemplum & amoris ſocietatem congregationir ipſius ſancti Martialis, jam antu unum menſem in conſuetudine accepimor eum commemorare apoſtolum. Ille iotulit: Numquam ille ſtultus Ademarot erit aaſus de hac re contra me mutire, alioquin factis, non verbis luctabor eum eo, aot ſicut in lite, puguatorem meum faciam decertare com pugnatore ejus, & factis ſuper altare ſacramentir pugnator meus bsbebit victoriam.

Piiſſimi paſtorer, audiſtis voces hæreſiarchæ nefandas & fallseiſſimas, inutiliſſimas & inliquiſſimas ac refertas blsſphemiis: audite veritatem meam. Vigilaoter me aſpicieutem corpus egregii apoſtoli Dei Martialis, & ſtantem juxta eathedram pontificalem, imminente jam hora, qua intraturus erat epiſcopus ad agenda divina, eoque veſtimentis jam pontificalibus urnato, ecce ſubito, oon ſine feritate triſtitiæ, qua moleſti erant pro illo hoſte veritatis, Stephanus & Danihel monschi me clamaot, & ad illum uſque Antichriſtum (nam qui voluntati & facto Chriſti contrarius eſt, autichriſtus eſt) perducunt. Cui ego prior: Negss, inquio, Martialem eſſe apoſtolum? Et ille qui cum fratribus adhuc ibidem litigabat voce clamoſa, oculis ſanguineir, vultu inflatu, reſpondit: Nos de ſancto Martiale nihil loquebamur, ſed de quibuſdam quæſtionibus evaugeliorum. Et Stephanus sit illi: Tu modo negabas ſanctum Martialem interfuiſſe cum Domino ioter XI. apoſtulos. Ego graviter ad verbum commotus, aio: Audi. Vere eſt apoſtolus beatus Martialis. Et ille ſpiritum ſuum totum proferens ait mihi: Dic quomodo. Et ego: Si verum eſt ut ab ipſius Chriſti ore io carne poteſtatem ligandi & ſulvendi acceperit, non ab homine alio; ergu vere & totus & integer & plenus & perfectus & naturalis eſt procol dubiu, & magnus & egregius & gloriofus apoſtolus. At ille negare hoc nequaquam valens ait: Certe hoc verum eſt: ſed dico, quis illam poteſtatem nulli, niſi XI. apoſtulis Chriſtus conceſſit. Msrtialis vero nnmqoaio amplius prædicatus eſt apoſtolus, quouſque hefterna die tu inventur hujus rei ſurſti. Cui ego: Ptæter ſcriptorem vitæ ejus qui in tempore apoſtoforum fuit, qui luculentiſſime & luce clarius apoſtolatum ejus patefacit; poſt eum alii, etiam priores no-

noſtri eum aperte prædicaverunt apoſtolum ubique tam in reſponſoriis, quam in hymnis & in quibuſque dictatibus & in multis ſcripturis. At ille ait: Nec tu, nec ille, nec ego credamur, libri credantur: veniant libri. Et ego: Epiſcopus, inquit, vult intrare ad miſſam, quem volo audire: inſuper & nimia denſitas multæ turbæ in hoc loco imminet nobis, & magnus tumultus populi infeſtus eſt diſputantibus nobis. Adtende nos uſque in craſtinum, & librorum tibi teſtimonia coram exhibebo, in quibus reperies eum antiquitus ſcriptum apoſtolum, tam in lætaniis quam in aliis. Nam libri non poſſunt huc venire, niſi fuerint delati: quod participium fateor. Ille aut non intelligens, aut voluntarie mentiens, retulit ad Buxeriam dimiſſe me illi, omnes libros deletos, cum aliud ſit delatus, aliud deletus; adeo quidem eſt ille contentioſus malivolus, tametſi in grammatica arte eſſet acutiſſimus, non latinitatem mecum diſceptans in eodem loco ridiculis barbariſmis corrumperet. Nam ego latialiter loquens, latialiter ipſum compellebam loqui, & barbare quaſdam dictiones proferentem diſſimulans, patienter celabam circumſtantibus. Et dicente illo, Martialis eſt apoſtolicus vir, non apoſtolus: ac me ei obſiſtente, Martialis non eſt apoſtolicus vir, ſed apoſtolus. Nam unus eſt ipſe de LXX. duobus apoſtolis: illoque inferente, Ubi eſt auctoritas de illis: nam neſcio præter XII. apoſtolos? Petrus monachus illico apertum nobis protulit evangelium in medio, ubi legebatur: *Deſignavit Dominus & alios* LXX. *duos*, ſubaudituſ apoſtolos, & ille mox confuſus ſiluit. Et mox ſurgens fugere cœpit in turba, velut canis reus; verum manu mea per veſtimenta brachiorum comprehenſus, legere compoſitus eſt Marcum referentem: *Convocatis Jeſus* XII. *cœpit illos mittere binos*. Et occaſionem nactus propter XII. ait: nihil aliud quæro, hæc eſt auctoritas mea, & receſſit. Quem ſecutus cœpi ei leviter quædam Hieronymi dicta ſuper auctorabilem aſſertionem noſtram referre inter turbam. Ille reſpondit: Tu bene loqueris & rationabiliter, & tecum ſcio loqui, ſed cum monachis illis neſcio ratiocinari, quin irretionabiliter loquuntur; & dico tibi per Deum, antequam tu advenires, nihil locuti eramus de ſancto Martiale, ſed tui monachi dicebant Paulum non eſſe apoſtolum, & iden ſcandalizabar cum eis. Tum ego: Quamvis Paulus non ſit unus de XII. veruntamen qui eum negat eſſe apoſtolum hæreticus eſt. Et ille: Ita eſt. Tali modo uterque diſceſſimus, nec amplius valui eum videre, licet curioſe inveſtigarem, quouſque ſero facto obviavi eum dicta jam veſpera. Talis fuit confuſio mea. Qui per divinum ſplendorem gaudio perfuſus diu eodem, utpote contemplatus a baſilica ſedis corpus apoſtoli ad Salvatoris baſilicam relatum glorioſe, & omnia proſpere geſta, forte ad officium veſpertinum in ſepulcro ipſius apoſtoli cum pluribus clericis præſens, poſt pſalmos apoſtolicos excelſa
» voce primus protuli hæc verba modulamiois t
» Cives apoſtolorum & domeſtici Dei adveoe-
» rum hodie portaotes pacem & inluminan-
» tes patrias, dare pacem gentibus & libera-
» re populum Domini: ac ſubjunxi hæc ver-
» ba: Exultet cælum laudibus, reſultet terra
» gaudiis, apoſtolorum gloriam ſacra canant
» ſolemnia, uſque ad finem: quas laudes, o-
» mnes qui aderant clerici, una mecum jucundis vocibus & altiſonis perſonabant. Quibus expletis repente video memoratum occultatum antichriſtum de turba denſa exire. Ego gaviſus, utpote non credens lupum, ſed agoum videre, apprehenſa ejus dentera eduxi eum ad cancellos, obi ſpreto colloquio nobilium chariſſimorum parentum meorum, qui ad feſtivitatem de longinquo venerant, ac pro mea utilitate ibi me expectabant, reſedi cum viro, ut putabam, angelico. Me deluſum clamo, me imprudentem doleo, quod non prævidi in agno lupum, in piſce draconem, in anguilla anguem, in ove lænam, in ariete leonem, in Langobardo Trogoditam, in monacho manichæum, in chriſtiano antichriſtum, in homine diabolum: certe ſi præviderem, nec bave ei dicerem. Qui enim dicit ei, have, ſicut duo memoreti noſtri fratres ab eo ſubverſi, communiant operibus ejus malignis.

Itaque nobis loquentibus Amiricus monachus obtulit ei veterrimum volumen de vita ſancti Martialis apoſtoli, ubi refert Martialem, non gentilem, ſed Hebræum fuiſſe, & ex clara tribu patriarchæ Benjamin; Martialem non ad prædicationem apoſtolorum, ſed ipſius Domini converſum; Martialem relictis patre & matre diſcipulaturi Domini jugiter adhæſiſſe; Martialem Chriſti non Petri diſcipulum fuiſſe; (nam apoſtoli uſque poſt pentecoſten nullum habuerunt diſcipulum) Martialem eo quod contribulis ei erat, non alii apoſtolorum, ſed Petro familiarius ſe ſociaſſe; Martialem inſtinctu Petri obſecundantem Domino in omnibus; Martialem miraculo Lazari interfuiſſe; Martialem adoleſcentem in cœna ſancta Domino miniſtraſſe; Martialem januis clauſis Domino intrante, quando ibi Thomas non erat, cum aliis apoſtolis adfuiſſe, ibique ligandi ac ſolvendi poteſtatem, non a Petro, ſed ab ipſo Domino cum ceteris apoſtolis, & cum eodem Petro, ac Spiritum-ſanctum accepiſſe; Martialem cum XI. in Galilæam bortaom Petro abiiſſe, ibique poteſtatem prædicandi evangelium in omnes gentes non a Petro ſed ab ipſo Domino cum reliquis apoſtolis & cum eodem Petro ſuſcepiſſe; Martialem aſcenſioni Chriſti com ceteris reliquis apoſtolis adfuiſſe, ibique benedictionem epiſcopalem, non a Petro ſed ab ipſo Domino cum aliis diſcipulis & cum Petro ſuſcepiſſe; Martialem cum ceteris apoſtolis intraſſe & exiſſe uſque in penteceſten, tumque cum aliis apoſtolis Spiritum-ſanctum de cælo ſuſtepiſſe, & omnium linguarum ſcientiam percepiſſe, & cum aliis apoſtolis invincibilem reſurrectionis Chriſti teſtem exſtitiſſe; Martialem poſt perceptionem Spiritus-ſancti a Petro non diſſociatum fuiſſe, ſed una cum eo Antiochiam veniſſe; Martialem regante Petro ut fratrem, non jubente ut diſcipulum inceſſanter tam abſente quam præſente eodem Petro verbum Dei prædicaſſe in Græcia; quippe ut perfectum Chriſti diſcipulum & ab eo perfecte per ſe primum, deinde per inſuſionem Spiritus-ſancti eruditum & in linguarum fermocinatione ad quamcumque gentem perveniſſe perfecte ſcitum; Martialem rogante Petro ut fratrem, non imperante ut diſcipulum, veniſſe eum eo Romam; Martialem non Petri arbitrio, ſed Domini præcepto miſſum fuiſſe in Galliam per affatum ejuſdem beati apoſtolorum principis. Hæc dum perlegiſſet; nec valeret eum negare vere apoſtolum Dei, quippe qui tantorum gratia donorum cum XI. apoſtolis ab ipſo Chriſto donatus ſit; tandem erupit in hanc falſam vocem fronte rugata: Soleut dicere nonnulli vitam ejus vete-

ra-

tanam, quando hic locus arſit, periſſe incendio, in quo nihil horum legebatur, niſi duntaxat, quod poſt aſcenſionem Domini ad Petri prædicationem ſit converſus, ſicut alii multi ex gentibus, & ab eo eruditus, & poſt longum tempus ordinatus epiſcopus, & ad ſolam urbem Lemovicam miſſus, ſicut Apollinaris ad Ravennam & Marcus in Alexandriam; quemdam vero monachum hujus loci hanc vitam mendacio ſuo finxiſſe adulatorio, ideo eam non credo. Tamen hic libet, quia vetuſtus eſt, majoris eſt auctoritatis quam ſi eſſet novus: nam veteres auctoritates, etiamſi falſæ ſint, plus creduntur a nobis, quam novæ, licet veraces. Tum ego: Quod dicis hanc vitam mendacio a monacho neſcio quo eſſe confictam, & incredibile & impoſſibile eſt & omnino vanum: nam adhuc, videlicet uſque in præſentem annum quo loquimur, qui eſt milleſimus XXVIII. ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti, per indictionem XI. ab aſſumptione autem beati apoſtoli Martialis nongenteſimus quinquageſimus quartus, non ſunt niſi CLX. anni, ex quo monaſticus ordo in hac loco tranſmutatus eſt de canonico; & hæc vita, eodem modo quo hic legitur, per omnes Galliarum & Hiſpaniarum atque Britanniæ, necnon & Italiæ eſt provincias: quæ ſine dubio per plures eccleſias habebatur ante incendium hujus loci, quod longe poſt multum tempus accidit, poſtquam monachi hic inteaverunt. Nam inter tot ac tantos catholicos viros, quibus ſemper Gallia ſana peeſtitit, & maxime eccleſia Lemovicenſis, ſemper intacta ab omni hæreſi perduravit, quis diabolos eſſet auſus & valuiſſet aliqua modo tantum mendacium ſcribere? Si mendacium, quod abſit, ſcriptum eſſet, a nemine catholicorum receptum eſſet, & hodie ſuper terram nullatenus audiretur. Hæc ergo vita veraciſſima eſt: nam hanc vitam & patres noſtri catholici in veritate receperunt, & ego ſicut ſancta quatuor evangelia ita eam credo firmiter, & omni dilectione amplector & approbo. Et qui eam negat, inimicum veritatis pronuntio, & ut publicum hæreticum reſpuo. Quod vero proſequeris, auctoritates veteres mendaces potius recipiendum quam novas veraces: grande præjudicium eſt, cum veritas ſemper veritas eſt, & nunquam vetitas reſpui, nec falſitas debet recipi. Nec advertit oportet quis dicat, ſed quid dicat. Nam puer unus dixit veritatem, & erait de morte mulierem, quam ſeniores duo loquentes falſitatem ducebant ad necem. Tres pueri flammis dati locuti ſunt veritatem novam, ſed rex grandævus affirmavit falſitatem antiquam. Si veritatem dicimus, quare nobis non creditur? vero ab amatoribus veritatis nobis creditur. Et quid mirum ſi amatores veritatis, tametſi nonnulli non ita talliganr, tamen credunt Martialem eſſe apoſtolum veritatis? nam ſi non crediderltis, non intelligetis; & omnis qui eſt ex veritate, audir veritatis voccm. Et licet fortior ſit rex & fortius vinum, tamen fortiores ſunt mulieres quæ dicuntur falſitates, & inſuper hæc omnia vincit veritas. Veritas gloriola eſt & humilis, non ſuperba. Nos in hoc ſuperbe non ſapimus, ſed Dro placita humilitate, proſicere gliſcimus & proterva deſpicientes, quibus erada oſtentatio eum * primum potius quam poſteriorem apoſtolum in nonnullis locis habere voluerunt r nos omnia ex eo probantes, quod bonum eſt tenentes, & ſcientes non eſſe verum quod varium; juſſu venerabilia patris noſtri Odolrici totius ſcientiæ, totiuſque virtutis viri, quodcumqun in hac quæſtione eſt maturum, ſalubre, ſanum & ratum, libera cupimus exercere caritate.

Hæc & hujuſcemodi nobis loquentibus & ipſo affirmante, ſi hæc vita vera eſt, Martialis abſque omni dubietate vere apoſtolus eſt: Amicicus item ad nos iterum intrat cum breviario vetuſto ſepulcri, & oſtendit ei veterrima ſcriptura quoddam reſponſorium in eodem poſitum: „ Glorioſus eſt Martialis apoſtolus Galliæ, qui „ ita plantavit eccleſiam, ut cum ipſe multa „ pertulerit, in pace tamen deficiens hanc in „ pace dimiſerit. Ad hæc ille; Et hoc antiquum eſt non novum, & qui hunc dictatum compoſuit ſapiens fuit. Item oſtendimus ei nonaſum rythmum ſequentialem in eodem volumine „ veteribus litteris factum: Cives cælicolæ ut „ collegam, omnia ſoum uti apoſtolum Aquita„ nia. Et ille ait: Hoc puto non eſt ſine divina voluntate, quod a vobis apoſtolus prædicatur, quia pene omnis urbis terrarum jam hoc audiru famæ comperit; neſcio aliud. Quid plus auctoritatis ei panderem poſt iſtas tres, cum in ore duorum, aut trium teſtium ſtet omne verbum? Nox erat, & diſceſſimus. Cœnavi tecum, ô dilectiſſime abba, & quia craſtino diluculo ad Egoliſmam urbem volebam redire, licentee a te dimiſſus ſum. Facto mane csninum Langobardum ipſum vidi, nec propter iter meum cum eo ſermocinationem habui. Et ſi ſciſſem quis ille eſt, expectarem cum Lemovicas uno anno, quouſque contritum eſſet caput ejus ſerpentinum virga rationis meæ: Nam ſe ille ſquameo dracoino collo reſupinus poſtea jactitavit, ſe conuiſum præliari mecum pro beato apoſtolo Msrtiale & me ideo quantocius fugiſſe; epiſcopum Jordanum & ejus canonicos omne quod inchoaveraot reſpuiſſe, nec umquam amplius huic apoſtolatui conſenſuros eſſe, quia audierant ipſum eſſe contradictorem.

Cum ipſo Hebiouita venis quidam medicinæ artis egregius, nomine Bernardus, ad Buxeriam monachus Ravennæ, qui dum mecum apud Egoliſmam ſermocinaretur & ſimiliter contrarioſa de ſancto apoſtolo Martiale multa proferret, ſicut audierat a Longobardo ſupradicto, & interrogaret dicens abbati meo Ravennati, quod caput dicam quia Martialis eſt apoſtolus? a me protinus audit: quia diſcipolus Domini fuit, ſicut Petrus & ab ipſo Domino in carne poteſtatem ligandi & ſolvendi accepit. Hæc eſt ſumma apoſtolatus ejus. Ille autem reſpondit: Benedictus prior de Cloſa grammaticus perfectus abnegat eum diſcipulum fuiſſe Domini, ſed Petrum dicit convertiſſe eum, & dediſſe ei poteſtatem ligaodi & ſolveodi, ſicut epiſcopi dant aliis quos ordinant epiſcopos. Aſtruit quoque vitam iſtam ejus, quæ in hia partibus habetur, non eſſe veterem priorem, ſed novam commentatam a quodam monacho ante hos centum annos, & alio modo eam haberi in Longobardia, ubi dicit eum parem eſte ſancto Apollinari & ſanctis Fronto, Satuenino, Dionyſio, Auſtremonio, Hilario Pictsvenſi, Martino Turonenſi. Tum ego occaſionem deridendi ſtultum oactus, riſum proferens aio: Si grammaticus eſſet perfectus, non iſta proferret Longobardus. Si altera vita eſt quæ iſtam veram obſcuret, proculdubio reproba & falſa eſt, & nullatenus a catholica eccleſia recipienda, & a nobis ut venenum execranda eſt. Verumtamen ſi Martialis diſcipulus Petri tantummodo eſſet, & ab eo poteſtatem ligandi & ſolvendi accepiſſet, ut ipſe Longobardus mentitur, ſic quoque non incon-

nam Gallia de apoſtolatu Petri eſt. Et ego: Totus mundus, non ſola Gallia de apoſtolatu Petri eſt: nam proprie ipſi claves regni cælorum traditæ ſunt & paſcua ovium Chriſti. Verum proprie apoſtolatus ejus eſt Italia, quia eam prædicavit, & in ea occubuit, & in ea jacet. Ita & proprie Gallia apoſtolatus eſt Martialis, quia eam primus inluminavit adnuncians Dominum Jeſum-Chriſtum, & in ea occubuis, & in ea jacet. Ire proprie Hiſpania eſt apoſtolatus Jacobi, licet non eam ipſe prædicaverit, ſed quia corpus ejus per mare Vtt. diſcipuli ejus Galleciam advehentes primi in Hiſpania Chriſti nomen adnuntiavarunt, & ibi ſepeliesunt magiſtri corpus. Nam etſi Martialis proprium apoſtolatum non habeat, ſicut procul dubio habet: eo quod tamen ab ipſius ore Chriſti in carne poteſtatem ligandi & ſolvendi accepit, nequaquam profecto privaretur nomine apoſtoli. Reſponde etenim mihi, quis eſt apoſtolatus Pauli? apoſtolatum Barnabæ & Lucæ & Honeſimi & Silæ & Timothei offende mihi, quia & iſtos eccleſia prædicat apoſtolos. Qui eum taceret, aiu: Etſi illi apoſtolatum proprium non habent, tamen apoſtoli recte prædicantur, quia officium apoſtolorum adimpleverunt, id eſt gentibus evangelizaverunt. Nec enim omnes epiſcopi proprias ſedes habuerunt, nec omnes presbyteri proprias eccleſias, nec omnes abbates propria monaſteria. Plerique etiam epiſcopi dereliquerunt epiſcopatus ſuos proprios, nec tamen ob hoc epiſcopi nomen amiſerunt. Sic & nonnulli ex apoſtolis ſine apoſtolatu proprio fuerunt, & tamen apoſtoli ſunt. Quia varo ſine dubio Gallia proprie apoſtolatus eſt Martialis tam Dei quam ipſius, tantocius Aquitaniæ quare etiam priſcorum patrum noſtrorum catholicorum intemerabilia teſtimonia multa ſunt: ita ex amni parte Martialis perfecte apoſtolus eſt, quia & a Chriſto accepit ligandi diſſolvendique poteſtatem, & in Galliam non ſua propria voluntate, non ſuo arbitrio, non ſua præſumptione, ſed præcipiente Domino & eogente Petro ingreſſus eſt evangelizare: inſuper quod bene cœpit, melius perſeveravit, & apoſtolatum proprium, id eſt, gratiare & adnunciationem fidei in gentibus Galliarum pro nomine Chriſti habet. Unde qui eum contendit non eſſe apoſtolum, neceſſe eſt contendat nullum eſſe apoſtolum niſi tantummodo XII. & ut radat nomen Pauli de lætaniis de ordine apoſtolorum, nomina Barnabæ, Cleopæ, Marci & Lucæ & Timothei, Oneſimi & Silæ & Judæ, & univerſalem invocationem qua dicitur, omnes ſancti Apoſtoli & Evangeliſtæ & diſcipuli Domini, &, ſi hæreticus Hebionita. Cui nos catholici nequaquam patiemur adquieſcere, ſed veſtigia priorum patrum ſequentes, nomen Martialis in ordine apoſtolorum invocabimus. Ad hæc medicus ait: Benedictus dicit non eſſe hanc invocationem aliorum qui non ſunt nominati, ſed collectionem qui jam ſunt nominati, apoſtolorum. Et ego reſpondi: Diabolus male interpretatur ſcripturas, & iſte hæreticus male exponit lætanias. Sapientior eſt omnis eccleſia catholica iſto uno hæretico. Nam ſi collectio eſt prænominatorum, ſuperflua eſt. Si invocatio eſt tam prænominatorure quam eorum omnium qui nominati non ſunt, quod ſine dubia verum eſt, neceſſaria eſt, ſicut & invocatio univerſalis angelorum, patriarcharum & prophetarum, Innocentium & martyrum, confeſſorum & virginum, & omnium ſanctorum, qui niſi ita invocentur, nominatim per ſingulos invocari non poſſunt. Nam præter quatuor evangeliſtas, ſunt alii evangeliſtæ, ut Lucas ipſe in actibus apoſtolorum commemorat Philippum evangeliſtam, qui unus fuit ex VII. diſconis, qui eunuchum Candacis reginæ baptizavit, & qui a ſpiritu raptus inventus eſt in Azoto, & pertranſiens evangelizabat civitates. Non enim eſt ipſe Philippus Apoſtolus, ut quidam falluntur. Ipſe eſt quoque Philippus non apoſtalus ſed evangeliſta, qui deſcendens in civitatem Samariæ prædicabat illis Chriſtum, per quem Simon magus credidit, cui etiam primo adhærebat. Et Paulus apoſtolus de aliis apoſtolis & evangeliſtis quos poſt aſcenſionem ſuam Dominus elegit multos, ait: & ipſe dedit quoſdam quidem apoſtolos, alios autem evangeliſtas, alios vero prophetas & doctores. Nam Silas & Judas apoſtoli ab aliis apoſtolis ordinati, prophetæ dicuntur, & a prophetia & doctoribus Paulus ordinatus eſt apoſtolus. Porro de vita Martialis apoſtoli, quam mentitur hæreticus non eſſe antiquam, audi qualiter Donadeus monachus ejuſdem apoſtoli, licet in literatus, arguerit mendacii quemdam ante hos x. annos grammaticum alienum ſimiliter fallentem. Ingenioſe duxit hominem in baſilicam vetuſtam Salvatoris, quæ nimia vetuſtate tunc ruinam minitabat, & ante hos ſeptem annos eſt diruta uſque ad ſolum, & ait: Dic mihi ſi eſt vetuſta hæc baſilica. Grammaticus ſtultus reſpondit: Etiam ante quingentos annos fuit vetuſta. Mox ibi oſtendit ei picturas multa antiquitate viæ perentes, & ait: Unde ſunt iſtæ picturæ? Ille videns Martialem miniſtrantem Domino ad mandatum, & ceteras picturas ſicut legitur in ejus vita; rebore confuſus non ſine omnium qui aderant deriſu profeſſus eſt mendacium ſuum. Medicus vero ad hæc: In uno ſola vetere libro vel in lætaniis ſi potueris eum mihi oſtendere ſcriptum apoſtolum, credam. Quod cum in pluribus oſtendere poſſem, gaviſus dixi: Veni ad monaſterium, & vide. Ille noluit, quia longe hoſpitium habebat, & craſtino inde ad alia loca abiit. Dixit etiam mihi: Ego pluſquam alii homines canſa medicinæ circumeo multa loca, & audio hoc reprobari ab omnibus, & a nullo laudari, & maxime propter Benedictum priorem qui contradictor eſt, qui affirmat omnibus propter hoc naſciturum eſſe ab hoc uſque ad quinque annos magnum ſcandalum in loca ſancti Martialis, & venturam ibi magnam perſecutionem, quia orationes de ipſo ſicut illi proferunt, non ſunt Deo acceptabiles. Cui ego: O linguam prætidendam & a canibus devorandam! Jannes & Mambres reſtiterunt Moyſi, & iſte Longobardus reſiſtit veritati; non valet comprehendere veritatem, non ſuſcipit ipſe veritatem, & eos qui ſuſcipiunt prohibet, & adducit ſibi celerem perditionem. Sui auditores a veritate auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur. Simon magus de Petru & Paulo apoſtolorum principibus Neroni dicebat: Iſti homines contra regnum tuum agunt. Zaroës & Arſaxat de Simone & Taddeo apoſtolis dicebant: Venient ad vos inimici Deorum & leges veſtras ſubvertent. Aman Agapites regi Aſſuero dicebat: Eſt gens Judæorum in regno tuo quæ proprias leges tenet, & inimica eſt tuis. Athenienſes de Paulo dicebant: Novorum dæmoniorum adnunciator eſt iſte. Pontifices & Phariſæi concilium contra Dominum tenuerunt, dicentes: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit? ſi dimitti-

mus eum ſic, omnes credent in eum. Judæi Pilato dicebant: Seductor ille dixit adhuc vivens; Post tres dies reſurgam. Impedit nos ſatanas, ſed non erubeſcimus veritatem; reddat ei Dominus ſecundum opera ejus, quia valde reſiſtit verbis noſtris: habet ſpeciem pietatis, ſed virtutem ejus abnegat; habet zelum, ſed non ſecundum ſcientiam. Ego vero, ſi fulminibus igneis conſumerer in hac hora, nequaquam teſtimonia ſanctorum patrum noſtrorum tranſgrederer, ſed exclamarem: Apoſtole Chriſti Martialis, ſalvum me fac. Si totum monaſterium ipſius apoſtoli & tota civitas Lemovicenſis omni modo hodie igne cremaretur, nec ſic qui eum diligunt dimitterent puram veritatem ipſius, ſed tunc ardentius & fiduciaſius clamarent: Apoſtolu tui Martialis Domine precibus adjuvemur, ut & a noſtris reatibus abſolati, ab imminentibus periculis liberemur, per Chriſtum Dominum noſtrum. Porro ſermonibus ſapientium, licet paucorum, potius credendum eſt, quam indoctæ multitudinis vulgi opinionibus. Nam multitudo populoris neſcit aliam auctoritatem præter iſtam, dicens: Quid fecerunt tot epiſcopi, tot abbates, tot ſapientes tranſacti ante ducentos annos? Numquam amplius audivimus Martialem eſſe apoſtolum. Cur hoc mutant iſti ſapientes? ſatis habet honorem. Et ſic lingua venenata invidorum decidit in blaſphemiam pungens talia. De illo grado, ubi Deus eum poſuit, tollunt eum, & faciunt eum aſcendere ubi numquam fuit; & ipſi Martiali hoc moleſtum eſt.

O aculei ſerpentis, o aſpides ſurdæ, o lingua tincta diaboli, quæ ſolita es ſanctos Dei & ipſum Deum dilacerare; quæ non deſinis pervertere vias Domini rectas; quæ in paradiſo dixiſti; Nequaquam morte moriemini, & protoplaſtos interemiſti; quæ dixiſti de Filio Dei: Hic eſt homo vorax ac potator vini, & hic eſt Joſeph fabri filius: quæ dixiſti per Pharaonem: Quis eſt Dominus, ut audiam vocem ejus? neſcio Dominum, & Iſrael non dimittam: quæ dixiſti Filio Dei: Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraveris me: quæ vis omnes cadere, nullum erigere: quæ Judam de apoſtolatu dejeciſti: quæ uperis os tuum in blaſphemias ad Deum, blaſphemare nomen ejus & tabernaculum ejus, & eos, qui in cælo habitant: quæ corpora martyrum ſubmergere feciſti, dicens, ne chriſtiani ſibi martyres faceerent: quæ per Simonem magum de Petro apoſtolorum principe, dicebas Neroni: Hic eſt homo imperitus, piſcator mendaciſſimus, nec in moribus, nec in genere, nec in aliqua præditus poteſtate: quæ Spiritum-ſanctum minorem Filio, & Filium minorem Patre dudum prædicabas, nunc prædicas Martialem eſſu minorem apoſtolis: quin potius ubinegas unum eſſe Chriſti apoſtolum. Sed hæretice, canis invide, quicumque hoc dicis, recte in caput tuum mentiris, quia Chriſtus Martialem per ſe docuit, pro Chriſto Martialis multum laboravit ut verus apoſtolus. Multitudo ſapientium ſanctus eſt orbis terrarum. Quod prædicamus Martialem eſſe apoſtolum, contrarium eſt diabolo, delectabile Chriſto. Aſtutia diaboli, adhuc dicunt nonnulli ruſtici: Magis volumus Martialem eſſu confeſſorem primum, quam apoſtolum ultimum. Et hac de cauſa ab inſulſis hæc prava conſuetudo dudum inoleſcit eſt, quæ modo ab eruditis penitus abſciſſa eſt. Docti enim credendi ſunt potius quam vulgus, nec doctus aſſentiri debet opinionibus vulgi, ſed vulgus aſſentiri doctis debet. Docti enim fulgebunt ut ſplendor firmamenti, & qui ad juſtitiam erudiunt multos quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Quapropter hanc juſtitiam non in vanum ducimus prædicare. Veſtigia enim Chriſti ſecuti ſunt priores apoſtoli; poſt apoſtolos, martyres; poſt martyres, confeſſores; poſt confeſſores, virgines; poſt virgines, viduæ; poſt viduas, continentes. Quot vero epiſcopi orthodoxi, quot patres catholici, quot litterati lumina eccleſiæ ante nos vitam Martialis legebant & credebant, licet ſi intelligerent, deſidia tacerent. Quot eruditi ante nos in conſpectu Dei cecinerunt: O quam glorioſus eſt miles fortiſſimus Martialis, qui apoſtolorem ſanctus collegit, poteſtate ligandi atque ſolvendi accepta a Domine, non diſſimili cum apoſtolis eſt honoris uſus privilegio: & multa alia, in quibus apoſtolus prædicatur; nunc vero per unum Laogobardum ruſticum, putantem ſe eſſe grammaticum, derelinquet conventus eruditorum catholicorum veritatem antiquam patrum noſtrorem? Facilius poſſunt cervi camporum paſci in æthere, quam ſancta mater eccleſia hanc ſuam puriſſimam veritatem derelinquere. Hanc ſanam conſuetudinem, etſi inſulſi olim reſpuerunt, non tamen amiſerunt, ſed inviti & ignorantes ex parte retinuerunt ſcintillam, & aruditi in lætaniis reſervaverunt, ex qua ſcintilla ſcluxit modo ut ſol pulcra veritatis conſuetudo, gloriſicante Deo temporum iſſimi paſtoris noſtri Odolrici & epiſcopi Jordani. Quia ergo Martialem prædicamus in veritate apoſtolum, gaudet ipſe, Gaudet Deus, gaudent angeli, & omnes ſancti ejus. Triſtator diabolus, triſtantur hæretici & invidi, & cum invidia ſua moriuntur, niſi a diabolo disjungantur. Teſtificor coram Deo & Chriſto Jeſu, qui venturus eſt judicare vivos ac mortuos, per adventum ipſius, & regnum ejus; teſtificor & coram Spirita-ſancto, qui apoſtolorum pectora inviſibiliter penetravit, ſi mihi viſibilis modo appareret in facie mea Martialis ipſe, & me interrogaret dicens: *Quem me dicunt homines eſſe?* ego ſine aliqua hæſitatione, confidentiſſime ac promptiſſime protinus ei reſponderem dicens: Alii apoſtolicum virum, alii unum de Epiſcopis, alii unum de ignotis ſanctis, aut unum ex confeſſoribus. Et ſi dignaretur me interrogare dicens: Odolricus vero abbas meus, & monachi mei, & epiſcopus meus Jordanus, *Quem me eſſe dicunt?* ego protinus reſponderem, Apoſtolum Dei. Ego autem Ademarus indignus ſervus tuus veraciter credo, confiteor & dico, quia re es vere magnus & egregius, & nobiliſſimus apoſtolus Dei; & qui te contradicit eſſe apoſtolum, ira Dei cadat ſuper illum, & ſit perditio in adventu Domini noſtri Jeſu-Chriſti Filii Dei, qui te per ſe ipſum docuit. Sed dubii quia non audiunt nomen tunm ſcriptum in evangeliis, te hæſitaot apoſtolum: verum ego credulus profiteor tacite prætermiſſum cauſu joniori ætatis tuæ; cum & in veteri inſtrumento non numerarentur Hebræi, niſi a viginti annis & ſupra. Fides, ſpes & caritas meum comitantur in ardua greſſum, dum credo quæcunque Petrus a Chriſto ſecrete & cum duodecim audiebat, te quoque per eumdem Petrum tunc ſimili modo audiſſe, & ideo gentibus ac fiducialius Chriſtum prædicaſſe, & per te gaudeo in Deum firmiter credere, omneſque hæreſes reſpuere, dum ſpero per te ad viſionem ſummæ Trinitatis me perventurum, &

ipſa

ipſa perenniter fruiturum, dum per te carius & ardentius diligo Dominum Jeſum Chriſtum. Quicumque a me vult auferre ut te corde non credam, & ore confitear Chriſti apoſtolum, auferre vult a me fidem, ſpem & caritatem, ſine quibus nemo ſalvus eſſe poterit in æternum. Non adquieſco Longobardo, qui te abnegat interfuiſſe in cœna Chriſti, qui mentitur ore ſuo venerabili Dominum eum ſolis XII. quaſi Istronem, non quaſi regem liberaliſſimum cœnaſſe. Sed aſſentior ſanctis patribus noſtris, & ſcriptori vitæ tuæ, & affirmo Dominum cum XII. apoſtolis diſcubuiſſe miniſtroſque habuiſſe, qui ei & duodecim apoſtolis miniſtrarent, & pocula propinarent, & quæ neceſſaria erant, deferrent. Non aſſentior vaniloquo Longobardo, qui tu abnegat ab ipſo Chriſto poteſtatem ligandi & ſolvendi accepiſſe, ſed ſolide profiteor, te tanto munere apoſtolico eum aliis apoſtolis a Chriſto ſublimatum; ideo peto, apoſtole ſancte, ſolve vincula omnium peccatorum meorum, & numquam diſrumpendis dulciſſimi amoris tui vinculis mentem meam ad tu tenaciſſime conſtringe. Numquam communicabo hæretico Hebionitæ pſeudomonacho, qui te abnegat in loco, ubi Spiritus-ſanctus in igneis linguis ſuper diſcipulos deſcendit, interfuiſſe; quinimmo libera voce omnibus populis teſtificor, non ibi ſolos duodecim, ſed etiam multos alios diſcipulos, ibi in Sion congregatos fuiſſe, & te inter eos repletum Spiritu-ſancto variis linguis magnalia Dei eſſe locutum, & cum aliis apoſtolis edoctum omnibus linguis, invincibilem reſurrectionis Chriſti teſtem extitiſſe. Unde imploro per te ipſius Paracliti viſitatione eor meum mundari ab omni errore; & ſapientia, quæ a Patre luminum eſt, ſine fine conſucate. Diſpereat hæreticus velociter a facie terræ, qui omnibus prædicare non ceſſat, Chriſti aſcenſionem nullum alium præter ſolos undecim apoſtolos vidiſſe, & ibi nequaquam te interfuiſſe. Ego enim vivens cum Chriſto, ego, qui numquam moriar, ego, qui mortem non guſtabo in æternum, utpote credens in Chriſtum, ſuper montem excelſum aſcendens, & in fortitudine vocem ejus exaltans, omni creaturæ cum omni fiducia adnuntio, ſicut veritas eſt in Jeſu; quia ſicut teſtis eſt Aurelianus epiſcopus, quem reſuſcitaſti a gemina morte, ſcriptor vitæ tuæ cum undecim diſcipulis in Galilæam, in montem ubi conſtituerat eis Jeſus hortante Petro abiiſti, ibique ab ipſo Chriſto poteſtatem prædicandi, docendi, baptizandi, una cum Petro & reliquis apoſtolis accepiſti, & poſtea in monte Oliveti aſcendente ad Patrem Domino præſens fuiſti, ubi benedictionem pontificalem ab ipſo Domino cum reliquis diſcipulis meruiſti. Unde tu, ſancte apoſtole, non ſine magno gemitu depoſco, ſac me obliviſci terrenorum, & quo Chriſtus præceſſit, inceſſanter ſuſpirare ad cœlos cœlorum. Quod ſi Hebionita Longobardus ab infidelitate non diſcedit, diſcedat a ſocietate utthodoxorum, rumpatur ab unitate catholicorum, abſcindatur a contubernio omnium Sanctorum, ſegregetur a conſortio Angelorum beatorum, quoniam nullatenus eſt de collegio ſanctorum Apoſtolorum. Comminatus eſt nos propter tuam gloriam & veritatem accuſantes a ſe ante papam Romanum, omnem Aquitaniam propter te excommunicandam; in laqueo ſuo humilietur invidus hæreticus, exſurgat Dominus, & non prævaleat Longobardus. Tripudiet in te Petrus, quia tu es dilectus ſibi coapoſtolus: papa Romanus Aquitaniæ tuæ communicet, non excommunicet. Te Petrus veneratur vere coapoſtolum; te papa Romanus non abneget vere apoſtolum. Te Petrus clamat chariſſimum fratrem; te papa non deneget dilectiſſimum Petri conſortem. Pro te Petrus oravit ſuis genibus; propter te gratias papa referat expanſis manibus. Gratuletur in te omnis Roma, quonism Petro ſolvit tributum omnis Aquitania tua. Verum ſi forte humana a divinis diſcordaverint judicia, ſi forte ereditum fuerit veritatis inimicia, potius quam amicis, numquid corruptibilis papa poterit tranſcendere Petrum, cujus inſtinctu Chriſti præceptis obedivi? Numquid moriturus papa poterit te excommunicare, quem Chriſtus aſcendens ad Patrem, propria manu dignatus eſt benedicere? Numquid vermis efficiendus papa poterit excommunicare Dei Filium, qui tibi cum reliquis apoſtolis contulit ligandi ſolvendique pontificium? Numquid humanus papa poterit excommunicare Spiritum-ſanctum, qui tibi cum reliquis diſcipulis contulit ſcientiam omnium linguarum? Numquid fragilis papa poterit excommunicare Aquitaniam tuam, quam feciſti coheredem Chriſto in vitam æternam? Numquid pulvis & cinis papa poterit excommunicare eccleſiam Dei, quam tu ab idolis emundaſti, & ab omni hæreſi ſemper illæſam ſervaſti? Numquid futurum cadaver papa poterit, ne tu prædicent apoſtolum prohibere epiſcopos tuos, quos tu una cum omni Gallia præſentabis Chriſto in die judicii manipulos laborum tuorum, in horreo cæleſti ſalvandos? His & iſtibus amen dico vobis, inſatiabiliter Martialem apoſtolum Dei alloquerer, ſi eum contemplarer. Quod vero nonnulli bruti & puſillanimes aiunt, peccatum eſt, quis prædicamus eum apoſtolum, & Deo & illi eſt moleſtum; ego verus Chriſticola Ademarus ante præſentiam Salvatoris, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, & ſæculum per ignem, & ejuſdem Genitricis intemeratæ & perpetuæ virginis Mariæ, ac beati apoſtolorum principis Petri, teſtor & opto ſuper me ſi hoc peccatum hic & in futuro in æternum. Vere ſi hoc peccatum ſuper me haberem, beatus omnino fierem; non enim eſt hoc peccatum, ſed pietas maxima. Iterum adhuc pronuntio ante conſpectum Dei, & omnium in cœlo habitantium, ſi gloriæ Dei vel ipſi Martiali, vel alicui Sanctorum, qui jam ex hac vita tranſierunt, moleſtum aliquo modo eſt eum prædicari apoſtolum, hac ipſa hora, quæ eſt quaſi ſexta diei, hoc ipſo articulo temporis, quo hoc ſcribo, hoc momento, hoc athomo moriar corpore, & ultra non vivam. Dixi miſſæ, quas hodie mane ſexta ſabbati continuas in honore vivificæ Crucis, unam ſponte, alteram obediens neceſſario jubenti & roganti abbati Amalfredo, ſuper corpus beati Eparchi celebravi; ſi, inquam, hoc Deo diſpliceret, non ſint mihi in adjutorium, ſed ſtatim, ſicut ſolus intra eccleſiam ſcribo, hac ipſa hora animam reddam. Chriſtus ubique eſt.

Chriſtus me vivere vult, Chriſto gratum eſt Martialem prædicari a nobis apoſtolum. Eſt enim vere apoſtolus. O feniures patrum, quibus hanc epiſtolam ſcribo, adhuc auribus accipite blaſphemos Langobardi inter pocula ſermones. Nam contrarius apoſtolo jubenti cum ſilentio panem manducandum, non in capitula matutino, non in loco ſobrietatis, ſed jam eſcis diſtentus, piſcibus refectus, vini meri poculis madidus, in refectorio fratrum jubebat le-

lectorem fiiere multoties, & non de ipſa lectione, ſed de apoſtolo Martiale, fretribus convivantibus, ſæpiſſimos ſermones faciebat ita deriſorios, quod non ſine immenſa cordis mei amaritudine dico, ut omnium ætatum fratres ad laſcivum riſum & cachinnum diſſolveret. Ita tots prandia & cænas per dies ferme quadraginta Auguſti & Septembris menſium alternatim mnducebat & bibebat, ſibi & Chriſto apoſtolum Martialem blaſphemabat nobis. Epulæ ſuæ, blaſphemiæ noſtræ. Hæc erat ſua crebra repetitio quotidiana: Ego, inquit, ſum nepos abbatis de Cluſa, ipſe duxit me per multa loca in Longobardia & Francia propter grammaticam; ipſi jam conſtat ſapientia mea duo millia ſolidis, quos dedit magiſtris meis. Novem annis jam ſteti ad grammaticam, & adhuc ſum ſcholaſticus. Sumus novem ſcholaſtici, qui ſimul diſcimus grammaticam: & ſum ego valde perfectus ſapiens. Habeo duas magnas domos plenas libris, & adhuc non omnes eos legi, ſed quotidie meditor in illis. Nullus liber eſt in tota terre, quem ego non habeam. Poſtquam exiero de ſchola, non erit ſubtus cælum tam ſapiens at ego. Ego ero abbas de Cluſa poſt mortem avunculi mei, jamque ſum electus ab omnibus; & niſi tales converſi mali monachi fuiſſent, qui non curant niſi de hypocriſi & de ruſticitate, qui mihi hoc abſtulerunt, jam ex multo tempore eſſem conſecratus abbas. Ego ſum prior de Cluſa, & ſcio bene facere ſermonem de littera. Dicunt iſti Lemovicani ſtulti, quia in Francia prædicant apoſtolum eſſe ſanctum Martialem, & quia mittunt eum in lætaniis ante martyres, hoc falſum eſt; ego enim multis annis ſteti in Francia, & numquam ibi audivi etiam nomen ejus in aliquibus agendis, nec in totis lætaniis. Francia nihil ſcit de ipſo: neſcit ſi eſt apoſtolus, aut martyr, aut confeſſor. Nulla ibi de eo fit commemoretio etiam in ſoo natalitio. Numquam deberet eſſe hoc cogitatum. Quis fuit umquam tam auſus qui hoc diceret? Quis auſus fuit Martialem prædicaſſe apoſtolum, niſi prius grande generale concilium omnium epiſcoporum Galliæ & Italiæ, una cum ppa Romano congregaretur, & ibi eſſet probatum ſi eſt, aut non eſt apoſtolus. Ego totum unum concilium bene ſcio diſponere, tam ſapiens ſum. Et ſi ego primus affirmarem, tum poſſet hac cauſa exiſtere; in Aquitania nulla ſapientis eſt, omnes ſunt ruſtici. Et ſi aliquis de Aquitanis parum didicerit grammaticam, mox putat ſe eſſe Virgilium. In Francia eſt ſapientia, ſed parum; nam in Loogobardia, ubi ego plus didici, eſt fons ſapientiæ. Ego propter hanc cauſam, conducam omnem Aquitaniam ad tale placitum, in quo nullus clericorum ſciet ſe adjuvare. Nam ego aut ibo ad papam Romanum propter hanc præſumptionem, aut mittam ei litteras meas, ſicut ſcio componere. Et iſto papa eſt valde aſper homo & ferus, & male aracundus & ſævis moribus: & mox ex quo audiet novum apoſtolum eſſe erectum in Gallia, excommunicabit omnes epiſcopos, & omnes eccleſias & monaſteria totius Aquitaniæ, ut nullum factum miniſterium ibi amplius celebretur, quouſque hoc ſit omnino deſtructum, & pœnitentia publica pro hoc ſit ab omnibus facta. Et poſtea per teſtamenti præceptum excommunicabit, ut jam ultra in futurum amplius hoc nullatenus præſumatur.

Itaque duo pſeudomonachi noſtri a Buxeria reverſi, mox gementes cœperunt nobis dicere: Heu! male fuimus nati: omnes mortui ſumus, niſi Deus miſericordiam nobis fecerit. Tum iſta, quæ ſupra retuli, & multo alia majora quæ audierunt ab illo muſcipula diaboli Longobardo cœperunt nobis enarrare. Ego vero confuſus hanc contrarietatem accidere propter majorem futuram firmitatem, & quia quo plus contradicitur, eo plus veritas affirmatur, ſimulque pro nihilo ducens oſtentaotem Longobardum, (audieram enim eum Lemovicas, ut ſupra dixi, barbariſmis male corrumpere latinitatem, & ſtultos mores ei ineſſe, namiram ſuam nequaquam celare poterat, & contentionem in nos ſua defenſione amabat, intellexeram) vel quia tot prudentes eccleſiæ Lemovicenſis viros judicabat erronei, vel quia ſolus exoticus neque invitatus, videri magiſter volebat pluribus: culpa eſt enim ſuperbiæ, meliorem velle docere; ſimulque quis confeſtim appulit animus hanc vobis ſcribere epiſtolam ad refellendos vecordis errores, curioſe minutius ſciſcitatus ſum ab eis hæc omnia dicens. Unde noſtis ſi ipſe eſt ſapientior nobis? Ultra, inquit, omnes homines eſt ſapiens, quos umquam vidimus. Nullum ita tota die loquentem audivimus. O quam loquax eſt, nulla hore laſſatur a locutione. In quocumque loco fuerit ſtans, ſedens, ambulans, jacens, ita defluunt verba ab ore ejus, veluti aqua a fluvio Tigride. Ipſe mandat omnem locum Buxeriæ ſecuti abbas, omnes monachi & laici, & clerici nihil agunt ſine nutu ejus; ipſe eſt enim prior prælatus. Multitudo populi & militum nobis præſentibus, ad eum quaſi ad principem deſiderantium eum audire loqui feſtinabant; quos ipſe tota die ferens verba, omnes pertæſos teddebat, ipſe vera non laſſabatur. Qui vero recedebant, dicebant: Numquam ſic eloquentem grammaticum vidimus. Quibus ego: Non multitudo, inquit, eloquentium, ſed multitudo ſapientium ſtultas eſt orbis terrarum. Sapiens verbia innotefcit pancis. Et monachus paucs veths & rationabilia loquatur, & linguam ad loquendum prohibeat, & taciturnitatem habens uſque ad interrogationem non loquator. Stultus, ſi tacuerit, ſapiens reputabitur. Tum illi: In hac terra non reputatur ſapiens, niſi multum fuerit eloquens. Sed de ſancto Martiale valde ſumus triſtes: nam valde placebat nobis eum prædicari apoſtolum; amodo vero revertendum nobis eſt ad ſolitum uſum. Ipſi enim Lemovicenſes monachi, qui ante corpus ejus adſtant, poſt non multos dies revertentur ad priſtinum morem, & non vocabunt eum ultra apoſtolum, ſed confeſſorem, ſicut Benedictus affirmat, & erit hoc magna deriſio coram omni ſæculo. Quibus ago. Hæc eſt viſio mea, quam hac nocte exhorrebam. Duo parvi, ſed valde fœtidi ſerpentes erant colore tetro, aſcandentes de vallo inaquoſo ſed humido, inter ſe ludentes & luxuriantes, & corpore immoti in ſuperficie valli: quos quidam monachi admirantes & ridentes ſpectabant libenter; verum ego pro fœtore maligno potius execrans quam fugiens, videbam eos in cavernulis ſuis reabſcondi, quaſi fugiendo velocius. Videbam item in ſummitate foſſati ipſius tertium ſerpentem marpiſſime variatum, non plus uno cubito longum, inſitum nimio veneno, medium de foramine exire torpidum, & evomentem venenum, qui exhalabat execrandum fœtorem; quem, qui circumſtabant, dicebant eſſe matrem duorum ſerpentium: quem a longe clauſis naribus meis dum cœpiſſem ſpectare, ille velut viſum meum erubeſcens, pau-

la-

latim retrorſum repens, in foramine ſuo delituit. Intellexi duos ſerpentes, duos eſſe vos pſendo fratres, tertium vero doctiorem veſtrum Longobardum, quem ultra nequaquam vocabo Benedictum, ſed nomine digno confebo Belitonium, hoc eſt, Belial-ſonom: quia per os ejus diabolus ſonat. Eſt ſiquidem proprium ſatanæ, non per caritatem admonere, ſed per ſuperbiam derogare, per invidetiam aliorum claritatem obſcurare. Sed eum ſciam difficile erigere, & facile eſſe diruere veritatem, nullatenus miror vos pro uno ignoto magiſtro, in momento reliquiſſe bonum, quod me per multum tempus fnadente, qui ſum a puero non incognitus, teſtimoniis æque & auctoritatibus virorum probabilium ſerveſcentibus vix inchoaſtis. Melius tamen fuerat vobis rectitudinem hujus veritatis licet cognitam non inchoaſſe, quam inchoatam derelinquiſſe.

De alio etiam monacho ſæculari, licet inter regulares Angerizcenſis cœnobii ad horam converſetur ejuſdem nominis, prænomina autem Salgionin, ſettote, a viri clariſſimi, quibus hæc ſcriba, & ipſe in quantum poteſt, adverſarius eſt huic veritati, adeo ut io conventu noſtro publico die quodam hoſpes, audiens eos in lætaniis nomen Martialis in choro apoſtolorum canere, mox ibi coram omnibus maximum tumultum & murmur, & ſcandalum moveret, & deineeps quartum io ordine confeſſorum elata voce proferret, qui quartum decimum in ordine apoſtolorum pronunciatum fuerat. Quem cum palam coram abbate & fratribus arguerem, ait jurgans: Quod numquam antea dictum eſt, hoc modo dicemus? Cui Gauzbertus: In itinere, inquit, Romæ vidi jam olim quemdam præcipuum comitem Almanonum, cujus linguam intelligere non poteram, niſi in pſalmis & lætaniis & lectionibus, cujus ea. pellani ante eum quotidie circa horam tertiam lætanias Sanctorum dicebant, & quotidie illos nodiebam Martialem pronuntiare in ordine apoſtolorum. Tum Salgionius: Er ego, quando eontes in Hieroſolymam intravimus mare, vidi quemdam Johannem monachum fortiſſimum grammaticum ex civitate Remis, qui in navi ſimiliter quotidie Martialem prouuntiabat in ordine Apoſtolorum. Et Gauzbertus ait: Ego niſi per memetipſum ab extranea gente & barbara lingua audirem, noo crederem eom eſſe apoſtolum: tu vero, qui, ut dicis, exemplum ſimili modo ab alienis audiſti, cur adverſarius es? Quia numquam, inquit, hactenus talis conſuetudo fuit inter nos, & omnes epiſcopi & abbates noſtri ſunt propter hoc triſtes, & volunt mittere epiſtolas papæ Romano, ut hanc novam præſumptionem fieri prohibeat. Et ego reſpondi: Si papa ſubripiente conſilio tovidorum hoc prohibet, tamen obedire oportet Deo magis quam papæ Romano. Nulli etenim papæ data eſt poteſtas vel abſolvendi, vel excommunicandi ſanctos apoſtolos Dei, vel prohibendi eccleſiam Dei a bene faciendo & recte loquendo. Et ille: Cur hoc inchoaſti ſine licentia ſua? Tum ego: Et tu, inquam, cur effectus es de canonico monachus ſine licentia ſua? Numquid non aote Martialis fuit apoſtolus, quam in urbe Roma eſſet aliquis papa conſtitutus? Numquid non ſimul cum Petro Romam venit? Nonne in Hieruſalem fuit a Chriſto apoſtolus conſtitutus, & in Sion per Spiritum-ſanctum ſcientia omnium linguarum edoctus eſt? Non enim de urbe Roma, ſed de Sion exivit lex, & verbum Domini de Hieruſalem. Si qui vero apoſtoli ordinati ſunt Romæ, requirant apoſtolatum ſuum Romæ. Martialis enim in Hieruſalem apoſtolus ordinatus eſt, ubi fons chriſtianitatis, ubi vinea fuit balſami, ubi mater eſt omnium eccleſiarum Sion. Nam & quod legitur in quibuſdam Anoalibus; Natalis Martialis, qui ab apoſtolis ordinatos eſt: ſimili modo legitor de Jacobo apoſtolo: Natalis, inqoit, Jacobi fratris Domini, qui ab apoſtolis primus Hieroſolymis ordinatus eſt epiſcopus. Non eoim apoſtoli eum conſecraverunt, qui a Chriſto conſeeratus erat, ſed compulerunt ſuſcipere regimen eccleſiæ. Pari modo Martialis tantæ dignitatis eſt apoſtolus, ut ab apoſtolis non conſecratus, ſed unanimi conſenſu primum deputatos ſit regimen ſuſcipere in provincia & in orbe adhuc ignota, ſed a Domino poſtea Petro oſtenſa. Ideo Petrus ait: Lemovicam tibi Chriſtus commendat, Chriſtus, inquit, non ego. Clementi vero quem de gentili Romano chriſtianum fecerat, alio modo Romanam urbem injunxit Petrus, dicens: Te epiſcopum Romæ ordino, & tibi meæ prædicationis & doctrinæ cathedram credo. Et tibi trado a Domino mihi traditam poteſtatem ligandi atque ſolvendi, ut de omoibus de quibuſcumque in terris decreveris, hoc decretum ſit io cælis. Tunc in medio coram omoibus manum ei impoſuit benedicens, & in cathedra ſua eum ſedere compoſuit. Hoc ipſum antiphona demonſtrat antiqua: Sanctus Martialis ad prædicandum Galliis delegatus, ſubauditur a Domino, qoia Dominus ante deputaverat Galliam ad prædicandum, ad quam poſtmodum præcepit ire per jubentem, immo ſuadentem & hortantem Petrum. In qua regione primum Lemovicenſibus ſermone & ſignis ſalutem pandere ſuſcepit. Si enim hanc antiphonam ad alios verteris apoſtolos, recte conſtabit hoc modo: S. Petrus ad prædicandum Italis delegatus, Romanis civibus jubentibus ceteris apoſtolis ſemina fidei erogoodo ſuſcepit. Sanctus Aodreas ad prædicandum Achaiæ delegatus apod urbem Patras, ſuadentibus aliis apoſtolis, prædicationem ſuſcepit. Licet enim, ut liber Clementis ait, Barnabas primus Romanis exortus ſit prædicare, tamen ſine effectu & fructu reverſus eſt orientem. Et ſi calicem Aurelianenſit eccleſiæ, quem ſancto Evurtio epiſcopo celebrante miſſam, ferme divina manus benedixiſſe, nemo poſtmodum mortalis præſumpſit benedicere: quomodo Martialem, quem Chriſtus manibus ſuis benedixit epiſcopum cum ceteris apoſtolis, ultra aliquis mortalium beoedicere pontificem præſumeret? Et ſi benedicto patriarcharom tantam vim habet, ut dum barbas & coronas clericorum benedixerint hoc tantummodo, dicentes: Benedicta ſit barba vel corona tua, aliorum epiſcoporum benedictione non opus ſit; multo magis benedictio ipſius Domini, qua elevatis manibus apoſtolis benedixit, tantam virtutem habuit, ut altera conſecratione ab aliquo mortalium ipſis alterius nullatenus opus eſſet. Ille vero reſpondit: Ipſi principes ſæcolares hoc vituperant. Cui ego: Non omnes, inquit, qui ipſum Chriſtum aot apoſtolos ejus loquentes audierunt verbum Dei, recepe. runt. Et hoc tempore obſequium amicos, veritas odium parit,

XLVII.

XLVII.

Ad lib. 56. n. 92.

Ordinationes facta in monaſterio Fiſcannenſi.

Ex manuſcr. codice cella S. Gabrielis.

TEmpore Mslgerli archiepiſcopi, en ſcilicet tempore quo poteſtativus ſui archiepiſcopatus erat, opus fuit Fiſcanni ordines fieri; tunc abbas Johannes Hugonem Liſoienſem epiſcopum accerſivit, eumque ipſos ordines facere rogavit, qui & paruit. Ibique tum fuit ordinatus Odo, poſtea Bajocenſis epiſcopus, ad diaconatus officium; ex monachis Robertus Baventinus, Hugo, Johannes Ruſus ad ſubdiaconatum; ex clericis Tetfredus & Hugo Turvilliæ ad presbyteratum, Richerius etiam de Andelio ad diaconatum.

Ipſius Malgerii tempore, Rodbertus archiepiſcopus Cantuariæ Fiſcannum venit, & rogante Johanne abbate, baſilicas ſanctorum Benedicti & Walarici dedicavit, & quoſdam ex clericis presbytaros ordinavit, in quibus Aiboldus archidiaconus fuit.

In diebus Maurilii archiepiſcopi, venerunt Fiſcannum ad paſchale feſtum duo Franciæ epiſcopi, id eſt Letzelinus Pariſienſis, & Fulco Ambianenſis, miſſi in legatione ad Willelmum tunc comitem, poſtea regem, propter pacem faciendam inter ipſum & Henricum Francorum regem: tuncque in ipſo ſacratiſſimæ reſurrectionis die ſupradictus Letzelinus epiſcopus, volente & petente Johanne abbate Fiſcanni, publice miſſas fecit, atque inter ſacra miſſarum ſollemnia, quoſdam ex monachis preſbyteros ordinavit; & forte tunc Maurilius archiepiſcopus aberas *, neque tamen ſuper his ordinationibus requiſitus fuerat.

(*) *f.* aderat.

In ipſius Mauriii diebus, venit Willelmus Ebroicenſis epiſcopus, per evocationem domni Johannis abbatis Fiſcannum, & in ipſo paſchali ſabbato fecit ordinationes presbyterorum, inter quos ordinati fuerunt Hugo, poſtea prior hujus eccleſiæ, & Hunfredus de ſancta-Maria de Wartu.

Moderno tempore, id eſt, in diebus Johannis archiepiſcopi, ante ſcilicet quam infirmaretur, bis miſit dominus Johannes abbas clericos ſuos ad ordinandum Ebroicas, quos ordinavit Balduinus tunc epiſcopus. In his omnibus numquam fuit requiſitus Rotomagenſis archiepiſcopus.

XLVIII.

Ad lib. 57. n. 23.

Haliwardi abbatis ſancti Benigni epiſtola ad Johannem papam XIX.

Ex noſtris ſchedis.

DOmno ſancto totius orbis magiſtro, Johanni videlicet univerſali papæ, & humilis abbas poteſtatis ſancti Benigni, cum tota congregatione Sanctorum fidelia oretionum ſervicia. Totum non latet mundum Romanæ eccleſiæ paſtorem apoſtolica vice ita fungi, ut quod ipſe in eccleſiaſtico ordine conſtituerit, ratum, ſtabile & inviolabile permaneret in ævum. Dignum ergo eſt ut reſolutori civium philoſogiam virtutum, ſcilicet diſcretionem, ſemper habeat ſecum, ne videlicet ille, cui poteſtas eccleſiarum data, hoc ignuranter propter ſuſurrones conſtituat, quod cum veram antiquitatem noverit deſtruere non dubitet. Hoc autem patet ideo veſtram præoccupando faciem dicimus, quia notitioni noſtræ enucleatum eſt, vicinos noſtros canonicos monaſticom honorem inhiantes furripere auctoritatis veſtræ celſitudinem, petere velle; quatenus accepta a vobis licentia, cœmiteriium noſtrum ad ſe tranſferant in caſtellum. Scitia autem quod ſi qui antiquam patrum conſtitutionem mutare volunt, noo quæ Dei, ſed quæ ſua ſunt quærunt: rogamus ergo propter Deum, ne concedatis, & nos oportune memoriam ſervitii habebimus.

XLIX.

Ejuſdem ad Veſtararium ſacri palatii.

DOmno illo ſacri palatii Veſtrario, primo ſenatori, nec non unico Romanorum doci Eiquoco ſuus nomine tenus abbas continuæ fidelitatis ſervitium. Quos veræ caritatis connexio ligat, longinqua locorum ſpatia nequaquam ſeparant: quapropter celſitudini veſtræ ooteſcat, me licet longinquum corpore, mente tamen & ſpiritu vobis ſemper adeſſe; & non ſolum meipſum, ſed & confratres meos ſancto Benigno ſedulo ſervientes, immo etiam ipſum ſeniorem noſtrum ſalutem veſtram in omni proſperitate ſanctis orutionibus fovere præſentialiter, quo me non immemorem beoefficiorum veſtrorum vita comite in proximo habebitis in ſervitium veſtrum. Cæterum quoniam in vobis multum confidimos, quidquid nobis acciderit, fiduciaiter manifeſtantes depoſcimus, ut ſi aliquis noſter vicinus æmulus aliquid machinari contra locum noſtrum apud dominum papam voluerit, vos, ſicut bene poteſtia, hos fieri prohibeatis. Nos enim oihil iniuſtum petimus, ſed antiquam legem loci noſtri ſalvam inſepultam, quam inniæ conantur tranſferre, volumus. Sic vobis quondam notus, modo notior exſtet, quem beoa ſi cutes, nos facies memores.

L.

Ad lib. 57. n. 22.

Diploma Alani Britannorum ducis pro Monte-Sancti-Michaëlis.

Ex authentico.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii & Spiritus-ſancti. Amen. Divinæ ſcripturæ incitatus hortamentis, quæ nos præcipit terrenis mercari cæleſtia, perituris manſura mutari, teſtante Domino: *Date, inquiens, eleemoſynam, & omnia munda erunt vobis*, Ego Alannus, gratia Dei comes, & dux Britanniæ gentis, notum eſſe volo cunctis præſentibus atque futuris, quod adierit me Almodus abba Montis-ſancti-Michaelis, oecnon & monachi ipſius loci, obſecrantes benignitatem noſtram, quatinus pro remedio animæ noſtræ, patriſque ac matris meæ, fratris quoque mei Eudonis, eccleſias duas ſitas in territorio, quod vocatur, *Pavalet*, ſcilicet ſancti Melor atque ſancti Meuven-Judicbel, quas pater meus Gauſfredus comes, ac mater mea Hadeuvis, olim pro ſalute animarum ſuarum ipſi ſancto loco tradiderant, ſed ob ineuriam anteceſſorum abbatum vel monachorum, a loco penitus ſegregatæ fuerant, reſtituerem. Terram quoque prope litus maris ſitam, quæ di-

dicitur Chancavena; & portum, qui nominatur Porpican. Quorum petitionibus annuens, dignum duxi ſatisfacere voluntati eorum, reddens eis eccleſias ſuperius nominatas, & quidquid ab eccleſiis recipitur, ea videlicet ratione, ut ipſi monachi eas omni tempore ad proprios uſus retineant; & ne quis abbatum per ſuccedentia tempora aliter commutare audeat, prohibemus. Quod ſi fecerit, aut in noſtra redigantur poteſtate, aut triginta libras mihi perſolvat. Si quis autem huic noſtræ redditioni calumniam inferre conatus fuerit, damnationem æternæ mortis accipiat, excommunicationique eum maledictis ſubjaceat, ſitque pars ejus cum Dathan & Abiron, & cum Juda traditore Domini. Ut autem hoc per labentia tempora cuſtodiatur, ſi minuſque teneatur, propria manu ſubterfirmare curavimus, fidelium quoque meorum nomina, ſub quorum præſentia hæc acta ſunt, annotare juſſimus. Alannus comes, Heudn comes, Hadeuvis comitiſſa. Signum Gingonei archiepiſcopi. Sign. Warini epiſcopi Reddonenſis. Sign. Triſtchan abbatis. Sign. Budici comitis. Sign. Gotſelini vicecomitis. Sign. Riuvallonis. Acta vel firmata eſt hujus chartæ conſcriptio, anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo trigeſimo-ſecundo, indictione quinta, concurr. VI. epacta VI. regnante Henrico Rotberti regis filio, anno primo.

batis precibus annuens accommodavi. Do igitur, quia nunc non habebat; reddo, quia olim habuerat, Corbiniacum Flaviniacenſe monaſterio, ita ut præſens & tempus in omne futurus Flaviniacenſis abbas jam dictam abbatiam ſicut ceteras res ſuæ eccleſiæ digerat, ordinet & diſponat, nullius contraditionis turbatus impulſu, nullius calumniatoris incurſu. Quia ergo deditionem, & quod rectius eſt, redditionem fecimus, ſcripti hujus notitiam teſtem adhiberi decrevimus, ut & in futuro emergentis malitiæ machinamenta conterat, & totius blaſphemiæ argumenta refellat; quæ etiam, ut pleniorem obtineat firmitatis vigorem, manu eam propria firmavimus, noſtrorumque clericorum, abbatum ac primatuum ſubſcriptione roborari, inſignirique rogavimus. Actum Auguſtodunn civitate. Signum Helmuini epiſcopi, Widonis abbatis, Walterii cardinalis archidiac. Ganſtredi abbatis & archidiacon. Brunonis præcentoris, Walcriani archidiac. Guidonis abbatis, Hugonis præpoſiti, Walterii, Rainaldi, Gyrberti, Aganonis abbatis & præpoſiti, Rodulfi, & ceterorum canonicorum; Odilonis abbatis Clunienſis, Oddonis abbatis Autiſſiodor. Hugonis epiſc. Autiſſiodorenſis, Hugonis Nevernenſis, Ofaldi abbatis ſancti Martini. Ego Bernardus ſcripſi vice Rainaldi cancellarii, anno Verbi incarnati I. XXXIII. Aeynrici vero regis anno V.

LI.

Ad lib. 57. n. 39.

Charta Helmuini epiſcopi pro Flaviniaco.

Ex chartario Flaviniacenſi.

IN nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti. Ego Helmuinus, Dei permittente clementia, Heduenſium epiſcopus. Cum poſt ſanctæ recordationis Gualterium pontificem res eccleſiæ fluitantes ſacerdotali procuratione pro poſſe regerem, adiit manſuetudinis noſtræ præſentiam venerabilis abbas Flaviniacenſis Amadeus, oſtendens in eccleſiæ ſuæ ſcriptis, qualiter Corbiniacenſe cœnobium monaſterio Flaviniacenſi jure eſſet antiquitatis ſubjectum, & ab eiſdem, qui ipſam eccleſiam ſuis patrimoniis a principio ditaverant, lege perpetua ſubjugatum. Et quia Corbiniacus a prædicto capite tunc temporis, & longe ante defecerat, & in ſui ſe ſtatus conſtantiam inſolentia ductus erexerat: quia etiam abbas, qui eum qualitercumque rexerat, paucis ante diebus obierat; accepta oportuni temporis occaſione, noſtram elementiam depreeatus eſt, ut vetuſtatis antiquæ ſtatutis noſtræ præbercmus corroborationis aſſenſum, quo auferri de medio poſſet, quod irrepſerat avaritia duce diſſidium. Nos vero ad ejus petitionem nullius temeritatis levitate inducti, a ſanctæ eccleſiæ noſtræ ſcriniis regum præcepta, Romanorumque pontificum proferri juſſimus privilegia, in quibus tanta ejuſdem rei inventa eſt conſonantia, ut id differre nefas duceret communis omnium ſententia. Exigebat etiam hoc per omnia maxima neceſſitas, etſi deeſſet paternæ traditionis auctoritas. Regularis etenim ordinis rigore laxato, monachi Corbiniacenſes communia bona in proprios uſus tranſtulerant, & generalis ſtipendii ſumma in particulas diviſa, gravem loco & inſamem pauperiem induxerant. Patrum ergo verorum decretis ſuffultus, præſenti neceſſitati conſului, & cleri noſtri militiæ & plebis conſultu prædicti ab-

LII.

Ad lib. 57. n. 44.

Cella ſancti Petri Moricenſis origo.

Ex chartario Gratianopolitano.

IN nomine ſummi Opificis mundi monarchiam nobiliter regentis. Ego Humbertus præſul ſactæ ſedis ſanctæ Virginis Mariæ, almique martyris Vincentii, una cum clero mihi decenter commiſſo ſub epiſcopali ſchemate, partimque cum commilitonibus ejuſdem ſedis territoria fruentibus, mirum in modum deliberavi, & admodum delegi monaſterium fieri ex ſanctæ ſedis ſcrinio, illudque pulchre conſici ex eccleſiaſticis rebus, ducens commodum fore canonicis ſub activa vita florentibus adhiberi etiam monachos vitam contemplativam proſequentes, optans parere utroque gregi, hoc ipſum faventc Radulfo rege, ſimul cum legali ſua uxore, nomine Hermengardis, cujus nempe negotio inſtat archiepiſcopus Brocardus. Quapropter jam dictus epiſcopus annuit, & obnixe expetiit abbatem ſanctæ Mariæ Crudacenſis, quatinus adveniret, & luculenter monaſticum ordinem inſtrueret in loco Moricenſi, quo in loco fulget eccleſia adornata munimine ſive patrocinio beati Petri apoſtoli. Quod audiens præfatus abbas Rainoardus, advocato ſuo collega monachorum, abſque pigritia venit, locum prænixum nomine Moricenſem libenter adire, atque Dei officium libentius exercuit, de quo loco ſecuritatem expetiit, cartamque donationis ſeu animarum redemptionis quæſivit; quod epiſcopus minime abnuit, ſed lætifero vultu, fieri juſſit, atque manu propria roboravit, ceteriſque hæredibus eccleſiæ idipſum fieri decrevit. Eſt autem locus prætagatus Moricnens eccleſia parrochialis, cum decimis & primitiis ſeu cimiteriis, quæ ſunt infra ſe & circa ſe. Idcirco ob remedia animarum noſtrarum donamus & cedimus hanc eccleſiam ſanctæ Virgini Mariæ Crudacenſi, monachiſque ibi Deo famulantibus, cum eccleſiis ejuſdem eccleſiæ ad-

jacentibus, cum primitiis & cimiteriis, earumque oblationibus integris, & donamus illis tertiam partem decimarum prænominatarum ecclesiarum, cum agris & vineis cultis & incultis, cum pratis & hortis, cum silvis & pascuis silvarum, & inantea Deo nobis inspirante concessimus. Hoc autem agimus vultu sereno, eo tenore, quatenus in ibi peragatur frequentius a monachis cœnobiale exercitium, & hactenus constitat frequentia monachorum ibi secundum ejus loci die noctuque, amodo & in diebus, quibus humana vita protenditur. Hanc vero mancipationis cartam de prælibatis aedibus, quam vobis facimus, non tantum irritam fieri optamus, verum etiam hoc tangentem seu quercetum anathematizamus, & in vice Petri apostoli hos vel has apostatizamus, horum vitam, suorumque corpora foras ecclesias & orationes christianorum dejicimus. Si vero quislibet pro his orationem fuderit, anathema sit maranatha, & insuper hanc chartam stipulesur. Facta charta eleemosynaria ista III. kalend. Martii, anno XXIII. ex quo Radulfus rex continet regnum Alamannorum. Sign. Humberti episcopi, qui chartam istam eleemosynariam fieri jussit, & anulo sui regiminis roboravit. Sign. Malleni lavitæ. Sign. Isarni levitæ. Sign. Orgerii presbyteri. Sign. Adalberti presbyteri. Signum Umberti. Sign. Rameslagni presbyteri. Sign. Guigoni comitis, fratris episcopi Humberti. Sign. Bernardi cancell. Sign. Malleni presbyteri. Sig. Udalardi comitis. Sign. Romani comitis. Sign. Duranti comitis. Sign. Engelbaldi comitis. Sign. Franconi laici. Sign. Anselmi laici. Isimidoni laici. Benedictus monachus scripsit.

LIII.

Ad lib. 59. n. 58.

Synodus episcoporum, in qua Coxanensis monasterii ecclesia sanctæ Mariæ Inter-Ambas aquas cum immunitate confirmatur.

Ex veteri apographo.

IGitur nos in Dei omnipotentia nomine subscripti episcopi, videlicet Guifredus, sanctæ primæ sedis Narbonensis archiepiscopus, & Bernardus præsul Tolosanensis, & Petrus episcopus Gerundensis, & Arnaldus episcopus Commengensis, & Arnaldus episcopus Magalonensis, & Oliba episcopus Alsonensis, & Gisfredus episcopus Carcassonensis, & Bernardus præsul Cosersnensis, & Berengarius episcopus Elnensis, & Bernardus præsul . . . . . & Ugo nuncius domini Nicolai papæ, hanc constitutionem dotis, quæ facta est temporibus domini Garini abbatis bonæ memoriæ, ad utilitatem & honorem sanctæ Dei-genitricis Mariæ, cujus locus ab indigenis Inter-Ambas-Aquas vocatur; omnes uno animo unaque sententia confirmamus, & quidquid ad prædictam ecclesiam sanctæ Mariæ ubicumque pertinet, totum simul cœnobio sancti Michaelis archangeli, quod Coxanum dicitur, & abbatibus vel monachis ejusdem loci, ut in perpetuum libere possideant auctoritate pontificali, nos stabilimus & roboramus.

Terminus autem de immunitate prædictæ ecclesiæ sanctæ Mariæ, incipit ab aquiloue, & vadit per medium fluminis Hircii * usque ad vadum Parler .... ante ripam da Caveto, & de ipso vado tendit per semitam usque ad caput de Baissaco, & exinde tendit per sinulum, qui intrat in flumen Aregiæ [a], scilicet a Negabon, & a medio fluminis Aregiæ revertitur ad aquilonem.

(*) *l' Hovre.*

(*) *l' Arige.*

Addidimus etiam hoc per sacerdotalem auctoritatem gratia Jesu-Christi nobis concessa ut, quælibet persona magna vel parva cujuscumque ordinis vel ætatis, non habeat licentiam tenere aliquid se sciente de alodibus ad prædictam ecclesiam sanctæ Mariæ pertinentibus, sine voluntate & consensu abbatis & monachorum cœnobii sancti Michaelis archangeli. Interdicimus quoque, ut non liceat ulli homini assallire, vel capere aliquam personam infra terminos vel immunitates prædictæ ecclesiæ; & ut nulla persona parva vel magna non habeat licentiam aliquam vim in sotis ipsis alodibus facere, neque aliquid tollere sine voluntate abbatis, vel monachorum præfati cœnobii sancti Michaelis archangeli, neque ibi aliquid agere quod pertinet ad dehonestamentum vel damnum ipsius ecclesiæ.

Concedimus etiam propter honorem Dei & sanctæ virginis Mariæ, & sancti Martini confessoris Christi, sanctique Quintini martyris, quorum ecclesiæ pertinent ex toto ad proprietatem prænominati cœnobii, ut qualiscumque pœnitens ibi advenerit, licentiam habeat introeundi & orandi, & omne divinum officium audiendi.

Addimus quoque non excommunicando, sed rogando & obsecrando, & per Deum omnipotentem admonendo, ut plusquam vi. caballerii non se jungant ad placitandum infra terminos prædictæ immunitatis sanctæ Mariæ virginis, & sancti Michaelis archangeli. Quicumque ergo hujus nostræ constitutionis, quæ ad honorem Dei & beatæ Virginis, atque gloriosi archangeli Michaelis a nobis facta & confirmata est, observator existiterit, atque hunc locum exaltaverit, vel de suis beneficiis honoraverit & defenderit, hunc de parte omnipotentis Dei, & omnium Sanctorum ejus & nostra, benedicimus, & ut illum Dominus ab omni vinculo delictorum absolvat oramus, ita ut in præsenti vita ajus misericordiam consequatur, & in futuro cum Sanctis omnibus vivere mereatur. Qui vero hoc quod nos excommunicando firmamus, transgredi ausus fuerit; neque dederit honorem Deo Sanctisque ipsius & ordini nostro *, hunc de parte omnipotentis Dei Patris & Filii, & Spiritus-sancti, & sanctæ Mariæ virginis, sanctique Michaelis archangeli, & omnium Sanctorum, & per auctoritatem nostri * ordinis excommunicamus, & ab omni consortio christianorum extraneum judicamus, & a regno Dei alienus sit, & pars ejus sit cum impiis & sceleratis, donec digna satisfactione paniteat, & humiliter emendat quod superbe deliquit, & sic postmodum per divinam misericordiam absolutus existat.

* *al.* vestro.

* *al.* vestri.

In fine quoque hujus operis hoc addimus, & per divinam auctoritatem, & apostolicam, & nostram, atque hujusmodi obtestationem secundum superiorem allegationem intendimus, ut præfata ecclesia sanctissimæ virginis Mariæ semper in perpetuum maneat absoluta, nec per ullam personam, aut propter quamlibet causam, unquam sit excommunicata, sed sine ullo vinculo alligationis irrevocabiliter omnino sit libera. Datum in cœnobio prænominato, anno incarnat. dominicæ MXXXV. æra MLXXIII.

indictione tertia, ſub die nono kalend. Jul. anno quinto regni Aenrici regis. Signum † Arnaldus præſul. † Bernardus præſul. † Arnaldus epiſcopus Magalonenſis. † Guiffredus ſanctæ primæ Narbonenſis ſedis eccleſiæ epiſcopus. † Guilabertus epiſcopus Barchinonenſis. † Oliba epiſcopus. † Bernardus epiſc. Biterrenſis. † Bernardus gratia Dei epiſcopus. † Stephanus Agathenſis epiſcopus. † Petrus epiſcopus. † Guiffredus Carcaſſonenſis præſul. † Berengarius ſanctæ Elnenſis eccleſiæ nutu Dei præſul. † Eriballus gratia Dei epiſcopus. † Durandus præſul. † Amelius epiſcopus Albienſis. † Willelmi epiſcopi Convenarum. Scriptum per manus Radulphi presbyteri ad vicem Arnaldi, Olibæ pontificis notarii, præfato anno vel die.

LIV.

Ad lib. 37. n. 76.

Arnaldi epiſcopi Gratianopolitani pro Monte-majori de Rosano.

Ex chartario eccleſiæ Gratianopolitanæ.

ARnaldus divina opitulante clementia Gratianopolitanus epiſcopus, auctor atque diſpoſitor univerſarum rerum ſanctæ Dei eccleſiæ Gratianopolitanæ, cunctis ſucceſſuribus meis, tam epiſcopis, quam etiam canonicis filiis ejuſdem matris eccleſiæ. Neceſſarium ducens ſignificare vobis decrevi, dudum me feciſſe quandam diſpoſitionem de quibuſdam rebus eccleſiaſticis, juris videlicet epiſcopalis præfatæ eccleſiæ in Roianenſis partibus, in quantum principatus præſentis Iſmidonis temporis haberi videtur, vel nomen habetur; & ne ultra poſt diſceſſum meum quodam modo moveamini neſcientes, cur qualiterve fecerim ſcribendum tradidi. Accidit enim re vera ſcitote, quondam præfatum Iſmidonem, ut dictum eſt, dominum illius prænotatæ regionis, & amicum vidr licet noſtræ ſedis, ante præſentiam noſtram deveniſſe, & abbatem virum religioſum atque honeſtum Benedictum conduxiſſe, monachorum ſuorum turma confertum, monaſterii ſcilicet Montis-Majoris, qui aſſerentes quoddam donum vel convenimentum antiquitus Romanæ eccleſiæ factum ab avo vel patre præfixi Iſmidonis ipſo confirmante & ob eccleſia Romana ſibi eſſe conlatum, & prædeceſſoribus eorum monaſterium prætaxati tradiderunt cartas auctoritatis ſcriptæ. Auctoritas vero eorum hæc agebat, ut in omni territorio prænotato, nulla ullius perſona loci adquirendi aliquid, quamvis modicum, in ullo tam in laïcali honore quam etiam eccleſiaſtico ullo modo licentiam auctoritatis habeat vel recipiendi præter monachos Montis-majoris, auctoritate Romana a qua & ipſi habebant. Tandem probata ſuorem auctoritate, timens eccleſiam Romanam contre ire, rogatu iterati jam Iſmidonis, & præfati abbatis honorandi precibus, monachorumque ſuorum amicitia, firmans laudavi juxta textum ſuæ ſcriptionis, retento tamen eccleſiaſtico cenſu, firmante atque conlaudante Arberto & Johanne de Pudio atque Moardo, ceteriſque quampluribus ejuſdem præfatæ eccleſiæ filiis.

LV.

Ad lib. 36. n. 207.

Catvalloni abbatis Rothonenſis epiſtola ad L. abbatiſſam.

Ex cod. mſ. S. Sergii Andeg.

OMni reverentia digniſſimæ matri L..... Catwallonus abbatum noviſſimus æternitatis bravium. Devotionis tuæ litteras admiſi gratiſſime, & multas ago gratias oblato pro munere. At mirari non deſino tun ſediſſe animo, aquam potare luteam fonte relicto lucido; hoc eſt neglectis patribus, me duplo melioribus, a me tui piaculum drpoſcere fideſus. Unde pavens anguſtior anguſtianſque paveo, ne quod tibi remedium, mihi fiat naufragium, cum criminum me maculis a puero ſubdiderim, ut maris vincam guttulas & ſabuli minutias, claraque cæli ſidera mea miſer nequitia, ob idque ideo non idoneus prodeſſe tuis precibus. Sed quia in pulvereum Deum rogas homonculum, hoc enim ipſa inſtigat quæ Deus eſt caritas, & quia apoſtolico ammonemur oraculo, communicer alterutram fratrum ſubire farcinam; exoro Individuam Trinitatis eſſentiam, ut criminum tumultibus ſedatis in re cælitus, quod percepit percipias Maria evangelica, quod audivit & audias voce Dei blandiſſima. O, inquit, mulierecula dileſtione fervida, hoc habeto pro præmio quod in me fidia medico, facinorum remiſſio adſit tibi continuo. Quod ut noſtra facilius oratio obtineat, ſollemne ſacrificium ter immolari faciam in utriſque conventibus fratrum, qui vel in inſula degunt, vel in cœnobio Rotonum vocabulo, Hoc hortor ante omnia, ut certes eſſe formula digne ſubjectis æmula: quod ſi fuiſti hactenus, amodo ſis attentius. item dico fervantius. Vale mei non immemoe in tuis precatibus.

LVI.

Ad lib. 38. n. 20.

Charta Goſſredi comitis de dotatione monaſterii Vindocinenſis.

Ex Archivo Vindocinenſ.

QUamdiu mortali carne circumdati in hac convalle lacrymarum degimus, poteſtate liberi arbitrii fruimur. Et quia non merentibus nobis gratuita Dei bonitate abundant divitiis, rerum temporalium npeſque comitantur terrenarum delitiarem, non tamquam mali ſervi eis abuti debemus in ſuperbiam. Sed quia pulvis & cinis ſumus reminiſcentes, & in pulverem ac cinerem nos reverſuros ſcientes, creaturarum omnium Opifici, humani quoque generis Redemptori de bis quæ, ipſe clementi manu condonavit, offerre debemus temporalia, ut ab ipſo in cæleſti gloria percipere mereamur ſine fine manentia. Quapropter in nomine ſummi Salvatoris Dei, ego Goffridus comes & uxor mea Agnes perpendentes criminum noſtrorum farcinam & pertimeſcentes ultimum valdeque formidandum judicii diem, in quo unuſquiſque de propriis factis rationem redditurus eſt, & prout geſſit ſive bonum, ſive malum judicandus; & cogitare cœpimos, quatinus pro remedio animarum noſtrarum, necnon pro ſalute parentum noſtrorum, tam vivorum quam etiam defunctorum, ex rebus noſtris votum omnipotenti Deo offerremus, & monaſterium in honorem ſanctæ & individuæ Trinitatis in poſſeſſione noſtra apud

apud caſtrum Vindocinum, loco ad id opportuno, ad communem multorum utilitatem a novo fundaremus. Quod opus ardenti aggredientes intentione, prout poſſibilitas noſtra aſſenſum præbet, annuente clementie miſericordis Dei, fideliter inſtitimus, & monachor ibidem ſub ebbatie imperio Deo ſervientes propriis facultetibus, quæ nobis jure hereditario, ſive legitima pecuniæ noſtræ comparatione proveniunt, fovere diſpoſuimus. Ut eum bis quæ ipſi deinceps Deo tribuente acquiſierint ad cotidianum eorum uſum, etiam dona noſtra proficient, & ab eis ad Deum pro nobis effidus ratio fiat. Ipſam itaque donationem litteris comprehendere decrevimus, & ſcriptum hoc inde confectum manibus propriis roboravimus, & fideles nobileſque viros utriuſque ordinis tam clericos quam laicos corroborare rogavimus. Igitur facultatis ſumma ut certius declaretur, ipſas res nominatim exprimere curavimus, id eſt in prædicto Vindocini pago eccleſiam de Ferratia cum tota integritate ſua, quæ conſtructa eſt in honorem ſancti Nicolai confeſſoris. Medietatem eccleſiæ ſanctæ Mariæ apud Villam-epiſcopi, & terram veterem, quam ibi pridem habuiſſe dignoſcimur, pariter cum novalibus & exemptationibus, quæ poſtmodum ibi factæ ſunt. Apud ſtagnum eccleſiæ ſancti Stephani portiones tres, & terram de monte Holdonis, & de Trapeia cum exemptationibus de monte Hadelingit. Cartem de Baloolie cum omnibus appenditiis. Manſile de Quintiaco & terram de villa Peis. Manofirmam de Villaris: in que eſt unus manſus terræ cum octo arpennis pretorum & arre molendini. In alodis de Viveris ea omnia quæ jam comparavimus, vel comparabimus de futuro, & quæ villani jam dederunt vel deinceps dabunt. In ſaltu Vaſtinæ eccleſiolam, quæ dicitur Heremitarum, cum duobus manſis terræ. Medietatem ſilvæ de Capellano. Apud villam Mauream unum manſum terræ: manſum item de Spineto. In curte de Donziaco manſum Ranulfi Bociardi: manufirmam de Ciconiola. Apud Botiam manu-firmam, quam dedit Sulpicius & Gelduinus. Ad Plaxitium-Odrici duos manſos, elodium quoque Gilberti de Coldreio. Letgerius presbyter donavit de alodio ſuo terræ arpennos ſeptem. In pago Cenomannico hæc ſunt quæ contedimus: apud Villam-Dei eccleſiam ſanctæ Mariæ cum integritate ſua, cum terris cultis & incultis, aquis & aquarum decurſibus, ſilvis, paſcuis, exitibus & reditibus & vicaria cum univerſis conſuetudinibus. Silvam de Hulfedo totam ad extirpandum & colendum quiete cum vicaria & omnium redituum ſuorum plenitudine, Medietatem eccleſiæ de Torein cum omnibus ad ipſam pertinentibus. Apud Hiſpaniacum de terra manſos quatuor cum toto terragio & decimis. Medietatem denariorum de paſnatico totius foreſtis Vaſtinæ & totam terram ejuſdem ſilvæ, profuturam videlicet in luminaria eccleſiæ. In pago Santonico ſanctæ Trinitati ita delegamus; boſcum ſancti Aniani & boſcum de Columbariis cum omnibus utilitatibus ſuis, falinis, aquis, molendinis, piſcationibus, totum & ad integrum quicquid diviſione acningitur quam nos ibi fecimus, ubi ſcilicet continentur de terra centum manſi. Medietatem quoque terræ cultæ & foreſtæ, quæ nominatur marltime, & eccleſias ejuſdem ſilvæ. Hic etiam centum menſi terræ computantur. Medietatem quoque noſtræ partis de omnibus ſæpiarum per univerſum pagum Santonicum. In eodem pago ego Agnes favente filio meo Guillelmo comite Pictavorum monaſterio Sanctæ Trinitatis concedo eccleſiam de Podio-rebelli cum omnibus ad eam pertinentibus, terris cultis & incultis, vineis, & utilitatibus univerſis, meam quoque partem excluſæ de ponte Santonico. Has igitur omnes ſuperſcriptas res in diverſis pagis ſitas, ſicuti a nobis moderno tempore conſtat eſſe poſſeſſas vel comparatas, a die præſenti in ſpeciales uſus monachorum cœnobii ſanctæ Trinitetie abſque conſuetudine, vel cujuſlibet homiois exactione delegamus atque concedimus, quatinus cum his quæ deinceps e nobis ſeu ab hominibus noſtris donata eis fuerint, vel ipſi quantumcumque acquirere potuerint, abſque ulla calumnia ſucceſſorum noſtrorum, ſine contrarietate, teneant, & poſſideant, nec aliquid ſucceſſores noſtri pro rebus prædicto loco a quibuſlibet hominibus donatis depoſcant; ſed quicquid monachi pro utilitate monaſterii de iiſdem rebus agere voluerint, liberam ac firmiſſimam in omnibus licentiam habeant. Si vero fuerit ab hodierna die & deinceps aliquis ex heredibus, vel ſucceſſoribus noſtris, ſive quælibet ſubintromiſſa perſona, quæ contra hanc donationem legitime factam aliquibus adinventionibus calumniam inferre tempteverit, poteſtatis ſuæ & honoris dignitete careat, vel libras auri centum venerabili monaſterio judicio cogente perſolvat, & ſic præſens donatio noſtra, fidelium noſtrorum & nobilium virorum auctoritate roborata, firma in perpetuum perſeveret & manent. Signum † Goffridi comitis Andegavorum. Sig. † Agnetis conjugis ſuæ. Sig. † Guillelmi ducis Aquitanorum. Sig. † Willelmi Aldoini comitis. Signum Etfredi vicecomitis. S. Guillelmi vicecomitis. S. Hervei vicecomitis de Meſi. S. Haimerici de Ramconio. S. Goffridi de Prelian. S. Iſambardi. S. Terbaldi de Blazono. S. Rainardi. S. Alberici de monte-Johannis. S. Joſcelini de ſancta Maure. S. Petri de Chamiliaco. S. Ingelbaldi. S. Leonis de Ambazia. S. Rainaldi. S. Salomonis de Lavarzino. S. Nihardi de monte-Anteo. S. Landrici de Balgentiaco, S. Odonis Dolenſis. S. Gilleberti. S. Heiæ de Volvento. S. Blaii. S. Hademeri Malæ-capiæ. S. Hildeberti de Rupe-Machildis. S. Guillelmi Capocii. S. Petri abbatis. S. Guillelmi de Rupe. S. Radulfi Rabioli. S. Willelmi de Partheniaco. S. Conſtantini de Mello. S. Joſcelini Cavantis-granum. S. Petri Maifrade. S. Manaſſe fratris epiſcopi. S. Simonis de Veruca. S. Stephani de Mennaco. S. Guillelmi fratris Gervaſii epiſcopi. S. Arduini de Rupibus. S. Nivelonis de Fracta-welle. S. Alberici de Firmitate-Auriani. S. Huberti de Munitione. Actum Vindocini caſtro anno ab incarnatione Domini MXL. ind. VII, * regnante Henrico (*) *l.* VIII. rege Francorum anno nono, in Dei nomine feliciter, amen.

LVII.

Heinrici regis diploma pro monaſterio S. Salvii, apud Monſterolum.

Ad lib. 5. n. 47.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, ego Heinricus gratie Dei Francorum rex &c. Unde loco S. Wingaloei Moofteroli ſito a pluribus collata, præcepto noſtræ auctoritatis

Ex chartario S. Salvii.

fir-

firmamus & sigilli nostri impressione signare præcipimus. In primis ea, quæ a nostra liberalitate vel patris mei Roberti, vel avi mei Hugonis prædicto loco concessa sunt, scilicet molendinos duos cervisiæ usibus defervientes, a me alterum cum quinque accolis, & alterum ab avo meo prædicto Hugone cum decimo pontis denario, & duabus ecclesiis in memoria sancti Judoci sacratis, quarum una est infra munitionem, alia super fluvium ...s,. cum piscatoris aquæ ab Atimacho usque..... Addimus præter ea firmando as quæ pater meus contulit, tres ecclesias, unam scilicet in honore sancti Petri, aliam in honore sancti Wingaloci, tertiam in honore sancti Salvii sacratas; & transitum novæ villæ..... Inculcamus præterea corroborando ea, quæ a primis fundatoribus loci sunt collata, scilicet a Hilgodo comite, qui prædictum sanctum nuper a partibus Britanniæ propter metum piratarum deportatum hospitio cum liberalitate & munificentia tempore Ludovici imperatoris filii Caroli Calvi suscipiens, dedit illi, in primis aterium publicum, sepulturam scilicet advenarum & peregrinorum, deinde novem mansos subtus Firmitatem... His addimus nostra auctoritate ea, quæ conrolerunt Harlewinos comes, Raynerus, Hato, Scylaldus, Wenerannus, Clarboldus, Aldonus comes, Anfcetus, Saleco, Arnulfos comes, Balduinus comes, Gonfridus, Benzelinus, Alfridus, Hagano, Autgerus clericus, Balduinus marchisus, Ingerannus comes, Rodulfus, Landricus-Largus, Hato, Framericus, Hugo, Walterus, Herleboldus, quorum primus Herlevvinus comes dedit in villa Sguira ecclesiam unam in honore sancti Vedasti, & villam quæ Longum-pratum dicitur, cum silva & arabili terra & pratis. Dedit denique villam Silviniacum &c. Actum Monsteroli publice anno incarnati Verbi millesimo quadragesimo tt. & regni Henrici regis undecimo. Ego Balduinus cancellarius regis relegendo subscripsi.

Sequitur in chartulario charta Widonis comitis Pontivi concedentis cœnobio sanctorum confess. Salvii & Wingaloci omnes bannos & omnes de quibuscumque forfacturis justitias, quas antecessores sui tenuerunt &c. an. MC. Romanæ sedis præsidente domno papa Raynero, cognominato Paschasio, Remensis ecclesiæ archiepiscopatum tenente Manasse, sanctæ Ambianis ecclesiæ Perrevino (*) pontifice, Normanno hujus loci abbate, Philippo rege cum filio Ludovico anno XL. Francorum sceptra tenente. Ego Wido Pontivorum comes, &c. Sign. Agnetis meæ filiæ.

(*) *l.* Gervino.

LVIII.

Ad lib. 58. n. 105.

Bulla Gregorii VI. pro monasterio S. Quintini de Monte.

Ex chartario monasterii.

GRegorius episcopus servus servorum Dei Gualeranno abbati sancti-Quintini-montis ejusque successoribus perpetuum in Domino salutem. Si justis petitionibus præsabilem votorum assensum præbemus, voluntati Domini nos militare credimus. Ergo notum sit universis catholicæ matris ecclesiæ filiis, quod nostis ad nos filius noster, Henricus scilicet rex Francorum, paternitatem nostram humiliter obsecrans, ut quamdam cellam in pago Viromandensi sitam in honore sanctæ Trinitatis ac sancti Quintini martyris constructam apostolicæ auctoritatis præsidio muniremus, quam suggerentibus Rotberti militis bonæ memoriæ filiis, qui eamdem abbatiolam jure beneficii possident, ad sacræ religionis cultum venerabilem erigere conatus est, ac regiæ potestatis præcepto corroborari usus est. Quorum petitioni congaudenter ecclesiastici vigoris manum arcximus, & ex ea qua fulcimur apostolica auctoritate præcipimus, ut præfatam abbatiam nemo unquam sæcularium possideat, neque ex rebus ejusdem ecclesiæ quicquam sibi aliquis usurpet, non rex, non comes, non episcopus, neque quilibet princeps quacumque potestate præditus, villam aut mansum vel campum, sive consuetudines seu districtiones terræ prætitulatæ abbatiæ appendentis, in dominium sibi subripiat, nisi forte tuendi ac defendendi causa, & hoc nonnisi ejusdem loci regularis abbatis fiat permissione. Si quis vero pro hac adipiscenda pecuniam vel quodlibet munus regi aut cuilibet principi dederit sive promiserit, subinferendæ maledictioni subjacebit. Sit igitur eidem ecclesiæ abbas secundum regulam sancti Benedicti constitutus, & monachi regulari districtione subjecti, quos de rebus ejusdem ecclesiæ aliquod dispendium perpeti cum omni imperio prohibemus. Res vero ejusdem ecclesiæ sunt. In pago Viromandensi villa aut, quæ dicitur Aisiolcurt (*a*), & in ipso pago in villa Curticulas (*b*) nuncupata mansi septem. In Hsdonifcurte mansus unus. In Durisco medietas ecclesiæ, Molendinus de Bellisasis (*c*) cum aqua & suis adjacentiis; in suburbio Perronæ viginti septem curtilli cum molendino & vineis; in Perronella ecclesia cum hospitibus. In Tegerihamo (*d*) mansi duo; in villa sanctæ Radegundis mansi tres. Villa quæ Vivarius (*e*) dicitur cum suis appenditiis. In Alauia (*f*) mansi duo. In Dodonico (*g*) molendinus unus cum tertia parte prati. In pago Sustionico, in villa quæ Alamans vocatur, mansi duo cum alodio Vvitberti. In Vuadonia-curte mansi duo. Deinde ea quæ a prædicto Rotberto ad restaurationem sæpedictæ abbatiæ sunt hæc alodium da Baillos (*h*). Item alodium de Tilisaco. Similiter alodium da Ostricurt (*i*) cum ecclesia, & alodium Barderi. Scaiacurt (*k*) quinque hospites cum terra & silva. Frigilcurt (*l*) cum appendiciis suis. Salicellus cum silva. Carcellis (*m*) deinde cum omnibus appenditiis suis Ecclesia de Buriaco. (*n*) Item ecclesia de Sterpiniaco (*o*) cum aqua piscatoriæ, & aqua de Sebodisclusa (*p*). Ecclesia de Asciniaco (*q*). Pons-Huberti. Item Ftifia mansus unus cum aqua. In villa Atheis (*r*) molendinus unus cum tribus hospitibus. Apud Liniacum mansi duo. In Guitardi curte ~~mansus unus~~. ~~In Habelmicurte~~ (*s*) mansus unus. Hæc itaque & his similia, & si qua alia eadem Domino upitulante adquirere sibi potuesit, apostolica fulta auctoritate licenter & sine aliqua contradictione possidebit. Si quis vero contra hujus apostolici privilegii tutelam aliquid finistri moliius fuerit, & ex his quæ dicta sunt aliqua pervertere voluerit, hunc cum auxilio Domini nostri Jesu-Christi & adjutosio beatæ Mariæ semper Virginis genitricis ejusdem Domini nostri Jesu-Christi, suventibus nobis omnium sanctorum virtutum beatissimum spiritibus, & annuentibus sanctissimis Patriarcharum & Prophetarum agminibus, & auctositate beatissimi Petri apostolorum principis cum omnibus apostolis & discipulis Domini, martysum atiam sive confessorum ac virginum ad hoc suffragantibus meritis, cum assensu com-

(*a*) *Aizecourt.*
(*b*) *Courcelles.*
(*c*) *Belles aiset.*
(*d*) *Etierhem.*
(*e*) *Vivier.*
(*f*) *Alaine.*
(*g*) *Dolling*
(*h*) *Barlex.*
(*i*) *Estricourt.*
(*k*) *Esquincourt.*
(*l*) *Frigicourt.*
(*m*) *Courcelles.*
(*n*) *Buires.*
(*o*) *Esterpigny.*
(*p*) *Sepotecla.*
(*q*) *Athies.*
(*r*) *Athies.*
(*s*) *Holincourt*

pro-

provincialium pontificum & hujus ſanctæ Sedis ſuffraganeis epiſcopis, excommunicamus & anathematizamus, & a liminibus ſanctæ Dei eccleſiæ ſeqoeſtrantes ab omni chriſtianorum ſocietate ſeparamus, ut ſub hujus anathematis vinculo perennaliter immodatus ſit anathema, maranatha conſtrictus vinculis hujus noſtræ præceptionis. Qui autem eidem monaſterio bene egerit, benedictione noſtra redundet, pro eo quod noſtrum præceptum conſervavit illæſum. Scriptum per manus Johannis primiſcrinii noſtri Lateranenſis palatii. Indict. XIIII. Bene valete. Datum IIII. kal. Mart. per manum Petri diaconi bibliothecarii & cancellarii ſacri Lateranenſis palatii, anno primo domni Gregorii univerſalis papæ. Indic. XIII.

LIX.

Ad lib. 59. n. 20. *Charta Goffredi vicecomitis Thoarcenſis pro monaſterio S. Jovini de Marnis.*

Ex authentico.

QUia vita hominis militia eſt ſuper terram, & in imagine pertranſit homo, ego Goſfredus vicecomes Thoarcil ægritudinis mole gravatus & peccatorum meorum numeroſitate compunctus, ingraveſcente morbo, a Bernardo venerabili abbate ſancti Jovini olei ſacri benedictione delibutus, pro ſalutu animæ meæ parentumque meorum ſancti Spiritus inſtinctu religioſorumque virorum conſilio, in perpetuum do abbatiæ ſancti Jovini monachiſque ibi degentibus, frumentagium illud, quod homines militum illius vici & parochiæ & totius territorii abbatiæ per ſingulos annos mihi reddebaat. Abbas vero Bernardus omniſque conventus, tanti beneficii non ingrati, & ſecundum Apoſtolum peccatorum meorum onera portare cupientes, non quæ ſua ſunt ſed quæ Jeſu-Chriſti quærentes, caritate dictante, hajus doni recompenſatione ſacerdotem continuum pro me ſpecialiter parentibuſque meis quotidie ſacras hoſtias oblaturum Domino conſtituunt, & me fratrem quaſi unum ex ipſis in omnibus abbatiæ beneficiis recipiont. Hujus rei teſtes ſunt qui hoc viderunt & audierant, Petrus abbas ſancti Launi, W. abbas Aureæ-vallis, & abbas de Brignun, Goffredus de Quinge, Aimericus Barbota, Aimericus de Faia, Goffredus Torgueis, Matthæus de Poent, & plores alii. Concedente Aymerico filio ſuo iſtis videntibus & audientibus, Aimerico de Cantamerala, Guillelmo-Simonis, Arberto de Campis, Gaofredo de Quingé, Aimerico de Faya.

LX.

Ad lib. 59. n. 52. *Leonis papæ IX. bulla pro Stabulenſi monaſterio.*

Ex authentico.

LEo Epiſcopus ſervorum Dei Theoderico religioſo abbati venerabilis monaſterii ſancti Petri ſanctique Remacli Stabulao poſiti, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Tunc ſummæ apoſtolicæ dignitatis apex in hoc divini proſpectus amore poſcitur præfulgere, ſi in adquirendis Dei laudibus ſui impenſius ſtudeat laboris exhibere certamen. Ob hoc nos debita ejuſdem apoſtolicæ paſtoralis curæ pellit ſollicitudinis cura, ut quæ ad ſtabilienda piorum pertinere dinoſcuntur locorum, ubertim promolgate & apoſtolicæ inſtitutionis cenſora deo beamus confirmare. Igitur quia poſtulaſti frater a nobis, quatenus monaſteria a venerabili patre Remaglo conſtructa, id eſt Stabulsus & Malmundarium, ſita in ſaltu Ardaenenſi, in honore ſancti Petri apoſtolorum principis privilegio noſtræ auctoritatis munire mus; & quia juſta viſa eſt nobis petitio tua, aſſenſum tibi per hujus noſtri privilegii conſtitutum præbemus, & roboramus apoſtolica auctoritate ſecundam præcepta regum & imperatorum in præſentia noſtri relecta. Ratum itaque decernimus quidquid dedit primus conſtructor locorum, Sigebertus videlicet rex Francorum, qui Germiniacum in pago Remenſi, & molendina duo ſub aao tecto ſuper Suppia, & vineam cum vinitore in Bethereo, & teloneu quæ ad portum Vetraria ſant ſuper fluvios Taunaen & Itta, & portum qui dicitur Sellis, & vogatium ſuper fluvium Ligerim, ipſi adhuc viventi ſancto Remaclo tradidit. Eadem quoque firmitate vigoramus acta & inſtituta regum Clodovei, Dagoberti, Childerici, Theoderici, qui eadem præceptis ſuis confirmaverunt, aliaque perplura addiderunt, necnon imperatorum Karoli, Ludovici, Lotharii, & triam Ottonum, Henrici etiam primi & ſecundi, & tertii auguſtorum, qui conſtructores & defenſores fuere locorum ipſorum, & quidquid de terminis & immunitate leugæ in eorum præceptis continetur, ſtabile eſſe judicamus; concambis etiam quæ facta ſunt de Luchefenges & Aſtelebrunna, ſive etiam quæ a chriſtianis hominibus pro ſalute animarum ſuarum ad ipſa monaſteria collata ſunt & condonata, a Pretherico comite Ferieres & Canſes, a Fretherico duce Sprimont, allodium enm eccleſia, & quæcumque ab initio conſtructionis locorum aſque in præſeos eorum manut poſſeſſio, & in poſterum roncedenda ſunt, at firma ſtabilitate perpetuoque jure inconvulſa permaneant decernimus & confirmamus. Nullum habeant advocatum niſi unum & alterum ab ipſo, qui uterque bannum advocatiæ ab imperatrra accipiat, nec ſecundam prædictorum præcepta imperatorum quiſquam eorum præſumat, aut in villis vel poſſeſſionibus, quæ ad ipſa monaſteria reſpicere videntur placita tenere, manſuraa aut precarias facere, redhibitiones vel freda exigere, paſtefredos ſumere, vel coiquam violentiam inferre ſine permiſſa abbatis & voluntate; nullique perſonæ cujuſcomque dignitatis ſit vel ordinis, ipſam abbatiam liceat unquam in beneficium vel conambium accipere. Quod ſi quis (quod abſit) hæc omnia temptaverit infirmare, beati Petri noſtraque auctoritate aum æterno percutimus anathemate. Præterea ſancimus, ſicur ab ipſis imperatoribus eſt diffinitum, ut defuncto pes ſucceſſionem abbate utrimque in unum & duobus monaſteriis conflueotibus monachia habeant ſine ſimultatione, ſine acceptione perſonæ, ſine reſpectu pecuniæ, ſecondam ſancti Benedicti regulam, abbatem eligendi liberrimam optionem, ea tamen præponderante ratione, cum Malmandaricoſium pace, ut quia beatus Remaglus utriuſque monaſterii conſtructor & Tongrenſium antea epiſcopus & paſtor, maluit in altero eorum, id eſt Stabulaus, locum ſepulturæ ſibi eligere, ipſi primam electionis obtineant viam, ſi apud eos melior meriria & probabilior inveniatur; ſi autem non illic, ſed Malmundarii melior reperiatur utriqae loco præficiendos, ab eo potius quam ab externis aſſumptus intromittatur. Si quis

au-

autem (quod non optamus) nefario auſu præſumpſerit his quæ a nobis ad laudem Dei pro ſtabilitate jam dictorum monaſteriorum ſtatuta ſunt, refragari aut hæc in quoquam transgredi, hunc a liminibus ſanctæ Matris eccleſiæ ſegregamus, atque cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu Chriſti & cum diabolo & angelis ejus æternis incendiis concremandum deputamus. At vero qui pio intuitu obſervator & cuſtos exſtiterit hujus noſtri apoſtolici conſtituti ad cultum Dei reſpicientis, benedictionis gratiam & miſericordiam a miſericorde Deo noſtro multipliciter conſequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Bene valete. Data Moguntiæ III. nonas Septembris per manus Petri diaconi bibliothecarii & cancellarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis, anno domini Leonis noni papæ primo, indictione tertia.

LXI.

Ad lib. 59. n. 62. *Ejuſdem Leonis IX. bulla pro parthenone S. Laurentii in Alſatia.*

Ex apographo. LEo epiſcopus ſervus ſervorum Dei, eccleſiæ in loco qui dicitur Heſſe poſitæ in honore ſanctæ Dei-genitricis Mariæ & in memoria ſanctorum Martini confeſſatis, & Laurentii levitæ glorioſi & igne purgatorio aſſati martyris dedicatæ, & per eam Sebergæ * (*) *f.* Gerbergæ. abbatiſſæ nepti noſtræ, & poſt eam ſucceſſuris inibi Dei ancillis in perpetuum. Martinus hic pauper & modicus, quo cælum divites ingrediamur, dulciter monet, ut ſibi ſuiſque amicabiliter ſerviamus. Aſſatus ut piſces Laurentius, quemadmodum ipſe dicit, ſuavem gloriam promeruit: ita & nos ſibi ſuoque Domino noſtro Jeſu-Chriſto vult per multos labores inſervire, ut ſic digni efficiamur operarii ſua mercede. Hac unius leni manſuetudine, & alterius aſperſa impulſione commoniti, quod ſolemus & debemus, etiam huic eccleſiæ confirmationem noſtri privilegii gratis concedimus pro ſanctorum debita veneratione & parentum noſtrorum inibi in Chriſto quieſcentium memoriali ac præcordiali devotione. Tegit enim martyr patrucles noſtros comites Matbiridam & bonæ memoriæ Gerhardum, ajuſque uxorem devotam famulam Deo Cunizam, & cordis noſtri dum vixit dulce ſolamen fratrem noſtrum Hugonem. Et quia ſuus mitis confeſſor cujuſcumque ſanctorum ſibi vendicavit corpora, non ſe elonget eorum precibus exigentibus, vel alienet ab animarum apud Deum obtinenda venia, ut ſub cujus protectione vixerunt initione propitia per eum æterna promereantur gaudia. Confirmamuſque eidem loco illa, quæ nominati eidem vel alii parentes noſtri contulerunt bona, & quæcumque conceſſit jam illuc vel in perpetuum conceſſura eſt quælibet Deo fidelis perſona. Et ut moverint omnes quantum honorem huic loco ſemper optaverimus, juſtis precibus domnæ Mathildis, & ſibi ejus Henrici, noſtri quondam nepotis, altare in ipſa eccleſia tria nos ipſi dedicavimus. Quod quia eminentius altiuſque præ ceteris eſt conſtitutum, decrevimus etiam illud magnificentius ſpeciali honore glorificandum, ut nemo ibi celebret miſſam, niſi archiepiſcopus, vel epiſcopus ipſius diœceſis, vel idonei ipſius eccleſiæ hebdomadarii. Si quis autem alia perſona ordinis vel alicujus negotii ſupervenerit cauſa, ad idem altare, ut miſſarum ſolemnia exequatur, non præſumat accedere, niſi de abbatiſſæ, vel aliarum ſanctimonialium conſenſu & licentia. Celebretur etiam dedicatio ab omnibus loci ejuſdem incolis VIII. kal. Decembris. Ut autem probabile teſtimonium huic eccleſiæ ab omnibus de bonis ſuis adhibeatur, nomina ipſorum bonorum vel prædiorum, quæ modo libere habet, fideliter ſubſcribi fecimus; hæc autem ſunt. In civitate Mereni tria curtilia, eccleſia de Albertorf integra cum conductu, & medietas ejuſdem villæ; Landeldingen datus a Beſelmo, apud Nunhirchen manſus cum lacu piſcatorio datus a Truſingo, apud Volteringen ſoreſtus a Bezolino datus: eccleſia tota de Steinſilide cum conductu, & omni integritate; ad curiam hoſpitii, & hominibus ſuſcipiendis pertinet Völfreſingen & apud Halbeſſurt molendinum, & manſus unus, & apud Terolnsheim vineæ duas carratas vini ſolum per annum; ad abbatiam autem ipſam ſicut & alia prædicta, pertinet etiam quarta pars eccleſiæ apud Sitterſdorff, & tertia pars telonei apud Sarburg. eccleſia Monheim tota cum conductu & omni integritate, & quarta pars ejuſdem villæ. Medietas villæ quæ dicitur Meingeringem & eccleſia cum conductu & tertia pars decimæ. Sacerdoſque illius eccleſiæ omni anno in natali Domini triginta nummos pro eulogiis perſolvit abbatiſſæ. Eccleſia Berthingen tota cum conductu & omni integritate, & medietas villæ ejuſdem eccleſiæ Igolingen cum conducta & villa ex toto ſtats per manus Mathildis dilectæ uxoris fratris noſtri Hugonis prædicti & filii ejus Henrici. Moneta apud Heſſe cum totius mereati utilitate. Quarta pars eccleſiæ de Teſſelingen cum conductu & omni integritate. Eccleſia de Belnoylre tota cum conductu & omni integritate. De hac Eccleſia quinque ſolidi omni anno perſolvuntur. Eccleſia Maltcheidt tota cum conductu & omnibus ad chriſtianitatem pertinentibus. De hac etiam quinque ſolidi omni anno perſolvuntur. Eccleſia Elbersmytre tota cum conductu & omni integritate. De hac etiam quinque ſolidi omni anno perſolventur. Eccleſia Bettelingen tota cum conductu & villa ex toto & omni integritate. De hac etiam omni anno duo ſolidi perſolventur. Apud Rodesheim tres partes decimæ eccleſiæ inferioris, & ipſa eccleſia cum conductu, & omnibus ibidem ad chriſtianitatem pertinentibus. De Dreheim omni anno ſex eſtratæ vini ad cellarium monialium dantur; & in feſto ſancti Martini decem ſolidi ibi perſolvuntur abſque aliis beneficiis, quæ inibi ſunt poſita. Apud villas Boſſeringen, Schalhembach, Olba, Richenhofem, prata, agri, curiæ non modicæ. De familia autem eccleſiæ, ac ſuæ catholicæ fidei & honeſtæ religionis, pater noſter Hugo, juſtus in eiſdem bonis advocatus & hæres, hanc conſtituit concordiam, ut invicem ſe in legali matrimonio, ſecundum ſuam conditionem, conjugeodi liberam habeant licentiam; ita ut ſi ex illa conjunctione numeroſa proles procreata fuerit, æqualiter dividatur eccleſiæ & heredi. Si autem non procreatum fuerit, inde niſi unum cujuſque ſexus mancipium, pro ſpeciali ſua reverentia habeat eccleſia; quod & nos confirmamus, atque in perpetuum taliter permanere ſtabilimus, necnon & omnia ad ipſam eccleſiam pertinentia, ſtabilia & firma, & nullo modo violanda, hac noſtræ præceptionis pagina corroboramus; & nihil horum, neque imperator

tor neque rex, neque dux, neque marchio, neque comes, neque vicecomes, neque advocatus, neque aliquis heres, & neque archiepiſcopus, neque epiſcopus, vel aliqui eccleſiaſtici ordinis, ſeu mundanæ conditionis, magna parvaque perſona infringere, vel minime aut invadere præſumat; ſi autem aliquis præſumſerit, liberam habeat licentiam adeundi auctoritatem apoſtolicam. Violatorem ergo hujus præcepti, Martinus pius, niſi reſipuerit, non defendat, Laurentius læſus in illum iratus inſorgat, ſitque omnibus ſociis ingratus, atque divinum anathema ſuſtineat; conſervatorem vero, divina gratia circumveniat, & apoſtolica benedictio conſervet & muniat.

LXII.

Ad lib. 59. n. 65. *Ejuſdem Leonis IX. bulla pro monaſterio Dervenſi.*

Ex chartario Dervenſi. IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti. Ego Dei clementia Leo humilimus papa, volo ut agnoſcant fideles univerſi ſanctæ hujus Leuchorum ſedis, qualiter abbas Milo ex ſancti Berchharii monaſterio, meam adierit præſentiam, petens ut cuidam altari ſuæ eccleſiæ libertatem pro Dei amore, cujus ſervitium illo diſponebat ordinare, traderem. Eſt autem eccleſia illa ſuper Eleſam fluvium in vico, qui dicitur Villa, in qua monachos ad ſerviendum Deo decernebat inſtituere. Quod oſtendens meis & hujus Dei eccleſiæ filiis, clericis ſeu laicis, cenſuerunt ut ejus petitioni præberem aſſenſum; quatinus ipſe abbas, & congregatio ac ſucceſſores eorum pro mea parvitate, ſiva ſucceſſoribus meis ſemper preceptor Domini miſericordiam. Quorum conſilium ampleſtens, conceſſimus omnem libertatem prædictæ eccleſiæ, ut ibidi habitantes monachi, abſque ulla emptione altare ſancti Mauricii ad honorem dicatum, perpetualiter poſſidesint. Propter quod capellanus, qui curam animarum villæ haboerit, ſynodum atque concilium prævideat: cenſumque perſolvat: quando vero alius ſucceſſerit, oblatus a monachis abſque ulla ſervitute locum tenebit. Si quis ergo præſumpſerit hæc ullo modo trasgredi, quæ prædicto indulſimus loccllo, ſciat ſe anathematis innodatum vinculo: qui vero illis largitatem fecerit aliquam, a piiſſimo Domino noſtro Jeſu-Chriſto multiplicia conſequatur; & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Ut autem hoc opus plenitis noſtræ conſiſtat ſemper inviolabile, manu mea ac dominorum pontificum, cum clericis ac laicis, qui adfuerunt, cenſui eſſe roborandum.

Ego Leo, ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ præſul Tulli confirmavi. Signum Halinardi Lugdonenſis archiepiſcopi. Signum. Evrardi Trevcrorum archiep. Johannis Portoenſis epiſc. Alberonis Mettenſis epiſcopi, Widonis Leuchorum primicerii, Stephani archidiaconi, Alberonis archidiac. Roduſi archidiac. Lamberti archidiac. Widrici archidiac. Ulrici archidiac. Walteri decani, Warneri decani, Duranni presbyteri, Alberonis, Rotberti, Milonis abbatis Dervenſis, Alberti prioris. Hugonis, Wandalgeri. Ego Petrus, ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconus, bibliothecarius & cancellarius, ſubſcripſi. Ego Johannes, ſubdiaconus ſcholæ cantorum, ſubſcripſi.

LXIII.

Chartæ Milonis abbatis pro eodem. Ad lib. 59. n. 66. *Ex eodem.*

EGo, gratia Dei abba Milo, notificare volumus fidelibus Dei præſentibus & futuris, qualiter operamur in eccleſia Dei, cui præſidemus. Quidnam juvenis, ex nomine Kalo, venit ad hanc Dei eccleſiam, in ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, Chriſtique martyris Berchharii honore conſeeratam, petens ut traderetor ei ſacer habitus religionis; & ipſe hanc Dei eccleſiam totius hereditatis ſuæ, quæ ex matre ſua ſibi contingebat, quoniam unicus exſtitit ejus filius, faceret heredem. Cujus petitioocm non ſpetnere duximus, ſi pater ejus adveniret, & hujus rei laudator fieret. Hoc autem ideirco dicebamus, quia prædictum juvenem ſine patre ſoo iſta perentem videbamos. Cum vero in hac petitione perſiſteret, detinuimus eum ab vara. kalend. Martii, uſque ad kalend. Auguſti, & oculis quæ poſtulabat, præferentes, & pru modolo noſtro ei omnem humanitatem exhibentes; ac ejus patris adventum præſtolantes. Tunc pater adveoit, quo modo res ejus erant, quæ tradebat oſtendit, & quodam tenore laudavit. Hæc ſont aotem villarum nomina, quo illius conſiſtit hereditas, Macerias, Carus-locus, Abſomoa, Augias, Nogiacos, Mons-lutonis. Laudavit nempe hac conveotione pater ejus Nevelo, ut quod Weroerus ſocer ſuos, hujos filii ſui avus, tam ex terris quam ex ſervis dederat io beneficio, ex ſe, dum viveret, ſui tenerent homines, & poſt finem ſuum abſque ſuorum aliorom filiorum contradictione ac malitium, qui præſentialiter tenebant, hic poſſiderat Dei & Sanctorum locus. De illo quidem quod teoebat in dominio, hoc eſt ad Macerias & Carum locum, medietatem omnium, tam de eccleſiis, quam de ſervis, terris & ſilvis, prata & aquis, Deo & Sanctis ad præſens pro filio laudavit, ac poſt deceſſum ſuum, ut prædiximus, aliam cum tota libertate configosvit. Prædia etiam in Tornodorenſi habebat, quorum medietatem, quam hic ſoua filius ſolidam poſſidebat, Deo præſentialiter cum filio conceſſit, & ex alia medietate, quantam ab invaſoribus redimeret, iterum Sanctis medietatem tribuit, & poſt ſuom finem ſimiliter totam. Hanc rationem oſtendimus multis, & conſti qui adſoerunt fieri ſtatueront. Nos denique per hanc conveotiooem fratre ſuſcepto, decrevimus adſignare univerſa ſcripto. Signum Walteri comitis, qui hæc ordinavit & ſtatuit. Sign. Petronillæ matris ejus. Sig. Nevelonis patris fratris Kalonis. Signum Widonis archidiaconi. Sign. Rainerii clerici, &c.

LXIV.

Leonis IX. bulla pro canonizatione ſancti Gerardi epiſcopi Tullenſis. Ad lib. 59. n. 75.

LEo epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cunctis catholicæ eccleſiæ filiis in Chriſto, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Virtus divinæ operationis in omnibus mirabilis, maxime tamen in Sanctis ſuis, quos præſcivit & prædeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui, quos etiam vocavit, juſtificavit antequam ſæcula fierent, antequam ipſi exiſterent. Et quia

Ex manuſcr. codice S. Manſueti.

ipſe

ipſe Dominus in Evangelio dicit: *Pater meus uſque modo operatur, & ego operor*; verum procul dubio eſſe quotidie oſtendit quod dicit, ſcilicet eos ſanctificando, quos vocavit; eos vocando, quos prædeſtinavit ſola gratuitæ miſerationis bonitate, non humani generis merito, quia naturaliter omnes ſumus filii iræ & filii gehennæ. Cum autem hæc dicere cœperimus, continuo pateſaciemus; quia ſicut nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum ſtatuit, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt: ſic & Dominus noſter Jeſus Chriſtus illos clarificando miraculis in mundo, quos ſecum vivere & gloriari facit in cælo, ut quia per adoptionem facti ſunt filii Dei, prævenientе gratia, præeat illos heredes eſſe regni, quod promiſit Deus diligentibus ſe. Paullo ergo ante nos in epiſcopatu Tullenſi, unde nutu Omnipotentis, & omnia ſuo arbitrio diſponentis, non ullis meritorum noſtrorum profectibus ad apoſtolicam ſedem tranſlati ſumus, fuit epiſcopus, nomine Gerardus, qui duo talenta, intellectum & operationem, a cæleſti Patrefamilias accipiens, divinam legem, quam medullitus intellexit, ſic opere adimplere ſtuduit, ut fieret dignus accipere illam deſiderabilem, a Deo ſalutationem: *Euge ſerve bone & fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Sic enim domini ſui talenta erogavit, ſic animas lucratus eſt verbo ſalutis prædicando, & opere quod prædicabat exercendo, ut geminatam domino ſuo pecuniam præſentaret, & ſibi æterna beneficia cumularet. Lumbos ſibi præcinxit caſtitate ſervando; luceras in manibus portavit, exempla bonæ operationis aliis præbendo; exſpectavit dominum ſuum a nuptiis ſanctæ eccleſiæ non dormiendo, ſed vigilando prima, ſecunda, tertia vigilia, anxius ad eius aſpectum, ſecundum illud quod quotidie pſallebat: *Sicut cervus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus: Sitivit in te anima mea, quam multipliciter & caro mea.* At quia ſic ſemper animo ſuſpirabat ad Deum, ejus virtutum cumulatus, angelicam ducens vitam, quotidie Chriſtum in pauperibus ad menſam ſuam ſuſcipiens, quotidie piis actibus inſiſtens, nec docendo, nec agendo, niſi quod ſanctum & Deo gratum eſſet, multis effulſit miraculorum prodigiis, ſanctitati ejus teſtimonium perhibentibus. Unde adhuc plures teſtes exſiſtunt, quod & idem poſt mortem carnis cum Chriſto Domino noſtro ſpiritu vivens & glorians, ſæpe operatus eſt & ſæpe adhuc curans diverſos languores, diverſaſque infirmitates. Quamvis autem venerabile corpus ejus multis, ut diximus, hactenus coruſcaret miraculis, & ipſa in numero Sanctorum divino ſit deputatus indicio; nondum tamen in catalogo Sanctorum ſortitus eſt humana corroboratione numerum, quod Dei miſeratrix clementia nobis ſervis ſuis reliquit agendum, ubi ad culmen conſcendimus apoſtolicum. Reſidentibus ergo nobis Romæ in ſynodo in eccleſia Salvatoris, cum multis coepiſcopis noſtris, ecce ſcato nonas Maias, relatum eſt auribus noſtris ab Udone Tullenſi præpoſito, eadem nocte ipſum Gerardum in viſione apparuiſſe cuidam venerabili monacho, nomine Albizoni, qui ſynodo intererat, quem ipſe Udo nimiis precibus conſtrinxerat exorare Dominum, oſtendere ſibi cujus meriti eſſet apud Deum ipſe domnus Gerardus, qui tot miraculorum radiis emicabat. Videbatur ergo illi ipſum aſſiſtere ſibi, quem numquam corporaliter viderat, etiam nomen ejus audierat, & dicere ſe ipſum Gerardum eſſe, pro quo Deum decreverat exorare. Ad quod ille gaviſus ſedulo ſciſcitari cœpit, an eſſet apud Deum in numero Sanctorum. Cui læto vultu reſpondit procul dubio ſe eſſe eum Deo, dignumque ac juſtum ſore eos honorari in terris ab hominibus, qui honorantur in cælis ante Deum ab angelorum agminibus; quam viſionem ipſi ore proprio divulgavimus in ſynodo, exponentes ipſius domni Gerardi vitam venerabilem, converſationem mirabilem, miraculorum multitudinem, efficaciam divinæ virtutis ad corpus ejus exuberantem; & ſequenter ſanctam Synodum interrogavimus, ſi deberet ut Sanctus venerari, & Sanctus deinceps nominari. Ad quod cuncti, tam archiepiſcopi quam epiſcopi, tam abbates quam clerici ac laici, quorum utrorumque magna intererat multitudo, quaſi uno ore clamaverunt, ipſum dominum Gerardum vetum eſſe Sanctum, adeo inter Sanctos numerandum, nominandum & venerandum, pro eo quod vivens in carne, multantibus miraculis, vir ſanctus exſtitit, & carne exutus, qualis in mundo fuerit, in cæleſti beatitudine poſitus, mundo quotidie eiſdem miraculis innoteſcit. Decrevimus ergo, ſic annuente & laudante ſynodo, ut ea hoc Sanctus habeatur & Sanctus colatur VIIII. kalend. Maias, tam Leuchæ, ſicut ſanctus Manſuetus & ſanctus Apet, quam ubique terrarum, ſicut ceteri Sancti. Cujus Sancti venerabile corpus per nos ipſos cupimus tranſferre, & digno loco in altari proprio collocare, ad laudem & gloriam Domini noſtri Jeſu-Chriſti, qui ideo factus eſt pro nobis homo, ut non ſolum ſalvaret eos a peccatis, ſed etiam conferat eis præmium beatitudinis, & manſionem in cælis, ubi ipſe cum Patre & Spiritu-ſancto vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

Nomina ſanctorum Patrum, qui præſcriptæ ſynodo interfuerunt.

Dominicus patriarcha Gradenſis.
Alinardus Lugdunenſis archiepiſc.
Leodegarius Vienneuſis archiepiſc.
Hugo Beſunticenſis archiepiſc.
Humbertus Sicilienſis archiepiſc.
Hildebrandus Capuenſis archiepiſc.
Petrus Conſanus archiepiſc.
Johannes Portuenſis epiſcop.
Wido Volaterrenſis epiſc.
Creſcentius Silvæ-candidæ epiſc.
Johannes Velletrenſis epiſc.
Johannes Oſtienſis epiſc.
Johannes Savinenſis epiſc.
Johannes Tiburtinus epiſc.
Benedictus Salernitanus epiſc.
Leo Gaietanus epiſcopus.
Atto Camerinenſis epiſc.
Johannes Siſinenſis epiſc.
Adalbero Mettenſis epiſc.
Obizo Piſenſis epiſc.
Heinricus Populonii epiſc.
Atenulphus Feſulanus epiſc.
Creſcentius Cerenſis epiſc.
Azo Centumcellenſis epiſc.
Gerardus Reatinenſis epiſc.
Donizo Tuſcanellenſis epiſc.
Johannes Suanenſis epiſc.
Gerardus Roſellanus epiſc.

Theodericus Orbienſis epiſc.
Harduinus Fanenſis epiſc.
Herimannus Caſtellanus epiſc.
Herimannus Corbionenſis epiſc.
Aldredus Wigtanenſis epiſc.
Leo Murenſis epiſcopus.
Maſin Montis-viridis epiſc.
Bonus Petrinenſis epiſc.
Bernardus Patavienſis epiſc.
Walterus Veronenſis epiſc.
Heinricus Spoletanus epiſc.
Iſembaldus Thesnenſis epiſc.
Petrus Butrinenſis epiſc.
Attus Marſicanus epiſc.
Leo Sotanus epiſc.
Benedictus Berulenſis epiſc.
Azo Foſſenſis epiſc.
Arrigrinus Imolenſis epiſc.
Geraldus Florentinus epiſc.
Fridericus Genuenſis epiſc.
Goffredus Conſtantienſis epiſc.
Mainus Redonenſis epiſc.
Hugo Nivernenſis epiſc.
Iſembaldus Pictavienſis epiſc.
Arnolphus Santonenſis epiſc.
Arduinus Tudertinus epiſc.
Hugo archidiaconus eccleſiæ Romanæ.
Petrus ejuſdem eccleſiæ diaconus, cancellarius & bibliothecarius.
Sico primicerius ipſius eccleſiæ.
Richardus abbas S. Benedicti.
Hugo abbas Cluniacenſis.
Hairardus abbas S. Pauli.
Johannes abbas S. Sabæ.
Reinerius abbas S. Coſmæ.
Petrus abbas S. Bonifacii.
Johannes abbas S. Vitalis.
Johannes abbas S. Laurentii.
Bonactus abbas S. Johannis.
Riquerius abbas S. Juliani.
Luipfridus abbas S. Vincentii.
Gozfridus abbas de Vergeliaco.
Walerandus abbas S. Vitoni.
Gerewinus abbas S. Richarii.
Viventius abbas S. Januarii.
Leo abbas S. Cornelii.
Martinus abbas S. Blaſii.
Felix abbas S. Andreæ.
Richardus abbas S. Ragneberti.
Dudo abbas S. Mariæ.
Perenefius abbas S. Salvatoris.
Agius abbas S. Silveſtri.
Adam abbas S. Iſaac.
Teuſo abbas S. Petri.
Bonizo abbas S. Petri.
Viventius abbas S. Januarii.
Willelmus abbas S. Apollinaris.
Wido abbas S. Severi.
Leuao abbas S. Mariæ.
Albricus abbas S. Zenonis.
Johannes abbas S. Salvatoris.
Bonactus abbas S. Salvatoris.
Lætus abbas S. Angeli.
Stephanus abbas S. Thomæ.
Rotdulfus abbas S. Petri.

LXV.

Ad lib. 59. n. 88.

Ejuſdem Leonis papæ IX. bulla pro monaſterio ſanctorum Bertarii & Ataleni.

Ex tabulis monaſterii.

LEo ſervus ſervorum Dei, eccleſiæ beatorum martyrum Bertarii & Ataleni, quæ dicitur Blederiei-villa, poſitæ in comitatu Sanenſi, & per eam ſanctimonialibus, ibidem perpetuo famulaturis, perpetuam in Domino ſalutem. Ad apoſtolatus noſtri curam procul dubio creditur pertinere, ut venerabilia loca noſtris apoſtolicis fiant munita, & nobis proficiat ad ſalutis augmentum, quod eis proficit ad tutaminis fulcimentum. Quapropter æquum & ſalutare viſum fuit nobis, ut prædictam eccleſiam, a Raynardo comite ſuiſque progenitoribus conditam, apoſtolicæ auctoritatis ſcuto muniremus, eamque in monaſtico ordine permanere decerneremus. Ea igitur auctoritate, qua in terris licet indigni, vice tamen fungimur beatiſſimi Petri apoſtoli, confirmamus & roboramus per hanc noſtri apoſtolici privilegii paginam eidem ſancto & venerabili loco omnia, quæ ab eodem Raynardo comite, ejuſque parentibus, & aliis quibuſcumque fidelibus Chriſti conceſſa & concedenda ſunt in perpetuum, prohibentes noſtra apoſtolica auctoritate, ne umquam a monaſtico ordine locus ipſe auferatur, ſed ſemper ſub regula ſancti Benedicti permaneat, & nominatim quæ ipſa Raynardus comes huic loco pro remedio animæ ſuæ contulit, quarum quidem poteſtatum nomina hic ſubſcribi fecimus; integram videlicet Blederici-villam, cum eccleſia & omni integritate ſua; Romaldi-villam cum omni integritate; Salſuris cum omni integritate; Pantevillare enim omni integritate; allodium de domno Baſolo; Ligiſdicurtem cum integritate, allodium de Unzoniſcurte. Poſt quorum donorum firmiſſimam contraditionem, ſicut ipſe prædictos comes jam expetierat, eam nobis, dum in ſolo epiſcopatu Tullenſi præſuimus, conſecrari, immo & conſecrata eſt: ita & modo in apoſtolatus culmine, divina præcunte clementia, miſericorditer ſublimati conſtituimus, idem illic ad laudem Dei, ac Sanctorum venerationem, deinceps congregationem ſanctimonialium venerabiliter ſtabiliri, & ſub beatæ Dei-genitricis ac virginis Mariæ, ſanctique protomartyris Stephani Tullenſis eccleſiæ emphirmari, eo tenore, ut quicumque de ejus corporis poſteritate Fonteniacum caſtellum juſte hereditate poſſederit, advocatiam ipſius loci habeat ſolide. Quod ſi forſan ad ejus ſucceſſionis progeniem nemo ſuperſtes remanſerit, ad propinquiorem & natu-majorem, qui de ſtirpe ipſius Raynardi deſcenderit, aut ex cujus hereditate idem locus eſt inceptus, prædicta advocatia perveniat; & annuatim in inventione ſancti Stephani debitum cenſum inſtituta congregatio ipſius loci pro ſubjectione perſolvat, ſcilicet cereum unum duodecim denariis Tullenſibus appretiatum. Donum igitur abbatiæ in manu epiſcopi Tullenſis ſemper conſiſtat, & quæcumque de ejuſdem præfati comitis ſtirpe in eodem cœnobio idonea inventa fuerit, proviſionem loci ſub nomine abbatiſſæ ſuſcipiat; ſin autem inibi nequiverit reperiri, de loco ſancti Romarici aliqua de ejus progenie digna ad abbatiſſam ſtatuatur; & ſi etiam in his utriſque cœnobiis nulla poterit inveniri, poteſtatem epiſcopus habeat, aut de iſdem locis, aut de aliis infra Tullenſem epiſcopatum aliam dignam perſonam perquirere, & in loco illo ſecundum Deum, præficere. Si quis ergo, quod abſit, & quod fieri minime credimus, ab hac noſtra publica ſanctione diſcordare pertentaverit, & præſtito alicujus pretii commento, non ſecundum Dominum prælationem loci ſtatuerit,

rit ; aut locum deſtruere , vel de appenditiis imminuere voluerit ; habeat advocatus liberam poteſtatem adeundi regem, & ibi cauſas monaſterii ſagaciter exponat, & hujus noſtræ apoſtolicæ præceptionis diruptionem ; & ut reformeter , ſummopere ſtudeat. Si vero advocatus de facultatibus monaſterii vi, aut malo ingenio quippiam diminuere voluerit , aut etiam hanc noſtram apoſtolicam confirmationem infringere ; communitus bis ac tertio a præſule , ſi cum juſtitia culpam emendare voluerit , advocatia ſibi permaneat : at ſi contra epiſcopi admonitionem , vel excommunicationem incurrigibilis permanſerit , advocatis careat , & præſul alium advocatum requirat , qui fideliter loci defenſionem provideat. Et ne aliquid de appenditiis eccleſiæ uſurpare præſumat , ſtatuimus , ut in feſtivitate ſanctorum martyrum Bertarii & Ataleni ibidem detur ei ſervitium , videlicet modius unus frumenti , modius unus vini ; & ſi vinum defecerit , tres ſolidi monetæ ipſius pagi , & porcus duorum annorum . Hinc vero de rebus vel juſtitiis abbatiæ nullo modo ſe præſumat, niſi forte ab abbatiſſa in adjutorium vocatus fuerit ; & tunc pro ſua præſentia & adjutorio tertiam ejuſdem abbatiæ accipiat partem . Ut autem hujus rei confirmatio cautius in perpetuum firmiuſque ſervetur , nonniſi magnis precibus Lauhardis filiæ ipſius jam ſæpe dicti Raynardi comitis , & diligenti ſuorum conſilio fidelium , ſcilicet Richuini & Cunonis , atque Rhindrici ſeu Theobaldi , utriuque locorum , videlicet ſanctæ Tullenſis eccleſiæ , alterum in dicto cœnobio ſua , prout viſum eſt , ſimilia privilegia aſſignavimus , quorum cautiſſimo privilegio , nec epiſcopi Tullenſis lædatur auctoritas , nec eccleſiæ ancillarum Dei aliqua proveniat ab epiſcopo injuſta incommoditas : ſtatuentes apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione , ut nullus imperatorum , nullus rex , nullus dux , nullus marchio , nullus comes , nullus vicecomes , nullus advocatus , nullus archiepiſcopus , nullus epiſcopus ; & præterea nulla hominum perſona cujuſcumque ſexus & ætatis , contra hanc noſtræ apoſtolicæ auctoritatis confirmationem & conſtitutionem venire pertentet : quod quicumque fecerit , noſtro apoſtolico anathemate uſque ad ſatisfactionem dignam percuſſus exiſtat ; qui vero ſe coſtodierit & obſervaverit ad confirmationem & conſtitutionem , noſtra benedictio accumuletur , & vitæ æternæ particeps efficiatur . Data octavo idus Decembris per manus Udonis Tullenſis primicerii , cancellarii & bibliothecarii ſanctæ apoſtolicæ ſedis anno domini Leonis IX. papæ II. indictione VIII.

LXVI.

Ad lib. 59. n. 90.

Charta Brunonis abbatis pro Dervenſi monaſterio.

Ex chartario Dervenſi.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis , Patris , & Filii , & Spiritus-ſancti . Ego frater Bruno , gratia Dei abbas ; notum fieri volumus petitionem cunctis fidelibus , quam apud nos fecit dominus abbas Odo de ſancti Germani Autiſſiodorenſi cœnobio . Petiit enim parvitatem noſtram , ut cellam in villa , quæ Diſeia dicitur , exiſtentem , quam , ſicut anteceſſores ſui , injuſte poſſidebat , ſub alicujus cenſus ſolutione ei concederemus , quatinus , ut prædictum eſt , quod tenuerat ex tortitudine , tandem poſſideret ex aliqua reſtitudine . Cujus petitione devictus , ante præſentiam domni archiepiſcopi Maiuardi Senonenſis , & Pariſiorum epiſcopi Heccelini , cellam , quam poſcebat , & ea , quæ ad ipſam pertinent , ſibi & ſucceſſoribus ſuis eo tenore tradidimus , ut per ſingulos annos in feſtivitate ſancti Bercharii , quæ eſt XVII. kalend. Novembris , ſex ſolidos denariorum noſtratum nobis & ſucceſſoribus noſtris perſolvant . Quod ſi ipſo die non ſolverint , duplicatum reddant , & quod tenent non perdant . Et ſi aliquo ingenio aut violentia ex toto nihil ſolvere voluerint , ſciant hanc conventionem definere , & deinceps nos terram Sanctorum recipere . Ut autem omni tempore inconvulſa hæc traditio permaneat ; quemadmodum petiere , per chirographi chartam noſtri , & ferrum manu firmatam annotare curavimus hanc conventionem . Signum Brunonis abbatis , Alberti , Hingonis , &c. Actum publice monaſterio Putiolus , ſeu Dervo , regnante in regno Francorum Henrico rege poſt obitum patris anno viceſimo . Data VIII. Idus Januarii , anno ab incarnatione Domini milleſimo quinquageſimo .

LXVII.

Ad lib. 59. n. 90.

Charta donationis pro eodem.

Ex eodem.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis : notiſſimum ſit fidelibus univerſis , quod ego Mainſendis , genere non ignobilis , dum eſſem legitimis conjuncta thalamis , ſed , Deo volente , privata liberis ; ſollicita fui de remedio animæ meæ , & patris mei , matriſque meæ , videlicet Vinfredi & Roſæ ; avunculorum quoque meorum Teodebaudi , Hugonis , Boſonis , Anſelli , Adelelmi , qui habitum monachilem ſuſcepit . Quapropter monaſterium adivi beatorum apoſtolorum Petri & Pauli , ſanctique Bercharii , ubi etiam prædicti , & alii anteceſſores mei , cum fratribus meis Benzelino & Heriardo habenter tumulati , ubi quoque pererat dominus abbas Bruno , & ipſe exiſtens meus conſanguineus , oſtendi ei & ſenioribus loci , quod vellem meæ hereditatis ſanctos prænemoratos heredes fieri . Nam præſcripti fratres mei hæredem fecerant jam dictam eccleſiam de quadam parte ſua in eadem villa ; & ideo apponere volui partem meam parti eorum : ſicut cum eis accipere volebam corpuria mei ſepultaram . Poſtulavi etiam , ut ſi aliquando ſubſtantia corporali egerem , mihi aliquid ſubſidii præbuiſſent . Ergo prædictus abbas monachique deſideium meum laudantes , adſenſum petitioni meæ præbueruut . Igitur ad altare Sanctorum , ſicut jam dictum eſt , traditionem feci aledi mei in villa , quæ vocatur Dervus , ſcilicet quartam partem ejus in eccleſia , terris cultis & incultis , aquis , pratis & ſilvis . Ut autem hoc ſtabile fiat , petivi litteris & teſtibus aſſignari . Signum domni Brunonis abbatis , ſign. Hingonis . Deodati , &c. Sign. Mainſendis , quæ obiit XI. kalend. Februarii .

LXVIII.

Ad lib. 59. n. 202.

Airardi Nannetenſis epiſcopi charta pro Majori-monaſterio.

Ex archivo Majoris monaſterii.

CUm intra Gallias amplius quam aliubi gentium mos pravus inoleviſſet, ut eccleſiarum fructus, & altarium decimas vel oblationes alii quilibet, potius quam eccleſiarum miniſtri, quibus jure competebant, uſurparent; fatiſque inique comparatum eſſet, ut clericorum ad laicos, pauperum ad divites victualia tranſirent: proceſſit ab Urbia Romæ papa, domno videlicet apoſtolico nomine Leonis, decretum, ut laici omnes miniſtris eccleſiarum redhibitiones relinquerent, earum & altarium decimas ſecundum apoſtolum in partes cedere ſinerent altaribus ſervientium: ſi quominus, excommunicationis ſuſciperent vinculum. Quod cum peterepuiſſet, juſſis apoſtolicis ubi humiliter obediebant; alii ſuperbe reſultabant. Hoc in tempore, ego indignus monachus, nomine Airardus, cum eſſem cardinalis eccleſiæ ſancti Pauli, & ejuſdem monaſterii abbas, datus ſum epiſcopus urbi Nannetiæ, paſtore viduatæ, non meo merito, ſed Domini voluntate, & ſupradicti domni apoſtolici electione. Ad quam cum perveniſſem urbem, & gratifice, tam a clero, quam a populo exceptus eſſem; inter alia, quæ fuerant illis intimanda, de ſupradicto decreto non tacui, quod nuper promulgatum erat in concilio Romano; Infinuans omnibus, qualiter, qui non illud obſervarent, & in præſenti vita a ſancta eccleſia ſeparari, & in futura a ſocietate Sanctorum mererentur excindi. Quod multi verentes, omnium mihi eccleſiarum & altarium, quæ tenebant, decimas & oblationes reddiderunt, & ſe numquam repetituros ſponderunt. Inter quos Rodaldus quidam de primoribus patriæ, exemplum ſuſtus ceteris; omnes quas poſſidebat penitus reliquit, mœrque deliberationis, quid inde fieri vellem, arbitrio commiſit. Quas ego funditus, ſicut illa mihi dimiſeret, omnes S. Martino & monachis Majoris-monaſterii dedi, & propter eorum perſonalem in Domini ſervitio fervorem, & ut mei meorumque deceſſorum atque ſucceſſorum, atque mihi commiſſi gregis habere dignarentur ie ſuis beneficiis memoriam. Hoc autem prædictus Rodaldus fieri non modo non abnuit, ſed ut fieret etiam devote ſupplicavit, & cartam inde fieri petiit, quam & ipſe & omnis ejus parentela firmavit. Comes quoque Namnetenſis, Mathias nomine & canonici noſtræ eam corroborarunt eccleſiæ. Addidi etiam ad munificentiæ ſupplementum, ut quiſquis eis per totam meam diœceſim dare aliquid voluerit, aut aliquid ab eis in pretio comparatum fuerit, quod meo quo quomodo indigeat auctoramento, ſacrat ſecurus tribuatque devotus. Ego ſemel annui quidquid eis poſſit in perpetuum dari. Verum tamen id obſervetur, ut cenſus ſynodicus matri eccleſiæ redhibeatur. Hoc vero meæ conceſſionis beneficium, hujus cartulæ notitiæ inſcriptum, manibus noſtrorum firmatum eſt canonicorum, & meo illorumque ſignis & nominibus roboratum. † Signum Airardi epiſcopi Namnetenſis manu mea firmavi & ſcripſi. † Alvens archidiaconus. † Guillelmus filius Hervei archidiaconi. † Canonici Johannes. † Hubertus de Caſſinam. † Durannus filius Simonis.

LXIX.

Notitia de his quæ dedit Quiriacus apud Honort Majori-monaſterio.

TEmpore Quiriaci Nannetenſis urbis epiſcopi, ſicuti antiquitus conſtitutum erat & in canonibus habetur, veritum fuit & ſub anathemate poſitum, ne quis laicorum in decimis neque in oblationibus eccleſiarum aliquam partem haberet, nec aliquam hereditatem ulterius repoſceret. Quod laici audientes & contra tale præceptum totis viribus reluctantes, tandem divina juſtitia conſtricti oblationem altariorum reliquerunt in manu præfati epiſcopi: ſed decimas retinuerunt. Quas oblationes dedit ſupradictus epiſcopus S. Martino ſuiſque monachis in perpetuum, in caſtro videlicet quod vocatur Honort. Quod donum etiam ipſi qui tenuerant laici annuerunt, videlicet Hodricus de Caſſum & Jacutus de Honort & duo filii ejus Eblon & Daniel Buca, & Gorodenus Brocmaoli filius. Inſuper ſupradictus epiſcopus in ipſo ſupradicto caſtro, in eccleſia videlicet S. Chriſtophori, conceſſit ſuperius dictis monachis de oblatione altaris, quam presbyter quidam, Gorhedrus nomine, tunc temporis poſſidebat: ut ſi ipſe presbyter vellet accipere S. Benedicti habitum, vel pro aliqua re partem ipſam quæ ſibi competebat retinere non valeret; ipſi ſuo dono atque juſſione ex integro retinerent & haberent, annuentibus hoc ejus archidiaconis, Radolfo ſcilicet atque Albino. Accidit poſtea nutu Dei, quod ipſe præfatus presbyter gravi infirmitate prævenitus, monachos S. Martini ad ſe accerſiri juſſit, quibus ſeipſum in monachum & ſua contulit tali modo, quod medietatem oblationis ſuæ partis eccleſiæ S. Chriſtophori, quæ ſibi eveniebat, ad præfens ipſis libere tradidit. Aliam partem cuidam filio ſuo, quem ipſe ſecuti ſeipſum in monachum obtulit, dereliquit hoc modo, quod quando ipſe filius pannum indueret, vel ſi abſque pannis monachum moreretur, illa pars monachis funditus remaneret, abſque alicujus viventis calumnia. Hoc factum fuit ante præſentiam Rivallonii caſtri domini & uxoris ſuæ nomine Ludia. Teſtes ſunt inde Hurveus Boterellus monachus S. Martini, Guillelmus Bechet monachus.

LXX.

Ad lib. 60. n. 31.

Forma electionis Petri epiſcopi Anicienſis.

Ex cod. Anic.

POſt obitum Stephani ſanctæ Anicienſis utique Vallavenſis eccleſiæ pontificis facta eſt diſſenſio pro eligendo epiſcopo inter clericos ejuſdem eccleſiæ & Heinricum regem Francorum Rotberti filium; qui electionem eorum dixit ſe confirmare, ſed mentitus eſt, non regalia ſequens ſtatuta. Nos autem ſanctæ Anicienſis atque Vallavenſis eccleſiæ cœtus communi conſilio atque communi voto clerus, populus atque militia, elegimus virum nobiliter natum, nobilius educatum, prædicti Stephani pontificis nepotem, nomine Petrum, eccleſiæ noſtræ præpoſitum, quem cum in præſen-

ſentiam dicti regis Francorum duxiſſemus conſecrandum, rex ille poſtpoſito, auctoritate canonum, neglecto clamore qui aderant in præſentia pontificum, atque decretis & privilegiis Romanorum pontificum ſimul & præceptis prædeceſſorum ſuorum, per noſtra contra omnem juſtitiam omnemque veritatem, iotecveniente pecunia & Toloſano comite, quem inſtigabat uxor ſua, dedit Anicienſem epiſcopatum non ut debuit, ſed ut potuit cuidam Bertramno Mimatenſis eccleſiæ archidiacono, qui & ordinem presbyteralem pretio diſtraxit & pontificalem gratiam, donum videlicet Spiritus-ſancti, pecunia emit, ut Simon magus olim a Petro apoſtolo facere voluit. Sed non aſt illi pars neque ſors cum tali ordine, qui æſtimavit donum Dei poſſideri pecunia, ſed audist ab Apoſtolo cum Simone mago: *Pecunia tua tecum ſit in perditione*. Nos vero talia reſpondentes ut debuimus, quantocius reverſi ſumus, & ſd ſummum pontificem Romanæ ſedis, utpote pro tanto diſcrimine, Hugonem archiepiſcopum Biſuntinum, & Sedunenſem Aymonem, & Artaldum epiſcopum Gratianopolitanum, cum conſilio Viennenſis eccleſiæ archiepiſcopi Leodegarii eccleſiæ noſtræ canonici atque nutriti: ſuper his conſulendum tranſmiſimus, qui precibus noſtris annuens & more prædeceſſorum ſuorum noſtra privilegia confirmans, nos electumque noſtrum præſentiæ ſuæ adeſſe præcepit. Factum eſt autem ad voluntatem noſtram, & anno incarnationis Dominicæ MLIII. indictione VI. epacta XXVIII. III. idus Martii, luna XVIII. feria VI. apud Ravennam Romanum adivimus papam, qui præſul ſummus dominus Leo VIIII. poſtquam noſtra audivit prædeceſſorum ſuorum decreta, videlicet Silveſtri atque Gregorii, nobis conceſſa, laudavit, atque firmavit electum noſtrum prædictum Petrum eccleſiæ noſtræ archidiaconum & præpoſitum, & præcepit presbyterari a cardinali Umberto eccleſiæ ſanctæ Rufinæ epiſcopo. Alia vero die, apud Ariminum cum Heinrico Rsvennatis eccleſiæ electo idem papa prædictum Petrum electum noſtrum factum presbyterum manu propria conſecravit epiſcopum. Teſtes vero hujus conſecrationis nominatim inſerimus, ut futuros ceteriores reddamus. Domnus papa Leo nonus, Umbertus ſanctæ Rufinæ eccleſiæ cardinalis epiſcopus, Othgerius Perufinus Epiſcopus. Fredericus ſacri palatii Lateranenſis cancellarius. Stephanus ejuſdem ſacri palatii judex Romanus. Heinricus archiepiſcopus Ravennas cum eo conſecratus. Leudegarius primas Viennenſis. Aymo epiſcopus Sedunenſis, Artaldus epiſcopus Gratianopolitanus. Adalbero Metenſis epiſcopus. Thietmarus Corienſis epiſcopus. Humbertus Ariminenſis epiſcopus. Andulfus Feretranus epiſcopus. Humbertus Bobienſis epiſcopus, Petrus Penſaurienſis epiſcopus. Rotbertus Senogallienſis epiſcopus. Johannes Ficoclenſis epiſcopus. Petrus Foropopulienſis epiſcopus. Johannes Porojolienſis epiſcopus. Petrus epiſcopus de Commaclo. Johannes Ceſenus epiſcopus. Odolricus Cornelienſis epiſcopus. Acts ſunt hæc tempora ſupradicto apud Ariminum civitatem, domno Leudegario Viennenſis eccleſiæ primate poſt dominum papam mediatora & ordinatore, & ad miſſas vica capellani ad altare obſecundatore.

LXXI.

Gaufridi comitis donatio facta eccleſiæ S. Clementis de Credone. Ad lib. 60. n. 41.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis ego Gaufridus Andegavorum comes per hujus conſcriptionis notitiam & præſentis ætatis fidelibus notum fieri volui, & apud futuras poſt nos generationes a calumniis omnibus tutum, quod eccleſiam ſancti Clementis apud caſtrum Credonit ſitam, cum decimis & rebus ad eam juſte pertinentibus, monaſterio ſanctæ Trinitatis, quod a novo fundavi, & monachis ibidem ſub domno Odorico abbate degentibus ac ſucceſſoribus eorum, ſicut alias donationes meas, in perpetuum poſſidendam pro redemptione peccatorum meorum dedi in ſuguentum victualium & neceſſarii ſumptus ipſorum, quam quidem eccleſiam Suthardus vetulus olim Humberto abbati & monachis ſancti Albini in manum miſerat ad hoc ut illi eam ad abbatiam augmentando perducerent. Sed poſtmodum cum illi conventum illud complere nollent, Guarinus-Suthardus filius ſibi illum reſumpſerat, & ad clericorum ſervitutem redactam in manu ſua tenuerat. Cum vero honorem Credonis in manu mea dominium habui, ſanctæ Trinitati illam dedi, antequam illam Roberto Burgundioni fideli meo donaviſſem, nam ab iſtius donatione eccleſiam hanc, ſicuti ſanctæ Trinitati præſens donatum, excepta denominata, quia monaſterio ſanctæ Trinitatis in morem poſſidendam tradidersm. † Ego Gaufridus comes donationem iſtam feci, & per hoc ſignum ſanctæ Crucis firmavi. Grecia comitiſſa hanc donationi præſens interfui.

Ex archivo Vindocinenſi.

Iſti ſunt teſtes qui adfuerunt, Odericus abbas, Rainaldus clericus, Gaufredus canonicus ſancti Mauricii, Liſoius de ambaſio, Goido de Prulliaco, Fulgerii Wanilo, Hildinus præpoſitus, Luc de Gallicana, Guido monachus, Lambertus canonicus ſancti Laudi, Johannes de Cainone, Archenbaldus filius, Goſecanus de Loſduno, Romaldus archidiaconus ſancti Mauricii ſcripſit, Gibertus monachus ſcripſit. Actum Andegavis civitate VII. calendas Aprilis, anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti MLIII.

LXXII.

Confirmatio prædictæ donationis per Rainaldum dominum Credonenſem.

NOtum ſit univerſis ſanctiſſimæ Dei eccleſiæ fidelibus præcipueque monachis ſanctæ Trinitatis Vindocinenſis cœnobii, quod ego Rainaldus filius Roberti Burgundioois & uxor mea, nomina Sunoguena, filia Roberti de Vitreo, nata de ipſius legali conjuge, filia videlicet Warini naturalis heredis & domini Credonenſis honoris, confirmamus & noſtra auctoritate corroboramus Domino Deo & loco ejus Vindocinenſi donum illud factum de eccleſia ſancti Clementis, quæ ſita eſt apud Credonem, quod quidem Gaufridus Andegavorum comes eidem præfato fecerat loco, ſic & nos per rectam fidem concedimus integra, ſicut ipſe dederat, cum univerſis rebus & redi-

ellibus juſte ad præſtam eccleſiam pertinentibus, ad ſupplementum victualium monachorum perpetualiter habendum deinceps & quiete ſemper poſſidendum. Quepropter donaverunt mihi monachi jam facto naturali hæredi per ſuſceptionem meæ conjugis quinquaginta decariorum libras & uxori meæ ſeptem, ut eis & loco Vindocinenſi de præſtate eccleſiæ noſtra perpetualiter per rectam, ſicut præfatum eſt, firmaremus auctoritatem, quod quidem & nos ipſi libenter accipientes, ed eamdem ambo venimus eccleſiam, ibique ſub Dei teſtimonio & monachorum, aliorumque virorum fidelium, quorum nomine ſubſcribi fecimus, rem, ſicut monachi poſtulaverunt, per rectam fidem & ſine malo ingenio donum illud, quod priua Gaufredus Andegavorum comes fecerat, confirmantes, monachis habendum jure perpetuo & tenendum ſine cujuſquam calumnia ac quiete deinceps poſſidendum ſuper altare ſancti Clementis per fruſtum ligni tradidimus. Atque ut hoc caſſari nullo modo poſſit, auctoramentum noſtrum in carta conſcribi juſſimus, & ad ſanctam & apoſtolicam ſedem tranſmittere per quemlibet fidelem, & ſuper altare beati Petri apoſtolorum principis impoſtere decrevimus atque vero eurde ſpopondimus, quodque in ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſcrinio notamus ſimul & obſecremus ad teſtimonium perpetualiter reſervari, ad honorem videlicet ipſius ſanctæ Romanæ eccleſiæ, cujus auctoritate & tuitione domus Vindocinenſis ſe ſe confidit inter ſæculeres procellæ poſſe ſubſiſtere & quietam fore. S. Rainaldi, S. Eunogueuæ uxoris ejus. Hujus igitur rei teſtes ſunt viri iſti qoi effueruot, Salomon filius Otrerdi, Hugo abbas, Robertus filius Geraldi, Normannus filius Saludii &c. Datum V. nonas Martii. Actum eſt hoc apod Credonem in monaſterio ſancti Clementis, anno ab incarnatione Domini MLXX. indictione VIII. regnante Philippo Francorum rege anno XI. & præſulatete Euſebio epiſcopo anno XXII. patrociuante etiam domno Oderico abbate anno XXV.

LXXIII.

Ad lib. 6o. n. 64.

Charta Gaufridi comitis Andegavenſis & Agnetis comitiſſæ pro conſtructione Aquarii.

Ex archivis Vindocinenſ.

IN nomine Domini Dei Patris omnipotentis & Filii & Spiritus-ſancti. Ego Gaufredus comes pariterque comitiſſa Agnes pro redemtione peccatorum & liberatione animarum noſtrarum defederantes aliquod non facile abolendum eleemoſynæ votum Deo omniem bonorum creatori & largitori humili devotione offerre, in honore & nomine ſummæ Trinitatis deificæ monaſterium a novo fundavimue, & quantula oportunum fuit rerum poſſeſſione in ſervitin monachorum regulam Deo auxiliante ibidem conſtituimus, priua quidem apod caſtrum Vindocinum in parrochia Carnoteoſis epiſcopii, vivente ſcilicet adhuc in carne genitore meo, piæ recordationis Fulcone illuſtriſſimo comite, Poſtmodum vero illo jam terrenis rebus exempto, etiam epud Andegavam civitatem, eo quod ipſa ſit quaſi fiducialiua atque quietius honoris mei caput, alterum quoque priori conſimile, tam conſecrationis titulo, quam opetis magnitudine ſuperædificavimus monaſterium, quod ad illud ſane anterius eppendens ſervie Dei monachis non ſingularis habitationis ſtatione coutentis, ſed duorum locorum ſecundum poſſeſſionum ſuarum diviſionem commoda poſitione fretis, contre multimodas incurſantium caſuum inquietudines per ſuccedentium mutamina temporum duplen eſſe poteſt refugium, ac proinde ipſius eleemoſynæ noſtræ perſeverabile firmamentum. Sed & procedente tempore non adhuc ſatis ſecuri prioribus facti noſtri ſtabilitetibus: quamvis non parva ſollicitudine & epud regem Franciæ & epud ceteras Gallicæ provinciæ diverſarum dignitatum perſonas procuratis, etiam hoc ſuperaddere ad perennem rei corroborationem congruum & utile fore exiſtimavimus, ut ambo illa monaſteria in tuitionem ſacroſtiſſimi apoſtolorum principis tradere & conſignare deberemus. In cujus videlicet ſancta proviſione Dominus noſter Jeſus-Chriſtus adeo voluit totius eccleſiæ ſuæ ſtatum conſiſtere, ut ei dignatus ſit per ſemetipſum ſpeciliter ejus gubernaculs committere, dicens: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. Igitur hujuſmodi conſilium a Deo patre luminum, ut credimus, inſpiratum, a ſapientibus & fidelibus viris comprobatum, etque plenum ſalubritatie perſpectum perducere ed effectum fategimus anno ab incarnatione Domini MLVI. indictione IX.

Iteque ſupra dicta illa ambo monaſteria ſtudin bonæ devotionis fundata, tam Vindocinenſe videlicet, quam & illud poſterius, quod Andecavæ ſitum eſt, & univerſam poſſeſſionis eorumdem ſummam, in quibuſcumque territoriis vel locis conſtitutam, in patrocinium & ditionem beati apoſtolorum principis Petri & ſanctæ Romanæ, matrum etiem matrie eccleſiæ, non tam donamus quam refundimus, videlicet per manum & apoſtolicam auctoritetem domiei Victoria ſummi viri & in præſenti tempore papæ eccleſiæ Chriſti univerſalis, ite ut abhinc in tempus reliquum utrumque illud monaſterium & univerſæ res poſſeſſionis eorum qualiumcumque habeantur proventuum, ubicumque poſitæ ſint locorum, & quæ ſciliret jam ibi ſunt, vel per nos vel per quoſlibet fideles viros traditæ aut aliqua legitimo contractu adquiſitæ, & quas volente Deo deinceps eodem contigerit aliqua juſta ratione provenire, in tuitione ſancti Petri & pontificum Romanorum conſiſtant & defenſione contra omnium hominum omninmque cujuſlibet ordinia vel conditionie perſonerum injuſtas moleſtias & inquietudines. Ob cujus ſane conſtituti certam rememoretionem & efficaciorem conſervationia vigorem abbas vel monachi ſupre memoratæ congregationis ſingulis annis ceuſum ſolidorum duodecim perſolvere procurent in ſoppleneotum luminarium ante venerabile corpus ſummi paſtorie ovium dominicarum Petri concinnandorum.

LXXIV.

Ad lib. 6o. n. 1.

Victoris II. bulla pro monaſterio Caſinenſi.

Ex authentico.

VIctor epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Friderico dilecto filio abbati venerabilis cenobii elmi patria Benedicti, quod nuncupatur Mons-Caſinus, cunctiſque ſucceſſoribus ejus il-

illic canonice ad regimen promovendis in perpetuum. Paſtoralis ſullicitudinis noſtræ bonum ſi debet proſpicere, & proficere omnibus etiam extraneis & longinquis, multo magis domeſticis & propinquis. Ipſis quippe ſecundo gradu poſt Deum admovenda eſt viſibilis caritas, ut per eos velut quædam viſibilis flamma gradatim ad remotiores quoſque diſcurrat. Prius ergo locis, & divina religione venerabilibus debitæ conſolationis & defenſionis porrecturi manus, illum ceteris præferendum non ambigimus, quem monaſticæ normæ conſtat eſſe principale gymnaſium, & ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ ſedi contiguum, quem cives Romani, patres videlicet eximii Benedictus, Maurus, & Placidus cum nonnullis aliis fundarunt, quemque a gentibus deſtructum Romani pontifices nihilominus ſua auctoritate reſtruxerunt, & privilegiis apoſtolicæ ſedis meritis ceteris cœnobiis prætulerunt, atque contra quorumlibet ſuſpectas injurias efficaciter munierunt: quorum nos ſacræ auctoritati ſicut tempore, & loco ſuccedimus, ſic eorum exemplo, ut oportet, innitimur, & per hujus noſtræ decretalis paginæ tenorem tibi, dilectiſſime fili & abba Frideric, electionem ad regimen cœnobii præfati ſaniori conſilio omnium fratrum in præſentia reſponſalis noſtri a Petro monacho aliquorum pravorum conſpiratione electo in te tranſlatam collaudantes confirmamus. Unde & ſecundum privilegia eorumdem anteceſſorum noſtrorum, atque conſuetudinem tibi, quem abbatem ſacravimus, monaſterium almi patris Benedicti ſitum in Monte-Caſini-caſtri, eunctamque ipſius monaſterii abbatiam, integre cum erllis ſuis, caſtellis, prædiis, & omnis ſua pertinentia concedimus, & noſtra auctoritate decernimus tam io finibus Beneventanorum, Apulorum, & Calabrorum, quam etiam in finibus Marſorum, & in Marchiis, ſive ubicumque longe, & prope hactenus jure tibi pertinet, aliquid, ſive quidquid deinceps ubivis juſte acquiſierit. Ad hæc juſtitiam, vel quodlibet debitum, quod officiales noſtri ſacri palatii exigunt a navibus ad Romanum portum applicantibus, veſtri cœnobii navi peculiari gratanter relaxamus; & quotieſcumque Romam ad ſervitium ſanctæ Romanæ eccleſiæ veneritis, in ſancta Hieruſalem palatii Suſorrianoi hoſpitium habeatis; & defuncto abbate, ibidem veſtra, vel veſtrorum ſucceſſorum electione abbas conſtituatur a Romano pontifice conſecrandus. Conſervato vobis veſtriſque ſucceſſoribus privilegio, tam quod ex nsvi veſtra, quam quod ex ipſa deſtructa eccleſia, ut vel ſic reſtitueretur, proximus deceſſor noſter ſanctus Leo firmavit abbati Richerio. Uſum quoque Sandaliorum, & Dalmaticæ, quamvis jure cardinalatos tui ab apoſtolica ſede perceperis, a nobis tamen tibi, & loco deinceps in principalibus tantum feſtis concedimus ad honorificentiam tam venerabilis cœnobii, & ob dilectionem tui, ſecundum quod præfatus deceſſor noſter tuo præſato conceſſit. Præterea corroboramus tibi, tuiſque ſucceſſoribus in omni conventu epiſcoporum, & principum ſuperiorem omnibus abbatibus ſedem, & in conciliis, & judiciis priorem tui ordinis hominibus ſententiam pro reverentia tanti loci, qui primum, & ſummum monaſticæ legiſlatorem vivum, & mortuum retinere promeruit, quique ipſius legiſlationem ſcripto, verbo, & exemplo cœnobiale propoſitum appetentibus in toto mondo ſole clarius evibravit. Defuncto autem abbate ex te ſe ipſa congregatio ſecundum ſanius conſilium ſapientum, & ſeniorum fratrum ſibi abbatem eligat, & apoſtolicæ ſedis pontifici firmandum, & conſecrandum exhibeat: nec aliter ibi abbas conſtituatur, aut aliunde illuc intromittatur, niſi forte ex ſe aliquem tanto regimini idoneum non habuerint, & ob id ſaniori conſilio extraneum ſibi elegerint. Porro præter ſummum apoſtolicæ ſedis Præſulem, cujuſlibet eccleſiæ epiſcopum, vel ſacerdotem in præfato monaſterio, vel in erllis ipſius, ditionem quamlibet ſibi præſumere hac noſtra interdicimus auctoritate, ita ut niſi ab abbate ſuerit invitatus, nec miſſarum ſollemnia inibi audeat celebrare: ſed remota, & propulſata qualiber oppreſſione eccleſiaſticarum, vel ſæcularium perſonarum, ſicut hactenus manſit, in præſenti decima indictione, hoc noſtro privilegio in perpetuum quietum, & liberum ad ſervitium, & gloriam Dei maneat ſub defenſione, & jure ſanctæ Romanæ, & apoſtolicæ ſedis, cum ſuis omnibus, ex quibus ſummatim, & generaliter omnibus hæc nominatim, & ſpecialiter tantum iſtic digeſſimus: cella Albaneta, Ciconia, cella ſancti Gregorii in Aquino, S. Nazarii, S. Benedicti in Clia, S. Benedicti in Inſula, S. Silveſtri, S. Urbani, S. Pauli, S. Angeli in Valle-Lucis, S. Michaelis, ſanctæ Mariæ in terris Albis, ſanctæ Luciæ apud Fractas, S. Angeli in Cunucin, S. Stephani in Terraſcina, S. Scholaſticæ in Cayeta, Sanctæ Mariæ in Berula, S. Nicolai in ica, S. Mauricii in Limata, S. Petri in Eſculeto, S. Benedicti in Seſſa, S. Benedicti in Teano cum ſuis cellis, S. Benedicti in Capua, cum cellis, & terris circum-circa; ſimul & in Apulia, S. Benedicti in Martia, S. Liberatoris in Teti cum cellis ſuis ſexaginta, & terris cultis, & incultis, & omnibus ſuis, ſanctæ Scholaſticæ in Piona, ſanctæ Mariæ in Morena, S. Martinæ in Salinis, S. Nicolai in Eſculo, cella ſanctæ Juſtæ, S. Benedicti in Trunta, S. Benedicti in Trinio, ſanctæ Mariæ ad Caſales-planos, S. Euſtachii, quam dedit Alſerius Pantaſiæ, S. Benedicti in Alsrino, S. Benedicti in Peclinati; item ſanctæ Mariæ ad Caſales-planos, S. Trinitatis in Termulis, S. Benedicti in Aſculo, S. Focatis in Aleſſano, cum Faucibus, & Piſcaria; S. Euſtaſii in Areu, S. Angeli in Barrecio cum cellis, & caſtellis, & terris multis; ſanctæ Mariæ in Barretano, S. Georgii in Luca prope Poſterulam Virivualam, quam Sancto Benedicto contulerunt Heinricus, & Rolandus Fratres ſanctæ converſationis habitum quærentes, ex qua etiam pro novitate ſacti privilegium tuo rogatu fecimus; Sancti Valentini in Comino, S. Salvatoris inibi, S. Benedicti in Venaſio; ibidem ſanctæ Mariæ, item S. Nazarii, cortem S. Felicis, S. Benedicti in Ceſamo, S. Bartholomæi in Miniano. Caſtella autem hæc: inpimis ad pedem montis S. Salvatoris, quod eſt S. Germani, S. Petri, Pignatari, Plumbarola, S. Stephani, S. Georgii, S. Apollinaris, Vallis-felgidi, S. Andreæ, Bantra Comitalis, Bantra Monaſica, Junctura, S. Angeli, Turudum, S. Victoris, S. Petri in Clia, Cervara, Vallis-Rotunda, S. Eliæ, Saracinifcum, Conca, Caprata, Francilone, S. Johannis, S. Benedicti-minoris, S. Inhannis in Capua. Quorum aliqua olim fuere monaſteria, ſed a Sarracenis deſtructa, puſtmodum ad tuitionem patriæ neceſſario facta eſtella; inſuper Laſtinianum, & alia tua eſtella, Mons Albici, Macela, S. Quiriei cum portu decem navium, quæ duo Tranſmundus comes filius Adonis beato

Be-

Benedicto in Monte Caſino legali donatione, & cartarum munimentis contulit; tertium autem Caſtellum Friſa, quod præfati Trauſmundi uxor pro anima ſua ſimili, ut ſua maritus, modo contradidit, quod etiam poſt mortem uxoris præfatus comes non timuit invadere, ſed Laterani in cappella ſancti Laurentii, præſente Humberto Silvæ candidæ epiſcopo, te quoque filio noſtro Friderico nondum ad regimeo electo admonitus a nobis in ipſa confeſſione reatuum ſuorum Dominica quarta poſt paſcha ſponte reſotavit. Igitur his, & omnibus quæ præfato cœnobio poſſe pertinent nunc, & quæ in futuro juſte pertinebunt, ſub tutela, & Romana libertate hoc privilegio perpetualiter ad temporalem ſervorum Dei, præſentium ſcilicet, atque futurorum quietem, ſtatutis, atque confirmatis apoſtolica cenſuta, ſub interpoſitione diſtricti anathematis, & divini conteſtatione judicii interminamus omnibus tam præſentibus, quam futuris, ne ullas hominum cujuſcumque ordinis, dignitatis, conditionis, vel cujuſcumque officii, ſeu quælibet, vel quantumlibet magna, aut parva perſona, quibuſcumque rebus, vel perſonis præfato monaſterio juſte pertinentibus, aliquam violentiam inferat, aut calumnioſus exſiſtat, vel incumbat. Si quis vero, quod non optamus, hujus noſtri privilegii decretalem paginam temerario auſu in aliquo ioſringere tentaverit, æternæ maledictionis vinculis innodatum ſe noverit, & perpetua ſupplicia luturum cum diabolo, & angelis ejus, niſi forte prius reſipiſcens ſatisfecerit; at qui pietatis intuitu devotus obſervator exſtiterit, ipſius interventu almi patris Benedicti, perfectorumque ſequacium, ſociorumque ejus ſempiternæ benedictionis particeps, & paradiſi beatus poſſeſſor efficiatur, amen.

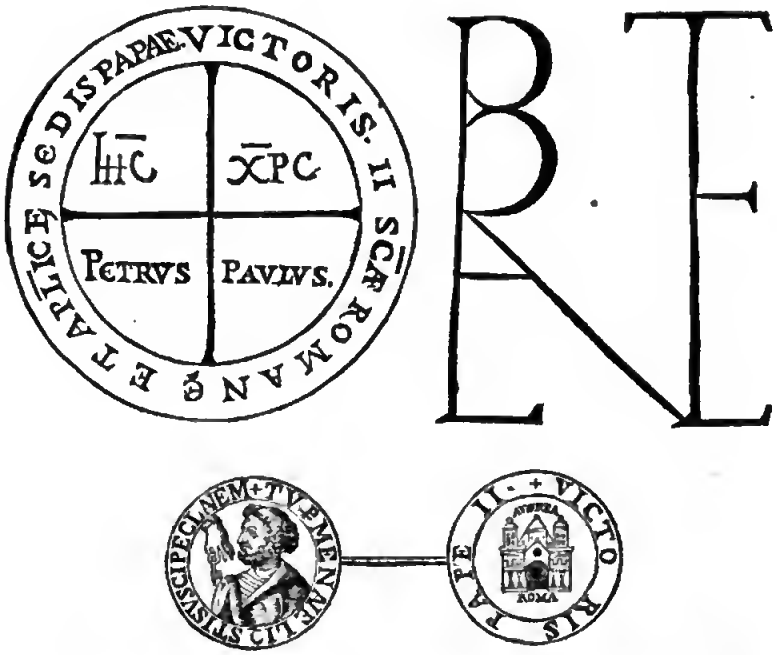

† Humbertus dictus cardinalis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Silvæ-candidæ cognitum relegit, & ſubſcripſit.

† Heldibrandus cardinalis ſubdiaconus ſanctæ Romanæ eccleſiæ dando conſenſit, & ſubſcripſit.

LXXV.

Ad lib. 61. n. 32.

Donatio facta eidem Monaſterio.

Ex authentico.

IN nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Quinquageſimo-ſecundo anno comitatus domni Mariui, & quinto-decimo anno comitatus domni Dauferi, & domni Landoni, Dei gratia Thio, & nepotibus, atque comitibus, menſe Januario, undecima indictione Trijecto. Quoniam quidem Deo dignum, & valde placabile, tam in veteri quidem teſtamento, quam & in novo offerre Deo, ſanctiſque baſilicis patrimonium jubetur pro requie animarum defunctorum, & pro ſpe futuræ ac beatæ reſurrectionis. Quapropter credibili fide indubitanter accipitur promereri veniam delictorum, pro quibus hic largitur aliquid hujus mundi tranſeuntium rerum, & pro opibus oblatis terreſtribus, procul dubio a Domino recepturi ſperamus æternas. Hac ſiquidem fide & credulitate firmati, & de omnipotentis Dei miſericordia confiſi, ſperantes apud illum mercedem recepturos æternam; nos Marinus, Dei gratia comes, una cum Oddolana comitiſſa, dilectiſſima conjux mea, tam pro redemptione animæ noſtræ, quamque etiam & pro requie animarum genitorum, ſeu genitricum noſtrarum; placuit nobis ab hodierna dia, & perpetuis temporibus non tenore, & uno conſilio promptiſſima, & gratuita noſtra voluntate offerre, & tradere, & perpetualiter tranſcribere in cœnobio tuo, o ſanctiſſime Benedicte, quod honorifice, & famoſiſſime ſitum eſt in Caſioenſi caſtro, ubi domnus Stephanus papa, qui & abbas, ejuſdem monaſterii regimen tenet, id eſt totam & integram noſtram portionem, quod eſt quartam partem de inclito comitatu Trijecto, cum omnibus ſuis pertinentiis; hoc eſt terris, vineis, planis, paſcuis, montibus, vallibus, aquis, molis. Inſuper tradimus, & offerimus tibi, o ſanctiſſime Benedicte, omnibus caſis, quæ in hac ſupraſcripta civitate habere videmur, & medietatem de ipſo caſtro Spineon quod nobis pertinenda eſſe videtur, & integram ipſam quartam partem de caſtro Fractæ. Hæc omnia tibi damus, & offerimus, atque tradimus cum omnibus ſuis pertinentiis, ſicut ſuperius legitur, ea tantum ratione, ut nullam ſervitium exigant tui rectores ab habitantibus in ſupraſcripta civitate, & caſtellis, niſi qualiter antiquitus ſoliti ſunt facere nobis. Ita tamen, ut qui cum caballo ſervire conſueti ſunt, ita pro tuo jure, & ſanctiſſimi jam ſupra nominati toi cœnobii deſerviant; & qui cum boves, ſimiliter faciant. Iterum damus, & offerimus tibi totum & integrum noſtrum monaſterium, vocabulo ſancti Marini, cum omnibus ſuis parateris & codicibus, & cum terris & vineis, & aquis, molis, & cum peculiis majori vel minori, & cum omnia, & in omnibus ad ſupradictum monaſterium pertinentibus, & ipſam quartam partem de monaſterio ſancti Martini de Aqua-Mundula, cum omnibus ſuis pertinentiis, & omnia, & in omnibus ubicumque, vel undecumque nobis pertinent, vel pertinenda eſſe videntur a jure parentum noſtrorum, qualiter ſuperius diximus, tibi, beate Benedicte, offerimus & tradimus, in eo vero tenore, ut amodo & uſque in ſempiternum, in tuo jura & dominio permaneat; & neque a nos, qui ſupra Marinus, Dei gratia comes, cum Oddolana comitiſſa conjux, neque a noſtris heredibus, neque a nobis nulla ſubmiſſa perſona, numquam exinde habeant tui rectores querela, aut calumnia in ſempiternum. Verum, quod abſit, & divina avertat potentia, quod ſive nos qui ſupra, ſive noſtri heredes, aut quavis perſona hominum magna vel parva, contra hanc noſtram offerionem ſeu traditionem aliquid contrarie agere voluerit, vel repugnare tentaverit, fiat anathematizatus a Domino, & a trecentis decem & octo ſanctis patribus, & partem habeat cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu-Chriſti. Inſuper compoſiturus ſubjaceat iſt ſupraſcripto tuo ſancto cœnobio Caſinenſi, auri puriſſimi libras centum; & poſt ſoluta pœna, & anathemate percepta, hæc noſtra offerio & traditio, qualiter ſuperius legitur, firma permaneat in perpetuum. Scripta per juſſiones noſtras a Benigno presbytero, & notarius ſupradictæ civitatis, in menſe & indictione ſupradicta. † Ego Marinus comes. † Ego qui ſupra Oddolana comitiſſa, quæ ſcribere præcepi, & manus mea in hac cartula crux feci. † Signum manus domni Gregorii, filii Johanni Conſtani. †. Sign. manus Johanni de Maraldo. Ego Benignus immeritis presbyter, & notarius ſupraſcriptæ civitatis complebi, & abſolbi in menſe & indictione ſupraſcripta undecima.

LXXVI.

Ad lib. 61. n. 33.

Vetus formula profeſſionis canonicorum regularium.

Ex manuſcripto codice Corbeienſi.

CUm aliquis ſæcularis ſæculo renuntiare voluerit, vitamque canonicam elegerit, convocatis omnibus fratribus in capitolium, illum in medio ſtatuat, ejuſque deſiderium ac petitionem cunctis patefaciat: atque præcepta regulæ, & morem eccleſiæ proponat, & ut ſecum bene recogitet, ſi hæc ſervare velit, ammoneat. Melius eſt enim non incipere, quam poſt incœptum apoſtatare. Quod ſi hæc omnia ſe ſervaturum, Deo annuente, ſpoponderit; ducatur in eccleſiam, eoque ante altare proſtrato, & dicente tertio: *Suſcipe me, Domine, ſecundum eloquium tuum, & vivam, & non confundas me ab expectatione mea.* Reſpondeatur, ℣. *Suſcepimus, Deus, miſericordiam tuam in medio templi tui.* Pſalm. *Magnus Dominus. Miſerere mei Deus. Ecce quam bonum*, cum *Gloria Patri. Kyrie eleiſon. Pater noſter ... Et ne nos. Salvum fac ſervum tuum. Deus meus. Mitte ei Domine auxilium de ſancto. Et de Sion. Eſto ei Domine turris fortitudinis. A facie. Nihil proficiat inimicus in eo. Et filius. Domine, exaudi orationem meam. & clamor. Dominus vobiſcum. Et cum Spiritu tuo.*

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, miſerere famulo tuo N. & dirige eum ſecundum tuam clementiam in viam ſalutis æternæ, ut, te donante, tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat. Per Chriſtum, &c.

Alia.

Deus, qui renunciantibus ſæculo, manſionem parat in cœlo; dilata ſancta hujus congregationis temporale habitaculum cœleſtibus bonis: ut fraterna teneatur compagine caritatis unanimes, continentiæ præcepta cuſtodiant, fabris, ſimplicem, & quieti gratiæ ſibi datam gratiam ſuiſſe cognoſcant, concordet illorum vita cum nomine, profeſſio ſentiatur in opere.

Alia.

Deus, qui non mortem peccatoris, ſed pœnitentiam & emendationem ſemper inquiris, miſericordiæ tuæ clementiam ſuppliciter imploramus, ut huic famulo tuo N. ſacularibus actibus renunciaturo larga tuæ pietatis gratiam cœlitus ſubfundere dignetur: quatenus cæſtris tuis inſertus, ita tibi militando ſtadium vitæ præſentis percurrere valeat, ut brevium æterna remunerationis accipiat. Per Dominum.

Tunc eum oſculentur omnes, & tradant ei per codicem ſuam ſocietatem. Deinde ſe ipſum & res ſuas, quas Deo devovit, in manibus præpoſiti offerat. Profeſſio ſubſequitur,

Ego frater N. ſuccrdos aut clericus, vel converſus, ſtabilitatem corporis mei eccleſiæ beati N. promitto coram Deo & ſanctis reliquiis ejuſdem eccleſiæ, in præſentia prælatorum domni N. & N. & cæterorum fratrum; & emendationem morum meorum, præcipue in caſtitate (a), in communione, in obedientia ſecundum gratiam mihi collatam a Deo, & facultatem virium meorum. † Ipſe ſubſcripſi.

(a) De ejuſmodi profeſſione lege præclaram epiſtolam Odonis canonici regularis in Spicilegii tomo ſecundo pag. 525. & ſeqq.

LXXVII.

Concilium Romanum ſub Nicolao II.

Ad lib. 6. n. 35.

Ex manuſcr. eod. Romano.

Anno ab incarnatione Domini MLIX. indictione XII. Kalend. Maii, præſidente domno & venerabili papa Nicolao, anno primo pontificatus ſui cum cardinalibus ſuis, epiſcopis & presbyteris, conſidentibus quoque Dominico Gradenſi patriarcha, & Widone Mediolanenſi, & Olderico Beneventano, & Petro Amalfitano, & Odelrico Papienſi, metropolitanis & archiepiſcopis, cum ſuffraganeis eorum, & nonnullis aliis epiſcopis Tuſciæ & Campaniæ, Aur.... Apuliæ & Matchiæ-Firmanæ; adſtantibus quoque diaconibus, in baſilica ſacri palatii Lateranenſis, quæ agnominatur Leonina, præſtantiſſimus vir Hildebrandus, apoſtolicæ ſedis archidiaconi auctoritate functus ait; Nonnulli ex clericali ordine, per Spiritum-Sanctum perfectæ caritatis igne inflammati, jam dudum in hac Romana urbe, & in provinciis aliqua parochiis eidem ſpeciales pertinentibus ſea cohærentibus, noſcuntur communem vitam, exemplo primitivæ eccleſiæ, amplexi ſimul & profeſſi, in tantum, quod nihil ſibi reſervaſſent proprii, facultate ſua vel diſtributa egenis, aut relicta propinquis, vel certe oblata Chriſti eccleſiis, quos ſicut amor perfectionis artiorem viam aggredi, & per anguſtam portam ingredi ſancta contentione conjunxit: ſic & abundantia iniquitatis ſuo frigore paulatim diſjungere quærit, at poſt ſe recedant, atque propoſiti ſemel arrepti apoſtatæ fiant, dum ſint in eis, quos incauta adoleſcentia, aut ſuſpecta ſenectus invocat & retrahit ad præſumptionem peculiaritatis, quam ſuo vel parentum ſuorum voto reliquerent; qui etiam ad maximam ſuæ prævaricationis defenſionem, aſſumunt aliquot capitula ex regula illa, quæ dicitur canonicis, hortante Ludovico imperatore, a quo neſcitur, compilata; qui quamdiu priorum patrum ſententiis & veſtigiis congregationes canonicorum informare & ducere curavit, facultates eccleſiæ hia tantum deberi prædicavit, qui amore perfectionis vel renunciant ſimul omnibus, quæ poſſident, vel ſolt cupiditati poſſidendi, ſi deſunt alia quibus renuncient. Ubi autem vel ſuo, vel alieno languori quaſi condeſcendere volait, a tramite ſanctorum patrum nimium devius aberravit, totumque, quod approbare videbatur, reprobavit; & quod defendendum ſuſceperat, non ſolum impugnavit, ſed quantum in ſe fuerat, expugnavit. Quæ capitula, quia in præſentiarum habentur, placeat huic ſancto veſtro conventui, ut conſiderentur, ac demum neceſſaria & congrua ſententia ſuper his proferatur; quatenus qui jam ſuo ſeu parentum voto deliberaverunt, vel cœperant in canonica congregatione ſine aliqua proprietate vivere, retro reſpicere caveant; & qui manum in hujuſmodi aratrum nondum miſerunt, quid obſervandum ſit eis, poſtquam ſemel miſerint, edifcant. Simul quoque placeat ſanctitati veſtræ, ut recitetur profeſſio illa, qua uſque nunc in hac Romana urbe clerici inſtar primitivæ eccleſiæ communiter victuri, ſeipſos obligare ſunt ſoliti. Et ſi confirmanda eſt auctoritate veſtra, confirmetur; vel ſi corrigenda veſtro judicio corrigatur, quod ut diligentius fiat, nonnulli, tam præpoſiti, quam ſubditi in propoſito cœpto perſeverare cupientes, per me minimum veſtræ ſanctitatis famulum ſuppliciter exorant, qui jam plures ex his capitalia concepta audacia, aut congregationem communis vitæ ex toto deſeront, aut certe in ipſa congregatione manendo privatos ſæculos ſibi faciunt; aut ſi non facinnt, quia nequeunt, licere tamen ſibi impune credunt; quo fit ut irrecuperabiliter pereant, dum velut ex præcepto regulæ, aut apoſtatant, aut apoſtatare deliberant; quin immo putant ſe prævaricatores, ſi defuerint his, quæ regula illa concedit propriæ facultatis, qui denique incumque tolerabiles fuerent, & niſi ſuo ſe lobin ſecum inhabitantes ædificarent, ac ſimplicium & . . . . Deum ſervientium ardorem torpore ſuo refrigeſcere cogerent, nunc igne divino cordibus & . . . . veſtiæ paſtorſlia . . . . accenſis rogamus ea moderatione defendi, vel confirmari præcipaam inſtructionem Spiritus-ſancti, quatenus nec ſani infirmentur, nec infirmi moriantur; ſed potius, aſpirante Domino, utrique meliorentur.

Reverendiſſimus & ſummus pontifex Nicolaus reſpondit; Rem quam-maxime Domino Deo noſtro placitam, & communis vitæ ſectatoribus, vel profeſſoribus neceſſariam ſaggeſſit præſens filius noſter, quæ tanto ſtudioſius nobis eſt tractanda, quanto huic apoſtolicæ ſedi frequentior inde venit querela, & expectatur de die in diem ſententia ejus ſana & fixa. Unde diligenter conſideratis capi-

pitulis illis, quæ dicuntur ſcandalum in canonicorum congregatione hactenus inducere; tandem apoſtolica auctoritate, & priorum patrum fulti traditione, removeamus quod peiſcæ eorum inſtitutioni deprehendetur refragari, & reſtituamus quod approbabitur ſuffragari.

Tunc revoluto præfatæ regulæ corpore, inventi ſunt duo libelli, ſecundum quod prologus eorum pollicebatur, canonice victuris compilati. Et prior quidem omnibus clericis de ſanctorum patrum ſententiis omnino recipiendus & laudabilis, præter quod indifferenter inſerta concurrunt quædam capitula canonum, quæ quibuſlibet abſolutis popularibus clericis, non autem his, qui ſpecialiter canonici dicuntur, congruunt. Alter vero ipſis canonicis tantum a communis vitæ propoſitu nimium diſcrepans, ſcilicet ex aliquot capitulis, quæ eidem inſerta deprehenduntur ex inſtitutione illa vel regula, quæ ſanctimonialibus contra antiquitatis legem tunc temporis edita in prologo regulæ canonicæ indicantur: quæ prorſus capitula, ſive poſt aſſumpta ſunt ex illa ſanctimonialium regula, ſive prius digeſta ſunt in ipſa canonicorum regula, omnibus ſanum ſapientibus claret omnino aberrare ab inſtitutione apoſtolica, & canonica viſa. Et primo quidem quoniam compilatio ipſius ſecundi libelli, qui, nunc eſt proprie canonicorum regula, dici ſolet ubicumque de nihil proprium habentibus, & commonemur vitam ducentibus ſententias ſanctorum patrum ſanas & integras propoſuit; mox eas perverſo ſuæ præſumptionis arbitrio, aut corrupit, aut decurtavit; & quod majoris audaciæ, immo infinitæ ſtultitiæ fuit, quaſi ipſe ſolus litteratus eſſet, aut nemo niſi ipſo expoſcente ſcripturas ſanctas intelligere poſſet teſtimonia, quæ ex dictis ſanctorum patrum inſeruit, ſic exponere laboravit, velut ſi Domino dicente: *Niſi quis renunciaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*: ipſe e contrario dixerit: Niſi quis retinuerit quæ poſſidet, vel acquiſierit ſibi propriam undecumque prævalet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Deinde quia inſtitutio illa vel regula, ut dicitur, nulli inſtitutioni apoſtolorum, vel ſanctorum patrum concordare noſcitur; in eo maxime, quod in congregatione viventibus conſtituit, ut ſimul eccleſiaſticis facultatibus & ſuis proprietatibus decentar utantur; ſi quidem a tempore apoſtolorum uſque ad præfatum imperatorem Ludovicum, nulli profeſſioni ſanctimonialium virginum vel viduarum, conſtat ab aliquo ſanctorum patrum iſtud fuiſſe conceſſum vel permiſſum, Domino noſtro Jeſu-Chriſto præmonſtrante apud glorioſum apoſtolum ſuum Paulum, qualiter virgines vel viduæ ſanctimoniam profeſſæ, vel in domibus propriis, vel in clauſtris eccleſiaſticis vivere debeant, decernente: Si quis fidelis, inquit, habet viduas, ſubminiſtret illis, ut non gravetur eccleſia, ut iis, quæ vere viduæ ſunt, ſufficiat. Porro mulier innupta & virgo cogitat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta corpore & ſpiritu. In quibus apoſtoli verbis aparte monſtratur ſtipendia eccleſiaſtica his ſolummodo virginibus vel viduis deberi, quæ facultates proprias aut non habuerint, aut reliquerint. Cujus ergo auctoritatis erit regula illa, quæ contra doctrinam apoſtolicam, & orthodoxorum patrum traditionem ſanctimonialibus in congregatione commanentibus, ſic concedit eccleſiaſtica ſtipendia & beneficia, ut retineant vel acquirant propria? Et certe hujuſmodi ſanctimonialium inſtitutionem uſque nunc tota Aſia, Africa, ſimul & Europa, excepto uno minimo angulo Germaniæ, nec ſcivit, nec recepit; quam quotquot receperunt a tempore præfati Ludovici recepiſſe comprobantur. Unde conſtat ante illum ſanctimoniales ubivis terrarum habuiſſe, quam ſequerentur regulam a ſanctis patribus ſibi conſcriptam, velut in Latina lingua a beato patre Benedicto, aliquibus dictionibus, a virili ſexu ad femineum tranſtatis: quam utique in ſui regni provinciis inventam, nec Ludovicus mutare qualibet ratione debuit aut potuit ſine auctoritate & conſenſu ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ ſedis: quis, quamvis imperator & devotus, tamen utpote laicus? ſed nec monachorum quiſquam, quia non eſt illorum novam in eccleſia propria ſuo magiſterio, vel arbitrio regulam introducere, inſuperque illi contrariam, quam beatus Gregorius teſtatur diſcretione præcipuam, & ſermone loculentam. A cujus tramite in tantum uberrimus exivit compilator illius, ut videatur Scrabaitis ſpecialem regulam, quæ uſque ad iſtud tempus nullo ſcripto, ſed moribus tantum & factis non erat, promulgaſſe, ne timeant aut erubeſcant deinceps prave converſantes, quibus propoſita eſt veli regularis auctoritas tranſgrediendi. Poſt hæc dum conſultaretur capitulum illud, quo uſi perſonæ quatuor * libræ pauis & ſex potus quotidie conceduntur, facer conventus epiſcoporum exclamavit hanc ſententiam procul a canonica inſtitutione removendam, quæ non ad chriſtianam temperantiam, ſed ad Cyclopum vitam, cum aliqua Dei hominumque revarentia irritare erapulam, & quod illa expenſis magis videretur conſtituta mariuariis, quam canonicis, matronis quam ſanctimonialibus, ſcilicet ut habeant unde ſibi concilient gregia liberorum..... ſeu aliarum peſtium ad integritatis vel caſtitatis periculum, ſeu ad alterius nequitiæ eſcarium. Tunc atiam aliqui fuere, qui aſſererent capitulum illud a clericis Remenſibus inſertum præſumptuoſe, quod veriſimile urbitratur, qui Gallos edacitate notatos a Sulpicio Severo, & multis aliis recordetur. Papa vero duo capitula illa quæ concedunt cum ſtipendiis eccleſiaſticis . . . . . .

(*) al. ſex.

Cetera deſunt in manuſcripto, ut puto, originale, a quo avulſum eſt ſaltem folium unum.

LXXVIII.

Notitia de patata calumnia ſanctæ Mariæ Vindocinenſis.

Ad lib. 44. n. 59.

Ex *Archivo Vindocinenſi.*

UT moris eſt in ordinatis monaſteriis profeſſionis noſtræ, capellam quamdam cœpimus infra murum monaſterii facere. Quod dum videret dominus Frodo de burgo ſancti Martini, cœpit hoc quod agebamus admodum calumniari. Timebat enim parochiæ ſancti Martini ſubtrahi, quod eidem capellæ dicebat acquiri. Cumque din ſuper hoc altercaretur, ad hoc uſque venimus, ut ei decem libras daremus, quatinus & hoc ipſa cum ſuis uxore & filiis annueret. Et inſuper ipſe cum filio ſuo Fulcone, qui natu-major inter alios fratres erat, homines domni abbatis Odrici ferent. Hujus conventionis internuntius archi-

diaconus **Hugo** fuit, ex anjus beneficio tenebat ipſe domnus Frodo, quod in burgo ſancti Martini poſſidebat. Interea cœpit infirmari, jamjamque mortem ſenſit adeſſe vicinam. Miſit igitur ad domnum abbatem, deprecans ut ei ſuccurreret, & habitum monachicum citius indulgeret. Obtulit ergo nobis alodium quoddam, terram videlicet de Arenis, quod eo tempore tenebat amicus ejus Fulcoius de Banaſta: non donatum neque comparatum aliqua pecunia, ſed a domno Frodone ſibi præfatum amicitia. Quod ſi Fulcoius alodium reddere contradiceret, aut ipſe domnus Frodo vel heredes ejus, ut redderetur agerent; aut alterius terræ tantumdem valentia commutationem nobis impertirent. Quapropter habitum domno Frodoni contulimus; ſiloque ſuo Fulcoi, necnon & matri ejus decem libras denariorum, cum beneficio ſocietatis noſtræ donavimus, & fratribus ejus, exceptis duobus, qui præſentes eo tempore non habebantur: quorum favorem ſe promiſerunt obtinere qui præſentes aderant. Annuerent igitur & ipſe adhuc vivens, & uxor ejus & filii ejus ſe dimittere calumniam de burgo noſtro, juxta quod nos expedire paſſemus placitum, necnon & faciendi capellam dedere licentiam; & ut a noſtris burgicis omnem quæ offerretur inibi ſuſcipere mus offerendam. Hac itaque coram teſtibus in capitulo firmata conventione, præſente matre cum filiis, Fulco filius ejus junior effectus eſt homo domni Odilici abbatis, acceptis ab eo non poſt modicum pro hoc ipſo decem libris.

Addidimus & nos huic conventioni, quia non multo poſt tempore poſt exceſſum patris eumdem Fulconem tumulavimus abſque donatione cujuſcumque pretii magni vel parvi.

Teſtes hujus conventionis in capitulo fuerunt hi. Teſtes ipſe Fulco, & Guillelmus, & Simon, & Goſfridus frater ejus, & Hildegardis mater eorum, Osbertus filius Sevini, &c. Factum eſt hoc in capitulo anno ab incarnatione Domini MLX, feria tertia pentecoſtes. Raherius canonicus ſancti Georgii.

LXXIX.

Ad lib. 61. n. 59.

Fragmentum epiſtolæ monachorum Vindocinenſium ad comitiſſam Agnetem contra Fulconem comitem.

Ex archivo Vindocinenſi.

DE terra Arventi accepit comes Fulco mulam de Radulfo decano ſancti Martini, ut ſibi eam conſentiret capere. Hugonem plenum ſimiliter conſentit, terram noſtram de ſancto Arnulfo, quam tu, domina, emiſti, ſicut alia exempla tollere. Terra de Retorta, quam a filiis Haymonis emeramus, de qua cum nobis calumniam comes & ipſi qui vendiderant, inferrent, placitavimus, & precario ipſius concitia dimidiam ei habere permiſimus in vita ſua ſolummodo. Hanc & aliam, quam dominicam habebamus Drogoni fratri Matthæi de Monte-aureo dedit, qui eam tenet & nolit. Walterin famulo noſtro totum habere ſuum tulit ſine clamore facto, & abſque ullo forifacto. Arnulphum villanum noſtrum totum prædavit, & inſuper ut eum in terra venire * ſineret, viginti ſolidos de eo accepit. De commeſſationibus pene quotidianis per annos obediemus, quas ipſe & prædeceſſores ejus faciunt, quia nullas eſt omnino numerus, quaſi leviora dimittimus dicere; unum tamen quod ipſe nuper fecit, ſcire te volumus. Paululum piſcigreni pro quodam infirmo in Hulcetum miſeramus, quod ipſe de area extraxit, & ſibi ad mandecandum parari fecit. Aliorum collibertos, quos de terra noſtra effugavimus, ne nobis de eorum ædificiis malum aut pœna contra ipſorum dominos ſurgat, ille, nolentibus nobis, ibi eſſe & ædificare compellit, nec ob aliud eliquod, niſi ut nobis ſemper adverſetur in omnibus. Venator ipſius quidem, cum equum ſuum cuidam de monachis noſtris tuliſſet, ita quod ut ex ipſius manibus habenas vi magna avelleret, eumque in venando quotidie defatigans, quamtem ſibi placuit, tenuiſſet, ita macilentum, & pene fame exemptum, ut vix trium ſolidorum ipſius eſſet pretium, presbyterum noſtrum de Ferraria vi ut illum decem ſolidos emeret, compulit, quos utcumque monacho, licet invitus, reſtituit. Simili modo & apud Hulcetum cum aliis de ejuſdem comitis ſatellitibus presbytero equum ſuum venandi cauſa rapere vellet, & monachus obedientiæ non permiſiſſet, verum & clamorem ſuper tali injuria ad comitem uſque pertuliſſet, tale fuit rectum quod imperavit, ut comes hominem ſuum minis pluribus & conviciis gravibus valde inſectatetur, quod monacho res ad modicum contradicenti, ſtatim in viſcera cultellum immerſerit. Denique monachum poſtea aliem, cum venatum pergeret, equum potentie ſua emere compulit. His itaque innumerabilibus multoque gravioribus malis elecmoſynam veſtram, & nos, qui ejuſdem, Deo ordinante, veſtraque annuente benevolentia, cuſtodes eſſe ac diſpenſatores, licet indigni, debueramus, ille veſter verbo tenus amicus Fulco comes indefinenter, & abſque hominem reverentia ulla afficit, atque devaſtat. Sed jam pluribus verbis opus non eſt, cum omnium obedientiarum Vindocinenſium ſubſtantia ad nihilem pene redacta, habitatoribuſque ab eo fugatis, loca hinc inde deſerta, quanta in nos malignitate graſſetur, aperta ſatis oſtendunt, niſi quod abſentie veſtra a nobis tam longinqua de tantis oppreſſionibus, vix etiam verbis ſatis doceri queat. Denique quicumque nos injuriatet, quiſque monaſterium, ſive terras auferendo, ſive eliquid rapiendo vaſtaverit, ille comiti carus. In tali diſcrimine, non ſolum veſtrum, ſed amicorum poſiti, ſi quid ſubveniendi conſilii noſtis, cito, cariſſima domina, dum adhuc ſaltem reliquiarum ſupereſt, date, ſicuti pro anima veſtra, cavete. Vale.

(*) *f.* vivere.

LXXX.

Agoberti epiſcopi Carnutenſis charta pro Majori-monaſterio.

Ad lib. 62. n. 61.

Ex archivo monaſterii.

CReditor noſtea & reparator Deus, inter multimoda præceptorum ſuorum documenta exemplo ſuo, juſtis petitionibus præſto eſſe nos debere inſtruens, nulli petenti quod juſtum eſt præcipit denegare. Cujus præcepto tanto devotius nos expedit obedire, quanto majora, quam ceteri ab ipſo vilemet poſſidere. Unde ego Agoberna, non quidem meis meritis, ſed Dei gratia Carnotenſis epiſcopus, ſcire vos volo, quicumque nobis in hanc ſacroſanctam Carnotenſis eccleſiæ ſedem per ventura ſæcula ſuccef-

aſſiſti eſſis epiſcopi, ſimulque clerum omnem & populum, ad quorum notitiam hujus noſtri ſcripti ſeries poterit pervenire, venerabilem abbatem Majoris-monaſterii Albertum, humili noſtris auribus ingeruiſſe preces, ut ex noſtra ei permiſſione ædificare eccleſiam in quodam loco noſtræ diœceſeos, Orcicaſa dicto, concederetur. Qui equidem locus præterfluentis Sciſciæ fluvii ripæ in orientali ingreſſu ſilvæ, quam vocant Blemartinam, adjacens in pago Bleſenſi conſiſtit. Habebant autem monachi ſancti Martini, quorum ipſe erat paſtor, in territorio Tricaſſino villam quamdam, Juviniacum nomine, quam eis cum omnibus ſibi adjacentibus, poſt mortem Odonis comitis, filii ejus, Tetbaldus & Stephanus comites, atque eorum mater Ermengardis donaverunt, quæ, pro eo quod quaſi a ſuis excluſa finibus & ſemota prorſus illis videbatur, dari ſibi pro ea in mutuam viciſſitudinem partem quamdam prædictæ ſilvæ, quæ propinquior ac vicinior ſuis arat terris, jam dictum comitem Tetbaldum, pancis ante annis pegaverant. Cujus juſſu cum hæc eadem pars ſilvæ menſura longæ unius quaquaverſum ab orientali plaga determinata, & uſidem monachis tradita fuiſſet, contigit memoratum locum infra eamdem determinationem contineri. In hoc ergo loco, Orcicaſa ſuperius nominato, cum præfatu abbati novam fundare eccleſiam in honorem ſancti apoſtoli Bartholomæi placuiſſet, & a nobis perficiendi licentiam, ut dictum eſt, taquiſſet: hoc etiam nos ſimiliter deprecatus eſt, quatinus ſanctum Martinum heredem ex ea ab omni venditione & comparatione a ſynodo vel circada, ab omni debito & pœnata abſolutam inſtituoremus. Nos vero tanti viri precibus non annuere nefas eſſe putavimus; quippe qui indubitanter crederemus, & reſpuere eas non parvi eſſe periculi, & ſuſcipere maximæ mercedis: quandoquidem, tam ipſe quam ejus congregatio, ſub ſe Deo militans, pro hoc ſibi impenſo beneficio, non ſolum nos & ſucceſſores noſtros, ſed etiam clerum noſtrum magnifice apud Deum ſuis orationibus juvare poſſint. Hac itaque conſideratione permoti, ob noſtræ in primis ſucceſſorumque noſtrorum ſeu clericorum, quorum conſilio & voluntate id fecimus, occaſionem etiam dominorum noſtrorum piiſſimorum regum, Philippi videlicet & matris ejus Agnetis animarum redemptionem, amico ac familiari noſtro ſæpe dicto abbati, atque congregationi ejus ut pro nobis orare eis libeat, noſtram in omnibus, ſecundum ejuſdem abbatis ſui petitionis tenorem, accommodavimus auctoritatem, fabricare ſcilicet eccleſiam in eo quem diximus loco, ſicut vellet; quæ ex noſtra liberalitate, favore etiam domni Arnulfi archidiaconi noſtri, qui in illis tunc partibus, ubi fabricanda erat archidiaconatus ſui gerebat officium, vel ceterorum, ut præmiſſum eſt, clericorum noſtrorum, tale in perpetuum obtineat privilegium, ut ſanctus Martinus ex ea heres fieret, & ab omni venditione & comparatione a ſynodo vel circada, ab omni debito & pœnata abſoluta eſſet. Qua de cauſa præceptum iſtud fieri juſſimus in aſſertionem noſtræ auctoritatis atque liberalitatis, ut per illud ſervi Dei a nobis ſibi conceſſa, ſtabili firmitate poſſideant & defendant, ſi forte ejuſpiam importunitas exegerit adverſantis; & hoc ſit ſemper illis in monimentum, quantum beneficium a ſancta Carnotenſi eccleſia ſint conſecuti. Quod etiam ut inconcuſſum & irrefragabile in ſæculum perſueret, in captulo Dominæ noſtræ Virginis perpetuæ Mariæ, coram canonicis noſtris, quibus præſentavimus illud lectum, teſtimonio ſanctorum approbatum & corroboratum eſt. Quorum nonnulli in aſſignationem ſubſcribuntur veritatis. Ego quoque ipſe illis conſentiens, crucis in eo ſacræ manu propria ensravi effigiem, & ad ſupplementum firmitatis, precibus etiam apud prædictos dominos noſtros ſerenſſimos reges obtinui, ut regia ſigillo, ſicut eſt cernere, contra pravorum vexationes muniretur. † Signum Agoberti epiſcopi. † Signum Hugonis decani. † Signum Arnulfi archidiaconi. Sign. Ingelranni cancellarii. Sign. Hildegarii ſubdecani. Sign. Sigonis archidiaconi. Sign. Roberti ſubcantoris. Sign. Adelardi archidiaconi. Sign. Guillelmi præpoſiti. Sig. Guimberti capiciarii. Sig. Aſcelini Britonis. Sig. Huberti Stannei. Sig. Gualterii Bleſenſis. Sig. Odonis filii Martioi. Sig. Aldrici præpoſiti. Sig. Curanni. Sig. Fulberti nepotis Fulberti epiſcopi. Sig. Raginaldi. Sig. Guarini Blaſivi. Sig. Osberti presbyteri. Sig. Herberti presbyteri. Sig. Herberti Ruſi. Sig. Bernardi. Sig. Leodegarii. Sig. Rodulfi. Sig. Gerogii filii Herbranni. Sig. Ivonis grammatici. Sig. Gauſbert. Sig. Fidolini nepotis Johannis. Sig. Aldrici clerici epiſcopi. Sig. Gualterii presbyteri. Sig. Giroardi. Sig. Widonis filii Gauſlini. Sig. Hilonis. Sig. Gauzberti indocti. † Signum Philippi glorioſiſſimi regis. *Locus ſigilli*. . . . Euſtachius notarius ad vicem Balduini recognovit & ſubſcripſit. Data VII. kal. Decembris anno 8. Philippi glorioſiſſimi regis. Actum apud Stampenſi caſtro in Dei nomine feliciter amen, indictione XIIII.

LXXXI.

Fragmentum privilegii S. Faronis pro monaſterio S. Crucis.

Ad lib. 22. n. 113.

Ex membranis Bibliothecæ S. Genovefæ.

. . . . Vaticinium Domini inveniuntur, qui non corvarunt genua ante Baal apoſtolicam expetent cenſuram, & ſic ſe ab omni lætione ut . . . . eorum, id eſt apoſtolicam ſedem, hujus rei querimoniam referent. Omnimodis enim prohibemus epiſcopo occaſionem poteſtatis in eccleſia . . . . eptionis. Si quis vero inſolens ſuſtu præſumptioſæ mentis huic privilegio apoſtolicæ ſanctionis contraire voluerit . . . . . eccleſiaſticæ ordinationis privetur. Deinde condemnatus ut anathema maranatha titulo chriſtianitatis careat, & . . . s ium principum ſubjaceat. Dat. . . . . idus majas imp. DD. NN. piiſſimis noſtrorum piiſſimus Conſtantino anno XXVI. P. C. ejus anno VI. . . . anno XI. ſcilicet. Datit quidem anno ſecundo & Martino anno primo, indictione duodecima. Ego Johannes ſc . . . . ductus pio amore monachicæ celigionia & reverentia bene timorati viri Faronis epiſcopi & ſatis juxta pet. . . regia Francorum benigno & voluntario animo hanc immunitatem dedi & confirmavi, & ſubſcripſi. Simi . . . . a dilecti noſtri Faronis Meldenſis epiſcopi & hic etiam in præſentiarum ſunt rogo & jubeo ut conſentientes manu ſua ſ. . . . . eccleſiæ ſerviens hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Laudelenus in Chriſti nomine epiſcopus ſerviens ſanctæ eccleſiæ Vienneenſi . . . . . Dei nomine Adeodatus Matiſconenſis urbis epiſcopus hoc privilegium

gium conſentiens ſubſcripſi .... † In Chriſti nomine Donatus epiſcopus urbis Vef.... tiens ſubſcripſi. † Ghildegarius Senonicæ urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Maurinus peccator Bellocenſis urbis epiſcopus hoc.... urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Madegiſilus Turonicæ urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Aigatarius Noviomagenſis epiſcopus.... nenſium urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † In Dei nomine Mamantius indignus quidem Engoliſmenſium urbis epiſcopus hoc privi.... guſtidunenſis urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Bertuoldus per miſericordiam Dei Linguonicæ urbis epiſcopus injungente domno b... † Palladius Autiſiodorenſis urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Papinus per miſericordiam Dei Genavienſis urbis epiſcopus hanc conſtitu.,... æ urbis epiſcopus, hanc conſtitutionem enuſiuntiens ſubſcripſi. † Marius indignus Redonenſis urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Ra.... ſubſcripſi. † In Chriſti nomine Protadius epiſcopus elvitatis Aquenſium hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † In Dei nomine Chagnoaldus germanus Lugdunenſis (*) epiſcopus .... agueſis Trecaſinæ urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † In Chriſti nomine Amandus Trajectenſium urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † Siagrius epiſcopus .... Dei nomine Burdegalenſis urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi? † Verus licet peccator Rotenus urbis epiſcopus hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi. † In Chriſti nomine Auſ,...

(*) *l.* Laudunenſis.

LXXXII.

Alexandri II. bulla pro Vindocino de titulo Sanctæ Priſcæ.

Ad lib. 2. n. 38.

Ex authentico.

ALexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectiſſimo filio Odrico abbati Vindocinenſis monaſterii, cunctiſque ſucceſſoribus tuis ibidem regulariter promovendis in perpetuum. Omnibus votis, quæ de puro ac juſto deſiderio proceduut, ſuccurrere nos debere ipſa apoſtolica cenſura movemur. Quanto enim quiſque altius effert oculos mentis ad divinæ ſpem contemplationis, tanto nos ejus intentionem animare & exſitare debemus, ut ad illum, qui eſt fructus & merces operum bonorem, poſſit pervenire deſiderium bonum. Confirmamus igitur atque per hujus noſtri privilegii paginam corroboramus monaſteriam ſanctæ Trinitatis apud caſtrum Vindocinum ſitum, quod videlicet Gaufredus Andegavenſis comes & Agnes Pictavenſis comitiſſa fundaverunt, & beato Petro in alodium & patrimonium cum univerſis rebus ad eumdem locum pertinentibus pia devotione obtulerunt. Hoc itaque monaſterium ſtudio bonæ voluntatis fundatum, & juxta beati Petri contraditum, juxta fundatorum inſtitutionem & tuæ religionis petitionem, cariſſime fili abba Odrice, ita apoſtolica auctoritate muniment quatenus inter primæ & apoſtolicæ ſedis Pontificem & Vindocinenſia monaſterii abbatem nulla cujuſcumque dignitatis vel ordinis perſona media habeatur. Concedimus etiam omnibus hujus loci abbatibus eccleſiam beatæ Priſcæ cum dignitate Cardinali, ſancti Spiritus judicio decernentes, ut nulla deinceps eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona prædictæ beatæ Priſcæ eccleſiam ſeu eccleſiæ dignitatem eis auferre quolibet occaſione præſumat. Abbas Vindocinenſis, qui alodiarius beati Petri noſcitur, ab epiſcopo, vel a quolibet noſtræ ſedis vicario ad concilium nullatenus vocetur. Hoc etiam præſentis decreti auctoritate prohibemus, ut nulla niſi ſolum papæ perſona poteſtatem aliquam aut dominationem in prædicto Vindocinenſi cœnobio exercere audeat, vel pro aliquibus rebus ejuſdem loci abbatem ſive fratres ſollicitare contendat: ſed ſi quis contra ea cauſari voluerit, papæ præſentia requiratur, cujus monaſteriam ipſum & res ad monaſterium pertinentes eſſe noſcuntur. Quod ſi legatus a noſtro vel a ſucceſſorum noſtrorum latere miſſus ad partes tranſalpinas deſcenderit, & prædictum locum beati Petri placuerit viſitare; ibi caritative ſuſcipiatur, & ea quæ corpori erunt neceſſaria, juxta loci poſſibilitatem miniſtrentur: ipſe vero in eodem loco nihil diſponat, nihil corrigat, nec occaſione legationis quicquam moleſtiæ loci habitatoribus inferat: ſed ſi quid agnoverit emendum, papæ notificare licebit. Præterea ſtatuimus, ut defuncto abbate ipſius loci, ſucceſſor ei eligatur de eadem congregatione, ſi tamen ſancto regimine dignus inveniatur. Si apud eos dignus prælatione inventus non fuerit, a Cluniaco, ſeu a Majori-monaſterio, vel undecumque melius poterunt, procurent monachi patrem ſibi ſecundum Deum eligere. Electus autem ad nos vel ad noſtros ſucceſſores ordinandus accedat, & a ſede beati Petri apoſtoli, cujus eſt juris, baculum & conſecrationem ſuſcipiat. Si vero incongrue fuerit electo pro ſua ordinatione ſtatim Romam venire, licentiam habeat a quocumque voluerit catholico epiſcopo abbatis benedictionem ſuſcipere. Quomodo tamen vel qualiter electus ipſa vel ordinatio facta exſtiterit, ſtudeant monachi ejuſdem loci papæ litteris intimare, ut aut emendet, ſi opus fuerit, emendandum: aut ſi fuerit ſecundum Deum & beati Benedicti regulam facta, bono ſtudio confirmetur, & ſua auctoritate firmetur. Hoc etiam adjicimus, ut memoratus Vindocinenſis locus nullatenus niſi ab abbate loci pro ſuis injuriis vel a primæ ſedis pontifice excommunicetur, aut interdicatur, etiamſi Carnotenſem patriam pro culpis quibuſlibet excommunicata contigerit; a monachis tamen excommunicati ſcienter non ſuſcipiantur. Neque illud omittendum eſt, magis autem huic noſtræ confirmationi adnectendum, quod Theodericus ſanctæ Mariæ Carnotenſis eccleſiæ epiſcopus, in cujus diœceſi ſupradictus Vindocinenſis locus ſitus dinoſcitur, Clementis papæ præſentia ſuam tranſmiſerit epiſtolam, deprecans, quatenus hic locus ejus conſilio ac voluntate beato Petro a ſuis fundatoribus oblatus tali per eum corroboraretur auctoritate, ut nulli ſucceſſorum ſuorum hujus loci rebus vim vel calumniam ioferre, ſive de his quicquam ſubtrahere, vel pro qualicumque cauſa excommonicare, ſive interdirere, ſeu quamlibet poteſtatem aut dominationem in ipſo loco exercere liceret, vel qualibet occaſione rectorem loci, vel fratres moleſtare præſumeret; quod benigne Clemens papa annuit, & ſua auctoritate firmavit: & nos noſtra auctoritate dignum annuere cenſemus & perpetuo anathemate prædicti epiſcopi damnamus ſucceſſorem his noſtris præceptio-

ptionibus refragantem, & calumniam inferre tentantem, donec reſipiſcat, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ Rectoribuſque ejus ſatisfaciat. Omnia vero quæ præfatum monaſterium uſque hodie poſſediſſe noſcitur, & propriis hic nominibus expreſſa videntur, firma & inconcuſſa eidem loco perpetuo manere ſine cujuſque retractatione ſcimus. Cenſum duodecim ſolidorum de moneta patriæ ſuæ ab abbate loci hujus ad continuanda * luminaria ante venerabile corpus beatiſſimi Petri apoſtoli per unumquemque annum reddi volumus. Rerum autem, quæ ad præſentem locum pertinent, iſta ſunt nomina. In epiſcopatu Carnotenſi eccleſia ſancti Nicolai de Ferraria; eccleſia de Pruneto & totum Pronetum enim univerſis conſuetudinibus; in foreſte Vaſtina totum paſnaticum de propriis porcis omnium monachorum ſanctæ Trinitatis, & medietas de paſnatico aliorum hominum, & mel & cera ejuſdem ſilvæ in lumioaria monaſterii; aſſumptio etiam omnium arborum ab omnibus monachis Vindocinenſibus & ab univerſis hominibus ipſorum ad omnes uſus ſuos in terris ad monaſterium pertinentibus ſine licentia Foreſtariorum. In caſtro Vindocinenſi burgus cum univerſis conſuetudinibus, & quicquid in caſtro ipſo Vindocinenſes monachi poſſident, ab omni conſuetudine liberum & quietum. In epiſcopatu Cenomannenſi eccleſia ſancti Johannis-Baptiſtæ du Villa-Dei & villa ipſa cum omnibus conſuetudinibus; eccleſia ſancti Michaelis de Hulſero, & totum Hulſetum cum univerſis conſuetudinibus. In epiſcopatu Andegavenſi eccleſia ſancti Salvatoris juxta muros Andegavis; eccleſia ſancti Saturnini, & curtis tota, & ſilva, quæ dicitur Lateium, & terra ſilvæ, ſi term fuerit exſtirpata. Apud Credone caſtrum eccleſia ſancti Clementis, & univerſa ejus parrochia; eccleſiæ vici Meduanilis; eccleſia S. Johannis ſupra Ligerim; eccleſia S. Petri de Maziaco, & curtis tota; eccleſia S. Medardi de Chimriaco. In epiſcopatu Pictavenſi eccleſiæ de Olona, eccleſia S. Martini de Analia. In epiſcopato Xaintonico eccleſia ſancti Georgii, & tertia pars inſulæ Oleronis, cum conſuetudinibus univerſis. In caſtro Oleronis eccleſia beatæ Mariæ, eccleſia Podii Rebellis, eccleſia de Blſmeriaco, eccleſia ſancti Saturnini, & terra ſancti Aniani cum univerſis conſuetudinibus. Si vero comes Vindecinenſis, vel quilibet de hominibus ſuis, adverſus prædicti loci abbatem, vel quemlibet abbatis hominem querelam habuerit, non in curia comitis, nec in qualibet curia ſæculari judicium fiat; ſed in curia abbatis pro dignitate loci querimonia ipſa finiatur; dimidia tamen pars forfacti ſecundum conſtitutionem fundatorum monaſterii nec quæratur ab aliquo, nec donetor. Quicumque igitur contra hujus noſtræ auctoritatis præceptionem & ab omni læſione ſupradicti monaſterii & rerum ejus tuitionem ſcientes fecerit, niſi ſe digna correxerit ſatisfactione, maledictione Dei omnipotentis Patris & Filii, & Spiritus-ſancti damnetur; confundatur, pereat, ad cujus honorem & nomen locus ipſe conſecratus eſt. Deinde etiam incurrat iram Dei-genitricis, & apoſtoli Petri, omniumque ſanctorum. Inſuper etiam noſtra apoſtolica auctoritate ſit excommunicatus, & anathematis vinculo innodatus, ut nunquam regnum Dei videat, ſed cum diabolo & Juda traditore, omnibuſque impiis ſit damnatus in æternum, & in tenebris maneat, & umbra mortis. Qui autem conſervaror & inviolator exſtiterit hujus noſtræ apoſtolicæ confirmationis & tuitionis, ipſe benedicatur omni benedictione, ut partem habeat in regno Dei cum ſanctis & electis, & gaudeat lætitia ſempiterna in illa luce & claritate cælorum, ubi eſt omne bonum in ſæcula ſæculorum, pro eo quod hoc præceptum confirmationis & tuitionis noſtræ intemeratum fluduit conſervare. Scriptum per manus Rainerii ſcriniarii & notarii ſacri palatii in menſe Main, indictione prima. Bene valete.

(*) *f.* concinuanda.

Datum Lsterani per manus Petri, ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi atque cancellarii, vice domni Annonis Colonienſis archiepiſcopi, VIII. idus Msii, anno II. Alexandri II. papæ, ab incarnatione Domini milleſimo ſexageſimotertio, indictione prima.

LXXXIII.

Charta pro Majori-monaſterio de priora-tu Baſſeni-villæ.

Ad lib. 2. n. 58.

Ex archivo monaſterii.

QUiſquis fidelium ardore ſuccenſus adimplendæ præceptionis evangelicæ, qua cunctis divitias habentes miſericorditer admonentur facere ſibi de mammona iniquitatis amicos, a quibus cum defecerint, in æterna tabernacula recipiantur, omnium neceſſitatibus communicare ſtuduerit indigentium, præcipueque paoperum ſpiritu, quorum ioata Veritatis vocem regnum dinoſcitur eſſe cælorum, ut deficientes ab hujuſmodi videlicet amicis in manſiones eacipiantur æteroas; noverit ſe indubitanter, non ſolum a ſui receptione non eſſe fruſtrandum, ſed etiam ab ipſo bonorum omnium largitore, qui ei contulit unde ſibi tales faceret amicos, eſſe inter glorioſiores beatitudinis æternæ præmia peremnia percepturum. Hac igitur ſalubri conſideratione, ego Gaufredus, ſæculari militiæ mancipatus, ſollicitams, diſpoſui aliquid ex eis, quæ temporaliter accepi, per manus pauperum fideli Deo lege fenoris committere, quod poſt tempus in æterna retributione merear multiplicatione recipere; quod ut probabilius fieri poſſit, illud egregium pauperum genus elegi ad hoc faciendum, quod ſub Alberto abbate in Turonenſi cœnobio, quod Majus-monaſterium dicitur, omnipotenti Deo famulatur; quod ut liberius expeditiuſque Deo ſerviret, propriis ſibi renuncians facultatibus, voluntariam ſubiit panpertatem. Ut autem quantitatis ſive integritatis earumdem rerum, quas per manus prædictorum fratrum omnipotenti Deo offero, omnis propellatur ambiguitas, eorum nomina ſcripto huic inſerere juſſi, id eſt, Baſſeni-villam cum omnibus ſuis pertinentiis. Eccleſiam in eadem villa, & omnia, quæ ad ipſam pertinent eccleſiam. In eadem villa omnimodam juſtitiam, eum omnibus ad eam juſtitiam pertinentibus; culta inſuper & ioculta, prata & ſilvas, necnon & medietatem unius molendini ſiti ſuper aquam, quæ vocatur Salceron. Præterea duos hoſpites, & tres agripennos vinearum ſitos apud villam, quæ vocatur Mamolinus, & decimam earum facultatum, quas ibi nunc habeo, tam in ſegetibus quam in vineis; inſuper & omnia, quæ in eadem villa in meo videntur eſſe dominio, cum morte finiero. Adduntur etiam bis tres præbendæ apud Verſalias, una quarum ſit in dominio, alias vero duas teneant duo canonici;

ea

ea fellicet ſatione, ut cum eorum quis morte finierit, arbitratu & diſpoſitione prædictorum fratrum, alter in loco ipſius ſobrogetur. Sepulturam quoque ipſius villæ cum omni integritate, & manſiones Goſcelini presbyteri, ſimulque terranſ, ubi vinea fuit; necnon & altare de Biſconcellis, quod videtur habere de me frater meus Urſus cum morte finierit, & quemdam colibertum, nomine Roſcelinum, cum omni ſua familia, & decimam illius conſuetudinis, quam videor habere apud caſtrum, quod nuncupator Medanta, ſimili modo huic cartulæ inſerere curavimus: quæ omnia cum aſſenſu & auctoritate meæ conjugis, nomine Ermengardis, necnon & filiorum meorum, Simonis videlicet atque Amalrici, ſimulque Gauffredi, & fratris mei Urſi, Milonis quoque & Guidonis meorum ſeoiorum de Caprolis *, de quorum beneficio hæc ſont, ſancto Martino Majoris-monaſterii, ad uſum ſcilicet monachorum ibidem omnipotenti Deo famulantium, concedens annuo, & annuens concedo jure perpetuo poſſidenda, quatenus eorum qui eleemoſynis divinæ majeſtati placuerint, mereamur adjungi conſortio. Et quidquid illis tribuo, liberum ab omni conſuetudine exactionis vel vicariæ ſeu ceterorum vectigalium facio, ita ut ab hodierno die ſine ulla mea vel cujuſquam ſucceſſorum meorum contradictione, liceas ſupradictæ congregationi ſuiſque ſucceſſoribus, eam abbatibus, qui nis pro tempore præerunt, prædicta ſub ſuæ tuitionis defenſione jure perpetuo poſſidere. Et quidquid inde agendum decreverint, habeant poteſtatem faciendi, ordinandi, & qualiterenmque eis placuerit, melioſque viſum fuerit diſponendi, tam præſentibus quam futuris temporibus. Nulla igitur ſæcularis poteſtas, nullus, inquam, mortalium contra donationem iſtam venire aut aliquid attentare præſumat; ſed neque infra metas totius territorii nominatæ villæ occaſione alicujus juſtitiæ, vel cujuſcumque alterius exactionis perſonam aliquam vel aliquid aliod capere, vel violentiam inferre attentet. Si quis autem, quod abſit, ex heredibus noſtris, vel alia cujuſcumque ordinis aut poteſtatis perſona diabolicæ ſuggeſtionis inſtinctu, hujus eleemoſynæ teſtamento inferre calumoiam tentaverit; & pravæ voluntatis effectum injuſtitiæ conjunctus obtinere non valeat, & Regi, qui pro temeore fuerit, auri libras decem coactus exſolvat. Et ut hujus donationis chirographum per cuncta annorum curricula vigorem perpetoitatis obtineat, Philippus divina ordinante providentia rex Francorum auguſtus per noſtram deprecationem ſua auctoritate firmavit, & ſuæ dignitatis ſigillo conſignare fecit, ſuiſque fidelibus, quorum nomina ſubſcripta ſunt, co-roborandum tradidit. Signum Gauffredi de Gomet, Sign. Simonis filii ejus. Sign. Amalrici filii ejus. Sign. Gauffredi filii ejus, Sig. Milonis filii ejus. Sign. Guidonis vicecomitis filii ejus. Sig. Urſi fratris Gauffredi. Sig. Ernaldi Oſalis baitardi filii ejus. Sign. Simonis neporis ejuſdem Gauffredi. Sign. Mainerii fratris ejus. Sig. Odrici generi ejuſdem Gauffredi. Sig. Gaſſredi filii Gundari. Sign. Galeranni comitis de Mellent. Sign. Gualcherii de Nealfo. Sign. Hugonis Ruſi de Caſtro-forti, &c.

(*) *Chronolin.*

Locus ſigilli Philippi regis Francorum.

Actum publice Pariſius regnante Philippo rege anno VI. Guillelmus regis cancellarius legi & ſubſcripſi.

LXXXIV.

Comitia regni habita Corbeiæ.

Ad lib. 62. n. 70.

Ex archivo Corbeienſi.

NOmina epiſcoporum, regni primatum, virorumque nobilium, qui Corbeiæ adfuerunt, cum Philippus primus Francorum rex cœnobii Haſnonienſis antiquas immunitates & poſſeſſiones a Balduino filio Balduini comitis Flandriæ, dicti loci reparatore, datas confirmavit, & jure fiſci & caduci exemit rogatu utriuſque Balduini.

Signum Gervaſii Remorum archiepiſcopi.
Sign. Balduini Noviomenſis epiſcopi.
Sign. Widonis Ambianenſis epiſcopi.
Sign. Widonis Belvacenſis epiſcopi.
Sign. Fulconis abbatis Corbeienſis.
Sign. Walranni camerarii.
Sign. Radulfi dapiferi.
Sign. Widonis buticolarii.
Sign. Baldrici conſtabuli.
Sign. Balduini marchionis Flandrenſis;
Sign. Balduini filii ejus & ſeparatoris ejuſdem loci.
Sign. Radulfi comitis.
Sign. Walterii filii ejus & Simonis fratris ſui.
Sign. Willelmi comitis Sueſſionenſis.
Sign. Widonis de Monte-Lietheri.
Sign. Tietbaldi de Monte Mourenci.
Sign. Nevelonis de *Peirfond.*
Sign. Widonis de *Rochefort.*
Sign. Watzelini de Calvi.
Sign. Euſtachii comitis.
Sign. Raingoti Gandenſis.
Sign. Arnulfi de Aldinarda.
Sign. Walteri de *Cimai.*
Sign. Walteri *d' Heſdin.*
Sign. Balduini comitis *de Giſnes.*
Sign. Walteri caſtellani Duacenſis;
Sign. Anfelmi .....
Sign. Roberti advocati de Atrebato.
Sign. Johannis advocati.
Sign. Balduini Gandenſis.
Sign. Arnulfi de Arda.
Sign. Iſaac de Valentianis.
Sign. Gozuini Montenſis.
Sign. Hugonis *Haarth.*
Sign. Iberti de *Lietſmes.*
Sign. Walteri *de Leus.*
Sign. Wetdrici de Tornaco.

Actum Corbeiæ in baſilica beati Petri apoſtoli, anno ab incarnatione Domini M. LXV. indictione VII. epacta XV. regnante Philippo rege anno ſexto, epiſcopante Lietberto Cameracenſi anno XVII.

LXXXV.

Sancta Priſca monaſterii donatio Vindocinenſibus facta.

Ad lib. 62. n. 100.

Ex archivo Vindocinenſi.

ALexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Odrico dilectiſſimo filio Vindocinenſi abbati, & poſt eum cunctis ſucceſſoribus ejus in perpetuum. Convenit apoſtolico modeſtiæ juſtis petitionibus aſſenſum præbere, & piis admonitionibus manum auxilii porrigere. Unde, Cariſſime fili Odrice abbas Vindocinenſis monaſterii, quoniam petis ut convenientiam, quam cum Cariſſimo filio noſtro Heldiprando archidiacono, atque cœnobii ſancti

Pan-

Pauli œconomo de eccleſia ſanctæ Priſcæ, quæ ſita eſt in monte Aventino, feciſti, apoſtolica auctoritate confirmemus. Convenit enim, præfatus filius noſter Heldiprandor, ſanctique Pauli monaſterii rector, tibi tuiſque ſucceſſoribus Vindocinenſis monaſterii abbatibus, prædictam ſanctæ Priſcæ eccleſiam cum omnibus ſuis pertinentiis in perpetuum largiri ad utendum, fruendum, poſſidendumque dignitate cardinali, eo videlicet tenore, ut ita præfatum ſanctæ Priſcæ monaſterium ordinare ac diſponere ſtudeas, ut ſemper ibi ad ſerviendum Deo duodecim, numquam autem minus octo, monachi regulariter valeant converſari. Penſionem vero & cetera omnia, ſicut in charta, quam vobis prædictus Heldiprandus archidiaconus ſe ſancti Pauli rector cum monachorum ſancti Pauli generali capitulo conſenſu tradidit & firmavit, continetur, perſolvetur. Ergo utrarumque eccleſiarum utilitatem in hoc negotio perpendentes, beatorum Petri & Pauli principum apoſtolorum auctoritate præfatum ſanctæ Priſcæ monaſterium, ſecundum prædictum tenorem, cum omnibus ſuis ubique pertinentiis confirmamus, ſancti Spiritus judicio decernentes, ut nullus unquam ſancti Pauli abbas, prior, vel monachus, nullaque prorſus eccleſiaſtica ſæcularisve perſona infringere, vel auferre tibi vel tuis ſucceſſoribus abbatibus Vindocinenſis monaſterii præſumat. Quod qui fecerit, niſi dignæ pœnitentiæ fructus exhibeat, ſit anathema, maranatha. Qui vero conſervator & obediens apoſtolicæ auctoritati fuerit, benedictione & gratia omnipotentis Dei perfruatur, & inter proſpera humilis, & inter adverſa maneat ſecurus, ut divina miſericordia munitus, valeat per beatum Petrum cœleſtia regna intrare, & cum Chriſto in æternum gaudere. Scriptum per manus Rainerii ſcriniarii & notarii palatii, in menſe Julio, indictione quarta. Datum Laterani Kal. Julii per manus Petri, ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi, atque cancellarii vice domini Annonis Colonienſis archiepiſcopi, anno quinto pontificatus domni Alexandri papæ ſecundi, indictione quarta.

LXXXVI.

Ad lib. 62. n. 116.

Series abbatum monaſterii SS. Coſmæ & Damiani in Mica-aurea Romæ.

Ex codice Farfenſi.

ANno 685. eſt abbas dictus Johannes, & Contractur tempore papæ Johannis V. dicit quod ille ſit primus qui invenitur, ignoro utrum ſit error.

Anno 716. eſt alter abbas dictus Hieronymus tempore Gregorii papæ, indictione 4. die 27. Septembris.

Gregorius abbas anno 887.

Johannes abbas anno 887. & præfuit ad annum ſaltem, 901.

Anno 914. tempore Johannis papæ X. erat Johannes abbas. Item 918. & 930. tempore Leonis papæ IV.

Anno 946. erat abbas Silveſter, & præfuit an. 17.

Anno 963. erat abbas Paulus & præfuit an. 4.

Anno 967. erat abbas Silveſter, & præfuit an. 6.

Anno 975. erat abbas Johannes tempore Benedicti papæ VII.

Anno 983. Martinus erat abbas, & præfuit annis 2.

Anno 985. Gratianus erat abbas, & præfuit annis 3.

Anno 988. Martinus erat abbas, & præfuit aliquot menſibus.

Anno 988. Andreas erat abbas, & præfuit an. 5.

Anno 993. Gratianus erat abbas, & præfuit annis 4.

Anno 997. Andreas erat abbas, & præfuit anno uno.

Anno 999. Silveſter erat abbas, & præfuit annis duobus.

Anno 1001. Johannes erat abbas, & præfuit annis 3.

Anno 1003. Gregorius erat abbas, & præfuit annis 14.

Anno 1018. Martinus erat abbas, & præfuit annis 4.

Anno 1022. Johannes erat abbas dictus Crinius, & præfuit an. 18.

Anno 1041. Raynerius erat abbas, & præfuit annis 6.

Anno 1047. Albericus erat abbas, & præfuit an. 3.

Anno 1049. Raynerius erat abbas, & præfuit ad annum 1063.

Anno 1068. Odimundus erat abbas, & præfuit ad annum 1067.

Anno 1057. Alanus erat abbas, & præfuit ao. 1.

Anno 1068. Odimundus erat abbas, & præfuit ad annum 1076.

Anno 1276. Falco erat abbas, & præfuit ad ann. 1079. & factus eſt Cardinalis.

Anno 1279. Nicolaus erat abbas, & præfuit anno uno.

Anno 1080. Hieronymus erat abbas, & præfuit an. 2.

Anno 1281. Cinthillus erat abbas, & præfuit anno uno.

Anno 1083. Albericus erat abbas, & præfuit ad an. 1091.

Anno 1091. Cinthillus erat abbas, & præfuit ad annum 1110.

Anno 1110. domnus Johannes Crinius erat abbas, & præfuit ad an. 1150.

Anno 1150. Hildebrandus erat abbas, & præfuit annis 5.

Anno 1155. Johannes erat abbas & præfuit an. 3.

Anno 1158. Bobo erat abbas, & præfuit an. 1.

Anno 1160. Hildebrandus erat abbas, & præfuit annis 7.

Anno 1167. Reginaldus erat abbas, & præfuit ad annum 1173.

Anno 1173. Bobo erat abbas, & præfuit ad annum 1189.

Anno 1189. Nicolaus erat abbas, & præfuit ad annum 1200.

Anno 1200. Hugolinus erat abbas, & præfuit annis 17.

Anno 1217. Hieronymus erat abbas & præfuit annis duobus.

Anno 1219. Hugolinus erat abbas, & præfuit annis duobus.

Anno 1220. Nicolaus erat abbas, & præfuit anno uno.

Anno 1225. Clemens erat abbas, & præfuit annis ſeptem.

Anno 1229. Johannes Maſſalinus erat abbas, & præfuit ad annum 1232.

Anno 1232. Guido de Maſſarino erat abbas, & præfuit anno uno.

Anno 1233. Reginaldus erat abbas, & præfuit uſque ad annum 1234. quo menſe Septembri dictum fuit hoc monaſterium a Gregorio papa IX. bulla data die 15. menſis Septembris, pontificatus anno VIII. abbatiſſæ & monialibus, ſeu ſororibus incluſis ordinis ſancti Damiani.

FINIS.

INDEX GENERALIS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR

IN TOMO QUARTO

ANNALIUM BENEDICTINORUM.

A

Abbas Lunævacensis, 168.
A. episc. Caturcensis, 55.
Aaloncus Luxovii abbas & episcopus, 20.
Aaron abbas S. Michaëlis de Eremo, 447.
Abagari regis vas apud Fossatum, 207.
Abbates qui eligendi, non neophyti monachi, &c. Ut vivere debent, 584. Baculi defunctorum ad regem delati, 555. Abbatis Cluniaci electi ad regem, &c. interfunt, 67. Ex clericis non assumantur, 526. Electio, a quo fieri debet, 617. Ex monachis fine abbatis sui venia fieri non debet, 315. Aliter factus gravitet punitur, 305. In benedictinæ nomen mutatum, 474. Sub eius dispositione monasterii officia, 439. Frequenter missam celebret, 532. Monachis moribus & exemplo præeat, 204. Episcopus monachus factus ei obediat, 206. Ut se gerat in malos monachos, 87 Ab monachorum regimen dimittere possit, 341. Abbas purpureis, sed nigris vestibus utens, 618. *Vide*, Superior.
Abbas reordinatus id est restitutus, 389. Per episcopum ab officio suspensus, 374. Ab uno episcopo non judicandus, 500. Professio episcopis præstita exponitur, 44. Canonica subjectio, 585.
Abbatum placita, 33. In placitis, 653. Etiam papæ, 647. Eorum curia, 691. Jus dicebant in terris sibi subjectis, 233.
Abbas vicarius episcopi, 72. Coadintor seu Vicarius archiepisc. Cantuariæ, 384. &c. Loci interdicendi potestas ei data, 690. Excommunicat bonorum invasores, 543. Ecclesiam polluram reconciliasse culpatur, 285. Altare sacrat, 505. Baptizandi in suo monasterio data ei facultas, 381. A communione altesius ob discidia se separat, 464. Tonsuram clericalem confessunt, 574. Quem ad concilia convocati, 540. Præsules dicti, 272. Episcopalia ornamenta concessa, 31. 552. 525. 535. 590. &c. Data sandalia cum prædicandi potestate, 470. Usus dalmaticæ, &c. concessus, 5 *Vide*, Exemptio.
Abbates cardinales, 620. 625. 680. &c.
Abbates episcopi, 495.
Abbas coangelicus, 234.
Abbas honorarius, 48.
Abbas generalis, 189. 204.
Abbas abbatum Casinensis, 268, Primus omnium, 683.
Abbates, qui proabbates sub se habebant, 268. 202. &c.
Abbates regulares, qui? 59. Monasteriis præficiantur, 348. Regularium libertam electionem restituit Hugo Capetus, 48.
Abbates seculares monasteriis auxiliosi, 341.
Abbates duo laici & unus regularis simul Monasiaci, 575.
Abbas factus episcopus, monachi vitam servat, 375.
Abbatum & monasteriorum index peculiaris insita habetur.
Abbatia a monasterio distinguitur, 72.
Abbatiæ sæcularibus datæ, per nefas, 569.
Abbatiola S. Andreæ, 323.
Abbatissa coangelica, 375.
Abbatissa, sub ejus cura monachi & monachiales, 205.
Abbatis-villa, 636. Ejus initia, 416. 455. A Centula distracta, 76. Ejus comites, 522.
Abbo abbas Floriaci, 65. 66. 88. 98. 227. 227. 256. 278. 288. 632. 655 Gerberti discipulus, 72. Docet litteras Floriaci, 15. Hervei nutritor, 543. In Angliam accersitus, 47. Huc transit, &c. 26. Ibi libellus de Grammaticalibus scriptus, 632. Redit in Gallias, 42. Fit abbas Floriaci, &c. turbæ, 43. 44. Persuadet Roberto regi divortium, 112. Interest concilio sancti Dionysii, 85. Excusat se apologetico, 86. Scribit papæ de restitutione Arnulfi, &c. 98. Et alia, 99. Ei scribit Gregorius V. *ibid.* Scribit Leoni abbati Romano, 655. Sancto Odiloni, 542. 558. A rege Romam missus, 97. Duplex ejus iter Romam, 93. Martiniania canonicia favet, 99. Scribit pro Majoris-monasterii turbis, 200. In monachos pertubatores invehit, 201. Ejus curæ pro S. Petro Carnutensi, 254. Aimoinus ei libros dicat, 214. In Simoniacos &c. scribit, 86. Et Collectionem canonum, *ibid.* Ejusdem epistolæ, 87. Epistola de decimis, anne Dr Grammatica, 27. Unius inscriptio emendata, 93. Iter in Wasconiam, 237. Ejus mors & sepultura, epistola encyclica ea de re, &c. 259. Martyr appellatus, *ibid.* & cultus, *ibid.* Ejus vita, scripta, discipuli, &c. 260.
Abbo abbas S. Laurentii in Catalania, 606.
Abbo abbas S. Mariæ de Aalone, 234.
Abbo abbas Thenlegiensis, 624.
SS. Abdon & Seonen corpora, 379.
Abigo abbas S. Fecundi, 429.

Abrincenſes epiſc. S. Aurbertus, 70. &c. Hago, 338. &c. Johannes, 564. &c. Maiogiſus, 281. Maugerius, 287. Maugiſus, 265. &c. Norgandus, 69. &c. Sen Norgonus, 37.
Abſtinentia etiam ab exiguis, optima, 513.
Abſtinentia carnis a monachis ſervanda, etiam ab epiſcopis monachis ſervata, 483.
Abſtinentia ſabbati quando incepit, 353.
Abzellani Helvetorum pagi origo, 367.
Academia. *Vide*, Schola.
Acelinus abbas, 145.
Achardus epiſcopus Cabilonenſis, 307. 607. 623.
Achardus abbas Auriſiodori, 195.
Achardus decanus Noviomi fit monachus, 370.
Achideus epiſc. 104. Dienſis, 4.
Adalardus epiſc. 638. Anicienſis, 123.
Adalardus abbas Althæ-inferioris, 468.
Adalardus abbas Blandinii, 47.
S. Adalardus abbas Corbeiæ, 452. Sanat S. Gerardum, 469. Ejus miracula & reliquiæ, 159. Elevatio, &c. 230. 339. Miraculum, 230. 340.
Adalardus junior abbas Corbeiæ, 431.
Adalardus abbas Lugduni, 298.
Adalardus abbas S. Victoris, 229.
Adalardus. *Vide*, Adelardus.
Adalbaldus abbas Lemovicenſis S. Martialis, 81. Obit, 289.
Adalbaldus abbas Uſtercenſis, 203.
Adalbero archiepiſc. Remenſis, 7. 17. 28. 25. 30. 31. 33. 36. 37. 38. 43. 50. 52. 56. 63. 77. 84. 104. 109. Archieaocellarios, 633. Inungit Hugonem Capetum, 37. Ejus in monachos affectus, 43. Obiit, 47.
Adalbero epiſc. Auguſtenſis, 211.
Adalbero epiſc. Lauduni, 37. 50. 51. 184. 226. 279. 307. Dictus Adalbero-Aſcelinus, 31. 37 32. Seu Azelinus, 32. Senior, 220. Vetolus, 332. Albero, 34. Carolum prodit, &c. 65. Obit, &c. 332. 333.
Adalbero I. epiſc. Mettenſis, 266.
Adalbero II. epiſc. Metteoſis, 57. 68. 256. 264. 266. 273. 550. Junios dictus, 224. Electus fuerat Virduni epiſc. 28. Fit Mettenſis, *ibid.* Monachorum amator, &c. 69. Pie obit, 265. Ejus geſta, ſcripta, 266. Vitæ ſcriptor, 257.
Adalbero III. epiſc. Mettenſis, 246. 333. 403. 461. 466. 468. 480. 623. 682.
Adalbero Virduni epiſc. 23. 26. 30. 35. 52. 93. 242. Obit, 56.
Adalbero alter epiſc. Virduni, 28. Ordinatur, *ibid.*
Adalbaro epiſc. Wirsburgenſis, 442. Fit epiſcopus, 431.
Adalbero epiſc. Wormatiæ, 614.
Adalbero abbas S. Benigni, 492. 543. 632. Fit abbas, 499.
Adalbaro Trevirenſis præpoſitus, &c. 264.
Adalbertus ſeu Adelbertus, aut Albertus archiepiſc. Bremæ ſeu Hammaburgi, 408. 410. 458. 482. 537. S. Annonem ſupplantat, 568. Abbatiam Laureshami conator invadere; 569. Multas abbatias poſſidet, 614. Abſque virtute dæmonem pellit, *ibid.*
Adalbertus archiepiſc. Magdeburgi, 23. Obit, 6.
Adalbertus archiep. Ravennæ, tum Aretii, 227.
Adalbertus epiſc. Carcaſſonenſis, 563.
Adalbertus martyr epiſc. Pragæ, 85. 92. 232. 235. Fit monachus, 61. Pia geſta, *ibid.* Epiſcopus eligitur, 72. Romam redit, 94. Pragam redire cogitur, *ibid.* Sanctorum tumulos invitat, *ibid.* Pragam revertitur, 82. Stephanum regem baptizavit, 206. An Brevnovii conditor, *ibid.* Ejus martyrium, reliquiæ, &c. 205. 230. Eas Otto III. invitat, *ibid.* Corpus Pragam tranſlatum, 395.
Adalbertus abbas Biſulduni, 276.
Adalbertus alter, abbas ejuſdem loci, *ibid.*
Adalbertus abbas Clingenſis, 29. 269.
Adalbertus abbas S. Michaelis ad Moſam, 249. 264.
Adalbertus abbas Montis-ſancti, ſeu Trajectenſis, 90.
Adalbertus abbas Seonenſis, 82. Seu Adalpertus, 245.
Adalberti Caſaurienſis pia opera, 431.
Adalbertus ſcholaſticus, 29.
Adalbertus comes & abbas S. Quintini, 38.
Adalerius abbas Miliduni, 253.
Adalgerius abbas S. Amandi, 404.
Adalgerius abbas Coocbenſis & Figiaci, 270.
Adalricus epiſcopus,
Adalwinus abbas Blandinii, 33. Obit, 90. Ejus epitaphium, inventio, *ibid.*
Adalwiz abbatiſſa Arelatenſis, 74.
Adam epiſc. S. Brioci, 235.
Adam abbas Caſæ-aureæ, 6. Obit, 42.
Adam abbas Crudatenſis, 365.
Adam abbas Farfæ malus, 642.
Adam abbas S. Iſaac, 677.
Adam abbas S. Manſueti, 8.
Adam abbas Saviliani, 322.
Adam abbas Tremitenſis, 626.
Adebartus abbas Lerioenſis, 487.
Adebartus abbas Salmuri, 203. Obit, 225.
Adela ſeu Addela, abbatiſſa S. Georgii Rodonenſis, 233.
Adela comitiſſa velum Romæ recipit, in Meſſinenſi partheone obit, 610.
Adelais abbatiſſa S. Pauli Bellovac. 377.
Adelais ſeu Adelheis imperatrix, 6. Condit monaſt. Papiæ, 228. Et Salſenſe, 320. St Victorem Genevæ inviſit, 637. Pia ejus facta, & mors, 221. Ejus vita a S. Odilone ſcripta, 458.
Adelais uxor Hugonis Capeti, 2. Monachis benefica, 253. &c.
Adelais. *Vide*, Adelheis.
Adelardus epiſc. Sueſſionenſis, 620.
Adelardus abbas Ambroſianus, 580.
Adelardus abbas S. Hoberti obit, 309.
Adelardus abbas Laubienſis, 499.
Adelardus abbas S. Trudonis, 396. Primus, 264. 520.
Adelardus II. abbas S. Trudonis, 237. 310. 615.
Adelerdus, *Vide*, Adalardus.
Adelbaldus epiſcopus, 91.
Adelberga abbatiſſa S. Mauri Virduni, 36. 303.
Adelbertus fit abbas Hildenſheimenſis, 336.
Adelbertus abbas Montis-S. Mariæ, 273.
Adelbertus comes de Calvva advocatus, & reſtauratur Hirſaugiæ, 615.
Adelbertus-Atto Mathildis avus, 6.
Adelboldus epiſc. Ultrajecti, 275. 278. 286.
Adhelcida ſeu Adelais, abbatiſſa Quiodelinburgi, 212. Et Gandersheim, 394. Fit abbatiſſa Quindelinburgi, 230.
Adeleis ſeu Adelheis, fit abbatiſſa Coloniæ, 210. & Vilikæ. Ejus geſta, 246. Obit, 254.
Adelelmus rector monaſt. Nivernenſis, 429.
Adelelmus vir doctus Floriaci, 376.
Adelferius abbas. *Vide*, Alferius.
Adelhrrii abbatis Epternaci ſcripta, 62.
Adelicia an abbatiſſa Dunenſis, 428.
Adelmannus epiſc. Briziæ, 446. Antea ſcholaſticus Leodii, 380. 472. Præclara de Euchariſtia ſcribit, 472.
Adelmannus abbas, 74.

Ado-

Adelogia ſoror ducit Normanniæ monialis, 568.
Adelvvina S. Popponis mater, recluſa, 594.
Adelwoldus. *Vide* Ethelwoldus.
Ademarus abbas S. Juſti, 259.
Ademarus abbas S. Martialis, 408. 594.
Ademari ſcriptoris ortus, &c. 259. Scripta, ætas, &c. 515. Tuetur scriter apoſtolatum S. Martialis, 522. Ejus ea de re liber, 658. *& ſeqq.*
Adenulfi archiepiſc. Capuæ privilegium pro S. Laurentio, 55.
Adeodatus epiſc. Matiſconenſis. 689.
Adeodato, an abbati? ſcribit Pulbertus, 203.
Aderaldus abbas S. Nicolai, 527.
Aderoldus ſeu Adroidus abbas Pratenſis, 414.
Adevertus epiſc. 554. Carnotenſis, 492.
Adhelelmus abbas S. Walarici, 2.
Adicus pius monachus Foſſatenſis, 73.
Adrielmus abbas S. Bonifacii Romæ, 222. 647.
Adrilhelmus abbas Wringarthenſis, 500.
Adrilinus abbas, 584.
Adminicularius dignitas Romæ, 647.
Ado archiepiſc. Auxitanus, 10.
Adraldus epiſc. Carnotenus. *Vide* Arraldus.
Adraldus abbas, 372.
Adraldus II. abbas Auriliaci, 78. 85.
Adraldus abbas Bremetenſis, 552.
Adraldus ſeu Adroldus, abbas S. Germani Pratenſis, 558. 414. 554. 545.
Adraldus abbas S. Nicolai Andegav. 551. 574.
Adſo abbas S. Baſoli, 20.
Adſo abbas Dervenſis, 18. 20. 56. 714. Tum S. Benigni, 4. Epiſcopi vicarius, 72. Obit, 68. 72. Ejus ſcripta, &c. *ibid.*
Adſo abbas Bobii, pontificalibus utitur, 524.
Adſo Hermiricus, abbas Luxovii, 20.
Adventus Domini, diſſertatio de ejus celebratione, 278 In eo jejunium, ut in Quadrageſima, 529.
Adverſa, ut ferenda, nec his monachi dejici animo debent, 642.
Adulfus ex abbate epiſcop. Wigornienſis, 222. & Eboracenſis, 75.
Adulfus abbas S. Criſpini, 474.
Adurenſis epiſc. Petrus, &c. 553.
Æduenſes epiſcopi, 690. Agano ſeu Hagano, 507. &c. Ermuinus, Helminus, Helminus ſeu Helmoinus, 563. &c. Galterus ſeu Gualterius, 64. &c. Gerardus 185. Raimundus, 644. ſeu Rotmundus, 196. Walterius ſeu Walterus, 249. &c.
Æduenſis eccleſiæ primates, 669.
Æduæ comites, 245. &c.
Ægelſius abbas Cantuariæ, 626.
S. Ægidius, ad eum peregrinatio, 454.
Ælfricus grammaticus, 176.
Æmilius epiſc. Albienſis, 540.
Æneas epiſcopus Pariſienſis, 172. Ejus chartæ pro S. Mauro aſſertio, *ibid.*
Æthelſtanus abbas Abendoniæ, 425.
Æthius epiſc. in Marca Hiſpanis, 599.
Afflictionum in hoc mundo utilitas, 559.
Afræ martyris eccleſia Auguſtæ, 211.
Agano epiſc. Æduenſis, 486. 507. 614. 622. 623.
Aano abbas Æduenſis, 669. ſeu Aganus, 652.
Agino. *Vide*, Hagano.
Agapitus fictitius papa, 551.
Agathenſes epiſc. Stephanus, 274. &c.
Agelmarus abbas Lutevenſis, 40.
Agenterius epiſc. Carnoti, 655.
S. Agericus Epiſc. Virduni, 389. Ejus miraculorum liber, 570.
Agennenſes epiſc. Bernardus, 25. Gauzbertus, 459. Hugo, 508. Willelmus, 555.
Agilardus epiſc. & abbas S. Pauli, 369.
S. Agilii crux, & reliquiæ, 126. Miracula, 609.
Aginulfus abbas Gallinariæ, 608.
Aginulfus monachus eximius ſcriptor, 479.
Agior abbas S. Silveſtri 678.
S. Agnetis brachium Marciniaci, 562.
Agnetis & Henrici regis German. nuptiarum tempus expenditur, 425.
Agnes mater Henrici IV. imper. & ejus tutor, 552. Regimine privatur, 567. Caſinum inviſit, 568. Fructuariam inviſit, 599. In idem monaſt. benefica, 614. An ibi ſanctimonialis, 567. Ejus laudes, 568. Obit Romæ, &c. 567. 624. Confeſſio generalis Petro Damiani, &c. 568.
Agnes comitiſſa Andegav. quando repudiata, 528.
Agobertus epiſc. Carnuti, 510. 545. 551. Ejus charta pro Majori-monaſterio, 623. 688.
Agubinus epiſc. Petrus, 560.
Ajacenſis diœceſis, 508.
S. Aicadri abbatis Gemeticenſis corpus, 2806
Aichardus epiſcopus Cabilonis, ſeu Aicardus. *Vide*, Achardus.
Aidaous epiſc. Lindisfarniæ, 90.
Aigatarius epiſc. Noviomi, 690.
S. Aiguiſus martyr & abbas Lerini, 454.
Ailfwardus abbas, tum epiſc. Londini, 2128
Ailmarus abbas Cantuariæ, 215.
Ailwinus, Alwinus. *Vide* Alfwinus.
Aimericus epiſc. Claromontanus, 642.
Aimericus epiſc. Ripercucenſis, 234.
Aimericus abbas Augeriacenſis, 198. 259. 310. 395.
Aimericus abbas Burgulii, 535.
Aimericus abbas Lezatenſis, 70. 256. 297. 653.
Aimericus de Peyrato abbas Moiſiaci, 568.
Aimo. *Vide*, Aymo.
Aimoinus abbas Viennenſis, 77. 78. Seu Aimuinus, 128. Ejus ſtatutum, 128.
Aimoini Floriacenſis parentes, 158. Scripta, &c. 260. Arguitur, 85. Obitus & ſcripta, 180.
Ainardus abbas Baſſacenſis, 219.
Ainardus abbas Divenſis, 486. 529. 546. 589. 557.
Aindricus epiſc. Laudunæ, 216.
Ainerius abbas Condomi, 209.
Airardus abbas S. Pauli & cardinalis, tum epiſc. Namnetenſis, 463. 467. 467. 478. 559. Ejus charta pro Majori-monaſterio, 680.
Airardus Bremetenſis abbas, 627.
Airardus abbas Pigiaci, 554. A Conchenſibus repulſus, 270.
Airardus abbas S. Remigii, 269. Intereſt coronationi regis Heinrici, 307. Obit, 376.
Airardus abbas S. Theoderici, 14. 170.
Alamannorum, id eſt Provinciæ rex, 328. 552. ſeu Burgundiæ, 670.
Alamburgis abbatiſſa Cariloci, 290.
Alanus abbas Micæ-aureæ, 616 694.
Alani ducis Britanniæ charta fundationis S. Georgii, 235. Charta pro Monte ſancti Michaëlis, 668. Obit, 672.
Alanus Cornugalliæ comes fundat Kemperlegium, 217.
Alapæ monachi, &c. emendati, 276. 279. Et ſubdiaconus, 288.
Alaveoſis epiſc. Johannes, 357.
Alawicus abbas Augiæ, epiſc. Strasburgi, 109. 732.
Albanenſes epiſc. Bonifacius, 557. &c. Johannes, 92. &c. Petrus, 410.
S. Albani reliquiæ, &c. 617. 618. Corpus e terra a S. Germano levatum, 617. Ejus vita inventa, *ibid.*

Albesada abbatiſſa Maliubechienſis, tum Wongereſtorpenſis, 374. 394.
Albesada comitiſſa monaſteria exſtruit, 537.
Albesico abbas Placentiæ, 107.
Albericus epiſc. Comenſis, 336. ſeu Cumanus, 291. 318.
Albericus epiſc. Marſorum nequiſſimus, 95.
Alberleus abbas Cæretæ, 144.
Albericus abbas Crucis S. Audoëni, 369.
Albericus abbas Firſæ, 189.
Albericus abbas Marcianenſis, 318.
Albericus I. & II. abbates Micæ-aureæ, 693.
Albericus abbas Saviliani, 312.
Albericus dictus papa, 3. In charta epiſc. Lingonenſis, 650.
Albericus hiſtoricus emendatur, 504.
Albero, *Vide* Adalbero.
Albertus archiepiſc. Hammaburgi, 451. 452.
Albertus epiſc. Eporediæ, 590.
Albertus abbas de Campitellis, 337.
Albertus I. abbas Fructuarienſis, 194. 624.
Albertus II. abbas Fructuariæ, 308. 599. 614. 624.
Albertus abbas ſ. Jacobi Leodii, 451.
Albertus abbas Majoris-monaſterii, 340. 364. 378. 381. 397. 458. 476. 478. 486. 495. 506. 518. 546. 551. 593. 604. 689. 695. Seu S. Martini, 590. Sub eo multæ donationes, 564. Dat tunſuram clericalem, 574. Curat celebrari Trecenſem, 590. Init ſocietatem eum ecclefia Carnotenſi 519. Obit, 604. Sub eo viguit diſciplina regularis, *ibid.*
Albertus abbas S. Mariæ in Caſtanieto, 494.
Albertus abbas Miciaci, 169. 203. 207. 163. 277. 296. 316. 533. 571. 648. Ejus parentes &c. 281. Monaſterium ſuum reſtituit, 286. Ejus epiſtola, donarix &c. 204. S. Juliano Turon. præficitur, 287. Quod dimittit. *ibid.* 227. Sepelitur Gemetici, 377. An alius Gemeticenſis, *ibid.*
Albertus abbas S. Michaëlis ad Moſam, 149. 264.
Albertus II. abbas S. Michaëlis ad Moſam, 484. 602. 603. 615.
Albertus comes, abbas S. Quintini, 54. ſeu rector S. Quintini, conditor S. Præjecti &c. 53.
Albertus II. comes abbas S. Quintini, 226. Mors funeſta, *ibid.* 126.
Albertus abbas S. Theodorici, 462. 543. Regem Henricum juvat &c. 572.
Albertus. *Vide*, Adelbertus.
Albienſes epiſc. Æmilius, 340. Aldegarius, 429. Amelius, 403 ſeu Amelius *ibid.* &c.
Albingatæ epiſcopus fit monachus Divione, 115.
Albinus epiſcopus Andegavenſis, 320. Ejus miraculum, 543. 575. Miracula deſcripta, 578.
Albinus abbas Tegernſenſis, 271.
Albizo abbas Tollenſis, 402.
Albizo prior Camalduli, 385. 385.
Albizus abbas Campileonis, 107. 515.
Albricus abbas Humolarienſis, 38.
Albricus abbas Mircianenſis, 593.
Albricus abbas S. Zenonis, 469. 678.
Albuinus abbas Magetherburgenſis, 374. Seu Nuinburgi, *ibid.* Seu Nienburgi, qui obit, 367.
Aldelbertus I. abbas Lerinenſis, 308. 607.
Aldebertus II. abbas Lerinenſis, 508.
Aldebusgis abbatiſſa de Roncereto, 591.
Aldegarius epiſc. Albienſis, 429.
Aldemarius abbas S. Lansentii Capuæ, 56. Ejus reliquiæ, vita &c. *ibid.*
Aldematius S. Laurentii Romæ abbas Cardinalis, 625.
Aldenburgenſes epiſc. Benno, 270. Bruno, 275. Reinoldus, 503.
Aldericus epiſc. Aſtæ, 512.
Aldoſinus. *Vide*, Eldoinus, Alduinus.
Aldradus abbas Novaliciæ & Brevercenſis, 418.
Aldredus archiepiſc. Eborac. 579. Ex abbate, 558. Traviſtokenſi, factus epiſc. Wigorniæ, 273. 430. 516. 579. Tum archiepiſc. Eboraci, 580. Willelmum regem coronat, 617.
Aldredus epiſc. Wigorniæ, 678.
Alduinus abbas Algeriaci, 207.
Alduinus epiſc. Lemovicenſis, 183. 207.
Aldulfus. *Vide* *Adulfus*.
Aldunus epiſc. Dunelmi, 90.
Alebrandus archiepiſc. Bremæ, 405. Obit, 419.
Alectenſis epiſc. Rainaldus, 507.
Alexander II. eligitur, 561. In conventu Mantuæ confirmatur, 568. In pontificatu confirmatur, 600. Lanfranci diſcipulus, ei ſcribit, 517. Ejus Epiſtolæ pro Corbeia, 572. Pro Dervo 610. In Benedictinos bene affectus, 373. Caſinenſes promovet ad dignitates 613. Cluniaci privilegia aſſerit, 584. 585. Ejus Bulla confirmantis eccleſiam S. Priſcæ Vindocini, 692. Alia pro titulo Cardinalis &c. 690.
Alexander abbas Talemontis, 415.
Alexandriæ epiſc. S. Mircur. 661.
Alfanus archiep. Salerni, Deſiderii familiaris, medicus, &c. 527. Ejus geſta, abbas tum archiepiſcopus, *ibid.* Fit archiepiſc. Salerni, 526.
Alfragi reliquiæ, 55.
Alferius abbas Cavæ, 516. Illud monaſt. extroit, 191. Vitæ primordia, 291. 295. Pius obitus, &c. 470. Vitæ libes, *ibid.*
Alfinus abbas Conholmi, 235.
Alfkerus abbas Magdeburgi, 252.
Alfonſus ſex Legionis obit, 514. Ejus ſepultura, 524.
Alfredus rex partem tunicæ Chriſti &c. a Carolo-Calvo habet, 616.
Alfricus epiſc. Wiltoniæ, tum Cantuariæ, 47. 546. Ejus geſta, 97. Ex abbate Abendonienſi, 56. (aliis) ex epiſc. Wentoneoſi obit, 576. Ejus ſcripta, *ibid.*
Alfricus abbas S. Albani, 617.
Alfricus altes, ſeu Egfridus abbas S. Albani. 618.
Alfricus Abendoniæ monachus ſcriptor, 23.
Alfridus martyr in Anglia, 560.
Alfwinus epiſc. Anglorum orientalium, 253. ſeu Helmamenſis, *ibid.*
Alfwinus abbas Rameſienſis, 467.
Alfwoldus epiſc. Schireburnenſis, 146.
Algerius abbas S. Amandi, 400.
Algerius abbas Montiniaci, 239.
Aligernus abbas Caſinenſis, 52. 508. 568. Obit, 55.
Alinardus, *Vide*, Halinardus.
Alix archiepiſc. Beneventi, 507.
Alleluja cantatum poſt ſeptuageſimam, 257. Et hymnus Anglicus, 551.
Allenardus. *Vide*, Halinardus.
Almarus, ſeu Elmerus abbas Cantuariæ, 1236
Almeſtcus ſit abbas Faſſæ, 125, 599. Ejectus, 462.
Almeos abbas Fructuariæ, 599.
Almodius abbas Roshonenſis, 593.
Almodus ſeu Almodius, abbas Ceraſii regit monaſt. S. Michaëlis de Monte, 555. Utrumque ſimul, 331. Abbas Montis, S. Michaëlis, 264. Obtinet diploma a duce Aſano, 668.
Aloara principiſſa condit monaſt. Capuæ, 35.
S. Alodiæ virg. & mart. corpus, 273. 274.
Alodiarius S. Sedis abbas Vindocini 512. &c.
Alricus epiſc. Aſtenſis, 311, 312. Ejus elogium, 312.

Al-

Alſatiæ comites, 254. Inde Lotharingiæ ducea, 354.
Alſinus epiſc. Wintonienſis, 358.
Alskerus abbas Palithi, 147.
Alſonenſe epiſc. *Vide*, Auſonenſes.
Altaria ſanctorum ſepulcris impoſita, 234. 487. Unum ſupra corpus S. Romualdi erectum, 337. In eo reconditus S. Gerardus, 670. Decretum de iis in conc. Romano, 478. Altare dedicatum ſine ſculptura crucis, 461. Altare ab abbate S. Columbani ſacratum, 594. Altare ſacratum a papa miſſum, 446. A Leone papa ſacratum tranſfertur, 275. Heſſenſis privilegium, 675. Remigiani, 461.
Altaria monachi obtinent, & eorum redemtiones, 445. Vetitæ ab Urbano II. Duæ ſpecies, *ibid.*
Altaria & eccleſiæ donatio diſſimilis, 74.
Altrei caſtelli domini, 533.
Altfridus epiſc. Hildesheimenſis, 236. 423.
S. Altu monaſterium ſunm reſtaurare curat, 28.
Alvredus ſeu Alverodus abbas Ulterioris-portus, 547.
Alvinus abbas Hiſpanus, 134.
Alwinus epiſc. Wintonienſis, 358. 359. 384.
Alwinus abbas Rameſienſis, 462.
Alwoldus abbas, ſum epiſc. Londonii, obit, 423.
Amadeus abbas Floviniaci, 148. 190. 238. 296. 363. 462. 584. 632. 669. Obit, 584.
Amalarii additamentum, 240.
Amalbertus abbas Floriaci, 270. & Salmuri, 26. 203.
Amalfitani epiſc. 264. Maſtolus, 41. Arthiepiſc. Laurentius, 337. &c. Leo, 42. &c. Petrus, 494. &c.
Amalfredus abbas, 304. S. Eparchii, 240. 315. 322. 658. 666. Erat Ravennas, 661.
Amalricus archiepiſc. Aquenſis, 129.
Amalricus abbas Lerinenſis, 308.
Amalricus abbas Miciaci, 27. 80.
Amalricus abbas S. Michaëlis in Theoraſcia, 417. 417.
S. Amandus epiſc. Trajectenſis, 7. 690. Trajecti ad Moſam, non ad Rhenum, 332. Ejus corpus per regiones delatum ad ſuppetias, 623.
Amandus abbas Hamatici, 318.
S. Amantius S. Eparchii diſcipulus, 49.
S. Amantii elevatio &c. 7.
Amatus S. R. E. Legatus, 577.
Ambaldus epiſc. Tuſculanus, 80.
Ambiani epiſc. Bertafridus, 377. &c. Fulco, 63. Gervinus, 673. S. Godefridus, 452. &c. Godeſmannus, 21. Seu Gotaſmannus, 63. &c. Guido, 673. &c. Perrevinus, 426. Rotico, 466. S. Salvius, 424. Wido, 496. &c.
Ambiani comites, 38. 332. 344. Et vicecomites, 26.
Ambientes e præfecturis removendi, 104.
Ambitio in monachia punita, 318. Ab abbatia excludit, 154.
Amblardus abbas Brantoſmenſis, 377.
Amblardus abbas S. Cyrici, 143.
Amblardus abbas Ebrolii, 231.
Amblardus abbas S. Mazentii, 218.
Amblardus abbas Prulliaci, 244.
Amblardi abbatia Sollemniaci epiſtola, 244.
Ambroſianus cantus, 633. In uſu Caſini, 325.
S. Ambroſii apparitio, 402.
Ambroſius epiſc. Terracinæ, 625.
Ambroſius Mediolanenſis cardinalis, 402.
Ambroſius ſcriptor librorum, 473.
Amedeus epiſc. Lauſanæ, 126.
Amelius epiſc. Albienſis, 322. 358. 393. 673. Seu Amelinus, 403.
Amelius abbas Lezatenſis, 70.
Amici monachi vita &c. 399. Dicitur Ramibonenſis, ſuper eum altare erectum, *ibid.* 254. 487.
Amiro archiepiſc. Tarantaſiæ, 289.
Amnichadi recluſi mors pia, 419.
Amœna-Margarita abbatiſſa Vilikæ, 223.
Anaſtaſius abbas Breunovii, archiepiſc. Strigonii, 106. 133. 177. Antea epiſcopus Colocenſis, dictus Auſticus, 232.
Anaſtaſius abbas, fit monachus ſub B. Wilkelmo, 215.
Anaſtaſius abbas Caletæ, 244.
Anaſtaſius abbas Salvatoris, 648.
Anaſtaſius monachus S. Michaëlis de-Monte ſcribit contra Berengarium, 471. Ejus geſta, 456.
Anaſtaſius monachus Taurini, 562.
S. Anarolii corpus Salinis, 384.
Andegavenſes epiſc. S. Albinus, 320. &c. Bruno, 456. &c. Dicitur Bruno-Euſebius, 397. &c. S. Godebertus, 377. Hucbertus, ſeu Hubertus, 230. &c. Rainaldus, ſeu Raimaudus, 262. &c. An Reginaldus, 356. Raino, 377. Ulgerius, 382. &c.
Andegavenſes comites, 38. 54. 202. 320. 324. 348. 355. 372. 392. 403. 400. 410. 429. 438. 445. 463. 478. 487. 492. 499. 512. 517. 527. 545. 552. 565. 573. 605. 552. 636. 672. 672. 682. 682. 688. 690. Franciæ Seneſcalli, 98. Fundant monaſt. S. Mariæ Sautonenſe, 447. Vindocini &c. *paſſim.*
Andegavorum regina Hildegardis, 297.
Andegavenſes Scholæ, 198.
S. Andreas apoſt. prædicat in Achaia, 687.
Andreas epiſc. Peruſinus, 250. 380.
Andreas epiſc. incarti loci, 552.
Andreas abbas Egmundanus, 76.
Andreas abbas Fructuariæ, 294.
Andreas abbas B. Mariæ in Palatiolo, 22.
Andreas I. & II. abbates Micæ-Aureæ, 693.
Andreas abbas Nucarienſis, 234. 575.
Andreas abbas Papiæ, 230. 147. 226.
Andreas ſeu Zoerardus eremita, 287.
Andreas Hungariæ rex a Leone IX. excommunicatus, 487.
Andreæ notarii liber fabuloſus de S. Mariæ Florentiæ, 36.
Andulfus epiſc. Feretranus, 682.
Anduſiæ principes, 373.
Anfrida abbatiſſa Pratellenſis, 363. 522.
Anfridus abbas Pratellenſis, 444. *Vide*, Anſridus.
Angadriſma virgo Ballovacenſis, ejus reliquiæ & monaſt., 376.
Angelarius abbas Caſini, 293.
Angelbertus abbas S. Eligii, 370. 467.
Angelicæ ſalutationes per numerum recitatæ, 424. 423.
Angelramnus ſeu Ingelramnus abbas Centulæ, 2. 229. 230. 455. Sapiens dictus, 76. Ejus in extremis zelus, 426. Obit. Geſta, diſcipuli &c. *ibid.* Scripta, *ibid. Vide*, Ingelramnus.
Angelus abbas S. Petri Vultus, 403.
Angliæ eccleſiarum canonici Benedictini aut ſæculares, una excepta, 539.
Angliæ reges in Weſtmonaſterio ſepulti, 560. Eorum regum mutatio, 232.
Angliæ reginas oſculandi morem epiſcopi abrumpunt, 497.
Anglorum apoſtolus S. Gregorius M. 661.
Anglorum Orientalium epiſc. Alfwinus, 258.
Angli magiſtrum Floriacenſibus petunt, 27.
Angli monachi Floriaci, *ibid.*

An-

Angomarus prior Salmurenſis, *ibid.*
S. Aniani eccleſiæ dedicatio, ejus deſcriptio, &c., 326. Tranſlatio, *ibid.*
Anisni clerici reliquiæ, 27.
Anicienſes epiſc. Adelardus, 235. Bertrannus electus, 404. &c. Drogo, 95. Gotiſcalcus, 223. Guido, 95. &c. Hector, 523. Petrus, 620. &c. Stephanus, *ibid.* &c. Theodardus, 95. &c. Vide ſeu Guido, 70. &c.
Anſcienſis eccleſiæ formula electionis Petri &c. 680.
Animarum cura temporalibus præferenda eſt, Dei exemplo, 642.
Anna abbas Gemetici, 204. *Vide* Anno.
Anna abbas S. Oſwaldi, 275.
Anno archiepiſc. Arelatenſis, 74.
Anno archiep. Coloniæ, 580. 556. 567. 568. 569. 592. 597. 610. 599. 602. 691. Pro Alexandro II. laborat, *ibid.* Cancellarius papæ, 585. &c. Henrico imper. invifus, 614. Confecrat monaſterium Sigebergenſe, &c. 623. Ibi pia ejus exercita, *ibid.* 624. Alia condit monaſteria, &c. *ibid.* 209.
Anno abbas Gemetici, 181. Tum Miciaci, 204, 206.
Anſ. . . , epiſc. 690.
Anſaldus abbas S. Syri Genuæ, 491.
S. Ansberti corpus tranſlatum, 509.
Ansbertus abbas, 382. Pontis-levii, 260. 575. 400.
S. Anſcharius archiepiſcopus Hammaburgi, Corbeiæ monachus. Ejus reliquiæ ibi acceptæ, 451. 452.
Anſegiſus abbas Fontsnellæ, 361. 414.
Anſeiſus abbas forte S. Cypriani Pictavenſis, 283. Et Aoſiſius, 400.
Anſellus abbas S. Criſpini, 474.
S. Anſelmus archiepiſc. Cantuariæ, 589. Ejus nativitas, parentes, prima facta, &c., 567. Fit monachus Becci, 546. Beccum illuſtrat, 560. Ejus celebritas, humilitas, 565. Fit prior Becci, ut ſe gerit, 591. Prioratum dimittere volentem avertit B. Magnilius, 610. 611. Abbatem docet ut juniores ſint educandi, *ibid.* Contra inſtabiles monachos ſcribit, *ibid.* Et pro martyrio S. Elfegi, 215. Ejus epiſtola ad Robertum, &c. S. Michaëlis, 456. Guibertum erudit, 619. Ejus elogium, *ibid.*
Anſelmus epiſc. Auguſtenſis, 289.
Anſelmus epiſc. Caſtrenſis, 555.
Anſelmus epiſc. Gratianopolis, 412.
Anſelmus epiſc. Lucenſis, 516. 540. 555. 542. Mediolanum legatus, 541. Fit papa, 562. 600. *Vide*. Alexander II.
Anſelmus abbas Nonantolæ, 615.
Anſelmus canonicus Leodii, &c. 499. Dictus Leodienſis, 509.
Anſfridus epiſc. Ultrajecti, 500. Comitis, tum epiſcopi pia geſta, 61. Fit epiſcopus, *ibid.* 90. Fit monachus, &c. *ibid.* 176. Dedicat monaſterium Montis S. Mariæ, &c. 275 Obit, 276. 200.
Anſfridus abbas Pratellenſis, 361. 444. 521. 528. 546. 587. Berengarium reſpuit, 470.
Anſoaldis monialis pius obitus, 278.
Anſuerus & ſocii martyres a Sclavis, 625.
Anſuſus epiſc. cancellarius, 160.
Antichriſti ſunt qui voluntati Chriſti ſe opponunt, 660.
Antipapa. *Vide* Romani Pont.
Antiquariorum ars, &c., 476.
Antiquas Patrum conſuetudines mutare, eſt ſe ipſum, non Deum quærere, 668.
Antonius epiſc. in Hiſpania, 415.
Antonius Yepes abbas Corienſis, 422.
Antonius abbas Scudoienſis floret, 579.
Aper archiepiſc. Remenſis, 552.
S. Aper epiſc. Tullenſis, 678.
S. Apollinaris epiſc. Ravennæ, 662. Quando illuc venerit, 665.
Apoſtatæ excommunicandi; reſipiſcentes ſuſcipiendi, 552.
Apoſtolici nomen archiepiſcopo interdictum, 462.
Apoſtoli an fuere LXXII. 660. Qui differunt ab apoſtolicis viris, 662.
Apparus, altrenum exemplum ſcripti, 219. &c.
Aptenſes epiſcopi, Elefans, 348. Stephanus, 274. &c.
S. Aptonii epiſc. reliquiæ, 289.
Aquæ probatonis ritus, 261.
Aquenſes archiepiſc. Amalricus, 229. &c.
Aquenſes epiſc. Gregorius, 252. Protadius, 690.
Aquilegienſes patriarchæ, 382. Johannes, 222. Poppo, 582. Wolfgangus, 674.
Aquinenſes comites, 398.
Aquiſgranum regni ſedes, 381. Baſilica, 232. Illic concilium, & regulæ pro canonicis & canonicabus, 538. 539. Quæ notantur, 687.
Aquitaniæ apoſtolus, 662. *Vide*, S. Martialis. Monarchia, 76. 558. Duces, 76. 262. 218. 230. 553. 282. 521. 522. 391. 447. 448. 555. 606. Comites monaſteria condunt, 58. 59.
Aquitanæ & Pictonum duces, 198.
Arsgonenſis epiſcopi ex monaſt. Onienſi aſſumendi, 274.
Arsgonenſis epiſc. Bernardus Mattus, *ibid.*
S. Aratoris epiſc. Virdunenſis corpus, 502. Reliquiæ, 56.
Arbeſtua abbas eccleſiæ Anicii, 418.
Arbodus abbas S. Remigii, 24. 269.
Arcarius dignitas Romæ, 705. &c.
Archambaldus abbas S. Maxentii, tum archiepiſc. Burdigalæ, 218. 285. 447. Seu Archembaudus, archiepiſc. ſimul & abbas, 400. 447. 504.
Archembaldus archiepiſc. Turonenſis, 54. 58. 86. 100. 102. 108.
Archenteus abbas S. Vincentii Lauduni, 545.
Archenſes comites, 467.
Archicancellarii imper. diverſi in diverſis provinciis, 614. In Italia alius ab eo qui in Germania, 6. 216.
Archicancellarii data in ſolis Leonis IX. inſtrumentis aliquot occurrit, 480.
Archicancellarii Franciæ, Remenſis archiepiſcopi, 86. 259.
Archichorus, regens chorum, 288.
Archimbaldus. *Vide*, Archembaldus.
Archiepiſcopus non Metropolitanus, 686.
Archinricus abbas Montis majoris, 204. 529. 406. 548. 262. Obit, 190.
Archipresbyter & monachus Farfæ Benedictus, 454.
Arciſterium, id eſt monaſterium, 279.
Ardagnus abbas Trenorchii, 328. 517.
Ardericus epiſc. Aſtenſis, 218.
Ardericus epiſc. Vercellenſis, 221. 402.
Arduinus archiepiſcopus, 161.
Arduinus epiſc. Tudertl, 678.
Arduinus rex, Fructuariæ benefactor, &c. 251. Fit monachus, 258. Cognominis filius, nepos, & pronepos, 509.
S. Arduinus Atimini obit, 595.
Arelaſii poſtea monachi arte hæretici Aurelianenſes detecti, 269, 325.
Arelatenſes archiepiſcopi, Anno, 74. S. Cæſarius, *ibid.* Mauſſus, 405. Pontius, 231. &c. Raimbaldus, 453. Seu Raimbaldus, 231. &c.

251. &c. Seu Ragembaldus, 79. Seu Regimbaldus, 59. Seu Randibaldus, 455.
Aretii epiſcopi, Adalbertus, 216. Arnaldus, 555. S. Donatus, 585. Helimpertus, 182. Heverardus, *ibid.* Immo-Herenfridus, 585. &c. Tedaldus, *ibid.* &c. Seu Theodaldus, 245. &c. Aut Theudaldus, 182.
Aretinæ eccleſiæ laudes, 300.
Aretini decimas eorum quæ vendunt Camaldulenſibus ſolvunt, 557. 558.
Arſaſtus monachus. *Vide*, Areſaſtus.
Argentoratum, Argentina. *Vide*, Strasburgum.
Arialdus epiſc. Claſinus, 274. 268. 480.
Arialdus ſimoniacorum Mediolani infectores, martyr, ejus geſtorum, &c. liber, 580.
Arias-Pelagius, epiſc. Hiſpanus, 225.
Aribaldus epiſc. 162.
Aribertus archiepiſc. Mediolani. Ejus in monaſticum ordinem amor, 225. Et beneficentia, 566. Obit, &c. *ibid.* 567. Teſtamentum, &c. 283. Dicitur Herebertus, 581.
Aribertus abbas S. Savini, 225.
Aribo archiepiſc. Moguntiæ, 202. 269. 275. 276. 298. 502. 529. 657. Fit archiepiſcopus, 558. Archicancellarius, 294. Conradam imper. inungit, 279. Renovat litem Gandersheimenſem, 284. Obit, 345.
Aribo comes, 82. Seonenſe monaſterium fundat, *ibid.*
Ariboldus epiſc. Ucetienſis, 281.
Arimannas abbas Ebronienſis, 4.
Arimannus abbas S. Theotfredi, 70.
Arimini epiſc. Humbertus, 687.
Ariprandos pſeudoabbas Ambroſianus, 488.
Armandas monachus epiſc. Vapinci, 620.
Armarium, ſeu archivum, 286.
Armenfredus epiſc. Seduni, legatus apoſt. 579.
Armentarios epiſc. Dumienſis, 155.
Armo abbas Montis-Aventini Romæ, 220.
Arnaldas epiſc. Aretinus, 555.
Arnaldus epiſc. Cenomanni, 207. 506.
Arnaldus epiſc. Commengenſis, 372. 670. 675.
Arnaldus epiſc. Magallonæ, *ibid.*
Arnaldus epiſc. Petragoricenſis, 278. 288. 321. 527. 528. 540. 559. Seu Arnaldus, 282.
Arnaldus epiſc. Ruthenenſis, 321. 522. 658.
Arnaldus epiſc. Santonenſis, 595. 468.
Arnaldus epiſc. Tallenſis, 200. 646.
Arnaldos abbas Angeriacenſis, 592. 400. 456.
Arnaldos Trencardi abbas Burdigalæ, 264.
Arnaldos abbas Graſſenſis, 555.
Arnaldas abbas S. Genii, 297.
Arnaldus abbas S. Severi in capite Waſconiæ, 264.
Arnaldus comes Ecoliſmæ monachus, 49.
Arnaldos-Mironis de Toſt[illegible]haſt. Agerenſis fundator, 555.
Arnoldus epiſc. Halberſtatl, 276. Obit, 277. *Vide*, Arnulfus.
Arnoldus epiſcopus Santonenſis, 595. 468. 678.
Arnoldus ep. Spiræ, & abbas Corbeiæ, ac Laureshami, 557. Ante Woſſemburgenſis, tum Lintburgenſis, Corbeiæ-novæ, dein. Laureshami, tandem epiſc. Spiræ, 484.
Arnoldus abbas Aichfeldenſis, 269.
Arnoldus abbas Herſfeldæ, 215. 232. 247. 502. Dicitur Arnolfus, 536. Deponitur, 544.
Arnoldus abbas Pultarienſis, 543. Depoſitus in Concilio Remenſi, 462.
Arnoldus abbas S. Quintini de Sufala, 14.
Arnoldus Hirſaugiæ ſcholarum magiſter, 55. Seu Didaſcalus, 9.
Arnolfus epiſc. Santonenſis, 678.
Arnolfos epiſc. Wormatiæ obit, 614.
Arnolfus. *Vide*, Arnoldus.
S. Arnulfi martyris brachium, 497.
S. Arnulfi mart. corpus Moſomi, 206.
Arnulfus archiepiſc. Mediolani, 216 285.
Arnulfus fit archiepiſc. Ravennæ, 216.
Arnulfus archiepiſc. Remorum, 77. 89. 205. 208. 225. 229. 230. 121. 264. 209. In Remenſem archiepiſc. electus, 47. 48. Captus &c. 50. Ab Hagone-Capeto, 64. Concilio ſiſtitur, 65. Exauctoratur, *ibid.* Incarceratur, *ibid.* Liberatur, 66. Proditionis apud Johannem papam accuſatus, 56. Ejus depoſitio a Johanne XV. improbata, &c. 78. Reſtitutionem urget Gregorius V. 97. In archiepiſcopatu reſtituitur, 84. Reſtitutus, 92. Archicancellarius, 245. In Remigianos beneficus, 51. Ejus charta pro S. Remigio, 655. Obit &c. 259. 277. Monachus, 259. S. Remigii, 269.
Arnulfus martyr archiepiſc. Taronenſis, 288.
Arnulfus archiepiſc. Toronenſis, 179. 203. 286. 296. 309. 535. 326. 353. 363. 403. 410. 441. 492. 657. Fit archiepiſcop. 277. Monachus S. Juliani vexat, 287.
Arnolfus archiepiſc. 637.
Arnulfus I. epiſc. Aurelianenſis, 55. 52.
Arnulfus II. epiſc. Aurelianenſis, 65. 102 35. Ejus elogia, *ibid.* Floriacenſibus infeſtus, 44. Abbont, 86.
Arnulfus epiſc. Halberſtatl, 204. 214. 258. Obit, 277.
Arnulfus epiſc. Hildesheimſi, 222.
Arnulfus epiſc. Santonenſis, 447. 448. 456.
S. Arnulfi Soeſſionenſis epiſc. prima geſta, 585.
Arnulfus epiſc. Tullenſis, 200. 646.
Arnulfos fit epiſc. Vapinci, 620.
Arnulfus epiſc. in marca Hiſpanica, 599.
Arnulfus abbas Athanaci, 252.
Arnulfus abbas Gallinariæ, 607.
Arnulfus abbas S. Jadoci, 76.
Arnulfus abbas Latiniaci, 554.
Arnulfus abbas S. Petri Carnati, 75. 239. 282. 525. Fit abbas, 202. Obit, 550.
Arnulfus abbas Troarni, 477. 546.
Arnulfus præpoſitus S. Zoili, 449.
Arnulfus prior Gorziæ & Berſiniacæ curtis, 168.
Arnulfus imperator, an abſtalerit corpus S. Dionyſii? 490.
Arnulfus comes Flandriæ, I.
Arnulfus junior comes Flandriæ, 2.
Arnulfos miles fit monachus, 225.
Arnulfus epiſc. Roſſenſis, 556.
Arcaldas ſeu Adraldus epiſc. Carnotenſis, 545. Ex abbate Bremetenſi, &c. *ibid.*
Arraldus epiſc. Carnotenſis, 615.
Arraldus abbas S. Nicolai, 527.
Arrianus abbas Corienſis, 422. Tum epiſc. Ovetenſis, *ibid.*
Arrogantia monachi flagellis fracta, 559.
Arſenius patriarcha Jeroſolymæ, 253.
Arſictos abbas Pecianenſis, 251.
Arſius abbas S. Severi Ruffianenſis, 297.
Arſivus abbas Pecianenſis, 503.
Artaldus epiſc. Gratianopolis, 579. 507. 682. Illius charta pro Monte-majori, 772.
Artaldus miles de Neyronda, fundator S. Rigaltii, 613. 634.
Artaudos abbas Athanaci, 507.
Arvernenſes epiſc. *Vide*, Clasomontani.
Arvernenſes comites, 578.
Asburgum, caſtrum parantum Leonis IX. 465.
Aſcelinus epiſcopus Lauduni, 32. 307. *Vide*, Adalbero.
Aſcelinus ad quem ſcribit Berengarius, quis? 470.

Aſcho abbas S. Michaelis de Eremo, 404. 447. Seu Aſtho, 446.
Aſſiſinenſis epiſc. Hugo, 580.
Aſterius abbas Lezatenſis, 653.
Aſtenſes epiſcopi, Aldericus ſeu Alricus, 510. &c. Aederícus, 528. Guillelmus, 422.
Aſter abbas S. Michaelis, 234. Coxani, *ibid.*
Aſter abbas S. Petri de Taberna, *ibid.*
Aſtricus ſeu Auſtricus abbas & archiepiſc. Strigonii, 506.
Aſturicenſis epiſc. Didacus, 419.
Aſzho abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Azelemus abbas S. Criſpini, 474.
Atepulfus epiſc. Feſulanus, 325. 677.
Athalardus abbas Egmundæ, 396.
Athanaſii ſymbolum, 86.
Athelbertus abbas Altahæ, 589.
Athelgarus archiepiſc. Cantuariæ, antea Seleſigenſis, 55.
Athenulfus archiepiſc. Capuæ, 201. 236. 386. Subinergitur, 566.
Atho epiſc. Florentiæ, 352.
Atrebatenſes epiſcopi, Balduinus, 564. Erluinus, 585. Gerardus, *ibid.* Rothardus, 564. *Vide*, Cameracenſes.
Atſelinus epiſc. Lauduni, 253. 657.
Artalæ abbatiſſæ Strasburgenſis cultus, 835.
Attenſes epiſcopi, *Vide*, Apienſes.
Attigrinus epiſc. Imolæ, 678.
Attilanus ex abbate epiſc. Numantiæ, ſeu Zamoræ, 35.
Attilani dun epiſcopi Zamoræ, 195.
Attn ex abbate archiepiſc. Auſcienſis, 49.
Atto abbas & epiſc. Bobii, 217.
Atto epiſc. Camerinenſis, 678.
Atto epiſc. Marſicanus, *ibid.*
Atto abbas Lezatenſis, 70.
Atto abbas S. M. Lombarienſis, 256.
Atto abbas Sublacenſis, 434.
Atto pſeudo abbas Sublaci, 482.
Atto auctor vitæ S. Johannis-Gualberti, emendatur, 587.
Ava abbatiſſa S. Mauri Viduni, 56. 303. 463. Cluniacum ingreditur, 303.
Aubertus abbas S. Michaelis ad Moſam, 249.
Audebertus abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Audfacis mart. corpus Sublaci, 6.
S. Audoeni corpus delatum ad concilium, 413. Cadomenſe, 444.
Audoenus epiſc. Lemovicenſis, 76.
Avenionenſes epiſcopi, Benedictus, 541. Helidebertus, 197. Petrus, *ibid.* Roſtagnus, 595. &c. Warnerius, 257.
Averſanus epiſc. Guitmundus ſeu Witmundus, 486. &c.
Aveſgaudus epiſc. Cenomanenſis, 102. 258. 279. 594. 227. 296. 325. 377. 405. 640.
Aveſgaudus 565. Abbas S. Petri de Cultura, *ibid.* 543.
Aveſgaudus abbas S. Vincentii Cenomannenſis, 405. 506.
Aveſnienſes domini, fundatores Leſcienſes, 425.
Auſridus comes, tum epiſcopus. *Vide*, Anſridus.
Augenſes comites, 403. 528. 547.
Auguſtæ-Prætoriæ epiſc. Anſelmus, 589.
Auguſtæ-Vindelicorum epiſcopi, Adelbero, 212. Bruno, 187. &c. Gebehardus, 90. Henricus, 12. Ludoviſus, 35. Nitkarius, 511. Simpertus, *ibid.* Toſſo, *ibid.* S. Udalricus, *ibid.* &c. Wiſherpus, *ibid.*
Auguſtinus laudes Dei permittit inter neceſſitates naturæ, 568. Laudat monaſt. Gorgoniæ, 400. Eius opera ſibi legi moribundus S. Odilo jubet, 457. Corpus Ticini, 32. Brachium, 424. Brachium in Angliam tranſlatum, 512.
S. Auguſtini canonicorum regularium initia, 540. Id nomen canonicis regularibus non dabatur, 540. Dicebantur antea S. Silveſtri, ſeu ſancti Urbani, 594.
Auguſtinus Anglorum apoſtolus, 560. 590. Regis Angliæ patronus, 314. Weſtmonaſterium conſtruxit, 468.
Auguſtodunum. *Vide*, Æduæ.
Auguſti tempore virtus inflexibile, 590.
Aurea bulla imperat. Conradi, 586. Alia Guaimarii principis, *ibid.* Alia, 637.
Aurelianenſes epiſcopi, Arnulfus I. 33. &c. Arnulfus II. *ibid.* Ermenthcus, *ibid.* S. Evortius, 667. Fulco, 230. Iſambardus, 454. Seu Iſembardus, 545. Iſembertus, 475. Manaſſes, 33. &c. 268. &c. Seu Odelricus, 325. &c. Rainerus, 608. Theodericus, 229. &c.
Aurelianenſis eccleſia fundata a S. Martiali in honorem S. Stephani, 215.
Aurelianenſes hæretici damnati, 262. 263. Combuſti, 650.
Aureliacenſe vinum, 492.
Aurelianus ſcriptor vitæ S. Martialis, 657. 659. Epiſcopus, 665.
S. Aurelii corpus Hirſaugiæ deregit Leo IX. 463.
Auſcienſes archiepiſc. Adn, 20. Seu Atto, 49. Seu Otto, 56. &c. Auſtindus, 503. &c. Garſiaſius, 556. Garſias, 15. Oddo, 255. Otto, 26. &c. Raimundus Cope, 232. &c. Willelmus-Bernardi, 622.
Auſcienſes comites, *ibid.*
Auſonenſes epiſcopi, Oliba, 274. &c. Seniofredus, 204.
S. Auſonii epiſc. corpus, 583.
Auſteritas vitæ mollitiei præferenda, 358.
Auſtindus archiepiſc. Auſcienſis, 503. 552. 555. 577.
S. Auſtremonius epiſc. Arvernenſis, 662. &c. Non fuit primus, *ibid.*
Auſtricus ex abbate epiſc. Colocenſis, 232. Archiepiſcopus Strigonii, 233. *Vide*, Anaſtaſius,
S. Autberti epiſc. Abrincenſis caput, 564. Corpus, 70. Reliquiæ inventæ, 194.
Autiſiodori epiſcopi, Gaufridus, 609. Seu Goſſridus, 594. S. Germanus, 617 Herbertus, 495. Seu Hereberatus, 65. Seu Heribertus, 54. &c. Hugo, 245. &c. Comes, 227. &c. Maurinus, 349. Palladius, 690. Richardus, 34.
Autiſiodori enmites Landricus, &c. 639.
Auximi epiſc. Giſlerius, 542.
Aycfredus archidiaconus S. Aviti, & Didaſcalus Aurelianenſis, 265.
Aymardus abbas Cluniaci, 20. Seu Aymarus, ſanctus, 95.
Aymericus. *Vide*, Aimericus.
Aymo archiepiſc. Biturícenſis, 288. 340. 352. 405. 447. 456. 495. 507. Fit archiepiſc. 226.
Aymo epiſc. Sedunenſis, 685.
Aymo abbas Flaviniaci, 584. Depoſitus, 596. In concilio Remenſi, 462.
Aymricus epiſc. Lauſannæ, 67.
S. Azæ corpus in Mediano-monaſterio, 396. 579.
Azelinus epiſc. Heldesheimenſis, 419. Fit epiſcopus, 425.
Azelinus epiſc. Lauduni, 250. *Vide*, Adalbero.
Azelinus de Truncinis epiſc. Pariſienſis, 89.
Azelinus Abbas Reomaenſis, 414.
Azelinus comes Tulli, frater S. Gerardi, 8.
Azenarius abbas cellæ Meduſi, 26. 49.

Aze-

Azenarius ſit abbas Florinci, 372. Antea Maſciaci, 1227. Seu Azenerius, utriuſque ſimul, 340.
Azo epiſc. Centumcellenſis, 677.
Azo epiſc. Poſienſis, *ibid.*
Azo abbas de Aventino, 129.
Azo abbas Cæli-aurei, 64.
Azo abbas S. Michaelis de Eremo, 404.
Azo abbas Perufinus, 322.

B

B. Abbas S. Urbani, 237.
B. Babenberga. *Vide*, Bamberga.
Baboleni abbatis Foſſatenſis reliquiæ, 53.
Baduradus epiſc. Paderbornæ, 224.
Bagerna ſeu Caldaria ſalix, 384.
Bajoarius epiſc. ſocius Theoderici Uticenſis, 534.
Bajocenſes epiſcopi, Hugo, 234. &c. Odo, 338. &c. Badulfus, 57. S. Vigor, 2. &c.
Baldericus epiſc. invehitur in abbatem S. Vedaſti, 60. Ejus chirographum notatur, 209.
Baldericus epiſc. Spirenſis, 20. 20.
Baldericus abbas S. Agerici, 383. 409. 484. 548.
Baldewinus ſeu Balduinus, abbas ſancti Edmundi, 516.
Baldewinus epiſc. *Vide*, Balduinus.
Baldocus abbas S. Pegæ, 223. Obit, 256.
Baldricus epiſc. Leodii, 186. 209. 265. Exſtruit monaſterium S. Jacobi, 232. Et monaſterium S. Laurentii inchoat, 236. Mors, &c. 236. Quædam ei falſo tributa, 236.
Baldricus abbas S. Agerici. *Vide*, Baldericus.
Baldricus abbas ſancti Nicolai Andecavenſis, 250. 349. 355.
Baldricus abbas Burgulii, 58. 207. Ejus verſus, &c. 492. Patria, *ibid.* Ludua in Boligeros, 474.
Balduinus epiſc. Atrebatenſis, 264.
Balduinus epiſc. Ebroicenſis, 534. 668.
Balduinus epiſc. Noviomi, 370. 428. 495. 529. 608. 619. 623. 692. Ejus epocha confirmatur, 467.
Balduinus epiſcopus Teruannæ, 75. 245. 260. 335.
Balduinus epiſc. Trajecti obit, 90.
Balduinus abbas Marcianenſis, tum Atrebatenſis, 318. 443. Proabbas Marcianenſis, *ibid.* 449.
Balduinus abbas Montis S. Quintini, 328.
Balduinus abbas S. Stephani Terracinæ, 494.
Baluzius ſe ſe emendat, 93.
Bamberga dicitur Nova civitas, 236. Ejus epiſcopatus erectio, 276. Eccleſiæ dedicatio, 223. Eccleſia a S. Henrico fundata, 279.
Bambergenſes epiſcopi, 569. Eberhardus, 276. &c. ſeu Everardus, 216. Guntherus, 602. Otto, 277. &c. Suidgerus, 433. ſeu Suitgerus, 408.
Baptiſmi uſus in monaſterio, 22. In monaſteriis collatus, 91. 341.
Baptizandi facultas in ſuo monaſterio abbati data, 381.
Barbanus, *ad eſt* patruus, 607.
S. Barbaræ corpus Venetiis, 293.
Barcinonis urbs a Saracenis capta, 34.
Barcinonenſes epiſc. Berengarius, 606. Deuſdedit, 275. Guilabertus, 672. Wadaldus, 332.
Barcinonenſes comites, 372. 448. 503. Domini, 606.
Bardo archiepiſc. Moguntiæ, 389. 346. 408. 432. 481. 502. Monachus Fuldæ, 214. Fit decanus Fuldæ, tum præficitur monaſt. S. Audreæ, &c. 277. Tum Werthinæ, *ibid.* Abbas Verthinenſis, 224. Tum Herſeldiæ, 344. Fit archiepiſc. Moguntiæ, *ibid.* Cur Chryſoſtomus dictus, 345. Ejus geſta pia, *ibid.* Morbus extremus, & pius obitus, 483. Sepultura, &c. *ibid.*
Barenſes archiepiſc. Nicolaus, 509. &c.
Barenſis S. Nicolai eccleſia, *ibid.* Duplex, *ibid.*
Barenſis pugna celebris, 387.
S. Barnabas primus Romanis prædicavit, 667.
Barnabas epiſc. Græcus ſit monachus, 215.
Barnabas monachus ſanctus, 206.
Barnardus abbas incerti loci, 507.
Baronci, 649.
Baronius emendatur, 285. 339. 502.
Baronti abbatis &c. tranſlatio, 222.
Bartolomæus archiepiſc. Turonenſis, 448. 503. 507. 543. 545. Fit archiepiſc. 492.
Bartolomæus abbas Græcus, 476.
Bartolomæus abbas Majoris-monaſterii, 506. 619. Electio ejus turbata &c. 605. Sub eo viget diſciplina; cura pro defunctis & ægrotis, *ibid.* Ejus vitæ liber perditur, &c. 604.
Baſatenſis epiſc. Hugo, &c. 208.
Baſilæ epiſcopi, Burchardus, 465. Theodericus, 435.
Baſilius abbas Caſini intruſus, 386. 398. Inſtituitur, 374. Tum Salerni, 322.
S. Baſoli acta ab Adſone ſcripta, 72.
S. Bathildis donatio Gemetico, 532.
Bathondeus abbas, S. Elfegus, 22.
Bearnenſis epiſc. Gregorius, 577.
Beatrix abbatiſſa Cadomi, 622.
Beatrix ducis Nortmanniæ amita, monialis, 368. Abbatiſſa Monaſterii-Villaris, *ibid.* 454.
Beatrix Hugonis Capeti ſoror, 30.
S. Bedæ eccleſia, 580. Laudatur ejus chronicon, 662. Pius S. Saturnino Toloſæ epiſc. *ibid.*
Beggo epiſc. Atrebatenſis, 78. 196.
Bego abbas Conchenſis, 577. 595.
Beliardis abbatiſſa Boncereli, 397. 429. 438. 532.
Beliſmenſea comites, 364. Domini, 203. 296. Collegiata, *ibid*
Bellaudus abbas Lauduni, 57. Obit, 324
Bellegranenſis epiſc. Franco, 602.
Bellicenſis epiſc. Gaucerandus, 623.
Bellovaci epiſc. Drogo, 325. Guarinus, 269. &c. ſeu Warinus, 326. Guido, 377. &c. Hervena, 57. Seu Heriveus, 64. &c. Maurinus, 690. Rogerius, 579. Seu Rogerus, 248. Wazinus, 277. &c. Widdo, 549. &c.
Bellum precibus, non armis gerant eccleſiaſtici, &c. Hiſtoria ea de re, 494.
Belſa ſqualida, 379.
Benedicta abbatiſſa Ravennæ, 6.
Benedicta abbatiſſa Tornenſis, 62. Prope Ultrajectum, 202.
S. Benedicti genus nobile, 418. Caſinum fundat, 683. Quod contra Nortmannos tuetur, 430. Ejus in miraculis potentia, 283. Alapa monachum emendat, 279. Mirxcula, 26. 33. 98. 127. 262. 543. 573. A quibus ſcripta, 260. In Catalauuia, 215. Patriciaci, 369. Ejus feſtum in Quadrageſima, 670. Sepulcrum Caſini detectum, 626. Corpus Floriaci inviſit S. Adalbertus, 94. Ubi illud eſſe Romani perſuaſum habent, 635. Inde reliquiæ a Romanis expetitæ, 93. A Leone abbate Romæ, 636. Ejus tranſlatio in Gallias a Leone male impugnata, &c. 267. Nova capſa, 374. Illationis hiſtoria, 328. S. Benedictus eſt patronus eccleſiæ Electenſis, 250. Ejus regulæ perfectio, &c. 228. Dicti-

tur inſtitutio SS. Patrum, 407. A ſancto Gregorio Magno laudata, 687. Ubique terrarum ſervatæ, 500. Eam ante Ludovicum Pium omnes in Europa ſanctimoniales ſervebant, 687.
Benedictinus ordo in variis diviſus, 233. Ejus elogium, in Hiſpania reſtauratur, 673.
Benedictus II. papa, ejus nectia turbata, 627. Geſta pia, &c. *ibid.*
Benedictus III. ex epiſc. Sabinenſi, 420.
Benedicti VII. bulla pro S. Hilario Carcaſſonenſi, 631. Pro S. Walarico, 2. 668. Privilegium dat Blandinia, 2, Corbeiæ-novæ, 3, Gemblacæ, 14. Dedicat eccleſiam Sublacei, 6. Obit, 22.
Benedictus VIII, initis, 605. Caſinam inviſit cum S. Henrico, 657. Cluniacum protegit, 223. Placita habet pro Feria, 221. Obit, 278.
Benedictus IX. canonizat S. Symeonem, 374. Pulſus ab Henrico III. revertitur, 440.
Benedictus X. antipapa creatur, 530. Exauctoratur, 532.
Benedictus epiſc. in concilio Romæ, 206.
Benedictus epiſc. Avenionis, 360.
Benedictus epiſc. Berolenſis, 678.
Benedictus epiſc. Salernitanus, *ibid.*
Benedictus epiſc. Portuenſis, 220.
Benedictus abbas Kemperlegii, 368. Tum epiſc. Namnetenſis, *ibid.*
Benedictus abbas S. Arnulfi, 213.
Benedictus Abbas S. Hilarii Carcaſſonenſis, 521. 49. 631. Ejus reliquiæ, 49.
Benedictus abbas de Carpineto, 42.
Benedictus abbas Caſæ Mirii, 381.
Benedictus ſenior abbas Cluſii, 324. 340. 353.
Benedictus II. ebbas Cluſii, 342. 340.
Benedictus abbas Florinenſis, 209.
Benedictus abbas Inſulæ Barbaræ, 65.
Benedictus ebbas Lezati, Carcaſſonæ & Elecenſis, 289.
Benedictus ebbas Mediani-monaſterii, 590, 610.
Benedictus abbas Montis-majoris, 232. 379. 671.
Benedictus abbas S. Petri a Vinculis, 380.
Benedictus abbas Rotomenſis, 467.
Benedictus abbas S. Severi Claſſis, 515.
Benedictus abbas Sorœ, 546.
Benedictus abbas Sublaci, 6, 482.
Benedictus Grammaticus abbas Sublaci, 454.
Benedictus Cluſii prior diſputat contra S. Martialis epiſcolatum, 321. 322. 658. *& ſeqq.* Quis fuerit, 666.
Benedictus eremita martyr, 287.
Benedictus monachus mertyr, 106.
Benedictus monachus Camalduli martyr, 532. 548.
Beneficiorum mundinationes, &c. 496. Ea promitti a patronis poſt mortem tenentis, eſt quotidianum homicidium, *ibid.* Pluralitas interdicta, 208. Papa diſpenſet, 213.
Beneventi archiepiſcopi, Alix, 207. Odelricus, 538. Electus Udalricus, 494.
Beneventum papæ cedit, 487. Et ejus ducatus, 493.
Beneventi principes, 326.
S. Benigni ſepulcrum, 542.
Benignus epiſc. Divionn monachus, 185. 524. 206. 207.
Benno epiſc. Aldenburgenſis, 670.
Benno epiſc. Comenſis, 536. 479.
Benno epiſc. Patavii, 287. 272.
Benno epiſc. Trajectenſis, 303. 406.
Bennonis calumniæ in Gerbertum refutatæ, 550. In Gregorium VII. &c. 401.
Benno primus abbas Gozecenſis, 566. An epiſc. Miſnenſis, 567.
Beraldus ſeu Beroldus epiſc. Sueſſionenſis, 229. 296. 307. 332. 353. 364. 384. 395. 397. 405. 445. 652. Sacratur, 259. 285.
Beraldus abbas Tornodori, 8.
Berardus ebbas Caſeurienſis, 435.
Berardus abbas Civitatalæ, *ibid.*
Berardus ebbas Farfæ, 482. 559. Eligitur, 482. 436. Ejus geſta, 437.
Berardus abbas Rearinas, 447.
Berariat epiſc. Cenomanni, 227.
Bercharius martyr, abbas & conditor Dervi, &c. 307. 563. Ejus acta ſcripta, 72. Corpus Dervi, 655. Reliquiæ, 68. 248. Mireculum, 254. 248.
Bercharius abbas Senonienſis, 610.
Bercherus abbas Senonienſis, 579.
Berengarius epiſc. Barcinonenſis, 606.
Berengarius epiſc. Elenenſis, 355. 372. 379. 438. 670.
Berengarius epiſc. Gerondenſis, 505.
Berengarius-Petrus epiſc. Ruthenenſis, 578.
Berengarius abbas Venaſii, tam epiſc. 587. Venuſii, 476.
Bereugarii epiſcopi Virdani corpus incorruptum, 578.
Berengarius abbas Lemovicenſis, 607.
Berengarius abbas Reatinas, 548.
Berengarius, Beringerius, 575. Ejus vitæ & erroris initia, 446. Archidiaconus Andecavenſis, 424. 498. Fulberti diſcipulus, ejus errores, & errandi occaſio, 457. Eidem errores attributi, 472. Errores ſpargit, Lanfranco ſcribit, 468. Berengarius Paſchaſiam Radbertum contemnit; laudat Johannem Scottum, 463. 468. A Falberto morti proximo expelli juſſus, 364. In Normannia rejicitur, 470. In concilio Brionenſi rejicitur, &c. *ibid.* Damnatur in conc. Periſienſi, 472. In Vercellenſi, *ibid.* Florentiæ & Taronibas, 504. Errorem agnoſcit e Lanfranco convictus, *ibid.* Ejus error in concilio Romano diſcuſſus, 469. Errores damnati in concilio Romæ ſub Nicolao II. 537. In Concilio Vercellenſi, 404. An in concilio Remis damnatus, 463. Ejus ſepultura, 144. Diſcipuli, 613. Scripta de ejus erroribus, 472. 472. Contre eum ſcribit Deoduinus epiſc. Leodii, 451. An Rathardua contre eum ſcripſerit, 567.
Berengerius abbes Dervenſis, 648.
Berengerus epiſc. Werdenſis, 538.
Bereta, 654.
Bergomus abbas Condomli, 209.
Beringerius Legatus papæ, 556. An Beringarius, *ibid.*
Beringerius ebbas Ronzvallis, 564.
Beringerius abbas Columbenſis, 319. 353.
Beringerius abbas Dervi, 574. ſeu Beringerus, 720.
Beringerus archidiac. Andegavenſis, 404.
Beringerus ebbas Petri-domus, 14.
Beringerus abbas Weingartenſis, 500.
Beritgerus abbas Altorfi; ſeu Weingartenſis, 499. 500.
Bernardus archiepiſc. Toleti, 577.
Bernardus epiſc. Agenenſis, 25.
Bernardus-Mattus epiſc. Aragonenſis, 573.
Bernardus epiſc. Biterrenſis, 675.
Bernardus epiſc. forte Bireirenſis, 372.
Bernardus alias epiſc. provinciæ Narbonenſis, 675.
Bernardus epiſc. Catarcenſis, 575. Antea ebbas Sollemniaci, 25. Tum Stilloci Lemovic. *ibid.* 516. Fit epiſcopus, *ibid.* 542. Ejus geſta, 87.
Bernardus epiſc. Conſeranenſis, 372. 671.
Bernardus-Raimundi epiſc. Conſeranenſis, & abbas Lezati, 479.

Bernardus epiſc. Halberſtati, 217.
Bernardus epiſc. Mikilenburgenſis obit, 277.
Bernardus epiſc. Palentinus, 440. 617.
Bernardus-Uberti monachus, &c. Cardinalis epiſc. Parmæ, 546.
Bernardus epiſc. Pataviensis, 678.
Bernardus epiſc. Toloſæ, 372. 670.
S. Bernardi genus, 140. S. Bernardus pœnitentiam dat ob defectum in miſſa, 435.
Bernardus abbas Augiæ, 432 Obit, *ibid.* 440.
Bernardus de Baldigonibus abbas ſancti Bobonis, 124.
Bernardus abbas Cellenſis, 454. Fit abbas, 590.
Bernardus abbas Craſſenſis, 245.
Bernardus alter abbas Craſſenſis, *ibid.*
Bernardus abbas Dolenſis, 156.
Bernardus abbas Ebrolii, 230.
Bernardus abbas Humolariensis, 457. 485.
Bernardus abbas Inſulæ Barbaræ, 22. 280. 252.
Bernardus abbas S. Jovini, 446. 674.
Bernardus abbas Majoris-Monaſterii dat clericalem tonſuram, 574.
Bernardus abbas S. Maxentii, 76.
Bernardus abbas S. Maximini Trevirenſis, 328. 597.
Bernardus abbas Rivipullenſis, 449.
Bernardus abbas Tutelenſis, 54.
Bernardus abbas Vabrenſis, 611.
Bernardus abbas S. Victoris Maſſiliæ celebris, 607. 621.
Bernardus ſcholaſticus Andegavenſis, 645.
Bernardus monachus Ravennas, medicus, 322.
Bernardus ſeu Berardus comes Pinnæ monaſt. condit, fit monachus, &c. 420.
Bernardus Tumbapalerius comes fit monachus, 577.
Bernardi comitis Biſuldunenſis obitus, elogia & teſtamentum, 255.
Bernefridus ex monacho epiſc. 546.
Bernehrinus epiſc. Werdenſis, 41.
Bernetion epiſc. Meldenſis, 326.
Bernerius abbas Majoris-monaſterii, 54. 200. 260. Ab Abbone defenſus, 100.
Bernerius abbas Trevirenſis, 55. 247. Obit, 328.
Berneruus abbas Humolariensis, 14. 58.
Bernerus abbas Moſomi, 205.
Beinharius abbas Herveldenſis, 29. 89. Moritur 166.
Bernu epiſc. 169.
Berno abbas Augiæ, 217. 380. Fit abbas, 287. Obtinet epiſcopalia ornamenta, 351. Ejus ſcripta &c. 271. 272. Epiſtola ad Grimoveum, *ibid.* Alia quædam ſcripta, 431.
Berno abbas Burgulii, 279.
S. Berno abbas Cluniaci ſanctus, 95.
Berno abbas Dervenſis, 406.
Berno abbas Lonlenſi, 206.
Berno ſeu Bernus abbas Burgulii, 207.
Bernoldus ſeu Bernulfus epiſcopus Trajecti, 90. 276.
Bernwardus epiſc. Hildesheimii, 22. 222. 247. 276. 277. 302. 422. Ejus geſta, 77. Romam petit &c. Honores ei delati, 238. Condit monaſterium S. Michaëlis, 91. Illud dedicat, 270. Lis cum Williſio pro monaſterio Gindersheim, 236. 238. Morti proximus fit monachus, 272. Ejus exſequiæ, epitaphium, &c. *ibid.* Geſta præclara, *ibid.* 273. Obit, annus aſſeritur, &c. 270.
Bernwardus epiſc. Wirzihurgi, 55.
Bertæ abbatiſſæ Blangiaci corpus, &c. 350. Miraculum, 351.
Berta abbatiſſa Brialenſis, 207.
Berta abbatiſſa S. Pauli Bellovaci, 377.
Berti de Bardis reformatrix monaſteriorum Etruriæ, 358.
Bertæ cum Rotberto rege conjugium, 98. 99. &c. Ab eo dimiſſa, cur? 112.
Bertaldus abbas indenſis, 209.
Bertehramnus epiſc. Cenomannenſis, 201. 228.
Bertefridi epiſc. Ambiani privilegium Corbeiæ, 571. 600.
Bertholdus epiſc. Sueſſionenſis, 259.
Bertoldus epiſc. Tullenſis, 85. 225. 250. 266. 268. 294. 300. 310. 338. 335. Obit, 437.
Bertoldus ſanctus monachus, 542.
Bertrada abbatiſſa Coloniæ, 246. 210.
Bertrada abbatiſſa Roncereii, 392. 415. 438. 552.
Bertranus epiſc. electus Anicienſis, 494. 682.
Bertrannus epiſc. Magalonæ, 621.
Bertrannus abbas Stabulenſis, obit, 252.
Bertricus abbas monaſt. Mediani, 519.
Bertulfus abbas S. Mathiæ Trevitis, 480. Stu ſancti Eucharii, 320.
Bertuoldus epiſc. Lingonenſis, 690.
Berulenſis, *Vide*, Verulanus.
Berzenna abbatiſſa Portus-Suavis, 305.
Bertherinus ſeu Bezelinus archiepiſc. Bremæ, 405.
Bibliotheca, id eſt liber Bibliorum, 400. Seu codex librorum ſacrorum omnium, 405. 408. 506.
Bibliotheca Montis S. Michaëlis, inſignis, 60.
Bichiſo abbas Placentinus, 526.
Bigorrenſes epiſc. Heraclius, 607. &c. Pontius, *ibid.*
Bigurrenſes comites, 607.
Bilami *ſedet* epiſcopi, 517.
Birini reliquiæ, 24.
Birro veſtiti diſcipuli S. Romualdi, 735.
Biſuntini archiepiſc. *Vide* Veſontionenſes.
Biterrenſes epiſc. Berengarius, 372. &c. Macfredus, 40.
Bituricenſes archiepiſc. Aymo, 327. Dacbertus, 225. Seu Dagbertus, 405. &c. Seu Dagobertus, 96. Dumbertus, 64. Chorepiſcopus Durandus, 405. Gauſcelinus, *ibid.* Seu Ganzlinus, 251. &c. Seu Gozlinus, 650. Gerontius, 21. Hugo, 2. &c. Launus, 28. Richardus, 25. Radulfus, 342.
Biachu abbas Placentiæ, 103.
Blanca comitiſſa, ſanctimonialis, 558.
Blaſcus epiſc. in Navarra, 205.
S. Blaſius ſanat Brunonem epiſc. Tulli, 382.
Blaſius abbas Hiſpanus, 174.
Blaſius præpoſitus S. Johannis in Boëmia, 500.
Bledæ epiſc. Ingelbertus, 482.
Bleſenſes comites, 529. *Vide*, Campaniæ.
Bliſmodis abbatiſſa ſoror S. Odilonis, 123. 289.
Bliſmodis charta pro Talutate, 638.
Bobbo abbas Laureſhami, 41.
Bobbo abbas, 215. *Vide*, Poppo.
Bobinus epiſc. Trecenſis cellæ reſtaurator, 354.
Bobii epiſcopatus fundatur, 227.
Bobii abbas & primus epiſc. Atto, *ibid.* Epiſc. Humbertus, 682.
S. Bobonis ſeu Bovonis corpus, &c. 123.
Bobo abbas Micæ-aureæ, 693.
Bobo alter abbas Micæ-aureæ, *ibid.*
Bodia, id eſt catenæ ferreæ, 399.
Bodo epiſc. Tullenſis cognominis monaſterii fundator, 646. Qui & Bodo-Leudinus, 200.
Boëmiæ duces, 126. Monaſt. condunt, 416.
Boleſlaus prædicatores petit, 232. Fit rex Poloniæ, *ibid.*
Bolonia-Foreſte, prope Pariſios, 640.
Bonaſtus abbas S. Johannis, 678.
Bonactus abbas S. Salvatoris, *ibid.*
Bonifilius abbas Aculenſis, 370.
Bonifacii antipapæ reditus & obitus, 28.

S. Bo-

S. Bonifacius archiepiſc. Moguntiæ, 545. Ejus reliquiæ, 693. Fuldæ ingreſſum Liobæ permittit, 303. Vita expoſita, 569.
Bonifacii archiepiſc. Buſſiæ martyrium, 251.
Diſcipulus S. Romualdi archiepiſc. an idem ac Bruno, 1946
Bonifacius Pruſſorum apoſtolus, 106. 238. Ejus geſta, *ibid.* An idem cum Brunone, *ibid.* *Vide*, Bruno.
Bonifacius epiſc. Albanenſis, 525. 537. 539.
Bonifacius abbas Farfæ, 314.
Bonifacius-Waleramnus abbas montis S. Quintini, 485.
Bonifacius abbas Vezeliaci, 469.
Bonifacius Tuſciæ dux occiditur, 495.
Bonifacius marchio a S. Gregorio correptus, vitam emendat, 453.
Boonfilia abbatiſſa Barcinonenſis, 34.
Bonifilius abbas Arulenſis, 256.
Bonifilius abbas Balneolenſis, & Campi-rotundi, 234.
Bonipertus archiepiſcopus, quis, 533.
Boniza abbatiſſa Romæ S. Cyriaci, 375.
Bonizo epiſc. Tuſculanenſis, 677.
Bonizo abbas S. Mariæ in Palatiolo, 536.
Bonizo abbas Peruſinus, 150. 380. S. Petri Peruſii, 460.
Bonizo abbas S. Petri, 677.
Bonolius abbas Marturi S. Michaelis, 206.
S. Bononius abbas Lucediæ obit, &c. 259.
Bonus epiſc. Petroinenſis, 678.
Bonus abbas Gorgonæ-inſulæ, 485. Et Piſanus, *ibid.*
Bonus abbas Piſæ S. Michaelis, 399.
Bonus abbas Bavennæ, 174.
Bonus-homo abbas Bremetenſis, 521.
Bona Deo ſacrata auferre non licet etiam a donatoribus, 407.
Bonæ memoriæ de ſe ipſo vivens dicis, 391.
Boppo abbas Laureshami & Fuldæ, 232.
Boppo. *Vide*, Poppo.
Borbonienſes domini, 403. 593.
Borchardus archiepiſc. Lugduni. *Vide*, Burchardus.
Borciacum locus Arverniæ, 50.
Boſellus ſit epiſc. Botenſis, 233.
Boſellus comes Barcinonis victus, 34.
Boſo epiſc. & Bibliothecarius S. R. E. 233.
Boſo abbas S. Agerici, 348.
Boſo abbas S. Anthimi, 274.
Boſo abbas S. Medardi, 286.
Boſo abbas Moſomi, 104. Obit, 293.
Bova abbatiſſa Cariloci, 295.
Bovo epiſc. ex Oriente, 535. Saxoniæ, *ibid.*
Bovo ſenior S. Amandi abbas, 52.
Bovo abbas S. Amandi, 331.
Bovo abbas Sithienſis obit, 609.
Brandagus. *Vide*, Brantho.
Brandeburgi epiſc. Liuzo, 303.
Blandinellus abbas Averſæ, 550.
Brandinelus abbas Samanenſis, 596.
Brautho ſeu Brantohus abbas, tum epiſc. Halberſtati, 252. Seu Brandagus, 277. Seu Brantagus, 303.
Brantohus ſeu Brauhago abbas Fuldæ, 214.
Brantohus I. abbas Fuldæ, 61.
Brantho II. abbas Fuldæ, *ibid.*
Brantho abbas Fuldæ, 205. Obit, 36.
Brantho exſtruit monaſt. S. Johannis, 277.
Bratuſpantii urbis antiquæ rudera, 355.
Bremenſis eccleſia deficit a vita communi, 419.
Bremenſes archiepiſcopi, Adalbertus, *ibid.* ſeu Adelbertus, ſeu Albertus, 408. &c. Alebrandus, *ibid.* &c. Betthelinus, ſeu Bezzelinus, 406. Willehadus, 429.
Breonenſes, *Brionne*, comites, 248. 466. 653.
Bretiſlaus dux Boemiæ S. Guntherum invenit &c. 435.
Briccius epiſc. Nemetenſis, 392.
Briccius abbas Berbaci, 553.
Briccii mart. tranſlatio Gandavum, 277.
Brientii domini, 478.
S. Brioci epiſc. Adam, 233.
Briouenſes comites, 359. 361. 402.
Brionenſis pagus, 630.
Britanniæ rex Alanus, 378. Duces, 249. 333. 354. 355. 592. 592. 597.
Britanniæ comes *militare obſequium præſtat* Roberto regi, 126.
Britanniæ comes & dux, 668.
Britanniæ comites, 249. 282. 654.
Britannorum archiepiſcopi, *Vide* Dolenſes.
Britgina ſeu Brithina, miraculum in ejus baptiſmate, 54. Fit abbatiſſa, obit &c. *ibid.*
Brithogus abbas ſit epiſc. Wicciorum, 358. ſeu Wigorniæ, 599.
Brithmeous abbas Crulandæ, 136.
Britolii comites, 556. Monachi fiunt, 323. Exhia Ebraldus, 497.
Britonum archiep. Jungoneus, 309. *Vide*, Dolenſis.
Brittonum veterum lingua ſcriptus codex, 618.
Brivateuſis eccleſiæ canonicus fuit S. Odilo, 67.
Brixia ſeu Brixa urbs Calabriæ, 587.
Brixiæ epiſc. Adelmannus, 446. &c.
Brocardus archiep. Viennæ, 669. *Vide* Burcardus.
Brochardus archiep. Lugduni, 208. *Vide* Burchardus.
Bronhag, ſeu Brantuhus abbas Fuldæ, 214.
Brouwerus emendatur, 374.
Broxola Bruxellenſis urbs, 96.
Brumienſe monaſt. ſit epiſcopi ſedes, 91.
Bruningas abbas Laureshami, 345.
Bruno archiep. Coloniæ, 61.
Bruno Bonifacius Buſſorum archiep. martyr. obit, an alius a diſcipulo S. Romualdi, 193. An idem qui Bonifacius Pruſſorum apoſtolus, 131. *Vide* Bonifacius.
Bruno electus archiep. Mediolani, 381.
Bruno epiſcopus, 402.
Bruno e monacho epiſcopus, 41.
Bruno epiſc. Aldenburgi, 271.
Bruno ſeu Brunus Euſebius epiſc. Andegavenſis. *Vide* Euſebius.
Bruno epiſc. Auguſteuſis, 187. 251. 303.
Bruno epiſc. Lingonenſis, 4. 87. 95. 139. 152. 253. 268. 289. 196. 206. 234. 235. 358. 362. 645. Reſarcit S. Benignum, 57. Ejus obitus, 227. 258.
Bruno epiſc. Mersburgenſis, 303.
Bruno epiſc. Mindenſis, 394. 395.
Bruno epiſc. Præneſtinus, 553. 557.
Bruno epiſc. Tullenſis, 115. 318. 361. 379. 396. 406. 421. 454. 440. 566. Ejus nativitas, parentum pietas, &c. 150. Fit epiſc. Tulli, & ordinatur, 195. 305. Monaſteria reformat, *ibid.* Reſtaurat S. Aprum, 335. Pacem inter reges componit, a S. Blaſio ſanatur, 382. An fuit monachus, 210. *Vide* Leo IX.
Bruno epiſc. Werdenſis, 270. Monachus, epiſc. Werdenſis, ſit papa Gregorius V. &c. 91. *Vide* Gregorius V.
Bruno epiſc. Wiraiburgi, 574.
Bruno abbas Dervenſis, 72. 363. 543. 555. 596. 510. Ei Leo IX. nomen ſuum dedit, *ibid.* A quo fuit benedictus, 474. Nomen ei mutatum &c. *ibid.* Autea Waudalgerus dicebatur. Ei Alexander II. ſcribit &c. 610. Ejus charta, 679.

Bruno abbas Egmundanus, 76.
Bruno abbas Magdeburgi, 183.
Bruno abbas Mageteburgenſis, tum epiſc. Werdenſis, 574.
Bruno Carruſinorum auctor, 135. Ejus in extremis profeſſio fidei de euchariſtia, 305.
Brunus epiſc. Virziburgi, obit, 455.
Bruſchius emendatur, 19. 536.
Bucelinus monachus Weingartenſis, 495. Emendatur, 214.
Budicus epiſc. Namnetenſis, 260. 447. 462. Depoſitus, 467. 469. 478. In Conc. Remenſi, 462.
Bulla Alexandri II. pro S. Priſca Vindocino data, 602. Item alia, 690. Benedicti VII. pro S. Hilario Carcaſſonenſi, 655. Ejuſdem pro S. Walarico, 618. Gregorii VI. pro Monte S. Quintini, 633. Leonis IX. pro monaſt. SS. Bertarii & Ataleni, 678. Alia pro Derventi, 676. Alia pro Stabulenſi, 674. Alia pro canonizatione S. Gerardi, 676. Victoris II. pro monaſt. Caſinenſi, 685.
Bullæ, in his expreſſum nomen cancellarii Impes. 691. 693.
Bullæ aureæ in chartis, 586. 657.
Bullarium Caſini emendatus, 22.
Burbonis domini, 555.
Burchardus epiſc. Auguſtenſis, ſedem Lugduni invadit, 345.
Burchardus archiep. Lugdunl, 20. 67. 116. 118. 381. 208. 218. 151. 410. 637. Obit, 289. 541.
Burchardus archiep. Viennæ, 251. 289. 615. 669. Accuſatur ob ordinationem Cluniaci factam, 289. Obit, 590.
Burchardus epiſc. Baſileæ, 465.
Burchardus epiſcopus Halbeſtati, 548. Obit, &c. *ibid.*
Burchardus epiſc. Wirſburgi, 9. Ejus reliquiæ, 55. 148.
Burchardus epiſc. Wormatiæ, 178. 209. Collectionem canonum facit, 186. Diſcipulus E. Olberti, *ibid.* 451.
Burchardus abbas Campidonæ, &c. Obit, 198.
Burchardus abbas S. Emmerammi, 145.
Burchardus ſit abbas S. Galli, 144. Obit, 166.
Burchardus abbas primus Murenſis, 615.
Burchardus abbas Tegernſenſis, 168.
Burchardus comes apud S. Remigium ſepultus, Ejus epitaphium, 560.
Burchardus comes Corbonli, 348. Pariſienſis, 1. Reformat monaſterium S. Mauri, 51. &c. Ejus in hunc locum beneficia, 112. 172. *Vide Foſſatenſe monaſterium.* In S. Walaricum, 515. Ejus charta ea de re pro S. Walarico, 656. Obit monachus, Ejus humilitas, &c. 115. Vita, &c. 533.
Burchardus Erphordiæ reſtaurator, 548.
Burdigalenſes archiep. 690. Archimbaldus, 219. &c. Godefredus, 392. ſeu Gotafredus, 318. ſeu Gotofredus, 321. Godefridus, 10. Gumbaldus, 58. &c. Iſelo, 282. Siguinus, 215.
Burgalenſis epiſc. Simendus, 617.
Burgenſes epiſc. Gomez, 419. Julianus, 357. Petrus, 494. Simendus, 449.
Burgulii apidi ſitus, &c. 58.
Burgundia in provinciam redacta, 546.
Burgundiæ ducatus, pro eo decertatur, 139.
Burgundiæ reges, 637. Reges Alamannorum dicti, 231.
Burgundiæ duces, 407. 414. 418. 507. 623. Comites, &c. 508. 581.
Burgundiæ proceres, 615.
Burkardus præpoſitus Murenſis, 508. Fit abbas, *ibid.*
Buturnenſis epiſc. Petrus, 678.
Bysuſtani reliquiæ, 24.

C

Cablonenſes epiſcopi, Achardus, 607. Alcardus, 615. Aichardus, 507. Gaufredus, 281. &c. Goffridus, 307. Hugo, 407. Joffredus, 145. Lambertus, 255. Manaſſes, *ibid.* Rodulfus, 11. &c. Widn, 492.
Cabilonenſes comites, 123. 651.
Cadalous epiſc. Parmæ, 442. & cancellarius Conradi impes. 586. Fit antipapa Honosius II. 468. 561. Pontificatu pulſus, 600.
Cadron abbas Mettenſis, 48.
Cadurci & fiſci jus, 652.
Caduceenſes epiſc. A. 13. Bernardus, 116. &c. Deuſdedit, 340. &c. Fulco, 553. Geraldus, 559.
Cadwallonus abbas, *Vide* Catvvalonus. Anduo ejus nominis? 467.
Cæcilia filia Willelmi Conquæſtoris, monialis Cadomi, 612. Ibidem abbatiſſa, 591.
Cæcilia abbatiſſa Pratellenſis, 362. 512.
Cælestinus papa S. Florum invisit, 641.
Cæſarius archiepiſc. Arelatenſis, 74.
Cæſarius archiepiſc. Tarraconenſis, 275.
S. Cæſarii corpus Ecoliſmæ, 283.
Cæſenates epiſcopi, Deſiderius, Gebizo, Johannes, Sergius, 412. &c. Omnes ex monachis, *ibid.*
Cagnoaldus epiſc. Lugduni ſeu Lauduni, S. Faronis frater, 690.
Caietæ epiſc. Leo, 78. &c. Stephanus, 244.
Caietani duces & conſules, *ibid.*
Calamantum pilei genus, 53.
Calix cum S. Poppone ſepultus, 450.
Calix anſatus, 396. 455. 578. Cum anſulis ditiſſimus, 59.
S. Calliſti corpus, 295. Suſpectum, *ibid.*
Calvenſes comites Leonis IX. parentes, 465.
Calvi-montis Velocaſſium comites, 550.
Cambuta, pedum paſtorale, 587.
Camelaucium pilei genus, 53.
Camesaci epiſc. Baldricus, 60. Erluinus, 61. &c. Gerardus, *ibid.* &c. Lietbertus, 485. &c. Nicolaus, 623. Odo, *ibid.* Rotherdur, 60. &c. Theodeſicus, 61. *Vide* Atrebatenſes.
Camerarii abbatis quale officium, 597.
Camerinenſis epiſc. Atto, 677.
Campaniæ &c. comites, 88. 154. 245. 355. 365. 370. 371. 581. 582. 590. 595. 597. 454. 504. 511. 545. 552. 555. 556. 573. 604. 657. 689. Comites palatini, *ibid.*
Campo abbas Faifa, 219. 645.
Campus, *id eſt* duellum, 550.
Canadienſis epiſc. S. Gerardus, 449. &c.
Cancellarii R. E. dignitas & munia, 561.
Cancellarius imper. in papæ bullis, 610. &c.
Cancellarii imper. in Germania & in Italia, 432. Particulares in Italia, 295.
Cancellarius monaſterii, 54.
Caniſius vereres notas in cantu adhibitas non intellexit, 632.
Canonica regula, 632.
Canonica, id eſt præbenda in eccleſia, 496. Sic Cluniaco datæ Carnoti, Aureliani, &c. 545. Monrchis S. Sergii in eccleſia Andegav. 445.
Canonicæ quæ proprium habent, contrariæ ſunt inſtitutis apoſtolicis & ſanctorum Patrum, 687. Cum peculio, & ſæculares improbatæ, 558. Nullæ tales, niſi in angulo Germaniæ, 687. Erant omnes ſub regula S. Benedicti, 280. 687. Earum regula, *ibid.*

Ca-

Canonicorum vita communis Leodii, 580.
Canonici alba veſte induti, 143.
Canonicorum & canonicarum regulæ, 538.
Canonicorum profeſſionis forma, 539.
Canonici regulares Romæ ſine proprio, 539. Nec habere debent, 686. 687. Profeſſionis formula, 540. 683. Eorum ſtatus, profeſſio & regulæ examinantur in concilio Romano ſub Nicolao II. 686. 687. Olim non dicebantur S. Auguſtini, 549. Sed ſub regula S. Silveſtri papæ, 594. Aut S. Urbani papæ & martyris, Tom ſancti Auguſtini, *ibid.*
Canonicorum regularium S. Auguſtini initia, 540.
Canonicus regularis factus ex epiſcopo, an licite ordinaret? 114.
Canonici ſanctimonialibus miniſtrant, 447.
Canonicos monachis ſubſtituere nefas, 133.
Canonicus ordo, quid? 571.
Canonizatio per aram exſtructam, 299. Per archiepiſcopum Remenſem in ſynodo, 7. S. Romualdi, 557. Prima ſollemnis, 73.
Cantarium, inſtrumentum ad cantandum, 632.
Cantuariæ excidium, 213.
Cantuarienſis eccleſiæ dignitas reſtituta, 154.
Cantuariæ archiepiſcopi, Aldredus, 536. Alfricus ſeu Elfricus, 97. &c. S. Anſelmus, 213. &c. Athelgarus ſeu Ethelgarus, 55. Edſius, 384. &c. Robertus, 359. Egelnothus, 153. &c. S. Elfegus, *ibid.* &c. Guillelmus 534. Lanfrancus, 47. &c. Livingus, 213. &c. Robertus, 282. &c. Siricus, 55. Stigandus, 425. &c.
Cantuariæ archiepiſcopi Vicarius ſeu chorepiſcopus, Sivvardus abbas, *ibid.* Coadiutor ſeu vicarius abbas, 484. 589.
Cantus faciles redditi a Guidone Aretino, 390.
Cantus ovum an veteri præferendus, 202. Veteres notæ, 631.
Cantus Ambroſianus, 633. Simul & Romanus Caſini, 515. Romanus in Gallia receptus, 632. Ab Ambroſiano differt, 633.
Canuſinus archiep. Nicolaus, 399. &c.
Canutus rex Brithinam temnens punitur, 24.
Capella interior in monaſteriis ordinatis, 551.
Capilli pœnitentium publicorum tonſi, 439.
Capmans, id eſt cathedralis eccleſia, 276.
Captoſæ, domini, 604. *Cleromenſe*, 602.
Capuæ archiepiſc. Adenulfus, 35. ſeu Athenulfus, 386. Hildebrandus, 626.
Capuæ comites, 442. Principes, 386, 518. Caſinatibus infeſti, 375. 398.
Caradona abbatiſſa Bergunnenſis, 357.
Carcaſſonæ epiſc. Adalbertus, 263. Emericus, 21. Franco, 40. Fulco, 322. Giffredus, 372. ſeu Guiffredus, & Wifredus, 351. &c. S. Hilarius, 41. &c.
Carcaſſonenſes comites, 631.
Cardinalium jus ad deferenda ſandalia & dalmaticam, 683.
Cardinales abbates, 610. 639. 679.
Cardinalis ſubdiaconus, 684.
Cardinalis archidiaconus Æduæ, 669.
Carnutenſis eccleſia a Fulberto reædificata, 249. Ibi S. Mariæ reliquiæ, 604. Eidem Cnutus rex munera offert, 389. Ejus ſo. ejetas cum Cluniaco, 545.
Carnutenſes epiſc. Adeverius, 492. Adraldus ſeu Arraldus, 613. Agenertus, 655. Agobertus, 519. &c. Artaldus, 545. &c. Fulbertus, 278. &c. Ivo, 340. S. Leobinus, 613. O electus, 324. Odo, 14. &c. Robertus, 633. Rodulfus, 178. &c. Theodericus, 205. &c.
Carouli comites, 635. Vicecomites, 418.
Carniom abſtinentia in monaſt. ſervata, 53. In Germania, 9.
Carne abſtinet monachus factus epiſcopus, 345.
Carnis abſtinentia ſolata in natali Domini, 402.
Caro delicate enutrita magis fœtet, 558.
Carnis tentationes ſtudiis ſuperandæ, 570.
Carolus Magnus cantum Romanum in Gallias induxit, 632. Ejus erux apud Gellonem, 432. Corpus detectum, &c. Miracula, ſine feſtivitate, 130.
Carolus Calvus partem tunicæ Chriſti dat Alfredo regi, 616.
Caroli-Simplicis charta pro Bodonis-monaſterio, 646.
Carolus ab Hugone-Capeto captus, &c. 37. 65.
Carruſianorum ordo, 135. Romæ, 23.
Caſaurienſis chronographus emendatus, 269.
Caſimirus e monacho rex Poloniæ, 395. Uxorem ducit, &c. 365. 366.
Caſſianus S. Victoris fundator, 129. Ejus elogium, 555.
Caſtellanus epiſc. Herimannus, 678.
Caſtellæ reges monaſt. condunt, 489.
Caſtellionis dominus fit monachus, 393.
Caſtitati ſervandæ neceſſaria humilitas, 557. Ejus profeſſio ad ſacros ordines, 541.
Sanctorum Caſtoti & Chryſogoni corpora tranſlata, 453.
Caſtrenſis epiſc. Anſelmus, 553.
Caſtri Orientii origo & domini, 478. 593.
Caſtriduni vicecomites, 281.
Caſtri-Reginaldi domini, 604.
Catalaunenſes epiſc. Gebainі duo, 114. Gibuinus, 34. Rogerius, 532. &c. ſeu Rogerus, 307. &c. Rogerus II. 485.
S. Catharinæ corpus Sinai, oleum ex eo defluit, 316. Reliquiæ, &c. Rotomagi, *ibidem*, 331.
Cathedralium eccleſ. dignitates monachi obtinent, 397.
Catureenſes epiſcopi. *Vide* Cadurcenſes.
Catwallonus abbas Rotonenſis, 296. 327. 391. 467. Ejus epiſtola, 297. 391. 671. An duo ejus nominis, 467.
Cavallonus abbas Rothonenſis, 593.
Cavellicenſis epiſc. Clemens, 453. Ingulfranus, 119.
Cavenſis epiſcopatus origo ex monaſterio, 291. 293.
Cedici palatium Ottonis prope Romam, 6.
Cellerarius regis Raimbertus, 319.
Celſitudinis titulus epiſcopo datus, 630.
S. Celſi corpus inventum Treviris, 574.
Celſi Carcaſſonenſis reliquiæ, 49.
Celſus Veronenſis abbas S. Mariæ Florentiæ, 56.
Cenomannenſes epiſcopi, Arnaldus, 227. &c. Aveſgaudus, 405. &c. S. Bertchramnus, 102. ſeu Bertichramnus, 118. S. Domnolus, 405. Gervaſius, *ibid.* &c. Guido, 391. Hadoindus, 2. S. Julianus, 102. &c. Segenfridus, *ibid.* &c. Victor, 310. Wigrinus, 506. &c.
Cenomanenſes comites, 404. 505. Vicecomites, 535.
Cenomanni Willelmo Conquæſtori ſubditi, 574.
Centumcellenſis epiſc. Azo, 678.
S. Ceratius Simotræ patronus, 25. Ibidem colitur, 551.
Cereæ tabulæ ad ſcribendum, 325.
Cerenſis epiſc. Creſcentius, 678.
Certitaniæ comites, 449. 479.
Certamen ſingulare, *Vide* Duellum.
Certiola abbatiſſa prope Dervum, 363.
Ceſſionis forma, *Vide* Traditio.
Ceſtrienſes epiſc. Petrus, 424. Robertus de Limeſy, *ibid.* *Vide* Coventrienſes, Licidfeldenſes.

Cha-

Charitas jejunio prælata, miraculo, 685.
Charta, quibus iodiciis invalida, 653. Amiſſæ, ut ſuppletæ, 352.
Charta Gurpitorin, 5.
Chartæ, *Tertium genus* aliquot dictæ apud Romanos, 642. *& ſeqq.*
Chartis privatorum regia ſigilla appoſita, 545. 689.
Charta Agoberti epiſc. Carnot. pro Majori-monaſterio, 689. Aitardi epiſc. Namneten. ſis pro eodem, 680. Arnulfi archiep. Remenſis pro S. Remigio, 633. Ejuſdem pro Remigianis, 31. Attaldi epiſc. Gratianopolis pro Monte-Majori, 671. Helmoini epiſc. Ædnenſis pro Flaviniaco, 652. Ejuſdem pro eodem loco, 669. Heyrici epiſc. Lingonenſis pro S. Michaële Tornodori, 630. Huberti epiſc. Aodegavenſis pro S. Sergio, 378. Hugonis epiſc. Genevæ pro Cluniaco, 637. Humberti epiſc. Gratianopolis pro cella Moiricenſi, 669. Imadi epiſc. Paderbornæ, pro monaſt. Abdinchofenſi, 523. Theutboldi epiſc. Lingonenſis pro S. Michaële Tornodorenſi, 628. Walterii epiſcopi Æduæ pro Flaviniaco, 644. Widrici epiſc. Lingon. pro S. Michaëlis Tornodori, 630. Erunonia abbatis Dervenſis, 679. Dudonis abbatis ejuſdem loci, 655. Milonis item abbatis Dervenſis, 676. S. Odilonis pro Cluniaco, 67. Ottonis III. pro Farfa, 638. Conradi imp. pro monaſt. Deus-Louvart, 657. Caroli Simplicis pro Bodonis-monaſterio, 646. Heinrici regis pro S. Salvin Monſteroli, 672. 675. Henrici regis pro S. Theoderico, 372. Lotharii regis pro S. Petro Carnotenſi, 633. Roberti regis, qua confirmat fundationem Bellimontis, 642. Ejuſdem regis pro Bellomonte Turonenſi, 650. Ejuſdem pro Cormarico, 635. Ejuſdem pro monaſt. Dervenſi, 306. Ejuſdem pro Miciaco, 648. Ejuſdem pro Piſcamno, 270. Ejuſdem pro Flaviniaco, 238. Alani ducis Britannorum pro Monte S. Michaëlis, 668. Richardi ducis Normanniæ pro Monte S. Michaëlis, 632. Burchardi comitis pro S. Walarico, 636. Gaufridi comitis pro Majori monaſt. de Baſſeni-villa, 691. Gaufridi comitis pro Credonio, 682. Pro Aquariis, 681. Goffridi comitis pro dotatione Vindocini, 672. 672. Gualteri comitis pro S. Criſpino Sueſſionenſi, 634. Landrici comitis pro Flaviniaco, 639. Marini comitis dantis Caſino duo monaſteria &c. 681. Odonis comitis Reſenſis pro Majori-monaſterio, 654. Rodgarii comitis pro S. Hilario Carcaſſonenſi, 5. Rogerii comitis de S. Paulo pro Blangiaco, 350. Willelmi comitis pro S. Victore, 275. Goffredi vicecomitis Thoarcenſis pro S. Jovino de Maroia, 674. Willelmi vicecomitis Maſſiliæ, 263. Hugonis militis pro Dervu, 654. Gausberti dimittentis abbatiam Moiſiaci, 376. Rainaldi pro S. Clemente de Credonio, 681. Bliſmodis pro Talazate, 638.
Charta fundationis Becci, 361. Alia pro monaſt. Cormaricenſi, 656. Altera, 657. Fundationis S. Georgii Redonenſis, 333. Pro S. Floro, 640. Pro eodem loco de S. Martino de Calidis-aquis, 641. Pro Majore-monaſterio de inſula S. Coſmæ, 638. Alia pro Majori-monaſterio, 680. Pro S. Martini Turonenſi, 634. De Monaſt. S. Michaëlis Piſæ, 359. Pro Pratello, 344. Alia, qua monaſt. Vabrenſis Cluniaco ſubjicitur, 578. Pro Vindocino, 687.
Chirographum, 600.
Chlodoveus I. fundavit Miciacum, 203. & Moiſiacum, 553. Ejus privilegium Miciaco datum, 648.
Chorepiſcopi in Gallia, 405. In Anglia ſublati, 406.
Chorepiſcopus Cantuariæ Siwardus, 425.
Chorepiſcopus, id eſt primicerius cantorum, 464.
SS. Chriſtetæ & Sabinæ tranſlatio, 450.
Chriſtianitas, id eſt baptiſmus, 565.
Chriſtianitatis titulus, 689.
Chriſtianus epiſcopus, 102.
Chriſtianus epiſc. Patavienſis, 71. 267.
Chriſtianus abbas Miciaci, 377.
Chriſtianus abbas, forte S. Pantaleonis, 14.
Chriſtianus monachus martyr, 206.
Chriſtiano nihil optabilius obedientia, 342.
Chriſtina abbatiſſa Gandersheim, 257.
Chriſtophori mart. paſſionis libellus, 20.
Chriſtophorus peritus ſcriptor Parmæ, 16.
Chriſtus; ejus auxilium quærit, qui ſequitur ejus veſtigia, 641. Ipſius voluntati contraeuntes ſunt antichriſti, 650. Ejus Clavus Victoriaci, 68. Clavus & corona apud S. Dionyſium, 495. Sanguis in monaſt. Weingartenſi, 499. Lachryma Vindocini, 488.
Chrodegangi epiſc. Mettenſis regula ex Benedictina, 539.
Chronicon Malleacenſe ſeu S. Maxentii emendatur, 334. Notatur, 429. 446.
Chronographus S. Benigni emendatur, 227.
SS. Chryſogoni & Caſtorii corpora tranſlata, 453.
Chryſopolitani archiep. *Vide* Veſontionenſes.
Chunegundis imp. coronatur, 147. Virgo, 279. Fit monialis apud Confungam, *ibid.* Ejus exercitia, *ibid.* Abbatiſſam alapa corrigit, 276. 279. Obit, ejus humilitas, 388. Dies & annos mortis, ſepultura &c. *ibid.* Cimelia Bambergæ aſſervata, 259.
Ciborii Petri-domus deſcriptio, 14.
Cicenſis epiſc. Hildiwardus, 302.
Cineres benedicti & impoſiti in IV. temporibus, 322.
Cinthillus I. & II. abbates Micæ-Aureæ, 695.
Ciſtercienſiam ordo, 135.
Ciſtercienſes in monaſt. S. Crucis Romæ, 23.
Claros reclinſus, an eſt Amnichadus, 419.
S. Clari abbatis Viennenſis vita laudatur, 623. Claromontani epiſc. S. Auſtremonius, 662. &c. Aymericus, 642. Beggo, 79. Seu Bego, 296. Durandus, 606. Petrus, 642. Renco, 438. &c. Stephanus, 181. &c.
Claromontenſis epiſc. Decanus eſt Rituricenſis provinciæ, 405.
Claromontani comites, 606. 607.
Clarimontis in Argona dominii, 333.
Clavus Dominicus apud S. Dionyſium, 495. Victoriaci, 68.
S. Clementis papæ reliquiæ in Cherſoneſa, 485. Fuerat ex gentili converſus, 667. Ejus diſcipulus S. Dionyſius, 662.
Clemens II. fit papa, 433. Simoniæ extirpandæ laborat, 441. Obit, 442.
Clemens epiſc. Cavellicenſis, 433.
S. Clemeotis epiſc. Mettenſis corpus, 464.
Clemens abbas Micæ-Aureæ, 693.
Clemens princeps Anglus, monachus, 242.
Cleopas apoſtolus, 663.
Clericalis tonſura per abbates data, 374.
Clerici alii populares, alii canonici, 687.
Clericorum ex monaſt. ſervis conditio, 374.
Clerici in monaſteriis cum monachis, 55.
Clericos inter & monachos pia æmulatio, 223.
Clericorum profeſſio in ordinatione, 44.
Clerici omnes monachis datum, 493. 595.

Cletus abbas Pecianus, 251.
Clodoveus M. rex. *Vide* Chlodoveus.
Cluniacenſis ordo, 235. *Vide* Indicem monaſteriorum.
Cluſini epiſc. Arialdus, 774. &c. ſeu Eſwaldus, 268, &c. Petrus, 314. &c.
Cnutus ſit rex Angliæ, 232. In monachos bene affectus, monaſt. condit &c. 253. Romæ ſcribit ad ſuos, 381. Obit, ejus heredem, affectus in monachos, pietatis elogium, 368, 369.
Codiciacenſes domini, 428. 443. 544. 609.
Cofulæ ſeu Pileoli, 543.
Cognomina frequentia, 108.
Cœmeterium in monaſteriis, 400. Illud habendi jus in monaſteriis, 578. Apud S. Benignum, 552.
Cœmeteſium epiſc. & canonicorum in monaſt. 405.
Cœmeterio exhumatus & ejectus hæreticus, 263.
Cœnobium, id eſt eccleſia cathedralis, 272.
Colaphi teſſere facta traditio, *ibid.*
Colloquium S. Henrici cum Roberto rege Evroſii, 276.
Colobium, quid ſit, 644.
Colocenſis epiſc. Anaſtaſius ſeu Auſtricus, 138. &c. ſeu Colocinenſis in Hungaria archiep. Georgius, 673.
Colomanni martyrium &c. 236.
Coloniæ Romanus cantus receptus, 676.
Coloniæ archiep. Cancellarius in Italia, 432.
Coloniæ archiep. S. Anno, 567. &c. Bruno, 61. Evergerus, 26. &c. Gero, *ibid.* S. Heribertus, 225. Herimannus, 481. &c. ſeu Hermannus, 374. &c. Pelegrinus, 397. ſeu Pelegrinus, 238. Warinus, 19. &c. Præſul Grinoverus, 275.
S. Columbanus Nivetni parthenonem extruxerat, 594. Altare ſacrat, *ibid.*
Comaclenſis epiſcopus, 136. Petrus, 681.
Comenſes epiſc. Albericus, 282. &c. Benno, 479. Litigerius, 336. Rainaldus, 367. *Vide* Cumani.
Comengenſes epiſc. *Vide*, Convenenſes.
Comites dicti Auguſti, 55.
Comitia regni habita Corbeiæ, 652.
Comitiſſus Arti-Garſiat, 49.
Commerciaci caſtri expugnatio, 364.
Communione ſacra res Deo commendatæ, 263.
Communionis S. Myſterium, id eſt miſſa, 46.
Communio ſequens a Petro-Damiani commendata, 558. Sub duplici ſpecie, & iterata ægrotanti, 205.
Compegia caſtrum, 637.
Compendii conventus ſub Roberto rege, 297.
Compoſtellæ archiep. Apoſtolici nomen præſumens interdictus, 462.
Compoſtellæ epiſc. Petrus, 35.
Compſanus epiſc. Petrus, 678.
Conadii epiſc. S. Gerardus, 301.
Conceſſionis formæ, *Vide*, Traditio.
Concilia, ordo ſaſſionum, 302. Huc SS. Reliquiæ delatæ, 248. 353. 444. Corpus S. Hugonis, 289. Quare ad illa abbates vocati, 340.
Concilium Æduenſe, 307. Ænhamenſe in Anglia, 594. Airiacenſe, 248. Anſanum pro Cluniaco, 289. 310. Aquenſe, 503. Aquiſgranenſe, 265. Ejus locus de ponderibus illuſtratus, 298. Atrebatenſe, 285. Aurelianenſe contra novos Manichæos, 233. 263. Bambergenſe, 211. Apud S. Baſolum, 65. Bituricenſe pro apoſtolato S. Martialis, 245. 340. Brionenſe contra Berengarium, 470. In Burgundia, 289. Cabilonenſe, improbat profeſſiones in ordinationibus, 44. Aliud Cabilone ſub Petro Damiani, 584. 585. Cadomenſe, 412. Cadomenſe duplex, 413. Ibidem pro treuga, 344. Calenſe, 284. Carcaſſonenſe, 49. Carrofenſe, 48. 49. Clarimontis ſub Urbano II. 641. Conſluentinæ, 253. Conſtantinopoli Photii, 124. S. Dionyſii pro decimis, 85. Ebredunenſe conſictum, 305. Enoldunenſe, 384. Pariſ. 639. Florentiæ contra Berengarium, 504. Francofordienſe pro epiſcopatu Bambergenſi, 277. Item Francofurti in cauſa Gandersheim, 138. 210. Ejus acta & epiſcopi qui interfuerunt, 303. Inter-Ambas-Aquas, ejus acta, 669. 670. Lateranenſe ſub Silveſtro II. 249. Lemovicenſe de apoſtolatu S. Martialis, 312. 322. 340. 341. 342. 658. Mantuæ pro Alexandri II. confirmatione, 600. Mettenſe Trotmanni ſeu Tremonnienſe, 166. Moguntinum, 275. Ibidem ſub Leone IX. 461. 482. Moſomenſe in cauſa Armulfi, 84. Palithi pro lite Gandersheimii, 238. Pampilonenſe, 274. 275. Pariſienſe, 571. Aliud in cauſa Berengarii, 470. 471. Apud S. Paulum, forte Cormaric, 200. Pinatenſe, 274. Ravennæ 216. Ibidem ſub Gerberto, 109. Remenſe, ejus decretum pro abbatum profeſſione, 44. Ibidem in cauſa Arnulfi, 84. 92. 93. 98. Remenſe in cauſa Arnulfi, apud S. Baſolum, 65. Remenſe ſub Leone IX. 462. 461. 465. 483. 571. Modus quo epiſcopi ſederunt, *ibid.* Canones &c. 462. Romæ anno CMXCIII. 73. Romanum in cauſa Rotherti regis, 108. Ibidem, ſub Sergio, 205. ſub Benedicto, 580. Alterum, *ibid.* ſub Clemente II. 442. ſub Leone IX. 468. ſub Leone IX. 482. ſub Leone IX. 494. Item pro canonizatione S. Gerardi, 676. Nomina eorum qui interfuerunt, 677. ſub Nicolao II. contra Berengarium &c. 537. De Regulis canonicorum, 538. 532. 686. Contra ſimoniacos & Incontinentes, 541. Romæ contra ſimoniacos ſub Alexandro II. 584. Ibidem pro Cluniaco, 310. Item Romæ in cauſa Gandersheimenſi, 138. Rotomagenſe ſub Maurilio, 305. Salinguſtadienſe, 271. 273. 298. Ejus canones, 269. Silvanectenſe, 50. Sutrienſe, 538. Aliud, 412. Ubi creatus Clemens II. 473. Toloſæ 327. Tremonienſe ſeu Trotmanni, 166. Tuderti in cauſa Gandersheimi, 158. Turonenſe, 552. Contra Berengarium, 504. Vercellenſe ſub Leone IX, 571. Contra Berengarium, 472. 494. Viennæ, 527. 623. Wormacienſe ubi electus Leo IX. 439.
Condamina, id eſt terra, 508. ſeu terræ menſura, 595. *& paſſim*.
Condedi eremitæ corpus Fontanellæ, 309.
Confeſſio criminum neceſſaria &c. 522. Sacerdoti facta, 561. Per ſcripta, 570. In extremis, 575. &c. *paſſim*. Eam Otto II. moriturus latialtree facit, 56. Generalis, 568.
Confeſſio, locus ubi pœnitentes audiebantur, 470.
Confeſſio, vita monaſtica, 125.
Confeſſor S. Henrici Fridebolbus abbas, 272. Ducia Nortmannia Arnulfus abbas Carnuti, 202.
Confeſſorea, *id eſt* monachi, 125.
Confirmatio ab epiſcopis recipienda, 341. In ea nominis mutatio, 28.
Confraternitas inſtituta, 23.

Congregationum ſpecialium Ordinis hiſtoriæ ſuſius non tractantur, 323.
Cono epiſc. Perufinus, 149.
Cono abbas Ruſcodorfi, 330.
Conradus electus archiep. Trevirenſis occidi-tur &c. 625.
Conradus epiſc. Conſtantiæ, 23. Ejus vi-ta, 54.
Conradus abbas Pructuariæ, 600.
Conrados abbas Goæcenſis, 408.
Conradus abbas Hildesheimii, 171.
Conradus abbas Hirſaugiæ, 58. Obit, 145.
Conradus Salicus fit Imperator, 279. Romæ coronatur, 294. 302. Geſta in Italia, 293. Varias regiones inviſit, 284. Mediolanenſium in eum conjuratio, 306. Agnitos Mediolani, 283. 284. Monaſter. privilegia confirmat, *ibid.* Fuit erga monaſt. beneficus, 358. & *paſſim*. Fundat monaſt. Limburgi, 343. Caſinum adit ac tuetur, 385. Liberam electio-nem ſervari vult, 385. Caſaurienſes tue-tur, 269. Vallumbroſanos fovet, 387. S. Popponi epiſcopatum Straſburgi offert, 389. Varia Monaſteria ei committit, *ibid.* Ejus obitus, laudes, 324. &c. Unicus filius Henricus, 657. Ejus charta pro monaſterio Deus-Louvart, 657. 658. Ejuſdem caſtra viſontur, 353.
Conradus rex Burgundiæ Jorenſis obit, 77.
Conſanus epiſc. Petrus, 678.
Conſeranenſes epiſc. Bernardus, 371. &c. Bernar-dus Raimundi, 479. Petrus Raimundi, 456.
Conſtabilis abbatis Cavæ vitæ liber, 479.
Conſtantia abbatiſſa Santonenſis, 447.
Conſtantia, quando uxor regis Roberti, 233. Ej-jus conatus, ut Robertus Henrico præferatur in regno, 306. Quod Henricus invaſiſſe dicitur, 309. Ejuſdem reginæ in S. Savi-nianum devotio, 319. Cujus ornat capſam, &c. 259. Obit, 550. Reginæ mors & ſe-pultura, 339.
Conſtantiæ Galliciæ epiſc. Gaufridus, 606. ſeu Goffredus, 678. Aut Joffridus, 462. Hu-go, 57. &c. Laudat, 320. Robertus, 281. &c.
Conſtantiæ Germaniæ epiſc. Conradus, 23. Gebehardus, 90. &c. Gozfredus, 468. Hai-mo, 299. ſeu Heymo, 266. Lamperchtus, 274. ſeu Lampertus, 240. aut Lantpertus, 90. Rothardus, 240. ſeu Rudhardus, 366. Rumaldus, 567. ſeu Romoldus, 366. &c. Theodericus, 453. Warmanoos, 599.
S. Conſtantiani corpus Ritolium tranſfertur, 325.
Conſtantinopolis epiſc. ambit titulum Uni-verſalis, 286. Patriarcha Michael-Cerula-rius, 508.
Conſtantinus abbas Mettenſis, 157. 166. 173.
Conſtantinus abbas Miciaci, 78. 82.
Conſtantinus abbas Nobiliaci, 48. 76. 118.
Conſtantinus abbas Uſercenſis, 322.
Conſtantinus monachus Floriaci doctus, 44. Scholaſticus Floriaci, 560.
Conſtantinus monachus doctus Miciaci, 102.
Conſtantius abbas Bromicenſis, 91.
Conſtantius abbas Reatinus, 248.
Conſtantius monachus doctus Luxovii, 237.
Conſtitutio Hugonis abbatis Farfæ pro conſue-tudinibus Cluniaci, 120.
Contavillæ comites, 405.
Continentiæ ſacerdotes adſtricti, 428.
Convadium, id eſt pignus, 596.
Convenenſes ſeu Commengenſes epiſc. Arnal-dus, 372. &c. Willelmus, 575. &c.
Conventus Beſuæ pro ſancto Benigno, 621. Apud Compendium, 619. Celebris Corbeiæ, 608. Epiſcoporum, &c. apud S. Dionyſium ad viſitandas ejus reliquias, 495. Item epi-ſcoporum apud Roncereium, 320.
Conventus plures de rebus Francicis poſt Lo-tharii obitum, 30.
Converſi in monaſteriis, qui? 214. Apud Vallem-umbroſam, 472. Primum a S. Johan-ne-Gualberto admiſſi, 412.
Converſi & converſæ in parthenonibus, 557.
Converſi, id eſt adulti facti monachi, 255.
Converſi ſeu adulti profeſſionis monaſticæ ri-tus, 332.
Corbienſis epiſc. Herimannus, 672.
Corboili comites, 533.
Coriſopitenſis epiſc. Orſcandus, 327. &c.
Cornelienſis epiſc. Odolricus, 681.
S. Cornelii papæ corpus, 461. Ejus & Cypria-ni corpora Compendii, 326.
Cornubienſis epiſcopi, Leofricus, 439. Livingus, *ibid.*
Cornubienſis & Cridienſis epiſcopatus uniti, 358.
Coronæ B. Mariæ origo, 424.
Corona regum Franciæ qualis, 29. 30.
Corpotalia in ignem non projicienda, 269.
Coſederanenſes. *Vide* Conſeranenſes.
Coſmas monachus, ſocius S. Simeonis, 326.
Coſmæ Pragenſis locus emendatus, 23.
Coventrienſes epiſc. Hugo, 429. Robertus, *ibid. Vide* Ceſtrienſes, Licidfeldenſes.
Credonenſes domini, 391. 498. 681. Monaſte-rium condont, 250.
Cremonæ epiſcopus, 481.
Creſcentius Epiſcopus Nepeſinos, 399.
Creſcentius epiſc. Cerenſis, 677.
Creſcentius epiſc. Silvæ-candidæ, *ibid.*
Creſcentius abbas S. Silveſtri, 381.
Creſcentius Romanus fit monachus, 63.
Creſcentius antipapam Johannem iotrudit, 94.
Creſcentius capite punitur, 208.
Creſcentiorum comitum Sabinenſium origo, &c. 641. 646. 647.
Cretæ ordinator S. Titus, 662.
Cridiæ ſedes Exonium tranſlata, 539.
Cridiatunenſis epiſc. Leofricus, 439.
Crines promiſſi homine indigni, 657.
Criſpiacum caſtrum conditur, &c. 188.
Criſpeii comites, 497.
Criſpinorum in Nortmannia familia, 359. Nu-bilis, 367. 368 529. Fuſe explicatur, 320. Erga B. Mariam devota, *ibid.*
S. Crucis particula Carroſi, 240. Altera Ca-ſinum allata, 35. Gellone, 39. 432. Ubi re-fulget, 317.
S. Crucis exaltationis feſtum Mediolani primo receptum, 500.
Cuculla quid ſit? 644. Quomodo a novi-tiis lata, 63.
Cumani ſeu Comenſes epiſc. Guido, 540. Al-ter Guido, *ibid.* Petrus, 92. &c. *Vide* Co-menſes.
Cunegundis abbatiſſa Sueſſionenſis, 88.
Cunibertus epiſc. Tautinenſis, 598. 553. ſeu Cunipertus, 627.
Cunibildis regina obit, & ſepultura, 388.
Cuno. *Vide* Conradus.
Coono primus abbas Buoſonis-villæ, 354.
Curia abbatis, 692.
Curienſes epiſc. Oldericus, 274. Thietmarus, 367. &c.
S. Cuthberti tranſlatio, 90.
Cycli Dionyſii Exigui & Mariani, 522.
Cyprianus epiſc. Legionenſis, 419.
S. Cyrici reliquiæ Atrebati, 194. Elnone, 52.
Cyſæ epiſc. Hugo, 425.

D

Dacbertus archiepiſcopus Bituricum, 812.
Dacbertus abbas S. Sergii, 506.
Dacco abbas S. Mariæ Lavajoa, 234.
Dæmon ab epiſcopo non virtuoſo pulſus, 614. Ejus mendacia, 376.
Dagbertus archiep. Bituricenſis, 59. 186. 405. Alias Dagobertus, 96.
Dagninus. *Vide* Petrus.
Dagobertus reu ſcrinia fabricari fecerat pro S. Dionyſio, &c. 495.
Daimbertus archiep. Bituricenſis, 65.
Daimbertus abbas S. Sergii, 506.
Dalmaticæ & ſandaliorum uſus abbati conceſſus, 5. &c.
Dalmatius abbas Craſſenſis, 245.
Dalmatius abbas Sapinenſis ſeu Saviniaci, 507. 606.
Damaſus II. papa eligitur, & obit, 442.
Daniel abbas Cormatici, 102.
S. Danielis martyris corpus ioventum Patavii, 607.
Dativi judices, 120. ſeu dati, 225.
Daubertus abbet, 74.
Dauferius. *Vide*, Deſiderius.
Debidanonus abbas S. Gildaſii, 593.
Decimæ Deo perſolvendæ, 357. Ad quos pertineant, ex Abbone, 102. Eas potiſſimum in Galliis laici obtinuerunt, 680.
Decretum electionis Arnulfi in archiepiſcopum Remenſem refertur, 158. Epiſcopi Anicienſis, 742. Abbatis Srviniaci, 20.
Dedicationis ritus, 420.
Dedicatio oratorii, convenientibus indulgentiæ datæ, 231.
Dedicatio monaſterii Arulenſis, 458. Buoſonisvillæ, 354. Monaſterii Carroſenſis, 447. Carroſi 20 a Leone IX. &c. 446. Cluniaci, 9. Altarium Farfæ a Nicolao II. & indulgentiæ, 559. Fontanellæ, 340. Eccleſiæ Halberſtadienſis, 71. Merſeburgi & aliarum, 258. Montis-Amiati, 382. Monaſterii Potri-domus, 13. Baſilicæ S. Remigii a Leone IX. 461. 466. Eccleſiæ Salmaræenſis, 410. Monaſt. Stabulenſis, 406. Subiaceenſis, 6. Vindocinenſis eccleſiæ, 363. *& alia paſſim.*
Defectus in miſſa, ob eos pœnitentia indicta, 435.
Defenſorum primicerius, dignitas Romæ, 647.
Defunctorum ſepulcra non violanda, 265. Commemoratio a S. Odilone inſtituta, 226. Precer pro iis in monaſteriis inſtitutæ, 517. Pro iis expetitæ, 289. Earum efficacia, *ibid.* Ut pro eis orabatur in Majori-monaſterio, 605.
Defuncti excommunicantor, 597. Defuncto communio reddita, 42.
Dego abbas S. Udalrici, 210.
Deicolus abbas Lutrenſis, 150.
Demenſus abbas Sublaci, 221.
S. Deodati eccleſia, 194.
Deodericus, ſeu Deotericus. *Vide*, Theodericus.
Deodoinus ſeu Theodoinus, epiſc. Leodii, 499. 509. Scripſit contra Berengarium, 451. Eſt auctor epiſtolæ de ſanctiſſimo Sacramento ad Berengarium, 257. 285. Ejus epiſcopatus anni, 566.
Dettonæ epiſc. Petrus, 422.
Deſiderius, Dauferius antea dictus, 526. Abbas Caſini, 504. 581. Antea Cavæ moratur, 293. Fit abbas Caſini, 530. Petri Damiani ad eum monita, 532. 532. Elogia, *ibid.* Fit Cardinalis, &c. 537. Vicarius pontificis per Campaniam, *ibid.* Ejus geſta, 625. Eccleſiam exſtruit, 626. Quir & qualis fuerit, 526. *Vide*, Victor III.
Deſiderius e monacho epiſc. Cæſenas, 422.
Deo omne bonum tribuendum, 299.
Deuſdedit epiſc. Barcinonenſis, 275.
Deuſdedit epiſc. Catureenſis, 322. 340.
Deuſdedit abbas Rothenenſis, 578.
Dexteram cur S. Paulus habeat præ S. Petro, 533.
Diſſare, id eſt ſcribere & commentare, 45. Componere libros, 572.
Didacus epiſc. Aſturicenſis, 419.
Diedericus. *Vide*, Theodericus.
Dienſes epiſcopi, Achideus, 4. &c. Golfaldus, *ibid.* Hugo ſeu Ugo, 208. &c. Petrus, 507. Wiſaldus, 5.
Diethmarus epiſc. Pragæ, 22. Ejus memoria vindicata, 23.
Dietmasus abbas Altahæ-ioferiatis, 468.
Dietmarus abbas Novæ Corbeiæ, 212.
Dietvvinus epiſc. Leodii. *Vide*, Deoduinus.
Dimienſis epiſc. Hugo, 623.
S. Dionyſius epiſcopus Pariſienſis, 662. Diſcipulus S. Pauli & S. Clementis, 662. Ejus fortitudo, 154. Condit eccleſiam S. Mariæ de Campis, 80. Ejus reliquias inviſit S. Adalbertus, 94. Ejus corpus an apud Ratiſbonam, 490. 495. Ejuſdem & ſociorum corpora viſitata, *ibid.* 478. Libri de Hierarchia mire ſervati, 80.
Dionyſius epiſc. Placentiæ, 107. 516.
Dionyſii Exigui cyclus a Mariano correctus, 522.
Diſciplinæ uſus, 253. 402. 450. 486. 502. 513. 559. 580. 583. Maxime prævalet, 513. Improbant nonnulli, 514. A quibus introductus, 523. Caſini receptus, 543. Adhortante Petro-Damiani, 582. Exceſſus improbatur, 515.
Diſcipuli ſeptuaginta-duo an fuere apoſtoli, 660.
Diſcretio in auſteritatibus adhibenda, 255.
Ditmarus epiſc. Merſeburgi, 270. Obit, 246. Genus, ſcripta, &c. *ibid.*
Ditmerus abbas Corbeiæ-novæ, 89.
S. Docelini corpus abſconditur, 287.
Doda virgo ſancta, 356.
Dodeebinus abbas S. Diſibodi, 322.
Dodo epiſcopus in Italia, 385.
Dodo epiſc. Roſellanus, 553.
Dodo abbas S. Manſueti, 475.
Dodo abbas Tornodori, 3.
Dodo pius monachus S. Victoris, 452. 451.
Dolenſia eccleſiæ adverſus Turon. cauſa, 462.
Dolenſes epiſc. dicti archiep. Brittanorum, 654. &c. Archiepiſcopi, Baldricus, 58. Gingoneus, 355. &c. Guinguineus, 149. Juhælus, 353. Jongoneus, 654. Junkeneus, 333.
Dolo epiſc. 162.
Dominica ſancta Hoſanna, *id eſt* Palmarum, 327.
Dominicis diebus fora vetita, 396.
Dominicus epiſc. Gradenſis, 11. Patriarcha, 420. 469. 558. 559. 677. 686.
Dominicus epiſc. Lavicanenſis, 380.
Dominicus epiſc. Olivolenſis, 420.
Dominicus abbas Caſæ-aureæ, 431. 481. Fit epiſc. Valvenſis, 432.
Dominicus abbas S. Salvii Florentiæ, 456.
Dominicus abbas Seutiæ, ſeo Secuſii, 311.
Dominicus abbas de Silos, 596. Regi reſiſtit, fit abbas Silenſis, 407. Seu Exilienſis, 430. Ejus vitæ initia, 407.

Dominicus abbas Soranus, 381. Geſta, &c. Varia condit monaſteria, 357. Obit, &c. 546.
Dominicus abbas S. Theoderici, 134. 370.
Dominicus abbas S. Zenonis Piſæ, 400.
Dominicus Loricatus, 546. 598. 541. Diſciplinæ amator, 505. Vitæ auſteritas, &c. 530. Auſteritates & pius obitus, tranſlatio, &c. 580.
Dominicus Prædicatorum inſtitutor, 405.
Domnaniæ epiſc. Livingus, 439.
Domnifrontis urbis initium, 296.
Domnulus abbas S. Benedicti ad Leones, 283.
Domnolus epiſc. Cenomannenſis, 405.
Domnoſus abbas Petræ-dæmonis, 356.
Domni monachi docti Montis-majoris epitaphium, 641.
Domus, id eſt eccleſia cathedralis, 257.
Donadeus abbas Lemovicenſis, 207.
Donatianus archiep. Remenſis, 551.
Donationis formulæ & modi. *Vide*, Traditio.
S. Donatus primus epiſc. & patronus Aretii, 485.
Donatus epiſc. Veſontionenſis, 605.
Donnolii ſeu Domnolit domus, 604.
Dormaniacenſes comites, 607.
Drocenſe ſeu Druenſe caſtrum, *Droux*, 319.
Drogo epiſc. Anicienſis, 96.
Drogo epiſc. Bellovaci, 525. 443. Monaſterium condit, &c. 570. Reſtaurat, &c. 577.
Drogo epiſc. Matiſconenſis, 507. 615. Cluniaci privilegia fruſtra impugnat, 584. 585. 586. Ejus elogium, &c. 614.
Drogo epiſc. Tervanæ, 333. 339. 350. 410. 461. 522. 535. 555. 619. Diſcipulus Angelrammi abbatis, 426.
Drogo epiſc. Tullenſis, 200. 646.
Drogo abbas S. Nicaſii, 563.
Drogo abbas Ulterioris portus, 547.
Drogo abbas ex monacho S. Remigii, 14.
Drogo dux & magiſter militiæ, comes Nortmannorum Apuliæ & Calabriæ, 588.
Drutmarus abbas Corbeiæ-novæ, 224. 284. 346. 505. Obit, 430.
Dudo epiſc. Monaſterienſis, 77.
Dudo I. abbas Dervenſis, 365.
Dudo abbas Dervenſis, 248. 306. 307. 453. Ejus charta, 655.
Dudo abbas S. Mariæ, 678.
Dudo abbas Montis-Falconis, 318.
Dudo, quando fuit decanus S. Quintini, 226.
Dudricus epiſc. Wellenſis in Anglia, 461.
Duellum conſuetudinarium ad litem componendam, 655. Duello lis dirimenda, 550. Duello finita lis, quo modo initum, 550.
Duello monaſterii res ſubditur, 653. In cauſis monaſteriorum adhibetur, 519. 574.
Duellum non incundum pro rebus duarum eccleſiarum, 655.
Dulcumenſis pagus Remenſis, 535.
Dumienſis epiſc. Aimentarius, 125.
Dunelmi ſedes ſtabilita, epiſc. Aldanus, 90.
Dunelmi epiſcopi, Eadmundus, 406. &c. Egelricus, *ibid.* Egelwinus, *ibid.* Walcherus, 90.
Dunſtanus archiepiſc. Cantuariæ, 21. 22. 27. 42. 55. 221. Adeſt morti S. Edithæ, &c. 22. Ejus aliquot ſcripta, codices emendat, ſtudia promovet, &c. 47. Plures epiſcopatus regit, *ibid.* Ejus prædictio, 21. Prophetia de regibus impleta, 251. Obitus, ſepultura, &c. 47. Ejus corporis inventio, *ibid.* Scripta de eo, *ibid.* Officium componitur, 176.
Durandus chorepiſc. Bituricenſis, 405.
Durandus epiſc. Claromontanus, 606.
Durandus epiſc. Leodienſis, 256. 265. 304. Fit epiſc. 256. Ejus non eſt epiſtola adverſus Berengarium de ſanctiſſimo Sacramento, 257. Quæ ei falſo tribuitur, 285. Obit, 298. Ob rapta monaſterii bona valt ſub dio ſepeliri, 256.
Durandus, ſeu Durannus epiſc. Toloſæ, 553. 577. 607. 621. 622. Antea abbas Moiſiaci, 499. 575. Simul epiſc. Toloſæ & Moiſiaci abbas, 547. 553. 566. 576. 578. Deuratam Moiſiaco ſubjicit, 554. Moiſiacenſem eccleſiam dedicat, 553. Ob lioguæ levitatem punitur, &c. *ibid.*
Durandus abbas tum epiſc. Vencienſis, 200. 228. 552. 508.
Durandus præſul provinciæ Narbonenſis, 672.
Durandus abbas S. Cæciliæ, 283.
Durandus abbas Cerafii, 351. 555.
Durandus abbas Condomii, 209.
Durandus abbas S. Gildaſii, 404.
Duraodus abbas Mettenſis, 157.
Durandus abbas Saviniaci 21. 298. Seu Duraotus, 434. Fit abbas, 181. Obit, 259.
Durandus ſeu Durannus abbas Troarni, quis fuerit, 330. 476. 546. 589.
Durandus abbas S. Victoris, 555. 623. Obit, 606.
Durannus ſeu Durantus. *Vide*, Durandus.
Duringus abbas, 74.
Duriſtalli domini, 539. 528.

E

Adfridus abbas S. Albani, 617.
Eadmarus abbas S. Albani, 618.
Eadmundus epiſc. Dunelmi, 90. 426.
Eadricus abbas S. Albani, 617.
Eadſinus archiep. Cantuariæ. *Vide*, Edſius.
Eadwinus abbas Weſtmonaſterii, 560.
Ealdredus archiep. Eboracenſis, 616.
Ealdredus epiſc. Anglus, 468.
Ealdredus abbas S. Albani, 617.
Ebalus archiep. Remenſis, 104. 285. 286. 296. 552. 564. 405. &c. Fit archiep. 259. Coronat regem Henricum, 307.
Ebbo archiep. Remorum, 65.
Eberhardus ſeu Everardus archiep. Trevirenſis, 422. 460. 463. 466. 480. 481. 614. 625. Obit, 676.
Eberhardus epiſc. Bambergæ, 277. 303.
Eberhardus epiſc. Ratiſponæ, 187.
Eberhardus abbas Altonis-monaſterii, 18.
Eberhardus pſeudoabbas Hirſaugiæ, 50.
Eberhardus abbas Tegernſeenſis, 167. 168.
Eberhardus comes Sueviæ monaſt. Schafuſæ fundat, 567.
Eberwinus abbas Theolegienſis, 269.
Eboracenſes archiep. Adulfus ſeu Aldulfus, 75. Aldredus, 579. Seu Ealdredus, 617. &c. Seu Eldredus, 24. Kynegiſus, 579. S. Oſwaldus, 27. &c. Wolſtanes, 273. Wiſtanus, 194.
Ebraldi comitis Britolii converſio, 497. Pius obitus, *ibid.*
Ebrardus abbas Britogili, 325. 350.
Ebrardus abbas S. Carilefi, 404.
Ebrardus abbas S. Juliani Turon. 43. 327. Et aliorum monaſteriorum, 58.
Ebrardus ſeu Ebraldus abbas Majoris-monaſterii, 162. 279. 228. 249. 260. 309. 334. 398. 654.
Ebrardi comitis pæniteutia, 454.
Ebrardus, *Vide*, Evrardus.

Ebro-

Ebreduni archiep. Hugo, 504.
Ebroicenſes epiſc. Balduinus, 668. &c. Geraldus, 57. Hugo, 234. &c. S. Taurinus, 334. Willelmus, 437. &c.
S. Ebrulfus conditor monaſt. Uticenſis, 475.
Ecbertus abbas. *Vide*, Ebrardus.
Ecbertus archiep. Trevirenſis, 27. 28. 29. 56. Obit, 77.
Ecbertus abbas Fuldæ, 537. Seu Eppo, ſit abbas Fuldæ, 442. Obit, 537.
Ecbertus abbas Tegernſenſis, obit, 458.
Eccemagnus abbas Salſenſis, 20.
Eccleſiæ ſtatus pro meritis rectorum & ſubjectorum mutatur, 652.
Eccleſiæ jure violato, ut ſatisfacit Fulco comes, 100.
Eccleſiæ. Ædes iis vicinas non laici, ſed preſbyteri inhabitent, 289. Gladii in iis non deferendi, *ibid.* Silentium ibi ſervandum, *ibid.*
Eccleſiæ libri, reliquiæ &c. a laicis poſſeſſæ, 604.
Eccleſiæ bona ut dari ab epiſcopis poſſint, 370.
Eccleſiæ reditus iis tantum dandi, qui proprium dimiſerunt, 687.
Eccleſiarum devaſtatores puniti, 642.
Eccleſiæ cathedralis prærogativæ, 341.
Eccleſia polluta, ab abbate male reconciliata, 285.
Eccleſiæ & altaris donatio diſſimiles, 74.
Ecemannus monachus palatinus an primus abbas Salſenſis, 29.
Ecoliſma. *Vide*, Eogoliſma.
Edernus epiſc. in Britannia, 250.
Edithæ regiæ virginis mors &c. 24.
S. Edmundi regis tumulus & miracula, 253. Eccleſis, *ibid.*
Ednodus ſeu Ednotor epiſc. Lincolniæ, 231.
Edricus abbas Gloceſtriæ, 273.
Edſius archiep. Cantuariæ, 359. 384. 389. 477. Ex epiſc. Wintoniæ ſit archiep. Cantuariæ, 389. Cedit, 335.
Eduardi regis Angliæ pœnitentia ob temerariam ſuſpicionem in Emmam reginam, 559. Pia opera, 467. Weſtmonaſterium reſtaurat, *ibid.* Condit, &c. 616. Reliquias &c. dat, *ibid.* Iter Romæ, monaſterii reſtauratione redimit, 560. Obit, 636.
Egberdus abbas S. Juliani Turon. 43.
Egbertus abbas Fuldæ, 483.
Egelnothus archiep. Cantuariæ, 253. 273. 424. Bonus dicitur, 254. Emit brachium S. Auguſtini, 314. Obit, 389.
Egelricus epiſc. Dunelmi, 416.
Egelricus epiſc. Orientalium-Saxonum, 536.
Egelricus Crulandæ abbas, 24. Obit, 75.
Egelricus junior abbas Crulandenſ. Bibliothecam auget &c. 24.
Egelſinus abbas Cantuariæ, 616. S. Auguſtini, mitræ & ſandaliorum uſu donatur, 599.
Egelwinus epiſc. Dunelmi, 416.
Egfridus abbas S. Albani, 617. Seu Alfricus, 618.
Eggehardus. *Vide*, Ekkeardus.
Egilbertus ſeu Eilbertus epiſc. Friſingæ, 167. Obit, 395.
Egilbertus ſeu Eilbertus abbas Abdinchofenſis, 300. 323. 336.
Egwinus epiſc. Wigorniæ, 222.
Eichſtadenſis epiſc. Gebehardus, 432.
Eigelbertus epiſc. Mindenſis, 280.
Eilbertus. *Vide*, Egilbertus.
Eilbertus monachus S. Theodorici, 534. Abbas Maricolenſis, *ibid.*
Eilbertus comes fundator Wſleiodori, 8.
Eilwardus epiſc. Miſnenſis obit, 177.
Eimardus an abbas Pratellenſis, 361.
Eimericus epiſc. Carcaſſonenſis, 21.
Einardus abbas, illuſtris, 111.
Eioardus abbas Divenſis, 486.
Eiſtetenſes epiſc. Gebehardus, 482. &c. Gundekarus, 536.
Ekkehardus abbas, epiſc. Pragæ, 235. Obit. 277.
Ekkehardus epiſc. Slevicenſis, 138. 269. 272.
Ekkehardus magiſter apud S. Gallum, 61.
Ekkehardi alterius mors epitaphium &c. *ibid.*
Ekkehardus S. Galli monachus de Romano cantu, 632.
Ekkihardus abbas, ſit epiſc. Pragæ. *Vide*, Ekkehardus.
Eldebertus epiſc. Mimatenſis, 555.
Eldebertus abbas malus Mootis-majoris, 379.
Eldefredus abbas Tornodori, 3.
Eldoinus epiſc. Lemovicenſis, 59.
Eldrados abbas Bremetenſis, 336. Simul etiam & Novaliciæ, 412.
Eldredus archiep. Eboraci, 24.
Electio abbatis a quo facienda, 627.
Electiones abbatum liberas reſtituit Hugo Capetus, 48.
Electionis decreta. *Vide*, Decretum, 20.
Electorum imperii numeros, 379.
Eleemoſynarii, id eſt Teſtamenti exſecutores, 21.
Eleſans epiſc. Aptenſis, 348.
Elenenſes ſeu Elnenſes epiſc. *Vide*, Helenenſes,
Eleuchadius abbas Faventiæ, 487.
Elfegus archiep. Cantuariæ, 47. 194. Fit archiepiſc. 54. Antea epiſc. Wintoniæ, 46. 176. Ex monacho, ejus pia facta, 23. Martyrium, 213.
Elfevordus epiſc. Londonii obit, 413.
Elfricus archiep. Cantuariæ, 99.
Elfricus. *Vide*, Alfricus.
Eliss abbas, primus Romanum cantum Coloniam attulit, 272.
S. Eligius Solemniaci fundator, an Soliaci, 55. Ejus parentes, 207. Vita, 144.
Elinandus epiſc. Lauduni, 495. 510. 529. 544. 549. 555. 573. 608. 625.
Eliſeus abbas S. Winvaloci, 527.
Elizabeth abbatiſſa Bilmæ, 362.
Elizabeth abbatiſſa Monaſt. Villaris, 368.
Elizabeth abbatiſſa Pratellenſis, 322.
Elleronenſes epiſc. *Vide*, Oleronenſes.
Elliogerus abbas Tegernſenſis, 168. 272. 374.
Ello an abbas Brunovillaris, 280.
Ellorenſis epiſc. Stephanus, 353.
Elmerus abbas Cantuariæ, 175. 306. Fit epiſc. Schireburnenſis, ejus geſta, 273.
Elnenſes epiſc. *Vide*, Helenenſes.
Eloiſſa abbatiſſa Arelatenſis, 74.
Elfinus abbas Elienſis, 253.
Elfius epiſc. Wintonienſis, 358.
Elſtanus abbas Cantuariæ, 324. Accipere renuit epiſcopatum Wintonii, 273.
Embricius abbas Einſidlæ, 306. 308. Fit abbas, 299.
Emelins abbatiſſa S. Pauli Bellovac. 377.
Emenus abbas Dolenſis, 30. 236.
Emigus abbas Onienſis, 396.
Emma abbatiſſa Niverni, 418.
Emma abbatiſſa Pratellenſis, 361. 322.
Emma ſeu Emmenia abbatiſſa Rotomagi, 331.
Emma regina uxor Lotharii, 10. Ejus liber precum Remis ſervatus, 29.
Emma regina Angliæ, igne innocentiam ſuam probat, 359. Ferro candenti ſe purgat, 384.
Emma comitiſſa fundat Burgulium, 58. & Malliacum, *ibid.*
Emmelinus proabbas S. Vedaſti, 443.

Em-

Emmeno abbas Anianenſis, 632.
Emmo abbas Ebroïi, 250.
Emmo abbas S. Maxentii, 218. 304.
Encelinus abbas S. Agerici, 585. 546.
Eneco abbas Oniæ, 494.
Eneco abbas Homienſis an Onienſis, 274.
Engelardus archiep. Magdeburgi, 480.
Engelbertus abbas S. Sulpicii, 25.
Engelbertus. *Vide* Ingelbertus.
Engelerandus, abbas. *Vide*, Ingelrandus.
Engilbertus epiſc. Friſingæ, 267. Obit, 395.
Engoliſmenſis eccleſiæ patronus S. Petrus, 49. Dedicatio, 215. Eccleſia cathedralis monachorum, 50.
Engoliſmæ epiſc. Gerardus, 403. &c. ſeu Girardus, 395. Grimaldus, 228. ſeu Grimoardus, *ibid.* &c. Guilielmus. 447. Hugo, 49. &c. Mamannus, 690. Raho, 382. ſeu Roho, 328. &c. Willelmus, 456. &c.
Engoliſmæ comites, 42. 250. 282. 285. 303. 304. 325. 327. 456. Principes, 228.
Enneco abbas Onienſis, 493. Ejus reliquiæ, &c. *ibid.*
Enzelinus epiſc. Perifenſis, 534.
S. Eoaldi tranſlatio apud Senonas, 519.
Eoharnus monachus pius occiditur, 285.
Epaphroditus Philippenſium apoſtolus, 662.
S. Eparchii corpus Engoliſmæ, 665. Ejus fuit diſcipulus S. Amantius, 76.
Epiſcopalia ornamenta. *Vide*, pontificalia.
Epiſcopatum ambientem dæmon arripit, 94.
Epiſcopatus, quando debet ſuſcipi, 542.
Epiſcopus ordinatus poſt abſciſſam ſibi manum, 662.
Epiſcopi a Metropolitanis ſuis ordinandi, 279. 295.
Epiſcoporum conſecrationum ritus diverſi, 209.
Epiſcopi in ordinatione Euchariſtiam ad XL. dies accipiebant, 750. 209. A muto conſecrati deponuntur, 216. A duobus ordinatus depoſitus, 96. Quid Metropolitanis jurent, 295. Obedientiæ Metropolitanis debitæ formula, 550. Pampilonenſium epiſcoporum profeſſio, 275.
Epiſcopi duo ſimul non præſint uni eccleſiæ, 338. 353.
Epiſcopus a papa confrater, filius dictus, 229.
Epiſcoporum eſt prædicare, 570.
Epiſcopi ut dare poſſint eccleſiæ bona, 370. An decimas habere debeant, 121.
Epiſcopi ſententia pœnæ corporalis in reum, 24. An jurare reguam, &c. debeant, 278.
Epiſcopi quantum honorandi, 292. In eis Deus honoratur aut contemnitur, 540.
Epiſcopo datur *feretrarii* titulus, 630. *Celſitudinis*, *ibid.*
Epiſcoporum tranſlatio vetita, 208.
Epiſtopi monaſteria conantur invadere, 569. Quæ profeſſio ab abbatibus eis præſtabatur, 44.
Epiſcoporum electioni intereſſunt monachi, 325. E monaſteriis aſſumendi, 274. 275.
Epiſcopus factus monachus melior, 124.
Epiſcopi ex monachis priorem vitam ſervant, 375.
Epiſcopus factus monachus an poſſit ordinare, 124. Epiſcopi monachi, quid in monaſteriis poſſint, 206. Abbati ſubjecti, *ibid.*
Epiſcopus factus canonicus regularis, an ordinare poſſit, 124.
Epiſcopi defuncti feretrum pallio ornabatur, 272.
Epiſcopus-ſuffraganeus Moguntiæ, 485.
Epiſcopi-abbates, 495.
Epiſcopi vicarius abbas, 384. 587.
Epiſtola Alexandri II. pro monaſt. Cadomenſi, 590. Ejuſdem duæ pro Corbeia, 553. Una pro monaſt. Dervenſi, 610. Gregorii V. ad Abbonem, 99. Leonis IX. ad comitem, Niverni, 474. Nicolai II. pro S. Vitono, 556. Sergii IV. pro Farfa, 182. Silveſtri II. de ordinibus ab epiſcopo monacho collatis, 124. Victoria II. ad Theobaldum Campaniæ comitem, 322. Gerberti de Remorum direptione, 52. Ejuſdem ad Raymundum abbatem Auriliaci, 36. Ejuſdem nomine Ottonis II. 22. Roſtagni epiſc. Lutevenſis ad Gellonenſes, 558. Theodoldi Aretini epiſc. de decimis, 337. Abbonis de grammatica, 27. Ejuſdem S. Odiloni, 258. Ejuſdem ad Floriacenſes de Grammaticalibus, 632. Ad Leonem abbatem S. Bonifacii Romæ, 655. Encyclica de morte Abbonis, 150. Alberti abbatis Miciaci, 205. Ambiardi abbatis Sollemniaci, 144. Bernonis Augienſis ad Grimoaldum, 322. Cuivalloni abbatis Rhotoni, 297. Altera ejuſdem, ad L. Abbatiſſam, 672. Guillelmi Divionenſis abbatis de obitu Ottonis-Willelmi, 308. Hulinardi abbatis ad Johannem XIX. 668. Ejuſdem ad Eliocum Vaſtarium, *ibid.* Hugonis abbatis Farſæ ad Ludovicum, 648. Johannis abbatis Fiſcanni pro Blangiaco, 331. Ejuſdem ad Leonem IX. 476. Guillelmi ducis Aquitaniæ pro Carroſo, 212. Ademari pro apoſtolatu ſancti Martialis, 658. *& ſeq.* Guidonis Aretini de cantu, &c. 209. Ad Odericum abbatem, 508. Farfenſium pro electione Berardi abbatis, 437. Monachorum Lintburgenſium de reliquiis S. Luciæ, 343. Monachorum Montis-majoris ad Gregorium V. 183. Vindocinenſium ad Agnetem comitiſſam, 688.
Epitaphium Gauzlioi archiep. Bituricenſis, 326. Rotberti archiep. Cantuariæ, 495. S. Bernwardi, 271. Alberti abbatis Miciaci, 377. Gliberti abbatis, 155. Gregorii abbatis Lintfleſenſis, 95. Lindrici abbatis, & Petri Carnotenſis, 615. R. Gliberti abbatis, 450. Ravangeri abbatis, 177. Widrici abbatis S. Apri, 566. Womari abbatis, 7. Domni monachi docti Montis-majoris, 641. Umberti monachi Montis-majoris docti, *ibid.* Burchardi comitis, Remis, 562. Guillelmi comitis Ecoliſmæ, 327. Herberti comitis Trecenſis, 74. Odonis vicecomitis, & Ingæ ejus uxoris, 152. Johannis Canaparii, 265. Gandamoldis Lugduni, 487. Fundatorum ſancti Petri de Beina, 639. Leſceliniæ comitiſſæ, 518.
Eporedia epiſc. Albertus, 309. Golbertus ſeu Ubertus, *ibid.* Henricus, 394. &c. An Leo? 185. Ogarius, 412.
Eppo abbas Fuldæ. *Vide*, Ecbertus.
Eques, dictus Albericus, 549.
Eraclius epiſc. Leodienſis, 256.
Erbertus Abbas Æduenſis, 652.
Erchambaldus, *Vide*, Erkenbaldus.
Erchinfredus abbas Melicenſis, 256.
Erembaldus abbas S. Bavonis, *Vide*, Eremboldos.
Eremberti epiſc. Toloſæ corpus, 309.
Eremboldus abbas Gandenſis, S. 176.
Eremburgis abbatiſſa Sueſſionenſis, 85.
Eremitæ urbes, &c. vitent, 582. 583. Iis quam neceſſaria ſit diuturna probatio, 582. *Vide*, Reclusi.
Erenfridus abbas S. Trudonis, 164.
Eribaldus epiſc. Provinciæ Narbonenſis, 671.
Eribertus archiep. Mediolani, 285.

Eri-

Ericus epiſc. Havelbergi, 222.
Ericus epiſc. Lingonenſis, 5.
S. Etigii eccleſia Vapinci, 318.
Eripertus, *Vide*, Heribertus.
Erkanbaldus. *Vide*, Erkembaldus.
Erkanbertus abbas Altahæ-inferioris, 72. 96.
Erkanbertus abbas Deſertinenſis, 77.
Erkembaldus ſeu Erkambaldus, Erchambaldus, aut Erkemboldus archiep. Moguntiæ, 216. 255. 290. Antea Fuldæ abbas, alias Erkanbaldus, ſeu Etkaoboldus, 13. 62. Tum archiepiſcopus Moguntiæ, 202. Fit archiepiſcopus, *ibid.* 212. Archicapellanus & archicancellarius, 302. Obit, 258.
Erlemboldus pius recluſus S. Medardi, 385.
Erlinus abbas Mettenſis, 336.
Erluinus epiſc. Atrebati, 185. ſeu Cameraci, 62. 70. 91. 136. 186. 229. Fit upiſcopus, 89.
Erluinus I. abbas Gemblaci, 14. 70. 265. Obit, 38.
Erluinus II. abbas Gemblaci, 70. 265. Junior obit, 209.
Ermannus abbas Vizeliaci, 141.
Ermenaldus ſeu Ermenoldus abbas S. Petri Vivi, 285. 329. 371. Obit, 359.
Ermengarda abbatiſſa Pictavenſis, 392.
Ermengardis abbatiſſa Jotri, 126.
Ermengardis abbatiſſa Sueſſionenſis, 88.
Ermengardis du Mortuo-mari abbatiſſa Sueſſionenſis, 329.
Ermengardos abbas Avenion. tum S. Ægidii, 479.
Ermengaudus archiep. Narbonenſis, 165.
Ermengaudus epiſc. Urgellitanus, 254. 283.
Ermengaudi comitis Urgellæ teſtamentum, 199.
Ermeogeros abbas Bergenſis, 536.
Ermenoldus Normanniæ perturbator, 527.
Ermenteus abbas Tufcii, 404.
Ermentheus epiſc. Aurelianenſis, 53.
Ermentrudis Caroli-Calvi uxor, abbatiſſa Haſnonii, 608.
S. Ermini caput Laubiis, 317.
Ermuinus epiſc. Auguſtoduni, 223. 414.
Ernulfus dux Campidonam in beneficium recipit, 298.
Erpertus abbas, 113.
Erpho abbas Sigebergenſis, 624.
Eſualdus epiſc. Cluſinus, 274.
Eſolfus epiſc. Wigorniæ, 222.
Ethelgarus. *Vide*, Athelgarus.
Ethelmannus condit monaſt. Eveshamii, 97.
Ethelwinus abbas Eveshamenſis, 579.
Ethelwoldus epiſcopus Wintoniæ, 21. Vaſa ſacra conflingit propter pauperes &c. *ibid.* 25. Studia apud Anglos promovet, 47. Obit, &c. 21. Ejus reliquiæ, 22.
Euchardus epiſc. incerti loci, 189.
Evangeliorum canones expoſiti, 141.
Evangeliſtæ 20 plures quatuor, 665.
Euchariſtiæ fides, 471. Profeſſiones fidei de ea editæ, 505. In extremis, *ibid.* Ejus veritas, 455. Aſſerta, 285. Miraculis, 524. Realitas, 46. Miracula, 416. 531. Præclara teſtimonia ex Fulberto, 103. Aſſeritur in concilio Rotomagenſi, 505. Ad plures dies data, 109. Pendens ad altare, dicta Majeſtas-Dei, 132. In Pixide ſervata, miraculum, 352. Quoties in anno renovanda, 340. In dedicationibus adhibita, 423. Per eam purgatio, 482. Ea Sibico purgator a ſimonia, 465.
S. Eucharii epiſc. Trevir. corpus inventum, 480.
Eudonis abbatis tranſlatio, 4.
Evenus abbas S. Melanii, 506.
Everardus upiſc. Bambergenſis, & cancellarius ſancti Heinrici, 226.
Everardus abbas Majoris-mouaſt. 234.
Everardus, *Vide*, Eberhardus.
Evergetus archiep. Coloniæ, 26. 77. 218.
Everhelmus abbas Altimontis, 329. 375. 450.
Everlinus S. Bavonis Gandæ abbas, 335.
Evervinus abbas Trevirenſis, 325. 374. An S. Martini, Theologii, 326. 374.
Eugirus abbas Brumienſis, 92. ſeu Eugiro, *ibid.*
Eugubii upiſc. Ludolfus, 400. Mainardus, 95. An Petrus, 559. Rodulfus, 583. &c.
Eulogiæ in Miſſa diſtributæ & conceſſæ, 320.
Evo abbas Brunwillaris, 280. 319.
Evono mendoſe dictus, abbas Buoſonis-villæ, 354.
Euracer epiſcopus, 7.
Evrardus archiep. Trevir. *Vide*, Eberhardus.
Evrardus epiſc. Mauriannæ, 285.
Evrardus abbas Nucarienſis, 334. 375.
Evrardus abbas Talemontis, 415.
Evrardus abbas Vizeliaci, 240.
Evrardus, *Vide*, Ebraldus, Ebrardus.
Euſubiæ abbatiſſæ Hamatici corpus, 518.
Euſebius ſeu Euſebius-Bruno, ſeu Brunus epiſcop. Andegav. 257. 398. 397. 456. 460. 498. 503. 506. 507. 518. 528. 535. 543. 552. 565. 574. 681. Fit upiſc. Andegav. 445. 446. Detrectat adeſſe ſynodo Patiſienſi, ſuſpectus eſt, 472. An Berengario faverit, 446. Errores ei affecti, 472.
Euſpicius Miciaci fundator, 203. Ejus tranſlatio, 326.
Euſtaſius abbas Luxovii, 20.
Euſtorgius epiſc. Lemovicenſis, 203.
Euſtorgius prior S. Rigaldi, 615. Abbas, 614.
S. Evurtius epiſc. Aurelianenſis, 667.
Exegnum, probationis genus, 534.
Excommunicatio pertimeſcenda, 308. Lata ab abbate, 543.
Excommunicatio defuncti, 597.
Excommunicatio poſt mortem ſoluta, 543. 544. Et excommunicatus poſt mortem reconciliatus, 409.
Exemtiones monaſteriorum, 44. 60. 206. 281. 289. 510. 522. 527. 403. 548. 572. 575. 585. Quod ſit fundamentum, 235. Monaſteriorum regiorum, 44. Monaſterii Belliloci, 180. Brumienſis, 91. SS. Trinitatis Cadomenſis, 618. Caſinenſis, 685. Cluniaci, 95. Corbeiæ propugnata, 95. S. Dionyſii, 86. 573. 668. Fſrfæ, 112. Fiſcanni, 57. Floriaci a Fulcone Aurelianenſi impetita, 284. 287. Fructuariæ, 152. 534. S. Martini Turonenſis, 300. Montis-Amiati, 91. Monaſt. Papienſis, 22. Peruſini aſſerta, 249. Pompoſæ, 256. Secuſienſis, 512. Vindocini, 405. Ubi nullum medium inter papam & abbatem. *Vide aliàs paſſim*, 690.
Exemtiones monaſt. *Vide*, Privilegia.
Exonienſis eccleſia ſervat regulam Chrodegangi, 539.
Exonienſis epiſc. Lefricus, *ibid.*
Extrema unctio tum viatieum a moribunda receptom, 222. S. Gerardo ſic datum, 83.
Extrema Unctio & Viaticum moribundo data, 74. *& paſſim.*
Eyraldus epiſc. Nemauſi, 246.
Ezzemannus abbas Salſenſis, 29.

F

FAgildus abbas Ante-altare, 596.
Fatllanus bonæ memoriæ obit, 71.
Falciſtorium in quo papa ſedet, 221.
Falco abbas Micæ-Aureæ, & Cardinalis, 693.
Faleuteria, quid? 301.
Fames ingens, 170. 317. Tunc vendita ſacra ornamenta, *ibid.* 140. In Gallia, 416. Reliquiæ Sanctorum delatæ &c. 498.
Fanenſis epiſc. Harduinus, 678.
Fanenſes canonici, regulares, 540.
Fanon ſeu vexillum imperiale, 8.
Faraldus, ſeu Feraldus epiſc. Vapincl, 318.
Fardenſes, *Vide* Werdenſes.
S. Faro cœnobii ſui cooditor, 573. Obtinet pro eo privilegium, 689.
Felicia abbatiſſa Venetiis, 195.
S. Felicis reliquiæ igne probatæ, 345.
Felicis mart. Complutenſis corpus, 499.
Felix martyr. Papiæ requieſcit, 22.
Felix abbas S. Andreæ, 678.
Felix monachus, Armoricæ monaſt. reſtaurat, 288.
Fit abbas Ruyenſis, 282. 415. Conſecratur, 282. Obit &c. 392.
Fera, id eſt, nundinæ, 405.
Ferculatius regis, id eſt dapifer, 307.
Ferdinandus Caſtellæ rex monaſteria reſtaurat, 430. 616. Extrnit monaſt. S. Iſidori, ubi ipſe &c. ſepeliuntur, 595. Magnus dictus, obit pie, ejus in monachos beneſacta, 616.
Ferdinandus Adefonſus abbas Bergunnenſis, 357.
Ferentanus epiſc. Andulfus, 681.
Ferri candentis probatio. *Vide*, Judicium-Dei.
Ferrutius abbas S. Æmiliani, 407.
Feſtum SS. Reliquiarum Epternaci inſtitutum, 548. Exaltationis S. Crucis Mediolani, 500.
Feſulani epiſc. Atenulfus, Jacobus, Tranſmundus, 325. &c.
Ficoclanus epiſc. Johannes, 682.
Fiſtum, id eſt penitentia ſoluta iis qui officio divino interſunt, 500.
Fidelitatis juramenti facti S. Martino forma, 635. S. Fidis Conchenſis miracula, 198. 645. Ejus corpus, *ibid.*
Figuræ æri inciſæ, Camaduli, 242. Capſæ lacrymæ Chriſti, 488. Arcus Vindocinenſis &c. *ibid.* Lotharii regis &c. 30. Montis S. Michaelis, 69. Monaſt. Vallumbroſani, 587. Tumuli Jovini Remis, 532. Tumuli S. Nicaſii Remis, *ibid.*
Figuræ notarum veterum cantus, 632.
Figuræ ligno inciſæ, ſigilli Waimarii principis Salernitani, 292. Bullæ &c. Victoris II. 684.
S. Filibertus abbas, 367.
Fingenius abbas S. Felicis, ſeu S. Clementis, & S. Symphoriani Mettis, 245. 266. S. Vitoni, 243. Ejus geſta, 68. Mors & ſcripta, 156. 157.
Firmanus ſeu Firmus abbas Firmanus, 254. Altare ſupra ejus ſepulcrum, *ibid.* 487. Fuit cum S. Firmino Ambianenſi conſuſus, 254.
Firmani epiſc. Hubertus, 483. Odelricus, 387. Seu Oldericus, 494.
Firminus Ambiani epiſc. cum Firmano abbate conſuſus, 254.
Fiſcamni palatium, 287.
Flabellum ad abigendas muſcas tempore Miſſæ, 329.
Flagellatio, *Vide*, Diſciplina.
Flandria, ibi Rex eaduci & fiſci jus, 692.

Flandriæ comites, 511. 255. 260. 303. 522. 535. 554. 596. 608. 609. 692. Comites palatini, 609.
Flodoardus Remis floret, 72.
Florebertus epiſc. 7.
Florentia, ibi turbæ ob ſimoniacos, 582.
Florentiæ epiſc. Aibo, 352. Gerardus, 537. &c. Hildebrandus, 525. &c. Ildeprandus, 216. Lambertus, *ibid.* &c. Petrus, 387. &c. Perrus-Papienſis, 582. Sichelmus, 55.
S. Florentius S. Martini tumulum invifere ſolitus, 27. Confeſſor, 565. Ejus corpus, 287. Tranſlatio, 334.
Fodrum, ideſt annona militaris, 442.
Folcardus S. Bavonis Gandæ abbas, 533.
Folcmaros epiſc. Trajecti, 77.
Folcmarus fit abbas Nienburgi, 566.
Folcmarus abbas Trevirenſis, 73.
Folco epiſc. Toloſæ, 467.
Folcradus abbas S. Pauli Virduni, 484.
Folcradus abbas S. Walarici, 1134 637.
Folcricus abbas Virdun. forte S. Pauli, 484.
Folcuinus abbas Laubii obit, 60. Ejus facta, *ibid.*
Folradus abbas Gladbaci, 26.
Fontiniaci domini, 678.
Fontis-Blaudi ædes regiæ, 549.
Foramonanus abbas Walciodori obit, 8.
Forcalquerium, olim Furnum-calcarium, 335.
Formula *Regnante Chriſto*, 70. 169.
Formula ceſſionis, 467. *Vide*, Traditio.
Formulæ chartarum inſolitæ, 70.
Formula electionis. *Vide*, Decretum:
Forojulienſis eccleſia reſtaurata, 40. 41.
Forojulienſes epiſc. Johannes, 681. Riculfus, 40. &c.
Foropopulienſis epiſc. Petrus, 681.
Porto abbas Peciani, 15. Seu Picianenſis, 49.
Foſſenſis epiſc. Azo, 678.
Franciæ regum &c. veteres ſtatuæ, 80.
S. Franciſci figura cum primigenio habitu, 69.
Franciſcus abbas S. Laurentii, 380.
Franco epiſc. Bellegradenſis, 602.
Franco epiſc. Carcaſſonenſis, 49.
Franco ex abbate epiſc. Leodienſis, 60.
Franco epiſc. Pariſienſis, 226. 263. 319. 658.
Franco epiſc. Wormatiæ, 42.
Franco abbas S. Amantii, 49. 239.
Franco abbas Caſaurienſis, 432.
Franco abbas Laubienſis, 499.
Franco levita Remenſis a commentariis regis Rotberti, 253.
Franco Romanus fit monachus, 165.
Francorum in Sarracenos Hiſpaniæ expeditio, 296.
Francorum comes in Traila Riccardus, 512.
Franci a Normannis victi, 502. Eos inter & Normannos belli finis, 544.
Frankenmuſter caſtrum & collegiata, 206.
Fraternitas monaſterii data laicis, 692. *Vide*, Societas.
Fraudo, an Fronto epiſc. Siſtaricenſis, 328.
S. Fredaldi cimiterium, 555.
Fredericus epiſc. Genevæ, 251.
Fredericus. *Vide*, Friderieus.
Frederuna abbatiſſa fundat Keminadam, 235.
Fredeſendis abbatiſſa Remenſis, 370.
Fredolinus epiſc. Helenenſis, 265.
Fredolus epiſcopus, 244.
Frethericus abbas S. Albani, 618.
Frideboldus abbas S. Udalrici, 212. 271. Confeſſor S. Henrici, *ibid.*
Fridericus cardinalis legatus, 158. Fit archiep. Ravennæ, 136. 216.
Fridericus S. R. E. archid. & cancellarius,

CF. Legatus, 501. 502. Fit S. R. E. cancellarius, 481. 510. 524. 526. &c. Fit monachus Caſini, 502. Abbas, 524. 745. 746. Poſt varia abbas Caſini, & pontifex Stephanus IX. 460. 525. *Vide*, Stephanus IX.
Fridericus epiſc. Genuenſis, 678.
Fridericus abbas S. Juliani Turonenſis, 281. 317.
Fridericus abbas Salmurenſis, 381. S. Florentii, 334. 404. 447. 535. Gloſſæ, 565. Ejus geſta, 260. Obit, 506.
Fridericus abbas Goacenſis, 407.
Fridericus abbas Hirſaugiæ, 615.
Fridericus comes Virduni, tum monachus, 93. Ejus converſio, 242. Pervor & humilitas, 257. Humilitas &c. 272. Præponitur S. Vedaſto, 285. Obit, 252.
Fridericus comes Palatinus &c. Gozecæ fundatores, 407.
Frideticus monachus ſcriba turbas in monaſteria excitat, 202.
Fridericus. *Vide*, Fredericus.
Friderunna abbatiſſa Kominadæ, 235. 280. 395.
Friduvigis abbatiſſa Metelenſis, 77.
Frifildis abbatiſſa Meſſinenſis, 610.
Friſingenſia eccleſiæ patroni, 447. Ibi Chriſti lactyma, *ibid.*
Friſingenſis epiſcopus abbatem ab officio ſuſpendit, 374.
Friſingæ epiſc. Eilbertus ſeu Egilbertus, Engilbertus, 395. &c. Goteſcalcus, 267. &c. Hitto, 395. Nitgerus, 395. Theodulus, 267. &c.
Frodinus abbas Bellilloci, 341.
Froelandus epiſc. Silvanecti, 495.
Frogarius abbas, 78.
Froila epiſc. Ovetenſis, 419. Seu Froilanus, 422. Fit monachus, *ibid.*
Froila abbas S. Juliani ad Turium, 595.
Froilanus epiſc. Legionenſis, 35. 225. Antea abbas, 295. Monaſt. condit. 234.
Froilanus abbas Compoſtellæ, 596.
Frollandus epiſc. Silvanecti, 253. 427. 428. 443. 460. 462. 472. 549.
Fromundos epiſc. *Vide*, Frotmundus.
Fromundus monachus trepide ad ſacerdotium aſcendit, 568.
Frongentii mart. reliquiæ, 54.
Frontale, altatis tabula anterior, 595.
S. Fronto epiſc. Petragoricenſis, 662. Non primos, ejus geſta, &c. 662.
Fronto epiſc. Siſtarici, 335.
Frotardus abbas S. Pontii, 366. Tomerienſis, 222.
Frotarius epiſc. Nemauſenſis, 566. Seu Proterius, 64. 262. 328.
Frotmundus epiſc. Trecenſis, 309. 439. 472. A Leone IX. ordinatus, 466.
Frotmundus abbas S. Taurini, 569.
Fulbertus epiſc. Carnuti, 160. 284. 298. 202. 209. 224. 234. 238. 259. 262. 263. 306. 319. 322. 389. 416. 437. 445. 472. 507. 665. 690. Ejus patria, &c. 73. 109. Remis ſub Gerberto ſtudet, 73. 282. Non fuit Roberti regis cancellarius, 179. An monachus, 72. 156. Fit epiſc. Carnuti, 278. Monachos tuetur, 202. S. Theoderico epiſc. Aurelian. advertſatur, & reconciliatur, 249. 249. Eccleſiam ſuam reſtaurat, *ibid.* Præclara ejus epiſtola de Euchariſtia, 295. Reſponſio de Euchariſtia in ordinationibus data, 209. Epiſtola Boniperto archiep. 233. Scribit de turbis in monaſt. S. Petri Carnutenſi, 253. 254. Ejus ſententia de ſubjectione abbatum, 284. Et eorum profeſſione epiſcopia, 44. Ei inſcriptus liber de miraculis S. Fidis, Hominum doctiſſimus, 645. Laudes, 471. Morti proximus Berengarium expelli jubet, obit, &c. 314. Diſcipuli, 290. 471. 472. 641. Præcipuorum nomina, 73. 75. Angelramnus abbas, 229.
Fulbertus abbas Perforæ, 358.
Fulbertus abbas Tutni & Gladbac. 247. Obit, 258.
Fulcardus abbas S. Amandi, 609. 623.
Fulcaudus abbas Carroſcoſii, 446.
Fulcaudus abbas S. Fatonis, 373.
Fulchardus abbas Hamatici, 318.
Fulchericus abbas Centulæ, 2. 73.
Fulcherius abbas Carroſi, 122. 240. 404. 446.
Fulcherius abbas S. Leobini, 3.
Fulcherius abbas Ulterioris-portus, 547.
Fulco epiſcopus, 213. 637.
Fulco epiſc. Ambiani, 66. 76. 88. 234. 277. 307. 331. 339. 409. 428. 451. 467. 534. 634. 668. Notatur, 470. Corbeienſes inquietat, 469. Corbeiam vexat, 571.
Fulco epiſc. Aurelianenſis, 44. 101. 153. 160. Antea abbas S. Luciani, 148. 184. Floriacenſes exagitat, *ibid.* 185. Obit, 219.
Fulco epiſc. Simonlacus Cadurci, 553.
Fulco epiſc. Carcaſſonæ, 322.
Fulco epiſc. Pariſienſis, 80.
Fulco epiſc. Sueſſionenſis, 296. 645. Seu Fulcoſius, obit, 285.
Fulco epiſc. Toloſæ, 462.
Fulco abbas Corbeiæ, 410. 452. 462. 468. 522. 608. 692. Ambiani epiſcopo fortiter reſiſtit, 572. Cum eo concordiam init, 600. Obtinet a Leone IX. privilegiorum confirmationem &c. 469.
Fulco abbas de Foreſti-monaſterio, 543.
Fulco abbas Greſtani, 403.
Fulco abbas S. Johannis, 404.
Fulco abbas S. Michaelis in Theoraſcia, 543. 608.
Fulco abbas Miciaci, 337.
Fulco abbas Nobiliaci, 218.
Fulco ambiens abbatiam Centulæ, omnium excluſus, 426.
Fulco Nerra comes Andegav. ut ſatisfecit juſe ſancti Martini violato, 200. Fundat Roncereium, 320. Bellumlocum papæ ſubjicit, 280. Fundat monaſt. S. Nicolai, 250. Dicitur Martellus. Ejus elogium & victoriæ, 230. Cum Odone bella, 287.
Fulcradus ſeu Fulcaudus abbas Carroſi, 404.
Fulcramnus epiſc. 162.
Fulcramnus epiſc. Lutevenſis, 39. Ejus teſtamentum, monaſterium condit, 40.
Fulcuinus abbas Altimontis, 450.
Fulcuinus abbas S. Vincentii Mettis, 452.
Fuldua abbat, 216.
Fulgentius abbas Affliginienſis, 548.
Fulgeriarum domini cellam condont, 506.
Fulradus abbas, monachos Remigianos, 269.
Folradus abbas Vedaſtinus deponitur, 264. 285. Ejus mores, 60.
Fuxenſes comites, 621.

G

G. Abbas incertus, 278.
G. Gabalitani comites, 96. Vicecomites, 126.
Gabinenſis epiſc. Petrus, 559.
Gaidoaldus abbas Mediolani, 107. 208.
Gaietani. *Vide*, Cajetani.

Galfridus abbas S. Faronis, 573.
Galilea, id eſt navis eccleſiæ, 292. 445.
Galindus abbas S. Mariæ Varra, 254.
Gallia, ibi admiſſas cantus Romanus, 632. Peſte ſeptenni afflicta, 259. Ibi potiſſimum decimas, &c. Laici poſſident, 680.
Galliæ primus & ſummus cancellarius archiepiſcopus Remenſis, 543.
Galliæ-Mediolanæ dux Fridericus, 18.
Gallia-Chriſtiana. *Vide*, Sammarthani:
Gallicia imper. Stedelandus quis? 430.
Gallos edacitatis arguit Severus-Sulpicius, 687.
Galo epiſc. Leuuenſis, 391.
Gilo abbas Salmuri rejectus, 225.
Galterius epiſc. 34.
Galterius epiſc. Namnetenſis, 410. Seu Gualterus, 550. Seu Walterius, 227. 309. 398.
Galterius epiſc. Redonenſis, 82. 161. Seu Gualterus, 250.
Galterius abbas S. Ægidii, 547. 548.
Galterius abbas Miledoni. *Vide*, Walterius.
Galterius abbas Viennæ, 128.
Galterius comes Dorcaſſinus, 3.
Galterus abbas S. Germani Autiſiodori, 609.
Galterus abbas S. Nicaſii, 563.
Galterus, Galterius. *Vide*, Gualtesus, Gualterius, Walterius, Walterus.
Gandzmoldis epitaphium Lugduni, 508.
Gandulfus abbas Bobii, 227.
Garimbertus abbas Remenſis, 504.
Garinus abbas Inter-Ambas-Aquas, 631.
Garinus abbas Lonkii, 296.
Garinus abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Garinus. *Vide*, Guarinus, Warius.
Garnerius abbas Athanaci, 507.
Garnerius abbas Flaviacenſis, 501. 550.
Garnerius abbas S. Victoris, 229. Maſſilienſis, 163. Sæcularis, *ibid.*
Garnerius. *Vide*, Guarnerius, Warnerius.
Garſianus archiep. Auſcienſis, 356.
Garſias archiep. Auſcienſis, 15.
Garſias abbas S. Petri de Arlanza, 430. 596.
Garſias ſii abbas Onienſis, 357.
Garſias abbas Onienſis, 495. An epiſcopus, *ibid.*
Garſias rex Caſtellæ, bene in monachos affectus, *ibid.*
Gavaretani vicecomites, 450.
Gauceradus epiſc. Bellicenſis, 623.
Gauceradus epiſc. Vivarienſis, 278. Tum archiep. Lugduni, 508.
Gaucelinus abbas Lezatenſis, 70.
Gaudentius frater S. Adalberti, 63. 82. 109. Fit archiepiſcopus Gneſnæ, 109. Dicitur archiepiſc. S. Adalberti, id eſt Gneſnæ, 210. 225. Ejus corpus Pragam tranſlatum, 396.
Gaudentius in auſtesitate non obediens, punitus, 255.
Gaudentius cardinalis, 559.
Gauderamnus abbas Malliaci, 535.
Gauderici reliquiæ Tuloſæ, 219.
Gaudinus abbas Nucarienſis, 534.
Gaufredus archiep. Lugduni, 507. Catalogo reſtituendus, *ibid.*
Gaufredus epiſc. Cabilonis, 296. 652. Seu Gaufridus, 289. Gofredus, 227. Goffridus, 307.
Gaufredus abbas Æduenſis, 652.
Gaufredus abbas Columbenſis, 495. Seu Gaufridus, 355.
Gaufredus abbas Gallicantus, 245.
Gaufredus abbas Gellonenſis, 327. Seu S. Guillelmi, 290.
Gaufredus II. abbas Gellonenſis, obit, 432.
Gaufredus electus abbas S. Martialis, 594.
Gaufredus abbas Vizeliaci, 140. Seu Godfridus, 461. & Gosfridus, 470. Gozfredus, 468. Abbas de Vergelisco, 678. Gaufridus, qui privilegium ubinet a Leone IX. 470.
Gaufredus abbas & archidiaconus Æduæ, 669.
Gaufridus epiſc. Autiſiodori, 609.
Gaufridus epiſc. Conſtantiæ, 606. Seu Goffredus, 678. Gozfredus, 468.
Gaufridus epiſc. Matiſconenſis, 342.
Gaufridus epiſc. Pariſienſis, 564. 573. 589 608. Seu Guffridus, 80. Goffridus, 608.
Gaufridus abbas Angeriacenſis, 456. 552. Seu Goffridus, 447.
Gaufridus II. abbas Angeriacenſis, 393.
Gaufridus abbas S. Michaelis, Venuſii, 588.
Gaufridus abbas Nucarienſis, 534. 575.
Gaufridus abbas Venuſinus, 502.
Gaufridus comes Andegavenſis fundat monaſt. Vindocini, 349. Ejus charta pro Credonio, 681. Altera pro Aquariis, 682. Guffridi charta pro Vindocino, 671.
Gaufridus Griſagonella comes obit, 59.
Gaufridus, *Vide*, Godefridus, Guffridus, Joſfredus.
S. Gaugerici epiſcopi patria Evoſium, 276. Translatio, 332.
Gausbertus, *Vide* Gauzbertus.
Gauſcelinus abbas incerti loci, 161.
Gauſcelinus archiep. Bituricenſis, 405. Seu Gauſtenus, 248. Gauſſinus, 239. 278. 322. 326. Gauzelinus, 256. Gauzlinus, 288. 345. 388. 552. Guſſinus, 234. 263. Gozlinus, 650. Antea abbas Floriaci, 102. 160. 169. 184. 185 188. 339. Fit archiep. Biturigum, 215. Abbas & archiepiſcopus, 260. 250. 326. Benedicit abbatem invitus, 282. Obit, 326. Ejus epitaphium, &c. *ibid.*
Gauſtenus epiſc. Matiſconis, 289. ſeu Gauſtenus, 245. Gauſtinus, 296. 652. Goſſenus, 289. Repſimitur, 310.
Gauſtinus epiſc. Patavinus, 220.
Gauſtinus epiſc. Tullenſis, 575.
Gauſtinus, Gauzlinus. *Vide*, Goſcelinus, Goſſinus.
Gauzbertus epiſc. Aginnenſis, 458.
Gausberrus abbas Arulenſis, 299. 205.
Gauzbertus I. abbas Burgulii, 207.
Gauzbertus II. abbas Burgulii, 279. S. Juliani, 127. 240. S. Juliani & Burgulii, 58. 88. 225. Et aliorum locorum, 162. An fundator S. Petri de Cultura, 102. Reſtaurat S. Petrum de Cultura, 128. Ei ſcribit Abbo ob turbas Majoris-monaſterii, 202. Obit, 279.
Gausbertus II. abbas Turonenſis S. Juliani, *ibid.* 235. Obit, 287.
Gauzbertus abbas Majoris-monaſterii, 101.
Gauzbertus abbas Laicus Moiſiaci, 575. Inſtrumentum ejus ceſſionis, 576.
Gauzerannus abbas S. Eugendi, 220.
Gauzfridus abbas Coxanenſis, 449.
Gauzmani abbatis Savigniaci obitus, 20.
Gebehardus archiep. Ravennæ, 428.
Gebehardus epiſc. 271.
Gebehardus ex abbate Elevangenſi epiſc. Auguſtæ, 90.
Gebehardus epiſc. Conſtantiæ, 13. 90.
Gebehardus epiſc. Eichſtadenſis, 432. 482. 504. Fit papa, 501. *Vide*, Victor II.
Gebehardus epiſcop. Ratiſponæ, 82. 89. 205. 245. 267. 322. 432. 468. 575.
Gebiſo ex abbate epiſc. Cæſenæ, 422.
Gebizo epiſc. Taurinenſis, 546.
Gebuinus epiſc. Lauduni, *Vide*, Gibuinus 2
Geilæ reginæ pallium apud S. Arnulfum, 463.
Gelduinus. *Vide*, Gilduinus.

Genebrardus prior Sinemuri, ibi ſepultus, &c. 613.
Genevæ epiſt. Fredericus, 151. Hugo, 67. Papinus, 690.
S. Gengulfi eccleſia Tulli, 620.
Genii reliquiæ & abbatia, 10.
Gentium archiep. Gregorius, 513. Ingelbertus, 251. &c. Fridericus, 678.
Genuæ epiſc. Landulfus, 492. &c. Obertus, ſeu Otbertus, *ibid.* Theodulfus, 36.
S. Genulfi corpus, &c. 59.
S. Georgius in prælliis invocatus, 106.
Georgius archiep. Colocinenſis in Hungaria, 479.
Georgius de Lucerna abbas S. Solutoris, 562.
Geraldus Cardinalis legatus in Hiſpanias, 577.
Geraldus archiep. Sipontinus, 625.
Geraldus epiſc. Cadurcenſis, 539.
Geraldi epiſc. Cameracenſis zelus, ne duo epiſcopi ſimul præſint uni Eccleſiæ, 332. *Vide*, Gerardus.
Gersildus epiſt. Ebroicenſis, 37.
Geraldus epiſc. Lemovicenſis, 197. 225. 278.
Geraldus ex monacho epiſc. Giſilenſis, 487. 544.
Geraldus epiſc. Petragoricenſis, 447.
Geraldus epiſc. Siſtaricenſis, 373.
Geraldus an Vapinci epiſc. 328.
Gersildus abbas, efficitur, 474.
Geraldus abbas S. Ægidii, 564. 590.
Geraldus abbas S. Auguſtini Lemovit. 322. 658.
Geraldus abbas Aureliaci, 25. 29. 34. 78. Obit, 36.
Geraldus abbas Bellilocі, 53.
Geraldus II. abbas Belliloci, 340.
Geraldus abbas Figiaci obit, 170.
Geraldus ſit abbas Salmori, 103. 213. 31 Jeroſolymam, occiditur, 260.
Geraldus abbas Sollemniaci, 321. 340. 658.
Geraldus abbas S. Vincentii Lauduni, 333.
Geraldus abbas Uſercenſis, 321.
S. Geraldus Aurilliacenſis, 54. 418. Ejus limina, 31.
Geraldus. *Vide*, Gerardus, Girardus.
Gerardus Cardinalis legatus Victoris II. 304.
Gerardus epiſc. Auguſtoduni, 113.
Gerardus epiſc. Atrebati, 185. ſeu Cameraci, 534. 178. 225. 256. 265. 266. 281. 285. 353. 393. 406. 409. 601. Fit epiſc. Cameraci, 209. Eius zelus, 332. 333. Monaſt. fondat, 209. Condit monaſt. Caſtelli, 332. Reſtaurat Maricolas, &c. 332. Ad Robertum regem legatus, 276. 277. Epiſtolæ, 278.
Gerardus epiſc. Canadii, ſeu Conadii, ſeu Moriſſenus, 301. 416. Ejus martyrium &c. 453. Obit, 449. Martyr, 233.
Grrardus epiſc. Engoliſmæ, 393. 403. 404. 593.
Girardus epiſt. Florentiæ, 456. 677. Tum papa Nicolaus II. 352. 530. 537.
Gerardus epiſt. Reatinus, 677.
Gerardus epiſcopus Roſellanus, *ibid.*
Gerardus epiſc. Tullenſis, 8. 74. Monachos in eſthedrali admiſit, 210. Fondator eccleſiæ S. Gengulfi, 610. Ejus geſta, 115. Pius obitus, &c. 79. 83. Vita, 318. Vitæ ſcriptor, 366. Canonizatur in concilio Romano, 469. Ejus corpus e terra levatum a Leone IX. *ibid.* 672. 673. In altari poſitum, 678. Bulla canonizationis, 677.
Geraldus abbas, 552.
Gerardus de S. Severo abbas Aurilliaci, 13.
Gerardus abbas Athanaci, 507.
Gerardus abbas S. Criſpini, 474.
Geraldus sbbas Criſpiaci, tum Fontsnellæ, 288. 349. 332. 486. 547. Detegit corpus S. Waſtramni, 309. Occiditur, 340.
Gersrdus Folius abbas Exolduni, 55.
Gerardus abbas S. Gilli prevus, 62. Obit, 544.
Gerardus abbas Jmolenſis, 487.
Geraldus abbas Luxovii, 237.
Gerardus abbas S. Medardi, 466. 329. 343. 584.
Gerardus (poſtea abbas) Corbeiæ natus, Romam adis, &c. capite laborat, & alia geſta, 469.
Gersrdus abbas S. Nicaſii, 563.
Gersrdus abbas S. Præjecti, 417. 428.
Gerardus abbas Inſulæ S. Quintini, *ibid.* 485.
Gerardus abbas Theolegienſis, 574.
Gerardus prior Caritatis, 517. Ejus caritas, *ibid.*
Gerardus Alſatiæ comes Lothar. ducum origo, 254.
Gerardus. *Vide*, Geraldus, Giraldus.
Gerbsldus abbas S. Chriſtinæ, 87.
Gerberga abbatiſſa Gandersheimii, 20. 89. Obit, 145. 147.
Gerbergs abbatiſſa Hiſſæ, 464. 675.
Gerbertus, 114. Rebus ſæcularibus immixtus, 57. A Blandinienſibus in fratrem adoptatus, 8. Hugoni regi adhæret, 56. Ei & Rotberto favet, 51. Ejus epiſtolæ de rebus Francicis, 30. *& ſepp.* Rotberti regis præceptor, 65. Ottonis II. 26. & Ottonis III. 57. Epiſtolæ pro Ottonis partibus, 25. Una ad Ottonem III. 93. Pro ejus cauſa, 17. Contra Martinianos ſcribit, 100. Abbas Bobii, 94. Dictus *Scholaris abbas*, 43. Epiſtolæ de Abbonis electione, *ibid.* Arnulfo archiep. adverſatur, 56. In archiepiſt. Remenſem deſignatur, 47. Eligitur, 65. Epiſtolæ de ſua in archiepiſcopum electione, 78. Quæ eſt turbata, *ibid.* Ei non favet Abbo, 98. Eſt archiep. Remenſis, 78. 89. Archicancellarius pro more archiepiſcopor. Remenſium, 88. Epiſtolæ de ſui depoſitione, 84. Archiepiſcopatu cedere cogitur, *ibid.* 98. Ejus res direptæ Remis, 51. Epiſtola de Remorum direptione, *ibid.* Bobii regimen reſumit, 36. Iterum Bobii abbas, 32. Scholæ in Italia, diſputatio cum Ottrico, 28. Fit archiep. Ravennæ, 32. 108. Simul & abbas Bobii, 222. Fit papa, 117. *Vide*, Silveſter II. Ejus epiſtolæ, 86. 301. Ad Etbertum archiepiſc. Trevirenſem, 77. Ad Raymundum abbatem Aurilliaci, 36. Ejus diſcipuli illuſtres, 72. Fulbertus, 279. Gerardus epiſc. Cameraci, 209. Ingo, 217. Leothericus Senonenſis archiep. 126.
Gerbertus abbas S. Albani, 270.
Gerbertus abbas Ceotulenſis, 73.
Girbertus abbas Ebtolii, 230.
Gerbertus abbas Fontanellæ. *Vide*, Girbertus, 546.
Gerbertus abbas S. Joliani, 552.
Gerbertus abbas S. Maxentii, 76.
Gerbertus sbbas Moguntiæ, 303.
Gerbertus abbas Sslisenſis, 522.
Gerbertus sbbas Senonenſis, 459.
Gerbertus sbbas Trosrni, 476.
Gerbertus an abbas Troarni, 546.
Gerbertus abbas. *Vide*, Girbertus.
Gerburgs abbatiſſa Geiſenfeldæ, 336.
Gerbodo abbas Laureshami, 42.
Gerburga abbatiſſa Gandersheim, 537.
Gerbutga Jl. abbatiſſa Gandersheim, 537.
Gerdagus epiſc. Hildesheimenſis, 537. Obit, 72. 77.
S. Geremarus monaſt. conditor, 376. Ejus reliquiarum tranſlatio, *ibid.*
Gerento abbas Divionenſis. *Vide*, Jerento.
Gerewinus abbas S. Richarii, 678. *Vide*, Gervinus.

Germania, ibi ſolum ſanctimoniales cum proprio, 687.
S. Germanus epiſc. Autiſiodori corpus S. Albani e terra levavit, 617.
S. Germanus epiſc. Pariſienſis, 413. A Roberto duce cultus, 414.
Germanus epiſc. Patavinus, 220.
Germanus abbas Bergenſis, 280.
Germanus abbas Rameſiæ, 27.
Gero archiep. Coloniæ Gladbaci fundator, 26.
Gero etrhiepiſc. Magdeburgi, 258. Obit, 277.
Getoianorum familia, 520, 521. 546. Normanniæ proceres, 475.
Geroldus abbas Laurenhami, 411
Geroldus abbas Werthinenſis, 343. 358.
Getontius archiepiſc. Bituricenſis, 21.
S. Gertrudis patrona Nivialenſis, 406.
Gervaſius archiepiſc. Remenſis, 520. 521. 551. 549. 572. 573. 584. 600. 608, 619. 692. Antea epiſc. Cenomannenſis, 228. 348. 405. 442. 535. Ejus parentes, &c. Reſtaurat S. Vincentium, 405. Captus a Goffredo comite, 465. Fit archiepiſc. Remenſis, 465. 405. 505. Philippum regem conſecrat, 545. Reſtaurat baſilicam S. Nicaſii, &c. 532. 563. Primus regulares canonicos S. Auguſtini Remis inſtituit, 540. Ei Alexander II. ſcribit pro Corbeia, 572. Pro ſancto Dionyſio, 573. Ejus in extremis profeſſio fidei, *ibid.* In S. Vincentium beneficia, 506.
Gervicus abbas S. Pauli Trajecti, 176.
Gervinus epiſc. Ambiani, 873.
Gervinus, 504. Abbas S. Richarii Centulæ, 564. 468. 455. 461 462. 543. 547. 678. Fit abbas, 416. Ei date poteſtas excipiendi confeſſiones &c. & ſandaliorum uſus, 470. Reginam oſculari noluit, 497. Ejus vitæ compendium, 427.
Gerundenſes epiſcopi, Berengarius, 505. Miro, 22. &c. Odo, 576. Otto, 197. Petrus, 274. &c.
Gerundæ comites, 503.
Gevs ſanctimonialis Cadomi illuſtris, 622.
Geyla abbatiſſa Pictavenſis, 76.
Gezo epiſc. Taurinenſis, ſeu Geſo, 200. 362.
Gezo abbas Novalicienſis, & Bremetenſis, 22.
Ghildegarius archiepiſc. Senonenſis, 689.
S. Ghiſleni reliquiæ delatæ, &c. 373. Ejus vita, &c. *ibid.*
Gibuinus archiepiſc. Senonenſis depoſitus, 466.
Gibuinus epiſc. Catalauni, 34. Senior, & alter junior, 224.
Gibuinus epiſc. Lauduni, 393. 443. 460.
Giffredus epiſc. Carcaſſonenſis, 351. 372. 732.
Giffredus abbas Coxani, 263. 190.
Giffredus. *Vide*, Guifredus, Wifredus.
Gigantis ſepulcrum, 358.
Gilbertus epiſc. Meldenſis, 153.
Gilbertus epiſc. Pictavenſis, 219.
Gilbertus abbas Conchenſis, 369.
Gilbertus abbas S. Juliani, 552.
Gildaſius I. abbas Ruyenſis, 592.
Gildoinus archiepiſc. Senonenſis, 350. 374. 377. 427. Depositur, 450. 454.
Gilduinus comes, Ritolii inſtaurator, 556. Fit monachus, 325.
Gingoneus archiep. Dolenſis, 355. 665.
Ginguriani Ruyenſis pius obitus, 592.
Giraldus epiſc. Vivarienſis, 507.
Giraldus abbas Pontis-levii, 371.
Girardus, Gitaldus. *Vide*, Geraldus, Gerardus.
Girbertus abbas Fontanellæ, 444. 618. Fit abbas, 589.
Girbertus ſcriptor, 168.
Girbertus. *Vide*, Gerbertus.
Girbertus abbas ſancti Petri Carnutenſis, 2. 33. Obit, 253. 255. Turbæ in ejus monaſterio, *ibid.* Epitaphium, *ibid.*
Giſela Conradi imperat. uxor, monaſteriis impetrat privilegia, &c. 284. Caſinum adit, 385. Vellumbroſanos fovet, &c. 387. Frequenter pro monaſteriis intercedit, 558. *Et paſſim. Vide*, Giſla.
Giſlatius archiepiſc. Magdeburgi, 12. 222. Ex epiſc. Merſeburgi, 108. Dicitur Giſilerus, 5.
Giſla mater S. Henrici obit, 177.
Giſla regina Hungariæ caſulam mittit Johanni XIX. 190. Fit ſanctimonialis, abbatiſſa, &c. 388.
Giſlebertus epiſc. Pictavenſis, 76. 115. 198. 207. 215. 218. 230. 233. 222.
Giſlebertus abbas Caſæ-aureæ, 42.
Giſlebertus in caſam auream intruſus, 269.
Giſlebertus abbas Conchenſis, 476. 546.
Giſlebertus abbas Cormelienſis, 550.
Giſlebertus abbas Pictavenſis, 158.
Giſlebertus-Criſpinus abbas Weſtmonaſterii, 520.
Giſlebertus abbas, monachus Remigianus, 169.
Giſlenus. *Vide*, Ghiſlenus.
Giſterius epiſc. Auximi, 542.
Giſterus archiep. Magdeburgi, 222.
Giſu abbas Avenionenſis, 470.
Glsber-Rodulfus elucidatur, &c. 425. Non ſibi conſtet, 294. Loca ejus explicata, 263. Ejuſdem annos numerandi modus, 149.
Glandatenſes, Glandinenſe, ſeu Glandevenſes epiſc. Guigo, 70. Seu Wigo, 208. Pontius, 527.
Gloria in Excelſis cantari permiſſus, &c. 254.
Gneſna a Boemis capta, inde corpore S. Adalberti, &c. tranſlato, 396. Ejus archiepiſcopatus erectio, 106, 130. Dictus archiepiſcopatus S. Adalberti, 111. Archiep. Gaudentius, *ibid.* &c. Gaudentius ſeu Radinus, 106. Epiſc. Ungerus, 130.
Gnuſtiel Aurelianis detecti, 262.
Goda. *Vide*, Editha, 24.
S. Godebertus epiſc. Andegavenſis, 477.
Godefreit monachi Corbeiæ miracula, 149.
Godefridus archiep. Burdigalæ, 10. 392.
Godefridus epiſc. Ambirni, 522. 529.
Godefridus abbas Gemetici, 282. 477. Fit abbas, 424. Obit, 467.
Godefridus abbas Greſtani, 405.
Godefridus abbas Montis-S. Quintini, 518. 529. 548.
Godefridus dux Lotharingiæ obit, 276.
Godefridi Gibboſi duris Moſellani rebellio, 439. Fit marcheo Italiæ, *ibid.*
Godefridi comitis captivitas, 25. Liberatur, 29.
Godefridi Bullonii parentes, 532.
Godefridus. *Vide*, Gaufredus, Gaffridus.
Godfridus abbas Vezeliaci. *Vide*, Gaufredus.
Godehardus epiſcopos Hildesheimii, 276. 284. 298. 305. 330. 336. 346. 375. 394. 423. Ejus vitæ initia, monachatus, &c. 72. Abbas Altahæ, 245. 247. 287. 452. Pia facta, 56. Ejus indulgentia pro Gunthero, 175. Fit abbas Tegernſenſis ſeu Degarenſis, 168. 202. Abbas Altahæ & Tegernſæ, 246. Ex Altahenſi abbas Herveldenſis, 19. Fit abbas Herſfeldenſis, 167. Herſfeldam dimittit, 213. Fit abbas Cremifanenſis, 167. Abbas Tegernſenſis, Herfeldenſis & Altahenſis, tum epiſcopus Hildesheimenſis, 9. Fit epiſc. Hildesheimii, 272. Ejus epiſcopatus initia, &c. 270. Obit, 388. Sepultura, &c. Canonizatur, *ibid.* Ejus epiſtolæ, 167.

Go-

Godelpertus abbas Wlturni, 201.
Goderannus monachus Remigianus, 169. Abbas Malliaci, 197. Tum epiſc. Santonienſis, 419. 531. 603.
Goderannus fit abbas Hildesheimii, 270. 275. Obit, 336.
Godeſti ſeu Godaſii abbatiſſa Herifordæ, 103. ſeu Godesbiu, 149. 395.
Godeſcalcus epiſc. Anicienſis, 638.
Godeſcalcus princeps martyr a Sclavis, 655.
Godeſdin abbatiſſa Metelenſis, 77.
Godeſmannus epiſc. Ambiani, 26.
Godeſtenus abbas Lintburgi, 343.
Godeſtenus abbatiam ambiens, punitus, 329.
Godofredus epiſc. Perufii, 353.
Godricus abbas Crulandæ, 233. 236. Obit, *ibid.*
Godwinus epiſc. Roffenſis, 233.
Godwinus ſcriptor emendatur, 146.
Gotrici epiſc. Mettenſis corpus, 19.
Goffredus abbas Carroſi, 222.
Goffridus epiſc. 557.
Goffridus epiſc. Autiſiodurio 594.
Goffridus abbas Vindocini, 443. 592.
Goffridus Barbatus ob monachos vexatos a Deo punitus, 603.
Gofridus. *Vide*, Goffredus, Gaufredus, Godefridus.
Golfaldus abbas Calmelienſis, tum epiſc. Dienſis, 4.
Gomez epiſc. Burgenſis, 419.
Gonnor comitiſſa Hortmanniæ obit, 582.
Gontardus abbas S. Euſebii Aptæ, 348.
Gontherius abbas Trevirenſis, 174.
Gonzo abbas Florinenſis, 209. 343.
S. Gorgonii ℞. componit Leo IX. 464.
Goſbertus, *Vide* Gaosbertus, Gozbertus.
Goſcelinus abbas Tuſiaci, 257.
Goſcelinus vicecomes Miliduni monachus obit, 512.
Goſcelinus dominus S. Mauræ monachus, 286.
Goafredi vicecomitis Thoarcenſis charta pro S. Jovino de Marnis, 674.
Goſlaria, ibi tumultus ingens inter Foldæ abbatem, & epiſc. Hildesbemii, 597. 598.
Goſſenus abbas S. Leodegarii, 447.
Goſſinus abbas S. Solutoris Taurini obit, &c. 362.
Goſſinus, *Vide*, Gaoſſinus.
Gothertus abbas, monachus Remigianus, 169.
Gotefredus ſenior abbas Ambroſianus, 323.
Gotefredus junior, abbas Ambroſianus, *ibid.*
Gotefredus abbas S. Ambroſii Mediolani, 233. 300. R. Guillelmi diſcipulus abbas Mediolani, 513.
Goteſcalcus epiſc. Friſingæ, 167. 168.
Goteſmannus epiſc. Ambiani, 31. 65. 66.
Gotifredus epiſc. Lunenſis, 95.
Gotiſcalcus, epiſc. 638.
Gotiſcalcus epiſc. Anicienſis, 523.
Gotiſgenus abbas S. Udalrici, 211.
Gotofredus archiepiſc. Burdigalæ, 325. Seu Gothafredus, 328.
Gotofredus abbas Novaliciæ & Bremetenſis, 310.
Gotofredus abbas S. Martialis, 207.
Gottifredus abbas Bremetenſis, 219.
Gotzelinus vicecomes Rotomag. monaſteria condit, &c. 331.
Gozbertus abbas Herveldenſis, 19. 25.
Gozecbinus Scholaſticus Leodii, 286.
Goscelo dux Moſellanenſis, &c. 382. Lothaſienſis, 382. Obis, 423.
Goafredus abbas Vezaliaci, *Vide* Gaufredus.
Gozpertus abbas Tegernſenſis, 9. Obit 167.
Gradenſis patriarcha Dominicus, 410. &c.
Gradulfus ex decano abbas Fontanellæ, 309. 331. 362. 368. 369. 413. 470. Fit abbas, 340. Fundat Pratellum, 344. Vicarius archiepiſc. Rotomagenſis, obit, *ibid.*
Græci & Scoſti monachi Tulli, 83.
Grammaticalia, de his Abbonis libellus, 632.
Grammaticus abbas Soriciuii, 297.
Grammaticus monachus, 321.
Grandimontenſis ordo, 533.
Grandis-pratl comites, 633.
Gratianopoli Papis advenientibus reges Francorum occurrunt, 78.
Gratianopolis epiſcopi, Anſelmus, 412. Artaldus, 379. &c. 408. &c. Humbertus, 67. &c. ſeu Umbertus, 208. Malenus, 289.
Gratianus abbatiam Farfæ ambit, 891.
Gratianos I. & II. abbates Micæ-aureæ, 693.
Grecia quando nupſit comiti Andegavenſi, 318.
S. Gregorius papa, 87. Regulam S. Benedicti approbat, 528. Et laudat, 687. Ejus decretum in gratiam abbatum, 500. Anglorum apoſtolus, 661. Ei Conradus epiſc. devotus, 23. Ejus dialogi lecti moribundo, &c. 455.
Gregorius V. papa eligitur, 91. 93. Bene in Abbonem affectus, ei ſcribit, 99. Urget reſtitutionem Arnulfi Remenſis, 97. Cluniaco cellas confirmat, 93. In Germaniam recedit, 94. Obit, 117.
Gregorius VI. ſit papa, 450. Ejus fortuna, 421. Laudatur, 405. Henrico imper. obviat, 432. Deponitur, 433. An Cluniaci mortuus, &c. 440. Ejus bulla pro S. Quintino de Monte, 673.
Gregorius antipapa, 206.
Gregorius archiepiſc. in gentibus, 252. 313. 388.
Gregorius Nazianzenus excuſat monachosum auſteritates, 380.
Gsegorius epiſc. Turonenſis, 354.
Gregorius epiſcopus & eremita, 388.
Gregorius epiſcopus Aquenſis, 131. Ex abbate S. Severi ſit epiſc. Aquenſis, 303. & Laſcurrenſis, 607. Seu Bearnenſis, 577. Seu Viennenſis, *ibid.*
Gregorius epiſc. Lingonenſis, 539.
Gregorius epiſc. Silvæ-candidæ, 206.
Gregorius epiſcopus Vercellenſis, 420. Depoſitus, 481.
Gregorius abbas Beneventi, 267.
Gregorius abbas S. Sophiæ Beneventi, 516.
Gregorius abbas Einſidlæ obit, 96.
Gregorius abbas Mediolanenſis, 199.
Gregorius abbas Romæ in Mica-aurea, 510. 112. Duo ejus nomina, 693.
Gregorius abbas S. Sabæ, 580.
Gregorius abbas Sublaci, 521.
Grentesmainsiliani domini in Hormannia, 475. 522.
Grimaldos, *Vide* Grimoardus.
Grimerius abbas Senonenſis, 526.
Grimo epiſc. 215.
Grimoardus ſeu Grimaldus epiſc. Ecoliſmæ, 59.
Grimoldus abbas S. Vitoni, 536.
Grimutio abbas Monſterioli, 414.
Grinoverus præſul Colonienſis, 272. Quis fuit, *ibid.*
Guadia ſeu pignora, 530.
Guaimarius, *Vide*, Waimarius.
Gualbertus abbas Majoris monaſterii, 600.
Gualerannus, *Vide*, Walcrannus.
Gualterius abbas Averſæ, 521.
Gualterus abbas S. Amandi, 32.
Gualterus-Grimutio abbas S. Salvii Monſteroli, 72. 414.

Gualterius, Gualterus, *Vide*, Galterius, Galterus, Walterius.
Guarinus epiſc. in Britannia, 250.
Guarinus abbas S. Dionyſii, 32. 79.
Guarinus abbas S. Laurentii Averſæ, 511.
Guarinus abbas Lezatenſis, 156. *Vide* Warinus Coxaoi.
Guarinus fundator Montis ferrati, 372.
Guarinus. *Vide*, Garinus & Warinus.
Guarnerius epiſc. Argentinenſis, 465.
Guarnerius, *Vide*, Garnerius, Warnerius.
Guaſtinenſis pagus, duplex, 402.
Guatho ſeu Guntho abbas S. Walatici, 543.
Guazo epiſc. Leodii. *Vide*, Wazo.
Guedricus epiſc. Lingonenſis, 34.
Guelfones monaſterio exſtruunt, 28. Duces, ſepulti in monaſterio Weingartenſi, 499. 500.
Guibertus abbas Fructuariæ, tum epiſc. Eporediæ, 599.
Goibertus abbas Novigenti, 376. Ejus parentes, 443. Vitæ primordia, 496. Patria & annus natalis, *ibid.* 497. Ejus amor in litteras, &c. Tepeſcit, fit monachus Flaviaci, 592. 603. 604. Poetriæ animis addictus, 619. Infirmitate corripitur, & a S. Anſelmo, *ibid.* Ejus matris geſta & virtutes, 592. 592.
Guibertus. *Vide*, Wibertus.
Guido Cardinalis canonizat S. Procopium, 500.
Guido Ferrerius cardinalis Burgellenſis, 352.
Guido epiſc. Cenomanenſis, 391.
Guido epiſc. Cumanus, 345. id eſt Comenſis, *ibid.*
Guido alter Cumanus ſeu Comi epiſc. 541.
Guido epiſc. Sueſſionenſis, 32. 63. 88. 634.
Guido abbas Calmiliacenſis, 511.
Goido abbas Caſæ aureæ, 42. Ejus geſta, 268. Pie obit, 430. Vitæ liber, *ibid.*
Guido abbas Cormarici, 503. 656.
Guido abbas Cornu-veteris, 255.
Guido abbas Farfenſis, 105. 206. 645. Fit abbas, 595. 354. Cluniaci conſuetudines admittit, *ibid.* 501.
Guido II. abbas Farfæ, 354.
Guido abbas Foreſtis-cellæ, 76. 416.
Guido abbas S. Launomari, 606.
Guido abbas Luxovii, 20.
Guido de Maſſanino, abbas Micæ-aureæ, 695.
Guido abbas Marcianenſis, 543.
Guido abbas Moſomi, 295.
Guido abbas S. Nicaſii, 563.
Guido abbas Pompoſiæ, 509. 555. 269. 509. 300. 412. Miracula, *ibid.* Geſta, 241. Diſciplina utitur, 513. Obitus, tranſlationes &c. 455. Altare ſupra ejus corpus, 487. 554. Corpus Spiram delatum, 445. Sancti ejus diſcipuli, 245.
Guido proabbas Pompoſiæ, 245.
Guido abbas Pontiſſevii, 575. 404.
Guido abbas Reomaenſis, 590.
Guido Aretinus notas cantus adinvenit, 632. Illuſtrat, 33. Quantum Cantui profuerit, ejus epiſtola ea de re &c. 299. Muſicus, 241.
Guido. *Vide*, Wido.
Guidricus abbas. *Vide*, Widricus.
Guifredus abbas Biſulduni, 256. Coxanenſis, 163. 289.
Guifredus. *Vide*, Giffredus, Wifredus.
Guigo I. abbas S. Theotfredi, 204. Epiſc. Glandevenſis, 208. Simul epiſc. & abbas, 70. 556. Abbas & præſul, 144.
Guigo epiſc. Valentiæ, 289.
Guigo II. abbas Calmiliaci, 556. Seu Guido abbas S. Theotfredi, 208.
Guigo III. abbas S. Theotfredi, *ibid.*
Guigo abbas Ebronil, 40.
Guigo abbas S. Martialis, & S. Eparchii, 81.
Guilabetus epiſc. Barcinonenſis, 672.
Guillbertus abbas Majoris-monaſt. 38. Seu Guillebertus, 54.
Guillelmus abbas Gemetici, 552. Lundonii epiſc. tum archiep. Cantuariæ, *ibid.*
Guillelmus epiſc. Aſtenſis, 411.
Guillelmus epiſc. Mantuæ, 6. 587.
Guillelmus abbas Agetenſis, 555.
Guillelmus abbas Ambroſianus, 580.
Guillelmus abbas Canigonenſis, 379.
Guillelmus abbas Cauneníis, 566.
Guillelmus abbas Cellæ-Menulfi, 504.
Guillelmus abbas Conchenſis, 569.
Guillelmus abbas Condomii, 209.
B. Guillelmus abbas Divionenſis, 59. 79. 83. 124. 168. 188. 206. 238. 247. 254. 278. 291. 294. 358. 464. Ejus parentes &c. 87. 152. Pater, fratres &c. Fundatores Fructuariæ, 219. Parentes, geſta &c. 40. Fit presbyter, arguitur ob nimiam severitatem &c. 87. Ejus parentes, *ibid.* Fit abbas S. Benigni, plura monaſteria reformat &c. 57. Appellatur *Supra-regulam*, *ibid.* 317. 557. Profeſſionem in ordinatione facera recuſat, 44. Condit monaſt. Fructuarienſe, 252. Dictus abbas Fructuariæ, 330. S. Apro præfectus, 335. Quod reformat, 305. Idem & S. Arnulfum, ac S. Aprum Tulli, Gorziam, 215. Gorziæ præficitur, 268. Regit monaſteria Montis S. Michaelis, Gemeticenſe, S. Audoeni, S. Germani a Pratis &c. 141. Hujus abbas, 283. 308. Et S. Michaelis de Monte, 541. Reomaenſis, 596. Bernaco præficitur, 286. Et Beſuæ, 289. Fiſcamno, 570. 572. Quod reformat &c. 541. Præficitur Mediano-monaſterio, & S. Maoſueto, 259. Monaſteriis XL. præeſt, 140. Abbatias S. Apri, S. Manſueti, & Medianenſem dimittit, 318. Fro eo papa ſcribit, 206. Divione conſtruit eccleſiam, quæ deſcribitur, 249. Ejus prophetia, 518. Juſti mart. falſas reliquias convincit, 512. Ejus charitas tempore famis, 557. Quo caſu ſacra vendit, 240.
Regem Robertum arguit, 512. Ei reconciliatur, 227. Impedit ne Urſus Epiſcopus populo utilis fiat monachus, 557. S. Odiloni monaſticam vitam ſuadet, 67. Cluniaci inſtituta Farfæ admitti curat, 511. Epiſcopi & abbates ſub ejus diſciplina vivunt, 515. Sub eo eremitæ &c. *ibid.* Scribit ne daretur epiſc. CP. titulus Univerſalis, 286. Ejus epiſtola de obitu Ottonis-willelmi, &c. 308. Emmo dicat ei tres Libros, 127. Libertatem Fructuariæ aſſerit, 234. 235. In Galliaa redit, & obit, 317. 557. Ejus ſepultura &c. *ibid.* Ex ejus diſcipulis Gothefredus abbas Mediolani, 240. Alii illuſtres apud Fiſcamnum, *ibid.*
Guillelmus abbas Floriaci, 574.
Guillelmus abbas Fructuarienſis, 294.
Guillelmus de Exonia abbas Greſtani, 405.
Guillelmus abbas S. Juliani, 555.
Guillelmus Morolii, tum Britolii abbas obit, 556.
Guillelmus abbas S. Nicaſii, 563.
Guillelmus abbas Pompoſianus, 255. 241.
Guillelmi abbatis S. Theotfredi facta, 278.
Guillelmus abbas Trenorchii, 517. 545.
S. Guillelmus Gellonenſis, 432. Ejus corpus Gellone, 527. Cujus loci eſt patronus, 39.
Guillelmi-Armorici Locus de Monte S. Michaelis, 69.

Guil-

Guillelmus Gemeticenſis emendatur, 403.
Guillelmus. *Vide*, Willelmus.
Guingueneus archiep. (Dolenſis) 249.
Guiſla abbatiſſa Veteris-muri, 393.
Guiſlebertus abbas Majoris-monaſt. 38.
Guitgerius abbas. *Vide*, Witgerius 1.
Guitmundus epiſc. Averſanus, 486. 521. Ejus fama, 365. Impugnat Berengarium, 438. Cum Guidone Aretino male confuſus, 521. Duo ejus nominis viri, 589.
Guitmundus. *Vide*, Witmundus.
Gulferius abbas S. Maxentii, 218.
Gulſtani Ruyenſis obitus, 592. De ejus corpore altercatio, *ibid.*
Gumbaldus archiep. Burdigalæ, 48. 58.
Gumbaldus epiſcopus, 208.
Gumbaldus abbas S. Manſueti, 610.
Gumbaldus abbas S. Savini & Caroſi, 222.
Gumbertus abbas Lintburgi, 545.
Gumbestus abbatiam ambiens punitur, 529.
Gundekarus epiſc. Eiſtetenſis ſacratur, 537.
Gunderada abbatiſſa Donawertdæ, 536.
Gunderadus abbas Trevirenſis, 575.
Gundiſalvus abbas in Hiſpania, 596.
Gundulfus ſit epiſc. Roſſenſis, 536. Ex monacho, 590.
Gundulfus pater S. Anſelmi, monachus, 567.
Guniaus abbas Montis-Amiati, 585.
Guntardus abbas Gemetici, 281. 589.
Guntardus comes & abbas S. Sergii, 577.
S. Guntbertus fundat monaſt. Remis, 570.
Gunterius abbas S. Albini, 48.
Gunterius abbas Foſſatenſis, 417.
Guntarius eremita. *Vide*, Guntherus.
Guntberius abbas Fluviacenſis, 576. 590.
Guntherus epiſc. Bambergæ, 602.
Guntherus epiſc. Salisburgi, 286.
Guntherus eremita, 389. 409. Alias Gunthārius, ejus converſio, 575. Fervor, &c. *ibid.* Pie obit, 435. Ejus vitæ ſcriptor, &c. *ibid.* Geſta, 587.
Guntho abbas S. Walarici, 545.
Guntio. *Vide*, Gunao.
Guntramnus abbas S. Trudonis, ejus geſta, 596. Pietas, 550.
Guntramni regis beneficia in S. Benignum, 540.
Gunzaga caſtrum, 6.
Gunzo ſeu Guntio, abbas S. Columbæ, 48. 66.
Gunzo abbas Florinenſis, 509.
Gurkius eremita inſulæ S. Gudwali, 297.
Gurloeſius abbas Kemperlegii, 527. Obit, 528.
Gurpitosia charta, 5.
Guttesius abbas S. Andreæ Aſtaricenſis, 459.

H

H. Abbas Luxovii, 464.
H. Hadamita abbatiſſa Niunburgi obit, 500.
Hadoindus epiſc. Cenomanenſis, 2.
Hadrianus papa cantum Romanum in Gallias invexit, 631.
Hæctor epiſc. 638. Anicienſis, 213.
Hæreticus exhumatus & ejectus, 163.
Hagano epiſc. Æduenſis. *Vide*, Agano.
Hagano abbas S. Clementis Mettis, 464.
Hagano abbas Lintburgi, 545.
Hagano abbatiam ambiens punitus, 529.
Haidericus abbas S. Nicaſii, 563.
Haimo epiſc. Conſtantiæ obit, 299.
Haimo abbas Mettenſis, 556.
Haimo epiſc. Virduni. *Vide*, Heimo 1.
Haimo, *Vide*, Aymo.
Haimoinus. *Vide*, Aimoinus.
Hairardus abbas ſancti Panli, 678. *Vide*, Alrardus.
Halberſtadenſis eccleſiæ dedicatio, 75.
Halbeſtati epiſc. Arnoldus, 277. Arnolfus, 277. &c. Arnulfus, 105. &c. Bernardus, 217. Brantagus, 303. Brantho, ſeu Brantobus, 232. Burchardus, 549. &c. Hildebardus ſeu Hildewvardus, &c. 71.
Halinardus archiepiſc. Lugduni, 461. 462. 463. 466. 468. 475. 676. 677. Antea abbas S. Benigni, 354. 361. 379. 584. 595. 407. Ejus geſta, 558. Recuſat archiepiſcopatum Lugdunenſem, &c. 410. Tum cogitur acceptare, 434. Jurare renuit, *ibid.* Abbas litteras ſcribit, 551. Ejus epiſtola ad Johannem XIX. 668. Alia ad Eiquocum Vaſtararium, 662. Romæ obit, 491.
Hamelinus epiſc. Namnetenſis, 478.
Hamelinus epiſc. Redonenſis, 591.
Hamelinus abbas Vindocini, 592.
Hammaburgenſis eccleſia, ibi canonici & monachi mixti, 215.
Hammaburgenſes archiepiſc. Adalbertus, ſeu Adelbertus, ſeu Albertus, 452. &c. Libentius ſeu Lievizo, 214. Unvvanus, *ibid.* &c.
Harduinus epiſc. Fanenſis, 678.
Harduinus epiſc. Lingonenſis, 414. 463.
Harduinus epiſc. Noviomenſis, 307. 533.
Harduinus abbas S. Maglorii, 126.
Hardulfus abbas Mediani-monaſterii, 226. 459.
Hariulfus Centulæ a B. Gervino, receptus, 417.
Haroldus Angliæ invaſor, 616. A Willelmo duce cæditur, &c. 617.
Hartbertus abbas Hirſaugiæ obit, 49.
Hartfridus abbas Hirſaugiæ, 36.
Hartkerus recluſus prope S. Gallum, 6.
Hartmannus abbas Elevvangenſis, 90.
Hartvvicus archiep. Moguntiæ, 218.
Hartvvicus archiep. Salisburgi, 82.
Hartvvicus epiſc. Ratiſponæ, 105.
Hartvvicus abbas S. Emmerammi, 143. Et Tegernſenſis, 267. Obit, &c. 9.
Hartvvicus abbas Magdeburgi, 5.
Hartwigus abbas Herſfeldæ, 246.
Hasburgi comites Murenſis monaſter. conditores, 508.
Hasburgicæ domus origo & monumenta, 303.
Hathumoda abbatiſſa Gandersheim, 537.
Hatwiga. *Vide*, Hatvvi.
Hatto epiſc. Hildesheimenſis, *ibid.*
Hatto abbas Fuldæ obit, 62.
Hatvvi abbatiſſa Gerenrotheuſis, 222. 274. Seu Geronis, 217.
Havelbergi epiſc. Ericus, 212.
Hxareha chimiſiarcha Gandersheimii, 20.
Haxeco epiſc. Wormatiæ, 303.
Hecca epiſc. Orientalium-Saxonum, 536.
Hecelinus epiſc. Patiſienſis, 474. 679.
Hector archiep. Veſontionis, 189.
Heddo epiſc. Sueſſionenſis, 519.
Heduenſes. *Vide*, Ædua.
Heilka abbatiſſa Patavii, 388.
Heimerados ſanctus presbyter obit, 252. Ei monaſterium dicatur, 258. Ejus ſeu Heimonis geſta, &c. 246.
Heimo abbas Merſeburgi, 27. 247.
Heimo. *Vide*, Heymo.
Heinricus. *Vide*, Henricus.
Heiricus epiſc. Lingonenſis, 3. *Vide*, Heyricus.
Heldebertus epiſc. Avenionenſis, 217.
Heldebertus abbas Inſulæ-Barbaræ, 22.
Heldiprandus. *Vide*, Hildeprandus.
Heldoinus epiſc. Lemovicenſis, 207.
Heldricus abbas S. Germani Autiſiodori, 54. 79.

79. 113. Et Flaviniaci ac Reomsenſis, 139. 158. 639. Quis fuit, 54. Erat pictor, 195. Obit, 196.
Helenenſes epiſc. Berengarius, 351. &c. Fredolonos, 163. Hildeſindus ſeu Ildeſindus, 10. Oliba, 140. &c.
Helgaldus emendatur, 329.
Helgotus abbas S. Gildaſii de Nemore, 296.
Helias abbas Coloniæ, 257. 373. Prophetia ejus & obitus, 258.
Heligaudus ſeu Hilgodus comes-abba Centulæ, S. Salvium reſtaurat, &c. 414.
Helimpertus epiſc. Aretinus, 182.
Helmamenſis epiſc. Alfvinus ſeu Alvvinus, 253.
Helminus epiſc. Æduæ, ſeu Helmoinus, Elmoinus, Helmuinus, Elmuinus, 113. 289. 296. 363. 486. 492. Ejus chartæ pro Flaviniaco, 669. Alia, 669.
Helmuinus abbas, 152.
Helmuinus abbas S. Sequani, 621.
Helois matris B. Erluini ſanctitas, 360.
Helviſæ recluſæ monaſterii Columbenſis pia facta, 355.
Helvvidis matris Leonis IX. pia mors, 582.
Helwimus epiſcopus, 303.
Hemfridus abbas Sithienſis, 810. Obit, 260.
Hemina quid continet, 298.
Henneco. *Vide*, Enneco.
Henricus Ravennæ archiep. 254. 309. 486. A Leone IX. conſecratur, 494. 743.
Henricus archiep. Senonenſis, 66.
Henricus epiſc. Auguſtenſis, 21.
Henricus epiſc. Eporedienſis, 294. 415. Imperatoris cancellarius, 330.
Henricus epiſc. Leodii, 601.
Henricus epiſc. Parmæ, 267.
Henricus epiſc. Populonii, 678.
Henricus epiſc. Spoleti, *ibid.*
Henricus epiſc. Wirſiburgi, 176.
Henricus abbas Altonis-monaſterii, 28.
Henricus abbas S. Audoëni, 204. 281. 331.
Henricus Augiæ abbas repulſus, 173.
Henricus I. abbas Einſidlæ, 628.
Henricus abbas S. Ghiſleni, 209.
Henricus abbas Herbipolenſis, 269.
Henricus abbas Humolarienſis, 543.
Henricus abbas S. Jacobi Leodii, 256.
Henricus à Lothsringia abbas Montis-S. Michaëlis, 30.
Henricus abbas S. Pantaleonis, 597.
Henricus abbas Utici, 171.
Henricus abbas Weingartenſis, 500.
S. Henricus rex coronatur, 147. Imperator Romæ coronatur, 216. Ab hiſtrionibus abſtinet, 194. Eorum ſpectacula abrogat, 217. Ejus cum Roberto rege colloquium, 271. 276. Fundat epiſcopatum & monaſt. Rambergæ, 176. Cæſinum invaſit, 511. Ubi ſanatur, 267. Donaria confert, 268. Reſtaurat monaſterium Cremifanenſe, &c. 268. Cluniacum invaſit, Societas ei datur, coronam auream offert, &c. 270. 223. 224. Corbeiam invaſit, *ibid.* Exſtruit monaſterium in Italia, 247. Farfæ favet, 221. Ac tuetur, 646. Varia præſtat pro monaſteriis, 246. S. Romualdum ad ſe invitat, &c. 268. Ejus pietas in S. Rumvoldi exſequiis, 245. In B. Richardum affectus, &c. 257. S. Liudgeri tumulum invaſit, 233. Quædam geſta 259. Expeditio Italica in Græcos & Sarracenos, 266. Extrema & pia facta, 276. Obit, profeſſus eſt vitam monaſticam, &c. 279.
Henricus III. ſeu Niger fit imperator, 395. &c. A Clemente II. coronatur, 433. Unicus erat filius Conradi imper. 657. Cæſini ſuſceptus, 441. In Boemia receptus, 432. Ejus cum Agnete nuptiarum tempus expenditur, 415. Fit rex Burgundiæ, ejus laudes, 395. Filium ſuum eligi curat, 500. Obit, 511.
Henricus IV. patre agente eligitur imperator, 395. Sub Agnetis matris tutela impetat, 500. Cui regni regimen tollit, 567.
Henricus rex Franc. vivente patre, coronatur, 402. 506. Quinam interfuerint, *ibid.* Ejus regni initium, 535. Primus annus, 699. Concilium contra Berengarium convocat, &c. 471. 482. Corbeiam invaſit, 409. Impsvidur, vindicatur, 492. Victoriaci obit, 549. Dies ejus obitus, 544. Sepultus apud S. Dionyſium, 550. Uxor & filii, &c. 485. 550. Chartæ pro ſancto Salvio Monſteroli, 672. Alia pro S. Theoderico, 522.
Henricus Bajoariæ dux, 25. 29. Rex contra Ottonem III. dictus, 27. Ottoni ſe ſubdit, 25. Obit, 89.
Henricus dux Burgundiæ obit, 139.
Henrici comitis palatini dirum ſacinus, 556.
Hepidanni error in calculo, 266. Libri ejus editi, emendantur, 284.
Heracleus epiſc. Rigorrenſis, 553. 606.
Herberardus archiep. Trevirenſis, 412.
Herbertus epiſc. Autiſiodori, 454. 474. 492. Seu Heribertus frater Hugonis-Capeti, 54.
Herbertus epiſc. Lexovii, 356. 265. 282. 340. 462. 579.
Herbertus abbas Dolenſis, 156.
Herbertus abbas Greſtani, 403.
Herbertus abbas Latiniaci, 236. Quis fuerit, 72.
Illuſtris, 188. Ejus charitas, 155.
Herbertus abbas S. Sulpitii, 15.
Herbertus abbas Ulteriorix-portus, 547.
Herbertus comes Treceuſis in monaſteria beneficus, 72. Ejus mors & epitaphium, 73.
Herbipolis. *Vide*, Wirsburgum.
Herboldus abbas, 113. 637.
Herchembaldus. *Vide*, Archembaldus.
Herdiggus abbas Magdeburgi, 5.
Herebertus archiep. Mediolani, *Vide*, Heribertus.
Herebertus epiſc. Autiſiodori, 54. 65.
Herebertus epiſc. Mutinæ, 608.
Hereſaſtus abbas S. Audoëni, 118. Obit, 413.
Herenfridus epiſc. Aretii, *Vide*, Immo.
Heribertus archiepiſc. Coloniæ, 146. 176. 252. 110. 125. 597. Tuitii fundator, 118. 241. Obit, &c. 157. Apparet, 258.
Heribertus archiep. Mediolani, 402. Mire liberatur, *ibid.* Imper. reconciliatur, obit, &c. *ibid.* Ejus teſtamentum, &c. 439. Dicitor Eripertus, 411. *Vide*, Aribertus.
Heribertus epiſc. Autiſiodori, 54. 63.
Heribertus abbas Corbeiæ, 230.
Heribertus abbas Moſomi, 295.
Heribertus comes & abbas S. Quintini, 32. 428.
Heribertus abbas Sithienſis, 609. Et S. Germani Autiſiodori, pius, *ibid.*
Heribertus abbas S. Vedaſti, 164. 185.
Heribertus abbas S. Vincentii Mettis, 329. 336.
Heribrandus abbas S. Giſleni, 329. 573.
Herico abbas S. Maximini, 269. 280. Obit, *ibidem.*
Herigerus abbas Lobii, 317. Ejus electio & geſta. 62. Obitus ſcripta, &c. 178.
Herigerus abbas S. Pauli Trajecti, 329.
Herimannus ſeu Hermannus, archiepiſc. Coloniæ, 406. 431. 432. 481. 482. 494. 596.
Baptizat Henrici Imp. filium, 483.

Herimannus epiſc. Anglus, 468.
Herimannus epiſc. Caſtellanenſis, 678.
Herimannus epiſc. Corbinenſis, *ibid.*
Herimannus epiſc. Tullenſis, 210. 305. Bene in monachos affectus, 237. Obit, 293. 318.
Herimannus, *Vide*, Hermannus.
Herimarus abbas S. Remigii, 237. 238. 405. 452. 463. 533. 543. 552. Obtinet ſui monaſterii dedicationem fieri a Leone IX. 460. Primus abbatum, 462.
Heriveus archiep. Remenſis, cancellarius, 646.
Heriveus epiſc. Bellovaci, 37. 32. 63. 66. 88. 633.
Herius abbas Exoldunenſis, 25.
Herivvardus abbas Gemblaci, 38. 209. 265. Obit, 70.
Herluinus abbas Becci, 367. 437. 468. 470. 475. 520. 547. 589. 606. 615. 658. Ejus vitæ primordia, 357. Monaſteria condit, fit abbas Becci, *ibid.* Vita exemplaris, 360. Parentes, fratres, 361. Monaſterium Beccenſe exſtruit, 402. Lanfrancum recipit, 413.
Herman, id eſt, homo errans, 328.
Hermannus epiſc. Metenſis, 474.
Hermannus epiſc. Monaſterienſis, 406. 408.
Hermannus Wiltoniæ epiſcopo, fit monachus apud S. Bertinum, 609.
Hermannus abbas Einſidlæ, 508. Obit, 615.
Hermannus abbas Liugonenſis, 630.
Hermanni-Contracti locus profeſſionis, 255. Parentes, &c. *ibid.* 486. Miraculo habilis ſit ad litteras, 253. Emendatur, 439. Obit, 503.
Hermannus monachus Augiæ, 500.
Hermannus comes monachus S. Vitoni, 252.
Hermannus. *Vide*, Herimannus.
Hermemirus epiſc. Urgelitanus, 5.
Hermenfredus abbas Gallistenſis 209.
Hermengardis abbatiſſa Pictavenſis, 76.
Hermentus abbas Tufiaci, 227.
Hermes abbas & reformator Bergenſis, 533.
Hermiricus ſeu Adſo abbas Luxovii, 20.
Hermuinus abbas, 645
Herricus abbas Weingartenſis, 500.
Herſendis abbatiſſa Santonenſis, 448.
Herſuitis comitiſſæ pia mors, 62.
Herterius abbas S. Mariæ Exolduni, 25.
Herveus epiſc. Bellovaci. *Vide*, Heriveus.
Herveus abbas Majoris-monaſterii, 593.
Herveus abbas S. Vincentii Lauduni, 52. 333.
Herveus S. Martini archiclavus, ſeu theſaurarius, 99. Floriaci educatus, &c. 560. Monaſtice vivit, &c. 543. Monaſt. S. Coſmæ ædificat, 637. Fundat Bellum-montem, &c. 579. 539. 540. 650. Ejus tumulus, 651. Obit, 564.
Hervei thеſaurarii S. Martini duo, 543.
Hervifus epiſc. Britto, 554.
Heſcelinus epiſc. 364. 371. Pariſienſis, 486. 492. Sen Hezelinus, 534. Au Imbertus, 478.
Heſthenricus abbas Wertinenſis, 225. 235. 279.
Heverardus epiſc. Aretinus, 181.
Heymo ſit epiſc. Conſtantiæ, 166.
Heymo epiſc. Virduni, 541. 557. 586. 252. 265. 279. 303. Pia facta, 57. Benefactor S. Vitoni, 225. Diſcordat cum B. Richardo, 255. Reconciliantur, 254. Exſtruit monaſterium *Deus-Lauvent*, 338. Cujus eſt fundator, 637. Obit, 284. Ejus corpus, &c. in tumulo detecta, 303.
Heyricus epiſc. Lingonenſis, 3. Ejus charta pro S. Michaele Tornodori, 630.
Hezelonis epiſc. Hildesheimenſis cum abbate Fuldæ controverſia, 397.
Hezelo epiſc. Tullenſis, 286.
Hictarius abbas S. Sulpitii, 54.
Hierocho abbas. *Vide*, Herico.
S. Hieronymus in ſomno correptus, 579. Carnis tentationes ſtudiis ſuperabat, 570. Ejus auctoritas, 660. Laudes, 473. Maxima columna eccleſiæ, ejus chronicon, 662. Exponit qui differant apoſtoli & apoſtolici viri, *ibid.*
Hieronymi tres abbates Micæ-aureæ, 693.
Hierofolyma. *Vide*, Jeruſalyma.
S. Hilarionem Romualdus imitatur, 254.
S. Hilarius epiſc. Pictavenſis, 661. 662. Ejus zelus pro fide, 254. Liber de Palinodia Dei, 632. An *Te Deum fecit*, *ibid.* Ei tribuitur, 270.
S. Hilarii epiſc. Cireaſſumenſis reliquiæ, &c. 365. 632. Tranſlatio, 49. Miraculum, 40.
Hilarius abbas S. Vincentii Capuæ, 284.
Hilarius abbas Wulturni, 205.
Hilarius ſanctus monachus Jeroſolymæ, 355.
Hilberti monachi reliquiæ, 27.
Hildebaldus epiſc. cancellarius Ottonis II. 8.
Hildebaldus abbas Papiæ, 22.
Hildebertus archiep. Turonenſis, 391.
Hildebertus epiſc. Lexovii, 652.
Hildebertus abbas, *ibid.*
Hildebertus abbas S. Audoeni, 57. 204.
Hildebertus abbas Poſſatenſis, 262. 272.
Hildebertus abbas Montis S. Michaelis, 69. 505. 250. 355. 308. Obit, 294.
Hildebertus II. abbas S. Michaelis, *ibid.* 295. 264.
Hildebertus abbas Utiei, 571.
Hildebrandi vitæ initia, monachatus, &c. 422. An Cluniaci prior, &c. 440. Monachus Romæ, *ibid.* Apud S. Paulum inſtitutus, 478. Diſcipulus Laurentii archiepiſc. Amalfitam, 537. Diaconus a Leone IX. educatus, & factus abbas S. Pauli, 463. Abbas S. Pauli Romæ, 536. 592. Rector ſeu œconomus S. Pauli Romæ, cedit S. Priſcam Vindocino, 620. Quod ab Alexandro II. confirmatur, 692. In Germaniam legatus, 525. &c. Subdiaconus Cardinalis, 684. Victorem II. Romam addicit, &c. 505. Ejus vicarius, 507 Nicolai II. electionem procurat, 530. Legatus in Gallia præeſt concilio Turonenſi, &c. 525. Vidit S. Hugoni adſtantem Chriſtum in capitulo, 507. Mira ejus abſtinentia, 533. Fit cancellarius, 561. Occulta cognoſcit, *ibid.* S. R. E. archidiaconus, 538. 559. Multa proponit de canonicis regularibus in concilio Romæ 686. & *ſeq.* Eorum regulam examinari curat, 538. 540. Ut Leonem IX. electum Romam euntem comitatus eſt, 459. Monachos promovendos curat, 656.
Hildebrandus archiep. Capuæ, *ibid.* 677.
Hildebrandus epiſc. Florentiæ, 323. 553.
Hildebrandi duo abbates Micæ-aureæ, 693.
Hildebrandus abbas Sithienſis, 260.
Hildeſonſi liber de virginitate S. Mariæ, 33.
Hildegardis abbatiſſa Buchaugienſis, 484.
Hildegardis comitiſſa optat mori ad ſepulcrum Domini, 419.
Hildegarius epiſc. Lemoviceuſis, 59.
Hildegondis abbatiſſa Geſekenſis, 279.
Hildemarca abbatiſſa Piſcamni, 57.
Hildericus epiſc. Veronenſis, 50.
Hildericus abbas Autiſiodorenſis, 80.
Hildesheimenſes canonici vitam communem abjiciunt, 422.
Hildesheimenſis eccleſia a vita communi deficit, 429.
Hildesheimenſes epiſc. 548. Altfridus, 413. &c. As-

Arnulfus, 522. Azelinus 413. &c. S. Bernwardus, 22. &c. S. Godehardus, 9. &c. Harto, 237. Hezelo, 597. Hildewardus, 3. Ofdachus, 453. Seu Ofdagus, 77. &c Othwinus, 237. &c. Seu Otwinus, 19. Robertus, 537. Sehsrdus, *ibid.* Thietardos, 422. &c. Thietmarus, 389. &c. Thiotardus, 237. Walbertus, *ibid.* &c

Hildesindus epiſc. Helenenſis, & abbas Rodenſis, 10.

Hildewardis abbatiſſa Tornenſis, 62.

Hildewardus epiſc. Hildesheimeoſis, 3.

Hildibardos ſeu Hildewardus epiſc. Halberſtadenſis, 72.

Hilduiboldus epiſc. Wormstiæ, 77. Seu Hildihaldus, 89.

Hildinus sbbas Andegavi, & Vindocini, 230. Fit abbas S. Nicolai Andegav. 336.

Hildiwardus epiſc. Cicenſis, 303.

Hildolfus epiſc. Mantuæ, *ibid.*

Hilduinos abbas Angeriacenſis, 39.

Hilduinus abbas S. Nicolai Andegavenſis, 349.

Hilgaudus ſubſcribit *futurus* epiſcopus, 428.

Hiltegart abbatiſſa Boevugienſis, 352.

Hiltboldus epiſc. cancellarius Ottonis II. 52.

Himbertus epiſc. Pariſienſis, 380.

Hincmarus archiep. Remenſis, 269.

Hincmarus abbas S. Remigii, 270.

Hingueren abbas S. Jacobi ſeu Jacuti, 250. 398.

Hirmingardis abbatiſſa Turegi, Ispis, 432.

Hiſpaniæ ſpoſtolus S. Jacobus, cur? 662.

Hiſpaniæ reges, 494. Eorum ſepultura apud S. Johannem de Peſis, 273.

Hiſpsnia, monaſteria ibi reſtituta, 336. In iis ordo S. Benedicti reſtitutus, 273.

Hitto epiſc. Friſingæ, 393

Hodierna sbbatiſſa Redonenſis, 334.

Hollsndiæ comites, 396.

Homicida, poſtea monachus, non ordinetur, 342.

Homicidæ, &c. ferreis catenis vinctl, 396.

Homobonus abbas Bremetenſis, 222.

Honeſimus. *Vide*. Oneſimus.

Honeſtos srchiepiſc. Rsvennas, 323.

Honoratus epiſc. Maſſiliæ, 229.

Honores quantum grsvant, 78.

Honorius II. antipspa eligitur, 362.

Hoſetus abbss Corbeiæ-novæ, 247. Seu Hoſet, 249. Seu Hufat, *ibid.* Obit, 205.

Hoſpitalitstis in monaſt. laudes, 627.

Hoſpites in monaſter. ſuſcepti, 527.

Hoſtis, *id eſt* exercitos, 575.

Hubertos Cardinalis spoſt. legatus, 380.

Hubertus ſeu Hucbertus, epiſc. Aodegavenſis, 195. 230. 260. 390. 403. 420. 429. 438. 535. Ejus charta pro S. Sergio, &c. 378. Obit, 445.

Hubertus epiſc. Firmanus, 487.

Hubertus pontifex, an Humbertus Silvæ-Candidæ, 470.

Hubertus abbas ſancti Albini, 243. 262. 498. Et S. Sergii, 378.

Hubertus abbas Britolii, 353. 556.

Hubertus abbas S. Germani Pratenſis, 389.

Hubertus abbas Foreſtis-cellæ, 76. 426.

Hubertus abbas ſoſulæ-Barbaræ, 307.

Hubertus abbss S. Luciani, 330.

Hubertus abbas S. Petri Carnotenſis, 326. Fit abbas, 623.

Huboldus abbas, 252.

Hucbsldus monachus Elnonenſis Remis docet, 72.

Hucbertus. *Vide*, Hubertus.

Hugo archiep. Bituricenſis, 2. 9. 382.

Hugo archiep. Ebreduni, 505.

Hugo archiepiſcopus Lugduni, 562.

Hugo pſeudepiſcopus Remenſis, 269.

Hugo arcbiep. Senonenſis, 66.

Hugo archiep. Turonenſis, 98. 280. 284. 203. 227. 234. 282. 640. Ejus lis pro Belloloco, 206. Fit monachus, 224. Obit, 277.

Hugo archiep. Veſontioneoſis, 356. 390. 422. 434. 447. 459. 462. 463. 468. 507. 625. 677. 680. Ex regali nobilitate, 473. Legatos pspæ, 543. Archicancellarius, Transjuſsnæ, erga monachos bene affectus, 499. Ei Petrus ſub V. nomine ſcribit &c. 587. In conc. Remenſi miraculo obmuteſcit &c. 462.

S. Hugonis epiſc. reliquiæ, 280.

Hugo epiſc. ptovinciæ Remenſis, 523. 637.

Hugoni epiſc. Farfa commendatur, 637. Inde Hugo epiſc. Farfæ, 380.

Hugo alter epiſc. abbas Farfæ, 209.

Hugo Abrincenſis epiſc. 338. 368. 462.

Hugo epiſc. Afflinenſis, 380.

Hugo epiſc. Autiſiodori, 223. 257. 238. 245. 289. 296. 349. 403. Et comes, 227. 289.

Cabilonenſis, 384. 389.

Hugo epiſc. Bajocenſis, 234. 249. 264. 287. 332. 369. 444. 462. 529. 632.

Hugo epiſc. Baſatenſis & Aginnenſis, 208. abbas Condomii, *ibid.*

Hugo epiſc. Cabilonenſis, 403.

Hugo epiſc. Conſtantiæ, 37. 234. 249.

Hugo epiſc. Coventrieoſis, 424.

Hugo de Cyſa epiſc. Italos, 422.

Hugo epiſc. Diæ, 208. 355.

Hugo epiſc. Dinieoſis, *forte* Dienſis, 679.

Hugo epiſc. Ebroicenſis, 226. 234. 264. 282. 287. 368. 369. 632.

Hugo epiſc. Ecoliſmæ, 49. Obit monschus, 59.

Hugo epiſc. Genevæ, 67. 526. Ejus chsrta pro Cluniaco, 637.

Hugo epiſc. Gratianopolis, 208.

Hugo epiſc. Lexovieoſis, 362. 405. 473. 477. 522. 528. 587. 622. 627. 662.

Hugo epiſc. Liogonenſis, 393. 414. 418. 433. 462. Depoſitus in conc. Remeoſi, *ibid.* Ejus ſcripta, 462. Pœnitentia & pius obitus, 463.

Hugo ex comitibus Britulii, epiſc. Lingonenſis, tum monachos, 303.

Hugo-Raimundus epiſc. Lingonenſis, 622.

Hugo epiſc. Matiſconis, 67.

Hugo epiſc. Nivernenſis, 596. 405. 419. 447. 454. 460. 462. 463. 469. 492. 545. 632. 669. 678. Senior, 492.

Hugo II. epiſc. Niverni, 394.

Hugo epiſc. Noviomi, 333. 370. Et Tornaci, 263.

Hugo epiſc. Parmæ, 64.

Hugo epiſc. Trieſſinus, 610.

Hugo epiſc. Vercelleuſis, 230.

Hugo Virdunenſis epiſc. electus, 28.

Hugo epiſc. Wirsburgi, 9. Obit, 334

Hugo epiſc. Ucetienſis, 622.

Hugo Archidiac. S. R. E. ſob Leone IX. 469. 678. Alius ejuſdem nominis, *ibid.*

Hugo abbas, 67. 223. 632. 682.

Hugo-Albus Cardinalis, 377.

Hugo abbas & comes, 523. 554.

Hugo abbas Æduenſis, 632.

Hugo Braodinellus abbas Averſæ, 322.

Hugo de arcu abbas S. Benigni, 540.

Hugo de Comborno abbas Belliloci, 227. 542.

Hugo abbas Carrofi, 252. 404. 543.

Hugo II. sbbas Carrofenſis, 446.

S. Hugo abbas Cluniaci, 26. 333. 456. 460. 462. 468. 469. 488. 506. 507. 543. 546. 533.

554. 561. 564. 587. 603. 605. 678. Fit monachus vitæ initia, 389. 390. Prior &c. *ibid.* Prior tum abbas Cluniaci, 440. Fit abbas, 458. Dicitur ſanctus & famoſiſſimus abbas, 621. 622. A Petro-Damiani *archangelus monachorum* dictus &c. 586. Et Chriſtum adſtantem vidat Hildebrandus, 507. Ipſe aſſiſtit Stephanum IX. morienti, 550. Imp. acceptiſſimus, 483. In Hungaria pacem componit, *ibid.* Henrici imper. filium... a S. Fonte levat, *ibid.* Ei Tetbaldus comes Campaniæ filium baptizandum committit, 622. Ejus in conc. Remenſi humilitas, 462. In Æduenſi pro concordia perorat, 507. Intereſt Viennenſi, 623. Cluniaci eccleſiam extruit, 627. Et privilegia tuetur, 584. 585. Monachos Majoris monaſt. adverſus comitem Turonenſem tuetur, 605. Caritatem exſtruit. 527. Marcimiacum fundat, ejus ibi inſtituta, 562. Illi commiſſa monaſt. Aggerenſe, S. Ægidii, S. Antonii, & S. Orientii, 621. 622. Fit abbas Figiaci, 270. 554. Ei ſubjicitur monaſt. Gordiniacenſe, 613. Lezatum ei datur, 479. S. Licerii Bigorrenſe, 607. Apud S. Martialem introducitur, 594. Recipit, S. Martinum a Campia, 549. Ei ſubjicitur S. Martialis monaſt. 575. & Moiſiacenſe, *ibid.* 576. Monaſt. Sancti Montis, 577. Vabrenſe, *ibid.* Curat ſcribi vitam S. Odilonis, 457. Ejus miraculorum liber, 576.

Hugo II. abbas Cluniaci, an ſub 20 Caſimirus monachus, tum rex Poloniæ, 566.

Hugo abbas Criſpiacenſis, 288. 609.

Hugo abbas Criſpinienſis, 543.

Hugo abbas S. Dionyſii, 495. 495. 543. 587.

Hugo abbas Dolenſis, 156. Monaſt. reſtaurat, 59.

Hugo abbas Fatſæ, 109. 119. 210. 221. 156. 274. 205. 235. 246. 247. 585. 457. 637. 646. Ejus variæ fortunæ, 504. Laudes, Geſta, 210. Ob ſimoniam panitet &c. 210. Cluniaci conſuetudine recipi procurat, *ibid.* 291. 293. Eas admittit, 211. Abbas Farfæ ltarum, 220. Romæ litigat, 221. Res monaſteril ſui deſcribit, 642. Ejus epiſtola ad Landuinum, 648. Obit, 399.

Hugo abbas Flaviniaci, 455. Ejus chronicum emendatur, 17. 55. 185. 255. 256. 277. 285. 324. 341. 425. 556.

Hugo abbas Floriaci, 575. Fit abbas &c. 562.

Hugo abbas Garnenſis, 289.

Hugo abbas Laubii, 406. Fit abbas, &c. 317. Obit, 449.

Hugo abbas Laureshami, 346.

Hugo abbas Lezatenſis, 156.

Hugo abbas Lonlcii, 295. ſeu Longiledi, 403. Longoledi, 374. Lonlaii, 618.

Hugo abbas S. Martialis, 239. 315. Fit abbas, 145. Obit, 250. 288.

Hugo abbas Orbaci, 545.

Hugo abb. Saviniaci, 128. 181. Eligitur &c. 20.

Hugo abbas Viennæ, 228.

S. Hugonis monachi corpus delatum ad conciliam Anſanum, 289.

Hugo-Capetus tempore Lotharii regnum regebat, 25. A Lothario honoratur, *ibid.* Abbas S. Germani & S. Dionyſii, 48. Refert corpora Sanctorum Walarici & Richarii, inde regnum meruit, 1. Antea ejus auctoritas, 2. Regnum aſſumit &c. 37. Conſecratur Remis, *ibid.* Eum regem tande agnoſcunt Aquitani &c. 39. 70. Aanuſi archiep. depoſitionem urget, 65. In monachos bene affectus, 86. Reſtituit electiones abbatum liberas, 48. Intereſt exequiis, S. Mayoli, 79. Inviſit ejus ſepulcrum, 79. Reformari curat monaſt. S. Dionyſii, 79. 80. Obit, in Ordinem Benedictinum optima affectus &c. Quem moriens filio commendat, 97. Ejus obitus epocha, 234. Fratres, 34.

Hugo Roberti filius rex dicitur, 253. Junior obit &c. 294.

Hugo magnus dux Francorum rex Burgundiæ, 407.

Hugo dux Tuſciæ, 147. Monaſteria condit, 107. Sex fundat, Obit, 110. 147.

Hugo marchio Tuſciæ, 55.

Hugonis militis charta pro Dervo, 633. 634.

Hugo. *Vide*, Ugo.

Hugolini dno abbates Micæ-aureæ, 693.

Humbaudus dominus Virzionis fit monachus, 288.

S. Humberti reliquiæ, 236.

Hambertus archiepiſcopus, 559.

Humbertus archiepiſcopus, Lugduni, 507. 614. Fit archiep. 491.

Humbertus apiſc. Arimini, 681.

Hambertus epiſc. Bobii, *ibid.*

Humbertus epiſc. Gratianopolis, 67. 289. 365. Ejus charta de cella Moiricenſi, 669.

Humbertus epiſc. Paviſianſis, 492.

Humbertus Cardinalis epiſc. Silvæ-candidæ, 464. 482. 494. 512. 524. 525. 526. 530. 537. 555. 557. 559. 681. 684. Antea monachus, 226. 421. Mediani monaſt. tum Cardinalis &c. 296. Inde aſſumtus a Leone IX. 464. Siciliæ archiap. *ibid.* 468. 759. Epiſc. Silvæcandidæ, legatus CP. 501. Obit ejus ſcripta &c. 421. 561. An Humbertus in vita S. Gerardi memoratus, 470.

Hambertus abbas S. Albini, 682.

Humbertus abbas Athanaci, 507.

Humbertus abbas Epternaci, 329. 342.

Humbertus abbas Lureshami, miſere obit, 345.

Humbertus abbas Malliaci, 552. Fit abbas, 429.

Humbertus abbas Navenſis, 332. 403. Obit, 593.

Hambertus abbas Villælapenſis, 362.

Hambertus. *Vide*, Umbertus.

Humilitas ad caſtitatem neceſſaria, 537.

Hunaldus epiſc. Cremonæ, 581.

Hanaldus abbas S. Maurilii, 362. 380. 475.

Hunaldus fit monachus Moiſiaci, 576. Ejus parentes, *ibid.* Abbas, ejus miraculum, *ibid.*

Hanaldus abbas Tornodori, 3.

S. Hunegundis tranſlatio, 417. Altera tranſlatio.

Hunfridus archiep. Magdeburgi, 346. Seu Parthenopolitanus, 305.

Hunfridus archiep. Ravennæ, 481. 486.

Hunfridi fundatoris Pratellenſis genus, 362. Fit monachus &c. *ibid.*

Hungariæ ſtatus poſt S. Stephanum, 485.

Hungari B. M. *Dominam* appellant, 308.

Hunricus abbas, 152.

I

Jacob epiſc. Tullenſis, 568.

S. Jacobus Hiſpaniæ apoſtolus, quare, 665. Ejus reliquiæ ax Compoſtalla, 450. Peregrinatio 454. Epiſc. Jeroſolymæ, 667.

S. Jacobi archiep. *Vide*, Compoſtella.

Jacobus epiſc. Feſulanus, 386. 387. Monaſt. fundat, 303.

Jacobus epiſc. Taurinenſis, 346.

Jacobus abbas S. Laurentii Capuæ, 53.

S. Jacobi eremitæ corpus &c. 593.

Jaſimiaci domini, 527.
S. Januarii corpus, 122.
Jaquintus Defiderii inſtitutor, 326.
Jarento abbas Divionenſis, 628.
Ifterius. *Vide*, Iterius.
Idelbertus abbas Senonenſis, 274.
Idiota monachi, an illiterati, 50.
Jejunium, a ſæcularibus &c. abſtinere, 368. Spſi caritas miraculo prælata aſſeritur, 510.
Jejunia IV. temporum, 272. Ante natale Domini, S. Johannis-Baptiſtæ &c. 269.
Jejunii obſervatio regularis, 403. Quale cenſebatur apud Fontem Avellanæ, 402.
Jejonia Metris inſtituta, 166.
Jeroſolyma a paganis vaſtata, 53. Umbilicus orbis, &c. 642. Templum cremation & reparatum, 206.
Jeroſolymæ patriarcha Arſenius, 253. Epiſc. S. Jacobus, 667. Sophronius, 602.
S. Ignatii exercitia Albanetæ, 191.
Ignis miraculum ſabbato S. Jeroſolymis, 514.
Igne probata reliquiæ Limei Dominici, 211.
Igniti ferri purgatio improbata in monachis, 200. *Vide*, Probationes.
Ignitii morbi in Aquitania, 82.
Ildefredus abbas Tornodori, 5.
Ildeprandus epiſc. Florentiæ, 216.
Ildefindus epiſc. Elnenſis, 20.
Ilduinus abbas Angeriaci, 198.
Ilduinus. *Vide*, Hilduinus.
Imadus epiſc. Paderbornæ, 536. Ejus charta, 535.
Imbertus epiſc. Pariſienſis, 326. 559. 414. 417. 454. 495. 533. 549. 573. An Heſcelinus, 478.
Imiza nobilis domina, 51. 52.
Imma abbatiſſa Herifordenſis, 89.
Imma converſa Pontanellæ, 309.
Immedus epiſc. Paderbornæ, 523.
Immo-Herenfridus epiſc. Aretii Camalduleuſes laudat &c. 585.
Immo abbas ſancti Galli, 29. 145.
Immo abbas Gorziæ, 166. 173. Et Augiæ, 187. Primis, 273.
Imo abbas Æduenſis, 507.
Imo abbas Nobiliaci S. Juniani, 128. 281. 285.
Imolenſis epiſc. Attigrinus, 678.
Imperatoris cancellarius expreſſus in bullæ data, 691.
Imperatrix annos imperii ſui notat, 65.
Imperiallium conventuum ſeſſionis ordo, 597.
Imperium de eo poſt S. Heinrici mortem diſſenſiones, 279.
Imperſonaliter, id eſt ſine exactione &c. eccleſia monaſterio collata, 370.
Incantationes ſacris precibus permixtæ, 280.
Incendia, non in ea corporale projiciendum, 289.
Incluſi. *Vide*, Recluſi.
Incra opidum a Centula diſtractum, 76. Ejus domini advocati Corbeiæ, 409.
Indulgentiæ conceſſæ, 528. Ad conſtructionem Eccleſiæ, 231. In dedicatione Farfenſi, 559. Pœnitentibus datæ, 670. Moribundæ, 489.
Ingæ ſeu Ingalæ vicecomitiſſæ epitaphium, 131. 630.
Ingelardus abbas Centulæ, 102. 63. 229. 426. 458. Ejus geſta, 74.
Ingelardus abbas S. Martini a Campis, 349.
Ingelbaldus abbas Cenomanenſis, 228. Seu Ingelbaudus, 295. 227.
Ingelbertus archiep. in gentibus, 255. 315.
Ingelbertus epiſc. Bledæ, 482.
Ingelbertus abbas Bergenſis, 335.
Ingelbertus abbas S. Juſtinæ, 210.
Ingelbertus abbas S. Sulpicii, 53. 59.
Ingelberti eremitæ præſumtio punita, 254.
Ingelboldus abbas Dolenſis, 256.
Ingelramnus abbas *Vide*, Angelramnus.
Ingo ſit abbas S. Germani Pariſ. & S. Petri Vivi, ex Maſciacenſi, 217. 227. 285.
Ingobrandus abbas Laubii, 278. Deponitur, 256.
Ingogo abbas Reatinus, 148.
Inguilramnus epiſc. Cavellicenſis, 229.
Ingulfus abbas Crulandiæ, quis antea fuerit, 602.
Initzo abbas Leonenſis, 274.
Innocentii III. decretum exponitur, 224.
Inſcriptio de Benedicto V. 55. 21. De monaſt. S. Agerici, 385. Inſcriptiones in ſacramentariis S. Benigni, 580. In codd. Gemeticenſibus, 425.
Inſtrumentum electionis abbatis Rainaldi, 48.
Interdicendi loca abbati data poteſtas, 690.
Inveſtituræ ſeu Inveſtitionis varii modi, 56. 207. 295. Per baculum, 622. Per chordam campanæ, &c. 604. Per colaphum, 362. Per feſtucam, a laicis, 205. Per ramum ſuper altare, 350. *Vide* Traditio.
Inveſtitura exteriorum per cambutam, 546. Abbatiæ per cambutam, 587. &c.
Invidia in clauſtris evenda, 299.
Joffredus epiſc. Cabilonis, 245.
Joffredus abbas S. Martialis, 82.
Joffredus II. abbas S. Martialis, *ibid.*
Joffridus epiſc. Conſtantienſis, 462. *Vide*, Gaufredus, Godefridus.
S. Johannis Bapt. eſput Angeriaci, 197. Reliquiæ in Hiſpania, 449.
Johannis IV. papæ privilegium pro S. Faronæ, 689.
Johannes XIV. papa eligitur, 23. Ejus mors, 28.
Johannes XV. papa, 95. Eligitur, 28. Arnulfi Remorum archiep. depoſitionem & Gerberti electionem improbat, 66. 78. Ejuſdem reſtitutionem procurat, 84. Roma pulſus, 85. Privilegia dat Bobio, 52. Cælo aereo, *ibid.* Primus canonizavit publice, 75. Obit, 91.
Johannes XVI. ſeu XVIII. papa eligitur, 152.
Johannes XIX. papa eligitur, *ibid.* Pro cantu laborat, 300. Phaſianus dictus obit, 190.
Johannes XX. ſit papa, 278.
Johannes antipapa, 95. 94. 107. Excæcatur, 108.
Johannes patriarcha Aquileiæ, 223.
Johannes archiep. Ravennæ, 17. 63. 92. 109.
Johannes archiep. Rotomagi, 331. 505. 534. 668. *Vide* Johannes epiſc. Abrincenſis.
Johannes archiep. Salerni, 482.
Johannes epiſc. Abrincenſis, 564. 574. 618. Tum Rotomagi, 531. *Vide ſupra*.
Johannes epiſc. Alavenſis, 557.
Johannes epiſc. Albanenſis, 92.
Johannes e monacho epiſc. Cæſenas, 412. 454.
Johanes epiſc. Fiesolanus, 681.
Johannes epiſc. Forojulii, *ibid.*
Johannes epiſc. Magnopolis martyr, 615.
Johannes epiſc. Mutinæ, 26. Monaſt. condit, 92.
Johannes epiſc. Nepeſinus, 32. 75.
Johannes epiſc. Oſtienſis, 677.
Johannes epiſc. Portuenſis, 289. 313. 460. 462. 466. 537. 676. 678. Obit, 282.
Johannes epiſc. Sabinenſis, 457. 482. Seu Savinenſis, 678.
Johannes epiſc. Silinnenſis, 677.
Johannes epiſc. Suanenſis, *ibid.*
Johannes epiſc. Terracinæ, 83.
Johannes epiſc. Tiburtinus, 677.
Johannes epiſc. Veliterni antipapa Benedictus X. 550.

Johannes epiſc. Velletrenſis, 677.
Johannes epiſc. apud Venetos, 22.
Johannes epiſcopus pictor, 232.
Johannes abbas laudat Agnetem imperat. 367.
Johannes abbas S. Apollinaris, 225.
Johannes ſenior abbas S. Arnulfi, 114.
Johannes Auriliacenſis & Tutelenſis abbas, 34.
Johannes abbas S. Benigni, 464.
Johannes abbas Boiani, 387.
Johannes abbas Burgalii, 390.
Johannes abbas Cabarri, 200.
Johannes abbas S. Cæciliæ, 253.
Johannes abbas Cajetæ, 244.
Johannes abbas Capuæ, 225.
Johannes abbas Caſæ-antiquæ, 42.
Johannes abbas Caſini, 95. 267. 268.
Johannes II. abbas Caſini, 95. 208. Cedit, *ibid.*
Johannes III. abbas Caſini, ejus converſio, &c. *ibid.* Obit, *ibid.*
Johannes Marſicanus electus abbas Caſini, 588.
Joannes Rotundulæ abbas Caſini, 201.
Johannes abbas Farfæ, 6. 30. 63. 82. 219. 220. 642. 648.
Johannes abbas Fiſcamni, 215. 364. 368. 369. 445. 495. 540. 618. Dicitur Johannelinus, antea abbas Fructuariæ, 203. &c. Fit abbas Fiſcamni, 338. In Angliam tranſit, 303. Ordines in ſuo monaſt. celebrari curat, 668. Ejus epiſtola pro Blangiaco, 330. Alia ad repetendam monachum, 464. Alia ad Leonem IX. 477. Fit abbas Divionenſis, 492. ſimul abbas Fiſcamni & S. Benigni, 495. *Vide infra* Johannes Fructuariæ.
Johannes abbas S. M. Floreatiæ, 56.
Johannes ſeu Johannelinus abbas Fructuarienſis, 115. 234. 294. 330. 338. Fit abbas Fructuariæ, 276. Fiſcamni, *Vide ſupra*.
Johannes abbas S. Gradentii, 323.
Johannes abbas S. Iſidori, 329.
Johannes abbas S. Juſtinæ, 220. 607.
Johannes alter abbas S. Juſtinæ, *ibid.*
Johannes abbas Kemperlegii, 518.
Johannes abbas S. Laurentii, 678.
Johannes abbas Lintpurgi, 543. Tam S. Maximini, 320. Obit, *ibid.*
Johannes abbas Lucernus, 177.
Johannes abbas Lonlcii, 296.
Johannes abbas Lucionis, 404. 447.
Johannes abbas Mediolani, 533.
Johannes novem abbates Micæ-aureæ, 693.
Johannes abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Johannes alter abbas S. Michaelis in Eremo, *ibid.*
Johannes abbas S. Montani, 380.
Johannes abbas Moſomenſis, 295.
Johannes abbas Mutinenſis, 93.
Johannes abbas S. Nicaſii, 569.
Johannes II. abbas S. Nicaſii, *ibid.*
Johannes abbas S. Pantaleonis, 61.
Johannes abbas Farfæ, 212. Ejus acta quædam, 26. Obitus, 64.
Johannes alter, abbas Farfæ, *ibid.*
Johannes abbas Pompoſiæ, 242.
Johannes abbas Romæ S. Andreæ, 222. 247.
Johannes Canaparius abbas Romæ, 205.
Johannes abbas ad Clivum-Scauri, 647. S. Gregorii, 648.
Johannes abbas Romæ SS. Dionyſii & Silveſtri, 647.
Johannes abbas S. Laurentii Romæ, 678.
Johannes abbas S. Pauli Romæ, 222.
Johannes abbas S. Sabæ Romæ, 469. 678.
Johannes abbas S. Salvatoris, 678.
Johannes abbas S. Vitalis Romæ, 469. 678.
Johannes abbas Soræ, 381.
Johannes abbas Sublaci, 6. 222. 334. 482.
S. Johannes Gualbertus, 456. 472. 530. Vallumbroſanorum auctor, 735. Ejus initia, 333. Secedit in Vallem umbroſam, 386. Cauſa ejus receſſus, *ibid.* Ejus ſocii, 387. Ejus e monaſterio receſſus cauſa expenditur, 552. Monaſt. S. Salvii condit, Vallis Umbroſæ Ord. inſtituit, *ibid.* Ejus vita emendata, *ibid.* Acta eam epiſc. Florentiæ, 582. Ut Vallem-Umbroſam regit & ſuam congregationem, 411. Ejus paupertatis amor, & modeſtiæ in ædificiis, *ibid.* Aliæ virtutes, *ibid.* Diſcipuli præcipui, 412.
Johannes abbas S. Vedaſti obit, 442.
Johannes Mauracenus an diſcipulus S. Romualdi, monaſt. S. Georgii Venetiis conditor, 21. Primus abbas, *ibid.*
Johannes abbas S. Vincentii Capuæ, 22.
Johannes abbas S. Vitalis Ravennæ, 278.
Johannes abbas Wirzburni, 206.
Johannis Edeſſeni caput an Angeriaci, 297.
Johannes eremita Amalfitanus, 42.
Johannes monachus martyr, 206. 232.
Johannes monachus Camaldali, martyr, 323.
Johannes monachus Farfæ vir ſanctus, 50.
Johannes decanus Caſini, vir ſanctus, 526.
Johannes pius recluſus S. Martini Campenſis, 550.
Johannes Venetus, ſanctus monachus, 242.
Johannes S. Romualdi diſcipulus, Cluniaci conſuetudines diſcit & ſcribit, 292.
Johannes Gradenicus, 22. Obit, 22.
Johannes de Monte-Feretri, 558.
Johannes-Canſparius ſit monachus, 265. Obitus epitaphium &c. *ibid.*
Johannes Remenſis grammaticus, monachus, 552.
Johannes monachus Remis doctus, 667.
Johannes Caſtaniza monachus Onienſis, 537.
Johannes Scottus a Berengario laudatus, 446. 463. 468. Ejus ſcripta damnata in ſynodo Pariſienſi, 472. Vercellis, *ibid.*
Joannus abbas S. Nicaſii, Cardinalis, 563.
Jordanes epiſc. Lemovicenſis, 282. Seu Jordanus, 288. 322. 322. 595. 447. 658. 662. 664. Fit epiſcopus, 278 It Jeroſolymam, 327. Monaſteria ſuæ diœceſis multis laudat, 340. 342. Monachos laudat ob ſacrorum curam, *ibid.*
Josbertus II. abbas Lemovicenſis, 289. Joſcelinus abbas, 141.
Joſeph abbas in Italia, 292.
Joſeph abbas Novalicienſis, 422.
Josfredus abbas Lemovicenſis, 297. Obit, 245.
Josmarus abbas Montis-majoris, 232. 379.
Jovinus Romanæ militiæ præfectus, Ejus baſilica,
Irienſis epiſc. Petrus, ſepulcrum &c. Remis, 533.
Irunienſes epiſcopi ex Legerenſi monaſt. aſſumendi, 274. *Vide*, Pampilonenſes.
Iſaacus monachus martyr, 206.
Iſarnas epiſc. Tulofæ, 454. Fit epiſc. &c. 566.
Iſarnus abbas de S. Stephano, 234. Balneoli, *ibid.*
Iſarnus abbas S. Victoris, 448. 613. Fit abbas, Ejus geſta, 262. Ejus caritas in captivis redimendis, 448. Obit, &c. 450. 452. Exſequiæ, diſcipuli, cultus, 452. 453.
Iſambardus epiſcopus, 397.
Iſelo archiep. Burdigalæ, 282.
Iſembardus epiſc. Aurelianenſis, 554. Seu Iſambardus, 492. 545.
Iſembardus epiſc. Pictavenſis, 592. Seu Iſembaldus, 468. 678. *Vide*, Iſembertus.
Iſembardus epiſc. Theanenſis, *ibid.*
Iſembardus abbas S. Launomari, 606.

Iſembertus epiſc. Aurelianenſis, 472.
Iſembertus epiſc. Pariſicoſis, 492.
Iſembertus deſignatus epiſc. Pictavenſis, 447. Epiſcopus, 228. 278. 282. 322. 325. 328. 340. 403. 420. 415. 448. 504. 535. II Jeroſolymam, 327.
Iſembertus I. epiſc. Pictavi, 392.
Iſembertus II. ſeu Iſembardus epiſc. Pictavi, *ibid.*
Iſembertus epiſc. Pictavenſis & abbas Quinciaci, 320.
Iſembertus abbas Montis S. Catharinæ ſeu, S. Trinitatis Rotomagi, 332. 369. 437. 546. 580. Ordinatur, 340. Pie obit, 486. Ejus diſcipuli, &c. *ibid.* 331.
S. Iſidori Hiſpalenſis reliquiæ, 595. Corpus tranſlatum, 324. Ejus viſio, Tranſlatio &c. 616.
Iſio epiſc. Saotonenſis, 562. 198. 275. 278. 230. 251. 278. 290. 328. Seu Iſius, 321.
Itaiiæ marchiones, 439. 607.
Italia a Normanni infeſtata, 376.
Itaiis Normannis expoſi, 477.
Italiæ regnum Willelmo duci Aquitaniæ defertur, 291.
Itta abbatiſſa S. Hilari dat locum Vallisumbroſæ, 386. 387.
Iterius epiſc. Lemovicenſis, 504. 575.
Iterius epiſc. Namnetenſis, 478.
Iterius abbas S. Andreæ Viennæ, 290. 347.
Iterius abbas Saviniaci, 240. 358. Seu Iſterius, 290. Fit abbas, 250.
Judas apoſtolus, 663.
Judicael epiſc. Venetenſis, 288. 392. Seu Judicaelus, 333.
Jodicaelis ex duce monachi tranſlatio, 27.
Judicatum, ideſt teſtamentum, ſeu charta donationis, 252.
Judicatus, legale teſtamentum, 234.
Judices dativi, 648.
Judiciorum in placitis forma, 647.
Judicium qui refugit, damnetur, *ibid.*
Judicium aquæ frigidæ, 9. per aquam, ejus ritus, 261.
Judicium-Dei, per duellum, & per ferrum candens, 552. Per ignem, 350. Ferri candentis, 593. 384. 655. Calidi ferri ſecundum legem monachorum, in cauſis monaſteriorum adhibendum, 519. Monachis convenit, 574. Illud pro monachis; ſcuto & baculo, pro ſæcularibus, 379. Aquæ & ignis, &c. 335.
Judicium Dei, ad illud epiſcopus vocatus obit, 548. Item alius, 375.
Judicium-extremum, de illo errores, 86.
Judith comitiſſa fundatrix Beroaci, 286. Reparat Villaris-monaſterium, 287.
Juditha abbatiſſa Cariloci, 246. 290.
Johelus archiep. Dolenſis, 355.
S. Joliæ reliquiæ Brixiæ, 432.
S. Juliani I. Cenomann. epiſc. vita, 152.
Julianus epiſc. Burgenſis, 357.
Julianus abbas Burgulii, 279. 207.
Jungomarius abbas Kemperlegii, 528.
Jongoneus archiep. Britonum, 309. 658. Seu Junkeneus, 353.
Juniani corpus Nobillaci quieſcit, 228. Ejus reliquiæ, 48.
Ivo epiſc. Carnuti, unus e primis canonicorum regular. S. Auguſtini, 540.
Ivo epiſc. Sagienſis, 364. 462. 477. 529. 538. 546. Monaſt. condit, 363.
Ivo Cluniaci prior, 604.
Ivota abbatiſſa. *Vide*, Ota.
Juramenti fidelitatis factæ S. Martino forma, 634.
Jurandum, niſi cauſe, non eſt, 355.
Jurare Treugam-Dei renuit Geraldus epiſcopus, &c. 278.
Jurare renuit Halinardus, 434. In ordinatione renuit B. Willalmus, 40.
Jurandi apud ſæculares modus, 332.
Juſta, id eſt menſura, 451.
Joſtinianea familia ex monacho Juſtiniano, 480.
Juſtitia contemta &c. lapſus irrevocabilis, 274.
Juſtitia, *ideſt* præbenda panis & vini, 575.
Juſti mart. falſæ reliquiæ, 311.
Juſtitia data monaſterio, 690.
Juvenes ut educandi, 591. Eorum audacia quam atrox Fuldæ, 598.

K

Kadinus archiepiſc. Gneſnæ, 206.
Kalo vir nobilis, monachus Dervi, 466.
Kamneburgus ſedes epiſcopi Wiltoniæ, 609.
Kenulfus ex abbate Bergenſi, epiſc. Wintoniæ obit, 576.
Kerhardus abbas S. Galli pravus, 620.
Kynegiſus archiep. Eboraci obit, 589.

L

Labbatiſſæ ſcribit Catvallonus, 297. 672.
Labori manuum vacant monachi, 97. Eo vivant monachi, 225. Illius aſſiduitas ingenio nocet, 496. Meditationoe & ſcriptis ſopplendus, 583. Librorum editione compenſatur, 412.
Lacryma Chriſti apud Vindocinum, 488. Ejus capſula, &c. *ibid.* Æri inciſa, *ibid.* Arcus antiquos, &c. 440.
Lacturenſis epiſc. Raimundus, 575.
Lætus abbas S. Angeli, 678.
Lætus abbas in Paſſioiano, 411.
Lambertus epiſc. Cabilonis, 233.
Lambertus epiſc. Florentiæ, 216. 323. Fit monachus, 352. Non fuit ſimoniacus, *ibid.*
Lambertus epiſc. Lingonenſis, 227. 229. 234. 256. 307. 338. 652.
Lambertus epiſc. Valentiæ, 204.
Lambertus abbas S. Amandi, 608.
Lambertus abbas Lauduni, 52.
Lambertus abbas S. Laurentii Leodii, 566.
Lambertus abbas Mediani-monaſterii, 395. 578. Bibliothecam curat, &c. *ibid.*
Lambertus abbas S. Vitoni, 68.
Lambertus abbas Walciodori, 329.
Lambertus Scafnaburgi monachus Hersfeldæ, 535. Ejus quædam geſta, 548.
Lambertus didaſcalus Walciodori, 8.
Lambertus comes, S. Marcelli Dienſis fundator, 28.
Lamperchtus epiſc. Conſtantiæ, 174. Seu Lampertus, obit, 240. *Vide*, Lantpertus.
Lamperti mart. Parthici reliquiæ, 82.
Landoaldi elevatio, &c. 7.
Laodricus abbas Foſſatenſis, 417. 533.
Landricus Giſſalenſis abbas, 245.
Landricus abbas S. Petri Carnut. 326. 350. 364. 390. 404. 492. 544. 656. Seu Landericus, 495. Obit, 612. Ejus epitaphium, 615.
Landuinus abbas Reatinus, 248.
Landulfus archiep. Mediolani, 83. 92. 207.
Landulfus epiſc. Brixiæ, 210.
Landulfus epiſc. Genuæ, 492.
Landulfus epiſc. Taurini, 200. 346. Non Lodevi, 198.

Landulfus abbas S. Ambroſii Mediolani, 402. 500. 580.
Lanfrancus archiep. Cantuariæ, 47. 97. 253. 405. 424. 520. 536. 579. Ejus vitæ initia, fit monachus, 412. 423. Becci, 539. 471. Ejus humilitas, *ibid.* Docet Becci, fugam meditatur, 437. Fama, &c. 547. 565. Elogium ejus apud Willelmum-Nothum auctoritas, &c. 485. Cujus nuptias improbat, &c. *ibid.* Ejus diſcipuli, inter eos Alexander II. papa, qui ei ſcribit, 590. Prior Becci, 528. 521. 587. Sum tentat Berengarius, 468. Cui adverſatur, 446. Immerito ſuſpectus de errore Berengarii, 468. Purgatur Romæ, *ibid.* Ejus iter Romam, *ibid.* Miſſus a Willelmo duce, concilio contra Berengarium intereſt, 590. Tum concilio Vercellenſi, 471. In Turoneoſi Berengarium vincit, 504. Inſtaurat Uticum, 475. Fit abbas Cadomi, 590. 622.
Lanfrancus abbas Bobii, 257.
Lanfridus abbas Carnotenſis, 263.
Laohardis abbatiſſa Riederici-villæ, 473.
Lantbertus, Lantpertus. *Vide*, Lambertus.
Lantbertus ſigoiſer S. Quintini fit monachus, 226.
Lantfredus abbas Lonlelii, 296.
Lantpertus monachus epiſc. Conſtantiæ, 90. 187.
Lanzoni Cluniacenſi ſcribit Aoſelmus, 622.
Lapſus quando eſt irrevocabilis, 274.
Laſcurrenſis epiſc. Gregorius, 504.
Lateranenſis baſilica Romæ, ſeu Leonina, 538. Ejus eccleſiæ epiſcopi cardinales, ſuffraganei papæ, 535.
Lateranenſi facri palatii cancellarius, 681. Judex Romanus, *ibid.*
Laudelenus archiep. Viennæ, 679.
Laudes Dei cantare an licet intra neceſſarias naturæ, 568.
S. Laudi epiſcopi Robertus, 569.
Laudoinus abbas S. Salvatoris, 648.
Laudunenſes epiſcopi, Adalbero ſenior, 221. Seu Alcelinus, 29. 508. &c. Azelinus, 259. Seu Albero, 34. Elinandus, 496. &c. Gebuinus, 333. Seu Gibuinus, 460.
Lavicanenſes epiſcopi, Dominicus, 380. Petrus, 557.
Leonoius arguitur, 572.
Launus archiep. Eituricenſis, 22.
Launus epiſc. Conſtantiæ, 320.
S. Laurentius aſſatus, &c. 675. Ejus brachium, 355.
Laurentius archiep. Amalfitanus, 42. 442. Fit archiep. 337. Gregorii VII. præceptor, *ibid.* Ejus apologia, 421. Romæ degit, *ibid.* Obit, 458.
Laureſharai chronographus emendatus, 42.
Lauſanæ epiſc. Aindricus, 226. Amedeus, *ibid.* Aymricus, 67.
Lautardus abbas Figiaci & Conchenſis, 270. 605.
S. Lazari corpus in Mediano-monaſterio, 396. 579.
Leburgis ſeu Leoburgis abbatiſſa Roncereii, 321. 429. Quæ? 595.
Lectionis amor, 558.
Lectorenſes epiſc. *Vide*, Lactorenſes.
Leduinus abbas S. Vedaſti, 277. 281. 553. Fit abbas S. Vedaſti, 252. Fit abbas Marcianenſis, 318.
Lefricus epiſc. Exonienſis, 539.
Legatus a latere, 690.
Legionenſes epiſc. Cyprianus, 429. S. Froilanus, 35. 225.
Legionenſium regum ſepulturæ, ubi, 324.
Lemoviceuſis eccleſia immunis ab hæreſi, 661. Ejus ritus peculiaris, 521.
Lemovicenſes epiſc. Aldoinus, Audoinus, ſeu Eldoinus, Heldoioos, 76. &c. Euſtorgius, 103. Geraldus, 215. &c. Jordanus. 279. &c. Iterius, 504. &c. S. Martialis, 658. Turpio, 230.
Lemovicum vicecomites, 575. 594.
Leo IX. Ejus partia & poſſeſſiones, 465. Pater, Hugo, 676. Parentes & ignoti, 675. Monaſteria condunt, &c. 467. Quæ ab iis condita, 583. Papa eligitur, &c. 459. Retinet epiſcopatum Tullenſem, *ibid.* Secum Romam ducit Hildebrandum, unde? 440. Miſſos habet per Italiam, 482. Ejus itinera, 472. 481. 490. 495. Varias regiones peragrat, & eccleſias dedicat, 464. *& ſeqq.* Damnat Berengarium in concilio Vercellenſi, 471. Vetat ne laici eccleſiaſtica bona teneant, 607. Concilia celebrat, ſimoniacos inſequitur, varias regiones peragrat, &c. 460. Caſinum, &c. inviſit, 461. Ibi capitulo intereſt, &c. 469. Ipſi monaſter. S. Crucis Romæ dat, 51. Falſa acta Sublaci combuſſit a pſeudoabbate efficta, 482. Confecrat Henricum archiep. Ravennæ, &c. 685. Remis excipitur, 460. Ubi concilium celebrat, 461. Ejus in S. Remigium devotio, 462. 465 Cujus corpus tranſfert, 462. Abbati Dervenſi omnem ſuum imponit, 670. &c. Canonizat S. Gerardum epiſc. Tulli, 469. Et ejus corpus levat, *ibid.* 472. 473. Ipſius bulla pro ejus canonizatione, 676. Inviſit Ruoſonis-villam, 554. Caſulam dat S. Arnulfo, 590. Dedicat monaſterium Donaverdæ, 336. An S. Dionyſii corpus Ratiſponenſibus aſſeruerit, 490. Romam redit, 493. Bellum gerit cum Normannis, 494. Qui eos vincunt, *ibid.* Ejuſdem expeditio in Normannos, 482. Quam improbat Petrus Damiani, 494. Fuit monachus, 502. Prope obit, miracula, &c. *ibid.* 504. Miracula, 464. 511. 565. Bulla pro monaſterio SS. Athaleni & Bertarii, 678. Alia pro Dervo, 676. Pro Heſſa in Alſatia, 675. Pro Stabulenſi monaſt. 674 Ejus epiſtola ad comitem Niverni, 474. Ejus ſolios litteræ ab archicancellario datæ. 481. &c. *Vide* Bruno.
Leo abbas Attini, 42. Fit archiepiſc. Amalfis, *ibid* Obit, 337.
Leo archiep. Ravennæ, 210. 536.
Leo-Mutus archiepiſc. Ravennæ, 216. Ex abbate Nonantulæ, 228. Ejus epiſtola, *ibid.* & 218. Epiſcopatu ſe abdicat, 536.
Leo epiſc. ſeu corepiſcopus Trevirenſis, 85.
Leo epiſc. Acridaous damnatus, 502.
Leo epiſc. Caïetæ, 78. 244. 677. Ex abbate de Fundo, pie obit, 85. An abbas SS. Theodori, &c. *ibid.*
Leo epiſc. Murenſis, 678.
Leo Caſineoſis epiſc. Oſtiæ ſcribit contra tranſlationem S. Benedicti in Gallias, 267. Ejus chronicon Caſin. emendatum, 388.
Leo epiſc. Soranus, 678.
Leo epiſc. Vetcellenſis, 230. 228. 513. Italiæ regnum Willelmo duci Aquitaniæ deferre tentat, 291. Dubitatur de ejus ſalute, *ibid.*
Leo epiſc. Vercellenſis & Eporedii, 228.
Leo abbas SS. Alexii & Bonifacii Romæ, 63. 93. 94. 98. 260. 265. Legatus in Galliam, 85. Ejus elogium, &c. *ibid.* Noverat Abbonem Remis, 635. Ejus ad illum epiſtola, *ibid.* Poſtulat reliquias S. Benedicti, 634.
Leo abbas Cajetæ, 244.

Leonis abbatis Cavæ initia, 293. Fit abbas, &c. 479. Ejus vitæ liber, *ibid.*
Leo abbas S. Cornelii, 678.
Leo abbas Fefulanus, 323.
Leo male abbas Fuldæ dictus, 93.
Leo abbas S. Michaëlis Piſæ, 400.
Leo abbas S. Miniatis, 313. Seu Leopardus, 216.
Leo I. abbas Nonantulæ, 218.
Leo alter abbas Nonantulæ, an poſtea archiepiſc. Ravennæ, 85. Pia geſta, *ibid.*
Leo abbas S. Pauli Romæ, 135.
Leo proabbas Pompoſiæ, 149.
Leo abbas Sublaci, 6.
Leo abbas Wulturni, 205.
Leo II. abbas Wulturni, *ibid.*
Leo cuſtos eccleſiæ Caſini, 330.
Leo eremita Prænenſis, 585.
Leo Simplex, monachus Romanus, 85.
S. Leobini obitus dies, 613.
Leoburga. *Vide*, Leburgis.
S. Leodegarius martyr, 72.
Leodegarius archiep. Viennæ, 490. 494. 507. 677. 681. Primas, *ibid.* Vult monaſteria reformare, 623.
Leodium artium nutricula, 380.
Leodienſis eccleſia donator comitatu Hoyenſi, 61.
Leodii epiſcopi Baldricus, 210. &c. Deoduinus ſeu Dietwinus, 451. &c. Dutandus, 257. &c. Exactius, *ibid.* Franco, 60. Gnato, 452. Henricus, 604. Nicho ſeu Nithardus, 406. &c. Notgerus, 17. Seu Notkerus, 60. &c. Reginaldus, 313. Seu Reginardus, 165. &c. Theodoinus ſeu Deoduinus, 499. &c. Valcandus, 602. Wazo ſeu Watho, 380. &c. Waltho, 285. S. Wolbodo, 254. &c.
Leofinus abbas Elienſis, 254. Obit, 425.
Leoffius epiſc. Wicciorum obit, 358.
Leofricus epiſcopus Cridiatunenſis & Cornubienſis, 439.
Leofricus abbas S. Albani, 616. 617. An fuit archiepiſc. Cantuariæ, *ibid.*
Leofricus abbas Burgi, 296.
Leofricus abbas Elienſis, 254.
Leofricus comes recluſus Crulandæ, 236.
Leofſtanus abbas S. Albani, confeſſor S. Eduardi, 628.
Leofſtanus abbas S. Edmundi, 616.
Leofwina abbatiſſa S. Mildredæ, 213.
Leowinus abbas Conventriæ, tum epiſc. Licidfeldenſis, 424.
Leofwinus abbas Elienſis, 253.
S. Leonardi Vendoperenſis corpus, 296.
Leonenſes epiſc. Galo, 391. S. Paulus, 188.
Leonina baſilica, id eſt Lateranenſis, 538.
Leonii reliquiæ Milidoni detectæ, 66. Quis ſit, 67.
Leopardini mart. corpus elevatum, 405.
Leopardus abbas S. Miniatis, 313.
Leotaldus archiepiſc. 67.
Leoterico præcentori data abbatia Senonenſis, 126.
Leotericus archiepiſc. Senonenſis, 154. 178. 284. 219. 234. 248. 265. 324. 326. 332. 349. 417. Fit archiepiſc. 226. Tranſfert corpus S. Saviniani, 319. 349. Obit, 350.
Lepram ſibi in ſatisfactionem peccatorum obtinet monachus, 476.
Leſcelina fundatrix S. Mariæ Divenſis, 405.
Leſſius epiſc. Wigorniæ, 273.
Letaldus Miciaci abbatiam ambit, 86. Turbas excitat, 101. Ab Abbone arguitur, *ibid.*
Letardus abbas S. Remigii, 14.
Letardus comes monachus S. Vitoni, 407.
Letbaldus abbas Tornodori, 3.
Letbrardus abbas S. Eligii obit, 370.
Letburgis abbatiſſa Santonenſis, 448.
Letduinus abbas S. Vedaſti, 285. Et Marcianenſis, 303.
Letgardis abbatiſſa Aodegavi, 297.
Letricus ſeu Leotricus, archiep. Senonenſis 245.
Letulfus epiſc. Nivionenſis, 34.
Letzelinus epiſc. Pariſienſis, 534. 668.
Leucorum epiſc. *Vide*, Tullenſes.
Leudegarius, *Vide*, Leodegarius.
Leudinus ſeu Bodo epiſc. Tulli, 200. *Vide*, Bodo.
Leudulfus epiſc. Noviomi, 370.
Leutardus hæreticus repreſſus, 214.
Leutericus. *Vide*, Leoterius.
S. Lewinæ tranſlatio Bergas, 535.
Leuzo abbas S. Mariæ, 678.
Lexe Langobardorum res Farfenſes deciſæ, 110. Lex Langobardorum, & lex Romana a diverſis ſecutæ, 219.
Lexovii epiſc. Herbertus, 281. Hildebertus, 652. Hugo, 403. Rotgerius, 57.
Leytfridus abbas S. Salvatoris prope Tullum, 610.
Lezeulinus abbas Criſpiaci, 288.
Libentius ſeu Lievizo archiep. Hammaburgi obit, 214.
Libertus archiep. Firmanus, 234.
Libræ pondus, S. Benedicti, &c. 298.
Libri qui monachis diſtribuebantur, 292. Quanti olim pretii, 328. Preces pro iis qui illos dedere, 424.
Licidfeldenſis epiſc. Leofwicus, 424. *Vide*, Ceſtrienſes, Conventrienſes.
Liciuianus monachus Exilienſis, pius, 429.
Licinius abbas S. Zoyli, 449.
Lieburgis abbatiſſa, *Vide*, Lebuegis.
Lietaldus abbas Moſomi obit, 104.
Lietbertus epiſc. Cameraci, 237. 485. 601. 628. Monaſt. fundat, 623.
Lietduinus abbas Atrebatenſis, 409.
Lietherici montis domini, 692.
Liethfredus abbas, 578.
Lietwinus abbas. *Vide*, Leduinus.
Lievizo. *Vide*, Libentius.
Lincolniæ epiſc. Ednodus ſeu Ednotus, 252.
Lindisfarnæ epiſc. Aidanus, 90. S. Cuthbertus, *ibid.*
Lindisfarnæ ſedes tranſlata Dunelmum, *ibid.*
Lingonenſes epiſc. Bertuoldus, 690. Bruno, 40. S. Gregorius, 139. Guedricus ſeu Wedricus, 34. Hasduinus, 465. Heiricus ſeu Ericus, 3. Heyricus, 584. Hugo, 326. Lambertus, 227. Seu Laotbertus, 307. Rainaudus-Hugo, 610. Theutboldus, 3. Widricus, 3.
Lingua maledici viſibiliter exuſta, 226.
Linguæ levitas poſt mortem punita, 253. 554.
Liobæ abbatiſſæ permiſſus Fuldæ ingreſſus, 303.
Liſoienſes epiſc. *Vide*, Lexovienſes.
Litaniæ, in iis inter apoſtolos Martialis, 638. *& ſeqq.* An alii, 662.
Lites a monachis vitandæ, 319.
Litigerius epiſc. Comenſis, 336.
Litteræ ſocietatis Cluniaci cum Carnotenſi eccleſia, 543.
Litteræ pro notis in cantu explicatæ, 630.
Liudfridus abbas S. Vincentii, forte Wulturni, 469.
S. Liudgeri tumulus Werthinæ, 309.
Liudgerus conditor monaſt. Helmenſtad. 232.
Liudolfus aaahlep. Trevirenſis, 76. Obit, 287.
Liudolfus epiſc. Auguſtenſis, 75. Obit, 90.

Liudolfus abbas Corbeiæ-novæ, 3. 206. 224. Obitus, &c. 42.
Liudulfus epiſc. Noviomi, 7.
Liwagus archiepiſc. Cantuariæ, 254. Antea Epiſc. Wellenſis, 325.
Livingus abbas epiſc. Wigorniæ, 358.
Livingus epiſc. Wicciorum, Domnaniæ, & Cunnubiæ obit, 439.
Livingus abbas Taviſtokenſis, 502. An auctor Encomii Emmæ reginæ, 568.
S. Livini tranſlatio Gandam, 179.
Liutfridus abbas Wltornenſis, 494.
Liuthericus epiſc. Vicentiæ, 502.
Liutii monachi Caſini geſta, 192. 293.
Liutpoldus archiep. Moguntiæ, 484. 537.
Liutprandus epiſc. Novariæ, 411.
Liutso abbas Lunæburgi, 72.
Liuzo epiſc. Brandeburgi, 302.
Liziardus epiſc. Sueſſionenſis, 622.
Liziniaci domini, 228. 282.
Locus-regius ſtudiis celebris, 397.
Lodevi epiſc. *Vide*, Lutevenſes.
Londini epiſc. Ailſwardus, 228. Alvvoldus, 413. Seu Elfevordus, *ibid.* S. Dunſtanus, 45. Guillelmus, 332. Robertus, 359.
Longobardi Imperat. Germanorum jugum excutere fruſtra tentant, 292.
Longubardi judices in placitis Romæ, 647.
Lotharingiæ eccleſiarum regula, 339.
Lotharingiæ duces, 242. 263. 273. 276. 304. 355. 406. 423. 439. 484. 492. 504. 566. 602. 625. Eorum origo, 254. 334.
Lotharius rex Francorum, Auguſtus dictus, 3. Cæſar, & Auguſtus, 29. Erat nomine, & Capetus actu rex, 25. Ejus in Arvenium iter, 10. Obitus, 29. Sepultura in archimonaſt. Remigiano, *ibid.* Exſequiæ, *ibid.* Figura æri inciſa, 30. Ejuſdem charta pro ſancto Petro Carnotenſi, 633.
Lotio pedum ex rito monaſtico, 534.
Lucas evangeliſta & apoſtolus, 661. 662.
Lucceſes epiſc. Anſelmus, 535. &c. Pelagius, 225. Petrus, 419.
Luccenſium canonicorum regulæ, 540.
S. Luciæ reliquiæ tranſlatæ Lintburgum, 543. *& ſeqq.*
S. Luciani reliquiarum inventio, 248.
Ludelmus epiſc. Tullenſis, 200. 646.
Ludolfus epiſc. Eugubii, 400.
Ludolfus dux Sueviæ contra Ottonem III. ſe-ſeclat ſegnam, 10.
Ludovicus Pius Corbeiæ-novæ conditor, 224. Canonicorum regulas compilari curavit, 538. Aliqua mutavit de ſtatu canonicorum regularium, 686. Et ſanctimonialium, ideo notatur, 687.
Ludovicus Balbus, dictus imperator, 414.
Ludovici V. figura, 29. 30. Ejus indoles, obit, ſepelitur Compendii, &c. 37.
Ludovici VI. Francorum regis profeſſio fidei de Euchariſtia in extremis, 305.
Ludovicus comes fit monachus Senonibus, 227.
Ludovici comites monachi complures, 285.
Ludovicus de Blanchefort abbas Ferrarienſis, 127.
Lugdunenſes archiep. Alinardus, 678. Burchardus, 4. Sen Burcardus, Borchardus, Purchardus, 216. Burchardus invaſor, 342. Gauceranus, 307. Gaufridus, *ibid.* Halinardus, 492. &c. Humbertus, *ibid.* &c. Seu Umbertus, 613. Electus S. Odilo, 342. Odalricus, 410. Seu Odolricus, 542. &c. Philippus, 307. Udalricus, 298. Udulricus, 434.
Lugdunum. *Vide*, Laudunum.
Luiprandus abbas S. Vincentii, 678.
Luminoſus abbas Aſturicenſis, 419.
Lundonii epiſc. *Vide*, Londinum.
Lunenſes epiſc. Gotifredus, 52.
S. Lupentius eremita & martyr, 596.
Lupoldus archiep. Moguntiæ, 549.
Lupoldus abbas Hirſaugiæ, 9. Obit, 36. 55.
Lupus epiſc. Anglus, 473.
Lupus Auguſtoduni abbas, 200.
Lutevenſes epiſc. S. Fulcrannus, 39. Mendoſo Landulfus, 498. Ruſtagnus, 578.
Lutgardis abbatiſſa Altenſoſia, 205.

M

Abbas Lingonenſis, 630.
Mabbo epiſcopus, 289.
Macarius abbas Humolarienſis, 417. 485.
Macarius vir ſanctus, &c. 225.
Macfredus epiſc. Biterrenſis, 40.
S. Maclovii epiſc. Rainaldus, 593.
Madalbertus abbas S. Fructuoſi Genuenſis, 36.
Madalveus epiſc. Virduni, 455. Ejus corpus incorruptum, 572.
Madegiſilus archiep. Turonenſis, 689.
Madelgiſili reliquiæ, 2. Centulæ, 76.
Magalonenſes epiſc. Arnaldus, 670. &c. Bertrannus, 621. Petrus, 291.
Magdalena *de Sourdis*, abbatiſſa S. Pauli Bellovac. 377.
Magdalena *de Toarre*, abbatiſſa S. Pauli Bellovac. *ibid.*
Magdeburgi epiſcopi, 548. 566. Archiepiſc. S. Adalbertus, 23. &c. Engelardus, 481. Geru, 558. Giſilarius, 209. Seu Giſilharius, 22. Giſilerus, 5. Giſlerus, 122. Huofridus, 303. &c. Tagmo, 284. Walthardus, 212.
Magenardus invaſor S. Petri Casnutenſis, 254. 255. Fit abbas, 256. 279. 350. Obit, 202.
Magenasdus abbas Foſſatenſis, 53.
Maginfredus marchio monaſt. condit, 546.
Magnopolitanus epiſc. Johannes martyr, 675.
Majeſtas, id eſt ſtatua, 209.
Mainardus electus archiep. Senonum, 350. Archiepiſcopus, 233. 417. 474. 491. 507. 543. 549. 561. 679. Ex Trecenſi epiſc. 530. 439. 454. 466.
Mainardus epiſc. Eugubii, 95.
Mainardus præſul, 534.
Mainardus abbas Fontanellæ, tum Montis-S. Michaelis, 148. Obit, 67.
Mainardus abbas S. Martialis, 498. 594.
Mainardus II. abbas Montis-Sancti-Michaelis, 67. 594.
Mainardus abbas Rothoni, 250. 297. 598.
Mainardus abbas Senonenſis, 66.
Mainerina abbas S. Ebrulfi, 546. 550. 622.
Mainfredus marchio condit monaſt. Seutiæ ſeu Seguſii, &c. 522. Et alia, 512.
Maingaudus abbas Corbeiæ, 32. 52. Ordinatur, &c. 33. 37. Obit, 230.
Mainguſus epiſc. Abrincatenſis, 281.
Maino epiſc. Redonenſis, 506. Seu Maiouz, 468. 678.
Main janios, abbas Wulturni, 205.
S. Maiolus. *Vide*, Mayulus.
Major regina Navarræ monaſt. condit, 627.
Malboldus ſeu Malbodus, Malbaldus abbas S. Amandi, 227. 263. 409. 608. Fit abbas, 233.
Malerius epiſc. Gratianopolis, 289.
Malgerus ſeu Malgerius, archiep. Rotomagi, 281. 327. 538. 562. 402. 444. 493. 519. 668. Deponitur, 305.
Malliacenſe chronicon emendatur, 404.
Mamantius epiſc. Engoliſmæ, 690.

Ma-

Manaſſes archiepiſc. Arelatenſis, tum Mediolani, 407.
Manaſſes archiep. Remenſis, 363. 673.
Manaſſes epiſc. Aurelianenſis, 33. 44.
Manaſſes epiſc. Cabilonis, 195. 235.
Manaſſes epiſc. Trecenſis, 66.
Manaſſes abbas, monachus Remigianus, 269.
Manaſſes abbas S. Benigni, 4.
Manaſſes abbas Bergenſis, 536.
Manaſſes abbas SS. Juſti & Paſtoris de Aurigema, 234.
Manichæi Aurelianis detecti, 262. In concilio Remenſi damnati, 462.
Manipulum vaſis nomen, 207.
Manhanus abbas Cellæ-novæ, 525.
Manſo abbas Caſini, 35. 63. 71. 83. 207. 228. 268. 292. 293. Excæcatur, 95.
S. Manſuetus epiſc. Tallenſis, 678. Ejus miracula, 194.
Mantuæ epiſc. 6. 233. Hildolfus, 303. Willelmus, 284.
Mantuæ conventus, 568.
Manus-firma, per eam conceſſio, 3.
Manzer filius, id eſt nothus, 260.
Mſraldus abbas Cajetæ, 244.
Maraldus abbas Vulturni, 203.
Marbodus epiſc. Namnetenſis, 478.
S. Marcellini papæ corpus apud S. Rothonum, 620.
SS. Marcellini & Petri patrocinium, 608.
Marchiæ comites, 203.
Marcus Evangeliſta & apoſtolus, 662. Quo ordinatus, & quomodo, *ibid.* Epiſc. Alexandriæ, 661.
Marcus abbas Ssrenſis, 399.
Marcus abbas ſit monachus Divionæ, 115.
Marcvvardus abbas Toitienſis, 258.
Maris-Adriatici deſponſatio a duce Venetiarum, 420.
Mareſcalcus, dignitas, 352.
S. Margaritæ feſtum, 595.
B. Maria Virgo ab Hungaris *Domina* dicta, 301. Ejus erga peccatores clementia, 296. Criſpinorum in eam devotio, &c. 520. Reliquiæ Carnuti, 604. *Officium* recitatum, 522. *Officium parvum*, 402. Miſſa & officium in ſabbato, 610. Ejus corona, ſalutatio angelica, 424.
Maria abbatiſſa ſoror S. Adalberti, 52.
Marianus-Scotus, reclufus, &c. 459. 536. Ejus vitæ initia, 522. 523.
Marinus epiſc. in Italia, 11.
Mſrinus abbas ſanctæ Mariæ Florentiæ, 56. 148. 193.
Marinus eremita S. Romualdi inſtitutor, 20. Occiditur, 15.
Mſrini comitis charta dantis Caſino duo monaſteria, 685.
Marius epiſc. Rednonenſis, 690.
Marmora defudant, 265.
Marquardus abbas Magdeburgi, 284.
Maſſicanus epiſc. Atto, 673.
Marſilia abbatiſſa Rotomagi, 335.
Marſorum epiſc. Albericus, 95.
Marſus epiſc. Namnetenſis, 320.
S. Martialis aſſertus apoſtolus, 245. Ravennæ prædicavit, 661. Primus illuminavit Galliam, 662. Apoſtolus Galliæ, 662. 663. Pandavit eccleſias Turonenſem & Aurelianenſem, *ibid.* Ejus apoſtolatus, &c. 321. 322. 340. Ab Ademaro propugnatur, 658. *& ſeq.* Benedictus prior Cluſii contradicit, 662. Ejus vita ſcripta, 659. 660. &c. An ſincera, 662. An antiqua, 663. Miracula, loculus, &c. 81. Ejus corporis elevatio, 322. &c.
Martianus abbas Aptenſis, 163. Ejus geſta, 200.
Martini papæ miſſi ad S. Amandum, 7.
S. Martinus epiſc. Turonenſis, 661. 662. Elogium, 285. Magnus & incomparabilis, 182. In Gallinaria inſula degit, ibi monaſterium, 607. Ejus pietas, 254. Famulo ſuo ſervichat, 382. Sceleſtos homines ad monaſticam vitam recipiebat, 433. In prœliis &c. invocatus, 106. Tumultus inviſitur, 27. Monaſt. inviſit S. Adalbertus, 94. Brachium apud Lemovicas, 208. Eccleſia Pariſiis, 349.
Martinus epiſc. Britannorum, 503.
Mſrtinus epiſc. Trecorenſis, 445. 528.
Martinus epiſc. Tricaſtrenſis, 507.
Martinus abbas Andaonenſis, 157. 219.
Martinus abbas S. Blaſii, 678.
Martinus abbas de Farneto, 580.
Martinus abbas Gemetici, 281.
Martinus abbas Wirzionenſis, 288.
Martinus Theſaurarius S. Ambroſii, 283. 284.
Martinus monachus ſanctus, 541.
Martinus eremita, *ibid.* Ei Pompoſienſe monaſter. commiſſum, *ibid.* Pompoſianus, 215.
Martini-Storacis eremitæ vita, & pia monita, 589.
S. Mſrtini de Zarra epiſcopatus, 493.
Martioi tres abbates Micæ-aureæ, 693.
Martyrum corpora Romæ levata, 295.
Martyr, qui pro veritate, ſeu regulari diſciplina occubuit, 340.
Maſcelinus ſeu Miſac abbas Gemblaci, 451.
Maſco Montis-viridis epiſc. 678.
Maſſiliæ epiſc. Honoratus, 529. Pontius, *ibid.* &c. Stephanus, 74.
Maſſiliæ comites, 334. 453. Vicecomites, 606.
Maſtolus epiſc. Amalfis obit, 41.
S. Maternianus archiep. Remenſis, 532.
Matevvillis domini, 552.
Matfredus epiſc. Mimatenſis, 526.
Matbemſtici dicti magi, 251.
S. Mathiæ corpus inventum Treviris, 482.
Mathildis abbatiſſa obit, 202.
Mathildis abbatiſſa Cadomenſis, 391.
Mathildis abbatiſſa S. Pauli Bellov. 377.
Mathildis abbatiſſa Pratellenſis, 522.
Mathildis abbatiſſa Quindelinburgi, 17. 72. 104. Imperii regens, 108. Fundat monaſt. Walbike, 72. Obit, &c. 120. 522.
Matbildis piæ monialis obitus, 257.
Mathildis comitiſſa naſcitur, 433. Ejus nativitas, 6. 282. 439.
Matiſconenſes epiſc. Adeodatus, 689. Drogo, 584. &c. Ganfredus, 245. Seu Gaufridus, 343. Gauſſenus, 289. &c. Seu Gauſſinus, 296. Goſſenus, 289. Hogo, 67. Milo, 65.
Mattbæus Gilbertus abbas Genuæ, 36.
Matthæus monachus martyr, 506.
Matthæus Pariſius emendatus, 628.
Maugerius epiſc. Abrincenſis, 287.
Maugiſus epiſc. Abrincenſis, 264. 652.
Sanctæ Mauræ domini, 286.
Mauricianæ epiſc. Evrardus, 181. Urardus, 289.
Maurilius archiep. Rotomagi, 444. 521. 534. 582. 589. 611. 628. 668. Antea monachus Piſcamni, tum abbas Florentiæ, 387. Fit archiep. Rotomagi, 525. S. Anſelmo conſulit ut fiat monachus, 547.
S. Maurilius epiſc. Andegavenſis, 578.
Maurinus epiſc. Autiſiodori, 349.
Maurinus epiſc. Bellovaci, 690.
Mauri martyris reliquiæ, 33. 543.
SS. Mauri & Timothei reliquiæ Floriaci, 209.
Maurus epiſc. Quinqueccleſienſis, 301.
Mauri epiſc. Virduni monaſt. & reliquiæ, 56. Corpus, 303.

S. Mauri monaſt. & oppidum, 312.
S. Mauci monaſt. inviſit S. Adalbertus, 94. Ejus reliquiæ Caſinum tranſmiſſæ, 268. Suſceptæ, 330. Ejus invocatio ante S. Columbanum &c. in veteri Pontificali, 424. Unus fuit e Caſini fundatoribus, 683.
S. Maxellendis corpus, 332.
S. Maximi colitur Taluſati, 123.
Maximious abbas Miciacenſis, 81. 203. Ejus miracula ſcripſit, 86.
Maximi mart. corpus Fontanellæ, 309.
S. Majolus abbas Cluniaci, 16. 20. 29. 34. 37. 43. 59. 68. 80. 100. 247. 362. 393. 483. Ejus hereditas, 379. Cluniaci eccleſiam dedicari curat, 9. Ottonie II. mortem prædicit, *ibid.* 21. Pepicoſæ monaſt. illuſtrat, 20. Hinc S. Meyoli-cella Papiæ, 124. E. Guillelmum ex Italie ſecum adducit, 40. Fit abbas Majoris-monaſterii, 38. Reformat S. Benignum, 57. Monaſt. Poſſatenſe, 53. Monaſt. S. Germani Autiſiodori, 54. S. Odilonem ſibi ſubſtituit, 67. Ut tranſigit extremos annos, 79. Obit, 67. Obitus & miracula, 79. Vix mortuus ſanctus dicitur, 295. Silviniaci ſepultus, *ibid.* Ejus tumulus &c. 457. Vita a S. Odilone ſcripta, 457. Sanctitas, canonizatio, vitæ ſcriptores, 79. Diſcipuli, 80. & *ſeq.* Viſio ejus de Hildebrando fictitia, 440.
Mechaniens, ideſt præſtigiator, 517.
S. Medardus, ejus monaſt. Audegavi, 377.
Mediolani archiep. Acibertus, Herebertus, Heribertus, Erpertus, 313. &c. Arnulfus, 276. Bruno, 381. Guido ſeu Wido, 341. Landulfus, 82. &c. Manaſſes, 407. Theodorus, 366. Wido, 500. &c.
S. Megengoſus Villiæ fundator obit, 145.
Maginfridus ſcholaſticus Fuldæ, obit, 201.
Meginaudus archiep. Trevirenſis, 236. Fit archiep. 286.
Meginherus abbas Hersfeldenſis, 337. Obit, 548. Ejus laudes, &c. *ibid.*
Meinardus epiſc. Wiceburgenſis, 303.
Meingoz ebbas Weingartenſis, 300.
Meioholtus monachus doctus & pius, 41.
Meinſaite abbatiſſa Wongeceſturpenſis obit, 374.
Meinwercus epiſc. Paderbornæ, 149. 201. 202. 224. 235. 246. 247. 270. 303. 500. 536. Ejus familia, 323. Cluniacum inviſit, 224. Monaſt. conſtruit &c. 223. 502. Dedicat, 346. Ejus cura pro monaſt. Abdiuchoſenſi, 275. Exſtruit eccleſiam ſimilem S. Sepulcro, 358. Corbeiam reformat &c. Obit &c. 376.
Mulanius epiſc. Redonenſis, 320.
Meldenſes epiſc. Bernerius, 326. S. Paro, 573. &c. 680. Gilbertus, an Willebertus dictus, 135. Robertus 354. Walterus, 443. &c. Sapiens, 573.
Mellenti comites, 333. 355. 519.
Memmius Catalauni apoſtolus, 320.
Mercoriatum familia oriundus S. Odilo, 67.
Mesburgenſes epiſc. Bruno, 303. Ditmarus ſeu Thetmarus, 246. &c. Giſilarius, 109. Giſilerus, 5. Wigbertus, 246.
Metanœa, quid? 401. Ideſt genuflexiones, 559.
Metropolitanorum in epiſcopos jus, 295. Quæ iis obedientia ab Epiſcopis promittenda, 305. *Vide* Epiſcopus.
Metropolitani alii ab archiepiſcopis, 686.
Metteolis eccleſia ſub regula Chrodegangi, 539.
Metenſes epiſc. Adalbero I. & II. 265. &c. Junior, 124. Seu Albero, 676. Chrodegangus, 539. Diedericus ſeu Theodericus, 234. & Goericus, 29. Haimo ſeu Heimo, 257. Hermannus, 474. S. Terentius, 29. Theodericus, 5. &c. dictus Magnus, 495. Theodericus, ſeu Deodericus, 344. &c. Walo, invaſor, 474.
Mevenoii tranſlatio, 28.
Michael Cerularius patriarcha CP. in Latinos exardeſcit, 501. Damnatur *ibid.*
Michael abbas Hiſpanus, 134.
Micrologi &c. auctor Guido Aretinus, 300.
Mikilenburg. epiſc. Bernerdus, 277.
Mildredæ virg. Tranſlatio, 314.
Miles, dignitas, 350.
Miliſſus, equus præſtantiſſimus, 594.
Milo epiſc. Matiſconis, 63.
Milo epiſc. Sueſſanus, 605.
Milo epiſc. Trecenſis, 354.
Milo abbas Dervenſis, 363. 433. 462. 460. 474. Ejus charta, 676. Obit, 460.
Milo abbas Flaviniaci, 103.
Milo abbas Lioginenſis, 630.
Milo abbas Luxovii, 237.
Milo Tornodori comes, 3. Fit monachus, *ibid.* Ejus progenies, 4.
Mimatenſes epiſc. Eldebertus, 355. Matfredus, 126. Ragamundus, 340.
Mimigardevvord. epiſc. *Vide*, Monaſterienſes.
Mindenſes ſeu Mindonenſes epiſc. Bruno, 394. &c. Eigelbertus, 280. Sigebertus, 346. &c.
Miracula cecta vulgere utile eſt, 645. In eccleſiis monaſteriorum diſciplinæ obſtant, 257. Monachorum S. Trudonis relaxationi occaſionem dant, 520.
Mirebellum caſtrum Pictonum exſtruitur, 636.
Miro Gerundæ epiſcopus, 21. 176.
Miro epiſc. Pelenſis, 419.
Miro abbas Canigonenſis, 379.
Miro abbas in Hiſpania, 449. 617.
Miſac abbas. *Vide* Maſ elinus.
Misneoſes epiſc. un Benno, 367. Eilwardus, 277. Theodericus, 323.
Miſſa a jejuno celebranda, 269. Ejus celebratio frequentandi, 531. In ea eulogiæ diſtributæ & comeſtæ etiam die jejunii, 310. Singulis diebus dicenda pro vicecomite Thoarcenſi, 674. Duæ uno die celebratæ ab uno ſacerdote, 665. Ejus tempore Muſcæ flabello expulſæ, 318. Privatæ tempore conventualis vetitæ, 617. Votivæ pro laicorum libitu non dicendæ, 669.
Miſſa, ideſt feſtum, 223. 124.
Miſſus Leo IX. habet per Italiam, 484.
Mitræ uſus abbati datus, 599. *Vide*, Pontificalia.
Moguntini archiep. ex Fuldenſi coenobio ulternatim aſſumendi, 345. Eorum Geſta, 290. Cancellarii in Germania, 432.
Moguntiæ archiep. Aribo, 258. &c. S. Bardo, 345. &c. Burchardus, 549. Erchanbaldus, 224. Seu Erkenbaldus, 205. Hactwicus, 211. Liutpoldus, 484. Lupoldus, 548. Ruthardus, 549. Sigefridus, 613. Willelmus, 237. Willigiſus, 4.
Monachi, qui regulares dicendi, 284. Dicti confeſſores, 225. Quam perfecti eſſe debeant, 225. Tales ſunt, quales eorum præfecti, 204. Communia non ſibi approprient, ea de re ſtatutum, 128. Hereditates adeunt paternas, 67. Qui eis libri concedebantur, 592. Literis ita non vacent, ut ſpiritualie ſtudia negligant, 434. Vivant ex labore manuum, 225. Sine permiſſu abbatis nihil agant, 470. In iis nihil obedientia ſanctius, 342. A voto caſtitatis diſpenſati, 410. Ii qui in urbibus quam ab alia diſſimiles, 582. In clauſtris maneant, 300. Sæculares curas, ſub qualibet ſpecie, evitent, 582. & *ſeq.* Iisdem Sæ-

Sæculares adire periculoſum, 174. Ob artea in quibus excellunt, ſæcularibus immiſceri, periculoſum, *ibid.* Sub boni ſpecie noxias non frequentent, 441. Ipſis neceſſaria ſtabilitas, 621. Vitanda itinera pro parentibus, *ibid.* Peregrinationes ad loca ſacra, 500. *& paſſim*. An ad alia monaſteria poſſint tranſire, 540. 541. Iis ſpecie perfectioris vitæ, aut Eremi adeundæ exire non licet, 528. Large eis ſubveniendum ut non vagentur, 458. Eorum veſtes explicantur, 644. Ut ſacra curant, 540. 541. Niſi ſenes aut infirmi ſedere non debent ad divinum officium, 587. Eos defendit Abbo, 86. In eos benevolentia, eſt gradu epiſcopali diſſita, 102.

Monachi dicuntur Clerici, 405. Et datum iis Clerici nomen, 505. Monachi & clerici ſimul in una eccleſia, 55. 210. 214. In cathedralibus dignitates obtinent, 589. Conſilio ſint &c. epiſcopis, 525. Epiſcoporum electioni interſunt, 525. Curas parochiarum tenent, 445. Iidem decimis, etiam non clerici vivere poſſunt, 105. Ante profeſſionem homicida, non ordinetur, 545. Monachus eos excellentiæ gradus appetat, quibus Deus non lædatur, 216. Non ſat ſub ſoe fiendi abbatis, 584. Abbas factus ſine abbatia ſui venia punitur, 505. 514. Ambientes præfecturam, puniti, 543. Etiam divinitus, 529. Citra abbatis permiſſionem præpoſituram non teneant, 517. Obedientiis præpoſiti, nihil proprii habeant, 200.

Monachus factus epiſcopus abſtinentiam &c. ſervat, 345.

Monachi & canonici alternatim epiſcopi Ratiſponenſes, 82.

Monachi clerici eccleſiis deſervire poſſunt, 508. Vicarios habent in eccleſia, 608.

Monachus epiſcopus an ordinare poſſit, 125. Quid poteſt in monaſterio, 206.

Monachi in canonicos non convertendi, 235. Ad Canonicos tranſeuntes, a Deo puniti, 251. Monachi monaſterio ſæcularizato, tria vota voveant, 194.

Monachi lites evitent, 519. In propria cauſa teſtes erant, 517. Eorum lites ferri-calidi judicio terminatæ, 481. Duello, 575. Faciant probationes judicio ferri calidi, 579.

Monachi in variis ordines diſtincti, 155.

Monachi apoſtatæ excommunicati, & aliæ pœnæ, 540.

Monachi idiotæ, forte illiterati, 50.

Monachus Palatinus, Ecremannus, 89.

Monachi palæſtii in Hiſpania, 525.

Monachi ſæculares, 219.

Monachi ad ſuccurrendum, qui, 555. 558. 688. Habitus eis datus, *ibid.*

Monachi titulati, 540.

Monarchia palatii, dignitas, 408.

Monaſteriolus vicus Pontivi, 2.

Monaſterioli-Berlæi domini. *Vide*, Monſterolum.

Monaſterienſes epiſc. Dudo, 77. Hermannus, 406. Theodericus, 170. &c. Sigefridus, *ibid.*

Monaſterium, *id eſt* eccleſia, 148. 262. 225. 229. 255. 423. Etiam cathedralis, 270.

Monaſteria a ſæcularibus turbis ſint remota, 247. Urbibus includi non expedit, 251. Huc nonniſi viri graves & honeſti introducantur, 224. Fratrum concioni in habitu canonico ingredi religio vetabat, 389. Ordinata, capellam interiorem habebant, 551. Ubi oblationes, &c. charta ea de re, 689.

Monaſteriorum eccleſiæ, ibi a miraculis temperari obtinent viri pii, 257.

Monaſterii virorum ingreſſus ſanctæ Liobæ conceſſus, tum Avæ, 505.

Monaſteria vetera potius reſtituenda, quam nova extruenda, 98. Ædificia modeſta ſint, &c. 411. Et ſimplicia, &c. 455. Officinarum deſcriptio, 191.

Monaſteria, an bona omnibus monaſteriis unius congregationis communia, 525. Divitiis relaxantur, 224.

Monaſteriorum ſuperiores quam boni eſſe debeant, 541. Eorum ſtatus pro meritis rectorum & ſubjectorum mutatur, 652.

Monaſteriis ſe tradendi formula, 265.

Monaſteriorum ſervi ad clericatum promoti, quæ eorum conditio, 564. Quidam presbyteri, 428.

Monaſteria, ex quibuſdam epiſcopi aſſumendi, 274.

Monaſteria, ibi ſepulti epiſcopi & canonici, 405. Ibi monumenta antiqua cuſtodita, 505.

Monaſteriorum privilegia, 510. 554. 572. *& ſeq.* Canonibus non adverſantur, 600. *Vide*, Exemtio. Privilegia.

Monaſteria regiæ dotionis ab epiſcopis exemta, 44.

Monaſterii S. *Martini* juribus violatis, reliquiæ SS. humi depoſitæ, ſpinæ admotæ, &c. 200.

Monaſteria, alicubi ſoli nobiles admiſſi, 618.

Monaſteria alia *ingenua*, alia *libera*, 44.

Monaſteria duplicia, ſeu utriuſque ſexus, 205, 595.

Monaſteriorum & eorum abbatum index peculiaris infra habetur.

Monaſtica *conſecratio*, 557.

Monaſtica profeſſio, ut neceſſaria ei eſt probatio, 542. Eſt ſecundus baptiſmus, 455. An ſuppleat pro pœnitentia publica, *ibid.* An pœnitentibus ſufficiat abſque canonum pœnitentialium pœnis, *ibid.*

Monaſticæ profeſſionis formula, 425. Ejus faciendæ ritus, 330.

Monaſtica veſtis, faciæ religionis habitus, 625.

Monaſtica vita in abſcondito eſſe debet, 555.

Monaſticus ordo in ſervitio carior Deo, 325. Ut epiſcopali ſubjectus, 541. Omnium eccleſiaſticorum perfectiſſimus, 274. 356.

Monetæ jus datum Cluniaco, 569. Et Helmwardeshuſienſi monaſt. 558.

Moneta Moſomenſis, 405.

Monicæ in ea quæ Dei ſunt reverentia, 568.

Monſterioli-Bellaii domini, 410. 518.

S. Montanæ reliquiæ Ferrariis allatæ, 227.

Montanus abbas S. Mariæ de Portu, 415.

Mons-baſonia caſtrum exſtruitur, 636. Domini, 636.

Montis-Deſiderii comites, 564.

Montis-ferrati marchio vaſallus S. Martini Turonenſis, 634.

Montis-Gargani peregrinatio, 295.

Montis-Gomerici domini, 520. 467. Monaſt. exſtruunt, 476. In Angliam tranſeunt, 476. *ibid.*

Montis-Lietherici ſeu montis Letherici initia, & ejus domini, 564.

Montis-Maurenciaci domini, 308.

Montis-ſancti-Michaelis deſcriptio & figura, 69.

Montis-Mourenci domini, 692.

Montis-Rebellis domini, 565.

Montis-Viridis epiſc. Manſio, 678.

Monumenta antiqua in monaſt. cuſtodita, 505.

Morardus abbas S. Germani Pariſienſis obit, 217.

Moribundi ut adjuti & adjuvandi, 605. Iis paſſio Chriſti, &c. lecta, 435. Uncti & viatico

tico refecti, 238. & paſſim. Vide, Extre. ma-unctio.
Moribundorum profeſſio monaſtica, obligat, 542.
Morinorum epiſc. Vide, Teruanenſes.
Moriſſena ſedes, ſeu Canadium aut Conadium, ejus epiſc. S. Gerardus martyr, 233. 301. 416. 449. 453.
Moritonii comites, 403.
Mors ſingularis cujuſdam in habitu militari, 336.
Morum licentia regnorum calamitates parit, 253.
Mundi fortuna quam labilis, 78.
Munio abbas Emilienſis, 429. 453. Seu Silenſis, 407.
Munio abbas Corienſis, 422.
Munera etiam ad monaſt. exſtruendum exhorret Petrus-Damiani, 542.
Murenſis epiſcopus Leo, 678.
Murmur ubi eſt, nulla religio, 327.
Muſica, ea de re opuſcula, 272. Ejus notæ veteres, 632.
Muſicorum veteres & novi cantus, 202.
Mutare antiquas Patrum conſtitutiones, eſt ſeipſum, non Deum quærere, 668.
Mutinenſes epiſc. Herebertus, 608. Johannes, 27. &c. Warinus, 95. Wibertus, 203.

N

NAsmen urbs, Namucum, 443.
Namnetenſes epiſc. Airardus, 478. &c. Benedictus, 328. Briccius, 390. Budicus, 260. &c. Galterus, 420. Seu Gualterus, 227. &c. Seu Walterius, 249. Hamelinus, 475. Iterius, *ibid.* Mrbodus, *ibid.* Marſus, 320. Quiriacus, 320. Valerius, 392. Walterius, 680.
Namnetenſis comes Mathias, 392. Alii comites, 478.
Namurcenſes comites, 329.
Nauceii primatialis eccleſia, 328.
Nanterus abbas S. Michaëlis ad Moſam, 249. 484. Fit abbas, ejus geſta præclara, 264. Romam, &c. adit, 353. Corpus S. Calliſti obtinet, *ibid.*
Narbonenſes archiep. Ermengaudus, 263. Guifredus, 669. Seu Wifredus, 274. &c. Rayambaudus, 335.
Nargaudus abbas, 367.
Natalis abbas S. Nicolai, 328.
Natalium defectus impedit aditum ad abbatias & epiſcopatus, 161.
Natrannus epiſc. Niverni obit, 34. Ejus apologia, *ibid.*
S. Nazarius patronus eccleſiæ Cabilonis, 632.
Neceſſaria naturæ, in iis an laudare Deum decet, 568.
Nebrieſſen ſeu *Nerieſſen*, ſupra Rhenum, 68.
Nemauſenſes epiſc. Eyraldus, 246. Frotarius, 366. Seu Froterius, 63. &c.
Neo-mutus archiep. *Vide*, Leo-mutus.
S. Neoul reliquiæ, 74.
Nepeſini epiſc. Creſcentius, 399. Johannes, 32. &c.
Nicaſius martyr archiep. Remenſis, 532. Ejus ſepulcrum, *ibid.*
S. Nicaſii alterius corpus apud S. Audoenum, 488.
Nicho. *Vide*, Nithardus.
S. Nicolaus in procellis invocatus, 322. Ejus eccleſia Mirenſis, 269. Barenſis, 399. Duplex, *ibid.* Reliquiæ apud Andegavos, 488. Unde habitæ, 327.
Nicolaus II. antea Florentiæ epiſcopus monaſterium S. Felicitatis reparaverat, &c. 537. Fit papa, 537. Parſam invifit, 559. Petro-Damiani virgam paſtoralem tollit, 541. 542. Concilium Romæ ſub eo de canonicis regularibus, 686. & ſeq. Ejus epiſtola ad comitem Ruteuenſem, 536. Obit, 562.
Nicolaus epiſc. Cameraci, 623.
Nicolaus epiſc. Canuſinus & Barenſis, 399.
Nicolaus abbas S. Audoeni, 204. 337. 483. 505. 522. 528. Filius ducis Nortmanniæ, monachus, tum abbas S. Audoeni, 528. Filius ducis Richardi fit abbas S. Audoeni, 413.
Nicolaus abbas Bernaci, 186.
Nicolaus abbas S. Mariæ Florentiæ, 56.
Nicolai tres abbates Micæ-aureæ, 693.
Nicolaus abbas S. Nicaſii, 562.
Nicolaus-Pontius abbas Saviliani, 322.
Nicolaus abbas Utici, 272.
Nicolai de Lira patria, 437.
Nictarius abbas S. Sulpicii, 59.
S. Nigaſii feſtum Mellenſi, 333. *Vide*, Nicaſius.
S. Nili cum S. Adalberto congreſſus, 63. Dictus Nilus junior, Romam ſe recipit, 84. Ei datum monaſt. Vallis-Lucii, 35.
Nithardus epiſc. Leodii, 380. 397. Seu Nicho, 406.
Nitkarius epiſc. Auguſtenſis, 221.
Nitkerius, Nitkerus, ſeu Nizo epiſc. Friſingæ, 354. Ex eo lacryma Chriſti Vindocini, &c. 487. Obit, 486.
Nivernenſes epiſc. Hugo, 296. &c. Hugo, II. 394. Natrannus ſeu Notranus, 34. Roelenus, *ibid.* &c.
Nivernenſes comites, 418. 474. 327.
Nivionenſis epiſc. Letulfus, 34.
Nivu abbas Dervenſis, 248.
Nizo. *Vide*, Nitkerus.
Nobiles ſoli apud S. Albanum admiſſi, 618.
Nobilitas expreſſa voce *Liber conditione*, 418.
Nominis mutatio in abbatis benedictione, 474. 620.
Nonna id eſt ſanctimonialis, 303.
Norbertus abbas S. Galli. *Vide*, Nortpertus.
Norbertus abbas Mediani-monaſterii, 226. 335. 338. 380. Obit, 386.
Norgandus epiſc. Abrincenſis, 194. 234. Fit monachus, 69.
Norgaudus abbas Altivillaris, 362.
Nurgonus epiſc. Abrincenſis, 57.
Normanniæ duces, 97. 204. 207. 226. 249. 264. 287. 294. 303. 304. 309. 326. 327. 331. 339. 361. 367. 368. 402. 436. 445. 454. 632. Reſtaurant, &c. Fiſcamnum, 57. Comites, 325. 281. Duces & primates, 467. Proceres, 204. 387. 588.
Normanni proceres in Italia, 618. 629.
Normannica bella, 483.
Normannos & Francos inter bellum, 534. Belli finis, 544.
Normanni Francos vincunt, 302. Italiam infeſtant, & Caſinatum agros, 430. Italis exoſi, 477. Et Anglis, *ibid.* &c. Leonia IX. in eos expeditio, 481. 482. Eos inſequitur, 127. A quibus vincitur, *ibid.*
Normannus abbas S. Salvii, 472.
Nortbertus. *Vide*, Norbertus.
Nortpertus abbas S. Galli, 329. 567.
Nortpertus de Stafile fit abbas S. Galli, 366.
Norvvicenſis epiſc. Stigandus, 403.
Notæ cantus Corbeiam introductæ, 33.
Notæ veteres in cantu per litteras, &c. 632.
Notulæ caudatæ expreſſæ, *ibid.*

Notherius epiſcopus, 94.
Notitia itineris Johannis abbatis Fiſcamni in Angliam, 503.
Notitia. *Vide*, Charta.
Notkerus ſeu Notgerus epiſc. Leodii, 7. 17. 60. 61. 76. 89. 147. 178. 256. 380. Epiſc. Tungrenſis, 38. Obit, *præclara ejus geſta*, 186.
Notkerus abbas S. Galli, 266.
Notkerus-Balbulus notas muſicas exponit, 33. Ejus explicationes litterarum pro notis in cantum, 651.
Notherus magiſter S. Galli obit, 266.
Notkeri alii tres, *ibid.*
Notxannus epiſc. Niverni, 34.
Novariæ epiſc. Liutprandus, 421. Petrus, 536.
Noviomenſes epiſc. Aigatarius, 689. Baldewinus, 623. Seu Balduinus, 428. *&c.* Harduinus, 333. *&c.* Hugo, 265. *&c.* Lendulfus, 370. Seu Liudulfus, 7. Radbodus, 467. Seu Ratbodus, 58. Rodulfus, 370. *Vide* Tornacenſes.
Novitiatus triom dierum, 63.
Novi-caſtri *Neuf chaſtel*, ua pugnatio u rega Henrico, 371.
Numantiæ epiſc. S. Attillanus, 35.
S. Nunilionis virg. & mart. corpus, 275. 274.
Nuntius Nicolai II. papæ, 670.

O

O Electus epiſc. Carnuti fit monachus, 324.
O. ſeu Odo abbas Pompoſianus, 433.
Obedientia, victima eſt Deo gratior, 237. In auſteritatibus ſervanda, 253. Quam monacho neceſſaria, 92. Nihil ſanctius monacho, nihil optabilius Chriſtiano, 342. Miraculum, 211.
Obedire melius eſt Chriſto quam Donato, 413.
Obertus epiſc. Genuæ, 491.
Obiza Piſenſis epiſc. 390. 677.
Oblationum eccleſiis &c. variæ ſpecies, 428.
Octhardus abbas Merſeburgi, 72.
Oda abbatiſſa Ratiſponæ, 147.
Odalricus. *Vide* Odolricus.
Odbertus abbas Sithienſis, 130. Obit, 210.
Oddo archiepiſc. Auſcienſis, 131.
Oddo abbas Condomii, 209.
Oddo-Agelwinus pius comes, obit monachus, 136.
Oddo turbat monaſt. Vizeliacenſe, 307.
Oddo. *Vide* Odo.
Odelbertus abbas Gorziæ, 173.
Odeleus abbas S. Baſoli, 14.
Odeleus abbas S. Medardi, 88.
Odelgerus pius monachus Centulæ, 416.
Odelricus archiep. Beneventi, 338. 686.
Odelricus archiep. Papieenſis, *ibid.*
Odelricus epiſc. Firmanus, 387. 496.
Odelricus epiſcopus, 583. *Vide* Odolricus, Oldericus.
Odericus ſeu Odricus, abbas Vindocini, 404. 428. 445. 447. 498. 518. 528. 535. 552. 605. 681. 682. 688. Ei S. Priſca ceditur, ex monaſterio S. Pauli Romæ, 693. & Titulus cardinalis &c. 582. 620. 690.
Odilardus abbas Catalauni, 434. 435. 543.
Odilia abbatiſſa S. Odiliæ, 265. Obit, 573.
Odilia abbatiſſa Remenſis obit, 370.
Odilo abbas S. Ægidii, 347.
Odilo abbas Bremetenſis, 320.
Odilo invaſor monaſt. Bremetenſis, 336.
S. Odilo abbas Cluniaci, 28. 29. 52. 59. 70. 95. 216. 253. 259. 270. 274. 281. 292. 208. 229. 233. 234. 283. 312. 326. 342. 348. 356. 362. 363. 395. 407. 415. 419. 449. 452. 458. 470. 508. 683. 689. Diſtus Odelinus, 328. Ejus fratres, &c, 342. Iidem & nepotes fundant Voltam, 289. Vitæ initia &c. 66. Fit abbas &c. 67. Dicitur *Clariſſimum ſpeculum &c.* 314. Totius religionis ſignifer, 201. Archangelus monachorum, 220. A Fulberto laudatur, 278. 279. Ejus caritas tempore famis, 270. Miraculum, 220. 231. Ejus iter in Italiam, 220. 442. Ipſius preces a Benedicto papa defuncto expetitæ, 289. Intereſt coronationi regis Henrici, 307. Eumque comitatur, 223. Caſinum invifit, &c. 268. Huc tranſmittit reliquias S. Mauri, *ibid.*, 330. Adelaidis imp. morti adeſt &c. 222. Roberto regi eſt acceptus, 227. Treugam Dei recipi curat, 420. Archiepiſcopus Lugduni eligitur, 341. Recuſat, *ibid.* Synodum magnam Cluniaci celebrat, 442. Sub eo Caſimirus monachus, tum Poloniæ rex, 365. Recipit S. Hugonem Cluniaci, 389. Et S. Alferium, 392. Cluniaci ingreſſum Avæ permittit, 348. Monachos pertinbatores expellit, 202. Ordinationes Cluniaci fieri procurat, 289. Conſulit papam de ordinibus ab epiſcopo monacho collatis, 224. Defunctorum anniverſarium inſtituit, 355. Commemorationem defunctorum, 226. Ad Paternum ſcribit, 274. S. Iſarnum laudat, 261. Ejus de B. Richardo prophetia, 243. 257. Ei ſcribit Guillelmus Divion, 308. Et S. Abbo, 242. Eidem eſt ultima Abbonis epiſtola, 258. Floriacum iovifit, 259. Ipſius caritas in alia monaſteria, 243. Cluniaci inſtituta Farſæ admitti procurat, 211. Dat abbatem Savigniaco, 251. Monaſt. S. Dionyſii reformat, 80. Ei commiſſa monaſt. Angeriacenſe, 297. S. Flori, 640. Thiernenſe, 196. Richardus ei committit monaſt. S. Vitoni, 304. Eidem ſubjicitur cella Taluzatis, 638. Et Monaſt. S. Victoris Genevæ, 637. Obit pie &c. 450. 457. Vita ejus ſcripta, *ibid.* Ei eccleſia dicata Cluniaci, 607.
Odilo abbas crucis S. Andoeni, ſeu S. Leufredi, 369. 619.
Odilo abbas Novaliciæ, 422.
Odimundus ſeu Odmundus abbas Micæ-aureæ, 626.
Odimundus II. abbas Micæ-aureæ, *ibid.*
Odo Bajocenſis epiſcopus, 338. 368. 402. 546. 552. 574. 591. 618. Fiſcamni ordinatus fuit diaconus, 668. Monachos apud S. Vigotem inſtituit, 619.
Odo epiſc. Carnutenſis, 3. 14. 33. 86. 153. 154. 155. 633.
Odo epiſc. Cameraci, 625.
Odo epiſc. Gerundæ, 176.
Odo epiſc. Silvanecti, 52. 65.
Odo abbas Angeriacenſis, 552.
Odo abbas S. Arnulfi Mettenſis, 225. 338.
S. Odo abbas Cluniaci, 43. Sanctus, 195. S. Paulum Romæ reformat, 233. Reliquias Romæ retulit, 9.
Odo abbas S. Cucufatis, 34.
Odo abbas Flaviniaci ſeu Flaviaci, 307.
Odo I. abbas Flaviniaci, 196. 384. 462. 486.
Odo alter II. abbas Flaviniaci, 196. 344. 462. 486.
Odo abbas Foſſatenſis, 326. 417.
Odo abbas S. Genulfi, 262. 280.
Odo abbas S. Germani Autiſiodori, 295. 363. 474. Fit abbas, 669. 679.
Odo abbas Gorziæ, 464.
Odo abbas S. Martini Turonenſis, 635.

Odo abbas S. Michaelis ad Moſam, 249.
Odo de Benaco abbas S. Petri Generenſis, 297.
Odo II. abbas S. Petri Generenſis, *ibid.*
Odo abbas Pompoſianus, 413.
Odo abbas S. Remigii Senonenſis, 307.
Odo abbas S. Sabini, 404.
Odo abbas Simorræ, 298. 655.
Odo abbas S. Sulpicii, 405. Fit abbas, 393.
Odo abbas Trenorchii obit, 55.
Odo prior S. Germani Autiſiodori, 609.
Odo prior Majoris-monaſterii, 605.
Odo Roberti regis filius junior, 649.
Odo frater regis Heinrici, 364. Turonis pontem exſtruit, *ibid.* Ejus mors, *ibid.*
Odo I. comes Campaniæ &c. ejus pietas, 309. Turones obtinet, 326. Monachos in Majori monaſterio reſtituit, 38. quando, *ibid.* Obit in habitu monaſtico, 89. Ejus filii, 2.
Odo II. Campraiæ ſeu Bleſenſis &c. comes, dictus Campaoienſis, Ejus bella cum Fulcone Andegavenſi comite, 387. Burgundiam fruſtra ambit, 347. Irrito conatu invadit Burgundiam, 354. Italiæ regnum ambit, 294. Ejus pietas &c. 309. Interficitur &c. 382. Ejus parentes, filii &c. *ibid.* 383. Charta pro Majori-monaſterio, 654.
Odo III. comes Campaniæ a S. Hugone baptizatus, 612.
Odonis vicecomitis Burgundiæ, fundatoris Belnæ epitaphium, 252. 639.
Odolenus abbas S. Medardi, 633.
Odolricus archiep. Lugduni, 434. Fit archiep. 542. 420. Dicitur Odalricus, *ibid.* Udalricus, 21. Udulricus, 434.
Odolricus epiſc. Aurelianenſis, 259. 263. 306. 308. 324. 326. 333. 371. Fit epiſcopus, 262. Monachos Columbis reſtituit, 329.
Odolricus epiſc. Cornelienſis, 689.
Odolricus abbas Conchenſis, 373. 554. 577.
Odolricus abbas S. Martialis, 240. 245. 288. 315. 321. 322. 340. 404. 658. 661. 664. Fit abbas, 250. Dicitur *comes & abbas*, *ibid.*
Odolricus. *Vide*, Odelricus.
Odorannus monachus regi familiaris &c. 319. Erroris falſo accuſati apologia, 263. 264.
Odricus. *Vide*, Odericus.
Odwinus abbas S. Bavonis, 8.
Offa rex S. Albani monaſt. condit &c. 627.
Offerendarum puerorum monaſterio ritus, 332.
Officium divinum revereuter perſolvatur, 330. Ejus proliuitas an utilis, 586. An in eo ſedendum, 587.
Officia monaſterii ſub abbatis diſpoſitione, 459.
Ogerius epiſcopus Eporediæ, 412.
Ogiva abbatiſſa Sueſſionenſis, 529.
Oidela abbatiſſa Remenſis, 370.
Oilboldus abbas Floriaci, 26. 33. 42. 237. Obit, 43.
Olavius abbas Hiſpanus, 234.
Olbertus abbas Gemblaci, 225. 256. 450. Fit abbas, 209. Oratoria &c. conſtruit Gemblaci, 265. Ejus caritas tempore famis, librorum curæ &c. 426. Ei commiſſum monaſt. S. Jacobi Leodienſe, 257. Utriuſque ſimul abbas, 286. 450. Burchardi Wormaciæ epiſc. præceptur, 278. 286. 451. Pius obitus, virtutes, epitaphium, 451. Scripta &c. *ibid.*
Olbertus II. abbas Gemblaci, *ibid.*
Oldericus archiepiſc. Beneventi, 686.
Oldericus epiſc. Curienſis, 274.
Oldericus epiſc. Firmanus, 496.
Oldericus epiſc. Trideoti, 274.
Oldericus. *Vide*, Odelricus.
Oleronenſis epiſc. Stephanus, 577. &c.
Oliba epiſc. Alfonenſis, 375. 671. Seu Auſonenſis, 274. Et abbas Rivipullenſis, *ibid.* 234. 551. Et Cozani, 207. 204. 255. 405. Obit, 449.
Oliba epiſc. Helenenſis, 280.
Oliba abbas Carcaſſenſis, 653. Seu Olibanus abbas S. Hilarii Carcaſſonæ, 365. Seu Oliva, 297.
Oliba abbas, 280. Epiſc. & abbas Canigonenſis, 478.
Oliba comes Riſulduni, &c. 5.
Olibani comitis converſio, 20. 21.
Olivolenſis epiſc. Dominicus, 410.
Olricus abbas Kritolii, 556.
Onega abbatiſſa Oboneoſis, 357.
Oneſimus diſcip. S. Pauli apoſtol. 662. 663.
Opertus abbas Elewaogenſis obit, 374.
Opizo. *Vide*, Obizo.
Ordericus-Vitalis emendatur, 317. 473. 557.
Ordinationum veteres ritus, 414.
Ordinatio clerici ex altera diœceſi, contra canones, 641. Factæ a Simoniacis an reiterandæ, 487.
Ordinatus ſervus ad hoc manu miſſus, 309.
Ordinationes in monaſteriis factæ, 338. 534. Piſcamni, 668. Cluniaci, improbatæ, 289.
Ordinationes &c. ab epiſcopis monachis, 212. Ab epiſcopo facto monacho an licitæ, 224. A canonico regulari, 225.
Ordinibus ſacris caſtitatis profeſſio præmiſſa, 541.
Ordines homicidæ, poſtea monacho, non conferendi, 342.
Ordo ſacer, id eſt monaſtica diſciplina, 612.
Ordo, id eſt diſciplina regularis, 589. *& paſſim.*
Ordines varii ſub Benedictino, 135.
Organa, 29. 37.
Organorum muſicorum deſcriptio, 24.
Oricoli &c. martyrii locus & reliquiæ, 533. Miracula &c. *ibid.*
Orientalium-Saxonum epiſc. Egelricus, 536. Hecca, *ibid.*
S. Orientius, locus quem incoluit, 622.
Orlandus vicecomes Pariſienſis, 2.
Orſcandus epiſc. Coriſopitenſis, 327.
Or.... archiepiſcopus in Anglia, 632.
Oſaldus abbas S. Martioi Ædoenſis, 363. 669.
Oſanna, id eſt domioica palmarum, 283. 319.
Osbertus abbas Bernaci, 286.
Osbertus monachus condit monaſt. Cormelienſe, 486. Tum abbas S. Ebrulfi, 350. Fit abbas, 550. 586. Confirmatur, ejus acta, 589. Obit, &c. 611. 612. Ejus diſcipuli illuſtres, *ibid.*
Osbernus abbas Ulterioris-portus, 547.
Oſcenſis io Hiſpania epiſcopus, 200.
Oſdachus epiſc. Hildesheimenſis, 423. Oſdagus, 50. 77. 537. Ex Bergenſi abbate, 29. Obit, 55.
Oſketolus abbas Crulandenſis, 25. 73. 2033 256.
Oſmundus epiſc. monachus Piſcamni, 540.
Oſtienſes epiſc. Gerardus, 542. Johannes, 678. Petrus-Damiani, 530. &c.
Oſwaldus, ex monacho archiep. Eboreci, 26. 42. Antea epiſc. Wigorniæ, 358. Studia promovet, 47. Pie obit &c. 74. Ejus elevatio, 75.
Ota abbatiſſa Buchaugiæ & Lindaugiæ, 484.
Ota abbatiſſa Conſungenſis, 276. Obit, 375.
Ota abbatiſſa Ratiſponæ, 147.
Otbertus epiſc. Genuæ, 491.
Otbertus epiſc. Veronenſis, 50.
Otbertus comes fit monachus, 21. 22.
Otbrandus abbas S. Albini, 593. Seu Otbrannus

nus, 250. 379. 574. Fit abbas, 532.
Otgerius abbas incerti loci, 362.
Othgerius epiſc. Peruſinus, 687.
Otho abbas Amorbaci, 574.
Othu abbas Prullaci, 244.
Othwinus epiſc. Heildesheimenſis, 137. 423. Ex abbate Magdeburgenſi, 19.
Otilia abbatiſſa S. Pauli Bellovac. 377.
Otioſitas, an prolixitate divini officii comprimenda, 586.
Oto epiſcopus in Mreca Hiſpaniæ, 299.
Otradus abbas Merſeburgi, 16.
Otricus Scholaſticus Magdeburgi, 3. Præceptor Ottonis III. 18.
Otta abbatiſſa Conſungenſis, 276. 279. *Vide*, Ota.
Otto ſeu Atto archiep. Auſcienſis, 49. Ex abbate Simorræ, 15. 356.
Otto epiſc. Bambergæ, 137. 537.
Otto epiſc. Geruoſæ ex abbate, 197.
Otto epiſc. Ratiſponæ, 371. 601.
Ottonis II. imp. in Italia varia acta, 6. Rufus dictus, 16. Filium Ottonem III. imp. adoptari curat, 11. Veronæ, 16 Ejus mors a S. Mayolo prædicta, 9. 112. Pugna infelix contra Saracenos, 8. Facit confeſſionem Iatisliter, obit, 16. Romæ ſepultus, *ibid.*
Otto III. a S. Bernevardo educatus, 77. Ejus præceptor Gerbertus, 27. 208. 117. Regni ſortio motus varii, 23. Romam redit, coronatur, Gregorium V. papam deſignat &c. 91. Ei ſubdit ſe Henricus dux Bajoariæ, 25. Infeliciter pugnat contra Sarracenos in Calabria, 22. 52. Ejus laudes, expeditio in Sarmatas, 57. Monaſticum ordinem amat, 131. S. Benedicto coronas offert, 208. Duas coronas, 230. Monaſt. Perei condit, 235. Viſitat reliquias S. Adalberti Gneſnæ &c. 250. Nudis pedibus inviſit reliquias S. Adalberti, 205. In tripedeca ſedens conſcientiam S. Romvoldo aperit, 82. Nudipes montem Garganum adit, Monachum ſe futurum ſpondet, ejus pœnitentia &c. 230. 231. Obitus, exſequiæ, 247. Charta pro Farfa, 658.
Otto filius Lotharii regis canonicus Remenſis, 29.
Otto dux Bajoariorum, 597. 599. Fratuelis Ottonis II. 8.
Otto comes & abbas S. Quintini, 417. Obit, *ibid.*
Otto Priſingenſis de electione Leonis IX. notatur, 459.
Otto-Willelmus comes Burgundiæ, in monaſteria liberalis, 246. Epiſtola de ejus obitu &c. 307. Ejus progenies, 308.
Ovvienſea epiſc. Arrianus, 429. &c. Proila, 412. Seu Proilanus, 411.
Ota abbatiſſa, *Vide*, Ota.
Oylardus abbas Catalauni 462.
Oylboldus abbas Floriaci. *Vide*, Oilboldus.

P

PAchomii exemplum laudatur, 45.
Padarena fluvius Italiæ, 52.
Paderbornæ epiſc. Baduradus, 224. Imadus ſeu Immedus, 537. &c. S. Meinwercus, 242. Retharius, *ibid.* Rotharius, 238. Rotho ſeu Ruodo, ſeu Rudolfus, 375. &c. Seu Rodulfus, 387.
Paduani epiſc. *Vide*, Patavini.
Pœnitentes præter Regulam S. Benedicti, canones pœnitentiales ſubeant, 433. Eis in-

dulgentia præſtita, 670. Vinculis conſtricti, 294. Circulo ferreo, 299. Catenis, 225.
Pœnitentiæ neceſſitas, 533. Ejus adimplendæ negligentis punitio, 222. Pœnitentiæ impoſitæ, 251. Relaxatæ, 328. Tribuentibus ad conſtructionem eccleſiæ, &c. *ibid.* 231. Diſciplinæ idibus redemtæ, 373. Qua ratione id fieret, *ibid.* Indicta pro effuſione calicis in miſſa, 435.
Pœnitentia Eduardi regis ob temerariam ſuſpicionem in reginam, 339. Silvii advocati Calmiliaci, 231.
Pœnitentiarum modi, 270.
Pœniteotia publica, 430. Ejus uſus, 438. An illam ſuppleat profeſſio monaſtica, 433.
Paganus, id eſt nondum baptizatus, 4.
Palatini comites, 408. 555. 556. 609. Ex iis Odo, 350. Comites Toloſani, 376.
Palatinus monachus, 19.
Palatii ſacri veſtiarius, 669.
Palatii monarchia, dignitas, 408.
Palenſis epiſc. Miro, 419.
Palentiæ epiſc. Bernardus, 617. Pontius, 339.
Palmodia Dei, id eſt hymnus *Te Deum*, 27.
Palmodiæ Dei liber a S. Hilario editus, 638.
Palladius epiſc. Autiſiodori, 690.
Pampilonenſis ſedes reſtituta, 276.
Pampilone epiſc. Sancius, 275.
Pandulfus dux Capuæ captus, 266. Dejicitur, &c. 386. Reſtituitur, 442. Caſinenſea perſequitur, &c. 330.
S. Pantaleonis reliquiæ, 364.
Papa, ut ſedebat ad placitum, 647.
Papa epiſcopum delegat ad ſacrandas eccleſias, 381.
Papa, titulus datus alteri, 632.
Papa. *Vide*, Romanus pontifex.
Papia uxor Richardi ducis Nortmannorum, non fuit regis Danorum filia, 249. Ejus parentes, &c. 281.
Papienſer epiſc. Odelricus, 686. Dicitur archiepiſcopus, 538. Petrus, 21.
Papinus epiſc. Genevæ, 690.
Pappus, id eſt diſcipulus, 81.
Papyrus ægyptiaca, 60.
S. Parduli corpus, 288.
Parentinus epiſcopus, 212.
Pares Corbeiæ abbatis, 322.
Pariſienſes epiſc. Æneas, 278. Azelinus de Truncinia, 89. S. Dionyſius, 662. Enbelinus ſeu Hezelinus, Heſcelinus, Letzelinus, ſeu Imbertus, 534. Franco, 319. &c. Fulco, 80. Gaufridus, 364. Seu Gofridus, 670. Goffridus, 80. S. Germanus, 413. Heceli-nus, 474. &c. Seu Heſcelinus, ſeu Imbertus, 339. &c. Male dictus Humbertus, 492. Himbertus, 380. Iſembertus, 434. Letzelinus, 534. Ragenaldos, ſeu Raynaldus, 34. &c. Rainaldus, 348. &c. Rainardus, 102. Rainoldus, 80.
Pariſ. epiſcoporum index emendatur, 89.
Parmenſes epiſc. S. Bernardus-Uberti, 456. Cadaloos, 161. &c. Henricus, 267. Hugo, 64. Reſtaldus, 222. Sigefridus, 26. &c.
Parteniaci domini, 447.
Parthenopolis. *Vide*, Magdeburgum.
Paſchaſius papa eſt Paſchalis II. 673.
Paſcaſius-Radbertus Euchariſtiæ propugnator, 412. Berengario exoſus, 471. Eum Berengarios inſequitur, 446. Et ab eodem calumniatus, 463.
Paſtores eſſe negligentes quam damnoſum, 72.
Patavii in Bavaria epiſc. Benno, 287. &c. Berardus, 678. Chriſtianus, 71.
Patavii in Italia epiſc. Gauſinus, 220. Ul-

dericus, 607. Urſo-Germanus, 220.
Paderbrunnenſes. *Vide*, Paderbornenſes.
Paterni epiſc. Venetenſis reliquiæ, 28.
Paternus abbas in Hiſpania, 495. Cluniacum miſſus, monaſticæ inſtituta refert in Hiſpaniam, 536. Fit abbas de Pegna, *ibid.* Monaſterium Onienſe reformat, 536. Cluniaco in Hiſpaniam accerſitus, S. Johanni de Peſa præficitur, &c. 273. 274.
Paternus abbas S. Mariæ de Portu in Hiſpania, 425.
Paternus recluſus in cella combibitur, &c. 536.
Patientia regina virtutum, cui cuncta ſcripturæ deſervit, 559.
Patricii Romæ, 641.
Paulinus primicerius Mettenſis, Berengarii amicus, 472.
S. Pauli apoſtolatus, 600. Cur dexteram præ S. Petro habet, 533.
Paulus epiſc. Leonenſis, 148.
Paulus abbas S. Albani, 328.
Paulus abbas Micæ-aureæ, 693.
Paulus abbas S. Taurini, 294.
Paulus abbas Wolturni, 206.
Paulus ſanctus eremita Divionæ, 265.
Paulus Bernriedenſis arguitur, 421. Emendatus, 440.
Pauperies, alterius monaſterii bonorum retentione violatur, 565. Ejus amoris exemplum, 400. In S. Johanne-Gualberto, 401.
Pauperum Deus eſt advocatus & defenſor, 641.
Pauperum cura in monaſteriis, 525. His decima bonorum largita, *ibid.*
Peculiare canonicis & canonicabus vetitum, 539.
S. Pelagii mart. corpus, &c. 584.
Pelagius epiſc. Lucenſis, 584.
Pelegrinus archiep. *Vide* Piligrinus.
Pennotus notatur, 501.
Pentavienſis epiſc. Petrus, 672.
Peregrinationes celebres ad loca ſacra, 601. Romam, 434. Ad varia loca, 602. 434.
Peregrini Æduenſes pie mortui, 364.
Perenelius abbas S. Salvatoris, 678. Rothomenſis, 467. 468. 620.
Peribolum ad ſanctas reliquias, 485.
Peringerius abbas Tegernſenſis, 167. 268. 101.
Perrevinus, ſeu Getvinus epiſc. Ambiani, 673.
Perronæ domini, 456. Principes, 417.
Perſonaticum, 529.
Perſonatus, quid in altarium redemtione, 445.
Pertheradæ incluſæ mors, 6.
Petuſim epiſc. Andreas, 256. &c. Conon, *ibid.* Godofredus, 553. Othgerius, 681.
Pes Liutprandi, menſura qualis, 63.
Peſtis ex fictitiis, 266. Peſte Gallia deſolatur, 259. Sanctorum reliquiis delatis ceſſat, 498.
Petavius emendatur, 539.
Petragoricenſes epiſc. Arnaldus, 328. Seu Arnaudus, 282. S. Fronto, 662. Hvo. Geraldus, 447.
Petrocorii vicecomites, 288.
Petrolnenſis epiſc. Bonus, 678.
Petronilla abbatiſſa S. Crucis, 416. Pictavenſis, 76.
Petronilla ſanctimonialis Roncereil illuſtris, 612.
S. Petrus cur ſiniſtram, S. Paulus dexteram habet, 533. Ejus catenæ, 68. Eſt patronus Eccleſiæ, eccleſiæ, 49.
SS. Petri & Marcellini patrocinium, 608.
Petrus archiep. Amalfitanus, 454. 501. 538. 686.
Petrus Conſtans archiep. 677.
Petrus archiep. Ravennæ, 321.
Petrus epiſc. 258. 262. 432.
Petrus epiſc. in concilio Romæ, 206.
Petrus epiſc. in Navarra, 205.
Petrus epiſc. in placito Sedici, 6.
Petrus epiſc. in Provincia, 332.
Petrus epiſc. *regnant*, 251.
Petrus epiſc. Adurenſis, 353. 377. 607.
Petrus epiſc. Agubinus, 559.
Petrus ex abbate cardinalis-epiſcopus Albanenſis, 411.
Petrus electus epiſc. Anicienſis, 494. Conſecratur a Leone IX. *ibid.* Ejus electionis formula, 680. Ordinatur, 681.
Petrus epiſc. Avenionenſis, 187.
Petrus Burgenſis epiſc. 494.
Petrus Butrentenſis epiſc. 678.
Petrus epiſc. Clarimontis, 641.
Petrus epiſc. Cluſinus, 315. 382.
Petrus epiſc. de Commacio, 681.
Petrus abbas tam epiſc. Compoſtellæ, compoſuit antiphonam *Salve Regina*, 55.
Petrus-Raymundi epiſc. Conſeranenſis, abbas Lézati, 496.
Petrus epiſc. Cumanus, 518. Archicancellarius Ottonis II. 12. 63. Cumæ epiſc. archicancellarius, 91. 207. 638.
Petrus epiſc. Dertonæ, 216. 411.
Petrus epiſc. Dienſis, 307.
Petrus epiſc. Florentiæ, 386. 387.
Petrus epiſc. Florentiæ ſimoniacus, 555.
Petrus-Papiæ epiſc. Florentiæ intruſus, 581.
Petrus epiſc. Foropopulienſis, 671.
Petrus epiſc. Gabilonenſis, 559.
Petrus epiſc. Gerundæ, 274. 322. 372. 670.
Petrus Irienſis epiſc. 125.
Petrus epiſc. Lavicanenſis, 557.
Petrus Licidfeldenſis epiſc. tranſfert ſedem Ceſtriam, 426.
Petrus epiſc. Luccenſis, 420.
Petrus epiſc. Magalonæ, 146. 290.
Petrus epiſc. Novariæ, 136.
Petrus-Damiani epiſc. Oſtiæ, 583. 584. Ejus nativitas, vitæ initia, &c. 583. Fit monachus, 400. Ejus fervor, &c. 401. Scribere incipit, 412. A Clemente II. Romam evocatus, 441. Fit epiſc. Oſtienſis, 530. Tunc peccatorem monachum ſe nuncupat, 557. Cardinales ad reformandos mores invitat, 530. Improbat bellum a Leone IX. contra Normannos, 494. Ab Alexandro II. dicitur *Noſter oculus, apoſtolica ſedis immobile firmamentum*, 584. Ei ſit inviſus, 600. Mediolanum legatus, &c. 541. Legatus Florentiam, tum in Gallias, Caſinum adit, ſcribit Deſiderio abbati, &c. 581. Ejus acta Florentiæ, 582. 583. Scribit ad Florentinos, *ibid.* Legatus in Franciam, ſynodum indicit, Cluniacum tuetur, &c. 584. 585. Cluniacum invifit, ejus loci monachos laudat, &c. 586. An eibos carpit, *ibid.* Veſontione ſedentes in officio divino reprehendit, *ibid.* Benedicto antipapæ adverſatur, 530. In Cadaloum ſcribit, 561. Munera reſpuit, 541. Epiſcopatum Oſtiæ dimittit, &c. 541. 542. Ejus poſtea vitæ auſteritas, 542. 543. Inſtituta, 515. Propugnat diſciplinæ uſum, 514. Ejus laudator, &c. *ibid.* Ut Quadrageſimam ſtrenue agebat, &c. *ibid.* Condit eremitoria, 412. Fonti-Avellani præeſt, *ibid.* Conqueritur in epiſcopos, qui apoſtatis favebant, 540. Ejus abbatum inſtructio, 584. De perfectione monachorum ſententia, 433. Cum Teuzone congreſſus, 582. Ad eum ſcribit, *ibid.* Sanctitatem B. Romualdi tuetur, 557. Ut germanitas in naturæ neceſſariis laudare Deum, 508. Illius epiſtola ad Agnetem imperatricem, 614. Quam lau-

laudat, 567. Scribit Hugoni seu Ugoni, archiep. Vesontionensi, 587. Exhortationem ad Blancam comitissam, tunc monacham, 558. Quam adhortatur ad communionem frequentem, *ibid.* Quem appellat Stedelandum imper. Galliciæ, 450. Laudat Hugonem Tusciæ ducem, 548. Scriptis claruerit, 412. Cur libris scribendis vacaverit, *ibid.* Scribit opusc. de brevitate vitæ Roman. pontificum, 600. Item varia opuscula, 522. 583. 584. Et epistolas, *&c.* 587. *& passim.* Ejus monita ad Desiderium abbatem, 550. Ejusdem elogia scribit, *ibid.* Liber Gomotthianus reprehensus *&c.* 459. Scripsit vitam S. Dominici Loricati, 559. 580. Sancti Odilonis, 458. S. Rodulfi episc. Eugubini, *&c.* 585. S. Romualdi, 512. In ista erratum, *ibid.* Alius locus emendatus, 568. Locus de S. Richardo expenditur, 423. De Paterno recluso, 536. Ejusdem sententia de simoniacis non reordinandis, 486. Ejus corpus Pavenitæ, 489.
Petrus episc. Papiensis, 6. 20. Fit papa, Johannes XIV. 55. 28.
Petrus episc. Pentavensis, 682.
Petrus episc. Præneſtinus, 310.
Petrus episc. Ruthenensis, 577.
Petrus Berengarii episc. Ruthenensis, 499. 578.
Petrus episc. Senecensis, 24.
Petrus episc. Strungulensis, 588.
Petrus episc. Terdonensis, 508. 512.
Petrus episc. Tolosæ, 25.
Petrus episc. Tullensis, 422.
Petrus episc. Tusculi, 530.
Petrus episc. Vasionensis, 453.
Petrus episc. Vercellensis, 121. 530. 291. *ibid.*
Petrus episc. Vipernensis, 206.
Petrus episc. Vivariensis, 116.
Petrus episc. Yriensis, 155.
Petrus diaconus S. R. E. in concilio Remensi sub Leone IX. 402. S. R. E. cancellarius, 462. & *Bibliothecarius*, 678. Obit Lingonibus. 466.
Petrus abbas subscribit chartæ Vindocini, 672.
Petrus primicerius abbas S. Andreæ, 323.
Petrus abbas Barensis. 309.
Petrus abbas Bobii, 112.
Petrus-Aldus abbas Bobii, 517.
Petrus abbas S. Bonifacii Romæ, 469. 676.
Petrus abbas Cæli-aurei, 32.
Petrus abbas S. Nicolai Camerini, 228. 655.
Petrus II. abbas Camerini, 636.
Petrus abbas Campileonis, 106. 594. 323.
Petrus abbas Carrosi, 228. 474.
Petrus abbas Casini, 537. Eligitur, 509. Ejus laudes, *ibid.* Repellit, 583. Abdicare cogitur, 523.
Petrus I. abbas Cavæ, & ejus vitæ liber, 479.
Petrus II. abbas Cavæ, *ibid.*
Petrus Venersbilis sbbas Cluniaci, 78. 524. Ejus mater apud Murciniacum, 562.
Petrus abbas Condomi, 508.
Petrus de Donzenaco, abbas Usercensis, 322.
Petrus abbas S. Mariæ Florentiæ, 56. 587.
Petrus II. sbbas S. Mariæ Florentiæ, 56. 583.
Petrus abbas Gellonensis, 432. 577.
Petrus abbas S. Karilefi, 444.
Petrus abbas S. Launi, 446. 674.
Petrus Coral abbas Lemovicensis, 207.
Petrus abbas S. Luciani, 545.
Petrus abbas S. Mariæ ante Venerabilem, titolo Eudoxiæ, 647.
Petrus abbas S. Michaëlis in Eremo, 446.
Petrus abbas de Nantolio, 404.
Petrus seu Petronus abbas Nobiliaci, 228.
Petrus abbas S. Petri de Avellana, 508.
Petrus conditor & abbas S. Petri Perusiæ, 549. Sanctus, 512. 547.
Petrus abbas Romæ S. Petri ad Vincula, 2280.
Petrus abbas Pontis-levii, 532.
Petrus abbas Reatious, 247.
Petrus Rodensis sbbas, 245. 274. 459. 503. 505. Scribit ad Benedictum VIII. 273.
Petrus abbas apud Ruthenos, 578.
Petrus abbas Salerni, Cardinalis, 635.
Petrus de Ornhiaco, abbas Solisci, 230.
Petrus abbas Sublaci, 43. 67. 552.
Petrus II. abbas Sublaci, 552.
Petrus III. abbas Sublaci, *ibid.*
Petrus abbas Tsyzani in Italia, 385.
Petrus abbas Thiernensis, 596.
Petrus abbas Tomeriensis, 429.
Petrus abbas Vangadiciæ, 625. An Abbas Vicentinus dictus, *ibid.*
Petrus sbbas Vincentinus, quis, *ibid.*
Petrus abbas S. Victoris, 453. 508. 555. 623.
Petrus proabbas Pomposiæ, 541.
Petrus Dagninus Aquæ bellæ præpositus, 254. Primus prior Camalduli, 242. 313. 583. 587.
Petrus & Romanus cantum Romanum. in Gallis docuere, 632.
Petrus Urseolus a duce monachus, 50. Obit, 107.
Petrus-Leo Stiriæ pius eremita, 585.
Petrus eremita Amalfitanus, 42.
Petri fratris Rodolfi episc. Eugubii acts, 585.
Petri regis Hungariæ triumphus, *&c.* 431. 432.
Petrus Cerebrosus, quid in disciplinæ usu reprehendit, 516.
Petri-Raymundi chronicon Malliaci emendatur, 218.
S. Philibertus patronus Trenorchii, 559.
Philippensium apostolus Epaphroditus, 662.
Philippi apostoli brachium, 53.
Philippus evangelista, 665.
Philippus archiep. Lugduni, 507.
Philippus abbas Calmæ, 622.
Philippus abbas Resbaci, 555. 556. 609.
Philippus abbas S. Taurini, 294.
Philippus abbas Zoborensis, 247.
Philippi regis Franc. initia & ætas, 444. 545. Rex sacratur, ejus rei acta, 545. Ejus filii, 564. Miraculo impeditur ne crucem S. Germani Prætensis auferat, 564.
Philippus de Pace monachus Cavensis scribit de sui monasterii initiis, 593.
Phingenius. *Vide*, Fingenius.
Pibo episc. Tullensis, 610.
Pictavensis episcopatus, dictus *Cathedra S. Petri*, 322.
Pictavensis urbs famosissima, 258.
Pictavenses episc. Gilbertus, 219. Seu Gillebertus, 598. Giselbertus, 76. &c. S. Hilarius, 632. &c. Isembaldus, 468. &c. Isembardus, seu Isembertus II. 393. &c. Isembertus I. *ibid.* Isembertus, 328. &c.
Pictavorum comites, 76. 329. 404. 447. 456. 504. 555. Wasconiam acquirunt, 577. *Vide* Aquitaniæ duces.
Piligrinus seu Piligrimus, Pilegrinus, Peligrinus, archiep. Coloniæ, 259. 265. 270. 272. 576. 584. 599. 503. 515. 523. 644. In expeditione Italica ductor militum, 266. Casino dat muneta, *ibid.* Obit, 558. 573. Quo tempore, 259.
Pinciacus seu Pingeciacus pagus, 355.
S. Pirminius, an Amerbachium fundavit, 329.
Pitthilo abbas Rhinaugiæ, 298.
Pisani episc. Opizo, 599. Seu Obizo, 677.
Pisciacense palatium, 339.
Placentiæ episc. 581. 561. Dionysius, 508. Johannes, 94. &c. Sigifredus, 508. &c.
S. Placidus, unus e Casini fundatoribus, 683.

Placita, hinc delata SS. reliquiæ, 261.
Placita Romanæ curiæ pro Furia, 222. 646. & *seqq.* In iis Latini & Longobardi judicent, 647. Ut fiebant, *ibid.*
Placitum pro Lezato, 655. Aliud de Cella-Minionis, 129. & *seq.* S. Henrici apud Novum-Burgum, 274.
Placita abbatum, 53.
Planetia pagus Arvernix, 641. &c.
Plato abbas S. Maxentii, 218.
Plaxitium-Odrici, *Plessis*, 472.
Podius, *id est* fulcimentum, 387.
Poëtarum lectio periculosa, 427.
Polæ episcopatum eeinit Sariebo abbas Corbeiæ, 549.
Polæ episcopus, 222.
Polignaci domini, 557.
Poloni Casimirum monachum in regem impetrent, 595.
Pomum-aureum imperatori datum, 227.
Pons S. Maxentiæ, 290.
Pontificalia, ad an jus Cardinalium, 685.
Pontificalia ornamenta abbati data, 52. 552. 463. 525. 535. 599. Hinc turbæ, 552. Id ægre ferunt episcopi, 599. Eorum usus abbati Casini indultus, 439. *Vide*, Abbas.
Pontificalia veteris ritus, 423.
Pontifaræ comites, 320.
Pontivenses comites, 424. 425. 610. 620. 673. Eorum origo, 426. 455.
Pontius archiepiscopus Arelatensis, 74. 294. 453.
Pontius episc. 143. 240.
Pontius abbas Simorræ, 503. 552. Tum episc. Bigorritanus, *ibid.*
Pontius episc. Glandatensis, 328.
Pontius episc. Massiliæ, 74. 229. 263. 286. 453.
Pontius episc. Palentinus, 557.
Pontius episc. Valentiæ, 384. 507.
Pontius abbas Aniauæ, 244. 328. 620.
Pontius abbas Avenionensis, 229. 479. Fit abbas, 505.
Pontius abbas S. Genesii, 439.
Pontius abbas S. Medardi, 584.
Pontius abbas S. Nicasii, 363.
Pontius abbas S. Saturnini, 245.
Pontius abbas Saviniaci, 281.
Pontius abbas Simorræ, 503. Tum episc. Bigorritanus, 552.
Pontius abbas S. Verani Cavnensis, 228. 552. 508.
Pontius abbas S. Victoris, 229.
Pontius comes Tolosæ, abbas Moissiaci, 575.
Poppo Aquilegiæ patriarcha, 381.
Poppo archiep. Trevir. 136. 265. 295. 305. 316. 342. 573. 460. Reformat Palatiolum, occasio, 305. In expeditione Italica dux militum, 266. A suis impetitur, 280. It Jerosolymam, 303.
Poppo junior episc. Herbipolis, 9.
Poppo episc. Trajecti, 16.
Poppo abbas Laureshami, tum Fuldæ, 224. Obit, 252.
Poppo abbas Stabulensis, 264. 256. 315. 317. 336. 343. 366. 452. Dictus Boppo, 305. Ejus prima gesta, 133. Fit monachus S. Theoderici, 254. 275. Fit abbas Stabulensis, 252. Disciplinæ utitur, 314. S. Henricum imperat. a spectaculis avertit, 217. Componit discidia regum, 347. Renuit suscipere episcopatum Strasburgi, 317. 329. Monasterium Brunsvillare reparat, 280. Præficitur monaster. Lintburgensi, aliisque abbatiis donat, 309. Fit abbas Marcianensis, 318. Eidem committitur monasterium S. Maximini Trevir, 269. Cujus est abbas, 329. Dimittit monasteo. S. Laurentii regimen, 304. Ei committitur monasterium S. Trudonis, 306. Fit abbas sancti Vedasti, 448. Simul Stabulensis, Marcianensis, & Vedastinus, *ibid.* 393. Vedastino præsoir, 285. Matrem suam convertit, res S. Vedasti procurat, &c. 294. A malis monachis culpatus, 266. Alapa dæmoniacum sanat, 349. Stabulum dedicari curat, &c. 406. Miracula, *ibid.* Studia litterarum procurat, *ibid.* Ejus discipuli illustres, 379. 375. 505. Pie obit, 450. Exsequiæ, virtutes, &c. *ibid.*
Poppo scholasticus Fuldæ obit, 36.
Populonii episc. Heinricus, 678.
S. Porcarii reliquiæ, 240.
Portuenses episc. Benedictus, 110. Benedictus VIII. ante pontificatum, 205. &c. Johannes, 460. &c. Johannes postea papa, 278.
Possessionis inundæ modi, 141. *Vide*, Investitio, Traditio.
Possessio triginta annorum valida, 655.
S. Potentiani Senonensis reliquiæ, 329.
Præbenda monachorum Miciacensium in ecclesia S. Crucis Aurelianì, 649.
Prædicandi potestas data abbati cum Sandaliotum usu, 470.
Prædicatio verbi divini ad Episcopos pertinet, 579.
S. Præjectus patronus Flaviniaci, 238. Ibi ejus corpus, 486.
Præneſtini episc. Bruno, 535. Seu Brunus, 537. Petrus, 520.
Præsentatio episcopo ad curam animarum, 484.
Pragæ episc. S. Adalbertus, 63. &c. Diethmarus, seu Thiethmarus, seu Tetharatus, 12. Ekkehardus, 177. &c. Severus, 506. &c.
Thiedagus, 235. Seu Thietdagus, Thiadargus, & Thiodagus, 106.
Presbyteri in ordinatione Eucharistiam ad decem dies recipiebant, 209.
Presbyteri monasteriorum servi, 418.
Primasius abbas S. Albini, 378.
Primatus, de eo controversia inter archiepi Remensem & Trevirensem, 462. Eum habet Remensis in Gallia, *ibid.*
Primitiæ ecclesiæ Rom. Sico, 678.
Primicerius Tullensis, 476. Godefannus, 8.
Principes ecclesias tueri debent, 309.
Prioratus, vox pro cella adhibita, 405. &c.
Privilegia monasteriorum, 338. 580. 554. Regiorum, 44. Canonibus non adversantur, 600.
Privilegium monasterii Romam missum ut confirmaretur, 58.
Privilegium Johannis IV. papæ pro S. Faronc, 680. Monast. Perusini vindicatum, 150. S. Michaëlis de Monte, 451. Vindocinense, 403. *Vide*, Exemtio, Monasteria.
Privilegium Chlodovei & Caroli augusti a Roberto rege renovatum, 648.
Privilegium in quo *scriptum* est post *datum*, 9.
Privilegium in cœna Domini in synodo igni traditum, 552.
Proabbates sub majori-abbate, 268. 290. *Vide*, abbas.
Probatio ad professionem monasticam, ut necessaria, 541.
Probatio, per aquam & alia. *Vide*, Judicium Dei.
Processio longa, 299.
Processiones ecclesiarum ad festum cathedralis, 118.
Processiones in quibus reliquiæ delatæ, 339.

Pro-

Proceſſiones ad clades avertendas, 226. Tempore peſtis, 259.
Proceſſiones Beſuæ & Lingonas, 289. Ad S. Johannem Angeriac. 297. Pariſiis ad S. Maurum, 578.
Procopii abbatia in Boemia geſta, 416. Obit, 500. Canonizatur, *ibid.*
Prælium, præmiſſa confeſſione &c. victoria reportatur, 616.
Profana ut legenda, 338.
Profeſſio clericorum & abbatum in ordinatione, 44.
Profeſſionis monaſticæ ritus, 332.
Profeſſio canonicorum regularium examinatur in conc. Romæ, 540. Ejus formula, 686. 687.
S. Promaſſi eccleſia, 335.
Pronuntiandi modi, 632.
Propitiatorium apud S. Vitonum, 373.
Proprietatis vitium exitioſum, 669. In monaſteriis refectum, 290.
Proprietas retinere alterius monaſterii bona, 527.
Proprietas a canonicorum regularium ſtatu alienа, 686.
Proprium ſanctimoniales nullæ, aut canonicæ habere poſſunt, 687.
Protadius epiſc. Aquenſis, 690.
Provinciæ rex, dictus Alamannorum, 328.
Provinciæ principes, 74. Duces, 198. Comites, 119. 215 240. 335. 373. 379. 508.
Pſalterium præclarum Ufici, 474.
Pueri, ut educandi, 496. Ut offerebantur monaſteriis, 332.
Purchardus archiep. *Vide*, Burchardus.
Purgatio per Euchariſtiam. *Vide*, Euchariſtia.
Purgatorii pœnæ, 289. Precibus levatæ, *ibid.* Precibus vivorum exemtæ, 254.
Purificatio B. M. In ea *alleluia* & hymnus angelicus cantantur etiam poſt Septuageſimam, 531.
Purpurea, ſed nigra veſtis abbatis, 628.

Q

Quadrageſima ante Natale Domini, 325.
Quadrageſimæ jejunia &c. 513. 514. Ut obſervabatur apud Fontem-Avellanæ, 513. Ejus religio, tunc laici in monaſt. ſecedebant &c. 534.
Quadrageſimæ triduanum jejunium Caſſui receptum &c. 381.
Quinqueeccleſienſis epiſc. Maurus, 301.
S. Quiriaci caput apud Senonas, 438.
Quiriacus epiſc. Namnatenſis, 391. 437. 563. 593. 622. Notitia de his quæ dedit Majoni-monaſterio, 680.
S. Quirini mart. caput & miracula, 550.

R

Ra Abbas ignotus, an Richardus, 472.
Ra .... epiſcopus, 690.
Rabbodus ſeu Ratbodus epiſc. Noviomi, 52. 65. 88. 467. 608. Seu Ratboldus, 634.
Radbodus epiſc. Srgii, 286. 390. Seu Saxiæ, 281.
Radeboto domus Hafburgicæ origo, 305.
Radulfus epiſc. Bajocenſis, 57.
Radulfus abbas de Bellu in Anglia, 590.
Radulfus abbas Britolii, 556.
Radulfus abbas de Diuil obit, 595.
Radulfus abbas incerti loci, 57.
Radulfus abbas Lemovicenſis, 207.
Radulfus abbas S. Michaelis, antea rector Beanaci, 423.
Radulfus abbas S. Victoris in Caletis, 503.
Radulfi Flaviacenſis opera, 376.
Radulfus, *Vide*, Rodulfus.
Ragamundus epiſc. Mimatenſis, 348.
Ragembaldus. *Vide*, Raimbaldus.
Ragenaldus, *Vide*, Raimaldus.
Ragenardus abbas S. Criſpini, 474.
Ragenardus abbas Resbaci, 226. 554.
Ragiualdus. *Vide*, Rainaldus.
Raginerius abbas Lauduni, 544.
Ragnoardus abbas Crudatenſis, 365.
Raho epiſc. Engoliſmæ, 282.
Raiambaldus ſeu Raimbaldus, Ragembaldus, archiep. Arelatenſis, 59. 79. 252. 379. 453. Vicarius papæ, 621.
Raimbaudus archiep. Narbonenſis, 555.
Raimbaldus abbas Vulturni, 105.
Raimbaldus monachus Pompoſiæ a Petro Damiani laudatus, 625.
Raimbertus ſeu Rambertus, Rembertus, epiſc. Virduni, 303. 328. 405. 409. 627. Pit epiſcopus, 283. Exſtruit monaſt. S. Agerici, 383. Obit, &c. *ibid.*
Raimbertus abbas Montis-majoris, 289. 252.
Raimburga abbatiſſa Firmana Levarni, 553.
Raimundus Gope archiep. Auſcienſis, 252. 503.
Raimundus epiſc. Lectorenſis, 555. 566. 622.
Raimundus abbas Aurilliaci, 52. 56. 50. 54. 78.
Raimundus abbas Burgulii, 207.
Raimundus Ebrious abbas Cabreriſſæ, 555.
Raimundus abas Cellæ-Menuſii, 231.
Raimundus abbas Condomi, 209.
Raimundus abbas Currenſis, 566.
Raimundus abbas Dolenſis apud Bituriges, 256. 507. 593.
Raimundus abbas Ebrolii, 232.
Raimundus abbas S. Orientii, 622.
Raimundus abbas Peciamus, 251. 503.
Raimundus fundator & abbas Sancti-montis, 577.
Raimundus abbas Soredenſis, 438.
Rainaldus archiep. Genuenſis, 410. 568.
Rainaldur epiſc. Aledenſis, 307.
Rainaldus epiſc. Andegavenſis, 200. 248. 265. 356. 377. 378. 532.
Rainaldus Comæ epiſcopus, 568.
Rainaldus, epiſc. de S. Maſſoo, ſeu Maclovio, 593.
Rainaldus, Reginaldus ſeu Reinoldus epiſc. Pariſ. 70. 112. 223. 253. 561. 272. 348. 636. Quo tempore ſedit, 80. Antea cancellarius, 530.
Rainaldus abbas S. Albini, 48. 243.
Rainaldus abbas Angeriacenſis, 59. 598.
Rainaldus II. abbas Angeriaci, 598.
Rainaldus abbas Aranæ, 544.
Rainaldus abbas Athanaci, 281. 307.
Rainaldus abbas Burgulii, 279. 207. 447.
Rainaldus abbas Cenomanenſis, 195.
Rainaldus abbas S. Eparchii, 240.
Rainaldus abbas Flaviniaci, 384. 586.
Rainaldus abbas S. Laureotii Averſiæ, 521.
Rainaldus abbas S. Maxentii, 76.
Rainaldus-Plato abbas S. Maxentii, 228.
Rainaldus, ſeu Rainoldus, abbas S. Medardi, 285. 383. 428. 443. 529. 619. Excommunicatus in conc. Remenſi, 462. Damnatus, 584. Fruſtra, *ibid.* Sub eo floret monaſterium, *ibid.* Ejus varia fortuna & obitus, 466.
Rainaldus abbas S. Petri Vivi, 225. 228.
Rainaldus ſeu Ragiualdus abbas Vindocini, 349. 404. Obit, 430.
Rainaldus pius monachus S. Victoris, 453.

Rainaldus-Benedictus monachus Utici celebris, 612.
Rainaldus Vetulus comes Senonenſis monaſteria vexat, 98. S. Columbæ abbas, *ibid.*
Rainaldi charta pro S. Clemente de Credonio, 681. 682.
Rainardus epiſc. Pariſienſis, 103.
Raiesrdus abbas Ferrarienſis, 98. S. Petsi Senonenſis, *ibid.*
Rainardus abbas Resbaci, 116. 554.
Rainardus abbas Senonenſis, 228. 229. Obit, 327.
Raiesrdus comes fundator monaſt. de Biederici-villa, 679.
Rainaudus-Hugo epiſc. Lingonenſis, 621.
Raiuaudus abbas S. Mauri, 162.
Rainaudus. *Vide* Rainaldus.
Rainerius, epiſc. 251.
Rainerius abbas S. Catharinæ, ſeu SS. Trinitatis Rotomagi, 486. 547. 582. 589.
Rainerius abbas S. Dionyſii monaſterii privilegia propugnat, 573.
Rainerius abbas Firmiaqus, 554.
Rainerius abbas Laudani, 544.
Rainerius ſeu Reinerius, Reinerus, abbas S. Coſmæ de Mica-aurea, 469. 624. 678. Duo ejus nominis, 692.
Rainerius abbas Nocarienſis, 324.
Raluerius abbas S. Præjecti, 428.
Rainerius proabbas S. Præjecti Viromand. 485.
Rainerius primus abbas Ulterioris-portus, 547.
Rainerus papa, Paſchalis II. 673.
Rainerus epiſc. Aurelianenſis, 608.
Rainerus abbas Floriacenſis, 543. Obit, 561.
Rainerus abbas S. Luciani, 548.
Rainerus. Rainerius. *Vide* Reinerius, Reinerus, Reynerus.
Raino epiſc. Andegavenſis, & abbas S. Sergii. 377.
Rainoardus abbas Crudatenſis, 365. 670.
Rainuldus abbas Miminſevæ, 949.
Rainoldus. *Vide*, Rainaldus, Reinoldus.
Rainſendis abbatiſſa Lauduni, 573.
Rainulfus abbas Senonenſis, 65.
Rambertus abbas Senonienſis floret, 579.
Rambertus. *Vide*, Raimbertus.
Ramnulfus abbas S. Michaelis de Monte, 628.
Ramvoldus abbas S. Emmerammi, 105. 545. Ottu III. conſcientiam ei detegit, 82. Pico obit, exſequiæ, 145.
Randibaldus archiep. Arelatenſis, 453.
S. Randolini tumulus & reliquiæ, 555.
Randulfus abbas Craſſenſis, 245.
Rannulfus abbas S. Remigii Senonenſis, 307.
Ranulfus abbas Lonlcii, 296.
Ranulfus abb. Montis-S. Michaelis, 564. Fit abb. 334.
Ranulfus abbas S. Taurini, 295.
Ratbodus abbas S. Amandi, 217.
Ratbodus, *Vide*, Radbodus.
Ratfredus abbas Farfæ, 119.
Rstgarius abbas Fuldæ, 587.
Ratherii epiſcopi ſepultura, 62.
Ratiſponæ epiſc. Eberhardus, 587. Gebehardus, 82. &c. Hartvvicus, 105. Otto, 601. &c. S. Wolfgangus, 82. &c.
Ratiſponenſes epiſc. alternatim monachi & canonici, 82.
Ratmundus epiſc. Æduæ, 644.
Ratmondus abbas Altahæ-inferioris, 388. 389. 409. 432. 468. Fit abbas, 299.
Ratoldus abbas Corbeiæ, 26. 32. Obit, 321. Ejus ſacramentarium, 32.
Ravangerus abbas Epternaci obit, 277.
Ravenna ſecunda Italiæ ſedes, 412.
Ravennæ archiep. Adalbertus, 226. S. Apollinaris, 661. &c. Arnulfus, 216. Fridericus, *ibid.* &c. Gebehardus, 411. &c. Gerbertus, 32. &c. Henricus, 399. &c. Honeſtus, 312. Hunfridus, 487. &c. Johannes, 64. &c. Leo, 236. &c. Leo-Mutus, male Neo-mutus, 216. &c. Petrus, 312.
Raymundus, Raynerius, Raynoldus &c. *Vide*, Raimundus, Rainerius, Rainaldus &c.
Reatinenſis epiſc. Gerardus, 678.
Receptum, *id eſt* hoſpitium, 571.
Recluſionis amor Mareimiaci, 562.
Recluſæ in monaſteriis virorum, 548. Prope monaſteria, 553.
Recluſi in monaſteriis, 436.
Recluſos eſſe in urbibus, periculoſum, 582.
Rectus, *id eſt* jus in aliquid, 653.
Recus abbas S. Saturnini, *ibid.*
Redbaldus abbas Werthinenſis, 215.
Redonenſes epiſc. Galterius, 82. Seu Gualterus, 230. Guarinus, ſeu Warinus, *ibid.* &c. Hamelinus, 591. Maino, 506. Seu Mainus, 469. &c. Msrius, 690. S. Melanius, 510. &c. Warinus, 557. &c.
Refectorium, ibi ſæculari edere conceſſum, 310. Caſinenſe, nullus ibi introibat laicus, 330.
Regalis abbatiæ exemtio, 136. &c.
Regalitatis titulum dat ſibi dux Aquitaniæ, 108.
Regelwidis S. Crucis abbatiſſa, 382.
Regenbaldus abbas Millebeccenſis, 540.
Regimbaldus archiep. Arelatenſis, 50.
Regimbaldus epiſc. Spiræ. *Vide*, Reginbaldus.
Regimbaldus abbas S. Emmerammi, 172.
Regimbaldus abbas Scutterauus, 284.
Regimbertus abbas Epternaci, 548.
Reginæ nomen Bertæ comitiſſæ datum, 156. Comitiſſæ Suſannæ, 52.
Reginaldus an Rainaldus epiſc. Andegavenſis, 956.
Reginaldus epiſc. Leodil. *Vide*, Reginardus.
Reginaldi duo abbates Micæ-aureæ, 692.
Reginaldus abbas Moſomi, 295.
Reginaldus abbas S. Nicolai Andegav. tum Vindocini, 230. 356. Abbas Vindocini, 404.
Reginaldus a Rocha abbas Greſtani, 405.
Reginardus ſeu Regiesldus epiſc. Leodii, 263. 284. 298. 304. Simoniæ labem piis operibus eluit, 405. Obit, 380.
Reginaldus. *Vide*, Rainaldus.
Reginbaldus abbas ſit epiſc. Spiræ, 343. Abbas S. Udalrici, tum Eberſpergi, Lauresbami, & epiſc. Spiræ, 111. 233. Reginboldus, 260. 382. Obit, 395.
Reginboldus præpoſitus Murenſis, 306. 508.
Reginerius abbas S. Vincentii Lauduni, 333.
Reginguarda abbatiſſa Papiæ, 281.
Reginhardus abbas Sigebergenſis, 624.
Reginwardus abbas S. Emmerammi, 490.
Regulam S. Benedicti nemo poteſt mutare, aut novam introducere abſque conſenſu eccleſiæ Romanæ, 687.
Regulæ canonicorum regularium examinantur in conc. Romanu, 686. 687.
Regulares abbatea & monachi, qui, 59.
Regularis benedictio, 387.
Regularia diſciplina occaſione celebritatis miraculorum deficit, 510. Ejus cauſa eſt occaſio perdendi bona temporalia, 553.
Regularis habitus, 354.
Reimboldus. *Vide*, Regimbaldus.
Reinerius abbas Bremetenſis, 312.
Reinerius, Reinerus. *Vide*, Rainerius.
Reinoldus epiſc. Aldenburgi, 303.

Rei-

Reinoldus. *Vide*, Rainaldus, Rainoldus.
Religiosæ & velatæ mulieres in domibus privatis, 536.
Reliquiæ, & sancti ut colendi, 75. Earum festivitas instituta, 548. Neglectæ, ob id punitio, 41. Sub ara locatæ, 637. Igne probatæ, 202. 346. 451. In processione delatæ, 340. 418. An id expedit, *ibid.* Adversus pestem in processionibus delatæ, 599. Tempore famis & pestis, 408. Lotæ, ut a quo medela fieret, 335. 410. Vino lotæ, 309. Eas in extremis sibibet B. Richardus, 435. Ad concilia delatæ, 48. 248. 353. 444. Ad conc. Remense delatæ, 461. S. Victoris ad placitum delatæ, 261. 315. Delatæ contra monast. vexatores, 502. Ad cogendas pecunias in ecclesiæ ædificium, 453. S. Amandi delatæ ad habendas suppetias, 623. Contra invasores delatæ, 33. Ut facultates monast. restituantur, 543. Humi depositæ ob jura ecclesiæ violata, 100. Ob facta violata, 467. Contra invasores, 583.
Reliquiæ, libri &c. ecclesiæ a laicis possessæ, 604.
Reliquiæ suspectæ Romæ allatæ, 295.
Reliquiarum nundinatio, 322. Nundinator, *ibidem*.
S. Remaclus fundator monast. Stabulensis & Malmundarii, 574. Episcopus Tungrensis, 675. Apud Stabulaum sepultus, *ibid.* Ejus cultus, 566.
Rembertus. *Vide*, Rimbertus.
Remensis ecclesia omnium Gallicanarum nobilissima, 98. Vitam communem diu servavit, 461. Et vitam regularem, 539.
Remensis cleri pietas & doctrina, 417.
Remorum urbs direpta a Carolo, 58.
Remenses archiepiscopi archicancellarii, 88. 230. Galliæ primates, summi cancellarii, &c. 333.
Remenses archiep. Adalbero, 57. &c. S. Apri, 533. Arnulfus, 420. 8. Donatianus, 533. Ebalus, 230. &c. Ebbo, 45. Gerbertus, 81. Gervasius, 506. &c. Guido, 418. &c. Hincmarus, 260. Hugo, 170. Manasses, 673. &c. S. Maternianus, 533. S. Nicasius, *ibid.* Rainaldus, 411. &c. S. Remigius, 533. S. Severus, *ibid.* S. Viventius, 533. Wido, 505. &c.
Remensis concilia. *Vide*, Concilium.
Remigius archiep. Remensis, 533. Francorum apostolus, 19. Et Doctor, 547. Regum Franc. patronus, 55. Ejus baculus, 543. In eum Leonis IX. devotio, 460. Anglorum in eum devotio, 561. Corpus in concilio Remensi, 461. Miraculum in eodem concilio, *ibid.* Translatio a Leone IX. 460. 461. Corpus delatum in processione, *ibid.* Ejus festum indictum, 461. Ejus basilica &c. 371. Remi structa, &c. 451. Solemniter a Leone IX. dedicatur, 451.
Remigius abbas S. Eligii, 467. 611. Fit abbas, 570. An alter ejus nomialis, 467.
Remigius abbas S. Nicasii, 563.
Remigius præpositus Regulæ in Wastonia, 87.
Remigius Autissiodorensis Remis docet, 75.
Renaldus abbas S. Nicasii, 563.
Renardus abbas Canigonensis, 479.
Reneo episc. Arvernensis, 340. 405. 438. 492.
Restaldus episc. Parmæ, 222.
Restaldus episc. Pistoriensis, 642.
Restoaldus abbas S. Walarici, a. Seu Restoldus, 553. 628.
Retharius episc. Paderbornæ, 201.
Reverentius confessor Angeriaci, 393.
Rex, ejus venia abbati, ad iter Romanum, 418. Sigillum ejus chartæ privati affixum, 480. 542. Simul & cancellarii subscriptio, 670.
Reyneros abbas Egmundanus, 76. 496.
Ribuariorum lex, 593.
S. Richardis Andelavii elevatio, 465.
Richardus archiep. Bituricensis, 55.
Richardus ex monacho episc. Autissiodori, 34.
Richardus episc. Virduni, 573. 583. 606. 609. 625. 634. 684. B. Richardum in extremis adsistit, 634 ungit &c. *ibid.* obit, *ibid.*
Richardus abbas Amerbaci, 589.
Richardus abbas S. Apri, 432.
Richardus abbas Belliloci in Argonna, 434.
Richardus abbas S. Benedicti, 678.
Richardus abbas S. Benedicti, 469. An Richerius Cassini, *ibid.*
Richardus abbas Bernaci, 286.
Richardus abbas S. Liceri Bigorræ, 697. 653.
Richardus abbas Blandinii, 90.
Richardus abbas Corbeiæ, 250. 559. 560. 609. 669. Obit, 450. 451.
Richardus abbas Cormarici, 310. 656.
Richardus abbas S. Eparchii, 240. 304. 356.
Richardus abbas Floriacensis, 25. 86.
Richardus abbas Fuldæ, 502. 503. 515. 517. 535. 562. 579. 595. Fit abbas, præclara gesta, 577. Obit, 595.
Richardus abbas Jurensis, 507.
Richardus abbas S. Medardi, 307. 583. An idem cum Virdunensi, 581.
Richardus abbas S. Ragneberti, 468. 469. 678.
Richardus abbas Rhenaugiensis, 500.
Richardus abbas Trevirensis, 174.
B. Richardus abbas S. Vitoni Virdunensis, 68. 133. 140. 251. 252. 281. 530. 536. 564. 580. 583. 605. 626. Ejus ex decano Remensi conversio, 141. Abbas S. Vitoni ordinatur, præclara ejus facta, 257. Dictus *Genius Dei*, 257. 527. A malis monachis culpatus, 266. Ejus prædictio, 561. Charitas tempore famis. 529. Graviter punit Stephanum suum monachum sine suo permissu abbatem factum, 585. 525. Æger fert S. Vitoni corpus deferri, 625. Non patitur monasterium includi in urbe, 252. Ab Heymone episc. exagitatus secedit in Vosagum, *ibid.* Ejus literæ cum B. Poppone sepultæ, 450. S. Vitonem ornat, &c. 572. Aa ob ædificia structa a Deo punitus, ejus charitas, scriptura, &c. 625. S. Gervinum ad conversionem recipit, 627. Et S. Henricum imp. ad professionem monasticam, 279. It Jerosolymam, 303. 378. Ejus socii in itinere, 341. Redit, 314. Ut in Galliis receptus, 315. Suscipit Symeonem Sinaitam, 316. Qui ei adhæret &c. 374. Egit contra patriarchum C. P. pro titulo Universalis, 286. Ad Robertum regem legatos, 276. 277. Tregnam Dei recipi procurat, etiam miraculis, 410. Normanniam pacificat, 317. Præest constructioni S. Laurentii Leodiensis, 256. Ei committitur parthenon S. Mauri, 303. Ejus ope monast. S. Michaëlis ad Mosam reformatur, 564. Ei committuntur monasteria XXI. Flandriæ, Lotharingiæ, Franciæ, 186. Abbatia S. Vedasti, 564. 585. 586. 587. Quam reformat, 60. Et ei præest, 194. Abbas S. Amandi, 252. Et Blandinii, 276. Ei commissa monast. Bellilocense, 585. Ritiliense, *ibid.* 311. Catalaunense S. Petri, 185. Cujus fit abbas, 310. Centulense S. Richarii, 185. Elnonense S. Amandi, 283. 286. 265. Floriacen-

nense, 211. Gandense S. Petri, 181. S. Huberti Andaginense, *ibid.* Hamolariense, 38. 93. 226. S. Judoci, 181. Laubiense, 226. Cui præficitur, 178. Leodicense S. Laurentii, 181. Malmundariense, *ibid.* Metten se S. Vincentii, *ibid.* S. Quintini de Monte, *ibid.* 227. Sithiense S. Bertini, 181. Stabulense S. Remacli, *ibid.* S. Urbani, 186. Walciodorense, *ibid.* S. Wandregisili, 185. An abbas Corbeiæ, 230. An sancto Medardo præfuerit, 181. Ei auferitur monasterium Laubiense, 215. 217. Vedastinom dimittit, 277. Monasteriorum regimen, ut plerumque dimittit, 529. Monasteriis S. Petri Catalauni, Bellilocl, S. Urbani, & S. Hubcrti, usque ad mortem præest, *ibid.* Pius ejus obitus, &c. 433. Episcopi, &c. interfunt, 435. Exsequiæ celebres, tumulor, *ibid.* Miracula, ejus vita scripta, &c. *ibid.* Discipuli, 450. 500. 566. Eu bis Missac, 452. Ejus discipuli Leodium advocati, 557.
Richardus abbas Ufercensis, 188. 322.
Richardus ignotus, cui Berengarius scribit, 478.
Richardi duces Normanniæ, fundatores Fiscamni, 272. *Vide*, Normanniæ duces.
Richardi I. ducis Normanniæ pietas erga B. Guillelmum, 141. Humilitas, *ibid.* Varia monasteria reformat, *ibid.* Obit, monaster. fundat, &c. 92.
Richardus II. dux, ejus charta pro S. Michaële in de Monte, 611. In montem Sinai beneficus, 216. Obit, 204.
Richardi III. Normannorum ducis obitus, 508.
S. Richarii corpus Centulam relatum, 2. Ejus vita, &c. versibus scripta, 76.
Richarius abbas Magdeburgi, 90.
Richboldus abbas S. Emmerammi, 245.
Richerius archiep. Senonensis, 545. 554. 594. 610.
Richerius episc. Virduni, 435.
Richerius abbas Cusini, 382. 442. 459. 500. 582. 683. Fit abbas Cusini ex Leoncnsi, 586. An dictus Richardus, 459. Vexatur a comitibus vicinis, 598. Obit, 510. Ejus opera, 512.
Richerius abbas S. Lannomari, 390. 606. Tum S. Juliani Turonensis, 327. 363. 382. 468. Ejus elogium, 527.
Richerius Senonensis emendatur, 422.
Richerus abbas Mettensis, 256.
Richesa abbatissa Nivialæ, 406.
Richeza Poloniæ regina exsul Coloniæ, &c. 580.
Richfredus abbas, 67.
Richilda abbatissa Caramaniæ, 522.
Richildis abbatissa Roncereii, 591. 552.
Richisus abbas Placentinus, 516.
Riculfus episc. Forojulienſis, 41. Fit abbas Montis-majoris, 103. 118. Obit, 104.
Riddagus abbas Magdeburgi, 90. Tum Luneburgi, 284.
S. Rigaldus seu Rigalsus, quis fuerit, 613.
S. Rigomeri translatio Malliacum, 197. 218.
Rilla abbas S. Winvaloci, 128. 542.
Riparcuensis episc. Aimericus, 134.
Ripertus episc. Vapincl depositus, 620.
Riquerius abbas S. Juliani, 678.
Riquions, episc. Tullensis, 8.
Ritus veteres dedicationis, urdioationis, &c. 424.
Roardi monachi reliquiæ, 27.
Robertus archiep. Cantuariæ, 538. 668. Gemetici, ubi fuerat abbas, obit, epitaphium, &c. *ibid.*
Robertus archiepisc. Rotomagl, 57. 61. 256. 283. 304. 307. 226. 354. 449. 464. 478. 482. 487. 494. 509. 531. 538. 542. 561. 568. 575. 580. 652.
Robertus archiep. Trevirensis,
Robertus episc. Carnotensis, 613.
Robertus de Limesy, episc. Cestriæ, 424.
Robertus episc. Constantiensis, 264. 282. S. Laudi, seu Constantiæ, 369.
Rubertus episc. Hildesheimensis, 42.
Rubertus abbas Resbaci & episc. Meldensis, 555.
Robertus episc. Senogallensis, 682.
Robertus episc. Signiensis, 580.
Robertus abbas, 74.
Robertus abbas incerti loci, 57.
Robertos abbas Andegavensis, 656.
Robertus abbas Britolii, 556.
Robertus abbas Cantoiolensis, 109.
Robertos fundator & primus abbas Casæ-Dei, 563. Ejus vitæ initia, 418. Condit Casam-Dei, 430. Obtinet ut fiat abbatia, 492.
Robertus abbas Columbensis, 354.
Robertus abbas Cormarici, 657. Duo ejus nominis, 504.
Robertus Infernus fit abbas Cormarici, 509. 656.
Robertus abbas S. Dionysii, 79.
Robertus custos seu abbas Ebronii, 2.
Robertus abbas Flaviniaci, 213. Tum Corbiniaci, *ibid.*
Robertus abbas Fontanellæ, 498. Tum S. Germani Pratensis, 444. 580.
Robertus abbas Follatensis, 417. 495. 552.
Robertus I. abbas Gemetici, 24. 104. 107. 282. 322. 559.
Robertus II. abbas Gemetici, 369. 475. 519. Fit abbas, 584. Reges Angliæ juvat, *ibid.* Fit vicarius seu coadiutor archiepisc. Cantuariæ, *ibid.* 580. Episc. Londonii & archiepisc. Cantuariæ, *ibid.* 411. 415. 467. 477. Archiepisc. Cantuariæ, 582. Libros Gemeticos dot, *ibid.* &c.
Robertus III. abbas Gemetici, 282. 467. 477.
Robertus abbas S. Juliani, 552.
Robertus abbas S. Laurentii Averſiæ, 419.
Robertus abbas Lirensis, 436.
Robertus abbas Montis-S. Michaëlis, 69. 355.
S. Robertus abbas Molismi usscitur, &c. 238. Fit monachus, abbas Turnodori, prior S. Aigulfi, 314. Abbas Tornodori, 3. Prior monasterii Cellensis, &c. 490. Etemitis apud Colanum præficitur, 604. Molismum secedit, *ibid.*
Robertus abbas S. Florentii, 161. Salmurensis & Miciacensis, 82. 101. Ejus gesta, 17. Fit abbas Miciaci, *ibid.* 86. Obit, 202. 203.
Robertus abbas Noceti, 267.
Robertos abbas Prumiensis, 462.
Robertus abbas S. Remigii, 133.
Robertus abbas Resbaci, 556. 557. An idem ac episc. Meldensis, *ibid.*
Robertus abbas Sigiensis, 476.
Robertus abbas Stradensis, 59.
Robertus abbas Uticensis, 612. Ex priore fit abbas, 546. Gesta quædam, *ibid.* Gratia ducis excidit, ad Romanum pontificem confugit, &c. 587. In Italiam, &c. vadit, ubi præest monasterio sanctæ Euphemiæ, Venusino, & Mellitensi, 587. 588. Omnino Utico cedit, *ibid.* Reversus in Galliam, Carnuti episcopatum recusat, obit, 588. Ejus duæ sorores, *ibid.*
Robertos abbas Virzeliaci, 57. 141.
Robertus Gemetici monachus, tum episc. Londini, & archiep. Cantuariæ, 559.

Robertus de Monte emendatur, 387.
Robertus de Tumbalenis præpositus S. Vigoris, 619. Ad eum scribit S. Anselmus, 416.
Robertus rex, discipulus Gerberti Remis, 72. A patre rex factus, 87. Quare Arnulfi restitutioni consenserit, 98. Quo tempore Bertæ conjunctus est, 89. Quo anno, 634. 635. Eam cogitur dimittere, 108. Suadente Abbone, 111. Quo tempore, *ibid.* Ejus divortium, 116. An filium anserinum genuerit, 215. Burgundiam occupare contendit, 147. Ejus cum S. Henrico colloquium, 172. 176. Iter Romam, 219. Rrat optime in Ordin. Benedictinum affectus, 97. In monachos, 87. In monasteria & monachos, 348. *& passim*. Quos amat, 227. S. Benigna beneficus, *ibid.* Fundat S. Migloriam, 111. Interest dedicationi S. Aniani, 316. Piscamni oratioois causa versatur, 170. Charta ea de re, &c. *ibid.* Rjusdem in S Savinianum devotio, 320. Aurelianenses hæreticos insequitur, 262. Henricum regoo præfert Roberto, &c. 396. Filius ejus junior Odo, 649. Ipse pie obit, &c. 339. Obitus epocha, 355. Mortis tempos, 351. Ejus chronologia asserta, 338. Ejusdem unoos computandi modi, 252. Illius charta, qus confirmat fundationem Bellimontis, 639. Altera pro eodem loco, 650. Alis pro Cormatico, 636. Item alia pro monasteria Dervensi, 306. Rt alia pro Miciaco, 648.
Robertus Burgundiæ dux in S. Germanum devotus, 419.
Robertus dux Normaooiæ, fundat monast. Cerasicose, 317.
Robertus-Guiscbardus condit monsster. Venusii, 501.
Roccæ-Bernardi in Britsonio origo, 296.
Roccho abbas Dolensis obit, 50.
Roclenus episc. Niverni, 34. 96.
Rodericus seu Rodricus, seu Rotricus abbas S. Bertini, 210. 278. 553. Fit abbas Sithiensis, 450. Tum Bergensis, *ibid.* 468.
Rodericus abbas *Gemmetici*, 94. 281.
Rodgarii comitis donatio, 4.
Rodingi abbatis Belliloci vita, 435.
Rodolfus. *Vide*, Rodulfus.
Rodulfus archiep. Bituricensis, 347.
Rodulfus episc. 406.
Rodulfus episc. Cabilonensis, 20. 34.
Rodulfus episc. Carouti, 254. 255. 655. Obit, 728.
Rodulfus episc. Eugubii, 412. 580. Ejus acta, vitæ rigor, pius obitus, vita scripta, &c. 583.
Rodulfus episc. Noviomi, 370.
Rodulfus episc. Paderbornæ, *Vide*, Rotho.
Rodulfus episc. Suesvicensis, 305.
Rodulfus abbas ex monacho S. Remigii, 24.
Rodulfus abbas Hersfeldæ, 345.
Rodulfus abbas Insulæ-Barbaræ, 358.
Rodulfus abbas Latiniaci, 425.
Rodulfus abbas S. Michaëlis de Monte obit, 534.
Rodulfus abbas Miciaci, 377. 545.
Rodulfus abbas Mosomi, 406. 462. 509. 543. Fit abbas, 295.
Rodulfus abbas Muscetanus, 412.
Rodulfus abbas S. Petri, 678.
Rodulfus abbas S. Remigii, 24.
Rodulfus abbas S. Trudonis, 510. 602.
Rodulfus abbas Tutii, 228.
Rodulfus tertius prior Camalduli, 244. 375.
Rodolfus Mala-corona monachus medicus, &c. Lepram a Deo impetrat, &c. 545.
Rodulfus emendatus in chronico Trudoniano, 397.
Rodulfus Glaber emendandus, 233. *Vide*, Glaber.
Rodulfi regis Burgundiæ initia, 77. 78. Dicitur sex Alamannorum seu Provinciæ, 139. Cluniacenses laudat, &c. 216. Obit, 347.
Roffenses episc. Arnulfus, 536. Godwinus, 213. Gundulfus, 590. &c. Siwardus, 416. &c. Seu Siwisrdus, 384.
Raffridus abbas Vulturni, 206.
Rogerus episc. 129. Seu Rogerus, 617.
Rogerius seo Rogerus episc. Bellovaci, 548. Ex comitibus Blesensibus, &c. 519.
Rogerius episc. (Remensis provinciæ) 123.
Rogerius seu Rogerus epis. Catalaunensis, 307. 532. 581. 445. 596. 610. Restaurat monast. S. Petri, 319.
Rogerius II. episc. Catalauni, 485.
Rogerius episc. Lisoicosis, 52. Seu Lexoviensis, 214.
Rogerius abbas S. Augustioi Cantuariæ, 599.
Rogerius primus abbas Exaquil, 606.
Rogerius abbas Fiscisci, 170.
Rogerius abbas Laoduni, 52.
Rogerius abbas Uricensis, 622.
Rogerius præpositus S. Valeriæ Cambonensis, 618.
Rogerius comes S. Pauli Blangiacum restaurat, 359. Diploma de ea re, *ibid.* 357.
Rogerius comes fit monachus, 221. 224.
Rogerus. *Vide* Rogerius.
Rohingus abbas Fuldæ, 479. Obit, 442.
Roho episc. Ecolisimæ, 240. 315. 322. 327. 328. 340. 618.
Rolandus ex Dolensi episc. monachus obit, 69.
Rolandus abbas Avenionensis, 479. 589.
Rolaodus abbas Montis-Majoris, 379.
Rolinda abbatissa Brixiæ, 216.
Rolliger qui nuntiabat defunctorum nomina, 256. seu Roligeri, quinam erant, 475.
Roma, ibi ecclesiæ erant canonicorum LX. monialium XX. monachorum XL. 82.
Romam abbas profectus sine permissu regis exauctoratus, 418.
Roma, ut a pœnitentibus adeunda, indulgentiæ causa, 169.
Romæ Patricii, 642.
Romani Pontifices, Alexander II. 561. &c. Benedictus VII. 21. &c. Benedictus VIII. 205. &c. Benedictus IX. rejectus, 419. Clemens II. 433. &c. Damasus II. 442. Gregorius V. 92. &c. Gregorius VI. 435. &c. Johannes XIV. 23. &c. Johannes XV. 28. &c. Johannes XVI. seu XVIII. 151. &c. Johannes XIX. 199. &c. Johannes XX. 278. &c. Leo IX. 459. &c. Nicolaus II. 537. Sergius IV. 201. &c. Silvester II. 151. &c. Silvester III. tum rejectus, 410. Stephanus IX. 525. &c. Victor II. 502. &c.
Romani antipapæ, Benedictus X. 530. Cadalous seu Honorius II. 561.
Romani pontifices, cur brevis eorum vita, 600. Romanus pontifex episcopos judicat, 471. Ejus dispensatio pro episcopatu & abbatia simul habendis, 193.
Romani pontificis suffraganei, dicti episcopi Lateranensis ecclesiæ Cardinales, 530.
Romanorum clericorum vita communis, & regula, 540.
Romanorum dux unicus Vestararius, 661.
Romani proceres, 647.
Romanum sanctum imperium, 250.
Romanæ curiæ placita, in iis judices Latini & Longobardi, 647. Ut sedebant, &c. *ibid.*

Romanus cantus Coloniam allatus, 272. In Gallia admissus, 632.
S. Romani martyria Romani caput inventum, 492.
S. Romani corpus Rotomagi, 498.
S. Romani corpus apud Senonas, 507. Ejus miraculorum liber, *ibid.*
Romanus I. abbas Cellæ-aureæ, 42.
Romanus abbas S. Solutoris, 346.
Romanus & Petrus in Gallia cantum Romanum docuere, 632.
Romei dicti peregrini ad loca sacra, 199.
S. Romualdus seu Romaldus, Camaldulensium auctor, 131. 135. 218. Eremitarum doctor, 535. Restaurator monastici splendoris, 591. Quantum honoratus, 357. Fit Classensis abbas, inde discedit, 92. Camalduli Eremum primo incolit, 241. 243. Ejus & discipulorum vitæ genus, &c. *ibid.* Varia condit monasteria, &c. 512. Discipuli, &c. *ibid.* Apud Sitriam auctora ejus vita, &c. 255. Male a suis habitus, &c. 16. A discipulis falso accusatus, & interdictus, 255. Scribit commentarium in Psalmos, *ibid.* Thammum Ottonis III. amicum convertit, 131. & alios nobiles Teutones, *ibid.* Filium regis Slavorum, *ibid.* Tiburtinos Ottoni reconciliat, 92. Alia gesta, *ibid.* Ottonis imper. mortem prædicit, 147. Iter ad montem Garganum, &c. Ottoni III. imponit, 130. A S. Henrico accersitus, ut se gerit, 368. An. ab eo acceperit Montem-Amiati, *ibid.* Ægrotat Casini, 121. Ejus pro martyrio ardor, Hungariam adire non finitur, 212. Quædam ejus gesta, 10. 12. 131. Discipuli, 255. 311. Ex iis petiti ad fidem prædicandam, 132. Inter eos Bonifacius archiepisc. & martyr, 194. Ejus pia mors & ætas, 311. Corporis elevatio, &c. 357. Ejus reliquiæ, *ibid.* Dictus Camerinensis, Altare supra ejus corpus, 254. 487. Alia ejusdem nomina, *ibid.*
Romulfus abbas Senonensis, 66.
Romuli martyria eurpus Fesulis, 323.
Ronaldus seu Rondaldus, 487. *Vide*, Romualdus.
Ronsardi mausoleum, 244.
Rorico episc. Ambiani, 522.
Rosarii origo, 414. 425.
Rosellani episc. Dodo, 553. Gerardus, 678.
Rosnacenses domini, 454.
Rostagnus episc. Avenionis, 479. 595. 621.
Rostagnus episc. Lutevensis, ejus epistola ad Gellonenses, 578.
Rotsvita abbatissa Gandersheim, 137.
Rosvvita poetria Gandersheimii, 20.
Rotbertus. *Vide*, Robertus.
Rotboldus abbas Blandinii, 90. 176.
Rotenenses episc. *Vide*, Rutenenses.
Rotensis episc. Borellus, 134.
Rotfridus abbas S. Agerici, 548.
Rotfridus abbas S. Vincentii Capuæ, 120.
Rotgarus abbas Lutiniaci, 145.
Rotgerius, Rotgerus, *Vide*, Rogerius.
Rotharden episc. Atrebatensis, 264. seu Cameraci, 60. 286.
Rothardus sit episc. Constantiæ, 240.
Rothordus abbas, *Vide*, Ruthardus.
Rothatius episc. Paderbornæ, 138.
Rothegerdis abbatissa, Hildevardesheim obit, 137.
Rotho seu Rodulfus episc. Paderbornæ, 385. 386. 419. Fit episc. 375.
Rotlandus. *Vide*, Rolandus.
Rotmundus episc. Æduæ, 196.
Rotomagenses archiepisc. Johannes, 331. &c. Malgerius, 338. Seu Malgerus, 281. &c. Maurilius, 505. &c. Robertus, 203. &c. Willelmus, 340. &c.
Rotomagi corepiscopus vicarius, 444.
Rotomagi vicecomites, 331.
Rotricus abbas, 278. Seu Rodericus S. Bertini, *ibid.*
Rotulus quid, 474.
Rozus abbas Padulironis, 284.
Ruodperti duo apud S. Gallum pii, mortui, 266.
Rudhardus episc. Constantiæ obit, 265.
Rudmannus abbas Augiensis, 29.
Rudolfus abbas Hersfeldiæ, 334. Tum episc. Paderbornæ, 330. Fit episcopus, 375.
Rudolfus episc. Silvanecti, 346.
Rudolfus abbas Altunia monasterii, 29.
Rudolfus abbas Blidenstadensis, 269.
Sanctæ-Rufinæ episc. Humbertus, 568. &c.
SS. Rufinæ & Secundæ corpora, *ibid.*
Rumaldus episc. Constantiæ, 567. Seu Rumoldus, 366. 508.
Rumoldus abbas Bergensis, 160. 335.
Rumoni episc. reliquiæ, 358.
Ruodn episc. Paderbornæ, *Vide*, Rotho,
Ruodo, *Vide*, Rudolfus,
Ruodolfus abbas Campidonæ, 12.
Ruothardus, *Vide*, Ruthardus.
Rupertus episcopus obit, 202.
Rupertus abbas Tuitii, 118. & Gladbaci, 347.
Russiæ regis filiam Henricus rex Francorum uxorem ducit, 481.
Russorum archiep. Bruno-Bonifacius, 193.
Rusticus abbas Vallis-Umbrosæ, 411.
Rusticus prior Camaldoli, 321.
Rutenenses episc. Arnaldus, 311. &c. Petrus, 577. 592. Pettos-Berengarii, 690. &c. Verus, 699.
Rutenenses comites, 619. 621.
Ruthardus archiep. Moguntiæ, 149.
Ruthardus sit abbas Corbeiæ-novæ, 439. Tum Hersfeldæ, *ibid.* 483. 548.
Ruthardus abbas Montis-Speciosi, an idem ac Hersfeldensis, 483.

S

SS. Sabinæ & Cristetæ translatio, 439.
Sabinenses episc. Johannes, 437. &c. 482. Silvester postea papa, 418.
Sabinenses comites, 641. *Vide*, Crescentii.
Sabolii domini fundant Solemum, 195.
Sacerdotes ad continentiam adstricti, 416. Incontinentis pœnitentia, 416.
Sacerdotes ex servis monasteriorum, qui eis subjecti, 524.
Sacris tractandis quam puritas sit necessaria, 343.
Sacramentsrium S. Ambrosii, 284. Ratoldi abbatis Corbeiæ, 32.
Sacramentorum liber S. Benigno oblatus, 380.
Sæculares, ut fidem dare consueverunt, 605.
Sagienses episc. Ivo, 467. &c. Radbodus, 282. &c. Siefredus, 234. Seu Sigisfredus, 296.
Sagmarius equus onerifer, 575.
Salemannus abbas Lureshami obit, 41.
Salensis castri descriptio, 117.
Salernum, urbs ob medicinam celebris, 346.
Salerni archiep. Alfanus, 326. &c. Benedictus, 648. Johannes, 481.
Saleroitani principes, 291. 293. 479. 586. *Saliburgiones*, id est fidejussores, 76.
Salla episc. in Marca Hispaniæ, 299.
Salmuri castri excidium, 382.

Salomonis epiſc. cella, 6.
Salomon ſbbas Bonæ vallis, 474. Fit abbas, 219.
Salzburgi archiep. Guntherus, 186. Hartvicus, 82.
Salvamenta, id eſt præſtationes, 227.
Salvatio, ſeu loci immunitas, ſagittæ ictu determinata, 594.
Salvator abbas Anisnæ, 144.
Salvator abbas S. Severi, 10.
Salvatus abbas Anianæ, 190.
Salve Regina, a quo edita, 35.
Salvini epiſc. Virduni reliquiæ, 56. Corpus, 303.
Salvius epiſc. Ambiani, 414.
Sammarthani in Gallis-Chriſtiana emendati, 322. 354. 492. 501. 507. 653. 612.
Sancius epiſc. in Navarra, 205.
Sancius epiſc. Pampilonæ, 273. Et abbas Legerenſis, 274.
Sancii-Majoris Hiſpaniæ regis in Ordin. S. Benedicti affectus, 271. 274. Conſtitutio ingratiam monachorum, 316.
Sancius-Willelmus Vaſconiæ dux miraculo ſanatus, monaſter. Generoſenſe condit, 297. Ejus obitus, *ibid.*
Sanctarius ſophiſtrios Deſiderii inſtitutor, 526.
Sanctimoniales omnes ſub S. Benedicti regula ante Ludovicum Pium, 678. Earum veſtes pullæ, 305. Ipſis foras vagari interdictum, 168. Quædam prope virorum monaſteria, 552. 591. Unius ſuperbæ punitio, 552. Vita eummonia iis præferenda, 558. Iiſdem venationes conceſſæ ad recreandam ſemineam imbecillitatem, 447. Ex ipſis illæ, & canonicæ, quæ proprium habent, contrariæ ſunt inſtitutis SS. apoſtolorum & patrum, 687. Nullæ iſles, niſi in angulo Germaniæ, *ibid.*
Sancti & eorum reliquiæ ut colendi, 71.
Sandaliorum uſus abbati conceſſus, 50 Cum prædicandi poteſtate, 470.
Sandradus abbas Gladbaci, 19.
Sanila abbas S. Andreæ in Catalaunia. 224.
Santenſis comitatus, 678.
Santenſis pagus, in Baſſiniaco, 473.
Santonenſes epiſcopi. Arnaldus, 595. &c. Arnolphus, 628. Seu Armulfus, 447. &c. Goderannus, 429. &c. Iſlo, 598. &c. Seu Iſlus, 122.
Saracho ſeu Saricho ſit abbas Corbeiæ-novæ, 538. 569.
S. Sarii corpus, 532.
Sarisberienſes epiſc. *Vide*, Schireburnenſes.
Sarmaſiæ, *Sanctaſalo* domini, 248.
Sarracani ſepulcrum Domini confringunt, 81. Barcinonem, &c. Capiunt, 34. In eos Francorum in Hiſpaniam expeditio, 596. Ex Hiſpania tranſeunt in Galliam, 448. Eorum clades in Waſconia, 296. In Hiſpaniam ad eorum converſionem Cluniacenſes miſſi, 456.
S. Saturninus epiſc. Toloſæ, 667. Non fuit primus Toloſæ epiſc. Ejus geſta, &c. 662.
Savioenſis epiſc. Johannes, 658.
S. Saviniani archiep. Senonenſis reliquiæ, &c. Tranſlatio, &c. 228. Tranſlatio, 319. Ejus corpus, 348. In capſam auream &c. illatum, 385.
Saxonia, ibi Sclavorum perſecutio, 625
Scario, inferior juris dicendi miniſter, 232.
Scarponenſis pagus, 318. 657.
Scatheni annales Paderborn. emendantur, 439.
Schireburnenſes, epiſc. Alfvvoldus, 146. Elmerus, 273. Wlfricus, 273. Wligus ſeu Wlfſinus, 146.
Scholæ in monaſteriis, &c. 582. Aorelisnenſes, 26. Boccenſes, 437. Carnotenſes, 404. 440. 474. Sub Fulberto, 72. Corbeiæ-novæ, 434. Septemacenſes, 61. Floriacenſes, 55. 72. 141. 160. Foſſatenſes, 533. Fuldenſes, anno S. Galli, 62. 186. Gerberti in Italia, 27. Gorgienſes, 18. Herafeldenſes, 374. Hirſaugienſes, 389. Leodienſes, 180. Lugonenſes, 338. Magdeburgenſes, 28. Moſomenſes, 406. Rumeſienſes in Anglia, 162. Remenſes, 72. 134. 142. 209. Exindn doctrinæ prosagtio, 72. Stabulenſes, 406. 411. 499. Trevirenſes, ſancti Mathiæ, 213. 587. Turonenſes S. Martini, 437. 446. Vilixenſis partheno-nis, 146. S. Vitoni Virdunenſes, 406.
S. Scholaſticæ feſtum, 218.
Scientiæ vana oſtentatio, 565.
Scolus Seguinus chartam ſcripſit, 492.
Sclavi Saxones vexant, 625. Eorum a fide defectio, *ibid.*
Scotti reformant Fuldam, 295.
Scriptoris librorum apud Deum merces, 476
Scurrilitates, ut poſt mortem punitæ, 582.
Sebaſtianus archiep. Strigonii, 232.
Seberga abbatiſſa Heſſæ, 675.
SS. Secundæ & Rufinæ corpora, 562.
Secundicerius, dignitas Romæ, 647.
Sedere an liceat ad divinum officium, 587.
Seduni epiſc. Armenfredus ſeu Hermenfredus, 579. Aymo, 680.
Segenfredus epiſc. Cenomannenſis, 128. Obit monachus, ana.
Segetenſis pagus apud Lencos, 488.
Segintenſis pagus, 166.
Segoinna ſbbas, 76.
Seguinus ſeu Siguinus archiep. Burdigalæ, 218. 219. 239.
Seguinus ſbbas Caſæ-Dei, an etiam S. Nicaſii, 563.
Seguinus abbas Condomii, 209.
Seguinus. *Vide*, Sewinus.
Seguſiani comites, 607. Marchio monaſterix fundat, 322.
Sebsrdus epiſc. Hildesheimenſis, 237.
Siefridus abbas Tegernſenſis, 374. Fit abbas, 453.
Seigerus abbas Lauduni, 52.
Seleſigenſis epiſc. Athelgarus, ſeu Ethelgarus, 55.
Selva epiſc. Urgelitanus, 5.
Selva conditor & abbas Canigonenſis, 219. 329. 478.
Semendus epiſc. Burgalenſis, 627.
Senecenſis, epiſc. Petrus, 294
Seneſcalli Franciæ dignitas inſtituta, 53.
Seniofredus abbas, tum epiſc. Autonenſis, 204.
Seniofredus abbas S. Mariæ Rivipullenſis, 20.
Senior, *id eſt* maritus, 123.
Senioratus, dominium, 604.
Seniorellus abbas Sanctenſis, 652.
Senogallienſis epiſc. Robertus, 682. Theodoſius, 428.
Senonenſis eccleſiæ primatus, 226.
Senonenſes archiep. Ghildegarius, 689. Gilduinus, 377. &c. Henricus, 66. Hugo de Touciaco, *ibid.* Leotbericus, 228. Seu Leutericus, 226. Leutericus, 261. 649. Mainardus, 452. &c. Richerius, 594. &c. S. Savinianus, 228. Sevionæ, 34. Seu Sevvinus, Seguinus, 65. &c. Siguinus, 37.
Senonenſes comites, 507.
Sepeliendi cum veſtibus & inlotis occiſos mos, 259.
Septuageſima, *alleluia* &c. poſt eam cantatum, 351.
Sepulcrum Chriſti a Sarracenis, &c. fractum, 81. Chriſtianis interdictum, 522. Ejus everſio, 317. Forma repræſentata in eccleſia Paderbornæ, 338.

Sepulcra Sanctorum sponte elevata, 396. Iis altaria imposita, 514.
Sepulcra fundamentis ecclesiæ inclusa, 232.
Sepulturæ B. Popponis calix cum litteris B. Richardi positæ, 350.
Sepulture in basilica uni soli duci Normaniæ Nicææ concessa, 353.
Serbergs Leonis IX. neptis abbatissa Hilsæ, 464.
Serenitatis titulus datus episcopo, 630.
Sergius IV. sit pspa, 191. Varia privilegia monasteriis concedit, 204. Ejus obitus, 205.
Sergius e monacho episc. Cæsenas, 418.
Sergius abbas S. Nicolai Venetiis, 418.
Sergius S. Romualdi pater, 18. A S. Romualdo filii suo in proposito firmatus, 10. 11.
Servi ut se ecclesiis mancipabant, 397.
Servi monasteriorum clerici, quid iis debebant, 574.
Servus manumissus ad ordinationem, 508.
Servus per cervinam corrigiam oblatos, 485.
Severitas nimia in superioribus culpata, 698.
Severus martyr aliusa Severo eremita, 91
Severus archiep. Bremensis, 535.
Severus episc. Pragæ, 295. 432.
Sevious archiep. Senonensis, 34. Seu Sevvinus, 37. 54. 65. 66. 248. Ejus elogium, 86. Monast. S. Petri restaurator, 98. Milidoni monasterium instaurat, 66. Cogit concilium Mosomi, 84. Male in concilio S. Dionysii habitus, 87. Obit, 225.
Sevinus abbas Tusiaci, 227.
Siagrius episc. 690.
Sibicho episc. Spiræ, 395. 481. 484. A Simonia purgatus, 465.
Sichardus abbas Majoris-monasterii, 279.
Sichelmus episc. Florentinus, 164
Sicilienfis archiep. Humbertus, 678.
Sico primicerius ecclesiæ Romanæ, *ibid.*
Siconolfus S. Sophiæ Beneventi præpositus, 526.
Siefredus episc. Sagiensis, 214.
Sigebaudus episc. Spiræ, 434.
Sigebertus episc. Mindensis, 284. 346. 303. Seu Mindonensis, 280.
Sigebertus abbas S. Salvatoris Tullensis, 611.
Sigebertus Austriæ rex multa monasteria condidit, 196. Stabulense, &c. 693. Ejus sepulcrum, sanctitas, &c. 196.
Sigeberti locus emendatus, 244
Sigefridus archiep. Moguntiæ, 569. 602. 614. 631. Fit abbas Fuldæ, tum archiep. Moguntiæ, 537. 549. Sigfridus abbas Fuldæ, 522.
Sigefridus fit abbas Migardevordæ, 279. Seu Monasteriensis, 281. 346. Cujus loci fuerat abbas, 270.
Sigefridus episc. Parmæ, 16. 64.
Sigefridus monachus fit episc. Placentiæ, 207.
Sigefridus episc. Sagii, 296.
Sigefridus abbas religiosus, 284.
Sigefridus abbas Goraiæ, 225. 336. 338. 462. 464.
Sigefridus abbas Magdeburgi, 272.
Sigefridus nobilis monachus apostata, 225.
Sigehardus abbas Abdinchofensis, 223. 375.
Sigchardus abbas Fuldæ, 395.
Sigemundus canonicus Carnotensis, 3.
Sigerus abbas Hirsaugiæ, 9.
Sigevvardos abbas Fuldæ obit, 419.
Sigibertus, Sigifridus. *Vide*, Sigebertus, Sigefridus, &c.
Sigills in chartis Clodovei Magni, &c. 263
Sigillum regis Franc. privatorum chartis appositum, 545. 551.
Sigillum affixum & contrasigillum in charta, 292.
Signiensis episc. Robertus, 380.
Sigo abbas S. Florentii, 334. Utriusque S. Florentii, 365. Ejus sanctitas, *ibid.* Fit abbas Salmuri, ejus laudes, 506. Et monaster. S. Melanii commissum, *ibid.*
Sigo abbas Fratalix, 182.
Sigo magister scholæ Carnotensis, 404.
Siguinus, *Vide*, Seguinus, Sevvinus.
Silas spadonis, 665.
Silentium quanti faciendum, 625. Ubi frangitur, nihil Deo gratum, nulla religio, &c. 227. Ejus fractio ut punita in Durando, 553. 554. Ut servatum a S. Romualdo, 367. Ejus religio, 354. 358. Necessitas, 402. Rigor, 583. Vis, 553.
Silentii nocturni religio, 230. Apud monachos, 534
Silo abbas Obonensis, 357.
Silvæ-candidæ episc. Crescentius, 678. Gregorius, 206. Humbertus, 422. &c.
Silvanectenses episc. Frollandus, 461. &c. Seu Frocladus, 492. Odo, 52. &c. Rudolfus, 326. &c. Wido, 414. &c.
S. Silvestri papæ regula canonicorum, 594.
Silvester II. sit papa, 217. Dat privilegium Laureshamo, 41. Ejus epistola de ordinibus ab episcopo monacho collatis, 214. Obitus, apologia & scripta, 252. Sepulcrum, *ibid.* *Vide*, Gerbertus.
Silvester abbas S. Andreæ Romæ, 247.
Silvester abbas Romæ in Mica-aurea, 259. Tres ejus nominis, 693.
Simeodus episc. Burgensis seu Burgalensis, 449.
Simeon monachus Armenus, 304. Ejus gesta, &c. 182. Eremita Padolironiæ, 231. Obit, &c. 233.
Simeon monachus Sinaita, 331. In Galliasvenit, 311. Ejus vita, &c. 315. Reliquias S. Catharinæ Rotomagi deponit, 315. Virdunum, tum Treviros accedit, 316. Obit, &c. 372. Ut Ord. S. Benedicti accensendus, *ibid.* Canonizatur, 374.
Simeon abbas S. Ghisleni, 202. 373.
Simeon abbas S. Nicasii I. II. & III. 563.
Simonis comitis Crispeii conversio, 497. Ejus parentes, 88. 693.
Simoniæ horror, 552. Per obsequia, &c. incurritur, 531. Adversus eam Clemens II. ipsudat, 441. Eam impugnant Abbo, Glaber-Rodulfus, &c. 87. Piis operibus abstersa, 315.
Simoniacorum conversio difficilis, 122. In concilio Romæ damnantur, 584. Eorum ordinationes an reiterandæ, 486. Ipsorum occasione turbæ apud Florentiam, 582.
Simpertus episc. Augustæ, 211.
Sindicherius episc. Vicentiæ, 502.
Sinemurum opidum io Burguodia duplex, 390.
Sipontinus archiepisc. Geraldus, 615.
Sirlaudus abbas Mettensis, 556. 566.
Siricus ex abbate episc. Wiltonicensis, 46. Tum Cantuariæ, 55. Obit, 105.
Sisebutus abbas de Cardena, 596.
Siticho abbas Scuteranos, 260.
Sisinenfis episc. Johannes, 678.
Sistricenses episc. Fraudo, an Fronto, 328. Geraldus, 373.
Sivico episc. *Vide*, Sibico.
Sivvardus abbas Abendoniæ chorepiscopus seu Vicarius Cantuariæ, 380. Tum episc. Roffensis, 435. Episc. Roffensis, 384.
Sivvardus abbas Certesiæ, sit episc. Roffensis, 576.
Slevicensis episc. Ekkehardus, 238.
Societas Cassinensium data Terracinæ civibus, 85.

83. Cluniaci S. Heinrico data, 223. S. Jovini data Vicecomiti Thoarcensi, 674. Inita inter ecclesiam Carnotensem & Majus-monasterium, 519. 636. Inter episcopos Genevæ & Cluniacum, 618.
Sodalitia seu confraternitates, 23.
Solidi pondus, 198.
Solin abbas Resbaci, 226. Seu Solion, 554.
Sophia filia Ottonis II. abbatissa Gandersheimii, an. 1212. 259. Superba, 30. Fit abbatissa, 143. Renedicitur, 147. Falligero velata, *ibid.* Litem Gandersheimensem movet, *ibid.* 238. Obit, 394. Cum S. Godehardo coram Deo comparet, 380.
Sophronius patriarcha Jerosolymæ, 602.
Soranus episc. Leo, 678.
Spectacula a S. Henrico vetita, 817.
Speculatores, id est testes adstantes.
Speratus abbas Abendoniæ, 435.
S. Spinuli corpus in Medisno-monast. 596.
Spiræ episc. Arnoldus, 484. &c. Baldericus, 28. &c. Reimboldus seu Reginbaldus, 395. &c. Sibicho, 493. &c. Seu Sivico, 584. Sigebaudus, 434. Walterius, 287.
Spoletanus episc. Heinricus, 678.
Stabilitas monachis necessaria, 621.
Stadonensis pagus illustratur, 225.
Staminia monachorum, qualis, 644.
Statutum contra fures monachos, 218.
Stedelandus imperator Galliciæ, quis, 430.
Steoclius emendatur, 537.
Stephana abbatissa Carilociensis, 590.
Stephanus IX. papa eligitur, 525. Antea abbas Casini, 685. Ubi cantum mutavit, 633. Florentiæ obit, 530.
Stephanus Cardinalis, *ibid.* S. Chrysogoni, 559.
Stephanus cardinalis legatus papæ in Galliis, 552. 592. Legatus Nicolai II. 623.
Stephanus, Casinas, cardinalis disciplinæ usum improbavit, 522.
Stephanus episc. & Bibliothecarius S. R. V. 525. 618.
Stephanus episcopus, 537.
Stephanus *episc. ocellus*, 542.
Stephanus episc. Agathensis, 544. 560. 574. 575. 671.
Stephanus episc. Aniciensis, 96. 340. 457. 494. 680.
Stephanus episc. Attensis seu Aptensis, 274.
Stephanus episc. Arvernensis, 189. 606. 681. 707. 641.
Stephanus abbas, tum episc. Cajetæ, 444.
Stephanus episcopus Massiliæ, 74.
Stephanus episc. Oloronensis, 553. Seu Elleronensis, 577.
Stephanus episc. Tornaci, 559.
Stephanus episc. Tullensis, 83.
Stephanus abbas S. Agerici, 548. 579.
Stephanus abbas Crassensis, 445. 597. 653.
Stephanus seu Steppo fit abbas Egmundæ, 596. Obit, *ibid.*
Stephanus abbas Fidemli, 621.
Stephanus abbas Gemblaci, 451.
Stephanus abbas Juncellensis, 40.
Stephanus abbas S. Laurentii Leodii, 257. 258. 280. 509. Ex canonico monachus &c. abbas, 385. A R. Richardo punitus, 525. 408. S. Wolbodonem miracula facientem defunctum obsecrat, ut ab iis temperet, 217. Obit, 566.
Stephanus abbas Nucariensis, 234.
Stephanus abbas Sublaci, 121.
Stephanus abbas S. Thomæ, 678.
Stephanus abbas Tostutiaci, 288.
Stephanus abbas Trenorchii, 54.
Stephanus abbas Villæsupensis, 361.
Stephanus abbas S. Urbani, 461. 434. 435.
Stephanus Grandimontensium auctor, 135.
Stephani monachi obedientia & plus obitus, 406.
Stephanus Hungariæ rex, 301. Stephanus fit rex Hungariæ &c. 231. Condit monast. Ravennæ, 233. Obit, munera Casinum mittit, inde monachos accersit &c. 388. Ejus pia facta, 106. Mittit casulam papæ Johanni XIX. 290.
Stephanus sacri palatii judex Romanus, 681.
Stephanus reliquiarum mundinator, 322.
Stephanus hæresiarcha Aurelian. 630.
Stigandus episc. Norwicensis tum Cantuariæ primas, 425. 578. 616. Cantoriæ, primus archiepisc. ex clero seculari assumtus, 405. A papa interdictus non coronat regem, *ibid.*
Strasburgenses episc. Alawicus, 105. &c. Guarnerius, 465. Vitelinus seu Wernherus, 174. Werinherus, 302. Wernarius seu Wernerus, 505. &c. Wideradus, 18. Wideroldus, 530. &c. Vilhelmus seu Willelmus, 329.
Strigonii archiep. Anastasius seu Astricus, aut Austricus, 106. &c. An Bonipertus, *ibid.* 233. Sebastianus, 332. &c.
Strungulensis *episc.* Petrus, 588.
Studia in Anglia restaurata, 47.
Stodia etiam auctorum prophanorum in monasteriis, 417. *Vide* Scholæ.
Suanensis episc. Johannes, 618.
Suavius abbas S. Severi in Capite-Wasconiæ, 264.
Subdisconus cardinalis, 584.
Sublimitatis titulum dat sibi abbas, 598.
Subscriptiones episcoporum longa post datam chartam, 351.
Suessanus episc. Milo, 610.
Suessionenses episc. Adelardus, 610. Beraldus, 206. &c. Seu Beroldus, 281. &c. Bertholdus, 219. Fulco seu Fulcoius, 281. &c. Guido, 12. &c. Eddo, 529. Liziardus, 622.
Soessionenses comites, 529. 608. 620. 634. 691.
Suessionum urbs ab Heinrico rege obsessa, 1292.
Suevicensis episc. Rodolfus, 298.
Suffraganeus episcopus Moguntiæ, 488.
Suffredus abbas Cabilonensis, 107.
Suggerius prior Flaviacensis, 376.
Soidgerus episc. Bambergæ fit papa Clemens II. 433. Seu Suitgerus sacratur episc. Bambergæ, 408. *Vide*, Clemens II.
S. Suithberti canonizationis acta falsa, 75.
S. Suithuni vita, 24. Reliquiæ, *ibid.*
Sulpicius archiclavis S. Martini, 650. Seu Supplicius, 264.
Sulpicius-Severus Gallos edacitatis arguit, 687.
Sunemanus egenita Anglus, 252.
Superbia in eremitis ut vitanda, 582. Ejus punitio lapsus contra castitatem, 517.
Superbi monachi illusio, & pœnitentia, 400.
Superiores, quantum interest ut boni sint; 341. Facile onus non detrectent, 612. Ut juniores educare debeant, *ibid.* Nimis severi, quam periculosum, 599.
Supernomen ad posteros translatum, 225.
Suppo abbas Farfæ, 456. Fit abbas, 314. Rejicitur, 399. Restitutus, 442.
Suppo abbas Fructuariæ, ambit monast. S. Michaelis de Monte, 557. Id obtinet, *ibid.* Utriusque abbas, 241. 338. Fructuariam revertitur &c. Ejus dona, 414. Abbas Fructuariæ, 294. 330. 508. 600.
Surius emendatur, 47.
Susanna comitissa dicitur regina, 58.
Sybilla abbatissa Remensis, 570.
Symbolum quando Romæ in missa cani cœpit, 257.

Sy-

Symeon. *Vide*, Simeon.
Synesii & Theopompi mart. corpora delata tempore famis, 84. 270.

T

TAbernæ vetitæ, 396.
Tagmo. *Vide*, Thagmo.
Tafon familia Normannæ, 402.
Talemontis domini, 415.
Talogienſes comitea, 329.
Tammo abbas Halmvvardeshuſii, 536.
Tammo ſuperbus monachus punitur a Deo, 409.
Tancardi-villæ domini, 619.
Tangmarus S. Bernvvardi legatus, 538.
Tarantaſiæ archiep. Amiro, 18e.
Tarafia princeps monialis, obit, 109.
Tarraconenſis archiep. Cæſarius, 275.
Tarvennæ epiſc. *Vide*, Teruanna.
Taſia abbatiſſa S. Pauli Bellovac. 372.
Taſſia abbas S. Laurentii Tarraciæ, 556. In Catalaonia, 606.
Taurinenſes epiſc. Cunipertus, 617. &c. Gebizo, 346. Jacobus, 347. Geſo, 200. Seu Gezo, 562. Landulfus, *ibid.* &c. Wido, *ibid.*
Taurinenſes comites, 562.
S. Taurini reliquiæ, 534.
Taxonum familia, 319. Proceres Normanniæ, 477.
Teani comitea. *Vide*, Theani.
Tebaldus epiſc. Aretii, 385.
Tebaudus abbas Quinciaci, 404.
Teburgia. *Vide*, Tetburgis.
Tedbaudus Mooachus Turonenſis, cognatus comitis Andegavenſis, 14.
Tedbertus abbas Ebronii, 3.
Tedelinus abbas Mailiaci, 307.
Te *Deum* hymnus S. Hilario tributus, 17. An ab eo editus, 631. Cantatus in gratiarum actiones, 230.
Tedfridus abbas Bonæ-vallis, 239.
Tegeno abbas Brunvvillaria, 280.
Temporalia animæ ſaluti poſtponenda, 642. Dei exemplo, *ibid.*
Tentatio in fidem oratione brevi ſuperata, 270.
Tentationes carnis ſtudiis ſuperantur, *ibid.*
Terracinæ epiſc. Ambroſius, 625. Johannes, 82.
Teruannæ epiſc. Balduinus, 260. &c. Drogo, 535. &c.
Terdonenſis epiſc. Petrus, 226.
Terentii Mettenſis epiſc. corpus, 29.
Teſtes in propria cauſa erant monachi, 517.
Tetbertus abbas Auvrionenſis, 385.
Tetbertus monachus celebris medicus, 486.
Tetboldus abbas S. Criſpini, 474.
Tetburgis ſeo Teburgis abbatiſſa de Roncereio, 391. 428. Seo Thetburgis, Titburgis, an Lieburgit, 391. Obit, 430.
Tetharatus epiſc. Pragæ, 22.
Teto abbas, 262.
Teudericus. *Vide*, Theodericus.
Teudo abbas Burgulii, 207. 404.
Teuzo abbas S. Petri, 678.
Teutberga abbatiſſa Hodonis-monaſterii, 200.
Teuto abbas Foſſatenſis, 32. 67. 70. 212. 226. Abdicat, 262. Pie obit, *ibid.*
Teuzo monachus, S. Romualdi ſanctitatem impugnat, 257.
Teuzo Florentiæ monachus, acta in ſimoniacos, 582. Quis & quæ fecit, *ibid.*
Thagmo archiep. Magdeburgi, 222. 284. Obit, *ibid.*
Theadus abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Thealdus abbas Autiſiodori, 195. Obit, 249.
Theanenſis epiſc. Iſembardus, 678.
Theani comites, 198. 321. 326.
Theobaldus archiep. Viennæ, 50. 454.
Theobaldus abbas S. Benedicti, 404.
Theobaldus abbas Caſini, 107. 262. Conſecratur a papa, 267. S. Odilonem Caſini ſuſcipit, 268. Geſta, *ibid.* Captivus evadit, 330. Moritur, 374. Sepultura, 510.
Theobaldus abbas Cormarici, 636. Tum Foſſatenſis, 103. Fit abbas Foſſatenſis, 262. Obit, 272.
Theobaldus abbas Floriaci, 272. Fit abbas, 543.
Theobaldus abbas S. Galli, 266.
Theobaldus abbas S. Luciani, 550.
Theobaldus proabbas Pompoſiæ, 241.
Theobaldi Vicentini eremitæ converſio, 497. Fit presbyter, ejus vitæ auſteritas, 501. Geſta &c. 454. 608. Obit, ejus reliquiarum tranſlationes, 615.
Theobaldus ſcholæ Hirſaugiæ magiſter, 145.
Theobaldo comiti Campaniæ Victor II. ſcribit, 521.
Theobaudus comes palatinus captus &c. 428.
Theodaldus epiſc. Aretinus, 182. 241. 310. Laudatur, 300. Fundator Camalduli, 144. Ecga Camaldulenſes beneficus, 552. Ejus Literæ pro iis, *ibid.* 558.
Theodardus epiſc. Anicienſis, 96.
Thodebertus abbas S. Sergii, 577.
Theodelinus abbas Malliaci, 197. 207. 218. Obit, 439.
Theodemirus abbas an S. Zoyli, 449.
S. Theoderici miracula, 504.
Theodericus epiſc. Aurelianenſis, 238. 249. 363. 333. Fuit monachus, 218. Geſta, 239. Obit, 261.
Theodericus epiſc. Baſileenſis, 435.
Theoderjcus epiſc. Cameraci, 59.
Theodericus epiſc. Carnuti, 202. 263. 350. 371. 390. 401. 418. 479. 655. Fit epiſcopus, 324. Impetrata papa privilegium Vindocini, 690.
Theodericus epiſc. Conſtantiæ, 453.
Theodericus ſeu Dicdericus epiſc. Mettenſis, 5. 8. Obit, 28. Ejus vita excidit, 156.
Theodericus II. ſeu Diedericus epiſc. Mettenſis, 212. 254. 295. 321. 336. 397. 406. 434. 480. 657. 668. 673. 287. 343. 344. 345. 354. Junior dictus, 364. Ejus electio, torbæ, 266. Ponit fundamenta eccleſiæ cathedralis, 159.
Theodericus epiſc. Miſnenſis, 302.
Theodericus epiſc. Mimigardevordæ, 246. Seu Monaſterienſis, 270. Obit, *ibid.*
Theodericus epiſc. Orbienſis, 677.
Theodericus epiſc. Virduni, 383. 422. 439. 461. 463. 584. 602. 631. Magonis dicitur, 435.
Theodericus abbas S. Albini, 378. 390. 518. 535. 545. Fit abbas, 518. S. Albini jura defendit, 579. Obit, 552.
Theodericus abbas Campi-rotundi, 21.
Theodericus abbas Gemetici, 282. 475. Antea prior Piſcamui, 141. Ejus geſta prima, 281. Regit monaſt. S. Michaelis de Monte, 555. Obit, 552.
Theodericus abbas, forte Gemetici, 256.
Theodericus abbas S. Huberti, 186. 434. Ejus vitæ initia &c. 178. Laubis, 256. Fit ſacerdos; Ejus vita auſtera &c. 393. Docet apud Stabulaum &c. 406. Romam adit, 499. Fit abbas S. Huberti, *ibid.* 508. 509.

Locum reformat, *ibid.* Et renovat, 602. &c.
Theodericus alter abbas S. Huberti, *ibid.*
Theodericus abbas S. Maximini Trevirensis, 133. 450. 614.
Theodericus abbas S. Remigii, 405. 427. Fit abbas, 526. Obit, 452.
Theodericus abbas Stabulensis, 462. 674.
Theodericus abbas Uticensis, 467. 746. Fit abbas, ejus gesta, 475. 520. Curat plures libros egregie describi, sub eo plures antiquarii, &c. 476. Ei monit. Sagiense commissum, *ibid.* Multa a Roberto priore patitur, 521. Dimissa abbatia Jerosolymam petit, in Cypro obit, 528. Pie obit, 534. Sepultura, &c. *ibid.*
Theodericus abbas Wiltarii, 519.
Theodericus discipulus B. Richardi, 317.
Theodericus scriptor, monachus Treviris, 574.
Theodinus abbas S. Vitarici, 2.
Theodericus rex Saxonum calicem dedit S. Benedicto, 367.
Theodorus archiep. Mediolani, 366.
Theodosiæ mart. corpus Dervi, 307.
Theodosius episc. Senogalliæ, 422. 584.
Theodrada filia Caroli M. Argentolio præfecta, 259.
Theoduinus episc. Leodii, *Vide*, Deoduinus.
Theodulfus episc. Genuæ, 36.
Theodulus episc. Ptolingæ, 267. 568.
Theofredi abbatis translatio, 4.
Theofridus abbas Epternaci, 345.
Theophania abbatissa Belli-montis, 280.
Theophania seu Theophanu imperatrix, 6. Ei Gerbertus adhæret, 36. Ejus imperii anni notati in charta, 630. Hæc Germanis qui fuerant a Græcis vicit insultat, 37. Obit, 61.
Theophanu abbatissa Elnethi, 412.
Theopompi mart. corpus delatum, 85.
Theodardus episc. Anixiensis, 116. 544.
Theibaldus abbas Quinciaci, 404.
Thetberga abbatissa Florentiæ, 517.
Theudaldus comes fundator Padolironii, 581.
Theudaldus, *Vide* Theodaldus.
Theudus abbas Burgundi, 207. 404.
Theutboldus episc. Lingonensis, 3. Ejus charta pro S. Michaele Tornodorensi, 628.
Theuzo abbas Montis-Amiati, 381. 387.
Theusa, an abbas Florentiæ, *ibid.*
Thiedagus, seu Thierdagus, Thiodagus, aut Thiadargus episc. Pragæ medicus, 206. Obit, 235.
Thiepaldus abbas S. Galli obit, 366.
Thiedardus episc. Hildesheimensis, 423.
Thietmarus episc. Cuziensis, 567. 682.
Thietmarus episc. Hildesheimensis, 389. 394. Obit, 422.
Thietmarus episc. Merseburgi, 222.
Thietmarus episc. Pragæ, 12.
Thietmarus abbas Corbeiæ-novæ, 714. 726. Seu Thiotmarus, 41. Obit, 249.
Thietmarus, *Vide* Ditmarus.
Thiodardus episc. Hildesheimensis, 537.
Thiotfridus abbas Epternaci, 348.
Thius, id est patruus, 244. 685.
Thoarcii comites, 454. 518. Vicecomites, 389. 674.
S. Thomæ Aquinatis nativitatis locus, 91.
Thomas abbas Farfæ, 642.
Thriblaton pallium, 541.
Tiburgis abbatissa, *Vide* Tetburgis.
Tiburtinus episc. Johannes, 678.
Ticini episc. *Vide* Papienses.
Tigridia ebbatissa Oniensis, 205.
Timotheus apostolus, 662.
Titus Cretæ episcopus, non apostolus, *ibid.*
Titus abbas S. Pauli, 380.
Todinus e monacho levita Lateranensis, 615.
Todinus Casini iovisor, 330.
Toeniorum toparchæ, 502. Fundatores monast. Conchensis, 369.
Toleti archiep. Bernardus, 572.
Tolosani episc. Bernardus, 378. &c. Durandus, 552. &c. Erembertus, 309. Folco seu Fulco, 461. Isatous, 554. Petrus, 15. S. Saturninus, 661.
Tolosani comites, 429. 575.
Tonsura clericalis per abbatem data, 574.
Torinnenses comites fundatores Solitti, 15.
Tornaci episc. Hugo, 362. Stephanus, 537. *Vide*, Noviomenses.
Tornacenses duumvi, 446.
Tornodosi comites, 630. Eorum genealogia, 3.
Tosso episc. Augustensis, 211.
Traditionis forma, 446. 459. Per cornu altaris, 588. Ungula usque ad sanguinem abscissa, 430. Per cultellum, 636. Per fructum ligni, 681. Per ramum arboris, 412. Varii modi, 20. 241. 418. 535. *Vide* Investitio.
Traditionis sui ipsius ecclesiæ varii modi, 392. Ipsum tradendi monasterio, 265.
Trajecti ad Mosam episc. S. Amandus, 6. &c. *Vide* Leodienses, Tungrenses.
Trajecti-inferioris ad Rhenum, seu Ultrajecti episc. Adelboldus, 176. Seu Adelbodus, 586. &c. Anstridus seu Austridus, seu S. Austridus, 622. &c. Balduinus, 90. Bernulfus, *ibid.* Benno, 302. &c. Bernoldus seu Bernulfus, 176. Folcmarus, 77. Poppo, 170. Willelmus, 602.
Transmundus episc. Pesolanos, 323.
Transmundus abbas Tremitensis, 625.
Trecenses episc. Bobinus, 354. Fromundus, 307. Seu Frotmundus, 438. &c. Hugo, 600. &c. Mainardus, 466. &c. Manasses, 74. &c. Milo, 336. Agnetis, 600.
Trecorensis episc. Martinus, 446.
Treuga & pax, 89.
Treuga-Dei, 278. Sanctio, quæ fuerit, 353. Recepta agentibus S. Odilone & B. Richardo, 410.
Treviæ castrum exstruitur, 287.
Trevirenses archiep. Conradus, seu Cuno electus, 625. Eberhardus, 460. &c. seu Poppo, *ibid.* Everardus, 481. &c. Evrardus, 676. Herberardus, 422. Ecbertus, 17. &c. Liudolfus, 76. Megingaudus, 287. Poppo, 266. &c. Robertus, 62. Udo, 615.
Trevirensis episc. seu chorepiscopus, Leo, 85.
Tribunus-Menenius Venetorum dux, 22. Monachus, *ibid.*
Tricassini episc. *Vide*, Trecenses.
Tricastrensis episc. Martinus, 307.
Tridenti episc. Oldricus, 274.
Trijecti in Italia comes, 525.
SS. Trinitatis festum multiplex, 405.
Trisehao abbas in Britannia, 555. 669.
Trithemius notatur, 566. Immerito a suis culpatur ob litterarum studia, 476. Emendatur, 47. 225. 300. 307. 412.
Truchtmarus abbas Corbeiæ-novæ, 284.
Trudgrandus abbas Sithiensis, 230.
S. Trudo monasterii sui constructor, 655. Miraculis coruscat, 510.
Trutmarus abbas, *Vide* Druthmarus.
Tudensis episc. Vibulfus, 125.
Tudertinus episc. Arduinus, 678.
Tullenses episc. S. aper, 578. Arnaldus, aur. &c. Arnulfus, 646. &c. Bertoldus, 235. &c. Bodo seu Leudinus, 205. &c. Bruno, 563.

361. &c. Drogo, 205. &c. Gefluinus, 166. S. Gerardus, 7. &c. Herimannus, 295. &c. Hezelo, 186. Jacob, 168. Ludelmus, 105. &c. S. Maufuetus, 194. &c. Petrus, 41. 422. Pibo, 670. Riquinus, 8. Stephanus, 83. Udo, 464.
Tullenſes comites, 473.
Tullum caſtellum ibi prædicavit S. Martialis, 661.
Tungrenſes epiſc. Baldricus, 186. Horgerus, 38. S. Remaclus, 678. *Vide* Leodienſes.
Tunicæ ioconſutilis Chriſti pars, 616.
Turketulus abbas Crulandæ, 15.
Turonenſes archiep. Archembaldus, 100. &c. ſeu Herchembaldus, 108. Arnulfus, 177. &c. Bartolomeus, 492. &c. Hildebertus, 392. Hugo, 180. &c. Madegiſilus, 689. S. Martinus, 661. &c.
Turonenſis eccleſia a S. Martiale fundata in honorem S. Petri, 662. Sibi vindicat Dolenſem, 462.
Turonenſes comites, 514.
Turonenſis urbs, nulla ibi erat ſanctimonialium domus, 640.
Turouenſe S. Martini caſtellum, ejus ſuburbium, eccleſiæ ibi poſitæ &c. 650.
Turpio epiſc. Lemovicenſis, 230.
Turſianus abbas Elienſis, 425. 617.
Tuſculanenſis epiſc. Bonizo, 678.
Tuſciæ duces, 516. 524. 525.
Tuſculani epiſc. Amboldus, &c. Petrus, 530.
Tybarud, genus pugnæ, 81.

V

VAdenſes comites, *de Valois*, 88.
Valentiæ Gallicæ epiſc. Gaigo, 289. Lambertus, 204. Pontius, 285. &c.
Valentiæ comites, *ibid.*
Valerannus. *Vide*, Walerannus:
Valerianus apoſt. Burgundiæ, 245.
Valerii mart. reliquiæ Melundæ, 57.
S. Valerii epiſc. Trevirenſ. corpus inventum, 480. Goſſariam trauſlatum, *ibid.*
Valerius epiſc. Namnetenſis, 301.
Vallaveuſes epiſc. *Vide*, Anicienſes.
Vallumbroſanorum ordo, 238.
Valvenſis epiſc. Dominicus, 431.
Vapincenſes epiſc. Armandus, 620. S. Arnulfus, *ibid.* Fraldus, ſeu Feraldus, non Geraldus, 328. Ripertus, 610.
Vaſa ſacra conflata propter pauperes, 23.
Vaſckembergius abbas Corbeiæ-novæ, 483.
Vaſionenſis epiſc. Petrus, 452.
Vaſvaſſor cliens feudatarius, 574.
Ubertus archiepiſc. Firmanus, 354.
Ubertus abbas Fructuariæ, epiſc. Eporediæ, 599.
Ubertus abbas Cæli-aurei, 64.
Uceticenſes epiſc. Ariboldus, 290. Hugo, 622.
Udalricus electus archiep. Beneventi, 494.
Udalricus archiep. Lugduni, 108.
Udalricus epiſc. Auguſtenſis, 111. Canonizatur, 71. Ejus eccleſia, 194. Vitæ ſcriptores, 271. *& ſeq.*
Udalricus epiſc. 14.
Udalricus abbas Augienſis, 453. A Leone IX. benedicitur, 459.
Udalricus abbas Difertinenſis, 453.
Udalricus abbas S. Emmerammi, 145.
Udalricus abbas S. Galli, 39. Obit, 62.
Udalricus abbas Laureshami, 484. Ab invaſore vexatur, 560. Prævalet, *ibid.*
Udalrici monachi Cluniacenſ. initia, 487. Fuit Marciniaci præpoſitus, 362. Ejus vita, 90.
Udo archiep. Trevircenſis, 614.
Udo epiſc. Tullenſis, 464. 566. 603. Reparat eccleſiam S. Gengulfi, &c. 610.
Udo abbas Augiæ, 173.
Udo primicerius Tulli, S. R. E. cancellarius, 473. &c.
Udulricus archiep. Lugduni, 434. *Vide*, Odolricus.
Velitrenſis epiſc. Johannes, poſtea antipapa Benedictus X. 530.
Velletrenſis epiſc. Johannes, 678.
Vencienſis epiſc. Durandus, 200.
Vendellenſis pagus, 506.
Venerandi mart. corpus Fontanellæ, 309.
Venerandus abbas Cellæ-Minionis, 119.
Venerandus abbas Padolironis, 282.
Venerandis abbatia quid? 158.
Venerius abbas Arimini, 292.
Venerius eremita, Tiburtinus, 642.
Venetenſes epiſc. Judicael, 288. Judicaelus, 334. S. Paternus, 22.
Venctenſes duces, 420.
Veneti imperat. Germanis non parebant, 212
Venetiarum epiſc. Urſus, 337. Patriarcha Vitalis, 71.
Venuſii epiſc. Berengarius, 476. &c.
S. Verani corpus, 433.
Vercellenſes epiſc. 381. 561. Ardericus, 290. Gregorius, 481. &c. Hugo ſeu Ugo, 131. Leo, 291. &c. Petrus, *ibid.*
Verdenſes epiſc. *Vide*, Werdenſes.
S. Veredemii eſpſa, 479.
Veremundus rex Hiſpaniæ monaſt. reparat, 224. Ejus in monachos benefacta, 225. Fundat monaſt. Carracedi, 64. Pater cœnobiorum, &c. 314.
Verfridus abbas S. Salvatoris Tullenſis, 610.
Vernerus abbas Moſomi, 292.
Verolamiæ urbis ruinæ, 618.
Veroneoſes epiſc. Hildericus, 30. Otbertus, *ibid.* Walterus, 628.
Verſaliæ, 604. Ibi canonici, 600.
Verulenſis epiſc. Benedictus, 678.
Verus epiſc. Rotomenſis, 600.
Vuſontioneoſes archiep. 587. Donatus, 690. Hugo, 447. &c. Walterius, 356. &c.
Veſtararius ſacri Palatii, 668.
Veſtes epiſcoporum & ſacerdotum ſacræ, 433.
Veſtimenta monachorum qualia, 644.
Viennenſes archiep. Burchardus, 251. &c. Laudelenus, 589. Leodegarius, 190. &c. Seu Leudegarius, 307. Theobaldus, 60. &c. Warmundus, 278. Primas Leodegarius, 681.
Viurnenſis, *id eſt* Beſmenſis epiſc. Gregorius, 577.
S. Vigor Bajocenſis epiſc. abbatiam exſtruit, 330. Ejus reliquiæ, 431. Tranſlatæ, *ibid.* Apud Centulam, 76.
Ughellus in Italia-ſacra emendatur, 95. 290. 302. 587.
Ugo comitis papæ in Gallia, 372. Huntius Nicolsi II. 670.
Ugo abbas Lezatenſis, 70.
Ugo. *Vide*, Hugo.
Viatjcum ſub duplici ſpecie, &c. 606.
Vicarius S. Zenonis, id eſt epiſcopus Veronæ, 50.
Vicarius archiep. Caoturiæ abbas, 384. 389. 425.
Vicarii-majores in eccleſia Pariſienſi, 172.
Vicarii monachorum in eccleſiis, 608.
Vicarii-perpetui in parochiis, 168. 445. Prima mentio, 74.
Vicedominus Lotharii regis Arnulfus epiſc. Aurelianenſis, 32.

Vicentiæ epiſc. Liuthericus, mendoſe Sindicherius, 502.
S. Victoris corpus Genevæ inventum, 215. 637.
S. Victoris Maſſilienſis, &c. Reliquiæ, 229.
S. Victoris Mediolanenſis corpus, 283.
S. Victoris mart. corpus Moſomi, 104. 295.
Victor II. fit papa, 501. Conſecratur, 504. Abbatem Caſini deponi imperat, 524. Obit, *ibid.* Ejus bulla pro monaſterio Caſinenſi, 683. Ejus bullæ &c. Figura ligno inciſa, 684. Epiſtola ad Theobaldum Campaniæ comitem, 510.
Victor epiſc. Cenomannenſis, 530.
Victor abbas Deſertinenſis, 72.
Victoriacum, ubi Sigebertus rex occiſus, 409.
Victoriacum palatium, 498. Ibi obiit Henricus, II. 559.
Victriacum, ejus ſitus & crux, 559.
Vibulfus epiſc. Tudenſis, 225.
Vina generoſa, 499.
S. Vincentius eccleſiæ Gratianopolis patronus, 669. Ejus dens, 276.
SS. Vincentii, Chriſtetæ, &c. Tranſlatio, 430.
Vincentius abbas Campi Leonis, 301.
Vincentius abbas Saguntinos, 234.
Vincentius Parpalia abbas S. Solutoris, 562.
Vindiciani epiſc. Privilegium pro S. Vedaſto, 602.
Vindocinenſis comitatus, & comites, 478. 678. Eorum origo, 144. 348. Comes naturalis, 345.
Vindocinenſes comites, & eccleſiæ, 498.
Vingomarus abbas Kemperlegii, 518.
Vinizo abbas Montis-Amiati, 91.
Vipernenſis epiſc. Petrus, 206.
Virandus abbas Einſidlenſis Obit, 299.
Virdunenſes epiſc. Adalbero, 18. &c. S. Agericus 383. &c. Arator, 36. &c. Berengarius, 172. Heimo, 186. Seu Heymo, 225. &c. Hugo cedit, 18. S. Manrus, 36. &c. Raimbertus, Rainbertus, Rambertus, Reimbertus, 285. &c. Richardus, 408. &c. Richerius, 435. S. Salvinus, 36. &c. Theodericus, 461. &c. Wicfridus, 18. Wigfridus, 142. Wilfridus, 385.
Virduni comitatus epiſcopo traditus, 140.
Virdunenſis eccleſia turbata ob epiſcopi electionem, 18.
Virduni urbis miſerabilis ſtatus, 468.
Virduni comites, 484.
Virga paſtoralis inverſa geſtatur a Bonifacio abbate invitus electo, 311.
Virginer in conſecratione Euchariſtiam ad VIII. dies recipiebant, 109.
Viromandenſes comites, 88. 216.
Viromandenſis pagus, 673.
Virſionenſes domini, 655.
Vita communis ut præferenda, 557.
Vitalis patriarcha Venetorum, 11.
Vitalis abbas Bernacenſis, 433. 612. Tum Weſtmonaſterii, 286.
Vitalis abbas Ficus-nigræ, 385.
Vitalis abbas Kemperlegii, 518.
Vitalis ſit abbas Ruyenſis, 392. Tum Talemontis, 415. Abdicat, *ibid.*
Vitalis abbas S. Symphoriani Bellovaci, 370.
Vitalis proabbas Pompoſiæ, 242.
Vitelinus epiſc. Straſburgi, 274.
S. Vitoni corpus, 273. In proceſſione delatum, 426. Ejus vita a P. Richardo, 436.
Vitri ſilexibilis inventio, 299.
Vitus abbas in Boëmia, 500.
Vivarienſes epiſc. Gaucerandus, 278. Giraldus, 307. Petrus, 126.
S. Vivantius archiepiſc. Remenſis, 532.
Viventius abbas S. Januarii, 678.
Viventius alter abbas S. Januarii, *ibid.*
Vives abbas S. Pauli Maritimi, 242.
Vivianus abbas S. Dionyſii, 82. 284.
Vivianus abbas ſancti Sulpicii, 62. 351. 405.
Uldericus epiſc. Patavii, 607.
Ulfo pius Solitarius prope S. Albanum, 387.
Ulgerius epiſc. Andegavenſis, 321. 441.
Ultrajectini epiſc. *Vide* Trajectini ad Rhenum.
Umbertus archiepiſc. Lugduni, 623.
Umbertus epiſc. Gratianopolis, 208.
Umbertus abbas Inſulæ-Barbaræ, 352.
Umbertus abbas Lingonenſis, 630.
Umbertus abbas S. Mintatis, 387.
Umbertus Sublaci educatus, 434.
Umbertus. *Vide* Humbertus.
Unciæ pondos, 298.
Uncricus abbas, 113.
Ungerus epiſc. Gneſnæ, S. Adelberti frater, 138.
Unwanus archiepiſc. Hammaburgi, 224. 270. 278.
Volaterrenſis epiſc. Wido, 678.
Volcmarus abbas Trevirenſis, 72.
Volpertus abbas Tritii, 247. Seu Volbertus, pie obit, 258.
Vota monaſtica quantum adſtringant, 228. Diſpenſatio pro Caſimiro, 301.
Votum a papa abſolutum, ſeu mutatum, 468.
Urardus epiſc. Mauriennenſis, 289.
S. Urbani papæ & mart. regula, 504.
Urbanus II. elevat corpus S. Maſoli, 70. Canonizat S. Attilanum, 105. S. Florum invifit, &c. 640. Et dedicat, 181.
Urgellitani epiſc. Ermengaudus, 234. &c. Hermemirus, Selva, 4.
Urgellenſes comites, 356.
Uroldus abbas Ernaci, 177. 256.
Uroldus abbas Prumii, *ibid.*
S. Urſmari caput, 317.
Urſo Germanus epiſc. Patavinus, 120.
Urſo-Almericus abbas Farfæ, 390.
Urſus epiſc. Venetiarum, 332.
Urſus abbas Loccenſis, 180.
Uta. *Vide* Ota.

W

Wabbas Aoreæ-vallis, 446. 674.
Wadaldus epiſc. Barcinonenſis, 351.
Wago abbas, 67.
Wago abbas Trenorchii, 55.
Waimarii ſeu Guaimarii principis Salernitani ſigillum ligno inciſum, 292. Ejus bulla aurea, 386. Illi datur Capua, 386.
Wala abbas Corbeiæ novæ, 220. Seu Walo, 224.
S. Walaricus a Willelmo Conqueſtore invocatus, 616. Victoriam ei obtinet, *ibid.* Ejus corpus Leuconao reſtitutum, 2. Corpus relatum, 213. Ejuſdem vita, 427.
Walbertus epiſc. Hildesheimenſis, 237.
Walcandus epiſc. Leodii, 102.
Waleberus epiſc. Dunalmi, 92.
Waldeberti abbatis Luxovii vitæ liber, 88.
Waldo abbas Calmilleci, 204.
Waleramnus abbas Humolarienſis, 58. 216. Obit, 497.
Waleramnus I. abbas Montis S. Quintini, 318.
Waleramnus II. abbas Montis S. Quintini, 318. 436. 485. Obit, 520. 675.
Waleramnus abbas S. Vitoni, 406. 520. 463. 468. 484. 543. Seu Walerandus, 678. Ejus genus, &c. 435. Comes fit monachus, &c. 580. Abbas S. Vitoni, & Arremarenſis, *ibid.* Obit, 556.
Walicho abbas Weingartenſis, 500.

Walo abbas S. Arnulfi, 474. Ambit epiſcopatum Mettenſem, præuitet, *ibid.*
Walterius archiep. Veſontionenſis, 246. 256.
Walterius epiſcopus Æduenſis, 67. 95. 113. 223. 548. 252. 268. 171. 189. 196. 238. Seu Galterus, 238. Gualterius, 669. Gualterus, 65. Walterus, 296. Monaſt. reformat, 652. Ejus charta pro Flaviniaco, 644. Quod reformat, *ibid.*
Walterius epiſc. Meldenſis, 253. 485. 395. 495. Seu Walterus, 443. 454. 556. 557. Sapiens dictus, 573.
Walterius epiſc. Nemetenſis, *Vide* Galterius.
Walterius epiſc. Spirenſis, 286.
Walterius abbas S. Albini, 143. 356. 378. 404. Seu Walterus, 349. Obit, 518.
Walterius abbas Angeriaci, 59.
Walterius deſignatus abbas Mettis, 256.
Walterius, ſeu Galterius abbas Miliduni, 225.
Walterus abbas Einhamenſis, 396.
Walterus abbas Montis Specioſi, 483.
Walterus abbas S. Sepulcri Cameraci, 605.
Walterus Scholaſticus Spiræ, 20.
Walterus, Walterius, *Vide* Gualterius, Gualterus.
Walthardus archiep. Magdeburgi, 253.
Waltho epiſc. Leodii, 185.
Wandalgerus abbas Dervenſis, 143. 620. *Vide*, Bruno.
S. Wandregeſili corpus, 309.
Wanelo archiclavus S. Martini fundat monaſterium Dumenſe, 349.
Waningus dux Piſcannni conditor, 57. 541.
Warcenſes comites, 509.
Warembertus abbas, 51. 67.
S. Warini corpus Nobiliaci quieſcit, 218.
Warinus archiep. Coloniæ, 52. 258. Fit monachus, 26.
Warinus, ſeu Guarinus epiſc. Bellovaci, 263. 277. 307. 308. 319. 324. 326. 354. 650.
Warinus epiſc. Mutinæ, 93.
Warious, ſeu Guarinus epiſc. Redonenſis, 250. 309. 329. 355. 397. 654. 669.
Warinus abbas Altivillaris, 543.
Warinus abbas S. Arnulfi, 215. 445. 463. 473. 474. Obit, 537.
Warinus ſeu Guarinus, abbas Cellæ-Trecenſis, 454. 603. Obit, 390.
Warinus ſeu Guarinus, abbas Coxanenſis, 20. 21. 23. 49. 127. 204. Privilegium obtinet, 28. Abbas Conani, Lexati, Carcaſſonæ, Electenſis, Garnenſis, Generalis, 190.
Warinus abbas S. Judoci, 543.
Warinus abbas S. Vigoris, 618.
Warinus, *Vide*, Garinus, Guarinus.
Warmannus epiſc. Conſtantiæ, 306. 352. Fit epiſc. 299.
Warmundus archiep. Viennæ, 278.
Warnerius epiſc. Avenionenſis, 132.
Warnerius abbas Pſalmodienſis, 246. 290. Pſalmodium reſtruit, 162.
Warnerius præpoſitus S. Stephani Divione, 392. 474.
Warnerius, *Vide* Garnerius, Guarnerius.
Waſconia ad comites Pictavenſes tranſit, 577. Ejus duces, &c. 197. 208. 292. Et comites, 537. 538.
Waſtinenſis pagus, duplex, 402.
Wazo ſeu Watho, ſeu Guatho epiſc. Leodii, 380. 442. 450. 451. Pius obitus, 450.
Wedricus epiſc. Lingonenſis, 34.
Welf dux. *Vide*, Guelfo.
Wellenſes epiſc. in Anglia Dodricus, 461. Livingus, 214.
Wenceſlaus martyr, 81. Ejus martyrii locus, monaſter. &c. 396.
Wenceſlaus abbas Altahæ-inferioris, annales ſcribit, &c. 468.
Wendelgarda abbatiſſa Ganderaheimii, 282.
S. Wendredæ reliquiæ, 231.
Wenricus abbas S. Baſoli, 543.
Wenricus abbas S. Ghiſleni, 209.
Werdenſes epiſc. Berengerus, 138. Bernharius, 41. Bruno, 91. &c. Wiggerius, 302.
Werenfridos abbas Stabulenſis, 91.
Werieus abbas S. Amandi, 58. 217.
Wericus ſeu Wenricus, abbas Florinenſis, 209.
Werimbaldus abbas Tuitienſis, 257. 258. 259.
Werinbertus abbas Werthinenſis, 224.
Werinbrandus abbas Wertinæ, 282.
Weringerus abbas Montis S. Mariæ, 276.
Werinharius abbas Angiæ, 230. Obit, 279.
Werinherus epiſc. *Vide* Wernerus.
Werinherus Pius abbas Laureſhami, 411.
Werinherus II. abbas Laureſhami, *ibid.*
Wernerus ſeu Werinharius, epiſc. Argentorati, 274. 302. 303. 329.
Wernharius abbas Fuldæ, 61. Seu Werinharius recuſat epiſcopatum Auguſteoſem, 58.
Wernharius Murenſis præpoſitus, 308.
Wibertus epiſc. Mutinæ, 232.
Wiberti abbatis Gemblaci corpus, 264.
Wibertus, *Vide*, Guibertus, Widbertus.
Wiboldus abbas Corbeiæ-novæ, 280.
Wiborada & aliæ ineluſæ, 6. Ejus cultus, 366.
Wicardus abbas Athanaci, 507.
Wicardus abbas Blandioii, 20. 295.
Wicciorum epiſc. *Vide* Wigorienſes.
Wicfridus Virduni epiſc. obit, 18.
Wichardus S. Bavonis Gandæ abbas, 535.
Widerpus epiſc. Auguſtæ, 118.
Widbertus abbas S. Petri Carnutenſis, 83. Seu Wibertus, 3. 35.
Widdo epiſc. Andegavenſis, 48.
Widelo abbas Mettenſis, 157. Seu Widilo abbas S. Clementis, 464.
Wideradus Fuldæ abbas, ejus cum epiſcopo Hildeshemenſi controverſia, 597. A ſuis male excepius, *ibid.* 599.
Widetoldus epiſc. Strasburgi, 204. Seu Wideradus, 32. Obit, 231.
Wido archiep. Mediolani, 300. 538. 542. 582. 586.
Wido archiepiſc. Remenſis, 364. 370. 398. 406. 417. 428. 443. 452. 460. 461. 492. 495. Simonia purgatus, 491. Obit, 505.
Wido epiſc. Ambiani, 426. 431. 498. 549. 608. 610. 620. 692. Corbeiam vexat, 171. A papa reprimitur, 575. Concordiam init cum Corbeia, 602. Diſcipulus Angeiramni abbatis, ejus ſcripta, &c. 426.
Wido epiſc. Anicienſis, 59. 70. 96. 242.
Wido epiſc. Bellovaci, 377. 550. 591. 603. 608. 620. 692.
Wido epiſc. Cabilonenſis, 492.
Wido ab epiſcopatu Laudun. arcetur, 332. 333.
Wido epiſc. Silvanectenſis, 414. 417.
Wido epiſc. Taurinenſis, 200.
Wido Volaterrenſis epiſc. 677.
Widu Tullenſis fit S. R. E. cancellarius, 466.
Wido abbas Æduenſis, 669.
Wido abbas Ambroſianus, 213. Mediolani, 233.
Wido abbas S. Apri, 366.
Wido abbas Blandinii, 90. Et S. Bavonis, &. Obit, 35.
Wido abbas Lingonenſis, 630.
Wido abbas S. Severi, 678.
Wido abbas S. Theotfredi, 108.
Wido abbas Villæ-lupenſis, 363.
Wido. *Vide*, Goido.
Widradus Flaviniaci fundator & abbas, 644.

Widradus abbas Lingonenſis, 630.
Widricus epiſc. Lingonenſis, 3. Ejus charta pro S. Michaele Tornodori, 630.
Widricus abbas S. Apri Tullenſis, 83. 555. 558. 561. 580. 611. 472. 566. 611. Fit abbas monaſt. Mediani, S. Mauſuni, & S. Apri, 301. 318. Et Senonenſis, ejus elogium, 327 Ejus epitaphium, 566.
Wifredus archiep. Narbonenſis, 274. 439. 669.
Wifredus abbas S. Victoris, 129. 215. 231. 611. Ex præpoſito abbas, 163. Obit, &c. 161.
Wifredus. *Vide*, Oiffredus, Guifredus.
Wigbertus epiſc. Merſeburgi, 246.
S. Wigbertus conditor Hersfeldiæ, 575.
Wigfridus epiſc. Virduni, 241.
Wiggerus epiſc. Pardenſis, 302.
Wigo abbas S. Theuderii, 181.
Wigo. *Vide*, Guigo.
Wigorniæ, ſeu Wiccíorum epiſc. Adulfus, 75. Seu Adulfus, 221. Aldredus, 171. &c. Brihegus, 579. &c. S. Dunſtanus, 47. Egwinus, 221. Efulfus, 221. Leofſius, 318. Leſſius, 171. Lwingus, 318. &c. S. Oſwaldus, 47. &c. S. Wiſtanus, ſeu Wolſtanus, 273. &c.
Wigranenſis epiſc. Aldredus, 618.
Willelmus, Willermus. *Vide*, Willelmus.
Wilfricus ſenior abbas S. Petri Cantuariæ, 55.
Wilfricus abbas Cantuariæ, 467.
Wilfricus & abbas Elienſis, 435.
Wilfricus monaſt. Burthonii condit, 97.
Wilfridus epiſc. Virduni, 381.
Wilfrith. *Vide*, Wilfretrudis.
Wilbertus abbas Majoris-monaſt. 58.
Willa S. Theobaldi mater, 631. Uiffima, 502.
Willa comitiſſa fundat monaſt. Florentiæ, 36.
Willibertus epiſc. an Meldenſis, 233.
Willegiſus. *Vide*, Williſiſus.
Willegodus abbas S. Albani, 617.
Willehadus archiep. Bremenſis, 429.
Willelmus Bernardi archiep. Auſcienſis, 611.
Willelmus archiep. Moguntiæ, 232.
Willelmus archiep. Rotomagi, 320. Ex abbate Cadomi, 590.
Willelmus epiſc. Agiuenſis, 553.
Willelmus epiſc. Convenenſis, 531. 537. 611. 677.
Willelmus epiſc. Ebroicenſis, 436. 519. 534. 546. 568.
Willelmus epiſc. Egoliſmenſis, 447. 456. 606.
Willelmus epiſc. Strasburgi, 306. 329.
Willelmus epiſc. Trajecti ad Rhenum, 602.
Willelmus abbas, 67.
Willelmus abbas S. Apollinaris, 678.
Willelmus abbas Conchenſis, & Figiaci, 570.
Willelmus abbas Cormelienſis, 437. 470. 550.
Willelmus abbas S. Euphemiæ, 588. 611.
Willelmus abbas Pigiaci, 534.
Willelmus abbas Gemetici, 581. 633. Obit, 584.
Willelmus abbas Hirſaugiæ, 9. 500. Ejus vitæ initia, &c. 577.
Willelmus abbas Lonlcii, 296.
Willelmus abbas S. Martini, 611.
Willelmus abbas Mellitenſis, 587.
Willelmus abbas S. Michaelis in Eremo, 446.
Willelmus abbas Sorduenſis, 231. 504.
Willelmus abbas S. Taurini, 294. 611.
Willelmus abbas S. Theotfredi, 208.
Willelmus II. abbas S. Theotfredi, *ibid.*
Willelmus III. abbas S. Theotfredi, *ibid.*
Willelmus IV. abbas S. Theotfredi, 216. 318.
Willelmus Nothus, ſeu Conquæſtor Dux Normanniæ, 588. Ejus initia, &c. 568. Ejus nuptiæ cum Mathilde improbatæ, 485. Cum eo diſpenſator, &c. 485. Ob id duo monaſteria Cadomi condidit, 589. 590. Berengarium rejicit, 410. Et Anglia teſtamento legatur, &c. 616. Monaſt. Belli condit &c. *ibid.* Rex coronatur.
Willelmus ducis Richardi filius monachus, 294.
Willelmus IV. Aquitaniæ dux fit monachus, 582. Dictus Fera Brachia obit monachus, 560.
Willelmi-Magni, V. ducis Aquitaniæ elogium, 218. Ejus epiſtola pro Carroſo, 221. Ei regnum Italiæ defertur, 291. Ejus pietas in epiſcopos, &c. *ibid.* Ejuſdem laudes, ſit monachus, 59. 334.
Willelmi duces Aquitaniæ Malliaci ſepulti, 592.
Willelmus dux Toloſæ & Provinciæ ſit monachus, 59. Obit monachus, 79.
Willelmus comes Ecoliſmæ monachos apud S. Amantium reſtituit, 49. Condit monaſt. S. Auſonii, obit, &c. 283. Pia mors &c. 327.
Willelmus comes Alteracenſis reſtaurator Sithmorræ & Piciani monaſt. 15.
Willelmus Sancius S. Severi conditor, 9.
Willelmus vicecomes Maſſiliæ ſit monachus in extremis, 563.
Willelmus filius Osberni, ejus genus, monaſteria condit, &c. 436. 550.
Willelmus Talemontis fit monachus, &c. 435.
Willelmus Berengarii adverſarius Betioræ, quis, 220.
Willelmus Malmesburii emendatur, 55. 429.
Willelmi Thorni locus emendatus, 46.
Willelmus, Williermus. *Vide*, Guillelmus.
S. Willibrordi tranſlatio, 342.
Williſiſus archiep. Moguntiæ, 3. 6. 8. 52. 57. 41. 50. 72. 81. 89. 91. 94. 106. 142. 167. 276. 282. 271. 483. Archicapellanus Ottonis II. 12. Coronat S. Henricum, 142. Ejus lis cum S. Berwardo pro monaſt. Grodersheimenſi, 236, & *ſeqq.* Obit, 202.
Wilpurga abbatiſſa Ratiſponæ, 202.
Wiltonienſes epiſc. Aldredus, 536. Alfricus ſeu Elfricus, 53. &c. Hermannus, 509. Siſicius, 53. Seu Siricus, 46. &c.
Wimpertus abbas Placentiæ, 207.
Winemannus Abbas S. Remigii Senonenſis, 507.
S. Wingaloei abbatis reliquiæ, 414. Ejus corpus Monſteroll receptum, 671.
Winiao abbas Montis-Amiati, 574. 468. 587.
S. Winnocus, 231. Ejus reliquiæ, 253. Corpus, 260. Miracula, 236.
Wino Helmwardeshuſenſis abbas, 358. 373.
Wintonienſes epiſc. Adelwoldus ſeu Ethelwoldus, 53. Alfricus, 276. Alfinus ſeu Elfius, 358. Alwinus, 359. &c. Eadſinus ſeu Edſius, 380. Elfegus, 46. &c. Kenulfus, 276. An Siricus, 46.
Wirandus abbas Einsidlæ, 96. 240.
Wirsburgenſes epiſc. Meinardus, 501. Adalbero, 431. &c. Bernwardus, 55. Bruno, 174. Seu Brunus, 431. S. Burchardus, 60. &c. Henricus, 127. Hugo, 53. &c. Poppo junior, 9.
Witboldus abbas Fontanellæ, 377.
Witcherius abbas, epiſtola de ejus electione, 635.
Witegouno abbas Augienſis, 29. Seu Witegovo, deponitur, 504.
Witershovium villa pagi Trajectenſis, 71.
Witgerius abbas S. Petri Viennæ, 507.
Witichindo hiſtorico &c. monumentum erectum, 249.
Witmundus monachus Utici celebris, 611.
Witmundus. *Vide*, Guitmundus.
Uvius abbas Borcuſis, 253.
Wlfaldus abbas Calmelienſis tum epiſc. Dienſis, 41.
S. Wlferii monachi & medici obitus, 596.

Wlfetrudis regina mater S. Edithæ, 24. Seu Wilfrith, *ibid.*
S. Wlframni archiep. Senonensis vita, 403. Inventio Fontanellæ, 409. Reliquiæ delatæ ob famem & pestem, 498. Miracula Fontanellæ, 511.
Wlfricus abbas S. Augustini Cantuariæ, 462. 525. 599. Obit, 176.
Wlfricus abbas tum episc. Schireburnensis, 213.
Wlfinus episc. Schireburnensis, 146.
Wlgisus abbas S. Pegæ, 236.
Wlginus abbas S. Sergii, 445. 518. 545. Fit abbas, 421. Tum episc. Cenomannensis, *ibid.* 505. 555. Ecclesiæ cathedral. fundamenta ponit, &c. 505.
S. Wlmari corpus, 409.
Wlnothus abbas S. Albani, 527.
Wlfigus episc. Shireburnensis, 146.
Wlfigus seu Wlfinus I. abbas S. Albani, 527.
Wlfigus seu Wlfinus II. S. Albani, *ibid.*
Wlfinus seu Wlfius abbas Westmonasterii, 252.
Wlfius abbas Conventriæ, 494.
Wlstanus episcopus duarum sedium, 75.
Wlstanus. *Vide*, Wolstanus.
Wogteus, & Adalbertus episc. Pragæ, 28.
Wolbodo episc. Leodii, 178. 152. 552. 598. Fit episcopus, ejus gesta, 566. Miraculum, 510. Laudium B. Richardo commendat, 236. Inchoat monast. S. Laurentii Leodii, 536. Obit, ibi sepelitur, &c. *ibid.* 557.
Wolfangos abbas Abdinchofensis, 459. 523.
Wolfgangus patriarcha Aquileiæ, 346.
Wolfgangus episc. Ratisponæ, 105. 205. Obit, &c. 82. Ejus corpus a Leone IX. levatur, 490.
Wolframmus abbas S. Emmerammi, 545.
Wolframus fit abbas Altahæ, 171. Obit, 409.
Wolfricus abbas & fundator Conolmi, 553.
Wolmarus abbas Wirtzenburgi, 399.
Wolphelmus abbas Brunwillaris, 580. 614. Ejus prima acta, 597.
Woltanus archiep. Eboraci, 194. 195. Antea Wigorniæ, *ibid.* 538. Prima ejus facta, fit monachus, 579. Loco episcopi prædicat, *ibid.* Fit episcopus, &c. *ibid.* In crines promissos invehitur, 616.
Wolstanus abbas Glocestriæ, 395. 536. Obit, *ibid.*
Womarus abbas Blandinii & S. Bavonis, 7.
Wonleph eremitæ pia mors, 214.
Wonoboldus abbas Egmundanus, 76.
Wormatiæ episc. Adalbero, 614. Arnolfus, *ibid.* Burchardus, 186. &c. Franco, 41. Hazeco, 303. Hildebaldus, 89. Seu Hildibolduſ, 77.

X

Xantonenses. *Vide*, Santonenses.

Y

Yepez abbas Coriensis, 482.
Ynicus. *Vide*, Enneco.
Yriensis episc. Petrus, 254

Z

Zamoræ episc. S. Attilanus, 35. Attilani duo, 195.
Zatræ S. Martini episcopatus, 493.
Zoerardus-Andreas sanctus eremita, 147.
Zozimus abbas, *ibid.*
Zraquas frater ducis, affectans episcopatum a diabolo arripitur, 94.
Ztrasquasius frater ducis Boleslai, monachus, 82.

INDEX PECULIARIS MONASTERIORUM ET ABBATUM.

A

Alone S. Mariæ, abbas Abbo, 234.
Abdincholense. *Vide*, Paderbornense.
Abendoniense, 23. 176. 425. Abbates, Æthelstanus, 435. Alfricus, seu Elfricus, 55. 87. Siwardus, 477. &c. Sperafoc, 482.
Abrinsbergense S. Michaelis, 222.
S. Abundi apud Santones, sub Saviniaco, 490.
Acutianum, seu Acutiani-montis. *Vide*, Fasia.
S. Adalberti prope Pereum conditor, 132.
Adremarense, *Monstieramé*, 196.
Æduense S. Johannis Evang. cella, 238.
Æduense S. Martini, *Autun*, 280. Abbates, Imo, 507. Osaldus, 563. 669.
Æduenses abbates, Aguno seu Aganus, Erbertus, Gaufredus, Guido seu Wdo, 669. &c. Hugo, 612.
S. Ægidii, *S. Gilles*, 104. 163. 199. 339. In valle Flaviana, 347. 348. In Septimania, 511. Clooiaco subjicitur, 821. Abbates, Ermengardus, 478. Galterius, 348. &c. Geraldus, 290. Seu Giraldus, 163. Odilo, 347.
S. Æmiliani in Navarra, *S. Milan*, 429. Ibi monachus S. Dominicus, 322. Sandevalius, *ibid.* Abbas, Ferrutius, *ibid.*
S. Afræ, *Vide*, S. Udalrici.
Affligeniense, *Affligem*, S. Petri, abbas Fulgentius, 548.
Agaunense, *S. Mauri*, 110.
Agedunum, *Ahun*, 307. Fundatur, 103. Abbas, Clarus, *ibid.*
Agerense, seu Aggerense funduntur, &c. 553. Cluniaco subjicitur, 611. Abbas Guilelmus, 553.
S. Agerici. *Vide*, Virdunense.
S. Agricolæ. *Vide*, Remense.
Ahusium in Rhæza conditur, 527.
Ahusium in Suevia, *ibid.*
Aichfeldensis ubbas Ainoldus, 369.
S. Aigulfi. *Vide*, Pruvinense.
Albanetu sub Casino, 392.
S. Albani in Anglia, *S. Albans*, 44. Conditur ab Offa rege, &c. 617. Ejus abbates, &c. reconsentur, *ibid.* 618. Prope illud sanctimoniales, 607. Abbates, Alfricus, Alfricus II. seu Egfridus, Eadfridus, Eadmarus, Eadricus, Ealdredus, Egfridus seu Alfricus, 617. &c. Frethericus, 618. Leofricus, 607. &c.

&c. Leoſtanus Paulus, 618. &c. Willegodus, 617. &c. Winothur, *ibid.* Wligus ſeu Wlfinus, Wligus ſeu Wlfinus alter, *ibid.*
S. Albani, *Vide*, Moguntinum.
S. Albini, *Vide*, Andegavenſe.
SS. Alexandri, &c. *Vide*, Graſcaf.
S. Alexii. *Vide*, Romanum.
Alfalium S. Michaelis ſub S. Victore, 448.
Alfus S. Salvatoris, 353.
Alife S. Salvatoris, ſub Vulturno, 205.
Alleria, S. Mariæ, ſub Flaviaco, 550.
Altahenſe, 569.
Altahenſe-Inferius, 97. *Nider-Altaich*, 147. 235. 253. 246. 387. 408. 411. 468. Reſtauratur, &c. 71. Abbates, Adalhardus, 468. Athelbertus, 387. &c. Dietmarus, 468. Erhanbertus, 71. S. Godehardus, 11. 20. 92. 287. Rumundar, 298. 387. &c. Wenceſlaus, 468. Wolframus, 298.
Altahenſe-Superius, 71.
Alta-Silva, *Haute-Seille*, Ciſterc. ordinis, 383. 464.
Altenenſe in Saxonia conditur, &c. 105. Abbatiſſæ, Luitgardis, & Lutgardis, *ibid.*
Altimontis abbas Everhelmus, 329. 373. 428.
Altivillarenſe S. Petri, *Hautvillers*, 363. Abbates, Norgaudus, 462. Warinus, 543.
Altonis-monaſterii vices, 28. 376. Abbates, Eberhardus, Henricus, Rudolfus, 28.
Altorfenſe, ejus viciſſitudines, *ibid.* 376. 499. 500. *Vide*, Weingartenſe.
Altorfenſe S. Cyriaci prope Molsheimium, *Altorf près de Molsheim*, 550. 583. A Leonis IX. parentibus conditum, 465.
Alverrenſis cella S. Petri de Cultura, 574.
Amalfitanum S. Laurentii, 42.
S. Amandi cella Cloniſer, 98.
S. Amandi. *Vide*, Elnonenſe, Rotomagenſe.
S. Amandi, ſeu Amantii de Buxis apud Rothenos, 539. 567. 604. Inſtauratur, 40. S. Vitono ereptum, 557. Tranſlatum Montiniacum, 539. Abbates, Adalgarius, 404. Seu Algerius, 539. *Vide*, &c. Franco, *ibid.* &c.
Amberta prioral. Cluniaci, 96.
Amblanenſe S. Dionyſii de Prato, conditur, ejus fortuna, 525.
Ambroſianum ſeu Ambroſiana baſilica. *Vide*, Mediolanenſe.
Amerbacenſe ſeu Amorbacenſe, *Amorbach*, 570. Conſtruitur, 577. A quo conditum, &c. 539. Abbates, Otho, 174. Richardus, 359.
S. Anaſtaſii de Olono, 10.
Andaginenſe. *Vide*, S. Huberti.
Andaonenſe. *Vide*, Avenionenſe.
Andegavenſe, abbas Robertus, 636.
Andegavenſe S. Albini, *S. Aubin d' Angers*, 48. 247. 261. 288. 350. 379. 390. 445. 498. 578. 588. 552. 574. 575. Datum ei monaſterium S. Clementis de Credonio, 681. Abbates, Gontherus, 48. Hebertus, 377. &c. Seo Humbertus, 681. Otbrannus, 550. 379. &c. 593. &c. Primaſius, 378. Rainaldus, 247. &c. Theodericus, 534. 541. &c. Walterius, 547. 549. 556. 404. &c.
Andegavenſe S. Salvatoris Aquariæ, *l' Evière*, 550. 691. Conditur, &c. 405. 518. Charta de ejus fundatione pro Vindocinenſibus, papæ ſubjicitur, &c. 682.
Andegavenſe S. Nicolai, 349. 356. 404. 405. 459. 488. 518. 527. Conditur, &c. 250. Ibi ſepultus Gaufridus Martellus comes-monachus, 551. Abbates, Aderaldus ſeu Arraldus, 527. Adraldus, 551. 574. Baldricus, 550. &c. Hildinus, 550. &c. Nivalis, 527. Raginſides, 349. ſeu Reginaldus, 356. Reclus, 250.
Andegavenſe S. Mariæ de Caritate, *ſeu de Roncereio, le Roncerai*, 591. 429. 438. 445. 611. 651. Ejus initia, 320. Unde dictum de Caritate, ibi conventus SS. epiſcoporum, &c. *ibid.* Ibi & monachi, *ibid.* Duplex fuit, 551. Prioratus ei ſubjecti, 591. Abbatiſſæ, Aldebergis, *ibid.* &c. Beliardis, 555. &c. Bertrada, 591. 429. &c. Leburgis, ſeu Lieburgis, Leoburgis, 595. &c. ſeu Leoburga, 550. ſeu Teburgis, Tetburgis, Titburgis, 591. An dux, *Vid.* Letgardis, 297. Richeldis, 450. Seu Richildis, 591.
Andegavenſe S. Sergii, *S. Serge d' Angers*, 250. 597. 401. 446. 506. 55. Sergii & Bacchi, 555. SS. Sergii, Godeberti & Medardi, 377. Reſtauratur, 378. Abbates, Dagbertus ſeu Daimbertus, 506. Huberti duo, 378. Guntardus, Rainо, Theodebertus, 377. Wigrinus, 518. 545. &c.
Andelawenſe, *Andlau*, ibi corpus S. Richardis Leo IX. elevat, 465.
S. Andreæ Felix abbas, 628.
S. Andreæ in Anglia, 555.
S. Andreæ ab Abbone memoratum, 99.
S. Andreæ abbatiola ſub S. Miniate, 585. Ei præfectus Petrus primicerius, *ibid.*
S. Andreæ in Biſano ſub Farfa, 599.
S. Andreæ in Caeſlonia, abbas Galindus, 534.
S. Andreæ ad Clivum Scauri, *Vide* Romanum.
S. Andreæ Novi-Caſtelli, *Vide*, Caſtellum Cameracenſe.
S. Andreæ de Planezas, 599.
S. Andreæ Taurinenſe, 561.
S. Andreæ prope Vapincum, 528. Cluniaci, 96.
S. Andreæ, *Vide* Aſturicenſe, Avenionenſe, Foldenſe, Saredenſe, Viennenſe, Wirziburgenſe, Wormſtiæ.
S. Angeli Lætus abbas, 678.
S. Angeli de Cacemino, 537.
S. Angeli, *Vide* Camerinenſe, Mellitenſe.
Angeriscenſe, 278. Seu Ingeriacenſe, S. Johannis, S. *Jean d' Angely*, 197. 239. 578. 306. 320. 322. 592. 552. 662. Ejus dedicatio, 456. Abbates, Aimericus I. & II. 197. &c. Aldeinus, *ibid.* &c. ſee Ilduinus, *ibid.* Arnaldus, 404. &c. Gaufridus, 456. Gaufridus II. 592. Goſſridus, 447. Hildeinus, ſee Ildeinus, 59. S. Odilo, 597. Odo, 552. Rainaldus, 59. Rainaldus I. & II. 198. Walterius, 59.
Anianenſe S. Salvatoris, *Aniane*, 544. 622. Ei Gellonenſe affertum, *ibid.* Abbates Emmeno, 622. &c. Pontius, 559. &c. Rainaldus, Salvator, 544. Salvatus, 590.
S. Anisoi, S. *Chinien*, ſeu S. Laurentii, ad Veronodubrum, 555.
S. Aniani, *Vide* Aurelianenſe.
Anicienſe S. Petri, *S. Pierre du Puyen Velai*, 96. 342.
Anie-Altare abbas Fagildus, 596.
S. Anthimi abbas Boſo, 574.
S. Antonini de Fredoleiz Cluniaco ſubjicitur, 622.
S. Antonini de Villa-nova, 422.
Apuliaici S. Mariæ ſub Vulturno 205.
S. Apollinaris Willelmus abbas, 678.
S. Apollinaris, *Vide* Claſſenſe, Ravennenſe.
S. Apri, *Vide*, Tullenſe.
Aptenſe, S. Euſebii, *S. Euſebe d' Apt*, 200. 228. 347. 348. An S. Juſti, antiquitas, 564. Abbates, Durandus, 228. Goutardus, 348. S. Martianus, 200. &c.
Aqua-belle, 205. An Camaldulum? 542. Ei Degnimus præponitur, 542.

Aqua

Aqua-Mundula S. Martini ſub Caſino, 515. Caſino datur, 485.
Aquaria, *Vide*, Andegavenſe.
Aquilonaris-Silva, 147.
Aquiſgranenſe S. Adalberti, *Aix la Chapelle*, 230.
Aquenſe, ſeu Aquiſgranenſe, ejus exemtio, 585.
Arelatenſe S. Cæſarii, *S. Ceſaire d' Arles*, 75. Abbatiſſæ, Adalwia, Eloiſſa, *ibid.*
Arelatenſe, *Vide* Mons-Major.
Arenariæ, ſub Roncerio, 302.
Arcrinum, *Arezzo*, S. Floræ, 169. SS. Floræ & Lucillæ, 92.
Argentolium, *Argenteuil*, reſtauratur, 533.
Argentoratenſe, *Vide*, Strasburgenſe.
Ariminenſe, *Rimini*, S. Euphemiæ, 109.
Ariminenſe S. Gaudentii, 193. Abbas Venerius, *ibid.*
Ariminenſe S. Thomæ, 109.
Arlanca ſeu Arlanza S. Petri, huc tranſlati SS. Vincentius, Sabina, &c. 430. Abbas Garſias, 567. &c.
Arnacenſe S. Parduli, 288.
S. Arnulfi, *Vide*, Caſſiacenſe, Mettenſe.
Arremarenſe, *Montieramo*, 196. 486. 556. Abbas Walerannus, 582.
Artu cella. *Vide*, Brignolla.
Artedunum, cella Cluniaci, 96.
Aruienſe in Catalaunia, S. Mariæ, 49. 209. 294. 379. Dedicatur, 435. Abbates, Bonifilius, 256. Gausbertus, 200.
Aſilienſe S. Stephani, 70. Prior Attu abbas Lezati, *ibid.*
Aſindenſe, 146. Seu Aſſindienſe, 285.
Aſtenſis cella Fructuariæ, 219.
Aſtoricenſe S. Andreæ, *Aſtorga*, virorum & mulierum, &c. 429. Abbates, Gutterus, *ibid.* Luminoſus, *ibid.*
SS. Araleni & Bertarii, *Vide*, Riederici villa.
Atinenſe S. Nazarii, 268.
Athanacum Lugduni, *Aſnay*, 507. Abbates, Arnulfus, 451. Artaudus, Garnerius, Gauceranus, Gerardus, Humbertus, 507. Rainaldus, 181. &c. Wicardus, 507.
Atrani SS. Cyrici & Julittæ, abbas Leo, 41. &c. Dicitur S. Mariæ *de Domna*, 42.
Atrebatenſe S. Vedaſti, *S. Vaſt d' Arras*, 142. 264. 294. 327. 352. 360. 378. 380. 385. 450. 506. Reperitur, &c. A Richardo 385. Ejus ſtatus, &c. &c. Abbates, Balduinus, 227. &c. Fulradus, 285. &c. Heribertus, *ibid.* Leduinus, 254. &c. Letdoinus, 292. &c. Lietdvinus, 408. Seu Lietwinus, 518. S. Poppo, 393. &c. B. Richardus, 82. &c. Proabbas, Emmelinus, 449. Fredericus præpoſitus, 252.
Avanglia, ſeu S. Maria in pago Wilcaſſino, 33.
S. Audoeni, *Vide*, Crux, Gliſortium, Rotomagenſe.
S. Audoeni abbatia Turonis, 162.
S. Audomari, *S. Omer*, 368.
Aventinum, ejus abbas Azo, 229. *Vide*, Romanum.
Avellana S. Petri, 336. 509. Abbas Petrus, *ibid.*
Avellani, *Vide*, Fons-Avellani.
Avenionenſe, ſeu Andaonenſe, ſeu Montis-Andaonis, S. Andreæ *S. André d' Avignon*, 217. 221. 298. 479. Abbates, Ermengardus, 479. Giſo, *ibid.* Martinus, 227. &c. S. Pontius, 479. &c. Rolandus, *ibid.* Seu Rotlandus, 648.
Avenioncole S. Ruſi, 340.
Averſanum S. Laurentii ad Septimum, 511. Abbates, Guilterius, Guarinus, Hugo-Brandinellus, Rainaldus, Robertus, *ibid.*
Averſa. *Vide* S. Rigaldi.
Augienſe prope Conſtantiam, *Richenaw*, 29. 55. 124. 231. 247. 287. 315. 353. 512. 520. 570. Dedicatur a Leone IX. 451. 461. Ejus theſaurus, 574. Ibi monachus Hermannus-Contractus, & alii, 594. Abbates, Alawicus, 294. &c. Bernardus, 413. Berno, 217. 271. 580. 422. &c. Heinricus repulſus, 574. Immo, 187. &c. Rudmannus, 22. Udalricus, 452. Udo, 574. Werinharius, 531. &c. Witegonno, 29. Witegowo, 304.
Auguſtanum. *Vide* S. Udalrici.
S. Auguſtini. *Vide* Cantuarienſe, Lemovicenſe.
Auguſtodunenſe. *Vide* Æduenſe.
Avinionenſe. *Vide*, Avenionenſe.
S. Aviti. *Vide*, Dunenſe.
Aulonæ S. Mariæ, 455. 569.
Aurea-inſula. *Vide*, Caſaurienſe.
Aureæ-vallis abbas W. 446. 674.
Aurelianenſe S. Aniani, *S. Aignan d' Orleans*, 545. 649.
Aurelianenſe S. Evurtii, *S. Euvert*, 614.
Aurelianenſe, clauſtrum S. Maximini, & abbatia S. Maximini, *S. Meſmin*, 649.
Aurigemæ SS. Juſti & Paſtoris abbas Manaſſes, 134.
Auriliaceole, *Orillac*, S. Geraldi, 15. 20. 37. 54. 78. 81. 96. 641. Abbates Adraldi duo, 78. &c. Gerildus, 15. &c. Gerardus de S. Screno, 25. Johannes, 54. Raimundus, 50. &c.
Aorionenſe. *Vide*, Ebronienſe.
Auriovalli S. Dodæ, 536.
Auſcienſe S. Orientii, *S. Orient d' Auch*, Cluniaco ſubjicitur, &c. 622. Abbas Raimundus, *ibid.*
Auſcienſe. *Vide*, Peclanum.
Auſtili S. Pauli, 155.
S. Auſonii. *Vide* Engoliſmenſe.
S. Auſtremonii. *Vide* Iciodorenſe.
Autiſiodorenſe S. Germani, *S. Germain d' Auxerre*, 34. 80. 96. 132. 505. 596. 648. 649. 669. A Roberto rege obſidetur &c. 239. Reformatur, 54. Abbates Achardus, 295. &c. Galterus, Heribertus, 609. &c. Hildericus, 223. &c. Hildericus, 80. S. Maiolus, 54. Oddo, 363. Seu Odo, 669. &c. Thealdus, 596. 670. Prior Odo, 609.
Autiſiodorenſe S. Juliani, 418. Abbatiſſa Emma, *ibid.*
Autricum prioratus S. Remedii, 429.
Auxeliodunenſe. *Vide*, Exolidunenſe.

B

Bagienſe S. Benedicti, prioratus, 372.
Baini-villa, *Bainville ou Mireir*, cella S. Apri, 553.
Bajocenſe S. Vigoris, *S. Vigor de Bayeux*, quando ibi monachi, 619. Præpoſitus Robertus de Tumbalcnia, *ibid.*
Baiſiacum, *Baire* S. Salvatoris, cella Majoris monaſt. 478. Majori-monaſterio aſſeritur, 593.
S. Baldomeri ſub Saviniaco, 434.
Balmenſe, 562. Abbatiſſa Elizabeth, *ibid.*
Balneolenſe S. Stephani, 234. Abbas Bonfilius, *ibid.* An Iſtrnus, *ibid.*
Balneum S. Michaelis, *Bagno*, 562.
Balnum obedientiæ S. Juliani, 287.
Bambergenſe S. Michaelis, 177. A S. Henrico fundatum, 278. Dedicatur, 258. Abbas Ekkibardus, 235.
Bambergenſe S. Stephani Canonic. reg. 277.

Ban-

Bantium S. Dionyſii, cella Fuldæ, 537.
Barcinonenſe S. Petri, 34. Abbatiſſa Boniſilia, *ibid.*
Barenſe S. Nicolai, *Bari*, 399. Abbates Marcus, *ibid.* Petrus, *ibid.*
Barenſe SS. Trinitatis, 399. Abbates Marcus, *ibid.* Petrus, *ibid.*
Bariſiacum *Beriſi*, cella S. Amandi, 608.
S. Bartholomæi de Carpineto, 41. Abbas Benedictus, *ibid.*
S. Bartholomæi Triſaltenſe, 337.
S. Bartholomæi, *Vide*, Peſulanum, Orienſe. Remenſe.
Baſucenſe, abbas.... 447.
S. Baſoli prope Remos, *S. Baſle près de Reims*, 249. Ibi concilium, 61. Abbates Adſo, 20. Odeleus, 14. Wenricus, 543.
Baſſeni-villa ſub Majori-monaſterio, charta ejus fundationis, 692.
Baſſiacenſe S. Stephani, *Baſſac*, conditur, 218. Abbas Amaldus, *ibid.*
Baſſona, *Baſſole*, prioratus, 251.
Bathonienſe, abbas Bathondeus ſeu S. Elfegus, 23. Vetus monaſterium & Novum, 24.
Banchetti-villa. *Vide*, S. Georgii.
S. Bavonis. *Vide*, Gandavenſe.
S. Beati ad Garumnam, cella Lezati, 536.
Becianum ſub Cluniaco, 116. *marg.*
Beccenſe S. Mariæ, *le Bec*, 402. 468. 472. 475. 476. 487. 511. 536. 582. 589. 590. 606. Ejus initia, 402. 559. 560. 561. Abbas & fundator B. Herluinus, 559. &c. A Criſpinio maxime cultum, ibi ſingularia in B. Mariam devotio &c. 590. Ibi Lanfrancus fit monachus, 412. 413. Celebres ſcholæ ſub Lanfranco, 432. 443. Ibi S. Anſelmus fit monachus, 567. 547. Qui eſt celebris &c. 561. Abbas, S. Herluinus, 412. &c.
Beel eremus in Hungaria, 301.
Begonis-cella in Voſago, S. Blaſii, 259.
Beliſmenſis cella ſub Majori-monaſt. *Beleſme*, 327.
Bellimenſe S. Martini fundatur, 364.
Bella-inſula, *Gardel*, ſub Rothono, 282.
Bellanga cella S. Michaëlis in Bremio fundatur, 446.
Bellicadrenſe, *Beaucaire*, virginum, 64.
Bellilocenſe in Argonna, 286. Seu Waſſoglum, *Beaulieu en Argone*, 233. Abbates S. Richardus, 286. 510. &c. Alter Richardus 434. S. Rodingus, 435.
Bellilocenſe S. Petri apud Lemovices, *Beaulieu en Limouſin*, 15. 87. 117. 321. 658. A ſæcularibus abbatibus male habitum, 341. Abbates Bernardus, 118. &c. Frodinus, 341. Geraldus, 15. Geraldus II. 341. Hugo de Comborno, *ibid.* &c.
Bellilocenſe Turnonum, prope Loccas, *Beaulieu près Loches*, 98. Conditur &c. 280. Ejus fundator, 404. Exemtio, &c. 206. Abbas Urſus, 404.
Bellilocus, cella Flavinisci, 196.
Belli-montis in Algia, *Beaumont en Auge*, S. Mariæ conditur, 550.
Belli-montis prioratus Cluniaci, 97.
Bellimontis. *Vide*, Turonenſe.
Bellovacenſe S. Luciani, *S. Lucien de Beauvais*, 2. 148. 370. 550. Abbates, Fulco, 184. &c. Hubertus, 550. Rainerus, 548. Petrus, 550. Theobaldus, *ibid.*
Bellovacenſe S. Michaëlis, 376.
Bellovacenſe S. Pauli, exſtruitur, *ibid.* S. Mariæ ad S. Paulum, an idem cum nramnia, *ibid.* Ejus elogium, 377. Inſtauratur, 379. Abbatiſſæ, Adelaïs, 377. Betta, 436. Emeſina, Magdalena, *de Sourdis*, Magdalena *de Clermont*, & ejus neptis, Mathildis, Otilia, Taſia, 377.
Bellovacenſe S. Quintini, 540. Abbas Ivo, *ibidem*.
Bellovacenſe S. Symphoriani fundatur, &c. 376. Abbas, Vitalis, 550.
Bellum, *Bataille*, in Anglia, a Willelmo Conquæſtore conditum, 416. Qua occaſione, 590. Abbas, Radulfus, *ibid.*
Belmenſe S. Stephani, *Beaune*, priorat. 268.
S. Benedicti abbas Theobaldus, 404.
S. Benedicti de Sagiis, 371.
S. Benedicti, an Caſini abbas Richardus, 469.
S. Benedicti in Catalaunia, 205.
S. Benedicti ad Leones, abbas Dominus, 181.
S. Benedicti ad Lubricati alveum, 199.
S. Benedicti in agro Mantuano, *Vide*, Padolironenſe.
S. Benedicti Melfitanum, 431.
S. Benedicti de Salto. *Vide*, Salenſe.
S. Benedicti. *Vide*, Bilbilitanum, Campitellenſe, Capuanum, Caſtrenſe, Floriacenſe, Nantogilum, Nantolimn, Padolironenſe, Quinciacum, Salenſe, Salernitanum.
Beneventanum S. Modeſti, 201.
Beneventanum S. Sophiæ, 167. 526. Abbas Gregorius, *ibid.* &c. Præpoſitus Siconolfus, *ibid.*
S. Benigni. *Vide*, Berſiniacæ-curtis, Divionenſe.
Beracenſe ſub Cluniaco, 216.
S. Bercharii, *Vide*, Dervenſe.
Berdehaugienſe, ignotum, 219. Abbates Abarhilt, Irmendrudio, *ibid.*
Berſodium *Ville Berſou*, ſub Majori monaſt. 486.
Bergenſe ad Albim, in Germania, abbas Sigifredus, 279.
Bergenſe in Anglia, abbas Kenulfus, 176.
Bergenſe S. Winnoci, *Berg-S. Vinoc*, conditur, 253. Ibi monachi inſtituti, 260. Huc translatæ reliquiæ S. Leuvinæ, 535. Abbates Ermengerus, *ibid.* Germanus, 260. Hermes. Ingelbertus, Manaſſes, 535. Rodericus, Rumoldus & alii, 260.
Bergenſe. *Vide*, Magdeburgenſe.
Bergunnenſe S. Salvatoris, duplex, 357. Abbas, Ferdinandus-Adefonſus, *ibid.* Abbatiſſa Caradona, *ibid.*
Bernacenſe ſeu Bernacenſe, S. Mariæ, *Bernay*, 304. Conditur, 284. Abbates B. Guillelmus, Nicolaus, Osbernus, *ibid.* Radulfus, 455. Richardus, Vitalis, 285. &c.
Berſiniaca-curtis S. Benigni, *S Belin*, prioratus, 268.
Sanctarum Berthatii & Athaleni. *Vide*, Biederici-villa.
Bertiniaca curtis cella S. Benigni, 237. 379.
S. Bertini. *Vide*, Sithienſe.
Beſuanſe S. Petri, *Beze*, 3. 580. Reformatur, 57. Ibi conventus pro S. Benigno, 623. Abbas B. Guillelmus, 589.
Bethleemiticum S. Mariæ, 315.
Bethleemiticum. *Vide*, Ferrarienſe.
Beuda S. Laurentii, 256.
Biſurcum in Iſtria, *Biſolo*, 112. Hoc Romualdus incolit, 255.
Bigorrenſe SS. Felicis & Licerii, *Tharbes en Bigorre*, Cluniaco ſubjicitur, 606. Abbas Richardus, 298. 651.
Bilbilitanum, S. Benedicti, 494.
Biſanum S. Andreæ ſub Farfa, 309.
Biſuldunenſe S. Geneſii, 176. Abbates Adalbertus I. Adalbertus II. 376. Guifredus II. 256.

Bi-

Bifuldunenſe S. Petri, conditum & exſtinctum, 276.
Bituricenſe S. Sulpicii, Naveuſe, *S. Sulpice de Bourges*, 18. 59. 552. 410. Privilegio donatur, 405. 406. Abbates, Engelbertus ſeu Ingelbertus, 59. &c. Herbertus, Hilarius, 35. Humbertus, 503. &c. Nictarius, 592. Odo, 406. &c. Vivianus, 405. &c.
Blandinienſe ſeu S. Petri Gandenſe, aut Gandavenſe, *S. Pierre de Gand*, 7. 33. 52. 90. 174. 276. An ibi corpus S. Wilframni, 369. Abbates Adalwinus, 90. &c. Guido, 8. B. Richardus, 186. &c. Rotboldus, 276. &c. Wichardus, 295. &c. Wido, 90. &c. Womerus, &c. 7.
Blanqiaceuſe, *Blangi*, reſtauratum, &c. 350. Abbatiſſa S. Berta, 308. &c.
S. Blaſii, Martinus abbas, 678.
S. Blaſii Averſano monaſt. ſubiicitur, 522.
S. Blaſii in Hercinia-ſilva, *S. Blaiſe dans la Foreſt noire*, 465.
S. Blaſii, *Vide*, Begonis-cella, Noviomenſe.
Blederici-villa, *Bleurville*, SS. Bertarii, & Athaleni conditur, &c. 473. Leonis IX. bulla pro eo, 471. Abbatiſſa Lauhardis, 678.
Bleſenſe S. Launomari, *S. Lomner de Blois*, 296. 327. 606. Abbates, Guido, Iſembardus, *ibid.* Richerius, 590. &c.
Blidenſtatenſis abbas Rudolfus, 569.
Bliſaccuſe, ubi S. Terentius, 59.
Blizentius, V. Cella-Meduſi.
Bobienſe, *Bobio*, 31. 93. 212. 217. Abbates, Atto, 217. Gandulfus, *ibid.* Gerbertus, 93. &c. Lanfrancus, 217. Petrus, 211. Petrus-Aldus, 218.
S. Bobonis ſeu Bovonis de Viqueria, *Vogbera*, 125. Abbas Bernardus de Baldizonibus, *ibid.*
Boccanici S. Liberatoris, 36.
Bocangienſe, nunc canonicarum, 553. Abbatiſſa Hiltogart, *ibid.*
Bodonis-monaſterium, *Bonmoûtier*, in Voſago, 83. 214. Conditur, 200. Reſtituitur, *ibid.* Caroli Simplicis charta pro eo, 646. Abbatiſſa, Teutberga, 200.
Bojanum ſeu Boggianum conditur &c. 387. Abbas Johannes, 387.
Boleſlawenſe S. Wenceſlai conditur, 396.
Bona-vallis, *Bonneval*, 239. 365. Abbates, Berengarius, 365. Salomon, 404. &c. Tedfridus, 239.
S. Bonifacii, *Vide*, Romanum.
Bonuſſons Ciſtercienſium, 814.
Boſſebia S. Bonifacii canonicorum exſtruitur, 277.
Boſonis-villa, *Vide*, Buoſonis-villa.
Boravilla S. Petri, 382. S. Pauli, 518.
Braderſordenſe in Anglia, 146.
Brantoſmenſe, *Brantoſme*, 52. 522. 577. 650. Abbates, Alduinus, 52. Amblardus, 572. &c.
Bremetenſe S. Petri, 24. 120. 219. Ab invaſoribus liberatur, 336. Abbates, Adraldus, 522. &c. Arraldus, 545. Seu Eldradus, 414. &c. Airaldus, 627. Albericus epiſcopus, Aldericus ſeu Alricus epiſcopus, 522. Bonushomo ſeu Homo-bonus, 120. Gezo, 22. Gotofredus, 522. Seu Gotifredus, 219. Odilo, 522. Invaſor, 536. Reinerius, 522.
Bretulienſe. *Vide*, Britolienſe.
Breunovienſe S. Martini, ſeu Sacer-mons in Boëmia, 132. 431. Conditur, 106. Abbas, S. Anaſtaſius ſeu Africus, aut Auſtricus, 206. &c.
Bricotil. *Vide*, Caſtri-Brientii.
Brigualla S. Perpetuæ, *la celle de Brignolle*, ſub S. Victore, 232.
Brigum, ibi abbas, 446. 674.
Britolium S. Mariæ, *Bretteüil*, 352. 556. Abbates, Ebrardus ſeu Evrardus, 325. &c. Guilelmus, Hubertus, Olricus, Radulfus, 556. &c. B. Richardus, 186. &c. Robertus, 556.
Brivatenſe S. Juliani, *S. Julien de Brioude*, canonicorum ſecularium, 418. 443. 458. 492. 623.
Brixienſe, *Breſcia*, Salvatoris & S. Juliæ, Novum dictum, 107. 216. Abbatiſſæ, Berta, 107. Rolinda, 216.
Brixilienſe, ad Padum, 162.
Bruci, obedientia ſub S. Theotfredo, 370.
Bruerolienſe S. Germani, cella S. Petri Carnutenſis, 543.
Brumadenſe ſeu Brumienſe, *Brugnale*, in Italia, 92. Fit ſedes epiſcopalis, *ibid.* Abbates, Conſtantius, *ibid.* Eugirus, 52. Seu Eugiro, *ibid.*
Brunvilleterenſe SS. Nicolai & Medardi, 373. 597. Conditur, &c. 282. Abbates, an Ello, *ibid.* Evo, 330. &c. Tegeno, 280. 52. Wolphelmus, 624. &c.
Buchogienſe reſtauratur, 484. Abbatiſſa, Ivota, Ota ſeu Uta, *ibid.*
Buoſonis-villa, *Bouſonvalle*, 214. Conditur, 334. Abbas Cuono, non Evono, *ibid.*
Burbonenſe-Anſelli, *Bourbon l'Anty*, SS. Nazarii & Celſi, 335.
B. Burchardi. *Vide*, Witziburgenſe.
Burcitbum, *Borset*, epiſc. Leodienſi adjudicatur, 263.
Burdigalenſe S. Crucis, *Sainte Croix de Bourdeaux*, 25. 264. Abbas, Arnaldus Trencardi, 264.
Burenſe, *S. Edmundi*, in Anglia, 253. 435. Abbates, Baldewinus ſeu Balduinus, Leofſtanus, 616. Wius, 253.
Burgenſe in Anglia. *Vide*, Medeshamſtedenſe.
Burgulicuſe S. Petri, *S. Pierre de Bourgueil*, 76. 125. 128. 162. 179. 207. 228. 330. 388. Fundatur, 18. Confirmatur, 88. Abbates, Aimericus, 535. &c. Baldericus, 207. &c. Berno, 179. Gauzbertus, 61. &c. Seu Gozbertus, 125. Gauzbertus I. 179. Senior, 207. Gauzbertus II. 179. Jubannes, 207. Julianus, 207. &c. Raimundus, *ibid.* Rainaldus, 448. &c. Teudo, 207. Theudus, 404.
Burnæ-villa, *Bonneville*, conditur, 360. Beccam transfertur, 361. 402. *Vide*, Beccum.
Burtbonienſe ſeu Burthonenſe, in Anglia, 97. 264.
Buſendorfi abbas Cono, 676.
Buſtorſiana collegiata Paderbornæ, 365.
Buxerienſe apud Pictones *Boiſſiere*, 322. 658. 661. 666.
Buxia, ſeu Buxienſe. *Vide*, S. Amantii.

C

CAbilonenſe, *Chalon Sur Saone*, SS. Coſmæ & Damiani, 233.
Cabilonenſe S. Marcelli, *S. Marcel de Chalon*, Cluniaco ſubiicitur, 223.
Cabilonenſe S. Petri, *Chalon ſur Saône*, abbas Soffredus, 502.
Cabrereſia S. Laurentii ad Nigellam, variæ ejus vices, 555. Abbas Raimundus-Ebroinus, *ibid.*
Caburrenſe S. Mariæ, 198. 200. Abbas, Johannes, *ibid.*
Cadomenſe S. Stephani, *S. Eſtienne de Caën*, 296. Quo occaſione conditum &c. 290. Ejus privilegia, *ibid.* 691. Abbates Lanfrancus, 612. &c. Willelmus, 590.

Cadomense S. Trinitatis, 612. Ejus fundatio & privilegia, 590. Dedicatio, dotatio, privilegie &c. 611. Abbatissæ, Beatrix, 618. Cæcilie, Mathildis, 588.
S. Cæciliæ in Catalaunie abbas Johannes, 215.
Elinitense, 283. In valle Elinz, 290. Abbas, Durandus, 283.
S. Gæciliæ in Monte-Serrato, 275. 371. *Vide*, Mons Serratus.
S. Cæciliæ. *Vide*, Castellionense.
Cælum-aureum. *Vide*, Ticinense.
S. Cæsarii. *Vide*, Arelatense.
Cassingense prope Cassellas, 535.
Cagnense. *Vide*, S. Verani.
Caietenum SS. Theodori & Martini, 84. Origo & fortuna, 251. Abbates, Albericus, Anastasius, Joannes, Leo, Msraldus, Stephanus, 244.
Calena, S. Miriæ sub Casino, 537.
Calense, *Chelle*, ibi residet rex Robertus, 516.
Calidæ-aquæ *Aigues-chaudes*, S. Martini sub S. Floro, charte pro eo &c. 641.
Calma, seu Calmeria, *la Chaume*, S. Mariæ fundatur, 611. Abbas Philippus, *ibid.*
Calmiliense seu Calmeliacense. *Vide*, S. Theotfredi.
Calonna S. Meurilii, *Chalonne*, 376. Sub S. Albino, 441.
Camaldulense, *Camaldoli*, 378. 445. 587. 600. 602. 655. Seu Fons bonus S. Salvatoris, &c. 353. 354. *Vide* Fons-bonus. Ejus initia, fitus, &c. 342. Effigies, *ibid.* Ejus loci monachorum laus, 385. Decimæ rerum venditarum iis Aretii solutæ, 357. Divisi in tres congregationes, 303. Priores, Albizus, 385. &c. Petrus-Dagninus, 342. &c. B. Rodulfus, 344. &c. Rusticus, 313.
Cambonense, *Chambon*, S. Vsletiæ, 325. Apud Lemovices, 342. Præpositus Rogerius, 618.
Cameliacum seu Camillecum, *Chemille*, sub Majori-monasterio, 372.
Cameracense S. Sepulcri, *S. Sepulcre de Cambray*, fundatur, 600. Illustretur signis, *ibid.* Abbas, Walterus, *ibid.*
Cameracesii-castellum, *Vide*, Castellum.
Camerinense, *Camerino*, S. Angeli, seu S. Michaelis & S. Eustachii, 626. Abbates, Petrus I. Petrus II. *ibid.*
Camerinense S. Nicolei ad Ostia fundetur, 228. Abbas Petrus, *ibid.*
Campellense, *Champeaux*, 289.
Campidonum, *Kempten*, 22. 468. 569. In beneficium datum Ernesto duci, 297. Abbates, Ruchsredus, 290. Ruodolfus, 22.
Campitellense S. Benedicti conditur, 337. Abbas Albertus, *ibid.*
Campo-Leonis S. Jsnestii, *S. Genuain de Campoleon*, 353. 324. Conditur, 107. Dotetur, 594. Abbates, Albizus, 107. &c. Petrus, 323. &c. Vincentius, 324.
Campi-Rotundi S. Petri, *Campredon*, 599. 234. Abbates, Bonfilius, *ibid.* Teudericus, 21.
Canense S. Mariæ, 407.
Canigonense S. Martini *Canigou*, 180. 504. 550. 256. 375. 379. 446. Pundatur, 544. Ejus conditor, &c. 479. Abbates, Guillelmus, Miro, 379. Oliba, 280. Oliva episcopus, 479. Renardes, *ibid.* Selve, 210. &c.
Cano, S. Michaelis, 415.
Canogobiense, prioratus Cluniaci, 96.
Canonica sub Victore, 555.
Cantoiolense *Chantevil*, abbas Robertus, 599.
Cantuariense, *Cantorbery*, S. Augustini, seu S. Petri, 55. 479. 514. Ejus abbatis privilegium, 555. Pontificalibus ornatus, 599. Abbates, Ægelsius seu Egelsinus, 616. Ailmerus, Almarus, seu Elmerus, 513. Egelsinus, 599. &c. Elmerus, 176. &c. Elstanus, 272. &c. Rogerius, 599. Siricus, 46. &c. Wilfricus senior, 55. Wilfricus, 640. &c. Wolfricus, 560.
Cantuariense cathedrale Christi, 553. 589. 536. Seu SS. Trinitatis, 507.
Cantus, S. Petri, 599.
S. Caprasii de Pontonis, *Pontons*, cella, 255. 503.
Capuanum, 274. 621. Abbas Johannes, 215.
Capuanum S. Benedicti, 91. Cella Casini, 512. Ei præfectus Desiderius, 527.
Capuanum S. Laurentii, 36. Abbates, Aldemarius, *ibid.* Jacobus, *ibid.*
Capuanum S. Vincentii, 12. Vastatur, 284. Abbates, Hilarius, 284. Johannes, Rotfridus, 12.
Caput-Cerviæ, *Sacerge*.
Caput-montis, S. Fructuosi, 412. Abbas Berardus, *ibid.*
Cersmania S. Mariæ, 346. Conditur, 352. Ejus fortuna, 323. Abbatissa, Richilda, 352.
Cara-vallis in Hispania, 322.
Carsotiniacum, *Vide*, Carentiniacum.
Carbonarium S. Laurentii, 134. Restructum, 225.
Carcassonense S. Hilarii, *S. Hilaire de Carcassone*, 4. 22. 40. 626. 632. 365. Et S. Salutinni, 621. Abbates, Benedictus &c. Guarinus, 289. Oliba, 653. Seu Olibanus, 365. Oliva, 297.
Cardenæ abbas Sisebutus, 596.
Carentiniacum, 198. 306. 310.
S. Carilefi, *S. Calez*, Abbates, Ebrardus. 404. Petrus, 445.
Caritas ad Ligerim, *la Charite sur Loire*, 224. Ejus situs & fundatio, 227. Primus prior Gerardus, *ibid.*
Caritas, S. Mariæ, *Vide*, Andegavense.
Carilocus parthenon sub Psalmodio, 190. Pundatur, 246. Abbatissæ, Alamburgis, Bova, Judiths, Stephana, 290.
Carilocus S. Petri, cella Montis-msjoris, 290. 297.
Carnotense S. Martioi, 655.
Carnotense S. Petri, *S. Pere de Chartres*, 5. 33. 51. 82. 187. 202. 263. 282. 324. 370. 367. 381. 300. 428. 472. 544. 545. 546. 611. Ibi turbæ, 156. 255. Sepultus Fulbertus, 324. Ejus loci monachi in electione successoris mixti, *ibid.* Charta Lotharii pro eo, 633. Abbates, Arnolfus, 539. Gisbertus, 33. &c. Hucbertus, 316. Hubertus, 623. &c. Landericus, 493. Landricus, 404. 628. 656. &c. Msgenardus, invsior, 254. &c. Tum abbas, 155. &c. Magenarius, 203. Widbertus, 2. &c.
Carpinetum S. Bartholomæi, 42.
S. Carpophori Comense, *Como*, 336.
Carracedum in Hispania fundatur, 643. Cisterciensibus tribuitur, *ibid.*
Carrionense, *Vide*, S. Zoyli.
Carrosense S. Salvatoris, *Charoux*, 48. 158. 278. 404. Reformatur, 251. Ibi concilium, 48. Sollemniter dedicatur, an a Leone, IX. 446. Abbates, Fulcaudus, *ibid.* seu Fulcradus, 404. Fulcherius, 240. &c. Goffredus, 221. Gumbaldus, *ibid.* Hugo, 401. 241. &c. Hugo II. 446. Petrus, 221. &c.
Carscolaoum, sub Casino, 202.
Carus locus, S. Martini, sub Cluniaco, 95.

Casa aurea, *Vide*, Casaurienſe.
Casa-Dei, *La-Chaize-Dieu*, 64. 330. 563. 606. Ejus initia, 469. 438. In Abbatiam erigitur, 492. Abbates, S. Robertus, 563. Seguinus, *ibid.*
Caſæmarium conditur, 346. Ejus initia, 381. Abbas, Benedictus, *ibid.*
Caſa-nova diœceſis Pinnenſis, 42.
Caſaurienſe, ſeu Caſa-aurea, Piſcarienſe, *Caſaure*, &. 42. 431. 483. Ejus privilegia, 431. Reſtauratur, &c. 568. Abbates, Adam, 6. &c. Berardus, 431. Dominicus, 483. &c. Franco, 432. Giſlebertus, 42. Introitus, 568. Guido, 42. &c. Johannes, *ibid.* Romanus, *ibid.*
Caſinenſe, ſeu Mons-Caſini, *le Mont-Caſſin*, 10. 12. 32. 21. 35. 81. 95. 110. 130. 133. 265. 302. 326. 392. 353. 399. 469. 482. 494. 502. 510. 511. 515. 516. 524. 526. 527. 529. 530. 531. 537. 543. Superius & inferius, 375. 385. A SS. Benedicto, Mauro & Placido fundatum, 683. Ejus eccleſia a Deſiderio extructa. &c. 626. Ibi ſepulcrum S. Benedicti detectum, *ibid.* Ejus loci abbatis privilegia, 525. Prærogativa, ut a papa conſecretur, 386. A Papa conſecrari ſolet, 683. Abbas abbatum, 267. In conventibus, primas abbatum omnium ſedet, 683. Exemtio ab omni epiſcopo, *ibid.* Monachi ex eo monaſterio ad varias dignitates promoti ab Alexandro II. 626. Huc Stephanus IX. papa cantu Ambroſiano dimiſſo, Romanum invexit, 633. Canus ibi Ambroſianus & Romanus, 534. Diſciplinæ uſus receptus, 504. 582. Abjectos, 515. Nullus in refectorium laicus introibat, 330. Ibi Benedictus VIII. & S. Henricus Imperator, &c. 267. Dona conferunt, *ibid.* Hoc invaſit Leo IX. 469. Et privilegia concedit, &c. 459. Illud adit Nicolaus II. 537. Stephanus IX. papa ſimul & abbas hoc invaſit, 525. 527. Et Petrus Damiani Huc receptum triduanum jejunium Quadrageſimæ, &c. 582. Scholæ abjectæ, 582. Invaſitur a S. Adalberto, 63. Hoc S. Odilo invaſit, &c. 568. Qui poſtea S. Mauri reliquias mittit, *ibid.* Hæ ibi ſuſceptæ, 330. Otto III. invaſit, 230. Conradus imperator, & Geſta ejus uxor, &c. ſuſcepti, 386. Electionem liberam abbatis, volunt ſervari, *ibid.* Aureæ-bullæ, *ibid.* Henricus III. ſuſceptus, 442. Huc imperat. Conſtantinop. munera mittit, 501. Ibi Pridericus S. R. E. cancellarius fit monachus, 502. Multa a Panduſio Capuæ principe patitur, 330. A Capuæ principibus opprimitur, 375. A comitibus vexatur, 398. Baſilius, *ibid.* &c. A Normannis, 430. Et danatur monaſteria S. Marini, & S. Martini de Aqua-mundula, charta ea de re, 685. Monaſteria ei ſubjecta, 201. Ejus refugium Romæ apud palatium Suſorrianum, &c. 683. Cellæ & prædia ei ſubjecta, ſigillatim recenſentur, 683. Bulla Victoris II. pro eo, 682. *& ſeq.* Abbates, Aligernus, 268. &c. Angelarius, 293. Athenulfus, 367. &c. Baſilius invaſor, 386. &c. Deſiderius, 516. 530. &c. Fridericus, 460. 525. 682. &c. Johannes, 267. &c. Johannes III. 201. &c. Johannes Rotundulus, 201. Manſo, 71. 268. &c. Petrus, 524. &c. Rejectus, 683. Richerius, 302. 459. 683. &c. An dictus Richardus, 469. 678. Stephanus papa, 685. Theobaldus, 330.
Caſtanietum S. Mariæ, 494. Abbas Albertus, *ibid.*
Caſtellionenſe S. Cæciliæ, 340.
Caſtellionenſe, *Vide*, Concbenſe.
Caſtellum-Cameracenſi, ſeu Novum caſtellum S. Andreæ, *Chaſteau Cambreſis*, 237. 601. Conditur, 535.
Caſtrenſe S. Vincentii, *Caſtres*, 198.
Caſtri-Brientii, *Chaſteau-Briant*, cella S. Salvatoris ſub Majori-monaſterio, 478.
Caſtrum-Radulfi, S. Salvatoris, *Caſteau-Roux*, 21.
Caſulenſe S. Laurentii, 334. 535.
Catalaunenſe S. Petri, *S. Pierre de Chalons ſur Marne*, reſtauratur, 319. Abbates, Odilardus, 434. 543. Oylardus, 462. B. Richardus, 186. 320. &c. Rodulfus, 678.
Catalaunenſis, 234.
S. Catharinæ, *Vide*, Rotomagenſe.
Cavana, unitum S. Georgio Redonenſi, 334.
Cavariacus cella Cluniaci, 96.
Canciacum S. Stephani, villa regia, *Choiſi*, 443.
Cavenſe SS. Trinitatis, *Cave*, 399. 476. Ejus initia, 221. 292. De ejus primordiis differitur, 293. Ejus figura æri inciſa, *ibid.* In cathedralem erectum, tum alio transfertur, *ibid.* Ibi Deſiderius poſtea abbas Caſini, 526. Abbates, S. Alferius, Cooſtabilis, Leo, Petrus I. Petrus II. 479. &c.
Caumartium S. Martini, priorat. 89.
Cannenſe, *Cannes*, abbas Guillelmus, 561.
Canſella cella Cluniaci, 96.
Cella-aurea Papiæ reſtauratur, 22.
Cella-Bobini, ſeu Bovonis, *Vide*, Trecenſe.
Cella in Caſtro S. Angeli ſub Caſino, 207.
Cella Eremitarum, *Vide*, Einſidlenſe.
Cella, *Vide*, S. Ghiſleni.
Calla-Meduſi, *Saremon*, alias Blizentius S. Petri & S. Victoris, nunc prior. 16. Abbas, Azenarius, 50. &c.
Callæ Menulfi, abbas Guillelmus, 504. VVillelmus, 251.
Cella prope Milidunum, 67.
Cella-Manionis Farſæ *ſubjecta*; magna lis ea de re, 119. 520.
Calla-nova, 125. Abbas Manſianus, *ibid.*
Cellenſe, *Vide*, S. Ghiſleni.
Cellenſe S. Petri. *Vide*, Trecenſe.
Caliſmanenſe, *Sanctillanges*, 91. 180. Ei ſubjicitur S. Florus, 640.
Cenomannenſe S. Petri de Cultura, *La Couture au Mans*, 527. 561. A quo conditum, 102. Abbates, Aveſgaudus, ſeu Aveſgotus, 543. &c. Gauzbertus, 58. Ingelbaldus, 228. Ingelbaudus, 227. Rainaldus, 191.
Cenomannenſe S. Vincentii, 128. 506. Et S. Laurentii reſtauratur, 405. Gervaſii archiep. Remenſis in illud beneficia, 506. Ibi epiſcoporum & canonicorum ſepultura, *ibid.* 405. Abbates, Aveſgaudus, 506. Ingelbaudus, 195.
Cantulenſe. *Vide*, S. Richarii.
Capeda S. Felicis ſub S. Iſidoro, 595.
Cerafienſe, *Cerify*, 335. Conditur, 327. 330. A comite Roberto, 302. Ibi reliquiæ S. Vigoris, 455. Abbates, Almodus, 331. &c. Durandus, *ibid.*
Cercunum, S. Marini, 326.
Carteſiæ abbas Sivvardus, 536.
Cervaria, cella S. Theotfredi, 241.
Cervianum S. Mariæ fundatur, 503.
Chremenſe. *Vide*, Cremifanenſe.
S. Chriſtinæ apud Olonoam, diœceſis Mediolani, 87. Abbas Gerbaldus, 234.
S. Chriſtophori in Italia, 558.
S. Chriſtophori ſub S. Florentio, 636.

Ci-

Cisonienſe in Belgio, *Ciſoing*, 295.
Ciſtercienſe, *Cîteaux*, 414.
Civitatulæ, S. Nicolai conditur, 435.
Claravallenſe, *Clairvaux*, 217.
Clara-vallis apud Ruthenos, ejus vices variæ, 377.
Claſſenſe, 16. 91. 128. 131. 312. 313. Romualdus ei abbas præfectus, 92. S. Apollinaris, ibi Ottonis III. pœnitentia, 130. *Vide*, Ravennenſe.
Claſſenſe S. Severi, abbas Benedictus, 125. *Vide*, Ravennenſe.
Clauniacum, cella Conchenſis, 595.
S. Clementis. *Vide*, Caſaurienſe, Crellonium, Mettenſe.
Clingenſis abbas Adalbertus, 269. Seu Adelbertus, 78.
Clivos-Scaori. *Vide*, Romanum.
Cluniacum, *Cluny*, 9. 16. 28. 40. 58. 54. 57. 67. 70. 80. 96. 101. 102. 110. 125. 133. 142. 158. 161. 169. 181. 206. 207. 206. 224. 233. 245. 276. 282. 292. 304. 308. 318. 337. 339. 348. 356. 357. 379. 384. 395. 419. 449. 456. 457. 458. 493. 504. 512. 517. 528. 546. 547. 549. 551. 553. 587. 603. 605. 611. 640. Archimonaſteriam, 181. 251. Cœnobium illuſtriſſimum, 231. Religione florentiſſimum, 217. Celebre ſub S. Odilone, 216. Ejus elogium, 272. 335. 345. Ejus loci monachorum laudes, 111. Ibi magna ſynodus: ſub B. Odilone, 442. Ibi eccleſia in honorem S. Odilonis dedicator, 607. Illud invidit Petrus Damiani, Ejus monachos laudat, &c. 586. An ibi Gregorius VI. obierit, 440. An Hildebrandus prior, *ibid.* Hoc fecerit S. Robertus, 418. Ibi receptus S. Hugo, 389. 392. Caſimirus monachos, tum rex Poloniæ, 366. 395. Ingreſſus Avæ abbatiſſæ permiſſur, 303. Ibi S. Odilo commemorationem defunctorum inſtituit, 187. Ejus ſocietas cum eccleſia Casmotenſi, 345. Cum Aurelianenſi, *ibid.* Illud protegit Benedictus VIII. 1220. Ejus libertas, 204. Privilegia, &c. 280. Ea, & exemplo aſſerta, 510. A Leone IX. confirmata, 460. In concilio Cabilonenſi a S. Petro Damiani, & ab Alexandro II. aſſerta, 584. 585. Ejuſdem monaſterii conſuetudines apud Farfam receptæ, earum laudes, &c. 191. Monachi in Hiſpaniam advocati, 175. Elogia eorum, *ibid.* Ei Hiſpaniæ reges cenſus ſolvont, 616. Subiiciuntur monaſt. Aggerenſe, S. Antonini, 622. S. Orientii, 615. Coſſiacus, ſeu Coinciacum, *ibid.* Gordiniacenſe, *ibid.* Lezatum, 479. S. Licerii Bigorrenſe, 606. Lemovicenſe S. Martialis, 409. 575. 594. Moiſſacenſe, 409. 575. 594. Nivernenſe S. Stephani, *ibid.* Novigentum, ſeu Nogiomum-Rotroci, 386. Sancti-Montis, 577. Vabrenſe, 578. S. Odiloni S. Victor Genevæ ſubiicitur, 638. Cella Taluzatis, 638. S. Florus, 640. Ei Juliacum aſſertum, 407. Cluniaci cellæ recenſentur a Gregorio V. 91. Quibus modis monaſteria erant ei ſubjecta, 54. Abbates, S. Aymardus, 20. Seu S. Aymarus, 91. S. Berno, *ibid.* S. Hugo, 170. 469. 461. 468. 507. 561. 564. 613. &c. Hugo II. 166. S. Maiolus, 203. &c. S. Odilo, 31. 122. 174. 361. 363. 669. &c. S. Odo, 91. &c. Petrus-Venerabilis, 79. Ejus loci priores, 449.
Cluſinum ſeu Cluſienſe, *Cluſe*, S. Michaelis, 292. 312. 320. 346. 503. Ejus loci monachus impugnat apoſtolatum S. Martialis, 615. *& ſeqq.* Is eſt Benedictus prior, 661. 666. Ejus loci privilegia aſſerta, 617. Rigor diſciplinæ, *ibid.* Abbates, Anonymus, *ibid.* Benedictus I. & II. 322. 340. &c.
Coinciacus, ſeu Conciacus, *Coincy*, ſub Cluniaco, 622.
Colanum, ubi eremitæ ſub S. Roberto, &c. 603.
Colchæ S. Georgii, *Coulbes*, reſtauratur, &c. 396. Abbatia Flaviniaco ſubiicitur, 622.
Colonienſis eccleſia S. Petri, 166.
Colonienſe S. Gereonis, *S. Gereon à Cologne*, 257. 295.
Colonienſe S. Georgii clericorum, 624.
Colonienſe virginum, 364.
Colonienſe S. Mariæ in Capitolio, 146. 222. 225. Abbatiſſæ, S. Adelheis, Bertsada, 220. &c.
Colonienſe clericorum ſanctæ-Mariæ-ad-Gradus, 624.
Colonienſe S. Martini, 623. S. Martini-Majoris, 258. 379. Seu ad Scotos, 26. Ibi Marianus Scottus, 522. Abbates, Elias, 272. Seu Helias, 358. &c. An Grinoverus, 272.
Colonienſe, Palatiolum reformatur, 305.
Colonienſe S. Pantaleonis, 62. 147. 170. 276. 364. 373. Abbates, forte Chriſtianus, 14. Elias, 272. An Grinoverus, *ibid.* Helias, 273. &c. Henricus, 297. Johannes, 61. Volpertus, 258.
Colonienſe S. Severini, 147.
Colticenſis cella, *Coucher*, Flaviniaci, 296.
S. Columbæ. *Vide*, Senonenſe.
Columbarienſe, *Colombiers*, S. Fidei, 554.
Columbenſe S. Mariæ, *Coulombs*, 355. Reſtauratur, 359. Abbates Berengerius, 314. Seu Beringerius, 355. Gaufredus, 495. Gaufridus, 355. Robertus, *ibid.*
Comaclum S. Mariæ. *Vide*, Pompoſa.
Comenſe, *Comne*, S. Carpophori, 236.
Comenſe S. Januarii conditur, &c. 479.
Comenſe S. Julvani, 236.
Comenſe, ejus foſtunæ, 595.
Compendienſe S. Cornelii, *S. Corneille de Compiegne*, 32. 461. Dicitur S. Mariæ, 256. Ibi ſepultus Hugo rex, 294.
Compoſtellæ abbas Froilanus, 596.
Compoſtellanum S. Martini, 225.
Compoſtellenſe S. Petri Ante-Altaria, 35. Abbas Petrus, *ibid.*
Conchenſe ſeu Caſtellionenſe S. Petri, *Conches*, 436. 587. Conditur, &c. 369. Abbates, Gilbertus, *ibid.* Gillebertus, 476. 546. Guillelmus, 560.
Conchenſe S. Fidis apud Ruthenos, *Sainte Foy de Conques en Rouergue*, 170. 599. 373. 534. 577. 595. Ibi S. Fidis corpus, illius miraculorum libri, 645. Abbates, Adalgerius, 170. Arrardus, repulſus, *ibid.* Bego, 578. Lautardus, 170. Odolricus, 578. &c. Willermus, 270.
Condomienſe, *Condom*, nunc cathedrale, 308. Abbates, Ainerius, Bergomus, Durandus, Hugo epiſc. Agioni, 109. Odo, Petrus, Raimundus, Seguinus, *ibid.*
Conſongienſe, ejus ſtatus, 276. Ibi Chunegundis imperat. fit monialis, 279. &c. Obit, 488. A Lutheranis occupatur, *ibid.* Abbatiſſa, Uta, ſeu Ota & Otta, 274.
Conholmum S. Benedicti in Norfolchia fundatur, &c. 253. Abbates, Alſinus, *ibid.* Wolfricus, *ibid.*
Conventienſe. *Vide*, Coventrienſe.
Conziacum, *Cuniſy*, S. Petri ſub Cluniaco, 622.
Corbeia-nova, *Corvey*, *ſeu Corbie en Saxe*, 30. 41. 90. 98. 206. 221. 247. 249. 202. 235.

281. 284. 459. 567. Celebris, 483. Reformatur, ibi motus, &c. 224. Data Adalberto archiepiſc. Bremenſi, 614. Sed eam fruſtra invadere conatur, 560. Patitur incendium, 205. Ejus bibliotheca, 537. Privilegia, 595. Abbates, Arnoldus, 483. &c. Dietmarus, 122. Seu Thietmarus, 71. &c. Ditmarus, 90. Drutmarus, 346. &c. Seo Truthmarus, 595. &c. Hoſeth, 201. Seu Huſat, 140. &c. Liudolfus, 41. 514. &c. Rothardus ſeo Ruthardus, 483. &c. Ruotharduа, 548. Saracho ſeu Saricho, 537. &c. Wala, ſeu Walo, 224. &c. Waskembergiua, 483. Wiiboldus, 189.

Corbeia-vetus, ſeu Corbeienſe, *Corbie*, S. Petri, 2. 26. 32. 33. 37. 55. 233. 338. Ejus laudes, &c. 451. 452. Altera Roma, 260. Inviſit monaſt. rex Henricus, 499. Ibi celebris regis & procerum conventus, 608. Seu regni comitia, 691. Ejus loci privilegium, 610. Privilegia aſſerta, &c. 458. Contra epiſcopos Ambiani, 574. Quæ confirmat Alexander II. 600. Concordia cum epiſc. Ambianenſi, *ibid.* Ejus advocati, 499. Compoſitio cum ejus advocato, 520. Ejus pares, *ibid.* Abbates, S. Adhalardus, 469. &c. Adalhardus junior, 452. Fulco, 462. 468. &c. Herbertus, 530. Maingsudus, 51. &c. Paſchaſius-Radbertus, 451. Rstoldus, 32. &c. B. Richardus, 230. &c. Richardus alter, 499. &c.

Corbiniacum, *Corbigny*. Ejus variæ fortunæ, 363. Fit abbatia, 123. Flaviniaco ſubjectum, 384. 486. Charta ea de re, 669. Abbas Robertus, *ibid.*

Corticoſe S. Mariæ & S. Johannis Bapt. conditur, ſex monaſteriis ei ſubjectis, &c. 422. Abbates, Antonius-Yepes, *ibid.* Arrianus, *ibid.* Murio, *ibid.*

Cormaricenſe S. Pauli, *Cormery*, 300. 303. 161. 390. 503. Charta Roberti regis pro eo, 636. Altera, 636. Item alia, 636. Abbates, Guido, *ibid.* Seu Wido, 503. Richardus, 310. &c. Robertus I. 502. Robertus II. *ibid.* Robertus-Iofernus, 315. &c. Theobaldus, 636. &c.

Cormelienſe S. Mariæ, *Cormeilles*, 301. 587. Fundatur, 436. Et S. Petri, fundatur, &c. 550. Conditor ab Oſberno, 486. Qui ei præficitur, *ibid.* 580. Abbates, Giſlebertus, 550. Guillelmus, *ibid.* Willelmus, 471.

S. Corneli Leo abbas, 678.

S. Corneiii. *Vide*, Compendienſe, Iadenſe.

Cornu-veteris, S. Stephani vetus fortuna, 254. Abbas Guido, *ibid.*

Correnum, 190. S. Mariæ, 231. Fundatur ab Umberto, 641. Eſt cella Montis-majoris, 148.

SS. Coſmæ & Damiani prope Cabilonem, 232.

S. Coſmæ prope Turonom, 144. 614.

SS. Coſmæ & Damiani, *Vide*, Romanum.

Coſſacus Cluniaco datus, 622.

Coventrienſe, 314. Variæ fortunæ, ſedes epiſcopi, ejus divitiæ, &c. 434. Abbates, Leofvvinus, *ibid.* VVlfius, *ibid.*

Coxanenſe S. Michaelis, *Coxane*, 20. 22. 38. 107. 163. 180. 399. 219. 234. 255. S. Michaelis, & S. Germani, ejus hiſtoria, &c. 407. Ibi epiſcoporum conventus, 372. Ei datur in concilio monaſterium Inter Ambas Aquas, 662. Abbates, 20 After 234. Gauzfredus, 449. Giſfredus, 180. Seu Guiſredus, 361. Guarinos, 3041. &c. ſeu VVarinus, 49. Oliba, 449. &c. epiſcopus, 407.

Craſſenſe ſeu Urbionenſe S. Mariæ, *Noſtre-Dame de la Graſſe*, 263. 245. 372. 511. Abbates, Bernardus, alter Bernardus, Dalmatius, Randulfus, 245. Stephanus, 397. 652. &c.

Credonienſe S. Clementis, S. *Clement de Crans*, 691. Fundatur, 250. Antea S. Albini, detur Vindocino, charta de eo re, 682. Vaſtæ fortunæ, 498.

Cremifanenſe, *Cremsmunſter*, 168. Abbas S. Godebardus, *ibid.*

Crimines ſeu Cremaues urciſterium SS. Petri & Pauli, 134.

Criſplacenſe S. Arnolfi, *S. Arnoul de Crepy*, 387. Fundatur, 88. Abbates, Gerardus, 187. Hugo, 600. &c. Leſcelinus, 187.

Criſpinienſe, *Creſpin*, abbas Hugo, 542.

SS. Criſpini & Criſpiniani, *Vide*, Sueſſionenſe.

Crotum, cella Majoris-monaſterii, 152.

S. Crucis in Jeruſalem, *Vide*, Romanum.

Crucis S. Leutfredi, ſeu S. Audoeni, *Vide*, Madriſcenſe.

S. Crucis, *Vide*, Burdigalenſe, Donavverdenſe, Kemperlegienſe, Meldenſe, Pictavenſe, Talemontis, VVoſeinhemienſe.

Crudstenſe, *Cruas*, S. Mariæ, 365. 669. Abbas Ragnoardus, ſeu Rainoardus, *ibid.*

Cruisndenſe, *Cruiland*, 25. 75. 213. 236. Abbates, Britbmerus, *ibid.* Egelricus, 72. &c. Egelrici duo, 25. Godricus, 213. &c. Ingulfus, 601. Oskettulus, Turketulus, 25. &c.

Cuciacum, virginum, 40.

S. Cucuphatis, Octaviaoi in Catalonis, *S. Cugat de Vouls*, 35. 104. 102. Ejus chartæ ſacramento ſuppletæ, 511. Abbas Odo, 51. Otto, 104.

Cultura S. Petri, *Vide*, Cenomannenſe.

Cumanum, *Vide*, Comenſe.

Curtenſe, *Vide*, Garnenſe.

S. Cypriani, *Vide*, Pictavenſe.

Cyprus inſula, *Vide*, S. Nicolai.

S. Cyriaci, *Vide*, Altorfenſe. Romanum.

S. Cyriaci ſ VVormatiæ) 186.

S. Cyrici, abbas Amblardus, 241.

SS. Cyrici & Julittæ Atrani, abbas Leo, 42.

SS. Cyrici & Julittæ ſub Roncereio, 391.

D

Dagubiacum, *Druilli*, S. Mariæ, cella S. Apri, 422.

Damlaracum S. Mariæ prioratus, 210.

S. Damiani, *Vide*, Romanum.

Danubrium, *Danuvre*, 126.

Deausts, *Vide*, Tolofanum.

Deckingenſe, *Vide*, Teckingenſe.

Degarenſe, *Vide*, Tegernſenſe.

S. Deodati in Voſago, *S. Dié*, 116. 294. 200. 464.

Derhoriſtenſe in Anglia, 23.

Dervenſe S. Petri, ſeu S. Bercarii, *Montier-en-Der*, 4. 58. 72. 307. 363. 453. 466. 467. 474. 512. 555. 596. Dicitur Putiolus, 307. 474. Relevatur, 248. Dedicatur, 294. Remenſi eccleſiæ vindicatur, 462. Ejus loci monachorum elogium, 653. 654. Pro eo ſcribit Alexander II. 610. Epiſtola Victoris II. pro eo, 592. Bulla Leonis IX. pro eo, 676. Charta Dudonis abbatis de advocatia ejus bonorum, 651. Charta Hugonis pro eo, 653. Charta Milonis abbatis, 676. Charta Roberti regis pro eo, 307. Abbates, Adſo, 18. 56. S. Berchariua, 248. Beringerius, 124. &c. Beringerus, 72. Berno, 467. Bruno, 474. &c. Dudo, 454. &c. Dudo le

361. Milo, 462. &c. Nivo, 548. Wandalgerus, 474. &c. Wandelgerus, 543.
Dervenſe virginum, dirutum, 363. Abbatiſſa Certiola, 363.
Deſertinenſe in Rhætia, *Diſentis*, 77. Reſtauratur, 453. Abbates, Erkanbertus, 77. Udalricus, 433. Victor, 77.
Deu-Lou-Wart, S. Laurentii, 315. 317. Fundatur, reſtauratur &c. charta ea de re, 657. 658.
Diacum, *Die*, prioratus, 543.
Dienſe S. Marcelli, *S. Marcel, de Die*, Fellinis dictum, 28.
S. Dionyſii. *Vide*, Ambianenſe, Exoldunenſe, Mediolanenſe, Nogiomenſe, Pariſienſe, Remenſe.
Sanctorum Dionyſii & Silveſtri, *Vide*, Romanum.
Diſeias, cella, 679.
Divenſe S. Mariæ apud S. Petrum, *Notre-Dame de S. Pierre ſur Dive*, 528. Conditur, 403. Ejus primordia. 437. Exinde ſanctimoniales Lexovium tranſlatæ, 477. Abbas, Ainardus, 546. &c. ſeu Einardus, 486.
Divionenſe S. Benigni, *S. Benigne de Dijon* 4. 40. 74. 96. 221. 324. 452. 532. 568. 571. 617. 628. 633. 634. 637. 648. 681. 709. 717. 758. 754. 780. 784. 793. 818. 834. 864. 891. 893. 899. 619. 668. Reformatur, 56. Ejus celebritas ſub B. Guillelmo, 96. 241. ibi plures epiſcopi & abbates ſub Guillelmo vivunt, 96. Ejus eccleſiæ a B. Willelmo exſtructæ deſcriptio, 233. 233. Ejus jura aſſerta, 621. Ibi Cœmeterii jus, 352. Sepulturæ inſignes, 307. Pro eo epiſtola Benedicti VIII. 206. Abbates, Adalbero, 543. &c. Adſo, 4. Alinardus ſen Halinardus, 238. &c. Allenardus, 362. B. Guillelmus, 87. 227. &c. Seu Willelmus, 57. 59. 67. 79. 83. &c. Hugo de Arcu, 140. Jarento, 619. Johannes, 421. &c. Manaſſes, 4.
Divionenſe S. Stephani, præpoſitus Garnerius ſeu Warnerius, 393. 474.
Diusi abbas Radulfus obit, 395.
S. Dodæ *ſub Simorra*, 336.
Dolenſe apud Bituriges, *Bourg-Deols*, ſeu *Bourg-Dieu en Berry*, 60. 236. 393. Ejus dedicatio, 236. Abbates, Bernardus, 236. Emenus, 62. &c. Herberti, 236. Hugo, *ibid.* &c. Ingelboldus, *ibid.* Raimundus, 307. &c. Rocho, 62.
Dolii ſeu Dolioli S. Laurentii, 616.
Domni-Apri, *Dom-Evre*, in Voſago, 200.
Domnolium, *Dangeau*, cella Monaſt. majoris, 614.
Domnos-ſanctos, *Vide*, Saguntenſe.
S. Donati, *Vide*, Imolenſe.
Donavverdenſe S. Crucis, *Donavvert*, fundatur, 336. A Leone IX. dedicatur, *ibid.* Abbatiſſa Gunderada, *ibid.*
Doncheriacum, *Domcheri*, cella S. Medardi, 281.
Donjolium, *Vide*, Domnolium.
Donos ſanctos, *Vide*, Saguntenſe.
Drocenſe, *Dreux*, S. Martini cella Pratenſis, 534.
Duitium, *Vide*, Tuitium.
Dulenſe, *Vide*, Dolenſe.
Dunelmenſe in Anglia, *Durham*, cathedrale, 920.
Dunenſe, S. Aviti, *S. Avit de Chateau-Dun*, conditur, 418. Abbatiſſa an Adalicia, *ibid.*

E

S. Edmundi. *Vide*, S. Edmundi.
Eberſpergenſe, 570. S. Sebaſtiani, ejus fortuna, *ibid.*
Ebroicenſe S. Taurini, *S. Taurin d' Evreux*, 97. Reſtauratur, 294. Piſcamno ſubjicitur, 467. Abbates, Frotmundus, 369. Paulus, Philippus, Ranulfus, Willelmus, 294.
Ebrolienſe, *Ebreuil*, SS. Leodegarii & Maxentii, 231. 233. Abbates, Amblardus, Bernardus, Emmo, Girbertus, Raimundus, 231.
Ebronenſe, 296. Seu Avrionenſe & Ebronienſe *Evron*, S. Mariæ, *ibid.* Abbates, Avimannus, 2. Guigo, *ibid.* Tedbertus, *ibid.* Tetbertus, 233.
S. Ebrulfi. *Vide* Uticenſe.
Ecoliſmenſe. *Vide* Engoliſmenſe.
S. Edmundi in Anglia, *Vide* Burenſe.
S. Egidii, *Vide* S. Ægidii.
Egmundenſe, *Egmond*, 396. Conditur, 264 Abbates, Andreas, 76. Athalardus, 396. Bruno, 76. Reynerus, 396. &c. Stephanus, ſeu Steppo, *ibid.* Wonoboldus, 76.
Eiham ſeu Einham conditur, 396. Abbas Walterus, *ibid.*
Eilbhenſes, 369.
Einſidlenſe ſeu Meginradi-cella, Eremitarum-cella, ſen Eremitorium, & S. Mariæ de Eremo, *Einſidlen*, ſeu *N. Dame des Ermites*, in Helvetia, 96. 108. 242. 258. 306. 316. 615. Inde monachi Hirſaugiam deducti, *ibid.* Abbates, Embricius, 316. &c. Gregorius, 96. Henricus, 615. Hermannus, 316. &c. Virandus, 298. &c. Seu Wirandus, 96.
Electenſe S. Mariæ, *Alerh*, 190. Abbates, Benedictus, *ibid.* Guarinus, *ibid.*
Elewangenſe, *Elvvangen*, 374. Abbates, Gebehardus, 90. Hartmannus, 610. Opertus, 374. Richardus, *ibid.*
Elienſe in Anglia, *Ely*, 222. 253. 369. 395. 617. 618. Male habetur a Willelmo rege, 619. Abbates, Elfinus, 253. Leoffinus, 254. &c. Leofricus, *ibid.* Leofwinus, 253. &c. Turſtanus, 612. &c. Wilfricus, 225.
S. Eligii, *Vide*, Noviomenſe.
Elinitenſe. *Vide*, S. Cæciliæ.
Elnonenſe S. Amandi, *S. Amand*. 52. 72. 186. 194. 217. 252. 256. 261. 400. 608. Crematur, &c. 622. Abbarca, Bovo, 551. Rovo ſeninr, 52. Fulcardus ſen Lambertus, 608. &c. Gualterus, 52. Malbaldus, 252. &c. Seu Malboldus, 608. Seu Malbodus, 217. &c. Ratbodus, 217. B. Richardus, 186. &c. Wericus, 227. &c.
Eltenenſe. *Vide*, Altenenſe.
Eltenſe a S. Meinwerco dotatum, 235.
S. Emmerammi. *Vide*, Ratisbonenſe.
Engoliſmenſe S. Auſonii, *S. Auſone d' Angoulême*, conditur, 283. Transfertur, *ibid.*
Engoliſmenſis eccleſia cathedralis, 50.
Engoliſmenſe S. Eparchii, *S. Cybar d' Angoulême*, 49. 50. 240. 283. 315. 320. 618. Ibi Ademarus monachus, *ibid.* Comites ſepulti, 317. Abbates, Amalfredus, 661. 666. &c. Guigo, 82. Rainaldus, 240. Richardus, 304. &c.
Eovesham. *Vide*, Eveshamenſe.
S. Iparchii. *Vide*, Engoliſmenſis.
Eporedienſe, *Ivrée*, S. Stephani conditur, 412.
Epternacenſe, *Eternac*, 61. 236. 342. 576. Reſtauratur, 177. Ibi floret diſciplina regularis, 548. Abbates, Adhelarius, 61. Humbertus, 359. &c. Ravangerus, 277. Regimber-

bertus, 548. Theofridus, 542. Thiotfridus, 548. Uroldus, 236. &c.
Eremitarum cella, ſeu Eremus B. Mariæ. *Vide*, Einſidlenſe.
Erfordenſe SS. Petri & Pauli, *Erafurt*, conditur, 376. 542. Abbas Ruthardus, *ibid.*
Ervenei-curtis *Ecurnicourt*, cella S. Huberti, 520.
Eſnethi abbatiſſa Theophsou, 394.
Eſpetus, ubi S. Macarius, 225.
S. Eucharii. *Vide*, Trevirenſe.
Eveshamenſe, 433. 579. Variæ fortunæ, 221. Abbates, Aillſvvardus, 221. Aldulfus, 221. Alwoldus ſeu Elfevordus, 433. Ethelwinus, 579.
S. Eugendi. *Vide*, Jurenſe.
S. Euphemiæ in Calabria, 621. Ejus fortunæ, 588. *ibid.* Abbates, Robertus, *ibid.* &c. Willelmus, *ibid.* &c.
S. Euſebii. *Vide*, Aptenſe.
S. Euſtachii. *Vide*, Camerinenſe.
S. Euſtaſii de Pantaſia, 586.
S. Evurtii, *Vide*, Aurelianenſe.
Exaquium, *Leſſay*, S. Trioiitatis & S. Mariæ, conditur, 606. Abbas Rogerius, *ibid.*
Exilienſe. *Vide*, Silenſe.
Exoldunenſe, *Iſondun*, S. Dionyſii, 21.
Exoldunenſe S. Mariæ, 21. Abbates, Gerardus-Folioz, 21. Herius, ſeu Heterius, *ibid.*
Exoldonenſe S. Paterni cella, 21.
Exonienſe, *Exceſter*, S. Petri, 539.
S. Euſuperii de Gahardo ſub Majori-monaſt. 588. In Britannia, 549.

F

FAbrianum, 257.
SS. Facundi, Primitivi &c. *Vide*, Saguntenſe.
S. Faræ, Faræ-monaſterium, *Faremoutier*, 98. 226.
Farfa, ſeu Farfenſe, S. Mariæ, *Farfe*, 5. 20. 62. 92. 252. 291. 295. 296. 320. 322. 235. 246. 248. 304. 385. 399. 457. 482. 645. Ejus fundatio ac privilegia, 482. Cluniaci conſuetudines ibi receptæ, 222. 291. 292. &c. Ejus eccleſiæ & officinarum, &c. deſcriptio, 292. 292. Soli imperatori ſubditum, 209. 210. Ejus caſus ab Hugone deſcripti, 642. 643. Ejus loci veſtes quales, *ibid.* 644. A Nicolao II. inviſitur, ubi altaria dedicat, indulgentiæ, privilegia &c. 559. Lis inter ejus abbatem & Romanum Micæ-aureæ, 119. Placitum ea de re, *ibid.* Placitum pro eo, 638. 646. Charta Ottonis II. pro eo, 647. Conventio inter Farfam & monaſt. Salvatoris, 648. Ibi Benedictus archipreſbyter & monachus, 399. Abbates, 380. Adam, 642. Albertus, 209. Almericos, 443. &c. Almericus-Urſo, 399. Berardus, 417. &c. Boniſacius, 314. Campo, 209. &c. Gratianus, repulſus, 292. Guido, I. & II. 222. 314. Hugo, 209. 274. &c. Hugo, his, 314. Hugo alter, epiſcopus, 109. Johannes, 219. &c. Ratfredus, 219. Suppo, 314. &c. rejectus, 399. Thomas, 642.
S. Faronia, *Vide*, Meldenſe.
Faventinum S. Mariæ, *Faenza*, 487. Ibi corpus S. Petri Damiani, *ibid.* Abbas Eleuchardius, *ibid.*
S. Felicitatis, *Vide*, Florentinum.
S. Felicis in Cepeda ſub S. Iſidoro, 595.
S. Felicis, *Vide*, Mettenſe.
SS. Felicis & Fortunati, *Vide*, Viceotinum.
SS. Felicis & Liceriі, *Vide*, Bigorrenſe.
Feltinis, S. Marcelli Dienſe, 28.
Fenoliotenſe S. Petri, 204.
Feretri montis S. Salvatoris, 236.
Ferrarienſe, *Ferrieres*, S. Petri, 98. 227. Abbates, Ludovicus *de Blanchefort*, 227. Rainardus, 98.
Feſulanum, *Fieſoli*, S. Bartholomæi, conditur &c. 532. Abbas Leo, 532.
Ficichi abbas Petrus, poſtea Cardinalis &c. 420.
Ficus-oigra S. Nicolai ad S. Geminum, 385. Abbas Vitalis, *ibid.*
Fidemienſe, *Femi*, S. Stephani conditor, 623. Abbas primus Stephanus, *ibid.*
S. Fidis ſub Roncereio, 591.
S. Fidis, ſeu S. Fidei, *Vide*, Columbarienſe, Conchenſe.
Figiacenſe, *Figeac*, 270. 554. Abbates, Adalgerius, 270. Airardos, 554. &c. Geraldus, 270. S. Hugo, Lautardus, Willelmus, ſeu Willelmus, *ibid.* &c.
Filikenſe, 569.
Firmenſe, ſeu Firmanum, *Fermo*, S. Savini, ſeu S. Sabini, in monte Viſiano, 487. Ejus initia & finis, 254. Abbates, Firmanus ſeu Firmus, *ibid.* &c. Raynerius, *ibid.*
Firmanum Caſino ſubjectum s Raimburga abbatiſſa, 355.
Firmitas prioratus Cluniaci in Arvernia, 95.
Fiſcamnenſe SS. Trinitatis, *Fecan*, 230. 272. 281. 286. 361. 367. 368. 387. 398. 455. 464. 477. 505. 589. Fundatur, 97. Reſtauratur, 57. A B. Guillelmo reformatur &c. 242. Ibi viri illuſtres, *ibid.* Ibi canius mutatus, 633. Ibi conventus procerum &c. 445. Ibi ſepultus Richardus II. dux &c. 294. Tod B. Guillelmus obit, 227. 228. An ibi Nicolaus filius ducis monachus, 227. Ejus loci privilegium, 238. Privilegia pro ordinationibus, 534. Quæ ibi ſunt factæ, 668. Alis monaſt. ſub eo 1, 294. Blangiacum, 352. Villare, 369. &c. Ejus bona in Anglia, 503. Abbatiſſa, Hildemarcha, 57. Abbates B Guillelmus, ſeu Willelmus, 57. &c. Johanoca, 225. 477. 421. 498. 618. &c. Sea Johannelmus, 294. &c.
Flaviacenſe, *Vide*, S. Geremari.
Flaviniacum S. Petri *Flavigni*, 238. 248. 239. 296. 296. 486. 623. Reformatur, 223. A Walterio epiſc. Æduæ, 645. Ejus charta pro illo, *ibid.* SS. Petri & Præjecti, charta item pro eo, 639. Ei abbatia Colchenſis ſubditur, 652. Corbioiacum, 261. 584. Charta ea de re, 669. Charta Helmoini epiſc. pro eo, 652. Abbates, Aimo, 296. &c. Amadeus, 248. &c. ſeu Amedeus, 296. Aymo, 462. Heldricus, 195. &c. Hugo, 435. &c. Milo, 225. Odo, 507. 622. Odo I. & II. 462. &c. Raynaldus, 486. ſeu Reginaldus, 284. Robertus, 223. Widradus, 644. SS. Floræ & Lucillæ, *Vide*, Aretinum.
Florentinum, *Firenza*, S. Felicitatis, 561. A Nicolao II. dedicatum, &c. 557. Abbatiſſa, Thetbergs, *ibid.*
Florentinum S. Mariæ, 207. 222. 293. 388. Abbatia dictum, L' *Badia*, 248. Conditur, *ibid.* 55. &c. Ejus chartæ &c. *ibid.* 56. Abbates Celſus Veronenſis, *ibid.* Johannes, 55. Marinus, *ibid.* &c. Maurilius, 287. Nicolaus, 55. Petrus, 387. &c. Petrus I. & II. 55. &c. An Theuzo, 387.
Florentinum S. Miniatis reſtauratur &c. 226. 323. 386. Ejus Iſudes, 352. Cur inde fecellerit S. Johannes Gualbertus, 386. Abbates, Leo ſeu Leopardus, 226. &c. Obertus, 352. Umbertus 386.

Florentinum S. Salvii, ſeu Parentinuli conditur &c. 352. 456. Abbas Dominicus, *ibid.*
S. Florentii Novi. *Vide*, Salmurenſe.
S. Florentii-Veteris Glonnenſe, *S. Florent-le-Vieil.* 262. 288. 334. Reſtauratur, &c. 365. *ibid.* Abbates, Fridericus, *ibid.* Sigo, *ibid.* &c. *Vide* Salmurenſe.
S. Florentii, ſub eo cella S. Chriſtophori, 656.
Fluriacenſe S. Benedicti, *Fleuri*, vel *S. Benoiſt ſur Loire*, 254 26. 27. 33. 37. 42. 44. 55. 72. 86. 87. 93. 94. 95. 97. 98. 99. 200. 202. 223. 232. 237. 244. 257. 258. 259. 262. 287. 289. 295. 382. 286. 326. 327. 329. 330. 364. 371. 377. 543. 544. 561. 573. 574. 637. Incenditur, 98. A Cluniaci abbatibus reformatum, non ita ſubditum, 432. Eis pro ejus ab Epiſcopo exemtione, 784. Inde Angli petunt magiſtrum, 27. Ibi S. Benedicti corpus haberi Romani perſuaſum habent, unde reliquias effligitant, 631. Abbates, Abbo, 61. 82. 88. 631. &c. Amalbertus, 26. &c. Azenarius, 327. Aznerus, 340. &c. Guillelmus, 573. &c. Hugo, 561. &c. Odboldus, 33. &c. Rainerina, 98. Rainerus, 142. Richardus, 86. &c. Theobaldus, 543. &c.
Florinenſe S. Gengulfi, clericorum, 309.
Florinenſe S. Johannis-Baptiſtæ conditur, *ibid.* Abbates, Benedictus, *ibid.* Gonzo, *ibid.* 543.
Gunzo, 309. 8. Richardus, 309. Wericus, *ibid.*
Sancti-Flori, *S. Flour*, 95. Ejus fundatores, &c. 280. Charta, qua ſubjicitur S. Odiloni, Cluniaco & Celſiniis, 840. Alia pro S. Martino de Calidis-Aquis, *ibid.* Huc adeunt Urbanus II. 640. Et Cœleſtinus, 641. Ejus priores, *ibid.*
Fons-Avellanæ, 580. 586. 600. Ibi Petrus Damiani ſit monachus, ejus loci monachorum fervor, deſcriptio, 401. Benedictini ordinis, Congregationis caput, Camaldulo unitur, deſtruitur, *ibid.* De eadem congregatione, 502. 523. Prior Petrus Damiani, 402.
Fons Sacci S. Mariæ prope Senas, 536.
Fons-bonus Camaldulli, 242. 252. 285. *Vide*, Camalduleſe.
Fons Melandi cella prope Bleſas, 546.
Ad-Fontes, cella Cluniaci, 95.
Fontanella. *Vide*, S. Wandregeſili.
Fontanæ S. Geneſii, 50.
Fontanetum apud Bellovacos, 277.
Foreſtenſis-cella *Foreſt-moutier*, 416. Ejus initia, *ibid.* Abbates, Fulco, 543. Guido, 76. &c. Hucbertus, *ibid.* Seu Hubertus, 425.
S. Fortunati. *Vide*, Vicentinum.
Foſſatenſe S. Petri, ſeu S. Mauri, *S. Maur des Foſſez*, 221. 226. 262. 307. 376. 417. Reformatur, 53. Dedicatur, &c. 326. Habet prædendam in eccleſia Pariſienſi, &c. 272. Ejus ſcholæ, 532. Abbates, S. Babolenus, 53. Guntherius, 417. Hildebertus, 272. &c. Landricus, 417. &c. Magenardus, 53. &c. S. Mayolus, *ibid.* &c. Odo, 417. &c. Robertus, 405. &c. Teuto, 67. &c. Theobaldus, 103. &c.
Fredoleiz. *Vide*, S. Antonini.
Fromeſta, S. Martini conditur, 627. Sub S. Zoylo, 449.
Fructuarienſe, 88. 274. 306. 319. 328. 346. 834. 397. 337. 535. 567. 455. 508. 614. Fundatur, 252. Fundatores ejus fratres B. Guillelmi, 252. Eſt ſub tutela Conradi imperatoris, 324. Huc ſe recipit Agnes imperatrix, 567. Et Agnes comitiſſa, 568. Inde educti Sigebergenſes, 624. Ab Urbano II. privilegio donatur, &c. 599. Ejus privilegium, 407. Aſſeritur, 234. 331. Confirmatur, 278. Ejuſdem libertas aſſerta, ejus elogium, 330. Abbates, Albertus, 294. &c. Albertus II. 590. &c. Almeus, 508. &c. Andreas, 294. &c. Conradus, 599. Guibertus, *ibid.* B. Guillelmus, 330. Guillelmus alter, 294. Johannes, 276. &c. Seu Johannelinus, 294. Suppo, 241. 330. 338. &c. Ubertus, 599.
S. Fructuoſi. *Vide*, Caput-montis, Genuenſe.
Fuldenſe, *Fulde*, 35. 62. 202. 202. 214. 216. 345. 374. 483. 499. 508. 509. 522. 536. 537. 542. 570. Ingreſſus ejus S. Liobæ permiſſus, 303. Ejuſdem juriſdictio confirmata, 442. Hoc monaſterium Leo IX. ab imperat. repetit, 494. Reformatur, &c. 277. A Scotis reformatur, 295. Ibi Amnicadus recluſus, & Marianus Scottus, 410. Ejus ſcholæ, 408. Ex ipſo archiepiſc. Moguntini alternatim aſſumendi, 545. Ejus abbatum prærogativa in conventibus Imperii, gravis ea de re controverſia, 597. 598. Juvenum audacia quam ibi utroq, 599. Abbates, Bobbo, ſeu Poppo, 215. Brantbo, 36. Seu Brandagus, 277. aut Brantohus, 232. Seu Branhago, & Bronhag, 215. Brontohus I. & II. 62. Ebbertus, ſeu Eppo, 442. &c. Egbertus, 483. Erchanbaldus, 239. Seu Erkanbaldus, 62. Erksuboldus, 22. Erkembaldus, 300. &c. Hatto, 62. An Leo abbas, 232. Ratgarius, 587. Richardus, 260. 329. &c. Rohingus, 442. Sigefridus, 540. Sigcharduſ, 295. Sigewardus, 419. Wernhetos, ſeu Werioharius, 12. Werenharius, 62. Wideradus, 597. &c.
Fuldenſe aliud S. Andreæ exſtruitur, 277.
Fulgeriæ, ſeu Fulgeriarum cella, *Fougeres*, 504. Conditur, 506.
Fulignenſe, *Foligny*, S. Silveſtri, ſub Aſeri, 338.
Fundanum, *Fundi*, abbas Leo, 85.

G

S. Gabrielis cella Piſcamni, *S. Gabriel*, 534. Gaharduni. *Vide*, S. Exſuperii.
Galliſtenſe S. Hilarii in Romandiola, *S. Hilar de Caliſte*, 109. Abbas Hermenfredus, *ibid.*
Gallicantus abbas Gaufredus, 252.
Gallinatia inſula, S. Mariæ &, S. Martini, 322. 603. Abbas Aginulfus, ſeu Arnolfus, *ibid.*
Sancti-Galli, *S. Gal en Suiſſe*, 6. 72. 225. 266. 366. Ei ſubjecti Abrellani jugum excutiunt, 367. Ejus loci miſer ſtatus, 62. Reſtauratur, &c. 144. Viri ibi docti & pii, 268. Romanus cantus admiſſus, 632. Abbates, Burchardus, 144. &c. Gerardus, *ibid.* Gerhardus, ſeu Karhardus, 62. Immo &c. Norbertos, 366. &c. Noopertus, 266. Nortpertus, 367. Notkerus, 266. Theobaldus, *ibid.* Thiepaldus, 266. Udalricus, 29.
Gamugnenſe, 322. 582.
Gandavenſe S. Bavonis, *S. Bavon de Gand*, 7 276. 277. 330. Abbates, Erembaldus, 7. Eremboldus, 276. &c. Everlinus, Folcardus, 332. Odvvinus, 7. Wichardus, 332. Wido, 7. Womarus, *ibid.*
Gandavenſe, *Vide*, Blandinium.
Gandenſe, 274. *Vide*, Gandavenſe.
Gandersheimenſe, *Gandersheim*, 20. 50. 123. 146. 147. 259. Lis de ejus ſubjectione eccleſiæ Paderbornenſi, 202. 272. 298. 302. 303.

303. Litis ejus causa, 216. 237. 238. Compositi, 176. Renovata, 284. Sopita, 330. Abbatissæ, Adheleids, 324. &c. Christina, 237. Gerbergs, 141. &c. Gerburga, I. Gerburga II. Hathumoda, Rotsvita, 237. &c. Sophia, 388. 389. &c. Wendelgarda, 20.
Garnense, seu Gurtense, 190. Seu Mansum Garnerii, *Mas-Garnier*, S. Petri, 190. 366. Abbates, Guarinus, 190. Hugo, *ibid.* Raimundes, 366.
S. Gaudentii conditur, &c. 323. Abbas Johannes, *ibid.*
S. Gaudentii. *Vide*, Ariminense.
S. Gausburgis sub S. Petro Carnutensi, 361.
Geisenfeldense conditur, 316. Abbatissa Gerbirgis, *ibid.*
Gellani-montis, 378.
Gellingense, 275. 336. 345.
Gellonense S. Salvatoris, seu S. Guillelmi, S. *Guillelm du desert*, 39. 279. 338. 622. A Diœcesis lege exemtum, 378. Aniane subjectum, 622. Ibi crux a Carolo Magno data, &c. 432. Cimeterium publicum, &c. 378. Abbates, Gaufredus, 291. &c. Gaufredus II. 432. Petrus, *ibid.* 378.
Gemblacense, *Gabloux*, 24. 97. 209. 235. 450. Leodiensi episcopo subditur, 28. Ejus loci disciplina, 432. Ejus bibliotheca, &c. 416. Variis ædificiis instructus ab Olberto, 265. Abbates, Erluinus I. & II. 24. 265. &c. Junior, 209. Herivvaldus, 28. Herivvardus, 265. &c. Mascelinus seu Misac, 450. Olbertus, 286. 236. 252. 265. Wibertus fundator, 265.
Gemeticum, *Jumiege*, 103. 197. 282. 286. 287. 296. 320. 333. 359. 377. 384. 433. 434. 467. 472. 510. Dicitur, *Capitalis abbatia*, 333. S. Balthildis ei facta donatio, *ibid.* Ibi codices, &c. 333. Ibi obit Robertus archiepisc. Cantuariæ, &c. interea ejus loci abbas, 491. Ejusdem loci abbatum catalogus emendatus, 281. Abbates, S. Aicadrus, *ibid.* An Albertus, 277. Anno, seu Anno, 204. &c. Godefridus, 478. &c. B. Guillelmus, 147. Guillelmus, 333. &c. Guntardus, 389. &c. Martinus, 281. Robertus, 423. &c. Robertus I. 281. Robertus II. 369. &c. Postea archiepisc. Cantuariæ, 281. &c. Robertus III. 467. &c. Rodesicus, 15. &c. Theodericus, 336. 355. &c. Willelmus, 281.
Generense S. Petri, *S. Pt de Generez*, conditor, &c. 297. Abbates, Arsius, *ibid.* Odo I. & II. *ibid.*
S. Genesii abbas Pontius, 439.
S. Genesii de Fontanis, 5.
S. Genesii. *Vide*, Bisuldunense.
Genevense S. Victoris, *S. Victor de Geneve*, reparatur, & Cluniaco subjicitur, 637. Cluniaco datur, 555.
Geogembach, 177.
S. Ganii, 10. Abbas, 612.
S. Genii. *Vide*, Lasloratense.
Genuense, *Genes*, S. Fructuosi, 95. Dicitur Caput-montis, 36. Abbas Madalbertus, *ibid.*
Genuense S. Stephani, 36. 95. Abbas Matthæus-Gilbertus, 36.
Genuense S. Syri, 36. 495. Antea sedes episcopi, 95. Abbates, Ausaldus, 492. Petrus, 95.
S. Genulfi, *S. Genou*. *Vide*, Stradense.
S. Georgii de Baucheri-villa, *S. George de Bocherville*, fundatur, 619. Datur monachis, *ibid.*
S. Georgii prope Coloniam conditur, 614.
S. Georgii in Hercinia silva, *S. George dans la Forêt-Noire*. *Vide*, Willingense, 278.
S. Georgii. *Vide*, Colchense, Loccense, Pragense, Raziſburgi, Redonense, Venetiense, Venusinum.
S. Geraldi, 78. *Vide*, Auriliacum.
S. Geremari Flaviacense, *S. Germer de Flaix*, 443. 496. 457. 591. 603. 618. Instauratur, 570. 576. Prope illud Sanctimonialium habitacula, 601. Cellæ ei subjectæ, 550. Abbates, Garnerius, *ibid.* &c. S. Geremarus, 576. Guntherius, 550. &c. Odo, 503.
Gerenrothense. *Vide*, Gererodense.
S. Gereonis. *Vide* Colonienſe.
Gererodense, seu Gererothense, 254. 217. Abbatissa Hathvviga, 122. Seu Hatvvi, 274. &c.
S. Germani. *Vide*, Autisiodorense, Ruetolicnse, Coxanense, 407. Montis-Falconii, Parisiense.
Geronis. *Vide*, Gererodense.
Gesiacum, *Jussy*, S. Petri, cella seu prioratus S. Petri Carnutensis, 33. 282. 401. 544.
Gezehense, 279. Abbatissa Hildegundis, *ibid.*
S. Ghisleni. *Vide*, S. Gisleni.
S. Gildasii apud Bituriges, abbas Durandus, 404.
S. Gildasii abbas Debidanonus, 503.
S. Gildasii de Nemore, *S Gildas des bois*, 404. Conditur, 196. Abbas Helgotus, *ibid.*
S. Gildasii. *Vide*, Ruyense.
Gisiacus. *Vide*, Gesiacum.
S. Gisleni, Cellense, seu S. Ghisleni, seu Celle, *S. Guislain*, 372. Abbates, Henricus seu Wenricus, 300. &c. Heribrandus, 330. &c. Simon, ano. &c.
Gisortii, *Gisort*, cella, S. Audoeni sub Majori-monasterio, 610.
Gisselense, sbbas Landricus, 245.
Gladbacense, *Gladbac*, S. Viti, 29. 247. 597. Varias patitur fortunas, 26. Præfectus ei S. Wolphelmus, 597. Abbates, Folradus, 26. Fulbertus, seu Volbertus, 242. 558. Sandradus, 29.
Glannafolense S. Mauri, *S. Maur sur Loire de Glanfeuil*, 52. 94. 236. Abbas, Raioaudus, 262.
Glastonia, *Glastenbury*, 532.
Gloecestrense, *Glocestre*, S. Petri, dedicatur &c. 536. Monachis restituitur, 272. Abbates, Edricus, 272. Wolstanus, 536. &c.
Glonnense. *Vide*, S. Florentii. Veteris.
Gordiniacense Cluniaco subjicitur, 613.
Gorgonæ insulæ S. Mariæ, 482. Excisum, 400. Abbas, Bonus, 482. &c.
Gorzia seu Gorzience, *Gorze*, 6. 8. 28. 59. 72. 93. 133. 256. 266. 268. 272. 337. 464. 556. Reformatur, 124. Ejus loci elogium, 272. Abbates, B. Guillelmus, 141. &c. Immo, 272. 387. &c. Odelbertus, 272. Odo, 464. Sigefridus, 338. 465. Sigifredus, 336. Sigifridus, 295. &c.
Gosiaris, huc translatum corpus S. Valerii Trevir. 480.
Gosiariæ eremitosium, 567.
Gozecense, 410. In Thuringia, 567. S. Michaelis conditur, 408. Abbates, Benno, 567. Conradus, 408. Fridericus, *ibid.*
Grafeat SS. Alexandri &c. a S. Annone fundatum, 524.
Grafellense SS. Petri & S. Victoria, 453.
S. Gregorii. *Vide*, Petri-domus, Romanum.
Greſtanum, *Grestain*, S. Mariæ conditur, 402. 404. Abbates, Fulco, Gndefridus, Guillelmus de Exonia, Herbertus, Reginaldus a Rocks, *ibid.*
S. Gudvvalli insula sub Rothono, 297.

S.

S. Goengaloei. *Vide*, Landvenecenſe.
S. Guillelmi. *Vide*, Gellonenſa.
Gurgitenſe, 273. *Vide*, Gorzia.

H

HAffliginienſe. *Vide*, Affliginienſe.
Halmvvardeshuſenſis abbas Tammo, 536.
Hamaticenſe, *Hamay*, Marcianenſi ſubiicitur, 518. Antea mulierum, abbatiſſa S. Euſebia, *ibid.* Abbates, Amandus, Fulchardus, *ibid.*
Heræville ad Moſam, 295.
Harlebecenſe, *Harlebec*; collegium, exemtum, 585.
Haſnonienſe SS. Petri & Pauli, & SS. Petri & Marcellini, *Haſnon*, duplex, reſtauratur &c. 608. Ejus reparator Balduinus, 621. In regni comitiis Corbeiæ confirmatur, *ibid.* Abbatiſſa Ermentrudis Caroli-Calvi uxor, 608.
Haſprenſe, *Haſpres*, præpoſitura, 282.
Hatungenſe S. Hammeradi, 347. 419.
Heiligenberg, 90.
Helmershuſanum in Saxonia, 337.
Helmvvardeshuſanum in Saxonis, *ibid.* 235. Ejus fortuna, 338. Abbas Wino, 376. &c.
S. Hemmeradi, *Vide*, Haſungenſa.
Herbipolenſa. *Vide*, Wirsburgenſis.
Herenſe, *Nermoutiers*, loci ejus monachorum avaritia &c. 392.
Hereſtenſe, 350.
Herifordenſe, *Herford*, 89. Reformatur, 349. 208. 395. Abbatiſſæ, Godaſti, 202. Seu Godeſdiu, 395. Godeshin ſeu Godeſti, 349. Imma, 89.
Herocambia, 336. *Vide* Hersfeldenſe.
Hersfeldenſe ſeu Herveldenſa, 174. 232. 246. 270. 320. 336. 345. 374. 389. 397. 453. 483. 548. 562. 570. Reſtituitur a S. Godehardo, 166. Ejus privilegia &c. 548. Abbates, Arnoldus, 302. &c. Seu Armalfus, 345. &c. S. Birdo, *ibid.* &c. Bernarius, 268. &c. S. Godehardus 9. 111. &c. Gozbertus, 10. 20. Hartwigus, 346. Meginhezus, 548. Rotho ſeu Ruodo, ſeu Rudolfus, 374. &c. Ruothardus ſeu Ruthardus, 430. &c.
Heſſa. *Vide* Hiſſa.
Hildeſſevenſe in Saxonia dirutum, 223.
Hienvilla, *Iuville*, cella S. Martini a Campis, 600.
S. Hilarii prope Caſtroduoòm, *Chateaudun*, ſub Majori-monaſt. 307.
S. Hilarii. *Vide* Carcaſſonenſe.
S. Hilarii, 306. *Vide*, Salmurenſe.
Hildesheimenſe S. Michaelis, *Hildesheim*, 72. 336. 389. A S. Bernwardo dotatum &c. 371. Dedicatur, &c. 270. 271. Abbates, Adelbertus, 336. Conradus, 272. Goderamnus, 270. &c.
Hildwardeshuſanum in Saxonia, 337. 338.
S. Hillari, *S. Hilero*, 386. 387. Abbatiſſa Ita, *ibid.*
S. Hippolyti de Vivonio, *Vivein*, 484.
Hirſaugienſa, *Hirſauge*, 20. 50. 55. Deſolatur, 245. Jubente Leone IX. reſtauratur, 465. Monachi ibi ex Eroſidia inſtituti, 615. Ejus loci ſcholæ, 389. Abbates, Conradus, 50. &c. pſeudo-abbas Eberhardus, *ibid.* Fridericus, 615. Hartfridus, 36. Lapoldus, 55. &c. Sigerus, Willelmus, 9.
Hiſſa prope Sareburgum, *Heſſe*, S. Martini, 150. Seu Heſſenſe S. Mariæ & SS. Martini & Laurentii, a Leonis IX. parentibus conſtructum &c. 383. Ab eo dicatum, 464. Bulla ejuſdem Leonis IX. pro eo, & ejus bona recenſentur, 675. Abbatiſſæ Gerberga, 431. Sesberga, *ibid.* Forte eadem, 464.
Hohonſtenſe, 90. S. Martini, 175. Seu S. Mariæ, 200. Mons S. Mariæ, 175. Abbates, Adelbertus, Adelbodus, *ibid.* *Vide*, Trajectenſe.
Holmenſa in Anglia, 250.
Holthuſen, 388.
Homienſe in Hiſpania, abbas Eneco, 274.
Hurreenſe prope Coloniam, 305.
Hoydimſeldenſe cœnobium, 337.
S. Huberti Andaginenſe in Arduenna ſilva, *S. Hubert en Ardenne*, 499. 500. Renovatur, 602. Cellæ ei ſubjectæ, 550. Abbates, Adelardus, 509. B. Richardus, 186. &c. Theodericus, 578. &c. Theodericus alter, 602.
S. Humberti, *Vide*, Maricolenſe.
Humolarienſe, *Homblieres*, 186. 227. 251. 457. S. Mariæ, ſeu S. Hunegundis, 38. Abbates, Albricus, *ibid.* Bernardus, 417. &c. Bernerus, 14. &c. Henricus, 545. Macarius, 417. &c. S. Richardus, 38. &c. Walerannus, 226. &c.

I

S. JAcobi, *Vide*, Leodienſe, Moguntinum; S. Jacuti ſeu S. Jacobi, *S. Jacut*, abbas Hinguethen, 250. 308.
S. Januarii, Viventius abbas, 678.
S. Januarii, alterius, Viventius abbas, 678.
S. Januarii. *Vide*, Campus Leonis, Comenſa.
Iciodorum, *Iſoire*, 40. 629. S. Auſtremonii 1 *ibid.*
Iham, *Vide*, Eiham.
Imolenſe S. Donati, *Imola*, 487. Abbas Gerardus, *ibid.*
Indenſe S. Cornelii, *Cornile-Munſter*, S. Annoni datur, 569. Abbas, Bertaldus, 2094
Ingirienſe, 398. *Vide*, Angeriacum.
Ingeriacum, *Vide*, Angeriacum.
Inſula prope Rotonum, 671.
Inſula, *Vide*, Gorgona.
Inſulenſe. *Vide*, S. Quintini.
Inſula-Barbara S. Martini, *L' Iſle-Barbe*, 21. 614. Abbates, Bernardus, 181. 251. &c. Benedictus, 21. Heldebertus, *ibid.* Hubertus, 507. Rodolfus, 352. Umbertus, *ibid.*
Inter-Ambas-Aquas, S. Mariæ datur Coxano, &c. Concilium ea de re, 669. 670. Dicitur Inter-medias-aquas, *Tremor-aigues*, 378. Abbas, Garinos, 670.
Inter-formas, *Vide*, Soranum.
Inter-medias-aquas, *Vide*, Inter-ambas-Aquas.
S. Johannis abbas Fulco, 404.
S. Johannis Bonacius abbas, 678.
S. Johannis in Boemia, 500. ſeu S. Johannis-Baptiſtæ, conditur, 436. Abbates S. Procopius, 436. &c. Vitus, 500. Præpoſitus, Blaſius, *ibid.*
S. Johannis in Monteo *Vide*, Magdeburgenſe.
S. Johannis de Sanno, 412.
S. Johannis, *Vide*, Aogeriacenſe, Laudunenſe, Magdeburgenſe, Pegna, Reomaenſe, Sanctus-mons, Sorduenſe, Veneris.
S. Johannis-Baptiſtæ, *Vide*, Legionenſe, Magdeburgenſe, Penenſe, S. Zyli.
S. Johannis-Evang. *Vide*, Parmenſe.
Joſiacum, *Vide*, Geſiacum.
Jouvenſe, *Jouarre*, Abbatiſſa Ermengardis, 216.
Joviniana baſilica, *Vide*, Remenſe.

S. Jovini Marnense, *S. Jovin de Marnes*, 446. Charta pro eo, Missa per singulos dies, &c. 674. Abbas, Bernardus, *ibid.* &c.
S. Isaac, Adam abbas, 678.
SS. Isidori & Martini in Hispania, 422. Abbas, Johannes, *ibid.*
S. Isidori, *Vide*, Legionense.
S. Judoci, *S. Josse*, abbates, Arnulfus, 762. B. Richardus, 186. Warinus, 543.
S. Juliæ, *Vide*, Brixiense.
S. Juliani, 417.
S. Juliani, Riquerius abbas, 678.
S. Juliani sub S. Benigno, 491. In pago Atoarienſi, 393.
S. Juliani Comense, 336.
S. Juliani ad Torium sub S. Isidoro, 395. Abbas, Froila, *ibid.*
S. Juliani, *Vide*, Autisiodorense, Brivatense, Turonense, Viennense.
Juncellense S. Petri, 402. Abbas Stephanus, *ibid.*
S. Juniani apud Lemovices, 378.
S. Juniani, *Vide*, Nobiliacense.
Jurense S. Eugendi, seu S. Claudii, *S. Oyan*, vel *S. Claude de Jou*, Abbates, Gauzeramnus, 220. Richardus, 307.
S. Justi & Pastoris, *Vide*, Aurigema.
S. Justinæ. *Vide*, Patavinum.
S. Justi, *Vide*, Taurinense.

K

S. Karileſi, *Vide*, S. Karileſi, Karrofense, *Vide*, Carrofense.
Kemiacda S. Mariæ, 284. 305. Conditur, ejus fortunæ, 235. 280. Instauratur, 280. Privilegia ejus firmata, 284. Abbatissa, Frederuna, 235. Seu Frideruna, 280. Frideruna, 305.
Kempetense, 360. *Vide*, Campidonense.
Kemperlegiense S. Crucis, *Kemperle*, 467. 528. Conditur, 526. Abbates, Benedictus, 528. &c. S. Gurloesius, 527. &c. Johannes, *ibid.*
Jongomarius, seu Wiogomarius, *ibid.* Vitalis, *ibid.*

L

Laſforatense S. Genii, *Laiſouro*, 197. Datus Monſiaco, 548. Abbas Arnaldus, 597.
Limbacense, *Lombach*, 431. An ibi Adalbero abbas, *ibid.*
Lanalatense, 424. Ibi episcopus, *ibid.*
Landvenecense S. Guengaloei seu Winvaloei, *S. Guinole de Landvenec*, 414. 518. Abbates, Eliseus, 518. Rilla, 543. &c. S. Wingaloeus, 414.
Lamperdie, *Vide*, S. Gildasii de Nemore.
Lapeia in Anglia, cella S. Remigii, 561.
Latiniacense S. Petri, *S. Pierre de Lagni*, 955. Instauratur, 72. 731. 845. Floret, 1187. Abbates, Arnulfus, 514. Herbertus, 73. &c. Rodulfus, 495. Rotgarius, 845.
Lavaiense S. Mariæ, abbas Daccu, 234.
Laubiense, *Lobet*, 278. 284. 300. 356. 393. 499. 500. Quibus episcopis subest, &c. 602. B. Richardo aufertur, 525. Abbates, Adelardus, 450. &c. Folcuinus, 60. &c. Franco, *ibid.* Herigerus, 578. &c. Hugo, 407. &c. Ingobrandus, seu Engelbrandus, 356. &c. B. Richardus, 318. &c.
Laudunense, 350.
Laudunense S. Johannis, *S. Jean de Laon*, 573. Abbatissa Rainkendis, *ibid.*
Laudunense S. Vincentii, *S. Vincent de Laon*, 37. Altera sedes episcopi, 32. Ibi sepulti episcopi Laudunenses, 333. Abbates, Aschenreus, 543. Bellandus, 57. &c. Geraldus, 333. Herveus, 32. &c. Lambertus, *ibid.* Ragnerius, seu Rainerius, 544. Reginerius, 335. Rogerus, 32. Seigerus, *ibid.*
S. Launomari, *Vide*, Bleſense, Magenciacum.
S. Launi abbas Petrus, 446. 674.
S. Laurentii in diœcesi Barcinonensi, *Vide*, Tarracia.
S. Laurentii supra Bendam, 236.
S. Laurentii du Castilis ad Lacum Bageſii, 555.
S. Laurentii de Dolio seu Doliolo, 236.
S. Laurentii in Macri sub Farfa, 235.
S. Laurentii in provincia Narbonensi, 163. 555.
S. Laurentii cella S. Theotfredi, 208.
S. Laurentii, *Vide*, Amalfitanum, S. Anisni, Aversanum, Cabrereſia, Capuanum, Cenomannense, Deo-Lovvart, Hessense, Leodiense, Romanum, Tarracia.
Laureshamense, *Laureshem*, seu *Lorch*, 42. 224. 532. 545. 589. 484. 570. 614. Datur Adelberto Bremensi, 162. Hinc turbæ, *ibid.* 569. Abbates, Arnoldus, 537. Bobbo, seu Poppo, 214. &c. Brunlogus, 547. Gerbodo, 42. Geroldus, *ibid.* Hugo, 341. Humbertus, *ibid.* Poppo, 532. &c. Reginbaldus, *ibid.* &c. seu Reginboldus, 569. Reinboldus, 303. Salmannus, 41. Udalricus, 484. &c. Werinheri duo, 41.
Lectorense, *Vide*, Lactorense.
Legerense in Hispania, *Leire*, 272. Exinde Irunienſes epiſc. assumuntur, &c. 274. 275. Ibi sedes episcopalis Pampilonæ, *ibid.* Abbas, Sancius episcopus, 274. &c.
Legionense, *Leon*, S. Isidori, 616. Restauratur, &c. Antea S. Johannis-Baptistæ, seu S. Pelagii, 324. 595. Ejus Fortunæ & nomina, 594. Ibi reges sepulti, & aliæ prærogativæ, 841. Varii casus, demum Canonicis regularibus cedit, *ibid.*
Legionense S. Martini, *Lyon d' Angers*, prioratus conditur, 290.
Legniacum, *Legnaux-les-Bovio*, 208.
Lehonium S. Maglorii, *S. Magloire de Lehon*, 526.
Lemovicense S. Auguſtini, *Saint Auguſtin de Limoges*, 341. 658. Abbas Geraldus, 321. &c.
Lemovicense S. Mariæ, 341.
Lemovicense, S. Martialis, *S. Martial de Limoges*, 59. 81. 289. 842. 343. 315. 330. 498. 578. Seu Salvatoris, 288. 302. 660. Primum ibi canonici, 661. Transit ad monachos, 332. Dedicatur, *ibid.* Ibi collatus baptismus, 341. Dicitur *Basilica regalis*, 278. Regalis ecclesia, 408. Cluniaco subjicitur, *ibid.* Sub eo alia monast. 536. Vi Cluniaco subjicitur, 594. S. Hugoni abbati Cluniaci subjicitur, 575. Ibi pii monachi defuncti, 288. Abbates, Adalbaldus, 289. &c. Ademarus, 594. Seu Adhemarus, 498. Gaufredus de Nivio, 594. Gotofredus, 307. Guigo, 81. Hugo, 345. &c. Imbertus II. 289. Josfredus, 597. Joffredus I. & II. 81. Mainardus, 498. Odolricus, 250. 340. 404. &c.
Lemovicense S. Martini Ad Basilicam, 341. Conditur, &c. 333. Restauratur, 59. Abbates, Berengarius, Donadeus, Petrus-Coral, Radulfus, 307.
Lenis S. Martini, 256.
S. Leodegarii de Campellis, prioratus, 54. 80.
S. Leodegarii abbas Gosfenus, 447.
S. Leodegarii prope Niortum, 76.
S. Leodegarii Requiniacæ-curtis sub Dervo, 454.

Leo-

Leodienſe S. Jacobi, *Saint Jacques de Liege*, 450. Conditur, 286. 232. 265. Ejus initia, 236. Olbertu commendatur, *ibid.* Ei præeſt Olbertus, 265. Abbates, Albertus, 451. Henricus, 236. B. Olbertus, 450. &c. Olbertos II. 451. Stephanus, *ibid.*
Leodienſe S. Laurentii in Publico monte, *S. Laurent de Liege*, 304. 314. 380. 366. Ædificatus, &c. 236. Ibi inſtituuntur monachi, 298. Nova eccleſia dedicata, 515. Abbatum catalogus, 366. Abbates, Lambertus, *ibid.* Olbertus, 236. B. Poppo, 304. B. Richardus, 186. Stephanus, 305. 309. &c.
Lennenſis abbas Inizo, 174.
Leonenſe S. Sixti in agro Brixlano, 386. Abbas Richerius, *ibid.*
S. Leopardini. *Vide*, Vivarienſe.
Lerinenſe, ſeu Lirinenſe, *Lerins*, ſeu *S. Honorat*, 110. 130. 508. 607. A Sarracenis direptum, &c. 79. 448. 453. Abbates, Adebertus ſeu Aldebertus I. Aldebertus II. 508. &c. Amalricus, *ibid.*
Leſcienſe, ejus fundatores, 425.
Levazini, Caſino ſubjectum a Ratmunda abbatiſſa, 332.
Leuconaenſis. *Vide*, S. Walarici.
S. Leufredi. *Vide*, Madrinenſe.
Lexuvienſe, *Lexieux*, ſanctimonialium, 401. S. Mariæ fundatur, 477.
Leyracum fundatur, 378.
Lezatenſe, *Lezat*, S. Petri, 70. 256. 397. 456. Inſtauratur, poſtea S. Hugoni Cluniac. ſubjectum, 479. Placitum pro eo, 633. Ei adjudicatur abbatis Paderianenſis, 633. Abbates, Aimericus, 71. &c. Amelius, 70. Aſmerius, 633. Atto, 70. &c. Benedictus, 190. Bernardus Raimundi, 479. Gaucelinus, 70. Guarinus, 190. &c. Hugo, 256. Petrus Raymundi, 456. Ugo, 70.
S. Liberatoris ſub Caſino, 374.
S. Liberatoris de Boccanico, 56.
S. Liberatoris in Marchia, 550.
S. Liberatoris ſub Caſino, in Comitatu Theatino, 368. 370.
B. Licerii. *Vide*, Bigorrenſe.
Linburgenſe. *Vide*, Limburgenſe.
Lindaugienſe, *Lindenw*, inſtauratur, 484. Abbatiſſa Otu ſeu Uta, 484.
Lindisfarnenſe cathedrale, 90.
Limburgenſe S. Johannis Evangeliſtæ, 339. Fundatum, 343. A Conrado imperat. 394. Ibi ſepulta Cunichildis regina, 388. Deſtruitur, 344. Hanc abbatiam ambientes Godeſtenus, Gumbertus, Hagano, divinitus puniti, 329. Abbates, Arnoldus, 484. Godeſtenus, Gumbertus, Hagano, 343. &c. Johannes, 329.
Lirenſe ſeu Lyrenſe B. Mariæ, *Lyre*, 502. 550. Fundatur, 436. Abbas Robertus, *ibid.*
Lirinenſe. *Vide*, Lerinenſe.
Lisborn in Saxonia, 246.
Liſmiaci cella B. Mariæ, 228. Conditur, 282.
Loccenſe. *Vide*, Bellilocenſe.
Locedium. *Vide*, Lucedium.
Locus-Monachorum, *Loch-monech*, 282.
Locus-regius ſub Herſfelda, 397.
Locus-Sanctus S. Mariæ, ſub Walturno, 205.
Lombarienſe S. Mariæ, *Lombès*, abbas Atto, 136.
Londinenſe. *Vide*, Weſtmonaſterienſe.
Longiledum, ſeu Longoledum. *Vide*, Lonleium.
Longus-pons, *Long-Pont*, S. Mariæ ſub Cluniaco, 564.
Lonleium ſeu Longiledium S. Mariæ, *Lonley*, *Annal. Bened. Tom. IV.* conditur, &c. 396. Abbates, Berno, *ibid.* Gatinus, *ibid.* Guillelmus, 404. Hugo, 574. 619. &c. Johannes, Lantfredus, Ranulfus, Willelmus, 396.
Lucacenſe. *Vide*, Bellilocenſe.
Luccenſe S. Georgii conditur, 526.
Lucedium S. Mariæ, ſeu S. Michaelis, 39. 122. 299. Seu Luceium, 231. Seu Luciacum, 37. Conditur, 429. Abbas Bononius, 299.
Lucerni abbas Johannes, 174.
Luciacum. *Vide*, Lucedium.
S. Luciani. *Vide*, Bellovacenſe.
Lucionenſe, *Lucon*, nunc cathedrale, 404. Abbas Johannes, *ibid.* 447.
Lugdunenſe S. Juſti, *S. Juſt de Lion*, abbas Ademarus, 228.
Lugdunenſe. *Vide*, Athanacenſe.
Luiniacus, cellula Cluniaci, 96.
Lunælacenſe. *Vide*, Manſeenſe.
Lucus S. Mariæ ſub Caſino, 22.
Lunzburgenſe S. Michaelis, 202. Abbas Liutzo, 21.
Londinenſe. *Vide*, Weſtmonaſterium.
Luniburgenſis abbas Riddagus, 284.
S. Lupi. *Vide*, Noviomenſe.
Luſtriacum S. Martini, ſub Saviniaco, 291.
Lutevenſe S. Salvaturis, *Lodeve*, 40. Abbas Agelmarus, *ibid.*
Lutrenſe, *Luro*, 150. 383. 465.
Luxovienſe, *Luxeu*, 110. Ejus privilegia, 237. Abbates, Aaloacus ſeu Hermiricus, 22. S. Euſtaſius, *ibid.* Gerardus, 237. Guido, 20. H. 465. Milo, 141. S. Waldebertus, 20.
Lyrenſe. *Vide*, Lirenſe.

M

MAcri, S. Laurentii, ſub Farfa, 235.
Madriacenſe, Crueis S. Audoeni, ſeu S. Leufredi, *la Croix S. Leufroy*, 298. 486. 511. 515. 589. 620. Abbates, Albericus, 369. Odilo, *ibid.* &c.
Magabrenſe, prioratus Cluniaci, 93. 508.
Magdeburgenſe, *Magdebourg*, ſeu Bergenſe, ſeu S. Johannis in Monte, ſeu ad Montem, 29. 90. 132. 191. 235. 246. S. Johannis-Baptiſtæ, 284. Abbates, Alfkerus, 212. Bruno, 284. Hadvicus, ſeu Herdiggus, 3. Ofdagus, 29. Marguardus, 284. Otvvinus, *ibid.* Richarius, 90. Riddagus, *ibid.* &c. Sigefridus, 231. Sigifredus, 370.
Magdeburgenſe S. Mauricii, quo in cathedralem mutato, tranſlatum eſt ad S. Johannem monaſteriam, 219. Abbas ibi Otvvinus, *ibid.*
Magenciacum S. Launomari, 606.
Magetheburgenſe, ſeu *Naumburg*, 374. Abbates, Albrotnus, *ibid.* Bruno, *ibid.*
Magilicienſe SS. Petri & Pauli in Polonia, 366.
S. Maglorii. *Vide*, Pariſienſe, Lehonium.
S. Magni, 570.
Majus-monaſterium. *Vide*, Turonenſe.
Malbodium, *Malmedy*, reformatur, 178.
Malenbach, abbatiſſa Alberada, 394.
Malliacenſe S. Petri, *Mailezais*, 162. 218. 392. 429. 447. 512. 605. Fundatur, &c. 58. Ibi dux Willelmus fit monachus, &c. 334. Sepulti Willelmi duces, 392. Abbates, Gauderannus, 535. Gauzbertus, 58. &c. Goderannus, 532. &c. Humbertus, 429. &c. Theodelinus, 218. &c. Seu Tedelinus, 207.
Malliacenſe, *Maillezais*, Vetus, & Novum, 207. Abbates Goderannus, 207. Theodelinus, *ibid.*
Malmesburienſe, *Malmesbury*, 58.

Malmundarienſe, *Malmedy*, 91. 232. A S. Remacla fundatum, 674. Statulenſi infertus, 675. Et ei ſubiectum, 406. S. Annoni datur, 569. Abbas B. Richardus, 585. Ejus alii abbates. *Vide*, Stabulenſe.
Manſeenſo, *Manſee*, abbas, A. 567.
S. Manſueti. *Vide*, Tullenſe.
Mauſum-Garnerii. *Vide*, Garnenſe.
Mantares, S. Martini, 422.
Manuaſca S. Martini, *Manoſque*, ſub S. Victore fundatur, 215, 216.
SS. Marcellini & Petri. *Vide*, Haſnonienſe.
SS. Marcellini & Saturnini de Sarrianis, prioratus, 58.
S. Marcelli de Fellenis in diœceſi Valentiæ, 384.
S. Marcelli. *Vide*, Cabilonenſe, Dienſe.
Marcheis S. Patri propo Redonas, 333.
Marciacenſe S. Mariæ, *Nostre-Dame d'Halis de Marzé*, Virginum ſub Saviniaco, 607.
Marcianenſe, *Marchienes*, 443. 450. Tranſit ad viros, 318. Ejus advocatus comes Flandriæ, 391. Abbates, Albericus, 318. Albricus, 393. Balduinus, 318. Guido, 543. Leduinus ſeu Lietvvinus, 318. Seu Letduinus, 392. S. Poppo, 393. &c. proabbas Balduinus, 443. &c.
Marcianenſe virginum, *Marcigni*, 335. 336. A S. Hugone conditum, 390. 562. Ejus inſtituta, recluſionis amor &c. Monachi præpoſiti, 562.
S. Marci ſeu S. Sigiſmundi, 465.
S. Margaritæ. *Vide*, Mediolanenſe.
S. Mariæ, Dudo abbas, 675.
S. Mariæ ulterius, Leuzo abbas, 678.
S. Mariæ, cella apud Beneventanos, 134.
S. Mariæ in Acutiano. *Vide*, *Farfa*.
S. Mariæ de Alleriis ſub Flaviaco, 550.
S. Mariæ, ſeu Avanglia in pago Wilcaſſino, 33.
S. Mariæ in Calabria. *Vide*, S. Euphemiæ.
S. Mariæ in Calena ſub Caſino, 537.
S. Mariæ in Caſtanieto, 404. Abbas Albertus, ibid.
S. Mariæ ad Duas-baſilicas ſub Witurno, 205.
S. Mariæ cella Farfenſis, 221.
S. Mariæ & S. Martini in Gallinaria inſula, 322.
S. Mariæ ad Gradus Coloniæ, 654.
S. Mariæ cella apud Marſos, 130.
S. Mariæ Majoris Mediolani, 367.
S. Mariæ Meſſinenſe, 619.
S. Mariæ de Miades, 422.
S. Mariæ ad Monticum, cella Farfæ, 63.
S. Mariæ de Olona, 415.
S. Mariæ de Palatiolo in Italia, 132. 588. Abbas Andreas, 52.
S. Mariæ de Succurſu, Olivetanorum, 422.
S. Mariæ de Taulo in Hiſpania, 64.
S. Mariæ ad fluvium Trimium, 205.
S. Mariæ prope Turonos, 634.
S. Mariæ de Valle-cluſa ſub S. Victore, 453.
S. Mariæ in Valle de Ponte, 580.
S. Mariæ Vurra abbas Galindus, 334.
S. Mariæ & S. Viviani, 370.
S. Mariæ, Inter-medias-aquas, 372.
S. Mariæ in Luco, cella Caſini, 22.
S. Mariæ, *Vide*, Aalone, Andegavenſe, Aruſgnie, Bellum-montem, Britolium, Calma, Canienſe, Caramunia, Cervianum, Colonienſe, Columbenſe, Compendienſe, Cormelienſe, Craſſenſe, Crudacenſe, Divieuſe, Einſidienſe, Exaquium, Exoldunenſe, Farſenſe, Faventinum, Florentinum, Gorgona, Heſſenſe, Hohorſienſe, Inter-Ambas-aquas, Lavajenſe, Lexovienſe, Lyrenſe, Longus-pons, Marciacenſe, Mediolanenſe, Mettenſe, Monuotinum, Monaſterienſe, Monaſterium-Villare, Mons-Serratus, Montiniacum, Moſomenſe, Moyriacenſe, Nagarenſe, Narbonenſe, Padertanenſe, Palatiolum, Palatium, Petræ-dæmonis, Pinariolenſe, Pompoſianum, Pontilevienſe, de Porta, Ravennenſe, Rivipullenſe, Rodonium, Romanum, Rotomagenſe, Santonenſe, Simorrenſe, Sinemurenſe, Solacum, Soliacum, Soretenſe, Sueſſionenſe, Talnzatis, Toloſanum, Trevirenſe, S. Veraui, Veronenſe, Veteris-muri.
Maricolenſe S. Humberti, *Marolles*, 602. Reſtauratur, 237. Abbas, Erbertus, 534.
S. Marini Caſino datur, 685.
S. Marini in Cerciano, ſub Caſino, 526.
Marmorati S. Stephani, 387.
Marmenſe. *Vide* S. Jovini.
S. Martialis. *Vide* Lemovicenſe.
S. Martini de Canonica ſub S. Victore, 555.
S. Martini de Frometta ſub S. Zoylo, 448. Conditur, 637.
S. Martini in Gallinaria inſula, 322.
S. Martini Lenis, 256.
S. Martini in Lombardia ſub S. Martino Turoneoſi, 635.
S. Martini de Mantares, 422.
S. Martini de Veſulio, *ibid.*
S. Martioi (in Waſconia) abbas, 622.
S. Martini, juxta Witurnum, 92.
S. Martini, *Vide* Æduanſe, Aqua-Mundula, Calidæ-aquæ, Carnotenſe, Colonienſe, Drocenſe, Gallinaria inſula, Heſſenſe, Hohortenſe, Inſula-Barbara, Maſciacenſe, Mettenſe, Pariſienſe, Sagienſe, Saviniacum, Trevirenſe, Truarnenſe Turonenſe.
Marunienſe S. Laurentii, 592.
Maſciacenſe S. Martioi, *Maſſay*, abbates, Azenarius, 227. Azenevius, 240. Ingo, 218. 227.
Maſſilienſe S. Victoris, *S. Victor de Marſeille*, 161. 285. 286. 231. 240. 261. 335. 373. 449. 450. 458. 508. 602. 613. Reſtauratur, 129. Ejus elogium, 555. Ejus privilegia confirmata, 433. Abbates, Adalardus, 129. Bernardus, 611. &c. Caſſianus, 555. Durandus, 555. &c. Garnerius, 129. &c. Guifredus ſeu Wifredus, 260. &c. S. Iſarnus, 448. &c. Petrus, 419. &c. Pontius, 453. Wifredus, 564. &c.
Materſenta, *Merſente*, ſub Majori-monaſt. 557.
S. Mathiæ. *Vide*, Trevirenſe.
Sanctæ-Mauræ, cella Miciaci, 286.
Mauriagum ſub Moiſiaco, 459.
S. Mauricii. *Vide*, Magdeburgenſe, Sigebergenſe.
S. Maurilii cella Calonnæ. *Chalonne*, 578.
Mauri-monaſterium, *Maurmunſter*, 465.
S. Mauri ſub Witurno, 205.
S. Mauri, *Vide*, Foſſatenſe, Glannafolienſe, Pulcherada, Seguſienſe, Virdunenſe.
S. Maxentii, *S. Maixent en Poitou*, 218. 58. 77. 218. 304. Abbates, Amblardus, 218. Archambaldus, 283. Archembaldus, 404. Archembaudus, 447. Archimbaldus, 58. Archinbaldus archiepiſcopus, 304. Bernardus, 58. Emmo, 218. &c. Gerbertus, 58. Gulferius, 218. Rainaldus, 58. Rainaldus-Plato, 218.
S. Maximæ. *Vide* Taluzatis.
S. Maximini. *Vide* Aurelianenſe, Miciacenſe, Trevirenſe.
S. Medardi. *Vide*, Andegavenſe, Sueſſionenſe.
Medeshamſtedenſe ſeu Burgenſe, in Anglia, 279. 214. Abbates, Adulfus ſeu Aldulfus, 72. Leofricus, 236.
Mediangenſe-monaſterium, *Moyen-moutier*, 82. 225.

515. 209. 226. 379. Lue afflictum, 219. Reformator, 306. Ejus eccleſiæ, SS. Corpora, Libri, &c. 306. Ibi Humbertus monachus, 421. An ibi abbas, *ibid.* Poſtea Cardinalis, 464. Ibi Leo IX. oratorium dedicat &c. 464. Abbates, Benedictus, 422. &c. Bertiſcus, 379. B. Guillelmus, 219. Hardulfus, 219. Ao Humbertus, 420. Hunaldus, 280. Lambertus, 306. &c. Norbertus, 336. &c. Widericus, 338. Widricus, 338. &c.
Mediolanenſia monaſteria, *Milan*, 283. Recenſentur, 366.
Mediolanenſis abbas Gregorius, 300.
Mediolanenſis baſilica Ambroſiana, 233. Seu monaſt. Ambroſianum, 107. 108. 283. 439. Ejus prærogativa, 333. Ibi monachi, monachæ, & Canonici, 300. Nunc duplex, Canonicorum & Ciſtercienſium, 366. Abbates, Adelardus, 280. Ariprandus invaſor, 379. Goidoaldus, 107. &c. Gotefredus, 226. &c. Goteſridi duo, 313. Gotofredus, 233. Gottifredus, 300. Guillelmus, 280. Johannes, 108. &c. Landulfus, 402. &c. Wido, 313. &c.
Mediolanenſis Auronæ, ſeu Horonæ, 366.
Mediolanenſe S. Celſi, *ibid.*
Mediolanenſe Dathei, *ibid.*
Mediolanenſe S. Dionyſii fundatur, 283. Ejus conditor, 472. SS. Dionyſii & Aurelii, 367.
Mediolanenſe de Ghiſone, 367. Nunc S. Margaritæ, *ibid.*
Mediolanenſe Lentaſii, *ibid.*
Mediolanenſe S. Mariæ-Majoris, 366.
Mediolanenſe S. Salvatoris Widelindæ, *ibid.* S. Radegundis, *ibid.*
Mediolanenſe S. Simpliciani, 283. 341. Caſinenſium, 367.
Mediolanenſis S. Sixti abbas, 401.
Mediolanenſe S. Victoris ad corpus fundatur, 283. 307. 366. Nunc Olivetanorum, *ibid.*
Mediolanenſe S. Vincentii, 367. Aliud, puellarum, *ibid.*
Mediolanenſe Monaſterium-Novum, *ibid.* Nunc S. Vincentii, *ibid.*
Meginradi-cella. *Vide* Einſidleuſe.
S. Melanii, *Vide*, Redonenſe.
Meldenſe S. Faronis, *S. Faron de Meaux*, 573. Viri ibi illuſtres, privilegium, *ibid.* S. Crucis ſeu S. Faronis, ejus privilegium, 690. Abbas B. Guillelmus, 341.
Melerſedeoſe S. Germani, *Moutier* none dictum, 196. ſeu Melerenſe in pago Autiſiodorenſi, 290.
Melſtanum S. Benedicti conditur, 421.
Melgonenſe S. Johannis ſub Cluniaco, 282. 583.
Melliceuſe, ejus initia, 234. Abbas Erchinfredus, *ibid.*
Mellitenſe S. Michaelis, 587. An dictum S. Angeli, 588. Abbates Robertus, 587. Willelmus, 587.
Melodenſe, *Melcme*, reformatur, 57.
Menulfi-cellæ abbas Guillelmus, 504.
Merbeccum, 210.
Merſeburgenſe, *Merſburge*, 16. 147. Abbates, Heimo, 16. &c. Oethardus, 147. Ottradus, 72.
Meſſinenſe S. Mariæ, *Meſſine*, in Plandria, 609. abbatiſſa Fiſildis, 610.
Metelacum, 83.
Metelenſe, 77. abbatiſſæ Friduwigis, *ibid.* Godeſidis, *ibid.*
Metelliani-cava, *Vide*, Cavenſe.
Mettenſe S. Arnulfi, *S. Arnoul de Metz*, 79. 156. 157. 166. 190. 445. 473. Reformatur, 214. A Leone IX. dedicatum, 463. 465. & Pallio donatum, 463. Ejus altaria privilegium, 463. Alia &c. *ibid.* Abbates, Benedictus, 514. &c. B. Guillelmus, 141. &c. Johannes ſenior, 214. Oddo, 338. Odo, 114. Walo, 478. Warinus, *ibid.* &c.
Metteuſe S. Clementis, *S. Clement de Metz*, ſeu S. Felicis, 68. 153. 150. Subjicitur S. Arnulfo, 464. Abbates, Cadroe, 68. Fingenius, 68. Hagano, 464. Haimo, 136. non Walterius, 156. Widelin, 464. Widilin, 157.
Mettenſe S. Mariæ, *Sainte Marie de Metz*, 19.
Mettenſe S. Martini, 166.
Mettenſe S. Petri, 19.
Mettenſe S. Symphoriani, 19. 68. 143. 156. 166. Abbates, Conſtantinus, Durandus, Fingenius, Richerus, 156. &c. Sirlaudus, 166. &c.
Mettenſe S. Vincentii, 18. 166. 343. Abbates, Erlinus, 336. Pulcinus, 451. Heribertus, 320. &c. R. Richardus, 182.
Mettenſe virginum, deſtructum, 166.
Miades S. Mariæ, 422.
Mica-aurea, *Vide* Romanum.
S. Michaelis Alfalii, ſub S. Victore, 449.
S. Michaelis de Cano, 422.
S. Michaelis in Caſtello Marturi, *Poggibonzi*, 107. 111. Abbas Bonolius, 307.
S. Michaelis in Catalania, Abbas After, 233. *Vide*, Coxanenſe.
S. Michaelis in Eremo, *S. Michel en l' Herm*, 404. 446. Fit abbatia, 81. Abbates, Aaron, ſeu Afcho, 447. Afcho, ſeu Afzho, 446. &c. Azo, 404. Seu Afcho, *ibid.* Audebertus, 447. Garinus, *ibid.* Johannes, item alter Johannes, 446. Theadus, 447. Willelmus, 446.
S. Michaëlis in Hiſpania ſub S. Iſidoro, 595.
S. Michaëlis de Mbote, ſeu Mons S. Michaëlis in Periculo-maris, ſeu de Monte-Tumba, *le Mont S. Michel*, 38. 71. 97. 142. 194. 281. 285. 287. 304. 331. 355. 455. 466. 470. Ejus deſcriptio, 69. Figura, 70. Ejus eccleſia &c. 650. Ejus privilegium, 264. Ejus abbas ſit archidiaconus Abrincenſis, 564. Viri ibi illuſtres, 455. Charta pro eo, 669. Altera Richardi ducis, 651. Monaſteria ei ſubjecta, *ibid.* Abbates, Almodus, 355. &c. B. Guillelmus, 142. &c. Henricus a Lotharingia, 70. Heldebertus, 250. &c. Hildebertus I. Hildebertus II. 194. &c. Mainardus, 187. Mainardus II. 194. Mainardi duo, 69. &c. Radulfus ſeu Rodulfus, 351. &c. Ramnulfus, 618. Ranulfus, 564. &c. Robertus, 355. Robertus de Torinneio, 69. Suppo, 337. &c. 435. &c. Theodericus, 355.
S. Michaëlis in Monte-Picheriano, 40.
S. Michaëlis ad Moſam, *S. Michel*, 149. 295. 353. 484. 602. 611. Reformatur, 2. 265. Abbates, Albertus ſeu Adalbertus, 265. &c. Seu Ambertus, 149. Albertus II. 484. &c. Nantherus, 295. &c. Seu Nauterus, 149. Odo, *ibid.*
S. Michaëlis in Theoraſcia, *S. Michel en Tierache*, 38. Abbates, Amalricus, 317. 438. Fulco, 430. 608.
S. Michaëlis, *Vide*, Bambergenſe, Bellovacenſe, Camerinenſe, Cluſenſe, Coxanenſe, Gotzcenſe, Hildesheimenſe, Mellitenſe, Pecianenſe, Piſanum, Rotomagenſe, Signiergenſe, Tornodorenſe, Ulterior-portus.
Miciacenſe S. Maximini, *S. Mesmin près d' Orleans*, 27. 33. 86. 160. 165. 203. 263. 287. 316. 333. 377. Ejus fundatio &c. 203. Chur-

ta, Roberti regis pro eo, 648. A Chlodoveo rege privilegio donatum, 648. Aliorum regum donationes, 649. Ejus poſſeſſiones recenſentur, ibid. Reſtauratur ab Alberto abbate, 286. Turbis agitatur, 101. Abbates, Albertus, 203. 203. 277. 282. &c. Amalricus, 81. Anno, 203. Conſtantinus, 78. Chriſtianus, 377. S. Euſpicius, 126. Fulco, 377. S. Maximinus, 81. &c. Robertus, 202. &c. Rodulfus, 345.
S. Mildredæ abbatiſſa Leofvina, 223.
Milidunenſis S. Mariæ virginum, 66.
Milidunenſe S. Petri, *S. Pere de Melun*, 253. Variæ ejus ſortes, 67. 221. Reſtauratur, 67. Abbates, Adelerius, 253. Galterius, 67. Guillelmus, 67. Walterius, 225.
Millebecenſe, *Monaſter*, ejus dedicatio, 456. Abbas, Regenbaldus, 249.
Mimigardevordenſe, *Vide*, Monaſterienſe.
Mimilevenſis, cella Herſfeldæ, 246.
Miminleva fit prioratus, 132. Abbas Rainoldus, *ibid.*
S. Minias, *Vide*, Florentinum.
Miſoſcus, cella Cluniaci, 92.
Moguntinum, *Mayence*, S. Albani, 29. 369. Abbas, Gerbertus, 369. 374.
Moguntinum S. Jacobi de Monte-ſpecioſo conditur, 483. 549. Abbates, Ruthardus, 483. Waltherus, 483.
Moguntinum S. Mariæ in Campis, ſeu S. Crucis, 202.
Moiricenſe, S. Petri fundator, 669.
Moiſiacenſe, ſeu Muſciacenſe S. Petri, *Moiſſac*, 548. 578. ſub Cluniaco, 429. 575. 577. Cluniaco ſubjectum &c. 492. Ejus dedicatio, 553. 554. Ibi ſimul duo abbates laici & unus regularis, 576. Abbates, Aymericus de Peyrato, 578. Durandus, 566. &c. ſeu Durannus, 548. &c. Gaſcabertus, laicus, 575. &c. Pontius comes, laicus, 576. &c.
Molinbechienſis abbatiſſa Alberada, 374.
Moliſmenſe, *Moliſme*, 609. Abbas, S. Robertus, 590.
Monachia, *Vide*, Narbonenſe.
Monaſterienſe, *Munſter*, S. Mitiæ Trans-aquas conditur, 408. Abbatiſſa ſoror Hermanni epiſc. & conditoris, *ibid.*
Monaſteriolum-Berlæi S. Petri, *Montreuil-Bellay*, cella S. Nicolai, 618.
Monaſterium-vetus ſub Farfa, 648.
Monaſterium-villare, S. Mariæ, *Montivilliers*, 455. Ejus prima fundatio & inſtauratio, 367. 368. A quo conditum, 286. 294. Abbatiſſæ, Beatrix, Elizabeth, 368.
Mons-Acutianus. *Vide*, Farfenſe.
Montis-Andaonis, *Vide*, Avenionenſe.
Montis-Barri, cella S. Manſueti Tullenſis, 8.
Mons-Caprafius, S. Michaelis, 108.
Mons S. Catharinæ. *Vide*, Rotomagenſe.
Mons-Falconius S. Germani, 636. Abbas Dudo, 318.
Mons-Feretri, 338.
Mons-Glounæ. *Vide*, S. Florentii.
Mons S. Johannis. *Vide*, Magdeburgenſe, Reomaenſe.
Mons-Letardi in pago Dunenſi, 263. Cella Miciaci, 649.
Mons-major S. Petri prope Arelatem, *Monſtmajour*, 40. 104. 212. 229. 248. 290. 304. 332. 379. 642. Charta qua et datur Rotanum, 671. Abbates, Archinricus, 260. &c. Benedictus, 232. &c. Eldebertus, 379. Jaſmarus, *ibid.* &c. Rambertus, 231. &c. ſeu Raimbertus 290. Riculfus, 304. &c. Rolandus, 379.
Mons S. Michaelis, *Vide*, S. Michaelis.
Mons S. Mariæ, *Vide*, Hohorſtenſe.
Mons-Piſi, 336.
Mons S. Quintini, *Vide*, Peronenſe.
Mons-Romarici, *Vide*, Romarici-mons.
Mons-ſanctus, ſeu Mons S. Mariæ prope Amerſfordiam, 200. Abbas Adelbertus, *ibid.*
Mons-Serratus S. Mariæ, olim S. Cæciliæ, *N. Dame du Mont-Serrat*, Ejus origo, &c. 378. Inſula, 272.
Montis-Sinai. *Vide*, Sinai.
Mons Speciosus. *Vide*, Moguntinum.
Ad-Montes, cella Cluniaci in Arvenia, 92.
Monſterolenſe S. Salvii, & S. Wingaloei, *S. Sauve de Montreüil*, charta Henrici regis pro eo, 671. 673. Ejus fundatores & benefactores, *ibid.* Conditores & reparatores, 414. Et benefactores, *ibid.* Abbates, Goalterus, *ibid.* Cognomento Grimutio, 414. Seu Galterus-Grimutio, 76. Normannus, 673.
S. Montani abbas Johannes, 380.
Monteriani S. Petri, 334.
Montiniacum S. Amantii, 339. S. Mariæ, *ibid.* Abbas Algerius, *ibid. Vide*, S. Amantii.
Morencum S. Petri, cella Crudatenſis, 365.
Morerolenſe S. Jacobi, tum S. Mariæ, 31.
Moriacenſe, *Lachmenes*, reſtauratur, 289.
Moriceoſa. *Vide*, Moiricenſe.
Morolienſe S. Vedaſti, *S. Vaaſt de Morlüil*, 536. Abbas Goilelmus, *ibid.*
Moſeni S. Mariæ ſub Witurno, 207.
Moſomenſe S. Mariæ, *Mouſon*, 295. 304. Dedicatur, &c. 104. Ibi ſcholæ, 406. Abbates, Bernerus ſeu Vernerus, 295. Boſo, 304. &c. Guido, 295. Heribertus, *ibid.* Johannes, *ibid.* Lietaldus, 304. Reginaldus, 295. Rodolfus, 407. Seu Rodulfus, 462. 543. &c.
Mota S. Johan. Bapt. cella Miciaci, 377.
Moyriacenſe S. Mariæ, ſub Cluniaco, *Moyrac*, conditur, 458.
Murenſe in Helvetia, *Mourry*, 299. 329. 615. & *Martini*, *Fundatur*, 306. Ejus initia, &c. 308. 611. Abbas Burchardus, *ibid.* Seu Burkardus, 308. Reginboldus præpoſitus, *ibid.* &c. Wernharius comes præpoſitus, 308.
Muſcetanum, 412. Abbas Rodulfus, *ibid.*
Muſciacenſe. *Vide*, Moiſiacenſe.
Mutinenſe S. Petri, *S. Pierre de Modene*, conditur, 93. Abbas Johannes, *ibid.*

N

NAgrenſe, 455. Seu, Naiarenſe, 407. S. Mariæ fundatur, 493. Plura de eo, Abbates-epiſcopi, &c. 493.
Namuetenſe, *Nantes*, SS. Donatiani & Rogatiani primat. 156.
Nantenſe S. Petri, 40.
Nantogilum S. Benedicti prope Rocam-Folcaldi, 306. Seu Nantoliacum S. Benedicti, 258. Seu Nantolium S. Benedicti, reſtauratum, &c. 404. Abbas Petrus, *ibid.*
Narbonenſe S. Mariæ de Monarchia, *La Monſeguié a Narbone*, 555.
Navenſe. *Vide*, Bituricenſe.
S. Nazarii Atinenſe, 268.
S. Nazarii cella ſub Caſino, 386.
S. Nazarii de Novaria, cella, 22.
Nemauſenſe S. Ægydii, 263. *Vide*, S. Ægidii.
Nemauſenſe S. Baudilii, *S. Baudille de Nimes*, 64.
Nemauſenſe S. Salvatoris, ejus fortunæ, *ibid.*
Neuburgenſe ad Danubium, 177.
Nevigenſis cella Fructuariæ, 259.
S. Nicaſii. *Vide*, Remenſe.

S. Ni-

S. Nicolai in Cypro insula, 329. 334.
S. Nicolai montis Leuci prope Picam, 386.
S. Nicolai ad Oltis. *Vide*, Camerinense.
S. Nicolai. *Vide*, Andegavense, Barense, Ficus-nigra, Romanum, Venetianum.
Niderburgense, *Vide*, Pataviense.
Nienburgense, 367. Seu Novæ-civitatis, 377.
Abbates, Albinus, 367. Ekkehardus, 377. Folcmarus, 367.
Nitriæ monasteria, 314.
Nivernense, *Nevers*, S. Salvatoris restauratur, &c. 439. Ejus rector Adelelmus, *ibid.*
Nivernense S. Stephani, 492. Pro monialibus, a S. Columbano extructum, 594. Canonicis regularibus datur, tum Cluniaco, *ibid.*
Nivialense, *Nivelle*, restituitur, 406. Abbatissa, Richeza, *ibid.*
Niunburgense prope Ingolstadium, 500. Abbatissa Hademuta, *ibid.*
Nobiliacense S. Juniani. *Noaillé*, 282. 283. Abbates Imo, &c. 48. 218. 329. Constantinus, 76. &c. Pulco, Imo, Petrus seu Petronius, 218.
Nocentum. *Vide*, Sepulcri.
Nogiomense S. Dionysii, *Nogent le Retrou*, fundatur, varia fortuna, 326.
Nonantula, *Nonantule*, 84. 307. 329. 399. Abbates, Anselmus, 625. Johannes epist. Placentiæ, 107. Leo & alter Leo, 84. Leo I. 217. Leo-Minus, *ibid.*
Norwagiæ monasterium a Canuto rege conditum, 353.
Notwald, 387.
Novaliciense, *Novalese*, 330. 418. Abbates, Adraldus seu Eldradus, *ibid.* Gezo, 20. Gotofredus, 321. Joseph, 418. Odilo, *ibid.*
Novariæ S. Nazarii cella, 20.
Novientum. *Vide*, Novigentum.
Novi-castelli. *Vide*, S. Andreæ.
Novigentum S. Mariæ, *Nogent sous Coucy*, Ejus initia, &c. 544. Abbas Guibertus, 376. 443. 495. &c.
Novigentum Rotroci. *Vide*, Nogiomense.
Noviomagense, *Nimegue*, S. Servarii, 385.
Noviomense SS. Eligii & Lupi, S. *Eloy de Noyon*, 370. 463. 467. 623. Abbates, Angelbertus, 470. &c. Ebrardus, *ibid.* Remigius, 467. &c. Ao Alter Remigius, *ibid.*
Noviomense S. Remigii seu S. Elasii dotatur, 467.
Nucarienſe B. Mariæ, *Noyers*, conditur, 334. 575. Abbates, Andreas, Evrardus, Gaudinus, Gaufridus, Rainerius, Stephanus, 334. &c. Gauterius, 334.
Nuceretum in Nurmannia, non perstitit, 475. 476.
Nuinburg. *Vide*, Magetheburgense.

O

OBonense S. Mariæ, duplex, 353. Abbas Silo, *ibid.* Abbatissa Onega, *ibid.*
Octavianum. *Vide* S. Cucufatis.
S. Odiliæ, abbatissa Odilla, 173.
Olonæ monast. S. Anastasii, 20.
Olona S. Mariæ, 435.
Onense S. Salvatoris, *Onia*, 205. 490. Abbatissa Tigridia, 205. Ex mulieribus trasit ad viros, 336. Sepultura regum, *ibid.* Monastico ordini restituitur, 574. Exiode episcopi Aragonenses assumendi, &c. *ibid.* Monasteria ei subiecta, privilegia, &c. 336. An abbas Eneco, 274. Abbates, Emigos, 596. Enneco seu Henneco & Yunicus, 494. &c. Garsias, *ibid.* &c.
Oratorium prope Bellovacum, *Orlor*, 376. *Vide*, Bellovacense S. Pauli.
Orbaci, *Orbay*, abbas Hugo, 543.
Orbisterium S. Johannis, *Orbestier*, 280.
Oricala, cella Majoris-monasterii, S. Bartholomæi, 552.
S. Oricoli. *Vide*, Sindunum.
S. Orientii in Levitania, 6224
S. Orientii. *Vide*, Ausciense.
S. Osvvaldi abbas Anna, 274.
Overense seu Obetense in Hispania, 225. S. Pelagii, 299.
Oydellus, cella Cluniaci, 95.

P

PAderbornense. seu Abdinchofense S. Michaëlis, S. *Michel de Paderborne*, 2. 4. 439. 500. 536. Conditur, 283. Dedicatur, 346. S. Meinwerci in illud cura, 274. Ibi, ejt sepultus, 375. Conflagrat, 502. Dicitur SS. Petri & Pauli, 522. Charta Imadi pro illo, *ibid.* Abbates, Eilbertus, 537. &c. Seu Egilbertus, 532. &c. Sigehardus, 375. &c. Wolfangus, 439.
Paderinnensis abbatia S. Mariæ in placito Lezato adjudicatur, 653.
Padolironense S. Benedicti *Polirone*, seu *Sancti Benedicti*, 232. Conditur, 281. Dedicatur, &c. 233. Abbates, Rozus, 181. Venerandus, *ibid.*
Paduense. *Vide*, Patavinum.
Palatiolum S. Mariæ in Italia, 22. 236. 288. Abbates, Andreas, 22. Bonizo, 236.
Palatiolum. *Vide*, Colonienſe.
Palatium *Espalais*, seu *Paladels*, ejus vices, 555.
Palithi abbas Alskerus, 247.
S. Palladii Saintonense, 447.
S. Pantaleonis cella Cluniaci, 96.
Pantasiæ S. Eustasii sub Casino, 586.
Papiense. *Vide*, Ticinense.
Paredum. *Paré*, Cluniaco subiicitur, 223.
Parentinula, *Vide*, Florentinum.
Parentinum in Istria, *Parenzo*, 211.
Parisiense S. Dionysii in Francia, S. *Denys en France*, 23. 48. 52. 59. 79. 80. 94. 97. 242. 266. 283. 350. 490. 540. 635. Reliquiæ S. Dionysii visitatæ, 495. 498. Ibi concilium, 85. Ibi sepultus Henricus I. rex, 542. Rex Robertus, 339. Et Constantia regina, *ibid.* Ipsi subjectum Argentuilum, 553. Reformatur, &c. 284. Ejus privilegia asserta, 573. Abbates, Guarinus, 79. &c. Hugo, 543. 587. &c. Hugo-Capetus, 48. S. Odilo, 80. Rainerius, 573. Robertus, 79. Sugerius, 253. Vivianus, 284. &c.
Parisiense S. Germani a Pratis, S. *Germain des Prez, les-Paris*, 48. 214. 227. 229. 285. 308. 309. 328. 333. 580. Crux ibi miraculo servata, 364. Ejus bona &c. *ibid.* S. Vincentii, seu S. Germani Pratense, Gilliacus ei a S. Germano datus, 411. 417. Abbates, Adraldus, 338. &c. seu Adroldus, 543. Alderoldus, 417. B. Guillelmus, 542. &c. Hubertus, 589. Hugo-Capetus, 48. Ingo, 287. &c. Morardus, 287. Robertus, 445.
Parisiense S. Maglorii, S. *Magloire*, 126. Fundatur, 213. Abbas Harduinus, 126.
Parisiense S. Mariæ de Campis, N. *Dame des Champs*, fundatur, 80.
Parisiense S. Martini a Campis S. *Martin des Champs*

Champs, 410. Ejus initia, 340. 349. Abbas Ingelardus, *ibid.*
Parisiense, *Vide*, Possatense.
Parmense S. Johannis-Evangelistæ, *S. Jean de Parme*, 26. 64. 212. Abbates, S. Johannes, 212. &c. Alter Johannes, 63.
Parthenopolis, *Vide*, Magdeburgense.
Passinianum, 422. 472. Abbates, Johannes-Gualbertus, 472. Lætus, 422.
Patavinum S. Justinæ, *S. Justine de Padoue*, 220. 607. Abbates, Ingelbertus, 220. Johannes, *ibid.* &c. Alter Johannes, 607.
Pataviense, *Passavo*, Niderburgense, 388. Ibi Gisla angusta monacha, *ibid.* Abbatilla an Gisla seu Gisala, 388. Heilka, *ibid.*
Paterniacum, *Payerne*, priorat. Cluniaci, 96. 225. 233.
S. Paterni in diœcesi Constantiæ, 264. Datur S. Michaëlis de Monte, 651.
S. Paterni, cella Exolidum, 25.
Patriciacense, *Perrecy*, priorat. 169.
Patricianis Lezato asseritur, 295.
S. Pauli de Botavilla, 328.
S. Pauli cella, seu S. Petri ecclesiæ Fayensium, 50. Prior Johannes, *ibid.*
S. Pauli Maritimi abbas Vives, 245.
S. Pauli in valle Aufoll, 256.
S. Pauli, *Vide*, Bellovacense, Cormaricense, Romanum, Trajectense, Virdunense.
Peciamum seu Piciamum, S. Mariæ, *Pessan*, 15. Abbas Porto, *ibid.* 49.
Pecianense S. Michaelis, 250. 252. 412. Abbates, Arsicius, 250. Arsivus, 412. Cletus, 252. Raimundus, *ibid.*
S. Pegæ in Anglia restauratur, 236. Abbates, Baldocus, 213. &c. Wigatus, 236.
Pennense, seu S. Johannis-Bapt. de Penna seu Pegna, 273. 356. 357. Abbas S. Paternus, 357. &c.
S. Pelagii, *Vide*, Legionense.
S. Peregrini cella Parisæ, 221.
S. Peregrini sub Majori-monast. 397.
Perci insula, 82.
Pereum Sancti Romualdi monasterium, 139. 235.
Perronense S. Quintini de Monte, *De Mont S. Quentin pres de Peronne*, 318. 436. 529. Ploret sanctitate, 531. Etiam SS. Tainitatis, bulla Gregorii VI. pro eo, bona recensentur, 673. Ejus fortunæ, 328. Abbates, Balduinus, *ibid.* Bonifacius-Walerannos, 485. S. Godefridus, 129. Godefridus, 148. &c. Gualerannus, 673. Seu Walerannos, 129. &c. B. Richardus, 185. &c. Waleranni duo, 328. 436.
Perscoreose in Anglia, 236. Seu Perforense, 358. Abbates, Brithegus, 379. &c. Fulbertus, 358.
Pertusum, *Pertuis*, cella Montis-majoris, 129.
Perusinum S. Petri, *Perugia*, *Perouse*, 312. Ejus exemtio vindicata, 250. Privilegia firmantur, in conciliis, 380. Abbates, Andreas, 150. Azo, 312. Bonizo, 470. &c. simul & fundator S. Petrus, 302.
Perusinum Salvatoris, 380.
Petræ-dæmonis S. Mariæ, 236. Abbas Domnosus, *ibid.*
Petra-Pertusa S. Petri, 402. Congreg. Fontis-Avellanæ, 429.
Petri-domus prope Constantiam, *Petershausen*, 82. 24. Abbas Beringerus, *ibid.*
Petroburgense in Anglia. *Peterborough*, 416.
S. Petronillæ. *Vide*, Romanum.
S. Petri Bonizo abbas, 678.
S. Petri alterius Rotulfus abbas, *ibid.*
S. Petri item alterius, Teuso abbas, *ibid.*
S. Petri ab Abbone memoratum, 99.
S. Petri ad Boscum cella Cluniaci, 96.
S. Petri de Botavilla, 328.
S. Petri ad fluvium Sabbati, 205.
S. Petri de Lacu conditur, 336.
S. Petri in monte prope Herveldam, 180.
S. Petri cella Montis-S. Michaëlis, 264.
S. Petri prope Montem S. Michaëlis, 652.
S. Petri in fundo Monteriano, 234.
S. Petri de Piczano, 42.
S. Petri de Salve sub Gellonensi, 622.
S. Petri Scrobeburiæ, conditur, 477.
S. Petri de Taberna abbas Alter, 234.
S. Petri in latere montis Witus, abbas Angelus, 421.
S. Petri, *Vide*, Affligenense, Agerense, Anicicense, Avellana, Barcinonense, Bellilocense, Blandiniense, Bremetense, Cabilonense, Carnutense, Catalaunense, Cenomannense, Claravallis, Conchense, Conziacum, Curteose, Derense, Divense, Flaviniacense, Fossatense, Generense, Gloceftriense, Graffelleuse, Hasnoniense, Lezatense, Malliacense, Marciniacum, Mettense, Moiticense, Monfiacense, Paderbornense, Perusinum, Petra-Pertusa, Rodense, Remense, Salevedense, Savilianum, Senonense, Stabulense, Virentinum, Vienneuse, Uticeose, Westmonasterienſe.
SS. Petri & Pauli. *Vide*, Erfordense.
S. Petri & S. Saturnini ad Rhodanum cella Cluniaci, 95.
SS. Philippi & Jacobi de Pontiano, 107. 211.
Pica, S. Sabini, & aliud S. Nicolai, 586.
Piciamense. *Vide*, Peciamense.
Pictavense S. Crucis, *Sainte Croix de Poitiers*, 76. 410. Abbatissæ, Geyla, 76. Hermeogardis, *ibid.* Petronilla, 410. &c.
Pictavense S. Cypriani, 58. 138. Abbas Gislebertus, *ibid.* Ao Anselmus, 283.
Pictavense S. Petri Puellaria, canonica, SS. Trinitatis parthenoni subjectum, 390.
Pictavense S. Savini, seu Sabini, *S. Savin de Poitou*, abbatea, Aribertus, 222. Gumbaldus, *ibid.* Odo, 404.
Pictavense SS. Trinitatis, 392. Abbatissa Ermeogardis, *ibid.*
Pictavense. *Vide* S. Maxentii.
Piczani, S. Petri, 42.
Pinariolense S. Mariæ, *Pignerolles*, 607.
Pinnatense, 494. Abbas Paternus, *ibid.*
Pirenum, sub Casino, 108.
Piros, cella S. Huberti, 510.
Pisanæ diœcesis abbas, 336.
Pisarium, *Pise*, S. Michaëlis restauratur, 400. Charta de eo, *ibid.* Abbates, Bonus, 400. 483. &c. Leo, 400.
Pisanum S. Zenonis, abbas Dominicus, 399.
Piscariense. *Vide*, Casauriense.
Placentinum, *Plaisance*, S. Sabini seu Savini, 107. 515. Abbates, Alberico, 107. Biacho, *ibid.* Seu Bichiso, seu Bichifo, 515. Wimpertus, 107.
Placentinum S. Sepulcri fundatur, ejus exemtio, &c. 516. Datur Olivetania, *ibid.*
Podii-Odoleni cella Cluniaci, 91. Seu Podii-Odolinum, seu Podolinum, 372.
Poliacus, cella Cluniaci, 96.
Pollentium, cella monast. Bremetensis, 239.
Poloniacensis abbatia, 568.
Pomposæ S. Mariæ, seu Pompositanum, 218. 309. 241. 294. 299. 401. 422. 433. 615. Ibi docet Petrus-Damiani, 412. &c. Ejus elogium, 300. Exemtio, &c. 136. Martino eremitæ commissum, 241. Abbates, S. Gui-

do, 109. 368. 487. 511. Seu Wida, 412. &c. Guillelmus, 241. &c. Johannes, *ibid.* Martinus, 115. O. seu Odo, 433. Proabbates, Guido, Leo, Petrus, Theobaldus, Vitalis, 242.
Pontilevienſe S. Mariæ, *Pontlevoy*, 404. 498. Conditur, 471. Abbates, Ansbertus, 260. &c. Gerardus, Guido, Petrus, 371. Widdo, 404.
Pons-Petri, cella prope Ravennam, 26.
Pons Sorgiæ, Cluniaci cella, 194.
S. Pontii. *Vide*, Tomerienſe.
Pontonis S. Caprafii ſub Regula, 251. Seu Pontona, cella S. Caprafii, 503.
Portus, in Hiſpania, S. Mariæ, 415. Abbates, Montanus, 415. Paternus, *ibid.*
Portus-Susvis, *Pouſſay*, conditur, 305. Abbatiſſa, Bergenna, *ibid.*
S. Præjecti. *Vide*, Plaviniacenſe.
S. Præjecti. *Vide*, S. Quintini.
Pragenſe S. Georgii, virginum, 82. Abbatiſſa Maria, 23.
Pratalia S. Mariæ & S. Benedicti, 182. Abbas Sigo, *ibid.*
Pratellenſe virginum, S. Mariæ *Preaux*, 522. Conditur, 361. 362. Abbatiſſæ, Anfrida, *ibid.* &c. Cæcilia, 522. &c. Elizabeth, *ibid.* Emma, 361. &c. Mathildis, 522.
Pratellenſe virorum, S. Petri, 281. 340. 479. 587. Charta pro eo, &c. 444. Inſtauratur, 361. Abbates, Anſridus, 521. 588. 547. &c. An Eimardus, 361.
Pratenſe. *Vide*, Pariſienſe S. Germani.
Pratenſe. *Vide*, Rotomagenſe.
Prezenzo, eremitorium, 583.
SS. Primitivi & Facundi, 616.
S. Priſcæ. *Vide*, Romanum.
S. Probi in Italia, 136.
Pruelenſe. *Vide*, Pryelenſe.
Prugniacenſe S. Mariæ, ſub Roncerein, 395.
Prulliacenſe S. Petri, 179. Seu Prulliacum conditur, 244. Abbates, Amblardus, Otho, *ibid.*
Prulliacum ordinis Ciſtercienſis, 544.
Prumienſe, *Prum*, 187. Abbates, Immo, 273. Robertus, 462. Uroldus, 236.
Pruvinenſe S. Aigulfi, *S. Ayoul de Provins*, 354. 603. Cellenſi ſubditur, 454.
Pryelenſe, 571. Seu Pruelenſe conditur, 105. Cartuſianis datum, 571.
Pſalmodienſe, *Pſalmodie*, 241. 290. 518. Reſtruitur, 153. Abbas Warnerius, *ibid.* &c.
Puiſaia Salvatoris, cella S. Germani, 249.
Puicherada S. Mauri, 511. 512.
Pultarienſe, *Pontieres*, abbas Arnoldus, 464. 545.
Puteolus, cella S. Benigni, 190.
Putiolus. *Vide*, Dervenſe.

Q

Quimperlegium. *Vide*, Kemperlegium.
Quinctacum, *Quincy*, S. Mariæ, S. Andreæ & S. Benedicti, 310. Abbates, Iſembertus epiſcopus, *ibid.* Tebaudus, ſeu Thetbaldus, 404.
Quindelinburgum, 194. 222. 230. 246. 346. Dedicatur, 258. Abbatiſſæ, Adelhaida, 130. Seu Adelheida, 222. Adheleida, 212. Mathildis, 26. 70. 89. 208. &c.
S. Quintini Virumandenſe, *S. Quentin*, 88. 224. 418. Abbates-comites, Albertus comes, 24. &c. Rector dicitur, 53. &c. Heribertus-comes, 58. Otto, 418. Abbas-comes Otto, 436. &c.

S. Quintini, Inſula, *de Iſle à S. Quentin*, 26. Abbates, Arnoldus, 416. Gerardus, 418. Girardus, 485.
S. Quintini S. Præjecti, *S. Prix à S. Quentin*, 418. Abbates, Geraldus, 417. &c. Reinerius, 418. Proabbas Raineritus, 485.
S. Quintini. *Vide*, Bellovacenſe.
S. Quirici in Italia, 110. 291.
S. Quirini ab avo Leonis IX. conditum, 465.
S. Quirini. *Vide*, Tegernſenſe.

R

S. Radegundis. *Vide*, Mediolanenſe.
S. Ragneberti, *S. Rambert*, abbas Richardus, 468 578.
Rameſienſe in Anglia 26. 42. 47. 160. 228. 232. 426. Conditur, 74. Ejus ius ex Abbone, 631. Abbates, Alvvinus, 462. Seu Alfvvinus, 468. Germanus, 26.
S. Randolini. *Vide*, Palatium.
Ratisbonenſe S. Emmerammi, *S. Emmeram de Ratisbonne*, 82. 94. 105. 145. 177. 286. Abepiſcopo vexatur, 370. *Ibi* floret Othlonus, *ibid.* Willelmus poſtea abbas Hirſaugiæ, 571. An ibi corpus S. Dionyſii, 491. 495. Leonis IX. bulla, &c. 499. Abbates, Burchardus, 145. Hartvvicus, 8. &c. S. Ramvoldus, 82. 245. &c. Reginbaldus, 571. Reginvvardus, 499. Richboldus, Udalricus, Wolframmus, 145.
Ratiſponenſia duo virginum, Inferius, Superius, 579.
Ratiſponenſe, Inferius, *Nidermunſter*, S. Mariæ, 101. Abbatiſſa, Oda, ſeu Ota, aut Outa, 148.
Ratiſponenſe S. Mariæ, Superius, *Obermunſter*, inſtauratur, & dedicatur, 208. Abbatiſſa Wilpurga, *ibid.*
Ravennenſe, 110. 221. 661.
Raveonæ abbas Bonus, 174.
Ravennenſe S. Apollinaris, abbas Johannes, 115. *Vide*, Claſſenſe.
Ravennenſe S. Mariæ, 5. Abbatiſſa Benedicta, *ibid.*
Ravennenſe S. Petri ad Vincula, 333.
Ravennenſe S. Severi, 20. 241. Ei præfectus B. Guido, *ibid. Vide*, Claſſenſe.
Ravennenſe S. Vitalis, 118. Alia ei unita, 388. Abbas Johannes, 118.
Raziſburgi S. Georgii, 615.
Reatinum Salvatoris, *Rieti*, 247. Abbates, Berardus, Berengarius, Conſtantius, Ingo-20, Landuinus, Petrus, 242.
Redonenſe S. Georgii, *S. George de Rennes*, fundatur, &c. 333. Abbatiſſæ, Addela ſeu Adela, 333. &c. Hodierna, *ibid.*
Redonenſe S. Melanii, *S. Melaine de Rennes*, 506. 503. Abbates, Evenus, 506. Sigo, *ibid.*
Redonenſe S. Petri *de Marcheil*, 333.
Redonenſe ſanctimonialium, 81.
Regniacum, prioratus Cluniaci, 91.
Regula, *la Reole*, cella Floriaci, 157. 158. 160.
Regula, 241.
E. Remacli. *Vide*, Stabulenſe.
S. Remedii de Autriaco, 419.
Remenſe, *Reims*, 667.
Remenſe S. Dionyſii, 532. 540.
Remenſe S. Nicaſii, ſeu S. Agricolæ, ſeu baſilica Joviniana, reparatur, antiqua *ibi* monumenta, &c. 532. 532. Ejus reſtauratio, monachi, &c. 563. Abbates, Drogo, Galterus, Geraldus, Guido, Guillelmus Haidericus,

ricus, Johannes I. & II. Joannus, Nicolaus, Pontius, Remigius, Renaldus, an Seguinus, Simon I. II. & III. &c. 563.
Remenſe S. Petri Inferius, 376.
Remenſe S. Petri, *ibid.* Abbatiſſæ, Predeſeudis, *ibid.* Odilia ſeu Oidela, *ibid.* Sybilla, *ibid.*
Remense S. Remigii archimonaſterium, *S. Remy de Reims*, 55. 145. 166. 169. 257. 259. 405. 329. 432. 495. 531. 532. Imperatores Germani erga illud beneficî, 405. Et archiepiſcopi Remenſes, 505. Charta Arnulfi archiepiſcopi pro eo, 633. Ibi ſepultus Arnulfus archiepiſcopus, &c. 259. Et Burchardus comes Anglorum, 561. Abbates inde aſſumti, 169. Inde vocati monachi Nicaſiani, 562. Archimonaſterium & baſilica, 376. Dedicatur a S. Leone IX. 460. 461. Ejus altaris privilegium, *ibid.* Concilium ibi celebrat, *ibid.* 462. Abbates, Airardus, 307. &c. Arbodus, 14. &c. Herimarus, 541. 452. &c. Hincmarus, 169. Letardus, 14. Robertus, 531. Rodulfus, 14. Theodericus, 376. 417.
Remenſe, Rotundum-monaſterium, 370.
Remenſe S. Theoderici, *S. Thierry du Mont d'or près de Reims*, 134. 173. S. Bartholomæi ſeu S. Theoderici, 370. Abbates, Airardus, 24. 27. Albertus 461. 543. &c. Dominicus, 371. &c.
S. Remigii. *Vide*, Bariſiacum, 608. Noviomenſe, Remenſe, Senonenſe.
Reomaënſe S. Johannis, *Moûtier-S. Jean*, 130. 196. 227. Seu Mons S. Johannis, 414. Reformatur, 57. Abbates, Azelinus, 414. Guido, 196. R. Guilielmus, 227. Heldricus, 113. 195.
Requiniaca-curtis S. Leodegarii ſub Dervo, 452. 466.
Resbacenſe, *Rebez*, 126. 587. 461. 554. 555. 600. Abbates, S. Agilus, 126. Briccius, 555. Philippus, 600. &c. Ragenardus ſeu Rainardus, 126. &c. Robertus, 554. &c. Robertus alter, 555. &c. Solin, 126.
Rhinangienſe, *Rheinau*, 390. Abbates, Borchardus, Pirthilo, *ibid.*
S. Richarii de Centula, *S. Riquier en Ponthieu*, 1. 55. 78. 230. 415. 417. 455. 487. Ejus abbates ſimul & comites erant, 455. Ibi viri illuſtres, &c. 426. Abbates Angelramnus, ſeu Ingelramnus, 229. Fulchericus, 1. Gerbertus, 78. S. Gervinus, 452. 469. 470. 563. 547. Seu Gerevvinus, 578. Abbacomes Heligaudus, 414. Ingelardus, 65. &c. Ingelramnus-Sapiens, 76. &c. S. Richardus, 186.
S. Rigaldi de Aveſa, *Ariſan*, prope Matiſconem, 613. Abbas Lanforgius, *ibid.*
Riliacus cella Cluniaci, 96.
Rioms, cella Cluniaci, *ibid.*
Ripa-Rubea S. Secundi ſub Fructuaris, 599.
Rivipollenſe S. Mariæ, ſeu Rivipullenſe, *Ripoul*, 5. 204. 215. 554. 216. 372. 449. De eo Alexandri papæ litteræ, 595. Dedicatur, 351. Ejus conditores, *ibid.* Ipſi Mont-Serratus ſubjectus, 275. 557. Abbates, Bernardus, 449. Guarinus, 204. Oliba, *ibid.* Olba epiſc. Auſonenſis, 275. Senioredus, 20. &c.
De-Rivis, B. Mariæ, cella Cluniaci, 95.
Rodenſe S. Petri, 20. 281. 299. 503. 595. Dedicatur, 274. Ejus invaſores coercîti, *ibid.* Abbates, Ildeſindus, ſeu Hildeſindus epiſc. Elnenſis, 20. Petrus, 249. 439.
Rodonium prope Meduntum, *Rouï près Meaux*, S. Mariæ, 550.
Roſſenſe, *Rochefter*, 536.
Roianum dictum Monti-majori, 678.
Romæ monaſteria viginti-duo, 540.
Romanum S. Adalberti conditur, 230.
Romanum SS. Alexii, &c. *Vide infra*, SS. Bonifacii, &c.
Romanum Sancti Andreæ ad Clivum-Scauri, 247. Abbates, Johannes, 220. &c. Silveſter, 247. Seu S. Gregorii ad Clivum-Scauri, 491. 647.
Romanum SS. Bonifacii & Alexii in Monte Aventino, 63. 82. 83. 92. 94. 105. 106. 118. 161. 221. Abbates, Adilelmus, 221. Gebizo, 412. Johannes-Canaparius, 505. Leo, 84. &c. 160. 633. Petrus, 460. 678.
Romanum SS. Coſmæ & Damiani in Mica-aurea, 110. *& ſeqq.* 616. Tranſit ad Clariſas S. Damiani, 693. Abbates, Alanus, 616. Gregorius, 219. &c. Odimundus I. & Odimundus II. 616. &c. Rannerius, 485. &c. Seu Reinerius, 678. Reinerus, 119. Silveſter, 469. &c. Venerandus, *ibid.* Catalogus omnium ejus loci abbatum, & anni quibus ſederunt, quamdiu fubſtitit, exhibetur, 693.
Romanum S. Crucis in Jeroſalem, 20. Seu Seſſorianum, Caſino ſubjicitur, 459. In ſancta Jeruſalem Palatii Suſurriani, hoſpitium Caſinenſium, 684. Ad varios tranſit, 22.
Romanum S. Cyriaci ad Thermas, 375. *Vide infra*, S. Nicolai.
Romanum S. Damiani, Clariſſarum, 693. *Vide ſupra*, S. Coſmæ, &c.
Romanum S. Dionyſii & S. Silveſtri, Abbates, Creſcentius, 380. Johannes, 221. 647. &c.
Romanum S. Gregorii ad Clivum-Scauri. *Vide ſupra*, S. Andreæ.
Romanum S. Laurentii extra muros, abbas Cardinalis Aldemarus, 615. Franciſcus, 380. Johannes, 460. 678.
Romanum S. Mariæ in Monte-Aventino, 363. Ibi Hildebrandus monachus ſub avunculo ſuo abbate, 420. Ejus vices, 421. Abbas Asmo, 220.
Romanum S. Mariæ ante Venerabiles, titulo Eudoxiæ, ſeu S. Petri ad Vincula, abbates, Benedictus, 380. Petrus, 228.
Romanum S. Mariæ in Scorticlari, 202.
Romanum S. Nicolai in Via-lata, ſeu S. Cyriaci, 375. Abbatiſſa Bonizа, *ibid.*
Romanum S. Petronillæ, ibi vivit & obit Agnes Imperatrix, 568. 613.
Romanum S. Petri a Vinculis, ſeu ad Vincula, *Vide ſupra*, S. Mariæ, &c.
Romanum S. Pauli, 2. 463. 478. 492. 521. 582. 620. Reformatur, 133. Ejus œconomus, ſeu rector Heldiprandus cedit S. Priſcam Vindocini, 693. Abbates, 469. Agilardus ſeu Airardus epiſc. 555. Namnetenſis, 468. &c. Et Cardinalis, &c. 478. Seu Hairardus, 678. Hildebrandus, 533. 536. Qui dicitur œconomus ſeu rector S. Pauli, 693. Johannes, 221. 647. Leo, 268. &c. Titus, 380.
Romanum S. Priſcæ Vindocinenſibus attributum, 582. 693. Cum titulo Cardinalitii, 582. 620. 690. Ibi vivit S. Arnulfus, 620.
Romanum S. Sabæ, 22. 63. 421. Abbates, Gregorius, 380. Johannes, 469. 678.
Romanum S. Silveſtri. *Vide ſupra*, SS. Dionyſii, &c.
Romanum S. Valentini, 295.
Romanum S. Vitalis, abbas Johannes, 460. 678.

Ro-

Romanum in Burgundia ſub Cluniaco, 96.
Romanum in pago Wsldenſi, 119.
S. Romani de Rupibus, 447.
Romarici-mons, *Remiremont*, 266. 354. 382. Sub regula S. Benedicti, 684. Ibi altare a Leone IX. dedicatum, 464.
Rombecus, *Rumbeck*, in Voſago, 252. Sc. ſeceſſu clarus, 382.
Roncereium. *Vide*, Andegavenſe.
Roſanenſe S. Andreæ, 328.
Roſnacenſe ſub Derventi, 451.
Rothenenſe, abbas Deuſdet, 578.
Rothonenſe S. Salvatoris, *Rhedon*, 296. 297. 317. 391. 467. 611. 671. Ibi corpus S. Marcellini papæ, ei Calma ſubjectis, 620. Abbates, Almodius, 611. Benedictus, Cadwallonus, 467. An alter ejus nominis, *ibid.* Cavallonius, 611. Seu Catvvallonus, 391. &c. Mainardus, 250. 398. Perenelius, 467. &c.
Rotomagenſa S. Amatodi, ſeu S. Mariæ, *S. Amand a Rouen*, 331. Conſtruitur, &c. *ibid.* Abbatiſſæ, Emma ſeu Emmenis, *ibid.* Marſilia, *ibid.*
Rotomagenſe S. Audoeni, *S. Ouen de Rouen*, 271. 282. 317. 332. 413. 493. 498. 550. Reſtauratur, 92. Et S. Victoris abbatia ſubjecta, 505. Abbates, B. Guillelmus, 141. Henricus, 282. &c. Hereſaſtus, 204. &c. Hildebertus, 52. &c. Nicolaus, 521. 618. &c. Ducis filius, 317.
Rotomagenſe S. Catharinæ, ſeu Mons S. Catharinæ, ſeu St. Trinitatis, 340. 376. 437. 547. 550. 587. 588. Conditor, &c. 335. Ejus condendi occaſio, 336. Monachi ibi celebres, 486. Abbates, Ilembertus, 378. 547. &c. Rainerius, 486.
Rotomagenſe B. Mariæ de Prato, 580. Seu de Bono-Nuntio, *Nôtre-Dame de Bonne-Nouvelle*, conſtruitur, & Becco ſubiicitur, *ibid.*
Rotomagenſe, S. Michaëlis in Monte, 433.
Rotundum-monaſterium Remis, 370.
S. Rufi Avenionenſe, 542.
Rombech in Voſago. *Vide*, Rombecus.
Rumpondi-mons, cella Cluniaci, 96.
Rupes S. Romani, ſub S. Zoylo, 449.
Ruſitanenſe S. Severi, *S. Sever de Ruſſan*, 207. Abbas Arſius, *ibid.*
Ruthenenſe S. Amantii. *Vide*, S. Amantii.
Ruyenſe, *S. Gildas de Ruiz*, 282. 404. 425. Reſtauratur, 288. Ibi pii monachi, 392. Abbates, S. Felix, 282. 392. &c. S. Gildaſius, *ibid.* Vitalis, 425. &c.

S

S. Sabæ. *Vide*, Romanum:
S. Sabini. *Vide*, Firmenſe.
S. Sabini prope Picam, 586.
S. Sabini. *Vide*, Pictavenſe.
Sacer-mons. *Vide*, Brennovium.
Sagienſe. Stex, S. Martini, 401. 521. 558. Conditur, 476. Abbas Robertus, *ibid.*
Saguntienſe SS. Facundi & Primitivi, atque Thyrſi de Domnos ſanctos, *Domnos-ſantos*, 35. 114. 181. 616. Abbates, Abigo, 429. Vincentius, 534.
Saiacum, *Cé*, apud Andegavos, 143.
Salenſe, ſeu de Saltu, S. Benedicti, *S. Benoiſt du Sault*, 227.
Salernitana, 191.
Salernitanum, 591.
Salaruitanum S. Benedicti, 517. Reſtitutum, 291. Sub Caſino, 299. Abbates, Alfanus, 517. Baſilius, 522. Petrus, cardinalis, 614.
Saletio, *Selz*, 522. Abbas Gerbertus, *ibid.*
Saleveldenſe, *Salevelt*, S. Petri a S. Annone conditus, 614.
Salinenſe SS. Symphoriani & Agathæ, 584.
Saliſenſe. *Vide*, Siſenſe.
Salmurenſe S. Florentii, ſeu S. Florentii-Novi, 7. *Fleurant le jeune près Saumur*, 26. 27. 82. 225. 324. 504. Turbis agitatur, 102. Deſtruitur, 287. Novum reſtruitur, 288. Huc tranſlati monachi ex eccleſia S. Hilarii, 506. Reformatur, 260. 410. Dedicatur, 410. Ejus privilegium, 261. Abbates, Adebertus, 235. Adhebertus, 203. Amalbertus, 26. Fredericus, 260. 324. 404. 447. 535. &c. Galo, rejectus, 235. Girardus, *ibid.* Seu Geraldus, 260. Gerardus, 203. Robertus, 17. 302. &c. Sigo, 506. &c. *Vide*, S. Florentii.
Salmurenſe aliud, prioratus, 27.
Salſenſe, *Selz*, in Alſatia, 51. Abbas Eccemannus, *ibid.* Seu Eccemagnus, ſeu Ezzemannus, *ibid.*
Saltiſcum ſub Cluniaco, 384.
S. Salvatoris, Booaſtus abbas, 678.
S. Salvatoris aliud, Johannes abbas, *ibid.*
S. Salvatoris item aliud, Perenelius abbas, *ibid.*
S. Salvatoris Alinæ, 125.
S. Salvator Caſtri Radulfi, *Château-Roux*, 25.
Salvatoria in Italia, 648. &c. Abbates Anaſtaſius, 648. Johannes, *ibid.*
Salvatoris, in Lotharingia, 83.
S. Salvatoris de Sexto prope Luccam, 307. 223.
S. Salvatoris montis-Amiati, 91. 174. An S. Romualdo datum, 267. Ejus dedicatio, 381. Abbates, Gonizus ſeu Winizo, 381. Theuzo, *ibid.* &c. Vinizo, 91. &c. 265.
S. Salvatoris in plano Senæ, 254.
Salvatoris in Fuiſais, 349.
Salvatoris in Scandilia conditur, 336. Abbas Conſtantius, *ibid.*
S. Salvatoris in Voſago, 225. 200.
S. Salvatoris. *Vide*, Andegavenſe, Sairiscenſe, Bergomenſe, Carrofenſe, Gellonenſe, Lemovicenſe, Nivernenſa, Odenſe, Peruſinum, Papienſe, Reatinum, Rothonenſe, Ticinenſe, Tollenſe, Tulfenſe, Villa-lupenſe.
Salve, ſeu Salvenſe S. Petri ſub Gellonenſi, 327. 612.
S. Salvii. *Vide*, Florentinum, Monſteroleuſe.
Samaronenſis abbas Brandinelus, 196.
Samoſenſe in Hiſpania, 64.
Sanctus-mons S. Johannis fundatur, ſubiicitur Cluniaco, &c. 172. Abbas Raimundus, *ibid.*
Sangrenſe conditur, 336.
Santas, 266.
Santo, S. Johannis, 412.
Santonenſe S. Mariæ, *Nôtre Dame de Saintes*, conditur, dedicatur &c. 447. Abbatiſſæ, Conſtantia, 447. Herſendis, 448. Letburgis, 448.
Santonenſe S. Palladii, 447.
Sanus-locus, cella apud Beneventanos, 12.
Sapinienſe. *Vide*, Savioitcum.
Sarcinienſe. *Vide*, S. Trudonis.
Sarlatenſe, *Sarlat*, 96.
Sarmaſia, *Saumaiſe*, cella S. Mariæ ſub S. Benigno, 248.
S. Saturnini, 435. Abbates, Pontius, 241. Rocus, 653.
S. Saturnini in marca Hiſpaniæ, 190.
S. Saturnini ad Rhodanum, prioratus, 40. 57. 79. Cella Cluniaci, 91.
S. Saturnini in pago Urgellenſi, 316.
S. Saturnini in pago Uzetico, ſub Cluniaco, 613.
S. Saturnini. *Vide*, Carcaſſonenſe, Toloſanum, 540.

Savilianense S. Petri, *Savillane*, conditur &c. 312. Abbates, Adam, Albericus, Nicolaus-Pontius, 318.
Saviniscense, *Savigni*, S. Marcini, 82. 118. 239. 240. 252. 290. 298. 607. Archimonasterium, 182. Abbates, Dalmatius, 307. &c. Durandus, 21. &c. Seu Durantus, 281. &c. Gaufmarus, 304. Hugo, 118. &c. Idelerius, *seu* Iterius, 290. &c. Pontius, 182.
Saviniscus, cella Cluniaci, 96.
S. Savini. *Vide*, Firmanum, Pictavense, Placentinum.
Scaftesbiriense in Anglia, 246.
Scrudiliæ. *Vide*, Salvatoris.
Sceptoniense in Anglia, *ibid.*
Schafusense. *Schofuse*, fundatur, 462. Ejus conditores, 631.
Sebeldice seu *Schiffe*, in Saxonia, 246.
Schenense S. Sebastiani, 439.
S. Scholasticæ, V. Sublacense.
Scrobesburiæ S. Petri conditur, 477.
Scutiolæ, prioratus Cluniaci, 95.
Scutteranum, *Scutteran*, 284. Restauratur, 778. Abbates, Reginboldus, 284. Silicho, 269.
S. Sebastiani de Schenis, 439.
S. Sebastiani. *Vide*, Sbertspergense, Silense.
S. Secundi in Ripa-rubea, 599.
Secusicnse. *Vide*, Segusiense.
Segusiense S. Mariæ, *Suse*, 313. Conditur, 311. Ejus exemtio, varia fortuna &c. 312. Abbas Dominicus, *ibid.*
Selebiense in Anglia conditur, 609.
Seligestadense, *seu* Selingestadense, *Selgenstat*, 418. 568.
Senense, *Senone*, S. Antimi, 286. Abbas Apollinaris, *ibid.*
Senense S. Eugenii, *ibid.*
Senense, Insula, prope Burgum novum, &c. *ibid.*
Senensis abbas *Idelbertus*, 674.
Senonense S. Columbæ, *Saint Colombe de Sens*, 48. 98. Abbas Gauzio, 48. Ioannes, 66. Raynardus-Vergilus comes, 98.
Senonensis, S. Petri, aut S. Columbæ, abbas Rainulfus, 65. Seu Romulfus, 66.
Senonense S. Mariæ, *N. Dame de Sens*, 98. 125. 439. Abbates, Gerbertus, *ibid.* Grimerius, 125. Leotericus, *ibid.* Raineldus, *ibid.*
Senonense S. Petri-Vivi, *S. Pierre le Vif*, 96. 125. 227. 228. 239. 248. 262. 285. 350. 438. 454. Instauratur, 66. Ibi translatio SS. Saviniani &c. 319. Abbates, Ermenaldus, 285. &c. Seu Erminoldus, 371. Gerbertus, 439. Ingo, 227. &c. Mainardus, 66. Rainaldus, 125. Rainardus, 98. 227. &c.
Senonense S. Remigii, *S. Remy de Sens*, 303. Incenditur, 459. Abbates, Odo, Rannulfus, Winemannus, 307.
Senoniense in Vosago, *Senone*, 350. Floret, 579. Abbates, Antonius, *ibid.* Berchharius, 611. Bercherus, 579. Rambertus, *ibid.* Widericus, 318.
Sentiliense S. Andreæ, 599.
Seonense, Seunense, *seu* Seuvs in Bajoaria, *Seon*, conditur, &c. 82. Abbas Adalbertus, *ibid.* Seu Adalpertus, 144.
Septimum S. Salvatoris &c. prope Florentiam, 111.
Sepukri-Salvatoris Noceutl, a S. Henrico extructum, 267. Abbas Robertus, *ibid.*
S. Sepulcri de Villaribus, sub Floviaco, 550.
S. Sepulcri. *Vide*, Camerscense, Placentinum.
S. Sequani, *S. Seine*, abbas Hermuinus, 621.
S. Sergii. *Vide*, Andegavense.
S. Servatii. *Vide*, Noviomagense.
Sessorianum. *Vide*, Romanum.
S. Severi, Wido abbas, 678.
S. Severi, 10. *Vide*, Ravennense.
S. Severi. *Vide*, Ruffinanense.
S. Severi in capite Vasconiæ, *S. Sever cap de Gascogne*, 91. 296. 264. 304. Abbates, Arnaldus, 264. Gregorius, 304. &c. Salvator, 10. Survius, 264.
Seunense. *Vide*, Seonense.
Seutiense. *Vide*, Segusiense.
Seuva. *Vide*, Seonense.
Sigebergense, 536. 537. S. Michaëlis & S. Mauritii, 604. Confecratur, qua occasione conditum, &c. 605. Fruttuarienses ibi instituti, disciplina viget, *ibid.* Abbates, Erpho, 614. Reginhardus, *ibid.*
Siggense fundatur sub S. Audoeno, 493.
S. Sigismundi. *Vide*, S. Marci.
Silense, seu Exiliense, *Silar*, S. Sebastiani, 407. Restauratur, 428. Abbates, Dominicus, 296. &c. Manio, 407. 424. &c.
Silvæ-majoris, *la Sauve-majeure*, abbas Gerardus, 470.
Silvanectense, *Senlis*, S. Vincentii fundatur, 487.
S. Silvestri, Agius abbas, 678.
S. Silvestri sub Aceri, Fuligne, 536.
S. Silvestri. *Vide*, Romanum.
Silviniacum, *Souvigny*, 79. 85. 122. 196. 330. 339. Ibi SS. Odilo & Maiolus obiere, 617.
Simorrense S. Mariæ, 49. 297. 355. 503. 532. 651. S. Michaëlis, 15. Abbates, Atto tum aechiep. Auscensis, 49. Seu Otto, 50. &c. Odo, 197. Pontius, 503.
S. Simpliciani. *Vide*, Mediolanense.
Sinai-montis, 316. Ibi S. Catharinæ corpus &c. *ibid.*
Sindonum, *Senus*, S. Oricoli abbatia canonicorum, tum cella S. Remigii, ejus priores, &c. 533.
Sinemurense S. Mariæ, *Semur*, sub Flaviniaco, 196. 611.
Sithiense, S. Bertini, *Sithieu*, vel *S. Bertin a S. Omer*, 2. 110. 210. 218. 260. 333. 339. 368. 600. Reformatur, 260. Abbates, Iovo, 600. Hemfridus, 810. &c. Heribertus, 600. &c. Hildebrandus, 260. Odbertus, 130. &c. B. Richardus, 186. Rodericus seu Roticus, 277. 353. &c. Trudgrandus, 130.
Sitriæ ibi, Romualdi &c. vitæ sufferitas, 255.
S. Sixti abbas, 382.
S. Sixti. *Vide*, Mediolanense.
Solacum, *Solac*, S. Mariæ, prioratus, 85. Prope Medullos, *Medoc*, 264.
Solemensis cella S. Petri, *Solesme*, fundatur, 191.
Solitcum S. Mariæ, *Souillac*, 250. 297. Apud Cadurcos, 264. Primus abbas Petrus de Ornhiaco, 15.
Sollemniscense, *Solignac*, 142. Abbates, Ambirdus, 144. Bernardus, 14. Gerardus, 330. 340. 656.
S. Solutoris. *Vide*, Taurinense.
S. Sophiæ. *Vide*, Beneventanum.
Soranum S. Mariæ, *Sora*, conditur, 336. Ibi obit S. Dominicus, 346. Ejus fortuna, 381. Abbates, Benedictus, 346. S. Dominicus, 381. &c. Johannes, 381.
Sordunense, *Sordes*, S. Johannis, 350. Varia fortuna, 351. Pecunensi subiectum, quo modo eximitur, 503. Abbates, Johannes, 231. Willelmus, 504.
Sorctense S. Mariæ, abbas Seniorellus, 653.
Sorgiæ pons sub Cluniaco, 194.
Soriciniun S. Mariæ, *Sarcey*, 16. Abbas Grammaticus, 197.

S. So-

S. Sofii in Liburia ſub Vaiturno, 225.
Spanheimenſis abbas Trithemius immerito a ſuis rulpatus, 476.
S. Spani, *S. Eſpain*, præpoſitura S. Martini, 815.
Sparnonenſe S. Thomæ, *Epernon*, ſub majori-monaſt. 486.
Spartanum, Farfæ ſubjicitur, 222.
Speciosi-montis. *Vide*, Moguntinum 2
Spinalenſe, *Epinal*, 39.
Stablonenſe, cella Montis-majoris, 204.
Stabulenſe SS. Petri & Remacli, *Stavelo*, 981 152. 345. 373. 375. 397. 450. 451. 460. 674. Ejus conditor S. Remaclus, 367. Qui eſt ibi ſepultus, ideo præſtat Malmundario, 675. Leonis IX. bulla pro eo, 674. Ibi conventus ad dedicationem, 406. Scholæ celebres &c. *ibid.* Abbates, Bertrannus, 262. B. Poppo, 336. 393. 394. &c. R. Richardus, 286. Theodericus, 460. &c. Werenfridus, 912
S. Staphani in Catalania abbas Iſarnus, 234. *Vide*, Balneolenſe.
S. Stephani de Marmorato, 388.
S. Stephani Wangionum-rivi, *Vignori*, ſub S. Benigno, 491.
S. Stephani. *Vide*, Cadomenſe, Cauciacum, Cornu-veteris, Divionenſe, Eporedienſe, Nivernenſe, Strasburgenſe, Terracinenſe.
Stiriæ eremitorium, 382.
Stradenſe, S. Genulfi, *S. Genou de l' Eſtrad*, 60. Abbates, Odo, 261. 280. Rotbertus, 60.
Strasburgenſe, *Strasbourg*, S. Stephani, abbatiſſa, S. Attala, 230.
Streubergenſis cella, 271.
Stuterlingeburſe conditur, 72.
Subiacenſe, *Subiago*, 120. 122. 434. Ejus dedicatio S. Scholaſticæ, 6. Omnium monaſt. Italiæ caput, ſaſa ibi acta Leo IX. comburit &c. 482. Abbates, B. Atto, 434. Atto pſeudo-abbas, 482. Benedictus, 434. &c. Demenſus, 122. Gregorius, *ibid.* Humbertus, 482. Johannes, 482. &c. Leo, 6. Petrus, 434. &c. Petri tres, 122. Stephanus, *ibid.*
Sueſſanum, *Seſſa*, S. Benedicti, ſub Caſino, 202.
Sueſſionenſe S. Criſpini Majoris, *S. Crepin le Grand de Soiſſons*, 88. SS. Criſpini & Criſpiniani, 474. Charta Gualteri comitis pro eo, 634. Abbates Adulfus, Anſellus, Atelenus, Gerardus, Ragenardus, Tetboldus, 474.
Sueſſionenſe S. Criſpini alterum, 88.
Sueſſionenſe S. Mariæ, *Noſtre-Dame de Soiſſons*, *ibid.* 328. Abbatiſſæ, Cunegundis, 88. Erembusgis, *ibid.* Ermengardis, *ibid.* Ermengardis de Mortuo-mari, 328. Ogiva, *ibid.*
Sueſſionenſe S. Medardi, *S. Medard de Soiſſons*, 383. 418. 443. 466. 520. Ab epiſcopo vexatum, 285. Ibi turbæ, 384. Diſciplina regularis, *ibid.* Exemtio, 385. Placitum Compendii pro illo, 520. Abbates, Boſo, 285. Gerardus, 543. &c. Odeleus, 88. Odoleus, 634. Pontius invaſor, 384. Rainaldus, 520. &c. Seu Rainoldus, 462. &c. Seu Reinoldus, 418. Et Reginaldus, 384. &c. Richardus, 308. &c. 383. &c. Richardus, an idem ac Richardus Virdunenſis, 285.
Suinvvorda, 222.
S. Sulpicii. *Vide*, Bituricenſe.
Sumuhanum S. Nicolai ſub Caſino, 202.
Suredenſe S. Andreæ, *S. Andreé du Sau*; abbas Raimundus, 438.
S. Symphoriani. *Vide*, Bellovacenſe, Mettenſe.
S. Syſi, *Vide*, Genuenſe.

T

TAbrenſe in Hiſpania, 234.
Tabenneſium, *Tavannes*, 349.
Taberna S. Petri, abbas After, 334.
Taderniacum, cella Cluniaci, 96.
Talemontis S. Crucis, *Talmont*, fundatur 415. Abbates, Alexander, Evvardus, Vitalis, *ibid.*
Taluerïæ, *Talaires*, conditur &c. 252.
Taluzatis S. Mariæ & S. Maximæ, *Talny*, ſub Cluniaco, 96. 123.
Tasracia, S. Laurentii in diœceſi Barcinonenſi, 606. Abbates, Abbo, 606. Taſſia, 256. Forte Taſſio, 606.
Tarraconenſe, *Tarragone*, abbas S. Froilanus, 195.
Tavennenſe S. Mariæ ad Inſulam fundatur, &c. 250.
Taviſtokenſe in Anglia, 439. Ejus deſcriptio, &c. 318. Abbates, Aldredus, 439. &c. Livingus, 322. 368. &c.
Taurinenſe, *Turin*, S. Andreæ, 562.
Taurinenſe S. Juſtini, 346.
Taurtoenſe S. Solutoris, *S. Solutour de Turin*, 220. 322. 562. Conditur, 346. Everſitur, *ibid.* Ejus vices, 562. Abbates, Georgius de Lucerna, *ibid.* S. Gollinus, *ibid.* Romanus, 346. Vincentius-Parpalia deſtructor, 562.
S. Tauvini. *Vide*, Ebroicenſe.
Tayzanum SS. Angeli & Benedicti ſub Farfa, 383. Abbas Petrus, *ibid.*
Teanum, *Teano*, præpoſitura Caſini, 267.
Teckingenſe in Bavaria, 2. 227.
Tegernſenſe, *Tegernſé* in Bavaria, 267. 268. 346. 453. 520. Dicitur Degarenſe, 374. Diſtitus, *ibid.* Abbates, Albinus, 271. Burchardus, 268. Eberhardus, 267. &c. Ecberstus, 453. Ellingerus, 271. &c. S. Godehardus, 268. &c. Golpertus, *ibid.* &c. Hartwicus, *ibid.* &c. Peringerius, *ibid.* Selfredus, 453. Seu Selfridus, 374. Proabbas, Peringerius, 202.
Tegrinſe, 268. *Vide*, Tegernſenſe.
Terracinenſis abbatia ſub S. Martiale, 594.
Terracinenſe, *Terracine*, S. Stephani, 494. Abbas Balduinus, *ibid.*
Thanetenſe deſtructum, 314.
S. Theoderici. *Vide*, Remenſe.
SS. Theodori & Martini, *Vide*, Caletanum.
S. Theofredi. *Vide*, S. Theotfredi.
Theologienſe, *Tholey*, 374. Ibi ſepultus Conſadus archicp. Trevirenſis, 614. Abbates, Abbo, 615. Ebervvinus, 269. An Evervinus, 326. Geraldus, 374.
S. Theotfredi Calmiliacenſe ſeu Calmelienſe, & S. Theotfredi, *S. Chaffre*, 4. 70. 116. 344. 394. 408. 431. 441. 478. 542. 453. Abbates, Arimannus, 70. S. Eudo, 4. Guido, ſeu Widn, ſeu Guigo, & Wigo, tres hujus nominis, 208. &c. Guigo I. & II. 572. Guillelmus, 278. Guillelmus, ſeu Willelmus, tres hujus nominis, 308. S. Theufredus, 4. Waldo, 304. Willelmus IV. 116. Wulfaldus, ſeu Golfaldus, 4. &c.
S. Theotfredi cella Camiliaci, 316.
S. Theuderi, *S. Chef*, abbas Wigo, 282.
Thiernenſe, *Thiern*, S. Symphoriani &c. reſtauratur, 196. Cluniaco ſubjicitur, *ibid.* Abbates, S. Odilo, 196. &c. Petrus, *ibid.*
Thorenſe. *Vide*, Tornenſe.
S. Thomæ, Stephanus abbas, 678.
S. Thomæ Sparnonenſe, *Epernon*, 486.
Thornenſe, & Thorenſe. *Vide*, Tornenſe;

Ticinenſe, *Pavie*, S. Petri, Cœlum-aureum, 32. 64. 324. 399. Abbates, Azo, 64. Petrus, 32. Libertus, 64.

Ticinenſe, Cella-aurea, 22.

Ticinenſe, Cella Sancti Mayoli, 223. 224. 289. Ei præpoſitus Petrus, *ibid.*

Ticinenſe S. Mariæ, abbatiſſa Reginguardis, 285.

Ticinenſe Salvatoris, 6. 22. 230. 236. 287. 210. 216. 292. 402. Abbates, Albizo, 402. Andreas, 247. Hildebaldus, 22.

Toloſaeum S. Mariæ Deauratæ, *Nôtre-Dame de la Daurade à Toulouſe*, 462.

Toloſanum S. Saturnini, *S. Sernin*, 540.

Tomerienſe S. Pontii, *S. Pons de Tomieres*, 272. Nunc cathedrale, 429, 565. 622. Petrus, 429.

Tornenſe, nunc canonicarum, 273. Coeditur, &c. 62. Abbatiſſæ Benedicta, *ibid.* Hildevvardis, *ibid.*

Tornodorenſe S. Michaëlis, *S. Mirbel de Tonnerre*, 3. 57. 263. 264. Charta Theutboldi epiſcopi pro eo, 628. Alia Heyrici item epiſcopi, *ibid.* Item Widrici epiſc. *ibid.* Abbates, Dodo, Ildefredus ſeu Eldefredus, Beraldus ſeu Letbaldus, Hunaldus, 3. S. Robertus, 390. &c.

Toſteriacenſe, *Tourtoirac*, apud Petrocorios, reſtauratur, 188. Deſtructum, *ibid.* Abbas Stephanus, *ibid.* &c.

Trajectenſe ad Rhenum S. Pauli, *S. Paul d'Utrecht*, 90. 176. S. Mariæ, 201. Abbates, Adelbertus, 90. Gervicus, 276. Herigerus, 339. *Vide*, Hohorſtenſe.

Tranſaquenſe, *Vide*, Monaſterienſe.

Trecenſe S. Petri, Cellenſe, Cella-Bobiel, ſeu Bovini, *Moûtiers la celle près de Troyes*, 554. 590. Cella S. Petri, 454. S. Petri de Cella, 596. 603. Ibi S. Robertus prior, *ibid.* Abbates, Albertus, 590. Bernardus, 454. &c. Guarinus, 454. Seo Warinus, 590.

Tremitenſe in inſula maris Adriatici, 200. In inſula Diomedia, 336. A Deſiderio Caſinenſi reformatur, 626. Abbates Adam, *ibid.* Trenſmundus, *ibid.*

Trenorchienſe S. Philiberti, *Tournus*, 55. 328. 327. Reſtauretur, &c. 242. Abbates, S. Ardagnus, 517. &c. Bernerius, 328. &c. Guillelmus, 345. &c. Seu Willelmus, 527. Odo, 55.

Stephanus, 55. Wago, *ibid.*

Trevirenſe S. Eucharii, ſeo S. Mathiæ, S. *Mathias de Treves*, 76. 178. 223. Cur dictum S. Mathiæ, &c. 480. Ejus loci ſcholæ, 389. Abbates, Bertulfus, 330. &c. Gontherius, Gundéradus, Richardus, 174. &c.

Trevirenſe S. Mariæ ad Martyres, 236.

Trevirenſe S. Martini, 264. An ibi abbas Ervervinus, 215. 316. 374.

Trevirenſe S. Mauimini, S. *Maximin*, 92. 75. 233. 280. 309. 383. 406. 450. 507. Ejus privilegia ab Henrico imp. confirmata, 624. Abbas Bernardus, 597. &c. Folcmarus ſeu Volcmarus, 75. Herico ſeu Hieroco, 269. Johannes, 329. B. Poppo, 269. Theodericus, 327. &c. 624. &c.

Trevirenſe S. Symphoriani, virg. 364.

Trinadenſe, *Ternate*, ſub Ambroſiano, ejus condendi occaſio, 333.

Ss. Trinitatis Pontis-Sorgiæ ſub Cluniaco, 505.

Ss. Trinitatis, *Vide*, Barenſe, Cadomenſe, Cavenſe, Exaquium, Piſcamnenſe, Pictavenſe, Rotomagenſe, Venuſinum, Vindocinenſe.

Trionenſe ſub Cluniaco, 328.

Triſaltenſe S. Bartholomæi, 337.

Troarnenſe S. Martini, *Troarn*, 286. 369. Conditur, 476. Ejus initia, 546. Abbates, Arnulfus, 576. &c. Durendus, ſeu Durannus, 332. 486. 580. &c. Gerbertus, 546. &c. Gilleberrus inſtitutor, 476.

S. Trudonis, *S. Trond*, 264. 269. 270. 396. Sarciuienſe, ejus conditor, &c. 615. Metenſi epiſc. ſubjectum reformatur, 396. Abbates, Adelardus, *ibid.* Adelardus I. 264. &c. Adelardus II. 615. &c. Erenofridus, 264. S. Poppo, 396. Rodulfus, 601. Stephanus, 396.

Tuſſiacum, ſeu Tuſiacum, Tuſelum, *Tuſſi*, 228. Inſtauratur, varia fortuna, 227. Abbates, Ermentbeus, 404. Goſcelinus, Hermentes, Sevinus, 227.

Tuitium prope Coloniam S. Mariæ, *Tuy*, 228. 284. Conditur &c. 247. 257. Abbates, Fulbertus, 258. &c. Marwardus, *ibid.* Rodulfus, *ibid.* Ropertus, 248. &c. Volbertus, 247. Seu Volpertus, 258. Werimbaldus, *ibid.* &c.

Tullenſe S. Apri, *S. Evre de Toul*, 82. 210. 312. 554. 422. 566. Inſtauratur, 535. Reformatur, 225. Abbates, B. Guillelmus, 241. &c. Seu Willelmus, 535. Norbertus, 580. B. Richardus, 422. Wido, 566. Wldricus, 225. 237. 328. 472. 473. 620. Seu Guidricus, 264. Seu Widericus, 318.

Tullenſe cathedrale S. Stephani, 218.

Tullenſia collegiata S. Gengulfi, *S. Jangou*, 620.

Tullenſe S. Manſueti, *S. Manſuy de Toul*, 82. 194. 362. 472. Reformatur, 306. Abbates, Adam, 82. Dodo, 475. B. Guillelmus, 260. &c. Gumbaldus, 410. Hunaldus, 4. 73. &c. Widericus, 408. Seu Widricus, 305. 338. 380. &c.

Tullenſe S. Salvatoris, 610. Abbates Leytfridus, 630. Sigibertus, 610. Verfridus, *ibid.*

Turegenſis abbatiſſa Hirmingarta, 431.

Turonenſe Belli-mactii, *Beaumont près de Tours*, 244. Fundatur, 179. 264. Charta qua ejus fundatio confirmatur, 639. Alia charta Roberti regis pro eo, 630. Abbatiſſa Theophania, 580.

Turonenſe S. Coſmæ, *S. Coſme près de Tours*, 244. 634. Majori-monaſterio datur, 638. 639.

Turonenſe S. Juliani, *S. Julien de Tours*, 58. 59. 96. 228. 264. 279. 230. 365. 551. Inſtauratur, 227. Ab Arnulfo archiepiſc. vexatur, 387. Abbates, Albertus, 526. &c. Intruſus, 387. Egberdus ſeu Ebrardus, 47. Seu Evrardus, 326. &c. Fridericus, 387. &c. Gauzbertus 390. 101. 225. 260. &c. Seo Gosbertus, 254. Gausbertus alter, 228. Gauzbertus I. 279. Gauzbertus II. *ibid.* Gilbertus ſeu Gilbertus, & Gerbertus, 279. Guillelmus, *ibid.* Richerius, 581. &c. Seu Richerus, 470. Robertus, 279.

Turonenſe S. Mariæ, 634. Ei præfectus Ervinus, *ibid.* &c.

Turonenſe B. Mariæ de Scriniolo, *Le Scrignolle*, 144. 580.

Turonenſe, Majus-monaſteriem, *Marmoutiers lez-Tours*, 38. 54. 80. 89. 96. 144. 158. 160. 262. 279. 227. 230. 260. 296. 309. 327. 364. 378. 445. 476. 488. 492. 506. 512. 528. 532. 545. 551. 574. 587. 623. 600. Abbas ejus loci abbas abbatum dictus, 417. Ibi fervor diſciplinæ, 478. 604. Viget diſciplina regularis, & cura pro defunctis, & ægrotis, 605. 606. Inde educti Vindocinenſes monachi, 340. Ibi converſus Ebraldus comes Britolii, 497. Campaniæ comites ſepulti, 582. Ejus ſocietas cum ec-

cle-

cleſia Carnotenſi, 336. 636. Turbæ, 100. Turbæ poſt electionem Bartolomæi &c. 605. Donationes fictæ, & cellæ, 397. Cellæ, 486. Sub eo cella Giſortii, 619. 620. Et Barriacum ſubjectum, 793. Charta pro fundatione Baſſeti-villæ, 691. 692. Alia pro fundatione &c. Veterisvici, 634. 635. Notitia de his quæ dedit Quiriacus epiſc. Namnetenſis, 680. Charta Agoberti Carnotenſis epiſc. 688. Alia Aiverdi epiſc. Namnetenſis, 679. 680. Item Odonis comitis Bleſenſis pro eodem loco, 634. Abbates, Alberrus, 102. 495. 519. &c. Bartholomeus, 605. &c. Bernardus, 574. Bernerius, 54. &c. Eraldus, 262. Seu Ebrardus, 398. &c. Evrardus, 255. 354. &c. Ewrardus, 227. Gautbertus, 58. &c. Gualbertus 605. Guillebertus, 54. Seu Vilibertus, Guillibertus, Guitbertus, 39. Herveus, 593. S. Mayolus, 58. Richardus, 179.

Turonenſe S. Martini, *S. Martin de Tours*, 89. 94. 122. 166. 164. 437. 640. 650. Exemtum, 100. 587. Ejus baſilica reſtauratur, 143. Ejus canonici dimittunt Majori monaſt. inſulam S. Coſmæ, 638. Et ſubjectæ moniales Bellimontis, 780. Charta pro eo, 634. Altera pro inſula S. Coſmæ, 638. Jure ejus violato ut ſatisfacit Fulco comes, 100. Juramentum præſtitum de ejus rebus in Italia, 635. Abbas, Odo, *ibid.*

Tutelenſe S. Martini, *Tulle*, 54. 96. 207. Abbates, 540. Bernardus, 54. Johannes, *ibid.*

Tyneæ SS. Petri & Pauli in Polonia ſub Cluniaco, 366.

V

Vabrenſe, *Vabres*, S. Victori ſubjicitur, 555. Cluniaco, 578. Erectum in ſedem epiſcopalem, *ibid.* Abbates, Bernardus, 611. Petrus, 578.

Valentinum S. Victoris, *Saint Victor près de Valence*, 422. Reparatum, 294.

S. Valeorini, *Vide*, Romanum.

S. Valeriæ. *Vide* Cambonenſe.

Vallis-Caſtrum, 242. 312. Seu Vallis-de-Caſtro apud Camertes, 222. 272. 337. Camalduli, 305.

Vallis-cluſa S. Mariæ ſub S. Victore, 453.

Vallis Lucii, 35. 62. 511.

Vallis juxta Poloniacum Salvatoris, ſeu S. Nicolai, 245.

Vallis-de-Ponte S. Mariæ, 380.

Vallis-Umbroſa, *Vallombreuſe*, 313. 457. Ejus initia, 387. Figura æri inciſa, *ibid.* Ut regitur, & ſota congregatio a Johanne-Gualberto, 410. Regimen ibi mutatum, *ibid.* Ejus loci monachorum in ſimoniacos acta, 582. Abbates, S. Bernardus-Uberti, 457. S. Johannes-Gualbertus, 530. &c. Abbates generales, Johannes-Gualbertus, 411. &c. Ruſticus, *ibid.*

Vangadicia S. Mariæ, 507. Ejus ſitus, &c. 613. Abbas Petrus, *ibid.*

Vapincenſe, *Gap*, S. Andreæ, 318.

Vara ſeu Varra S. Mariæ, abbas Grimoldus, 234.

Vaſionenſe, *Vaiſon Vide* Graſſellenſe.

S. Udalrici & S. Afræ Auguſtenſe, *S. Ulric d'Ausbourg*, 294. 211. Abbates, Dego, *ibid.* Frideboldus, 271. &c. Gotiſgernus, Reginbaldus, 211.

S. Vedaſti, *Vide* Atrebatenſe, Morolienſe.

Venaſri, *Venaſro*, 387.

Vendopercenſis, *Vendœuvre*, abbas ſanctus Leonardus, 296.

Veneſit, S. Johannis, 502. 510. Seu S. Johannis in Venere, *ibid.*

Venetienſe S. Georgii-Majoris, *S. Georgo a Verſo*, 21. 302. 453. Abbas Johannes-Mauroenus, 12.

Venetienſe S. Johannis-Evang. de Torcello, 293. Abbatiſſa Felicia, *ibid.*

Venetienſe S. Nicolai in Litore, *S. Nicolas in Lido*, conditur, &c. 419. Abbas Sergius *ibid.*

Ventiliacum, *Vontday*, ſub Majori-monaſt. 397.

Venuſinum, *Venouſe*, S. Georgii extra muros, item aliud S. Georgii, &c. 498. 588.

Venuſinum SS. Trinitatis fundatur, &c. 498. Ejus fortunæ, 587. Abbates, Barengarius, *ibid.* Gaufridus, 587. Robertus, *ibid.*

S. Verani Cagnenſe, antea B. Mariæ Deauratæ, &c. 228. Lerino ſubjicitur, 508. In comitatu Vencienſi, 550. Abbas Fontius, 508. &c.

Vercellenſe, *Vercell*, S. Stephani, 530.

Verduni-montis S. Petri, ſeu S. Porcarii, 240.

Vergeliacum, *Vide*, Vizeliacum.

Veronenſe, *Verone*, S. Mariæ ad Organa, 415.

Veronenſe S. Zenonis, Abbas Albericus, 469.

Verziacenſe S. Viventii, *S. Vivant de Verſi*, 57.

Veſſemburgi, *Viſſembourg*, abbas Arnoldus, 484.

Veſulium S. Martini in Hiſpania, 422.

Veſullenſis cella ſub S. Benigno, 384.

Vetus monaſterium Wintoniæ, 368.

Veteris muri S. Mariæ eccleſiæ Albienſi ſubjectum, 305. Abbatiſſa Guiſla, *ibid.*

Vetus-vicus, charta ejus fundationis ſub Majori-monaſterio, 634. 635.

Vezeliacenſe, *Vide*, Viziliacenſe.

Vicentinum, *Vicence*, SS. Felicis & Fortunati, 615. Abbas Petrus, *ibid.*

Virentinum S. Petri inſtauratur, 322.

S. Victoris prioratus Cluniaci, 91.

S. Victoris in Caletis, *S. Victor en Caux*, S. Audoeno ſubjicitur, 303. Abbas Radulfus, *ibid.*

S. Victoris prope Valentiam, 453.

S. Victoris. *Vide*, Genevenſe, Graſſellenſe, Maſſilienſe, Mediolanenſe.

S. Victoriæ, parthenon ſub Farfa, 63.

Viennenſe S. Andreæ, *S. André de Vienne*, 228. Inferius, & Superius, 771.

Viennenſe S. Andreæ Inferius, *Saint André le Bas de Vienne*, 228. 347. 390. Reſtauratur, 772.

Abbates, Aimoinus, *ibid.* &c. ſeu Aimoinus, 228. Haimoinus, 228. Galterius, *ibid.* Hugo, 228. Iterius, 228.

Vienoenſe S. Andreæ-Superius, *S. André le Haut*, 347. Puellarum, 590.

Viennenſe S. Ferreoli, 623.

Viennenſe S. Juliani, ibi CD. monachi, 623. Privati ſubjicitur, *ibid.*

Viennenſe S. Petri, 78. 507. Abbates, Aimoinus, 78. Guitgerius ſeu Witgerius, 507.

S. Vigarit. *Vide*, Bajocenſe.

Vigueria. *Vide*, S. Bobonis.

Villikenſe, 210. 225. Conditur, 145. Fortunæ, 225. Abbatiſſæ, S. Adelheis, *ibid.* &c. Amœna-Margarita, *ibid.*

Villa-ad-bleſam, cella Dervenſis, 366. 676.

Villalupenſe, *Villeloin*, S. Salvatoris, 363. Abbates, Humbertus, Stephanus, Wido, *ibid.*

Villa-nova S. Antonini, 422.

Villa-nova ſub Meiſiaco fundatur, 499.

Villaria, S. Sepulcri, 550.

Villarienſe ad Alpium radices, 607.

Villaris-monaſterium. *Vide*, Monaſterium-Villaris.

Villingenſe, *Villingen*, 272. 432. *Vide*, S. Georgii in Hercinia-Silva.

S. Vincentii, 420.
S. Vincentii Luipfridus abbas, 678.
S. Vincentii ad Garumnam, cella Lezati, 256.
S. Vincentii ad Lobricati alveum, 199.
S. Vincentii Silvanectenſis fundatio, 485.
S. Vincentii, au Witurni abbas Liudfridus, 469.
S. Vincentii. *Vide*, Capuanum, Cenomannenſe, Laudunenſe, Mediolanenſe, Mettenſe, Pariſienſe, Wulturnenſe.
Vindocineoſe St. Trinitatis, *Vendôme*, 44. 250. 371. 428. 445. 448. 498. 528. 529. 555. 545. 591. 605. 620. 682. Ejus initia, 348. Condendi occaſio, 349. Rom. Eccl. ulodium ſub tutela comitum Andegavenſium, 478. Romanæ eccleſiæ ſubditum, 518. Nulla perſona media eſt inter ejus loci abbatem & papam, &c. 690. Soli papæ ſubjectum, *ibid.* Ejus privilegium ab epiſcopo Carnoteoſi petitum; *ibid.* Ejus dedicationis privilegium, &c. 403. 404. Ejus & ipſius abbatum privilegia, 518. Ejus abbates cardinales S. Priſcæ, 591. Illi datur S. Priſca Romæ cum titulo Cardinalis, 620. Alexandri II. bulla ea de re, 690. Alia ejuſdem bulla, confirmantis ceſſionem S. Priſcæ a rectore S. Paoli, 691. 693. Ibi Chriſti lacryma, 488. 490. Chartæ Goffridi comitis pro ejus dotatione, 671. 672. Alia charta, 688. Ejus loci monachorum epiſtola ad Agnetem comitiſſam, 687. 688. Ei datur Credonium, chartæ ea de re, 681. 682. A Folcone comite vexatur, 551. Satisfacit, *ibid.* Abbates, Goffridus, 445. Hamelinus, 591. Hildinus, 550. Odericus, 428. &c. ſeu Odricus, 447. &c. Reginaldus ſeu Rainaldus, 549 &c. ſeu Reginaldus, 556.
Vinetrum, *Vide*, Weingartenſe.
Vinzellæ-cella, S. Amatii, 250.
Virdunenſe S. Agerici, *Saint Aery de Verdun*, 409. 529. Conditur, 285. Extruitur, 303. Fundatur, &c. 383. Ibi flores diſciplinæ regularis, 548. Abbates Baldericus, *ibid.* &c. ſeu Baldericus, 484. Boſo, 548. Encelinus, 583. &c. Roſtidus, 548. Stephanus, 570. &c.
Virdunenſe S. Mauri, *S. Maur de Verdun*, 364. 455. 463. Reparatus, &c. 56. Ejus ſitus, &c. 305. Abbatiſſa Adalberga ſeu Ava, *ibid.* &c.
Virdunenſe S. Pauli, 28. 218. 225. 383. 435. Abbates, Folcradus, an Folcricus, 484.
Virdunenſe S. Vitoni, ſeu S. Petri, *S. Vannes de Verdun*, 68. 83. 242. 256. 257. 265. 294. 225. 252. 256. 264. 276. 279. 285. 398. 505. 514. 527. 525. 574. 582. 605. 455. 434. 456. 458. 463. 556. Illud Richardus abbas exornat, 278. Et urbis muris includi non patitur, 255. Ibi ſuſceptus Simeon Sinaita, 256. Commiſſum S. Odiloni a B. Richardo, 304. Viri nobiles & illuſtres ibi converſi, & ſepulti, 272. Et nobiles mulieres converſæ, 284. Ibi ſcholæ, 406. Ibidem reliquiæ S. Panſeleonis, 564. Abbates, Fingenius, 68. &c. Grimoldus, 256. Lambertus, 68. B. Richardus, 38. 253. 256. 309. 567. &c. Qui dicitur Gratia-Dei, 257. &c. Walerannus, 468, 484. 545. ſeu Walerandus, 678.
Viromundenſe, *Vide*, S. Quintini.
Virzionenſe S. Petri, *Vierzon*, 22. 189. Abbas Martinus, *ibid.*
Viſerenſe in Hiſpania, 234.
Viſiani-montis, *Vide*, Firmenſe.
S. Vitalis, *Vide*, Ravennenſe, Romanum.
S. Vitoni, *Vide*, Virdunenſe.
Vivarienſe S. Leopardioi, 405. Olim S. Symphoriani, *ibid.*
S. Viventii, *Vide*, Verziacenſe.
S. Viviani & S. Mariæ, 320.
Vivonium S. Hippolyti, *Vivier*, ſub Majorimonaſt. 486.
Vizeliacenſe, *Vezelay*, 240. 450. Epiſtola Guillelmi Divionenſis de ejus turbis, 508. Abbates, Ermunus, Evrardus, Gaufredus, 540. Seu Gaufridus, 470. Godfridus, 462. Gozfredus, 468. Gozfridus de Vergeliaco, 678. Robertus, &c. 57.
Ulterior-portus, *Treport*, S. Michaelis, ejus fundatio, &c. 547. Abbates, Alveredus ſeu Alvredus, Drogo, Fulcherius, Herbertus, Osbernus, Rainerius, *ibid.*
Ultrajectenſe, *Vide*, Trajectenſe.
Umbleriæ ſub Majori-monaſterio, 397.
Volta, *la Voute*, ſub Cluniaco, 113. Fundatur a S. Odilonis nepotibus, &c. 289.
Voſienſis abbatia, *Vigeois*, ſub S. Martiali, 594.
S. Urbani, *Saint Urbain*, 286. 237. Abbates, B. 237. B. Richardus, 502. &c. Stephanus, 434. 462.
Urbionenſe, *Vide*, Cruſſenſe.
Urbis-veteris, *Orvieto*, 222.
Uſeſcenſe apud Lemovices, *Uſerche*, 37. 103. 288. 522. 549. Ejus abbas excommunicatur, 340. 322. Abbates, Adalbaldus, 203. Conſtantinus, Geraldus, Petrus de Donzenaco, Richardus, &c. 522.
Uticenſe S. Petri, ſeu S. Ebrulfi, *S. Evroul*, 44. 300. 369. 403. 520. 522. 546. 587. 588. 610. Inſtauratur, 467. 475. 476. Variæ ibi turbæ, 587. 588. Contra Theodericum abbatem, &c. 528. Cooventus in cauſa Theoderici abbatis, 521. Ibi viri celebres, 522. 546. Plures antiquarli & præclari libri, 476. Ejus loci inſtitura in Italiam propagata, 587. Abbates, Arefaſtus, 588. S. Ebrulfus, 475. Hildebertus, 588. Mainerius, 550. &c. Nicolaus, 588. Osbernus, 286. 486. Robertus, 587. &c. Rogerius, 612. Theodericus, 554.
S. Walarici Leuconaeoſe, *Saint Valery sur Somme*, 113. Bulla Benedicti VII. pro eo, 628. Dicitur Liogonaus, Charta pro eo, 636. Abbates, Adhelelmus, 2. Folcradus, 113. Guatho ſeu Gunthn, 545. Reſtoldus, 2. &c. Theodinus, 2. 8. Walricus, *ibid.*
Walbiceoſe, 221. 222. ſeu Wulbikenſe S. Andreæ, conditur, 72. Dedicatur, 205.
Waiciodorenſe, *Vuaſſor*, 8. Conditur, 38. Abbates, S. Forannanus, 8. &c. Lambertus, 337. 8. Richardus, 286.
S. Wandregeſili Fontanellenſe, *S. Wandrille*, ſeu *Fontenelle*, 362. 444. 486. 498. 550. 589. 607. Reſtituitur, 248. Eccleſia dedicatur, &c. 247. S. Wilframni miraculis illuſtratur, 340. 521. Corpora Sanctorum ibi ſervata, 309. Ibi ædicola S. Mariæ de Callovilla, 309. Monachi fratres duciſſe, *ibid.* Abbates, Anſegiſus, 561. Gerardus, 249. 330. 347. &c. ſeu Girbertus, 444. &c. Gradulfus, 369. 413. 470. &c. Mainardus, 287. B. Richardus, 286. &c. Robertus, 444. &c. Witboldus, 377.
Wangionum-rivi ſub S. Benigno, 492.
Wiſſogienſe. *Vide*, Bellus-locus.
Weihenſtephen ad monachos tranſit, 395.
Weingartenſe, ſeu Vinearum, *Weingarten*, ex Altorfenſi, 500. Ibi Chriſti ſanguis, &c. Bibliotheca, 499. Fundatur, 28. Abbates, Adilelmus, 500. Beringerus, ſeu Beritgherus, 404. &c. Henricus ſeu Herricus, 500. Meingot, *ibid.* Walicho, *ibid.*
S. Wenceſlai Boleſlawenſe conditur, 396.

Wer-

Weſtinenſe, *Weſtmonaſterium*, S. Petri Londini, A S. Eduardo rege conditum, &c. 616. Ibi Willelmus rex coronatur, *ibid.* A rege Eduardo reſtauratur, ejus prærogativæ, &c. 560. Abbates, Eadwinus, *ibid.* Vitalis, 286. Wiſinus, ſeu Wiſius, 232.
Wigornienſe. *Worceſter*, 273. 536.
Wigornienſe S. Mariæ, cathedrale in Anglia, 574. 558.
Wigornienſe virorum, 579.
Wigornienſe virginum, *ibid.*
Willarii abbas Theodericus, 329.
Williogenſe, 209. 300.
Wiltonienſe, abbatiſſa Britgina, 25.
Wilthunenſe, 24.
Wimelhuſanum, 122.
S. Winnaloci. *Vide*, Landvenecenſe, Monſterolenſe.
S. Winnoci. *Vide*, Bergenſe.
Wintonienſe in Anglia, *Vinceſter*, 246. 439. 579.
Wintonienſe esthedrale in Anglia, 25. 558.
Wintonienſe Vetus monaſterium, 568.
S. Winvaloci. *Vide*, Landvenecenſe.
Wirdunenſe. *Vide*, Werthinenſe.
Wirtsburgenſe, ſeu Wirziburgenſe, Herbipolenſe, *Virzbourg*, S. Andreæ, poſtea S. Burchardi, 9. Ejus fortunæ, 58. Abbates, Hanticus, 2. 269. Pilegrinus, 257.
Wirziburgenſe virginum extruitur, 387.
Wirtzemburgi abbas Wolmarus, 329.
Wiſſenburgenſe, 205.
Witurneaſe, ſeu S. Vincentii ad Witurnum, 292. 484. Ejus privilegiis, 205. Callæ ſub eo, *ibid.* Everſum, 33. Abbates, Godelpertus, 205. Hilarius, *ibid.* &c. Johannes, 206. Leo I. Leo II. 203. 470. 404. Maio junior, 205. Maraldus, *ibid.* &c. Paulus, 206. Raimboldus, 205. Roffridus, 206.
Wolfeinheim S Crucis, 582. In Alſatia conditur, 850. A Leonis IX. parentibus conditum, 463. Abbatiſſa Regelwida, 582.
Wongereſtorpenſes abbatiſſæ, Alberada, 396. Meinſuita, 374.
Wormatienſe S. Andreæ, 286.
Wormatienſia, *Worms*, *ibid.*

Z

S. Zenonis abbas Albricus, 678.
S. Zenonis. *Vide*, Piſanum, Veronenſe.
Zobornenſe in Hungaria, 286. Abbas Philippus, *ibid.*
S. Zoyli de Carione, 647. ſeu S. Zoyli in Hiſpania, ſeu S. Joannis-Baptiſtæ, &c. Alia ei ſubjecta, dicitor Carrionenſe, ſub Cluniaco, &c. 249. Abbas Licinius, *ibid.* Præpoſitus Arnulfus, *ibid.*

INDEX SCRIPTORUM PRÆCIPUORUM

Qui in hoc Tomo quarto laudantur.

A

Abbo abbas Floriaci ſcripſit ſuum Apologeticum, 86. Collectionem canonum, *ibid.* 87. De canonibus Evangeliorum, 142. Epiſtolas ad S. Odilonem, 158. Alia ſcripta, &c. 160. Librum de Grammaticalibus, 632. Epiſtolam ad Leonem abbatem S. Bonifacii Romæ, 635.
Adalardus monachus Blandiniſ, auctor Officii de S. Duoſtino, 47. 576.
Adalmannus. *Vide*, Adelmannus.
Adamus Bremenſem Hiſtoriam ſcribit, 429.
Adelbaldus monachus ſcripſit vitam S. Mayoli, 79.
Adelharius abbas Epternaci, ejus opuſcula, 61.
Adelmannus ſcholaſticus Leodii, tum epiſc. Brixiæ, ſcripſit epiſtolam ad Berengarium, 472. Et aliam, 472. Et rithmos ſcripſit, 580. Rithmum de viris illuſtribus ſui ævi, 732. 404.
Ademarus Cabanenſis ſcripſit chronicem, 81. Epiſtolam pro apoſtolatu S. Martialis, 658. *& ſeqq.* Ejus genus, ſcripta, &c. 240. 313. 322.
Adſo abbas Derventis, ejus ſcripta, 72.
Adſo Hermiricus abbas Luxovii, ſcripſit vitam ſanctæ Euſtaſii, 20.
Aimericus de Peyrato abbas Moiſiaci, ſcripſit chronicum, &c. 578.
Aimoinus monachus Floriaci, 42. &c. Scripſit vitam S. Abbonis, 160. Miracula S. P. Benedicti, *ibid.* Scripſit hiſtoriam Francorum, non Aimoinus Pratenſis, 154. Ejus obitus & ſcripta, 189.
Albericus ex monacho Caſin. Cardinalis, ſcripſit vitam S. Dominici Soreni, 336. 346.
Albertus abbas Miciaci ſcripſit epiſtolam, 160.
Albertus monachus Metteuſis ſcripſit hiſtoriam, 566.
Alfricus archiepiſcopus Cantuariæ, an ſcripſit, &c. 276.
Alfricus monachus ſcripſit vitam S. Ethelvoldi, 22.
Anaſtaſius monachus ſcripſit epiſtolam contra Berengarium, 471.
Andreas monachus Vallumbroſanus ſcripſit librum de geſtis & miraculis S. Arialdi, 580.
Angelramni abbatis Centulæ ſcripta, 426. Scripſit de relatione S. Richarii, 2. Ejuſdem vitam & miracula, 76.
Anonymus abbas Mettenſis ſcripſit vitam Adalberonis epiſcopi, 37. *Vide*, Conſtantinus.
Anonymus abbas Venoſinus ſcripſit vitam S. Alfecii, & aliorum abbatum Cavæ, 479.
Anonymus Dervenſis ſcripſit miracula S. Bercharii, 72.
Anonymus Fontanellenſis ſcripſit de miraculis S. Wiframni, 416. 444. 492. 522.
Anonymus Parmenſis ſcripſit vitam S. Johannis abbatis, 64.
Anonymus Ratiſponæ ſcribit de ſuis tentationibus plura, &c. 370. *Vide*, Othlonus.
Anonymus Ruyenſis auctor vitæ S. Gildaſii, 532.

Anonymi monachi Senonenſis liber de miraculis S. Romani, 507.
Anonymus monachus Sigebergenſis ſcripſit vitam S. Annonis, 624.
Anonymus monachus Trajectenſis ſcripſit vitam ſancti Anſtridi, 276.
Anonymus monachus S. Vitoni ſcripſit vitam B. Richardi, & miracula, 142. 557. 435.
Anonymus ſcriptor vitæ S. Adalberti, 92.
Anonymus ſcriptor mirac. S. Albini, 378.
Anonymus ſcripſit vitam S. Arnulfi epiſc. Vapincenſis, 620.
Anonymus de vita Bartholomæi abbatis Majoris-monaſterii, item de miraculis ibi patratis, 604.
Anonymus ſcripſit miracula S. Bercharii, 474.
Anonymus ſcriptor miraculorum ſancti Bernwardi, 272.
Anonymus ſcriptor vitæ S. Bononii, 480.
Anonymus auctor miraculorum S. Cathberti, 416.
Anonymus encomiaſtes reginæ Emmæ, 358.
Anonymus ſcripſit miracula S. Goſleni, 562.
Anonymus ſcripſit vitam S. Iſarni abbatis, 458.
Anonymi rithmus de Iſemberto abbate S. Cathaiæ, 486.
Anonymus ſcriptor mortis Leonis IX. 220. 302.
Anonymus ſcriptor hiſtoriæ tranſlationis S. Livini, 577.
Anonymus ſcriptor miraculorum S. Mayoli, 79.
Anonymi fragmentum de monaſterio S. Martialis, 594.
Anonymus monachus ſcriptor miraculorum S. Oricoli, &c. 533.
Anonymus ſcriptor vitæ B. Simeonis Padolironæ, 533.
Anonymi rithmus da Theoderico abbate S. Ebrulfi, 534.
Anonymi ſcriptores tranſlationis S. Walarici, 2.
Anonymi rithmi de Witmundo, 589.
Anonymus ſcriptor vitæ S. Wolfgangi, 81.
Anonymi Chronicon Saxonicum manuſcriptum, 240.
Anonymus ſcriptor libri metrici de abbatibus ſanctæ Catharinæ Rotomagi, 486.
S. Anſelmus ſcribit pro martyrio S. Elfegi, 223. &c.
Anſelmus Remigianus monachus ſcripſit Itinerarium Leonis IX. 402.
Arnoldus monachus ſcripſit acta ſancti Godehardi, 71. 389.
Arnulfus monachus ſcripſit vitam S. Wolfgangi, 82. S. Ranwoldi, 245.
Arnulfus monachus Avenionenſis multa ſcripſit, 298.
Atto auctor vitæ S. Johannis-Gnalberti, 387.
Aveſgaudi, poſtea abbatis S. Petri de Cultura, abbatis epiſtola ad S. Anſelmum, 365.

B

Balderici epiſc. Cameracenſis chronicon.., paſſim.
Berengarii epiſtola ad Aſcelinum, 472. Aliæ, 472.
Bernardus monachus Caſini ſcripſit vitam S. Amici, 399.
Bernardus ſcholaſticus Andegavenſis ſcripſit librum de miraculis S. Fidis, 298. 643.
Berno abbas Augiæ expoſit vitam S. Udalrici. Alia ſcripta, &c. 90. 272. 573. Epiſtolæ, &c. 432.
Betta ſanctimonialis ſcripſit vitam S. Adelheidis, 225.
Bertholdus Hermanni chronicon continuavit, 504.
Bridferti monachi Rameſiæ ſcripta, 47.
Brunonis monachi Gladbacenſis opera, 29.

C

Cæleſtinus monachus de ſtationibus, &c. monaſt. Arimenenſis, 293.
Caroli Stengelii hiſtoris Senonenſis, 82.
Catvalloni abbatis Rothonenſis litteræ, 297. 391. 672.
Chronographus Calmiliacenſis, 126.
Chronographus S. Michaëlis ad Moſum, 264.
Chronographus Saxonicus, 22. & paſſim. Seu Chronicon Saxonicum manuſcriptum, 303. & paſſim.
Chronographus Walciodorenſis, 9.
Conſtantinus abbas ſcriptor vitæ Adalberonis epiſc. Mettenſis, 257. 266. 773.

D

Deoduinus. *Vide*, Theoduinus.
Diedericus. *Vide*, Theodericus.
Ditmarus ſcriptor chronici, &c. 246.
Dodechinus abbas S. Diſibodi, chronicum Mariani continuavit, 322.
Drogo monachus ſcripſit de tranſlatione S. Lewinæ, & de miraculis S. Winnoci, 535.
Dunſtanus archiepiſcopus Cantuariæ, aliquid ſcripſit, 47.
Durandus abbas Troarnenſis, 331. Scripſit contra Berengarium, 486. 346.

E

Eadmerus ſcripſit vitam S. Dunſtani, 47. Et vitam S. Oſwaldi, 74.
Egbertus monachus Herſfeldæ ſcripſit vitam S. Heimaradi, 246.
Egilvvardus monachus Wirziburgenſis ſcripſit vitam S. Burchardi, 55.
Emmo ſcripſit libros tres de qualitate cæleſtis patriæ, 522.
Erchinfredus abbas Mellicenſis auctor vitæ S. Colomanni, 136.
Erhardus monachus Hirſaugiæ, 389.
Everelmus abbas Altimontis ſcripſit de B. Poppone, 450.
Evervinus Abbas Trevir. ſcripſit vitam S. Simeonis, 325. 574.

F

Falco Trenorchii, 328.
Fingenii abbatis epiſtola, 256.
Folcuinus abbas ſcripſit geſta abbatum Lobienſium, 59.
Fulbertus epiſc. Carnuti, epiſtolas ſcripſit, paſſim.
Fulbertus monachus ſcripſit de miraculis S. Audoeni, 413. 522.
Fulcardus Sithienſis ſcripſit vitam S. Oſwaldi, 74.
Fulco-Nerra ſcripſit de origine monaſt. S. Nicolai, 349. &c.
Folco Rechinus comes Andegav. ſcripſit de hiſtoria ſui temporis, 550. & paſſim.
Fulcoius ſubdiaconus Meldenſis, quædam metrice ſcripſit, 373.

G

Galtesius monachus Milidoni ſcripſit de miraculis S. Leodii, 67. 68.
Gaſſias monachus Coxanenſis ſcripſit epiſtolam de ſuo monaſterio, &c. 407.
Gebehasdus epiſc. Auguſtæ ſcripſit vitam S. Udalrici, 90.
Gerardus epiſc. Cameracl ſcribit epiſtolas, 278.
Gerardus, poſtea abbas Silvæ-majoris, ſcripſit vitam & miracula S. Adhalardi, 470. De elevatione ejuſdem Sancti, 339.
Gesardus presbyter ſcripſit vitam S. Udalrici, 275.
Gerberti ſeu Silveſtri II. Scripta &c. 150. Ejus libes de Abaco, 260. Ejus epiſtolæ, 2. & *paſſim*.
Giſlebertus monachus ſcripſit miracula S. Amandi, 623.
Glaber-Rodulfus ſcripſit vitam B. Guillelmi, 337. Hiſtoriam, 425.
S. Godehasdus ſcripſit epiſtolas; 567.
Goſcherus ſcholaſticus S. Mathiæ, 389.
Gotzelinus monachus ſcribit vitam S. Edithæ, 24.
Gozpertus abbas Tegernſenſis ſcripſit epiſtolas, 9.
Goaldo ſcripſit vitam S. Anſcharii metrice, 455. 452.
Gudinus auctor rithmi de Conſtantio, &c. 237.
Guibertus abbas Novigenti ſcripſit tres libros de ſua vita, &c. 495. &c. Scripſit carmen de expeditione Guillelmi Conqueſtoris, &c. 426.
Guidonis Aretini ſcripta, &c. 300. 301.
Guillelmus abbas Divion. ſcripſit epiſt. contra titulum *Univerſalis*, epiſc. Conſtantinop. 286.
Guitmundus ſcripſit contra Berengarium, 486. *Vide*, Witmundus.
Gurhedenus monachus Hiſtoriæ Kemperlegii ſcriptor, 327.

H

Halinasdi abbatis S. Benigni epiſtola ad Johannem XIX. 668. Altera ad Veſtarium, *ibid.*
Hariulfus chronographus S. Richarii, 2. Seu auctos chronici Centuleoſis, 426.
Hartwicus abbas S. Emmerammi ſcripſit epiſtolas, 8.
Helgaldus monachus ſcripſit vitam Rotberti regis, 339.
Hesigerus Lubil monachus ſcribit de SS. Landoaldo & Amantio, 7. Ejus ſcripta, &c. 178. 317.
Hermannus-Contractus Chsooici auctos, &c. 486. Scripſit rithmum de triumpho Petri regis Hungariæ, 431. Ejus opera, &c. 504.
Hermiricus abbas. *Vide* Adſo.
Hugo epiſc. Lingonenſis ſcripſit contra Berengarium, 462.
S. Hugo abbas Cluniaci, ſcripſit epiſtolam & commonitorium ad Marciniacenſes, 562.
Hugonis abbatis Farfæ libellus de ſui monaſterii rebus, 641. & *ſeqq.* Epiſtola ad Landuinum, 648.
Hugo Flaviniacenſis ſcripſit geſta B. Richardi, &c. 435. Chronicom, *paſſim*.
Humbertus epiſc. Silvæ-candidæ ſcripſit de ſua legatione Conſtantinopol. 507. Reſponſoria, &c. componit, 421. Alia ſcripta, 562.

I

Ingelramnus abbas. *Vide* Angelramnus.
Ingulfus abbas Crolandiæ ſcripſit hiſtoriam ſui monaſterii, 607.
Johannes abbas Fiſcamni ſcripſit epiſtolam, 445. Ejus epiſtolæ, 464.
Johannes abbas ſcripſit librum precum ex SS. Patrum floribus, 568.
Johannes monachus de abbatibus Majoris-monaſterii, & de geſtis Andegav. comitum, 349.
Johannes Caſtaniza auctor libri de Pugna Spirituali, 356.
Johannes diſcipulus S. Romualdi; conſuetudines Cluniaci ſcribit, 292.
Johannes auctos chronici S. Benigni, 538.
Johannes chronogsaphus Caſaurienſis, 430.
Johelus ſcripſit de miracolis S. Nicolai, 527.
Jotſaldus ſcribit vitam S. Odiloois, 457.

L

Lambertus abbas S. Laurentii Leodii ſcriptis inclytus, 566.
Lambertus Scafnaburgenſis, 536. Monachus Herſfeldenſis ſcripſit chronicon & hiſtoriæ volumen, 566.
Lambertus ſeu Lantpertus monachus Tuitienſis, ſcripſit vitam S. Heriberti, &c. 257. 258.
Lampertus de Legis ſeu de Petra, 388.
Leo-Mutus archiepiſc. Ravennas ſcripſit epiſtolam ad Eremitas, 218.
Letaldus monachus Miciacl ſcripſit de delatione S. Juoiani ad concilium, &c. 48. 49. Et miracula S. Maximini, 86. De vita ſancti Juliani, &c. 502.
Livingus abbas Taviſlokii, an Encomiaſtes Emmæ reginæ, 368.

M

Marbodus epiſcopus ſcripſit vitam S. Roberti, 418.
Marianus-Contractus, 522. Ejus ſcripta, *ibid.*
Matſiliæ abbatiſſæ epiſtola ad Bovonem, 535.
Meginfridus ſcholaſticus Fuldæ, chronicon, &c. ſcripſit, 201. Ejus opera, 36.

N

Nalgoldus monachus ſcripſit vitam S. Mayoli, 79.
Nicolaus ſcriptor vitæ S. Godefridi, 529.
Notkeri Balbuli explicationes litterarum pro notis cantus, 632.
Notkeri III. apud S. Gallum ſcripta, 268.

O

Odilo abbas Cluniaci ſcripſit vitam S. Mayoli, 79. Et Adelaidis imperatricis, 122. Ejus ſcripta, 458.
Odo Foſſatenſis monachus ſcripſit vitam Burchardi comitis, 207. 575. 574.
Odoranni monachi Senonenſis ſcripta, 264. Libes de tranſlatione S. Savioiani, 310.
Olbertus abbas Gembiaci ſcripſit vitas Sanctoſum, 455.
Oliva monachus Rivipulli ſcripſit de Cyclo paſchali, 449.

Onul-

Onulfus ſcripſit vitam B. Popponis, 450.
Osbernus ſcribit vitam S. Elfegi, &c. 213. Collegit ſcripta de S. Dunſtano, &c. 47.
Osbertus, an ſcripſit de S. Dunſtano, *ibid.*
Othlonus varia opuſcula ſcribit, idem qui anonymus Ratiſponæ, 569. 570.

P

PAulus Bernriedenſis canonicus ſcripſit vitam Gregorii VII. 422. &c.
Pauli & Gebehardi clericorum Ratiſponæ epiſtolæ, 283.
Petrus-Damiani epiſc. Oſtienſis & Cardinalis, 412. Varia opera ſcripſit, & epiſtolas, 583. *& paſſim.*
Petrus Coral abbas ſcripſit chronicum Lemovicenſe, 208.
Petrus abbas Vangadiciæ ſcripſit vitam, &c. S. Theobaldi, 625.
Petrus monachus auctor chronici Malliacenſis, 197. &c. Scripſit duos libros de conſtructione monaſterii Malliacenſis, 319. 532.
Phingenius. *Vide*, Fingenius.

R

REinerus Leodii monachus ſcripſit vitam S. Wolbodonis, 257.
Richardus abbas S. Vitoni ſcripſit vitas S. Rodingi, & S. Vitoni, 435.
Rigordus monachus S. Dionyſii ſcripſit vitam Philippi Auguſti, 495.
Robertus de Tumbalenia ſcripſit in Cantica Canticorum, 456. 470.
Robertus monachus Walciodori ſcripſit vitam S. Porannani, 8.
Rodulfus abbas S. Trudonis ſcripſit vitam S. Liethberti, 601.
Rodulfus Tortarius ſcripſit miracula S. Benedicti, 161. 180. 364.
S. Romualdus ſcribit commentarium in Pſalmos, 254. Ejus liber de pugna dæmonum, 211.
Roſwitha ſcripſit poëma de Ottonibus, 20.
Rudigerus ſcholaſticus Epternacenſis, ejus opuſcula, 61.
Rudolperti Augiæ monachi ſcripta, 274.
Rupertus abbas Tuitii, ſcripſit vitam S. Heriberti, 218. 258.
Ruthardi abbatis Montis Specioſi opera, 483.
Ruthardus monachus Corbeiæ-novæ an ſcripſit contra Berengarium, 567.

S

SIgeberti Gemblacenſis tithmus de S. Lucia, 344.
Sermo de eadem, *ibid.* Scripſit de tranſlatione, &c. S. Sigiberti regis, 596.
Sigefridus archiepiſc. Moguntiæ ſcripſit epiſtolam de cæde Conradi archiepiſcopi, 625.
Silveſtri II. ſeu Gerberti ſcripta, &c. 251. *& paſſim.*
Silviniacenſium epiſtola de obitu S. Odilonis, 458.
Stepelinus ſcripſit miracula S. Trudonis, 510.
Stephanus abbas ſcripſit librum de miraculis S. Ageſici, 579.
Syrus monachus ſcripſit vitam S. Msyoli, 79.

T

TAngmarus ſcripſit vitam ſancti Benwardi, 77. 138. 271.
Terbaldus Vernonenſis canonicus Rotomagi, ſcripſit Sanctorum vitas rithmice, & cantilenas vulgari lingua, 498.
Teulfus ſeu Teudulfus poeta Britto, 533. 534.
Teuzo monachus Florentiæ ſcripſit commentarium in regulam S. Patris Benedicti, 587. 589.
Theodericus monachus Caſini ſcripſit vitam S. Firmani, 254.
Theoderici monachi Floriacenſis opera, 55. De ſtatione S. P. Benedicti, 319.
Theodericus ſcripſit de inventione & miraculis ſancti Celſi &c. 174.
Theodericus monachus ſcripſit de miraculis Conradi archiepiſcopi Trevirenſis, 625.
Theoderici ſcholaſtici S. Albani opera, 29.
Theodori monachi Trevirenſis opera, &c. 183.
Theoduinus, ſeu Deoduinus, ſeu Diſtwinus epiſc. Leodii ſcripſit contra Berengarium, 432. Epiſtolam de Berengario, &c. 471.
Theofridus, ſeu Theotfridus abbas Epternaci, ſcripſit de tranſlatione S. Willibrordi, 342. Et flores Epitaph. Sanctorum, 548.
Thiedericus, *Vide*, Theodericus.

V

UDalricus auctor Conſuetudinum Cluniacenſium, 487.
Udalricus epiſc. ſcripſit vitam Conradi epiſc. Conſtantiæ, 14.
Walterus ſcholaſticus Spiræ ſcripſit de paſſione ſancti Chriſtophori, 20.
Warinus abbas S. Arnulfi ſcripſit epiſtolam, 115. 464.
Wenceſlaus abbas Altahæ-Inferioris ſcripſit annales Bajoariæ, 468.
Wibertus archidiaconus Tullenſis ſcripſit vitam ſancti Leonis IX. 501.
Widricus abbas Tulli ſcripſit geſta, &c. S. Gerardi, 115. 518. 469. 470.
Willelmi abbatis Hirſaugiæ opuſcula, 571.
Witichindus hiſtoricus, &c. Corbeiæ-novæ, 249.
Witmundi monachi Rotomagenſis epiſtola ad Alexandrum II. 588. Et alia opuſcula, *ibid.*
Witmundus, *Vide*, Guitmundus.
Wolferus ſcripſit vitam S. Godehardi, 271. 589. *& paſſim*, Et vitam B. Guntheri, 430.
Wolfianus cantor ſcripſit vitam S. Ethelwoldi, 23. Et S. Suithuni, 24.

FINIS.

Acc 4471247